

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

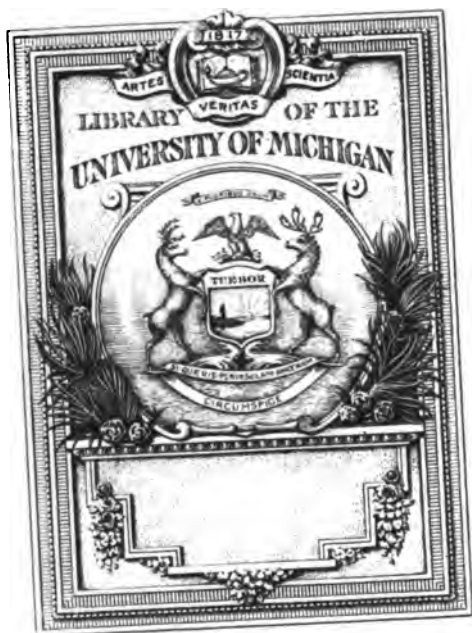
Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

888
526
B42
B.11K

Sextus, Empiricus
P. I. W. 11

SEXTUS EMPIRICUS

EX RECENSIONE

IMMANUELIS BEKKERI.

BEROLINI

TYPIS ET IMPENSIS GE. REIMERI

A. 1842.

898
526
B42
B44

PRAEFATIO EDITORIS.

Sextum Empiricum qui novissime edidit, Ioannes Albertus Fabricius codicibus manuscriptis usus est Saviliano Vratislaviensi Cizensi. Saviliani Oxoniensis ille ab aliis lectiones acceperat, ego ab illo transscripsi: ceteros ut et ipse versarem facultatem dedit mira Friderici Wilkeni et Theophili Kiesslingii benignitas. novum affero, cuius mihi copiam humanissime fecerunt Kaufmannus Lehrsius et Carolus Ludovicus Struvius, Regimontanum, 16 b 12. is membranaceus est, foliis 272, versibus vicens septenis, litteris minutis ac nitidis, rubricatis hinc inde initialibus et ad marginem lemmatis. insunt libri *ἀντιρρητικοί* et, quem Cizensis quoque addit, Doricus *περὶ ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ* libellus. Vratislaviensis autem sive Rehdigeranus foliis chartaceis 248, versibus tricenis, parum accurate scriptus, et Institutiones habet Pyrrhonianas, subiuncto quod a Fabricio in praefatione extrema positum est epigrammate (ὦ Πύρρων — σοφίης κατέγνως), et *ἀντιρρητικῶν* partem maiorem: desinit enim in libri, ut vulgo numerant, octavi § 349. Cizensis denique folia habet 438, eaque chartacea. *ἐμμανουήλος ὁμβραϊνὸς ὁ ἐκ μονεμβασιάς καὶ ταύτην τὴν βιβλίον ἐξέγραψε μισθῷ ἑτοῦς αὐτοῦ.*

Et hos quidem Sexti codices excussi totos: inspexi alios, Monacenses Venetos Florentinos; quos cum viderem neque externa specie commendari et in mendas lacunasque conspirare, non sum cunctatus de manibus deponere. neque in ea re magis mihi peccasse videor quam in novato librorum ἀντιρρητικῶν et ordine et indice. quorum librorum discrimen cum ultro patet, tum a Fabricio est demonstratum; utri autem priores sint, ipse indicat Sextus; nec potuit inscriptio ex codicibus peti, quippe qui modo σκεπτικὰ modo ὑπομνήματα appellent, saepius nihil quam numerent.

Restat ut siglas explicemus. itaque littera **C** codicem Cizensem indicat, **F** editionem Fabricianam anni 1718, **G** editionem Genevensensem sive Aurelianensem Petri et Iacobi Chouetorum a. 1621, **H** Gentianum Hervetum, librorum ἀντιρρητικῶν interpretem, **L** libros Sexti tam scriptos quam impressos, **R** codicem Regimontanum, **S** codicem Savilianum, **V** codicem Vratislaviensem, **X** varias lectiones et coniecturas a Chouetis ad marginem codicis sui repertas.

Scrib. Berolini idibus Iuniis a. 1842,

ΣΕΞΤΟΥ ΕΜΠΕΙΡΙΚΟΥ

ΠΡΩΤΩΝΕΙΟΙ ΤΠΟΤΤΠΩΣΕΙΣ.

ΠΥΡΡΩΝΕΙΩΝ ΥΠΟΤΥΠΩΣΕΩΝ

ΤΩΝ ΕΙΣ ΤΡΙΑ ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ.

Τοῖς ζητοῦσι τι πρᾶγμα ἢ εὖρεσιν ἐπακολουθεῖν εἰς ἃ ἂρνησιν εὐρέσεως καὶ ἀκαταληψίας ὁμολογίαν ἢ ἐπιμονὴν ζητήσεως. διόπερ ἴσως καὶ ἐπὶ τῶν κατὰ φιλοσοφίαν ζη- 2 τουμένων οἱ μὲν εὐρηκέναι τὸ ἀληθὲς ἔφασαν, οἱ δ' ἀπεφή- ναντο μὴ δυνατόν εἶναι ταῦτο καταληφθῆναι, οἱ δὲ ἔτι 3 ζητοῦσιν. καὶ εὐρηκέναι μὲν δοκοῦσιν οἱ ἰδίως καλούμενοι 3 δογματικοί, οἷον οἱ περὶ Ἀριστοτέλην καὶ Ἐπίκουρον καὶ τοὺς στωικούς καὶ ἄλλοι τινές, ὡς δὲ περὶ ἀκαταλήπτων ἀπεφήναντο οἱ περὶ Κλειτόμαχον καὶ Κορνεάδην καὶ ἄλ- 4 λοι Ἀκαδημαῖκοί, ζητοῦσι δὲ οἱ σκεπτικοί. ὅθεν εὐλόγως 4 δοκοῦσιν αἱ ἀνωτάτω "" φιλοσοφίαι τρεῖς εἶναι, δογματικὴ Ἀκαδημαϊκὴ σκεπτικὴ. περὶ μὲν οὖν τῶν ἄλλων ἑτέροις ἀρμόσει λέγειν, περὶ δὲ τῆς σκεπτικῆς ἀγωγῆς ὑποτυπω- 5 τικῶς ἐπὶ τοῦ παρόντος ἡμεῖς ἐροῦμεν, ἐκείνο προειπόντες ὅτι περὶ οὐδενὸς τῶν λεχθησομένων διαβεβαιούμεθα ὡς 16 οὕτως ἔχοντος πάντως καθάπερ λέγομεν, ἀλλὰ κατὰ τὸ νῦν φαινόμενον ἡμῖν ἱστορικῶς ἀπαγγέλλομεν περὶ ἐκάστου.

Τῆς σκεπτικῆς οὖν φιλοσοφίας ὁ μὲν λέγεται καθόλου 5 λόγος ὁ δὲ εἰδικός, καὶ καθόλου μὲν ἐν ᾧ τὸν χαρακτηῖρα τῆς σκέψεως ἐπιτιθέμεθα, λέγοντες τίς ἐννοία αὐτῆς καὶ 20 τίνας ἀρχαὶ καὶ τίνας λόγοι εἰ τε κριτήριον καὶ εἰ τέλος, καὶ τίνας οἱ τρόποι τῆς ἐποχῆς, καὶ πῶς παραλαμβάνομεν τὰς σκεπτικὰς ἀποφάσεις, καὶ τὴν διάκρισιν τῆς σκέψεως ἀπὸ τῶν παρακειμένων αὐτῇ φιλοσοφῶν, εἰδικὸς δὲ ἐν ᾧ 6 πρὸς ἕκαστον μέρος τῆς καλουμένης φιλοσοφίας ἀντιλέγο- 25

μεν. περὶ τοῦ καθόλου δὴ πρῶτον διαλάβωμεν λόγου, ἀρξάμενοι τῆς ὑφηγήσεως ἀπὸ τῶν τῆς σκεπτικῆς ἀγωγῆς ὀνομάτων.

7 Ἡ σκεπτικὴ τοίνυν ἀγωγή καλεῖται μὲν καὶ ζητητικὴ
5 ἀπὸ ἐνεργείας τῆς κατὰ τὸ ζητεῖν καὶ ἐκτελεσθαι, καὶ
ἐφεκτικὴ ἀπὸ τοῦ μετὰ τὴν ζήτησιν περὶ τῶν σκεπτόμενον
γινόμενου πάθους, καὶ ἀπορητικὴ ἥτοι ἀπὸ τοῦ περὶ παν-
τὸς ἀπορεῖν καὶ ζητεῖν, ὡς ἐνιοὶ φασιν, ἢ ἀπὸ τοῦ ἀμυχα-
νεῖν πρὸς ἀνγκατάθεσιν ἢ ἄρνησιν, καὶ Πυρρῶνεις ἀπὸ
10 τοῦ φαίνεσθαι ἡμῖν τὸν Πύρρωνα σωματικώτερον καὶ ἐπι-
φανεστέρον τῶν πρὸ αὐτοῦ προσεληλυθέναι τῇ σκέψει.

8 Ἔστι δὲ ἡ σκεπτικὴ δύναμις ἀντιθετικὴ φαινομένων
τε καὶ νοουμένων καθ' οἷονδῆποτε τρόπον, ἀφ' ἧς ἐρχό-
μεθα διὰ τὴν ἐν τοῖς ἀντικειμένοις πράγμασι καὶ λόγοις
15 ἰσοσθένειαν τὸ μὲν πρῶτον εἰς ἐποχὴν τὸ δὲ μετὰ τοῦτο
9 εἰς ἀταραξίαν. δύναμιν μὲν οὖν αὐτὴν καλοῦμεν οὐ κατὰ
τὸ περιεργον· ἀλλ' ἀπλῶς κατὰ τὸ δύνασθαι· φαινόμενα
δὲ λαμβάνομεν νῦν τὰ αἰσθητά, διόπερ ἀντιδιαστέλλομεν
αὐτοῖς τὰ νοητά. τὸ δὲ "καθ' οἷονδῆποτε τρόπον" δύνα-
20 ται προσαρμόζεσθαι καὶ τῇ δυνάμει, ἵνα ἀπλῶς τὸ τῆς
δυνάμεως ὄνομα, ὡς εἰρήκαμεν, παραλαμβάνωμεν, καὶ τῷ
"ἀντιθετικὴ φαινομένων τε καὶ νοουμένων"· ἐπεὶ γὰρ ποι-
κίλως ἀντιτίθεμεν ταῦτα, ἢ φαινόμενα φαινομένοις ἢ
νοούμενα νοουμένοις ἢ ἐναλλάξ ἀντιτιθέμεντες, ἵνα πᾶσαι
25 αἱ ἀντιθέσεις ἐμπεριέχωνται, λέγομεν "καθ' οἷονδῆποτε
τρόπον." ἢ καθ' οἷονδῆποτε τρόπον φαινομένων τε καὶ
νοουμένων, ἵνα μὴ ζητῶμεν πῶς φαίνεται τὰ φαινόμενα
ἢ πῶς νοεῖται τὰ νοούμενα, ἀλλ' ἀπλῶς ταῦτα λαμβάνω-
10 μεν. ἀντικειμένους δὲ λόγους παραλαμβάνομεν οὐχὶ πάν-
30 τως ἀπόφασιν καὶ κατὰφασιν, ἀλλ' ἀπλῶς ἀντὶ τοῦ μαχομέ-
νους. ἰσοσθένειαν δὲ λέγομεν τὴν κατὰ πίστιν καὶ ἀπιστίαν
ἰσότητά, ὡς μηδένα μηδεὶος ἢ προκρίσθαι τῶν μαχομένων

6. σκεπτομένων V, factum e σκεπτομένων.

10. πύρρωνα VX.

13. τρόπων V. 15 et 31. ἰσοσθένειαν V. 21. τῶν SVX. 25. ἐμ-
περιέχονται V. 26. τε om V. 30. ἀπόφασιν καὶ κατὰφασιν VS.

μαχομένου S.

λόγων ὡς πιστότερον. ἐποχὴ δὲ ἐστὶ στάσις διανοίας δι' ἣν οὔτε αἰρομέν τι οὔτε τίθεμεν. ἀταραξία δὲ ἐστὶ ψυχῆς ἀσχησία καὶ γαληνότης. πῶς δὲ τῇ ἐποχῇ συνεισέρχεται ἡ ἀταραξία, ἐν τοῖς περὶ τέλους ὑπομνήσομεν.

Καὶ ὁ Πυρρώνειος δὲ φιλόσοφος δυνάμει τῇ τῆς σκεπτικῆς ἀγωγῆς ἐννοία συναποδέδοται· ἐστὶ γὰρ ὁ μετέχων ταύτης τῆς δυνάμεως.

Ἀρχὴν δὲ τῆς σκεπτικῆς αἰτιώδῃ μὲν φάμεν εἶναι τὴν ἐλπίδα τοῦ ἀταρακτῆσαι· οἱ γὰρ μεγαλοφρονεῖς τῶν ἀνθρώπων ταρασσόμενοι διὰ τὴν ἐν τοῖς πράγμασιν ἀνωμαλίαν, καὶ ἀποροῦντες τίσιν αὐτῶν χρὴ μᾶλλον συγκατατίθεσθαι, ἤλθον ἐπὶ τὸ ζητεῖν τί τε ἀληθές ἐστιν ἐν τοῖς πράγμασι καὶ τί ψεῦδος, ὡς ἐκ τῆς ἐπικρίσεως τούτων ἀταρακτῆσοντες. συστάσεως δὲ τῆς σκεπτικῆς ἐστὶν ἀρχὴ μάλιστα τὸ παντὶ λόγῳ λόγον ἴσον ἀντικεισθαι· ἀπὸ γὰρ τούτου κατα- λήγειν δοκοῦμεν εἰς τὸ μὴ δογματίζειν.

Λέγομεν δὲ μὴ δογματίζειν τὸν σκεπτικὸν οὐ κατ' ἐκείνο τὸ σημαινόμενον τοῦ δόγματος καθ' ὃ καὶ δόγμα εἶναι φασὶ τινες κοινότερον τὸ εὐδοκεῖν περὶ πράγματι (τοῖς γὰρ κατὰ φαντασίαν κατηναγκασμένοις πάθεσι συγκατατίθεται καὶ ὁ σκεπτικὸς, οἷον οὐκ ἂν εἴποι θερμαινόμενος ἢ ψυχόμενος ὅτι δοκῇ μὴ θερμαίνεσθαι ἢ ψύχεσθαι), ἀλλὰ μὴ δογματίζειν λέγομεν καθ' ὃ δόγμα εἶναι φασὶ τινες τὴν τινὲν πράγματι τῶν κατὰ τὰς ἐπιστήμας ζητουμένων ἀδήλων συγκατάθεσιν· οὐδὲν γὰρ τῶν ἀδήλων συγκατατίθεται ὁ Πυρρώνειος· ἀλλ' οὐδὲ ἐν τῇ προφέρεσθαι περὶ τῶν ἀδήλων τὰς σκεπτικὰς φωνάς, οἷον τὴν "οὐδὲν μᾶλλον" ἢ τὴν "οὐδὲν ὀρέξω" ἢ τινὰ τῶν ἄλλων περὶ ὧν ὕστερον λέξομεν, δογματίζει. ὁ μὲν γὰρ δογματίζων ὡς ὑπάρχον τίθεται τὸ πρᾶγμα ἐκείνο ὃ λέγεται δογματίζειν, ὁ δὲ σκεπτικὸς τὰς φωνάς τίθεται ταύτας οὐχ ὡς πάντως ὑπαρχούσας· ὑπολαμβάνει γὰρ ὅτι ὥσπερ ἡ "πάντα ἐστὶ ψευδῆ" φωνὴ μετὰ τῶν ἄλλων καὶ ἐαυτὴν ψευδῆ εἶναι λέγει, καὶ ἡ "οὐδὲν ἐστὶν

- ἀληθές" ὁμοίως, οὕτως καὶ ἡ "οὐδὲν μᾶλλον" μετὰ τῶν ἄλλων καὶ ἐαυτὴν φησι μὴ μᾶλλον εἶναι καὶ διὰ τοῦτο τοῖς ἄλλοις ἐαυτὴν συμπεριγράφει. τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων σκεπτικῶν φωνῶν λέγομεν. πλὴν ἀλλ' εἰ ὁ δογμα-
 5 τίζων τίθῃσιν ὡς ὑπάρχον τοῦτο ὃ δογματίζει, ὃ δὲ σκεπτι-
 κὸς τὰς φωνὰς αὐτοῦ προφέρειται ὡς δυνάμει ὑφ' ἑαυτῶν
 περιγράφεσθαι, οὐκ ἂν ἐν τῇ προφορᾷ τούτων δογματίζῃν
 λεχθεῖη. τὸ δὲ μέγιστον, ἐν τῇ προφορᾷ τῶν φωνῶν τού-
 των τὸ ἑαυτῷ φαινόμενον λέγει καὶ τὸ πάθος ἀπαγγέλλει
 10 τὸ ἑαυτοῦ ἀδοξάστως, μῆδὲν περὶ τῶν ἔξωθεν ὑποκειμέ-
 νων διαβεβαιούμενος.
- 16 Ὅμοίως δὲ φερόμεθα καὶ ἐν τῷ ἐρωτᾶσθαι εἰ ἔχει
 αἵρεσιν ὁ σκεπτικὸς. εἰ μὲν τις αἵρεσιν εἶναι λέγει πρόσ-
 κλισιν δόγμασι πολλοῖς ἀκολουθίαν ἔχουσι πρὸς ἀλλήλας τε
 15 καὶ φαινόμενα, καὶ λέγει δόγμα τινὶ ἀδήλω συγκατάθεσιν,
 17 φήσομεν μὴ ἔχειν αἵρεσιν. εἰ δὲ τις αἵρεσιν εἶναι φάσκει
 τὴν λόγῳ τινὶ κατὰ τὸ φαινόμενον ἀκολουθοῦσαν "ἀγω-
 γήν, ἐκείνου τοῦ λόγου ὡς ἔστιν ὀρθῶς δοκεῖν ζῆν ὑπο-
 20 δεικνύοντος (τοῦ ὀρθῶς μὴ μόνον κατ' ἀρετὴν λαμβανο-
 μένου ἀλλ' ἀφελέστερον) καὶ ἐπὶ τὸ ἐπέχειν δύνασθαι δια-
 τείνοντος, αἵρεσιν φημεν ἔχειν· ἀκολουθοῦμεν γάρ τινι
 λόγῳ κατὰ τὸ φαινόμενον ὑποδεικνύντι ἡμῖν τὸ ζῆν πρὸς
 τὰ πάτρια ἔδη καὶ τοὺς νόμους καὶ τὰς ἀγωγὰς καὶ τὰ
 οἰκία πάθη.
- 18 Παραπλήσια δὲ λέγομεν καὶ ἐν τῷ ζητεῖν εἰ φυσιολο-
 γητέον τῷ σκεπτικῷ· ἔνεκα μὲν γὰρ τοῦ μετὰ βεβαίου
 πείσματος ἀποφαίνεσθαι περὶ τινος τῶν κατὰ τὴν φυσιο-
 λογίαν δογματιζομένων οὐ φυσιολογοῦμεν, ἔνεκα δὲ τοῦ
 πακτὶ λόγῳ λόγον ἴσον ἔχειν ἀντιτιθέναι καὶ τῆς ἀταραξίας
 30 ἀπτόμεθα τῆς φυσιολογίας. οὕτω δὲ καὶ τὸ λογικὸν μέρος
 καὶ τὸ ἡθικὸν τῆς λεγομένης φιλοσοφίας ἀπαρχόμεθα.

4. ὁ] ὁ μὲν? 8. τῶν φωνῶν om X. 13. μὲν] μὲν γάρ? enim
 Henricus Stephanus. 15. καὶ τὰ φαινόμενα? δόγματι ἀδήλω SVX.
 20. ἀφελέστερον V. 21. αἵρεσιν δὲ φημεν G, αἵρεσιν δὴ φημεν Wa-
 kefieldus S. C. 5 p. 29. 25. παραπλήσια V. παραπλήσια δὲ λέγομεν
 καὶ om X.

Οἱ δὲ λέγοντες ὅτι ἀναιρεῦσι τὰ φαινόμενα οἱ σκεπτι- 19
 κοὶ ἀνήκοοί μοι δοκοῦσιν εἶναι τῶν παρ' ἡμῖν λεγομένων·
 τὰ γὰρ κατὰ φαντασίαν παθητικὰ ἀβουλήτως ἡμᾶς ἄγοντα
 εἰς συγκατάθεσιν οὐκ ἀνατρέπομεν, ὥς καὶ ἐμπροσθεν
 ἐλέγομεν· ταῦτα δὲ ἔστι τὰ φαινόμενα. ὅταν δὲ ζητῶμεν
 εἰ τοιοῦτον ἔστι τὸ ὑποκείμενον ὅποιον φαίνεται, τὸ μὲν
 ὅτι φαίνεται δίδομεν, ζητοῦμεν δ' οὐ περὶ τοῦ φαινομέ-
 νου ἀλλὰ περὶ ἐκείνου ὃ λέγεται περὶ τοῦ φαινομένου·
 τοῦτο δὲ διαφέρει τοῦ ζητεῖν περὶ αὐτοῦ τοῦ φαινομένου.
 οἷον φαίνεται " ἡμῖν γλυκάζειν τὸ μέλι. τοῦτο συγχωρεῖ- 20
 μεν· γλυκαζόμεθα γὰρ αἰσθητικῶς. εἰ δὲ καὶ γλυκὴ ἔστιν
 ὅσον ἐπὶ τῷ λόγῳ, ζητοῦμεν· ὃ οὐκ ἔστι τὸ φαινόμενον
 ἀλλὰ περὶ τοῦ φαινομένου λεγόμενον. εἰν δὲ καὶ ἀντικρυς
 κατὰ τῶν φαινομένων ἐρωτῶμεν λόγους, οὗκ ἀγκατεῖν βου-
 λόμενοι τὰ φαινόμενα τούτους ἐκτιθέμεθα, ἀλλ' ἐπιθεκνύν- 15
 τες τὴν τῶν δογματικῶν προσέπειαν· εἰ γὰρ τοιοῦτος ἀπα-
 τῶν ἔστιν ὁ λόγος ὥστε καὶ τὰ φαινόμενα μόνον· οὐχὶ
 τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν ὑφαρπάζειν, πῶς οὐ χετὶ ὑφορεῖσθαι
 αὐτὸν ἐν τοῖς ἀδήλοις, ὥστε μὴ κατακολουθοῦντας αὐτὰ
 προπετεύεσθαι;

20

"Ὅτι δὲ τοῖς φαινομένοις προσέχομεν, δῆλον ἀπὸ τῶν 21
 λεγομένων ἡμῖν περὶ τοῦ κριτηρίου τῆς σκεπτικῆς ἀγωγῆς.
 κριτήριον δὲ λέγεται διχῶς, τό τε εἰς πίστιν ὑπάρξεως ἢ
 ἀνυπαρξίας λαμβανόμενον, περὶ οὗ ἐν τῷ ἀντιρρητικῷ
 λέξομεν λόγῳ, τό τε τοῦ πράσσειν, ᾧ προσέχοντες κατὰ 26
 τὸν βίον τὰ μὲν πράσσομεν τὰ δ' οὐ, περὶ οὗ νῦν λέγο-
 μεν. κριτήριον τοίνυν φαμεν εἶναι τῆς σκεπτικῆς ἀγωγῆς 22
 τὸ φαινόμενον, δύναμει τὴν φαντασίαν αὐτοῦ οἷτω κα-
 λοῦντες· ἐν πίστει γὰρ καὶ ἀβουλήτῃ πάθει κειμένη ἀξί-
 τητός ἐστιν. διὸ περὶ μὲν τοῦ φαίνεσθαι τοῖον ἢ τοῖον τὸ 20
 ὑποκείμενον οὐδεὶς ἴσως ἀμφισβητεῖ, περὶ δὲ τοῦ εἰ τοιοῦ-
 τον ἔστιν ὅποιον φαίνεται ζητεῖται. τοῖς φαινομένοις οὖν 23
 προσέχοντες κατὰ τὴν βιωτικὴν τήρησιν ἀδοξάστως βιοῦ-

μεν, ἐπει μὴ δυνάμεθα ἀνενέργητοι παντώπασιν εἶναι.
 εἴκοις δὲ αὐτῇ ἡ βιωτικὴ τήρησις τετραμερὴς εἶναι καὶ ''' τὸ
 μὲν τι ἔχειν ἐν ὑψηλήσιν φύσεως, τὸ δὲ ἐν ἀνάγκῃ παθῶν,
 τὸ δὲ ἐν παραδόσει νόμων τε καὶ ἐθῶν, τὸ δὲ ἐν δασυκα-
 24 λία τεχνῶν, ὑψηλήσιν μὲν φυσικῇ καθ' ἣν φυσικῶς αἰσθη-
 τικοὶ καὶ νοητικοὶ ἐσμεν, παθῶν δὲ ἀνάγκῃ καθ' ἣν λιμὸς
 μὲν ἐπὶ τροφὴν ἡμᾶς ὁδηγεῖ δίψος δ' ἐπὶ πόμῳ, ἐθῶν δὲ
 καὶ νόμων παραδόσει καθ' ἣν τὸ μὲν εὐσεβεῖν παραλαμ-
 βάνομεν βιωτικῶς ὡς ἀγαθὸν τὸ δὲ ἀσεβεῖν ὡς φαῦλον,
 10 τεχνῶν δὲ διδασκαλία καθ' ἣν οὐκ ἀνενέργητοὶ ἐσμεν ἐν
 αἷς παραλαμβάνομεν τέχναις. ταῦτα δὲ πάντα φαρμὴν ἀπο-
 ξάπτως.

25 Τούτοις ἀκόλουθον ἂν εἴη καὶ περὶ τοῦ τέλους τῆς
 σκεπτικῆς ἀγωγῆς διαλεθῆναι. ἔστι μὲν οὖν τέλος τὸ οὐ χάριν
 15 πάντα πράττεται ἢ θεωρεῖται, αὐτὸ δὲ οὐδενὸς ἔνεκα, ἢ
 τὸ ἔσχατον τῶν ἄρεκτῶν· φαρμὴν δὲ ἄχρι νῦν τέλος εἶναι
 τοῦ σκεπτικοῦ τὴν ἐν τοῖς κατὰ δόξαν ὀψιμότητα καὶ ἐν
 20 τοῖς καθηναγκασμένοις μετριοπάθειαν. ἀρξάμενος γὰρ φι-
 λосоφεῖν ὑπὲρ τοῦ τὰς φαντασιῶς ἐπιτείνειν καὶ καταλαβεῖν
 25 τίνας μὲν εἰσιν ἀληθεῖς τίνας δὲ ψευδεῖς, ὥστε ἀταρακτη-
 οῦναι, ἐνέπιασεν εἰς τὴν ἰσοσθενῇ διαφωνίαν, ἣν ἐπιτείνειν
 ''' μὴ δυνάμενος ἐπέσχεον· ἐπισχόντι δὲ αὐτῷ τυχαῶς παρ-
 27 ηκολούθησεν ἡ ἐν τοῖς δοξαστοῖς ἀταραξία. ὁ μὲν γὰρ
 δοξάζων τι καλὸν τῇ φύσει ἢ κακὸν εἶναι παράσσεται διὰ
 25 παντός· καὶ ὅτε μὴ πάρεστιν αὐτῷ τὰ καλὰ εἶναι δοκούντα,
 ὑπὸ τε τῶν φύσει κακῶν νομίζει ποινηλατῆσθαι καὶ διώκει
 τὰ ἀγαθὰ, ὡς οἴεται· ἄπερ κτησάμενος πλείοσι ταραχαῖς
 περιπίπτει διὰ τε τὸ παρὰ λόγον καὶ τὸ ἀμέτρως ἐπαίρε-
 σθαι, καὶ φοβούμενος τὴν μεταβολὴν πάντα πράσσει ἵνα
 26 μὴ ἀποβάλλῃ τὰ ἀγαθὰ αὐτῷ δοκούντα εἶναι. ὁ δὲ ἀρι-
 στῶν περὶ τῶν πρὸς τὴν φύσιν καλῶν ἢ κακῶν οὔτε φεύγει
 τι οὔτε διώκει συντόμως· διόπερ ἀταρακτεῖ. ὅπερ οὖν περὶ
 Ἀπελλοῦ τοῦ ζωγράφου λέγεται, τοῦτο ὑπῆρξε τῷ σκεπτικῷ.

14. διελεθῆναι X.
 20. προήσκει S.

28. παράλογον VX.

ἐπενέρισθαι V.

φασί γὰρ ὅτι ἐκείνος ἵππον γράφων καὶ τὸν ἀφρὸν τοῦ ἵππου μιμήσασθαι τῇ γραφῇ βουληθεὶς οὕτως ἀπετύγχανεν ὥς ἀπεισιπ καὶ τὴν σπογγίαν εἰς ἣν ἀπέμεισε τὰ ἀπὸ τοῦ γραφείου χρώματα προσρῖψαι τῇ εἰκόνι· τὴν δὲ προσ-
αψαμένην ἵππου ἀφροῦ ποιῆσαι μίμημα. καὶ οἱ σκεπτικοὶ 29 οὖν ἡλπιζον μὲν τὴν ἀταραξίαν ἀναλήψεσθαι διὰ τοῦ τῇ ἀνωμαλίᾳ τῶν φαινομένων τε καὶ νοουμένων ἐπαρῆναι, μὴ δυνηθέντες δὲ ποιῆσαι τοῦτο ἐπέσχον· ἐπισχοῦσι δὲ αὐτοῖς οἷον τυχαῶς ἡ ἀταραξία "παρηκολούθησεν ὥς σκια σώματι. οὐ μὴν ἀόκλητον πάντη τὸν σκεπτικὸν εἶναι νο- 10 μίζομεν, ἀλλ' ὀχλείσθαι φάμεν ὑπὸ τῶν κατηναγκασμένων· καὶ γὰρ ῥιγοῦν ποτὲ ὁμολογοῦμεν καὶ διψῆν καὶ τοιοῦτά-τροπά τινα πάσχειν· ἀλλὰ καὶ ἐν τούτοις οἱ μὲν ἰδιῶται 30 δισπαῖς συνέχονται περιστάσεσιν, ὑπὸ τε τῶν παθῶν αὐ-τῶν καὶ οὐχ ἥτιον ὑπὸ τοῦ τὰς περιστάσεως ταύτας κακῶς εἶναι φύσαι δοκεῖν· ὁ δὲ σκεπτικὸς τὰ προαποδεδάξεν ὅτι ἔστι κακὸν τούτων ἕκαστον ὡς πρὸς τὴν φύσιν περιαιρητῶν μετριώτερον καὶ ἐν τούτοις ἀπαλλάσσει. διὰ τοῦτο αὖν ἐν μὲν τοῖς δοξαστοῖς ἀταραξίαν τέλος εἶναι φάμεν τοῦ σκε-πτικοῦ, ἐν δὲ τοῖς κατηναγκασμένοις μετριεπάθειάν. τινὲς 20 δὲ τῶν δοκίμων σκεπτικῶν προσέδησαν τούτοις καὶ τὴν ἐν ταῖς ζητήσεσιν ἀποχῆν.

Ἐπεὶ δὲ τὴν ἀταραξίαν ἀκολούθειν ἐφάσκαμεν τῇ περὶ 31 πάντων ἐποχῇ, ἀκόλουθον ἂν εἴη λέγειν ὅπως ἡμῖν ἡ ἐποχὴ περιγίνεται. γίνεται τοίνυν αὕτη, ὡς ἂν ὁλοσχερεάτερον 25 εἴποι τις, διὰ τῆς ἀντιθέσεως τῶν πραγμάτων. ἀντιτίθε-μεν δὲ ἢ φαινόμενα φαινομένοις ἢ νοούμενα νοουμένοις ἢ ἐνἀλλάξ, οἷον φαινόμενα μὲν φαινομένοις, ὅταν λέγω- 32 μεν "ὁ αὐτὸς πύργος πόρρωθεν μὲν φαίνεται στερογγύλος· ἐγγύθεα δὲ τετράγωνος," νοούμενα δὲ νοουμένοις, ὅταν 30 πρὸς τὸν κατασκευάζοντα ὅτι ἔστι πρόνοια ἐκ τῆς τάξεως τῶν οὐρανίων, ἀντιτιθέμεν τὸ τοῦς μὲν ἀγαθούς, δυσ-

5. ἐπιτείου? sed cf. § 58 φηγοῦ κλάδου et πλατάνου φύλλον, § 80 Ἰνδοῦ σώματος. 10. πάντα X. 23. ἐπὶ V. 24. ἂν εἴη λέγειν X: ceteri libri εἴη λέγειν ἂν.

πραγαίν πολλὰκις τοὺς δὲ κακοὺς εὐπραγαίν, καὶ διὰ τούτου
 33 συναγόμενον τὸ μὴ εἶναι πρόνοιαν· νοούμενα δὲ φαινομέ-
 νοις, ὡς ὁ Ἀναξαγόρας τῷ λευκῇν εἶναι τὴν χιόνα ἀντε-
 τίθει ὅτι ἡ χιὼν ὕδωρ ἐστὶ πεπηγός, τὸ δὲ ὕδωρ ἐστὶ
 1 μῆλαν, καὶ ἡ χιὼν ἄρα μέλαινά ἐστιν. καὶ ἑτέραν δὲ ἐπι-
 νοίαν ἀντιτίθεμεν ὅτε μὲν παρόντα παρούσιν, ὡς τὰ προ-
 ειρημένα, ὅτε δὲ παρόντα παρεληλυθόσιν ἢ μέλλουσιν·
 εἶλον ὅταν τις ἡμᾶς ἐρωτήσῃ λόγον ὃν λῦσαι οὐ δυνάμεθα,
 34 φάμεν πρὸς αὐτὸν ὅτι ὥσπερ πρὸ τοῦ γενέσθαι τὸν εἰσηγη-
 10 σάμενον τὴν αἵρεσιν ἢν μετέρχῃ, οὐδέπω ὁ κατ' αὐτὴν
 λόγος ὑγῆς ὢν ἰφαινέτο, ὑπέκειτο μέντοι ὡς πρὸς τὴν φύ-
 σιν, οὕτως ἐνδέχεται καὶ τὸν ἀντικείμενον τῷ ὑπὸ σοῦ
 ἐρωτηθέντι νῦν λόγῳ ὑποκείσθαι μὲν ὡς πρὸς τὴν φύσιν,
 μηδέπω δ' ἡμῖν φαίνεσθαι, ὥστα οὐδέπω χρὴ συγκατα-
 35 τίθεσθαι ἡμᾶς τῷ δοκοῦντι νῦν ἰσχυρῷ εἶναι λόγῳ. ὑπὲρ
 δὲ τοῦ τὰς ἀντιθέσεις ταύτας ἀκριβέστερον ἡμῖν ὑποπε-
 σεῖν, καὶ τοὺς τρόπους ὑποδήσομαι δι' ὧν ἡ ἐποχὴ συν-
 ἀγεται, οὔτε περὶ τοῦ πλῆθους οὔτε περὶ τῆς δυνάμεως
 αὐτῶν διαβαβαιούμενος· ἐνδέχεται γὰρ αὐτοὺς καὶ σαθεροὺς
 10 εἶναι καὶ πλείους τῶν λεχθησομένων.

36 Παραδίδονται τοίνυν συνήθως παρὰ τοῖς ἀρχαιοτέροις
 σκεπτικοῖς τρόποι, δι' ὧν ἡ ἐποχὴ συνάγεσθαι δεκαί, δέκα
 τὸν ἀριθμόν, οὓς καὶ λόγους καὶ τόπους συνωνύμως καλοῦ-
 σιν. εἰσὶ δὲ οὗτοι, πρῶτος ὁ παρὰ τὴν τῶν ζώων ἐξαλλα-
 15 γήν, δεύτερος ὁ παρὰ τὴν τῶν ἀνθρώπων διαφοράν, τρίτος
 ὁ παρὰ τὰς διαφόρους τῶν αἰσθητηρίων κατασκευάς, τέ-
 τартος ὁ παρὰ τὰς περιστάσεις, πέμπτος ὁ παρὰ τὰς θέσεις
 καὶ τὰ διαστήματα καὶ τοὺς τόπους, ἕκτος ὁ παρὰ τὰς
 37 ἐπιμιξίας, ἑβδομος ὁ παρὰ τὰς ποσότητας καὶ σκευασίας
 10 τῶν ὑποκειμένων, ὀγδοος ὁ ἀπὸ τοῦ πρὸς τι, ἔννατος ὁ
 παρὰ τὰς συνεχεῖς ἢ σπανίους ἐγκυρήσεις, δέκατος ὁ παρὰ
 τὰς ἀγωγὰς καὶ τὰ ἔθνη καὶ τοὺς νόμους καὶ τὰς μυθικὰς

5. cf. Wyttenbach. ad Plutarch. 364 B. 8. ἐρωτήσαι L. 9. τὸν
 add V. 23. τύπους V: cf. Menag. ad D. L. 9 79.

πίστεις καὶ τὰς δογματικὰς ὑπολήψεις. χρῶμεθα δὲ τῇ 38
τάξει ταύτῃ θεικῶς. τούτων δὲ ἐπαναβεβηκότας εἰσὶ τρό-
ποι τρεῖς, ὁ ἀπὸ τοῦ κρίνοντος, ὁ ἀπὸ τοῦ κρινομένου, ὁ
ἐξ ἀμφοῖν· τῷ μὲν γὰρ ἀπὸ τοῦ κρίνοντος ὑποτάσσονται
οἱ πρῶτοι τέσσαρες (τὸ γὰρ κρῖνον ἢ ζῶον ἐστὶν ἢ ἄνθρω- 5
πος ἢ αἰσθησις καὶ ἐν τινι περιστάσει), εἰς δὲ τὸν ἀπὸ τοῦ
κρινομένου ὁ ἑβδομος καὶ ὁ δέκατος, εἰς δὲ τὸν ἐξ ἀμφοῖν
σύνθετον ὁ πέμπτος καὶ ὁ ἕκτος καὶ ὁ ὄγδοος καὶ ὁ ἐν-
νατος. πάλιν δὲ οἱ τρεῖς οὗτοι ἀνάγονται εἰς τὸν πρὸς τι, 39
ὡς εἶναι γενικώτατον μὲν τὸν πρὸς τι, εἰδικούς δὲ τοὺς 10
τρεῖς, ὑποβεβηκότας δὲ τοὺς δέκα. ταῦτα μὲν περὶ τῆς
πυκνότητος αὐτῶν κατὰ τὸ πιθανὸν λέγομεν· περὶ δὲ τῆς
δυναμείας τὰςδε.

Πρῶτον ἐλέγομεν εἶναι λόγον καθ' ὃν παρὰ τὴν δια- 40
φορὰν τῶν ζώων οὐχ αἱ αὐταὶ ἀπὸ τῶν αὐτῶν ὑποπίπτουσι 15
φαινοσάσιαι. τοῦτο δὲ ἐπιλογιζόμεθα ἐκ τε τῆς περὶ τὰς γε-
νέσεις αὐτῶν διαφορᾶς καὶ ἐκ τῆς περὶ τὰς συστάσεις τῶν
σωμάτων παραλλαγῆς. περὶ μὲν οὖν τὰς γενέσεις, ὅτι 41
τῶν ζώων τὰ μὲν χωρὶς μίξεως γίνεται τὰ δ' ἐκ συμπλο-
πῆς. καὶ τῶν μὲν χωρὶς μίξεως γινομένων τὰ μὲν ἐκ πυρὸς 20
γίνεται ὡς τὰ ἐν ταῖς καμίνοις φαινόμενα ζωῦφια, τὰ
δ' ἐξ ὕδατος φθαιφόμενου ὡς κώνωπες, τὰ δ' ἐξ οἴνου
τροπομένου ὡς σκῆπες, τὰ δ' ἐκ γῆς, τὰ δ' ἐξ ἰλύος ὡς
βάτραχοι, τὰ δ' ἐκ βορβόρου ὡς σκύληες, τὰ δ' ἐξ ὄνων
ὡς κύνεαροι, τὰ δ' ἐκ λαχάνων ὡς κάμπαι, τὰ δ' ἐκ καρ- 25
πῶν ὡς οἱ ἐκ τῶν ἐρινεῶν ψῆνες, τὰ δ' ἐκ ζώων σθηπομέ-
νων ὡς μέλισσαι ταύρων καὶ σφῆκες ἵππων· τῶν δ' ἐκ 42
συμπλοκῆς τὰ μὲν ἐξ ὁμοιογενῶν ὡς τὰ πλεῖστα, τὰ δ' ἐξ
ἀνομοιογενῶν ὡς ἡμίονοι. πάλιν κοινῇ τῶν ζώων τὰ μὲν
ζωοτοκεῖται ὡς ἄνθρωποι, τὰ δ' ὠοτοκεῖται ὡς ὄρνιθες, τὰ 30
δὲ σαρκτοκεῖται ὡς ἄρκτοι. εἰκὸς οὖν τὰς περὶ τὰς γενέ- 43
σεις ἀνομοιότητας καὶ διαφορὰς μεγάλας ποιεῖν ἀντιπα-

6. περιστάσεις SV. 9. τὸ SFG. 14. λέγομεν S. παρὰ om V.
18. ὀνομάτων X. 19. αὐξήσεως S. 21. ζωόφια L. 23. γῆς]
ὡς μὲν addebat Fabricius.

θείας, τὸ ἀσύνκρατον καὶ ἀσυνάρμοστον καὶ μαχόμενον
 44 ἐκείθεν φερομένας. ἀλλὰ καὶ ἡ διαφορὰ τῶν κυριωτάτων
 μερῶν τοῦ σώματος, καὶ μάλιστα τῶν πρὸς τὸ ἐπικρίνειν
 καὶ πρὸς τὸ αἰσθάνεσθαι πεφυκότων, μεγίστην δύναται
 5 ποιεῖν μάχην τῶν φαντασιῶν παρὰ τὴν τῶν ζώων παραλ-
 λαγήν. οἱ γοῦν ἐκτεριῶντες ὥχρ' αὖ φασιν εἶναι τὰ ἡμῖν
 φαινόμενα λευκά, καὶ οἱ ὑπόσφαγμα ἔχοντες αἰμωπά. ἐπεὶ
 οὖν καὶ τῶν ζώων τὰ μὲν ὥχρους ἔχει τοὺς ὀφθαλμοὺς τὰ
 δ' ὑφ' αἵμους τὰ δὲ λευκανθίζοντας τὰ δ' ἄλλην χροιάν
 10 ἔχοντας, εἰκός, εἴμαι, διάφορον αὐτοῖς τὴν τῶν χρωμάτων
 45 ἀντίληψιν γίνεσθαι. ἀλλὰ καὶ ἐνατενίσαντες ἐπὶ πολὺν
 χρόνον τῷ ἡλίῳ, εἴτα ἐγκύψαντες βιβλίῳ τὰ γράμματα
 χρυσοειδῆ δοκοῦμεν εἶναι καὶ περιφερόμενα. ἐπεὶ οὖν καὶ
 τῶν ζώων τινὰ φύσει λαμπηδόνα ἔν τοις ὀφθαλμοῖς ἔχει
 15 καὶ φῶς λεπτομερεῖς τε καὶ εὐκίνητον ἀπ' αὐτῶν ἀποστέλ-
 λει, ὥς καὶ νυκτὸς ὄραν, θεόντως αὖ νομίζοιμεν ὅτι μὴ
 46 ὁμοία ἡμῖν τε κἄκειναις τὰ ἐκτὸς ὑποπίπτει. καὶ γὰρ οἱ
 γόητες χρίοντες τὰς θρυαλλίδας ἰὼ χαλκοῦ καὶ θολῷ ση-
 πίας ποιοῦσιν ὅτε μὲν χαλκοὺς ὅτε δὲ μέλανας φαίνεσθαι
 20 τοὺς παρόντας διὰ τὴν βραχεῖαν τοῦ मिथιέντος περασπο-
 ράν. πολὺ δὴ πεν εὐλογώτερόν ἐστι, χυμῶν διαφόρων ἀνα-
 κρημένων τῇ ὁράσει τῶν ζώων, διαφόρους τῶν ὑποκεί-
 47 μένων φαντασίας αὐτοῖς γίνεσθαι. ὅταν τε παραθλίψωμεν
 τὸν ὀφθαλμόν, ἐπιμήκη καὶ στενὰ φαίνεται τὰ εἶδη καὶ
 25 τὰ σχήματα καὶ τὰ μεγέθη τῶν ὀρατῶν. εἰκός οὖν ὅτι
 ὅσα τῶν ζώων λοξὴν ἔχει τὴν κόρην καὶ στρομήκη, καθά-
 περ αἶγας αἰλουροὶ καὶ τὰ τοιοῦτα, διάφορα φαντάζεται τὰ
 ὑποκείμενα εἶναι, καὶ εὐχ' οἷα τὰ περιφεροῇ τὴν κόρην
 48 ἔχοντα ζῶα εἶναι αὐτὰ ὑπολαμβάνει. τὰ τε κάθεπερ παρὰ
 30 τὴν διάφορον κατασκευὴν ὅτε μὲν μικρότατα δαίκνυσσι τὰ
 ἐκτὸς ὑποκείμενα, ὥς τὰ κοῖλα, ὅτε δ' ἐπιμήκη καὶ στενὰ,
 ὥς τὰ κυρτά· τινὰ δὲ τὴν μέν κεφαλὴν κάτω δαίκνυσσι τοῦ
 49 κατοπιριζομένου, τοὺς δὲ πόδας ἄνω. ἐπεὶ οὖν καὶ τῶν

14. ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς λαμπηδόνα X.
 29. αὐτὰς V.

28. οἷα] οἷς L.

περὶ τὴν ὄψιν ἀγγείων τὰ μὲν ἐξόφθαλμα κομιδῇ πέπτω-
 κεν ὑπὸ κυρτότητος, τὰ δὲ κοιλότερά ἐστι, τὰ δ' ἐν ὑπέρῳ
 πλάτει βέβηκεν, εὐκὸς καὶ διὰ τοῦτο ἀλλοιοῦσθαι τὰς φαν-
 τασίας, καὶ μήτε ἴσα τοῖς μεγέθεσι μήτε ὅμοια ταῖς μορ-
 φαῖς εἶναι τὰ αὐτὰ κίνας ἰχθύας λέοντας ἀνθρώπους πάρ-
 νοπας, ἀλλ' οἷαν ἐκάστον ποιεῖ τύπωσιν ἢ δεχομένη τὸ
 φαινόμενον ὄψις. ὁ δὲ αὐτὸς καὶ περὶ τῶν ἄλλων αἰσθή-
 σεων λόγος· πῶς γὰρ ἂν λεχθεῖν ὁμοίως κινεῖσθαι κατὰ
 τὴν ἀφὴν τὰ τε ὀστρακόδερμα καὶ τὰ σαρχοφανῆ καὶ τὰ
 ἡκανθωμένα καὶ τὰ ἐπτερωμένα ἢ λελεπιδωμένα; πῶς 10
 δὲ ὁμοίως ἀντιλαμβάνεσθαι κατὰ τὴν ἀκοὴν τὰ τε στε-
 νώτατον ἔχοντα τὸν πόρον τὸν ἀκουστικὸν καὶ τὰ εὐρυ-
 τάτω· τούτω πεχομένη, ἢ τὰ τετριχωμένα "καὶ ὥτα καὶ
 τὰ ψιλὰ ταῦτα ἔχοντα; ὅπου γε καὶ ἡμεῖς ἄλλως μὲν
 κινούμεθα κατὰ τὴν ἀκοὴν παραβύσαντες τὰ ὥτα, ἄλλως 15
 δὲ ἦν ὑπὸ τῶν αὐτοῖς χρώμεθα, καὶ ἢ ὁσφορηοῖς δὲ διαφέρει 51
 ἂν παρὰ τὴν τῶν ζώων ἐξαλλαγὴν· εἰ γὰρ καὶ ἡμεῖς ἄλλως
 μὲν κινούμεθα ἐμπυγέοντες καὶ τοῦ φλέγματος πλεονάσαν-
 τοις ἐν ἡμῖν, ἄλλως δὲ ἦν τὰ περὶ τὴν κεφαλὴν ἡμῶν μέρος
 πλεονασμὸν αἵματος ὑποδέχεται, ἀποστρεφόμενοι τὰ εὐώδη 20
 τοῖς ἄλλοις δοκοῦντα εἶναι καὶ ὥσπερ πλῆττεσθαι ὑπὸ αὐ-
 τῶν νομίζοντες, ἐπεὶ καὶ τῶν ζώων τὰ μὲν πλαδαρά τε
 ἐστὶ φύσει καὶ φλεγματώδη, τὰ δὲ πολύαιμα σφόδρα, τὰ
 δ' ἐπικρατοῦσιν καὶ πλεονάζουσιν ἔχοντα τὴν ξανθὴν χολὴν
 ἢ τὴν μέλαιναν, εὐλόγον καὶ διὰ τοῦτο διάφορα ἐκάστοις 25
 αὐτῶν φαίνεσθαι τὸ ὁσφορητά. καὶ τὰ γευστὰ ὁμοίως τῶν 52
 μὲν τραχεῖαν καὶ ἀνικμον ἔχόντων τὴν γλῶσσαν τῶν δὲ
 ἐνυγρον σφόδρα, καὶ ἡμεῖς εἶγε ξηροτέρων ἐν πυρετοῖς τὴν
 γλῶτταν σχόντες γεώδη καὶ κακόχυμα ἢ πικρά τὰ προα-
 φερόμενα εἶναι νομίζομεν, τοῦτο δὲ πάσχομεν καὶ παρὰ 30
 τὴν διάφορον ἐπικρατείαν τῶν ἐν ἡμῖν χυμῶν εἶναι λαγο-
 μένων, ἐπεὶ οὖν καὶ τὰ ζῶα διάφορον τὸ γευστικὸν αἰσθη-

1. ὀργάνων? 15. παραβήσαντες, SV: corr post X Salmasius in
 Fabricii exemplo G. 18. ἐμπυγέοντες S. 21. εἶναι ταῦτα SVX.
 25. εὐλόγα SV: corr Salmasius. 30. περὶ L.

τήριον ἔχει καὶ διαφόροις χυμοῖς πλεονάζον, διαφόρους ἂν
 καὶ κατὰ τὴν γεῦσιν φαντασίας τῶν ὑποκειμένων λαμβά-
 νει. ὥσπερ γὰρ ἡ αὐτὴ τροφή ἀναδιδόμενη ὅπου μὲν γίνε-
 53 ται φλὺψ ὅπου δὲ ἀρετηρία ὅπου δὲ ὀστέον ὅπου δὲ νεῦρον
 καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον, παρὰ τὴν διαφορὰν τῶν ὑποδοχο-
 μένων αὐτὴν μερῶν διάφορον ἐπιδεικνυμένη δύναμιν, καὶ
 ὥσπερ τὸ ὕδωρ ἐν καὶ μονοειδὲς ἀναδιδόμενον εἰς τὰ δένδρα
 ὅπου μὲν γίνεται φλοιὸς ὅπου δὲ κλάδος ὅπου δὲ καρπὸς καὶ
 54 ἥδη σῦκον καὶ ροιὰ καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον, καὶ καθάπερ τὸ
 10 τοῦ μουσουργοῦ πνεῦμα ἐν καὶ τὸ αὐτὸ ἐμπνεόμενον τῷ
 αὐλῷ ὅπου μὲν γίνεται ὀξύ ὅπου δὲ βαρὺ καὶ ἡ αὐτὴ ἐπέρει-
 σις τῆς χειρὸς ἐπὶ τῆς λύρας ὅπου μὲν βαρὺν φθόγγον ποιεῖ
 ὅπου δὲ ὀξύ, οὕτως εἰκὸς καὶ τὰ ἐκτὸς ὑποκείμενα διά-
 φορα ὅτι διακρίσθαι παρὰ τὴν διάφορον κατασκευὴν τῶν
 55 τὰς φαντασίας ὑπομενόντων ζώων. ἐναργέστερον δὲ τὸ
 τοιοῦτον ἔστι μαθεῖν ἀπὸ τῶν αἰρετῶν τε καὶ φευκτῶν
 τοῖς ζώοις. μύρον γοῦν ἀνθρώποις μὲν ἡδιστον φαίνεται,
 κανθάροις δὲ καὶ μελίσσαις δυσανάσχετον· καὶ τὸ ἐλαιον
 τοῖς μὲν ἀνθρώποις ἀφελαι, σφῆκας δὲ καὶ μελίσσαις ἀντι-
 10 ροεῖ καταρραϊνόμενον· καὶ τὸ θαλάττειον ὕδωρ ἀνθρώποις
 μὲν ἀηδὲς ἔστι πινόμενον καὶ φαρμακῶδες, ἰχθύσι δὲ
 56 ἡδιστον καὶ πότιμον. εὔεις δὲ ἡδιον βορβόρῳ λούονται
 δυσωδεστάτῳ ἢ ὕδατι διαιδεῖ καὶ καθαροῦ. τῶν τε ζώων τὰ
 μὲν ἔστι ποτηράγα τὰ δὲ θαμνοφάγα τὰ δὲ ὑληνόμα τὰ δὲ
 15 σπερμοφάγα τὰ δὲ σαρκοφάγα τὰ δὲ γαλακτοφάγα, καὶ τὰ
 μὲν οσοηπιῖα χαίρει τροφῇ τὰ δὲ νεαρᾶ, καὶ τὰ μὲν ὠμῇ
 τὰ δὲ μαγειρικῶς δοκευασμένη. καὶ κοινῶς τὰ ἄλλοις ἡδέα
 57 ἄλλοις ἔστιν ἀηδὴ καὶ φευκτὰ καὶ θανάσιμα. τὸ γοῦν κί-
 νειον παῖναι τοῖς ὄρνυγας καὶ ὁ ὕοσκήαμος τὰς ὕς, αἱ
 20 δὲ χαίρουσι καὶ σαλαμάνδρας ἐσθίουσαι, ὥσπερ οὖν ἑλαφοὶ
 τὰ λοβύλα ζῶα καὶ αἱ χελιδόνες κανθαρίδας. οἳ τε μύρ-
 μητες καὶ οἱ σκῆπτες ἀνθρώποις μὲν ἀηδίας καὶ στρόφους
 ἐμποιοῦσι καταπινόμενοι· ἡ δὲ ἄρκτος ἦν ἀρρωστίᾳ τινὶ
 58 περιπέσῃ, τούτους καταλιχμωμένη βιώννυται. ἑχιδνα δὲ

θιγόντος αὐτῆς μόνον φηγοῦ κλάδου καροῦται, καθάπερ
 καὶ σκυτερὶς πλατάνου φύλλου. φεύγει δὲ κριὸν μὲν ἐλέφας,
 λέων δὲ αἰλεκτυόνα, καὶ θραγμὸν κυάμων ἐρεικομένων τὰ
 θαλάττια κήτη, καὶ τίγρις ψόφον τυμπάνου. καὶ ἄλλα δὲ
 πλείω τούτων ἔνεστι λέγειν· ἀλλ' ἵνα μὴ μᾶλλον τοῦ δει- 6
 ος ἰνδιατρίβειν δοκῶμεν, εἰ τὰ αὐτὰ τοῖς μὲν ἔστιν αἰδη-
 τοῖς δὲ ἡδέα, τὰ δὲ ἡδὺ καὶ αἰδέες ἐν φαντασίᾳ κεῖται,
 διάφοροι γίνονται τοῖς ζώοις ἀπὸ τῶν ὑποκειμένων φαν-
 τασίαι. εἰ δὲ τὰ αὐτὰ πράγματα ἀνόμοια φαίνονται παρὰ 50
 τὴν τῶν ζώων ἐξαλλαγὴν, ὅποιον μὲν ἡμῖν θεωρεῖται τὸ ἰο
 ὑποκείμενον ἔξομεν λέγειν, ὅποιον δὲ ἔστι πρὸς τὴν φύ-
 σιν ἐφεξομεν. οὐδὲ γὰρ ἐπικρίνειν αὐτοὶ δυνησόμεθα τὰς
 φαντασίας τὰς τε ἡμετέρας καὶ τὰς τῶν ἄλλων ζώων, μέ-
 ρος καὶ αὐτοὶ τῆς διαφωνίας ὄντες καὶ διὰ τοῦτο τοῦ ἐπι-
 κρινούντος δεησόμενοι μᾶλλον ἢ αὐτοὶ κρίνειν δυνάμενοι. 15
 καὶ ἄλλως οὕτε ἀναποδείκτως δυνάμεθα προκρίνειν τὰς 60
 ἡμετέρας φαντασίας τῶν παρὰ τοῖς ἀλόγοις ζώοις γινομέ-
 νων οὔτε μετ' ἀποδείξεως. πρὸς γὰρ τῷ μὴ εἶναι ἀπό-
 δεῖξιν ἴσως, ὡς ὑπομνήσομεν, αὐτὴ ἡ λεγομένη ἀπόδειξις
 ἔχει φαινομένη ἡμῖν εἶναι ἢ οὐ φαινομένη. καὶ εἰ μὲν μὴ 70
 φαινομένη, οὐδὲ μετὰ πεποιθήσεως αὐτὴν προσησόμεθα·
 εἰ δὲ φαινομένη ἡμῖν, ἐπειδὴ περὶ τῶν φαινομένων τοῖς
 ζώοις ζητεῖται καὶ ἡ ἀπόδειξις ἡμῖν φαίνεται ζώοις οὖσι, καὶ
 αὐτὴ ζητηθῆσεται εἰ ἔστιν ἀληθὴς καθό ἔστι φαινομένη.
 ἄτοπον δὲ τὸ ζητούμενον διὰ τοῦ ζητουμένου κατασκευάζειν 81
 ἐπιχειρεῖν, ἐπεὶ ἔστι τὸ αὐτὸ πιστὸν καὶ ἄπιστον, ὅπερ
 ἀμήχανον, πιστὸν μὲν ἢ βούλεται ἀποδεικνύειν, ἄπιστον
 δὲ ἢ ἀποδεικνύεται. οὐχ ἔξομεν ἄρα ἀπόδειξιν δι' ἧς προ-
 κρινοῦμεν τὰς ἑαυτῶν φαντασίας τῶν παρὰ τοῖς ἀλόγοις
 καλουμένοις ζώοις γινομένων. εἰ οὖν διάφοροι γίνονται αἱ 80
 φαντασίαι παρὰ τὴν τῶν ζώων ἐξαλλαγὴν, αἷ ἐπικρίναι
 ἀμήχανόν ἐστι, ἐπείχειν ἀνάγκη περὶ τῶν ἐκτὸς ὑποκειμένων.

1. θιγόντος L. μόνου L. κλάδους FGS. 5. ἔν ἐστι V.
 7. εὐηδὲς V. 18. τὸ L. 21. προσησόμεθα X: ceteri προσησώ-
 μιθα vel προσισώμεθα. cf. § 89. 30. οὖν V: ceteri γὰρ.

62 Ἐκ περιουσίας δὲ καὶ συγκρίνομεν τὰ ἄλλα καλούμενα
 ζῶα τοῖς ἀνθρώποις κατὰ φαντασίαν· καὶ γὰρ καταπαίξειν
 τῶν δογματικῶν τετυφωμένων καὶ περιαντολογούντων οὐκ
 ἀποδοκιμάζομεν μετὰ τοὺς πρακτικοὺς τῶν λόγων. οἱ μὲν
 5 οὖν ἡμετέροισι τὸ πλῆθος τῶν ἀλόγων ζῶων ἀπλῶς εἰσάγει
 63 συγκρίνειν τῷ ἀνθρώπῳ· ὅτι δὲ εὐρεσιλογούντες οἱ δογ-
 ματικοὶ ἄνισον εἶναι φασὶ τὴν σύγκρισιν, ἡμεῖς ἐκ πολ-
 λοῦ τοῦ περιόντος ἐπὶ πλέον παίζοντες ἐπὶ ἐνὸς ζῴου
 στήσομεν τὸν λόγον, οἷον ἐπὶ κυνός, εἰ δοκεῖ, τοῦ εὐτελε-
 10 στάτου δοκοῦντος εἶναι. εὐρήσομεν γὰρ καὶ οὕτω μὴ λει-
 πόμενα ἡμῶν τὰ ζῶα, περὶ ὧν ὁ λόγος, ὥς πρὸς τὴν πίστιν
 64 τῶν φαινομένων. ὅτι τοίνυν αἰσθῆσαι διαφέρει τοῦτο τὸ ζῶον
 ἡμῶν, οἱ δογματικοὶ συνομολογοῦσιν· καὶ γὰρ τῇ ὁσφρή-
 σει μᾶλλον ἡμῶν ἀντιλαμβάνεται, τὰ μὴ ὁρώμενα αὐτῷ
 15 θηρία διὰ ταύτης ἀνεγνεύων, καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς θάπτει
 65 ἡμῶν ταῦτα ὁρῶν καὶ τῇ ἀκοῇ αἰσθανόμενος ὀξέως. οὐκ οὖν
 ἐπὶ τὸν λόγον ἐλθωμέν. τούτου δὲ ὁ μὲν ἐστὶν ἐνδιαθέτης
 ὁ δὲ προφορικός. ἴδωμεν οὖν πρότερόν περὶ τοῦ ἐνδιαθέτου.
 οὗτος τοίνυν κατὰ τοὺς μάλιστα ἡμῖν ἀντιδοξούντας νῦν
 20 δογματικούς, τοὺς ἀπὸ τῆς ποταῆς, ἐν ταῦτοις δοικε σαλεύειν,
 τῇ αἵρεσει τῶν οἰκειῶν καὶ φυγῇ τῶν ἄλλοτριῶν, τῇ γνώσει
 τῶν εἰς τοῦτο συνταίνουσῶν τεχνῶν, τῇ ἀντιλήψει τῶν κατὰ
 66 τὴν οἰκίαν φύσιν ἀρετῶν τῶν περὶ τὰ πάθη. ὁ τοίνυν
 κύων, ἐφ' οὗ τὸν λόγον ἔδοξε στήσαι παραδείγματος ἕνεκα,
 25 αἵρεσιν ποιεῖται τῶν οἰκειῶν καὶ φυγὴν τῶν βλαβερῶν, καὶ
 μὲν τροφῆα διώκων, μάλιστα δὲ ἀνταθείσης ὑποχωρῶν.
 ἀλλὰ καὶ τέχνην ἔχει ποριστικὴν τῶν οἰκειῶν, τὴν θηρευτι-
 67 κήν. ἔστι δὲ οὗδ' ἀρετῆς ἐκτός· τῆς γὰρ νοι δικαιουσύνης
 αὔσης τοῦ κατ' ἄξιαν ἀποδοτικῆς ἐκάστω, ὁ κύων τοὺς
 30 μὲν οἰκέτους τε καὶ εὖ ποιοῦντας σαίνων καὶ φρουρῶν τοὺς
 δὲ ἀνομειούς καὶ ἀδικούντας ἀμυνόμενος οὐκ ἔξω ἂν εἴη
 68 τῆς δικαιουσύνης. εἰ δὲ ταύτην ἔχει, τῶν ἀρετῶν ἀνταπο-
 λουθουσῶν καὶ τὰς ἄλλας ἀρετὰς ἔχει, ὥς οὐ φασιν ἔχειν

τοὺς πολλοὺς ἀνθρώπους οἱ σοφοί. καὶ ἄλκιμον δὲ αὐτὸν
 ὄντα ὀρῶμεν ἐν ταῖς ἀμύναις, καὶ συνετόν, ὡς καὶ Ὀμη-
 ρος ἐμαρτύρησεν, ποιήσας τὸν Ὀδυσσεῖα πᾶσι μὲν τοῖς οἰ-
 κείοις ἀνθρώποις ἀγνώτα ὄντα ὑπὸ μόνου δὲ τοῦ Ἄργου
 ἐπιγνωσθέντα, μήτε ὑπὸ τῆς ἀλλοιώσεως τῆς κατὰ τὸ σῶμα 5
 τάνδρὸς ἀπατηθέντος τοῦ κυνός, μήτε ἐκστάντος τῆς κατα-
 ληπτικῆς φαντασίας, ἣν μᾶλλον τῶν ἀνθρώπων ἔχων ἐφάνη.
 κατὰ δὲ τὸν Χρῦσιππον τὸν μάλιστα πολεμοῦντα τοῖς ἀλό- 60
 γοις ζώοις καὶ τῆς αἰοιδίμου διαλεκτικῆς μετέχει. φησὶ γοῦν
 αὐτὸν ὁ προεξηρημένος ἀνὴρ ἐπιβάλλειν τῷ πέμπτῳ διὰ 10
 πλειόνων ἀναποδείκτων, ὅταν ἐπὶ τρίοδον ἔλθῶν καὶ τὰς
 δύο ὁδοὺς ἰχνεύσας δι' ὧν οὐ διῆλθε τὸ θηρίον, τὴν τρί-
 την μὲν ἰχνεύσας εὐθείως ὁρμήσῃ δι' αὐτῆς. δυνάμει γὰρ
 τοῦτο αὐτὸν λογιζέσθαι φησιν ὁ ἀρχαῖος "ἦτοι τῇδε ἢ τῇδε
 ἢ τῇδε διῆλθε τὸ θηρίον· οὔτε δὲ τῇδε οὔτε τῇδε· τῇδε ἄρα." 15
 ἀλλὰ καὶ τῶν ἑαυτοῦ παθῶν ἀντιληπτικός τέ ἐστι καὶ παρα- 70
 μυθητικός· σκόλοπος "γὰρ αὐτῷ καταπαγέντος ἐπὶ τὴν
 ἄρσιν τούτου ὀρμᾶ τῇ τοῦ ποδὸς πρὸς τὴν γῆν παρατρίψει
 καὶ διὰ τῶν ὁδόντων. ἔλκος τε εἰ ἔχει πον, ἐπεὶ τὰ μὲν
 ῥυπαρὰ ἔλκη δυσαλθῇ ἐστὶ τὰ δὲ καθαρὰ ῥαδίως θεραπεύ- 20
 εῖται, πρῶως ἀποψᾶ τὸν γινόμενον ἰχῶρα. ἀλλὰ καὶ 71
 τὸ Ἰπποκράτειον φυλάσσει μάλα καλῶς· ἐπεὶ γὰρ ποδὸς
 ἄκος ἀκινησία, εἴ ποτε τραῦμα ἐν ποδὶ σχοίῃ, μετεωρίζει
 τοῦτον καὶ ὡς οἶόν τε ἄσχυλον τηρεῖ. ὀχλούμενός τε
 ὑπὸ χυμῶν ἀνοικείων πόαν ἐσθίει, μεθ' ἧς ἀποβλύζων τὸ 25
 ἀνοίκειον ὑγιαίνεται. εἰ τοίνυν ἐφάνη τὸ ζῶον, ἐφ' οὗ τὸν 72
 λόγον ἐστήσαμεν παραδείγματος ἕνεκα, καὶ αἰρούμενον τὰ
 οἰκεία καὶ τὰ ὀχληρὰ φεῦγον, τέχνην τε ἔχον ποριστικὴν
 τῶν οἰκείων, καὶ τῶν ἑαυτοῦ παθῶν ἀντιληπτικὸν καὶ παρα-
 μυθητικόν, καὶ οὐκ ἔξω ἀρετῆς, ἐν οἷς κεῖται ἡ τελειότης 30
 τοῦ ἐνδιαθέτου λόγου, τέλειος ἂν εἴη κατὰ τοῦτο ὁ πύων·
 ὅθεν μοι δοκοῦσιν τινες τῶν κατὰ φιλοσοφίαν ἑαυτοὺς
 σεμνῦναι τῇ τοῦ ζῶου τούτου προσηγορίᾳ. περὶ δὲ τοῦ 73

10. τρίτῃ G. 11. ἔλθων L. 13. ὁρμήσει L. 15. οὔτε τῇδε] ἢ
 τῇδε L. 20. δυσαλθῇ V. 21. τῶν γινόμενων V. 22. ἰπποκράτειον V.

- προφορικῷ λόγῳ τίως μὲν οὐκ ἔστιν ἀναγκαῖον ζηταῖν· τοῦτον γὰρ καὶ τῶν δογματικῶν ἔνιοι παρητήσαντο ὡς ἀντι-
 πράττοντα τῇ τῆς ἀρετῆς ἀναλήψει, διὸ καὶ περὶ τὸν τῆς
 μαθήσεως χρόνον ἡσκησαν σιωπὴν· καὶ ἄλλως, εἰ καθ' ὑπό-
 5 θασιν εἴη ἄνθρωπος ἐνεός, οὐδεὶς φήσει αὐτὸν εἶναι ἄλο-
 γον. ἵνα δὲ καὶ ταῦτα παραλίπωμεν, μάλιστα μὲν ὁρῶμεν
 τὰ ζῶα, περὶ ὧν ὁ λόγος, καὶ ἀνθρωπίνας προφερόμενα
 74 φωνάς, ὡς κίττας καὶ ἄλλα τινά. ἵνα δὲ καὶ τοῦτο ἐάσω-
 μεν, εἰ καὶ μὴ συνίεμεν τὰς φωνάς τῶν ἀλόγων κα-
 10 λουμένων ζώων, ὅλως οὐκ ἔστιν ἀπεικὸς διαλέγεσθαι μὲν
 ταῦτα ἡμᾶς δὲ μὴ συνιέναι· καὶ γὰρ τῆς τῶν βαρβάρων
 φωνῆς ἀκούοντες οὐ συνίεμεν''' ἀλλὰ μονοειδῆ ταύτην εἴ-
 75 ναι δοκοῦμεν. καὶ ἀκούομεν δὲ τῶν κυνῶν ἄλλην μὲν
 φωνὴν προΐεμένων ὅταν ἀμύνωνται τινας, ἄλλην δὲ ὅταν
 15 ὠρύωνται, καὶ ἄλλην ὅταν τύπτωνται, καὶ διάφορον ἑπὰν
 σαίνωσιν. καὶ ὅλως εἴ τις εἰς τοῦτο ἀτενίσαιεν, εὖροι
 ἂν πολλὴν παραλλαγὴν τῆς φωνῆς παρὰ τούτῳ καὶ τοῖς
 ἄλλοις ζώοις ἐν ταῖς διαφόροις περιστάσεσιν, ὥστε διὰ
 ταῦτα εἰκότως λέγοιτ' ἂν καὶ τοῦ προφορικῷ μετέχειν λό-
 76 γου τὰ καλούμενα ἄλογα ζῶα. εἰ δὲ μήτε ἀκριβεῖα τῶν
 αἰσθήσεων λείπεται τῶν ἀνθρώπων ταῦτα μήτε τῷ ἐν-
 διαθέτῳ λόγῳ, ἐκ περιουσίας δὲ εἰπεῖν μηδὲ τῷ προφο-
 ρικῷ, οὐκ ἂν ἀπιστότερα ἡμῶν εἴη κατὰ τὰς φαντασίας.
 77 καὶ ἐφ' ἐκάστου δὲ τῶν ἀλόγων ζώων ἴσως ἰσάντας τὸν
 25 λόγον ταῦτα ἀποδεικνύειν δυνατόν ἐστιν. οἷον γοῦν τίς
 οὐκ ἂν εἴποι τοὺς ὄρνιθας ἀγχινόα τε διαφέρειν καὶ τῷ
 προφορικῷ κεχεῖσθαι λόγῳ; οἷ γε οὐ μόνον τὰ παρόντα
 ἀλλὰ καὶ τὰ ἐσόμενα ἐπίστανται καὶ ταῦτα τοῖς συνιέναι
 δυναμένοις προδηλοῦσιν, ἄλλως τε σημαίνοντες καὶ τῇ
 30 φωνῇ προαγορεύοντες.
- 78 Τὴν δὲ σύγκρισιν ἐποιησάμην, ὡς καὶ ἔμπροσθεν ἐπε-
 σημηνάμην, ἐκ περιόντος, ἱκανῶς, ὡς οἶμαι, δείξας ἔμ-
 προσθεν ὅτι μὴ δυνάμεθα προκρίνειν τὰς ἡμετέρας φαν-

3. τῇ om V. παρὰ? 16. ταῦτα X.
 25. ὑποδεικνύειν V et omisso δυνατόν X.

τασίας τῶν παρὰ τοῖς ἀλόγοις ζώοις γινομένων. πλὴν ἀλλ' εἰ μὴ ἔστιν ἀπιστότερον τὰ ἄλογα ζῶα ἡμῶν πρὸς τὴν κρίσιν τῶν φαντασιῶν, καὶ διάφοροι γίνονται φαντασίαι παρὰ τὴν τῶν ζώων παραλλαγὴν, ὅποῖον μὲν ἕκαστον τῶν ὑποκειμένων ἐμοὶ φαίνεται δυνήσομαι λέγειν, ὅποῖον δὲ ἔστι τῇ φύσει διὰ τὰ προειρημένα ἐπέχειν ἀναγκασθήσομαι.

Καὶ ὁ μὲν πρῶτος τῆς ἐποχῆς τρόπος τοιοῦτός ἐστι, 79 δεύτερον δὲ ἐλέγομεν εἶναι τὸν ἀπὸ τῆς διαφορᾶς τῶν ἀνθρώπων· ἵνα γὰρ καθ' ὑπόθεσιν καὶ συγχωρήσῃ τις πιστοτέρους εἶναι τῶν ἀλόγων ζώων τοὺς ἀνθρώπους, εὐρὴν 10 σομεν καὶ ὅσον ἐπὶ τῇ ἡμετέρᾳ διαφορᾷ τὴν ἐποχὴν εἰσαγομένην. δύο τοίνυν εἶναι λεγομένων ἐξ ὧν σύγκεταί ὁ ἄνθρωπος, ψυχῆς καὶ σώματος, κατ' ἄμφω ταῦτα διαφέρομεν ἀλλήλων, ὅλον κατὰ σῶμα ταῖς τε μορφαῖς καὶ ταῖς ἰδιοσυγκρισίαις. διαφέρει μὲν γὰρ κατὰ μορφὴν σῶμα 80 Σκύθου Ἰνδοῦ σώματος, τὴν δὲ παραλλαγὴν ποιεῖ, καθάπερ φασίν, ἢ διάφορος τῶν χυμῶν ἐπικράτεια. παρὰ τὴν διάφορον τῶν χυμῶν ἐπικράτειαν διάφοροι γίνονται καὶ αἱ φαντασίαι, καθάπερ καὶ ἐν τῷ πρώτῳ λόγῳ παρεστήσαμεν. ταῦτά τοι καὶ ἐν τῇ αἰρέσει καὶ φυγῇ τῶν ἐκτὸς 20 διαφορὰ πολλὴ κατ' αὐτούς ἐστιν· ἄλλοις γὰρ χαίρουσιν Ἰνδοὶ καὶ ἄλλοις οἱ καθ' ἡμᾶς, τὸ δὲ διαφόροις χαίρειν τοῦ παρηλλαγμένου ἀπὸ τῶν ὑποκειμένων φαντασίας λαμβάνειν ἐστὶ μνηστικόν. κατὰ δὲ ἰδιοσυγκρίσιος διαφέρομεν 81 ὥς ἐνίοις κρέα βόεια πετραίων ἰχθυοῖν ῥᾶον πέττειν καὶ 25 ὑπὸ Λεσβίου οἶναρίου εἰς χολέραν περιτρέπεσθαι. ἦν δέ, φασίν, γραῦς Ἀττικὴ τριάκοντα ὀλκὰς κωνείου ἀκινδύνως προσφερομένη, Λύσις δὲ καὶ μηκωνείου τέσσαρας ὀλκὰς ἀλύπως ἐλάμβανεν. καὶ Δημοφῶν μὲν ὁ Ἀλεξάνδρου τρα- 82 πεζοποιὸς ἐν ἡλίῳ γινόμενος ἢ ἐν βαλανείῳ ἐρρίγου, ἐν 30 σκιᾷ δὲ ἐθάλπεται, Ἀθηναγόρας δὲ ὁ Ἀργεῖος ὑπὸ σκορπίων καὶ φαλαγγίων ἀλύπως ἐπλήσσετο, οἱ δὲ καλούμενοι Ψύλλαεις οὐδ' ὑπὸ ὄφεων ἢ ἀσπίδων δακνόμενοι βλάπτου-

11. τὴν om V. 17. ἐπικράτεια — 18. χυμῶν om V. 18. παρὰ] παρὰ δὲ X. vel καὶ μὴν παρὰ. 28. μηκωνείου VX: ceteri μακωνείου.
30. γινόμενος L. 33. Ψύλλοι Salmasius.

83 ται, οἱ δὲ Τεντυρίται τῶν Ἀιγυπτίων οὐ βλάπτονται πρὸς
 ἄνω κάτω τῶν κροκοδείλων. ἀλλὰ καὶ Αἰθιοπῶν οἱ ἀντι-
 πέραν τῆς Μερόης παρὰ τὸν Ἰθάσπην ποταμὸν οἰκοῦντες
 σκορπίους καὶ ὄφεις καὶ τὰ παραπλήσια ἀκινδύνως ἐσθίουσιν.
 5 καὶ Ῥουφίλος δὲ ὁ ἐν Χαλκίδι πίνων ἐλλέβοραν οὔτε ἡμεῖς
 οὔτε ὅλως ἐκαθαίρετο, ἀλλ' ὥς τι τῶν συνήθων προσεφέ-
 84 ρετο καὶ ἐπείσεν. Χρῦσερμος δὲ ὁ Ἡροφίλειος εἴ ποτε πέ-
 περι προσηνέγκατο, καρδιακῶς ἐκινδύνευεν. καὶ Σωτήριχος
 δὲ ὁ χειρουργὸς εἴ ποτε σιλούρων ἤσθετο κνίσσης, χολέρα
 10 ἤλίσκετο. Ἄνδρων δὲ ὁ Ἀργεῖος οὕτως ἄδιπος ἦν ὥς καὶ
 διὰ τῆς ἀνύδρου Λιβύης ὀδεύειν αὐτὸν μὴ ἐπιζητοῦντα
 ποτόν. Τιβέριος δὲ ὁ Καῖσαρ ἐν σκότῳ ἑώρα. Ἀριστοτέλης
 δὲ ἱστορεῖ Θάσιόν τινα ὃς ἐδόκει ἀνθρώπου εἰδωλον προη-
 85 γείσθαι αὐτοῦ διὰ παντός. τοσαύτης οὖν παραλλαγῆς οὕσης
 15 ἐν τοῖς ἀνθρώποις κατὰ τὰ σώματα, ἵνα ὀλίγα ἀπὸ πολ-
 λῶν τῶν παρὰ τοῖς δογματικοῖς κειμένων ἀρκεσθῶμεν
 εἰπόντες, εἰκὸς ἐστὶ καὶ κατ' αὐτὴν τὴν ψυχὴν διαφέρειν
 ἀλλήλων τοὺς ἀνθρώπους· τύπος γάρ τις ἐστὶ τὸ σῶμα
 τῆς ψυχῆς, ὥς καὶ ἡ φυσιογνωμονικὴ σοφία δεικνυσιν. τὸ
 20 δὲ μέγιστον δεῖγμα τῆς κατὰ τὴν διάνοιαν τῶν ἀνθρώπων
 πολλῆς καὶ ἀπείρου διαφορᾶς ἡ διαφωνία τῶν παρὰ τοῖς
 δογματικοῖς λεγομένων περὶ τῶν ἄλλων καὶ περὶ τοῦ
 86 τίνα μὲν αἰρεῖσθαι προσήκει τίνα δὲ ἐκκλίνειν. δεόντως
 οὖν καὶ οἱ ποιηταὶ περὶ τούτων ἀπεφώνησαν· ὁ μὲν γὰρ
 25 Πίνδαρός φησιν

ἄελλοπύδων μὲν τιν' εὐφραίνουσιν ἱππῶν τιμαὶ καὶ στέφανοι,
 τοὺς δ' ἐν πολυχρύσοις θαλάμοις βιοτὰ·

τέρπεται δὲ καὶ τις ἐπ' οἷδμ' ἄλιον γαῖ' Ὀδῆ σῶς διωστρίβων.

ὁ δὲ ποιητὴς λέγει

30 ἄλλος γάρ τ' ἄλλοισιν ἄνθρωπος ἐπιτέρπεται ἔργοις.

ἀλλὰ καὶ ἡ τραγωδία μεσσην τῶν τοιούτων ἐστὶ· λέγει γοῦν

1. Τεντυρίται. Fabricius pro Τιντυρίται πρὸς ἄνω κάτω τῶν κρο-
 κοδείλων] locum non esse integrum Stephanus annot. 49 arbitratur.

7. χρῦσερμος X. 12. Ἀριστοτέλης] Meteor. 3 4 p. 373 b 4 ed. Berolin.

28. τίμια Boeckhius fr. 242. 28. οἶδμα L. σῶς om V. 30. ἄλ-
 λος] Od. 14 228.

εἰ πᾶσι ταῦτόν καλὸν ἔφν σοφόν θ' ἅμα,
οὐκ ἦν ἂν ἀμφίλεκτος ἀνθρώποις ἔρις,

καὶ πάλιν

δεινόν γε ταῦτόν τοῖς μὲν ἀνδάνειν βροτῶν
τοῖς δ' ἔχθος εἶναι.

5

ἐπεὶ οὖν ἡ αἵρεσις καὶ ἡ φυγὴ ἐν ἡδονῇ καὶ ἀηδισμῷ ἐστίν, 87
ἡ δὲ ἡδονὴ καὶ ὁ ἀηδισμὸς ἐν αἰσθήσει κεῖται καὶ φαντα-
σία, ὅταν τὰ αὐτὰ οἱ μὲν αἰρῶνται οἱ δὲ φεύγωσιν, ἀπό-
λουθον ἡμᾶς ἐπιλογίζεσθαι ὅτι οὐδὲ ὁμοίως ὑπὸ τῶν αὐ-
τῶν κινουῦνται, ἐπεὶ ὁμοίως ἂν τὰ αὐτὰ ἤρουντο ἢ ἐξέκλινον. 10
εἰ δὲ τὰ αὐτὰ διαφόρως κινεῖ παρὰ τὴν διαφορὰν τῶν ἀν-
θρώπων, εἰσάγοιτ' ἂν εἰκότως καὶ κατὰ τοῦτο ἡ ἐποχή,
ὅτι μὲν ἕκαστον φαίνεται τῶν ὑποκειμένων ὡς πρὸς ἐκά-
στην διαφορὰν ἴσως λέγειν ἡμῶν δυναμένων, τί δὲ ἔστι
κατὰ δύναμιν ὡς πρὸς τὴν φύσιν οὐχ οἷον τε ὄντων ἀπο- 15
φῆνασθαι. ἤτοι γὰρ πᾶσι τοῖς ἀνθρώποις πιστεύσομεν ἢ 88
τισὶν. ἀλλ' εἰ μὲν πᾶσιν, καὶ ἀδυνάτοις ἐπιχειρήσομεν καὶ
τὰ ἀντικείμενα παραδεξόμεθα· εἰ δὲ τισὶν, εἰπάτωσαν ἡμῖν
τίσι χρὴ συγκατατίθεσθαι· ὁ μὲν γὰρ Πλατωνικὸς λέξει
ὅτι Πλάτωνι, ὁ Ἐπικουρείος δὲ Ἐπικουρῷ, καὶ οἱ ἄλλοι 20
ἀναλόγως, καὶ οὕτως ἀνεπικρίτως στασιάζοντες αὐθις ἡμᾶς
εἰς τὴν ἐποχὴν περιστήσουσιν. ὁ δὲ λέγων ὅτι τοῖς πλεί- 89
στοις δεῖ συγκατατίθεσθαι παιδαριῶδες τι προσίεται, οὐδενὸς
δυναμένου πάντας τοὺς ἀνθρώπους ἐπελθεῖν καὶ διαλογί-
σασθαι τί τοῖς πλείστοις ἀρέσκει, ἐνδεχομένου τοῦ ἔν τισιν 25
ἔθνεσιν, ἃ ἡμεῖς οὐκ ἴσμεν, τὰ μὲν παρ' ἡμῖν σπάνια
τοῖς πλείοσι ἢ προσεῖναι τὰ δὲ ἡμῶν τοῖς πολλοῖς συμβαί-
νοντα σπάνια ὑπάρχειν, ὡς τοὺς πολλοὺς μὲν ὑπὸ φαλαγ-
γίων δακνομένους μὴ ἀλγεῖν τινὰς δὲ σπανίως ἀλγεῖν, καὶ
ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν ἔμπροσθεν εἰρημένων ιδιοσυγκρисиῶν 30
τὸ ἀνάλογον. ἀναγκαῖον οὖν καὶ διὰ τὴν τῶν ἀνθρώπων
διαφορὰν εἰσάγεσθαι τὴν ἐποχὴν.

1. εἰ πᾶσι] Euripides Phoen. 499. 4. δεινόν] idem fr. dub. 32
p. 446 Matth. 11. αὐτὰ om L. 20. Ἐπικουρείος Stephanus, Ἐπι-
κουρος L. 21. αὐθις καὶ ἡμᾶς FG. 23. προσίεται V. 29. τινὰ V.
31. ἀναγκαῖον V. διὰ] ἐπὶ V.

90 Ἐπει δὲ φίλαντοί τινες ὄντες οἱ δογματικοὶ φασὶ δεῖν
 τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἑαυτοὺς προκρίνειν ἐν τῇ κρίσει τῶν
 πραγμάτων, ἐπιστάμεθα μὲν ὅτι ἄτοπός ἐστιν ἡ ἀξιώσις
 αὐτῶν (μέρος γάρ εἰσι καὶ αὐτοὶ τῆς διαφανείας· καὶ ἐὰν
 5 αὐτοὺς προκρίνοντες οὕτω κρίνωσι τὰ φαινόμενα, πρὶν
 ἄρξασθαι τῆς κρίσεως τὰ φαινόμενα συναρπάζουσιν, ἑαυ-
 91 τοῖς τὴν κρίσιν ἐπιτρέποντες), ὁμῶς δ' οὖν ἵνα καὶ ἐπὶ
 ἑνὸς ἀνθρώπου τὸν λόγον ἰσχύοντες, οἷον τοῦ παρ' αὐτοῖς
 ὄνειροπολουμένου σοφοῦ, ἐπὶ τὴν ἐποχὴν κατανατῶμεν, τὸν
 10 τρίτον τῇ τάξει τρόπον ἐγχειρίζομεθα. τοῦτον δὲ λέγομεν
 τὸν ἀπὸ τῆς διαφορᾶς τῶν αἰσθήσεων. ὅτι δὲ διαφέρονται
 92 αἱ αἰσθήσεις πρὸς ἀλλήλας, πρόδηλον. αἱ γοῦν γραφαὶ τῇ
 μὲν ὄψει δοκοῦσιν εἰσοχὰς καὶ ἐξοχὰς ἔχειν, οὐ μὴν καὶ
 τῇ ἀφῇ. καὶ τὸ μέλι τῇ μὲν γλῶττι ἡδὺ φαίνεται ἐπὶ
 15 τινων, τοῖς δ' ὀφθαλμοῖς ἀηδές· ἀδύνατον οὖν ἐστὶν εἰπεῖν
 πότερον ἡδὺ ἐστὶν εἰλικρινῶς ἢ ἀηδές. καὶ ἐπὶ τοῦ μύρου
 ὁμοίως· τὴν μὲν γὰρ ὀσφρησιν εὐφραίνει, τὴν δὲ γεῦσιν
 93 ἀηθίζει. τό τε εὐφόρβιον ἐπεὶ τοῖς μὲν ὀφθαλμοῖς λυπη-
 ρόν ἐστι τῷ δὲ ἄλλῳ σώματι παντὶ ἄλυπον, οὐχ ἔξομεν
 20 εἰπεῖν πότερον ἄλυπὸν ἐστὶν εἰλικρινῶς τοῖς σώμασιν ὅσον
 ἐπὶ τῇ ἑαυτοῦ φύσει ἢ λυπηρόν. τό τε ὀμβριον ὑδωρ
 ὀφθαλμοῖς μὲν ἐστὶν ὠφέλιμον, ἀρτηρίαν δὲ καὶ πνεῦμονα
 τραχύνει, καθάπερ καὶ τὸ ἔλαιον, καίτοι τὴν ἑπιφάνειαν
 παρηγοροῦν. καὶ ἡ θαλαττία νάρκη τοῖς μὲν ἄκροις προσ-
 25 τεθεῖσα νερκαῖν ποιεῖ, τῷ δ' ἄλλῳ σώματι ἀλύπως παρα-
 τίθεται. διόπερ ὅποιον μὲν ἔστι πρὸς τὴν φύσιν ἕκαστον
 τούτων οὐχ ἔξομεν λέγειν, ὅποιον δὲ φαίνεται ἑκάστοτε
 94 δυνατόν εἰπεῖν. καὶ ἄλλα δὲ πλείω τούτων ἔνεστι λέγειν·
 ἀλλ' ἵνα μὴ διατρίβωμεν διὰ τὴν πρόθεσιν τοῦ τρόπου
 30 τῆς συγγραφῆς, ἐκείνο λεκτέον. ἕκαστον τῶν φαινομένων
 ἡμῖν αἰσθητῶν ποικίλον ὑποπίπτειν δοκεῖ, οἷον τὸ μῆλον
 λεῖον εὐώδες γλυκὺ ξανθόν. ἄδηλον οὖν πότερόν ποτε
 ταύτας μόνας ὄντως ἔχει τὰς ποιότητας, ἢ μονόποιον μὲν

8. ἐν V.
μὲν τοῖς V.10. προχειρίζομεθα VX.
33. μονοποιόν L.

14. μὲν om L.

18. ἐπὶ

ἔστιν παρὰ δὲ τὴν διάφορον κατασκευὴν τῶν αἰσθητηρίων
 διάφορον φαίνεται, ἥ καὶ πλείονας μὲν τῶν φαινομένων
 ἔχει ποιότητας, ἡμῖν δ' οὐχ ὑποπίπτουσι τινες αὐτῶν.
 μονόποιον μὲν γὰρ εἶναι τοῦτο ἐνδέχεται λογίσεσθαι ἐκ 95
 τῶν ἐμπροσθεν ἡμῖν εἰρημένων περὶ τῆς εἰς τὰ σώματα
 ἀναδιδομένης τροφῆς καὶ τοῦ ὕδατος τοῦ εἰς τὰ δένδρα
 ἀναδιδόμενου καὶ τοῦ πνεύματος τοῦ ἐν αὐλοῖς καὶ σύριγξι
 καὶ τοῖς παραπλησίοις ὀργάνοις· δύναται γὰρ καὶ τὸ μῆ-
 λον μονοειδὲς μὲν εἶναι, διάφορον δὲ θεωρεῖσθαι παρὰ
 τὴν διαφορὰν τῶν αἰσθητηρίων, περὶ ᾧ γίνεται αὐτοῦ ἡ 10
 ἀντίληψις. πλείονας δὲ τῶν φαινομένων ἡμῖν ποιότητων 96
 ἔχειν τὸ μῆλον ποιότητας δύνασθαι οὕτως ἐπιλογιζόμεθα.
 ἐγνωσώμεν τινα ἐκ γενετῆς ἀφ' ἧν μὲν ἔχοντα καὶ ὁσφρη-
 σιν καὶ γεῦσιν, μήτε δὲ ἀκούοντα μήτε ὀρῶντα. οὗτος
 τοῖνυν ὑπολήψεται μήτε ὁρατόν τι εἶναι τὴν ἀρχὴν μήτε 15
 ἀκουστόν, ἀλλὰ μόνον ἐκείνα τὰ τρία γένη τῶν ποιότητων
 ὑπάρχειν ὧν ἀντιλαμβάνεσθαι δύναται. καὶ ἡμᾶς οὖν 97
 ἐνδέχεται τὰς πέντε μόνους αἰσθήσεις ἔχοντας μόνον ἀντι-
 λαμβάνεσθαι, ἐκ τῶν περὶ τὸ μῆλον ποιότητων, ὧν ἐσμέν
 ἀντιληπτικοί· ὑποκείσθαι δὲ ἄλλας οἷον τί ἐστι ποιότητος, 20
 ὑποπιπτούσας ἐτέροις αἰσθητηρίοις, ὧν ἡμεῖς οὐ μετεσχή-
 καμεν, διό οὐδὲ ἀντιλαμβανόμεθα τῶν κατ' αὐτάς αἰσθη-
 τῶν. ἀλλ' ἡ φύσις συνεμετρήσατο, φήσει τις, τὰς αἰσθή- 98
 σεις πρὸς τὰ αἰσθητά. ποία φύσις, διαφωνίας τοσαύτης ἀν-
 επικρίτου; παρὰ τοῖς δογματικοῖς οὔσης περὶ τῆς ὑπάρξεως 25
 τῆς κατ' αὐτήν; ὁ γὰρ επικρίνων αὐτὸ τοῦτο, εἰ ἔστι φύ-
 σις, εἰ μὲν ἰδιώτης εἴη, ἄπιστος ἔσται κατ' αὐτούς, φιλό-
 σοφος δὲ ὧν μέρος ἔσται τῆς διαφωνίας καὶ κρινόμενος
 αὐτὸς ἀλλ' οὐ κριτής. πλήν ἀλλ' εἰ ἐνεχώρει καὶ ταύτας 99
 μόνους ὑποκείσθαι παρὰ τῷ μήλῳ τὰς ποιότητας ὧν ἀντι- 30
 λαμβάνεσθαι δοκούμεν, καὶ πλείους τούτων ἢ πάλιν μηδὲ
 τὰς ἡμῖν ὑποπιπτούσας, ἄδηλον ἡμῖν ἔσται ὁποῖον ἔστι
 τὸ μῆλον. ὁ δὲ αὐτὸς καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων αἰσθητῶν λό-

18. μόνων X. 29. ἀλλ' οὐ] ἄλλον V. εἰ om V. 30. μόνας]
 πλείονας L.

ρος. τῶν αἰσθήσεων μέντοι μὴ καταλαμβανουσῶν τὰ ἐκτός, οὐδὲ ἡ διάνοια ταῦτα δύναται καταλαμβάνειν, ὥστε καὶ διὰ τοῦτον τὸν λόγον ἡ περὶ τῶν ἐκτός ὑποκειμένων ἐποχὴ συνάγασθαι δόξει.

- 100 - "Ἰνα δὲ καὶ ἐπὶ μιᾷ ἐκάστης αἰσθήσεως ἰσtάντες τὸν λόγον, ἡ καὶ ἀφιστάμενοι τῶν αἰσθήσεων, ἔχωμεν καταλήγειν εἰς τὴν ἐποχὴν, παραλαμβάνομεν καὶ τὸν τέταρτον τρόπον αὐτῆς. ἔστι δ' οὗτος ὁ παρὰ τὰς περιστάσεις καλούμενος, περιστάσεις λεγόντων ἡμῶν τὰς διαθέσεις. θεω-
 10 ρεῖσθαι δ' αὐτὸν φαινομεν ἐν τῷ κατὰ φύσιν ἢ παρὰ φύσιν, ἐν τῷ ἐρηγορεῖν ἢ καθεύδειν; παρὰ τὰς ἡλικίας, παρὰ τὸ κινεῖσθαι ἢ ἡρεμεῖν, παρὰ τὸ μισεῖν ἢ φιλεῖν, παρὰ τὸ ἐνδεῖς εἶναι ἢ κεκορεσμένους, παρὰ τὸ μεθύειν ἢ νήφειν, παρὰ τὰς προδιαθέσεις, παρὰ τὸ θαρρεῖν ἢ δεδιέναι, [ἡ]
 101 παρὰ τὰ λυπεῖσθαι ἢ χαίρειν. οἷον παρὰ μὲν τὸ κατὰ φύσιν ἢ παρὰ φύσιν ἔχειν ἀνόμοια ὑποπίπτει τὰ πράγματα, ἐπεὶ οἱ μὲν φρενιτίζοντες καὶ οἱ θεοφορούμενοι δαιμόνων ἀκούειν δοκοῦσιν, ἡμεῖς δὲ οὐ. ὁμοίως δὲ ἀποφορᾶς στύρακος ἢ λιβανωτοῦ ἢ τίνος τοιούτου καὶ ἄλλων πλείονων
 20 ἀντιλαμβάνεσθαι πολλάκις λέγουσιν, ἡμῶν μὴ αἰσθανομένων. καὶ τὸ αὐτὸ ὕδωρ φλεγμαίνουσι μὲν τόποις ἐπιχυθὲν ζεστόν εἶναι δοκεῖ, ἡμῖν δὲ χλιαρόν. καὶ τὸ αὐτὸ ἱμάτιον τοῖς μὲν ὑπόσφαγμα ἔχουσι φαίνεται κερρόν, ἡμοῖ δὲ οὐ. καὶ τὸ αὐτὸ μέλι ἡμοῖ μὲν φαίνεται γλυκύ, τοῖς
 102 δὲ ἰκτερικοῖς πικρόν. εἰ δὲ τις λέγει ὅτι χυμῶν τινῶν παραπλοκὴ ἀνοικείους φαντασίας ἐκ τῶν ὑποκειμένων ποιεῖ τοῖς παρὰ φύσιν ἔχουσι, λεκτέον ὅτι ἐπεὶ καὶ οἱ ὑγιαίνοντες χυμοὺς ἔχουσιν ἀνακεκραμένους, δύνανται οὗτοι τὰ ἐκτός ὑποκείμενα, τοιαῦτα ὄντα φύσει ὅποια φαίνεται τοῖς
 30 παρὰ φύσιν ἔχειν λεγομένοις, ἑτεροῖα φαίνεσθαι ποιεῖν
 103 τοῖς ὑγιαίνουσιν. τὸ γὰρ ἐκείνοις μὲν τοῖς χυμοῖς μεταβλητικὴν τῶν ὑποκειμένων διδόναι δύναμιν, τούτοις δὲ μὴ,

5. ἰσtάντες V: ceteri stάντες 6. καταλλαγὴν VX.
 μῖν V: ceteri καὶ ἡρεμεῖν 17. θεοφορούμενοι SV.
 ρος FG. 23. κερρόν V. 25. τινῶν om V.

12. ἡ ἡρε-
 18. ἀπο φο-

πλασματικόν ἐστιν, ἐπεὶ καὶ ὥσπερ οἱ ὑγιαίνοντες κατὰ φύσιν μὲν τὴν τῶν ὑγιαίνόντων ἔχουσιν παρὰ φύσιν δὲ τὴν τῶν νοσούντων, οὕτω καὶ οἱ νοσοῦντες παρὰ φύσιν μὲν ἔχουσι τὴν τῶν ὑγιαίνόντων κατὰ φύσιν δὲ τὴν τῶν νοσούντων, ὥστε κακείοις πρὸς τι κατὰ φύσιν ἔχουσι πιστευτέον. παρὰ δὲ τὸ ὑπνοῦν ἢ ἐγρηγορέναι διάφοροι γίνονται φαντασίαι, ἐπεὶ ὥς καθ' ὑπνους φανταζόμεθα, οὐ φανταζόμεθα ἐγρηγορότες, οὐδὲ ὥς φανταζόμεθα ἐγρηγορότες, καὶ κατὰ τοὺς ὑπνους φανταζόμεθα, ὥστε εἶναι αὐτοῖς ἢ μὴ εἶναι γίνεται οὐχ ἀπλῶς ἀλλὰ πρὸς τι· πρὸς γὰρ τὸ καθ' ὑπνους ἢ πρὸς ἐγρήγορσιν. εἰκότως οὖν καθ' ὑπνους ὁρῶμεν ταῦτα ἃ ἐστὶν ἐν τῷ ἐγρηγορέναι ἀνύπαρκτα, οὐκ ἐν τῷ καθάπαξ ἀνύπαρκτα ὄντα· ἐστὶ γὰρ καθ' ὑπνους, ὥσπερ τὰ ὑπαρ ἐστὶν, καὶ μὴ ἢ καθ' ὑπνους. παρὰ δὲ τὰς ἡλικίας, ὅτι ὁ αὐτὸς ἀγὼ τοῖς μὲν γέρονσι ψυχρὸς εἶναι δοκεῖ τοῖς δὲ ἀκμάζουσιν εὐκρατος, καὶ τὸ αὐτὸ χρῶμα τοῖς μὲν πρεσβυτέροις ἀμαυρὸν φαίνεται τοῖς δὲ ἀκμάζουσιν κατακορές, καὶ φωνὴ ὁμοίως ἢ αὐτῇ τοῖς μὲν ἀμαυρὰ δοκεῖ τυγχάνειν τοῖς δ' ἐξάκουστος. καὶ παρὰ τὰς αἰρέσεις δὲ καὶ φυγὰς ἀνομοίως κινεῖνται οἱ τοῖς ἡλικίαις διαφέροντες· παισὶ μὲν γάρ, εἰ τύχοι, σφαῖραι καὶ τροχοὶ διὰ σπουδῆς εἰσὶν, οἱ ἀκμάζοντες δὲ ἄλλα αἰροῦνται, καὶ ἄλλα οἱ γέροντες. ἐξ ὧν συνάγεται ὅτι διάφοροι γίνονται φαντασίαι ὑπὸ τῶν αὐτῶν ὑποκειμένων καὶ παρὰ τὰς διαφόρους ἡλικίας. "παρὰ δὲ τὸ κινεῖσθαι ἢ ἡρεμεῖν ἀνόμοια φαίνεται τὰ πράγματα, ἐπεὶ ἅπερ ἐσιώτες ὁρῶμεν ἀτρεμοῦντα, ταῦτα παραπλέοντες κινεῖσθαι δοκοῦμεν. παρὰ δὲ τὸ φιλεῖν ἢ μισεῖν, ὅτι κρέα ὕεια τινὲς μὲν ἀποστρέφονται καθ' ὑπερβολὴν τινὲς δὲ ἥδιστα προσφέρονται. ὅθεν καὶ ὁ Μένανδρος ἔφη

οἶος δὲ καὶ τὴν ὄψιν εἶναι φαίνεται

ἀφ' οὗ τοιοῦτος γέγονεν! οἶον θηρίον!

τὸ μὴδὲν ἀδικεῖν καὶ καλοὺς ἡμῶς ποιεῖ.

12. ἀνύπαρκτα ἐν τῷ ἐγρηγορέναι V.
Salmasius, βρῶμα L. πρεσβυτάτοις L.

15. εἰς VX.
20. περὶ?

17. χρῶμα
22. σφαῖρα X.

31. οἶος] apud Meineke. fr. inc. 34.

- πολλοὶ καὶ ἐρωμένους αἰσχροὺς ἔχοντες ὥραιοτάτας αὐτὰς
 109 εἶναι δοκοῦσιν. παρὰ δὲ τὸ παινῆν ἢ κεκορέσθαι, ὅτι τὸ
 αὐτὸ ἔδισμα τοῖς μὲν πεινῶσιν ἡδιστον εἶναι δοκεῖ τοῖς
 δὲ κεκορεσμένοις ἀηδές. παρὰ δὲ τὸ μεθύειν ἢ νήφειν,
 6 ὅτι ἄπερ νήφοντες αἰσχροὶ εἶναι δοκοῦμεν, ταῦτα ἡμῖν
 110 μεθύουσιν οὐκ αἰσχρὰ φαίνεται. παρὰ δὲ τὰς προδιαθέ-
 σεως, ὅτι ὁ αὐτὸς οἶνος τοῖς μὲν φοίνικας ἢ ἰσχάδας προ-
 φαγοῦσιν ὀξώδης φαίνεται, τοῖς δὲ κάρνα ἢ ἐρεβίνθους
 προσενεγκαμένοις ἡδύς εἶναι δοκεῖ, καὶ ἡ τοῦ βαλανσίου
 10 παραστάς τοὺς μὲν ἐξωθεν εἰσιόντας θερμαίνει, ψύχει δὲ
 111 τοὺς ἐξιόντας, εἰ ἐν αὐτῇ διατρίβουσιν. παρὰ δὲ τὸ φο-
 βεῖσθαι ἢ θαρρεῖν, ὅτι τὸ αὐτὸ πρᾶγμα τῷ μὲν δειλῷ
 φοβερὸν καὶ δεινὸν εἶναι δοκεῖ, τῷ θαρραλεωτέρῳ δὲ οὐδα-
 μῶς. παρὰ δὲ τὸ λυπεῖσθαι ἢ χαίρειν, ὅτι τὰ αὐτὰ
 15 πρᾶγματα τοῖς μὲν λυπουμένοις ἐστὶν ἐπαχθὴ τοῖς δὲ χαί-
 ρουσιν ἡδέα.
- 112 Τούτῃ οὖν οὕσης ἀνωμαλίας καὶ παρὰ τὰς δια-
 θέσεις, καὶ ἄλλοτε ἄλλων ἐν ταῖς διαθέσεσι τῶν ἀνθρώ-
 πων γινομένων, ὅποιον μὲν ἕκαστον τῶν ὑποκειμένων
 20 ἑκάστῳ φαίνεται ῥᾶδιον ἴσως εἰπεῖν, ὅποιον δὲ ἐστὶν οὐκέτι,
 ἐπεὶ καὶ ἀνεπίκριτός ἐστιν ἡ ἀνωμαλία. ὁ γὰρ ἐπικρίνων
 ταύτην ἥτοι ἐν τισι τῶν προειρημένων διαθέσεων ἐστὶν ἢ
 ἐν οὐδεμιᾷ τὸ παράπαν ἐστὶ διαθήσει. τὸ μὲν οὖν λέγειν
 ὅτι ἐν οὐδεμιᾷ''' διαθήσει τὸ σύνολόν ἐστιν, οἷον οὔτε ὑγίαι-
 25 νει οὔτε νοσεῖ, οὔτε κινεῖται οὔτε ἡρεμεῖ, οὔτε ἐν τινι
 ἡλικίᾳ ἐστίν, ἀπήλλακται δὲ καὶ τῶν ἄλλων διαθέσεων,
 τελέως ἀπεμφαίνει. εἰ δὲ ἐν τινι διαθήσει ὧν κρινεῖ τὰς
 113 φαντασίας, μέρος ἐσται τῆς διαφωνίας, καὶ ἄλλως οὐκ
 εἰλικρινῆς τῶν ἐκτὸς ὑποκειμένων ἐστὶ κριτῆς διὰ τὸ τεθο-
 30 λῶσθαι ταῖς διαθέσεσιν ἐν αἷς ἐστίν. οὔτε οὖν ὁ ἐγρη-
 γορῶς δύναται συγκρίνειν τὰς τῶν καθευδόντων φαντασίας
 ταῖς τῶν ἐγρηγορότων, οὔτε ὁ ὑγιαίνων τὰς τῶν νοσοῦντων
 καὶ τὰς τῶν ὑγιαίνόντων· τοῖς γὰρ παροῦσι καὶ κινούσιν

1. καὶ] δὲ καὶ?

18. ἄλλων X, ἄλλως ceteri.

ἡμᾶς κατὰ τὸ παρὸν συγκατατιθέμεθα μᾶλλον ἢ τοῖς μὴ
 παροῦσιν. καὶ ἄλλως δὲ ἀνεπίκριτός ἐστιν ἡ τῶν τοιούτων 114
 φαντασιῶν ἀνωβαλία. ὁ γὰρ προκρίνων φαντασίαν φαν-
 τασίας καὶ περιστάσιν περιστάσεως ἤτοι ἀκρίτως καὶ ἄνευ
 ἀποδείξεως τοῦτο ποιεῖ ἡ κρίνων καὶ ἀποδεικνύς. ἀλλ' οὔτε 6
 ἄνευ τούτων, ἄπιστος γὰρ ἔσται, οὔτε σὺν τούτοις. εἰ γὰρ
 κρίνει τὰς φαντασίας, πάντως κριτηρίῳ κρίνει. τοῦτο οὖν 115
 τὸ κριτήριο ἤτοι ἀληθὲς εἶναι λέξει ἢ ψευδές. ἀλλ' εἰ
 μὲν ψευδές, ἄπιστος ἔσται. εἰ δὲ ἀληθὲς εἶναι τοῦτο φή-
 σει, ἤτοι ἄνευ ἀποδείξεως λέξει ὅτι ἀληθὲς ἐστὶ τὸ κριτή- 10
 ριον, ἢ μετὰ ἀποδείξεως. καὶ εἰ μὲν ἄνευ ἀποδείξεως,
 ἄπιστος ἔσται· εἰ δὲ μετὰ ἀποδείξεως, πάντως δεήσει καὶ
 τὴν ἀπόδειξιν ἀληθῆ εἶναι, ἐπεὶ ἄπιστος ἔσται. ἀληθῆ
 οὖν λέξει τὴν ἀπόδειξιν τὴν εἰς τὴν πίστωσιν τοῦ κριτη-
 ρίου λαμβανομένην πότερον κερικῶς αὐτὴν ἢ μὴ κερικῶς 15
 κῶς; εἰ μὲν γὰρ μὴ κρίνας, ἄπιστος ἔσται, εἰ δὲ κρίνας, 116
 δῆλον ὅτι κριτηρίῳ φήσει κερικῶς, οὐ κριτηρίου ζητήσο-
 μεν ἀποδείξιν, κᾶκείνης κριτήριο. χρήζει γὰρ αἰεὶ καὶ ἡ
 ἀπόδειξις κριτηρίου, ἵνα βεβαιωθῇ, καὶ τὸ κριτήριο ἀπο-
 δείξεως, ἵνα ἀληθὲς εἶναι δειχθῇ· καὶ οὔτε ἀπόδειξις ὑγῆς 20
 εἶναι δύναται μὴ προϋπάρχοντος κριτηρίου ἀληθοῦς, οὔτε
 κριτήριο ἀληθὲς μὴ προπεπιστωμένης τῆς ἀποδείξεως. καὶ 117
 οὕτως ἐμπίπτουσιν εἰς τὸν διάλληλον τρόπον τὸ τε κριτή-
 ριον καὶ ἡ ἀπόδειξις, ἐν ᾧ ἀμφοτέρω εὐρίσκεται ἄπιστα·
 ἐκάτερον γὰρ τὴν θατέρου πίστιν περιμένον ὁμοίως τῷ 25
 λοιπῷ ἐστὶν ἄπιστον. εἰ οὖν μήτε ἄνευ ἀποδείξεως καὶ
 κριτηρίου μήτε σὺν τούτοις δύναται τις προκρίναι φαντα-
 σίαν φαντασίας, ἀνεπίκριτοι ἔσονται αἱ παρὰ τὰς διαφορούς
 διαθέσεις διάφοροι γινόμεναι φαντασίαι, ὥστε εἰσάγεται
 ἡ περὶ τῆς φύσεως τῶν ἐκτὸς ὑποκειμένων ἐποχὴ καὶ ὡς 30
 ἐπὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ.

9. ἄπιστον L. 19. βεβαιωθῆναι V. 22. προπεπιστευμένης L.
 26. καὶ add Stephanus. 29. θέσεις L, affectiones Stephanus. corr
 etiam X. 30. παρὰ V: ceteri om. ὅς V.

118 Πέμπτος ἐστὶ λόγος ὁ παρὰ τὰς θέσεις καὶ τὰ διαστήματα
καὶ τοὺς τόπους· καὶ γὰρ παρὰ τούτων ἕκαστον τὰ αὐτὰ
πράγματα διάφορα φαίνεται, οἷον ἡ αὐτὴ στοὰ ἀπὸ μὲν τῆς
ἐτέρας ἀρχῆς ὀρωμένη μύουρος φαίνεται ἀπὸ δὲ τοῦ μέσου
5 σύμμετρος πάντοθεν, καὶ τὸ αὐτὸ πλοῖον πόρρωθεν μὲν
μικρὸν φαίνεται καὶ ἐστὼς ἐγγύθεν δὲ μέγα καὶ κινούμενον,
καὶ ὁ αὐτὸς πύργος πόρρωθεν μὲν φαίνεται στοργγύλος
119 ἐγγύθεν δὲ τετράγωνος. ταῦτα μὲν παρὰ τὰ διαστήματα,
παρὰ δὲ τοὺς τόπους ὅτι τὸ λυχνιαῖον φῶς ἐν ἡλίῳ μὲν
10 ἄμαυθὸν φαίνεται ἐν σκότῳ δὲ λαμπρόν, καὶ ἡ αὐτὴ κώπη
ἐναλὸς μὲν κεκλασμένη ἔξαλὸς δὲ εὐθεία, καὶ τὸ ῥὸν ἐν
μὲν τῇ ὄρνιθι ἀπαλὸν ἐν αἰερί δὲ σκληρόν, καὶ τὸ λυγγού-
ριον ἐν μὲν λυγγὶ ὑγρὸν ἐν αἰερί δὲ σκληρόν, καὶ τὸ κορά-
λιον ἐν θαλάττῃ μὲν ἀπαλὸν ἐν αἰερί δὲ σκληρόν, καὶ φωνῇ
15 ἄλλοια μὲν φαίνεται ἐν σύριγγι γινομένη, ἄλλοια δὲ ἐν
120 αὐλῷ, ἄλλοια δὲ ἐν αἰερί ἀπλῶς. παρὰ δὲ τὰς θέσεις ὅτι
ἡ αὐτὴ εἰκὼν ἐξυπτιαζομένη μὲν λεία φαίνεται, ποσῶς δὲ
ἐπινευομένη εἰσοχὰς καὶ ἐξοχὰς ἔχειν δοκεῖ. καὶ οἱ τράχη-
λοι δὲ τῶν περιστερῶν παρὰ τὰς διαφόρους ἐπικλίσεις διά-
121 φοροὶ φαίνονται κατὰ χρῶμα. ἐπεὶ οὖν πάντα τὰ φαινό-
μενα ἔν τινι θεωρεῖται καὶ ἀπὸ τινος διαστήματος ἢ κατὰ
τινα θέσιν, ὧν ἕκαστον πολλὴν ποιεῖ παραλλαγὴν περὶ
τὰς φαντασίας, ὥς ὑπεμνήσαμεν, ἀναγκασθησόμεθα καὶ
διὰ τούτου τοῦ τρόπου καταντᾶν εἰς ἐποχὴν. καὶ γὰρ ὁ
25 βουλούμενος τούτων τῶν φαντασιῶν προκρίνειν τινὰς ἀδυ-
122 νάτοις ἐπιχειρήσει. εἰ μὲν γὰρ ἀπλῶς καὶ ἄνευ ἀποδείξεως
ποιήσεται τὴν ἀπόφασιν, ἄπιστος ἔσται· εἰ δὲ ἀποδείξει
βουλήσεται χρῆσασθαι, εἰ μὲν ψευδῇ λέξει τὴν ἀπόδειξιν
εἶναι, ἑαυτὸν περιτρέψει, ἀληθῇ δὲ λέγων εἶναι τὴν ἀπό-
30 δεῖξιν αἰτηθήσεται ἀπόδειξιν τοῦ ἀληθῆ αὐτὴν εἶναι, κα-
κείνης ἄλλην, ἐπεὶ καὶ αὐτὴν ἀληθῇ εἶναι δεῖ, καὶ μέχρις

10. ἄμαυθ V. 12. λυγγούριον et 13. λυγγὶ V: cf. Creuzer Plotin.
p. 305 a. - 14. θαλάσση FG. 21. τινι] τινι τόπῳ? in aliquo loco F.
ἡ] καὶ V. 22. παρὰ L. 24. τούτους τοὺς τρόπους L: cf. § 163.
quanquam usitatus διὰ τοῦτον τὸν τρόπον. 30. αὐτὸν V. 31. δοκεῖ X.

ἀπείρον. ἀδύνατον δέ ἐστιν ἀπείρους ἀποδείξεις παρα-
 στήσαι· οὐκ οὖν οὐδὲ μετὰ ἀποδείξεως δυνήσεται προκρί- 123
 νειν φαντασίαν φαντασίας. εἰ δὲ μήτε ἄνευ ἀποδείξεως
 μήτε μετὰ ἀποδείξεως δυνατός ἐσται τις ἐπικρίναι τὰς
 προειρημένας φαντασίας, συνάγεται ἡ ἐποχή, ὅποιον μὲν
 φαίνεται ἕκαστον κατὰ τήνδε τὴν θέσιν ἢ κατὰ τόδε τὸ
 διάστημα ἢ ἐν τῷδε εἰπεῖν ἴσως δυναμένων ἡμῶν, ὅποιον
 δὲ ἐστιν ὡς πρὸς τὴν φύσιν ἀδυνατούντων ἀποφαινεσθαι
 διὰ τὰ προειρημένα.

Ἔκτος ἐστὶ τρόπος ὁ παρὰ τὰς ἐπιμιγὰς, καθ' ὃν 124
 συνάγομεν ὅτι ἐπεὶ μηδὲν τῶν ὑποκειμένων καθ' ἑαυτὸ
 ἡμῖν αὐτὸ ὑποπίπτει ἀλλὰ σὺν τινι, ὅποιον μὲν ἐστὶ τὸ
 μίγμα ἐκ τε τοῦ ἐκτὸς καὶ τοῦ ᾧ συνθεωρεῖται τάχα δυ-
 νατὸν εἰπεῖν, ὅποιον δὲ ἐστὶ τὸ ἐκτὸς ὑποκείμενον εἰλι-
 κρινῶς οὐκ ἂν ἔχοιμεν λέγειν. ὅτι δὲ οὐδὲν τῶν ἐκτὸς 15
 καθ' ἑαυτὸ ὑποπίπτει ἀλλὰ πάντως σὺν τινι, καὶ ὅτι
 παρὰ τοῦτο ἄλλοιον θεωρεῖται, πρόδηλον, οἶμαι. τὸ γοῦν 125
 "ἡμέτερον χρῶμα ἄλλοιον μὲν ὁρᾶται ἐν ἀλεινῷ ἀέρι ἄλ-
 λοῖον δὲ ἐν τῷ ψυχρῷ, καὶ οὐκ ἂν ἔχοιμεν εἰπεῖν ὅποιον
 ἐστὶ τῇ φύσει τὸ χρῶμα ἡμῶν, ἀλλ' ὅποιον σὺν ἐκάστω
 τούτων θεωρεῖται. καὶ ἡ αὐτὴ φωνὴ ἄλλοία μὲν φαίνεται
 σὺν λεπτῷ ἀέρι ἄλλοία δὲ σὺν παχυμερεῖ, καὶ τὰ ἀρώματα
 ἐν βαλανείῳ καὶ ἡλίῳ πληκτικώτερα μᾶλλον ἐστὶν ἢ ἐν ἀέρι
 καταψύχρῳ, καὶ τὸ σῶμα ὑπὸ ὕδατος μὲν περιεχόμενον
 κοῦφόν ἐστιν ὑπὸ δὲ ἀέρος βαρύν. ἵνα δὲ καὶ τῆς ἐξωθεν 126
 ἐπιμιξίας ἀποστῶμεν, οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν ἔχουσιν ἐν ἑαυ-
 τοῖς καὶ χιτῶνας καὶ ὑγρὰ. τὰ οὖν ὁρατὰ ἐπεὶ μὴ ἄνευ
 τούτων θεωρεῖται, οὐ καταληφθήσεται πρὸς ἀκρίβειαν·
 τοῦ γὰρ μίγματος ἀντιλαμβανόμεθα, καὶ διὰ τοῦτο οἱ μὲν
 ἱκτερικὸι πάντα ὠχρὰ ὁρῶσιν, οἱ δ' ὑπόσφαγμα ἔχοντες
 ὠφθαλμοὶ. καὶ ἐπεὶ ἡ φωνὴ ἢ αὐτὴ ἄλλοία μὲν φαίνεται ἐν
 ἀναπνευσταμένοις τόποις ἄλλοία δὲ ἐν στενοῖς καὶ ἐλικοειδέσι,

1. ἵσται FG.

4. μετὰ] τὰ V.

7. τῷδε] τῷδε τῷ τόπῳ?

11. καθ' ἑαυτὸ ἡμῖν αὐτὸ] αὐτὸ ἡμῖν V.

13. ἐκ] τὸ ἐκ? 16. αὐτὸ V.

19. ἐν καταψύχρῳ?

20. ἱκατέρῳ?

22. τὰ add V.

23. ἐν V.

τῷ FG. 25. τῆς add V.

26. αὐτοῖς V.

32. ἀναπνευσταμένοις S.

- καὶ ἄλλοῖα μὲν ἐν καθαρῷ ἄερί ἄλλοῖα δὲ ἐν τεθλωμένῳ, εἰκὸς ἐστὶ μὴ ἀντιλαμβάνεσθαι ἡμᾶς εἰλικρινῶς τῆς φωνῆς· τὰ γὰρ ὥτα σκολιόπορά ἐστι καὶ στενόπορα καὶ ἀτμώδεσιν ἀποφορήσεις, αἷ δὴ ἀπὸ τῶν περὶ τὴν κεφαλὴν φέ-
- 127 ρεσθαι λέγονται τόπων, τεθλωμένα. ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς μυωτῆρσι καὶ ἐν τοῖς τῆς γεύσεως τόποις ὑλῶν ὑποκειμένων, μετ' ἐκείνων ἀντιλαμβάνόμεθα τῶν γευστῶν καὶ τῶν ὁσφρητῶν, ἀλλ' οὐκ εἰλικρινῶς. ὥστε διὰ τὰς ἐπιμιξίας αἱ αἰσθήσεις οὐκ ἀντιλαμβάνονται ὅποια πρὸς ἀκρίβειαν τὰ
- 128 ἐκτὸς ὑποκείμενα ἔστιν. ἀλλ' οὐδὲ ἡ διάνοια, μάλιστα μὲν ὅτι αἱ ὁδηγοὶ αὐτῆς αἰσθήσεις σφάλλονται· ἴσως δὲ καὶ αὕτη ἐπιμίξιν τινὰ ἰδίαν ποιεῖται πρὸς τὰ ὑπὸ τῶν αἰσθήσεων ἀναγγελλόμενα· περὶ γὰρ ἕκαστον τῶν τόπων ἐν οἷς τὸ ἡγεμονικὸν εἶναι δοκοῦσιν οἱ δογματικοί, χυμούς τινας
- 15 ὑποκειμένους θεωροῦμεν, εἴτε περὶ ἐγκέφαλον εἴτε περὶ καρδίαν εἴτε περὶ ὀτιδήποτε οὗν μέρος τοῦ ζώου τοῦτο τίθεσθαι βούλοιτό τις. καὶ κατὰ τοῦτον οὗν τὸν τρόπον ὁρῶμεν ὅτι περὶ τῆς φύσεως τῶν ἐκτὸς ὑποκειμένων οὐδὲν εἰπεῖν ἔχοντες ἐπέχειν ἀναγκαζόμεθα.
- 129 Ἐβδομον τρόπον ἐλέγομεν εἶναι τὸν παρὰ τὰς ποσότητας καὶ σκευασίας τῶν ὑποκειμένων, σκευασίας λέγοντες κοινῶς τὰς συνθέσεις. ὅτι δὲ καὶ κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον ἐπέχειν ἀναγκαζόμεθα περὶ τῆς φύσεως τῶν πραγμάτων, θῆλον. οἷον γοῦν τὰ ξέσματα τοῦ κέρατος τῆς αἰγὸς
- 25 φαίνεται μὲν λευκὰ ἀπλῶς καὶ ἄνευ συνθέσεως θεωρούμενα, συντιθέμενα δὲ ἐν τῇ τοῦ κέρατος ὑπάρξει μέλανα θεωρεῖται. καὶ τοῦ ἀργύρου τὰ μέρη τὰ φηνήματα κατ' ἰδίαν μὲν ὄντα μέλανα φαίνεται, σὺν δὲ τῷ ὅλῳ ὡς λευκὰ
- 130 ὑποπίπτει. καὶ τῆς ταιναρείας λίθου τὰ μὲν μέρη λευκὰ ὁρᾶται ὅταν λεανθῇ, σὺν δὲ τῇ ὁλοσχερεῖ ξανθὰ φαίνεται. καὶ αἱ ἀπ' ἀλλήλων ἐσκεδασμένοι ψάμμοι τραχεῖαι φαίνονται, ὡς σωρὸς δὲ συντεθεῖσαι ἀπαλῶς κινουσί τὴν αἰσθήσιν. καὶ ὁ ἐλλέβορος λεπτὸς μὲν καὶ χροῶδης προσφερό-

μενος πνιγμὸν ἐπιφέρει, κριμνῶδης δὲ ὧν οὐκέτι. καὶ ὁ 131
οἶνος σύμμετρος μὲν πινόμενος ῥώννυσιν ἡμᾶς, πλείων δὲ
λαμβανόμενος παραλύει τὸ σῶμα. καὶ ἡ τροφή παραπλη-
σίως παρὰ τὴν ποσότητα διάφορον ἐπιδείκνυται δύναμιν·
πολλάκις γοῦν διὰ τὸ πολλὴ προσεσχεθῆναι καθαιρεῖ τὸ
σῶμα διὰ τε ἀπεψμῶν καὶ χολερικῶν παθῶν. ἔχομεν οὖν 132
κἄνταῦθα λέγειν ὁποῖόν ἐστι τοῦ κέρατος τὸ λεπτόν καὶ
ὁποῖον τὸ ἐκ πολλῶν λεπτομερῶν συγκαίμενον, καὶ ὁποῖος
μὲν ἐστιν ὁ μικρομερῆς ἄργυρος ὁποῖος δὲ ὁ ἐκ πολλῶν
μικρομερῶν συγκαίμενος, καὶ ὁποία μὲν ἡ ἀκαριαία Ταί- 10
ναρεία λίθος ὁποία δὲ ἡ ἐκ πολλῶν μικρῶν συγκαίμενη,
καὶ ἐπὶ τῶν ψάμμων καὶ τοῦ ἔλλαβόρου καὶ τοῦ οἴνου καὶ
τῆς τροφῆς τὸ πρὸς τι, τὴν μέντοι φύσιν τῶν πραγμάτων
καθ' ἑαυτὴν οὐκέτι διὰ τὴν παρὰ τὰς συνθέσεις τῶν φαν-
τασιῶν ἀνωμαλίαν. καθόλου γὰρ δοκεῖ καὶ τὰ ὠφέλιμα 133
λυπηρὰ γίνεσθαι παρὰ τὴν κατὰ ποσότητα ἄμετρον αὐτῶν
χρῆσιν, καὶ τὰ βλαβερὰ εἶναι δοκοῦντα ἐν τῷ καθ' ὑπερ-
βολὴν παραλαμβάνεσθαι ἀκαριαία μὴ λυπεῖν. μαρτυρεῖ
δὲ τῷ λόγῳ μάλιστα τὸ κατὰ τὰς λατρικὰς δυνάμεις θεω-
ρούμενον, ἐν αἷς ἡ μὲν πρὸς ἀκρίβειαν μῆξις τῶν ἀπλῶν 20
φαρμάκων ὠφέλιμον ποιεῖ τὸ συντεθεῖν, ῥοπῆς δὲ βραχυ-
τάτης ἐνίοτε παροραθείσης οὐ μόνον οὐκ ὠφέλιμον ἀλλὰ
καὶ βλαβερώτατον καὶ δηλητήριον πολλάκις. οὕτως ὁ κατὰ 134
τὰς ποσότητας καὶ σκευασίας λόγος συγχεῖ τὴν τῶν ἐκτὸς
ὑποκειμένων ὑπαρξιν. "διόπερ εἰκότως ἂν καὶ οὗτος ὁ τρό- 25
πος εἰς ἐποχὴν ἡμᾶς περιάγοι μὴ δυναμένους εἰλικρινῶς
ἀποφύνασθαι περὶ τῆς φύσεως τῶν ἐκτὸς ὑποκειμένων.

"Ογδοὸς ἐστὶ τρόπος ὁ ἀπὸ τοῦ πρὸς τι, καθ' ὃν συν- 135
ἀγομεν ὅτι ἐπεὶ πάντα ἐστὶ πρὸς τι, περὶ τοῦ τίνα ἐστὶν
ἀπολύτως καὶ ὡς πρὸς τὴν φύσιν ἐφέξομεν. ἐκείνο δὲ χρὴ 30
γενώσκειν ὅτι ἐνταῦθα, ὥσπερ καὶ ἐν ἄλλοις, τῷ ἐστὶ κατα-

1. κριμῶδης V. 5. καθαιρεῖ GSV: corr Fabricius. 8. λεπτῶν
μερῶν Stephanus. 10. μικρῶν μερῶν idem. 11. ταίνα V, Ταίνα-
ρέα G. 13. τροφῆς V. 18. ἀκαριαία παραλαμβάνεσθαι L: trans-
posuit Salmasius. addendum ὄντα. 30. ἀπολύτως X, ἀπολύτως V:
ceteri ἀπλῶς

χρώμεθα ἀντὶ τοῦ φαίνεται, δυνάμει τοῦτο λέγοντες "πρὸς
 τι πάντα φαίνεται." τοῦτο δὲ διχῶς λέγεται, ἅπαξ μὲν ὡς
 πρὸς τὸ κρίνον (τὸ γὰρ ἐκτὸς ὑποκείμενον καὶ κρίνόμενον
 πρὸς τὸ κρίνον φαίνεται), καθ' ἕτερον δὲ τρόπον πρὸς τὰ
 136 συνθεωρούμενα, ὡς τὸ δεξιὸν πρὸς τὸ ἀριστερόν. ὅτι δὲ
 πάντα ἐστὶ πρὸς τι, ἐπελογισάμεθα μὲν καὶ ἔμπροσθεν,
 οἷον κατὰ τὸ κρίνον ὅτι πρὸς τόδε τὸ ζῶον καὶ τόνδε τὸν
 ἄνθρωπον καὶ τήνδε τὴν αἴσθησιν ἕκαστον φαίνεται, καὶ
 πρὸς τοιάνδε περιστάσιν, κατὰ δὲ τὰ συνθεωρούμενα ὅτι
 10 πρὸς τήνδε τὴν ἐπιμειξίαν καὶ τόνδε τὸν τρόπον καὶ τὴν
 σύνθεσιν τήνδε καὶ τὴν ποσότητα καὶ τὴν θέσιν ἕκαστον
 137 φαίνεται. καὶ ἰδίᾳ δὲ ἐνδέχεται συναγεῖν ὅτι πάντα ἐστὶ
 πρὸς τι, τόνδε τὸν τρόπον. πότερον διαφέρει τῶν πρὸς τι
 τὰ κατὰ διαφορὰν ἢ οὐ; εἰ μὲν οὐ διαφέρει, καὶ αὐτὰ
 15 πρὸς τι ἐστίν· εἰ δὲ διαφέρει, ἐπεὶ πᾶν τὸ διαφέρον πρὸς
 τι ἐστίν (λέγεται γὰρ πρὸς ἐκεῖνο οὐ διαφέρει), πρὸς τί
 138 ἐστὶ τὰ κατὰ διαφορὰν. τῶν τε ὄντων τὰ μὲν ἐστὶν ἀνω-
 τάτω γένη κατὰ τοὺς δογματικούς, τὰ δ' ἑσχάτα εἶδη, τὰ
 δὲ γένη καὶ εἶδη· πάντα δὲ ταῦτά ἐστι πρὸς τι· πάντα
 20 ἄρα ἐστὶ πρὸς τι. ἔτι τῶν ὄντων τὰ μὲν ἐστὶ πρόδηλα
 τὰ δὲ ἄδηλα, ὡς αὐτοὶ "φασιν, καὶ σημαίνοντα μὲν τὰ
 φαινόμενα, σημαίνόμενα δὲ ὑπὸ τῶν φαινομένων τὰ ἄδηλα·
 ὅψις γὰρ κατ' αὐτοὺς τῶν ἀδήλων τὰ φαινόμενα. τὸ δὲ
 σημαῖνον καὶ τὸ σημαίνόμενόν ἐστὶ πρὸς τι· πρὸς τι ἄρα
 139 ἐστὶ πάντα. πρὸς τούτοις τῶν ὄντων τὰ μὲν ἐστὶν ὁμοία
 τὰ δὲ ἀνόμοια καὶ τὰ μὲν ἴσα τὰ δὲ ἄνισα· παῦτα δὲ ἐστὶ
 πρὸς τι· πάντα ἄρα ἐστὶ πρὸς τι. καὶ ὁ λέγων δὲ μὴ
 πάντα εἶναι πρὸς τι βεβαίῳ τὸ πάντα εἶναι πρὸς τι· καὶ
 αὐτὸ γὰρ τὸ εἶναι πάντα πρὸς τι πρὸς ἡμᾶς εἶναι δαίκνυνσι,
 140 καὶ οὐ καθόλου, δι' ὧν ἡμῖν ἐναντιοῦται. πλὴν ἀλλ' οὕτω
 παριστάντων ἡμῶν ὅτι πάντα ἐστὶ πρὸς τι, δηλὸν ἐστὶ λοι-
 πὸν ὅτι ὅποιον ἐστὶν ἕκαστον τῶν ὑποκειμένων κατὰ τὴν

7. κατὰ μὲν τὸ? 17. δὲ L. 22. τὰ ὅμ L. 29. πάντα εἶναι V.
 εἶναι δαίκνυνσι] ἀποδείκνυνσι X. idem 30. τὸ, non οὐ, et ἐναντιοῦνται.
 31. παριστάντων G, παραστάντων cum Salmasio F. ἐστὶ τὸ λοι-
 πὸν FG.

ἐαυτοῦ φύσιν καὶ εἰλικρινῶς λέγειν οὐ δυνησόμεθα, ἀλλ' ὅποιον φαίνεται ἐν τῷ πρὸς τι. ἀκολουθεῖ τὸ περὶ τῆς φύσεως τῶν πραγμάτων δεῖν ἡμᾶς ἐπέχειν.

Περὶ δὲ τοῦ κατὰ τὰς συνεχεῖς ἢ σπανίους συγκυρή- 141
σεις τρόπου, ὃν ἐννατον εἶναι λέγομεν τῇ τάξει, τοιαῦτά εἰ-
τινα διέξιμεν. ὁ ἥλιος πολλῷ δήπου ἐκπληκτικώτερός ἐστιν
ἀστέρος κομήτου· ἀλλ' ἐπεὶ τὸν μὲν ἥλιον συνεχῶς ὁρῶ-
μεν τὸν δὲ κομήτην ἀστέρα σπανίως, ἐπὶ μὲν τῷ ἀστὲρι
ἐκπλησσομεθα ὥστε καὶ διωσημεῖαν αὐτὸν εἶναι δοκεῖν,
ἐπὶ δὲ τῷ ἡλίῳ οὐδαμῶς. ἐὰν μέντοι γε ἐννοήσωμεν τὸν 10
ἥλιον σπανίως μὲν φαινόμενον σπανίως δὲ δυόμενον, καὶ
πάντα μὲν ἀθρόως φωτίζοντα πάντα δὲ ἐξαίφνης ἐπισκιά-
ζεσθαι ποιοῦντα, πολλὴν ἐκπλήξιν ἐν τῷ πράγματι θεω-
ρήσωμεν. καὶ ὁ σεισμός δὲ οὐχ ὁμοίως θορυβεῖ τοὺς τε 142
πρῶτον αὐτοῦ πειρωμένους καὶ τοὺς ἐν ἔθει τούτου γε- 15
γενημένους. πόσῃ δὲ ἐκπλήξιν ἀνθρώπων φέρει θάλασσα
πρῶτον ὀφθαίσα. ἀλλὰ καὶ κάλλος σώματος ἀνθρωπίνου
πρῶτον καὶ ἐξαίφνης θεωρούμενον συγκινεῖ μᾶλλον ἡμᾶς
ἢ εἰ ἐν ἔθει τοῦ ὀρᾶσθαι γένοιτο. καὶ τὰ μὲν σπάνια 143
τίμια^{'''} εἶναι δοκεῖ, τὰ δὲ σύντροφα ἡμῖν καὶ εὐπορα οὐδα- 20
μῶς. ἐὰν γοῦν ἐννοήσωμεν τὸ ὕδωρ σπανίζον, πόσῃ ἂν
τῶν τιμίων εἶναι δοκούντων ἀπάντων τιμιώτερον ἡμῖν φα-
νείη. ἢ ἐὰν ἐνθυμηθῶμεν τὸν χρυσὸν ἀπλῶς ἐπὶ τῆς γῆς
ἐρριμμένον πολὺν παραπλησίως τοῖς λίθοις, τίνι δόξομεν
ἔσεσθαι τούτον τίμιον ἢ κατάκλειστον οὕτως; ἐπεὶ οὖν τὰ 144
αὐτὰ πράγματα παρὰ τὰς συνεχεῖς ἢ σπανίους περιπτώ-
σεις ὅτε μὲν ἐκπληκτικὰ ἢ τίμια ὅτε δὲ οὐ τοιαῦτα εἶναι
δοκεῖ, ἐπιλογιζόμεθα ὅτι ὅποιον μὲν φαίνεται τούτων ἑκα-
στον μετὰ συνεχοῦς περιπτώσεως ἢ σπανίας ἴσως δυνησό-
μεθα λέγειν, ψιλῶς δὲ ὅποιον ἔστιν ἑκαστον τῶν ἐκτὸς τοῦ
ὑποκειμένων οὐκ ἐσμεν δυνατοὶ φάσκειν. καὶ διὰ τούτου
οὖν τὸν τρόπον περὶ αὐτῶν ἐπέχομεν.

2. ἀκολουθεῖν X. 4. συγκυρίαις V. 16. καὶ V: ceteri μὲν
19. εἰ add X. 24. παραπλησίω BV. 25. ἴσωςθαι V.

Sext. Emp.

- 145 Δέκατός ἐστι τρόπος, ὃς καὶ μάλιστα συνέχει πρὸς τὰ
 ἠθικά, ὃ παρὰ τὰς ἀγωγὰς καὶ τὰ ἔθη καὶ τοὺς νόμους
 καὶ τὰς μυθικὰς πίστεις καὶ τὰς δογματικὰς ὑπολήψεις.
 ἀγωγή μὲν οὖν ἐστὶν αἵρεσις βίου ἢ τινος πράγματος περὶ
 5 ἓνα ἢ πολλοὺς γινομένη, οἷον περὶ Διογένην ἢ τοὺς Λά-
 146 κωνας· νόμος δὲ ἐστὶν ἐγγραφὸς συνθήκη παρὰ τοῖς πο-
 λιτευομένοις, ἣν ὁ παραβαίνων κολάζεται, ἔθος δὲ ἡ συν-
 ἡθεια (οὐ διαφέρει γάρ) πολλῶν ἀνθρώπων κοινὴ πράγματός
 τινος παραδοχή, ἣν ὁ παραβάς οὐ πάντως κολάζεται, οἷον
 10 νόμος ἐστὶ τὸ μὴ μοιχεύειν, ἔθος δὲ ἡμῖν τὸ μὴ δημοσίᾳ
 147 γυναικὶ μίγνυσθαι. μυθικὴ δὲ πίστις ἐστὶ πραγμάτων
 ἀγενήτων τε καὶ πεπλασμένων παραδοχή, οἷα ἐστὶν ἄλλα
 τε καὶ τὰ περὶ τοῦ Κρόνου μυθεύόμενα· ταῦτα γὰρ πολ-
 λούς εἰς πίστιν ἄγει. δογματικὴ δὲ ἐστὶν ὑπόληψις παρα-
 15 δοχὴ πράγματος δι' ἀναλογισμοῦ ἢ τινος ἀποδείξεως κρα-
 τύνεσθαι δοκοῦσα, οἷον ὅτι ἄτομα ἐστὶ τῶν ὄντων στοιχεῖα
 148 ἢ ὁμοιομερῆ ἢ ἐλάχιστα ἢ τινα ἄλλα. ἀντιτίθεμεν δὲ τού-
 των ἕκαστον ὅτε μὲν ἑαυτῷ ὅτε δὲ τῶν ἄλλων ἐκάστω.
 οἷον ἔθος μὲν ἔθει οὕτως. τινὲς τῶν Αἰθιόπων στίζουσι τὰ
 20 βρέφη, ἡμεῖς δ' οὐ· καὶ Πέρσαι μὲν ἀνθοβαφεῖ ἐσθῆτι καὶ
 ποδήρει χρῆσθαι νομίζουσιν εὐπρεπὲς εἶναι, ἡμεῖς δὲ ἀπρε-
 πές· καὶ οἱ μὲν Ἴνδοι ταῖς γυναικὶ δημοσίᾳ μίγνυνται, οἱ δὲ
 149 πλεῖστοι τῶν ἄλλων αἰσχρὸν τοῦτο εἶναι ἡγοῦνται. νόμον δὲ
 νόμῳ οὕτως ἀντιτίθεμεν. παρὰ μὲν τοῖς Ῥωμαίοις ὁ τῆς
 25 πατρῷας ἀποσταῆς οὐσίας οὐκ ἀποδίδωσι τὰ τοῦ πατρὸς
 χρεά, παρὰ δὲ τοῖς Ῥοδίοις πάντως ἀποδίδωσιν· καὶ ἐν
 μὲν Ταύροις τῆς Σκυθίας νόμος ἦν τοὺς ξένους τῇ Ἀρ-
 τέμιδι καλλιερεῖσθαι, παρὰ δὲ ἡμῖν ἀνθρώπων ἀπειρηταί
 150 πρὸς ἱερῷ φονεύεσθαι. ἀγωγήν δὲ ἀγωγῇ, ὅταν τὴν Διο-
 30 γένους ἀγωγήν ἀντιτιδῶμεν τῇ τοῦ Ἀριστίππου ἢ τὴν τῶν
 Λακωνῶν τῇ τῶν Ἰταλῶν. μυθικὴν δὲ πίστιν πίστει μυ-
 θικῇ, ὅταν ὅπου μὲν τὸν Δία μυθεύεσθαι πατέρα ἀνδρῶν

7. ἢ V. 10. ἐστὶ] μὲν ἐστὶ? 17. ἢ ante ἐλάχιστα om L.
 32. ὅταν λέγωμεν ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ ὅπου — λέγοντος?

τε θεῶν τε ὅπου δὲ τὸν Ὀκεανόν, λέγοντες

Ὀκεανόν τε θεῶν γένεσιν καὶ μητέρα Τηθύν.

δογματικὰς δὲ ὑπολήψεις ἀλλήλαις ἀντιτίθεμεν, ὅταν λέ- 151
γωμεν τοὺς μὲν ἐν εἶναι στοιχεῖον ἀποφαίνεσθαι τοὺς δὲ
ἄπειρα, καὶ τοὺς μὲν θνητὴν τὴν ψυχὴν τοὺς δὲ ἀθάνα- 5
τον, καὶ τοὺς μὲν προνοία θεῶν διοικεῖσθαι τὰ καθ' ἡμᾶς
τοὺς δὲ ἀπρονοήτως. τὸ ἔθος δὲ τοῖς ἄλλοις ἀντιτίθεμεν, 152
ὅλον νόμῳ μὲν, ὅταν λέγωμεν παρὰ μὲν Πέρσαις ἔθος
εἶναι ἀρρενομιξίαις χρῆσθαι, παρὰ δὲ Ῥωμαίοις ἀπαγο-
ρεύεσθαι νόμῳ τοῦτο πράττειν, καὶ παρ' ἡμῖν μὲν τὸ 10
μοιχεύειν ἀπειρεῖσθαι, "παρὰ δὲ Μασσαγέταις ἀδιαφορίας
ἔχει παραδεδῶσθαι, ὡς Εὐδόξος ὁ Κνίδιος ἱστορεῖ ἐν τῷ
πρώτῳ τῆς περιόδου, καὶ παρ' ἡμῖν μὲν ἀπηγορεύεσθαι
μητράσι μίγνυσθαι, παρὰ δὲ τοῖς Πέρσαις ἔθος εἶναι μά-
λιστα οὕτω γαμεῖν. καὶ παρ' Αἰγυπτίοις δὲ τὰς ἀδελφάς 15
γαμοῦσιν, ὃ παρ' ἡμῖν ἀπείρεται νόμῳ. ἀγωγῇ δὲ ἔθος 153
ἀντιτίθεται, ὅταν οἱ μὲν πολλοὶ ἄνθρωποι ἀναχωροῦντες
μυγνύωνται ταῖς ἑαυτῶν γυναῖξιν, ὃ δὲ Κράτης τῇ Ἰπ-
παρχίᾳ δημοσίᾳ· καὶ ὃ μὲν Διογένης ἀπὸ ἐξωμίδος περιήει,
ἡμεῖς δὲ ὡς εἰώθαμεν. μυθικῇ δὲ πίσται, ὡς ὅταν λέγω- 154
σιν οἱ μῦθοι ὅτι ὁ Κρόνος κατήσθιεν αὐτοῦ τὰ τέκνα,
ἔθους ὄντος ἡμῖν προνοεῖσθαι παιδῶν· καὶ παρ' ἡμῖν μὲν
συνήθεια ὡς ἀγαθοὺς καὶ ἀπαθείς κακῶν σέβειν τοὺς
θεοὺς, τιρωσκομένοι δὲ καὶ φθονοῦντες ἀλλήλοις ὑπὸ
τῶν ποιητῶν εἰσάγονται. δογματικῇ δὲ ὑπολήψει, ὅταν 155
ἡμῖν μὲν ἔθος ἢ παρὰ θεῶν αἰτεῖν τὰ ἀγαθὰ, ὃ δὲ Ἐπί-
κουρος λέγει μὴ ἐπιστρέφεσθαι ἡμῶν τὸ θεῖον, καὶ ὅταν ὁ
"μὲν Ἀρίστωπος ἀδιάφορον ἡγήται τὸ γυναικείαν ἀμφιέν-
νυσθαι στολήν, ἡμεῖς δὲ αἰσχρὸν τοῦτο ἡγώμεθα εἶναι.
ἀγωγὴν δὲ ἀντιτίθεμεν νόμῳ μὲν, ὅταν νόμου ὄντος μὴ 156
ἐξεῖναι τύπτειν ἄνδρα ἐλεύθερον καὶ εὐγενῆ οἱ παγκρατια-
σταὶ τύπτουσιν ἀλλήλους διὰ τὴν ἀγωγὴν τοῦ κατ' αὐτοὺς

2. Ὀκεανόν] II. 14 201. 3. δὲ om V. 11. μασαγέταις V.
27. λέγει L. 28. ἀδιαφόρως X. 29. ἡγούμεθα V. 30. ὅταν]
ὅπως V, οὕτως FGS. 31. τύπτουσιν L.

βίου, καὶ ὅταν ἀπειρημένον τοῦ ἀνδροφονεῖν οἱ μονομάχαι
 157 ἀναιρῶσιν ἀλλήλους διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν. μυθικὴν δὲ
 πίστιν ἀγωγῇ ἀντιτίθεμεν, ἐπειδὴν λέγωμεν ὅτι οἱ μὲν
 μῦθοι παρὰ τῇ Ὀμφάλῃ τὸν Ἡρακλέα λέγουσιν
 5 εἰριά τε ξαίνειν καὶ δουλοσύνης ἀνέχεσθαι
 καὶ ταῦτα ποιῆσαι ἅπερ οὐδ' ἂν μετρίως προηρημένος
 ἐποίησεν ἄν τις, ἣ δὲ ἀγωγὴ τοῦ βίου τοῦ Ἡρακλέους ἦν
 158 γενναία. δογματικῇ δὲ ὑπολήψει, ὅταν οἱ μὲν ἀθλήται ὡς
 ἀγαθοῦ τῆς δόξης ἀντιποιοῦμενοι ἐπίπονον ἀγωγὴν βίου
 10 δι' αὐτὴν ἐπαναιρῶνται, πολλοὶ δὲ τῶν φιλοσόφων φαῦλον
 159 εἶναι τὴν δόξαν δογματίζουσιν. τὸν δὲ νόμον ἀντιτίθεμεν
 μυθικῇ μὲν πίστει, ὅταν οἱ μὲν ποιηταὶ εἰσάγωσι τοὺς
 θεοὺς καὶ μοιχεύοντας καὶ ἀρρενομιξίας χρωμένους, νό-
 160 μος δὲ παρ' ἡμῖν κωλύῃ ταῦτα πράττειν, δογματικῇ δὲ
 15 ὑπολήψει, ὅταν οἱ μὲν περὶ Χρυσίππον ἀδιάφορον εἶναι
 λέγωσι τὸ μητράσιν ἢ ἀδελφαῖς μίγνυσθαι, ὁ δὲ νόμος
 161 ταῦτα κωλύῃ. μυθικὴν δὲ πίστιν δογματικῇ ὑπολήψει
 ἀντιτίθεμεν, ὅταν οἱ μὲν ποιηταὶ λέγωσι τὸν Δία κατελ-
 θόντα θνηταῖς γυναιξὶ μίγνυσθαι, παρὰ δὲ τοῖς δογματι-
 162 κοῖς ἀδύνατον τοῦτο εἶναι νομιζῆται, καὶ ὁ μὲν ποιητὴς
 λέγῃ ὅτι Ζεὺς διὰ τὸ πένθος τὸ ἐπὶ Σαρπηδόνι αἱματοέσ-
 σας ψεκᾶδας κατέχευεν ἔραζε, δόγμα μέντοι φιλοσόφων
 ἀπαθὲς εἶναι τὸ θεῖον, καὶ ὅταν τὸν τῶν ἵπποκενταύρων
 μῦθον ἀναιρῶσιν, ἀνυπαρξίας παράδειγμα τὸν ἵπποκέν-
 163 ταυρον ἡμῖν φέροντες. πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα ἐντὶ καθ'
 ἐκάστην τῶν προξηρημένων ἀντιθέσεων λαμβάνειν παρα-
 δείγματα· ὡς ἐν συντόμῳ δὲ λόγῳ ταῦτα ἀρκέσει. πλὴν
 τοσαύτης ἀνωμαλίας πραγμάτων καὶ διὰ τοῦτου τοῦ τρό-
 που δεικνυμένης, ὅποιον μὲν ἔστι τὸ ὑποκείμενον· κατὰ
 30 τὴν φύσιν οὐχ ἔχομεν λέγειν, ὅποιον δὲ φαίνεται πρὸς
 τήνδε τὴν ἀγωγὴν ἢ πρὸς τόνδε τὸν νόμον ἢ πρὸς τόδε

5. εἰριά] Od. 22 423. 6. μετρίως ζῆν προηρημένος? 7. ἡρα-
 κλῆος L: qui recte p. F. 270 et 557. 8. γενναία om V. 11. δὲ add V.
 14 et 17. κωλύει L. 21. αἱματοέσσας] Il. 16 459. 23. τὸν om V.
 28. τοῦ om V.

τὸ ἔθος καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον. καὶ διὰ τοῦτον οὖν περὶ
τῆς φύσεως τῶν ἐπὶ τὸς ὑποκειμένων πραγμάτων ἐπέχειν
ἡμᾶς ἀνάγκη.

Οὕτω μὲν οὖν διὰ τῶν δέκα τρόπων καταλήγομεν εἰς
τὴν ἐποχὴν· οἱ δὲ νεώτεροι σκεπτικοὶ παραδιδόασιν τρόπους 164
τῆς ἐποχῆς πέντε τούσδε, πρῶτον τὸν ἀπὸ τῆς διαφωνίας,
δεύτερον τὸν εἰς ἄπειρον ἐκβάλλοντα, τρίτον τὸν ἀπὸ τοῦ
πρὸς τι, τέταρτον τὸν ὑποθετικόν, πέμπτον τὸν δι᾿ ἄλλη-
λον. καὶ ὁ μὲν ἀπὸ τῆς διαφωνίας ἐστὶ καθ' ὃν περὶ τοῦ 165
προτεθέντος πράγματος ἀνεπίκρτον στάσιν παρὰ τε τῇ 10
βίῳ καὶ παρὰ τοῖς φιλοσόφοις εὐρίσκομεν γεγεννημένην,
δι' ἣν οὐ δυνάμενοι αἰρεῖσθαι τι ἢ ἀποδοκιμάζειν κατα-
λήγομεν εἰς ἐποχὴν. ὁ δὲ ἀπὸ τῆς εἰς ἄπειρον ἐκπτώσεως 166
ἐστὶν ἐν ᾧ τὸ φερόμενον, εἰς πίστιν τοῦ προτεθέντος
πράγματος πίστεως ἐτέρας χρῆζειν λέγομεν, καὶ κείνο ἄλλης, 15
καὶ μέχρις ἀπείρου, ὡς μὴ ἔχόντων ἡμῶν πόθεν ἄρξό-
μεθα τῆς κατασκευῆς τὴν ἐποχὴν ἀκολουθεῖν. ὁ δὲ ἀπὸ 167
τοῦ πρὸς τι, καθὼς προειρήκαμεν, ἐν ᾧ πρὸς μὲν τὸ κρι-
νον καὶ τὰ συνθεωρούμενα ^{'''} τοῖον ἢ τοῖον φαίνεται τὸ ὑπο-
κείμενον, ὅποιον δὲ ἐστὶ πρὸς τὴν φύσιν ἐπέχομεν. ὁ δὲ 168
ἐξ ὑποθέσεως ἐστὶν ὅταν εἰς ἄπειρον ἐκβαλλόμενοι οἱ
δογματικοὶ ἀπὸ τίνος ἄρξωνται ὃ οὐ κατασκευάζουσιν ἀλλ'
ἀπλῶς καὶ ἀναποδείκτως κατὰ συγχώρησιν λαμβάνειν ἀξιού-
σιν. ὁ δὲ διάλληλος τρόπος συνίσταται ὅταν τὸ ὀφείλον 169
τοῦ ζητουμένου πράγματος εἶναι βεβαιωτικὸν χρεῖαν ἔχη 25
τῆς ἐκ τοῦ ζητουμένου πίστεως· ἐνθα μηδέτερον δυνάμε-
νοι λαβεῖν πρὸς κατασκευὴν θατέρου, περὶ ἀμφοτέρων
ἐπέχομεν. ὅτι δὲ πᾶν τὸ ζητούμενον εἰς τούτους ἀνάγειν
τούς τρόπους ἐνδέχεται, διὰ βραχείων ὑποδείξομεν οὕτως.
τὸ προτεθὲν ἦτοι αἰσθητόν ἐστὶν ἢ νοητόν, ὅποιον δ' ἂν 170
ἦ, διαπεφώνηται· οἱ μὲν γὰρ τὰ αἰσθητὰ μόνά φασιν
εἶναι αἰληθῆ, οἱ δὲ μόνον τὰ νοητὰ, οἱ δὲ τινὰ μὲν αἰ-
σθητὰ τινὰ δὲ νοητὰ. πότερον οὖν ἐπικριτὴν εἶναι φή-

1. τοῦτων V. 4. οὖν om V. 7. τὸν εἰς V, δὲ εἰς FG. 12. κατα-
λέγομεν V. 16. μέχρι V. 18. κρίνουν V. 26. τοῖς V.

ορουσι τὴν διαφωνίαν ἢ ἀνεπίκριτον; εἰ μὲν ἀνεπίκριτον, ἔχομεν ὅτι δεῖ ἐπέχειν· περὶ γὰρ τῶν ἀνεπικρίτως διαφωνομένων οὐχ' ὁλόν τέ ἐστιν ἀποφαίνεσθαι. εἰ δὲ ἐπικρι-

171 τὴν, πόθεν ἐπικριθήσεται πυνθανόμεθα. ὁλον τὸ αἰσθη-
 5 τόν (ἐπὶ τούτου γὰρ προτέρου στήσομεν τὸν λόγον) πότερον ὑπὸ αἰσθητοῦ ἢ ὑπὸ νοητοῦ; εἰ μὲν γὰρ ὑπὸ αἰσθητοῦ, ἐπεὶ περὶ τῶν αἰσθητῶν ζητούμεν, καὶ ἐκεῖνο ἄλλου δεή-
 σεται πρὸς πίστιν. εἰ δὲ καὶ ἐκεῖνο αἰσθητὸν ἔσται, πάλιν καὶ αὐτὸ ἄλλου δεήσεται τοῦ πιστώσαντος, καὶ τοῦτο μὲ-

172 χρις ἀπείρου. εἰ δὲ ὑπὸ νοητοῦ ἐπικρίνεσθαι δεήσει τὸ αἰσθητόν, ἐπεὶ καὶ τὰ νοητὰ διαπεφώνηται, δεήσεται καὶ τοῦτο νοητόν ὃν κρίσεως τε καὶ πίστεως. πόθεν οὖν πιστωθήσεται; εἰ μὲν ὑπὸ νοητοῦ, εἰς ἄπειρον ἐκπεσεῖται ὁμοίως· εἰ δ' ὑπὸ αἰσθητοῦ, ἐπεὶ πρὸς μὲν τὴν πίστιν

15 τοῦ αἰσθητοῦ παρελήφθη νοητὸν πρὸς δὲ τὴν τοῦ νοητοῦ

173 πίστιν αἰσθητόν, ὁ διάλληλος εἰσάγεται τρόπος. εἰ δὲ ταῦτα φεύγων ὁ προσδιαλεγόμενος ἡμῖν κατὰ συγχώρησιν καὶ ἀναποδείκτως ἀξιῶσαι λαμβάνειν "τι πρὸς ἀπόδειξιν τῶν ἐξῆς, ὁ ὑποθετικὸς εἰσάγεται τρόπος, ἄπορος ὑπάρχων.

20 εἰ μὲν γὰρ ὁ ὑποτιθέμενος πιστός ἐστιν, ἡμεῖς αἰεὶ τὸ ἀντικείμενον ὑποτιθέμενοι οὐκ ἐσόμεθα ἀπιστότεροι. καὶ εἰ μὲν ἀληθές τι ὑποτίθεται ὁ ὑποτιθέμενος, ὑποπτον αὐτὸ ποιεῖ, καθ' ὑπόθεσιν αὐτὸ λαμβάνων ἀλλὰ μὴ μετὰ κατασκευῆς· εἰ δὲ ψεῦδος, σαθρὰ ἔσται ἡ ὑποβάθρα τῶν

174 κατασκευαζομένων. καὶ εἰ μὲν ἀνύει τι τὸ ὑποτίθεσθαι πρὸς πίστιν, αὐτὸ τὸ ζητούμενον ὑποτιθέσθω, καὶ μὴ ἕτερόν τι δι' οὗ δὴ κατασκευάσει τὸ πρᾶγμα περὶ οὗ ὁ λόγος· εἰ δὲ ἄτοπόν ἐστι τὸ ὑποτίθεσθαι τὸ ζητούμενον,

175 ἄτοπον ἔσται καὶ τὸ ὑποτίθεσθαι τὸ ἐπαναβεβηκός. ὅτι

30 δὲ καὶ πρὸς τί ἐστι πάντα τὰ αἰσθητά, δῆλον· ἐστι γὰρ πρὸς τοὺς αἰσθανομένους. φανερόν οὖν ὅτι ὅπερ ἂν ἡμῖν προτεθῇ πρᾶγμα αἰσθητόν, εἰς τοὺς πέντε τρόπους ἀνάγειν τοῦτο εὐμαρές ἐστιν. ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τοῦ νοητοῦ

5. στήσομεν V. 16. ὁ δὲ ἄλληλος V. 19. ὑποθετικῇ V. εἰσάγεται] εἰς ἀπόδειξιν L.

ἐπιλογιζόμεθα. εἰ μὲν γὰρ ἀνεπικρίτως διαπεφωνηθῇται
λέγοιτο, δοθήσεται ἡμῖν τὸ δεῖν ἐπέχειν περὶ αὐτοῦ. εἰ δὲ 176
ἐπικριθῇσεται ἢ διαφωνία, εἰ μὲν διὰ νοητοῦ, εἰς ἄπειρον
ἐκβαλοῦμεν, εἰ δὲ ὑπὸ αἰσθητοῦ, εἰς τὸν διάλληλον· τὸ
γὰρ αἰσθητὸν πάλιν διαφωνούμενον, καὶ μὴ δυνάμενον
δι' αὐτοῦ ἐπικρίνεσθαι διὰ τὴν εἰς ἄπειρον ἐκπτωσιν, τοῦ
νοητοῦ δεῖσεται ὥσπερ καὶ τὸ νοητὸν τοῦ αἰσθητοῦ. διὰ 177
ταῦτα δὲ ἐξ ὑποθέσεως ὁ λαμβάνων τι πάλιν ἄτοπος ἔσται.
ἀλλὰ καὶ πρὸς τί ἐστι τὰ νοητά· πρὸς γὰρ τὸν νοοῦντα
λέγεται, καὶ εἰ ἦν τῇ φύσει τοιοῦτον ὅποιον λέγεται, οὐκ 10
ἂν διεφωνήθη. ἀνῆχθη οὖν καὶ τὸ νοητὸν εἰς τοὺς πέντε
τρόπους, διόπερ ἀνάγκη περὶ τοῦ προτεθέντος πράγματος
πάντως ἡμᾶς ἐπέχειν.

Τοιοῦτοι μὲν καὶ οἱ παρὰ τοῖς νεωτέροις παραδιδό-
μενοι πέντε τρόποι· οὓς ἐκτίθενται οὐκ ἐκβάλλοντες τοὺς 15
δέκα τρόπους, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ ποικιλιώτερον καὶ διὰ τούτων
σὺν ἐκείνοις ἐλέγχειν τὴν τῶν δογματικῶν προπέτειαν.

Ἦ Παραδιδόασι δὲ καὶ δύο τρόπους ἐποχῆς ἑτέρους· ἐπεὶ 178
γὰρ πᾶν τὸ καταλαμβανόμενον ἦτοι ἐξ ἑαυτοῦ καταλαμ-
βάνεσθαι δοχεῖ ἢ ἐξ ἑτέρου καταλαμβάνεται, τὴν περὶ πᾶν- 20
των ἀπορίαν εἰσάγειν δοκοῦσιν. καὶ ὅτι μὲν οὐδὲν ἐξ
ἑαυτοῦ καταλαμβάνεται, φασί, δῆλον ἐκ τῆς γεγεννημένης
παρὰ τοῖς φυσικοῖς περὶ τε τῶν αἰσθητῶν καὶ τῶν νοη-
τῶν ἀπάντων, οἶμαι, διαφωνίας, ἢ δὴ ἀνεπικρίτος ἔστι
μὴ δυνάμενων ἡμῶν μήτε αἰσθητῶ μήτε νοητῶ κριτηρίῳ 25
χρησθῆναι διὰ τὸ πᾶν, ὅπερ ἂν λάβωμεν, ἄπιστον εἶναι δια-
πεφωνημένον. διὰ δὲ τοῦτο οὐδ' ἐξ ἑτέρου τι καταλαμ- 179
βάνεσθαι συγχωροῦσιν. εἰ μὲν γὰρ τὸ ἐξ οὗ τι κατα-
λαμβάνεται ἀεὶ ἐξ ἑτέρου καταλαμβάνεσθαι δεῖσεται, εἰς τὸν
διάλληλον ἢ τὸν ἄπειρον ἐμβάλλουσι τρόπον. εἰ δὲ βού- 30
λοῖτο τις λαβεῖν ὡς ἐξ ἑαυτοῦ καταλαμβανόμενόν τι ἐξ οὗ

4. ἀπὸ FG. 13. ἐπελθεῖν GSV: corr Salmasius post Stephanum.

14. περὶ V. 16. τούτων Salmasius, τοῦτο L. 20. καταλαμβάνεσθαι V.
malim abesse verbum inutile. 23. παρὰ — αἰσθη om V. 28. κα-
ταλαμβάνεσθαι V: corr cum X Salmasius. 29. καταλαμβάνεται V.

τι καταλαμβάνειν ἑτερον, ἀντιπίπτει τὸ μηδὲν ἐξ αὐτοῦ
καταλαμβάνεσθαι διὰ τὰ προειρημένα. τὸ δὲ μαχόμενον
πῶς ἂν δύναιτο καταληφθῆναι ἀφ' αὐτοῦ ἢ ἀφ' ἑτέρου,
ἀποροῦμεν, τοῦ κριτηρίου τῆς ἀληθείας ἢ τῆς καταλήψεως
μὴ φαινομένου, σημείων δὲ καὶ δῖχα ἀποδείξεως διατρεπο-
μένων, καθάπερ ἐν τοῖς ἐξῆς εἰσόμεθα.

Τοσαῦτα μὲν οὖν καὶ περὶ τῶν τρόπων τῆς ἐποχῆς
180 ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀρκέσει λαλέχθαι· ὥσπερ δὲ τοὺς τρό-
πους τῆς ἐποχῆς παραδίδομεν, οὕτω καὶ τρόπους ἐκτίθεν-
10 καὶ τινες καθ' οὓς ἐν ταῖς κατὰ μέρος αἰτιολογίαις διαπο-
ροῦντες ἐπιστῶμεν τοὺς δογματικούς διὰ τὸ μάλιστα "ἐπὶ
ταύταις αὐτοὺς μέγα φρονεῖν. καὶ δὴ Ἀθηναῖος οὕτως
τρόπους παραδίδωσι καθ' οὓς οἶεται πᾶσαν δογματικὴν
181 αἰτιολογίαν ὡς μοχθερὰν ἐλέγχων ἀποφῆναι, ὥν πρῶ-
15 τον μὲν εἶναι φησι καθ' ὃν τρόπον τὸ τῆς αἰτιολογίας
γένος ἐν ἀφανέσειν ἀναστρεφόμενον οὐχ ὁμολογουμένην
ἔχει τὴν ἐκ τῶν φαινομένων ἐπιμαρτύρησιν, δεύτερον δὲ
καθ' ὃν πολλάκις εὐεπιφορίας οὔσης θαψιλοῦς ὥστε πολυ-
τρόπως αἰτιολογῆσαι τὸ ζητούμενον, καθ' ἓνα μόνον τρό-
182 πον τοῦτό τινες αἰτιολογοῦσιν, τρίτον καθ' ὃν τῶν τε-
ταγμένως γινόμενων αἰτίας ἀποδιδόασιν οὐδεμίαν τάξιν
ἐπιφαινούσας, τέταρτον καθ' ὃν τὰ φαινόμενα λαβόντες
ὡς γίνεται, καὶ τὰ μὴ φαινόμενα νομίζουσιν ὡς γίνεται
κατειληφέναι, τάχα μὲν ὁμοίως τοῖς φαινομένοις τῶν ἀφα-
25 νῶν ἐπιτελουμένων, τάχα δ' οὐχ ὁμοίως ἀλλ' ἰδιαζόντως·
183 πέμπτον καθ' ὃν πάντες ὡς ἔπος εἰπεῖν κατὰ τὰς ἰδίας
τῶν στοιχείων ὑποθέσεις ἀλλ' οὐ κατὰ τινος κοινὰς καὶ
ὁμολογουμένας ἐφόδους αἰτιολογοῦσιν· ἕκτον καθ' ὃν πολ-
λάκις τὰ μὲν φωρατὰ ταῖς ἰδίαις ὑποθέσεσι παραλαμβά-
30 νουσι, τὰ δὲ ἀντιπίπτοντα καὶ τὴν ἴσην ἔχοντα πιθανότητα
184 παραπέμπουσιν· ἑβδομον καθ' ὃν πολλάκις ἀποδιδόασιν
αἰτίας οὐ μόνον τοῖς φαινομένοις ἀλλὰ καὶ ταῖς ἰδίαις
ὑποθέσεσι μαχομένας· ὀγδοον καθ' ὃν πολλάκις ὄντων

3. δύναται L. ἢ ἐξ ἑτέρου X. 4. τῆς ante ἀληθείας om V.
9. τῆς om L. 12. ἀθηναῖος V. 25. ἰδιαζόντων V.

ἀπόρων ὁμοίως τῶν τε φαίνεσθαι δοκούντων καὶ τῶν ἐπι-
ζητουμένων, ἐκ τῶν ὁμοίως ἀπόρων περὶ τῶν ὁμοίως ἀπό-
ρων ποιοῦνται τὰς διδασκαλίας. οὐκ ἀδύνατον δὲ φησι 185
καὶ κατὰ τινὰς ἐπιμίκτους τρόπους, ἡρητημένους ἐκ τῶν
προειρημένων, διαπίπτειν ἐνίοις ἐν ταῖς αἰτιολογίαις. τάχα 5
δ' ὦν καὶ οἱ πέντε τρόποι τῆς ἐποχῆς ἀπαρκοῦσι πρὸς τὰς
αἰτιολογίας. ἦτοι γὰρ σύμφωνον πάσαις ταῖς "κατὰ φιλο-
σοφίαν αἰρέσεσι καὶ τῇ σκέψει καὶ τοῖς φαινομένοις αἰτίαν
ἔρει τις ἢ οὐ. καὶ σύμφωνον μὲν ἴσως οὐκ ἐνδέχεται· τὰ
τε γὰρ φαινόμενα καὶ τὰ ἄδηλα πάντα διαπεφωσγῆται. εἰ 188
δὲ διαφωνεῖ, ἀπαιτηθῆσεται καὶ ταύτης τὴν αἰτίαν, καὶ
φαινομένην μὲν φαινομένης ἢ ἄδηλον ἀδήλου λαμβάνων
εἰς ἄπειρον ἐκπεσεῖται, ἐναλλαξὶ δὲ αἰτιολογῶν εἰς τὸν διάλ-
ληλον. ἰστάμενος δὲ πού, ἢ ὅσον ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις λέξει
τὴν αἰτίαν οὐνεστάναι, καὶ εἰσάγει τὸ πρὸς τι, ἀναιρῶν 15
τὸ πρὸς τὴν φύσιν, ἢ ἐξ ὑποθέσεως τι λαμβάνων ἐπισχε-
θῆσεται. ἔστιν οὖν καὶ διὰ τούτων ἐλέγχειν ἴσως τὴν τῶν
δογματικῶν ἐν ταῖς αἰτιολογίαις προπέτειαν.

Ἐπαὶ δὲ ἐκάστῳ χρῶμενοι τούτων τε καὶ τῶν τῆς 187
ἐποχῆς τρόπων ἐπιφθεγγόμεθα φωνάς τινὰς τῆς σκεπτικῆς 20
διαθέσεως καὶ τοῦ περὶ ἡμᾶς πάθους μηνύτικας, ὅλον λέ-
γοντες "οὐ μᾶλλον" "οὐδὲν ὀριστεόν" καὶ ἄλλας τινὰς,
ἀκόλουθον ἂν εἶη καὶ περὶ τούτων ἐξῆς διαλαβεῖν. ἀρξώ-
μεθα δὲ ἀπὸ τῆς "οὐ μᾶλλον."

Ταύτην τοίνυν ὅτε μὲν ὡς ἔφην προφερόμεθα, ὅτε 188
δὲ οὕτως "οὐδὲν μᾶλλον." οὐ γὰρ ὡς τινες ὑπολαμβά-
νουσι, τὴν μὲν "οὐ μᾶλλον" ἐν ταῖς εἰδικαῖς ζητήσεσι
παρалаμβάνομεν, τὴν δὲ "οὐδὲν μᾶλλον" ἐν ταῖς γενι-
καῖς, ἀλλ' ἀδιαφόρως τὴν τε "οὐ μᾶλλον" καὶ τὴν "οὐδὲν
μᾶλλον" προφερόμεθα, καὶ νῦν ὡς περὶ μιᾶς διαλεξό- 20
μεθα. ἔστι μὲν οὖν αὕτη ἡ φωνὴ ἑλλιπής. ὡς γὰρ ὅταν
λέγωμεν διπλῇ, δυνάμει φαρμὲν ἐστία διπλῇ, καὶ ὅταν λέ-

4. ἐκ] καὶ ἐκ FG. 11. διαφωνον? 15. οὐνεστάναι καὶ εἰσάγει]
τοῦ ἰστάναι εἰσάγων Salmasius. 24. δι ὅμ V. 32. ἐτὶ V, ἐσθής
Fabricius.

γωμεν πλαττεῖαν, δυνάμει λέγομεν ^{'''} πλαττεῖαν ὁδόν, οὕτως
 ὅταν εἴπωμεν "οὐ μᾶλλον," δυνάμει φαρμέν "οὐ μᾶλλον
 189 τόδε ἢ τόδε, ἄνω κάτω." τινὲς μέντοι τῶν σκεπτικῶν πα-
 ραλαμβάνουσιν ἀντὶ τοῦ πύσματος τοῦ οὗ τὸ τί μᾶλλον
 5 τόδε ἢ τόδε, τὸ τί παραλαμβάνοντες νῦν ἀντὶ αἰτίας, ἐν ᾗ
 τὸ λεγόμενον, "διὰ τί μᾶλλον τόδε ἢ τόδε;" σύνηθες δέ
 ἐστι καὶ πύσμασιν ἀντὶ ἀξιωμαίων χρησθαι, οἷον
 τίς τὸν Διὸς σύλλεκτρον οὐκ οἶδε βροτῶν;
 καὶ ἀξιώμασιν ἀντὶ πυσμάτων, οἷον "ζητῶ ποῦ οἰκεῖ Δίων"
 10 καὶ "πυνθάνομαι τίνας ἔνεκα χρηὶ θανατάζειν ἄνδρα ποιη-
 τήν." ἀλλὰ καὶ τὸ τί ἀντὶ τοῦ διὰ τί παραλαμβάνεται
 παρὰ Μενάνδρῳ.

τί γὰρ ἐγὼ κατελειπόμην;

190 ὅμοιοι δὲ τὸ "οὐ μᾶλλον τόδε ἢ τόδε" καὶ πάθος ἡμέτερον,
 15 καθ' ὃ διὰ τὴν ἰσοσθένειαν τῶν ἀντικειμένων πραγμάτων εἰς
 ἀρρεσίαν καταλήγομεν, ἰσότητα μὲν λεγόντων ἡμῶν τὴν
 κατὰ τὸ φαινόμενον ἡμῖν πιθανόν, ἀντικείμενα δὲ κοινῶς
 τὰ μαχόμενα, ἀρρεσίαν δὲ τὴν πρὸς μηδέτερον συγκατάθε-
 191 σιν. ἢ γοῦν "οὐδὲν μᾶλλον" φωνὴ καὶ ἐμφαίνῃ χαρακτῆρα
 20 συγκαταθέσεως ἢ ἀρνήσεως, ἡμεῖς οὐχ οὕτως αὐτῇ χρῶ-
 μεθα, ἀλλ' ἀδιαφόρως αὐτὴν παραλαμβάνομεν καὶ κατα-
 χρηστικῶς, ἥτοι ἀντὶ πύσματος ἢ ἀντὶ τοῦ λέγειν "ἀγνοῶ
 τίτι μὲν τούτων χρηὶ συγκατατίθεσθαι τίτι δὲ μὴ συγ-
 κατατίθεσθαι." πρόκειται ἡμῖν δηλῶσαι τὸ φαινόμενον
 25 ἡμῖν κατὰ δὲ τὴν φωνὴν δι' ἧς αὐτὸ δηλοῦμεν ἀδιαφο-
 ροῦμεν. κακεῖνο δὲ χρηὶ γινώσκειν ὅτι προφερόμεθα τὴν
 "οὐδὲν μᾶλλον" φωνὴν οὐ διαβεβαιούμενοι περὶ τοῦ πάν-
 τως ὑπάρχειν αὐτὴν ἀληθὴ καὶ βεβαίαν, ἀλλὰ κατὰ τὸ
 φαινόμενον ἡμῖν καὶ περὶ αὐτῆς λέγοντες.

192 ^{'''} Περὶ δὲ τῆς ἀφασίας λέγομεν τὰδε. φάσις καλεῖται
 διχῶς, κοινῶς τε καὶ ἰδίως, κοινῶς μὲν ἢ δηλοῦσα θέσιν

3. ἄνω ἢ κάτω FG. 4. τοῦ post ἀντὶ om V. hiat locus, quem
 ita expleverim: ἀντὶ ἀξιωμαίους τοῦ "οὐ μᾶλλον" πύσμα τὸ "τί μᾶλλον,"
 οἷον τί μᾶλλον τόδε ἢ τόδε, 5. ἀντὶ ἐπι? 8. τίς Euripid. Herc. fur. I.
 σύλλεκτρον V. 10. τίνας Aristophan. Ran. 1008. 11. τί post διὰ om V.
 13. τί Meinek. inc. fr. 302. 15. ἰσοσθένειαν V. 19. οὖν V. ἐμφαίνου L.

ἡ ἄρσιν φωνή, ὅλον "ἡμέρα ἔστιν, οὐχ ἡμέρα ἔστιν," ἰδίως δὲ ἡ δηλοῦσα θέσιν μόνον, καθ' ὃ σημαινόμενον τὰ ἀποφαστικά οὐ καλοῦσί φάσεις. ἡ οὖν ἀφασία ἀπόστασίς ἐστι τῆς κοινῶς λεγομένης φάσεως, ἣ ὑποτάσσεται λέγομεν τὴν τε κατάφασιν καὶ τὴν ἀπόφασιν, ὥς εἶναι ἀφασίαν πᾶθος ἡμέτερον δι' ὃ οὔτε τιθέναι τι οὔτε ἀναιρεῖν φάμεν. ὅθεν δῆλόν ἐστιν ὅτι καὶ τὴν ἀφασίαν παραλαμβάνο- 193 μεν οὐχ ὥς πρὸς τὴν φύσιν τοιούτων ὄντων τῶν πραγμάτων ὥστε πάντως ἀφασίαν κινεῖν, ἀλλὰ δηλοῦντες ὅτι ἡμεῖς νῦν, ὅτε προφερόμεθα αὐτήν, ἐπὶ τῶνδε τῶν ζη- 10 τουμένων τοῦτο πεπρόνθαμεν. κάκεινο χρὴ μνημονεύειν ὅτι μὴδὲν τιθέναι μὴδὲ ἀναιρεῖν φάμεν τῶν κατὰ τὸ ἀθῆλον δογματικῶς λεγομένων· τοῖς γὰρ κινουῖσιν ἡμᾶς παθητικῶς καὶ ἀναγκαστικῶς ἄγουσιν εἰς συγκατάθεσιν εἰκομεν.

Τὸ δὲ "τάχα" καὶ "οὐ τάχα" καὶ "ἔξεστι" καὶ "οὐκ 194 ἔξεστι" καὶ "ἐνδέχεται" καὶ "οὐκ ἐνδέχεται" παραλαμβάνομεν ἀντὶ τοῦ τάχα μὲν ἔστιν τάχα δ' οὐκ ἔστιν, καὶ ἔξεστι μὲν εἶναι ἔξεστι δὲ μὴ εἶναι, καὶ ἐνδέχεται μὲν εἶναι ἐνδέχεται δὲ μὴ εἶναι, ὥς παραλαμβάνειν ἡμᾶς συντομίας χάριν τὸ μὴ ἔξεῖναι ἀντὶ τοῦ ἔξεῖναι μὴ εἶναι, καὶ τὸ μὴ ἐνδέχεσθαι ἀντὶ τοῦ ἐνδέχεσθαι μὴ εἶναι, καὶ τὸ οὐ τάχα ἀντὶ τοῦ τάχα μὴ εἶναι. πάλιν δὲ ἐνταῦθα οὐ φωνομαχοῦ- 195 μεν, οὐδὲ εἰ φύσει ταῦτα δηλοῦσιν αἱ φωναί, ζητοῦμεν, ἀλλ' ἀδιαφόρως αὐτάς, ὥς εἶπον, παραλαμβάνομεν. ὅτι μέντοι αὐταὶ αἱ φωναὶ ἀφασίας εἰσὶ δηλωτικάι, πρόδηλον, οἶμαι. 25 ὁ γοῦν λέγων "τάχα ἔστιν" δυνάμει τίθῃσι καὶ τὸ μάχεσθαι δοκοῦν αὐτῷ, τὸ τάχα μὴ "εἶναι, τῷ μὴ διαβεβαιουῖσθαι περὶ τοῦ εἶναι αὐτό. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν ἔχει.

Τὸ δὲ "ἐπέχω" παραλαμβάνομεν ἀντὶ τοῦ οὐκ ἔχω 196 εἰπεῖν τίτις χρὴ τῶν προκειμένων πιστεῦσαι ἢ τίτις ἀπιστῆσαι, δηλοῦντες ὅτι ἴσα ἡμῖν φαίνεται τὰ πράγματα πρὸς πίστιν καὶ ἀπιστίαν. καὶ εἰ μὲν ἴσα ἐστίν, οὐ διαβεβαιούμεθα· τὸ δὲ φαινόμενον ἡμῖν περὶ αὐτῶν, ὅτε ἡμῖν ὑπο-

1. ἄρσιν X. 2. σημῶνον V. 6. οὐδὲ L. 12. τοῦ ἀδήλου?
27. μὴ post τῷ add V.

πίπτει, λέγομεν. καὶ ἡ ἐποχὴ δὲ εἴρηται ἀπὸ τοῦ ἐπέχε-
σθαι τὴν διάνοιαν ὥς μήτε τιθέναι τι μήτε ἀναιρεῖν διὰ
τὴν ἰσοσθένειαν τῶν ζητουμένων.

197 Περὶ δὲ τοῦ "οὐδὲν ὀρίζω." ταῦτα φαμέν. ὀρίζειν
εἶναι νομίζομεν οὐχὶ τὸ ἀπλῶς λέγειν τι, ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα
ἀδῆλον προφέρεισθαι μετὰ συγκαταθέσεως. οὕτω γὰρ οὐ-
δὲν ὀρίζων ὁ σκεπτικὸς τάχα εὗρεθῆσεται, οὐδὲ αὐτὸ τὸ
"οὐδὲν ὀρίζω." οὐ γάρ ἐστι δογματικὴ ὑπόληψις, τουτέστιν
ἀδῆλῳ συγκαταθέσει, ἀλλὰ φωνὴ πάθους ἡμετέρου δηλω-
10 τικῇ. ὅταν οὖν εἴπῃ ὁ σκεπτικὸς "οὐδὲν ὀρίζω," τοῦτό
φῃσιν "ἐγὼ οὕτω πέπονθα νῦν ὥς μηδὲν τῶν ὑπὸ τὴν
ζήτησιν τήνδε πεπτωκότων τιθέναι δογματικῶς ἢ ἀναιρεῖν."
τοῦτο δὲ φῃσι λέγων τὸ ἑαυτῷ φαινόμενον περὶ τῶν προ-
κειμένων, οὐκ ἀπαγγελτικῶς μετὰ πεποιθήσεως ἀποφανό-
15 μενος, ἀλλ' ὁ πάσχει διηγούμενος.

198 Καὶ ἡ ἀοριστία δὲ πάθος διανοίας ἐστί, καθ' ὃ οὔτε
αἰρομέν τι οὔτε τίθεμεν τῶν δογματικῶς ζητουμένων,
τουτέστι τῶν ἀδῆλων. ὅταν οὖν λέγῃ ὁ σκεπτικὸς "πάντα
ἐστὶν ἀόριστα," τὸ μὲν ἐστὶ λαμβάνει ἀντὶ τοῦ φαίνεσθαι
20 αὐτῷ, πάντα δὲ λέγει οὐ τὰ ὄντα ἀλλ' ὅπερ διεξῆλθε τῶν
παρὰ τοῖς δογματικοῖς ζητουμένων ἀδῆλων, ἀόριστα "δὲ
μὴ προύχοντα τῶν ἀντικειμένων ἢ κοινῶς μαχομένων κατὰ
199 πίστιν ἢ ἀπιστίαν. καὶ ὥσπερ ὁ λέγων "περιπατῶ" δυνά-
μει φῃσιν "ἐγὼ περιπατῶ," οὕτως ὁ λέγων "πάντα ἐστὶν
25 ἀόριστα" συσσημαίνει καθ' ἡμᾶς τὸ ὡς πρὸς ἐμέ ἢ ὡς
ἐμοὶ φαίνεται, ὡς εἶναι τὸ λεγόμενον τοιοῦτον "ὅσα ἐπῆλ-
θον τῶν δογματικῶς ζητουμένων, τοιαῦτά μοι φαίνεται
ὡς μηδὲν αὐτῶν τοῦ μαχομένου προύχειν μοι δοκεῖν κατὰ
πίστιν ἢ ἀπιστίαν."

200 Οὕτω δὲ φερόμεθα καὶ ὅταν λέγωμεν "πάντα ἐστὶν
ἀκατάληπτα." καὶ γὰρ τὸ πάντα ὁμοίως ἐξηγούμεθα καὶ
τὸ ἐμοὶ συνεκδεχόμεθα, ὡς εἶναι τὸ λεγόμενον τοιοῦτον
"πάντα ὅσα ἐφώδευσα τῶν δογματικῶς ζητουμένων ἀδῆ-

3. ἰσοσθένειαν V, more suo. 17. δογματικῶν X. 22. προὑπάρ-
χοντα L: corr X. 27. τῶν τοῖς δογματικοῖς X, τῶν δογματικοῖς ceteri.

λον φαίνεται μοι ἀκατάληπτα.” τοῦτο δὲ ἐστὶν οὐ δια-
βεβαιουμένου περὶ τοῦ τὰ παρὰ τοῖς δογματικοῖς ζητού-
μενα φύσεως εἶναι τοιαύτης ὡς εἶναι ἀκατάληπτα, ἀλλὰ
τὸ ἐαυτοῦ πάθος ἀπαγγέλλοντος, καθ’ ὃ, φησὶν, ὑπολαμ-
βάνω ὅτι ἄχρι νῦν οὐδὲν κατέλαβον ἐκείνων ἐγὼ διὰ τὴν
τῶν ἀντικειμένων ἰσοσθένειαν· ὅθεν καὶ τὰ εἰς περιτρο-
πὴν φερόμενα πάντα ἀπάδοντα εἶναι δοκεῖ μοι τῶν ὑφ’
ἡμῶν ἀπαγγελλομένων.

Καὶ ἡ “ἀκαταληπτῶ” δὲ καὶ ἡ “οὐ καταλαμβάνω” 201
φωνῇ πάθους οἰκείου ἐστὶ δηλωτικὴ, καθ’ ὃ ἀφίσταται ὁ 10
σκεπτικὸς ὡς πρὸς τὸ παρὸν τοῦ τιθέναι τι τῶν ζητουμέ-
νων ἀδήλων ἢ ἀναιρεῖν, ὡς ἐστὶ δῆλον ἐκ τῶν προειρημέ-
νων ἡμῖν περὶ τῶν ἄλλων φωνῶν.

“Ὅταν δὲ λέγωμεν “παντὶ λόγῳ λόγος ἴσος ἀντίκειται,” 202
παντὶ μὲν λέγομεν τῷ ὑφ’ ἡμῶν διεξωδευμένῳ, λόγον δὲ 15
φάμεν οὐχ ἀπλῶς ἀλλὰ τὸν κατασκευάζοντά τι δογματι-
κῶς, τουτέστι περὶ ἀδήλου, καὶ οὐ πάντως τὸν ἐκ λημμά-
των καὶ ἐπιφορᾶς ἀλλὰ τὸν ὅπως οὖν κατασκευάζοντα. ἴσον
δὲ φάμεν κατὰ πίστιν ἢ ἀπιστίαν, τό τε ἀντίκειται λαμ-
βάνομεν ἀντὶ τοῦ μάχεται κοινῶς, καὶ τὸ “ὡς ἐμοὶ φαί-
νεται” συνεκδεχόμεθα. ὅταν οὖν εἴπω “παντὶ λόγῳ λόγος 203
ἴσος ἀντίκειται,” δυνάμει τοῦτό φημι “παντὶ τῷ ὑπ’ ἐμοῦ
ζητουμένῳ λόγῳ, ὃς κατασκευάζει τι δογματικῶς, ἕτερος
λόγος κατασκευάζων τι δογματικῶς, ἴσος αὐτῷ κατὰ πίστιν
καὶ ἀπιστίαν, ἀντικείμεθα φαίνεται μοι,” ὡς εἶναι τὴν τοῦ 25
λόγου προφορὰν οὐ δογματικὴν ἀλλ’ ἀνθρωπείου πάθους
ἀπαγγελίαν, ὃ ἐστὶ φαινόμενον τῷ πάσχοντι. προφέρονται 204
δὲ τινες καὶ οὕτω τὴν φωνὴν “παντὶ λόγῳ λόγον ἀντι-
κεισθαι τὸν ἴσον,” ἀξιοῦντες παραγγελματικῶς τοῦτο “παντὶ
λόγῳ δογματικῶς τι κατασκευάζοντι λόγον δογματικῶς ζη-
τοῦντα, ἴσον κατὰ πίστιν καὶ ἀπιστίαν, μαχόμενον αὐτῷ
ἀντιτιθῶμεν,” ἵνα ὁ μὲν λόγος αὐτοῖς ἢ πρὸς τὸν σκε-

9. ἡ ὑπολαμβάνω X. 21. λόγῳ λόγος] λόγῳ Γ. 23. δε] ὡς FG.

26. ἀνθρωπίου V.

28. ἀντικείμεθα τὸν ἴσον] ἴσον ἀντικείμεθα V.

32. αὐτοῦ FG.

πτικόν, χρώνται δὲ ἀπαρεμφάτῳ ἀντὶ προστακτικοῦ, τῷ
 205 ἀντικείμενῳ ἀντὶ τοῦ ἀντιτιθώμεν. παραγγέλλουσι δὲ τοῦτο
 τῷ σκεπτικῷ, μὴ πως ὑπὸ τοῦ δογματικοῦ παρακροῦσθαι
 ἀπαίτη τὴν περὶ αὐτοῦ ζήτησιν, καὶ τῆς φαινομένης αὐ-
 5 τοῖς ἀταραξίας, ἣν νομίζουσι παρυφίστασθαι τῇ περὶ πάν-
 των ἐποχῇ, καθὼς ἐμπροσθεν ὑπεμνήσαμεν, σφαλῇ προ-
 πιστευσάμενος.

206 Περὶ τοσούτων ἀρκέσει τῶν φωνῶν ὡς ἐν ὑποτυπώσει
 διεξελθεῖν, ἄλλως τε καὶ ἐπεὶ ἐκ τῶν νῦν ἡμῖν εἰρημένων
 10 δυνατόν ἐστι λέγειν καὶ περὶ τῶν παραλελειμμένων. περὶ
 πασῶν γὰρ τῶν σκεπτικῶν φωνῶν ἐκείνο χρηρὴ προεληφθε-
 ναι ὅτι περὶ τοῦ ἀληθεῖς αὐτὰς εἶναι πάντως οὐ διαβε-
 βαιούμεθα, ὅπου γε καὶ ὑφ' ἐαυτῶν αὐτὰς ἀνακρίσθαι
 λέγομεν δύνασθαι, συμπεριγραφομένας ἐκείνοις περὶ ὧν
 15 λέγονται, καθάπερ τὰ καθαρτικὰ τῶν φαρμάκων οὐ μόνον
 τοὺς χυμοὺς ὑπεξαίρει τοῦ σώματος ἀλλὰ καὶ ἐαυτὰ τοῖς
 207 χυμοῖς συνεξάγει. φαμὲν δὲ καὶ ὡς οὐ κυρίως δηλοῦντες
 τὰ πράγματα, ἐφ' ὧν παραλαμβάνονται, τίθεμεν αὐτάς,
 ἀλλ' ἀδιαφόρως καὶ εἰ βούλονται καταχρηστικῶς· οὔτε γὰρ
 20 πρέπει τῷ σκεπτικῷ φωνομαχεῖν, ἄλλως τε ἡμῖν συνεργεῖ
 τὸ μὴδὲ ταύτας τὰς φωνὰς εἰλικρινῶς σημαίνειν λέγεσθαι,
 208 ἀλλὰ πρὸς τι καὶ πρὸς τοὺς σκεπτικούς. πρὸς τοῦτοις
 κἀκείνου δεῖ μεμνήσθαι ὅτι οὐ περὶ πάντων τῶν πραγμά-
 των καθόλου φαμὲν αὐτάς, ἀλλὰ περὶ τῶν ἀδῆλων καὶ
 25 τῶν δογματικῶς ζητουμένων, καὶ ὅτι τὸ φαινόμενον ἡμῖν
 φαμὲν καὶ οὐχὶ διαβεβαιωτικῶς περὶ τῆς φύσεως τῶν ἐκτὸς
 ὑποκειμένων ἀποφαινόμεθα· ἐκ γὰρ τούτων πᾶν σόφισμα
 πρὸς φωνὴν ἐνεχθὲν σκεπτικὴν οἶμαι δύνασθαι διατρέ-
 πεσθαι.

209 Ἐπεὶ δὲ τὴν ἔννοιαν καὶ τὰ μέρη καὶ τὸ κριτήριον
 καὶ τὸ τέλος, ἔτι δὲ τοὺς τρόπους τῆς ἐποχῆς ἐφοδεύσαν-

4. τὴν] πρὸς τὴν X. 14. ἐμπεριγραφομένας L. 20. ἄλλως τε
 καὶ X, ἀλλ' ὡς ceteri. praesertim quum Stephanus. 21. εἰλικρινῶς]
 etiam ἀπλῶς legi Stephanus narrat annot. 78. 22. καὶ] καλῶς L, vi-
 delicet Stephanus. 30. καὶ τὰ] κατὰ X.

τες, καὶ περὶ τῶν σκεπτικῶν φωνῶν εἰπόντες, τὸν χα-
ρακτῆρα τῆς σκέψεως ἐμπεφανίκαμεν, ἀκόλουθον ἡγού-
μεθα εἶναι καὶ τῶν παρακειμένων αὐτῇ φιλοσοφιῶν τὴν
πρὸς αὐτὴν διάκρισιν συντόμως ἐπελθεῖν, ἵνα σαφέστερον
τὴν ἐφεκτικὴν ἀγωγὴν κατανοήσωμεν. ἀρξώμεθα δὲ ἀπὸ 5
τῆς Ἑρακλείτειου φιλοσοφίας.

“Οτι μὲν οὖν αὕτη διαφέρει τῆς ἡμετέρας ἀγωγῆς, πρὸς 210
δηλον· ὁ μὲν γὰρ Ἑράκλειτος περὶ πολλῶν ἀδήλων ἀπο-
φαίνεται δογματικῶς, ἡμεῖς δ’ οὐχί, καθάπερ εἴρηται. ἐπεὶ
δὲ οἱ περὶ τὸν Αἰναιοίδημον ἔλεγον ὁδὸν εἶναι τὴν σκεπτι- 10
κὴν ἀγωγὴν ἐπὶ τὴν Ἑρακλείτειον φιλοσοφίαν, διότι προη-
γεῖται τοῦ τάναντία περὶ τὸ αὐτὸ ὑπάρχειν τὸ τάναντία
περὶ τὸ αὐτὸ φαίνεσθαι, καὶ οἱ μὲν σκεπτικοὶ φαίνεσθαι
λέγουσι τὰ ἐναντία περὶ τὸ αὐτό, οἱ δὲ Ἑρακλείτειοι ἀπὸ
τούτου καὶ ἐπὶ τὸ ὑπάρχειν αὐτὰ μετέρχονται, φάμεν 15
πρὸς τούτους ὅτι τὰ ἐναντία περὶ τὸ αὐτὸ φαίνε-
σθαι οὐ δόγμα ἐστὶ τῶν σκεπτικῶν ἀλλὰ πρᾶγμα οὐ μό-
νον τοῖς σκεπτικοῖς ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις φιλοσόφοις καὶ
πᾶσιν ἀνθρώποις ὑποπίπτει· οὐδεὶς γοῦν τολμήσει ἂν 211
εἰπεῖν ὅτι τὸ μέλι οὐ γλυκάζει τοὺς ὑγίαινοντας ἢ ὅτι τοὺς
ἐντερικοὺς οὐ πικράζει, ὥστε ἀπὸ κοινῆς τῶν ἀν-
θρώπων προλήψεως ἄρχονται οἱ Ἑρακλείτειοι, καθάπερ
καὶ ἡμεῖς, ἴσως δὲ καὶ αἱ ἄλλαι φιλοσοφίαι. διόπερ εἰ
μὲν ἀπὸ τινος τῶν σκεπτικῶς λεγομένων ἐλάβανον τὸ
τάναντία περὶ τὸ αὐτὸ ὑποκείσθαι, οἷον τοῦ “πάντα 25
ἐστὶν ἀκατάληπτα” ἢ τοῦ “οὐδὲν ὀρίζω” ἢ τινος τῶν πα-
ραπλησίων, ἴσως ἂν συνῆγον ὃ λέγουσιν· ἐπεὶ δὲ ἀρχῶς
ἔχουσιν οὐ μόνον ἡμῖν ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις φιλοσόφοις
καὶ τῷ βίῳ ὑποτιπτούσας, τί μᾶλλον τὴν ἡμετέραν ἀγω-
γὴν ἢ ἐκάστην τῶν ἄλλων φιλοσοφιῶν ἢ καὶ τὸν βίον 30
ὁδὸν ἐπὶ τὴν Ἑρακλείτειον φιλοσοφίαν εἶναι λέγοι τις
ἂν, ἐπειδὴ πάντες κοιναῖς ὕλαις κεκρήμεθα; μήποτε δὲ 212
οὐ μόνον οὐ συνεργεῖ πρὸς τὴν γνῶσιν τῆς Ἑρακλεί-

10. ἀναιοίδημον V. 16. τούτους] αὐτοὺς X. 24. ἐλάβαντο FG.
26. τοῦ] τῶν F.

- τείου φιλοσοφίας ἡ σκεπτικὴ ἀγωγή, ἀλλὰ καὶ ἀποσυνεργεῖ,
 εἶγε ὁ σκεπτικὸς πάντα τὰ ὑπὸ τοῦ Ἑρακλείτου δογματι-
 ζόμενα ὡς προπετιῶς λεγόμενα διαβάλλει, ἐναντιούμενος
 μὲν τῇ "ἐκτυρώσει ἐναντιούμενος δὲ τῷ τὰ ἐναντία περὶ
 5 τὸ αὐτὸ ὑπάρχειν, καὶ ἐπὶ παντός δόγματος τοῦ Ἑρα-
 κλείτου τὴν μὲν δογματικὴν προπέτειαν διασύρων, τὸ δὲ
 "οὐ καταλαμβάνω" καὶ τὸ "οὐδὲν ὀρίζω" ἐπιφθεγγόμενος,
 ὡς ἔφην ἐμπροσθεν· ὅπερ μάχεται τοῖς Ἑρακλειταίοις.
 ἄτοπον δὲ ἐστὶ τὸ τὴν μαχομένην ἀγωγὴν ὁδὸν εἶναι λέ-
 10 γειν τῆς αἰρέσεως ἐκείνης ἢ μάχεται· ἄτοπον ἄρα τὸ τὴν
 σκεπτικὴν ἀγωγὴν ἐπὶ τὴν Ἑρακλειταίων φιλοσοφίαν ὁδὸν
 εἶναι λέγειν.
- 213 Ἀλλὰ καὶ ἡ Δημοκρίτειος φιλοσοφία λέγεται κοινω-
 νίαν ἔχειν πρὸς τὴν σκέψιν, ἐπεὶ δοκεῖ τῇ αὐτῇ ὕλῃ ἡμῖν
 15 κεχρησθαι· ἀπὸ γὰρ τοῦ τοῖς μὲν γλυκὺ φαίνεσθαι τὸ
 μέλι τοῖς δὲ πικρὸν τὸν Δημόκριτον ἐπιλογίζεσθαι φασὶ τὸ
 μήτε γλυκὺ αὐτὸ εἶναι μήτε πικρὸν, καὶ διὰ τοῦτο ἐπι-
 φθεγγεσθαι τὴν "οὐ μᾶλλον" φωνὴν σκεπτικὴν οὖσαν.
 διαφόρως μέντοι χρῶνται τῇ "οὐ μᾶλλον" φωνῇ οἷ τε σκε-
 20 πτικοὶ καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ Δημοκρίτου· ἐκεῖνοι μὲν γὰρ ἐπὶ
 τοῦ μηδέτερον εἶναι τάττουσι τὴν φωνήν, ἡμεῖς δὲ ἐπὶ
 τοῦ ἀγνοεῖν πότερον ἀμφοτέρω ἢ οὐδέτερόν τι ἐστὶ τῶν
 214 φαινομένων. ὥστε καὶ κατὰ τοῦτο μὲν διαφέρομεν, προ-
 δηλοτάτῃ δὲ γίνεται ἡ διάκρισις ὅταν ὁ Δημόκριτος λέγῃ
 25 "ἐτεῇ δὲ ἄτομα καὶ κενόν." ἐτεῇ μὲν γὰρ λέγει ἀντὶ τοῦ
 ἀληθεία· κατ' ἀλήθειαν δὲ ὑφίστασθαι λέγων τὰς τε ἀτό-
 μους καὶ τὸ κενὸν ὅτι διενήνοχεν ἡμῶν, εἰ καὶ ἀπὸ τῆς
 ἀνωμαλίας τῶν φαινομένων ἄρχεται, περιττόν, οἶμαι, λέγειν.
- 215 "Φασὶ δὲ τινες ὅτι ἡ Κυρηναϊκὴ ἀγωγή ἡ αὐτὴ ἐστὶ
 30 τῇ σκέψει, ἐπειδὴ κἀκείνη τὰ πάθη μόνα φησὶ καταλαμ-
 βάνειν. διαφέρει δὲ αὐτῆς, ἐπειδὴ ἐκείνη μὲν τὴν ἡδονὴν
 καὶ τὴν λείαν τῆς σαρκὸς κίνησιν τέλος εἶναι λέγει, ἡμεῖς

7. οὐ καταλαμβάνω X, non comprehendo Stephanus: ceteri οὐχ ὑπο-
 λαμβάνω. 11. Ἑρακλειταίων V.

δὲ τὴν ἀταραξίαν, ἣ ἐναντιοῦται τὸ κατ' ἐκείνους τέλος· καὶ γὰρ παρούσης τῆς ἡδονῆς καὶ μὴ παρούσης ταραχᾶς ὑπομένει ὁ διαβεβαιούμενος τέλος εἶναι τὴν ἡδονήν, ὡς ἐν τῷ περὶ τοῦ τέλους ἐπελογισάμην. εἴτα ἡμεῖς μὲν ἐπέχομεν ὅσον ἐπὶ τῷ λόγῳ περὶ τῶν ἐκτὸς ὑποκειμένων, οἱ δὲ Κυρηναῖκοι ἀποφαίνονται φύσιν αὐτὰ ἔχειν ἀκατάληπτον.

Καὶ ὁ Πρωταγόρας δὲ βούλεται πάντων χρημάτων εἶναι μέτρον τὸν ἄνθρωπον, τῶν μὲν ὄντων ὡς ἔστιν, τῶν δὲ οὐκ ὄντων ὡς οὐκ ἔστιν, μέτρον μὲν λέγων τὸ κριτήριον, χρημάτων δὲ τῶν πραγμάτων, ὡς δυνάμει φάσκειν πάντων πραγμάτων κριτήριον εἶναι τὸν ἄνθρωπον, τῶν μὲν ὄντων ὡς ἔστιν, τῶν δὲ οὐκ ὄντων ὡς οὐκ ἔστιν. καὶ διὰ τοῦτο τίθησι τὰ φαινόμενα ἐκάστῳ μόνα, καὶ οὕτως εἰσάγει τὸ πρὸς τι. διὸ καὶ δοκεῖ κοινωνίαν ἔχειν πρὸς τοὺς Πυρρωνεῖους. διαφέρει δὲ αὐτῶν, καὶ εἰσόμεθα τὴν διαφοράν, ἔξαπλώσαντες συμμέτρως τὸ δοκοῦν τῷ Πρωταγόρᾳ. φησὶν ὅτι ὁ ἀνὴρ τὴν ὕλην ῥευστήν εἶναι, ῥευσ-
σης δὲ αὐτῆς συναχῶς προσθέσεις ἀντὶ τῶν ἀποφορήσεων γίνεσθαι καὶ τὰς αἰσθήσεις μετακοσμεῖσθαι τε καὶ ἀλλοιοῦσθαι παρὰ τε ἡλικίας καὶ παρὰ τὰς ἄλλας κατασκευὰς τῶν σωμάτων. λέγει δὲ καὶ τοὺς λόγους πάντων τῶν φαι-
νομένων ὑποκείσθαι ἐν τῇ ὕλῃ, ὡς δύνασθαι τὴν ὕλην ὅσον ἐφ' ἑαυτῇ πάντα εἶναι ὅσα πᾶσι φαίνεται. τοὺς δὲ ἀνθρώπους ἄλλοτε ἄλλων ἀντιλαμβάνεσθαι παρὰ τὰς διαφο-
ρούς αὐτῶν διαθέσεις· τὸν μὲν γὰρ κατὰ φύσιν ἔχοντα ἐκεῖνα τῶν ἐν τῇ ὕλῃ καταλαμβάνειν ἃ τοῖς κατὰ φύσιν ἔχουσι φαίνεσθαι δύναται, τοὺς δὲ παρὰ φύσιν ἃ τοῖς παρὰ φύσιν. καὶ ἤδη παρὰ τὰς ἡλικίας καὶ κατὰ τὸ ὑπνοῦν ἢ ἐγρηγορεῖν καὶ καθ' ἕκαστον εἶδος τῶν διαθέ-
σεων ὁ αὐτὸς λόγος. γίνεται τοίνυν κατ' αὐτὸν τῶν ὄντων κριτήριον ὁ ἄνθρωπος· πάντα γὰρ τὰ φαινόμενα τοῖς ἀνθρώποις καὶ ἔστιν, τὰ δὲ μηδενὶ τῶν ἀνθρώπων φαι-

12. εἶναι om V.

νόμενα οὐδὲ ἔστιν. ὀρῶμεν οὖν ὅτι καὶ περὶ τοῦ τὴν ὕλην ῥευστήν εἶναι καὶ περὶ τοῦ τοὺς λόγους τῶν φαινομένων πάντων ἐν αὐτῇ ὑποκεῖσθαι δογματίζει, ἀδήλων ὄντων καὶ ἡμῖν ἐφεκτῶν.

- 220 Φασὶ μέντοι τινὲς ὅτι ἡ Ἀκαδημαϊκὴ φιλοσοφία ἡ αὐτὴ ἔστι τῇ σκέψει· διόπερ ἀκόλουθον ἂν εἴη καὶ περὶ τούτου διεξελεθῆναι. Ἀκαδήμιαί δὲ γεγόνασιν, ὡς φασί, πλείους μὲν ἢ τρεῖς, μία μὲν καὶ ἀρχαιοτάτη ἡ τῶν περὶ Πλάτωνα, δευτέρα δὲ καὶ μέση ἡ τῶν περὶ Ἀρκεσίλαον
 10 τὸν ἀκουστήν Πολέμωνος, τρίτη δὲ καὶ νέα ἡ τῶν περὶ Καρνεάδην καὶ Κλειτόμαχον· ἐνιοὶ δὲ καὶ τετάρτην προστιθέασιν τῶν περὶ Φίλωνα καὶ Χαρμίδαν, τινὲς δὲ καὶ
 221 πέμπτην καταλέγουσι τὴν τῶν περὶ τὸν Ἀντίοχον. ἀρξάμενοι τοίνυν ἀπὸ τῆς ἀρχαίας ἴδωμεν τὴν διαφορὰν τῶν
 15 εἰρημένων φιλοσοφῶν. τὸν Πλάτωνα οὖν οἱ μὲν δογματικὸν ἔφασαν εἶναι, οἱ δὲ ἀπορητικόν, οἱ δὲ κατὰ μὲν τι ἀπορητικὸν κατὰ δὲ τί δογματικόν· ἐν μὲν γὰρ τοῖς γυμναστικοῖς [φασί] λόγοις, ἐνθα ὁ Σωκράτης εἰσάγεται ἥτοι παίζων πρὸς τινὰς ἢ ἀγωνιζόμενος πρὸς σοφιστάς,
 20 γυμναστικὸν τε καὶ ἀπορητικὸν φασιν ἔχειν αὐτὸν χαρὰ κτῆρα, δογματικὸν δὲ ἐνθα σπουδάζων ἀποφαίνεται ἥτοι
 222 διὰ Σωκράτους ἢ Τιμαίου ἢ τινος τῶν τοιούτων. περὶ μὲν οὖν τῶν δογματικῶν αὐτὸν εἶναι λεγόντων, ἡ κατὰ μὲν τι δογματικὸν κατὰ δὲ τι ἀπορητικόν, περισσὸν ἂν εἴη λέγειν
 25 νῦν· αὐτοὶ γὰρ ὁμολογοῦσι τὴν πρὸς ἡμᾶς διαφορὰν· περὶ δὲ τοῦ εἰ ἔστιν εἰλικρινῶς σκεπτικὸς πλατύτερον μὲν ἐν τοῖς ὑπομνήμασι διαλαμβάνομεν, νῦν δὲ ὡς ἐν ὑποτυπώσει διαλαμβάνομεν κατὰ Μηνόδοτον καὶ Αἰνησίδημον (οὗτοι γὰρ μάλιστα ταύτης προέστησαν τῆς στάσεως) ὅτι ὅταν
 30 ὁ Πλάτων ἀποφαίνεται περὶ ἰδεῶν ἢ περὶ τοῦ πρόνοικαν εἶναι ἢ περὶ τοῦ τὸν ἐνάρετον βίον αἰρετώτερον εἶναι τοῦ

3. πάντως FG. 7. τούτων G. γεγόνασιν, ὡς οἱ μὲν πλείους φασί, τρεῖς? Fabricius οὐ πλείους pro πλείους. 8. μὲν om V. μία] καὶ μία FG. 13. τῶν om V. 16. 17. 20. 24. ἀπορηματικόν L. 25. τὴν] καὶ τὴν FG. 28. διαλαμβάνομεν] φάμεν? λέγομεν? ὑπομνηστικοί? Μηνόδοτον Fabricius, περιμήδοτον L.

μετὰ κακῶν, εἴτε ὡς ὑπάρχουσι τούτοις συγκατατίθεται, δογματίζει, εἴτε ὡς πιθανωτέροις προστίθεται, ἐπεὶ προκρίνει τι κατὰ πίστιν ἢ ἀπιστίαν, ἐκπέφυγε τὸν σκεπτικὸν χαρακτήρα· ὡς γὰρ καὶ τοῦτο ἡμῖν ἐστὶν ἀλλότριον, ἐκ τῶν ἔμπροσθεν εἰρημένων πρόδηλον. εἰ δέ τινα καὶ 223 σκεπτικῶς προφέρεται, ὅταν, ὡς φασί, γυμνάζεται, οὐ παρὰ τοῦτο ἔσται σκεπτικός· ὁ γὰρ περὶ ἐνὸς δογματίζων, ἢ προκρίνων φαντασίαν φαντασίας ὅλως κατὰ πίστιν ἢ ἀπιστίαν περὶ τινος τῶν ἀδήλων, τοῦ-δογματικοῦ γίνεται χαρακτήρος, ὡς δηλοῖ καὶ ὁ Τίμων διὰ τῶν περὶ Ξενο- 10 φάνους αὐτῷ λεγομένων. ἐν πολλοῖς γὰρ αὐτὸν ἐπαινέσας 224 τὸν Ξενοφάνην, ὡς καὶ τοὺς σίλλους αὐτῷ ἀναθεῖναι, ἐποίησεν αὐτὸν ὁδυρόμενον καὶ λέγοντα

ὡς καὶ ἐγὼν ὄφελον πυκινοῦ νόου ἀντιβολήσαι
ἀμφοτερόβλεπτος· δολίῃ δ' ὁδῷ ἔξαπατήθην
πρεσβυγενῆς ἔξ' ἑὼν καὶ ἀπενθήριστος ἀπάσης
σκεπτοσύνης. ὅππῃ γὰρ ἔμδον νόον εἰρύνσαιμι,
εἰς ἕν ταυτὸ τε πᾶν ἀνελύετο· πᾶν δ' ἑὸν αἰεὶ
πάντῃ ἀνελκόμενον μίαν εἰς φύσιν ἴσταθ' ὁμοίην.

15

διὰ τοῦτο γοῦν καὶ ὑπάτυφον αὐτὸν λέγει, καὶ οὐ τέλειον αὐ-
τύφον, δι' ὧν φησὶ

Ξενοφάνης ὑπάτυφος, ὁμηραπάτης ἐπισκώπτης,
"ἐκτὸς ἀπ' ἀνθρώπων θεὸν ἐπλάσατ' ἴσον ἑαυτῷ,
ἀσκηθῆ, νοερωτὸν ἢ νόημα.

ὑπάτυφον μὲν γὰρ εἶπε τὸν κατὰ τι αὐτύφον, ὁμηραπά- 25
της δὲ ἐπισκώπτην, ἐπεὶ τὴν παρ' Ὀμήρῳ ἀπάτην διέσυσεν.

6. σκεπτικά X. 15. ἀμφοτερόβλεπτα codex Marcianus append. 4 26
et Monacensis 439, ἀμφοτέραβλεπτα Monac. 79. an ἀμφοτεροβλέπτου?

16. ἔξ' ἑὼν Laurentianus 85 24. malim ἐξέων. ἀναμφήριστος Schnei-
derus Saxo et Barkerus (Thes. Stephan.), ἐπαμφήριστος potestate activa
Karstenus I p. 190. an forte ἀπενθήριστος? quod sit ἀπενθής, ἄπιρος?

17. ὅπῃ V, ὅπου Marc. et Monac. 79. 18. αὐτὸ τε Monac. 439,
ταυτότης Monac. 79 et Marc. δὲ ὃν plerique. 19. ὁμοία V et Lau-
rentiani, ὁμοίαν FG. ἰσοσταθμοίην Monac. 439. 20. τελείως Menagius.

22. Ξενοφάνης V. ἐπισκώπτης Diogenes Laertius. 23. ἐκτὸν ἀπ' ἀν-
θρώπων SV, ἐκ τὸν ἀπ' ἀνθρώπων G: corr Fabricius. 24. νοερῶ G. νοε-
ρωτόν, ὅλον νόον Hermannus. ἢ ἐνόημα V, ἢ δὲ νόημα Hermannus.

25. μὲν om V. ὁμηραπάτην V.

225 ἰδογμάτιζε δὲ ὁ Ξενοφάνης παρὰ τὰς τῶν ἄλλων ἀνθρώπων προλήψεις ἐν εἶναι τὸ πᾶν, καὶ τὸν θεὸν συμφυῆ τοῖς πᾶσιν, εἶναι δὲ σφαιροειδῆ καὶ ἀπαθῆ καὶ ἀμετάβλητον καὶ λογικόν· ὅθεν καὶ ῥᾶδιον τὴν Ξενοφάνους πρὸς ἡμᾶς διαφορὰν ἐπιδεικνύναι. πλὴν ἀλλ' ἐκ τῶν εἰρημένων πρόδηλον ὅτι καὶ περὶ τινων ἐπαπορῇ ὁ Πλάτων, ἀλλ' ἐπεὶ ἐν τισι φαίνεται ἡ περὶ ὑπάρξεως ἀποφαινόμενος πραγμάτων ἀδήλων ἢ προκρίνων ἄδηλα κατὰ πίστιν, οὐκ αὖ εἴη σκεπτικός.

226 "Οἱ δὲ ἀπὸ τῆς νέας Ἀκαδημίας, εἰ καὶ ἀκατάληπτα εἶναι πάντα φασί, διαφέρουσι τῶν σκεπτικῶν ἴσως μὲν καὶ κατ' αὐτὸ τὸ λέγειν πάντα εἶναι ἀκατάληπτα (διαβεβαιοῦνται γὰρ περὶ τούτου, ὁ δὲ σκεπτικός ἐνδέχεσθαι καὶ καταληφθῆναι τινα προσδοκᾷ), διαφέρουσι δὲ ἡμῶν 15 προδήλως ἐν τῇ τῶν ἀγαθῶν καὶ τῶν κακῶν κρίσει. ἀγαθὸν γάρ τί φασιν εἶναι οἱ Ἀκαδημαῖκοι καὶ κακὸν οὐχ ὡς ἡμεῖς, ἀλλὰ μετὰ τοῦ πεπεισθαι ὅτι πιθανόν ἐστι μᾶλλον ὃ λέγουσιν εἶναι ἀγαθὸν ὑπάρχειν ἢ τὸ ἐναντίον, καὶ ἐπὶ τοῦ κακοῦ ὁμοίως, ἡμῶν ἀγαθὸν τι ἢ κακὸν εἶναι λεγόντων οὐδὲν μετὰ τοῦ πιθανόν εἶναι νομίζειν ὃ φασιν, ἀλλ' ἀδοξάστως ἐπομένων τῷ βίῳ, ἵνα μὴ ἀνενέργητοι 20 ὦμεν. τὰς τε φαντασίας ἡμεῖς μὲν ἴσας λέγομεν εἶναι κατὰ πίστιν ἢ ἀπιστίαν ὅσον ἐπὶ τῷ λόγῳ, ἐκείνοι δὲ τὰς μὲν πιθανὰς εἶναι φασὶ τὰς δὲ ἀπιθάνους. καὶ τῶν πιθανῶν δὲ λέγουσι διαφορὰς· τὰς μὲν γὰρ αὐτὸ μόνον πιθανὰς ὑπάρχειν ἡγοῦνται, τὰς δὲ πιθανὰς καὶ διεξωδευμένας, τὰς δὲ πιθανὰς καὶ περιωδευμένας καὶ ἀπερισπαστους. οἷον ἐν οἴκῳ σκοτεινῷ ποσῶς καιμένου σχοινίου 227 ἐσπαιραμένου πιθανῇ ἀπλῶς φαντασία γίνεται ἀπὸ τούτου ὡς ἀπὸ ὀφως τῷ ἀθρόως ἐπείσελθόντι· τῷ μέντοι περισκοπήσαντι ἀκριβῶς καὶ διεξοδεύσαντι τὰ περὶ αὐτό, οἷον ὅτι οὐ κινεῖται, ὅτι τὸ χρῶμα τοῖόν ἐστι, καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον, φαίνεται σχοινίον κατὰ τὴν φαντασίαν τὴν πιθα-

6. ἐπαπορεῖ FG. 10. οἱ οὐ V. 13. σκεπτικὸν δέχισθαι V.
18. ἀγαθὸν bis legisse videtur Stephanus.. 25. αὐτοὶ FG.

νήν καὶ περιωδευμένην. ἡ δὲ καὶ ἀπερίσπαστος φαντασία τοιαύδε ἐστίν. λέγεται ὁ Ἡρακλῆς ἀποθανοῦσαν τὴν Ἀλκηστιν αὐτῆς ἐξ ἄδου ἀναγαγεῖν καὶ δεῖξαι τῷ Ἀδμήτῳ, καὶ πιθανὴν ἐλάβαν φαντασίαν τῆς Ἀλκίνοιδος καὶ περιωδευμένην· ἐπεὶ μέντοι ἦδει ὅτι τέθνηκεν, περιεσπᾶτο αὐτοῦ ἡ διάνοια ἀπὸ τῆς συγκαταθέσεως καὶ πρὸς ἀπιστίαν ἐκλινεν. προκρίνουσιν οὖν οἱ ἐκ τῆς νέας Ἀκαδη- 229 μίας τῆς μὲν πιθανῆς ἀπλῶς τὴν πιθανὴν καὶ περιωδευμένην φαντασίαν, ἀμφοτέρων δὲ τούτων τὴν πιθανὴν καὶ περιωδευμένην καὶ ἀπερίσπαστον. εἰ δὲ καὶ πείθεσθαι ὡς οἱ τε ἀπὸ τῆς Ἀκαδημίας καὶ οἱ ἀπὸ τῆς σκέψεως λέγουσι, πρόδηλος καὶ ἡ κατὰ τοῦτο διαφορὰ τῶν φιλοσοφῶν. τὸ γὰρ πείθεσθαι λέγεται διαφόρως, τό τε μὴ ἀν- 230 τιτείνεσθαι ἀλλ' ἀπλῶς ἐπεσθαι ἄνευ σφοδρᾶς προσκλίσεως καὶ προσπαθείας, ὡς ὁ παῖς λέγεται πείθεσθαι τῷ παιδαγωγῷ· ἅπαρ δὲ τὸ μετὰ αἰρέσεως καὶ οἰονεῖ συμπαθείας κατὰ τὸ σφόδρα βούλεσθαι συγκατατίθεσθαι τινι, ὡς ὁ ἄσωτος πείθεται τῷ δαπανητικῶς βιοῦν ἀξιούντι. διόπερ ἐπειδὴ οἱ μὲν περὶ Καρνεάδην καὶ Κλειτόμαχον μετὰ προσκλίσεως σφοδρᾶς πείθεσθαι τε καὶ πιθανὸν εἶναι τι φασίν, ἡμεῖς δὲ κατὰ τὸ ἀπλῶς εἶκαιν ἄνευ προσπαθείας, καὶ κατὰ τοῦτο ἂν αὐτῶν διαφέρομεν. ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς πρὸς 231 τὸ τέλος διαφερόμεν τῆς νέας Ἀκαδημίας· οἱ μὲν γὰρ κατ' αὐτὴν κοσμεῖσθαι λέγοντες ἄνδρες τῷ πιθανῷ προσχωρῶνται κατὰ τὸν βίον, ἡμεῖς δὲ τοῖς νόμοις καὶ τοῖς ἔθεσι καὶ τοῖς φυσικοῖς πάθεσιν ἐπόμενοι βιοῦμεν ἀδοξαστως. καὶ πλείω δ' ἂν εἵπομεν πρὸς τὴν διάκρισιν, εἰ μὴ τῆς συντομίας ἱστοχαζόμεθα.

Ὁ μὲντοι Ἀρκεσίλαος, ὃν τῆς μέσης Ἀκαδημίας ἐλέ- 232 γομεν εἶναι προστάτην καὶ ἀρχηγόν, πάνυ μοι δοκεῖ τοῖς Πυρρῶναισι κοινωνεῖν λόγοις, ὡς μίαν εἶναι σχεδὸν τὴν κατ' αὐτὸν ἀγωγὴν καὶ τὴν ἡμετέραν· οὔτε γὰρ περὶ ὑπάρξεως ἢ ἀνυπαρξίας τινὸς ἀποφαινόμενος εὐρίσκεται,

15. πείθεσθαι λέγεται V. 16. τῷ V. 17. ὁ om V. 20. σφοδρῶς V. 24. κοσμεῖσθαι V.

οὕτε κατὰ πίστιν ἢ ἀπιστίαν προκρίνει τι ἕτερον ἑτέρου,
 ἀλλὰ περὶ πάντων ἐπέχει. καὶ τέλος μὲν εἶναι τὴν ἐποχὴν,
 233 ἢ συνεισέρχασθαι τὴν ἀταραξίαν ἡμεῖς ἐφάσκομεν, λέγει δὲ
 καὶ ἀγαθὰ μὲν εἶναι τὰς κατὰ μέρος ἐποχάς, κακὰ δὲ τὰς
 5 κατὰ μέρος συγκαταθέσεις. [ἤτοι] πλὴν εἰ μὴ λέγοι τις
 ὅτι ἡμεῖς μὲν κατὰ τὸ φαινόμενον ἡμῖν ταῦτα λέγομεν
 καὶ οὐ διαβεβαιωτικῶς, ἐκείνος δὲ ὡς πρὸς τὴν φύσιν,
 ὥστε καὶ ἀγαθὸν μὲν εἶναι αὐτὴν λέγειν τὴν ἐποχὴν, κα-
 234 κὸν δὲ τὴν συγκατάθεσιν. εἰ δὲ δεῖ καὶ τοῖς περὶ αὐτοῦ
 10 λεγομένοις πιστεῦειν, φασὶν ὅτι κατὰ μὲν τὸ πρόχειρον
 Πυρρώνειος ἐφαίνετο εἶναι, κατὰ δὲ τὴν ἀλήθειαν δογμα-
 τικὸς ἦν· καὶ ἐπεὶ τῶν ἐταίρων ἀπόπειραν ἐλάβανε διὰ
 τῆς ἀπορητικῆς εἰ εὐφυῶς ἔχουσι πρὸς τὴν ἀνάληψιν τῶν
 Πλατωνικῶν δογμάτων, δόξαι αὐτὸν ἀπορητικὸν εἶναι, τοῖς
 15 μέντοι γε εὐφυέσι τῶν ἐταίρων τὰ Πλάτωνος παρεγγχειρεῖν.
 ἔνθεν καὶ τὸν Ἀρίστωνα εἰπεῖν περὶ αὐτοῦ

πρόσθε Πλάτων, ὅπιθεν Πύρρων, μέσσος Διόδωρος,
 διὰ τὸ προσχρῆσθαι τῇ διαλεκτικῇ τῇ κατὰ τὸν Διόδωρον,
 εἶναι δὲ ἄντικρυς Πλατωνικόν.

235 Οἱ δὲ περὶ Φίλωνά φασιν ὅσον μὲν ἐπὶ τῷ στωικῷ
 κριτηρίῳ, τουτέστι τῇ καταληπτικῇ φαντασίᾳ, ἀκατάληπτα
 εἶναι τὰ πράγματα, ὅσον δὲ ἐπὶ τῇ φύσει τῶν πραγμάτων
 αὐτῶν καταληπτά. ἀλλὰ καὶ ὁ Ἀντίοχος τὴν στοὰν μετή-
 γαγεν εἰς τὴν Ἀκαδήμειαν, ὡς καὶ εἰρῆσθαι ἐπ' αὐτῷ ὅτι
 25 ἐν Ἀκαδημίᾳ φιλοσοφεῖ τὰ στωικά· ἐπεδείκνυε γὰρ ὅτι
 παρὰ Πλάτωνι κεῖται τὰ τῶν στωικῶν δόγματα. ὡς πρό-
 δηλον εἶναι τὴν τῆς σκεπτικῆς ἀγωγῆς διαφορὰν πρὸς τὴν
 τὴν τετάρτην καὶ τὴν πέμπτην καλουμένην Ἀκαδήμειαν.

236 "Ἐπεὶ δὲ καὶ τῇ ἐμπειρίᾳ τῇ κατὰ τὴν ἱατρικὴν αἰρέ-
 σει τὴν αὐτὴν λέγουσι τινες εἶναι τὴν σκεπτικὴν φιλοσο-
 φίαν, γνωστέον ὅτι ἔπειρ ἡ ἐμπειρία ἐκείνη περὶ τῆς ἀκα-

1. προκρίνειν FG. 5. λέγει V. 8. ἡμεῖς μὲν κατὰ om V.
 12. ἐπὶ τῶν ἑτέρων V. 13. ἀπορηματικῆς L. ἀφυῶς Salmasius.
 15. παρεγγχειρεῖν? 17. πρόσθε V. μέσσος δὲ διόδωρος V.
 29. δὴ V. 30. εἶναι λέγουσι τινες V.

ταληψίας τῶν ἀθλήων διαβεβαιούται, οὔτε ἡ αὐτή ἐστι
 τῇ σκέψει οὔτε ἀρμόδιοι ἂν τῷ σκεπτικῷ τὴν αἴρεσιν ἐκεί-
 νην ἀναλαμβάνειν. μᾶλλον δὲ τὴν καλούμενην μέθοδον,
 ὥς ἐμοὶ δοκεῖ, δύνασθαι ἂν μετιέναι· αὕτη γὰρ μόνη τῶν 237
 κατὰ ἱατρικὴν αἰρέσεων περὶ μὲν τῶν ἀθλήων δοκεῖ μὴ
 προπετεῦσθαι, πότερον καταληπτὰ ἐστὶν ἢ ἀκατάληπτα
 λέγειν αὐθαδειαζομένη, τοῖς δὲ φαινομένοις ἐπομένη ἀπὸ
 τούτων λαμβάνει τὸ συμφέρειν δοκοῦν κατὰ τὴν τῶν
 σκεπτικῶν ἀκολουθίαν. καὶ ἐλέγομεν γὰρ ἐν τοῖς ἔμ-
 προσθεν ὅτι ὁ βίος ὁ κοινός, ὃ καὶ ὁ σκεπτικός χρηταί, ὡ
 τετραμερὴς ἐστίν, τὸ μὲν τι ἔχων ἐν ὑψηλῇ φύσει, τὸ
 δ' ἐν ἀνάγκῃ παθῶν, τὸ δ' ἐν παραδόσει νόμων τε καὶ
 ἐθῶν, τὸ δ' ἐν διδασκαλίᾳ τεχνῶν. ὥσπερ οὖν κατὰ τὴν 238
 ἀνάγκην τῶν παθῶν ὁ σκεπτικός ὑπὸ μὲν δίψους ἐπὶ πο-
 τὸν ὁδηγεῖται ὑπὸ δὲ λιμοῦ ἐπὶ τροφήν, καὶ ἐπὶ τι τῶν 15
 ἄλλων ὁμοίως, οὕτω καὶ ὁ μεθοδικὸς ἱατρὸς ὑπὸ τῶν πα-
 θῶν ἐπὶ τὰ κατὰλληλα ὁδηγεῖται, ὑπὸ μὲν στεγνώσεως ἐπὶ
 τὴν χαύνωσιν, ὥς καταφεύγει τις ἀπὸ τῆς διὰ ψυχὸς ἐπι-
 τεταμένον πυκνώσεως ἐπὶ ἀλέαν, ὑπὸ δὲ ῥύσεως ἐπὶ τὴν
 ἐποχὴν αὐτῆς, ὥς καὶ οἱ ἐν βαλανείῳ ἰδρῶτι πολλῷ περιρ-
 ρεόμενοι καὶ ἐκλυόμενοι ἐπὶ τὴν ἐποχὴν αὐτοῦ παραγίνον-
 ται καὶ διὰ τοῦτο ἐπὶ τὸν ψυχρὸν ἀέρα καταφεύγουσιν.
 ὅτι δὲ καὶ τὰ φύσει ἀλλότρια ἐπὶ τὴν φύσιν αὐτῶν ἵεναι
 καταναγκάζει, πρόδηλον, ὅπου γε καὶ ὁ κύων σκόλοπος
 αὐτῷ καταπαγέντος ἐπὶ τὴν αἶσιν αὐτοῦ παραγίνεται. καὶ 239
 ἵνα μὴ καθ' ἕκαστον λέγων ἐκβαίνω τὸν ὑποτυπωτικὸν
 τρόπον τῆς συγγραφῆς, πάντα οἶμαι τὰ ὑπὸ τῶν μεθοδι-
 κῶν οὕτω λεγόμενα ὑποτάσσασθαι δύνασθαι τῇ ἐκ τῶν πα-
 θῶν ἀνάγκῃ, τῶν τε κατὰ φύσιν καὶ τῶν παρὰ φύσιν,
 πρὸς τῷ καὶ τὸ ἀδόξαστόν τε καὶ ἀδιάφορόν τῆς χρήσεως 30
 τῶν ὀνομάτων κοινὸν εἶναι τῶν ἀγωγῶν. ὥς γὰρ ὁ σκε- 240
 πτικός χρηταί τῇ "οὐδὲν ὀρίζω" φωνῇ καὶ τῇ "οὐδὲν κα-

7. αὐθαδειαζομένη Salmasius: librorum lectionem tuetur Hemsterhusius ad Thom. M. p. 84. 9. καὶ omi V. 19. ἀπὸ L. 29. καὶ τῶν παρὰ φύσιν add Stephanus.

καταλαμβάνω," καθάπερ εἰρήκαμεν, οὕτω καὶ ὁ μεθοδικὸς κοινότητα λέγει καὶ διήκειν καὶ τὰ παραπλήσια ἀπεριέργως. οὕτω δὲ καὶ τὸ τῆς ἐνδείξεως ὄνομα ἀδοξάστως παραλαμβάνει ἀντὶ τῆς ἀπὸ τῶν φαινομένων παθῶν τῶν τε
 5 κατὰ φύσιν καὶ τῶν παρὰ φύσιν ὁδηγήσεως ἐπὶ τὰ κατάλληλα εἶναι δοκοῦντα, ὡς καὶ ἐπὶ δίσκους καὶ ἐπὶ λιμοῦ καὶ
 241 τῶν ἄλλων ὑπερίμνησκον. ὅθεν οἰκειότητά τινα ἔχειν τὴν ἀγωγὴν τὴν κατὰ ἱατρικὴν τῶν μεθοδικῶν πρὸς τὴν σκέψιν, μᾶλλον τῶν ἄλλων κατὰ ἱατρικὴν αἰρέσεων καὶ ὡς
 10 πρὸς σύγκρισιν ἐκείνων, οὐχ ἀπλῶς, ῥητέον ἐκ τούτων καὶ τῶν παραπλησίων τούτοις τεκμαιρομένοις.

Τοσαῦτα καὶ περὶ τῶν παρακείσθαι δοκούντων τῇ κατὰ τοὺς σκεπτικοὺς ἀγωγῇ διεξεληθόντες, ἐν τούτοις ἀπαρτίζομεν τὸν τε καθόλου τῆς σκέψεως λόγον καὶ τὸ πρῶ-
 15 τόν τῶν ὑποτυπώσεων σύνταγμα.

'''ΠΥΡΡΩΝΕΙΩΝ ΤΗΟΤΥΠΩΣΕΩΝ

ΤΩΝ ΕΙΣ ΤΡΙΑ ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Ἐπεὶ δὲ τὴν ζήτησιν τὴν πρὸς τοὺς δογματικούς μετήλθομεν, ἕκαστον τῶν μερῶν τῆς καλουμένης φιλοσοφίας συντόμως καὶ ὑποτυπωτικῶς ἐφοδεύσωμεν, πρότερον ἀποκρινάμενοι πρὸς τοὺς αἰεὶ θρυλοῦντας ὡς '''μήτε ζητεῖν μήτε νοεῖν ὅλως οἷός τέ ἐστιν ὁ σκεπτικὸς περὶ τῶν δογ-
 2 ματιζομένων παρ' αὐτοῖς. φασὶ γὰρ ὡς ἦτοι καταλαμβάνει ὁ σκεπτικὸς τὰ ὑπὸ τῶν δογματικῶν λεγόμενα ἢ οὐ
 25 καταλαμβάνει· καὶ εἰ μὲν καταλαμβάνει, πῶς ἂν ἀποροίη περὶ ὧν κατελήφεναι λέγει; εἰ δ' οὐ καταλαμβάνει, ἄρα
 3 περὶ ὧν οὐ κατελήφεν οὐδὲ οἶδεν λέγειν. ὥσπερ γὰρ ὁ μὴ εἰδώς, εἰ τύχοι, τί ἐστὶ τὸ καθ' ὃ περιαιρουμένου ἢ τὸ διὰ δύο τροπικῶν θεώρημα, οὐδὲ εἰπεῖν τι δύναται περὶ
 30 αὐτῶν, οὕτως ὁ μὴ γινώσκων ἕκαστον τῶν λεγομένων παρὰ τοῖς δογματικοῖς οὐ δύναται ζητεῖν πρὸς αὐτούς περὶ ὧν

"οὐκ οἶδεν. οὐδαμῶς ἄρα δύναται ζητεῖν ὁ σκεπτικὸς περὶ
 τῶν λεγομένων παρὰ τοῖς δογματικοῖς. οἱ δὲ ταῦτα λέ- 4
 γοντες ἀποκρινάσθωσαν ἡμῖν πῶς λέγουσι νῦν τὸ κατα-
 λαμβάνειν, πότερον τὸ νοεῖν ἀπλῶς ἄνευ τοῦ καὶ ὑπὲρ
 τῆς ὑπάρξεως ἐκείνων περὶ ὧν ποιοῦμεθα τοὺς λόγους δια- 5
 βεβαιωῦσθαι, ἢ μετὰ τοῦ νοεῖν καὶ τὴν ὑπαρξιν ἐκείνων
 τιθέναι περὶ ὧν διαλεγόμεθα. εἰ μὲν γὰρ καταλαμβάνειν
 εἶναι λέγουσιν ἐν τῷ λόγῳ τὸ καταληπτικῇ φαντασίᾳ συγ-
 κατατίθεσθαι, τῆς καταληπτικῆς φαντασίας οὕσης ἀπὸ
 ὑπάρχοντος, κατ' αὐτὸ τὸ ὑπάρχον ἐναπομειμαγμένης καὶ 10
 ἐναπεσφραγισμένης, οἷα οὐκ ἂν γένοιτο ἀπὸ μὴ ὑπάρχον-
 τος, οὐδὲ αὐτοὶ βουλήσονται τάχα μὴ δύνασθαι ζητεῖν
 περὶ ἐκείνων ἃ μὴ κατείληφασιν οὕτως. οἷον γοῦν ὅταν 5
 ὁ στωικὸς πρὸς τὸν Ἐπικούρειον ζητῇ λέγοντα ὅτι δηρή-
 ται ἡ οὐσία ἢ ὡς ὁ θεὸς οὐ προνοεῖ τῶν ἐν κόσμῳ ἢ ὅτι 15
 ἡ ἡδονὴ ἀγαθόν, πότερον κατείληφεν ἢ οὐ κατείληφεν;
 καὶ εἰ μὲν κατείληφεν, ὑπάρχειν αὐτὰ λέγων ἄρδην ἀναι-
 ρεῖ τὴν στοάν· εἰ δ' οὐ κατείληφεν, οὐ δύναται τι πρὸς
 αὐτὰ λέγειν. τὰ δὲ παραπλήσια καὶ πρὸς τοὺς ἀπὸ τῶν 6
 ἄλλων αἰρέσεων ἐναγομένους λακτέον, ὅταν τι ζητεῖν περὶ 20
 τῶν δοκούντων τοῖς ἐξεροδόξοις αὐτῶν ἐθέλωσιν. ὥστε οὐ
 δύνανται περὶ τινος ζητεῖν πρὸς ἀλλήλους. μᾶλλον δέ, εἰ
 χρηὴ μὴ ληρεῖν, συγχυθήσεται μὲν αὐτῶν ἅπανα ὡς ἔπος
 εἶπαι ἡ δογματικὴ, συντόνως δὲ προσαχθήσεται ἡ σκε-
 πτικὴ φιλοσοφία, διδομένου τοῦ μὴ δύνασθαι ζητεῖν περὶ 25
 τοῦ μὴ οὕτως κατελημμένου. ὁ γὰρ περὶ τινος ἀδήλου 7
 πράγματος ἀποφανώμενός τε καὶ δογματίζων ἥτοι κατε-
 ληφώς αὐτὸ ἀποφαίνεσθαι περὶ αὐτοῦ λέξει ἢ μὴ κατελη-
 φώς. ἀλλ' εἰ μὲν μὴ κατεληφώς, ἄπιστος ἔσται· εἰ δὲ
 κατεληφώς, ἥτοι αὐτόθεν καὶ ἐξ ἑαυτοῦ καὶ κατ' ἐνάργειαν 30
 ὑποπεσὼν αὐτῷ τοῦτο λέξει κατεληφέναι ἢ διὰ τινος ἐρέυ-
 νης καὶ ζητήσεως. ἀλλ' εἰ μὲν ἐξ ἑαυτοῦ "περιπτωτικῶς 8

6. καὶ τὸ τὴν? 13. οὗτοι L. 14. ζητεῖ FG. 24. προσαχθή-
 σεται? 26. ὅπως V. 29. ἄπιστον L. 30. αὐτοῦ V. ἐνάργειαν
 Fabricius, ἐνάργειαν L.

κατ' ἐνάργειαν λέγοιτο ὑποπείσειν αὐτῷ καὶ κατελιγῆσθαι
τὸ ἄδηλον, οὕτως ἂν οὐδὲ ἄδηλον εἶη ἀλλὰ πᾶσιν ἐπ' ἴσης
φαινόμενον καὶ ὁμολογούμενον καὶ μὴ διαπεφωνημένον.
περὶ ἐκάστου δὲ τῶν ἀδήλων ἀνήνυτος γέγονε παρ' αὐτοῖς
5 διαφωνία· οὐκ ἄρα ἐξ ἑαυτοῦ καὶ κατ' ἐνάργειαν ὑποπείσων
αὐτῷ κατελιγῶς ἂν εἶη τὸ ἄδηλον ὁ περὶ τῆς ὑπάρξεως
αὐτοῦ διαβεβαιούμενός τε καὶ ἀποφαινόμενος δογματικός.
9 εἰ δὲ διὰ τινος ἐρεύνης, πῶς οἷός τε ἦν ζητεῖν πρὸ τοῦ
καταλαβεῖν ἀκριβῶς αὐτὸ κατὰ τὴν προκειμένην ὑπόθε-
10 σιν; τῆς μὲν γὰρ ζητήσεως χρηζούσης τοῦ πρότερον ἀκρι-
βῶς κατελιγῆσθαι τὸ μέλλον ζητεῖσθαι καὶ οὕτω ζητεῖσθαι,
τῆς δὲ καταλήψεως τοῦ ζητουμένου πράγματος δεομένης
πάλιν αὐτῆς τοῦ προσζητῆσθαι πάντως αὐτό, κατὰ τὸν
διάλληλον τρόπον τῆς ἀπορίας ἀδύνατον αὐτοῖς γίνεσθαι
15 καὶ τὸ ζητεῖν περὶ τῶν ἀδήλων καὶ τὸ δογματίζειν, ἦν τε
ἀπὸ τῆς καταλήψεως ἄρχεσθαι βούλωνται τινες, μεταγόν-
των ἡμῶν αὐτοὺς ἐπὶ τὸ δεῖν αὐτὸ προσζητηκῆναι πρὸ
τοῦ κατελιγῆσθαι, ἦν τε ἀπὸ τῆς ζητήσεως, ἐπὶ τὸ δεῖν
πρὸ τοῦ ζητεῖν κατελιγῆσθαι τὸ μέλλον ζητεῖσθαι. ὥστε
20 διὰ ταῦτα μήτε καταλαμβάνειν αὐτοὺς δύνασθαι τι τῶν
ἀδήλων μήτε ἀποφαίνεσθαι διαβεβαιωτικῶς ὑπὲρ αὐτῶν.
ἐξ ὧν ἀναιρεῖσθαι μὲν τὴν δογματικὴν εὐρεσιλογίαν αὐτό-
θεν, οἶμαι, συμβήσεται, τὴν ἐφεκτικὴν δὲ εἰσαγεσθαι φι-
10 λοσοφίαν. εἰ δὲ φήσουσι μὴ τοιαύτην λέγειν κατάληψιν
25 ἡγεῖσθαι ζητήσεως προσήκειν, νόησιν δὲ ἀπλῶς, οὐκ ἔστιν
ἀδύνατον [ἐν] τοῖς ἐπέχουσι περὶ τῆς ὑπάρξεως τῶν ἀδή-
λων ζητεῖν. νοήσεως γὰρ οὐκ ἀπείργεται ὁ σκεπτικός, οἶ-
μαι, ἀπὸ τε τῶν παθηματικῶς ὑποπιπτόντων κατ' ἐνάρ-
γειαν φαινομένων αὐτῷ λόγῳ γινομένης καὶ μὴ πάντως
30 εἰσαγωγούσης τὴν ὑπαρξὶν τῶν νοουμένων· οὐ γὰρ μόνον
τὰ ὑπάρχοντα νοοῦμεν, ὡς φασίν, ἀλλ' ἤδη καὶ τὰ ἀνύ-
παρκτα. ὅθεν καὶ ζητῶν καὶ νοῶν ἐν τῇ σκεπτικῇ δια-
θέσει μένει ὁ ἐφεκτικός· ὅτι γὰρ τοῖς κατὰ φαντασίαν

1. 5. 28. ἐνάργειαν Fabricius, ἐνέργειαν L.

23. ἐφεκτικὴν V. 29. αὐτῶν λόγων V.

7. τε om V.

παθητικὴν ὑποπίπτουσιν αὐτῷ, καθὼ φαίνεται αὐτῷ, " συγ-
κατατίθεται, δεδήλωται. ὅρα δὲ μὴ καὶ νῦν οἱ δογματικοὶ 11
ζητήσεως ἀπειρογόνται. οὐ γὰρ τοῖς ἀγνοεῖν τὰ πράγματα
ὥς ἔχει πρὸς τὴν φύσιν ὁμολογοῦσι τὸ ζητεῖν εἶπερ
αὐτῶν ἀνακόλουθον, τοῖς δ' ἐπ' ἀκριβὲς οἰομένοις ταῦτα
γινώσκειν· οἷς μὲν γὰρ ἐπὶ πέρας ἤδη πάρεστιν ἡ ζήτη-
σις, ὡς ὑπειλήφασιν, οἷς δὲ τὸ δι' ὃ πᾶσα συνίσταται ζή-
τησις ἀκμὴν ὑπάρχει, τὸ νομίζειν ὡς οὐχ εὐρήκασιν.

Οὐκοῦν ζητητέον ἡμῖν περὶ ἐκάστου μέρους τῆς κα- 12
λουμένης φιλοσοφίας συντόμως ἐπὶ τοῦ παρόντος. καὶ ἐπεὶ το
πολλὴ γέγονα παρὰ τοῖς δογματικοῖς διαφωνία περὶ τῶν
μερῶν τῆς φιλοσοφίας, τῶν μὲν ἐν τῶν δὲ δύο τῶν δὲ
τρία εἶναι λεγόντων, περὶ ἧς οὐκ ἂν εἴη προσήκον πλείω
νῦν διεξιέναι, τὴν δόξαν τῶν δοκούντων τελειότερον ἀνα-
στράφθαι κατὰ τὸ ἴσον ἐκθέμενοι κατ' αὐτὴν προσάξομεν 15
τὸν λόγον.

Οἱ στωικοὶ τοίνυν καὶ ἄλλοι τινὲς τρία μέρη τῆς φι- 13
λοσοφίας εἶναι λέγουσι, λογικὸν φυσικὸν ἠθικόν· καὶ ἄρ-
χονται γε τῆς διδασκαλίας ἀπὸ τοῦ λογικοῦ, καίτοι πολλῆς
καὶ περὶ τοῦ πόθεν ἄρχεσθαι δεῖ στάσεως γεγεννημένης. κα
οἷς ἀκολουθήσαντες ἀδοξάστως, ἐπεὶ τὰ ἐν τοῖς τρισὶ μέ-
ρεσι λεγόμενα κρίσεως χρήζει καὶ κριτηρίου, ὃ δὲ περὶ κρι-
τηρίου λόγος ἐμπεριέχασθαι δοκεῖ τῷ λογικῷ μέρει, ἀρξώ-
μεθα ἀπὸ τοῦ περὶ τοῦ κριτηρίου λόγου καὶ τοῦ λογικοῦ
μέρους, " ἐκεῖνο προειπόντες ὅτι κριτήριον μὲν λέγεται τό 14
τε ὃ κρίνεσθαι φασιν ὑπαρξιν καὶ ἀνυπαρξίαν καὶ τὸ ὃ
προσέχοντες βιοῦμεν, πρόκειται δὲ ἡμῖν νῦν περὶ τοῦ
κριτηρίου τῆς ἀληθείας εἶναι λεγομένου διαλαβεῖν· περὶ
γὰρ τοῦ κατὰ τὸ ἕτερον σημαινόμενον ἐν τῷ περὶ τῆς
σκέψεως λόγῳ διεξήλθομεν. 30

Τὸ κριτήριον τοίνυν περὶ οὗ ὁ λόγος ἐστὶν λέγεται 15
τριχῶς, κοινῶς ἰδίως ἰδιαίτατα, κοινῶς μὲν πᾶν μέτρον
καταλήψεως, καθ' ὃ σημαινόμενον καὶ τὰ φυσικὰ οὕτω

1. ενεργητικὴν X. 2. δὴ V. 3. ἀπαιρῶνται V. 9. ἡμῖν] ἡμῖν ἐστὶν FG.
10. συντόμενος V. 13. πλείω νῦν V: ceteri πλείονα αὐ 27. περὶ om V.

- προσαγορεύεται κριτήρια, ὡς ὄρασις, ἰδίως δὲ πᾶν μέτρον καταλήψεως τεχνικὸν ὡς κανὼν καὶ διαβήτης, ἰδιαιτάτα δὲ πᾶν μέτρον καταλήψεως τεχνικὸν ἀδήλου πράγματος, καθ' ὃ τὰ μὲν βιωτικά οὐ λέγεται κριτήρια, μόνον δὲ τὰ
 16 λογικά καὶ ἅπερ οἱ δογματικοὶ φέρουσι πρὸς τὴν τῆς ἀληθείας κρίσιν. φαρμὲν οὖν προηγουμένως περὶ τοῦ λογικοῦ κριτηρίου διεξίεναι. ἀλλὰ καὶ τὸ λογικὸν κριτήριον λέγοιτ' ἂν τριχῶς, τὸ ὑφ' οὗ καὶ τὸ δι' οὗ καὶ τὸ καθ' ὃ, οἷον ὑφ' οὗ μὲν ἄνθρωπος, δι' οὗ δὲ ἦτοι αἰσθησις ἢ διά-
 10 νοια, καθ' ὃ δὲ ἡ προσβολὴ τῆς φαντασίας, καθ' ἣν ὁ ἄνθρωπος ἐπιβάλλει κρίνειν διὰ τινος τῶν προειρημένων.
- 17 Ταῦτα μὲν οὖν ἀρμόζον ἦν ἴσως προειπεῖν, ἵνα ἐννοήσωμεν περὶ οὗ ἡμῖν ἐστὶν ὁ λόγος· λοιπὸν δὲ ἐπὶ τὴν ἀντίρρῃσιν χωρῶμεν τὴν πρὸς τοὺς λέγοντας προπετῶς κατεληφέναι
 15 τὸ κριτήριον τῆς ἀληθείας, ἀπὸ τῆς ἀληθείας ἀρξάμεναι.
- 18 Τῶν διαλαβόντων τοίνυν περὶ κριτηρίου οἱ μὲν εἶναι τοῦτο ἀπεφάναντο, ὡς οἱ στωικοὶ καὶ ἄλλοι τινές, οἱ δὲ μὴ εἶναι, ὡς ἄλλοι τε καὶ ὁ Ἱ Κορίνθιος Ξενιάδης καὶ Ξενοφάνης ὁ Κολοφώνιος, λέγων
 20 δόκος δ' ἐπὶ πᾶσι τέτυκται·
- 19 ἡμεῖς δ' ἐπίσχωμεν πότερον ἔστιν ἢ οὐκ ἔστιν. ταύτην οὖν τὴν διαφωνίαν ἦτοι ἐπικριτὴν εἶναι φήσουσιν ἢ ἀνεπίκριτον· καὶ εἰ μὲν ἀνεπίκριτον, αὐτόθεν εἶναι δώσουσι τὸ δεῖν ἐπέχειν, εἰ δὲ ἐπικρίνεται, τίνι κριθῆσεται λεγέτωσαν,
 25 μήτε κριτήριον ὁμολογούμενον ἡμῶν ἔχοντων, μήθ' ὅλως
 20 εἰ ἔστιν εἰδόντων ἀλλὰ ζητούντων. καὶ ἄλλως, ἵνα ἡ γενομένη περὶ τοῦ κριτηρίου διαφωνία ἐπικριθῇ, δεῖ κριτήριον ἡμᾶς ἔχειν ὁμολογημένον, δι' οἷ δυνησόμεθα κρίνειν αὐτήν· καὶ ἵνα κριτήριον ὁμολογούμενον ἔχωμεν, δεῖ πρό-
 30 τερον ἐπικριθῆναι τὴν περὶ τοῦ κριτηρίου διαφωνίαν. οὕτω δὲ εἰς τὸν διάλληλον ἐμπίπτοντος τρόπον τοῦ λόγου ἀπορος ἢ εὐρεσις τοῦ κριτηρίου γίνεται, μήτε ἐξ ὑποθέσεως ἡμῶν ζώντων αὐτοὺς κριτήριον λαμβάνειν, ἐάν τε κριτη-

3. τεχνικὸν om V. 4. βιωτικὸν V. 18. ἄλλοι σοὶ τινες SV.
 20. τέτυκται X. 21. ἐπὶσκομεν? 24. ἐπικριτὴν? cf. § 32. 25. μήθ' V.
 33. κριτηρίου λαμβ. V.

ρίω τὸ κρεττήριον κρίνειν ἐθέλωσιν, εἰς ἀπειρίαν αὐτοὺς ἐμβαλλόντων. ἀλλὰ καὶ ἐπεὶ ἡ μὲν ἀπόδειξις δαίται κριτηρίου ἀποδεδειγμένου τὸ δὲ κριτήριον ἀποδείξεως κεκριμένης, εἰς τὸν διάλληλον ἐμβαλλονται τρόπον.

Οἰόμενοι οὖν ἱκανὰ καὶ ταῦτα εἶναι δεικνύναι τὴν 21
τῶν δογματικῶν προπέτειαν κατὰ τὸν περὶ τοῦ κριτηρίου λόγον, ἵνα καὶ ποικίλως αὐτοὺς ἐλέγχειν ἔχωμεν, οὐκ ἄτοπον προσκαρτερῆσαι τῷ τόπῳ. οὐ μὴν ἐκάστη τῶν περὶ κριτηρίου δοξῶν ἀμιλληθῆναι προαιρούμεθα εἰδικῶς (ἀμύθητος γὰρ ἡ διαφωνία γέγονεν, καὶ οὕτως εἰς ἀμέθοδον 10 καὶ ἡμᾶς λόγον ἐμπασεῖν ἀναγκαῖον ἔσται), ἀλλ' ἐπεὶ τὸ κριτήριον περὶ οὗ ζητοῦμεν τρισσὸν εἶναι δοκεῖ, τό τε ὑφ' οὗ καὶ τὸ δι' οὗ καὶ τὸ καθ' ὃ, ἕκαστον τούτων ἐπελθόντες ἐν μέρει τὴν ἀκαταληψίαν αὐτοῦ παραστήσομεν· οὕτω γὰρ ἐμμέθοδος ἅμα καὶ ἴ" τέλειος ἡμῖν ὁ λόγος ἔσται. 15 ἀρξώμεθα δὲ ἀπὸ τοῦ ὑφ' οὗ· δοκεῖ γάρ πως συναπορεῖσθαι τούτῳ καὶ τὰ λοιπὰ.

Ὁ ἄνθρωπος τοίνυν δοκεῖ μοι, ὅσον ἐπὶ τοῖς λεγομέ- 22
νοις ὑπὸ τῶν δογματικῶν, οὐ μόνον ἀκατάληπτος ἀλλὰ καὶ ἀνεπινόητος εἶναι. ἀκούομεν γοῦν τοῦ παρὰ Πλάτωνα 20 Σωκράτους διαρρηθῆναι ὁμολογοῦντος μὴ εἰδέναι πότερον ἀνθρωπός ἐστιν ἢ ἑτερόν τι. παριστάναι τε βουλόμενοι τὴν ἔννοιαν αὐτοῦ πρῶτον μὲν διαφωνοῦσιν, εἴτα καὶ ἀσύ-νετα λέγουσιν. ὁ μὲν γὰρ Δημόκριτός φησιν ὅτι ἄνθρω- 23 πός ἐστιν ὁ πάντες ἴσμεν. ὅσον δ' ἐπὶ τούτῳ οὐ γνωσώ-μεθα τὸν ἄνθρωπον, ἐπεὶ καὶ κύνα ἴσμεν, καὶ παρὰ 24 τούτῳ ἔσται καὶ ὁ κύων ἄνθρωπος. τινάς τε ἀνθρώπους οὐκ ἴσμεν· διὸ οὐκ ἔσονται ἄνθρωποι. μᾶλλον δέ, ὅσον ἐπὶ τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ, οὐδεὶς ἔσται ἄνθρωπος· εἰ γὰρ ἐκεί- 25 νος μὲν φησὶ δεῖν ὑπὸ πάντων γινώσκεσθαι τὸν ἄνθρω- 26 πον, οὐδένα δὲ ἄνθρωπον ἴσασι πάντες ἄνθρωποι, οὐδεὶς ἔσται κατ' αὐτὸν ἄνθρωπος. καὶ ὅτι ταῦτα οὐ σοφίζόμε- 24 νοι λέγομεν, ἐκ τῆς πρὸς αὐτὸν ἀκολουθίας φαίνεται.

μόνα γὰρ κατ' ἀλήθειαν ὑπάρχειν φησὶν ὁ ἀνὴρ τὰ ἄτομα
καὶ τὸ κενόν, ὥστε φησὶν οὐ μόνον τοῖς ζώοις ἀλλὰ καὶ
πᾶσι τοῖς συγκρίμασιν ὑπάρχειν, ὥστε ὅσον μὲν ἐπὶ τοῦ-
τοῖς οὐκ ἐπινοήσομεν τὴν τοῦ ἀνθρώπου ιδιότητα, ἐπειδὴ
5 κοινὰ πάντων ἐστίν. ἀλλ' οὐδὲ ἄλλο τι ὑπόκειται παρὰ
ταῦτα· οὐκ ἄρα ἔξομεν δι' οὐ τὸν ἀνθρώπον διακρίναί τε
ἀπὸ τῶν ἄλλων ζώων καὶ εἰλικρινῶς νοῆσαι δυνησόμεθα.
15 ὁ δ' Ἐπίκουρός φησιν ἀνθρώπον εἶναι τὸ τοιοῦτοτ' ἴδιον
φῶμα μετὰ ἐμψυχίας. καὶ κατὰ τοῦτον δέ, ἐπεὶ ὁ ἄν-
10 θρωπος "δείξει ἐμφανίζεται, ὁ μὴ δεικνύμενος οὐκ ἔστιν
ἄνθρωπος. καὶ εἰ μὲν γυναῖκα δεικνυσί τις, ὁ ἀνὴρ οὐκ
ἔσται ἄνθρωπος, εἰ δὲ ἄνδρα, ἢ γυνή ἄνθρωπος οὐκ ἔσται.
τὰ δὲ αὐτὰ ἐπιχειρήσομεν καὶ ἀπὸ τῆς διαφορᾶς τῶν περι-
στάσεων ἃς ἴσμεν ἐκ τοῦ τετάρτου τρόπου τῆς ἐποχῆς.
26 ἄλλοι ἔφασκον ἀνθρώπον εἶναι ζῶον λογικὸν θνητόν, νοῦ
καὶ ἐπιστήμης δεκτικόν. ἐπεὶ οὖν δεικνύται ἐν τῷ πρώτῳ
τῆς ἐποχῆς τρόπῳ ὅτι οὐδέν ἐστι ζῶον ἄλογον, ἀλλὰ καὶ
νοῦ καὶ ἐπιστήμης δεκτικὰ ἐστὶ πάντα ὅσον ἐπὶ τοῖς ὑπ'
27 αὐτῶν λεγομένοις, οὐ γνωσόμεθα τί ποτε λέγουσιν. τὰ τε
20 κείμενα ἐν τῷ ὄρῳ συμβεβηκότα ἦτοι κατ' ἐνέργειαν λέ-
γουσιν ἢ δυνάμει. εἰ μὲν οὖν κατ' ἐνέργειαν, οὐκ ἔστιν
ἄνθρωπος ὁ μὴ ἐπιστήμην ἤδη τέλειαν ἀπειληφώς καὶ ἐν
τῷ λόγῳ τέλειος ὢν καὶ ἐν αὐτῷ τῷ ἀποθνήσκειν καθεστώς·
τοῦτο γὰρ τὸ ἐνεργεῖα θνητόν ἐστίν. εἰ δὲ δυνάμει, οὐκ
25 ἔσται ἄνθρωπος οὔτε ὁ τὸν λόγον ἔχων τέλειον οὔτε ὁ
νοῦν καὶ ἐπιστήμην ἀνεληφώς· [καὶ] τοῦτο δὲ τοῦ προ-
τέρου ἐστὶν ἀτοπώτερον. καὶ ταύτῃ ἄρα ἀσύστατος πέ-
28 φηεν ἢ ἐπίνοια τοῦ ἀνθρώπου. ὁ γὰρ Πλάτων ὅταν
ἀξιοῖ τὸν ἀνθρώπον εἶναι ζῶον ἄπτερον δίπουν πλατυ-
30 νυχον, ἐπιστήμης πολιτικῆς δεκτικόν, οὐδὲ αὐτὸς ἀξιοῖ
διαβεβαιωτικῶς τοῦτο ἐκτίθεσθαι· εἰ γὰρ καὶ ὁ ἄνθρωπος
ἐν τί ἐστι τῶν κατ' αὐτὸν γινόμενων μὲν ὄντως δὲ οὐδέ-
ποτε ὄντων, ἀδύνατον δὲ περὶ τῶν μηδέποτε ὄντων δια-

15. ζῶον εἶναι FG.

16. τρόπῳ τῆς ἐποχῆς τῷ πρώτῳ FG.

24. τὸ] τῇ FG.

βεβαιωτικῶς ἀποφαίνεσθαι κατ' αὐτόν, οὐδὲ ὁ Πλάτων ἀξιῶσι τὸν ὅρον ἐκτίθεσθαι δοκεῖν ὡς διαβεβαιούμενος, ἀλλ' ὥσπερ εἶωθεν κατὰ τὸ πιθανὸν λέγων.

Εἰ μέντοι καὶ δοίημεν κατὰ συγχώρησιν ὅτι ἐπινοεῖ- 29
σθαι δύναται ὁ ἄνθρωπος, ἀκατάληπτος εὐρεθήσεται. συν-
έστηκε μὲν γὰρ ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος, οὗτα δὲ τὸ σῶμα
καταλαμβάνεται τάχα οὔτε ἡ ψυχὴ· οὐδὲ ὁ ἄνθρωπος ἄρα.
καὶ ὅτι μὲν τὸ σῶμα οὐ καταλαμβάνεται, δηλὸν ἐντεῦθεν. 30
τὰ συμβεβηκότα τινὶ ἑτερά ἐστιν ἐκείνου ᾧ συμβέβηκεν.
ὅταν οὖν χρῶμα ἢ τι παραπλήσιον ἡμῖν ὑποπίπτῃ, τὰ 10
συμβεβηκότα τῷ σώματι εἰκὸς ἡμῖν ὑποπίπτειν, ἀλλ' οὐκ
αὐτὸ τὸ σῶμα. τό γέ τοι σῶμα τριχῇ διαστατὸν εἶναι λέ-
γουσιν· ὀφείλομεν οὖν τὸ μῆκος καὶ τὸ πλάτος καὶ τὸ
βάθος καταλαμβάνειν, ἵνα τὸ σῶμα καταλάβωμεν. εἰ γὰρ
τοῦτο ἡμῖν ὑπέπιπτεν, ἐγινώσκομεν ἂν καὶ τὰ ὑπάρχοντα 15
χρυσία. οὐδὲ τὸ σῶμα ἄρα. ἵνα δὲ καὶ τὴν περὶ τοῦ 31
σώματος ἀμφισβήτησιν παρῶμεν, πάλιν ὁ ἄνθρωπος εὐ-
ρίσκεται ἀκατάληπτος διὰ τὸ ἀκατάληπτον εἶναι τὴν ψυ-
χὴν. ὅτι δὲ ἀκατάληπτός ἐστιν αὕτη, δηλὸν ἐντεῦθεν.
τῶν περὶ ψυχῆς διαλαβόντων, ἵνα τὴν πολλὴν καὶ ἀνήνυ- 20
τον μάχην παραλίπωμεν, οἱ μὲν μὴ εἶναι τὴν ψυχὴν ἔφα-
σαν, ὡς οἱ περὶ τὸν Μεσσηνίων Δικαίαρχον, οἱ δὲ εἶναι,
οἱ δὲ ἐπέσχον. ταύτην οὖν τὴν διαφωνίαν εἰ μὲν ἀνεπί- 32
κριτον εἶναι λέξουσιν οἱ δογματικοί, δώσουσιν αὐτόθεν τὴν
τῆς ψυχῆς ἀκαταληψίαν, εἰ δὲ ἐπικριτὴν, τίνι ἐπικρινού- 25
σιν αὐτὴν εἰπάτωσαν. αἰσθήσει μὲν γὰρ οὐ δύνανται διὰ
τὸ νοητὴν ὑπ' αὐτῶν εἶναι λέγεσθαι· εἰ δὲ λέξουσιν ὅτι
διανοία, ἐροῦμεν ὅτι ἐπεὶ τῆς ψυχῆς τὸ ἀδηλότατόν ἐστιν
ἡ διάνοια, ὡς δεικνύουσιν οἱ περὶ μὲν τῆς ὑπάρξεως τῆς
ψυχῆς ὁμοφωνοῦντες περὶ δὲ τῆς διανοίας διαφερόμενοι, 30
εἰ τῇ διανοίᾳ τὴν ψυχὴν ἐθέλουσι καταλαμβάνειν. καὶ τὴν 33
περὶ αὐτῆς διαφωνίαν ἐπικρίνειν, τῷ μᾶλλον ζητούμενῳ
τὸ ἥττον ζητούμενον ἐπικρίνειν τε καὶ βεβαιοῦν ἐθέλη-

17. παρορῶμεν F. τῇ] εἰ δὲ τῇ FG, εἰ X.

22. μεσσηνίων V.

28. ἐπεὶ add V.

31. εἰ

σουσιν, ὅπερ ἄτοπον. οὐδὲ τῇ διανοίᾳ τοίνυν ἐπικριθῆ-
σεται ἢ περὶ τῆς ψυχῆς διαφωνία. οὐδενὶ ἄρα. εἰ δὲ τοῦτο,
καὶ ἀκατάληπτος ἐστίν. ὅθεν οὐδὲ ὁ ἄνθρωπος καταλαμ-
βάνοντ' ἄν.

- 84 Ἴνα δὲ καὶ δῶμεν ὅτι καταλαμβάνεται ὁ ἄνθρωπος,
μήποτε οὐκ ἂν ἐνδέχοιτο δεῖξαι ὅτι ὑπ' αὐτοῦ κρίνεσθαι
δεῖ τὰ πράγματα. ὁ γὰρ λέγων ὅτι ὑπ' ἀνθρώπου δεῖ κρί-
νεσθαι τὰ πράγματα, ἤτοι ἄνευ ἀποδείξεως τοῦτο λέξει ἢ
μετὰ ἀποδείξεως. οὔτε δὲ μετὰ ἀποδείξεως· δεῖ γὰρ τὴν
10 ἀπόδειξιν ἀληθῆ εἶναι καὶ κεκριμένην, διὰ δὲ τοῦτο καὶ
ὑπὸ τινος κεκριμένην. ἐπεὶ οὖν οὐκ ἔχομεν εἰπεῖν ὁμολο-
γουμένως ὑφ' οὗ κριθῆναι δυνήσεται αὐτῇ ἢ ἀποδείξει
(ζητοῦμεν γὰρ τὸ κριτήριο τὸ ὑφ' οὗ), οὐ δυνησόμεθα
τὴν ἀπόδειξιν ἐπικρίνειν, διὰ δὲ τοῦτο οὐδὲ τὸ κριτήριο
35 περὶ οὗ ὁ λόγος ἀποδεικνύναι. εἰ δὲ ἀναποδείκτως λεχθῇ-
σεται ὅτι ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου δεῖ κριθῆναι τὰ πράγματα,
ἄπιστον ἔσται, ὥστε οὐχ ἔχομεν διαβεβαιουῖσθαι ὅτι τὸ
ὑφ' οὗ κριτήριον ἐστίν ὁ ἄνθρωπος. ὑπὸ τίνος δὲ καὶ
κριθῆσεται ὅτι τὸ ὑφ' οὗ κριτήριο ὁ ἄνθρωπος ἐστίν; οὐ
20 γὰρ δὴ ἀκρίτως τοῦτο λέγοντες πιστευθήσονται. ἀλλ' εἰ
36 μὲν ὑπ' ἀνθρώπου, τὸ ζητούμενον συναρπασθήσεται. εἰ
δ' ὑπὸ ἑτέρου ζώου, πῶς ἐκεῖνο πρὸς τὴν κρίσιν τοῦ ἄν-
θρωπον εἶναι τὸ κριτήριο παραλαμβάνεται; εἰ μὲν γὰρ
ἀκρίτως, οὐ πιστευθήσεται, εἰ δὲ μετὰ κρίσεως, πάλιν ἐκεῖνο
25 ὑπὸ τινος ὀφείλει κριθῆναι. ἀλλ' εἰ μὲν ὑφ' ἑαυτοῦ, μένει
ἢ αὐτῇ ἀτοπία (τὸ ζητούμενον γὰρ διὰ τοῦ ζητουμένου κρι-
θῆσεται), εἰ δὲ ὑπὸ ἀνθρώπου, ὁ διάλληλος εἰσάγεται τρό-
πος· εἰ δὲ ὑπὸ τινος παρὰ ταῦτα ἄλλου, πάλιν ἐκεῖνον τὸ
κριτήριο ἀπαιτήσομεν τὸ ὑφ' οὗ, καὶ μέχρις ἀπείρου. καὶ
30 διὰ τοῦτο ἄρα οὐχ ἔχομεν λέγειν ὡς ὑπὸ ἀνθρώπου δεῖ
κρίνεσθαι τὰ πράγματα.

- 37 Ἐστω δὲ καὶ πεπιστώσθω τὸ δεῖν ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου
κρίνεσθαι τὰ πράγματα. οὐκοῦν ἐπεὶ πολλὰ τῶν ἀνθρώ-

3. ὁ add V. 6. ἄν om L. 15. περὶ τὸ ὑφ' οὗ περὶ FG. ἐλεγχθή-
σεται FG. 24. ἐκεῖνο] ἐκεῖνο πρὸς τὴν κρίσιν FG. 31. πεπιστώσθω L.

πων ἔστι διαφορά, πρότερον οἱ δογματικοὶ συμφωνησάτωσαν ὅτι τῷδε τῷ ἀνθρώπῳ δεῖ προσέχειν, εἰδ' οὕτω καὶ ἡμᾶς αὐτῷ θέσθαι κελευέωσαν. εἰ δ'

ἔστ' ἂν ὕδωρ τε νάη καὶ δένδρεα μακρὰ τεθλήη,

τοῦτο δὴ τὸ τοῦ λόγου, περὶ αὐτοῦ διαφωνήσουσιν, πῶς ἡμᾶς ἐπείγουσι προπετῶς τινὶ συγκατατίθεσθαι; ἦν γὰρ 38 καὶ λέγουσιν ὅτι τῷ σοφῷ πιστευτέον, ἐρωτήσομεν αὐτοὺς ποῖω σοφῷ, πότερον τῷ κατὰ Ἐπίκουρον ἢ τῷ κατὰ τοὺς στωικοὺς ἢ τῷ κυνικῷ· οὐχ ἔξουσιν γὰρ συμφώνως εἰπεῖν.

εἰ δὲ ἀξιῶσι τις ἡμᾶς τῆς περὶ τοῦ σοφοῦ ζητήσεως ἀπο- 39 στάντας ἀπλῶς τῷ συνεωτέρῳ τῶν ὄντων ἀπάντων πιστεύειν, πρῶτον μὲν καὶ περὶ τοῦ τίς συνεωτέρος ἔστι τῶν ἄλλων διαφωνήσουσιν, εἰτα "κἂν δοθῇ συμφώνως δύνασθαι ληφθῆναι τίς ἔστι τῶν τε ὄντων καὶ τῶν γεγονό- των συνεωτέρος, οὐδ' οὕτως ἔσται πίστεως οὗτος ἄξιος. 15

ἐπεὶ γὰρ πολλή καὶ σχεδὸν ἀπειρός ἐστιν ἐπίτασις τε καὶ 40 ἄνεσις κατὰ σύνεσιν, φαμὲν ὅτι τούτου τοῦ ἀνθρώπου ὃν λέγομεν εἶναι τῶν γεγονότων τε καὶ ὄντων συνεωτέραν, ἕτερον συνεωτέρον ἐνδέχεται γενέσθαι. ὥσπερ οὖν τῷ νῦν εἶναι λεγομένῳ φρονιμωτέρῳ τῶν τε ὄντων καὶ τῶν 20

γεγονότων διὰ τὴν σύνεσιν αὐτοῦ πιστεύειν ἀξιούμεθα, οὕτω καὶ τῷ μετ' αὐτὸν ἐσομένῳ τούτου συνεωτέρῳ μᾶλλον τούτου χρὴ πιστεύειν. καὶ ἐκείνου γενομένου πάλιν ἄλλον ἐλπίζειν χρὴ συνεωτέρον αὐτοῦ γενήσεσθαι, κἀκείνου ἄλλον, καὶ μέχρις ἀπείρου. καὶ ἄθληον πότερόν ποτε 41 συμφωνήσουσιν ἀλλήλοις οὗτοι ἢ διάφωνα λέξουσιν. διόπερ κἂν τῶν γεγονότων τε καὶ ὄντων συνεωτέρος εἶναι ὁμολογηθῇ τις, ἐπεὶ οὐκ ἔχομεν εἰπεῖν διαβεβαιωτικῶς ὅτι οὐδεὶς ἔσται τούτου ἀρχινούτερος (ἄθληον γάρ), ἀεὶ δεήσει τὴν τοῦ μετὰ ταῦτα ἐσομένου συνεωτέρου κρίσιν περι- 30 μένειν καὶ μηδέποτε συγκατατίθεσθαι τῷ κρείττονι. ἵνα 42

4. ἔστ' ἂν] Plato Phaedr. p. 284. Herodot. vit. Homeri 11.

ῥέη p. F. 492.

6. ἐπάγουσι S.

7. τῷ om V.

ἐρωτήσωμεν V.

9. συμφώνους V.

11. συνεωτάτω? sic infra quoque v. 15 et 27

malim συνεωτάτος, v. 18 συνεωτάτων, v. 20 φρονιμωτάτη.

13. δοίη L.

Sext. Emp.

δὲ καὶ κατὰ συγχώρησιν δῶμεν ὅτι οὐδείς τοῦ ὑποτιθεμέ-
 νου συνετοῦ συνετώτερος οὔτε ἔστιν οὔτε ἐγένετο οὔτε
 ἔσται, οὐδὲ ὡς πιστεύειν αὐτῷ προσήκει. ἐπεὶ γὰρ μάλιστα
 οἱ συνετοὶ φιλοῦσιν ἐν τῇ τῶν πραγμάτων κατασκευῇ τοῖς
 5 σαθροῖς παριστάμενοι πράγμασιν ὑγιῇ καὶ ἀληθῇ ταῦτα
 δοκεῖν εἶναι ποιεῖν, ὅταν τι λέγῃ οὗτος ὁ ἀγχίνους, οὐκ
 εἰσόμεθα πότερόν ποτε, ὥς ἔχει τὸ πρᾶγμα φύσεως, οὕτω
 λέγει, ἢ ψεύδους αὐτὸ ὑπάρχον ὥς ἀληθὲς παρίστησι καὶ
 ἡμᾶς πείθει φρονεῖν ὥς περὶ ἀληθοῦς, ἅτε δὴ συνετώτε-
 10 ρος τῶν ἀνθρώπων ἀπάντων ὑπάρχων καὶ διὰ τοῦτο ὑφ'
 ἡμῶν ἐλέγχεσθαι μὴ θυνάμενος. οὐδὲ τούτῳ τοίνυν συγ-
 καταθησόμεθα ὥς ἀληθῶς τὰ πράγματα κρίνονται, διὰ τὸ
 οἶσθαι μὲν αὐτὸν ἀληθῇ λέγειν, οἶσθαι δ' ὅτι δι' ὑπερ-
 βολὴν ἀγχινοίας τὰ ψευδῇ τῶν πραγμάτων ὥς ἀληθῇ βου-
 15 λόμενος παριστᾷ, ἃ φησι λέγει. διὰ ταῦτα μὲν οὖν οὐδὲ
 τῷ τῶν ἀπάντων ἀγχινουστάτῳ δοκοῦντι ὑπάρχειν ἐν τῇ
 κρίσει τῶν πραγμάτων χρὴ πιστεύειν.

43 Εἰ δὲ φήσῃ τις ὅτι τῇ τῶν πολλῶν συμφωνίᾳ δεῖ
 προσέχειν, λέξομεν ὅτι τοῦτ' ἔστι μάταιον. πρῶτον μὲν
 20 γὰρ σπάνιον ἴσως ἔστι τὸ ἀληθές, καὶ διὰ τοῦτο ἐνδέχεται
 ἓνα τῶν πολλῶν φρονιμώτερον εἶναι. εἴτα καὶ παντὶ κρι-
 τηρίῳ πλείους ἀντιδοξοῦσι τῶν κατ' αὐτὸ συμφωνούντων.
 οἱ γὰρ ὁποιοιοῦν ἀπολιπόντες κριτήριον ἕτερον τοῦ συμ-
 φωνεῖσθαι δοκοῦντος παρὰ τισιν ἀντιδοξοῦσί τε αὐτῷ καὶ
 25 κατὰ πολὺ πλείους εἰσὶ τῶν περὶ αὐτοῦ συμφωνούντων.
 44 χωρὶς δὲ τούτων, οἱ συμφωνοῦντες ἥτοι ἐν διαφόροις εἰσὶ
 διαθέσεσιν ἢ ἐν μιᾷ. ἐν διαφόροις μὲν οὖν οὐδαμῶς ὅσον
 ἐπὶ τῷ λεγομένῳ. πῶς γὰρ ἂν τὰ αὐτὰ ἔλεγον περὶ αὐ-
 τοῦ; εἰ δὲ ἐν μιᾷ, ἐπεὶ καὶ ὁ εἷς ὁ λέγων ἕτερόν τι μίαν
 30 ἔχει διάθεσιν καὶ οὗτοι πάντες οἱ συμφωνοῦντες μίαν,
 ὅσον ἐπὶ ταῖς διαθέσεσιν αἷς προσέχομεν οὐδὲ κατὰ πλη-
 45 θος εὐρίσκεται διαφορὰ τις. διόπερ οὐ χρὴ τοῖς πολλοῖς
 προσέχειν μᾶλλον ἢ τῷ ἐνί, πρὸς τῷ καὶ ἀκατάληπτον

2. συνετώτερος?
 19. πιστεύειν G.

6. εἶναι καὶ ποιεῖν FG.

18. δέ φησὶ FG. χρὴ X.

εἶναι, καθάπερ ἐν τῷ τετάρτῳ τρόπῳ τῆς σκέψεως ὑπεμνή-
 σαμεν, τὴν κατὰ πλήθος διαφορὰν τῶν κρίσεων, ἀπειρῶν
 τῶν κατὰ μέρος ἀνθρώπων ὑπαρχόντων καὶ ἡμῶν μὴ δυ-
 ναμένων ἀπάντων αὐτῶν τὰς κρίσεις ἐπελθεῖν καὶ ἀποφῆ-
 νασθαι τί μὲν οἱ πλείους τῶν ἀνθρώπων ἀπάντων ἀπο-
 φαίνονται τί δὲ οἱ ἐλάττους. καὶ κατὰ τοῦτο οὐν ἄτοπος
 ἢ κατὰ τὸ πλήθος πρόκρισις τῶν κρινόντων.

Εἰ δ' οὐδὲ τῷ πλήθει προσεξομέν, οὐχ εὐρήσομεν 40
 οὐδένα ὑφ' οὗ κριθήσεται τὰ πράγματα, καίτοι τοσαῦτα
 κατὰ συγχώρησιν διδόντες. διόπερ ἐξ ἀπάντων τούτων 10
 ἀκατάληπτον εὐρίσκεται τὸ κριτήριον ὑφ' οὗ κριθήσεται τὰ
 πράγματα.

Συμπεριγραφόμενων δὲ τούτῳ καὶ τῶν ἄλλων κριτη- 47
 ρίων, ἐπεὶ ἕκαστον αὐτῶν ἦτοι μέρος ἢ πάθος ἢ ἐνέργημά
 ἐστι τοῦ ἀνθρώπου, ἀκόλουθον μὲν ἦν ἴσως ἐπὶ τι τῶν 15
 ἐξῆς λέναι τῷ λόγῳ ὡς καὶ περὶ ἐκείνων ἱκανῶς εἰρημένον
 ἐν τούτοις· ἵνα δὲ μὴδὲ τὴν εἰδικὴν ὡς πρὸς ἕκαστον ἀν-
 τίρρησιν φεύγειν δοκῶμεν, ὀλίγα καὶ περὶ αὐτῶν ἐξ ἐπι-
 μέτρου λέξομεν. πρότερον δὲ περὶ τοῦ κριτηρίου τοῦ δι' οὗ
 καλουμένου διαλεξόμεθα. 20

Πολλὴ μὲν οὖν καὶ ἄπειρος σχεδὸν ἡ περὶ αὐτὸ γέγονε 48
 διαφωνία παρὰ τοῖς δογματικοῖς· ἡμεῖς δὲ πάλιν τοῦ ἐμ-
 μεθόδου προνοοῦμενοι φαμέν ὅτι, ἐπεὶ κατ' αὐτοὺς ἀν-
 θρωπός ἐστι τὸ ὑφ' οὗ κρίνεται τὰ πράγματα, οὐδὲν δὲ
 οὗτος ἔχει ἂν δι' οὗ κρίνειν δυνήσεται, καθάπερ καὶ αὐτοὶ 25
 συνομολογοῦσιν, ἢ αἰσθήσιν καὶ διάνοιαν, ἔαν δεῖξωμεν
 ὅτι οὔτε δι' αἰσθήσεως μόνης δύναται κρίνειν οὔτε διὰ
 μόνης τῆς διανοίας οὔτε δι' ἀμφοτέρων αὐτῶν, συντόμως
 πρὸς ἀπάσας τὰς κατὰ μέρος δόξας εἰρηκάμεν· πᾶσαι γὰρ
 δοκοῦσιν εἰς τὰς τρεῖς ταύτας ἀναφέρεσθαι στάσεις. ἀρξώ- 40
 μεθα δὲ ἀπὸ τῶν αἰσθήσεων.

Οὐκοῦν ἐπεὶ τινὲς μὲν κenoπαθεῖν τὰς αἰσθήσεις φα-

7. πρόκρισις Salmasius, πρόσκρισις L. 10. κατὰ] καὶ κατὰ FG.

16. εἰρημένον G, εἰρημένων ceteri. utroque usitatus εἰρημένου.

25. οὕτως ἔχει FG: corr cum VX Stephanus.

αἰν (οὐδὲν γὰρ ὑποκείσθαι ὧν ἀντιλαμβάνεσθαι δοκοῦσιν), οἱ δὲ πάντα ὑποκείσθαι ὑφ' ὧν οἴονται κινεῖσθαι λέγουσιν, οἱ δὲ τὰ μὲν ὑποκείσθαι τὰ δὲ μὴ ὑποκείσθαι, τινι συγκαταθησόμεθα οὐχ ἔχομεν· οὔτε γὰρ τῇ αἰσθήσει τὴν διαφωνίαν ἐπικρινούμεν, ἐπεὶ περὶ αὐτῆς ζητούμεν πότερον κενοπαθεῖ ἢ ἀληθῶς καταλαμβάνει, θῦτε ἐτέρῳ τινί, ἐπεὶ μηδὲ ἔστιν ἄλλο τι κριτήριον δι' οὗ χρὴ κρίνειν κατὰ τὴν προκειμένην ὑπόθεσιν. ἀνεπίκριτον ἄρα καὶ ἀκατάληπτον ἔσται πότερον κενοπαθεῖ ἢ αἰσθησις ἢ καταλαμβάνει τι· ὧς συνεισέρχεται τὸ μὴ δεῖν ἡμᾶς τῇ αἰσθήσει μόνῃ προσέχειν ἐν τῇ κρίσει τῶν πραγμάτων, περὶ ἧς οὐκ ἔχομεν εἰπεῖν εἰ καὶ τὴν ἀρχὴν καταλαμβάνει τι. ἀλλ' ἔστω κατὰ συγχώρησιν τὰς αἰσθήσεις ἀντιληπτικὰς εἶναι· οὐδὲν γὰρ ἦττον καὶ οὕτως ἄπιστοι εὐρεθήσονται πρὸς τὴν κρίσιν τῶν ἐκτὸς ὑποκειμένων πραγμάτων. αἱ γοῦν αἰσθήσεις ὑπεναντίως κινοῦνται ὑπὸ τῶν ἐκτὸς, οἷον ἡ γεῦσις ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ μέλιτος ὅτε μὲν πικράζεται ὅτε δὲ γλυκάζεται, καὶ ἡ ὄρασις τὸ αὐτὸ χρῶμα ὅτε μὲν αἰμωπὸν ὅτε δὲ λευκὸν εἶναι. ἀλλ' οὐδὲ ἡ ὁσφρησις ἑαυτῇ συμφωνεῖ· τὸ γοῦν μύρον ὃ μὲν κεφαλαγικὸς ἀηδὲς εἶναι φησιν, ὃ δὲ μὴ οὕτως ἔχων ἡδύ. καὶ οἱ θεόληπτοι δὲ καὶ οἱ φρενιζόντες ἄκούειν δοκοῦσιν τινων διαλεγομένων αὐτοῖς, ὧν ἡμεῖς οὐκ ἐπακούομεν. καὶ τὸ αὐτὸ ὕδωρ τοῖς μὲν φλεγμαίνουσιν ἀηδὲς εἶναι δοκεῖ δι' ὑπερβολὴν θερμότητος, τοῖς δ' ἄλλοις χλιαρόν. πότερον οὖν πάσας τὰς φαντασίας ἀληθεῖς εἶναι φήσῃ τις, ἢ τάσδε μὲν ἀληθεῖς τάσδε δὲ ψευδεῖς, ἢ καὶ ψευδεῖς ἀπάσας, εἰπεῖν ἀμύχανον, μηδὲν ἡμῶν ἔχοντων κριτήριον ὁμολογημένον δι' οὗ κρινούμεν ὃ προκρίνειν μέλλομεν, ἀλλὰ μηδὲ ἀποδείξεως εὐπορούντων ἀληθοῦς τε καὶ κερκισμένης, διὰ τὸ μέχρι νῦν ζητεῖσθαι τὸ τῆς ἀληθείας κριτήριον, δι' οὗ καὶ τὴν ἀληθῆ 54 ἀπόδειξιν ἐπικρίνεσθαι προσήκει. διὰ ταῦτα καὶ ὁ ἀξιῶν

8. ἀλλ' ἐπίκριτον V. 14. ἦττον] ἡμῶν V. 19. εἶναι] εἶναι λέγει? an φησὶν εἶναι? coll. § 55. ἢ add V. 26. φήσιν L. 27. ἢ VX, al FG.

τοῖς μὲν κατὰ φύσιν ἔχουσιν ἐν τούτοις πιστεύειν, τοῖς δὲ παρὰ φύσιν διακείμενοις μηδαμῶς, ἄτοπος ἔσται· οὔτε γὰρ ἀναποδείκτως τοῦτο λέγων πιστευθήσεται, οὔτε ἀποδείξειν ἀληθῆ καὶ κεκριμένην ἔξει διὰ τὰ προειρημένα. εἰ 55 μέντοι καὶ συγχωρήσῃς τις τὰς μὲν τῶν κατὰ φύσιν ἔχόντων φαντασίας εἶναι πιστάς, τὰς δὲ τῶν παρὰ φύσιν διακείμενων ἀπίστους, καὶ οὕτως ἀδύνατος εὑρεθήσεται ἢ διὰ τῶν αἰσθήσεων μόνων κρίσις τῶν ἐκτὸς ὑποκειμένων. ἡ ὁρασις γοῦν καὶ ἡ κατὰ φύσιν ἔχουσα τὸν πύργον ὅτε μὲν στρογγύλον ὅτε δὲ τετράγωνον εἶναι λέγει, καὶ ἡ γεῦσις τὰ 10 αὐτὰ σιτία ἐπὶ μὲν τῶν κεκορεσμένων ἀχθῇ ἐπὶ δὲ τῶν πεινῶντων ἡδέα φησὶν εἶναι, καὶ ἡ ἀκοή παραπλησίως τῆς αὐτῆς φωνῆς νυκτὸς μὲν ὥς εὐμεγέθους ἀντιλαμβάνεται ἡμέρας δὲ ἀμαυρᾶς, καὶ ἡ ὁσφρησις ἐπὶ μὲν τῶν πολλῶν 56 δυσώδη ἐπὶ δὲ τῶν βυρσοδεψῶν οὐδαμῶς τὰ αὐτὰ εἶναι 15 δοκεῖ, καὶ ἡ αὐτὴ ἀφή εἰσιόντων μὲν ἡμῶν εἰς τὸ βαλάνειον θιρμαίνεται ὑπὸ τῆς παραστάδος, ἐξιόντων δὲ ψύχεται. διόπερ ἐπεὶ καὶ κατὰ φύσιν ἔχουσαι αἱ αἰσθήσεις ἑαυταῖς μάχονται, καὶ ἡ διαφωνία ἐστὶν ἀνεπίκριτος, ἔπει μὴ ἔχομεν ὁμολογημένον δι' οὗ κρίνεσθαι δύναται, τὰς 20 αὐτὰς ἀπορίας ἀκολουθεῖν ἀνάγκη. καὶ ἄλλα δὲ πλείω μεταφέρειν πρὸς τὴν τούτου κατασκευὴν ἐνδέχεται ἐκ τῶν προειρημένων ἡμῖν περὶ τῶν τῆς ἐποχῆς τρόπων. διόπερ οὐκ ἂν εἴη ἀληθὲς ἴσως τὸ τὴν αἰσθησιν μόνην δύνασθαι κρίνειν τὰ ἐκτὸς ὑποκείμενα. 25

Οὐκοῦν ἐπὶ τὴν διάνοιαν μετέλθωμεν τῷ λόγῳ. οἱ 57 τοίνυν ἀξιοῦντες τῇ διανοίᾳ μόνῃ προσέχειν ἐν τῇ κρίσει τῶν πραγμάτων πρῶτον μὲν ἐκείνο οὐχ ἔξουσιν δεικνύναι ὅτι καταληπτὸν ἐστὶ τὸ εἶναι διάνοιαν. ἐπεὶ γὰρ ὁ μὲν Γοργίας οὐδὲν εἶναι φάσκων οὐδὲ διάνοιαν εἶναι φησι, τινὲς 30 δὲ ταύτην ἀποφαίνονται ὑπάρχειν, πῶς οὖν ἐπικρινούσι τὴν διαφωνίαν; οὔτε γὰρ διανοίᾳ, ἐπεὶ τὸ ζητούμενον συναρπάσουσιν, οὔτε ἄλλῳ τινί· οὐδὲν γὰρ ἄλλο εἶναι φασι

1. ἐν τούτοις om Stephanus. 14. δι] δ' ὥς? 16. μὲν add V.
17. ἐπὶ Fabricius. 20. δύναται FG.

κατὰ τὴν ὑπόθεσιν τὴν νῦν ὑποκειμένην, δι' οὗ κρίνεται
 τὰ πράγματα. ἀνεπίκριτον ἄρα καὶ ἀκατάληπτον ἔσται πό-
 τερον ἔστι διάνοια ἢ οὐκ ἔστιν· ὧ συνεισέρχεται τὸ μὴ
 δεῖν μόνῃ τῇ διανοίᾳ προσέχειν ἐν τῇ τῶν πραγμάτων
 58 κρίσει, τῇ μὴδέπω κατεilahμμένη. ἀλλὰ κατεilahφθω ἢ διάνοια,
 καὶ ὡμολογήσθω τὸ εἶναι ταύτην καθ' ὑπόθεσιν·
 λέγω ὅτι οὐ δύναται κρίνειν τὰ πράγματα. εἰ γὰρ μὴδ' ἐαυ-
 τὴν ἀκριβῶς ὁρᾷ, ἀλλὰ διαφωνεῖ περὶ τῆς οὐσίας αὐτῆς
 καὶ τοῦ τρόπου τῆς γενέσεως καὶ τοῦ τόπου ἐν ᾧ ἔστιν,
 10 πῶς ἂν δυνηθεῖ τῶν ἄλλων τι ἀκριβῶς καταλαμβάνειν;
 59 διδομένου δὲ καὶ τοῦ τὴν διάνοιαν κριτικὴν εἶναι τῶν
 πραγμάτων, οὐχ εὐρήσομεν πῶς κατ' αὐτὴν κρινούμεν.
 πολλῆς γὰρ οὔσης τῆς κατὰ διάνοιαν διαφορᾶς, ἐπειδὴ
 ἑτέρα μὲν ἔστιν ἡ Γοργίου διάνοια, καθ' ἣν φησι μὴδὲν
 15 εἶναι, ἑτέρα δὲ ἡ Ἡρακλείτου, καθ' ἣν λέγει πάντα εἶναι,
 ἑτέρα δὲ ἡ τῶν λεγόντων τάδε μὲν εἶναι τάδε δὲ μὴ εἶναι,
 πῶς ἐπικρίνωμεν τὴν τῶν διανοιῶν διαφορὰν οὐχ ἔχομεν,
 οὐδὲ δυνησόμεθα εἰπεῖν ὅτι τῇ μὲν τοῦδε διανοίᾳ κατα-
 60 κολουθεῖν προσήκει τῇ τοῦδε δὲ οὐδαμῶς. ἦν τε γὰρ δια-
 20 νοίᾳ τινὲ κρίνειν τολμῶμεν, τῆς διαφορίας μέρει συγκατα-
 τιθέμενοι τὸ ζητούμενον συναρπάσομεν· ἦν τε ἑτέρῳ τινί,
 ψευδόμεθα ὅτι μόνῃ τῇ διανοίᾳ δεῖ κρίνειν τὰ πράγματα.
 61 λοιπὸν ἐκ τῶν περὶ κριτηρίου τοῦ ὑφ' οὗ λεγομένου ῥη-
 θέντων δεικνύναι δυνησόμεθα ὅτι μήτε τὴν ἀγχινουστέ-
 25 ραν τῶν ἄλλων διάνοιαν εὐρεῖν δύναμεθα, ὅτι τε ἂν εὐ-
 ρωμεν τῶν τε γεγεννημένων καὶ οὐσῶν διανοιῶν ἀγχινου-
 στέραν διάνοιαν, ἐπεὶ ἀδηλόν ἐστιν εἰ πάλιν ταύτης ἑτέρα
 62 ἔσται ἀγχινουστέρα, ὡς οὐ δεῖ προσέχειν αὐτῇ, ὅτι τε καὶ
 ὑποθώμεθα διάνοιαν ἥς ἐντρεχεστέρα οὐκ ἂν γένοιτο, οὐ
 30 συγκαταθησόμεθα τῷ δι' αὐτῆς κρῖνοντι, εὐλαβούμενοι
 μὴ ψευδῇ τινὰ λόγον προφερόμενος διὰ τὸ ὀξύτατης δια-
 νοίας μετεσχηκέναι δύναται ἡμᾶς πείθειν ὅτι ἀληθὴς ἔστιν.
 οὐκοῦν οὐδὲ τῇ διανοίᾳ μόνῃ δεῖ κρίνειν τὰ πράγματα.

7. μὴ αὐτὴν X. 11. καὶ om X. 13. οὔσης om V. 15. Ἡρα-
 κλείτου] cf. Schleiermacher p. 442. 19. δι' τοῦδε? 20. δοκῶμεν G.
 23. λεγομένων L: cf. § 47 extr. 28. τε] δὲ FG.

Λέγεται λέγειν ὅτι δι' ἀμφοτέρων. ὁ πάλιν ἐστὶν ἀδύ- 63
 νατον· οὐ μόνον γὰρ οὐχ ὁδηγοῦσιν αἱ αἰσθήσεις τὴν διά-
 νοιαν πρὸς κατάληψιν, ἀλλὰ καὶ ἐναντιοῦνται αὐτῇ. ἀμέ-
 λει γοῦν ἐκ τοῦ τὸ μέλι τοῖσδε μὲν πικρὸν τοῖσδε δὲ γλυκὺ
 φαίνεσθαι ὁ μὲν Δημόκριτος ἔφη μήτε γλυκὺ αὐτὸ εἶναι·
 μήτε πικρὸν, ὁ δὲ Ἡράκλειτος ἀμφοτέρα. καὶ ἐπὶ τῶν
 ἄλλων αἰσθήσεών τε καὶ αἰσθητῶν ὁ αὐτὸς λόγος. οὕτως
 ἀπὸ τῶν αἰσθήσεων ὁρμωμένη ἡ διάνοια διάφορά τε καὶ
 μαχόμενα ἀποφαίνεσθαι ἀναγκάζεται. τοῦτο δὲ ἄλλοτριόν
 ἐστὶ κριτηρίου καταληπτικοῦ. εἰτα κἀκείνο λεπτέον. ἦτοι 64
 πάσαις ταῖς αἰσθήσεσι καὶ ταῖς πάντων διανοαῖς κρινούσι
 τὰ πράγματα ἢ τισὶν. - ἀλλ' εἰ μὲν πάσαις λέξει τις, ἀδύ-
 νατα ἀξιώσει τοσαύτης μάχης ἐν ταῖς αἰσθήσεσι καὶ ἐν
 ταῖς διανοαῖς ἐμφαινομένης, ἄλλως τε καὶ ἐπεὶ τῆς Γορ-
 γίου διανοίας ἀπόφασις ἐστὶ τὸ μὴ δεῖν μήτε αἰσθῆσαι
 μήτε διανοῖα προσέχειν, περιτραπήσεται ὁ λόγος. εἰ δὲ
 τισὶν, πῶς κρινούσιν ὅτι ταῖσδε μὲν ταῖς αἰσθήσεσι καὶ
 τῇ διανοίᾳ προσέχειν δεῖ ταῖσδε δὲ οὐ, μὴ ἔχοντες κριτή-
 ριον ὁμολογημένον δι' οὗ τὰς διαφοροὺς αἰσθήσεις τε καὶ
 διανοίας ἐπικρινούσιν; ἦν δὲ λέγωσιν ὅτι τὰς αἰσθήσεις 65
 καὶ τὰς διανοίας τῇ διανοίᾳ καὶ ταῖς αἰσθήσεσι κρινόμεν,
 τὸ ζητούμενον συναρπάζουσιν· περὶ γὰρ τοῦ εἰ δύναται
 τις διὰ τούτων κρίνειν ζητοῦμεν. εἰτα κἀκείνο ῥητέον ὅτι 66
 ἦτοι ταῖς αἰσθήσεσι τὰς τε αἰσθήσεις καὶ τὰς διανοίας
 κρίνεται, ἢ ταῖς διανοαῖς τὰς τε αἰσθήσεις καὶ τὰς δια- 25
 νοίας, ἢ ταῖς τε αἰσθήσεσι τὰς αἰσθήσεις καὶ ταῖς δια-
 νοαῖς τὰς διανοίας, ἢ ταῖς μὲν αἰσθήσεσι τὰς διανοίας
 τῇ δὲ διανοίᾳ τὰς αἰσθήσεις. εἰ μὲν οὖν ταῖς αἰσθήσεσιν
 ἢ τῇ διανοίᾳ ἀμφοτέρα κρίνειν ἐθελήσουσιν, οὐκέτι δι' αἰ-
 σθήσεως καὶ διανοίας κρινούσιν ἀλλὰ δι' ἐνὸς τούτων, ὅπερ 30

2. αἰ add V. 11. διαφορῶναι GV. 13. ἐν post καὶ om V. 17. post
 τισὶν Fabricius add, quae libri v. 21 post κρινόμεν ponunt, τισὶ δὲ μὴ
 18. τῇ] τῇδε τῇ? 21. καὶ τὰς V, τε καὶ FG. post κρινόμεν la-
 cunam litterarum 18, tum τισὶ δὲ μὴ V. 22. τοῦ] τούτου FSV.
 23. τοῦτο GV: corr Fabricius. 25. κρίνεται L. 26. ἢ — 27. δια-
 νοίας, om V. 26. τε] μὲν L.

ἂν ἔλονται· καὶ παρακολουθήσουσιν''' αὐτοῖς αἱ ἐμπροσθεν
 67 εἰρημέναι ἀπορίαι. εἰ δὲ ταῖς αἰσθήσεσι τὰς αἰσθήσεις
 καὶ τῇ διανοίᾳ τὰς διανοίας ἐπικρινούσιν, ἐπειδὴ μάχονται
 καὶ αἰσθήσεις αἰσθήσεσι καὶ δianoίαι διανοίαις, ἦντινα ἂν
 5 λάβωσιν ἀπὸ τῶν μαχομένων αἰσθήσεων πρὸς τὴν κρίσιν
 τῶν ἄλλων αἰσθήσεων, τὸ ζητούμενον συναρπάσουσιν· μέ-
 ρος γὰρ τῆς διαφωνίας ὡς πιστὸν ἤδη λήψονται πρὸς τὴν
 68 τῶν ἐπ' ἴσης αὐτῷ ζητουμένων ἐπίκρισιν. ὁ δὲ αὐτὸς καὶ
 ἐπὶ τῶν διανοῶν λόγος. εἰ δὲ ταῖς μὲν αἰσθήσεσι τὰς δια-
 10 νοίας ἐπικρινούσι τῇ διανοίᾳ δὲ τὰς αἰσθήσεις, ὁ διάλ-
 ληλος εὐρίσκεται τρόπος, καθ' ὃν ἵνα μὲν αἱ αἰσθήσεις
 ἐπικριθῶσι, δεῖ προεκκρίσθαι τὰς διανοίας, ἵνα δὲ αἱ διά-
 69 νοίαι δοκιμασθῶσι, χρὴ προδιακρίνεσθαι τὰς αἰσθήσεις.
 ἐπεὶ οὖν μήτε ὑπὸ τῶν ὁμογενῶν τὰ ὁμογενῆ κριτήρια
 15 δύναται ἐπικρίνεσθαι μήτε ὑπὸ ἐνὸς γένους ἀμφοτέρω τὰ
 γένη μήτε ὑπὸ τῶν ἑτερογενῶν ἐναλλάξ, οὐ δυνασόμεθα
 προκρίνειν διάνοιαν διανοίας ἢ αἰσθησιν αἰσθήσεως. διὰ
 δὲ τοῦτο οὐδὲ ἔξομεν διὰ τίνος κρινούμεν· εἰ γὰρ μήτε
 πάσαις ταῖς αἰσθήσεσι καὶ ταῖς διανοίαις κρίνειν δυνασό-
 20 μεθα, μήτε εἰσόμεθα ποίαις μὲν δεῖ κρίνειν ποίαις δὲ μὴ,
 οὐχ ἔξομεν δι' οὐ κρινούμεν τὰ πράγματα. ὥστε καὶ διὰ
 ταῦτα ἀνύπαρκτον ἂν εἴη τὸ κριτήριον τὸ δι' οὗ·
 70 "Ἰδωμεν οὖν ἐξῆς περὶ τοῦ κριτηρίου καθ' ὃ κρίνεσθαι
 λέγουσι τὰ πράγματα. πρῶτον τοίνυν ἐκεῖνο ἔστιν εἰπεῖν
 25 περὶ αὐτοῦ ὅτι ἀνεπινόητός ἐστιν ἢ φαντασία. λέγουσι
 γὰρ φαντασίαν εἶναι τύπωσιν ἐν ἡγεμονικῷ. ἐπεὶ οὖν ἡ
 ψυχὴ καὶ τὸ ἡγεμονικὸν πνεῦμά ἐστιν ἡ λεπτομερέστερόν
 τι πνεύματος, ὡς φασίν, οὐ δυνήσεται τις τύπωσιν ἐπι-
 νοεῖν ἐν αὐτῷ οὔτε κατ' εἰσοχὴν καὶ ἐξοχὴν, ὡς ἐπὶ τῶν
 30 σφραγίδων ὀρῶμεν, οὔτε κατὰ τὴν τερατολογουμένην ἑτε-
 ροιωτικὴν· οὐ γὰρ''' ἂν μνήμην τοσοῦτων ἀναδέξαιτο θεω-
 ρημάτων ὅσα συνίστησι τέχνην, ἐν ταῖς ἐπιγινομέναις ἑτε-

6. συναρπάζουσι FG.

13.

προδιακρινεῖσθαι X. an προδιενκρι-
νεῖσθαι? 24. εἰπεῖν τε παρὶ FG.

25.

ἀνεπινόητός FG: V enim, quae
inter εἰπεῖν et ἔστιν leguntur, om.

32. ἐπιγινομένης FG.

ροιώσει τῶν προϋποκειμένων ἀπαλειφομένων. εἰ μέντοι 71
 καὶ ἐπινοηθῆναι δύναιτο ἢ φαντασία, ἀκατάληπτος ἔσται·
 ἐπεὶ γὰρ πάθος ἐστὶν ἡγεμονικοῦ, τὸ δὲ ἡγεμονικὸν οὐ
 καταλαμβάνεται, ὡς ἐδειξαμεν, οὐδὲ τὸ πάθος αὐτοῦ κατα-
 ληψόμεθα. εἴτα εἰ καὶ δοίημεν ὅτι καταλαμβάνεται ἢ φαν- 72
 τασία, οὐ δύναται κρίνεσθαι [καὶ] κατ' αὐτήν τὰ πράγματα·
 οὐ γὰρ δι' ἑαυτῆς ἐπιβάλλει τοῖς ἐκτὸς καὶ φαντασιούται
 ἢ διάνοια, ὡς φασίν, ἀλλὰ διὰ τῶν αἰσθήσεων, αἱ δὲ αἰσθή-
 σεις τὰ μὲν ἐκτὸς ὑποκείμενα οὐ καταλαμβάνουσιν, μόνον
 δέ, εἰ ἄρα, τὰ ἑαυτῶν πάθη. καὶ ἡ φαντασία οὖν τοῦ 10
 πάθους τῆς αἰσθήσεως ἔσται, ὅπερ διαφέρει τοῦ ἐκτὸς
 ὑποκειμένου· οὐ γὰρ τὸ αὐτό ἐστὶ τὸ μέλι τῷ γλυκάζε-
 σθαι με καὶ τὸ ἀψίνθιον τῷ πικράζεσθαι, ἀλλὰ διαφέρει.
 εἰ δὲ διαφέρει τοῦτο τὸ πάθος τοῦ ἐκτὸς ὑποκειμένου, ἡ 73
 φαντασία ἔσται οὐχὶ τοῦ ἐκτὸς ὑποκειμένου ἀλλ' ἐτέρου 15
 τινός, διαφέροντος αὐτοῦ. εἰ οὖν κατὰ ταύτην κρίνει ἡ
 διάνοια, φαύλως κρίνει καὶ οὐ κατὰ τὸ ὑποκείμενον. διώ-
 περ ἄτοπὸν ἐστὶ τὸ κατὰ τὴν φαντασίαν τὰ ἐκτὸς κρίνε-
 σθαι λέγειν. ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο ἔστιν εἰπεῖν ὅτι ἡ ψυχὴ 74
 καταλαμβάνει διὰ τῶν αἰσθητικῶν παθῶν τὰ ἐκτὸς ὑπο- 20
 κείμενα διὰ τὸ ὅμοια τὰ πάθη τῶν αἰσθήσεων εἶναι τοῖς
 ἐκτὸς ὑποκειμένοις. πόθεν γὰρ εἴσεται ἡ διάνοια εἰ ὅμοιά
 ἐστὶ τὰ πάθη τῶν αἰσθήσεων τοῖς αἰσθητοῖς, μήτε αὐτῇ
 τοῖς ἐκτὸς ἐντυγχάνουσα, μήτε τῶν αἰσθήσεων αὐτῇ τὴν
 φύσιν αὐτῶν δηλουσῶν ἀλλὰ τὰ ἑαυτῶν πάθη, καθάπερ 25
 ἐκ τῶν τρόπων τῆς ἐποχῆς ἐπελογισάμεν. ὥπερ γὰρ ὁ 75
 ἄγνωστος μὲν Σωκράτην εἰκόνα δὲ τούτου θρασυάμενος οὐκ
 οἶδεν εἰ ὅμοια ἐστὶν ἡ εἰκὼν τῷ Σωκράτει, οὕτω καὶ ἡ
 διάνοια τὰ μὲν πάθη τῶν αἰσθήσεων ἐποπτεύουσα τὰ
 δὲ ἐκτὸς μὴ θεωροῦσα οὐδὲ εἰ ὅμοιά ἐστὶ τὰ τῶν αἰσθή- 30
 σεων πάθη τοῖς ἐκτὸς ὑποκειμένοις εἴσεται. οὐδὲ καθ'
 ὁμοίωσιν ἄρα δυνήσεται ταῦτα κρίνειν κατὰ τὴν φαντα-
 σίαν. ἀλλὰ δῶμεν κατὰ συγχώρησιν, "πρὸς τῷ ἐπινοεῖ- 76

5. εἴτα εἰ] εἰ εἴτα V. ὅτι] ὁ V. 6. δύνασθαι V. 17. φαῦλος V.
 24. αἰσθήσεων αὐτῶν αὐτῇ FS. 33. τῷ X, τὸ ceteri.

σθαι τὴν φαντασίαν καὶ καταλαμβάνεσθαι, ἔτι καὶ ἐπι-
 δεκτικὴν εἶναι τοῦ κρίνεσθαι κατ' αὐτὴν τὰ πράγματα,
 καίτοι τοῦ λόγου πᾶν τὸ ἐναντίον ὑπομνήσαντος. οὐκοῦν
 ἦτοι πάσῃ φαντασίᾳ πιστεύσομεν, καθ' ἣν ἔλεγε πάσας
 5 τὰς φαντασίας ἀπίστους εἶναι, καὶ περιτραπήσεται ὁ λόγος
 εἰς τὸ μὴ εἶναι πάσας τὰς φαντασίας ὥστε καὶ κατ' αὐτάς
 77 κρίνεσθαι δύνασθαι τὰ πράγματα. εἰ δὲ τισὶν, πῶς ἐπι-
 κρινοῦμεν ὅτι ταῖσδε μὲν ταῖς φαντασίαις πιστεύειν προσ-
 ἦκει ταῖσδε δὲ ἀπιστεῖν; εἰ μὲν γὰρ ἄνευ φαντασίας, δῶ-
 10 σουσιν ὅτι παρέλκει ἡ φαντασία πρὸς τὸ κρίνειν, εἶγε
 χωρὶς αὐτῆς κρίνεσθαι δύνασθαι τὰ πράγματά [τινα] λέ-
 ξουσιν· εἰ δὲ μετὰ φαντασίας, πῶς λήψονται τὴν φαντα-
 σίαν ἣν παραλαμβάνουσι πρὸς τὴν τῶν ἄλλων φαντασιῶν
 78 κρίσιν; ἢ πάλιν αὐτοῖς ἄλλης φαντασίας δεήσει πρὸς τὴν
 15 κρίσιν τῶν ἄλλων φαντασιῶν, καὶ εἰς τὴν ἐκείνης κρίσιν
 ἄλλης, καὶ εἰς ἄπειρον. ἀδύνατον δὲ ἄπειρα ἐπικρίναι·
 ἀδύνατον ἄρα εὐρεῖν ποίαις μὲν φαντασίαις ὡς κριτηρίοις
 δεῖ χρῆσθαι ποίαις δὲ οὐδαμῶς. ἐπεὶ οὖν κἂν δῶμεν ὅτι
 κατὰ τὰς φαντασίας δεῖ κρίνειν τὰ πράγματα, ἐκατέρωθεν
 20 περιτρέπεται ὁ λόγος, καὶ ἐκ τοῦ πάσῃ πιστεύειν καὶ ἐκ τοῦ
 τισὶ μὲν πιστεύειν ὡς κριτηρίοις τισὶ δὲ ἀπιστεῖν, συνάγε-
 ται τὸ μὴ δεῖν τὰς φαντασίας πρὸς τὴν κρίσιν τῶν πραγμά-
 των ὡς κριτήρια παραλαμβάνειν.

79 Ταῦτα μὲν ἄρκει νῦν εἰπεῖν ὡς ἐν' ὑποτυπώσει καὶ
 25 πρὸς τὸ κριτήριο κατ' ὃ κρίνεσθαι τὰ πράγματα ἐλέγετο.
 εἰδέναι δὲ χρὴ ὅτι οὐ πρόκειται ἡμῖν ἀποφύνασθαι ὅτι
 ἀνυπαρκτόν ἐστι τὸ κριτήριο τὸ τῆς ἀληθείας (τοῦτο γὰρ
 δογματικόν)· ἀλλ' ἐπεὶ οἱ δογματικοὶ πιθανῶς δοκοῦσι
 κατεσκευακέναι ὅτι ἐστι τι κριτήριο ἀληθείας, ἡμεῖς αὖ-
 30 τοῖς πιθανοῦς δοκοῦντας εἶναι λόγους ἀντεθήκαμεν, οὔτε
 ὅτι ἀληθεῖς εἰσὶ διαβεβαιούμενοι οὔτε ὅτι πιθανώτεροι
 τῶν ἐναντίων, ἀλλὰ διὰ τὴν φαινομένην ἴσῃν πιθανότητα

4. πιστεύσομεν ἢ τισίν. καὶ εἰ μὲν πάσῃ, καὶ τῇ Δημοκρίτου, καθ' ἣν

6. εἶναι πιστάς πασας? desiderabat id etiam Stephanus. 12. φαν-
 τασίας δεήσει, πῶς FG. τὴν om V. 20. πάσῃ X: ceteri πάνσι.

τούτων τε τῶν λόγων καὶ τῶν παρὰ τοῖς δογματικοῖς κε-
μένων τὴν ἐποχὴν συνάγοντες.

Εἰ μέντοι καὶ δοίμεν καθ' ὑπόθεσιν εἶναι τι τῆς θο
ἀληθείας χρητήριον, ἀχρηστον εὐρίσκεται καὶ ματαίον,
ἐὰν ὑπομνήσωμεν ὅτι, ὅσον ἐπὶ τοῖς λεγομένοις ὑπὸ τῶν
δογματικῶν, αὐτοπαρετός μὲν ἐστὶν ἡ ἀλήθεια ἀνυπόστατος
δὲ τὸ ἀληθές. ὑπομινύσσομεν δὲ οὕτως. λέγεται δια- 51
φέρειν τῆς ἀληθείας τὸ ἀληθές τριχῶς, οὐσία συστάσει
δυνάμει, οὐσία μὲν ἐπεὶ τὸ μὲν ἀληθές ἀσώματόν ἐστιν
(ἀξίωμα γὰρ ἐστὶ καὶ λεκτόν) ἡ δὲ ἀλήθεια σῶμα (ἐστὶ γὰρ κ
ἐπιστήμη πάντων ἀληθῶν ἀποφαντική, ἡ δὲ ἐπιστήμη πῶς
ἔχον ἡγεμονικὸν ὥσπερ καὶ ἡ πῶς ἔχουσα χεῖρ πνυγμή, τὸ
δὲ ἡγεμονικὸν σῶμα· ἐστὶ γὰρ κατ' αὐτοὺς πνεῦμα), συ- 52
στάσει δὲ ἐπεὶ τὸ μὲν ἀληθές ἀπλοῦν τί ἐστιν, οἷον "ἐγὼ
διαλέγομαι," ἡ δὲ ἀλήθεια ἀπὸ τῆς πολλῶν ἀληθῶν γνώ- 15
σεως συνίσταται, δυνάμει δὲ ἐπεὶ ἡ μὲν ἀλήθεια ἐπιστή- 63
μης ἔχεται, τὸ δὲ ἀληθές οὐ πάντως. διόπερ τὴν μὲν
ἀλήθειαν ἐν μόνῳ σπουδαίῳ φαοῖν εἶναι, τὸ δὲ ἀληθές
καὶ ἐν φαύλῳ· ἐνδέχεται γὰρ τὸν φαῦλον ἀληθές τι εἶπαι.
ταῦτα μὲν οἱ δογματικοὶ· ἡμεῖς δὲ πάλιν τῆς κατὰ τὴν 64
συγγραφὴν προακρίσεως στοχαζόμενοι πρὸς μόνον τὸ ἀλή-
θες γυν τοὺς λόγους ποιησόμεθα, ἐπεὶ συμπεριγράφεται
τούτῳ καὶ ἡ ἀλήθεια, σύστημα τῆς τῶν ἀληθῶν γνώσεως
εἶναι λεγομένη. πάλιν δὲ ἐπεὶ τῶν λόγων οἱ μὲν εἰσι κα-
θολικώτεροι, δι' ὧν αὐτὴν τὴν ὑπόστασιν τοῦ ἀληθοῦς 25
κινουμέν, οἱ δὲ εἰδικοί, δι' ὧν δείκνυμεν ὅτι οὐκ ἐστὶν ἐν
φωνῇ τὸ ἀληθές ἢ ἐν λεκτῷ ἢ ἐν τῇ κινήσει τῆς διανοίας,
τούς καθολικωτέρους ἐκθέσθαι μόνους ὥς πρὸς τὸ πα-
ρόν ἀρκεῖν "ἡγούμεθα. ὥσπερ γὰρ τείχους θεμελίῳ κα-
τενεχθέντι καὶ τὰ ὑπερκείμενα πάντα συγκαταφέρεται, οὕτω 30
τῇ τοῦ ἀληθοῦς ὑπόστασει διατρεπομένη, καὶ αἱ κατὰ μέ-
ρος τῶν δογματικῶν εὐρεσιολογίαι συμπεριγράφονται.

Διαφωνίας τοίνυν οὔσης περὶ τοῦ ἀληθοῦς παρὰ τοῖς 85

14. ἐπὶ V. τὸ μὲν] μὲν· τὸ L. 15. τῆς om L. 32. τῶν
add V.

δογματικοῖς, ἐπεὶ τινὲς μὲν φασιν εἶναι τι ἀληθὲς τινὲς
 δὲ μηδὲν εἶναι ἀληθές, οὐκ ἐνδέχεται τὴν διαφωνίαν ἐπι-
 κρίναι, ἐπειδὴ ὁ λέγων εἶναι τι ἀληθὲς οὔτε ἄνευ ἀπο-
 δείξεως τοῦτο λέγων πιστευθήσεται διὰ τὴν διαφωνίαν· ἦν
 5 τε καὶ ἀποδείξιν βούλῃται φέρειν, ἦν μὲν ψευδῇ ταύτην
 εἶναι συνομολογήσῃ, ἄπιστος ἔσται, ἀληθῇ δὲ τὴν ἀπό-
 δειξιν εἶναι λέγων εἰς τὸν διάλληλόν τε ἐμπίπτει λόγον καὶ
 ἀποδείξιν αἰτηθήσεται τοῦ ἀληθῆ αὐτὴν ὑπάρχειν, καὶ
 ἐκείνης ἄλλην, καὶ μέχρις ἀπείρου. ἀδύνατον δὲ ἅπειρα
 10 ἀποδείξαι· ἀδύνατον ἄρα γινῶναι καὶ ὅτι ἔστι τι ἀληθές.
 86 καὶ μὴν τὸ τί, ὅπερ φασὶν εἶναι πάντων γενικώτατον, ἦτοι
 ἀληθές ἢ ψεῦδος ἔστιν ἢ οὔτε ἀληθὲς οὔτε ψεῦδος ἢ καὶ
 ψεῦδος καὶ ἀληθές. εἰ μὲν οὖν ψεῦδος αὐτὸ εἶναι φή-
 σουσιν, ὁμολογήσουσιν ὅτι ἔστι πάντα ψευδῇ. ὥσπερ γὰρ
 15 ἐπεὶ τὸ ζῶον ἐμψυχόν ἐστι, καὶ πάντα τὰ ζῶα τὰ κατὰ
 μέρος ἐμψυχὰ ἐστίν, οὕτως εἰ τὸ γενικώτατον πάντων τὸ
 τι ψεῦδος ἔστι, καὶ πάντα τὰ κατὰ μέρος ἔσται ψευδῇ καὶ
 οὐδὲν ἀληθές. ὥ συνεισάγεται τὸ μηδὲν εἶναι ψεῦδος·
 καὶ γὰρ αὐτὸ τὸ "πάντα ἐστὶ ψευδῇ" καὶ τὸ "ἔστι τι ψευ-
 20 δος" τῶν πάντων καθεστὼς ψεῦδος ἔσται. εἰ δὲ ἀληθές
 ἐστὶ τὸ τί, πάντα ἔσται ἀληθῇ· ὥ συνεισάγεται πάλιν τὸ
 μηδὲν εἶναι ἀληθές, εἴγε καὶ αὐτὸ τοῦτο τι ὑπάρχον, λέγω
 87 δὲ τὸ μηδὲν εἶναι ἀληθές, ἀληθές ἐστίν. εἰ δὲ καὶ ψευ-
 δός ἐστι καὶ ἀληθὲς τὸ τί, ἕκαστον τῶν κατὰ μέρος καὶ
 25 ψεῦδος ἔσται καὶ ἀληθές. ἐξ οὗ συνάγεται τὸ μηδὲν φύ-
 σει ἀληθὲς εἶναι· τὸ γὰρ φύσιν ἔχον τοιαύτην ὥστε εἶναι
 ἀληθές, πάντως οὐκ ἂν εἴη ψεῦδος. εἰ δ' οὔτε ψεῦδος
 ἐστίν οὔτε ἀληθὲς τὸ τί, ὁμολογεῖται ὅτι καὶ πάντα τὰ
 ἐπὶ μέρους μῆτε ψευδῇ μῆτε ἀληθῇ εἶναι λεγόμενα οὐκ
 30 ἔσται ἀληθῇ. "καὶ διὰ ταῦτα μὲν οὖν ἄδηλον ἡμῖν ἔσται
 88 εἰ ἐστιν ἀληθές. πρὸς τούτοις ἦτοι φαινόμενά ἐστι μό-
 νον τὰ ἀληθῇ, ἢ ἄδηλα μόνον, ἢ τῶν ἀληθῶν τὰ μὲν

6. ἅπιστα V. τὴν add V. 8. τοῦ om L. 9. μέχρι εἰς ἀπει-
 ρον S. 12. οὔτε ψεῦδος οὔτε ἀληθές V. 15. το] εἰ FG.
 18. 27. ψευδὲς L. 25. συνεισάγεται FG. 26. εἶναι ἀληθές V.

ἄδηλά ἐστι τὰ δὲ φαινόμενα· οὐδὲν δὲ τούτων ἐστὶν ἀλη-
 θές, ὥς δεῖξομεν· οὐδὲν ἄρα ἐστὶν ἀληθές. εἰ μὲν οὖν
 φαινόμενα μόνον ἐστὶ τὰ ἀληθῆ, ἦτοι πάντα τὰ φαινό-
 μενα λέγουσιν εἶναι ἀληθῆ ἢ τινά. καὶ εἰ μὲν πάντα,
 περιτρέπεται ὁ λόγος· φαίνεται γάρ τισι τὸ μῆδὲν εἶναι 5
 ἀληθές. εἰ δὲ τινά, ἀνεπικρίτως μὲν οὐ δύναται τις λέ-
 γειν ὅτι τὰδε μὲν ἐστὶν ἀληθῆ τὰδε δὲ ψευδῆ, κριτηρίῳ δὲ
 χρώμενος ἦτοι φαινόμενον εἶναι λέξει τοῦτο τὸ κριτήριον
 ἢ ἄδηλον. καὶ ἄδηλον μὲν οὐδαμῶς· μόνα γὰρ ὑπόκει-
 ται νῦν ἀληθῆ τὰ φαινόμενα. εἰ δὲ φαινόμενον, ἐπεὶ 80
 ζητεῖται τίνα μὲν φαινόμενά ἐστὶν ἀληθῆ τίνα δὲ ψευδῆ,
 καὶ τὸ λαμβανόμενον φαινόμενον πρὸς τὴν κρίσιν τῶν
 φαινομένων πάλιν ἑτέρου δεῖσεται κριτηρίου φαινομένου,
 πᾶντι ἄλλου, καὶ μέχρις ἀπείρου. ἀδύνατον δὲ ἅπειρα
 επικρίνειν· ἀδύνατον ἄρα καταλαβεῖν εἰ φαινόμενά ἐστι 15
 μόνον τὰ ἀληθῆ. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ λέγων τὰ ἄδηλα μό- 90
 νον εἶναι ἀληθῆ πάντα, μὲν οὐ λέξει εἶναι ἀληθῆ (οὐ γὰρ
 καὶ τὸ ἀρτίους εἶναι τοὺς ἀστέρας ἀληθές εἶναι λέξει ἢ τὸ
 περιττοὺς τούτους ὑπάρχειν)· εἰ δὲ τινά, τίτι κρινούμεν
 ὅτι τὰδε μὲν τὰ ἄδηλά ἐστὶν ἀληθῆ τὰδε δὲ ψευδῆ; φαι- 20
 νομένη μὲν γὰρ οὐδαμῶς· εἰ δὲ ἄδηλῳ ἐπιζητούμεν τίνα
 τῶν ἀδήλων ἐστὶν ἀληθῆ καὶ τίνα ψευδῆ, δεῖσεται καὶ
 τοῦτο τὸ ἄδηλον ἀδήλου ἑτέρου τοῦ επικρινούντος αὐτό,
 πᾶντι ἄλλου, καὶ μέχρις ἀπείρου. διόπερ οὐδὲ ἄδηλα
 μόνον ἐστὶ τὰ ἀληθῆ. λείπεται λέγειν ὅτι τῶν ἀληθῶν τὰ 91
 μὲν ἐστὶ φαινόμενα τὰ δὲ ἄδηλα· ἐστὶ δὲ καὶ τοῦτο ἄτο-
 πον. ἦτοι γὰρ πάντα τὰ τε φαινόμενα καὶ τὰ ἄδηλά ἐστὶν
 ἀληθῆ, ἢ τινὰ φαινόμενα καὶ τινὰ ἄδηλα. εἰ μὲν οὖν
 πάντα, πάλιν περιτραπήσεται ὁ λόγος, ἀληθοὺς εἶναι δι-
 δομένου καὶ τοῦ μῆδὲν εἶναι ἀληθές, λεχθήσεται τε ἀλη- 30
 θές καὶ τὸ ἀρτίους εἶναι τοὺς ἀστέρας καὶ τὸ περιττοὺς
 τούτους ὑπάρχειν. εἰ δὲ τινὰ τῶν φαινομένων καὶ τινὰ 92
 τῶν ἀδήλων ἐστὶν ἀληθῆ, πῶς ἐπικρινούμεν ὅτι τῶν φαι-

νομένων τάδε μὲν ἐστὶν ἀληθῆ τάδε δὲ ψευδῆ; εἰ μὲν διὰ
 φαινομένου, εἰς ἄπειρον ἐκβάλλεται ὁ λόγος· εἰ δὲ δι' ἀδή-
 λου, ἐπεὶ καὶ τὰ ἀδήλα δεῖται κρίσεως, πάλιν τοῦτο τὸ
 ἀδῆλον''' διὰ τινος κριθῆσεται. εἰ μὲν διὰ φαινομένου, ὁ
 93 διάλληλος εὐρίσκεται τρόπος, εἰ δὲ δι' ἀδήλου, ὁ εἰς ἄπει-
 ρον ἐκβάλλων. ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τῶν ἀδήλων λεκτέον·
 ὁ μὲν γὰρ ἀδήλω τινὶ κρίνειν αὐτὰ ἐπιχειρῶν εἰς ἄπειρον
 ἐκβάλλεται, ὁ δὲ φαινομένῳ ἢ αἰ φαινομένον προσλαμβά-
 νων εἰς ἄπειρον, ἢ ἐπὶ ἀδῆλον μεταβαίνων εἰς τὸν διάλ-
 10 ληλον. ψευδὸς ἄρα ἐστὶ τὸ λέγειν τῶν ἀληθῶν τὰ μὲν
 94 εἶναι φαινόμενα· τὰ δὲ ἀδήλα. εἰ οὖν μήτε τὰ φαινό-
 μενά ἐστὶν ἀληθῆ μήτε τὰ ἀδήλα μόνα, μήτε τινὰ μὲν
 φαινόμενα τινὰ δὲ ἀδήλα, οὐδὲν ἐστὶν ἀληθές. εἰ δὲ μη-
 15 δέν ἐστὶν ἀληθές, τὸ δὲ κριτήριον δοκεῖ πρὸς τὴν κρίσιν
 τοῦ ἀληθοῦς χρησιμεύειν, ἄχρηστον καὶ μάταιόν ἐστι τὸ
 κριτήριον, κἂν δῶμεν αὐτὸ κατὰ συγχώρησιν ἔχειν τινὰ
 ὑπόστασιν. καὶ εἴγε λεκτέον περὶ τοῦ εἰ ἐστὶ τι ἀληθές,
 ἀκόλουθόν ἐστι τοὺς λέγοντας ὡς διαλεκτικὴ ἐστὶν ἐπιστήμη
 ψευδῶν καὶ ἀληθῶν καὶ οὐδετέρων πρόποτετεύεσθαι.

95 Ἀπόρου δὲ τοῦ κριτηρίου τῆς ἀληθείας φανέντος, οὔτε
 περὶ τῶν ἐναργῶν εἶναι δοκούντων, ὅσον ἐπὶ τοῖς λεγομέ-
 νους ὑπὸ τῶν δογματικῶν, ἔτι οἷόν τε ἐστὶ δισχυρίζεσθαι,
 οὔτε περὶ τῶν ἀδήλων· ἐπεὶ γὰρ ἀπὸ τῶν ἐναργῶν ταῦτα
 καταλαμβάνειν οἱ δογματικοὶ νομίζουσιν, ἐὰν ἐπέχειν περὶ
 25 τῶν ἐναργῶν καλουμένων ἀναγκαζώμεθα, πῶς ἂν περὶ
 96 τῶν ἀδήλων ἀποφαίνεσθαι τολμήσαιομεν; ἐκ πολλοῦ δὲ τοῦ
 περιόντος καὶ πρὸς τὰ ἀδήλα τῶν πραγμάτων ἰδίως ἐν-
 στησόμεθα. καὶ ἐπειδὴ ταῦτα διὰ σημείου τε καὶ ἀπο-
 30 δείξεως καταλαμβάνεσθαι καὶ κρατύνεσθαι δοκεῖ, διὰ βρα-
 χέων ὑπομνήσομεν ὅτι καὶ περὶ τοῦ σημείου καὶ περὶ τῆς
 ἀποδείξεως ἐπέχειν προσήκει. ἀρξώμεθα δὲ ἀπὸ σημείου·
 καὶ γὰρ ἡ ἀπόδειξις τῷ γένει σημεῖον εἶναι δοκεῖ.

1. δὲ om V. 2. δ' om V. 3. τὸ om L. 4. εἰ] καὶ εἰ?
 5. δ' om V. 12. ἐστὶν] μόνα ἐστὶν Stephanus. 16. δοκῶμεν VX.
 31. ἀρξώμεθα X.

Τῶν πραγμάτων τοίνυν κατὰ τοὺς δογματικοὺς τὰ 97
 μὲν ἐστὶ πρόδηλα τὰ δὲ ἄδηλα, καὶ τῶν ἀδήλων τὰ μὲν
 καθάπαξ ἄδηλα τὰ δὲ πρὸς καιρὸν ἄδηλα τὰ δὲ φύσει
 ἄδηλα. καὶ πρόδηλα μὲν εἶναι φασι τὰ ἐξ ἐαυτῶν εἰς γνῶ-
 σιν ἡμῖν ἐρχόμενα, οἷον ἐστὶ τὸ ἡμέραν εἶναι, καθάπαξ δὲ
 ἄδηλα ἃ μὴ πέφυκέν εἰς τὴν ἡμετέραν πίπτειν κατὰ-
 ληψιν, ὡς τὸ ἀρτίους εἶναι τοὺς ἀστέρας, πρὸς καιρὸν δὲ 98
 ἄδηλα ἅπερ τὴν φύσιν ἔχοντα ἐναργῆ παρὰ τινες ἐξώθεν
 περιστάσεις "κατὰ καιρὸν ἡμῖν ἀδηλεῖται, ὡς ἐμοὶ νῦν ἡ
 τῶν Ἀθηναίων πόλις, φύσει δὲ ἄδηλα τὰ μὴ ἔχοντα φύ-
 σιν ὑπὸ τὴν ἡμετέραν πίπτειν ἐναργεῖαν, ὡς οἱ νοητοὶ
 πόροι· οὗτοι γὰρ οὐδέποτε ἐξ ἐαυτῶν φαίνονται, ἀλλ' εἰ
 ἄρα, ἐξ ἑτέρων καταλαμβάνεσθαι ἂν νομισθῆεν, οἷον τῶν
 ἰδρώτων ἢ τινος παραπλησίου. τὰ μὲν οὖν πρόδηλα μὴ 99
 δεῖσθαι σημείου φασίν· ἐξ ἐαυτῶν γὰρ αὐτὰ καταλαμβά-
 νεσθαι. ἀλλ' οὐδὲ τὰ καθάπαξ ἄδηλα ἅτε δὴ μὴδὲ τὴν
 ἀρχὴν καταλαμβανόμενα. τὰ δὲ πρὸς καιρὸν ἄδηλα καὶ
 τὰ φύσει ἄδηλα διὰ σημείων μὲν καταλαμβάνεσθαι, οὐ
 μὴν διὰ τῶν αὐτῶν, ἀλλὰ τὰ μὲν πρὸς καιρὸν ἄδηλα διὰ
 τῶν ὑπομνηστικῶν, τὰ δὲ φύσει ἄδηλα διὰ τῶν ἐνδεικτι-
 κῶν. τῶν οὖν σημείων τὰ μὲν ἐστὶν ὑπομνηστικά κατ' 100
 αὐτοὺς τὰ δ' ἐνδεικτικά. καὶ ὑπομνηστικὸν μὲν σημεῖον
 καλοῦσιν ὃ συμπαρατηρηθὲν τῷ σημειωτῷ δι' ἐναργείας
 ἅμα τῷ ὑπόπτειν, ἐκείνου ἀδηλουμένου, ἄγει ἡμᾶς εἰς
 ὑπόμνησιν τοῦ συμπαρατηρηθέντος αὐτῷ καὶ νῦν ἐναργῶς 101
 μὴ ὑποπίπτοντος, ὡς ἔχει ἐπὶ τοῦ καπνοῦ καὶ τοῦ πυρός.
 ἐνδεικτικὸν δὲ ἐστὶ σημεῖον, ὡς φασίν, ὃ μὴ συμπαρα-
 τηρηθὲν τῷ σημειωτῷ δι' ἐναργείας, ἀλλ' ἐκ τῆς ἰδίας φύ-
 σεως καὶ κατασκευῆς σημαίνει τὸ οὗ ἐστὶ σημεῖον, ὡς-
 περ οὖν αἱ περὶ τὸ αἶμα κινήσεις σημειᾷ εἰσι τῆς ψυχῆς. 102
 ὅθεν καὶ ὀρίζονται τοῦτο τὸ σημεῖον οὕτως "σημεῖόν ἐστὶν
 ἐνδεικτικὸν ἀξίωμα ἐν ὑγίει συνημμένῳ προκαθηγούμενον,
 ἐκαλυπτικὸν τοῦ λήγοντος." διττῆς οὖν οὕσης τῶν ση-

8. περί GV: corr post X Salmasius.

23. σημείον τῷ VX, σημαί-

νομένη τῷ FGS.

25. ἐναργούς FG.

29. καὶ om FSV.

μείων διαφορᾶς, ὡς ἔφραμεν, οὐ πρὸς πᾶν σημεῖον ἀντι-
λέγομεν, ἀλλὰ πρὸς μόνον τὸ ἐνδεικτικὸν ὡς ὑπὸ τῶν
δογματικῶν πεπλάσθαι δοκοῦν. τὸ γὰρ ὑπομνηστικὸν πε-
πίστευται ὑπὸ τοῦ βίου, ἐπεὶ καπνὸν ἰδὼν τις σημειοῦται
5 πῦρ καὶ οὐλὴν θεασάμενος τραῦμα γεγενῆσθαι λέγει. ὁθεν
οὐ μόνον οὐ μαχόμεθα τῷ βίῳ ἀλλὰ καὶ συναγωνιζόμεθα,
τῷ μὲν ὑπ' αὐτοῦ πεπιστευμένῳ ἀδοξάστως συγκατατιθέ-
μενοι, τοῖς δὲ τῶν δογματικῶν ἰδίῳ ἀναπλαττομένοις ἀν-
θιστάμενοι.

103 Ταῦτα μὲν οὖν ἤρμοζεν ἴσως προειπεῖν ὑπὲρ τῆς σα-
φηνείας τοῦ ζητουμένου· λοιπὸν δὲ "ἐπὶ τὴν ἀντίρρῃσιν
χωρῶμεν, οὐκ ἀνύπαρκτον δεῖξαι τὸ ἐνδεικτικὸν σημεῖον
πάντως ἐσπουδακότες, ἀλλὰ τὴν φαινομένην ἰσοσθένειαν
τῶν φερομένων λόγων πρὸς τε τὴν ὑπαρξιν αὐτοῦ καὶ τὴν
15 ἀνυπαρξίαν ὑπομιμνήσκοντες.

104 Τὸ σημεῖον τοίνυν, ὅσον ἐπὶ τοῖς λεγομένοις περὶ αὐ-
τοῦ παρὰ τοῖς δογματικοῖς, ἀνεπινόητον ἐστίν. αὐτίκα
γούν οἱ ἀκριβῶς περὶ αὐτοῦ διεληφέναι δοκοῦντες, οἱ
στρωτικοί, βουλόμενοι παραστῆσαι τὴν ἐννοιαν τοῦ σημείου,
20 φασὶ σημεῖον εἶναι ἀξίωμα ἐν ὑγιεῖ συνημμένῳ προκαθη-
γούμενον, ἐκκαλυπτικὸν τοῦ λήγοντος. καὶ τὸ μὲν ἀξίωμα
φασιν εἶναι λεκτὸν αὐτοτελὲς ἀποφαντὸν ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ,
ὑγιὲς δὲ συνημμένον τὸ μὴ ἀρχόμενον ἀπὸ ἀληθοῦς καὶ
105 λῆγον ἐπὶ ψεύδος. τὸ γὰρ συνημμένον ἦτοι ἀρχεται ἀπὸ
25 ἀληθοῦς καὶ λήγει ἐπὶ ἀληθείας, οἷον "εἰ ἡμέρα ἐστὶ, φῶς
ἐστίν," ἢ ἀρχεται ἀπὸ ψεύδους καὶ λήγει ἐπὶ ψεύδος, οἷον
"εἰ πέταται ἡ γῆ, πτερωτή ἐστὶν ἡ γῆ," ἢ ἀρχεται ἀπὸ
ἀληθοῦς καὶ λήγει ἐπὶ ψεύδος, οἷον "εἰ ἐστὶν ἡ γῆ, πέ-
ταται ἡ γῆ," ἢ ἀρχεται ἀπὸ ψεύδους καὶ λήγει ἐπὶ ἀλη-
30 θείας, οἷον "εἰ πέταται ἡ γῆ, ἐστὶν ἡ γῆ." τούτων δὲ μόνον
τὸ ἀπὸ ἀληθοῦς ἀρχόμενον καὶ λῆγον ἐπὶ ψεύδος
106 μοχθηρὸν εἶναί φασιν, τὰ δ' ἄλλα ὑγιᾶ. προκαθηγούμε-
νον δὲ λέγουσι τὸ ἐν συνημμένῳ ἀρχομένῳ ἀπὸ ἀληθοῦς

καὶ λήγοντι ἐπὶ ἀληθὲς ἡγούμενον. ἐκκαλυπτικὸν δὲ ἔστι τοῦ
 λήγοντος, ἐπεὶ τὸ "γάλα ἔχει αὕτη" τοῦ "κεκύηκεν αὕτη"
 δηλατικὸν εἶναι δοκεῖ ἐν τούτῳ τῷ συνημμένῳ "εἰ γάλα ἔχει
 αὕτη, κεκύηκεν αὕτη." ταῦτα μὲν οὗτοι, ἡμεῖς δὲ λέγομεν 107
 πρῶτον ὅτι ἀδελόν ἐστιν εἰ ἔστι τι λεκτόν. ἐπεὶ γὰρ τῶν
 δογματικῶν οἱ μὲν Ἐπικούρειοι φασὶ μὴ εἶναι τι λεκτόν
 "οἱ δὲ στωικοὶ εἶναι, ὅταν λέγωσιν οἱ στωικοὶ εἶναι τι λεκτόν,
 ἤτοι μόνῃ φάσει χρῶνται ἢ καὶ ἀποδείξει. ἀλλ' εἰ μὲν φάσει,
 ἀντιθέσουσιν αὐτοῖς οἱ Ἐπικούρειοι φάσιν τὴν λέγουσαν
 ὅτι οὐκ ἔστι τι λεκτόν· εἰ δὲ ἀπόδειξιν παραλήψονται, ἐπεὶ καὶ
 ἐξ ἀξιωματικῶν συνέστηκε λεκτῶν ἢ ἀποδείξεις, ἐκ τῶν λεκτῶν
 δὲ συνεστῶσα οὐ δυνήσεται πρὸς πίστιν τοῦ λεκτοῦ εἶναι
 παραλαμβάνεσθαι (ὁ γὰρ μὴ διδούς εἶναι λεκτόν πῶς συ-
 χωρήσει σύστημα λεκτῶν ὑπάρχει;) — διὰ τοῦ ζητουμέ- 108
 νου τοίνυν τὸ ζητούμενον πιστοῦσθαι βούλεται ὁ ἐκ τῆς 15
 ὑπάρξεως τοῦ συστήματος τῶν λεκτῶν εἶναι τι λεκτόν
 περιωμένους κατασκευάζειν. εἰ οὖν μήτε ἀπλῶς μήτε δι'
 ἀποδείξεως ἐνδέχεται παριστᾶν ὅτι ἔστι τι λεκτόν, ἀδελόν
 ἐστιν ὅτι ἔστι τι λεκτόν. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ ἔστιν ἀξίωμα·
 λεκτόν γὰρ ἔστι τὸ ἀξίωμα. μήποτε δὲ καὶ εἰ καὶ ὑπό- 109
 θεσιν εἶναι τι λεκτόν δοθείη, τὸ ἀξίωμα ἀνύπαρκτον εὐ-
 ρίσκεται, συνασθηκὸς ἐκ λεκτῶν μὴ συνυπαρχόντων ἀλλή-
 λους. οἷον γοῦν ἐπὶ τοῦ "εἰ ἡμέρα ἔστι, φῶς ἔστιν," ὅτε
 λέγω τὸ "ἡμέρα ἔστιν," οὐδέπω ἔστι τὸ "φῶς ἔστιν," καὶ
 ὅτε λέγω τὸ "φῶς ἔστιν," οὐκέτι ἔστι τὸ "ἡμέρα ἔστιν." 25
 εἰ οὖν τὰ μὲν συγκαίμενα ἐκ τινων ἀδύνατον ὑπάρχειν μὴ
 συνυπαρχόντων ἀλλήλοις τῶν μερῶν αὐτῶν, τὰ δὲ ἐξ ὧν
 σύγκαιται τὸ ἀξίωμα οὐ συνυπάρχει ἀλλήλοις, οὐκ ὑπάρξει
 τὸ ἀξίωμα. ἵνα δὲ καὶ ταῦτα παραλίπωμεν, τὸ ὑγιὲς 110
 συνημμένον ἀκατάληπτον εὐρεθήσεται. ὁ μὲν γὰρ Φίλων κ
 φησὶν ὑγιὲς εἶναι συνημμένον τὸ μὴ ἀρχόμενον ἀπὸ ἀλη-
 θούς καὶ λήγον ἐπὶ ψεῦδος, οἷον ἡμέρας οὔσης καὶ ἐμοῦ
 διαλεγομένου τὸ "εἰ ἡμέρα ἔστιν, ἐγὼ διαλέγομαι," ὁ δὲ

2. τοῦ V.

19. ὅτι.] εἰ?

τὸ V.

εἰ om. V.

5. 7. τι om V.

12. συνιστάτω V.

- Διόδωρος, ὃ μήτε ἐνεδίχετο μήτε ἐνδέχεται ἀρχόμενον ἀπὸ ἀληθοῦς λήγειν ἐπὶ ψεύδος· καθ' ὃν τὸ μὲν εἰρημένον συνημμένον ψεύδος εἶναι δοκεῖ, ἐπεὶ ἡμέρας μὲν οὐαῖς ἐμοῦ δὲ σιωπήσαντος ἀπὸ ἀληθοῦς ἀρχάμενον ἐπὶ ψεύδος
- 111 "καταλήξει, ἐκεῖνο δὲ ἀληθές "εἰ οὐκ ἔστιν ἄμερῇ τῶν ὄντων στοιχεῖα, ἔστιν ἄμερῇ τῶν ὄντων στοιχεῖα." αἰ γὰρ ἀπὸ ψεύδους ἀρχόμενον τοῦ "οὐκ ἔστιν ἄμερῇ τῶν ὄντων στοιχεῖα" εἰς ἀληθές καταλήξει κατ' αὐτὸν τὸ "ἔστιν ἄμερῇ τῶν ὄντων στοιχεῖα." οἱ δὲ τὴν συνάρτησιν εἰσ-
- 10 ἄγοντες ὕγιες εἶναι φασὶ συνημμένον ὅταν τὸ ἀντικείμενον τῷ ἐν αὐτῷ λήγοντι μάχῃται τῷ ἐν αὐτῷ ἡγουμένῳ· καθ' οὗς τὰ μὲν εἰρημένα συνημμένα ἔσται μοχθηρά,
- 112 ἐκεῖνο δὲ ἀληθές "εἰ ἡμέρα ἔστιν, ἡμέρα ἔστιν." οἱ δὲ τῇ ἐμφάσει κρινόντες φασὶν ὅτι ἀληθές ἔστι συνημμέ-
- 15 νον οὐ τὸ λήγον ἐν τῷ ἡγουμένῳ περιέχεται δυνάμει· καθ' οὗς τὸ "εἰ ἡμέρα ἔστιν, ἡμέρα ἔστι" καὶ πᾶν διαφορούμενον [ἄξιωμα] συνημμένον ἴσως ψεύδος ἔσται· αὐτὸ
- 113 γὰρ τι ἐν αὐτῷ περιέχεσθαι ἀμήχανον. ταύτην τολύβην τὴν διαφωνίαν ἐπικριθῆναι ἀμήχανον ἴσως ἂν εἶναι δόξει.
- 20 οὔτε γὰρ ἀναποδείκτως προκρίνοντες τινα τῶν στάσεων τῶν προειρημένων πιστοὶ ἐσόμεθα οὔτε μετὰ ἀποδείξεως. καὶ γὰρ ἡ ἀποδείξις ὕγιες εἶναι δοκεῖ ὅταν ἀκολουθῇ τῇ διὰ τῶν λημμάτων αὐτῆς συμπλοκῇ τὸ συμπέρασμα αὐτῆς ὡς λήγον ἡγουμένῳ, οἷον οὕτως "εἰ ἡμέρα ἔστιν, φῶς ἔστιν·
- 25 ἀλλὰ μὴν ἡμέρα ἔστιν· φῶς ἄρα ἔστιν. εἴπερ ἡμέρα ἔστι,
- 114 φῶς ἔστιν· καὶ ἡμέρα ἔστι καὶ φῶς ἔστιν." ζητουμένου δὲ περὶ τοῦ πῶς κρινοῦμεν τὴν ἀκολουθίαν τοῦ λήγοντος πρὸς τὸ ἡγούμενον, ὁ διάλληλος εὕρεσκαται τρόπος. Ἰνα μὲν γὰρ ἡ κρίσις τοῦ συνημμένου ἀποδειχθῇ, τὸ συμπέ-
- 30 ρασμα τοῖς λήμμασι τῆς ἀποδείξεως ἀκολουθεῖ, ὡς προειρήκαμεν· ἵνα δὲ πάλιν τοῦτο πιστευθῇ, δεῖ τὸ συνημμέ-

8. εἰς — 9. στοιχεῖα om V. 9. εἰσάγοντες post X Wyttenbach. ad Plutarch. 387 A, συνάγοντες V, συνεισάγοντες FG. 16. πᾶν] πᾶν τὸ V. διαφορούμενον X. 19. δόξειεν? 20. φάσεων X, enuntiationum Stephanus.

νον καὶ τὴν ἀκολουθίαν ἐπισημαίνει. ὅπερ ἄτοπον. ἀκα- 115
 τάληπτον ἄρα τὸ ὑγιὲς συνημμένον. ἀλλὰ καὶ τὸ προ-
 καθηγούμενον ἄπορόν ἐστιν. τὸ μὲν γὰρ προκαθηγαύμε-
 νον, "ὡς φασίν, ἐστὶ τὸ ἡγούμενον ἐν τοιούτῳ συνημ-
 μένῳ, ὃ ἄρχεται ἀπὸ ἀληθοῦς καὶ λήγει ἐπὶ ἀληθείᾳ. εἰ 116
 δὲ ἐκκαλυπτικὸν ἐστὶ τοῦ λήγοντος τὸ σημεῖον, ἥτοι πρό-
 δηλόν ἐστι τὸ λήγον ἢ ἄδηλον. εἰ μὲν οὖν πρόδηλον,
 οὐδὲ τοῦ ἐκκαλύπτοντος δεῖσεται, ἀλλὰ συγκαταληφθῆσεται
 αὐτῷ, καὶ οὐκ ἔστιν αὐτοῦ σημειωτόν, διόπερ οὐδὲ ἐκεῖνο
 τούτου σημεῖον. εἰ δὲ ἄδηλον, ἵπαι περὶ τῶν ἀδηλῶν δια- 117
 παρσώνηται ἀνεπικρίτως ποῖα μὲν ἐστὶν αὐτῶν ἀληθῆ ποῖα
 δὲ ψευδῆ, καὶ ὅλως εἰ ἔστι τι αὐτῶν ἀληθές, ἄδηλον ἐστὶ
 εἰ εἰς ἀληθὲς λήγει τὸ συνημμένον. ᾧ συνεισέρχεται καὶ
 τὸ ἄδηλον εἶναι εἰ προκαθηγεῖται τὸ ἐν αὐτῷ ἡγούμενον.
 ἵνα δὲ καὶ ταῦτα παρδείξωμεν, οὐ δύναται ἐκκαλυπτικὸν 118
 εἶναι τοῦ λήγοντος, εἴγε πρὸς τὸ σημεῖον ἐστὶ τὸ σημειω-
 τόν καὶ διὰ τοῦτο συγκαταλαμβάνεται αὐτῷ. τὰ γὰρ πρὸς
 τι ἀλλήλοις συγκαταλαμβάνεται· καὶ ὥσπερ τὸ δεξιὸν πρὸ
 τοῦ ἀριστεροῦ ὡς δεξιὸν ἀριστεροῦ καταληφθῆναι οὐ δύνα-
 ται, οὐδὲ ἀνάπαλιν, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν πρὸς τι πα- 119
 ραπλησίως, οὕτως οὐδὲ τὸ σημεῖον πρὸ τοῦ σημειωτοῦ
 καταληφθῆναι δυνατόν ἐστὶ. εἰ δ' οὐ προκαταλαμβάνει- 120
 ται τὸ σημεῖον τοῦ σημειωτοῦ, οὐδὲ ἐκκαλυπτικὸν αὐτοῦ
 δύναται ὑπάρχειν τοῦ ἅμα αὐτῷ καὶ μὴ μετ' αὐτὰ κατα-
 λαμβανομένου. οὐκοῦν καὶ ὅσον ἐπὶ τοῖς κοινότερον λε- 121
 γομένοις ὑπὸ τῶν ἐταροδόξων ἀνεπινόητόν ἐστι τὸ σημεῖον.
 καὶ γὰρ πρὸς τι καὶ ἐκκαλυπτικὸν τοῦ σημειωτοῦ, πρὸς ᾧ
 φασὶν αὐτὸ εἶναι, τοῦτο εἶναι λέγουσιν. ὅθεν εἰ μὲν πρὸς 122
 τί ἐστὶ καὶ πρὸς τῷ σημειωτῷ, συγκαταλαμβάνεσθαι πάν-
 τως ὀφείλει τῷ σημειωτῷ, καθάπερ τὸ ἀριστερόν τῷ δεξιῷ
 καὶ τὸ ἄνω τῷ κάτω καὶ τὰ ἄλλα πρὸς τι. εἰ δὲ ἐκκα-
 λυπτικὸν ἐστὶ τοῦ σημειωτοῦ, προκαταλαμβάνεσθαι αὐτοῦ
 πάντως ὀφείλει, ἵνα προσπιγνωσθῇ εἰς ἐννοιαν ἡμῶς

120 ἀγάγη τοῦ ἐξ αὐτοῦ γνωσκομένου πράγματος. ἀδύνατον δὲ ἐννοῆσαι πράγμα μὴ δυνάμενον πρὸ ἐκείνου γνωσθῆναι οὐ προκαταλαμβάνεσθαι ἀνάγκη· ἀδύνατον ἄρα ἐπινοεῖν τι καὶ πρὸς τι ὃν καὶ ἐκκαλυπτικὸν ἐκείνου ὑπάρχον πρὸς ᾧ νοεῖται. τὸ δὲ σημεῖον καὶ πρὸς τί φασιν εἶναι καὶ ἐκκαλυπτικὸν τοῦ σημειωτοῦ· ἀδύνατον ἄρα ἔστιν ἐπινοῆσαι τὸ σημεῖον.

121 Πρὸς τούτοις κάκεινο λεκτέον. διαφωνία''' γέγονε παρὰ τοῖς πρὸ ἡμῶν, τῶν μὲν λεγόντων εἶναι τι σημεῖον ἐνδεικτικόν, τῶν δὲ μὴδὲν εἶναι σημεῖον ἐνδεικτικόν φασκόντων. ὁ λέγων οὖν εἶναι τι σημεῖον ἐνδεικτικὸν ἤτοι ἀπλῶς ἔρει καὶ ἀναποδείκτως, ψιλῇ φάσει χρώμενος, ἢ μετὰ ἀποδείξεως. ἀλλ' εἰ μὲν φάσει μόνῃ χρήσεται, ἀπιστος ἔσται, εἰ δὲ ἀποδείξει βουλήσεται, τὸ ζητούμενον συναρπάσει.

122 ἐπεὶ γὰρ ἡ ἀπόδειξις τῷ γένει σημεῖον εἶναι λέγεται, ἀμφισβητουμένου τοῦ πότερον ἔστι τι σημεῖον ἢ οὐκ ἔστιν, ἀμφισβήτησις ἔσται καὶ περὶ τοῦ πότερον ἔστιν ἀπόδειξις ἢ οὐδαμῶς, ὥσπερ καθ' ὑπόθεσιν ζητουμένου εἰ ἔστι ζῶον, ζητεῖται καὶ περὶ τοῦ εἰ ἔστιν ἄνθρωπος· ζῶον γὰρ ὁ ἄνθρωπος. αὐτοπον δὲ τὸ ζητούμενον διὰ τοῦ ἐπ' ἴσης ζητουμένου ἢ δι' ἑαυτοῦ ἀποδεικνύναι· οὐδὲ δι' ἀποδείξεως

123 ἄρα θυγήσεται τις διαβεβαιουῖσθαι ὅτι ἔστι σημεῖον. εἰ δὲ μήτε ἀπλῶς μήτε μετὰ ἀποδείξεως οἷον τέ ἐστι περὶ τοῦ σημείου διαβεβαιωτικῶς ἀποφαινεσθαι, ἀδύνατόν ἐστι περὶ αὐτοῦ καταληπτικὴν ἀπόφασιν ποιήσασθαι· εἰ δὲ μὴ καταλαμβάνεται μετὰ ἀκριβείας τὸ σημεῖον, οὐδὲ σηματικὸν εἶναι λεχθήσεται τινος ἅτε δὴ μὴδὲ αὐτὸ ὁμολογούμενον· διὰ δὲ τούτου οὐδὲ σημεῖον ἔσται. ὅθεν καὶ κατὰ τοῦτον τὸν ἐπιλογισμὸν ἀνύπαρκτον ἔσται τὸ σημεῖον καὶ ἀνεπινώητον.

124 Ἔτι μέντοι κάκεινο ρητέον. ἤτοι φαινόμενα μόνον ἐστὶ τὰ σημεία ἢ ἄδηλα μόνον, ἢ τῶν σημείων τὰ μὲν ἐστὶ φαινόμενα τὰ δὲ ἄδηλα. οὐδὲν δὲ τούτων ἔστιν ὑγιές·

οὐκ ἄρα ἔστι σημεῖον. ὅτι μὲν οὖν ἄδηλα οὐκ ἔστι πάντα
 τὰ σημεῖα, ἐντεῦθεν δεικνύται. τὸ ἄδηλον οὐκ ἐξ ἑαυτοῦ
 φαίνεται, ὡς οἱ δογματικοὶ φασιν, ἀλλὰ δι' ἐτέρου ὑπο-
 πίπτει. καὶ τὸ σημεῖον οὖν, εἰ ἄδηλον εἶη, ἐτέρου δεῖσθαι
 σημεῖον ἄδηλου, ἐπεὶ μηδὲν φαινόμενόν ἐστι σημεῖον, ¹
 κατὰ τὴν προκειμένην ὑπόθεσιν, πᾶσινο ἄλλου, καὶ μέχρις
 ἀπειρου. ἀδύνατον δὲ ἀπειρα σημεῖα λαμβάνειν· ἀδύνατον
 ἄρα τὸ σημεῖον καταληφθῆναι ἄδηλον ὄν· διὰ δὲ τοῦτο
 καὶ ἀνύπαρκτον ἔσται, μὴ δυνάμενον σημαίνειν τι καὶ ση-
 μεῖον εἶναι διὰ τὸ μὴ καταλαμβάνεσθαι. εἰ δὲ πάντα τὰ ¹²⁵
 σημεῖα φαινόμενά ἐστιν, ἐπεὶ καὶ πρὸς τί ἐστι τὸ σημεῖον
 καὶ πρὸς τῷ σημειωτῷ, τὰ δὲ πρὸς τι συγκαταλαμβάνεται
 ἀλλήλοις, τὰ σημειωτὰ εἶναι λεγόμενα σὺν τοῖς "φαινομέ-
 νοις καταλαμβανόμενα φαινόμενα ἔσται· ὥσπερ γὰρ ἄρα
 ὑποπιπτόντων τοῦ τε δεξιοῦ καὶ τοῦ ἀριστεροῦ οὐ μᾶλλον ¹⁵
 τὸ δεξιὸν τοῦ ἀριστεροῦ ἢ τὸ ἀριστερὸν τοῦ δεξιοῦ φαί-
 νεσθαι λέγεται, οὕτω συγκαταλαμβανομένων τοῦ τε ση-
 μεῖον καὶ τοῦ σημειωτοῦ οὐ μᾶλλον τὸ σημεῖον ἢ τὸ ση-
 μειωτὸν φαίνεσθαι ῥητέον. εἰ δὲ φαινόμενόν ἐστι τὸ ση- ¹²⁶
 μειωτόν, οὐδὲ σημειωτόν ἔσται μὴ δεόμενον τοῦ σημα-
 νοῦντος αὐτὸ καὶ ἐκκαλύψοντος. ὅθεν ὥσπερ ἀναιρουμέ-
 νου δεξιοῦ οὐδὲ ἀριστεροῦ ἔστιν, οὕτως ἀναιρουμένου τοῦ
 σημειωτοῦ οὐδὲ σημεῖον εἶναι δύναται, ὥστε ἀνύπαρκτον
 εὐρίσκεται τὸ σημεῖον, εἴπερ φαινόμενα μόνα εἶναι λέγοι-
 τις τὰ σημεῖα. λαίπεται λέγειν ὅτι τῶν σημείων τὰ μὲν ¹²⁷
 ἐστὶ φαινόμενα τὰ δὲ ἄδηλα· καὶ οὕτως δὲ αἱ ἀπορίαι μέ-
 νουσιν. τῶν τε γὰρ φαινομένων σημείων τὰ σημειωτὰ
 εἶναι λεγόμενα φαινόμενα ἔσται, καθὰ προειρήκαμεν, καὶ
 μὴ δεόμενα τοῦ σημανοῦντος οὐδὲ σημειωτὰ ὅλως ὑπάρ-
 ξει, ὅθεν οὐδὲ ἐκεῖνα σημεῖα ἔσται, μηδὲν σημαίνοντα· ³⁰
 τὰ τε ἄδηλα σημεῖα χεῖρον τῶν ἐκκαλυψόντων αὐτά, ¹²⁸
 ἢ μὲν ὑπὸ ἀδήλων σημαίνεσθαι λέγεται, εἰς ἀπειρον
 ἐκπίπτοντος τοῦ λόγου ἀκατάληπτα εὐρίσκεται καὶ διὰ

τοῦτο ἀνύπαρκτα, ὡς προειρήκαμεν· εἴαν δὲ ὑπὸ φαινο-
 μένων, φαινόμενα ἔσται οὖν τοῖς φαινόμενοις αὐτῶν ση-
 μείοις καταλαμβανόμενα, διὰ δὲ τούτου καὶ ἀνύπαρκτα.
 ἀδύνατον γὰρ εἶναι τι πρῶγμα ὃ καὶ ἄδηλόν ἐστι φύ-
 5 σει καὶ φαίνεται, τὰ δὲ σημεῖα περὶ ὧν ἐστὶν ὁ λόγος,
 ἄδηλα ὑποτεθέντα, φαινόμενα εὐρέθη κατὰ τὴν περιτρο-
 129 πὴν τοῦ λόγου. εἰ οὖν μήτε πάντα τὰ σημεῖα φαινό-
 μενά ἐστι μήτε πάντα ἄδηλα, μήτε τῶν σημείων τινὰ μὲν
 ἐστι φαινόμενα τινὰ δὲ ἄδηλα, καὶ παρὰ ταῦτα οὐδὲν
 10 ἔστιν, ὡς καὶ αὐτοὶ φασιν, ἀνύπαρκτα ἔσται τὰ λεγόμενα
 σημεῖα.
 130 Ταῦτα μὲν οὖν ὀλίγα ἀπὸ πολλῶν ἀρκέσει νῦν εἰρη-
 σθαι πρὸς ὑπόμνησιν τοῦ μὴ εἶναι σημεῖον ἐνδεικτικόν·
 ἐξῆς δὲ καὶ τὰς ὑπομνήσεις τοῦ εἶναι τι σημεῖον ἐκθησό-
 15 μεθα, ἵνα τὴν ἰσοσθένειαν τῶν ἀντικειμένων λόγων πα-
 ραστήσωμεν. ἦτοι οὖν σημαίνουσί τι αἱ κατὰ τοῦ ση-
 μείου φωναὶ φερόμεναι ἢ οὐδὲν σημαίνουσιν. καὶ εἰ μὲν
 ἄσημοί εἰσιν, πῶς ἂν κινήσειαν τὴν ὑπαρξίν τοῦ σημείου;
 131 εἰ δὲ σημαίνουσί τι, ἔστι σημεῖον. ἔτι ἦτοι ἀποδεικτικοί
 20 εἰσιν οἱ λόγοι οἱ κατὰ τοῦ σημείου ἢ οὐκ ἀποδεικτικοί.
 ἀλλ' εἰ μὲν οὐκ ἀποδεικτικοί, οὐκ ἀποδεικνύουσι τὸ μὴ
 εἶναι σημεῖον· εἰ δὲ ἀποδεικτικοί, ἐπεὶ ἡ ἀπόδειξις "τῷ γέ-
 νει σημεῖόν ἐστιν, ἐκκαλυπτική οὖσα τοῦ συμπεράσματος,
 ἔσται σημεῖον. ὅθεν καὶ συνερωτᾶται λόγος τοιοῦτος. εἰ
 25 ἔστι τι σημεῖον, ἔστι σημεῖον, καὶ εἰ μὴ ἔστι σημεῖον, ἔστι
 σημεῖον· τὸ γὰρ μὴ εἶναι σημεῖον δι' ἀποδείξεως, ἢ δὴ
 ἔστι σημεῖον, δεικνύται. ἦτοι δὲ ἔστι σημεῖον ἢ οὐκ ἔστι
 132 σημεῖον· ἔστιν ἄρα σημεῖον. τούτῳ δὲ τῷ λόγῳ παρά-
 κειται τοιοῦτος λόγος. εἰ οὐκ ἔστι τι σημεῖον, οὐκ ἔστι
 30 σημεῖον· καὶ εἰ ἔστι σημεῖον ὃ φασὶν οἱ δογματικοὶ ση-
 μεῖον εἶναι, οὐκ ἔστι σημεῖον. τὸ γὰρ σημεῖον περὶ οὗ ὁ
 λόγος, κατὰ τὴν ἐπίνοιαν αὐτοῦ καὶ πρὸς τι εἶναι λεγόμε-
 νον καὶ ἐκκαλυπτικὸν τοῦ σημειωτοῦ, ἀνύπαρκτον εὐρίσκε-

6. ὑποτεθέντα L. 19. σημαίνουσί τι, ἔστι σημεῖον. ἔτι V: ceteri
 σημαίνουσι τί ἐστι σημεῖον, ἔτι 29. εἰ om V.

ται, ὡς παριστήσαμεν. ἤτοι δὲ ἔστι σημεῖον ἢ οὐκ ἔστι 133
σημεῖον· οὐκ ἄρα ἔστι σημεῖον. καὶ περὶ τῶν φωνῶν
δὲ τῶν ὑπὲρ τοῦ σημείου αὐτοὶ ἀποκρινάσθωσαν οἱ δογμα-
τικοί, πότερον σημαίνουσί τι ἢ οὐδὲν σημαίνουσιν. εἰ μὲν
γὰρ οὐδὲν σημαίνουσιν, οὐ πιστοῦνται τὸ εἶναι σημεῖον· 5
εἰ δὲ σημαίνουσιν, ἀκολουθήσει αὐταῖς τὸ σημειωτόν.
τοῦτο δὲ ἦν τὸ εἶναι τι σημεῖον· ὧς ἐπεται τὸ εἶναι ση-
μεῖον, ὡς ὑπεμνήσαμεν, κατὰ τὴν τοῦ λόγου περιτροπήν.

Πλὴν ἀλλ' οὕτω πιθανῶν καὶ πρὸς τὸ εἶναι σημεῖον
καὶ πρὸς τὸ μὴ εἶναι λόγων φερομένων, οὐ μᾶλλον εἶναι 10
σημεῖον ἢ μὴ εἶναι ἔησιν.

Φανερόν μὲν οὖν ἐκ τούτων ὅτι οὐδὲ ἡ ἀπόδειξις ὁμο- 134
λογουμένον τι πράγμα ἐστίν· εἰ γὰρ περὶ τοῦ σημείου
ἐπέχομεν, καὶ ἡ ἀπόδειξις δὲ σημεῖον τί ἐστι, καὶ περὶ
τῆς ἀποδείξεως ἐπέχειν ἀνάγκη. καὶ γὰρ εὐρήσομεν τοὺς 15
περὶ τοῦ σημείου λόγους ἡρωτημένους ἐφαρμόζεσθαι δυ-
ναμένους καὶ κατὰ τῆς ἀποδείξεως, ἐπεὶ καὶ πρὸς τι εἶναι
δοκεῖ καὶ ἐκκαλυπτική τοῦ συμπεράσματος, οἷς ἠκολούθει
τὰ πρὸς τὸ σημεῖον ἡμῖν εἰρημένα ὑχεδὸν ἅπαντα. εἰ δὲ 135
θεὶ καὶ ἰδίως περὶ ἀποδείξεως εἰπεῖν, συντόμως ἐπελεύσο-
μαι τὸν περὶ αὐτῆς λόγον, πρότερον σαφηνίσαι πειραθεῖς
διὰ βραχέων τί φησιν εἶναι τὴν ἀπόδειξιν.

Ἔστιν οὖν, ὡς φασίν, ἡ ἀπόδειξις λόγος δι' ὁμο-
λογουμένων λημμάτων κατὰ συναγωγὴν ἐπιφορᾶν ἐκκα-
λύπτων ἄδηλον. σαφέστερον δὲ ὃ λέγουσιν ἔσται διὰ τού- 15
των. λόγος "ἐστὶ σύστημα ἐκ λημμάτων καὶ ἐπιφορᾶς"
τούτου δὲ λήμματα μὲν εἶναι λέγεται τὰ πρὸς κατασκευὴν 136
τοῦ συμπεράσματος συμφώνως λαμβανόμενα ἀξιώματα,
ἐπιφορὰ δὲ ἡ συμπεράσμα τὸ ἐκ τῶν λημμάτων κατα-
σκευαζόμενον ἀξίωμα. οἷον ἐν τούτῳ "εἰ ἡμέρα ἔστι, φῶς 20
ἔστιν· ἀλλὰ μὴν ἡμέρα ἔστιν· φῶς ἄρα ἔστιν" τὸ μὲν
"φῶς ἄρα ἔστιν" συμπέρασμα ἔστι, τὰ δὲ λοιπὰ λήμματα.
τῶν δὲ λόγων οἱ μὲν εἰσι συνακτικοὶ οἱ δὲ ἀσύντακτοι, συν- 137

5. πιστοῦνται? 12. οὖν add V. 17. τῆς] τὴν τῆς V. 29. ἡ
ση F8V. 30. τούτω τῷ εἰ V. 33. , συνακτικὸς F4.

ακτικοὶ μὲν ὅταν τὸ συνημμένον τὸ ἀρχόμενον μὲν ἀπὸ
 τοῦ διὰ τῶν τοῦ λόγου λημμάτων συμπεπλεγμένου, λῆ-
 γον δὲ εἰς τὴν ἐπιφορὰν αὐτοῦ, ὕγιες ἢ, οἷον ὁ προειρη-
 μένος λόγος συνακτικός ἐστιν, ἐπεὶ τῇ διὰ τῶν λημμάτων
 5 αὐτοῦ συμπλοκῇ ταύτῃ "ἡμέρα ἐστι, καὶ εἰ ἡμέρα ἐστι,
 φῶς ἐστιν" ἀκολουθεῖ τὸ "φῶς ἐστιν" ἐν τούτῳ τῷ συνημ-
 μένῳ "εἰ ἡμέρα ἐστι, καὶ εἰ ἡμέρα ἐστι, φῶς ἐστιν." αὐν-
 138 ακτοὶ δὲ οἱ μὴ οὕτως ἔχοντες. τῶν δὲ συνακτικῶν οἱ μὲν
 εἰσιν ἀληθεῖς οἱ δὲ οὐκ ἀληθεῖς, ἀληθεῖς μὲν ὅταν μὴ
 10 μόνον τὸ συνημμένον ἐκ τῆς τῶν λημμάτων συμπλοκῆς
 καὶ τῆς ἐπιφορᾶς, ὡς προειρήκαμεν, ὕγιες ἢ, ἀλλὰ καὶ τὸ
 συμπέρασμα καὶ τὸ διὰ τῶν λημμάτων αὐτοῦ συμπε-
 πλεγμένον ἀληθὲς ὑπάρχῃ, ὃ ἐστιν ἡγούμενον ἐν τῷ συν-
 ημμένῳ. ἀληθεῖς δὲ συμπεπλεγμένον ἐστὶ τὸ πάντα ἔχον
 15 ἀληθῆ, ὡς τὸ "ἡμέρα ἐστι, καὶ εἰ ἡμέρα ἐστι, φῶς ἐστιν."
 139 οὐκ ἀληθεῖς δὲ οἱ μὴ οὕτως ἔχοντες. ὁ γὰρ τοιοῦτος λό-
 γος ἡμέρας οὕσης "εἰ νύξ ἐστι, σκότος ἐστιν· ἀλλὰ μὴν
 νύξ ἐστιν· σκότος ἄρα ἐστιν" συνακτικός μὲν ἐστιν, ἐπεὶ
 τὸ συνημμένον τοῦτο ὕγιες ἐστιν "εἰ νύξ ἐστι, καὶ εἰ νύξ
 20 ἐστι, σκότος ἄρα ἐστιν," οὐ μέντοι ἀληθής. τὸ γὰρ ἡγού-
 μενον συμπεπλεγμένον ψευδὸς ἐστὶ, τὸ "νύξ ἐστι, καὶ εἰ
 νύξ ἐστι, σκότος ἐστιν," ψευδὸς ἔχον ἐν ἑαυτῷ τὸ "νύξ
 ἐστιν." ψευδὸς γάρ ἐστι συμπεπλεγμένον τὸ ἔχον ἐν ἑαυτῷ
 ψευδὸς. ἔνθεν καὶ ἀληθῆ λόγον εἶναι φασὶ τὸν δι' ἀλη-
 140 θῶν λημμάτων ἀληθὲς συνάγοντα συμπέρασμα. πάλιν
 δὲ τῶν ἀληθῶν λόγων οἱ μὲν εἰσιν ἀποδεικτικοὶ οἱ δ' οὐκ
 ἀποδεικτικοί, καὶ ἀποδεικτικοὶ μὲν οἱ διὰ προδηλῶν ἁδη-
 λόν τι συνάγοντες, οὐκ ἀποδεικτικοὶ δὲ οἱ μὴ τοιοῦτοι.
 οἷον ὁ μὲν τοιοῦτος λόγος "εἰ ἡμέρα ἐστι, φῶς ἐστιν."
 20 ἀλλὰ μὴν ἡμέρα ἐστιν· φῶς ἄρα ἐστιν" οὐκ ἐστὶν ἀπο-
 δεικτικός· τὸ γὰρ φῶς εἶναι, ὅπερ ἐστὶν αὐτοῦ συμπέρασμα,
 προδηλόν ἐστιν. ὁ δὲ τοιοῦτος "εἰ ἰδρωῖτες ῥέουσι διὰ τῆς
 ἑπιφανείας, εἰσὶ νοητοὶ πόροι· ἀλλὰ μὴν ἰδρωῖτες ῥέουσι

8. οἱ εἰ μὴ V.

17. ἡμέρας οὕσης om V.

19. καὶ εἰ ἡ νύξ V.

διὰ τῆς ἐπιφανείας· εἶσιν ἄρα νοητοὶ πόροι” ἀποδεικτικός
 ἐστι, τὸ συμπέρασμα ἔχων ἄδηλον, τὸ “εἶσιν ἄρα νοητοὶ
 πόροι.” τῶν δὲ ἄδηλόν τι συναγόντων οἱ μὲν ἐφοδευτι- 141
 κῶς μόνον ἄγουσιν ἡμᾶς διὰ τῶν λημμάτων ἐπὶ τὸ συμ-
 πέρασμα, οἱ δὲ ἐφοδευτικῶς ἅμα καὶ ἐκκαλυπτικῶς. οἷον ὁ
 ἐφοδευτικῶς μὲν οἱ ἐν πίστει καὶ μνήμῃς ἡρετῆσθαι δο-
 κοῦντες, οἷός ἐστιν ὁ τοιοῦτος “εἰ τίς σοι θεῶν εἶπεν ὅτι
 πλουτήσῃ οὗτος, πλουτήσῃ οὗτος· οὗτοσί δὲ ὁ θεός”
 (δείκνυμι δὲ καθ’ ὑπόθεσιν τὸν Δία) “εἰπέ σοι ὅτι πλου-
 τήσῃ οὗτος· πλουτήσῃ ἄρα οὗτος.” συγκατατιθέμεθα ὡ
 γὰρ τῷ συμπεράσματι οὐχ οὕτως διὰ τὴν τῶν λημμάτων
 ἀνάγκην ὡς πιστεύοντες τῇ τοῦ θεοῦ ἀποφάσει. οἱ δὲ οὐ 142
 μόνον ἐφοδευτικῶς ἀλλὰ καὶ ἐκκαλυπτικῶς ἄγουσιν ἡμᾶς
 ἐπὶ τὸ συμπέρασμα, ὡς ὁ τοιοῦτος “εἰ ῥέουσι διὰ τῆς
 ἐπιφανείας ἰδρῶτες, εἶσι νοητοὶ πόροι· ἀλλὰ μὴν τὸ πρῶ- 13
 τον· τὸ δεύτερον ἄρα.” τὸ γὰρ ῥεῖν τοὺς ἰδρῶτας ἐκκα-
 λυπτικόν ἐστι τοῦ πόρους εἶναι, διὰ τὸ προεληφθαι ὅτι
 διὰ ναστοῦ σώματος ἰγρὸν οὐ δύναται φέρεσθαι. ἡ οὖν 143
 ἀπόδειξις καὶ λόγος εἶναι ὀφείλει καὶ συνακτικὸς καὶ ἀλη-
 θῆς καὶ ἄδηλον ἔχων συμπέρασμα καὶ ἐκκαλυπτόμενον ὡ
 ὑπὸ τῆς δυνάμεως τῶν λημμάτων, καὶ διὰ τοῦτο εἶναι
 λέγεται ἀπόδειξις λόγος δι’ ὁμολογουμένων λημμάτων κατὰ
 συναγωγὴν ἐπιφορὰν ἐκκαλύπτων ἄδηλον.

Διὰ τούτων μὲν οὖν σαφηνίζειν εἰώθασι τὴν ἔννοιαν
 τῆς ἀποδείξεως· ὅτι δὲ ἀνύπαρκτός ἐστιν ἡ ἀπόδειξις, ἀπ’ 144
 αὐτῶν ὧν λέγουσιν ἐπιλογίζεσθαι δυνατόν, ἕκαστον τῶν
 περιεχομένων ἐν τῇ ἐννοίᾳ διατρέποντα· οἷον γοῦν ὁ λό-
 γος σύγκειται ἐξ ἀξιωμάτων, τὰ δὲ σύνθετα πράγματα οὐ
 δύναται ὑπάρχειν ἐὰν μὴ τὰ ἐξ ὧν συνέστηκεν ἀλλήλοις
 συνυπάρχῃ, ὡς πρόδηλον ἀπὸ κλίνης καὶ τῶν παραπλη- 30
 σίων, τὰ δὲ μέρη τοῦ λόγου ἀλλήλοις οὐ συνυπάρχει. ὅτε
 γὰρ λέγομεν τὸ πρῶτον λῆμμα, οὐδέπω ὑπάρχει οὔτε τὸ
 ἕτερον λῆμμα οὔτε ἡ ἐπιφορά· ὅτε δὲ τὸ δεύτερόν φαμεν,

τὸ μὲν πρότερον λῆμμα οὐκ ἐστὶ ὑπάρχει, ἡ δὲ ἐπιφορά
οὐδέπω ἔστιν· ὅτε δὲ τὴν ἐπιφορὰν προφορῶμεθα, τὰ λήμ-
ματα αὐτῆς οὐκ ἐστὶ ὑφέστηκαν. οὐ συνυπάρχει ἄρα ἀλλή-
λοις τὰ μέρη τοῦ λόγου· ὅθεν οὐδὲ ὁ λόγος ὑπάρχειν δοῖται.
145 "χωρὶς δὲ τούτων ὁ συνακτικὸς λόγος ἀκατάληπτός ἐστιν·
εἰ γὰρ οὗτος κρίνεται ἀπὸ τῆς τοῦ συνημμένου ἀκολου-
θίας, ἡ δὲ κατὰ τὸ συνημμένον ἀκολουθία ἀντιστοιχείως
διαπεφώνηται καὶ ἔστιν ἴσως ἀκατάληπτος, ὥς ἐν τῷ περὶ
σημείου λόγῳ ὑπεμνήσαμεν, καὶ ὁ συνακτικὸς λόγος ἀκα-
146 τάληπτός ἐστι. οἱ γὰρ μὴν διαλεκτικοὶ φασιν ἀσύννακτον
λόγον γίγνεσθαι ἥτοι παρὰ διάρκεισιν ἢ παρὰ ἑλλειψιν ἢ
παρὰ τὸ κατὰ μοχθηρὸν ἡρωτηῆσθαι σχῆμα ἢ κατὰ παρολ-
κὴν. οἷον κατὰ διάρκεισιν μὴν ὅταν μὴ ἔχῃ τὰ λήμματα
ἀκολουθίαν πρὸς ἀλλήλα τε καὶ τὴν ἐπιφορὰν, ὥς ὁ τοιοῦ-
15 τος "εἰ ἡμέρα ἔστι, φῶς ἔστιν· ἀλλὰ μὴν πυροὶ ἐν ἀγορᾷ
147 πωλοῦνται· Δίω· ἄρα περιπατεῖ." παρὰ δὲ παρολκὴν ὅταν
εὐρίσκηται λῆμμα παρέλκον πρὸς τὴν τοῦ λόγου συναγω-
γὴν, οἷον "εἰ ἡμέρα ἔστι, φῶς ἔστιν· ἀλλὰ μὴν ἡμέρα
ἔστιν, ἀλλὰ καὶ Δίω· περιπατεῖ· φῶς ἄρα ἔστιν." παρὰ
20 δὲ τὸ ἐν μοχθηρῷ ἡρωτηῆσθαι σχήματι ὅταν μὴ ἢ τὸ
σχῆμα τοῦ λόγου συνακτικόν, οἷον ὄντων συλλογισμῶν, ὥς
φασί, τούτων "εἰ ἡμέρα ἔστι, φῶς ἔστιν· ἀλλὰ μὴν ἡμέρα
ἔστιν· φῶς ἄρα ἔστιν," "εἰ ἡμέρα ἔστι, φῶς ἔστιν· οὐχὶ
δὲ φῶς ἔστιν· οὐκ ἄρα ἡμέρα ἔστιν," ὁ λόγος ἀσύννακτός
25 ἔστιν οὗτος "εἰ ἡμέρα ἔστι, φῶς ἔστιν· ἀλλὰ μὴν φῶς
148 ἔστιν· ἡμέρα ἄρα ἔστιν." ἐπεὶ γὰρ ἐπαγγέλλεται τὸ συν-
ημμένον ἐντὸς τοῦ ἐν αὐτῷ ἡγουμένου εἶναι καὶ τὸ λῆγον,
εἰκότως τοῦ ἡγουμένου προσλαμβανομένου ἐπάγεται καὶ
τὸ λῆγον, καὶ τοῦ λήγοντος ἀναιρουμένου ἀναιρεῖται καὶ
30 τὸ ἡγούμενον· εἰ γὰρ ἦν τὸ ἡγούμενον, ἦν αὖ καὶ τὸ
λήγον. τοῦ δὲ λήγοντος προσλαμβανομένου οὐ πάντως
τίθεται καὶ τὸ ἡγούμενον· οὐδὲ γὰρ ὑπισχνεῖτο τὸ συν-
ημμένον τῷ λήγοντι ἀκολουθεῖν τὸ ἡγούμενον, ἀλλὰ τῷ

6. τῆς add V. 18. μὴν] μὴν καὶ FG. 23. πῶς ἐστι add X.
25. μὴν ἡμέτερά ἐστι, πῶς ἄρα GSV: corr Fabricius. 29. ἀνηγομένου V.

ἡγουμένῳ τὸ λῆγον μόνον. διὰ τοῦτο οὖν ὁ μὲν ἐκ συν- 149
 ημμένου καὶ τοῦ ἡγουμένου τὸ λῆγον συνάγων συλλογι-
 στικὸς εἶναι λέγεται, καὶ ὁ ἐκ συνημμένου καὶ τοῦ ἀντι-
 κειμένου τοῦ λήγοντος τὸ ἀντικείμενον τῷ ἡγουμένῳ
 συνάγων· ὁ δὲ ἐκ συνημμένου καὶ τοῦ λήγοντος τὸ ἡγου-
 μενον συνάγων ἀσύννακτος, "ὥς ὁ προειρημένος, παρὰ καὶ
 ἀληθῶν ὄντων τῶν λημμάτων αὐτοῦ ψεύδους συνάγει,
 ὅταν λυχναίου φωτὸς ὄντος νυκτὸς λέγεται. τὸ μὲν γὰρ
 "εἰ ἡμέρα ἔστι, φῶς ἔστι" συνημμένον ἀληθές ἐστιν, καὶ
 ἢ "ἀλλὰ μὴν φῶς ἔστι" πρόσληψις, ἢ δὲ "ἡμέρα ἄρα" 10
 ἐπιφορὰ ψευδής. κατὰ παράλειψιν δὲ ἔστι μοχθηρὸς λό- 150
 γος ἐν ᾧ παραλείπεται τι τῶν πρὸς τὴν συναγωγὴν τοῦ
 συμπεράσματος χρησιμεύοντων· οἷον ὑγιоὺς ὄντος, ὡς
 οἴονται, τοῦ λόγου τούτου "ἦτοι ἀγαθός ἐστιν ὁ πλοῦτος
 ἢ κακός ἢ ἀδιάφορος· οὔτε δὲ κακός ἐστιν οὔτε ἀδιάφο- 15
 ρος· ἀγαθός ἄρα ἐστίν," παῦλός ἐστι παρὰ ἔλλειψιν οὗτος
 ὁ λόγος "ἦτοι ἀγαθός ἐστιν ὁ πλοῦτος ἢ κακός· οὐκ ἔστι
 δὲ κακός· ἀγαθός ἄρα ἐστίν." ἐὰν οὖν δείξω ὅτι ἀνδεμία 151
 διαφορὰ τῶν ἀσυνάκτων διακρίνεσθαι δύναται κατ' αὐτοὺς
 ἀπὸ τῶν συνακτικῶν, ἔδειξα ὅτι ἀπατάληπτός ἐστιν ὁ συν- 20
 ακτικὸς λόγος, ὡς περὶ αὐτὰς εἶναι τὰς κατὰ διαλεκτικὴν
 αὐτοῖς φεραμένας ἀπειρολογίας. δείκνυμι δὲ οὕτως.

Ὁ κατὰ διάρτησιν ἀσύννακτος λόγος ἐλέγξτο ἔγνωρί- 152
 σθαι ἐκ τοῦ μὴ ἔχειν ἀκολουθίαν τὰ λήμματα αὐτοῦ πρὸς
 ἀλλήλα καὶ τὴν ἐπιφορὰν. ἐπεὶ οὖν τῆς γνώσεως τῆς ἀκο- 25
 λουθίας ταύτης δεῖ προηγεῖσθαι τὴν κρίσιν τοῦ συνημ-
 μένου, ἀναπύκναιον δὲ ἐστὶ τὸ συνημμένον, ὡς ἐπιλογι-
 σάμην, ἀδιάκριτος ἔσται καὶ ὁ κατὰ διάρτησιν ἀσύννακτος
 λόγος. καὶ γὰρ ὁ λέγων κατὰ διάρτησιν ἀσύννακτον εἶναι 153
 τινὰ λόγον, φάσιν μὲν προφερόμενος μόνην ἀντιτιθεμέ- 30
 νην αὐτῷ φάσιν ἔξει τὴν ἀντικειμένην τῇ προειρημένῃ·
 ἀποδεικνύς δὲ διὰ λόγου ἀκούσεται ὅτι δεῖ τὸν λόγον τοῦ-

6. προειρηκώς L. 8. λέγεται FG. 11. ψεύδους psittacus. 15. ἔστιν
 ὁ πλοῦτος οὔτε V. 19. διακρίνεσθαι L. 20. συνακτικῶν V. 28. ἀδιά-
 κριτος L om: Stephanus indiinducabilis erit; cui indiinducabile et τὸ ἀδιά-
 κριτον et τὸ ἀνέπικριτον. διαίρεισιν V.

τον πρότερον συνακτικὸν εἶναι, εἰθ' οὕτως ἀποδεικνύειν
 ὅτι ἀσυνάρτητα τὰ λήμματα τοῦ διηρηθῆσθαι λεγομένου
 λόγου. οὐ γνωσόμεθα δὲ εἰ ἔστιν ἀποδεικτικός, μὴ ἔχον-
 5 τες συνημμένου σύμφωνον κρίσιν, ἢ κρινοῦμεν εἰ ἀπο-
 λουθεῖ τῇ διὰ τῶν λημμάτων τοῦ λόγου συμπλοκῇ τὸ
 συμπέρασμα. καὶ κατὰ τοῦτο οὖν οὐχ ἔχομεν διακρίνειν
 τῶν συνακτικῶν τὸν κατὰ διάρτησιν μοχθηρὸν εἶναι λε-
 154 γόμενον. τὰ δὲ αὐτὰ ἐροῦμεν πρὸς τὸν λέγοντα μοχθηρὸν
 εἶναι λόγον τινὰ παρὰ τὸ ἐν φαύλῳ σχήματι ἡρωτηθῆσθαι.
 10 ὁ γὰρ κατασκευάζων ὅτι μοχθηρὸν τι σχήμά ἐστιν, οὐχ
 ἔξει ὁμολογούμενον συνακτικὸν λόγον δι' οὐ δυνήσεται
 155 συνάγειν ὃ φησιν. δυνάμει δὲ ἀντειρηθῶ διὰ τοῦτο καὶ
 πρὸς τοὺς πειρωμένους παρ' ἑλλειψιν ἀσυνάκτους λόγους
 εἶναι δεικνύειν. εἰ γὰρ ὁ ἐντελής ἀπηρητισμένος ἀδιάκρι-
 15 τός ἐστι, καὶ ὁ ἐν ἑλλείψει ἄδηλος ἐσται. καὶ ἔτι ὁ διὰ
 λόγου δεικνύειν τινὰ ἑλλιπῆ βουλόμενος λόγον, μὴ ἔχων
 συνημμένου κρίσιν ὁμολογημένην, δι' ἧς κρίνειν δυνήσε-
 ται τὴν ἀκολουθίαν τοῦ ὑπ' αὐτοῦ λεγομένου λόγου, οὐ
 δυνήσεται κεκριμένως καὶ ὀρθῶς λέγειν ὅτι ἑλλιπής ἐστιν.
 156 ἀλλὰ καὶ ὁ κατὰ παρολκὴν λεγόμενος εἶναι μοχθηρὸς ἀδιά-
 κριτός ἐστιν ἀπὸ τῶν ἀποδεικτικῶν. ὅσον γὰρ ἐπὶ τῇ
 παρολκῇ καὶ οἱ θρυλούμενοι παρὰ τοῖς στωικοῖς ἀναπό-
 δεικτοι ἀσύνακτοι εὐρεθήσονται, ὧν ἀναιρουμένων ἡ πᾶσα
 διαλεκτικὴ ἀνατρέπεται· οὗτοι γὰρ εἰσιν οὓς φασιν ἀπο-
 20 δείξως μὲν μὴ δεῖσθαι πρὸς τὴν ἑαυτῶν σύστασιν, ἀπο-
 δεικτικούς δὲ ὑπάρχειν τοῦ καὶ τοὺς ἄλλους συνάγειν λό-
 γους. ὅτι δὲ παρέλκουσιν, ἔσται σαφές ἐκθεμένων ἡμῶν
 τοὺς ἀναποδείκτους καὶ οὕτως ὃ φάμεν ἐπιλογιζομένων.

157 Πολλοὺς μὲν ἀναποδείκτους ὀνειροπολοῦσιν, πέντε δὲ
 30 τούτους μάλιστα ἐκτίθενται, εἰς οὓς οἱ λοιποὶ πάντες ἀνα-
 φέρεσθαι δοκοῦσιν, πρῶτον τὸν ἐκ συνημμένου καὶ τοῦ
 ἡγουμένου τὸ λῆγον συνάγοντα, οἷον "εἰ ἡμέρα ἐστι, φῶς

7. λεγόμενον] λόγον L. 12. τούτων? ex his Stephanus. 14. ἐν-
 τελής καὶ ἀπηρητισμένος? 15. ἐν om V. [εἰ] ὅτι L: praeteren Ste-
 phanus. 31. τὸν om L.

ἔστιν· ἀλλὰ μὴν ἡμέρα ἔστιν· φῶς ἄρα ἔστιν.” δεύτερον τὸν ἐκ συνημμένου καὶ τοῦ ἀντικειμένου τοῦ λήγοντος τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἡγουμένου συνάγοντα, οἷον “εἰ ἡμέρα ἔστι, φῶς ἔστιν· οὐκ ἔστι δὲ φῶς· οὐκ ἄρα ἡμέρα ἔστιν.” τρίτον τὸν ἐξ ἀποφατικοῦ συμπλοκῆς καὶ ἐνὸς τῶν ἐκ τῆς 159 συμπλοκῆς τὸ ἀντικείμενον τοῦ λοιποῦ συνάγοντα, “οἷον “οὐχὶ ἡμέρα ἔστι καὶ νύξ ἔστιν· ἡμέρα δὲ ἔστιν· οὐκ ἄρα νύξ ἔστιν.” τέταρτον τὸν ἐκ διεξευγμένου καὶ ἐνὸς τῶν ἐπεξευγμένων τὸ ἀντικείμενον τοῦ λοιποῦ συνάγοντα, οἷον “ἦτοι ἡμέρα ἔστιν ἢ νύξ ἔστιν· ἡμέρα δὲ ἔστιν· οὐκ ἄρα 10 νύξ ἔστιν.” πέμπτον τὸν ἐκ διεξευγμένου καὶ τοῦ ἀντικειμένου ἐνὸς τῶν ἐπεξευγμένων τὸ λοιπὸν συνάγοντα, οἷον “ἦτοι ἡμέρα ἔστιν ἢ νύξ ἔστιν· οὐχὶ δὲ νύξ ἔστιν· ἡμέρα ἄρα ἔστιν.”

Οὗτοι μὲν οὖν εἰσιν οἱ θρυλούμενοι ἀναπόδεικτοι, 159 πάντες δέ μοι δοκοῦσιν ἀσύνακτοι εἶναι κατὰ παρολκήν. αὐτίκα γοῦν, ἵνα ἀπὸ τοῦ πρώτου ἀρξώμεθα, ἦτοι ὁμολογεῖται ὅτι ἀκολουθαί τὸ “φῶς ἔστιν” τῷ “ἡμέρα ἔστιν” ἡγουμένῳ αὐτῷ ἐν τῷ “εἰ ἡμέρα ἔστι, φῶς ἔστιν” συνημμένῳ, ἢ ἀθροῖον ἔστιν. ἀλλ’ εἰ μὲν ἀθροῖον ἔστιν, οὐ 20 δώσομεν τὸ συνημμένον ὡς ὁμολογούμενον· εἰ δὲ πρόθροῖον ἔστιν ὅτι ὄντος τοῦ “ἡμέρα ἔστιν” ἐξ ἀνάγκης ἔστι καὶ τὸ “φῶς ἔστιν,” εἰπόντων ἡμῶν ὅτι ἡμέρα ἔστιν, συναγεται καὶ τὸ φῶς ἔστιν, ὥς ἀρκαῖν τὸν τοιοῦτον λόγον “ἡμέρα ἔστι, φῶς ἄρα ἔστιν,” καὶ παρέλκειν τὸ “εἰ ἡμέρα 25 ἔστι, φῶς ἔστιν” συνημμένον. ὁμοίως δὲ φερόμεθα καὶ 160 ἐπὶ τοῦ δευτέρου ἀναποδείκτου. ἦτοι γὰρ ἐνδέχεται τοῦ λήγοντος μὴ ὄντος εἶναι τὸ ἡγούμενον, ἢ οὐκ ἐνδέχεται. ἀλλ’ εἰ μὲν ἐνδέχεται, οὐκ ἔσται ὑγιὲς τὸ συνημμένον· εἰ δὲ οὐκ ἐνδέχεται, ἅμα τῷ τεθῆναι τὸ “οὐχὶ τὸ λῆγον” τί- 30 θεται καὶ τὸ “οὐχὶ τὸ ἡγούμενον,” καὶ παρέλκει πάλιν τὸ συνημμένον, τῆς συνερωτήσεως τοιαύτης γινομένης “οὐχὶ φῶς ἔστιν, οὐκ ἄρα ἡμέρα ἔστιν.” ὁ δὲ αὐτὸς λόγος καὶ 161

2. συνημμένον] κινουμένον V. 3. εἰ om V. 14. ἄρα om V.
15. εἰσιν om X. 33. ἡμέρα] ἢ ἡμέρα X, ὅτι ἡμέρα ceteri.

- ἐπὶ τοῦ τρίτου ἀναποδείκτου. ἤτοι γὰρ πρόδηλόν ἐστιν ὅτι οὐκ ἐνδέχεται τὰ ἐν τῇ συμπλοκῇ συνυπάρξαι ἀλλήλοις, ἢ ἄδηλον. καὶ εἰ μὲν ἄδηλον, οὐ δώσομεν τὸ ἀποφατικὸν τῆς συμπλοκῆς· εἰ δὲ πρόδηλον, ἅμα τῷ τεθῆναι τὸ ἕτερον ἀναιρεῖται τὸ λοιπόν, καὶ παρέλκει τὸ ἀποφατικὸν τῆς συμπλοκῆς, οὕτως ἡμῶν ἐρωτῶντων “ἡμέρα ἐστιν, οὐκ ἄρα νύξ ἐστιν.” τὰ δὲ παραπλήσια λέγομεν καὶ ἐπὶ τοῦ τετάρτου καὶ ἐπὶ τοῦ πέμπτου ἀναποδείκτου. ἤτοι γὰρ πρόδηλόν ἐστιν ὅτι ἐν τῷ διεξυγμένῳ τὸ μὲν ἀληθές ἐστι τὸ δὲ ψεῦδος μετὰ μάχης τελείας, ὅπερ ἐπαγγέλλεται τὸ διεξυγμένον, ἢ ἄδηλον. καὶ εἰ μὲν ἄδηλον, οὐ δώσομεν τὸ διεξυγμένον· εἰ δὲ πρόδηλον, τεθέντος ἐνὸς ἀπ’ αὐτῶν φανερόν ἐστιν ὅτι τὸ λοιπὸν οὐκ ἐστιν, “καὶ ἀναιρεθέντος ἐνὸς πρόδηλον ὅτι τὸ λοιπὸν ἐστιν, ὡς ἀρκεῖν συναρωτᾶν οὕτως “ἡμέρα ἐστιν, οὐκ ἄρα νύξ ἐστιν,” “οὐχὶ ἡμέρα ἐστιν, νύξ ἄρα ἐστιν,” καὶ παρέλκειν τὸ διεξυγμένον.
- 163 Παραπλήσια δὲ λέγειν ἐνεργεῖ καὶ περὶ τῶν κατηγορικῶν καλουμένων συλλογισμῶν, οἷς μάλιστα χρῶνται οἱ ἀπὸ τοῦ περιπάτου. οἷον γούν ἐκ τούτου τῷ λόγῳ “τὸ δίκαιον καλόν, τὸ καλὸν ἀγαθόν, τὸ δίκαιον ἄρα ἀγαθόν” ἤτοι ὁμολογεῖται καὶ πρόδηλόν ἐστιν ὅτι τὸ καλὸν ἀγαθόν ἐστιν, ἢ ἀμφισβητεῖται καὶ ἐστιν ἄδηλον. ἀλλ’ εἰ μὲν ἄδηλόν ἐστιν, οὐ δοθήσεται κατὰ τὴν τοῦ λόγου συνερώτησιν, καὶ διὰ τοῦτο οὐ συνάξει ὁ συλλογισμὸς· εἰ δὲ πρόδηλόν ἐστιν ὅτι πᾶν ὅπερ ἂν ᾖ καλόν, τοῦτο πάντως καὶ ἀγαθόν ἐστιν, ἅμα τῷ λεχθῆναι ὅτι τόδε τι καλόν ἐστι συνεισάγεται καὶ τὸ ἀγαθὸν αὐτὸ εἶναι, ὡς ἀρκεῖν τὴν τοιαύτην συνερώτησιν “τὸ δίκαιον καλόν, τὸ δίκαιον ἄρα ἀγαθόν,” καὶ παρέλκειν τὸ ἕτερον λῆμμα ἐν ᾧ τὸ καλὸν ἀγαθόν εἶναι ἐλέγετο. ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τῷ τοιούτῳ λόγῳ “Σωκράτης ἄνθρωπος, πᾶς ἄνθρωπος ζῶν, Σωκράτης ἄρα ζῶν,” εἰ μὲν οὐκ ἐστι πρόδηλον αὐτόθεν ὅτι πᾶν ὃ τι περ ἂν ᾖ ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ ζῶν ἐστιν, οὐχ ὁμολογεῖ-

ται ἡ καθόλου πρότασις, οὐδὲ δώσωμεν αὐτὴν ἐν τῇ συ-
 ερωτήσει. εἰ δὲ ἔπεται τῷ ἄνθρωπῳ τινα εἶναι τὸ καὶ 165
 ζῶον αὐτὸν ὑπάρχειν, καὶ διὰ τοῦτο ἀληθὴς ἐστὶν ὁμολο-
 γουμένως ἡ "πᾶς ἄνθρωπος ζῶον" πρότασις, ἅμα τῷ
 λαχθῆναι ὅτι Σωκράτης ἄνθρωπος συνεισάγεται καὶ τὸ ζῶον
 αὐτὸν εἶναι, ὥς ἀρκεῖν τὴν τοιαύτην συνερώτησιν "Σω-
 κράτης ἄνθρωπος, Σωκράτης ἄρα ζῶον," καὶ παρέλκειν τὴν
 "πᾶς ἄνθρωπος ζῶον" πρότασιν. παρακλήσεις δὲ με- 166
 θόδοις καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων πρώτων κατηγορικῶν λόγων
 χρῆσθαι δυνατόν ἐστιν, ἵνα μὴ νῦν ἐνδιατρίβωμεν. 10

Πλὴν ἐπεὶ παρέλκουσιν οὗτοι οἱ λόγοι ἐν οἷς τὴν ὑπο-
 βάθραν τῶν συλλογισμῶν οἱ διαλεκτικοὶ τίθενται, ὅσον
 ἐπὶ τῇ παρολῇ διατρέπεται πᾶσα ἡ διαλεκτική, μὴ δυνα-
 μένων ἡμῶν διακρίναι τοὺς παρέλκοντας καὶ διὰ τοῦτο
 ἀσυνάκτους λόγους ἀπὸ τῶν συνακτικῶν καλουμένων συλ- 15
 λογισμῶν. εἰ δὲ οὐκ ἀρέσκει τισὶ λόγους μονολημμάτους 167
 εἶναι, οὐκ εἰσὶν "ἄξιοπιστότεροι Ἀντιπάτρου, ὃς οὐδὲ τοὺς
 τοιοῦτους λόγους ἀποδοκιμάζει.

Διὰ ταῦτα μὲν οὖν ἀνεπίκριτός ἐστιν ὁ παρὰ τοῖς
 διαλεκτικοῖς συνακτικὸς καλούμενος λόγος. ἀλλὰ καὶ ὁ ἀλη- 20
 θὴς λόγος ἀνεύρετός ἐστι διὰ τε τὰ προειρημένα καὶ ἐπεὶ
 πάντως ὀφείλει εἰς ἀληθὲς λήγειν. τὸ γὰρ συμπίερασμα
 τὸ ἀληθὲς εἶναι λεγόμενον ἦτοι φαινόμενόν ἐστιν ἡ ἀθη-
 λον. καὶ φαινόμενον μὲν οὐδαμῶς· οὐ γὰρ ἂν δέοιτο τοῦ 168
 διὰ τῶν λημμάτων ἐκκαλύπτεσθαι δι' αὐτοῦ προσπίπτον 25
 καὶ οὐχ ἦετον τῶν λημμάτων αὐτοῦ φαινόμενον. εἰ δὲ
 ἀθῆλον, ἐπεὶ περὶ τῶν ἀθῆλων ἀνεπικρίτως διαπεφώνηται,
 καθάπερ ἔμπροσθεν ὑπεμνήσαμεν, διόπερ καὶ ἀκατά-
 ληπτά ἐστιν, ἀκατάληπτον ἔσται καὶ τὸ συμπίερασμα τοῦ
 ἀληθοῦς εἶναι λεγόμενου λόγου. εἰ δὲ [καὶ] τοῦτο ἀκατά- 30
 ληπτόν ἐστιν, οὐ γνωσόμεθα πότερον ἀληθὲς ἐστὶ τὸ
 συναγόμενον ἢ ψεῦδες. ἀγνοήσομεν οὖν πότερον ἀληθὲς
 ἐστὶν ὁ λόγος ἡ ψευδής, καὶ ἀνεύρετος ἔσται ὁ ἀληθής

2. τοῦ ἀνθρώπου L.   τινα] τὸ VX, τὶ ceteri.   3. ἀληθὲς V.
 25. προσπίπτον L.   26. εἰ δὲ] οὐδὲ FB.   30. ἀληθὲς V.

- 169 λόγος. ἵνα δὲ καὶ ταῦτα παρωμεν, ὁ διὰ προδήλων ἄδη-
 λων συνάγων ἀνεύρετός ἐστιν. εἰ γὰρ ἔπεται τῇ διὰ τῶν
 λημμάτων αὐτοῦ συμπλοκῇ ἢ ἐπιφορᾷ, τὸ δ' ἐπόμενον
 καὶ τὸ λῆγον πρὸς τί ἐστι καὶ πρὸς τὸ ἡγούμενον, τὰ δὲ
 πρὸς τι συγκαταλαμβάνεται ἀλλήλοις, ὡς παρθετήσαμεν, εἰ
 μὲν ἄδηλόν ἐστι τὸ συμπέρασμα, ἄδηλα ἔσται καὶ τὰ λήμ-
 ματα, εἰ δὲ πρόδηλά ἐστι τὰ λήμματα, πρόδηλον ἔσται
 καὶ τὸ συμπέρασμα ἅτε συγκαταλαμβανόμενον αὐτοῖς προ-
 δήλοις οὖσιν, ὡς μηκέτι ἐκ προδήλων ἄδηλον συνάγεσθαι.
- 170 διὰ δὲ ταῦτα οὐδὲ ἐκκαλύπτεται ὑπὸ τῶν λημμάτων ἢ
 ἐπιφορᾷ, ἥτοι ἄδηλος οὖσα καὶ μὴ καταλαμβανομένη, ἢ
 πρόδηλος καὶ μὴ δεομένη τοῦ ἐκκαλύψοντος. εἰ τοίνυν ἢ
 ἀπόδειξις λόγος εἶναι λέγεται κατὰ συναγωγὴν, τουτέστι
 συνακτικῶς, διὰ τινων ὁμολογουμένως ἀληθῶν ἐπιφορὰν
 15 ἐκκαλύπτων ἄδηλον, ὑπεμνήσαμεν δὲ ἡμεῖς ὅτι οὔτε λό-
 γος τις ἔστιν οὔτε συνακτικός οὔτε ἀληθής οὔτε διὰ τινων
 προδήλων ἄδηλον συνάγων οὔτε ἐκκαλυπτικός τοῦ συμ-
 περάσματος, φανερόν ἐστιν ὅτι ἀνυπόστατός ἐστιν ἢ
 ἀπόδειξις.
- 171 "Καὶ κατ' ἐκείνην δὲ τὴν ἐπιβολὴν ἀνύπαρκτον ἢ καὶ
 ἀνεπινόητον εὐρήσομεν τὴν ἀπόδειξιν. ὁ γὰρ λέγων εἶναι
 ἀπόδειξιν ἥτοι γενικὴν τίθεισιν ἀπόδειξιν ἢ εἰδικὴν τινα·
 ἀλλ' οὔτε τὴν γενικὴν οὔτε εἰδικὴν ἀπόδειξιν τιθέναι δυ-
 νατόν, ὡς ὑπομνήσομεν· παρὰ δὲ ταύτας ἄλλο τι νοεῖν
 20 οὐκ ἐνδέχεται· οὐκ ἄρα δύναται τις ὡς ὑπάρχουσιν τι-
 172 θέναι τὴν ἀπόδειξιν. ἢ μὲν οὖν γενικὴ ἀπόδειξις ἀνυπό-
 στατός ἐστι διὰ τὰδε. ἥτοι ἔχει λήμματά τινα καὶ τινα
 ἐπιφορὰν ἢ οὐκ ἔχει. καὶ εἰ μὲν οὐκ ἔχει, οὐδὲ ἀπόδειξις
 ἐστίν· εἰ δὲ λήμματά τινα ἔχει καὶ ἐπιφορὰν τινα, ἐπεὶ
 30 πᾶν τὸ ἀποδεικνύμενον οὕτω καὶ ἀποδεικνύον ἐπὶ μέρους
 ἐστίν, εἰδικὴ ἔσται ἀπόδειξις· οὐκ ἄρα ἔστι τις γενικὴ ἀπό-
 173 δειξις. ἀλλ' οὐδὲ εἰδική. ἥτοι γὰρ τὸ ἐκ τῶν λημμάτων
 καὶ τῆς ἐπιφορᾶς σύστημα ἀπόδειξιν ἐροῦσιν, ἢ τὸ σῦ-

14. συνακτικός L, synactice Stephanus. nisi praestiterit totum hoc
 τουτέστι συνακτικός elicere. 27. τινα καὶ om V.

στημα τῶν λημμάτων μόνον· οὐδέτερον δὲ τούτων ἐστὶν ἀπόδειξις, ὡς παραστήσω· οὐκ ἄρα ἐστὶν εἰδικὴ ἀπόδειξις. τὸ μὲν οὖν σύστημα τὸ ἐκ τῶν λημμάτων καὶ τῆς ἐπι- 174 φορᾶς οὐκ ἐστὶν ἀπόδειξις πρῶτον μὲν ὅτι μέρος τι ἔχουσα ἄδηλον, τουτέστι τὴν ἐπιφορὰν, ἄδηλος ἐσται, ὅπερ ἄτο- 5 πον· εἰ γὰρ ἄδηλός ἐστιν ἡ ἀπόδειξις, αὐτὴ δεήσεται τοῦ ἀποδείξοντος αὐτὴν μᾶλλον ἢ ἑτέρων ἐσται ἀποδεικτική. εἶτα καὶ ἐπεὶ πρὸς τί φασιν εἶναι τὴν ἀπόδειξιν καὶ πρὸς 175 τὴν ἐπιφορὰν, τὰ δὲ πρὸς τι πρὸς ἑτέροις νοεῖται, ὡς αὐτοί φασιν, ἔτερον εἶναι δεῖ τὸ ἀποδεικνύμενον τῆς ἀπο- 10 δείξεως· εἰ οὖν τὸ συμπέρασμά ἐστι τὸ ἀποδεικνύμενον, οὐ νοηθήσεται ἡ ἀπόδειξις σὺν τῷ συμπεράσματι. καὶ γὰρ ἥτοι συμβάλλεται τι πρὸς τὴν ἀπόδειξιν αὐτοῦ τὸ συμ- πέρασμα ἢ οὐδαμῶς· ἀλλ' εἰ μὲν συμβάλλεται, αὐτοῦ ἐσται ἐκκαλυπτικόν, εἰ δὲ οὐ συμβάλλεται ἀλλὰ παρέλκει, 15 οὐδὲ μέρος τῆς ἀποδείξεως ἐσται, ἐπεὶ ἀκείνην κατὰ παρ- ολκὴν ἐροῦμεν εἶναι μοχθηράν. ἀλλ' οὐδὲ τὸ σύστημα 176 τῶν λημμάτων μόνων ἀπόδειξις ἂν εἴη· τίς γὰρ ἂν εἴποι τὸ οὕτω λεγόμενον "εἰ ἡμέρα ἐστὶ, φῶς ἐστίν· ἀλλὰ μὴν ἡμέρα ἐστίν" ἢ λόγον εἶναι ἢ διάνοιαν ὅλως ἀπαρτίζουσιν; 20 οὐκ ἄρα οὐδὲ τὸ σύστημα τῶν λημμάτων μόνον ἀπόδει- ξις ἐστίν. οὐδὲ ἡ εἰδικὴ ἄρα ἀπόδειξις ὑπόστασιν" ἔχει. εἰ δὲ μήτε ἡ εἰδικὴ ἀπόδειξις ὑφέστηκε μήτε ἡ γενικὴ, παρὰ δὲ ταύτας οὐκ ἐστὶν ἐννοεῖν ἀπόδειξιν, ἀνυπόστατός ἐστιν ἡ ἀπόδειξις.

25

"Ἐτι ἐκ τούτων τὸ ἀνυπόστατον τῆς ἀποδείξεως ἐνε- 177 σтин ὑπομιμνήσκουσιν. εἰ γὰρ ἐστὶν ἀπόδειξις, ἥτοι φαινο- μένη φαινομένου ἐστὶν ἐκκαλυπτικὴ ἢ ἄδηλος ἀδήλου ἢ ἄδηλος φαινομένου ἢ φαινομένη ἀδήλου· οὐδενὸς δὲ τού- των ἐκκαλυπτικὴ δύναται ἐπινοεῖσθαι· ἀνεπινόητος ἄρα 30 ἐστίν. εἰ μὲν γὰρ φαινομένη φαινομένου ἐκκαλυπτικὴ ἐστίν, 178 ἐσται τὸ ἐκκαλυπτόμενον ἅμα φαινομένον τε καὶ ἄδηλον,

1. τῶν] ἐκ τῶν FG.
 10. τὸν V.
 11. μόνων V.

μόνων v. 18.

8. ἡ ἀπόδειξις αὕτη, δεήσε-
 20. post ἡμέρα ἐστίν cum Fabricio omisi φῶς
 23. ὑφέστηκε μὴδὲ FG.

- φαινόμενον μὲν ἐπεὶ τοιοῦτον εἶναι ὑπετίθη, ἄθλον δὲ ἐπεὶ δεῖται τοῦ ἐκκαλύποντος καὶ οὐκ ἐξ ἑαυτοῦ ὑποπίπτει ἡμῖν σαφῶς. εἰ δὲ ἄθλος ἀθλήου, αὐτῇ δεῖσεται τοῦ ἐκκαλύποντος αὐτήν καὶ οὐκ ἔσται ἐκκαλυπτική ἐτέρων, ὅπερ 179 ἀφέστηκε τῆς ἐννοίας τῆς ἀποδείξεως. διὰ δὲ ταῦτα οὐδὲ ἄθλος προδήλου δύναται εἶναι ἀπόδειξις. ἀλλ' οὐδὲ πρό-
 ἄθλος ἀθλήου· ἐπεὶ γὰρ πρὸς τι ἐστίν, τὰ δὲ πρὸς τι ἀλλή-
 τοις συγκαταλαμβάνεται, συγκαταλαμβανόμενον τῇ προ-
 δήλῳ ἀποδείξει τὸ ἀποδείκνυσθαι λεγόμενον πρόδηλον ἔσται,
 10 ὥς περιτρέπεσθαι τὸν λόγον καὶ μὴ εὐρίσκεισθαι πρόδηλον
 τὴν ἀθλήου ἀποδεικτικήν. εἰ οὖν μήτε φαινομένη φαινο-
 μένου ἐστὶν ἢ ἀπόδειξις μήτε ἄθλος ἀθλήου μήτε ἄθλος
 προδήλου μήτε πρόδηλος ἀθλήου, παρὰ δὲ ταῦτα οὐδὲν
 εἶναι λέγουσιν, λεκτέον μὴδὲν εἶναι τὴν ἀπόδειξιν.
- 180 Πρὸς τούτοις κακῆτο λεκτέον. διαπεφώνηται περὶ τῆς
 ἀποδείξεως· οἱ μὲν γὰρ μὴδὲ εἶναι λέγουσιν αὐτήν, ὥς οἱ
 μὴδὲν ὅλως εἶναι φάσκοντες, οἱ δὲ εἶναι, ὥς οἱ πολλοὶ
 τῶν δογματικῶν· ἡμεῖς δὲ μὴ μᾶλλον εἶναι αὐτήν ἢ μὴ
 181 εἶναι φαμέν. καὶ ἄλλως ἢ ἀπόδειξις δόγμα πάντως περι-
 20 ἔχει, περὶ παντὸς δὲ δόγματος διαπεφωνήκασιν, ὥστε περὶ
 πάσης ἀποδείξεως ἀνάγκη εἶναι διαφωνίαν. εἰ γὰρ τῆς ἀπο-
 δείξεως τοῦ εἶναι κενὸν λόγου ἔνεκεν ὁμολογουμένης καὶ
 τὸ εἶναι κενὸν συνομολογεῖται, "δῆλον ὅτι οἱ ἀμφισβητοῦν-
 τες περὶ τοῦ εἶναι κενὸν καὶ περὶ τῆς ἀποδείξεως αὐτοῦ
 25 ἀμφισβητοῦσιν· καὶ περὶ τῶν ἄλλων δογμάτων, ὧν εἰσιν
 αἱ ἀποδείξεις, ὁ αὐτὸς λόγος. πᾶσα τοίνυν ἀπόδειξις ἀμ-
 182 φισβητεῖται καὶ ἐν διαφωνίᾳ ἐστίν. ἐπεὶ οὖν ἄθλος ἐστίν
 ἢ ἀπόδειξις διὰ τὴν διαφωνίαν τὴν περὶ αὐτῆς (τὰ γὰρ
 διάφωνα, καθὸ διαπεφώνηται, ἄθλά ἐστιν), οὐκ ἔστιν ἐξ
 30 ἑαυτῆς προὔπτος ἀλλ' ἐξ ἀποδείξεως ὀφείλει ἡμῖν συνίστα-
 σθαι. ἢ οὖν ἀπόδειξις δι' ἧς κατασκευάζεται ἢ ἀπόδειξις,
 ὁμολογουμένη μὲν καὶ προὔπτος οὐκ ἔσται (ζητούμεν γὰρ
 νῦν εἰ ἐστὶν ἀπόδειξις ὅλως), διαφωνουμένη δὲ καὶ ἄθλος

οὕσα δεῖσεται ἀποδείξεως ἄλλης, καὶ αἰνῶν ἄλλης, καὶ μέχρις ἀπείρου. ἀδύνατον δὲ ἀπειρα ἀποδείξαι· ἀδύνατον ἄρα παραστήσαι ὅτι ἔστιν ἀπόδειξις. ἀλλ' οὐδὲ διὰ σημείου 183 δύναται ἐκκαλύπτεσθαι. ζητούμενου γὰρ τοῦ εἰ ἔστι σημεῖον, καὶ ἀποδείξεως τοῦ σημείου θεομένου πρὸς τὴν εἰ αὐτοῦ ὑπαρξιν, ὃ δι' ἀλλήλων εὐρίσκεται τρόπος, τῆς μὲν ἀποδείξεως σημείου θεομένης, τοῦ δὲ σημείου πάλιν ἀποδείξεως· ὅπερ ἄτοπον. διὰ δὲ ταῦτα οὐδὲ ἐπακρίναι δυνατόν ἔστι τὴν περὶ τῆς ἀποδείξεως διαφωνίαν, ἐπεὶ χρήζει μὲν κριτηρίου ἢ ἐπίκρισις, ζητήσεως δὲ οὕσης περὶ τοῦ εἰ αὐτοῦ κριτηρίου, ὡς παρεστήσαμεν, καὶ διὰ τοῦτο ἀποδείξεως τοῦ κριτηρίου θεομένου τῆς δεικνυούσης ὅτι ἔστι τι κριτήριο, ὃ διάλληλος τρόπος τῆς ἀπορίας εὐρίσκεται πάλιν. εἰ οὖν μήτε δι' ἀποδείξεως μήτε διὰ σημείου μήτε διὰ 184 κριτηρίου ἔστιν ὑπομνησαι ὅτι ἔστιν ἀπόδειξις, ἀλλ' οὐδ' ἐξ αὐτῆς πρόδηλός ἐστιν, ὡς παρεστήσαμεν, ἀκατάληπτον ἔσται εἰ ἔστιν ἀπόδειξις. διὰ δὲ τοῦτο καὶ ἀνύπαρκτος ἔσται ἡ ἀπόδειξις· νοσῶνται μὲν γὰρ σὺν τῷ ἀποδεικνύναι, ἀποδεικνύναι δὲ οὐκ ἂν δύναίτο μὴ καταλαμβανόμενῃ. διόπερ οὐδὲ ἀπόδειξις ἔσται. 20

Ταῦτα μὲν ὡς ἐν ὑποτυπώσει καὶ πρὸς τὴν ἀπόδειξιν 185 ἀρκίσει λελέχθαι. οἱ δὲ δογματικοὶ τοῦναντίον κατασκευάζοντες φασιν ὅτι ἦτοι ἀποδεικτικοὶ εἰσιν οἱ κατὰ τῆς ἀποδείξεως ἡρώτημένοι λόγοι ἢ οὐκ ἀποδεικτικοί. καὶ εἰ μὲν οὐκ ἀποδεικτικοί, οὐ δύνανται δεικνύναι ὅτι οὐκ ἔστιν ἡ αὐτὴ ἀπόδειξις· εἰ δὲ ἀποδεικτικοὶ εἰσιν, αὐτοὶ οὗτοι τὴν ὑπόστασιν τῆς ἀποδείξεως ἐκ περιτροπῆς εἰσάγουσιν. ὅθεν καὶ 186 τοιοῦτον συνερωτώσι λόγον. εἰ ἔστιν ἀπόδειξις, ἔστιν ἀπόδειξις· εἰ οὐκ ἔστιν ἀπόδειξις, ἔστιν ἀπόδειξις· ἦτοι δὲ ἔστιν ἀπόδειξις ἢ οὐκ ἔστιν ἀπόδειξις· ἔστιν ἄρα ἀπόδειξις. 20 ἀπὸ δὲ τῆς αὐτῆς δυνάμεως καὶ τοῦτον ἐρωτῶσι τὸν λόγον. τὸ τοῖς ἀντικειμένοις ἐπόμενον οὐ μόνον ἀληθές ἐστιν ἀλλὰ καὶ ἀναγκαῖον· ἀντίκειται δὲ ταῦτα ἀλλήλοις

9. τὴν om L. 14. μήτε διὰ κριτηρίου — οὐδ' om V. 16. αὐτῆς FG. πρόδηλον X. 27. περιτροπῆς τῆς εἰσαγωγῆς V.

"ἔστιν ἀπόδειξις — οὐκ ἔστιν ἀπόδειξις," ὣν ἑκατέρῳ ἀκο-
 187 λουθεῖ τὸ εἶναι ἀπόδειξιν· ἔστιν ἄρα ἀπόδειξις. ἔνεστι
 μὲν οὖν πρὸς ταῦτα ἀντιλέγειν, οἷον γοῦν, ἐπεὶ μὴ νομί-
 ζομέν τινα λόγον εἶναι ἀποδεικτικόν, καὶ τοὺς κατὰ τῆς
 ἀποδείξεως λόγους οὐ πάντως φαμὲν ἀποδεικτικούς εἶναι
 ἀλλὰ φαίνεσθαι ἡμῖν πιθανούς· οἱ δὲ πιθανοὶ οὐκ ἐξ
 ἀνάγκης εἰσὶν ἀποδεικτικοί. εἰ δὲ ἄρα καὶ ἀποδεικτικοί
 εἰσιν, ὅπερ οὐ διαβεβαιούμεθα, πάντως καὶ ἀληθεῖς. ἀλη-
 190 θεῖς δὲ εἰσι λόγοι δι' ἀληθῶν ἀληθεῖς συνάγοντες· οὐκοῦν
 ἀληθής ἐστιν αὐτῶν ἡ ἐπιφορά. ἦν δὲ γε αὕτη "οὐκ ἔστιν
 ἄρα ἀπόδειξις." ἀληθεῖς ἄρα ἔστι τὸ "οὐκ ἔστιν ἀπόδειξις"
 188 ἐκ περιτροπῆς. δύνανται δὲ οἱ λόγοι καὶ καθάπερ τὰ
 καθαρτικά φάρμακα ταῖς ἐν τῷ σώματι ὑποκειμέναις ὕλαις
 ἑαυτὰ συνεξάγει, οὕτω καὶ αὐτοὶ τοῖς ἄλλοις λόγοις τοῖς
 19 ἀποδεικτικοῖς εἶναι λεγομένοις καὶ ἑαυτοὺς συμπεριγράφειν.
 τοῦτο γὰρ οὐκ ἔστιν ἀπεμφαῖνον, ἐπεὶ καὶ ἡ φωνὴ αὕτη
 ἡ "οὐδὲν ἐστιν ἀληθές" οὐ μόνον τῶν ἄλλων ἕκαστον ἀναι-
 ρεῖ, ἀλλὰ καὶ ἑαυτήν ἐκείνοις συμπεριτρέπει. ὃ τε λόγος
 οὗτος δύνανται δείκνυσθαι ἀδύνακτος "εἰ ἔστιν ἀπόδειξις,
 20 ἔστιν ἀπόδειξις· εἰ οὐκ ἔστιν ἀπόδειξις, ἔστιν ἀπόδειξις·
 ἦτοι δὲ ἔστιν ἢ οὐκ ἔστιν· ἔστιν ἄρα," καὶ διὰ πλειόνων
 μὲν, ὥς δὲ πρὸς τὸ παρὸν ἀρκούντως διὰ τοῦδε τοῦ ἐπι-
 189 χειρήματος. εἰ ὕγιες ἐστι τὸ συνημμένον τοῦτο "εἰ ἔστιν
 ἀπόδειξις, ἔστιν ἀπόδειξις," δεῖ τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἐν
 25 αὐτῷ λήγοντος, τουτέστι τὸ "οὐκ ἔστιν ἀπόδειξις," μά-
 χεσθαι τῷ "ἔστιν ἀπόδειξις." τοῦτο γάρ ἐστι τοῦ συνημμέ-
 νου τὸ ἡγούμενον. ἀδύνατον δὲ ἐστι κατ' αὐτοὺς συνημ-
 μένον ὕγιες εἶναι ἐκ μαχομένων ἀξιωματῶν συναστώς. τὸ
 "μὲν γὰρ συνημμένον ἐπαγγέλλεται ὄντος τοῦ ἐν αὐτῷ
 30 ἡγούμενου εἶναι καὶ τὸ λῆγον, τὰ δὲ μαχόμενα τοῦναντίον,
 ὄντος τοῦ ἐτέρου αὐτῶν ὁποιοῦδήποτε ἀδύνατον εἶναι τὸ
 λοιπὸν ὑπάρχειν. ὄντος ἄρα ὕγιους τοῦδε τοῦ συνημμένου
 "εἰ ἔστιν ἀπόδειξις, ἔστιν ἀπόδειξις" οὐ δύναται ὕγιες εἶναι

τοῦτο τὸ συνημμένον "εἰ οὐκ ἔστιν ἀποδείξεις, ἔστιν ἀποδεί-
ξεις." πάλιν δ' αὖ συγχωρούντων ἡμῶν καθ' ὑπόθεσιν ὑγίης 190
εἶναι τόδε τὸ συνημμένον "εἰ οὐκ ἔστιν ἀποδείξεις, ἔστιν
ἀποδείξεις," δύναται συννυπάρχειν τὸ "εἰ ἔστιν ἀποδείξεις"
τῷ "οὐκ ἔστιν ἀποδείξεις." εἰ δὲ δύναται αὐτῷ συννυπάρ- 5
χειν, οὐ μάχεται αὐτῷ. ἐν ἄρα τῷ "εἰ ἔστιν ἀποδείξεις,
ἔστιν ἀποδείξεις" συνημμένῳ οὐ μάχεται τὸ ἀντικειμένον
τοῦ ἐν αὐτῷ λήγοντος τῷ ἐν αὐτῷ ἡγουμένῳ, ὥστε οὐκ
ἔσται ὑγίης πάλιν τοῦτο τὸ συνημμένον, ἐκείνου κατὰ 191
συγχώρησιν ὡς ὑγιούς τιθεμένου, μὴ μαχομένου δὲ τοῦ 10
"οὐκ ἔστιν ἀποδείξεις" τῷ "ἔστιν ἀποδείξεις." οὐδὲ τὸ διε-
ζευγμένον ὑγίης ἔσται τὸ "ἤτοι ἔστιν ἀποδείξεις ἢ οὐκ ἔστιν
ἀποδείξεις." τὸ γὰρ ὑγίης διεζευγμένον ἐπαγγέλλεται ἐν τῶν
ἐν αὐτῷ ὑγίης εἶναι, τὸ δὲ λοιπὸν ἢ τὰ λοιπὰ ψευδὸς ἢ
ψευδῇ μετὰ μάχης. ἢ εἴπερ ὑγίης ἔστι τὸ διεζευγμένον, 15
πάλιν φαῦλον εὐρίσκεται τὸ "εἰ οὐκ ἔστιν ἀποδείξεις, ἔστιν
ἀποδείξεις" συνημμένον ἐκ μαχομένων συνεστώς. οὐκοῦν
ἀσύμφωνά τέ ἐστι καὶ ἀλλήλων ἀναιρετικά τὰ ἐν τῷ λόγῳ
τῷ προειρημένῳ λήμματα· διόπερ οὐκ ἔστιν ὑγίης ὁ λό- 192
γος. ἀλλ' οὐδὲ ὅτι ἀκολουθεῖ τι τοῖς ἀντικειμένοις δύναται 20
καὶ δεκνύναι, μὴ ἔχοντες κριτήριον ἀκολουθίας, ὡς ἐπαλο-
γισάμεθα.

Ταῦτα δὲ ἐκ παρουσίας λέγομεν. εἰ γὰρ πιθανοὶ μὲν
εἰσιν οἱ ὑπὲρ τῆς ἀποδείξεως λόγοι (ἔστωσαν γάρ), πιθα-
ναὶ δὲ καὶ αἱ πρὸς τὴν ἀποδείξιν λεγόμεναι ἐπιχειρήσεις, 25
ἐπέχειν ἀνάγκη καὶ περὶ τῆς ἀποδείξεως, μὴ μᾶλλον εἶναι
ἀποδείξιν ἢ μὴ εἶναι λέγοντας.

Διὸ καὶ περὶ τῶν θρυλουμένων συλλογισμῶν ἴσως 193
περιττόν ἐστι διεξέναι, τοῦτο μὲν συμπεριτρεπομένων αὐ-
τῶν τῇ ὑπάρξει τῆς ἀποδείξεως (θῆλον γὰρ ὅτι ἐκείνης μὴ 30
οὕσης οὐδὲ ἀποδεικτικὸς λόγος χώραν ἔχει), τοῦτο δὲ καὶ
δυνάμει διὰ τῶν "ἐμπροσθεν ἡμῖν λελεγμένων ἀντειρη-
κότων ἡμῶν πρὸς αὐτούς, ὅτι περὶ τῆς παρολκῆς διαλα-

γόμενοι μέθεδόν τινα ἐλέγομεν δι' ἧς ἐνδέχεται δεικνύναι
ὅτι πάντες οἱ ἀποδεικτικοὶ λόγοι τῶν τε στωικῶν καὶ τῶν
194 περὶπατηρικῶν ἀσύνακτοι τυγχάνουσιν ὄντες. ἐξ ἐπιμέτρου
δὲ οὐ χειρόν ἴσως καὶ ἰδίᾳ περὶ αὐτῶν διαλαβεῖν, ἐπεὶ μά-
λιστα ἐπ' αὐτοῖς μέγα φρονοῦσιν. πολλὰ μὲν οὖν ἔστι
λέγειν τὸ ἀνυπόστατον αὐτῶν ὑπομιμνήσκοντας· ὡς ἐν
ὑποτυπώσει δὲ ἀρκεῖ τῇδε τῇ μεθόδῳ χρῆσθαι κατὰ αὐ-
τῶν. λέξω δὲ καὶ νῦν περὶ τῶν ἀναποδείκτων· τούτων
γὰρ ἀναιρουμένων καὶ οἱ λοιποὶ σύμπαντες λόγοι διατρέ-
πονται, τὴν ἀπόδειξιν τοῦ συνάγειν ἀπ' αὐτῶν ἔχοντες.

195 Ἡ πρότασις τοίνυν αὕτη “πᾶς ἄνθρωπος ζῶν” ἐκ
τῶν κατὰ μέρος ἐπαγωγικῶς βεβαιοῦται· ἐκ γὰρ τοῦ Σω-
κράτην ἄνθρωπον ὄντα καὶ ζῶον εἶναι, καὶ Πλάτωνα
ὁμοίως καὶ Δίωνα καὶ Ἑκαστον τῶν κατὰ μέρος, δυνατόν
10 εἶναι δεῦρ' ἀποδεικνύσθαι καὶ ὅτι πᾶς ἄνθρωπος ζῶον
ἔστιν, ὡς εἰ πᾶν ἐν τι τῶν κατὰ μέρος ἐναντιούμενον φαι-
νοίτο τοῖς ἄλλοις, οὐκ ἔστιν ὑγιής ἡ καθόλου πρότασις,
οἷον γοῦν, ἐπεὶ τὰ μὲν πλείστα τῶν ζῶων τὴν κάτω γένυν
κινεῖ, μόνος δὲ ὁ κροκόδειλος τὴν ἄνω, οὐκ ἔστιν ἀληθὴς
196 ἡ “πᾶν ζῶον τὴν κάτω γένυν κινεῖ” πρότασις. ὅταν οὖν
λέγωσι “πᾶς ἄνθρωπος ζῶον, Σωκράτης δ' ἄνθρωπος,
Σωκράτης ἄρα ζῶον,” ἐκ τῆς καθόλου προτάσεως τῆς “πᾶς
ἄνθρωπος ζῶον” τὴν κατὰ μέρος πρότασιν συνάγειν βου-
λόμενοι, τὴν “Σωκράτης ἄρα ζῶον,” ἢ δὴ βεβαιωτικὴ τῆς
20 καθολικῆς προτάσεως ἐστὶ κατὰ τὸν ἐπαγωγικὸν τρόπον,
ὡς ὑπεμνήσαμεν, εἰς τὸν διάλληλον ἐμπιπτοντοί λόγον,
τὴν μὲν καθολικὴν πρότασιν δι' ἐκάστης τῶν κατὰ μέρος
197 ἐκ τῆς καθολικῆς συλλογιστικῶς. παραπλησίως δὲ καὶ ἐπὶ
τοῦ τοιοῦτου λόγου “Σωκράτης ἄνθρωπος, οὐδεὶς δὲ ἄν-
θρωπος τετράπους, Σωκράτης ἄρα οὐκ ἔστι τετράπους”
30 τὴν μὲν “οὐδεὶς ἄνθρωπος τετράπους” πρότασιν ἐκ τῶν
κατὰ μέρος ἐπαγωγικῶς βουλόμενοι βεβαιοῦν, ἐκάστην δὲ
τῶν κατὰ μέρος ἐκ τῆς “οὐδεὶς ἄνθρωπος τετράπους” συλ-

12. σωκράτη V. 25. ἐπαγωγὸν V. 27. μέρος ἐπαγωγικῶς βε-
βαιούτες, συνάγοντες δὲ ἐκάστην τῶν κατὰ μέρος ἐκ?

λογίζεσθαι θέλοντες, τῇ κατὰ τὸν διάλληλον ἀπορίᾳ περι-
 πίπτουσιν. "ὁμοίως δὲ ἐφοδευτέον καὶ τοὺς λοιποὺς τῶν 198
 παρὰ τοῖς περιπατητικοῖς λεγομένων ἀναποδείκτων. ἀλλὰ
 καὶ τοὺς τοιοῦτους "εἰ ἡμέρα ἔστι, φῶς ἔστιν." τὸ τε γὰρ
 "εἰ ἡμέρα ἔστι, φῶς ἔστι" συνακτικόν ἐστιν, ὡς φασί, τοῦ
 "φῶς ἔστι," τὸ τε "φῶς ἔστι" μετὰ τοῦ "ἡμέρα ἔστι" βε-
 βαιωτικόν ἐστι τοῦ "εἰ ἡμέρα ἔστι, φῶς ἔστιν." οὐ γὰρ
 ἂν ὕμεις ἐνομιόσθη τὸ προειρημένον συνημμένον εἶναι, εἰ
 μὴ πρότερον τεθεώρητο συνυπάρχον ἀεὶ τὸ "φῶς ἔστι"
 τῷ "ἡμέρα ἔστιν." εἰ οὖν δεῖ προκατεληφέναι ὅτι ἡμέρας 199
 οὐσης πάντως ἔστι καὶ φῶς εἰς τὸ συνθελῆναι τὸ "εἰ ἡμέρα
 ἔστι, φῶς ἔστι" συνημμένον, διὰ δὲ τοῦ συνημμένου του-
 του συνάγεται τὸ [ὅτι] ἡμέρας οὐσης φῶς εἶναι, τὴν μὲν
 συνύπαρξιν τοῦ ἡμέραν εἶναι καὶ τοῦ φῶς εἶναι συνάγον-
 τος τοῦ "εἰ ἡμέρα ἔστι, φῶς ἔστι" συνημμένου ὅσον ἐπὶ 15
 τῷ προκειμένῳ ἀναποδείκτω, τὸ δὲ συνημμένον τῆς συνυ-
 πάξεως τῶν προειρημένων βεβαιούσης, κἀνταῦθα ὁ διάλ-
 ληλος τρόπος τῆς ἀπορίας ἀνατρέπει τὴν ὑπόστασιν τοῦ
 λόγου. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ τοιοῦτου λόγου "εἰ ἡμέρα 200
 ἔστι, φῶς ἔστιν." οὐχὶ δὲ φῶς ἔστιν. οὐκ ἄρα ἡμέρα ἔστιν." καὶ
 ἐκ μὲν γὰρ τοῦ μὴ ἄνευ φωτός ἡμέραν θεωρεῖσθαι ὕμεις
 ἂν εἶναι νομισθῇ τὸ "εἰ ἡμέρα ἔστι, φῶς ἔστι" συνημ-
 μένον, ὡς εἶγε καθ' ὑπόθεσιν ἡμέρα μὲν φανείη ποτὲ φῶς
 δὲ μὴ, ψεῦδος ἂν λεχθεῖν τὸ συνημμένον εἶναι. ὅσον δὲ
 ἐπὶ τῷ προειρημένῳ ἀναποδείκτῳ τὸ μὴ εἶναι ἡμέραν φω- 25
 τὸς μὴ ὄντος διὰ τοῦ "εἰ ἡμέρα ἔστι, φῶς ἔστι" συνάγε-
 ται, ὥστε ἐκάτερον αὐτῶν πρὸς τὴν αὐτοῦ βεβαίωσιν
 χρήζειν τοῦ τὸ ἕτερον βεβαίως εἰληφθαι, ἵνα δι' αὐτοῦ
 πιστὸν γένηται κατὰ τὸν διάλληλον τρόπον. ἀλλὰ καὶ ἐκ 201
 τοῦ μὴ δύνασθαι ἀλλήλοις συνυπάρχειν τινά, οἷον ἡμέ- 30
 ραν, εἰ τύχοι, καὶ νύκτα, τὸ τε ἀποφατικόν τῆς συμπλοκῆς,
 τὸ "οὐχ ἡμέρα ἔστι καὶ νύξ ἔστι," καὶ τὸ διεξευγμένον, τὸ
 "ἢτοι ἡμέρα ἔστιν ἢ νύξ ἔστιν," ὕγιῃ νομίζοντο ἂν εἶναι.

ἀλλὰ τὸ μὴ συννυάρχειν αὐτὰ βεβαιοῦσθαι νομίζουσι διὰ
 τε τοῦ ἀποφατικοῦ τῆς συμπλοκῆς καὶ τοῦ διεξευγμένου,
 λέγοντες "οὐχὶ ἡμέρα ἔστι καὶ νύξ ἔστιν· ἀλλὰ μὴν νύξ
 ἔστιν· οὐκ ἄρα ἡμέρα ἔστιν." "ἤτοι ἡμέρα ἔστιν ἢ νύξ
 5 ἔστιν· ἀλλὰ μὴν νύξ ἔστιν· οὐκ ἄρα ἡμέρα ἔστιν," ἢ "οὐχὶ
 202 δὲ νύξ ἔστιν· ἡμέρα ἄρα ἔστιν." ὅθεν ἡμεῖς πάλιν ἐπι-
 λογιζόμεθα ὅτι εἰ μὲν πρὸς τὴν βεβαίωσιν τοῦ διεξευγμέ-
 νου καὶ τοῦ τῆς συμπλοκῆς ἀποφατικοῦ "χρηζόμεν τοῦ
 προκατεληφέναι ὅτι τὰ ἐν αὐτοῖς περιεχόμενα ἀξιωματά
 10 ἔστιν ἀσυννύπαρκτα, τὸ δὲ ἀσυννύπαρκτα ταῦτα εἶναι συν-
 άγειν. δοκοῦσι διὰ τε τοῦ διεξευγμένου καὶ τοῦ τῆς συμ-
 πλοκῆς ἀποφατικοῦ, ὁ δὲ ἀλλήλων εισάγεται τρόπος, μὴ
 δυναμένων ἡμῶν μήτε τοῖς προειρημένοις τροπικοῖς πι-
 στεύειν ἄνευ τοῦ τὸ ἀσυννύπαρκτον τῶν ἐν αὐτοῖς περιεχο-
 15 μένων ἀξιωμάτων καταλαβεῖν, μήτε τὸ ἀσυννύπαρκτον αὐ-
 τῶν διαβεβαιοῦσθαι πρὸ τῆς τῶν συλλογισμῶν διὰ τῶν
 203 τροπικῶν συνερωτήσεως. διόπερ οὐκ ἔχοντες πόθεν ἀρξό-
 μεθα τῆς πίστεως διὰ τὸ παλίνδρομον, λέξομεν μήτε τὸν
 τρίτον μήτε τὸν τέταρτον μήτε τὸν πέμπτον τῶν ἀναπο-
 20 δείκτων ὅσον ἐπὶ τούτοις ὑπόστασιν ἔχειν.

Τοσαῦτα μὲν καὶ περὶ συλλογισμῶν ἐπὶ τοῦ παρόν-
 204 τος ἀρκέσει λελέχθαι· εὐπαραίτητον δὲ εἶναι νομίζω καὶ
 τὸν περὶ ἐπαγωγῆς τρόπον. ἐπεὶ γὰρ ἀπὸ τῶν κατὰ μέρος
 πιστοῦσθαι βούλονται δι' αὐτῆς τὸ καθόλου, ἤτοι πάντα
 25 ἐπιόντες τὰ κατὰ μέρος τοῦτο ποιήσουσιν ἢ τινά. ἀλλ' εἰ
 μὲν τινά, ἀβέβαιος ἔσται ἡ ἐπαγωγή, ἐνδεχομένου τοῦ
 ἐναντιοῦσθαι τῷ καθόλου τινὰ τῶν παραλειπομένων κατὰ
 μέρος ἐν τῇ ἐπαγωγῇ· εἰ δὲ πάντα, ἀδύνατα μοχθήσου-
 σιν, ἀπείρων ὄντων τῶν κατὰ μέρος καὶ ἀπεριορίστων.
 30 ὥσθ' οὕτως ἐκατέρωθεν, οἴμαι, συμβαίνει σαλεύεσθαι τὴν
 ἐπαγωγὴν.

205 Ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῇ περὶ ὄρων δὴ τεχνολογίᾳ μέγα φρο-
 νοῦσιν οἱ δογματικοί, ἣν τῷ λογικῷ μέρει τῆς καλουμένης

1. μὴ om VX. 7. πρὸς μὲν V. 12. ἀποφατικῆς V. 18. πα-
 λίνδρομον V. 25. τὰ add. 29. καὶ add Stephanus. 32. ἐπὶ FG.

φιλοσοφίας ἐγκαταλέγουσιν. φέρε οὖν καὶ περὶ ὄρων ὀλίγα ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰπωμεν.

Πρὸς πολλὰ τοίνυν χρησιμεύειν τοὺς ὄρους τῶν δογματικῶν δοκούντων, δύο τὰ ἀνωτάτω κεφάλαια περιληπτικὰ πάσης ἥς λέγουσιν ἀναγκαιότητος αὐτῶν ἴσως εὐρήσεις· ἡ 206 γὰρ ὡς πρὸς κατάληψιν ἢ ὡς πρὸς διδασκαλίαν ἐν πᾶσι παραδεικνύουσι τοὺς ὄρους ἀναγκαίους. εἰ δὲ οὖν ὑπομνήσωμεν ὅτι πρὸς οὐδέτερον τούτων χρησιμεύουσι, περιτρέψομεν, οἴμαι, πᾶσαν τὴν γεγεννημένην περὶ αὐτῶν παρὰ τοῖς δογματικοῖς ματαιοπονίαν. εὐθίως οὖν, εἰ ὁ μὲν 207 ἀγνοῶν τὸ ὀριστὸν οὐχ οἶός τε ἔστι τὸ μὴ γινωσκόμενον αὐτῷ ὀρίσασθαι, ὁ δὲ γινώσκων, εἰθ' ὀριζόμενος οὐκ ἐκ τοῦ ὄρου τὸ ὀριστὸν κατείληφεν ἀλλ' ἐπὶ προκατελημμένῳ τούτῳ τὸν ὄρον ἐπισυντέθεικεν, πρὸς κατάληψιν τῶν πραγμάτων ὁ ὄρος οὐκ ἔστιν ἀναγκαῖος. καὶ γὰρ ἐπεὶ 15 πάντα μὲν ὀρίζεσθαι θέλοντες καθάπαξ οὐδὲν ὀριζόμεθα διὰ τὴν εἰς ἄπειρον ἔκπτωσιν, τινὰ δὲ καταλαμβάνεσθαι καὶ δίχα τῶν ὄρων ὁμολογοῦντες οὐκ ἀναγκαίους πρὸς κατάληψιν τοὺς ὄρους ἀποφαίνομεν, καθ' ὃν τρόπον τὰ μὴ ὀρισθέντα κατελήφθη, δυναμένων ἡμῶν πάντα χωρὶς 20 τῶν ὄρων καταλαμβάνειν, ἢ καθάπαξ οὐδὲν ὀρισόμεθα 208 [διὰ τὴν εἰς ἄπειρον ἔκπτωσιν] ἢ οὐκ ἀναγκαίους τοὺς ὄρους ἀποφανοῦμεν. διὰ δὲ ταῦτα οὐδὲ πρὸς διδασκαλίαν αὐτοὺς εὐροιμεν ἂν ἀναγκαίους· ὡς γὰρ ὁ πρῶτος τὸ πρᾶγμα ἴσους ἔγνω τοῦτο χωρὶς ὄρου, κατὰ τὸ παρα- 25 πλήσιον καὶ ὁ διδασκόμενος αὐτὸ δύναται χωρὶς ὄρου διδασχθῆναι. ἔτι ἀπὸ τῶν ὀριστῶν ἐπικρίνουσι τοὺς ὄρους, 209 καὶ φασὶ μοχθηροὺς ὄρους εἶναι τοὺς περιέχοντάς τι τῶν μὴ προσόντων τοῖς ὀριστοῖς, ἥτοι πᾶσιν ἢ τισίν. διόπερ ὅταν εἴπῃ τις τὸν ἀνθρώπον εἶναι ζῶον λογικὸν ἀθάνατον 30 ἢ ζῶον λογικὸν θνητὸν γραμματικόν, ὅπου μὲν μηδενὸς ὄντος ἀνθρώπου ἀθανάτου, ὅπου δὲ τινῶν μὴ γραμματικῶν ὄντων, φασὶ μοχθηρὸν εἶναι τὸν ὄρον. τάχα μὲν καὶ 210

5. ἥς om V^X. 8. χρησιμεύουσι F^G. 15. ἀναγκαῖον V. 16. ὀρισόμεθα X. 17. εἰς om V. 27. ἐπικρίνουσι V. 33. μὲν] μὲν οὖν Stephanus.

ἀνεπικριτοὶ εἰσιν οἱ ὄροι διὰ τὴν ἀπειρίαν τῶν κατὰ μέ-
 ρος, ἐξ ὧν ἐπικρίνεσθαι ὀφείλουσιν· εἴτω οὐκ ἂν κατα-
 ληπτικοὶ τε καὶ διδασκτικοὶ τούτων εἰεν ἐξ ὧν ἐπικρίνονται
 δηλονότι προεπεγνωσμένων, εἴγε ἄρα, καὶ προκατειλημμέ-
 5 νων. πῶς δὲ οὐκ ἂν εἴη γελοῖον τὸ λέγειν ὡς οἱ ὄροι
 χρησιμεύουσι πρὸς κατάληψιν ἢ διδασκαλίαν ἢ σαφήνειαν
 211 ὅλως, ἀσάφειαν ἡμῖν ἐπισκυκλοῦντες τοσαύτην; οἷον γοῦν,
 ἵνα τι καὶ παίξωμεν, εἴ τις παρὰ του βουλούμενος πυνθέ-
 σθαι εἰ ἀπῆντηται αὐτῷ ἄνθρωπος ἐπὶ ἵππου ὀχοῦμενος
 10 καὶ χύνα ἐφελκόμενος, τὴν ἐρώτησιν οὕτω ποιήσαστο "ὦ
 ζῶν λογικὸν θνητόν, νοῦ καὶ ἐπιστήμης δεκτικόν, ἀπῆ-
 τητό σοι ζῶν γελαστικὸν πλατυώνυχον," ἐπιστήμης πολιτι-
 κῆς δεκτικόν, ζῶν θνητῷ χρεμετιστικῷ τὰ σφαιρώματα ἐφη-
 δρακός, ἐφελκόμενον ζῶν τετράπουν ὕλαπτικόν;" πῶς οὐκ
 16 ἂν εἴη καταγέλαστος, εἰς ἀφασίαν οὕτω γνωρίμου πράγμα-
 τος ἐμβαλὼν τὸν ἄνθρωπον διὰ τοὺς ὄρους; οὐκοῦν ἄχρη-
 212 στον εἶναι τὸν ὄρον ὅσον ἐπὶ τούτοις λεπτέον, εἰς οὖν
 λόγος εἶναι λέγοιτο διὰ βραχείας ὑπομνήσεως εἰς ἔννοιαν
 ἡμᾶς ἄγων τῶν ὑποτεταγμένων ταῖς φωναῖς πραγμάτων,
 20 ὡς δηλόν γε (οὐ γάρ;) ἐκ τῶν μικρῶ πρόσθεν ἡμῖν εἰρη-
 μένων, εἴτε λόγος ὁ τὸ τί ἦν εἶναι δηλῶν, εἴτε ὁ βούλεται
 τις. καὶ γὰρ τί ἐστίν ὁ ὄρος βουλούμενοι παριστᾶν εἰς
 ἀνήνυτον ἐμπίπτουσι διαφωνίαν, ἣν διὰ τὴν προαίρεσιν
 τῆς γραφῆς παρήμι νῦν, εἰ καὶ δοκεῖ διατρέπειν τοὺς
 25 ὄρους.

Τοσαῦτα μὲν καὶ περὶ ὄρων ἀπόχρη μοι νῦν λε-
 213 λέχθαι· ἐπεὶ δὲ τινες τῶν δογματικῶν τῇ διαλεκτικῇ εἶ-
 ναί φασιν ἐπιστήμην συλλογιστικὴν ἐπαγωγικὴν ὀριστικὴν
 δαιρετικὴν, διελέχθημεν δὲ ἡμεῖς ἤδη μετὰ τοὺς περὶ
 30 τοῦ κριτηρίου καὶ τοῦ σημείου καὶ τῆς ἀποδείξεως λόγους
 περὶ τε συλλογισμῶν καὶ ἐπαγωγῆς "καὶ περὶ ὄρων, οὐκ

3. ἐφ' VX. 11. quidni ἀπῆντηται? 12. πολικῆς V. 13. χρε-
 μετικῷ V, χρεμιστικῷ FG. 20. ὡς δηλόν γε οὐδὲν ἐκ F cum Stephano,
 ὡς δηλόν γε οὐδέ γάρ ἐκ G. 26. ὄρον V. 28. δαιρετικὴν add Fa-
 bricius.

ἄτοπον ἡγοῦμεθα εἶναι καὶ περὶ διαιρέσεως βραχέα δια-
λαβεῖν. γίνεσθαι τοίνυν τὴν διαιρέσιν φασὶ τετραχῶς· ἡ
γὰρ ὄνομα εἰς σημαινόμενα διαιρεῖσθαι ἢ ὅλον εἰς μέρη
ἢ γένος εἰς εἶδη ἢ εἶδος εἰς τὰ καθ' ἕκαστον. ὅτι δὲ
οὐδενὸς τούτων ἔστιν ἐπιστήμη διαιρετική, ῥᾷδιον ἴσως εἰ
ἐπελθεῖν.

Εὐθέως οὖν τὰς ἐπιστήμας τῶν φύσει φασὶν εἶναι, 214
τῶν θέσει δὲ οὐδαμῶς. καὶ εἰκότως· ἡ μὲν γὰρ ἐπιστήμη
βέβαιόν τι καὶ ἀμετάπτωτον πρᾶγμα εἶναι θέλει, τὰ δὲ
θέσει ῥαδίων ἔχει καὶ εὐμετάπτωτον τὴν μεταβολήν, ταῖς 10
ἐναλλαγαῖς τῶν θέσεων, αἱ εἰσιν ἐφ' ἡμῖν, ἐτεροιούμενα.
ἔπειτα οὖν τὰ ὀνόματα θέσει σημαίνει καὶ οὐ φύσει (πάντες
γὰρ ἂν συνέλασαν πάντα τὰ ὑπὸ τῶν φωνῶν σημαινόμενα,
ὁμοίως Ἑλληνέες τε καὶ βάρβαροι, πρὸς τῷ καὶ ἐφ' ἡμῖν
εἶναι τὰ σημαινόμενα οἷς ἂν βουλευόμεθα ὀνομάσθαι ἑτέροις 15
αἱ δὲ δηλοῦν τε καὶ σημαίνειν), πῶς ἂν δυνατόν εἴη διαιρε-
τικὴν ὀνόματος εἰς σημαινόμενα ἐπιστήμην εἶναι; ἢ πῶς
ἐπιστήμη σημαινόντων τε καὶ σημαινομένων, αἷς οἴονται
τινες, ἡ διαλεκτικὴ δύναται ἂν ὑπάρχειν;

Περὶ δὲ ὅλου καὶ μέρους διαλεξόμεθα μὲν καὶ ἐν τοῖς 215
φυσικοῖς θὴ λεγομένοις, ἔπειτα δὲ τοῦ παρόντος περὶ τῆς
λεγομένης διαιρέσεως τοῦ ὅλου εἰς τὰ μέρη αὐτοῦ τάδε
λεκτέον. ὅταν λέγῃ τις διαιρεῖσθαι τὴν δεκάδα εἰς μίαν
καὶ δύο καὶ τρία καὶ τέσσαρα, οὐ διαιρεῖται εἰς ταῦτα ἡ
δεκάς. ἅμα γὰρ τῷ τὸ πρῶτον αὐτῆς ἀρθῆναι μέρος, ἵνα 15
κατὰ συγχώρησιν τῶν τοῦτο δῶμεν, ὅλον τὴν μονάδα,
οὐκέτι ὑπόκειται ἡ δεκάς, ἀλλ' ἐννέα καὶ ὅλως ἑτερόν τι
παρὰ τὴν δεκάδα. ἢ οὖν τῶν λοιπῶν ἀφαιρέσεις "τε καὶ 216
διαίσεις οὐκ ἀπὸ τῆς δεκάδος γίνονται ἀλλ' ἀπὸ τινων ἄλ-
λων, καθ' ἑκάστην ἀφαιρέσιν ἐτεροιοιούμενων. τάχα οὖν 20
οὐκ ἐνδέχεται τὸ ὅλον διαιρεῖν εἰς τὰ λεγόμενα εἶναι αὐ-
τοῦ μέρος. καὶ γὰρ εἰ διαιρεῖται τὸ ὅλον εἰς μέρη, φησὶ
τὰ μέρη ἐμπεριέχεσθαι τῷ ὅλῳ πρὸ τῆς διαιρέσεως, οὐ

περιέχεται δὲ ἴσως. οἷον γοῦν, ἵνα ἐπὶ τῆς δεκάδος στή-
 σωμεν πάλιν τὸν λόγον, τῆς δεκάδος μέρος φασὶ πάντως
 εἶναι τὰ ἐννέα· διαιρεῖται γοῦν εἰς ἓν καὶ ἐννέα. ἀλλὰ καὶ
 τὰ ὀκτὼ ὁμοίως· διαιρεῖται γὰρ εἰς ὀκτὼ καὶ δύο. καὶ τὰ
 5 ἑπτὰ ὁμοίως καὶ ἕξ καὶ πέντε καὶ τέσσαρα καὶ τρία καὶ
 217 δύο καὶ ἓν. εἰ οὖν ταῦτα πάντα ἐν τῇ δεκάδι περιέχεται
 καὶ συντιθέμενα μετ' αὐτῆς πεντεκαπεντήκοντα γίνεται,
 ἐν τοῖς δέκα περιέχεται πεντεκαπεντήκοντα· ὅπερ ἄτοπον.
 οὐκοῦν οὔτε περιέχεται ἐν τῇ δεκάδι τὰ λεγόμενα αὐτῆς
 10 εἶναι μέρη, οὔτε ἡ δεκάς εἰς ἐκεῖνα διαιρεῖσθαι δύναται
 218 ὡς ὅλον εἰς μέρη, ἃ μὴδὲ ὅλως ἐν αὐτῇ θεωρεῖται. τὰ δὲ
 αὐτὰ ἀπαντήσεται καὶ ἐπὶ τῶν μεγεθῶν, ὅταν τὸ δεκάπηχυ
 μέγεθος, εἰ τύχοι, διαιρεῖν ἐθέλοι τις. οὐκ ἐνδέχεται οὖν
 ἴσως διαιρεῖν οὔδὲ ὅλον εἰς μέρη.

219 Οὐκοῦν ὁ περὶ τῶν γενῶν καὶ τῶν εἰδῶν ὑπολείπεται
 λόγος, περὶ οὗ πλατύτερον μὲν ἐν ἄλλοις διαλεξόμεθα, ὡς
 ἐν συντόμῳ δὲ νῦν ταῦτα λέξομεν. εἰ μὲν ἐννοήματα
 εἶναι τὰ γένη καὶ τὰ εἶδη λέγουσιν, αἱ κατὰ τοῦ ἡγεμονι-
 κοῦ καὶ τῆς φαντασίας ἐπιχειρήσεις αὐτοὺς διατρέπουσιν·
 20 εἰ δὲ ἰδίων ὑπόστασιν αὐτοῖς ἀπολείπουσιν, τί πρὸς τοῦτο
 220 ἐροῦμαι; εἰ ἔστι τὰ γένη, ἥτοι τοσαῦτά ἐστιν ὅσα τὰ εἶδη,
 ἢ ἐν ἔστι κοινὸν πάντων τῶν εἰδῶν αὐτοῦ λεγομένων εἶναι
 γένος. εἰ μὲν οὖν τοσαῦτά ἐστι τὰ γένη ὅσα τὰ εἶδη αὐ-
 τῶν, οὐκετ' αἶν εἶη κοινὸν γένος, ὃ εἰς αὐτὰ διαιρεθήσε-
 25 ται. εἰ δὲ ἓν εἶναι λέγοιτο ἐν πᾶσι τοῖς εἶδεσιν αὐτοῦ τὸ
 γένος, ἥτοι ὅλου αὐτοῦ ἕκαστον εἶδος αὐτοῦ μετέχει ἢ μέ-
 ρους αὐτοῦ. ἀλλ' ὅλου μὲν οὐδαμῶς· ἀμύχανον γάρ ἐστιν
 ἐν τι ὑπάρχον ἄλλῳ καὶ ἄλλῳ κατὰ ταὐτὸ περιέχεσθαι οὐ-
 τως ὡς ὅλον ἐν ἑκάστῳ θεωρεῖσθαι τῶν ἐν οἷς εἶναι λέγε-
 30 ται. εἰ δὲ μέρους, πρῶτον μὲν οὐκ ἀκολουθήσει τῷ εἶδει
 τὸ γένος πᾶν, ὡς ὑπολαμβάνουσιν, οὔδὲ ὁ ἄνθρωπος ἔσται
 ζῶον ἀλλὰ μέρος ζώου, "οἷον οὐσία, οὔτε δὲ ἔμψυχος οὔτε

3. γοῦν] οὖν L. 11. ὅλως] ὅλω V. 15. ἀπολείπεται ὁ λόγος FG.
 17. δὲ add V. 22. εἶναι εἶδος ἡγουν γένος L. 25. τὸ om V.
 28. ὑπάρχον ἐν ἄλλῳ X. κατ' αὐτὸ V.

αἰσθητική. εἴτα μέντοι καὶ ἦτοι ταύτου λέγοιτο ἂν μετε- 221
σχῆναι πάντα τὰ εἶδη μέρους τοῦ γένους αὐτῶν, ἢ ἐτέρου
καὶ ἐτέρου. ἀλλὰ ταύτου μὲν οὐκ ἐνδέχεται διὰ τὰ προ-
ειρημένα. εἰ δὲ ἄλλου καὶ ἄλλου, οὔτε ὁμοία ἀλλήλοις
ἔσται τὰ εἶδη κατὰ γένος, ὅπερ οὐ προσδέχονται, ἄπειρόν
τε ἔσται γένος ἕκαστον εἰς ἄπειρα τεμνόμενον οὐ μόνον
τὰ εἶδη ἀλλὰ καὶ τὰ καθ' ἕκαστον, ἐν οἷς καὶ αὐτοῖς μετὰ
τῶν εἰδῶν αὐτοῦ θεωρεῖται· οὐ γὰρ μόνον ἄνθρωπος ἀλλὰ
καὶ ζῶον ὁ Δίων εἶναι λέγεται. εἰ δὲ ταῦτα ἄτοπα, οὐδὲ
κατὰ μέρος μετέσχηκε τὰ εἶδη τοῦ γένους αὐτῶν ἐνὸς ὄν- 10
τος. εἰ δὲ μήτε ὅλου μετέσχηκεν ἕκαστον εἶδος τοῦ γένους 222
μήτε μέρους αὐτοῦ, πῶς ἂν λέγοιτο ἐν εἶναι γένος ἐν πᾶσι
τοῖς εἶδεσιν αὐτοῦ, ὥστε καὶ εἰς αὐτὰ διαιρεῖσθαι; τάχα
οὐκ ἂν ἔχοι τις λέγειν μὴ οὐχὶ ἀναπλάσσωσιν τινὰς εἰδη-
λοποιήσεις, αἷ ταις ἐκείνων αὐτῶν ἀνεπικρίτοις διαφωνίαις 15
κατὰ τὰς σκεπτικὰς ἐφοδούς περιτραπήσονται.

Πρὸς δὲ τούτοις κἀκείνο λεκτέον. τὰ εἶδη τοῖα ἢ 223
τοῖά ἐστιν· τούτων τὰ γένη ἦτοι καὶ τοῖα καὶ τοῖα ἢ τοῖα
μὲν τοῖα δὲ οὐ ἢ οὔτε τοῖα οὔτε τοῖα. ὅλον ἐπεὶ τῶν
τινῶν τὰ μὲν ἐστὶ σώματα τὰ δὲ ἀσώματα, καὶ τὰ μὲν 20
ἀληθῆ τὰ δὲ ψευδῆ, καὶ ἔνια μὲν λευκά, εἰ τύχοι, ἔνια δὲ
μέλανα, καὶ ἔνια μὲν μέγιστα ἔνια δὲ μικρότατα, καὶ τὰ
ἄλλα ὁμοίως, τὸ τί λόγῳ ἐνεκεν, ὃ φασιν εἶναι τινες γενι-
κώτατον, ἢ πάντα ἔσται ἢ τὰ ἑτερα ἢ οὐδέν. ἀλλ' εἰ μὲν 224
οὐδέν ἐστιν ὅλως τὸ τί, οὐδὲ τὸ γένος, πέρας ἔχει ἢ ζή- 25
τησις. εἰ δὲ πάντα εἶναι ῥηθεῖν, πρὸς τῷ ἀδύνατον εἶναι
τὸ λεγόμενον, καὶ τῶν εἰδῶν καὶ τῶν καθ' ἕκαστον ἐν οἷς
ἐστὶ δεῖξαι πάντα εἶναι. ὥς γάρ, ἐπεὶ τὸ ζῶον, ὥς φαίν,
οὐσία ἐστὶν ἑμψυχος αἰσθητική, ἕκαστον τῶν εἰδῶν αὐτοῦ
καὶ οὐσία εἶναι λέγεται καὶ ἑμψυχος καὶ αἰσθητική, οὕτως 30
εἰ τὸ γένος καὶ σῶμά ἐστι καὶ ἀσώματον καὶ ψευδὲς καὶ
ἀληθὲς καὶ μέλαν, εἰ τύχοι, καὶ λευκὸν καὶ μικρότατον
καὶ μέγιστον καὶ τὰλλα πάντα, ἕκαστον τῶν εἰδῶν καὶ τῶν

καθ' ἑκαστον πάντα ἔσται· ὅπερ οὐ θεωρεῖται. ψεῦδος
 225 οὖν καὶ τοῦτο. εἰ δὲ τὰ ἕτερα μόνα ἐστί, τούτων τὸ γέ-
 νος τῶν λοιπῶν οὐκ ἔσται γένος, οἷον εἰ ἰσῶμα τὸ τί, τῶν
 ἀσωμάτων, καὶ εἰ λογικὸν τὸ ζῶον, τῶν ἀλόγων, ὥς μήτε
 5 ἀσωμάτων τι εἶναι ζῶον μήτε ἄλογον, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων
 ὁμοίως. ὅπερ ἄτοπον. οὐκοῦν οὔτε καὶ τοῖον καὶ τοῖον
 τὸ γένος, οὔτε τοῖον μὲν τοῖον δὲ οὐ, οὔτε μὴν οὔτε τοῖον
 οὔτε τοῖον δύναται εἶναι [γένος]· εἰ δὲ τοῦτο, οὐδὲ ἔστιν
 ὅλως τὸ γένος. εἰ δὲ λέγοι τις ὅτι δυνάμει πάντα ἐστί
 10 τὸ γένος, λέξομεν ὥς τὸ δυνάμει τι ὄν δεῖ τι καὶ ἐνεργείᾳ
 εἶναι, οἷον οὐ δύναται τις γραμματικὸς εἶναι μὴ τις ὦν
 ἐνεργείᾳ. καὶ τὸ γένος οὖν εἰ δυνάμει πάντα ἐστίν, ἐρω-
 τῶμεν αὐτοὺς τί ἐστὶν ἐνεργείᾳ, καὶ οὕτω μένουσιν αἱ
 αὐταὶ ἀπορίαι. τάναντία μὲν γὰρ πάντα ἐνεργείᾳ εἶναι οὐ
 226 δύναται. ἀλλ' οὐδὲ τὰ μὲν καὶ ἐνεργείᾳ τὰ δὲ δυνάμει
 μόνον, οἷον σῶμα μὲν ἐνεργείᾳ, δυνάμει δὲ ἀσώματον.
 δυνάμει γὰρ ἐστὶν ὃ οἷον τέ ἐστιν ἐνεργείᾳ ὑποστῆναι,
 τὸ δὲ σῶμα ἐνεργείᾳ ἀδύνατόν ἐστιν ἀσώματον γενέσθαι
 κατ' ἐνεργείαν, ὥστε εἰ λόγου χάριν σῶμά ἐστιν ἐνεργείᾳ,
 20 οὐκ ἔστιν ἀσώματον δυνάμει, καὶ τὸ ἀνάπαλιν. οὐκοῦν
 οὐκ ἐνδέχεται τὸ γένος τὰ μὲν ἐνεργείᾳ εἶναι τὰ δὲ δυνά-
 μει μόνον. εἰ δὲ οὐδὲν ὅλως ἐστὶν ἐνεργείᾳ, οὐδὲ ὑφίστη-
 κεν. οὐκοῦν οὐδὲν ἐστὶ τὸ γένος, ὃ διαιρεῖν εἰς τὰ εἶδη λέ-
 227 γουσιν. ἔτι καὶ τοῦτο θεάσασθαι ἄξιον. ὥσπερ γὰρ ἐπεὶ
 28 ὁ αὐτός ἐστιν Ἀλέξανδρος καὶ Πάρις, οὐκ ἐνδέχεται τὸ
 μὲν "Ἀλέξανδρος περιπατεῖ" ἀληθὲς εἶναι, τὸ δὲ "Πάρις
 περιπατεῖ" ψεῦδος, οὕτως εἰ τὸ αὐτό ἐστι τῷ ἀνθρώπῳ
 εἶναι Θέωνι καὶ Δίῳ, εἰς σύνταξιν ἀξιώματος ἀγομένη ἢ
 ἀνθρώπος προσηγορία ἢ ἀληθὲς ἢ ψεῦδος ἐπ' ἀμφοτέρων
 30 ποιήσῃ τὸ ἀξίωμα. οὐ θεωρεῖται δὲ τοῦτο· τοῦ μὲν γὰρ
 Δίῳνος καθημένου Θεώνος δὲ περιπατοῦντος τὸ "ἀνθρω-
 πος περιπατεῖ" ἐφ' οὗ μὲν λεγόμενον ἀληθὲς ἐστὶν ἐφ' οὗ
 δὲ ψεῦδος. οὐκ ἄρα κοινή ἐστὶν ἀμφοτέρων ἢ ἀνθρω-

9. λέγει V. 11. ὦν add X. 25. ὃ add X. 27. ἀνθρωπον
 εἶναι τὸ Θεῶνα εἶναι ἢ Δίωνα?

προς προσηγορία, καὶ ἡ αὐτὴ ἀμφοῖν, ἀλλ' εἰ ἄρα, ἰδία ἐκατέρου.

Παραπλήσια δὲ λέγεται καὶ περὶ τῶν κοινῶν συμβε- 228
βημάτων. εἰ γὰρ ἐν καὶ τὸ αὐτὸ συμβέβηκε Δίῳνι τε καὶ
Θέῳνι τὸ ὄραῖν, ἐὰν καθ' ὑπόθεσιν φθαρτῇ μὲν Δίῳνι, 5
Θέῳνι δὲ περὶ καὶ ὄρα, ἦτοι τὴν ὄρασιν τοῦ ἐφθαρμένου
Δίῳνος ἀφθαρτον μένειν ἐροῦσιν, ὅπερ ἀπεμφαίνει, ἢ τὴν
αὐτὴν ὄρασιν ἐφθάρθαι τε καὶ μὴ ἐφθάρθαι λέξουσιν,
ὅπερ ἄτοπον· οὐκ ἄρα ἡ Θέῳνος ὄρασις ἡ αὐτὴ ἐστὶ τῇ 10
Δίῳνος, ἀλλ' εἰ ἄρα, ἰδία ἐκατέρου. καὶ γὰρ εἰ ταῦτόν 10
συμβέβηκε Δίῳνι τε καὶ Θέῳνι τὸ ἀναπνεῖν, οὐκ ἐνδέχε-
ται τὴν ἐν Θέῳνι ἀναπνοὴν εἶναι, τὴν ἐν Δίῳνι δὲ μὴ
εἶναι· ἐνδέχεται δὲ τοῦ μὲν φθαρέντος τοῦ δὲ περιόντος·
οὐκ ἄρα ἡ αὐτὴ ἐστίν.

Περὶ μὲν οὖν τούτων ἐπὶ τοσοῦτον νῦν ἀρκέσει συν- 15
τόμως λαλέχθαι· οὐκ ἄτοπον δὲ ἴσως καὶ τῷ περὶ τῶν 229
σοφισμάτων ἐπιστῆσαι λόγῳ διὰ βραχείων, ἔσται καὶ εἰς τὴν
τούτων διάλυσιν ἀναγκαίαν εἶναι λέγουσι τὴν διαλεκτικὴν
οἱ σεμνύνοντες αὐτήν. εἰ γὰρ τῶν τε ἀληθῶν καὶ ψευ-
δῶν λόγων, φασίν, ἐστὶν αὕτη διαγνωστικὴ, ψευδεῖς δὲ 20
λόγοι καὶ τὰ σοφίσματα, καὶ τούτων ἂν εἴη διακριτικὴ λυ-
μαινομένων τὴν ἀλήθειαν φαινομέναις πιθανότησιν. ὅθεν
ὡς βοηθοῦντες οἱ διαλεκτικοὶ σαλεύοντι τῷ βίῳ καὶ τὴν
ἐννοίαν καὶ τὰς διαφορὰς καὶ τὰς ἐπιλύσεις δὴ τῶν σο-
φισμάτων μετὰ σπουδῆς ἡμᾶς πειρῶνται διδάσκειν, λέγον- 25
τες σοφισμὰ εἶναι λόγον πιθανὸν καὶ δεδολισμένον ὥστε
προσδέξασθαι τὴν ἐπιφορὰν ἦτοι ψευδῇ ἢ ὁμοιωμένην
ψευδεῖ ἢ ἄδηλον ἢ ἄλλως ἀπρόσδεκτον, οἷον ψευδῇ μὲν 230
ὡς ἐπὶ τούτου τοῦ σοφίσματος ἔχει "οὐδαὶς δίδωσι κατη-
γόρημα πιεῖν· κατηγόρημα δὲ ἐστὶ τὸ ἀψίνδιον πιεῖν" 30
οὐδαὶς ἄρα δίδωσιν ἀψίνδιον πιεῖν," ἐτι δὲ ὅμοιον ψευδεῖ
ὡς ἐπὶ τούτου "ὃ μῆτε ἐνδέχεται μῆτε ἐνδέχεται, τοῦτο

1. ἀλλ' εἰ V: ceteri ἄλλη 10. ἄλλη ἄρα FG. 12. τὴν μὲν ἐν? 16. τὸ V. 17. τὴν om V. 20. αὕτη FG. 23. τὸν βίον VX. 24. ἐπιφορὰς FG. 29. τούτου om L. 30. πῶν κατ. FG. 31. ἐπὶ V.

οὐκ ἔστιν ἄτοπον· οὕτε δὲ ἐνεδέχεται οὕτε ἐνδέχεται τὸ ὅ
 231 ἱατρός, καθὼ ἱατρός ἐστι, φονεύει.” ἔτι δὲ ἄδηλον οὕτως
 “οὐχὶ καὶ ἡρώτηκά τί σε πρῶτον, καὶ οὐχὶ οἱ ἀστέρες ἄρ-
 τιοὶ εἰσιν· ἡρώτηκα δὲ τί σε πρῶτον· οἱ ἄρα ἀστέρες ἄρτιοί
 5 εἰσιν.” ἔτι δὲ ἀπρόσδεκτον ἄλλως, ὡς οἱ λεγόμενοι σολοι-
 κίζοντες λόγοι, οἷον “ὃ βλέπεις, ἔστιν· βλέπεις δὲ φρενι-
 τικόν· ἔστιν ἄρα φρενιτικόν. ὃ ὄρας, ἔστιν· ὄρας δὲ
 φλεγμαίνοντα τόπον· ἔστιν ἄρα φλεγμαίνοντα τόπον.”
 232 εἶτα μέντοι καὶ τὰς ἐπιλύσεις αὐτῶν [ὄραν ἦτοι] παριστάν
 10 ἐπιχειροῦσι, λέγοντες ἐπὶ μὲν τοῦ πρώτου σοφίσματος ὅτι
 ἄλλο διὰ τῶν λημμάτων συγκεχώρηται καὶ ἄλλο ἐπενή-
 νεκται. συγκεχώρηται γὰρ τὸ μὴ πίνεσθαι κατηγόρημα,
 καὶ εἶναι κατηγόρημα τὸ ἀψίνθιον πίνειν, οὐκ αὐτὸ τὸ
 ἀψίνθιον. διὸ δέον ἐπιφέρειν “οὐδαὶς ἄρα” πίνει τὸ ἀψίν-
 15 θιον πίνειν,” ὅπερ ἐστὶν ἀληθές, ἐπενήνεκται “οὐδαὶς ἄρα
 ἀψίνθιον πίνειν,” ὅπερ ἐστὶ ψεῦδος, οὐ συναγόμενον ἐκ
 233 τῶν συγκεχωρημένων λημμάτων. ἐπὶ δὲ τοῦ δευτέρου ὅτι
 δοκεῖ μὲν ἐπὶ ψεῦδος ἀπάγειν ὡς ποιεῖν τοὺς ἀνepsiστάτους
 ὀκνεῖν αὐτῷ συγκατατίθεσθαι, συνάγει δὲ ἀληθές, τὸ “οὐκ
 20 ἄρα ἄτοπόν ἐστι τὸ ὅ ἱατρός, καθὼ ἱατρός ἐστι, φονεύει.”
 οὐδὲν γὰρ ἀξίωμα ἄτοπόν ἐστιν, ἀξίωμα δὲ ἐστὶ τὸ “ὅ
 ἱατρός, καθὼ ἱατρός ἐστι, φονεύει.” διὸ οὐδὲ τοῦτο ἄτο-
 234 πον. ἡ δὲ ἐπὶ τὸ ἄδηλον ἀπαγωγή φασιν ὅτι ἐκ τοῦ γέ-
 νους τῶν μεταπιπτόντων ἐστίν. μηδενὸς γὰρ προηρωτη-
 25 μένου κατὰ τὴν ὑπόθεσιν τὸ ἀποφατικὸν τῆς συμπλοκῆς
 ἀληθές γίνεται, ψευδοῦς τῆς συμπλοκῆς οὔσης παρὰ τὸ
 ἐμπεπλέχθαι ψεῦδος τὸ “ἡρώτηκά τί σε πρῶτον” ἐν αὐτῇ.
 μετὰ δὲ τὸ ἐρωτηθῆναι τὸ ἀποφατικὸν τῆς συμπλοκῆς,
 τῆς προσλήψεως ἀληθοῦς γινομένης, “ἡρώτηκα δὲ τί σε
 30 πρῶτον,” διὰ τὸ ἐρωτηθῆναι πρὸ τῆς προσλήψεως τὸ ἀπο-
 φατικὸν τῆς συμπλοκῆς ἢ τοῦ ἀποφατικοῦ τῆς συμπλοκῆς

1. δὲ om V. ὅ add Marcianus 4 26. 2. φονεύει] adde ex § 233 :
 οὐκ ἄρα ἄτοπόν ἐστι τὸ ὅ ἱατρός, καθὼ ἱατρός ἐστι, φονεύει. ἐπὶ V
 et Marcianus. 4. οἱ] εἰ FG. 5. ἐπὶ V. 21. ὅ add V. 23. ἀπα-
 γωγή FG. 28. δὲ om V. 29 et 30. προσλήψεως L. 29. γινομένης V.
 30. πρὸς FS.

πρότασις γίνεται ψευδὴς τοῦ ἐν τῷ συμπεπλεγμένῳ ψεύ-
δους γενομένου ἀληθοῦς· ὡς μηδέποτε δύνασθαι συν-
αχθῆναι τὸ συμπέρασμα μὴ συννυπάρχοντος τοῦ ἀποφατι-
κοῦ τῆς συμπλοκῆς τῇ προσλήψει. τοὺς δὲ τελευταίους 235
φασὶν ἐνθα τοὺς σολοικίζοντας λόγους ἀτόπως ἐπάγειν ἢ
παρὰ τὴν συνήθειαν.

Τοιαῦτα μὲν οὖν τινὲς διαλεκτικοὶ φασὶ περὶ σοφισμά-
των (καὶ γὰρ ἄλλοι ἄλλα λέγουσιν)· ταῦτα δὲ τὰς μὲν τῶν
ἐκκαιτέρων ἀκοὰς ἴσως δύναται γαργαλίζειν, περιττὰ δὲ
ἔστι καὶ μάτην αὐτοῖς πεπονημένα. καὶ τοῦτο δυνατόν μὲν ¹⁰
ἴσως καὶ ἀπὸ τῶν ἤδη λελεγμένων ἡμῖν ὀραῖν· ὑπερνή-
σαμεν γὰρ ὅτι μὴ δύναται τὸ ἀληθὲς καὶ τὸ ψεῦδος κατὰ
τοὺς διαλεκτικούς καταλαμβάνεσθαι, ποικίλως τε ἄλλως
καὶ τῷ τὰ μαρτύρια τῆς συλλογιστικῆς δυνάμεως αὐτῶν,
τὴν ἀποδείξειν καὶ τοὺς ἀναποδείκτους διατρέψεσθαι λόγους. ¹⁵
εἰς δὲ τὸν προκείμενον τόπον ἰδίως καὶ ἄλλα μὲν πολλὰ 236
λέγειν ἐνεστίν, ὡς δὲ ἐν συντόμῳ νῦν τόδε λεκτέον. ὅσα
μὲν σοφίσματα ἰδίως ἢ διαλεκτικῇ δύνασθαι δοκεῖ δια-
λέγειν, τούτων ἢ διάλυσίς ἄχρηστος ἐστίν· ὅσων δὲ ἢ διά-
λυσίς χρησιμεύει, ταῦτα ὁ μὲν διαλεκτικὸς οὐκ ἂν διαλύ- ²⁰
σειεν, οἱ δὲ ἐν ἐκάστη τέχνῃ τὴν "ἐπὶ τῶν πραγμάτων
παρακολούθησιν ἐσχηκότες. εὐθέως γοῦν, ἵνα ἐνὸς ἢ 237
δευτέρου μνησθῶμεν παραδείγματος, ἐρωτηθέντος ἱατρῷ
τοιούτου σοφίσματος "κατὰ τὰς νόσους ἐν ταῖς παρακμαῖς
τὴν τε ποικίλην διαίταν καὶ τὸν οἶνον δοκιμαστέον· ἐπὶ ²⁵
πάσης δὲ τυπώσεως νόσου πρὸ τῆς πρώτης διατρίτου πάν-
τως γίνεται παρακμὴ· ἀναγκαῖον ἄρα πρὸ τῆς πρώτης
διατρίτου τὴν τε ποικίλην διαίταν καὶ τὸν οἶνον ὡς τὸ
πολύ παραλαμβάνειν" ὁ μὲν διαλεκτικὸς οὐδὲν ἂν εἰπεῖν
ἔχοι πρὸς διάλυσιν τοῦ λόγου, καίτοι χρησίμην οὖσαν, ὁ 238
δὲ ἱατρὸς διαλύσεται τὸ σόφισμα, εἰδὼς ὅτι παρακμὴ λέ-
γεται διχῶς ἢ τε τοῦ ὅλου νοσήματος καὶ ἢ ἐκάστης ἐπι-
τάσεως μερικῆς ἀπὸ τῆς ἀκμῆς ῥοπή πρὸς τὸ κρεῖσσον,

5. Ἰνιοι G cum Stephano. 9. οἰκιστέων V. 14. δυνάμεις om V.
26. πάντως add SV.

καὶ πρὸ μὲν τῆς πρώτης διατρίτου ὡς τὸ πολὺ γίνεσθαι
 παρακμῇ ἢ τῆς ἐπιτάσεως τῆς μερικῆς, τὴν δὲ ποικίλην
 διαίταν οὐκ ἐν ταύτῃ δοκιμάζομεν ἀλλ' ἐν τῇ παρακμῇ
 τοῦ ὅλου νοσήματος. ὅθεν καὶ διηρητῆσθαι λέξει τὰ λήμ-
 5 ματα τοῦ λόγου, ἐτέρας μὲν παρακμῆς ἐν τῷ προτέρῳ
 λήμματι λαμβανομένης, τουτέστι τῆς τοῦ ὅλου πᾶ-
 θους, ἐτέρας δὲ ἐν τῷ δευτέρῳ, τουτέστι τῆς μερικῆς.
 239 πάλιν τε ἐπὶ τινος πυρέσσοντος κατὰ πύκνωσιν ἐπιτεταμέ-
 νην ἐρωτηθέντος τοῦ τοιούτου λόγου "τὰ ἐναντία τῶν
 10 ἐναντίων ἰάματά ἐστιν· ἐναντίον δὲ τῇ ὑποκειμένη πυ-
 ρώσει τὸ ψυχρόν· κατάλληλον ἄρα τῇ ὑποκειμένη πυρῶ-
 240 σει τὸ ψυχρόν" ὁ μὲν διαλεκτικὸς ἡσυχάσει, ὁ δὲ ἰατρὸς
 εἰδὼς τίνα μὲν ἐστὶν προηγουμένως προσεχῇ πάθη τίνα
 δὲ συμπτώματα τούτων, ἐρεῖ μὴ ἐπὶ τῶν συμπτωμάτων
 15 προκόπτειν τὸν λόγον (ἀμέλει γοῦν πρὸς τὴν ἐπίχυσιν τοῦ
 ψυχροῦ πλείονα γίνεσθαι συμβαίνειν τὴν πύρρωσιν) ἀλλ'
 ἐπὶ τῶν προσεχῶν παθῶν, καὶ τὴν μὲν στέγνωσιν εἶναι
 προσεχῇ, ἥτις οὐ τὴν πύκνωσιν ἀλλὰ τὸν χαλαστικὸν τρό-
 πον τῆς ἐπιμελείας ἀπαιτεῖ, τὸ δὲ τῆς ἐπακολουθοῦσης
 θερμασίας οὐ προηγουμένως προσεχές, ὅθεν μηδὲ τὸ
 241 κατάλληλον εἶναι δοκοῦν αὐτῇ. καὶ οὕτως μὲν ἐπὶ τοῖς
 σοφίσμασι τοῖς χρησίμως ἀπαιτοῦσι τὴν διάλυσιν οὐδὲν
 ἔξει λέγειν ὁ διαλεκτικὸς, "ἐρωτήσας δὲ ἡμῖν τοιούτους
 λόγους "εἰ οὐχὶ καὶ καλὰ κέρατα ἔχεις καὶ κέρατα ἔχεις,
 κέρατα ἔχεις· οὐχὶ δὲ καλὰ κέρατα ἔχεις καὶ κέρατα ἔχεις·
 242 κέρατα ἄρα ἔχεις." "εἰ κινεῖται τι, ἦτοι ἐν ᾧ ἔστι τόπω
 κινεῖται, ἢ ἐν ᾧ οὐκ ἔστιν· οὔτε δὲ ἐν ᾧ ἔστιν, μένει γάρ,
 οὔτε ἐν ᾧ μὴ ἔστιν· πῶς γὰρ ἂν ἐνεργοίῃ τι ἐν ἐκείνῳ
 243 ἐν ᾧ μηδὲ τὴν ἀρχὴν ἔστιν; οὐκ ἄρα κινεῖται τι." "ἦτοι
 30 τὸ ὄν γίνεσθαι ἢ τὸ μὴ ὄν. τὸ μὲν οὖν ὄν οὐ γίνεσθαι,
 ἔστι γάρ· ἀλλ' οὐδὲ τὸ μὴ ὄν· τὸ μὲν γὰρ γνωόμενον
 πάσχει τι, τὸ δὲ μὴ ὄν οὐ πάσχει. οὐδὲν ἄρα γίνεσθαι."
 244 "ἢ χιῶν ὕδωρ ἐστὶ πεπηγός· μέλαν δὲ τὸ ὕδωρ ἐστίν·
 μέλαινα ἄρα ἐστὶν ἢ χιῶν." καὶ τοιούτους τινὰς ἀθροίσας

ὑθλους συνάγει τὰς ὁφρῦς, καὶ προχειρίζεται τὴν διαλεκ-
 τικὴν, καὶ πάνυ σεμνῶς ἐπιχειρεῖ κατασκευάζειν ἡμῖν δι'
 ἀποδείξεων συλλογιστικῶν ὅτι γίνεται τι καὶ ὅτι κινεῖται τι
 καὶ ὅτι ἡ χιών ἐστὶ λευκὴ καὶ ὅτι κέρατα οὐκ ἔχομεν,
 καίτοι γὰρ ἀρκοῦντος ἴσως τοῦ τὴν ἐνάργειαν αὐτοῖς ἀντι-
 τιθέναι πρὸς τὸ θρασυεῖσθαι τὴν διαβεβαιωτικὴν θέσιν
 αὐτῶν διὰ τῆς ἐκ τῶν φαινομένων ἰσοσθενοῦς αὐτῶν ἀντι-
 μαρτυρήσεως. ταῦτά τοι καὶ ἐρωτηθεῖς φιλόσοφος τὸν
 κατὰ τῆς κινήσεως λόγον σιωπῶν περιεπάτησεν, καὶ οἱ
 κατὰ τὸν βίον ἄνθρωποι πεζᾶς τε καὶ διαποντίους στέλ-
 λονται πορείας κατασκευάζουσί τε ναῦς καὶ οἰκίας καὶ παι-
 δοποιοῦνται τῶν κατὰ τῆς κινήσεως καὶ γενέσεως ἀμελουῦν-
 τες λόγων. φέρεται δὲ καὶ Ἡρόφιλου τοῦ ἱατροῦ χάριεν 245
 ἀπομνημόνευμα· συνεχρόνισε "γὰρ οὗτος Διοδώρῳ, ὃς
 ἐναπειροκαλῶν τῇ διαλεκτικῇ λόγους διεξέει σοφιστικούς 15
 κατὰ τε ἄλλων πολλῶν καὶ τῆς κινήσεως. ὡς οὖν ἐμβα-
 λὼν ποτε ὦμον ὁ Διοδώρος ἦκε θεραπευθῆσόμενος ὡς τὸν
 Ἡρόφιλον, ἐχαριεντίσατο ἐκείνος πρὸς αὐτὸν λέγων "ἦτοι
 ἐν ᾧ ἦν τόπῳ ὁ ὦμος ὧν ἐκπέπτωκεν, ἡ ἐν ᾧ οὐκ ἦν·
 οὔτε δὲ ἐν ᾧ ἦν οὔτε ἐν ᾧ οὐκ ἦν· οὐκ ἄρα ἐκπέπτωκεν," 20
 ὡς τὸν σοφιστὴν λιπαρεῖν ἑᾶν μὲν τοὺς τοιοῦτους λόγους,
 τὴν δὲ ἐξ ἱατρικῆς ἀρμόζουσαν αὐτῷ προσάγειν θερα-
 πείαν. ἀρκεῖ γάρ, οἶμαι, τὸ ἐμπείρως τε καὶ ἀδοξάστως 246
 κατὰ τὰς κοινὰς τηρήσεις τε καὶ προλήψεις βιοῦν, περὶ
 τῶν ἐκ δογματικῆς περιεργίας καὶ μάλιστα ἔξω τῆς βιωτι- 25
 κῆς χρείας λεγομένων ἐπέχοντας.· εἰ οὖν ὅσα μὲν εὐχρηστῶς
 ἂν ἐπιλυθεῖη, ταῦτα οὐκ ἂν διαλύσαιτο ἢ διαλεκτικῇ, ὅσα
 δὲ ἐπιλύεσθαι δολίῃ τις ἂν ἴσως ὑπ' αὐτῆς σοφίσματα,
 τούτων ἡ διάλυσις ἄχρηστός ἐστιν, ἄχρηστός ἐστι κατὰ
 τὴν ἐπίλυσιν τῶν σοφισμάτων ἢ διαλεκτικῇ. 30

Καὶ ἀπ' αὐτῶν δὲ τῶν παρὰ τοῖς διαλεκτικοῖς λεγο- 247
 μένων ὁρμώμενός τις οὕτως ἂν συντόμως ὑπομνήσει

5. evidentiam F, ἐνάργειαν ceteri. 7. διαφανομένων FG. αὐτοῦ V.
 15. ἐν ἐπειροκαλῇ L. 17. τὸν add V. 18. ἐκείνο V. 24. βίου V.
 31. δὲ om V.

περιττὰ εἶναι τὰ περὶ τῶν σοφισμάτων παρ' αὐτοῖς δὴ
 τεχνολογούμενα. ἐπὶ τὴν τέχνην τὴν διαλεκτικὴν φασιν
 ὠρμηκέναι οἱ διαλεκτικοὶ οὐχ ἀπλῶς ὑπὲρ τοῦ γινῶναι τί
 ἐκ τίνος συνάγεται, ἀλλὰ προηγουμένως ὑπὲρ τοῦ δι' ἀπο-
 5 δεικτικῶν λόγων τὰ ἀληθῆ καὶ τὰ ψευδῆ κρίνειν ἐπίστα-
 σθαι· λέγουσι γοῦν εἶναι τὴν διαλεκτικὴν ἐπιστήμην ἀλη-
 248 θῶν καὶ ψευδῶν καὶ οὐδετέρων. ἐπεὶ τοίνυν αὐτοὶ φασιν
 ἀληθῆ λόγον εἶναι τὸν δι' ἀληθῶν λημμάτων ἀληθὲς συ-
 νάγοντα συμπέρασμα, ἅμα τῷ ἐρωτηθῆναι λόγον ψευδὸς
 10 ἔχοντα τὸ συμπέρασμα εἰσόμεθα ὅτι ψευδὴς ἐστὶν καὶ οὐ
 συγκαταθησόμεθα αὐτῷ. ἀνάγκη γὰρ καὶ αὐτὸν τὸν λόγον
 ἦτοι μὴ εἶναι συνακτικὸν ἢ μηδὲ τὰ λήμματα ἔχειν ἀληθῆ.
 249 καὶ τοῦτο δῆλον ἐκ τῶνδε. ἦτοι ἀκολουθεῖ τὸ ἐν τῷ λόγῳ
 ψευδὲς συμπέρασμα τῇ διὰ τῶν λημμάτων αὐτοῦ συμ-
 15 πλοκῇ ἢ οὐκ ἀκολουθεῖ. ἀλλ' εἰ μὲν οὐκ ἀκολουθεῖ, οὐδὲ
 συνακτικὸς λόγος ἐστὶ· λέγουσι γὰρ συνακτικὸν γίνεσθαι
 λόγον ὅταν ἀκολουθῇ τῇ διὰ τῶν λημμάτων αὐτοῦ συμ-
 πλοκῇ τὸ ἐν αὐτῷ συμπέρασμα. εἰ δὲ ἀκολουθεῖ, ἀνάγκη
 καὶ τὴν διὰ τῶν λημμάτων συμπλοκὴν εἶναι ψευδῆ κατὰ
 20 τὰς αὐτῶν ἐκείνων τεχνολογίας· φασὶ γὰρ ὅτι τὸ ψευδὸς
 250 ψεύδει μὲν ἀκολουθεῖ, ἀληθεῖ δὲ οὐδαμῶς. ὅτι δὲ ὁ μὴ
 συνακτικὸς ἢ μὴ ἀληθὲς λόγος κατὰ αὐτοὺς οὐδὲ ἀποδεικ-
 τικὸς ἐστὶν, δῆλον ἐκ τῶν ἔμπροσθεν εἰρημένων. εἰ τοίνυν
 ἐρωτηθέντος λόγου ἐν ᾧ ψευδὸς ἐστὶ τὸ συμπέρασμα,
 25 αὐτόθεν γινώσκωμεν ὅτι οὐκ ἐστὶν ἀληθὲς οὐδὲ συνακτι-
 κὸς ὁ λόγος, ἐκ τοῦ συμπέρασμα ἔχειν ψευδές, οὐ συγκα-
 ταθησόμεθα αὐτῷ, καὶ μὴ γινώσκωμεν παρὰ τί τὸ ἀπα-
 τηλὸν ἔχει. ὥσπερ γὰρ οὐδ' ὅτι ἀληθῆ ἐστὶ τὰ ὑπὸ τῶν
 ψηφοποιαικῶν γινόμενα συγκατατιθέμεθα, ἀλλ' ἴσμεν ὅτι
 30 ἀπατῶσιν καὶ μὴ γινώσκωμεν ὅπως ἀπατῶσιν, οὕτως οὐδὲ
 τοῖς ψευδέσι μὲν πιθανοῖς δὲ εἶναι δοκοῦσι λόγοις πειθό-
 251 μεθα, καὶ μὴ γινώσκωμεν ὅπως παραλογίζονται. ἢ ἐπεὶ

6. λέγουσιν οὖν L. 11. συγκαταθήσομαι V. 15. ἀλλ' — ἀκο-
 λουθεῖ om V. 31. μὲν] μὴ VX.

οὐ μόνον ἐπὶ ψευδὸς ἀπάγειν τοῖς σοφίσμασιν ἀλλὰ καὶ
ἐπὶ ἄλλας ἀτοπίας, κοινότερον οὕτω συνερωτητέον. ὁ ἐρω-
τώμενος λόγος ἤτοι ἐπὶ τι ἀπρόσδεκτον ἡμᾶς ἄγει ἢ ἐπὶ
τι τοιοῦτον ὡς χρῆναι αὐτὸ προσδέχασθαι. ἀλλ' εἰ μὲν τὸ
δεύτερον, οὐκ ἀτόπως αὐτῷ συγκαταθησόμεθα· εἰ δὲ ἐπὶ
τι ἀπρόσδεκτον, οὐχ ἡμᾶς τῇ ἀτοπίᾳ δεήσει συγκατατίθε-
σθαι προπετιῶς διὰ τὴν πιθανότητα, ἀλλ' ἐκείνους ἀφί-
στασθαι τοῦ λόγου τοῦ τοῖς ἀτόποις ἀναγκάζοντος συγκα-
τατίθεσθαι, εἴγε μὴ ληρεῖν παιδαριωδῶς ἀλλὰ τάληθῃ
ζητεῖν, ὡς ὑπισχνοῦνται, προήρηται. ὥσπερ γὰρ εἰ ὁδὸς 252
εἴη ἐπὶ τινα κρημνὸν φέρουσα, οὐκ ὠθοῦμεν αὐτοὺς εἰς
τὸν κρημνὸν διὰ τὸ ὁδὸν τινα εἶναι φέρουσαν ἐπ' αὐτόν,
ἀλλ' ἀφιστάμεθα τῆς ὁδοῦ διὰ τὸν κρημνόν, οὕτω καὶ εἰ
λόγος εἴη ἐπὶ τι ὁμολογουμένως ἀτοπον ἡμᾶς ἀπάγων,
οὐχὶ τῷ ἀτόπῳ συγκαταθησόμεθα διὰ τὸν λόγον, ἀλλ' 15
ἀποστησόμεθα "τοῦ λόγου διὰ τὴν ἀτοπίαν. ὅταν οὖν 253
οὕτως ἡμῖν συνερωτᾶται λόγος, καθ' ἐκάστην πρότασιν
ἐφ' ἑξομεν, εἶτα τοῦ ὅλου συνερωτηθέντος λόγου τὰ δοκοῦντα
ἐπ' αὐτοῖς. καὶ εἴγε οἱ περὶ τὸν Χρύσιππον δογματικοὶ ἐν
τῇ συνερωτήσει τοῦ σωρίτου προϊόντος τοῦ λόγου φασὶ 20
δεῖν ἴστασθαι καὶ ἐπείχειν, ἵνα μὴ ἐκπέσωσιν εἰς ἀτοπίαν,
πολὺ δὴπου μᾶλλον ἢ ἡμῖν ἀρμόζον εἴη σκεπτικοῖς οὖσιν,
ὑποπτεύουσιν ἀτοπίαν, μὴ προπίπτειν κατὰ τὰς συνερω-
τήσεις τῶν λημμάτων, ἀλλ' ἐπείχειν καθ' ἕκαστον ἕως τῆς
ὅλης συνερωτήσεως τοῦ λόγου. καὶ ἡμεῖς μὲν ἀδοξάστως 254
ἀπὸ τῆς βιωτικῆς τηρήσεως ὁρμώμενοι τοὺς ἀπατηλοὺς
οὕτως ἐκκλίνομεν λόγους, οἱ δογματικοὶ δὲ ἀδυνάτως ξέουσι
διακρίναι τὸ σόφισμα ἀπὸ τοῦ δρόντως δοκοῦντος ἐρω-
τᾶσθαι λόγου, εἴγε χρὴ δογματικῶς αὐτοὺς ἐπικρίναι καὶ
ὅτι συνακτικὸν ἐστὶ τὸ σχῆμα τοῦ λόγου καὶ ὅτι τὰ λήμ- 30
ματὰ ἐστὶν ἀληθῆ ἢ οὐχ οὕτως ἔχει· ὑπέμνησαμεν γὰρ 255
ἔμπροσθεν ὅτι οὕτε τοὺς συνακτικοὺς λόγους δύνανται
καταλαμβάνειν οὕτε ἀληθεῖς εἶναι τι κρίνειν οἱοί τε εἶσι,

1. ἀπάγονσι Fabricius, inest ut adducant Stephanus.
τὸ FG. 14. ὁ λόγος FG. 23. προσπίπτειν FG.

4. μὲν ἐπὶ

μήτε κριτήριον μήτε ἀπόδειξιν ὁμολογουμένως ἔχοντες, ὥς ἐκ τῶν λεγομένων ὑπ' αὐτῶν ἐκείνων ὑπεμνήσαμεν. παρ-
 ἔλκει οὖν ὅσον ἐπὶ τούτοις ἡ θρυλουμένη παρὰ τοῖς δια-
 λεκτικοῖς περὶ τῶν σοφισμάτων τεχνολογία.

- 256 Παραπλήσια δὲ καὶ ἐπὶ τῆς διαστολῆς τῶν ἀμφιβολιῶν λέγομεν. εἰ γὰρ ἡ ἀμφιβολία λέξις ἐστὶ δύο καὶ πλείω σημαίνουσα καὶ αἱ λέξεις σημαίνουναι θάσει, ὅσας μὲν χρή-
 σιμόν ἐστὶν ἀμφιβολίας διαλύεσθαι, τουτέστι τὰς ἐν τινι τῶν ἐμπειριῶν, ταύτας οἱ καθ' ἑκάστην τέχνην ἐγγεγυμ-
 10 νασμένοι διαλύσονται, τὴν ἐμπειρίαν ἔχοντες αὐτοὶ τῆς ὑπ' αὐτῶν πεποιημένης θετικῆς "χρήσεως τῶν ὀνομάτων
 257 κατὰ τῶν σημαινομένων, ὁ δὲ διαλεκτικὸς οὐδαμῶς, οἶον ὥς ἐπὶ ταύτης τῆς ἀμφιβολίας "ἐν ταῖς παρακμαῖς τὴν ποικίλην δίαταν καὶ τὸν οἶνον δοκιμαστέον." ἤδη δὲ καὶ
 15 κατὰ τὸν βίον ἄχρι καὶ τοὺς παῖδας ὀρῶμεν διαστελλο-
 μένους ἀμφιβολίας, ὧν ἡ διαστολὴ χρησιμεύειν αὐτοῖς δοκεῖ. εἰ γοῦν τις ὁμωνύμους οἰκέτας ἔχων κελύοι παιδίον κληθῆναι αὐτῷ τὸν Μάνην, εἰ τύχοι, (τοῦτο γὰρ τοῦνομα τοῖς οἰκέταις ἔστω κοινόν) πεύσεται ὁ παῖς ποῖον. καὶ εἰ
 20 πλείονας καὶ διαφόρους τις οἶνους ἔχων λέγοι τῷ παιδίῳ "ἔρχεόν μοι τοῦ οἴνου πλεῖν," ὁμοίως ὁ παῖς πεύσεται
 258 ποῖον. οὕτως ἡ ἐν ἑκάστοις ἐμπειρία τοῦ χρησίμου τὴν διαστολὴν εἰσάγει. ὅσαι μέντοι μὴ ἐν τινι τῶν βιωτικῶν ἐμπειριῶν εἰσὶν ἀμφιβολίαι, ἀλλ' ἐν δογματικαῖς οἰήσεσι
 25 κεῖνται καὶ εἰσὶν ἴσως ἄχρηστοι πρὸς τὸ ἀδοξάστως βιοῦν, περὶ ταύτας ἰδίως ὁ διαλεκτικὸς ἔχων ἀναγκασθήσεται καὶ ἐν αὐταῖς ὁμῶς ἐπέχειν κατὰ τὰς σκεπτικὰς ἐφόδους, καθὼς πράγμασιν ἀδήλοις καὶ ἀκαταλήπτοις ἢ καὶ ἀνυπο-
 259 στάτοις ἴσως εἰσὶ συνεζευγμένοι. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων
 30 καὶ εἰσαυθὶς διαλεξόμεθα· εἰ δὲ τις δογματικὸς πρὸς τι τούτων ἀντιλέγειν ἐπιχειροίη, κρατύνει τὸν σκεπτικὸν λόγον, ἐκ τῆς ἐκατέρωθεν ἐπιχειρήσεως καὶ τῆς ἀνεπικρίτου διαφω-
 νίας τὴν περὶ τῶν ζητουμένων ἐποχὴν καὶ αὐτὸς βεβαιῶν.

Τοσαῦτα καὶ περὶ ἀμφιβολιῶν εἰπόντες αὐτοῦ που περιγράφομεν καὶ τὸ δεύτερον τῶν ὑποτυπώσεων σύνταγμα.

''' ΠΤΡΩΝΕΙΩΝ ΤΠΟΤΤΗΩΣΕΩΝ

ΤΩΝ ΕΙΣ ΤΡΙΛΑ ΤΟ ΤΡΙΤΟΝ.

''' Περὶ μὲν τοῦ λογικοῦ μέρους τῆς λεγομένης φιλοσοφίας ὡς ἐν ὑποτυπώσει τοσαῦτα ἀρκούντως λέγοιτο ἂν· κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον τῆς συγγραφῆς καὶ τὸ φυσικὸν μέρος αὐτῆς ἐπιόντες οὐ πρὸς ἕκαστον τῶν λεγομένων αὐτοῖς κατὰ τόπον ἀντιρουῦμεν, ἀλλὰ τὰ καθολικώτερα κινεῖν ἐπιχειρήσομεν, οἷς συμπεριγράφεται καὶ τὰ λοιπὰ.¹⁰ ἀρξόμεθα δὲ ἀπὸ τοῦ περὶ ἀρχῶν λόγου, καὶ ἐπειδὴ παρὰ τοῖς πλείστοις συμπεφώνηται τῶν ἀρχῶν τὰς μὲν ὑλικὰς εἶναι τὰς δὲ δραστικὰς, ἀπὸ τῶν δραστικῶν τὴν ἀρχὴν τοῦ λόγου ποιησόμεθα· τὰύτας γὰρ καὶ κυριωτέρας τῶν ὑλικῶν φαοῖν εἶναι. οὐκοῦν ἐπεὶ θεὸν εἶναι δραστικώτα-²τον αἴτιον οἱ πλείους ἀπεφάναντο, πρότερον περὶ θεοῦ σκοπήσωμεν, ἐκεῖνο προεπιόντες ὅτι τῷ μὲν βίῳ κατακολουθοῦντες ἀδοξάστως φαμὲν εἶναι θεοὺς καὶ σέβομεν θεοὺς καὶ προνοεῖν αὐτοὺς φαμέν, πρὸς δὲ τὴν προπέτειαν τῶν δογματικῶν τάδε λέγομεν.²⁰

Τῶν ἐννοουμένων ἡμῖν πραγμάτων τὰς οὐσίας ἐπινεοῖν ὀφείλομεν, οἷον εἰ σώματά ἐστιν ἢ ἀσώματα. ἀλλὰ καὶ τὰ εἶδη· οὐ γὰρ ἂν τις ἵππον ἐννοῆσαι δύναιτο μὴ οὐχὶ πρότερον τὸ εἶδος τοῦ ἵππου μαθών. τό τε ἐννοούμενον ἐννοεῖσθαι που ὀφείλει. ἐπεὶ οὖν τῶν δογματικῶν οἱ μὲν³ σῶμά φασιν εἶναι τὸν θεὸν οἱ δὲ ἀσώματον, καὶ οἱ μὲν ἀνθρῳποειδῆ οἱ δὲ οὐ, καὶ οἱ μὲν ἐν τόπῳ^{'''} οἱ δὲ οὐ, καὶ τῶν ἐν τόπῳ οἱ μὲν ἐντὸς κόσμου οἱ δὲ ἐκτός, πῶς δυνησόμεθα ἐννοεῖν θεοῦ λαμβάνειν μήτε οὐσίαν ἔχοντας αὐτοῦ ὁμολογουμένην μήτε εἶδος μήτε τόπον ἐν ᾧ εἴη; πρότερον γὰρ³⁰ ἐκεῖνοι ὁμολογησάτωσάν τε καὶ συμφωνησάτωσαν ὅτι τισὶσδε

2. καὶ add V. 6. τοιαῦτα VX. 9. κατὰ τὸν τόπον FG.
11. ἀρξόμεθα FG. 13. δραστηρίους VX. *26. τὸν θεὸν εἶναι V.

ἐστὶν ὁ θεός· εἴτα ἡμῖν αὐτὸν ὑποτυπωσάμενοι οὕτως
 ἀξιούτωςαν ἡμᾶς ἐννοίαν θεοῦ λαμβάνειν. ἐς ὅσον δὲ
 ἀνεπικρίτως διαφωνοῦσιν, τί νοήσομεν ἡμεῖς ὁμολογου-
 4 μένως παρ' αὐτῶν οὐκ ἔχομεν. ἀλλ' ἄφθαρτόν τι, φασί,
 5 καὶ μακάριον ἐννοήσας, τὸν θεὸν εἶναι τοῦτο νόμιζε.
 τοῦτο δὲ ἐστὶν εὐήθες· ὥς γὰρ ὁ μὴ εἰδὼς τὸν Δίωνα
 οὐδὲ τὰ συμβεβηκότα αὐτῷ ὥς Δίῳσι δύνатаι νοεῖν, οὕτως
 ἐπεὶ οὐκ ἴσμεν τὴν οὐσίαν τοῦ θεοῦ, οὐδὲ τὰ συμβεβη-
 5 κότα αὐτῷ μαθεῖν τε καὶ ἐννοῆσαι δυνησόμεθα. χωρὶς
 10 δὲ τούτων εἰπάτωσαν ἡμῖν τί ἐστὶ τὸ μακάριον, πότερον
 τὸ ἐνεργοῦν κατὰ ἀρετὴν καὶ προνοούμενον τῶν ὑφ' ἑαυτὸ
 τεταγμένων, ἢ τὸ ἀνενέργητον καὶ μήτε αὐτὸ πράγματα
 ἔχον μήτε ἐτέρῳ παρέχον· καὶ γὰρ καὶ περὶ τούτου δια-
 φωνήσαντες ἀνεπικρίτως ἀγεννόητον ἡμῖν πεποιήκασι τὸ
 15 μακάριον, διὰ δὲ τοῦτο καὶ τὸν θεόν.

6 Ἴνα δὲ καὶ ἐπινοῆται ὁ θεός, ἐπέχειν ἀνάγκη περὶ
 τοῦ πότερον ἔστιν ἢ οὐκ ἔστιν ὅσον ἐπὶ τοῖς δογματικοῖς.
 τὸ γὰρ εἶναι τὸν θεὸν πρόδηλον μὲν οὐκ ἔστιν. εἰ γὰρ
 ἐξ ἑαυτοῦ προσέπιπτεν, συνεφώνησαν ἂν οἱ δογματικοὶ τίς
 20 ἔστι καὶ ποδαπὸς καὶ ποῦ· ἢ ἀνεπικρίτος δὲ διαφωνία
 πεποιήκεν αὐτὸν ἄδηλον ἡμῖν εἶναι δοκεῖν καὶ ἀποδεί-
 7 ξεως δεόμενον. ὁ μὲν οὖν λέγων ὅτι ἔστι θεός, ἥτοι
 διὰ προδήλου τοῦτο ἀποδείκνυσιν ἢ δι' ἀδήλου. διὰ προ-
 δήλου μὲν οὖν οὐδαμῶς· εἰ γὰρ ἦν πρόδηλον τὸ ἀπο-
 25 δεικνύον ὅτι ἔστι θεός, ἔπει τὸ ἀποδεικνύμενον πρὸς
 τῷ ἀποδεικνύντι νοεῖται, διὸ καὶ συγκαταλαμβάνεται αὐτῷ,
 καθὼς καὶ παρεστήσαμεν, πρόδηλον ἔσται καὶ τὸ εἶναι
 θεόν, συγκαταλαμβανόμενον τῷ ἀποδεικνύντι αὐτὸ προ-
 δήλῳ ὄντι. οὐκ ἔστι δὲ πρόδηλον, ὥς ὑπεμνήσαμεν· οὐδὲ
 8 ἀποδείκνυται ἄρα διὰ προδήλου. ἀλλ' οὐδὲ δι' ἀδήλου.
 τὸ γὰρ ἄδηλον τὸ ἀποδεικτικὸν τοῦ εἶναι θεόν, ἀποδείξεως
 χρῆζον, εἰ μὲν διὰ προδήλου λέγοιτο ἀποδείκνυσθαι, οὐκέτι

2. δι] nam Stephanus. 5. τοῦτον V. 6. ὥσπερ ὁ L. 12. πρῶ-
 γμα V. 19. προσέπιπτεν L. 20. ποταπὸς FG. 22. λέγων L om,
 Stephanus expressit. * 25. ἀποδεικνύμενον V.

ἄδηλον ἔσται ἀλλὰ πρόδηλον τὸ εἶναι θεόν. οὐκ ἄρα τὸ ἀποδεικτικὸν αὐτοῦ ἄδηλον διὰ προδήλου ἀποδείκνυται. ἀλλ' οὐδὲ δι' ἀδήλου· εἰς ἀπειρον γὰρ ἐκπεσεῖται ὁ τοῦτο λέγων, αἰτούντων ἡμῶν αἰεὶ ἀπόδειξιν τοῦ φερομένου ἀδήλου πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ προκειμένου. οὐκ ἄρα ἐξ ἑτέρου δύναται ἀποδείκνυσθαι τὸ εἶναι θεόν. εἰ δὲ μήτε ἐξ 9 ἑαυτοῦ ἔστι πρόδηλον μήτε ἐξ ἑτέρου ἀποδείκνυται, ἀκατάληπτον ἔσται εἰ ἔστι θεός.

Ἔτι καὶ τοῦτο λεκτέον. ὁ λέγων εἶναι θεὸν ἤτοι προνοεῖν αὐτὸν τῶν ἐν κόσμῳ φησὶν ἢ οὐ προνοεῖν, καὶ εἰ 10 μὲν προνοεῖν, ἤτοι πάντων ἢ τινῶν. ἀλλ' εἰ μὲν πάντων προνοεῖ, οὐκ ἦν ἂν οὔτε κακόν τι οὔτε κακία ἐν τῷ κόσμῳ· κακίας δὲ πάντα μεστὰ εἶναι λέγουσιν· οὐκ ἄρα πάντων προνοεῖν λεχθήσεται ὁ θεός. εἰ δὲ τινῶν 10 προνοεῖ, διὰ τί τῶνδε μὲν προνοεῖ τῶνδε δὲ οὐ; ἤτοι 15 γὰρ καὶ βούλεται καὶ δύναται πάντων προνοεῖν, ἢ βούλεται μὲν οὐ δύναται δέ, ἢ δύναται μὲν οὐ βούλεται δέ, ἢ οὔτε βούλεται οὔτε δύναται. ἀλλ' εἰ μὲν καὶ ἡβούλετο καὶ ἡδύνατο, πάντων ἂν προνοεῖ· οὐ προνοεῖ δὲ πάντων διὰ τὰ προειρημένα· οὐκ ἄρα καὶ βούλεται 20 καὶ δύναται πάντων προνοεῖν. εἰ δὲ βούλεται μὲν οὐ δύναται δέ, ἀσθενέστερός ἐστι τῆς αἰτίας δι' ἣν οὐ δύναται προνοεῖν ὧν οὐ προνοεῖ· ἔστι δὲ παρὰ τὴν θεοῦ 11 ἐπίνοιαν τὸ ἀσθενέστερον εἶναι τινος αὐτόν. εἰ δὲ δύναται μὲν πάντων προνοεῖν, οὐ βούλεται δέ, βάσκανος ἂν 25 εἶναι νομισθεῖη. εἰ δὲ "οὔτε βούλεται οὔτε δύναται, καὶ βάσκανός ἐστι καὶ ἀσθενής, ὅπερ λέγειν περὶ θεοῦ ἀσεβούντων ἐστίν. οὐκ ἄρα προνοεῖ τῶν ἐν κόσμῳ ὁ θεός. εἰ δὲ οὐδενὸς πρόνοιαν ποιεῖται οὐδὲ ἔστιν αὐτοῦ ἔργον οὐδὲ ἀποτελεσμα, οὐχ ἔξει τις εἰπεῖν πόθεν καταλαμβάνει 30 ὅτι ἔστι θεός, εἴγε μήτε ἐξ ἑαυτοῦ φαίνεται μήτε δι' ἀποτελεσμάτων τινῶν καταλαμβάνεται. καὶ διὰ ταῦτα ἄρα ἀκατάληπτόν ἐστιν εἰ ἔστι θεός. ἐκ δὲ τούτων ἐπιλογι- 12

ζόμεθα ὅτι ἴσως ἀσεβεῖν ἀναγκάζονται οἱ διαβεβαιωτικῶς λέγοντες εἶναι θεόν· πάντων μὲν γὰρ αὐτὸν προνοεῖν λέγοντες κακῶν αἰτίον τὸν θεὸν εἶναι φήσουσιν, τινῶν δὲ ἢ καὶ μηδενὸς προνοεῖν αὐτὸν λέγοντες ἤτοι βάσκανον τὸν θεὸν ἢ ἀσθενῆ λέγειν ἀναγκασθήσονται, ταῦτα δὲ ἐστὶν ἀσεβούντων προδήλως.

- 13 Ἴνα δὲ μὴ καὶ ἡμᾶς βλασφημεῖν ἐπιχειρήσωσιν οἱ δογματικοὶ δι' ἀπορίαν τοῦ πραγματικῶς ἡμῖν ἀντιλέγειν, κοινότερον περὶ τοῦ ἐνεργητικοῦ αἰτίου διαπορήσομεν, πρό-
 10 τερον ἐπιστῆσαι πειραθέντες τῇ τοῦ αἰτίου ἐπινοίᾳ. ὅσον μὲν οὖν ἐπὶ τοῖς λεγομένοις ὑπὸ τῶν δογματικῶν οὐδ' ἂν ἐννοησαί τις τὸ αἷτιον δύναιτο, εἴγε πρὸς τῷ διαφώνους καὶ ἀλλοκότους ἐννοίας τοῦ αἰτίου, ἔτι καὶ τὴν ὑπόστασιν αὐτοῦ πεποιήκασιν ἀνεύρετον διὰ τὴν περὶ αὐτὸ διαφω-
 14 νίαν. οἱ μὲν γὰρ σῶμα οἱ δὲ ἀσώματον τὸ αἷτιον εἶναι φασίν. δοῦξαι δ' ἂν αἷτιον εἶναι κοινότερον κατ' αὐτοὺς δι' ὃ ἐνεργοῦν γίνεται τὸ ἀποτέλεσμα, οἷον ὡς ὁ ἥλιος ἢ ἡ τοῦ ἡλίου θερμότης τοῦ χεῖσθαι τὸν κηρὸν ἢ τῆς χύσεως τοῦ κηροῦ. καὶ γὰρ ἐν τούτῳ διαπεφωνήκασιν, οἱ μὲν
 20 προσηγοριῶν αἷτιον εἶναι τὸ αἷτιον φάσκοντες, οἷον τῆς χύσεως, οἱ δὲ κατηγορημάτων, οἷον τοῦ χεῖσθαι. διό, καθάπερ εἶπον, κοινότερον ἂν εἴη τὸ αἷτιον τούτο δι' ὃ
 15 ἐνεργοῦν γίνεται τὸ ἀποτέλεσμα. τούτων δὲ τῶν αἰτίων οἱ μὲν πλείους ἡγοῦνται τὰ μὲν συνεκτικὰ εἶναι τὰ δὲ
 25 σὺναιτία τὰ δὲ συνεργά, καὶ συνεκτικὰ μὲν ὑπάρχειν ὧν παρόντων πάρεστι τὸ ἀποτέλεσμα καὶ αἰρομένων αἴρεται καὶ μειοῦμένων μειοῦται (οὕτω γὰρ τὴν περίθεσιν τῆς στραγγάλης αἷτιον εἶναι φασὶ τοῦ πνιγμοῦ), σὺναιτίον δὲ ὃ τὴν ἴσην εἰσφέρειται δύνάμιν ἐτέρῳ σὺναιτίῳ πρὸς τὸ εἶναι
 30 τὸ ἀποτέλεσμα (οὕτως ἕκαστον τῶν ἐλκόντων τὸ ἄροτρον βοῶν αἷτιον εἶναι φασὶ τῆς ὀλκῆς τοῦ ἀρότρου), συνεργὸν δὲ ὃ βραχεῖαν εἰσφέρειται δύνάμιν καὶ πρὸς τὸ μετὰ ῥαστώνης ὑπάρχειν τὸ ἀποτέλεσμα, οἷον ὅταν δυοῖν βάρος

9. ἐνεργητικῶς V.
 11. aliquis infinitivus.

12. ad πρὸς τῷ deest vel ἀποδιδόναι vel simi-
 20. τὸ αἷτιον] τὸ ἄγγιον VX. 33. δύο L.

τι βασταζόντων μόλις τρίτος τις προσελθὼν συγκουφίσῃ
τοῦτο. ἐνιοι μέντοι καὶ παρόντα μελλόντων αἰτία ἔφασαν 16
εἶναι, ὡς τὰ προκαταρκτικά, ὅλον τὴν ἐπιτεταμένην ἡλίωσιν
πυρετοῦ. τινὲς δὲ ταῦτα παρητήσαντο, ἐπειδὴ τὸ αἷτιον
πρὸς τι ὑπάρχον καὶ πρὸς τὸ ἀποτέλεσμα ὃν οὐ δύναται
προηγείσθαι αὐτοῦ ὡς αἷτιον. ἐν δὲ τῇ περὶ αὐτῶν δια-
πορήσει τοιαῦδε λέγομεν.

Πιθανόν ἐστὶν εἶναι τὸ αἷτιον· πῶς γὰρ ἂν αὐξήσις 17
γένοιτο, μείωσις, γένεσις, φθορά, καθόλου κίνησις, τῶν
φυσικῶν τε καὶ ψυχικῶν ἀποτελεσμάτων ἕκαστον, ἢ τοῦ
παντὸς κόσμου διοίκησις, τὰ ἅλλα πάντα, εἰ μὴ κατὰ τινα
αἰτίαν; καὶ γὰρ εἰ μηδὲν τούτων ὡς πρὸς τὴν φύσιν ὑπάρ-
χει, λέξομεν ὅτι διὰ τινα αἰτίαν πάντως φαίνεται ἡμῖν
τοιαῦτα ὅποια οὐκ ἐστίν. ἀλλὰ καὶ πάντα ἐκ πάντων καὶ 18
ὡς ἔτυχεν ἂν ἦν μὴ οὐσης αἰτίας. ὅλον ἵπποι μὲν ἐκ
μυῶν, εἰ τύχοι, γεννηθήσονται, ἐλέφαντες δὲ ἐκ μυρμήκων·
καὶ ἐν μὲν ταῖς Αἰγυπτίαις Θήβαις ὄμβροι ποτὲ ἐξαίσιοι
καὶ χιόνες ἂν ἐγίνοντο, τὰ δὲ νότια ὄμβρων οὐ μεταίχην,
εἰ μὴ "αἰτία τις ἦν, δι' ἣν τὰ μὲν νότια ἐστὶ δυσχείμερα,
αὐχμηρὰ δὲ τὰ πρὸς τὴν ἑω. καὶ παρεμπέπεται δὲ ὁ λέγων 19
μηδὲν αἷτιον εἶναι· εἰ μὲν γὰρ ἀπλῶς καὶ ἄνευ τινὸς
αἰτίας τοῦτό φησι λέγειν, ἄπιστος ἔσται, εἰ δὲ διὰ τινα
αἰτίαν, βουλόμενος ἀναιρεῖν τὸ αἷτιον τίθησιν, ἀποδιδῶσθαι
αἰτίαν δι' ἣν οὐκ ἐστὶν αἷτιον.

Διὰ ταῦτα μὲν οὖν πιθανόν ἐστὶν εἶναι τὸ αἷτιον· 25
ὅτι δὲ καὶ τὸ λέγειν μὴ εἶναι τινός τι αἷτιον πιθανόν 20
ἐστὶ, φανερόν ἐσται λόγους ἡμῶν ἐνθεμένων ὀλίγους ἀπὸ
πολλῶν ἐπὶ τοῦ παρόντος πρὸς τὴν τούτου ὑπόμνησιν.
ὅλον γοῦν ἀδύνατόν ἐστι τὸ αἷτιον ἐννοῆσαι πρὶν τὸ ἀπο-
τέλεσμα τούτου καταλαβεῖν ὡς ἀποτέλεσμα αὐτοῦ· τότε 30
γὰρ γνωρίζομεν ὅτι αἷτιόν ἐστι τοῦ ἀποτελέσματος, ὅταν

1. τις add V. 6. ἀπορήσει FG. 17. 18. post ὄμβροι cum V et
Stephano omisi κατὰ τύχην, post χιόνες vero ὡς ἔτυχεν, post ὄμβρων
denique ἐπὶ μετέχῃ. 18. ἐγίνοντο L. 19. ἐστὶ om V. 23. ἀπο-
δίδωσι γοῦν? 24. αἰτία δι' FG.

21 ἐκεῖνο ὡς ἀποτελεσμα καταλαμβάνωμεν. ἀλλ' οὐδὲ τὸ ἀπο-
 τέλεσμα τοῦ αἰτίου ὡς ἀποτελεσμα αὐτοῦ καταλαβεῖν δυ-
 νάμεθα, ἐὰν μὴ καταλάβωμεν τὸ αἷτιον τοῦ ἀποτελέσμα-
 τος ὡς αἷτιον αὐτοῦ· τότε γὰρ καὶ ὅτι ἀποτελεσμα ἐστίν
 5 αὐτοῦ γινώσκωμεν, ὅταν τὸ αἷτιον αὐτοῦ ὡς αἷτιον
 22 αὐτοῦ καταλάβωμεν. εἰ οὖν ἵνα μὲν ἐννοήσωμεν τὸ αἷτιον,
 δεῖ προσπιγνῶναι τὸ ἀποτελεσμα, ἵνα δὲ τὸ ἀποτελεσμα
 γνῶμεν, ὡς ἔφην, δεῖ προσπίστασθαι τὸ αἷτιον, ὃ διάλλη-
 λος τῆς ἀπορίας τρόπος ἄμφω δείκνυσιν ἀνσπινότητα, μήτε
 10 τοῦ αἰτίου ὡς αἰτίου μήτε τοῦ ἀποτελέσματος ὡς ἀποτε-
 λέσματος ἐπινοεῖσθαι δυναμένου· ἐκατέρου γὰρ αὐτῶν
 δεομένου τῆς παρὰ θατέρου πίστεως, οὐχ ἔξομεν ἀπὸ
 τίνος αὐτῶν ἀρξόμεθα τῆς ἐννοίας. διόπερ οὐδὲ ἀποφαι-
 23 νασθαι δυνησόμεθα ὅτι ἐστὶ τί τινος αἷτιον. ἵνα δὲ καὶ
 15 ἐννοεῖσθαι δύνασθαι τὸ αἷτιον συγχωρήσῃ τις, ἀκατάληπ-
 τόν ἂν εἶναι νομισθῇ διὰ τὴν διαφωνίαν. ὅς μὲν γὰρ
 φησὶν εἶναι τί τινος αἷτιον, ἥτοι ἀπλῶς καὶ ἀπὸ μηδεμιᾶς
 ὁρμώμενος αἰτίας εὐλόγου τοῦτο φησὶ λέγειν, ἢ διὰ τινος
 αἰτίας ἐπὶ τὴν συγκατάθεσιν ταύτην ἵνα λέξει. καὶ εἰ
 20 μὲν ἀπλῶς, οὐκ ἔσται πιστότερος τοῦ λέγοντος ἀπλῶς μη-
 δὲν εἶναι μηδενοῦ αἷτιον· εἰ δὲ καὶ αἰτίας λέξει δι' ἧς
 εἶναι τί τινος αἷτιον νομίζει, τὸ ζητούμενον διὰ τοῦ ζητου-
 μένου παριστᾶν ἐπιχειρήσει· ζητούντων γὰρ ἡμῶν εἰ ἔστι
 τί τινος αἷτιον, αὐτὸς ὡς αἰτίας οὕσης τοῦ εἶναι αἷτιον
 24 αἷτιον εἶναι φησὶν. καὶ ἄλλως, ἐπεὶ περὶ τῆς ὑπάρξεως
 τοῦ αἰτίου ζητοῦμεν, δεήσει πάντως αὐτὸν καὶ τῆς αἰτίας
 τοῦ εἶναι τι αἷτιον αἰτίαν παρασχεῖν, καὶ αἰτίας ἄλλην, καὶ
 μέχρις ἀπείρου. ἀδύνατον δὲ ἀπείρους αἰτίας παρασχεῖν·
 ἀδύνατον ἄρα διαβεβαιωτικῶς ἀποφῆναι ὅτι ἐστὶ τί τινος
 25 αἷτιον. πρὸς τούτοις ἥτοι ὅν καὶ ὑφ' ἐστὶν ἡδη αἷτιον τὸ
 αἷτιον ποιεῖ τὸ ἀποτελεσμα, ἢ μὴ ὅν αἷτιον. καὶ μὴ ὅν
 μὲν οὐδαμῶς· εἰ δὲ ὅν, δεῖ αὐτὸ πρότερον ὑποστῆναι

8. ὡς om V. 16. οἱ VX. 17. φασιν VX. τί om VX. 21. καὶ
 om V. 22. τί om L. νομίζοι L. 24. τοῦ G cum Stephano, τὸ
 ceteri. 31. τὸ add V.

καὶ προγενέσθαι αἴτιον, εἴθ' οὕτως ἐπάγειν τὸ ἀποτελεσμα,
ὅπερ ὑπὲρ αὐτοῦ ἀποτελεῖσθαι λέγεται ὄντος ἤδη αἰτίου. ἀλλ'
ἐπεὶ πρὸς τί ἐστὶ τὸ αἴτιον καὶ πρὸς τὸ ἀποτελεσμα, σαφές
ὅτι μὴ δύναται τούτου ὡς αἴτιον προϋποσθεῖναι· οὐδὲ ὅν ἄρα
αἴτιον τὸ αἴτιον ἀποτελεῖν δύναται τὸ οἷ ἐστὶν αἴτιον. εἰ 26
δὲ μήτε μὴ ὅν αἴτιον ἀποτελεῖ τι μήτε ὄν, οὐδὲ ἀποτελεῖ τι.
διὸ οὐδὲ αἴτιον ἐστὶ· ἄνευ γὰρ τοῦ ἀποτελεῖν τι τὸ αἴτιον
οὐ δύναται ὡς αἴτιον νοεῖσθαι. ὅθεν κἀκείνο λέγουσιν τινες.
τὸ αἴτιον ἦτοι συνυφίστασθαι δεῖ τῷ ἀποτελέσματι ἢ προϋ-
φίστασθαι τούτου ἢ μετ' αὐτο γίγνεσθαι. τὸ μὲν οὖν 10
λέγειν ὅτι τὸ αἴτιον εἰς ὑπόστασιν ἄγεται μετὰ τὴν γένε-
σιν τοῦ ἀποτελέσματος αὐτοῦ μὴ καὶ γελοῖον ἢ. ἀλλ'
οὐδὲ προϋφίστασθαι δύναται τούτου· πρὸς αὐτὸ γὰρ
νοεῖσθαι λέγεται, τὰ δὲ πρὸς τι φασὶν αὐτοί, καθὸ πρὸς 27
τι ἐστίν, συνυπάρχειν καὶ συννοεῖσθαι ἀλλήλοις. ἀλλ' οὐδὲ 15
συνυφίστασθαι· εἰ γὰρ ἀποτελεσματικὸν αὐτοῦ ἐστί, τὸ δὲ
γινόμενον ὑπὸ ὄντος ἤδη γίνεσθαι χρή, πρότερον δεῖ τὸ
αἴτιον γενέσθαι αἴτιον, εἴθ' οὕτως ποιεῖν τὸ ἀποτελεσμα.
εἰ οὖν τὸ αἴτιον μήτε προϋφίσταται τοῦ ἀποτελέσματος
αὐτοῦ μήτε συνυφίσταται τούτῳ, ἀλλ' οὐδὲ πρὸ αὐτοῦ 20
γίνεται, μήποτε οὐδὲ ὑποστάσεως ὅλως μετέχει. σαφές δὲ 28
ἴσως ὅτι καὶ διὰ τούτων ἢ ἐπίνοια τοῦ αἰτίου πάλιν περι-
τρέπεται. εἰ γὰρ τὸ αἴτιον ὡς μὲν πρὸς τι οὐ δύναται
τοῦ ἀποτελέσματος αὐτοῦ προεπινοηθῆναι, ἵνα δε ὡς αἴτιον
τοῦ ἀποτελέσματος αὐτοῦ νοηθῇ, δεῖ αὐτὸ προεπινοεῖσθαι 25
τοῦ ἀποτελέσματος αὐτοῦ, ἀδύνατον δὲ προεπινοηθῆναι
τι ἐκείνου οὐ προεπινοηθῆναι [τι] οὐ δύναται, ἀδύνατον
ἄρα ἐστὶν ἐπινοηθῆναι τὸ αἴτιον.

Ἐκ τούτῳ οὖν λοιπὸν ἐπιλογιζόμεθα ὅτι ἐπεὶ πιθανοὶ 29
μέν εἰσιν οἱ λόγοι καθ' οὓς ὑπεμνήσαμεν ὡς χρή λέγειν 30
αἴτιον εἶναι, πιθανοὶ δὲ καὶ οἱ παριστάντες ὅτι μὴ προ-
σῆκει αἴτιον εἶναι τι ἀποφαίνεσθαι, καὶ τούτων προκρίναι
"τινὰς οὐκ ἐνδέχεται μήτε σημεῖον μήτε κριτήριον μήτε

10. μετὰ τὸ VX, μετὰ τοῦτο ceteri. 20. μετ' αὐτό? post ipsum
Stephanus. 28. ἄρα om VX. 29. ἐπεὶ om L.

ἀπόδειξιν ὁμολογουμένως ἡμῶν ἐχόντων, ὡς ἔμπροσθεν
 παρεστήσαμεν, ἐπέχειν ἀνάγκη καὶ περὶ τῆς ὑποστάσεως
 τοῦ αἰτίου, μὴ μᾶλλον εἶναι ἢ μὴ εἶναι τι αἷτιον λέγον-
 τας ὅσον ἐπὶ τοῖς λεγομένοις ὑπὸ τῶν δογματικῶν.

- 30 Περὶ μὲν οὖν τῆς δραστικῆς τοσαῦτα νῦν ἀρκέσει
 λελέχθαι· συντόμως δὲ καὶ περὶ τῶν ὑλικῶν καλουμένων
 ἀρχῶν λεκτέον. ὅτι τοίνυν αὐταὶ εἰσιν ἀκατάληπτοι, ῥᾶδιον
 συνιδεῖν ἐκ τῆς περὶ αὐτῶν γεγεννημένης διαφωνίας παρὰ
 τοῖς δογματικοῖς. Φερεκύδης μὲν γὰρ ὁ Σύριος γῆν εἶπε
 10 τὴν πάντων εἶναι ἀρχήν, Θαλῆς δὲ ὁ Μιλήσιος ὕδωρ,
 Ἀναξίμανδρος δὲ ὁ ἀκουστής τούτου τὸ ἄπειρον, Ἀναξί-
 μένης δὲ καὶ Διογένης ὁ Ἀπολλωνιάτης ἀέρα, Ἰππασος δὲ
 ὁ Μεταποντῖνος πῦρ, Ξενοφάνης δὲ ὁ Κολοφώνιος γῆν
 καὶ ὕδωρ, Οἰνοπίδης δὲ ὁ Χίος πῦρ καὶ ἀέρα, Ἰππων δὲ
 15 ὁ Ῥηγῖνος πῦρ καὶ ὕδωρ, Ὀνομάκριτος δὲ ἐν τοῖς ὄρρι-
 31 κοῖς πῦρ καὶ ὕδωρ καὶ γῆν, οἱ δὲ περὶ τὸν Ἐμπεδοκλέα
 πρὸς τοῖς στωικοῖς πῦρ ἀέρα ὕδωρ γῆν — περὶ γὰρ τῆς
 τερατολογουμένης ἀποίου παρὰ τισιν ὕλης, ἣν οὐδὲ αὐτοὶ
 καταλαμβάνειν διαβεβαίουσιν, τί δεῖ καὶ λέγειν; οἱ δὲ
 20 περὶ Ἀριστοτέλη τὸν περιπατητικὸν πῦρ ἀέρα ὕδωρ γῆν,
 32 τὸ κυκλοφορητικὸν σῶμα, Δημόκριτος δὲ καὶ Ἐπίκουρος
 ἀτόμους, Ἀναξαγόρας δὲ ὁ Κλαζομένιος ὁμοιομερείας, Διό-
 δωρος δὲ ὁ ἐπικληθεὶς Κρόνος ἐλάχιστα καὶ ἀμερῇ σῶματα,
 Ἡρακλείδης δὲ ὁ Ποντικὸς καὶ Ἀσυληπιάδης ὁ Βιθυνὸς
 25 ἀνάρμους ὄγκους, οἱ δὲ περὶ Πυθαγόραν τοὺς ἀριθμούς,
 οἱ δὲ μαθηματικοὶ τὰ ὀκτώπερα τῶν σωμάτων, Στράτων δὲ
 33 ὁ φυσικὸς τὰς ποιότητας. τοσαύτης τοίνυν καὶ ἔτι πλείο-
 νος διαφωνίας γεγεννημένης περὶ τῶν ὑλικῶν ἀρχῶν παρ'
 αὐτοῖς, ἥτοι πάσαις συγκαταθησόμεθα ταῖς κειμέναις στά-
 30 σεσι καὶ ταῖς ἄλλαις ἢ τισίν. ἀλλὰ πάσαις μὲν οὐ δυνα-
 τόν· οὐ γὰρ δήπου δυνασόμεθα καὶ τοῖς περὶ Ἀσυλη-
 πιάδην συγκατατίθεσθαι, θραυστὰ εἶναι τὰ στοιχεῖα λέ-

5. τῶν δογματικῶν Stephanus.
 στωϊκοὺς V, καὶ τοὺς στωϊκοὺς X.

9. γὰρ add V.
 23. ὁ add V.

17. πρὸς τοὺς
 30. ὅλως G.

γουςι καὶ ποιᾶ, καὶ τοῖς περὶ Δημόκριτον, ἄτομα ταῦτα εἶναι φάσκουσι καὶ ἄποια, καὶ τοῖς περὶ Ἀναξαγόραν, πᾶσαν αἰσθητὴν ποιότητα περὶ ταῖς ὁμοιομερείαις ἀπολείπουσιν. εἰ δέ τινα στάσιν τῶν ἄλλων προκρινούμεν, 34 ἥτοι ἀπλῶς καὶ ἄνευ ἀποδείξεως προκρινούμεν ἢ μετὰ ἀποδείξεως. ἄνευ μὲν οὖν ἀποδείξεως οὐ συνθησόμεθα· εἰ δὲ μετὰ ἀποδείξεως, ἀληθῆ δεῖ τὴν ἀπόδειξιν εἶναι. ἀληθὲς δὲ οὐκ ἂν δοθείη μὴ οὐχὶ κεκριμένη κριτηρίῳ ἀληθεῖ, ἀληθεῖς δὲ κριτήριον εἶναι δείκνυται δι' ἀποδείξεως κεκριμένης. εἰ τοίνυν ἵνα μὲν ἡ ἀπόδειξις ἢ προκρίνουσά 35 τινα στάσιν ἀληθὲς εἶναι δεχθῇ, δεῖ τὸ κριτήριον αὐτῆς ἀποδεδειχθαι, ἵνα δὲ τὸ κριτήριον ἀποδεδειχθῇ, δεῖ τὴν ἀπόδειξιν αὐτοῦ προεκκρίσθαι, ὃ διάλληλος εὐρίσκεται τρόπος, ὃς οὐκ ἔσσει προβαίνειν τὸν λόγον, τῆς μὲν ἀποδείξεως ἀεὶ κριτηρίου θεομένης ἀποδεδειγμένου, τοῦ κριτηρίου δὲ 15 ἀποδείξεως κεκριμένης. εἰ δὲ ἀεὶ τὸ κριτήριον κριτηρίῳ 36 κρίνεν καὶ τὴν ἀπόδειξιν δι' ἀποδείξεως ἀποδεικνύναι βούλοιτό τις, εἰς ἄπειρον ἐμβληθήσεται. εἰ τοίνυν μήτε πᾶσαις ταῖς περὶ στοιχείων στάσεσι θυνάμεθα συγκατατίθεσθαι μήτε τινὶ τούτων, ἐπέχειν προσήκει περὶ αὐτῶν. 20

Δυνατὸν μὲν οὖν ἴσως ἐστὶ καὶ διὰ τούτων μόνων 37 ὑπομνησάμεν τὴν τῶν στοιχείων καὶ τῶν ὑλικῶν ἀρχῶν ἀκαταληψίαν· ἵνα δὲ καὶ ἀμφιλαφέστερον τοὺς δογματικούς ἐλέγχειν ἔχωμεν, ἐνδιατρίψομεν συμμέτρως τῷ τόπῳ. καὶ ἐπεὶ πολλὰ καὶ σχεδὸν ἄπειροί τινές εἰσιν αἱ περὶ 25 στοιχείων δόξαι, καθὼς ὅτι ὑπεμνήσαμεν, τὸ μὲν πρὸς ἐκαστην λέγειν εἰδικῶς νῦν παραιτησόμεθα διὰ τὸν χαρακτῆρα τῆς συγγραφῆς, θυνάμει δὲ πρὸς πάσας ἀντερούμεν. ἐπεὶ γὰρ ἦν ἂν τις εἴπῃ περὶ στοιχείων στάσιν, ἥτοι ἐπὶ σώματα κατενεχθήσεται ἢ ἐπὶ ἀσώματα, ἀρκεῖν ἡγούμεθα ὑπομνήσασθαι ὅτι ἀκατάληπτα μὲν ἐστὶ τὰ σώματα ἀκατάληπτα

1. ποιᾶ] τοῖα V.   3. αἰσθητικὴν S.   6. συγκαταθησόμεθα?
17. δι' ἀποδείξεως] ἀποδείξει V.   23. καὶ add V.   24. ἐνδιατρίψομεν V.   29. ἐάν L.

δὲ τὰ ἀσώματα· διὰ γὰρ τούτου σαφὲς ἔσται ὅτι καὶ τὰ στοιχεῖά ἐστιν ἀκατάληπτα.

- 38 Σῶμα τοίνυν λέγουσιν εἶναι τινες ὁ οἷόν τε ποιεῖν ἢ πάσχειν. ὅσον δὲ ἐπὶ ταύτῃ τῇ ἐπινοίᾳ ἀκατάληπτόν ἐστι τοῦτο. τὸ μὲν γὰρ αἷτιον ἀκατάληπτόν ἐστι, καθὼς ὑπεμνήσαμεν· μὴ ἔχοντες δὲ εἰπεῖν εἰ ἔστι τι αἷτιον, οὐδὲ εἰ ἔστι τι πάσχον εἰπεῖν δυνάμεθα· τὸ γὰρ πάσχον πάντως ὑπὸ αἷτιου πάσχει. ἀκαταλήπτου δὲ ὄντος καὶ τοῦ αἷτιου καὶ τοῦ πάσχοντος, διὰ ταῦτα ἀκατάληπτον ἔσται καὶ τὸ
- 39 σῶμα. τινὲς δὲ σῶμα εἶναι λέγουσι τὸ τριχῇ διαστατὸν μετὰ ἀντιτυπίας. σημεῖον μὲν γὰρ φασιν οὐ μέρος οὐδέν, γραμμὴν δὲ μῆκος ἀπλατές, ἐπιφάνειαν δὲ μῆκος μετὰ πλάτους· ὅταν δὲ αὕτη καὶ βάρους προσλάβῃ καὶ ἀντιτυπίαν, σῶμα εἶναι, περὶ οὗ νῦν ἐστὶν ἡμῖν ὁ λόγος, συνε-
- 15 στώς ἔκ τε μήκους καὶ πλάτους καὶ βάρους καὶ ἀντιτυ-
- 40 πίας. εὐμαρῆς μέντοι καὶ ὁ πρὸς τούτους λόγος. τὸ γὰρ σῶμα ἥτοι οὐδὲν παρὰ ταῦτα εἶναι λέγουσιν ἢ ἑτερόν τι παρὰ τὴν συνέλευσιν τῶν προειρημένων. καὶ ἔξωθεν μὲν τοῦ μήκους τε καὶ τοῦ πλάτους καὶ τοῦ βάρους καὶ τῆς
- 20 ἀντιτυπίας οὐδὲν ἂν εἴῃ τὸ σῶμα· εἰ δὲ ταῦτά ἐστι τὸ σῶμα, ἐὰν δείξῃ τις ὅτι ἀνύπαρκτά ἐστιν, ἀναιροίῃ ἂν καὶ τὸ σῶμα· τὰ γὰρ ὅλα συναναιρεῖται τοῖς ἐαυτῶν πᾶσι μέρεσιν. ποικίλως μὲν οὖν ἔστι ταῦτα ἐλέγχειν· τὸ δὲ νῦν ἀρκέσει λέγειν ὅτι εἰ ἔστι τὰ πέρατα, ἥτοι γραμμαί
- 41 εἰσιν ἢ ἐπιφάνειαι ἢ σώματα. εἰ μὲν οὖν ἐπιφάνειάν τινα ἢ γραμμὴν εἶναι λέγοι τις, καὶ τῶν προειρημένων ἕκαστον ἥτοι κατὰ ἰδίαν ὑφεστάναι δύνασθαι λεχθῆσεται ἢ μόνον περὶ τοῖς λεγομένοις σώμασι θεωρεῖσθαι. ἀλλὰ καθ' ἐαυτήν μὲν ὑπάρχουσαν ἥτοι γραμμὴν ἢ ἐπιφάνειαν
- 30 ὄνειροπολεῖν ἴσως εὐήθες. εἰ δὲ περὶ τοῖς σώμασι θεωρεῖσθαι λέγοιτο μόνον καὶ μὴ καθ' ἐαυτὸ ὑφεστάναι τούτων ἕκαστον, πρῶτον μὲν αὐτόθεν δοθῆσεται τὸ μὴ ἐξ αὐτῶν γεγονέναι τὰ σώματα (ἐχρήν γάρ, οἴμαι, ταῦτα

πρότερον ὑπόστασιν καθ' ἑαυτὰ ἐσχηκέναι, καὶ οὕτω συνελ-
 θόντα πεποιηκέναι τὰ σώματα), εἴτα οὐδὲ ἐν τοῖς καλου- 42
 μένοις σώμασιν ὑφέστηκεν. καὶ τοῦτο διὰ πλειόνων μὲν
 ἔστιν ὑπομιμνήσκειν, ἀρκέσει δὲ νῦν τὰ ἐκ τῆς ἀφῆς ἀπο-
 ρούμενα λέγειν. εἰ γὰρ ἄπτεται ἀλλήλων τὰ παρατιθέμενα
 σώματα, τοῖς πέρασιν αὐτῶν, οἷον ταῖς ἐπιφανείαις, ψαύει
 ἀλλήλων. αἱ οὖν ἐπιφάνειαι ὅλαι μὲν δι' ὅλων ἀλλήλαις
 οὐχ ἐνωθήσονται κατὰ τὴν ἀφήν, ἐπεὶ σύγχυσις ἔσται ἢ
 ἀφή καὶ ὁ χωρισμὸς τῶν ἀπτομένων διασπασμὸς· ὅπερ
 οὐ θεωρεῖται. εἰ δὲ ἄλλοις μὲν μέρεσιν ἢ ἐπιφάνεια ἄπτε- 43
 ται τῆς τοῦ παρατιθεμένου αὐτῇ σώματος ἐπιφανείας,
 ἄλλοις δὲ συνήνεται τῷ σώματι οὗ ἐστὶ πέρας, οὐκ ἄρα
 οὐδὲ περὶ σώματι θεωρεῖσθαι δύναταί τις μῆκος καὶ πλάτος
 ἀβαθεῖς, ὅθεν οὐδὲ ἐπιφάνειαν. ὁμοίως δὲ καὶ δύο ἐπι-
 φανειῶν καθ' ὑπόθεσιν παρατιθεμένων ἀλλήλαις κατὰ τὰ 15
 πέρατα αὐτῶν εἰς ἃ λήγουσι, κατὰ τὸ λεγόμενον αὐτῶν
 μῆκος εἶναι, τουτέστι κατὰ γραμμάς, αἱ γραμμαὶ αὐταί,
 δι' ὧν ἄπτεσθαι λέγονται ἀλλήλων αἱ ἐπιφάνειαι, οὐχ
 ἐνωθήσονται μὲν ἀλλήλαις (συγχυθεῖεν γὰρ αὖν)· εἰ δὲ
 ἐκάστη αὐτῶν ἄλλοις μὲν μέρεσι τοῖς κατὰ πλάτος ἄπτεται 20
 τῆς παρατιθεμένης αὐτῇ γραμμῆς, ἄλλοις δὲ συνήνεται
 τῇ ἐπιφανείᾳ ἧς ἐστὶ πέρας, οὐκ ἔσται ἀπλατῆς, ὅθεν οὐδὲ
 γραμμῆ. εἰ δὲ μήτε γραμμῆ ἔστιν ἐν σώματι μήτε ἐπι-
 φάνεια, οὐδὲ μῆκος ἢ πλάτος ἢ βάθος ἔσται ἐν σώματι.
 εἰ δὲ τις σώματα εἶναι τὰ πέρατα λέγοι, σύντομος ἔσται 44
 ἢ πρὸς αὐτὸν ἀπόκρισις. εἰ γὰρ τὸ μῆκος σῶμα ἐστίν,
 δεῖσει τοῦτο εἰς τὰς τρεῖς αὐτοῦ μεριζέσθαι διαστάσεις,
 ὧν ἐκάστη σῶμα οὖσα πάλιν αὐτῇ διαιρεθήσεται εἰς δια-
 στάσεις ἄλλας τρεῖς, αἱ ἔσονται σώματα, καὶ ἐκείναι εἰς
 ἄλλας ὁμοίως, καὶ τοῦτο μέχρις ἀπείρου, ὡς ἀπειρομέγεθους 30
 γίνεσθαι τὸ σῶμα εἰς ἄπειρα μεριζόμενον· ὅπερ ἄτοπον.
 οὐδὲ σώματα ἄρα εἶσιν αἱ προειρημέναι διαστάσεις. εἰ

4. νῦν] τὴν νῦν X, τὰ νῦν G. 10. μὲν om L.

Sext. Emp.

δὲ μήτε σώματά εἰσι μήτε γραμμαὶ ἢ ἐπιφάνειαι, οὐδὲ εἶναι νομισθῆσονται.

45 Ἀκατάληπτος δὲ ἐστὶ καὶ ἡ ἀντιτυπία. αὕτη γὰρ εἴπερ καταλαμβάνεται, ἀφῇ καταλαμβάνοιτο ἄν. ἐὰν οὖν δειξώμεν ὅτι ἀκατάληπτός ἐστιν ἡ ἀφή, σαφές ἐσται ὅτι οὐχ οἷόν τέ ἐστι καταλαμβάνεσθαι τὴν ἀντιτυπίαν. ὅτι δὲ ἀκατάληπτός ἐστιν ἡ ἀφή, διὰ τούτων ἐπιλογιζόμεθα. τὰ ἀπτόμενα ἀλλήλων ἤτοι μέρεσιν ἀλλήλων ἄπτεται ἢ ὅλα ὅλων. ὅλα μὲν οὖν ὅλων οὐδαμῶς· ἐνωθῆσεται γὰρ οὕτω καὶ 10 οὐχ ἄψεται ἀλλήλων. ἀλλ' οὐδὲ μέρεσι μερῶν· τὰ γὰρ μέρη αὐτῶν ὥς μὲν πρὸς τὰ ὅλα μέρη ἐστίν, ὥς δὲ πρὸς τὰ μέρη ἑαυτῶν ὅλα. ταῦτα οὖν τὰ ὅλα, ἃ ἐστὶν ἑτέρων 46 μέρη, ὅλα μὲν ὅλων οὐχ ἄψεται διὰ τὰ προειρημένα, ἀλλ' οὐδὲ μέρεσι μερῶν· καὶ γὰρ τὰ τούτων μέρη ὥς πρὸς τὰ 15 ἑαυτῶν μέρη ὅλα ὄντα οὐτε ὅλα ὅλων ἄψεται οὐτε μέρεσι μερῶν. εἰ δὲ μήτε κατὰ ὁλότητα μήτε κατὰ μέρη γινόμενην ἀφήν καταλαμβάνομεν, ἀκατάληπτος ἔσται ἡ ἀφή. διὰ δὲ τοῦτο καὶ ἡ ἀντιτυπία. ὅθεν καὶ τὸ σῶμα· εἰ γὰρ οὐδέν ἐστι τοῦτο παρὰ τὰς τρεῖς διαστάσεις καὶ τὴν 20 ἀντιτυπίαν, ἐδείξαμεν δὲ ἀκατάληπτον τούτων ἕκαστον, καὶ τὸ σῶμα ἔσται ἀκατάληπτον.

Οὕτω μὲν οὖν, ὅσον ἐπὶ τῇ ἐννοίᾳ τοῦ σώματος, ἀκα- 47 τάληπτόν ἐστιν εἰ ἔστι τι σῶμα· λεκτέον δὲ καὶ τοῦτο εἰς τὸ προκείμενον. τῶν ὄντων τὰ μὲν φασιν εἶναι αἰσθητὰ 25 τὰ δὲ νοητά, καὶ τὰ μὲν τῇ διανοίᾳ καταλαμβάνεσθαι τὰ δὲ ταῖς αἰσθήσεσιν, καὶ τὰς μὲν αἰσθήσεις ἀπλοπαθεῖς εἶναι, τὴν δὲ διάνοιαν ἀπὸ τῆς τῶν αἰσθητῶν καταλήψεως ἐπὶ τὴν κατάληψιν τῶν νοητῶν ἵναί. εἰ οὖν ἔστι τι σῶμα, ἤτοι αἰσθητόν ἐστιν ἢ νοητόν. καὶ αἰσθητόν μὲν 30 οὐκ ἔστιν· κατὰ γὰρ συναθροισμὸν μήκους καὶ βάθους καὶ πλάτους καὶ ἀντιτυπίας καὶ χρώματος καὶ ἄλλων τινῶν καταλαμβάνεσθαι δοκεῖ, σὺν οἷς θεωρεῖται· αἱ δὲ αἰσθή- 48 σεις ἀπλοπαθεῖς εἶναι λέγονται παρ' αὐτοῖς. εἰ δὲ νοητόν

εἶναι λέγεται τὸ σῶμα, δεῖ τι πάντως ὑπάρχειν ἐν τῇ φύσει τῶν πραγμάτων αἰσθητόν, ἀφ' οὗ ἡ τῶν σωμάτων νοητῶν ὄντων ἔσται νόησις. οὐδὲν δὲ ἐστὶ παρὰ τὸ σῶμα καὶ τὸ ἀσώματον, ὧν τὸ μὲν ἀσώματον αὐτόθεν νοητόν ἐστι, τὸ δὲ σῶμα οὐκ αἰσθητόν, ὥς ὑπεμνήσαμεν. μὴ ὄντος οὖν ἐν τῇ φύσει τῶν πραγμάτων αἰσθητοῦ τινὸς ἀφ' οὗ ἡ νόησις ἔσται τοῦ σώματος, οὐδὲ νοητόν ἐστὶ τὸ σῶμα. εἰ δὲ μήτε αἰσθητόν ἐστὶ μήτε νοητόν, παρὰ δὲ ταῦτα οὐδὲν ἐστὶ, λεκτέον ὅσον ἐπὶ τῷ λόγῳ μηδὲ εἶναι τὸ σῶμα. διὰ ταῦτα οὖν ἡμεῖς ἀντιτιθέντες τοὺς κατὰ τοῦ σώματος λόγους τῷ φαίνεσθαι δοκεῖν ὑπάρχον τὸ σῶμα, συναγομεν τὴν περὶ τοῦ σώματος ἐποχὴν.

Τῇ δὲ τοῦ σώματος ἀκαταληψίᾳ συνεισάγεται καὶ τὸ ἀκατάληπτον εἶναι τὸ ἀσώματον. αἱ γὰρ στερήσεις τῶν ἔξεων νοοῦνται στερήσεις, οἷον ὁράσεως τυφλότης καὶ ἀκοῆς 15 κωφότης καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων παραπλησίως. διόπερ ἵνα στέρησιν καταλάβωμεν, δεῖ τὴν ἔξιν ἡμᾶς προκαταληφέναι ἧς λέγεται στέρησις εἶναι ἢ στέρησις· ἀνανυότος γὰρ τις ὧν τῆς ὁράσεως οὐκ ἂν δύναίτο λέγειν ὅτι ὄρασιν ὁδε οὐκ ἔχει, ὅπερ ἐστὶ τὸ τυφλὸν εἶναι. εἰ οὖν στέρησις σῶμα- 50 τὸς ἐστὶ τὸ ἀσώματον, τῶν δὲ ἔξεων μὴ καταλαμβανομένων ἀδύνατον τὰς στερήσεις αὐτῶν καταλαμβάνεσθαι, καὶ δέδεικται ὅτι τὸ σῶμα ἀκατάληπτόν ἐστιν, ἀκατάληπτον ἐστὶ καὶ τὸ ἀσώματον. καὶ γὰρ ἦτοι αἰσθητόν ἐστιν ἡ νοητόν. εἴτε δὲ αἰσθητόν ἐστιν, ἀκατάληπτόν ἐστι διὰ 25 τὴν διαφορὰν τῶν ζώων καὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν αἰσθησιῶν καὶ τῶν περιστάσεων καὶ παρὰ τὰς ἐπιμιξίας καὶ τὰ λοιπὰ τῶν προειρημένων ἡμῖν ἐν τοῖς περὶ τῶν δέκα τρόπων· εἴτε νοητόν, μὴ διδομένης αὐτόθεν τῆς τῶν αἰσθητῶν καταλήψεως, ἀφ' ἧς ὁρμώμενοι τοῖς νοητοῖς ἐπιβάλλειν 30 δοκοῦμεν, οὐδὲ ἡ τῶν νοητῶν αὐτόθεν κατάληψις δοθῆσεται, διόπερ οὐδὲ ἡ τοῦ ἀσωμάτου. ὃ τε φάσκων κατα- 51 λαμβάνειν τὸ ἀσώματον ἦτοι αἰσθήσει τοῦτο παραστήσει

καταλαμβάνειν ἢ διὰ λόγον. καὶ αἰσθήσει μὲν οὐδαμῶς,
 ἐπειδὴ αἱ μὲν αἰσθήσεις κατὰ ἐπέρεισιν καὶ νύξιν ἀντιλαμ-
 βάνεσθαι δοκοῦσι τῶν αἰσθητῶν, οἷον ἡ ὄρασις, ἐάν τε
 κατὰ ἔνστασιν γίνηται κώνου, ἐάν τε κατὰ εἰδώλων ἀπο-
 5 κρίσεις τε καὶ ἐπικρίσεις, ἐάν τε ἀκτίνων ἢ χρωμάτων
 "ἀποχύσεις, καὶ ἡ ἀκοὴ δέ, ἣν τε ὁ πεπληγμένος ἀὴρ ἦν
 τε τὰ μόρια τῆς φωνῆς φέρεται περὶ τὰ ὅσα καὶ πλήττη
 τὸ ἀκουστικὸν πνεῦμα ὥστε τὴν ἀντίληψιν τῆς φωνῆς
 ἀπεργάζεσθαι. ἀλλὰ καὶ αἱ ὁδοὶ τῇ ῥίνι καὶ οἱ χυμοὶ
 10 αὖ τῇ γλῶττι προσπίπτουσιν, καὶ τὰ τὴν ἀφὴν κινουντα
 52 ὁμοίως τῇ ἀφῇ. τὰ δὲ ἀσώματα ἐπέρεισιν τοιαύτην ὑπο-
 μένειν οὐχ οἷά τέ ἐστιν, ὥστε οὐκ ἂν δύναίτο τῇ αἰσθήσει
 καταλαμβάνεσθαι. ἀλλ' οὐδὲ διὰ λόγον. εἰ μὲν γὰρ λεκ-
 τὸν ἐστιν ὁ λόγος καὶ ἀσώματος, ὥς οἱ στωικοὶ φασιν, ὁ
 15 λέγων διὰ λόγον καταλαμβάνεσθαι τὰ ἀσώματα τὸ ζητού-
 μενον συναρπάζει. ζητούντων γὰρ ἡμῶν εἰ δύναται ἀσώ-
 ματόν τι καταλαμβάνεσθαι, αὐτὸς ἀσώματόν τι λαβὼν
 ἀπλῶς διὰ τούτου τὴν κατάληψιν τῶν ἀσωμάτων ποιεῖσθαι
 θέλει. καίτοι αὐτὸς ὁ λόγος, εἴπερ ἀσώματός ἐστι, τῆς
 53 τῶν ζητουμένων ἐστὶ μοίρας. πῶς οὖν ἀποδείξει τις ὅτι
 πρότερον τοῦτο τὸ ἀσώματον καταλαμβάνεται; φημὶ δὲ
 τὸν λόγον. εἰ μὲν γὰρ δι' ἄλλου ἀσωμάτου, κἄκσινου ζη-
 τήσομεν τὴν ἀπόδειξιν τῆς καταλήψεως, καὶ τοῦτο μέχρις
 ἀπειρου· εἰ δὲ διὰ σώματος, ζητεῖται καὶ περὶ τῆς κατα-
 25 λήψεως τῶν σωμάτων· διὰ τίνος οὖν δεῖξομεν ὅτι κατα-
 λαμβάνεται τὸ σῶμα τὸ εἰς ἀπόδειξιν τῆς καταλήψεως τοῦ
 ἀσωμάτου λόγον λαμβανόμενον; εἰ μὲν διὰ σώματος, εἰς
 ἄπειρον ἐκβαλλόμεθα, εἰ δὲ δι' ἀσωμάτου, εἰς τὸν διάλ-
 ληλον τρόπον ἐκπίπτομεν. μένοντος οὖν οὕτως ἀκατα-
 30 λήπτου τοῦ λόγου, εἴπερ ἀσώματός ἐστιν, οὐκ ἂν δύναίτο
 54 τις λέγειν δι' αὐτοῦ καταλαμβάνεσθαι τὸ ἀσώματον. εἰ
 δὲ σῶμά ἐστιν ὁ λόγος, ἐπεὶ καὶ περὶ τῶν σωμάτων δια-

4. γένηται L. 5. ἀκτίνων] κατ' ἀκτίνων? 7. τὰ post τε om V.
 10. αὖ τῇ] αὐτῇ L. 16. δύναται τι ἀσώματόν τι L. 20. ἐπιδείξει L.
 23. τοῦτο om V. 28. ἐκβαλλόμεθα FG.

πεφώνηται πότερον καταλαμβάνεται ἢ οὐ, διὰ τὴν λεγο-
 μένην συνεχῇ ῥύσιν αὐτῶν, ὥς μὴδὲ τὴν τότε δεῖξιν ἐπι-
 δέχεσθαι, μὴδὲ εἶναι νομίζεσθαι (παρὸ καὶ ὁ Πλάτων γι-
 νόμενα μὲν ὄντα δὲ οὐδέποτε καλεῖ τὰ σώματα), ἀπορῶ
 πῶς ἐπικριθῆσεται ἢ περὶ τοῦ σώματος διαφωνία, μήτε 5
 σώματι μήτε ἄσωμάτῳ ταύτην ὄρων ἐπικρίνεσθαι δυνα-
 μένην διὰ τὰς μικρῷ πρόσθεν εἰρημένους ἀτοπίας. οὐκοῦν
 οὐδὲ λόγῳ δυνατόν ἐστι καταλαμβάνειν τὰ ἄσώματα. εἰ δὲ 55
 μήτε αἰσθῆσιν ὑποπίπτει μήτε διὰ λόγον καταλαμβάνεται,
 οὐδ' ἂν ὅλως καταλαμβάνοιτο.

10

Εἰ τοίνυν μήτε περὶ τῆς ὑπάρξεως τοῦ σώματος μήτε
 περὶ τῶν ἄσωμάτων οἷόν τέ ἐστι διαβεβαιώσασθαι, καὶ
 περὶ τῶν στοιχείων ἐστὶν ἐφεκτέον, τάχα δὲ καὶ περὶ τῶν
 μετὰ τὰ στοιχεῖα, εἶγε τούτων τὰ μὲν σώματα τὰ δὲ ἄσω-
 ματα, καὶ περὶ ἀμφοτέρων ἡπόρηται. πλὴν ἀλλὰ τῶν τε 15
 δραστικῶν ἀρχῶν καὶ τῶν ὑλικῶν διὰ ταῦτα ἐφεκτῶν οὐσῶν
 ἀπορός ἐστιν ὁ περὶ ἀρχῶν λόγος.

Ἴνα δὲ καὶ ταῦτα παραλίπη τις, πῶς ἄρα καὶ γίνε- 56
 σθαί φασι τὰ συγκρίματα ἐκ τῶν πρώτων στοιχείων, μήτε
 θίξεως καὶ ἀφῆς ὑπαρχούσης μήτε κράσεως ἢ μίξεως ὅλως; 20
 ὅτι μὲν γὰρ οὐδέν ἐστιν ἢ ἀφή, καὶ μικρῷ πρόσθεν ὑπέμ-
 νησα, ὅτε περὶ τῆς ὑποστάσεως τοῦ σώματος διελεγόμην·
 ὅτι δὲ οὐδὲ ὁ τρόπος τῆς κράσεως ὅσον ἐπὶ τοῖς λεγομέ-
 νοις ὑπ' αὐτῶν δυνατός ἐστι, διὰ βραχέων ἐπιστήσω.
 πολλὰ μὲν γὰρ λέγεται περὶ κράσεως, καὶ σχεδὸν ἀνήνυτοι 25
 περὶ τοῦ προκειμένου σκέμματός εἰσι παρὰ τοῖς δογματι-
 κοῖς στάσεσι· ὅθεν εὐθέως ἅμα τῇ ἀνεπικρίτῳ διαφωνίᾳ
 καὶ τὸ ἀκατάληπτον τοῦ σκέμματος συναγοῖτ' ἂν. ἡμεῖς
 δὲ νῦν τὴν πρὸς ἕκαστον αὐτῶν ἀντίρρῃσιν παραιτησάμε-
 νοι διὰ τὴν πρόθεσιν τῆς συγγραφῆς, τάδε λέξειν ἐπὶ τοῦ 30
 παρόντος ἀποχρώντως ὑπολαμβάνομεν.

Τὰ κινούμενα ἐξ οὐσίας καὶ ποιότητων συγκεῖσθαι 57
 φασίν. ἤτοι οὖν τὰς μὲν οὐσίας αὐτῶν μίγνυσθαι φήσει
 τις τὰς δὲ ποιότητας μηδαμῶς, ἢ τὰς μὲν ποιότητας ἀνα-

μίγνυσθαι μηκέτι δὲ τὰς οὐσίας, ἢ μηθέτερον ἀναμίγνυ-
 σθαι θατέρῳ, ἢ ἀμφοτέρω ἐνοῦσθαι ἀλλήλοις. ἀλλ' εἰ μὲν
 οὐτε αἱ ποιότητες οὐτε αἱ οὐσίαι ἀναμίγνυνται ἀλλήλοις,
 ἀνεπινόητος ἔσται ἡ κρᾶσις· πῶς γὰρ μία αἰσθησις ἀπὸ
 5 τῶν κίρναμένων γίνεσθαι συμβήσεται, εἴγε κατὰ μηδὲν
 58 τῶν προειρημένων μίγνυνται ἀλλήλοις τὰ κίρναμενα; εἰ
 δὲ αἱ μὲν ποιότητες ἄπλῶς παρακείσθαι λεχθεῖεν ἀλλήλαις
 αἱ δὲ οὐσίαι μίγνυσθαι, καὶ οὕτως ἄτοπον ἂν εἴη τὸ λε-
 γόμενον· οὐ γὰρ κεχωρισμένων τῶν ποιότητων τῶν ἐν
 10 ταῖς κρᾶσεσιν ἀντιλαμβανόμεθα, ἀλλ' ὥς μιᾶς ἀπὸ τῶν
 κίρναμένων ἀποτελουμένης αἰσθανόμεθα. εἰ δὲ τὰς μὲν
 ποιότητας μίγνυσθαι λέγοι τις τὰς δὲ οὐσίας μηδαμῶς,
 ἀδύνατα λέξει· ἡ γὰρ τῶν ποιότητων ὑπόστασις ἐν ταῖς
 οὐσίαις ἐστίν, διόπερ γελοῖον ἂν εἴη λέγειν ὡς αἱ μὲν ποιό-
 15 τητες χωρισθεῖσαι τῶν οὐσιῶν καὶ ἰδίᾳ μίγνυνται που
 59 ἀλλήλαις, ἅποιοι δὲ αἱ οὐσίαι χωρὶς ὑπολείπονται. λείπεται
 λέγειν ὅτι καὶ αἱ ποιότητες τῶν κίρναμένων καὶ αἱ οὐσίαι
 χωροῦσι δι' ἀλλήλων καὶ μινύμεναι τὴν κρᾶσιν ἀποτε-
 λοῦσιν. ὁ τῶν προειρημένων ἐστὶν ἀτοπώτερον· ἀδύνα-
 20 τος γὰρ ἐστὶν ἡ τοιαύτη κρᾶσις. οἷον γοῦν ἐὰν δέκα κοτύ-
 λαις ὕδατος κωνείου χυλοῦ κοτύλη μιχθῇ, παντὶ τῷ ὕδατι
 συνανακίρνασθαι ἂν λέγοιτο τὸ κώνειον· εἰ γοῦν καὶ τι
 βραχύτατον μέρος τοῦ μίγματος λάβοι τις, εὐρήσει πεπλη-
 60 ρωμένον αὐτὸ τῆς τοῦ κωνείου δυνάμεως. εἰ δὲ ἐπιμίγνυ-
 25 ται τὸ κώνειον παντὶ μέρει τοῦ ὕδατος καὶ παρεκτείνεται
 αὐτῷ ὅλον ὅλῳ κατὰ τε τὴν τῶν οὐσιῶν καὶ τῶν ποιότητων
 αὐτῶν δι' ἀλλήλων διόδον, ἔν' οὕτως ἡ κρᾶσις γένηται, τὰ
 δὲ παρεκτεινόμενα ἀλλήλοις καθ' ἅπαν μέρος τὸν ἴσον
 ἐπέχει τόπον, διὸ καὶ ἴσα ἀλλήλοις ἐστίν, ἴση ἔσται ἡ κο-
 30 τυλὴ τοῦ κωνείου ταῖς δέκα κοτύλαις τοῦ ὕδατος, ὡς εἴκοσι
 κοτύλας ὀφείλειν εἶναι τὸ μίγμα ἢ δύο μόνας, ὅσον ἐπὶ
 τῇδε τῇ ὑποθέσει τοῦ τρόπου τῆς κρᾶσεως· καὶ κοτύλης
 πάλιν ὕδατος ταῖς εἴκοσι κοτύλαις ὅσον ἐπὶ τῷ λόγῳ τῆς

15. σαι — μίγνυν om V. καὶ delet Creuzerus Plotin. 3 p. 116 a.
 19. ἐστίν] εἰ. idem. 22. τι] τοι. FG. 31. ὀφείλον FG.

ὑποθέσεως ἐπεμβληθείσης τεσσαράκοντα κοτυλῶν ὀφείλει
 τὸ μέτρον εἶναι ἢ πάλιν δύο μόνων, ἐπειδὴ καὶ τὴν κοτύ-
 λην εἴκοσι κοτύλας ἐνδέχεται νοεῖν, ὅσαις παρεκτείνονται,
 καὶ τὰς εἴκοσι κοτύλας μίαν, ἣ συνεξισοῦνται. δυνατόν 61
 δὲ οὕτω κατὰ μίαν κοτύλην ἐπεμβάλλοντα καὶ ὁμοίως
 συλλογιζόμενον συνάγειν ὅτι αἱ εἴκοσιν ὀρώμεναι τοῦ
 μίγματος κοτύλαι δισμύριαί που καὶ πρὸς ὀφείλουσιν εἶναι
 ὅσον ἐπὶ τῇ ὑποθέσει τοῦ τρόπου τῆς κράσεως, αἱ δὲ αὐταὶ
 καὶ δύο μόναι· ὅπερ ἀπεμφάσεως ὑπερβολὴν οὐκ ἀπολέ-
 λοιπεν. οὐκοῦν ἄτοπός ἐστι καὶ αὕτη ἡ ὑπόθεσις τῆς 10
 κράσεως. εἰ δὲ οὕτε τῶν οὐσιῶν μόνων μιγνυμένων ἀλλή- 62
 λαις οὕτε τῶν ποιότητων μόνων οὕτε ἀμφοτέρων οὕτε
 οὐθετέρου δύναται γίνεσθαι κράσις, "παρὰ δὲ ταῦτα οὐδὲν
 οἶον τέ ἐστιν ἐπινοεῖν, ἀνεπινόητος ὁ τρόπος τῆς τε κρά-
 σεως καὶ ὅλως τῆς μίξεως ἐστίν. διόπερ εἰ μήτε κατὰ 15
 θίξιν παρατιθέμενα ἀλλήλοις τὰ καλούμενα στοιχεῖα μήτε
 ἀνακρινώμενα ἢ μιγνύμενα ποιητικὰ τῶν συγκριμάτων
 εἶναι δύναται, ἀνεπινόητός ἐστιν ἡ κατὰ τοὺς δογματικούς
 φυσιολογία καὶ ὅσον ἐπὶ τούτῳ τῷ λόγῳ.

Πρὸς δὲ τοῖς προειρημένοις ἦν ἐπιστῆσαι τῷ περὶ τῶν 63
 κινήσεων λόγῳ, καὶ ὥς ἀδύνατος ἂν εἶναι νομισθεῖν ἢ κατὰ
 τοὺς δογματικούς φυσιολογία. πάντως γὰρ κατὰ τινὰ
 κίνησιν τῶν τε στοιχείων καὶ τῆς δραστηκῆς ἀρχῆς ὀφείλει
 γίνεσθαι τὰ συγκρίματα. εἰν οὖν ὑπομνήσωμεν ὅτι μηδὲν
 εἶδος κινήσεως ὁμολογεῖται, σαφὲς ἔσται ὅτι καὶ διδομένων 25
 καθ' ὑπόθεσιν τῶν προειρημένων ἀπάντων μᾶτην ὁ κα-
 λούμενος φυσικός λόγος τοῖς δογματικοῖς διεξώδενται.

Φασὶ τοίνυν οἱ δοκοῦντες ἐντελέστερον περὶ κινήσεως 64
 διακληφέναι ἔξ εἰδῶν ταύτης ὑπάρχειν, τοπικὴν μετάβασιν,
 φυσικὴν μεταβολὴν, αὐξησιν, μείωσιν, γένεσιν, φθοράν. 30
 ἡμεῖς οὖν ἐκάστῳ τῶν προειρημένων εἰδῶν τῆς κινήσεως
 κατ' ἰδίαν ἐπιστήσομεν, ἀπὸ τῆς τοπικῆς μεταβάσεως ἀρ-
 ξάμενοι. ἔστιν οὖν αὕτη κατὰ τοὺς δογματικούς καθ' ἣν

1. ὀφείλει G: ceteri ὀφείλη. 6. εἴκοσι V. 14. τέ om V.
 21. καὶ om Stephanus. ἀδύνατον FG.

τόπον ἐκ τόπον περιέρχεται τὸ κινούμενον ἥτοι καθ' ὁλό-
 τητα ἢ κατὰ μέρος, ὅλον μὲν ὡς ἐπὶ τῶν περιπατούντων,
 κατὰ μέρος δὲ ὡς ἐπὶ τῆς περὶ κέντρον κινουμένης σφαί-
 ρας· ὅλης γὰρ αὐτῆς μενούσης ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ τὰ μέρη
 65 τοὺς τόπους ἀμείβει. τρεῖς δέ, οἶμαι, γεγόνασιν αἱ ἀνω-
 τάτω περὶ κινήσεως στάσεις. ὁ μὲν γὰρ Βίας καὶ τινες
 τῶν φιλοσόφων εἶναι κίνησιν ὑπολαμβάνουσιν, μὴ εἶναι
 δὲ Παρμενίδης τε καὶ Μέλισσος καὶ ἄλλοι "τινές. μὴ
 μᾶλλον δὲ εἶναι ἢ μὴ κίνησιν ἔφασαν οἱ σκεπτικοί· ὅσον
 10 μὲν γὰρ ἐπὶ τοῖς φαινομένοις δοκεῖν εἶναι κίνησιν, ὅσον
 δὲ ἐπὶ τῷ φιλοσόφῳ λόγῳ μὴ ὑπάρχειν. ἡμεῖς οὖν ἐκδέ-
 μενοι τὴν ἀντίρρῃσιν τῶν τε εἶναι κίνησιν ὑπολαμβάνόν-
 των καὶ τῶν μηδὲν εἶναι κίνησιν ἀποφαινομένων, ἐὰν τὴν
 διαφωνίαν εὐρίσκωμεν ἰσοσθενῇ, μὴ μᾶλλον εἶναι ἢ μὴ
 15 εἶναι κίνησιν λέγειν ἀναγκασθησόμεθα ὅσον ἐπὶ τοῖς λε-
 66 γομένοις. ἀρξόμεθα δὲ ἀπὸ τῶν ὑπάρχειν αὐτὴν λεγόντων.

Οὗτοι δὴ τῇ ἐναργείᾳ μάλιστα ἐπερείδονται· εἰ γὰρ
 μὴ ἔστι, φασί, κινήσεις, πῶς μὲν ἀπὸ ἀνατολῶν ἐπὶ δυσμᾶς
 ὁ ἥλιος φέρεται, πῶς δὲ τὰς τοῦ ἔτους ὥρας ποιεῖ, παρὰ
 20 τοὺς πρὸς ἡμᾶς συγγεγισμὸς αὐτοῦ καὶ τὰς ἀφ' ἡμῶν
 ἀποστάσεις γιγνομένας; ἢ πῶς νῆες ἀπὸ λιμένων ἀνα-
 χθεῖσαι καταίρουσιν ἐπὶ λιμένας ἄλλους πάμπολυ τῶν προ-
 τέρων ἀφροσύνας; τίνα δὲ τρόπον ὁ τὴν κίνησιν ἀναιρῶν
 πρόεισι τῆς οἰκίας καὶ αὐθις ἀναστρέφει; ταῦτα δὴ τελέως
 25 ἀναντίρρητα εἶναι. διὸ καὶ τῶν κυνικῶν τις ἐρωτηθεὶς
 κατὰ τῆς κινήσεως λόγον οὐδὲν ἀπεκρίνατο, ἀνέστη δὲ καὶ
 ἐβράδισεν, ἔργῳ καὶ διὰ τῆς ἐναργείας παριστάς ὅτι ὑπαρκτὴ
 ἔστιν ἡ κίνησις.

Οὗτοι μὲν οὖν οὕτω δυσωπεῖν ἐπιχειροῦσι τοὺς τῆς
 67 ἐναντίας αὐτοῖς στάσεως ὄντας· οἱ δὲ τὴν ὑπαρξιν τῆς
 κινήσεως ἀναιροῦντες λόγοις ἐπιχειροῦσι τοιούτοις. εἰ
 κινεῖται τι, ἤτοι ὑφ' ἑαυτοῦ κινεῖται ἢ ὑφ' ἑτέρου. ἀλλ'

17. δὲ V. εἰ] τὸ εἰ FG. κατὰ supra p. 115 8.

26. κατὰ] κατὰ τὸν FS, τὸν

εἰ μὲν ὑφ' ἐτέρου, [τὸ γὰρ λεγόμενον ὑφ' αὐτοῦ κινεῖ-
σθαι] ἤτοι ἀναίτιως κινήθησεται ἢ κατὰ τινα αἰτίαν.
ἀναίτιως μὲν οὐδέν φασι γίνεσθαι· εἰ δὲ κατὰ τινα αἰτίαν
κινεῖται, ἡ αἰτία, καθ' ἣν κινεῖται, κινήτικὴ αὐτοῦ γενή-
σεται, ὅθεν εἰς ἄπειρον ἐκπίπτει κατὰ τὴν μικρῷ πρόοθεν 5
εἰρημένην ἐπιβολήν. ἄλλως τε καὶ εἰ τὸ κινεῖν ἐνεργεῖ, 68
τὸ δὲ ἐνεργοῦν κινεῖται, καὶ αὐτὸ δεήσεται κινεῖντος ἐτέρου,
καὶ τὸ δεύτερον τρίτου, καὶ μέχρ' ἄπειρου, ὡς ἀναρχὸν
γίνεσθαι τὴν κίνησιν· ὅπερ ἄτοπον. οὐκ ἄρα πᾶν "τὸ
κινούμενον ὑφ' ἐτέρου κινεῖται. ἀλλ' οὐδὲ ὑφ' αὐτοῦ. ἐπεὶ 10
γὰρ πᾶν τὸ κινεῖν ἤτοι προωθοῦν κινεῖ ἢ ἐπισπώμενον
ἢ ἀνωθοῦν ἢ ἐνθλίβον, δεήσει τὸ αὐτὸ κινεῖν κατὰ τινα
τῶν προειρημένων τρόπων αὐτὸ κινεῖν. ἀλλ' εἰ μὲν 69
προωστικῶς αὐτὸ κινεῖ, ἔσται ἐξόπισθεν αὐτοῦ, εἰ δὲ
ἐπισπαστικῶς, ἔμπροσθεν, εἰ δὲ ἀνωστικῶς, ὑποκάτω, εἰ 15
δὲ ἐνθλιπτικῶς, ἐπάνω. ἀδύνατον δὲ αὐτὸ τι αὐτοῦ
ἐπάνω εἶναι ἢ ἔμπροσθεν ἢ ὑποκάτω ἢ ὀπίσω· ἀδύνατον
ἄρα ὑφ' αὐτοῦ τι κινεῖσθαι. εἰ δὲ μήτε ὑφ' αὐτοῦ τι
κινεῖται μήτε ὑφ' ἐτέρου, οὐδὲ κινεῖται τι. εἰ δὲ τις ἐπὶ 70
τὴν ὀρμὴν καὶ τὴν προαίρεσιν καταφεύγοι, ὑπομνηστέον 20
αὐτὸν τῆς περὶ τοῦ ἐφ' ἡμῖν διαφωνίας, καὶ ὅτι ἀνεπίκρι-
τος αὕτη καθέστηκεν, κριτήριον ἡμῶν τῆς ἀληθείας ἄχρι
νῦν οὐχ εὐρηκότων.

"Ετι κακεῖνο λακτέον. εἰ κινεῖται τι, ἤτοι ἐν ᾧ ἔστι 71
τόπῳ κινεῖται ἢ ἐν ᾧ οὐκ ἔστιν. οὔτε δὲ ἐν ᾧ ἔστιν· μένει 25
γὰρ ἐν αὐτῷ, εἴπερ ἐν αὐτῷ ἔστιν· οὔτε ἐν ᾧ μὴ ἔστιν·
ὅπου γὰρ τι μὴ ἔστιν, ἐκεῖ οὐδὲ δεῦρα τι οὐδὲ παθεῖν
δύναται. οὐκ ἄρα κινεῖται τι. οὗτος δὲ ὁ λόγος ἔστι μὲν
Διοδώρου τοῦ Κρόνου, πολλῶν δὲ ἀντιρρήσεων τετύχηκεν,
ὧν τὰς πληκτικτέρας διὰ τὸν τρόπον τῆς συγγραφῆς 30
ἐκθησόμεθα μετὰ τῆς φαινομένης ἡμῖν ἐπικρίσεως. φασὶν 72
οὖν τινες ὅτι δύναται τι ἐν ᾧ ἔστι τόπῳ κινεῖσθαι· τὰς

1. τὸ μὲν λεγόμενον ὑφ' ἐτέρου κινεῖσθαι F. cf. Geel. N. Act. soc.
Rhenotraiect. 2 p. 44. 3. μὲν] μὲν οὖν? 12. κινεῖν] ἀγνοεῖν
V, ἀνωθοῖν G, ἀν ὠθοῖν F. 26. οὔτε δὲ ἐν L.

- γοῦν περὶ τοῖς κέντροις περιδινομένους σφαίρας ἐν τῷ
 αὐτῷ μενούσας τόπῳ κινεῖσθαι. πρὸς οὓς μεταφέρειν χρὴ
 τὸν λόγον ἐφ' ἑκαστον τῶν μερῶν τῆς σφαίρας, καὶ ὑπο-
 μιμνήσκοντας ὅτι ὅσον ἐπὶ τῷ λόγῳ μῆδὲ κατὰ μέρος
 5 κινεῖται, συνάγειν ὅτι μῆδὲ ἐν ᾧ ἔστι τόπῳ κινεῖται τι.
- 73 τὸ δὲ αὐτὸ ποιήσομεν καὶ πρὸς τοὺς λέγοντας ὅτι τὸ κινου-
 μενον δυοῖν ἔχεται τόπων, τοῦ τε ἐν ᾧ ἔστι καὶ τοῦ εἰς
 ὃν φέρεται. πειυσόμεθα γὰρ αὐτῶν πότε φέρεται τὸ κινου-
 μενον ἀπὸ τοῦ ἐν ᾧ ἔστι τόπου εἰς τὸν ἕτερον, ἄρα ὅτε
 10 ἐν τῷ πρώτῳ τόπῳ ἔστιν ἢ ὅτε ἐν τῷ δευτέρῳ. ἀλλ' ὅτε
 μὲν ἐν τῷ πρώτῳ τόπῳ ἔστιν, οὐ μετέρχεται εἰς τὸν δεύ-
 τερον· ἔτι γὰρ ἐν τῷ πρώτῳ ἔστιν· ὅτε δὲ οὐκ ἔστιν ἐν
 74 τούτῳ, οὐ μετέρχεται ἀπ' αὐτοῦ. πρὸς τῷ ''' καὶ συναρπά-
 ζεσθαι τὸ ζητούμενον· ἐν ᾧ γὰρ μὴ ἔστιν, οὐδὲ ἐνεργεῖν
 15 ἐν αὐτῷ δύναται· οὐ γὰρ δήπου φέρεσθαι εἰς τινα τόπον
 συγχωρήσει τις ἐκείνο ἀπλῶς ὃ μὴ δίδωσι κινεῖσθαι.
- 75 τινὲς μέντοι ἀκρίβειον φασίν. τόπος λέγεται διχῶς, ὃ μὲν
 ἐν πλάτει, οἷον ὡς ἐμοῦ ἢ οἰκία, ὃ δὲ πρὸς ἀκρίβειαν, ὡς
 λόγου χάριν ὃ περιτετυπωκῶς μου τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ
 20 σώματος ἀήρ. λέγεται οὖν ἐν τόπῳ κινεῖσθαι τὸ κινουμέ-
 νον οὐκ ἐν τῷ πρὸς ἀκρίβειαν ἀλλ' ἐν τῷ κατὰ πλάτος.
 πρὸς οὓς ἐνεστίν, ὑποδιαιοῦντας τὸν ἐν πλάτει τόπον,
 λέγειν ὅτι τούτου ἐν ᾧ μὲν ἔστι κυρίως τὸ κινεῖσθαι λεγό-
 μενον σῶμα, ὡς ἐν τῷ πρὸς ἀκρίβειαν αὐτοῦ τόπῳ, ἐν ᾧ
 25 δὲ οὐκ ἔστιν, ὡς ἐν τοῖς λοιποῖς μέρεσι τοῦ κατὰ πλάτος
 τόπου· εἰτα συνάγοντας ὅτι μῆτε ἐν ᾧ ἔστι τόπῳ κινεῖσθαι
 τι δύναται μῆτε ἐν ᾧ μὴ ἔστιν, ἐπιλογίζεσθαι ὅτι μῆδὲ
 ἐν τῷ κατὰ πλάτος καταχρηστικῶς λεγομένῳ τόπῳ κινεῖσθαι
 30 τι δύναται· συστατικὰ γὰρ ἔστιν αὐτοῦ τό τε ἐν ᾧ ἔστι
 πρὸς ἀκρίβειαν καὶ ἐν ᾧ πρὸς ἀκρίβειαν οὐκ ἔστιν, ὣν ἐν
 οὐδετέρῳ κινεῖσθαι τι δύνασθαι δέδεικται.
- 76 Ἐρωτητέον δὲ ἀκρίβειον τὸν λόγον. εἰ κινεῖται τι,
 ἦτοι κατὰ τὸ πρότερον πρότερον κινεῖται ἢ κατὰ ἄθρουν

μεριστὸν διάστημα· οὔτε δὲ κατὰ τὸ πρότερον πρότερον
 δύναται τι κινεῖσθαι, οὔτε κατὰ τὸ ἄθρουν μεριστὸν διά-
 στημα, ὡς δεῖξομεν· οὐδὲ κινεῖται τι ἄρα. ὅτι μὲν οὖν
 κατὰ τὸ πρότερον πρότερον οὐκ ἐνδέχεται τι κινεῖσθαι,
 αὐτόθεν δῆλον. εἰ μὲν γὰρ εἰς ἄπειρον τέμνονται τὰ
 σώματα καὶ οἱ τόποι καὶ οἱ χρόνοι οἷς κινεῖσθαι λέγεται
 τὰ σώματα, οὐ γενήσεται κίνησις, ἀδυνάτου ὄντος τοῦ
 πρῶτόν τι ἐν ἀπείροις εὐρεθῆναι, ἀφ' οὗ πρώτου κινήσε-
 ται τὸ κινεῖσθαι λεγόμενον. εἰ δὲ εἰς ἄμερες καταλήγει 77
 τὰ προειρημένα, καὶ ἕκαστον τῶν κινουμένων ὁμοίως τὸ π
 πρῶτον ἄμερες τοῦ τόπου τῷ πρώτῳ αὐτοῦ ἄμερῃ με-
 τέρχεται χρόνῳ, πάντα τὰ κινούμενα ἔστιν ἰσοταχῇ, οἷον
 ὁ ταχύτατος ἵππος καὶ ἡ χελώνη· ὅπερ τοῦ προτέρου
 ἐστὶν ἀτοπώτερον. οὐκ ἄρα κατὰ τὸ πρότερον πρότερον
 γίνεται ἡ κίνησις. ἀλλ' οὐδὲ κατὰ τὸ ἄθρουν μεριστὸν 15
 διάστημα. εἰ γὰρ ἀπὸ τῶν φαινομένων, ὡς φασί, μαρτυ- 78
 ρεῖσθαι τὰ ἀθλα χρή, ἐπεὶ, ἵνα τις ἀνύσῃ σταδιαῖον
 διάστημα, δεῖ πρότερον αὐτὸν ἀνύσαι τὸ πρῶτον τοῦ
 σταδίου μέρος καὶ τὸ δεύτερον δεύτερον καὶ τὰ ἄλλα ὁμοίως,
 οὕτω καὶ πᾶν τὸ κινούμενον κατὰ τὸ πρότερον πρότερον π
 κινεῖσθαι προσήκει, ἐπεὶ τοί' 79 γὰρ εἰ ἀθρόως διέναι τὸ
 κινούμενον λέγοιτο πάντα τὰ μέρη τοῦ τόπου ἐν ᾧ κινεῖ-
 σθαι λέγεται, ἐν πᾶσιν ἅμα ἔσται τοῖς μέρεσιν αὐτοῦ,
 καὶ εἰ τὸ μὲν ψυχρὸν εἴη μέρος τὸ δὲ θερμὸν τοῦ δι' οὗ
 ποιεῖται τὴν κίνησιν, ἢ τὸ μὲν, εἰ τύχοι, μέλαν τὸ δὲ 25
 λευκὸν ὥστε καὶ χρώζειν τὰ ἐντυγχάνοντα δύνασθαι, τὸ
 κινούμενον ἔσται θερμὸν τε ἅμα καὶ ψυχρὸν καὶ μέλαν
 καὶ λευκόν· ὅπερ ἄτοπον. εἴτα καὶ πόσον ἀθρόως διέξεισι 79
 τύπον τὸ κινούμενον, εἰπάτωσαν. εἰ μὲν γὰρ ἀόριστον
 τοῦτον εἶναι φήσουσιν, προσδέχονται τι κινεῖσθαι διὰ πά- 30
 σης τῆς γῆς ἀθρόως· εἰ δὲ τοῦτο φεύγουσιν, ὀρίσάτωσαν
 ἡμῖν τὸ μέγεθος τοῦ τόπου. τὸ μὲν γὰρ πρὸς ἀκρίβειαν
 ἐπιχειρεῖν ὀρίζειν τὸν τόπον οὐ πλέον διάστημα οὐδὲ κατὰ

12. ἵσταί?

22. τὰ add V.

25. τύχη V.

τὸ ἀκαριαῖον δυνήσεται διελθεῖν τὸ κινούμενον ἀθρόως,
 πρὸς τῷ ἀποκληρωτικὸν καὶ προπετὲς ἢ καὶ γελοῖον ἴσως
 εἶναι, εἰς τὴν ἀρχῇθεν ἀπορίαν ἐμπίπτει· πάντα γὰρ
 ἔσται ἰσοταχῇ, εἴγε ἕκαστον αὐτῶν ὁμοίως κατὰ περιω-
 5 ρισμένους τόπους τὰς μεταβάσεις τῶν κινήσεων ποιεῖται.
 80 εἰ δὲ φήσουσιν ὅτι μικρὸν μὲν, οὐ πρὸς ἀκρίβειαν δὲ πε-
 ριωρισμένον τόπον ἀθρόως κινεῖται τὸ κινούμενον, ἐνέσται
 ἡμῖν κατὰ τὴν σωρητικὴν ἀπορίαν ἀεὶ τῷ ὑποτεθέντι με-
 γέθει ἀκαριαῖον προστιθέναι μέγεθος τόπου. εἰ μὲν γὰρ
 10 στήσονται πού τοιαύτην ποιουμένων ἡμῶν συνερώτησιν,
 πάλιν εἰς τὸν ἀκριβῆ περιορισμὸν καὶ τὴν τερατείαν ἐκεί-
 νην ἐμπεσοῦνται· εἰ δὲ προσήσονται τὴν παραύξησιν,
 ἀναγκάσομεν αὐτοὺς σωγῶρεῖν ἀθρόως τι δύνασθαι κινή-
 θῆναι διὰ τοῦ μεγέθους τῆς γῆς ἀπάσης. ὥστε οὐδὲ κατὰ
 15 ἄθρουν μεριστὸν διάστημα κινεῖται τὰ κινεῖσθαι λεγόμενα.
 81 εἰ δὲ μήτε κατὰ ἄθρουν μεριστὸν τόπον μήτε κατὰ τὸ
 πρότερον πρότερον κινεῖται τι, οὐδὲ κινεῖται τι.

Ταῦτα μὲν οὖν καὶ ἔτι πλείω τούτων φασὶν οἱ τὴν
 μεταβατικὴν κίνησιν ἀναιροῦντες. ἡμεῖς δὲ μήτε τοὺς
 20 λόγους τούτους μήτε τὸ φαινόμενον, ᾧ κατακολουθοῦντες
 εἰσάγουσι τὴν ὑπόστασιν τῆς κινήσεως, δυνάμενοι διατρέ-
 πειν, ὅσον ἐπὶ τῇ ἀντιθέσει τῶν τε φαινομένων καὶ τῶν
 λόγων, ἐπέχομεν περὶ τοῦ πότερον ἔστι κίνησις ἢ οὐκ ἔστιν.
 82 Ἦ Τῷ δὲ αὐτῷ χρώμενοι λογισμῷ καὶ περὶ αὐξήσεως
 25 τε καὶ περὶ μειώσεως ἐπέχομεν· ἡ γὰρ ἐνάργεια δοκεῖ
 τὴν ὑπόστασιν αὐτῶν εἰσάγειν, ἣν οἱ λόγοι διατρέπειν
 δοκοῦσιν. ἡ θάλασσα γοῦν. τὸ αὐξόμενον ὃν καὶ ὑφαστῶς
 εἰς μέγεθος ἐπιιδόναι προσήκει, ὡς εἴγε ἐτέρῳ προσθέσεως
 γενομένης ἕτερον ἠϋξῆκεναι τις λέγοι, ψεύσεται. ἐπεὶ τοί-
 30 νυν ἡ οὐσία οὐδέποτε ἔστηκεν ἀλλ' αἰεὶ ῥεῖ τε καὶ ἐτέρα
 ἀνθ' ἑτέρας ἐπεισκρίνεται, τὸ ἠϋξῆκεναι λεγόμενον οὐκ
 ἔχει τὴν προτέραν οὐσίαν καὶ μετὰ ταύτης ἄλλην τὴν
 83 προστεθείσαν ἀλλ' ὅλην ἐτέραν. ὥσπερ οὖν εἰ, λόγου

χάριν, ξύλου τριπήχους ὄντος δεκάπηχυν ἕτερον ἀγαγὼν τις
 ἠύξηκεναι τὸ τρίπηχυν λέγοι, ψεύσεται διὰ τὸ ὅλον ἕτερον
 εἶναι τοῦτο ἐκείνου, οὕτω καὶ ἐπὶ παντὸς τοῦ αὐξέσθαι
 λεγομένου, τῆς προτέρας ὕλης ἀπορροεύσεως καὶ ἐτέρας
 ἐπαισιούσης, εἰ προστίθεται τὸ προστίθεσθαι λεγόμενον, οὐκ ἂν
 αὐξήσιν τις εἴποι τὸ τοιοῦτον εἶναι, ἀλλ' ἐξ ὅλου
 ἑτεροίωσιν. ὁ δὲ αὐτὸς καὶ περὶ τῆς μειώσεως λόγος· 84
 τὸ γὰρ μὴ ὑφιστῶς ὅλως πῶς ἂν μεμειωσθαι λέγοιτο;

Πρὸς δὲ τοῦτοις, εἰ ἡ μὲν μείωσις γίνεται κατὰ ἀφαι-
 ρεσιν ἡ δὲ αὐξήσις κατὰ πρόσθεσιν, οὐδὲν δὲ ἔστιν οὔτε 10
 ἀφαιρέσεις οὔτε πρόσθεσις, οὐκοῦν οὐδὲ ἡ μείωσις οὐδὲ ἡ
 αὐξήσις ἔστι τι. ὅτι δὲ οὐδὲν ἔστιν ἀφαιρέσεις, ἐντεῦθεν 85
 ἐπιλογίζονται. εἰ ἀφαιρεῖται τι ἀπὸ τινος, ἦτοι τὸ ἴσον
 ἀπὸ τοῦ ἴσου ἀφαιρεῖται ἢ τὸ μείζον ἀπὸ τοῦ ἐλάσσονος
 ἢ τὸ ἐλασσον ἀπὸ τοῦ μείζονος. κατὰ οὐδένα δὲ τῶν 15
 τρόπων τούτων ἀφαιρέσεις γίνεται, ὡς παραστήσομεν· ἀδύ-
 νατος ἄρα ἔστιν ἡ ἀφαιρέσεις. ὅτι δὲ κατ' οὐδένα τῶν
 προειρημένων τρόπων ἡ ἀφαιρέσεις γίνεται, δῆλον ἐντεῦθεν.
 τὸ ἀφαιρούμενον ἀπὸ τινος ἐμπεριέχεσθαι χρὴ πρὸ τῆς
 ἀφαιρέσεως τῷ ἀφ' οὗ ἀφαιρεῖται. οὔτε δὲ τὸ ἴσον ἐν τῷ 86
 ἴσῳ περιέχεται, ὅλον τὰ ἔξ ἐν τοῖς ἔξ· μείζον γὰρ εἶναι
 δεῖ τὸ περιέχον τοῦ περιεχομένου καὶ τὸ ἀφ' οὗ ἀφαιρεῖται
 τι τοῦ ἀφαιρουμένου, ἵνα μετὰ τὴν ἀφαιρέσιν ὑπολείπεται
 τι· τοῦτο γὰρ διαφέρειν δοκεῖ τῆς παντελοῦς ἄρσεως ἢ
 ἀφαιρέσεις· οὔτε τὸ μείζον ἐν τῷ μικροτέρῳ, ὅλον τὰ ἔξ 25
 ἐν τοῖς πέντε· "ἀπεμφαίνει γάρ. διὰ δὲ τοῦτο οὐδὲ τὸ 87
 ἐλασσον ἐν τῷ μείζονι. εἰ γὰρ ἐν τοῖς ἔξ περιέχεται τὰ
 πέντε ὡς ἐν πλείοσιν ἐλάσσονα, καὶ ἐν τοῖς πέντε περι-
 σχεθῇσεται τὰ τέσσαρα καὶ ἐν τοῖς τέτταρσι τὰ τρία καὶ
 ἐν τοῖς τρισὶ τὰ δύο καὶ ἐν τοῦτοις τὸ ἐν. ἔξι οὖν τὰ 30
 ἔξ πέντε τέσσαρα τρία δύο ἐν, ὧν συντεθέντων γίνεται ὁ
 πεντεκαίδεκα ἀριθμός, ὃς ἐν τῷ ἔξ περιέχεσθαι συνάγεται
 διδομένου τοῦ τὸ ἐλασσον ἐν τῷ μείζονι περιέχεσθαι.

ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τῷ πεντεκαίδεκα τῷ ἐν τῷ ἔξ ἔμπεριεχο-
 μένῳ ὁ τριακοντακαιπέντε ἀριθμὸς περιέχεται καὶ κατὰ
 ὑπόβασιν ἄπειροι. ἄτοπον δὲ τὸ λέγειν ἀπείρους ἀριθμοὺς
 ἔμπεριέχεσθαι τῷ ἔξ ἀριθμῷ· ἄτοπον ἄρα καὶ τὸ λέγειν
 88 ὅτι ἐν τῷ μείζονι περιέχεται τὸ ἑλασσον. εἰ οὖν χρηὶ τὸ
 ἀφαιρούμενον ἀπὸ τινος περιέχεσθαι ἐν ἐκείνῳ ἀφ' οὗ
 ἀφαιρεῖσθαι μέλλει, οὔτε δὲ τὸ ἴσον ἐν τῷ ἴσῳ περιέχεται
 οὔτε τὸ μείζον ἐν τῷ μικροτέρῳ οὔτε τὸ μικρότερον ἐν
 τῷ μείζονι, οὐδὲ ἀφαιρεῖται τι ἀπὸ τινος.

10 Καὶ μὴν εἰ ἀφαιρεῖται τι ἀπὸ τινος, ἢ ὅλον ἀπὸ ὅλου
 ἀφαιρεῖται ἢ μέρος ἀπὸ μέρους ἢ ὅλον ἀπὸ μέρους ἢ
 89 μέρος ἀπὸ ὅλου. ὅλον μὲν οὖν ἀφαιρεῖσθαι λέγειν ἥτοι
 ἀπὸ ὅλου ἢ ἀπὸ μέρους ἀπεμφαίνει προδήλως, λείπεται
 δὲ λέγειν τὸ μέρος ἀφαιρεῖσθαι ἥτοι ἀπὸ ὅλου ἢ ἀπὸ μέ-
 15 ρους· ὅπερ ἐστὶν ἄτοπον. ὅλον γοῦν, ἵνα ἐπὶ ἀριθμῶν
 στήσωμεν τὸν λόγον τοῦ σαφοῦς ἔνεκα, ἔστω δεκάς, καὶ
 ἀπὸ ταύτης ἀφαιρεῖσθαι λεγέσθω μονάς. αὕτη οὖν ἡ
 μονάς οὔτε ἀπὸ ὅλης τῆς δεκάδος ἀφαιρεῖσθαι δύναται
 οὔτε ἀπὸ τοῦ λεπτομένου μέρους τῆς δεκάδος, τουτέστι
 20 τῆς ἐννεάδος, ὡς παραστήσω· οὐκοῦν οὐδὲ ἀφαιρεῖται.
 90 εἰ γὰρ ἡ μονάς ἀπὸ ὅλης ἀφαιρεῖται τῆς δεκάδος, ἐπεὶ ἡ
 δεκάς οὔτε ἕτερόν τί ἐστι παρὰ τὰς δέκα μονάδας οὔτε τις
 τῶν μονάδων ἀλλ' ἡ συνέλευσις πασῶν τῶν μονάδων, ἀπὸ
 ἐκάστης μονάδος ἀφαιρεῖσθαι ὀφείλει ἡ μονάς, ἵνα ἀπὸ
 25 ὅλης ἀφαιρῇται τῆς δεκάδος. μάλιστα μὲν οὖν ἀπὸ μο-
 νάδος οὐδὲν δύναται ἀφαιρεῖσθαι· ἀδιαίρετοι γάρ εἰσι αἱ
 μονάδες, καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἀφαιραζήσεται ἡ μονάς ἀπὸ
 91 τῆς δεκάδος οὕτως. εἰ δὲ καὶ δοίῃ τις ἀπὸ ἐκάστης τῶν
 μονάδων ἀφαιρεῖσθαι τὴν μονάδα, δέκα ἔξει μέρη ἡ μο-
 30 νάς, δέκα δὲ ἔχουσα μέρη μονάς ἐσται. ἀλλὰ καὶ ἐπεὶ
 "δέκα ἕτερα μέρη ἀπολέλειπται, ἀφ' ὧν ἀφῆρηται τὰ τῆς
 μονάδος λογομένης δέκα μέρη, ἔσται τὰ δέκα εἴκοσι. ἄτο-
 πον δὲ λέγειν τὸ ἐν δέκα εἶναι καὶ τὰ δέκα εἴκοσι καὶ τὸ

ἀδιαίρετον κατὰ αὐτοὺς διαιρεῖσθαι. ἄτοπον ἄρα τὸ λέγειν ἀπὸ ὅλης τῆς δεκάδος ἀφαιρεῖσθαι τὴν μονάδα. ἀλλ' οὐδὲ 92 ἀπὸ τῆς ὑπολειπομένης ἐννεάδος ἀφαιρεῖται ἡ μονάς· τὸ μὲν γὰρ ἀφ' οὗ τι ἀφαιρεῖται οὐ μένει ὁλόκληρον, ἡ δὲ ἐννεὰς μετὰ τῆν ἀφαίρεσιν ἐκείνης τῆς μονάδος ὁλόκληρος ἔμεινε. καὶ ἄλλως, ἐπεὶ ἡ ἐννεὰς οὐδὲν ἐστὶ παρὰ τὰς ἐννεὰς μονάδας, εἰ μὲν ἀπὸ ὅλης αὐτῆς λέγοιτο ἀφαιρεῖσθαι ἡ μονάς, ἐννεάδος ἀφαιρέσεις ἐστίαι, εἰ δὲ ἀπὸ μέρους τῶν ἐννεὰς, εἰ μὲν ἀπὸ τῶν ὀκτώ, τὰ αὐτὰ ἄτοπα ἀκολουθήσει, εἰ δὲ ἀπὸ τῆς ἐσχάτης μονάδος, διαιρετὴν εἶναι φήσουσι 10 τὴν μονάδα, ὅπερ ἄτοπον. οὐκοῦν οὐδὲ ἀπὸ τῆς ἐννεάδος 93 ἀφαιρεῖται ἡ μονάς. εἰ δὲ μήτε ἀπὸ ὅλης τῆς δεκάδος ἀφαιρεῖται μήτε ἀπὸ μέρους αὐτῆς, οὐδὲ μέρος ἀπὸ ὅλου ἢ μέρους ἀφαιρεῖσθαι δύναται. εἰ οὖν μήτε ὅλον ἀπὸ ὅλου τι ἀφαιρεῖται μήτε μέρος ἀπὸ ὅλου μήτε ὅλον ἀπὸ 15 μέρους μήτε μέρος ἀπὸ μέρους, οὐδὲ ἀφαιρεῖται τι ἀπὸ τινος.

Ἀλλὰ καὶ ἡ πρόσθεσις τῶν ἀδυνάτων εἶναι παρ' αὐτοῖς 94 ὑπείληπται. τὸ γὰρ προστιθέμενον, φασίν, ἦτοι ἑαυτῷ προστίθεται ἢ τῷ προϋποκειμένῳ ἢ τῷ ἐξ ἀμφοῖν συνα- 20 σταῖ· τούτων δὲ οὐδὲν ἐστὶν ὑγιές· οὐκοῦν οὐδὲ προσ- τίθεται τι τινί. οἷον γοῦν ἔστω τι τετρακοτυλιαῖον πλήθ- θος, καὶ προστιθέσθω κοτύλη. ζητῶ τίτι προστίθεται· ἑαυτῇ μὲν γὰρ οὐ δύναται, ἐπεὶ τὸ μὲν προστιθέμενον ἑτερόν ἐστὶ τοῦ ᾧ προστίθεται, οὐδὲν δὲ ἑαυτοῦ ἑτερόν 25 ἔστιν. ἀλλ' οὐδὲ τῷ ἐξ ἀμφοῖν, τοῦ τετρακοτυλιαίου καὶ 95 τῆς κοτύλης· πῶς γὰρ ἂν προστεθεῖν τι τῷ μηδέπω ὄντι; καὶ ἄλλως, εἰ τῷ τετρακοτυλιαίῳ καὶ τῇ κοτύλῃ μίγνυται ἡ κοτύλη ἢ προστιθεμένη, ἑξακοτυλιαῖον ἐστίαι πλήθος ἀπὸ τοῦ τετρακοτυλιαίου καὶ τῆς κοτύλης καὶ τῆς προστι- 30 θεμένης κοτύλης. εἰ δὲ μόνῳ τῷ τετρακοτυλιαίῳ προστί- 96 θεται ἡ κοτύλη, ἐπεὶ τὸ παρακτεινόμενον τινι ἴσον ἐστὶν ἐκείνῳ ᾧ παρακτείνεται, τῷ τετρακοτυλιαίῳ πλήθει ἢ κο-

τύλη παρεκτεινομένη διπλασιάσει τὸ τετρακοτυλιαῖον ὡς γίνεσθαι τὸ πᾶν πληθὺς ὁπτῶ κοτυλῶν· ὅπερ οὐ θεωρεῖται. εἰ οὖν μήτε ἑαυτῷ προστίθεται τὸ προστίθεσθαι "λεγόμενον μήτε τῷ προϋποκειμένῳ μήτε τῷ ἐξ ἀμφοῖν τούτων, παρὰ δὲ ταῦτα οὐδὲν ἔστιν, οὐδὲ προστίθεται οὐδὲν οὐδενί.

- 97 Τῇ δὲ τῆς προσθέσεως καὶ τῆς ἀφαιρέσεως καὶ τῆς τοπικῆς κινήσεως ὑποστάσει συμπεριγράφεται καὶ ἡ μετὰ-θεσις· αὕτη γὰρ ἀπὸ τινὸς μὲν ἔστιν ἀφαίρεσις τινὶ δὲ 10 πρόσθεσις μεταβατικῶς.
- 98 Καὶ τὸ ὅλον δὲ καὶ τὸ μέρος. κατὰ μὲν γὰρ συνέ-
λευσιν καὶ πρόσθεσιν τῶν μερῶν τὸ ὅλον γίνεσθαι δοκεῖ,
κατ' ἀφαιρέσιν δὲ τινὸς ἢ τινῶν παύεσθαι τοῦ ὅλου εἶναι.
καὶ ἄλλως δέ, εἰ ἔστι τι ὅλον, ἥτοι ἕτερόν ἐστι παρὰ τὰ
99 μέρη αὐτοῦ ἢ αὐτὰ τὰ μέρη αὐτοῦ τὸ ὅλον ἔστιν. ἕτερον
μὲν οὖν τῶν μερῶν οὐδὲν φαίνεται τὸ ὅλον εἶναι· ἀμέ-
λει γοῦν ἀναιρουμένων τῶν μερῶν οὐδὲν ὑπολείπεται, ἵνα
ἕτερόν τι παρὰ ταῦτα λογισώμεθα τὸ ὅλον. εἰ δὲ αὐτὰ
τὰ μέρη τὸ ὅλον ἔστιν, ὄνομα ἔσται μόνον τὸ ὅλον καὶ
100 προσηγορία κενή, ὑπόστασιν δὲ ἰδίαν οὐχ ἔξει, καθάπερ
οὐδὲ διάστασις ἐστὶ τι παρὰ τὰ διεστῶτα οὐδὲ δόκωσις
100 παρὰ τὰ δεδοκωμένα. οὐκ ἄρα ἔστι τι ὅλον. ἀλλ' οὐδὲ
μέρη. εἰ γὰρ ἔστι μέρη, ἥτοι τοῦ ὅλου ταῦτά ἐστι μέρη
ἢ ἀλλήλων ἢ ἑαυτοῦ ἑκαστον. οὕτε δὲ τοῦ ὅλου, ἐπεὶ
26 μηδὲ ἔστι τι παρὰ τὰ μέρη (καὶ ἄλλως τὰ μέρη οὕτως
ἔσται μέρη ἑαυτῶν, ἐπεὶ ἑκαστον τῶν μερῶν συμπληρωτι-
κὸν εἶναι λέγεται τοῦ ὅλου), οὕτε ἀλλήλων, ἐπεὶ τὸ μέρος
ἐμπεριέχεσθαι δοκεῖ ἐν ἑκείνῳ οὐ ἔστι μέρος, καὶ ἄτοπόν
ἐστὶ λέγειν τὴν χεῖρα, εἰ τύχοι, ἐν τῷ ποδὶ περιέχεσθαι.
101 ἀλλ' οὐδὲ ἑκαστον ἑαυτοῦ μέρος ἔσται· διὰ γὰρ τὴν πε-
ριοχὴν ἔσται τι ἑαυτοῦ μείζον καὶ ἑλαττον. εἰ οὖν μήτε
τοῦ ὅλου μήτε ἑαυτῶν μήτε ἀλλήλων μέρη ἐστὶ τὰ λεγό-
μενα εἶναι μέρη, οὐδενός ἐστι μέρος. εἰ δὲ μηδενός ἐστι

13. ὅλου L. 15. τὸ om L. 17. αἰρουμένων L. 22. ἔσται X.
25. περὶ L, praeter Stephanus.

μέρη, οὐδὲ ἔστι μέρος· τὰ ᾗ γὰρ πρὸς τι ἀλλήλοις συν-
αναιρεῖται.

Ταῦτα μὲν οὖν ἄλλως εἰρήσθω κατὰ παρέκβασιν,
ἐπειδὴ ἅπαξ ὅλου καὶ μέρους ἐπεμνήσθημεν· ἀνυπόστα- 102
τον δὲ εἶναι λέγουσιν οἱ τινες καὶ τὴν καλουμένην φυσικὴν ὁ
μεταβολὴν, λόγοις ἐπιχειροῦντες τοιοῦτοις. εἰ μεταβάλλει
τι, ἤτοι σῶμά ἐστι τὸ μεταβάλλον ἢ ἀσώματον· ἐκότερον
δὲ τούτων ἡπόρηται· ἄπορος ἄρα ἔσται καὶ ὁ περὶ τῆς
μεταβολῆς λόγος. εἰ μεταβάλλει τι, κατὰ τινὰς ἐνερ- 103
γείας αἰτίου καὶ πάσχον μεταβάλλει. διατρέπεται γὰρ ἡ
τοῦ αἰτίου ὑπόστασις· ὥς τὸ πάσχον συμπεριτρέπεται μὴ
ἔχον ὑπὸ ὅτου πάσθῃ. οὐδὲ μεταβάλλει τι ἄρα. [δ] εἰ 104
μεταβάλλει τι, ἤτοι τὸ ὄν μεταβάλλει ἢ τὸ μὴ ὄν. τὸ
μὲν οὖν μὴ ὄν ἀνυπόστατόν ἐστι καὶ οὔτε πάσχειν τι
οὔτε θρᾶν δύναται, ὥστε οὐδὲ μεταβολὴν ἐπιδέχεται. εἰ 15
δὲ τὸ ὄν μεταβάλλει, ἤτοι καθὸ ὄν ἐστι μεταβάλλει ἢ
καθὸ μὴ ὄν ἐστιν. καθὸ μὲν οὖν μὴ ὄν ἐστιν, οὐ με- 105
ταβάλλει· οὐδὲ γὰρ οὐκ ὄν ἐστιν· εἰ δὲ καθὸ ὄν ἐστι
μεταβάλλει, ἕτερον ἔσται τοῦ ὄν εἶναι, τουτέστιν οὐκ ὄν
ἔσται. ἄτοπον δὲ τὸ λέγειν τὸ ὄν οὐκ ὄν γίνεσθαι· οὐκ 20
ἄρα οὐδὲ τὸ ὄν μεταβάλλει. εἰ δὲ μήτε τὸ ὄν μεταβάλλει
μήτε τὸ μὴ ὄν, παρὰ ταῦτα δὲ οὐδὲν ἔστι, λείπεται λέγειν
ὅτι οὐδὲν μεταβάλλει. ἔτι καὶ ταῦτά φασὶ τινες. τὸ 106
μεταβάλλον ἔν τινι χρόνῳ μεταβάλλειν ὀφείλει· οὔτε δὲ
ἐν τῷ παρωχῇ χρόνῳ μεταβάλλει τι οὔτε ἐν τῷ μέλ- 25
λοντι, ἀλλ' οὐδ' ἐν τῷ ἐνεστώτι, ὡς δεῖξομεν· οὐκ ἄρα
μεταβάλλει τι. ἐν μὲν οὖν τῷ παρεληλυθότι ἢ μέλλοντι
χρόνῳ οὐδὲν μεταβάλλει· τούτων γὰρ οὐδέτερος ἐνέστη-
κεν, ἀδύνατον δὲ ἐστι θρᾶν τι ἢ πάσχειν ἐν τῷ μὴ ὄντι
καὶ ἐνεστηκότι χρόνῳ. ἀλλ' οὐδὲ ἐν τῷ ἐνεστώτι. ὁ γὰρ 107
ἐνεστὼς χρόνος ἴσως μὲν καὶ ἀνύπαρκτός ἐστιν, ἵνα δὲ
τοῦτο νῦν ὑπερθώμεθα, ἀμερῆς ἐστιν· ἀδύνατον δὲ

6. μεταβάλλει L. 9. εἰ] deinde si Stephanus. 10. αἰτίον X.
γὰρ] δὲ? 12. ὁ praeteren Stephanus. 19. ἴσως X, ἐστι ceteri.

Seet. Emp.

- ἔστιν ἐν ἡμερῇ χρόνῳ νομίζουσιν τὸν σίδηρον, εἰ τύχοι, ἀπὸ
 τῆς σκληρότητος εἰς μαλακότητα μεταβάλλειν ἢ τῶν ἄλλων
 μεταβολῶν ἐκάστην γίνεσθαι· παρατάσεως γὰρ αὐταὶ
 φαίνονται χρήζειν. εἰ οὖν μήτε ἐν τῷ παρεληλυθότι
 5 "χρόνῳ μεταβάλλει τι μήτε ἐν τῷ μέλλοντι μήτε ἐν τῷ
 108 ἐνεστώτι, οὐ μεταβάλλειν τι ῥητέον. πρὸς τούτοις, εἰ
 ἔστι τις μεταβολή, ἥτοι αἰσθήσεις ἀπλοπαθεῖς εἰσὶν, ἣ δὲ
 μεταβολή συμμηγμόνευσιν ἔχειν δοκεῖ τοῦ τε ἐξ οὗ μετα-
 βάλλει καὶ εἰς ὃ μεταβάλλειν λέγεται· εἰ δὲ νοητή ἐστιν,
 10 ἐπεὶ περὶ τῆς ὑπάρξεως τῶν νοητῶν ἀνεπίκριτος γέγονε
 παρὰ τοῖς παλαιοῖς διαφωνία, καθάπερ ἤδη πολλάκις ὑπε-
 μνήσαμεν, οὐδὲν ἔξομεν λέγειν οὐδὲ περὶ τῆς ὑπάρξεως
 τῆς μεταβολῆς.
- 109 Συμπεριτρέπεται μὲν οὖν καὶ ἡ γένεσις καὶ ἡ φθορά
 15 τῇ προσθέσει καὶ τῇ ἀφαιρέσει καὶ τῇ φυσικῇ μεταβολῇ·
 χωρὶς γὰρ τούτων οὔτε γένοίτο ἂν τι οὔτε φθαρεῖη, οἷον
 γοῦν ἀπὸ τῆς δεκάδος φθειρομένης, ὡς φασίν, ἐννεάδα
 γίνεσθαι συμβαίνει κατὰ ἀφαιρέσιν μονάδος, καὶ τὴν δε-
 κάδα ἀπὸ τῆς ἐννεάδος φθειρομένης κατὰ πρόσθεσιν τῆς
 20 μονάδος, καὶ τὸν ἰὸν ἀπὸ τοῦ χαλκοῦ φθειρομένου κατὰ
 μεταβολήν. ὥστε ἀναιρουμένων τῶν προειρημένων κινή-
 σεων ἀναιρεῖσθαι καὶ τὴν γένεσιν καὶ τὴν φθορὰν ἴσως
 110 ἀνάγκη. οὐδὲν δὲ ἥτεόν τινες κἀκείνα φασίν. εἰ ἐγεννήθη
 Σωκράτης, ἥτοι ὅτε οὐκ ἦν Σωκράτης ἐγένετο Σωκράτης,
 25 ἢ ὅτε ἦν ἤδη Σωκράτης. ἀλλ' εἰ μὲν ὅτε ἦν ἤδη γεγε-
 νῆσθαι λέγοιτο, δις ἂν εἴη γεγεννημένος· εἰ δὲ ὅτε οὐκ
 ἦν, ἅμα καὶ ἦν Σωκράτης καὶ οὐκ ἦν. ἦν μὲν τῷ γε-
 111 γονέναι, οὐκ ἦν δὲ κατὰ τὴν ὑπόθεσιν. καὶ εἰ ἀπέθανε
 Σωκράτης, ἥτοι ὅτε ἔζη ἀπέθανεν ἢ ὅτε ἀπέθανεν. καὶ
 30 ὅτε μὲν ἔζη, οὐκ ἀπέθανεν, ἐπεὶ ὁ αὐτὸς ἂν καὶ ἔζη καὶ
 ἐτεθνήκει· ἀλλ' οὐδὲ ὅτε ἀπέθανεν, ἐπεὶ δις ἂν εἴη τεθνη-

1. ἐν om L. 2. μαλθακότητα FG. 5. μήτε — 6. οὐ om GV.
 6. μεταβάλλει GV. 7. τι V. ἥτοι αἰσθητή ἐστιν ἢ νοητή. καὶ
 αἰσθητὴ μὲν οὐκ ἔστιν· αἰ μὲν γὰρ αἰσθήσεις? 23. ἐγενήθη V.
 24. ὁ σωκράτης FG. ἥτοι om L.

κώς. οὐκ ἀρ- ^{ἔστιν} Σωκράτης. τοῦτον δὲ τὸν λόγον
 οἷόν τέ ἐστιν ἐφ' ἑκάστου τῶν ^{ἔστιν} ἢ φθείρεσθαι λε-
 γομένων ἰσχύοντα ἀναιρεῖν τὴν γένεσιν καὶ ^{ἔστιν}
 ἔνιοι δὲ καὶ οὕτω συνερωτῶσιν. εἰ γίνεται τι, ἦτοι τὸ
 γίνεται ἢ τὸ μὴ ὄν. οὐτε δὲ τὸ μὴ ὄν γίνεται· τῷ γὰρ
 μὴ ὄντι οὐδὲν συμβεβηκέναι δύναται, ὥστε οὐδὲ τὸ γί-
 νεσθαι. ἀλλ' οὐδὲ τὸ ὄν. εἰ γὰρ γίνεται τὸ ὄν, ἦτοι
 καθὸ ὄν ἐστι γίνεται ἢ καθὸ "οὐκ ὄν ἐστιν. καθὸ μὲν
 οὗν οὐκ ὄν ἐστιν, οὐ γίνεται. εἰ δὲ καθὸ ὄν ἐστιν γίνεται,
 ἐπεὶ τὸ γινόμενον ἕτερον ἐξ ἑτέρου φασὶ γίνεσθαι, ἕτερον 10
 ἔσται τοῦ ὄντος τὸ γινόμενον, ὅπερ ἐστὶν οὐκ ὄν. τὸ
 ἄρα γινόμενον οὐκ ὄν ἐσται, ὅπερ ἀπεμφαίνει. εἰ οὖν 113
 μήτε τὸ μὴ ὄν γίνεται μήτε τὸ ὄν, οὐδὲ γίνεται τι.
 κατὰ τὰ αὐτὰ δὲ οὐδὲ φθίρεται. εἰ γὰρ φθίρεται τι,
 ἦτοι τὸ ὄν φθίρεται ἢ τὸ μὴ ὄν. τὸ μὲν οὖν οὐκ ὄν οὐ
 φθίρεται· πάσχειν γὰρ τι δεῖ τὸ φθειρόμενον. ἀλλ' οὐδὲ
 τὸ ὄν. ἦτοι γὰρ μένον ἐν τῷ ὄν εἶναι φθίρεται ἢ μὴ
 μένον. καὶ εἰ μὲν μένον ἐν τῷ ὄν εἶναι, ἔσται τὸ αὐτὸ
 ἅμα καὶ ὄν καὶ οὐκ ὄν· ἐπεὶ γὰρ οὐ φθίρεται καθὸ μὴ 114
 ὄν ἐστιν ἀλλὰ καθὸ ὄν ἐστιν, καθὸ μὲν ἐφθάρθαι λέγεται, καὶ
 ἕτερον ἔσται τοῦ ὄντος καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ὄν, καθὸ δὲ μέ-
 νον ἐν τῷ εἶναι φθίρεσθαι λέγεται, ὄν ἔσται. ἀτοπον
 δὲ τὸ λέγειν τὸ αὐτὸ εἶναι καὶ εἶναι καὶ οὐκ ὄν· οὐκ ἄρα
 μένον ἐν τῷ εἶναι φθίρεται τὸ ὄν. εἰ δὲ οὐ μένον ἐν
 τῷ εἶναι τὸ ὄν φθίρεται, ἀλλ' εἰς τὸ μὴ εἶναι περιίσταται
 πρῶτον, εἰθ' οὕτως φθίρεται, οὐκέτι τὸ ὄν ἀλλὰ τὸ μὴ
 ὄν φθίρεται· ὅπερ ἀδύνατον εἶναι ὑπεμνήσαμεν. εἰ
 οὖν μήτε τὸ ὄν φθίρεται μήτε τὸ μὴ ὄν, παρὰ δὲ ταῦτα
 οὐδὲν ἐστιν, οὐδὲ φθίρεται τι.

Ταῦτα μὲν οὖν ὥς ἐν ὑποτυπώσει καὶ περὶ τῶν κινή- 20
 σεων ἀρκέσει λελέχθαι, οἷς ἔπεται τὸ ἀνύπαρκτον εἶναι καὶ
 ἀνεπινόητον τὴν κατὰ τοὺς δογματικούς φυσιολογίαν.

Ἐπομένως δὲ καὶ περὶ τῆς ὥς πρὸς τὴν φύσιν μονῆς 115
 ὑπόρησάν τινες, λέγοντες ὅτι τὸ κινούμενον οὐ μένει,
 πᾶν δὲ σῶμα διαρκῶς κινεῖσθαι κατὰ τὰς τῶν δογματικῶν

- ὑπολήψεις, ρευστήν εἶναι λεγόμεν^{ον} οὐσίαν καὶ αἰεὶ
 διαφορήσεις ~~ρευστοὺς~~ ποιοιμένην, ὡς τὸν μὲν
 διαφορήσεις ^{τὰ} μὴδὲ ὄντα λέγειν τὰ σώματα ἀλλὰ γινόμενα
 μᾶλλον καλεῖν, τὸν δὲ Ἡράκλειτον ὀξεία ποταμοῦ ὅρῳσι
 116 τὴν εὐκωνησίαν τῆς ἡμετέρας ὕλης ἀπεικάζειν. οὐδὲν ἄρα
 σῶμα μένει. τὸ γε μὴν λεγόμενον μένειν συνέχεσθαι
 δοκεῖ ὑπὸ τῶν περὶ αὐτό, τὸ δὲ συνεχόμενον πάσχει·
 οὐδὲν δὲ ἔστι πάσχον, ἐπεὶ μὴδὲ αἷτιον, ὡς ὑπεμνήσα-
 μεν· οὐδὲ μένει τι ἄρα. ἐρωτῶσι δὲ τινες καὶ τοῦτον
 10 τὸν λόγον. τὸ μένον πάσχει, τὸ δὲ πάσχον κινεῖται· τὸ
 ἄρα μένειν λεγόμενον κινεῖται· εἰ δὲ κινεῖται, οὐ μένει.
 117 ἐκ δὲ τούτων φανερόν ἐστιν ὅτι οὐδὲ τὸ ἀσώματον ἐνδέχε-
 ται μένειν. εἰ γὰρ τὸ μένον πάσχει, τὸ δὲ πάσχειν σω-
 μάτων ἐστὶν ἴδιον, εἴπερ ἄρα, καὶ οὐχὶ ἀσωμάτων, οὐδὲν
 15 δὲ ἀσώματον οὔτε πάσχειν δύναται οὔτε μένειν, οὐδὲν
 ἄρα μένει.
- 118 Τοσαῦτα μὲν καὶ περὶ μονῆς εἰρήσθω. ἐπεὶ δὲ ἕκα-
 στον τῶν προειρημένων οὐκ ἄνευ τόπου ἢ χρόνου ἐπι-
 νοεῖται, μετιτέον ἐπὶ τὴν περὶ τούτων σκέψιν· ἐὰν γὰρ
 20 ταῦτα δείξῃ τις ἀνυπόστατα, ἀνυπόστατον ἔσται καὶ διαί-
 ταῦτα ἐκείνων ἕκαστον. ἀρξώμεθα δὲ ἀπὸ τοῦ τόπου.
- 119 Τόπος τοίνυν λέγεται διχῶς, κυρίως καὶ καταχρηστι-
 κῶς, καταχρηστικῶς μὲν [ὡς] ὁ ἐν πλάτει, ὡς ἐμοῦ ἢ πό-
 λης, κυρίως δὲ ὁ πρὸς ἀκρίβειαν κατέχων, ὃν οὐ περιεχό-
 25 μεθα πρὸς ἀκρίβειαν. ζητοῦμεν οὖν περὶ τοῦ [τόπου]
 πρὸς ἀκρίβειαν. τοῦτον δὲ οἱ μὲν ἔθεσαν οἱ δὲ ἀνείλον,
 120 οἱ δὲ ἐπέσχον περὶ αὐτοῦ. ὧν οἱ μὲν ὑπάρχειν αὐτὸν
 φάσκοντες ἐπὶ τὴν ἐνάργειαν καταφεύγουσιν. τίς γὰρ ἂν,
 30 τὰ δεξιὰ τὰ ἀριστερὰ, τὰ ἄνω τὰ κάτω, ἔμπροσθεν ὀπίσω,
 καὶ ἄλλοτε ἄλλαχού γιγνόμενος, βλέπων τε ὅτι ἐνθα ὁ
 ὑφηγητῆς ὁ ἐμὸς διελέγετο, ἐνταῦθα ἐγὼ νῦν διαλέγομαι,
 τόπον τε διάφορον καταλαμιβάνων τῶν κοῦφων φύσει καὶ

τῶν φύσει βαρίων, ἔτι καὶ τῶν ἀρχαίων ἀκούων λεγόντων 121
 "ἦτοι μὲν γὰρ πρῶτα χάος ἐγένετο." εἶναι γὰρ φασὶ χάος
 τὸν τόπον "ἀπὸ τοῦ χωρητικὸν αὐτὸν εἶναι τῶν ἐν αὐτῷ
 γενομένων. εἶγε μὴν ἔστι τι σῶμα, φασὶν, ἔσται καὶ ὁ
 τόπος· ἄνευ γὰρ τούτου οὐκ ἂν εἶη τὸ σῶμα. καὶ εἰ
 ἔστι τὸ ὑφ' οὗ καὶ τὸ ἐξ οὗ, ἔστι καὶ τὸ ἐν ᾧ, ὅπερ ἐστὶν
 ὁ τόπος· τὸ δὲ πρῶτον ἐν ἑκατέρῳ· τὸ ἄρα δεύτερον ἐν
 ἀμφοτέροις. οἱ δὲ ἀναιροῦντες τὸν τόπον οὔτε τὰ μέρη 122
 τοῦ τόπου διδῶσιν εἶναι· μηδὲν γὰρ εἶναι τὸν τόπον
 παρὰ τὰ τούτου μέρη, καὶ τὸν συνάγειν πειρώμενον ὅτι
 ἔστιν ὁ τόπος ἐκ τοῦ τὰ μέρη αὐτοῦ ὡς ὄντα λαμβάνειν,
 τὸ ζητούμενον δι' ἑαυτοῦ κατασκευάζειν βούλεσθαι. ὁμοίως
 δὲ ληρεῖν καὶ τοὺς ἐν τινὶ τόπῳ γίνεσθαι τι ἢ γαγονέναι
 φάσκοντας, ὅλως μὴ διδομένου τοῦ τόπου. συναρπάζειν
 δὲ αὐτοὺς καὶ τὴν τοῦ σώματος ὑπαρξιν μὴ διδομένην 13
 αὐτόθεν, καὶ τὸ ἐξ οὗ καὶ τὸ ὑφ' οὗ δεῖκνυσθαι ἀνύπαρκτα
 παραπλησίως τῷ τόπῳ. τὸν δὲ Ἡσίοδον μὴ ἀξιόχρεων 123
 εἶναι κριτὴν τῶν κατὰ φιλοσοφίαν. καὶ οὕτω διακρονούμενοι
 τὰ εἰς κατασκευὴν φερόμενα τοῦ εἶναι τόπον, ἥδη καὶ
 ποικιλώτερον κατασκευάζουσιν ὅτι ἀνύπαρκτός ἐστι, ταῖς 20
 ἐμβριθεστάταις εἶναι δοκούσαις τῶν δογματικῶν στάσεσι
 περὶ τοῦ τόπου προσχρώμενοι, τῇ τε τῶν στωικῶν καὶ τῇ
 τῶν περὶπατητικῶν, τὸν τρόπον τούτον.

Οἱ στωικοὶ φασὶ κεκὸν μὲν εἶναι τὸ οἶόν τε ὑπὸ ὄν- 124
 τος κατέχεσθαι μὴ κατεχόμενον δέ, ἢ διάστημα ἔρημον 25
 σώματος, ἢ διάστημα ἀκαθεκτούμενον ὑπὸ σώματος, τόπον
 δὲ διάστημα ὑπὸ ὄντος κατεχόμενον καὶ ἐξισαζόμενον τῷ
 κατέχοντι αὐτόν, νῦν ὃν καλοῦντες τὸ σῶμα, χώραν δὲ
 διάστημα κατὰ μὲν τι κατεχόμενον ὑπὸ σώματος κατὰ δέ
 τι ἀκαθεκτούμενον, ἐνίων χώραν εἰπόντων εἶναι τὸν τόπον 20
 τοῦ μεγάλου σώματος, ὡς ἐν μεγέθει τὴν διαφορὰν εἶναι
 τοῦ τε τόπου καὶ τῆς χώρας. λέγεται οὖν ὅτι ἐπειδὴ διά- 125

2. ἦτοι] Hesiod. Theog. 115. 10. τὰ add V. 16. τὸ ἐξ] τὸ
 τὸ ἐξ? ἀνύπαρκτον V. 17. τῷ add V. 21. ἐμβριθεστάταις L.
 22. τῇ post καὶ om V.

σημα ὑπὸ σώματος κατεχόμενον φασιν εἶναι τὸν τόπον,
 πῶς καὶ ᾧ λέγουσιν αὐτὸν εἶναι διάστημα; πότερον τὸ
 μήκος τοῦ σώματος ἢ τὸ πλάτος ἢ τὸ βάθος μόνον ἢ
 τὰς τρεῖς διαστάσεις; εἰ μὲν γὰρ μίαν διάστασιν, οὐκ
 ἐξισύζεται ὁ τόπος τῷ οὐ τόπος ἐστίν, πρὸς τῷ καὶ μέρος
 τοῦ περιεχομένου τὸ περιέχον εἶναι, ὃ παντάπασιν ἀπεμ-
 126 φαίνει. εἰ δὲ αἱ τρεῖς διαστάσεις, ἐπεὶ οὔτε κενὸν ὑπό-
 κείται ἐν τῷ λεγομένῳ τόπῳ οὔτε ἄλλο σῶμα διάστασιν
 ἔχον, μένον δὲ τὸ ἐν τόπῳ λεγόμενον εἶναι σῶμα οὐ συ-
 10 τέστηκεν ἐν τῶν διαστάσεων (ἔστι γὰρ τοῦτο μήκος καὶ
 πλάτος καὶ βάθος καὶ ἀντιτυπία, ἢ δὴ συμβεβηκέναι λέ-
 γεται ταῖς διαστάσεσι ταῖς προειρημέναις), αὐτὸ τὸ σῶμα
 ἔσται ἑαυτοῦ τόπος, καὶ τὸ αὐτὸ περιέχον καὶ περιχόμε-
 νον, ὅπερ ἄτοπον. οὐκ ἄρα ἔστι τις διάστασις τόπου
 127 ὑποκειμένου. διὰ δὲ τοῦτο οὐδὲ ἔστι τι ὁ τόπος. ἐρω-
 τᾷται δὲ καὶ οὗτος ὁ λόγος. ἐπεὶ διατλάει αἱ διαστάσεις οὐ
 θεωροῦνται καθ' ἕκαστον τῶν ἐν τόπῳ εἶναι λεγομένων,
 ἀλλ' ἐν μήκος καὶ ἐν πλάτος καὶ ἐν βάθος, πότερον μόνου
 τοῦ σώματος εἰσιν αἱ διαστάσεις αὗται ἢ μόνου τοῦ τόπου
 20 ἢ ἀμφοτέρων; ἀλλ' εἰ μὲν μόνου τοῦ τόπου, οὐχ ἔξει τὸ
 σῶμα ἰδιον μήκος οὐδὲ πλάτος οὐδὲ βάθος οὐθέν, ὥστε
 128 οὐδὲ σῶμα ἔσται τὸ σῶμα, ὅπερ ἄτοπον. εἰ δὲ ἀμφοτέρων,
 ἐπεὶ τὸ κενὸν οὐδεμίαν ὑπόστασιν ἔχει παρὰ τὰς διαστά-
 σεις, εἰ αἱ διαστάσεις αἱ τοῦ κενοῦ ὑπὸκείνται ἐν τῷ σώ-
 25 ματι συστατικαὶ οὔσαι αὐτοῦ τοῦ σώματος, τὰ τοῦ κενοῦ
 συστατικὰ καὶ τοῦ σώματος ἔσται συστατικά. περὶ μὲν
 γὰρ τῆς ὑπάρξεως τῆς ἀντιτυπίας οὐκ ἔστι διαβεβαιώσα-
 σθαι, καθάπερ ἔμπροσθεν ὑπεμνήσαμεν· μόνων δὲ τῶν
 διαστάσεων φαινομένων κατὰ τὸ λεγόμενον σῶμα, αἵπερ
 30 εἰσὶ τοῦ κενοῦ καὶ αἱ αὐταὶ τῷ κενῷ, κενὸν ἔσται τὸ σῶμα.
 ὅπερ ἄτοπον. εἰ δὲ μόνου τοῦ σώματος εἰσιν αἱ διαστά-
 σεις, οὐδεμία ἔσται διάστασις τόπου, διόπερ οὐδὲ ὁ τόπος.
 εἰ τοίνυν κατ' οὐδένα τῶν προειρημένων τρόπων εὐρίσκε-

11. ἢ δὴ V, ἢ δὴ FG.

24. εἰ αἱ διαστάσεις αἱ V; ceteri αἱ δὲ.

33. τρόπον FG.

ται τόπου διαστάσεις, οὐδὲ ἔστιν ὁ τόπος. πρὸς τούτοις 129
λέγεται ὅτι ὅτε ἐπεισι τῷ κενῷ τὸ σῶμα καὶ γίνεται τόπος,
ἦτοι ὑπομένει τὸ κενόν ἢ ὑποχωρεῖ ἢ φθείρεται. ἀλλ' εἰ
μὲν ὑπομένει, τὸ αὐτὸ ἔσται καὶ πλήρες καὶ κενόν, εἰ δὲ
ὑποχωρεῖ κινούμενον μεταβατικῶς ἢ φθείρεται μεταβάλλ-
λον, σῶμα ἔσται τὸ κενόν· σώματος γὰρ ἰδιά ἐστι ταῦτα
τὰ πάθη. αἰτοπον δὲ τὸ αὐτὸ λέγειν κενόν καὶ πλήρες, ἢ
ὅτι σῶμά ἐστι τὸ κενόν. αἰτοπον ἄρα τὸ λέγειν οἷον τε
εἶναι τὸ κενόν ὑπὸ σώματος κατασχεθῆναι καὶ γενέσθαι
τόπον. διὰ δὲ ταῦτα καὶ τὸ κενὸν ἀνυπόστατον''' εὐρίσκε- 130
ται, εἴγε μὴ δυνατόν ἐστιν αὐτὸ κατασχεθῆναι ὑπὸ σώμα-
τος καὶ γενέσθαι τόπον· ἐλέγετο γὰρ κενόν εἶναι ὃ οἷον
τε ὑπὸ σώματος κατασχεθῆναι. συμπεριτρέπεται δὲ
τούτοις καὶ ἡ χώρα· εἴτε γὰρ ὁ μέγας τόπος ἐστὶ χώρα,
συμπεριγράφεται τῷ τόπῳ, εἴτε ἡ κατὰ μέν τι ὑπὸ σώμα- 15
τος κατεχομένη κατὰ δὲ τι κενὴ διαστάσεις, ἀμφοτέροις
συναναίρεται.

Ταῦτα μὲν οὖν καὶ ἐτι πλείω πρὸς τὴν στάσιν τῶν
στωικῶν περὶ τοῦ τόπου λέγεται· οἱ δὲ περὶπατητικοί 131
φασιν εἶναι τόπον τὸ πέρας τοῦ περιέχοντος, καθὸ περιέ-
χει, ὡς ἐμοῦ τόπον εἶναι τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ αἵρος τὴν
περιτετυπωμένην τῷ ἐμῷ σώματι. ἀλλ' εἴπερ τοῦτό ἐστιν
ὁ τόπος, τὸ αὐτὸ καὶ ἔσται καὶ οὐκ ἔσται. ὅτε γὰρ μέλλει
ἐν τινι τόπῳ γίνεσθαι τὸ σῶμα, καθὸ μὲν οὐδὲν δύναται
γενέσθαι ἐν τῷ μὴ ὑπάρχοντι, δεῖ προϋπάρχειν τὸν τόπον, 25
ἵνα οὕτως ἐν αὐτῷ γένηται τὸ σῶμα, καὶ διὰ τοῦτο ἔσται
ὁ τόπος πρὶν ἐν αὐτῷ γενέσθαι τὸ ἐν τόπῳ σῶμα. καθὸ
δὲ περιτετυπουμένης τῆς τοῦ περιέχοντος ἐπιφανείας τῷ
περιεχομένῳ ἀποσταλεῖται, οὐ δύναται ὑποστῆναι ὁ τόπος
πρὸ τοῦ ἐν αὐτῷ γενέσθαι τὸ σῶμα, καὶ διὰ τοῦτο οὐκ οὐ
ἔσται τότε. αἰτοπον δὲ τὸ αὐτὸ λέγειν καὶ εἶναι τι καὶ
μὴ εἶναι· οὐκ ἄρα ἔστι τόπος τὸ πέρας τοῦ περιέχοντος,
καθὸ περιέχει. πρὸς τούτοις, εἰ ἔστι τι ὁ τόπος, ἦτοι 132

4. τὸ add V.

5. κινούμενον L.

9. ἐστι VX.

27. τόπῳ] τὸ

- γεννητός ἐστιν· ἢ ἀγέννητος. ἀγέννητος μὲν οὖν οὐκ ἔστιν· περιτυπούμενος γάρ, φασίν, τῷ ἐν αὐτῷ σώματι ἀποτελεῖται. ἀλλ' οὐδὲ γεννητός· εἰ γὰρ ἔστι γεννητός, ἦτοι ὅτε ἐν τόπῳ ἐστὶ τὸ σῶμα, τότε γίνεται ὁ τόπος ἐν ᾧ ἤδη λέγεται εἶναι τὸ ἐν τόπῳ, ἢ ὅτε οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ.
- 133 οὔτε δὲ ὅτε ἐν αὐτῷ ἔστιν (ἔστι γὰρ ἤδη τοῦ ἐν αὐτῷ σώματος ὁ τόπος) οὔτε ὅτε οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ, εἴγε περιτυποῦται μὲν, ὡς φασίν, τῷ περιεχομένῳ τὸ περιέχον καὶ οὕτω γίνεται τόπος, τῷ δὲ μὴ ἐν αὐτῷ ὄντι οὐδὲν δύναται περιτυπωθῆναι. εἰ δὲ μήτε ὅτε ἐν τόπῳ ἐστὶ τὸ σῶμα, μήτε ὅτε οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ, γίνεται ὁ τόπος, παρὰ δὲ ταῦτα οὐδὲν ἔστιν ἐπινοεῖν, οὐδὲ γεννητός ἔστιν ὁ τόπος. εἰ δὲ μήτε γεννητός ἐστι μήτε ἀγέννητος, οὐδὲ ἔστιν.
- 134 κοινότερον δὲ καὶ ταῦτα δύναται λέγεσθαι. εἰ ἔστι τι ὁ τόπος, ἦτοι σῶμά ἐστιν ἢ ἀσώματον· ἑκάτερον δὲ τούτων ἀπορεῖται, ὡς ὑπεμνήσαμεν· καὶ ὁ τόπος ἄρα ἔστιν ἀπορος. ὁ τόπος πρὸς τῷ σώματι νοεῖται οὐ ἔστι τόπος· ἀπορος δὲ ἔστιν ὁ περὶ τῆς ὑπάρξεως τοῦ σώματος "λόγος· καὶ ὁ περὶ τοῦ τόπου ἄρα. ὁ τόπος ἐκάστου αἰδῖος μὲν οὐκ ἔστιν, γίνεσθαι δὲ λεγόμενος ἀνυπόστατος εὐρίσκεται γενέσεως μὴ ὑπαρχούσης.
- 135 Ἐνεστι δὲ καὶ ἄλλα πλείω λέγειν, ἀλλ' ἵνα μὴ τὸν λόγον μηκύνωμεν, ἐκείνο ἐπακτέον ὅτι τοὺς σκεπτικοὺς ἐντρέπousι μὲν οἱ λόγοι, δυσωπεῖ δὲ καὶ ἡ ἐνάργεια. διό-
25 περ οὐδετέρῳ προστιθέμεθα ὅσον ἐπὶ τοῖς λεγομένοις ὑπὸ τῶν δογματικῶν, ἀλλ' ἐπέχομεν περὶ τοῦ τόπου.
- 136 Τὸ δὲ αὐτὸ πάσχομεν καὶ ἐν τῇ περὶ τοῦ χρόνου ζητήσει· ὅσον μὲν γὰρ ἐπὶ τοῖς φαινομένοις δοκεῖ τι εἶναι ὁ χρόνος, ὅσον δὲ ἐπὶ τοῖς περὶ αὐτοῦ λεγομένοις ἀνυπό-
30 στατος φαίνεται. χρόνον γὰρ εἶναι φασιν οἱ μὲν διάστημα τῆς τοῦ ὅλου κινήσεως (ὅλον δὲ λέγω τὸν κόσμον), οἱ δὲ αὐτὴν τὴν κίνησιν τοῦ κόσμου, Ἀριστοτέλης δέ, ἢ ὡς τινες Πλάτων, ἀριθμὸν τοῦ ἐν κινήσει προτέρου καὶ ὑστέ-

3. ἔστι add V. 10. ἐν τῷ τόπῳ V. 12. ἔστιν ὁ — 13. γεννητός om V. 31. ὅλου] χρόνου L. ὅλον] χρόνον L.

ρου, Στρατών δέ, ἡ ὥς τινες Ἀριστοτέλης, μέτρον κινή- 137
σεως καὶ μονῆς, Ἐπίκουρος δέ, καθὼς Δημήτριος ὁ Λά-
κων φησί, σύμπτωμα συμπτωμάτων, παρεπόμενον ἡμέραις
τε καὶ νυξί καὶ ὥραις καὶ πάθεσι καὶ ἀπαθείαις καὶ κινή-
σεσι καὶ μοναῖς. κατ' οὐσίαν τε οἱ μὲν σῶμα αὐτόν 138
ἔφασαν εἶναι, ὡς οἱ περὶ τὸν Αἰνησιόδημον, (μηδὲν γὰρ
αὐτόν διαφέρειν τοῦ ὄντος καὶ τοῦ πρώτου σώματος), οἱ
δὲ ἀσώματον. ἦτοι οὖν πᾶσαι αἱ στάσεις αὐταὶ εἰσιν ἀλη-
θεῖς, ἡ πᾶσαι ψευδεῖς, ἡ τινὲς μὲν ἀληθεῖς τινὲς δὲ ψευ-
δεῖς· οὕτε δὲ πᾶσαι ἀληθεῖς ὑπάρχειν δύνανται (μάχον- 10
ται γὰρ αἱ πλείσται) ὡς οὕτε πᾶσαι ψευδεῖς εἶναι δοθήσονται
ὑπὸ τῶν δογματικῶν. καὶ ἄλλως, εἰ δοθῇ ψεῦδος 139
μὲν εἶναι τὸ σῶμα εἶναι τὸν χρόνον, ψεῦδος δὲ καὶ τὸ
ὅτι ἀσώματός ἐστιν, αὐτόθεν δοθήσεται ἡ τοῦ χρόνου
ἀνυπαρξία· παρὰ γὰρ ταῦτα οὐδὲν εἶναι δύναται ἔτερον. 15
οὕτε τινες μὲν εἰσιν ἀληθεῖς τινὲς δὲ ψευδεῖς δυνατόν
καταλαβεῖν διὰ τε τὴν ἰσοσθενῆ διαφωνίαν καὶ τὴν ἀπο-
ρίαν τὴν κατὰ κριτήριόν τε καὶ τὴν ἀπόδειξιν. ὥστε
διὰ ταῦτα οὐδὲν ἔχομεν περὶ χρόνου διαβεβαιώσα- 140
σθαι. εἰτα, ὅτι οὐκ ἄνευ κινήσεως ἡ καὶ μονῆς 20
ὁ χρόνος ὑφ'εστάναι δοκεῖ, τῆς κινήσεως ἀναιρουμένης,
ὁμοίως δὲ καὶ τῆς μονῆς, ἀναιρεῖται ὁ χρόνος. οὐδὲν
δὲ ἦτον καὶ τάδε φασὶ τινες κατὰ τοῦ χρόνου. εἰ ἔστι
χρόνος, ἦτοι πεπερασται ἡ ἀπειρός ἐστιν. ἀλλ' εἰ μὲν 141
πεπερασται, ἀπὸ τίνος χρόνου ἤρξατο καὶ εἰς τινα χρόνον 25
λήξει· διὰ δὲ τοῦτο ἦν ποτὲ χρόνος ὅτε οὐκ ἦν χρόνος,
πρὸ τοῦ ἄρξασθαι αὐτόν, καὶ ἔσται ποτὲ χρόνος ὅτε οὐκ
ἔσται χρόνος, μετὰ τὸ λῆξαι αὐτόν, ὅπερ ἄτοπον. οὐ
τοίνυν πεπερασται ὁ χρόνος. εἰ δὲ ἀπειρός ἐστιν, ἐπεὶ 142
τὸ μὲν τι αὐτοῦ λέγεται παρωχηκός τὸ δὲ ἐνεστώς τὸ δὲ 30
μέλλον, ὁ μέλλων καὶ ὁ παρωχηκός ἦτοι εἰσὶν ἡ οὐκ εἰσὶν.
ἀλλ' εἰ οὐκ εἰσὶν, μόνου τοῦ ἐνεστώτος ὑπολειπομένου,
ὅς ἐστιν ἀκαριαῖος, πεπερασμένος ἔσται ὁ χρόνος καὶ ἀκο-

λουθήσουσιν αἱ ἀρχῆθεν ἀπορίαι. εἰ δὲ ὁ παρῳχηκῶς ἔστι
καὶ ὁ μέλλων ἔστιν, ἐνεστῶς ἔσται ἐκάτερος αὐτῶν. ἄτο-
πον δὲ τὸ λέγειν ἐνεστῶτα τὸν παρῳχηκῶτα καὶ τὸν μέλ-
λοντα χρόνον· οὐκοῦν οὐδὲ ἀπειρός ἐστιν ὁ χρόνος. εἰ
¹ δὲ μήτε ἀπειρος μήτε πεπερασμένος, οὐδὲ ἔστιν ὅλως
143 χρόνος. πρὸς τούτοις, εἰ ἔστιν ὁ χρόνος, ἦτοι μεριστός
ἐστιν ἢ ἀμέριστος. ἀμέριστος μὲν οὖν οὐκ ἔστιν· διαιρεῖ-
ται γὰρ εἰς τε τὸν ἐνεστῶτα καὶ εἰς τὸν παρῳχηκῶτα καὶ
εἰς τὸν μέλλοντα, ὡς αὐτοὶ φασιν. ἀλλ' οὐδὲ μεριστός.
¹⁰ ἕκαστον γὰρ τῶν μεριστῶν κατὰμετρεῖται ὑπὸ τινος ἑαυτοῦ
μέρους, καθ' ἕκαστον μέρος τοῦ μετρουμένου γινομένου
τοῦ μετροῦντος, ὡς ὅταν δακτύλῳ πῆχυν μετρῶμεν. ὁ δὲ
χρόνος οὐ δύναται καταμετρεῖσθαι ὑπὸ τινος ἑαυτοῦ μέ-
ρους. εἰ γὰρ ὁ ἐνεστῶς λόγου χάριν καταμετρεῖ τὸν πα-
¹⁵ ρῳχημένον, ἔσται κατὰ τὸν παρῳχηκῶτα καὶ διὰ τοῦτο
παρῳχηκῶς, καὶ ἐπὶ τοῦ μέλλοντος ὁμοίως μέλλων. καὶ
ὁ μέλλων εἰ καταμετροίῃ τοὺς ἄλλους, ἐνεστῶς ἔσται καὶ
παρῳχηκῶς, καὶ ὁ παρῳχηκῶς παραπλησίως μέλλων ἔσται
καὶ ἐνεστῶς· ὅπερ ἀπεμφαίνει. οὐκοῦν οὐδὲ μεριστός
²⁰ ἔστιν. εἰ δὲ μήτε ἀμέριστος μήτε μεριστός, οὐδὲ ἔστιν.
144 ὃ τε χρόνος λέγεται τριμερὲς εἶναι, καὶ τὸ μὲν παρῳχη-
κῶς τὸ δὲ ἐνεστῶς τὸ δὲ μέλλων. ὧν ὁ μὲν παρῳχηκῶς
καὶ ὁ μέλλων οὐκ εἰσίν· εἰ γὰρ εἰσὶ νῦν ὃ τε παρῳχη-
κῶς καὶ ὁ μέλλων χρόνος, ἔσται ἐνεστῶς ἐκάτερος αὐτῶν.
²⁵ ἀλλ' οὐδὲ ὁ ἐνεστῶς. εἰ γὰρ ἔστιν ὁ ἐνεστῶς χρόνος,
ἦτοι ἀμέριστός ἐστιν ἢ μεριστός. ἀμέριστος μὲν οὖν οὐκ
ἔστιν· ἐν γὰρ τῷ ἐνεστῶτι χρόνῳ λέγεται τὰ μεταβάλλ-
οντα μεταβάλλειν, οὐδὲν δὲ ἐν ἀμερεῖ χρόνῳ μεταβάλλει,
οἷον ὁ σίδηρος εἰς μαλακότητα ἢ τῶν ἄλλων ἕκαστον. ὥστε
146 οὐκ ἔστιν ἀμέριστος ὁ ἐνεστῶς χρόνος. ἀλλ' οὐδὲ μερι-
στός· εἰς ἐνεστῶτας μὲν γὰρ οὐκ ἂν μερισθείη, ἐπεὶ διὰ
τὴν ὀξείαν ῥύσιν τῶν ἐν κόσμῳ ἀπερινοήτως ὁ ἐνεστῶς
εἰς παρῳχηκῶτα μεταβάλλειν λέγεται· ἀλλ' οὐδ' εἰς παρῳ-

χηκότα καὶ μέλλοντα· ἔσται γὰρ οὕτως ἀνύπαρκτος, τὸ
 μὲν τι μηκέτι ὃν ἔχων μέρος ἑαυτοῦ, τὸ δὲ μηδέπω ὄν.
 ὅθεν οὐδὲ τέλος τοῦ παρωχημένου καὶ ἀρχὴ τοῦ μέλλον- 146
 τος εἶναι δύναται ὁ ἐνεστώς, ἐπεὶ καὶ ἔσται καὶ οὐκ ἔσται.
 ἔσται μὲν [οὐκ] ὡς ἐνεστώς, οὐκ ἔσται δὲ ἐπεὶ μὴ ἔστιν ἡ
 αὐτοῦ τὰ μέρη. οὐκοῦν οὐδὲ μεριστός ἐστιν. εἰ δὲ μήτε
 ἀμείριστός ἐστιν ὁ ἐνεστώς μήτε μεριστός, οὐδὲ ἔστιν. μὴ
 ὄντος δὲ τοῦ ἐνεστώτος μηδὲ τοῦ παρωχημένου μηδὲ τοῦ
 μέλλοντος, οὐδὲ ἔστι τι χρόνος· τὸ γὰρ ἐξ ἀνυπαρκτου
 συνηστώως ἀνύπαρκτόν ἐστιν. 10

Λέγεται κατὰ τοῦ χρόνου ἀκαίριος ὁ λόγος. εἰ ἔστι 147
 χρόνος, ἦτοι γενητός ἐστι καὶ φθαρτός ἢ ἀγένητος καὶ
 ἀφθαρτος. ἀγένητος μὲν οὐκ καὶ ἀφθαρτος οὐκ ἔστιν,
 εἴγε αὐτοῦ τὸ μὲν παρωχηκέναι λέγεται καὶ μηκέτι εἶναι
 τὸ δὲ μέλλειν καὶ μηδέπω εἶναι. ἀλλ' οὐδὲ γενητός καὶ 148
 φθαρτός. τὰ γὰρ γινόμενα ἐκ τινος ὄντος γίγνεσθαι δεῖ
 καὶ τὰ φθειρόμενα εἰς τι ὃν φθείρεσθαι κατὰ τὰς τῶν
 δογματικῶν αὐτῶν ὑποθέσεις. εἰ οὖν εἰς τὸν παρωχημέ-
 νον φθείρεται, εἰς οὐκ ὃν φθείρεται, καὶ εἰ ἐκ τοῦ μέλ-
 λοντος γίνεται, ἐξ οὐκ ὄντος γίνεται· οὐδέτερος γὰρ αὐ-
 τῶν ἔστιν. ἄτεπον δὲ τὸ λέγειν τι ἐξ οὐκ ὄντος γίνεσθαι
 ἢ εἰς τὸ μὴ ὃν φθείρεσθαι. οὐκ ἄρα γενητός καὶ φθα-
 ρτός ἐστιν ὁ χρόνος. εἰ δὲ μήτε ἀγένητος καὶ ἀφθαρτός
 ἐστι μήτε γενητός καὶ φθαρτός, οὐδὲ ὅλως ἔστιν.

Πρὸς τοῦτοις, ἐπεὶ πᾶν τὸ γινόμενον ἐν χρόνῳ γίγνε- 149
 σθαι δοκεῖ, "εἰ γίνεται ὁ χρόνος, ἐν χρόνῳ γίνεται. ἦτοι
 οὐκ αὐτὸς ἐν ἑαυτῷ γίνεται ἢ ἕτερος ἐν ἑτέρῳ. ἀλλ' εἰ
 μὲν αὐτὸς ἐν ἑαυτῷ, τὸ αὐτὸ καὶ ἔσται καὶ οὐκ ἔσται.
 ἐπεὶ γὰρ τὸ ἐν ᾧ τι γίγνεται τοῦ ἐν αὐτῷ γιγνομένου
 ὀφείλει προϋπάρχειν, ὁ γιγνόμενος ἐν ἑαυτῷ χρόνος, εἰ 30
 μὲν γίνεται, οὐδέπω ἔστιν, εἰ δὲ ἐν ἑαυτῷ γίνεται, ἤδη
 ἔστιν. ὥστε οὐδὲ γίνεται ἐν ἑαυτῷ. ἀλλ' οὐδ' ἐν ἑτέρῳ 150

6. οὐκ] cf. p. 146 27.

8. ἐνεστώτος μήτε L.

9. τι om V.

24. γενητός F.

29. αὐτῷ] ᾧ L: ipso Stephanus.

32. οὐδὲ Ste-

phanus, οὐτε L.

ἕτερος. εἰ γὰρ ὁ ἐνεστώς ἐν τῷ μέλλοντι γίγνεται, μέλλον
ἔσται ὁ ἐνεστώς, καὶ εἰ ἐν τῷ παρῳηκότι, παρῳηκός.
τὰ δὲ αὐτὰ λεκτέον καὶ περὶ τῶν ἄλλων χρόνων. ὥστε
οὐδὲ ἕτερος χρόνος ἐν ἑτέρῳ γίγνεται χρόνῳ. εἰ δὲ μήτε
5 αὐτὸς ἐν ἑαυτῷ γίγνεται μήτε ἕτερος ἐν ἑτέρῳ, οὐδὲ γενη-
τός ἐστιν ὁ χρόνος. ἐδείκνυτο δὲ ὅτι οὐδὲ ἀγέννητός ἐστιν.
μήτε οὖν γενητός ὢν μήτε ἀγέννητος οὐδ' ὅλως ἐστιν.
ἕκαστον γὰρ τῶν ὄντων ἦτοι γενητὸν ἢ ἀγέννητον εἶναι
προσῆκει.

151 Ἐπεὶ δὲ ὁ χρόνος δοκεῖ μὴ ἄνευ ἀριθμοῦ θεωρεῖσθαι,
οὐκ ἂν εἴη ἄτοπον καὶ περὶ ἀριθμοῦ βραχεία διεξιλεῖν.
ὅσον μὲν γὰρ ἐπὶ τῇ συνηθείᾳ καὶ ἀδοξάστως ἀριθμεῖν
τί φαμεν καὶ ἀριθμὸν εἶναι τι ἀκούομεν· ἡ δὲ τῶν
δογματικῶν περιεργία καὶ τὸν κατὰ τοῦτου κινήσκει λόγον.

152 αὐτίκα γοῦν οἱ ἀπὸ τοῦ Πυθαγόρου καὶ στοιχεῖα τοῦ
κόσμου τοὺς ἀριθμοὺς εἶναι λέγουσιν. φασὶ γοῦν ὅτι τὰ
φαινόμενα ἐκ τινος συνέστηκεν, ἀπλᾶ δὲ εἶναι δεῖ τὰ στοι-
χεῖα· ἄθληα ἄρα ἐστὶ τὰ στοιχεῖα. τῶν δὲ ἀθλήων τὰ
μὲν ἐστὶ σώματα, ὡς οἱ ἄτμοι καὶ οἱ ὄγκοι, τὰ δὲ ἀσώ-
10 ματα, ὡς σχήματα καὶ ἰδέαι καὶ ἀριθμοί. ὢν τὰ μὲν
σώματά ἐστι σύνθετα, συνεστῶτα ἐκ τε μήκους καὶ πλά-
τους καὶ ῥαθούς καὶ ἀντιτυπίας ἢ καὶ βάρους. οὐ μόνον

153 ἄρα ἀθληα ἀλλὰ καὶ ἀσώματά ἐστι τὰ στοιχεῖα. ἀλλὰ καὶ
τῶν ἀσωμάτων ἕκαστον ἐπιθεωρούμενον ἔχει τὸν ἀριθμὸν·

21 ἢ γὰρ ἓν ἐστὶν ἢ δύο ἢ πλείω. δι' ὧν συνάγεται ὅτι τὰ
στοιχεῖα τῶν ὄντων εἰσὶν οἱ ἀθλοὶ καὶ ἀσώματοι καὶ πᾶ-
σιν ἐπιθεωρούμενοι ἀριθμοί. καὶ οὐχ ἀπλῶς, ἀλλ' ἢ τε
μονὰς καὶ ἢ κατὰ ἐπισύνθεσιν τῆς μονάδος γινομένη
ἀόριστος ὡς δυάς, ἥς κατὰ μετουσίαν αἱ κατὰ μέρος γίγνον-

154 ται. διῷδες δυάδες. ἐκ τούτων γὰρ καὶ τοὺς ἄλλους γίγνε-
σθαι ἀριθμούς, τοὺς ἐπιθεωρούμενους τοῖς ἀριθμητοῖς,
καὶ τὸν κόσμον κατασκευάζεσθαι λέγουσιν. τὸ μὲν γὰρ

2. ὁ παρῳηκός FG.

7. ὢν μὴ δὲ V.

15. ἀπὸ τῶν II. L.

21. συνθετά FG. 23. ἀρα] γὰρ G. 29. ἄριστος GV: corr. Fa-
bricius, om Stephanus.

σημείον τὸν τῆς μονάδος ἐπέχειν λόγον, τὴν δὲ γραμμὴν
τὸν τῆς δυάδος (δύο γὰρ σημείων μεταξὺ θεωρεῖσθαι ταύ-
την), τὴν δὲ ἐπιφάνειαν τὸν τῆς τριάδος (ῥύσιν γὰρ εἶναι
φασι τῆς γραμμῆς εἰς πλάτος ἐπ' ἄλλο σημείον ἐκ πλαγίου
κείμενον), τὸ δὲ σῶμα τὸν τῆς τετραδός· ἐπανάτασιν
γὰρ γίνεσθαι τῆς ἐπιφανείας ἐπὶ τι σημείον ὑπερκείμενον.
καὶ οὕτω τὰ τε σώματα καὶ ὅλον τὸν κόσμον ἀναιδωλο- 155
ποιούσιν, ὅντινα καὶ διοικεῖσθαι φασι κατὰ ἁρμονικοὺς
λόγους, τὸν τε διὰ τεσσάρων, ὅς ἐστιν ἐπίτρετος, ὡς ἔχει
πρὸς τὰ ἕξ τὰ ὀκτώ, καὶ τὸν διὰ πέντε, ὅς ἐστιν ἡμιόλιος, 10
ὡς ἔχει πρὸς τὰ ἕξ τὰ ἐννέα, καὶ τὸν διὰ πασῶν, ὅς ἐστι
διπλάσιος, ὡς ἔχει πρὸς τὰ ἕξ τὰ δώδεκα. ταῦτα τε οὖν 150
ὄνειροπολοῦσιν, καὶ ὅτι ἕτερόν τι ἐστὶν ὁ ἀριθμὸς παρὰ
τὰ ἀριθμητὰ κατασκευάζουσι, λέγοντες ὅτι εἰ τὸ ζῶον κατὰ
τὸν ἑαυτοῦ λόγον ἐστίν, εἰ τύχοι, ἐν, τὸ φυτὸν, ἐπει μὴ 15
ἐστὶ ζῶον, οὐκ ἐστὶ ἐν· ἐστὶ δὲ καὶ φυτὸν ἐν· οὐκ
ἄρα τὸ ζῶον ἐν ἐστίν, ἀλλὰ κατὰ τι ἕτερον ἐπιθεωρούμε-
νον ἔξωθεν αὐτῷ, οὐ μετέχει ἑκαστον καὶ γίνεται δι' αὐτὸ
ἐν. καὶ εἰ τὰ ἀριθμητὰ ἐστὶν ὁ ἀριθμὸς, ἐπειδὴ ἄν-
θρωποι εἰσιν οἱ ἀριθμητοὶ καὶ βόες, εἰ τύχοι, καὶ ἵπποι, 20
ἄνθρωποι καὶ βόες καὶ ἵπποι ἐστὶν ὁ ἀριθμὸς, καὶ λευκὸς
ἀριθμὸς καὶ μέλας καὶ γενειότης, εἰ τύχοιεν τοιοῦτοι
τυγχάνοντες οἱ μετρούμενοι. ταῦτα δὲ ἐστὶν ἄτοπα· οὐκ 157
ἄρα τὰ ἀριθμητὰ ἐστὶν ὁ ἀριθμὸς, ἀλλ' ἰδίαν ὑπόστασιν
ἔχει παρὰ ταῦτα, καθ' ἣν καὶ ἐπιθεωρεῖται τοῖς ἀριθμη- 25
τοῖς^{'''} καὶ ἐστὶ στοιχείον.

Οὕτως οὖν ἐκείνων συναγαγόντων ὅτι ἀριθμὸς οὐκ
ἐστὶ τὰ ἀριθμητὰ, παρεισῆλθεν ἡ κατὰ τοῦ ἀριθμοῦ ἀπο-
ρία. λέγεται γὰρ ὅτι εἰ ἐστὶν ἀριθμὸς, ἦτοι αὐτὰ τὰ
ἀριθμητὰ ἐστὶν ὁ ἀριθμὸς ἢ ἕτερόν τι παρὰ ταῦτα ἔξω- 30
θεν· οὕτε δὲ αὐτὰ τὰ ἀριθμητὰ ἐστὶν ὁ ἀριθμὸς, ὡς
ἀπέδειξαν οἱ Πυθαγορικοί, οὕτε ἕτερόν τι παρὰ ταῦτα,

7. τε add V. 17. ἐν] κατὰ τὸν ἑαυτοῦ λόγον ἐν X. possis etiam
καθὸ ζῶον ἐστίν, ἐν. 21. ὁ om V. 22. τύχοισαν V, Alexandrino-
rum more. 29. εἰ om G cum Stephano.

158 ὥς ὑπομνήσομεν· οὐδὲν ἄρα ἐστὶν ὁ ἀριθμός. ὅτι δὲ
 οὐδὲν ἔξωθέν ἐστι παρὰ τὰ ἀριθμητὰ ὁ ἀριθμός, παρα-
 στήσομεν ἐπὶ τῆς μονάδος τὸν λόγον στήσαντες εὐσήμου
 διδασκαλίας ἔνεκεν. εἰ γὰρ ἔστι τι καθ' ἑαυτὴν ἡ μονάς,
 5 ἥς μετέχον ἕκαστον τῶν μετεχόντων αὐτῆς γίνεται ἓν, ἥτοι
 μία ἔσται αὐτὴ ἡ μονὰς ἢ τοσαῦται ὅσα τὰ μετέχοντα
 αὐτῆς ἐστίν. ἀλλ' εἰ μὲν μία ἐστίν, πότερον ὅλης αὐτῆς
 μετέχει ἕκαστον τῶν μετέχειν αὐτῆς λεγομένων ἢ μέρους
 αὐτῆς; εἰ μὲν γὰρ πᾶσαν ἔχει τὴν μονάδα, εἰ τύχοι, ὁ
 10 εἰς ἄνθρωπος, οὐκέτι ἔσται μονὰς ἥς μετέξει ὁ εἰς ἵππος
 ἢ ὁ εἰς πύων ἢ τῶν ἄλλων ἕκαστον ὃ λέγομεν εἶναι ἓν,
 15 ὥσπερ καὶ πολλῶν ὑποτεθέντων γυμνῶν ἀνθρώπων, ἐνὸς
 δὲ ὄντος ἱματίου καὶ τοῦτο ἐνὸς ἀμφιασαμένου, γυμνοὶ
 μένουσιν οἱ λοιποὶ καὶ χωρὶς ἱματίου. εἰ δὲ μέρους αὐτῆς
 15 μετέχει ἕκαστον, πρῶτον μὲν ἔξει τι μέρος ἡ μονάς, καὶ
 ἄπειρά γε ἔξει μέρη, εἰς ᾧ διαιρεῖται· ὅπερ ἄτοπον. εἴτα
 ὥς τὸ μέρος τῆς δεκάδος, οἷον ἡ θυάς, οὐκ ἔστι δεκάς,
 οὕτως οὐδὲ τὸ μέρος τῆς μονάδος ἔσται μονάς, διὰ δὲ
 τοῦτο οὐδὲ μετέξει τι τῆς μονάδος. ὥστε οὐκ ἔστι μία ἡ
 160 μονὰς ἥς μετέχειν λέγεται τὰ κατὰ μέρος. εἰ δὲ ἰσαρίθμοι
 τοῖς ἀριθμητοῖς, ἐφ' ὧν λέγεται τὸ ἓν, αἱ μονάδες εἰσὶν
 ὧν κατὰ μετοχὴν ἕκαστον τῶν κατὰ μέρος λέγεται ἓν,
 ἄπειροι ἔσονται αἱ μετεχόμεναι μονάδες. καὶ αὗται ἥτοι
 μετέχουσιν ἐπαναβεβηκυίας μονάδος ἢ μονάδων ἰσαρίθμων
 25 αὐταῖς, καὶ διὰ τοῦτό εἰσι μονάδες, ἡ οὐ μετέχουσιν ἀλλὰ
 161 χωρὶς τινος μετοχῆς μονάδες εἰσὶν. εἰ μὲν γὰρ χωρὶς
 μετοχῆς μονάδες εἶναι δύνανται αὗται, δυνήσεται καὶ τῶν
 αἰσθητῶν ἕκαστον χωρὶς μονάδος μετοχῆς ἓν εἶναι, καὶ
 αὐτόθεν περιτρέπεται ἡ καθ' ἑαυτὴν θεωρεῖσθαι λεγομένη
 30 μονάς. εἰ δὲ ἀπὸ μετοχῆς καθεῖναι μονάδες εἰσὶν, ἥτοι
 μιᾶς μετέχουσι πᾶσαι ἢ μία ἐκάστη ἰδίας. καὶ εἰ μὲν
 πᾶσαι μιᾶς, ἥτοι κατὰ μέρος ἐκάστη ἢ ὅλης λεχθήσεται

6. αὐτὴ V, haec Stephanus.   τοσαῦτα V.   15. μέρος τι V.
 18. μονάδος Stephanus, δεκάδος L.   26. γὰρ] οὐν?

μετέχειν, καὶ μένουσιν αἱ ἀρχῆθεν ἀτοπταί· εἰ δὲ ἐκάστη 162
 ἰδίας, καὶ ἐκείνων τῶν μονάδων ἐκάστη μονάδα ἐπιθεω-
 ρεῖσθαι δεῖ, καὶ ταῖς ἐπιθεωρουμέναις ἐκείναις ἄλλας, καὶ
 μέχρις ἀπείρου. εἰ οὖν ἵνα καταλάβωμεν ὅτι εἰσὶ τινες
 καθ' ἑαυτὰς μονάδες, ὧν κατὰ μετοχὴν ἕκαστον τῶν ὄντων·
 ἐστὶν ἓν, δεῖ κατεληφέναι ἀπειράκις ἀπείρους νοητὰς μο-
 νάδας, ἀδύνατον δὲ καταλαβεῖν ἀπειράκις ἀπείρους μονά-
 δας νοητὰς, ἀδύνατον ἄρα ἐστὶν ἀποφήνασθαι ὅτι εἰσὶ
 τινες νοηταὶ μονάδες καὶ ἕκαστον τῶν ὄντων ἐστὶν ἓν
 κατὰ μετοχὴν ἰδίας μονάδος γινόμενον ἓν. ἀτοπον ἄρα 163
 τὸ λέγειν ὅτι τοσαῦταί εἰσιν αἱ μονάδες ὅσα τὰ μετέχοντα
 αὐτῶν. εἰ δὲ μήτε μία ἐστὶν ἢ καθ' ἑαυτὴν λεγομένη
 μονὰς μήτε τοσαῦταί ὅσα τὰ μετέχοντα αὐτῆς ἐστίν, οὐδὲ
 ἔστιν ὅλως μονὰς καθ' ἑαυτήν. ὁμοίως δὲ οὐδὲ τῶν ἄλλων
 ἀριθμῶν ἕκαστος καθ' ἑαυτὸν ἔσται· χρῆσθαι γὰρ ἔνεστιν 15
 ἐπὶ πάντων τῶν ἀριθμῶν τῷ λόγῳ, παραδειγματικῶς νῦν
 ἐπὶ τῆς μονάδος ἡρωτημένῳ. ἀλλ' εἰ μήτε καθ' ἑαυτὸν
 ἐστὶν ὁ ἀριθμός, ὡς ὑπεμνήσαμεν, μήτε αὐτὰ τὰ ἀριθ-
 μητὰ ὁ ἀριθμός ἐστιν, ὡς οἱ ἀπὸ Πυθαγόρου παρέ-
 στησαν, παρὰ δὲ ταῦτα οὐδὲν ἔστι, λεκτέον μηδὲ εἶναι το
 ἀριθμόν.

Πῶς δὲ καὶ γίνεσθαι φασιν ἐκ τῆς μονάδος τὴν δυάδα 164
 οἱ ἐξωθέν τι δοκοῦντες εἶναι τὸν ἀριθμὸν παρὰ τὰ ἀριθ-
 μητὰ; ὅτε γὰρ συντίθεμεν μονάδα ἐτέρᾳ μονάδι, ἥτοι
 προστίθεται τι ταῖς μονάσιν ἐξωθεν, ἢ ἀφαιρεῖται τι 15
 ἀπ' αὐτῶν; ἢ οὔτε προστίθεται τι οὔτε ἀφαιρεῖται. ἀλλ'
 εἰ μὲν οὔτε προστίθεται τι οὔτε ἀφαιρεῖται, οὐκ ἔσται
 δυάς. οὔτε γὰρ χωρὶς ἀλλήλων οὔσαι αἱ μονάδες εἶχον
 τὴν μονάδα ἐπιθεωρουμένην αὐταῖς κατὰ τὸν ἴδιον αὐτῶν
 λόγον, οὔτε νῦν τι αὐταῖς ἐξωθεν προσέγονεν, ὥσπερ οὐδὲ 165
 ἀφῆρηται κατὰ τὴν ὑπόθεσιν. ὥστε οὐκ ἔσται δυάς ἢ
 σύνθεις τῆς μονάδος πρὸς τὴν μονάδα, μήτε ἀφαιρέσεως
 μήτε προσθέσεως ἐξωθέν τινος γινομένης. εἰ δὲ ἀφαίρε-

σις γίνεται, οὐ μόνον οὐκ ἔσται δυάς, ἀλλὰ καὶ μειωθή-
 σονται αἱ μονάδες. εἰ δὲ προστίθεται αὐταῖς ἑξωθεν ἡ
 δυάς, ἵνα ἐκ τῶν μονάδων γένηται δυάς, τὰ δύο δοκούντα
 εἶναι τέσσαρα ἔσται· ὑπόκειται γὰρ μονὰς καὶ ἑτέρα μο-
 νὰς, αἷς προστιθεμένης ἑξωθεν δυάδος ὁ τέσσαρα ἄριθ-
 166 μὸς ἀποτελοῖτο ἄν. ὁ δὲ αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων
 ἀριθμῶν τῶν κατὰ σύνθεσιν ἀποτελεῖσθαι λεγομένων. εἰ
 οὐκ μήτε κατὰ ἀφαίρεσιν μήτε κατὰ πρόσθεσιν μήτε ἄνευ
 ἀφαίρεσεως καὶ προσθέσεως γίνονται οἱ σύνθετοι λεγόμε-
 170 νοι εἶναι ἀριθμοὶ ἐκ τῶν ἐπαναβεβηκότων, ἀσύστατός
 ἔστιν ἡ γένεσις τοῦ κατ' ἰδίαν καὶ παρὰ τὰ ἀριθμητὰ
 εἶναι λεγομένου ἀριθμοῦ. ὅτι δὲ οὐδὲ ἀγέννητοι τυγχάνου-
 σιν ὄντες οἱ κατὰ σύνθεσιν ἀριθμοί, δηλοῦσιν αὐτοὶ συν-
 τίθεσθαι τε αὐτοὺς καὶ γίνεσθαι φάσκοντες ἐκ τῶν ἐπα-
 175 ναβεβηκότων, οἷον τῆς τε μονάδος καὶ δυάδος τῆς ἀορί-
 167 στου. οὐκοῦν οὐχ ὑφέστηκε κατ' ἰδίαν ὁ ἀριθμὸς. εἰ
 δὲ μήτε κατ' ἰδίαν ὁ ἀριθμὸς θεωρεῖται μήτε ἐν τοῖς
 ἀριθμητοῖς ἔχει τὴν ὑπόστασιν, οὐδὲ ἔστι τι ὁ ἀριθμὸς
 ὅσον ἐπὶ ταῖς περιεργαῖς ταῖς ὑπὸ τῶν δογματικῶν εἰσε-
 180 νηγημέναις.

Τοσαῦτα μὲν καὶ περὶ τοῦ φυσικοῦ καλουμένου τῆς
 φιλοσοφίας μέρους ἀρκούντα ὡς ἐν ὑποτυπώσει λελέχθω·
 168 λείπεται δὲ τὸ ἡθικόν, ὅπερ δοκεῖ περὶ τὴν διακρίσιν τῶν
 τε καλῶν καὶ κακῶν καὶ ἀδιαφόρων καταγίνεσθαι. ἵνα
 25 οὐκ κεφαλαιωδῶς καὶ περὶ τούτου διαλάβωμεν, περὶ τῆς
 ὑπάρξεως τῶν τε ἀγαθῶν καὶ κακῶν καὶ ἀδιαφόρων ζητή-
 σομεν, τὴν ἐννοίαν ἐκάστου προσεκθέμενοι.
 169 Φασὶν οὐκ οἱ στωικοὶ ἀγαθὸν εἶναι ὠφέλειαν ἢ οὐκ
 ἕτερον ὠφελείας, ὠφέλειαν μὲν λέγοντες τὴν ἀρετὴν καὶ
 30 τὴν σπουδαίαν πράξιν, οὐκ ἕτερον δὲ ὠφελείας τὸν σπου-
 δαῖον ἄνθρωπον καὶ τὸν φίλον. ἡ μὲν γὰρ ἀρετὴ πῶς
 ἔχον ἡγεμονικὸν καθεσθηκυῖα καὶ ἡ σπουδαία πράξις ἐνέρ-
 γειά τις οὕσα κατ' ἀρετὴν ἀντικρὺς ἔστιν ὠφέλεια, ὁ δὲ

σπουδαῖος ἄνθρωπος καὶ ὁ φίλος οὐχ ἕτερος ὠφελείας.
μέρος μὲν γὰρ τοῦ σπουδαίου ἐστὶν ὠφέλεια, τὸ ἡγεμονι- 170
κὸν αὐτοῦ ὑπάρχουσα· τὰ δὲ ὅλα οὕτε τὰ αὐτὰ τοῖς μέ-
ρεσιν εἶναι λέγουσιν, οὐ γὰρ ἔστιν ὁ ἄνθρωπος χεῖρ, οὔτε
ἕτερα παρὰ τὰ μέρη, οὐκ ἄντι γὰρ τῶν μερῶν ὑφέστηκεν. 5
διόπερ οὐχ ἕτερα τῶν μερῶν τὰ ὅλα λέγουσιν. ὅθεν τὸν
σπουδαῖον ὅλον ὄντα ὡς πρὸς τὸ ἡγεμονικὸν ἑαυτοῦ, ὅπερ
ἔφασαν ὠφελείαν, οὐχ ἕτερον ὠφελείας εἶναι λέγουσιν.
ἐντεῦθεν καὶ περιχῶς τὸ ἀγαθὸν φασὶ λέγεσθαι. καθ' 171
ἓνα μὲν γὰρ τρόπον φασὶν εἶναι ἀγαθὸν τὸ ὑφ' οὗ ἔστιν 10
ὠφελείσθαι, ὃ δὴ ἀρχικώτατόν ἐστι καὶ ἀρετῇ, καθ' ἕτερον
δὲ καθ' ὃ συμβαίνει ὠφελείσθαι, ὡς ἡ ἀρετῇ καὶ αἱ κατ'
ἀρετὴν πράξεις, κατὰ τρίτον δὲ τρόπον τὸ οἶόν τε ὠφελείν,
τοῦτο δὲ καὶ ἀρετὴν εἶναι καὶ κατὰ ἀρετὴν πράξιν καὶ τὸν
σπουδαῖον καὶ τὸν φίλον θεοὺς τε καὶ σπουδαίους δαίμο- 15
νας, ὡς τὸ μὲν δεύτερον σημαίνονμενον τοῦ ἀγαθοῦ ἐμ-
περιληπτικὸν εἶναι τοῦ πρώτου σημαινομένου, τὸ δὲ τρί-
τον τοῦ δευτέρου καὶ τοῦ πρώτου. τινὲς δὲ φασιν ἀγα- 172
θὸν εἶναι τὸ δι' ἑαυτὸ αἰρετόν, ἄλλοι δὲ τὸ συλλαμβάνον
πρὸς εὐδαιμονίαν ἢ τὸ συμπληρωτικόν· εὐδαιμονία δὲ 20
ἔστιν, ὡς οἱ στωικοὶ φασιν, εὐροια βίου.

Τοιαῦτα μὲν τινα εἰς τὴν ἐννοιαν τοῦ ἀγαθοῦ λέγε-
ται. εἴτε δὲ τὸ ὠφελεῖν εἴτε τὸ δι' ἑαυτὸ αἰρετόν εἴτε τὸ 173
συνεργοῦν πρὸς εὐδαιμονίαν ἀγαθὸν τις εἶναι λέγοι, οὐχί
τί ἐστι τὸ ἀγαθὸν παρίστησιν, ἀλλὰ τι τῶν συμβεβηκότων 25
αὐτῷ λέγει. ὅπερ ἐστὶ μάταιον. ἦτοι γὰρ μόνῳ τῷ ἀγα-
θῷ συμβέβηκε τὰ προσηρημένα ἢ καὶ ἑτέροις. ἀλλ' εἰ μὲν
καὶ ἑτέροις, οὐκ ἔστι χαρακτηριστικὰ τοῦ ἀγαθοῦ κοινο-
ποιούμενα, εἰ δὲ μόνῳ τῷ ἀγαθῷ, οὐκ ἐνδέχεται ἡμῶς
ἀπὸ τούτων νοεῖν τὸ ἀγαθόν· ὡς γὰρ ὁ ἀνεγνώστης ἵππου 174
οὔτε τὸ χρεμετίζειν τί ἐστιν οἶδεν, οὔτε διὰ τούτου δύνα-
ται εἰς ἐννοιαν ἐλθεῖν ἵππου, εἰ μὴ πρότερον ἵππῳ χρο-
μετίζοντι ἐντύχοι, οὕτως ὁ διὰ τὸ μὴ εἰδέναι τὸ ἀγαθόν

12. αἱ om V. 13. πράξις V. 14. πράξις V. 15. συλλαμ-
βανόμενον infra p. F. 696. 30. ὃ] τὸ V.

- ζητῶν τί ἐστιν ἀγαθόν, οὐ δύναται γινώσκειν τὸ ἰδίως αὐτῷ καὶ μόνῳ ὑπάρχον, ἵνα δι' αὐτοῦ τὸ ἀγαθὸν αὐτὸ νοῆσαι δυνηθῇ. πρότερον γὰρ δεῖ μαθεῖν τὴν αὐτοῦ τοῦ ἀγαθοῦ φύσιν, εἰδ' οὕτω συνεῖναι ὅτι ὠφελεῖ καὶ ὅτι δι' αὐτὸ αἰρετόν ἐστι καὶ ὅτι εὐδαιμονίας ποιητικόν.
- 175 ὅτι δὲ τὰ προσειρημένα συμβεβηκότα οὐκ ἐστὶν ἱκανὰ μη-
νῦσαι τὴν ἐπίνοιαν καὶ τὴν φύσιν τοῦ ἀγαθοῦ, δηλοῦσιν
ἔργῳ οἱ δογματικοί. ὥς μὲν γὰρ ὠφελεῖ τὸ ἀγαθόν καὶ
ὅτι αἰρετόν ἐστι, παρὸ καὶ ἀγαθὸν εἰρηται τὸ οἶονεῖ ἀγα-
10 στόν, καὶ ὅτι εὐδαιμονίας ἐστὶ ποιητικόν, πάντες ἴσως
συγχωροῦσιν· ἐρωτώμενοι δὲ τί ἐστιν ὃ ταῦτα συμβέβη-
κεν, εἰς ἄσπειστον ἐμπέπτουσι πόλεμον, οἱ μὲν ἀρετὴν
λέγοντες, οἱ δὲ ἡδονήν, οἱ δὲ ἀλυσίαν, οἱ δὲ ἄλλο τι.
καίτοι εἰ ἐκ τῶν προσειρημένων ὄρων ἐδείκνυτο τί ἐστὶ τὸ
15 ἀγαθὸν αὐτό, οὐκ ἂν ἐστασίαζον ὡς ἀγνοουμένης τῆς τού-
του φύσεως.
- 176 Οὕτω μὲν οὖν διαφέρονται περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ ἀγα-
θοῦ οἱ δοκιμώτατοι δοκοῦντες εἶναι τῶν δογματικῶν·
ὁμοίως δὲ διηγήθησαν καὶ περὶ τοῦ κακοῦ, λέγοντες κα-
20 πὸν εἶναι βλάβην ἢ οὐχ ἕτερον βλάβης, οἱ δὲ τὸ δι' ἑαυτοῦ
φρενκτόν, οἱ δὲ τὸ κακοδαιμονίας ποιητικόν. δι' ὧν οὐχὶ
τὴν οὐσίαν τοῦ κακοῦ ἀλλὰ τινα τῶν συμβεβηκότων ἴσως
αὐτῷ φάσκοντες εἰς τὴν προσειρημένην ἐμπέπτουσιν ἀπορίαν.
- 177 Τὸ δὲ ἀδιάφορόν φασὶ λέγεσθαι μὲν τριχῶς, καθ' ἕνα
25 μὲν τρόπον πρὸς ὃ μήτε ὀρμὴ μήτε ἀφορμὴ γίνεται,
οἷον ἐστὶ τὸ ἀρετίους εἶναι τοὺς ἀστέρας ἢ τὰς ἐπὶ τῆς
κεφαλῆς τρίχας, καθ' ἕτερον δὲ πρὸς ὃ ὀρμὴ μὲν ἢ ἀφορμὴ
γίνεται, οὐ μᾶλλον δὲ πρὸς τόδε ἢ τόδε, οἷον ἐπὶ δυοῖν
τετραδράχμων ἀπαραλλάκτων, ὅταν δέξῃ τὸ ἕτερον αὐτῶν
30 αἰρεῖσθαι· ὀρμὴ μὲν γὰρ γίνεται πρὸς τὸ αἰρεῖσθαι τὸ
ἕτερον αὐτῶν, οὐ μᾶλλον δὲ πρὸς τόδε ἢ τόδε. κατὰ τρί-
τον δὲ τρόπον φασὶν ἀδιάφορον εἶναι τὸ μήτε πρὸς εὐδαι-

μονίαν μήτε πρὸς παποδαιμονίαν συμβαλλόμενον, ὡς
 ὑγίειαν πλοῦτον· ὃ γὰρ ἔστιν ὅτε μὲν εὖ ὅτε δὲ κακῶς
 χρῆσασθαι, τοῦτο ἀδιάφορον εἶναι φαίνει. περὶ οὗ μάλιστα
 "ἐν τοῖς ἡθικοῖς διαλαμβάνειν" λέγουσιν. τίνα μέντοι καὶ 178
 περὶ ταύτης τῆς ἐννοίας δεῖ φρονεῖν, δῆλον καὶ ἐκ τῶν εἰρη-
 μένων ἡμῖν περὶ τοῦ ἀγαθῶν καὶ κακῶν.

Οὕτω μὲν οὖν σαφές ἐστίν ὅτι οὐκ ἐπέστησαν ἡμᾶς
 τῇ ἐννοίᾳ τῶν προειρημένων ἐκάστου· οὐδὲν δὲ ἀπεικὸς
 πεπόνθασιν ἐν ἀτυποστάτοις τάχα πράγμασι σφαλλόμενοι.
 ὅτι γὰρ οὐδὲν τῇ φύσει ἐστὶν ἀγαθὸν ἢ κακὸν ἢ ἀδιάφο- 10
 ρον, ἐντεῦθεν τινες ἐπιλογίζονται. τὸ πῦρ φύσει ἀλεινον 179
 πᾶσι φαίνεται ἀλεινόν, καὶ ἡ χεὶρ φύσει ψύχουσα πᾶσι
 φαίνεται ψυχτική, καὶ πάντα τὰ φύσει πινούντα ὁμοίως
 πάντας κινεῖ τοὺς κατὰ φύσιν, ὡς φαίνει, ἔχοντας. οὐδὲν
 δὲ τῶν λεγομένων ἀγαθῶν πάντας κινεῖ ὡς ἀγαθόν, ὡς 15
 ὑπομνήσομεν· οὐκ ἄρα ἐστὶ φύσει ἀγαθόν. ὅτι δὲ οὐδὲν
 τῶν λεγομένων ἀγαθῶν πάντας ὁμοίως κινεῖ, δῆλον, φαίνει.
 ἵνα γὰρ τοὺς ἰδιώτας παρῶμεν, ὧν οἱ μὲν εὐξίαν σῶμα- 180
 τος ἀγαθόν εἶναι νομίζουσιν, οἱ δὲ τὸ λαγνεύειν, οἱ δὲ
 τὸ ἀδδηφαιγεῖν, οἱ δὲ οἰνοφλυγίαν, οἱ δὲ τὸ χρῆσθαι κνύ- 20
 ροις, οἱ δὲ πλεονεξίαν, οἱ δὲ καὶ χεῖρ τινα τούτων, αὐτῶν
 τῶν φιλοσόφων τινες μὲν τρία γένη φαίνει εἶναι ἀγαθῶν,
 ὡς οἱ περιπατητικοί· τούτων γὰρ τὰ μὲν εἶναι περὶ ψυ-
 χὴν ὡς τὰς ἀρετάς, τὰ δὲ περὶ σῶμα ὡς ὑγίειαν καὶ τὰ
 εὐκοῖα, τὰ δὲ ἐκτός ὡς φίλους, πλοῦτον, τὰ παραπλήσια. 25
 οἱ δὲ ἀπὸ τῆς στοᾶς τριγένειαν μὲν καὶ αὐτοὶ φαίνει εἶναι 181
 ἀγαθῶν· τούτων γὰρ τὰ μὲν εἶναι περὶ ψυχὴν ὡς τὰς
 ἀρετάς, τὰ δὲ ἐκτός ὡς τὸν σπουδαῖον καὶ φίλον, τὰ δὲ
 οὔτε περὶ ψυχὴν οὔτε ἐκτός, οἷον τὸν σπουδαῖον ὡς πρὸς
 ἑαυτόν· τὰ μέντοι περὶ σῶμα ἢ ἐκτός, ἃ φασιν οἱ ἐκ 30
 τοῦ περιπάτου ἀγαθὰ εἶναι, οὗ φαίνει ἀγαθὰ. ἔνιοι δὲ τὴν
 ἡδονὴν ἡσπιάσαντο ὡς "ἀγαθόν", τινες δὲ κακὸν αὐτήν

4. τούτου X. 5. καὶ om V. 17. δῆλον] καὶ τυφλῷ δῆλον X.

ἄντικρυς εἶναι φασίν, ὥστε καὶ τινὰ τῶν ἐκ φιλοσοφίας
 182 ἀναφθέγγασθαι "μανσίην μῦλλον ἢ ἡσθεῖην." εἰ τοίνυν
 τὰ μὲν φύσει κινοῦντα πάντας ὁμοίως κινεῖ, ἐπὶ δὲ τοῖς
 λεγομένοις ἀγαθοῖς οὐ πάντες ὁμοίως κινούμεθα, οὐδὲν
 5 ἔστι φύσει ἀγαθόν. καὶ γὰρ οὔτε πάσαις ταῖς προσκει-
 μέναις στάσεσι πιστεύειν ἐνδέχεται διὰ τὴν μάχην οὔτε
 τινί. ὁ γὰρ λέγων ὅτι τῇδε μὲν πιστευτέον τῇ στάσει
 τῇδε δὲ οὐδαμῶς, ἐναντιουμένους τοὺς παρὰ τῶν ἀντιδο-
 ξούντων λόγους αὐτῷ ἔχων, μέρος γίνεται διαφωνίας, καὶ
 10 τοῦ κρινούντος αὐτὸς δεῖσεται διὰ τοῦτο μετὰ τῶν ἄλλων,
 ἀλλ' οὐχ ἐτέρους κρινεῖ. μήτε οὖν κριτηρίου ὄντος ὁμο-
 λογουμένου μήτε ἀποδείξεως, διὰ τὴν ἀνεπίκριτον καὶ
 περὶ τούτων διαφωνίαν εἰς τὴν ἐποχὴν καταντήσει, καὶ
 διὰ τοῦτο οὐχ ἔξει διαβεβαιουῖσθαι τί ἐστὶ τὸ φύσει ἀγαθόν.
 183 "Ἐτι κἀκεῖνο λέγουσι τινες ὅτι ἀγαθόν ἐστὶν ἥτοι τὸ
 αἰρεῖσθαι αὐτὸ ἢ ἐκεῖνο ὃ αἰρούμεθα. τὸ μὲν οὖν αἰρεῖ-
 σθαι οὐκ ἔστιν ἀγαθόν κατὰ τὸν ἴδιον λόγον· οὐ γὰρ ἂν
 ἐσπεύδομεν τυχεῖν ἐκείνου ὃ αἰρούμεθα, ἵνα μὴ ἐκπέσω-
 μεν τοῦ ἔτι αὐτὸ αἰρεῖσθαι, οἷον εἰ ἀγαθόν ἦν τὸ ἀντι-
 20 ποιεῖσθαι ποτοῦ, οὐκ ἂν ἐσπεύδομεν ποτοῦ τυχεῖν· ἀπο-
 λαύσαντες γὰρ τούτου τῆς ἀντιποιήσεως αὐτοῦ ἀπαλλαττό-
 μεθα. καὶ ἐπὶ τοῦ πεινῆν ὁμοίως καὶ ἐπὶ τοῦ ἐρᾶν καὶ
 τῶν ἄλλων. οὐκ ἄρα τὸ αἰρεῖσθαι δι' αὐτὸ αἰρετόν ἐστιν,
 εἰ μὴ γε καὶ ὀχληρόν· καὶ γὰρ ὁ πεινῶν σπεύδει μετα-
 25 σχεῖν τροφῆς, ὅπως ἀπαλλαγῇ τῆς ἐκ τοῦ πεινῆν ὀχλή-
 184 σεως, καὶ ὁ ἐρῶν ὁμοίως καὶ ὁ διψῶν. ἀλλ' οὐδὲ τὸ αἰρε-
 τόν ἐστὶ τὸ ἀγαθόν. τοῦτο γὰρ ἥτοι ἐξωθέν ἐστὶν ἡμῶν
 ἢ περὶ ἡμᾶς. ἀλλ' εἰ μὲν ἐξωθεν ἡμῶν, ἥτοι ποιεῖ περὶ
 ἡμᾶς ἀστέϊαν κίνησιν καὶ ἀποδεκτὸν κατὰσχημα καὶ ἀγα-
 30 στὸν πάθος, ἢ οὐδαμῶς ἡμᾶς διατίθῃσιν. καὶ εἰ μὲν οὐκ
 ἔστιν ἡμῖν ἀγαστόν, οὔτε ἀγαθόν ἐστὶ οὔτε ἐπάξεται ἡμᾶς
 πρὸς τὸ αἰρεῖσθαι αὐτὸ οὔτε ὅλως αἰρετόν ἐστὶ. εἰ δὲ

3. ἐπὶ V. 8. τῇδε δὲ V: ceteri τῇ δὲ. 9. γίνεται τῆς διαφω-
 νίας? 29. καὶ post κίνησιν om V.

[ἐγ]γίνεται τι περὶ ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ ἐκτὸς προσηγὺς κατὰ-
 στημα καὶ ἀσμενιστὸν πάθος, "οὐχὶ δι' ἑαυτὸ αἰρετὸν
 ἔσται τὸ ἐκτὸς, ἀλλὰ διὰ τὴν περὶ ἡμᾶς ἐπ' αὐτῷ γινομέ-
 νην διάθεσιν· ὥστε οὐ δύναται τὸ δι' αὐτὸ αἰρετὸν ἐκτὸς 185
 εἶναι. ἀλλ' οὐδὲ περὶ ἡμᾶς. ἤτοι γὰρ περὶ σῶμα εἶναι⁵
 λέγεται μόνον ἢ περὶ ψυχὴν μόνον ἢ περὶ ἀμφοτέρω.
 ἀλλ' εἰ μὲν περὶ σῶμα μόνον, ἐκφεύζεται τὴν γνώσιν ἡμῶν·
 ψυχῆς γὰρ αἱ γνώσεις εἶναι λέγονται, τὸ δὲ σῶμα ἄλογον
 εἶναι φασιν ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ. εἰ δὲ καὶ μέχρι τῆς ψυχῆς
 διατείνειν λέγοιτο, τῇ τῆς ψυχῆς ἀντιλήψει καὶ τῷ ταύτης¹⁰
 ἀγαστῷ πάθει δοκοίη ἂν αἰρετὸν εἶναι· τὸ γὰρ κρινόμε-
 νον ὡς αἰρετὸν τῇ διανοίᾳ κρίνεται κατὰ αὐτοὺς καὶ οὐκ
 ἀλόγῳ σώματι. λείπεται λέγειν ὅτι περὶ ψυχὴν μόνον τὸ 186
 ἀγαθὸν ἔστιν. καὶ τοῦτο δὲ ἐξ ὧν οἱ δογματικοὶ λέγουσιν
 ἀδύνατόν ἐστιν. ἡ γὰρ ψυχὴ τάχα μὲν καὶ ἀνύπαρκτός¹⁵
 ἐστιν· εἰ δὲ καὶ ὑπάρχει, ὅσον ἐφ' οἷς λέγουσιν οὐ κατα-
 λαμβάνεται, καθὼς ἐπελογισάμεν ἐν τῷ περὶ κρητηρίου
 λόγῳ. πῶς δ' ἂν θαρροίη τις ἐν ἐκείνῳ τι γίνεσθαι λέγειν
 ὃ μὴ καταλαμβάνει; ἵνα δὲ καὶ ταῦτα παραλίπωμεν, πῶς 187
 ἄρα καὶ λέγουσιν ἐν τῇ ψυχῇ τὸ ἀγαθὸν γίνεσθαι; εἰ γοῦν²⁰
 ὁ Ἐπίκουρος ἐν ἡδονῇ τίθεται τὸ τέλος καὶ φησὶ τὴν
 ψυχὴν, ἐπεὶ καὶ πάντα, ἐξ ἀτόμων συνεστάναι, πῶς ἐν
 ἀτόμων σωρῷ δυνατόν ἡδονὴν γίνεσθαι καὶ συγκατάθε-
 σιν ἢ κρίσιν τοῦ τόδε μὲν αἰρετὸν εἶναι καὶ ἀγαθὸν τόδε
 δὲ φευκτὸν καὶ κακόν, ἀμήχανον εἰπεῖν. πάλιν οἱ στωικοὶ 188
 περὶ ψυχὴν ἀγαθὰ φασιν εἶναι τέχνας τινάς, τὰς ἀρετάς·
 τέχνην δὲ εἶναι φασὶ σύστημα ἐκ καταλήψεων συγγεγυμνα-
 σμένων, "τὰς δὲ καταλήψεις γίνεσθαι περὶ τὸ ἡγεμονι-
 κόν. πῶς οὖν ἐν τῷ ἡγεμονικῷ, πνεύματι κατ' αὐτοὺς
 ὑπάρχοντι, ἐναπόθεσις γίνεται καταλήψεων καὶ ἀθροισμός²⁵
 τοσούτων ὡς γενέσθαι τέχνην, οὐχ ὁλόν τε ἐννοῆσαι, τῆς
 ἐπιγινομένης τυπώσεως ἀεὶ τὴν πρὸ αὐτῆς ἀπαλειφούσης,
 ἐπεὶ χυτὸν τὲ ἔστι τὸ πνεῦμα καὶ ἐξ ὅλου κινεῖσθαι λέγε-

2. ἑαυτὸ V: ceteri αὐτὸ. 3. αὐτὸ V. 9. ἑαυτὸ L. 19. παρα-
 λείπωμεν V. 23. ἡδονή V.

- 189 ται καθ' ἐκάστην τύπωσιν. τὸ γὰρ τὴν Πλάτωνος ἀναιδω-
λοποίησιν λέγειν ἐπιδεικτικὴν εἶναι δύνασθαι τοῦ ἀγαθοῦ,
φημι δὲ τὴν κρᾶσιν τῆς ἀμεριστοῦ καὶ μεριστῆς οὐσίας
καὶ τῆς θατέρου φύσεως καὶ ταύτου, ἣ τοὺς ἀριθμούς,
τέλεον ληρωδές ἐστιν. ὅθεν οὐδὲ περὶ ψυχὴν εἶναι δύνα-
190 ται τὸ ἀγαθόν. εἰ δὲ μήτε τὸ αἰρεῖσθαι αὐτὸ ἀγαθόν
ἐστι, μήτε ἐκτὸς ὑπόκειται τὸ δι' αὐτὸ αἰρετόν, μήτε περὶ
σῶμά ἐστι μήτε περὶ ψυχὴν, ὡς ἐπελογισάμην, οὐδ' ὅλως
ἔστι τι φύσει ἀγαθόν.
- 10 Διὰ δὲ τὰ προειρημένα οὐδὲ κακόν τι ἔστι φύσει·
τὰ γὰρ ἑτέροις δοκοῦντα εἶναι κακά, ταῦτα ἕτεροι διώκου-
σιν ὡς ἀγαθὰ, οἷον ἀσέλγειαν ἀδικίαν φιλαργυρίαν ἀκρα-
σίαν, τὰ ῥεϊκότερα. ὅθεν εἰ τὰ μὲν φύσει πάντας ὁμοίως
πέφυκε κινεῖν, τὰ δὲ λεγόμενα εἶναι κακὰ οὐ πάντας ὁμοίως
15 κινεῖ, οὐδὲν ἐστι φύσει κακόν.
- 191 Ὅμοιως δὲ οὐδ' ἀδιάφορόν ἐστὶ τι φύσει διὰ τὴν περὶ
τῶν ἀδιαφόρων διαφωνίαν. οἷον γοῦν οἱ μὲν στωικοὶ τῶν
ἀδιαφόρων φασὶ τὰ μὲν προηγμένα εἶναι τὰ δὲ ἀποπροηγ-
μένα τὰ δὲ οὕτε προηγμένα οὕτε ἀποπροηγμένα, προηγ-
20 μένα μὲν τὰ ἱκανὴν ἀξίαν ἔχοντα ὡς ὑγίειαν πλούτον,
ἀποπροηγμένα δὲ τὰ μὴ ἱκανὴν ἔχοντα ἀξίαν ὡς πενίαν
νόσον, μήτε δὲ προηγμένα μήτε ἀποπροηγμένα ὡς τὸ
192 ἐκτεῖναι ἢ συγκάμψαι τὸν δάκτυλον. τινὲς δὲ οὐδὲν τῶν
ἀδιαφόρων φύσει προηγμένον ἢ ἀποπροηγμένον εἶναι λέ-
25 γουσιν· ἕκαστον γὰρ τῶν ἀδιαφόρων παρὰ τὰς διαφοροὺς
περιστάσεις ὅτε μὲν προηγμένον φαίνεται ὅτε δὲ ἀπο-
προηγμένον. εἰ γοῦν, φασίν, οἱ μὲν πλούσιοι ἐπιβου-
λεύουσιν ὑπὸ τυράννου οἱ δὲ πένητες εἰρηνεύουσιν, πᾶς
ἂν ἔλοιτο εἶναι πένης μᾶλλον ἢ πλούσιος, ὡς ἀποπροηγ-
193 μένον γίνεσθαι τὸν πλούτον. ὥστε ἐπεὶ ἕκαστον τῶν λε-
γομένων ἀδιαφόρων οἱ μὲν ἀγαθόν εἶναι φασιν οἱ δὲ κα-
κόν, ἅπαντες δ' ἂν ὁμοίως ἀδιάφορον αὐτὸ ἐνόμιζον εἶναι
εἴγε ἀδιάφορον ἦν φύσει, οὐδὲν ἐστι φύσει ἀδιάφορον.

2. ἐπιδεικτικὴν FG.

4. ἡ οἰη V.

7. ἐκτὸς] ἐκ τοῦ V.

8. μηδὲ?

16. οὐ διάφορόν V.

τι] τη L.

Οὕτως καὶ εἴ τις φύσει αἰρετὴν εἶναι λέγοι τὴν ἀν-
δρίαν διὰ τὸ τοὺς λέοντας φυσικῶς ὀρμᾶν ἐπὶ τὸ ἀνδρί-
ζεσθαι δοκεῖν, καὶ ταύρους, εἰ τύχοι, καὶ ἀνθρώπους τινὰς
καὶ ἀλεκτρυόνας, λέγομεν ὅτι ὅσον ἐπὶ τούτῳ καὶ ἡ δειλία
τῶν φύσει αἰρετῶν ἐστίν, ἐπεὶ ἔλαφοι καὶ λαγωοὶ καὶ ἄλλα
πλείονα ζῶα φυσικῶς ἐπ' αὐτὴν ὀρμᾶ. καὶ οἱ πλείστοι
δὲ τῶν ἀνθρώπων δειλοὶ θεωροῦνται· σπανίως μὲν γάρ
τις ὑπὲρ πατρίδος ἑαυτὸν ἐπέδωκεν εἰς θάνατον βλακευ-
σάμενος ἢ ἄλλως θερμόν τι τυφώθεις ἐδοξέ τις διαπραττε-
σθαι, ὃ δὲ πλείστος ὄμιλος τῶν ἀνθρώπων πάντα τὰ
τοιαῦτα ἐκκλίνει. ὅθεν καὶ οἱ Ἐπικούρειοι δεικνύναι νο- 194
μίζουσι φύσει αἰρετὴν εἶναι τὴν ἡδονήν· τὰ γὰρ ζῶα
φασιν ἅμα τῇ γενέσθαι, ἀδιάστροφα ὄντα, ὀρμᾶν μὲν
ἐπὶ τὴν ἡδονὴν ἐκκλίνειν δὲ ἀλγηδόνας. καὶ πρὸς τούτους 195
δὲ ἐστὶ λέγειν ὅτι τὸ ποιητικὸν κακοῦ οὐκ ἂν εἴη φύσει 15
ἀγαθόν. ἡ δὲ γε ἡδονὴ κακῶν ἐστὶ ποιητική· πάσῃ γὰρ
ἡδονῇ παραπέπηγεν ἀλγηδών, ἢ ἐστὶ κατ' αὐτοὺς φύσει
κακόν. οἶον γοῦν ἡδεται ὁ μέθυστος ἐμφορούμενος οἴνου
''' καὶ ὁ γαστρίμαργος τροφῆς, καὶ ὁ λάγνος ἀφροδισίοις
ἀμέτροις χρώμενος· ἀλλὰ ταῦτα καὶ πενίας καὶ νόσων 20
ἐστὶ ποιητικά, ὥστε ἀλγεινὰ ἐστὶ καὶ κακά, ὥς φασιν. οὐκ
ἄρα φύσει ἀγαθόν ἐστὶν ἡ ἡδονή. παραπλησίως δὲ καὶ 196
τὸ ποιητικὸν ἀγαθῶν οὐκ ἐστὶ φύσει κακόν, ἡδονὰς δὲ
ἀποτελοῦσαν ἀλγηδόνες· καὶ γὰρ ἐπιστήμας ἀναλαμβάνο-
μεν πονοῦντες, καὶ πλούτου καὶ ἐρωμένης οὕτως ἐγκρατῆς 25
γίνεται τις, καὶ ὑγίειαν περιποιοῦσιν αἱ ἀλγηδόνες. οὐκ
ἄρα ὁ πόνος φύσει κακόν. καὶ γὰρ εἰ φύσει ἀγαθόν μὲν
ἦν ἡ ἡδονὴ φαῦλον δὲ ὁ πόνος, πάντες ἂν ὁμοίως διέ-
κειντο περὶ αὐτῶν, ὥς ἐλέγομεν· ὀρῶμεν δὲ πολλοὺς τῶν
φιλοσόφων τὸν μὲν πόνον καὶ τὴν καρτερίαν αἰρουμένους, 30
τῆς ἡδονῆς δὲ καταφρονοῦντας. ὁμοίως δ' ἂν περιτρέ- 197

2. ὀρμᾶν X ex coniectura, tendant Stephanus, τολμᾶν L.

3. δοκεῖ L. 5. λαγώς V. 9. τυφλωθείς V. 16. πάσῃ γὰρ] cf. Wyttenbach. in Plat. Phaed. p. 123. 28. ἡ om V. 29. αὐτῷ? an αὐτῷ?

ποιντο καὶ οἱ τὸν ἐνάρτετον βίον φύσει ἀγαθὸν εἶναι λέγοντες ἐκ τοῦ τινὰς τῶν σοφῶν τὸν μεθ' ἡδονῆς αἰρεῖσθαι βίον, ὡς ἐκ τῆς παρ' αὐτοῖς ἐκείνοις διαφωνίας τὸ φύσει τι τοῖον ἢ τοῖον εἶναι διατρέπεσθαι.

- 198 Οὐκ ἄτοπον δ' ἂν ἴσως εἴη πρὸς τούτοις καὶ εἰδικώτερον ἐπιστῆσαι διὰ βραχέων ταῖς ὑπολήψεσι ταῖς περὶ αἰσχροῶν καὶ οὐκ αἰσχροῶν ἀθέσμων τε καὶ οὐ τοιούτων καὶ νόμων καὶ ἐθῶν καὶ τῆς εἰς θεοὺς εὐσεβείας καὶ τῆς περὶ τοὺς κατοικομένους ὁσιότητος καὶ τῶν λοιπότην· καὶ
 10 γὰρ οὕτω περὶ τῶν πρακτέων ἢ μὴ πολλὴν εὐρήσομεν
 199 ἀνωμαλίαν. οἷον γοῦν παρ' ἡμῖν μὲν αἰσχρόν, μᾶλλον δὲ καὶ παράνομον νενομίσται τὸ τῆς ἀρρενομιξίας, παρὰ Γερμανοῖς δέ, ὡς φασίν, οὐκ αἰσχρόν ἀλλ' ὡς ἐν τι τῶν συνηθῶν. λέγεται δὲ καὶ παρὰ Θηβαίοις τὸ παλαιὸν οὐκ
 15 αἰσχρόν τοῦτο εἶναι δοῖαι, καὶ τὸν Μηριόνην τὸν Κρήτα οὕτω κεκληθῆναι φασὶ δι' ἔμφασιν τοῦ Κρητῶν ἔθους, καὶ τὴν Ἀχιλλέως πρὸς Πάτροκλον διάπυρον φιλίαν εἰς τοῦτο
 200 ἀνάγουσι τινές. καὶ τί θαυμαστόν, "ὅπου γε καὶ οἱ ἀπὸ τῆς κυνικῆς φιλοσοφίας καὶ οἱ περὶ τὸν Κιτιέα Ζήνωνα
 20 καὶ Κλεάνθην καὶ Χρύσιππον ἀδιάφορον τοῦτο εἶναι φασίν; καὶ τὸ δημοσίᾳ γυναικὶ μίγνυσθαι, καίτοι παρ' ἡμῖν αἰσχρόν εἶναι δοκοῦν, παρὰ τισι τῶν Ἰνδῶν οὐκ αἰσχρόν εἶναι νομίζεται· μίγνυνται γοῦν ἀδιαφόρως δημοσίᾳ, κα-
 201 θάπερ καὶ περὶ τοῦ φιλοσόφου Κράτητος ἀκηκόαμεν. ἀλλὰ
 25 καὶ τὸ τὰς γυναῖκας ἐταιρεῖν παρ' ἡμῖν μὲν αἰσχρόν ἐστι καὶ ἐπονειδίστον, παρὰ δὲ πολλοῖς τῶν Αἰγυπτίων εὐκλεές· φασὶ γοῦν ὅτι αἱ πλείστοις συνιούσαι καὶ κόσμον ἔχουσι περισφύριον, σύνθημα τοῦ παρ' αὐταῖς σεμνολογήματος.
 30 παρ' ἐνίοις δὲ αὐτῶν αἱ κόραι πρὸ τῶν γάμων τὴν προῖκα ἐξ ἐταιρήσεως συνάγουσαι γαμοῦνται. καὶ τοὺς στωικοὺς δὲ ὀρῶμεν οὐκ ἄτοπον εἶναι λέγοντας τὸ ἐταίρα συνοικεῖν
 202 ἢ τὸ ἐξ ἐταίρας ἐργασίας διαζῆν. ἀλλὰ καὶ τὸ ἐστίχθαι

9. κατοικομένους V, κατοικουμένους FG: cf. § 226.
 νοῖς Fabricius. ὡς φασίν om S. 14. δὲ add V. 19. Κιτιέα et p. 169 27. Κιτιεύς L. 23. γοῦν V, οὖν FG.

13. Καρμα-
 νοῖς Fabricius.

παρ' ἡμῖν μὲν αἰσχρόν καὶ ἄτιμον εἶναι δοκεῖ, πολλοὶ δὲ
Αἰγυπτίων καὶ *Σαρματῶν* στίζουσι τὰ γεννώμενα. τό τε 203
 ἐλλόβια ἔχειν τοὺς ἄρρενας παρ' ἡμῖν μὲν αἰσχρόν ἐστι,
 παρ' ἐνόις δὲ τῶν βαρβάρων, ὥσπερ καὶ Σύροις, εὐγενείας
 ἐστὶ σύνθημα. τινὲς δὲ ἐπιτείνοντες τὸ σύνθημα τῆς
 εὐγενείας, καὶ τὰς ῥίνας τῶν παιδῶν τιτρώσκοντες κρίκους
 ἀπ' αὐτῶν ἀργυρέους ἢ χρυσοὺς ἀπαρτῶσιν, ὃ παρ' ἡμῖν
 οὐκ ἂν ποιήσαιε τις, ὥσπερ οὐδὲ ἀνθοβαφῇ καὶ ποδήρη 204
 τις ἄρρην ἐνταῦθα ἂν ἀμφιέσαιτο ἐσθῆτα, καίτοι παρὰ
 Πέρσαις εὐπρεπεστάτου τοῦ παρ' ἡμῖν αἰσχροῦ τούτου 10
 δοκοῦντος εἶναι. καὶ παρὰ *Διονυσίῳ* δὲ τῷ τῆς *Σικελίας*
τυράννῳ τοιαύτης ἐσθῆτος *Πλάτωνι* καὶ *Ἀριστίπῳ* τοῖς
 φιλοσόφοις προσαναχθείσης ὁ μὲν *Πλάτων* ἀπεπέμψατο,
 εἰπὼν

οὐκ ἂν δυναίμην θῆλυν ἐνδύναι στολήν

15

ἄρρην πεφυκώς,

ὁ δὲ *Ἀριστίππος* προσήκατο, φήσας

καὶ γὰρ ἐν βακχεύμασιν

οὐδ' ἢ γε σώφρων οὐ διαφθαρήσεται.

οὕτω καὶ τῶν σεφῶν ὧ μὲν οὐκ αἰσχρόν ὧ δὲ αἰσχρόν
 ἰδόκει τοῦτο εἶναι. ἄθεσμον τέ ἐστι παρ' ἡμῖν μητέρα ἢ 205
 ἰδελφὴν ἰδίαν γαμεῖν. Πέρσαι δέ, καὶ μάλιστα αὐτῶν οἱ
 ὤφραν ἀσκεῖν δοκοῦντες, οἱ Μάγοι, γαμοῦσι τὰς μητέρας,
 καὶ *Αἰγύπτιοι* τὰς ἀδελφὰς ἄγονται πρὸς γάμον, καὶ ὥς
 ὁ *Πηγῆς* φησιν,

25

Ζεὺς Ἡρην προσέειπε κασιγνήτην ἄλοχόν τε.

ἀλλὰ καὶ ὁ *Κτιεύς* *Ζήνων* φησὶ μὴ ἄτοπον εἶναι τὸ μό-
 ριον τῇ μητρὶ τῷ ἑαυτοῦ μορίῳ τρεῖσαι, καθάπερ οὐδὲ
 ἄλλο τι τῶς τοῦ σώματος αὐτῆς τῇ χειρὶ τρεῖσαι φαῦλον

7. ἀπ' οὐκ. 8. οὔτε FG. 8. ἂν οὐκ L. 11. δὲ add V.
 15. οὐκ ἂν] Euripid. Bacch. 827 Herm. 17. Ἀριστίππος] v. Wyt-
 tenbach. ad Plutarch. 330 C. 18. καὶ γὰρ] Euripid. Bacch. 317.
 23. ἀσκεῖντες] v. 24. καὶ οἱ Αἰγύπτιοι FG. 26. Ζεὺς] II.
 18 356. 27. Ζήνων v. Wyttenbach. ad Plutarch. 239 A. Krisch. Theo-
 log. Lehren d. Gr. nker p. 374. 28. τῶν ἑαυτοῦ μορίων G: unde
 Menagius ad Diog. 7 33 τοῖς ἑαυτοῦ μορίοις.

ἂν εἴποι τις εἶναι. καὶ ὁ Χρῦσιππος δὲ ἐν τῇ πολιτείᾳ
 δογματίζει τὸν τε πατέρα ἐκ τῆς θυγατρὸς παιδοποιεῖσθαι
 καὶ τὴν μητέρα ἐκ τοῦ παιδὸς καὶ τὸν ἀδελφὸν ἐκ τῆς
 ἀδελφῆς. Πλάτων δὲ καὶ καθολικώτερον κοινὰς εἶναι τὰς
 206 γυναῖκας δεῖν ἀπεφῆναι. τό τε αἰσχροῦργειν ἐπάραιον
 ἂν παρ' ἡμῖν ὁ Ζήνων οὐκ ἀποδοκιμάζει· καὶ ἄλλους δὲ
 ὡς ἀγαθῷ τιγὶ τούτῳ χρῆσθαι τῷ κακῷ πυθανόμεθα.
 207 ἀλλὰ καὶ τὸ ἀνθρωπείων γενέσθαι σαρκῶν παρ' ἡμῖν''' μὲν
 ἄθεσμον, παρ' ὅλοις δὲ βαρβάροις ἔθνεσιν ἀδιάφορον ἔστιν.
 10 καὶ τί δεῖ τοὺς βαρβάρους λέγειν, ὅπου καὶ ὁ Τυδεὺς τὸν
 ἐγκέφαλον τοῦ πολεμίου λέγεται φαγεῖν, καὶ οἱ ἀπὸ τῆς
 στοᾶς οὐκ ἄτοπον εἶναι φασὶ τὸ σάρκα τινα ἐσθίσιν ἄλ-
 208 λων τε ἀνθρώπων καὶ ἑαυτοῦ; τό τε ἀνθρωπείῳ μαίνειν
 αἵματι βωμὸν θεοῦ παρ' ἡμῖν μὲν τοῖς πολλοῖς ἄθεσμον,
 15 Λάκωνες δὲ ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τῆς Ὁρθωσίας Ἀρτέμιδος
 μαστίζονται πικρῶς ὑπὲρ τοῦ πολλὴν αἵματος ἐπὶ τοῦ
 βωμοῦ τῆς θεοῦ γενέσθαι ῥύσιν. ἀλλὰ καὶ τῷ Κρόνῳ
 θύουσιν ἀνθρωπὸν τινεσ, καθάπερ καὶ Σκύθαι τῇ Ἀρτέ-
 μιδι τοὺς ξένους· ἡμεῖς δὲ χραίνεσθαι τὰ ἱερὰ δοκοῦμεν
 209 ἀνθρώπου φόνῳ. τοὺς γε μὴν μοιχοὺς κολάζει παρ' ἡμῖν
 νόμος, παρὰ δὲ τισιν ἀδιάφορόν ἐστι ταῖς τῶν ἑτέρων γυ-
 ναιξὶ μίγνυσθαι· καὶ φιλοσόφων δὲ τινὲς φασιν ἀδιάφο-
 210 ρον εἶναι τὸ ἀλλοτρίᾳ γυναικὶ μίγνυσθαι. τοὺς πατέρας
 ὑπὸ τῶν παίδων ἐπιμελείας ἀξιούσθαι κελεύει παρ' ἡμῖν
 25 νόμος· οἱ Σκύθαι δὲ ὑπὲρ τὰ ἐξήκοντα ἔτη''' γενομένους
 αὐτοὺς ἀποσφάττουσιν. καὶ τί θαυμαστόν, εἴγε μὲν
 Κρόνος τῇ ἄρπῃ τὰ αἰδοῖα ἐξέτεμε τοῦ πατρὸς, ὁ δὲ Ζεὺς
 τὸν Κρόνον κατεταρτάρῳσεν, ἡ δὲ Ἀθηναῖα μὲν Ἡρας
 καὶ Ποσειδῶνος τὸν πατέρα δεσμεύειν ἐπεχείρουν; ἀλλὰ
 211 καὶ τοὺς ἑαυτοῦ παῖδας ὁ Κρόνος ἀναιρεῖν ᾔρinen, καὶ
 ὁ Σόλων Ἀθηναίοις τὸν περὶ τῶν ἀκρίτων ὅμον ἔθετο,
 καθ' ὃν φονεύειν ἐκάστω τὸν ἑαυτοῦ πρῶτον ἐπέτρεψεν.

1. ἐν τῇ πολιτείᾳ] apud Baguetum (Annal. ^{dem.} Lovan. 1821)
 § 124. 4. καὶ add V. 8. γενέσθαι FG 17. τῷ Κρόνῳ] v.
 Wytenbach. ad Plutarch. 552 A 18. σκύθας

παρ' ἡμῖν δὲ τὸ τοὺς παῖδας φονεύειν ἀπαγορεύουσιν οἱ νόμοι. οἳ τε Ῥωμαίων νομοθέται τοὺς παῖδας ὑποχειρίους καὶ δούλους τῶν πατέρων καλεῖν οὖσι, καὶ τῆς οὐσίας τῶν παίδων μὴ κυριεύειν τοὺς παῖδας ἀλλὰ τοὺς πατέρας, ἕως ἂν ἐλευθερίας οἱ παῖδες τύχῃσι κατὰ τοὺς ἀργυρο-
νήτους· παρ' ἑτέροις δὲ ὡς τυραννικὸν τοῦτο ἐκβέβληται. νόμος τέ ἐστι τοὺς ἀνδροφόνους κολάζεσθαι· οἱ μονο- 212
μάχαι δὲ φονεύοντες πολλάκις καὶ τιμῆς τυγχάνουσιν. ἀλλὰ καὶ τὸ τύπτειν ἐλευθέρους οἱ νόμοι κολοῦνσιν· οἱ ἀθλῆται δὲ τύπτοντες ἐλευθέρους ἄνδρας, πολλάκις καὶ καὶ ἀναιροῦντες, τιμῶν καὶ στεφάνων ἀξιοῦνται. νόμος τε 213
παρ' ἡμῖν καλεῖται μιᾷ συνοικεῖν ἕκαστον, Θρακῶν δὲ καὶ Γαιτοδίων (Λιβύων δὲ ἔθνος τοῦτο) "πολλαῖς ἑκαστος συνοικεῖ. τὸ τε ληστεύειν παρ' ἡμῖν μὲν παράνομον καὶ 214
ἄδικόν ἐστι, παρὰ δὲ πολλοῖς τῶν βαρβάρων οὐκ ἄτοπον. καὶ φασὶ δὲ ὅτι καὶ εὐκλεὲς τοῦτο οἱ Κίλικες ἐνόμιζον εἶναι, ὡς καὶ τοὺς ἐν ληστείᾳ τελευτήσαντας τιμῆς ἀξίους εἶναι δοκεῖν. καὶ ὁ Νέστωρ δὲ παρὰ τῷ ποιητῇ, μετὰ τὸ φιλοφρονήσασθαι τοὺς περὶ τὸν Τηλέμαχον, φησὶ πρὸς αὐτοὺς
ἦ μαψιδίως ἀλάλῃσθε 20

οἳ τε λησιτῆρες;

καίτοι εἰ ἄτοπον ἦν τὸ ληστεύειν, οὐκ ἂν οὕτως αὐτοὺς φιλοφρονησάμενος διὰ τὸ ὑποπτεῦν μὴ ἄρα τοιοῦτοί τινες εἴεν. ἀλλὰ καὶ κλέπτειν [μὲν] παρ' ἡμῖν μὲν ἄδικον 215
καὶ παράνομόν ἐστιν· οἱ δὲ καὶ κλεπτίστατον εἶναι θεὸν καὶ λέγοντες τὸν Ἑρμῆν οὐκ ἄδικον τοῦτο νομίζεσθαι ποιοῦσιν· πῶς γὰρ ἂν θεὸς εἴη κακός; φασὶ δὲ τινες ὅτι καὶ οἱ Λάκωνες τοὺς κλέπτας ἐκόλαζον οὐ διὰ τὸ κενυθῆναι ἀλλὰ διὰ τὸ πεφωρᾶσθαι. ἀλλὰ καὶ ὁ δειλὸς καὶ ὁ ῥίψασπις 216.
ἀνὴρ κολάζεται παρὰ πολλοῖς νόμῳ· διὸ καὶ ἡ τὴν ἀσπί- 30
δα τῷ παιδί ἐπὶ πόλεμον ἐξίόντι διδούσα Λάκαινα "σὺ"

1. οἱ add V. 7. τέ] δὲ FG. μονομάχαι V, ut l 156: ceteri μοτομάχοι. 20. ἦ] Od. 3 72. 28. κλέφαντας FG.

ἔφη, "τέκνον, ἢ ταύταν ἢ ἐπὶ ταύταν." Ἀρχίλοχος δέ,
ὥσπερ σεμνυνόμενος ἡμῖν ἐπὶ τῇ τὴν ἀσπίδα ῥίψας φυ-
γεῖν, ἐν τοῖς ποιήμασι περὶ ἑαυτοῦ φησὶν

ἀσπίδι μὲν Σαίων τις ἀγάλλεται, ἣν παρὰ θάμνῳ
5 ἔντος ἀμώμητον κάλλιπον οὐκ ἐθέλων,
αὐτὸς δ' ἐξέφυγον θανάτου τέλος.

217 "αἱ δὲ Ἀμαζόνες καὶ ἐχώλεον τὰ ἄρρενα τῶν παρ' αὐ-
ταῖς γεννωμένων ὑπὲρ τοῦ μηδὲν ἀνδρεῖον αὐτὰ ποιήσαι
δύνασθαι, περὶ πόλεμον δὲ ἔσχον αὐταί, τοῦ ἐναντίου
10 παρ' ἡμῖν καλῶς ἔχειν νενομισμένου, καὶ ἡ μήτηρ δὲ τῶν
θεῶν προσιεται τοὺς θηλυδρίας, οὐκ ἂν οὕτω κρίνασα ἢ
218 θεός, εἴγε φύσει φαῦλον ἦν τὸ μὴ ἀνδρεῖον εἶναι. οὕτω
καὶ τὰ περὶ τῶν δικαίων καὶ ἀδίκων καὶ τοῦ κατὰ τὴν
ἀνδρίαν καλοῦ πολλὴν ἀνωμαλίαν ἔχει.

15 Καὶ τὰ περὶ εὐσεβείας δὲ καὶ θεῶν παπλήρωται πολ-
λῆς διαφωνίας. Θεοὺς γὰρ οἱ μὲν πολλοὶ φασιν εἶναι τι-
νὲς δὲ οὐκ εἶναι, ὥσπερ οἱ περὶ Διαγόραν τὸν Μῆλιον καὶ
Θεόδωρον καὶ Κρετίαν τὸν Ἀθηναῖον. καὶ τῶν εἶναι
θεοὺς ἀποφνημαμένων οἱ μὲν τοὺς πατέριους νομίζουσι
20 θεοὺς, οἱ δὲ τοὺς ἐν ταῖς δογματικαῖς αἰρέσεσιν ἀναπλασ-
σομένους, ὡς Ἀριστοτέλης μὲν ἀσώματον εἶπεν εἶναι τὸν
θεὸν καὶ πέρας τοῦ οὐρανοῦ, στωικοὶ δὲ πνεῦμα διήκον
καὶ διὰ τῶν εἰδεχθῶν, Ἐπίκουρος δὲ ἀνθρωπώμορφον,
219 Ξενοφάνης δὲ σφαῖραν ἀπαθῆ. καὶ οἱ μὲν προνοεῖν τῶν
25 καθ' ἡμᾶς, οἱ δὲ μὴ προνοεῖν· τὸ γὰρ μακάριον καὶ
ἄφθαρτον ὃ Ἐπίκουρός φησι μήτε αὐτὸ πράγματα ἔχειν
μήτε ἐτέροις παρέχειν. ὅθεν καὶ τῶν κατὰ τὸν βίον οἱ
μὲν ἕνα φασὶν εἶναι θεόν, οἱ δὲ πολλοὺς καὶ διαφόρους
ταῖς μορφαῖς, ὡς καὶ εἰς τὰς τῶν Αἰγυπτίων ὑπολήψεις

1. ταύτην — ταύτην FG. cf. τὰς Σπάρτας adv. Rhet. § 21. pro altero
ταύταν praestiterit ταύτας vel ταύτα. Ἀρχίλοχος] fr. 51 Liebel.

4. ἀσπίδι V correctus, ἀσπίδα FG. 5. ἔντος Brunckius et (Anacr.
p. 128) Bergkius: ἐντός L. κάλλιπον SV. 6. αὐτὸς] v. Wytttenbach.
ad Plutarch. 239 B. 7. περὶ αὐτάς L. 9. ἰσχόλας? an εἶχον?
αὐται libri. 12. τὸ] αὐτὸ S. μηδὲν G. 21. τὸν θεὸν εἶναι FG.
22. πέρας τοῦ οὐρανοῦ] cf. Krisch. p. 309.

ἔκπιπτειν, κυνοπροσώπους καὶ ἱερακομόρφους καὶ βόας καὶ κροκοδείλους καὶ τί γὰρ οὐχὶ νομιζόντων τοὺς θεοὺς. ὁθεν καὶ τὰ περὶ θυσιῶν καὶ τῆς περὶ τοὺς θεοὺς θρη- 220 σκείας ὅλως πολλὴν ἀνωμαλίαν ἔχει· ἃ γὰρ ἐν τισιν ἱεροῖς ὄσια, ταῦτα ἐν ἑτέροις ἀνόσια. καίτοι εἰ φύσει τὸ ὅσιον καὶ τὸ ἀνόσιον ἦν, οὐκ ἂν τοῦτο ἐνομιόσθη. οἷον γοῦν Σαράπιδι χοῖρον οὐκ ἂν θύσαιέ τις, Ἑρακλεῖ δὲ καὶ Ἀσκληπιῷ θύουσιν. πρόβατον Ἰσιδι θύειν ἄθεσμον, τῇ μητρὶ μέντοι λεγομένη τῶν θεῶν καὶ θεοῖς ἄλλοις καλλιερεῖται. τῷ Κρόνῳ θύουσιν ἄνθρωπον, ὃ τοῖς πλείστοις 221 ἄσεβες εἶναι νομίζεται. αἴλουρον ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῷ Ἰσίδῳ θύουσι, καὶ Θέτιδι σίλφην· ὃ παρ' ἡμῖν οὐκ ἂν ποιήσειέ τις. ἵππον τῷ Ποσειδῶνι καλλιεροῦσιν· Ἀπόλλωνι δὲ, ἔξαιρέτως τῷ Διδυμαίῳ, τὸ ζῶον ἀπεχθές. αἶγας Ἀρτέμιδι θύειν εὐσεβές, ἀλλ' οὐκ Ἀσκληπιῷ. καὶ ἄλλα δὲ 222 τούτοις ὅμοια παμπληθῇ λέγειν ἔχων ἐώ, τῆς συντομίας [παρα]στοχαζόμενος. εἰ μέντοι τι ἦν ὅσιον φύσει θῦμα καὶ ἀνόσιον, παρὰ πᾶσιν ἂν ὁμοίως ἐνομιέζτο.

Παραπλήσια δὲ τούτοις ἔστιν εὐρεῖν καὶ τὰ ἐν τῇ κατὰ τὴν διαταγὴν τῶν ἀνθρώπων θρησκείᾳ περὶ τοὺς θεοὺς. 20 Ἰουδαῖος μὲν γὰρ ἡ ἱερεὺς Αἰγύπτιος θᾶπτον ἂν ἀποθά- 223 νοι ἢ χοίρειον φάγοι, Αἰβυς δὲ προβατείου γεύσασθαι κρέως τῶν ἀθεσμοτάτων εἶναι δοκεῖ, Σύρων δὲ τινες περιστερᾶς, ἄλλοι δὲ ἱερῶν. ἰχθυῖς τε ἐν τισὶ μὲν ἱεροῖς θέμις ἐσθίειν, ἐν ἄλλοις δὲ ἄσεβες. Αἰγυπτίων δὲ τῶν 24 σοφῶν εἶναι νενομισμένων οἱ μὲν κεφαλὴν ζώου φαγεῖν ἀνίσχον εἶναι νομίζουσιν, οἱ δὲ ὠμοπλάτην, οἱ δὲ πόδα, οἱ δὲ ἄλλο τι. κρόμμυον δὲ οὐκ ἂν τις προσενέγκαιτο 224 τῶν καθιερουμένων τῷ κατὰ Πηλοῦσιον Καοίῳ Διί, ὥσπερ οὐδὲ ἱερεὺς τῆς κατὰ Λιβύην Ἀφροδίτης σκορόδου γεύσασθαι 25 ἂν. ἀπέχονται δὲ ἐν οἷς μὲν ἱεροῖς μίνθης, ἐν οἷς δὲ

11. ἦρω GSV: corr Fabricius. 12. σίλφιον nescio quis apud Fabricium. 16. ἐώ] ἐν ὧ Vx. 17. παρὰπαν στοχαζόμενος? 22. λίβυϊ, nisi fallor, V. 25. τε τῶν V. 26. νομιζομένων FG. 28. κρόμμυον V. 31. οἷς ante μὲν om L.

ἡδυόσμου, ἐν οἷς δὲ σελίνου. ἔνιοι δὲ θάττον ἂν τὰς
 κεφαλὰς φαγεῖν φασὶ τῶν πατέρων ἢ κυάμους. ἀλλὰ
 225 παρ' ἐτέροις ταῦτα ἀδιάφορα. κυνείων τε γεύσασθαι δο-
 κοῦμεν ἡμεῖς ἀνέρον εἶναι, Θρακῶν δὲ ἔνιοι κυτοφαγεῖν
 ἱστοροῦνται. ἴσως δὲ καὶ παρ' Ἑλλήσι τοῦτο ἦν σύνηθες·
 διόπερ καὶ Διοκλῆς ἀπὸ τῶν κατὰ τοὺς Ἀσκληπιάδας ὑφ-
 ρμώμενος τισὶ τῶν πιασχόντων σκυλάκεια διδοσθαι κελεύει
 κρέα. τινὲς δὲ καὶ ἀνδρώπων σάρκας, ὥς ἔφην, ἀδιαφό-
 ρως ἐσθίουσιν, ὅπερ ἀνέρον παρ' ἡμῖν εἶναι νομόμισται.
 228 καίτοι εἶγε ἦν φύσει τὰ τῆς θρησκείας καὶ τῶν ἀθέσμων,
 παρὰ πᾶσιν ἂν ὁμοίως ἐνομίζετο.

Παραπλήσια δὲ ἔστι λέγειν καὶ περὶ τῆς εἰς τοὺς κα-
 τοιχομένους ὀσιότητος. οἱ μὲν γὰρ ὁλοκλήρως περιστεί-
 λαντες τοὺς ἀποθανόντας γῇ καλύπτουσιν, ἀσεβεῖς εἶναι
 16 νομίζοντες ἡλίῳ δεικνύειν αὐτούς· Αἰγύπτιοι δὲ τὰ ἐντερεῖ
 ἐξελόντες ταριχεύουσιν αὐτοὺς καὶ σὺν ἑαυτοῖς ὑπὲρ γῆς
 227 ἔχουσιν. Αἰθίοπων δὲ οἱ ἰχθυοφάγοι εἰς τὰς λίμνας ἐμ-
 βάλλουσιν αὐτούς, ὑπὸ τῶν ἰχθύων βρωθησομένους·
 Τρῆκανοι δὲ κυσὶν αὐτοὺς ἐκτίθενται βεράν, Ἰνδῶν δὲ
 20 ἔνιοι γυνῖν. Τρωγλοδυτάς δὲ φασιν ἐπὶ τινα γινώσκον
 ἄγειν τὸν ἀποθανόντα, εἶτα δεσμεύσαντας αὐτοῦ τὴν κε-
 φαλήν πρὸς τοὺς πόδας λίθοις βάλλειν μετὰ γέλωτος, εἰδ'
 ὅταν χύσωσιν αὐτὸν τοῖς βαλλομένοις ἀπαλλάσσεσθαι.
 228 τινὲς δὲ βάρβαροι τοὺς μὲν ὑπὲρ ἐξήκοντα ἔτη γεγονότας
 25 θύσαντες ἐσθίουσιν, τοὺς δὲ ἐν νεότητι ἀποθανόντας γῇ
 κρύπτουσιν. ἔνιοι δὲ καίουσιν τοὺς τετελευτηκότας· ὧν
 οἱ μὲν ἀναλαβόντες αὐτῶν τὰ ὀστέα κηδεύουσιν, οἱ δὲ
 ἀφροντίστως καταλείπουσιν ἐρριμμένα. Πέρσας δὲ φασιν
 ἀνασκολοπίζειν τοὺς ἀποθανόντας καὶ νιτρὶ ταριχεύειν,
 30 εἰδ' οὕτω τελαμῶσι συνειλεῖν. ἄλλοι δὲ ὅσον πένθος ἐπὶ
 229 τοῖς τελευτήσασιν ὑπομένουσιν ὀρώμεν. καὶ τὸν θάνατον
 δὲ αὐτὸν οἱ μὲν δεινὸν καὶ φευκτὸν εἶναι νομίζουσιν, οἱ
 δὲ οὐ τοιοῦτον. ὁ γοῦν Εὐριπίδης φησὶν

3. τε] δὲ FG. 5. παρ' Ἑλλήσι] cf. Meinek. Com. Gr. 4 p. 484.
 12. κατοικοῦντες V. 20. γυνῖσις V.

τίς δ' οἶδεν εἰ τὸ ζῆν μὲν ἔστι κατθανεῖν,
τὸ κατθανεῖν δὲ ζῆν κύτω νομίζεται;

καὶ ὁ Ἐπίκουρος δὲ φησιν "ὁ θάνατος οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς·
τὸ γὰρ διαλυθὲν ἀναισθητεῖ, τὸ δὲ ἀναισθητοῦν οὐδὲν
πρὸς ἡμᾶς." φασὶ δὲ καὶ ὡς εἴπερ συνεστήκαμεν ἐκ ψυ-
χῆς καὶ σώματος, ὃ δὲ θάνατος διάλυσίς ἐστι ψυχῆς καὶ
σώματος, ὅτε μὲν ἡμεῖς ἐσμέν, οὐκ ἔστιν ὁ θάνατος (οὐ
γὰρ διαλυόμεθα), ὅτε δὲ ὁ θάνατος ἔστιν, οὐκ ἐσμέν
ἡμεῖς· τῷ γὰρ μηκέτι τὴν σύστασιν εἶναι τῆς ψυχῆς καὶ
τοῦ σώματος οὐδὲ ἡμεῖς ἐσμέν. ὁ δὲ Ἡράκλειτος φησιν 230
ὅτι καὶ τὸ ζῆν καὶ τὸ ἀποθανεῖν καὶ ἐν τῷ ζῆν ἡμᾶς ἔστι
καὶ ἐν τῷ τεθνάναι· ὅτε μὲν "γὰρ ἡμεῖς ζῶμεν, τὰς ψυ-
χὰς ἡμῶν τεθνάναι καὶ ἐν ἡμῖν τεθάρθαι, ὅτε δὲ ἡμεῖς
ἀποθνήσκομεν, τὰς ψυχὰς ἀναβιοῦν καὶ ζῆν. ἔνιοι δὲ καὶ
βέλτεον εἶναι τὸ ἀποθανεῖν τοῦ ζῆν ἡμᾶς ὑπολαμβάνου- 15
σιν. ὁ γοῦν Εὐριπίδης φησιν

ἔχρην γὰρ ἡμῖς σύλλογον ποιοιμένους
τὸν φῦντα θρηνεῖν, εἰς δ' ἔρχεται κακά,
τὸν δ' αὖ θανόντα καὶ κακῶν πεπαισμένον
χαίροντας ἐφφημοῦντας ἐκπέμπειν δόμων.

20

ἀπὸ δὲ τῆς αὐτῆς ὑπολήψεως καὶ ταῦτα εἴρηται· 231

ἄρχῃν μὲν μὴ φῦναι ἐπιχθονίοισιν ἄριστον,
μηδ' ἰσιδεῖν αὐγὰς ὀξέος ἡελίου,
φῦντα δ' ὅπως ὤκιστα πύλας Ἄϊδαο περῆσαι
καὶ κεῖσθαι πολλὴν γαῖαν ἐφεισσύμενον.

25

καὶ τὰ περὶ Κλέοβιν δὲ καὶ Βίτωνα ἴσμεν, ἃ φησιν ὁ
Ἡρόδοτος ἐν τῷ περὶ τῆς Ἀργείας ἱερείας λόγῳ. ἰστο- 232
ροῦνται δὲ καὶ Θρακῶν ἔνιοι περικαταθεσθέντες τὸν γέννη-
θέντα θρηνεῖν. οὐδὲ ὁ θάνατος οὐδ' τῶν φύσει δεινῶν
εἶναι νομίζοιτο ἄν, ὥσπερ οὐδὲ τὸ ζῆν τῶν φύσει καλῶν. 30

1. τίς δ'] Eurip. Polyidi fr. 7 p. 311 Matth. 10. ἐσμέν om V.
Ἡράκλειτος] fr. 50 Schleiermacher. p. 494. cf. Wyttienbach. ad Plu-
tarch. 106 E. 17. ἔχρην] Eurip. Cresphontis fr. 13 p. 126 Matth.
γὰρ om V. 21. εἴρηται] Theognidi 425. 23. μὴ δὲ ἰδεῖν V.
27. Ἡρόδοτος] l 31.

οὐδὲ τῶν προειρημένων τί ἐστι φύσει τοῖον ἢ τοῖον, νο-
μιῶτά δὲ πάντα καὶ πρὸς τι.

233 Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον τῆς ἐπιχειρήσεως μεταφέρειν
ἔστι καὶ ἐφ' ἑκάστον τῶν ἄλλων, ἃ μὴ ἐξεθέμεθα νῦν διὰ
5 τὴν συντομίαν τοῦ λόγου. εἰ δὲ καὶ περὶ τινων μὴ ἔχο-
μεν εἰπεῖν "αὐτόθεν ἀνωμαλίαν, λεκτέον ὅτι ἐν τισιν
ἔθνεσιν ἀγνωστομένοις ἡμῖν ἐνδέχεται καὶ περὶ αὐτῶν εἶναι
234 διαφωνίαν. ὥς οὖν εἰ μὴ ἐγινώσκομεν, εἰ τύχοι, τὸ περὶ
τοῦ τὰς ἀδελφὰς γαμεῖν τῶν Αἰγυπτίων ἔθος, οὐκ ἂν
10 ὀρθῶς διεβεβαιούμεθα ὁμολογούμενον παρὰ πᾶσιν εἶναι
τὸ μὴ δεῖν ἀδελφὰς γαμεῖν, οὕτως οὐδὲ περὶ τῶν πραγμά-
των ἐκείνων ἐν οἷς οὐχ ὑποπίπτουσιν ἡμῖν ἀνωμαλίας δια-
βεβαιουῦσθαι προσήκει μὴ εἶναι διαφωνίαν ἐν αὐτοῖς, ἐνδε-
χομένου, καθάπερ ἔφη, τοῦ παρὰ τισιν ἔθνεσι τῶν ἡμῖν
15 μὴ γινωσκομένων τὴν περὶ αὐτῶν εἶναι διαφωνίαν.

235 Ὁ τοίνυν σκεπτικὸς τὴν τοσαύτην ἀνωμαλίαν τῶν
πραγμάτων ὀρῶν ἐπέχει μὲν περὶ τοῦ φύσει τι ἀγαθὸν ἢ
κακὸν ἢ ὅλως πρακτέον ἢ μὴ πρακτέον εἶναι, καὶ τούτῳ
τῆς δογματικῆς ἀφιστάμενος προπετειάς, ἔπεται δὲ ἀδο-
20 ξάστως τῇ βιωτικῇ τηρήσει, καὶ διὰ τοῦτο ἐν μὲν τοῖς δο-
ξαστοῖς ἀπαθὴς μένει, ἐν δὲ τοῖς κατηναγκασμένοις με-
236 τριοπαθεῖ· ὥς μὲν γὰρ ἄνθρωπος αἰσθητικὸς πάσχει, μὴ
προσδοξάζων δὲ ὅτι τοῦτο ὃ πάσχει κακὸν ἐστι φύσει, με-
τριοπαθεῖ. τὸ γὰρ προσδοξάζειν τι τοιοῦτο χεῖρόν ἐστι
25 καὶ αὐτοῦ τοῦ πάσχειν, ὥς ἐνίοτε τοὺς μὲν τεμνομένους
ἢ ἄλλο τι τοιοῦτο πάσχοντας φέρειν, τοὺς δὲ παρεστῶτας
διὰ τὴν περὶ τοῦ γινομένου δόξαν ὥς φάυλου λεποψυχεῖν.
237 ὁ μέντοι γε ὑποθέμενος τὸ φύσει τι ἀγαθὸν ἢ κακὸν ἢ
ὅλως πρακτέον ἢ μὴ πρακτέον εἶναι ταράσσεται ποικίλως.
30 καὶ γὰρ παρόντων αὐτῷ τεύτων ἃ νομίζει φύσει κακὰ
εἶναι ποινηλατεῖσθαι δοκεῖ, καὶ τῶν φαινομένων ἀγαθῶν
αὐτῷ γινόμενος ἐγκρατὴς ὑπὸ τε τοῦ τύφου καὶ τοῦ περὶ
τὴν ἀποβολὴν αὐτῶν φόβου, καὶ εὐλαβούμενος μὴ πάλιν

18. ἢ μὴ πρακτέον om V.

26. τοιοῦτον V.

28. τὸ] τῇ L.

ἐν τοῖς φύσει κακοῖς νομιζομένοις παρ' αὐτῷ γένηται, ταραχαῖς οὐχὶ ταῖς τυχοῦσαις περιπίπτει· τοὺς γὰρ ἀνα- 238 πόβλητα εἶναι τὰ ἀγαθὰ λέγοντας ἐφ' ἑξομεν ἐκ τῆς ἀπορίας τῆς κατὰ τὴν διαφωνίαν. ὅθεν ἐπιλογιζόμεθα ὅτι εἰ τὸ κακοῦ ποιητικὸν κακὸν ἐστὶ καὶ φευκτόν, ἡ δὲ πεποιθή- σις τοῦ τάδε μὲν εἶναι "φύσει ἀγαθὰ τάδε δὲ κακὰ ταρα- χὰς ποιεῖ, κακὸν ἐστὶ καὶ φευκτόν τὸ ὑποτίθεσθαι καὶ πεποιθέναι φαῦλόν τι ἢ ἀγαθὸν ὡς πρὸς τὴν φύσιν εἶναι.

Ταῦτα μὲν οὖν ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀρκεῖ λελέχθαι περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν καὶ ἀδιαφόρων· δῆλον δὲ ἐκ τῶν 239 προαιρημένων ὅτι οὐδὲ τέχνη τις ἂν εἴη περὶ τὸν βίον. εἰ γὰρ ἔστι τοιαύτη τέχνη, περὶ τὴν θεωρίαν τῶν τε ἀγαθῶν καὶ τῶν κακῶν καὶ τῶν ἀδιαφόρων ἔχει· διὸ τούτων ἀνυπάρκτων ὄντων ἀνυπαρκτός ἐστι καὶ ἡ περὶ τὸν βίον τέχνη. καὶ ἄλλως, ἐπεὶ μὴ ὁμοφώνως μίαν ἀπολείπουνσι 15 πάντες οἱ δογματικοὶ τέχνην περὶ τὸν βίον, ἀλλ' ἄλλοι ἄλλην ὑποτίθενται, ὑποπίπτουνσι τῇ διαφωνίᾳ καὶ τῷ ἀπὸ τῆς διαφωνίας λόγῳ, ὃν ἠρώτησα ἐν τοῖς περὶ τὰγαθοῦ λε- λεγμένοις ἡμῖν. εἰ μέντοι καὶ μίαν εἶναι πάντες λέγοιεν 240 καθ' ὑπόθεσιν τὴν περὶ τὸν βίον τέχνην, οἷον τὴν αἰοίδι- μον φρόνησιν, ἣτις ὀνειροπολεῖται μὲν παρὰ στωικοῖς, μᾶλλον δὲ πλεητικωτέρα τῶν ἄλλων εἶναι δοκεῖ, καὶ οὕτως οὐδὲν ἦτορ ἀτοπία παρακολουθήσουσιν. ἐπεὶ γὰρ φρό- νησις ἐστὶν ἀρετὴ, τὴν δὲ ἀρετὴν μόνος εἶχεν ὁ σοφός, οἱ στωικοὶ μὴ ὄντες σοφοὶ οὐχ ἔξουσιν τὴν περὶ τὸν βίον 25 τέχνην. ὅλως τε, ἐπεὶ μὴ δύναται κατ' αὐτοὺς ὑποστήναι 241 τέχνη, οὐδὲ περὶ τὸν βίον ἔσται τέχνη τις ὅσον ἐφ' οἷς λέγουσιν. οἷον γοῦν τέχνην εἶναι φασὶ σύστημα ἐκ κατα- λήψεων, κατάληψιν δὲ καταληπτικῇ φαντασίᾳ συγκατάθε- σιν. ἀνέυρετος δὲ ἐστὶν ἡ καταληπτικὴ φαντασία· οὔτε 30 γὰρ πᾶσα φαντασία καταληπτικὴ ἐστὶν, οὔτε ποία τις ἐστὶν ἀπὸ τῶν φαντασιῶν ἡ καταληπτικὴ φαντασία ἐπιγνωσθῆ- ναι δύναται, ἐπεὶ μήτε πᾶση φαντασίᾳ δυνατόμεθα κρίνειν

16. τὸν om V.

18. ἀγαθοῦ L.

26. τε] δι FG.

28. ἐγκα-
ταλήψεων L.

ἀπλῶς τις μὲν ἐστὶ καταληπτικὴ τις δὲ οὐ τοιαύτη, χρή-
 ζοντές τε καταληπτικῆς φαντασίας εἰς τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ
 ποῖα τις ἐστὶν ἢ καταληπτικὴ φαντασία εἰς ἄπειρον ἐκβαλ-
 λόμεθα, εἰς ἐπίγνωσιν τῆς λαμβανομένης ὡς καταληπτι-
 5 κῆς φαντασίας '''καταληπτικὴν φαντασίαν ἄλλην αἰτούμε-
 242 νοι. ταῦτά τοι καὶ οἱ στωικοὶ ἐν τῇ τῆς καταληπτικῆς
 φαντασίας ἐννοίᾳς ἀποδόσει οὐχ ὕμῳ φέρονται· κατα-
 ληπτικὴν μὲν γὰρ φαντασίαν λέγοντες τὴν ἀπὸ ὑπάρχον-
 τος γινομένην, ὑπάρχον δὲ εἶναι λέγοντες ὃ οἷόν τε κινεῖν
 10 καταληπτικὴν φαντασίαν, εἰς τὸν διάλληλον ἐμπίπτουσι
 τῆς ἀπορίας τρόπον. εἰ τοίνυν, ἵνα μὲν περὶ τὸν βίον
 ἢ τις τέχνη, δεῖ πρότερον εἶναι τέχνην, ἵνα δὲ ὑποστῇ
 τέχνη, κατὰληψιν προϋφεστάται, ἵνα δὲ ὑποστῇ κατὰληψις,
 καταληπτικὴ φαντασία συγκατάθεσιν κατελιφθῇ, ἀνένυρε-
 15 τος δὲ ἐστὶν ἢ καταληπτικὴ φαντασία, ἀνένυρετάς ἐστιν ἢ
 περὶ τὸν βίον τέχνη.

243 "Ἐτι κακεῖνο λέγεται. πᾶσα τέχνη ἐκ τῶν ἰδίως ὑπ' αὐ-
 τῆς ἀποδοδιζομένων ἔργων καταλαμβάνεσθαι δοκεῖ, οὐδὲν
 δὲ ἐστὶν ἴδιον ἔργον τῆς περὶ τὸν βίον τέχνης· ὃ γὰρ αὖ
 20 ἔργον εἶναι ταύτης λέγει τις, τοῦτο κοινὸν εὐρίσκεται καὶ
 τῶν ἰδιωτῶν, οἷον τὸ τιμᾶν γονεῖς, τὸ παραθῆκας ἀποδι-
 δόναι, τᾶλλα πάντα. οὐκ ἄρα ἐστὶ τις περὶ τὸν βίον
 τέχνη. οὔτε γὰρ ἐκ τοῦ ἀπὸ φρονίμης διαθέσεως φαίνε-
 σθαι λεγόμενόν τι ὑπὸ τοῦ φρονίμου ἢ παιούμενον, ὡς
 25 φασὶ τινες, ἐπιγνωσόμεθα ὅτι τῆς φρονήσεως ἔργον ἐστίν.

244 αὐτὴ γὰρ ἡ φρονίμη διάθεσις ἀκατάληπτός ἐστι, μήτε
 ἐξ αὐτῆς ἀπλῶς καὶ αὐτόθεν φαινομένη μήτε ἐκ τῶν ἔργων
 αὐτῆς· κοινὰ γάρ ἐστι ταῦτα καὶ τῶν ἰδιωτῶν. τό τε
 λέγειν ὅτι τῷ διομαλισμῷ τῶν πράξεων καταλαμβάνομεν
 30 τὸν ἔχοντα τὴν περὶ τὸν βίον τέχνην, ὑπερφθαγγομένῳ
 ἐστὶ τὴν ἀνθρώπων φύσιν καὶ εὐχομένων μᾶλλον ἢ τὰ-
 ληθῇ λεγόντων·

2. δι FG. 9. γινομένην FG. 19. ἐὰν L. 22. τὰ ἄλλα V.
 24. λεγόμενόν Stephanus, γινόμενόν L. cf. p. 185 18. τε V. 25.
 ποδοκῆν Stephanus i. e. ὁ τι. 28. τῶν om V. 31. τῇ] τῶν L.

τοῖς γὰρ νόος ἐστὶν ἐπιχθονίων ἀνθρώπων
οἷον ἐπ' ἡμᾶρ ἄγχοι πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.

Λέγεται λέγειν ὅτι ἐξ ἐκείνων τῶν ἔργων καταλαμβά- 245
νεται ἡ περὶ τὸν βίον τέχνη ἅπερ ἀναγράφουσιν ἐν ταῖς
βίβλοις· ὧν πολλῶν καὶ παραπλησίων ἀλλήλοις "ὄντων·
ὀλίγα ἐκδήσομαι παραδείγματος χάριν. οἷον γοῦν ὁ αἰρε-
σαίρχης αὐτῶν Ζήνων ἐν ταῖς διατριβαῖς φησὶ περὶ παιδων
ἀγωγῆς ἄλλα τε ὅμοια καὶ τὰς "διαμερίζειν μηδὲν μάλ-
λον μηδὲ ἥσουν παιδικὰ ἢ μὴ παιδικά, μηδὲ θήλειαν ἢ
ἄρρενα· εὐ γάρ [ἐστι] παιδικοῖς ἄλλα ἢ μὴ παιδικοῖς, 10
οὐδὲ θηλείαις ἢ ἄρρεσιν, ἀλλὰ ταῦτά πρέπει τε καὶ προ-
ποντα ἐστίν." περὶ δὲ τῆς εἰς τοὺς γονεῖς ὁσιότητος ὁ 246
αὐτὸς ἀνὴρ φησιν εἰς τὰ περὶ τὴν Ἰσακσίην καὶ τὸν
Οἰδίποδα ὅτι οὐκ ἦν δεινὸν τρίβειν τὴν μητέρα. "καὶ εἰ
μὲν ἀσθενεῦσαν ἔταρον τι μέρος τοῦ σώματος τρίψας ταῖς 15
χερσὶν ὠφέλει, οὐδὲν αἰσχρόν· εἰ δὲ ἕτερα μέρη τρίψας
εὐφραίνων, ὀδυνομένην παύσας, καὶ παῖδας ἐκ τῆς μητρὸς
γενναίους ἐποίησεν, αἰσχρόν;" τούτοις δὲ ὁμογνωμονεῖ καὶ
ὁ Χρύσιππος· ἐν γοῦν τῇ πολιτείᾳ φησὶ "δοκεῖ δέ μοι
ταῦτα οὕτω διεξάγειν καθάπερ καὶ νῦν οὐ κακῶς περὶ 20
πολλοῖς εἰδίσταται, ὥστε καὶ τὴν μητέρα ἐκ τοῦ νιῶυ τενο-
ποιεῖσθαι καὶ τὸν πατέρα ἐκ τῆς θυγατρὸς καὶ τὸν ὁμο-
μήτριον ἐκ τῆς ὁμομητρίας." καὶ ἀνθρωποφαγεῖν ἐν ταῖς 247
αὐτοῖς συντάγμασι ἡμῶν ἐπεισάγει· φησὶ γοῦν "καὶ δὲν
τῶν ζώντων ἀποκοπῇ τι μέρος πρὸς τροφήν χρήσιμον, 25
μήτε κατορύττειν αὐτὸ μήτε ἄλλως ῥίπτειν, ἀναλίσκεω δὲ
αὐτό, ὅπως ἐκ τῶν ἡμετέρων ἕτερον μέρος γένηται." ἐν 248
δὲ τοῖς περὶ τοῦ καθήκοντος περὶ τῆς τῶν γονέων ταφῆς
ῥητικῆς φησὶν "ἀπογενομένων δὲ τῶν γονέων ταφαῖς χρη-
στέον ταῖς ἀπλουστάταις, ὡς ἂν τοῦ σώματος, καθάπερ 30
ὀνύχων ἢ ὀδόντων ἢ περιχῶν, οὐδὲν ὄντος πρὸς ἡμᾶς, καὶ

1. τοῖς] Od. 18 136.

3. τῶν om L.

8. διαμερίζων V.

10. ἄλλα om V: cf. p. F. 724.

16. ὠφέλει FG.

27. ἐκ om p. F. 725.

28. περὶ τοῦ καθήκοντος] apud Baguetum § 118.

οὐδὲν ἐπιστροφῆς ἢ πολυωρίας προσδοιμένων ἡμῶν τοιαύ-
της τινός. διὸ καὶ χρησίμων μὲν ὄντων τῶν κρεῶν τροφῇ
χρήσονται αὐτοῖς, καθάπερ καὶ τῶν ἰδίων μερῶν, οἷον
ποδὸς ἀποκοπέντος, ἐπέβαλλε χρῆσθαι αὐτῷ καὶ τοῖς παρα-
5 πλησίοις· ἀχρείων δὲ ὄντων ἢ κατορύξαντες ἐάσουσιν, ἢ
κατακαύσαντες τὴν τέφραν ἀφήσουσιν, ἢ μακρότερον ῥί-
ψαντες οὐδεμίαν αὐτῶν ἐπιστροφὴν ποιήσουσιν καθάπερ
249 "ὄνυχος ἢ τριχῶν." τοιαῦτα μὲν πλείστα ὅσα λέγουσιν οἱ
φιλόσοφοι· ἅπερ οὐκ ἂν τολμήσειαν διαπράττεσθαι, εἴγε
10 μὴ παρὰ Κύκλωψιν ἢ Λαιστρυγόσι πολιτεύοιντο. εἰ δὲ
τούτων μὲν ἀνενέργητοι παντάπασιν εἰσιν, αὐτὰ δὲ πράττουσι,
κοινὰ καὶ τῶν ἰδιωτῶν ἐστίν, οὐδὲν ἴδιον ἔργον ἐστὶ τῶν
ἔχειν ὑποπιεζομένων τὴν περὶ τὸν βίον τέχνην. εἰ οὖν
αἱ μὲν τέχναι πάντως ὀφείλουσιν ἐκ τῶν ἰδίων ἔργων κα-
15 ταλαμβάνεσθαι, οὐδὲν δὲ ἴδιον ἔργον ὁράται τῆς περὶ τὸν
βίον λεγομένης τέχνης, οὐ καταλαμβάνεται αὕτη. διόπερ
οὐδὲ διαβεβαιουῖσθαι περὶ αὐτῆς δύναται τις ὅτι ἐστὶν
ὑπαρκτή.

250 Καὶ μὴν εἰ γίνεται ἐν ἀνθρώποις ἡ περὶ τὸν βίον
x τέχνη, ἥτοι φύσει ἐγγίνεται αὐτοῖς ἢ διὰ μαθήσεως καὶ
διδασκαλίας. ἀλλ' εἰ μὲν φύσει, ἥτοι καθὸ εἰσὶν ἄνθρω-
ποι ἐγγίνονται ἂν αὐτοῖς ἡ περὶ τὸν βίον τέχνη, ἢ καθὸ
οὐκ εἰσὶν ἄνθρωποι. καθὸ μὲν οὖν οὐκ εἰσὶν ἄνθρωποι,
οὐδαμῶς· οὐδὲ γὰρ οὐκ εἰσὶν ἄνθρωποι. εἰ δὲ καθὸ
25 εἰσὶν ἄνθρωποι, πᾶσιν ἀνθρώποις ὑπῆρξεν ἂν ἡ φρόνησις,
ὥς πάντας εἶναι φρονίμους τε καὶ ἐναρέτους καὶ σοφούς.
251 φαύλους δὲ τοὺς πλείστους λέγουσιν. οὐκοῦν οὐδὲ καθὸ
εἰσὶν ἄνθρωποι ὑπάρξειεν ἂν αὐτοῖς ἡ περὶ τὸν βίον
τέχνη. οὐδὲ φύσει ἄρα. καὶ ἄλλως, ἐπειδὴ τὴν τέχνην
x οὐστημα ἐκ καταλήψεων εἶναι βούλονται συγγεγυμνασμέ-
των, διὰ πείρας τέ τινος καὶ μαθήσεως ἐμφαίνουσι μᾶλ-
λον ἀναλαμβάνεσθαι τὰς τε ἄλλας τέχνας καὶ ταύτην περὶ
252 τῆς ὁ λόγος. ἀλλ' οὐδὲ διδασκαλία καὶ μαθήσεσι ἀναλαμ-

1. οὐδὲ V.
ταλήψεων L.

4. ἐπέβαλε L.

18. ὑπαρκτική L.

30. ἐγκα-

βάνεται. ἵνα γὰρ ὑπόστασιν ἔχῃ ταῦτα, δεῖ τρία προωμο-
 λογήσθαι, τὸ διδασκόμενον πρᾶγμα, τὸν διδάσκοντα καὶ
 τὸν μαθηάγοντα, τὸν τρόπον τῆς μαθήσεως. οὐδὲν δὲ
 τούτων ὑφέστηκεν· οὐδὲ ἡ διδασκαλία ἄρα. "οἷον γοῦν 253
 τὸ διδασκόμενον ἦτοι ἀληθές ἐστιν ἢ ψεῦδος· καὶ εἰ μὲν
 ψεῦδος, οὐκ ἂν διδάσκοιτο· ἀνύπαρκτον γὰρ φαίνεται εἶναι
 τὸ ψεῦδος, ἀνυπαρκτων δὲ οὐκ ἂν εἴη διδασκαλία. ἀλλ' οὐδ'
 εἰ ἀληθές εἶναι λέγεται· ὅτι γὰρ ἀνύπαρκτόν ἐστι τὸ
 ἀληθές, ὑπεμνήσαμεν ἐν τοῖς περὶ κριτηρίου. εἰ οὖν
 μήτε τὸ ψεῦδος μήτε τὸ ἀληθές διδάσκεται, παρὰ δὲ ταῦτα 10
 διδακτὸν οὐδὲν ἐστιν (οὐ γὰρ δὴ τούτων ἀδιδάκτων ὄντων
 τοὺς ἀπόρους μόνους διδάσκειν ἔρει τις), οὐδὲν διδάσκε-
 ται. τὸ τε διδασκόμενον πρᾶγμα ἦτοι φαινόμενόν 254
 ἐστιν ἢ ἄδηλον. ἀλλ' εἰ μὲν φαινόμενόν ἐστιν, οὐκ ἔσται
 διδασκαλίας δεόμενον· τὰ γὰρ φαινόμενα πᾶσιν ὁμοίως 11
 φαίνεται. εἰ δὲ ἄδηλον, ἐπεὶ τὰ ἄδηλα διὰ τὴν ἀνεπίκρι-
 τον περὶ αὐτῶν διαφωνίαν ἀκατάληπτά ἐστιν, ὡς πολλάκις
 ὑπεμνήσαμεν, οὐκ ἔσται διδακτόν· ὁ γὰρ μὴ καταλαμ-
 βάνει τις, πῶς ἂν τοῦτο διδάσκειν ἢ μαθηάσκειν δύνατο;
 εἰ δὲ μήτε τὸ φαινόμενον μήτε τὸ ἄδηλον διδάσκεται, 20
 οὐδὲν διδάσκεται. ἔτι τὸ διδασκόμενον ἦτοι σῶμά 255
 ἐστιν ἢ ἀσώματον, ἐκάτερον δὲ αὐτῶν ἦτοι φαινόμενον ἢ
 ἀδηλούμενον οὐ δύναται διδάσκεσθαι κατὰ τὸν μικρῷ πρό-
 σθεν ἡμῖν εἰρημένον λόγον. οὐκ ἄρα διδάσκεται τι.
 πρὸς τούτοις ἦτοι τὸ ὃν διδάσκεται ἢ τὸ μὴ ὄν. τὸ μὲν 256
 οὖν μὴ ὄν οὐ διδάσκεται· εἰ γὰρ διδάσκεται τὸ μὴ ὄν,
 ἐπεὶ τῶν ἀληθῶν δοκοῦσιν εἶναι αἱ διδασκαλῖαι, ἀληθές
 ἔσται τὸ μὴ ὄν. ἀληθές δὲ ὄν καὶ ὑπάρξει· ἀληθές γὰρ
 εἶναι φαίνεται ὃ ὑπάρχει καὶ ἀντίκειται τινι. ἄτοπον δὲ ἐστὶ
 λέγειν ὑπάρχειν τὸ μὴ ὄν· οὐκ ἄρα διδάσκεται τὸ μὴ 30
 ὄν. ἀλλ' οὐδὲ τὸ ὄν. εἰ γὰρ διδάσκεται τὸ ὄν, ἦτοι καθὸ 257
 ὄν ἐστὶ διδάσκεται ἢ κατ' ἄλλο τι. ἀλλ' εἰ μὲν καθὸ ὄν
 ἐστὶ διδακτόν, τῶν ὄντων ἔσται, διὰ δὲ τοῦτο οὐδὲ δι-

1. προωμολογείσθαι V, προομολογείσθαι FG. 8. λέγεται om V.
 12. τοὺς ἀπορουμένους διδ. X. 33. [ἐστὶ διδακτόν] ἐστὶ διδάσκεται!

δακτόν· τὰς γὰρ διδασκαλίας ἐκ πινῶν ὁμολογουμένων
καὶ ἀδιδάκτων γίνεσθαι προσήκει. οὐκ ἄρα τὸ ὃν καθὸ
258 ὃν ἐστὶ διδακτόν ἐστιν. ἥ καὶ μὴν οὐδὲ κατ' ἄλλο τι. τὸ
γὰρ ὃν οὐκ ἔχει ἄλλο τι συμβεβηκὸς αὐτῷ ὃ μὴ ὃν ἐστιν,
ὥστε εἰ τὸ ὃν καθὸ ὃν ἐστὶν οὐ διδάσκεται, οὐδὲ κατ' ἄλλο
τι διδαχθήσεται· ἐκείνο γὰρ ὃ τι ποτέ ἐστι συμβεβηκὸς
αὐτῷ, ὃν ἐστιν. καὶ ἄλλως, εἴτε φαινόμενον εἴη τὸ ὃν ὃ
λέξουσιν διδάσκεισθαι, εἴτε ἀδηλον, ταῖς εἰρημέναις ἀπορίαις
ὑποπίπτει διδάκτον εἶναι. εἰ δὲ μήτε τὸ ὃν διδάσκεται
10 μήτε τὸ μὴ ὃν, οὐδὲν ἐστὶ τὸ διδασκόμενον.

259 Συμπεριτρέπεται μὲν οὖν τούτῳ ὃ τε διδάσκων καὶ
ὁ μανθάνων, οὐδὲν δὲ ἥτερον καὶ κατὰ ἰδίαν ἀποροῦνται.
ἥτοι γὰρ ὁ τεχνίτης τὸν τεχνίτην διδάσκει ἢ ὁ ἄτεχνος
τὸν ἄτεχνον ἢ ὁ ἄτεχνος τὸν τεχνίτην ἢ ὁ τεχνίτης τὸν
15 ἄτεχνον. ὁ μὲν οὖν τεχνίτης τὸν τεχνίτην οὐ διδάσκει·
οὐδέτερος γὰρ αὐτῶν, καθὸ ἐστὶ τεχνίτης, δαίται μαθή-
σεως. ἀλλ' οὐδὲ ὁ ἄτεχνος τὸν ἄτεχνον, ὥσπερ οὐδὲ τυ-
φλὸν ὁδηγεῖν δύναται τυφλός. οὐδὲ ἄτεχνος τὸν τεχνίτην
260 γελοῖον γάρ. λείπεται λέγειν ὅτι ὁ τεχνίτης τὸν ἄτεχνον
καὶ αὐτὸ τῶν ἀδυνάτων ἐστίν. ὅπως γὰρ ὑποστήναι
τεχνίτην ἀδύνατον εἶναι λέγεται, ἐπεὶ μήτε αὐτοφύως τις
καὶ ἅμα τῷ γενέσθαι τεχνίτης ὑφιστάμενος βλέπεται μήτε
ἐξ ἀτέχνου γίνεται τις τεχνίτης. ἥτοι γὰρ ἐν θεωρημα
καὶ μία κατάληψις δύναται ποιῆσαι τὸν ἄτεχνον τεχνίτην
261 ἢ οὐδαμῶς. ἀλλ' εἰ μὲν κατάληψις μία τὸν ἄτεχνον τεχνί-
την ἀπεργάζεται, πρῶτον μὲν ἐνέσται λέγειν ὅτι οὐκ ἐστὶ
σύστημα ἐκ καταλήψεων ἢ τέχνη· ὁ γὰρ μηδὲν ὅπως
εἰδώς, εἰ ἐν θεωρημα διδαχθεῖη τέχνης, τεχνίτης ἂν οὕτω
λέγοιτο εἶναι. εἰτα καὶ ἐὰν λέγῃ τις ὡς ὁ τινὰ θεωρή-
30 ματα τέχνης ἀνειληφώς καὶ προσδεόμενος ἐνός ἐτι καὶ
διὰ τοῦτο ὦν ἄτεχνος, ἂν τὸ ἐν ἐκείνο προσλάβῃ, τεχνίτης
ἐξ ἀτέχνου ἀποτελεῖται ἥ ἐκ καταλήψεως μιᾶς, ἀποκληρω-
262 τικὸν λέξει. ἐπὶ γὰρ τῶν κατὰ μέρος οὐκ ἂν δύναίτο δεῖξαι

2. καθὸ ὃν om V.
33. δύναίτο om V.

27. ἐγκαταλήψεων L.

29. λέγει L.

τινα ἄτεχνον μὲν ἔτι, τεχνίτην δὲ ἐσόμενον ἐὰν ἔν τι
 θεωρήματα προσλάβῃ· οὐ γὰρ δήπου τὴν ἐξαρίθμησην τῶν
 θεωρημάτων ἐκείτης τέχνης ἐπίσταται τις, ὥστε ἀπαρί-
 θμυσάμενος τὰ ἐγνωσμένα θεωρήματα, πόσα λείπεται
 πρὸς τὸν πλήρη τῶν θεωρημάτων τῆς τέχνης ἀριθμὸν⁵
 εἰπεῖν ἔχειν. οὐκοῦν ἐνὸς θεωρήματος γνώσις οὐ ποιεῖ
 τὸν ἄτεχνον τεχνίτην. εἰ δὲ τοῦτό ἐστιν ἀληθές, ἐπεὶ μὴ²⁶³
 πάντα ἀθρόως τὰ θεωρήματα τῶν τεχνῶν ἀναλαμβάνει
 τις, ἀλλ' εἴπερ ἄρα, καθ' ἓν ἕκαστον, ἵνα τις καὶ τοῦτο
 καθ' ὑπόθεσιν διδῶ, ὃ κατὰ ἓν θεωρήματα τῆς τέχνης ἀνα-¹⁰
 λαμβάνειν λεγόμενος οὐκ ἂν τεχνίτης γένοιτο· ὑπεμι-
 μνήσκομεν γὰρ ὅτι οὐ δύναται θεωρήματος ἐνὸς γνώσις
 τὸν ἄτεχνον ποιῆσαι τεχνίτην. οὐδὲ ἐξ ἀτέχνου τοίνυν
 γίνεται τις τεχνίτης. ὥστε καὶ διὰ ταῦτα φαίνεται ἀνυ-
 πόστατος εἶναι ὁ τεχνίτης. διὰ δὲ τοῦτο καὶ ὁ διδάσκων.¹⁵
 ἀλλ' οὐδὲ ὁ μανθάνειν λεγόμενος, ἄτεχνος ὢν, δύναται²⁶⁴
 τὰ τῆς τέχνης θεωρήματα, ἧς ἐστὶν ἄτεχνος, μανθάνειν
 τε καὶ καταλαμβάνειν. ὥς γὰρ ὁ ἐκ γενετῆς πηρός, εἰς
 ὅσον ἐστὶ πηρός, οὐκ ἂν λάβοι χρωμάτων ἀντίληψιν, οὐδὲ
 ὁ ἐκ γενετῆς κωφὸς ὁμοίως φωνῆς, οὕτως οὐδὲ ὁ ἄτεχνος²⁰
 καταλάβοι ἂν τὰ τῆς τέχνης θεωρήματα ἧς ἐστὶν ἄτεχνος.
 καὶ γὰρ ἂν οὕτως ὁ αὐτὸς εἴη τεχνίτης τε καὶ ἄτεχνος
 τῶν αὐτῶν, ἄτεχνος μὲν ἐπεὶ οὕτως ὑπόκειται, τεχνίτης
 δὲ ἐπεὶ κατάληψιν ἔχει τῶν τῆς τέχνης θεωρημάτων.
 ὥστε οὐδὲ ὁ τεχνίτης τὸν ἄτεχνον διδάσκει. εἰ δὲ μήτε ὁ²⁶⁵
 τεχνίτης τὸν τεχνίτην διδάσκει μήτε ὁ ἄτεχνος τὸν ἄτεχνον
 μήτε ὁ ἄτεχνος τὸν τεχνίτην μήτε ὁ τεχνίτης τὸν ἄτεχνον,
 παρὰ δὲ ταῦτα οὐδὲν ἔστιν, οὔτε ὁ διδάσκων ἔστιν οὔτε
 ὁ διδασκόμενος.

Μὴ ὄντος δὲ μήτε τοῦ μανθάνοντος μήτε τοῦ διδά-³⁰
 σκοντος καὶ ὁ τρόπος τῆς διδασκαλίας παρέλκει· οὐδὲν²⁶⁶
 δὲ ἦτον καὶ διὰ τούτων ἀπορείται. ὁ γὰρ τρόπος τῆς
 διδασκαλίας ἦτοι ἐναργεῖα γίνεται ἢ λόγῳ· οὔτε δὲ ἐναρ-

18. ις V. 19. οὐκ ἀναλάβοι L. 21. ἡ B. 24. τῆς om V.
 33. ἐναργεῖα utrobique GV.

γεία γίνεται οὔτε λόγῳ, καθάπερ παραστήσομεν· οὐδὲ ὁ
 τρόπος ἄρα τῆς μαθήσεώς ἐστιν εὐπορος. ἐναργεία μὲν
 οὖν οὐ γίνεται διδασκαλία, ἐπεὶ τῶν δεικνυμένων ἐστὶν ἡ
 ἐνάργεια. τὸ δὲ δεικνύμενον πᾶσιν ἐστὶ φαινόμενον· τὸ
 δὲ φαινόμενον, ἧ φαίνεται, πᾶσιν ἐστὶ ληπτόν· τὸ δὲ
 κοινῶς πᾶσι ληπτὸν ἀδίδακτον· οὐκ ἄρα τι ἐναργεία δι-
 267 δακτόν ἐστιν. καὶ μὴν οὐδὲ λόγῳ διδάσκεται τι. οὗτος
 γὰρ ἤτοι σημαίνει τι ἢ οὐδὲν σημαίνει. ἀλλὰ μηδὲν μὲν
 σημαίνων οὐδὲ ἔσται τινὸς διδασκαλικός. εἰ δὲ σημαίνει
 10 τι, ἤτοι φύσει σημαίνει τι ἢ θέσει. καὶ φύσει μὲν οὐ
 σημαίνει διὰ τὸ μὴ πάντας πάντων ἀκούοντας συνιέναι,
 268 οἷον Ἑλλήνας βαρβάρων καὶ βαρβάρους Ἑλλήνων. θέσει
 δὲ εἰ σημαίνει, δηλὸν ὥς οἱ μὲν προκατεληφότες καθ' ὧν
 αἱ λέξεις εἰσὶ τεταγμέναι ἀντιλήψονται τούτων, οὐκ ἐξ
 15 αὐτῶν διδασκόμενοι ἅπερ ἡγνόουν, ἀλλὰ ἀναμιμνησκόμενοι
 καὶ ἀνανεούμενοι ταῦτα ἅπερ ἡδισαν, οἱ δὲ χρῆζοντες τῆς
 τῶν ἀγνοουμένων μαθήσεως, καὶ μὴ εἰδότες καθ' ὧν εἰσὶν
 269 αἱ λέξεις τεταγμέναι, οὐθενὸς ἀντίληψιν ἔχουσιν. διόπερ
 οὐδὲ ὁ τρόπος τῆς μαθήσεως ὑποστήναι δύνατο ἂν. καὶ
 20 γὰρ ὁ διδάσκων κατάληψιν τῶν θεωρημάτων τῆς διδασκο-
 μένης τέχνης ἐμποιεῖν ὀφείλει τῷ μανθάνοντι, ἵνα οὕτως
 ἐκεῖνος τὸ σύστημα τούτων καταλαβὼν τεχνίτης γένηται.
 οὐδὲν δὲ ἐστὶ κατάληψις, ὥς ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ὑπεμνή-
 σαμεν· οὐκοῦν οὐδὲ ὁ τρόπος τῆς διδασκαλίας ὑφιστάναί
 25 δύναται. εἰ δὲ μήτε τὸ διδασκόμενον ἐστὶ μήτε ὁ διδά-
 स्कων καὶ ὁ μανθάνων μήτε ὁ τρόπος τῆς μαθήσεως, οὔτε
 μάθησις ἐστὶν οὔτε διδασκαλία.

270 Ταῦτα μὲν οὖν κοινότερον ἐπιτελείρηται περὶ μαθή-
 σεως καὶ διδασκαλίας· ἔνεστι δὲ ἀπορεῖν οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς
 30 λεγομένης περὶ τὸν βίον εἶναι τέχνης. οἷον γοῦν τὸ μὲν
 διδασκόμενον πρᾶγμα, τουτέστι τὴν φρόνησιν, ἀνυπόστα-
 τον ἰδεῖξάμεν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν· ἀνυπόστατος δὲ ἐστὶ

2 et 6. ἐνεργεία GV.
30. τὸν om V.

4. ἐνεργεια GV.

8. μὲν om L.

καὶ ὁ διδάσκων καὶ ὁ μανθάνων. ἤτοι γὰρ ὁ φρόνιμος
 τὸν φρόνιμον διδάξει τὴν περὶ τὸν βίον τέχνην ἢ ὁ ἄφρων
 τὸν ἄφρονα ἢ ὁ ἄφρων τὸν φρόνιμον ἢ ὁ φρόνιμος τὸν
 ἄφρονα· οὐδεὶς δὲ τούτων οὐδένα διδάσκει· οὐκ ἄρα δι-
 δάσκεται ἡ περὶ τὸν βίον εἶναι λεγομένη τέχνη. καὶ περὶ 271
 μὲν τῶν "ἄλλων ἴσως περιετὸν καὶ λέγειν· εἰ δὲ ὁ φρόνι-
 μος τὸν ἄφρονα διδάσκει τὴν φρόνησιν, ἢ δὲ φρόνησις
 ἐπιστήμη ἐστὶν ἀγαθῶν καὶ κακῶν καὶ οὐθ' ἑτέρων, ὁ ἄφρων
 μὴ ἔχων τὴν φρόνησιν ἄγνοϊαν ἔχει τῶν ἀγαθῶν καὶ κα-
 κῶν καὶ οὐθ' ἑτέρων, ἄγνοϊαν δὲ τούτων ἔχων πάντως δι- 10
 δάσκοντος αὐτὸν τοῦ φρονίμου τὰ ἀγαθὰ καὶ κακὰ καὶ
 οὐθ' ἑτέρα ἀκούσεται μόνον τῶν λεγομένων, οὐ γνώσεται
 δὲ ταῦτα. εἰ γὰρ ἀντιλαμβάνοιτο αὐτῶν ἐν ἀφροσύνῃ κα-
 θιστάς, ἔσται καὶ ἡ ἀφροσύνη τῶν τε ἀγαθῶν καὶ κακῶν
 καὶ οὐθ' ἑτέρων θεωρητικὴ. οὐχὶ δὲ γε τούτων κατὰ αὐτοὺς 272
 ἡ ἀφροσύνη θεωρητικὴ καθίστηται, ἐπεὶ ὁ ἄφρων ἔσται
 φρόνιμος. ὁ ἄρα ἄφρων οὐκ ἀντιλαμβάνεται τῶν ὑπὸ τοῦ
 φρονίμου λεγομένων ἢ πραττομένων κατὰ τὸν τῆς μαθή-
 σεως λόγον. μὴ ἀντιλαμβανόμενος δὲ οὐκ ἂν διδάσκοιτο
 ὑπὲρ αὐτοῦ, ἄλλως τε καὶ ἐπεὶ μῆτε ἐναργεῖα μῆτε διὰ λόγου
 δύναται διδάσκεισθαι, καθὰ προειρηκάμεν. πλὴν ἄλλ' εἰ
 μῆτε διὰ μαθήσεως καὶ διδασκαλίας ἐγγίνεται τινι ἡ περὶ
 τὸν βίον λεγομένη τέχνη μῆτε φύσει, ἀνεύρατός ἐστιν ἡ
 παρὰ τοῖς φιλοσόφοις θρυλουμένη τέχνη περὶ τὸν βίον.

Εἰ μέντοι καὶ δοίη τις ἐκ πολλοῦ τοῦ περιόντος ἐγγί- 273
 νεσθαι τινι τὴν ὄνειροπολουμένην τέχνην περὶ τὸν βίον,
 βλαβερὰ καὶ ταραχῆς αἰτία φανήσεται μᾶλλον τοῖς ἔχουσιν
 αὐτὴν ἢ ὠφέλιμος. αὐτίκα γοῦν, ἵνα παραδείγματος ἕνεκεν
 ὀλίγα ἀπὸ πολλῶν εἰπωμεν, ὠφελεῖν ἂν δοκοίη τὸν σοφὸν
 ἢ περὶ τὸν βίον τέχνη ἐγκράτειαν αὐτῷ παρεχομένη ἐν 20
 ταῖς πρὸς τὸ καλὸν ὁρμαῖς καὶ ἐν ταῖς ἀπὸ τοῦ κακοῦ
 ἀφορμαῖς. ὁ οὖν λεγόμενος κατ' αὐτοὺς ἐγκρατής σοφὸς 274

5. εἶναι om V: cf. infra v. 23.
 unde sumpsi quod FG deerat τῆς.
 λουμένη FG.

18. τῆς μαθήσεως] τησεως VX,
 21. καθάπερ FG. 24. θρυλ-

ἤτοι κατὰ τοῦτο λέγεται ἐγκρατὴς καθόσον ἐν οὐδεμίᾳ γί-
 νεται ὀρμῇ τῇ πρὸς τὸ κακὸν καὶ ἀφορμῇ τῇ ἀπὸ τοῦ
 ἀγαθοῦ, ἣ καθόσον εἶχε μὲν φαύλας ὀρμας καὶ ἀφορμάς,
 275 περιεκράτει δὲ αὐτῶν τῷ λόγῳ. ἀλλὰ κατὰ μὲν τὸ μὴ
 εἶναι γίνεσθαι ἐν φαύλαις κρίσεις οὐκ ἂν εἶη ἐγκρατὴς· οὐ
 γὰρ κρατῇσει οὐδ' οὐκ ἔχει. καὶ ὡς οὐκ ἂν εἴποι τις τὸν
 εὐνούχον ἐγκρατῇ πρὸς ἀφροδίσια καὶ τὸν κακοστομαχοῦντα
 πρὸς ἐδουμάτων ἀπόλαυσιν (οὐδ' ὅλως γὰρ ἐπιζήτησις
 αὐτοῖς γίνεται τῶν "τοιούτων, ἵνα καὶ ἐγκρατῶς κατεξα-
 10 ναστώσι τῆς ἐπιζητήσεως), τῷ αὐτῷ τρόπῳ οὐδὲ τὸν σοφὸν
 ἐγκρατῇ ῥητέον διὰ τὸ μὴ φύεσθαι ἐν αὐτῷ πάθος οὐ
 276 ἔσται ἐγκρατὴς. εἰ δὲ κατὰ τοῦτο ἀξιόσουσιν αὐτὸν ὑπάρ-
 χειν ἐγκρατῇ καθόσον γίνεται μὲν ἐν φαύλαις κρίσεις
 περιγίνεται δὲ αὐτῶν τῷ λόγῳ, πρῶτον μὲν δώσουσιν ὅτι
 15 οὐδὲν ὠφέλησεν αὐτὸν ἡ φρόνησις, ἀκμὴν ἐν ταραχαῖς
 ὄντα καὶ βοηθείας δεόμενον, εἶτα καὶ κακοδαιμονέστατος
 τῶν φαύλων λεγομένων εὐρίσκεται. εἰ μὲν γὰρ ὀρμῇ ἐπὶ
 τι, πάντως ταράσσεται, εἰ δὲ περιεκράτει τῷ λόγῳ, συνέχει
 ἐν αὐτῷ τὸ κακόν, καὶ διὰ τοῦτο μᾶλλον ταράσσεται τοῦ
 277 φαύλου δεινίου μηκέτι τοῦτο πάσχοντος· εἰ μὲν γὰρ ὀρμῇ,
 ταράσσεται, εἰ δὲ τυγχάνει τῶν ἐπιθυμιῶν, παύεται τῆς
 ταραχῆς. οὐ τοίνυν ἐγκρατὴς γίνεται ὅσον ἐπὶ τῇ φρο-
 νήσει ὁ σοφός· ἡ εἴπερ γίνεται, πάντων ἀνθρώπων ἐστὶ
 κακοδαιμονέστατος, ὥστε οὐκ ὠφέλειαν ἀλλὰ ταραχὴν αὐτῷ
 280 μεγίστην ἡ περὶ τὸν βίον παρέσχε τέχνη. ὅτι δὲ ὁ νομί-
 ζων ἔχειν τὴν περὶ τὸν βίον τέχνην καὶ δι' αὐτῆς ἐπε-
 γνωκῆναι εἶνα τέ ἐστιν ἀγαθὰ ὡς πρὸς τὴν φύσιν καὶ εἶνα
 φαῦλα, ταράσσεται σφόδρα καὶ τῶν ἀγαθῶν αὐτῷ παρόν-
 των καὶ τῶν κακῶν, ἐν τοῖς ἐμπροσθεν ὑπεμνήσαμεν.
 278 λεκτέον οὖν ὅτι εἰ μήτε ἡ τῶν ἀγαθῶν τε καὶ κακῶν καὶ
 ἀδιαφόρων ὑπόστασις ὁμολογεῖται, ἢ τε περὶ τὸν βίον
 τέχνη τάχα μὲν καὶ ἀνυπόστατός ἐστιν, εἰ δὲ καὶ ὑφυστά-
 ναι δοδεῖη καθ' ὑπόθεσιν, οὐδεμίαν ὠφέλειαν τοῖς ἔχου-

σιν αὐτὴν παρέχει, τούναντίον δὲ ταραχὰς αὐτοῖς ἐμποιοῖ
μεγίστας, μάτην ὠφρυνῶσθαι δοκοῖεν ἂν οἱ δογματικοὶ πᾶν
τῷ λεγομένῳ ἡθικῷ μέρει τῆς καλουμένης φιλοσοφίας.

Τοσαῦτα καὶ περὶ τοῦ ἡθικοῦ τόπου συμμετρως ὥς 279
ἐν ὑποτυπώσεις διελθόντες, ἐνταῦθα περιγράφομεν καὶ
τὸ τρίτον σύνταγμα καὶ τὸ πᾶν τῶν Πυρρωνείων ὑποτυ-
πώσεων σπουδασμα, ἐκείνο ἐπαιπόντες. "ὁ σκεπτικὸς διὰ 280
τὸ φιλάνθρωπος εἶναι τὴν τῶν δογματικῶν οἴησιν τε καὶ
προπέτειαν κατὰ δύναμιν ἰᾶσθαι λόγῳ βούλεται. καθάπερ
οὖν οἱ τῶν σωματικῶν παθῶν ἰατροὶ διάφορα κατὰ μέγε-
θος ἔχονσι βοηθήματα, καὶ τοῖς μὲν σφοδρῶς πεπονθόσι
τὰ σφοδρὰ τούτων προσάγουσι τοῖς δὲ κούφως τὰ κούφω-
τερα, καὶ ὁ σκεπτικὸς οὕτως διαφόρους ἔρωτᾷ [καὶ] κατὰ
ἰσχυρὸν λόγους, καὶ τοῖς μὲν ἐμβριθείσι καὶ εὐτόνως ἀνα- 281
σκευάζειν δυναμένοις τὸ τῆς οἴησεως τῶν δογματικῶν πᾶ-
θος ἐπὶ τῶν σφόδρα τῇ προπετείᾳ κακωκωμένων χρήται,
τοῖς δὲ κούφοτέροις ἐπὶ τῶν ἐπιπόλαιον καὶ εὐίατον ἐχόν-
των τὸ τῆς οἴησεως πάθος καὶ ὑπὸ κούφοτέρων πιθανο-
τήτων ἀνασκευάζεσθαι δυναμένων. διόπερ ὅτε μὲν ἐμ-
βριθεῖς ταῖς πιθανότησιν ὅτε δὲ καὶ ἀμαυροτέρους φαι-
νομένους οὐκ ὀκνεῖ λόγους συνερωτᾷν ὁ ἀπὸ τῆς σκέψεως
ὀρμώμενος, ἐπίτηδες, ὥς ἀρκοῦντας αὐτῷ πολλάκις πρὸς
τὸ ἀνύειν τὸ προκείμενον.

1. τὸ ἐναντίον FG.

15. οἰκήσεις V.

16. σφοδρὰ V.

ΣΕΞΤΟΥ ΕΜΠΕΙΡΙΚΟΥ

ΠΡΟΣ ΔΟΓΜΑΤΙΚΟΥΣ.

Ο μὲν καθάλου τῆς σκεπτικῆς δυνάμεως χαρακτηρ μετα-
 τῆς προσηκούσης ἐξεργασίας ὑποδίδειται, τὰ μὲν παραγου-
 μένως τὰ δὲ καὶ κατὰ διορισμὸν τῶν παρακειμένων φιλο-
 σοφιῶν ἐκτυπωθεῖς· ἀπολαίπεται δὲ ἐξῆς καὶ τὴν ἐπὶ τῶν
 κατὰ μέρος αὐτοῦ χρήσιν διδάσκειν εἰς τὸ μῆτε ἰδίᾳ περὶ
 τῶν πραγμάτων σκεπτομένους μῆτε τοῖς δογματικοῖς ἀν-
 ταίροντας ῥαδίως προπίπτειν. ἀλλ' ἐπεὶ ποικίλον τι χρῆμα 2
 φιλοσοφία, δεήσει πρὸς τὸ κατὰ τάξιν καὶ ὁδῷ ζητεῖν ἐκα-
 στον ὀλίγα περὶ τῶν ταύτης μερῶν διαλαβεῖν. αὐτίκα γάρ
 οἱ μὲν μονομερῇ δοκοῦσιν αὐτὴν ὑποτεθεῖσθαι οἱ δὲ δι- 10
 μερῇ τινὲς δὲ τριμερῇ, καὶ τῶν ἔν μέρους ὑποσησαμένων
 οἱ μὲν τὸ φυσικὸν οἱ δὲ τὸ ἡθικὸν ἄλλοι δὲ τὸ λογικὸν
 ὑπεστήσαντο, καὶ ὡσαύτως τῶν κατὰ δυάδα διαιρούντων 3
 οἱ μὲν εἰς τὸ φυσικὸν καὶ τὸ λογικὸν διελον, οἱ δὲ εἰς
 τὸ φυσικὸν καὶ ἡθικὸν, οἱ δὲ εἰς τὸ λογικὸν καὶ ἡθικὸν· 15
 οἱ μὲν γὰρ εἰς τρία διαιροῦντες συμφώνως εἰς τὸ φυσικὸν 4
 καὶ λογικὸν καὶ ἡθικὸν διηγήκασιν. φυσικὸν μὲν οὖν 5
 μόνον ὑπεστήσαντο μέρος Θαλῆς τε καὶ Ἀναξίμενης καὶ
 Ἀναξίμανδρος Ἐμπεδοκλῆς τε καὶ Παρμενίδης καὶ Ἡρά-
 κλειτος, ὃν Θαλῆς μὲν καὶ Ἀναξίμενης καὶ Ἀναξίμαν- 20
 δρος κατὰ πάντας καὶ ἀναμφιλέκτως, ὁ δὲ Ἐμπεδοκλῆς
 καὶ Παρμενίδης ἔτι δὲ Ἡράκλειτος οὐ κατὰ πάντας.
 Ἐμπεδοκλείᾳ μὲν γὰρ ὁ Ἀριστοτέλης φησὶ πρῶτον ζήτη- 6
 ρικὴν κακινῆκναι, ἥς ἀντίστροφον εἶναι τὴν διαλεκτικὴν,
 "τοντέστιν ἰσοστροφον, διὰ τὸ περὶ τὴν αὐτὴν ὕλην στρέ- 25
 φεσθαι, ὡς καὶ ἀντίθειον ὁ ποιητὴς ἔφη τὸν Ὀδυσσεά,

1. δ} ή C.
macher p. 352.

3. φιλοσόφων L.

19. Ἡράκλειτος] cf. Schlefer-

ὅπερ ἦν λαόθεν· Παρμενίδης δὲ οὐκ ἂν δόξαι τῆς δια-
 7 λεκτικῆς ἀπειρώς ἔχειν, ἐπεὶ περ πάλιν Ἀριστοτέλης τὸν
 γνώριμον αὐτοῦ Ζήνωνα διαλεκτικῆς ἀρχηγὸν ὑπέστηφεν.
 ἐζητεῖτο δὲ καὶ περὶ Ἡρακλείτου, εἰ μὴ μόνον φυσικός
 8 ἐστὶν ἀλλὰ καὶ ἡθικός φιλόσοφος. πλὴν οἱ μὲν τοῦ φυσι-
 κοῦ μέρους προστάντες εἰσὶν οἷδε, τοῦ δὲ ἡθικοῦ μόνου
 ἐπεμελεῖτο Σωκράτης κατὰ γε τοὺς ἄλλους αὐτοῦ γνωρί-
 μους, εἶγε καὶ ὁ Ξενοφῶν ἐν τοῖς ἀπομνημονεύμασι ῥη-
 τῶς φησὶν ἀπαρνεῖσθαι αὐτὸν τὸ φυσικόν· ὡς ὑπὲρ ἡμᾶς
 10 καθεστηκός καὶ μόνον σχολάζειν τῷ ἡθικῷ ὡς πρὸς ἡμᾶς
 ὄντι. τοιοῦτον αὐτὸν οἶδε καὶ ὁ Τίμων, ἐν οἷς φησὶν

ἐκ δ' ἄρα τῶν ἀπέκλινε λαοξόδος ἐννομολέσχης,
 τοὔτέστιν ἀπὸ τῶν φυσικῶν ἐπὶ τὴν ἡθικὴν θεωρίαν· διὸ
 καὶ ἐννομολέσχης προσέθηκεν, ἅτε τοῦ ἡθικοῦ μέρους ὄν-
 9 τος τοῦ περὶ νόμων διαλέγεσθαι. ὁ μὲν γάρ Πλάτων
 παντὸς μέρους φιλοσοφίας αὐτῷ μεταδίδωσιν, τοῦ μὲν λο-
 γικοῦ παρόσον περὶ ὄρων καὶ διαιρέσεων καὶ ἐτυμολογίας
 παρεισῆγκται ζητῶν, ἅπερ ἐστὶ λογικά, τοῦ δὲ ἡθικοῦ ὅτι
 10 περὶ ἀρετῆς καὶ πολιτείας καὶ νόμων διασκέπτεται, τοῦ
 20 δὲ φυσικοῦ ὅτι καὶ περὶ κόσμου τι καὶ ὅτι περὶ ζωογονίας
 καὶ ψυχῆς πεφιλοσόφηκεν. ἐνθεν καὶ ὁ Τίμων αἰτιαται
 τὸν Πλάτωνα ἐπὶ τῷ οὕτω καλλωπίζειν τὸν Σωκράτην
 πολλοῖς μαθήμασιν· ἥ γάρ φησι τὸν οὐκ ἐθέλοντα μεῖναι
 11 ἡθολόγον. δοκοῦσι δὲ κατὰ τινὰς καὶ οἱ ἀπὸ τῆς Κυρή-
 25 νης μόνον ἀσπάζεσθαι τὸ ἡθικὸν μέρος, παραπέμπειν δὲ
 τὸ φυσικόν καὶ τὸ λογικόν ὡς μηδὲν πρὸς τὸ εὐδαιμόνως
 βιοῦν συνεργοῦντα. καίτοι περιτρέπεσθαι τούτους ἐνιοί
 νενομίκασιν ἐξ ὧν τὸ ἡθικὸν διαιροῦσιν εἰς τε τὸν περὶ
 τῶν αἰρετῶν καὶ φευκτῶν τόπον καὶ εἰς τὸν περὶ τῶν
 30 παθῶν καὶ ὅτι εἰς τὸν περὶ τῶν πράξεων καὶ ἡθῶν τὸν
 περὶ τῶν αἰτίων καὶ τελευταῖον εἰς τὸν περὶ τῶν πίστεων·

6. μόνος CRV. de re cf. Krisch. p. 207. 10. καθεστηκώς C et
 pr B. μόνος CR. 11. τοιοῦτον δ' αὐτὸν FGv. 17. ὄρον V.
 22. τὸ C. 23. ἥ CRV. 29. τόπον om L, versioni intulit Fabricius.

ἐν τούτοις γὰρ ὁ περὶ αἰτίων τόπος, φασίν, ἐκ τοῦ φυσικοῦ μέρους ἐνύχχανεν, ὁ δὲ περὶ πίστεων ἐκ τοῦ λογικοῦ. καὶ Ἀρίστων δὲ ὁ Χίσις οὐ μένον, ὡς φασί, παρηγείται τὴν 12
 τε φυσικὴν καὶ λογικὴν θεωρίαν διὰ τὸ ἀνωφελες καὶ πρὸς
 κακοῦ τοῖς φιλοσοφοῦσιν ὑπάρχειν, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἡθικοῦ 1
 τόπους τινας συμπεριέγραφεν, καθάπερ τὸν τε παραινε-
 τικὸν καὶ τὸν ὑποθετικὸν τόπον· τούτους γὰρ εἰς τίτθας
 καὶ παιδαγωγοὺς πίπτειν, ἀρκεῖν δὲ πρὸς τὸ μακαριῶς
 βιώναι τὸν οἰκιστοῦντα μὲν πρὸς ἀρετὴν λόγον, ἀπαλλο-
 τριοῦντα δὲ κακίας, κατατρέχοντα δὲ τῶν μεταξὺ τούτων, 10
 περὶ ᾧ οἱ πολλοὶ πτοηθέντες κακοδαιμονοῦσιν. περὶ δὲ 13
 τὸ λογικὸν κατηνέχθησαν μέρος οἱ περὶ Πανθοίδην καὶ
 Ἀλεξίνον καὶ Εὐβουλίδην καὶ Βρύσωνα Διονυσόδωρόν τε
 καὶ Εὐθύδημον [Θούριοι, ὧν μέμνηται " καὶ ὁ Πλάτων
 ἐν τῷ Εὐθύδημῳ]. τῶν δὲ διμερῇ τὴν φιλοσοφίαν 14
 ὑποσθησαμένων Ξενοφάνης μὲν ὁ Κολοφώνιος τὸ φυσικὸν
 ᾅμα καὶ λογικόν, ὡς φασί τινες, μετήρχετο, Ἀρχέλαος δὲ
 ὁ Ἀθηναῖος τὸ φυσικὸν καὶ ἡθικόν· μεθ' οὗ τινες καὶ
 τὸν Ἐπίκουρον τάττουσιν ὡς καὶ τὴν λογικὴν θεωρίαν
 ἐκβάλλοντα. ἄλλοι δὲ ἦσαν οἳ φασὶ μὴ κοινῶς αὐτὸν τὴν 15
 λογικὴν παρηγῆσθαι, μόνην δὲ τὴν τῶν στωικῶν, ὥστε
 δυνάμει τριμερῇ πάλιν ἀπολείπειν τὴν φιλοσοφίαν. ἀνα-
 φέρεται δὲ ὑπὸ τινων δόξα, καθὼ καὶ ὁ Σωτίων μεμαρτύ-
 ρηκεν, εἰς τοὺς ἀπὸ τῆς Κυρήνης ὡς λέγοντας ἡθικόν τι
 καὶ λογικὸν φιλοσοφίας εἶναι μέρος. πλὴν οὗτοι μὲν 16
 ἑλλειπῶς ἀνестράφηται δοκοῦσιν, ἐντελέστερον δὲ παρὰ τού-
 τους οἱ εἰπόντες τῆς φιλοσοφίας τὸ μὲν τι εἶναι φυσικὸν
 τὸ δὲ ἡθικὸν τὸ δὲ λογικόν· ὧν δυνάμει μὲν Πλάτων
 ἐστὶν ἀρχηγός, περὶ πολλῶν μὲν φυσικῶν [περὶ] πολλῶν
 δὲ ἡθικῶν οὐκ ὀλίγων δὲ λογικῶν διαλεχθεῖς· ῥητότατα 20

2. ἐκ om L. 3. δὲ om CR. 5. φιλοσόφοις CR. 7. τίτθασον
 VX, τίτθας ἂν C^{FR}. de loquendi ratione cf. Lehrsum Arist. stud. p. 210.
 8. ἀρκεῖσθαι L. 10. τὸν CR. 13. βρύσωνα CR. 17. ἀρχικός V.
 19. καὶ] καὶ αὐτὸν? 20. εἰσὶν? 21. μόνης C. 26. ἀναστρά-
 φθαι C.

- δὲ οἱ περὶ τὸν Ξενοκράτην καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ περιπάτου εἶ-
 17 δὲ οἱ ἀπὸ τῆς στοᾶς ἔχονται τῆσδε τῆς διαιρέσεως. ἐνθένδε
 ἀπιθάνως ὁμοιοῦσι τὴν φιλοσοφίαν παγκάρπῳ ἁλῶν, ἵνα
 τῇ μὲν ὑψηλότητι τῶν φυτῶν εἰκάζεται τὸ φυσικόν, τῷ
 18 δὲ γοστίμῳ τῶν "καρπῶν τὸ ἡθικόν, τῇ δὲ ὀχυρότητι τῶν
 τειχῶν τὸ λογικόν. οἱ δὲ ὡς φασὶν αὐτὴν εἶναι παραπλή-
 σιον· ἐφ' αὐτοῦ γὰρ τῇ μὲν λευκίῳ, ἣν τινες νεοττόν ὑπάρ-
 χειν λέγουσι, τὰ ἡθικά, τῷ δὲ λευκῷ, ὃ δὴ τροφή
 ἐστὶ τῆς λευκίδου, τὰ φυσικά, τῷ δὲ ἐξωθεν ὀστρακώδει τὰ
 19 λογικά. ὁ δὲ Προσειδώνιος, ἐπεὶ τὰ μὲν μέρη τῆς φιλοσο-
 φίας ἀχώριστά ἐστιν ἀλλήλων, τὰ δὲ φυτὰ τῶν καρπῶν
 ἕτερα θεωρεῖται καὶ τὰ τεῖχη τῶν φυτῶν καχώρισται, ζῶν
 μᾶλλον εἰκάζειν ἡξίου τὴν φιλοσοφίαν, αἷματι μὲν καὶ
 σαρκὶ τὸ φυσικόν, ὀστέοις δὲ καὶ νεύροις τὸ λογικόν, ψυχῇ
 15 δὲ τὸ ἡθικόν.
- 20 Ἄλλὰ γὰρ τριμεροῦς οὗσης τῆς φιλοσοφίας οἱ μὲν
 πρῶτον μέρος τάττουσι τὸ φυσικόν, ἐπεὶ καὶ χρόνῳ μὲν
 πρσβυτάτη ἐστὶν ἡ περὶ τὴν φυσικὴν πραγματεία ὡς καὶ
 μέχρι νῦν τοὺς πρώτους φιλοσοφήσαντας φυσικοὺς καλεῖ-
 20 σθαι, τάξει δέ, ὅτι πρῶτον ἀρμόττει περὶ τῶν ὅλων δια-
 λαβεῖν καὶ τότε περὶ τῶν ἐπ' εἶδους καὶ αἰνθρώπου σκέ-
 21 πτεσθαι. οἱ δὲ ἀπὸ τῶν ἡθικῶν κατήρξαντο ὡς ἀναγ-
 καϊοτέρων καὶ πρὸς εὐδαιμονίαν ἐπιεργόντων, καθὼ καὶ
 ὁ Σωκράτης παρήγγελλε μηδὲν ἄλλο ζητεῖν εἰ μὴ
 25 ὅτι τοι ἐν μεγάροισι κακόν τ' ἀγαθόν τε τέτυκται.
- 22 οἱ δὲ Ἐπικούρειοι ἀπὸ τῶν λογικῶν εἰσβάλλουσιν· τὰ
 γὰρ κανονικά πρῶτον ἐπιθεωροῦσιν, περὶ τε ἐναργῶν καὶ
 ἀδήλων καὶ τῶν τούτοις ἀκολουθῶν ποιοῦνται τὴν ὑφήγη-
 σιν. οἱ δὲ ἀπὸ τῆς στοᾶς καὶ αὐτοὶ ἄρχειν μὲν φασὶ τὰ
 30 λογικά, δευτερεύειν δὲ τὰ ἡθικά, τελευταία δὲ τεταχθαι

1. Ξενοκράτης FV.

2. ἐνθένδε C, ἐνθένθεν H, ἐνθεν δὲ FG.

3. ἀπιθάνως Menagius ad D. L. 7 40, οὐκ ἀπιθάνως X, admodum probabiliter H. quidni πιθανώς? 7. λευκίῳ et 9. λευκῶν C.

20. ἀρμόττειν V. 23. ἐπιστώτων GV, ἐπιστώντων CFHX, quae peto timeant H. 25. ὅτι.] Od. 4 392.

τὰ φυσικά. πρῶτον γὰρ δεῖν κατηγορηθῆναι τὸν νοῦν εἰς 23
 δυσέκκρουστον τῶν παραδιδόμενων φυλακῇν, ὀχυρωτικὸν
 δὲ εἶναι τῆς διανοίας τὸν διαλεκτικὸν τόπον· δεύτερον δὲ
 ὑπογράφειν τὴν ἡθικὴν θεωρίαν πρὸς βαλείωσιν τῶν ἡθῶν.
 ἀκίνδυνος γὰρ ἡ παραδοχὴ ταύτης ἐπὶ προϋποκειμένη τῇ
 λογικῇ δυνάμει· τελευταίαν δὲ ἐπάγειν τὴν φυσικὴν θεω-
 ρίαν· θειοτέρα γὰρ ἐστὶ καὶ βαθύτερας δεῖται τῆς ἐπι-
 στάσεως.

Ταῦτα μὲν καὶ οὗτοι· ἡμεῖς δὲ τὸ μὲν ἀκριβὲς ἐν 24
 τῷ πράγματι τὰ νῦν οὐ σκοπεύομεθα, ἐκείνο δὲ φάμεν ὡς 19
 εἴπερ ἐν παντὶ μέρει φιλοσοφίας ζητητέον ἐστὶ τᾶληθές,
 πρὸ παντὸς δεῖ τὰς ἀρχὰς καὶ τοὺς τρόπους τῆς τούτου
 διαγνώσεως ἔχειν πιστούς. ὁ δὲ γε λογικὸς εἶδος τὴν περὶ
 τῶν κριτηρίων καὶ τῶν ἀποδείξεων θεωρίαν περιεἶχεν·
 ἀπὸ τούτου ἄρα ποιητέον ἐστὶν ἡμῖν τὴν ἀρχήν. καὶ ἵνα 25
 εὐέφοδος γένηται πρὸς τοὺς δογματικούς ἢ ζήτησις, ἐπεὶ
 τὰ μὲν ἐναργῆ διὰ κριτηρίου τινὸς αὐτόθεν γνωρίζεσθαι
 δοκεῖ, τὰ δὲ ἄδηλα διὰ σημείων καὶ ἀποδείξεων κατὰ τὴν
 ἀπὸ τῶν ἐναργῶν μετάβασιν ἐξιχνεύεσθαι, τάξει σκοπεύ-
 μεθα πρῶτον μὲν περὶ τοῦ εἰ ἐστὶ τι κριτήριον τῶν αὐτό- 20
 θεν κατ' αἰσθησιν ἢ διάνοιαν προσπιπτόντων, τὸ δὲ μετὰ
 τοῦτο περὶ τοῦ εἰ ἐστὶ σημειωτικὸς ἢ ἀποδεικτικὸς τῶν
 ἀδῆλων τρόπος. οἶμαι γὰρ ὡς τούτων ἀναιρεθέντων οὐδε- 26
 μία ἔτι καταλειφθήσεται ζήτησις περὶ τοῦ δεῖν ἐπέχειν ἄτε
 μήτε ἐν τοῖς προφανέσι μήτε ἐν τοῖς συνεσκιασμένοις εὐ- 25
 ρισκομένου τινὸς ἀληθοῦς. ἀρχέτω οὖν ὁ περὶ τοῦ κριτη-
 ρίου λόγος, ἐπεὶ καὶ πάντων τῶν τῆς καταλήψεως τρόπων
 περιεκτικὸς εἶναι δοκεῖ.

Ἡ περὶ τοῦ κριτηρίου ζήτησις οὐ μόνον διὰ τὸ φύσει 27
 φιλάληθες ζῶον εἶναι τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ τὰς 20
 γενικωτάτας τῆς φιλοσοφίας αἰρέσεις περὶ τῶν κυριωτάτων
 βραβεύειν, πᾶσιν ἐστὶ περιμάχητος. ἡ γὰρ τὸ μέγα καὶ

1. δὲ CRV. 9. μὲν] δὲ CRX. 20. μὲν om L. 21. προσπι-
 πτόντων X, προπιπτόντων ceteri. 28. περιληπτικὸς FAV. 29. ἢ om C.

- σαιμνὸν τῶν δογματικῶν αὐχμηρὰ ἀναιρεῖσθαι ἄρδην δεήσει,
 μηδεὶν δὲ εὐρισκομένου κανόνος τῆς κατ' ἀλήθειαν τῶν
 πραγμάτων ὑπάρξεως, ἣ ἀνάπαλιν ὡς προπτετεῖς ἐλέγχεσθαι
 τοὺς σκεπτικοὺς καὶ τῆς κοινῆς πίστεως κατατολμήσαντας,
 15 εἰάν φαίνηται τι τὸ δυνάμενον ἡμᾶς ἐπὶ τὴν τῆς ἀληθείας
 κατάληψιν ὁδηγεῖν. καὶ γὰρ σχέτλιον εἰ τὰ μὲν ἐκτὸς
 κριτήρια '''μετὰ πάσης σπουδῆς ἀναζητήσομεν, οἷον κα-
 νόνας καὶ διαβήτας σταθμία τε καὶ τρυτάνας, τὸ δὲ ἐν
 ἡμῖν καὶ τούτων αὐτῶν δοκιμαστικὸν εἶναι δοκοῦν πα-
 28 ρήσομεν. τάξει τοίνυν ὡς ἂν περὶ τῶν ὄλων οὐσης τῆς
 σκέψεως ἀναλαβόντες, ἐπεὶ δύο μέρη ἐμφέρεται τῇ προτά-
 σει, τό τε κριτήριον καὶ ἡ ἀλήθεια, ἐν μέρει τὸν περὶ
 ἑκατέρου τούτων λόγον ποιησόμεθα, καὶ ὅτε μὲν ἐξηγητι-
 κῶς ὑποδεικνύντες ποσαχῶς λέγεται τὸ κριτήριον καὶ ἡ
 15 ἀλήθεια, καὶ τίνα ποτὲ κατὰ τοὺς δογματικοὺς εἶχε φύσιν,
 ὅτε δὲ καὶ ἀπορητικώτερον σκεπτόμενοι εἰ δύναται τι τού-
 των ὑπάρχειν.
- 29 Αὐτίκα τοίνυν τὸ κριτήριον (ἄρκτεον γὰρ ἀπὸ τού-
 του) λέγεται πρῶτον μὲν διχῶς, καθ' ἓνα μὲν τρόπον ὃ
 20 προσέχοντες τὰ μὲν ποιοῦμεν τὰ δὲ οὐδαμῶς, καθ' ἕτερον
 δὲ ὃ προσέχοντες τὰ μὲν ὑπάρχειν φαμέν τὰ δὲ μὴ
 ὑπάρχειν καὶ ταυτὶ μὲν ἀληθῆ καθεστάναι ταυτὶ δὲ ψευδῆ.
 ὣν τὸ μὲν πρότερον ἐν τοῖς περὶ τῆς σκεπτικῆς ἀγωγῆς
 30 ἐξεθέμεθα· κατ' ἀνάγκην γὰρ ἔδει τὸν ἀπορητικῶς φιλο-
 25 σοφούντα, μὴ εἰς τὸ παντελὲς ἀνευρέγγητον ὄντα καὶ ἐν
 ταῖς κατὰ τὸν βίον πράξεσιν ἄπρακτον, ἔχειν τι κριτήριον
 αἰρέσεως ἅμα καὶ φυγῆς, τουτέστι τὸ φαινόμενον, καθῶς
 καὶ ὁ Τίμων μεμαρτύρηκεν εἰπὼν
 ἀλλὰ τὸ φαινόμενον παντὶ σθένει, οὐπερ ἂν ἔλθῃ.
 31 τὸ δ' ἕτερον, λέγω δὲ τὸ περὶ τῆς ὑπάρξεως καὶ περὶ οὗ

8. σταθμιά CRV. τρυτάνας CR. 9. δοκιμαστικῶν C. δοκοῦν
 om CR. 13. ἑκατέρων L. καὶ om H. 19. πρῶτως ἢ διχῶς CQRV:
 corr Olearius. et H primum bifariam. 20. τὰ μὲν. — 21. προσέ-
 χοντες om CH. 23. τῆς om C. 29. πάντη? et οἵπερ? 30. τὸ
 post δὲ om L.

τὰ νῦν σκεπτόμεθα, λέγεσθαι δοκεῖ τριχῶς, κοινῶς τε καὶ
ιδίως καὶ ἰδιαίτιστα. κοινῶς μὲν γὰρ πᾶν μέτρον καταλή-
ψεως, καθ' ὃ σημαίνόμενον καὶ τὰ φυσικὰ κριτήρια ταύ-
της ἡξίωται τῆς προσηγορίας, οἷον ὄρασις ἀκοὴ γεῦσις.
ιδίως δὲ πᾶν μέτρον καταλήψεως τεχνικόν, καθ' ὃ πῆχυν 32
μὲν καὶ ζυγὸν καὶ κανόνα καὶ διαβήτην εἶποι τις ἂν κρι-
τήρια, παρόσον ἐστὶ τεχνικά, τὴν δὲ ὄρασιν καὶ τὴν ἀκοὴν
καὶ καθόλου τὰ λοιπὰ κοινὰ τῶν αἰσθητηρίων, φυσικὴν
ἔχοντα τὴν κατασκευὴν, οὐδαμῶς· ἰδιαίτερον δὲ πᾶν μέ- 33
τρον καταλήψεως ἰσθίου πράγματος, καθ' ὃ τὰ μὲν βιω- 10
τικά οὐκέτι λέγεται κριτήρια, μόνον δὲ τὰ λογικὰ καὶ ἄπερ
οἱ δογματικοὶ τῶν φιλοσόφων παρεισάγουσι πρὸς τὴν τῆς
ἀληθείας εὐρεσιν. πολλαχῶς δὲ λεγομένου τοῦ κριτηρίου, 34
πρόκειται πάλιν τὸ σκεπτεσθαι προηγουμένως μὲν περὶ
τοῦ λογικοῦ καὶ παρὰ τοῖς φιλοσόφοις θρυλουμένου, κατ' ἐπα- 15
κολούθημα δὲ καὶ περὶ ἐκάστου τῶν κατὰ τὸν βίον. πᾶ- 35
ρεστι μὲντοι καὶ τὸ λογικὸν τοῦτο ὑποδιαίρεισθαι, λέγον-
τας τὸ μὲν τι εἶναι κριτήριον ὡς ὑφ' οὗ, τὸ δὲ ὡς δι' οὗ,
τὸ δὲ ὡς προσβολῇ καὶ σχέσις. ὑφ' οὗ μὲν ὡς ἄνθρωπος,
δι' οὗ δὲ ὡς αἰσθησις, τὸ δὲ τρίτον ὡς ἡ προσβολὴ τῆς
φαντασίας. ὅν γὰρ τρόπον ἐν τῇ τῶν βαρέων καὶ κούφων 36
ἐξετάσει τρία ἐστὶ κριτήρια, ὅ τε ζυγοστάτης καὶ ὁ ζυγός
καὶ ἡ τοῦ ζυγοῦ θέσις, τούτων δὲ ὁ μὲν ζυγοστάτης κρι-
τήριον ἦν τὸ ὑφ' οὗ, ὁ δὲ ζυγὸς τὸ δι' οὗ, ἡ δὲ θέσις τοῦ
ζυγοῦ ὡς σχέσις, καὶ πάλιν ὅν τρόπον πρὸς τὴν τῶν εὐ- 25
θειῶν καὶ στρεβλῶν διάκρισιν τεχνίτου τε καὶ κανόνος καὶ
τῆς τούτου προσβολῆς ἐστὶ χρεῖα, κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ ἐν
φιλοσοφίᾳ πρὸς τὴν τῶν ἀληθῶν τε καὶ ψευδῶν διάγνωσιν
δεόμεθα τῶν προειρημένων ἡμῖν τριῶν κριτηρίων, καὶ 37
ἔοικε τῷ μὲν ζυγοστάτῃ ἡ τέκτονι ὁ ἄνθρωπος, ὑφ' οὗ 30
γίνεται ἡ κρίσις, τῷ δὲ ζυγῷ καὶ κανόνι ἡ αἰσθησις καὶ ἡ
διάνοια, δι' ἧς γίνεται τὰ τῆς κρίσεως, τῇ δὲ σχέσει τῶν

2. πᾶν τὸ μέτρον pr R. 12. εἰς CRX. 19. προσβολὴ CR. mihi
totum hoc προσβολῇ — 21. φαντασίας spiritum videtur mutandumque
uno καθ' ὃ. cf. § 261. 21. τρόπον om C. 24. τὸ δι'] τοῦ δι' C.

προειρημένων ὀργάνων ἢ προσβολῇ τῆς φαντασίας, καθ' ἣν ὁ ἄνθρωπος ἐπιβάλλεται κρίνειν.

Ἀλλὰ περὶ μὲν κριτηρίου ταῦτα ἀναγκαῖον ἦν ἐπὶ
 38 τοῦ παρόντος προλαβεῖν· τὴν δὲ ἀλήθειαν οἶονται τινες,
 6 καὶ μάλιστα οἱ ἀπὸ τῆς στοᾶς, διαφέρειν τ' ἀληθοῦς κατὰ
 τρεῖς τρόπους, οὐσίᾳ τε καὶ οὐσιτάσει καὶ δυνάμει, οὐσίᾳ
 μὲν παρόσον ἢ μὲν ἀλήθεια σῶμά ἐστι, τὸ δὲ ἀληθές
 ἀσώματον ὑπῆρχεν. καὶ εἰκότως, φασίν· τουτὶ μὲν γὰρ
 ἀξίωμα ἐστι, τὸ δὲ ἀξίωμα λεκτόν, τὸ δὲ λεκτόν ἀσώμα-
 10 τον. ἀνάπαλιν δὲ ἡ ἀλήθεια σῶμά ἐστι παρόσον ἐπιστήμη
 39 πάντων ἀληθῶν ἀποφαντικῇ δοκεῖ τυγχάνειν, πᾶσα δὲ ἐπι-
 στήμη πῶς ἔχον ἐστὶν ἡγεμονικόν, ὥσπερ καὶ ἡ πῶς
 ἔχουσα χεῖρ πυγμῇ νοεῖται· τὸ δὲ ἡγεμονικόν ὡς σῶμα κατὰ
 τούτους ὑπῆρχεν· τοίνυν καὶ ἡ ἀλήθεια κατὰ γένος ἔσται
 40 σωματικῇ. συστάσει δὲ καθόσον τὸ μὲν ἀληθές ὡς μο-
 νοειδές τι καὶ ἀπλοῦν τὴν φύσιν νενοήται, οἶον ἐπὶ τοῦ
 παρόντος τὸ "ἡμέρα ἐστίν" καὶ τὸ "ἐγὼ διαλέγομαι", ἡ δὲ
 ἀλήθεια ὡς ἂν ἐπιστήμη καθεστηκυῖα τούναντιον συστη-
 ματικῇ τε καὶ πλειόνων ἄθροισμα τυγχάνειν ὑπείληπται.
 41 ὥς οὖν λόγῳ ἕτερόν τι ἐστὶν ὁ δῆμος καὶ ἕτερον ὁ πολίτης,
 καὶ δῆμος μὲν τὸ ἐκ πολλῶν πολιτῶν ἄθροισμα πολίτης
 δὲ ὁ εἷς, τῷ αὐτῷ λόγῳ διενήνοχεν ἡ ἀλήθεια τοῦ ἀλη-
 42 θοῦς, καὶ ὁμοίωται ἢ μὲν ἀλήθεια τῷ δήμῳ τὸ δὲ ἀλη-
 θές τῷ πολίτῃ, διὰ τὸ τὴν μὲν εἶναι συστηματικὴν τὸ
 δὲ ἀπλοῦν. δυνάμει δὲ ταῦτα ἀλλήλων κεχώρισται, ἐπεὶ
 τὸ μὲν ἀληθές οὐ πάντως ἐπιστήμης εἶχετο (καὶ γὰρ ὁ
 φαῦλος καὶ ὁ νήπιος καὶ ὁ μεμηνώς λέγει μὲν ποτὲ τι
 ἀληθές, οὐκ ἔχει δὲ ἐπιστήμην ἀληθοῦς), ἡ δὲ ἀλήθεια
 κατ' ἐπιστήμην θεωρεῖται. ὅθεν καὶ ὁ ἔχων ταύτην σοφός
 30 ἐστίν (ἐπιστήμην γὰρ εἶχεν ἀληθῶν) καὶ οὐποτε ψεύδε-
 δεται, καὶ ψεῦδος λέγει, διὰ τὸ μὴ ἀπὸ κακῆς ἀλλ' ἀπὸ
 43 ἀσυνείας αὐτὸ διαθέσεως προφέρεισθαι. καθὰ γὰρ ὁ περὶ
 τῆς τοῦ κάμνοντος σωτηρίας ψεῦδός τι λέγων ἰατρός, καὶ

11. ὑποφαντικῇ C.
 22. ἡ om L.

18. συστατικῇ C.

19. ὑπείληπται C.

ἐπαγγελλόμενος τι δώσειν μὴ διδοὺς δέ, ψεῦδος μὲν τι λέγει, οὐ ψεύδεται δέ (πρὸς γὰρ τὴν τοῦ ἐπιστατουμένου σωτηρίαν αὐτῷ τὸ τοιοῦτο λαμβάνει τὴν ἀναφοράν), καὶ ὡς οἱ ἄριστοι τῶν στρατηγῶν πρὸς εὐθυμίαν τῶν ὑποταττομένων αὐτοῖς στρατιωτῶν πολλάκις ἐπιστολάς ἀπὸ 5 συμμαχίδων πόλεων παρασκευασάμενοι ψεῦδος μὲν τι λέγουσιν, οὐ ψεύδονται δέ διὰ τὸ μὴ ἀπὸ πονηρᾶς γνώμης τοῦτο ποιεῖν, καὶ ὃν τρόπον γραμματικὸς σολοικισμοῦ τι- 44 θεις ὑπόδειγμα σολοικισμὸν μὲν προσφέρεται, αὐτὸν σολοικίζει δέ (οὐ γὰρ παρὰ ἀπειρίαν τοῦ ὀρθοῦ λόγου τοῦτο πᾶσχει), 10 ὡς καὶ ὁ ὅσφορος, τουτέστιν ὁ τὴν τοῦ ἀληθοῦς ἐπιστήμην ἔχων, ἔρει μὲν ποτε ψεῦδος, ψεύσεται δὲ οὐδέποτε διὰ τὸ μὴ ἔχειν τὴν γνώμην ψεύδει συγκατατιθεμένην. ὅτι γάρ, φασίν, ἀπὸ τῆς διαθέσεως καὶ οὐκ ἀπὸ ψιλῆς 45 τῆς προφορᾶς κριτέον ἐστὶ τὸν ψευδόμενον, πάρεστι μα- 15 θεῖν ἐκ τῶν τεθησομένων ὑποδειγμάτων. τυμβωρύχος γὰρ λέγεται καὶ ὁ ἐπὶ τῷ σκυλεύειν τοὺς νεκροὺς τοῦτο πράττων καὶ ὁ τύμβους τοῖς νεκροῖς ὀρύττων· ἀλλ' ὁ μὲν πρῶτος κολάζεται ὡς ἀπὸ κακῆς διαθέσεως τοῦτο πράττων, ὁ δὲ δεύτερος καὶ μισθὸν λαμβάνει τῆς ὑπηρεσίας διὰ 20 τὴν ἀντικειμένην αἰτίαν. προφανὲς τοίνυν ἐστὶν ὅτι καὶ τὸ ψεῦδος λέγειν τοῦ ψεύδεσθαι κατὰ πολὺ διενήνοχεν, ἢ τὸ μὲν ἀπὸ ἀστείας γίνεται γνώμης, τὸ δὲ ψεύδεσθαι ἀπὸ πονηρᾶς.

Ταῦτα καὶ περὶ τῆς ἀληθείας κατὰ τινὰς προαποδόν- 46 τες, ἀκολουθῶς καὶ τὴν γενομένην τοῖς δογματικοῖς φιλοσόφοις διάστασιν περὶ τοῦ κριτηρίου σκοποῦμεν· ἀνάγκη γάρ ἐστι ζητοῦντας περὶ τῆς τούτου ὑπάρξεως συνεπιθεωρεῖν καὶ ὅ τι ἐστίν. πολλὰ μὲν οὖν καὶ ποικίλαι διαιρέ- 47 σεις φέρονται κατὰ τὸν τρόπον· ἀλλ' ἡμῖν ἀπόχρη πρὸς 30 τὸ παρὸν λέγειν ὅτι οἱ μὲν ἀνείλον τὸ κριτήριον οἱ δὲ ἀπέλιπον. καὶ τῶν ἀπολειπόντων τρεῖς αἱ ἀνωτάτω γεγό-

3. τὸ om C. 6. πλασάμενοι VX. 9. μὲν om L. 12. ψεύδε-
ται C. 15. προσφορᾶς C. τὸ CR. 22. ψευδὲς L. 25. προαπο-
διδόντες C. 30. τοῖον?

νασι στάσεις· οἱ μὲν γὰρ ἐν λόγῳ τοῦτο ἀπέλιπον, οἱ δὲ
 48 ἐν ταῖς ἀλόγοις ἐνεργείαις, οἱ δὲ ἐν ἀμφοτέροις. καὶ δὴ
 ἀνείλον μὲν αὐτὸ Ξενοφάνης τε ὁ Κολοφώνιος καὶ Ξενα-
 δης ὁ Κορίνθιος καὶ Ἀνάχαρσις ὁ Σκύθης καὶ Πρωταγό-
 ρας καὶ Διονυσόδωρος, πρὸς δὲ τούτοις Γοργίας ὁ Λεον-
 τίνος καὶ Μητροδωρος ὁ Χίος καὶ Ἀνάξαρχος ὁ εὐδαιμο-
 νικὸς καὶ Μόνιμος ὁ κύων. ἐν τούτοις δὲ εἰσι καὶ οἱ
 49 ἀπὸ τῆς σκέψεως. ὧν Ξενοφάνης μὲν κατὰ τινας εἰπὼν
 πάντα ἀκατάληπτα ἐπὶ ταύτης ἐστὶ τῆς φορᾶς, ἐν οἷς
 10 γράφει

"καὶ τὸ μὲν οὖν σαφές οὐ τις ἀνὴρ ἴδεν, οὐδὲ τις ἔσται
 εἰδὼς ἀμφὶ θεῶν τε καὶ ἄσσα λέγω περὶ πάντων·
 εἰ γὰρ καὶ τὰ μάλιστα τύχοι τετελεσμένον εἰπὼν,
 αὐτὸς ὁμῶς οὐκ οἶδε, δόκος δ' ἐπὶ πᾶσι τέτυκται.

50 διὰ τούτων γὰρ σαφές μὲν ἔοικε λέγειν ἀληθές καὶ τὸ
 γνώριμον, καθὼ καὶ λέγεται

ἄπλοῦς ὁ μῦθος τῆς ἀληθείας ἔφν,

ἄνδρα δὲ τὸν ἄνθρωπον, τῷ εἰδικῷ καταχρώμενος ἀντὶ
 τοῦ γένους· εἶδος γὰρ ἀνθρώπου καθέστηκεν ὁ ἀνὴρ.
 20 σύνηδες δ' ἔστι τούτῳ χρῆσθαι τῷ τρόπῳ τῆς φράσεως
 καὶ Ἰπποκράτει, ὅταν λέγῃ "γυνὴ ἀμφιδέξιος οὐ γίνεται",
 τουτέστι θήλεια ἐν τοῖς δεξιοῖς μέρεσι τῆς μήτρας οὐ συ-
 νίσταται. ἀμφὶ θεῶν δὲ ὑποδειγματικῶς περὶ τινος τῶν
 51 ἀδῆλων, δόκον δὲ τὴν δόκησιν καὶ τὴν δόξαν. ὥστε τοιοῦ-
 25 τον εἶναι κατὰ ἐξάπλωσιν τὸ ὑπ' αὐτοῦ λεγόμενον "τὸ μὲν
 οὖν ἀληθές καὶ γνώριμον οὐθεὶς ἄνθρωπος οἶδε, τό γε
 ἐν τοῖς ἀδῆλοις πράγμασιν· κἂν γὰρ ἐκ τύχης ἐπιβάλλῃ
 τούτῳ, ὅμως οὐκ οἶδεν ὅτι ἐπιβέβληκεν αὐτῷ, ἀλλ' οἶσται
 52 καὶ δοκεῖ." ὥσπερ γὰρ εἰ ἐν ζοφερῷ οἰκῆματι καὶ πολλὰ
 30 ἔχοντι κειμήλια ὑποδοίμεθ' αἰνας χρυσὸν ζητοῦντας, ὑπο-
 πεσεῖται διότι ἕκαστος μὲν τούτων λαβόμενός τινος τῶν

5. γοργίας φιλοτιμὸς X.

11. καὶ τὸ] fr. 14 Karst.

17. ἄπλοῦς] Euripid. Phoen. 472.

29. εἰ] οἱ CHV.

8. εἰπὼν κατὰ τινας CR.

12. 23. ἀμφιδέων CHV.

21. γυνή] Aphorism. 7 43.

9. ἔστι H V.

14. αὐτὸ V.

ἐν τῷ οἰκῆματι κειμένων οἰήσεται τοῦ χρυσοῦ διεθράχθαι. οὐδείς δὲ αὐτῶν ἔσται πεπεισμένος ὅτι τῷ χρυσῷ περιέ-
πιασε, καὶ μάλιστα τύχῃ τούτῳ περιπεπωκώς, ὥδε καὶ εἰς
τουτοῦ τοῦ κόσμου ὥσπερ τινὰ μέγαν οἶκον παρῆλθε
πλήθος φιλοσόφων ἐπὶ τὴν τῆς ἀληθείας ζήτησιν, ἥς τὸν
λαβόμενον εἶκος ἔστιν ἀπιστεῖν ὅτι εὐστόχησεν.

Οὗτος μὲν δὴ οὗ φησιν εἶναι κριτήριον ἀληθείας διὰ
τὸ "μηδὲν εἶναι καταληπτὸν ἐν τῇ φύσει τῶν ζητουμένων.
Ξενοκράτης δὲ ὁ Κορίνθιος, οὗ καὶ Δημόκριτος μέμνηται, 53
πάντ' εἰπὼν ψευδῆ, καὶ πᾶσαν φαντασίαν καὶ δόξαν ψεύ- 10
δεσθαι, καὶ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος πᾶν τὸ γινόμενον γίνεσθαι,
καὶ εἰς τὸ μὴ ὄν πᾶν τὸ φθαιρόμενον φθείρεσθαι, θυνά-
μει τῆς αὐτῆς ἔχεται τῷ Ξενοφάνει στάσεως. μὴ ὄντος 54
γὰρ τινος ἀληθοῦς κατὰ διαφορὰν τοῦ ψεύδους, ἀλλὰ
πάντων ψευδῶν ὄντων καὶ διὰ τοῦτο ἀκατάληπτων, οὐδὲ 15
διακριτικὸν τι τούτων ἔσται κριτήριον. τὸ δ' ὅτι πάντα
ἐστὶ ψευδῆ καὶ διὰ τοῦτο ἀκατάληπτα, οὐδὲ διακριτικὸν
τούτων ἔσται κριτήριον, δεικνύται ἐκ τῆς τῶν αἰσθήσεων
διαβολῆς· εἰ γὰρ τὸ ἐπαναβεβηκὸς κριτήριον πάντων
τῶν πραγμάτων ἐστὶ ψευδές, ἐξ ἀνάγκης καὶ πάντα ἐστὶ 20
ψευδῆ. τὸ δὲ γε ἐπαναβεβηκὸς κριτήριον πάντων τῶν
πραγμάτων εἰσὶν αἱ αἰσθήσεις, καὶ δεικνύνται ψευδεῖς·
πάντα ἄρα τὰ πράγματά ἐστι ψευδῆ.

Καὶ Ἀνάχαρσις, ὡς φασίν, ὁ Σκύθης πάσης τέχνης 55
τὴν κριτικὴν κατάληψιν ἀναιρεῖ, σφόδρα τε ἐπιτιμᾷ τοῖς 25
Ἕλλησι ταύτην ἀπολείπουσιν· τίς γὰρ ἔστι, φησὶν, ὁ
κρίνων τι τεχνικῶς; ἄρα γε ὁ ἰδιώτης ἢ ὁ τεχνίτης; ἀλλ' ἰ-
διώτην μὲν οὐκ ἂν εἴποιμεν· πεπρωται γὰρ πρὸς τὴν
γνώσιν τῶν τεχνικῶν ἰδιωμάτων, καὶ ὡς οὔτε τυφλὸς λαμ-
βάνει τὰ τῆς ὁράσεως ἔργα οὔτε κωφὸς τὰ τῆς ἀκοῆς, 30
οὕτως οὐδὲ ὁ ἄτεχνος ὀξυωπεῖ πρὸς τὴν κατάληψιν τοῦ
τεχνικῶς ἀποτελεσθέντος, ἐπεὶ τοι εἰς καὶ ταύτῳ μαρτυ-
ρῶμεν τὴν τινος πράγματος τεχνικοῦ κρίσιν, οὐ διοίσει

3. τύχοι V. 17. οὐδὲ — 18. κριτήριον om V. 20. ἐστὶ καὶ
πάντα C. 22. αἱ add CRV. 26. ταύτης C.

τῆς τέχνης ἢ ἀτεχνία, ὅπερ ἐστὶν "ἄτοπον· ὥστε οὐχ ὁ
 56 ἰδιώτης ἐστὶ κριτῆς τῶν τεχνικῶν ἰδιωμάτων. λείπεται ἄρα
 λέγειν τὸν τεχνίτην· ὁ πάλιν ἐστὶν ἀπίθανον. ἤτοι γὰρ
 ὁ ὁμόζηλος τὸν ὁμόζηλον ἢ ὁ ἀνομόζηλος τὸν ἑτερόζηλον
 5 κρίνει. ἀλλ' ὁ ἑτερόζηλος οὐχ οἶός τέ ἐστι κρίνειν τὸν
 ἑτερόζηλον· τῆς γὰρ ἰδίας τέχνης ἐστὶν ἐπιγνώμων, πρὸς
 57 δὲ τὴν ἄλλοτριαν ἰδιώτης καθέστηκεν. καὶ μὴν οὐδὲ ὁ
 ὁμόζηλος τὸν ὁμόζηλον δύναται δοκιμάζειν· αὐτὸ γὰρ
 τοῦτο ἐζητοῦμεν, τίς ἐστὶν ὁ τούτους κρίνων ἐν μιᾷ θυ-
 10 νάμει τὸ ὅσον ἐπὶ τῇ αὐτῇ τέχνῃ καθεστῶτας. ἄλλως τε,
 εἴπερ οὗτος ἐκείνον κρίνει, γενήσεται τὸ αὐτὸ κρίνόν τε
 58 καὶ κρινόμενον πιστόν τε καὶ ἄπιστον· ἢ μὲν γὰρ ὁμό-
 ζηλός ἐστιν ὁ ἕτερος τῷ κρινομένῳ, κρινόμενός καὶ αὐτὸς
 ἄπιστος ἔσται, ἢ δὲ κρίνει, πιστὸς γενήσεται. οὐ δυνατόν
 15 δὲ τὸ αὐτὸ καὶ κρίνον καὶ κρινόμενον καὶ πιστόν καὶ ἄπι-
 στον ὑπάρχειν· οὐκ ἄρα ἔστι τις ὁ κρίνων τεχνικῶς. διὰ
 59 δὲ τοῦτο οὐδὲ κριτήριον· τῶν γὰρ κριτηρίων τὰ μὲν ἐστὶ
 τεχνικὰ τὰ δὲ ἰδιωτικά, οὔτε δὲ τὰ ἰδιωτικά κρίνει, ὥστε
 οὐδὲ ὁ ἰδιώτης, οὔτε τὰ τεχνικά, ὥστε οὐδὲ ὁ τεχνίτης,
 20 διὰ τὰς ἐμπροσθεν εἰρημένους αἰτίας. τοίνυν οὐδὲν ἐστὶ
 κριτήριον.

60 Καὶ Πρωταγόραν δὲ τὸν Ἀβδηρίτην ἐγκατέλεξάν τε-
 νες τῷ χορῷ τῶν ἀναιρούντων τὸ κριτήριον φιλοσόφων,
 ἐπεὶ φησι πάσας τὰς φαντασίας καὶ τὰς δόξας ἀληθεῖς
 25 ὑπάρχειν καὶ τῶν πρὸς τι εἶναι τὴν ἀλήθειαν διὰ τὸ πᾶν
 τὸ φανὲν ἢ δόξαν τινὶ εὐθέως πρὸς ἐκείνον ὑπάρχειν.
 ἑναρχόμενος γοῦν τῶν καταβαλλόντων ἀνεφώνησε "πάντων
 χρημάτων μέτρον ἐστὶν ἄνθρωπος, τῶν μὲν ὄντων ὡς
 61 ἔστιν, τῶν δὲ οὐκ ὄντων ὡς οὐκ ἔστιν". καὶ μαρτυρεῖν
 30 φαίνεται τούτῳ ὁ ἀντικείμενος λόγος. εἰ γὰρ φήσει τις
 μὴ πάντων τῶν πραγμάτων κριτήριον εἶναι τὸν ἄνθρωπον,
 βεβαιώσῃ τὸ πάντων τῶν πραγμάτων κριτήριον εἶναι τὸν

2. τῶν om F.
 κρινόμενον L.
 τις L, non H.

5. κρίνει] οὐ κρίνει CR.
 19. οὐδὲ ante ὁ ἰδιώτης om CR.

7. ὁ om CR.
 13. τῶν
 30. φήσει σοί

ἄνθρωπον· αὐτὸς γὰρ ὁ τοῦτο λέγων ἄνθρωπός ἐστιν, καὶ τὸ ὡς πρὸς αὐτὸν τιθεὶς φαινόμενον ὁμολογεῖ καὶ αὐτὸ τοῦτο τῶν ὡς πρὸς αὐτὸν φαινομένων ἵπταρχειν. ὁθεν καὶ ὁ μεμηνὼς τῶν ἐν μανίᾳ φαινομένων πιστόν ἐστι κριτήριον, καὶ ὁ κοιμώμενος τῶν ἐν ὕπνοις καὶ ὁ νήπιος τῶν ἐν νηπιότητι καὶ ὁ γεγηρακὼς τῶν ἐν γῆρᾳ προσπιπτόντων. οὐκ ἔστι δὲ οἰκείον ἀπὸ τῶν διαφερουσῶν περι- 62 στάσεων τὰς διαφορὰς περιστάσεις ἀδατεῖν, τουτέστιν ἀπὸ μὲν τῶν ἐν τῷ σωφρονεῖν ὑποπιπτόντων τὰ ἐν τῷ μεμηνέναι φαινόμενα, ἀπὸ δὲ τῶν ὕπαρ τὰ κατὰ τοὺς 10 ὕπνους, ἀπὸ δὲ τῶν ἐν γῆρᾳ τὰ ἐν νηπιότητι. ὡς γὰρ αὐτὰ ἐκείνοις οὐ φαίνεται, οὕτω καὶ ἀνάπαλιν τὰ τούτοις φαινόμενα ἐκείνοις οὐ προσπίπτει. διόπερ εἰ ὅτι ὁ μεμη- 63 νὼς ἢ ὁ κοιμώμενος ἐν ποιᾷ διαθέσει θεωρεῖται, οὐκ ἔστι βέβαιος τῶν φαινομένων αὐτῷ κριτής, ἐπεὶ καὶ ὁ σωφρο- 15 νῶν καὶ ὁ ἐγρηγορὼς ἐν ποιᾷ καθέστηκεν διαθέσει, πάλιν οὐκ ἔστι πιστὸς πρὸς τὴν διάγνωσιν τῶν ὑποπιπτόντων αὐτῷ. μηδεὶς οὖν χωρὶς περιστάσεως λαμβανομένου, ἐκάστῳ πιστευτέον τῶν κατὰ τὴν οἰκείαν περίστασιν λαμ- 64 βανομένων. καὶ τοῦτ' ἡ κινεῖν τινὲς ὑπενόησαν τὸ κρι- 64 τήριον, ἐπεὶπερ τουτὶ μὲν τῶν καθ' αὐτὰ ὑποκειμένων δοκιμαστικὸν εἶναι βούλεται, τοῦ τε ἀληθοῦς καὶ τοῦ ψεύδους διοριστικὸν ὑπάρχειν, ὃ δὲ προειρημένος ἀνὴρ οὔτε καθ' αὐτό τι ὑπάρχον οὔτε ψεῦδος ἀπολέλοιπεν. τοιοῦτοι δὲ γε- 75 γονέναι λέγονται καὶ οἱ περὶ τὸν Εὐθύδημον καὶ Διονυ- 25 σόδωρον· τῶν γὰρ πρὸς τι καὶ οὗτοι τό τε ὄν καὶ τὸ ἀληθὲς ἀπολελοίπασιν.

Γοργίας δὲ ὁ Λεοντίνος ἐκ τοῦ αὐτοῦ μὲν τάγματος 66 ὑπῆρχε τοῖς ἀνηρηκόσι τὸ κριτήριον, οὐ κατὰ τὴν ὁμοίαν δὲ ἐπιβολὴν τοῖς περὶ τὸν Πρωταγόραν. ἐν γὰρ τῷ ἐπι- 30 γραφομένῳ περὶ τοῦ μὴ ὄντος ἢ περὶ φύσεως τρία κατὰ τὸ ἐξῆς κεφάλαια κατασκευάζει, ἐν μὲν καὶ πρῶτον ὅτι

1. αὐτὸ V. 5. ὕπνῳ FG. 7. τὲ CRV. 9. στάσεων G.
18. στάσεως CGRV. 19. λαμβανόμενον C. 20. ἐπενόησαν X.
28. Γοργίας] cf. Foss. de Gorgia Leontino p. 171 sqq.

οὐδὲν ἔστιν, δεύτερον ὅτι εἰ καὶ ἔστιν, ἀκατάληπτον ἀν-
 θρώπῳ, τρίτον ὅτι εἰ καὶ καταληπτόν, ἀλλὰ τοί γε ἀνέξοι-
 66 στον καὶ ἀνεργήνευτον τῷ πέλας. ὅτι μὲν οὖν οὐδὲν
 ἔστιν, ἐπιλογίζεται τὸν τρόπον τοῦτον. εἰ γὰρ ἔστι τι,
 5 ἦτοι τὸ ὄν ἔστιν ἢ τὸ μὴ ὄν, ἢ καὶ τὸ ὄν ἔστι καὶ τὸ
 μὴ ὄν. οὔτε δὲ τὸ ὄν ἔστιν, ὡς παραστήσει, οὔτε τὸ μὴ
 ὄν, ὡς παραμυθήσεται, οὔτε τὸ ὄν καὶ τὸ μὴ ὄν, ὡς καὶ
 67 τοῦτο διδάξει. "οὐκ ἄρα ἔστι τι. καὶ δὴ τὸ μὲν μὴ ὄν
 οὐκ ἔστιν. εἰ γὰρ τὸ μὴ ὄν ἔστιν, ἔσται τι ἅμα καὶ οὐκ
 10 ἔσται. ἢ μὲν γὰρ οὐκ ὄν νοεῖται, οὐκ ἔσται, ἢ δὲ ἔστι
 μὴ ὄν, πάλιν ἔσται. παντελῶς δὲ ἄτοπον τὸ εἶναι τι
 ἅμα καὶ μὴ εἶναι. οὐκ ἄρα ἔστι τὸ μὴ ὄν. καὶ ἄλλως,
 εἰ τὸ μὴ ὄν ἔστι, τὸ ὄν οὐκ ἔσται. ἐναντία γὰρ ἔστι
 ταῦτα ἀλλήλοις, καὶ εἰ τῷ μὴ ὄντι συμβέβηκε τὸ εἶναι,
 15 τῷ ὄντι συμβήσεται τὸ μὴ εἶναι. οὐχὶ δέ γε τὸ ὄν οὐκ ἔστιν,
 68 οὐδὲ τὸ μὴ ὄν ἔσται. καὶ μὴν οὐδὲ τὸ ὄν ἔστιν.
 εἰ γὰρ τὸ ὄν ἔστιν, ἦτοι αἰδιὸν ἔστιν ἢ γενητὸν ἢ αἰδιον
 ἅμα καὶ γενητὸν. οὔτε δὲ αἰδιὸν ἔστιν οὔτε γενητὸν
 οὔτε ἀμφοτέρω, ὡς δείξομεν. οὐκ ἄρα ἔστι τὸ ὄν. εἰ
 20 γὰρ αἰδιὸν ἔστι τὸ ὄν (ἀρκτέον γὰρ ἐντεῦθεν), οὐκ ἔχει
 69 τινὰ ἀρχήν. τὸ γὰρ γινόμενον πᾶν ἔχει τιν' ἀρχήν, τὸ
 δὲ αἰδιον ἀγένητον καθεστώς οὐκ εἶχεν ἀρχήν. μὴ ἔχον
 δὲ ἀρχήν ἀπειρόν ἔστιν. εἰ δὲ ἀπειρόν ἔστιν, οὐδαμοῦ
 ἔστί. εἰ γὰρ πού ἔστιν, ἕτερον αὐτοῦ ἔστιν ἐκείνο τὸ
 25 [ὄν] ἐν ᾧ ἔστιν, καὶ οὕτως οὐκέτ' ἀπειρόν ἔσται τὸ ὄν
 ἐμπεριεχόμενόν τινι. μείζον γὰρ ἔστι τοῦ ἐμπεριεχομένου
 τὸ ἐμπεριέχον, τοῦ δὲ ἀπείρου οὐδὲν ἔστι μείζον, ὥστε
 70 οὐκ ἔστι που τὸ ἀπειρόν. καὶ μὴν οὐδ' ἐν αὐτῷ περιέχε-
 ται. ταῦτόν γὰρ ἔσται τὸ ἐν ᾧ καὶ τὸ ἐν αὐτῷ, καὶ δύο
 30 γενήσεται τὸ ὄν, τόπος τε καὶ σῶμα. τὸ μὲν γὰρ ἐν ᾧ
 τόπος ἐστίν, τὸ δ' ἐν αὐτῷ σῶμα. τοῦτο δέ γε ἄτοπον.
 τοίνυν οὐδὲ ἐν αὐτῷ ἔστι τὸ ὄν. ὥστ' εἰ αἰδιὸν ἔστι τὸ

4. τι om L. 7. τὸ ante μὴ om L. 9. τι| τε FG. 15. ἔστιν.
 τοίνυν οὐδὲ? ut v. 32 et p. 205 2 et 12. 32. ὅς τ' εἰς V.

ὄν, ἄπειρόν ἐστιν, εἰ δὲ ἄπειρόν ἐστιν, οὐδαμοῦ ἐστίν, εἰ
 δὲ μηδαμοῦ ἐστίν, οὐκ ἔστιν. τοίνυν εἰ αἰδιόν ἐστι τὸ
 ὄν, οὐδὲ τὴν ἀρχὴν ὄν ἐστιν. καὶ μὴν οὐδὲ γενητὸν εἶναι 71
 δύναται τὸ ὄν. εἰ γὰρ γέγονεν, ἦτοι ἐξ ὄντος ἢ ἐκ μὴ
 ὄντος γέγονεν. ἀλλ' οὔτε ἐκ τοῦ ὄντος γέγονεν· εἰ γὰρ
 ὄν ἐστιν, οὐ γέγονεν ἀλλ' ἔστιν ἤδη· οὔτε ἐκ τοῦ μὴ
 ὄντος· τὸ γὰρ μὴ ὄν οὐδὲ γεννησάι τι δύναται διὰ τὸ
 ἐξ ἀνάγκης ὀφείλειν ὑπάρξεως μετέχειν τὸ γεννητικόν τι-
 νος. οὐκ ἄρα οὐδὲ γενητὸν ἐστὶ τὸ ὄν. κατὰ τὰ αὐτὰ 72
 δὲ οὐδὲ τὸ συναμφοτέρων, αἰδιον ἅμα καὶ γενητὸν· ταῦτα 10
 γὰρ ἀναιρετικά ἔστιν ἀλλήλων, καὶ εἰ αἰδιόν ἐστι τὸ ὄν,
 οὐ γέγονεν, καὶ εἰ γέγονεν, οὐκ ἔστιν αἰδιον. τοίνυν εἰ
 μήτε αἰδιόν ἐστι τὸ ὄν μήτε γενητὸν μήτε τὸ συναμφο-
 τέρον, οὐκ ἂν εἶη τὸ ὄν. καὶ ἄλλως, εἰ ἔστιν, ἦτοι ἐν 73
 ἐστὶν ἢ πολλά· οὔτε δὲ ἐν ἐστὶν οὔτε πολλά, ὥς παρα- 15
 σταθῇσεται· οὐκ ἄρα ἔστι τὸ ὄν. εἰ γὰρ ἐν ἐστὶν, ἦτοι
 ποσόν ἐστὶν ἢ συνεχές ἐστὶν ἢ μέγεθος ἐστὶν ἢ σῶμά
 ἐστὶν. ὃ τι δὲ ἂν ᾗ τούτων, οὐχ ἐν ἐστὶν, ἀλλὰ ποσόν
 μὲν καθεστῶς διαιρεθῇσεται, συνεχές δὲ ὄν τμηθῇσεται.
 ὁμοίως δὲ μέγεθος νοούμενον οὐκ ἔσται ἀδιαίρετον. σῶμα 20
 δὲ τυγχάνον τριπλοῦν ἐστὶ· καὶ γὰρ μῆκος καὶ πλάτος
 καὶ βάθος ἔξει. ἄτοπον δὲ γε τὸ μηδὲν τούτων εἶναι λέ-
 γειν τὸ ὄν· οὐκ ἄρα ἐστὶν ἐν τὸ ὄν. καὶ μὴν οὐδὲ πολλά 74
 ἐστὶν. εἰ γὰρ μὴ ἐστὶν ἐν, οὐδὲ πολλά ἐστὶν· σύνθεσις
 γὰρ τῶν καθ' ἐν ἐστὶ τὰ πολλά, διόπερ τοῦ ἐνὸς ἀναιρου- 25
 μένου συναναίρεται καὶ τὰ πολλά. ἀλλὰ γὰρ ὅτι
 μὲν οὔτε τὸ ὄν ἐστὶν οὔτε τὸ μὴ ὄν ἐστὶν, ἐκ τούτων
 συμφανές· ὅτι δὲ οὐδὲ ἀμφοτέρω ἐστὶν, τό τε ὄν καὶ τὸ 75
 μὴ ὄν, εὐεπιλόγιστον. εἴπερ γὰρ τὸ μὴ ὄν ἐστὶ καὶ τὸ
 ὄν ἐστὶ, ταυτόν ἐσται τῷ ὄντι τὸ μὴ ὄν ὅσον ἐπὶ τῷ 30
 εἶναι· καὶ διὰ τοῦτο οὐδέτερον αὐτῶν ἐστὶν. ὅτι γὰρ τὸ
 μὴ ὄν οὐκ ἔστιν, ὁμόλογον· δέδεικται δὲ ταυτό τοῦτω
 καθεστῶς τὸ ὄν· καὶ αὐτὸ τοίνυν οὐκ ἔσται. οὐ μὴν 76

2. εἰ] εἰς V.

16. ἔν om C.

18. ᾗ] ἀν L.

32. τοῦτο CGHR.

ἀλλ' εἴπερ ταυτὸν ἐστὶ τῷ μὴ ὄντι τὸ ὄν, οὐ δύναται ἀμφοτέρω εἶναι· εἰ γὰρ ἀμφοτέρω, οὐ ταυτὸν, καὶ εἰ ταυτὸν, οὐκ ἀμφοτέρω. οἷς ἐπεται τὸ μηδὲν εἶναι· εἰ γὰρ μήτε τὸ ὄν ἐστὶ μήτε τὸ μὴ ὄν μήτε ἀμφοτέρω, παρὰ δὲ ταῦτα οὐδὲν νοεῖται, οὐδὲν ἐστίν.

- 77 "Οτι δὲ καὶ ἡ τι, τοῦτο ἄγνωστόν τε καὶ ἀνεπινόητόν ἐστιν ἀνθρώπῳ, παρακειμένως ὑποδεικτέον. εἰ γὰρ τὰ φρονούμενα, φησὶν ὁ Γοργίας, οὐκ ἐστὶν ὄντα, τὸ ὄν οὐ φρονεῖται. καὶ κατὰ λόγον· ὥσπερ γὰρ εἰ τοῖς φρονου-
 10 μένοις συμβέβηκεν εἶναι λευκῶς, καὶ συμβεβῆκει τοῖς λευκοῖς φρονεῖσθαι, οὕτως εἰ τοῖς φρονουμένοις συμβεβῆκει μὴ εἶναι οὐσί, κατ' ἀνάγκην συμβήσεται τοῖς οὐσί μὴ
 78 φρονεῖσθαι. διόπερ ὑγιὲς καὶ σωζόν τῇ ἀκολουθίᾳ ἐστὶ τὸ "εἰ τὰ φρονούμενα οὐκ ἐστὶν ὄντα, τὸ ὄν οὐ φρονεῖ-
 15 ται." τὰ δὲ γε φρονούμενα (προληπτέον γὰρ) οὐκ ἐστὶν ὄντα, "ὥς παραστήσομεν· οὐκ ἄρα τὸ ὄν φρονεῖται. καὶ
 79 ὅτι τὰ φρονούμενα οὐκ ἐστὶν ὄντα, συμφανές· εἰ γὰρ τὰ φρονούμενά ἐστιν ὄντα, πάντα τὰ φρονούμενα ἐστίν, καὶ ὅπῃ ἂν τις αὐτὰ φρονήσῃ. ὅπερ ἐστὶν ἀπεμφαίνον·
 20 [εἰ δὲ ἐστὶ, φαῦλον.] οὐδὲ γὰρ ἂν φρονῇ τις ἀνθρώπον ἱπτάμενον ἢ ἄρματα ἐν πελάγει τρέχοντα, εὐθέως ἀνθρώπος ἵπταται ἢ ἄρματα ἐν πελάγει τρέχει. ὥστε οὐ τὰ
 80 φρονούμενά ἐστιν ὄντα. πρὸς τούτοις εἰ τὰ φρονούμενά ἐστὶν ὄντα, τὰ μὴ ὄντα οὐ φρονηθήσεται. τοῖς γὰρ ἐναν-
 25 τίως τὰ ἐναντία συμβέβηκεν, ἐναντίον δὲ ἐστὶ τῷ ὄντι τὸ μὴ ὄν· καὶ διὰ τοῦτο πάντως εἰ τῷ ὄντι συμβέβηκε τὸ φρονεῖσθαι, τῷ μὴ ὄντι συμβήσεται τὸ μὴ φρονεῖσθαι. ἄτοπον δ' ἐστὶ τοῦτο· καὶ γὰρ Σκύλλα καὶ Χίμαιρα καὶ πολλὰ τῶν μὴ ὄντων φρονεῖται. οὐκ ἄρα τὸ ὄν φρονεῖται.
 81 ὥσπερ τε τὰ ὁρώμενα διὰ τοῦτο ὁρατὰ λέγεται ὅτι ὁρά-
 ται, καὶ τὰ ἀκουστά διὰ τοῦτο ἀκουστά ὅτι ἀκούεται, καὶ οὐ τὰ μὲν ὁρατὰ ἐκβάλλομεν ὅτι οὐκ ἀκούεται, τὰ δὲ

2. οὐ — 3. ἀμφοτέρω om C. 8. φρονούμενα C. 16. ὄντα om C. καὶ] καὶ μὴν? autem B. 29. οὐκ — φρονεῖται om CH. 31. καὶ οὐ — 32. ἀκούεται om CHH.

ἀκουστὰ παραπέμπομεν ὅτι οὐχ ὁράται (ἕκαστον γὰρ ὑπὸ τῆς ἰδίας αἰσθήσεως ἀλλ' οὐχ ὑπ' ἄλλης ὀφείλει κρίνεσθαι), οὕτω καὶ τὰ φρονούμενα καὶ εἰ μὴ βλέποικο τῇ ὄψει μὴδὲ ἀκούοικο τῇ ἀκοῇ ἔσται, ὅτι πρὸς τοῦ οἰκείου λαμβάνεται κριτηρίου. εἰ οὖν φρονεῖ τις ἐν πελάγει ἄρματα τρέχειν, 82 καὶ εἰ μὴ βλέπει ταῦτα, ὀφείλει πιστεύειν ὅτι ἄρματα ἔστιν ἐν πελάγει τρέχοντα. αἰτοπον δὲ τοῦτο· οὐκ ἄρα τὸ ὄν φρονεῖται καὶ καταλαμβάνεται.

Καὶ εἰ καταλαμβάνοικο δέ, ἀνέξοιστον ἑτέρῳ. εἰ γὰρ 83 τὰ ὄντα ὁρατά ἐστι καὶ ἀκουστὰ καὶ κοινῶς αἰσθητά, ἅπερ 10 ἐκτὸς ὑπόκειται, τούτων τε τὰ μὲν ὁρατὰ ὁράσει καταληπτά ἐστι τὰ δὲ ἀκουστὰ ἀκοῇ καὶ οὐκ ἐναλλάξ, πῶς οὖν "δύναται ταῦτα ἑτέρῳ μὴνύεσθαι; ᾧ γὰρ μὴνύομεν ἔστι 84 λόγος, λόγος δὲ οὐκ ἔστι τὰ ὑποκείμενα καὶ ὄντα· οὐκ ἄρα τὰ ὄντα μὴνύομεν τοῖς πέλας ἀλλὰ λόγον, ὃς ἑτερός 15 ἐστι τῶν ὑποκειμένων. καθάπερ οὖν τὸ ὁρατὸν οὐκ ἂν γένοικο ἀκουστόν καὶ ἀνάπαλιν, οὕτως ἐπεὶ ὑπόκειται τὸ ὄν ἐκτός, οὐκ ἂν γένοικο λόγος ὁ ἡμέτερος· μὴ ὦν δὲ 85 λόγος οὐκ ἂν δηλωθεῖη ἑτέρῳ. ὃ γὰρ μὴν λόγος, φησί, ἀπὸ τῶν ἔξωθεν προσπιπτόντων ἡμῖν πραγμάτων συνίσταται, τουτέστι τῶν αἰσθητῶν· ἐκ γὰρ τῆς τοῦ χυλοῦ ἐγκυρήσεως ἐγγίνεται ἡμῖν ὁ κατὰ ταύτης τῆς ποιότητος ἐκπερόμενος λόγος, καὶ ἐκ τῆς τοῦ χρώματος ὑποπτώσεως ὁ κατὰ τοῦ χρώματος. εἰ δὲ τοῦτο, οὐχ ὁ λόγος τοῦ ἐκτός παραστατικός ἐστιν, ἀλλὰ τὸ ἐκτός τοῦ λόγου μὴνυτικόν 25 γίνεται. καὶ μὴν οὐδὲ ἔνεστι λέγειν ὅτι ὄν τρόπον τὰ 86 ὁρατὰ καὶ ἀκουστὰ ὑπόκειται, οὕτως καὶ ὁ λόγος, ὥστε δύνασθαι ἐξ ὑποκειμένου αὐτοῦ καὶ ὄντος τὰ ὑποκείμενα καὶ ὄντα μὴνύεσθαι. εἰ γὰρ καὶ ὑπόκειται, φησὶν, ὁ λόγος, ἀλλὰ διαφέρει τῶν λοιπῶν ὑποκειμένων, καὶ πλείστω 30 διενήνοχε τὰ ὁρατὰ σώματα τῶν λόγων· δι' ἑτέρου γὰρ ὀργάνου ληπτὸν ἐστι τὸ ὁρατὸν καὶ δι' ἄλλου ὁ λόγος.

11. τι] δὲ FG. 13. μὴνύομεν H, μὴνύομενον L. 14. καὶ τὰ ὄντα FG.

18. ὄν? 30. πλείστον B, πλείστων CX.

οὐκ ἄρα ἐνδείκνυται τὰ πολλὰ τῶν ὑποκειμένων ὁ λόγος, 87 ὥσπερ οὐδὲ ἐκεῖνα τὴν ἀλλήλων διαθηλοῖ φύσιν. τοιούτων οὖν παρὰ τῷ Γοργίᾳ ἡπορημένων οἴχεται ὅσον ἐπ' αὐτοῖς τὸ τῆς ἀληθείας κριτήριον· τοῦ γὰρ μήτε ὄντος μήτε 8 γνωρίζεσθαι δυναμένου μήτε ἄλλω παρασταθῆναι πεφυ- κότες οὐδὲν ἂν εἶη κριτήριον.

Οὐκ ὀλίγοι δὲ ἦσαν, ὡς προείπον, οἱ καὶ τοὺς περὶ Μητροδώρον καὶ Ἀνάξαρχον ἔτι δὲ Μόνιμον φήσαντες 88 ἀνηρεκέναι τὸ κριτήριον, ἀλλὰ Μητροδώρον μὲν ὅτι εἶπεν 10 "οὐδὲν ἴσμεν, οὐδ' αὐτὸ τοῦτο ἴσμεν ὅτι οὐδὲν ἴσμεν," Ἀνάξαρχον δὲ καὶ Μόνιμον ὅτι σκηνογραφία ἀπέεικασαν τὰ ὄντα, τοῖς τε κατὰ ὕπνους ἢ μανίαν προσπίπτουσι 11 ταῦτα ὁμοιωσθαι ὑπέλαβον.

89 Ἄλλ' οὗτοι μὲν τοιαύτης μετεσχῆκασι στάσεως, πρῶ- 15 τοι δ' ἔδοξαν οἱ ἀπὸ Θάλεω φυσικοὶ τὴν περὶ κριτηρίου σκέψιν εἰσηγήσασθαι. καταγνόντες γὰρ τῆς αἰσθήσεως ἐν πολλοῖς ὡς ἀπίστου, τὸν λόγον κριτὴν τῆς ἐν τοῖς οὖσιν ἀληθείας ἐπέστησαν· ἀφ' οὗ ὁρμώμενοι περὶ τε ἀρχῶν καὶ στοιχείων καὶ τῶν ἄλλων διατάσσοντο, ὧν ἡ κατάληψις 90 διὰ τῆς τούτου δυνάμεως περιγίνεται. ἐνθεν ὁ μὲν φυσικώτατος Ἀναξαγόρας ὡς ἀσθενεῖς διαβάλλων τὰς αἰσθή- σεις "ὑπὸ ἀφανρότητος αὐτῶν" φησὶν "οὐ δυνατοὶ ἴσμεν κρίνειν τ' ἀληθείς." τίθησὶ τε πίστιν αὐτῶν τῆς ἀπιστίας τὴν παρὰ μικρὸν τῶν χρωμάτων ἐξαλλαγὴν· εἰ γὰρ δύο 25 λάβοιμεν χρώματα, μέλαν καὶ λευκόν, εἴτα ἐκ θατέρου εἰς θάτερον κατὰ σταγόνα παρεκχέοιμεν, οὐ δυνήσεται ἡ ὄψις διακρίνειν τὰς παρὰ μικρὸν μεταβολάς, καίπερ πρὸς τὴν 91 φύσιν ὑποκειμένας. τούτῳ δὲ τῷ λόγῳ δυνάμει καὶ ὁ Ἀσκληπιάδης εὐρίσκεται καταπεχρημένος ἐν τῷ πρώτῳ τῶν 30 περὶ οἴνου δόσεως, ἐνθεν ἐπὶ ὥχρας καὶ μέλανος ἴσταται·

2. δηλοῖ V. 3. αὐτῆς τῆς ἀλ. C. 5. παραθῆναι C. 9. εἰπ' ἐν-
δὲν ἴσμεν V. 11. σκηνογραφία GH, probatum Wytenbachio in Plat.
Phaed. p. 171. 14. μέντοι αὐτοὶ L, μὲν τῆς αὐτῆς Fabricius. 18. τε
om C. 20. τούτων FG. 22. ἀφανρότητος Ritter Ion. Philos. p. 298.
23. δι FGH. 29. τῶν] τῷ R. 30. ἴσταται?

“μιγέντων γὰρ τούτων” φησὶν “ἀδυνατεῖ διαγινώσκειν ἢ αἰσθησις εἶτε ἐν ἔστι καὶ ἀπλοῦν χρῶμα τὸ ὑποκαίμενον εἶτε καὶ μὴ.” ὥστε ὁ μὲν Ἀναξαγόρας κοινῶς τὸν λόγον ἔφη κριτήριον εἶναι· οἱ δὲ Πυθαγορικοὶ τὸν λόγον μὲν 92 φασιν, οὐ κοινῶς δέ, τὸν δὲ ἀπὸ τῶν μαθημάτων περιγι- νόμενον, καθάπερ ἔλεγε καὶ ὁ Φιλόλαος, θεωρητικόν τε ὄντα τῆς τῶν ὅλων φύσεως ἔχειν τινα συγγένειαν πρὸς ταύτην, ἐπεὶπερ ὑπὸ τοῦ ὁμοίου τὸ ὅμοιον καταλαμβάνε- σθαι πέφυκεν·

“γαίῃ μὲν γὰρ γαῖαν ὑπώπαμεν, ὕδατι δ’ ὕδωρ, 10 αἰθέρι δ’ αἰθέρα διόν, ἀτὰρ πυρὶ πῦρ ἀδήλον, στοργὴν δὲ στοργῇ, νεῖκος δέ γε νεῖκεῖ λυγρῷ.

καὶ ὡς τὸ μὲν φῶς, φησὶν ὁ Πρῶτος τὸν Πλάτωνος 93 Τίμαιον ἐξηγούμενος, ὑπὸ τῆς φωτεινοῦς ὀψείας κατα- λαμβάνεται, ἡ δὲ φωνὴ ὑπὸ τῆς ἀεροειδοῦς ἀκοῆς, οὕτω 15 καὶ ἡ τῶν ὅλων φύσις ὑπὸ συγγενεῶς ὀφείλει καταλαμβά- νεσθαι τοῦ λόγου. ἦν δὲ ἀρχὴ τῆς τῶν ὅλων ὑποστάσεως ἀριθμός· διὸ καὶ ὁ κριτὴς τῶν πάντων λόγος οὐκ ἀμέτο- χος ὢν τῆς τούτου δυνάμεως καλοῖτο ἂν ἀριθμός. καὶ 94 τοῦτο ἐμφαίνοντες οἱ Πυθαγορικοὶ ποτὲ μὲν εἰῶθαι λέ- γειν τὸ

ἀριθμῷ δέ τε πάντ’ ἐπέοικεν, 25 ὅτε δὲ τὸν φυσικώτατον ὀμνύναι ὄρκον οὕτωςί, οὐ μὰ τὸν ἀμετέρα κεφαλῇ παραδόντα τετρακτύν, πηγὴν ἀενάου φύσεως ῥιζώματ’ ἔχουσαν,

τὸν μὲν παραδόντα λέγοντες Πυθαγόραν (τοῦτον γὰρ ἔθεοποιοῦν), τετρακτύν δὲ ἀριθμόν τινα, ὃς ἐκ τεσσάρων τῶν πρώτων ἀριθμῶν συγκείμενος τὸν τελειότατον ἀπῆρτι- ζεν, ὥσπερ τὸν δέκα· ἐν γὰρ καὶ δύο καὶ τρία καὶ τέσ- 30 σαρα δέκα γίνεται. ἔστι τε οὗτος ὁ ἀριθμός πρώτη τε

6. ὁ om Boeckhius Philolai sui p. 192.

11. διὰν V.

12. στοργῇ δὲ στοργῇ apud Sturzium Emped. v. 320.

14. ὑπὸ —

15. φωνῇ om C. 21. τῷ C. 24. οὐ] καὶ Carm. aur. 47. ψυχῇ ib.

et p. F. 332. 25. ἀενάου CR.

28. ἀριθμῶν τινῶν τῶν πρώ- των CGR. 30. ὁ add V.

95 τρακτύς, πηγὴ δὲ ἀενάου φύσεως λέλεσται παρόσον κατ' αὐ-
 τούς ὁ σύμπας κόσμος κατὰ ἁρμονίαν διοικεῖται, ἡ δὲ
 ἁρμονία σύστημά ἐστι τριῶν συμφωνιῶν, τῆς τε διὰ τεσσ-
 σάρων καὶ τῆς διὰ πέντε καὶ τῆς διὰ πασῶν, τούτων δὲ
 5 τῶν τριῶν συμφωνιῶν αἱ ἀναλογίαι ἐν τοῖς προσεξημένοις
 τέτταρσιν ἀριθμοῖς εὐρίσκονται, ἐν τε τῷ ἐνὶ καὶ τῷ δύο
 96 καὶ τῷ τρία καὶ τῷ τέσσαρα. ἦν γὰρ ἡ μὲν διὰ τεσσά-
 ρων συμφωνία ἐν ἐπιτρίτῳ λόγῳ κειμένη, ἡ δὲ διὰ πέντε
 ἐν ἡμιολίῳ, ἡ δὲ διὰ πασῶν ἐν διπλασίονι. ὅθεν ὁ μὲν
 10 τέσσαρα ἀριθμὸς τοῦ τρία ἐπιτρίτος ὢν, ἐπέπερ ἐξ αὐτοῦ
 καὶ τοῦ τρίτου μέρους αὐτοῦ συνίσταται, περιέσχηκε τὴν
 97 διὰ τεσσάρων συμφωνίαν· ὁ δὲ τρία τοῦ δύο ἡμιόλιος
 ὢν, ἡ ἐκείνόν τε περιέσχηκε καὶ τὸ ἡμισυ αὐτοῦ, ἐμφαίνει
 τὴν διὰ πέντε συμφωνίαν· ὁ δὲ τέσσαρα τοῦ δύο καὶ ὁ
 15 δύο τῆς μονάδος διπλασίῳ καθεστὼς περιληπτικὸς ἐστὶ
 98 τῆς διὰ πασῶν. ἔπει οὖν ἡ τετρακτύς ἀναλογίαν τῶν
 λεχθειςῶν συμφωνιῶν ὑποβάλλει, αἱ δὲ συμφωνίαι τῆς
 τελείου ἁρμονίας εἰσι συμπληρωτικαί, κατὰ δὲ τὴν τέλειον
 ἁρμονίαν πάντα διοικεῖται, τοῦδε χάριν πηγὴν ἀενάου φύ-
 99 σεως ριζώματ' ἔχουσαν εἰρήκασιν αὐτήν. καὶ ἄλλως, ἔπει
 κατὰ τοὺς λόγους τῶν τεσσάρων τούτων ἀριθμῶν τό τε
 σῶμα καὶ τὸ ἀσώματον νοεῖται, ἐξ ὧν τὰ πάντα. στιγμῆς
 γὰρ ῥυείσης γραμμὴν φαντασιούμεθα, ἥτις ἐστὶ μῆκος
 ἀπλατές, γραμμῆς δὲ ῥυείσης πλάτος ἐποιήσαμεν, ὅπερ
 25 ἐστὶν ἐπιφανεία τις ἀβαθής, ἐπιφανείας δὲ ῥυείσης στερεὸν
 ἐγένετο σῶμα. ἀλλ' ἦν γε ἐπὶ μὲν τῆς στιγμῆς ἡ μονὰς
 100 ἀδιαίρετος οὐσα, καθὼς καὶ ἡ στιγμὴ, ἐπὶ δὲ τῆς γραμμῆς
 ὁ δύο ἀριθμός· ποθὲν γὰρ πάρεστιν ἡ γραμμὴ, τουτέ-
 στω ἀπὸ σημείου ἐπὶ σημείον καὶ πάλιν ἀπὸ τούτου ἐπὶ
 30 ἄλλο σημείον. ἐπὶ δὲ τοῦ στερεοῦ σῶματος ὁ τέσσαρα·

1. 19. ἀενάου CH. 6. τέτταρσιν V. ἐν] ἔν? 25. ἐστὶν om C.

28. post ἀριθμός Fabricius [ἀπὸ σημείου ἐπὶ σημείον. ἐπὶ δὲ τῆς ἐπι-
 φανείας ὁ τρία]. ego coll. Arithm. §§ 4 et 5 haec ἐπὶ δὲ τῆς ἐπιφανείας
 ὁ τρία v. 29 ante illa καὶ πάλιν posuerim, additis his fere: ποθὲν γὰρ
 ποῦ καὶ ποῦ ἡ ἐπιφανεία, τουτέστιν ἀπὸ σημείου ἐπὶ σημείον. γὰρ]
 γὰρ ποῦ?

ἐὰν γὰρ τρισὶ σημείοις τέταρτον ἐπαιωρήσωμεν σημεῖον, πυραμὶς γίνεται, ὅπερ δὴ πρῶτόν ἐστι στερεοῦ σώματος σχῆμα. κατὰ λόγον οὖν ἡ τετρακτὺς πηγὴ τῆς τῶν ὅλων φύσεως ἐστίν. καὶ ἄλλως, πᾶν τὸ καταλαμβανόμενον 101 ἀνθρώπῳ, φασὶν, ἦτοι σῶμά ἐστιν ἡ ἀσώματος· ἐὰν τε δὲ σῶμα ἢ ἐὰν τε καὶ ἀσώματος, οὐ χωρὶς τῆς τῶν ἀριθμῶν ἐννοίας καταλαμβάνεται, τὸ μὲν σῶμα, ἐπεὶ τριγῇ διαστατὸν καθιστῶς τὸν τρίου ἀριθμὸν ὑπαγορεύει. ἐπεὶ 102 δὲ τῶν σωμάτων τὰ μὲν ἐστὶν ἐκ συναπτομένων ὡς πλοῖα καὶ ἀλύσεις καὶ πυργίσκοι, τὰ δὲ ἐξ ἡνωμένων, ἅπερ ὑπὸ 10 μιᾶς ἐξεως συνέχεται, ὡς φυτὰ καὶ ζῶα, τὰ δὲ ἐκ διαιστώ- των ὡς χοροὶ καὶ στρατιαὶ καὶ ποιῖμαι. ἀλλ' ἐὰν τε ἐκ συναπτομένων ἢ ἐὰν τε ἐξ ἡνωμένων "ἐὰν τε ἐκ διαιστώ- των, ἀριθμοὺς ἔχει παρόσον ἐκ πλειόνων συνέστηκεν. ἔτι 103 τῶν σωμάτων τὰ μὲν ἐν ἀπλαῖς κεῖται ποιότησι τὰ δὲ ἐν 15 ἀθρόαις, καθάπερ τὸ μῆλον· καὶ γὰρ ποικίλον ἔχει χρώμα πρὸς ὄρασιν καὶ χυλὸν πρὸς γεῦσιν καὶ ὁσμὴν πρὸς ὄσφρη- σιν καὶ λειότητα πρὸς ἀφήν· ἃ δὴ τῆς τῶν ἀριθμῶν ἐστὶ φύσεως. ὁ δ' αὐτὸς καὶ ἐπὶ τῶν ἀσωμάτων ἐστὶ λόγος, 104 εἶγε καὶ χρόνος ἀσώματος τῷ ἀριθμῷ λαμβάνεται, ὡς ἔστι πρὸ συμφανὲς ἀπὸ ἐνιαυτῶν τε καὶ μηνῶν καὶ ἡμερῶν καὶ ὥρων. ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ στιγμή καὶ γραμμὴ καὶ ἐπιφά- νεια, καὶ τὰλλα περὶ ὧν καὶ μικρῷ πρόσθεν διελέχθημεν, συνάγοντες καὶ τὰς τούτων νοήσεις εἰς ἀριθμούς. συνά- 105 δειν δὲ τοῖς εἰρημένοις φασὶ καὶ τὰ κατὰ τὸν βίον, ἔτι δὲ 25 καὶ τὰ κατὰ τὰς τέχνας πράγματα. ὁ τε γὰρ βίος ἐκα- στον κρίνει κριτηρίοις ἅπερ ἐστὶν ἀριθμοῦ μέτρα. ἐὰν γοῦν ἀνέλωμεν τὸν ἀριθμὸν, ἀναιρεθήσεται μὲν πῆχυς ἐκ δυοῖν ἡμιπηχείων καὶ παλαιστῶν ἕξ καὶ δακτύλων εἰκοσι- τεσσάρων συγκείμενος, ἀναιρεθήσεται δὲ μέδιμνος καὶ 106 τάλαντον καὶ τὰ λοιπὰ τῶν κριτηρίων· ταῦτα γὰρ πάντα

1. ἐν V. 2. 3. σχήματος σῶμα CHRX. 6. ἢ] ἐστὶν L. 8. τρίτα] τρίτον L. ἐπεὶ] ἔτι 9. τῶν σωμάτων] cf. Plutarch. 142 EF, ibi- que Wyttenbach. 13. ἢ om L. 16. ποικίλον] ποικίλεια VX. 19. αὐτὸς τε καὶ FGV. 23. πρότερον VX. διελέχθημεν L. 28. μὲν om L. 31. πάντα γὰρ ταῦτα V.

ἐκ πλειόνων συνεσιῶτα εὐθύς ἀριθμοῦ ἐστὶν εἶδη. ὅθεν
καὶ τὰ λοιπὰ τούτῳ συνέχεται, δάνεια μαρτυρίαι ψῆφοι
συγγραφαὶ χρόνοι περίοδοι. καὶ καθόλου τῶν ἀμηχάνων
ἐστὶν εὐρεῖν τι κατὰ τὸν βίον ἀμοιροῦν τούτου. πᾶσά γε
⁵ μὴν τέχνη οὐ χωρὶς ἀναλογίας συνέστη, ἀναλογία δ' ἐν
ἀριθμῷ κεῖται· πᾶσα ἄρα τέχνη δι' ἀριθμοῦ συνέστη.
107 Ῥόδιοι γοῦν, ὡς φασίν, ἐπύθοντο Χάρητος τοῦ ἀρχιτέκτο-
νος πόσον δαπανηθήσεται χρήμα πρὸς κατασκευὴν τοῦ
κολοσσοῦ. ὀρίσαντος δὲ αὐτοῦ τι, πάλιν ἐπηρώτων πόσον
¹⁰ δέ, εἰ θέλοιεν διπλασίονα κατὰ μέγεθος αὐτὸν κατασκευά-
σαι. τοῦ δὲ τὸ διπλάσιον αἰτήσαντος οἱ μὲν ἔδοσαν, ὁ δ'
εἰς τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ προκεντήματα δαπανήσας τὸ δοθὲν
108 ἑαυτὸν ἀνείλεν. θανόντος δὲ αὐτοῦ συνείδον οἱ τεχνῖται
ὡς οὐ διπλάσιον ἐχρῆν ἀλλ' ὀκταπλάσιον αἰτῆσαι· οὐ γάρ
¹⁵ μήκος μόνον ἄλλὰ καὶ πᾶσαν διάστασιν ὥφειλε μεγαθο-
ποιεῖν τοῦ δημιουργήματος. ὥστε ἀναλογία τις ἔστιν ἐν
πλαστικῇ, ὁμοίως δὲ καὶ ἐν ζωγραφίᾳ, δι' ἣν ὁμοιότητα
109 κατ' ἀπαρallaξίαν κατορθοῦνται. κοινῷ τε λόγῳ πᾶσα
τέχνη ἐστὶ σύστημα ἐκ κατὰλήψεων, τὸ δὲ σύστημα ἀρι-
²⁰ θμός. τοίνυν ὑγίης τὸ

ἀριθμῷ δέ τε πάντ' ἐπέοικεν,

τουτέστι τῷ κρίνοντι λόγῳ καὶ ὁμοιογενεὶ τοῖς τὰ πάντα
συνεστακόσιν ἀριθμοῖς.

110 Ταῦτα μὲν οἱ Πυθαγορικοί· Ξενοφάνης δὲ κατὰ τοὺς
²⁵ ὡς ἐτέρως αὐτὸν ἐξηγουμένους, ὅταν λέγῃ
καὶ τὸ μὲν οὐδ' σαφές οὐ τις ἀνὴρ ἴδεν, οὐδὲ τις ἔσται
εἰδὼς ἀμφὶ θεῶν τε καὶ ἄσπου λέγω περὶ πάντων·
εἰ γὰρ καὶ τὰ μάλιστα τύχοι τετελεσμένον εἰπών,
αὐτὸς ὅμως οὐκ οἶδε, δόκος δ' ἐπὶ πᾶσι τέτυκται,
30 φαίνεται μὴ πᾶσαν κατάληψιν ἀναιρεῖν ἀλλὰ τὴν ἐπιστή-
μονικὴν τε καὶ ἀδιάπτωτον, ἀπολείπειν δὲ τὴν δοξαστὴν·

2. τούτων L. 14. ἑκατονταπλάσιον CGBR. 16. ἐμ V.
17. ὁμοιότης V. 22. τῇ om CR. 27. ἀμφιθέων CRV. 28. καὶ
τά] κατὰ V. 29. αὐτὸς δ' ὅμως CR. 31. τε om V. ἀπο-
λείπεται CR.

τοῦτο γὰρ ἰμφαίνει τὸ “δόκος δ’ ἐπὶ πᾶσι τέτυκται.”
ὥστε κριτήριον γίνεσθαι κατὰ τοῦτον τὸν δοξαστὸν λόγον,
τουτέστι τὸν τοῦ εἰκότος ἀλλὰ μὴ τὸν τοῦ παγίου ἐχόμε-
νον. ὁ δὲ γνώριμος αὐτοῦ Παρμενίδης τοῦ μὲν δοξαστοῦ 111
λόγου κατέγνω, φημὶ δὲ τοῦ ἀσθενεῖς ἔχοντος ὑπολήψεις,
τὸν δ’ ἐπιστημονικόν, τουτέστι τὸν ἀδιάπτωτον, ὑπέθετο
κριτήριον, ἀποστάς καὶ τῆς τῶν αἰσθήσεων πίστεως. ἐναρ-
χόμενος γοῦν τοῦ περὶ φύσεως γράφει τὸν τρόπον τοῦτον.

ἵπποι ταί με φέρουσιν, ὅσον ᾗ ἐπὶ θυμὸς ἰκάνοι,
πέμπον, ἐπεὶ μ’ ἐς ὁδὸν βῆσαν πολύφημον ἄγουσαι 10
“δαίμονος, ἣ κατὰ πάντα τῇ φέροι εἰδότα φῶτα.

τῇ φερόμην· τῇ γὰρ με πολύφροστοι φέρουν ἵπποι
ἄρμα τιταίνουσαι, κοῦραι δ’ ὁδὸν ἡγεμόνευον.

ἄξων δ’ ἐν χοιῷσιν ἱεὶ σύριγγος αὐτῇν
αἰθόμενος· δοιοῖς γὰρ ἐπείγετο δινωτοῖσιν 15

κύκλοις ἀμφοτέρωθεν, ὅτε σπερχοίατο πέμπειν

Ἑλιάδες κοῦραι, προλιποῦσαι δώματα νυκτός,

εἰς φάος, ὡσάμηναι κρυτῶν ἄπο χερσὶ καλύπτρας,

ἔνθα πύλαι νυκτός τε καὶ ἡματός εἰσι κλειούτων,

καὶ σφας ὑπέρθυρον ἀμφὶς ἔχει καὶ λάνος οὐδός· 20

αὐταὶ δ’ αἰθέριαι πληνται μεγάλοισι θυρέτροις.

τῶν δὲ Δίκη πολύποινος ἔχει κληϊδὺς ἀμοιβούς.

τὴν δὴ παρφάμεναι κοῦραι μαλακοῖσι λόγοισιν

πεῖσαν ἐπιφρουδέως ὥς σφιν βυλανωτὸν ὄχηα

ἀπτερέως ὥσπερ πυλέων ἕπο. ταὶ δὲ θυρέτρων 25

χρῶσ’ ἀχανές ποίησαν ἀνυπτάμεναι, πολυχάλκους

2. τοῦτο V. 5. δὴ CR. 8. τοῦ om C. 9. τί CR,
τοί G. ὅσον CR. 10. ἔσαν SV. 11. δαίμονος] cf. Krisch.
p. 108. ἡ G. πάντα φέροι τῇ G, πᾶν πάντῃ φέροι Boeck-
hius, πάντα σαφῇ φ. Brandis, πάντ’ αἰσιν φ. Meinekius, πάντ’ αἰσὴν vel
πάντ’ αἰσῇ φ. alii. Hermannus denique ἡ καὶ πάντ’ αὐτῇ φ. quae eadem
quaevis sapientem virum ducit. 12. φερόμενην C, φέρομαι G.
13. ἄρματα ταίνουσαι G. 14. ἱεὶ add Karstenus. 15. αἰσόμενος G.
ἐπείγετο GR, ἐπείγετος C. 18. κρατῶν Karstenus, κρατάφων Hein-
richius, κρατεραῖς G, κρατερῶν ceteri. 20. καὶ σφας CGRV.
21. αἰθέρια πληνται μεγάλοις G, αἰθέρι πεπνέσται μεγάλοις Lobe-
ckius ad Buttmanni Gramm. Gr. 2 p. 17, αἰθέρια πληνται μεγάλοις
Seidlerus, αἰθέρια πληνται μεγάλοις Lachmannus, αἰθέρια πληντ’
ἐπὶ αἰσιν Bergk. 22. δίκη CRV. 24. βυλανωτὸν] v. Beckeri
Claricles 1 p. 180. 25. ταῖς FG. 26. χαλμ’ ἰχανές C. ἐποίησαν CGR.

- ἄξοντας ἐν σύριγγιν ἀμοιβαδὸν εἰλξασαι,
 γόμοις καὶ περόνησιν ἀρηρότας. ἧ ῥα δι' αὐτῶν
 ἰθὺς ἔχον κοῦραι κατ' ἀμαξιδὸν ἄρμα καὶ ἵππους.
 καὶ με θεὰ πρόφρων ὑπεδέξατο, χεῖρα δὲ χειρὶ
 5 δεξιτερὴν ἔλεν, ὥδε δ' ἔπος φάτο καὶ με προσηύδα.
 ὦ κοῦρ' ἀθανάτησι συνήορος ἡνίοχοισιν
 ἵπποις θ' αἱ σε φέρουσιν, ἐκάνων ἡμέτερον δῶ
 χαῖρ', ἐπεὶ οὔτι σε μοῖρα κακὴ προύπεμπε νέεσθαι
 τήνδ' ὁδόν (ἧ γὰρ ἀπ' ἀνθρώπων ἐκτὸς πάτου ἐστίν)
 10 ἀλλὰ θέμις τε δίκη τε. χρεὼ δέ σε πάντα πυνθέσθαι,
 ἡμὲν ἀληθείης εὐπειθέος ἀτρεμεῖς ἦτορ
 ἠδὲ βροτῶν δόξας, ταῖς οὐκ ἐνὶ πίστις ἀληθείης.
 ἀλλὰ σὺ τῆσδ' ἀφ' ὁδοῦ διζήσιος εἰργε νόημα,
 μηδὲ σ' ἔθος πολύπειρον ὁδὸν κᾶτα τήνδε βιάσθω
 15 νωμῶν ἄσκοπον ὄμμα καὶ ἡχῆεσαν ἀκοὴν
 καὶ γλῶσσαν, κρῖναι δὲ λόγῳ πολύδην ἔλεγχον
 ἐξ ἐμέθεν ῥηθέντα. μόνος δ' ἔτι θυμὸς ὁδοῖο
 λείπεται.
- 112 ἐν τούτοις γὰρ ὁ Παρμενίδης ἵππους μὲν φησιν αὐτὸν φέ-
 ρειν τὰς ἀλόγους τῆς ψυχῆς ὁρμὰς τε καὶ ὀρέξεις, κατὰ
 δὲ τὴν πολύφημον ὁδὸν τοῦ δαίμονος πορεύεσθαι τὴν
 κατὰ τὸν φιλόσοφον λόγον θεωρίαν, ὃς λόγος προπόμπου
 δαίμονος τρόπον ἐπὶ τὴν ἀπάντων ὁδηγεῖ γινῶσιν. κοῦρας
 δ' αὐτοῦ προάγειν τὰς αἰσθήσεις, ὧν τὰς μὲν ἀκοὰς αἰνίτ-
 20 τεται ἐν τῷ λέγειν "δοιοῖς γὰρ ἐπειγέτο δινωτοῖσι κύκλοις,"
 τούτέστι τοῖς τῶν ὠτων, τὴν φωνὴν δὲ ὧν καταδέχονται,
 113 τὰς δὲ ὁράσεις Ἡλιάδας κοῦρας ἐκέκληκε, δῶματα μὲν
 νυκτὸς ἀπολειπούσας, ἐς φάος δὲ ὠσαμένας διὰ τὸ μὴ χω-

2. περόνησιν CGR. ἀρηρότα τῇ CGRV, ἀρηρότας ἡ Scaliger, ἡ Hermannus. 3. κατ' ἀμαξιδὸν R, κατ' ἀμαξιδόν G. 4. χεῖρα δὲ om C. 6. ἀθανάτοις συνήορος L: corr Brandis. ἡνίοχοις CR. 7. ἵπποι V. τί R, ταὶ ceteri: corr Hermannus. ἰκάνων C. 8. οὔτοι CR, οὔτε G. 9. ἧ V, ἡ G. 10. σὺ δὲ χρεὼ malit Meinekus. πείθεσθαι CR. 11. εὐπειθέος Proclus. ἀτρεμεῖς Proclus, ἀτρεμεῖς L. 12. δόξαι CR. 13. διζήσιος G. 15. εὐσκοπον Bergk. ἀκοὴν CGR. 16. καὶ γλῶσσαν om CR. κρῖνε CRV, κρῖνον G. πολύδην Diogenes Laertius, πολύπειρον L. 21. δὲ τι V, δὲ τοι CR, δὲ γε FG, δὲ τε Hermannus. 22. λόγον om C. 23. ὅς] ὡς L. προπόμπους V. 25. ἐπήγετο CR. 28. ἀπολειπούσας V. δὲ om L.

οὖς φωτὸς γίνεσθαι τὴν χρῆσιν αὐτῶν. ἐπὶ δὲ τὴν πολὺ-
ποιονον ἐλθεῖν δίκην καὶ ἔχουσαν κληίδας ἀμοιβούς, τὴν
διάνοιαν ἀσφαλεῖς ἔχουσαν τὰς τῶν πραγμάτων καταλή-
ψεις. ἥτις αὐτὸν ὑποδεξαμένη ἐπαγγέλλεται δύο ταῦτα 114
διδάξειν, ἡμὲν ἀληθείης εὐπειθείας ἀτρεμεῖς ἦτορ, ὅπερ
ἐστὶ τὸ τῆς ἐπιστήμης ἀμετακίνητον βῆμα, ἕτερον δὲ βρο-
τῶν δόξας, ταῖς οὐκ ἐν πίστις ἀληθείης, τουτέστι τὰ ἐν
δόξῃ κείμενον πᾶν, ὅτι ἦν ἀβέβαιον. καὶ ἐπὶ τέλει προσ-
διασαφεῖ τὸ μὴ δεῖν ταῖς αἰσθήσεσι προσέχειν "ἀλλὰ τῷ
λόγῳ· μὴ γάρ σε, φησὶν, ἔθος πολὺπειρον ὁδὸν κατὰ 10
τὴνδε βιάσθω νωμῶν ἄσκοπον ὄμμα καὶ ἡγήεσαν ἀκουὴν
καὶ γλῶσσαν, κρῖναι δὲ λόγῳ πολὺπειρον ἐλεγχον ἐξ ἐμέθεν
ῥηθέντα.

Ἄλλ' οὗτος μὲν καὶ αὐτός, ὡς ἐκ τῶν εἰρημένων συμ-
φανές, τὸν ἐπιστημονικὸν λόγον κανόνα τῆς ἐν τοῖς οὐσίαις 15
ἀληθείας ἀναγορεύσας ἀπέστη τῆς τῶν αἰσθήσεων ἐπιστά-
σεως· Ἐμπειροκλῆς δὲ ὁ Ἀκραγαντίνος κατὰ μὲν τοὺς 115
ἀπλούστερον δοκοῦντας αὐτὸν ἐξηγεῖσθαι ἐξ κριτήρια τῆς
ἀληθείας παραδίδωσιν. δύο γὰρ δραστηρίους τῶν ὄλων
ἀρχὰς ὑποθέμενος, φιλίαν καὶ νεῖκος, ἅμα τε τῶν τεσσά- 20
ρων μνησθεῖς ὡς ὕλικῶν, γῆς τε καὶ ὕδατος καὶ ἀέρος καὶ
πυρός, πάσας ταύτας ἔφη κριτήρια τυγχάνειν. παλαιὰ γάρ 116
τις, ὡς προείπον, ἄνωθεν παρὰ τοῖς φυσικοῖς κυλίσται
δόξα περὶ τοῦ τὰ ὅμοια τῶν ὁμοίων εἶναι γνωριστικά·
καὶ ταύτης ἔδοξε μὲν καὶ Δημόκριτος κεκομικέναι τὰς 25
παραμυθίας, ἔδοξε δὲ καὶ Πλάτων αὐτῆς ἐν τῷ Τιμαίῳ
παραψαυκέναι. ἀλλ' ὁ μὲν Δημόκριτος ἐπὶ τε τῶν ἐμψύ- 117
χων καὶ ἀψύχων ἴσθησι τὸν λόγον. καὶ γὰρ ζῶα, φη-
σὶν, ὁμογενεῖσι ζώοις συναγελάζονται, ὡς περισσότεραι περι-
στεραῖς καὶ γέρανοι γεράνοις, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἀλό- 30
γων· ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἀψύχων, καθάπερ ὄραν
πάρεστιν ἐπὶ τε τῶν κοσκινευομένων. σπερμάτων καὶ ἐπὶ

1. κρῖναι G. 5. ἡμὲν] ἐν μὲν? ἀτρεμεῖς CH. 12. κρῖναι CH,
κρῖναι V. 16. τῆς] τε C. αἰσθητῶν H. 22. πλάσας CGH.
ταῦτα CGRV.

- τῶν παρὰ ταῖς κυματογαῖς ψηφίδων· ὅπου μὲν γὰρ κατὰ
τὸν τοῦ κοσκίνου δῖνον διακριτικῶς φακοὶ μετὰ φακῶν
τάσσονται καὶ κριθαὶ μετὰ κριθῶν καὶ πυροὶ μετὰ πυρῶν,
118 ὅπου δὲ κατὰ τὴν τοῦ κύματος κίνησιν αἱ μὲν ἐπιμήκεις
ψηφίδες εἰς τὸν αὐτὸν τόπον ταῖς ἐπιμήκεισιν ὠθοῦνται,
αἱ δὲ περιφερεῖς ταῖς περιφερέσιν, ὥς ἂν συναγωγὸν τι
ἐχούσης τῶν πραγμάτων τῆς ἐν τούτοις ὁμοιότητος. ἀλλ' ὁ
119 μὲν Δημόκριτος οὕτως, Πλάτων δὲ ἐν τῷ Τιμαίῳ πρὸς
παράστασιν τοῦ ἀσώματον εἶναι τὴν ψυχὴν τῷ αὐτῷ γένει
10 τῆς ἀποδείξεως κέχρηται. εἰ γὰρ ἡ μὲν ὄρασις, φησί, φω-
τὸς ἀντιλαμβανομένη εὐθύς ἐστι φωτοειδής, ἡ δὲ ἀκοή
ἀέρα πεπληγμένον κρίνουσα, ὅπερ ἐστὶ τὴν φωνήν, εὐθύς
ἀεροειδής θεωρεῖται, ἡ δὲ ὄσφρησις ἀτμοὺς γνωρίζουσα
πάντως ἐστὶν ἀτμοειδής καὶ ἡ γεῦσις χυλοὺς χυλοειδής,
15 κατ' ἀνάγκην καὶ ἡ ψυχὴ τὰς ἀσωμάτους ιδέας λαμβά-
νουσα, καθάπερ τὰς ἐν τοῖς ἀριθμοῖς καὶ τὰς ἐν τοῖς
120 πέρασι τῶν σωματίων, γίνεται τις ἀσώματος. τοιαύτης
δ' οὔσης παρὰ τοῖς "προγενεστέροις δόξης, εἰκοι καὶ ὁ
Ἐμπεδοκλῆς ταύτη συμπεριφέρεισθαι, ἐξ τε οὐσῶν τῶν τὰ
20 πάντα συνεστακυῶν ἀρχῶν λέγειν ἰσάριθμα ταύταις ὑπάρ-
χειν τὰ κριτήρια, δι' ὧν γέγραφε
- 121 γαίῃ μὲν γὰρ γαῖαν ὀπώπαμεν, ὕδατι δ' ὕδωρ,
αἰθέρι δ' αἰθέρα δῖον, ἀτὰρ πυρὶ πῦρ αἰδηλον,
στοργὴν δὲ στοργῇ, νείκος δὲ τε νείκει λυγρῷ,
25 ἐμφαίνων ὥς γῆν μὲν καταλαμβάνόμεθα μετουσίᾳ γῆς,
ὕδωρ δὲ κατὰ μετοχὴν ὕδατος, ἀέρα δὲ μετουσίᾳ τοῦ
122 ἀέρος, καὶ ἐπὶ πυρὸς τὸ ἀνάλογον. ἄλλοι δὲ ἦσαν οἱ λέ-
γοντες κατὰ τὸν Ἐμπεδοκλέα κριτήριον εἶναι τῆς ἀληθείας
οὐ τὰς αἰσθήσεις ἀλλὰ τὸν ὀρθὸν λόγον, τοῦ δὲ ὀρθοῦ
30 λόγου τὸν μὲν τινα θεῖον ὑπάρχειν τὸν δὲ ἀνθρώπινον,
ὧν τὸν μὲν θεῖον ἀνέξιστον εἶναι τὸν δὲ ἀνθρώπινον

αι

1. κυματογαῖς H, κυματαγωγαῖς C. 6. συναγωγόν C. 7. ἀλλ' —
8. οὕτως om CR. 14. χυλοὺς om V. χυλοειδεῖς CR. 16. τοῖς
om V. τὰς ἐν om CR. 22. ὕδωρ τ' ὕδωρ CR. 23. διαν V.
24. δι' δέ τε CR. 30. τὸ μὲν C. 31. τὸ μὲν V.

ἐξοιστὸν. λέγει δὲ περὶ μὲν τοῦ μὴ ἐν ταῖς αἰσθήσεσι 123
τὴν κρίσιν τὰληθοῦς ὑπάρχειν οὕτως.

στενωποὶ μὲν γὰρ παλάμῃ κατὰ γυῖα κέχυνται,
πολλὰ δὲ δεῖλ' ἔμπαια, τὰ τ' ἀμβλύνοσι μερίμνας.
παῦρον δὲ ζωῆς ἀβίου μέρος ἀθρήσαντες, 5
ὠκύμοροι κυπνοῖο δίκην ἀρθέντες ἀπέπτυν,
αὐτὸ μόνον πεισθέντες ὅτῳ προσέκυρσεν ἔκαστος,
πάντοσ' ἔλαυνόμενοι. τὸ δὲ ἥλον εὐχεται εἶρεῖν.
οὕτως οὐτ' ἐπιδερκτὰ τὰδ' ἀνδράσιν οὐτ' ἐπακουστά
οὔτε νόῳ περιληπτά. 10

περὶ δὲ τοῦ μὴ εἶναι εἰς τὸ παντελὲς ἄληπτον τὴν ἀλή- 124
θειαν, ἀλλ' ἐφ' ὅσον ἰκνεῖται ὁ ἀνθρώπινος λόγος ληπτὴν
ὑπάρχειν, διασαφεῖ τοῖς προκειμένοις ἐπιφέρων

σὺ δ' οὖν ἐπεὶ ὥδ' ἐλιάσθης,

πεύσαι, οὐ πλεῖον γε βροτείῃ μῆτις ὄρωρεν. 15

καὶ διὰ τῶν ἐξῆς ἐπιπλήξας τοῖς πλεόν ἐπαγγελλομένοις
γινώσκειν, παρίστησιν ὅτι τὸ δι' ἐκάστης "αἰσθήσεως λαμ-
βανόμενον πιστόν ἐστι, τοῦ λόγου τούτων ἐπιστατοῦντος,
καίπερ πρότερον καταδραμὼν τῆς ἀπ' αὐτῶν πίστεως.
φησὶ γὰρ 125

ἀλλὰ θεοὶ τῶν μὲν μανίην ἀποτρέψατε γλώσσης,
ἐκ δ' ὁσίων στομάτων καθαρὴν ὀχετεύσατε πηγῇν.

καὶ σέ, πολυμνήστῃ λευκώλενε παρθένε μοῦσα,
ἄντομαι, ὣν θέμις ἔστιν ἐφημεροῖσιν ἀκούειν,
πέμπε παρ' εὐσεβίης ἐλάουσ' εὐήνιον ὄρμα· 25
μηδὲ σέ γ' εὐδύξοιο βιήσεται ἄνθεα τιμῆς

3. μὲν om C. 4. δειλεμπία CGR et omisso accentu V, δειλεμ-
πῆα F: corr Emperius. 5. ζωῆς ἀβίου Scaliger: CFRV ζωῆς βίου,
G ζωοῖσι βίου, Gatakerus ἐν ζωοῖσι βίου, Wyttienbachius ad Plutarch.

360 C ζῶουσι βίου. ἀθροίσαντος CF, ἀθροίσαντος R, ἀθλήσαντες

Karstenus. 7. αὐτῷ R, αὐτὸς C. μόνῳ R. 8. παντός δ' C.
δὲ λῶιον Scaliger, δ' ὅλον πᾶς Bergk. 10. γὰρ CV. 11. εἶναι
ante τὴν V. 13. τοῖς om V. 14. δ' add Bergk. 15. οὐ
πλέον ἤγε idem, nisi malis βροτοῖς ἢ pro illo βροτείῃ. at Hermannus οὐ
πλείων. 21. μανίαν G. ἀποτρέψατε CGV. 22. καθαρὰν CG. ὀχεύ-
σατε CGRV. 24. ἐφ' ἡμέροισιν G, ἐφημέροισιν R, ἐφημέρησιν C: corr
Stephanus. 25. παρ' δέ μ' Bergk. 26. σὺ idem. βιοῖσεται V,
βιήσεται Bergk.

- πρὸς θνατῶν ἀνέλσθαι ἐφ' ᾧ θ' ὁσίης πλέον εἰπεῖν
 θάρσει καὶ τότε δὴ σοφίης ἐπ' ἄκροισι θοάξειν.
 ἀλλ' ἂν ἄθρει πάσῃ παλάμῃ πῇ δῆλον ἔκαστον,
 μήτε τιν' ὄψιν ἔχων πιστὴν πλέον ἢ κατ' ἀκουήν
 5 ἢ ἀκοὴν ἐρίδουπον ὑπὲρ τρανώματα γλώσσης,
 μήτε τι τῶν ἄλλων, ὁπόσῃ πόρος ἐστὶ νοῆσαι,
 γυῖων πίστιν ἔρυκε, νόει δ' ἤ δῆλον ἔκαστον.
- 126 Τοιαῦτα μὲν καὶ ὁ Ἑμπεδοκλῆς· ὁ δὲ Ἡράκλειτος, ἐπεὶ
 πάλιν ἐδόκει δυσὶν ὀργανῶσθαι ὁ ἄνθρωπος πρὸς τὴν τῆς
 10 ἀληθείας γνῶσιν, αἰσθήσει τε καὶ λόγῳ, τούτων τὴν μὲν
 αἰσθησιν παραπλησίως τοῖς προσερχομένοις φυσικοῖς ἄπιστον
 εἶναι νομόμενον, τὸν δὲ λόγον ὑποτίθεται κριτήριον. ἀλλὰ
 τὴν μὲν αἰσθησιν ἐλέγχει λέγων κατὰ λέξιν "κακοὶ μάρτυ-
 ρες ἀνθρώποισιν ὀφθαλμοὶ καὶ ὦτα βαρβάρους ψυχὰς
 15 ἐχόντων," ὅπερ ἴσον ἦν τῷ βαρβάρων ἐστὶ ψυχῶν ταῖς
 127 ἀλόγοις αἰσθήσεσι πιστεύειν. τὸν δὲ λόγον κριτὴν τῆς
 ἀληθείας ἀποφαίνεται οὐ τὸν ὅποιονδήποτε ἀλλὰ τὸν κοι-
 νὸν καὶ θεῖον. τίς δ' ἐστὶν οὗτος, συντόμως ὑποδεικτέον.
 "ἀρέσκει γὰρ τῷ φυσικῷ τὸ περιέχον ἡμᾶς λογικόν τε ὃν
 128 καὶ φρενῆρες. ἐμφαίνει δὲ τὸ τοιοῦτο πολὺ πρόσθεν
 Ὅμηρος εἰπὼν
 τοῖος γὰρ νόος ἐστὶν ἐπιχθονίων ἀνθρώπων
 οἷον ἐπ' ἡμᾶρ ἄγῃσι πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.
 καὶ Ἀρχίλοχος δέ φησι τοὺς ἀνθρώπους τοιαῦτα φρονεῖν
 25 ὅποῖον Ζεὺς ἐφ' ἡμέρην ἄγει.
 εἴρηται δὲ καὶ τῷ Εὐριπίδῃ τὸ αὐτό·

1. ἀναδύσθαι Bergk. ἐφ' ὅσῃς CHV, ἐφ' ὅσῃς C, ἐφ' ὅσῃς G; corr Stephanus. εἰπεῖν θάρσει Hermannus, εἰπεῖν. θάρσει L.
 2. θοάξει Meinek. θοάξει RV, θοάξει CG, θαμίζει apud Plutarch.
 93 B. 3. ἀλλ' ἂν ἄθρει πάσῃ Bergk., ἀλλὰ γὰρ ἄθρει πᾶς L.
 πηδῆλον V. 4. τι Bergk. et innox πιστὴν, ubi L. πιστεῖ. πλέον C.
 5. ἀκουήν G. γλώττης CGR. 7 γυῖων C. δ' Karstenus, θ' L.
 8. Ἡράκλειτος] fr. 22 Schleiermacher. p. 363. 10. μὲν om L.
 11. φυσικοῖς om C. 13. κακοὶ] Schleiermacher p. 364.
 14. ant ἀνθρώπων cum Stobaeo aut 15. ἔχουσι Ritter Ion. Philos. p.
 74. ἀνθρώπων idem Gesch. d. Philos. I p. 259. 15. τῷ τῶν L.
 19. τῷ φυσικῷ] fr. 43 Schleiermacher. p. 475. 22. τοῖος] Od. 18 136.
 24. Ἀρχίλοχος] fr. 37 Liebel. 25. ὅποῖον CH, ὅποῖον Menagius ad
 D. L. 9 71. 26. Εὐριπίδῃ] Troad. 885.

δοτις ποτ' εἰ σὺ δυστόπιαστος εἰσίδειν
Ζεύς, εἴτ' ἀνάγκη φύσιος εἴτε νοῦς βροτῶν,
ἐπευξάμην σε.

τοῦτον δὴ τὸν θεῖον λόγον καθ' Ἡράκλειτον δι' ἀναπνοῆς 129
σπιάσαντες νοεροὶ γινόμεθα, καὶ ἐν μὲν ὕπνοις ληθαῖοι,¹
κατὰ δὲ ἔγερσιν πάλιν ἐμφρονες. ἐν γὰρ τοῖς ὕπνοις
μυσάαντων τῶν αἰσθητικῶν πόρων χωρίζεται τῆς πρὸς τὸ
περιέχον συμφυΐας ὁ ἐν ἡμῖν νοῦς, μόνης τῆς κατὰ ἀνα-
πνοὴν προσφύσεως σωζομένης οἷονεῖ τινος ῥίζης, χωρι-
σθεῖς τε ἀποβάλλει ἣν πρότερον εἶχε μνημονικὴν δύνα- 10
μιν· ἐν δὲ ἐγρηγοροῦσι πάλιν διὰ τῶν αἰσθητικῶν πόρων 130
ὥσπερ διὰ τινων θυρίδων προκύψας καὶ τῷ περιέχοντι
συμβαλὼν λογικὴν ἐνδύεται δύναμιν. ὅνπερ οὖν τρόπον
οἱ ἄνθρωποι πλησιάζαντες τῷ πυρὶ κατ' ἄλλοίωσιν διάπυ-
ροι γίνονται, χωρισθέντες δὲ οβέγγνυνται, οὕτω· καὶ ἡ ἐπι- 15
ξενωθείσα τοῖς ἡμετέροις σώμασιν ἀπὸ τοῦ περιέχοντος
μοῖρα κατὰ μὲν τὸν χωρισμὸν σχεδὸν ἄλογος γίνεται, κατὰ
δὲ τὴν διὰ τῶν πλείστων πόρων σύμφυσιν ὁμοιοειδὴς τῇ
ὄλῳ καθίσταται. τοῦτον δὴ τὸν κοινὸν λόγον καὶ θεῖον, 131
καὶ οὗ κατὰ μετοχὴν γινόμεθα λογικοί, κρητῆριον ἀληθείας ὡ
φησὶν ὁ Ἡράκλειτος. ὅθεν τὸ μὲν κοινῇ πᾶσι φαινόμε-
νον, τοῦτ' εἶναι πιστόν (τῷ κοινῷ γὰρ καὶ θεῖῳ λόγῳ λαμ-
βάνεται), τὸ δὲ τινι μόνῳ προσπίπτον ἄπιστον ὑπάρχειν
διὰ τὴν ἐναντίαν αἰτίαν. ἐναρχόμενος οὖν τῶν περὶ φύ- 132
σεως ὁ προειρημένος ἀνὴρ, καὶ τρόπον τινὰ δεικνὺς τὸ π
περιέχον, φησὶ “λόγου τοῦδε ἐόντος αἰξύνετοί γίνονται
ἄνθρωποι, καὶ πρόσθεν ἢ ἀκούσαι, καὶ ἀκούσαντες τὸ
πρῶτον. γινομένων γὰρ κατὰ τὸν λόγον τόνδε ἄπειροι
ἐοίκασι πειρώμενοι ἐπέων καὶ ἔργων” τοιούτων ὁκρίων ἐγὼ

1. ποτ' om CGRV. 2. φύσιος CGRV, φύσιος F. 4. οὖν CR.
[Ἡράκλειτος] Schleiermacher p. 516. 5. ἐν μὲν] Plutarch. 166 C et
382 B confert Wyttenbachius. 10. ἀποβάλλειν CR. 12. προκύψας V.
13. ὅνπερ] Schleiermacher p. 518. οὖν om CR. 26. λόγου] fr.
47 p. 482 Schleiermacher. coll. p. 476 et 496. de λόγῳ Ritter Ion.
Philos. p. 151, minus recte quam Krischius p. 370. ὅντος CR.
28. τὸν om C. λόγος C. 29. ἐοίκασι πειρώμενοι] cf. Meinek.
Com. Gr. 4 p. 641. καὶ — διαίρων om C.

διηγῆμαι, κατὰ φύσιν διαιρέων ἕκαστον καὶ φράζων ὅπως ἔχει. τοὺς δὲ ἄλλους ἀνθρώπους λαμβάνει ὁκόσα ἐγερθέν-
τες ποιοῦσιν, ὡς περ ὁκόσα εὐδοντες ἐπιλαμβάνονται.”

133 διὰ τούτων γὰρ ῥητῶς παραστήσας ὅτι κατὰ μετοχὴν τοῦ
5 θείου λόγου πάντα πράττομέν τε καὶ νοοῦμεν, ὀλίγα προσ-
δισλθὼν ἐπιφέρει “διὸ δεῖ ἔπεσθαι τῷ ξυνῷ.” ξυνὸς γὰρ
ὁ κοινός. “τοῦ λόγου δὲ ἐόντος ξυνοῦ, ζῶουσιν οἱ πολλοὶ
ὡς ἰδίαν ἔχοντες φρόνησιν. ἢ δ’ ἔστιν οὐκ ἄλλο τι ἄλλ’ ἐξή-
γησις τοῦ τρόπου τῆς τοῦ παντός διοικήσεως. διὸ καθ’ ὃ
10 τι ἂν αὐτοῦ τῆς μνήμης κοινωνήσωμεν, ἀληθεύομεν, ἃ
134 δὲ ἂν ἰδιάσωμεν, ψευδόμεθα.” νῦν γὰρ ῥητότατα καὶ
ἐν τούτοις τὸν κοινὸν λόγον κριτήριον ἀποφαίνεται, καὶ
τὰ μὲν κοινῇ φησὶ φαινόμενα πιστὰ ὡς ἂν τῷ κοινῷ κρι-
νόμενα λόγῳ, τὰ δὲ κατ’ ἰδίαν ἑκάστῳ ψευδῆ.

135 Τοιοῦδε μὲν καὶ ὁ Ἑράκλειτος· Δημόκριτος δὲ ὅτι
μὲν ἀναιρεῖ τὰ φαινόμενα ταῖς αἰσθήσεσι, καὶ τούτων
λέγει μηδὲν φαίνεσθαι κατ’ ἀλήθειαν ἀλλὰ μόνον κατὰ
δόξαν, ἀληθὲς δὲ ἐν τοῖς οὖσιν ὑπάρχειν τὸ ἀτόμιον εἶναι
καὶ κενόν. “νόμῳ” γὰρ φησὶ “γλυκὺ καὶ νόμῳ πικρόν,
20 νόμῳ θερμόν, νόμῳ ψυχρόν, νόμῳ χροίη· ἐτεῆ δὲ ἄτομα
καὶ κενόν.” ὅπερ ἔστι, νομίζεται μὲν εἶναι καὶ δοξάζεται
τὰ αἰσθητά, οὐκ ἔστι δὲ κατ’ ἀλήθειαν ταῦτα, ἀλλὰ τὰ
136 ἄτομα μόνον καὶ τὸ κενόν. ἐν δὲ τοῖς κρατυνηρίοις,
καίπερ ὑπεσχημένος ταῖς αἰσθήσεσι τὸ κράτος τῆς πίστεως
25 ἀναθεῖναι, οὐδὲν ἤτιον εὐρίσκεται τούτων καταδικάζων.
φησὶ γὰρ “ἡμεῖς δὲ τῷ μὲν ἐόντι οὐδὲν ἀτρεκέες συνίεμεν,
μεταπίπτον δὲ κατὰ τε σώματος διαθήκην καὶ τῶν ἐπει-
σιόντων καὶ τῶν ἀντιστηρίζοντων.” καὶ πάλιν φησὶν “ἐτεῆ
μὲν νῦν ὅτι οἶον ἕκαστον ἔστιν ἢ οὐκ ἔστιν οὐ συνίεμεν,

1. φράζων B, φράζων C. 5. προδιελθὼν L. 6. ξυνῷ Schleier-
macherus, κοινῷ L. nescio - an addendum τουτέστι τῷ κοινῷ. 7. δ’ ἐόν-
τος V, δὲ ὄντος CR. 13. φασὶ L. 17. μηδὲν μηδὲν C. 19. νόμῳ]
cf. Ritter Gesch. d. Philos. I p. 332 3). 20. αἰετῇ L: corr Stephanus.
21. ἅπερ CF. ἴστι om L. 23. ἐν] εἰ V. 28. αἰετῇ μὲν G,
τοῖη μὲν CRX, τίμημα V et margo X: corr Fabricius. 29. νῦν GV.
ἢ om CRV. οὐ CRV.

πολλαχῇ δεδῆλωται." ἐν δὲ τῷ περὶ ἰδεῶν "γινώσκειν τε 137
 χρῆ" φησὶν "ἄνθρωπον τῷδε τῷ κανόνι ὅτι ἐτεῆς ἀπήλ-
 λακται," καὶ πάλιν "δηλοῖ μὲν "'δῆ καὶ οὗτος ὁ λόγος ὅτι
 ἐτεῆ οὐδὲν ἴσμεν περὶ οὐδενός, ἀλλ' ἐπιρυσμὴ ἐκάστοισιν
 ἡ δόξις," καὶ ἔτι "καίτοι δῆλον ἔσται ὅτι ἐτεῆ οἷον ἕκαστον
 γινώσκειν ἐν ἀπόρῳ ἔστί." καὶ δῆ ἐν μὲν ταύτοις πᾶσαν
 σχεδὸν κινεῖ κατάληψιν, εἰ καὶ μόνων ἑξαιρέτως καθάπτε-
 ται τῶν αἰσθήσεων· ἐν δὲ τοῖς κανόσι δύο φησὶν εἶναι 138
 γνώσεις, τὴν μὲν διὰ τῶν αἰσθήσεων τὴν δὲ διὰ τῆς δια-
 νοίας, ὣν τὴν μὲν διὰ τῆς διανοίας γνησίην καλεῖ, προσ- 10
 μαρτυρῶν αὐτῇ τὸ πιστὸν εἰς ἀληθείας κρίσιν, τὴν δὲ
 διὰ τῶν αἰσθήσεων σκοτινὴν ὀνομάζει. ἀφαιρούμενος αὐτῆς
 τὸ πρὸς διάγνωσιν τοῦ ἀληθοῦς ἀπλανές. λέγει δὲ κατὰ 139
 λέξιν "γνώμης δὲ δύο εἰσὶν ἰδέαι, ἡ μὲν γνησίη ἡ δὲ σκο-
 τίη· καὶ σκοτίης μὲν τὰδε σύμπαντα, ὅψις ἀκὴ ὁδμὴ 15
 γεῦσις ψαῦσις, ἡ δὲ γνησίη, ἀποκεκριμένη δὲ ταύτης."
 εἰτα προκρίνων τῆς σκοτίης τὴν γνησίην ἐπιφέρει λέγων
 "ὅταν ἡ σκοτιὴ μηκέτι δύναται μῆτε ὀρεῖν ἐπ' ἑλαττον
 μῆτε ἀκούειν μῆτε ὁδμαῖσθαι μῆτε γεύεσθαι μῆτε ἐν τῇ
 ψαύσει αἰσθάνεσθαι, ἀλλ' ἐπὶ λεπτότερον." οὐκοῦν καὶ 20
 κατὰ τοῦτον ὁ λόγος ἐστὶ κριτήριον, ὃν γνησίην γνώμην
 καλεῖ. Διότιμος δὲ τρία κατ' αὐτὸν ἔλεγεν εἶναι κριτή- 140
 ρια, τῆς μὲν τῶν ἀδήλων καταλήψεως τὰ φαινόμενα, ὡς
 φησὶν Ἀναξαγόρας, ὃν ἐπὶ τούτῳ Δημόκριτος ἐπαίνει, ζη-
 τήσεως δὲ τὴν ἐννοίαν (περὶ παντὸς γάρ, ὃ παῖ, μία 25
 ἀρχὴ τὸ εἶδέναι περὶ οὗτου ἔστιν ἡ ζήτησις), αἰρέσεως δὲ
 καὶ φυγῆς τὰ πάθη· τὸ μὲν γάρ ὧ προσοικειούμεθα,

1. περὶ ἰδεῶν] cf. Kriech. p. 149. 2. αἰτίας et 4. et 5. αἰ-
 τή CERV: corr Menagius ad Diog. L. 9 47. 3. δῆ om CR.

4. ἐπὶ ὁσμῇ CR. 7. εἰ καὶ] καὶ L, Hcet Fabricius. μόνον R,
 μόνον FGV. 10. γνῶσιν CERV: corr Fabricius. καλεῖ] καταγε-
 L: cf. v. 22. 16. γνησία CR. ἀποκεκριμένη FGV et γρ CR:

17. γνησίαν CR. 19. μὴ ἀκ. C. κατὰ ταῦτόν CERV, ex eius
 sententiā H. 25. περὶ παντός] Plato Phaedr. p. 237 Steph.

26. ὅπου C. 27. προσοικειούμεθα pr R, πρὸς οἰκειούμεθα C.

τοῦτο αἰρετόν ἐστιν, τὸ δὲ ᾧ προσαλλοτριούμεθα, τοῦτο
φρυκτόν ἐστιν.

Ἡ μὲν οὖν τῶν παλαιῶν περὶ τοῦ κριτηρίου τῆς ἀλη-
141 θείας ἱστορία τοιαύτη τις ἦν· ἀπτόμεθα δὲ ἐξῆς καὶ τῶν
μετὰ τοὺς φυσικοὺς αἰρέσεων.

Πλάτων τοίνυν ἐν τῷ Τιμαίῳ διελόμενος τὰ ἡμέ-
γματα εἰς τε τὰ νοητὰ καὶ αἰσθητά, καὶ εἰπὼν περιληπτὰ
μὲν λόγῳ εἶναι τὰ νοητὰ δοξαστὰ δὲ τυγχάνειν τὰ αἰσθη-
τά, προδήλως κριτήριον ὥρισε τῆς τῶν πραγμάτων γνώ-
10 σεως τὸν λόγον, συμπεριλαβὼν αὐτῷ καὶ τὴν διὰ τῆς
142 αἰσθήσεως ἐνάργειαν. λέγει δὲ οὕτως. "τί τὸ ὄν αἰεί,
γένεσιν δὲ οὐκ ἔχον, καὶ τί τὸ γινόμενον μὲν, ὄν δὲ οὐδέ-
ποτε; τὸ μὲν δὴ νοήσει μετὰ λόγου περιληπτόν, τὸ δὲ
143 δόξῃ μετὰ αἰσθήσεως." περιληπτικὸν δὲ καλεῖσθαι φασί
15 λόγον παρ' αὐτῷ οἱ Πλατωνικοὶ τὸν κοινὸν τῆς ἐναργείας
καὶ τῆς ἀληθείας. δεῖ γὰρ τὸν λόγον ἐν τῷ κρῖναι τὴν
ἀλήθειαν ἀπὸ τῆς ἐναργείας ὁρμαῖσθαι, εἴπερ δι' ἐναργῶν
ἢ κρίσις γίνεται τῶν ἀληθῶν. ἀλλ' ἢ τε ἐνάργεια οὐκ
ἐστὶν αὐτάρκης πρὸς γνῶσιν ἀληθοῦς· οὐ γὰρ εἴ τι κατ' ἐ-
10 νάργειαν φαίνεται, τοῦτο καὶ κατ' ἀλήθειαν ὑπάρχει· ἀλλὰ
δεῖ παρῆναι τὸ κρῖνον τί τε φαίνεται μόνον καὶ τί σὺν
τῷ φαίνεσθαι ἔτι καὶ κατ' ἀλήθειαν ὑπόκειται, τουτέστι
144 τὸν λόγον. ἀμφοτέρω τοίνυν συνελθεῖν δεήσει, τὴν τε
ἐνάργειαν ὡς ἂν ἀφετήριον οὔσαν τῷ λόγῳ πρὸς τὴν κρί-
15 σιν τῆς ἀληθείας, καὶ αὐτὸν τὸν λόγον πρὸς διάκρισιν
τῆς ἐναργείας. εἰς μέντοι τὸ ἐπιβάλλειν τῇ ἐναργείᾳ καὶ
τὸ ἐν ταύτῃ ἀληθὲς διακρίνειν πάλιν συνεργοῦ δεῖται ὁ
λόγος τῆς αἰσθήσεως· διὰ ταύτης γὰρ τὴν φαντασίαν
παραδεχόμενος ποιεῖται τὴν νόησιν καὶ τὴν ἐπιστήμην
20 ἀληθοῦς, ὥστε περιληπτικὸν αὐτὸν ὑπάρχειν τῆς τε ἐναρ-
γείας καὶ τῆς ἀληθείας, ὅπερ ἴσον ἐστὶ τῷ καταληπτικόν.

4. ἀπτόμεθα V. 11. τί τὸ ὄν] p. 27 extr. 14. περιληπτόν L:
cf. v. 30. 15. ἐναργείας C. 18. γε? 27. συνεργοῦται δέεται V.
30. ἐναργείας V. 31. καταληπτόν C, καταληπτικῷ FG.

᾿Ωδα μὲν καὶ Πλάτων· Σπεύσιππος δέ, ἐπεὶ τῶν 145
πραγμάτων τὰ μὲν αἰσθητὰ τὰ δὲ νοητά, τῶν μὲν νοητῶν
κριτήριον ἔλεξεν εἶναι τὸν ἐπιστημονικὸν λόγον, τῶν δὲ
αἰσθητῶν τὴν ἐπιστημονικὴν αἴσθησιν. ἐπιστημονικὴν δὲ
αἴσθησιν ὑπέσκηψε καθεστάναι τὴν μεταλαμβάνουσαν τῆς
κατὰ τὸν λόγον ἀληθείας. ὥσπερ γὰρ οἱ τοῦ αὐλήτου ἡ 146
ψάλτου δάκτυλοι τεχνικὴν μὲν εἶχον ἐνέργειαν, οὐκ ἐν
αὐτοῖς δὲ προηγουμένως τελειουμένην ἀλλ' ἐκ τῆς πρὸς
τὸν λογισμὸν συνασκήσεως ἀπαρτιζομένην, καὶ ὥς ἡ τοῦ
μουσικοῦ αἴσθησις ἐνέργειαν μὲν εἶχεν ἀντιληπτικὴν τοῦ 10
τε ἡρμοσμένου καὶ τοῦ ἀναρμόστου, ταύτην δὲ οὐκ αὐτο-
φυῇ ἀλλ' ἐκ ᾿"λογισμοῦ περιγεγονυῖαν, οὕτω καὶ ἡ ἐπιστη-
μονικὴ αἴσθησις φυσικῶς παρὰ τοῦ λόγου τῆς ἐπιστημο-
νικῆς μεταλαμβάνει τριβῆς πρὸς ἀπλανῇ τῶν ὑποκειμένων
διάγνωσιν.

Ξενοκράτης δὲ τρεῖς φησὶν οὐσίας εἶναι, τὴν μὲν 147
αἰσθητὴν τὴν δὲ νοητὴν τὴν δὲ σύνθετον καὶ δοξαστήν,
ὧν αἰσθητὴν μὲν εἶναι τὴν ἐντὸς οὐρανοῦ, νοητὴν δὲ
πάντων τῶν ἐκτὸς οὐρανοῦ, δοξαστήν δὲ καὶ σύνθετον
τὴν αὐτοῦ τοῦ οὐρανοῦ· ὁρατὴ μὲν γὰρ ἐστὶ τῇ αἰσθη- 20
σει, νοητὴ δὲ δι' ἀστρολογίας. τούτων μέντοι τούτων 148
ἐχόντων τὸν τρόπον, τῆς μὲν ἐκτὸς οὐρανοῦ καὶ νοητῆς
οὐσίας κριτήριον ἀπεφαίνετο τὴν ἐπιστήμην, τῆς δὲ ἐντὸς
οὐρανοῦ καὶ αἰσθητῆς τὴν αἴσθησιν, τῆς δὲ μικτῆς τὴν
δόξαν· καὶ τούτων κοινῶς τὸ μὲν διὰ τοῦ ἐπιστημονικοῦ καὶ
λόγου κριτήριον βέβαιόν τε ὑπάρχειν καὶ ἀληθές, τὸ δὲ
διὰ τῆς αἰσθήσεως ἀληθές μὲν, οὐχ οὕτω δὲ ὥς τὸ διὰ
τοῦ ἐπιστημονικοῦ λόγου, τὸ δὲ σύνθετον κοινὸν ἀληθοῦς
τε καὶ ψευδοῦς ὑπάρχειν· τῆς γὰρ δόξης τὴν μὲν τινα 149
ἀληθῆ εἶναι τὴν δὲ ψευδῆ. ὁθεν καὶ τρεῖς μοίρας παρα- 20
δεδόσθαι, Ἄτροπον μὲν τὴν τῶν νοητῶν, ἀμετάθετον

6. οἱ] ἡ CB. 8. ἐκ add H. 10. ἐνέργειαν L. 14. μεταλαμ-
βάνη C. 16. Ξενοκράτης] Krinch. p. 316. 18. δι] δὲ τὴν?
24. τὴν ante αἴσθησιν om L. 25. κοινῶν V.

οὔσαν, Κλωθὸ δὲ τὴν τῶν αἰσθητῶν, Λάχεσιν δὲ τὴν τῶν δοξαστῶν.

- 150 Οἱ δὲ περὶ τὸν Ἀρκεσίλαον προηγουμένως μὲν οὐδὲν ὥρισαν κριτήριον, οἱ δὲ καὶ ὠρικέναι δοκοῦντες τοῦτο κατὰ
 5 ἀντιπαρεξαγωγήν τὴν ὡς πρὸς τοὺς στωικούς ἀπέδωσαν.
- 151 τρία γὰρ εἶναι φασιν ἐκείνοι τὰ συζυγοῦντα ἀλλήλοις, ἐπιστήμην καὶ δόξαν καὶ τὴν ἐν μεθορίᾳ τούτων τεταγμένην κατάληψιν, ὣν ἐπιστήμην μὲν εἶναι τὴν ἀσφαλῆ καὶ βεβαίαν καὶ ἀμετάθετον ὑπὸ λόγου κατάληψιν, δόξαν δὲ τὴν
 10 ἀσθενῆ καὶ ψευδῇ συγκατάθεσιν, κατάληψιν δὲ τὴν μεταξὺ τούτων, ἥτις ἐστὶ καταληπτικῆς φαντασίας συγκατάθεσις.
- 152 καταληπτικὴ δὲ φαντασία κατὰ τούτους ἐτύγχανεν ἡ ἀληθείης καὶ τοιαύτη οἷα οὐκ ἂν γένοιτο ψευδῆς. ὣν τὴν μὲν ἐπιστήμην ἐν μόνοις ὑφίστασθαι λέγουσι τοῖς σοφοῖς,
 15 τὴν δὲ δόξαν ἐν μόνοις τοῖς φανύλοις, τὴν δὲ κατάληψιν ποινήν ἀμφοτέρων εἶναι, καὶ ταύτην κριτήριον ἀληθείας
- 153 καθεστάναι. ταῦτα δὴ λεγόντων τῶν ἀπὸ τῆς στοᾶς ὁ Ἀρκεσίλαος ἀντικαθίστατο, δεικνύς ὅτι οὐδὲν ἐστὶ μεταξὺ ἐπιστήμης καὶ δόξης κριτήριον ἢ κατάληψις. αὕτη γὰρ ἦν
 20 φασὶ κατάληψιν καὶ καταληπτικῇ φαντασίᾳ συγκατάθεσιν, ἥτοι ἐν σοφῷ ἢ ἐν φανύλῳ γίνεται. ἀλλ' ἐάν τε ἐν σοφῷ γένηται, ἐπιστήμη ἐστίν, ἐάν τε ἐν φανύλῳ, δόξα, καὶ οὐδὲν
- 154 ἄλλο παρὰ ταῦτα ἢ μόνον ὄνομα μετεῖληπται. εἴπερ τε ἡ κατάληψις καταληπτικῆς φαντασίας συγκατάθεσις ἐστίν,
 25 ἀνύπαρκτός ἐστι, πρῶτον μὲν ὅτι ἡ συγκατάθεσις οὐ πρὸς φαντασίαν γίνεται ἀλλὰ πρὸς λόγον (τῶν γὰρ ἀξιωματῶν εἶσιν αἱ συγκαταθέσεις), δεύτερον ὅτι οὐδεμία τοιαύτη ἀληθείης φαντασία εὐρίσκεται οἷα οὐκ ἂν γένοιτο ψευδῆς,
- 155 ὡς διὰ πολλῶν καὶ ποικίλων παρίσταται. μὴ οὔσης δὲ
 30 καταληπτικῆς φαντασίας οὐδὲ κατάληψις γενήσεται. ἦν γὰρ καταληπτικῇ φαντασίᾳ συγκατάθεσις. μὴ οὔσης δὲ καταλήψεως πάντ' ἐστὶ ἀκατάληπτα. πάντων δὲ ὄντων

5. ὡς om CN.

7. καὶ ante δόξαν om C.

13. μὲν add C.

20. καταληπτικῇ φαντασίᾳ συγκατάθεσις L.

31. καταληπτικῇ φαντασίᾳ CGRV: corr Fabricius.

ἀκαταλήπτων ἀκολουθήσει καὶ κατὰ τοὺς στωικοὺς ἐπέχειν
 τὸν σοφόν. σκοπῶμεν δὲ οὕτως. πάντων ὄντων ἀκατα- 156
 λήπτων διὰ τὴν ἀνυπαρξίαν τοῦ στωικοῦ κριτηρίου, εἰ
 συγκαταθήσεται ὁ σοφός, δοξάσει ὁ σοφός· μηδενὸς γὰρ
 ὄντος καταληπτοῦ εἰ συγκατατίθεται τινι, τῷ ἀκαταλήπτῳ
 συγκαταθήσεται, ἡ δὲ τῷ ἀκαταλήπτῳ συγκατάθεσις δόξα
 ἐστίν. ὥστε εἰ τῶν συγκατατιθεμένων ἐστὶν ὁ σοφός, τῶν 157
 δοξαστών ἐστὶ ὁ σοφός. οὐχὶ δὲ γε τῶν δοξαστών ἐστὶν ὁ
 σοφός (τοῦτο γὰρ ἀφροσύνης ἦν κατ' αὐτούς, καὶ τῶν ἀμαρ-
 τημάτων αἴτιον)· οὐκ ἄρα τῶν συγκατατιθεμένων ἐστὶν ὁ 10
 σοφός· εἰ δὲ τοῦτο, περὶ πάντων αὐτὸν δεήσει ἀσυγκατα-
 θετεῖν. τὸ δὲ ἀσυγκαταθετεῖν οὐδὲν ἕτερόν ἐστιν ἢ τὸ
 ἐπέχειν· ἐφέξει ἄρα περὶ πάντων ὁ σοφός. ἀλλ' ἐπεὶ 158
 μετὰ τοῦτο ἔδει καὶ περὶ τῆς τοῦ βίου διεξαγωγῆς ζητεῖν,
 ἥτις οὐ χωρὶς κριτηρίου πέφυκεν ἀποδίδουσαι, ἀφ' οὗ καὶ 15
 ἡ εὐδαιμονία, τουτέστι τὸ τοῦ βίου τέλος, ἡρητημένην ἔχει
 τὴν πίστιν, φησὶν ὁ Ἀρκεσίλαος ὅτι οὐ περὶ πάντων ἐπέ-
 χων κανονιεῖ τὰς αἰρέσεις καὶ φυγὰς καὶ κοινῶς τὰς πρά-
 ξεις τῷ εὐλόγῳ, κατὰ τοῦτό τε προερχόμενος τὸ κριτήριον
 κατορθώσει· τὴν μὲν γὰρ εὐδαιμονίαν περιγίνεσθαι διὰ τὸ
 τῆς φρονήσεως, τὴν δὲ φρόνησιν κινεῖσθαι ἐν "τοῖς κα-
 τορθώμασιν, τὸ δὲ κατόρθωμα εἶναι ὅπερ πραχθὲν εὐλο-
 γον ἔχει τὴν ἀπολογίαν. ὁ προσέχων οὖν τῷ εὐλόγῳ κα-
 τορθώσει καὶ εὐδαιμονήσει.

Ταῦτα καὶ ὁ Ἀρκεσίλαος· ὁ δὲ Καρνεάδης οὐ μόνον 159
 τοῖς στωικοῖς ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς πρὸ αὐτοῦ ἀντιδι-
 τάσσετο περὶ τοῦ κριτηρίου. καὶ δὴ πρῶτος μὲν αὐτῷ
 καὶ κοινὸς πρὸς πάντας· ἐστὶ λόγος καθ' ὃν παρίσταται
 ὅτι οὐδὲν ἐστὶν ἀπλῶς ἀληθείας κριτήριον, οὐ λόγος, οὐκ
 αἰσθησις, οὐ φαντασία, οὐκ ἄλλο τι τῶν ὄντων· πάντα το
 γὰρ ταῦτα συλλήβδην ψευδέσθαι ἡμᾶς. δεύτερον δὲ 160

2. οὕτως] οὕτως. εἰ L.
 Davis. ad Cic. de Fin. 3 17.

17. οὐ] ὁ H.

22. ὅπερ πραχθὲν] cf.

31. δεύτερος δὲ καθ' ὃν?

καθ' ὃ δεικνυσιν ὅτι καὶ εἰ ἐστὶ τὸ κριτήριον τοῦτο, οὐ
χωρὶς τοῦ ἀπὸ τῆς ἐναργείας πάθους ὑφίσταται. ἐπεὶ γὰρ
αἰσθητικῇ δυνάμει διαφέρει τὸ ζῶον τῶν ἀψύχων, πάντως
διὰ ταύτης ἑαυτοῦ τε καὶ τῶν ἐκτὸς ἀντιληπτικὸν γενή-
σεται. ἡ δὲ γε αἰσθησις ἀκίνητος μὲν οὔσα καὶ ἀπαθής
καὶ ἄτρεπτος οὔτε αἰσθησίς ἐστιν οὔτε ἀντιληπτικὴ τινος,
161 τραπεῖρα δὲ καὶ πως παθοῦσα κατὰ τὴν τῶν ἐναργῶν
ὑπόπτωσιν, τότε ἐνδείκνυται τὰ πράγματα. ἐν ἄρα τῷ
ἀπὸ τῆς ἐναργείας πάθει τῆς ψυχῆς ζητητέον ἐστὶ τὸ κρι-
10 τήριον. τοῦτο δὲ τὸ πάθος αὐτοῦ ἐνδεικτικὸν ὀφείλει
τυγχάνειν καὶ τοῦ ἐμποιήσαντος αὐτὸ φαινομένου, ὅπερ
162 πάθος ἐστὶν οὐχ ἕτερον τῆς φαντασίας. ὅθεν καὶ φαντα-
σίαν ῥητέον εἶναι πάθος τι περὶ τὸ ζῶον ἑαυτοῦ τε καὶ
τοῦ ἑτέρου παραστατικόν. οἷον προσβλέψαντες τινι, φη-
15 ον ὁ Ἀντίοχος, διατιθέμεθά πως τὴν ὄψιν, καὶ οὐχ
οὕτως αὐτὴν διακειμένην ἴσχομεν ὥς πρὶν τοῦ βλέπειν
διακειμένην εἶχομεν· κατὰ μέντοι τὴν τοιαύτην ἀλλοίωσιν
δυοῖν ἀντιλαμβάνομεθα, ἐνὸς μὲν αὐτῆς τῆς ἀλλοιώσεως,
τουτέστι τῆς φαντασίας, δευτέρου δὲ τοῦ τὴν ἀλλοίωσιν
20 ἐμποιήσαντος, τουτέστι τοῦ ὁρατοῦ. καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων
163 αἰσθήσεων τὸ παραπλήσιον. ὥσπερ οὖν τὸ φῶς ἑαυτὸ τε
δείκνυσι καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ, οὕτω καὶ ἡ φαντασία,
ἀρχηγὸς οὔσα τῆς περὶ τὸ ζῶον εἰδήσεως, φωτὸς δίκην
ἑαυτὴν τε ἐμφανίζειν ὀφείλει καὶ τοῦ ποιήσαντος αὐτὴν
25 ἐναργοῦς ἐνδεικτικὴ καθεστάναι. ἀλλ' ἐπεὶ οὐ τὸ κατ' ἀλή-
θειαν αἰεὶ ποτε ἐνδείκνυται, πολλάκις δὲ διαψεύδεται καὶ
διαφωνεῖ τοῖς ἀναπέμψασιν αὐτὴν πράγμασιν ὥς οἱ μοχθη-
ροὶ τῶν ἀγγέλων, κατ' ἀνάγκην ἥκολούθησε τὸ μὴ πᾶσαν
φαντασίαν δύνασθαι κριτήριον ἀπολείπειν ἀληθείας, ἀλλὰ
164 μόνην, εἰ καὶ ἄρα, τὴν ἀληθῆ. πάλιν οὖν ἐπεὶ οὐδεμία
ἐστὶν ἀληθοῦς τοιαύτη οἷα οὐκ ἔν γένοιτο ψευδῆς, ἀλλὰ
πᾶσιν τῇ δοκούσῃ ἀληθεῖ καθεστάναι εὐρίσκεται τις ἀπα-

2. ὑφίστασθαι C. 4. ἀντιληπτικὴ CR. 5. ἀκίνητος μένουσα L.
8. ἐνδεικνύει L. 10. αὐτοῦ] αὐτοῦ τε? ἐνδεικτὸν C. 12. φα-
σίας V. 24. τε om V.

ράλλακτος ψευδής, γενήσεται τὸ κριτήριον ἐν κοινῇ φαν-
 τασίᾳ τοῦ τε ἀληθοῦς καὶ ψεύδους. ἡ δὲ κοινὴ τούτων
 φαντασία οὐκ ἔστι καταληπτική, μὴ οὐσα δὲ καταληπτική
 οὐδὲ κριτήριον ἔσται. μηδεμίαν δὲ οὔσης φαντασίας κρι- 165
 τικῆς οὐδὲ λόγος ἂν εἴη κριτήριον· ἀπὸ φαντασίας γὰρ ο
 οὗτος ἀνάγεται καὶ εἰκότως· πρῶτον μὲν γὰρ δεῖ φανῆ-
 ναι αὐτῷ τὸ κρινόμενον, φανῆναι δὲ οὐδὲν δύναται χω-
 ρὶς τῆς ἀλόγου αἰσθήσεως. οὔτε οὖν ἡ ἀλογος αἰσθησις
 οὔτε ὁ λόγος ἦν κριτήριον.

Ταῦτα μὲν [γὰρ] ἀντιπαρεξάγων τοῖς ἄλλοις φιλοσό- 166
 φοις ὁ Καρνεάδης εἰς τὴν ἀνυπαρξίαν τοῦ κριτηρίου διεξ-
 ἤρχετο· ἀπαιτούμενος δὲ καὶ αὐτός τι κριτήριον πρὸς τε
 τὴν τοῦ βίου διεξαγωγὴν καὶ πρὸς τὴν τῆς εὐδαιμονίας
 περίετθιν, δυνάμει ἐπαναγκάζεται καὶ καθ' αὐτὸν περὶ
 τούτου διαπείσασθαι, προσλαμβάνων τὴν τε πιθανὴν φαν- 15
 τασίαν καὶ τὴν πιθανὴν ἅμα καὶ ἀπερίσπαστον καὶ διεξω-
 δευμένην. τίς δὲ ἔστιν ἡ τούτων διαφορὰ, συντόμως 167
 ὑποδεικνύον. ἡ τοίνυν φαντασία τινὸς φαντασία ἐστίν,
 οἷον τοῦ τε ἀφ' οὗ γίνεται καὶ τοῦ ἐν ᾧ γίνεται, καὶ
 ἀφ' οὗ μὲν γίνεται ὡς τοῦ ἐκτὸς ὑποκειμένου αἰσθητοῦ, ο
 τοῦ ἐν ᾧ δὲ γίνεται καθάπερ ἀνθρώπου. τοιαύτη δὲ οὐσα 168
 δύο ἂν ἔχοι σχέσεις, μίαν μὲν ὡς πρὸς τὸ φανταστόν,
 δευτέραν δὲ ὡς πρὸς τὸν φαντασιούμενον. κατὰ μὲν οὖν
 τὴν πρὸς τὸ φανταστόν σχέσιν ἡ ἀληθὴς γίνεται ἢ ψευ-
 δής, καὶ ἀληθὴς μὲν ὅταν σύμφωνος ἢ τῷ φανταστῷ, 25
 ψευδὴς δὲ ὅταν διάφωνος. κατὰ δὲ τὴν πρὸς τὸν φαντα- 169
 σιούμενον σχέσιν ἡ μὲν ἔστι φαινομένη ἀληθὴς ἡ δὲ οὐ
 φαινομένη ἀληθὴς, ὡς ἡ μὲν φαινομένη ἀληθὴς ἐμφανὴς
 καλεῖται παρὰ τοῖς Ἀκαδημαϊκοῖς καὶ πιθανότης καὶ πι-
 θανὴ φαντασία, ἡ δ' οὐ φαινομένη ἀληθὴς ἀπὲμφανὴς τε ο
 προσαγορεύεται καὶ ἀπειθής καὶ ἀπίθανος φαντασία·
 οὔτε γὰρ τὸ αὐτόθεν φαινόμενον ψευδὲς οὔτε τὸ ἀληθὲς

10. γὰρ om V.
 καὶ] ἡ C.

11. ὁ om CB.

14. ἀπαναγκάζεται L.

16. διεξωδευμένην CBV.

23. 26. τὸ C. 32. ἀποθεν X.

170 μὲν, μὴ φαινόμενον δὲ ἡμῖν πείθειν ἡμᾶς πέφυκεν. τού-
των δὲ τῶν φαντασιῶν ἡ μὲν φανερώς ψευδὴς καὶ μὴ
φαινομένην ἰσχυρῶς παραγράφωμιός ἐστι καὶ οὐ κριτήριον,
ἐάν τε ἀπὸ ὑπάρχοντος μὲν, διαφώνως δὲ τῷ ὑπάρχοντι
καὶ μὴ κατ' αὐτὸ τὸ ὑπάρχον, ὅποια ἦν ἡ ἀπὸ Ἡλέκτρας
προσπεσοῦσα τῷ Ὀρέστη, μίαν τῶν Ἑρινύων αὐτὴν δοξά-
ζοντι καὶ κεκραγότε

μέθεις μί' οὖσα τῶν ἐμῶν Ἑρινύων.

171 τῆς δὲ φαινομένης ἀληθοῦς ἡ μὲν τίς ἐστὶν ἀμυδρά, ὡς
10 ἡ ἐπὶ τῶν παρὰ μικρότητα τοῦ θεωρουμένου ἡ παρὰ ἱκα-
νὸν διάστημα ἡ καὶ παρὰ ἀσθένειαν τῆς ὄψεως συγκεχυ-
μένως καὶ οὐκ ἐκτύπως τι λαμβανόντων, ἡ δὲ τις ἦν σὺν
τῷ φαίνεσθαι ἀληθῆς ἐτι καὶ σφοδρὸν ἔχουσα τὸ φαίνε-
172 σθαι αὐτὴν ἀληθῆ. ὣν πάλιν ἡ μὲν ἀμυδρά καὶ ἔκλυτος
15 φαντασία οὐκ ἂν εἴη κριτήριον· τῷ γὰρ μήτε αὐτὴν μήτε
τὸ ποιῆσαν αὐτὴν τρανῶς ἐνδείκνυσθαι οὐ πέφυκεν ἡμᾶς
173 πείθειν οὐδ' εἰς συγκατάθεσιν ἐπισπᾶσθαι. ἡ δὲ φαινο-
μένη ἀληθῆς καὶ ἱκανῶς ἐμφαινόμενη κριτήριον ἐστὶ τῆς
ἀληθείας κατὰ τοὺς περὶ τὴν Καρνεάδην. κριτήριον δὲ
20 οὖσα πλάτος εἶχεν ἱκανόν, καὶ ἐπιτετινομένης αὐτῆς ἄλλη
ἄλλης ἐν εἶδει πιθανωτέραν τε καὶ πληκτικωτέραν ἴσχει
174 φαντασίαν. τὸ δὲ πιθανὸν ὡς πρὸς τὸ παρὸν λέγεται
τριχῶς, καθ' ἓνα μὲν τρόπον τὸ ἀληθές τε ὃν καὶ φαινό-
μενον ἀληθές, καθ' ἕτερον δὲ τὸ ψευδές μὲν καθ' ὅσον
25 φαινόμενον δὲ ἀληθές, κατὰ δὲ τρίτον τὸ [ἀληθές] κοινὸν
ἀμφοτέρων. ὅθεν τὸ κριτήριον ἐστὶ μὲν ἡ φαινομένη
ἀληθῆς φαντασία, ἣν καὶ πιθανὴν προσηγόρευον οἱ ἀπὸ
175 τῆς Ἀκαδημίας, ἐμπίπτει δὲ ἐσθ' ὅτε καὶ ψευδῆς, ὥστε
ἀνάγκην ἔχειν καὶ τῇ κοινῇ ποτὲ τοῦ ἀληθοῦς καὶ ψευ-
30 δοῦς φαντασίᾳ χρῆσθαι. οὐ μέντοι διὰ τὴν σπάνιον ταυ-

3. περιγράφωμιός? 4. ἐάν τε] ἐάν τε ἀπὸ μὴ ὑπάρχοντος γίνηται
ἐάν τε? 8. μέθεις] Eurip. Orest. 264. 10. μικρότατα C, μικροτα-
τον X. in eo quod minimam abest ut cernatur H. παρ' ἀνικανόν? non
estis spatii H. 12. λαμβανούσης L. 15. τὸ CR. 16. ποιῆσαι C.
18. ἐμφαινόμενη VX. 20. ἄλλη FG. 23. τε] τὸ C. 24. καθ'—
25. ἀληθές om C. 25. inclusi quod recte deest p. F. 301 § 63.

της παρέμπωσιν, λέγω δὲ τῆς μιμουμένης τᾱληθείς, ἀπι-
στυγέον ἐστὶ τῇ ὡς τὸ πολὺ ἀληθευούσῃ· τῷ γὰρ ὡς ἐπὶ
τὸ πολὺ τὰς τε κρίσεις καὶ τὰς πράξεις κανονίζεσθαι
συμβέβηκεν.

Τὸ μὲν οὖν πρῶτον καὶ κοινὸν κριτήριον κατὰ τοὺς 5
περὶ τὸν Καρνεάδην ἐστὶ τοιοῦτον· ἐπεὶ δὲ οὐδέποτε 176
φαντασία μονοειδὴς ὑφίσταται ἀλλ' ἀλύσειως τρέπον ἄλλη
ἐξ ἄλλης ἤρτηται, δεύτερον προσγενήσεται κριτήριον ἢ πι-
θανὴ ἅμα καὶ ἀπερίσπαστος φαντασία. οἷον ὁ ἀνθρώπου
σπῶν φαντασίαν ἐξ ἀνάγκης καὶ τῶν περὶ αὐτὸν λαμβάνει 10
φαντασίαν καὶ τῶν ἐκτός, " τῶν μὲν περὶ αὐτὸν ὡς χρόας 177
μεγέθους σχήματος κινήσεως λαλιᾶς ἐοδητός ὑποδείσεως,
τῶν δὲ ἐκτός ὡς ἄερος φωτὸς ἡμέρας οὐρανοῦ γῆς φίλων,
τῶν ἄλλων ἀπάντων. ὅταν οὖν μηδεμία τούτων τῶν φαν-
τασιῶν περιέλῃ ἡμᾶς τῷ φαίνεσθαι ψευδῆς, ἀλλὰ πᾶσαι 15
συμφῶνως φαίνωνται ἀληθεῖς, μᾶλλον πιστεύομεν. ὅτι 178
γὰρ οὗτός ἐστι Σωκράτης, πιστεύομεν ἐκ τοῦ πάντα αὐτῷ
προσεῖναι τὰ εἰδυότα, χρῶμα μέγεθος σχῆμα διάληψιν
τρίβωνα, τὸ ἐνθάδε εἶναι ὅπου οὐθεὶς ἐστὶν αὐτῷ ἀπα-
ράλλακτος. καὶ ὃν τρόπον τινὲς τῶν ἱατρῶν τὸν κατ' ἀλή- 179
θειαν πυρέσσοντα οὐκ ἐξ ἐνὸς λαμβάνουσι συμπτώματος,
καθάπερ σφυγμοῦ σφοδρότητος ἢ θασιλοῦς θερμασίας,
ἀλλ' ἐκ συνδρομῆς, οἷον θερμασίας ἅμα καὶ σφυγμοῦ καὶ
ἐλκώδους ἀφῆς καὶ ἐρυθήματος καὶ δίψους καὶ τῶν ἀνά-
λογον, οὕτω καὶ ὁ Ἀκαδημαῖκὸς τῇ συνδρομῇ τῶν φαν- 25
τασιῶν ποιεῖται τὴν κρίσιν τῆς ἀληθείας, μηδεμιᾶς τε τῶν
ἐν τῇ συνδρομῇ φαντασιῶν περισπώσης αὐτὸν ὡς ψευδοῦς
λέγει ἀληθὲς εἶναι τὸ προσπίπτον. καὶ ὅτι ἡ ἀπερίσπα- 180
στός ἐστὶ συνδρομὴ τοῦ πίστιν ἐμποιεῖν, φανερόν ἀπὸ
Μενελάου· καταλειπὼν γὰρ ἐν τῇ νηὶ τὸ εἰδωλὸν τῆς 30
'Ελένης, ὅπερ ἀπὸ Τροίας ἐπήγετο ὡς Ἑλένην, καὶ ἐπι-

1. δὴ CV. ἀληθεῖς FG. 7. ἄλλη] ἀλλ' CR. 10. λαμβάνει FG.

11. ὡς om L. 16. φαίνοντα CR. 18. διάλεξιν? quae supra v. 12

fuerit λαλιά. 24. τῶν C. ἀναλόγων FG. 28. προσπίπτον CGR.

βὰς τῆς Φάρου νήσου ὁρᾷ τὴν ἀληθῆ Ἑλένην, σπῶν τε
 ἐπ' αὐτῆς ἀληθῆ φαντασίαν ὅμως οὐ πιστεύει τῇ τοιαύτῃ
 φαντασίᾳ διὰ τὸ ὑπ' ἄλλης περισπᾶσθαι, καθ' ἣν ἤδει
 181 ἀπολειπομένως ἐν τῇ νηὶ τὴν Ἑλένην. τοιαύτη γοῦν ἐστὶ
 καὶ ἡ ἀπερίσπαστος φαντασία· ἥτις καὶ αὐτὴ πλάτος
 ἔχειν ἔοικε διὰ τὸ ἄλλην ἄλλης μᾶλλον ἀπερίσπαστον εὐ-
 ρίσκεσθαι.

Τῆς δὲ ἀπερίσπαστου φαντασίας πιστοτέρα μᾶλλον
 ἐστὶ καὶ τελειοτάτην ποιοῦσα τὴν κρίσιν, ἥ σὺν τῷ ἀπερί-
 182 σπαστος εἶναι ἐτι καὶ διεξωδευμένη καθέστηκεν. τίς δὲ
 ἐστὶ καὶ ὁ ταύτης χαρακτήρ, παρακειμένως ὑποδεικτέον.
 ἐπὶ μὲν γὰρ τῆς ἀπερίσπαστου ψιλὸν ζητεῖται τὸ μηδε-
 μιαν τῶν ἐν τῇ συνδρομῇ φαντασιῶν ὡς ψευδῆ ἢ ἡμῶς
 περισπᾶν, πάσας δὲ εἶναι ἀληθεῖς τε καὶ φαινομένας
 15 καὶ μὴ ἀπιθάνους· ἐπὶ δὲ τῆς κατὰ τὴν περιοδευμένην
 συνδρομὴν ἐκάστην τῶν ἐν τῇ συνδρομῇ ἐπιστατικῶς
 δοκιμάζομεν, ὁποῖόν τι γίνεται καὶ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις,
 ὅταν ὁ δῆμος ἕκαστον τῶν μελλόντων ἄρχειν ἢ δικάζειν
 ἐξετάζῃ εἰ ἄξιός ἐστι τοῦ πιστευθῆναι τὴν ἀρχὴν ἢ τὴν
 183 κρίσιν. ὅλον ὄντων κατὰ τὸν τῆς κρίσεως τόπον τοῦ τε
 κρίνοντος καὶ τοῦ κρινομένου καὶ τοῦ δι' οὗ ἢ κρίσις,
 ἀποστήματός τε καὶ διαστήματος, τόπου χρόνου τρόπου
 διαθέσεως ἐνεργείας, ἕκαστον τῶν τοιούτων ὁποῖόν ἐστι
 φυλοκρινούμεν, τὸ μὲν κρίνον, μὴ ἢ ὅψις ἡμβλῦται (τοι-
 25 αὐτὴ γὰρ οὕσα ἄθετός ἐστι πρὸς τὴν κρίσιν), τὸ δὲ κρι-
 νόμενον, μὴ μικρὸν ἄγαν καθέστηκεν, τὸ δὲ δι' οὗ ἢ κρί-
 σις, μὴ ὁ ἀῆρ ζοφερός ὑπάρχει, τὸ δὲ ἀπόστημα, μὴ μέγα
 λίαν ὑπόκειται, τὸ δὲ διάστημα, μὴ συγκέχεται, τὸν δὲ
 τόπον, μὴ ἀχανὲς ἐστὶ, τὸν δὲ χρόνον, μὴ ταχύς ἐστι,
 30 τὴν δὲ διάθεσιν, μὴ μανιώδης θεωρεῖται, τὴν δὲ ἐνέργειαν,
 184 μὴ ἀπρόσδεκός ἐστιν. ταῦτα γὰρ πάντα καθ' ἐν γίνε-

9. τελειοτάτη ἢ ποιοῦσα L. ἢ om M. 12. ἀπερισπᾶστος CORV.
 17. δοκιμάζομεν CGR. 18. ἕκαστος CR. 19. τὴν om V.
 ἢ om CRV. 20. τῆς om V. 22. τύπου CHR. 24. φυλοκρι-
 νούμεν FG. 27. ἐπ' ἀρχῇ CGR.

ται κριτήριον, ἥ τε πιθανὴ φαντασία καὶ ἡ πιθανὴ ἄμα καὶ ἀπερίσπαστος, πρὸς δὲ τούτοις ἡ πιθανὴ ἄμα καὶ ἀπερίσπαστος καὶ διεξωδευμένη. παρ' ἣν αἰτίαν ὃν τρώ-
πον ἐν τῷ βίῳ, ὅταν μὲν περὶ μικροῦ πράγματός ζητῶ-
μεν, ἕνα μάρτυρα ἀνακρίνομεν, ὅταν δὲ περὶ μείζονος, πλείονας, ὅταν δ' ὅτι μᾶλλον περὶ ἀναγκαιοτέρου, καὶ
ἕκαστον τῶν μαρτυρούντων ἐξετάζομεν ἐκ τῆς τῶν ἄλλων
ἀνδομολογήσεως, οὕτω, φασὶν οἱ περὶ τὸν Καρνεάδην, ἐν
μὲν τοῖς τυχοῦσι πράγμασι τῇ πιθανῇ μόνον φαντασίᾳ
κριτηρίῳ χρῶμεθα, ἐν δὲ τοῖς διαφέρουσι τῇ ἀπερίσπαστῳ, ὡ
ἐν δὲ τοῖς πρὸς εὐδαιμονίαν συντείνουσι τῇ περιωδευμένη.
οὐ μὴν ἀλλ' ὥσπερ ἐπὶ τῶν διαφερόντων πραγμάτων τὴν 185
διαφοράν φασὶ παραλαμβάνειν φαντασίαν, οὕτω καὶ κατὰ
τὰς διαφορὰς περιστάσεις μὴ τῇ αὐτῇ κατακολουθεῖν.
τῇ μὲν γὰρ αὐτὸ μόνον πιθανῇ προσέχειν λέγουσιν ἐφ' ὧν 16
οὐ δίδωσιν ἡμῖν καιρὸν ἡ περιστάσεις πρὸς ἀκριβῆ τοῦ
πράγματος ἀναθεώρησιν. οἷον διώκεται τις ὑπὸ πολεμίων, 186
καὶ ἔλθων εἰς τάφρον τινα φαντασίαν σπᾶ ὥς κἀνταῦθα
πολεμίων αὐτὸν λοχώντων· εἰδ' ὑπὸ ταύτης τῆς φαντα-
σίας ὥς πιθανῆς συναρπασθεὶς "ἐκκλίνεται καὶ φεύγει τὴν κ
τάφρον, ἐπόμενος τῇ περὶ τὴν φαντασίαν πιθανότητι,
πρὶν ἀκριβῶς ἐπιστῆσαι πρότερον εἰ πῶ ὄντι λόχος ἔστι
πολεμίων κατὰ τὸν τόπον ἢ οὐδαμῶς. τῇ δὲ πιθανῇ καὶ 187
περιωδευμένη ἔπονται ἐφ' ὧν χρόνος δίδεται εἰς τὸ μετὰ
ἐπιστάσεως καὶ διεξόδου χρῆσθαι τῇ κρίσει τοῦ προσπίπτον- 18
τος πράγματος. οἷον ἐν ἀλαμπει οἰκῆματι εἰλημα σχοινίου
θεασάμενός τις παραντίκα μὲν ὄφιν ὑπολαβὼν τυγχάνειν
ὑπερήλατο, τὸ δὲ μετὰ τοῦτο ὑποστρέψας ἐξετάζει τάληθές,
καὶ εὐρὼν ἀκίνητον ἦδη μὲν εἰς τὸ μὴ εἶναι ὄφιν ῥοπήν
ἴσχει κατὰ τὴν διάνοιαν, ὅμως δὲ λογιζόμενός ὅτι καὶ 188
ὄφεις ποτὲ ἀκίνητοῦσι χειμερινῷ κρύει παγόντες, βακτηρίᾳ

2. 3. ἀπερίσπαστος L: recte H.

7. ἄλλων om C.

9. μόνον V:

μόνη ceteri. 13. παραλαμβάνειν V.

οὕτω om C.

16. πρὸς ὅμ CP.

28. τὸ] ὅτι C.

καδικνεῖται τοῦ σπειράματος, καὶ τότε οὕτως ἐκπεριοδεύ-
 σας τὴν προσπίπτουσαν φαντασίαν συγκατατίθεται τῷ
 ψεύδος εἶναι τὸ ὄφιν ὑπάρχειν τὸ φαντασθὲν αὐτῷ σῶμα.
 καὶ πάλιν, ὡς προσέειπον, ὁρῶντές τι περιφανῶς συγκατατι-
 5 θέμεθα ὅτι τοῦτο ἀληθές ἐστι, προδιεξοδεύσαντες ὅτι
 ἀρτίους μὲν ἔχομεν τὰς αἰσθήσεις, ὕπαρ δὲ καὶ οὐ κατ' ὕ-
 πνους βλέπομεν, συμπίρασσι δὲ καὶ διανυγῆς ἀήρ καὶ ἀπό-
 189 σθημα σύμμετρον καὶ ἀκίνησις τοῦ προσπίπτοντος, ὥστε
 διὰ ταῦτα πιστὴν εἶναι τὴν φαντασίαν, χρόνον ἡμῶν
 10 ἐσχηκτόων ἀντάραξη πρὸς διεξοδὸν τῶν κατὰ τὸν τόπον
 αὐτῆς θεωρουμένων. ὁ δ' αὐτὸς λόγος ἐστὶ καὶ περὶ τῆς
 ἀπερισπάστου· προσίενται γὰρ αὐτὴν ὅταν μηδὲν ἢ τὸ
 ἀντιπεριέλκειν δυνάμενον, ὡς ἐπὶ Μενελάου προεῖρηται.

190 Ἀλλὰ καὶ τῆς Ἀκαδημαϊκῆς ἱστορίας ἄνωθεν ἀπὸ
 15 Πλάτωνος ἀποδοθείσης, οὐκ ἐστὶν ἀλλοτρίον που καὶ τὴν
 τῶν Κυρηναϊκῶν στάσιν ἐπελθεῖν· δοκεῖ γὰρ καὶ τῶν
 ἀνδρῶν τούτων ἡ αἵρεσις ἀπὸ τῆς Σωκράτους ἀνεσχηκέναι
 διατριβῆς, ἀφ' ἧς περ ἀνέσχε καὶ ἡ περὶ τὸν Πλάτωνα δια-
 191 δοχή. φασὶν οὖν οἱ Κυρηναῖκοι κριτήρια εἶναι τὰ πάθη
 20 καὶ μόνον καταλαμβάνεσθαι καὶ ἀδιάψευστα τυγχάνειν,
 τῶν δὲ πεποιηκτόων τὰ πάθη μηδὲν εἶναι καταληπτὸν
 "μηδὲ ἀδιάψευστον. ὅτι μὲν γὰρ λευκαινόμεθα, φασί, καὶ
 γλυκαζόμεθα, δυνατόν λέγειν ἀδιαψεύστως καὶ [βεβαίως]
 ἀνεξιλέγκτως· ὅτι δὲ τὸ ἐμποητικὸν τοῦ πάθους λευκόν
 192 ἐστὶν ἢ γλυκὺ ἐστὶν, οὐχ οἷον τ' ἀποφαίνεσθαι. εἰκὸς γὰρ
 ἐστὶ καὶ ὑπὸ μὴ λευκοῦ τινα λευκαντικῶς διατεθῆναι καὶ
 ὑπὸ μὴ γλυκέος γλυκανθῆναι. κατὰ γὰρ ὁ μὲν σκοτωθεὶς
 καὶ ἰκτεριῶν ὠχραντικῶς ὑπὸ πάντων κινεῖται, ὁ δὲ ὀφθαλ-
 μῶν ἐρυθαίνεται, ὁ δὲ παραπίεσας τὸν ὀφθαλμὸν ὡς ὑπὸ

2. τὸ C. 3. τῷ ὄφιν RX, τῶν ὄφιν C. 6. ἀρτίους C. 7. διαν-
 υγῆς H, δι' αὐτῆς L. 22. ἀδιαψευστον C. 23. ἀδιαψεύστως] ἀδιαψεύστως
 καὶ ἀληθῶς FGV, om H. καὶ post βεβαίως H. βεβαίως fortasse ad
 illud v. 25. ἀποφαίνεσθαι retrahendum. 24. ἀνεξιλέγκτως CGRV, ἀνεξι-
 λέκτως X, ἀνεξιλέγκτως H. 26. τινος C. 27. μὴ γλυκέος καυ-
 θῆναι C. γὰρ om C. 28. ἀπὸ L.

δυοῖν κινεῖται, ὁ δὲ μεμηνῶς δισσὰς ὁρᾷ τὰς Θήβας καὶ
 δισσὸν φαντάζεται τὸν ἥλιον, ἐπὶ πάντων δὲ τούτων τὸ 193
 μὲν ὅτι τόδε τι πάσχουσιν, οἷον ὠχραίνονται ἢ ἐρυθραί-
 νονται ἢ θυάζονται, ἀληθές, τὸ δὲ ὅτι ὠχρόν ἐστὶ τὸ κι-
 νοῦν αὐτοὺς ἢ ἐνερευθὲς ἢ διπλοῦν ψεύδος εἶναι γανόμε-
 σται, οὕτω καὶ ἡμᾶς εὐλογώτατόν ἐστι πλέον τῶν οἰκείων
 παθῶν μηδὲν λαμβάνειν δύνασθαι. ὅθεν ἤτοι τὰ πάθη
 φαινόμενα θετεῖον ἢ τὰ ποιητικὰ τῶν παθῶν. καὶ εἰ μὲν 194
 τὰ πάθη φαιμέν εἶναι φαινόμενα, πάντα τὰ φαινόμενα
 λεκτέον ἀληθῆ καὶ καταληπτά· εἰ δὲ τὰ ποιητικὰ τῶν 10
 παθῶν προσαγορεύομεν φαινόμενα, πάντα ἐστὶ τὰ φαινό-
 μενα ψευδῆ καὶ πάντα ἀκατάληπτα. τὸ γὰρ περὶ ἡμᾶς
 συμβαῖνον πάθος ἐαυτοῦ πλέον οὐδὲν ἡμῖν ἐνδείκνυται.
 ἔνθεν καὶ εἰ χρεὶ τάληθες λέγειν, μόνον τὸ πάθος ἡμῖν
 ἐστὶ φαινόμενον· τὸ δ' ἐκτὸς καὶ τοῦ πάθους ποιητικὸν 15
 τάχα μὲν ἐστὶν ὄν, οὐ φαινόμενον δὲ ἡμῖν. καὶ ταύτῃ 195
 περὶ μὲν τὰ πάθη τὰ γε οἰκεία πάντες ἐσμέν ἀπλανεῖς,
 περὶ δὲ τὸ ἐκτὸς ὑποκείμενον πάντες πλανώμεθα· κἀ-
 κείνα μὲν ἐστὶ καταληπτά, τοῦτο δὲ ἀκατάληπτον, τῆς
 ψυχῆς πάνυ ἀσθενοῦς καθιστώσης πρὸς διάγνωσιν αὐτοῦ 20
 παρὰ τοὺς τόπους, παρὰ τὰ διαστήματα, παρὰ τὰς κινή-
 σεις, παρὰ τὰς μεταβολάς, παρὰ ἄλλας παμπληθεῖς αἰτίας.
 ἔνθεν οὐδὲ κριτήριόν φασιν εἶναι κοινὸν ἀνθρώπων, ὀνό-
 ματα δὲ κοινὰ τίθεσθαι τοῖς κρίμασιν. λευκὸν μὲν γάρ 196
 τι καὶ γλυκὺ καλοῦσι κοινῶς πάντες, κοινὸν δὲ τι "λευκὸν 25
 ἢ γλυκὺ οὐκ ἔχουσιν. ἕκαστος γὰρ τοῦ ἰδίου πάθους ἀν-
 τιλαμβάνεται, τὸ δὲ εἰ τοῦτο τὸ πάθος ἀπὸ λευκοῦ ἐγγί-
 νεται αὐτῷ καὶ τῷ πέλας, οὐτ' αὐτὸς δύναται λέγειν μὴ
 ἀναδεχόμενος τὸ τοῦ πέλας πάθος, οὔτε ὁ πέλας μὴ ἀνα-
 δεχόμενος τὸ ἐκείνου. μηδενὸς δὲ κοινοῦ. πάθους περὶ 197
 ἡμᾶς γινομένου προπετές ἐστὶ τὸ λέγειν ὅτι τὸ ἐμοὶ τοῖον
 φαινόμενον τοῖον καὶ τῷ παρεστῶτι φαίνεται. τάχα γὰρ

1. ὁ] ὅτι CRV, ὅ τι FG.

δισσὰς] Euripid Bacch. 918.

4. διάζονται V. 14. τάληθῃ FGv. παθόν C. 21. τόπους] πόδας C.

27. τοῦτο τὸ] ταῦτό?

30. μηδενός — 31. γινομένου om C.

ἐγὼ μὲν οὕτω συγκρίμμαι ὥς λευκαίνεσθαι ὑπὸ τοῦ ἔξω-
 θειν προσπίπτοντος, ἕτερος δὲ οὕτω κατασκευασμένην ἔχει
 τὴν αἰσθήσιν ὥστε ἐτέρως διατεθῆναι. οὐ πάντως οὖν
 198 κοινόν ἐστι τὸ φαινόμενον ἡμῖν. καὶ ὅτι τῷ ὄντι παρὰ
 τὰς διαφορούς τῆς αἰσθήσεως κατασκευαὺς οὐχ ὡσαύτως
 κινούμεθα, πρόδηλον ἐπὶ τε τῶν ἰκτεριῶντων καὶ ὀφθαλ-
 μιῶντων καὶ τῶν κατὰ φύσιν διακειμένων· ὥς γὰρ ἀπὸ
 τοῦ αὐτοῦ οἱ μὲν ὠχραντικῶς οἱ δὲ φονικτικῶς οἱ δὲ λευ-
 παντικῶς πάσχουσιν, οὕτως εἰκὸς ἐστὶ καὶ τοὺς κατὰ φύσιν
 10 διακειμένους παρὰ τὴν διάφορον τῶν αἰσθήσεων κατα-
 σκευὴν μὴ ὡσαύτως ἀπὸ τῶν αὐτῶν κινεῖσθαι, ἀλλ' ἐτέ-
 ρως μὲν τὸν λευκόν, ἐτέρως δὲ τὸν χαροπόν, μὴ ὡσαύτως
 δὲ τὸν μελανόφθαλμον. ὥστε κοινὰ μὲν ἡμᾶς ὀνόματα
 τιθέναι τοῖς πράγμασιν, πάθη δὲ γὰ ἔχουσιν ἴδια.

199 Ἀνάλογα δὲ εἶναι δοκεῖ τοῖς περὶ κριτηρίων λεγομέ-
 νοις κατὰ τούτους τοὺς ἄνδρας καὶ τὰ περὶ τελῶν λεγό-
 μενα. διήκει γὰρ τὰ πάθη καὶ ἐπὶ τὰ τέλη. τῶν γὰρ
 παθῶν τὰ μὲν ἐστὶν ἡδέα τὰ δὲ ἀλγεῖνὰ τὰ δὲ μεταξὺ,
 καὶ τὰ μὲν ἀλγεῖνὰ κακὰ φασιν εἶναι, ὣν τέλος ἀλγηδών,
 20 τὰ δὲ ἡδέα ἀγαθὰ, ὣν τέλος ἐστὶν ἀδιάφυστον ἡδονή, τὰ
 δὲ μεταξὺ οὕτε ἀγαθὰ οὕτε κακὰ, ὣν τέλος τὸ οὕτε ἀγα-
 θὸν οὕτε κακόν, ὅπερ πάθος ἐστὶ μεταξὺ ἡδονῆς καὶ
 200 ἀλγηδόνος. πάντων οὖν τῶν ὄντων τὰ πάθη κριτηρία
 ἐστὶ καὶ τέλη, ζῶμέν τε, φασίν, ἐπόμενοι τούτοις, ἐναργεῖα
 25 τε καὶ εὐδοκήσει προσέχοντες, ἐναργεῖα μὲν κατὰ τὰ ἄλλα
 πάθη, εὐδοκήσει δὲ κατὰ τὴν ἡδονήν.

Τοιαῦτα μὲν καὶ οἱ Κυρηναῖκοι, συστέλλοντες μᾶλλον
 τὸ κριτήριο παρὰ τοὺς περὶ τὸν Ἰπλάτωνα· ἐκεῖνοι μὲν
 γὰρ σὺνθετον αὐτὸ ἐποιοῦν ἐκ τε ἐναργείας καὶ τοῦ λόγου,
 30 οὗτοι δὲ ἐν μόναίς αὐτὸ ταῖς ἐναργείαις καὶ τοῖς πάθεσιν
 ὀρίζουσιν.

201 Οὐκ ἀποθεν δὲ τῆς τούτων δόξης εἰκόασιν εἶναι καὶ
 οἱ ἀποφαίνόμενοι κριτήριο ὑπάρχειν τῆς ἀληθείας τὰς

αἰσθησεις. ὅτι γὰρ ἐγένοντό τινες τὸ τοιοῦτο ἀξιούντες, προὔπτον ποιοῖκεν Ἀντίοχος ὁ ἀπὸ τῆς Ἀκαδημίας, ἐν δευτέρῳ τῶν κανονικῶν ῥητῶς γράψας ταῦτα "ἄλλος δὲ τις, ἐν ἱατρικῇ μὲν οὐδενὸς δεύτερος, ἀπτόμενος δὲ καὶ φιλοσοφίας, ἐπείθετο τὰς μὲν αἰσθησεις ὄντως καὶ ἀληθῶς ἀντικληψεις εἶναι, λόγῳ δὲ μηδὲν ὅλως ἡμᾶς καταλαμβάνειν." εἶπε γὰρ διὰ τούτων ὁ Ἀντίοχος τὴν προειρημέ- 202 νην τιθέναι στάσιν καὶ Ἀσκληπιάδην τὸν ἱατρὸν αἰνέεσθαι, ἀναιρουῦντα μὲν τὸ ἡγεμονικόν, κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον αὐτῷ γενόμενον. ἀλλὰ περὶ μὲν τῆς τούτου φο- ρᾶς ποικιλώτερον καὶ κατ' ἰδίαν ἐν τοῖς ἱατρικοῖς ὑπομνή- μασι διεξήλθομεν, ὥστε μὴ ἔχειν ἀνάγκην παλινοθεῖν.

Ἐπίκουρος δὲ δυοῖν ὄντων τῶν συζυγούντων ἀλλήλοις 203 πραγμάτων, φαντασίας καὶ τῆς δόξης, τούτων τὴν φαντασίαν, ἣν καὶ ἐνάργειαν καλεῖ, διὰ παντός ἀληθῆ φησὶν εἶναι ὑπάρχειν. ὥς γὰρ τὰ πρῶτα πάθη, τουτέστιν ἡδονὴ καὶ πόνος, ἀπὸ ποιητικῶν τινῶν καὶ κατ' αὐτὰ τὰ ποιητικὰ συνίσταται, ὅλον ἢ μὲν ἡδονὴ ἀπὸ τῶν ἡδέων ἢ δὲ ἀλγηδῶν ἀπὸ τῶν ἀλγεινῶν, καὶ οὔτε τὸ τῆς ἡδονῆς ποιητικὸν ἐνδέχεται ποτε μὴ εἶναι ἡδὺ οὔτε τὸ τῆς ἀλγηδόνος πα- 204 ρεκτικὸν μὴ ὑπάρχειν ἀλγεινόν, ἀλλ' ἀνάγκη καὶ τὸ ἡδὺ καὶ τὸ ἀλγύνον ἀλγεινὸν τὴν φύσιν ὑποκείσθαι, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν φαντασιῶν, παθῶν περὶ ἡμᾶς οὕσων, τὸ ποιητικὸν ἐκάστου αὐτῶν πάντῃ τε καὶ πάντως φανταστὸν ἐστίν, ὃ οὐκ ἐνδέχεται ὄν φανταστὸν, μὴ ὑπάρχον κατ' ἀ- 25 λήθειαν τοιοῦτον ὅλον φαίνεται, ποιητικὸν φαντασίας καθεστάναι. καὶ ἐπὶ τῶν κατὰ μέρος τὸ παραπλήσιον χρὴ 204 λογίζεσθαι. τὸ γὰρ ὁρατὸν οὐ μόνον φαίνεται ὁρατόν, ἀλλὰ καὶ ἐστὶ τοιοῦτον ὅποιον φαίνεται· καὶ τὸ ἀκουστόν οὐ μόνον φαίνεται ἀκουστόν, ἀλλὰ καὶ ταῖς ἀληθείαις τοιοῦτον ὑπῆρχεν, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὡσαύτως. γίνον- 25 ται οὖν πᾶσαι αἱ φαντασίαι ἀληθεῖς. καὶ κατὰ λόγον·

4. ἐν τῇ ἱατρικῇ FG. 15. καλεῖς C. 17. κατ' αὐτὰ τὰ] κατὰ ταῦτα L: cf. §§ 205, 248, 249. 22. ἀλγούτων ἀλγεινόν V, ἀλγυνόν ἀλγεινόν G, ἀλγυνόν ἀλγούν ὃν F. 25. ὑπάρχειν L.

205 εἰ γὰρ ἀληθὴς φαίνεται φαντασία, φασὶν οἱ Ἐπικούρειοι,
 ὅταν ἀπὸ ὑπάρχοντός τε καὶ κατ' αὐτὸ τὸ ὑπάρχον γίνη-
 ται, πᾶσα δὲ φαντασία ἀπὸ ὑπάρχοντος τοῦ φανταστοῦ
 καὶ κατ' αὐτὸ τὸ φανταστὸν συνίσταται, πᾶσα κατ' ἀνάγ-
 206 κην φαντασία ἐστὶν ἀληθής. ἔξαπατᾷ δὲ ἐνίους ἡ δια-
 φορὰ τῶν ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ αἰσθητοῦ, αἶσιν ὁρατοῦ, δοκου-
 σῶν προσπίπτειν φαντασιῶν, καθ' ἣν ἡ ἀλλοιόχρουν ἡ
 ἀλλοιόσχημον ἢ ἄλλως πως ἐξηλλαγμένον φαίνεται τὸ ὑπο-
 κείμενον. ὑπενόησαν γὰρ ὅτι τῶν οὕτω διαφερούσων καὶ
 10 μαχομένων φαντασιῶν δεῖ τὴν μὲν τινὰ ἀληθῆ εἶναι τὴν
 δ' ἐκ τῶν ἐναντίων ψευδῆ τυγχάνειν. ὅπερ ἐστὶν εὐθδης,
 207 καὶ ἀνδρῶν μὴ συνορῶντων τὴν ἐν τοῖς οὐσι φύσιν. οὐ
 γὰρ ὅλον ὁράται τὸ στερεμνιον, ἵνα ἐπὶ τῶν ὁρατῶν ποιῶ-
 μεθα τὸν λόγον, ἀλλὰ τὸ χρῶμα τοῦ στερεμνίου. τοῦ δὲ
 15 χρώματος τὸ μὲν ἐστὶν ἐπ' αὐτοῦ τοῦ στερεμνίου, καθά-
 περ ἐπὶ τῶν σύγγγυς καὶ ἐκ τοῦ μετρίου διαστήματος
 βλεπομένων, τὸ δ' ἐκτὸς τοῦ στερεμνίου καὶ τοῖς ἐφεξῆς
 τόποις ὑποκείμενον, καθάπερ ἐπὶ τῶν ἐκ μακροῦ διαστή-
 ματος θεωρουμένων. τοῦτο δὲ ἐν τῷ μεταξὺ ἐξαλλαττό-
 20 μενον, καὶ ἴδιον ἀναδεχόμενον σχῆμα, τοιαύτην ἀναδίδωσι
 203 φαντασίαν ὅποῖον καὶ αὐτὸ κατ' ἀλήθειαν ὑπόκειται. ὅνπερ
 οὐκ τρόπον οὔτε ἡ ἐν τῷ κρουμένῳ χαλκωματι φωνὴ
 ἐξακούεται οὔτε ἡ ἐν τῷ στόματι τοῦ κεκραγοτος, ἀλλ' ἡ
 προσπίπτουσα τῇ ἡμετέρᾳ αἰσθήσει, καὶ ὡς οὐθείς φησι
 25 τὸν ἐξ ἀποστήματος μικρᾶς ἀκούοντα φωνῆς ψευδῶς ἀκού-
 ει, ἐπεὶπερ σύγγγυς ἐλθὼν ὡς μείζονος ταύτης ἀντιλαμ-
 βάνεται, οὕτως οὐκ ἂν εἴποιμι ψεύδεσθαι τὴν ὄψιν, ὅτι
 ἐκ μακροῦ μὲν διαστήματος μικρὸν ὁρᾷ τὸν πύργον καὶ
 στρογγύλον ἐκ δὲ τοῦ σύγγγυς μείζονα καὶ τετράγωνον,
 209 ἀλλὰ μᾶλλον ἀληθεύειν, ὅτι καὶ ὅτε φαίνεται μικρὸν αὐτῇ
 τὸ αἰσθητὸν καὶ τοιουτόσχημον, ὅντως ἐστὶ μικρὸν καὶ
 τοιουτόσχημον, τῇ διὰ τοῦ ἀέρος φορᾷ ἀποθραυσμένων

2. ἀπὸ τοῦ ὑπάρχοντός C. γε L. 7. ἣν ἡ] ἣν οἱ CR.
 14. τοῦ δὲ — 15. στερεμνίου om CH. 31. ὁτός H, om CH.
 ἐστὶ om CHH. μικρὸν καὶ τοιουτόσχημον om CH.

τῶν κατὰ τὰ εἰδῶλα περάτων, καὶ ὅτε μέγα πάλιν καὶ
 ἀλλοιόσχημον, πάλιν ὁμοίως μέγα καὶ ἀλλοιόσχημον, ἦδη
 μέντοι οὐ τὸ αὐτὸ ἀμφοτέρω καθεστώς. τοῦτο γὰρ τῆς
 διαστροφῆς λοιπὸν ἐστὶ δόξης οἶσθαι, ὅτι τὸ αὐτὸ ἦν τό-
 τε ἐκ τοῦ σύγγενος καὶ τὸ πόρρωθεν θεωρούμενον φαν-
 ταστόν. αἰσθήσεως δὲ ἴδιον ὑπῆρχε τοῦ παρόντος μόνον 210
 καὶ κινουῦντος αὐτὴν ἀντιλαμβάνεσθαι, ὅλον χρώματος,
 οὐχὶ δὲ τὸ ''' διακρίνειν ὅτι ἄλλο μὲν ἐστὶ τὸ ἐνθάδε ἄλλο
 δὲ τὸ ἐνθάδε ὑποκείμενον. διόπερ αἱ μὲν φαντασίαι διὰ
 ταῦτα πᾶσαι εἰσιν ἀληθεῖς, αἱ δὲ δόξαι εἰχόν τινα δια- 10
 φοράν. τούτων γὰρ αἱ μὲν ἦσαν ἀληθεῖς αἱ δὲ ψευδεῖς,
 ἐπεὶ περ κρίσεις καθεστῶσιν ἡμῶν ἐπὶ ταῖς φαντασίαις, κρί-
 νομεν δὲ τὰ μὲν ὀρθῶς τὰ δὲ μοχθηρῶς ἦτοι παρὰ τὸ
 προστιθέναι τι καὶ προσνέμειν ταῖς φαντασίαις ἢ παρὰ
 τὸ ἀφαιρεῖν τι τούτων καὶ κοινῶς καταψεύδεσθαι τῆς ἀλό- 15
 γου αἰσθήσεως. οὐκοῦν τῶν δοξῶν κατὰ τὸν Ἐπίκουρον. 211
 αἱ μὲν ἀληθεῖς εἰσὶν αἱ δὲ ψευδεῖς, ἀληθεῖς μὲν αἶ τε
 ἐπιμαρτυρούμεναι καὶ οὐκ ἀντιμαρτυρούμεναι πρὸς τῆς
 ἐναργείας, ψευδεῖς δὲ αἶ τε ἀντιμαρτυρούμεναι καὶ οὐκ
 ἐπιμαρτυρούμεναι πρὸς τῆς ἐναργείας. ἐστὶ δὲ ἐπιμαρτύ- 212
 ρησις μὲν κατάληψις δι' ἐναργείας τοῦ τὸ δοξαζόμενον
 τοιοῦτον εἶναι ὅποσον ποτε ἐδοξάζετο, ὅλον Πλάτωνος μα-
 κρόθεν προσιόντος εἰκάζω μὲν καὶ δοξάζω παρὰ τὸ διά-
 στημα ὅτι Πλάτων ἐστί, προσπελάσαντος δὲ αὐτοῦ προσε-
 μαρτυρήθη ὅτι ὁ Πλάτων ἐστί, συναιρεθέντος τοῦ δια- 25
 στήματος, καὶ ἐπιμαρτυρήθη δι' αὐτῆς τῆς ἐναργείας.
 οὐκ ἀντιμαρτύρησις δὲ ἐστὶν ἀκολουθία τοῦ ὑποσταθέντος 213
 καὶ δοξασθέντος ἀδήλου τῷ φαινομένῳ, ὅλον ὁ Ἐπίκουρος
 λέγων εἶναι κενόν, ὅπερ ἐστὶν ἄδηλον, πιστοῦται δι' ἐναρ-
 γουῦς πράγματος τοῦτο, τῆς κινήσεως· μὴ ὄντος γὰρ κα- 30
 νοῦ οὐδὲ κινήσεως ὥφειλαν εἶναι, τόπον μὴ ἔχοντος τοῦ κι-

1. ὅτι CGR. 10. αἱ δὲ δόξαι] sed opiniones H, ἀλλ' αἱ δόξαι
 cum Gassendo F, ἀλλ' CGRV. 17. αἶ τε] cf. Ritter Gesch. der
 Philos. 3 p. 474 3). 18. τὰς C. 21. ἐναργείας V. 25. ὁ
 add CRV. 26. ἐμαρτυρήθη X.

νουμένου σώματος εἰς ὃν περιστήσεται διὰ τὸ πάντα
 214 πλήρη εἶναι καὶ ναστά, ὥστε τῷ δοξαζόμενῳ ἀδήλω μὴ ἀν-
 τιμαρτυρεῖν τὸ φαινόμενον κινήσεως οὔσης. ἡ μέντοι
 ἀντιμαρτύρησις μαχόμενόν τι ἐστὶ τῇ οὐκ ἀντιμαρτυρήσει·
 ἦν γὰρ συνανασκευὴ τοῦ φαινομένου τῷ ὑποσταθέντι ἀδή-
 λῳ, οἷον ὁ στωικὸς λέγει μὴ εἶναι κενόν, ἀθλήον τι ἀξιῶν,
 τούτῳ δὲ οὕτως ὑποσταθέντι ὀφείλει τὸ φαινόμενον συνα-
 νασκευάζεσθαι, φημι δ' ἡ κίνησις· μὴ ὅντος γὰρ κενού
 κατ' ἀνάγκην οὐδὲ κίνησις γίγνεται κατὰ τὸν ἤδη προοδεύ-
 215 λωμένον ἡμῖν τρόπον. ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ οὐκ ἐπιμαρτυ-
 ρησις ἀντίξους ἐστὶ τῇ ἐπιμαρτυρήσει· ἦν γὰρ ὑπόπτωσις
 δι' ἐναργείας τοῦ τὸ δοξαζόμενον μὴ εἶναι τοιοῦτον ὁποῖόν
 περ ἐδοξάζετο, οἷον πόρρωθέν τινος προϊόντος εἰκάζο-
 216 μεν παρὰ τὸ διάστημα Πλάτωνα εἶναι, ἀλλὰ συναιρεθέν-
 τος τοῦ διαστήματος ἔγνωμεν δι' ἐναργείας ὅτι οὐκ ἐστὶ
 Πλάτων. καὶ γέγονε τὸ τοιοῦτον οὐκ ἐπιμαρτύρησις· οὐ
 217 γὰρ ἐπιμαρτυρήθη τῷ φαινομένῳ τὸ δοξαζόμενον. ὅθεν
 ἡ μὲν ἐπιμαρτύρησις καὶ οὐκ ἀντιμαρτύρησις τοῦ ἀληθοῦς
 εἶναι τι ἐστὶ κριτήριον, ἡ δὲ οὐκ ἐπιμαρτύρησις καὶ ἀντι-
 μαρτύρησις τοῦ ψεύδους εἶναι. πάντων δὲ κρητὶς καὶ θε-
 μέλιος ἡ ἐναργεία.

Τοιοῦτο μὲν καὶ κατὰ τὸν Ἐπίκουρόν ἐστι κριτήριον·
 οἱ δὲ περὶ τὸν Ἀριστοτέλη καὶ Θεόφραστον καὶ κοινῶς οἱ
 217 περὶπατητικοί, διττῆς οὔσης κατὰ τὸ ἀνωτάτω τῆς τῶν
 πραγμάτων φύσεως, ἐπεὶ τὰ μὲν, καθὼς προείπον, αἰσθητά
 ἐστὶ τὰ δὲ νοητά, διττόν καὶ αὐτοὶ τὸ κριτήριον ἀπολεί-
 218 πουσιν, αἰσθησιν μὲν τῶν αἰσθητῶν νόησιν δὲ τῶν νοη-
 τῶν, κοινόν δὲ ἀμφοτέρων, ὡς ἔλεγεν ὁ Θεόφραστος, τὸ
 ἐναργές. τάξει μὲν οὖν πρῶτόν ἐστὶ τὸ ἄλογον καὶ ἀνα-
 219 πόδεικτον κριτήριον, ἡ αἰσθησις, δυνάμει δὲ ὁ νοῦς, εἰ

2. εἶναι πλήρη V. 4. τι om CHR. 6. συνανασκευὴ Gassen-
 dus, ἀνασκευὴ L. 13. προϊόντος FGV. 16. τοιοῦτο C. 20. θαμέ-
 λιον FG. 23. ἀριστοτέλην V. 28. κοινῶν C. 30. ἡ om L.
 31. ὑπὸ ?

μὲν γὰρ τῶν αἰσθητῶν κινεῖται ἢ αἰσθηαῖς, ἀπὸ δὲ τῆς
 κατὰ ἐνάργειαν περὶ τὴν αἰσθησιν κινήσεως ἐπιγίνεται τι
 κατὰ ψυχὴν κίνημα τοῖς κρείττοσι καὶ βελτίοσι καὶ ἐξ αὐ-
 τῶν δυναμένοις κινεῖσθαι ζώοις. ὅπερ μνήμη τε καὶ φαν-
 τασία καλεῖται παρ' αὐτοῖς, μνήμη μὲν τοῦ περὶ τὴν αἰ-
 σθησιν πάθους, φαντασία δὲ τοῦ ἐμποιήσαντος τῇ αἰσθή-
 σει τὸ πάθος αἰσθητοῦ. διόπερ ἔχκει τὸ τοιοῦτον ἀναλο- 220
 γεῖν κίνημα φασίν· καὶ ὃν τρόπον ἐκεῖνο, φημὶ δὲ τὸ
 ἔχκος, ὑπὸ τινός τε γίνεται καὶ ἀπὸ τινος, ὑπὸ τινος μὲν
 οἷον τῆς τοῦ ποδὸς ἐπερείσεως, ἀπὸ τινος δὲ ὥσπερ τοῦ 10
 Δίωνος, οὕτω καὶ τὸ προειρημένον τῆς ψυχῆς κίνημα
 ὑφ' οὗ μὲν γίνεται ὥσπερ τοῦ περὶ τὴν αἰσθησιν πάθους,
 ἄφ' οὗ δὲ καθάπερ τοῦ αἰσθητοῦ, πρὸς ὃ καὶ ὁμοιοτήτά
 τινα σῶζει. τοῦτο δὲ πάλιν τὸ κίνημα, ὅπερ μνήμη 221
 καὶ φαντασία καλεῖται, εἶχεν ἐν ἑαυτῷ τρίτον ἐπιγινόμε-
 νον ἄλλο κίνημα τὸ τῆς λογικῆς φαντασίας, κατὰ κρίσιν
 λοιπὸν καὶ προαίρεσιν τὴν ἡμετέραν συμβαλὼν, ὅπερ κί-
 νημα διάνοιά τε καὶ νοῦς προσαγορεύεται, οἷον ὅταν τις
 προσπεσόντος κατ' ἐνάργειαν Δίωνος πάθη πως τὴν αἰσθη-
 σιν καὶ τραπῇ, ὑπὸ δὲ τοῦ περὶ τὴν αἰσθησιν πάθους 20
 ἐγγένηται τις αὐτοῦ τῇ ψυχῇ φαντασία, ἣν καὶ μνήμην
 πρότερον ἐλέγομεν καὶ ἔχκει παραπλήσιον ὑπάρχειν, ἀπὸ 222
 δὲ ταύτης τῆς φαντασίας ἐκουσίως ἀναζωγραφῇ αὐτῷ καὶ
 ἀναπλάσσει φάντασμα, καθάπερ τὸν γενικὸν ἄνθρωπον.
 τὸ γὰρ δὴ τοιοῦτο κίνημα τῆς ψυχῆς κατὰ διαφοροὺς ἐπι-
 βολὰς οἱ περιπατητικοὶ τῶν φιλοσόφων διάνοιάν τε καὶ
 νοῦν ὀνομάζουσι, κατὰ μὲν τὸ δύνασθαι διάνοιαν, κατὰ
 δὲ ἐνέργειαν νοῦν· ὅταν μὲν γὰρ δύνηται τοῦτον ποιῆ- 223
 σθαι τὸν ἀναπλασμὸν ψυχῇ, τουτέστιν ὅταν πεφύκη, διάν-
 νοια καλεῖται, ὅταν δὲ ἐνεργητικῶς ἦδη ποιῇ, νοῦς ὀνο- 20

1. ἀπὸ] αὐτὸ C. 2. παρὰ VX. 7. τὸ om CRX. πάθους CRX.
 τοιοῦτο C. 18. τε καὶ νοῦς om CH. 21. ἐγγένηται H, ἐνέμνηται L.
 27. δύνασθαι Salmasius, οἰεσθαι L. 28. ἐνάργειαν CGHR.
 τοῦτο V. 29. ὅταν add CRV. πεφύκει L. 30. ἐνεργητικῶς COMEV:
 corr Salmasius.

μάζεται. ἀπὸ μέντοι τοῦ νοῦ καὶ τῆς διανοήσεως συνί-
 σταται ἡ τε ἔννοια καὶ ἐπιστήμη καὶ τέχνη. διανοήσεις
 μὲν γὰρ γίνεται ὅτε μὲν τῶν κατὰ μέρος εἰδῶν ὅτε δὲ
 224 τῶν τε εἰδῶν καὶ τῶν γενῶν· ἀλλ' ὁ μὲν ἀθροισμὸς τῶν
 5 τοιούτων τοῦ νοῦ φαντασμάτων καὶ ἡ συγκεφαλαίωσις
 τῶν ἐπὶ μέρους εἰς τὸ καθόλου ἔννοια καλεῖται, ἐν δὲ τῷ
 ἀθροισμῷ τούτῳ καὶ τῇ συγκεφαλαίωσει τελευταῖον ὑφί-
 σταται ἡ τε ἐπιστήμη καὶ τέχνη, ἐπιστήμη μὲν τὸ ἀκριβὲς
 καὶ ἀδιάπτωτον ἔχουσα, τέχνη δὲ ἡ μὴ πάντως τοιαύτη.
 225 ὥσπερ δὲ ἡ τῶν ἐπιστημῶν καὶ τεχνῶν φύσις ἐστὶν ὅστε-
 ρογενής, οὕτω καὶ ἡ καλουμένη δόξα· ὅταν γὰρ εἴῃ ἡ
 ψυχὴ τῇ ἀπὸ τῆς αἰσθήσεως ἐγγενομένη φαντασίᾳ καὶ τῷ
 226 φανέντι πρόσθῃται καὶ ἀνγκατάθῃται, λέγεται δόξα. φαι-
 νεται οὖν ἐκ τῶν εἰρημένων πρῶτα κριτήρια τῆς τῶν πρα-
 15 γμάτων γνώσεως ἡ τε αἰσθήσις καὶ ὁ νοῦς, ἡ μὲν ὀργά-
 νου τρόπον ἔχουσα ὁ δὲ τεχνίτου. ὥσπερ γὰρ ἡμεῖς οὐ
 δυνάμεθα χωρὶς ζυγοῦ τὴν τῶν βαρέων καὶ κούφων ἐξέ-
 τασιν ποιεῖσθαι, οὐδὲ ἄτερ κανόνος τὴν τῶν εὐθέων καὶ
 στρεβλῶν διαφορὰν λαβεῖν, οὕτως οὐδὲ ὁ νοῦς χωρὶς αἰσθή-
 20 σεως δοκιμάσαι πέφυκε τὰ πράγματα.

Τοιοῦτοι μὲν ὡς ἐν κεφαλαίοις εἰσι καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ
 227 περιπάτου· ἀπολειπομένης δ' ἐτι τῆς στωικῆς δόξης πα-
 ρακειμένως καὶ περὶ ταύτης λέγωμεν. κριτήριον τοίνυν
 φασὶν ἀληθείας εἶναι οἱ ἄνδρες οὗτοι· "τὴν καταληπτικὴν
 28 φαντασίαν. ταύτην δ' εἰσόμεθα, πρότερον γνόντες τί
 ποτέ ἐστι κατ' αὐτοὺς ἡ φαντασία καὶ τίνες ἐπ' εἶδους
 228 ταύτης διαφοραί. φαντασία οὖν ἐστὶ κατ' αὐτοὺς τύπωσις
 ἐν ψυχῇ. περὶ ἧς εὐθύς καὶ διέστησαν· Κλεάνθης μὲν
 γὰρ ἤκουσε τὴν τύπωσιν κατὰ εἰσοχὴν τε καὶ ἐξοχὴν, ὥσπερ
 30 καὶ διὰ τῶν δακτυλίων γινομένην τοῦ κηροῦ τύπωσιν,
 229 Χρύσιππος δὲ ἄτοπον ἡγεῖτο τὸ τοιοῦτο. πρῶτον μὲν γὰρ
 φησι, τῆς διανοίας δεήσει ὑφ' ἐν ποτε τρίγωνόν τι καὶ

3. γὰρ om C. 9. ἡ] εἰ V. 18. οὐδὲ] οὔτε L. 19. ὁ om C.
 29. τε om V. 31. τοιοῦτον FG. 32. verbo δέησει aptior p. 241 l
 post φαντασιουμένης locus.

τετράγωνον φαντασιουμένης τὸ αὐτὸ σῶμα κατὰ τὸν αὐτὸν
 χρόνον διαφέροντα ἔχειν περὶ αὐτῷ σχήματα ἅμα τε τρί-
 γωνον καὶ τετράγωνον γίνεσθαι ἢ καὶ περιφερὲς, ὅπερ
 ἐστὶν ἄτοπον· εἴτα πολλῶν ἅμα φαντασιῶν ὑφισταμένων
 ἐν ἡμῖν παμπληθεῖς καὶ τοὺς σχηματισμοὺς ἔξειν τὴν ψυ-
 χήν, ὃ τοῦ προτέρου χειρόν ἐστιν. αὐτὸς οὖν τὴν τύπω- 230
 σιν εἰρησθαι ὑπὸ τοῦ Ζήνωνος ὑπενόει ἀντὶ τῆς ἑτεροιώ-
 σεως, ὥστ' εἶναι τοιοῦτον τὸν λόγον "φαντασία ἐστὶν ἑτε-
 ροίωσις ψυχῆς," μηκέτι ἄτοπου ὄντος τοῦ τὸ αὐτὸ σῶμα
 ὑφ' ἑνα καὶ τὸν αὐτὸν χρόνον, πολλῶν περὶ ἡμᾶς συν- 10
 σταμένων φαντασιῶν, παμπληθεῖς ἀναδέχεσθαι ἑτεροιώσεις·
 ὥσπερ γὰρ ὁ ἀήρ, ὅταν ἅμα πολλοὶ φωνῶσιν, ἀμυθῆτους 231
 ὑπὸ ἓν καὶ διαφερούσας ἀναδεχόμενος πληγὰς εὐθύς πολ-
 λὰς ἴσχει καὶ τὰς ἑτεροιώσεις, οὕτω καὶ τὸ ἡγεμονικὸν ποί-
 κίλως φαντασιούμενον ἀνάλογόν τι τούτῳ πείσεται. ἄλλοι 232
 δὲ οὐδὲ τὸν κατὰ διόρθωσιν ἐκείνου ἐξενεχθέντα ὅρον
 ὀρθῶς ἔχειν φασίν. εἰ μὲν γὰρ ἔστι τις φαντασία, αὕτη
 τύπωσις καὶ ἑτεροίωσις τῆς ψυχῆς καθέστηκεν· εἰ δὲ τις
 ἐστὶ τύπωσις τῆς ψυχῆς, ἐκείνη οὐ πάντως ἐστὶ φαντασία.
 καὶ γὰρ προσπταίσματος γενομένου περὶ τὸν δάκτυλον ἢ το
 κνησμοῦ περὶ τὴν χεῖρα συμβάντος τύπωσις μὲν καὶ ἑτε-
 ροίωσις τῆς ψυχῆς ἀποτελεῖται, οὐχὶ δὲ καὶ φαντασία,
 ἐπεὶ περ οὐδὲ περὶ τῷ τυχόντι μέρει τῆς ψυχῆς γίνεσθαι
 ταύτην συμβέβηκεν, ἀλλὰ περὶ τῇ διανοίᾳ μόνον καὶ τῷ
 ἡγεμονικῷ. πρὸς οὗς ἀπαντῶντες οἱ ἀπὸ τῆς στοᾶς συν- 233
 εμφαίνεσθαι φασὶ τῇ τυπώσει τῆς ψυχῆς τὸ ὡς ἂν ἐν
 ψυχῇ, ὥστε εἶναι τὸ πλήρες τοιοῦτον "φαντασία ἐστὶ τύ-
 πωσις ἐν ψυχῇ ὡς ἂν ἐν ψυχῇ." καθὰ γὰρ ἡ ἐφηλότης
 λέγεται λευκότης ἐν ὀφθαλμῷ συνεμφαινόντων "ἡμῶν τὸ
 ὡς ἐν ὀφθαλμῷ, τουτέστι τὸ κατὰ ποιὸν μέρος τοῦ ὀφθαλ- 30
 μοῦ, τὴν λευκότητα εἶναι, ἵνα μὴ πάντες οἱ ἄνθρωποι
 ἐφηλότητα ἔχωμεν ὡς ἂν πάντες ἐκ φύσεως ἔχοντες λευκό-

2. αὐτῷ R, αὐτῷ C.

8. τὸν τοιοῦτον λόγον CR.

9. τοῦ om L.

10. ἐν κατὰ L.

15. πείσεται CR.

30. ποιὸν L.

31. οἱ om V.

τητα ἐν ὀφθαλμῷ, οὕτως ὅταν λέγωμεν τὴν φαντασίαν
 τύπωσιν ἐν ψυχῇ, συνεμφαίνομεν καὶ τὸ περὶ ποιὸν μέρος
 γίνεσθαι τῆς ψυχῆς τὴν τύπωσιν, τουτέστι τὸ ἡγεμονικόν,
 ὥστε ἐξαπλούμενον γίνεσθαι τὸν ὅρον τοιοῦτον "φαντασία
 234 ἐστὶν ἑτεροίωσις ἐν ἡγεμονικῷ." ἄλλοι δὲ ἀπὸ τῆς αὐτῆς
 ὁρμώμενοι δυνάμειως γλαφυρώτερον ἀπελογήσαντο. φασὶ
 γὰρ ψυχὴν λέγεσθαι διχῶς, τό τε συνέχον τὴν ὅλην σύγ-
 κρισιν καὶ κατ' ἰδίαν τὸ ἡγεμονικόν. ὅταν γὰρ εἴπωμεν
 συνεστάναι τὸν ἄνθρωπον ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος, ἢ τὸν
 10 θάνατον εἶναι χωρισμὸν ψυχῆς ἀπὸ σώματος, ἰδίως καλοῦ-
 235 μεν τὸ ἡγεμονικόν. ὡσαύτως δὲ καὶ ὅταν διαιρούμενοι
 φάσκωμεν ἀγαθῶν τὰ μὲν εἶναι περὶ ψυχὴν τὰ δὲ περὶ
 σῶμα τὰ δ' ἐκτός, οὐ τὴν ὅλην ψυχὴν ἐμφαίνομεν ἀλλὰ
 τὸ ἡγεμονικόν ταύτης μόριον· περὶ τοῦτο γὰρ τὰ πάθη
 236 καὶ τὰ ἀγαθὰ συνίσταται. διόπερ καὶ ὅταν λέγῃ ὁ Ζήνων
 φαντασίαν εἶναι τύπωσιν ἐν ψυχῇ, ἀκουστέον ψυχὴν οὐ
 τὴν ὅλην ἀλλὰ τὸ μόριον αὐτῆς, ἵνα ἢ τὸ λεγόμενον
 οὕτως ἔχον "φαντασία ἐστὶν ἑτεροίωσις περὶ τὸ ἡγεμονι-
 237 κόν." ἀλλὰ καὶ οὕτως ἔχῃ, φασὶ τινες, πάλιν ἡμάρτηται.
 20 καὶ γὰρ ἡ ὁρμὴ καὶ ἡ συγκατάθεσις καὶ ἡ κατάληψις ἐτε-
 ροιώσεις μὲν εἰσι τοῦ ἡγεμονικοῦ, διαφέρουσι δὲ τῆς φαν-
 τασίας· ἡ μὲν γὰρ πείσῃ τις ἦν ἡμέτερα καὶ διάθεσις,
 αὗται δὲ πολὺ μᾶλλον [ἢ ὁρμαὶ] ἐνέργειαι τινες ἡμῶν
 ὑπῆρχον. μοχθηρὸς ἄρα ἐστὶν ὁ ὅρος πολλοῖς καὶ διαφό-
 238 ροις πράγμασιν ἐφαρμοζόμενος· καὶ ὃν τρόπον ὁ τὸν
 ἄνθρωπον ὀρισάμενος, καὶ εἰπὼν ὅτι ἄνθρωπός ἐστι ζῶον
 λογικόν, οὐχ ὕγιῶς τὴν ἐννοιαν τοῦ ἀνθρώπου ὑπέγραψε
 διὰ τὸ καὶ τὸν θεὸν ζῶον εἶναι λογικόν, οὕτω καὶ ὁ τὴν
 φαντασίαν ἀποφηνάμενος ἑτεροίωσιν ἡγεμονικοῦ διέπεισεν·
 30 οὐ μᾶλλον γὰρ ταύτης ἢ ἐκάστης τῶν κατηριθμημένων
 239 κινήσεών ἐστιν ἀπόδοσις. τοιαύτης δ' οὐσης καὶ τῆσδε τῆς
 ἐνοστάσεως πάλιν ἐπὶ ταῖς συνεμφάσεσι οἱ στωικοὶ ἀνατρέ-

2. συνεμφαίνομεν C. ποιὸν L. 4. τοιοῦτον V et γὰρ H, τοῦτον CR.
 5. αὐτῆς om C. 11. δὲ om CR. 23. τινος GRV. 24. ὁ om L.

χουσι, λέγοντες τῷ ὄρω δεῖν τῆς φαντασίας συνακούειν τὸ κατὰ πείσιν· ὥς γὰρ ὁ λέγων τὸν ἔρωτα ἐπιβολὴν εἶναι φιλοποίας ^{'''}συνεμφαίνει τὸ νέων ὥραιων, καὶ εἰ μὴ κατὰ τὸ ῥητὸν τοῦτο ἐκφέρῃ (οὐθαῖς γὰρ γερόντων καὶ ἀκμῆς ὦραν μὴ ἐχόντων ἐρᾶ), οὕτως ὅταν λέγωμεν, φασί, τὴν φαντασίαν ἐτεροιώσιν ἡγεμονικοῦ, συνεμφαίνομεν τὸ κατὰ πείσιν ἀλλὰ μὴ τὸ κατὰ ἐνέργειαν γίνεσθαι τὴν ἐτεροίωσιν. δοκοῦσι δὲ μηδ' οὕτως ἐπιτεφυγῆναι τὸ ἐγκλημα· 240 ὅτε γὰρ τρέφεται τὸ ἡγεμονικὸν καὶ νῆ Δία γε αὖξεται, ἐτεροιοῦται μὲν κατὰ πείσιν, οὐκ ἔστι δὲ ἡ τοιαύτη ἐτεροίωσις αὐτοῦ, καίπερ κατὰ πείσιν οὕσα καὶ διάθεσις, φαντασία, ἐκτὸς εἰ μὴ τι πάλιν λέγοιεν ἰδίωμα πείσεως εἶναι τὴν φαντασίαν, ὅπερ διενήνοχε τῶν τοιούτων διαθέσεων. ἡ ἐκείνῳ γε, ἐπεὶ ἡ φαντασία γίνεται ἥτοι τῶν ἐκτὸς 241 ἡ τῶν ἐν ἡμῖν παθῶν, ὃ δὴ κυριώτερον διάκενος ἐκφυσις παρ' αὐτοῖς καλεῖται, πάντως ἐν τῷ λόγῳ τῆς φαντασίας συνεμφαίνεσθαι τὸ τὴν πείσιν γίνεσθαι ἥτοι κατὰ τὴν ἐκτὸς προσβολὴν ἢ κατὰ τὰ ἐν ἡμῖν πάθη· ὅπερ οὐκ ἐστὶν ἐπὶ τῆς κατὰ τὰς ἀνέξεις ἢ θρέψεις ἐτεροιώσεως συνεξακούειν. 20

Ἄλλ' ἡ μὲν φαντασία κατὰ τοὺς ἀπὸ τῆς στοᾶς οὕτω δυσαπόδοτος ἔστι· τῶν δὲ φαντασιῶν πολλαὶ μὲν καὶ 242 ἄλλαι εἰσι διαφοραί, ἀπαρκέσουσι δὲ αἱ λεχθησόμεναι. τούτων γὰρ αἱ μὲν εἰσι πιθαναί, αἱ δὲ ἀπίθανοι, αἱ δὲ πιθαναὶ ἅμα καὶ ἀπίθανοι, αἱ δὲ οὔτε πιθαναὶ οὔτε ἀπίθανοι. πιθαναὶ μὲν οὖν εἰσιν αἱ λεῖον κίνημα περὶ ψυχὴν ἐργαζόμεναι, ὥσπερ νῦν τὸ ἡμέραν εἶναι καὶ τὸ ἐμὲ διαλέγεσθαι καὶ πᾶν ὃ τῆς ὁμοίας ἔχεται περιφανείας, ἀπίθανοι δὲ αἱ μὴ τοιαῦται ἀλλ' ἀποστρέφουσαι ἡμᾶς τῆς 243 συγκαταθέσεως, οἷον "αἱ ἡμέρα ἔστιν, οὐκ ἔστιν ἡλιος ὑπὲρ γῆς· εἰ σκότος ἔστιν, ἡμέρα ἔστιν." πιθαναὶ δὲ καὶ ἀπίθανοι καθεστᾶσιν αἱ κατὰ τὴν πρὸς τι σχέσιν ὅτε μὲν

18. ἀντὶ L. 19. τῆς] τὰς CR 23. αἱ ἀλεχθησόμεναι V. 24. πιθανοὶ CR. 30. οἷον om V. εἰ om C.

τοῖαι γινόμεναι ὅτε δὲ τοῖαι [γινόμεναι], οἷον αἱ τῶν ἀπό-
 ρων λόγων, οὔτε δὲ πιθαναὶ οὔτε ἀπίθανοι καθάπερ αἱ
 τῶν τοιοῦτων πραγμάτων "ἄρτιοι εἰσιν οἱ ἀστέρες, περι-
 244 σοὶ εἰσιν οἱ ἀστέρες." τῶν δὲ πιθανῶν ἢ ἀπιθάνων φαν-
 5 τασιῶν αἱ μὲν εἰσιν "ἀληθεῖς, αἱ δὲ ψευδεῖς, αἱ δὲ ἀληθεῖς
 καὶ ψευδεῖς, αἱ δὲ οὔτε ἀληθεῖς οὔτε ψευδεῖς. ἀληθεῖς μὲν
 οὖν εἰσιν ὧν ἔστιν ἀληθῆ κατηγορίαν ποιήσασθαι, ὡς τοῦ
 "ἡμέρα ἐστίν" ἐπὶ τοῦ παρόντος ἢ τοῦ "φῶς ἐστι," ψευ-
 δεῖς δὲ ὧν ἔστι ψευδῆ κατηγορίαν ποιήσασθαι, ὡς τοῦ
 10 κεκλάσθαι τὴν κατὰ βυθοῦ κώπην ἢ μύουρον εἶναι τὴν
 245 στοάν, ἀληθεῖς δὲ καὶ ψευδεῖς, ὅποια ἡροσέπτεν Ὀρέστη
 κατὰ μανίαν ἀπὸ τῆς Ἡλέκτρας (καθὸ μὲν γὰρ ὡς ἀπὸ
 ὑπάρχοντός τινος προσέπτεν, ἣν ἀληθῆς, ὑπῆρχε γὰρ
 Ἡλέκτρα, καθὸ δ' ὡς ἀπὸ Ἐρινύος, ψευδῆς, οὐκ ἦν γὰρ
 15 Ἐρινύς), καὶ πάλιν εἴ τις ἀπὸ Δίωνος ζῶντος κατὰ τοὺς
 ὕπνους ὡς ἀπὸ παρεστῶτος ὀνειροπολεῖται ψευδῆ καὶ διά-
 246 κενον ἐκχυσμόν. οὔτε δὲ ἀληθεῖς οὔτε ψευδεῖς εἰσιν αἱ
 γενικαί· ὧν γὰρ τὰ εἶδη τοῖα ἢ τοῖα, τοῦτων τὰ γένη
 οὔτε τοῖα οὔτε τοῖα, οἷον τῶν ἀνθρώπων οἱ μὲν εἰσιν
 20 Ἕλληνες οἱ δὲ βάρβαροι, ἀλλ' ὁ γενικὸς ἄνθρωπος οὔτε
 Ἕλλην ἐστίν, ἐπεὶ πάντες ἂν οἱ ἐπ' εἶδους ἦσαν Ἕλληνες,
 247 οὔτε βάρβαρος διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν. τῶν δὲ ἀληθῶν αἱ
 μὲν εἰσι καταληπτικαὶ αἱ δὲ οὐ, οὐ καταληπτικαὶ μὲν αἱ
 προσπίπτουσαι τισι κατὰ πάθος· μυριοὶ γὰρ φρενιτίζον-
 25 τες καὶ μελαγχολῶντες ἀληθῆ μὲν ἔλκουσι φαντασίαν, οὐ
 καταληπτικὴν δὲ ἀλλ' ἐξωθεν καὶ ἐκ τύχης οὕτω συμπε-
 σοῦσαν, ὅθεν οὐδὲ διαβεβαιοῦνται περὶ αὐτῆς πολλάκις,
 248 οὐδὲ συγκατατίθενται αὐτῇ. καταληπτικὴ δὲ ἐστίν ἡ ἀπὸ
 ὑπάρχοντος καὶ κατ' αὐτὸ τὸ ὑπάρχον ἐναπομεμαγμένη
 30 καὶ ἐναπεσφραγισμένη, ὅποια οὐκ ἂν γένοιτο ἀπὸ μὴ
 ὑπάρχοντος· ἄκρως γὰρ ποιούμενοι ἀντιληπτικὴν εἶναι
 τῶν ὑποκειμένων τήνδε τὴν φαντασίαν, καὶ πάντα τεχνι-

8. ἢ V: ceteri ἢ. 11. ὅποια L. 11. 13. προῦπιπτεν L.
 17. ἔλκυσμα CRX, ἐλκυσμόν V. ἦσαν V. 29. ἐν ἀπομεμαγμένη V.
 30. ἀπισφραγισμένη CRV. 32. τήνδε τὴν] τὴν δὲ C.

κῶς τὰ περὶ αὐτοῖς ιδιώματα ἀναμεμαγμένην, ἕκαστον
 τούτων φασὶν ἔχειν συμβεβηκός. ὦν πρῶτον μὲν τὸ ἀπὸ 240
 ὑπάρχοντος γίνεσθαι· πολλὰ γὰρ τῶν φαντασιῶν προσ-
 πίπτουσιν ἀπὸ μὴ ὑπάρχοντος ὥσπερ ἐπὶ τῶν μεμνηό-
 των, αἵτινες οὐκ ἂν εἴεν καταληπτικά. δεύτερον δὲ τὸ 5
 καὶ ἀπὸ ὑπάρχοντος εἶναι καὶ κατ' αὐτὸ τὸ ὑπάρχον·
 εἶναι γὰρ πάλιν ἀπὸ ὑπάρχοντος μὲν εἰσιν, οὐκ αὐτὸ δὲ
 τὸ ὑπάρχον ἰνδάλλονται, ὥς ἐπὶ τοῦ μεμνηότος Ὁρέστου
 μικρῇ πρότερον ἐδείκνυμεν. εἴκα μὲν γὰρ φαντασίαν
 ἀπὸ ὑπάρχοντος τῆς Ἠλέκτρας, οὐ κατ' αὐτὸ δὲ τὸ ὑπάρ- 10
 χον· μίαν " γὰρ πῶν Ἐρινύων ὑπελάμβανε αὐτὴν εἶναι,
 καθὼ καὶ προσιοῦσαν καὶ τημελεῖν αὐτὸν σπουδάζουσαν
 ἀπαθρεῖται λέγων

μέθες μί' οὔσου τῶν ἐμῶν Ἐρινύων.

καὶ ὁ Ἡρακλῆς ἀπὸ ὑπάρχοντος μὲν ἐκινεῖτο τῶν Θηβῶν, 15
 οὐ κατ' αὐτὸ δὲ τὸ ὑπάρχον· καὶ γὰρ κατ' αὐτὸ τὸ ὑπάρ-
 χον δεῖ γίνεσθαι τὴν καταληπτικὴν φαντασίαν. οὐ μὲν 250
 ἀλλὰ καὶ ἐναπομεμαγμένην καὶ ἐναπασφραγισμένην τυγχά-
 νειν, ἵνα πάντα τεχνικῶς τὰ ιδιώματα τῶν φαντασιῶν
 ἀναμάττεται. ὥς γὰρ οἱ γλυφεῖς πᾶσι τοῖς μέρεσι συμ- 251
 βάλλουσι τῶν τελουμένων, καὶ ὃν τρόπον αἱ διὰ τῶν δα-
 κτυλίων σφραγίδες αἰεὶ πάντας ἐπ' ἀκριβὲς τοὺς χαρακτῆρας
 ἐναπομάττονται τῷ κηρῷ, οὕτω καὶ οἱ κατάληψιν ποιού-
 μενοι τῶν ὑποκειμένων πᾶσιν ὀφείλουσι τοῖς ιδιώμασιν
 αὐτῶν ἐπιβάλλειν. τὸ δὲ "ὅσα οὐκ ἂν γένοιτο ἀπὸ μὴ 252
 ὑπάρχοντος" προσέθεσαν, ἐπεὶ οὐχ ὥσπερ οἱ ἀπὸ τῆς
 στοᾶς ἀδύνατον ὑπειλήφασιν κατὰ πάντα ἀπαράλλακτόν
 τινα εὐρεθῆσθαι, οὕτω καὶ οἱ ἀπὸ τῆς Ἀκαδημίας.
 ἐπεῖνοι μὲν γὰρ φασιν ὅτι ὁ ἔχων τὴν καταληπτικὴν φαν-
 τασίαν τεχνικῶς προσβάλλει τῇ ὑπόψει τῶν πραγμάτων 30
 διαφορᾷ, ἐπεὶ περ καὶ εἴχεν τι τοιοῦτον ἰδίωμα ἢ τοιαύτη
 φαντασία παρὰ τὰς ἄλλας φαντασίας καθάπερ οἱ κερᾶσται

1. αὐτοὺς L. 2. ὦν] ὁ L. 10. οὐ κατ'] οὐκ L. 13. μί' —
 Ἐρινύων om V. 16. οὐ κατ'] οὐκ C. 20. συναπιβάλλουσι?
 25. αὐτῶν ante τοῖς V, om C. 26. προσέθεσαν C.

παρὰ τοὺς ἄλλους ὄφεις· οἱ δὲ ἀπὸ τῆς Ἀκαδημίας τού-
ναντίον φασὶ δύνασθαι τῇ καταληπτικῇ φαντασίᾳ ἀπα-
ράλλακτον εὐρεσθῆσθαι ψεῦδος.

- 253 Ἀλλὰ γὰρ οἱ μὲν ἀρχαιότεροι τῶν στωικῶν κριτήριον
φασιν εἶναι τῆς ἀληθείας τὴν καταληπτικὴν ταύτην φαν-
τασίαν, οἱ δὲ νεώτεροι προσετίθεσαν καὶ τὸ μηδὲν ἔχου-
254 σαν ἔνσημα. ἴσθ' ὅτε γὰρ καταληπτικὴ μὲν προσπίπτει
φαντασία, ἄπιστος δὲ διὰ τὴν ἔξωθεν περιστάσιν. οἶον
ὅτε Ἀδμήτῳ ὁ Ἡρακλῆς τὴν Ἀλκηστιν γῆθεν ἀναγαγὼν
10 παρίστανε, τότε ὁ Ἀδμητος ἔσπασε μὲν καταληπτικὴν
255 φαντασίαν ἀπὸ τῆς Ἀλκίσιδος, ἤτις οὐκ ἔστιν αὐτῇ· καὶ
ὅτε ἀπὸ Τροίας ὁ Μενέλαος ἀνακομισθεὶς ἑώρα τὴν ἀλη-
θῇ Ἑλένῃ παρὰ τῷ Πρωτεΐ, [καὶ] καταλιπὼν ἐπὶ τῆς
νεῶς τὸ ἐκείνης εἰδωλόν, περὶ οὗ δεκαετῆς συνέστη πό-
15 λεμος, ἀπὸ ὑπάρχοντος μὲν καὶ κατ' αὐτὸ τὸ ὑπάρχον
καὶ ἐναπομεμαγμένην καὶ ἐναπεσφραγισμένην ἐλάβανε
φαντασίαν, οὐκ εἶχε δὲ αὐτήν. ὥσθ' ἡ μὲν καταληπτικὴ
256 φαντασία κριτήριον ἐστὶ μηδὲν ἔχουσα ἔνσημα, αὗται δὲ
καταληπτικαὶ μὲν ἦσαν, εἶχον δὲ ἐνοτάσεις· ὁ τε γὰρ
16 Ἀδμητος ἐλογίζετο ὅτι τέθνηκεν ἡ Ἀλκηστις καὶ ὅτι ὁ
ἀπόθανών οὐκέτι ἀνίσταται, ἀλλὰ δαιμόνιά τινά ποτε ἐπι-
φοιτᾷ· ὁ τε Μενέλαος συνεώρα ὅτι ἀπολλέοιπεν ἐν τῇ
νῇ φυλαττομένην τὴν Ἑλένην, καὶ οὐκ ἀπίθανον μὲν
εἶναι Ἑλένην μὴ εἶναι τὴν ἐπὶ τῆς Φάρου εὐρεθείσαν,
257 φάντασμα δὲ τε καὶ δαιμόνιον. ἐνθένδε οὐχ ἀπλῶς κριτή-
ριον γίνεται τῆς ἀληθείας ἡ καταληπτικὴ φαντασία, ἀλλ' ὅ-
ταν μηδὲν ἔκστημα ἔχη. αὕτη γὰρ ἐναργῆς οὖσα καὶ
πληκτικὴ μόνον οὐχὶ τῶν τριῶν, φασί, λαμβάνεται, κατα-
σιῶσα ἡμᾶς εἰς συγκατάθεσιν, καὶ ἄλλου μηθενὸς δεομένη
17 εἰς τὸ τοιαύτην προσπίπτειν ἢ εἰς τὸ τὴν πρὸς ταῖς ἄλλας

7. καταληπτικὴ H, καμπληκτικὴ C.

14. δεκαέτης FG.

17. αὕτη] αὐτὴν πιστήν? pro vera non habebat Fabricius. 23. μὲν
v. 24 post Ἑλένην ponendum. 25. ἐνθένδε V, ἐνθάδε G, ἐνδὲν δὲ F.26. ὅτε V. 28. τριῶν C. 30. προσπίπτειν CDBV: corr Fabricius
cum H. ἢ εἰς τὸ] ἢ τοῦ H.

διαφορὰν ὑποβάλλειν. διὸ δὴ καὶ πᾶς ἄνθρωπος, ὅταν τι 258
 σπουδάζῃ μετὰ ἀκριβείας καταλαμβάνεσθαι, τὴν τοιαύτην
 φαντασίαν ἐξ ἑαυτοῦ μεταδιώκειν φαίνεται, ὅλον ἐπὶ τῶν
 ὁρατῶν, ὅταν ἀμυδρὰν λαμβάνῃ τοῦ ὑποκειμένου φαντα-
 σίαν. ἐντείνει γὰρ τὴν ὄψιν καὶ σύνεγγυς ἔρχεται τοῦ 5
 ὁρωμένου ὡς τέλος μὴ πλανᾶσθαι, παρατρίβει γὰρ τοὺς
 ὀφθαλμούς, καὶ καθόλου πάντα ποιεῖ μέχρις ἂν τρανὴν
 καὶ πληκτικὴν σπάσῃ τοῦ κρινομένου φαντασίαν, ὡς ἐν
 ταύτῃ κειμένην θεωρῶν τὴν τῆς καταλήψεως πίστιν. καὶ 259
 γὰρ ἄλλως τοῦναντίον ἀδύνατόν ἐστι λέγειν, κατ' ἀνάγκην 10
 τὸν ἀπιστάμενον τοῦ ἀξιούν ὅτι φαντασία κριτήριόν ἐστι,
 καθ' ἑτέρας φαντασίας ὑπόστασιν τοῦτο πάσχοντα ββασιούν
 τὸ φαντασίαν εἶναι κριτήριον, τῆς φύσεως οἷονεὶ φέγγος
 ἡμῖν πρὸς ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας τὴν αἰσθητικὴν δύνα-
 μιν ἀναδούσης καὶ τὴν δι' αὐτῆς γινομένην φαντασίαν. 15
 αἰτοπον οὖν ἐστὶ τοσαύτην δύναμιν ἀθετεῖν καὶ τὸ ὥσπερ 260
 φῶς αὐτῶν ἀφαιρεῖσθαι. ὃν γὰρ τρόπον ὁ χρώματα μὲν
 ἀπολείπων καὶ τὰς ἐν τούτοις διαφορὰς, τὴν δὲ ὄρασιν
 ἀναιρῶν ὡς ἀνύπαρκτον "ἢ ἄπιστον, καὶ φωνὰς μὲν εἶναι
 λέγων, ἀκοὴν δὲ μὴ ὑπάρχειν ἀξιῶν, σφόδρα ἐστὶν αἰτοπος 20
 (δι' ὧν γὰρ ἐνόησαμεν χρώματα καὶ φωνὰς, ἐκείνων ἀπόν-
 των οὐδὲ χρῆσθαι δυνατοὶ χρώμασιν ἢ φωναῖς), οὕτω καὶ
 τὰ πράγματα μὲν ὁμολογῶν, τὴν δὲ φαντασίαν τῆς αἰσθή-
 σεως, δι' ἧς τῶν πραγμάτων ἀντιλαμβάνεται, διαβάλλων
 τελέως ἐστὶν ἐμβρόντητος, καὶ τοῖς ἀψύχοις ἴσον αὐτὸν 25
 ποιῶν.

Τοιοῦτο μὲν καὶ τὸ τῶν στωικῶν ἐστὶ δόγμα· πάσης 261
 δὲ σχεδὸν τῆς περὶ κριτηρίου διαφωνίας ὑπ' ὅψιν κειμένης,
 καιρὸς ἂν εἴῃ τῆς ἀντιρρήσεως ἐφάπτεσθαι καὶ ἐπὶ τὸ κρι-
 τήριον ἐπανάγειν. καθὼς οὖν προεῖπον, οἱ μὲν ἐν τῷ 30
 λόγῳ οἱ δὲ ἐν ταῖς ἀλόγοις αἰσθήσεσιν οἱ δὲ ἐν ἀμφοτέ-
 ροις τούτοις ἀπέλειπον, καὶ οἱ μὲν τὸ ὑφ' οὗ ὡς τὸν ἄν-

6. παρατρίβει γὰρ] καὶ παρατρίβεται? 8. ἐμπληκτικὴν CH.
 10. κατ' ἀνάγκην] ἀλλ' ἀνάγκη? 22. δυνατόν X. καὶ ὁ τὰ?
 27. τοῦτο RV. τὸ add CRV. 32. ἀπέλειπον V.

θρῶπον, οἱ δὲ τὸ δι' οὗ ὡς τὴν αἴσθησιν καὶ διάνοιαν,
 262 οἱ δὲ τὸ ὡς προσβολὴν καθάπερ τὴν φαντασίαν. πειρα-
 σόμεθα κατὰ τὸ δυνατόν ἐκάστη τῶν τοιούτων στάσεων
 τὰς ἀπερίας ἐφαρμόττειν, ἵνα μὴ κατ' ἄνδρα πάντας τοὺς
 5 κατηριθμημένους φιλοσόφους ἐπιόντες ταυτολογεῖν ἀναγ-
 καζώμεθα.

263 Τάξει τοίνυν πρῶτον σκοπῶμεν τὸ ὑφ' οὗ, τουτέστι
 τὸν ἄνθρωπον· οἴμαι γὰρ ὡς τούτου προαπορηθέντος
 οὐδὲν ἔτι δεήσει περιττότερον περὶ τῶν ἄλλων κριτηρίων
 10 λέγειν· ταῦτα γὰρ ἢ μέρη ἐστὶν ἀνθρώπου ἢ ἐνεργήματα
 ἢ πάθη. εἴπερ οὖν καταληπτόν ἐστι τουτί τὸ κριτήριον,
 πολὺ πρότερον ὀφείλει ἐπινοεῖσθαι, παρόσον πάσης κατα-
 λήψεως ἐπίνοια προηγείται· μέχρι δὲ τοῦ δεῦρο ἀνεπι-
 νόητον εἶναι συμβέβηκε τὸν ἄνθρωπον, ὡς παραστήσομεν·
 264 οὐκ ἄρα καταληπτὸς πάντως ἐστὶν ὁ ἄνθρωπος· ᾧ ἔπεται
 τὴν τῆς ἀληθείας γνῶσιν ἀνεύρετον ὑπάρχειν, τοῦ γνωρί-
 ζοντος αὐτὴν ἀκαταλήπτου καθεστῶτος. εὐθέως γὰρ τῶν
 περὶ τῆς ἐπινοίας ζητησάντων Σωκράτης μὲν ἠπόρησε
 μείνας ἐν τῇ σκέψει καὶ εἰπὼν αὐτὸν ἀγνοεῖν τί τ' ἐστι
 20 καὶ πῶς ἔχει πρὸς τὸ σύμπαν· “ἐγὼ γὰρ οὐκ οἶδα” φησὶν
 “εἴτε ἄνθρωπός εἰμι εἴτε καὶ ἄλλο τι θηρίον Τυφῶνος
 265 πολυπλοκώτερον.” Δημόκριτος δὲ ὁ τῇ Διὶ φωνῇ παρει-
 καζόμενος, καὶ λέγων “τάδε περὶ τῶν ξυμπάντων, ἐπεχεί-
 ρησε μὲν τὴν ἐπίνοιαν ἐκθέσθαι, πλείον δὲ ἰδιωτικῆς ἀπο-
 25 φάσεως οὐδὲν ἴσχυσεν, εἰπὼν “ἄνθρωπός ἐστιν ὃ πάντες
 266 ἴδμεν.” πρῶτον μὲν γὰρ καὶ κύνα πάντες ἴσμεν, ἀλλ' οὐκ
 ἐστὶν ὁ κύων ἄνθρωπος· καὶ ἵππον πάντες ἴσμεν καὶ
 φυτόν, ἀλλ' οὐδὲν τούτων ἦν ἄνθρωπος. εἶτα καὶ τὸ ζη-
 τούμενον συνήρπασεν· οὐδεὶς γὰρ ἐκ προχείρου δώσει
 30 γινώσκεισθαι τὸν ἄνθρωπον ὁποῖός ἐστιν, εἴγε ὁ Πύθιος
 ὡς μέγιστον ζήτημα προύθηκεν αὐτῷ τὸ γινῶθι σεαυτόν.
 εἰ δὲ καὶ δοίη, οὐ πᾶσιν ἀλλὰ τοῖς ἀκριβεστάτοις τῶν φι-

2. post πειρασόμεθα deest οὖν. ergo H. 11. τὸ om C. 15. οὐκ
 ἄρα] οὐ γὰρ L. ὡς R. 21. θηρίον] Phaedr. p. 230. 26. ἴσμεν C.
 28. καὶ om CHN. 31. σεαυτόν R. 32. δφῆ L.

λοσόφων ἐπιπρίψει μόνον τοῦτον ἐπίστασθαι. οἱ δὲ περὶ 267
τὸν Ἐπίκουρον καὶ δεικτικῶς ᾤθησαν δύνασθαι τὴν ἐπί-
νοϊαν τοῦ ἀνθρώπου παρίστασθαι, λέγοντες "ἄνθρωπός
ἐστὶ τοιοῦτον ἢ μόρφωμα μετ' ἐμφυχίας." οὐκ ἔγνωσαν
δ' ὅτι εἰ τὸ δεικνύμενόν ἐστὶν ἄνθρωπος, τὸ μὴ δεικνύ-
μενον οὐκ ἐστὶν ἄνθρωπος. καὶ πάλιν ἡ τοιαύτη διὰ
ἥτοι ἐπ' ἀνδρὸς ἐκφέρεται ἢ γυναικός, ἢ πρᾶσβύτου ἢ
μειρακίου, σιμοῦ γρυποῦ, τετάνότριχος οὐλοκόμου, τῶν
ἄλλων διαφορῶν· καὶ εἰ μὲν ἐπ' ἀνδρὸς ἐκφέροίτο, ἢ γυνή 268
οὐκ ἔσται ἄνθρωπος, εἰ δ' ἐπὶ γυναικός, περιγραφήσεται 10
τὸ ἄρρεν, καὶ εἰ ἐπὶ νέου, αἱ λοιπαὶ τῶν ἡλικιῶν ἐκπε-
σοῦνται τῆς ἀνθρωπότητος.

Ἦσαν δὲ τινες τῶν φιλοσόφων οἱ τὸν γενικὸν ἄνθρω- 269
πον διὰ λόγου διδάσκοντες, κἀντεῦθεν οἰόμενοι τὴν ἐπί-
νοϊαν δύνασθαι τῶν ἐπὶ μέρους ἀνθρώπων ἀνακίψειν. 15
τούτων δὲ οἱ μὲν οὕτως ἀπέδωσαν "ἄνθρωπός ἐστι ζῶον
λογικὸν θνητόν, νοῦ καὶ ἐπιστήμης δεκτικόν." οἱ καὶ
αὐτοὶ οὐ τὸν ἄνθρωπον ἀλλὰ τὰ συμβεβηκότα τῷ ἀνθρώ-
πῳ παρέδωσαν. διαφέρει δὲ τὸ τιπὶ συμβεβηκὸς ἐκείνου 270
τοῦ ᾧ συμβεβηκεν, ἐπεὶ τοι εἰ μὴ διαφέρει, οὐκ ἂν ἦν 20.
συμβεβηκὸς ἀλλ' αὐτὸ ἐκαῖνο. ἀμέλει γοῦν τῶν συμβεβη-
κότων τὰ μὲν ἀχώριστά ἐστι τῶν οἷς συμβέβηκεν, ὥς μῆ-
κος καὶ πλάτος καὶ βάθος σώμασι (δίχα γὰρ τῆς τούτων
παρουσίας ἀμήχανόν ἐστιν ἐπινοῆσαι σῶμα), τὰ δὲ χωρί- 271
ζεται τοῦ ᾧ συμβέβηκεν καὶ ἀπαλλασσομένων μένει ἐκαῖνο, 25
οἷον τρέχειν διαλέγεσθαι ὑπνοῦν ἐργηγορέναι τῷ ἀνθρώπῳ·
πάντα γὰρ ταῦτα συμβέβηκε μὲν ἡμῖν, οὐ διὰ παντός
δὲ· καὶ γὰρ μὴ τρέχοντες μένομεν οἱ αὐτοὶ καὶ ἡσυχά-
ζοντες, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὡσαύτως. διττῆς οὖν οὕσης
τῶν συμβεβηκότων "διαφορᾶς οὐδετέραν εὐρήσομεν τὴν 30
αὐτὴν τῷ ὑποκειμένῳ πράγματι, ἀλλ' αἰεὶ διαφέρουσαν.
μάταιοι τοίνυν εἰσὶ καὶ οἱ τὸν ἄνθρωπον ζῶον λέγοντες 272

1. μόνοις? 11. εἰ om V. 13. γενικώτατον C. 18. οὐ τὸν]
αὐτὸν V, οὐκ αὐτὸν F. 19. ἀπέδωσαν? ἀν παρίστησαν? 21. τῶν
om C. 25. ἐκαῖνα L. 27. μὲν om CR. 30. οὐδετέροις CHR.

λογικὸν θνητὸν καὶ τὰ ἐξῆς· οὐ γὰρ τὸν ἄνθρωπον ἀπέ-
 δοσαν, ἀλλὰ τὰ συμβεβηκότα τούτῳ κατηρίθμησαν. ὃν
 τὸ μὲν ζῶον τῶν διὰ παντὸς αὐτῷ συμβεβηκότων ἐστίν·
 ἀδύνατον γὰρ μὴ ζῶον ὄντα ἄνθρωπον εἶναι· τὸ δὲ
 5 θνητὸν οὐδὲ συμβεβηκός ἐστιν, ἀλλ' ἐπιγιγνόμενόν τι τῷ
 ἀνθρώπῳ· ὅτε γὰρ ἐσμέν ἄνθρωποι, ζῶμεν καὶ οὐ τεθνή-
 273 καμεν. τὸ δὲ λογίζεσθαι καὶ ἐπιστήμην ἔχειν συμβέβηκε
 μὲν, οὐ διὰ παντὸς δέ· καὶ γὰρ μὴ λογιζόμενοι τινες
 ἄνθρωποι εἰσιν, ὥσπερ οἱ νηδυμῷ κατασχεθέντες ὕπνῳ,
 10 καὶ ἐπιστήμην μὴ ἔχοντες οὐκ ἐκπεπτώκασιν τῆς ἀνθρω-
 πότητος, ὥσπερ οἱ μεμνηότες· ἕτερον οὖν ζητούντων ἡμῶν
 274 ἕτερον παρεστάκασιν. ἔτι τὸ μὲν ζῶον οὐκ ἐστίν ἄνθρω-
 πος, ἐπεὶ πᾶν ζῶον ἐστὶ ἀνθρωπος. τὸ δὲ λογικὸν εἰ
 μὲν ἀντὶ τοῦ λογίζεσθαι τάττοτο, καὶ οἱ θεοὶ λογιζόμενοι
 15 ἄνθρωποι γενήσονται, τάχα δὲ καὶ τινὰ τῶν ἄλλων ζώων·
 εἰ δὲ ἀντὶ τοῦ σημαντικῆς προφέρεσθαι φωνάς, τοὺς κό-
 ρακας καὶ ψιττακούς καὶ τὰ τοιαῦτα ἀνθρώπους εἶναι λέξο-
 275 μεν, ὅπερ ἄτοπον. καὶ μὴν εἰ τὸ θνητὸν φαίη τις ἄν-
 θρωπον εἶναι, ἀκολουθήσει τὸ καὶ τὰ ἄλογα τῶν ζώων
 20 θνητὰ ὄντα ἀνθρώπους ὑπάρχειν. τὸ δὲ ὁμοιον καὶ περὶ
 τοῦ νοῦ τε καὶ ἐπιστήμης δεκτικὸν εἶναι χρὴ φρονεῖν.
 πρῶτον μὲν γὰρ καὶ εἰς θεοὺς πίπτει τὰ τοιαῦτα· δεύτε-
 ρον δέ, εἴπερ ἐπιδεκτικὸν ἐστὶ τούτων ὁ ἄνθρωπος, οὐκ
 ἐστὶ ταῦτα ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐκείνος τούτων ἐπιδεκτικός
 276 οὗ τὴν φύσιν οὐ παρέστησαν. καίτοι τινὲς τῶν συνετῶν
 εἶναι δοκούντων κατὰ τὴν δογματικὴν αἵρεσιν πρὸς τοῦτο
 ὑπαντῶντες φασὶν ὅτι ἕκαστον μὲν τῶν κατηριθμημένων
 οὐκ ἐστίν ἄνθρωπος, πάντα δὲ εἰς τὸ αὐτὸ συναχθέντα
 ποιεῖ τοῦτον, οἷόν τι καὶ ἐπὶ μερῶν καὶ ὅλου θεωροῦμεν
 277 γινόμενον· ὥς γὰρ χεῖρ κατ' ἰδίαν οὐκ ἐστίν ἄνθρωπος,
 οὐδὲ κεφαλὴ, οὐδὲ πόυς, οὐδὲ ἄλλο τι τῶν τοιούτων, ἀλλὰ
 τὸ ἐξ αὐτῶν σύνθετον ὅλον νοεῖται, οὕτω καὶ ὁ ἄνθρωπος

2. κατηριθμήσαντο? 3. αὐτοῦ C. 5. γινόμενον V. 12. πα-
 ροστήκασιν PG. 17. λέγομεν X. 19. διακολουθήσει L. 21. νοῦ]
 λογίζεσθαι L. 29. ὅλον V.

οὔτε ζῶν ἔστι ψιλῶς οὔτε λογικὸν κατ' ἰδίαν οὔτε θνη-
τὸν κατὰ περιγραφὴν, ἀλλὰ τὸ ἐξ ἀπάντων ἄθροισμα,
τουτέστι ζῶν ἅμα καὶ θνητὸν καὶ λογικόν. πρόχειρος 278
δ' ἔστι καὶ πρὸς "τοῦτο ὑπάντησις. πρῶτον μὲν γὰρ πῶς,
εἰ κατ' ἰδίαν ἕκαστον οὐκ ἔστι ταῦτα ἄνθρωπος, δύναται
εἰς ταὐτὸ συναχθέντα ἄνθρωπον ποιεῖν, μήτε πλεονάσαντα
παρὸ ἔστι, μήτε ἐλλειπόντα παρὸ ὑπόκειται, μήτε ἄλλως
πῶς τραπέντα; εἰς οὐδὲ τὴν ἀρχὴν δύναται εἰς ταὐτὸ
πάντα συνδραμεῖν, ἵνα καὶ τὸ ἐξ ἀπάντων ἄνθρωπος γέ-
νηται. τὸ γοῦν θνητὸν εὐθείως, ὅτ' ἔσμεν ἄνθρωποι, οὐ 279
συμβέβηκεν ἡμῖν, ἀλλὰ κατὰ συμμνημόνευσιν λαμβάνε-
ται. θεωροῦντες γὰρ Δίωνα καὶ Θέωνα καὶ Σωκράτη καὶ
κοινῶς τοὺς κατὰ μέρος ἡμῖν ὁμοίους τετελευτηκέναι λο-
γιζόμεθα ὅτι καὶ ἡμεῖς ἔσμεν θνητοί, καὶ μηδέπω τοῦ
θανεῖν παρόντος ἡμῖν. ζῶμεν γὰρ δῆπουθεν. καὶ μὴν 280
τὸ λογίζεσθαι ὅτε μὲν πάρεστιν ἡμῖν ὅτε δὲ οὐ πάρεστι,
καὶ τὸ ἐπιστήμην ἔχειν πάλιν οὐ τῶν διὰ παντὸς συμβε-
βηκότων τῷ ἀνθρώπῳ καθέστηκεν, ὥς ἤδη παρεστήσαμεν.
λεκτέον οὖν μηδὲ τὴν κοινὴν τούτων σύνοδον ἄνθρωπον
εἶναι.

20

Πλάτων δὲ χεῖρον παρὰ τοὺς ἄλλους ὀρίζεται τὸν 281
ἄνθρωπον, λέγων "ἄνθρωπός ἐστι ζῶν ἄπτερον δίπουν
πλατυώνυχον, ἐπιστήμης πολιτικῆς δεκτικόν." ὅθεν καὶ
προϋπτά ἐστι τὰ ὀφείλοντα πρὸς αὐτὸν λέγεσθαι. πάλιν
γὰρ οὐ τὸν ἄνθρωπον ἐκτέθεται, ἀλλὰ τὰ συμβεβηκότα α
καὶ ἀποσυμβεβηκότα τούτῳ κατηγορεῖται. τὸ μὲν γὰρ 282
ἄπτερον ἀποσυμβέβηκεν αὐτῷ, τὸ δὲ ζῶν καὶ τὸ δίπουν
καὶ τὸ πλατυώνυχον συμβέβηκεν, τὸ δὲ ἐπιστήμης πολιτι-
κῆς δεκτικόν ποτὲ μὲν συμβέβηκε ποτὲ δὲ ἀποσυμβέβηκεν.
ὥστε ἡμῶν ἕτερόν τι μαθεῖν ζητούντων αὐτὸς ἕτερόν τι α
παρέστησεν.

Ἀλλὰ γὰρ οὕτως ἀποδειχθῶ τὸ μὴ δύνασθαι τὸν
ἄνθρωπον ἐκ προχείρου νοεῖν. παρακειμένως δὲ λεκτέον 283

5. ταῦτα ὁ ἄνθρωπος C.

7. ἐλλείποντα L.

9. δραμεῖν V.

12. σωκράτην C.

19. τούτων om V.

33. νοεῖσθαι?

ὅτι καὶ ἡ κατάληψις αὐτοῦ τῶν ἀπόρων ἐστὶ, καὶ μάλιστα
 ὅτι ἀπὸ μέρους ἤδη τοῦτο συμβεβίβασται. γὰρ μὴ ἐπι-
 νοούμενον οὐδὲ καταληφθῆναι πέφυκεν· ἀνεπινόητος δέ
 γε ὁ ἄνθρωπος δέδεικται τὸ ὅσον ἐπὶ ταῖς τῶν δογματι-
 284 κῶν ἐννοίαις, τοίνυν καὶ ἀκατάληπτος. ὅμως δ' οὖν καὶ
 καθ' ἕτερον τρόπον ἐνέσται τὸ τοιοῦτο κατασκευάζειν.
 εἴπερ καταληπτὸν ἐστὶν ὁ ἄνθρωπος, ἤτοι ὅλος δι' ὅλου
 ἑαυτὸν ζητεῖ τε καὶ καταλαμβάνει, ἢ ὅλος ἐστὶ τὸ ζητού-
 μενον καὶ ὑπὸ τῆν κατάληψιν πίπτει, ὥστερ εἰ καὶ τὴν
 10 ὄρασιν ὑπόθοιτό τις ἑαυτὴν ὀρώσαν· ἢ γὰρ ὅλη ἐστὶ
 ὀρώσα ἢ ὀρωμένη ἢ μέρει μὲν ἑαυτὴν ὀρώσα μέρος δὲ
 285 ὑφ' ἑαυτῆς ὀρωμένη. ἀλλ' εἰ μὲν ὅλος δι' ὅλου ὁ ἄνθρω-
 πος ἑαυτὸν ζητοῖ καὶ σὺν τούτῳ νοοῖτο, σὺν τῷ ὅλος
 δι' ὅλου ἑαυτὸν νοεῖν, οὐδὲν ἔτι ἐστὶ τὸ καταλαμβανό-
 15 μενον, ὅπερ ἄτοπον. εἰ δὲ ὅλος εἴη τὸ ζητούμενον καὶ
 σὺν τούτῳ νοοῖτο ὅλος, σὺν τῷ ζητεῖσθαι, πάλιν οὐδὲν
 ἀπολειφθήσεται τὸ ζητοῦν καὶ τὸ τὴν κατάληψιν ποιησό-
 286 μενον. καὶ μὴν οὐδὲ δυνατόν ἐστι παρὰ μέρος ὅτε μὲν
 ὅλον ὑποκείσθαι τὸ ζητοῦν ὅτε δὲ ὅλον τὸ ζητούμενον.
 20 ὅτε γὰρ ὅλος ὑπόκειται ζητῶν καὶ σὺν τούτῳ νοεῖται ὅλος,
 σὺν τῷ ζητεῖν ὅλος, οὐδὲν ἀπολειφθήσεται ὃ ζητήσῃ· καὶ
 ἀνάπαλιν, ὅτε ὅλος δι' ὅλου ἐστὶ τὸ ζητούμενον, οὐκ ἐστὶ
 287 τὸ ζητοῦν. λείπεται ἄρα μὴ ὅλον αὐτὸν ἑαυτῷ ἐπιβάλλειν,
 ἀλλὰ μέρος τι τὴν ἑαυτοῦ κατάληψιν ποιεῖσθαι. ὃ πάλιν
 25 ἐστὶ τῶν ἀπόρων. ὁ γὰρ ἄνθρωπος οὐδὲν ἐστὶ παρὰ
 288 τὸν ὄγκον καὶ τὰς αἰσθήσεις καὶ τὴν διάνοιαν, ὅθεν εἰ
 μέλλει τινὲς μέρος ἑαυτὸν καταλαμβάνεσθαι, ἤτοι τῷ σώ-
 ματι τὰς αἰσθήσεις καὶ τὴν διάνοιαν γνωρίζει, ἢ ἐναλλάξ
 ταῖς αἰσθήσεσι καὶ τῇ διανοίᾳ τὸ σῶμα καταλήψεται. τῷ
 30 μὲν οὖν σῶματι οὐχ οἷόν τε ἐστὶ τὰς αἰσθήσεις καὶ τὴν

1. αὐτῶν X. 2. τούτῳ CFGH. 5. ὁμοίως L. δ' om CR.
 6. τοιοῦτον V. 8. ὅλος V. 9. post πίπτει haec fere exciderunt:
 ἢ παρὰ μέρος ὅτε μὲν ὅλος ζητεῖ ὅτε δὲ ὅλος ζητεῖται, ἢ μέρος τι τὴν
 ἑαυτοῦ κατάληψιν ποιεῖται. 19. ὅλος FV. ὅλος F. 21. ὅλος,
 , ὅλος L: cf. v. 5. 23. αὐτὸν] ἑαυτὸν L.

διάνοιαν γνωρίζειν· ἄλογον γάρ ἐστι τοῦτο καὶ κωφὸν καὶ
 ἄφρων πρὸς τὰς τοιοιυτοτρόπους ζητήσεις. ἄλλως τε, εἰ τὸ 289
 σῶμα τῶν αἰσθήσεων καὶ τῆς διανοίας ἀντιληπτικόν ἐστιν,
 ὀφείλει τὸ ταύτας καταλαμβάνον ὁμοιοῦσθαι ταύταις, του-
 τέστιν ὁμοίως διατιθεσθαι καὶ αἰσθησίς τε καὶ διάνοια
 γίνεσθαι. ὁράσεως γὰρ ἀντιλαμβανόμενον, καθὸ ὁρᾷ,
 ὄρασις ἐσται, καὶ γεύσεως γενομένης καταληπτικὸν ὑπάρχον
 γεύσις γενήσεται, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τὸ ἀνάλογον. καθὰ 290
 γὰρ τὸ θερμοῦ ἀντιλαμβανόμενον ὡς θερμοῦ θερμαινό-
 μενον ἀντιλαμβάνεται, θερμαινόμενον δὲ εὐθύς ἐστι θερ- 10
 μόν, καὶ ὡς τὸ ψυχροῦ γνωσιν ποιούμενον ὡς ψυχροῦ
 ψυχόμενον εὐθέως ἐστὶ ψυχρόν, οὕτω καὶ ὁ σῶματος ὄγκος
 εἰ ἀντιλαμβάνεται τῶν αἰσθήσεων ὡς αἰσθήσεων, αἰσθά-
 νεται, αἰσθανόμενος δὲ πάντως αἰσθησίς γενήσεται, καὶ 291
 ταύτη οὐκ ἐστὶ ὑποκείμεται τὸ ζητοῦν, ἀλλ' ἐσται τὸ ζητού- 15
 μενον, οὖν τῷ καὶ τελείως καταγέλαστον εἶναι τὸ μὴ δια-
 φέρειν τὸν ὄγκον τῶν αἰσθήσεων καὶ τῆς διανοίας, πάντων
 σχεδὸν τῶν δογματικῶς φιλοσοφησάντων τὴν ἐν τούτοις
 διαφορὰν εἰσηγησαμένων. ὁ δ' αὐτὸς καὶ ἐπὶ τῆς διανοίας 292
 ἐστὶ λόγος· εἰ γὰρ ἀντιλαμβάνεται ταύτης ὁ ὄγκος ὡς 20
 διανοίας, τουτέστι νοούσης, ἐσται διάνοια ὁ ὄγκος, διάνοια
 δὲ ὣν οὐκ ἐσται τὸ ζητοῦν ἀλλὰ τὸ ζητούμενον. οὐ τοί-
 νυν τὸ σῶμα καταληπτικόν ἐστι τοῦ ἀνθρώπου. καὶ 293
 μὴν οὐδὲ αἱ αἰσθήσεις. αὗται γὰρ πάσχουσι μόνον καὶ
 κηροῦ τρόπον τυποῦνται, ἄλλο δ' ἴσασιν οὐδὲ ἐν, ἐπεὶ τοί 25
 ἐὰν ζήτησιν τινος αὐταῖς νείμωμεν, οὐκ ἐτ' ἄλογοι γενή-
 σονται ἀλλὰ λογικαὶ καὶ διανοίας ἔχουσαι φύσιν. ὅπερ
 οὐχ οὕτως εἶχεν· εἰ γὰρ τὸ λευκαίνεσθαι καὶ μελαίνεσθαι
 καὶ γλυκάζεσθαι καὶ πικράζεσθαι καὶ εὐωδιάζεσθαι καὶ κοι-
 νῶς πάσχειν ἰδίῳ ἐστιν αὐτῶν, τὸ ζητεῖν ἐνεργητικῶς 30
 οὐκ ἐσται ἰδίον αὐτῶν. εἴτα πῶς οἶόν τέ ἐστι διὰ τούτων 294
 καταληφθῆναι τὸν ὄγκον οὐκ ἐχουσῶν τὴν φύσιν; οἶον

4. καταλαμβανόμενον V. 7. γενομένης καταληπτικόν L. 10. λαμ-
 βάνεται C. 18. δογματικῶν X. 29. εὐωδιάζεσθαι X. καὶ add H.
 32. τὴν φύσιν i. e. φύσιν πρὸς τοῦτο ἐπιτηδεῖον § 375.

εὐθέως ἡ ὄρασις σχήματος μὲν καὶ μεγέθους καὶ χροᾶς
 ἐστὶν ἀντιληπτική, οὔτε δὲ σχῆμα οὔτε μέγεθος οὔτε χροῶμά
 ἐστὶν ὁ ὄγκος, ἀλλ' εἰ καὶ ἄρα, τὸ ὧ ταῦτα συμβέβηκεν·
 καὶ διὰ τοῦτο τὸν μὲν ὄγκον οὐ δύναται λαβεῖν ἡ ὄρασις,
 295 μόνον δὲ ὁρᾷ τὰ συμβεβηκότα τῷ ὄγκῳ, οἷον τὸ σχῆμα,
 τὸ μέγεθος, τὴν χροάν. ναί, φήσει τις, ἀλλὰ τὸ ἐκ τού-
 των συνηρατισμένον ὁ ὄγκος ἐστίν. ὅπερ ἦν ληρωδές.
 πρῶτον μὲν γὰρ ἐδείξαμεν ὅτι οὐδὲ ἡ κοινὴ σύνοδος τῶν
 τινὶ συμβεβηκότων ἐκείνῳ ἐστὶ τὸ ὧ τινὶ συμβέβηκεν·
 296 εἴτα κἂν τοῦτο οὔτως ἔχῃ, πάλιν τῶν ἀμυχάνων ἐστὶν
 ὑπὸ τῆς ὀψευς ληφθῆναι τὸ σῶμα. εἰ γὰρ μήτε μήκος
 ψιλόν ἐστὶ τὸ σῶμα μήτε σχῆμα κατ' ἰδίαν μήτε χροῶμα
 χωρὶς, τὸ δὲ ἐκ τούτων σύνθετον, δεήσει τὴν ὄρασιν τοῦ
 σώματος ἀντιλαμβανομένην συντιθέναι ταῦτα καθ' ἑκα-
 15 στον παρ' ἑαυτῇ, καὶ οὕτω τὸν κοινὸν πάντων ἀθροισμὸν
 297 σῶμα λέγειν. ἀλλὰ τὸ συντιθέναι τι μετὰ τινος, καὶ τὸ
 τοιόνδε μέγεθος μετὰ τοῦ τοιοῦδε σχήματος λαμβάνειν,
 λογικῆς ἐστὶ δυνάμεως. ἄλογος δὲ γέ ἐστιν ἡ ὄρασις·
 τοίνυν οὐ ταύτης ἔργον καθέστηκεν τὸ ἀντιλαμβάνεσθαι
 298 τοῦ σώματος. καίτοι οὐ μόνον τὴν κοινήν σύνοδον ὡς
 σῶμα νοεῖν ἐστὶν ἀφύτης, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν ἐκάστου τῶν
 τούτῳ συμβεβηκότων κατάληψιν πεπῆρωται. οἷον εὐθέως
 μήκους· καθ' ὑπέρθεσιν γὰρ μερῶν τοῦτο λαμβάνεσθαι
 πέφυκεν, ἀπὸ τινος ἀρχομένων ἡμῶν καὶ διὰ τινος καὶ
 25 ἐπὶ τι καταληγόντων, "ὅπερ ποιεῖν ἄλογος φύσις οὐ δύνα-
 299 ται. εἴτα καὶ βάθους· περὶ αὐτὴν γὰρ πλάζεται τὴν
 ἐπιφάνειαν ἡ ὄρασις, εἰς βάθος δ' οὐκ ἐνδύνει. λανθάνει
 γοῦν αὐτὴν καὶ τὰ περιέχοντα τῶν χαλκῶν. εἴρητο δὲ ὅτι
 καὶ πρὸς χρωμάτων γνῶσιν ἦν ἀνεπιτέλειος, ὅτε τὴν Κυ-
 300 ρηναϊκὴν στάσιν ἀιηροῦμεν. διόπερ εἰ μηδὲ τῶν συμβε-
 βηκότων τῷ σῶματι ἡ ὄρασις ἐστὶν ἀντιληπτική, πολὺ

1. χροῶς CR.

3. ἐστὶν post 2. σχῆμα V.

3. ἄρα τὸ] ὁρᾷ τὸ

CFBR, ὁρατῷ V.

7. ὁ om L.

22. εὐθέως V.

24. τινος

διόντων? per aliquid progressi Fabricius.

26. γὰρ om V.

28. χαλκίων?

29. χρώματα V, χρωμάτων C.

ἦν om CR.

πλέον οὐδ' αὐτοῦ τοῦ σώματος ἔσται θεωρητική. καὶ μὴν οὐδὲ ἀκοῆς ἐστὶν ἔργον τὸ τοιοῦτον ἢ ὁσφρήσεως ἢ γεύσεως ἢ ἀφῆς· ἐκάστη γὰρ τούτων τὸ πρὸς αὐτήν μόνον αἰσθητὸν ἐπίσταται, τὸ δὲ οὐκ ἂν εἴη ὁ ὄγκος. ἡ γὰρ ἀκοή φωνῆς μόνον ἐστὶν ἀντιληπτική, φωνὴ δὲ οὐκ ἐστὶν ὁ ὄγκος. καὶ ἡ ὁσφρησις εὐώδους μόνον ἢ δυσώδους ἐστὶ κριτήριον· ἀλλ' οὐδεὶς οὕτως ἐστὶν ἄφρων ὥς τὴν ὑπόστασιν τοῦ περὶ ἡμᾶς σώματος ἐν τοῖς εὐώδεσιν ἢ δυσώδεσιν ἀπολείπειν. τὰ δ' αὐτὰ λεπτέον καὶ περὶ τῶν ἄλλων αἰσθήσεων, ἵνα μὴ μακρολογῶμεν. ὥστε αὗται μὲν τὸν 10 ὄγκον οὐ καταλαμβάνονται. καὶ μὴν οὐδὲ αὐτάς. τίς 301 γὰρ ὁράσει τὴν ὄρασιν εἶδεν; ἢ τίς ἀκοῇ τῆς ἀκοῆς ἀκήκοεν; τίς δὲ γεύσει ποτὲ τῆς γεύσεως ἐγεύσατο, ἢ ὁσφρήσει ὁσφρήσεως ὁσφρήσατο, ἢ ἀφῆς ἐθίκεν ἀφῆ; ταῦτα γὰρ διανοητὰ ἦν. τοίνυν μὴδ' αὐτῶν ἀντιληπτικὰς λεπτέον 15 εἶναι τὰς αἰσθήσεις. οὕτωςι δὲ οὐδὲ ἀλλήλων. ὄρασις γὰρ ἀκούουσιν ἀκοὴν οὐ δύναται ὁρᾶν, καὶ ἀνάπαλιν ἀκοὴ ὁρώσης ὁράσεως οὐ πέφυκεν ἀκούειν, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁ αὐτὸς τῆς ἐγχειρήσεως τρόπος, ἐπεὶ τοι καὶ λέγωμεν ὁράσει ληπτὴν εἶναι τὴν ἀκοὴν ὥς ἀκοὴν, τουτέστιν 20 [ὥς] ἀκούουσιν, δώσωμεν τὸ ὁμοιοπαθεῖν τὴν ὄρασιν ἐκείνῃ, ὥστε μὴκέτι αὐτὴν ὄρασιν εἶναι ἀλλ' ἀκοὴν· πῶς 302 γὰρ δύναται κρῖναι ἀκούουσιν ἀκοὴν αὐτὴ μὴ ἔχουσα φύσιν ἀκουστικὴν; καὶ ἀναστρόφως, ἵνα καὶ ἡ ἀκοὴ ὥς ὁρώσης ἀντιλάβηται τῆς ὀψεως, δεῖ πολὺ πρότερον ὄρασιν 25 αὐτὴν γενέσθαι. τοῦτο δὲ οὐδεμίαν ὑπερβολὴν ἔοικεν ἀπειας ἀπολείπειν. λεπτέον ἄρα μὴδὲ τὰς αἰσθήσεις ἢ τοῦ σώματος ἀντιλαμβάνεσθαι ἢ αὐτῶν ἢ ἀλλήλων.

Ναί, φασὶν οἱ δογματικοί, ἀλλ' ἡ διάνοια καὶ τὸν 303 ὄγκον καὶ τὰς αἰσθήσεις καὶ αὐτὴν γνωρίζει. ὅπερ καὶ 20 αὐτὸ τῶν ἀπόρων ἐστίν. ὅταν γὰρ ἀξιόσωσι τὴν διάνοιαν ἀντιληπτικὴν γίνεσθαι τοῦ τε ὅλου σώματος καὶ τῶν ἐν

10. ὥς V.

11. οὐκ ἀντιλαμβάνονται L.

13. ὁσφρήσει add H.

15. μὴδ' εἰ μὴδ' FV.

21. τὸ om C.

25. αὐτὴν ὄρασιν FV.

26. ἢ προσβολὴν C.

αὐτῷ, πειυσόμεθα πότερον ὑφ' ἐν ὧ ἐπιπесоῦσα τῷ
 ὄγκῳ τὴν κατάληψιν ποιεῖται, ἢ τοῖς μέρεσιν αὐτοῦ, καὶ
 304 ταῦτα ^{'''}συντιθεῖσα τὸ ὅλον καταλαμβάνεται. καὶ τῷ μὲν
 ὧ οὐκ ἂν θελήσαιεν, ὥς ἔσται συμφανὲς ἐκ τῶν ἐπιφε-
 5 ρομένων· τὰ δὲ μέρη εἰ λέγοιεν αὐτὴν συντιθέναι κἂν-
 τεῦθεν τὸ ὅλον γνωρίζειν, μείζονι συνειληθήσονται ἀπο-
 ρία. τῶν γὰρ τοῦ ὅλου μερῶν τινὰ ἔστιν ἄλογα, τὰ δὲ
 ἄλογα ἀλόγως ἡμᾶς κινεῖ. τοίνυν ἡ διάνοια πρὸς τούτων
 ἀλόγως κινουμένη ἄλογος γενήσεται, ἄλογος δὲ οὕσα οὐκ
 10 ἔσται διάνοια· ὥστε οὐ καταλήψεται τὸν ὄγκον ἢ διάνοια.
 305 καὶ μὴν οὐδὲ τὰς αἰσθήσεις δύναται κατὰ τὸν αὐτὸν τρό-
 πον διαγινώσκειν. ὥς γὰρ τὸ σῶμα οὐ δύναται [περι-]
 λαβεῖν τῷ αὐτῇ μὲν λογικῆς μετέχειν δυνάμεως ἐκείνο δὲ
 ἄλογον εἶναι, οὕτω πάλιν ἀδυνατήσει τὰς αἰσθήσεις κατα-
 15 λαμβάνεσθαι, ἐπείπερ ἄλογοί εἰσιν καὶ διὰ τοῦτο ἀλόγως
 τὸ καταλαμβανόμενον αὐτὰς ἐκίνουν. εἴτα τὰς αἰσθήσεις
 λαμβάνουσα πάντως αὐτὴ αἰσθῆσις ἔσται. ἵνα γὰρ τὰς
 αἰσθήσεις ὥς αἰσθήσεις λάβῃ, τουτέστιν αἰσθανομένης,
 καὶ αὐτὴ γενήσεται ὁμοιοειδῆς ἑκαίνας· τὴν γὰρ ὄρασιν
 20 ὁρῶσαν καταλαμβανομένη πολὺ πρότερον ὄρασις γενήσε-
 ται, καὶ τὴν ἀκοὴν ἀκούουσαν κρίνουσα οὐχ ἑτέρα γενή-
 σεται τῆς ἀκοῆς. ὁ δὲ αὐτὸς καὶ ἐπὶ ὁσφρήσεως καὶ γεύ-
 306 σεως καὶ ἀφῆς ἐστὶ λόγος. ἀλλ' εἵπερ ἡ γνωρίζουσα τὰς
 αἰσθήσεις διάνοια εὗρίσκεται εἰς τὴν ἐκείνων μεταβεβηκυῖα
 25 φύσιν, οὐδὲν ἔσται ἔτι ὑποκείμενον τὸ ζητοῦν τὰς αἰσθή-
 σεις· ὃ γὰρ ὑπεθέμεθα ζητεῖν, τοῦτο ἀναπέφηγε τὸ αὐτὸ
 ταῖς ζητουμέναις, διὰ δὲ τοῦτο καὶ χρῆζον τοῦ καταληψο-
 307 μένου. καὶ φασιν, ἀλλὰ ταυτόν ἐστι διάνοια καὶ αἰσθη-
 σις, οὐ κατὰ ταῦτόν δέ, ἀλλὰ κατ' ἄλλο μὲν διάνοια κατ' ἄλλο
 30 δὲ αἰσθῆσις· καὶ ὃν τρόπον τὸ αὐτὸ ποτήριον κοῖλόν τε
 καὶ περικυρτον λέγεται, οὐ κατὰ ταῦτόν δέ, ἀλλὰ κατ' ἄλλο
 μὲν κοῖλον, οἷον τὸ ἐντὸς μέρος, κατ' ἄλλο δὲ περικυρτον,

6. συνειληφθήσονται FG.

7. λόγον CGHNV: corr Fabricius.

12. καταλαβεῖν? an λαβεῖν?

13. αὐτὴν FG.

18. ὥς αἰσθήσεις

om F. 28. καὶ Fabricius, καὶ L.

32. μὲν om CR.

καθάπερ τὸ ἐκτός, καὶ ὡς ἡ αὐτὴ ὁδὸς ἀνάντης τε καὶ
κατάντης νοεῖται, ἀνάντης μὲν τοῖς ἀνιούσι δι' αὐτῆς κα-
τάντης δὲ τοῖς κατιούσιν, οὕτως ἡ αὐτὴ δύναμις κατ' ἄλλο
μὲν ἐστὶ νοῦς κατ' ἄλλο δὲ αἰσθησις, καὶ οὐκ εἰργεται ἡ
αὐτὴ οὕσα τῆς προειρημένης τῶν αἰσθήσεων καταλήψεως. ἡ
πάνυ δ' εἰσὶν εὐήθεις, καὶ κενῶς μόνον πρὸς τὰς ἐκκειμέ- 308
νας ἀπορίας ἀντηχοῦσιν. φαμὲν γάρ, εἰ καὶ συγχωρηθῶ-
σιν αἱ διάφοροι αὗται δυνάμεις περὶ τὴν αὐτὴν οὐσίαν
ὑποκεῖσθαι, πάλιν μένει τὸ μικρῷ ^{'''}πρόσθεν ὑπὸ ἡμῶν
κινηθὲν ἄπορον. ζητῶ γάρ, τοῦτο τὸ κατ' ἄλλο μὲν νοῦς 309
εἶναι λεγόμενον κατ' ἄλλο δὲ αἰσθησις πῶς δύναται τῷ
καθ' ὃ νοῦς ἐστὶν ἀντιλαμβάνεσθαι τοῦ καθ' ὃ αἰσθησις
ἐστίν; λογικὸν γάρ ὃν καὶ ἀλόγου ποιούμενον κατάληψιν
ἀλόγως κινήσεται, ἀλόγως δὲ κινούμενον ἀλογόν ἐστι,
τοιούτων δὲ ὃν οὐκ ἔσται καταλαμβάνον ἀλλὰ καταλαμβα- 15
νόμενον. ὅπερ πάλιν ἦν ἄτοπον.

Διὰ τούτων μὲν δὴ παρεστάσθω ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὔτε 310
διὰ τοῦ σώματος τὰς αἰσθήσεις δύναται λαβεῖν οὔτε ἀνά-
παλιν διὰ τούτων τὸ σῶμα, μηδὲ αὐτὰς ἢ ἀλλήλας. ἐξῆς
δὲ ὑποδεικτέον ὅτι οὐδ' ἐαυτῆς ἐπιγνώμων ἐστὶν ἡ διά- 20
νοια, καθάπερ ἀξιούσιν οἱ δογματικοὶ τῶν φιλοσόφων.
εἴπερ γὰρ ὁ νοῦς ἐαυτὸν καταλαμβάνεται, ἤτοι ὅλος ἐαυτὸν
καταλήψεται, ἡ ὅλος μὲν οὐδαμῶς μέρει δὲ τινὶ ἐαυτοῦ
πρὸς τοῦτο χρώμενος. καὶ ὅλος μὲν ἐαυτὸν καταλαμβά- 311
νεσθαι οὐκ ἂν δυνηθεῖη. εἰ γὰρ ὅλος ἐαυτὸν καταλαμ- 25
βάνεται, ὅλος ἐσται κατάληψις καὶ καταλαμβάνων, ὅλου
δ' ὄντος τοῦ καταλαμβάνοντος οὐδὲν ἔτι ἐσται τὸ κατα-
λαμβανόμενον· τῶν δὲ ἀλογωτάτων ἐστὶ τὸ εἶναι μὲν
τὸν καταλαμβάνοντα, μὴ εἶναι δὲ τὸ οὐ ἐστὶν ἢ κατάλη-
ψις. καὶ μὴν οὐδὲ μέρει τινὶ δύναται πρὸς τοῦτο χρῆσθαι 312
ὁ νοῦς. αὐτὸ γὰρ τὸ μέρος ὅπως ἐαυτὸ καταλαμβάνει;
εἰ μὲν γὰρ ὅλον, οὐδὲν ἐσται τὸ ζητούμενον· εἰ δὲ μέρει

4. εἰρηγο CR. 10. μὲν om C. 11. τὸ CR. 15. τοιοῦτο C.
17. ὁ om CR. 19. εἰγέ μηδὲ αὐτὰς αὐτὰς? 20. οὐδὲ αὐτῆς C.
23. ὅλος C. 31. ὅπως] αὐ πῶς? 32. εἰ μὲν — μέρει om C.

τινί, ἐκεῖνο πάλιν πῶς ἑαυτὸ γινώσεται; καὶ οὕτως εἰς ἄπειρον. ὥστε ἀναρχὸν εἶναι τὴν κατάληψιν, ἥτοι μηδε-
 νὸς εὐρισκομένου πρώτου τοῦ τὴν κατάληψιν ποιησομένου
 313 ἢ μηθενὸς ὄντος τοῦ καταληψομένου. ἐπεὶ περ εἰ ἑαυτὸν
 καταλαμβάνει ὁ νοῦς, καὶ τὸν τόπον ἐν ᾧ ἔστι συγκατα-
 λήπεται· πᾶν γὰρ τὸ καταλαμβάνον σὺν τινι τόπῳ κατα-
 λαμβάνεται. εἰ δὲ καὶ τὸν τόπον ὁ νοῦς τὸν ἐν ᾧ ἔστι
 συγκαταλαμβάνει ἑαυτῷ, ἐχρῆν μὴ διαφωνεῖσθαι τοῦτον
 παρὰ τοῖς φιλοσόφοις, τῶν μὲν κεφαλὴν λεγόντων εἶναι
 10 τῶν δὲ θώρακα, καὶ ἐπ' εἶδους τῶν μὲν ἐγκέφαλον τῶν δὲ
 μήνιγγα, τινῶν δὲ καρδίαν, ἄλλων δὲ ἥπατος πύλας ἢ
 τι τοιοῦτο μέρος τοῦ σώματος. διαφωνοῦσι δὲ γε περὶ
 τοῦτου οἱ δογματικοὶ τῶν φιλοσόφων· οὐκ ἄρα καταλαμ-
 βάνει ἑαυτὸν ὁ νοῦς.

314 Καὶ δὴ οὕτω κοινότερον ἐπὶ παντὸς ἀνθρώπου διη-
 πορήσθω ἢ περὶ τοῦ κριτηρίου ζήτησις. ἐπειδὴ δὲ φιλα-
 τως οἱ δογματικοὶ ἄλλοις μὲν οὐ παραχωροῦσι τὴν τῆς
 ἀληθείας κρίσιν, μόνους δ' ἑαυτοὺς ταύτην εὐρηκέναι λέ-
 γουσιν, φέρε ἐπ' αὐτῶν στήσαντες τὸν λόγον διδάσκωμεν
 20 ὅτι οὐδὲ οὕτως εὐρεθῆναι τι δυνατόν ἐστιν ἀληθείας κρι-
 315 τήριον. ἕκαστος τοίνυν τῶν ἀξιούντων ἀληθὲς εὐρηκέναι
 ἥτοι φάσει μόνον τοῦτο ἀποφαίνεται ἢ ἀπόδειξιν παρα-
 λαμβάνει. ἀλλὰ φάσει μὲν οὐκ ἐρεῖ· τῶν γὰρ ἀντικα-
 θεζομένων αὐτῷ τις τὴν τούναντίον ἀξιούσαν προοίσαται
 25 φάσιν, καὶ οὕτως οὐ μᾶλλον ἐκεῖνος ἢ οὗτος ἔσται πιστός·
 316 ψιλῇ γὰρ φάσει ἴσον φέρεται ψιλῇ φάσει. εἰ δὲ μετ' ἀπο-
 δείξεως κριτήριον αὐτὸν ἀποφαίνεται, πάντως ὑγιούς.
 ἀλλ' ἵνα μάθωμεν ὅτι ὑγιὲς ἢ ἀπόδειξις ἐστὶν ἢ προσχω-
 μένος κριτήριον ἑαυτὸν ἀποφαίνεται, ὀφείλομεν ἔχειν κρι-
 30 τήριον, καὶ τοῦτο προωμολογημένον· οὐκ ἔχομεν δὲ γε
 σύμφωνον κριτήριον, ζητεῖται δὲ· οὐκ ἄρα δυνατόν ἐστιν

4. καταληψομένου? an καταληψίμου? ἔπειτα? deinde Fabri-
 cius. αὐτὸν R, αὐτὸν V. 6. καταλαμβανόμενον? 7. τὸν ἐν] τὸ
 ἐν PGV. 10. τὸν δὲ θ. R. 11. μήνιγγα CR. 12. τοιοῦτον V.
 γε om V. 24. προήσεται CGR. 25. καὶ om C. οὕτως VX.

εὐραῖν κριτήριον. πάλιν ἐπεὶ οἱ σφᾶς αὐτοὺς κριτή- 317
 ρια λέγοντες τῆς ἀληθείας ἀπὸ διαφωνῶν αἰρέσεων ἀνά-
 γονται καὶ παρ' αὐτὸ τοῦτο διαφωνοῦσιν "ἀλλήλοις, δεῖ
 παρεῖναι τι ἡμῖν κριτήριον ᾧ προσχωρώμενοι κρινοῦμεν τὴν
 διαφωνίαν εἰς τὸ τίσι μὲν συγκατατίθεσθαι τίσι δὲ μηδα-
 μῶς. τοῦτο οὖν τὸ κριτήριον ἦτοι πᾶσι διάφωνόν ἐστι 318
 τοῖς διαφωνοῦσιν ἢ ἐνὶ μόνον σύμφωνον. ἀλλ' εἰ μὲν
 πᾶσι διάφωνον, μοῖρα καὶ αὐτὸ γενήσεται τῆς διαφωνίας,
 μοῖρα δ' ὃν ταύτης οὐκ ἂν εἴη κριτήριον ἀλλὰ καὶ αὐτὸ
 παραπλησίως τῇ ὅλῃ διαφωνίᾳ κρίσεως δεόμενον· τὸ γὰρ 10
 αὐτὸ δοκιμάζειν ἅμια καὶ δοκιμάζεσθαι τῶν ἀμυγνῶν.
 εἰ δὲ μὴ πᾶσι διαπεφώνηκεν ἀλλ' ἐνὶ συμφωνεῖ, ἐκ τῆς 319
 διαφωνίας ὧν χρεῖαν ἔχει τοῦ δοκιμάσαντος. καὶ διὰ
 τοῦτο τὸ σύμφωνον αὐτῷ κριτήριον μὴ ἕτερον ὃν παρ' ἐ-
 κείνου δεύσεται κρίσεως, δεόμενον δὲ κρίσεως οὐκ ἔσται 12
 κριτήριον. τὸ δὲ πάντων κυριώτατον, εἴπερ τινὰ τῶν 320
 δογματικῶν λέγομεν εἶναι κριτὴν τῆς ἀληθείας καὶ παρ' αὐ-
 τῷ μόνῳ ταύτην ὑπάρχειν, ἦτοι τῇ ἡλικίᾳ αὐτοῦ ἐναστυ-
 ζοντες τοῦτο ἐροῦμεν, ἢ τῇ ἡλικίᾳ μὲν οὐδαμῶς τῷ πόνῳ
 δέ, ἢ οὐδὲ τούτῳ ἀλλὰ τῇ συνέσει καὶ τῇ διανοίᾳ, ἢ συνέ- 20
 σει μὲν οὐδαμῶς μαρτυρίᾳ δὲ τῇ τῶν πολλῶν. οὕτε δὲ
 ἡλικίᾳ οὕτε φιλοπονίᾳ οὕτ' ἄλλῳ τινὲ τῶν εἰρημένων προσ-
 ἔχειν οἰκείον ἐστὶν ἐν τῇ περὶ τοῦ ἀληθοῦς ζητήσει, ὡς
 παραστήσομεν· οὐκ ἄρα τινὰ τῶν φιλοσόφων ῥητέον κρι-
 τήριον εἶναι τῆς ἀληθείας. καὶ δὴ τῇ ἡλικίᾳ μὲν οὐ προσ- 321
 εκτέον, ἐπεὶπερ οἱ πλείους τῶν δογματικῶν ὁμηλικες σχε-
 δὸν ἦσαν ὅτε αὐτοὺς ἔλεγον κριτήρια τῆς ἀληθείας· πάν-
 τες γὰρ πρεσβῦται γενόμενοι, οἷον Πλάτων, εἰ τύχοι, καὶ
 Δημόκριτος καὶ Ἐπίκουρος καὶ Ζήνων, ἑαυτοῖς τὴν εὐρε-
 σιν τῆς ἀληθείας προσεμαρτύρησαν. εἴτ' οὐκ ἀπίσκειν, 322
 ὡς ἐν τῷ βίῳ καὶ τῇ κοινῇ συνηθείᾳ θεωροῦμεν ὅτι συν-
 ετώτεροι πολλὰκις τῶν πρεσβυτέρων εἰσι νέοι, τὸν αὐτὸν

12. συμφωνεῖ, ὃ εἰς οὗτος ὃ συμφωνεῖ, ἐκ? 13. ὦν] ὢν V, οὐ
 CORR, ὢν F. δοκιμάσαντος O. 14. τὸ om L. ἐκείνου?
 17. εἶναι om CH. 27. κριτήριον CRX.

τρόπον καὶ φιλοσοφία εὐσηβολωτέρους γεγονέναι παρὰ
 323 τοὺς πρεσβύτες τοὺς νέους. ἔνιοι μὲν γάρ, ὧν ἐστὶ καὶ
 Ἀσκληπιάδης ὁ ἱατρός, διαρρήδην ἔλεξαν πολλῶ λείπεσθαι
 τῆς περὶ τοὺς νέους συνέσεως καὶ ἀγχινοίας τοὺς πρεσβύ-
 τας, παρὰ δὲ τὴν τῶν πολλῶν καὶ εἰκαιότερων ψευδοδοξίαν
 ἐναντίως ἔχειν ὑπελήφθη τὸ πρᾶγμα. διὰ γὰρ τὸ πολύ-
 πειρον τῶν πρεσβυτῶν ἔδοξαν οἱ νεώτεροι ἴσπεσθαι κατὰ
 σύνεσιν, τοῦ πράγματος ἐναντίως ἔχοντος· πολυπειρότε-
 ροι μὲν γάρ, ὡς ἔφην, εἰσὶν οἱ γεγηρακότες, οὐ συνετώ-
 324 ιοι δὲ παρὰ τοὺς νέους. οὐκοῦν διὰ μὲν ἡλικίαν οὐ
 λεπτέον κριτήριον εἶναι τινα τῶν δογματικῶν. καὶ μὴν
 οὐδὲ διὰ φιλοπονίαν. πάντες γὰρ ἐπ' ἴσης εἰσὶ φιλόπονοι,
 καὶ οὐδεὶς ἐστὶν ὅς εἰς τὸν τῆς ἀληθείας ἀγῶνα κατελθὼν
 καὶ ταύτην εὐρηκέναι φήσας ῥαθύμως ἀνέστραπται. πάν-
 325 των δὲ κατὰ τοῦτο ἰσότητα μαρτυρουμένων, τὸ ἐνὶ μόνῳ
 προσκλιθῆναι τῶν ἀδίκων ἐστίν. ὡσαύτως δὲ οὐκ ἂν τις
 ἄλλον ἄλλου προκρίναι ἔνεκα συνέσεως. πρῶτον μὲν γὰρ
 συνετοὶ πάντες ὑπῆρχον, καὶ οὐχ οἱ μὲν νωθεῖς οἱ δὲ οὐ
 τοιοῦτοι. εἰτα πολλάκις οἱ συνετοὶ δισκοῦντες ὑπάρχειν οὐ
 326 τῆς ἀληθείας τοῦ δὲ ψεύδους εἰσὶ συνήγοροι. τῶν γοῦν
 ῥητόρων τοὺς μὲν τῷ ψεύδει πιθανῶς συλλαμβανομένους
 καὶ εἰς ἴσην αὐτὸ πίστιν ἀνάγοντας τῷ ἀληθεῖ δυνατούς
 τε καὶ νοερούς εἶναι φαμέν, τοὺς δὲ μὴ τοιούτους ἀνά-
 327 παλιν βραδεῖς τε καὶ ἀσυνέτους. τάχα τοίνυν καὶ φιλο-
 σοφία οἱ μὲν περινούσασθαι τῶν ζητησάντων τὴν ἀλήθειαν
 τῷ εὐφυσεῖ εἶναι πιθανοὶ καθιστάσθαι δοκοῦσι, καὶ τῷ
 ψεύδει συνηγορῶσιν, οἱ δὲ ἀφυσεῖς ἀπίθανοι, καὶ τῷ ἀλη-
 θεῖ συμμαχῶσιν. οὕτε οὗν διὰ ἡλικίαν οὕτε διὰ φιλοπο-
 νίαν οὕτε διὰ σύνεσιν οἰκείον ἐστὶ τινὰ τινὸς προκρίνειν
 327 καὶ τόνδε μὲν λέγειν εὐρηκέναι τὰληθές τόνδε δὲ μηδα-
 μῶς. καταλείπεται τοίνυν τῷ πλήθει τῶν συμφωνούντων

4. ἀγχινοίας C. 15. τῷ L. μόνον FBV. 16. δὲ om C.
 τις om C. 17. κρίνη L. συνθέσεως C. 21. ψευδεῖς εἶναι ὡς
 συλλαμβανομένους L. 22. αὐτοὺς CORV, αὐτοῖς F. 24. καὶ V.
 30. εἰρηκέναι L.

προσέχειν· τάχα γάρ τις τοῦτον ἄριστον κριτὴν εἶναι τῆς ἀληθείας φήσῃσι τὸν ᾧ συμφώνως οἱ πλείους μαρτυροῦσιν. ὅπερ ἐστὶ ληρώδες καὶ τῶν προδιαβεβλημένων ἡμῖν κριτηρίων χεῖρον. ἵνα γὰρ τὰλλα παρῶμεν, ἴσοι εἰσὶ τοῖς περὶ τινων συμφωνοῦσιν οἱ τοῖς αὐτοῖς ἀντιφωνοῦντες, ὡς οἷον τοῖς Ἀριστοτελικοῖς οἱ Ἐπικούρειοι καὶ τοῖς Ἐπικουρείοις οἱ ἀπὸ τῆς στοᾶς, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὡσαύτως. εἰ 328 οὖν ἄριστός ἐστιν ὁ συνειρωρακῶς τὰληθές ἐπεὶ ταῦτό ἀξιοῦσι πάντες οἱ ἀπ' αὐτοῦ ὀρμώμενοι, τί μᾶλλον τόνδε ἢ τόνδε ἄριστον εἶναι φήσομεν καὶ κριτήριον ἀληθείας; οἷον εἰ 10 Ἐπικούρου διὰ τὸ πολλοὺς εἶναι· τοὺς περὶ αὐτοῦ συμφωνοῦντας ὅτι εὖρα τὰληθές, τί μᾶλλον Ἐπικούρου ἢ Ἀριστοτέλην; ἢ ὅτι οὐκ ἐλάσσους εἰσὶν οἱ καὶ τούτῳ συνασπίζονται; οὐ μὴν ἀλλ' ὡς πάλιν ἐν τοῖς κατὰ τὸν 329 βίον πράγμασιν οὐκ ἀδύνατόν ἐστιν ἔνα συνετὸν ἀμείνονα εἶναι πολλῶν ἀσυνέτων, οὕτω καὶ ἐν φιλοσοφίᾳ οὐκ ἀπέοικεν ἔνα φρόνιμον εἶναι καὶ διὰ τοῦτο πιστόν, πολλοὺς δὲ χηνώδεις καὶ διὰ τοῦτο ἀπίστους, καὶ συμφώνως τινὲ προσμαρτυρῶσιν· σπάνιος μὲν γάρ ἐστιν ὁ συνετός, πολλὸς δὲ ὁ εἰκαλός. εἴτα καὶ τῇ συμφωνίᾳ καὶ τῇ τῶν πλειό- 330 νων μαρτυρίᾳ προσέχωμεν, πάλιν εἰς τοῦναντίον τῇ προθείσει περιεργόμεθα· κατ' ἀνάγκην γὰρ τῶν περὶ τινος συμφωνούντων πλείους εἰσὶν οἱ περὶ αὐτοῦ διαφωνοῦντες. ὃ δὲ λέγω, σαφέστερον γενήσεται οἰκείου τεθέντος ἡμῖν παραδείγματος. ἔστω γάρ, ὑποθέσεως χάριν, τῶν καθ' ἑκά- 331 στην αἵρεσιν φιλοσοφούντων πλείους εἶναι τοὺς κατὰ τὴν στωικὴν αἵρεσιν φιλοσοφούντας, λεγέτωσάν τε οὗτοι συμφώνως Ζήνωνι μόνον εὐρηκέναι τὰληθές, ἕτερον δὲ μηδένα. οὐκοῦν ἀντιφθέγονται αὐτοῖς οἱ ἀπὸ Ἐπικούρου, ψεύδεσθαι δὲ αὐτοὺς ἐροῦσιν οἱ ἀπὸ τοῦ περιπάτου, ἀντε- 30

1. γὰρ ἂν τις? 2. ᾧ τῷ V. 8. ἐπιιδὴ αὐτό Vx. 9. ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ CFGR. 10. εἰ om L. 13. ἀριστοτέλη V. οὐκ deletbat Meinekius. 18. χηνώδεις] nugatores H, qui Struvio (ap. Schneiderum lex. supplem.) ληρώδεις videtur legisse: cf. Coraes Ἀτακτων 2 p. 207. 20. πλειόνων CR. 21. προσθέτω V.

- ροῦσι δὲ καὶ οἱ ἀπὸ τῆς Ἀκαδημίας καὶ καθόλου πάντες
 332 οἱ ἀπὸ τῶν αἱρέσεων, ὥστε πάλιν τούτους τοὺς συμφώνως
 Ζήνωνα προκεκριότας, συγκρινομένους τοῖς συμφώνως
 λέγουσι μὴ εἶναι Ζήωνα κριτήριον, κατὰ πολὺ ἐλάσσους
 εὗρίσκεσθαι. καὶ παρ' αὐτὸ τοῦτο εἰ τοῖς συμφώνως περὶ
 τινος ἀποφαινομένοις χρη̃ γνωματαύειν ὅταν ὥσι πολλοί,
 οὐδένα ῥητέον τάληθες εὖρηκέναι· παντὶ γὰρ τῷ ὑπὸ
 τινων ἐπαινουμένῳ πολὺς ἐστὶν ὁ ἐκ τῶν ἄλλων αἱρέσεων
 333 ἀντιφθεγγόμενος. τὸ δὲ πάντων συνεπικώτατον, οἱ περὶ
 10 τινος ὡς εὖρηκότες τάληθες συμφωνοῦντες ἦτοι διάφορον
 ἔχουσι διάθεσιν καθ' ἣν συμφωνοῦσιν, ἢ διάφορον μὲν
 οὐδαμῶς μίαν δὲ καὶ τὴν αὐτήν. ἀλλὰ διάφορον μὲν
 οὐδαμῶς ἂν ἔχοιεν, ἐπεὶ πάντως αὐτοὺς δεήσει διαφωνεῖν·
 μίαν δὲ ἔχοντες εἰς ἰσότητα περιίστανται τῷ τούναντίον
 334 ἀποφαινομένῳ. ὥς γὰρ ἐκεῖνος μίαν ἔχει διάθεσιν καθ' ἣν
 ἀντιπέπτωκεν αὐτοῖς, οὕτω καὶ οὗτοι τὴν ἴσην ἔχουσιν
 ἐκείνῳ, παρέλκοντος λοιπὸν τοῦ πλήθους αὐτῶν πρὸς
 πίστιν· καὶ γὰρ εἰ καθ' ὑπόθεσιν εἰς ἣν ἐξ αὐτῶν ὁ
 τοῦτο λέγων, ἴσον ἂν ἐδύνατο τοῖς πᾶσιν.
 335 Ἄλλ' εἴπερ ὅ τὴν ἀλήθειαν εὖρηκὼς ἐν φιλοσοφίᾳ ἢ
 διὰ ἡλικίαν ἢ διὰ φιλοπονίαν ἢ διὰ σύνεσιν ἢ τῷ πολλοῦς
 ἔχειν τοὺς μαρτυροῦντας εὐστοχηκέναι λέγεται, παρεστη-
 σαμεν δὲ ἡμεῖς ὅτι δι' οὐδὲν τούτων ῥητέον κριτήριον
 αὐτὸν ὑπάρχειν ἀληθείας, φαίνεται ὡς ἀνεύρετόν ἐστι τὸ
 15 ἐν φιλοσοφίᾳ κριτήριον.
 336 Ἔτι ὁ λέγων αὐτὸν ἀληθείας εἶναι κριτήριον τὸ φαι-
 νόμενον αὐτῷ λέγει, καὶ οὐδὲν πλεῖον. τοίνυν ἐπεὶ καὶ
 ἕκαστος τῶν ἄλλων φιλοσόφων τὸ φαινόμενον αὐτῷ λέγει
 καὶ ἐναντίον τῷ προερχθέντι, δῆλον ὡς ἴσου πᾶσιν ὄντος
 20 τοῦ τοιούτου οὐ δυνησόμεθα ὠρισμένως τινὰ κριτήριον
 εἶναι λέγειν. εἰ γὰρ οὗτος πιστὸς ὅτι φαίνεται αὐτῷ τὸ

2. τῶν ἄλλων αἱρέσεων FH. τοὺς om C. 3. συγκρινομένου CR.
 4. ἐλάσσονος X. 6. πιστεύειν VX. 10. εὖρηκότες L.
 20. ἀπερ C. 26. [τι] ἐπεὶ L. 27. οὐδὲν — 29. καὶ om CHN.
 29. προσερχθέντι V.

εἶναι αὐτὸν κριτήριον, πιστὸς ἔσται καὶ ὁ δεύτερος ἅπει
καὶ αὐτῷ φαίνεται κριτήριον εἶναι αὐτόν, καὶ οὕτως ὁ
τρίτος καὶ οἱ λοιποί· ὅ συνεισάγεται τὸ μηδὲν ὠρισμέ-
νως κριτήριον ἀληθείας ὑπάρχειν. πρὸς τοῦτοις ἡ 337
φάσει τις αὐτὸν κριτήριον εἶναι λέγει ἡ κριτηρίῳ προσχω-
μενος. ἀλλὰ φάσει μὲν φάσει ἐπισχεθῆσεται, κριτηρίῳ δὲ
προσχωρῶμενος περιτραπήσεται. ἦτοι γὰρ διάφωνόν ἐστιν
αὐτῷ τὸ κριτήριον τοῦτο ἢ σύμφωνον. καὶ εἰ μὲν διά-
φωνον, ἄπιστον, ἐπεὶ περ διαπεφώνηκε τῷ ολομένῳ αὐτὸν
κριτήριον ὑπάρχειν· εἰ δὲ σύμφωνον, χρεῖαν ἔξει τοῦ 338
κρίνοντος. ὥπερ γὰρ οὗτος ὁ κριτήριον αὐτὸν ἀποφαι-
νόμενος ἄπιστος ἦν, οὕτω καὶ τὸ σύμφωνον αὐτῷ κριτή-
ριον, ἐπεὶ ἐρόπῃ τινὶ τὴν αὐτὴν ἔσχηκεν ἐκείνῳ δύναμιν,
δεῖσεται ἐτέρου τινὸς κριτηρίου. καὶ εἰ τοῦτο, οὐ λεκτέον
ἐκαστον τῶν φιλοσόφων εἶναι κριτήριον· πᾶν γὰρ τὸ 16
κρίσεως δεόμενον ἐξ αὐτοῦ ἐστὶν ἄπιστον. πάλιν ὁ 339
λέγων αὐτὸν κριτήριον ἦτοι φάσει τοῦτο ἀξιοὶ ἢ ἀπο-
δείξει. καὶ φάσει μὲν οὐ δύναται δι' ἧς προοίτιον αἰτίας·
εἰ δὲ ἀποδείξει, πάντως ἐπεὶ ὑπὲρ τὸ δέον ἐστὶν ὑγιῆς ἢ
τοιανύτῃ ἀπόδειξις, ἦτοι φάσει λέγεται ἢ ἀποδείξει, καὶ 20
ταῦτ' εἰς ἄπειρον. τοίνυν καὶ διὰ τοῦτο λεκτέον ἀνεύρε-
τον εἶναι τὸ τῆς ἀληθείας κριτήριον.

Ἐρωτᾶται δὲ καὶ οὕτως. οἱ κρίνουν τὰ ληθῆς ἐπαγγελ- 340
λόμενοι κριτήριον ἔχειν ὀφείλουσι τοῦ ἀληθοῦς. τοῦτο
οὖν τὸ κριτήριον ἦτοι ἀνεπικριτόν ἐστιν ἢ ἐπικέκριται. 25
"καὶ εἰ μὲν ἀνεπικριτόν ἐστι, πόθεν ὅτι πιστόν; οὐδὲν γὰρ
τῶν ἀμφισβητουμένων χωρὶς κρίσεως ἐστὶ πιστόν. εἰ δὲ
ἐπικέκριται, πάλιν τὸ κρίναν αὐτὸ ἦτοι ἀνεπικριτόν ἐστιν
ἢ ἐπικέκριται. καὶ εἰ μὲν ἀνεπικριτόν, ἄπιστον· εἰ δὲ
ἐπικέκριται, πάλιν τὸ ἐπικρίναν αὐτὸ ἦτοι ἐπικέκριται ἢ οὐκ 30
ἐπικέκριται, καὶ οὕτως εἰς ἄπειρον. πάλιν τὸ κριτήριον 341

6. φάσις H. post μὲν vel adde vel intellige λόγων coll. p. F. 468
§ 61 et p. 511 § 281. 8. τοῦτο τὸ κριτήριον CH. 10. ἔχει CHH.
13. ἐκείνο V. 14. καὶ εἰ τοῦτο om C, καὶ εἰ — 15. κριτήριον om H.
28. ἦτοι — 30. αὐτὸ om CHH.

ἀμφισβητούμενον καθεστώς δαίται τινος ἀποδείξεως. ἀλλ' ἐ-
 πεί τῶν ἀποδείξεων αἱ μὲν εἰσιν ἀληθεῖς αἱ δὲ ψευδεῖς,
 ὁφείλει καὶ ἡ εἰς πίστιν τοῦ κριτηρίου παραλαμβανομένη
 ἀπόδειξις διὰ τινος κριτηρίου βεβαιοῦσθαι, ὥστε εἰς τὸν
 δι' ἀλλήλων ἐμπίπτειν τρόπον, τοῦ μὲν κριτηρίου τὴν διὰ
 τῆς ἀποδείξεως πίστιν περιμένοντος, τῆς δὲ ἀποδείξεως τὴν
 342 ἀπὸ τοῦ κριτηρίου βεβαίωσιν ἀναμενούσης, μηδετέρου δὲ
 αὐτῶν διὰ θατέρου πεπιστωσθαι δυνατόν. καὶ ἄλλως
 γίνεται τὸ αὐτὸ πιστόν τε καὶ ἄπιστον. πιστόν μὲν τὸ
 10 κριτήριον, ὅτι κρίνει τὴν ἀπόδειξιν, καὶ ἡ ἀπόδειξις, ὅτι
 ἀποδείκνυσσι τὸ κριτήριον· ἄπιστον δὲ τὸ μὲν κριτήριον,
 ὅτι ἀποδείκνυται πρὸς τῆς ἀποδείξεως, ἡ δὲ ἀπόδειξις, ὅτι
 κρίνεται πρὸς τοῦ κριτηρίου.

343 Ἄλλ' ἡ μὲν τοῦ πρώτου κριτηρίου ἀγνοσία, τουτέστι
 15 τοῦ ὑφ' οὗ, διὰ τοσούτων παρὰ τοῖς σκεπτικοῖς ἀπορεῖται·
 εὐαπόδοτος δὲ ἐστὶ καὶ ὁ περὶ τοῦ δευτέρου λόγος, φημί
 δὲ τοῦ δι' οὗ. εἰ γὰρ εὐρίσκει τὰληθές ὁ ἄνθρωπος, ἦτοι
 ταῖς αἰσθήσεσι μόνον προσχρώμενος τοῦτο εὐρίσκει ἢ τῇ
 20 διανοίᾳ ἢ τῷ συνναμφοτέρῳ, ταῖς τε αἰσθήσεσι καὶ τῇ δια-
 νοίᾳ· οὔτε δὲ μόνον ταῖς αἰσθήσεσι προσχρώμενος δύνα-
 ται τὰληθές εὐρεῖν οὔτε καθ' αὐτὴν τῇ διανοίᾳ οὔτε κοι-
 νῶς ταῖς τε αἰσθήσεσι καὶ τῇ διανοίᾳ, ὥς παραστήσομεν·

344 οὐκ ἄρα εὐρίσκειν τὰληθές ὁ ἄνθρωπος πέφυκεν. αἰσθή-
 σεσι μὲν οὖν μόναις λαβεῖν τὰληθές οὐ δύναται, καθὼς
 25 ἔμπροσθεν ἐπεδείξαμεν, καὶ νῦν δὲ ἐπ' ὀλίγον παραμυθη-
 σόμεθα. φύσει γάρ εἰσιν ἄλογοι, καὶ πλεον τοῦ τυποῦσθαι
 πρὸς τῶν φανταστῶν μὴ δυνάμεναι παντελῶς ἄθστοι κα-
 θεστᾶσι πρὸς εὖρεσιν τὰληθοῦς. οὐ γὰρ μόνον λευκαν-
 τικῶς ἢ γλυκαντικῶς δεῖ κινεῖσθαι τὸ ληψόμενον τὰληθές
 30 ἐν τοῖς ὑποκειμένοις, ἀλλὰ καὶ εἰς φαντασίαν ἀχθῆναι τοῦ
 τοιούτου "πράγματος" τοῦτο λευκόν ἐστι" καὶ "τοῦτο
 345 γλυκὺ ἐστίν." καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τὸ παραπλήσιον. τῷ
 δὲ τοιούτῳ πράγματι οὐκέτι τῆς αἰσθήσεως ἔργον ἐστίν·

ἐπιβάλλειν· χρώμα γὰρ μόνον καὶ χυμὸν καὶ φωνὴν λαμβάνειν πέφυκε, τὸ δὲ “τούτο λευκὸν ἐστίν” ἢ “τούτο γλυκύ ἐστιν” οὔτε χρώμα οὔτε χυμὸς τυγχάνον ἀνυπόπτητόν ἐστιν αἰσθήσει. ψεύδονται τε ἐν πολλοῖς αἱ αἰσθήσεις καὶ διαφωνοῦσιν ἀλλήλαις, καθάπερ ἐδειξαμεν τοὺς παρὰ τῷ Αἰνησιδήμῳ δέκα τρόπους ἐπιόντες. τὸ δὲ διάφωνον καὶ ἐστασιασμένον οὐκ ἔστι κριτήριον ἀλλὰ τοῦ κρίνοντος αὐτὸ δέονον. τοίνυν οὐ δύνανται καθ’ αὐτὰς αἱ αἰσθήσεις κρίνειν τὰληθές. συνέσειώς τε δεῖ καὶ μνήμης πρὸς ἀντίληψιν τῶν ὑποκειμένων, οἷον ἀνθρώπου, φυτοῦ, τῶν ζοικότων. χρώματος γὰρ μετὰ μεγέθους καὶ σχήματος καὶ ἄλλων τινῶν ιδιωμάτων σύνθεσις ἐστίν ὁ ἄνθρωπος, συνθεῖναι δέ τι μνημονικῶς οὐ δύναται ἢ αἰσθησις διὰ τὸ μήτε χρώμα μήτε χυμὸν μήτε φωνὴν εἶναι τὴν ἐπιθεσιν, ὧν μόνον ἀντιληπτικὴ ἐστίν ἢ αἰσθησις.

Καὶ μὴν οὐδὲ ἡ διάνοια. εἴπερ γὰρ ἐπιγνώμων ἐστὶ τὰληθοῦς ἢ διάνοια, πρότερον ὥφειλεν ἐαυτὴν ἐπιγινώσκειν· καὶ ὡς ὁ ἀρχιτέκτων κρίνει τό τε εὐθὺ καὶ στροβλὸν καὶ χωρὶς τοῦ ἐπιβάλλειν τῇ κατασκευῇ τῶν κρητῶν, οἷον τῇ τοῦ κανόνος καὶ τῇ τοῦ διαβήτου, οὕτως ἐχρῆν καὶ τὴν διάνοιαν, εἴπερ διακριτικὴ ἐστὶ τοῦ ἀληθοῦς καὶ τοῦ ψεύδους, πολλῷ πρότερον τῇ ἐαυτῆς φύσει συνεπιβάλλειν δι’ ἣν, οὐσίᾳ τῇ ἐξ ἧς ἐστὶ, τόπω τῷ ἐν ᾧ πέφυκε, τοῖς ἄλλοις ἅπασιν. οὐ πάνυ δὲ γε τὰ τοιαῦτα συνόραν δύναται, εἴγε οἱ μὲν μηδὲν φασιν εἶναι αὐτὴν παρὰ τὸ πῶς ἔχον σῶμα, καθάπερ ὁ Δικαίαρχος, οἱ δὲ εἶναι μὲν ἔλεγον, οὐκ ἐν τῷ αὐτῷ δὲ τόπῳ περιέχεσθαι, ἀλλ’ οἱ μὲν ἐκτὸς τοῦ σώματος, ὡς Αἰνησιδήμος κατὰ Ἡράκλειτον, οἱ δὲ ἐν ὅλῳ τῷ σώματι, καθάπερ τινὲς κατὰ Δημό-
κ

3. ἀνυπόπτητον L. 4. γε L. 6. ἐπιόντος V. 15. σύνθεσιν?
18. ὥφειλεν] ὡς V. 19. ὁ add CR. 20. τοῦ ἐπιβάλλειν om CH.
21. τῇ post καὶ om C. 22. διακριτικόν CRX. 24. ὅν CR et, qui
διονουσία, VX. 23. ἐξῆς C, ἔξει H. 25. τὰ om CR. 28. Μετὰ FGV.
τόπῳ] τοῦτω V. 29. Ἡράκλειτον] cf. Schleiermacher p. 489.

κριτον, οἱ δὲ ἐν μέρει τοῦ σώματος, ὧν πάλιν πολυσχιδεῖς
 350 εἶσιν αἱ γινώμαι. καὶ οἱ μὲν διαφέρειν αὐτὴν τῶν αἰσθη-
 σεων, ὡς οἱ πλείους, οἱ δὲ αὐτὴν εἶναι τὰς "αἰσθήσεις,
 καθάπερ διὰ τινων ὁπῶν τῶν αἰσθητηρίων προκύπτουσιν,
 5 ἧς στάσεως ἤρξε Στράτων τε ὁ φυσικὸς καὶ Αἰνησιδῆμος.
 351 οὐκ ἄρα κριτήριόν ἐστιν ἡ διάνοια. πλείους γὰρ εἶσιν
 αἱ διάνοιαι, πλείους δὲ οὔσαι διάφωνοι καθεστῶσιν, δια-
 φωνοῦσαι δὲ χρεῖαν ἔχουσι τοῦ ἐπικρίνοντος αὐτάς. τοῦτ'
 οὗν ἦτοι διάνοια πάλιν ἐστὶν ἡ ἑτερόν τι παρ' αὐτὴν. καὶ
 10 διάνοια μὲν οὐκ ἂν εἴη· μέρος γὰρ τῆς διαφωνίας γενό-
 μενον κρίσεως δεῖσεται καὶ οὐκέτι κριτήριον γενήσεται·
 ἑτερον δὲ παρ' αὐτὴν ὑπάρχον τὸ μὴ εἶναι διάνοιαν κρι-
 352 τήριον παρίστησιν. ἐξέσται δὲ καὶ τοῖς ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν
 εἰρημένοις ἐπιλογισμοῖς τὰ νῦν χρῆσθαι· ἡμῖν γὰρ οὐκ
 15 ἀνάγκη ταυτολογεῖν. πρὸς τοῦτοις ἐπεὶ οὐ μόνον
 ἐστὶν ἐν ἡμῖν διανοητικὸν κατὰ τοὺς πλείστους τῶν φιλο-
 σόφων, ἀλλὰ σὺν τούτῳ καὶ αἰσθητικόν, ὅπερ πρόκειται
 τοῦ διανοητικοῦ, ἐξ ἀνάγκης τοῦτο αὐτὸ προκείμενον οὐκ
 353 ἔασει τὴν διάνοιαν τῶν ἐκτὸς ἀντιλαμβάνεσθαι. ὥπερ
 20 γὰρ τὸ μεταξὺ τῆς ὄψεως καὶ τοῦ ὄρατοῦ πεπιτωκὸς σῶμα
 οὐκ ἐξ τῆν ὄψιν ἀντιλαμβάνεσθαι τοῦ ὄρατοῦ, οὕτως εἰ
 μεταξὺ τῆς διανοίας καὶ τοῦ ἐκτὸς ὄρατοῦ κεῖται ἡ ὄρασις
 ἄλογος οὔσα, οὐκ ἔασει τὴν διάνοιαν ἡ ὄρασις τοῦ ἐκτὸς
 ὄρατοῦ ἀντιλαμβάνεσθαι, καὶ εἰ μεταξὺ τῆς διανοίας καὶ
 25 τοῦ ἐκτὸς ἀκουστοῦ ἐπιγνώμονα γίνεσθαι, καὶ ἐπὶ τῶν
 ἄλλων αἰσθήσεων τὸ παραπλήσιον. ἔνδον οὖν ἀποκα-
 κλισμένη ἡ διάνοια, καὶ ταῖς αἰσθήσεσιν ἐπισκοτουμένη,
 οὐδενὸς ἔσται τῶν ἐκτὸς ἀντιληπτική. οὐδὲ ταύτην τοίνυν
 ῥητέον καθ' αὐτὴν εἶναι κριτήριον.
 354 Λίπειται ἄρα λέγειν ἀμφοτέρω, τουτέστι τὴν διάνοιαν
 ὡς ὑπουργῶ χρωμένην τῇ αἰσθήσει λαμβάνειν τὰ ἐκτός.

4. τόπων CGHRV: corr Fabricius coll. p. 269 l. 8. ἔχουσαι C.
 ἐπικρίνοντος V. 14. ἐπιλογισμοῖς εἰρημένοις CH. 16. ἐν om CHH.
 20. τοῖ om C. 24. εἰ] δεῖ GH. 25. post ἀκουστοῦ Fabricius:
 κεῖται ἡ ἀκοή, οὐκ ἔασει τὴν διάνοιαν ἰ, ἀκοή τοῦ ἐκτὸς ἀκουστοῦ.

ὁ πάλιν ἐστὶν ἀδύνατον· ἡ γὰρ αἰσθησις οὐ τὰ ἐκτὸς παρίστησι τῇ διανοίᾳ, τὸ δὲ ἴδιον ἀγγέλλει πάθος, οἷον ἡ ἀφή ἀπὸ πυρὸς θαλπομένη οὐ τὸ ἐκτὸς καὶ καίον πῦρ ἀναδίδωσι τῇ διανοίᾳ, τὴν δὲ ἀπ' αὐτοῦ θάλλειν, τουτέστι τὸ ἴδιον αὐτῆς πάθος. καίτοι οὐδὲ τοῦτο. εἰ γὰρ λήψεται ἡ νόησις τὸ τῆς αἰσθήσεως πάθος, αἰσθησις ἔσται. τὸ γὰρ ὁρατικοῦ πάθους ἀναδεκτικὸν ὁρατικῶς κινεῖται, τὸ δὲ ὁρατικῶς κινούμενον ὁρασίς ἐστιν· καὶ τὸ ἀκουστικοῦ πάθους ἀναδεκτικὸν ἀκουστικῶς κινεῖται, ὃ δὲ ἀκουστικῶς κινεῖται, ἀκοή ἐστιν, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων αἰσθήσεων τὸ ἰσ παραπλήσιον. διόπερ καὶ ἡ διάνοια, εἰ τὸ ἐκάστης αἰσθή- 356 σεως ἀναλαμβάνει πάθος, αἰσθητικῶς κινεῖται, αἰσθητι- κῶς δὲ κινουμένη αἰσθησίς ἐστιν, αἰσθησις δὲ οὐσα ἄλο- γός ἐστιν, ἄλογος δὲ γενομένη ἐκπεσεῖται τοῦ ἔτι νόησις ὑπάρχειν, μὴ οὐσα δὲ νόησις οὐ λήψεται τὸ τῆς αἰσθή- 357 σεως πάθος ὡς νόησις. καὶν λάβῃ δὲ τὸ τῶν αἰσθήσεων πάθος, οὐκ εἴσεται τὰ ἐκτός. ἀνόμοια γὰρ ἐστὶ τὰ ἐκτὸς τοῖς περὶ ἡμᾶς πάθεσιν, καὶ μακρῶ διαφέρει ἡ φαντασία τοῦ φανταστοῦ, οἷον ἡ ἀπὸ πυρὸς φαντασία τοῦ πυρὸς· τὸ μὲν γὰρ καίει, ἡ δ' οὐκ ἐστὶ καυστική. ἄλλως τε, καὶ οἷον ὅμοια δῶμεν εἶναι τοῖς περὶ ἡμᾶς πάθεσι τὰ ἐκτός, οὐ πάντως τὰ περὶ ἡμᾶς πάθη λαμβάνουσα ἡ διάνοια κατα- λήψεται τὰ ἐκτός. τὰ γὰρ ὅμοιά τισιν ἑτερά ἐστιν ἐκείνων τῶν οἷς ὅμοιά ἐστιν. διόπερ εἰ τὰ ὅμοια τοῖς ἐκτός ἡ 358 διάνοια γνωρίζει, οὐ τὰ ἐκτός γνωρίζει ἀλλὰ τὰ ὅμοια ἐκεί- νων. καὶ ὃν τρόπον ὁ τὸν Σωκράτην ἀγνοῶν τὴν δὲ Σωκράτους εἰκόνα βλέπων οὐκ οἶδεν εἰ ὅμοιός ἐστι τῇ φαινομένη εἰκόνι ὁ Σωκράτης, οὕτως ἡ διάνοια τοῖς πά- θεσιν ἐπιβάλλουσα, τὰ ἐκτός μὴ θεασαμένη, οὔτε ὅποιά ἐστι ταῦτα εἴσεται, οὐθ' ὅτι ὅμοιά ἐστι τοῖς πάθεσιν. μὴ οὖν γινώσκουσα δὲ τὰ φαινόμενα οὐδὲ τὰ κατὰ τὴν ἀπὸ τού- των μετὰβασιν ἀξιούμενα γνωρίζεσθαι ἄδηλα συνήσει, οὕτως δὲ οὐδὲ κριτήριον ἔσται τῆς ἀληθείας.

359 Ἄλλ' ἐνιοι τῶν δογματικῶν τὴν ἀνώτερον εἰρημένην
 ὑπό τευξιν καὶ ἐπὶ τοῦ παρόντος θρυλοῦσι, λέγοντες μὴ
 κχωρίσθαι ταῦτα τὰ διαφέροντα τῆς ψυχῆς μέρη, του-
 τέστι τὸ λογικὸν καὶ ἄλογον, ἀλλ' ὥς τὸ μέλι ὅλον δι' ὅλου
 ὕγρον ἅμα καὶ γλυκύ ἐστιν, οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ ὅλη δι' ὅλου
 δύο ἔχει τὰς ἀντιπαρηκούσας ἀλλήλαις δυνάμεις, ὣν ἡ μὲν
 360 ἐστὶ λογικὴ ἢ δὲ ἄλογος· καὶ κινεῖσθαι τὴν μὲν λογικὴν
 ὑπὸ τῶν νοητῶν, τὴν δὲ ἄλογον ἀντιληπτικὴν γίνεσθαι
 τῶν αἰσθητῶν. ὅθεν καὶ μάταιον εἶναι τὸ λέγειν τὴν
 10 διάνοιαν ἢ κοινῶς τὴν ψυχὴν μὴ δύνασθαι "τῆς ἐτέρας
 τούτων τῶν πραγμάτων διαφορᾶς ἀντιλαμβάνεσθαι· διά-
 φορον γὰρ ἔχουσα τὴν κατασκευὴν εὐθύς καὶ ἀμφοτέρων
 361 ἐστὶ ἀντιληπτικὴ. πάνυ δὲ εἰσιν εὐθύναι. αὗται γὰρ αἱ
 δυνάμεις, καὶ εἰ τὰ μάλιστα δοκοῦσι περὶ τὴν αὐτὴν οὐ-
 15 σίαν συνίστασθαι καὶ ἀντιπαρῆκειν ἀλλήλαις καὶ δι' ὅλης
 πεφοιτημέναι τῆς ψυχῆς, οὐδὲν ἥσσον ἐτερογενῶς διαφέ-
 ρουσιν ἀλλήλων, καὶ ἄλλο μὲν τί ἐστιν ἢδε ἄλλο δὲ ἦδε.
 καὶ τοῦτο πάρεστι μαθεῖν ἀπὸ τῶν προδηλοτέρων εἶναι
 362 δοκούντων· συχνὰ γὰρ ἦν ἃ περὶ μὲν τὴν αὐτὴν ὕλην
 20 θεωρεῖται, οὐ τὴν αὐτὴν δὲ εἶχε φύσιν. βάρος γοῦν καὶ
 χρῶμα περὶ μὲν τὸ αὐτὸ σῶμα ἀμφοτέρᾳ ἐστίν, διενήνοχε
 δὲ ἀλλήλων· καὶ πάλιν σχῆμα καὶ μέγεθος τῆς μὲν αὐτῆς
 οὐσίας ἐστὶ συμβεβηκότα, κχωρισμένην δὲ εἶχε τὴν φύ-
 σιν, ἄλλον μὲν τοῦ μεγέθους ἄλλου δὲ τοῦ σχήματος
 25 νοουμένου. οὕτω τοίνυν καὶ ἡ προειρημένη λογικὴ δύνα-
 μεις, καὶ ἀναμιξὶ ὑποκίηται τῷ ἄλόγῳ, δυνάμει πάλιν αὐτῆς
 363 διοίσει. ὥς λοιπὸν συνεισέρχεται τὸ μὴ δύνασθαι τὴν ἐτέ-
 ραν ὡσαύτως τῇ ἐτέρᾳ κινεῖσθαι καὶ ὁμοιοπαθεῖν διὰ τὰς
 προκατηριθμημένας αἰτίας, ἐπεὶ δεήσει μίαν ἀμφοτέρως
 30 γίνεσθαι, τὴν μὲν λογικὴν ἄλογον, ἐὰν ἀλόγως πάσῃ, τὴν
 364 δὲ ἄλογον λογικὴν, ἐὰν λογικῶς κινήθῃ. καὶ ὑπο-
 θώμεθα δὲ τὴν διάνοιαν διὰ τῶν αἰσθητικῶν πόρων ὥσπερ

3. τὰ διαφέροντα ταῦτα V.
 καὶ ante δι' om CRV.
 23. εἰσι CRX.

6. ἔχουσα CR.
 17. ἄλλα δὲ C.

15. συνίσταται C.
 19. ἃ] ἀπὲρ FGRV.

τινῶν ὁπῶν προκύπτουσιν καὶ χωρὶς τῶν προκειμένων
 αὐτῆς αἰσθήσεων τοῖς ἐκτὸς πράγμασι προσβάλλουσιν,
 ἄπορος οὐδὲν ἦσσαν καὶ κατὰ τοῦτο ἡ ὑπόθεσις εὐρεθή-
 σεται. δεῖ γὰρ τὴν οὕτω τῶν ὑποκειμένων ἀντιλαμβανο-
 μένην διάνοιαν ὡς ἐναργῶν τῶν ὑποκειμένων ἀντιλαμβά-
 νεσθαι, οὐδὲν δὲ ἔστιν ἐναργές, ὡς παραστήσομεν· οὐκ
 ἄρα δυνατόν ἐστι τὸ ἐν τοῖς ὑποκειμένοις ἀληθὲς λαβεῖν.
 ἐναργὲς γὰρ ἀξιούται τυγχάνειν ὑπὸ τῶν ἐναντίων τὸ ἐξ
 ἑαυτοῦ λαμβανόμενον καὶ μηδενὸς ἑτέρου χρῆζον εἰς πα-
 ράστασιν. οὐδὲν δὲ ἐξ ἑαυτοῦ πέφυκε λαμβάνεσθαι, ἀλλὰ 365
 πάντα ἐκ παθόντων, ὅπερ ἕτερον ἢν τοῦ ποιοῦντος αὐτὸ
 φανταστοῦ· γλυκανθεὶς γὰρ μέλιτος προσαχθέντος στο-
 χάζομαι ὅτι γλυκὺ ἐστι τὸ ἐκτὸς ὑποκείμενον μέλι, καὶ
 ἀλασθεὶς πυρὸς προσαχθέντος σημειοῦμαι ἐκ τῆς περὶ
 ἐμὲ διαθέσεως ὅτι τὸ ἐκτὸς ὑποκείμενον πῦρ ἀλεεινόν ἐστι, 15
 καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων αἰσθητῶν ὁ αὐτὸς λόγος. ἐπεὶ οὖν τὸ 366
 ἐξ ἑτέρου ληπτὸν συμφώνως "κατὰ πάντας ἄδηλόν ἐστι,
 πάντα δὲ ἐκ παθῶν ἡμετέρων ἕτερα ὄντα τούτων λαμβά-
 νεται, πάντα ἐστὶ τὰ ἐκτὸς ἄδηλα καὶ διὰ τοῦτο ἡμῖν
 ἄγνωστα· δεῖ γὰρ εἰς τὴν τῶν ἀφανῶν γνῶσιν ἐναργὲς τι
 παρεῖναι, καὶ τούτου μὴ παρόντος οἴχεται καὶ ἡ ἐκεί-
 νων κατάληψις. οὐδὲ γὰρ ἔνεστι λέγειν ὡς ἐκεῖνα μὲν 367
 ἔστιν ὅσον ἐπὶ τούτῳ ἄδηλα, καταλαμβάνεται δὲ ὑφ' ἡμῶν
 διὰ τὸ βέβαιον εἶναι τὴν ἐκ τῶν παθῶν σημείωσιν. οὐ
 γὰρ εἰ γλυκαντικῶς διατίθεμαι μέλιτος τῇ γεύσει προσ- 25
 χθέντος, γλυκὺ πάντως ἐστὶ τὸ μέλι, οὐδὲ εἰ πικραντικῶς
 ἀψινθίου, πικρόν ἐστι τὸ ἀψινθιον, ὡς ἂν ἐξ ἀνάγκης
 τῶν περὶ ἡμᾶς συμβαινόντων παθῶν καὶ τοῖς ποιοῦσιν
 αὐτὰ αἰτίοις ὀφειλόντων συμβεβηκέναι. καθὰ γὰρ ἡ προσ- 368
 πεσοῦσα τῇ σαρκὶ μάστιξ ἀλγύνει μὲν τὴν σάρκα, οὐχὶ δὲ 30
 καὶ ἀλγηδὼν ἐστίν, καὶ ὡς τὸ στείον ἢ τὸ ποτόν ἡδαί μὲν

2. αὐτῇ FGRV: cf. p. 266 17. 3. μετὰ C. 4. ἀντιλαμβανομένην —
 5. ὑποκειμένων om CH. 14. ἀλεεινθεὶς C. 17. πάντας G, consensu
 omnium Fabricius: ceteri πάντα. 20. διενός F. 25. διατίθε-
 ται CRVX. τοῦ μέλιτος FGV. 26. οὐδέ] ἂν δὲ VX.

τὸν φαρόντα ἢ πιόντα, οὐκ ἔστι δὲ ἡδονή, οὕτω καὶ τὸ
 πῦρ θερμαίνειν μὲν δύναται, οὐχὶ δὲ γε καὶ ἐξ ἀνάγκης
 θερμὸν εἶναι, καὶ τὸ μέλι γλυκάζειν μὲν, οὐχὶ δὲ καὶ γλυκὺ
 τυγχανεῖν· καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων αἰσθητῶν ὁ αὐτὸς λόγος.
 ἅλλ' εἴπερ, ἵνα γινῶμεν τάληθές, δεῖ τι εἶναι ἐναργές, δέ-
 δεικται δὲ πάντα ἄδηλα, ὁμολογητέον ἄγνωστον εἶναι
 τάληθές.

369 Πῶς δὲ οὐχὶ καὶ ἡ περὶ τῶν ἀνωτάτω πραγμάτων
 διάστασις παρὰ τοῖς φιλοσόφοις ἀφαιρεῖται τὴν τῆς ἀλη-
 10 θείας γινῶσιν; εἰ γὰρ τῶν φυσικῶν οἱ μὲν πάντα ἀνηρέ-
 κασι τὰ φαινόμενα, ὡς οἱ περὶ Δημόκριτον, οἱ δὲ πάντα
 ἔθεσαν, ὡς οἱ περὶ τὸν Ἐπίκουρον καὶ Πρωταγόραν, οἱ
 δὲ τινὰ μὲν ἀνείλον τινὰ δὲ ἔθεσαν, ὡς οἱ ἀπὸ τῆς στοᾶς
 καὶ τοῦ περιπάτου, πάντῃ τε καὶ πάντως, ἔάν τε τὴν διά-
 15 νοιαν ἔάν τε τὴν αἰσθησιν ἔάν τε τὸ συναμφοτέρον ὑπό-
 θηταί τις κριτήριον, δεῖ πρῶτον εἰς τὴν τούτων κρίσιν
 ἥτοι φαινόμενόν τι παραληφθῆναι ἢ ἄδηλον. "ἀλλὰ φαι-
 νόμενον μὲν οὐχ ὁλόν τε· ἐκ γὰρ τῆς ἀμφισβητουμένης
 ὕλης ὑπάρχον ἀμφισβητήσιμον ἔσται καὶ διὰ τοῦτο οὐ
 20 κριτήριον. εἰ δὲ ἄδηλον, ἀνέστραπται τὰ πράγματα, εἰ ἐκ
 τοῦ μὴ γιγνωσκομένου βεβαιούται τὸ δοκοῦν γινώσκα-
 σθαι· ὅπερ ἄτοπον.

370 Πλὴν συγκαχωρήσθω γε ἡ τὰνθρώπου καὶ τῶν αἰσθη-
 σεων καὶ τῆς διανοίας ὑπόστασις εἰς τὸ προβαίνειν τὴν
 25 τῶν δογματικῶν ἀξίωσιν. ἅλλ' ἵνα καὶ διὰ τούτων τι γνω-
 σθῇ, δεῖ τὸ τρίτον ὁμολογήσαι κριτήριον, τουτέστι φαντα-
 σίαν· οὔτε γὰρ ἡ αἰσθησις οὔτε ὁ νοῦς δῖχα τοῦ φαντα-
 371 στικῶς ἐτεροιοῦσθαι δύναται τίσιν ἐπιβάλλειν. καὶ τοῦτο
 δὲ τὸ κριτήριον πολλῆς ἀπορίας ἔστι πλήρες, ὡς πάρεστι
 30 σκοπεῖν τάξει τὴν ἀρχὴν τῶν λόγων ἀνωθεν ποιησαμένοις.
 ἐπεὶ γὰρ τῶν τῇ φαντασίᾳ τὰ πράγματα κανονιζόντων οἱ
 μὲν τῇ καταληπτικῇ προσέσχον οἱ δὲ τῇ πιθανῇ, τὸ κοι-

3. δὲ γε καὶ C.

5. εἴπερ] ὥσπερ L.

8. ἀνωτάτων V.

16. τούτω V. 27. δῖχα Fabricius post H, διὰ L. φαντικῶς C.

29. ὥσπερ ἴσκι X.

τὸν ἀμφοτέρων γένος ἡμεῖς ἐκλαβόντες, τουτέστιν αὐτὴν
 τὴν φαντασίαν, ἀναιρῶμεν· ταύτης γὰρ ἀναιρεθείσης 372
 αἴρονται καὶ αἱ ἐπ' εἶδους διαφοραὶ τῶν φαντασιῶν, καὶ
 ὥς μὴ ὄντος ζώου οὐδὲ ἄνθρωπος ἔστιν, οὕτω μὴ οὔσης
 φαντασίας οὐδὲ καταληπτικὴ ἢ πιθανὴ τις ὑφέστηκε φαν-
 τασία. εἰ γὰρ τύπωσίς ἐστιν ἐν ψυχῇ ἡ φαντασία, ἥτοι
 κατ' ἐξοχὴν καὶ εἰσοχὴν τύπωσίς ἐστιν, ὥς οἱ περὶ τὸν
 Κλεάνθην νομίζουσιν, ἡ κατὰ ψιλὴν ἐτεροίωσιν γίνεται,
 καθάπερ οἱ περὶ τὸν Χρύσιππον ἐδόξασαν. καὶ εἰ μὲν 373
 κατ' ἐξοχὴν καὶ εἰσοχὴν ὑφίσταται, ταῦτα ἀκολουθήσει τὰ τοῦ
 ἄτοπα ὥστε φασὶν οἱ περὶ τὸν Χρύσιππον. εἰ γὰρ κηροῦ
 τρόπον τυποῦται ἡ ψυχὴ φανταστικῶς πάσχουσα, αἰετὸ
 ἔσχατον κίνημα ἐπισκοπήσει τῇ προτέρᾳ φαντασίᾳ, ὥστε
 καὶ ὁ τῆς δευτέρας σφραγίδος τύπος ἐξαλεπτικὸς ἐστὶ τοῦ
 προτέρου. ἀλλ' εἰ τοῦτο, ἀναιρεῖται μὲν μινῆμη, θησαν-
 ρισμὸς οὐσα φαντασιῶν, ἀναιρεῖται δὲ πᾶσα τέχνη· σύ-
 στημα γὰρ ἦν καὶ ἄθροισμα καταλήψεων, πλείονας δὲ
 φαντασίας καὶ διαφόρους οὐ δυνατόν ὑποστῆναι περὶ τὸ
 ἡγεμονικόν, ἄλλοτε ἄλλων νοουμένων "' τῶν περὶ αὐτὸ τύ-
 πων. οὐ τοίνυν ἡ κυρίως νοουμένη τύπωσίς ἐστι φαντα-
 σία. ἄλλως τε, εἰ ὅψις ἐστὶ τῶν ἀδήλων τὰ φαινόμενα, 374
 θεωροῦμεν δὲ τὰ πολὺ παχυμερέστερα τοῦ πνεύματος τῶν
 φαινομένων σώματα μὴδ' ὄντιν οὖν περὶ αὐτοῖς τύπον δυ-
 νάμενα τηρεῖν, εὐλογόν ἐστι μὴδὲ τὸ πνεῦμα ἕνα μόνον
 τινα ἀπὸ φαντασίας τύπον φυλάττειν. καὶ μὴν τὸ ὕδωρ α
 παχυμερέστερόν ἐστι πνεύματος· ἀλλ' οὐδέποτε δακτύλον
 ἐπεραιοθέντος αὐτῷ πέφησε τὸν ἀπὸ τῆς ἐπερείσεως τύπον
 φυλάττον. καίτοι τί λέγω τὸ ὕδωρ, ὅτε καὶ ὁ μαλακώτα- 375
 τος κηρός, σιερρός ἤδη κατὰ σύγκρισιν ὑπάρχων, τυποῦ-
 ται μὲν ὑπὸ τινος ἅμα νοήματι διὰ τὴν ὑγρότητα, οὐ α
 συνέχει δὲ τὸν τύπον; εἰ οὖν τὸ αὐτὸ κατὰ σύμβλησιν
 πεπηγὸς παρὰ τὸ ὕδωρ σῶμα καθεστώς σφόδρα ἀδυνάτως

1. ἐκβαλόντες CF. 17. γὰρ om C. 19. ἄλλων] ἄλλως L.
 21. ἀλλ' ὥστε L. εἰ] ἡ FV. 25. ἀπὸ] αὐτὸ L. 28. φυ-
 λάττειν F. 31. αὐτὸ τὸ?

ἔχει τύπους τινὰς περὶ αὐτῷ φυλάττειν, φανερόν δὴ πού-
θεν ὅτι οὐδὲ τὸ πνεῦμα φύσιν ἔχει πρὸς τοῦτο ἐπιτηδεῖον,
λεπτομερέστερον καὶ εὖρουν παρὰ τὰ τοιαῦτα τῶν σωμα-
τικῶν ὑπάρχον.

- 376 *Ναί, ἀλλ' οὐ κυρίως τύποις ἐστὶν ἡ φαντασία, ψιλῇ*
δὲ ἑτεροίωσις τῆς διανοίας. ὁ πάλιν τοῦ προτέρου χεῖρον
ἦν. τῶν γὰρ ἑτεροιώσεων ἡ μὲν τίς ἐστὶ κατὰ πάθος ἡ
δὲ ὡς ἀλλαγὴ τοῦ ὑποκειμένου, καὶ κατὰ πάθος μὲν οἷον
εἰ ὁ αὐτὸς κατ' οὐσίαν καὶ μορφὴν ὑποκείμενος ἀνδριάς
10 παρὰ μέρος ὅτε μὲν θερμαίνοιτο τοῦ ἡλίου προσλάμπαν-
τος, ὅτε δὲ ψύχοιτο νυκτὸς δρόσου καταπιπτούσης, ὡς
ἀλλαγὴ δὲ τοῦ ὑποκειμένου καθάπερ εἰ χωνευθεὶς οὗτος
377 ὁ ἀνδριάς σφαῖρα χάλκειος γένοιτο. εἰ οὖν ἑτεροίωσις τῆς
ψυχῆς ἐστὶν ἡ φαντασία, ἥτοι κατὰ πάθος ψιλῶς ἐστὶν
15 ἑτεροίωσις ἢ κατὰ ἀλλαγὴν τοῦ ὑποκειμένου. καὶ εἰ μὲν
κατὰ πάθος, ἐπεὶ κατὰ τὰς διαφόρους φαντασίας πάθος
διαφορὸν ἐστὶ, τὸ νέον πάθος ἀλλάσσει τὸ ἀρχαιότερον,
καὶ οὕτως οὐκ ἐστὶ κατοχὴ τινος πράγματος περὶ τὴν
διάνοιαν, ὅπερ ἄτοπον· εἰ δὲ ἀλλαγὴ τοῦ ὑποκειμένου,
20 ἅμα τῷ φαντασίαν τινὸς λαβεῖν ἡ ψυχὴ ἑτεροιομένη
ἐκβήσεται τοῦ ψυχῆ τυγχάνειν καὶ φθαρήσεται, καθάπερ
καὶ ὁ εἰς σφαῖραν χωνευθεὶς ἀνδριάς ἐξέβαινε τότε τοῦ
ἀνδριάς ὑπάρχειν. οὐκ ἄρα οὐδὲ ἑτεροίωσις ψυχῆς ἐστὶν
378 ἡ φαντασία, σὺν τῷ καὶ τὴν περὶ μεταβολῆς ἀπορίαν
25 αὐτοῦς θλίβειν. εἰ γὰρ μεταβάλλει τι καὶ ἑτεροιοῦται,
ἥτοι τὸ μένον μεταβάλλει "τε καὶ ἑτεροιοῦται ἢ τὸ μὴ
μένον. οὕτε δὲ τὸ μένον ἑτεροιοῦται καὶ μεταβάλλει,
μένει γὰρ ἐν τῷ εἶναι οἷον ἦν, οὕτε τὸ μὴ μένον· ἐφθαρ-
ται γὰρ καὶ μεταβέβληται, ἀλλ' οὐ μεταβάλλει. οἷον εἰ
30 μεταβάλλει τὸ λευκόν, ἥτοι μένον λευκόν μεταβάλλει ἢ
379 μὴ μένον. οὕτε δὲ μένον λευκόν μεταβάλλει, μένει γὰρ
λευκόν, καὶ ἐφ' ὅσον ἐστὶ λευκόν, οὐ μεταβάλλει· οὕτε

1. αὐτὸ L: cf. p. 271 23. 12. ἀπαλλαγὴ CRV. 17. ἀλλάξει?
27. δὲ om L. 30. ἢ — 31. μεταβάλλει om C.

μὴ μένον, ἔφθαρται γὰρ καὶ μεταβέβληται, ἀλλ' οὐ μεταβάλλει. οὐκ ἄρα μεταβάλλει τὸ λευκόν. διὸ καὶ ἡ φαντασία εἰ μεταβολὴ τίς ἐστι καὶ ἑτεροίωσις τῆς ψυχῆς, ἀνυπόστατός ἐστιν.

Λιδομένης τε τῆς ἑτεροίωσεως οὐκ εὐθύς καὶ ἡ τῆς 380 φαντασίας ὑπόστασις συγχωρηθήσεται. ἐλέγγοιτο γὰρ τύπωσις εἶναι ἡγεμονικοῦ, τοῦτο δὲ εἰ ἔστι τὸ ἡγεμονικόν, καὶ ἐν τίνι τύπῳ ἔστιν, οὐχ ὡμολόγηται, ἄλλων μὲν οὐδ' ὅλως ὑπάρχειν τι λεγόντων ἡγεμονικόν, ὡς τῶν περὶ τὸν Ἀσκληπιάδην, τινῶν δὲ εἶναι μὲν νομιζόντων, οὐ συμφωνούντων δὲ περὶ τοῦ περιέχοντος αὐτὸ τόπου. διόπερ 10 ἐφ' ὅσον ἀνεπίκριτός ἐστιν ἡ τοιαύτη διαφωνία, μένειν ἐν ἐποχῇ δεῖ ὡς ἀσυγχώρητον τὸ τὴν φαντασίαν ἡγεμονικοῦ τύπωσιν εἶναι.

Λεδοσθῶ δὲ καὶ τὸ τύπωσιν ὑπάρχειν τοῦ ἡγεμονικοῦ 381 ταύτην· ἀλλ' ἐπεὶ οὐκ ἄλλως ἀναγγέλλεται ἡ τοιαύτη τύπωσις τῷ ἡγεμονικῷ εἰ μὴ διὰ τῆς αἰσθήσεως, οἷον ὁράσεως ἀκοῆς ἢ ἄλλης τινὸς τοιαύτης δυνάμεως, ζητῶ πότερον οἷα ἐστὶν ἡ περὶ τὴν αἴσθησιν ἑτεροίωσις, τοιαύτη γίνεται καὶ ἡ περὶ τῷ ἡγεμονικῷ, ἢ διάφορος. καὶ εἰ μὲν 20 ἡ αὐτή, ἐπεὶ ἐκάστη τῶν αἰσθήσεων ἄλογός ἐστι, καὶ τὸ ἑτεροιοῦμενον ἄλογον ἔσται καὶ οὐ διαφέρον τῆς αἰσθήσεως· εἰ δὲ διάφορος, οὐ τοιοῦτον λήψεται τὸ φανταστὸν 382 ὁποῖον ὑπόκειται, ἀλλ' ἕτερον μὲν ἔσται τὸ ὑποκείμενον, διαφέρονσα δὲ ἡ περὶ τῷ ἡγεμονικῷ συνισταμένη φαντασία. ὃ πάλιν ἐστὶν ἄτοπον. οὐδὲ ταύτη τοίνυν τύπωσιν εἶναι ῥητέον ἡγεμονικοῦ καὶ ἑτεροίωσιν τὴν φαντασίαν.

Πρὸς τοῦτοις ἡ φαντασία ἀποτελεσματὶ ἐστὶ τοῦ φαν- 383 ταστοῦ, καὶ τὸ φανταστὸν αἰτιόν ἐστι τῆς φαντασίας καὶ τυπωτικὸν καθιεστήκει τῆς αἰσθητικῆς δυνάμεως, διενή- 30 νοχέ τε τὸ ἀποτελεσματὶ τοῦ ποιούντος αὐτὸ αἰτίου. ὅθεν ἐπεὶ ταῖς φαντασίαις ἐπιβάλλει ὁ νοῦς, λήψεται τὰ ἀποτε-

5. τε om V.
κὸν FG.

9. τὸν om C.
26. ταύτην L.

13. ὥστε H.

25. τὸ ἡγεμονι-

λίσματα τῶν "φαντασιῶν, ἀλλ' οὐ τὰ ἐκτὸς φανταστά.
 384 καὶ εἰ λέγοι τις ἐκ τῶν περὶ αὐτῷ πείσεων καὶ παθῶν
 τοῖς ἐκτὸς ἐπιβάλλειν αὐτόν, τὰς ἀνώτερον εἰρημένους με-
 τοίσομεν ἀπορίας. ἤτοι γὰρ τὰ αὐτὰ ἐστὶ ταῖς ἡμετέροις
 5 φαντασίαις τὰ ἐκτὸς, ἢ τὰ αὐτὰ μὲν οὐκ ἂν εἴη, ὅμοια
 δέ. πῶς γὰρ δύναται τὸ αὐτὸ αἰτιὸν τε καὶ ἀποτελεσμα
 385 ἑαυτοῦ νοεῖσθαι; εἰ δ' ὅμοια, ἐπεὶ τὸ τινι ὅμοιον ἑτερόν
 ἐστὶν ἐκείνου τοῦ ᾧ ὅμοιόν ἐστιν, ἡ διάνοια τὰ ὅμοια
 τοῖς φανταστοῖς ἀλλ' οὐ τὰ φανταστά εἴσεται, σὺν τῷ καὶ
 10 τοῦτο ἀπορον εἶναι. πῶς γὰρ εἴσεται ἡ διάνοια ὅτι ὅμοιά
 ἐστὶ ταῖς φαντασίαις τὰ φανταστά; ἤτοι γὰρ χωρὶς φαν-
 τασίας τοῦτο αὐτὸ γινώσεται ἢ φαντασίᾳ τινί. καὶ χωρὶς
 μὲν φαντασίας ἀμήχανον· οὐδὲν γὰρ ἡ διάνοια μὴ φαν-
 386 τασιομένη πέφυκε λαμβάνειν. εἰ δὲ φαντασίᾳ, πάντως
 15 αὕτη ἢ φαντασίᾳ ἵνα γνωσθῇ εἰ ὅμοιά ἐστὶ τῷ ποιοῦντι
 αὐτὴν φανταστῷ, ὀφείλει ἑαυτὴν λαβεῖν καὶ τὸ ὑποκείμε-
 νον φανταστόν. ἀλλὰ τὸ μὲν ὑποκείμενον φανταστόν
 τάχα δυνήσεται λαβεῖν φαντασίᾳ οὕσα ἐκείνου· ἑαυτὴν
 δὲ πῶς λήψεται; ἵνα γὰρ τοῦτο γένηται, δεήσει ταῦτο
 387 καὶ φαντασίαν καὶ φανταστόν γίνεσθαι. καὶ ἐπεὶ ἐστὶν
 ἑτερον μὲν τὸ φανταστόν (αἰτιον γὰρ ἐστὶν) ἑτερον δέ
 ἐστὶν ἡ φαντασία (ἀποτελεσμα γὰρ ἦν), ἔσται τὸ αὐτὸ
 ἑτερον ἑαυτοῦ, αἰτιὸν τε ἅμα καὶ ἀποτελεσμα· ὣν ἐκά-
 τερόν ἐστιν ἄλογον.

388 Ὑπορημένων δὴ τούτων μεταβάντες, καὶ ἐπὶ συγχω-
 ρήσει τοῦ εἶναι τὴν φαντασίαν τοιαύτην ὅποιαν ποτε δι-
 λουσιν ὑπάρχειν οἱ δογματικοί, -δέρως ἀπορῶμεν. εἰ γὰρ
 κριτήριον ἀπολεπτόν τὴν φαντασίαν, ἤτοι πᾶσαν ἀληθῆ
 φαντασίαν λεκτέον εἶναι, καθὼς ἔλεγεν ὁ Πρωταγόρας,

1. φαντασιῶν L. 2. λέγει CH. αὐτὰ L. πῆσαν C, πῆσαν H.

4. ἵσται H. 6. ante πῶς addendum ἀλλὰ τὰ αὐτὰ μὲν οὐκ ἵσται·

9. φανταστικοῖς C. 13. φαντασιουμένου F. 16. [ἑαυτὴν] καὶ ἑαυ-
 τὴν? ἢ ἑαυτὴν τε? cf. p. 285 6 et 9. 19. ἵνα — 20. γίνεσθαι om H.

20. καὶ φαντασίαν om C. 21. αἰτιον? ἑτερον C. 22. γὰρ —
 23. ἀποτελεσμα om C. 25. δὲ FG. 28. ἀποληπτόν L.

ἡ πᾶσαν ψευδῆ, ὡς ἔφασκε Ξενιάδης ὁ Κορίνθιος, ἡ τινὰ
 μὲν ἀληθῆ τινὰ δὲ ψευδῆ, ὡς οἱ ἀπὸ τῆς στοᾶς καὶ τῆς
 Ἀκαδημίας, ἔτι δὲ τοῦ περιπάτου. οὔτε δὲ πᾶσαν ἀληθῆ 389
 λεκτέον εἶναι οὔτε ψευδῆ οὔτε τινὰ μὲν ἀληθῆ τινὰ δὲ
 ψευδῆ, ὡς παρυστήσομεν· οὐκ ἄρα κριτήριον εἶναι ῥητέον·
 τὴν φαντασίαν. πᾶσαν μὲν οὖν φαντασίαν οὐκ ἂν εἴποι
 τις ἀληθῆ διὰ τὴν περιτροπὴν, καθὼς ὁ τε Δημόκριτος
 "καὶ ὁ Πλάτων ἀντιλέγοντες τῷ Πρωταγόρᾳ ἐδίδασκον·
 εἰ γὰρ πᾶσα φαντασία ἐστὶν ἀληθής, καὶ τὸ μὴ πᾶσαν 390
 φαντασίαν εἶναι ἀληθῆ, κατὰ φαντασίαν ὑφιστάμενον, 10
 ἔσται ἀληθές, καὶ οὕτω τὸ πᾶσαν φαντασίαν εἶναι ἀληθῆ
 γενήσεται ψεῦδος. καὶ χωρὶς δὲ τῆς τοιαύτης περι-
 τροπῆς παρὰ τὰ φαινόμενά ἐστι καὶ τὴν ἐνάργειαν τὸ λέ-
 γειν πᾶσαν φαντασίαν εἶναι ἀληθῆ, πολλῶν πάνυ ψευδῶν
 οὐσῶν. οὐχ ὡσαύτως γὰρ κινούμεθα πρὸς τὸ "ἡμέρα 391
 ἔστιν" ἐπὶ τοῦ παρόντος καὶ πρὸς τὸ "νῦν ἔστι," τὸ τε
 ζῆν Σωκράτη καὶ τεθνάναι, οὐδὲ τὴν ἴσην ποτὲ ταῦτα
 προσβάλλει ἐνάργειαν, ἀλλὰ τὸ μὲν ἡμέραν νῦν εἶναι καὶ
 τὸ Σωκράτη τεθνάναι πιστὸν ἔοικεν ὑπάρχειν, τὸ δὲ νύκτα
 εἶναι καὶ τὸ ζῆν Σωκράτη οὐχ ὁμοίως ἐστὶ πιστὸν ἀλλὰ 20
 τῶν ἀνυπάρχοντων φαίνεται. καὶ ὁ αὐτὸς λόγος ἐπὶ 392
 τῆς ἐν τισι πράγμασιν ἀκολουθίας τε καὶ μάχης ἀληθούς
 τε καὶ ψευδούς ἐστι. τῷ μὲν γὰρ ἡμέραν εἶναι τὸ φῶς
 εἶναι καὶ τῷ περιπατεῖν σε τὸ κινεῖσθαι σε ἐμφανῶς ἀκο-
 λουθεῖ, τῷ δὲ ἡμέραν εἶναι τὸ νύκτα εἶναι καὶ τῷ περι- 25
 πατεῖν σε τὸ μὴ κινεῖσθαι σε προδήλως ἐμάχεται, καὶ ἡ
 τοῦ ἑτέρου θέσις ἄρσις ἦν τοῦ λοιποῦ, εἰ συνακολουθεῖ τί
 τινι καὶ μάχεται πάντως ἕτερον ἑτέρῳ. εἰ δὲ ἐστί τί τινι
 μαχόμενον, οὐ πᾶσα φαντασία ἐστὶν ἀληθής· τὸ γὰρ
 τινι μαχόμενον ὡς ἀληθές ψεύδει ἢ ὡς ψεῦδος ἀληθεῖ 30
 μάχεται. εἴπερ τε πάσας συμβέβηκε τὰς φαντασίας 393
 εἶναι ἀληθεῖς, οὐδὲν ἐστὶν ἡμῖν ἄδηλον. ἀληθοῦς γάρ τι-

2. οἱ om C. 6. ἂν om L. 7. Δημόκριτος] cf. Krisch. p. 131.
 22. τῆς] τοῖς CV. 27. ἄρσις V passim: ceteri ἄρσις τί om V.
 28. τί om C. 30. ψευδῆ L.

νος ὄντος καὶ ψεύδους, εἴτε ἄγνοοιμένου τί τούτων ἐστὶν ἀληθές καὶ τί ψεῦδος, τὸ ἀδηλούμενον ἡμῖν οὐνίσταται, καὶ ὁ λέγων "ἀδηλὸν ἐστὶ μοι τὸ ἀρτίους ἢ περισσοὺς εἶναι τοὺς ἀστέρας" δυνάμει λέγει μὴ ἐπίστασθαι πότερον
 5 ἀληθές ἐστι καὶ πότερον ψεῦδος, τὸ ἀρτίους εἶναι τοὺς ἀστέρας ἢ περισσοὺς. ὥστε εἰ πάντα ἐστὶν ἀληθῆ καὶ πᾶσαι φαντασίαι εἰσὶν ἀληθεῖς, οὐδὲν ἐστὶν ἡμῖν ἀδηλον. εἰ δὲ μηδὲν ἐστὶν ἡμῖν ἀδηλον, πάντ' ἐσται πρόδηλα. εἰ δὲ πάντ' ἐσται πρόδηλα, οὐδὲν ἐσται τὸ ζητεῖν καὶ ἀπο-
 10 ρεῖν περὶ τινος· ζητεῖ γὰρ τις καὶ ἀπορεῖ περὶ τοῦ ἀδηλούμενου αὐτῷ πράγματος, ἀλλ' οὐχὶ περὶ τοῦ φανεροῦ. ἄτοπον δὲ γέ ἐστι τὸ ζητήσιν καὶ ἀπορίαν ἀναιρεῖν· "οὐκ ἄρα πᾶσα φαντασία ἐστὶν ἀληθής, οὐδὲ πάντα ἐστὶν ἀληθῆ.

394 Καὶ μὴν εἰ πᾶσα φαντασία εἰσὶν ἀληθής καὶ πάντα ἐστὶν ἀληθῆ, οὔτε ἀλήθειαις τις ἐστὶν οὔτε ἀπλανησία, οὐ διδασκαλία, οὐ πλάνησις, οὐ τέχνη, οὐκ ἀπόδειξις, οὐκ ἀρετή, οὐκ ἄλλο τι τῶν τοιούτων. σκοπῶμεν δὲ τὸ λεγόμενον. εἰ γὰρ πᾶσα φαντασία ἐστὶν ἀληθής, οὐδὲν ἐστὶ
 20 ψεῦδος, μηδενὸς δὲ ὄντος ψεύδους οὔτε τὸ ψεύδεσθαι ἐσται οὔτε τὸ πλανᾶσθαι οὔτε τὸ ἀτεχνον εἶναι οὔτε τὸ φαῦλον ὑπάρχειν· ἕκαστον γὰρ τούτων τοῦ ψεύδους ἔχε-
 395 ται καὶ περὶ τοῦτο τὴν ὑπόστασιν λαμβάνει. μηδενὸς δὲ ψευδομένου οὐδ' ἀληθεύων τις ἐσται, καὶ μηδενὸς πλανωμένου οὐδ' ἀπλανῆς καταστήσεται τις. ὡσαύτως δὲ μὴ
 25 ὄντος ἀτεχνοῦς συναναιρεῖται καὶ ὁ τεχνίτης καὶ μὴ ὑπάρχοντος φαύλου ὁ σοφός· ταῦτα γὰρ κατὰ σύμβλησιν νοεῖται, καὶ ὃν τρόπον μὴ ὄντος δεξιου τινὸς οὐδὲ ἀριστερὸν ἐστὶ μηδὲ ὄντος τοῦ κάτω οὐδὲ τὸ ἄνω ἐστὶν, οὕτω
 30 μὴ ὄντος τοῦ ἐτέρου τῶν ἀντικειμένων οὐδὲ τὸ λοιπὸν ὑποστήσεται. οἰχθήσεται δὲ καὶ ἡ ἀπόδειξις καὶ τὸ σημεῖον.
 396 ἡ μὲν γὰρ τοῦ ἀληθές εἶναι ἀλλὰ μὴ ψεῦδος ἐστὶν ἀπόδειξις· μηδενὸς γὰρ ὄντος ψεύδους οὐ χρεῖα τοῦ διδά-

1. ψευδοῦς et 2. ψευδὲς L. 9. πάντ' ἐστὶ? 12. γέ om V.
 16. τι RV. 31. ἡ om V. 33. γὰρ] δι?

ξοντος ὅτι οὐκ ἔστι ψεύδος· τὸ δὲ σημεῖον καὶ τὸ τεκμή-
ριον ἐπηγγέλλετο ἐκκαλυπτικὸν εἶναι τοῦ ἀδηλουμένου,
πάντων δὲ ἀληθῶν ὄντων καὶ δι' αὐτῶν προφανῶν οὐ
χρηζόμεν τοῦ μνηύοντος τὸ μὴ γνωσκόμενον, εἴτε ἀληθές
ἔστιν εἴτε καὶ ψεύδος.

Καίτοι τί περὶ τούτων διέξιμεν, ὅτε οὔτε ζῶον οὔτε 397
κοινῶς κόσμος ὑποκείσεται συγχωρηθέντος τοῦ πάσας τὰς
φαντασίας ἀληθεῖς ὑπάρχειν; εἰ γὰρ πάντα ἐστὶν ἀληθῆ,
πάντα ἡμῖν γενήσεται πρόδηλα, καὶ εἰ τοῦτο, ἔσται ὑγιές
τε καὶ ἀληθές καὶ τὸ πάντα ἡμῖν εἶναι ἄδηλα, ἔν ἐκ τῶν 10
πάντων καθεστώς· ἀληθοῦς δὲ ὄντος τοῦ πάντα ἄδηλα
πυγχάνειν, οὔτε ζῶον οὔτε φυτὸν οὔτε κόσμον προσδεξό-
μεθα φαίνεσθαι ἡμῖν· ὅπερ ἐστὶν ἄτοπον. λευτέον 398
ἄρα διὰ ταῦτα πάντα μὴ πάσας τὰς φαντασίας εἶναι ἀλη-
θεῖς καὶ πιστάς, καὶ μὴν οὐδὲ πάσας ψευδεῖς διὰ τὰς 15
ἀναλόγους αἰτίας· ἰσοδυναμεῖ γὰρ τῷ πάσος εἶναι ἀλη-
θεῖς καὶ τὸ πάσας εἶναι ψευδεῖς. διὸ καὶ πάντα σχεδὸν
τὰ προειρημένᾳ ἡμῖν ἔσται καὶ ἐπὶ τὴν τοιαύτην μεταφέ-
ρειν στάσιν. εἰ γὰρ πᾶσαι αἱ φαντασίαι εἰσὶ ψευδεῖς καὶ 399
οὐδὲν ἔστιν ἀληθές, ἀληθές ἐστὶ τὸ “οὐδὲν ἔστιν ἀλη-
θές.” εἰ ἄρα μηδὲν ἔστιν ἀληθές, ἔστιν ἀληθές· καὶ
οὕτως εἰς τὸναντίον τῇ προθέσει περιήχθησαν οἱ περὶ
τὸν Ξενοιάδην, λέγοντες πάσας τὰς φαντασίας εἶναι ψευ-
δεῖς καὶ μηδὲν ὅλως ἐν τοῖς οὐσιν ὡς ὑπάρχειν ἀληθές.
καθόλου γὰρ ἀμύχανόν ἐστι τὸν ἐπὶ μέρους τι λέγοντα 25
ψεύδος μὴ οὐχὶ καὶ ἀληθές ὀρίζειν. οἷον ὅτε λέγομεν
ψεύδος εἶναι τὸ Α, τοῦ μὲν Α τὸ ψεύδος αὐτὸ ὑπάρχειν
κατηγοροῦμεν, τὸ δὲ “ψεύδος ἐστὶ τὸ Α” τίθεμεν, ὥστε
δυνάμει τοιοῦτόν τι ἀποφαίνεσθαι “ἀληθές ἐστὶ τὸ ψευ-
δος εἶναι τὸ Α.” ἅμα οὖν τῷ ψεύδος τι λέγειν καὶ τὸ 30
εἶναι ἀληθές ἐξ ἀνάγκης ὀρίζομεν. ἐνεστι δὲ κατὰ τὸν 400

3. δὲ. R. 4. μνηύοντος? cf. p. 284 21 et 24. 14. εἶναι —
15. τὰς om C. 16. ἀλόγους VX. 20. ἀληθές ἐστι — 21. ἀλη-
θές, ἔστιν ἀληθές om CHR. 24. καὶ om V. 25. τῶν V.
27. 28. 30. Α — Α — Α] πρώτον — πρώτου — πρώτον — πρῶ-
τον L cum H. 28. ἐστι om C.

αὐτὸν τρόπον καὶ ἐνταυθοὶ διδάσκειν ὅτι ἐναργεῖς σχεδὸν εἰσι τῶν φαντασιῶν αἱ διαφοραί, καθ' ἧς αἱ μὲν ἐπισπω-
 νται ἡμῶν τὴν συγκατάθεσιν αἱ δ' ἀποκρούονται καὶ οὔτε
 ἅπασαι ἐπισπῶνται κοινῶς οὔτε ἅπασαι συλλήβδην ἀπο-
 5 κρούονται, ἐπεὶ τοὶ μηδεμιᾶς οὔσης τῆς διαφορᾶς, ἀλλὰ
 πασῶν ἐπ' ἴσης ἀπίστων οὐσῶν ἢ πιστῶν, οὔτε τέχνη
 ποτ' ἂν οὔτε ἀτεχνία καθεισθήκη, οὐκ ἔπαινος, οὐκ ἐπιτί-
 μησις, οὐκ ἀπάτη· ἐνοεῖτο γὰρ ἡ μὲν τέχνη καὶ ἀποδοχῇ
 καὶ τὸ ἀνεξαπάτητον κατὰ τὰς ἀληθεῖς φαντασίας, ἡ δὲ
 10 ἀπάτη καὶ ἐπιτίμησις κατὰ τὰς ψευδεῖς. οὔτε οὖν πάσας
 ἀληθεῖς εἶναι ῥητέον καὶ πιστάς οὔτε πάσας ψευδεῖς καὶ
 ἀπίστους.

401 Λέγεται ἄρα τὰς μὲν πιστάς τὰς δὲ ἀπίστους ἀξιῶν,
 ὅπερ οἱ ἀπὸ τῆς στοᾶς καὶ οἱ ἀπὸ τῆς Ἀκαδημίας ἔλεγον,
 15 οἱ μὲν ἀπὸ τῆς στοᾶς τὰς καταληπτικὰς φαντασίας ἀπο-
 δεχόμενοι, οἱ δὲ ἀπὸ τῆς Ἀκαδημίας τὰς πιθανὰς εἶναι
 δοκούσας. τοῦτο δὲ καὶ αὐτοῖς σκεψαμένοις ἡμῖν ἀκριβῶς
 402 εὐχῇ μᾶλλον ἔοικεν ἢ ἀληθείᾳ. ἦν γὰρ καταληπτικὴ φαν-
 τασία, ἵνα τις ἀπὸ ταύτης ἄρχηται, ἢ ἀπὸ ὑπάρχοντος καὶ
 20 κατ' αὐτὸ τὸ ὑπάρχον ἐναπομεμαγμένη καὶ ἐναπεσφρα-
 γισμένη, ὅποια οὐκ ἂν γένοιτο ἀπὸ μὴ ὑπάρχοντος. τού-
 των δὲ τὰ μὲν ἄλλα λέγουσιν οἱ περὶ τὸν Καρνεάδην
 συγχωρήσειν τοῖς ἀπὸ τῆς στοᾶς, τὸ δὲ "οἷα οὐκ ἂν γέ-
 νοιτο ἀπὸ μὴ ὑπάρχοντος" ἀσυγχώρητον εἶναι. γίνονται
 25 γὰρ καὶ ἀπὸ μὴ ὑπαρχόντων φαντασίαι ὥς ἀπὸ ὑπαρχόν-
 403 των. καὶ τεκμήριον τῆς ἀπαρallaξίας τὸ ἐπ' ἴσης ταύτας
 ἐναργεῖς καὶ πληκτικὰς εὐρίσκεισθαι, τοῦ δὲ ἐπ' ἴσης πληκτι-
 καὶ καὶ ἐναργεῖς εἶναι τὸ τὰς ἀκολουθοῦς πράξεις ἐπιτεύ-
 γνυσθαι. ὥσπερ γὰρ ἐν τοῖς ὕπαρ ὁ μὲν διψῶν ἀρνούμε-
 30 νος ποτὸν ἤδεται, ὃ δὲ θηρίον ἢ ἄλλο τι τῶν δειμαλέων
 φεύγων βοᾷ καὶ κέκραγεν, οὕτω καὶ κατὰ τοὺς ὕπνους ἢ

2. οἱ CH. 4. ἀποκρίνονται CH. 8. ἡ] εἰ V. 17. αὐτοῖς]
 αὐτὸ? 18. ἡ ἀλήθεια RV, ἡ ἀληθὴ C. 20. κατὰ ταυτὸ τὸ V.
 27. τὸ δὲ ἐπίσης ἢ πληκτικὰς L. recte H.

μὲν διάχυσίς ἐστι τοῖς διψῶσι καὶ ἀπὸ κρήνης πίνειν δο-
κοῦσιν, ἀνάλογον δὲ φόβος τοῖς δειματουμένοις· 404

ταφῶν γὰρ ἀνόρουσεν Ἀχιλλεύς

χειροὶ τε συμπλατάγησεν, ἔπος τ' ὀλοφυδνὸν ἔειπεν.

καὶ ὃν τρόπον ἐν καταστάσει τοῖς τρανότατα φαινομένοις 5
πιότνυομεν καὶ συγκατατιθέμεθα, οἷον Δίῳνι μὲν ὡς Δίῳνι
Θείῳνι δὲ ὡς Θείῳνι προσφερόμενοι, οὕτω καὶ ἐν μανίᾳ τὸ
παραπλήσιον πάσχουσι τινές. ὁ γοῦν Ἡρακλῆς μανείς, 405
καὶ λαβῶν φαντασίαν ἀπὸ τῶν ἰδίων παιδῶν ὡς Εὐρυ-
σθέως, τὴν ἀκόλουθον πράξιν ταύτῃ τῇ φαντασίᾳ συνῆ- 10
ψεν. ἀκόλουθον δὲ ἦν τὸ τοῦς τοῦ ἐχθροῦ παιδας ἀνε-
λεῖν, ὅπερ καὶ ἐποίησεν. εἰ οὖν καταληπτικαὶ τινές εἰσι
φαντασίαι παρόσον ἐπάγονται ἡμᾶς εἰς συγκατάθεσιν καὶ
εἰς τὸ τὴν ἀκόλουθον αὐταῖς πράξιν συνάπτειν, ἐπεὶ καὶ
ψευδεῖς τοιαῦται πεφῆνασι, λεπτέον ἀπαράλλάκτους εἶναι 15
ταῖς καταληπτικαῖς φαντασίαις τὰς ἀκαταλήπτους. καὶ 406
μὴν ὃν τρόπον ἀπὸ τῶν τόξων ἐλάβανε φαντασίαν ὁ
ἦρωρ, οὕτω καὶ ἀπὸ τῶν ἰδίων παιδῶν ὅτι Εὐρυσθέως
εἰσὶ παῖδες. μία γὰρ καὶ ἡ αὐτὴ προϋπέκειτο καὶ ὡσαύ-
τως ἔχοντι φαντασίᾳ. ἀλλ' ἦν ἡ μὲν ἀπὸ τῶν τόξων ἀλη- 20
θής, ἡ δὲ ἀπὸ τῶν παιδῶν ψευδής. ἐπ' ἴσης οὖν κλινου- 407
σῶν ἀμφοτέρων ὁμολογητέον ἀπαράλλακτον εἶναι τὴν ἐτέ-
ραν τῇ ἐτέρᾳ· καὶ εἰ ἡ ἀπὸ τῶν τόξων λέγεται κατα-
ληπτική, ὅτι ἀκόλουθος αὐτῇ πράξις ἐπεξεύχθη τοῖς τόξοις
αὐτοῦ ὡς τόξοις χρησαμένου, λεγέσθαι καὶ ἡ ἀπὸ τῶν 25
παιδῶν μὴ διαφέρειν ταύτης, παρόσον καὶ ταύτῃ τὸ ἀκό-
λουθον ἐπεξεύχθη ἔργον, τουτίεστι τὸ τοῦς τοῦ ἐχθροῦ
παιδας δεῖν ἀναιρεῖν. ἀλλὰ γὰρ αὕτη μὲν ἡ ἀπαράλλαξις 408
τῶν τε καταληπτικῶν καὶ τῶν ἀκαταλήπτων φαντασιῶν
κατὰ τὸ ἐναργές καὶ ἔντονον ἰδίωμα παρίσταται· οὐδὲν 31
δὲ ἥτιον δεικνύται τοῖς ἀπὸ τῆς Ἀκαδημίας καὶ ἡ κατὰ
χαρακτῆρα καὶ [ἡ] κατὰ τύπον. καλοῦσι δὲ ἐπὶ τὰ ^{'''}φαι-

3. ταφῶν] II. 23 101.

4. λοιπε CR.

13. κατάθεσιν L.

22. ὁμολογήτωσαν V, ὁμολογείτωσαν X.
τὰ ἐπιφαινόμενα CH.

27. τοῦ om C.

32. δὲ

409 νόμενα τοὺς στωικούς. ἐπὶ γὰρ τῶν ὁμοίων μὲν κατὰ
μορφὴν διαφερόντων δὲ κατὰ τὸ ὑποκείμενον ἀμύχανόν
ἐστὶ διορίζειν τὴν καταληπτικὴν φαντασίαν ἀπὸ τῆς ψευ-
δοῦς καὶ ἀκαταλήπτου· οἷον δυοῖν ὧν ἄκρως ἀλλήλοις
5 ὁμοίων ἐναλλὰξ τῷ στωικῷ δίδωμι πρὸς διάκρισιν, εἰ ἐπι-
βαλὼν ὁ σοφὸς ἰσχύσει λέγειν ἀδιαπτώτως πότερον ἓν ἐστι
410 τὸ δεικνύμενον ὧν ἢ ἄλλο καὶ ἄλλο. ὁ δ' αὐτὸς λόγος
ἐστὶ καὶ ἐπὶ διδύμων· λήψεται γὰρ ψευδῆ φαντασίαν ὁ
σπουδαῖος καὶ ὡς ἀπὸ ὑπάρχοντος καὶ κατ' αὐτὸ τὸ ὑπάρ-
10 χον ἐναπομεμαγμένην καὶ ἐναπεσφραγισμένην ἔχων τὴν
φαντασίαν, ἐὰν ἀπὸ Κάστορος ὡς ἀπὸ Πολυδεύκου φαν-
τασιωθῇ. ἐντεῦθεν γοῦν καὶ ὁ ἐγκεκαλυμμένος συνέστη
λόγος· ἐὰν γὰρ προκύψαντος δράκοντος θέλωμεν τῷ
ὑποκειμένῳ ἐπιστῆναι, εἰς πολλὴν ἀπορίαν ἐμπεσοῦμεθα,
15 καὶ οὐχ ἔξομεν λέγειν πότερον ὁ αὐτὸς ἐστὶ δράκων τῷ
πρότερον προκύψαντι ἢ ἕτερος, πολλῶν ἐνεσπειραμένων
411 τῷ αὐτῷ φωλεῷ δρακόντων. οὐ τοίνυν ἔχει τι ἰδίωμα ἢ
καταληπτικὴ φαντασία ᾧ διαφέρει τῶν ψευδῶν τε καὶ
ἀκαταλήπτων φαντασιῶν.

20 Πρὸς τούτοις, εἴ τι ἄλλο καταληπτικόν τινός ἐστι, καὶ
ὄρασις. οὐχὶ δὲ γ' αὕτη καταληπτικὴ τινός ἐστιν, ὡς πα-
412 ραστήσομεν· οὐκ ἄρα ἐστὶ τι καταληπτικόν τινος. ἢ γὰρ
ὄρασις λαμβάνειν μὲν δοκεῖ χρώματα καὶ μεγέθη καὶ σχή-
ματι καὶ κινήσεις, τούτων δὲ οὐδὲν λαμβάνει, καθάπερ
25 εὐθύς ἀπὸ τῶν χρωμάτων ἀρξάμενοις ἡμῖν φανεῖται.
εἴπερ οὖν ἡ ὄρασις καταλαμβάνεται τι χρῶμα, φασὶν οἱ
ἐξ Ἀκαδημίας, καὶ τὸ τοῦ ἀνθρώπου καταλήψεται· οὐ
καταλαμβάνεται δὲ τοῦτο· οὐδ' ἄλλο τοίνυν καταλήψεται
413 χρῶμα. καὶ ὅτι οὐ καταλαμβάνεται, πρόδηλον· μεταβάλλ-
30 λει γὰρ κατὰ ὥρας ἐνεργείας φύσεις ἡλικίας περιστάσεις
νόσους ὑγίαν ὕπνον ἐργήγορσιν, ὥστε τὸ μὲν οὕτως αὐτὸ
ποικίλλεσθαι γινώσκειν ἡμᾶς, τὸ δὲ τί ἐστὶ τὸ κατ' ἀλή-
θειαν ἀγνοεῖν. ταύτῃ τε εἰ τοῦτο μὴ ἐστὶ καταληπτόν,

οὐδ' ἄλλο τι γενήσεται γνώριμον. καὶ μὴν καὶ ἐπὶ σχή- 414
ματος τὸ αὐτὸ γένος τῆς ἀπορίας εὐρήσομεν· τὸ γὰρ
αὐτὸ λειον καὶ τραχὺ ὑποπίπτει ὡς ἐπὶ τῶν γραφῶν,
στρογγύλον τε καὶ τετραγώνον ὡς ἐπὶ πύργων, "εὐθύ τε
καὶ κεκλασμένον ὡς ἐπὶ τῆς ἐξάλου τε καὶ ἐνάλου κόπης, 5
καὶ ἐπὶ κινήσεως κινούμενον καὶ ἡρεμοῦν, ὡς ἐπὶ τῶν ἐν
νῇ καθεζομένων ἢ ἐπὶ τοῖς αἰγιαλοῖς ἐστώτων.

"Ἄλλως τε, εἴπερ προσαρμόζεται τῇ καταληπτικῇ φαν- 415
τασίᾳ ἡ ἀκατάληπτος φαντασία, οὐκ ἂν εἴη κριτήριον ἀλη-
θείας ἡ καταληπτικὴ φαντασία. ὥσπερ γὰρ τὸ προσ- 10
αρμοστούμενον στρεβλῷ οὐκ ἂν εἴη κριτήριον εὐθείας, οὕτως
εἰ προσαρμόσσεται ψευδέσι καὶ ἀκατάληπτοις φαντασίαις
ἡ καταληπτικὴ φαντασία, οὐκ ἂν εἴη κριτήριον. προσ-
αρμόσσεται δέ γε ἀκατάληπτοις καὶ ψευδέσι πράγμασιν ἡ
καταληπτικὴ φαντασία, καθὼς παραστήσομεν· οὐ τοίνυν 15
κριτήριόν ἐστι τῶν τε ἀληθῶν καὶ τῶν ψευδῶν ἡ κατα-
ληπτικὴ φαντασία. ἐπὶ γὰρ τοῦ σωρίτου τῆς ἐσχάτης 416
καταληπτικῆς φαντασίας τῇ πρώτῃ ἀκατάληπτῳ παρακει-
μένης καὶ δυσδιοριστοῦ σχεδὸν ὑπαρχούσης, φασὶν οἱ
περὶ τὸν Χρύσιππον ὅτι ἐφ' ὧν μὲν φαντασιῶν ὀλίγη 20
τις οὕτως ἐστι διαφορὰ, στήσεται ὁ σοφὸς καὶ ἡσυχά-
σαι, ἐφ' ὧν δὲ πλείων προσπίπτει, ἐπὶ τούτων συγκα-
ταθήσεται τῇ ἐτέρᾳ ὡς ἀληθεῖ. εἰάν οὖν παραστήσω- 417
μεν ἡμεῖς πολλὰ ψευδῆ καὶ ἀκατάληπτα τῇ καταληπ-
τικῇ φαντασίᾳ παρακείμενα, δῆλον ὡς ἐσόμεθα κατε- 25
σκευαστότερες τὸ μὴ δεῖν συγκατατίθεσθαι τῇ καταληπτικῇ
φαντασίᾳ, ἵνα μὴ ταύτῃ συναινέσαντες προσιέσωμεν διὰ
τὴν γειτνίασιν καὶ εἰς τὴν τῶν ἀκατάληπτων καὶ ψευδῶν
συγκατάθεσιν, καὶ ὅτι μάλιστα πολλὴ περὶ τὰς φαντασίας

5. ἐξ ἄλλου τε καὶ ἐν ἄλλου C, qui ex alia in aliam mutatur H.

8. ἄλλως τε εἴπερ] ἀλλ' ἐπεὶπερ L. 11. εὐθείας C. 13. οὐκ ἂν —
15. φαντασία om H. 14. γε] τε V, om CFGH. 16. κριόν V.
17. ἐπὶ CRV. σωρίτου L. 21. συστήσεται C. 22. πλείω L.
23. παραστήσομεν CFG. 27. συναινέσαντες V. προσιέσωμεν L.
29. καὶ — 1. δοκῇ] καὶ — δοκῇ L.

418 προσπίπτειν δοκῇ διαφορά. τὸ δὲ λεγόμενον σαφὲς ἔσται
ἐπὶ παραδείγματος. ὑποκείσθω γὰρ καταληπτικὴ μὲν φαν-
τασία ἢ "τὰ πεντήκοντα ὀλίγα ἐστίν," ἥτις καὶ κατὰ πολὺ
φαίνεται πεχωρισμένη τῆς "τὰ μύρια ὀλίγα ἐστίν" ἐτέρας.
5 οὐκοῦν ἐπεὶ πλείστον ἀπέχει τῆς "τὰ πεντήκοντα ὀλίγα
ἐστίν" καταληπτικῆς ἢ "τὰ μύρια ὀλίγα ἐστίν" ἀκατάληπτος,
οὐκ ἐφέξει ὁ σπουδαῖος μεγάλης προσοπιστιούσης διαφορᾶς,
ἀλλὰ συγκαταθήσεται μὲν τῇ "τὰ πεντήκοντα ὀλίγα ἐστίν"
καταληπτικῇ "φαντασία, οὐ συγκαταθήσεται δὲ τῇ "τὰ
419 μύρια ὀλίγα ἐστίν" ἀκατάληπτῳ. ἀλλ' εἰ τῇ "τὰ μύρια
ὀλίγα ἐστίν" οὐ συγκαταθήσεται ὁ σοφός, παρόσον πολλῶ
πεχώριται τῆς "τὰ πεντήκοντα ὀλίγα ἐστίν," φανερόν δὴ
πουθεν ὅτι συγκαταθήσεται τῇ "τὰ πεντήκοντα καὶ ἔν
ὀλίγα ἐστίν." οὐδὲν γάρ ἐστι μεταξὺ ταύτης καὶ τῆς "τὰ
15 πεντήκοντα ὀλίγα ἐστίν." ἦν δέ γε ἢ "τὰ πεντήκοντα
καὶ ἔν ὀλίγα ἐστίν" καταληπτικῆς ἐσχάτως ὑποκειμένης τῆς
"τὰ πεντήκοντα ὀλίγα ἐστίν" πρώτη ἀκατάληπτος. συγκα-
ταθήσεται ἄρα ὁ σπουδαῖος ἀκατάληπτῳ φαντασίᾳ τῇ "τὰ
πεντήκοντα καὶ ἔν ὀλίγα ἐστίν." καὶ εἰ ταύτη συγκατα-
20 θήσεται, μηδεμίαν ἔχουσα διαφορὰν πρὸς τὴν "τὰ πεν-
τήκοντα ὀλίγα ἐστίν," συγκαταθήσεται καὶ τῇ "τὰ μύρια
ὀλίγα ἐστίν" ἀκατάληπτῳ. πᾶσα γὰρ ἀκατάληπτος φαν-
τασία ἀκατάληπτῳ φαντασίᾳ ἐστὶν ἴση. ἐπεὶ οὖν ἢ μὲν
"τὰ μύρια ὀλίγα ἐστίν" ἀκατάληπτος ἴση ἐστὶ τῇ "τὰ πεν-
25 τήκοντα καὶ ἔν ὀλίγα ἐστίν," οὐδενὶ δὲ διέφερε καὶ ἐπε-
χώριστο τῆς "τὰ πεντήκοντα ὀλίγα ἐστίν" καταληπτικῆς,
ἴση γενήσεται τῇ "τὰ μύρια ὀλίγα ἐστίν" ἀκατάληπτῳ
421 φαντασίᾳ ἢ "τὰ πεντήκοντα ὀλίγα ἐστίν" καταληπτικῇ. καὶ

2. γὰρ om V. μὲν καταληπτικῇ V. 5. ἐπεὶ πλείστον B, ἐπι-
πλείστον L 7. οὐκ — 11. ἐστίν om H. 12. post ἐστίν CH illa
16. ἦν δέ — 16. ὑποκειμένης. 13. 16. 19. 25. καὶ ἔν add Fabricius.
mille sunt pauca H. 16. τῆς om L. 20. ἐχούσης V. 23. τὰ
μύρια ἢ μὲν V. 25. ἐπεχώριστο V. addendum ἢ τὰ πεντήκοντα καὶ
ἐν ὀλίγα ἐστίν, nisi cum Fabricio interprete malis διέφερεν αὐτῇ ἢ
ἐπεχώριστο.

οὕτω συνεξέρχεται τῇ ψευδεὶ καὶ ἀκατάληπτῳ φαντασίᾳ διὰ τὴν ἀπαρραλλαξίαν ἢ καταληπτικῇ.

Οὐδὲ γὰρ ἐνεστι λέγειν μὴ πᾶσαν ἀκατάληπτον φαντασίαν ἴσην πάσῃ ἀκατάληπτῳ τυγχάνειν φαντασίᾳ, ἀλλὰ τὴν μὲν μᾶλλον εἶναι ἀκατάληπτον τὴν δὲ ἥσσον, ἐπεὶ 422 πρῶτον μὲν μαχέσονται ἑαυτοῖς καὶ τῇ φύσει τῶν πραγμάτων οἱ στωικοί. ὥσπερ γὰρ ἄνθρωπος ἄνθρώπου, καθὸ ἄνθρωπός ἐστιν, οὐ διαφέρει, οὐδὲ λίθος λίθου, οὕτως οὕτε ἀκατάληπτος φαντασία ἀκατάληπτου φαντασίας διενήνοχεν, ἢ ἀκατάληπτός ἐστιν, οὐδὲ ψευδὴς ψευδοῦς, ἢ ψευδὴς ἐστιν. κἀντεῦθεν ὀρμώμενοι οἱ περὶ τὸν Ζήνωνα ἐδίδασκον ὅτι ἴσα ἐστὶ τὰ ἀμαρτήματα. εἴτα ἔστω τὴν 423 μὲν μᾶλλον εἶναι ἀκατάληπτον τὴν δὲ ἥσσον. τί τοῦτο αὐτοῖς βοηθεῖν δύναται; ἀκολουθήσει γὰρ τῇ μὲν μᾶλλον ἀκατάληπτῳ μὴ συγκατατίθεσθαι τὸν σοφόν, τῇ δὲ ἥσσον 15 συγκατατίθεσθαι, ὅπερ ἐστὶν ἄτοπον· ἀπλανὲς γὰρ "εἶχε κριτήριον κατ' αὐτούς ὁ σοφός, καὶ κατὰ πάντα ἐθελοποιεῖτο διὰ τὸ μὴ δοξάζειν, τουτέστι ψεύδει συγκατατίθεσθαι, ἐν ᾧ ἔκειτο ἡ ἄκρα κακοδαιμονία καὶ ἡ τῶν φάυλων διάπτωσις.

20

"Ἴνα γε μὴν αἰσθητικὴ γένηται φαντασία κατ' αὐτούς, 424 οἷον ὁρατικὴ, δεῖ πέντε συνδραμεῖν, τό τε αἰσθητήριον καὶ τὸ αἰσθητὸν καὶ τὸν τόπον καὶ τὸ πῶς καὶ τὴν διάνοιαν, ὥς εἰν τῶν ἄλλων παρόντων ἐν μόνον ἀπῇ, καθάπερ διάνοια παρὰ φύσιν ἔχουσα, οὐ σωθήσεται, φασίν, ἢ ἀντίληψις. ἐνθεν καὶ τὴν καταληπτικὴν φαντασίαν ἔλεγον τινες μὴ κοινῶς κριτήριον, ἀλλ' ὅταν μηδὲν ἔχη κατὰ τὸν τρόπον ἔνσημα. τοῦτο μέντοι τῶν ἀδυνάτων ἐστίν· καὶ 425 γὰρ παρὰ τὰς διαφορὰς τῶν πόρων καὶ παρὰ τὰς τοῦ ἐκτός περιστάσεις καὶ παρ' ἄλλους πλείονας τρόπους οὕτε καὶ τὰ αὐτὰ οὕτε ὡσαύτως ἐνθάλλεται ἡμῖν τὰ πράγματα, κα-

6. μαχέσονται C. 9. οὐδὲ? aut 10. οὔτε. 15. ἴσον GH.
16. ἀπλὲς C. 22. τε om C. 27. κοινῶς εἶναι κριτήριον HV.
μηδὲν] μόνον CGH. 28. μὲν δὲ α. 29. γὰρ om V. 30. οὐδὲ
τὰ αὐτὰ οὐδὲ L.

θάπερ ἀνώτερον ἐπελογισάμεθα, ὥστε εἰ μὲν φαίνεται πρὸς τῇδε τῇ αἰσθήσει καὶ τῇδε τῇ περιστάσει δύνασθαι λέγειν, τὸ δ' εἰ ταῖς ἀληθείαις τοιοῦτόν ἐστιν οἶον καὶ φαίνεται, ἢ ἄλλοιον μὲν ἐστιν ἄλλοιον δὲ φαίνεται, μὴ
5 ἔχειν ἡμᾶς διαυθεντεῖν, διὰ δὲ τοῦτο μηδεμίαν εἶναι φαντασίαν χωρὶς ἐνστήματος.

- 426 Πῶς δ' οὐχὶ καὶ εἰς τὸν δι' ἀλλήλων ἐμπίπτουσι τρό-
πον; ζητούντων γὰρ ἡμῶν τίς ἐστιν ἡ καταληπτικὴ φαν-
τασία, ὀριζόμενοι φασιν "ἡ ἀπὸ ὑπάρχοντος κατ' αὐτὸ τὸ
10 ὑπάρχον ἐναπομεμαγμένη καὶ ἐναπεςφραγισμένη, ὅποια οὐκ ἂν γένοιτο ἀπὸ μὴ ὑπάρχοντος." εἰτα πάλιν, ἐπεὶ πᾶν τὸ ὀρικῶς διδασκόμενον ἐκ γινωσκομένων διδάσκεται, προσανακρινόντων ἡμῶν τί ποτ' ἔστι καὶ τὸ ὑπάρχον, ἀνα-
στρέψαντές φασιν ὅτι ὑπάρχον ἐστὶν ὃ κινεῖ καταληπτικὴν
15 φαντασίαν. ὥστε ἵνα μὲν μάθωμεν τὴν καταληπτικὴν φαντασίαν, προειληφέναι ὀφείλομεν τὸ ὑπάρχον, ἵνα δὲ τοῦτο, ἐπὶ τὴν καταληπτικὴν βαδίζειν φαντασίαν, καὶ οὕτω μηδέτερον γίνεσθαι σαφές, περιμένον τὴν ἐκ τοῦ
427 ἐτέρου πίστιν. ὥσπερ τε ἐπεὶ τῶν φαντασιῶν τὰ
20 μὲν φαίνεται καὶ ὑπάρχει, τὰ δὲ φαίνεται μὲν οὐχὶ δὲ γε καὶ ὑπάρχει, χρηζόμεν τινος κριτηρίου τοῦ παραστήσοντος τίνα ἐστὶ τὰ φαινόμενα ἅμα καὶ ὑπάρχοντα, οὕτως ἐπεὶ καὶ τῶν φαντασιῶν αἱ μὲν εἰσι καταληπτικαὶ αἱ δὲ οὐ, δεόμεθα "κριτηρίου τοῦ διατάξοντος τίνες εἰσὶ τοιαῦται
428 καὶ τίνες ἀκατάληπτοί τε καὶ ψευδεῖς. τοῦτο οὖν τὸ κρι-
τήριον ἥτοι καταληπτικὴ γενήσεται φαντασία ἢ οὐ κατα-
ληπτικὴ. καὶ εἰ μὲν οὐ καταληπτικὴ, ἀκολουθήσει καὶ πάντων ἀπαξασπλῶς μὴ καταληπτικὴν φαντασίαν κριτήριον
εἶναι, ἥς ἔργον ἐστὶ τὸ καὶ τὴν καταληπτικὴν ἐξετάζειν,
30 ὅπερ οὐ θελήσουσιν· εἰ δὲ καταληπτικὴ, πρῶτον μὲν εὐηθες (αὐτὴν γὰρ ταύτην ἐζητοῦμεν κρίνειν πότε ἐστὶ
429 καταληπτικὴ), δεύτερον δέ, εἰ πρὸς τὸ διαγνῶναι τὰς κα-

8. ἡ ἀκατάληπτικὴ C. 9. ἀπὸ τοῦ ὑπάρχοντος C. 15. ὥστε —
16. φαντασίαν om C. 16. προειληφέναι L. 18. γίνεσθαι H.
19. ἐπὶ CRV. 25. οὐν] ἢ V. 31. αὐτῶν C. 32. δὲ om GRV.

ταληπτικὰς καὶ ἀκαταλήπτους φαντασίας κριτήριον παρα-
λαμβάνομεν τὴν καταληπτικὴν φαντασίαν, δεῖξει καὶ τὸ
ὅτι ἡ κρινούσα αὐτὰς τῷ ὄντι καταληπτικὴ ἐστὶ φαντασία
δοκιμάζεσθαι διὰ καταληπτικῆς φαντασίας, κακείνην πάλιν
δι' ἄλλης, καὶ τοῦτο μέχρις ἀπειρου. 5

Ἀλλ' ἴσως τις ἐρεῖ τὴν καταληπτικὴν φαντασίαν καὶ 430
τοῦ φανταστοῦ, ὅτι κατὰ ἀλήθειαν ὑπόκειται, καὶ ἐαυτῆς,
ὅτι καταληπτικὴ ἐστὶ, κριτήριον ὑπάρχειν. ὅπερ οὐ διή-
νεγκε τοῦ φάναι κατὰ ἀναστροφὴν καὶ τὸ φανταστοῦ ἐαυτοῦ
τε καὶ τῆς φαντασίας εἶναι δοκίμιον. ὥς γὰρ τῶν φαινο- 10
μένων ἐν διαφωνίᾳ καθεστῶτων ζητεῖται τίνι κρινοῦμεν
τὸ ὑπάρχον καὶ τὸ μὴ ὑπάρχον, οὕτω τῶν φαντασιῶν
ἀσυμφώνων οὐσῶν σκεπτόμεθα τὸ τίνι κρινοῦμεν τὴν τε
καταληπτικὴν καὶ τὴν μὴ τοιαύτην. διόπερ ὁμοίων ὄντων 431
τῶν πραγμάτων, εἰ ἐαυτῆς κριτήριον εἶναι δύναται ἡ φαν- 15
τασία καίπερ ἀσύμφωνος οὔσα, ἐστὶ καὶ τὸ φανταστοῦ ἐξ
αὐτοῦ πιστόν, κἂν ὅτι μάλιστα διαφωνῇται· ὅπερ ἄτοπον.
ἢ εἴπερ τοῦτο παρόσον ἐστὶ διάφωνον δεῖται τοῦ κρινοῦν- 432
τος αὐτό, δεῖσεται καὶ ἡ φαντασία τοῦ δοκιμάσοντος αὐτὴν
καὶ παραστήσοντος εἰ τῷ ὄντι καταληπτικὴ ἐστίν. 20

Ἄλλως τε, εἰ πᾶσα φαῦλου κατ' αὐτοὺς ὑπόληψις
ἄγνοιά ἐστι καὶ μόνος ὁ σοφὸς ἀληθεύει καὶ ἐπιστήμην
ἔχει τᾶληθοῦς βεβαίαν, ἀκολουθεῖ μέχρι δεῦρο ἀνευρέτου
καθεστῶτος τοῦ σοφοῦ κατ' ἀνάγκην καὶ τᾶληθὲς ἀνεύρε- 25
τον εἶναι, διὰ δὲ τοῦτο καὶ πάντα ἀκατάληπτα τυγχάνειν, 25
ἐπειπερ φαῦλοι πάντες ὄντες οὐκ ἔχομεν βεβαίαν τῶν
ὄντων κατάληψιν. τούτου δὲ οὕτως ἔχοντος ἀπολείπεται 433
τὰ ὑπὸ τῶν στωικῶν πρὸς τοὺς ἀπὸ τῆς σκέψεως λεγό-
μενα παρὰ μέρος καὶ ὑπὸ τῶν σκεπτικῶν πρὸς ἐκείνους
λέγεσθαι. ἐπεὶ γὰρ τοῖς φαύλοις κατ' αὐτοὺς ἐγκατα- 30
ριθμοῦνται Ζήνων τε καὶ Κλεάνθης καὶ Χρυσίππος καὶ
οἱ λοιποὶ τῶν ἀπὸ τῆς αἰρέσεως, πᾶς δὲ φαῦλος ἀγνοίᾳ
κρατεῖται, πάντως ἡγνῶσι Ζήνων πρότερον ἐν κόσμῳ περιέ-

7. αὐτῆς V.

10. δοκίμιον VX.

12. τὸ ante μὴ om CH.

17. διαφωνεῖται C, διαφωνεῖσθαι V.

18. κρινόντος L.

χεται ἢ αὐτὸς τὸν κόσμον περιέσχηκεν καὶ πότερον ἀνὴρ
 ἐστὶν ἢ γυνή, καὶ οὐκ ἠπίστατο Κλεάνθης εἴτε ἀνθρώπος
 434 ἐστὶν εἴτε τι θηρίον Τυφῶνος πολυπλοκώτερον. καὶ μὴν
 ἢ ἐγίνωσκε τὸ δόγμα τοῦτο Χρύσιππος στωικὸν ὄν, φημί
 δὲ τὸ "πάντα ἀγνοεῖ ὁ φαῦλος," ἢ οὐδὲ αὐτὸ τοῦτο ἠπί-
 στατο. καὶ εἰ μὲν ἠπίστατο, ψεῦδος τὸ πάντα ἀγνοεῖν
 τὸν φαῦλον· αὐτὸ γὰρ τοῦτο φαῦλος ὢν ἐγίνωσκεν ὁ
 Χρύσιππος, τὸ πάντα ἀγνοεῖν τὸν φαῦλον. εἰ δ' οὐδ'
 αὐτὸ τοῦτο ᾔδει τὸ ὅτι πάντα ἀγνοεῖ, πῶς περὶ πολλῶν
 435 δογματίζει, τιθεὶς τὸ ἓνα εἶναι κόσμον καὶ προνοίᾳ τοῦ-
 τον διοικεῖσθαι καὶ διόλου τραπετὴν εἶναι τὴν οὐσίαν καὶ
 ἄλλα παμπληθῆ; πάρεστι δέ, εἴ τιτι φίλον ἐστί, καὶ τὰς
 ἄλλας ἀπορίας τὸν ἀντερωτῶντα, ὡς ἔθος ἔχουσιν, αὐτοῖς
 τοῖς σκεπτικοῖς προσάγειν· δεδηλωμένου μέντοι τοῦ κατὰ
 436 τὴν ἐπιχείρησιν χαρακτῆρος οὐκ ἀνάγκη μακρηγορεῖν.

Πρὸς δὲ τοὺς τὰς πιθανὰς ἀποδεχομένους φαντασίας
 σύντομος ὁ λόγος. ταυτὶ γὰρ τὰ κριτήρια, δυοῖν θάτα-
 ρον, ἢ ὡς πρὸς τὴν τοῦ βίου διεξαγωγὴν χρήσιμα αὐτοῖς
 ὑπείληπται ἢ ὡς πρὸς τὴν εὐρεσιν τῆς ἐν τοῖς οὐδαῖν ἀλη-
 436 θείας. καὶ εἰ μὲν τὸ πρῶτον λέγοιεν, ἄτοποι γενήσονται·
 οὐδεμία γὰρ τούτων τῶν φαντασιῶν δύναται κατ' ἰδίαν
 'χρειοῦν πρὸς τὰς τοῦ βίου διεξαγωγάς, ἀλλὰ χρεία ἐστὶν
 ἐκάστη καὶ τῆς τηρήσεως, καθ' ἣν ἥδε μὲν διὰ τόδε ἐστὶ
 πιθανή, ἥδε δὲ διὰ τόδε διεξωδευμένη καὶ ἀπερίσπαστος.
 437 εἰ δὲ ὡς πρὸς τὴν τάληθοῦς εὐρεσιν, διαπεσοῦνται. οὔτε
 γὰρ ἡ πιθανὴ μόνον κριτήριον τάληθοῦς· δεῖ γάρ, ἵνα
 τοῦτο εὐρεθῇ, πολὺ πρότερον αὐτὴν περιωδευμένην, διὰ
 τὸ πάντως ἡμᾶς ἐν τῷ διοδεύειν ἕκαστον τῶν κατὰ τρό-
 πον αὐτῆς θεωρουμένων [μὴ] εἰς ὑπόνοιαν ἀνάγεσθαι,
 30 μῆποτε παραλέλειπται τῶν ὀφειλόντων κατὰ τὸν τόπον

3. τι om V.

5. δὲ V.

6. καὶ — ἠπίστατο om CH.

7. αὐτὸ — 8. φαῦλον om H. 11. τραπετὴν X. 13. ἀπορίας κο-
 μίσαι τὸν ἀντερωτῶντα, ἅς ἔθος ἔχουσιν αὐτοῖς οἱ σκεπτικοὶ προσάγειν?16. τὰς add CMV. 17. ὁ om CH. 19. ὡς om C. 22. χρειοῦν]
 lacunnam C.

25. εἰ δὲ ὡς] εὐθέως δὲ L. 27. περιωδευμένην]

adde εἶναι. 29. μὴ delebat Meinekian. 30. μὴ τι?

ἐξετάζεσθαι, εἴγε περισπασμοῦ περὶ τὴν διάνοιαν συμβαί-
νοντος αἴρεται ἡ τῆς ἀληθείας γνῶσις. τὸ δὲ ὅλον μὴ- 438
ποτε τοῖς αὐτῶν ἐλέγχοις κρατοῦνται. ὥς γὰρ διαβάλλον-
τες τὴν καταληπτικὴν φαντασίαν ἐφασκον μὴ εἶναι κριτή-
ριον ταύτην τῆς ἀληθείας τῷ καὶ ἄλλας ἀπαραλλάκτους
παρακείσθαι αὐτῇ ψευδεῖς, οὕτως οὐκ ἀπέοικε καὶ τοῖς
διεξωδευμένοις πράγμασιν ἡμῖν ἐν τῷ διαθεωρεῖν τὴν πι-
θανὴν φαντασίαν ἄλλα τινὰ ψευδῇ παρακείσθαι, ὥστε
λόγου ἔνεκεν δοκεῖν μὲν ἡμᾶς ἔχειν ἀρετίαν τὴν ψυχὴν καὶ
τὸ σῶμα, μὴ οὕτως δὲ ἔχειν, ἢ ὥς ἐκ συμμέτρου μὲν 10
διαστομάτος δοκεῖν βλέπεσθαι τὸ φανταστόν, ἄλλως δὲ
ἔχειν. πλὴν τό γε κεφάλαιον, εἰ μήτε πᾶσαι αἱ φαντασίαι 439
εἰσὶ πισταὶ μήτε πᾶσαι ἄπιστοι, μήτε τινὲς μὲν πισταὶ
τινὲς δὲ ἄπιστοι, οὐκ ἂν εἴη κριτήριον τῆς ἀληθείας ἡ
φαντασία. ὥ ἀκόλουθον τὸ μηδὲν εἶναι κριτήριον διὰ τὸ 15
μήτε τὸ ὑφ' οὗ μήτε τὸ δι' οὗ μήτε τὸ καθ' ὃ βεβαίαν
ἔχειν τὴν γνῶσιν.

Ἄλλ' εἰδῶσιν ἀνθυποφέροντες οἱ δογματικοὶ ζητεῖν 440
πῶς ποτὲ καὶ ὁ σκεπτικὸς τὸ μηδὲν εἶναι κριτήριον ἀπο-
φαίνεται. ἦτοι γὰρ ἀκρίτως τοῦτο λέγει ἢ μετὰ κριτηρίου· 20
καὶ εἰ μὲν ἀκρίτως, ἄπιστος γενήσεται, εἰ δὲ μετὰ κριτη-
ρίου, περιτραπήσεται καὶ λέγων μηδὲν εἶναι κριτήριον
ὁμολογήσει εἰς τὴν τούτου παράστασιν κριτήριον πα-
ραλαμβάνειν. πάλιν τε ἡμῶν συνερωτῶντων "εἰ ἔστι κριτή- 441
ριον, ἦτοι κέκριται ἢ ἀκριτόν ἐστι," καὶ δυοῖν θάτερον συ- 25
ναγόντων, ἦτοι τὴν εἰς ἄπειρον ἔκπτωσιν ἢ τὸ ἀτόπως
ἑαυτοῦ τι κριτήριον εἶναι λέγεσθαι, ἀντιπαρεξάγοντές φρασι
μὴ ἀτοπον ὑπάρχειν τὸ ἑαυτοῦ τι κριτήριον ἀπολείπειν·
καὶ γὰρ ἑαυτοῦ τὸ εὐθὺ καὶ ἄλλων ἐστὶ δοκιμαστικόν, καὶ 442
ὁ ζυγὸς τῆς τε τῶν ἄλλων ἰσότητος καὶ τῆς ἰδίας στα- 30

1. εἴγε] ἄτε L, siquidem Fabricius. 2. αἴρεται L, ἀναιρεῖται vel
ἀνήρηται Meinekius. 5. ἀπαραμάτους C. 8. ὥς C. 9. ἀρετίαι C.
27. ἑαυτοῦ τι] αὐτοῦς τὸ L. 28. τὸ ἑαυτοῦ] τὸ ἐξ αὐτοῦ L.
29. καὶ γὰρ ἑαυτοῦ τὸ] τὸ γὰρ ἑαυτοῦ L. 30. ζυγὸς] λόγος L:
cf. Croussaz. examen du Pyrrhonisme p. 178 a.

θμητικὸς ὑπῆρχεν, καὶ τὸ φῶς οὐ μόνον τῶν ἄλλων ἀλλὰ
 καὶ ἑαυτοῦ ἐκκαλυπτικὸν φαίνεται, διόπερ καὶ τὸ κριτήριον
 443 δύναται καὶ ἄλλων καὶ ἑαυτοῦ κριτήριον καθεστάναι. ῥη-
 τεὸν δὲ πρὸς μὲν τὸ πρῶτον ὅτι σκεπτικόν ἐστιν ἔθος τὸ
 5 τοῖς πεπιστευμένοις μὴ συνηγορεῖν, ἀρκεῖσθαι δ' ἐπ' αὐτῶν
 ὡς αὐτάρκει κατασκευῇ τῇ κοινῇ προλήψει, τοῖς δὲ ἀπί-
 στοις εἶναι δοκοῦσι συναγορεύειν καὶ εἰς ἰσοσθένειαν αὐτῶν
 ἕκαστον ἀνάγειν τῇ περὶ τὰ παραδοχῆς ἡξιωμένα πίστει.
 τοίνυν καὶ ἐπὶ τοῦ παρόντος οὐκ ἀναιροῦντες "τὸ κριτή-
 10 ριον τοὺς κατὰ τοῦτου χειρίζομεν λόγους, ἀλλὰ βουλόμενοι
 δεῖξαι ὅτι οὐ πάντως πιστόν ἐστι τὸ εἶναι κριτήριον, διδο-
 444 μένων εἰς τοῦναντίον καὶ τῶν ἴσων ἀφορμῶν. εἰτα κἂν
 τῷ ὄντι συναναιρεῖν δοκῶμεν τὸ κριτήριον, δυνάμεθα εἰς
 τοῦτο οὐχ ὡς κριτηρίῳ χρῆσθαι τῇ προχείρῳ φαντασίᾳ,
 15 καθ' ἣν τοὺς προσπίπτοντας ἡμῖν πιθανοὺς λόγους τιθέν-
 τες εἰς τὸ μηδὲν εἶναι κριτήριον ἐκτιθέμεθα μὲν, οὐ μετὰ
 συγκαταθέσεως δὲ τοῦτο ποιοῦμεν διὰ τὸ καὶ τοὺς ἀντι-
 445 κειμένους λόγους ἐπ' ἴσης εἶναι πιθανοὺς. νῆ Δία, ἀλλὰ
 δύναται τι καὶ ἑαυτοῦ εἶναι κριτήριον, ὡς ἐπὶ τε κανόνος
 20 καὶ ζυγοῦ ἐγίνετο. ὅπερ ἐστὶ μαιρακιῶδες. τούτων μὲν
 γὰρ ἑκάστου ἐστὶ τι ὑπεραναβεβηκὸς κριτήριον, ὡς αἰσθη-
 σις καὶ νοῦς, διὸ καὶ ἐπὶ τὴν κατασκευὴν αὐτῶν ἐρχό-
 μεθα· τοῦ δὲ νῦν ὑπὸ τὴν ζήτησιν πεπτωκότος κριτή-
 ριον οὐδὲν θέλουσιν ὑπεράνω τυγχάνειν. τοίνυν ἄπιστόν
 25 ἐστὶ περὶ αὐτοῦ τι λέγον καὶ μὴ ἔχον τὸ προσμαρτυροῦν
 τὴν ἀλήθειαν.
 446 Τοσαῦτα μὲν περὶ κριτηρίου· μέτρον δὲ ἔχοντος
 αὐταρκες τοῦ ὑπομνήματος, ἀπὸ ἄλλης ἀρχῆς πειρασόμε-
 θα καὶ περὶ αὐτοῦ κατὰ ἀποτομὴν τοῦ ἀληθοῦς διαπορεῖν.

7. εἰς om C. 8. πῇ C. 25. τι om CN. 29. post διαπορεῖν
 RV: σέβειν ἐμπειρικοῦ περὶ κριτηρίου.

ΠΡΟΣ ΛΟΓΙΚΟΥΣ Β.

Ἔσσα μὲν ἀπορητικῶς εἰωθε λέγεσθαι παρὰ τοῖς σκεπτικοῖς εἰς ἀναίρεσιν τοῦ κριτηρίου τῆς ἀληθείας, διὰ τοῦ προαννουσθέντος ἡμῖν ὑπομνήματος ἐπεληλύθαμεν· συναποδόντες δὲ αὐτοῖς καὶ τὴν ἄνωθεν ἀπὸ τῶν φυσικῶν⁵ μέχρι τῶν νεωτέρων καταγομένην ἱστορίαν, τοῦπὶ πᾶσιν ὑπεσχόμεθα καὶ περὶ αὐτοῦ κατ' ἰδίαν εἶρεῖν τοῦ ἀληθοῦς. ὅθεν νῦν τὴν ὑπόσχεσιν πληροῦντες ἐν πρώτοις σκεπτώμεθα εἰ ἔστι τι ἀληθές.

Ὅτι μὲν μηδενὸς ὄντος σαφοῦς κριτηρίου κατ' ἀνάγκην² συναδῆλγεται καὶ τὸ ἀληθές, πᾶσιν ἤδη φανερόν ἐστιν· ὁμῶς δὲ καὶ ἐξ ἐπιμέτρου παρέσται διδάσκειν ὅτι καὶ μὴδὲν ἄντικρυς πρὸς τὸ κριτήριον λέγωμεν, ἢ περὶ αὐτοῦ τ' ἀληθοῦς διάστασις ἱκανή ἐστιν εἰς ἐποχὴν ἡμᾶς καταστήσασθαι, καὶ ὃν τρόπον μηδενὸς ὄντος ἐν τῇ φύσει τῶν³ πραγμάτων εὐθέως καὶ στρεβλοῦ οὐδὲ κανὼν ἔστι δοκιμαστικός τούτων, καὶ μηδενὸς ὄντος βαρέως καὶ κούφου σώματος συναναιρεῖται ἢ τοῦ ζυγοῦ κατασκευῇ, οὕτω μὴδενὸς ὄντος ἀληθοῦς οἴχεται καὶ τὸ τῆς ἀληθείας κριτήριον. τὸ δ' ὅτι οὐδὲν ἐστιν ἀληθές ἢ ψεῦδος ὅσον ἐπὶ τοῖς τῶν⁴ δογματικῶν λόγοις, μάθοιμεν ἂν τὴν γεγонуῖαν αὐτοῖς περὶ τούτου διάστασιν προτάξαντες. τῶν γὰρ σκεψαμένων⁴ ἀληθοῦς οἱ μὲν οὐδὲν εἶναι φασιν ἀληθές οἱ δὲ εἶναι, καὶ τῶν εἶναι φαιμένων οἱ μὲν μόνον ἔλεξαν ἀληθῆ εἶναι τὰ νοητά, οἱ δὲ μόνον τὰ αἰσθητά, οἱ δὲ κοινῶς τὰ αἰσθητά²⁵ τε καὶ νοητά. Ξενιάδης μὲν οὖν ὁ Κορίνθιος, ὡς ἀνώτε-⁵ρον ὑπεδείκνυμεν, μὴδὲν εἶναι φησιν ἀληθές· τάχα δὲ καὶ Μόνιμος ὁ κύων, τῷφον εἰπὼν τὰ πάντα, ὅπερ οἴησιν ἐστι τῶν οὐκ ὄντων ὡς ὄντων. οἱ δὲ περὶ τὸν Ἰλλάτωνα καὶ Δημό-⁶κριτον μόνον τὰ νοητά ὑπενόησαν ἀληθῆ εἶναι, ἀλλ' ὁ μὲν³⁰

2. ἀπορητικῶς C, ἀπορηματικῶς H, ἀπορηματικῶς FGV.

4. προαννουσθέντος V.

12. ὁμοίως L.

14. τοῦ ἀληθοῦς FGV.

21. μάθωμεν L.

23. ἀληθὺς CBX. an περὶ τὰληθοῖς?

24. εἶναι

ἀληθῆ V.

26. τε om C.

27. μὴδὲν C.

28. τύφωνα H.

Sext. Emp.

Δημόκριτος διὰ τὸ μηδὲν ὑποκείσθαι φύσει αἰσθητόν, τῶν
 τὰ πάντα συγκρινουσῶν ἀτόμων πάσης αἰσθητῆς ποιότη-
 7 τος ἔρημον ἔχουσῶν φύσιν, ὃ δὲ Πλάτων διὰ τὸ γίγνεσθαι
 μὲν αἰεὶ τὰ αἰσθητὰ μηδέποτε δὲ εἶναι, ποταμοῦ δίκην
 5 ῥεοῦσης τῆς οὐσίας, ὥστε ταὐτὸ "μὴ δύο τοὺς ἐλαχίστους
 χρόνους ὑπομένειν, μηδὲ ἐπιδέχεσθαι, καθάπερ ἔλεγε καὶ
 ὁ Ἀσκληπιάδης, δύο ἐπιδείξεις διὰ τὴν ὀξύτητα τῆς ῥοῆς.
 8 οἱ δὲ περὶ τὸν Αἰνησιόδημον κατ' Ἡράκλειτον καὶ τὸν
 Ἐπίκουρον ἐπὶ τὰ αἰσθητὰ κοινῶς κατενεχθέντες ἐν εἶδει
 10 διέστησαν. οἱ μὲν γὰρ περὶ τὸν Αἰνησιόδημον λέγουσί
 τινα τῶν φαινομένων διαφορὰν, καὶ φασὶ τούτων τὰ μὲν
 κοινῶς πᾶσι φαίνεσθαι τὰ δὲ ἰδίως· τινί, ὧν ἀληθῆ μὲν
 εἶναι τὰ κοινῶς πᾶσι φαινόμενα ψευδῆ δὲ τὰ μὴ τοιαῦτα·
 ὅθεν καὶ ἀληθὲς φερωνύμως εἰρησθαι τὸ μὴ λῆθον τὴν
 9 κοινήν γνώμην. ὃ δὲ Ἐπίκουρος τὰ μὲν αἰσθητὰ πάντα
 ἔλεγεν ἀληθῆ καὶ ὄντα. οὐ διήνεγκε γὰρ ἀληθὲς εἶναι τι
 λέγειν ἢ ὑπάρχον· ἐνθεν καὶ ὀπογράφων τὰ ληθὲς καὶ
 ψεύδους "ἔστι" φησὶν "ἀληθὲς τὸ οὕτως ἔχον ὡς λέγεται
 ἔχειν," καὶ "ψεύδός ἐστι" φησὶ "τὸ οὐχ οὕτως ἔχον ὡς λέ-
 20 γεται ἔχειν." τὴν τε αἰσθησὶν ἀντιληπτικὴν οὖσαν τῶν
 ὑποπιπτόντων αὐτῇ, καὶ μήτε ἀφαιρουσάν τι μήτε προστι-
 θεῖσαν μήτε μετατιθεῖσαν τῷ ἄλογον εἶναι, διὰ παντός
 τε ἀληθεύειν καὶ οὕτω τὸ ὄν λαμβάνειν ὡς εἶχε φύσεως
 αὐτὸ ἐκεῖνο. πάντων δὲ τῶν αἰσθητῶν ἀληθῶν ὄντων,
 25 τὰ δοξαστὰ διαφέρειν καὶ τὰ μὲν αὐτῶν εἶναι ἀληθῆ τὰ
 10 δὲ ψευδῆ, καθὼς πρότερον ἰδεῖξάμεν. οἱ δὲ ἀπὸ τῆς
 στοᾶς λέγουσι μὲν τῶν τε αἰσθητῶν τινὰ καὶ τῶν νοητῶν
 ἀληθῆ, οὐκ ἐξ εὐθείας δὲ τὰ αἰσθητὰ, ἀλλὰ κατ' ἀναφο-
 ρὰν τὴν ὡς ἐπὶ τὰ παρακείμενα τούτοις νοητά. ἀληθὲς
 30 γὰρ ἐστὶ κατ' αὐτοὺς τὸ ὑπάρχον καὶ ἀντικείμενόν τινι,

4. δὲ om C. 8. καὶ L. 12. πᾶσι om A. φαίνεσθαι —

13. κοινῶς om C. 14. ἀληθῆ R, ἀληθὲς ἢ C. τὸ μὴ λῆθον] cf. Ritter Ion. Philos. p. 145. 19. καὶ — 20. ἔχειν om C. 22. μετα-
 θεῖσαν C.

καὶ ψεῦδος τὸ μὴ ὑπάρχον καὶ [μὴ] ἀντικείμενον τινι·
ὅπερ ἀσώματον ἀξίωμα καθιστωὶς νοητὸν εἶναι.

Ἄλλ' ἡ μὲν πρώτη περὶ τάληθους διαφωνία τοιαύτη 11
τις ὑπῆρχεν· ἦν δὲ καὶ ἄλλη τις παρὰ τούτοις διάστασις,
καθ' ἣν οἱ μὲν περὶ τῷ "σημαινομένῳ τὸ ἀληθές τε καὶ 3
ψεῦδος ὑπεστήσαντο, οἱ δὲ περὶ τῇ φωνῇ, οἱ δὲ περὶ τῇ
κινήσει τῆς διανοίας. καὶ δὴ τῆς μὲν πρώτης δόξης προ-
εστήκασιν οἱ ἀπὸ τῆς στοᾶς, τρία φάμενοι συζυγεῖν ἀλλή-
λοις, τὸ τε σημαινόμενον καὶ τὸ σημαῖνον καὶ τὸ τυγ-
χάνον, ὧν σημαῖνον μὲν εἶναι τὴν φωνήν, οἷον τὴν Δίων, 12
σημαινόμενον δὲ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα τὸ ὑπ' αὐτῆς δηλούμε-
νον καὶ οὐ ἡμεῖς μὲν ἀντιλαμβανόμεθα τῇ ἡμετέρᾳ πα-
ρυφισταμένῳ διανοίᾳ, οἱ δὲ βάρβαροι οὐκ ἐπαῖνουν καίπερ
τῆς φωνῆς ἀκούοντες, τυγχάνον δὲ τὸ ἐκτὸς ὑποκείμενον,
ὥσπερ αὐτὸς ὁ Δίων. τούτων δὲ δύο μὲν εἶναι σώματα, 15
καθάπερ τὴν φωνήν καὶ τὸ τυγχάνον, ἐν δὲ ἀσώματον,
ὥσπερ τὸ σημαινόμενον πρᾶγμα, καὶ λεκτόν, ὅπερ ἀληθές
τε γίνεται ἢ ψεῦδος. καὶ τοῦτο οὐ κοινῶς πᾶν, ἀλλὰ τὸ
μὲν ἐλλειπές τὸ δὲ αὐτοτελές. καὶ τοῦ αὐτοτελοῦς τὸ κα-
λούμενον ἀξίωμα, ὅπερ καὶ ὑπογράφοντές φασιν "ἀξίωμα 20
ἐστίν ὃ ἐστίν ἀληθές ἢ ψεῦδος." οἱ δὲ περὶ τὸν Ἐπίκου- 13
ρον καὶ Στράτωνα τὸν φυσικὸν δύο μόνον ἀπολείποντες,
σημαινόν τε καὶ τυγχάνον, φαίνονται τῆς δευτέρας ἔχε-
σθαι στάσεως καὶ περὶ τῇ φωνῇ τὸ ἀληθές καὶ ψεῦδος
ἀπολείπειν. ἡ μὲν γὰρ ὑστάτη δόξα (λέγω δὴ τὴν ἐν τῷ 25
κινήματι τῆς διανοίας τάληθές ὑποτιθεμένην) σχολικῶς
ἔοικε πλάττεσθαι.

Διόπερ καὶ τῆς κατὰ τοῦτον τὸν τόπον ἱστορίας ὡς 14
ἐν κεφαλαίοις ἀποδοθείσης χωρῶμεν ἐπὶ τὰς κατὰ μέρος
ἀπορίας, ὧν αἱ μὲν κοινότερον χειρισθήσονται πρὸς πάσας 30

1. μὴ post καὶ expungit Meinek. coll. § 88. 3. ἀληθοῦς L.
5. οἱ μὲν om C. τὰ σημαινόμενα L: cf. p. 302 5. 9. σημείον X.
τὸ om C. 21. δὲ add CMV. 22. τὸν add CMV. 23. φαίνεσθαι V.
25. δὲ V. 27. πλάττεσθαι] conficta esse Fabricius: πλάττεσθαι L.
28. ὡς om CR.

τὰς ἐκκειμένους στάσεις, αἱ δ' ἰδιαίτερον πρὸς ἐκάστην.
 15 τᾶξει δὲ λέγωμεν πρῶτον περὶ τῶν κοινῶν. ὁ τοίνυν λέ-
 γων εἶναι τι ἀληθές ἤτοι ἀποφαίνεται μόνον τὸ εἶναι τι
 ἀληθές ἢ ἀποδείκνυσιν. καὶ εἰ μὲν ψιλῶς ἀποφαίνεται,
 5 ψιλῇ φάσει τούναντίον ἀκούσεται, ὅτι οὐδέν ἐστιν ἀληθές.
 εἰ δὲ ἀποδείκνυσιν εἶναι τι ἀληθές, ἤτοι ἀληθεῖ ἀποδείξει
 τοῦτο ἀποδείκνυσιν ἢ οὐκ ἀληθεῖ. "ἀλλ' οὐκ ἀληθεῖ μὲν
 οὐκ ἂν εἴπειν· ἀπιστον γάρ ἐστι τὸ τοιοῦτον. εἰ δὲ
 ἀληθεῖ, πόθεν ὅτι ἀληθές ἐστι τὸ ἀποδεικνύον τὸ εἶναι τι
 10 ἀληθές; εἰ μὲν αὐτόθεν, ἐστὶ καὶ αὐτόθεν αὐτὸ λέγειν
 16 μὴ εἶναι ἀληθές· εἰ δὲ ἐξ ἀποδείξεως, ζητηθήσεται πάλιν
 πῶς ὅτι καὶ τοῦτο ἀληθές ἐστι, καὶ οὕτως εἰς ἄπειρον.
 ἐπεὶ οὖν ἵνα μάθωμεν ὅτι ἐστι τι ἀληθές, δεῖ ἄπειρα προ-
 ληφθῆναι, ἀδύνατον δ' ἐστὶν ἄπειρα ληφθῆναι, ἀδύνατον
 15 γίγνεται τὸ βεβαίως γινῶναι ὅτι ἐστι τι ἀληθές.
 17 Καὶ μὴν εἰ ἐστι τι ἀληθές, ἤτοι φαινόμενόν ἐστιν ἢ
 ἄδηλον ἢ κατὰ μὲν τι φαινόμενον κατὰ δέ τι ἄδηλον.
 οὔτε δὲ φαινόμενόν ἐστιν, ὡς παραστήσομεν, οὔτε ἄδηλον,
 ὡς δεῖξομεν, οὔτε κατὰ μὲν τι φαινόμενον κατὰ δέ τι
 20 ἄδηλον, ὡς παραμυθησόμεθα· οὐκ ἄρα ἐστι τι ἀληθές.
 18 εἰ γὰρ φαινόμενόν ἐστιν, ἤτοι πᾶν φαινόμενον ἀληθές
 ἐστὶν ἢ τι φαινόμενον ἀληθές ἐστὶν. ἀλλὰ πᾶν μὲν φαι-
 νόμενον οὐκ ἐστὶν ἀληθές· οὐδὲ γὰρ τὸ καθ' ὑπνοους ἢ
 τὸ κατὰ μανίαν προσπίπτον ἐστὶν ἀληθές, ἐπεὶ δεῖσει τῶν
 25 φαινομένων πολλὴν ἐχόντων μάχην ὁμολογεῖν τὰ μαχό-
 μενα συνυπάρχειν καὶ ἐπ' ἴσης ἀληθῆ καθεστάναι· ὅπερ
 ἐστὶν ἄτοπον. τοίνυν οὐ πᾶν φαινόμενόν ἐστιν ἀληθές.
 19 εἰ δὲ τί μὲν ἀληθές φαινόμενόν ἐστι τί δὲ ψεῦδος, ὁφεί-
 λομεν ἔχειν κριτήριον εἰς διάγνωσιν τοῦ τί ἐστὶν ἀληθές
 30 φαινόμενον καὶ τί ψεῦδος. τοῦτ' οὖν τὸ κριτήριον ἤτοι
 πᾶσι φαινόμενόν ἐστιν ἢ ἄδηλον. καὶ εἰ μὲν φαινόμενόν
 ἐστὶν, ἐπεὶ οὐ πᾶν φαινόμενον ἀληθές ἐστι, δεῖσει καὶ

1. αἱ δ' ἰδιαίτερον] ἰδιαίτερον δὲ L.   3. τι ἀληθές ἤτοι] τὰ-
 ληθές ἤτοι L.   8. εἴποιεν L.   12. καὶ τοῦτο οὕτως CR.   15. γίνετο V.
 18. δὲ om C.   20. ἔστι τι] ἐστὶν L.

τοῦτο φαινόμενον καθεστώς ἐξ ἄλλου φαινομένου δοκι-
 μάζεσθαι, κἀκείνο ἐκ διαφέροντος, καὶ οὕτως εἰς ἄπειρον
 ἐκπίπτομεν. εἰ δὲ ἄδηλον, οὐκ ἔσται μόνον τὰ φαινόμενα 20
 ἀληθῆ, ἀλλὰ καὶ τὰ ἄδηλα. εἰ γὰρ τὸ εἰς τὴν τοῦ φαινο-
 μένου πίστιν παραλαμβάνομενον ἄδηλον λαμβάνομεν, τὸ
 ἄδηλον ὀφείλει ἀληθές εἶναι· οὐ γὰρ δὴ γε ψεύδει κρίνε-
 ται τὰληθές. εἰ δὲ ἐστὶ τι ἄδηλον ἀληθές, οὐ μόνον τὸ 21
 φαινόμενόν ἐστιν ἀληθές, ὡς ἀρχήθεν ὑπέκειτο. εἴτα πό-
 θεν ὅτι καὶ τὸ ἄδηλον τοῦτο ἀληθές ἐστιν; εἰ μὲν γὰρ
 αὐτόθεν, ἔσται καὶ πάντα τὰ ἄδηλα τῶν πραγμάτων αὐ- 10
 τόθεν ἀληθῆ. εἰ δ' ὡς ἀποδειχθέν, πάντως ἢ ἐξ ἀδήλου
 ἢ ἐκ φαινομένου ἀποδειχθέν ἔσται ἀληθές. καὶ εἰ μὲν ἐξ
 ἀδήλου, ἐκείνο πάλιν ἐξ ἄλλου τινὸς δεήσει κεκρίσθαι, καὶ
 τὸ τρίτον ἐκ τετάρτου, καὶ οὕτως εἰς ἄπειρον· εἰ δὲ ἐκ 22
 φαινομένου, "εἰς τὸν δι' ἀλλήλων ἐκπεσοῦμεθα τρόπον, 15
 τὸ μὲν φαινόμενον ἐξ ἀδήλου πιστούμενοι, τὸ δὲ ἄδηλον
 ἀναστροφῶς πάλιν ἐκ τοῦ φαινομένου βεβαιοῦντες. ἀλλ' εἰ
 μήτε πᾶν φαινόμενόν ἐστιν ἀληθές μήτε τι φαινόμενον,
 οὐδὲν φαινόμενόν ἐστιν ἀληθές. ■ εἰ μὴν οὐδὲ τὸ
 ἄδηλον. πάλιν γὰρ εἰ ἄδηλόν ἐστι τὰληθές, ἦτοι πᾶν 24
 ἄδηλόν ἐστιν ἀληθές ἢ οὐ πᾶν· οὔτε δὲ πᾶν ἄδηλόν ἐστιν
 ἀληθές οὔτε τι ἄδηλον, ὡς παραστήσομεν· οὐκ ἄρα οὐδὲ
 ἄδηλόν ἐστὶ τι ἀληθές. εἰ γὰρ πᾶν ἄδηλον ἐστιν ἀληθές,
 πρῶτον μὲν ἐχρήν μὴ στασιάζειν τοὺς δογματικούς, οἷον
 τοὺς μὲν ἔν εἶναι λέγοντας στοιχείον τοὺς δὲ δύο καὶ τοὺς 25
 μὲν ἀριθμητὰ τοὺς δὲ ἄπειρα, οὐδὲ τὰς ἀλλήλων ψευδο-
 ποιῶν δόξας. παντὶς τε ἀδήλου ἀληθοῦς ὄντος ἔσται τὰ 25
 μαχόμενα ἀληθῆ, καθάπερ τὸ ἀρτίους εἶναι τοὺς ἀστίρας
 καὶ τὸ περισσοῦς· ἐπ' ἴσης γὰρ ἐστιν ἄδηλα, καὶ πάντα
 τὰ ἄδηλά ἐστιν ἀληθῆ. οὐχὶ δὲ γε τὰ μαχόμενα δύναται 30
 εἶναι ἀληθῆ· οὐκ ἄρα πάντα τὰ ἄδηλά ἐστιν ἀληθῆ.
 καὶ μὴν οὐδὲ τινὰ τῶν ἀδήλων ἐστιν ἀληθῆ. τὸ γὰρ 26

3. ἐκπίπτειν L: cf. v. 15.

6. ψευδῆ L.

11. ἀποδειχθέντα L.

12. ἀποδειχθέντος L.

18. μήτε πᾶν] μὲν πᾶν CX, μὴ πᾶν ceteri.

26. μηδὲ?

27. ὅτιως V.

30. ἔσται L.

τουτι μὲν τὸ ἄδηλον ἀληθὲς εἶναι τουτι δὲ ψεῦδος ἦτοι
 αὐτόθεν λέγεται καὶ χωρὶς κριτηρίου ἢ σὺν κριτηρίῳ. καὶ
 εἰ μὲν ἐξ ἐτοίμου λέγεται, οὐδὲν ἔξομεν λέγειν πρὸς τὸν
 27 τούναντίον ἀληθὲς ἀποφαινόμενον. εἰ δὲ σὺν κριτηρίῳ,
 5 πάντως τοῦτο τὸ κριτήριον ἢ φαινόμενόν ἐστιν ἢ ἄδηλον.
 καὶ εἰ μὲν φαινόμενόν ἐστι, ψεῦδος ἔσται τὸ ἀρχήθεν
 28 ὑποκείμενον, τὸ μόνον ἀληθὲς εἶναι τὸ ἄδηλον. εἴτα
 καὶ τὸ ὧ κρίνομεν τὸ φαινόμενον, πόθεν ὅτι ἀληθὲς ἐστιν;
 εἰ μὲν αὐτόθεν, καὶ τὸ ὅτι οὐκ ἐστιν ἀληθὲς αὐτόθεν λε-
 10 γόμενον ἔσται πιστόν· εἰ δὲ ἐκ φαινομένου, κακείνο τὸ
 φαινόμενον ἐξ ἄλλου ληφθήσεται φαινομένου, καὶ μέχρις
 29 ἀπείρου· εἰ δὲ ἐξ ἀδήλου, ὁ δὲ ἀλλήλων συστήσεται τρό-
 πος, μήτε τὸ φαινόμενον δυναμένων ἡμῶν ἔχειν πιστόν
 δίχα τοῦ ἀδήλου μήτε τὸ ἄδηλον βέβαιον χωρὶς τοῦ φαι-
 15 νομένου. τοίνυν οὐδὲ τὸ ἄδηλον δύναται εἶναι ἀληθὲς.
 30 λείπεται ἄρα λέγειν τὸ κατὰ μὲν τι φαινόμενον
 κατὰ δὲ τι ἄδηλον ἀληθὲς. εἰ γὰρ τὸ φαινόμενον, καθὸ
 φαινόμενόν ἐστι, τοῦτο ὑποτιθέμεθα ἀληθὲς, ἦτοι καθὸ
 πᾶν φαινόμενόν ἐστιν "ἀληθὲς ὑποτιθέμεθα αὐτὸ ἀληθὲς,
 20 ἢ καθὸ οὐ πᾶν· καὶ εἰ τὸ ἄδηλον, καθὸ ἄδηλόν ἐστιν,
 ὑπόκειται ἀληθὲς, ἦτοι καθὸ πᾶν ἄδηλον ἀληθὲς ἐστιν
 ὑπόκειται ἀληθὲς, ἢ καθὸ οὐ πᾶν. καὶ λοιπὸν τὰς αὐτὰς
 31 ἀπορίας ἐπισυνθίσσομεν. ὅθεν εἰ μήτε τὸ φαινόμενόν
 ἐστιν ἀληθὲς μήτε τὸ ἄδηλον μήτε τὸ κατὰ μὲν τι φαι-
 25 νόμενον κατὰ δὲ τι ἄδηλον, ἄλλο δὲ παρὰ ταῦτα οὐδὲν
 ἔστιν, ἐξ ἀνάγκης οὐδὲν ἐστιν ἀληθὲς.
 32 Τινὲς δὲ καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ γενικωτάτου τοῦ ὄντος
 ἐπάγουσιν ἀπορίαν. τουτι γὰρ πάντων μὲν ἐστιν ἐπανα-
 βεβηκὸς γένος, αὐτὸ δὲ οὐθενὶ ἐτέρῳ ὑπέσταλκεν. ἦτοι
 30 οὐκ ἀληθὲς ἐστὶ τοῦτο ἢ ψεῦδος ἢ ἀληθὲς ἅμα καὶ ψεῦδος
 33 ἢ οὔτε ἀληθὲς οὔτε ψεῦδος. καὶ εἰ μὲν ἀληθὲς ἐστὶ,

9. τὸ om C. 10. ^{αι} ἐστι C. 17. post ἀληθὲς adde ὅπερ ἀδύνατον
 vel simile quid. 18. τοῦτο] κατὰ τοῦτο? 23. ἀποσυνθίσσομεν L:
 cf. Struvius apud Schneiderum lex. supplem. 25. ἄλλο om C.
 28. ἀπάγουσιν V.

πάντα γενήσεται ἀληθῆ, παρόσον ἐστὶν αὐτοῦ εἶδη· καὶ ὃν τρόπον ἐπεὶ τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων ἀνθρωπός ἐστι, καὶ οἱ ἐπ' εἶδους εἰσὶν ἄνθρωποι, καὶ ἐπεὶ λογικός, πάντες οἱ ἐπὶ μέρους εἰσὶ λογικοί, καὶ ἐπεὶ θνητός, ὡσαύτως θνητοί, οὕτως εἰ τὸ τῶν πάντων γένος ἐστὶν ἀληθές,⁵ ἀνάγκη καὶ πάντα τὰ ὄντα εἶναι ἀληθῆ. πάντων δὲ ὄν- 34 τῶν ἀληθῶν οὐδὲν ἔσται ψεῦδος, ψεύδους δὲ μὴ ὄντος οὐδὲ ἀληθές τι γενήσεται, ὡς πρότερον ὑπεμνήσαμεν, δεικνύντες ἐκάτερον τούτων κατὰ τὴν ὡς πρὸς θάτερον σύμβλησιν νοοῦμενον. καὶ ἄλλως, πάντων ὄντων¹⁰ ἀληθῶν θήσομεν τὰ μαχόμενα ἀληθῆ, τοῦτο δὲ ἐστὶν ἄτοπον. οὐ τοίνυν ἀληθές ἐστι τὸ γενικώτατον. καὶ μὴν³⁵ οὐδὲ ψεῦδος διὰ τὰς ὁμοίας ἀπορίας. εἰ γὰρ ψεῦδός ἐστι, πάντα ἔσται τὰ μπεχόντα αὐτοῦ ψευδῆ· πάντα δὲ αὐτοῦ μετέχει τὰ τε σώματα καὶ τὰ ἀσώματα· πάντα ἄρα γε-¹⁵ νήσεται ψευδῆ. τῷ δὲ πάντα εἶναι ψευδῆ αἱ ἀνάλογον ἀπορίαι ἀκολουθήσουσιν. λείπεται οὖν ἀληθές ἅμα καὶ³⁶ ψεῦδος λέγειν αὐτὸ εἶναι, ἢ οὔτε ἀληθές οὔτε ψεῦδος. ὃ χειρόν ἐστι τῶν πρότερον ὑποδειγμένων διὰ τὸ ἀκολουθεῖν τούτῳ τὸ πάντα τὰ ἐπὶ μέρους ἀληθῆ ἅμα καὶ ψευδῆ²⁰ ἢ οὔτε ἀληθῆ οὔτε ψευδῆ γίνεσθαι· ὅπερ ἐστὶν ἄτοπον. οὐ τοίνυν ἐστι τι ἀληθές.

Καὶ μὴν τὸ ἀληθές ἦτοι τῶν κατὰ διαφορὰν καὶ φύ- 37 σι ἐστὶν ἢ τῶν πρὸς τι· οὐδὲν δὲ τούτων ἐστίν, ὡς παραστήσομεν· οὐκ ἄρα ἔστι τὰ ἀληθές. κατὰ διαφορὰν μὲν²⁵ οὖν καὶ φύσει οὐκ ἔστι τὰ ἀληθές παρόσον τὸ κατὰ διαφορὰν καὶ φύσει ὑποκείμενον ὡσαύτως τοὺς ὁμοίως διακει-
"μένους κινεῖ, ὅλον τὸ θερμὸν οὐ πρὸς ἄλλον μὲν ἐστὶ θερμὸν πρὸς ἄλλον δὲ ψυχρόν, ἀλλὰ πρὸς πάντας τοὺς ὡσαύτως διακειμένους θερμόν. τὸ δὲ ἀληθές οὐχ ὁμοίως³⁸ πάντας κινεῖ, ἀλλὰ ταῦτόν ὡς μὲν πρὸς τόνδε ἀληθές εἶναι φαίνεται, ὡς δὲ πρὸς ἕτερον ψεῦδος. οὐκ ἄρα τῶν

8. οὐδὲ] οὐδὲ εἰ C. 13. οὐδὲ τὸ ψεῦδος C. 16. ἀνάλογον F.
25. ἔστιν ἀληθές L. 26. οὖν ὅτι C. τὸ] τὲ CH. 27. ὁμοίους V.

κατὰ διαφορὰν καὶ φύσει ὑποκειμένων ἐστὶ τὰληθές. εἰ δὲ τῶν πρὸς τι ἔστιν, ἐπεὶ τὰ πρὸς τι νοεῖται μόνον, οὐχὶ δὲ καὶ ὑπάρχει, πάντως καὶ τὰληθές ἐπινοητὸν ἔσται μό-
 39 νον, οὐχ ὑπάρξει δέ. καὶ ἄλλως, εἰ τῶν πρὸς τι ἔστι τὸ
 5 ἀληθές, ἔσται τὸ αὐτὸ ἀληθές ἅμα καὶ ψεῦδος· ὥς γὰρ
 τὸ αὐτὸ δεξιὸν τε καὶ ἀριστερόν ἐστι, πρὸς τῷδε μὲν
 δεξιὸν πρὸς τῷδε δὲ ἀριστερόν, καὶ ὃν τρόπον τὸ αὐτὸ
 ἄνω καὶ κάτω λέγεται, ἄνω μὲν ὥς πρὸς τὸ ὑποκείμενον
 κάτω δὲ ὥς πρὸς τὸ ὑπερκείμενον, οὕτω ταὐτὸ ἀληθές
 10 ἅμα καὶ ψεῦδος ἐρουῖμεν. καὶ εἰ τοῦτο, οὐ μᾶλλον ἀλη-
 θές γενήσεται ἢ ψεῦδος, οὐ μὴν ἀληθές.

40 Δυνάμει δὲ καὶ ὁ Αἰνησιδήμος τὰς ὁμοιοτρόπους κατὰ
 τὸν τόπον ἀπορίας τίθησιν. εἰ γὰρ ἔστι τι ἀληθές, ἤτοι
 αἰσθητὸν ἔστιν ἢ νοητὸν ἔστιν, ἢ καὶ νοητὸν ἔστι καὶ
 15 αἰσθητὸν ἔστιν, ἢ οὔτε αἰσθητὸν ἔστιν οὔτε νοητὸν ἔστιν·
 οὔτε τὸ συναμφότερον, ὥς παρασταθῆσεται· οὐκ ἄρα
 41 ἔστι τι ἀληθές. ὅτι μὲν οὖν οὐκ ἔστιν αἰσθητὸν, οὕτως
 ἐπιλογιούμεθα. τῶν αἰσθητῶν τὰ μὲν ἐστὶ γένη τὰ δὲ
 εἶδη, καὶ γένη μὲν αἰ ἐνδιήκουσαι ἐν τοῖς κατὰ μέρος κοι-
 20 νότητες, ὥς ἄνθρωπος ὁ διὰ τῶν κατὰ μέρος ἀνθρώπων
 πεφοιτηκὼς καὶ ἵππος ὁ διὰ τῶν κατὰ μέρος ἵππων, εἶδη
 δὲ αἰ καθ' ἑκάστον ιδιότητες, ὥς Δίωνος, Θέωνος, τῶν
 42 ἄλλων. εἶπερ οὖν αἰσθητὸν ἐστὶ τὸ ἀληθές, καὶ τοῦτο
 πάντως κοινὸν πλειόνων ἢ ἐν ιδιότητι κείμενον ἔσται
 25 αἰσθητὸν [τὸ ἀληθές]· οὔτε δὲ κοινὸν ἔστιν οὔτε ἐν
 ιδιότητι κείμενον· οὐκ ἄρα αἰσθητὸν ἐστὶ τὸ ἀληθές.
 43 ἔτι ὃν τρόπον τὸ μὲν ὁρατὸν ὁράσει ληπτὸν ἐστὶ, τὸ δὲ
 ἀκουστὸν ἀκοῇ γινώριμὸν ἐστὶ, τὸ δὲ ὁσφρητὸν ὁσφρήσει,
 οὕτω καὶ τὸ αἰσθητὸν κοινῶς αἰσθήσει γινώριζεται. οὐ
 30 γινώριζεται δὲ κοινῶς αἰσθήσει· ἢ γὰρ αἰσθησις ἀλόγος
 ἐστίν, καὶ τὸ ἀληθές οὐκ ἀλόγως γινώριζεται. οὐκ ἄρα

1. τὸ ἀλήθές C. 7 δὲ om V. 16. οὔτε τὸ συναμφότερον] immo
 οὔτε δὲ αἰσθητὸν ἔστιν οὔτε νοητὸν οὔτε τὸ συναμφότερον οὔτε οὐδέτερον.

18. τῶν μὲν αἰσθητῶν C. 24. κοινὸν] ἤτοι κοινὸν ὃν? ἢ
 ἐν om CHV.

αἰσθητὸν τὸ ἀληθές. καὶ μὴν οὐδὲ νοητὸν ἔστιν, ἐπεὶ 44
οὐδὲν ἔσται τῶν αἰσθητῶν ἀληθές· ὁ πάλιν ἄτοπον. ἤτοι
γὰρ πᾶσι κοινῶς ἔσται νοητὸν ἢ τισὶν ἰδίως. οὔτε δὲ πᾶσι
κοινῶς οἷόν τε εἶναι νοητὸν τὸ ἀληθές οὔτε τισὶν ἰδίως·
τό τε γὰρ κοινῶς πᾶσι νοεῖσθαι ἀδύνατον, τό τε ἰδίως 45
τινὶ ἢ τισὶν ἄπιστον καὶ μάχιμον. οὐδὲ νοητὸν ἄρα ἔστι
τὸ ἀληθές. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ αἰσθητὸν ἅμα καὶ νοητὸν.
ἤτοι γὰρ πᾶν αἰσθητὸν καὶ πᾶν νοητὸν ἀληθές ἔστιν ἢ τι
αἰσθητὸν καὶ τι νοητὸν. ἀλλὰ τὸ μὲν φάσκειν πᾶν αἰσθη- 46
τὸν καὶ πᾶν νοητὸν ἀληθές εἶναι τῶν ἀμνηχάνων· μάχε- 10
ται γὰρ τὰ αἰσθητὰ τοῖς αἰσθητοῖς καὶ τὰ νοητὰ τοῖς
νοητοῖς καὶ ἐναλλάξ τὰ αἰσθητὰ τοῖς νοητοῖς καὶ τὰ νοητὰ
τοῖς αἰσθητοῖς, καὶ δεήσει πάντων ἀληθῶν ὄντων τὸ αὐτὸ
εἶναι καὶ μὴ εἶναι, ἀληθές τε ὑπάρχειν καὶ ψεύδος. τι
δὲ αἰσθητὸν ἀληθές καὶ τι νοητὸν ἀληθές ἀξιοῦν πάλιν 15
τῶν ἀπόρων· ζητεῖται γὰρ τί τοῦτο. καὶ ἄλλως ἀκόλου- 47
θόν ἔστιν ἢ πάντα λέγειν ἀληθῆ ἢ πάντα λέγειν ψευδῆ
τὰ αἰσθητά· ἐπ' ἴσης γὰρ ἔστιν αἰσθητά, καὶ οὐ τὸ μὲν
μᾶλλον τὸ δὲ ἥτεον, καὶ τὰ νοητὰ πάλιν ἐπ' ἴσης ἔστι
νοητά, καὶ οὐ τὸ μὲν μᾶλλον τὸ δὲ ἑλαττον. οὐ πάντα 20
δὲ τὰ αἰσθητὰ λέγεται ἀληθῆ, οὐδὲ πάντα ψευδῆ· οὐκ
ἄρα ἔστι τι ἀληθές.

Ναί, ἀλλ' οὐ καθὼ φαίνεται ἡ ἀλήθεια, κατ' ἄλλην 48
δὲ αἰτίαν λαμβάνεται. τίς οὖν ἐστὶν αὕτη ἡ αἰτία; θέτω-
σαν εἰς τὸ μέσον οἱ δογματικοί, ἵνα ἢ εἰς συγκατάθεσιν 25
ἢ μᾶς ἐπισπάσῃται ἢ εἰς φυγὴν ἀποτρέψῃται. εἴτα ταύτην 49
αὐτὴν τὴν αἰτίαν πῶς λαμβάνουσιν; ὥς φαινομένην αὐτοῖς
ἢ ὥς μὴ φαινομένην; εἰ μὲν ὥς φαινομένην, ψεύδονται
λέγοντες τὴν ἀλήθειαν μὴ ὑπάρχειν καθὼ φαίνεται· εἰ
δ' ὥς μὴ φαινομένην, πῶς τὸ μὴ φαινόμενον αὐτοῖς εἰλ- 30
φασιν; ἐξ αὐτοῦ ἢ δι' ἄλλου; καὶ ἐξ αὐτοῦ μὲν ἀδύνατον· 50

5. πᾶσι κοινῶς C. 11. τὰ post γὰρ omi C. 12. τὰ αἰσθητὰ τοῖς
αἰσθητοῖς καὶ τὰ νοητὰ τοῖς νοητοῖς V. καὶ τὰ — 13. αἰσθητοῖς οἷσι
CHH. 16. ζητεῖται V. τί om L. 28. ψεύδονται — 29. ἀλήθειαν
om V. 30. εἰλήφασιν] εἶναι φασίν L.

οὐδὲν γὰρ μὴ φαινόμενον ἐξ αὐτοῦ ληπτόν ἐστιν· εἰ δὲ δι' ἄλλου, ἐκείνο πάλιν πότιρον φαινόμενόν ἐστιν ἢ μὴ φαινόμενον; καὶ οὕτως εἰς ἄπειρον οἰχομένης τῆς ζητήσεως ἀνεύρετον γίνεται τὸ ἀληθές.

- 51 Τί οὖν; τὸ πείθον ἡμᾶς, τὸ πιθανὸν ῥητέον ἀληθές, ὁποῖαν ποτὲ ἂν ἔχη "οὐσίαν, εἴτε αἰσθητὴν εἴτε νοητὴν
52 εἴτε τὸ συναμφοτέρον, αἰσθητὴν ἅμα καὶ νοητὴν. ἀλλὰ καὶ τοῦτο τῶν ἀπόρων. εἰ γὰρ τὸ πιθανόν ἀληθές ἐστιν, ἐπεὶ οὐ τὸ αὐτὸ πάντας πείθει οὐδὲ διὰ παντὸς τοὺς αὐ-
10 τούς, δώσομεν τὸ αὐτὸ καὶ ὑπάρχειν καὶ μὴ ὑπάρχειν καὶ τὸ αὐτὸ ἀληθές ἅμα εἶναι καὶ ψεῦδος· ἢ μὲν γὰρ πείθει τῶας, ἀληθές ἐστι καὶ ὑπάρχον, ἢ δὲ ἑτέρους οὐ πείθει, ψεῦδος καὶ ἀνύπαρκτον. ἀδύνατον δὲ γε τὸ αὐτὸ καὶ
53 εἶναι καὶ μὴ εἶναι, ἀληθές τε ὑπάρχειν καὶ ψεῦδος· τοί-
15 νυν οὐδὲ τὸ πιθανόν ἐστιν ἀληθές. ἐκτὸς εἰ μὴ τι τὸ πολλοὺς πείθον, τοῦτ' ἐροῦμεν ἀληθές· τὸ γοῦν μέλι πολλοὺς μὲν πείθον ὑγιαίνοντας ὡς γλυκύ, καὶ ἕνα μὴ πείθον ἰκτερικόν, ἀληθῶς λέγομεν γλυκύ. ὅπερ ἦν ληρω-
δες. ὅταν γὰρ περὶ ἀληθείας σκεπτόμεθα, τότε οὐκ εἰς
20 τὸ πλήθος τῶν συμφωνούντων δεῖ ἀποβλέπειν ἀλλ' εἰς τὰς διαθέσεις. μὴ δὲ διαθέσει κέχρηται ὁ νοσῶν καὶ μὴ
54 κατασκευῇ πάντες οἱ ὑγιαίνοντες. οὐ μᾶλλον οὖν τῇδε τῇ διαθέσει ἢ τῇδε πιστευτέον ἐστίν, ἐπεὶ ἀναστροφῶς ὑποτεθέντος τοῦ πολλοὺς μὲν πικράζεσθαι ὑπὸ τοῦ μέλι-
25 τος οἷον πυρέσσοντας, ἕνα δὲ γλυκάζεσθαι τὸν ὑγιαίνοντα, πάντως ἀκολουθήσει πικρὸν λέγειν τὸ μέλι· ὅπερ ἄτοπον. τοίνυν ὡς ἐνθάδε παρέντες τὴν κατὰ τὸ πλήθος μαρτυ-
ρίαν οὐδὲν ἥσασον γλυκύ φάμεσθαι τὸ μέλι, οὕτω καὶ ὅταν πολλοὶ γλυκάζωνται εἰς δὲ πικράζονται, παρέντες τὸ διὰ
30 πλήθος τῶν οὕτω πασχόντων γλυκὺ καλεῖν τὸ μέλι, ἄλλως τὰληθές ἐξετάζωμεν.

4. ἂν εἴρετον H. 6. ἔχει CFGH. 9. πάντως CH. 12. ἴσται V.
15. μὴ τι] μήτε CH. 21. δὲ om V. 23. αἰσθήσει L. 24. ὑποτι-
θέντος CFV. μὴν om L. 29. γλυκάζονται πολλοὶ V.

Αἱ μὲν καθόλου ἀπορίαι περὶ τοῦ ἀληθοῦς τοιαῦται 55
 τινές εἰσιν· ἀκολουθῶς δὲ ἔλθωμεν καὶ ἐπὶ τὰς κατὰ μέ-
 ρος. καὶ δὴ τοὺς μὲν πάντα λέγοντας ψευδῇ ἐδείξαμεν
 πρόσθεν περιτρεπομένους. εἰ γὰρ πάντ' ἐστὶ ψευδῇ, ψευ-
 δος ἔσται καὶ τὸ "πάντ' ἐστὶ ψευδῇ", ἐκ πάντων ὑπάρχον. ἡ
 ψεύδους δὲ ὄντος τοῦ "πάντ' ἐστὶ ψευδῇ", τὸ ἀντικείμε-
 νον αὐτῷ ἀληθές ἔσται, τὸ "οὐ πάντ' ἐστὶ ψευδῇ". εἰ
 ἄρα πάντ' ἐστὶ ψευδῇ, οὐ πάντ' ἐστὶ ψευδῇ. οἱ δὲ περὶ 56
 τὸν Δημόκριτον καὶ Πλάτωνα ἀθετοῦντες μὲν τὰς αἰσθή-
 σεις, ἀναιροῦντες δὲ τὰ αἰσθητά, μόνοις δ' ἐπόμενοι τοῖς ἰο-
 νοητοῖς, συγχέουσι τὰ πράγματα, καὶ οὐ μόνον τὴν τῶν
 ὄντων ἀλήθειαν σαλεύουσιν ἀλλὰ καὶ τὴν ἐπίνοιαν αὐτῶν.
 πᾶσα γὰρ νόησις ἀπὸ αἰσθήσεως "γίνεται ἢ οὐ χωρὶς
 αἰσθήσεως, καὶ ἢ ἀπὸ περιπτώσεως ἢ οὐκ ἄνευ περιπτώ-
 σεως. ὁθεν οὐδὲ τὰς λεγόμενας ψευδεῖς φαντασίας, οἷον 57
 τὰς καθ' ὕπνους ἢ τὰς κατὰ μανίαν, εὐρήσομεν ἀπρητη-
 μένας τῶν διὰ τῆς αἰσθήσεως κατὰ περίπτωσιν ἡμῖν
 ἔγνωσμένων. καὶ γὰρ ὁ κατὰ μανίαν Ἐρινύας αὐτῷ ἀνα-
 πλάσσει

τὰς αἵματώδεις καὶ δρακοντώδεις κόρας 20
 ἐκ τῶν πεφηνότων αὐτῷ σύνθετον μορφήν νοεῖ· ὡσαύτως
 δὲ ὁ πτηνὸν ἄνθρωπον καθ' ὕπνους ὄνειροπολούμενος οὐ
 δίχα τοῦ πτηνὸν τι ἑωρακέναι καὶ ἄνθρωπον ὄνειροπο-
 λεῖται. καὶ καθόλου οὐδὲν ἔστιν εὐρεῖν κατ' ἐπίνοιαν ὃ 58
 μὴ ἔχει τις αὐτῷ κατὰ περίπτωσιν ἔγνωσμένον. τοῦτο 25
 γὰρ ἢ κατὰ ὁμοιότητα τῶν ἐν περιπτώσει πεφηνότων λη-
 φθῆσεται ἢ κατὰ παραύξησιν ἢ κατὰ μείωσιν ἢ κατ' ἐπι-
 σύνθεσιν. καθ' ὁμοιότητα μὲν οὖν οἷον ὅταν ἀπὸ τῆς 59
 θεωρηθείσης Σωκράτους εἰκόνης τὸν μὴ ἑωραμένον Σω-
 κράτην ἐπινοῶμεν, κατὰ παραύξησιν δὲ ὅταν ἀπὸ τοῦ 30
 κοινοῦ ἀνθρώπου κινούμενοι νοῶμεν οἷον ὅς οὐκ ἐφικεῖ

2. δὲ] δι' V. 3. πάντας C. 6. ψευδοῦς L. 20. αἵματωπούς
 Euripid. Or. 756: cf. Porzon. ad Phoen. 1353. 25. ιι L.
 29. ἑωραμένων σωκράτη V.

ἄνδρὶ γε σιτοφάγῳ ἀλλὰ εἴῳ ὑλήεντι
 ὑψηλῶν ὀρέων,

- 60 κατὰ μείωσιν δὲ ἐπειδὴν συνελόντες πάλιν τὸ μέγεθος τοῦ
 κοινοῦ ἀνθρώπου νόησιν λαμβάνωμεν πυγμαίον, κατ' ἐπι-
 5 σύνθεσιν δὲ ὅταν ἀπὸ ἀνθρώπου καὶ ἵππου τὸν μηδέ-
 ποτε ὑποπεπτωκότα ἡμῖν Ἴπποκένταυρον νοῶμεν. πάσης
 οὖν ἐπινοίας προηγεῖσθαι δεῖ τὴν διὰ τῆς αἰσθήσεως πε-
 ρίπτωσιν, καὶ διὰ τοῦτ' ἀναιρουμένων τῶν αἰσθητῶν ἐξ
 61 ἀνάγκης συναναιρεῖται πᾶσα νόησις. ὃ τε λέγων
 10 πάντ' εἶναι τὰ φαινόμενα ψευδῆ καὶ ἐτεῇ μόνῃ ὑπάρχειν
 τὰ νοητά, τοῦτ' ἔστι κατ' ἀλήθειαν, ἥτοι φάσει μόνον
 χρώμενος τοῦτ' ἔρεῖ ἢ καὶ ἀποδεικνύς. ἀλλὰ φάσει μὲν
 λέγων φάσει ἐπισχεθήσεται, ἀπόδειξιν δὲ παραλαμβάνειν
 62 πειρώμενος περιτραπήσεται. ἢ γὰρ φαινομένῳ τινὶ διδάξει
 15 τὸ ἐτεῇ μόνῃ εἶναι τὰ νοητά ἢ ἀδήλῳ. οὔτε δὲ φαινο-
 μένῳ τοῦτο διδάξει, οὐ γὰρ ὑπάρχει, οὔτε ἀδήλῳ, ἐκ φαι-
 νομένου γὰρ ὀφείλει προπεπιστωσθαι τὸ ἀδύνατον. οὐ
 τοίνυν ὑγιής ἐστιν ἡ στάσις τῶν περὶ Δημόκριτόν τε καὶ
 Πλάτωνα.
- 63 Ὁ δὲ Ἐπίκουρος ἔλεγε μὲν πάντα τὰ αἰσθητὰ εἶναι
 ἀληθῆ, καὶ πᾶσαν φαντασίαν ἀπὸ ὑπάρχοντος εἶναι, καὶ
 τοιαύτην ὁποῖόν ἐστι τὸ κινοῦν τὴν αἴσθησιν, πλανᾶσθαι
 δὲ τοὺς τινὰς μὲν τῶν φαντασιῶν λέγοντας ἀληθεῖς τινὰς
 δὲ ψευδεῖς παρὰ τὸ μὴ δύνασθαι χωρίζειν δόξαν ἀπὸ
 25 ἐναργείας. ἐπὶ γοῦν τοῦ Ὁρέστου, ὅτε ἐδόκει βλέπειν τὰς
 Ἑρινύας, ἡ μὲν αἴσθησις ὑπ' εἰδώλων κινουμένη ἀληθὴς
 ἦν (ὑπέκειτο γὰρ τὰ εἶδωλα), ὁ δὲ νοῦς οἰόμενος ὅτι σε-
 64 ρέμνιοι εἰσιν Ἑρινύες ἐψευθοδόξει. καὶ ἄλλως, φησὶν, οἱ
 προειρημένοι τῶν φαντασιῶν διαφορὰν εἰσάγοντες οὐκ
 30 ἰσχύουσι πιστώσασθαι τὸ τινὰς μὲν αὐτῶν ἀληθεῖς ὑπάρ-

1. ἀνδρὶ] Od. 9 191. 2. ὑψηλῶν ὀρεῶν RV, ὑψηλῶ νορεῶ C.
 4. πυγμαίου V, πυγμαίου X. 7. διὰ] ἀπὸ CR. 10. 15. ἐτεῇ]
 ἔτι ἢ CRV: corr Fabricius. 11. τὰ om C. 12. ἢ om V.
 13. ἀπόδειξιν — 14. περιτραπήσεται om C. τὰ νοητὰ εἶναι CR.
 17. προπεπιστεῦσθαι L. 18. σύστασις FGv.

χειν τινὰς δὲ ψευδεῖς· οὔτε γὰρ φαινομένῳ διδάξουσιν τὸ
 τοιοῦτον, ζητεῖται γὰρ τὰ φαινόμενα, οὔτε ἀδήλῳ, διὰ
 φαινομένου γὰρ ὀφείλει τὸ ἄδηλον ἀποδεικνυσθαι. τοιαῦτα 65
 δὴ λέγων ὁ Ἐπίκουρος ἄκων εἰς τὴν ὁμοίαν ἐκπέπτωκεν
 ἀπορίαν. εἰ γὰρ ὁμολογεί τῶν φαντασιῶν τὰς μὲν ἀπὸ 5
 στερεμνίων γίνεσθαι σωμάτων τὰς δὲ ἀπὸ εἰδώλων, καὶ
 δίδωσι τὸ μὲν τι εἶναι ἐνάργειαν τὸ δὲ δόξαν, ζητῶ πῶς
 κρίνει τὰς ἀπὸ στερεμνίου σώματος φαντασίας καὶ τὰς
 ἀπὸ εἰδώλου προσπιπτούσας; οὔτε γὰρ ἐναργεία, ζητεῖται
 γὰρ, οὔτε δόξη, δι' ἐναργείας γὰρ ὀφείλει πεπιστώσθαι. 10
 ἄλλως τε καὶ ἄτοπός ἐστιν ἐκ τῶν μᾶλλον ζητουμένων τὰ 66
 ἥτερον ζητούμενα δεικνύναι πειρώμενος· ἡμῶν γὰρ σε-
 πτομένων περὶ τῆς τῶν φαινομένων πίστεως, αὐτὸς τὴν
 περὶ τῶν εἰδώλων τερατολογουμένην καὶ μυθώδη δόξαν
 ἐπεισάγει.

15

Καὶ μὴν οὐδὲ τοῖς στωικοῖς εὐδοεῖ ὁ λόγος· θέλουσι 67
 μὲν γὰρ τῶν τε αἰσθητῶν καὶ νοητῶν εἶναι διαφοράν,
 καθ' ἣν τὰ μὲν ἐστὶν ἀληθῆ τὰ δὲ ψευδῆ, οὐκ ἰσχύουσι
 δὲ τὸ τοιοῦτον συνάγειν. διακένους γὰρ εἶναι τινὰς φαν-
 τασίας ὁμολογήκασιν, ὅποῖαι προσέπιπτον τῷ Ὁρέσῳ 20
 ἀπὸ τῶν Ἐρινύων, καὶ ἄλλας παρατυπωτικὰς τὰς ἀπὸ
 ὑποκειμένων μὲν, οὐ κατ' αὐτὰ δὲ τὰ ὑποκείμενα, ὅποια
 ἦν ἡ κατὰ μανίαν τῷ Ἡρακλεῖ ἀπὸ τῶν ἰδίων παιδῶν ὡς
 Εὐρυσθέως ὑποπεισοῦσα. ἀπὸ ὑποκειμένων γὰρ ἐγίνετο
 τῶν παιδῶν, οὐ κατ' αὐτὰ δὲ τὰ ὑποκείμενα· οὐ γὰρ ὡς 25
 ἰδίους ἐβλεπε παιδας, ἀλλὰ φησὶν

εἰς μὲν νεοσσὸς ὅδε θανὼν Εὐρυσθέως

ἔχθραν πατρῶαν ἐκτίνων πέπτωκέ μοι.

τούτου δὲ οὕτως ἔχοντος ἀδιάκριτοι γίνονται αἱ φαντασίαι, 68
 καὶ οὐκ ἔχουσι λέγειν οἱ ἀπὸ τῆς στοᾶς τίνες τε ταῖς ἀλη- 30
 θείαις καταληπτικαί εἰσι καὶ ἀπὸ ὑποκειμένων καὶ κατ' αὐ-

6. γινέσθαι VX.

10. γὰρ om V.

πιστεῦσθαι L.

11. δὲ L.

20. προϋπίπτον L.
 fmg. 982.

23. ὡς H, om L.
 29. αἱ om L.

27. εἰς μὲν] Euripid. Herc.

τὰ τὰ ὑποκείμενα γίνονται, καὶ τίνες οὐκ εἰσὶ τοιαῦται, καθάπερ διὰ πλείονων ἔμπροσθεν ἐδείξαμεν.

- 69 Οἷος δέ ἐστιν ὁ περὶ ταύτης τῆς σιτάσεως λόγος, τοιοῦτος γένοιτ' ἂν ἡμῖν καὶ ὁ περὶ τῆς λειπομένης, καθ' ἣν οἱ μὲν ἐν τῷ σημαινόμενῳ, τουτέστιν ἀσωμάτῳ λεκτῷ, τὸ ἀληθὲς καὶ τὸ ψεῦδος ὑποτίθενται, οἱ δ' ἐν τῇ φωνῇ, οἱ 70 δ' ἐν τῷ κινήματι τῆς διανοίας. αὐτίκα γάρ, ἵνα ἀπὸ τῆς πρώτης ἄρξηται τις, ἡξίουں οἱ στωικοὶ κοινῶς ἐν λεκτῷ τὸ ἀληθὲς εἶναι καὶ τὸ ψεῦδος. λεκτὸν δὲ ὑπάρχειν φασὶ 10 τὸ κατὰ λογικὴν φαντασίαν ὑφιστάμενον, λογικὴν δὲ εἶναι φαντασίαν καθ' ἣν τὸ φαντασθὲν ἔστι λόγῳ παραστῆσαι. τῶν δὲ λεκτῶν τὰ μὲν ἐλλειπῇ καλοῦσι τὰ δὲ αὐτοτελῇ. ὧν τὰ μὲν ἐλλειπῇ παρείσθω νῦν, τῶν δὲ αὐτοτελῶν πλείους 71 εἶναι φασι. καὶ γὰρ προστακτικὰ καλοῦσιν εἶνα, ἅπερ 15 προστασσόντες λέγομεν, οἷον

δεῦρ ἴθι νύμφα φίλη,

- καὶ ἀποφαντικά, ἅπερ ἀποφαινόμενοι φάμεν, οἷον "ὁ Δίων περιπατεῖ", καὶ πύσματα, ἅπερ λέγοντες πυνθανόμεθα, 72 οἷον "ποῦ οἰκεῖ Δίων;" ὀνομάζεται δὲ τίνα παρ' αὐτοῖς 20 καὶ ἀρατικά, ἅπερ λέγοντες ἀρώμεθα,

ὧδὲ σφ' ἐγκέφαλος χαμάδις ῥέει ὥς ὕδρ' οἶνος,
καὶ εὐκτικά, ἅπερ λέγοντες εὐχόμεθα,

Ζεῦ πάτερ, Ἰδῇθεν μεδέων, κύδιστε μέγιστε,
δὸς νίκην Αἴαντι καὶ ἀγλαὸν εὖχος ἀρέσθαι.

- 73 προσαγορεύουσι δὲ τίνα τῶν αὐτοτελῶν καὶ ἀξιώματα, ἅπερ λέγοντες ἦτοι ἀληθεύομεν ἢ ψευδόμεθα. ἔστι δὲ τίνα καὶ πλείονα ἢ ἀξιώματα, οἷον τὸ μὲν τοιοῦτο

Πριαμίδησιν ἐμφερῆς ὁ βουκόλος

- ἀξιωμά ἐστιν· ἢ γὰρ ἀληθεύομεν λέγοντες αὐτὸ ἢ ψευ- 30 δόμεθα· τὸ δὲ οὕτως ἔχον

7. ἵνα om V. 12. αὐτομελῇ C. 14. φασὶ διαφορὰς· καὶ?
16. δεῦρ] II. 3 30. 17. ἀποφαντικά V. 21. ὧδε] II. 3 300. σφ' ἐγκέφαλος χαμάδις om V. 22. εὐχόμεθα ὁποῖον ἐστὶ FGV. 23. Ζεῦ] II. 7 202. 25. ἅπερ — 26. ψευδόμεθα margo R. 26. ἔστι — 27 ἀξιώματα om CR. 28. πριαμίκαιον V. 29. ψευδόμεθα· ἔστι δὲ τίνα καὶ πλείονα ἢ ἀξιώματα· οἷον τὸ οὕτως CR.

ὡς Πριαμίδαισιν ἐμφερῆς ὁ βουκόλος
 πλέον τι ἀξιωματός ἐστι καὶ οὐκ ἀξίωμα. πλὴν ἱκανῆς 74
 οὕσης ἐν τοῖς λεκτοῖς διαφορᾷς, ἵνα τι, φασὶν, ἀληθὲς ἢ
 ἢ ψεῦδος, δεῖ αὐτὸ πρὸ παντὸς λεκτὸν εἶναι, εἴτα καὶ
 αὐτοτελές, καὶ οὐ κοινῶς ὁποιονδήποτε οὖν ἀλλ' ἀξίωμα·⁵
 μόνον γὰρ τοῦτο, καθὼς προεῖπον, λέγοντες ἦτοι ἀλη-
 θεύομεν ἢ ψευδόμεθα. οὐκοῦν φασὶν οἱ ἀπὸ τῆς σκέ- 75
 ψews, τὸ εἶναι τι λεκτὸν ἀσώματον, ὃ κεχώριται τῆς τε
 σημαινούσης φωνῆς, οἷον τῆς Δίων, καὶ [τῆς] τοῦ τυγχά-
 νοντος, καθάπερ αὐτοῦ τοῦ Δίωνος, πόθεν ἔχομεν παρὰ- 10
 στῆσαι; ἢ γὰρ αὐτόθεν ἐροῦσι τοῦθ' ὑπάρχειν οἱ στωικοί,
 ἢ δι' ἀποδείξεως τὴν ὑπαρξιν αὐτοῦ πιστώσονται. καὶ εἰ 76
 μὲν αὐτόθεν λέγοιεν τὸ ἀσώματον τοῦτο λεκτὸν ὑπάρχειν,
 καὶ ἡμῖν ἐξέσται λέγειν αὐτόθεν ὅτι οὐκ ἔστιν· ὥς γὰρ
 "ἐκείνοι χωρὶς ἀποδείξεώς εἰσι πιστοί, οὕτω καὶ οἱ ἀπορη- 15
 τικοὶ τούναντίον διὰ ψιλῆς προφερόμενοι φάσεως γενήσου-
 νται πιστοί, ἢ εἴπερ ἀπιστοῦνται, καὶ οἱ ἀπὸ τῆς στοᾶς
 ὁμοίως ἀπιστοὶ γενήσονται. εἰ δὲ δι' ἀποδείξεως τὸ τοιοῦ- 77
 τον πιστώσονται, χεῖρον αὐτοῖς ἀπορον ἐπακολουθήσει.
 ἢ γὰρ ἀπόδειξις λόγος ἐστίν, ὃ δὲ λόγος ἐκ λεκτῶν συνέ- 20
 στηκεν. τοῖς λεκτοῖς οὖν παραστήσουσι τὸ εἶναι τι λεκτὸν
 οἱ στωικοί, ὅπερ ἀπεμφαῖνον, ἐπειπερ ὁ μὴ διδοὺς εἶναι
 τι λεκτὸν οὐδὲ πολλὰ δώσει λεκτὰ εἶναι. ζητουμένων τε 78
 καὶ τῶν ἐν τῇ ἀποδείξει λεκτῶν εἰ ἔστιν, εἰ μὲν ἐξ ἐτοι-
 μου λαμβάνωσι τὸ εἶναι ταῦτα, ἐξ ἐτοίμου καὶ οἱ ἀπορη- 25
 τικοὶ τὸ μὴ εἶναι λήψονται, τῆς αὐτῆς ἐπ' ἀμφοτέρων
 ὑποπτικτούσης πίστεως ἢ ἀπιστίας, εἰ μὲν δὲ ἐξ ἀποδείξεως,
 εἰς ἄπειρον ἐκπεσοῦνται· ἀπόδειξιν γὰρ ἀπαιτηθήσονται
 τῶν ἐν τῇ δευτέρᾳ ἀποδείξει ἐμπεριεχομένων λεκτῶν, καὶ
 τρίτην κομίσαντες τῶν ἐν τῇ τρίτῃ, καὶ τετάρτην τῶν ἐν 30
 τῇ τετάρτῃ, ὥστε ἀναρχὸν αὐτοῖς εἶναι τὴν ἀπόδειξιν τοῦ
 εἶναι λεκτόν.

1. πριαμίδαισιν V. 4. λεκτόν X. 8. τε om C. 10. τοῦ om V.
 15. εἰσι πιστοί] ἀπιστοὶ CP. 25. ἀπορητικοὶ C.

79 Καὶ ἄλλα δὲ πλείω ἔστιν εἰς τὸν τόπον λέγειν, περὶ
 ὧν εὐκαιρότερον ἐν τοῖς περὶ ἀποδείξεως διεξελευσόμεθα.
 τὰ νῦν δὲ ἐκείνο ῥητέον ὅτι τὸ αὐτοτελὲς ἀξίωμα σύνθε-
 τον εἶναι θέλουσιν, οἷον τὸ "ἡμέρα ἔστι" οὐγκεῖται ἐκ τῆς
 5 τοῦ ἡμέρα καὶ τοῦ ἔστιν. ἀσώματον δὲ οὐδὲν οὔτε συν-
 τεθῆναι οὔτε μερισθῆναι δύναται· ἴδια γὰρ σωματῶν
 ἔστι ταῦτα. τοίνυν οὐδὲν ἔστιν αὐτοτελὲς πράγμα οὐδὲ
 80 ἀξίωμα. πᾶν τε λεκτὸν λέγεσθαι δεῖ, ὅθεν καὶ
 ταύτης ἔτυχε τῆς προσηγορίας· οὐδὲν δὲ λεκτὸν λέγεται,
 10 ὥς παριστάσιν οἱ ἀπορητικοί· οὐκ ἄρα ἔστι τι λεκτόν.
 ὧς ἔπεται μὴδὲ ἀξίωμα εἶναι μὴδὲν ἀληθὲς ἢ ψεῦδος. λέ-
 γειν γάρ ἔστι, καθὼς αὐτοὶ φασιν οἱ ἀπὸ τῆς στοᾶς, τὸ
 τὴν τοῦ νοουμένου πράγματος σημαντικὴν προφέρεισθαι
 φωνήν, οἷον τοῦδε τοῦ στίχου,

15 μῆνιν ἄειδε θεὰ Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος.

81 ἀλλὰ τούτου γε τὴν σημαντικὴν φωνήν ἀμύχανόν ἐστι
 προφέρεισθαι διὰ τὸ οὐ τὰ μέρη μὴ συνυπάρχει, μὴδὲ
 αὐτὸ ἐκεῖνο ὑπάρχειν, τούτου δὲ τοῦ πράγματος τὰ μέρη
 μὴ συνυπάρχειν, ὥστε μὴδ' αὐτὸ ὑπαρκτὸν εἶναι. τὸ
 20 δ' ὅτι ἀσυνυπαρκτὰ ἔστιν αὐτοῦ τὰ μέρη, αὐτόθεν δείκνυ-
 ται. ὅτε γὰρ τὸ πρῶτον "ἡμιστίχιον προφερόμεθα, οὕτω
 ἔστι τὸ δεύτερον, καὶ ὅτε τὸ δεύτερον προφερόμεθα,
 οὐκέτ' ἔστι τὸ πρῶτον, ὥστε τὸν μὲν ὅλον στίχον οὐ προ-
 82 φερόμεθα. καὶ μὴν οὐδὲ τὸ ἡμιστίχιον· ὅταν γὰρ πάλιν
 25 τὸ πρῶτον τοῦ ἡμιστιχίου μέρος λέγωμεν, τότε οὕτω τὸ
 δεύτερον αὐτοῦ μέρος προφερόμεθα, καὶ ὅτε τὸ δεύτερον
 προφερόμεθα, οὐκέτι λέγομεν τὸ πρῶτον, ὥστε οὐδὲ τὸ
 ἡμιστίχιον ὑπάρχει. καὶν δὲ σκοπῶμεν, οὐδὲ μία λέξις,
 οἷον ἡ μῆνις· ὅτε γὰρ τὴν μὴ συλλαβὴν λέγομεν, οὐδέπω
 30 τὴν νιν προφερόμεθα, καὶ ὅτε τὴν νιν προφερόμεθα,

3. τὸ τανῦν V. τὸ om FGV. 10. παριστῶσιν CR. 18. τοῦ-
 του — 19. συνυπάρχειν om CR, τούτου — 19. εἶναι om H. 19. ὑπαρ-
 κτικόν CR. 22. ὅτε] ὅ C. 23. οὐκέτ'] οὐκ L. ὥς C. στίχον
 om V. 28. καὶν] ἐάν? 29. μὴ RV, μὴ C. 30. τῇ C. νιν RV,
 νιν C.

οὐκέτι τὴν μη. εἰ οὖν ἀδύνατόν ἐστιν ὑπάρχειν τι οὐ τὰ 83
 μέρη ἀσυνύπαρκτά ἐστι, δέδεικται δὲ καὶ ἐπὶ μιᾷ λέξεως
 ἀσυνύπαρκτα τὰ μέρη, ῥητίον μηδεμίαν ὑπάρχειν λέξιν.
 διὰ τοῦτο δὲ οὐδὲ ἀξίωμα, ὃ φασὶ σύνθετον εἶναι, οἶον
 τὸ τοιοῦτο "Σωκράτης ἐστιν." ὅτε γὰρ λέγεται Σωκράτης,³
 οὐπω ἐστὶ τὸ ἐστίν, καὶ ὅτε τὸ ἐστὶ λέγεται, ὁ Σωκράτης
 οὐ λέγεται. οὐδέποτε ἄρα ὅλον ὑπάρχει τὸ ἀξίωμα, ἀλλὰ
 μέρη τοῦ ὅλου· τὰ δὲ μέρη τούτου οὐκ ἐστὶν ἀξιώματα.
 οὐκ ἄρα ἐστὶ τι ἀξίωμα. καίτοι τί περὶ ὅλου τοῦ ἀξιώμα- 84
 τος διέξιμεν τοῦ "Σωκράτης ἐστιν," ὅτε καὶ αὐτὸ κατ' ἰδίαν¹⁰
 τὸ πτωτικὸν τὸ Σωκράτης οὐ δύναται ἐν ὑπάρξει νοεῖσθαι
 διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν; φημὶ δὲ διὰ τὸ μὴ συνυπάρχειν
 τὰ συστατικὰ αὐτοῦ μόρια.

Λιδομένον τε τοῦ ἀξίωμα εἶναι τι ἀληθὲς καὶ τι ψεῦ- 85
 δος, οὐ συγχωρήσουσιν οἱ ἀπὸ τῆς σκέψεως διὰ τὸ μὴ¹⁵
 εὐαπόδοτον αὐτὸ καθεστάναι τοῖς πρὸς οὓς ἐστὶν ὁ λόγος.
 φασὶ γὰρ ἀληθὲς μὲν εἶναι ἀξίωμα ὃ ὑπάρχει τε καὶ ἀντί-
 κειται τινι, ψεῦδος δὲ ὃ οὐχ ὑπάρχει μὲν ἀντίκειται δέ
 τινι. ἐρωτώμενοι δὲ τί ἐστὶ τὸ ὑπάρχον, λέγουσι τὸ κα- 86
 ταληπτικὴν κινεῖν φαντασίαν· εἰτα περὶ τῆς καταληπτι-
 κῆς φαντασίας ἐξεταζόμενοι πάλιν ἐπὶ τὸ ὑπάρχον, ἐκ' ἴσης
 ὃν ἄγνωστον, ἀνατρέχουσι, λέγοντες "καταληπτικὴ ἐστὶ
 φαντασία ἢ ἀπὸ ὑπάρχοντος κατ' αὐτὸ τὸ ὑπάρχον." ὅπερ
 ἦν ἴσον τῷ δι' ἀγνοουμένου τὸ ἀγνοούμενον διδάσκειν καὶ
 εἰς τὸν δι' ἀλλήλων ἐμπίπτειν τρόπον. ἵνα γὰρ τὸ ὑπάρ- 25
 χον μάθωμεν, ἐπὶ τὴν καταληπτικὴν ἡμᾶς φαντασίαν
 ἀποστέλλουσι, λέγοντες ὑπάρχον εἶναι τὸ κινεῖν κατα-
 ληπτικὴν φαντασίαν· ἵνα δὲ τὴν καταληπτικὴν γνῶμεν
 φαντασίαν, ἐπὶ τὸ ὑπάρχον ἀνταποστέλλουσιν. μήτε οὖν
 ἐκεῖνο μήτε ταύτην γινώσκοντες οἱδὲ τὸ ἀπ' αὐτῶν "δι- 30
 δασκόμενον ἀληθὲς καὶ ψεῦδος ἀξίωμα συνήσομεν.

3. τὰ om CR. 6. αὐπώ — Σωκράτης om C. τὸ ἐστὶ λέγεται]
 τοῦτο οὐκ ἔστιν V. 7. οὐ om V. ἀλλὰ Fabricius: οὐδὲ L.
 18. ψεῦδος — 19. τινι om CHR.

87 *Κὰν ταύτης δὲ τῆς ἀπορίας ἀφίστηται τις, μείζων
 ἄλλη παρ' αὐτὴν ἀνακύνει τοῖς τὴν στωικὴν τεχνολογίαν
 ἀποδεχομένοις. ὥσπερ γὰρ εἰ βουλοίμεθα μαθεῖν τί ἐστὶν
 ἄνθρωπος, πρότερον ὀφείλομεν ἐγνωκέναι τί τὸ ζῶον καὶ
 5 τί τὸ λογικὸν καὶ τί τὸ θνητόν (ἐκ τούτων γὰρ συνέστη-
 κεν ἡ τοῦ ἀνθρώπου νόησις), καὶ ὃν τρόπον εἰ προαιροί-
 μεθα γινώσκειν τί ἐστὶ κύνων, προκατεिल्φέναι δεήσει
 πάλιν τὸ ζῶον καὶ τὸ ὑλακτικόν (ἐκ τούτων γὰρ ἐνοεῖτο
 88 ὁ κύνων), οὕτως εἰ ἀληθές ἐστι κατὰ τοὺς στωικοὺς ὃ
 10 ὑπάρχει τε καὶ ἀντίκειται τινι καὶ ψεῦδος ὃ μὴ ὑπάρχει
 μὲν ἀντίκειται δὲ τινι, κατ' ἀνάγκην ὀφείλομεν γινώσκειν
 εἰς τὴν τούτων νόησιν τί ἐστὶ τὸ ἀντικείμενον. οὐ πάνυ
 δέ γε δύναται παραστῆσαι τὸ ἀντικείμενον ἡμῖν οἱ στωι-
 κοί· τοίνυν οὐδὲ τὸ ἀληθές ἢ ψεῦδος ἔσται γνώριμα.
 89 φασὶ γὰρ "ἀντικείμενά ἐστιν ὧν τὸ ἕτερον τοῦ ἑτέρου
 ἀποφάσει πλεονάζει," οἷον "ἡμέρα ἐστὶν - οὐχ ἡμέρα
 ἐστὶν." τοῦ γὰρ "ἡμέρα ἐστὶν" ἀξιώματος τὸ "οὐχ ἡμέρα
 ἐστὶν" ἀποφάσει πλεονάζει τῇ οὐχί, καὶ διὰ τοῦτ' ἀντικεί-
 μενόν ἐστιν ἐκείνω. ἀλλ' εἰ τοῦτ' ἐστὶ τὸ ἀντικείμενον,
 20 ἔσται καὶ τὰ τοιαῦτα ἀντικείμενα, τὸ τε "ἡμέρα ἐστὶ" καὶ
 "οὐχὶ φῶς ἐστὶν." τοῦ γὰρ "ἡμέρα ἐστὶν" ἀξιώματος ἀπο-
 φάσει πλεονάζει τὸ "οὐχὶ φῶς ἐστὶν." οὐχὶ δέ γε κατ' αὐ-
 τοὺς ταῦτα ἀντικείμενά ἐστιν· οὐκ ἄρα ἀντικείμενά ἐστι
 90 τὸ ἕτερον τοῦ ἑτέρου ἀποφάσει πλεονάζειν. ναί φασιν,
 25 ἀλλὰ σὺν τούτῳ ἀντικείμενά ἐστι, σὺν τῷ τὴν ἀπόφασιν
 προτετάχθαι τοῦ ἑτέρου· τότε γὰρ καὶ κυριεύει τοῦ ὅλου
 ἀξιώματος, ἐπὶ δὲ τοῦ "ἡμέρα ἐστὶν καὶ οὐχὶ φῶς ἐστὶν,"
 μέρος οὐσα τοῦ παντός, οὐ κυριεύει πρὸς τὸ ἀποφατικὸν
 ποιῆσαι τὸ πᾶν. ἐχρῆν οὖν, ἐροῦμεν, προσκεῖσθαι τῇ
 30 ἐννοίᾳ τῶν ἀντικειμένων ὅτι τότε ἀντικείμενά ἐστιν, ὅταν
 μὴ ψιλῶς τὸ ἕτερον τοῦ ἑτέρου ἀποφάσει πλεονάζῃ, ἀλλ' ὅ-
 ταν ἢ ἀπόφασις προτάτῃται τοῦ ἀξιώματος.*

14. μηδὲ ἀντίκειται τινι Bergkiius de Chrysippi libris περὶ ἀποφατι-
 κῶν p. 31. 14. τι X. γνώρισμα X. 20. ἴσται — ἀντικείμενα om V.
 24. τὸ] τῷ τὸ H. 25. σὺν τῷ] τῷ F, τὸ CR. 28. ἀποφατικὸν
 CGHN. 31. post ἕτερον paginam, quae est folii 127 altera, vacuam R.

Ἄλλος δὲ τις καὶ τὸν Πλάτωνος παραλήψεται λόγον, 91
ὡς κέχρηται ἐν τῷ περὶ ψυχῆς, καὶ διδάξει ὡς οὐχ οἷόν τέ
ἔστι μετουσίᾳ τῆς ἀποφάσεως πλεονάζειν τὸ ἀξίωμα παρὰ
τὸ μὴ ἔχον τὴν ἀπόφασιν. ὥς γὰρ οὐδὲν μετουσίᾳ θερμοῦ
γίνεται ψυχρόν, οὕτως οὐδὲν μετουσίᾳ ὡς μικροῦ γίνεται 5
μέγα ἀλλὰ μικρόν· καὶ ὡς μετοχῇ τοῦ μείζονος γίνεται τι
μέγα, οὕτω καὶ μετοχῇ τοῦ μικροῦ ἔσται τι μικρόν. διὸ
καὶ τὴν ἐννεάδα κατὰ τὴν τῆς μονάδος πρόσληψιν μὴ
γίνεσθαι μείζονα. τὸ γὰρ ἐν ἡττόν ἐστι τῶν ἐννεά·
τοῦτ' οὖν προσλαβοῦσα ἡ ἐννεὰς οὐ γενήσεται πλείων τῶν 92
ἐννεά, ἐλάττων δὲ μᾶλλον. εἰ γὰρ προσλήψει ταύτης οὐ
γενήσεται ἡ ἐννεὰς τῆς ἐννεάδος μείζων, ἀλλὰ ἐλάττων
μᾶλλον. ἐπεὶ οὖν καὶ ἡ οὐχὶ ἀπόφασις μικρότερόν τί ἐστι
τοῦ ἀξιώματος, οὐ ποιήσῃ τὸ ἀξίωμα μείζον, διὰ τό, ὡς
μεγέθους τινὸς μετουσίᾳ γίνεται τι μείζον, οὕτω καὶ ἐλάτ- 15
τωνος μετουσίᾳ ἐλάττων ἀποτελεῖται.

Ὁ μὲν οὖν Πλάτωνος λόγος οὕτως εἰς τὸν τόπον ὑπὸ
τινων μεταχθίησεται· ἐπισυνάπτοντες δὲ ἡμεῖς τοῖς προκει- 93
μένοις καὶ κείνῳ λέγωμεν ὡς εἴπερ τὸ ἀληθὲς ἀξίωμα ἐστι,
πάντως ἢ ἀπλοῦν ἐστὶν ἀξίωμα ἢ οὐχ ἀπλοῦν ἢ καὶ ἀπλοῦν 20
καὶ οὐχ ἀπλοῦν. τῶν γὰρ ἀξιωμάτων πρώτην σχεδὸν καὶ κυ-
ριωτάτην ἐκφέρουσι διαφορὰν οἱ διαλεκτικοὶ καθ' ἣν τὰ μὲν
ἐστὶν αὐτῶν ἀπλᾶ τὰ δ' οὐχ ἀπλᾶ. καὶ ἀπλᾶ μὲν ὅσα μὴτ' ἐξ
ἐνὸς ἀξιώματος δις λαμβανομένου συνέστηκεν, μὴτ' ἐξ ἀξι-
μάτων διαφερόντων διὰ τινὸς ἢ τινῶν συνδέσμων, οἷον 25
"ἡμέρα ἐστίν, νύξ ἐστίν, Σωκράτης διαλέγεται," πᾶν ὃ τῆς
ὁμοίας ἐστὶν ιδέας. ὥσπερ γὰρ τὸν στήμονα ἀπλοῦν λέ- 94
γομεν καίπερ ἐκ τριχῶν συνεστῶτα, ἐπεὶ οὐκ ἐκ σσημόνων,
οἵτινές εἰσιν ὁμογενεῖς, νέπλεπται, οὕτως ἀπλᾶ λέγεται
ἀξιώματα, ἐπεὶ οὐκ ἐξ ἀξιωμάτων συνέστηκεν ἀλλ' ἐξ ἁλ- 30

2. περὶ ψυχῆς] Phaed. p. 103. 5. οὐδὲν om C. 8. τῆς om C.
10. προσλαβοῦσα C. 11. .εἰ γὰρ], εἴγε? 13. καὶ οὐχ ἢ ἀπόφα-
σις C et omisso καὶ X. 14. διὰ τό] διότι? aut 16. ἀποτελεῖσθαι.
15. καὶ om C. 19. λέγομεν C. 26. νύξ] ἢ νύξ L. 30. ἐξ om V.
συνέστηκεν C.

λων τινῶν. οἷον τὸ “ἡμέρα ἔστιν” ἀπλοῦν ἐστὶ παρόσον οὔτε ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἐστὶν ἀξιώματος δις λαμβανομένου οὔτε ἐκ διαφερόντων συνέστηκεν, ἐξ ἄλλων δὲ τινῶν συγκέ-
 95 κριται, οἷον τοῦ ἡμέρα καὶ τοῦ ἔστιν. καὶ μὴν οὐδὲ σύν-
 δεσμός ἐστιν ἐν αὐτῷ. οὐχ ἀπλᾶ δὲ ἐτύχανε τὰ οἷον δι-
 πλᾶ, καὶ ὅσα δ’ ἐξ ἀξιώματος δις λαμβανομένου ἢ ἐξ
 ἀξιωμαίων διαφερόντων συνέστηκε διὰ συνδέσμου τε ἢ
 συνδέσμων, οἷον “εἰ ἡμέρα ἔστιν, ἡμέρα ἔστιν· εἰ νύξ
 ἔστι, σκότος ἔστιν· καὶ ἡμέρα ἔστι καὶ φῶς ἔστιν· ἦτοι
 96 ἡμέρα ἔστιν ἢ νύξ ἔστιν.” τῶν δὲ ἀπλῶν τινὰ μὲν ὠρι-
 σμένα ἐστὶν τινὰ δὲ ἀόριστα τινὰ δὲ μέσα, ὠρισμένα μὲν
 τὰ κατὰ δεῖξιν ἐκφερόμενα, οἷον “οὗτος περιπατεῖ, οὗτος
 κάθεται.” “δείκνυμι γάρ τινα τῶν ἐπὶ μέρους ἀνθρώ-
 97 πων. ἀόριστα δὲ ἐστὶ κατ’ αὐτοὺς ἐν οἷς ἀόριστόν τι κυ-
 ριστεῖ μόριον, οἷον “τις κάθεται,” μέσα δὲ τὰ οὕτως ἔχον-
 τα “ἄνθρωπος κάθεται” ἢ “Σωκράτης περιπατεῖ.” τὸ
 μὲν οὖν “τις περιπατεῖ” ἀόριστόν ἐστιν, ἐπεὶ οὐκ ἀφώ-
 ρικὲς τινα τῶν ἐπὶ μέρους περιπατούντων· κοινῶς γὰρ
 ἐφ’ ἐκάστου αὐτῶν ἐκφέρεσθαι δύναται· τὸ δὲ “οὗτος
 100 κάθεται” ὠρισμένον ἐστίν, ἐπεὶ περ ἀφώρικε τὸ δεικνύμενον
 πρόσωπον. τὸ δὲ “Σωκράτης κάθεται” μέσον ὑπῆρχεν,
 ἐπεὶ περ οὔτε ἀόριστόν ἐστιν, ἀφώρικε γὰρ τὸ εἶδος, οὔτε
 ὠρισμένον, οὐ γὰρ μετὰ δείξεως ἐκφέρεται, ἀλλ’ ἔοικε μέ-
 98 σον ἀμφοτέρων ὑπάρχειν, τοῦ τε ἀορίστου καὶ τοῦ ὠρισμέ-
 νου. γίνεσθαι δὲ φασὶ τὸ ἀόριστον ἀληθές, τὸ “τις πε-
 ριπατεῖ” ἢ “τις κάθεται,” ὅταν τὸ ὠρισμένον ἀληθὲς εὐρί-
 σκηται, τὸ “οὗτος κάθεται” ἢ “οὗτος περιπατεῖ” μηδε-
 νὸς γὰρ τῶν ἐπὶ μέρους καθημένου οὐ δύναται ἀληθὲς
 εἶναι τὸ “τις κάθεται” ἀόριστον.

99 Τοιαῦτα μὲν ὡς ἐν κεφαλαίοις τὰ ἐπὶ τῶν ἀπλῶν

2. οὔτε om V. ἐστὶν ἀξιώματος] ἐστὶ λήμματος L. 5. δὲ —
 6. καὶ om V. 7. τε] cf. καὶ p. 311 24. 8. ἔστιν, ἡμέρα] ἔστιν, εἰ
 ἡμέρα ἔστι, φῶς CV. 9. καὶ] καὶ εἰ L. καὶ om V. 18. τινὰς
 CΘRV, pliqueat H. 19. ἐφ’ ἐκάστου om C. in se H i. e. ἐφ’ ἑαυτοῦ?
 26. εὐρίσκειται C.

ἀξιωμαίων λεγόμενα τοῖς διαλεκτικοῖς ὑπῆρχεν. οἱ δὲ ἀπορητικοὶ ζητοῦσι πρῶτον εἰ δύναται τὸ ὠρισμένον ἀληθὲς εἶναι· τούτου γὰρ ἀναιρεθέντος οὐδὲ τὸ ἀόριστον δύναται ὑπάρχειν ἀληθές, ἀναιρουμένου δὲ καὶ τοῦ ἀορίστου οὐδὲ τὸ μέσον τούτων ὑποστήσεται. ταῦτα δ' ἦν ὥσπερ στοιχεῖα τῶν ἀπλῶν ἀξιωμαίων· τοίνυν ἀδευομένων αὐτῶν οἰχέσεται καὶ τὰ ἀπλᾶ ἀξιώματα, καὶ οὐκ ἐνέσται λέγειν ἀληθές ἐν τοῖς ἀπλοῖς ὑπάρχειν ἀξιώμασιν. καὶ 100 δὴ τὸ ὠρισμένον τοῦτο ἀξιῶμα, τὸ "οὗτος κἀθηται" ἢ "οὗτος περιπατεῖ", τότε φασὶν ἀληθές ὑπάρχειν ὅταν τῷ¹⁰ ὑπὸ τὴν δεῖξιν πίπτοντι συμβεβῆκη τὸ κατηγόρημα, οἷον τὸ καθῆσθαι ἢ τὸ περιπατεῖν. ἀλλ' ἐν τε τῷ λέγειν "οὗτος περιπατεῖ" δεικνυμένου τινὸς τῶν ἐπὶ μέρους ἀνθρώπων, ἥτοι Σωκράτης ἐστὶ λόγου χάριν ὁ ὑπὸ τὴν δεῖξιν πίπτων ἢ μέρος τι τοῦ Σωκράτους· οὔτε δὲ Σωκράτης¹⁵ ἐστὶν ὁ ὑπὸ τὴν δεῖξιν πίπτων οὔτε μέρος τι Σωκράτους, ὡς παραστήσομεν· οὐκ ἄρα δύναται· ἀληθές εἶναι τὸ ὠρισμένον ἀξιῶμα. καὶ Σωκράτης μὲν οὐχ ὑποπίπτει τῇ¹⁰¹ δεῖξει παρόσον αὐτοῦ ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος συνεστῶτος οὗθ' ἢ ψυχὴ δείκνυται οὔτε τὸ σῶμα οὔτε τὸ ὅλον, ὑπὸ²⁰ τὴν δεῖξιν "πίπτοντα. καὶ μὴν οὐδὲ μόριόν τι Σωκράτους ὑπέπιπτε τῇ δεῖξει· εἰ γὰρ τῷ ὑπὸ τὴν δεῖξιν πίπτοντι συμβεβηκέναι φασὶ τὸ κατηγόρημα τὸ περιπατεῖν ἢ τὸ καθῆσθαι, οὐδέποτε δὲ τῷ δεικνυμένῳ μορίῳ ὄντι ἐλαχίστω συμβέβηκε τὸ κατηγόρημα, οἷον τὸ περιπατεῖν ἢ τὸ καθῆ-²⁵σθαι, κατ' ἀνάγκην οὐδὲ τὸ μόριον ἔσται πίπτον ὑπὸ τὴν δεῖξιν. ἀλλ' εἰ μήτε τοῦτο μήτε Σωκράτης, παρὰ δὲ ταῦτα¹⁰² οὐδὲν ἔστιν, οἷχεται τὸ κατὰ δεῖξιν ἐκφερόμενον ὠρισμένον ἀξιῶμα, οὐν τῷ καὶ ἀόριστον αὐτὸ γίνεσθαι σχεδόν· εἰ γὰρ ἐνδέχεται μὲν τοῦτ' εἶναι τὸ δεικνύμενον τοῦ Σω-³⁰κράτους μέρος, ἐνδέχεται δὲ μηδὲ τοῦτο ἀλλ' ἕτερον, ἐξ ἀνάγκης ἀόριστον γίνεται τὸ ὅλον. μὴ ὄντος οὖν τοῦ

11. συμβεβῆκοι L. 19. δόξει V, δόξη CGR: indicationem H.
24. δὲ om C. 30. μὲν om L.

ᾧρισμένον ἀξιώματος οὐδὲ τὸ ἀόριστον ἔσται. διὰ δὲ
τοῦτο οὐδὲ τὸ μέσον ὑποστήσεται.

- 103 Πρὸς τούτοις ὅταν λέγωσι τὸ μὲν “ἡμέρα ἔστιν”
ἀξίωμα ἐπὶ τοῦ παρόντος εἶναι ἀληθές, τὸ δὲ “νῦξ ἔστι”
5 ψεύδος, καὶ τὸ μὲν “οὐχὶ ἡμέρα ἔστι” ψεύδος, τὸ δὲ
“οὐχὶ νῦξ ἔστιν” ἀληθές, ἐπιστήσῃ τις πῶς μία οὐσα καὶ
ἡ αὐτὴ ἀποφασίς τοῖς μὲν ἀληθείᾳ προσελθοῦσα ψευδῇ
ταῦτα ποιεῖ, τοῖς δὲ ψευδέσιν ἀληθῇ. ὅμοιον γὰρ ἔστι
τοῦτο τῷ κατὰ τὸ Αἰσώπειον αἰνίγμα Σειληνῷ, ὃς ὁρῶν
10 τὸν αὐτὸν ἄνθρωπον χειμῶνος ὥρα καὶ ὑπὲρ τοῦ μὴ
ψύχεσθαι τὰς χεῖρας [ἐμφυσῶντα] καὶ ὑπὲρ τοῦ μὴ καί-
εσθαι ἐμφυσῶντα τῷ στόματι, ἔφη μὴ ἂν ὑπομείναι τοι-
104 οὔτω θηρίῳ συζῆν ἐξ οὗ τὰ ἐναντιώτατα προέρχεται. ὥδε
γὰρ καὶ αὐτὴ ἡ ἀπόφασις τὰ μὲν ὑπάρχοντα ἀνύπαρκτα
15 ποιοῦσα, τὰ δὲ ἀνύπαρκτα ὑπαρκτά, τεραστίου φύσεως
μετείληφεν. ἡ γὰρ ὑπάρχειν αὐτὴν θέλουσιν ἢ μὴ ὑπάρ-
χειν ἢ ὑπάρχειν ἅμα καὶ μὴ ὑπάρχειν. καὶ εἰ μὲν ὑπάρ-
χειν, πῶς ὑπάρχοντι προσελθοῦσα ἀνύπαρκτον τὸ ὅλον
ποιεῖ καὶ οὐ μᾶλλον ὑπάρχον; ὑπάρχον γὰρ ὑπάρχοντι
105 προσγενόμενον βεβαίῳ μᾶλλον τὴν ὑπαρξιν. εἰ δὲ ἀνύ-
παρκτον, τίτι λόγῳ τῷ μὴ ὑπάρχοντι προσελθοῦσα ὑπαρκτὸν
αὐτὸ ποιεῖ καὶ οὐ μᾶλλον ἀνύπαρκτον; ἀνυπαρκτῷ γὰρ
ἀνύπαρκτον προστεθὲν οὐχ ὑπαρξιν ἀλλ’ ἀνυπαρξίαν ἀπερ-
γάζεται. ἡ πῶς ἀνύπαρκτος οὐσα μετατιθήσῃ τὸ ὑπαρκτὸν
25 εἰς ἀνυπαρξίαν, ἀλλ’ οὐ κατὰ μὲν τι ὑπαρκτὸν κατὰ δὲ τι
ἀνύπαρκτον αὐτὸ ποιεῖ; ὥς γὰρ λευκὸν καὶ μέλαν συντε-
θέντα οὐ μέλαν ἢ λευκὸν ποιεῖ ἀλλὰ κατὰ μὲν τι λευκὸν
κατὰ δὲ τι μέλαν, οὕτω καὶ ἀνύπαρκτον ὑπαρκτῷ συνελ-
θὸν τὸ ὅλον ποιήσῃ κατὰ μὲν τι ὑπαρκτὸν κατὰ δὲ τι
106 ἀνύπαρκτον. ἄλλως τε τὸ ἀνύπαρκτὸν τι ποιοῦν ποιεῖ τι,

4. τὸ δὲ] ἐπὶ δὲ τοῦ L.

7. 14. ἀποφανοῖς F. apud Aesopum et Avienum monet Fabricius.

12. τῷ αὐτῷ στόματι H. aut enim est, aut est simul et non est.

30. ποιεῖ om C.

6. ἐπιστήσις H.

9. τὸ om C.

16. θελήσουσιν VX. an θήσουσιν? om H:

10. ὥρας FGV.

22. ἀνυπαρκτῷ γὰρ om V.

τὸ δὲ ποιοῦν ἔστι καὶ ὑπάρχει· ἡ ἄρα ἀπόφασις μὴ ὑπάρ-
χουσα οὐδὲ ποιήσῃ τι ὑπαρκτόν. λείπεται ἄρα λέγειν μήτε
ὑπάρχειν αὐτὴν μήτε μὴ ὑπάρχειν. ἀλλ' εἰ τοιαύτη ἐστί,
πῶς πάλιν μήτε ὑπάρχουσα μήτε μὴ ὑπάρχουσα τῷ μὲν
ὑπάρχοντι προσελθούσα ἀνυπαρξίαν ποιεῖ, τῷ δὲ μὴ ὑπάρ- 5
χοντι ὑπαρξιν; ὥς γὰρ τὸ μήτε θερμὸν μήτε ψυχρὸν τῷ 107
θερμῷ προσελθὸν οὐ δύναται ποιῆσαι ψυχρὸν, οὐδὲ τῷ
ψυχρῷ θερμὸν, οὕτως ἀνάλογόν ἐστι τὸ μήτε ὑπάρχον
μήτε μὴ ὑπάρχον τῷ μὲν ὑπάρχοντι προσελθὸν ἀνυπαρ-
ξίαν ποιεῖν, τῷ δὲ ἀνυπαρκτῷ ὑπαρξιν. τὰ δὲ αὐτὰ ἐνέ- 10
σται ἀπορεῖν καὶ ἐὰν κατὰ τὸ μὲν ὑπάρχειν λέγωσι τὴν
ἀπόφασιν, κατὰ δὲ τι ἀνύπαρκτον εἶναι.

Νῦν δὲ ἐπὶ ποσὸν ψηλαφηθείσης τῆς ἐπὶ τῶν ἀπλῶν 108
ἀξιωμάτων παρὰ τοῖς διαλεκτικοῖς νομοθεσίας, μετίμμεν
καὶ ἐπὶ τὴν τῶν οὐχ ἀπλῶν. καὶ δὴ οὐχ ἀπλᾶ μὲν ἐστὶν 15
ἀξιώματα τὰ ἀνώτερον προειρημένα, ἅπερ ἐξ ἀξιώματος
διαφορουμένου ἢ ἀξιωμάτων διαφερόντων συνέστηκε καὶ
ἐν οἷς σύνδεσμος ἢ σύνδεσμοι ἐπικρατοῦσιν. λαμβανέσθω 109
δὲ ἐκ τούτων ἐπὶ τοῦ παρόντος τὸ καλούμενον συνημιμέ-
νον. τοῦτο τοίνυν συνέστηκεν ἐξ ἀξιώματος διαφορουμέ- 20
νου ἢ ἐξ ἀξιωμάτων διαφερόντων διὰ τοῦ εἰ ἢ εἴπερ συν-
δέσμου, οἷον ἐκ διαφορουμένου μὲν ἀξιώματος καὶ τοῦ
εἰ συνδέσμου συνέστηκε τὸ τοιοῦτον συνημιμένον "εἰ ἡμέρα
ἔστιν, ἡμέρα ἔστιν," ἐκ διαφερόντων δὲ ἀξιωμάτων καὶ διὰ 110
τοῦ εἴπερ συνδέσμου τὸ οὕτως ἔχον "εἴπερ ἡμέρα ἔστι, 25
φῶς ἔστιν." τῶν δὲ ἐν τῷ συνημιμένῳ ἀξιωμαίων τὸ μετὰ
τὸν εἰ ἢ τὸν εἴπερ σύνδεσμον τεταγμένον ἡγούμενον τε
καὶ πρῶτον καλεῖται, τὸ δὲ λοιπὸν λήγόν τε καὶ δεύτερον,
καὶ ἐὰν ἀναστροφῶς ἐκφέρηται τὸ ὅλον συνημιμένον, οἷον
οὕτως "φῶς ἔστιν εἴπερ ἡμέρα ἔστιν" καὶ γὰρ ἐν τούτῳ 30
λήγον μὲν καλεῖται τὸ "φῶς ἔστιν" καίπερ πρῶτον ἐξε-
νεχθέν, ἡγούμενον δὲ τὸ "ἡμέρα ἔστιν" καίπερ δεύτερον

1. ἀπόφασις F. 6. ὥς — 10. ὑπαρξιν om H. τὸ om C.

8. μὴ L. 12. ἀπόφασιν F. 17. διαφορὸν CGRV. 27. τὸν εἰ]

10ῦ εἰ V. 29. ἄν L. 32. περ om C.

λεγόμενον, διὰ τὸ μετὰ τὸν ^{'''}εἴπερ σύνδεσμον τετάχθαι.
 111 ἡ μὲν οὖν σύστασις τοῦ συνημμένου, ὡς ἐν συντόμῳ
 εἶπειν, ἐστὶ τοιαύτη, ἐπαγγέλλεσθαι δὲ δοκεῖ τὸ τοιοῦτον
 ἀξίωμα ἀκολουθεῖν τῷ ἐν αὐτῷ πρώτῳ τὸ ἐν αὐτῷ δευτέ-
 5 ρον καὶ ὄντος τοῦ ἡγουμένου ἔσεσθαι τὸ λήγον. ὅθεν
 σωζομένης μὲν τῆς τοιαύτης ἐπαγγελίας καὶ ἀκολουθοῦν-
 τος τῷ ἡγουμένῳ τοῦ λήγοντος ἀληθὲς γίνεται καὶ τὸ συ-
 112 νημμένον, μὴ σωζομένης δὲ ψεύδους. διόπερ ἀπὸ τούτου
 εὐθὺς ἀρξάμενοι σκοπῶμεν εἰ δύναται ἀληθὲς τι συνημ-
 10 μένον καὶ σῶζον τὴν εἰρημένην ἐπαγγελίαν εὑρεθῆναι.

Κοινῶς μὲν γάρ φασιν ἅπαντες οἱ διαλεκτικοὶ ὑγιὲς
 εἶναι συνημμένον ὅταν ἀκολουθῇ τῷ ἐν αὐτῷ ἡγουμένῳ
 τὸ ἐν αὐτῷ λήγον· περὶ δὲ τοῦ πότε ἀκολουθεῖ καὶ πῶς
 στασιάζουσι πρὸς ἀλλήλους, καὶ μαχόμενα τῆς ἀκολουθίας
 113 ἐκτίθενται κριτήρια. οἷον ὁ μὲν Φίλων ἔλεγεν ἀληθὲς γί-
 νεσθαι τὸ συνημμένον ὅταν μὴ ἄρχηται ἀπ' ἀληθοῦς καὶ
 λήγῃ ἐπὶ ψεύδους, ὥστε τριχῶς μὲν γίνεσθαι κατ' αὐτὸν
 ἀληθὲς συνημμένον, καθ' ἓνα δὲ τρόπον ψεύδος. καὶ γὰρ
 ὅταν ἀπ' ἀληθοῦς ἀρχόμενον ἐπ' ἀληθὲς λήγῃ, ἀληθὲς
 20 ἔστιν, ὡς τὸ "εἰ ἡμέρα ἔστι, φῶς ἔστιν." καὶ ὅταν ἀπὸ
 ψεύδους ἀρχόμενον ἐπὶ ψεύδους λήγῃ, πάλιν ἀληθὲς, οἷον
 114 τὸ "εἰ πέταται ἡ γῆ, πτέρυγας ἔχει ἡ γῆ." ὡσαύτως δὲ
 καὶ τὸ ἀρχόμενον ἀπὸ ψεύδους ἐπ' ἀληθὲς δὲ λήγον ἔστιν
 ἀληθὲς, ὡς τὸ "εἰ πέταται ἡ γῆ, ἔστιν ἡ γῆ." μόνως δὲ
 25 γίνεσθαι ψεύδος ὅταν ἀρχόμενον ἀπὸ ἀληθοῦς λήγῃ ἐπὶ
 ψεύδους, ὅποιόν ἐστι τὸ "εἰ ἡμέρα ἔστι, νύξ ἔστιν." ἡμέ-
 ρας γὰρ οὐσης τὸ μὲν "ἡμέρα ἔστιν" ἀληθὲς ἔστιν, ὅπερ
 ἦν ἡγούμενον, τὸ δὲ "νύξ ἔστι" ψεύδος ἔστιν, ὅπερ ἦν
 115 λήγον. Διόδωρος δὲ ἀληθὲς εἶναι φησι συνημμένον ὅπερ
 30 μῆτε ἐνδέχεται μῆτε ἐνδέχεται ἀρχόμενον ἀπ' ἀληθοῦς λή-
 γειν ἐπὶ ψεύδους. ὅπερ μάχεται τῇ Φίλωνος θέσει. τὸ γὰρ
 τοιοῦτον συνημμένον "εἰ ἡμέρα ἔστιν, ἐγὼ διαλέγομαι"

2. συντόμοις V.
 θέσει margo R cum FGH.

3. τοιοῦτο V.

31. φύσει CH, φήσει V,

ἡμέρας οὐσης ἐπὶ τοῦ παρόντος κάμου διαλεγόμενου κατὰ
 μὲν τὸν Φίλωνα ἀληθές ἐστιν, ἐπεὶ περ ἀπ' ἀληθοῦς ἀρχό-
 μενον ποῦ "ἡμέρα ἔστιν" εἰς ἀληθές λήγει τὸ "ἐγὼ δια-
 λέγομαι," κατὰ δὲ τὸν Διόδωρον ψεύδους. ἐνδέχεται γὰρ
 ἀπ' ἀληθοῦς ποτὲ ἀρξάμενον τοῦ "ἡμέρα ἔστιν" ἐπὶ ψευ-
 δος λήγειν τὸ "ἐγὼ διαλέγομαι," ἡσυχάζοντος ἐμοῦ. καὶ
 ἐνδέχεται ἀπ' ἀληθοῦς ἀρχόμενον ἐπὶ ψεύδους λήγειν τὸ
 "ἐγὼ διαλέγομαι." πρὶν γὰρ ἄρξωμαι διαλέγεσθαι, ἀπ' ἀ- 116
 ληθοῦς μὲν ἤρχετο τοῦ "ἡμέρα ἔστιν," ἐπὶ ψεύδους δὲ
 ἔλγχε "τὸ "ἐγὼ διαλέγομαι." πάλιν τὸ οὕτως ἔχον "εἰ 10
 νῦν ἔστιν, ἐγὼ διαλέγομαι," ἡμέρας οὐσης καὶ σιωπῶντος
 ἐμοῦ κατὰ μὲν Φίλωνα ὡσαύτως ἀληθές, ἀπὸ γὰρ ψεύδους
 ἀρχόμενον ἐπὶ ψεύδους λήγει, κατὰ δὲ τὸν Διόδωρον ψευ-
 δος· ἐνδέχεται γὰρ αὐτὸ ἀρξάμενον ἀπ' ἀληθοῦς λήξει
 εἰς ψεύδους νυκτὸς ἐπιελθούσης, καὶ πάλιν ἐμοῦ μὴ διαλε- 15
 γομένου ἀλλ' ἡσυχάζοντος. ἀλλὰ θὴ καὶ τὸ "εἰ νῦν ἔστιν, 117
 ἡμέρα ἔστιν" ἡμέρας οὐσης κατὰ μὲν Φίλωνα διὰ τοῦτ' ἀ-
 ληθές ὅτι ἀπὸ ψεύδους ἀρχόμενον τοῦ "νῦν ἔστιν" εἰς
 ἀληθές λήγει τὸ "ἡμέρα ἔστιν," κατὰ δὲ Διόδωρον διὰ
 τοῦτο ψεύδους ὅτι ἐνδέχεται νυκτὸς ἐπισχούσης, ἀπ' ἀλη- 20
 θοῦς ἀρχόμενον αὐτὸ τοῦ "νῦν ἔστιν," ἐπὶ ψεύδους λήγειν
 τὸ "ἡμέρα ἔστιν."

Τοιαύτης οὖν οὐσης ὡς ἐν παραδείγματος μέρει τῆς 118
 ἐν τοῖς κριτηρίοις τοῦ συνημμένου ἀξιώματος ὑπεναν-
 τιώσεως, μήποτε ἄπορος γίνεται ἢ τοῦ ὑγιоῦς συνημμένου 25
 διάγνωσις· ἵνα γὰρ μάθωμεν τοῦτο, πρὸ παντός δεῖ ἐπι-
 κριθῆναι τὴν περὶ τῆς ὑγιότητος αὐτοῦ τῶν διαλεκτικῶν
 διάστασιν. ἐφ' ὅσον δὲ ἀνεπικριτός ἐστι, μένειν ἀνάγκη
 καὶ αὐτὸ ἐν ἐποχῇ. καὶ εἰκότως. ἦτοι γὰρ πᾶσι τοῖς κρι- 119
 τηρίοις τῶν διαλεκτικῶν προσέξομεν ἢ τινι τούτων. ἀλλὰ 30
 πᾶσι μὲν οὐχ οἷόν τέ ἐστι προσέχειν· μάχεται γάρ, ὡς
 ἐπὶ τῶν προειρημένων δυοῖν ὑπέδειξα, τὰ δὲ μαχόμενα οὐ

1. κάμῃ V. 2. ἐπεὶ περ — 3. ἔστιν om C. 7. ἐνδέχεται VX.
 8. ἄρξωμαι CKV. 10. ἔλγχε V. 15. ἀπὸ ψεύδους C. 17. ἡμέρα
 ἔστιν om CH. 19. διὰ om V. 28. ἀνεπικριτόν L. 29. γὰρ om V.

δύναται ἐπ' ἰσῆς εἶναι πιστά. εἰ δέ τινι τούτων, ἦτοι
 αὐτόθεν καὶ ἀκρίτως προσέξομέν τινι, ἢ μετὰ λόγου τοῦ
 120 δεικνύντος ὅτι ὑγιές ἐστι τὸ τοιοῦτον κριτήριον. καὶ εἰ
 μὲν ἀκρίτως καὶ αὐτόθεν συγκαταθησόμεθα τινι κριτηρίῳ,
 5 τί μᾶλλον τῷδε ἢ τῷδε συγκαταθησόμεθα; ὅπερ ἴσον ἦν
 τῷ μηδενὶ συγκατατίθεσθαι διὰ τὴν μάχην. εἰ δὲ μετὰ
 λόγου τοῦ δεικνύντος ὅτι ὑγιές ἐστι τὸ παραλαμβανόμενον
 ὑφ' ἡμῶν τοῦ συνημμένου κριτήριον, ἦτοι οὗτος ὁ λόγος
 ἀσύνακτός ἐστι καὶ ἀπέραντος ἢ συννακτικός καὶ περαίνων.
 121 ἀλλ' ἀσύνακτος μὲν καθεστώς καὶ ἀπέραντος ἀπιστός ἐστι
 καὶ μοχθηρὸς ἐν τῷ προκρίνειν τι τοῦ συνημμένου κριτή-
 ριον. εἰ δὲ συννακτικός ὑπάρχει, πάντως διὰ τοῦτο συνα-
 κτικός τυγχάνει ὅτι ἀκολουθεῖ αὐτοῦ τοῖς λήμμασιν ἢ ἐπι-
 122 φορά, ὥστε δι' ἀκολουθίας τινὸς αὐτὸν δοκιμάζεσθαι. τὴν
 15 δὲ ἀκολουθίαν ἐξ ἀρχῆς ζητούμενην ἐπὶ τοῦ συνημμένου
 λόγου ἔδει δοκιμάζεσθαι. τοίνυν ἴσον ἦν τὸ τοιοῦτον τῷ
 εἰς τὸν δι' ἀλλήλων τρόπον ἐμπίπτειν· ἵνα γὰρ τὸ συ-
 νημμένον ἔξ ἀκολουθίας ὀφείλον δοκιμάζεσθαι μάθωμεν,
 ἐπὶ λόγον τινὰ δεῖ δραμεῖν, καὶ ἵνα οὗτος ὁ λόγος ὑγιῆς
 20 ᾗ, τὴν ἀκολουθίαν δεῖ προπεπιστωσθαι, ἀφ' ἧς ὅτι ἔστιν
 123 ὑγιῆς κρίνεται. μὴ ἔχοντες οὖν τὸ ὑγιές συνημμένον ὅσον
 ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ ἀπορίᾳ, οὐδὲ συννακτικὸν ἔχομεν λόγον.
 τοῦτον δὲ μὴ ἔχοντες οὐδὲ ἀπόδειξιν ἔχομεν· λόγος γὰρ
 ἐστὶ συννακτικός ἢ ἀπόδειξις. ἀποδείξεως δὲ μὴ παρούσης
 25 ἀναιρεῖται ἡ δογματικὴ φαντασία.
 124 Ἐνέσται δὲ ἀπὸ τούτων καὶ ἐπὶ τὰ συμπεπλεγμένα
 καὶ ἐπὶ τὰ διεξυγμένα κοινῶς ἐπὶ τε τὰ λοιπὰ εἶδη τῶν
 οὐχ ἀπλῶν ἀξιωματῶν διαβαίνειν. τὸ γὰρ συμπεπλεγμένον
 ἐξ ἀπλῶν ὀφείλει ἢ οὐκ ἐξ ἀπλῶν ἢ ἐκ μικτῶν συνεστα-
 30 ναι, πάντα δὲ ταῦτα ἡπόρηται τῶν ἀπλῶν προηπορημέ-
 125 νων. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὅταν λέγωσιν ὑγιές εἶναι συμπε-
 πλεγμένον τὸ πάντ' ἔχον ἐν αὐτῷ ἀληθῆ, οἷον τὸ "ἡμέ-

1. τινὰ CRV. 6. ἴσον om C. 8. οὗτος] οὐ V. 9. ἀσύν-
 τακτός CR, ἀσύνακτός τ' V. 20. προπεπιστωσθαι L. 27. ἐπὶ τε]
 τε ἐπὶ? 28. συμπ. ἦτοι ἐξ?

ρα ἔστι καὶ φῶς ἔστιν," ψεῦδος δὲ τὸ ἔχον ψεῦδος, πάλιν νομοθετοῦσιν αὐτοὶ αὐτοῖς. ἀκόλουθον γὰρ ἦν, εἰ ἀληθὲς ἔστι τὸ ἐκ πάντων ἀληθῶν σύνθετον εὐθύς ἀληθὲς εἶναι καὶ τὸ ἐκ πάντων ψευδῶν συγκείμενον ψεῦδος, τὸ δὲ ἐκ ψευδῶν ἅμα καὶ ἀληθῶν μὴ μᾶλλον ἀληθὲς εἶναι ἢ ψεῦ- 5
δος. εἰ μὲν γὰρ ἔξεστιν αὐτοῖς ἃ θέλουσι νομοθετεῖν καὶ 126
ὥς προαιροῦνται περὶ τῶν πραγμάτων διατάττεσθαι, ἐπι-
τρεπτόν μὲν τὸ ἐν ἔχον ψεῦδος συμπεπλεγμένον λέγε-
σθαι παρ' αὐτοῖς ψεῦδος, ἔξεσται δὲ καὶ ἄλλοις ἀντιδια-
τάττεσθαι καὶ λέγειν τὸ ἐκ πλείονων ἀληθῶν ἐνὸς δὲ ψεῦ- 10
δους συμπεπλεγμένον ἀληθὲς ὑπάρχειν. εἰ δὲ τῇ φύσει 127
τῶν πραγμάτων προσεκτέον ἐστίν, ἀκόλουθον δὴπουθεν
τὸ τι μὲν ψεῦδος ἔχον τι δὲ ἀληθὲς συμπεπλεγμένον μὴ
μᾶλλον ἀληθὲς ἢ ψεῦδος εἶναι λέγειν. ὥσπερ γὰρ τὸ ἐκ
λευκοῦ καὶ ἐκ μέλανος μεμίγμένον οὐ μᾶλλον λευκὸν ἐστίν 15
ἢ μέλαν (τὸ μὲν γὰρ λευκὸν λευκὸν ἦν καὶ τὸ μέλαν μέ-
λαν ὑπέρχεν), οὕτω τὸ μὲν ἀληθὲς μόνον ἀληθὲς εἶναι
συμβέβηκεν, τὸ δὲ ψεῦδος μόνον ψεῦδος ὑπάρχει, τὸ δὲ
σύνθετον ἐξ ἀμφοτέρων οὐ μᾶλλον ἀληθὲς ἢ ψεῦδος προ-
σαγορευτέον. ἀλλ' ὥσπερ ἐν τῷ βίῳ, φασί, τὸ κατὰ μὲν 128
τὰ πλείστα μέρη ὑγιὲς ἱμάτιον κατ' ὀλίγον δὲ διερρωγὸς
οὐκ ἀπὸ τῶν πλείστων καὶ ὑγιῶν μερῶν ὑγιὲς εἶναι λέγο-
μεν ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ὀλίγου καὶ διερρωγότος διερρωγός, οὕτω
καὶ τὸ συμπεπλεγμένον, καὶ ἐν μόνον ἔχη ψεῦδος "'πλεί-
ονα δὲ ἀληθῆ, λεχθήσεται τὸ ὅλον ἀπὸ τοῦ ἐνὸς ψεῦδος. 25
ὅπερ ἐστὶν εὐήθες. τῷ μὲν γὰρ βίῳ συγχωρητέον κατα- 129
χρηστικοῖς ὀνόμασι χρῆσθαι, μὴ πάντως τὸ πρὸς τὴν φύ-
σιν ἀληθὲς ζητοῦντι ἀλλὰ τὸ πρὸς τὴν δόξαν. φρέαρ γούν
ὀρύσσειν φαμέν καὶ χλαμύδα ὑφαίνειν καὶ οἰκίαν οἰκοδο-
μεῖν, οὐ κυρίως· εἰ γὰρ φρέαρ ἐστίν, οὐκ ὀρύσσεται 30
ἀλλ' ὀρύσσεται, καὶ εἰ χλαμύς ἐστιν, οὐχ ὑφαίνεται ἀλλ' ὑ-
φάνεται. ὥστε ἐν μὲν τῷ βίῳ καὶ τῇ κοινῇ συνηθείᾳ τό-

2. εἰ om V. 3. ἀληθὲς CR. 4. δὲ| γε? 10. δὲ om CR.
13. δὲ om C. 17. εἶναι καὶ συμβέβηκε L. 24. μόνον ἐν C.
ἔχει V. 31. χλαμύς V. ὑφαίνεται V.

πον εἶχεν ἡ κατάχρησις· ὅταν δὲ τὰ πρὸς τὴν φύσιν ζη-
τῶμεν πράγματα, τότε ἔχουσιν δεῖ τῆς ἀκριβείας.

- 130 Ἄλλ' ὅτι μὲν ἄπορός ἐστιν ὁ λόγος καὶ πολλὴν ἔχων
τὴν τυραχὴν τοῖς ἐν ἀσωμάτῳ τινὶ λεκτῷ τὸ ἀληθὲς καὶ
5 ψεῦδος ἀπολείπονουσιν, ἐκ τούτων αὐτάρκως ὑποδέδεικται·
ὅτι δὲ καὶ τοῖς ἐν φωνῇ ταῦθ' ὑποστησασμένοις οὐκ ἔστιν
131 εὐπορος, ῥᾷδιον μαθεῖν. πᾶσα γὰρ φωνή, εἰ ἔστιν, ἥτοι
γινομένη ἔστιν ἢ σιωπωμένη· οὐτε δὲ ἡ γινομένη ἔστι
τῷ μὴ ὑφεστάναι οὐτε ἡ σιωπωμένη τῷ μήπω γίνεσθαι·
10 οὐκ ἄρα ἔστιν ἡ φωνή. ἡ μὲν οὖν γινομένη οὐκ ἔστιν,
καθάπερ ἐκ τῶν ὁμοίων δείκνυται· οὐτε γὰρ οἰκία γινο-
μένη οἰκία ἔστιν, οὐ ναῦς, οὐκ ἄλλο τι τῶν τοιούτων,
ᾧστ' οὐδὲ φωνή. ὅτι δ' οὐδ' ἡ σιωπωμένη ὑφέστηκεν,
ὁμόλογον. εἴπερ οὖν ἡ γίνεται φωνή ἢ σιωπᾶται, κατ' οὐ-
15 δέτερον δὲ τούτων τῶν χρόνων ἔστιν, οὐκ ἂν εἴη φωνή.
132 καὶ ἄλλως, εἰ ἐν φωνῇ ἔστι τὸ ἀληθές, ἥτοι ἐν ἐλα-
χίστῃ ἐστὶ φωνῇ ἢ ἐν μακρᾷ· οὐτε δὲ ἐν ἐλαχίστῃ, ἀμε-
ρες γάρ ἐστι τὸ ἐλάχιστον, καὶ τὸ ἀληθές οὐκ ἀμερές·
οὐτε ἐν μακρᾷ, ἀνυπόστατος γάρ ἐστιν αὕτη διὰ τό, ὅτε
20 μὲν τὸ πρῶτον αὐτῆς προφέρεται μέρος, μήπω εἶναι τὸ
δεύτερον, ὅτε δὲ τὸ δεύτερον, μηκέτι εἶναι τὸ πρῶτον.
133 οὐ τοίνυν ἐν φωνῇ ἔστι τὸ ἀληθές. πρὸς τούτοις,
εἰ ἐν φωνῇ ἔστιν, ἥτοι ἐν σημαινούσῃ ἢ μὴ ἐν σημαινούσῃ.
ἀλλ' ἐν μὲν τῇ μὴ σημαινούσῃ τι, οἷον τῇ βλίτῳ καὶ τῇ
25 σκινδαψός, "οὐκ ἂν εἴη τι· πῶς γὰρ τοῦ μὴ σημαινο-
μένου πράγματος οἷον τέ ἐστιν ὡς ἀληθοῦς ἀντιλαμ-
134 βάνεσθαι;λείπεται ἄρα λέγειν ἐν τῇ σημαινούσῃ. ὁ
δὲ πάλιν ἐστὶν ἀδύνατον· οὐδεμία γὰρ φωνή ὡς φω-
νὴ σημαντικὴ ἔστιν, ἐπεὶ ἐχρὴν πάντας τοὺς ἀντιλαμβα-
30 νομένους φωνῆς Ἑλλήνας καὶ βαρβάρους ἀντιλαμβάνε-
σθαι καὶ τοῦ σημαινομένου ὑπ' αὐτῆς. ὥστε οὐδὲ κατὰ
135 τοῦτο ἐν φωνῇ θετέον τ' ἀληθές. τῶν τε φωνῶν

4. τὴν om CH. 5. ἀποδέδεικται C. 20. τὸ om L. 23. ἢ] τε ἢ?
ἢ μὴ ἐν σημαινούσῃ om C. 29. ἀντιλαμβανομένης CH. 32. τε] δὲ L.

αἱ μὲν εἰσιν ἀπλαῖ αἱ δὲ σύνθετοι, ἀπλαῖ μὲν οἶον ἡ Δίωv, σύνθετοι δὲ ὥσπερ ἡ "Δίωv περιπατεῖ." εἰ οὖν ἐν φωνῇ ἔστι τάληθές, ἦτοι ἐν ἀπλῇ ἔστιν ἡ ἐν συνθέτῳ. ἀλλ' ἐν μὲν ἀπλῇ καὶ ἀσυνθέτῳ οὐκ ἔστιν· ἀξίωμα γὰρ εἶναι δεῖ τάληθές, καὶ οὐδὲν ἀξίωμα ἀσύνθετον. ἐν συνθέτῳ δὲ 136 οὐκ ἂν εἶη διὰ τὸ μηδεμίαν σύνθετον ὑφισταῖναι λέξιν, οἶον τὴν "Δίωv ἔστιν." ὅτε γὰρ λέγομεν τὴν Δίωv, οὐπω λέγομεν τὴν ἔστιν, καὶ ὅτε ταύτην προφερόμεθα, οὐκέτ' ἐκείνην λέγομεν. ὥστ' οὐδ' ἐν φωνῇ τάληθές.

Καὶ μὴν οὐδ' ἐν τῷ κινήματι τῆς διανοίας, ὡς ὑπε- 137 νόησάν τινες. εἰ γὰρ ἐν τῷ κινήματι τῆς διανοίας ἔστι τάληθές, οὐδὲν ἔσται τὰ ἐκτὸς ἀληθές· τὸ γὰρ κίνημα τῆς διανοίας ἔστιν ἐν ἡμῖν καὶ οὐκ ἐκτὸς. ἄτοπον δὲ γε τὸ λέγειν μηδὲν εἶναι τῶν ἐκτὸς ἀληθές· ἄτοπον ἄρα καὶ τὸ ἐν τῷ κινήματι τῆς διανοίας ἀπολείπειν τάληθές. 15

τῶν τε κινήματων τῆς διανοίας ἰδίων ὄντων ἐκάστου 138 οὐδὲν ἔσται κοινὸν ἀληθές, μηθενὸς δὲ ὄντος κοινοῦ τινὸς ἀληθοῦς πάντ' ἔσται ἀσαφὴ καὶ διάφωνα· ὁ γὰρ ἔχει οὗτος ἀληθές, τουτέστι τὸ κίνημα τῆς διανοίας, τοῦθ' ἔτερος οὐκ ἔχει, καὶ ἀναστροφῶς, ὁ ἐκεῖνος ἔχει, τοῦθ' οὗτος οὐκ εἴληφεν. ἄτοπον δὲ τὸ μηδὲν εἶναι λέγειν συμφώνως ἀληθές· τοίνυν καὶ τὸ ἀξιῶν ἐν τῷ κινήματι τῆς δια- 139 νοίας ὑποκείσθαι τάληθές ἄτοπὸν ἐστὶ καὶ οὐχ ὑγιές. ἀκόλουθόν τε ἐστὶ τοῖς ἐν τῷ κινήματι τῆς διανοίας ἀπολείπουσι τάληθές πάνθ' ὁμολογεῖν ἀληθῆ εἶναι, οἶον "'τὸ 25 κίνημα τῆς Ἐπικούρου διανοίας καὶ Ζήνωνος καὶ Δημοκρίτου καὶ τῶν ἄλλων· πᾶσι γὰρ αὐτοῖς συμβέβηκεν ἐπ' ἴσης κινήμασιν εἶναι τῆς διανοίας. ἀδύνατον δὲ γέ ἐστὶ τὸ πάντα εἶναι ἀληθῆ, ὡς καὶ τὸ πάντα ψευδῆ· τοίνυν οὐδὲ τὸ κίνημα τῆς διανοίας τάληθές ἐστίν. 30

Ἀλλὰ γὰρ διὰ τοσοῦτων περὶ τε κριτηρίου καὶ περὶ 140 ἀληθοῦς ἀπορήσαντες, τὸ μετὰ τοῦτο σκεπτόμεθα καὶ

4. συνθέτω CGH. 8. φερόμεθα V. ἐκείνης V. 13. γε το om CR. 21. οὐ κατεῖληφεν L. 24. ἀνακόλουθόν τί ἐστι τῷ κινήματι L: corr post Hervetum Fabricius. 28. 29. τὰ L. 30. ἀληθές L.

περὶ τῶν συνντιθεμένων ἐφόδων ἀπὸ τοῦ κριτηρίου πρὸς κατάληψιν τοῦ μὴ αὐτόθεν ὑποπίπτοντος ἀληθοῦς, τουτέστι τοῦ τε σημείου καὶ τῆς ἀποδείξεως. καὶ τάξει γε πρῶτον περὶ σημείου λέγωμεν· μετουσίᾳ γὰρ τούτου ἢ⁵ ἀπόδειξις ἐκκαλυπτική γίνεται τοῦ συμπεράσματος.

- 141 Ἐπεὶ τῶν πραγμάτων διττὴ τις ἔστι κατὰ τὸ ἀνωτάτω διαφορὰ, καθ' ἣν τὰ μὲν ἐστὶ πρόδηλα τὰ δὲ ἄδηλα, καὶ πρόδηλα μὲν τὰ αὐτόθεν ὑποπίπτοντα ταῖς τε αἰσθησεσι καὶ τῇ διανοίᾳ ἄδηλα δὲ τὰ μὴ ἐξ αὐτῶν ληπτὰ, μεθοδι-
¹⁰ κώτερον [δὲ]· εἰς μὲν τὴν τῶν ἐναργῶν ἀπορίαν ὁ περὶ
 142 κριτηρίου λόγος ἡμῖν ἀποδέδοται· τούτου γὰρ ἀβεβαίου δειχθέντος ἀδύνατον γίνεται κατὰ τὸ περὶ τῶν φαινομένων
 διμοχυρίζεσθαι ὅτι τοιαῦτά ἐστι πρὸς τὴν φύσιν ὅποια φαί-
 νεται. λειπομένης δὲ ἐτι τῆς τῶν ἀδήλων διαφορᾶς, κα-
¹⁵ λῶς ἔχειν ἡγούμεθα καὶ πρὸς τὴν ταύτης ἀδέτησιν συν-
 τόμῳ τινὶ χρήσασθαι ἐφόδῳ, τῇ τὸ τε σημεῖον καὶ τὴν ἀπόδειξιν ἀναιρούσῃ· τούτων γὰρ πάλιν ἀναιρουμένων
 ἀβέβαιος γίνεται καὶ ἡ δι' αὐτῶν τοῦ ἀληθοῦς κατάληψις.
 βραχέα δ' ἴσως οἰκείον ἐστὶ πρὸ τῶν κατὰ μέρος διελθεῖν
²⁰ περὶ τῆς τοῦ σημείου φύσεως.

- 143 Λέγεται τοίνυν τὸ σημεῖον διχῶς, κοινῶς τε καὶ ἰδίως, κοινῶς μὲν τὸ δοκοῦν τι δηλοῦν, καθὸ καὶ τὸ πρὸς ἀνα-
 νέωσιν τοῦ συμπαρατηρηθέντος αὐτῷ πράγματος χρησι-
 μεῦον εἰώθαμεν καλεῖν σημεῖον, ἰδίως δὲ τὸ ἐνδεικτικὸν
²⁵ τοῦ ἀδηλουμένου πράγματος, "περὶ οὗ καὶ πρόκειται ζη-
 144 τεῖν ἐπὶ τοῦ παρόντος. εἰ δὲ τις τρανότερον ἐπιβάλλει αὐτοῦ τῇ φύσει, πάλιν προληπτέον ὅτι, ὡς ἀνώτερον ἐλέγο-
 μεν, τῶν πραγμάτων πρόδηλα μὲν ἐστὶ τὰ ἐξ αὐτῶν εἰς
 γνῶσιν ἡμῖν ἐρχόμενα, οἷον ἦν ἐπὶ τοῦ παρόντος τὸ ἡμέ-
³⁰ ραν εἶναι καὶ τὸ ἐμὲ διαλέγεσθαι, ἄδηλα δὲ τὰ μὴ οὕτως
 145 ἔχοντα. τῶν δὲ ἀδήλων τὰ μὲν τινα ἦν καθάπαξ ἄδηλα,

11. ἀποδέδεται C. βεβαίου L: corr Fabricius. 14. καθὼς CRV et cum ἔχει G: corr Fabricius ex mss nescio quibus.

17. αἰρούση C. 19. πρὸς C. 22. τὸ post καὶ om C. 26. δέ τις] δὲ τὸ L. 27. ὅτι, ὡς] ὅπως L. 28. τῶν] ὅτι τῶν FGH.

τὰ δὲ φύσει ἄδηλα, τὰ δὲ πρὸς καιρὸν ἄδηλα. ὧν πρὸς
καιρὸν μὲν ἄδηλα καλεῖται ἅπερ τὴν φύσιν [μὲν] ἔχοντα
ἐναργῆ παρὰ τινος ἔξωθεν περιστάσεις κατὰ καιροὺς ἡμῖν
ἀδηλεῖται, οἷον νῦν ἢ τῶν Ἀθηναίων πόλις ἡμῖν· φύσει
μὲν γὰρ ἐναργὴς ἐστὶ καὶ πρόδηλος, παρὰ δὲ τὸ μεταξὺ
διάστημα ἀδηλεῖται. φύσει δὲ ἦν ἄδηλα τὰ δι' αἰῶνος 146
ἀποκεκρυμμένα καὶ μὴ δυνάμενα ὑπὸ τὴν ἡμετέραν πε-
σεῖν ἐναργεῖαν, καθάπερ οἱ νοητοὶ πόροι καὶ τὸ ἀξιούμε-
νον ἐκτὸς εἶναι τοῦ κόσμου τισὶ φυσικοῖς ἅπειρον κενόν.
καθάπαξ δὲ ἄδηλα λέγεται τυγχάνειν τὰ μηδέποτε ὑπ' ἀν- 147
θρωπίνην κατάληψιν πεφυκότα πίπτειν, οἷον ἐστὶ τὸ ἀρ-
τίους εἶναι τοὺς ἀστέρας ἢ περισσοὺς καὶ τὸ τοῦτοσδε
ὑπάρχειν ἐν Λιβύῃ ψάμμους. τεσσαρῶν οὖν οὐσῶν ἐν 148
τοῖς πράγμασι διαφορῶν, μιᾶς μὲν τῆς τῶν ἐναργῶν, δευ-
τέρας δὲ τῆς τῶν καθάπαξ ἀδήλων, τρίτης δὲ τῆς τῶν 15
φύσει ἀδήλων, τετάρτης τῆς τῶν πρὸς καιρὸν, οὐ πᾶσαν
φαινομένην διαφορὰν σημείου δεῖσθαι ἀλλὰ τινά. εὐθὺς γὰρ 149
οὔτε τὰ καθάπαξ ἄδηλα ἐπιδέχεται τι σημεῖον οὔτε τὰ
ἐναργῆ, ἀλλὰ τὰ μὲν ἐναργῆ ὅτι ἐξ αὐτῶν προσπίπτει καὶ
οὐθενὸς ἐτέρου δεῖται πρὸς μήνυσιν, τὰ δὲ καθάπαξ ἄδηλα 20
ὅτι κοινῶς πᾶσαν ἐκπεφευγότα κατάληψιν οὐδὲ τὴν διὰ
σημείου ἐπιδέχεται. " τὰ δὲ φύσει ἄδηλα καὶ τὰ πρὸς και- 150
ρὸν χρεῖαν ἔχει τῆς ἐκ τοῦ σημείου παρατηρήσεως, τὰ
μὲν πρὸς καιρὸν ἄδηλα ὅτι κατὰ τινος περιστάσεις αἴρεται
ἐκ τῆς πρὸς ἡμᾶς ἐναργείας, τὰ δὲ φύσει ἄδηλα ὅτι διὰ 25
παντός ἐστὶν ἀφανῆ. διττῆς οὖν οὔσης διαφορᾶς τῶν ση- 151
μείου δεομένων πραγμάτων διττὸν ἀνεφάνη καὶ τὸ ση-
μεῖον, τὸ μὲν τι ὑπομνηστικόν, ὅπερ μάλιστα ἐπὶ τῶν
πρὸς καιρὸν ἀδήλων φαίνεται χρησιμεῦον, τὸ δὲ ἐνδεικτι-
κόν, ὅπερ ἐπὶ τῶν φύσει ἀδήλων ἀξιούται παραλαμβάνε- 30
σθαι. καὶ δὴ τὸ μὲν ὑπομνηστικόν συμπαρατηρηθὲν τῷ 152
σημειωτῷ δι' ἐναργείας, ἅμα τῷ ὑποπείσειν ἐκείνου ἀδη-

2. μὲν post 3. τινος V.

5. ἐστὶν ἐναργὴς V.

9. φυσικῶς L.

10. τυγχάνειν λέγεται V.

13. ψάμμους] addε ἢ τοσάσδε.

14. τῆς

om L.

18. οὔτε τὰ ἐναργῆ add H.

32. σημείω τῷ CGR.

λουμένου, ἄγει ἡμᾶς εἰς ὑπόμνησιν τοῦ συμπαρητη-
θέντος αὐτῷ, νῦν δὲ ἐναργῶς μὴ προσπίπτοντος, ὡς ἐπὶ
τοῦ καπνοῦ καὶ τοῦ πυρός· ταῦτα γὰρ πολλάκις ἀλλήλοις
συνεξευγμένα παρατηρήσαντες ἅμα τῷ τὸ ἕτερον ἰδεῖν,
5 τουτέστι τὸν καπνὸν, ἀνανεούμεθα τὸ λοιπόν, τουτέστι
153 τὸ μὴ βλεπόμενον πῦρ. ὁ αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ τῆς τῷ
ἐλκει ἐπιγινομένης οὐλῆς καὶ ἐπὶ τῆς τοῦ θανάτου προη-
γουμένης καρδίας τρώσεως· οὐλήν τε γὰρ ἰδόντες προηγη-
σάμενον ἔλκος ἀνανεούμεθα, καρδίας τε τρώσιν θεασάμε-
10 νοι-μέλλοντα θάνατον προγινώσκομεν. ἀλλὰ τὸ μὲν ὑπο-
154 μνηστικὸν σημεῖον τοιαύτην εἶχε τὴν ιδιότητα, τὸ δὲ ἐν-
δεικτικὸν διέφερε τούτου. οὐκέτι γὰρ καὶ αὐτὸ συμπαρη-
τήρησιν τῷ σημειωτῷ ἐπιδέχεται (ἀρχῇθεν γὰρ ἀνυπόπτω-
τόν ἐστι τὸ φύσει ἀδήλων πρᾶγμα, καὶ διὰ τοῦτο οὐ δύ-
15 ναταί τινι τῶν φαινόμενων συμπαρητηρηθῆναι), ἀλλ' ἄν-
τικρυς ἐκ τῆς ἰδίας φύσεως καὶ κατασκευῆς μόνον οὐχὶ
φωνῇν ἀφ' ἑνὲν λέγεται σημαίνειν τὸ οὐ εἶναι ἐνδεικτικόν.
155 οἷον ἡ ψυχὴ τῶν φύσει ἀδήλων ἐστὶ πραγμάτων· οὐδέ-
ποτε γὰρ ὑπὸ τὴν ἡμετέραν πέφυκε πίπτειν ἐνάργειαν.
20 τοιαύτη δὲ οὕσα ἐκ τῶν περὶ τὸ σῶμα κινήσεων ἐνδεικτι-
κῶς μνηύεται· λογιζόμεθα γὰρ ὅτι δυνάμεις τις ἐνδεδυ-
κυῖα τῷ σώματι τοιαύτας αὐτῷ κινήσεις ἐνδίδωσιν.
156 Ἀλλὰ γὰρ δυοῖν ὄντων σημείων, τοῦ τε ὑπομνηστι-
κοῦ καὶ ἐπὶ τῶν πρὸς καιρὸν ἀδήλων τὰ πολλὰ χρησιμεύειν
25 δοκοῦντος, καὶ τοῦ ἐνδεικτικοῦ, ὅπερ ἐπὶ τῶν φύσει ἀδή-
λων ἐγκρίνεται, μελλήσομεν "πᾶσαν ποιεῖσθαι ζήτησιν καὶ
ἀπορίαν οὐ περὶ τοῦ ὑπομνηστικοῦ, τοῦτο γὰρ παρὰ πᾶσι
κοινῶς τοῖς ἐκ τοῦ βίου πεπιστευται χρησιμεύειν, ἀλλὰ
περὶ τοῦ ἐνδεικτικοῦ· τοῦτο γὰρ ὑπὸ τῶν δογματικῶν
30 φιλοσόφων καὶ τῶν λογικῶν λατρῶν, ὡς δυνάμενον τὴν
157 ἀναγκαιοτάτην αὐτοῖς παρέχειν χρεῖαν, πέπλασται. ὁθεν
οὐδὲ μαχόμεθα ταῖς κοιναῖς τῶν ἀνθρώπων προλήψεσιν,

2. προσπίπτοντος L. 8. προησόμενον C. 9. δὲ CF. 13. ἀνύ-
πόπτοντον C, ἀνυπόπτον FGV. 26. μελήσομεν V.

οὐδὲ συγχέομεν τὸν βίον, λέγοντες μὴθὲν εἶναι σημεῖον, καθάπερ τινὲς ἡμᾶς συκοφαντοῦσιν. εἰ μὲν γὰρ πᾶν ἀνθρώπῳ σημεῖον, τὰχ' ἴσως αὖ καὶ τῷ βίῳ καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ἐμαχόμεθα· νυνὶ δὲ οὕτω καὶ αὐτοὶ ἐγνωμεν, ἐκ μὲν καπνοῦ πῦρ, ἐκ δὲ οὐλῆς προηγησάμενον ἔλκος, ἐκ δὲ προηγουμένης καρδίας τρώσεως θάνατον, ἐκ δὲ προκειμένης ταινίας αἵλιμμα λαμβάνον·:ς. νῦν οὖν ἐπεὶ τὸ 158 μὲν ὑπομνηστικὸν σημεῖον τίθεμεν, ὃ χρῆται ὁ βίος, τὸ δὲ ὑπὸ τῶν δογματικῶν ψευδῶς δοξασθὲν ἀναιροῦμεν, μήποτε πρὸς τῷ μὴ μάχεσθαι τῷ βίῳ ἔτι καὶ συναγορεύομεν 10 αὐτῷ, ἐπείπερ τοὺς καταξαναστάντας τῆς κοινῆς προλήψεως δογματικούς καὶ τὰ φύσει ἄδηλα γινώσκειν λέγοντας σημειωτικῶς ἐκ φυσιολογίας ἐλέγχομεν.

Ταῦτα μὲν οὖν ὥς ἐν κεφαλαίοις περὶ τοῦ ὑπὸ στήν 159 ζήτησιν πίπτοντος σημείου λελέχθω· χρῆ δὲ ἐπὶ τοῦ πα- 15 ρόντος διὰ μνήμης ἔχειν τὸ σκεπτικὸν ἔθος. τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ μὴ μετὰ πείσματος καὶ συγκαταθέσεως ἐκτίθεσθαι τοὺς κατὰ τῆς ὑπάρξεως τοῦ σημείου λόγους (ἴσον γὰρ ἦν τὸ τοιοῦτο ποιεῖν τῷ ἀξιῶν εἶναι τι σημεῖον παραπλησίως τοῖς δογματίζουσιν), ἀλλ' ὥστε εἰς ἰσοσθένειαν τὴν αὖ ζήτησιν ἄγειν, καὶ δεικνύναι ὅτι ἐπ' ἴσης ἐστὶ πιστὸν τῷ εἶναι τι σημεῖον τὸ μὴ εἶναι ἢ ἀνάπαλιν ἐπ' ἴσης ἄπιστον τῷ μὴθὲν ὑπάρχειν τὸ ὑπάρχειν τι σημεῖον· ἐντεῦθεν γὰρ ἡ ἀρρεψία 20 ἢ ἐποχὴ γίνεται τῇ διανοίᾳ. ἀμέλει 160 γοῦν διὰ τοῦτο καὶ ὁ δοκῶν ἡμῖν ἀντιλέγειν φάσκειν μὴ- 25 δὲν εἶναι ἐνδεικτικὸν σημεῖον βοηθός ἐστιν, καὶ τὸ ὀφείλον "κατασκευάζεσθαι μέρος σκεπτικῶς, τοῦτ' αὐτὸς προλαβὼν κατασκευάζει· εἰ γὰρ οἱ μὲν κατὰ τοῦ σημείου κομιζόμενοι παρὰ τοῖς ἀπορητικοῖς λόγοι σφόδρ' εἰσὶ σθεναροὶ καὶ σχεδὸν ἀναντίρρητοι, τούτων δὲ οὐ λείπονται 30 καὶ οἱ παρὰ τοῖς δογματικοῖς τὴν ὑπαρξιν αὐτοῦ κατα-

4. ἐχόμεθα V.

7. νῦν οὖν] οὐκ οὖν?

8. τὸ] τοῦτο L.

13. φυσιολογίας VX: ceteri φιλοσοφίας.

20. ἀλλ' ὥστε] ἄλλως τε L.

27. προσλαβὼν CRX.

28. τοῦ om C.

29. ἀπορητικοῖς CR.

σκευάζοντες, αὐτόθεν ἐφεκτέον ἐστὶ περὶ τῆς ὑπάρξεως καὶ
 161 μὴ ἀδίκως τῷ ἑτέρῳ μέρει προσθετέον. πλὴν καὶ τοῦ
 σκεπτικοῦ ἔθους παρασταθέντος, χωρῶμεν λοιπὸν καὶ ἐπὶ
 τὴν τοῦ προκειμένου κατασκευήν.

5 Τῶν οὖν ὄντων, φασὶν οἱ ἀπὸ τῆς σκέψεως, τὰ μὲν
 ἐστὶ κατὰ διαφορὰν τὰ δὲ πρὸς τι πῶς ἔχοντα. καὶ κατὰ
 διαφορὰν μὲν ὅποσα κατ' ἰδίαν ὑπόσταςιν καὶ ἀπολύτως
 νοεῖται, οἷον λευκὸν μέλαν, γλυκὺ πικρὸν, πᾶν τὸ τούτοις
 παραπλήσιον· ψιλοῖς γὰρ αὐτοῖς καὶ κατὰ περιγραφὴν
 162 ἐπιβάλλομεν καὶ δίχα τοῦ ἑτερόν τι συνεπινοεῖν. πρὸς τι
 δὲ ἐστὶ τὰ κατὰ τὴν ὡς πρὸς ἕτερον σχέσιν νοούμενα καὶ
 οὐκ ἐστὶ ἀποκλεισμένως λαμβανόμενα, τουτέστι κατ' ἰδίαν,
 οἷον τὸ λευκότερον καὶ μελάντερον καὶ γλυκύτερον καὶ
 πικρότερον, καὶ πᾶν εἴ τι τῆς αὐτῆς ἐστὶν ἰδέας. οὐ γὰρ
 15 ὅθ' τρόπον τὸ λευκὸν ἢ τὸ μέλαν κατ' ἰδίαν ἐνοεῖτο περι-
 γραφὴν, οὕτω καὶ τὸ λευκότερον ἢ μελάντερον· ἀλλ' ἵνα
 τοῦτο νοήσωμεν, συνεπιβάλλειν δεῖ καὶ ἐκείνῳ τῷ οὐ λευ-
 κότερόν ἐστιν ἢ τῷ οὐ μελάντερόν ἐστιν. καὶ ἐπὶ τοῦ
 163 γλυκυτέρου καὶ πικροτέρου ὁ αὐτὸς λόγος. ἐπεὶ οὖν δύο
 20 εἰσὶ τῶν πραγμάτων διαφοραί, μία μὲν ἡ τῶν κατὰ δια-
 φορὰν δευτέρα δὲ ἡ τῶν πρὸς τι πῶς ἔχόντων, δεήσει καὶ
 τὸ σημεῖον τὸ γε ἐνδεικτικὸν ἦτοι τῶν κατὰ διαφορὰν ἢ
 τῶν πρὸς τι ὑπάρχειν· τρίτη γὰρ μεταξὺ τούτων ἰδέα
 τῶν πραγμάτων οὐκ ἐστίν. ἀλλὰ τῶν κατὰ διαφορὰν μὲν
 25 οὐκ ἂν εἴη, ὡς αὐτόθεν συγκεχώρηται καὶ πρὸς τῶν ἑτερο-
 164 δόξων. τοίνυν τῶν πρὸς τι γενήσεται. ὥσπερ γὰρ τὸ
 σήμεριον κατὰ τὴν ὡς πρὸς τὸ σημεῖον σχέσιν νοούμε-
 νον τῶν πρὸς τι ἐστίν· τινὸς γὰρ ἐστὶ σημεῖον, καθά-
 περ τοῦ σημειωτοῦ. εἰ γοῦν τὸ ἕτερον αὐτῶν καθ' ὑπό-
 30 θεσιν ἀνέλωμεν, καὶ τὸ λεγόμενον συναναιρεθήσεται,
 οἷόν τι καὶ ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ καὶ ἀριστεροῦ φαίνεται γιγνώ-

1. ἐφεκτέον VX, ἐφετόν CFGH. 5. τὰ] τοῖς C. 15. μέλαν] μέ-
 λαν ἢ τὸ πικρὸν L. 16. μελάντερόν ἐστιν· ἀλλ' FG. 17. ἐκείνο CRX.
 17. 18. τῷ οὐ] τῷ οὐ GHRV, τὸ οὐ C. 28. ἐστίν· τινὸς] ἐστίν,
 οὕτω καὶ τὸ σημεῖον τῶν πρὸς τι ἐστίν· τινὸς?

μενον· μηδενὸς γὰρ ὄντος δεξιῦ οὐδὲ ἀριστερόν τι ἔσται
 διὰ τὸ τῶν πρὸς τι εἶναι τούτων ἐκότερον, καὶ μηδενὸς
 ὄντος ἀριστεροῦ συμπεριγράφεται καὶ ἡ τοῦ δεξιῦ ἐπίνοια.
 ἀλλὰ δὴ τὰ πρὸς τι συγκαταλαμβάνεται ἀλλήλοις· "οὔτε 165
 γὰρ λευκότερόν τι, ὡς ἔφη, δυνατόν ἐστι γνωρίζειν μὴ
 συνυποπίπτοντος τοῦ οὐ λευκότερόν ἐστιν, οὐδὲ μελάντε-
 ρόν ἐστιν. τοίνυν ἐπεὶ καὶ τὸ σημείον τῶν πρὸς τι ἔστιν,
 ὡς παρεμυθησάμεθα, συγκαταληφθήσεται τῷ σημείῳ τὸ
 οὐ ἔστι σημείον. τὸ συγκαταλαμβανόμενον δὲ αὐτῷ οὐκ
 ἔσται σημείον αὐτοῦ. τὸ γὰρ ὑπονοεῖν ὅτι δύναται τό κ
 τινι συγκαταλαμβανόμενον σημείον ἐκείνου γίνεσθαι τε-
 λέως ἀπερρωγός· ἀμφοτέρων γὰρ ὑπὸ μίαν προθεσμίαν
 λαμβανομένων οὔτε τὸδε τοῦδε ἐκκαλυπτικόν ἐστιν οὔτε
 τὸδε τοῦδε μνηστικόν, ἐκότερον δὲ δι' αὐτοῦ προσπίπτον
 ἀποδοεῖ τῆς τοιαύτης δυνάμεως. συνθείη δ' ἂν τις ἀνά- 166
 παλιν λόγον τοιοῦτον. τὸ σημείον εἴπερ καταληπτόν ἐστιν,
 ἥτοι προκαταλαμβάνεται τοῦ σημειωτοῦ ἢ συγκαταλαμβά-
 νεται αὐτῷ ἢ ἐπικαταλαμβάνεται αὐτῷ· οὔτε δὲ προκατα-
 λαμβάνεται οὔτε συγκαταλαμβάνεται οὔτε ἐπικαταλαμβά-
 νεται, ὡς παραστήσομεν· οὐκ ἄρα καταληπτόν ἐστι τὸ κ
 σημείον. καὶ δὴ τὸ μὲν λέγειν ὅτι ἐπικαταλαμβάνεται τῷ 167
 σημειωτῷ τὸ σημείον, αὐτόθεν φαίνεται ἄτοπον· πῶς
 γὰρ ἔτι δύναται ἐκκαλυπτικόν εἶναι τὸ σημείον, ὅτε οὐ
 ἐκκαλυπτικόν ἐστι, τὸ σημειωτὸν προκαταλαμβάνεται αὐ-
 τοῦ; ἄλλως τε καὶ μαχόμενόν τι προσδέχονται οἱ δογμα- 25
 τικοὶ τῷ συνήθως ὑπὲρ αὐτῶν δογματιζομένῳ, εἰς τοῦτο
 λέγωσιν. φασὶ γὰρ τὸ σημειωτὸν ἄθλον εἶναι καὶ μὴ ἐξ
 αὐτοῦ καταληπτόν· εἰ δέ γε μετὰ τὴν τούτου κατάληψιν
 ἐπικαταλαμβάνεται τὸ σημείον, οὐκ ἔσται τοῦτ' ἄθλον
 ὃ γε πρὸ τῆς τοῦ μνηύοντος αὐτοῦ παρουσίας πεφώραται. 30
 ὥστε οὐκ ἐπικαταλαμβάνεται τῷ σημειωτῷ τὸ σημείον.
 καὶ μὴν οὐδὲ συγκαταλαμβάνεται διὰ τὴν μικρῷ πρόσθεν 168

6. οὐδὲ μελανότερόν ἐστιν V, an οὔτε μελάντερον μὴ συνυποπίπτον-
 τος τοῦ οὐ μελάντερόν ἐστιν? 14. προπίπτον L. 15. δ' ἂν om L.
 20. ὡς om C. 21. τῷ CH. 30. ὅγε] ὅτα L.

εἰρημένην αἰτίαν· τὰ γὰρ συγκαταλαμβάνόμενα ἀλλήλοις
 οὐ δέεται τῆς ἐξ ἀλλήλων μηνύσεως ἀλλ' ὑφ' ἐν ἐξ αὐτῶν
 προσπίπτει, καὶ διὰ τοῦτο οὔτε τὸ σημεῖον λέγοιτ' ἂν εἶναι
 169 σημεῖον οὔτε τὸ σημειωτὸν ἔτι ὑπάρχειν σημειωτόν. κα-
 5 ταλείπεται οὖν λέγειν ὅτι προκαταλαμβάνεται τὸ σημεῖον
 τοῦ σημειωτοῦ. ὁ πάλιν εἰς τοὺς αὐτοὺς ἐλέγχους κυλίε-
 ται. πρότερον γὰρ ὀφείλουσιν οἱ δογματικοὶ δεῖξαι ὅτι οὐ
 τῶν πρὸς τι ἔστι τὸ σημεῖον ἢ ὅτι οὐ συγκαταλαμβάνεται
 ἀλλήλοις τὰ πρὸς τι, εἴτα τότε καὶ παρ' ἡμῶν λαμβάνειν
 10 τὸ δύνασθαι τοῦ σημειωτοῦ προκαταλαμβάνεσθαι τὸ ση-
 170 μεῖον. ἀμετακινήτων δὲ ὄντων τῶν πρώτων οὐχ οἷόν τε
 ἔστι τὴν προκατάληψιν τῷ σημείῳ μαρτυρεῖν ἐκ τοῦ γέ-
 νους ὅντι τῶν πρὸς τι καὶ ὀφείλοντι συγκαταλαμβάνε-
 σθαι τῷ οὐ ἔστιν σημεῖον. ἀλλ' εἶπερ, ἵνα καταληφθῇ τὸ
 15 σημεῖον, δεῖ ἢ προκαταλαμβάνεσθαι αὐτὸ τοῦ σημειωτοῦ
 ἢ συγκαταλαμβάνεσθαι τούτῳ ἢ ἐπικαταλαμβάνεσθαι, δέ-
 δεικται δὲ μηδὲν τούτων δυνατὸν, ῥητέον οὖν ἀκατάληπτον
 εἶναι τὸ σημεῖον.

171 Ἔτι ἐκ τῆς αὐτῆς δυνάμεως ἄλλον λόγον συναρῶμεν
 20 τινες τοὺς δογματικούς, οὕτως ἔχοντα. εἶπερ ἔστι τι ἐν-
 δεικτικόν τινος σημεῖον, ἥτοι φαινόμενον φαινομένου ση-
 μεῖον ἔστιν ἢ ἀφανὲς ἀφανοῦς ἢ φαινόμενον ἀφανοῦς ἢ
 ἀφανὲς φαινομένου· οὔτε δὲ φαινόμενον φαινομένου ση-
 μεῖον ἔστιν οὔτε ἀφανοῦς ἀφανὲς οὔτε φαινόμενον ἀφα-
 25 νοῦς οὔτε [δὲ] ἐναλλάξ· οὐκ ἄρα ἔστι τι σημεῖον. καὶ
 172 ὁ μὲν λόγος τοιοῦτος, προδήλος δὲ καὶ ἡ τούτου κατα-
 σκευὴ ἔστιν. καὶ προδηλοτέρα μᾶλλον γενήσεται ὑποδει-
 ξάντων ἡμῶν τὴν κομιζομένην πρὸς αὐτὸν ὑπὸ τῶν δογμα-
 τικῶν ἔνστασιν. φασὶ γὰρ μόνον τὰς δύο συγχωρεῖσθαι
 30 συζυγίας, περὶ δὲ τῶν λειπομένων δυοῖν διίστασθαι πρὸς
 173 ἡμᾶς. τὸ μὲν γὰρ φαινόμενον φαινομένου καὶ ἀφανοῦς
 φαινομένου γίνεσθαι σημεῖον ἀληθὲς ἔστιν, τὸ δὲ μὴ φαι-
 νόμενον φαινομένου ἢ μὴ φαινόμενον ἀφανοῦς ὑπάρχειν

1. αἰτίαν εἰρημένην C.

28. αὐτῶν CGH.

30. δυεῖν C.

δηλωτικὸν ψεῦδος εἶναι. ἀντίκα γὰρ φαινόμενον μὲν φαι-
 νομένου σημείον ἔστιν ἢ σκιά τοῦ σώματος· αὐτὴ τε γὰρ
 σημείον οὕσα φαινόμενόν ἐστι, τό τε σῶμα σημειωτὸν
 καθεστῶς ἐναργὲς ὑπάρχει. φαινόμενον δὲ ἄφανους δη-
 λωτικὸν καθεισότηκει καθάπερ τὸ ἔρευθος τῆς αἰδοῦς· τὸ
 μὲν γὰρ ἐναργὲς καὶ αὐτοφώρατον ἦν, ἡ δὲ αἰδῶς ἄφαν-
 τος. τελῶς δὲ εἰσιν εὐήθεις οἱ ταῦτα λέγοντες. ὁμολο- 174
 γηθέντος γὰρ τοῦ πρὸς τι εἶναι τὸ σημεῖον καὶ τοῦ κατ' ἀ-
 νάγκην συγκαταλαμβάνεσθαι ἀλλήλοις τὰ πρὸς τι, οὐ δύ-
 νηται τῶν ἐπ' ἴσης συνυποπιπτόντων ἀλλήλοις τὸ μὲν ση- 10
 μεῖον εἶναι τὸ δὲ σημειωτόν, ἀλλὰ πάντῃ τε καὶ πάντως
 διὰ τὴν ἐναργῆ ἀμφοτέρων συνυπόπτωσιν μήτε σημείον
 τι ἐξ αὐτῶν ὑπάρχειν μήτε σημειωτόν, τοῦ μὲν μὴ ἔχον-
 τος ὃ ἐκκαλύψει, τοῦ δὲ μὴ χρήζοντος τοῦ ἐκκαλύψοντος.
 τὰ δὲ αὐτὰ λεκτέον καὶ περὶ τῆς λεπτομένης συζυγίας, 175
 καδ' ἦν ἡξίουσαν τὸ φαινόμενον τοῦ ἄφανους εἶναι σημείον·
 δεῖ γάρ, εἰ τοῦτο οὕτως ἔχει, προκαταλαμβάνεσθαι τὸ ση-
 μεῖον τοῦ σημειωτοῦ καὶ ἐπικαταλαμβάνεσθαι τὸ σημειω-
 τὸν τῷ σημείῳ, ὅπερ ἦν ἀδύνατον διὰ τὸ ἐκ τοῦ γένους
 εἶναι τῶν πρὸς τι καὶ ὀφείλειν ἀλλήλοις συγκαταλαμ- 20
 βάνεσθαι.

Τῶν γε μὴν καταλαμβανομένων ἀνθρώπῳ πραγμά- 176
 των τὰ μὲν δι' αἰσθήσεως καταλαμβάνεσθαι δοκεῖ τὰ δὲ
 διανοίᾳ, καὶ δι' αἰσθήσεως μὲν ὥς λευκὸν μέλαν, γλυκὺ
 πικρὸν, διανοίᾳ δὲ καλὸν αἰσχρόν, νόμιμον παράνομον, 25
 εὐσεβὲς ἀσεβές. καὶ τὸ σημεῖον οὖν εἴπερ καταληπτὸν
 ἔστιν, ἥτοι τῶν αἰσθητῶν ἐστὶ πραγμάτων ἢ τῶν νοητῶν,
 ὥς ἐὰν μὴ ἐκ τοῦ ἑτέρου γένους τούτων ὑπάρχῃ, οὐδ' ὅπως
 ἔσται τὴν ἀρχὴν ὑπάρχον. ἀμέλει γέ τοι τοῦτ' εὐθύς 177
 τεκμηρίον ἐστὶ τοῦ ἀληπτον αὐτὸ τυγχάνειν, φημὶ δὲ τὸ 30
 μέχρι δεῦρο διέλκεσθαι τὴν φύσιν αὐτοῦ, τῶν μὲν αἰσθη-
 τὸν ὑπολαμβάνόντων τοῦτο εἶναι τῶν δὲ νοητόν. Ἐπί-

1. εἶναι] ἦν?
 30. τὸ] τοῦ L.

28. ἂν C F G H.

τούτω C.

οὐδυνόως C

κούρος μὲν γὰρ καὶ οἱ προεστῶτες αὐτοῦ τῆς αἰρέσεως
 ἐλεξαν αἰσθητὸν εἶναι τὸ σημεῖον, οἱ δὲ ἀπὸ τῆς σιτοῦς
 νοητόν. μένει δ' ἡ τοιαύτη διάστασις σχεδὸν ἀνεπικρίτος
 δι' αἰῶνος, καὶ μενούσης αὐτῆς ἀνεπικρίτου πᾶσα ἀνάγκη
 καὶ τὸ σημεῖον ἐν ἐποχῇ φυλάσσεσθαι, ὀφείλον ἢ αἰσθη-
 178 τὸν ἢ νοητὸν ὑπάρχειν. καὶ τὸ πάντων δεινότατον ὅτι
 μεταπέπτωκεν ἡ ὑπόσχεσις αὐτοῦ, εἴγε ὑπισχνείται μὲν
 ἐκκαλυπτικὸν ἔσεσθαι τινος ἑτέρου, ἀνάπαλιν δὲ αὐτὸ
 νῦν εὗρηται χρῆζον ἑτέρου τοῦ ἐκκαλύψοντος· εἰ γὰρ
 10 πᾶν τὸ διάφωνον ἄδηλόν ἐστι, τὸ δὲ ἄδηλον ἐκ σημείου
 ληπτόν, πάντως καὶ τὸ σημεῖον διαφωνούμενον δεῖσεται
 179 τινος σημείου πρὸς παράστασιν ὡς ἄδηλον. καὶ μὴν οὐδὲ
 δύνανται λέγειν ὅτι τὸ διαφωνούμενον αὐτὸ ἐνέστιν ἀπο-
 δεῖξει κατασθῆσθαι καὶ πιστὸν ἔχειν. πρῶτον μὲν γὰρ
 15 ὅταν ἀποδείξωσιν, τότε ὡς πιστὸν αὐτὸ λαμβανέτωσαν·
 ἐφ' ὅσον δὲ ψιλὴ μόνον αὐτοῖς ἐστὶν ὑπόσχεσις ἀλλ' οὐκ
 180 ἀπόδειξις, ἔστηκε καὶ τὰ τῆς ἐποχῆς. εἴτα καὶ ἡ ἀπό-
 δεξις τῶν ἀμφισβητουμένων ἐστίν, διαφωνουμένη δὲ καὶ
 αὐτὴ χρεῖαν ἔχει τοῦ τὴν πίστιν περιθῆσοντος· διὰ δὲ
 20 ζητουμένου τὸ ζητούμενον "δεικνύναι θέλειν τελέως ἐστὶν
 ἄτοπον. ἄλλως τε καὶ τῷ γένει σημείον ἐστὶν ἢ ἀπό-
 181 δεξις· ἐκκαλυπτικὴ γὰρ ἦν τοῦ συμπεράσματος. ἵνα
 οὖν τὸ σημεῖον βεβαιωθῇ, δεῖ πιστὴν εἶναι τὴν ἀπόδειξιν,
 ἵνα δὲ ἡ ἀπόδειξις πιστὴ γένηται, δεῖ προβεβαιωθῆναι τὸ
 25 σημεῖον, ὥστε ἐκότερον τὴν ἐκ θατέρου πίστιν περιμένον
 182 ἐπ' ἴσης τῷ λοιπῷ ἐστὶν ἄπιστον. πρὸς τοῦτοις τὸ ἐν
 ἀποδείξεως μέρει λαμβανόμενον εἰς τὴν τοῦ σημείου βε-
 βαίωσιν ἤτοι αἰσθητὸν ἐστὶν ἢ νοητόν. καὶ εἰ μὲν αἰσθη-
 τόν, πάλιν ἢ ἀρχήθεν μένει ζήτησις τῷ τὰ αἰσθητὰ κοι-
 30 νῶς διαπεφωνηθῆναι· εἰ δὲ νοητόν, ὁμοίως ἄπιστον καθέ-
 στηκεν· οὐ χωρὶς γὰρ τῶν αἰσθητῶν δύναται τοῦτο λη-
 πτόν ὑπάρχειν.

3. ἀνεπικρίτος σχεδὸν FGV.

17. καὶ τὰ] κατὰ CHR.X.

ἀπο-

χῆς CGRX.

18. ἀμφισβητησίμων V.

ἐστὶ καὶ διαφ. C.

25. ἐκ

θατέρου] ἐκατέρου G.

Πλήν συγκεκριθήσθω τε καὶ ἐκ περιουσίας δεδόσθω 183
τὸ ἥτοι αἰσθητὸν ἢ νοητὸν εἶναι τὸ σημεῖον. ἀλλὰ καὶ
οὕτως ἀδύνατον τὴν ὑπόστασιν αὐτοῦ πιστὴν ὑπάρχειν.
λεπτεῖον δὲ ἐν μέρει περὶ ἑκατέρου, καὶ εὐθίως γὰρ περὶ
τοῦ μὴ αἰσθητὸν αὐτὸ τυγχάνειν. ἵνα τοίνυν τοῦθ' ὁμό- 5
λογον ἢ, δεῖ προσυμπεφωνῆσθαι τὴν τῶν αἰσθητῶν ὑπαρ-
ξιν καὶ ὁμόλογον εἶναι παρὰ πᾶσι τοῖς φυσικοῖς, καὶ ὡς
ἀπὸ ὁμολόγου ταύτης ἢ περὶ τοῦ σημείου ἀνάγεται σκέ-
ψις. ' οὐ συμπεφωνῆται δέ, ἀλλ'

184

ἔστ' ἂν ἴδωρ τε ῥέῃ καὶ δένδρεα μακρὰ τεθήλῃ 10
οὕποτε πεπαύσονται περὶ αὐτῆς οἱ φυσικοὶ πρὸς ἀλλήλους
πολεμοῦντες, ἐπεὶ περ ὁ μὲν Δημόκριτος μηδὲν ὑποκείσθαι
φῆσι τῶν αἰσθητῶν, ἀλλὰ κενοπαθείας τινὰς αἰσθήσεων
εἶναι τὰς ἀντιλήψεις αὐτῶν, καὶ οὕτε γλυκύ τι περὶ τοῖς
ἐκτὸς ὑπάρχειν, οὐ πικρὸν ἢ θερμὸν ἢ ψυχρὸν ἢ λευκὸν 15
ἢ μέλαν, οὐκ ἄλλο τι τῶν πᾶσι φαινομένων· παθῶν γὰρ
ἡμετέρων ἦν ὀνόματα ταῦτα. ὁ δὲ Ἐπίκουρος πάντα 185
ἔλεγε τὰ αἰσθητὰ τοιαῦτα ὑποκείσθαι ὅποια φαίνεται καὶ
κατ' αἰσθησιν προσπίπτει, μηδέποτε ψευδομένης τῆς
αἰσθήσεως, ἄλλων ψεύδεσθαι ταύτην δοκούντων. οἱ δὲ 20
ἀπὸ τῆς στοᾶς καὶ τοῦ περιπάτου μέσσην ὁδὸν τέμνοντες
ἐνία μὲν ὑποκείσθαι τῶν αἰσθητῶν ἔλεξαν ὡς ἀληθῆ ἐνία
δὲ μὴ ὑπάρχειν, ψευδομένης περὶ αὐτῶν τῆς αἰσθήσεως.
ἀλλὰ τό γε κεφάλαιον, εἴπερ αἰσθητὸν εἶναι θέλομεν τὸ 186
σημεῖον, πρὸ παντὸς ὁμολογηθῆναι δεῖ καὶ βεβαίως πα- 25
ραστήναι τὴν τῶν αἰσθητῶν ὑπόστασιν, ἵνα καὶ τοῦτο
δοθῇ παγίως καταληπτὸν εἶναι· ἢ εἴπερ ἐκείνην δι' αἰῶ-
νος ἐστασιάσθαι συμβέβηκεν, ὁμολογεῖν δεήσει καὶ τοῦτο
τῆς αὐτῆς ἀσυμφωνίας ἔχουσαι. ὥσπερ γὰρ τὸ λευκὸν 187
χρῶμα οὐ δύναται ἀπτῶτως καταληφθῆναι μὴ ὁμολογη- 30
θείσης τῆς τῶν αἰσθητῶν ὑποστάσεως, διὰ τὸ καὶ αὐτὸ

2. αἰσθητὸν — 3. ἀδύνατον om C. 7. καὶ ὡς] ἐν' ὡς? ut Fa-
bricius. 15. ἢ ante λευκὸν om CR. 17. ἦν] εἶναι? 19. προσπί-
πτειν L. 24. εἶναι om CR. 28. ὁμολογεῖν om H. 29. συμφω-
νίας CHR. ὥσπερ — p. 328 5. διάστασιν om H. 31. καὶ X.

τῶν αἰσθητῶν ὑπάρχειν, οὕτως οὐδὲ τὸ σημεῖον, εἴπερ
κατὰ γένος αἰσθητὸν, λεχθήσεται πάριον καθεστάναι με-
νούσης τῆς περὶ τῶν αἰσθητῶν μάχης. ἔστω δὴ καὶ συμ-
πεφωνῆσθαι τὰ αἰσθητὰ καὶ μὴδ' ἡντινοῦν γεγονέναι
1 περὶ αὐτῶν διάστασιν. ζητῶ πῶς δύνανται οἱ ἐτερόδοξοι
ἡμᾶς διδάσκειν ὅτι τῷ ὄντι αἰσθητὸν ἐστὶ τὸ σημεῖον;
πᾶν γὰρ αἰσθητὸν πᾶσι τοῖς ὡσαύτως ἔχουσιν ὑποπίπτειν
πέφυκε καὶ ἐπ' ἴσης λαμβάνεσθαι. οἷον τοῦ λευκοῦ χρώ-
ματος οὐκ ἄλλως μὲν οἱ Ἕλληνες ἀντιλαμβάνονται ἄλλως
10 δὲ οἱ βάρβαροι, καὶ διαφερόντως μὲν οἱ τεχνῖται ἐξηλ-
λαγμένως δὲ οἱ ἰδιῶται, ἀλλ' ὡσαύτως πάντες οἱ γε ἀπα-
188 ραποδίστους ἔχοντες τὰς αἰσθήσεις. τοῦ τε πικροῦ πάλιν
ἢ γλυκεῖος οὐκ ἄλλως μὲν ὅδε γέυεται καθ' ἕτερον δὲ τρό-
πον ὅδε, ἀλλὰ κατὰ τὸ ὅμοιον ἕκαστος τῶν ὁμοίως δια-
15 κειμένων. τὸ δὲ γε σημεῖον ὡς σημεῖον οὐχ ὡσαύτως
πάντας τοὺς ὁμοίως διακειμένους φαίνεται κινεῖν, ἀλλ' οἷς
μὲν οὐδ' ὅλως ἐστὶ σημεῖον τινος, καίπερ δι' ἐναργείας
αὐτοῖς προσπίπτειν, τισὶ δὲ σημεῖον μὲν ἐστίν, οὐ τοῦ
αὐτοῦ δὲ πράγματος ἀλλὰ διαφέροντος· τὰ γὰρ αὐτὰ
20 φαινόμενα λόγου χάριν ἐν ἱατρικῇ ἄλλου μὲν ἐστὶ σημεῖα
τῷδε, καθάπερ Ἑρασιστράτῳ, ἄλλου δὲ τῷδε, καθάπερ
Ἡροφίλῳ, ἄλλου δὲ τῷδε, καθάπερ Ἀσκληπιάδῃ. οὐ τοί-
νυν λεκτέον αἰσθητὸν εἶναι τὸ σημεῖον· εἰ γὰρ τὸ μὲν
αἰσθητὸν πάντας ὁμοίως κινεῖ, τὸ δὲ σημεῖον οὐ πάντας
189 ὁμοίως κινεῖ, οὐκ ἂν εἴη αἰσθητὸν τὸ σημεῖον. πάλιν
εἴπερ αἰσθητὸν ἐστὶ τὸ σημεῖον, ἐχρήν, ὥσπερ τὸ πῦρ
αἰσθητὸν ὃν πάντας τοὺς καίεσθαι δυναμένους καίει καὶ ἡ
χρὼν αἰσθητὴ καθεστηκυῖα πάντας τοὺς ψύχεσθαι δυνα-
μένους ψύχει, ὥδε καὶ αὐτὸ εἴπερ ἐκ τῶν αἰσθητῶν ἐστὶ,
30 πάντας ὡφείλεν ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἄγειν σημειωτόν. οὐκ ἄγει
190 δὲ γε· οἷα ἄρα αἰσθητὸν ἐστίν. πρὸς τοῦτοις εἴπερ
αἰσθητὸν ἐστὶ τὸ σημεῖον, ἥτοι καταληπτά ἐστίν ἡμῖν

2. αἰσθητὸν ἴσσι, λεχθ. ? 3. δὲ ? 11. ἀπαρραποδίστους AV,
ἀπαρραποδίστως KX, ἀπαρραποδίστως C, ἀπαρραποδίστους F. 21. ἐρεσι-
στράτῳ CR. 22. ἀσκληπιάδῃ V.

τὰ ἄδηλα ἢ ἀκατάληπτα. εἰ μὲν οὖν ἀκατάληπτα ἡμῖν
 ἐστίν, οἷχεται τὸ σημεῖον· δυοῖν γὰρ ὄντων πραγμάτων,
 τῶν μὲν ἐναργῶν τῶν δὲ ἀδήλων, εἰ μήτε τὸ ἐνάργες
 ἔχει σημεῖον διὰ τὸ αὐτοφώρατον εἶναι μήτε τὰ ἄδηλα
 διὰ τὸ ἀκατάληπτα τυγχάνειν, οὐδὲν ἐστι σημεῖον. εἰ δὲ 191
 καταληπτά, πάλιν ἐχρῆν, ἐπεὶ αἰσθητὸν ἐστὶ τὸ σημεῖον,
 τὸ δὲ αἰσθητὸν ἐπ' ἴσης πάντας κινεῖ, πᾶσι τὰ ἄδηλα κα-
 ταλαμβάνεσθαι. ἀλλ' οἱ μὲν φασιν αὐτὰ μὴ καταλαμβά-
 νεσθαι, ὥσπερ οἱ ἀπὸ τῆς ἐμπειρίας λατροὶ καὶ οἱ ἀπὸ
 τῆς σκέψεως φιλόσοφοι, οἱ δὲ καταλαμβάνεσθαι μὲν, οὐχ 10
 ὁμοίως δέ. οὐκ ἄρα αἰσθητὸν ἐστὶ τὸ σημεῖον.

Ναὶ φασιν, ἀλλ' ὥς τὸ πῦρ αἰσθητὸν καθεστώς παρὰ 192
 τὰς διαφορὰς τῶν ὑποκειμένων ὑλῶν διαφερούσας ὑποφαί-
 νει δυνάμεις, καὶ πρὸς μὲν κηρῷ τῆκει πρὸς δὲ πηλῷ
 πῆσσει πρὸς δὲ ξύλῳ καίει, τὸν αὐτὸν τρόπον εἰκὸς ἐστὶ 15
 καὶ τὸ σημεῖον αἰσθητὸν ὑπάρχον παρὰ τὰς διαφορὰς τῶν
 ἀντιλαμβανομένων αὐτοῦ διαφόρων εἶναι πραγμάτων μη-
 νητικόν. καὶ οὐ παρὰδόξον, ὅτε καὶ ἐπὶ τῶν ὑπομνηστι- 193
 κῶν σημείων θεωρεῖται οὕτω γιγνόμενον· ὁ γὰρ ἀνατει-
 νόμενος πυρρὸς τισὶ μὲν πολεμίων ἐφοδὸν σημαίνει τισὶ 20
 δὲ φίλων ἄφιξιν δηλοῖ, καὶ ὁ τοῦ κώδωνος ψόφος οἷς μὲν
 ὄψου πράσεως ἐστὶν οἷς δὲ τοῦ θείν θραίνειν τὰς ὁδοὺς.
 καὶ τὸ ἐνδεικτικὸν ἄρα σημεῖον δυνήσεται φύσιν αἰσθητὴν
 ἔχον ἄλλων καὶ ἄλλων εἶναι μνημητικόν. ἀξιώσεις δ' ἂν 194
 τις καὶ ἐνταῦθα τοὺς μὲν τῇ ἀπὸ τοῦ πυρὸς μεταβάσει 25
 χρωμένους τοῦτο [δὲ] δεικνύναι γινόμενον ἐπὶ τοῦ ση-
 μείου ὅπερ καὶ ἐπὶ τοῦ πυρὸς γίνεσθαι συμβέβηκεν. τουτὶ
 μὲν " γὰρ ὁμολόγους ἔχει τὰς προσηρημένας δυνάμεις, καὶ
 οὐδεὶς ἐστὶν ὅς διαφέρειται περὶ αὐτοῦ τὸν μὲν κηρὸν
 τῆκεσθαι τὸν δὲ πηλὸν πῆσσεσθαι τὸ δὲ ξύλον καίεσθαι. 30
 ἐπὶ δὲ τοῦ ἐνδεικτικοῦ σημείου εἶναι τὸ ἀνάλογον προσδε- 195
 χώμεθα γίνεσθαι, εἰς τὴν μεγίστην ἀπέμφασιν περιστη-

2. δυοῖν] διετιῶν? 4. τὰ om V. 7. πάντως CR. 18. ὅτι CSH.
 20. μὲν om L. 24. ἀξιώσει V. 25. τοῦ — 26. δεικνύναι om C.
 26. τοῦτέδε HV. 29. περὶ τοῦ ὑπ' αὐτοῦ?

σόμεθα, λέγοντες ἕκαστον τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἐνδεικνυμένων
 ὑπάρχειν, ὥστε εἰ οὕτω τύχοι, καὶ πλῆθος νοσοποιοῖεν καὶ
 196 θριμύτητα καὶ σωματικὴν κατασκευὴν. ὅπερ ἄτοπον· τὰς
 γὰρ οὕτω μαχομένας καὶ ἀνασκευαστικὰς ἀλλήλων αἰτίας
 οὐχ οἷόν τε συνυπάρχειν. ἡ τοῦτο οὖν ὁμολογεῖσθαι,
 καίπερ ὃν ἀδύνατον, οἱ δογματικῶς φιλοσοφοῦντες, ἡ ὅτι
 τὸ σημεῖον αἰσθητὸν ὃν οὐθενὸς τὸ ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ ἐν-
 197 δεικτικόν ἐστιν, ἡμεῖς δὲ διαφόρους ἔχοντες διαθέσεις οὐχ
 ὡσαύτως ἐπ' αὐτῷ κινούμεθα. ὅπερ οὐκ ἂν ὑπομείναιεν
 10 ὁμολογεῖν, πρὸς τῷ καὶ τὰς τοιαύτας τοῦ πυρὸς δυνάμεις
 198 μὴ εἶναι συμφώνους ἀλλ' ἡπορησθαι. εἰ γὰρ καυστικὴν
 ἔχει φύσιν τὸ πῦρ, ὥφειλε πάντα καίειν καὶ μὴ τινὰ μὲν
 καίειν τινὰ δὲ μηδαμῶς· καὶ εἰ τηκτικὴν εἶχε δύναμιν,
 199 πᾶν ὥφειλε διαλύειν καὶ μὴ τινὰ μὲν τινὰ δ' οὐ. νῦν δὲ
 15 ταῦτα ἔοικε ποιεῖν οὐ παρὰ τὴν ἰδίαν φύσιν ἀλλὰ παρὰ
 τὰς προσομιλούσας αὐτῷ τῶν ὑποκειμένων ὕλας, οἷον τὸ
 ξύλον καίει οὐχ ὅτι αὐτὸ καυστικόν ἐστιν, ἀλλ' ὅτι τὸ ξύ-
 λον ἐπιτηδεῖως ἔχει συνεργοῦ λαβόμενον ἐκείνου κάῃναι,
 καὶ τῆκει τὸν κηρὸν οὐχ ὅτι τηκτικὴν ἔχει δύναμιν, ἀλλ' ὅτι
 20 ὁ κηρὸς ἐπιτηδειότητά ἐκέκτητο πρὸς τὸ συνεργοῦ λαβό-
 μενον ἐκείνου τῆκεσθαι. ἀκριβέστερον δὲ περὶ τούτων δι-
 δάξομεν, ὅταν περὶ τῆς τῶν τοιούτων ὑπάρξεως σκεψώ-
 200 μεθα. τὰ νῦν δὲ καὶ πρὸς τοὺς μετιόντας ἀπὸ τοῦ ὑπο-
 μνηστικοῦ σημείου καὶ τὸν πυρσὸν παραλαμβάνοντες,
 25 ἔτι δὲ τὸν τοῦ κώδωνος ψόφον, λεπτέον ἐστὶν ἡμῖν ὅτι οὐ
 παρὰδοχὸν εἰ τὰ τοιαῦτα τῶν σημείων πλειόνων ἐστὶ δη-
 λωτικά· θεμένων γὰρ νόμους, ὡς φασίν, ὥρισται καὶ
 ἐφ' ἡμῖν κεῖται, ἔάν τε ἐν θέλωμεν αὐτὰ μὴνύειν ἔάν τε
 201 καὶ πλειόνων ὑπάρχειν δηλωτικά. τὸ δὲ ἐνδεικτικὸν ση-
 30 μεῖον ἐκ φύσεως ὑπαγορευτικὸν εἶναι δοκοῦν τοῦ σημειω-

2. νόσων ποιεῖν Fabricius, unum faciunt Hervetus i. e. ἐνοποιεῖν.
 6. οἱ — 7. αἰσθητὸν om C. 10. τὸ CRX. 13. 19. κτητικὴν C.
 16. προσομιλούσας X. καιομένων L. 18. λαμβανόμενον MVX.
 20. λαμβανόμενον VX. nonne λαβόμενος? 28. ἐνός L: corr Fabricius.

τοῦ κατ' ἀνάγκην ἐνὸς δεῖ πράγματος ἐνδεικτικὸν εἶναι, καὶ τούτου πάντως μονοειδοῦς, ἐπεὶ τοι ἂν κοινὸν πολλῶν ὑπάρχει, οὐκ ἔστι σημεῖον. ἀμήχανον γὰρ ἐν βεβαίως διὰ τινος λαμβάνεσθαι, πολλῶν ὄντων τῶν δηλουμένων. οἷον τὸ ἐκ πλουσίου πένητα γενέσθαι κοινὸν ἔστι καὶ τοῦ ἡσπερῆσθαι καὶ τοῦ κατὰ θάλατταν ἐπιτακέναι καὶ τοῦ φίλοις μεταδεδωκέναι, πολλῶν δὲ κοινὸν ὑπάρχον οὐκέτι τινὸς αὐτῶν ἐξαιρέτως μνηντικὸν εἶναι δύναται· εἰ γὰρ τούτου, τί μᾶλλον τούτου ἢ ἐκείνου; καὶ εἰ ἐκείνου, τί μᾶλλον ἐκείνου ἢ τούτου; καὶ μὴν οὐδὲ πάντων· 202 ἄσυνῦπαρκα γὰρ ἔστι τὰ πάντα. διαφέρει τοίνυν τοῦ ὑπομνηστικοῦ σημείου τὸ ἐνδεικτικόν, καὶ οὐ μεταβατέον ἔστιν ἀπ' ἐκείνου ἐπὶ τοῦτο, παρόσον τὸ μὲν ἐνὸς μόνου δεῖ μνηντικὸν ὑπάρχειν, τὸ δὲ πλειόνων δύναται εἶναι παραστατικὸν καὶ ὡς ἂν ἡμεῖς θεματίσωμεν σημαίνειν. 15

Ἔτι πᾶν αἰσθητὸν ὡς αἰσθητὸν ἀδίδακτόν ἐστιν. 203 οὔτε γὰρ τὸ λευκὸν χρῶμα διδάσκεται τις ὁρᾶν οὔτε τοῦ γλυκέος μανθάνει γεύεσθαι, οὐ θερμοῦ ἀντιλαμβάνεσθαι, οὐκ ἄλλου τινὸς τοιούτου· ἀλλ' ἐκ φύσεως καὶ ἀδιδάκτως πάντων αὐτῶν πάρεστιν ἡμῖν ἢ γινώσις. τὸ δὲ σημεῖον καὶ ὡς σημεῖον μετὰ πολλῶν, ὡς φασί, μόχθων διδάσκεται, οἷον τὸ κατὰ κυβερνητικὴν, ὅτι ἀνέμων ἔστι δηλωτικὸν καὶ χειμώνων ἢ εὐδίας. ὡσαύτως δὲ καὶ παρὰ τοῖς τὰ 204 οὐράνια πραγματευσαμένοις, καθάπερ Ἀράτῳ καὶ Ἀλεξάνδρῳ τῷ Αἰτωλῷ. κατὰ ταῦτα δὲ καὶ τοῖς ἐμπειρικῶς 25 ἰατρούουσιν, οἷον τὸ κρενθοῦς καὶ ἡ κυρτότης τῶν αἰτίων καὶ τὸ δίψος καὶ τὰ ἄλλα, ὧν ὁ μὴ διδαχθεὶς οὐκ ἀντιλαμβάνεται ὡς σημείων. οὐκ ἄρα αἰσθητὸν ἔστι τὸ ση- 205 μεῖον· εἰ γὰρ τὸ μὲν αἰσθητὸν ἀδίδακτον, τὸ δὲ σημεῖον ὡς σημεῖον ἔστι διδακτόν, οὐκ ἂν εἴη τὸ σημεῖον αἰσθη- 30

2. μονοειδοῦς C. 4. ἀδηλουμένων L. 6. θάλασσαν FGV.

9. τούτου ἢ] ἢ τούτου V. τούτου — 10. μᾶλλον om CR. 9. καὶ — 10. τούτου om H. 13. μόνον V. 16. [εἰ] ὅτι C. 18. γλυκέως CR. μανθάνειν RV. 25. κατ' αὐτὰ L. ἐμπειρικοῖς C. 26. αἰτίων] ἄρθρων H, ἄρθρων G: cf. p. 334 26.

- 206 τόν. τὸ τε αἰσθητόν, ἢ αἰσθητόν ἐστι, κατὰ ^{'''}δια-
φορὰν νοεῖται, οἷον τὸ λευκόν, τὸ μέλαν, γλυκὺ πικρόν,
πᾶν τὸ τοιουτῶδες. τὸ δὲ σημεῖον, ἢ σημεῖόν ἐστι, τῶν
πρὸς τι καθέστηκεν· κατὰ γὰρ τὴν ὡς πρὸς τὸ σημειω-
5 τὸν σχέσιν ἐθεωρεῖτο. οὐκ ἄρα τῶν αἰσθητῶν ἐστὶ τὸ
207 σημεῖον. καὶ μὴν πᾶν αἰσθητόν, ὡς ἡ κλήσις πα-
ρίστησιν, αἰσθήσει ληπτόν ἐστι, τὸ δὲ σημεῖόν ὡς σημεῖον
οὐκ αἰσθήσει λαμβάνεται ἀλλὰ διανοίᾳ. λέγομεν γοῦν
ἀληθὲς εἶναι σημεῖον καὶ ψεῦδος, τὸ δὲ ἀληθὲς καὶ ψεῦ-
10 δος οὐκ ἐστὶν αἰσθητόν· ἀξίωμα γὰρ ἐκάτερον, τὸ δὲ
ἀξίωμα οὐ τῶν αἰσθητῶν ἀλλὰ τῶν νοητῶν ὑπῆρχεν.
λεκτέον ἄρα μὴ εἶναι τῶν αἰσθητῶν τὸ σημεῖον.
- 208 Ἐπιχειρητέον δὲ καὶ οὕτως. εἴπερ αἰσθητόν ἐστι τὸ
ἐνδεικτικὸν σημεῖον, πολὺ πρότερον ὀφείλει τὸ αἰσθητόν
15 τινος ἐνδεικτικὸν ὑπάρχειν· ὅπερ οὐχ οὕτως εἶχεν. εἰ
γὰρ ἐνδείκνυται τι τὸ αἰσθητόν, ἦτοι τὸ ὁμογενὲς τοῦ
ὁμογενοῦς ἐστὶ ἐνδεικτικὸν ἢ τὸ ἀνομογενὲς τοῦ ἀνομο-
γενοῦς· οὕτε δὲ τὸ ὁμογενὲς τοῦ ὁμογενοῦς οὕτε τὸ
ἀνομογενὲς τοῦ ἀνομογενοῦς· οὐκ ἄρα ἐνδεικτικὸν τινός
209 ἐστὶ τὸ αἰσθητόν. οἷον ἔστω μηδέποτε ἡμᾶς καθ' ὑπό-
θεσιν λευκῷ περιπεπτωκέναι χρώματι, μηδὲ μέλανι, πρῶ-
τως δὲ ὀρᾶν τὸ λευκόν. ἀλλ' οὐκ ἂν ἰσχύσαιμεν ἀπὸ τῆς
τούτου καταλήψεως τὸ μέλαν καταλαμβάνεσθαι χρῶμα·
210 ἔννοιαν μὲν γὰρ ἔχειν τοῦ ἑτερον εἶναι χρῶμα τὸ μέλαν,
25 καὶ μὴ τοιοῦτο οἷόν ἐστι τὸ λευκόν, τάχα δυνατόν ἐστι,
κατάληψιν δὲ ποιῆσθαι τοῦ μέλανος χρώματος ἐκ τῆς τοῦ
λευκοῦ παρουσίας τῶν ἀμηνάων. καὶ ἐπὶ τῆς φωνῆς ὁ
αὐτός ἐστι λόγος, καὶ κοινῶς ἐπὶ τῶν ἄλλων αἰσθητῶν.
οὐκοῦν τὸ ὁμογενὲς αἰσθητόν οὐκ ἂν εἴη τοῦ ὁμογενοῦς
30 ἐνδεικτικόν, τουτέστι τὸ ὄρατόν τοῦ ὄρατοῦ ἢ τὸ ἀκουστόν
211 τοῦ ἀκουστοῦ ἢ τὸ γευστόν τοῦ γευστοῦ. καὶ μὴν οὐδὲ
τὸ ἀνομογενὲς τοῦ ἀνομογενοῦς, οἷον τὸ ὄρατόν τοῦ ἀκου-

11. ὑπάρχη C. 17. ὁμογενοῦς — τοῦ om C. 18. οὕτε δὲ —
19. ἀνομογενοῦς om CHR.

στοῦ ἢ τὸ ἀκουστόν τοῦ γευστοῦ ἢ ὁσφραντοῦ· οὐ γὰρ
 ἐὰν ὁσφραίνεται τις εὐώδους τινός, εἰς κατάληψιν ἔρχεται
 τοῦ λευκοῦ χρώματος, οὐδὲ φωνῆς ἀντιλαμβανόμενος γλυ-
 καίνεται τὴν γεῦσιν. καίτοι μακρόν ἐστι ζητεῖν εἰ δύνα- 212
 ται τὸ ὁμογενὲς τοῦ ὁμογενοῦς καὶ τὸ ἀνομογενὲς τοῦ
 ἀνομογενοῦς εἶναι σημεῖον, ὅτε καὶ τὸ τούτου ἔγγιον ἀπελ-
 πίσειεν ἂν τις νοῦν ἔχων, φημι δὲ τὸ μῆδὲ ἑαυτοῦ δύνα-
 σθαι ἐνδεικτικὸν εἶναι τὸ αἰσθητόν. τῶν γὰρ περὶ "τού- 213
 του σκεψαμένων, ὡς πολλάκις ἐδείξαμεν, οἱ μὲν φασιν
 αὐτὸ μὴ τοιοῦτο λαμβάνεσθαι ὑπὸ τῆς αἰσθήσεως οἷόν τι
 ἐστι φύσει· οὔτε γὰρ λευκὸν οὔτε μέλαν, οὔτε θερμόν,
 οὐ ψυχρόν, οὐ γλυκύ, οὐ πικρόν, οὐκ ἄλλην τοιαύτην ἔχον
 ποιότητα αὐτὸ καθιστάται, κenoπαθοῦσης δὲ καὶ ψευδο-
 μένης ἡμῶν τῆς αἰσθήσεως τοιοῦτο δοκεῖν ὑποκεῖσθαι·
 οἱ δὲ τινὰ μὲν τῶν αἰσθητῶν ἐδοξαν κατ' ἀλήθειαν ὑπο- 15
 κεῖσθαι τινὰ δὲ μῆδαμῶς, ἄλλοι δὲ πᾶσι τὴν ὑπαρξιν
 ἐπ' ἴσης προσεμαρτύρησαν. τοσαύτης οὖν καὶ ἀδιακρίτου 214
 στάσεως οὔσης περὶ τῆς τῶν αἰσθητῶν ὑποστάσεως, πῶς
 οἷόν τε λέγειν αὐτοῦ παραστατικὸν εἶναι τὸ αἰσθητόν;
 ὅτε οὐδέπω γινώσκεται τίς ἐστὶν ἡ ἀληθὴς τῶν οὕτως δια- 20
 φωνούντων στάσις. ἀλλ' ἐκεῖνό γε κρατεῖν χρή, ὡς εἶπερ
 οὔτε τὸ ὁμογενὲς αἰσθητόν τοῦ ὁμογενοῦς αἰσθητοῦ οὔτε
 τὸ ἀνομογενὲς τοῦ ἀνομογενοῦς οὔτ' αὐτὸ ἑαυτοῦ ἐνδειkti-
 κόν ἐστιν, ἀδύνατον ἄρα λέγειν αἰσθητὸν εἶναι τὸ σημεῖον. 215

Ὁ δὲ Ἀθηναῖος ἐν τῷ τετάρτῳ τῶν Πυρρωνείων 25
 λόγων εἰς τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν καὶ ἀπὸ τῆς αὐτῆς σχεδὸν
 δυνάμειος λόγον ἔρωτᾷ τοιοῦτον. εἰ τὰ φαινόμενα πᾶσι
 τοῖς ὁμοίως διακειμένοις παραπλησίως φαίνεται καὶ τὰ
 σημεία ἐστὶ φαινόμενα, τὰ σημεία πᾶσι τοῖς ὁμοίως δια-
 κειμένοις παραπλησίως φαίνεται. οὐχὶ δὲ γε τὰ σημεία 30

2. ὁσφρήσεται VX.

3. τοῦ om V.

10. αὐτὸ τὸ μὴ CR.

12. οὔτε ψ. G. ποιότητα τοιαύτην ἔχον ἑαυτὸ CGR. 18. αἰσθητῶν
 om C. 20. ὅπως CR. 21. ὡς εἶπερ] ὥσπερ L. 22. ὁμοιογενοῦς C.

28. καὶ — p. 334 25. φαίνεται om H.

29. ὁμοίως C.

30. γε om RV.

πᾶσι τοῖς ὁμοίως διακειμένοις παραπλησίως φαίνεται· τὰ
 δὲ φαινόμενα πᾶσι τοῖς ὁμοίως διακειμένοις παραπλησίως
 216 φαίνεται· οὐκ ἄρα φαινόμενά ἐστι τὰ σημεῖα. καὶ δὴ
 τοίνυν φαινόμενα μὲν ἔοικε καλεῖν ὁ Αἰνησίδημος τὰ
 5 αἰσθητά, λόγον δὲ ἐρωτᾷ καθ' ὃν δεύτερος ἀναπόδεικτος
 ἐπιβάλλει τρίτῳ, οὐ τὸ σχῆμά ἐστι τοιοῦτο "εἰ τὸ πρῶτον
 καὶ τὸ δεύτερον, τὸ τρίτον· οὐχὶ δὲ τὸ τρίτον, ἀλλὰ καὶ
 τὸ πρῶτον· οὐκ ἄρα τὸ δεύτερον." καὶ ὅτι τῷ ὄντι οὕτως
 217 ἔχει, μικρὸν ὕστερον διδάξομεν· "νῦν δ' ὥς ὑγιῇ ἐστὶν
 10 αὐτοῦ τὰ λήμματα καὶ ἔπεται τούτοις ἡ ἐπιφορά, ἀπλού-
 στερον ἀποδείξομεν. αὐτίκα τοίνυν τὸ συνημμένον ἀλη-
 θές ἐστιν. ἔπεται γὰρ τῷ κατ' αὐτὸ συμπλεγμένῳ τὸ
 λῆγον, τουτέστι τῷ "τὰ φαινόμενα πᾶσι τοῖς ὁμοίως δια-
 15 κειμένοις παραπλησίως φαίνεται καὶ τὰ σημεῖα ἐστι φαι-
 νόμενα" τὸ τὰ σημεῖα πᾶσι τοῖς ὁμοίως διακειμένοις πα-
 218 ραπλησίως φαίνεσθαι. εἰ γὰρ τοῦ λευκοῦ χρώματος πάν-
 τες οἱ ἀπαραποδίστους ἔχοντες τὰς ὀψεις ὁμοίως ἀντιλαμ-
 βάνονται ἀλλ' οὐ διαφόρως, καὶ εἰ τοῦ γλυκέος πάντες οἱ
 κατὰ φύσιν τὴν γεῦσιν ἔχοντες γλυκαντικῶς ἀντιλαμβά-
 20 νονται, κατ' ἀνάγκην ὀφείλουσι καὶ τοῦ σημείου, εἴπερ
 ἐστὶ τῶν αἰσθητῶν καθάπερ τὸ λευκὸν ἢ γλυκύ, πάντες
 οἱ κατὰ τὴν ὁμοίαν ὄντες διάθεσιν ὁμοίως ἀντιλαμβάνε-
 219 σθαι. ὥστε τὸ μὲν συνημμένον ὑγιές ἐστιν· ἀληθές δὲ
 γε καὶ τὸ δεύτερον λῆμμα, τὸ "οὐχὶ δὲ γε τὰ σημεῖα πᾶσι
 25 τοῖς ὁμοίως διακειμένοις παραπλησίως φαίνεται." τὸ γοῦν
 ἐπὶ τῶν πυρεσόντων ἔρευθος καὶ ἡ τῶν αἰτίων προπά-
 λεια καὶ ὁ ἐνικμος χρῶς καὶ ἡ πλείων θερμασία καὶ ἡ
 σφοδρότης τῶν σφυγμῶν καὶ τὰ λοιπὰ σημεῖα τοῖς ὁμοίως
 κατὰ τε τὰς αἰσθήσεις καὶ τὴν ἄλλην σύγκρισιν διακειμέ-
 30 νοις οὐ τοῦ αὐτοῦ προσπίπτει σημεῖα, οὐδ' ὡσαύτως πᾶσι
 220 φαίνεται, ἀλλ' Ἡροφίλῳ μὲν λόγου χάριν ὥς ἀντικρυς

1. ὁμοίως C.   τὰ — 3. φαίνεται om C.   4. φαινόμενον
 εἶκοι V.   13. τὸ CH.   ὁμοίως C.   14. φαίνεσθαι L.   καὶ —
 16. φαίνεσθαι om CH.   17. ἀπαραποδίστους V, ἀπαραποδίστους Fa-
 bricius.   18. εἰ] οἱ CH.   30. προσπίπτει L.

χρηστοῦ αἵματος σημεῖα, Ἐρασιστράτῳ δὲ ὡς μεταπτώ-
 σεως τῆς ἐκ φλεβῶν εἰς ἀρτηρίας, Ἀσκληπιάδῃ δὲ ὡς ἐν-
 στάσεως νοσητῶν ὄγκων ἐν νοητοῖς ἀραιώμασιν. τοίνυν
 καὶ τὸ δεύτερον λήμμα ὑγιές ἐστιν. ἀλλὰ δὴ καὶ τὸ τρί- 221
 τον, τὸ τὰ φαινόμενα πᾶσι τοῖς ὁμοίως διακειμένοις πα-
 ραπλησίως φαίνεσθαι. τὸ γὰρ λευκόν, εἰ τύχοι, χρῶμα τῷ
 μὲν ἰκτεριῶντι καὶ τῷ ὑφαίμονι ἔχοντι τοὺς ὀφθαλμοὺς
 καὶ τῷ κατὰ φύσιν διακειμένῳ οὐχ ὡσαύτως προσπίπτει
 (ἀνομοίως γὰρ διέκειντο, παρ' ἣν αἰτίαν τῷ μὲν φαίνεται
 ὠχρόν τῷ δὲ ἐνερνευθὲς τῷ δὲ λευκόν), τοῖς μέντοι κατὰ 10
 τὴν αὐτὴν διάθεσιν οὖσι, τουτέστι τοῖς ὑγιαίνουσι, λευκὸν
 μόνον φαίνεται. τοίνυν ἀληθείην οὖσι τοῖς λήμμασι συ- 222
 νεισαχθήσεται καὶ ἡ ἐπιφορὰ ἡ "οὐκ ἄρα φαινόμενόν ἐστι
 τὸ σημείον."

Αὐτόθεν μὲν οὖν ἐφοδεύσασιν ἡμῖν ἀληθῆς ὁ λόγος 15
 ὑποδίδειν· ὅτι δὲ καὶ ἀναπόδεικτός ἐστι καὶ συλλογι- 223
 στικός, "ἀναλύσασιν αὐτὸν φανήσεται. εὐθείως γάρ, ἔνα
 μικρὸν ἄνωθεν προλάβωμεν, ἀναπόδεικτοι λέγονται διχῶς,
 οἷ τε μὴ ἀποδεδειγμένοι καὶ οἱ μὴ χρεῖαν ἔχοντες ἀποδεί-
 ξεως τῷ αὐτόθεν εἶναι περὶφανές ἐπ' αὐτῶν τὸ ὅτι συνά- 20
 γουσιν. ἐπεδείξαμεν δὲ πολλάκις ὡς κατὰ τὸ δεύτερον ση-
 μαινόμενον ταύτης ἡξίωται τῆς προσηγορίας οἱ κατ' ἀρχὴν
 τῆς πρώτης περὶ συλλογισμῶν εἰσαγωγῆς παρὰ τῷ Χρυ-
 σίπῳ τεταγμένοι. νυνὶ δὲ ἐφ' ὁμολόγῳ τοῦτω γνωστόν 224
 ὅτι πρῶτος μὲν ἐστὶν ἀναπόδεικτος ὁ ἐκ συνημμένου καὶ 25
 τοῦ ἡγουμένου, τὸ λῆγον ἐν ἐκείνῳ τῷ συνημμένῳ ἔχων
 συμπέρασμα. τουτέστιν, ὅταν λόγος δύο ἔχῃ λήμματα,
 ὧν τὸ μὲν ἕτερόν ἐστι συνημμένον τὸ δὲ ἕτερον ἡγούμε-
 νον ἐν τῷ συνημμένῳ, ἔχῃ δὲ καὶ ἐπιφορὰν τὸ λῆγον ἐν
 τῷ αὐτῷ συνημμένῳ, τότε ὁ τοιοῦτος λόγος πρῶτος ἀνα- 30
 πόδεικτος καλεῖται, οἷον ὁ οὕτως ἔχων "εἰ ἡμέρα ἐστὶ, φῶς
 ἐστίν· ἀλλὰ μὴν ἡμέρα ἐστίν· φῶς ἄρα ἐστίν." οὗτος
 γὰρ τὸ μὲν ἕτερον τῶν λημμάτων ἔχει συνημμένον, τὸ

1. ἐρασιστράτῳ CR. 3. νοητῶν τῶν ὄγκων V. 13. ἡ ante οὐκ om L.

“εἰ ἡμέρα ἔστι, φῶς ἔστι,” τὸ δὲ λοιπὸν τὸ ἡγούμενον
 ἐν τῷ συνημμένῳ “ἀλλὰ μὴν ἡμέρα ἔστιν,” τὸ δὲ “φῶς
 ἄρα ἔστιν” τρίτον τὴν ἐπιφορὰν, τὸ λήγον τοῦ συνημ-
 225 μένου. δεύτερος δ’ ἐστὶν ἀναπόδεικτος ὁ ἐκ συ-
 νημμένου καὶ τοῦ ἀντικειμένου τῷ λήγοντι ἐν ἐκείνῳ τῷ
 συνημμένῳ, τὸ ἀντικείμενον τῷ ἡγουμένῳ ἔχων συμπε-
 ρασμα. τουτέστιν, ὅταν λόγος πάλιν ἐκ δυοῖν συνεστῶς
 λημμάτων, ὧν τὸ μὲν ἕτερόν ἐστι συνημμένον τὸ δὲ ἕτε-
 ρον ἀντικείμενον τῷ λήγοντι ἐν τῷ συνημμένῳ, ἔχῃ δὲ
 10 καὶ ἐπιφορὰν τὸ ἀντικείμενον τῷ ἡγουμένῳ, τότε ὁ τοιοῦ-
 τος γίνεται δεύτερος ἀναπόδεικτος, ὡς τὸ “εἰ ἡμέρα ἔστι,
 φῶς ἔστιν· οὐχὶ δέ γε φῶς ἔστιν· οὐκ ἄρα ἔστιν ἡμέρα.”
 τό τε γὰρ “εἰ ἔστιν ἡμέρα, φῶς ἔστιν,” τὸ ἕτερον “λήμμα
 τοῦ λόγου, συνημμένον ἐστί, τό τε “οὐχὶ δέ γε φῶς ἔστι,”
 15 λοιπὸν λήμμα τοῦ λόγου καθεστῶς, ἀντικείμενόν ἐστι τῷ
 λήγοντι ἐν τῷ συνημμένῳ· ἢ τε ἐπιφορὰ ἢ “οὐκ ἄρα
 ἡμέρα ἔστιν” τὸ ἀντικείμενον ἦν τοῦ ἡγουμένου.
 226 τρίτος δὲ ἐστὶ λόγος ἀναπόδεικτος ὁ ἐξ ἀποφατικῆς συμ-
 πλοκῆς καὶ ἐνὸς τῶν ἐν τῇ συμπλοκῇ, τὸ ἀντικείμενον τοῦ
 20 λοιποῦ τῶν ἐν τῇ συμπλοκῇ ἔχων συμπεράσμα, οἷον “οὐχὶ
 καὶ ἡμέρα ἔστι καὶ νύξ ἔστιν· ἡμέρα δὲ ἔστιν· οὐκ ἄρα
 ἔστι νύξ.” τὸ μὲν γὰρ “οὐχὶ καὶ ἡμέρα ἔστι καὶ νύξ ἔστιν”
 ἀποφατικὸν ἦν συμπεπλεγμένου τοῦ “καὶ ἡμέρα ἔστι καὶ
 νύξ ἔστι,” τὸ δὲ “ἡμέρα ἔστι” τὸ ἕτερον ἐτύγχανε τῶν ἐν
 25 τῇ συμπλοκῇ, τὸ δὲ “οὐκ ἄρα ἔστι νύξ” τὸ ἀντικείμενον
 ἦν τῷ λοιπῷ τῶν ἐν τῇ συμπλοκῇ.
 227 Οἱ μὲν οὖν λόγοι τοιοῦτοί τινές εἰσι, τρόποι δὲ αὐτῶν
 καὶ ὥσπερ εἰ σχήματα ἐν οἷς ἡρώτηνται οἱ οὕτως ἔχοντες,
 τοῦ μὲν πρώτου ἀναποδείκτου “εἰ τὸ πρῶτον, τὸ δευτερον·
 30 τὸ δὲ γε πρῶτον· τὸ ἄρα δεύτερον,” τοῦ δὲ δευτέρου “εἰ τὸ

2. δὲ om L.   6. συμπερας C.   7. δυοῖν ἢ συνεστῶς?   11. εἰ
 om V.   13. τότε L.   εἰ om C.   14. συνημμένον — 15. λόγου
 om C.   γε om R.   16. λήγοντι om C.   21. ἡμέρα δὲ — 22. νύξ
 ἔστιν om C.   23. ἀποφαντικὸν CX.   συμπεπλεγμένον CRX.
 27. ὡς περὶ V.   28. οἱ] εἰ V.

πρώτον, τὸ δεύτερον· οὐχὶ δὲ γε τὸ δεύτερον· οὐκ ἄρα τὸ
πρώτον,” τοῦ δὲ τρίτου “οὐχὶ καὶ τὸ πρῶτον καὶ τὸ δεύτερον·
τὸ δὲ γε πρῶτον· οὐκ ἄρα τὸ δεύτερον.”

Ἔτι χρὴ γινώσκειν ὅτι τῶν ἀναποδείκτων οἱ μὲν εἰσιν 228
ἀπλοὶ οἱ δὲ οὐχ ἀπλοὶ. ὧν ἀπλοὶ μὲν εἰσιν οἱ αὐτόθεν σαφὲς ὅ-
τι ἔχοντες τὸ ὅτι συνάγουσιν, τουτέστι τὸ ὅτι συνεισάγεται αὐ-
τῶν τοῖς λήμμασιν ἢ ἐπιφορά. ὅποιοι εἰσιν οἱ ἐκκείμενοι·
ἐὰν γὰρ ἐπὶ τοῦ πρώτου εὐθύς δῶμεν ἀληθὲς εἶναι τὸ “εἰ
ἡμέρα ἔστι, φῶς ἔστι,” λέγω δὲ τὸ ἀκολουθεῖν τῷ ἡμέραν
εἶναι τὸ φῶς εἶναι, ὑποθώμεθα δὲ ἀληθὲς τὸ πρῶτον τὸ ἡμέ- 10
ραν εἶναι, ὅπερ ἦν ἡγούμενον ἐν τῷ συνημμένῳ, ἐξ ἀνάγ-
κης ἀκολουθήσει καὶ τὸ φῶς εἶναι, ὅπερ ἦν συμπεράσμα
τοῦ λόγου. οὐχ ἀπλοὶ δὲ εἰσιν οἱ ἐκ τῶν ἀπλῶν πεπλεγμέ- 220
νοι καὶ ἔτι χρεῖαν ἔχοντες τῆς εἰς ἐκείνους ἀναλύσεως,
ἵνα γνωσθῶσιν ὅτι καὶ αὐτοὶ συνάγουσιν. τούτων δὲ τῶν 15
οὐχ ἀπλῶν οἱ μὲν ἐξ ὁμογενῶν εἰσὶ συνεστιῶτες οἱ δὲ ἐξ
ἀνομογενῶν, καὶ ἐξ ὁμογενῶν μὲν ὥσπερ οἱ ἐκ δυοῖν πρῶ-
των ἀναποδείκτων πεπλεγμένοι ἢ ἐκ δυοῖν δευτέρων, ἐξ 23
ἀνομογενῶν δὲ ὥσπερ οἱ ἐκ πρώτου ἀναποδείκτου συνεστιῶ-
τες ἢ ἐκ δευτέρου καὶ τρίτου, καὶ “κοινῶς οἱ τούτοις πα- 20
ραπλήσιοι. ἐξ ὁμογενῶν μὲν οὖν συνέστηκεν οἶον ὁ τοιοῦ-
τος “εἰ ἡμέρα ἔστι, φῶς ἔστιν· ἀλλὰ μὴν ἡμέρα ἔστιν· φῶς
ἄρα ἔστιν.” πέπλεκται γὰρ ἐκ πρώτων δυοῖν ἀναποδείκτων, ὡς
ἀναλύσαντες αὐτὸν εἰσόμεθα. γνωστέον γὰρ ὅτι θεώρημα 231
διαλεκτικὸν ἔστιν εἰς τὰς τῶν συλλογισμῶν ἀναλύσεις παρα- 25
διδόμενον τοιοῦτον “ὅταν τὰ τινος συμπεράσματος συ-
νακτικὰ λήμματα ἔχωμεν, δυνάμει κἀκεῖνο ἐν τούτοις
ἔχομεν τὸ συμπεράσμα, κἂν κατ’ ἐκφορὰν μὴ λέγῃται.”
ἐπεὶ οὖν δύο ἔχομεν λήμματα, τὸ τε συνημμένον τὸ “εἰ 232
ἡμέρα ἔστιν, φῶς ἔστιν,” ὅπερ ἄρχεται μὲν ἀπὸ ἀπλοῦ 30
ἀξιώματος τοῦ “ἡμέρα ἔστιν,” λήγει δὲ εἰς οὐχ ἀπλοῦν

5. ἴχουσι C.

19. ὁμογενῶν C.

24. διαλεκτὸν V.

31. εἰς] ὡς C.

7. οἵποιοι V.

ἐκ τοῦ πρώτου C.

26. ὅταν om C.

13. πεπληγμένοι V.

17. εἰ C.

23. ἀναλύοντες CR.

30. φῶς ἔστιν adl Fabricius.

συνημμένον τὸ "εἰ ἡμέρα ἔστιν, φῶς ἔστιν," καὶ ἔτι τὸ
 ἡγούμενον ἐν αὐτῷ τὸ "ἡμέρα ἔστιν," ἐκ τούτων συνα-
 χθήσεται ἡμῖν πρῶτῳ ἀναποδείκτῳ τὸ λῆγον ἐν ἐκείνῳ τῷ
 233 συνημμένῳ τὸ "εἰ ἄρα ἡμέρα ἔστιν, φῶς ἔστιν." τοῦτ' οὖν
 5 δυνάμει μὲν ἔχομεν ἐν τῷ λόγῳ συναγόμενον, κατὰ δὲ
 τὴν ἐκφορὰν παραλαβειμμένον τάξαντες μετὰ τῆς τοῦ ἐκ-
 κειμένου λόγου προλήψεως τῆς "ἡμέρα ἔστιν," ἔχομεν συ-
 ναγόμενον τὸ "φῶς ἔστιν" πρῶτῳ ἀναποδείκτῳ, ὅπερ ἦν
 ἐπιφορὰ τοῦ ἐκκειμένου λόγου. ὥστε δύο γίγνεσθαι πρῶ-
 10 τος ἀναποδείκτους, ἓνα μὲν τοιοῦτον "εἰ ἡμέρα ἔστι,
 φῶς ἔστιν," ἕτερον δὲ τὸν τοιοῦτον "εἰ ἡμέρα ἔστι, φῶς
 ἔστιν· ἀλλὰ μὴν ἡμέρα ἔστιν· φῶς ἄρα ἔστιν."
 234 Τοιοῦδες μὲν οὖν ἐστὶν ὁ χαρακτήρ τῶν ἐξ ὁμογενῶν τὴν
 πλοκὴν ἐχόντων λόγων· ἐξ ἀνομογενῶν δὲ λοιπὸν ἔστι καθά-
 15 περ ὁ παρὰ τῷ Αἰνησιδήμῳ περὶ τοῦ σημείου ἐρωτηθεὶς, ἔχων
 δὲ οὕτως "εἰ τὰ φαινόμενα ἅπασι τοῖς ὁμοίως διακειμέ-
 νοις παραπλησίως φαίνεται καὶ τὰ σημεῖα ἔστι φαινόμενα,
 τὰ σημεῖα πᾶσι τοῖς ὁμοίως διακειμένοις παραπλησίως
 φαίνεται· τὰ δὲ φαινόμενα πᾶσι τοῖς ὁμοίως διακειμέ-
 20 νοις παραπλησίως φαίνεται· τὰ δὲ γε σημεῖα οὐ πᾶσι
 τοῖς ὁμοίως διακειμένοις παραπλησίως φαίνεται· οὐκ ἄρα
 235 φαινόμενά ἐστι τὰ σημεῖα." συνέστηκε γὰρ ὁ τοιοῦτος
 λόγος ἐκ δευτέρου τε ἀναποδείκτου καὶ τρίτου, καθὼς πᾶ-
 ρεστι μαθεῖν ἐκ τῆς ἀναλύσεως, ἣτις σαφεστέρα μᾶλλον
 25 γενήσεται ἐπὶ τοῦ τρόπου ποιησαμένων ἡμῶν τὴν διδασκα-
 λίαν, ἔχοντος οὕτως "εἰ τὸ πρῶτον καὶ τὸ δεύτερον, τὸ
 τρίτον· οὐχὶ δὲ γε τὸ τρίτον, ἀλλὰ καὶ τὸ πρῶτον· οὐκ
 236 ἄρα τὸ δεύτερον." "ἔπει γὰρ ἔχομεν συνημμένον ἐν ᾧ
 ἡγείται συμπεπλεγμένον τὸ πρῶτον καὶ τὸ δεύτερον, λήγει
 30 δὲ τὸ τρίτον, ἔχομεν δὲ καὶ τὸ ἀντικείμενον τοῦ λήγοντος
 τὸ "οὐ τὸ τρίτον," συναχθήσεται ἡμῖν καὶ τὸ ἀντικείμε-
 νον τοῦ ἡγούμενου, τὸ "οὐκ ἄρα τὸ πρῶτον καὶ τὸ δεύ-

6. παραλειμμένην X.

15. παρὰ τῷ Αἰνησιδήμῳ] p. 333 25.

23. πῶς ἐστι C.

31. τὸ post οὐ om C.

τερον," δευτέρῳ ἀναποδείκτω. ἀλλὰ δὴ τοῦτο αὐτὸ κατὰ μὲν τὴν δύναμιν ἐγκτεται τῷ λόγῳ, ἐπεὶ ἔχομεν τὰ συνεκτικὰ αὐτοῦ λήμματα, κατὰ δὲ τὴν προφορὰν παρτίται. ἄπερ τάξαντες μετὰ τοῦ λειπομένου λήμματος τοῦ πρώτου ἔξομεν συναγόμενον τὸ συμπέρασμα τὸ "οὐκ ἄρα τὸ δεύτερον" τρίτῳ ἀναποδείκτω. ὥστε δύο εἶναι ἀναποδείκτους, ἕνα μὲν τοιοῦτον "εἰ τὸ πρῶτον καὶ τὸ δεύτερον, τὸ τρίτον· οὐχὶ δέ γε τὸ τρίτον· οὐκ ἄρα τὸ πρῶτον καὶ τὸ δεύτερον," ὅς ἐστι δεύτερος ἀναπόδεικτος, ἕτερον δὲ τρίτον τὸν οὕτως ἔχοντα "οὐχὶ τὸ πρῶτον καὶ τὸ δεύτερον· ἀλλὰ μὴν τὸ πρῶτον· οὐκ ἄρα τὸ δεύτερον."

Ἐπὶ μὲν οὖν τοῦ τρόπου ἡ ἀνάλυσις ἐστὶ τοιαύτη, ἀνα- 237 λογεί δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ λόγου· παραλείπεται γὰρ τὸ τρίτον τὸ "οὐχὶ τὰ φαινόμενα πᾶσι τοῖς ὁμοίως διακειμένοις παραπλησίως φαίνεται καὶ τὰ σημεία ἐστὶ φαινόμενα," ὃ 15 μετὰ τοῦ τὰ φαινόμενα ἅπασιν τοῖς ὁμοίως διακειμένοις παραπλησίως φαίνεσθαι συνάγει τὸ τοῦ ἐκκειμένου τρίτῳ ἀναποδείκτω. ὥστε δεύτερον μὲν γίνεσθαι ἀναπόδεικτον τοιοῦτον "εἰ τὰ φαινόμενα πᾶσι τοῖς ὁμοίως διακειμένοις παραπλησίως φαίνεται καὶ τὰ σημεία ἐστὶ φαινόμενα, τὰ 20 σημεία πᾶσι τοῖς ὁμοίως διακειμένοις παραπλησίως φαίνονται· οὐχὶ δέ γε τὰ σημεία πᾶσι τοῖς ὁμοίως διακειμένοις παραπλησίως φαίνονται· τὰ σημεία ἄρα οὐκ ἐστὶ φαινόμενα," τρίτον δὲ τὸν τοιοῦτον "οὐχὶ καὶ τὰ φαινόμενα 238 πᾶσι τοῖς ὁμοίως διακειμένοις παραπλησίως φαίνεται καὶ τὰ σημεία ἐστὶ φαινόμενα· ἀλλὰ μὴν τὰ φαινόμενα πᾶσι τοῖς ὁμοίως διακειμένοις παραπλησίως φαίνονται· οὐκ ἄρα τὰ σημεία ἐστὶ φαινόμενα."

Κατὰ δὲ τὴν αὐτὴν δύναμιν τῆς συναγωγῆς καὶ τοιοῦ- 239 τός τις προταθήσεται λόγος "εἰ τὰ φαινόμενα πᾶσιν ἐπ' ἑ- 20 σης φαίνεται καὶ τὰ φαινόμενα τῶν ἀδήλων ἐστὶ σημεία, τὰ ἀδηλα πᾶσιν ἐπ' ἰσῆς φαίνεται· οὐχὶ δέ γε τὰ ἀδηλα

2. ἐγκτεται L. συνακτικὰ VX. 12. ἀλόγοι V. 14. τὸ
om C. 15. ὅ — 20. φαινόμενα om H. 16. τοῦ τὰ] τοῦτο C.
22. οὐχὶ — 23. φαίνεται om CHR. 30. προθήσεται C.

πᾶσιν ἐπ' ἰσῆς φαίνεται, ἀλλὰ καὶ τὰ φαινόμενα πᾶσιν
 ἐπ' ἰσῆς φαίνεται· οὐκ ἄρα τὰ φαινόμενα τῶν ἀδήλων
 240 ἔστι σημεῖα." τούτου δὴ τοῦ λόγου ἡ μὲν ἀνάλυσις ἐστὶν
 ὁμοία, καθ' ἣν δεύτερος ἀναπόδεικτος ἐπιβάλλει τρίτῳ, ἡ
 5 δὲ "παραμυθία τῶν λημμάτων προὔπτως. ὅτι γὰρ τὰ
 φαινόμενα ἐπ' ἰσῆς φαίνεται τοῖς ἀπαρμποδίστους ἔχουσι
 τὰς αἰσθησίαις, συμφανές· οὐ γὰρ ἄλλοις ἄλλως τὸ λευκὸν
 φαίνεται, οὐδὲ ἄλλοις ἄλλως τὸ μέλαν, οὐδὲ διαφερόντως
 241 τὸ γλυκύ, ἀλλ' ὁμοίως πάντας κινεῖ. εἰ δὴ ταῦτα ἐπ' ἰσῆς
 10 πᾶσι φαίνεται καὶ ἐνθαικτικὴν ἔχει δύναμιν τῶν ἀδήλων,
 ἀνάγκη καὶ τὰ ἀδηλα ἐπ' ἰσῆς πᾶσι προσπίπτειν ὥς ἂν
 καὶ τῶν αἰτίων τῶν αὐτῶν ὄντων καὶ τῆς ὕλης ὁμοίας
 ὑποκειμένης. οὐχὶ δὲ γε τοῦτο· οὐ γὰρ πάντες ὡσαύτως
 τὰ ἀδηλα γινώσκουσι, καίπερ κατ' ἴσον τοῖς αἰσθητοῖς
 15 ἐγκυροῦντες, ἀλλ' οἱ μὲν οὐδ' εἰς ἔννοιαν αὐτῶν ἔρχονται,
 οἱ δὲ ἔρχονται μὲν, εἰς ποικιλίαν δὲ καὶ πολυτρόπους καὶ
 μαχομένας ὑποσύρονται ἀποφάσεις. ἀκόλουθον ἄρα μὴ
 αἰσθητὰ λέγειν τὰ σημεῖα, ἵνα μὴ τοῦθ' ἡμῖν τὸ ἄτοπον
 ἔπηται.
 242 Ἐνέσται δὲ καὶ βραχείως τὰ προειρημένα περιλαβόν-
 τας τοιουτουσί τινας προτείνειν λόγους. εἰ τὰ φαινόμενα
 πᾶσι φαίνεται, τὰ δὲ σημεῖα οὐ πᾶσι φαίνεται, οὐκ ἔστι
 τὰ φαινόμενα σημεῖα. ἀλλὰ μὴν τὸ πρῶτον· τὸ ἄρα
 243 δεύτερον. καὶ πάλιν, εἰ τὰ φαινόμενα, καθόσον ἐστὶ φαι-
 25 νόμενα, διδασκαλίας οὐκ ἔχει χρεῖαν, τὰ δὲ σημεῖα, παρό-
 σον ἔστι σημεῖα, διδασκαλίας ἔχει χρεῖαν, τὰ σημεῖα οὐκ
 ἔστι φαινόμενα. ἀλλὰ μὴν τὸ πρῶτον· τὸ ἄρα δεύτερον.
 Πρὸς μὲν οὖν τοὺς ἀξιοῦντας αἰσθητὸν εἶναι τὸ ση-
 244 μείον τοσαῦτα ἡπορήσθω· σκοπῶμεν δὲ καὶ τὴν ἀντικει-
 30 μένην τούτοις στάσει, φημὶ δὲ τῶν νόητὸν αὐτὸ προειλη-

6. ἀπαρμποδίστως CRX, ἀπαρμποδίστως V, ἀπαρμποδίστους G,
 ἀπαρμποδίστους F. 10. πᾶσι H, φασὶ CGR, om FV. 11. προ-
 πίπτειν L. 12. τῶν ante αὐτῶν om L. ὁμοίως CFHR. 15. οἱ] εἰ V.
 21. τοιουτουσί CR. 25. τὰ — 26. χρεῖαν om CH. 29. ἡπορήσθω CH.
 30. δὴ CRX. πρόσκεινται L.

φύτων καθεστάναι. βραχεία δὲ ἴσως δεήσει καὶ περὶ τοῦ ἀρέσκοντος αὐτοῖς προλαβεῖν, καθ' ὃ ἀξίωμα θέλουσιν εἶναι τὸ σημεῖον, καὶ διὰ τοῦτο νοητόν. ὑπογράφοντες τοίνυν φασὶ σημεῖον εἶναι ἀξίωμα ἐν ὑγιεὶ συνημμένῳ 245 καθηγούμενον, ἐκκαλυπτικὸν τοῦ λήγοντος. κρίσεις δὲ τοῦ ὑγιούς συνημμένου πολλὰς μὲν καὶ ἄλλας εἶναι φασιν, μίαν δ' ἐξ ἁπασῶν ὑπάρχειν, καὶ ταύτην οὐχ ὁμόλογον, τὴν ἀποδοθησομένην. πᾶν γὰρ συνημμένον ἢ ἀπὸ ἀληθοῦς ἀρχόμενον εἰς ἀληθὲς λήγει, ἢ ἀπὸ ψεύδους ἀρχόμενον ἐπὶ ψεύδος λήγει, ἢ ἀπ' ἀληθοῦς ἐπὶ ψεύδος, ἢ ἀπὸ 10 ψεύδους ἐπ' ἀληθείας. ἀπὸ μὲν οὖν ἀληθοῦς ἀρχόμενον 246 ἐπ' ἀληθὲς λήγει τὸ "εἰ εἰσὶ θεοί, προνοία θεῶν διοικεῖται ὁ κόσμος," ἀπὸ ψεύδους δὲ ἐπὶ ψεύδος τὸ "εἰ πέταται ἡ γῆ, πτέρυγας ἔχει ἡ γῆ," ἀπὸ ψεύδους δὲ ἐπ' ἀληθὲς τὸ "εἰ πέταται ἡ γῆ, ἔστιν ἡ γῆ," ἀπὸ δὲ ἀληθοῦς ἐπὶ ψεύδος 15 τὸ "εἰ κινεῖται οὗτος, περιπατεῖ οὗτος," μὴ περιπατοῦντος 247 μὲν αὐτοῦ, κινουμένου δέ. τεσσάρων οὖν οὐσῶν τοῦ 241 συνημμένου συζυγιῶν, ὅταν ἀπ' ἀληθοῦς τε ἀρχῇται καὶ εἰς ἀληθὲς λήγῃ, ἢ ὅταν ἀπὸ ψεύδους ἐπὶ ψεύδος, ἢ ὅταν ἀπὸ ψεύδους ἐπ' ἀληθείας ἢ ἀναστρόφως ἀπ' ἀληθοῦς ἐπὶ 20 ψεύδος, κατὰ μὲν τοὺς πρῶτους τρεῖς τρόπους φασὶν ἀληθείας τοῦτο γίνεσθαι (ἐάν τε γὰρ ἀπ' ἀληθοῦς ἀρχόμενον ἐπ' ἀληθείας λήγῃ, ἐστὶν ἀληθείας, ἐάν τε ἀπὸ ψεύδους ἐπὶ ψεύδος, πάλιν ἀληθείας· ὡσαύτως δὲ καὶ ἀπὸ ψεύδους ἐπ' ἀληθείας), καθ' ἕνα δὲ μόνον γίνεσθαι ψεύδος, ὅταν 25 ἀπ' ἀληθοῦς ἀρχόμενον λήγῃ ἐπὶ ψεύδος. τούτων δὲ οὕτως 248 ἐχόντων ἀναζητητέον, φασί, τὸ σημεῖον οὐκ ἐν τῷ μοχθηρῷ τούτῳ συνημμένῳ ἀλλ' ἐν τῷ ὑγιεὶ· εἴρηται γὰρ ἀξίωμα τὸ ἐν ὑγιεὶ συνημμένῳ καθηγούμενον. ἀλλ' ἐπαί οὐχ ἐν 20 ἢν ὑγιεὶ συνημμένον, τρία δέ, καθάπερ τὸ ἀπ' ἀληθοῦς 30 ἀρχόμενον καὶ ἐπ' ἀληθείας λήγον καὶ τὸ ἀπὸ ψεύδους ἐπὶ ψεύδος καὶ τὸ ἀπὸ ψεύδους ἐπ' ἀληθείας, σκεπτέον πότε-

3. νοητόν ὑπογράφοντες. τοίνυν I.
om CRV. 23. [ἐστὶν] εἶναι?

12. ei om L.

14. ἐπ'

ρόν ποτε ἐν πᾶσι ζητητέον τοῖς ὑγίαι συνημμένοις τὸ
 249 σημεῖον ἢ ἐν τισὶν ἢ ἐν τινί. οὐκ οὖν εἰ τὸ σημεῖον ἀλη-
 θές εἶναι δεῖ καὶ ἀληθοῦς παραστατικόν, οὔτε ἐν τῷ ἀπὸ
 ψεύδους ἀρχομένῳ καὶ ἐπὶ ψεύδος λήγοντι οὔτε ἐν τῷ
 5 ἀπὸ ψεύδους ἐπὶ ἀληθές ὑποκρίσεται. λείπεται οὖν ἐν
 ἐκείνῳ μόνον αὐτὸ τυγχάνειν τῷ ἀπὸ τοῦ ἀληθοῦς τε ἀρ-
 χομένῳ καὶ ἐπὶ ἀληθές λήγοντι, ὡς ἂν καὶ αὐτοῦ ὑπάρχον-
 τος καὶ τοῦ σημειωτοῦ συνυπάρχειν ὀφείλοντος αὐτῷ.
 250 τοίνυν ὅταν λέγῃται τὸ σημεῖον ἀξίωμα εἶναι ἐν ὑγίαι συ-
 10 νημμένῳ καθηγούμενον, δεῖσαι ἐν μόνῳ ἀκούειν αὐτὸ
 καθηγούμενον συνημμένῳ τῷ ἀπὸ ἀληθοῦς τε ἀρχομένῳ
 καὶ ἐπὶ ἀληθές λήγοντι. καὶ μὴν οὐκ εἴ τι ἡγείται ἀξίωμα
 ἐν ὑγίαι συνημμένῳ ἀπὸ ἀληθοῦς τε ἀρχόμενον καὶ ἐπὶ ἀλη-
 251 θές λήγον, τοῦτό ἐστι σημεῖον. ἀντίκα γέ τοι τὸ τοιοῦτο
 15 συνημμένον "εἰ ἡμέρα ἔστι, φῶς ἔστιν" ἀπὸ ἀληθοῦς μὲν
 ἄρχεται τοῦ "ἡμέρα ἔστιν" καὶ ἐπὶ ἀληθές λήγει τὸ "φῶς
 ἔστιν," οὐκ εἶχε δέ τι ἐν αὐτῷ ἡγούμενον ἀξίωμα σημεῖον
 τοῦ λήγοντος· οὐδὲ γὰρ ἐκκαλυπτικόν ἐστι τοῦ "φῶς
 ἔστιν" τὸ "ἡμέρα ἔστιν," ἀλλ' ὡς αὐτὸ δι' αὐτοῦ προσέ-
 20 πιπτεν, οὕτω καὶ τὸ "φῶς ἔστιν" ἐκ τῆς ἰδίας ἐλαμβάνετο
 252 περιφανείας. δεῖ ἄρα τὸ σημεῖον οὐ μόνον ἐν ὑγίαι εἶναι
 συνημμένῳ ἡγούμενον, τουτέστι τῷ ἀπὸ ἀληθοῦς ἀρχομένῳ
 καὶ ἐπὶ ἀληθές λήγοντι, ἀλλὰ καὶ ἐκκαλυπτικὴν ἔχειν φύ-
 σιν τοῦ λήγοντος, οἷόν ἐστι τὸ ἐν τοῖς τοιοῦτοις συνημμέ-
 25 νοις "εἰ γάλα ἔχει ἐν μαστοῖς ἥδε, κεκύηκεν ἥδε" καὶ "εἰ
 βρογχεῖον ἔπτυκεν οὗτος, ἔλκος ἔχει ἐν πνεύμονι" οὗτος."
 253 τουτὶ γὰρ τὸ συνημμένον ὑγίαι ἔστιν, ἀρχόμενον μὲν
 ἀπὸ ἀληθοῦς τοῦ "βρογχεῖον ἔπτυκεν οὗτος," λήγον δὲ ἐπὶ ἀ-
 ληθές τὸ "ἔλκος ἔχει οὗτος ἐν πνεύμονι," μετὰ τοῦ ἐκκα-
 30 λυπτικόν εἶναι τὸ πρῶτον τοῦ δευτέρου· ἐκείνῳ γὰρ προσ-
 βάλλοντες κατάληψιν τούτου ποιούμεθα.

5. ἐν om L. 14. τοι om Γ. 19. προὔπιπτεν L. 20. ἔστιν
 om L. 23. ἔχει VX. 26. 28. βρόγχιον Fabricius. 29. τὸ om L.

"Ετι, φασί, τὸ σημεῖον παρὸν παρόντος εἶναι δεῖ 254
 μείον. ἔνιοι γὰρ ἐξαπατῶμενοι καὶ παρὸν παρωχημένον
 θέλουσιν εἶναι σημεῖον, ὥς ἐπὶ τοῦ "εἰ οὐλήν ἔχει οὗτος,
 ἔλκος ἔσχηκεν οὗτος." εἰ μὲν γὰρ οὐλήν ἔχει, παρὸν ἐστι,
 φαίνεται γάρ, τὸ δὲ ἔλκος ἔσχηκεναι παρωχημένον, οὐκέτι 5
 γὰρ ἔστιν ἔλκος· καὶ παρὸν μέλλοντος, ὥς τὸ περισχόμε-
 νον τῷ τοιοῦτῳ συνημμένῳ "εἰ καρδίαν τέτρωται οὗτος,
 ἀποθάνεται οὗτος." τὸ μὲν γὰρ τραῦμα τῆς καρδίας
 εἶναι φασιν ἤδη, τὸν δὲ θάνατον μέλλειν. ἀγνοοῦσι δὲ 255
 οἱ τὰ τοιαῦτα λέγοντες ὅτι ἄλλ' ἐστὶ τὰ παρωχημένα καὶ 10
 τὰ μέλλοντα, τὸ μέντοι σημεῖον καὶ σημειωτὸν καὶ τού-
 τοις παρὸν παρόντος ἐστίν. ἐν τε γὰρ τῷ προτέρῳ τῷ
 "εἰ οὐλήν ἔχει οὗτος, ἔλκος ἔσχηκεν οὗτος" τὸ μὲν ἔλκος
 γέγονεν ἤδη καὶ παρώχηκεν, τὸ δὲ ἔλκος ἔσχηκεναι τοῦτον
 ἀξίωμα καθεστηκὸς ἐνέστηκεν, περὶ γεγονότος τινὸς λεγό- 15
 μενον· ἐν τε τῷ "εἰ καρδίαν τέτρωται οὗτος, ἀποθάνει-
 ται οὗτος" ὁ μὲν θάνατος μέλλει, τὸ δὲ ἀποθανεῖσθαι
 τοῦτον ἀξίωμα ἐνέστηκεν, περὶ μέλλοντος λεγόμενον, παρὸ
 καὶ νῦν ἐστὶν ἀληθές. ὥστε καὶ ἀξίωμα ἔστι τὸ σημεῖον, 256
 καὶ ἐν ὑγιαὶ συνημμένῳ καθηγείται τῷ ἀρχομένῳ ἀπὸ ἀλη- 20
 θοῦς καὶ λήγοντι ἐπὶ ἀληθείας, ἐκκαλυπτικὸν τέ ἐστι τοῦ
 λήγοντος, καὶ διὰ παντὸς παρὸν παρόντος ἐστὶ σημεῖον.

Τούτων δ' ὑποδείκνυμένων κατὰ τὰς αὐτῶν ἐκείνων 257
 τεχνολογίας πρῶτον μὲν ἀξιὸν ἐστὶ τὸ τοσοῦτον εἰπεῖν
 πρὸς αὐτούς. εἰ καθ' οὗς μὲν αἰσθητὸν ἐστὶ τὸ σημεῖον 25
 καθ' οὗς δὲ νοητὸν, καὶ ἡ περὶ τούτου διαφωνία μέχρι
 τοῦ νῦν ἀνεπίκριτός ἐστιν, ἀθλον εἶναι ρητέον ἀκμὴν τὸ
 σημεῖον. ἀθλον δὲ ὃν χρήζει τῶν ἐκκαλυπτόντων, ἀλλ' οὐκ
 αὐτὸ-ἐτέρων δεῖ ὑπάρχειν ἐκκαλυπτικόν. καὶ μὴν 258
 εἰ τὸ σημεῖον κατ' αὐτούς ἐν λεκτῷ τῇν ὑπόστασιν ἔχει, 30
 τὰ δὲ λεκτὰ εἰ ἐστὶ ζητεῖται, ἄτοπον, πρὶν ὁμολογηθῆναι
 τὸ γένος, ὥς βέβαιον λαμβάνειν τὸ εἶδος. ὁρῶμεν δὲ

8. μὲν add CH. 11. καὶ C. 12. παρὸν om C. 14. παρῶ-
 χησι FG. 20. ἀπὸ] ἐπὶ C. 29. δεῖ] δύναται V 30. λεκτῷ] ἐκ τῷ V.

ὥς εἰσὶ τινες οἱ ἀνγρηκότες τὴν ὑπαρξιν τῶν λεκτῶν, καὶ οὐχ οἱ ἐτερόδοξοι μόνον, οἷον οἱ Ἐπικουρεῖοι, ἀλλὰ καὶ οἱ στωικοί, ὥς οἱ περὶ τὸν Βασιλείδην, οἷς ἔδοξε μηδὲν εἶναι ἀσώματον. τοίνυν ἐν ἐποχῇ φυλακτέον ἐστὶ τὸ ση-
 259 μείον. ἀλλ' ἀποδείξαντες, φασί, πρότερον τὴν τῶν λεκτῶν ὑπαρξιν ἐξομεν βεβαίαν καὶ τὴν τοῦ σημείου φύσιν. οὐκ οὖν ὅταν ἀποδείξητε, ἔρει τις, τότε καὶ τὸ πιστὴν εἶναι τὴν τοῦ σημείου ὑπαρξιν λαμβάνετε· ἄχρι δὲ ἐπὶ ψιλῆς μένετε τῆς ὑποσχέσεως, ἀνάγκη καὶ ἡμᾶς ἐν ἐποχῇ μένειν.
 260 εἶτα καὶ πῶς οἷόν τέ ἐστιν ἀποδεικνύναι τὴν τῶν λεκτῶν ὑπαρξιν; ἢ γὰρ διὰ σημείου δεῖσαι τοῦτο ποιεῖν ἢ δι' ἀποδείξεως. ἀλλ' οὔτε διὰ σημείου τινὸς οὔτε δι' ἀποδείξεως δυνατόν τοῦτο ποιεῖν· ταῦτα γὰρ καὶ αὐτὰ λεκτὰ ὄντα
 261 παραπλησίως τοῖς ἄλλοις λεκτοῖς ἐζήτῃται, καὶ τοσοῦτον
 15 ἀπέχει τοῦ δύνασθαι βεβαίως τι παριστᾶν ὥς καὶ ἀνάπαλιν αὐτὰ χρῆξιν τοῦ παραστήσοντος. λελήθασί τε αὐτοὺς οἱ ἀπὸ τῆς στοᾶς εἰς τὸν δι' ἀλλήλων ἐμπόκτοντες τρόπον. ἵνα γὰρ τὰ λεκτὰ ὁμολογηθῇ, ἀπόδειξιν εἶναι δεῖ καὶ σημείον· ἵνα δὲ ἡ ἀπόδειξις καὶ τὸ σημεῖον προῦ-
 20 φρεστήκη, προπεπιστωῖσθαι ἀνάγκη τὴν τῶν λεκτῶν φύσιν. εἰς ἄλληλα οὖν συννεύοντα καὶ τὴν ἐξ ἀλλήλων περιμέ-
 262 νοντα πίστιν ἐπ' ἴσους ἐστὶν ἄπιστα. ἀλλ' ἔστω γε καὶ ἐκ περιουσίας συγκεχωρήσθω, ἔνεκα τοῦ προβαίνειν τὴν ζήτησιν, ἐν ὑπάρξει τυγχάνειν τὰ λεκτὰ, καίπερ ἀνη-
 25 νύτου καθεστῶσης τῆς περὶ αὐτῶν μάχης. οὐκοῦν εἰ ταῦτα ἔστιν, ἦτοι σῶματα ἢ ἀσώματα λέξουσιν εἶναι. καὶ σῶματα μὲν οὐκ ἂν φαίεν· εἰ δὲ ἀσώματα, ἦτοι ποιεῖ τι κατ' αὐτοὺς ἢ οὐδὲν ^{'''}ποιεῖ. καὶ ποιεῖν μὲν οὐκ ἂν ἀξιό-
 263 σειαν· τὸ γὰρ ἀσώματον κατ' αὐτοὺς οὔτε ποιεῖν τι πέ-
 30 φυκεν οὔτε πάσχειν. μηδὲν δὲ ποιοῦντα οὐδὲ οὗ ἐστὶ σημεῖα ἐνδείξεσθαι τι καὶ δηλώσει· τὸ γὰρ ἐνδείκνυσθαι

2. ἀλλὰ] μόνον ἀλλὰ CH. 3. βουσιλίδην VX. 12. ἀλλ' — ἀπο-
 δείξεως om CH. 16. δι FG. 19. προῦφρεσθήκοι, προπεπιστωῖσθαι L.

28. μὲν] μὲν τι? 31. σημεῖον C. ἔτι?

τι καὶ δηλοῦν ἔστι ποιεῖν τι. ἄτοπον δέ γε τὸ σημεῖον 264
 μήτε ἐνδείκνυσθαι τι μήτε δηλοῦν· οὐκ ἄρα νοητὸν
 ἔστιν, οὐδὲ ἀξίωμα, τὸ σημεῖον. ἄλλως τε, καθὼς
 ἐν πολλοῖς πολλάκις ὑπεδείξαμεν, ἃ μὲν σημαίνει ἃ δὲ ση-
 μαίνεται. σημαίνουσι μὲν αἱ φωναί, σημαίνεται δὲ τὰ
 λεκτά, ἐν οἷς ἔστι καὶ τὰ ἀξιώματα. πάντων δὲ τῶν ἀξιο-
 μάτων σημαينوμένων ἀλλὰ μὴ σημαιόντων οὐκ ἂν εἴη
 τὸ σημεῖον ἀξίωμα. πάλιν παρακωχρησθῶ τὰ λεκτά 265
 φύσιν ἔχειν ἀσώματον. ἀλλ' ἐπεὶ τὸ σημεῖον ἐν ὕψει συ-
 νημμένῳ καθηγείσθαι φασί, δεήσει προσηπικερίσθαι τὸ 10
 ὕψις συνημμένον καὶ προσεητάσθαι, εἴτε τὸ κατὰ Φίλωνά
 ἔστι τὸ τοιοῦτον εἴτε κατὰ Λιόδωρον ἢ τὴν συνάρτησιν ἢ
 ἄλλως πως κρινόμενον· πολλῶν γὰρ καὶ περὶ τούτου δια-
 στάσεων οὐσῶν οὐκ ἔνεστι λαβεῖν βεβαίως τὸ σημεῖον
 ἀνεπικρίτου τυγχανούσης τῆς διαφωνίας. ἔτι πρὸς 266
 τοῖς εἰρημένοις, κἂν δῶμεν σύμφωνον εἶναι τὸ ὕψις κρι-
 τήριον, καὶ ὁποῖόν ποτ' ἂν ἐκαῖνοι θέλωσι, τοιοῦτο ἀμά-
 χως ὑπάρχειν, οὐδὲν ἦτον τὸ περιεκτικὸν τοῦ σημείου
 ἀνεπικρίτον ὁμολογεῖν ἔστιν ἀνάγκη. τὸ γὰρ σημειωτὸν
 ἦτοι πρόδηλον θέλουσιν εἶναι ἢ ἀδηλον. καὶ εἰ μὲν πρό- 267
 δηλον, οὐκ ἔσται σημειωτὸν, οὐδὲ σημανθήσεται ὑπὸ τινος,
 ἀλλ' αὐτὸ δι' αὐτοῦ προσπесεῖται· εἰ δὲ ἀδηλον, πάντως
 ἄγνωστον ἔσται τοῦτο εἴτε ἀληθές ἐστιν εἴτε ψευδές, ἐπεὶ
 γνωσκόμενον ὃ τι ποτὲ τούτων ἔστί, γενήσεται πρόδηλον.
 τὸ οὖν περιεκτικὸν τοῦ τε σημείου καὶ τοῦ σημειωτοῦ συ- 268
 νημμένον, λῆγον ἐπὶ ἀδηλον, ἐξ ἀνάγκης ἐστὶν ἀνεπικρι-
 τον. ὅτι μὲν γὰρ ἀπ' ἀληθοῦς ἄρχεται, γνώριμόν ἐστι,
 λήγει δὲ ἢ ἄγνωστον. δεῖ δὲ πρὸ παντός ἡμᾶς εἰς τὴν
 ἐπικρίσιν αὐτοῦ γινώσκειν τὸ εἰς τί λήγει, ἵνα ἐὰν μὲν
 εἰς ἀληθές λήγῃ, θώμεθα τοῦτ' ἀληθές διὰ τὸ ἀπ' ἀλη- 30
 θοῦς τε ἄρχεσθαι καὶ εἰς ἀληθές λήγειν, ἐὰν δὲ εἰς ψευ-
 δος, ἀνάπαλιν λέγωμεν ψεῦδος διὰ τὸ ἀπ' ἀληθοῦς ἄρ-

7. ἀλλὰ μὴ H, ἄλλων L. 10. προσηπικερίσθαι CBRV: corr Fa-
 bricius post H. 13. τούτων L. 17. τοῦτο L. 19. ἐστὶν ἀνάγκη
 om C. 26. ἐπεὶ L. 28. δι om C. 31. τε om C.

χεσθαι καὶ ἐπὶ ψευδὸς λήγειν. οὐ τοίνυν ἀξίωμα ῥητέον εἶναι τὸ σημεῖον, οὐδὲ ἐν ὑγιεὶ συνημμένῳ καθηγούμενον.

- 269 Προοδεύει δὲ τούτοις ὅτι καὶ ταῖς ἐναργεῖαις μάχονται οἱ ταύτης προσετώτες τῆς ᾗ δόξης. εἰ γὰρ ἀξίωμα ἔστι τὸ σημεῖον καὶ ἐν ὑγιεὶ συνημμένῳ καθηγείται, ἐχρῆν τοὺς μὴδ' ἀρχὴν ἔχοντας ἐννοίαν ἀξιώματος μὴδὲ τὰς διαλεκτικὰς τέχνας ἐπεληλυθότας ἐκτὸς εἶναι πάσης σημειώσεως. οὐχὶ δὲ γε τοῦτο· καὶ γὰρ ἀγράμματοι πολλάκις κυβερνῆται καὶ ἄπειροι [πολλάκις] τῶν διαλεκτικῶν θεωρη-
 10 μάτων γεωργοὶ ἄκρως σημειοῦνται, οἱ μὲν τὰ κατὰ θάλασσαν, ἀνέμους τε καὶ νηνεμίας χειμῶνάς τε καὶ γαλήνας, οἱ δὲ κατὰ γεωργίαν, ὥσπερ εὐκαρπίαν καὶ ἀκαρπίαν αὐχμούς τε καὶ ἐπομβρίας. καίτοι τί περὶ ἀνθρώπων λέγομεν, ὅτε καὶ τοῖς ἀλόγοις ζώοις τινὲς αὐτῶν μεταδεδώκασι
 271 τῆς τοῦ σημείου νοήσεως; καὶ γὰρ ὁ κύων ὅτε ἐκ τοῦ ἔχρους σπιβέυει τὸ θηρίον σημειοῦται· ἀλλ' οὐ διὰ τοῦτο ἀξιώματος ἔλκει φαντασίαν τοῦ "εἴπερ ἔχρος ἔστι τοῦτο, θηρίον ἔστιν ἐνθάδε." καὶ ὁ ἵππος κατὰ τὴν τοῦ μύωπος προσβολὴν ἢ τὴν τῆς μάστιγος ἐπανάτασιν ἐξάλλεται μὲν
 20 καὶ ὁρᾷ πρὸς δρόμον, οὐκ ἐπικρίνει δὲ τὸ τοιοῦτον συνημμένον διαλεκτικῶς "εἰ μάστιξ ἐπανατέταται, δραμητέον ἔστι μοι." οὐκ ἄρα ἀξίωμα ἔστι τὸ σημεῖον ἐν ὑγιεὶ συνημμένῳ καθηγούμενον.

- 272 Ταῦτα μὲν ἰδιαιτερον πρὸς τοὺς νοητὸν ἀξιοῦντας εἶναι τὸ σημεῖον εἰρήσθω· κοινότερον δὲ ἐνέσται πρὸς αὐτοὺς λέγειν καὶ τὰ πρὸς τοὺς αἰσθητὸν αὐτὸ φάσκον-
 25 τας εἶναι εἰρημένα. εἴπερ γὰρ ἀξίωμα ἔστι τὸ σημεῖον ἐν ὑγιεὶ συνημμένῳ καθηγούμενον, καὶ ἐν παντὶ συνημμένῳ ἀκολουθεῖ τὸ λῆγον τῷ ἡγούμενῳ, αἱ τε ἀκολουθίαι πα-
 30 ρόντων εἰσὶ πραγμάτων, ἐξ ἀνάγκης τὸ σημεῖον καὶ τὸ σημειωτὸν ὑφ' ἑνα καιρὸν παρόντα συνυπάρξει ἀλλήλοις, καὶ οὐδέτερον οὐδέτερου γενήσεται μηνυτικόν, ἀλλ' ἀμφό-

5. καθηγείσθαι ἐχρῆν, τοὺς δὲ μὴ L: recte H.
 17. τὸ L. 19. ἐπανάστασιν C. 20. οὐρίαι C.

16. πιστεύει C.

τερα ἐξ αὐτῶν γνώριμα καταστήσεται. ἔτι τὸ ση- 273
 μείον ἐκκαλυπτικόν ἐστι τοῦ [λήγοντος] σημειωτοῦ, τὸ
 δὲ σημειωτὸν ἐκκαλύπτεται πρὸς τοῦ σημείου. ταῦτα δὲ οὐ
 τῶν ἀπολύτων ἐστὶν ἀλλὰ τῶν πρὸς τι· πρὸς γὰρ τῷ
 ἐκκαλύπτοντι νοεῖται τὸ ἐκκαλυπτόμενον, καὶ πρὸς τῷ ἐκ- 5
 καλυπτομένῳ νοεῖται τὸ ἐκκαλύπτον. εἰ δὲ ἀμφοτέρω πρὸς
 τι ὄντα κατὰ τὸν αὐτὸν πάρεστι χρόνον, ἀμφοτέρω συννυ-
 φέστηκεν ἀλλήλοις· εἰ δὲ συννυφέστηκεν, ἐκάτερον ἐξ αὐτοῦ
 καταληπτὸν ἐστι καὶ οὐδέτερον ἐκ θατέρου. λεκτέον 274
 δὲ κακεῖνο ὅτι ὁποῖόν ποτ' ἂν ᾖ τὸ σημείον, ἤτοι αὐτὸ 10
 φύσιν ἔχει πρὸς τὸ ἐνδείκνυσθαι "καὶ μνηύειν τὸ ἄδηλον,
 ἢ ἡμεῖς ἐσμὲν μνημονικοὶ τῶν συναναγνυμινωθέντων αὐτῷ.
 οὐχὶ δὲ ἐκεῖνο φύσιν ἔχει ἐνδεικτικὴν τῶν ἀδήλων, ἐπεὶ
 ὥφειλε πᾶσιν ἐπ' ἴσης ἐνδείκνυσθαι τὰ ἀδήλα. ἡμεῖς ἄρα
 ὡς ἂν ἔχωμεν μνήμης, οὕτω περὶ τῆς τῶν πραγμάτων 15
 ὑποστάσεως φερόμεθα.

Ἄλλ' εἴπερ οὕτε αἰσθητόν ἐστι τὸ σημείον, ὡς ἐδείξα- 275
 μεν, οὕτε νοητόν, ὡς κατεστησάμεθα, παρὰ δὲ ταῦτα
 οὐδὲν ἐστι τρίτον, λεκτέον τι μὴ εἶναι σημείον. οἱ δὲ
 δογματικοὶ πρὸς ἕκαστον μὲν τῶν οὕτως ἐπικεχειρημένων 20
 πεφίμωνται, τούναντίον δὲ κατασκευάζοντες φασὶν ὅτι ἄν-
 θρωπος οὐχὶ τῷ προφορικῷ λόγῳ διαφέρει τῶν ἀλόγων
 ζώων (καὶ γὰρ κόρακες καὶ ψιττακοὶ καὶ κίτται ἐνάρεθρους
 προσφέρονται φωνάς) ἀλλὰ τῷ ἐνδιαθέτῳ, οὐδὲ τῇ ἀπλῇ 276
 μόνον φαντασίᾳ (ἐφαντασιοῦτο γὰρ κακεῖνα) ἀλλὰ τῇ με- 25
 ταβατικῇ καὶ συνθετικῇ. διόπερ ἀκολουθίας ἐννοίαν ἔχων
 εὐθύς καὶ σημείου νόησιν λαμβάνει διὰ τὴν ἀκολουθίαν·
 καὶ γὰρ αὐτὸ τὸ σημείον ἐστι τοιοῦτον "εἰ τόδε, τόδε."
 ἔπεται ἄρα τῇ φύσει καὶ κατασκευῇ τῶν ἀνθρώπου τὸ καὶ
 σημείον ὑπάρχειν. ἀνωμολόγηταί τε ἢ ἀποδείξεις 277
 τῷ γένει σημείον εἶναι. δηλωτικὴ γὰρ ἐστι τοῦ συμπε-
 ράσματος, καὶ ἔσται ἢ διὰ τῶν λημμάτων αὐτῆς συμπλοκὴ
 σημείον τοῦ ὑπάρχειν τὸ συμπίρασμα. οἷον ἐπὶ τῆς

- τοιαύτης “εἰ ἔστι κίνησις, ἔστι κενόν· ἔστι δὲ κίνησις· ἔστιν ἄρα κενόν” τὸ τοιοῦτον συνημμένον “εἰ ἔστι κίνησις, ἔστι κενόν,” διὰ τῶν λημμάτων συμπεπλεγμένον, εὐθύς καὶ σημεῖον ἔστι τοῦ συμπεράσματος τοῦ “ἔστι κενόν.” ἦτοι οὖν ἀποδεικτικοὶ εἰσι λόγοι, φασίν, οἱ κατὰ τοῦ σημείου κομισθέντες ὑπὸ τῶν ἀπορητικῶν ἢ οὐκ ἀποδεικτικοί. καὶ εἰ μὲν οὐκ εἰσὶν ἀποδεικτικοί, ἄπιστοι καθεστᾶσιν, ὅπου γε καὶ ἀποδεικτικοὶ τυγχάνοντες μόλις ἂν ἐπιστεῦθῃσαν· εἰ δὲ ἀποδεικτικοί, ὅτι ἔστι τι σημείον· ἢ γὰρ ἀπόδειξις σημείου ἦν κατὰ τὸ γένος.
- 279 εἴπερ δὲ οὐδὲν οὐδενός ἐστι σημεῖον, ἦτοι σημαίνουσί τι αἱ κατὰ τοῦ σημείου ἐκφερόμεναι φωναὶ ἢ οὐδὲν σημαίνουσιν. καὶ εἰ μὲν οὐδέν, οὐδὲ τὴν τοῦ σημείου ὑπαρξίν ἀνελοῦσιν· πῶς γὰρ οἶόν τε τὰς μηδὲν σημαίνουσας πιστεῦσθαι περὶ τοῦ μηδὲν εἶναι σημεῖον; εἰ δὲ σημαίνουσι, μάταιοι καθεστᾶσιν οἱ ἀπὸ τῆς σκέψεως, λόγῳ μὲν ἐκβάλλοντες τὸ σημεῖον, “ἔργῳ δὲ τοῦτο παραλαμβάνοντες.
- 280 καὶ μὴν εἰ μηδὲν ἔστι θεώρημα τέχνης ἰδίων, οὐ διοίσει τῆς ἀτεχνίας ἢ τέχνης· εἰ δ’ ἔστι θεώρημα τέχνης ἰδίων, ἦτοι φαινόμενόν ἐστιν ἢ ἄδηλον. ἀλλὰ φαινόμενον μὲν οὐκ ἂν εἴη· τὰ γὰρ φαινόμενα πᾶσιν ὁμοίως καὶ ἀδιδάκτως φαίνεται. εἰ δὲ ἄδηλον τυγχάνει, διὰ σημείου θεωρηθήσεται. εἰ δὲ ἔστι τι διὰ σημείου θεωρούμενον, ἔσται τι καὶ σημεῖον.
- 281 Τινὲς δὲ καὶ οὕτω συνερωτῶσιν “εἰ ἔστι τι σημεῖον, ἔστι σημεῖον· εἰ μὴ ἔστι σημεῖον, ἔστι σημεῖον. ἦτοι δ’ οὐδέν ἐστι σημεῖον ἢ ἔστιν· ἔστιν ἄρα.” ὁ μὲν λόγος τοιοῦτος. τούτου δὲ τὸ μὲν πρῶτον λῆμμα ὕγιες εἶναι φασίν· ἦν γὰρ διαφορούμενον, καὶ τῷ εἶναι σημεῖον ἀκολουθεῖ τὸ εἶναι σημεῖον, παρόσον εἰ ἔστι τὸ πρῶτον, ἔσται καὶ τὸ δεύτερον, μηδενὶ διαφέρον τοῦ πρώτου τὸ δεύτερον. καὶ τὸ “εἰ μὴ ἔστι σημεῖον, ἔστι σημεῖον” καὶ

2. συμπεπλεγμένον L. 7. καθεστῶσιν C. 9. οἱ C. 10. τὸ om CR. 14. ἂν ἔχουσι L. μὴ δὲ V. 29. τὸ V.

αὐτὸ ἦν ὑγιές. τῷ γὰρ λέγοντι μὴ εἶναι σημεῖον, ἀκολου-
θεῖ λέγειν εἶναί τι σημεῖον. εἰ γὰρ μηδὲν ἔστι σημεῖον,
αὐτοῦ τοῦ μηδὲν εἶναι σημεῖον, ἔσται τι σημεῖον. καὶ
εἰκότως. ὁ γὰρ λέγων μὴ εἶναι τι σημεῖον ἤτοι φάσει μό-
νον τοῦτ' ἀξιοῖ ἢ ἀποδείξει. καὶ φάσει μὲν ἀξιῶν φάσιν⁶
ἔξει τὴν ἀντιτιθεμένην· ἀποδεικνύς δὲ ὡς ἀληθές τὸ ὑπὲρ²⁸²
αὐτοῦ λεγόμενον, διὰ τοῦ δεικνύντος λόγου τὸ μὴ εἶναι
τι σημεῖον, σημειώσεται τὸ μηδὲν εἶναι σημεῖον, τοῦτο δὲ
ποιῶν ὁμολογήσει τὸ εἶναι τι σημεῖον. ἀληθῆ οὖν τὰ
πρῶτα δύο λήμματα, φασίν. ἀληθές δὲ καὶ τὸ τρίτον.¹⁰
διεξευγμένον γὰρ ἔστιν ἐξ ἀντικειμένων τοῦ τε εἶναι ση-
μεῖον καὶ τοῦ μὴ εἶναι. ἐπεὶ εἰ σύμπαν διεξευγμένον
τότε ἔστιν ἀληθές ὅταν τὸ ἔν ἔχῃ ἀληθές, θεωρεῖται δὲ
καὶ τῶν ἀντικειμένων τὸ ἕτερον ἀληθές, ῥητέον τὸ τοιοῦ-
τον συνεστῶς εὐθὺς ὑπάρχειν ἀληθές. ὥστε καὶ ἐπὶ ὁμο-¹⁵
λογουμένοις τοῖς λήμμασι συνεισάγεσθαι καὶ τὴν ἐπιφο-
ρὰν τὴν "ἔστιν ἄρα σημεῖον."

"Ἔσται δέ, φασί, καὶ οὕτως ἐφοδεύειν. δύο γὰρ ἔστιν²⁸³
ἐν τῷ λόγῳ συνημμένα καὶ ἔν διεξευγμένον· τούτων δὲ
τὰ μὲν συνημμένα ὑπισχνεῖται τοῖς ἐν αὐτοῖς ἡγουμένοις²⁰
ἀκολουθεῖν τὰ ἐν αὐτοῖς λήγοντα, τὸ δὲ διεξευγμένον ἔν
ἔχει τῶν ἐν αὐτῷ ἀληθές, ὡς εἰς ἀμφοτέρω ἢ ἀληθῆ ἢ
ἀμφοτέρω ψευδῇ, ψευδὸς ἔσται τὸ ὅλον. τοιαύτης δ' οὐ-²⁸⁴
σης τῆς ἐν τοῖς λήμμασι "δυνάμει, ὑποθέμενοι τὸ ἕτε-
ρον τῶν ἐν τῷ διεξευγμένῳ ἀληθές ἴδωμεν πῶς συνάγεται²⁵
τὰ τῆς ἐπιφορᾶς. καὶ δὴ πρῶτον ὑποκείμεθω ἀληθές τὸ
"ἔστι τι σημεῖον." οὐκοῦν ἐπεὶ τοῦθ' ἡγούμενόν ἔστιν
ἐν τῷ πρῶτῳ συνημμένῳ, ἔξει τὸ ἀκόλουθον αὐτῷ τὸ λή-
γον ἐν ἐκείνῳ τῷ συνημμένῳ. ἔληγε δὲ τὸ εἶναι σημεῖον,
ὅπερ ταυτόν ἔστι τῇ ἐπιφορᾷ. συναχθήσεται ἄρα ἡ ἐπι-³⁰
φορὰ, ὑποθέμενος ἀληθοῦς εἶναι ἐν τῷ διεξευγμένῳ τοῦ

2. εἰ — 3. εἶναι σημεῖον om C. 6. ἀντιθεμένην C. 7. τοῦ L.
12. ἐπεὶ εἰ] ἐπεὶ οὐν? οὐκοῦν ἐπεὶ? τοίνυν ἐπεὶ? 16. συνεισάγεται
κατὰ τὴν CH. 27. τι om C. 28. τὸ post αὐτῷ om V. 29. ἔλεγε H.
30. ὅπερ — p. 350 2. μὴ εἶναι σημεῖον om CHR.

εἶναι τι σημεῖον. καὶ μὴν ἀνάπαλιν ὑποκείσθω τὸ ἕτερον ἀληθὲς τὸ μὴ εἶναι σημεῖον. τοίνυν ἐπεὶ τοῦτο ἡγούμε-
 νόν ἐστιν ἐν τῷ δευτέρῳ συνημμένῳ, ἔξει ἀκολουθοῦν
 αὐτῷ τὸ λῆγον ἐν τῷ δευτέρῳ συνημμένῳ. ἡκολούθει δέ
 5 γε αὐτῷ τὸ εἶναι τι σημεῖον, ὃ καὶ ἐπιφορὰ ἐστιν. καὶ
 κατὰ τοῦτο ἄρα συνάγεται ἡ ἐπιφορὰ.

285 Ταῦτα μὲν οἱ δογματικοί· τάξει δὲ ῥητέον πρὸς τὸ
 πρῶτον εὐθύς, καθ' ὃ ἀπὸ τῆς τοῦ ἀνθρώπου κατασκευῆς
 συνηγον τὸ εἶναι τι σημεῖον, ὅτι ἐκ τοῦ μᾶλλον ζητου-
 10 μένου τὸ ἦτον ζητούμενον ἐθέλουσι διδάσκειν. τὸ μὲν
 γὰρ εἶναι σημεῖον, καὶ εἰ πρὸς τινων ἀντίρρηται, καθάπερ
 τῶν σκεπτικῶν, ἀλλὰ τοί γε παρὰ πᾶσι τοῖς δογματικοῖς
 286 σύμφωνόν ἐστιν· τὸ δὲ προνοητικῶς κατασκευασθαι τὸν
 ἄνθρωπον παρ' οὐκ ὀλίγοις αὐτῶν διαπεφώνηται. σφόδρα
 15 δ' ἦν βίαιον τὸ ἐκ τῶν μᾶλλον ἀσυγχωρήτων θέλαιν τὰ
 μὴ οὕτως ἔχοντα διδάσκειν. καὶ μὴν ῥητῶς ὁ Ἡρά-
 κλειτός φησι τὸ μὴ εἶναι λογικὸν τὸν ἄνθρωπον, μόνον
 δ' ὑπάρχειν φρενῆρες τὸ περιέχον. ὁ δὲ Ἐμπεδοκλῆς ἐτι
 παραδοξότερον πάντα ἡξίου λογικὰ τυγχάνειν, καὶ οὐ ζῶα
 20 μόνον ἀλλὰ καὶ φυτὰ, ῥητῶς γράφων

πάντα γὰρ ἴσθι φρόνησιν ἔχειν καὶ νώματος αἶσαν.

287 μετὰ τοῦ καὶ πιθανόν εἶναι λόγον εἰς τὸ μὴ ἄφρονα τυγ-
 χάνειν τὰ ἄλογα τῶν ζώων. εἰ γὰρ πάρεστιν αὐτοῖς ὁ
 προφορικὸς λόγος, ἀνάγκη καὶ τὸν ἐνδιάθετον αὐτοῖς πα-
 25 ρεῖναι· δίχα γὰρ τούτου ἀνυπόστατός ἐστιν ὁ προφορι-
 288 κός. κἂν δῶμεν δὲ διαφέρειν τῶν ἄλλων ζώων τὸν ἄν-
 θρωπον λόγῳ τε καὶ μεταβατικῇ φαντασίᾳ καὶ ἐν τῇ
 ἀκολουθίᾳ, ἀλλ' οὐ τοί γε καὶ ἐν τοῖς ἀδήλοις καὶ ἀνεπι-
 κρίτως διαπεφωνημένοις συγχωρήσομεν αὐτὸν εἶναι τοιοῦ-
 30 τον, ἐν δὲ τοῖς φαινομένοις τηρητικὴν τινα ἔχειν ἀκολου-
 θίαν, καθ' ἣν μνημονεύων τίνα μετὰ τίνων τεθεώρηται
 καὶ τίνα πρὸ τίνων καὶ τίνα μετὰ τίνα, ἐκ τῆς τῶν προ-

13. κατασκευάσθαι C, κατασκευάζεσθαι FX.
 Schleiermacher p. 476.

22. ἄφρονα V.

28. οὐτι V.

31. κατὰ C.

16. Ἡράκλειτος] cf.
 27. ἐν τῇ] ἡδῆ?

τέρων ὑποπτώσεως ἀναγνοῦται τὰ λοιπά. ἀλλὰ συ- 289
νομολογηθέντος, φασίν, ὅτι ἡ ἀποδείξις κατὰ γένος ἐστὶ
σημεῖον, εἰ μὲν οὐκ εἰσὶν ἀποδείξεις, οἱ κατὰ τοῦ σημείου
κομισθέντες λόγοι ἄπιστοι καθεστᾶσιν, εἰ δὲ ἀποδείξεις
εἰσὶν, ἔστι τι σημεῖον. ἡμεῖς δὲ προσηρμηκότες ὅτι οὐ τῷ 5
ὑπομνηστικῷ ἐνιστάμεθα σημείῳ ἀλλὰ τῷ ἐνδεικτικῷ, δυ-
νάμεθα τοὺς κατὰ τοῦ σημείου κομισθέντας λόγους πα-
ραχωρεῖν τι σημαίνειν, ἥδη δὲ οὐκ ἐνδεικτικῶς ἀλλ' ὑπομνη-
στικῶς· ἡμεῖς γὰρ ἐπ' αὐτοῖς κινούμεθα καὶ ἀναλαμβάνο-
μεν τῇ μνήμῃ τὰ δυνάμενα λέγεσθαι πρὸς τὸ ἐνδεικτι- 10
κὸν σημεῖον.

τὰ δ' αὐτὰ καὶ περὶ τῆς ἀκολούθου 290
ῥητέον ὑπομνήσεως, καθ' ἣν ἐπυνθάνοντο πότερον ση-
μαίνουσι τι αἱ κατὰ τοῦ σημείου προφερόμεναι φωναὶ ἢ
οὐδὲν σημαίνουσιν. εἰ μὲν γὰρ πᾶν σημεῖον ἀνηροῦμεν,
ἔδει κατ' ἀνάγκην ἢ μηδὲν σημαίνειν τὰς κατὰ τοῦ ση- 15
μείου προφερομένας φωνὰς καθ' ἡμᾶς, ἢ σημαίνουσιν
αὐτῶν δίδοσθαι τὸ εἶναι τι σημεῖον. νῦν δὲ τῇ διαιρέσει
χρώμενοι τι μὲν ἀναιροῦμεν σημεῖον τι δὲ τίθεμεν.
οὐδ' ἐν τῷ σημαίνειν τι τὰς κατὰ τοῦ ἐνδεικτικοῦ σημείου
προφερομένας φωνὰς παρακεχώρηται τὸ ὑπάρχειν ἐνδεικτι- 20
κὸν τι σημεῖον.

ἔτι ἐλέγτο ὡς εἴπερ ἴδιον τέχνης ἐστὶ 291
θεώρημα, δεῖσει τοῦτο μὴ πρόδηλον ὑπάρχειν ἀλλ' ἀδη-
λον καὶ διὰ σημείου ληπτόν, ἀγνοοῦντες ὅτι τῆς μὲν τῶν
ἄλλων θεωρητικῆς τέχνης οὐδὲν ἐστὶ θεώρημα, καθάπερ
ὑστερον διδάξομεν, τῆς δὲ ἐν τοῖς φαινομένοις στραφομέ- 25
νης ἐστὶν ἴδιόν τι θεώρημα. διὰ γὰρ τῶν πολλάκις τετηρη-
μένων ἢ ἰσοτημένων ποιεῖται τὰς τῶν θεωρημάτων συστά-
σεις· τὰ δὲ πολλάκις τηρηθέντα καὶ ἰσοτηθέντα ἴδια κα-
θιστῆται τῶν πλειστάκις τηρησάντων, ἀλλ' οὐ κοινὰ πάντων.

Ὁ μὲν γὰρ ἐπὶ τέλει συνειρωτηθεὶς αὐτοῖς λόγος ἐν 292
τρίτῳ τοιοῦτῳ "εἰ τὸ πρῶτον, τὸ πρῶτον· εἰ οὐ τὸ πρῶ-
τον, τὸ πρῶτον· ἦτοι τὸ πρῶτον ἢ οὐ" τὸ πρῶτον· τὸ

5. οὐ] ἐν CR. 6. δεικτικῷ C. 7. τοῦ om C. 19. οὐδ']
τοῖσιν οὐδ' ? & οὐδ' εἰ ἐν. 21. ἐι ἐλέγτο] ἐπιλέγτο L. rectius K.
ἤλεγον. 28. καὶ ἰσοτηθέντα om C. 30. αὐτὸς C.

πρῶτον ἄρα" τάχα μὲν καὶ κατὰ παρολκὴν τὴν ἐν τοῖς
 λήμμασι μοχθηρός ἐστιν, ἀναμφιλέκτως δὲ καὶ αὐτοὺς
 293 φαίνεται θλίβειν. ῥητίον δὲ τάξει περὶ τοῦ πρώτου, του-
 τέστι τῆς παρολκῆς. εἰ γὰρ ἀληθές ἐστι τὸ ἐν τῷ λόγῳ
 διαξευγμένον, ἐν ἔχειν ἀληθές ὀφείλει, καθὼς καὶ αὐτοὶ
 πρότερον ἔλεγον. ἐν δὲ ἔχον ἀληθές τὸ ἕτερον τῶν συ-
 294 νημμένων ὡς παρέλκον διελίγχει. ἔάν τε γὰρ ἀληθές ὑπο-
 κέηται τῶν ἐν αὐτῷ τὸ "ἔστι τι σημεῖον," ἀναγκαῖον γί-
 νεται πρὸς τὴν τούτου συναγωγὴν τὸ διαφορούμενον συ-
 10 νημμένον τὸ "εἰ ἔστι τι σημεῖον, ἔστι σημεῖον," παρέλκον
 δὲ τὸ λοιπὸν τὸ "εἰ μὴ ἔστι τι σημεῖον, ἔστι τι σημεῖον."
 ἔάν τε τὸ μὴ εἶναι τι σημεῖον ὑποκέηται τῶν ἐν αὐτῷ
 ἀληθές, τὸ μὲν διαφορούμενον παρέλκει πρὸς τὴν τούτου
 κατασκευὴν, τὸ δὲ "εἰ μὴ ἔστι τι σημεῖον, ἔστι σημεῖον"
 15 ἀναγκαῖον γίγνεται. μοχθηρός οὖν κατὰ παρολκὴν ὁ λό-
 295 γος. ἀλλ' ἵνα μὴ νῦν εἰς τὰ κατὰ λεπτόν συμβαίνωμεν
 τοῖς ἐναντίοις, πάρεστιν ἕτερον συνερωτᾶν λόγον ἔχοντα
 τοῦτον τὸν τρόπον. εἴπερ περιτρέπεται ὁ λέγων μὴ εἶναι
 τι σημεῖον εἰς τὸ λέγειν εἶναι τι σημεῖον, περιτρέπεται καὶ
 20 ὁ λέγων εἶναι τι σημεῖον εἰς τὸ λέγειν μὴ εἶναι τι ση-
 μεῖον. ὁ δὲ λέγων μὴ εἶναι τι σημεῖον οικειτικῶς περι-
 τρέπετο κατ' αὐτοὺς εἰς τὸ λέγειν εἶναι τι σημεῖον· καὶ
 ὁ λέγων ἄρα δογματικῶς εἶναι τι σημεῖον περιτραπήσεται
 296 εἰς τὸ λέγειν μὴ εἶναι τι σημεῖον, ὡς παραστήσομεν. αὐ-
 25 τίκα γὰρ [εἰς] τὸν λέγοντα εἶναι τι σημεῖον σημείῳ δεῖ
 τὴν ἀπόφασιν πιστώσασθαι, ἀσυγχωρήτου δὲ ὄντος τοῦ
 εἶναι τι σημεῖον, πῶς ἂν οὗτος χρήσεται τῷ σημείῳ πρὸς
 πίστιν τοῦ εἶναι τι σημεῖον; μὴ δυνάμενος δὲ ἀποδείξει
 σημείῳ τὸ εἶναι τι σημεῖον, περιτραπήσεται εἰς τὸ ὁμο-
 30 λογεῖν μηδὲν εἶναι σημεῖον. ἔστω δὲ καὶ ἐκ περιτροπῆς
 τοῦτ' αὐτὸ μόνον ὁμολογεῖσθαι σημεῖον, τὸ τοῦ μὴ εἶναι

6. ἐλέγομεν L. 7. 12. ὑπόκειται L. 8. ἀναγκαῖον μὲν γίνεται?

11. τι alterum om V. 19. τι om L. εἰς om V. 21. οικειτικῶς —
 22. αὐτοὺς om C. 25. εἰς] εἰ RV. 26. ἀπόφασιν CRV. 27. χρή-
 σεται CV. 29. περιτρέπεται FGV. 30. ἴσται C. 31. τὸ] τοῦ C.

σημείον μηνυτικόν· τί τοῦτ' ὄφελος αὐτοῖς μηδὲν ἔχουσι
 τῶν ἰδίων εἰπεῖν δογμάτων σημείον; ὥστε τοῦτο μὲν ἀνό- 297
 νητον αὐτοῖς, φημί δὲ τὸ κοινῶς ὁμολογεῖσθαι εἶναι τι
 σημείον· ἐκεῖνο δ' ἴσως ἀναγκαῖον, τὸ ὑποτάξει τῷ "ἔστι
 τι σημείον" ἀορίστῳ τὸ "τοῦτο δ' ἔστι σημείον" ὠρισμέ-
 νως ἐκφερόμενον. ὅπερ οὐκ ἔνεστιν αὐτοῖς ποιεῖν. πᾶν
 "γὰρ σημείον ἐπ' ἴσης τῷ σημειωτῷ δοξασθὸν ἔστι καὶ
 ἀνεπικριτῶς διαφωνούμενον. ὥς οὖν τὸ "εἰς διὰ πέτρας
 πλεῖ" ψευδὸς ἔστιν, ἐπεὶ οὐκ ἐνδέχεται αὐτῷ ὠρισμένον
 ὑποτάττειν ἀληθὲς τὸ "οὗτος διὰ πέτρας πλεῖ," οὕτως ἐπεὶ 10
 τῷ "ἔστι τι σημείον" ἀορίστῳ οὐδὲν ἔχομεν ὠρισμένον
 ἀληθὲς ὑποτάττειν "τοῦτο δὲ ἔστι σημείον," ψευδὸς ἄρα
 γίνεται τὸ "ἔστι τι σημείον", καὶ τὸ ἀντικείμενον αὐτῷ
 ἀληθές, τὸ "οὐδὲν ἔστι σημείον."

Πλὴν ἔστω γε καὶ τούτους τοὺς ὑπ' αὐτῶν κομισθέντας 298
 τας λόγους εἶναι σθεναροὺς, μεμενημένους δὲ καὶ τοὺς τῶν
 σκεπτικῶν ἀναντιρρήτους· τί ἀπολείπεται τῆς καθ' ἑκάτε-
 ρον μέρος προσπιπτούσης ἰσοσθενείας εἰ μὴ τὸ ἐπέχειν
 καὶ ἀοριστεῖν περὶ τοῦ ζητουμένου πράγματος, οὔτε τὸ
 εἶναι τι σημείον λέγοντας οὔτε τὸ μὴ εἶναι, τὸ δὲ οὐ μᾶλ- 20
 λον εἶναι ἢ μὴ εἶναι μετὰ ἀσφαλείας προφερομένους;

Ἄλλ' ἐπεὶ καὶ ἡ ἀποδείξις δοκεῖ κατὰ γένος εἶναι ση- 299
 μείον καὶ διὰ τῶν ὁμολογουμένων λημμάτων ἐκκαλύπτειν
 τὸ ἀθλούμενον συμπέρασμα, μὴ τι οἰκείον ἔστι τῇ περὶ
 σημείου σκέψει καὶ τὴν περὶ αὐτῆς ζήτησιν συνάπτειν. 25

Τίνας μὲν ἔνακιν περὶ ἀποδείξεως ἐπὶ τοῦ παρόντος 300
 ζητοῦμεν πρότερον ὑποδείδειται, ὅτε περὶ τε τοῦ κριτη-
 ρίου καὶ τοῦ σημείου ἐσκεπτόμεθα· πρὸς δὲ τὸ μὴ ἀμε-
 θόδως γίνεσθαι τὴν ὑφήγησιν, ἀλλ' ἀσφαλέστερον καὶ
 τὴν ἐποχὴν καὶ τὴν πρὸς τοὺς δογματικοὺς ἀντίρρησιν 30
 προβαίνειν, ὑποδεικτέον τὴν ἐπίνοιαν αὐτῆς. ἡ τοίνυν
 ἀποδείξις κατὰ μὲν τὸ γένος ἔστι λόγος· οὐ γὰρ δὴ γε 301

3. δὴ CRX. 5. ἀορίστὸν τι. τοῦτο L. 6. ἔστιν V. 10. ἐπεὶ H,
 ἐπὶ L. 15. εἶναι om V. 16. μεμνημένοι CV. 17. ἔστιν C.
 20. τὸ δὲ] τὸ τι L. 27. ὅτι V.

αἰσθητὸν ἦν πρᾶγμα, ἀλλὰ διανοίας τις κίνησις καὶ συγκα-
τάξεις, ἅπερ ἦν λογικά. λόγος δὲ ἐστίν, ὡς ἀπλούστερον
302 εἰπεῖν, τὸ συνεσθηκὸς ἐκ λημμάτων καὶ ἐπιφορᾶς. λήμ-
ματα δὲ καλοῦμεν οὐ θέματα τινά, ἃ συναρπάζομεν,
5 ἀλλ' ἅπερ ὁ προσδιαλεγόμενος τῷ ἐμφανῇ εἶναι δίδωσι καὶ
παραχωρεῖ. ἐπιφορὰ δὲ ἐτύγχανε τὸ ἐκ τούτων τῶν λημ-
μάτων κατασκευαζόμενον. οἷον λόγος μὲν ἐστι τὸ ὅλον
τοῦτο οὐστήμα "εἰ ἡμέρα ἐστι, φῶς ἐστίν· ἀλλὰ μὴν
ἡμέρα ἐστίν· φῶς ἄρα ἐστίν," λήμματα δὲ αὐτοῦ καθέστηκε
10 πρὸς τε "εἰ ἡμέρα ἐστι, φῶς ἐστίν" καὶ τὸ "ἀλλὰ μὴν ἡμέρα
ἐστίν," ἐπιφορὰ δὲ τὸ "φῶς ἄρα ἐστίν." τῶν "'δὲ λόγων
οἱ μὲν εἰσι συνακτικοὶ οἱ δὲ οὐ, καὶ συνακτικοὶ μὲν ἐφ' ὧν
συγχωρηθέντων ὑπάρχειν τῶν λημμάτων παρὰ τὴν τού-
των συγχώρησιν ἀκολουθεῖν φαίνεται καὶ ἡ ἐπιφορὰ, ὡς
15 εἶχεν ἐπὶ τοῦ μικρῷ πρόσθεν ἐκτεθέντος. ἐπεὶ γὰρ συνέ-
στηκεν ἐκ συνημμένου τοῦ "εἰ ἡμέρα ἐστι, φῶς ἐστίν,"
ὅπερ ὑπισχναίτο ὄντος τοῦ ἐν αὐτῷ πρώτου ἀληθοῦς ἔσε-
304 σθαι καὶ τὸ δεύτερον τῶν ἐν αὐτῷ ἀληθές, καὶ ἔτι ἐκ
τοῦ "ἡμέρα ἐστίν," ὅπερ ἦν ἡγούμενον ἐν τῷ συνημμένῳ,
20 φημὶ ὅτι δοθέντος μὲν ἀληθοῦς εἶναι τοῦ συνημμένου,
ὥστε ἀκολουθεῖν τῷ ἐν αὐτῷ ἡγούμενῳ τὸ ἐν αὐτῷ λήγον,
δοθέντος δὲ ὑπάρχειν καὶ τοῦ πρώτου τῶν ἐν αὐτῷ τοῦ
"ἡμέρα ἐστίν," κατ' ἀνάγκην συνεισαχθήσεται διὰ τὴν
τοιούτων ὑπαρξίν καὶ τὸ δεύτερον τῶν ἐν αὐτῷ, τουτίστι
25 τὸ "φῶς ἐστίν," ὅπερ ἦν ἐπιφορὰ. καὶ δὴ οἱ μὲν συνακτι-
305 κοὶ λόγοι τοιοῦτοί τινές εἰσι κατὰ τὸν χαρακτηῖρα, ἀσύ-
νακτοι δὲ ὑπάρχουσιν οἱ μὴ οὕτως ἔχουσιν. τῶν δὲ συ-
νακτικῶν οἱ μὲν πρόδηλόν τι συναγούσιν οἱ δὲ ἀδηλον,
καὶ πρόδηλον μὲν καθάπερ ὁ ἐκκείμενος καὶ οὕτως ἔχων
30 "εἰ ἡμέρα ἐστι, φῶς ἐστίν· ἀλλὰ μὴν ἡμέρα ἐστίν· φῶς
ἄρα ἐστίν." τὸ γὰρ "φῶς ἐστίν" ἐπ' ἰσχύος φαινόμενον
τῇ "εἰ ἡμέρα ἐστίν." καὶ πάλιν ὁ τοιοῦτος "εἰ περιπατεῖ

10. εἰ om V.
sin CR.20. μὲν om L.
32. τὸ CR.

26. οἱ δὲ ἀσύννακτοι ὑπάρχου-

Δίων, κινεῖται Δίων· περπατεῖ δὲ Δίων· κινεῖται ἄρα Δίων·” τὸ γὰρ “κινεῖται Δίων,” ὅπερ ἐστὶ συμπέρασμα, τῶν αὐτοφωράτων ὑπῆρχεν. ἀδηλον δὲ συνάγει οἷον ὁ 306 τοιοῦτος “εἰ ἰδρῶτες ῥέουσι διὰ τῆς ἐπιφανείας, εἰσὶ νοητοὶ τῆς σαρκὸς πόροι· ἀλλὰ μὴν τὸ πρῶτον· τὸ ἄρα δεύτε- 5 ρον·” τὸ γὰρ νοητοὺς εἶναι τῆς σαρκὸς πόρους τῶν ἀδή- λων ὑπῆρχεν. καὶ πάλιν “οὐ ἐκκριθέντος ἐκ τοῦ σώματος τελευτῶσιν οἱ ἄνθρωποι, ψυχὴ ἐστὶν ἐκείνῳ· αἷματος δὲ ἐκκριθέντος ἐκ τοῦ σώματος τελευτῶσιν οἱ ἄνθρωποι· ψυ- χὴ ἄρα ἐστὶ τὸ αἷμα·” τὸ γὰρ ἐν αἵματι καίσθαι τὴν 10 ὑπόστασιν τῆς ψυχῆς οὐκ ἐναργές. τούτων δὲ τῶν ἄδη- 307 λόν τι συναγόντων οἱ μὲν ἐφοδευτικῶς μόνον ἐπάγουσιν ἡμᾶς ἀπὸ τῶν λημμάτων ὡς ἐπὶ τὸ συμπέρασμα, οἱ δὲ ἐφοδευτικῶς ἅμα καὶ ἐκκαλυπτικῶς. ὧν ἐφοδευτικῶς μὲν 308 μόνον ἐπάγουσιν οἱ ἐκ πίστεως καὶ μνήμης ἡρτησθαι δο- 15 κούντες, οἷός ἐστιν ὁ τοιοῦτος “εἰ τίς σοι θεῶν εἶπεν ὅτι πλουτήσῃ οὗτος, πλουτήσῃ οὗτος· οὗτοσί δὲ ὁ θεός” “(θεῖκνυμι δὲ γε τὸν Δία καθ’ ὑπόθεσιν) “εἰπέ σοι ὅτι πλουτήσῃ οὗτος· πλουτήσῃ ἄρα οὗτος.” ἐνθαδὲ γὰρ παραδεχόμεθα τὸ συμπέρασμα, τὸ πλουτήσῃ τούτου, οὐκ 20 ἐκ τῆς τοῦ προταθέντος λόγου δυνάμεως κατασκευασθέν, ἀλλὰ τῇ πιστεύειν τῇ τοῦ θεοῦ ἀποφάνσει. ἐφοδευτικῶς 309 δὲ ἅμα καὶ ἐκκαλυπτικῶς ἐπῆγεν ἡμᾶς ἀπὸ τῶν λημμά- των ἐπὶ τὸ συμπέρασμα καθάπερ ὁ ἐπὶ τῶν νοητῶν πό- ρων συνερωτηθεῖς. τὸ γὰρ “εἰ ῥέουσι διὰ τῆς ἐπιφανείας 21 ἰδρῶτες, εἰσὶ νοητοὶ τῆς σαρκὸς πόροι” καὶ τὸ ῥεῖν διὰ τῆς ἐπιφανείας ἰδρῶτας, ἐκ τῆς αὐτῶν φύσεως κατασκευάσαι ἐδίδασκεν ἡμᾶς τὸ ὅτι εἰσὶ νοητοὶ τῆς σαρκὸς πόροι, κατὰ 22 τινὰ τοιαύτην ἐφοδον “διὰ ναστοῦ καὶ ἀποροποιήτου σώ- ματος ἀδύνατόν ἐστιν ὑγρὸν ῥεῖν· ῥεῖ δὲ γε διὰ τοῦ σώ- 23

6. εἶναι om L, add H. τῆς] τε C. 9. ἐκ τοῦ σώματος om C.
οἱ om L. 11. οὐκ om CR. 14. ἐφοδευτικῶς ἅμα C.
17. οὗτοσί] εἰ L; cf. p. 89 8. 22. ἀποφάνσει CRV. 23. τε V.
24. νοητῶν H, ὄντων L. 29. διὰ] διότι διὰ X, διότι ceteri.

ματος ἰδρώς· τοίνυν οὐκ ἂν εἷη ναστὸν τὸ σῶμα ἀλλὰ πεποροποιημένον.”

- 310 Τούτων δὴ οὕτως ἐχόντων ἡ ἀπόδειξις πρὸ παντός
 ὀφείλει λόγος εἶναι, δεύτερον συνακτικός, τρίτον καὶ ἀλη-
 5 θής, τέταρτον καὶ ἄδηλον ἔχων συμπέρασμα, πέμπτον
 καὶ ἐκκαλυπτόμενον τοῦτο ἐκ τῆς δυνάμεως τῶν λημμά-
 311 των. ὁ γοῦν τοιοῦτος λόγος ἡμέρας οὐσης “εἰ νῦξ ἔστι,
 σκότος ἔστιν· ἀλλὰ μὴν νῦξ ἔστιν· σκότος ἄρα ἔστιν”
 συνακτικός μὲν καθιεστήκει, δοθέντων γὰρ αὐτοῦ τῶν
 10 λημμάτων ὑπάρχειν συνάγεται καὶ ἡ ἐπιφορά, οὐκ ἀληθής
 δὲ γε ἦν, εἶχε γὰρ ἐν αὐτῷ λῆμμα ψεῦδος τὸ “νῦξ ἔστιν.”
 312 διόπερ οὐδὲ ἀποδεικτικός ἔστιν. πάλιν ὁ τοιοῦτος “εἰ
 ἡμέρα ἔστι, φῶς ἔστιν· ἡμέρα δ’ ἔστιν· φῶς ἄρα ἔστιν”
 πρὸς τῷ συνακτικός ἔτι καὶ ἀληθής ἔστιν, ἐπείπερ δο-
 15 θέντων αὐτοῦ τῶν λημμάτων δίδονται καὶ ἡ ἐπιφορά, καὶ
 δι’ ἀληθῶν ἀληθείς τι δείκνυσιν. τοιοῦτος δὲ ὢν πάλιν
 οὐκ ἔστιν ἀπόδειξις τῷ πρόδηλον ἔχειν τὸ συμπέρασμα τὸ
 313 “φῶς ἔστιν,” ἀλλὰ μὴ ἄδηλον. κατὰ ταυτὰ δὲ καὶ ὁ οὐ-
 τως ἔχων “εἴ τίς σοι θεῶν εἶπεν ὅτι πλουτήσῃ οὗτος,
 20 πλουτήσῃ οὗτος· οὗτοσι δὲ ὁ θεὸς εἶπέ σοι ὅτι πλουτή-
 σει οὗτος· πλουτήσῃ ἄρα οὗτος” ἄδηλον μὲν ἔχει συμ-
 πέρασμα τὸ πλουτήσῃ τοῦτον, οὐκ ἔτι δ’ ἀποδεικτικὸν
 διὰ τὸ μὴ ἐκ τῆς τῶν λημμάτων δυνάμεως ἐκκαλύπτε-
 θαι ἀλλ’ ἐκ τῆς τοῦ θεοῦ πίστεως παραδοχῆς τυγχάνειν.
 314 συνδραμόντων οὖν πάντων τούτων, τοῦ τε συνακτικὸν
 εἶναι τὸν λόγον καὶ ἀληθῆ καὶ ἀδήλου παραστατικόν,
 ὑφίσταται ἡ ἀπόδειξις. ἐνθεν καὶ οὕτως αὐτὴν ὑπογρά-
 φουσιν “ἀπόδειξις ἔστι λόγος δι’ ὁμολογουμένων λημμά-
 των κατὰ συναγωγὴν ἐπιφορὰν ἐκκαλύπτων ἄδηλον,” οἷον
 30 ὁ τοιοῦτος “εἰ ἔστι κίνησις, ἔστι κενόν· ἀλλὰ μὴν ἔστι
 κίνησις· ἔστιν ἄρα κενόν.” τὸ γὰρ εἶναι κενὸν ἄδηλόν
 τ’ ἔστι, καὶ δι’ ἀληθῶν δοκεῖ, τοῦ τε “εἰ ἔστι κίνησις, ἔστι

14. τὸ V. / ἔτι] εἶναι? 18. ταῦτα CFAV. ὁ om C.
 20. πλουτήσῃ — ὅτι πλουτήσῃ οὗτος om V. οὗτοσι] εἰ L, ὅδε
 Fabricius. 21. δῆλον CGHV. 22. οὐκ ἔστι L.

κενόν" καὶ τοῦ "ἔστι δὲ κίνησις," κατὰ συναγωγὴν ἐκκαλύπτεσθαι.

"Ἄ μὲν οὖν οἰκείον ἦν προλαβεῖν περὶ τῆς τοῦ ζητου- 315
μένου πράγματος ἐπινοίας, ἐστὶ τοιαῦτα· τὰξαι δὲ ὑπο-
δεικτέον καὶ τὸ ἐκ τίνος ὕλης ἐστίν.

Τῶν πραγμάτων, ὡς πολλάκις προσείπομεν, τὰ μὲν 316
πεπίστευται ἐναργῆ εἶναι τὰ δὲ ἄδηλα, καὶ ἐναργῆ μὲν τὰ
ἐκ φαντασίας ἀβουλήτως καὶ ἐκ πάθους λαμβανόμενα,
οἷόν ἐστι νῦν τὸ ἡμέρα ἔστιν, ὅτι τοῦτ' ἀνθρωπός ἐστιν,
ἐκαστον τῶν τοιούτων, ἄδηλα δὲ τὰ μὴ οὕτως ἔχοντα. 10
καὶ τῶν ἀδήλων, ὡς τινες διαιρούμενοί φασιν, τὰ μὲν ἐστὶ 317
φύσει ἄδηλα, τὰ δ' ὁμωνύμως λεγόμενα τῷ γένει ἄδηλα.
καὶ φύσει μὲν ἐστὶν ἄδηλα τὰ μῆτε πρότερον καταληφθέντα
μῆτε νῦν καταλαμβανόμενα μῆτε αὐθις καταληφθησό-
μενα, αἰώνιον δὲ ἔχοντα τὴν ἀγνωσίαν, οἷόν ἐστι τὸ ἀρ- 15
τίους εἶναι τοὺς ἀστέρας ἢ περισσοὺς. διὸ καὶ φύσει 318
ἄδηλα λέγεται, οὐχ ὅτι αὐτὰ φύσιν ἔχει ἄδηλον ὡς πρὸς
ἑαυτά, ἐπεὶ μαχόμενόν τι ἐροῦμεν, τουτέστιν ἅμα καὶ
ἀγνοεῖν αὐτὰ φάσκοντες καὶ τίνα ἔχει φύσιν ὁμολογοῦντες,
ἀλλ' ὅτι τῇ ἡμῶν φύσει ἀδηλεῖται. ὁμωνύμως δὲ τῷ γέ- 319
νει ἄδηλα προσαγορεύεται ἅπερ κατὰ μὲν τὴν οἰκείαν φύ-
σιν ἀποκέκρυπται, διὰ δὲ σημείων ἢ ἀποδείξεων ἀξιοῦται
γνωρίζεσθαι, οἷόν τὸ ἄτομα εἶναι στοιχεῖα ἐν ἀπείρῳ φε-
ρόμενα κενῷ. πλὴν τοιαύτης οὐσης ἐν τοῖς πράγμασι 320
διαφορᾶς φάμεν τὴν ἀπόδειξιν οὔτε πρόδηλον εἶναι (οὐ 25
γὰρ ἔξ ἑαυτῆς καὶ κατηναγκασμένου πάθους ἐγνωρίζετο)
οὔτε φύσει ἄδηλον (οὐ γὰρ ἀπὴλπισται ἢ κατάληψις αὐτῆς)
ἀλλὰ τῆς λειπομένης τῶν ἀδήλων εἶναι διαφορᾶς, ἅπερ
δεδυκυῖαν μὲν καὶ συνεσκιασμένην ἡμῖν ἔχει τὴν φύσιν,
τῷ δ' ἐκ φιλοσοφίας λόγῳ δοκεῖ καταλαμβάνασθαι. τοῦτο 321
δὲ οὐ βεβαίως λέγομεν, ἐπεὶ γελοῖον παραχωρήσαντας "τὴν

5. τὸ om V. 10. καὶ ἐκαστον FG. 12. τῷ γένει λεγόμε-
να FG. 13. τὰ] ᾧ L. 18. ἐροῦμεν, τουτέστιν] ἐροῦμεν τοῦτο γε,?
19. φάσκοντες — ὁμολογοῦντες] ὁμολογοῦντες — φάσκοντες? καὶ
τίνα ἔχειν GH. 26. αὐτῆς FV.

ὑπαρξιν ἔτι ἐπιζητεῖν περὶ αὐτῆς, ἀλλ' ὅτι κατ' ἐπίνοιαν
 τοιαύτη τυγχάνει· οὕτω γὰρ ἐκ τῆς τοιαύτης ἐπινοίας καὶ
 322 προλήψεως ἀνακνύσει ὁ περὶ τῆς ὑπάρξεως λόγος. ὅτι
 τοίνυν τῶν ἀδήλων κατὰ τὴν ἐπινοίαν ἔστιν ἡ ἀπόδειξις
 5 καὶ οὐ δύναται δι' αὐτῆς γνωρίζεσθαι, ἐπιλογιστέον οὕτως.

Τὸ μὲν πρόδηλον καὶ ἐναργὲς πάντῃ πρόδηλόν ἐστι
 καὶ ἐναργές, συμπεφώνηται τε παρὰ πᾶσι, καὶ οὐδεμίαν
 διολκὴν ἐπιδέχεται· τὸ δὲ ἄδηλον διαπεφώνηται τε καὶ
 323 εἰς διολκὴν πίπτειν πέφυκεν. καὶ εἰκότως. πᾶς γὰρ λό-
 10 γος κρίνεται ὅτι ἀληθὴς ἐστὶν ἢ ψευδής, κατὰ τὴν ἐπὶ τὸ
 πράγμα τὸ περὶ οὗ κεκόμισται ἀναφοράν· ἐὰν μὲν γὰρ
 εὐρίσκηται σύμφωνος τῷ πράγματι τῷ περὶ οὗ κεκόμισται,
 ἀληθὴς εἶναι δοκεῖ, ἐὰν δὲ διάφωνος, ψευδής. οἷον ἀπο-
 φαίνεται τις ὅτι ἡμέρα ἔστιν· οὐκοῦν ἀναπέμψαντες τὸ
 15 λεγόμενον ἐπὶ τὸ πρᾶγμα, καὶ γνόντες τὴν τούτου ὑπαρ-
 ξιν συνεπιμαρτυροῦσαν τῷ λόγῳ, φαμέν ἀληθὲς εἶναι τὸ
 324 λεγόμενον. διόπερ ὅταν μὲν ἐναργὲς ἢ καὶ πρόδηλον τὸ
 πρᾶγμα τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος κομίζεται, ῥᾷδιον ἀναπέμ-
 ψαντας ἐπ' αὐτὸ τὸ λεγόμενον, τόθ' οὕτως ἢ ἀληθῆ λέγειν
 20 εἶναι τὸν λόγον ἐπιμαρτυρούμενον τῷ πράγματι ἢ ψευδῆ
 ἀντιμαρτυρούμενον. ὅταν δὲ ἄδηλον καθεστῆκῃ τὸ πρᾶ-
 γμα καὶ ἀποκεκρυμμένον ἡμῖν, τότε μηκέτι δυναμένης
 ἐπὶ τούτῳ βεβαίως γίνεσθαι τῆς τοῦ λόγου ἀναπομπῆς
 λαίπεται τὸ καταπιθανεύεσθαι καὶ ἐκ τῶν εἰκότων ἐπισπᾶ-
 25 σθαι τὴν διάνοιαν εἰς συγκατάθεσιν. ἄλλον δὲ ἄλλως
 εἰκάζοντος καὶ διαπιθανεομένου φύεται ἡ διαφωνία, μήτε
 τοῦ ἀποτυχόντος εἰδότος ὅτι ἀπέτυχεν, μήτε τοῦ ἐπιτυ-
 325 χοντος εἰδότος ὅτι ἐπέτυχεν. ταῦτά γέ τοι καὶ σφόδρα
 χαριέντως ἀπεικάζουσιν οἱ σκεπτικοὶ τοὺς παρὶ ἀδήλων
 30 ζητοῦντας τοῖς ἐν σκότῳ ἐπὶ τινα σκοπὸν τεφεύουσιν·
 ὥσπερ γὰρ τούτων εἰκός ἐστι τινὰ μὲν τυχεῖν τοῦ σκοποῦ
 τινὰ δ' ἀποτυχεῖν, τὸ δὲ τίς ἐπέτυχεν ἢ ἀπέτυχεν ἄγνω-

18. ἀναπέμψαντες CORV: corr Fabricius.

21. καθεστήκοι C, κα-

θεστήκοι V, καθεστήκοι FGH.

23. τοῦτο B, τούτω C.

στον, οὕτως ἐν βαθεῖ σχεδὸν σκότῳ τῆς ἀληθείας ἀποκα-
κρυμμένης ἀφίενται μὲν ἐπὶ ταύτην πολλοὶ λόγοι, τὸ δὲ
τίς ἐξ αὐτῶν σύμφωνός ἐστιν αὐτῇ καὶ τίς διάφωνος οὐχ
οἶόν τε γινώσκουσιν, ἀρθέντος ἐκ τῆς ἐναργείας τοῦ ζητου-
μένου. καὶ τοῦτο πρῶτον εἶπε Ξενοφάνης,

326

“καὶ τὸ μὲν οὖν σαφές οὐ τις ἀνὴρ ἴδεν, οὐδέ τις ἔσται
εἰδὼς ἀμφὶ θεῶν τε καὶ ἄσσα λέγω περὶ πάντων·
εἰ γὰρ καὶ τὰ μάλιστα τύχοι τετελεσμένον εἰπών,
αὐτὸς ὅμως οὐκ οἶδε, δόκος δ’ ἐπὶ πᾶσι τέτυκται.

ὥστε εἰ μὲν τὸ πρόδηλον διὰ τὴν προειρημένην αἰτίαν ἐστὶ 327
σύμφωνον, τὸ δὲ ἄδηλον διαπεφώνηται, δεήσει καὶ τὴν
ἀπόδειξιν διαφωνουμένην ἄδηλον εἶναι. ὅτι δὲ τῷ ὄντι
διαπεφώνηται, οὐ πολλὰν ἡμῖν λόγων δεῖ, βραχείας δέ τι-
νος καὶ προχείρου ὑπομνήσεως, εἰ γὰρ οἱ μὲν δογματικοὶ
τῶν φιλοσόφων καὶ οἱ λογικοὶ τῶν ἱατρῶν τιθέασιν αὐτήν, 15
οἱ δὲ ἐμπειρικοὶ ἀναιροῦσιν, τάχα δὲ καὶ Δημόκριτος (ισχυ-
ρῶς γὰρ αὐτῇ διὰ τῶν κανόνων ἀντεῖρκεν), οἱ δὲ σκεπτι- 328
κοὶ ἐν ἐποχῇ ταύτην ἐφύλαξαν, τῇ “μὴ μᾶλλον” ἀποφάνσει
χρώμενοι. τῶν τε τιθέντων αὐτήν πάλιν ἱκανὴ τις ἔστι
διαφωνία, καθὼς προβαίνοντος τοῦ λόγου διδάσκομεν. τοί- 20
νον ἄδηλόν τί ἐστιν ἢ ἀπόδειξις.

Καὶ μὴν εἰ πᾶσα ἀπόδειξις δόγμα ἐν τοῖς λήμμασιν 329
αὐτῆς περιέχουσα εὐθύς ἐστι δόγμα, πᾶν δὲ δόγμα δια-
πεφώνηται, κατ’ ἀνάγκην πᾶσα ἀπόδειξις διαπεφώνηται
καὶ τῶν ζητουμένων ἐστὶ πραγμάτων. οἶον Ἐπίκουρος 25
δοκεῖ ἰσχυροτάτην τεθεικέναι ἀπόδειξιν εἰς τὸ εἶναι κενὸν
τοιαύτην “εἰ ἔστι κίνησις, ἔστι κενόν· ἀλλὰ μὴν ἔστι κί-
νησις· ἔστιν ἄρα κενόν.” ταύτης δὲ τῆς ἀποδείξεως πᾶ 330
λήμματα εἰ μὲν συνεχωρεῖτο πρὸς πάντων, ἐξ ἀνάγκης
ἂν καὶ τὴν ἐπιφορὰν εἶχεν ἀπολουθούσαν αὐτοῖς καὶ ὑπὸ 30
πάντων παραχωρουμένην. νῦν δ’ ἐνέστησάν τινες τούτῳ, 331
φημὶ δὲ τῷ μὴ συνάγεσθαι τοῖς λήμμασι τὴν ἐπιφορὰν,

1. σκότῳ σχεδὸν CR. 6. οὖν οἱπ CR. οἶδεν CR. 9. δόκος C.
18. ἀποφάνσει CBN. 31. ταύτων V.

οὐ διὰ τὸ μὴ ἀκολουθεῖν αὐτὴν ἐκείνοις, ἀλλὰ διὰ τὸ
 332 ἐκεῖνα εἶναι ψευδῇ καὶ ἀνομολογα. ἵνα γὰρ μὴ πολλάς
 ἐπιτρέχωμεν συνημμένους κρίσεις, λέγωμεν δ' αὐτόθεν
 ὅτι εἶναι συνημμένον τὸ μὴ ἀρχόμενον ἀπ' ἀληθοῦς
 5 καὶ λῆγον ἐπὶ ψεύδους, τὸ [δ'] "εἰ ἔστι κίνησις, ἔστι κε-
 νόν" κατὰ-μὲν Ἐπίκουρον ἀρχόμενον ἀπ' ἀληθοῦς τοῦ
 "[εἰ] ἔστι κίνησις" καὶ λῆγον ἐπ' ἀληθές ἔσται ἀληθές,
 κατὰ δὲ τοὺς περιπατητικούς ἀρχόμενον ἀπ' ἀληθοῦς τοῦ
 "[εἰ] ἔστι κίνησις" καὶ λῆγον ἐπὶ ψεύδους τὸ "ἔστι κενόν"
 333 ἔσται ψεῦδος, κατὰ δὲ Διόδωρον ἀρχόμενον ἀπὸ "ψεύδους
 τοῦ "ἔστι κίνησις" καὶ λῆγον ἐπὶ ψεύδους τὸ "ἔστι κενόν"
 αὐτὸ μὲν ἔσται ἀληθές, τὴν δὲ πρόσληψιν τὴν "ἔστι δέ
 334 γε κίνησις" ὡς ψευδῇ διελέγχει, κατὰ μέντοι τοὺς σκεπτι-
 κούς λῆγον ἐπ' ἄδηλον ἔσται ἄδηλον· τὸ γὰρ "ἔστι κε-
 15 νόν" κατ' αὐτοὺς τῶν ἀγνώστων ἐτύγχανεν. φανερόν οὖν
 ἐκ τούτων ὅτι διαπεφώνηται τὰ λήμματα τῆς ἀποδείξεως.
 διάφωνα δὲ καὶ τὰ ἄδηλά ἐστιν, ὥστε καὶ ἡ ἐξ αὐτῶν ἀπό-
 δεῖξις πάντως ἄδηλος.

335 Καὶ μὴν τῶν πρὸς τί ἐστιν ἡ ἀπόδειξις· οὐ γὰρ
 20 καθ' ἑαυτὴν φαίνεται, πρὸς δὲ τῷ ἀποδεικνυμένῳ θεωρεῖ-
 ται. τὰ δὲ πρὸς τι εἰ ἔστιν ἐζητεῖται, καὶ πολὺς ἦν ὁ λέ-
 γων μὴ εἶναι αὐτά. τὸ δὲ διοικῆν ἔχον ἐστὶν ἄδηλον.

336 καὶ ταύτῃ τοίνυν ἄδηλός ἐστιν ἡ ἀπόδειξις. πρὸς
 τούτοις ἦτοι ἐκ φωνῆς συνέστηκεν ἡ ἀπόδειξις, ὡς τοῖς
 25 Ἐπικουρείοις εἴρηται, ἡ ἐξ ἀσωμάτων λεκτῶν, ὡς τοῖς ἀπὸ
 τῆς στοᾶς. ἐξ ὁποτέρων δ' ἂν συνεστήκη, πολλὴν ἐπιδέ-
 χεται ζήτησιν· τὰ τε γὰρ λεκτὰ εἰ ὑφέστηκε ζητεῖται, καὶ
 πολὺς ὁ περὶ τούτου λόγος, αἷ τε φωναὶ εἰ σημαίνουσι τι
 διηπόρηται. εἰ δὲ ἐξ ὁποτέρας ἂν ὕλης ὑπάρχη ἡ ἀπόδει-
 30 ξις ζητεῖται, τὸ δὲ ζητούμενόν ἐστιν ἄδηλον, πάντως ἡ
 ὑπόδειξις ἐστὶν ἄδηλος.

Τοῦτο μὲν οὖν ὥσπερ τι στοιχεῖον τῆς μελλούσης

6. ἐπ' V.
 31. συνειστήκει C.

20. τῶν ἀποδεικνυμένων L.
 32. μελούσης C.

26. συνειστήκει FOR,

ἀντιρρήσεως ὑποκείσθω· μετελθόντες δὲ ἐξῆς σκοπῶμεν καὶ περὶ τοῦ εἰ ἔστιν ἀπόδειξις.

Παρεστακότες καὶ τὸ ἐκ τίνος ὕλης ἐστὶν ἡ ἀπόδειξις, 337 ἀκολουθῶς πειρασόμεθα καὶ τοὺς σαλεύοντας αὐτὴν λόγους προχειρίσασθαι, σκεπτόμενοι πότερον ἀκολουθεῖ τῇ ἐπινοίᾳ καὶ προλήψει ταύτης ἢ ὑπαρξίς ἢ οὐδαμῶς. καίτοι τινὲς εἰώθασιν ἡμῖν, καὶ μάλιστα οἱ ἀπὸ τῆς Ἐπικούρου αἰρέσεως, ἀγροικότερον ἐνίστασθαι, λέγοντας "ἦτοι νοεῖτε τί ἐστὶν ἡ ἀπόδειξις, ἢ οὐ νοεῖτε. καὶ εἰ μὲν νοεῖτε καὶ ἔχετε ἔννοιαν αὐτῆς, ἔστιν ἀπόδειξις· εἰ δὲ οὐ νοεῖτε, 10 πῶς ζητεῖτε τὸ μὴδ' ἀρχὴν νοούμενον ὑμῖν;" "ταῦτα γὰρ 331a λέγοντες ὑφ' ἑαυτῶν σχεδὸν περιτρέπονται, ἐπεὶ περὶ τὸ μὲν παντὸς τοῦ ζητουμένου πρόληψιν καὶ ἔννοιαν δεῖν προηγείσθαι ὁμόλογόν ἐστιν. πῶς γὰρ τις καὶ ζητῆσαι δύναται μὴδεμίαν ἔννοιαν ἔχων τοῦ ζητουμένου πράγμα- 15 τος; οὔτε γὰρ ἐπιτυχὼν εἴσεται ὅτι ἐπέτυχεν οὔτε ἀστοχήσας ὅτι ἡστόχησεν. ὥστε τοῦτο μὲν διδομεν, καὶ τοσοῦ- 332a τόν γε ἀπέχομεν τοῦ λέγειν ἔννοιαν μὴ ἔχειν παντὸς τοῦ ζητουμένου πράγματος, ὥς καὶ ἀνάπαλιν πολλὰς γ' ἐννοίας αὐτοῦ καὶ προλήψεις ἔχειν ἀξιούν, καὶ χάριν τοῦ μὴ δύ- 20 νασθαι ταύτας διακρίνειν καὶ τὴν ἐξ αὐτῶν κυριωτάτην ἀνευρεῖν εἰς ἐποχὴν καὶ ἀρρεψίαν περιίστασθαι. εἰ μὲν 333a γὰρ μίαν εἶχομεν τοῦ ζητουμένου πράγματος πρόληψιν, καὶ ταύτῃ συνεξακολουθήσαντες τοιοῦτ' ἐπιστεύομεν ὑπάρχειν ὅποιον κατὰ μίαν προσέπιπτεν ἔννοιαν· νῦν δ' ἐπεὶ 25 πολλὰς ἔχομεν τοῦ ἐνὸς ἐννοίας καὶ πολυτρόπους μαχομένους καὶ ἐπ' ἴσης πιστάς διὰ τε τὴν ἐν αὐταῖς πιθανότητα καὶ διὰ τὴν τῶν προϋσταμένων ἀνδρῶν ἀξιοπιστίαν, μήτε πάσαις πιστεῦσαι δυνάμενοι διὰ τὴν μάχην, μήτε πάσαις ἀπιστῆσαι τῷ μὴδεμίαν ἄλλην ἔχειν αὐτῶν πιστο- 30 τέραν, μήτε τινὲ μὲν πιστεῦσαι τινὲ δὲ ἀπιστεῖν διὰ τὴν ἰσότητα, κατ' ἀνάγκην ἤλθομεν εἰς τὸ ἐπέχειν. ἀλλὰ γὰρ 334a

2. ἔστιν ἡ ἀπόδειξις CRV.

5. πότερον C.

12. αὐτῶν CH.

24. συνακολουθήσαντες C.

25. προϋππτεν L.

προλήψεις ἔχομεν τῶν πραγμάτων κατὰ τὸν ὑποδεδειγμέ-
 νον τρόπον. καὶ διὰ τοῦτο, εἰ μὲν ἡ πρόληψις κατάληψις
 ὑπερχεν, ἴσως ἂν ἐν τῷ διδόναι τὸ πρόληψιν ἔχειν τοῦ
 πράγματος καὶ τὴν κατάληψιν τούτου συνωμολογοῦμεν.
 15 νῦν δ' ἐπεὶ ἡ πρόληψις καὶ ἡ ἔννοια τοῦ πράγματος οὐχ
 ὕπαρξίς ἐστιν, ἐπινοεῖν μὲν αὐτό φαμεν, καταλαμβάνεσθαι
 335a δὲ μηδαμῶς διὰ τὰς προεκκειμένας αἰτίας, ἐπεὶ τοι εἰ αἱ
 προλήψεις εἰσὶ κατάληψεις, παρὰ μέρος καὶ ἡμεῖς πεινσό-
 μεθα αὐτῶν πότερον ἔχει πρόληψιν καὶ ἐπίνοιαν Ἐπίνου-
 10 ρος τῶν τεττάρων στοιχείων ἢ οὐκ ἔχει, καὶ εἰ μὲν οὐκ
 ἔχει, πῶς ἀντιλήψεται τοῦ ζητούμενου πράγματος, καὶ
 τοῦτο ζητήσῃ οὐ μὴδὲ ἐπίνοιαν ἔχει; εἰ δὲ ἔχει, πῶς οὐ
 336a κατείληφε τὸ τέσσαρα εἶναι στοιχεῖα; ἀλλ' οἶμαι ὅτι ἀπο-
 λογούμενοι φήσουσιν ὡς ἐπινοεῖ μὲν Ἐπίκουρος τὰ τέσσαρα
 15 στοιχεῖα, οὐ κατείληφε δὲ πάντως. ψιλὸν γὰρ κίνημά
 ἐστὶ τῆς διανοίας ἡ ἐπίνοια, ἥς ἐχόμενος ἀντιλέγει τῷ εἶναι
 τέσσαρα στοιχεῖα. τοίνυν καὶ ἡμεῖς ἔχομεν ἐπίνοιαν τῆς
 ἀποδείξεως, καὶ ἀπὸ ταύτης ἐξετάσομεν εἴτε ἐστὶν εἴτε
 καὶ μὴ, ταύτην δὲ ἔχοντες οὐχὶ καὶ τὴν κατάληψιν ὁμο-
 20 λογήσομεν.

337a Ἀλλὰ πρὸς μὲν τούτους καὶ αὐθίς ποτε λεχθήσεται·
 ἐπεὶ δὲ ἐμμεθόδους προσήκει ποιῆσθαι τὰς ἀντιρρήσεις,
 ζητητέον τίς μάλιστα δεῖ ἀποδείξει ἐνίστασθαι. καὶ θῆ
 εἰάν μὲν ταῖς ἐπὶ μέρους καὶ καθ' ἑκάστην τέχνην ἀπο-
 25 δείξεσιν ἐνίστασθαι θέλωμεν, ἀμέθοδον ποιησόμεθα τὴν
 338 ἐνστασιν, ἀπειρῶν οὐσῶν τῶν τοιούτων ἀποδείξεων. εἰάν
 δὲ τὴν γενικὴν ἀπόδειξιν ἀνέλωμεν, ἥτις δοκεῖ πασῶν τῶν
 ἐκ' εἰδους εἶναι περικτικὴ, θήλον ὅτι ἐν ταύτῃ πάσας
 ἔχομεν ἀνηρημένας. ὥπερ γὰρ ζῶον μὴ ὄντος οὐδὲ
 30 ἄνθρωπος ἐστὶ καὶ ἀνθρώπου μὴ ὑπάρχοντος οὐδὲ Σω-
 κράτης ὑφίστηκεν, συναναιρουμένων τοῖς γένεσι τῶν εἰδῶν,
 οὕτω μὴ οὐσης γενικῆς ἀποδείξεως οἴχεται καὶ ἅπανα ἡ

ἐπ' εἶδους ἀπόδειξις· τῷ μὲν γὰρ εἶδει οὐ πάντως συνα- 339
ναιρεῖται τὸ γένος, καθάπερ τῷ Σωκράτει ὁ ἄνθρωπος,
τῷ γένει δ', ὥσπερ εἶπον, συμπεριγράφεται τὸ εἶδος.
ἀναγκαῖον οὖν ἐστὶ καὶ τοῖς τὴν ἀπόδειξιν σαλεύουσι μὴ
ἄλλην τινὰ κινεῖν ὅτι μὴ τὴν γενικὴν, ἥ καὶ τὰς λοιπὰς
ἀκολουθεῖν συμβέβηκεν.

Ἐπεὶ τοίνυν ἄδηλόν ἐστιν ἡ ἀπόδειξις, ὡς ἐπελογι- 340
σάμεθα, ὀφείλει ἀποδειχθαι· πᾶν γὰρ ἄδηλον ἀναπο-
δείκτως λαμβανόμενον ἐστὶν ἄπιστον. ἤτοι οὖν ὑπὸ γε-
νικῆς ἀποδείξεως καταστήσεται τὸ εἶναι τι ἀπόδειξιν ἢ ὑπὸ τοῦ
εἰδικῆς. ἀλλ' ὑπὸ μὲν εἰδικῆς οὐδαμῶς· οὕτω γὰρ οὐδε- 341
μία καθίσταται εἰδικὴ ἀπόδειξις διὰ τὸ μήπω ὡμολογηθῆαι
τὴν γενικὴν. ὥς γὰρ μηδέπω σαφοῦς ὄντος τοῦ ὅτι ἐστι
ζῶον, οὐδὲ ὅτι ἵππος ἐστὶ γνώριμον καθέστηκεν, οὕτω μη-
δέπω συνομολογηθέντος τοῦ ὅτι ἐστὶ γενικὴ ἀπόδειξις, 15
οὐκ ἂν εἴη τις τῶν ἐπὶ μέρους ἀποδείξεων πιστή, μετὰ 342
τοῦ καὶ εἰς τὸν δι' ἀλλήλων τρόπον ἡμᾶς ἐμπίπτειν. ἵνα
μὲν γὰρ ἡ γενικὴ ἀπόδειξις βεβαιωθῇ, τὴν εἰδικὴν ἡμᾶς
ἔχειν δεῖ πιστήν, ἵνα δὲ ἡ εἰδικὴ ὁμολογηθῇ, τὴν γενικὴν
ἔχειν βέβαιον, ὥστε μήτε ἐκείνην πρὸ ταύτης ἔχειν δύνα- 20
σθαι μήτε ταύτην πρὸ ἐκείνης. οὐκοῦν ὑπὸ μὲν εἰδικῆς
ἀποδείξεως ἀμήχανον τὴν γενικὴν ἀποδειχθῆναι. καὶ μὴν 343
οὐδ' ὑπὸ γενικῆς· αὕτη γὰρ ἐστὶν ἡ ζητούμενη, ἄδηλος
δὲ οὖσα καὶ ζητούμενη οὐκ ἂν εἴη κατασκευαστικὴ ἐαυτῆς,
ἢ γε καὶ τῶν ἐκκαλυπτόντων αὐτὴν ἐχρῆζεν. ἐκτός ἐι μὴ 25
ἐξ ὑποθέσεως ληφθεῖσα λέγεται τινος εἶναι κατασκευαστικῇ.
εἰ δὲ ἅπαξ ἐξ ὑποθέσεως λαμβάνεται τινα καὶ ἐστὶ πιστά,
τίς ἐτι χρεῖα ἀποδεικνύναι αὐτά, αὐτόθεν δυναμένων ἡμῶν
λαμβάνειν ταῦτα καὶ ἀναποδείκτως διὰ γε τὴν ὑπόθεσιν
ἔχειν πιστά; πρὸς τούτοις εἰ ἡ γενικὴ ἀπόδειξις 344
παραστατικὴ ἐστὶ τῆς γενικῆς ἀποδείξεως, ἔσται ἡ αὐτὴ
περιφανὴς ἅμα καὶ ἄδηλος, καὶ ἡ μὲν ἀποδείκνυσι, περι-
φανῆς, ἡ δὲ ἀποδείκνυται, ἄδηλος. ἔσται θ' ὁμοίως πιστή

τε καὶ ἄπιστος, πιστὴ μὲν ὅτι ἐκκαλυπτική τινός ἐστιν, ἄπιστος δὲ ὅτι ἐκκαλύπτεται. πάνυ δὲ ἄτοπον ταυτό τοῦ λέγειν πρόδηλον ἅμα καὶ ἀδηλον πιστόν τε καὶ ἄπιστον. τοίνυν καὶ τὸ ἀξιούν τὴν γενικὴν ἀπόδειξιν εἶναι ἡ παραστατικὴν ἐστὶν ἄτοπον.

- 345 Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ κατ' ἄλλον τρόπον οὐχ οἷον ἀποδείξιν ἀλλ' οὐδ' ἕτερόν τι τῶν ὄντων διὰ γενικῆς ἀποδείξεως δυνατόν ἐστι παρασταθῆναι. ἤτοι γὰρ τὰς τινὰ ἔχει λήμματα καὶ τήνδε τινὰ ἐπιφορὰν ἢ γενικὴ ἀπόδειξις. 10 τὰς γὰρ τινὰ ἔχουσα λήμματα καὶ τήνδε τινὰ ἐπιφορὰν μία γέγονε τῶν ἐπ' εἰδους. εἰ δ' οὐκ ἔχει λήμματα καὶ ἐπιφορὰν, ἐπεὶ οὐ χωρὶς λημμάτων καὶ ἐπιφορᾶς συνάγει ἢ ἀποδείξεις, οὐδὲν συνάξει ἢ γενικὴ ἀπόδειξις, μηδὲν δὲ 346 συνάγουσα οὐδὲ τὸ εαυτὴν εἶναι συνάξει. εἰ οὖν τὸ μὲν 15 ὅτι δεῖ ἀποδειχθῆναι τὴν πρώτην ἀπόδειξιν ὁμολόγηται, αὕτη δὲ οὔτε ἐκ γενικῆς οὔτε ἐξ εἰδικῆς ἀποδείξεως δύναται ἀποδειχθῆναι, δῆλον ὡς ἄλλου μηδενὸς εὐρισκομένου παρὰ ταύτας ἐν ἐποχῇ φυλάττειν ὀφείλομεν τὴν περὶ τῆς 347 ἀποδείξεως ζήτησιν. καὶ μὴν εἴπερ ἡ πρώτη ἀπόδειξις 20 ἀποδείκνυται, ἤτοι ὑπὸ ζητουμένης ἀποδείξεως ἀποδείκνυται ἢ ὑπὸ ἀζητήτου. οὔτε δὲ ὑπὸ ἀζητήτου. "πᾶσα γὰρ ἀπόδειξις τῆς πρώτης ὑπ' ἀμφισβήτησιν πεπτωκυίας ζητεῖται· οὔτε ὑπὸ ζητουμένης· πάλιν γὰρ ἐκείνη εἰ ζητεῖται, 25 ὑπ' ἄλλης ἀποδείξεως ὀφείλει κατασταθῆναι, καὶ ἡ τρίτη ὑπὸ τετάρτης, καὶ ἡ τετάρτη ὑπὸ πέμπτης, καὶ τοῦτ' εἰς ἄπειρον. τοίνυν οὐκ ἔστι βεβαίως ἔχειν τὴν ἀπόδειξιν.

- 348 Δημήτριος δὲ ὁ Λάκων, τῶν κατὰ τὴν Ἐπικουρείον αἵρεσιν ἐπιφανῶν, εὐαπόλυτον ἔλεγεν εἶναι τὴν τοιαύτην ἔνστασιν. μίαν γὰρ, φησί, τῶν ἐπ' εἰδους ἀποδείξεων 30 τινὰ συνάγουσαν ὅτι ἄτομα ἔστι στοιχεῖα ἢ ὅτι κενὸν ἔστι, καταστησάμενοι καὶ βεβαίαν δείξαντες αὐτόθεν ἔξομεν ἐν ταύτῃ καὶ τὴν γενικὴν ἀπόδειξιν πιστήν· ὅπου

6. ἀλλὰ om V. 9. post ἀπόδειξις desunt fere haec: ἢ οὐκ ἔχει. ἀλλ' εἰ μὲν ἔχει, εἰδικὴ ἔσται ἀπόδειξις· cf. p. 96 27. 15. πρώτην om L. 23. οὔτε δὲ ὑπὸ L. ἐκείνης V. 29. ἀποδείξων, οἷον τῇ σ.?

γὰρ ἔστι τὸ τιнос γένους εἶδος, ἐκεῖ πάντως εὐρίσκεται καὶ
γένος οὐδ' ἔστι τὸ εἶδος, καθάπερ ἀνώτερον ὑπεμνήσαμεν.
τοῦτο δὲ δοκεῖ μὲν εἶναι πιθανόν, ἔστι δ' ἀδύνατον. πρῶ- 349
τον μὲν γὰρ οὐδεὶς ἐάσει τὸν Λάκωνα τὴν εἰδικὴν ἀπό-
δειξιν καταστήσασθαι τῆς γενικῆς μὴ προϋφαστώσης· καὶ
ὡς αὐτὸς ἀξιοῖ ἔχων τὴν εἰδικὴν ἀπόδειξιν εὐθέως ἔχειν
καὶ τὴν γενικὴν, οὕτω καὶ οἱ σκεπτικοὶ ἀξιώσουσι προαπο-
δειχθῆναι τὸ γένος αὐτῆς, ἵνα πιστευθῇ τὸ εἶδος. οὐ 350
μὴν ἀλλὰ κἂν ἐκείνοι ἐπιτρέψωσιν αὐτῷ τὸ τοιοῦτο, λέγω
δὲ εἰδικὴν τινα καταστήσασθαι ἀπόδειξιν εἰς βεβαίωσιν τῆς
γενικῆς, οἱ μὲν ἀπὸ τῶν ὁμογενῶν αἰρέσεων οὐχ ἡσυχά-
σουσιν ἀλλ' ὅποιαν ἂν προχειρίσῃται ὡς πιστὴν ἀπόδειξιν,
ταύτην ἀνατρέψουσι, πολὺ τε πλήθος ἔξει τῶν οὐκ ἐόντων
ταύτην τεθῆναι. οἷον εἰ τὴν περὶ αὐτόμων λαμβάνοι,
ἀμύθητοι ἀντιφθέγγονται αὐτῷ· εἰ τὴν περὶ κενοῦ, παμ- 15
πληθεῖς ἐνστήσονται· εἰ τὴν περὶ εἰδώλων, ὡσαύτως· κἂν 351
τὰ μάλιστα οὐν συντρέχωσιν αὐτοῦ τῇ προαιρέσει οἱ ἀπὸ
τῆς σκέψεως, οὐ δύνησεται μίαν τῶν ἐπὶ μέρους ἀποδεί-
ξεων πιστώσασθαι διὰ τὴν τῶν δογματικῶν μάχην.
ἄλλως τε τίνα ποτὲ καὶ λέγει βεβαίαν ἔξαι εἰδικὴν ἀπό- 20
δειξιν; ἦτοι γὰρ τὴν αὐτόθεν ἐξ ἀπασῶν ἀρεσκομένην αὐ-
τῷ ἢ τὴν ὁποῖανδηποτοῦν ἢ τὴν ἀποδεικνυμένην. ἀλλὰ
τὸ μὲν τὴν ἐξ ἀπασῶν ἀρεσκομένην αὐτῷ λαμβάνειν αὐ-
θαδὲς καὶ ἀποκληρώσει "μᾶλλον εἰσικός ἐστιν· εἰ δὲ τὴν 352
ὁποῖανοῦν, πάσας θήσει τὰς ἀποδείξεις, τοῦτο μὲν τὰς
τῶν Ἐπικουρεῶν τοῦτο δὲ τὰς τῶν στωικῶν καὶ ἤδη πε-
ρσπατητικῶν· ὅπερ ἄτοπον. εἰ δὲ τὴν ἀποδεικνυμένην,
οὐκ ἔστιν ἀπόδειξις· εἰ γὰρ ἀποδείκνυται ζητεῖται, καὶ
ζητουμένη οὐκ ἂν εἴη πιστὴ ἀλλὰ τῶν βεβαιωσόντων θεο-
μένη. οὐκ ἄρα δυνατόν ἐστι μίαν τῶν ἐπὶ μέρους ἀπο- 30
δείξεων ἔχειν πιστήν. καὶ μὴν τὰ λήμματα ἧς λέγει 353

1. ἐκεῖ — 2. εἶδος om C. 3. τοῦτο μὲν δοκεῖ εἶναι V. 6. ἀξιοῖ
ἔχων — ἔχειν] ἀξιοῖ ὁ ἔχων — ἔχει L. ante εὐθέως desinit V.
8. αὐτοῖς CR. 9. τοιοῦτον pr C. 11. μὴ ὁμογενῶν vel ὁμο-
μογενῶν H. 12. προχειρίζονται L. 14. τεθῆναι K.

ἀποδείξεως ὁ Λάκων ἦτοι ἀμφισβητεῖται καὶ ἄπιστά ἐστιν
 ἢ ἀναμφισβήτητά ἐστι καὶ πιστά. ἀλλ' εἰ μὲν ἀμφισβη-
 τεῖται καὶ ἄπιστά ἐστιν, πάντως καὶ ἡ ἐξ αὐτῶν ἀποδείξις
 ἄπιστος γενήσεται πρὸς τὴν τινος κατασκευὴν. τὸ δὲ
 5 πιστὰ αὐτὰ εἶναι καὶ ἀναμφισβήτητα εὐχὴ μᾶλλον ἐστιν
 354 ἢ ἀλήθεια. εἰ γὰρ πάντα τὰ ὄντα ἦτοι αἰσθητά ἐστιν
 ἢ νοητά, ὀφείλει καὶ τὰ λήμματα τῆς ἀποδείξεως ἦτοι
 αἰσθητὰ εἶναι ἢ νοητά. εἰν τε δὲ αἰσθητὰ εἰν' τε νοητὰ
 ἢ, ἐξήτληται. τὰ μὲν γὰρ αἰσθητὰ ἢ ὑπόκειται τοιαῦτα
 10 ὅποια φαίνεται, ἢ κenoπαθήματά ἐστι καὶ ἀναπλάσματα
 τῆς διανοίας, ἢ τινὰ μὲν αὐτῶν οὖν τῷ φαίνεσθαι καὶ
 ἐστι, τινὰ δὲ φαίνεται μόνον, οὐκέτι δὲ γε καὶ ὑπόκειται.
 καὶ πάρεστιν ἐπισημον εἶναι ἀνδρας τοὺς ἐκάστης ὑτάσεως
 355 προσετώτας, εἶγε Δημόκριτος μὲν πᾶσαν αἰσθητὴν ὑπαρ-
 μ ξιν κερήνηκεν, Ἐπίκουρος δὲ πᾶν αἰσθητὸν ἔλεξε βέβαιον
 εἶναι, ὁ δὲ στωικὸς Ζήνων διαιρέσει ἐχρήσατο, ὥστ' εἰν
 ἢ αἰσθητὰ τὰ λήμματα, διάφωνά ἐστιν. ὡσαύτως δὲ καὶ
 νοητὰ τυγχάνη· καὶ γὰρ περὶ τούτων, τοῦτο μὲν ἐν τῷ
 βίῳ τοῦτο δὲ ἐν φιλοσοφίᾳ, πλείστην πάρεστιν εἶναι μάχην,
 356 ἄλλοις ἄλλων ἀρεσκομένων. εἰτα πρὸς τοῖς λεχθεῖσιν, εἰ
 πᾶν νοητὸν τὴν ἀρχὴν ἔχει καὶ πηγὴν τῆς βεβαιώσεως ἐξ
 αἰσθήσεως, τὰ δὲ δι' αἰσθήσεως γνωριζόμενα, ὡς ἐπελο-
 γισάμεθα, διάφωνά ἐστιν, ἀνάγκη καὶ τὰ νοητὰ τοιαῦτα
 τυγχάνειν, ὥστε καὶ τὰ λήμματα τῆς ἀποδείξεως, ἐξ ὅπο-
 20 τέρως ἂν ἢ μοίρας, ἄπιστά ἐστι καὶ ἀβέβαια. διὰ δὲ τοῦτο
 καὶ ἡ ἀποδείξις οὐ πιστή.

357 Καὶ ἵνα καθολικώτερον εἴπωμεν, τὰ λήμματα φαινό-
 μενά ἐστι, τὰ ὅσα φαινόμενα ἐξήτληται εἰ ὑπόκειται, τὰ δὲ
 ζητούμενα οὐκ αὐτόθεν ἐστὶ λήμματα, ἀλλὰ ὀφείλει διὰ
 30 τινος βεβαιωθῆναι. τὸ οὖν φαινόμενον ὅτι ὅποιον φαί-
 358 νεται καὶ ὑπόκειται, διὰ τίνος ἔχομεν παραστήσαι; ἢ γὰρ
 δι' ἀδήλου πράγματος πάντως ἢ διὰ φαινομένου. ἀλλὰ

4. τὴν om C. 7. ἀποδείξεως αὐτῆς ἦτοι FG. 9. ἢ i COMH:
 corr Fabricius. 16. διαιρέσεις CB. 80. δι. add in versione Fa-
 bricius. 32 et p. 367 l. διὰ δήλου C.

τὸ μὲν δι' ἀδήλου ἄτοπον· τοσοῦτον γὰρ ἀπέχει τὸ ἀδη-
 λον τοῦ δύνασθαι τι ἐκκαλύπτειν ὥς καὶ ἀνάπαλιν αὐτὸ
 δεῖσθαι τοῦ παραστήσαντος. διὰ φαινομένου δὲ πολλῶν 359
 ἄτοπώτερον· αὐτὸ γὰρ τοῦτό ἐστι τὸ ζητούμενον, καὶ
 οὐδὲν τῶν ζητουμένων ἑαυτοῦ βεβαιωτικόν. ἀμήχανον ὅ-
 ἅρα τὰ φαινόμενα καταστήσασθαι, ἵνα καὶ τὴν ἀπόδειξιν
 οὕτως ἔχωμεν πιστήν. ἀλλὰ τὰ φαινόμενα, φασὶν 360
 οἱ δογματικοί, πάντως δεῖ τιθέναι, πρῶτον ὅτι οὐδὲν ἔχο-
 μεν πιστότερον αὐτῶν, εἰδ' ὅτι ὁ κινῶν αὐτὰ λόγος αὐτὸς
 ὑφ' ἑαυτοῦ περιτρέπεται. ἤτοι γὰρ φάσει μόνον χρώμενος 10
 ταῦτα ἀναιρεῖ ἢ φαινομένοις ἢ μὴ φαινομένοις. ἀλλὰ
 φάσει μὲν χρώμενος ἄπιστος ἐστίν· ῥᾷδιον γὰρ τὴν ἀντι-
 κειμένην ἐκθέσθαι φάσιν. εἰ δὲ μὴ φαινομένοις, πάλιν 361
 ἄπιστος θέλων διὰ μὴ φαινομένων τὰ φαινόμενα περιτρέ-
 πειν. εἰ δὲ φαινομένοις κινεῖ τὰ φαινόμενα, πάντως πι- 15
 στοῖς, καὶ οὕτως αὐτόθεν ἔσται τὰ φαινόμενα πιστά.
 ὥστε ὁ λόγος καὶ κατ' αὐτῶν χρήται. ἡμεῖς δὲ ὅτι μὲν 362
 τὰ φαινόμενα, εἴτε αἰσθητὰ εἴη εἴτε νοητὰ, πλείστης γέμει
 μάχης τῆς τε παρὰ φιλοσόφοις καὶ τῆς παρὰ τῷ βίῳ, πρό-
 τερον ἐπελογισάμεθα· τὸ δὲ νῦν ἔχον πρὸς τὴν ἐκκειμέ- 20
 νην διαστολήν ἐκείνο ρητέον ὅτι οὕτε φάσει χρώμενοι κί-
 νοῦμεν τὰ φαινόμενα οὕτε μὴ φαινομένοις, συγκρίνοντες
 δὲ αὐτὰ αὐτοῖς. εἰ μὲν γὰρ σύμφωνα εὐρίσκειτο τὰ αἰσθη-
 τὰ τοῖς αἰσθητοῖς καὶ τὰ νοητὰ τοῖς νοητοῖς καὶ ἐναλλάξ,
 ἴσως ὣν παρεχωροῦμεν αὐτὰ τοιαῦτα τυγχάνειν ὁποῖα φαί- 25
 νεται· νῦν δὲ ἐν τῇ συγκρίσει ἀνεπίκριτον εὐρίσκοντες 363
 μάχην, καθ' ἣν τὰ ἑτερα ὑπὸ τῶν ἐτέρων ἐκβάλλεται, τῷ
 μήτε πάντα θεῖναι δύνασθαι διὰ τὴν τοιαύτην μάχην
 μήτε τινα διὰ τὴν τῶν ἀντικειμένων ἰσοσθένειαν, μήτε
 πάντ' ἐκβαλεῖν διὰ τὸ μηδὲν ἔχειν τοῦ φαίνεσθαι πιστότε- 30
 ρον, ἐπὶ τὸ ἐπέχειν κατηντήσαμεν. ἀλλ' ὁ λόγος 364
 ἐκ τῶν φαινομένων τὴν πίστιν λαμβάνων ἐν τῷ ταῦτα

3. πολλῶν C.
 30. ἐκβάλλειν L.

17. ἄρρηται?

μὲν om L.

23. εὐρίσκεται L.

κινεῖν καὶ ἑαυτὸν συνεκβάλλει. ὅπερ ἦν συναρπαζόντων
 τὸ ζητούμενον ἀνδρῶν. οὐ γὰρ ὁ λόγος ἐκ τῶν φαινο-
 μένων βεβαιοῦται, ἀλλὰ τὰ φαινόμενα ἐκ τοῦ λόγου κρα-
 366 τύνεται. καὶ εἰκότως· εἰ γὰρ διαφωνία ἔστι τινῶν μὲν
 5 λεγόντων αὐτὰ ὑποκείσθαι τινῶν δὲ μηδαμῶς, ἐκ τοῦ λό-
 γου ὀφείλει κατασταθῆναι. τούτου τε μάρτυρές εἰσιν οὐκ
 ἄλλοι τινὲς ἢ οἱ ἑτερόδοξοι, λόγῳ δ' ἀποδείξει θελοντες
 ὅτι ἀληθῆ ἔστι τὰ φαινόμενα. καὶ ἄλλως πόθεν ὅτι τοῖς
 366 φαινομένοις δεῖ πιστεύειν; οὐ γὰρ τὰ φαινόμενα τοῦ λό-
 10 γου ἀλλ' ὁ λόγος τῶν φαινομένων βεβαιότερός ἐστιν, ὃ γε
 καὶ ἑαυτὸν κακτεῖνα πιστούμενος.

Εἰ δὴ τὰ λήμματα τῆς ἀποδείξεως ἔστιν ἄδηλα, ἄδη-
 λος δὲ καὶ ἡ ἐπιφορά, τὸ δὲ ἐξ ἀδήλων συνεστῶς πάλιν
 ἄδηλον, ἡ ἀπόδειξις ἔστιν ἄδηλος καὶ ἐπιζητεῖ τὸ παρα-
 15 στήσον αὐτῆς τὴν πίστιν, ὅπερ οὐκ ἔστιν ἀποδείξεις.

367 'Αλλ' οὐ δεῖ, φασί, πάντων ἀποδείξιν αἰτεῖν, τινὰ δὲ
 καὶ ἐξ ὑποθέσεως λαμβάνειν, ἐπεὶ οὐ δυνήσεται προβαί-
 νειν ἡμῖν ὁ λόγος, ἐὰν μὴ δοθῇ τι πιστὸν ἐξ αὐτοῦ τυγ-
 χάνειν. ἀλλὰ πρῶτον μὲν καὶ ἡμεῖς ἑρῶμεν ὅτι οὐκ ἔστιν
 20 ἀναγκαῖον τὰς ἐκείνων δογματολογίας προβαίνειν, πλάσμα-
 368 τῶδεις ὑπαρχούσας. εἴτα καὶ· ποῖ προβήσονται; τῶν γὰρ
 φαινομένων αὐτὸ μόνον παριστάντων ὅτι φαίνεται, τὸ
 δ' ὅτι καὶ ὑπόκειται μηκέτι προσισχυόντων διδάσκειν, τι-
 θέσθω καὶ τὰ λήμματα τῆς ἀποδείξεως ὅτι φαίνεται, καὶ
 25 ἡ ἐπιφορὰ ὁμοίως. ὥδε γὰρ συναχθήσεται τὸ ζητούμενον
 καὶ οὐ παραχθήσεται ἡ ἀλήθεια, μενόντων ἡμῶν ἐπὶ ψι-
 λῆς φάσεως καὶ τοῦ οἰκείου πάθους. τὸ δ' ὅτι οὐ μόνον
 φαίνεται ἀλλὰ καὶ ὑπόκειται θέλει παριστᾶν ἀνδρῶν ἔστι
 μὴ τῷ ἀναγκάῳ πρὸς τὴν χρεῖαν ἀρκουμένων, ἀλλὰ καὶ
 30 τὸ δυνατόν συναρπάξειν ἐσπουδακότων.

369 Καθόλου τε ἐπεὶ οὐκ ἡ ἀπόδειξις μόνον ἐξ ὑποθέσεως
 προκόπτειν ἀξιοῦται τοῖς δογματικοῖς ἀλλὰ καὶ ὅλη σχε-

4. διάφωρά CN.
 19. μὲν om L.

8. πόθεν] τὸ L.
 28. περισπᾶν L.

9. γὰρ ante τοῦ R.

δὸν φιλοσοφία, πειρασόμεθα κατὰ τὸ δυνατόν ὀλίγα διεξελ-
θεῖν² πρὸς τοὺς ἐξ ὑποθέσεως τινα λαμβάνοντας. ταῦτα 370
γὰρ ἃ φασιν ἐξ ὑποθέσεως λαμβάνειν, εἰ μὲν πιστὰ ἔστι
διὰ τὸ ἐξ ὑποθέσεως εἰληφθαι, πιστὰ φανήσεται καὶ τὰ
ναντία τούτοις ἐξ ὑποθέσεως ληφθέντα, καὶ ταύτη θήσο-⁵
μεν τὰ μαχόμενα· εἰ δὲ ἐπὶ τούτων, φημὶ δὲ τῶν ἐναν-
τίων, πρὸς πίστιν ἢ ὑπόθεσις ἀσθενής, ἀσθενής καὶ ἐπ' ἐ-
κείνων γενήσεται, ὥστε οὐδέτερα πάλιν ὑποθησόμεθα.
τοῦτό τε ὃ ὑποτίθεται τις, ἥτοι ἀληθές ἐστι καὶ τοιοῦτον 371
οἶον αὐτὸ ὑποτίθεται, ἢ ψεῦδος. καὶ εἰ μὲν ἀληθές, ἔαυ-¹⁰
τὸν ἀδικεῖ ὁ ὑποτιθέμενος τοῦτο, εἶγε δυνάμενος αὐτὸ
μὴ αἰτεῖσθαι ἀλλ' αὐτόθεν λαμβάνειν ὡς ἀληθές εἰς πρά-
γμα συμφεύγει ὑποψίας πλήρεις, εἰς τὴν ὑπόθεσιν, αἰτού-
μενος τὸ αὐτόθεν ἀληθές. εἰ δὲ ψεῦδος ἐστίν, οὐκέτι
αὐτὸν ἀλλὰ τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων ἀδικεῖ ὁ τῇ ὑπο-¹⁵
θέσει χρώμενος, τὸ μὴ ὃν ἀξιῶν αὐτῷ αὐτόθεν συγχωρη-
θῆναι ὡς ὄν, καὶ τὸ ψεῦδος βιαζόμενος λαμβάνειν ὡς
ἀληθές. καὶ μὴν εἴπερ πᾶν τὸ ἀκολουθοῦν τοῖς ἐξ 372
ὑποθέσεως ληφθεῖσιν ἀξιοὶ τις βέβαιον εἶναι, ὅλην συγχέει
τὴν φιλοσοφον ζήτησιν. εὐθέως γὰρ ὑποθησόμεθα τὰ π
τρία τέσσαρα εἶναι, καὶ συνάξομεν ὡς ἀκολουθοῦν τὸ τὰ
ἔξ ὅκτω ὑπάρχειν· ἔσται δὲ τοῦτο ἀληθές τῷ τὰ ἔξ δις
τρία ὑπάρχειν. εἰ δὲ λέγοισιν πρὸς ἡμᾶς ὅτι ἄτοπὸν ἐστι 373
τὸ τοιοῦτο (δεῖ γὰρ βέβαιον εἶναι τὸ ὑποτεθέν, ἵνα συνο-
μολογηθῇ καὶ τὸ ἀκολουθοῦν τούτῳ), καὶ τὸ παρ' ἡμῶν²⁵
ἀκούσονται, [τὸ] μὴδὲν αὐτόθεν ἀξιούντων λαμβάνειν,
πᾶν δὲ τὸ τιθέμενον μετ' ἀκριβείας τίθεσθαι. πρὸς 374
τούτοις, εἰ τὸ ὑποτιθέμενον, ἢ ὑποτίθεται, βέβαιόν ἐστι
καὶ ἀσφαλές, μὴ ταῦτα ὑποτιθέσθωσαν οἱ δογματικῶς φι-
λοσοφοῦντες τὰ ἐξ ὧν συνάγουσι τὸ ἄδηλον, ἀλλ' αὐτὸ τὸ π
ἄδηλον, τουτέστι μὴ τὰ λήμματα τῆς ἀποδείξεως ἀλλὰ τὴν

2. τι GH. 5. ληφθέντα C. 7. ἀσθενής om L. 8. πάλιν om H.
12. εἰς] ὡς C. 14. δι om CR. 22. τῷ] τὸ CR. δις τρία
Fabricius, ὅκτω CQR. 26 τὸ servato Meinekiius μὴ δεῖν αὐτόθεν
ἀξιοῦν τι λ.

ἐπιφοράν. ἀλλὰ καὶ μυριάκις τοῦθ' ὑποθῶνται, οὐκ ἔστι πιστὸν διὰ τὴν ἀδελότητα καὶ τὴν περὶ αὐτοῦ ζήτησιν. φανερόν δὴ πούθεν ὅτι οὐδὲ ἐὼν τὰ λήμματα τῆς ἀποδείξεως δίχα ἀποδείξεως αἰτήσωνται, ἀνύουσί τι πρὸς πίστιν
5 διὰ τὸ καὶ ταῦτα τῶν ἀμφισβητησίμων ὑπάρχειν.

- 375 Νῆ Δία, ἀλλ' εἰώθασιν ὑποτυγχάνοντες λέγειν "ὅτι πίστις ἐστὶ τοῦ ἐρρῶσθαι τὴν ὑπόθεσιν τὸ ἀληθὲς εὐρίσκεσθαι ἐκείνο τὸ τοῖς ἐξ ὑποθέσεως ληφθεῖσιν ἐπιπερόμενον· εἰ γὰρ τὸ τούτοις ἀκολουθοῦν ἐστὶν ὑγιές, καί
10 κείνα οἷς ἀκολουθεῖ ἀληθῆ καὶ ἀναμφίλεκτα καθέστηκεν.
376 καὶ πόθεν ἔχομεν, ἔρει τις, δεῖξαι ὅτι τὸ ἀκολουθοῦν τῷ ἐξ ὑποθέσεως ληφθέντι ἀληθὲς ἐστίν; ἀρὰ γε ἐξ αὐτοῦ ἢ ἐκ τῶν λημμάτων οἷς ἀκολουθεῖ; ἀλλ' ἐξ αὐτοῦ μὲν οὐκ ἂν εἴη· ἄδηλον γάρ ἐστιν. ἐκ δὲ τῶν λημμάτων; οὐδ' οὐ
15 τως· περὶ γὰρ τούτου ἐστὶν ἡ μάχη, καὶ δεῖ αὐτὸ πρό-
377 τερον κατασταθῆναι. οὐ μὴν ἀλλ' ἔστω γε καὶ τὸ ἀκολουθοῦν τοῖς ἐξ ὑποθέσεως ληφθεῖσιν ἀληθές· οὐ μὴν παρὰ τοῦτο καὶ τὰ ἐξ ὑποθέσεως ληφθέντα γενήσεται ἀλη-
20 θῆ. εἰ μὲν γὰρ μόνον κατ' αὐτοὺς τῷ ἀληθεῖ εἶπετο ἀλη-
θές, προύβαιεν ὁ λόγος, καὶ τοῦ ἀκολουθοῦντος τῷ ἐξ ὑποθέσεως ληφθέντι ὄντος ἀληθοῦς γίνεσθαι τὸ ἐξ ὑπο-
378 θέσεως ληφθὲν ἀληθές· νῦν δὲ ἐπεὶ καὶ ψεύδει ψεύδος, φασὶν, ἀκολουθεῖ καὶ ψεύδει ἀληθές, οὐ κατ' ἀνάγκην, εἰ
τὸ λῆγόν ἐστιν ἀληθές, καὶ τὸ ἡγούμενον ἔσται ἀληθές,
25 ἀλλ' ἐνδέχεται τοῦ λήγοντος ἀληθοῦς ὄντος τὸ ἡγούμενον ὑπάρχειν ψεύδους.

Ὅδοῦ μὲν οὖν πάρεργον, ὡς φασί, καὶ παρενθήκης τοσαῦτα εἰρήσθω περὶ τοῦ μὴ δεῖν ἐξ ὑποθέσεως κατάρχε-
379 σθαι τὴν ἀπόδειξιν· ἀκολουθῶς δ' ὑποδεικτέον ὅτι καὶ
30 εἰς τὸν δι' ἀλλήλων τρόπῳ ἐμπέπτωκεν, ὃ ἐστὶν ἀπορώ-
τερον. ὅτι μὲν γὰρ τῶν ἀδήλων ἐστὶν ἡ ἀπόδειξις προκα-
τεστησάμεθα, πᾶν δὲ ἄδηλον ἐπικρίσεως δεῖται, τὸ δὲ ἐπι-

κρίσεως δεόμενον κριτηρίου χρήζει τοῦ παραστήσαντος εἴτε
 ἰγίές ἐστιν εἴτε μὴ τοιοῦτον· ὥσπερ γὰρ τὸ μετρηθῆναι
 ὀφείλον οὐ χωρὶς μέτρου μετρεῖσθαι πέφυκε καὶ πᾶν τὸ
 κανονιζόμενον οὐ χωρὶς κανόνος κανονίζεται, οὕτω καὶ τὸ
 κρινόμενον οὐ χωρὶς κριτηρίου δοκιμάζεται. ἐπεὶ οὖν καὶ 380
 τὸ εἰ ἐστι κριτήριον ἐξήττηται, τῶν μὲν μηδὲν εἶναι φαμέ-
 νων τῶν δὲ εἶναι, τῶν δὲ ἐν ἐποχῇ τοῦτο φυλαξάντων,
 πάλιν δεήσει τὸ ὅτι ἐστι κριτήριον ἀποδειχθῆναι διὰ τινος
 ἀποδείξεως. ἀλλὰ δὴ ἴν' ἔχωμεν τὴν ἀπόδειξιν πιστήν,
 ἀναστρέφειν ἐπὶ τὸ κριτήριον δεήσει, καὶ οὕτω μῆτε ταύτην 10
 πρὸ ἐκείνου ἔχοντας πιστὴν μῆτε ἐκείνο πρὸ ταύτης βέ-
 βαιον ὁμολογεῖν τὴν περὶ ἀμφοτέρων ἑποχὴν.

Ἐνέσται οὖν σὺν τοῖς εἰρημένοις καὶ τῆς ἐπινοίας 381
 κινεῖν τὴν ἀπόδειξιν. καίτοι εἰ ἐπενόετο, οὐ πάντως ἂν
 ὑπῆρχεν· πολλὰ γὰρ ἐστὶν ἅπερ ἐπινοεῖται μὲν, ὡς ἔφην, 15
 οὐ μετέχει δὲ τινος ὑπάρξεως. νῦν δὲ ὅταν καὶ ἡ ἐπινοία
 εὐρίσκηται ἀδύνατος ἡ τῆς ἀποδείξεως, ἀναμφιλέκτως καὶ
 ἡ τῆς ὑπάρξεως ἐλπίς ἀποκόπτεται. δυοῖν οὖν οὐσῶν ἀπο- 382
 δείξεων, τῆς τε γενικῆς καὶ τῆς εἰδικῆς, τὴν μὲν γενικὴν
 αὐτόθεν εὐρήσομεν ἀνεπινόητον· οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν οἶδε 20
 γενικὴν ἀπόδειξιν, οὐδὲ διὰ ταύτης πώποτε τι δεδύνηται
 παραστῆσαι. καὶ ἄλλως ἄξιον πυνθέσθαι πότερον λήμματα 383
 ἔχει καὶ ἐπιφορὰν ἢ τοιαύτη ἀπόδειξις ἢ οὐκ ἔχει. καὶ εἰ
 μὲν οὐκ ἔχει, πῶς ἔτι δύναται νοηθῆναι ἀπόδειξις, εἴγε
 ἡ πάσης ἀποδείξεως νόησις οὐ χωρὶς τῶν αὐτῆς λημμάτων 25
 καὶ τῆς ἐπιφορᾶς συνίσταται; εἰ δὲ ἔχει ἐκότερα, τουτέστι
 τὰ λήμματα καὶ τὴν ἐπιφορὰν, εἰδικὴ τίς ἐστὶν ἀπόδειξις·
 εἰ γὰρ πᾶν τὸ ἀποδεικνύμενον καὶ πᾶν τὸ ἀποδεικνύον 384
 τῶν ἐπὶ μέρους ἐστίν, ἀνάγκη καὶ τὴν ἀπόδειξιν μίαν
 εἶναι τῶν εἰδικῶν. ἦν δὲ γε ἡμῖν ὁ λόγος οὐ περὶ τῆς 30
 εἰδικῆς ἀλλὰ τῆς γενικῆς· οὐκ ἄρα ἐπινοεῖται ἡ γενικὴ
 ἀπόδειξις. καὶ μὴν οὐδὲ γε ἡ εἰδική. ἐλέγετο γὰρ 385

9. τὴν add CR.
 23. ἐπιφορὰς CX.

10. ἀναστρέφων C.
 30. γε om CR.

11. πρὸς C. ἔχοντες L.

τοῖς δογματικοῖς ἡ ἀπόδειξις λόγος εἶναι κατὰ συναγωγὴν
 διὰ τινων φαινομένων ἐκκαλύπτων τι ἄδηλον. ἤτοι οὖν
 τὸ πᾶν σύστημα, τουτέστι τὸ ἐκ τῶν λημμάτων καὶ τῆς
 ἐπιφορᾶς νοοῦμενον, ἀπόδειξις ἦν, ἡ τὰ μὲν λήμματα
 5 μόνον ἐστὶν ἀπόδειξις, ἡ δὲ ἐπιφορὰ τὸ ἀποδεικνύμενον.
 ὁπότερον δ' ἂν εἴπωσι τούτων, σαλεύεται ἡ τῆς ἀποδεί-
 386 ξεως ἐπίνοια. εἰ μὲν γὰρ τὸ σύνθετον ἐκ τε τῶν λημμά-
 των καὶ τῆς ἐπιφορᾶς ἐστὶν ἀπόδειξις, ἀνάγκη ἄδηλόν τι
 περιέχουσάν τὴν ἀπόδειξιν εὐθύς ἄδηλον εἶναι, τοιαύτην
 10 δὲ καθεστηκυῖαν δεῖσθαι τινος ἀποδείξεως, ὅπερ ἄτοπον.
 τοίνυν οὐκ ἂν εἴη τὸ ἐκ τῶν λημμάτων καὶ τῆς ἐπιφορᾶς
 συνεστὼς ἀπόδειξις, εἴγε οὔτε ἄδηλον οὔτε ἀποδείξεως θεο-
 387 μένην νοοῦμεν τὴν ἀπόδειξιν. ἔτι ἡ ἀπόδειξις τῶν πρὸς
 τι ἐστίν· οὐ γὰρ εἰς ἑαυτὴν νεύει, οὐδὲ κατὰ περιγραφὴν
 15 νενόηται, ἀλλ' ἔχει τι οὗ ἐστὶν ἀπόδειξις. "εἰ οὖν ἡ ἐπι-
 φορὰ ἐμπεριερίληπται αὐτῇ, πᾶν δὲ τὸ πρὸς τι ἐκτός ἐστιν
 ἐκείνου τοῦ πρὸς ᾧ λέγεται πρὸς τι, πρὸς οὐδὲν ἐστὶν ἡ
 ἀπόδειξις νοουμένη, ἐπεὶπερ ἡ ἐπιφορὰ ἐμπεριείχeto αὐτῇ.
 388 ἀλλὰ καὶ ἑτέραν ὑποστησώμεθα ἐπιφορὰν ἐκτός, πρὸς ἣν
 20 ἡ ἀπόδειξις νοηθῆσεται, δύο γενήσονται ἐπιφοραὶ κατὰ τὸν
 τόπον, μία μὲν ἡ ἐν τῇ ἀποδείξει περιεχομένη, δευτέρα
 δὲ ἡ ἐκτός, πρὸς ἣν νοεῖται ἡ ἀπόδειξις. ἄτοπον δὲ γε
 μιᾶς ἀποδείξεως δύο λέγειν ἐπιφορὰς· οὐκ ἄρα τὸ ἐκ λημ-
 389 μάτων καὶ ἐπιφορᾶς συνεστὼς ἐστὶν ἀπόδειξις.λείπεται
 25 τοίνυν τὸ ἐκ τῶν λημμάτων λέγειν μόνον ἀπόδειξιν εἶναι.
 ὅπερ ἦν εὐηθες· τοῦτο γὰρ οὐδὲ λόγος ἐστὶ τὴν ἀρχὴν
 ἀλλὰ πρᾶγμα ἐλλειπὲς καὶ ἀδιανόητον, εἴγε οὐθεὶς φησι
 τῶν νοῦν ἔχόντων τὸ τοιοῦτον κατ' ἰδίαν "εἰ ἐστι κίνη-
 σις, ἐστι κενόν· ἀλλὰ μὴν ἐστι κίνησις" ἢ λόγον εἶναι
 390 ἡ διάνοιάν τινα σώζειν. εἰ οὖν μήτε τὸ ἐκ τῶν λημμά-
 των καὶ [τὸ ἐκ] τῆς ἐπιφορᾶς σύνθετον νοεῖται ἀπόδειξις
 μήτε τὸ ἐκ τῶν λημμάτων μόνον, ἀνεπινοήτως ἐστὶν ἡ
 ἀπόδειξις.

19. ἐτέροις C.
coll. p. 97 20.

29. ἡ λῆγον GHR, ἔληγον C: corr Fabricius

Ἐπεὶ ἡ ἀποδεικνύουσα ἀπόδειξις ἦτοι πρόδηλος οὖσα 391
 προδήλου ἐστὶν ἀπόδειξις ἢ ἄδηλος ἀδήλου ἢ ἄδηλος προ-
 δήλου ἢ πρόδηλος ἀδήλου· οὐδὲν δὲ τούτων, ὡς παρα-
 στήσομεν· οὐκ ἄρα ἔστι τι ἀπόδειξις. καὶ δὴ πρόδηλος 392
 μὲν προδήλου οὐ δύναται τυγχάνειν ἀπόδειξις, ἐπεὶ τὸ
 πρόδηλον οὐ χρήζει ἀποδείξεως ἀλλ' ἐξ αὐτοῦ γνώριμον
 καθέστηκεν. ἄδηλος δὲ ἀδήλου πάλιν οὐκ ἂν εἴη ἀποδει-
 ξις, παρόσον αὐτῇ χρεῖαν ἔξει τοῦ παριστάντος ἄδηλος
 οὖσα, καὶ οὐχ ἑτέρου τινὸς γενήσεται παραστατική. ὡσαύ- 393
 τως δὲ οὐδὲ ἄδηλος προδήλου. ἀμφοτέρω γὰρ συνδραμεῖ-
 10 ται ἄπορα· τό τε γὰρ ἀποδεικνύμενον οὐ δεήσεται τινος
 ἀποδείξεως πρόδηλον ὄν, ἢ τε ἀπόδειξις χρεῖαν ἔξει τοῦ κα-
 ταστήσαντος αὐτὴν ἄδηλος οὖσα. ὥστε οὐδὲ ἄδηλος προδή-
 λου γένοιτ' ἂν ποτε ἀπόδειξις. λείπεται λέγειν ὅτι πρόδηλος 394
 ἀδήλου, ὃ καὶ αὐτὸ τῶν ἀπόρων ἐτύγχανεν· εἰ γὰρ οὐ 15
 τῶν κατὰ περιγραφὴν καὶ ἀπολύτως νοουμένων ἐστὶν ἡ
 ἀπόδειξις ἀλλὰ τῶν πρὸς τι, τὰ δὲ πρὸς τι, ὡς ἐδείξαμεν
 ἐν τῇ περὶ σημείου ζητήσει, συγκαταλαμβάνεται "ἀλλή-
 λους, τὰ δὲ συγκαταλαμβανόμενα οὐκ ἐξ ἀλλήλων ἐκα-
 λύπτεται ἀλλ' ἐξ αὐτῶν ἐστὶ πρόδηλα, οὐκ ἔσται ἡ ἀπό- 20
 δεξις πρόδηλο^ς ἀδήλου ἀπόδειξις διὰ τὸ κάκεινο συγκατα-
 λαμβανόμενον αὐτῇ δι' αὐτοῦ προσπίπτειν. εἰ οὖν μήτε 395
 ὡς φαινόμενον φαινομένου ἐστὶν ἀπόδειξις μήτε ὡς ἄδη-
 λον ἀδήλου μήτε ὡς ἄδηλον φαινομένου μήτε ὡς φαινό-
 μενον ἀδήλου, παρὰ δὲ ταῦτα οὐδὲν ἔστι, λεκτέον μηδὲν 25
 εἶναι ἀπόδειξιν.

Ἀκολουθῶς δὲ τοῖς εἰρημένοις, ἐπεὶ καὶ οἱ στωικοὶ 396
 μάλιστα δοκοῦσιν ἐξηκριβηκέναι τοὺς ἀποδεικτικούς τρό-
 πους, φέρε καὶ πρὸς τούτους ὀλίγα διεξέλθωμεν, παριστάν-
 τες ὅτι τὸ ὅσον ἐπὶ ταῖς ὑποθέσεσιν αὐτῶν τάχα μὲν 30
 πάντα ἐστὶν ἀκατάληπτα, ἰδιαιτέρον δὲ ἡ ἀπόδειξις. ἔστι 397
 μὲν οὖν ἡ ἀπόδειξις, ὡς ἔστι παρ' αὐτῶν ἀκούειν, καταλη-

4. καὶ — 5. ἀπόδειξις om CH.

10. οὐδὲ om C.

14. ὅτι

om CH. 16. καὶ om C.

17. τῶν om C.

δὲ om C.

22. προ-

πίπτειν L. 28. κοδοκοῦσιν C.

πτικῆς φαντασίας συγκατάθεις, ἥτις διπλοῦν ἔοικεν εἶναι
 πρᾶγμα, καὶ τὸ μὲν τι ἔχειν ἀκούσιον τὸ δὲ ἐκούσιον καὶ
 ἐπὶ τῇ ἡμετέρᾳ κρίσει κείμενον. τὸ μὲν γὰρ φαντασιω-
 θῆναι ἀβούλητον ἦν, καὶ οὐκ ἐπὶ τῷ πάσχοντι ἔκειτο
 5 ἀλλ' ἐπὶ τῷ φαντασιοῦντι τὸ οὕτως διατεθῆναι, οἷον λευ-
 καντικῶς λευκοῦ ὑποπεσόντος χρώματος ἢ γλυκαντικῶς
 γλυκέος τῇ γεύσει προσαχθέντος· τὸ δὲ συγκαταθέσθαι
 τούτῳ τῷ κινήματι ἔκειτο ἐπὶ τῷ παραδεχομένῳ τὴν φαν-
 398 τασίαν. ὥστε ἡ κατάληψις προηγουμένην ἔχει τὴν κατα-
 10 ληπτικὴν φαντασίαν, ἥς ἐστὶ συγκατάθεις. ἡ δὲ κατα-
 ληπτικὴ φαντασία προάγουσαν εἶχε τὴν φαντασίαν, ἥς
 ἐστὶν εἶδος. φαντασίας γὰρ μὴ οὔσης οὐδὲ καταληπτικὴ
 ἔστι φαντασία, παρόσον τοῦ γένους μὴ ὄντος οὐδὲ τὸ
 εἶδος ἔστιν· καὶ καταληπτικῆς μὴ οὔσης φαντασίας οὐδὲ
 15 συγκατάθεις ἔστιν αὐτῆς. τῆς δὲ καταληπτικῆς φαντα-
 σίας τῆς συγκαταθέσεως αἰρομένης αἴρεται καὶ ἡ κατάλη-
 399 ψις. ἐνθεν, ἂν ἐπιδειχθῇ [διὰ] τῆς ἀποδείξεως ὅτι οὐ
 δύναται φαντασία γενέσθαι κατὰ τοὺς στωικούς, δηλὸν
 ἔσται ὥς οὐδὲ καταληπτικὴ φαντασία τις ὑποστήσεται τῆς
 20 ἀποδείξεως, ταύτης δὲ μὴ οὔσης οὐδ' ἡ συγκατάθεις αὐ-
 τῆς, ὅπερ ἦν ἡ κατάληψις. ●

400 "Οτι δὲ οὐκ ἔστιν ἀποδείξεως φαντασία κατὰ τοὺς
 στωικούς, δείκνυται πρῶτον μὲν ἐκ τοῦ κοινότερον παρ' αὐ-
 τοῖς διαπεφωνῆσθαι τὸ τί ποτ' ἔστιν ἡ φαντασία· μέχρι
 25 γὰρ τοῦ τύπωσιν αὐτὴν λέγειν ἐν ἡγεμονικῷ συμφωνήσαν-
 τες περὶ αὐτῆς διαφέρονται τῆς τυπώσεως, Κλεάνθους μὲν
 κυρίως ἀκούοντος τὴν μετὰ εἰσοχῆς καὶ ἐξοχῆς νοουμένην,
 Χρυσίππου δὲ καταχρηστικώτερον ἀντὶ τῆς ἀλλοιώσεως.
 401 εἰ δὴ καὶ κατ' ἐκείνους αὐτοὺς ἡ τύπωσις μέχρι τοῦ νῦν
 30 οὐχ ὁμολογεῖται, ἀνάγκη καὶ τὴν φαντασίαν ἄχρι δεῦρο
 διαφωνουμένην ἐν ἐποχῇ φυλάσσεσθαι καὶ τὴν ἐξηρημέ-
 402 νην αὐτῆς ἀπόδειξιν. εἰτα δεδόσθω καὶ εἶναι τὴν φαντα-

8. παρεχομένῳ X. 10. ἐστὶ om C. 14. μὴ] μὲν CH. οὐδὲ —
 15. φαντασίας om C. 22. δὲ om C. 25. ἐν om C. 27. ἀκούοντες CH.

σίαν ὅποιαν ποτὲ θέλουσιν, εἴτε κυρίως τύπωσιν τὴν μετὰ
 εἰσοχῆς καὶ ἐξοχῆς εἴτε ἐτεροίωσιν· ἀλλὰ τὸ πῶς αὕτη γί-
 νεται τῆς ἀποδείξεως τῶν ἀπορωτάτων. δῆλον γὰρ ὅτι
 τὸ μὲν φανταστον ὀφείλει ποιεῖν, τὸ δὲ φαντασιούμενον
 ἡγεμονικὸν πᾶσχειν, ἐκείνο μὲν ἵνα τυπώσῃ, τοῦτο δ' ἵνα
 τυπωθῇ· ἄλλως γὰρ οὐκ εἰκὸς συμβαίνειν φαντασίαν.
 τὸ μὲν οὖν ἡγεμονικὸν τάχα συγχωρήσει τις δύνασθαι 403
 πᾶσχειν, καίπερ ἀσυγχώρητον ὄν· τὴν δὲ ἀπόδειξιν πῶς
 εἰκὸς ἐστὶ ποιεῖν; ἤτοι γὰρ σῶμα κατ' αὐτοὺς ἐστὶν ἢ
 ἀσώματον. σῶμα μὲν οὖν οὐκ ἐστὶν, ἐξ ἀσωμάτων γὰρ 404
 λακτῶν. συνέστηκεν· εἰ δὲ ἀσώματον, ἐπεὶ τὰ ἀσώματα
 κατ' αὐτοὺς οὕτως ποιεῖν τι πέφυκεν οὕτως πᾶσχειν, καὶ ἡ
 ἀπόδειξις ἀσώματος οὕσα οὐδὲν δυνήσεται ποιεῖν, μὴδὲν
 δὲ ποιοῦσα οὐδὲ τυπώσει τὸ ἡγεμονικόν, μὴ τυποῦσα δὲ
 αὐτὸ οὐδὲ φαντασίαν αὐτῆς ποιήσῃ περὶ αὐτῷ, εἰ δὲ τοῦ- 405
 το, οὐδὲ καταληπτικὴν φαντασίαν. μὴ οὕσης δὲ αὐτῆς
 περὶ τῷ ἡγεμονικῷ καταληπτικῆς φαντασίας, οὐδὲ κατὰλη-
 ψις αὐτῆς γενήσεται. κατὰ τὰς τῶν στωικῶν ἄρα τεχνολο- 406
 γίας ἀκατάληπτός ἐστιν ἡ ἀπόδειξις.

Καὶ μὴν οὐδὲ ἔνεστι λέγειν ὅτι τὰ ἀσώματα οὐ ποιεῖ
 τι οὐδὲ φαντασιοῖ ἡμᾶς, ἀλλ' ἡμεῖς ἐσμὲν οἱ ἐπ' ἐκείνοις
 φαντασιούμενοι. εἰ γὰρ ὁμολογεῖται ὅτι πᾶν ἀποτελεσμα
 οὐ χωρὶς γε τοῦ δρῶντος καὶ τοῦ πᾶσχοντος συνίσταται,
 ὀφείλει καὶ ἡ φαντασία τῆς ἀποδείξεως ἀποτελεσμα καθε-
 στήκυια μὴ χωρὶς τοῦ δρῶντος τε καὶ πᾶσχοντος νοεῖσθαι. 25
 τὸ μὲν οὖν πᾶσχον ὅτι τὸ ἡγεμονικόν''' ἐστὶ, δεδώκασι 407
 οἱ ἀπὸ τῆς στοᾶς φιλόσοφοι· τὸ δὲ τυποῦν καὶ ποιοῦν
 τί ἂν εἴη κατ' αὐτούς, ἄξιον μαθεῖν. ἤτοι γὰρ ἀπόδειξις
 ἐστὶν ἢ τυποῦσα τὸ ἡγεμονικόν καὶ κινοῦσα τὴν ἑαυτῆς
 φαντασίαν, ἢ τὸ ἡγεμονικὸν αὐτὸ τυποῖ καὶ φαντασιοῖ. 30
 ἀλλ' ἡ μὲν ἀπόδειξις οὐκ ἂν εἴη τοῦ ἡγεμονικοῦ τυπωτικὴ·
 ἀσώματος γὰρ ἐστὶ, τὸ δὲ ἀσώματον κατ' αὐτούς οὕτως

1. μετὰ τῆς εἰσοχῆς FG.
 om C.

26. τὸ post ὅτι om L.

15. αὐτῷ R, αὐτὸ CFG.
 29. αὐτῆς R.

18. τῶν

408 ποιεῖ τι οὔτε πάσχει. εἰ δὲ τὸ ἡγεμονικὸν ἑαυτὸ τυποῖ, ἥτοι οἷός ἐστιν ὁ τύπος τοιοῦτο καὶ τὸ τυποῦν, ἢ ἄλλοιον μὲν τι ὁ τύπος ἀνόμοιον δὲ τι τούτου τὸ τυποῦν. καὶ εἰ μὲν ἀνόμοιον, ἄλλων ὑποκειμένων ἄλλων γενήσονται αἱ φαν-
 5 τασίαι· ὅπερ πάλιν εἰς τὴν περὶ ἀπάντων ἀκαταληψίαν συγκλείει τοὺς στωικούς. εἰ δὲ ὁμοίως ἐστιν ὁ τύπος τῷ τυποῦντι, ἐπεὶ τὸ ἡγεμονικὸν ἑαυτὸ τυποῖ, λήψεται φαν-
 τασίαν οὐ τῆς ἀποδείξεως ἀλλὰ ἑαυτοῦ· ὃ πάλιν ἐστὶν ἄτοπον.

409 Οἱ δὲ καὶ δι' ὑποδειγμάτων πειρῶνται τὸ ἀξιούμενον παραμυθεῖσθαι. ὥσπερ γάρ, φασίν, ὁ παιδοτρίβης καὶ ὁ ὀπλομάχος ἔσθ' ὅτε μὲν λαβόμενος τῶν χειρῶν τοῦ παι-
 δὸς ῥυθμίζει καὶ διδάσκει τινὰς κινεῖσθαι κινήσεις, ἔσθ' ὅτε δὲ ἄπωθεν ἐστὼς καὶ πῶς κινούμενος ἐν ῥυθμῷ παρέχει
 15 ἑαυτὸν ἐκείνῳ πρὸς μίμησιν, οὕτω καὶ τῶν φανταστικῶν ἔνια μὲν οἷονεὶ ψαύοντα καὶ θιγγάνοντα τοῦ ἡγεμονικοῦ ποιεῖται τὴν ἐν τούτῳ τύπωσιν, ὁποῖόν ἐστι τὸ λευκὸν καὶ μέλαν καὶ κοινῶς τὸ σῶμα, ἔνια δὲ τοιαύτην ἔχει φύσιν, τοῦ ἡγεμονικοῦ ἐπ' αὐτοῖς φαντασιουμένου καὶ οὐχ ὑπ' αὐ-
 410 τῶν, ὁποῖά ἐστι τὰ ἀσώματα λεκτά. οἱ δὲ τοῦτο λέγοντες πιθανῶ μὲν χρῶνται παραδείγματι, οὐ συνάγουσι δὲ τὸ προκείμενον. ὁ μὲν γὰρ παιδοτρίβης καὶ ὁ ὀπλομάχος εἰσὶ σῶμα, καὶ κατὰ τοῦτο ἐδύναντο φαντασίαν ἐμποιεῖν τῷ παιδί· ἢ δὲ ἀπόδειξις ἀσώματος καθιεστήκει, καὶ κατὰ
 25 τοῦτο ἐζητεῖτο εἰ δύναται φανταστικῶς τυποῦν τὸ ἡγεμονικόν. ὥστε μὴ ἀποδεδεῖχθαι αὐτοῖς τὸ ἀρχῆθεν "ζη-
 τούμενον.

411 "Ὅθεν τούτων ἀποδεδειγμένων σκοπῶμεν μετελθόντες εἰ καὶ κατὰ τὴν διαλεκτικὴν θεωρίαν δύναται ἢ τῆς ἀπο-
 30 δείξεως αὐτοῖς ὑπόσχεσις σώζεσθαι. οἷονται τοίνυν τρεῖς τινὰς ἀλλήλοις συζυγεῖν λόγους, τὸν τε συνακτικὸν καὶ τὸν
 412 ἀληθῆ καὶ τὸν ἀποδεικτικόν, ὧν τὸν μὲν ἀποδεικτικόν

3. τοι ὁ C. 4. ἄλλοιων ὑπ. C, ἄλλοιων ὑπ. ceteri. 11. ὁ παιδο-
 τρέβης] cf. Libanius 2 p. 280 6 Reisk. ὁ post καὶ om CH.

28. ἀπεληλεγμένων? Fabricius ὑποδεδειγμένων.

πάντως ἀληθῆ τε καὶ συνακτικόν, τὸν δὲ ἀληθῆ πάντως
 συνακτικὸν μὲν ὑπάρχειν, οὐκ ἐξ ἀνάγκης δὲ καὶ ἀποδεικτι-
 κόν, τὸν δὲ συνακτικὸν οὔτε πάντως ἀληθῆ οὔτε πάντως
 ἀποδεικτικόν. καὶ ὁ μὲν τοιοῦτος ἡμέρας οὔσης "εἰ νῦξ 413
 ἔστι, σκότος ἔστιν· ἀλλὰ μὴν νῦξ ἔστιν· σκότος ἄρα ἔστιν"
 συνάγει μὲν διὰ τὸ ἐν ὑγίει ἡρωτῆσθαι σχήματι,
 οὐκ ἔστι δὲ ἀληθές, τὸ δεύτερον λήμμα ἔχων ψεύδους, τὴν
 πρόσληψιν, τὸ "ἀλλὰ μὴν νῦξ ἔστιν." ὁ δὲ οὕτως ἔχων 414
 ἡμέρας οὔσης "εἰ ἡμέρα ἔστι, φῶς ἔστιν· ἀλλὰ μὴν ἡμέ-
 ρα ἔστιν· φῶς ἄρα ἔστιν" συνακτικὸς ἅμα ἦν καὶ ἀλη- 10
 θῆς τῷ καὶ ἐν ὑγίει ἡρωτῆσθαι σχήματι καὶ δι' ἀληθῶν
 ἀληθές συνάγειν. κρίνεσθαι δὲ φασὶ τὸν συνακτικὸν λό- 415
 γον ὅτι συνακτικὸς ἔστιν, ὅταν τῇ διὰ τῶν λημμάτων αὐ-
 τοῦ συμπλοκῇ ἐπίηται τὸ συμπέρασμα, οἷον τὸν τοιοῦτον
 λόγον ἡμέρας οὔσης "εἰ νῦξ ἔστι, σκότος ἔστιν· ἀλλὰ μὴν 15
 νῦξ ἔστιν· σκότος ἄρα ἔστιν," καίπερ μὴ ὄντα ἀληθῆ
 διὰ τὸ ἐπὶ ψεύδους ἄγειν, συνακτικὸν εἶναι φαμέν. συμ- 416
 πλέξαντες γὰρ οὕτω τὰ λήμματα, "νῦξ ἔστι, καὶ εἰ νῦξ
 ἔστι, σκότος ἔστι," ποιοῦμεν συνημμένον συλλογισμόν,
 ἀρχόμενον μὲν ἀπὸ τῆς τοιαύτης συμπλοκῆς, λήγοντα δὲ 20
 εἰς τὸ συμπέρασμα τοιοῦτον, "νῦξ ἔστι, καὶ εἰ νῦξ ἔστι,
 σκότος ἔστι." τοῦτο γὰρ τὸ συνημμένον ἀληθές ἔστι διὰ
 τὸ μηδέποτε ἀρχόμενον ἀπὸ τοῦ ἀληθοῦς λήγειν ἐπὶ ψευ-
 δος. ἡμέρας μὲν γὰρ οὔσης ἄρχεται ἀπὸ ψεύδους τοῦ
 "νῦξ ἔστι, καὶ εἰ νῦξ ἔστι, σκότος ἔστι," καὶ λήξει ἐπὶ 25
 ψεύδους, "σκότος ἔστι," καὶ οὕτως ἔσται ἀληθές· νυκτὸς
 δὲ ἄρξεται τε ἀπ' ἀληθοῦς καὶ λήξει ἐπ' ἀληθές, καὶ ἔσται
 παρ' αὐτὸ τοῦτο ἀληθές. οὐκοῦν ὁ μὲν συνακτικὸς τότε 417
 ἔστιν ὑγιής, ὅταν συμπλέξαντων ἡμῶν τὰ λήμματα καὶ
 συνημμένον ποιησάντων τὸ ἀρχόμενον μὲν ἀπὸ τῆς διὰ 30
 τῶν λημμάτων συμπλοκῆς λήγον δ' εἰς τὸ συμπέρασμα,
 "εὐρίσκηται τοῦτο αὐτὸ συνημμένον ἀληθές. ὁ δ' ἀληθῆς 418
 λόγος κρίνεται ὅτι ἔστιν ἀληθῆς οὐκ ἐκ τοῦ μόνον τὸ συ-

7. ἔχον CR. 19. λογισμόν CR. 22. τὸ om C. 26. ψεύδους τὸ
 "σκότος?" 27. τε] μὲν L.

νημμένον τὸ ἀρχόμενον ἀπὸ τῆς διὰ τῶν λημμάτων συμ-
 πλοκῆς καὶ λῆγον εἰς τὸ συμπέρασμα εἶναι ἀληθές, ἀλλὰ
 καὶ ἐκ τοῦ διὰ τῶν λημμάτων τὸ συμπεπλεγμένον ὑπάρ-
 χειν ὑγιές· ὥς ἂν τὸ ἕτερον τούτων εὐρίσκηται ψεῦδος,
 5 καὶ τὸν λόγον ἐξ ἀνάγκης γίνεσθαι ψευδῆ, ὥς τὸν τοιοῦ-
 τον ὑπκτὸς οὕσης “εἰ ἡμέρα ἔστιν, φῶς ἔστιν· ἀλλὰ μὴν
 ἡμέρα ἔστιν· φῶς ἄρα ἔστιν” διὰ τὸ λῆμμα ἔχειν ψεῦδος
 419 τὸ “ἡμέρα ἔστιν,” ψεῦδος ἐστίν. ἀλλὰ τὸ μὲν συμπε-
 πλεγμένον διὰ τῶν λημμάτων ἐν ἔχον τῶν λημμάτων
 10 ψεῦδος τὸ “ἡμέρα ἔστιν,” ψεῦδος ἐστίν· τὸ δὲ συνημμέ-
 νον τὸ ἀρχόμενον ἀπὸ τῆς διὰ τῶν λημμάτων συμπλοκῆς
 καὶ λῆγον εἰς τὸ συμπέρασμα ἀληθές ἔσται. οὐδέποτε
 γὰρ ἀρχόμενον ἀπὸ ἀληθοῦς λήγει ἐπὶ ψεῦδος, ἀλλὰ νυκτὸς
 μὲν ἀπὸ ψεύδους ἄρχεται τῆς συμπλοκῆς, ἡμέρας δέ, ὥσπερ
 420 ἀπὸ ἀληθοῦς ἄρχεται, οὕτω καὶ εἰς ἀληθές λήγει. καὶ πάλιν
 ὁ τοιοῦτος “εἰ ἡμέρα ἔστι, φῶς ἔστιν· φῶς δὲ γε
 ἔστιν· ἡμέρα ἄρα ἔστιν” ψευδής ἐστίν, δυνάμενος ἡμᾶς
 421 δι’ ἀληθῶν λημμάτων ἄγειν ἐπὶ ψεῦδος. ἀλλὰ δὴ ἂν ἐξε-
 τάζωμεν, δύναται τὸ μὲν διὰ τῶν λημμάτων συμπε-
 20 πλεγμένον ἀληθές εἶναι ἡμέρας οὕσης, οἶον τὸ τοιοῦτο
 “φῶς ἔστιν, καὶ εἰ ἡμέρα ἔστι, φῶς ἔστιν,” τὸ δὲ συνημ-
 μένον τὸ ἀρχόμενον ἀπὸ τῆς διὰ τῶν λημμάτων συμπλο-
 κῆς καὶ λῆγον ἐπὶ τὸ συμπέρασμα ψεῦδος, οἶον τὸ τοιοῦ-
 τον “εἰ φῶς ἔστι, καὶ εἰ ἡμέρα ἔστι, φῶς ἔστιν.” δύνα-
 25 ται γὰρ τὸ συνημμένον τοῦτο νυκτὸς οὕσης ἀπὸ ἀληθοῦς
 ἄρχεσθαι τῆς συμπλοκῆς, λήγειν ἐπὶ ψεῦδος τὸ “ἡμέρα
 ἔστιν,” καὶ διὰ τοῦτο εἶναι ψεῦδος. ὥστε γίνεται ἀληθῆς
 ὁ λόγος οὔτε ὅταν τὸ συμπεπλεγμένον μόνον ἢ ἀληθές
 οὔτε ὅταν τὸ συνημμένον, ἀλλ’ ὅταν ἀμφοτέρω ἀληθῇ.
 422 ὁ δὲ ἀποδεικτικὸς τοῦ ἀληθοῦς διαφέρει, ὅτι ὁ μὲν ἀληθῆς
 δύναται ἐναργῆ ἔχειν πάντα, φημι δὲ τὰ τε λήμματα καὶ

4. ἐὰν? 5. ὁ τοιοῦτος? 9. διὰ τῶν λημμάτων om CH. ἐν ἔχον
 τῶν λημμάτων] ἐν ἔχόντων συμπεπλεγμένον FGH, om CH. 13. ἀπὸ]
 ἐπὶ C. 14. ψευδοῦς L. 16. εἰ — 17. ἄρα ἐστίν om C. 17. ψευ-
 dos C. 24. εἰ φως ἔστιν, ἡμέρα ἔστι, καὶ εἰ H. 26. καὶ λήγων?

τὴν ἐπιφορὰν, ὃ δὲ ἀποδεικτικὸς πλέον τι ἔχειν βούλεται, λέγω δὲ τὸ τὴν ἐπιφορὰν ἄδηλον οὖσαν ἐκκαλύπτεσθαι ὑπὸ τῶν λημμάτων. ὅθεν ὁ μὲν τοιοῦτος "εἰ ἡμέρα 423 ἔστι, φῶς ἔστιν· ἀλλὰ μὴν ἡμέρα ἔστιν· φῶς ἄρα ἔστιν" ἐναργῆ ἔχων τὰ λήμματα καὶ τὴν ἐπιφορὰν ἀληθῆς ἐστι 5 καὶ οὐκ ἀποδεικτικὸς, ὃ δὲ τοιοῦτος "εἰ γάλα ἔχει ἐν μαστοῖς ἦδε, κεκύηκεν ἦδε· ἀλλὰ μὴν γάλα ἔχει ἐν μαστοῖς ἦδε· κεκύηκεν ἄρα ἦδε" σὺν τῷ ἀληθῆς εἶναι ἔτι καὶ ἀποδεικτικὸς ἐστιν· ἄδηλον γὰρ ἔχων τὸ συμπέρασμα "τὸ "κεκύηκεν ἄρα ἦδε," τοῦτο διὰ τῶν λημμάτων ἐκ- 10 καλύπτει.

Τριῶν οὖν ὄντων λόγων, τοῦ τε συνακτικοῦ καὶ τοῦ 424 ἀληθοῦς καὶ τοῦ ἀποδεικτικοῦ, εἰ μὲν τις ἐστὶν ἀποδεικτικὸς, οὗτος πολὺ πρότερόν ἐστιν ἀληθῆς καὶ συνακτικὸς· εἰ δὲ τις ἀληθῆς, οὐκ ἐξ ἀνάγκης ἀποδεικτικὸς, πάντως 15 δὲ συνακτικὸς· εἰ δὲ τις συνακτικὸς, οὐ πάντως ἀληθῆς ὡς οὐδὲ πάντως ἀποδεικτικὸς. κοινῶς οὖν ὀφείλοντος πᾶ- 425 σιν αὐτοῖς συμβεβηκέναι τοῦ συνακτικοῦ ιδιώματος, εἰς παραστήσωμεν ὅτι ἀνεύρετός ἐστι τοῖς ἀπὸ τῆς στοᾶς ὁ συνακτικὸς λόγος, ἐσόμεθα παρεστακότες ὅτι οὐδὲ ἀληθῆς 20 οὐδὲ ἀποδεικτικὸς δύναται εὑρεθῆναι. ὅτι δὲ οὐκ ἔστι συ- 426 νακτικὸς λόγος τις, ῥᾶδιον γινῶναι. εἰ γὰρ συνακτικὸν εἶναι λέγουσι λόγον, ὅταν ἀληθὲς ἢ συνημμένον τὸ ἀρχόμενον μὲν ἀπὸ τῆς τῶν λημμάτων αὐτοῦ συμπλοκῆς λῆγον δὲ εἰς τὴν ἐπιφορὰν, δεῖσει προεπικεκρίσθαι τὸ 25 ἀληθὲς συνημμένον καὶ τότε βεβαίως λαμβάνεσθαι τὸν ἐκ τούτου ἡρτηῆσθαι δοκοῦντα συνακτικὸν λόγον. ἀντι- 427 κριτον δὲ γέ ἐστι μέχρι τοῦ νῦν τὸ ὑγιὲς συνημμένον· τοίνυν οὐδὲ ὁ συνακτικὸς λόγος δύναται γινώριμος ὑπάρχειν. ὥστε γὰρ μέτρον μὴ ἐστῶτος ἀλλ' ἄλλοτ' ἄλλως 30 μεταβαλλομένου οὐδὲ τὸ μετρούμενον ἔστηκεν, οὕτως ἐπεὶ οἶονεῖ μέτρον ἐστὶ τοῦ συνάγειν τὸν λόγον τὸ ὑγιὲς συ-

2. συνεκαλύπτεσθαι L. 9. ἀποδεικτικός C. 12. ὄντων] τῶν FG.
 συνακτικοῦ C. 21. συνακτικός C. 30. περ om C.

νημμένον, ἀκολουθήσει τούτου ἀνεπικρίτου καθεστῶτος
 428 μηδὲ ἐκείνον εἶναι σαφῆ. ὅτι δ' ἀνεπικρίτον ἔστι τὸ ὑγιὲς
 συνημμένον, αἱ εἰσαγωγαὶ τῶν στωικῶν διδάσκουσιν, ἐν
 αἷς πολλὰς καὶ διαφῶνους καὶ μέχρι τοῦ νῦν ἀνεπικρίτους
 ἐκτίθενται τούτου κρίσεις. ὅθεν τοῦ συνακτικοῦ τοιούτου
 τυγχάνοντος πάντως καὶ ὁ ἀληθής, διὰ δὲ τοῦτο καὶ ὁ
 ἀποδεικτικὸς ὀφείλει ἐν ἐποχῇ φυλάττεσθαι.

Κὰν ἀποστάντες δὲ ταύτης τῆς ἐνστάσεως ἐπὶ τὴν
 τῶν περαινόντων καὶ ἀπεράντων χωρῶμεν τεχνολογίαν,
 10 ἀδύνατος εὗρεθήσεται ἡ τοῦ ἀποδεικτικοῦ λόγου σύστασις.
 429 περὶ μὲν οὖν τῶν περαινόντων πολλῆς καὶ ἀκριβοῦς οὔσης
 ζητήσεως οὐκ ἀνάγκη νῦν διεξελθεῖν, περὶ δὲ τῶν ἀπε-
 ράντων λόγων ἐπὶ ποσὸν ὑποδεικτέον. τοίνυν φασὶ τε-
 τραχῶς γίνεσθαι τὸν ἀπέραντον "λόγον, ἥτοι κατὰ διάρ-
 15 τησιν ἢ κατὰ παρολκὴν ἢ κατὰ τὸ ἐν μοχθηρῷ ἠρωτῆσθαι
 430 σχήματι ἢ κατὰ ἔλλειψιν. ἀλλὰ κατὰ διάρτησιν μὲν ὅταν
 μηδεμίαν ἔχῃ κοινωνίαν καὶ συνάρτησιν τὰ λήμματα πρὸς
 ἄλληλά τε καὶ πρὸς τὴν ἐπιφοράν, οἷον ἐπὶ τοῦ τοιούτου
 λόγου "εἰ ἡμέρα ἔστι, φῶς ἔστιν· ἀλλὰ μὴν πυροὶ ἐν
 20 ἀγορᾷ πωλοῦνται· φῶς ἄρα ἔστιν." ὁρῶμεν γὰρ ὡς ἐπὶ
 τούτου οὔτε τὸ "εἰ ἡμέρα ἔστιν" ἔχει τινὰ σύμπτωσιν
 καὶ συμπλοκὴν πρὸς τὸ "πυροὶ ἐν ἀγορᾷ πωλοῦνται," οὔτε
 ἐκάτερον αὐτῶν πρὸς τὸ "φῶς ἄρα ἔστιν," ἀλλ' ἕκαστον
 431 ἀπὸ τῶν ἄλλων διήρηται. κατὰ δὲ παρολκὴν ἀπέραντος
 25 γίνεται ὁ λόγος ὅταν ἐξωθέν τι καὶ περισσῶς παραλαμβά-
 νηται τοῖς λήμμασι, καθάπερ ἐπὶ τοῦ οὕτως ἔχοντος "εἰ
 ἡμέρα ἔστι, φῶς ἔστιν· ἀλλὰ μὴν ἡμέρα ἔστιν, ἀλλὰ καὶ
 ἡ ἀρετὴ ὠφελεῖ· φῶς ἄρα ἔστιν." τὸ γὰρ τὴν ἀρετὴν
 ὠφελεῖν περισσῶς συμπαρείληφται τοῖς ἄλλοις λήμμασιν,
 30 εἶγε δυνατόν ἐστιν ἐξαιρεθέντος αὐτοῦ διὰ τῶν περιλειπο-
 μένων, τοῦ τε "εἰ ἡμέρα ἔστι, φῶς ἔστιν" καὶ τοῦ ἄλλα
 μὴν ἡμέρα ἔστιν," συνάγεσθαι τὴν ἐπιφοράν τὸ "φῶς ἄρα

5. συνεκτικοῦ C.
fieri H.

8. τῇ C.

21. εἰ om G.

32. ὑγιεσθαι L,

ἔστιν.” διὰ δὲ τὸ ἐν μοχθηρῷ ἡρωτηῆσθαι σχήματι ἀπέ- 432
 ραντος γίνεται λόγος ὅταν ἐν τινι τῶν παρὰ τὰ ὑγιή σχή-
 ματα θεωρουμένων ἐρωτηθῇ σχήματι· οἷον ὄντος ὑγιούς
 σχήματος τοῦ τοιοῦτου “εἰ τὸ πρῶτον, τὸ δεύτερον, τὸ
 δὲ γε πρῶτον, τὸ ἄρα δεύτερον,” ὄντος δὲ καὶ τοῦ “εἰ τὸ 433
 πρῶτον, τὸ δεύτερον, οὐχὶ δὲ γε τὸ πρῶτον, οὐκ ἄρα τὸ
 δεύτερον,” φάμεν τὸν ἐν τοιοῦτῳ σχήματι ἐρωτηθέντα
 “εἰ τὸ πρῶτον, τὸ δεύτερον, οὐχὶ δὲ γε τὸ πρῶτον, οὐκ
 ἄρα τὸ δεύτερον” ἀπέραντον εἶναι, οὐχ ὅτι ἀδύνατόν ἐστιν
 ἐν τῷ τοιοῦτῳ σχήματι λόγον συνερωτᾶσθαι δι’ ἀληθῶν 10
 ἀληθῆς συνάγοντα (δύναται γάρ, οἷον ὁ τοιοῦτος “εἰ τὰ
 τρία τέσσαρά ἐστιν, τὰ ἕξ ὀκτώ ἐστιν· οὐχὶ δὲ γε τὰ τρία
 τέσσαρά ἐστιν, οὐκ ἄρα τὰ ἕξ ὀκτώ ἐστιν”), τῷ δὲ δύνα-
 σθαι τινας λόγους ἐν αὐτῷ τάττεσθαι μοχθηρούς, καθά-
 περ καὶ τὸν τοιοῦτον “εἰ ἡμέρα ἐστι, φῶς ἐστιν· ἀλλὰ 15
 μὴν οὐκ ἐστιν ἡμέρα· οὐκ ἄρα ἐστι φῶς.” κατ’ ἑλλειψιν 434
 δὲ ἀπέραντος ἐρίνετο ὁ λόγος ὅταν ἐλλείπη τι τῶν συ-
 νακτικῶν λημμάτων. οἷον “ἦτοι κακόν ἐστιν ὁ πλοῦτος
 ἢ ἀγαθόν ἐστιν ὁ πλοῦτος· οὐχὶ δὲ γε κακόν ἐστιν ὁ
 πλοῦτος· ἀγαθόν ἄρα ἐστὶν ὁ πλοῦτος.” ἐλλείπει γὰρ ἐν 20
 τῷ διεξυγμένῳ τὸ ἀδιάφορον εἶναι τὸν πλοῦτον, ὥστε τὴν
 ὑγιή συνερῶτησιν τοιαύτην μᾶλλον ὑπάρχειν “ἦτοι ἀγαθόν
 ἐστὶν ὁ πλοῦτος ἢ κακόν ἐστιν” ἢ ἀδιάφορον· οὔτε
 δὲ γ’ ἀγαθόν ἐστιν ὁ πλοῦτος οὔτε κακόν· ἀδιάφορον
 ἄρα ἐστίν.”

25

Τοιαύτης δὴ παρὰ τοῖς στωικοῖς κειμένης τεχνολογίας 435
 μήποτε τὸ ὅσον ἐπ’ αὐτῇ οὐ δύναται ἀπέραντος ἐπικρι-
 θῆναι λόγος, καὶ γε εὐθὺς ὁ κατὰ διάρτησιν καὶ οὕτως
 ἔχων “εἰ ἡμέρα ἐστι, φῶς ἐστιν· ἀλλὰ μὴν ἐν ἀγορᾷ πυ-
 ροὶ πωλοῦνται· φῶς ἄρα ἐστιν.” τὸ γὰρ διερωτῆσθαι τὰ 30
 λήμματα, καὶ μήτε πρὸς ἄλληλα μήτε πρὸς τὴν ἐπιφορὰν
 ἔχειν τινὰ κοινωνίαν, ἦτοι ψιλῇ λέγουσι φάσει ἢ διὰ τινος

7. φάμεν — 9. δεύτερον om CHR.
 γε — p. 382 18. γινώσκειν om H.

24. δέ γ’ om L. 28. καί

τεχνικῆς καὶ διδασκαλικῆς ἐφόδου τὸ τοιοῦτο παριστάντες.
 436 ἀλλ' εἰ μὲν ἀναποδείκτω χρώμενοι φάσει, ῥᾷδιον φάσιν
 αὐτοῖς ἀντιθεῖναι, πάντα τὸν λεγόμενον κατὰ διάρτησιν
 ἀπέραντον λόγον φάσκοντας περαίνειν· εἰ γὰρ ἐκ ψιλῆς
 5 φάσεως ἐκείνοι δύνανται πιστεύεσθαι, δυνήσονται καὶ οἱ
 τούναντίον λέγοντες εἶναι πιστοί· τὴν ἰσοσθενῆ γὰρ προ-
 φέρονται φάσιν. εἰ δὲ μεθόδῳ τοῦτο διδάσκοντες, ἐπιζη-
 437 τήσομεν τίς ποτέ ἐστιν ἡ τοιαύτη μέθοδος. καὶν λέγωσιν
 ὅτι τοῦ κατὰ διάρτησιν ἀπεράντου λόγου τεκμήριόν ἐστι
 10 τὸ μὴ πάντως ἀκολουθεῖν αὐτοῦ τῇ διὰ τῶν λημμάτων
 συμπλοκῇ τὸ συμπέρασμα, μηδὲ ὑγιὲς εἶναι συνημμένον
 τὸ ἀρχόμενον ἀπὸ τῆς διὰ τῶν λημμάτων συμπλοκῆς καὶ
 λήγον εἰς τὸ συμπέρασμα, πάλιν εἰς τὴν ἀρχῇθεν φήσομεν
 αὐτοὺς ἀπορίαν ἐμπίπτειν· εἰ γὰρ ἴνα τὸν κατὰ διάρτη-
 15 σιν ἀπέραντον λόγον μάθωμεν, δεῖ ἔχειν ἐπικεκριμένον
 τὸ ὑγιὲς συνημμένον, τοῦτο δ' οὐκ ἔχομεν μέχρι τοῦ νῦν
 ἐπικεκριμένον, πάντως οὐδὲ τὸν κατὰ διάρτησιν ἀπέραντον
 438 λόγον δυνάμεθα γινώσκειν. ἀλλὰ καὶ δεύτερος ἦν
 τρόπος ἀπεράντων ὁ κατὰ παρολκὴν, ὅταν ἔξωθεν παρα-
 20 λαμβάνηται τι τοῖς λήμμασι παρέλκον ὡς πρὸς τὴν τοῦ
 συμπεράσματος κατασκευὴν. ὅσον δ' ἐπὶ τούτῳ δεήσει
 τὸν ἐν τῷ πρώτῳ καὶ τῷ δευτέρῳ τρόπῳ συνερωτώμενον
 λόγον κατὰ παρολκὴν εἶναι ἀπέραντον, ἐπεὶ παρέλκει ἐν
 αὐτῷ τροπικόν. καὶ τοῦτ' εἰσόμεθα παραταθέντων ἡμῖν
 439 τῶν λόγων. τὸ γὰρ δὴ τοιοῦτόν φασιν ἀπέραντον "εἰ
 ἡμέρα ἔστι, φῶς ἔστιν· ἀλλὰ μὴν ἡμέρα ἔστιν, ἀλλὰ καὶ
 ἡ ἀρετὴ ὠφελεῖ· φῶς ἄρα ἔστιν." παρέλκει γὰρ ἐπ' αὐτοῦ
 τὸ "ἡ ἀρετὴ ὠφελεῖ" πρὸς τὴν κατασκευὴν τοῦ συμπε-
 40 ράσματος, διὰ τὸ "ἀρθέντος αὐτοῦ δύνασθαι ἐκ τῶν πε-
 440 ἐπιφοράν. τοίνυν ὑποτυγχάνοντες οἱ ἀπὸ τῆς ἐκένεως

7. ἐπιζητήσωμεν L: cf. 13. φήσομεν. 11. μηδὲν C. 12. ἀπὸ
 τῆς διὰ] διὰ τῆς ἀπὸ L. 16. τούτου C. 21. τοῦτο FG. 22. τῷ
 post καὶ add CN. 30. δυοῖν] ἡμῖν δυοῖν FG. 31. ἐπιτυγχά-
 νοντες L.

ἐροῦσιν ὡς εἴπερ ἀπέραντός ἐστιν ὁ λόγος κατὰ παρολκήν
ἐφ' οὗ ἀρθέντος τινὸς λήμματος ἐκ τῶν περιλειπομένων
συνάγεται ἡ ἐπιφορά, ῥητέον ἀπέραντον εἶναι καὶ τὸν ἐν
τῷ πρώτῳ τρόπῳ ἐρωτώμενον, ἔχοντα δὲ οὕτως "εἰ ἡμέρα
ἔστι, φῶς ἔστι· ἀλλὰ μὴν ἡμέρα ἔστιν· φῶς ἄρα ἔστιν." 5
παρέλκει γὰρ ἐν αὐτῷ πρὸς τὴν τοῦ συμπράσματος κα-
τασκευὴν τὸ τροπικὸν τὸ "εἰ ἡμέρα ἔστιν," καὶ δύναται
ἐκ τοῦ "ἡμέρα ἔστι" μόνου συνάγεσθαι τὸ "φῶς ἄρα
ἔστιν." τοῦτο δὲ προῤῥηλον μὲν ἦν καὶ αὐτόθεν, ἔστι δὲ 441
καὶ αὐτὸ ἐκ τῆς ὡς πρὸς ἐκείνους ἀκολουθίας παραμν- 10
θεῖσθαι. ἥτοι γὰρ ἀκολουθεῖν φήσουσι τῷ ἡμέραν εἶναι
τὸ φῶς εἶναι, ἢ μὴ ἀκολουθεῖν. καὶ εἰ μὲν ἀκολουθεῖ,
αὐτόθεν ὁμολογηθέντος ἀληθοῦς εἶναι τοῦ "ἡμέρα ἔστι"
συνάγεται καὶ τὸ "φῶς ἔστι," κατ' ἀνάγκην ἐπόμενον αὐ-
τῷ· ὅπερ ἦν συμπέρασμα. εἰ δὲ οὐκ ἀκολουθεῖ, οὐδ' ἐπὶ 442
τοῦ συνημμένου ἀκολουθήσει, καὶ διὰ τοῦτο ἔσται ψεῦδος
τὸ συνημμένον, μὴ ἀκολουθοῦντος ἐν αὐτῷ τοῦ λέγοντος
τῷ ἡγουμένῳ. ὥστε δυοῖν θάτερον ὅσον ἐπὶ τῇ προειρη-
μένῃ τεχνολογίᾳ, ἢ ἀπέραντον εὐρίσκεσθαι τὸν ἐν τῷ
πρώτῳ τρόπῳ ἡρωτημένον παρέλκοντος ἐν αὐτῷ τοῦ τρο- 20
πικοῦ, ἢ ψευδῇ πάντως διὰ τὸ ψεῦδος ἐν αὐτῷ εἶναι τὸ
τροπικόν. τὸ μὲν γὰρ λέγειν μὴ ἀρέσκειν τῷ Χρυσίππῳ 443
μονολημμάτων εἶναι λόγους, ὃ τάχα τινὲς ἐροῦσι πρὸς
τὴν τοιαύτην ἐνστασιν, τελέως ληρώδες. οὔτε γὰρ ταῖς
Χρυσίππου φωναῖς ὡς πυθοχρήστοις παραγγέλμασιν ἀνά- 25
γκη παιδεσθαι, οὔτε μαρτυρίᾳ προσέχειν ἀνδρῶν ἐστὶν εἰς
οἰκίαν ἀπόρρησιν ἐκ μάρτυρος τοῦ τὸ ἐναντίον λέγοντος·
Ἀντίπατρος γάρ, τῶν ἐν τῇ στωικῇ αἰρέσει ἐπιφανεστά-
των ἀνδρῶν, ἔφη δύνασθαι καὶ μονολημμάτων λόγους
συνίστασθαι.

30

"Ἐτι κατὰ τρίτον τρόπον ἀπέραντος ἐλέγχετο λόγος 444
παρὰ τὸ ἐν μοχθηρῷ ἡρωτηῖσθαι σχήματι. πάλιν οὖν ἡ

8. μόνον L. 9. δὲ om C. 12. ἀκολουθεῖν L. 23. μονο om C.
27. οἰκίαν ἀπόρρησιν C. 28. τῷ C. 32. ἢ om CR.

φάσει μόνον ἀρκούμενοι λέξουσιν ἐν μοχθηρῷ τινὲ σχήματι λόγον συνηρωτῆσθαι, ἢ ὑπόμνησιν εἰς τοῦτο παραλήψονται. καὶ εἰ μὲν φάσει ἀρκούνται, καὶ ἡμεῖς ἀντιδιήσομεν φάσιν τὴν λέγουσαν ὅτι οὐκ ἐν μοχθηρῷ ἡρώτῃται σχήματι. 445 εἰ δὲ λόγον παραλαμβάνουσι, πάντως ἀληθῆ. τὸ δ' ὅτι ἔστιν ἀληθὴς οὗτος ὁ λόγος, φημι δὲ ὁ δεικνὺς τὸ ἐν μοχθηρῷ σχήματι ἡρωτῆσθαι τινα λόγον, πόθεν δεικνύται; ἢ ὁῦλον ὅτι "ἐκ τοῦ ἐν ὑγίει ἡρωτῆσθαι σχήματι; οὐκοῦν ἵνα μὲν ὁ ἐν μοχθηρῷ ἐρωτηθεὶς σχήματι λόγος 10 γνωσθῇ ὅτι ἐκ μοχθηρῷ ἡρώτῃται σχήματι, δεῖ λόγον ὑγιῇ παραληφθῆναι· ἵνα δὲ οὗτος ὑγιῆς ἦ, ἔδει αὐτὸν ἐν ὑγίει ἡρωτῆσθαι σχήματι. καὶ διὰ τοῦτο μήτε τοῦ ὑγιоῦς λόγου πρὶν τοῦ σχήματος πιστωθῆναι δυναμένου ὅτι ἔστιν ὑγιῆς, μήτε τοῦ σχήματος, ὅτι ἔστιν ὑγιῆς σχήμα, 15 πρὶν τοῦ ἐπικρίναντος αὐτὸ λόγου, συνίσταται ὁ δι' ἀλλήλων τρόπος, ὅς ἐστιν ἀπορώτατος.

446 Καὶ πρὸς τὴν λειπομένην δὲ διαφορὰν τῶν ἀπεράντων λόγων, τουτέστι τὴν παρ' ἑλλειψιν, ἤδη [μὲν] σχεδὸν ἀντειρήκαμεν. εἰ γὰρ ἀνεύρετός ἐστιν ὁ ἀπηρητισμένος 20 λόγος, ὡς ἀνώτερον ὑπεδείξαμεν, ἄγνωστος ὀφείλει τυγχάνειν καὶ ὁ ἑλλιπής· ἀνεύρετος δὲ γέ ἐστιν ὁ ἀπηρητισμένος, ὡς παρεστήσαμεν· τοίνυν καὶ ὁ ἑλλιπής ἄγνωστος γενήσεται.

447 Εἰ δὲ κατὰ τοὺς στωικοὺς τεσσάρων ὄντων τρόπων 25 καθ' οὓς ἀπέραντος γίγνεται λόγος, εἰδείξαμεν καθ' ἑκάστον αὐτῶν μὴ γνωσκομένους τοὺς ἀπεράντους λόγους, ἀκολουθήσει καὶ τὸν περαινοντα ἄγνωστον εἶναι. τούτου δὲ μὴ γνωσκομένου καὶ ὁ ἀποδεικτικὸς ἔσται λόγος τῶν ἀνευρέτων.

448 Πρὸς τούτοις ἐπὶ παντὸς ἀληθοῦς λόγου δεῖ ἐπικεκρίσθαι τὰ λήμματα (τούτων γὰρ συγχώρουμένων δίδονται ἢ ἐπιφορὰ ἀκολουθῶς αὐτοῖς), ἐπὶ δὲ γε τῆς ἀποδείξεως

1. τινὰ? 2. ὑπὸ, omisso μνησιν, C. 5. ἀληθὴς C. 11. οὗτος] αὐτός CR. 12. ἐν om L. 13. πιστευθῆναι L. 30. 32. ἐπεὶ L.

ἀνεπίκριτά ἐστι τὰ λήμματα, καθὼς παρεστήσαμεν· οὐκ
 ἄρα δυνήσεται ἀληθῆς λόγος εἶναι ἢ ἀπόδειξις. τὸ γὰρ 449
 συνημμένον, ὡς ἐμπροσθεν ἐδείκνυμεν, ὑγιὲς ἀξιούσι τυγ-
 χάνειν ὅταν ἀπ' ἀληθοῦς ἀρχόμενον ἐπ' ἀληθές ἢ ἀπὸ
 ψεύδους ἐπὶ ψεύδος λήγῃ ἢ ἀπὸ ψεύδους ἐπ' ἀληθές, καὶ 5
 καθ' ἓνα τρόπον ψεύδος, ὅταν ἀπ' ἀληθοῦς ἀρχόμενον
 ἐπὶ ψεύδος λήγῃ. τούτων δ' οὕτως ἐχόντων εὐρεθῆσεται
 ἐπὶ τῆς ἀποδείξεως ἀνεπίκριτον. ὡς ἐπίπαν γὰρ ἀρχόμε- 450
 νον ἀπὸ τῆς προσλήψεως λήγει εἰς τὴν ἐπιφοράν, ὡς ἔχει
 ἐπὶ τῶν τοιούτων λόγων "εἰ ἔστι κίνησις, ἔστι κενόν· ἀλλὰ 10
 μὴν ἔστι κίνησις· ἔστιν ἄρα κενόν." ἐνταῦθα γὰρ τὸ
 συνημμένον ἀρχεται τε ἀπὸ τῆς προσλήψεως τῆς "ἔστι
 κίνησις," καὶ λήγει εἰς τὴν ἐπιφοράν τὴν "ἔστι κενόν."
 ἦτοι οὖν πρόδηλόν ἐστι περᾶμα ἢ ἐπιφορὰ καὶ γνωσκό- 451
 μενον ἡμῖν ἢ ἄδηλον καὶ ἄγνωστον. καὶ εἰ μὲν πρόδηλον 15
 καὶ γνωστόν, οὐκέτι ἀποδεικτικὸς γίνεται ὁ λόγος, ἐκ "πάν-
 των προδηλῶν συνεστώς, τοῦτο μὲν τῶν λημμάτων τοῦτο
 δὲ τῆς ἐπιφορᾶς. εἰ δὲ ἄδηλον, ἐξ ἀνάγκης ἀνεπίκριτον
 γίνεται τὸ συνημμένον. τὸ μὲν γὰρ ἀπὸ τίνος ἀρχεται 452
 γνώριμόν ἐστιν ἡμῖν (πρόδηλον γάρ), τὸ δὲ εἰς τί λήγει 20
 ἀγνοεῖται διὰ τὴν ἀδηλότητα. μὴ ἐπιστάμενοι δὲ πότερον
 ἀληθές ἢ ψεύδος ἐστι τὸ τοιοῦτον, οὐδ' ἐπικρίνειν δυνη-
 σόμεθα τὸ συνημμένον. ἀνεπικρίτου δὲ ὄντος αὐτοῦ καὶ
 ὁ λόγος γίνεται μοχθηρός.

"Ἐτι τῶν πρὸς τί ἐστιν ἢ ἀπόδειξις, τὰ δὲ πρὸς τι 453
 ἐπινοεῖται μόνον, οὐκέτι δὲ καὶ ὑπάρχει· τοίνυν καὶ ἢ
 ἀπόδειξις ἐν ἐπινοίᾳ μόνον ἐστὶ καὶ οὐκ ἐν ὑπάρξει. καὶ
 ὅτι τῷ ὄντι ἐπινοία μόνον σώζεται τὰ πρὸς τί πως ἔχοντα,
 ὑπαρξεις δὲ οὐκ ἐστιν αὐτοῖς, πάρεστι διδάσκειν ἐκ τῆς τῶν
 δογματικῶν ἀνθομολογήσεως. ὑπογράφοντες γὰρ τὸ πρὸς 454
 τι συμφώνως φασὶ "πρὸς τί ἐστι τὸ πρὸς ἐτέρῳ νοοῦμε-
 νον." εἰ δὲ γε ὑπάρξεως μετεῖχεν, οὐκ ἂν οὕτως αὐτὸ

1. καθάπερ C. 3. ἐνδείκνυμεν C. 4. ἐπ' — 5. ψεύδους om CR.
 12. τῆς ante ἐστι om C. 17. πρόδηλος L. 22. ἐπικρίνειν δυ-
 ησόμεθα] ἐπικρινεσόμεθα L: cf. p. 15 12.

ἀπεδίδοσαν, ἀλλ' ἐκείνως μᾶλλον "πρός τι ἐστι τὸ πρὸς
 ἐτέρῳ ὑπάρχον." οὐκ ἄρα ὑπόκειται τι ἐν τοῖς οὐσι τὸ
 455 πρὸς τι. καὶ ἄλλως, πᾶν τὸ ὑπάρχον οὐ δύναται
 ἀλλαγὴν τινα καὶ ἑτεροίωσιν ἀναδέξασθαι χωρὶς πάθους,
 6 οἷον τὸ λευκὸν χρῶμα οὐ δύναται μέλαν γενέσθαι μὴ τρα-
 πὲν καὶ μεταβαλόν, καὶ τὸ μέλαν οὐ δύναται εἰς ἕτερον
 μεταβαλεῖν χρῶμα μένον μέλαν, καὶ ὡσαύτως τὸ γλυκὺ
 οὐκ ἂν γένοιτο πικρὸν ἀπαθὲς καὶ ἀνετεροίωτον ὑποκεί-
 456 μενον. ὥστε πᾶν τὸ ὑπάρχον οὐ χωρὶς πάθους τινὸς τὴν
 10 εἰς ἕτερον ἀναδέχεται μεταβολήν. τὸ δὲ πρὸς τι ἀλλάσσε-
 ται χωρὶς πάθους καὶ μηδεμιᾶς περὶ αὐτὸ γινομένης ἑτε-
 ροιώσεως. οἷον τὸ πηχυαῖον ξύλον πηχυαίου μὲν αὐτῷ
 ἀντιπαρατεθέντος λέγεται ἴσον ἐκείνῳ τυγχάνειν, διπλήνους
 δὲ οὐκ ἐστὶ ἴσον ἀλλ' ἄνισον, μηδεμιᾶς περὶ αὐτὸ γενομένης
 15 τροπῆς καὶ ἀλλοιώσεως. καὶ εἰ νοήσαιμὲν τινα ἐξ ἄγγους
 ὕδωρ προχέοντα, ὁ τοιοῦτος ὑποτεθέντος μὲν τινος ἐτέρου
 ἄγγους λεχθήσεται ἑγχέειν, μὴ ὑποτεθέντος δὲ ἐκχέειν,
 καίπερ μηδεμίαν αὐτὸς τροπὴν καὶ ἀλλοίωσιν ἀναδεξάμε-
 457 νος. ὥστε εἰ τῷ μὲν ὑπάρχοντι συμβέβηκε τὸ μὴ χωρὶς
 20 πάθους ἀλλαγὴν ὑπομένειν, τῷ δὲ πρὸς τι τοιοῦτον οὐδὲν
 458 συμβέβηκεν, ῥητίον μὴ ὑπάρχειν τὸ πρὸς τι. σὺν
 τούτοις τοῦ χωρὶς ἐστὶ τὸ πρὸς τι· τοῦ γὰρ ἄνω τὸ κάτω
 459 χωρὶς ἐστίν. "εἴπερ δ' ὑπάρχει τὸ πρὸς τι καὶ μὴ ψιλὴν
 ἔχει ἐπίνοιαν, ἔσται τὸ ἐν τᾶναντία. ἄτοπον δὲ γέ ἐστι
 25 λέγειν τὸ ἐν τᾶναντία· οὐκ ἄρα ὑπάρχει τὸ πρὸς τι,
 ἀλλ' ἐπινοεῖται μόνον. πάλιν γὰρ τὸ πηχυαῖον σῶμα κατὰ
 μὲν τὴν τοῦ ἡμιπηχυαίου παράθεσιν λέγεται μείζον κατὰ
 δὲ τὴν διπηχυαίου μικρότερον. τὸ δὲ αὐτὸ κατὰ τὸν αὐ-
 τὸν χρόνον καὶ μείζον καὶ μικρότερον ὑπάρχειν, τουτέστι
 30 τᾶναντία, τῶν ἀδυνάτων· ἐπινοεῖσθαι μὲν γὰρ τάχ' ἴσως
 δυναθήσεται κατὰ τὴν ὡς πρὸς ἄλλο σύμβλησιν, εἶναι δὲ καὶ
 ὑπάρχειν οὐχ οἷόν τε. οὐκ ἄρα ὑπάρχει τὰ πρὸς τι.

6. μεταβαλλέν C, μεταβάλλον FG. 7. μειαβάλλειν FG. μόνον C.
 14. γινομένης L. 16. μὲν τινος om C. 17. ἐγχέειν et ἐκχέειν L.
 22. τὸ γὰρ ἄνω τοῦ FG.

οὐ μὴν ἀλλ' εἴπερ ἔστι τὰ πρὸς τι, ἔστι τι ταὐτὸ ἐναντίον 460
 ἑαυτῷ· οὐχὶ δέ γε τοῦτο· τοίνυν οὐδὲ ταύτῃ ρητέον
 ὑπάρχειν τὸ πρὸς τι. ἔτι εἰ ὑπάρχει τὸ πρὸς τι, ἔστιαι
 τι ἑαυτῷ ἐναντίον· οὐκ εὐλογον δέ γε ἔστιν εἶναι τι αὐτὸ
 ἑαυτῷ ἐναντίον· τοίνυν οὐδὲ τὸ πρὸς τι ὑπάρχειν εὐλο-
 γόν ἐστιν. τὸ γὰρ ἄνω τῷ κάτω ἐστὶν ἐναντίον, τὸ δὲ 461
 αὐτὸ ὡς μὲν πρὸς τὸ ὑποκείμενον ἄνω ἐστίν, πρὸς δὲ
 τὸ ὑπερκείμενον κάτω. εἰ δ' ἔσται τρία, ἄνω καὶ κάτω
 καὶ μέσον τοῦ ἄνω καὶ τοῦ κάτω, τὸ μέσον ἔσται πρὸς
 μὲν τὸ ὑποκείμενον ἄνω πρὸς δὲ τὸ ὑπερκείμενον κάτω, 10
 καὶ ἔσται τὸ αὐτὸ ἄνω καὶ κάτω· ὅπερ ἀδύνατον. οὐκ
 ἄρα ὑπάρχει τὸ πρὸς τι. εἰ δ' ἄρα τὸ πρὸς τι ὑπάρχει,
 τὸ αὐτὸ ἔσται ἄνω καὶ κάτω. διὰ δὲ τοῦτο καὶ εἰ ἔστι,
 λέγεται τὸ αὐτὸ κατὰ τὴν ὡς πρὸς ἄλλο καὶ ἄλλο σχέσιν
 ἄνω καὶ κάτω. τὸ αὐτὸ ἄρα χωρὶς ἑαυτοῦ γενήσεται, ὃ 15
 πάντων ἀτοπώτατον.

Ἄλλ' εἴπερ τὰ πρὸς τι ἀνύπαρκτά ἐστι, πάντως καὶ 462
 ἡ ἀπόδειξις τῶν πρὸς τι οὐσα ἀνύπαρκτος γενήσεται· τὰ
 δέ γε πρὸς τι δέδεικται ἀνύπαρκτα· καὶ ἡ ἀπόδειξις ἄρα
 τῶν ἀνυπάρχων γενήσεται. 20

Τὰ μὲν οὖν λεγόμενα εἰς τὸ μὴ εἶναι ἀπόδειξιν 463
 τοιαυτά τινα καθέστηκεν· σκοπῶμεν δὲ καὶ τὸν ἀντικεί-
 μενον λόγον. οἶονταί γὰρ οἱ δογματικοὶ τῶν φιλοσόφων
 λόγον τὸν ἀξιούντα μὴ εἶναι ἀπόδειξιν αὐτὸν ὑφ' αὐτοῦ
 περικρέπεσθαι, καὶ δι' ὧν ἀναιρεῖ ταύτην, διὰ τούτων αὐ- 25
 τὴν ὀρίζουσιν. ὅθεν καὶ ἀντικαθιστάμενοι τοῖς σκεπτικοῖς
 φασίν, ὃ λέγων μὴδὲν εἶναι ἀπόδειξιν "ἦτοι ψιλῇ καὶ
 ἀναποδείκτω χρώμενος φάσει λέγει μὴδὲν ὑπάρχειν ἀπό-
 δεῖξιν, ἢ λόγῳ τὸ τοιοῦτον ἀποδεικνύς. καὶ εἰ μὲν ψιλῇ 464
 φάσει προσχρώμενος, οὐδεὶς αὐτῷ πιστεύσει τῶν τὴν 30

7. μὲν om C. 13. τοῦτο] τοῦ FG. 14. καὶ ἄλλο om L.
 19. ἄρα add H. 23. τῶν φιλοσόφων λόγον] λόγοι τῶν φιλοσόφων
 GR, φωνολόγοι τῶν φιλοσόφων C, λόγοι τῶν φιλοσόφων Fabricius. apud
 H nullum illius λόγον an λόγοι vestigium. 24. ἑαυτοῦ C. 25. ἀνα-
 ρῆται L. 26. Stoicis H. 27. ψιλῇ Fabricius, ψεύδει L. 30. αὐτοῦ C.

ἀπόδειξιν παραδεχομένων, ψιλῇ φάσει χρωμένῳ, ἀλλὰ διὰ
 τῆς ἀντικειμένης ἐπισχεθῆσεται φάσεως, εἰπόντος τινὸς
 εἶναι ἀπόδειξιν. εἰ δὲ ἀποδεικνύς τὸ μὴ εἶναι ἀπόδειξιν
 (τοῦτο γὰρ φασιν), αὐτόθεν ὠμολόγησε τὸ εἶναι ἀπόδειξιν.
 5 ὁ γὰρ δεικνύς λόγος τὸ μὴ εἶναι ἀπόδειξιν ἔστιν ἀπόδειξις
 465 τοῦ εἶναι ἀπόδειξιν. καὶ καθόλου ὁ κατὰ τῆς ἀποδείξεως
 λόγος ἥτοι ἀπόδειξις ἔστιν ἢ οὐκ ἔστιν ἀπόδειξις· καὶ
 εἰ μὲν οὐκ ἔστιν ἀπόδειξις, ἄπιστός ἐστιν, εἰ δὲ ἔστιν
 466 ἀπόδειξις, ἀπόδειξις ἔστιν. ἔνιοι δὲ καὶ οὕτω συνε-
 10 ρωτῶσιν. εἰ ἔστιν ἀπόδειξις, ἀπόδειξις ἔστιν· εἰ μὴ ἔστιν
 ἀπόδειξις, ἀπόδειξις ἔστιν. ἥτοι δὲ ἔστιν ἢ οὐκ ἔστιν ἀπό-
 δειξις· ἀπόδειξις ἄρα ἔστιν. καὶ δὴ ἡ μὲν τῶν λημμά-
 των τοῦ λόγου τούτου παραμυθία προὔπτως ἔστιν. τὸ τε
 γὰρ πρῶτον συνημμένον τὸ “εἰ ἔστιν ἀπόδειξις, ἔστιν
 15 ἀπόδειξις” διαφορούμενον καθεστὼς ἀληθές ἐστιν· ἀκο-
 λουθεῖ γὰρ τῷ ἐν αὐτῷ πρώτῳ τὸ ἐν αὐτῷ δεύτερον, μὴ
 ἕτερον ὢν ἐκείνου. τὸ τε δεύτερον συνημμένον τὸ “εἰ
 μὴ ἔστιν ἀπόδειξις, ἔστιν ἀπόδειξις” πάλιν ὑγιές ἐστιν·
 τῷ γὰρ μὴ εἶναι ἀπόδειξιν, ἡγούμενῳ ὄντι, ἔπεται τὸ
 467 εἶναι ἀπόδειξιν· αὐτὸς γὰρ ὁ δεικνύς λόγος τὸ μὴ εἶναι
 ἀπόδειξιν ἀποδεικτικὸς ὧν βεβαιοῖ τὸ εἶναι ἀπόδειξιν. τὸ
 τε διεξευγμένον τὸ “ἥτοι δὲ ἔστιν ἀπόδειξις ἢ οὐκ ἔστιν
 ἀπόδειξις,” ἐξ ἀντικειμένων διεξευγμένον τοῦ τε εἶναι
 ἀπόδειξιν καὶ τοῦ μὴ εἶναι, ἐν ὁφείλει ἔχειν ἀληθὲς καὶ
 25 διὰ τοῦτο εἶναι ἀληθές. ὥστε ἀληθῶν ὄντων τῶν λημ-
 468 μάτων συνεισάγεται καὶ ἡ ἐπιφορά. πάρεστι δὲ καὶ
 ἑτέρως διδάσκειν ὅτι ἀκολουθεῖ αὐτοῖς. εἰ γὰρ τὸ διεξευ-
 γμένον ἀληθές ἐστιν ἔν ἔχον ἐν αὐτῷ ἀληθές, ὁπότερον
 ἂν ἐκ τούτων [ἂν] ὑποθώμεθα ἀληθές, συνεισαχθήσεται
 30 καὶ ἡ ἐπιφορά. ὑποκείσθω δὲ πρῶτον τῶν ἐν αὐτῷ ἀλη-
 θές τὸ εἶναι ἀπόδειξιν. οὐκοῦν ἐπεὶ τοῦτο ἡγούμενόν
 ἐστιν ἐν τῷ πρώτῳ συνημμένῳ, ἀκολουθήσει αὐτῷ τὸ λῆ-
 γον ἐν τῷ πρώτῳ συνημμένῳ· ἔληγε δὲ τὸ “ἔστιν ἀπό-

10. εἰ μὴ — 11. δὲ ἔστιν om C. 14. ἔστιν ἀπόδειξις om C.
 22. τε om C. 23. ἐξ — 24. ἀπόδειξιν om C. 27. ὁ, τι C.

δειξίς," ὅπερ ἦν καὶ ἐπιφορά. δοθέντος ἄρα τοῦ εἶναι ἀπόδειξιν ἀληθοῦς ἐν τῷ διεξευγμένῳ, ἀκολουθήσει ἡ τοῦ λόγου ἐπιφορά. ὁ δὲ αὐτὸς τῆς "παραμυθίας τρόπος καὶ 469 ἐπὶ τοῦ λειπομένου ἀξιώματος τοῦ μὴ εἶναι ἀπόδειξιν· ἡγεῖτο γάρ καὶ τούτου ὃ ἐν τῷ δευτέρῳ συνημμένῳ εἶχεν· ἀκολουθοῦσαν τὴν τοῦ λόγου ἐπιφοράν.

Τοιαύτης δὲ οὐσης τῆς τῶν δογματικῶν ἐνστάσεως 470 σύντομός ἐστι καὶ ἡ πρὸς ταύτην τῶν σκεπτικῶν ἀπάντησις. λέξουσι γάρ, εἰ μὲν οὐκ ἐνδέχεται ἀποκρίνασθαι πρὸς τὴν πεῦσιν καθ' ἣν ἐπεξήτουν πότερον ἀπόδειξις ἐστίν 10 ὁ κατὰ τῆς ἀποδείξεως λόγος ἢ οὐκ ἀπόδειξις, ὀφείλουσι συγγνωμονεῖν εἰ μὴ ἔχουσι πρὸς ἄπορον οὕτω πεῦσιν ἀποκρίνασθαι. εἰ δὲ εὐχερὲς ἐστίν αὐτοῖς ὃ προστάττουσι 471 τοῖς σκεπτικοῖς, ὥς εὐχερὲς ὄν ποιήτωσαν, ἀποκρινόμενοι πότερον ἀπόδειξιν εἶναι λέγουσι τὸν κατὰ τῆς ἀποδείξεως 13 λόγον ἢ οὐκ ἀπόδειξιν. εἰ μὲν γὰρ οὐκ ἔστιν ἀπόδειξις, οὐκ ἐνέσται ἐξ αὐτοῦ διδάσκειν ὅτι οὐκ ἔστιν ἀπόδειξις, οὐδὲ λέγειν ὅτι οὐτός ἐστιν ὁ λόγος ἀπόδειξις ὅτι οὐκ ἔσται ἡ ἀπόδειξις· ὡμολογήκασι γὰρ αὐτοὶ τὸ μὴ εἶναι ἀπόδειξιν. εἰ δὲ ἀπόδειξις ἐστι, πάντως ἀληθὴ ἔχει τὰ λήμ- 472 ματα καὶ τὴν ἐπιφοράν· σὺν γὰρ τῇ τούτων ἀληθότητι νοεῖται ἡ ἀπόδειξις. ἦν δὲ γε ἐπιφορά αὐτοῦ τὸ μὴ εἶναι ἀπόδειξιν· ἀληθὲς ἄρα ἐστὶ τὸ μὴ εἶναι ἀπόδειξιν, καὶ τὸ ἀντικείμενον τούτῳ ψεῦδος, τὸ εἶναι ἀπόδειξιν. οὕτω γὰρ ἀποδεικτικὸν θέλοντες ἀποδῶξαι τὸν κατὰ τῆς ἀπο- 25 δείξεως λόγον, οὐ μᾶλλον αὐτὴν τιθέασιν ἢ ἀναιροῦσιν. ὁμῶς δὲ καὶ τοὺς σκεπτικοὺς ἂν δέη ὑπὲρ αὐτῶν ἀποκρί- 473 νασθαι, ἀσφαλῶς ἀποκρινοῦνται. φήσουσι γὰρ τὸν κατὰ τῆς ἀποδείξεως λόγον πιθανὸν εἶναι μόνον καὶ πρὸς τὸ παρὸν πείθειν αὐτοὺς καὶ ἐπάγεσθαι συγκατάθεσιν, ἀγνοεῖν 30 δὲ εἰ καὶ αὐτίς ἔσται τοιοῦτος διὰ τὸ πολύτροπον τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας. οὕτω γὰρ γενομένης τῆς ἀποκρίσεως

5. καὶ om C. συνημμένον CGHR. 11. ὀφείλουσιν ἐγγνωμονεῖν L.
19. αὐτὸν C et pr R. 23. καὶ — 24. ἀπόδειξιν om C. 29. μόνον
εἶναι C.

οὐδέν ἐτι θυγήσεται λέγειν ὁ δογματικός. ἡ γὰρ τοῦτο
 διδάξει ὅτι οὐκ ἔστιν ἀληθὴς ὁ κατὰ τῆς ἀποδείξεως κο-
 μισθεὶς λόγος, ἡ τοῦτο παραστήσει ὅτι οὐ πείθεται τὸν
 474 σκεπτικόν. ἀλλὰ τὸ μὲν πρῶτον δεικνὺς οὐ τῷ σκεπτικῷ
 μάχεται διὰ τὸ μὴδὲ ἐκείνον διαβεβαιοῦσθαι περὶ τούτου
 τοῦ λόγου ὡς ἀληθοῦς, μόνον δὲ λέγειν ὅτι πιθανὸς ἐστίν.
 τὸ δὲ δεύτερον ποιῶν προπετῆς γενήσεται, ἀλλότριον πά-
 θος θέλων λόγῳ καταπαλαῖσαι· καθὰ γὰρ τὸν χαίροντα
 οὐθεὶς δύναται λόγῳ πείσαι ὅτι οὐ χαίρει καὶ τὸν λυπού-
 10 μενον ὅτι οὐ λυπείται, οὕτως οὐδὲ τὸν πειθόμενον ὅτι
 476 οὐ πείθεται. Ἦ πρὸς τοῦτοις, εἰ μὲν δισχυρίζοντο οἱ
 σκεπτικοὶ μετὰ συγκαταθέσεως περὶ τοῦ μὴδὲν εἶναι ἀπό-
 δεῖξιν, τάχα ἂν διστρέποντο ὑπὸ τοῦ διδάσκοντος ὅτι ἔστιν
 ἀπόδειξις· νῦν δὲ ἐπεὶ ψιλὴν θέσιν λόγων ποιοῦνται τῶν
 15 κατὰ τῆς ἀποδείξεως χωρὶς τοῦ συγκατατίθεσθαι τοῦτοις,
 τοσοῦτον ἀπέχουσι τοῦ βλάπτεσθαι πρὸς τῶν τούναντιον
 477 κατασκευαζόντων ὡς ὠφελίσθαι μᾶλλον. εἰ γὰρ οἱ μὲν
 κατὰ τῆς ἀποδείξεως κομισθέντες λόγοι μαμανήκασιν ἀναν-
 τίρρητοι, οἱ δὲ εἰς τὸ εἶναι ἀπόδειξιν παρὰληφθέντες λόγοι
 20 πάλιν εἰσὶν ἰσχυροί, μήτε ἐκείνοις μήτε τοῦτοις προσθέ-
 478 μενοι τὴν ἐποχὴν ὁμολογῶμεν. καὶ συγχωρηθῇ δὲ ἀπο-
 δεικτικός εἶναι ὁ κατὰ τῆς ἀποδείξεως λόγος, οὐ διὰ τοῦτο
 ὠφελοῦνται τι εἰς τὸ εἶναι ἀπόδειξιν οἱ δογματικοί, καθὼς
 ἤδη ὑπεμνήσαμεν· συνάγει γὰρ τὸ μὴ εἶναι ἀπόδειξιν,
 25 καὶ τούτου ἀληθοῦς ὄντος ψεῦδος γίνεται τὸ εἶναι ἀπό-
 479 δεῖξιν. ναὶ φασιν, ἀλλ' ὁ συνάγων τὸ μὴ εἶναι ἀπό-
 δεῖξιν ἀποδεικτικός ὢν ἑαυτὸν ἐκβάλλει. πρὸς ὃ ῥητέον
 ὅτι οὐ πάντως ἑαυτὸν ἐκβάλλει. πολλὰ γὰρ καθ' ὑπεξαί-
 ρεσιν λέγεται, καὶ ὡς τὸν Δία φημὲν θεῶν τε καὶ ἀνθρώ-
 30 πων εἶναι πατέρα καθ' ὑπεξαίρεσιν αὐτοῦ τούτου (οὐ γὰρ
 δὴ γε καὶ αὐτὸς αὐτοῦ ἦν πατήρ), οὕτω καὶ ὅταν λέγωμεν
 μνηδεμίαν εἶναι ἀπόδειξιν, καθ' ὑπεξαίρεσιν λέγομεν τοῦ

6. πιθανόν L.

17. ὠφελεί Cms.

26. ναί φασιν om C.

11. δισχυρίζονται FG.

19. τὸ εἶναι] τὴν CHH.

12. σηστατικοὶ C.

22. οὐδὲ X.

δεικνύντος λόγου ὅτι οὐκ ἔστιν ἀπόδειξις· μόνος γὰρ οὕ-
 τος ἔστιν ἀπόδειξις. καὶ αὐτὸν δὲ ἐκβάλλῃ, οὐ διὰ τοῦτο 480
 κυροῦται τὸ εἶναι ἀπόδειξιν. πολλὰ γάρ ἐστιν ἅπτερ ὃ ἄλ-
 λα ποιεῖ, τοῦτο καὶ ἑαυτὰ διατίθῃσιν. οἶον ὡς τὸ πῦρ
 δαπανῇσαν τὴν ὕλην καὶ ἑαυτὸ συμφθεῖρει, καὶ ὃν τρό-
 πον τὰ καθαρτικά, ἐξελάσαντα τῶν σωμάτων τὰ ὑγρά,
 καὶ αὐτὰ συνεκτίθῃσιν, οὕτω δύναται καὶ ὁ κατὰ τῆς
 ἀποδείξεως λόγος μετὰ τὸ πᾶσαν ἀπόδειξιν ἀνελεῖν καὶ
 ἑαυτὸν συμπεριγράφειν. καὶ πάλιν ὡς οὐκ ἀδύνατόν ἐστι 481
 τὸν διὰ τινος κλίμακος ἐφ' ὕψηλόν ἀναβάντα τόπον μετὰ
 τὴν ἀνάβασιν ἀνατρέψαι τῷ ποδὶ τὴν κλίμακα, οὕτως οὐκ
 ἀπέοικε τὸν σκεπτικόν, ὡς διὰ τινος ἐπιβάθρας τοῦ δεικ-
 νύντος λόγου τὸ μὴ εἶναι ἀπόδειξιν χωρήσαντα ἐπὶ τὴν
 τοῦ προκειμένου κατασκευήν, τότε καὶ αὐτὸν τοῦτον τὸν
 λόγον ἀνελεῖν.

15

Ἄλλὰ γὰρ τοσαῦτα καὶ περὶ τῶν κατὰ τὸν λογικὸν
 τὸν τόπον ἐφόδων ἀπορήσαντες τὸ μετὰ τοῦτο καὶ ἐπὶ τὴν
 πρὸς τοὺς φυσικοὺς ζήτησιν χωρήσομεν.

ΠΡΟΣ ΦΥΣΙΚΟΥΣ Α.

Τὴν μὲν αἰτίαν δι' ἣν μετὰ τὸ λογικὸν τῆς φιλοσο- 20
 φίας μέρος εἰς ἐπίσκεψιν ἡμῖν ἄγεται τὸ φυσικόν, καίπερ
 χρόνῳ τῶν ἄλλων προήκειν δοκοῦν, ἀνώτερον ὑπεμνήσα-
 μεν· τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον τῆς ζητήσεως πάλιν ἐνταῦθα
 συστησόμεθα, οὐκ ἐμβραδύνοντες τοῖς κατὰ μέρος, ὁποῖόν
 τι πεποιήκασιν οἱ περὶ τὸν Κλειτόμαχον καὶ ὁ λοιπὸς τῶν 25
 Ἀκαδημαϊκῶν χορὸς (εἰς ἄλλοτριαν γὰρ ὕλην ἐμβάντες
 καὶ ἐπὶ συγχωρήσει τῶν ἑτεροίως δογματιζομένων ποιού-
 μενοι τοὺς λόγους ἀμέτρως ἐμήκυναν τὴν ἀντίρρῃσιν),
 ἀλλὰ τὰ κυριώτατα καὶ συνεκτικώτατα κινοῦντες, ἐν οἷς
 ἡπορημένα ἔχομεν καὶ τὰ λοιπά. καθάπερ γὰρ ἐν ταῖς 2
 πολιορκίαις οἱ τὸν θεμέλιον τοῦ τείχους ὑπορύξαντες τοῦ-

3. ὃ om C. 6. καρτικά C. 17. τόπον om C. 18. post χω-
 ρήσομεν CM: οἷστου ἐμπειρικοῦ ὑπομνημάτων τὸ βῆδομον. 25. οἱ λοι-
 ποὶ C. 27. συγχωρήσεις FG. 29. καὶ| καὶ τὴν FG.

τῶ συγκαταφερομένους ἔχουσι τοὺς πύργους, οὕτως οἱ ἐν ταῖς φιλοσόφοις σκέψειςι τὰς πρῶτας τῶν πραγμάτων ὑποθέσεις χειρωσάμενοι δυνάμει τὴν παντὸς πράγματος κα-
 3 τάλησιν ἡθετήκασιν. οὐκ ἀπιθάνως γοῦν τινὲς ἀπεικά-
 5 ζουσι τοὺς μὲν εἰς τὰς κατὰ μέρος ζητήσεις συγκαταβαί-
 νοντας τοῖς ἐκ ποδὸς τὸ θηρίον διώκουσι κυνηγοῖς ἢ ἀπὸ ὀρμῆς ἀλιεύουσιν ἢ ἐξῶ καὶ καλάμῳ τοὺς ὄρνιθας θηρεύου-
 σιν, τοὺς δὲ ἀπὸ τῶν συνεκτικωτάτων πάντα τὰ ἐπὶ μέ-
 ρους σαλεύοντας τοῖς λίνα καὶ στάλικας καὶ σαγήνας πε-
 10 ριβαλλομένοις. "ὅθεν ὡς πολλῷ τεχνικώτερόν ἐστι τοῦ
 καθ' ἕκαστον θήραμα πονεῖσθαι τὸ διὰ μιᾶς ἐφόδου πολλὰ
 δύνασθαι ἀγρεύειν, οὕτω πολλῷ χαριέστερον τὸ κοινῇ κατὰ
 πάντων κομίζειν ἀντίρρῃσιν τοῦ προσηλεῖσθαι τοῖς κατὰ
 μέρος.

4 Ἐπεὶ οὖν οἱ δοκοῦντες ἀκριβέστερον κατὰ τὸν φυσικὸν
 τόπον περὶ τῶν τοῦ παντὸς ἀρχῶν διατετάχθαι τὰς
 μὲν τινὰς αὐτῶν δραστηρίους εἶναι λέγουσι τὰς δὲ ὑλικὰς,
 ὧν τῆς δόξης ἀρχηγὸς ἀξιοῦται τυγχάνειν ὁ ποιητὴς Ὅμη-
 ρος καὶ μετὰ τοῦτόν γε Ἀναξαγόρας ὁ Κλαζομένιος καὶ
 5 Ἐμπεδοκλῆς ὁ Ἀκραγαντῖνος καὶ ἄλλοι παμπληθεῖς, — ὁ
 μὲν γὰρ ποιητὴς περὶ τούτων ἀποδιδούς φησιν ἐν οἷς περὶ
 Πρωτέως καὶ Εἰδοθέας ἀλληγορεῖ, τὸ μὲν πρῶτον καὶ
 ἀρχικώτατον αἷτιον Πρωτέα καλῶν, τὴν δὲ εἰς εἶδη τρεπο-
 6 μένην οὐσίαν Εἰδοθέαν. ὁ δὲ Ἀναξαγόρας φησὶν "ἦν
 25 πᾶντα ὁμοῦ χρήματα, νοῦς δὲ ἐλθὼν αὐτὰ διεκόσμησεν,"
 τὸν μὲν νοῦν, ὅς ἐστι κατ' αὐτὸν θεός, δραστήριον ὑπο-
 τιθέμενος ἀρχήν, τὴν δὲ τῶν ὁμοιομερειῶν πολυμιγίαν
 7 ὑλικήν. ὁ δὲ Ἀριστοτέλης καὶ Ἑρμοτίμωνά φησι τὸν
 Κλαζομένιον καὶ Παρμενίδην τὸν Ἐλεάτην καὶ πολὺ
 30 πρότερον τὸν Ἡσίοδον ταῦτα φρονεῖν· κατασκευάζοντες
 γὰρ τὴν τῶν ὄλων γένεσιν ἔρωτα συμπαρέλαβον, τουτέστι

1. τοὺς — 2. σκέψειςι om C. 3. τὴν τοῦ παντὸς? 10. ἐστι om C.
 11. θηράματος H, θηρήματος C. 13. προσηλεῖσθαι FG. 17. δρα-
 στηρίου C. 21. ἀποδιδούς φησιν] ἀποδίδωσιν? 26. νοῦν] οὖν pr C.
 27. ὁμοιομερῶν CFG. 28. ἑρμοτίμωνι C.

τὴν κινήτικὴν καὶ συναγωγὸν τῶν ὄντων αἰτίαν, ὃ μὲν 8
Ἡσίοδος λέγων

ἥτοι μὲν πρῶτιστα χάος γένετ', αὐτὰρ ἔπειτα
γαί' εὐρύστερνος, πάντων ἕδος ἀσφαλὲς αἰεί,
ἥδ' ἔρος, ὃς κάλλιστος ἐν ἀθανάτοισι θεοῖσιν,

ὃ δὲ Παρμενίδης ῥητῶς ἀποφηνάμενος 9

πρῶτιστον μὲν ἔρωτα θεῶν μητίσατο πάντων.

δόξαι δ' ἄν, ὡς προείπον, καὶ Ἐμπεδοκλῆς τοιοῦτος εἶναι· 10
σὺν γὰρ τοῖς τέσσαρσι στοιχείοις τὸ νεῖκος καὶ τὴν φιλίαν
καταριθμεῖται, τὴν μὲν φιλίαν ὡς συναγωγὸν αἰτίαν, τὸ 10
δὲ νεῖκος ὡς διαλυτικὴν·

πῦρ γάρ φησι καὶ ὕδωρ καὶ γαῖα καὶ ἥερος ἥπιον ἔπος,
νεῖκός τ' οὐλόμενον δίχα τῶν, ἀτάλαντον ἀπάντη,
καὶ φιλότης μετὰ τοῖσιν, ἴση μῆκός τε πλάτος τε.

οὐ μὲν ἀλλὰ καὶ οἱ ἀπὸ τῆς στοᾶς δύο λέγοντες ἀρχάς, 11
θεὸν καὶ ἄποιον ὕλην, τὸν μὲν θεὸν ποιεῖν ὑπελήφασιν,
τὴν δὲ ὕλην πάσχειν τε καὶ τρέπεσθαι. ἐπεὶ οὖν τοιαύτη 12
τις ἔστι παρὰ τοῖς ἀρίστοις τῶν φυσικῶν διατάξεις, φέρε
περὶ τῶν ποιητικῶν ἀρχῶν διαπορῶμεν πρῶτον, σκεπτό-
μενοι ὅτε μὲν οἶον δογματικῶς περὶ θεοῦ, ὅτε δὲ ἀπορη- 13
τικώτερον περὶ τοῦ μηδὲν εἶναι τὸ ποιοῦν ἢ πάσχον.
ἀλλ' ἐπεὶ κατὰ πᾶσαν ζήτησιν προτάσσεται ἡ τοῦ ζητου-
μένου πράγματος νόησις, ἴδωμεν πῶς εὐθύς ἐννοίαν ἐλά-
βομεν θεοῦ.

Ἦ Ο περὶ θεῶν λόγος πάννυ ἀναγκαιότατος εἶναι δοκεῖ 13
τοῖς δογματικῶς φιλοσοφοῦσιν. ἐντεῦθεν τὴν φιλοσοφίαν
φασὶν ἐπιτεήδευσιν εἶναι σοφίας, τὴν δὲ σοφίαν ἐπιστήμην
θεῶν τε καὶ ἀνθρωπίνων πραγμάτων. ὅθεν εἰς παρα-
στήσωμεν ἡμεῖς ἡπορημένην τὴν περὶ τῶν θεῶν ζήτησιν,
δυνάμει ἐσόμεθα κατεσκευασκότες τὸ μήτε τὴν σοφίαν- 14
ἐπιστήμην εἶναι θεῶν καὶ ἀνθρωπίνων πραγμάτων μήτε
τὴν φιλοσοφίαν ἐπιτεήδευσιν σοφίας.

7. πρῶτιστα C. 8. καὶ] καὶ ὁ FG. 14. ἴση H cum Simplicio
apud Sturzium v. 52: ἴσον L. 15. ἀλλὰ om pr R. 25. εἶναι
om CR. 29. θεῶν X.

- 14 Ἐνιοι τοίνυν ἔφασαν τοὺς πρῶτους τῶν ἀνθρώπων
προσάΐντας καὶ τὸ συμφέρον τῷ βίῳ σκεψαμένους, πάνυ
συνετοὺς ὄντας, ἀναπλάσαι τὴν περὶ τε τῶν θεῶν ὑπό-
νοιαν καὶ τὴν περὶ τῶν ἐν ἄδου μυθευομένων δόξαν.
- 15 θηριώδους γὰρ καὶ ἀτάκτου γεγονότος τοῦ πάλαι βίου (ἦν
γὰρ χρόνος, ὡς φησὶν ὁ Ὀρφεύς,
ἥνικα φῶτες ἀπ' ἀλλήλων βίον εἶχον
σαρκοδακῆ, κρείττων δὲ τὸν ἥτιονα φῶτ' ἐδάϊζεν)
ἐπιοχεῖν βουλόμενοι τοὺς ἀδικοῦντας πρῶτον μὲν νόμους
- 16 ἔθεντο πρὸς τὸ τοὺς φανερώς ἀδικοῦντας κολάζεσθαι, μετὰ
δὲ τοῦτο καὶ θεοὺς ἀνέπλασαν ἐπόπτας πάντων τῶν ἀν-
θρωπίνων ἀμαρτημάτων τε καὶ κατορθωμάτων, ἵνα μηδὲ
κρύφα τολμῶσί τινες ἀδικεῖν, πεπεισμένοι ὅτι οἱ θεοὶ
ἥερα ἐσάμενοι πάντα φοιτῶσιν ἐπ' αἶαν,
15 ἀνθρώπων ὕβρεις τε καὶ εὐνομίας ἐφορῶντες.
- 17 Εὐήμερος δὲ ὁ ἐπικληθεὶς ἄθεος φησὶν "ὅτ' ἦν ἄτακτος
ἀνθρώπων βίος, οἱ περιγενόμενοι τῶν ἄλλων ἰσχύι τε καὶ
συνέσει ὥστε πρὸς τὰ ὑπ' αὐτῶν κελευόμενα πάντας βιοῦν,
σπονδάζοντες μείζονος θαυμασμοῦ καὶ σεμνότητος τυχεῖν,
20 ἀνέπλασαν περὶ αὐτοὺς ὑπερβάλλουσάν τινα καὶ θείαν
δύναμιν, ἐνθεν καὶ τοῖς πολλοῖς ἐνομίσθησαν θεοί."
- 18 Πρῶδικος δὲ ὁ Κεῖος "ἡλίον" φησι "καὶ σελήνην καὶ πο-
ταμοὺς καὶ κρήνας καὶ καθόλου πάντα τὰ ὠφελοῦντα τὸν
βίον ἡμῶν οἱ παλαιοὶ θεοὺς ἐνόμισαν διὰ τὴν ἀπ' αὐτῶν
25 ὠφέλειαν, καθάπερ Αἰγύπτιοι τὸν Νεῖλον." καὶ διὰ τοῦτο
τὸν μὲν ἄρτον Δήμητραν νομισθῆναι, τὸν δὲ οἶνον Διόνυ-
σον, τὸ δὲ ὕδωρ Ποσειδῶνα, τὸ δὲ πῦρ Ἥφαιστον καὶ
- 19 ἥδη τῶν εὐχρηστούντων ἕκαστον. Δημόκριτος δὲ εἰδωλὰ
τινά φησιν ἐμπελάζειν τοῖς ἀνθρώποις, "καὶ τούτων τὰ
30 μὲν εἶναι ἀγαθοποιὰ τὰ δὲ κακοποιὰ (ἐνθεν καὶ εὐχεται

1. ἔφασαν om CR. 4. μυθευομένην L: cf. § 66 et 74. 6 γὰρ
add CR. 7. ἐπ' C. 13. τινες om CHR. 14. ἥερα] Hesiod. O et
D 124 et 253. 15. ἀνθρώπων] Hom. Od. 17 487, ubi nunc ὕβριν τε
καὶ εὐνομίην. 17. ἰσχύι FG. 22. κῖος CR: cf. Davis. ad Cic.
de N.D. I 42. 30. εὐχεται X.

εὐλόγων τυχεῖν εἰδῶλων), εἶναι δὲ ταῦτα μεγάλα τε καὶ ὑπερφυῆ, καὶ δύσφθαρτα μὲν, οὐκ ἄφθαρτα δέ, προσημαίνειν τε τὰ μέλλοντα τοῖς ἀνθρώποις, θεωρούμενα καὶ φωνὰς ἀφιέντα. ὅθεν τούτων αὐτῶν φαντασίαν λαβόντες οἱ παλαιοὶ ὑπενόησαν εἶναι θεόν, μηδενὸς ἄλλου παρὰ ταῦτα ὄντος θεοῦ τοῦ ἄφθαρτον φύσιν ἔχοντος. Ἀριστο- 20 τέλης δὲ ἀπὸ δυοῖν ἀρχῶν ἔννοϊαν θῶν ἔλεγε γεγονέναι ἐν τοῖς ἀνθρώποις, ἀπὸ τε τῶν περὶ ψυχὴν συμβαινόντων καὶ ἀπὸ τῶν μετεώρων. ἀλλ' ἀπὸ μὲν τῶν περὶ τὴν ψυχὴν συμβαινόντων διὰ τοὺς ἐν τοῖς ὕπνοις γινομένους 10 ταύτης ἐνθουσιασμούς καὶ τὰς μαντείας. ὅταν γάρ, φη- 21 σὶν, ἐν τῷ ὕπνῳ καθ' ἑαυτὴν γένηται ἡ ψυχὴ, τότε τὴν ἴδιον ἀπολαβοῦσα φύσιν προμαντεύεται τε καὶ προαγορεύει τὰ μέλλοντα. τοιαύτη δὲ ἐστὶ καὶ ἐν τῷ κατὰ τὸν θάνατον χωρίζεσθαι τῶν σωματίων. ἀποδέχεται γοῦν καὶ 15 τὸν ποιητὴν Ὅμηρον ὡς τοῦτο παρατηρήσαντα· πεποιήκει γάρ τὸν μὲν Πάτροκλον ἐν τῷ ἀναιρεῖσθαι προαγορεύοντα περὶ τῆς Ἑκτορος ἀναιρέσεως, τὸν δ' Ἑκτορα περὶ τῆς Ἀχιλλέως τελευτῆς. ἐκ τούτων οὖν, φησὶν, ὑπενόησαν οἱ ἄνθρωποι εἶναι τι θεόν, τὸ καθ' ἑαυτὸ ἰσοκὸς τῇ ψυχῇ 20 καὶ πάντων ἐπιστημονικώτατον. ἀλλὰ δὴ καὶ ἀπὸ τῶν με- 22 τεώρων· θεασάμενοι γάρ, μεθ' ἡμέραν μὲν ἥλιον περιπολοῦντα, νύκτωρ δὲ τὴν ἑὺτακτον τῶν ἄλλων ἀστέρων κίνησιν, ἐνόμισαν εἶναι τινα θεὸν τὸν τῆς τοιαύτης κινήσεως καὶ εὐταξίας αἷτιον. 25

Τοιοῦτος μὲν καὶ ὁ Ἀριστοτέλης· ἄλλοι δὲ εἰσιν οἱ 23 φάσκοντες ὅτι ὁ νοῦς ὁξὺς ὢν καὶ εὐκίνητος ἐν τῷ ἐπιβάλλειν τῇ αὐτοῦ φύσει ἥλθε καὶ εἰς ἔμφασιν τοῦ παν-

1. εὐλόγων X et Plutarcho auctore Davisius ad Cic. de N.D. 1 43; cuiusmodi glossam non sine interpretamento Sextus praetermisisset. cf. Cramerii Anecd. Oxon. 3 p. 166 21. 2. ὑπερφυῆ Papencordus de atomorum doctrina p. 70: cf. p. 400 11. ὑπερμεγέθη L. 3. τοιῶρού-μιν C. 6. Ἀριστοτέλης] Eudemo, ut videtur Krischio p. 17 et 304.

8. περὶ τὴν ψυχὴν FG. 12. αὐτὴν CH. γένησεται L. 15. ἁσμάτων CH. γὰρ C. 18. Ἑκτορα πῶς περὶ C. 20. ἱαντὸν L. 22. γάρ] καὶ γὰρ F. 25. ἀταξίας G: corr etiam Davisius ad Cic. de N.D. 2 37. 27. μεταβάλλειν L: cf. p. 397 12.

τός, καὶ ὑπενόησέ τινα ὑπερβαλλόντως δύναμιν νοητικὴν,
 24 καὶ ἀναλογουῦσαν μὲν αὐτῷ θεῖαν δὲ τὴν φύσιν. εἰσὶ δὲ
 οἱ ἀπὸ τῶν γιγνομένων κατὰ τὸν κόσμον παραδόξων ὑπο-
 νοήσαντες εἰς ἔννοιαν ἡμᾶς ἐληλυθῆναι θεῶν, ἀφ' ἧς
 5 φαίνεται εἶναι δόξης καὶ ὁ Δημόκριτος· ὁρῶντες γὰρ,
 φησί, τὰ ἐν τοῖς μετεώροις παθήματα οἱ παλαιοὶ τῶν
 ἀνθρώπων, καθάπερ βροντὰς καὶ ἀστραπαὺς κεραυνούς τε
 καὶ ἄστρον συνόδους ἡλίου τε καὶ σελήνης ἐκλείψεις, ἐδει-
 25 ματοῦντο, θεοὺς οἰόμενοι τούτων αἰτίους εἶναι. Ἐπί-
 10 κουρος δὲ ἐκ τῶν κατὰ τοὺς ὕπνους φαντασιῶν οἶται τοὺς
 ἀνθρώπους ἔννοιαν ἐσπακῆναι θεοῦ· μεγάλων γὰρ εἰδω-
 λων, φησί, καὶ ἀνθρωπομόρφων κατὰ τοὺς ὕπνους προσ-
 πιπτόντων ὑπέλαβον καὶ ταῖς ἀληθείαις ὑπάρχειν τινὰς
 26 τοιοῦτους θεοὺς ἀνθρωπομόρφους. ἔνιοι δὲ ἐπὶ τὴν ἀπα-
 15 ράβατον καὶ εὐτακτον τῶν οὐρανίων κίνησιν παραγινόμε-
 νοι φασὶ τὴν ἀρχὴν ταῖς τῶν θεῶν ἐπινοίαις ἀπὸ ταύτης
 γεγονέναι πρῶτον· ὥσπερ γὰρ εἴ τις ἐπὶ τῆς Τρωικῆς
 καθεζόμενος Ἰδῆς ἑώρα τὴν τῶν Ἑλλήνων στρατείαν μετὰ
 πολλοῦ κόσμου καὶ τάξεως τοῖς πεδίοις προσιοῦσαν,

20 ἴππηας μὲν πρῶτα σὺν ἵπποισιν καὶ ὄχεσφιν,
 πεζοὺς δ' ἐξόπιθεν,

πάντως ἂν ὁ τοιοῦτος εἰς ἔννοιαν ἦλθε τοῦ ὅτι ἔστι τις
 ὁ διατάσσειν τὴν τοιαύτην τάξιν καὶ ἐγκεινόμενος τοῖς
 ὑπ' αὐτὸν [ἐγ]κοσμουμένοις στρατιώταις, οἷον Νέστωρ ἢ
 25 ἄλλος τις τῶν ἡρώων, ὃς ᾔδει

κοσμήσαι ἵππους τε καὶ ἀνέρας ἀσπιδιώτας,
 27 καὶ ὃν τρόπον ὁ ἔμπειρος νεώς, ἅμα τῷ θεάσασθαι πόρ-
 ρωθεν ναῦν οὐρίῳ διωκομένην πνεύματι καὶ πᾶσι τοῖς
 ιστίοις εὐτρεπιζομένην, συνίησιν ὅτι ἔστι τις ὁ κατευθύ-
 30 νων ταύτην καὶ εἰς τοὺς προκειμένους λιμένας καταντῶν,

1. ὑπερβαλλόντως H, ὑπερβαλλόντων CH. 17. εἰ] ὅς X. 19. in
 campis procedere H. 20. ἵππηας] II. 4 297. πρῶτον L. 21. ἐξό-
 πισθεν L. 23. καὶ L post διατάσσειν: transposui cum Wakefieldo S.
 C. 3 p. 3; cf. Boissonad. ad Nicet. Eugen. 5 173. 26. κοσμήσαι]
 II. 2 554. 27. πόρρωθεν om CH. 30. κατὰγων? qui deducit H.

οὕτως οἱ πρῶτον εἰς οὐρανὸν ἀναβλέψαντες καὶ θεασάμε-
νοι ἥλιον μὲν τοὺς ἀπὸ ἀνατολῆς μέχρι δύσεως δρόμους
σταδισύοντα, ἀστέρων δὲ εὐτάκτους τινὰς χορείας, ἐπεξή-
τουν τὸν δημιουργὸν τῆς περικαλλοῦς ταύτης διακοσμῆ-
σεως, οὐκ ἐκ ταῦτομάτου στοχαζόμενοι συμβαίνειν αὐτὴν·
ἀλλ' ὑπὸ τίνος κρείττονος καὶ ἀφθάρτου φύσεως, ἥτις ἦν
θεός. τῶν δὲ νεωτέρων στωικῶν φασὶ τινες τοὺς πρῶ- 28
τους καὶ γηγενεῖς τῶν ἀνθρώπων κατὰ πολὺ τῶν νῦν συ-
νέσει διαφέροντας γεγονέναι, ὥς πάρεστι μαθεῖν ἐκ τῆς
ἡμῶν πρὸς τοὺς ἀρχαιοτέρους καὶ ἥρωας ἐκείνους, ὥσπερ
τι περιττὸν αἰσθητήριον σχόντας τὴν ὀξύτητα τῆς δια-
νοίας, ἐπιβεβληκέναι τῇ θείᾳ φύσει καὶ νοῆσαί τινας δυνά-
μεις θεῶν.

Τὰ μὲν οὖν λεγόμενα παρὰ τοῖς δογματικοῖς φιλοσό- 29
φοις περὶ τῆς τῶν θεῶν ἐννοίας ἐστὶ τοιαῦτα, οὐκ οἰόμεθα 15
δὲ αὐτὰ χρεῖαν ἔχειν ἀντιρρήσεως· τὸ γὰρ πολύτροπον
τῆς ἀποφάσεως τὴν ἀγνωσίαν τοῦ παντός ἀληθοῦς ἐπι-
σφραγίζεται, πολλῶν μὲν δυναμένων εἶναι τρόπων τῆς
τοῦ θεοῦ νοήσεως, τοῦ δὲ ἐν αὐτοῖς ἀληθοῦς μὴ κατα-
λαμβανομένου. ὅμως δὲ καὶ ἐπὶ τὰς κατὰ μέρος ὑπομνή- 20
σεις χωρῶμεν, οὐδὲν εὐρεσθήσεται τῶν εἰρημένων βέβαιον.
αὐτίκα γὰρ οἱ μὲν νομοθέτας τινὰς οἰόμενοι καὶ συνετούς 30
ἀνθρώπους ἐμπεποιθηκέναι τοῖς ἄλλοις τὴν περὶ θεῶν δόξαν
οὐ πάνυ τι φαίνονται τῷ ζητουμένῳ προσβάλλειν. ἐξη-
τεῖτο γὰρ ἀπὸ τίνος ἀρχῆς ὁρμηθέντες ἄνθρωποι ἦλθον 25
ἐπὶ τὸ θεοῦ νομίζειν· οἱ δὲ διαμφοδοῦντές φασιν ὅτι 31
νομοθεταὶ τινὲς ἐνεποίησαν τοῖς ἀνθρώποις τὴν περὶ θεῶν
δόξαν, μὴ εἰδότες ὅτι τὸ ἀρχήθεν ἄτοπον αὐτοὺς περιμέ-
νει, ζητήσαντος ἂν τίνος, πόθεν δὲ οἱ νομοθεταὶ, μηδε-
νὸς πρότερον παραδόντος αὐτοῖς θεοῦς, ἦλθον εἰς ἐπίνοιαν 30
θεῶν; εἶτα πάντες μὲν ἄνθρωποι τούτων ἔχουσιν ἐννοιαν, 32
οὐχ ὡσαύτως δέ, ἀλλὰ Πέρσαι μὲν, εἰ οὕτω τύχοι, τὸ πῦρ

7. τῶν δὲ νεωτέρων] cf. Krisch. p. 442. 10. post ἀρχαιοτέρους H
συμβλήσεως. sed plura exciderunt. 26. τὸ] τοὺς C. διαμφοδοῦντες
Fabricius, διαμφοδοχοῦντες L. 29. ζητήσαντος CR.

θεοφοροῦσιν, Αἰγύπτιοι δὲ τὸ ὕδωρ, ἄλλοι δὲ ἄλλο τι
 τῶν τοιούτων. ἀπίθανόν τε ἦν πάντας ἀνθρώπους ὑπὸ
 τῶν νομοθετῶν εἰς τὸ αὐτὸ συναχθέντας ἀκοῦσαί τι περὶ
 θεῶν· ἀνεπίμικτα γὰρ ἦν τὰ τῶν ἀνθρώπων φῦλα καὶ
 5 ἄγνωστά γε, κατὰ τὴν ναυτιλίαν δὲ τὴν Ἀργῶ πρωτόπλου
 33 τι σκάφος διὰ τῆς ἱστορίας παρειλήφαμεν. ναί, ἀλλ' ἴσως
 τις πρὸ τούτων πάντων φήσῃ ὅτι οἱ παρ' ἐκάστοις νομο-
 θέται καὶ ἡγεμόνες ἀνέπλασαν τὴν τοιαύτην νόησιν, καὶ
 διὰ τοῦτο ἄλλοι ἄλλους θεοὺς ὑπάρχειν ὑπέλαβον. ὅπερ
 10 ἔστιν εὐήθες· κοινήν γὰρ πάλιν πρόληψιν ἔχουσι πάντες
 ἄνθρωποι περὶ θεοῦ, καθ' ἣν μακρότερον τί ἐστι ζῶν καὶ
 ἄφθαρτον καὶ τέλειον ἐν εὐδαιμονίᾳ καὶ παντός "κακοῦ
 ἀνεπίδεκτον, τελέως δὲ ἐστὶν ἄλογον τὸ κατὰ τύχην πάν-
 15 τας τοῖς αὐτοῖς ἐπιβάλλειν ἰδιώμασιν, ἀλλὰ μὴ φυσικῶς
 οὕτως ἐκκινεῖσθαι. οὐ τοίνυν θέσει οὐδὲ κατὰ τινα νομο-
 θεσίαν παρεδέξαντο οἱ παλαιοὶ τῶν ἀνθρώπων εἶναι θεοὺς.
 34 Οἱ δὲ λέγοντες τοὺς πρώτους τῶν ἀνθρώπων ἡγεμο-
 νέυσαντας καὶ διοικητὰς τῶν κοινῶν πραγμάτων γενομέ-
 νους, πλείονα δύναμιν αὐτοῖς περιθέντας καὶ τιμὴν πρὸς
 20 τὸ ὑπακούειν τὰ πλήθη, τούτους χρόνῳ τελευτήσαντας
 θεοὺς ὑποληφθῆναι, πάλιν οὐ συνιάσι τὸ ζητούμενον.
 αὐτοὶ γὰρ οἱ εἰς θεοὺς ἀνάγοντες αὐτοὺς πῶς ἐννοίαν
 ἔλαβον θεῶν εἰς ἣν αὐτοὺς ἐνέταξαν; τοῦτο γὰρ δεόμενον
 35 ἀποδείξεως παρῇται. ἄλλως τε καὶ ἀπίθανόν ἐστι τὸ
 25 ἀξιούμενον. τὰ γὰρ ὑπὸ τῶν ἡγεμόνων γινόμενα, καὶ
 μάλιστα γε τὰ ψευδῆ, ζῶσι μόνον συμπαραμένει τοῖς
 ἡγουμένοις, τελευτησάντων δὲ ἀναιρεῖται, καὶ πάρεστι πολ-
 λούς ἐπελθεῖν τοὺς παρὰ μὲν τὸν τῆς ζωῆς χρόνον ἐκθια-
 σθέντας μετὰ δὲ τὴν τελευτὴν καταφρονηθέντας, εἰ μὴ
 30 τινὰς προσηγορίας θεῶν ὑποστέλλοιεν, ὥπερ ὁ Ἡρακλῆς
 36 ὁ ἐξ Ἀλκμήνης καὶ Διός. ἦν μὲν γὰρ ἐξ ἀρχῆς, ὡς φα-
 σὶν, Ἀλκαῖος τοῦνομα, ὑπέδραμε δὲ τὴν Ἡρακλέους προ-

2. τε] δὲ L.
om C.

13. πάντα FG.
30. στέλλοιεν C.

22. οἱ em pr R.

23. θεῶν

σηγορίαν νομιζομένον παρὰ τοῖς τότε θεοῦ. ὁθεν καὶ ἐν ταῖς Θήβαις λόγος ἔχει πάλαι ποτὲ ἀνδριάντα ἰδιον Ἡρακλέους εὐρῆσθαι ἐπιγραφὴν ἔχοντα “Ἀλκαῖος Ἀμφιτρώνιος Ἡρακλεῖ χαριστήριον.” καὶ τοὺς Τυνδαρίδας δὲ φησι 37 τὴν τῶν Διοσκούρων δόξαν ὑπελθεῖν πάλιν νομιζομένων εἶναι θεῶν· τὰ γὰρ δύο ἡμισφαίρια, τὸ τε ὑπὲρ γῆν καὶ τὸ ὑπὸ γῆν, Διοσκούρους οἱ σοφοὶ τῶν τότε ἀνθρώπων ἔλεγον. διὸ καὶ ὁ ποιητὴς τοῦτο αἰνιττόμενός φησιν ἐπ’ αὐτῶν

ἄλλοτε μὲν ζῶουσ’ ἑτερήμεροι, ἄλλοτε δ’ αὖτε 10
τεθναῖσιν, τιμὴν δὲ λελόγχασιν ἴσα θεοῖσιν.

“πῖλους τ’ ἐπιτιθέασιν αὐτοῖς, καὶ ἐπὶ τούτοις ἀστέρας, αἰνισσόμενοι τὴν τῶν ἡμισφαιρίων κατασκευὴν. οἱ μὲν 38 δὴ οὕτως ὑποδραμόντες τὴν τῶν θεῶν τιμὴν ἐκράτησάν· πως τῆς προθέσεως, οἱ δὲ αὐτόθεν αὐτοὺς ἀναγορεύσαν- 15
τες θεοὺς καταφρονήθησαν μάλλον.

Καὶ μὴν οἱ λέγοντες ὅτι πάντα τὰ τὸν βίον ὥφε- 39
λούντα ὑπενόησαν οἱ παλαιοὶ τῶν ἀνθρώπων θεοὺς ὑπάρχειν, ὥς ἥλιον καὶ σελήνην ποταμούς τε καὶ λίμνας καὶ τὰ ὅμοια, σὺν τῷ ἀπιθάνου προῖστασθαι δόξης ἔτι καὶ τὴν 20
ἀνωτάτω εὐθήθειαν καταψηφίζονται τῶν ἀρχαίων. οὐ γὰρ οὕτως εἰκὸς ἐκείνους ἄφρονας εἶναι ὥστε τὰ ὀφθαλμοφανῶς φθειρόμενα ὑπολαβεῖν εἶναι θεοὺς ἢ τοῖς πρὸς αὐτῶν
κατεσθιομένοις καὶ διαλυομένοις θείαν προσμαρτυρεῖν δύ-
ναμιν. τινὰ μὲν γὰρ λόγου ἴσως ἔχεται, καθάπερ τὸ τὴν 40
γῆν θεὸν νομίζειν, οὐ τὴν αὐλακοτομουμένην ἢ ἀνασκαπτομένην οὐσίαν, ἀλλὰ τὴν διήκουσαν ἐν αὐτῇ δύναμιν καὶ καρποφόρον φύσιν καὶ ὄντως δαιμονιωτάτην. τὸ δὲ
λίμνας καὶ ποταμούς, καὶ εἴ τινα ἄλλα συνωφελεῖν ἡμᾶς πέφυκεν, ἡγεῖσθαι θεοὺς οὐδεμίαν “ὑπερβολὴν ἐμβροντη- 30
σίας ἀπολέλοιπεν. οὕτω γὰρ ἐχρῆν καὶ τοὺς ἀνθρώπους 41

3. ἀμφιτρώιος CR. 5. πάλαι Hemsterhusius ad Lucian. 1 p. 282 a.

10. ἄλλοτε] Od. 11 303. 15. αὐτόθεν] αὐτὸ C. 21. ἀνωτέρω C.

23. προλαβεῖν L. αὐτὸν C. 24. κατ’ ἐπιομένους C, καταπιόμενους Fabricius. 26. αὐλακοτουμένην C. 27. διοίκουσιν C.

καὶ μάλιστα τοὺς φιλοσοφοῦντας ἡγεῖσθαι θεοὺς, συνωφε-
 λοῦσι γὰρ ἡμῶν τὸν βίον, τῶν τε ἀλόγων ζώων τὰ πολλὰ,
 συνεργοπονεῖ γὰρ ἡμῖν, τὰ τε κατ' οἰκίας [ζῶα] σκεύη τε
 καὶ πᾶν εἴ τι τούτων ἐστὶ ταπεινότερον. ἀλλὰ ταῦτά γε
 5 σφόδρα ἐστὶ γελοῖα· τοίνυν οὐδὲ τὴν ἐκκειμένην δόξαν
 ῥητέον ὑγιῇ τυγχάνειν.

42 Ὁ δὲ Δημόκριτος τὸ ἥτερον ἄπορον διὰ τοῦ μείζονος
 ἀπόρου διδάσκων ἄπιστος ἐστίν. εἰς μὲν γὰρ τὸ πῶς
 νόησιν θεῶν ἔσχον ἄνθρωποι πολλὰς καὶ ποικίλας ἢ φύσις
 10 δίδωσιν ἀφορμὰς· τὸ δὲ εἰδῶλα εἶναι ἐν τῷ περιέχοντι
 ὑπερφυῇ καὶ ἀνθρωποειδεῖς ἔχοντα μορφὰς καὶ καθόλου
 τοιαῦτα ὅποια βούλεται αὐτῷ ἀναπλάττειν Δημόκριτος,
 παντελῶς ἐστὶ δυσπαράδεκτον.

43 Ταῦ δὲ αὐτὰ καὶ πρὸς τὸν Ἐπίκουρον ἔνεστι λέγειν,
 15 οἰόμενον ὅτι κατὰ τὰς ἐνυπνιδίους φαντασίας τῶν ἀνθρω-
 πομόρφων εἰδῶλων ἐνοήθησαν θεοί· τί γὰρ μᾶλλον ἀπὸ
 τούτων νόησις ἐγίγνετο θεῶν ἢ ὑπερφυῶν ἀνθρώπων;
 44 καὶ καθόλου καὶ πρὸς πάσας τὰς ἐκκειμένας δόξας ἐνέσται
 λέγειν ὅτι οὐ κατὰ ψιλὸν μέγεθος ἀνθρωποειδοὺς ζῶον
 20 νόησιν θεοῦ λαμβάνουσιν ἄνθρωποι, ἀλλὰ σὺν τῷ μακά-
 ριον εἶναι καὶ ἄφθαρτον καὶ πλείστην δύναμιν ἐν τῷ κό-
 σμῳ προφερόμενον. ἅπερ οὐ διδάσκουσιν, ἀπὸ τίνος ἀρχῆς
 ἢ πῶς ἐπενοήθη παρὰ τοῖς πρῶτον ἐννοίαν σπάσασαι θεοῦ,
 οἱ τὰς ἐνυπνιδίους αἰτῶμενοι φαντασίας καὶ τὴν τῶν
 25 οὐρανίων εὐταξίαν.

45 Οἱ δὲ καὶ πρὸς τοῦτό φασι· ὅτι ἡ μὲν ἀρχὴ τῆς νοή-
 σεως τοῦ εἶναι θεὸν γέγονεν ἀπὸ τῶν κατὰ τοὺς ὕπνους
 ἰνδαλλομένων ἢ ἀπὸ τῶν κατὰ τὸν κόσμον θεωρουμένων,
 τὸ δὲ αἰδίων εἶναι τὸν θεὸν καὶ ἄφθαρτον καὶ τέλειον ἐν
 εὐδαιμονίᾳ παρήλθε κατὰ τὴν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων μετὰ-
 30 βασιν. ὥς γὰρ τὸν κοινὸν ἄνθρωπον αὐξήσαντες τῇ φαν-
 τασίᾳ νόησιν ἔσχομεν Κύκλωπος, ὃς οὐκ ἐώκει

2. ἡμῶν — 3. γὰρ om CH. 3. οἰκίαν? 10. τῷ C: cf. Krisch.

p. 150. 13. δυσπαράδεκτον CR. 15. ἐνυπνιδίους CRX. 18. καὶ
 post καθόλου om H. 31. ἔχομεν L.

ἀνδρὶ γε σιτοφάγῳ ἀλλὰ ῥίῳ ὑλήεντι

ὑψηλῶν ὁρέων, ὅτε φαίνεται ὅλον ἀπ' ἄλλων,

οὕτως ἄνθρωπον εὐδαίμονα νοήσαντες καὶ μακάριον καὶ
συμπεπληρωμένον πᾶσι τοῖς ἀγαθοῖς, εἶτα ταῦτα ἐπιτεί-
ναντες τὸν ἐν αὐτοῖς "ἐκείνοις ἄκρον ἐνοήσαμεν θεόν.⁵
καὶ πάλιν πολυχρόνιον τινα φαντασιωθέντες ἄνθρωπον οἱ 46
παλαιοὶ ἐπηύξησαν τὸν χρόνον εἰς ἄπειρον, προσσυνάψαν-
τες τῷ ἐνσotῳ καὶ τὸν παρωχημένον καὶ τὸν μέλλοντα·
εἶτα ἐντεῦθεν εἰς ἐννοίαν αἰδίου παραγεγόμενοι ἔφασαν
καὶ αἰδίου εἶναι τὸν θεόν. οἱ δὲ τοιαῦτα λέγοντες πιθα- 47
νῆς μὲν προῖστανται δόξης, ἡρέμα δὲ εἰς τὸν δι' ἀλλήλων
ἐμπίπτουσι τρόπον, ὅς ἐστιν ἀπορώτατος. ἵνα γὰρ πρῶ-
τον εὐδαίμονα νοήσωμεν ἄνθρωπον καὶ ἀπὸ τούτου κατὰ
μετάβασιν τὸν θεόν, ὀφείλομεν νοῆσαι τί ποτέ ἐστιν εὐ-
δαιμονία, ἥς κατὰ μετοχὴν νοεῖται ὁ εὐδαίμων. ἀλλ' ἦν 15
γε εὐδαιμονία κατ' αὐτοὺς δαιμονία τις καὶ θεία φύσις,
καὶ εὐδαίμων ἐκαλεῖτο ὁ εὐ τὸν δαίμονα διακείμενον ἔχων.
ὥσθ' ἵνα μὲν λάβωμεν τὴν περὶ ἄνθρωπον εὐδαιμονίαν,
πρότερον ἔχειν ὀφείλομεν νόησιν θεοῦ καὶ δαίμονος, ἵνα
δὲ τὸν θεόν νοήσωμεν, πρότερον ἔχειν ὀφείλομεν ἐννοίαν 20
εὐδαίμονος ἀνθρώπου. τοίνυν ἐκάτερον περιμένον τὴν ἐκ
θατέρου νόησιν ἀνεπινόητον γίνεται ἡμῖν.

Καὶ δὴ ταῦτα μὲν εἰρήσθω πρὸς τοὺς ζητοῦντας πῶς 48
οἱ πρότερον νόησιν θεῶν ἔσχον ἄνθρωποι· ἀκολουθῶς δὲ
ζητῶμεν καὶ περὶ τοῦ εἰ εἰσὶ θεοί. 25

Ἐπεὶ οὐ πᾶν τὸ ἐπινοούμενον καὶ ὑπάρξεως μετεῖλη- 49
φεν, ἀλλὰ δύναται τι ἐπινοεῖσθαι μὲν, μὴ ὑπάρχειν δέ,
καθάπερ Ἰπποκένταυρος καὶ Σκύλλα, δεήσει μετὰ τὴν
περὶ τῆς ἐπινοίας τῶν θεῶν ζήτησιν καὶ περὶ τῆς ὑπάρ-
ξεως τούτων σκέπτεσθαι. τάχα γὰρ ἀσφαλέστερος παρὰ 30
τοὺς ὡς ἐτέρως φιλοσοφοῦντας εὐρεθήσεται ὁ σκεπτικός,

1. ἀνδρὶ] Od. 9 191.

7. προσσυνάψαντες C.

9. sempiterni H.

παραγεγόμενοι R.

12. ἔσται L: cf. p. 384 16.

26. ὑπονοούμενον L.

30. τούτου L.

Sext. Emp.

κατὰ μὲν τὰ πάτρια ἔθῃ καὶ τοὺς νόμους λέγων εἶναι
θεοὺς καὶ πᾶν τὸ εἰς τὴν τούτων θρησκείαν καὶ εὐσέβειαν
συντεῖνον ποιῶν, τὸ δ' ὅσον ἐπὶ τῇ φιλοσοφῇ ζητήσῃ μη-
δὲν προπτευνόμενος.

50 Τῶν οὖν περὶ ὑπάρξεως θεοῦ σκεψαμένων οἱ μὲν
εἶναί φασι θεόν, οἱ δὲ μὴ εἶναι, οἱ δὲ μὴ μᾶλλον εἶναι ἢ
μὴ εἶναι. καὶ εἶναι μὲν οἱ πλείους τῶν δογματικῶν καὶ ἡ
51 ^{'''}κοινή τοῦ βίου πρόληψις, μὴ εἶναι δὲ οἱ ἐπικληθέντες
ἄθεοι, καθάπερ Εὐήμερος,

10 γέρων ἀλαζών, ἄδικα βιβλία ψήχων,

καὶ Διαγόρας ὁ Μήλιος καὶ Πρόδικος ὁ Κεῖος καὶ Θεόδω-
ρος καὶ ἄλλοι παμπληθεῖς· ὧν Εὐήμερος μὲν ἔλεγε τοὺς
νομιζομένους θεοὺς δυνατοὺς τινὰς γεγονέναι ἀνθρώπους
καὶ διὰ τοῦτο ὑπὸ τῶν ἄλλων θεοποιηθέντας δόξαι θεούς,
52 Πρόδικος δὲ τὸ ὠφελοῦν τὸν βίον ὑπεκλῆσθαι θεόν, ὥς
ἥλιον καὶ σελήνην καὶ ποταμούς καὶ λειμῶνας καὶ καρπούς
53 καὶ πᾶν τὸ τοιουτῶδες. Διαγόρας δὲ ὁ Μήλιος, διδυραμ-
βοποιός, ὥς φασί, τὸ πρῶτον γενόμενος ὥς εἰ τις καὶ ἄλ-
λος δεισιδαίμων· ὅς γε καὶ τῆς ποιήσεως ἑαυτοῦ κατήρ-
20 ξατο τὸν τρόπον τοῦτον "κατὰ δαίμονα καὶ τύχην πάντα
τελείται." ἀδικηθεὶς δὲ ὑπὸ τινος ἐπισηκῆσαντος καὶ μνηδὲν
"ἔνεκα τούτου παθόντος μεθρημόσατο εἰς τὸ λέγειν μὴ
54 εἶναι θεόν. καὶ Κριτίας δὲ εἰς τῶν ἐν Ἀθήναις τυραν-
νησάντων δοκεῖ ἐκ τοῦ τάγματος τῶν ἀθέων ὑπάρχειν,
25 φάμενος ὅτι οἱ παλαιοὶ νομοθεταὶ ἐπίσκοπὸν τινὰ τῶν
ἀνθρωπίνων κατορθωμάτων καὶ ἀμαρτημάτων ἐπλασαν
τὸν θεόν ὑπὲρ τοῦ μνηδὲν λάθρα τὸν πλησίον ἀδικεῖν,
ἐυλαβούμενον τὴν ὑπὸ τῶν θεῶν τιμωρίαν. ἔχει δὲ παρ'
αὐτῷ τὸ ῥητὸν οὕτως.

1. ἔθῃ C. 9. καθάπερ — 10. ψήχων om H. 10. ψήχων Bentleins,
ψύχων L. 11. πῖος CH. 17. Διαγόρας] v. Wyttenbach. ad Plu-
tarch. 171 C. 18. ὥς εἰ] καὶ εἴ? an ἦν εἴ?

ἦν χρόνος δ' ἦν ἄτακτος ἀνθρώπων βίος
 καὶ θηριώδης ἰσχύος θ' ὑπερέτης,
 οὐδ' οὐδὲν ἄθλον οὔτε τοῖς ἐσθλοῖσιν ἦν
 οὔτ' αὖ κύλασμα τοῖς κακοῖς ἐγίγνετο.
 κἄπειτά μοι δοκοῦσιν ἀνθρωποὶ νόμους
 θέσθαι κολαστάς, ἵνα δίκη τύραννος ᾗ
 . . . . . τήν θ' ὑβριν δούλην ἔχη·
 ἐξημιούτο δ' εἴ τις ἐξαμαρτάνοι.
 ἔπειτ' ἐπειδὴ τὰμφανῇ μὲν οἱ νόμοι
 ἀπείργον αὐτοὺς ἔργα μὴ πράσσειν βίᾳ,
 λάθρα δ' ἔπρασσον πολλά, τηνικαῦτά μοι
 δοκεῖ πυκνὸς τις καὶ σοφὸς γνώμην ἀνὴρ
 "γνώναι δέον θνητοῖσιν ἐξευρεῖν δπως
 εἴη τι δαίμα τοῖς κακοῖσι καὶ λάθρα
 πράσσωσιν ἢ λέγωσιν ἢ φρονῶσι τι.
 ἐντεῦθεν οὖν τὸ θεῖον εἰσηγήσατο,
 ὥς ἔστι δαίμων ἀφθίτῳ θάλλων βίῳ,
 νόῳ τ' ἀκούων καὶ βλέπων, φρονῶν τε καὶ
 προσέχων τε ταῦτα, καὶ φύσιν θεῖαν φορῶν,
 ὃς πᾶν τὸ λεχθὲν ἐν βροτοῖς ἀκούσεται,
 τὸ δρῶμενον δὲ πᾶν ἰδεῖν δυνήσεται.
 εἰάν δὲ σὺν αἰγῇ τι βουλευῆς κακόν,
 τοῦτ' οὐχὶ λήσει τοὺς θεοὺς· τὸ γὰρ φρονοῦν
 ἔνεστι. τοῦσδε τοὺς λόγους λέγων

1. ἦν χρόνος] Euripid. Sisyphi fr. 1 p. 323 Matth. cf. Brandis Geschichte der Griechisch-Röm. Philosophie 1 p. 545 m). 3. ἄθλον Barnesius, αἰθλον L. 6. ἵνα ἢ δίκη CR. 7. . . .] γένους βροτέλου Grotius. ἔχη δούλην CGR. 10. ἀπείργον Normannus, ἀπήγον L.

11. πολλά add Piersonus Verisim. p. 135. 13. γνώναι δέον Normannus, γνώναι δὲ CGR, γνώναι δέος Petitus, γνώναι διόση Laurentianus quidam, γνώναι δ' ἔπος Musgravius, γεγονέναι δὲ cum Grotio F.

ἐξευρεῖν Monacensis 79, ἐξευρῶν ceteri libri. 15. τι add Grotius.

18. φρουρῶν nonnemo (vel ἐφορῶν) τ' ἄγαν (ita Plutarchus pro L τε καὶ, Musgravii τ' ἀέ) προσεχῶς τὰ ταῦτα. 19. προσέχων τὰ πάντα Grotius, συνέχων ἅπαντα Matthiae. 20. ὃς πᾶν τὸ et mox ἀκούσεται Normannus, ὑφ' (vel ἐφ') οὗ πᾶν μὲν τὸ et ἀκούσεται L. 21. τὸ add Normannus, F ὃς. 22. σὺν om S, καὶ malit Meinakius. 24. ἔνεστι]

ἔν ἐστι θεῖον Musgravius, θεοῖς ἔνεστι Normannus, τοῖς θεοῖς Hermannus. τοῦσδε] τοιοῦτους δὲ Meinakius. τοὺς] τις Musgravius. λέγων] αὐτοῖς λέγων Grotius.

διδαγμάτων ἥδιστον εἰσηγήσατο,
 ψευδεῖ καλύψας τὴν ἀλήθειαν λόγῳ.
 ναίειν δ' ἔφασκε τοὺς θεοὺς ἐνταῦθ' ἵνα
 μάλιστα ἂν ἐξέπληξεν ἀνθρώπους ἄγων,
 5 ὅθεν περ ἔγνω τοὺς φόβους ὄντας βροτοῖς
 καὶ τὰς ὀνήσεις τῷ ταλαιπώρῳ βίῳ,
 ἐκ τῆς ὑπερθε περιφορᾶς, ἵν' ἀστραπᾶς
 κατεῖδεν οὐσας, δεινὰ δὲ κτυπήματα
 βροντῆς, τό τ' ἄστερωπὸν οὐρανοῦ δέμας,
 10 χρόνον καλὸν ποίκιλμα, τέκτονος σοφοῦ,
 ὅθεν τε λαμπρὸς ἀστέρος στείχει μύδρος,
 ὃ θ' ἕγρὸς εἰς γῆν ὄμβρος ἐκπορεύεται.
 τοίους πέριξ ἔστησεν ἀνθρώποις φόβου
 στοίχους, καλῶς τε τῷ λόγῳ κατέκτισεν
 15 τὸν δαίμον' οἰκεῖν ἐν πρέποντι χωρίῳ,
 τὴν ἀνομίαν τε τοῖς νόμοις κατέσβησεν.

καὶ ὀλίγα προσδιελθὼν ἐπιφέρει
 οὕτω δὲ πρῶτον οἶομαι πείσαι τινα
 θνητοὺς νομίζειν δαιμόνων εἶναι γένος.

55 Συμφέρεται δὲ τούτοις τοῖς ἀνδράσι καὶ Θεόδωρος ὁ
 ἄθεος καὶ κατὰ τινος Πρωταγόρας ὁ Ἀβδηρίτης, ὁ μὲν
 διὰ τοῦ περὶ θεῶν συντάγματος τὰ παρὰ τοῖς Ἑλλήσι
 56 θεολογούμενα ποικίλως ἀνασκευάσας, ὁ δὲ Πρωταγόρας ῥη-
 τῶς πονη γράψας "περὶ δὲ θεῶν οὔτε εἰ εἰσὶν οὔθ' ὅποιοί

2. τυφλώσας legisse videtur Plutarchus, καλύψαι H. 3. ναίειν
 Piersonus, αἰεῖ L. 4. μάλιστα ἂν Hermannus, μάλιστα γ' F, μάλιστα
 ceteri. ἐκπλήξειεν Grotius. 5. περ om C. ὄντας] εἶναι F.
 6. ὀνήσεις Musgravius, πονήσεις L. 7. ἀστραπῆς κατεῖδ' ἐναύσεις
 Musgravius. 8. τε Normannus cum H, δ' αὖ Musgravius. 9. σέλας
 Plutarchus. 10. χρόνον Laurentianus cum Plutarcho, om H.
 11. ἀστέρες G, αἰθέρες Boissonadus. at Barnesius ἀστέρων στείχει χο-
 ρός, Musgravius ἀστέρας στείχει μύδρος. δρόμος Monacensis 159.
 12. ἐκπορεύεται Musgravius, εἰσπορεύεται Grotius. 13. τοιούτους
 δὲ (τοιούτους cum Grotio F) περιέστησεν CFR (περιέστησαν G): corr
 Meinekius Com. Gr. 5 p. XII. φόβου στοίχους Musgravius, φόβους
 δ' οὐς L. 14. κατέκτισε G. 15. δαίμον' οἰκεῖν Hermannus,
 δαίμον' οἰκοῦν Piersonus, δαίμον' ὀγκῶν Musgravius, δαίμονα καὶ L.
 17. ὀλίγα] ὀλίγα δὲ FG. 19. εἶναι δαιμόνων CR: recte Mona-
 censis 79. 20. τοῖς om C. 24. δὲ add CHR. μὲν Diogenes Lae-
 tius et Eusebius. cf. Kriach. p. 133. εἰ om C.

τινές εἰσι δύνάμει λέγειν· πολλὰ γάρ ἐστι τὰ κωλύοντά
 με.” παρ’ ἣν αἰτίαν θάνατον αὐτοῦ καταψηφισαμένων
 τῶν Ἀθηναίων διαφυγῶν καὶ κατὰ θάλατταν πταίσας ἀπέ-
 θανεν. μέμνηται δὲ ταύτης τῆς ἱστορίας καὶ Τίμων ὁ 57
 Φλιάσιος ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν σίλλων ταῦτα διεξερχόμενος, 5

ὥς καὶ μετέπειτα σοφιστῶν

οὐτ’ ἀλιγυγλώσσω οὐτ’ ἀσκόπῳ οὐτ’ ἀκυλίστῳ

”Πρωταγόρῃ· ἔθειλον δὲ τέφρην συγγράμματα θεῖναι,

ὅτι θεοὺς κατέγραψ’ οὐτ’ εἰδέναι οὔτε δύνασθαι

ὁποῖοι τινές εἰσι καὶ οἱ τινες ἀθρήσασθαι, 10

πῦσαν ἔχων φυλακὴν ἐπεικείης. τὰ μὲν οὐ οἱ

χραίσμησ’, ἀλλὰ φυγῆς ἐπεμαίετο, ὅφρα μὴ οὕτως

Σωκρατικὸν πίνων ψυχρὸν πότον ἀίδα δύη.

καὶ Ἐπίκουρος δὲ κατ’ ἐπίους ὥς μὲν πρὸς τοὺς πολλοὺς 58
 ἀπολείπει θεόν, ὥς δὲ πρὸς τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων 15
 οὐδαμῶς. οὐ μᾶλλον δὲ εἶναι ἢ μὴ εἶναι θεοὺς διὰ τὴν 59
 τῶν ἀντικειμένων λόγων ἰσοσθένειαν ἔλεξαν οἱ ἀπὸ τῆς
 σκέψεως. καὶ τοῦτο εἰσόμαθα ἐκατέρωθεν τὰ ἐπιχειροῦ-
 μενα συντόμως ἐπιδραμόντες.

Οἱ τοίνυν θεοὺς ἀξιούντες εἶναι πειρῶνται τὸ προκεί- 60
 μενον κατασκευάζειν ἐκ τεσσάρων τρόπων, ἐνὸς μὲν τῆς
 παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις συμφωνίας, δευτέρου δὲ τῆς κοσμι-
 κῆς διατάξεως, τρίτου δὲ τῶν ἀκολουθούντων αἰτίων τοῖς
 ἀναιρουῦσι τὸ θεῖον, τετάρτου δὲ καὶ τελευταίου τῆς τῶν
 ἀντιπυπτόντων λόγων ὑπεξαγωγῆς. ἀλλ’ ἀπὸ μὲν τῆς 61
 κοινῆς ἐννοίας λέγοντες ὥς ἅπαντες ἄνθρωποι σχεδὸν Ἑλ-
 ληνές τε καὶ βάρβαροι νομίζουσιν εἶναι τὸ θεῖον, καὶ διὰ
 τοῦτο συμφώνως μὲν θύουσί τε καὶ εὐχονται καὶ τεμένη
 θεῶν ἀνιστῶσιν, ἄλλοι δὲ ἄλλως ταῦτα ποιοῦσιν, ὥς ἂν
 κατὰ μὲν τὸ κοινὸν πεπιστευκότες τὸ εἶναι τι ”θεῖον, μὴ 30

6. ὡς Stephanus: ὥστε GR, ὅστε C, ἴσχη Laurentianus. μετὰ
 ταῦτα Monacensis 159. 7. ἀλιγλώσσω H. 8. δέ τε φρὴν CR.

συγγράμματα CGHR. 9. ὅτι CR. κατέγραψεν CGR, κατέγραψεν
 Laurentianus. 10. ὁποῖοι C. εἴ? 12. αὐτως? 13. ἀίδα Me-
 nagius ad D.L. 9 52, ἀίδα L. 21. τοῖς CGR. 28. μὲν om C.

τὴν αὐτὴν δὲ ἔχοντες περὶ τῆς φύσεως αὐτοῦ πρόληψιν.
 εἰ δὲ γε ψευδῆς ὑπῆρχεν ἡ τοιαύτη πρόληψις, οὐκ ἂν
 62 οὕτω πάντες συνεφώνουν. εἰσὶν ἄρα θεοί. καὶ γὰρ ἄλλως
 αἱ ψευδεῖς δόξαι καὶ πρόσκαιροι φάσεις οὐκ ἐπὶ πλείον
 5 παρεκτείνουσιν, ἀλλὰ συντελεστώσιν ἐκείνοις ὧν χάριν ἐφυ-
 λάττοντο. οἷον τιμῶσι βασιλεῖς ἄνθρωποι θυσίαις τε καὶ
 ταῖς ἄλλαις θρησκείαις, αἷς ὡς θεοὺς προστρέπονται· ἀλλὰ
 ταῦτα μέχρις ἐκείνων αὐτῶν διατηροῦσιν, τελεωτησάντων
 δὲ ὡς ἄθεσμά τινα καὶ ἄσεβῃ καταλείπουσιν. ἡ δὲ γε
 10 τῶν θεῶν ἔννοια καὶ ἐξ αἰῶνος ἦν καὶ εἰς αἰῶνα διαμένει,
 63 ἐξ αὐτῶν, ὡς εἰκός, τῶν γιγνομένων μαρτυρουμένη. οὐ
 μὴν ἀλλὰ καὶ εἰ τὴν ἰδιωτικὴν ὑπόνοιαν δεῖ παραλείπειν,
 τοῖς δὲ συνετοῖς καὶ μεγαλοφυστάτοις τῶν ἀνδρῶν πεί-
 θεσθαι, πάρεστι μὲν τὴν ποιητικὴν ὁρᾶν μηδὲν μέγα μηδὲ
 15 λαμπρὸν ἐκφέρουσιν ἐν ᾧ μὴ θεός ἐστιν ὁ τὴν ἐξουσίαν
 καὶ τὸ κράτος τῶν γινομένων πραγμάτων ἐνήμενος,
 ὥσπερ καὶ τῷ ποιητῇ Ὀμήρῳ κατὰ τὸν ἀναγραφέντα τῶν
 64 Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων πόλεμον, πάρεστι δὲ καὶ τὴν
 τῶν φυσικῶν πληθύν ἰδεῖν σύμφωνον τῇ ποιητικῇ· καὶ
 20 γὰρ Πυθαγόρας καὶ Ἐμπεδοκλῆς καὶ οἱ ἀπὸ τῆς Ἰωνίας
 Σωκράτης τε καὶ Πλάτων καὶ Ἀριστοτέλης καὶ οἱ ἀπὸ
 τῆς στοᾶς, τάχα δὲ οἱ ἀπὸ τῶν κήπων, ὡς αἱ ῥηταὶ τοῦ
 65 Ἐπικουροῦ λέξεις μαρτυροῦσι, θεὸν ἀπολείπουσιν. ὥσπερ
 οὖν εἰ περὶ τινος τῶν ὑπὸ τὴν ὄρασιν πιπτόντων ἔζητεῦ-
 25 μεν, εὐλόγως ἂν τοῖς ὀξυμπεστάτοις ἐπιστεύομεν, καὶ εἰ
 περὶ τινος τῶν ἀκουσίων, τοῖς ὀξυηκουστάτοις, οὕτω σκε-
 πτόμενοι περὶ τινος τῶν λόγῳ θεωρουμένων οὐκ ἄλλοις
 τισὶ πιστεύειν ὀφείλομεν ἢ τοῖς τὸν νοῦν καὶ τὸν λόγον
 ὀξυωποῦσιν, ὅποιοι τινες ἦσαν οἱ φιλόσοφοι.
 66 Ἄλλ' εἰώθασιν ἀνθυποφέροντες πρὸς τοῦτο λέγειν οἱ
 ἐξ ἐναντίας ὅτι καὶ περὶ τῶν ἐν ἄθου μυθευομένων κοι-
 νὴν ἔννοιαν ἔχουσιν ἅπαντες ἄνθρωποι καὶ συμφώνους

4. φύσει L. 7 ταῖς add CR. ὡς] καί? om H. προστρέ-
 πονται X, προτρέπονται ceteri. 9 παραλείπουσιν? an κατελείπουσιν?

12. εἰ] εἰς C. 13. μεγαλοφυστάτοις C. 14. μὲν om L.

ἔχουσι τοὺς ποιητάς, καὶ μᾶλλον γὰρ περὶ τούτων ἢ ὅτι τῶν
θεῶν, ἀλλ' οὐκ ἂν εἰποίμεν ταῖς ἀληθείαις ὑπάρχειν τὰ
καθ' ἄθου μυθεύμενα, μὴ συνιέντες πρῶτον μὲν ὅτι 67
'''οὐ μόνον τὰ καθ' ἄθου πλαττόμενα ἀλλὰ καὶ κοινῶς
πάντα μῦθον μάχην περιεσχθέναι συμβέβηκε καὶ ἀδύνα- 5
τον εἶναι. οἷον ἦν

καὶ Τιτυὸν εἶδον, γαίης ἑρικυδέος υἱόν,
κείμενον ἐν δαπέδῳ· ὁ δ' ἐπ' ἐννέα κεῖτο πέλεθρα,
γῦπε δέ μιν ἐκάτερθε παρημένω ἦπαρ ἔκειρον,
δέρτρον ἔσω δύνοντες, ὁ δ' οὐκ ἀπαμύνητο χερσίν· 10
Ἀητιῶ γὰρ ἦσχυνε Διὸς κυδρὴν παράκοιτιν.

εἰ μὲν γὰρ ἄψυχος ἦν ὁ Τιτύος, πῶς οὐδεμίαν συναί- 68
σθησιν ἔχων ὑπὸ τιμωρίαν ἔπιπτεν; εἰ δὲ εἶχε ψυχὴν,
πῶς τετελευτήκει; καὶ πάλιν ὅταν λέγῃται 69

καὶ μὴν Τάνταλον εἰσεῖδον κρατέρ' ἄλγ' ἔχοντα, 15
ἔσταότ' ἐν λίμνῃ· ἡ δὲ προσέκλυζε γενεῖν.
στευτό τε διψῶν, πίειν δ' οὐκ εἶχεν ἑλῶσθαι·
ὁσσάκι γὰρ κήρει ὁ γέρον πίειν μενεύων,
τοσσάχ' ὕδωρ ἀπολέσκειτ' ἀναβροχέν, ἀμφὶ δὲ ποσσίν
γαῖα μέλαινα φάνεσκε· καταζήνασχε δὲ δαίμων. 20

εἰ γὰρ μήποτε ὑγροῦ καὶ τροφῆς ἐγεύετο, πῶς διέμενεν 70
ἀλλ' οὐ σπάνει τῶν ἀναγκαίων διαφθείρετο; εἰ δὲ ἀθάνα-
τος ἦν, πῶς τοιοῦτος ἐστίν; μάχεται γὰρ ἀθάνατος φύσις
ἀλγηδόσι καὶ βασάνοις, ἐπειπερ πᾶν τὸ ἀλγοῦν θνητὸν
ἐστί. ἀλλὰ γὰρ ὁ μὲν μῦθος οὕτως ἐν αὐτῷ τὸν ἔλεγχον 71
'''περιεῖχεν, ἡ δὲ περὶ θεῶν ὑπόληψις οὐ τοιαύτη τις ἐστίν,
οὐδὲ μάχην ὑπέβαλλεν, ἀλλὰ σύμφωνος τοῖς γιγνομένοις
ἐφαίνετο. καὶ γὰρ οὐδὲ τὰς ψυχὰς ἐνεστὶν ὑποναῆσαι
κάτω φερομένας· λεπτομαρεῖς γὰρ οὔσαι καὶ οὐχ ἥττον
πυρρώδεις ἢ πνευματώδεις εἰς τοὺς ἄνω μᾶλλον τόπους 30

6. ἦν] ἦν τὸ?

7. καὶ Τιτυόν] Od. 11 576.

8. ὁδ' CH.

10. ὁδ' οὐκ ἀμύνητο CH. 11. γὰρ om CH. Διὸς ἦσχυνε F, Διὸς
ἦλκυσεν G, γὰρ ἦλκυσεν ἡ ἦλκυσεν rec B. 15. καὶ μὴν] Od. 11 582.

εἰσεῖδον CH.

18. ὁ γεραίρων πίειν B, ὁ γεραίρων πίειν C, πίειν

ὁ γέρον FG.

μενεύων C.

19. ἀμβροχθέν CH.

ποσά C.

21. μήτε C.

ἐγένετο C.

72 κουφοφοροῦσιν. καὶ καθ' αὐτάς δὲ διαμένουσι καὶ οὐχ,
 ὡς ἔλεγεν ὁ Ἐπίκουρος, ἀπολυθεῖσαι τῶν σωμάτων καπνοῦ
 δίκην σκίδναι. οὐδὲ γὰρ πρότερον τὸ σῶμα διακρατη-
 τικὸν ἦν αὐτῶν, ἀλλ' αὐταὶ τῷ σώματι συμμιονῆς ἦσαν
 73 αἵται, πολὺ δὲ πρότερον καὶ ἑαυταῖς. ἔκκεκκηνοι γοῦν ἡλίου
 γενόμεναι τὸν ὑπὸ σελήνην οἰκοῦσι τόπον, ἐνθάδε τε διὰ
 τὴν εἰλικρίνειαν τοῦ ἄερος πλείονα πρὸς διαμονὴν λαμ-
 βάνουσι χρόνον, τροφῇ τε χρῶνται οἰκείᾳ τῇ ἀπὸ γῆς ἀνα-
 θυμιάσει ὡς καὶ τὰ λοιπὰ ἄστρα, τὸ διαλυθόν τε αὐτάς
 74 ἐν ἐκείνοις τοῖς τόποις οὐκ ἔχουσιν. εἰ οὖν διαμένουσιν
 αἱ ψυχαί, δαίμοσιν αἱ αὐταὶ γίνονται· εἰ δὲ δαίμο-
 νές εἰσι, ῥητέον καὶ θεοὺς ὑπάρχειν, μηδὲν αὐτῶν τὴν
 ὑπαρξὴν βλαπτούσης τῆς περὶ τῶν ἐν ἄθου μυθευομένων
 προλήψεως.

15 ^{'''}Ο μὲν οὖν ἀπὸ τῆς κοινῆς καὶ συμφώνου οἰήσεως
 75 τοῦ θεοῦ λόγος ἐστὶ τοιοῦτος· σκοπῶμεν δὲ καὶ τὸν ἀπὸ
 τῆς τοῦ περιέχοντος διακοσμήσεως. ἡ τοίνυν τῶν ὄντων
 οὐσία, φασίν, ἀκίνητος οὕσα ἐξ αὐτῆς καὶ ἀσχημάτιστος
 ὑπὸ τινος αἰτίας ὀφείλει κινεῖσθαι τε καὶ σχηματίζεσθαι·
 20 καὶ διὰ τοῦτο, ὡς χαλκούργημα περικαλλῆς θεασάμενοι
 ποθοῦμεν μαθεῖν τὸν τεχνίτην ἅτε καθ' αὐτήν τῆς
 ὕλης ἀκινήτου καθιεστώσης, οὕτω καὶ τὴν τῶν ὄλων ὕλην
 θεωροῦντες κινουμένην καὶ ἐν μορφῇ τε καὶ διακοσμήσει
 τυγχάνουσιν εὐλόγως ἂν σκεπτοίμεθα τὸ κινεῖν αὐτήν
 76 καὶ πολυειδῶς μορφοῦν αἴτιον. τοῦτο δὲ οὐκ ἄλλο τι πι-
 θανόν ἐστιν εἶναι ἢ δύναμιν τινα δι' αὐτῆς πεφοιτη-
 κυῖαν, καθάπερ ἡμῖν ψυχὴ πεφοίτηκεν. αὕτη οὖν ἡ δύ-
 ναμις ἥτοι αὐτοκίνητος ἐστὶν ἢ ὑπὸ ἄλλης κινεῖται δυνά-
 μως. καὶ εἰ μὲν ὑφ' ἐτέρας κινεῖται, τὴν ἐτέραν ἀδύνα-
 30 τον εἶναι κινεῖσθαι μὴ ὑπ' ἄλλης κινουμένην, ὅπερ ἄτοπον.
 ἔστι τις ἄρα καθ' ἑαυτὴν αὐτοκίνητος δύναμις, ἥτις ἂν εἴη
 θεία καὶ αἰθιός. ἡ γὰρ ἐξ αἰῶνος κινῆσεται ἢ ἀπὸ τινος

2. ὁ Ἐπίκουρος] v. Wytttenbach. ad Plutarch. 560 C. 3. διακρι-
 τικὸν CHRX. 4. ipsae M, αὐται L. 8. χρόνον om C. 17. ἡ om C.
 20. περικαλλῆς CR. 24. τὸ] ὅτι C.

χρόνου. ἀλλ' ἀπό τινος χρόνου μὲν οὐ κινήσεται· οὐ γὰρ ἔσται τις αἰτία τοῦ ἀπό τινος αὐτὴν χρόνου κινεῖσθαι. αἰδῖος τοίνυν ἔστιν ἡ κινουσα τὴν ὕλην δύναμις καὶ τεταγμένως αὐτὴν εἰς γενέσεις καὶ μεταβολὰς ἄγουσα. ὥστε θεὸς ἂν εἴη αὕτη. καὶ ἔτι τὸ γεννητικὸν λογικοῦ 77 καὶ φρονίμου πάντως καὶ αὐτὸ λογικόν ἐστι καὶ φρόνιμον· ἡ δὲ γὰρ προειρημένη δύναμις ἀνθρώπους πέφυκε κατασκευάζειν· λογικὴ τοίνυν καὶ φρονίμη γενήσεται, ὅπερ ἦν θείας φύσεως. εἰδὼν ἄρα θεοί. τῶν τε σωμάτων 78 τὰ μὲν ἔστιν ἡνωμένα τὰ δὲ ἐκ συναπτομένων τὰ δὲ ἐκ 10 διεστώτων. ἡνωμένα μὲν οὖν ἐστὶ τὰ ὑπὸ μιᾶς ἔξωτος κρατούμενα "καθάπερ φυτόν καὶ ζῶα, ἐκ συναπτομένων δὲ τὰ ἐκ τε παρακειμένων καὶ πρὸς ἓν τι κεφάλαιον νευόντων συνεστώτα ὡς ἀλύσεις καὶ πυργίσκοι καὶ νῆες, ἐκ διεστώτων δὲ τὰ ἐκ διεξευγμένων καὶ [ἐκ] κεχωρισμένων καὶ 15 καθ' αὐτὰ ὑποκειμένων συγκαίμενα ὡς στρατιαὶ καὶ ποίμναι καὶ χοροί. ἐπεὶ οὖν καὶ ὁ κόσμος σῶμά ἐστιν, ἦτοι 79 ἡνωμένον ἐστὶ σῶμα ἢ ἐκ συναπτομένων ἢ ἐκ διεστώτων. οὔτε δὲ ἐκ συναπτομένων οὔτε ἐκ διεστώτων, ὡς δείκνυμεν ἐκ τῶν περὶ αὐτὸν συμπαθειῶν. κατὰ γὰρ τὰς τῆς σελή- 20 νης αὐξήσεις καὶ φθίσεις πολλὰ τῶν τε ἐπιγείων ζώων καὶ θαλασσίων φθίνει τε καὶ αὖξεται, ἀμπώτεις τε καὶ πλημμυρίδες περὶ τινὰ μέρη τῆς θαλάσσης γίνονται. ὡσαύτως δὲ καὶ κατὰ τινὰς τῶν ἀστέρων ἐπιτολὰς καὶ δύσεις μεταβολαὶ τοῦ περιέχοντος καὶ παμποίκιλοι περὶ τὸν ἀέρα τρο- 25 παὶ συμβαίνουσιν, ὅτε μὲν ἐπὶ τὸ κρεῖττον ὅτε δὲ λοιμικῶς. ἐξ ὧν συμφανὲς ὅτι ἡνωμένον τι σῶμα καθέστηκεν ὁ κόσμος. ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν ἐκ συναπτομένων ἢ διεστώ- 80 των οὐ συμπάσχει τὰ μέρη ἀλλήλοις, εἴγε ἐν στρατιᾷ πάντων, εἰ τύχοι, διαφθαρέντων τῶν στρατιωτῶν οὐδὲν κατὰ 30 διαδόσιν πάσχειν φαίνεται ὁ περιωθηθείς· ἐπὶ δὲ τῶν ἡνω-

5. γεννητικὸν C. 13. ἐκ τε] ἐκ τῶν L. 15. ἐκ om C. ἐκ] cf. Struv. ap. Schneider. lex. suppl. v. ἐκχωρῶ. 20. αὐτῶν C.
23. μέλη G: cf. Davis. ad Cic. de N.D. 2 7. 25. παμποίκιλοι CH.

μένων συμπαθείά τις ἔστιν, εἴγε δακτύλου τερμνομένου τὸ
 ὅλον συνδιατίθεται σῶμα. ἡνωμένον τοίνυν ἐστὶ σῶμα
 81 καὶ ὁ κόσμος. ἀλλ' ἐπεὶ τῶν ἡνωμένων σωμάτων τὰ μὲν
 ὑπὸ ψιλῆς ἔξεως συνέχεται τὰ δὲ ὑπὸ φύσεως τὰ δὲ ὑπὸ
 5 ψυχῆς, καὶ ἔξεως μὲν ὡς λίθοι καὶ ξύλα, φύσεως δὲ κα-
 θάπερ τὰ φυτὰ, ψυχῆς "δὲ τὰ ζῶα, πάντως δὴ καὶ ὁ
 82 κόσμος ὑπὸ τίνος τούτων διακρατεῖται. καὶ ὑπὸ μὲν ψι-
 λῆς ἔξεως οὐκ ἂν συνέχοιτο. τὰ γὰρ ὑπὸ ἔξεως κρατού-
 μενά οὐδεμίαν ἀξιόλογον μεταβολὴν τε καὶ τροπὴν ἀνα-
 10 δέχεται, καθάπερ ξύλα καὶ λίθοι, ἀλλὰ μόνον ἐξ αὐτῶν
 πάσχει τὴν κατὰ ἄνεσιν καὶ τὴν κατὰ συμπίεσμον διάθε-
 83 σιν. ὁ δὲ κόσμος ἀξιολόγους ἀναδέχεται μεταβολάς, ὅτε
 μὲν κρυμαλέου τοῦ περιέχοντος γιγνομένου ὅτε δὲ ἁλεινοῦ,
 καὶ ὅτε μὲν αὐχμώδους ὅτε δὲ νοτεροῦ, ὅτε δὲ ἄλλως πως
 15 κατὰ-τάς τῶν οὐρανίων κινήσεις ἐτεροιομένου. οὐ τοί-
 84 γυν ὑπὸ ψιλῆς ἔξεως ὁ κόσμος συνέχεται. εἰ δὲ μὴ ὑπὸ
 ταύτης, πάντως ὑπὸ φύσεως· καὶ γὰρ τὰ ὑπὸ ψυχῆς δια-
 κρατούμενα πολὺ πρότερον ὑπὸ φύσεως συνείχεται. ἀνάγ-
 κη ἄρα ὑπὸ τῆς ἀρίστης αὐτὸν φύσεως συνέχεσθαι, ἐπεὶ
 20 καὶ περιέχει τὰς πάντων φύσεις. ἡ δὲ γε τὰς πάντων πε-
 85 ριέχουσα φύσεις καὶ τὰς λογικὰς περιέσχηκεν. ἀλλὰ καὶ
 ἡ τὰς λογικὰς περιέχουσα φύσεις πάντως ἐστὶ λογική· οὐ
 γὰρ οἶόν τε τὸ ὅλον τοῦ μέρους χεῖρον εἶναι. ἀλλ' εἰ
 ἀρίστη ἐστὶ φύσις ἡ τὸν κόσμον διοικοῦσα, νοερά τε ἔσται
 25 καὶ σπουδαία καὶ ἀθάνατος. τοιαύτη δὲ τυγχάνουσα θεός
 86 ἐστω. εἰσὶν ἄρα θεοί. εἴπερ τε ἐν γῇ καὶ θαλάσῃ
 πολλῆς οὔσης παχυμερείας ποικίλα συνίσταται ζῶα ψυχι-
 κῆς τε καὶ αἰσθητικῆς μετέχοντα δυνάμει, πολλῶ πιθα-
 νώτερόν ἐστιν ἐν τῷ ἀέρι, πολὺ τὸ καθαρόν καὶ εἰλικρινές
 30 ἔχοντι παρὰ τὴν γῆν καὶ τὸ ὕδωρ, ἔμψυχά τινα καὶ νοερά
 συνίστασθαι ζῶα. καὶ τούτῳ συμφωνεῖ τὸ τοὺς Διοσκου-

4. ἀπὸ ψιλῆς CH.
 31. διοσκόρους C.

13. ἑλμεινοῦ C.

23. τοῦ ὅλου τὸ μέρος CH.

ρους ἀγαθούς τινας εἶναι δαίμονας, σωτήρας εὐσέλμων
νῶν, καὶ τὸ

τρεῖς γὰρ μύριοι εἰσιν ἐπὶ χθονὶ πολυβοτείρῃ
ἀθάνατοι Ζητὸς φύλακες μερόπων ἀνθρώπων.

ἀλλ' εἰ ἐν τῷ ἁέρι πιθανὸν ὑπάρχειν ζῶα, πάντως εὐλογον 87
καὶ ἐν τῷ αἰθέρι ζῶων εἶναι φύσιν, ὅθεν ἴα καὶ ἀνθρωποι
νοερεῶς μετέχουσι δυνάμειος, ἀκείθεν αὐτὴν σπάσαντες.
ὄντων δὲ αἰθερίων ζῶων, καὶ κατὰ πολὺ τῶν ἐπιγείων
ὑπερφέρειν δοκούντων τῷ ἄφθαρτα εἶναι καὶ ἀγέννητα,
δοθήσεται καὶ θεοὺς ὑπάρχειν, τούτων μὴ διαφέροντας. 10

Ὁ δὲ Κλειάνθης οὕτως συνηρώτα. εἰ φύσις φύσεώς 88
ἐστὶ κρείττων, εἴη ἂν τις ἀρίστη φύσις· εἰ ψυχὴ ψυχῆς
ἐστὶ κρείττων, εἴη ἂν τις ἀρίστη ψυχὴ· καὶ εἰ ζῶον τοί-
νον κρείττον ἐστὶ ζώου, εἴη ἂν τι κράτιστον ζῶον. οὐ γὰρ
εἰς ἄπειρον ἐκπίπτειν πέφυκε τὰ τοιαῦτα, ὥσπεροῦν οὔτε 15
ἡ φύσις ἐδύνατο ἐπὶ ἄπειρον αὐξέσθαι κατὰ τὸ κρείττον
οὔθ' ἡ ψυχὴ οὔτε τὸ ζῶον. ἀλλὰ μὴν ζῶον ζώου κρείττον 89
ἐστίν, ὡς ἵππος χελώνης, εἰ τύχοι, καὶ ταῦρος ὄνου καὶ
λέων ταύρου. πάντων δὲ σχεδὸν τῶν ἐπιγείων ζῶων καὶ
σωματικῇ καὶ ψυχικῇ διαθέσει προέχει τε καὶ κρατιστεύει 20
ὁ ἄνθρωπος· τοίνυν κράτιστον ἂν εἴη ζῶον καὶ ἄριστον.
καὶ οὐ πάντῃ τι ὁ ἄνθρωπος κράτιστον εἶναι δύνатаι ζῶον, 90
οἷον εὐθείως ὅτι διὰ κακίας πορεύεται τὸν πάντα χρόνον,
εἰ δὲ μὴ γε, τὸν πλείστον (καὶ γὰρ εἴ ποτε περιγίνοιτο
ἀρετῆς, ὅψθ' καὶ πρὸς ταῖς τοῦ βίου δυσμαῖς περιγίγνεται), 25
ἐπὶ κηρὸν τ' ἐστὶ καὶ ἀοθενὲς καὶ μυρίων θεόμενον βοηθη-
μάτων· καθάπερ τροφῆς καὶ σκεπασμάτων καὶ τῆς ἄλλης
τοῦ σώματος ἐπιμελείας, πικροῦ τινὸς τυράννου τρόπον
ἐφροσῶτος ἡμῖν καὶ τὸν πρὸς ἡμέραν δασμὸν ἀπαιτούντος,
καὶ εἰ μὴ παρέχοιμεν ὥστε λούειν αὐτὸ καὶ ἀλείφειν καὶ 30
περιβάλλειν καὶ τρέφειν, νόσους καὶ θάνατον ἀπειλοῦντος.

1. εἶναι om CH.

3. τρεῖς γὰρ] Hesiod. O et D 252.

μύριοι H.

πολυβοτείρῃ CH.

7. καίθεν CH, ὡς ἐκείθεν H. sufficit ἐκείθεν.

15. οὐδὲ L.

20. σωματικῆς καὶ ψυχικῆς C.

22. καὶ] ἀλλ' an

καὶ μὴν?

27. τρυφῆς C.

- ὥστε οὐ τέλειον ζῶον ὁ ἄνθρωπος, ἀτελής δὲ καὶ πολὺ
 91 κενωρισμένον τοῦ τελείου. τὸ δὲ τέλειον "καὶ ἄριστον
 κρεῖττον μὲν ἂν ὑπάρχοι ἀνθρώπου καὶ πάσαις ταῖς ἀρε-
 ταῖς συμπεπληρωμένον καὶ παντὸς κακοῦ ἀνεπίδεκτον,
 5 τοῦτο δὲ οὐ διοίσει Θεοῦ. ἔστιν ἄρα Θεός.
- 92 Ἄλλ' ὁ μὲν Κλεάνθης ἐστὶ τοιοῦτος· ἠρώτησε δὲ
 καὶ Ξενοφῶν ὁ Σωκρατικός λόγον εἰς τὸ εἶναι Θεούς,
 Σωκράτει περιθείς τὴν ἀπόδειξιν πρὸς τὸν Ἀριστοδήμον
 ζητοῦντι, δι' ὧν κατὰ λέξιν φησὶν "εἰπέ μοι ὦ Ἀριστο-
 10 δῆμε, εἰσὶν οὓς τινες ἐπὶ σοφίᾳ τεθαύμακας; ἔγωγε, ἔφη.
 τίνες οὖν εἰσὶν οὗτοι; ἐπὶ μὲν οὖν ποιητικῇ ἔγωγε Ὅμη-
 ρον τεθαύμακα, ἐπὶ δὲ ἀνδριαντοποιῶν Πολύκλειτον, ζω-
 93 γραφίας γε μὴν χάριν Ζεῦξιν. τούτους οὖν ἀποδέχῃ οὐ
 διὰ τὸ τὰ ὑπ' αὐτῶν κατεσκευασμένα περισσῶς δεδημιουργ-
 15 γῆσθαι; ἔγωγε, ἔφη. εἰ οὖν ὁ Πολύκλειτος ἀνδριᾶς καὶ
 ἐμψυχίαν προσλάβῃ, οὐ πολὺ μᾶλλον ἀποδέξῃ τὸν τεχνί-
 την; καὶ μάλα. ἄρ' οὖν ἀνδριάντα μὲν ὁρῶν ἔφης ὑπό-
 τινος τεχνίτου δεδημιουργῆσθαι, ἄνθρωπον δὲ ὁρῶν κατὰ
 τε ψυχὴν εὖ κινούμενον καὶ κατὰ τὸ σῶμα εὖ κεισομη-
 20 μένον οὐκ οἶσι ὑπὸ τινος νοῦ περιττοῦ δεδημιουργῆσθαι;
 94 εἰτα δὲ ὁρῶν Θεόν τε καὶ χρῆσιν μερῶν, πρῶτον μὲν ὅτι
 διανέστησε τὸν ἄνθρωπον, ὅμματά γε μὴν ἔδωκεν ὥστε
 ὁρᾶν τὰ ὁρατά, ἀκοὴν δὲ ὥστε ἀκούειν τὰ ἀκουστά. ὁσμῆς
 γε μὴν τί ἂν ἦν ὄφελος, εἰ μὴ ῥίνας προσέθηκεν, χυμῶν
 25 τε μὴν ὁμοίως, εἰ μὴ γλῶσσα ἢ τοιῶτων ἐπιγνώμων ἐνειρ-
 γάσθη; καὶ ταῦτα" φησὶν "εἰδὼς ὅτι γῆς τε μέρος μικρὸν
 ἔχεις ἐν τῷ σώματι πολλῆς οὐσης, ὑγροῦ τε μὴν βραχὺ
 πολλοῦ ὄντος, πυρὸς ἄερος τε ὁμοίως· νοῦν δὲ ἄρα μό-
 νον οὐδαμοῦ ὄντα εὐτυχῶς πόθεν δοκεῖς συναρπάσαι;"
- 95 Τοιοῦτος μὲν οὖν ὁ τοῦ Ξενοφώντος ἐστὶ λόγος, δύ-
 ναμίν γε ἐπαγωγικὴν ἔχων καὶ τοιαύτην. γῆς πολλῆς οὐ-

1. οὐ] οὔτε L. 3. ὑπάρχει C, ὑπάρχει H, ὑπάρχει G. τοῦ ἄν-
 θρώπου FG. 6. ἠρώτη CR. 8. σωκράτη CH. 9. εἰπέ μοι] Me-
 morab. 1 4 2. 26. ταυτη L. μέρος om C. 28. μόνον om CHH.
 30. τοιοῦτος] cf. Krisch. p. 225. 31. τε L.

σης ἐν τῷ κόσμῳ μικρὸν μέρος ἔχεις, καὶ ὑγροῦ πολλοῦ ὄντος ἐν τῷ κόσμῳ μικρὸν μέρος ἔχεις· καὶ νοῦ ἄρα πολ-
 λοῦ ὄντος ἐν τῷ κόσμῳ μικρὸν μέρος ἔχεις. νοερός ἄρα
 ὁ κόσμος ἐστίν, καὶ διὰ τοῦτο θεός. παραβάλλουσι δέ τι- 96
 νες τῷ λόγῳ τὰ λήμματα μεταποιῶντες "αὐτοῦ, καὶ φασι
 "γῆς πολλῆς οὐσης ἐν τῷ κόσμῳ μικρὸν μέρος ἔχεις· ἀλλὰ
 καὶ ὑγροῦ πολλοῦ ὄντος ἐν τῷ κόσμῳ μικρὸν μέρος ἔχεις,
 καὶ ἡδὴ αἶρος καὶ πυρός· καὶ πολλῆς ἄρα χολῆς οὐσης
 ἐν τῷ κόσμῳ μικρὸν τι μέρος ἔχεις, καὶ φλέγματος καὶ
 αἵματος." ἀκολουθήσει καὶ χολοποιὸν καὶ αἵματος γεννη- 10
 τικόν εἶναι τὸν κόσμον· ὅπερ ἐστὶν ἄτοπον. οἱ δὲ ἀπο- 97
 λογούμενοί φασι ἀνόμοιον εἶναι τὴν παραβολὴν τῷ Ξενο-
 φώντος λόγῳ. ἐκεῖνος μὲν γὰρ ἐπὶ τῶν ἀπλῶν καὶ πρῶ-
 των σωμάτων ποιεῖται τὴν ζήτησιν, ὥσπερ γῆς καὶ ὕδατος
 αἶρος τε καὶ πυρός, οἱ δὲ τῇ παραβολῇ χρώμενοι μετεπιή- 15
 θησαν ὡς ἐπὶ τὰ συγκρίματα· χολή γάρ καὶ αἷμα καὶ
 πᾶν τὸ ἐν τοῖς σώμασιν ὑγρὸν οὐκ ἐστὶ πρῶτον καὶ ἀπλοῦν
 ἀλλ' ἐκ τῶν πρώτων καὶ στοιχειωδῶν σωμάτων συγκείμενον.

"Ἐνεστί δὲ καὶ οὕτως τὸν αὐτὸν συνερωτᾶν λόγον. εἰ 98
 μὴ ἦν τι γεῶδες ἐν τῷ κόσμῳ, οὐδὲ ἐν σοὶ τι ἂν ἦν γεῶ- 20
 δες, καὶ εἰ μὴ ἦν τι ὑγρὸν ἐν κόσμῳ, οὐδ' ἂν ἐν σοὶ ἦν
 τι ὑγρὸν, καὶ ὁμοίως ἐπὶ αἶρος καὶ πυρός. τοίνυν καὶ εἰ
 μὴ ἦν τις ἐν κόσμῳ νοῦς, οὐδ' ἂν ἐν σοὶ τις ἦν νοῦς·
 ἔστι δὲ γε ἐν σοὶ τις νοῦς· ἐστὶν ἄρα καὶ ἐν κόσμῳ. καὶ
 διὰ τοῦτο νοερός ἐστὶν ὁ κόσμος. νοερός δὲ ὢν καὶ θεός 25
 καθίσταται. τῆς δὲ αὐτῆς δυνάμεώς ἐστι καὶ ὁ 99
 τοῦτον τὸν τρόπον ἔχων λόγος. ἄρά γε ἄγαλμα εὖ δεδη-
 μιουργημένον θιασάμενος διστάσεως ἂν εἰ τεχνίτης νοῦς
 τοῦτο ἐποίησεν; ἢ οὐτ' ἂν ἀπόσχοις τοῦ ὑπονοεῖν τι τοι-
 οῦτον ὡς καὶ θαυμάζειν τὴν περιετότητα τῆς δημιουργίας 30
 καὶ τὴν τέχνην; ἄρ' οὖν ἐπὶ μὲν τούτων τὸν ἔξωθεν θεω- 100

1. καὶ — 3. ἔχεις om CH. 2. ἐν τῷ κόσμῳ add R. 6. ἀλλὰ —
 7. ἔχεις om C. 20. οὐδὲ ἐν] ἐνδὲ ἐν CH. 23. ἦν τις] ἦν τι L.
 ἐν σοὶ — 24. ἔστιν om C. 24. τι R. 29. ἦ om F. οὐτ']
 τοσοῦτον? ἀπόσχοιο L. 31. ἐπὶ μὲν om CH. ἔξω X.

ρῶν τύπον προσμαρτυρεῖς τῷ κατεσκευασμένῳ καὶ φῆς εἶναι
 τινα τὸν δημιουργόν· τὸν δὲ ἐν σοὶ ὁρῶν νοῦν, τοσαύτη
 ποικιλίᾳ διαφέροντα παντὸς ἀγάλματος καὶ πάσης γραφῆς,
 γεννητὸν ὄντα νομίζεις ἀπὸ τύχης γεγονέναι, οὐχὶ δὲ ὑπὸ
 5 τινος δημιουργοῦ δύναμιν καὶ σύνεσιν ὑπερβάλλουσαν
 ἔχοντος; ὅσπερ οὐκ ἂν ἄλλοθί που διατρίβοι ἢ ἐν τῷ
 κόσμῳ, διοικῶν αὐτὸν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ γεννῶν τε καὶ αὖξων.
 οὗτος δὲ ἐστὶ "θεός· εἰσὶν ἄρα θεοί.

- 101 Ζήνων δὲ ὁ Κιτιεὺς ἀπὸ Ξενοφῶντος τὴν ἀφορμὴν
 10 λαβὼν οὕτως συνερωτᾷ. τὸ προῖεμενον σπέρμα λογικοῦ
 καὶ αὐτὸ λογικόν ἐστιν· ὁ δὲ κόσμος προῖται σπέρμα λο-
 γικοῦ· λογικὸν ἄρα ἐστὶν ὁ κόσμος. ὧ συνεισάγεται καὶ
 102 ἡ τοῦτου ὑπαρξίς. καὶ ἐστὶν ἡ τῆς συνερωτήσεως πιθα-
 νότης προὔπτος. πάσης γὰρ φύσεως καὶ ψυχῆς ἡ κα-
 15 ταρχὴ τῆς κινήσεως γίνεσθαι δοκεῖ ἀπὸ ἡγεμονικοῦ, καὶ
 πᾶσαι αἱ ἐπὶ τὰ μέρη τοῦ ὅλου ἐξαποστελλόμεναι δυνάμεις
 ὡς ἀπὸ τινος πηγῆς τοῦ ἡγεμονικοῦ ἐξαποστελλόνται, ὥστε
 πᾶσαν δύναμιν τὴν περὶ τὸ μέρος οὔσαν καὶ περὶ τὸ ὅλον
 εἶναι διὰ τὸ ἀπὸ τοῦ ἐν αὐτῷ ἡγεμονικοῦ διαδίδοσθαι.
 20 ὅθεν οἷόν ἐστι τὸ μέρος τῇ δυνάμει, τοιοῦτον πολὺ πρό-
 103 τερόν ἐστι τὸ ὅλον. καὶ διὰ τοῦτο εἰ προῖται λογικοῦ
 ζώου σπέρμα ὁ κόσμος, οὐχ ὡς τὸν ἄνθρωπον κατὰ ἀπο-
 βρασμόν, ἀλλὰ καθὼ περιέχει σπέρματα λογικῶν ζώων,
 περιέχει τὸ πᾶν, οὐχ ὡς ἂν εἴποιμεν τὴν ἄμπελον γιγάρ-
 25 των εἶναι περιεκτικὴν, τουτέστι κατὰ περιγραφὴν, ἀλλ' ὅτι
 λόγοι σπερματικοὶ λογικῶν ζώων ἐν αὐτῷ περιέχονται.
 ὥστε εἶναι τοιοῦτο τὸ λεγόμενον "ὁ δὲ γε κόσμος περιέχει
 σπέρματος λόγους λογικῶν ζώων· λογικὸς ἄρα ἐστὶν ὁ
 κόσμος."

- 104 Καὶ πάλιν ὁ Ζήνων φησὶν "[εἰ] τὸ λογικὸν τοῦ μὴ
 λογικοῦ κρεῖττον ἐστίν· οὐδὲν δὲ γε κόσμου κρεῖττον ἐστίν·

4. γε νοητὸν CHN.

6. ποι R, ποι C, πῇ FG.

9. Κιτιεὺς L.

13. τοῦτου] τοῦ θεοῦ? ἐρωτήσεως CHX. 22. ὡς τὸ ἀνθρώπινον ὁ
 ἄνθρωπος κ.τ. 24. περιέχει] λογικῶν Trendelenburgius. [οὐχ]. περιέχει
 δὲ οὐχ? 28. σπερματικούς? 31. εἰδέν — ἐστίν om CHN.

λογικὸν ἄρα ὁ κόσμος. καὶ ὡσαύτως ἐπὶ τοῦ νοεροῦ καὶ ἐμψυχίας μετέχοντος. τὸ γὰρ νοερὸν τοῦ μὴ νοεροῦ καὶ τὸ ἐμψυχον τοῦ μὴ ἐμψύχου κρεῖττον ἐστίν· οὐδὲν δὲ γε κόσμου κρεῖττον· νοερός ἄρα καὶ ἐμψυχός ἐστιν ὁ κόσμος.”

Κεῖται δὲ καὶ παρὰ τῷ Πλάτῳ τῇ “δυνάμει τοιοῦ- 105
τος λόγος, κατὰ λέξιν αὐτοῦ γράφοντος “λέγωμεν δὴ δι’ ἣν αἰτίαν γένεσιν καὶ πᾶν τόδε ὁ συνισταὶς συνέστηκεν. ἀγα-
θὸς ἦν, ἀγαθῷ δὲ οὐδὲ εἰς περὶ οὐδενὸς ἐγγίνεται φθόνος.
τούτου δὴ ἐκτὸς ὧν πάντα ὅσα μάλιστα ἐβουλήθη γίγνε-
σθαι παραπλήσια ἑαυτῷ. ταύτην δὲ γενέσεως καὶ κόσμου 110
μάλιστα ἂν τις ἀρχὴν κυριωτάτην παρὰ ἀνδρῶν φρονίμων ἀποδεχόμενος ὀρθότατα ἀποδέχοιτο ἄν.” εἴτε ὀλίγα διελθὼν 106
ἐπιφέρει λέγων “διὰ δὴ τὸν λογισμὸν τόνδε νοῦν μὲν ἐν ψυχῇ ψυχὴν δὲ ἐν τῷ σώματι συνισταὶς τὸ πᾶν συνετεκταί-
νεται, ὃ τι κάλλιστον ἂν εἴη κατὰ φύσιν, ἄριστον τὸ ἔργον 15
ἀπειργασμένος. οὕτως οὖν δὴ κατὰ λόγον τὸν εἰκότα δεῖ λέγειν τόνδε τὸν κόσμον ζῶον ἐμψυχον ἔννουν τε τῇ ἀλη-
θείᾳ διὰ τὸ τῇ θεοῦ γενέσθαι προνοίᾳ.” δυνάμει δὲ τὸν 107
αὐτὸν τῷ Ζήνωνι λόγον ἐξέθετο· καὶ γὰρ οὗτος τὸ πᾶν κάλλιστον εἶναι φησι, κατὰ φύσιν ἀπειργασμένον ἔργον καὶ 20
κατὰ τὸν εἰκότα λόγον, ζῶον ἐμψυχον νοερὸν τε καὶ λογικόν.

Ἄλλ’ ὃ γε Ἀλεξίνος τῷ Ζήνωνι παρέβαλε τρόπῳ 108
τῷδε. τὸ ποιητικὸν τοῦ μὴ ποιητικοῦ καὶ τὸ γραμματικὸν τοῦ μὴ γραμματικοῦ κρεῖττον ἐστί, καὶ τὸ κατὰ τὰς ἄλλας 25
τέχνας θεωρούμενον κρεῖττόν ἐστι τοῦ μὴ τοιούτου· οὐδὲ ἐν δὲ κόσμου κρεῖττον ἐστίν· ποιητικὸν ἄρα καὶ γραμ-
ματικὸν ἐστιν ὁ κόσμος. πρὸς ἣν ἀπαντῶντες παραβολὴν 109
οἱ στωικοὶ φασιν ὅτι Ζήνων τὸ καθάπαξ κρεῖττον εἵληφεν, τουτέστι τὸ λογικὸν τοῦ μὴ λογικοῦ καὶ τὸ νοερὸν τοῦ μὴ 30
νοεροῦ καὶ τὸ ἐμψυχον τοῦ μὴ ἐμψύχου, ὃ δὲ Ἀλεξίνος 110
οὐκέτι· οὐ γὰρ ἐν τῷ καθάπαξ τὸ ποιητικὸν τοῦ μὴ

3. τὸ om L. 6. λέγωμεν δὴ] Plato Tim. p. 29. 16. δὴ] δε CR.
18. γίγνεσθαι CR.

ποιητικοῦ καὶ τὸ γραμματικὸν τοῦ μὴ γραμματικοῦ κρεῖττον. ὥστε μεγάλην ἐν τοῖς λόγοις θεωρεῖσθαι διαφοράν· ἰδοὺ γὰρ Ἀρχίλοχος ποιητικὸς ὦν οὐκ ἔστι Σωκράτους τοῦ μὴ ποιητικοῦ κρεῖττων, καὶ Ἀρίσταρχος γραμματικὸς ὦν οὐκ ἔστι Πλάτωνος τοῦ μὴ γραμματικοῦ κρεῖττων.

- 111 Πρὸς τούτοις καὶ ἀπὸ τῆς τοῦ κόσμου κινήσεως ἐπιχειροῦσι κατασκευάζειν τὴν τῶν θεῶν ὑπαρξιν οἱ τε '''ἀπὸ τῆς στοᾶς καὶ οἱ τούτοις συμπεπνέοντες. ὅτι γὰρ κινεῖται ὁ κόσμος πᾶς ἂν τις ὁμολογήσειεν ὑπὸ πολλῶν εἰς τοῦτο
10 ἐναγόμενος. ἦτοι οὖν ὑπὸ φύσεως κινεῖται ἢ ὑπὸ προαι-
112 ρέσεως ἢ ὑπὸ δίνης καὶ κατ' ἀνάγκην. ἀλλ' ὑπὸ μὲν δίνης καὶ κατ' ἀνάγκην οὐκ εὐλογον. ἦτοι γὰρ ἄτακτός ἐστιν ἡ διατεταγμένη ἢ δίνη. καὶ εἰ μὲν ἄτακτος, οὐκ ἂν δυνη-
θεῖη τεταγμένως τι κινεῖν· εἰ δὲ μετὰ τάξεώς τι κινεῖ
113 καὶ συμφωνίας, θεία τις ἔσται καὶ δαιμόνιος· οὐ γὰρ ἂν ποτε τεταγμένως καὶ σωτηρίως τὸ ὅλον ἐκίνει μὴ νοερά καὶ θεία καθεστῶσα. τοιαύτη δὲ οὖσα οὐκ ἐτι ἂν εἴη δίνη· ἄτακτον γάρ ἐστιν αὕτη καὶ ὀλιγοχρόνιον. ὥστε κατ' ἀνάγκην μὲν καὶ ὑπὸ δίνης, ὥς ἔλεγον οἱ περὶ τὸν Δημόκρι-
114 τον, οὐκ ἂν κινεῖτο ὁ κόσμος. καὶ μὴν οὐδὲ φύσει ἀφαντάστω, παρόσον ἢ νοερά φύσις ἀμείνων ἐστὶ ταύτης. ὀρῶνται δὲ τοιαῦται φύσεις ἐν κόσμῳ περιεχόμεναι· ἀνάγκη ἄρα καὶ αὐτὸν νοεράν ἔχειν φύσιν ὑφ' ἧς τεταγμένως κινεῖται, ἥτις εὐθέως ἐστὶ θεός.

- 115 Τὰ γε μὴν αὐτομάτως κινούμενα τῶν κατασκευασμάτων θαυμαστότερα ἐστὶ τῶν μὴ τοιούτων. τὴν γοῦν Ἀρχιμήδειον σφαῖραν σφόδρα '''θεωροῦντες ἐκπληττόμεθα, ἐν ἧ ἡλιός τε καὶ σελήνη κινεῖται καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἀστέρων, οὐ μὰ Δία ἐπὶ τοῖς ξύλοις οὐδ' ἐπὶ τῇ κινήσει τούτων
30 τεθνηπότες, ἀλλ' ἐπὶ τῷ τεχνίτῃ καὶ ταῖς κινούσαις αἰτίαις. ὁθεν ὅσω θαυμασιώτερα ἐστὶ τὰ αἰσθανόμενα τῶν αἰσθη-
τῶν, τοσούτω θαυμασιώτεραί εἰσιν αἱ ταῦτα κινεῖν

9. ὑπὸ πολλῶν om CHR. 14. τάξεώς τε FG. κινεῖται L. 16. τὸν C. 18. ἀτεκτον C. 28. ἀστρων? 29. οὔμα CR. 31. ἀναισθητων H.

αἰτία. ἐπεὶ γὰρ ὁ ἵππος θαυμασιώτερος τοῦ φυτοῦ, καὶ 116
 ἡ κινητικὴ τοῦ ἵππου αἰτία θαυμασιωτέρα τῆς τοῦ φυτοῦ
 αἰτίας· καὶ ἐπεὶ ὁ ἐλέφας θαυμασιώτερος ἵππου, καὶ ἡ
 κινητικὴ τοῦ ἐλέφαντος αἰτία, τηλικούτον γε ὄγκον διαβα-
 σταζουσα, θαυμασιωτέρα τῆς τοῦ ἵππου. τούτων δέ γε 117
 πασῶν κατὰ τὸν ἀνωτάτω λόγον καὶ ἡ τοῦ ἡλίου καὶ σε-
 λήνης καὶ ἀστέρων, καὶ πρὸ τούτων ἡ τοῦ κόσμου φύσις,
 ἥτις καὶ τούτων ἐστὶν αἰτία. ἡ μὲν γὰρ τοῦ μέρους αἰτία
 οὐ διατείνει ἐπὶ τὸ ὅλον, οὐδ' ἔστι τούτου αἰτία, ἡ δὲ τοῦ
 ὅλου διατετακεν εἰς τὰ μέρη· διὸ καὶ θαυμασιωτέρα ἐστὶ 118
 τῆς τοῦ μέρους αἰτίας. ὥστε ἐπεὶ ἡ τοῦ κόσμου φύσις 118
 ἐστὶν αἰτία τῆς τοῦ ὅλου κόσμου διακοσμήσεως, εἴη ἂν
 αἰτία καὶ τῶν μερῶν. εἰ δὲ τοῦτο, κρατίστη ἐστίν. εἰ δὲ
 κρατίστη ἐστί, λογικὴ τέ ἐστι καὶ νοερά, προσέτι δὲ αἰδιος
 ἂν εἴη. ἡ δὲ τοιαύτη φύσις ἡ αὐτὴ ἐστὶ θεῶ. ἔστι τοί- 15
 νυν τι θεός.

Καὶ μὴν ἐν παντὶ πολυμερεῖ σώματι καὶ κατὰ φύσιν 119
 διοικουμένῳ ἔστι τι τὸ κυριεῦον, καθὼ καὶ ἐφ' ἡμῶν μὲν
 ἡ ἐν καρδίᾳ τοῦτο τυγχάνειν ἀξιοῦται ἢ ἐν ἐγκεφάλῳ ἢ ἐν
 ἄλλῳ τινὶ μέρει τοῦ σώματος, ἐπὶ δὲ τῶν φυτῶν οὐ κατὰ τὸν
 αὐτὸν τρόπον, ἀλλ' ἐφ' ὧν μὲν κατὰ τὰς ῥίζας ἐφ' ὧν
 δὲ κατὰ τὴν κόμην ἐφ' ὧν δὲ κατὰ τὸν ἐγκάρδιον. ὥστε 120
 ἐπεὶ καὶ ὁ κόσμος ὑπὸ φύσεως διοικεῖται πολυμερῆς κα-
 θεστώς, εἴη ἂν τι ἐν αὐτῷ τὸ κυριεῦον καὶ τὸ προκαταρ-
 χόμενον τῶν κινήσεων. οὐδὲν δὲ δυνατόν εἶναι τοιοῦτον 25
 ἢ τὴν τῶν ὄντων φύσιν, ἥτις θεός ἐστιν. ἔστιν ἄρα θεός.

Ἄλλ' ἴσως τινὲς ἐροῦσιν ὅτι τούτῳ τῷ λόγῳ ἡγεμονι- 121
 κωτάτην εἶναι συμβέβηκε καὶ κυριώτατην ἐν τῷ κόσμῳ
 τὴν γῆν καὶ ἡγεμονικώτατον καὶ κυριώτερον τὸν ἀέρα·
 ἀνεῦ γὰρ τούτων οὐχ οἶόν τέ ἐστι συστήναι κόσμον. ὥστε 30
 καὶ τὴν γῆν καὶ τὸν ἀέρα φήσομεν εἶναι θεόν. ὅπερ ἐστὶν 122
 εὐηθες, καὶ ὁμοιον τῷ λέγειν κυριώτατον ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ

6. ἀνωτάτω Fabricius, ἀνώτατον L.
 29. καὶ ἴτι ἡγ.?

30. τούτου CR.

16. τι om H.

22. τὸ R.

Sext. Emp.

ἡγεμονικώτατον εἶναι τὸν τοῖχον· ἄνευ γὰρ τούτου μὴ δύνασθαι τὴν οἰκίαν συστήναι. καθάπερ γὰρ ἐνταῦθα ταῖς μὲν ἀληθείαις ἀδύνατόν ἐστιν ἄνευ τοίχου συστήναι τὴν οἰκίαν, οὐ μὴν ὑπερφέρει καὶ κρείττον ἐστὶ τοῦ οἰκο-
 δεσπότου ὁ τοίχος, οὕτω καὶ ἐπὶ τοῦ κόσμου ἀδύνατον μὲν χωρὶς γῆς καὶ αἱρέως τὴν τοῦ παντός σύστασιν γενέ-
 σθαι, οὐ μὴν ταῦτα ὑπερφέρει τῆς διοικουμένης τὸν κόσμον φύσεως, ἥτις οὐ διενήνοχε θεοῦ. ἔστιν ἄρα θεός.

- Τὸ μὲν οὖν γένος τῶν τοιούτων λόγων ἐστὶ τοιοῦτον·
- 123 υποκῶμεν δὲ ἐξῆς καὶ τὸν τρόπον τῶν ἀκολουθούντων ἀτόπων τοῖς ἀναιρούσι τὸ θεῖον. εἰ γὰρ μὴ εἰσὶ θεοί, οὐκ ἔστιν εὐσέβεια, μόνον τῶν αἵρετῶν ὑπάρχουσα. ἔστι γὰρ εὐσέβεια ἐπιστήμη θεῶν θεραπειάς, τῶν δ' ἀνυπάρκτων οὐ δύναται τις εἶναι θεραπεία, ὅθεν οὐδὲ ἐπιστήμη τις
 12 περὶ ταύτην γενήσεται· καὶ ὥς οὐχ οἶόν τε περὶ τὴν τῶν ἱπποκενταύρων θεραπειάν ἐπιστήμην εἶναι ἀνυπάρκτων ὄντων, οὕτως οὐδὲ περὶ τὴν τῶν θεῶν θεραπειάν, εἴπερ εἰσὶν ἀνυπάρκτοι, ἔσται τις ἐπιστήμη. ὥστε εἰ μὴ εἰσὶ θεοί, ἀνυπάρκτός ἐστιν ἡ εὐσέβεια. ὑπάρχει δὲ εὐσέβεια·
- 124 τοίνυν ῥητέον εἶναι θεούς. καὶ πάλιν, εἰ μὴ εἰσὶ θεοί, ἀνυπάρκτός ἐστιν ἡ ὁσιότης, δικαιοσύνη τις οὐσα πρὸς θεούς· ἔστι δὲ γε κατὰ τὰς κοινὰς ἐννοίας καὶ προλήψεις πάντων ἀνθρώπων ὁσιότης, καθότι καὶ ὁσιόν ἐστιν· καὶ
 125 τὸ θεῖον ἄρα. ἔστιν. εἴ γε μὴν μὴ εἰσὶ θεοί, ἀναιρεῖται
 12 σοφία, ἐπιστήμη οὐσα θείων τε καὶ ἀνθρωπείων πραγμά-
 των· "καὶ ὃν τρόπον οὐδεμία ἐστὶν ἐπιστήμη ἀνθρω-
 πείων τε καὶ ἱπποκενταυρείων πραγμάτων διὰ τὸ ἀνθρώ-
 πους μὲν ὑπάρχειν ἱπποκενταύρους δὲ μὴ ὑπάρχειν, οὕτως οὐδὲ ἐπιστήμη τις ἔσται θείων καὶ ἀνθρωπείων πραγμά-
 30 των, ἀνθρώπων μὲν ὑπαρχόντων θεῶν δὲ μὴ ὑφεστῶτων. ἄτοπον δὲ γε λέγειν μὴ εἶναι σοφίαν· ἄτοπον ἄρα καὶ τὸ τοὺς θεούς ἀξιοῦν ἀνυπάρκτους.

11. τῶν ἀναιρούντων L.
 17. uti dicitur H.

24. τὸ om L.

30. μὲν om. L.

31. γε add CH.

12. μία τῶν ἀρετῶν? vel πρώτη. ex
 25. πραγμάτων — 27. τε om C.

Καὶ μὴν εἶπερ καὶ ἡ δικαιοσύνη κατὰ τὴν ἐπιλοπὴν 126
 τῶν ἀνθρώπων πρὸς τε ἀλλήλους καὶ πρὸς θεοὺς εἰσῆται,
 εἰ μὴ εἰσὶ θεοί, οὐδὲ δικαιοσύνη συστήσεται· ὅπερ ἄτο-
 πον. οἱ μὲν οὖν περὶ τὸν Πυθαγόραν καὶ τὸν Ἐμπεδο- 127
 κλέα καὶ τῶν Ἰταλῶν πλῆθος φασὶ μὴ μόνον ἡμῖν πρὸς
 ἀλλήλους καὶ πρὸς τοὺς θεοὺς εἶναι τινα κοινωνίαν, ἀλλὰ
 καὶ πρὸς τὰ ἄλογα τῶν ζώων. ἐν γὰρ ὑπάρχειν πνεῦμα
 τὸ διὰ παντὸς τοῦ κόσμου διήκον ψυχῆς τρόπον, τὸ καὶ
 ἐκοῦν ἡμᾶς πρὸς ἐκείνα. διόπερ καὶ κτείνοντες αὐτὰ καὶ 128
 ταῖς σαθεῖν αὐτῶν τρεφόμενοι ἀδικήσομεν τε καὶ ἀσεβή- 10
 σομεν ὡς συγγενεῖς ἀναιροῦντες. ἐνθεν καὶ παρῆγουν
 οὗτοι οἱ φιλόσοφοι ἀπέχεσθαι τῶν ἐμψύχων, καὶ ἀσεβεῖν
 ἔφρασκον τοὺς ἀνθρώπους

βωμὸν ἐρεῦθοντας μακάρων θερμοῖσι φόνοισιν.

καὶ Ἐμπεδοκλῆς πού φησιν

129

οὐ πάνσεσθε φόνοιο δυσηχέος· οὐκ ἔσορᾶτε
 ἀλλήλους δάπτοντες ἀκηδείησι νόοιο;

καὶ

μορφὴν δ' ἀλλάξαντι πατὴρ φίλον υἱὸν αἵρας
 σφάζει ἐπευχόμενος μέγα νήπιος· οἱ δ' ἐπορεύνται 30
 λισσόμενοι θύοντος. ὁ δὲ νήκουστος ὁμοκλέων
 σφάζας ἐν μεγάροισι κακὴν ἀλεγύνετο δαίτη.
 ὡς δ' αὐτως πατέρ' υἱὸς ἐλὼν καὶ μητέρα παῖδες
 θυμὸν ἀπορραΐσαντε φίλας κατὰ σύρκας ἔδουσιν.

καὶ ταῦτα δὴ παρῆγουν οἱ περὶ τὸν Πυθαγόραν πταίοντες. 130
 οὐ γὰρ εἰ ἔστι τι διήκον δι' ἡμῶν τε καὶ ἐκείνων πνεῦμα,
 εὐθύς ἔστι τις ἡμῖν δικαιοσύνη πρὸς τὰ ἄλογα τῶν ζώων.
 ἰδοὺ γὰρ καὶ διὰ τῶν λίθων καὶ διὰ τῶν φυτῶν παφοίτηκέ
 τι πνεῦμα, ὥστε ἡμᾶς αὐτοῖς συνηνοῦσθαι, ἀλλ' οὐδὲν
 ἔστιν ἡμῖν δίκαιον πρὸς τὰ φυτὰ καὶ λίθους, οὐδὲ μὴν 30

7. ἐν γὰρ] cf. Krisch. p. 80, 82, 84. ὑπάρχει CHR. 14. θεο-
 μοῖσι CR. 16. ἔσορᾶτε C. 20. δ' ἐπορεύνται Bergkiius, δὲ πορεύ-
 νται Hermannus, δὲ πορεύνται L. 21. λισσόμενον X. θύοντες L:
 corr Hermannus. ὁ δ' ἀνήκουστος CR, ὁ δ' ἀνήκουστος FG: corr Berg-
 kiius. 24. ἀπορραΐσαντα L: corr Karstenus Empedoclis carm. reliq.
 p. 146. 26. τι] τὸ CR. 30. μὴν] μή Δία?

- τέμνοντες καὶ πρίζοντες τὰ τοιαῦτα τῶν σωμάτων ἀδικοῦ-
 131 μιν. τί οὖν φασὶν οἱ στωικοὶ δικαιοσύνην τινὰ καὶ ἐπι-
 πλοκὴν ἔχειν τοὺς ἀνθρώπους πρὸς ἀλλήλους καὶ τοὺς
 θεοὺς; οὐ καθόσον ἔστι τὸ ἐληλακὸς διὰ πάντων πνεῦμα,
 5 ἐπεὶ ἂν καὶ πρὸς τὰ ἄλογα τῶν ζώων ἐσώζετο τι δίκαιον
 ἡμῖν, ἀλλ' ἐπεὶ λόγον ἔχομεν τὸν ἐπ' ἀλλήλους τε καὶ θεοὺς
 διατείνοντα, οὐ τὰ ἄλογα τῶν ζώων μὴ μετέχοντα οὐκ ἂν
 ἔχοι τι πρὸς ἡμᾶς δίκαιον. ὥστε εἰ ἡ δικαιοσύνη κατὰ
 τινὰ κοινωνίαν ἀνθρώπων πρὸς ἀλλήλους καὶ ἀνθρώπων
 10 πρὸς θεοὺς γενόηται, δεήσει μὴ ὄντων θεῶν μηδὲ δικαιο-
 σύνην ὑπαρκετὴν εἶναι. ὑπαρκετὴ δὲ ἔστιν ἡ δικαιοσύνη·
 ῥητέον ἄρα καὶ θεοὺς ὑπάρχειν.
- 132 Πρὸς τούτοις εἰ μὴ εἰσὶ θεοί, οὐδὲ μαντικὴ ὑπάρχει,
 ἐπιστήμη οὕσα θεωρητικὴ καὶ ἐξηγητικὴ τῶν ὑπὸ θεῶν
 15 ἀνθρώποις διδομένων σημείων, οὐδὲ μὴν θεοληπτικὴ καὶ
 ἀστρομαντικὴ, οὐ λογικὴ, οὐχ ἡ δὲ ὀνείρων πρόρρησις.
 ἄτοπον δὲ γε τοσοῦτο πλήθος πραγμάτων ἀναιρεῖν πεπι-
 στευμένων ἤδη παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις. εἰσὶν ἄρα θεοί.
- 133 Ζήνων δὲ καὶ τοιοῦτον ἡρώτα λόγον. τοὺς θεοὺς
 20 εὐλόγως ἂν τις τιμῇ· τοὺς δὲ μὴ ὄντας οὐκ ἂν τις
 εὐλόγως τιμῇ· εἰσὶν ἄρα θεοί. ὥ λόγῳ τινὲς παραβάλ-
 λοντες φασὶ "τοὺς σοφοὺς ἂν τις εὐλόγως τιμῇ· τοὺς δὲ
 μὴ ὄντας οὐκ ἂν τις εὐλόγως τιμῇ· εἰσὶν ἄρα σοφοί."
 ὅπερ οὐκ ἤρεσκε τοῖς ἀπὸ τῆς στοᾶς, μέχρι τοῦ νῦν ἀνεν-
 134 ρέτου ὄντος τοῦ κατ' αὐτοὺς σοφοῦ. ἀπαντῶν δὲ πρὸς
 τὴν παραβολὴν Διογένης ὁ Βαβυλώνιος τὸ δεύτερόν φησι
 λῆμμα τοῦ Ζήνωνος λόγου τοιοῦτον εἶναι τῇ δυνάμει
 "τοὺς δὲ μὴ πεφυκότας εἶναι οὐκ ἂν τις εὐλόγως τιμῇ."
 τοιοῦτου γὰρ λαμβανομένου δῆλον ὡς πεφύκασιν εἶναι
 135 θεοί. εἰ δὲ τοῦτο, καὶ εἰσὶν ἤδη. εἰ γὰρ ἅπαξ ποτὲ ἦσαν,
 καὶ νῦν εἰσὶν, ὥσπερ εἰ ἄτομοι ἦσαν, καὶ νῦν εἰσὶν·
 ἀφθαρτα γὰρ καὶ ἀγέννητα τὰ τοιαῦτά ἐστι κατὰ τὴν ἐν-

16. θυτική Fabricius.
 21. τιμῇ add Fabricius.
 φασί CR.

17. πεπιστευμένον CR.
 25. κατ' αὐτοὺς τοῦ FG.

20. τοὺς δὲ —
 26. ὁ] ὧν ὁ CR.

νοϊαν τῶν σωμάτων. διὸ καὶ κατὰ ἀκόλουθον ἐπιφορὰν
 συνάξει ὁ λόγος. οἱ δὲ γε σοφοὶ οὐκ ἐπεὶ πεφύκασιν εἶναι,
 ἤδη καὶ εἰσὶν. ἄλλοι δὲ φασὶ τὸ πρῶτον λῆμμα τοῦ Ζή- 136
 νωνος, τὸ "τοὺς θεοὺς εὐλόγως ἂν τις τιμῶῃ," ἀμφίβολον
 εἶναι· ἐν μὲν γὰρ σημαίνειν "τοὺς θεοὺς εὐλόγως ἂν τις
 τιμῶῃ," ἕτερον δὲ "τιμητικῶς ἔχοι." λαμβάνεσθαι δὲ τὸ
 πρῶτον, ὅπερ ψευθὸς ἔσται ἐπὶ τῶν σοφῶν.

Οἱ μὲν οὖν κομιζόμενοι λόγοι παρὰ τοῖς στωικοῖς 137
 καὶ παρὰ τοῖς ἀπὸ τῶν ἄλλων αἵρέσεων εἰς τὸ ὑπάρχειν
 θεοὺς τοιοῦτοί τινές εἰσι κατὰ τὸν χαρακτῆρα· ὅτι δὲ οὐ
 λείπονται τούτων ἕνεκα τῆς περὶ τὸ πείθειν ἰσοσθενείας
 καὶ οἱ τὸ μὴ εἶναι θεοὺς διδάσκοντες, παρακειμένως ὑπο-
 δεικτέον. εἴπερ τοίνυν εἰσὶ θεοί, ζῶα εἰσὶν· καὶ ὁ λόγῳ 138
 οἱ ἀπὸ τῆς στοᾶς ἐδιδασκον ὅτι ζῶόν ἐστιν ὁ κόσμος, τῷ
 αὐτῷ χρησάμενος ἂν τις κατασκευάζοι ὅτι καὶ ὁ θεὸς ἐστι
 ζῶον. τὸ γὰρ ζῶον τοῦ μὴ "ζώου κρείττον ἐστίν, οὐδὲν δὲ
 κρείττον ἐστὶ θεοῦ· ζῶον ἄρα ἐστὶν ὁ θεός, συμπαρα-
 λαμβανομένης τούτῳ τῷ λόγῳ καὶ τῆς κοινῆς τῶν ἀνθρώ-
 πων ἐννοίας, εἴγε καὶ ὁ βίος καὶ οἱ ποιηταὶ καὶ ἡ τῶν
 ἀρίστων φιλοσόφων πληθὺς μαρτυρεῖ τῷ ζῶον εἶναι τὸν
 θεόν. ὥστε σῶζεσθαι τὰ τῆς ἀκολουθίας. εἰ γὰρ εἰσὶ 139
 θεοί, ζῶα εἰσὶν. εἰ δὲ ζῶα εἰσὶν, αἰσθάνονται· πᾶν γὰρ
 ζῶον αἰσθήσεως μετοχῇ νοεῖται ζῶον. εἰ δὲ αἰσθάνονται,
 καὶ πικράζονται καὶ γλυκάζονται· οὐ γὰρ δι' ἄλλης μὲν
 τινος αἰσθήσεως ἀντιλαμβάνονται τῶν αἰσθητῶν, οὐχὶ δὲ 25
 καὶ διὰ τῆς γεύσεως. ὅθεν καὶ τὸ περικόπτειν ταύτην ἢ
 τινα αἰσθησιν ἄλλην ἀπλῶς τοῦ θεοῦ παντελῶς ἐστὶν ἀπί-
 θανον· περιττοτέρας γὰρ αἰσθήσεις ἔχων [ὁ ἄνθρωπος] 140
 ἀμείνων αὐτοῦ γενήσεται, δεόν μᾶλλον, ὥς ἔλεγεν ὁ Καρ-
 νεάδης, σὺν ταῖς πᾶσιν ὑπαρχούσαις πέντε ταύταις αἰσθή- 30
 σεσι καὶ ἄλλας αὐτῷ περισσοτέρας προσμαρτυρεῖν, ἣν ἔχη

4. ἀμφίβολον — 6. τιμῶῃ om C. 5. σημαίνει L. 10. δὲ οὐ]
 οὐδὲ CR. 11. ἕνεκα καὶ τῆς FG. 13. εἰσὶν] ἐστὶ L: cf. v. 22.
 26. διὰ] τὸ διὰ CR. 30. πᾶσιν] πάσαις L. ὑπαρχούσαις om C.
 31. προσμαρτυρεῖν Segnerius (essai sur le polythéisme).

πλειόνων ἀντιλαμβάνεσθαι πραγμάτων, ἀλλὰ μὴ τῶν πάντα ἀφαιρεῖν. ῥητέον οὖν τινὰ γεῦσιν ἔχειν τὸν θεόν, καὶ
 141 διὰ ταύτης ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν γευστῶν. ἀλλ' εἰ διὰ γεύσεως ἀντιλαμβάνεται, γλυκάζεται καὶ πιπράζεται. γλυ-
 5 καζόμενος δὲ καὶ πιπράζόμενος εὐαρεστήσει τισὶ καὶ δυσα-
 ρεστήσει. δυσαρεστῶν δὲ τισὶ καὶ ὀχλήσεως ἔσται δεκτικός καὶ τῆς ἐπὶ τὸ χεῖρον μεταβολῆς. εἰ δὲ τοῦτο, φθαρτός ἐστιν. ὥστε ἕτεροι εἰσὶ θεοί, φθαρτοὶ εἰσιν. οὐκ ἄρα θεοὶ εἰσιν.

142 Εἶπε μὴν ἔστι θεός, ζῶν ἐστίν. εἰ ζῶν ἐστί, καὶ αἰσθάνεται· τὸ γὰρ ζῶν τοῦ μὴ ζῶον οὐκ ἄλλω τινὶ διαφέρει ἢ τῷ αἰσθάνεσθαι. εἰ δὲ αἰσθάνεται, καὶ ἀκούει
 143 καὶ ὁρᾷ καὶ ὁσφραίνεται καὶ ἅπτεται. εἰ δὲ τοῦτο, ἔστι τινὰ τὰ καθ' ἐκάστην αἰσθησὶν οἰκισιῶντα αὐτὸν καὶ αἰ-
 15 λωτριῶντα, οἷον ᾧ κατὰ μὲν ὄρασιν τὰ συμμέτρως ἔχοντα καὶ οὐχ ἑτέρως, κατὰ δὲ ἀκοήν αἱ ἐμμελεῖς φωναὶ καὶ οὐχ αἱ μὴ οὕτως ἔχουσιν, κατὰ τὰ αὐτὰ δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων αἰσθήσεων. εἰ δὲ τοῦτο, ἔστι τινὰ τῷ θεῷ ὀχληρά· καὶ
 εἰ ἔστι τινὰ θεῷ ὀχληρά, γίνεται ἐν τῇ ἐπὶ τὸ χεῖρον με-
 20 ταβολῇ θεός, ὥστε καὶ ἐν φθορᾷ. φθαρτός ἄρα ὁ θεός. τοῦτο δὲ παρὰ τὴν κοινὴν ἐννοίαν ὑπῆρχεν αὐτοῦ· τοίνυν οὐκ ἔστι τὸ θεῖον.

144 Ἔστι δὲ καὶ ἐπὶ μιᾷ αἰσθήσεως ἐπεξεργαστικώτερον τιθέναι τὸν λόγον, οἷον τῆς ὁράσεως. εἰ γὰρ ἔστι τὸ
 25 θεῖον, ζῶν ἐστίν. εἰ ζῶν ἐστίν, ὁρᾷ ὅλος·

οὗλος γὰρ ὁρᾷ, οὗλος δὲ νοεῖ, οὗλος δὲ τ' ἀκούει.

145 εἰ δὲ ὁρᾷ, καὶ λευκὰ ὁρᾷ καὶ μέλανα. ἀλλ' ἐπεὶ λευκὸν μὲν ἐστὶ τὸ διακριτικὸν ὅπως μέλαν δὲ τὸ συγχυτικὸν ὅπως, διακρίνεται τὴν ὅψιν καὶ συγχέεται ὁ θεός. εἰ δὲ
 30 διακρίσεως καὶ συγχύσεως ἐστὶ δεκτικός, καὶ φθορᾶς ἐστὶ

2. γεῦσιν τινὰ FG. 4. γλυκάζεται om CGR. 16. αἱ om L. ἀμελεῖς C. 23. ἐξεργαστικώτερον FG. 26. οὗλος ter CR. versum Xenophanis esse Fabricio credit Karstenus Xenophanis reliq. p. 36. 30. φθ. ἔσται FG.

δεκτικός. τοίνυν εἰ ἔστι τὸ θεῖον, φθαρτόν ἐστιν. οὐχὶ δὲ γε φθαρτόν ἐστιν· οὐκ ἄρα ἔστιν.

Καὶ μὴν ἡ αἰσθήσις ἑτεροιώσεις τις ἐστίν· ἀμήχανον γὰρ τὸ δι' αἰσθήσεως τινος ἀντιλαμβανόμενον μὴ ἐκροῦσθαι ἀλλὰ οὕτω διακείσθαι ὥς πρὸ τῆς ἀντιλήψεως δίσκειτο. εἰ οὖν αἰσθάνεται ὁ θεός, καὶ ἑτεροιοῦται· εἰ δὲ ἑτεροιοῦται, ἑτεροιώσεως δεκτικός ἐστι καὶ μεταβολῆς· δεκτικός δὲ ὢν μεταβολῆς πάντως καὶ τῆς ἐπὶ τὸ χεῖραν μεταβολῆς ἔσται δεκτικός. εἰ δὲ τοῦτο, καὶ φθαρτός ἐστιν, ἄτοπον δὲ γε τὸ λέγειν τὸν θεὸν φθαρτὸν ὑπάρχειν· ἄτα- πον ἄρα καὶ τὸ ἀξιοῦν εἶναι τοῦτον.

Πρὸς τοῦτοις, εἰ ἔστι τι θεῖον, ἦτοι πεπερασμένον ἐστίν ἢ ἄπειρον. καὶ ἄπειρον μὲν οὐκ ἂν εἴη, ἐπεὶ καὶ ἀκίνητον ἂν εἴη καὶ ἄψυχον. εἰ γὰρ κινεῖται τὸ ἄπειρον, τόπον ἐκ τόπου μετέρχεται· τόπον δὲ ἐκ τόπου μετερχόμενον ἐν τόπῳ ἐστίν, ἐν τόπῳ δὲ ὃν πεπέρασται. εἰ ἄρα ἐστὶ τι ἄπειρον, ἀκίνητόν ἐστιν· ἢ εἴπερ κινεῖται, οὐκ ἔστιν ἄπειρον· ὡσαύτως δὲ καὶ ἄψυχόν ἐστιν. εἰ γὰρ ὑπὸ ψυχῆς συνέχεται, πάντως ἀπὸ τῶν μέσων ἐπὶ τὰ πέρατα καὶ ἀπὸ τῶν περάτων ἐπὶ τὰ μέσα φερόμενον συνεχέ- κεται. ἐν δὲ ἀπείρῳ οὐδὲν ἐστι μέσον οὐδὲ πέρας· ὥστε οὐδὲ ἔμψυχόν ἐστι τὸ ἄπειρον. καὶ διὰ τοῦτο εἰ ἄπειρόν ἐστι τὸ θεῖον, οὔτε κινεῖται οὔτε ἔμψυχόν ἐστιν. κινεῖται δὲ τὸ θεῖον καὶ ἔμψυχίας ἀξιοῦται μετέχειν· οὐκ ἄρα ἄπειρόν ἐστι τὸ θεῖον. καὶ μὴν οὐδὲ πεπερασμένον. ἐπεὶ γὰρ τὸ πεπερασμένον τοῦ ἀπείρου μέρος ἐστί, τὸ δὲ ὅλον τοῦ μέρους κρείττον ἐστί, ὁῦλον ὥς τὸ ἄπειρον τοῦ θεοῦ κρείττον ἐσται καὶ κρατήσῃ τῆς θείας φύσεως. ἄτοπον δὲ τὸ λέγειν θεοῦ τι κρείττον, καὶ κρατεῖν τῆς τοῦ θεοῦ φύσεως· τοίνυν οὐδὲ πεπερασμένον ἐστὶ τὸ θεῖον. ἀλλ' εἰ καὶ μήτε ἄπειρόν ἐστι μήτε πεπερασμένον, παρὰ δὲ ταῦτα οὐδὲν ἐστι τρίτον νοεῖν, οὐδὲν ἐσται τὸ θεῖον.

2. γε om CH. 3. τίς om CH. 12. τι | τὸ H. 19. ὑπὸ] ἀπὸ C. πέρα C.

- 151 Καὶ μὴν εἰ ἔστι τι τὸ θεῖον, ἥτοι σῶμά ἐστιν ἢ ἀσώ-
ματον· οὔτε δὲ ἀσώματόν ἐστιν, ἐπεὶ ἄψυχον ἔσται καὶ
ἀναισθητον καὶ οὐδὲν δυνάμενον ἐνεργεῖν τὸ ἀσώματον,
οὔτε σῶμα, ἐπεὶ πᾶν σῶμα μεταβλητὸν τέ ἐστι καὶ φθα-
5 ρτόν, ἀφθαρτον δὲ τὸ θεῖον· οὐ τοίνυν ὑπάρχει τὸ θεῖον.
- 152 Εἴς γε μὴν ἔστι τὸ θεῖον, πάντως καὶ ζῶον ἐστίν. εἰ
δὲ ζῶον ἐστίν, πάντως καὶ πανάρετόν ἐστι καὶ εὐδαίμων.
εὐδαιμονία δὲ χωρὶς ἀρετῆς οὐ δύναται ὑποσῆναι. εἰ δὲ
πανάρετός ἐστι, καὶ πάσας ἔχει τὰς ἀρετάς. ἀλλ' οὐ πάσας
10 μὲν ἔχει τὰς ἀρετάς, οὐχὶ δὲ γε καὶ ἐγκράτειαν ἔχει καὶ
καρτερίαν. οὐχὶ δὲ γε ταύτας μὲν ἔχει τὰς ἀρετάς, οὐχὶ
δὲ γε ἔστι τινὰ δυσσπόσχετα καὶ δυσεγκαρτέρητα τῷ θεῷ.
- 153 ἐγκράτεια γάρ ἐστι διάθεσις ἀνυπέρβατος τῶν κατ' ὀρθὸν
λόγον γιγνομένων, ἢ ἀρετὴ ὑπεράνω ποιοῦσα ἡμᾶς " τῶν
15 δοκούντων εἶναι δυσσποσχέτων· ἐγκρατεύεται γάρ, φασίν,
οὐχ ὁ θανατιώσης γραδὸς ἀπεχόμενος, ἀλλ' ὁ λαΐδος καὶ
Φρύνης ἢ τινος τοιαύτης δυνάμενος ἀπολαῦσαι, εἴτα ἀπε-
154 χόμενος. καρτερία δὲ ἐστὶν ἐπιστήμη ὑπομενετέων καὶ
οὐχ ὑπομενετέων, ἢ ἀρετὴ ὑπεράνω ποιοῦσα ἡμᾶς τῶν
20 δοκούντων εἶναι δυσσπομενήτων· χρῆται γάρ καρτερίᾳ ὁ
τεμνόμενος καὶ καιόμενος, εἴτα [δὲ] διακαρτερῶν, ἀλλ' οὐχ
- 155 ὁ οἰνόμελι πίνων. ἔσται οὖν τινὰ τῷ θεῷ δυσσπομένητα
καὶ δυσσπόσχετα. εἰ γὰρ μὴ ἔσται, οὐχὶ ταύτας ἔξει τὰς
156 ἀρετάς, τουτέστι τὴν ἐγκράτειαν καὶ τὴν καρτερίαν. εἰ δὲ
25 ταύτας οὐκ ἔχει τὰς ἀρετάς, ἐπεὶ μεταξὺ ἀρετῆς καὶ κα-
κίας οὐδὲν ἔστι, τὰς ἀντιθέτους ταῖσδε ταῖς ἀρεταῖς ἔξει
κακίας ὥσπερ τὴν μαλακίαν καὶ τὴν ἀκρασίαν· καθάπερ
γὰρ ὁ μὴ ἔχων τὴν ὑγίαν νόσον ἔχει, οὕτως ὁ μὴ ἔχων
ἐγκράτειαν καὶ καρτερίαν ἐν ταῖς ἀντικειμέναις ἐστὶ [κακίαις,
157 ὅπερ ἄτοπον ἐπὶ θεοῦ λέγεσθαι. εἰ δὲ ἔστι τινὰ δυσσπό-
σχετα καὶ δυσσπομένητα τῷ θεῷ, ἔστι τινὰ καὶ τὰ ἐπὶ τὸ
χεῖρον αὐτοῦ μεταβλητικὰ καὶ ὀκλήσεως ποιητικὰ. ἀλλ' εἰ

1. τὸ om C. 21. καὶ ὁ καιόμενος FG. 24. τὴν post καὶ add CH.
31. [ἐστι] ἔτι F.

τοῦτο, δεκτικός ἐστιν ὁ γλήσεως ὁ θεὸς καὶ τῆς ἐπὶ τὸ χεῖ-
ρον μεταβολῆς, διὸ καὶ φθορᾶς. ὥστε εἴπερ ἔστιν ὁ θεός,
φθαρτός ἐστιν· οὐχὶ δὲ τὸ δεύτερον, οὐκ ἄρα τὸ πρῶτον.

Ἔτι δὲ σὺν τοῖς προκειμένοις, εἰ πανάρετόν ἐστι τὸ 158
θεῖον, καὶ ἀνδρίαν ἔχει· εἰ δὲ ἀνδρίαν ἔχει, ἐπιστήμην ἔχει
δεινῶν καὶ οὐ δεινῶν καὶ τῶν μεταξὺ, καὶ εἰ τοῦτο,
ἔστι τι θεῶ δεινόν. οὐ γὰρ δὴ γε ὁ ἀνδρεῖος διὰ ταῦτά 159
ἐστὶν ἀνδρεῖος ὅτι ἐπιστήμην ἔχει τοῦ ποῖά ἐστι τὰ δεινὰ
τῷ γείτονι, ἀλλὰ τὰ αὐτῷ· ἅπερ ἀπαράλλακτά ἐστι τοῖς
τοῦ πλησίον δεινοῖς. ὥστε ἐπεὶ ἀνδρεῖός ἐστιν ὁ θεός, 160
ἔστι τι αὐτῷ δεινόν. εἰ ἔστι τι θεῶ δεινόν, ἔστι τι τῷ
θεῷ ὁ γλήσεως ποιητικόν. εἰ δὲ τοῦτο, ἐπιδεκτικός ἐστιν
ὁ γλήσεως, διὰ δὲ τοῦτο καὶ φθορᾶς. ὅθεν εἰ ἔστι τὸ θεῖον,
φθαρτόν ἐστιν. οὐχὶ δὲ φθαρτόν ἐστιν· οὐκ ἄρα ἔστιν.

Καὶ μὴν εἰ πανάρετόν ἐστι τὸ θεῖον, καὶ τὴν μεγα- 161
λοψυχίαν ἔχει. εἰ δὲ μεγαλοψυχίαν ἔχει, ἐπιστήμην ἔχει
ποιοῦσαν ὑπεραίρειν τῶν συμβαινόντων. εἰ τοῦτο, ἔστι
τινὰ τὰ συμβαίνοντα αὐτῷ ὧν ὑπεράνω γίνεται. εἰ δὲ
τοῦτο, ἔστι τινὰ καὶ ὁ γληρὰ τὰ συμβαίνοντα αὐτῷ, καὶ
οὕτω φθαρτός ἐσται. οὐχὶ δὲ γε τοῦτο· τοίνυν οὐδὲ τὸ 162
ἐξ ἀρχῆς.

Πρὸς τούτοις, εἴπερ πάσας ἔχει τὰς ἀρετὰς ὁ θεός, 162
καὶ φρόνησιν ἔχει. εἰ φρόνησιν ἔχει, ἔχει καὶ ἐπιστήμην
ἀγαθῶν τε καὶ κακῶν καὶ ἀδιαφόρων. εἰ δὲ ἐπιστήμην
ἔχει τούτων, οἶδε ποῖά ἐστι τὰ ἀγαθὰ καὶ κακὰ καὶ ἀδιά- 163
φορα. ἐπεὶ οὖν καὶ ὁ πόνοσ τε τῶν ἀδιαφόρων ἐστίν, οἶδε 163
καὶ τὸν πόνον [καὶ] ποῖός τις ὑπάρχει τὴν φύσιν. εἰ δὲ
τοῦτο, καὶ περιπέπτωκεν αὐτῷ· μὴ περιπεσὼν γὰρ οὐκ
ἂν ἔσχε νόησιν αὐτοῦ, ἀλλ' ὃν τρόπον ὁ μὴ περιπεπτωκὸς
λευκῷ χρώματι καὶ μέλανι διὰ τὸ ἐκ γενετῆς εἶναι πηρὸς 164
οὐ δύναται νόησιν ἔχειν χρώματος, οὕτως οὐδὲ θεὸς μὴ
περιπεπτωκὸς πόνῳ δύναται νόησιν ἔχειν τούτου. ὁπότε 164

9. ἅπερ οὐκ ἀπαράλλακτά FG.

23. ἔχει tertium om L. cf. p. 426 19.

13. θεῖον, καὶ φθαρτόν FG.

24. διαφόρων C.

γὰρ ἡμεῖς οἱ περιπεσόντες πολλάκις τούτῳ τὴν ιδιότητα
 τῆς περὶ τοὺς ποδαλγικοὺς ἀλγηδόνας οὐ δυνάμεθα τρα-
 νῶς γνωρίζειν, οὐδὲ διηγουμένων ἡμῖν τινῶν συμβαλεῖν,
 οὐδὲ παρ' αὐτῶν τῶν πεπονθότων συμφώνως ἀκοῦσαι διὰ
 τὸ ἄλλους ἄλλως ταύτην ἐρμηνεύειν καὶ τοὺς μὲν στροφῇ
 τοὺς δὲ κλάσει τοὺς δὲ νύξει λέγειν ὅμοιον αὐτοῖς παρα-
 κολουθεῖν, ἢ πού γε θεὸς μὴδ' ὅλως πόνῳ περιπεπτακῶς
 165 δύναται πόνου νόησιν ἔχειν. νῆ Δί', ἀλλὰ πόνῳ μὲν,
 φασίν, οὐ περιπέπτωκεν, ἡδονῇ δέ, καὶ ταύτης ἐκείνον νε-
 10 νόηκεν. ὅπερ ἦν εὐθιές. πρῶτον μὲν γὰρ ἐστὶν ἀμήχα-
 ρον μὴ πειραθέντα πόνου νόησιν ἡδονῆς λαβεῖν· κατὰ
 γὰρ τὴν παντός τοῦ ἀλγύνοντος ὑπεξαίρεσιν συνίστασθαι
 166 πέφυκεν. εἴτα καὶ τούτου συγχωρηθέντος πάλιν ἀκολου-
 θεῖ τὸ φθαρτὸν εἶναι τὸν θεόν. εἰ γὰρ τῆς τοιαύτης δια-
 15 χύσεως δεκτικὸς ἐστι, καὶ τῆς ἐπὶ τὸ χεῖρον μεταβολῆς
 ἐστὶ δεκτικὸς ὁ θεὸς καὶ φθαρτός ἐστιν. οὐχὶ δέ γε τοῦ-
 το, ὥστε οὐδὲ τὸ ἐξ ἀρχῆς.
 167 Εἴπερ τε πανάρτεόν ἐστι τὸ θεῖον καὶ τὴν φρόνησιν
 ἔχει, ἔχει καὶ τὴν εὐβουλίαν, παρόσον ἢ εὐβουλία φρόνη-
 σοῖς ἐστι πρὸς τὰ βουλευτά. εἰ δὲ τὴν εὐβουλίαν ἔχει, καὶ
 168 βουλεύεται. εἰ δὲ βουλεύεται, ἐστι τι ἄδηλον αὐτῷ· εἰ
 γὰρ μὴδὲν ἐστὶν ἄδηλον αὐτῷ, οὐ βουλεύεται οὐδὲ τὴν
 εὐβουλίαν ἔχει τῷ τὴν βουλήν ἀδήλου τινὸς ἔχουσθαι,
 ζήτησιν οὕσαν περὶ τοῦ πῶς ἐν τοῖς παρούσιν ὀρθῶς
 15 διεξάγομεν. αἰτοπον δέ γε ἐστι τὸ μὴ βουλεύεσθαι μὴδὲ
 εὐβουλίαν ἔχειν τὸν θεόν. κοῖνον ἔχει ταύτην, καὶ ἐστι
 169 τι ἄδηλον αὐτῷ. εἰ δὲ ἐστι τι ἄδηλον θεῷ, οὐκ ἄλλο μὲν
 τι ἐστὶν ἄδηλον θεῷ, οὐχὶ δέ γε καὶ τὸ τοιοῦτον οἶον εἰ
 ἐστι τινὰ αὐτοῦ ἐν τῇ ἀπειρίᾳ φθαρτικά. ἀλλ' εἰ τοῦτό
 20 ἐστὶν ἄδηλον αὐτῷ, πάντως κατὰ τὴν προσδοκίαν τῶν
 φθαρτικῶν αὐτοῦ τούτων, ἐξ ὧν ἐν συνθροήσῃ τινὶ καὶ
 170 κινήματι γενήσεται, καὶ φοβοῖτο. εἰ δὲ ἐν [συγ]κινήματι

5. ἄλλως ἄλλους L.
22. οὐδὲ] εἰ δὲ L.

9. ἐκείνο CR.
32. καὶ] καὶ L.

20. βουλευήματα C.

τεοῦ τῷ γίνεται, καὶ τῆς ἐπὶ τὸ χεῖρον μεταβολῆς ἔσται
δεκτικός, διὰ δὲ τοῦτο καὶ φθαρτός. ὃ ἀκολουθεῖ τὸ
μηδ' ὅλως αὐτὸν ὑπάρχειν.

Καὶ ἄλλως, εἰ μηδὲν ἀδηλὸν ἔστι θεῷ ἀλλ' αὐτόθεν 171
ἐκ φύσεως "πάντων καταληπτικός καθέστηκεν, οὐκ ἔχει
τέχνην, ἀλλ' ὃν τρόπον οὐκ ἂν εἴπαιμεν περὶ τὸν βάρβα-
ρον ἢ τὸν δαλφίνα, φύσει νηκτικαὺς ὄντας, τέχνην εἶναι
νηπιότην, τὸν αὐτὸν τρόπον οὐδὲ περὶ τὸν θεὸν ἐκ φύ-
σεως πάντα καταλαμβάνόμενον εἴπαιμεν ὅτι εἶναι τέχνην
τῷ ἀδήλου τινὸς καὶ τοῦ αὐτόθεν μὴ καταλαμβανομένου 10
ἐφάπτεσθαι τὴν τέχνην. ἀλλ' εἰ μὴ ἔστι περὶ τὸν θεόν 172
τέχνη, οὐδ' ἢ περὶ τὸν βίον τέχνη ἔσται περὶ αὐτόν, εἰ
δὲ τοῦτο, οὐδὲ ἢ ἀρετὴ. μὴ ἔχων δὲ θεὸς ἀρετὴν ἀνύ-
παρκτός ἐστιν. καὶ ἄλλως, λογικὸς ὢν ὁ θεός, εἰ μὴ ἔχει
τὴν ἀρετὴν, πάντως τὴν ἀντίθετον ἔχει κακίαν· οὐχὶ δὲ 173
γε τὴν ἀντίθετον ἔχει κακίαν· ἔχει ἄρα τέχνην ὁ θεός,
καὶ ἔστι τι ἀδηλόν τῷ θεῷ. ὃ ἔπεται τὸ φθαρτὸν αὐτὸν
εἶναι, καθὼς πρότερον ἐπελογισάμεθα. οὐδὲ γε φθαρτός
ἐστιν· οὐκ ἄρα ἔστιν.

Εἴπερ τε μὴ ἔχει φρόνησιν, ὥς ὑπεμνήσαμεν, οὐδὲ 174
σωφροσύνην ἔχει· ἔστι γὰρ ἡ σωφροσύνη ἕξις ἐν αἰρέσει
καὶ φυγαῖς σώζουσα τὰ τῆς φρονήσεως κρίματα. καὶ ἄλ- 175
λως δέ, εἰ μηδὲν ἔστιν ὃ τὰς τοῦ θεοῦ ὁρέξεις κινήσει,
μηδὲ ἔστι τι ὃ ἐπισπάσεται τὸν θεόν, πῶς ἐροῦμεν αὐτόν
εἶναι σώφρονα, τῆς σωφροσύνης κατὰ τοιοῦτόν τινα λόγον
ἡμῖν νενοημένης; καθὰ γὰρ οὐκ ἂν εἴποιμεν τὸν κίονα
σωφρονεῖν, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον οὐδὲ τὸν θεὸν θεόν-
τως φήσομεν σώφρονα τυγχάνειν. περιαιρουμένων δὲ αὐτοῦ
τούτων τῶν ἀρετῶν περιαιρεῖται καὶ ἡ δικαιοσύνη καὶ αἰ-
λουπαί. ἀλλ' εἰ μηδεμίαν ἀρετὴν ἔχει ὁ θεός, ἀνύπαρκτός 20
ἐστιν. τὸ δὲ ἡγούμενον· τὸ ἄρα λῆγον.

3. μηδ'] μὴ L.
20. ἔχῃ corr CH.

6. εἴποιμεν R, εἴποιμεν CFG.
26. καθάπερ FG.

9. εἴποιμεν CFG.

- 176 Πάλιν εἰ ἔστι τὸ θεῖον, ἥτοι ἔχει ἀρετὴν ἢ οὐκ ἔχει.
καὶ εἰ μὲν οὐκ ἔχει, φαῦλόν ἐστι τὸ θεῖον καὶ κακοδαιμο-
νικόν, ὅπερ ἄτοπον. εἰ δὲ ἔχει, ἔσται τι τοῦ θεοῦ κρεῖτ-
τον· ἴσον γὰρ τρόπον ἢ τοῦ ἵππου ἀρετὴ αὐτοῦ τοῦ ἵππου
ἔστι κρείττων καὶ ἢ τοῦ ἀνθρώπου ἀρετὴ τοῦ ἔχοντος ἔστι
κρείττων, τὸν αὐτὸν τρόπον ἢ τοῦ θεοῦ ἀρετὴ καὶ αὐτοῦ
177 τοῦ θεοῦ ἔσται κρείττων. εἰ δὲ ἔστι κρείττων τοῦ θεοῦ,
δῆλον ὡς ἐλλειπῶς ἔχων φαύλως ἔξει καὶ φθαρτὸς γενήσε-
ται. ἀλλ' εἰ μετὰ μὲν τῶν ἀντικειμένων οὐδὲν ἔστιν,
10 εἰς οὐδέτερον δὲ ὁρᾶται τῶν ἀντικειμένων ἐμπίπτων ὁ
θεός, ῥητέον μὴ εἶναι θεόν.
- 178 Καὶ ἔτι, εἰ ἔστιν, ἥτοι φωνᾶν ἐστὶν ἢ ἄφωνον. τὸ
μὲν οὖν λέγειν ἄφωνον τὸν θεὸν τελέως ἄτοπον καὶ ταῖς
κοιναῖς ἐννοαῖς μαχόμενον. εἰ δὲ φωνᾶν ἐστί, φωνῇ
15 χρῆται καὶ ἔχει φωνητικὰ ὄργανα, καθάπερ πνεύμονα καὶ
τραχεῖαν ἀρτηρίαν γλῶσσαν τε καὶ στόμα. τοῦτο δὲ ἄτο-
πον καὶ ἐγγὺς τῆς Ἐπικούρου μυθολογίας. τοίνυν ῥητέον
179 μὴ ὑπάρχειν τὸν θεόν. καὶ γὰρ δὴ εἰ φωνῇ χρῆται, ὁμι-
λεῖ. εἰ δὲ ὁμιλεῖ, πάντως κατὰ τινα διάλεκτον ὁμιλεῖ. εἰ
20 δὲ τοῦτο, τί μᾶλλον τῇ Ἑλληνίδι ἢ τῇ βαρβάρῳ χρῆται
γλῶσση; καὶ εἰ τῇ Ἑλληνίδι, τί μᾶλλον τῇ Ἰάδι ἢ τῇ
Αἰολίδι ἢ τινι τῶν ἄλλων; καὶ μὴν οὐδὲ πάσαις· οὐδεμιᾷ
τοίνυν. καὶ γὰρ εἰ τῇ Ἑλληνίδι χρῆται, πῶς τῇ βαρβάρῳ
χρησεται, εἰ μὴ ἐδίδαξέ τις αὐτόν; εἰ μὴ ἐρμηνεὺς ἔχει
25 παραπλησίους τοῖς παρ' ἡμῖν δυναμένοις ἐρμηνεύειν. ῥη-
τέον τοίνυν μὴ χρῆσθαι φωνῇ τὸ θεῖον, διὰ δὲ τοῦτο καὶ
ἀνύπαρκτον εἶναι.
- 180 Πάλιν εἰ ἔστι τὸ θεῖον, ἥτοι σῶμά ἐστιν ἢ ἀσώματον.
ἀλλ' ἀσώματον μὲν οὐκ ἂν εἴη διὰ τὰς ἐμπροσθεν ἡμῖν
30 εἰρημένας αἰτίας. εἰ δὲ σῶμα ἐστίν, ἥτοι σύγκριμά ἐστιν
ἐκ τῶν ἀπλῶν στοιχείων ἢ ἀπλοῦν ἔστι καὶ στοιχειώδες
σῶμα. καὶ εἰ μὲν σύγκριμά ἐστι, φθαρτόν ἐστιν· πᾶν

γὰρ τὸ κατὰ σύνοδόν τινων ἀποτελεσθὲν ἀνάγκη διαλυόμε-
νον φθείρεσθαι. εἰ δὲ ἀπλοῦν ἐστὶ σῶμα, ἥτοι πῦρ ἐστὶν 181
ἢ ἀήρ ἢ ὕδωρ ἢ γῆ. ὁποῖον δ' ἂν ᾖ τούτων, ἄψυχόν
ἐστι καὶ ἄλογον· ὅπερ ἄτοπον. εἰ οὖν μήτε σύγκριμά
ἐστιν ὁ θεὸς μήτε ἀπλοῦν σῶμα, παρὰ δὲ ταῦτα οὐδὲν
ἔστι, ῥητέον μηδὲν εἶναι τὸν θεόν.

Τοιοῦτον μὲν δὴ καὶ τὸ τῶν λόγων τούτων εἶδος
ἐστίν· ἡρώτηνται δὲ ὑπὸ τοῦ Καρνεάδου καὶ σωρητικῶς 182
τινές, οὓς ὁ γνώριμος αὐτοῦ Κλειτόμαχος ὡς σπουδαιοτά-
τους καὶ ἀνυτικωτάτους ἀνέγραψεν, ἔχοντας τὸν τρόπον 10
τούτον. εἰ Ζεὺς θεὸς ἐστι, καὶ ὁ Ποσειδῶν θεὸς ἐστιν·

τρῖς γὰρ τ' ἐκ Κρόνου ἦμεν ἀδελφοί, οὓς τέκετο Ῥέα,
Ζεὺς καὶ ἐγώ, τρίτατος δ' Ἀΐδης ἐνέροισιν ἀνάσπων.

τριχθὰ δὲ πάντα δέδασται, ἕκαστος δ' ἔμμορε τιμῆς.

ᾧστε εἰ ὁ Ζεὺς θεὸς ἐστι, καὶ ὁ Ποσειδῶν ἀδελφὸς ὢν 15
τούτου θεὸς γενήσεται. εἰ δὲ ὁ Ποσειδῶν θεὸς ἐστι, καὶ 183
ὁ Ἀχελῷος ἐστὶ θεός· εἰ δὲ ὁ Ἀχελῷος, καὶ ὁ Νεῖλος·
εἰ ὁ Νεῖλος, καὶ πᾶς ποταμός· εἰ πᾶς ποταμός, καὶ οἱ
ῥύακες ἂν εἴεν θεοί, καὶ εἰ οἱ ῥύακες, καὶ αἱ χαράδραι.
οὐχὶ δὲ οἱ ῥύακες· οὐδὲ ὁ Ζεὺς ἄρα θεὸς ἐστιν. εἰ δέ πο
τε ἦσαν θεοί, καὶ ὁ Ζεὺς ἦν ἂν θεός. οὐκ ἄρα θεοὶ
εἰσίν.

καὶ μὴν εἰ ὁ ἥλιος θεὸς ἐστιν, καὶ ἡ ἡμέρα 184
ἂν εἴη ἰσθός· οὐ γὰρ ἄλλο τι ἦν ἡ ἡμέρα ἢ ἥλιος ὑπὲρ
γῆς. εἰ δ' ἡ ἡμέρα ἐστὶ θεός, καὶ ὁ μὴν ἐστὶ θεός· σύ-
στημα γάρ ἐστιν ἐξ ἡμερῶν. εἰ δὲ ὁ μὴν θεός ἐστι, καὶ 15
ὁ ἐνιαυτός ἂν εἴη θεός· σύστημα γάρ ἐστιν ἐκ μηνῶν ὁ
ἐνιαυτός. οὐχὶ δέ γε τοῦτο· τοίνυν οὐδὲ τὸ ἐξ ἀρχῆς.
σὺν τῷ ἄτοπον εἶναι, φασί, τὴν μὲν ἡμέραν θεὸν εἶναι
λέγειν, τὴν δὲ ἔω καὶ τὴν μεσημβρίαν καὶ τὴν θείλην
μηκέτι.

εἴγε μὴν ἡ Ἀρτεμις θεὸς ἐστιν, καὶ ἡ 185
ἐνοδία τις ἂν εἴη θεός· ἐπὶ ἴσης γὰρ ἐκείνη καὶ αὕτη

8. δὲ καὶ ὑπὸ FG. 12. τ' ἐκ] τε CGR. τέκε FG. Ῥεῖη F.
19. καὶ ante εἰ add CR. 20. ῥύακες, οὐδὲ αἱ χαράδραι· οὐδὲ?
21. ἂν θεός ἦν FG. 22. ἡ add C. 24. δ' ἡ] δὲ L.

δεδοξασται εἶναι θεὰ ἡ ἐνοδία καὶ ἡ προθυριδία καὶ ἐπι-
 μύλιος καὶ ἐπικλιβάνιος. οὐχὶ δέ γε τοῦτο· οὐκ ἄρα τὸ
 186 ἐξ ἀρχῆς. εἶγε μὴν τὴν Ἀφροδίτην θεὰν λέγομεν
 187 εἶναι, ἔσται καὶ ὁ Ἔρως υἱὸς ὧν Ἀφροδίτης θεός. ἀλλ' εἰ
 ὁ ἔρως θεός ἐστι, καὶ ὁ ἔλεος ἔσται θεός· ἀμφότερα
 γὰρ ἐστὶ ψυχικὰ πάθη, καὶ ὁμοίως ἀφωσίωται τῷ ἔρωτι
 καὶ ὁ ἔλεος· παρὰ Ἀθηναίοις γοῦν ἐλέου βωμοὶ τινες
 188 εἰσίν. εἰ δὲ ὁ ἔλεος θεός ἐστι, καὶ ὁ φόβος·
 ἀμορφότατος [γὰρ] τὴν ὕψιν εἰμι γὰρ φόβος,
 19 πάντων ἐλάχιστον τοῦ καλοῦ μετέχων θεός.
 εἰ δὲ ὁ φόβος, καὶ τὰ λοιπὰ τῆς ψυχῆς πάθη. οὐχὶ δέ γε
 ταῦτα· οὐδὲ ἡ Ἀφροδίτη ἄρα θεός ἐστιν. εἰ δέ γε ἦσαν
 - θεοί, καὶ ἡ Ἀφροδίτη θεὸς ὑπῆρχεν· οὐκ ἄρα εἰσὶ θεοί.
 189 καὶ μὴν εἰ ἡ Δημήτηρ θεός ἐστι, καὶ ἡ γῆ θεός
 15 ἐστίν· ἡ γὰρ Δημήτηρ, φασίν, οὐκ ἄλλο τί ἐστίν ἢ γῆ
 μήτηρ. εἰ ἡ γῆ θεός ἐστι, καὶ τὰ ὄρη καὶ αἱ ἀκρωτηρίαι
 καὶ πᾶς λίθος ἔσται θεός. οὐχὶ δέ γε τοῦτο· τοίνυν οὐδὲ
 190 τὸ ἐξ ἀρχῆς. καὶ ἄλλους δὲ τοιοῦτους σωρίτας
 ἐρωτῶσιν οἱ περὶ τὸν Καρνεάδην εἰς τὸ μὴ εἶναι θεούς·
 20 ὧν τὸ γένος ἀπὸ τῶν προεκκειμένων αὐτάρκως γέγονε
 πρόδηλον.
 191 Ἀλλὰ τὰ μὲν ἀντεπιχειρούμενα παρὰ τοῖς δογματικαῖς
 φιλοσόφοις εἰς τὸ εἶναι θεούς καὶ εἰς τὸ μὴ εἶναι τοιαῦτά
 τινα καθέστηκεν. ἐφ' οἷς ἡ τῶν σκεπτικῶν ἐποχὴ συνει-
 15 σάγεται, καὶ μάλιστα προσγενομένης αὐτοῖς καὶ τῆς ἀπὸ
 192 τοῦ κοινοῦ βίου περὶ θεῶν ἀνωμαλίας. ἄλλοι γὰρ ἄλλας
 καὶ ἀσυμφώνους ἔχουσι περὶ τούτων ὑπολήψεις, ὥστε μῆτε
 πᾶσας εἶναι πιστάς διὰ τὴν μάχην μῆτε τινὰς διὰ τὴν
 ἰσοσθένειαν, προσεπισφραγιζομένης τὸ τοιοῦτο καὶ τῆς
 20 παρὰ τοῖς θεολόγοις καὶ ποιηταῖς μυθοποιήσεως· πάσης

1. ἐπιμύλιος] v. Wyttenbach. ad Plutarch. 157 D extr. 2. οὐχὶ
 δὲ] οὐδὲ L. 9. γὰρ] μὲν Fabricius: cf. Meinek. Com. Gr. 5 p. 688 ima.

14. ἡ om C. 15. οὐκ ἄλλο τί ἐστίν om CHR. 16. αἱ ἀκρωτηρίαι?
 an τὰ ἀκρωτήρια? 20. προεκκειμένων CHR. 26. ἄλλοι μὲν γὰρ CF.

γὰρ ἀσεβείας ἐστὶ πλήρης. ἐνθεν καὶ ὁ Ξενοφάνης δια- 193
λέγων τοὺς περὶ "Ὀμηρον καὶ Ἡσίοδον φησὶ

πάντα θεοῖς ἀνέθηκαν "Ὀμηρός θ' Ἡσίοδος τε
ἔσσα παρ' ἀνθρώποισιν ὀνειδέα καὶ ψόγος ἐστίν,
κλέπτειν μοιχεύειν τε καὶ ἀλλήλους ἀπατεῖν.

Πλὴν ἐκ τούτων παραστήσαντες ὅτι ἀκολουθεῖ τοῖς 194
περὶ τῶν δραστηρίων ἀρχῶν δογματικῶς εἰρημένοις ἡ ἐπο-
χή, μετὰ τούτ' ἤδη καὶ σκεπτικώτερον διδάσκωμεν ὅτι καί-
νως ἄπορόν ἐστι τὸ περὶ τοῦ ποιοῦντος αἰτίου καὶ ὁ περὶ
τῆς πασχούσης ὕλης λόγος. 10

Περὶ μὲν τῆς τοῦ αἰτίου νοήσεως ἐν ἄλλοις ἀκριβέ- 195
στερον διελέχθημεν· νῦν δὲ ἀρκούμενοι τῇ ὀλοσχερεῖ
τούτου ἐπινοήσῃ, λέγομεν ὅτι τῶν σκεπασμένων περὶ αὐτοῦ
οἱ μὲν ἔφασαν εἶναι τί τινος αἴτιον, οἱ δὲ μὴ εἶναι, οἱ δὲ
μὴ μᾶλλον εἶναι ἢ μὴ εἶναι. καὶ εἶναι μὲν οἱ πλείστοις
τῶν δογματικῶν ἢ πάντες σχεδόν, μὴ εἶναι δὲ οἱ τὴν με-
ταβλητικὴν καὶ μεταβατικὴν κίνησιν ἀνελόντες σοφισταί·
οὐ χωρὶς γὰρ ταύτης ὑφίσταται τὸ ποιοῦν. μὴ μᾶλλον
"δὲ εἶναι ἢ μὴ εἶναι τὸ αἰτιὸν φασιν οἱ ἀπὸ τῆς σκέψεως.
καὶ ὅτι οὐκ ἀσκόπως, ἐκ τῶν εἰς ἐκάτερον ἐπιχειρουμένων 20
πάρεστι μαθεῖν. ἀρχὴ δὲ γινέσθω πρῶτον ἀπὸ τῶν ἀξιούν- 196
των εἶναι τί τινος αἴτιον.

Ἐπεὶ τοίνυν, φασίν, ἐστὶ σπέρμα, ἐστὶ καὶ αἴτιον,
ἐπεὶπερ τὸ σπέρμα αἰτιὸν ἐστὶ τῶν ἐξ αὐτοῦ φερόμενων τε
καὶ γιννωμένων· ἐστὶ δὲ γε σπέρμα, ὥς ἐκ τῶν σπειρο- 21
μένων καὶ ζωογονουμένων δέκνυται· ἐστὶν ἄρα αἴτιον.

καὶ πάλιν, εἰ ἐστὶ τι φύσις, ἐστὶ τι αἴτιον· τῶν γὰρ 197
φερόμενων ἢ ἐκπεφυκότων αἰτιὸν ἐστὶν ἡ φύσις. ὑπάρχει
δὲ αὕτη, ὥς ἀπὸ τῶν ἀποτελεσμάτων συμφανές· καὶ γὰρ
ἔσπονον, φασίν, εἰς ἀνδριαντοποιοῦ μὲν ἡμᾶς ἐργαστήριον 20
παρελθόντας καὶ θεασαμένους τῶν ἀνδριάντων τοὺς μὲν
τελείους καὶ ἀνηρτισμένους τοὺς δὲ ἡμιτελεῖς, ἄλλους δὲ

2. τοὺς περὶ] v. Lehrs. Quaest. Ep. p. 31. 3. πάντα] fr. 7 Karst.

9. ἄπορός ἐστιν ὃ τι περὶ?

11. νοήσεως X, κατήσεως ceteri.

17. ἀνέχοντες X. 24. τι om CR. 29. αὕτῃ CR. ἀπὸ τῶν om C.

ἀρχὴν ἔχοντας τυπώσεως, πιστεύειν ὅτι ἔστι τις τούτων
 τεχνίτης καὶ δημιουργός, εἰς δὲ τούτον τὸν κόσμον εἰσελ-
 θόντας καὶ γῆν μὲν ἐν μέσῳ θεωροῦντας ὕδωρ δὲ μετὰ
 ταύτην, καὶ τρίτην ἀνάστασιν ἄερος, οὐρανόν τε καὶ ἀστέ-
 5 ρας λίμνας τε καὶ ποταμούς καὶ ζώων παντοδαπῶν γένη
 καὶ φυτῶν ποικιλίας, μὴ ὑπολαμβάνειν εἶναι τινα καὶ τῆς
 τούτων δημιουργίας αἷτιον. τοίνυν εἰ ἔστι φύσις, ἔστι τι
 αἷτιον. ἀλλὰ μὴν τὸ πρῶτον· ἄρα τὸ δεύτερον.
 198 καὶ ἄλλως, εἰ ἔστι τι ψυχὴ, ἔστιν αἷτιον· αὕτη γὰρ καὶ
 10 τοῦ ζῆν καὶ τοῦ θνήσκειν αἰτία γίνεται, τοῦ μὲν ζῆν πα-
 ροῦσα, τοῦ δὲ θνήσκειν χωριζομένη τῶν σωμάτων. ἔστι
 δὲ γε ψυχὴ, φασίν, εἴγε καὶ ὁ λέγων μὴ εἶναι ψυχὴν αὐτῇ
 προσχρώμενος τοῦτο ἀποφαίνεται· ἔστιν ἄρα αἷτιον.
 199 πρὸς τούτοις, εἰ ἔστι θεός, ἔστιν αἷτιον· οὗτος γὰρ ἦν
 15 ὁ τὰ ὅλα διοικῶν. ἔστι δὲ γε κατὰ τὰς κοινὰς ἐννοίας
 τῶν ἀνθρώπων θεός· ἔστιν ἄρα αἷτιον. καίτοι καὶ μὴ
 θεὸς ὑπάρχῃ, ἔστιν αἷτιον· τὸ γὰρ μὴ εἶναι θεοῦ διὰ
 τινα αἰτίαν γίνεται. καὶ τῷ οὖν ὑπάρχειν θεὸν καὶ τῷ
 μὴ ὑπάρχειν ἐπ' ἴσης ἀκολουθεῖ τὸ εἶναι τι αἷτιον.
 200 πολλῶν γε μὴν γεννωμένων καὶ φθειρομένων αὐξομένων
 τε καὶ μειουμένων κινουμένων τε καὶ ἀκίνητιζόντων, ἐξ
 ἀνάγκης ὁμολογεῖν δεῖ τὸ εἶναι ^{'''}τινα τούτων αἷτια, τὰ
 μὲν γενέσεως τὰ δὲ φθοράς, καὶ τὰ μὲν αὐξήσεως τὰ δὲ
 201 μειώσεως καὶ ἥδη κινήσεως ἢ ἀκινήσεως. οὖν τῷ καὶ μὴ
 25 ὑπάρχῃ ταῦτα τὰ ἀποτελέσματα, φαίνεται δὲ μόνον, πάλιν
 εἰσάγεσθαι τὴν ὑπαρξιν τῶν αἰτίων· τοῦ γὰρ φαίνεσθαι
 μὲν ἡμῖν αὐτὰ ὡς ὑποκείμενα, μὴ ὑποκείσθαι δέ, αἷτιόν
 202 τι καθέστηκεν. καὶ μὴν εἰ μηδὲν ἔστιν αἷτιον, πάντα
 ἐκ παντὸς δεήσει γίνεσθαι καὶ ἐν παντὶ τόπῳ, ἔτι καὶ
 30 κατὰ πάντα καιρόν. ὅπερ ἄτοπον· εὐθέως γὰρ εἰ μηδὲν
 ἔστιν αἷτιον, οὐδὲν τὸ κωλύον ἐξ ἀνθρώπου ἵππον συνί-
 203 στασθαι. [αἷτιον ἄρα τι ἔσται.] μηδενὸς δὲ ὄντος τοῦ

4. ἀνάστασιν G.

6. ποικίλας C.

11. χωριζομένων CR.

15. ἐννοίας] αἰτίας CR.

28. τι om C.

20. γινόμενων R, γινόμενων G, φθορμένων C.

κωλύοντος συστήσεται ποτε ἐξ ἀνθρώπου ἵππος, καὶ οὕτως, εἰ τύχοι, ἐξ ἵππου φυτόν. κατὰ ταῦτα δὲ οὐκ ἀδύνατον ἔσται χιόνα μὲν ἐν Αἰγύπτῳ πηγνυσθαι, ἄβροχίαν δὲ ἐν Πόντῳ συμβαίνειν, καὶ τὰ μὲν τοῦ θέρους ἐν χειμῶνι γίγνεσθαι, τὰ δὲ τοῦ χειμῶνος ἐν θέρει συνίστασθαι. ὁθεν εἴπερ ᾧ ἔπεται τι δυνατόν, καὶ αὐτὸ ἔσται δυνατόν, τῷ δὲ μὴ εἶναι αἴτιον ἔπεται πολλὰ τῶν ἀδυνάτων, ῥητέον καὶ τὸ μὴ εἶναι αἴτιον τῶν ἀδυνάτων ὑπάρχειν. ὁ τε 204 λέγων μὴ εἶναι αἴτιον ἤτοι χωρὶς αἰτίας τοῦτο λέγει ἢ μετὰ τινος αἰτίας. καὶ εἰ μὲν χωρὶς τινος αἰτίας, ἄπιστός 10 ἔστιν, μετὰ τοῦ ἀκολουθεῖν αὐτῷ τὸ μὴ μᾶλλον τοῦτο εἰσιῶν ἢ τὸ ἀντικείμενον τούτῳ, αἰτίας εὐλόγου μὴ προϋποκειμένης, δι' ἣν φησιν ἀνύπαρκτον εἶναι τὸ αἴτιον. εἰ δὲ μετὰ τινος αἰτίας, περιτρέπεται, καὶ τῷ λέγειν μὴ εἶναι αἴτιον τίθῃσι τὸ εἶναι τι αἴτιον. ὁθεν καὶ ἀπὸ τῆς 205 αὐτῆς δυνάμεως ἐρωτᾶν ἔξεστι καὶ τὸν ἐπὶ τοῦ σημείου καὶ τῆς ἀποδείξεως διὰ τῶν ἔμπροσθεν ἀποδοθέντα λόγον, ὃς ἔξει τὴν σύνταξιν τοιαύτην "εἰ ἔστι τι αἴτιον, ἔστιν αἴτιον· ἀλλὰ καὶ εἰ μὴ ἔστι τι αἴτιον, ἔστιν αἴτιον· ἤτοι δὲ ἔστιν ἢ οὐκ ἔστιν· ἔστιν ἄρα." τῷ τε γὰρ εἶναι αἴτιον 20 ἀκολουθεῖ τὸ εἶναι τι αἴτιον, μὴ διαφέροντος παρὰ τὸ ἡγούμενον τοῦ λήγοντος, τῷ τε μὴδὲν εἶναι αἴτιον ἀκο- 206 λουθεῖ πάλιν τὸ εἶναι τι αἴτιον, ἐπειπερ ὁ λέγων μὴδὲν εἶναι αἴτιον ὑπὸ τινος αἰτίας κινήθεις λέγει μὴδὲν εἶναι αἴτιον. ὥστε καὶ τὸ διεξυγμένον πρὸς τοῖς δυοῖς συνημ- 25 μένοις ἀληθὲς γίνεσθαι ἐξ ἀντικειμένων διεξυγμένον, καὶ τὴν ἐπιφορὰν τοῖς τοιούτοις λήμμασι συνεισάγεσθαι, καθὼς ἀνώτερον παρεμυθησάμεθα.

Καὶ δὴ ταῦτα μὲν, ὥς κεφαλαιωδέστερον εἰπεῖν, εἰς τοῦτο τὸ μέρος εἴωθε λέγεσθαι παρὰ τοῖς δογματικοῖς· 30 "σκοπῶμεν δὲ ἀκολουθῶς καὶ τοὺς τῶν ἀπορητικῶν λόγους· 207 φανήσονται γὰρ καὶ οὗτοι τοῖς ἐκκειμένοις ἰσοσθενεῖς καὶ

2. ταῦτα L. 4. τόπω C. 7. ἔπεται — 8. αἴτιον om CH.
 13. φασιν L. 17. τὸν L. 18. ἔστιν αἴτιον om C.
 Sexti. Emp.

ἐνεκα πειθοῦς μὴ διαφέροντες αὐτῶν. τὸ αἷτιον τοίνυν, φασί, τῶν πρὸς τι ἐστίν· τινὸς γὰρ ἐστὶν αἷτιον καὶ τινί, οἷον τὸ σμιλίον τινὸς μὲν ἐστὶν αἷτιον καθάπερ τῆς το-
 208 μῆς, τινὶ δὲ καθάπερ τῇ σαρκί. τὰ δὲ γε πρὸς τι ἐπι-
 νοεῖται μόνον ἀλλ' οὐχ ὑπάρχει, καθὼς ἐν τοῖς περὶ ἀπο-
 δείξεως παρεστήσαμεν· καὶ τὸ αἷτιον ἄρα ἐπινοηθήσεται
 209 μόνον, οὐχ ὑπάρξει δέ. εἴπερ τε αἷτιόν ἐστιν, ὀφείλει ἔχειν
 τὸ οὐ λέγεται αἷτιον, ἐπεὶ οὐκ ἔσται αἷτιον, ἀλλ' ὃν τρόπον
 τὸ δεξιὸν μὴ παρόντος τοῦ πρὸς ὃ λέγεται δεξιὸν οὐκ ἐστίν,
 210 οὕτω καὶ τὸ αἷτιον μὴ παρόντος τοῦ πρὸς ὃ νοεῖται οὐκ
 ἔσται αἷτιον. ἀλλὰ μὴν οὐκ ἔχει τὸ αἷτιον οὐ ἐστὶν αἷτιον,
 διὰ τὸ μήτε γένεσιν μήτε φθορὰν μήτε πείσιν μήτε κω-
 νῶς κίησιν ὑπάρχειν, ὡς ἐπὶ τῶν οἰκείων γινόμεναι τόπων
 διδάξομεν. οὐκ ἄρα ἐστὶν αἷτιον.

210 Καὶ μὴν εἰ ἐστὶν αἷτιον, ἦτοι σῶμα σώματος ἐστὶν
 αἷτιον ἢ ἀσώματον ἀσωμάτου ἢ σῶμα ἀσωμάτου ἢ ἀσώ-
 ματον σώματος· οὔτε δὲ σῶμα σώματος, ὡς παρεστήσο-
 μεν, οὔτε ἀσώματον ἀσωμάτου οὔτε σῶμα ἀσωμάτου
 οὔτε ἐναλλάξ ἀσώματον σώματος· οὐκ ἄρα ἐστὶν αἷτιον.
 211 ἀμέλει καὶ αἱ γινόμεναι τῶν δογματικῶν στάσεις συμ-
 φωνοῦσι τῇ ἐκκείμενῃ διαιρέσει, εἴγε στοικοὶ μὲν πᾶν αἷτιον
 σῶμά φασι σώματι ἀσωμάτου τινὸς αἷτιον γίνεσθαι, οἷον
 σῶμα μὲν τὸ σμιλίον, σώματι δὲ τῇ σαρκί, ἀσωμάτου δὲ
 τοῦ τέμνεσθαι κατηγορήματος, καὶ πάλιν σῶμα μὲν τὸ
 212 πῦρ, σώματι δὲ τῷ ξύλῳ, ἀσωμάτου δὲ τοῦ καίεσθαι κα-
 τηγορήματος. οἱ δὲ ἀσώματον ὑποθέμενοι τὸν κόσμον,
 οἷον καὶ τὸν πάντα διοικοῦντα θεόν, τοῖναντίον ἀσώμα-
 τον σώματος λέγουσιν ὑπάρχειν τὸ αἷτιον. ὁ δ' Ἐπίκου-
 ρος καὶ σώματα σωμάτων καὶ ἀσώματα ἀσωμάτων φησὶν
 30 αἷτια τυγχάνειν, καὶ σώματα μὲν σωμάτων ὡς τὰ στοιχεῖα
 τῶν συγκριμάτων, ἀσώματα δὲ ἀσωμάτων ὡς τὰ τοῖς πρῶ-
 τοις σώμασι συμβεβηκότα ἀσώματα " τῶν τοῖς συγκρίμασι

2. τινί om L. 4. τὸ L. 8. ἐπὶ μὴ ἔχον οὐκ? 12. πείσιν R.
 21. ὀψε C.

συμβεβηκότων ἀσωμάτων. ὥστε εἰς δειξώμεν ὅτι οὗτε 213
 τὸ σῶμα τοῦ σώματος οὐτε τὸ ἀσώματος τοῦ ἀσώματος
 οὗτε τὸ ἀσώματος τοῦ σώματος οὐτ' ἐναλλάξ δύναται
 τυγχάνειν αἰτίον, αὐτόθεν ἐσόμεθα κατέσκευακότες καὶ τὸ
 μηδεμίαν τῶν ἐκκειμένων στάσεων κατωρθῶσθαι. σῶμα 214
 μὲν οὖν σώματος οὐκ ἂν εἴη ποτὲ αἰτίον, ἐπείπερ ἀμφο-
 τερα τὴν αὐτὴν ἔχει φύσιν· καὶ εἰ τὰ ἕτερον αἰτίον λέγε-
 ται παρόσον ἐστὶ σῶμα, πάντως καὶ τὸ λοιπὸν σῶμα κα-
 θεσπῶς αἰτίον γενήσεται. κοινῶς δὲ ἀμφοτέρων αἰτίων
 ὄντων οὐδὲν ἐστὶ τὸ πάσχον, μηδενὸς δὲ πάσχοντος οὐδὲ 10
 τὸ ποιοῦν γενήσεται. εἰ ἄρα σῶμα σώματος ἐστὶν αἰτίον,
 οὐδὲν ἐστὶν αἰτίον. καὶ μὴν οὐδὲ ἀσώματος ἀσώματος 215
 λέγοι· ἂν εἶναι ποιητικὸν διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν· εἰ γὰρ
 ἀμφοτέρω τῆς αὐτῆς μετέσχε φύσεως, τί μᾶλλον τόδε
 τοῦδε ῥητέον αἰτίον ἢ τόδε τοῦδε; λείπεται οὖν ἢ σῶμα 216
 ἀσώματος λέγειν αἰτίον ἢ ἀνάπαλιν ἀσώματος σώματος.
 ὅπερ πάλιν τῶν ἀδυνάτων· τὸ τε γὰρ ποιοῦν θιγεῖν ὀφεί-
 λει τῆς πασχούσης ὕλης, ἵνα ποιήσῃ, ἢ τε πάσχουσα ὕλη
 θιχθῆναι ὀφείλει, ἵνα πάθῃ, τὸ δὲ ἀσώματος οὗτε θιγεῖν
 οὗτε θιχθῆναι πέφυκεν. τοίνυν οὐδὲ σῶμα ἀσώματος ἢ 217
 ἀσώματος σώματος ἐστὶν αἰτίον. ὃ ἔπεται τὸ μηδὲν ὑπάρ-
 χειν αἰτίον· εἰ γὰρ μήτε σῶμα σώματος ἐστὶν αἰτίον μήτε
 ἀσώματος ἀσώματος μήτε σῶμα ἀσώματος μήτε ἐναλλάξ,
 παρὰ δὲ ταῦτα οὐδὲν ἐστὶ, κατ' ἀνάγκην οὐδὲν ἐστὶν αἰτίον.

Ἀφελέστερον μὲν οὖν οὕτω τινὲς παραμυθοῦνται τὰ 218
 τοῦ ἐκκειμένου λόγου λήμματα· ὁ δὲ *Αἰνησιδήμος* δια-
 φορώτερον ἐπ' αὐτῶν ἐχρήτο ταῖς περὶ τῆς γενέσεως ἀπο-
 ρίαις. τὸ γὰρ σῶμα τοῦ σώματος οὐκ ἂν εἴη αἰτίον, ἐπει- 219
 περ ἢ ἀγέννητόν ἐστι τὸ τοιοῦτον σῶμα καθάπερ ἡ κατ'
 Ἐπίκουρον ἄτομος, ἢ γεννητὸν ὡς ἔθος, καὶ ἢ φανερόν 20
 ὡς σίδηρος καὶ πῦρ, ἢ ἀφανὲς ὡς ἄτομος. ὃ τι δ' ἂν ἢ
 τούτων, οὐδὲν δύναται ποιεῖν. ἦτοι γὰρ καθ' ἑαυτὸ 220

13. τὴν αὐτὴν Fabricius in versione, τοιαύτην L.

20. οὗτε L.

25. οὖν add C. 26. *Αἰνησιδήμος*] cf. Ritter Gesch. d. Philos.

4 p. 282 2). 30. ἔθος] ἱστος Fabricius.

μένον ἑτερόν τι ποιεῖ ἢ ἐτέρῳ συνελθόν. ἀλλὰ μένον μὲν
 καθ' ἑαυτὸ πλείον αὐτοῦ καὶ τῆς οὐκείας φύσεως οὐκ ἂν
 δύναιτό τι ποιεῖν· συνελθόν δὲ ἐτέρῳ τρίτον οὐκ ἂν δύ-
 ναιτο ἀποτελεῖν, ὃ μὴ πρότερον ἐν τῷ εἶναι ὑπῆρχεν. οὔτε
 5 γὰρ τὸ ἐν γενέσθαι δύο δυνατόν ἐστιν, οὔτε τὰ δύο τρί-
 221 τον ἀποτελεῖ. εἰ γὰρ τὸ ἐν δύο γενέσθαι δυνατόν ἦν,
 καὶ ἐκάτερον τῶν γενομένων ἐν ὃν δύο ἀποτελέσει, καὶ
 τῶν τεσσάρων ἕκαστον ἐν ὃν δύο ποιήσῃ, καὶ ὁμοίως τῶν
 ὀκτὼ ἕκαστον, καὶ οὕτως εἰς ἄπειρον. παντελῶς δὲ γε
 10 ἄτοπόν ἐστι τὸ ἐξ ἐνὸς ἄπειρα λέγειν γίνεσθαι· ἄτοπον
 222 ἄρα καὶ ἐκ τοῦ ἐνὸς λέγειν τι πλείον γενναῖσθαι. τὰ δ' αὐ-
 τὰ καὶ ἀξιῶ τις ἐκ τῶν ἡσσόνων κατὰ σύνοδον πλείονα
 ἀποτελεῖσθαι· εἰ γὰρ τὸ ἐν τῷ ἐνὶ συνελθόν τρίτον ποιεῖ,
 καὶ τὸ τρίτον προσγενόμενον τοῖς δυοῖς τέταρτον ἀποτε-
 15 λέσει, καὶ τὸ τέταρτον προσγενόμενον τοῖς τρισι πέμπτον
 ἀποτελέσει, καὶ οὕτω πάλιν εἰς ἄπειρον. οὐκοῦν σῶμα μὲν
 223 σώματος οὐκ ἐστὶν αἷτιον. καὶ μὴν οὐδὲ ἀσώματόν ἀσω-
 μάτου διὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας· οὔτε γὰρ ἐξ ἐνὸς οὔτε ἐκ
 πλειόνων ἢ ἐνὸς γένοισ' ἂν τι πλείον. καὶ ἄλλως ἀναφῆς
 20 φύσις καθιστῶς τὸ ἀσώματον οὔτε ποιεῖν οὔτε πᾶσχειν
 224 δύναται. ὥστε οὐδὲ ἀσώματον ἀσωμάτου ποιητικόν ἐστιν
 οὔτως δὲ οὐδὲ τὸ ἐναλλάξ, τουτέστι σῶμα ἀσωμάτου ἢ
 ἀσώματον σώματος. τό τε γὰρ σῶμα οὐκ ἔχει ἐν αὐτῷ
 τὴν τοῦ ἀσωμάτου φύσιν, τό τε ἀσώματον οὐκ ἐμπεριεῖχε
 25 τὴν τοῦ σώματος φύσιν. διόπερ οὐδέτερον ἐξ οὐδέτερου
 225 συστήναι δυνατόν ἐστιν, ἀλλ' ὥς ἐκ πλατάνου οὐ γίνεται
 ἵππος διὰ τὸ μὴ εἶναι ἐν τῇ πλατάνῳ τὴν τοῦ ἵππου
 φύσιν, οὐδὲ ἐξ ἵππου συνίσταται ἄνθρωπος διὰ τὸ μὴ
 εἶναι ἐν ἵππῳ τὴν τοῦ ἀνθρώπου φύσιν, οὕτως οὐδὲ ἐκ
 30 σώματος ἐστὶ ποτ' ἂν τὸ ἀσώματον διὰ τὸ μὴ εἶναι ἐν
 τῷ σώματι τὴν τοῦ ἀσωμάτου φύσιν, οὐδὲ ἀνάπαλιν ἐκ

1. μόνον utrobique CHR. 3. συνελθόν — 4. ἀποτελεῖν om CHR.
 12. καὶ C. ἀξιώη L. 13. τρόπον C. 15. παραγενόμενον G.
 19. πλείον L. ἀναφανῆς C. 21. ἀσωμάτου om C. 22. δὲ om CH.
 ἀναλλάξ CH. 31. εἰ δὲ CH.

τοῦ ἀσωμάτου τὸ σῶμα. καίτοι καὶ ἡ τὸ ἕτερον ἐν τῷ 226
 ἐτέρῳ, πάλιν οὐ γενήσεται τὸ ἕτερον ἐκ τοῦ ἐτέρου. εἰ
 γὰρ ὃν ἔστιν ἐκάτερον, ἐκ τοῦ ἐτέρου οὐ γίνεται, ἀλλ' ἤδη
 ἔστιν ἐν τῷ εἶναι, ἤδη δὲ ὃν ἐν τῷ εἶναι οὐ γίνεται διὰ
 τὸ τὴν γένεσιν ὁδὸν ὑπάρχειν εἰς τὸ εἶναι. οὐδὲ σῶμα
 οὖν ἀσωμάτου ἢ ἀσώματον σώματος ἔστιν αἴτιον· ὃ
 ἀκολουθεῖ τὸ μὴδὲν εἶναι αἴτιον.

Καὶ πάλιν, εἰ ἔστι τίς τις αἴτιον, ἦτοι τὸ μένον τοῦ 227
 μένοντος αἰτιόν ἔστιν ἡ τὸ κινούμενον τοῦ κινουμένου ἢ
 τὸ κινούμενον τοῦ μένοντος ἢ τὸ μένον τοῦ κινουμένου· 10
 οὔτε δὲ τὸ μένον τῷ μένοντι γένοιτ' ἂν μονῆς αἴτιον,
 οὔτε τὸ κινούμενον τῷ κινουμένῳ κινήσεως, οὔτε τὸ μένον
 τῷ κινουμένῳ μονῆς, οὔτε ἐναλλάξ, ὡς παραστήσομεν.
 οὐκ ἄρα ἔστι τις αἴτιον. τὸ μὲν οὖν μένον τῷ μένοντι 228
 μονῆς καὶ τὸ κινούμενον τῷ κινουμένῳ κινήσεως οὐκ ἂν 15
 ὑπάρχοι αἴτιον δι' ἀπαρallaξίαν. ἀμφοτέρων γὰρ ἐπὶ ἴσης
 μενόντων ἢ ἀμφοτέρων κατ' ἴσον κινουμένων οὐ μᾶλλον
 τόδε τῷδε ἐροῦμεν εἶναι αἴτιον μονῆς καὶ κινήσεως ἢ τόδε
 τῷδε. εἰ γὰρ τὸ ἕτερον, ὅτι κινεῖται, τῷ ἐτέρῳ τῆς κινή-
 σεως αἴτιον ὑπάρχει, ἐπεὶ καὶ τὸ ἕτερον ὡσαύτως κινεῖ- 20
 ται, λεχθήσεται τῷ λοιπῷ κινήσεως εἶναι παρεκτικόν. οἷον
 κινεῖται μὲν ὁ τροχός, κινεῖται δὲ καὶ ὁ τροχηλάτης· τί
 οὖν μᾶλλον διὰ τὸν τροχόν [καὶ] ὁ τροχηλάτης κινεῖται ἢ
 ἀνάπαλιν διὰ τὸν τροχηλάτην ὁ τροχός; εἰ γέ τοι τὸ ἕτε-
 ρον μὴ κινεῖτο, οὐδὲ τὸ λειπόμενον κινήσεται. ὅθεν εἰ 25
 αἰτιόν ἔστιν οὐ παρόντος γίνεται τὸ ἀποτέλεσμα, ἐπεὶ ἀμ-
 φοτέρων παρόντων γίνεται τὸ ἀποτέλεσμα''' καὶ οὔτε τοῦ
 τροχοῦ ἀπόντος τελειοῦται οὔτε τοῦ τροχηλάτου, ῥητέον
 μὴ μᾶλλον τὸν τροχηλάτην αἴτιον εἶναι τῆς κινήσεως τῷ
 τροχῷ ἢ τὸν τροχόν τῷ τροχηλάτῃ. καὶ πάλιν μένει μὲν 229
 ὁ στῦλος, μένει δὲ καὶ τὸ ἐπιστύλιον. ἀλλ' οὐ μᾶλλον διὰ
 τὸν στῦλον ῥητέον μένειν τὸ ἐπιστύλιον ἢ διὰ τὸ ἐπιστύ-

1. ἐκ τοῦ ἐτέρου pr H.

4. ἐν post ὃν om L.

8. τί om C.

14. ἴσται L.

16. αἴτιον ὑπάρχοι FG.

22. μὲν om L.

26. ἴσται

αἴτιον C.

30. μὲν om L.

λιαν τὸν στυλόν· τοῦ ἐτέρου γοῦν ἀρδάντος καὶ τὸ ἑτε-
 ρον καταφέρεται. ὥστε τὸ μὲν μένον τῷ μένοντι μονῆς
 καὶ τὸ κινούμενον τῷ κινουμένῳ κινήσεως διὰ τοῦτο οὐκ
 230 ἂν εἴποιμεν αἴτιον, ὡσαύτως δὲ οὐδὲ τὸ μένον τῷ κιν-
 ούμένῳ κινήσεως ἢ τὸ κινούμενον τῷ μένοντι μονῆς
 δι' ἐναντιότητα φύσεως· καθὰ γὰρ τὸ ψυχρὸν οὐκ ἔχον
 τὸν τοῦ θερμοῦ λόγον οὐδέποτε δύναται θερμαίνειν,
 καὶ ὡς τὸ θερμὸν μὴ ἔχον τὸν τοῦ ψυχροῦ λόγον οὐ-
 δέποτε δύναται ψύχειν, οὕτως οὐδὲ τὸ κινούμενον, μὴ
 10 ἔχον τὸν τοῦ μένοντος λόγον, οὐδέποτε δύναται μονῆς
 231 εἶναι ποιητικόν, ἢ τὸ ἀνάπαλιν. ἀλλ' ἐπερ οὕτε τὸ
 μένον τῷ μένοντι μονῆς ἐστὶν αἴτιον οὕτε τὸ κινου-
 μενον τῷ κινουμένῳ κινήσεως οὕτε τὸ μένον τῷ κινου-
 μένῳ τοῦ κινεῖσθαι οὕτε τὸ κινούμενον τῷ μένοντι τοῦ
 15 μένειν, παρὰ δὲ ταῦτα οὐδὲν ἐστὶν ἄλλο τι προσεπινοεῖν,
 λεπτέον μὴδὲν ὑπάρχειν αἴτιον.

232 Πρὸς τοῦτοις, εἰ ἔστι τίς τινος αἴτιον, ἦτοι τὸ ἅμα
 ὄν τοῦ ἅμα ὄντος ἐστὶν αἴτιον ἢ τὸ πρότερον τοῦ ὕστε-
 ρον ἢ τὸ ὕστερον τοῦ πρότερον· οὕτε δὲ τὸ ἅμα ὄν τοῦ
 20 ἅμα ὄντος αἰτιόν ἐστιν οὕτε τὸ πρότερον τοῦ ὕστερον οὕτε
 τὸ ὕστερον τοῦ πρότερον, ὡς παραστήσομεν· οὐκ ἄρα
 233 ἔστι τι αἴτιον. τὸ μὲν οὖν ἅμα ὄν τοῦ ἅμα ὄντος οὐ
 δύναται τυγχάνειν αἴτιον διὰ τὸ συνυπάρχειν ἀμφοτέρω
 καὶ μὴ μᾶλλον τόδε τοῦδε γεννητικὸν ὑπάρχειν ἢ τόδε
 234 τοῦδε, ἐκατέρου τὴν ἴσην ὑπαρξιν ἔχοντος. οὐδὲ τὸ πρό-
 τερον δὲ ἔσται τοῦ ὕστερον γενομένου ποιητικόν. εἰ γὰρ
 ὅτε ἔσται τὸ αἴτιον, οὐπω ἔστι τὸ οὐ ἐστὶν αἴτιον, οὕτε
 ἐκεῖνο ἔτι αἰτιόν ἐστι, μὴ ἔχον τὸ οὐ αἰτιόν ἐστιν, οὕτε
 τοῦτο ἔτι ἀποτελεσμα, μὴ συμπαρόντος αὐτῷ τοῦ οὐ ἀπο-
 20 τέλεσμά ἐστι· τῶν γὰρ πρὸς τι ἐκαστέρον ἐστὶ τούτων, καὶ
 τὰ πρὸς τι κατ' ἀνάγκην δεῖ συνυπάρχειν ἀλλήλοις καὶ οὐ
 235 τὸ μὲν προηγεῖσθαι τὸ δὲ ὕστερεῖν. λείπεται οὖν τὸ ὕστε-

19. ἦ] καὶ C.

πρότερον C.

24. γεννητικὸν C.

27. οὐδὲ L.

29. μὴ om pr K.

32. τοῦ δὲ C.

ρον λέγειν τοῦ ᾧ προτέρου αἴτιον γίνεσθαι. ἅπερ ἐστὶν ἀποπώτατον καὶ ἀνδρῶν τὰ πράγματα ἀναστρεφόντων· δεήσει γὰρ τὸ ἀποτέλεσμα πρεσβύτερον λέγειν τοῦ ποιοῦντος αὐτό, διὰ δὲ τοῦτο μὴδ' ὁλῶς ἀποτέλεσμα τυγχάνειν ὡς ἂν μὴ ἔχον τὸ οὐ ἐστὶν ἀποτέλεσμα. ὅνπερ οὖν πρό- πον ἡλίθιον ἐστὶ τὸ λέγειν υἱὸν μὲν πατρὸς εἶναι πρεσβύτερον, ἄμνητον δὲ σπόρου προήκειν τοῖς χρόνοις, οὕτως εὐθηδὲς τὸ ἀξιῶν τι αἴτιον εἶναι τοῦ ἤδη ὄντος τὸ μήπω ὄν. ἀλλ' εἰ μήτε τὸ ἅμα ὄν τοῦ ἅμα ὄντος μήτε τὸ πρό- 236 τερον τοῦ ὑστερου μήτε τὸ ὑστερον τοῦ προτέρου ἐστὶν αἴτιον, παρὰ δὲ ταῦτα οὐδὲν ἐστίν, οὐκ ἂν εἴη τι αἴτιον.

Καὶ μὴν εἰ ἔστι τι αἴτιον, ἥτοι αὐτοτελῶς καὶ ἰδίᾳ 237 μόνον προσχωρῶμενον δυνάμει τινός ἐστιν αἴτιον, ἢ συνεργοῦ πρὸς τοῦτο δέχεται τῆς πασχούσης ὕλης, ὥστε τὸ ἀποτέλεσμα κατὰ κοινὴν ἀμφοτέρων νοεῖσθαι σύννοτον. καὶ 238 εἰ μὲν αὐτοτελῶς καὶ ἰδίᾳ προσχωρῶμενον δυνάμει ποιεῖν τι πέφυκεν, ὥφειλε διὰ παντὸς ἑαυτὸ ἔχον καὶ τὴν ἰδίαν δυνάμιν πάντοτε ποιεῖν τὸ ἀποτέλεσμα καὶ μὴ ἐφ' ὧν μὲν ποιεῖν ἐφ' ὧν δὲ ἀπρακτεῖν. εἰ δέ, ὡς φασὶ τινες τῶν 239 δογματικῶν, οὐ τῶν ἀπολελυμένων καὶ ἀφρεστηκότων ἐστὶν καὶ ἀλλὰ τῶν πρὸς τι διὰ τὸ καὶ αὐτὸ πρὸς τῷ πάσχοντι θεωρεῖσθαι καὶ τὸ πάσχον πρὸς αὐτῷ, χειρόν τι ἀνακύψει. εἰ γὰρ τὸ ἕτερον πρὸς τῷ ἑτέρῳ νοεῖται, οὐ τὸ μὲν 240 ποιοῦν τὸ δὲ πάσχον, ἔσται μία μὲν ἐννοία, δυοῖν δ' ὀνομάτων τεύξεται, τοῦ τε ποιοῦντος καὶ τοῦ πάσχοντος· καὶ διὰ τοῦτο οὐ μᾶλλον ἐν αὐτῷ ἢ ἐν τῷ λεγομένῳ πάσχειν ἐγκρίσεται ἢ δραστήριος δύναμις. ὡς γὰρ αὐτὸ οὐδὲν δύναται ποιεῖν χωρὶς τοῦ λεγομένου πάσχειν, οὕτως οὐδὲ τὸ λεγόμενον πάσχειν δύναται χωρὶς τῆς ἐκείνου πα- ρουσίας πάσχειν. ὥσθ' ἐπεὶ τὸ μὴ μᾶλλον ἐν αὐτῷ ἢ 241 ἐν τῷ πάσχοντι ὑποκείσθαι τὴν δραστήριον τοῦ ἀποτελέσματος δύναμιν. οἷον (ἔσται γὰρ σαφὲς τὸ λεγόμενον

5. περ om. C.

21. τῶν] τῷ C.

31. κείσθαι CHN.

7. ἄμνητον R, ἄμνητον C.

23. οὐ] ὧν H.

10. ὑστερον L.

25. τοῦ post καὶ om. CH.

ἐπὶ ὑποδείγματος) εἴπερ τὸ πῦρ καύσεώς ἐστιν αἷτιον,
 ἥτοι αὐτοτελῶς καὶ τῇ ἰδίᾳ μόνον προσχρώμενον δυνάμει
 καύσεώς ἐστι ποιητικόν, ἢ συναργοῦ δαίται πρὸς τοῦτο τῆς
 242 καιομένης ὕλης. καὶ εἰ μὲν αὐτοτελῶς καὶ τῇ ἰδίᾳ φύσει
 5 ἀρκοῦμενον ποιεῖ τὴν καῦσιν, ἐχρῆν καὶ πάντοτε ἔχον
 αὐτὸ τὴν ἰδίαν φύσιν διὰ παντός καίειν. οὐχὶ δὲ "πάπ-
 τοτε καίει, ἀλλὰ τινὰ μὲν καίει τινὰ δὲ οὐ καίει· οὐκ
 243 ἄρα αὐτοτελῶς καὶ τῇ ἰδίᾳ φύσει προσχρώμενον καίει. εἰ
 δὲ σὺν τῇ ἐπιτηδειότητι τῶν καιομένων ξύλων, πόθεν ἔχο-
 10 μεν λέγειν ὅτι αὐτὸ ἐστι τῆς καύσεως αἷτιον, ἀλλ' οὐχ ἡ
 ἐπιτηδειότης τῶν ξύλων; ὃν γὰρ τρόπον μὴ ὄντος αὐτοῦ
 οὐ γίνεται καῦσις, οὕτω καὶ τῆς ἐπιτηδειότητος τῶν ξύλων
 ἀπουσίας οὐ γίνεται καῦσις. ταύτῃ τε, εἰ αὐτὸ ἐστιν αἷτιον
 ὅτι παρόντος αὐτοῦ γίνεται τὸ ἀποτέλεσμα καὶ ἀπόντος
 15 οὐ γίνεται, ἔσται καὶ ἡ ἐπιτηδειότης δι' ἐκάτερον τούτων
 244 αἷτιον. ὥπερ σὺν τῆς δι' συλλαβῆς ἕκ τε τοῦ δ καὶ ι
 συναστώσης ἁτοπός ἐστιν ὁ λέγων αἷτιον μὲν τοῦ ἀποτε-
 λῆσθαι τὴν τοιαύτην συλλαβὴν τὸ δ, οὐκ αἷτιον δὲ τὸ ι,
 οὕτω συλλαβῇ μὲν ξοικότος τοῦ καίεσθαι, στοιχείῳ δὲ τοῦ
 20 πυρὸς καὶ τῶν ξύλων, ἀτοπώτατός ἐστιν ὁ τὸ μὲν πῦρ
 αἷτιον λέγων τοῦ καίεσθαι, τὰ δὲ ξύλα μηδαμῶς. οὔτε
 γὰρ δίχα τοῦ πυρὸς οὔτε χωρὶς τῶν ξύλων γίνεται τὸ
 καίεσθαι, καθάπερ οὐδὲ ἡ συλλαβὴ χωρὶς τοῦ δ ἢ τοῦ ι.
 245 ὁθεν πάλιν εἰ μήτε αὐτοτελῶς ποιητικόν τινός ἐστι τὸ
 25 αἷτιον μήτε σὺν ἐπιτηδειότητι τοῦ πάσχοντος, οὐδενὸς
 ποιητικόν ἐστι τὸ αἷτιον.

246 "Ἐτι εἰ ἐστι τὸ αἷτιον, ἥτοι μίαν ἔχει τὴν δραστήριον
 δύναμιν ἢ πολλάς· οὔτε δὲ μίαν ἔχειν δύναται, ὥς πα-
 ραστήσομεν, οὔτε πολλάς, ὥς διδάξομεν· οὐκ ἄρα τι ἐστιν
 247 αἷτιον. μίαν μὲν γὰρ οὐκ ἔχει δύναμιν, ἐπεὶπερ εἰ μίαν
 εἶχεν, ὥφειλε πάντα ὁμοίως διατιθέναι καὶ μὴ διαφερόν-
 τως. οἷον ὁ ἥλιος καίει μὲν τὰ περὶ τὴν Αἰθιοπίαν μέρη,
 θάλλει δὲ τὰ πρὸς ἡμᾶς, καταυγάζει δὲ μόνον τοὺς Ἰνερ-

βορέους, καὶ πῆττει μὲν τὸν πηλὸν, τήκει δὲ τὸν κηρὸν, καὶ λευκαίνει μὲν τὰ ἐσθῆματα, μελαίνει δὲ τὴν ἡμετέραν ἐπιφάνειαν, ἐρυθαίνει δὲ καρπούς τινας, καὶ ἡμῖν μὲν τοῦ ὁρᾶν αἴτιος γίνεται, τοῖς νυκτινόμοις δὲ τῶν ὀρνίθων, ὅσον γλαυξὶ καὶ νυκτερίσι, τοῦ μὴ ὁρᾶν. ὥστε εἰς μίαν εἶχε δύναμιν, ὥφειλε ταῦτόν ἐπὶ πάντων ποιεῖν· οὐχὶ δὲ ταῦτόν ἐπὶ πάντων ποιεῖ· οὐκ ἄρα μίαν ἔχει δύναμιν. καὶ μὴν οὐδὲ πολλὰς, ἐπεὶ ἐχρῆν πάσας ἐπὶ πάντων ἐνεργεῖν, ὅσον πάντα φλέγειν ἢ πάντα χεῖν ἢ πάντα πηγνύναι. εἰ δὲ μήτε μίαν ἔχει δύναμιν μήτε πολλὰς, οὐκ ἂν εἴη τινὸς αἴτιον.

Ναί, ἀλλ' εἰώθασι πρὸς τοῦτο ὑποτυγχάνειν οἱ δογματικοί, λέγοντες ὅτι παρὰ τὰ πάσχοντα καὶ τὰ διασθήματα πέφυκεν ἐξαλλάσσεσθαι τὰ γινόμενα ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ αἰτίου ἀποτελέσματα, καθάπερ τοῦ ἡλίου. σύνεγγυς μὲν γὰρ ὢν τοῖς Αἰθίοσιν ἔοικε καίειν, μετρίως δὲ ἡμῶν ἀφροστικῶς θάλλειν, πολὺ δὲ τῶν Ἑπερβορέων κεχωρισμένος θάλλει μὲν οὐδαμῶς, καταυγάζει δὲ μόνον· καὶ πῆττει μὲν τὸν πηλὸν τὸ ὑδατώδες τοῦ γεώδους ἐξατμίζων, τήκει δὲ τὸν κηρὸν διὰ τὸ μὴ ἔχειν τὴν τοῦ πηλοῦ ιδιότητα. οἱ δὲ χρώμενοι τῇ τοιαύτῃ ὑποτεύξει σχεδὸν ἀμιάκως ἡμῖν συγχαροῦσι τὸ μὴ ἕτερον εἶναι τοῦ πάσχοντος τὸ ποιοῦν. εἰ γὰρ οὐ διὰ τὸν ἥλιον γίνεται ἡ τῆξις τοῦ κηροῦ ἀλλὰ διὰ τὴν ιδιότητα τῆς περὶ τὸν κηρὸν φύσεως, φανερόν ὡς οὐδὲ τὸ ἕτερον αἰτιὸν ἐστὶ τῆς τήξεως τῷ κηρῷ, ἢ δὲ ἀμφοτέρων συνέλευσις, τοῦ τε ἡλίου καὶ τοῦ κηροῦ. τῆς δὲ ἀμφοτέρων συνόδου ποιούσης τὸ ἀποτέλεσμα, τουτέστι τὴν τήξιν, οὐ μᾶλλον διὰ τὸν ἥλιον ὁ κηρὸς τήκεται ἢ διὰ τὸν κηρὸν ὁ ἥλιος τήκει. οὕτω τε ἄτοπον τὸ ἐκ συνόδου δυοῖν γινόμενον ἀποτέλεσμα μὴ τοῖς δυοῖν ἀνατιθέσθαι, τῷ δὲ ἑτέρῳ μόνῳ προσμαρτυρεῖν.

Καὶ μὴν εἰ ἔστι τί τινος αἴτιον, ἥτοι κεχώριται τῆς πασχούσης ὕλης ἢ σύνεστιν αὐτῇ· οὕτε δὲ κεχωρισμένον

αὐτῆς δύναται τυγχάνειν αἴτιον τοῦ πάσχειν αὐτήν οὔτε
 συνὸν αὐτῇ, καθὼς παραστήσομεν· οὐκ ἄρα ἔστι τί τιπος
 253 αἴτιον. καὶ δὴ κεχωρισμένον μὲν αὐτῆς αὐτόθεν οὔτε
 αὐτὸ αἴτιόν ἐστι, μὴ παρούσης τῆς πρὸς ἣν λέγεται αἴτιον,
 254 οὔτε ἐκείνη πάσχει, μὴ συμπαρόντος τοῦ ποιούντος. εἰ
 δὲ συνδυάζοι τὸ ἕτερον τῷ ἑτέρῳ, ἦτοι αὐτὸ μόνον ποιεῖ
 τὸ λεγόμενον αἴτιον ὑπάρχειν, οὐχὶ δὲ πάσχει, ἣ ποιεῖ
 ἄμα καὶ πάσχει. καὶ εἰ μὲν ἄμα ποιεῖ καὶ πάσχει, ἐκάτε-
 ρον ἔσται ποιοῦν τε καὶ πάσχον· ἥ μὲν γὰρ αὐτὸ ποιεῖ,
 10 ἔσται πάσχουσα ἢ ὕλη, ἥ δὲ ἢ ὕλη ποιεῖ, ἔσται ἐκεῖνο τὸ
 πάσχον. καὶ οὕτως οὐ μᾶλλον τὸ ποιοῦν γενήσεται ποιοῦν
 ἢ πάσχον, καὶ τὸ πάσχον οὐ μᾶλλον ἔσται πάσχον ἢ
 255 ποιοῦν· ὅπερ ἄτοπον. εἰ δὲ ποιεῖ μὲν, οὐκ ἀντιπάσχει
 δέ, ἦτοι κατὰ ψιλὴν ψαῦσιν, τουτέστι τὴν κατ' ἐπιφάνειαν,
 15 ποιεῖ, ἣ κατὰ διάδοσιν. καὶ ἔξωθεν μὲν προσπίπτον καὶ
 κατὰ ψιλὴν τὴν ἐπιφάνειαν παραβαλλόμενον τῇ πασχούσῃ
 ὕλῃ οὐ δυνήσεται τι ποιεῖν· ἣ γὰρ ἐπιφάνεια ἀσώματός
 ἐστιν, τὸ δ' ἀσώματον οὔτε ποιεῖν οὔτε πάσχειν πέφυκεν.
 256 οὐκ ἄρα κατὰ ψιλὴν παραβαλλόμενον τὴν ἐπιφάνειαν τὸ
 20 αἴτιον τῇ ὕλῃ τι ποιεῖν δύναται. καὶ μὴν οὐδὲ κατὰ
 διάδοσιν οἷόν τι ἔστιν αὐτὸ δρᾶν. ἦτοι γὰρ διὰ στερεῶν
 σωμάτων διίξεται ἢ διὰ νοητῶν τινῶν καὶ ἀναισθήτων
 πόρων. ἀλλὰ διὰ μὲν στερεῶν σωμάτων οὐκ ἂν φέροιστο·
 257 σῶμα γὰρ διὰ σώματος οὐ δύναται χωρεῖν. εἰ δὲ διὰ πό-
 25 ρων τινῶν, ὀφείλει ταῖς περιγραφούσαις τοὺς πόρους ἐπι-
 φανείαις προσπίπτον ποιεῖν. ἀλλ' αἱ γε ἐπιφάνειαι εἰσιν
 ἀσώματοι, καὶ τὸ ἀσώματον οὔτε ποιεῖν οὔτε πάσχειν
 εὐλογόν ἐστιν. τοίνυν οὐδὲ κατὰ διάδοσιν ποιεῖ τὸ αἴτιον.
 ὃ ἔπεται τὸ μὴδ' ὅλως αἴτιον αὐτὸ τυγχάνειν.
 258 Ἐνεστί δὲ καὶ ἀπὸ τῆς ἀφῆς κοινότερον τῷ τε ποιοῦν-
 τι καὶ τῷ πάσχοντι ἐπαπορεῖν. ἵνα γὰρ τι ποιήσῃ ἢ πάθῃ,
 ὀφείλει θιγεῖν ἢ θιγθῆναι· οὐδὲν δὲ οὔτε θιγεῖν οὔτε

12. ἢ πάσχον om C^A.

13. ὅπερ ἐστὶν ἄτοπον C.

19. οὐκ —

20. δύναται om H.

20. δυνήσεται FG.

διχθῆναι δύναται, καθὼς παραστήσομεν· οὐκ ἄρα ἔστιν
 ἢ τὸ ποιοῦν ἢ τὸ πάσχον· εἰ γὰρ ἄπτεται τί τινος καὶ 259
 διγγάνει, ἥτοι ὅλον ὅλου ἄπτεται ἢ μέρος μέρους ἢ ὅλον
 μέρους ἢ μέρος ὅλου· οὔτε δὲ μέρος μέρους οὔτε ὅλον
 ὅλου οὔτε ὅλον μέρους οὔτε ἐναλλαξὶ ἄπτεται, καθὼς δι- 5
 δάξομεν· οὐκ ἄρα τί τινος ἄπτεται. καὶ εἰ μηδὲν μηδε-
 νός ἄπτεται, οὔτε τὸ πάσχον ἔστιν οὔτε τὸ ποιοῦν. ὅλον 260
 μὲν οὐν ὅλου οὐχ ἄπτεται κατὰ λόγον· εἰ γὰρ ὅλον ὅλου
 ἄπτεται, οὐ θίξις ἔσται ἀλλὰ ἐνωσις ἀμφοτέρων, καὶ τὸ
 δύο σώματα ἐν ἔσται σῶμα, διὰ τὸ καὶ τοῖς κατὰ βάρους 10
 ὀφείλειν τὸ ἕτερον ταῦ ἑτέρου διγγάνειν διὰ τὸ καὶ ταῦτα
 τοῦ ὅλου καθιστάναι μέρος. καὶ μὴν οὐδὲ μέρος μέρους 261
 διγγάνειν δυνατόν ἐστιν. τὸ γὰρ μέρος κατὰ μὲν τὴν
 πρὸς τὸ ὅλον σχέσιν νοεῖται μέρος, κατὰ δὲ τὴν ἰδίον πε-
 ριγραφὴν ἔστιν ὅλον, πάλιν τε διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ἥτοι 15
 τὸ ὅλον μέρος τοῦ ὅλου μέρους ἄψεται ἢ μέρος μέρους.
 καὶ εἰ μὲν ὅλον ὅλου, ἐνωθήσεται, καὶ ἀμφοτέρα ἐν γενή-
 σεται σῶμα· εἰ δὲ μέρει μέρος, ἐκεῖνο πάλιν τὸ μέρος
 κατ' ἰδίαν περιγραφὴν ὅλον νοούμενον ἥτοι ὅλον ὅλου
 τοῦ μέρους ἄψεται ἢ μέρει τινὶ τινος μέρους, καὶ οὕτως 20
 εἰς ἄπειρον. οὐ τοίνυν οὐδὲ μέρος μέρους ἄπτεται. καὶ
 μὴν οὐδὲ ὅλον μέρους. εἰ γὰρ τὸ ὅλον τοῦ μέρους ἄψε- 262
 ται, ἔσται καὶ τὸ ὅλον συνυποστελλόμενον τῷ μέρει μέρος
 καὶ τὸ μέρος "ἀντιπαρεκτεινόμενον τῷ ὅλῳ ὅλον· τὸ γὰρ
 ἴσον τῷ μέρει τὴν τοῦ μέρους εἶχεν ἀναλογίαν, καὶ τὸ 25
 ἴσον τῷ ὅλῳ τὴν τοῦ ὅλου. τελέως δὲ ἀπερρωγός ἐστιν ἢ
 τὸ ὅλον ποιεῖν μέρος ἢ τὸ μέρος ἴσον ἀξιοῦν εἶναι τῷ
 ὅλῳ. τοίνυν οὐδὲ τὸ ὅλον τοῦ μέρους ἄπτεται. καὶ ἄλ- 263
 λως, εἰ τὸ ὅλον τοῦ μέρους ἄπτεται, ἔσται ἑαυτοῦ μικρό-
 τερον καὶ πάλιν ἑαυτοῦ μείζον· ὅπερ ἐστὶ τοῦ προτέρου 30
 χεῖρον. τὸ τε γὰρ ὅλον εἰ τὸν αὐτὸν ἐπιλαμβάνει τόπον
 τῷ μέρει, ἴσον ἔσται τῷ μέρει, ἴσον δὲ τούτῳ γενόμενον
 μικρότερον ἑαυτοῦ ἔσται· καὶ ἀνάπαλιν τὸ μέρος εἰ ἀν-

2. τί om C.

15. δὲ FG.

26. ἀπερρωγός C.

32. γινόμενον L.

παραιρεταίνονται τῷ ὅλῳ, τὸν αὐτὸν ἐφέξει τούτῳ τόπον,
 τῷ δὲ ὅλῳ τὸν αὐτὸν ἐπεσχηκὸς τόπον ἔσται μείζον ἑαυτοῦ.
 264 ὁ δὲ αὐτὸς καὶ ἐπὶ τῆς ἀναστροφῆς ἐστὶ λόγος· εἰ γὰρ
 μὴ δύναται τὸ ὅλον τοῦ μέρους ἄπτεσθαι διὰ τὰς μικρὰς
 5 πρόσθεν ἐπιλογισθείσας αἰτίας, οὐδὲ τὸ μέρος δυνήσεται
 τοῦ ὅλου ἄπτεσθαι. ὅθεν εἰ μήτε τὸ ὅλον τοῦ ὅλου
 ἄπτεται μήτε τὸ μέρος τοῦ μέρους μήτε τὸ ὅλον τοῦ μέ-
 ρους μήτε ἐναλλάξ, οὐδὲν οὐδενὸς ἄπτεται. διὰ δὲ τοῦτο
 οὐδὲ αἰτίον τί τινος ὑπάρξει, οὐδὲ πάσχον τι ὑπὸ τινος.
 1265 Πρὸς τούτοις τε, εἰ ἄπτεται τί τινος, ἦτοι μεσολα-
 βούμενον ὑπὸ τινος, οἷον πόρου ἢ γραμμῆς, ἄψεται τι-
 νος, ἢ ὑπὸ οὐδενὸς μεσολαβούμενον. καὶ εἰ μὲν ὑπὸ τι-
 νος μεσολαβοῖτο, οὐχ ἄψεται οὐ λέγεται ἄπτεσθαι, ἀλλὰ
 τοῦ μεταξὺ ἀμφοτέρων· εἰ δὲ μηδενὸς ἀπαξαιπλῶς μεταξὺ
 15 ἀμφοτέρων ὄντος τὸ ἕτερον τοῦ ἑτέρου ἄψεται, ἔνωσις ἔσται
 266 ἀμφοτέρων ἀλλ' οὐ θίξις. τοίνυν οὐδὲ ταύτῃ τί τινος
 ἄπτεται. ὅθεν εἴπερ, ἵνα νοηθῇ τὸ ποιοῦν καὶ τὸ πά-
 σχον, δεῖ προωμολογηθῆναι τὸ ὅτι τινὸς ἄπτεται, δέδεικται
 δὲ μηδὲν μηδενὸς ἀπτόμενον, λεκτέον μήτε τὸ ποιοῦν
 20 μήτε τὸ πάσχον ὑπάρχειν.

Τὸ μὲν οὖν ποιοῦν αἴτιον οὕτω καὶ κατ' ἰδίαν καὶ
 267 κοινῇ μετὰ τοῦ πάσχοντος ἀπορεῖται· ἀπορος δὲ ἐστὶ
 κατ' ἰδίαν καὶ ὁ περὶ τοῦ πάσχοντος λόγος· εἰ γὰρ πάσχει
 τι, ἦτοι τὸ ὃν πάσχει τι ἢ τὸ μὴ ὄν· οὕτε δὲ τὸ ὄν
 25 πάσχει τι, ὥς παραστήσομεν, οὕτε τὸ μὴ ὄν, ὥς ὑπομνή-
 268 σομεν· οὐκ ἄρα πάσχει τι. τὸ μὲν οὖν ὄν οὐ πάσχει·
 ἐφ' ὅσον γὰρ ὄν ἐστὶ καὶ τὴν ἰδίαν φύσιν ἔχει, οὐ πάσχει·
 τὸ δὲ μὴ ὄν τῷ μὴδ' ὅλως ὑπάρχειν οὐκ ἂν πάθοι. παρὰ
 δὲ τὸ εἶναι καὶ μὴ εἶναι οὐδὲν ἔστιν· οὐκ ἄρα πάσχει
 269 τι. οἷον ὁ ὧς Σωκράτης ἦτοι ὦν θνήσκει ἢ μὴ ὦν. δύο
 γὰρ οὗτοι χρόνοι, εἰς μὲν ὁ καθ' ὃν ἐστὶ καὶ ζῇ, ἕτερος
 δὲ καθ' ὃν οὐκ ἐστὶν ἀλλ' ἐφθάρται· διόπερ ἐξ ἀνάγκης

10. τί om CR. ἦτοι] εἴ τι CR. 14. μηνός C. 17. ὅθεν —
 18. ἄπτεται om CHA. 19. 20. μηδὲ L.

ὁφείλει κατὰ τὸν ἕτερον τούτων θνήσκειν. ὅτε μὲν οὖν
 ἔστι καὶ ζῇ, οὐ θνήσκει· ζῇ γὰρ δῆπουθεν· θανὼν δὲ
 πάλιν οὐ θνήσκει, ἐπεὶ δις ἔσται θνήσκων, ὅπερ ἄτοπον.
 οὐ τοίνυν θνήσκει Σωκράτης. οἷος δ' ἔστιν ἐπὶ τούτου 270
 λόγος, τοιοῦτος καὶ ἐπὶ τοῦ πάσχοντος. οὔτε γὰρ τὸ ὄν
 δύναται πάσχειν ἐφ' ὅσον ὄν ἐστι καὶ κατὰ τὴν ἀρχῇθεν
 ὑπόστασιν νοεῖται, οὔτε τὸ μὴ ὄν· ἀρχὴν γὰρ οὐχ ὑφέ-
 στηκεν· οὐκ ἄρα πάσχει τι. καὶ ἔτι τρανότερον, εἴπερ 271
 γε τὸ ὄν, ὅτε ὄν ἐστι, πάσχει, ἔσται τάναντία ὑφ' ἑν ἐν
 τῷ αὐτῷ· οὐχὶ δὲ γε τάναντία ὑφ' ἑν περὶ τῷ αὐτῷ συ- 10
 νίσταται· οὐκ ἄρα πάσχει τὸ ὄν, ὅτε ὄν ἐστιν. οἷον
 ἔστω τὸ ὄν τῇ φύσει σκληρὸν εἶναι καὶ πάσχειν μαλακν-
 νόμενον, καθάπερ ἐπὶ τοῦ σιδήρου θεωροῦμεν. οὐκοῦν
 ὅτε μὲν σκληρὸν ἐστι καὶ ὄν, οὐ δύναται μαλακύνεσθαι,
 ἐπεὶ εἰ μαλακύνεται ὅτε σκληρὸν ἐστιν, ἔσται τάναντία 27
 περὶ τῷ αὐτῷ ὑφ' ἑν, καὶ ἡ μὲν καθέστηκεν ὄν, ἔσται
 σκληρὸν, ἡ δὲ πάσχει ὄν ὑπάρχον, ἔσται μαλακόν. οὐ δύ-
 νатаι δὲ τὸ αὐτὸ ὑφ' ἑν καὶ σκληρὸν καὶ μαλακὸν νοεῖσθαι·
 οὐ δύναται ἄρα τὸ ὄν, ὅτε ὄν ἐστι, πάσχειν. ὁ δὲ αὐτός 273
 λόγος καὶ ἐπὶ λευκοῦ καὶ μέλανος χρώματος. ἔστω γὰρ
 τὸ ὄν, ἡ ὄν ἐστι, καὶ λευκὸν εἶναι, καὶ πάσχειν αὐτὸ μέ-
 λαν γινόμενον. οὐκοῦν εἰ τὸ ὄν [ἔστι] καὶ λευκὸν τότε
 ἀξιούται πάσχειν ὅτε λευκὸν ἐστι, μέλαν ἔσται συμβεβη-
 κότα ἔχον τὰ ἐναντία· ὅπερ ἄτοπον. οὐ τοίνυν τὸ ὄν,
 ἐφ' ὅσον ὄν ἐστι, πάσχειν πέφυκεν. πρὸς τούτοις, εἰ λέ- 274
 γοιμεν τὸ ὄν, ὅτε ὄν ἐστι, πάσχειν, ἔσται τι πρὶν γερονέ-
 ναι γερονός· οὐκ ἄρα τὸ ὄν, ὅτε ὄν ἐστι, πάσχει. εἰ γὰρ 275
 σκληρὸν ἐστι τὸ ὄν, ἐφ' ὅσον ὄν ἐστι, σκληρὸν ἐστι καὶ
 οὐ μαλακόν· εἰ δὲ μαλακόν, πρὸ τοῦ γερονέναι μαλακὸν
 ἔσται μαλακόν. ἡ μὲν γὰρ ὄν ἐστι, σκληρὸν ἐστι καὶ 30
 οὐπω μαλακόν· ἡ δὲ ὅτε ὄν ἐστι τότε ἀξιούται πάσχειν,
 πρὶν γερονέναι μαλακὸν γενήσεται μαλακόν. ἄτοπον δὲ
 γε τὸ τοιοῦτον· οὐκ ἄρα τὸ ὄν, ἐφ' ὅσον ὄν ἐστι, πάσχειν

17. πάσχειν. C.

21. καὶ ante λευκὸν add CHN.

27. ὅτι. FG.

276 *δητέον*. ὡσαύτως δὲ οὐδὲ τὸ μὴ ὄν, ὅτε μὴ ὄν ἔστιν. τῷ γὰρ μὴ ὄντι οὐδὲν συμβέβηκεν, ὃ δὲ μὴδὲν συμβέβηκεν, οὐδὲ τὸ πάσχειν συμβέβηκεν· τοίνυν οὐδὲ τὸ μὴ ὄν πάσχει τι. εἰ δὲ μήτε τὸ ὄν μήτε τὸ μὴ ὄν πάσχει τι καὶ παρὰ ταῦτα οὐδὲν ἔστιν, οὐδὲν ἔστι τὸ πάσχον.

277 Καὶ μὴν εἰ ἔστι τι τὸ πάσχον, ἥτοι κατὰ πρόσθεσιν πάσχει ἢ κατὰ ἀφαιρέσιν ἢ κατὰ ἑτεροίωσιν καὶ μεταβολήν· οὔτε δὲ πρόσθεσις τις ἔστιν οὔτε ἀφαιρέσις οὔτε μεταβολὴ καὶ ἑτεροίωσις, ὡς ὑποδείκνυται· οὐκ ἄρα πάσχει

278 τι. καθὰ γὰρ ἐπὶ τῶν ὀνομάτων κατὰ τοὺς τοὺς τρεῖς τρόπους γίνονται τινες μεταπτώσεις, καὶ τοῦ μὲν κωβίος ὀνόματος ἀφαιρεθείσης τῆς πρώτης συλλαβῆς γίνεται ἑτερον ὄνομα βίος, καὶ τούτῳ προστεθείσης τῆς αὐτῆς συλλαβῆς συνίσταται τὸ πρότερον ὄνομα, καὶ παρὰ ἐναλλα-

279 ρεσιν ἢ κατὰ πρόσθεσιν ἢ κατὰ ἑτεροίωσιν, κατὰ ἀφαιρέσιν μὲν οἶον τὰ φθίνοντα, κατὰ πρόσθεσιν δὲ οἶον τὰ

280 ἀυξόμενα, κατὰ τροπὴν δὲ ὡς τὰ ἐξ ὑγείας εἰς νόσον μεταπίπτοντα. εἰς οὖν δειχθῇ ὅτι οὐδὲν οὐδενὸς ἀφαιρεῖται καὶ ὅτι οὐδὲν οὐδενὶ προστίθεται καὶ ὅτι οὐδὲν ἀπ' οὐδενὸς μετατίθεται, αὐτόθεν ἔσται κατασκευασμένον τὸ μὴ ὄν εἶναι τὸ πάσχον. λέγωμεν δὲ ἐν πρώτοις περὶ τοῦ κατὰ ἀφαιρέσιν τρόπου.

281 Εἰ γὰρ ἀφαιρεῖται τι ἀπὸ τινος, ἥτοι σῶμα ἀπὸ σώματος ἀφαιρεῖται ἢ ἀσώματον ἀπὸ ἀσωμάτου ἢ σῶμα ἀπὸ ἀσωμάτου ἢ ἀσώματον ἀπὸ σώματος· οὔτε δὲ σῶμα ἀπὸ σώματος ἀφαιρεῖται, ὡς δείκνυται, οὔτε ἀσώματον ἀπὸ ἀσωμάτου, καθὼς παραστήσομεν, οὔτε σῶμα ἀπὸ ἀσωμάτου ἢ ἀσώματον ἀπὸ σώματος, ὡς καταστήσομεθα· οὐκ ἄρα ἀφαιρεῖται τι τινός. ἀσώματον μὲν οὖν ἀπὸ ἀσωμάτου ἀφαιρεθῆναι τῶν ἀδυνάτων ἔστιν· τὸ γὰρ ἀφαι-

1. οὐδὲ om CHR.

10. τοὺς om C.

19. ὑγίαιας FG.

21. καὶ ὅτι οὐδὲν ἀπ' οὐδενὸς μετατίθεται om CHR.

ρούμενον ἀπὸ τινος οὐκ ἔστιν ἀθιγές, τὸ δὲ ἀσώματον
 ἀθιγές ὃν οὐ παρέχει αὐτὸ πρὸς ἀφαίρεσιν καὶ χωρισμόν.
 ἔνθεν καὶ ματαιάζουσιν οἱ μαθηματικοί, ὅταν λέγωσι τὴν 282
 δοθεῖσαν εὐθείαν διχα τεμεῖν. ἡ γὰρ ἡμῖν ἐπὶ τοῦ ἄβα-
 κος δεικνυμένη εὐθεῖα αἰσθητὸν ἔχει μῆκος καὶ πλάτος, ἡ δὲ
 ὑπ' αὐτῶν νοουμένη εὐθεῖα γραμμὴ μῆκός ἐστιν ἀπλα-
 κές. καὶ ἡ ἐπὶ τοῦ ἄβακος δεικνυμένη οὐκ ἔστιν εἴη γραμμή,
 καὶ οἱ ἐπιβαλλόμενοι ταύτην τέμνουν οὐ τὴν οὖσαν γραμ-
 μὴν ἀλλὰ τὴν μὴ οὖσαν τέμνουσιν. ἡ καὶ ἄλλως, ἐπεὶ 283
 κατ' αὐτοὺς ἡ γραμμὴ ἐκ στιγμῶν συναστῶσα νοεῖται, ἔστω
 τις εὐθεῖα γραμμὴ, ἣν λέγουσιν εἰς ἴσα τέμνειν, ἐκ περισ-
 σῶν συναστῶσα στιγμῶν, οἷον ἐννεά. ἀλλὰ ταύτην γε
 τέμνοντες ἡ τὴν πέμπτην διελούσι στιγμὴν, φημὶ δὲ τὴν
 μεταξὺ τῶν τεσσάρων καὶ τῶν τεσσάρων νοουμένην, ἡ τῶν
 τετημέτων τὸ μὲν τετάρων ποιήσουσι στιγμῶν τὸ δὲ πέντε. 15
 τὴν μὲν οὖν πέμπτην στιγμὴν οὐκ ἂν φαίεν τέμνειν.
 ἀμερῆς γάρ ἐστι κατ' αὐτούς, καὶ τὸ ἀμερὲς ἀδύνατον
 νοεῖν εἰς μέρη διαιρούμενον. λαίπεται ἄρα τῶν τῆς γραμ-
 μῆς τμημάτων τὸ μὲν τεσσάρων ποιεῖν στιγμῶν τὸ δὲ
 πέντε, ὃ πάλιν ἐστὶν ἄτοπον καὶ παρὰ τὴν πρόθεσιν αὐ- 20
 τῶν· ὑπιοχνύονται μὲν γὰρ ἐπιστημονικῶς τὴν δοθεῖσαν
 εὐθεῖαν γραμμὴν εἰς ἴσα διαιρεῖν τμήματα, διαιροῦσι δὲ
 αὐτὴν εἰς ἄνισα. ὁ δὲ αὐτὸς καὶ ἐπὶ τοῦ κύκλου λόγος 284
 ποιεῖσθαι. φασὶ γὰρ κύκλον εἶναι σχῆμα ἐπίπεδον ὑπὸ
 μιᾶς γραμμῆς περιεχόμενον, ἐφ' οὗ πᾶσαι αἱ ἀπὸ τοῦ 25
 κέντρου πρὸς τὴν περιφέρειαν ἐκβαλλόμεναι εὐθεῖαι ἴσαι
 ἀλλήλαις εἶσιν. εἴτα ἐπὶ τούτοις πρόβλημά ἐστι τὸν κύ-
 κλον διχα τεμεῖν· ὅπερ ἐστὶν ἀδύνατον. τὸ γὰρ κέντρον,
 ὅπερ παντὸς τοῦ κύκλου μεσαίτατόν ἐστιν, ἥτοι διχα
 τέμνεται κατὰ τὴν τοῦ κύκλου διχοτόμησιν ἢ τῷ ἐτέρῳ 30
 προσμερίζεται τμήματι. ἀλλὰ διχα μὲν τμηθῆναι τῶν 285

2. ὃν ὑπάρχει C. 3. ματάζουσιν FO. 4. ἡ om C. 14. τῶν
 post καὶ om CH. 15. τῶν μὲν C. 17. αὐτὰς C. καὶ — 18. ἀρα
 om C. 19. τεσσάρων om C. ποιεῖ C. 25. ἀφ CH. 26. ἴση C.
 28. ἀδύνατον — 29. ἐστιν om C.

ἀδυνάτων· πῶς γὰρ οἶόν τε τὸ ἀμερὲς ἐπινοεῖν μεριζό-
 μενον; εἰ δὲ τῷ ἐτέρῳ προσμερίζεται τμήματι, ἄνισα γί-
 νεται τὰ τμήματα καὶ ὁ κύκλος οὐ μέσος διαιρεῖται.
 286 τὸ τε τέμνον τὴν γραμμὴν ἢ τὸν κύκλον ἤτοι σῶμά ἐστιν
 5 ἢ ἀσώματον. ἀλλὰ σῶμα μὲν πῶς ἂν ἐπινοηθῇ; ἀθιγὲς
 γὰρ καὶ ἀσώματον καὶ ἀνυπόπτωτον ἡμῖν τὸ τεμνόμενον,
 τουτέστιν ἢ γραμμὴ καὶ ὁ κύκλος. τοιοῦτο δὲ ὃν οὐκ ἂν
 τμηθῇ ὑπὸ σώματος· τὸ γὰρ ὑπὸ σώματος τεμνόμενον
 παθεῖν δεῖ καὶ θιχθῆναι, τὸ δὲ ἀσώματον οὔτε θιγεῖν
 10 οὔτε θιχθῆναι πέφυκεν. ὥστε οὐκ ἔνδοσι [νοῆσαι] ὑπὸ
 "σώματος τεμνομένην τὴν γραμμὴν καὶ διαιρούμενον τὸν
 287 κύκλον ἐπινοῆσαι. καὶ μὴν οὐδὲ ὑπὸ ἀσωμάτου τινός.
 εἰ γὰρ ἀσώματόν ἐστι τὸ διαιροῦν τὴν γραμμὴν ἢ τὸν
 κύκλον, ἤτοι στιγμή στιγμήν τέμνει ἢ γραμμὴ γραμμὴν.
 15 οὔτε δὲ στιγμή τὴν στιγμήν οὔτε γραμμὴ τὴν γραμμὴν
 288 οἷα τέ ἐστι τέμνειν, ἀλλὰ στιγμή μὲν τὴν στιγμήν οὐκ
 ἂν τέμνοι, ἐπεὶ ἐκατέρα ἐστὶν ἀμερὲς, καὶ οὔτε ἡ τέμνουσα
 ἔχει οἷς τεμεῖ οὔτε ἡ τεμνομένη τὰ εἰς ἃ τμηθήσεται.
 289 γραμμὴ δὲ τὴν γραμμὴν πάλιν οὐκ ἂν διαιροίη. ἐάν τε
 20 γὰρ πλαγίως ἐπιζευχθῇ ἐάν τε ὀρθίως ἢ τέμνουσα τῇ
 τεμνομένῃ, κατ' ἀνάγκην ὀφείλει στιγμή ἐαυτῆς ἐπιζεύ-
 γνυσθαι τῇ κατὰ τὴν διαιρουμένην γραμμὴν στιγμήν.
 ἀμεροῦς μὲν οὖν οὔσης καὶ τῆς ἐπιζευγνυμένης, ἀμεροῦς
 δὲ καὶ τῆς ἐν τῇ τεμνομένῃ, οὐ γενήσεται τις διαίρεσις
 25 διὰ τὸ μήτε τὴν τέμνουσαν εὐφυῶς ἔχειν πρὸς τὸ τέμνειν,
 οὔσαν ἀμερῇ, μήτε τὴν τεμνομένην πρὸς τὸ τέμνεσθαι
 290 τῷ παντὸς ἐστερηθῆναι μέρους. καὶ μὴν οὐδ' ἔνδοσι λέγειν
 ὅτι τὸ τέμνον τὴν γραμμὴν μεταξὺ δυοῖν στιγμῶν τῶν
 ἐν τῇ τεμνομένῃ γραμμῇ πίπτον τέμνει τὴν γραμμὴν.
 30 τοῦτο γὰρ τῶν προειρημένων ἐστὶν ἀτοπώτερον. πρῶτον
 μὲν γὰρ ἐν συνεχείᾳ γραμμῆς ἀδύνατόν ἐστι μέσον πεσεῖν
 πέρας, ἀλλ' ἀνάγκη κατὰ στιγμήν φερόμενον νοεῖν τὸ

5. ἂν om L.   6. ἀνυπόπτωτον L.   7. ὦν FGR.   12. ἀπὸ L.
 17. ἐπεὶ om C.   18. τεμῇ CR.   τὸ L.   ὁ FG.   23. μὲν om L.
 26. τῷ R.   32. τέρας CH.   στιγμήν L.

τέμνον. εἴτα καὶ συγχωρηθῇ μεταξὺ δυοῖν στιγμῶν τῶν 291
 ἐν τῇ τεμνομένη γραμμῇ φερόμενον τὸ τέμνον τέμνειν
 τὴν γραμμὴν, χειρόν τι ἀναδύσεται τοῖς γεωμέτραις. αἱ
 γὰρ συνδυεῖται τῆς γραμμῆς στιγμαὶ ἤτοι οὕτως εἰσὶ συ-
 νεχεῖς ὥς μὴ παραδέχσθαι μεταξὺ ἀλλήλων ἔξωθεν τινα 5
 στιγμὴν, ἥ οὐκ ἔσται ἡ ἐξ αὐτῶν συνεχὴς σύνδυετος καὶ
 μία γραμμὴ. εἰ δ' οὕτως εἰσὶ συνεχεῖς ὥς ἀνεπινόητον 292
 ἔχειν μεταξὺ ἀλλήλων τόπον στιγμῆς, ἵνα τὸ τέμνον δι-
 χάξῃ τὴν γραμμὴν, δυοῖν θάτερον, ἢ τὴν στιγμὴν διὰ
 τὴν καθ' ἧς φέρεται νοεῖν διχαζομένην, ἢ τούτου ἀδυνά- 10
 του καθεστῶτος τὰς ὑποκειμένας στιγμὰς τῆς γραμμῆς
 νοεῖν ὑπαναχωρούσας καὶ τόπον καὶ διάστασιν παρεχομέ-
 νας, τοτὲ μὲν ἐπὶ τῷδε τὸ μέρος συστελλομένων τοτὲ δὲ
 ἐπὶ τῷδε, ὧν ἐκάτερόν ἐστιν ἄτοπον· οὕτε γὰρ στιγμή, 203
 καθὼς προπαρεμυθησάμεθα, τέμνεσθαι δύναται τῷ ἄμε- 15
 ρῆς ὑπάρχειν, οὕτε αἱ ἐν τῇ τεμνομένη γραμμῇ στιγμαὶ
 ὑπαναχωρεῖν πεφύκασιν· ἀκίνητοι γὰρ εἰσιν. τοίνυν καὶ
 τὸ ἀσώματον "οὕτε ἀφαιρεῖται ἀπὸ τινος ἀσώματου οὕτε
 ἐπιδέχεται τὴν ἀφαίρεσιν. καὶ ἐπὶ τῶν αἰσθητῶν δὲ 294
 γραμμῶν καὶ κύκλων, τουτέστι τῶν ἐπὶ τοῦ ἄβασκος βλε- 20
 πομένων, θέλωσι στήσαντες τὸν λόγον οἱ γεωμέτραι δι-
 δάσκωσι τί τινος ἀφαιρούμενον, οὐ δυνήσονται· οὕτε γὰρ
 ἀφ' ὅλης τῆς γραμμῆς ἢ ἀφ' ὅλου τοῦ κύκλου δύναται τις
 ἀφαίρεσις γενομένη νοεῖσθαι οὕτε ἀπὸ μέρους, ὥς μικρόν
 ὕστερον προβάντος τοῦ λόγου διδάξομεν, ὅταν εἰς τὴν 25
 περὶ τῶν τεμνομένων σωμάτων ζήτησιν συγκαταβαίνωμεν.

Νῦν δὲ συντόμως δειχθέντος ὅτι οὐδὲν ἀσώματον 295
 αὐθενὸς ἀσώματου ἀφαιρεῖσθαι δύναται, λείπεται λέγειν ἢ
 σῶμα ἀπὸ σώματος χωρίζεσθαι ἢ ἀσώματον ἀπὸ σώματος
 ἢ σῶμα ἀπὸ ἀσώματου. ἀλλὰ σῶμα μὲν ἀπὸ ἀσώματου 30
 ἀφαιρεῖσθαι αὐτόθεν ἐστὶν ἀδιανόητον, ἀσώματον δὲ ἀπὸ 296

6. σύνδυετος ant delendum aut ante συνεχὴς ponendum. 8. ἔχει. C.
 στιγμῶν L. 13. ποτὲ C. συστελλομένης Fabricius. 22. γὰρ
 om L. 25. προβάντες L: corr Fabricius. 30. σῶμα μὲν Fabricius,
 ἀσώματον μὲν L.

σώματος χωρίζεσθαι τῶν ἀδυνάτων· θίγειν γὰρ δεῖ τοῦ
 ἀφαιρουμένου τὸ ἀφαιρούν, ἀθιγὲς δὲ ἐστὶ τὸ ἀσώματον
 καὶ ἀδύνατος δέδεικται ἢ θίξις· ὥστε οὐδὲ ἀσώματον σώ-
 ματος χωρισθεῖη ποτ' ἂν. καὶ ἄλλως τὸ χωριζόμενον τινος
 5 οἶονεῖ μέρος ἐστὶ τοῦ ἀφ' οὗ χωρίζεται, τὸ δὲ ἀσώματον
 297 τοῦ σώματος οὐκ ἂν εἴη μέρος. καὶ μὴν οὐδὲ σῶμα
 σώματος δύναται ἀφαιρεῖσθαι. εἰ γὰρ σῶμα ἀπὸ σώματος
 ἀφαιρεῖται, ἦτοι τὸ ἴσον ἀπὸ ἴσου ἀφαιρεῖται ἢ τὸ ἄνισον
 ἀπὸ τοῦ ἀνίσου· ἀλλ' οὐτε τὸ ἴσον ἀπὸ τοῦ ἴσου ἀφαι-
 10 ρεῖσθαι δύναται, ὡς διδάξομεν, οὔτε τὸ ἄνισον ἀπὸ τοῦ
 ἀνίσου, ὡς ὑπομνήσομεν· οὐκ ἄρα σῶμα ἀπὸ σώματος
 298 ἀφαιρεῖται. ἴσον μὲν οὖν ἀπὸ ἴσου οὐκ ἂν ἀφαιρεθεῖη,
 καθάπερ ἀπὸ πῆχως πῆχυς, ἐπεὶ οὐκ ἔσται τὸ τοιοῦτον
 299 ἀφαίρεσις ἀλλὰ παντελὲς τοῦ ὑποκειμένου ἀναίρεσις. καὶ
 15 ἔτι ἦτοι ἀπὸ μένοντος τοῦ πῆχως ποιησόμεθα τὴν ἀφαί-
 ρεισιν ἢ ἀπὸ μὴ μένοντος. καὶ εἰ μὲν ἀπὸ μένοντος, δι-
 -πλασιάσομεν τὸν πῆχυν ἀλλ' οὐκ ἐλαττώσομεν· πῶς γὰρ
 ἔτι πῆχυς ὑποκείσεται ὁ πῆχυς πῆχως ἐξ αὐτοῦ ἀφαιρε-
 θέντος; εἰ δὲ ἀπὸ μὴ μένοντος, οὐδὲν ἀπολείπομεν τὸ
 20 τὴν ἀφαίρεσιν ἐπιδεξόμενον· ἀπὸ γὰρ τῶν μὴ ὄντων
 -ἀμήχανόν τι ἀφαιρεθῆναι. ὥστε ἴσον μὲν ἀπὸ τοῦ ἴσου
 300 οὐκ ἀφαιρεῖται. καὶ μὴν οὐδὲ τὸ ἄνισον ἀπὸ τοῦ ἀνίσου.
 εἰ γὰρ τοῦτο, ἦτοι τὸ μείζον ἀπὸ τοῦ ἥττονος ἀφαιρεῖται,
 ὥσπερ ἀπὸ παλαιστοῦ πῆχυς, ἢ ἀπὸ μείζονος τὸ ἥττον,
 301 ὡς τὸ παλαιστιαιὸν ἀπὸ τοῦ πηχυαίου. ἀλλὰ τὸ μὲν μείζον
 ἀπὸ τοῦ ἥττονος οὐκ ἂν ἀφαιρεθεῖη· δεῖ γὰρ τὸ ἀπὸ τι-
 νος ἀφαιρούμενον περιέχεσθαι ἐν ἐκείνῳ τῷ ἔξ οὗ ἡ ἀφαι-
 ρεσις, ἐν ᾧ δὲ τῷ ἥττονι οὐ περιέχεται τὸ μείζον. καὶ διὰ
 τοῦτο, ὡς οὐκ ἔστιν ἀπὸ τῶν πέντε ἀφαιρεῖν τὰ ἔξ (οὐ
 30 γὰρ ἐμπεριέχεται τοῖς πέντε τὰ ἔξ), οὕτως οὐδὲ ἀπὸ τοῦ
 ἥττονος δυνατόν ἐστιν ἀφαιρεῖν τὸ μείζον· οὐ γὰρ ἐμπε-
 30 ριέχεται τῷ ἥττονι τὸ μείζον. τοίνυν οὐκ ἀφαιρεῖται ἀπὸ
 302 τοῦ ἥττονος τὸ μείζον. καὶ μὴν οὐδὲ ἀπὸ τοῦ μείζονος

τὸ ἥττον. ὥς γὰρ ἐλέγομεν, δεῖ τὸ ἀπὸ τινος ἀφαιρούμε-
νον ἐμπεριέχεσθαι τῷ ἔξ οὗ ἢ ἀφαιρέσει. οὐχὶ δέ γε τὸ
ἐλάττω ἐμπεριέχεται τῷ πλείονι· ἀκολουθήσει γὰρ καὶ τὸ
μείζον καὶ τὸ πλείον ἐμπεριέχεσθαι τῷ ἥττονι, ἀδύνατον
δὲ τοῦτο ἐδείκνυτο. ὥστε οὐδὲ τὸ ἥττον ἐμπερισεσθῆσε-
ται τῷ μείζονι, οὐτωσὶ δ' οὐδ' ἀφαιρεθήσεται. καὶ ὅτι 303
τῷ ὄντι σώζεται τὰ τῆς ἀκολουθίας, σκοπεῶμεν ἐπὶ τῶν
τιθεμένων τοῖς ἀπορητικοῖς ὑποδείγματων. εἰ γὰρ ἐν τοῖς
ἔξ ἐμπεριέχεται τὰ πέντε ὥς ἐν πλείονι ἐλάττωνα, ἀνάγ-
κη καὶ τοῖς πέντε περιέχεσθαι τὰ τέσσαρα ὥς ἐν πλείονι καὶ
ἐλάττωνα, καὶ τοῖς τέσσασι τὰ τρία, καὶ τοῖς τρισὶ τὰ
δύο, καὶ τοῖς δυοὶ τὸ ἓν, καὶ διὰ τοῦτο ἐν τῷ ἔξ ἀριθμῷ
περιέχεσθαι τὰ πέντε καὶ τὰ τέσσαρα καὶ τρία καὶ δύο καὶ
ἓν, ὅπερ ἐστὶ πεντεκαίδεκα. ἀλλ' εἰ ἐν τῷ ἔξ κατὰ τὸν 304
ἴδιον αὐτοῦ λόγον ἐμπεριέχεται τὰ πεντεκαίδεκα, κατ' ἀνάγ- 15
κην τῷ πέντε περισεσθῆσεται τὰ τέσσαρα καὶ τρία καὶ
δύο καὶ ἓν, ὅπερ ἐστὶ δέκα. καὶ ὃν τρόπον ἐν τοῖς πέντε
περιέσχηται τὰ δέκα, οὕτω καὶ τοῖς τέσσασιν ἐστὶ τὰ
τρία καὶ δύο καὶ ἓν, τουτέστι τὰ ἔξ, καὶ κατὰ τὸ ἀνάλογον
ἐν τοῖς τρισὶ τὰ δύο καὶ τὸ ἓν, ὅπερ ἐστὶν ἄλλα τρία, καὶ καὶ
τοῖς λειπομένοις δυοὶ τὸ ἓν. ταύτῃ συντιθεμένων τῶν ἐν 305
τοῖς ἔξ ἀριθμῶν, φημὶ δὲ τοῦ πεντεκαίδεκα καὶ τοῦ δέκα
καὶ τοῦ ἔξ καὶ τοῦ τρία, ἔτι καὶ τοῦ ἑνός, ἔσται ὁ ἔξ
ἀριθμὸς περισεσχηκὸς τὸν τριάνοντα πέντε ἀριθμὸν. τοῦ- 306
του τ' ἔτι συγχωρηθέντος ἀπαιράναις ἀπείρων ἀριθμῶν πε- 25
ριληπτικὸς ἔσται ὁ ἔξ· πάλιν γὰρ ὁ τριάνοντα πέντε τῶν
ὑποβεβηκότων ἀριθμῶν ἔσται περιληπτικὸς, οἶον τοῦ τριά-
νοντα τέσσαρα, καὶ οὗτος τοῦ τριάνοντα τρία, καὶ οὗτος
τοῦ τριάνοντα δύο, καὶ οὕτω καθ' ὑπόβασιν μέχρις ἀπεί-
ρου. ἀλλ' εἴπερ ἵνα τί τινος ἀφαιρεθῇ, δεῖ ἐμπεριέχεσθαι 307
τὸ ἀφαιρούμενον τῷ ἔξ οὗ ἢ ἀφαιρέσει, δέδεικται δὲ οὔτε

11. καὶ CR. καὶ L. 12. τρισὶ CR. 13. τὰ post καὶ om C.
καὶ τὰ τρία FG. 14. εἰ om C. 16. τῶν CR. τὰ om L. 17. καὶ
ἀπὸ ὧν om L. 18. δέκα καὶ οὕτω καὶ C. 19. τὸν C. 24. ἀριθμὸς
καὶ περισεσχηκὸς FG.

ἐν τῷ ἤττονι τὸ μείζον περιεχόμενον οὔτε ἐν τῷ μείζονι
τὸ ἐλαττον, καὶ μὴν οὐδὲ ἐν τῷ ἴσῳ τὸ ἴσον (δεῖ γὰρ τὸ
περιέχον μείζον εἶναι τοῦ περιεχομένου, τὸ δὲ τινι ἴσον
οὔτε ἐλαττόν ἐστιν ἐκείνου οὔτε μείζον τοῦ ὃ ἴσον ἐστί),
5 ῥητέον μηδὲν μηδενὸς ἀφαιρῆσθαι.

- 308 Καὶ μὴν εἰ ἀφαιρεῖται τι τινός, "ἦτοι ὅλον ἀπὸ ὅλου
ἀφαιρεῖται ἢ μέρος ἀπὸ μέρους ἢ μέρος ἀπὸ ὅλου ἢ ὅλον
ἀπὸ μέρους· οὔτε δὲ ὅλον ἀπὸ ὅλου ἀφαιρεῖται οὔτε μέ-
ρος ἀπὸ μέρους οὔτε ὅλον ἀπὸ μέρους ἢ μέρος ἀπ' ὅλου,
309 ὡς παραστήσομεν· οὐκ ἄρα ἀφαιρεῖται τι τινός. τὸ μὲν
οὖν ὅλον ἀπὸ τοῦ ὅλου ἀφαιρῆσθαι τελέως ἐστὶν ἀδύνα-
τον· οὐδεὶς γὰρ ἀπὸ πῆχως ἀφαιρεῖ πῆχυν, οὐδὲ ἀπὸ
κοτύλης κοτύλην, ἐπεὶ τὸ τοιοῦτον οὐκ ἐστὶ τινός ἀφαι-
310 ρεσις ἀλλὰ ὁλοσχερῆς τοῦ ὑποκειμένου ἀναίρεσις. ἀδια-
15 νόητόν δὲ ἐστὶ καὶ τὸ ὅλον λέγειν ἀπὸ τοῦ μέρους ἀφαι-
ρῆσθαι. τὸ γὰρ μέρος ἡττόν ἐστι τοῦ ὅλου, καὶ τὸ ὅλον
πλείον ἐστι τοῦ μέρους· ἀπὸ δὲ τοῦ ἡττονος λέγειν τὸ
πλέον ἀφαιρῆσθαι σφόδρα ἐστὶν ἀπίθανον. οὐδὲ γὰρ ὑπέ-
κειτο ἐν τῷ μέρει τὸ ὅλον, ἵνα ἀπ' αὐτοῦ λάβῃ τὴν ἀφαι-
311 ρεσιν, ἀλλ' ἐν τῷ ὅλῳ τὸ μέρος.λείπεται οὖν τὸ
πιθανώτερον εἶναι δοκοῦν, ἢ τὸ μέρος ἀπὸ τοῦ ὅλου ἀφαι-
ρῆσθαι ἢ τὸ μέρος ἀπὸ τοῦ μέρους. ἀλλὰ καὶ τοῦτο
τῶν ἀπόρων ἐτύγχανεν. σκοπῶμεν δὲ τὸ λεγόμενον, ὡς
312 ἔθος τοῖς ἀπὸ τῆς σκέψεως, ἐπὶ ἀριθμοῦ. ὑποκείσθω γὰρ
25 δεκάς, καὶ ἀφαιρῆσθω ἀπὸ ταύτης μονάς. οὐκοῦν ἢ
ἀφαιρουμένη μονάς ἦτοι ἀπὸ τῆς ὑποκειμένης δεκάδος
ἀφαιρεῖται ἢ ἀπὸ τῆς μετὰ τὴν ἄρσιν ὑπολειπομένης ἐννεά-
δος· οὔτε ἀπὸ τῆς ἐννεάδος δὲ οὔτε ἀπὸ τῆς δεκάδος
ἀφαιρεῖται, ὡς δειξόμεν· οὐκ ἄρα ἀφαιρεῖται τῆς δεκάδος
313 μονάς, ὃ ἐπεται τὸ μηδὲν μηδενὸς ἀφαιρῆσθαι. εἰ γὰρ
ἀπὸ τῆς δεκάδος ἀφαιρεῖται ἢ μονάς, ἦτοι ἑτερόν τί ἐστὶν

4. Πλασόν FG. ὃ] οὐ L.

om τι τινος — 28. δεκάδος ἀφαιρεῖται.

ἀφαιρεῖ. 15. τοῦ om CR.

σκοπῶμεν τὸ λεγόμενον ἐπὶ CR.

6. καὶ μὴν εἰ μὴ ἀφαιρεῖται H, qui

12. ἀφαιρεῖται R, qui γὰρ

23. ὡς ἔθος δὲ τοῖς ἀπὸ τῆς σκέψεως,

29. ἰδεξάμεν H.

ἡ δεκάς παρὰ τὰς κατὰ μέρος μονάδας, ἡ ἀθροισμὸς τῶν κατὰ μέρος μονάδων ἐστὶν ἡ δεκάς. ἀλλ' ἐτέραν μὲν τῶν κατὰ μέρος μονάδων οὐκ εἰκὸς εἶναι τὴν δεκάδα· καὶ γὰρ ἀναιρεθειῶν αὐτῶν συναναιρεῖται καὶ ὑποκειμένων πάρεσθιν. εἰ δὲ ἐν αὐταῖς ἐστὶ ταῖς μονάσιν ἡ δεκάς, 314 πάντως ἐὰν λέγωμεν ἀπὸ τῆς δεκάδος ἀφαιρεῖσθαι τὴν μονάδα, ἐπεὶ ἡ δεκάς οὐδὲν ἐστὶ παρὰ τὰς μονάδας, ὁμολογήσομεν τὴν μονάδα ἀφ' ἐκάστης μονάδος ἀφαιρεῖσθαι· ἀλλὰ καὶ ἀφ' ἑαυτῆς διὰ τὸ σὺν ταύτῃ νοεῖσθαι τὴν δεκάδα. ἀπὸ πάσης δὲ μονάδος ἀφαιρουμένης καὶ ἀφ' ἑαυ- 315 τῆς τῆς μιᾶς μονάδος ἔσται ἡ τῆς μιᾶς μονάδος ἄρσις δεκάδος ἄρσις. ἄτοπον δὲ ἐστὶ τὴν τῆς μονάδος ἄρσιν δεκάδος λέγειν ἄρσιν ὑπάρχειν. ἄτοπον ἄρα καὶ ἀπὸ δεκάδος ἀξιούν ἀφαιρεῖσθαι μονάδα. καὶ μὴν ἀπὸ τῆς περιλειπομένης ἐννεάδος οὐκ ἂν εἴποιμεν ταύτην ἀφαιρεῖσθαι. 15 εἰ γὰρ ἀπὸ τῆς ἐννεάδος ἀφαιρεῖται ἡ μονάς, οὐκ ὦφειλε μετὰ τὴν ἄρσιν αὐτῆς ὀλόκληρος θεωρεῖσθαι ἡ ἐννεάς· τὸ γὰρ ἀφ' οὗ τι ἀφαιρεῖται, οὐ μένει ὀλόκληρον μετὰ τὴν ἀφαιρέσιν, ἐπεὶ οὐκ ἔσται γεγονυῖα τις ἀπ' αὐτοῦ ἀφαιρέσις. καὶ ἄλλως, εἰ ἀπὸ τῆς περιλειπομένης ἐννεάδος 316 ἀφαιρεῖται ἡ μονάς, ἦτοι ἀπὸ ὅλης τῆς ἐννεάδος ἀφαιρεῖται ἡ ἀπὸ τῆς ἐσχάτης μονάδος. οὔτε δὲ ἀπὸ τῆς ὅλης ἐννεάδος ἀφαιρεῖται, ἐπεὶ ἔσται, μὴ ἐτέρας οὔσης παρὰ τὰς κατὰ μέρος μονάδας τῆς ἐννεάδος, ἡ μονάδος ἄρσις ἐννεάδος ἄρσις, ὅπερ ἦν ἄτοπον· οὔτε ἀπὸ τῆς ἐσχάτης 317 μονάδος, ἐπεὶ πρῶτον μὲν ἀμερῆς καὶ ἀδιαίρετός ἐστιν ἡ μονάς, ἔπειτα πῶς ὀλόκληρος ἀπολείπεται ἡ ἐννεάς, ἀλλ' οὐ παρὰ μονάδα; εἰ δὲ μήτε ἀπὸ τῆς δεκάδος αἴρεται μονάς μήτε ἀπὸ τῆς περιλειπομένης ἐννεάδος, παρὰ δὲ ταῦτα οὐδὲν ἐστὶ τρίτον ἐπινοεῖσθαι, λεκτέον μὴ ἀφαιρεῖσθαι τῆς 30 δεκάδος μονάδα. πρὸς τούτοις, εἰ ἀπὸ τῆς δεκάδος αἴρε- 318 ται μονάς, ἦτοι ἀπὸ μενούσης ἔτι τῆς δεκάδος αἴρεται ἡ

10. ἀφαιρουμένη L. 11. μιᾶς post ἑαυτῆς τῆς om S. 12. δεκάδος ἄρσις om L. 14. λειπομένης FG. 15. οὐκ — 16. ἐννεάδος om C.

20. λειπομένης X. 27. πᾶς CH.

μονάς ἢ ἀπὸ μὴ μενούσης· οὔτε δὲ ἀπὸ μὴ μενούσης
αἴρεται ποτε μονάς οὔτε ἀπὸ μενούσης· παρὰ δὲ τὸ εἶναι
καὶ μὴ εἶναι οὐδὲν ἔστιν· οὐκ ἄρα ἀφαιρεῖται ἀπὸ τῆς
319 δεκάδος μονάς. ἀπὸ μὲν οὖν μενούσης τῆς δεκάδος ἀν-
5 τόθεν φαίνεται μὴ ἀφαιρεῖσθαι ἢ μονάς· ἐφ' ὅσον γὰρ
μένει δεκάς, οὐδὲν ἀφαιρεῖται ἀπ' αὐτῆς. ἀπὸ δὲ μὴ με-
νούσης πάλιν ἀφαιρεῖσθαι ἄτοπον· ἀπὸ γὰρ τοῦ μὴ ὄν-
τος οὐδὲ ἀφαιρεθῆναι τι δύναται. οὐκ ἄρα ἀφαιρεῖται τι
320 τινός. ὁ δὲ αὐτὸς λόγος καὶ περὶ τῆς ἀπὸ τῶν μετρητῶν
10 ἀφαιρέσεως, οἷον τῆς ἀπὸ χοίως ἀφαιρουμένης κοτύλης ἢ
τοῦ ἀπὸ πήχεως ἀφαιρουμένου παλαιστοῦ. ἢ γὰρ ἀπὸ
ὅλου τοῦ χοίως ῥητέον γίνεσθαι τὴν ἀφαίρεσιν ἢ ἀπὸ μέ-
ρους, καὶ ἤτοι ἀπὸ μένοντος ἢ μὴ μένοντος· ἀπ' οὐδε-
νός δὲ τούτων, ὥς παρεστήσαμεν· τοίνυν οὐδὲ ταύτη
15 ἀφαιρεῖται τι τινός.

321 Ἄλλ' ὅτι μὲν οὐδὲν ἔστιν ἀφαίρεσις, ἐκ τούτων συμ-
φανές· ὅτι δὲ οὐδὲ προστίθεται τι τινί, παρακασιμένως
διδάσκωμεν. ὑποκειμένου τοίνυν πηχυαίου σώματος καὶ
προστιθεμένου τούτῳ παλαιστιαίου ὥστε ἐπιταπάλαιστον
20 γίνεσθαι τὸ ἐκ τοῦ ὑποκειμένου καὶ τῆς προσθέσεως ἀπο-
τελεσθῆναι, ζητῶ ἐν τίνι ποτὲ γέγονεν ἢ τοῦ παλαιστοῦ
322 πρόσθεσις; ἤτοι γὰρ αὐτῷ προστίθεται ὁ παλαιστής ἢ
τῷ προὑποκειμένῳ πήχει ἢ τῷ ἐξ ἀμφοτέρων ἀποτελεσθέντι
ἐπιταπαλαίστῳ μεγέθει· οὔτε δὲ αὐτῷ προστίθεται ὁ
25 παλαιστής οὔτε τῷ προὑποκειμένῳ πήχει οὔτε τῷ ἐξ ἀμ-
φοτέρων ἀποτελεσθέντι μεγέθει, ὅφρημι δὲ ἐκ τε τοῦ προὑ-
ποκειμένου πήχεως καὶ τῆς προσθέσεως· οὐκ ἄρα προστί-
323 θεται τι τινί. ἐαυτῷ μὲν οὖν οὐκ ἂν προστεθείη ὁ πα-
λαιστής· μὴ ὦν γὰρ ἕτερος ἐαυτοῦ, καὶ μὴ διπλασιαῖζων
30 ἐαυτὸν κατὰ τὴν πρόσθεσιν, οὐκ ἂν ἐαυτῷ προστεθείη.
εἰ δὲ τῷ ὑποκειμένῳ πήχει προστίθεται, πῶς παντὶ προσ-
τιθέμενος οὐ παρισάζεται αὐτῷ καὶ δύο ποιεῖ πήχεις, ὥστε
τὸ μὲν μείζον ἥττον γίνεσθαι τὸ δὲ ἥττον μείζον; εἰ

γὰρ ἐξισοῦνται τῇ προσθέσει ὁ παλαιστῆς τῷ πῆχει καὶ ὁ
 πῆχυς τῷ παλαιστῇ, ὁ μὲν πῆχυς ἦτοσι ἰσαζόμενος μεί-
 ζων καθεστὼς ἦτων γενήσεται, ὁ δὲ παλαιστῆς μικρὸς
 ὢν καὶ τῷ πῆχει ἰσαζόμενος μείζων καταστήσεται. ἀλλ' εἰ 324
 μήθ' ἑαυτῷ προστίθεται ὁ παλαιστῆς μήτε τῷ προὔποκει-
 μένῳ πῆχει, λαίπεται λέγειν αὐτὸν τῷ ἐξ ἀμφοτέρων ἀπο-
 τελουμένῳ ἐπταπαλαίστῳ μεγέθει προστίθασθαι. ὁ πάλιν
 ἐστὶν ἀλογώτατον· τὸ γὰρ πρόσθεσιν ἐπιδεχόμενον προὔ-
 ποκείσθαι θεὶ τῆς προσθέσεως, οὐχὶ δὲ τὸ γινόμενον ἐξ
 αὐτῶν προὔποκεται αὐτῶν. οὐκ ἄρα τῷ γινομένῳ ἐκ τε καὶ
 τῆς προσθέσεως καὶ ἐκ τοῦ προόντος προστίθεται τὸ προστι-
 θέμενον. διαφέρει γὰρ μὴν ἢ πρόσθεσις τοῦ γινομένου ἐξ 325
 αὐτῆς, καὶ διαφωνεῖ τοῖς χρόνοις ἐκείνῳ· ὅτε μὲν γὰρ
 γίνεται ἢ πρόσθεσις, οὕτω τὸ γινόμενον ἔστιν ἐξ αὐτῶν,
 ὅτε δὲ ἔστι τὸ γεγονὸς ἐξ αὐτῶν, οὐκέτι ἔσται πρόσθεσις. 15
 ὥστε οὐδὲ τῷ γινομένῳ ἐκ τῆς προσθέσεως καὶ τοῦ προὔ-
 ποκειμένου πῆχως προστίθεται ὁ παλαιστῆς. ἀλλ' ἐπαι
 τὸ προστιθέμενον πάλιν οὔτε αὐτὸ ἑαυτῷ προστίθεται
 οὔτε τῷ προὔποκειμένῳ οὔτε τῷ ἐξ ἀμφοτέρων, οὐδὲ τὴν
 ἀρχὴν προστίθεται τινι.

Ἐνεσι δὲ καὶ περὶ ἀριθμῶν τὴν αὐτὴν κινεῖν ἀπο- 326
 ρίαν. ὑποκειμένης γὰρ τετραδὸς καὶ προστιθεμένης ταύτῃ
 μονάδος σκοπεῖον τίτι γίνεται ἢ πρόσθεσις. ἢ γὰρ ἑαυτῇ
 προστίθεται ἢ μονὰς ἢ τῇ τετραδί ἢ τῇ ἐξ ἀμφοτέρων
 ἀποτελουμένη πεντάδι. οὔτε δὲ ἑαυτῇ προστίθεται διὰ 25
 τὸ τὸ μὲν προστιθέμενόν τινα ἕτερον εἶναι ἐκείνου τοῦ ᾧ
 προστίθεται, τὴν δὲ μονάδα μὴ ἕτεραν εἶναι ἑαυτῆς, καὶ
 διὰ τὸ μὴδὲ ἑαυτὴν διπλασιάζειν, δυάδα γινομένην, οὔτε 327
 τῇ τετραδί διὰ τὸ μὴ ἰσάζεσθαι αὐτῇ μὴδὲ διπλασιάζειν
 αὐτήν· τὸ γὰρ ὅλην τετραδί προστιθέμενον, μὴ ἕτερον οὕτω 30
 τῶν κατὰ μέρος τεσσάρων μονάδων, τετράς ἐστιν. καὶ
 μὴν οὐδὲ τῇ ἐξ αὐτῆς καὶ τῆς τετραδὸς ἀποτελουμένη
 πεντάδι διὰ τὸ μὴ προὔποκεῖσθαι τῆς προσθέσεως τὴν

παντάδα καὶ ἀεὶ ποτε ὀφείλειν τὸ προστιθέμενον προϋπο-
 'κειμένῳ τινὶ προστίθεσθαι. οὐκ ἄρα προστίθεται τι τινί.
 328 Ἄλλ' εἰ μήτε ἀφαιρεῖται ἴτι τινός, ὡς ὑποδέδεικται,
 μήτε προστίθεται τι τινί, ὡς παρεμυθησάμεθα, φανερόν
 ὡς οὐδὲ μετατίθεται τι ἀπὸ τινος· ἦν γὰρ ἡ μεταθεσις
 329 τοῦ μὲν ἄριστος τοῦ δὲ πρόσθεσις. μὴ ὄντων δὲ τούτων
 οὐδὲ τὸ πάσχον ὀφείλει εἶναι, εἴπερ ἦν κατὰ τινα τού-
 των τῶν τρόπων τὸ πάσχειν· ἄλλως γὰρ οὐκ ἂν τις
 ἐπινοήσῃς δυνάμενόν τι πάσχειν εἰ μὴ κατὰ τούτους τοὺς
 10 τρόπους.

330 Συνῆνται δὲ πως τῇ περὶ τούτου ἀπορίᾳ καὶ ἡ περὶ
 τοῦ ὅλου ἔτι δὲ τοῦ μέρους ζήτησις, ἐπεὶ περ καὶ ἡ ἀφαί-
 ρεσις μέρους τινός ἀπὸ ὅλου δοκεῖ ἀφαιρέσεις εἶναι καὶ ἡ
 πρόσθεσις ὅλου πάλιν ὑπάρχει πρόσθεσις. ὅθεν εἰ δειχθῇ
 15 ὅτι ἀπορὸς ἐστὶν ὁ περὶ τοῦ ὅλου καὶ τοῦ μέρους λόγος,
 ἐπιδειχθήσεται μᾶλλον τὰ περὶ τῆς προσθέσεως καὶ ἀφαι-
 ρέσεως πάσχοντός τε καὶ δρωντος προηπορημένα. τὸ
 δ' ὅτι οὐκ εὐχέρές ἐστι λέγειν τί τε ὅλον ἐστὶ καὶ τί τὸ
 μέρος, ἀκολούθως διδάσκωμεν.

331 Ἡ περὶ τοῦ ὅλου σκέψις ἀναγκαῖα ἐστὶ τοῖς μὲν φυ-
 σικοῖς, ἐπεὶ ἄτοπον καθέστηκεν τούτους περὶ τοῦ ὅλου καὶ
 τοῦ παντός ἐπαγγελλομένους τὸ ἀληθὲς ἐρεῖν μὴ εἰδέναι
 τί ποτέ ἐστι τὸ ὅλον καὶ τίνα τὰ μέρη, τοῖς δὲ σκεπτικοῖς
 332 πρὸς ἔλεγχον τῆς τῶν δογματικῶν προπετείας. καὶ δὴ οἱ
 25 μὲν ἀπὸ τῆς στοᾶς φιλόσοφοι διαφέρειν ὑπολαμβάνουσι
 τὸ ὅλον καὶ τὸ πᾶν· ὅλον μὲν γὰρ εἶναι λέγουσι τὸν
 κόσμον, πᾶν δὲ τὸ σὺν τῷ κόσμῳ ἔξωθεν κενόν, καὶ διὰ
 τοῦτο τὸ μὲν ὅλον πεπερασμένον εἶναι, πεπέρασται γὰρ
 ὁ κόσμος, τὸ δὲ πᾶν ἄπειρον, τοιοῦτον γὰρ τὸ ἐκτὸς τοῦ
 333 κόσμου κενόν. ὁ δὲ Ἐπίκουρος ἀδιαφόρως τὴν τε τῶν
 σωμάτων καὶ τὴν τοῦ κενοῦ φύσιν ὅλον τε καὶ πᾶν προ-
 σαγορεύειν εἶωθεν· ὅτε μὲν γὰρ φησιν ὅτι ἡ τῶν ὅλων
 φύσις σώματά ἐστι καὶ κενόν, ὅτε δὲ ὅτι τὸ πᾶν κατ' ἀμ-

φότερα ἄπειρόν ἐστι, κατὰ τε σώματα καὶ τὸ κενόν, του-
 τίεστι κατὰ τε τὸ πλῆθος τῶν σωμάτων καὶ κατὰ τὸ μέγε-
 θος τοῦ κενοῦ, ἀντιπαρηκουσῶν ἀλλήλαις τῶν καθ' ἐκά-
 τερον ἀπειριῶν. οἱ δὲ φάμενοι μὴδ' ὅλως εἶναι κενόν, ὡς 334
 οἱ ἐκ τοῦ περιπάτου, τὸ ὅλον καὶ τὸ πᾶν τῶν σωμάτων ε-
 μόνον, οὐχὶ δὲ καὶ τοῦ κενοῦ ἐπικατηγοροῦσιν. "γέγονε 335
 δέ τις διάστασις βραχεῖα καὶ περὶ τοῦ μέρους. Ἐπίκουρος
 μὲν γὰρ ἕτερον ἡξίου τυγχάνειν τὸ μέρος τοῦ ὅλου, κα-
 θάπερ τὴν ἄτομον τοῦ συγκρίματος, εἶγε ἐκείνη μὲν ἀποίος
 ἐστὶ, τὸ δὲ σύγκριμα πεποιῶται, ἥτοι λευκὸν ἢ μέλαν ἢ 10
 κοινῶς κεχρωσμένον καὶ ἥτοι θερμὸν ἢ ψυχρὸν ἢ ἄλλην
 τινὰ ἔχον ποιότητα. οἱ δὲ στωικοὶ οὕτε ἕτερον τοῦ ὅλου 336
 τὸ μέρος οὔτε τὸ αὐτὸ φασιν ὑπάρχειν· ἡ γὰρ χεὶρ οὕτε
 ἡ αὐτὴ τῷ ἀνθρώπῳ ἐστίν, οὐ γὰρ ἐστὶν ἄνθρωπος, οὔτε
 ἑτέρα παρὰ τὸν ἄνθρωπον, σὺν αὐτῇ γὰρ ὁ ἄνθρωπος 15
 νοεῖται ἄνθρωπος. ὁ δὲ Αἰνησιδήμος κατὰ Ἡράκλειτον 337
 καὶ ἕτερόν. φησι τὸ μέρος τοῦ ὅλου καὶ ταυτόν· ἡ γὰρ
 οὐσία καὶ ὅλη ἐστὶ καὶ μέρος, ὅλη μὲν κατὰ τὸν κόσμον,
 μέρος δὲ κατὰ τὴν τοῦδε τοῦ ζώου φύσιν. τὸ δὲ μόριον
 καὶ αὐτὸ λέγεται διχῶς, καὶ ὅτε μὲν ὡς διαφέρον τοῦ ἰδίως 20
 νοουμένου. μέρους, καθά φασιν αὐτὸ μέρος μέρους εἶναι,
 καθάπερ δάκτυλον μὲν τῆς χειρὸς οὕς δὲ τῆς κεφαλῆς,
 ὅτε δ' ὡς μὴ διαφέρον ἀλλὰ μέρος ὃν τοῦ ὅλου, καθό-
 τινές φασι κοινῶς μόριον εἶναι τὸ συμπληρωτικὸν τοῦ
 ὅλου. προδιηρθρωμένων δὲ τούτων, καὶ τοῦ ὅλου κατὰ 338
 τὴν τῶν μερῶν συμπλήρωσιν νοουμένου, χωρῶμεν λοιπὸν
 ἐπὶ τὴν σκέψιν.

Εἴπερ οὖν ἐστὶ τι ὅλον, οἷον ἄνθρωπος ἵππος φυτὸν
 ναῦς (ταῦτα γὰρ ὅλων ὀνόματα), ἥτοι ἕτερόν ἐστι τῶν
 μερῶν αὐτοῦ καὶ κατ' ἰδίαν ὑπόστασιν καὶ οὐσίαν νοεῖται, 30
 ἢ τὸ ἄθροισμα τῶν μερῶν λέγεται τυγχάνειν ὅλου. ἀλλ' ἐ- 339
 τερον μὲν τῶν μερῶν οὐκ ἂν εἶη τὸ ὅλον, οὔτε κατ' ἐνάρ-

5. τῶν om CH.

9. ἐκείνη

10. ἥτοι om C.

10. λευκὸν ὃν ἢ?

11. κεχωρισμένον CH.

12. οἱ δὲ οἱ στωικοὶ C.

18. καὶ post

ἐστὶ om C.

23. καθότι R.

24. μέρος CH.

32. μὲν om L.

γειαν οὔτε κατὰ νόησιν. καὶ κατ' ἐνάργειαν μὲν, ἐπεὶ εἴ-
 περ ἕτερον ἦν καὶ κεχωρισμένον τῶν μερῶν τὸ ὅλον, ἐχρῆν
 ἀναιρουμένων τῶν μερῶν ὑπομένον θεωρεῖσθαι τὸ ὅλον·
 τοσοῦτον δὲ ἀπέχει τοῦ πάντων τῶν μερῶν ἀναιρουμένων,
 οἶον τοῦ ἀνδριάντος, μένειν τὸ ὅλον, ὥς ἂν ἐν μόνον
 μέρος ἀναιρεθῇ, μηκέτι θεωρεῖσθαι τὸ ὅλον ὑποκείμενον
 340 ὡς ὅλον. κατὰ δὲ νόησιν, ὅτι ὅλον νοεῖται οὐ οὐδὲν ἄπεστι.
 μέρος. καὶ διὰ τοῦτο, εἰ ἕτερόν ἐστι τῶν μερῶν τὸ ὅλον,
 πάντα ἔσται ἀπόντα τὰ μέρη τοῦ ὅλου, καὶ οὕτως οὐκέτι
 10 ἔσται τὸ ὅλον. ἄλλως τε τὸ ὅλον τῶν πρὸς τι ἐστίν·
 ὥς γὰρ πρὸς τὰ μέρη νοεῖται ὅλον, καὶ ὃν τρόπον τὸ μέ-
 ρος τινός ἐστι μέρος, οὕτω καὶ τὸ ὅλον ἐκ τινων μερῶν
 ἐστὶν ὅλον. τὰ δὲ πρὸς τι συνυπάρχειν ἀλλήλοις δεῖ καὶ
 ἀχώριστα τυγχάνειν ἀλλήλων. οὐκ ἄρα ἕτερόν ἐστι τῶν
 341 μερῶν τὸ ὅλον, οὐδὲ κεχώριστα αὐτῶν. λείπεται ἄρα λέ-
 γειν τὰ μέρη εἶναι τὸ ὅλον. ἀλλ' εἰ τὰ μέρη ἐστὶν ὅλον,
 ἤτοι πάντα τὰ μέρη ἐστὶν ὅλον ἢ τινὰ τῶν μερῶν ἢ τὴν
 τούτων. καὶ τὴν μὲν τῶν μερῶν οὐκ ἂν εἴη ὅλον· οὐ γὰρ
 δὴ γε ἡ κεφαλὴ τῶν ἀνθρώπων ὅλος ἐστὶν ἄνθρωπος, οὐδὲ ὁ
 342 τράχηλος ἢ ἡ χεὶρ ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων. καὶ μὴν οὐδὲ
 τινὰ τῶν μερῶν ἔσται τὸ ὅλον. πρῶτον μὲν γὰρ εἴ τινα
 τῶν μερῶν ὅλον ἐστί, τὰ λειπόμενα οὐκ ἔσται τοῦ ὅλου
 μέρος, ὅπερ ἄτοπον. εἴτα καὶ περιτραπησεται ἡ νόησις
 τοῦ ὅλου. εἰ γὰρ τινα τῶν μερῶν ὅλον ἐστί, ψευδὸς ἐστι
 25 τὸ ὅτι ὅλον ἐστὶν οὐ μηδὲν ἄπεστι τῶν μερῶν· τινὰ γὰρ
 ἄπεστιν. ὥστε οὐτε τι μέρος ὅλον ἐστὶν οὐτε τινὰ μέρος.
 343 εἰ δὲ πάντα τὰ μέρη τὸ ὅλον ἐστίν, καὶ οὐδὲν ἐστι τὸ
 ὅλον εἰ μὴ τὸ ἄθροισμα τῶν μερῶν, οὐτε ἔσται ὅλον
 οὔτε τὰ μέρη γενήσεται μέρη. ὥς γὰρ οὐδὲν ἐστι διὰ-
 30 στημα παρὰ τὰ διεισθηκότες, οὐδὲ δόκωσις παρὰ τὰς πῶς
 διακειμένας δοκούς, οὐδὲ πυγμὴ παρὰ τὴν πῶς ἐσχημα-

2. κεχωρισμένων L, omissa καὶ.

5. ὥς ἂν ἐν C, οὐκ ἂν εἰ S.

10. τὸ ὅλον post τε om C.

13. ὅλον C.

τὰ τε L.

14. ἐστι

om C.

17. ὅλον om S.

19. δὴ γενῇ ἢ C.

26. τί] τὸ L.

τισμένην χεῖρα, οὕτως οὐδὲν ἔσται ὅλον παρὰ τὸ ἄθροισμα
 τῶν μερῶν. καὶ πάλιν, ὃν τρόπον δεξιῷ μὴ ὄντος οὐδὲ 344
 ἀριστερὸν ἔστι καὶ τοῦ ἄνω μὴ νοουμένου οὐδὲ τὸ κάτω
 νοεῖται, τὸν αὐτὸν τρόπον εἰ μὴ ἔστι τὸ ὅλον, οὔτε τὰ
 μέρη νοεῖται μέρη οὔτε μέρη τινα ὑπάρξει. ἔστω δὲ καὶ 345
 πάντα τὰ μέρη ὅλον εἶναι, ἀλλὰ ζητητέον τε τίνας ἔσται
 ταῦτα συμπληρωτικά, ὅλου, ἀλλήλων ἢ ἑαυτῶν; οὔτε δὲ
 τοῦ ὅλου ἔστι μέρη οὔτε ἀλλήλων οὔτε ἑαυτῶν, ὡς παρα-
 στήσομεν· οὐκ ἄρα τινός ἐστι μέρη. ὅλον μὲν οὖν οὐκ
 ἂν εἴη μέρη· τὸ γὰρ ὅλον οὐδὲν ἔστι παρὰ ταῦτα, ἀλλ' ἵω
 αὐτὰ ταῦτα λέγεται εἶναι ὅλον. οὐδὲ μὴν ἀλλήλων γενή- 346
 σται μέρη. τὰ γὰρ τινος μέρη ἐμπεριέχεται τοῖς ὧν ἔστι
 μέρη, οἷον ἀνθρώπῳ μὲν ἡ χεὶρ χειρὶ δὲ ὁ δάκτυλος, τὰ
 δὲ μέρη τοῦ ἀνθρώπου κατ' ἰδίαν ὑφίστηκε καὶ οὐκ ἐμπε-
 ριέχεται ἀλλήλοις· οὔτε γὰρ ἡ ἀριστερὰ χεὶρ τὴν δεξιάν 15
 συμπληροῖ οὔτε ἡ δεξιὰ τὴν ἀριστεράν, οὐχ ὁ ἀντίχειρ τὸν
 λιγανόν, οὐχ αἱ χεῖρες τὴν κεφαλὴν, ἀλλ' ἰδίον τόπον ἑκα-
 στον "τούτων ἀπείληψεν. οὐδὲ ἀλλήλων οὖν μέρη ἔστι 347
 τὰ μέρη. καὶ μὴν οὐδὲ ἑαυτῶν· ἀμήχανον γὰρ ἑαυτοῦ
 τι μέρος ὑπάρχειν. εἰ οὖν μήτε ἑτερόν ἐστι τῶν μερῶν 20
 τὸ ὅλον μήτε αὐτὰ τὰ μέρη ἐστὶν ὅλον, οὐδὲν ἔστι τὸ
 ὅλον. καὶ πάλιν τὸ μέρος, οἷον ἡ κεφαλὴ, λέγεται τὸν 348
 ὅλον ἀνθρώπου συμπληροῦν καὶ ἀνθρώπου μέρος εἶναι·
 θεωρεῖται δὲ γὰρ ὁ ἀνθρώπος σὺν τῇ κεφαλῇ ἀνθρώπος·
 καὶ ἑαυτὴν ἄρα συμπληροῖ ἡ κεφαλὴ, καὶ ἑαυτῆς γίνεται 25
 μέρος. διὰ δὲ τοῦτο καὶ μείζων ἐστὶν ἑαυτῆς καὶ ἐλάσ-
 σων· ἢ μὲν γὰρ συμπληρωμένη νοεῖται ὑφ' ἑαυτῆς,
 μείζων ἐστὶν αὐτῆς, ἢ δὲ συμπληροῦσα, ἐλάττω. ἢ δὲ 349
 αὐτῇ ἀπορία καὶ ἐπὶ φυτοῦ καὶ ἐπὶ πηγῆς καὶ κοινῶς τῶν
 ἄλλων ἀπάντων ὧν ἐπικατηγορεῖται τὸ ὅλον· ἐπεὶ γὰρ ὁ 20
 παλαιστικὸς μέρος πηγῆς νοεῖται (σὺν γὰρ τῷ παλαιστῇ
 καὶ ὁ πῆχυς νοεῖται πῆχυς), καὶ ἑαυτοῦ συμπληρωτικός

2. post μερῶν iterant L, quae supra p. 458 29 fuerant, οὕτως τὰ
 μέρος γενήσεται μέρος. 5. οὐδὲ L. μέρος C. 7. ἡ ὅλον C.
 10. μέρος C. 21. τὰ om C. 23. ἀνθρώπου ὄντος C.
 29. πηγῆς CFG.

ἔστιν ὁ παλαιστοῦς καὶ μέρος αὐτοῦ. ὅπερ ἄτοπον καὶ
 σχεδὸν παρὰ τὰς κοινὰς ἐννοίας.

350 Ἄπτεται δὲ ἡ ἀπορία καὶ τῶν τοῦ λόγου μερῶν. ἐπὶ
 γὰρ τοῦ τοιούτου στίχον,

5 μῆνιν ἄειδε θεὰ Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος,

ζητητέον τὸ μῆνιν καὶ τὸ ἄειδε καὶ τὸ θεὰ καὶ τὸ Πη-
 ληϊάδεω καὶ πρὸς τούτοις τὸ Ἀχιλῆος, τίνος ἐστὶ μέρος.
 ἦτοι γὰρ ὅλος ὁ στίχος ἄλλο τί ἐστὶ τῶν μερῶν τούτων, ἢ
 τὸ ἄθροισμα αὐτῶν ὁ στίχος ἐστίν. καὶ ἐπακτέον τὰς κει-

10 μέντας ἀπορίας. τὸ μῆνιν εἰ μὲν τοῦ ὅλου στίχου μέρος
 ἐστί, καὶ αὐτοῦ γενήσεται μέρος. σὺν αὐτῷ γὰρ ἐνοεῖτο
 351 καὶ ὅλος ὁ στίχος. εἰ δὲ τοῦ λοιποῦ τοῦ "ἄειδε θεὰ Πη-
 ληϊάδεω Ἀχιλῆος," πῶς οὐ μείζων ἀνακύνει ἀπορία; τὸ
 γὰρ τίνος μέρος ἐμπεριέχεται τῷ οὐ ἐστὶ μέρος, τὸ δὲ
 15 μῆνιν οὐκ ἐμπεριέχεται τῷ "ἄειδε θεὰ Πηληϊάδεω Ἀχι-
 λῆος." οὐκ ἄρα μέρος ἐστὶ τὸ μῆνιν τοῦ ὅλου στίχου.

352 Τοιούτων δὲ ἡπορημένων κατὰ τὸν τόπον εἰώθασιν
 οἱ δογματικοί, μικρὰν ἀναπνοὴν πορίζοντες αὐτοῖς, λέγειν
 ὅτι τὸ μὲν ἐκτὸς ὑποκείμενον καὶ αἰσθητὸν οὔτε ὅλον
 1 ἔστιν οὔτε μέρος, ἡμεῖς δὲ ἐσμεν οἱ ἐκείνου τό τε ὅλον
 353 καὶ τὸ μέρος ἐπικατηγοροῦντες. ἦν γὰρ τὸ ὅλον τῶν πρὸς
 τι· ὡς γὰρ πρὸς τὰ μέρη ἐνοεῖτο τὸ ὅλον. καὶ πάλιν τὰ
 μέρη τῶν πρὸς τι· ὡς γὰρ πρὸς τὸ ὅλον νοεῖται τὰ μέρη.
 τὰ δὲ πρὸς τι ἐν συμμνημονεύσει ἐστὶν ἡμετέρα, ἢ δὲ
 25 ἡμετέρα συμμνημόνευσις ἐστὶν ἐν ἡμῖν. τὸ οὖν ὅλον καὶ
 τὸ μέρος ἐστὶν "ἐν ἡμῖν. τὸ δὲ ἐκτὸς ὑποκείμενον αἰσθη-
 τὸν οὔτε ὅλον ἐστὶν οὔτε μέρος, ἀλλὰ πράγμα οὐ ἡμεῖς
 354 ἐπικατηγοροῦμεν τὴν ἡμῶν αὐτῶν συμμνημόνευσιν. ῥη-
 τέον δὲ πρὸς αὐτοὺς πρῶτον μὲν ὅτι ἄτοπὸν ἐστὶ τὸ λέ-
 30 γειν τὸν τράχηλον ἢ τὴν κεφαλὴν μὴ τοῦ ἐκτὸς ἀνθρώ-
 που συμπληρωτικὰ εἶναι μέρη ἀλλὰ τῆς ἡμετέρας συμμνη-
 μονεύσεως. εἰ δὲ ἡ κεφαλὴ καὶ ὁ τράχηλος συμπληρωτικὰ
 ἐστί τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὁ τράχηλός ἐστιν ἐν ἡμῖν, δεήσει

21. ἐπικατηγοροῦμεν SX. 23. τὰ om L. 28. κατηγοροῦμεν FG.
 33. τράχηλος] ἀνθρώπος CRS.

τὸν ἄνθρωπον εἶναι ἐν ἡμῖν. ὅπερ ἄτοπον. οὐ τοίνυν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ συμμνημονεύσει τό τε ὅλον καὶ τὰ μέρη κεῖται, ναί, φήσει τις, ἀλλ' ὁ μὲν ὅλος ἄνθρωπός ἐστιν 355 ἐν ἡμῖν κατὰ συμμνημόνευσιν, συμπληροῦται δὲ οὐχ ὑπὸ τοῦ ἐκτὸς τραχήλου καὶ τῆς ἐκτὸς κεφαλῆς, ἀλλὰ πάλιν ἐκ τῶν κατὰ ταῦτα τὰ μέρη ἐννοιῶν· καὶ γὰρ αὐτός ὁ ὅλος ἄνθρωπος ἐννόημά ἐστιν ἡμῶν. ὁ δὲ τοῦτο λέγων οὐκ 356 ἐκφεύγει τὴν ἀπορίαν. πάλιν γὰρ οὗτος ὁ ἐν ἡμῖν ἄνθρωπος, εἴτε ἐννόημά ἐστιν εἴτε καὶ ἡμετέρα συμμνημόνευσις, ἥτοι ἕτερος νοεῖται παρὰ τὰ μέρη ἢ τὰ μέρη νοεῖται ὁ ἄνθρωπος. οὐδέτερόν δὲ τούτων δύναται ὑπάρχειν, ὥς παρυστήσαμεν. καὶ αὐτὴ οὖν ἡ νόησις ὑπὸ τὴν αὐτὴν πέπτωκιν ἀπορίαν. εἰ δὲ τοῦτο, ῥητέον μηδὲν εἶναι ὅλον. 357 ὧς ἀκολουθεῖ τὸ μηδὲ μέρος ὑπάρχειν· τῶν γὰρ πρὸς τι ἐκάτερόν ἐστι, καὶ τοῦ ἑτέρου τῶν πρὸς τι ἀναιρεθέντος 15 συναναιρεῖται καὶ τὸ λοιπόν.

Ἰδὲ μὲν περὶ τούτων ἡπορήσθω· συνεζητηκότες δὲ 358 αὐτάρκως ἤδη τοῖς δογματικοῖς περὶ τῶν δραστηρίων τοῦ παντός ἀρχῶν, τὸ μετὰ τοῦτο κοινότερον περὶ τε τούτων καὶ τῶν ὑλικῶν διαπορῶμεν. 20

Περὶ τῶν ἀνωτάτω καὶ ἀρχικωτάτων στοιχείων δύο 359 μὲν αἱ πρῶται γεγονάσι στάσεις, πλείους δὲ καὶ εἶδος. οἱ μὲν γὰρ σώματα ἔλεξαν εἶναι τὰ τῶν ὄντων στοιχεῖα, οἱ δὲ ἀσώματα. καὶ τῶν σώματα φασμένων Φαρεκύδης μὲν 360 ὁ Σύριος γῆν ἔλεξε πάντων εἶναι ἀρχὴν καὶ στοιχεῖον, Θαλῆς δὲ ὁ Μιλήσιος ὕδωρ, Ἀναξίμανδρος δὲ ὁ ἀκουστής τούτου τὸ ἀπειρον, Ἀναξίμένης δὲ καὶ Ἰδαῖος ὁ Ἱμεραῖος καὶ Διογένης ὁ Ἀπολλωνιάτης καὶ Ἀρχέλαος ὁ Ἀθηναῖος, Σωκράτους δὲ καθηγητῆς, καὶ κατ' ἐνίους Ἡράκλειτος ἀέρα, Ἰνπασος δὲ ὁ Μεταποντίνος καὶ κατ' ἐνίους 30 Ἡράκλειτος πῦρ, Ξενοφάνης δὲ ὕδωρ καὶ γῆν 361 (πάντες γὰρ γαίης τε καὶ ὕδατος ἐκγενόμεσθα),

4. δὲ H: ceteri τε. 6. ὁ om L. 27. Ἰουδαῖος C. 30. ὁ Ἡράκλειτος FG. 32. ἐκγενόμεθα CR.

"Ιππων δὲ ὁ 'Ρηγίνος πῦρ καὶ ὕδωρ, Οἰνοπίδης δὲ ὁ Χίος
 πῦρ καὶ αἶρα, 'Ονομάκροτος δὲ ἐν τοῖς 'Ορφικοῖς πῦρ καὶ
 362 ὕδωρ καὶ γῆν, οἱ δὲ περὶ τὸν 'Εμπεδοκλέα καὶ οἱ ἀπὸ τῆς
 στοᾶς γῆν καὶ ὕδωρ καὶ αἶρα καὶ πῦρ

5 (τέσσαρα γὰρ πάντων ῥιζώματα πρῶτον ἀκουε·
 Ζεὺς ἀρχὴς "Ἡρῇ τε φερέσβιος ἥδ' 'Αἰδωνεύς
 Νῆστις θ', ἡ δακρύοις τέγγει κρούνωμα βρότειον),

363 "'Αημόκροτος δὲ καὶ 'Επίκουρος αἰόμιους, εἰ μὴ τι ἀρχαιο-
 τέραν ταύτην θατέον τὴν δόξαν, καὶ ὡς ἔλεγεν ὁ στωικός
 10 Πασσιδάνιος, ἀπὸ Μώχου τινὸς ἀνδρὸς Φθίνικος καταγο-
 μένην, 'Αναξαγόρας δὲ ὁ Κλαζομένιος ὁμοιομερείας, Διό-
 δωρος δὲ ὁ ἐπικληθεὶς Κρόνος ἐλάχιστα καὶ ἀμερῇ σῶ-
 364 ματα, 'Ασκληπιάδης δὲ ὁ Βιθυνὸς ἀνάρμιους ὄγκους. τῶν
 δὲ ἀσώματα δογματιζόντων οἱ μὲν περὶ Πυθαγόραν τοὺς
 15 ἀριθμοὺς ἔλεξαν πάντων ἄρχειν, οἱ δὲ μαθηματικοὶ τὰ
 πέρατα τῶν σωμάτων, οἱ δὲ περὶ τὸν Πλάτωνα τὰς ἰδέας.
 365 τοιαύτης δὲ οὐσης τῆς κατὰ γένος καὶ κατ' εἶδος τῶν φυ-
 σικῶν διαστάσεως, ἐνίσταται πρὸς πάντας κοινῶς ἀντερεῖν,
 ἐν μέρει περὶ τε τῶν σωμάτων καὶ τῶν ἀσωμάτων διαπο-
 20 ρήσαντας· ὥδε γὰρ ἕκαστος τῶν κατηγορημένων σωμα-
 τικᾶς μὲν ἀπολείπων τὰς πάντων ἀρχὰς ταῖς κατὰ τοῦ
 σώματος κομιζομέναις ἀπορίαις ὑποπεσεῖται, ἀσωμάτους
 366 δὲ δογματίζων ταῖς κατὰ τῶν ἀσωμάτων. ἡγεῖσθω δὲ ὁ
 περὶ τοῦ σώματος λόγος, τὴν ἀρχὴν τῆς σκέψεως λαμβά-
 25 νων ἀπὸ τῆς ἐννοίας.

Εὐθίως τοίνυν κατὰ μὲν τοὺς σῶμα νοοῦντας τὸ οἶόν
 τε παθεῖν ἢ διαθεῖναι, ὧν ἀρχηγὸς ἱστορεῖται Πυθαγόρας,
 ἥδη σχεδὸν ἀνηγήκαμεν τὸ σῶμα, καὶ οὐ δεόμεθα πρὸς
 τοῦτο καινότερων λόγων· εἰ γὰρ σῶμά ἐστι τὸ οἶόν τε
 30 παθεῖν ἢ ποιῆσαι, ἐπεὶ οὐδὲν ποιοῦν ἢ πάσχον δέδεικται
 367 ἡμῖν, οὐδὲν ἂν εἴη τὸ ἐπινοούμενον σῶμα. κατὰ δὲ τὰς

5. τέσσαρα] cf. Krisch. p. 124 — 9. 7. δακρύουσα πάλαι κρούνωμα
 βροτοῖσι. Struvius apud Sturzium p. 704. 10. μόσχου CGHK: corr

Fabritius. cf. Ritter Gesch. der Philos. I p. 167. 13. ὁ om C.

27. ἱστορεῖται ὁ Πυθαγόρας FG. 29. τὸ] τι L. 31. ἐπινοοῦμεν C.

τῶν μαθηματικῶν ἐννοίας "νῦν συντακτιὸν τὸ προκείμε-
 νον. φασι γὰρ σῶμα εἶναι τὸ τρεῖς ἔχον διαστάσεις, μή-
 κος βάθος πλάτος, ὧν μήκος μὲν ὑπάρχειν τὸ ἄνωθεν
 κάτω, πλάτος δὲ τὸ ἀπὸ ἀριστερῶν ἐπὶ τὰ δεξιὰ, τρίτην
 δὲ διάστασιν ὑπάρχειν, τουτέστι τὸ βάθος, τὸ ἐκ τῶν ἑμ-
 προσθεν εἰς τοῦπίσω. ὅθεν καὶ παρατάσεις εἶναι ἕξ, δύο
 καθ' ἑκάστην διάστασιν, ἄνω κάτω, δεξιὰ ἀριστερά, πρόσω
 ὀπίσω. ταύτη μὲν τῇ ἐπινοίᾳ πολὺ τι πλήθος ἀποριῶν 368
 ἐξακολουθεῖν φαίνεται. ἦτοι γὰρ χωριστόν ἐστι τούτων
 τῶν τριῶν διαστάσεων τὸ σῶμα κατὰ τὴν ἐπίνοιαν, ὥστε 10
 ἄλλο μὲν εἶναι σῶμα ἄλλο δὲ τὸ μήκος καὶ βάθος καὶ
 πλάτος τοῦ σώματος, ἢ ἄθροισμα τούτων τῶν διαστάσεων
 ἐστι τὸ σῶμα. ἀλλὰ χωριζόμενον μὲν τούτων τῶν διαστά- 369
 σεων τὸ σῶμα οὐκ ἔνεστιν ἐπινοεῖν· ὅπου γὰρ μήτε μή-
 κός ἐστι μήτε πλάτος μήτε βάθος, ἐκεῖ οὐδὲ σῶμα νοεῖν 15
 οἷόν τε ἐστίν. εἰ δὲ ὁ ἄθροισμός τούτων σῶμα καθίστη-
 πεν, ἐπεὶ ἕκαστον αὐτῶν ἀσώματόν ἐστι, τὸ δὲ ἕξ ἀσωμά-
 των συγχείμενον πάντως ἐστὶν ἀσώματον, δεήσει καὶ τὴν
 κοινὴν αὐτῶν σύνοδον μὴ σῶμα ἀλλ' ἀσώματον ὑπάρχειν·
 ὥς γὰρ ἡ συνέλευσις τῶν γραμμῶν ἀσωμάτων οὐσῶν καὶ 370
 ὁ ἄθροισμός τῶν στιγμῶν οὐδέποτε πέφυκε στερεὸν ποιεῖν
 σῶμα καὶ ἀντίτυπον, οὕτω καὶ ἡ τοῦ μήκους καὶ τοῦ βά-
 θους καὶ τοῦ πλάτους σύνοδος, ἀσωμάτων οὔσα σύνοδος,
 οὐκ ἀποτελεῖ σῶμα. εἰ δὲ μήτε τούτων χωρὶς ἐστὶ τι σῶμα
 μήτε ταῦτά ἐστι σῶμα, οὐδὲν ἐστι σῶμα. καὶ ἄλλως, 371
 ἐπιείπερ ἡ σύνοδος τοῦ μήκους καὶ πλάτους καὶ βάθους
 ποιεῖ σῶμα, ἦτοι πρὶν τῆς συνόδου τούτων ἕκαστον ἰδίᾳ
 περιεῖχε τὴν σωματότητα καὶ τοὺς ὥσπερ λόγους τοῦ σώ-
 ματος, ἢ μετὰ τὴν συνέλευσιν αὐτῶν ἐπισυνέβη τὸ σῶμα.
 καὶ εἰ μὲν ἕκαστον πρὶν τῆς συνόδου περιεῖχε τὴν σωμα- 30
 τότητα, ἔσται ἕκαστον σῶμα· εἴτ' ἐπεὶ τὸ σῶμα οὐ μή- 372
 κος μόνον ἐστὶν οὐδὲ πλάτος οὐδὲ βάθος ἀλλὰ καὶ μήκος

4. ἀπὸ ἀριστερῶν] ἀριστερὸν CHRSX. 6. διαστάσεις L. δύο —
 7. διάστασιν om CHR.

καὶ βάθος καὶ πλάτος, ἕκαστον τούτων ἔχον τὴν σωμα-
 τότητα τρία γενήσεται, καὶ οὕτω τὸ μῆκος οὐ μόνον μῆ-
 κος ἔσται ἀλλὰ καὶ πλάτος καὶ βάθος, καὶ τὸ πλάτος οὐχ
 ἀπλῶς πλάτος ἀλλὰ καὶ μῆκος καὶ βάθος, ὡσαύτως δὲ καὶ
 373 ἡ λειπομένη διάστασις. εἰ^{'''} δὲ συνελθόντων τούτων τότε
 ἐπισυνέβη τὸ σῶμα, ἥτοι συνελθόντων αὐτῶν μένει ἡ
 ἀρχῆθεν φύσις ἢ μεταβάλλει εἰς τὴν σωματότητα. καὶ εἰ
 μὲν μένει ἡ ἀρχῆθεν φύσις, ἐπεὶ ἀσώματα ἔστι καὶ ἀσώ-
 374 ματα μένει, οὐ ποιήσει διάφορον σῶμα· εἰ δὲ μεταβάλλει
 10. εἰς τὸ σῶμα, ἐπεὶ τὸ ἐπιδεχόμενον μεταβολὴν ἔστι σῶμα,
 ἕκαστον τούτων καὶ πρὶν τῆς συνελύσεως σῶμα ὄν, πρὶν
 σώματος ἀποτελέσει σῶμα. ὥσπερ τε τὸ μεταβάλλον σῶμα
 ἄλλην μὲν ἀντ' ἄλλης παραδέχεται ποιότητα, μένει δὲ
 σῶμα, ὅλον τὸ λευκόν, ἵνα γένηται μέλαν, καὶ τὸ γλυκύ,
 15 ἵνα γένηται πικρόν, ἣν μὲν ἀποβάλλει ποιότητα ἣν δὲ
 ἀναδέχεται, μὴ ἐκβαῖνον τοῦ σῶμα εἶναι, οὕτω καὶ ταῦτα,
 εἴπερ μεταβάλλει εἰς σῶμα, ἄλλην ἀντ' ἄλλης δέξεται
 375 ποιότητα· τοῦτο δὲ πάσχοντα ἔσται σώματα. εἰ οὖν οὕτε
 πρὸ τῆς συνελύσεως τούτων ἔστι τὸ νοούμενον σῶμα
 20 οὕτε μετὰ τὴν συνέλευσιν αὐτῶν, οὐκ ἔστιν ἐπινοῆσαι τὸ
 σῶμα.

Πρὸς τούτοις εἰ μηδὲν ἔστι μῆκος μηδὲ πλάτος μηδὲ
 βάθος, οὐδὲ τὸ κατὰ μετουσίαν τούτων νοούμενον σῶμα
 γενήσεται· οὐδὲν δὲ ἔστι μῆκος καὶ πλάτος καὶ βάθος,
 376 ὥς παραστήσομεν· οὐκ ἄρα ἔστι σῶμα. μῆκος μὲν γὰρ
 οὐκ ἔστιν, ἐπεὶ τὸ μέγιστον ἦν τοῦτο τοῦ σώματος διά-
 στημα ὅπερ λέγεται παρὰ τοῖς μαθηματικοῖς γραμμὴ, ἡ
 δὲ γραμμὴ ἦν στιγμή ἐρρηκυῖα, καὶ ἡ στιγμή σημεῖον
 ἀμερὲς καὶ ἀδιάστατον. οὐδὲ γραμμὴ γενήσεται, μὴ οὐ-
 30 σης δὲ γραμμῆς οὐδὲ μῆκος ἔσται, μήκους δὲ μὴ ὄντος
 οὐδὲ σῶμα ὑποστήσεται· σὺν μήκει γὰρ σῶμα νοεῖται.
 377 ὅτι δὲ οὐδὲν ἔστι σημεῖον ἀμερὲς καὶ ἀδιάστατον, ἐντεῦ-

1. ἔχον CR. 12. ἀποτελεῖσι τὸ σῶμα FG. 17. ἀναδέχεται FG.
 29. οὐδὲ] ὥστε εἰ μηδὲν ἔστι σημεῖον ἀμερὲς καὶ ἀδιάστατον, οὐδὲ?

Θεν μάθωμεν. εἰ γὰρ ἔστι τοιοῦτόν τι, ἥτοι σῶμά ἐστιν
ἢ ἀσώματον. καὶ σῶμα μὲν οὐκ ἔστιν, ἐπεὶ διαστατόν ἄν
ὑπῆρχε, τοῦ σώματος τὰς τρεῖς ἔχοντος διαστάσεις. καὶ
μὴν οὐδὲ ἀσώματον. εἰ γὰρ ἀσώματόν ἐστιν, οὐδὲν γε- 878
νήσεται ἐξ αὐτοῦ· τὸ γὰρ γεννῶν κατὰ θίξιν γεννᾷ, θί-
ξιν δὲ οὐδαμῖα γενέσθαι δύναται ἐπὶ ἀσωμάτου φύσεως.
τοίνυν οὐδὲ ἀσώματόν ἐστι τὸ σημεῖον. εἰ δὲ μήτε σῶμα
μήτε ἀσώματον, ἀνεπινόητόν ἐστι τὸ σημεῖον. εἰ δὲ οὐκ 379
ἐστι σημεῖον, οὐδὲ γραμμὴ ἔσται. μὴ οὐσης δὲ τῆς γραμ-
μῆς οὐδὲ μῆκος ἔσται, ὥς ἔπεται καὶ ἡ τοῦ σώματος 10
ἀνυπαρξία.

Ἔτι καὶ δοθῇ τὸ σημεῖον εἶναι, οὐκ ἔσται μῆκος. 380
ἥ γὰρ τὸ μῆκος γραμμῆ, ἡ δὲ γραμμὴ ῥύσις σημείου.
ἥτοι οὖν ἔν ἐστι σημεῖον ἐκτεταμένον ἢ γραμμὴ, ἢ πολλὰ
σημεῖα κοῖται στοιχηδὸν κείμενα. ἀλλ' εἰ μὲν ἔν ἐκτετα- 381
μένον σημεῖόν ἐστιν, οὐκ ἄν εἴη γραμμὴ. ἥτοι γὰρ τὸν
αὐτὸν ἐπέχει τόπον τοῦτο τὸ σημεῖον, ἢ τόπον ἐκ τόπου
μετατίθεται. καὶ εἰ μὲν τὸν αὐτὸν ἐπέχει τόπον τοῦτο
τὸ σημεῖον, οὐκ ἔσται γραμμὴ ἀλλὰ στιγμή· ἔθεν γὰρ
ἐνοεῖτο γραμμὴ. εἰ δὲ τόπον ἐκ τόπου μέτεισιν, ἥτοι ὃν 382
μὲν ἀπολείπον τόπον οὐ δὲ ἐπιλαμβανόμενον μέτεισιν, ἢ
οὐ μὲν ἐχόμενον τόπου εἰς ὃν δὲ ἐκτεινόμενον. οὔτε δὲ 383
ὃν μὲν ἀπολείπον τόπον οὐ δὲ ἐπιλαμβανόμενον ποιήσει
γραμμὴν· μένει γὰρ ἡ ἀρχῇθεν στιγμή, καὶ ὥς λόγῳ τὸν
πρῶτον ἐπισχηκὸς τόπον ἐλέγετο στιγμή καὶ οὐ γραμμὴ, 25
τῷ αὐτῷ καὶ τὸν δεύτερον ἐπειληφὸς καὶ τὸν τρίτον καὶ
τούς ἐξῆς οὐκ ἔσται γραμμὴ ἀλλὰ πάλιν στιγμή. εἰ δὲ οὐ 384
μὲν ἐχόμενον τόπου εἰς ὃν δὲ ἐκτεινόμενον ποιεῖ τὴν
γραμμὴν, ἥτοι μεριστῷ ἀντιπαρεκτείνεται τόπῳ ἢ ἀμε-
ρίστῳ. καὶ εἰ μὲν ἀμερίστῳ, μένει στιγμή καὶ οὐ γίνεται 30
γραμμὴ· μεριστόν γὰρ τί ἐστιν ἢ γραμμὴ· εἰ δὲ με- 385
ριστῷ ἀντιπαρεκτείνεται τόπῳ, ἐπεὶ τὸ μεριστῷ ἀντιπα-

14. οὖν ἔστι CR. 15. τεταμένον L. 21. 23. ἐπιλαβόμενον FG.

27. τὸν R, τὸν C. 30. οὐ] οὔτε L. 32. τῷ FG.

Sext. Emp.

ρεπτεινόμενον τόπω μεριστόν ἐστι καὶ ἔχει μέρη, τὸ δὲ
 ἔχον μέρη σῶμά ἐστιν, ἔσται τὸ σημεῖον μεριστόν τε καὶ
 σῶμα, ὅπερ οὐ βούλονται. τοίνυν οὐχ ἓν ἐστι σημεῖον ἢ
 386 γραμμή. καὶ μὴν οὐδὲ πολλὰ στοιχηδὸν κείμενα. ταῦτα
 5 γὰρ τὰ σημεῖα ἦτοι ψαύει ἀλλήλων κατὰ τὴν ἐπίνοιαν, ἢ
 οὐχ ἄπτεται ἀλλήλων, μεσολαβούμενα δὲ τόποις τισὶ διο-
 ρίζεται. εἰ δὲ τόποις μεσολαβεῖται, οὐκέτι μίαν ποιήσας
 γραμμὴν. εἰ δὲ ἄπτεται ἀλλήλων, ἦτοι ὅλα ὅλων ἄπτεται
 387 ἢ μέρεσι μερῶν. καὶ εἰ μὲν μέρεσι μερῶν, οὐκέτι ἔσται
 10 ἀμερῇ· τὸ γὰρ μέσον, εἰ τύχοι, σημεῖον δυοῖν ἄλλων
 σημείων πλείονα ἔξει μέρη, ἔν μὲν ᾧ ἄπτεται τοῦ ἔμπρο-
 σθεν σημείου, ἕτερον δὲ ᾧ διγγάνει τοῦ ὀπισθεν, τρίτον
 ᾧ τῆς ἐπιπέδου, τέταρτον ᾧ τοῦ ὑπερκειμένου μέρους,
 388 ὥστε μηκέτι αὐτὸ ἀμερὲς ὑπάρχειν ἀλλὰ πολυμερές. εἰ δὲ
 15 ὅλα ὅλων ἄπτεται, σημεῖα ἔν σημείοις περισχεθῆσεται
 καὶ τὸν αὐτὸν ἐφέξει τόπον. εἰ δὲ τὸν αὐτὸν ἐφέξει τό-
 πον, οὐκέτι ἔσται στοιχος αὐτῶν, ἵνα γένηται γραμμὴ,
 389 ἀλλὰ πάντα μία ἔσται στιγμή. εἴπερ οὖν ἵνα μὲν ἐπινοη-
 θῇ τὸ σῶμα, δεῖ ἐπινοηθῆναι τὸ μῆκος, ἵνα δὲ τὸ μῆκος,
 20 τὴν γραμμὴν, καὶ ἵνα αὕτη, τὸ σημεῖον, ἐπεὶ δέδεικται ἢ
 γραμμὴ μῆτε σημεῖον ὑπάρχουσα μῆτε ἐκ σημείων σύν-
 θετος, οὐδὲν ἐστι γραμμὴ. εἰ δὲ μὴ ἐστι γραμμὴ, οὐδὲ
 μῆκος· ᾧ ἀκολουθεῖ τὸ μηδὲ σῶμά τι ὑπάρχειν.
 390 Καὶ ἄρτι μὲν ἐπεδείξαμεν ἀνεπινώητον τὴν γραμμὴν
 25 ἐχόμενοι τοῦ σημείου· ἔνεστι δὲ καὶ προηγουμένως αὐτὴν
 ἀναιρεῖν ἐχομένους τῆς κατ' αὐτὴν ἐπινοίας. φασὶ γὰρ οἱ
 391 γεωμέτραι ὅτι γραμμὴ ἐστὶ μῆκος ἀπλατές, ἡμεῖς δὲ σκο-
 πτόμενοι οὔτε ἐν τοῖς αἰσθητοῖς οὔτε ἐν τοῖς νοητοῖς δυ-
 νάμεθα λαβεῖν μῆκος ἀπλατές· ὁ τι γὰρ ἂν λάβωμεν
 30 μῆκος αἰσθητόν, τοῦτο σὺν ποσῷ πλάτει λαμβάνομεν.
 ὥστ' ἐν μὲν τοῖς αἰσθητοῖς οὐκ ἔστι τι ἀπλατές σῶμα.

7. ποιήσει p. F. 316 11: L hic ποιῆται. 16. ἐφέξει C, ἐφέξει H.

17. στοιχος H. 18. μὲν om L. 30. τοῦτω C.

καὶ μὴν οὐδ' ἐν τοῖς νοητοῖς ἔνεστι τοιοῦτο φαντασιωθῆ- 392
ναι μῆκος. ἕτερον μὲν γὰρ ἑτέρου στενωτέρων μῆκος δυ-
νάμεθα νοεῖν· ὅταν δὲ τὸ αὐτὸ φυλάττοντες μῆκος ἐκ
τούτου κατ' ὀλίγον σχίζωμεν ταῖς ἐπινοίαις τὸ πλάτος καὶ
τοῦτο ἄχρι τινὸς ποιῶμεν, ἔλαττον μὲν αἰεὶ καὶ μᾶλλον
τὸ πλάτος γινόμενον νοοῦμεν, ὅταν δὲ φθάσωμεν ἅπαξ
στερεῇσαι τοῦ πλάτους τὸ μῆκος, οὐκέτι οὐδὲ τὸ μῆκος
νοοῦμεν, ἀλλὰ σὺν τῇ ἄρσει τοῦ πλάτους αἴρεται καὶ ἡ
τοῦ μήκους ἐπίνοια.

Καθόλου τε τὸ ἐπινοούμενον πᾶν ἦτοι κατ' ἐμπέλας- 393
σιν τῶν ἐναργῶν νοεῖται ἢ κατὰ τὴν ἀπὸ τῶν ἐναργῶν
μετάβασιν, καὶ τοῦτο ποικίλως, ὅτε μὲν κατὰ ὁμοιότητα
ὅτε δὲ κατὰ ἐπισυνῆθαι ὅτε δὲ κατὰ ἀναλογίαν, καὶ καύ-
την δὲ ἦτοι αὐξητικὴν ἢ μειωτικὴν. κατ' ἐμπέλασιν μὲν 394
οὖν τῶν ἐναργῶν νοεῖται ὡς λευκὸν καὶ μέλαν καὶ γλυκὺ καὶ
καὶ πικρὸν· ταῦτα γὰρ καὶ εἰ αἰσθητά ἐστιν, ἀλλ' οὐδὲν
ἦστον νοεῖται· κατὰ δὲ τὴν ἀπὸ τῶν ἐναργῶν μετάβασιν
ὁμοιωτικῶς μὲν νοεῖται οἷον ἀπὸ [μὲν] τῆς Σωκράτους
εἰκόνης ὃ μὴ παρὼν Σωκράτης, "συνθετικῶς δὲ οἷον ἀπὸ 395
τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἵππου ὃ μήτε ἄνθρωπος ὢν μήτε ἵπ-
πος, σύνθετος δὲ ἐξ ἀμφοτέρων ἵππακένταυρος, κατὰ δὲ
ἀναλογίαν αὐξητικὴν ἢ μειωτικὴν οἷον ἀπὸ τοῦ ὄραν πρὸς
κοινὸν κατὰ μέγεθος ἄνθρωπον καὶ ὑποπίπτοντα αὐξή-
σαντες μὲν ταῖς φαντασίαις ἐνοήσαμεν τὸν Κύκλωπα, ὃς
οὐκ ἐψῶκει 26

ἄνδρι γε σιτοφάγῳ ἀλλὰ φίλῳ ὑλήεντι,
μειώσαντες δὲ ἐσπάσαμεν ἔννοιαν τοῦ πυγμαίου ἀνθρώ-
που. τοσοῦτων δὴ τρόπων νοήσεως ὄντων, εἰ ἐπινοεῖται 396
τι μῆκος ἀπλατὲς ἢ γραμμὴ, κατὰ τινα τούτων τῶν τρό-
πων ὀφείλει νοεῖσθαι· κατ' οὐδένα δὲ αὐτῶν δύναται νο-
ηθῆναι, ὡς παραστήσομεν, ὥστε ἀνεπινόητον ἐστίν.
κατὰ μὲν οὖν ἐμπέλασιν τῶν ἐναργῶν οὐκ ἂν γένοιτο 397

1. ἔν ἐστι C. 22. κατὰ μέγεθος τὸν κοινὸν CH. 26. ἀνδρὶ]
Od. 9 191. 27. πυγμαίου G.

νόησις μήκους τινός ἀπλατοῦς· οὐδενὶ γὰρ περιεπέσομεν
 μήκει χωρὶς πλάτους ἐν τοῖς φαινομένοις καὶ ἐναργέσι
 398 πράγμασιν. κατὰ δὲ τὴν ἀπὸ τῶν ἐναργῶν μετάβασιν
 πάλιν τῶν ἀμυγάνων ἐστὶ φαντασιωθῆναι μήκος ἀπλατές,
 5 οὔτε κατὰ ὁμοιότητα· οὐδὲ γὰρ ἔχομεν ἐν τοῖς ἐναργέσι
 μήκος χωρὶς πλάτους, ἵνα νοήσωμεν τι ὁμοιον τοῦτω
 ἀπλατές μήκος. τὸ γὰρ τινι ὁμοιον γινωσκομένῳ καὶ
 θεωραμένῳ ὀφείλει ὁμοιον ὑπάρχειν· ἐπεὶ οὖν οὐδὲν ἔχο-
 μεν ἐναργὲς ὑποπίπτον μήκος χωρὶς πλάτους, οὐδ' ὁμοιόν
 399 τι αὐτοῦ συνεῖναι δυνησόμεθα εἶναι μήκος ἀπλατές. καὶ
 μὴν οὐδὲ κατ' ἐπισυνάθασιν ληπτὸν ἐστὶ τοῦτο· εἰπάτω-
 σαν γὰρ ἡμῖν, τίνα τῶν ἐκ περιπτώσεως ἐναργῶν καὶ γι-
 γνομένων μετὰ τίνων συντιθέντες ἐνόησαν μήκος ἀπλα-
 400 τές; ὅπερ εἰπεῖν οὐ δυνησονται. καὶ μὴν οὐδὲ κατὰ ἀνα-
 15 λογίαν παρῆλθεν ἡ τοῦ ἀπλατοῦς μήκους νόησις. τὰ γὰρ
 κατὰ ἀναλογίαν νοούμενα· ἔχει τι κοινὸν πρὸς τὰ ἀφ' ὧν
 νοεῖται, ὅσον ἀπὸ τοῦ κοινοῦ μεγέθους τὰνθρώπου κατὰ
 παραύξησιν ἐνόησαμεν τὸν Κύκλωπα καὶ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ
 401 πάλιν κατὰ μείωσιν τὸν πυγμαῖον· ὥστ' εἰ ἔστι τι κοινὸν
 20 τοῖς κατὰ ἀναλογίαν νοουμένοις πρὸς τὰ ἀφ' ὧν νοεῖται,
 οὐδὲν δὲ ἔχομεν κοινὸν τοῦ τε ἀπλατοῦς καὶ τοῦ σὺν
 πλάτει μήκους, ἵνα ἀπ' ἐκείνου''' ὀρμηθέντες νοήσωμεν τὸ
 ἀπλατές μήκος, οὐδὲ κατὰ ἀναλογίαν οὖν νοεῖται τὸ τοιοῦ-
 402 τον. ὅθεν εἰ ἕκαστον τῶν νοουμένων κατὰ τίνα τῶν ἐκ-
 25 κειμένων τρόπων ὀφείλει νοεῖσθαι, ἐδείξαμεν δὲ ἡμεῖς κατὰ
 μηδένα τρόπον νοεῖσθαι δυνάμενον τὸ ἀπλατές μήκος,
 λεκτέον ἀνεπινόητον εἶναι τὸ ἀπλατές μήκος.
 403 Ἄλλ' ἴσως τις ἐρεῖ ὅτι λαβόντες τι μήκος σὺν ποσῷ
 πλάτει κατ' ἐπίτασιν νοοῦμεν τὸ ἀπλατές μήκος· εἰ γὰρ
 30 ἐκ τούτου κατ' ὀλίγον ἐλασσοῦται τὸ πλάτος, ἐλεύσεται
 ποτε καὶ εἰς τὸ ἀπλατές, ὥστε καταλῆγειν τὴν μείωσιν εἰς
 404 τὸ χωρὶς πλάτους μήκος. ἀλλὰ πρῶτον μὲν ἐδείξαμεν ὅτι

6. τι om CR. 13. συνθέντες? ἐνόησαμεν C. 18. ἀπ'
 αὐτοῦ CR. 19. πυγμαῖον CG et γρ R. τι add H. κοινόν —
 20. νοεῖται om C. 22. ἵνα — 23. μήκος om CHR.

ἡ παντελὴς τοῦ πλάτους ἄρσις καὶ τοῦ μήκους ἐστὶν ἀναί-
 ρεσις. ἔπειτα τὸ κατ' ἐπίτασιν νοούμενον οὐχ ἑτερόν ἐστι
 τοῦ προνοηθέντος, ἀλλ' αὐτὸ ἐκείνο ἐπιτεταμένον. ἐπεὶ 405
 οὖν ἀπὸ τοῦ ποσὸν ἔχοντος πλάτος κατ' ἐπίτασιν στενό-
 τητος νοῆσαι τι θέλομεν, πάντως τὸ μὲν ἀπλατὲς μήκος⁵
 οὐκ ἐπινοήσομεν (ἑτερογενὲς γάρ ἐστιν), ἀεὶ δὲ καὶ μᾶλ- 406
 λον στενώτερον ληψόμεθα πλάτος, ὥστε τὴν κατάληξιν
 τῆς νοήσεως ἐν ἐλαχιστοτάτῳ γίνεσθαι πλάτει, μετὰ τοῦτο
 δὲ τὴν εἰς τὸ ἑτερογενὲς μετὰβασιν συμβαίνειν, τουτέστι
 τοῦ συναναιρουμένου τῷ πλάτει μήκους. καθόλου 407
 τε, εἰ κατὰ στέρησιν πλάτους νοῆσαι δυνάμεθα μήκος
 ἀπλατὲς, ἐπεὶ πάντα τὰ στερητικὰ οὐκ ἔστιν ἐν ὑποκειμέ-
 νῳ, οὐδὲ τὸ ἀπλατὲς μήκος· διὸ οὐδὲ γραμμῇ. ἵππος
 μὲν γάρ τις ἐστὶν ἐν ὑποκειμένῳ, οὐχ ἵππος δ' οὐκ ἔστιν,
 καὶ ἄνθρωπος μὲν ἔστιν, οὐκ ἄνθρωπος δὲ οὐκ ἔστιν. 15
 τοίνυν εἰ ἔχομεν τι πλάτος ἢ τι μήκος, ἐν ὑποκειμένῳ
 ἔσται· ἀπλατὲς δ' οὐχ ὑπάρξει. ὅνπερ οὖν τρόπον οἱ 408
 λέγοντες ὅτι ἑτερον ἐτέρου μέγεθος ὑπεριθέντες νόησιν
 λαμβάνουσι τοῦ ἀπείρου μεγέθους ὡς σώματος πλανῶνται,
 καὶ μέγιστον μὲν τι καθ' ὑπέρθεσιν πολλῶν μεγεθῶν λαμ- 20
 βάνουσιν, οὐκ ἄπειρον δὲ τοῦτο ἀλλὰ πεπερασμένον (ὃ
 γὰρ ἔσχατον νενοήκασι, τῇ διανοίᾳ περιληπτὸν ἐστίν, ὃ δὲ 409
 περιληπτὸν ἐστὶν ἰδιώματι, πεπερασμένον, ἐπεὶ περ τοι τὸ λοι-
 πὸν οὐπω περιληφθὲν τῇ διανοίᾳ ἐλέγχει τὸ περιληφθὲν
 ὡς μὴ ὂν ἄπειρον), οὕτω τοίνυν ἀνθάδε ἡ συναίρεσις 25
 τοῦ πλάτους, εἰς ἐλάχιστον πλάτος καταληγούσης τῆς δια-
 νοίας, πλάτος ἐστὶ καὶ οὐ μήκος ἀπλατὲς. ἄλλως τε, 410
 εἰ δυνατὸν ἐστὶ νοήσαντάς τι μήκος σὺν ποσῷ πλάτει στε-
 ρῆσαι αὐτὸ τοῦ πλάτους καὶ τὸ μήκος ἀπλατὲς ἐπινοεῖν,
 ἐνέσται καὶ σάρκα ἐπινοήσαντας σὺν τρωτῷ ἰδιώματι στε- 30
 ρήσει τοῦ τρωτοῦ ἰδιώματος νοῆσαι ἄτρωτον σάρκα, καὶ 411
 ἐνδέξεται μετὰ ἀντιτύπου ἰδιώματος σῶμα νοήσαντας στε-

3. ἐκείνο δ' ἐπιτ. C. 6. αἰ] εἰ L. 7. κατάληψιν L: cf. p. F. 319.
 8. ἐν add ex p. F. 319. 9. δε] δεῖ L. 14. τί H. 20. μὲν om L.
 24. οὕτω L.

ρήσει τοῦ ἀντιτύπου ἰδιώματος λαβεῖν ἀναντίτυπον σῶμα.
ὅπερ ἐστὶν ἀδύνατον· τὸ γὰρ ἄτρωτον νοούμενον οὐκ
ἐστι σάρεξ, σὺν τρωτῷ γὰρ ἰδιώματι ἐνοεῖτο ἡ σάρεξ, καὶ
ἀναντίτυπον οὐκ ἐστὶ σῶμα, σὺν γὰρ τῷ ἀντιτύπῳ ἰδιώ-
5 ματι ἐνοεῖτο τὸ σῶμα. τοίνυν καὶ τὸ νοούμενον χωρὶς
πλάτους μῆκος οὐκ ἐστὶ μῆκος· οὐν ποσῷ γὰρ πλάτει
νοεῖται τὸ μῆκος.

412 Ἄλλ' ὃ γε Ἀριστοτέλης οὐκ ἀδιανόητον ἔλεγεν εἶναι
τὸ παρὰ τοῖς γεωμέτραις ἀπλατὲς μῆκος (τό γέ τοι τοῦ
10 τοίχου μῆκος λαμβάνομεν χωρὶς τοῦ ἐπιβάλλειν τῷ πλάτει
τοῦ τοίχου) πλανώμενος. ὅταν γὰρ τὸ τοῦ τοίχου μῆκος
λαμβάνομεν χωρὶς πλάτους, οὐ χωρὶς παντὸς πλάτους
τοῦτο λαμβάνομεν ἀλλὰ χωρὶς τοῦ περὶ τῷ τοίχῳ πλάτους.
ἐνδέχεται γὰρ συγκαταπλέξαντας τὸ τοῦ τοίχου μῆκός τινι
15 πλάτει καὶ οἰώδηποτε οὐν νόησιν αὐτοῦ ποιεῖσθαι, ὥστε
μῆκος λαμβάνεσθαι οὐ χωρὶς πλάτους ἀλλὰ χωρὶς τοῦδ'
413 τινος πλάτους. προύκειτο δὲ τῷ Ἀριστοτέλει παραστῆ-
σαι οὐχ ὅτι τὸ τινὸς πλάτους ἄμοιρον μῆκος ἐνδέχεται
νοεῖν, ἀλλ' ὅτι τὸ παντὸς πλάτους· ὅπερ οὐ παρέστησεν.

414 Πρὸς τούτοις, εἴπερ οἱ γεωμέτραι οὐ μόνον ἀπλατὲς
μῆκός φασι τὴν γραμμὴν ἀλλὰ καὶ πέρας ἐπιφανείας, [ὃ
μῆκός ἐστιν ἀπλατές,] ἐνέσται κοινότερον περὶ τε γραμ-
μῆς καὶ ἐπιφανείας διαπορεῖν. εἰ γὰρ ἡ γραμμὴ πέρας
ἐστὶν ἐπιφανείας, [ὃ ἐστὶ,] μῆκος ἀπλατὲς καθαστηκυῖα,
25 πάντως ἐπιφανείας ἐπιφανείᾳ παρατεθείσης ἢ παράλληλοι
415 δύο γίνονται γραμμαὶ ἢ μία ἐξ ἀμφοτέρων. καὶ εἰ μὲν
μία αἱ παράλληλοι ἢ δύο γραμμαὶ γίνονται, ἐπεὶ ἡ γραμμὴ
πέρας ἐστὶν ἐπιφανείας, ἡ δὲ ἐπιφάνεια πέρας σώματος,
τῶν δυοῖν γραμμῶν μιᾶς γινομένης καὶ αἱ δύο ἐπιφάνειαι
30 μία γενήσονται. οὕτως δὲ καὶ τὰ δύο σώματα ἔν ἐσται
σῶμα, καὶ διὰ τοῦτο ἡ παράθεσις οὐκέτι γενήσεται πα-

1. ἀντίτυπον C. 3. ἡ om L. 4. ἀναντιτύπητον GR et Struvius
ap. Schneider. (lex. supplem.), ἀντιτύπητον C. 9. τὸ] τὸ πλάτος CGR.
12. πλάτους — 13. ἀλλὰ χωρὶς om C. 15. ὁτρωδηποτοῦν p. F. 320.
17. προϋπένειτο L. 19. τὸ om C. 27. ἡ add CR.

γράφεις ἀλλὰ ἔνωσις. ὅπερ ἐστὶν ἀδύνατον· ἐπὶ τινῶν
μὲν γὰρ παρατιθεμένων ἀλλήλοις σωμάτων ἔνωσις γίνεσθαι
πέφυκεν, ὡς ἐπὶ τῶν ὑγρῶν, ἐπὶ τινῶν δὲ οὐκ ἐτί· λίθος
γὰρ λίθῳ καὶ ἀδάμας ἀδάμαντι κατὰ τὴν παράθεσιν οὐχ
ἐνοῦται. ὥστε δύο γραμμαὶ οὐκ ἂν γένοιτο μία. καὶ 416
ἄλλως, ἐὰν δῶμεν μίαν γενέσθαι, καὶ ἔνωσιν διὰ τοῦτο
τῶν σωμάτων, δεήσει τὸν χωρισμὸν αὐτῶν μὴ κατὰ τὰ
αὐτὰ πέρατα γίνεσθαι ἀλλὰ κατ' ἄλλα καὶ ἄλλα μέρη,
βιαιῶς ἀποσπωμένων αὐτῶν. οὐχὶ δὲ τοῦτο· τῶν γὰρ
περάτων καὶ πρὶν τῆς παραθέσεως καὶ μετὰ τὸν χωρισμὸν 10
αὐτῶν ἢ αὐτὴ σώζεται φύσις. οὐκ ἄρα αἱ δύο παράλλη-
λοι γραμμαὶ μία γένοιτο. σὺν τούτοις, εἴπερ αἱ δύο
γραμμαὶ μία γίνονται, τὰ παρατιθέμενα ἀλλήλοις σώματα
ἐνὶ ἄκρῳ ἔσται ἐλάσσονα· γεγόνاسι γὰρ αἱ δύο γραμμαὶ
μία, καὶ ἡ μία κατ' ἀνάγκην ἔν ἔχειν ἄκρον ὀφείλει. οὐχὶ 15
δὲ γε τὰ παρατιθέμενα ἀλλήλοις σώματα ἐνὶ ἄκρῳ γίνεται
ἐλάσσονα, ὥστε οὐκ ἂν εἶεν αἱ δύο γραμμαὶ μία. εἰ δὲ 417
παράλληλοι δύο μένουσιν αἱ γραμμαί, τὸ ἐκ τῶν δυοῖν
μείζον ἔσται τῆς μιᾶς. εἰ δὲ τὸ ἐκ τῶν δυοῖν γινόμενον
μείζον ἔσται τῆς μιᾶς γραμμῆς, ἔξει ἐκατέρα αὐτῶν πλά- 20
τος, ὃ μετὰ τῆς ἐτέρας ταπτόμενον μείζον ποιεῖ διάστημα.
καὶ οὕτως οὐκ ἔστιν ἀπλατὲς μῆκος ἢ γραμμὴ· ἡ εἴπερ
ἐστὶ, σαλεύεσθαι δεήσει τὴν ἐνάργειαν, ὡς παρεστήσαμεν.

Προηγουμένως μὲν οὖν ταῦτα ῥητέον πρὸς τὴν παρὰ 418
τοῖς μαθηματικοῖς περὶ σωμάτων τε καὶ περάτων διάταξιν· 25
μεταβάντες δὲ ἀκολούθως σκοπῶμεν εἰ καὶ κατὰ τὰς αὐ- 419
τῶν ἐκείνων ὑποθέσεις δύναται προκόπτειν ὁ λόγος. ἀρέ-
σκει τοίνυν τοῖς γεωμέτραις τὴν εὐθείαν γραμμὴν στρε-
φομένην πᾶσιν αὐτῆς τοῖς μέρεσι κύκλους γράφειν. τούτῳ
δὴ εὐθύς αὐτῶν τῷ θεωρήματι μάχεται τὸ μῆκος ἀπλατὲς 30
εἶναι τὴν γραμμὴν. ἐπεὶ γὰρ πᾶν μέρος γραμμῆς, ὡς 420

2. μὲν om L. 5. γένοιτο H, γένοιτο C. 11. οὐκ ἂν ἄρα? an
12. γίνονται? quod est p. F. 321. 12. γένοιτο CR. 14. γεγόν-
ασαι — 17. ἐλάσσονα om CHR. 15. ἄκρως G. 26. καὶ om F.
30. δὲ FG. 31. ὡς φασὶ γραμμῆς CR.

φασί, σημεῖον ἔχει, τὸ δὲ σημεῖον στρεφόμενον κύκλον
 γράφει, ὅταν εὐθεία γραμμὴ στρεφομένη καὶ πᾶσι τοῖς
 ἐαυτῆς μέρεσι κυκλογραφούσα καταμετρή τὸ διάστημα τῆς
 ἐπιπέδου τῆς ἀπὸ τοῦ κέντρου μέχρι τῆς ἐξωτάτω περιφε-
 ρείας, τότε ἦτοι συνεχεῖς "εἶσιν οἱ παράλληλοι κύκλοι ἢ
 421 διεστᾶσιν ἀπ' ἀλλήλων. ὁπότερον δ' ἂν λέγωσι τούτων
 οἱ γεωμέτραι, εἰς ἄλλυτον σχεδὸν ἀπορίαν ἐμπεσοῦνται. εἰ
 μὲν γὰρ διεστᾶσιν ἀπ' ἀλλήλων, ἔσται τι μέρος τῆς ἐπι-
 πέδου τὸ μὴ κυκλογραφούμενον καὶ τῆς γραμμῆς τὸ μὴ
 10 κυκλογραφοῦν, ὅπερ κατὰ τοῦτο τέτακται τὸ διάστημα
 422 τῆς ἐπιπέδου. τοῦτο δὲ ἦν ἄτοπον· καὶ γὰρ ἔχει σημεῖον
 ἢ γραμμὴ πάντως κατὰ τόδε τὸ μέρος, καὶ τὸ σημεῖον
 κατὰ τοῦτο στρεφόμενον κυκλογραφεῖ· τὸ γὰρ ἢ τὴν
 γραμμὴν μὴ ἔχειν κατὰ τι μέρος αὐτῆς σημεῖον, ἢ τὸ
 15 σημεῖον στρεφόμενον μὴ γράφειν κύκλον, παρὰ τὸν γεω-
 423 μετρικὸν ἔστι λόγον. εἰ δὲ συνεχεῖς εἰσὶν οἱ κύκλοι, ἦτοι
 οὕτω συνεχεῖς εἰσὶν ὥς κατὰ τὸν αὐτὸν τετάχθαι τόπον,
 ἢ ὥστε ἄλλον παρ' ἄλλον νοεῖσθαι μεταξὺ μὴ δυναμένου
 τινὸς παρεμπεσεῖν σημείου· παρεμπύπτον γὰρ ὀφείλει
 20 κύκλον γράφειν. καὶ εἰ μὲν τὸν αὐτὸν ἐπέχουσι τόπον,
 εἰς γενήσονται πάντες, καὶ διὰ τοῦτο ὁ μέγιστος κύκλος
 424 οὐ διοίσει τοῦ ἐλαχίστου· εἰ γὰρ ὁ μὲν ἐνδοτάτω κύκλος
 καὶ πρὸς τῷ κέντρῳ ἔστιν ἐλάχιστος, ὁ δὲ ἐξωτάτω καὶ πρὸς
 τῇ περιφερείᾳ μέγιστος καθέστηκεν, πάντες δὲ τὸν αὐτὸν
 25 κατέχουσι τόπον, ἔσται ἴσος τῷ μεγίστῳ κύκλῳ ὁ ἐλάχιστος
 κύκλος· ὅπερ ἔστιν ἀπεμφαῖνον. οὐ τοίνυν οὕτως συνε-
 425 χεῖς εἰσὶν οἱ κύκλοι ὥς τὸν αὐτὸν ἐπειληφέναι τόπον. εἰ
 δὲ παράκεινται ἀλλήλοις. ὥς μὴ παρεμπύπτειν μεταξὺ τι
 σημείου, συμπληροῦσι τὸ τῆς ἐπιπέδου πλάτος τὸ ἀπὸ τοῦ
 30 κέντρου μέχρι τῆς ἐσχάτης περιφερείας. ἐπεὶ οὖν τὸ συμ-
 πληρωτικὸν πλάτους ἐξ ἀνάγκης ἔχει πλάτος, οἱ κύκλοι
 συμπληροῦντες τὸ τῆς ἐπιπέδου πλάτος ἔξουσι πλάτος.

16. ἦτοι om C.

21. κύκλος om C.

24. ἐπιφανεία L.

ἦσαν δὲ γραμμαὶ οἱ κύκλοι· τοίνυν αἱ γραμμαὶ οὐκ εἰσὶν ἀπλατεῖς.

Ἐνεστί δὲ ἀπὸ τῆς αὐτῆς δυνάμειως ὁμοιότροπον 426
 συνθεῖναι ἀπόδειξιν. φασὶ γὰρ οἱ γεωμέτραι τὴν κυκλο-
 γραφοῦσαν εὐθεῖαν δι' αὐτῆς στρεφομένην κυκλογραφεῖν. 5
 διόπερ αννερωτῶντες αὐτοὺς φήσομεν "εἰ ἡ κυκλογρα-
 φοῦσα εὐθεῖα δι' αὐτῆς τὸν κύκλον γράφει, οὐκ ἔστι μῆ-
 κος ἀπλατές ἡ γραμμὴ· ἡ δὲ κυκλογραφοῦσα εὐθεῖα κατ'
 αὐτοὺς δι' αὐτῆς τὸν κύκλον γράφει· οὐκ ἄρα μῆκος
 ἀπλατές ἔστιν ἡ γραμμὴ." ὅταν γὰρ ἡ ἀπὸ τοῦ κέντρου 427
 εὐθεῖα ἀγομένη στρέφεται καὶ δι' αὐτῆς γράφῃ τὸν κύκλον,
 ἦτοι κατὰ πάντων τῶν μερῶν τοῦ ἐντὸς τῆς περιφερείας
 πλάτους φέρεται ἡ εὐθεῖα γραμμὴ, ἡ κατὰ τινῶν μὲν φέ-
 ρεται κατὰ τινῶν δὲ οὐδαμῶς. ἀλλ' εἰ κατὰ τινῶν μὲν
 φέρεται κατὰ τινῶν δὲ μὴ, πάντως οὐ γράφει κύκλον, 15
 καθ' ὃν μὲν φερομένη μερῶν τῆς ἐπιπέδου καθ' ὃν δὲ
 μὴ φερομένη. "εἰ δὲ κατὰ πάντων φέρεται, ὅλον τὸ ἐν-
 τὸς τῆς περιφερείας πλάτος καταμετρήσει, πλάτος δὲ κα-
 ταμετροῦν ἔξει πλάτος· τὸ γὰρ πλάτους καταμετρητικὸν
 ἔχει πλάτος ὃ καταμετρεῖ. τοίνυν οὐδὲ διὰ τοῦτο ῥητέον 428
 μῆκος ἀπλατέες εἶναι τὴν γραμμὴν.

Τὸ δὲ αὐτὸ σαφέστερον γίνεται καὶ ὅταν λέγωσιν οἱ
 γεωμέτραι τὴν πλάγιον τοῦ τετραγώνου πλευρὰν καταγο-
 μένην δι' αὐτῆς τὸ παραλληλόγραμμον ἐπίπεδον καταμε-
 τρεῖν. εἰ γὰρ μῆκος ἀπλατέες ἔστιν ἡ γραμμὴ, πάντως 25
 καὶ ἡ πλευρὰ τοῦ τετραγώνου ἀπλατέες οὖσα γραμμὴ οὐ
 καταμετρήσει τὸ παραλληλόγραμμον ἐπίπεδον πλάτος ἔχον·
 ἡ καταμετροῦσα τοῦτο ἔξει καὶ αὐτὴ πλάτος ὃ καταμε-
 τρεῖ. ὥστε ἡ τὸ θεώρημα αὐτοῖς γίνεται ψευδές, ἢ ὅτι
 ἡ γραμμὴ μῆκος ἔστιν ἀπλατέες. 30

Τόν τε κύλινδρον κατ' εὐθεῖαν φασὶ γραμμὴν ἅπτε- 429
 σθαι τῆς ἐπιπέδου, ἐκκυλιόμενόν τε τῇ ἀνὰ μέρος ἄλλων

7. δι' om CR.

17. ἐντὸς τῆς] τῆς ἐντὸς L.

19. καταμε-

τρικόν CR.

23. τὴν γραμμὴν πλάγιον L.

24. ἐπὶ πῶς C.

25. ἔστιν om C.

καὶ ἄλλων εὐθειῶν θέσει καταμετρῆν τὴν ἐπίπεδον. εἰ δὴ καὶ κατ' εὐθείαν ἄπτεται τῆς ἐπιπέδου ὁ κύλινδρος καὶ κυλιόμενος τῇ ἀνὰ μέρος ἄλλων καὶ ἄλλων εὐθειῶν θέσει καταμετρῇ τὴν ἐπίπεδον, πάντως καὶ ἡ ἐπίπεδος ἐξ εὐ-
 1 θειῶν συνέστηκε γραμμῶν καὶ ἡ ἐπιφάνεια τοῦ κυλίνδρου πάλιν ἐξ εὐθειῶν ἐστίν. ἐπεὶ οὖν ἡ ἐπίπεδος πλάτος ἔχει, ἔχει δὲ καὶ ἡ τοῦ κυλίνδρου ἐπιφάνεια, τὸ δὲ πλάτους συμπληρωτικὸν οὐκ ἔστιν ἀπλατές, αἱ γραμμαὶ πλάτος συμπληροῦσαι οὐ γενήσονται ἀπλατεῖς.

- 430 Ἐτι κἂν δῶμεν τὴν γραμμὴν μῆκος ἀπλατές ὑπάρχειν, οὐδὲν ἤτεον ἄπορος εὐρεθήσεται τοῖς γεωμέτραις ὁ περὶ τοῦ σώματος λόγος. ὥσπερ γὰρ τὸ σημεῖον ῥυὲν ποιεῖ γραμμὴν, οὕτω καὶ ἡ γραμμὴ ῥυεῖσα ποιεῖ ἐπιφάνειαν, ἥτις ἐστὶ πέρας σώματος δύο ἔχον διαστάσεις, μῆ-
 431 κός τε καὶ πλάτος. ἐπεὶπερ οὖν ἡ ἐπιφάνεια πέρας ἐστὶ σώματος, πάντως τὸ σῶμα πεπερασμένον ἐστίν. εἰ δὲ τοῦτο, ὅτε παρατίθεται σῶμα σώματι, τότε ἦτοι τὰ πέρατα τῶν περάτων ἄπτεται, ἡ τὰ πεπερατωμένα τῶν πεπερατωμένων, ἡ καὶ τὰ πεπερατωμένα τῶν πεπερατωμένων καὶ τὰ πέρατα τῶν περάτων, ὅλον (ἐστὶ γὰρ σαφές τὸ λεγόμενον ἐπὶ ὑποδείγματος) εἰ νοήσαιμεν πέρας μὲν τὸ ἔξωθεν τοῦ ἀμφορέως ὄστρακον, πεπερατωμένον δὲ τὸν ἐν τῷ ἀμφορεῖ ὀλινον, δυοῖν ἀμφορέων παρατιθεμένων ἀλλήλοις ἦτοι "τὸ ὄστρακον τοῦ ὀστράκου ἄψεται ἡ ὁ
 25 ὀλινος τοῦ οἴνου ἡ καὶ τὸ ὄστρακον τοῦ ὀστράκου καὶ ὁ
 432 ὀλινος τοῦ οἴνου. καὶ εἰ μὲν τὰ πέρατα τῶν περάτων ἄπτεται, τὰ πεπερατωμένα οὐχ ἄψεται ἀλλήλων, τουτέστι τὰ σώματα· ὅπερ ἦν ἄτοπον. εἰ δὲ τὰ πεπερατωμένα τῶν πεπερατωμένων ἄπτεται, τουτέστι σώματα σωμάτων,
 30 δεήσει ταῦτα τῶν οἰκείων περάτων ἐκτὸς γίνεσθαι· ὃ
 433 πάλιν ἄτοπον. εἰ δὲ καὶ τὰ πέρατα τῶν περάτων ἄπτεται

1. καταμετρῆν — 3. θέσει om CHHS. 12. ῥυὲν] ἐν C. 17. τότε] ὅτι τε C. 19. ἡ καὶ — πεπερατωμένων om G. 20. καὶ] ἡ C. 21. πέρασμα X. 23. τὸν ἐν τῷ] τῷ ἐν C. 25. ἡ — 26. οἴνου om H. καὶ ὁ — 26. οἴνου om C.

καὶ τὰ πεπερατωμένα τῶν πεπερατωμένων, συνδραμοῦνται αἱ ἀπορίαι· ἥ μὲν γὰρ τὰ πέρατα ἀλλήλων ἄπτεται, τὰ πεπερατωμένα ἀλλήλων οὐχ ἄψεται, ἥ δὲ ταῦτα ἀλλήλων διγγάνει, ἐκτὸς ἔσται τῶν οὐκείων περάτων. καὶ μὴν 434 εἴπερ πέρας ἐστὶν ἡ ἐπιφάνεια, πεπερατωμένον δὲ τὸ σῶμα, ἥτοι σῶμά ἐστιν ἡ ἐπιφάνεια ἡ ἀσώματον. καὶ εἰ μὲν σῶμά ἐστι, ψεύδος τὸ ἀβαθῆ εἶναι τὴν ἐπιφάνειαν· πᾶν γὰρ σῶμα βάθους μεταίχεν. εἴτα οὐδὲ ἄψεταιί τινος τὸ πέρας, ἀλλὰ πᾶν σῶμα γενήσεται ἀπειρομήγεθες· εἰ γὰρ 435 σῶμά ἐστιν ἡ ἐπιφάνεια, ἐπεὶ πᾶν σῶμα πέρας ἔχει, καὶ 10 κείνο τὸ πέρας πάλιν σῶμα ὃν ἔξει πέρας, ἀκείνο τρίτον, καὶ τὸ τρίτον τέταρτον, καὶ οὕτως εἰς ἄπειρον. εἰ δὲ ἀσώματός ἐστιν ἡ ἐπιφάνεια, ἐπεὶ τὸ ἀσώματον οὐδενὸς δύναται θιγῆναι οὐδὲ ὑπὸ τινος θιχθῆναι, τὰ πέρατα οὐχ ἄψεται ἀλλήλων, τούτων δὲ μὴ ἀπτομένων οὐδὲ τὰ πεπε- 15 ρατωμένα ἄψεται. ὥστε καὶ τῆς γραμμῆς ἀποστῶμεν, ὃ 436 γε περὶ τῆς ἐπιφανείας λόγος ἄπορος ὢν εἰς ἐποχὴν ἡμᾶς καθίστησιν.

Νῦν μὲν οὖν πεποιήμεθα τὰς ζητήσεις ἐχόμενοι τῶν ἐγνωϊῶν τῶν τοῦ σώματος καὶ τῶν περάτων, ἔτι δὲ καὶ 20 τῶν γεωμετρικῶν θεωρημάτων· ἔνεστι δὲ ἀκείνον τὸν 437 λόγον λαμβάνειν, σθεναρῶς συνάγοντα τὸ προκείμενον. εἰ γὰρ ἔστι τι σῶμα, ἥτοι αἰσθητόν ἐστιν ἡ νοητόν. καὶ αἰσθητόν μὲν οὐκ ἔστιν. ἀθρόα γὰρ ἦν ποιότης κατ' ἐπισύνθεσιν σχήματος καὶ μεγέθους καὶ ἀντιτυπίας λαμβανομένη· ποιότης δὲ κατ' ἐπισύνθεσιν τινῶν λαμβανομένη οὐκ ἔστιν αἰσθητή· καὶ τὸ σῶμα ἄρα, ὡς σῶμα νοούμε- 25 νον, οὐκ ἔστιν αἰσθητόν. καὶ μὴν οὐδὲ νοητόν. ἵνα γὰρ 438 γένηται νόησις σώματος, ὀφείλει ἐν τῇ φύσει τῶν πραγμάτων ὑποκείσθαι τι αἰσθητόν, ἀφ' οὗ γενήσεται ἡ τοῦ σώ- 30 ματος νόησις. οὐδὲν δὲ ἔστιν ἐν τῇ φύσει τῶν πραγμάτων παρὰ τὸ σῶμα καὶ ἀσώματον, ὃν τὸ μὲν ἀσώματον αὐτόθεν ἐστὶ νοητόν τὸ δὲ σῶμα οὐκ αἰσθητόν, ὡς δέ-

1. τῶν — 2. πέρατα om C. 2. αἱ om R. 11. τὸ om L. 14. οὐτε L. τὰ — 15. οὐδὲ om C. 17. ἄπειρος CSHR. 30. γήσεται C.

439 δεικται ἡμῖν. μὴ ὄντος οὖν ἐν τῇ φύσει τῶν πραγμάτων
 "αἰσθητοῦ τινὸς ἀφ' οὗ νόησις ἔσται τοῦ σώματος, οὐδὲ
 νοητὸν ἔσται τὸ σῶμα. εἰ δὲ μήτε αἰσθητὸν ἔστι μήτε
 νοητὸν, παρὰ δὲ ταῦτα οὐδὲν ἔστι, ῥητέον μηδὲν εἶναι
 5 τὸ σῶμα.

440 Ἄλλ' ἐπεὶ ἐν τούτοις ὁ περὶ τῶν σωμάτων λόγος πέ-
 φηγεν ἄπορος, ἀπ' ἄλλης ἀρχῆς πειρασόμεθα διδάσκειν ὅτι
 καὶ ὁ περὶ τῶν λειπομένων ἀσωμάτων ὁμοίος ἔστι τούτῳ.

ΠΡΟΣ ΦΥΣΙΚΟΥΣ Β.

10 Τοῖς περὶ τοῦ σώματος καὶ τῶν περάτων προηγορη-
 μένοις ἡμῖν πρὸς τε τοὺς φυσικοὺς καὶ τοὺς γεωμέτρους
 ἀκόλουθος εἶναι δοκεῖ καὶ ἡ περὶ τοῦ τόπου ζήτησις·
 ἅπασι γὰρ συμφώνως ἀξιοῦται τὸ σῶμα ἥτοι ἐν τόπῳ
 2 περιέχεσθαι ἢ κατὰ τόπον φέρεσθαι. διὸ προληπτέον ὅτι
 15 κατὰ τὸν Ἐπίκουρον τῆς ἀναφοῦς καλουμένης φύσεως
 τὸ μὲν τι ὀνομάζεται κενὸν τὸ δὲ τόπος τὸ δὲ χώρα, με-
 ταλαμβανομένων κατὰ διαφόρους ἐπιβολὰς τῶν ὀνομάτων,
 ἐπεὶπερ ἡ αὐτὴ φύσις ἔρημος μὲν καθεστηκυῖα παντὸς
 σώματος κενὸν προσαγορεύεται, καταλαμβανομένη δὲ ὑπὸ
 20 σώματος τόπος καλεῖται, χωρούντων δὲ δι' αὐτῆς σωμά-
 των χώρα γίνεται. κοινῶς μέντοι φύσις ἀναφῆς εἴρηται
 παρὰ τῷ Ἐπικουρῷ διὰ τὸ ἐστερηθῆαι τῆς κατὰ ἀντίβα-
 3 σιν ἀφῆς. καὶ οἱ στωικοὶ δὲ κενὸν μὲν εἶναι φασὶ τὸ
 οἶόν τε ὑπὸ ὄντος κατέχεσθαι, μὴ κατεχόμενον "δέ, ἡ
 25 διάστημα ἔρημον σώματος, ἢ διάστημα ἀκαθεκτούμενον
 ὑπὸ σώματος, τόπον δὲ τὸν ὑπὸ ὄντος κατεχόμενον καὶ
 ἐξισαζόμενον τῷ κατέχοντι αὐτόν, νῦν δὲ καλοῦντες τὸ
 σῶμα, καθὼς καὶ ἐκ τῆς μεταλήψεως τῶν ὀνομάτων ἔστι
 συμφανές· χώραν δὲ φασὶν εἶναι διάστημα κατὰ μὲν τι
 30 κατεχόμενον ὑπὸ σώματος κατὰ δὲ τι ἀκαθεκτούμενον.
 4 ἔνιοι δὲ χώραν εἰλεξαν ὑπάρχειν τὸν τοῦ μείζονος σώμα-

3. τὸ add CR.
 ὄγδοον.

13. γὰρ om C.

22. ἀντίφρασιν H.

8. post τούτῳ CR: σέξτου τῶν εἰς δέκα τὸ

14. τόπους G.

17. κατὰ] διὰ κατὰ FG.

25. καθεκτούμενον C.

τος τόπον, ὥς ταύτῃ διαφέρειν τοῦ τόπου τὴν χώραν, τῷ
ἐκείνῳ μὲν μὴ ἐμφαίνειν μέγεθος τοῦ ἐμπειριχομένου
σώματος (καὶ γὰρ ἐλάχιστον περιέχῃ σῶμα, οὐδὲν ἦτον
τόπος προσαγορεύεται), τὴν δ' ἀξιόλογον ἐμφαίνειν μέγε-
θος τοῦ ἐν αὐτῇ σώματος. περὶ μὲν οὖν κενοῦ ποικίλως 5
ἐν τοῖς περὶ στοιχείων ἐξητήσαμεν, καὶ οὐκ ἀναγκαῖον τὰ
νῦν τὸν αὐτὸν λόγον παλινωθεῖν· περὶ δὲ τοῦ τόπου καὶ
τῆς συζυγούσης τούτῳ χώρας, ἥτις καὶ αὕτῃ κατὰ τὸ γέ-
νος ἐστὶ τόπος, ἐπὶ τοῦ παρόντος σκεψόμεθα. προδηλο-
τέροις γὰρ οὔσι τούτοις καὶ παρὰ πᾶσι σχεδὸν ὁμολογου- 10
μένοις συναπορηθήσεται καὶ ἡ περὶ τοῦ κενοῦ σκέψις,
ὅσῳ καὶ περὶ ἀδηλοτέρου πράγματος προκόπτει.

Τῆς τοῦ τόπου νοήσεως δεδηλωμένης καὶ τῶν συζυ- 6
γούντων αὐτῷ πραγμάτων ὑποδειγμένων ἀπολείπεται,
ὥς ἔστιν ἔθος τοῖς ἀπὸ τῆς σκέψεως, τοὺς εἰς ἑκάτερον 15
κινήσαι λόγους καὶ τὴν ἐπ' αὐτοῖς συναγομένην ἐποχὴν
κρατύνεσθαι. εἴπερ οὖν ἔστιν ἄνω καὶ κάτω καὶ εἰς τὰ 7
δεξιὰ καὶ τὰ ἀριστερὰ καὶ πρόσω καὶ ὀπίσω, ἔστι τις τό-
πος· μέρη γὰρ εἰσιν αἱ ἐξ αὐτὰι παρατάξεις τοῦ τόπου,
καὶ ἀδύνατόν ἐστι τινος τῶν μερῶν ὑπαρχόντων μὴ οὐχὶ 20
κακεῖνο ὑπάρχειν οὐ ἐστὶ τὰ μέρη. ἔστι δέ γε ἐν τῇ φύ-
σει τῶν πραγμάτων ἄνω καὶ κάτω καὶ εἰς δεξιὰ καὶ ἀρι-
στερὰ καὶ πρόσω καὶ ὀπίσω· ἔστιν ἄρα τόπος. οὐ μὲν 8
ἀλλ' εἰ ὅπου ἦν Σωκράτης, νῦν ἔστιν ἄλλος, οἷον Πλάτων
ἀποθανόντος Σωκράτους, ἔστιν ἄρα τόπος. ὥς γὰρ τοῦ 25
ἐν τῷ ἀμφορεί ὑγροῦ ἐκκενωθέντος καὶ ἄλλου ἐπεγχυθέν-
τος λέγομεν ὑπάρχειν τὸν ἀμφορέα τόπον ὄντα καὶ τοῦ
προτέρου " καὶ τοῦ ὕστερον ἐπεμβληθέντος ὑγροῦ, οὕτως
εἰ ὃν τόπον κατεῖχε Σωκράτης ὅτ' ἔζη, τοῦτον ἕτερος νῦν
κατέχει, ἔστι τις τόπος. καὶ ἄλλως, εἰ ἔστι τι σῶμα, καὶ 9
τόπος ἔστιν· ἀλλὰ μὲν τὸ πρῶτον· τὸ ἄρα δεύτερον.
πρὸς τούτοις εἰ ὅπου τὸ κοῦφον φύσει φέρεται, ἐκεῖ τὸ

1. τὴν χώραν] τὸν τόπον L. 15. τοῖς] τῆς CR. 19. αὐταί]
αὐτοῦ CR. 26. ὑγρῷ CR. 29. εἰ] εἰς CR.

ἦτοι μὲν πρῶτιστα χάος γένετ', αὐτὰρ ἔπειτα
γαῖ' εὐρύστερνος, πάντων ἕδος,

ἐξ αὐτοῦ περιτρέπεται· ἐρομένου γάρ τινος αὐτὸν ἐκ τίνος
γέγονε τὸ χάος, οὐχ ἔξει λέγειν. καὶ τοῦτό φασι ἐνιοί
αἴτιον γεγονέναι Ἐπικούρῳ τῆς ἐπὶ τὸ φιλοσοφεῖν ὕμνης.
19 κομιδῇ γὰρ μειρακίσκος ὧν ἤρετο "τὸν ἐπαναγινώσκοντα
αὐτῷ γραμματιστὴν "ἦτοι μὲν πρῶτιστα χάος γένετ',"·
ἐκ τίνος τὸ χάος ἐγένετο, εἴπερ πρῶτον ἐγένετο. τούτου
δὲ εἰπόντος μὴ αὐτοῦ ἔργον εἶναι τὰ τοιαῦτα διδάσκειν
10 ἀλλὰ τῶν καλουμένων φιλοσόφων, τοίνυν, ἔφησεν ὁ Ἐπί-
κουρος, ἐπ' ἐκείνους μοι βαδιστέον ἐστίν, εἴπερ αὐτοὶ τὴν
τῶν ὄντων ἀλήθειαν ἴσασιν.

Ἄλλ' ὅτι μὲν οὐδὲν ἐκνούμενον λέγεται εἰς τὸ ὑπάρ-
20 χειν τι τὸν τόπον, ἐκ τούτων ἤδη γινώριμον· ἐπισυνα-
15 πτέον δὲ αὐτοῖς καὶ τὰ ἀπὸ τῆς σκέψεως. εἰ γὰρ ἔστι
τις ὑποδεκτικὸς τοῦ σώματος τόπος, ἦτοι σῶμά ἐστιν οὐ-
τος ἢ κενόν. καὶ σῶμα μὲν οὐκ ἔστιν ὁ ὑποδεκτικὸς τοῦ
σώματος τόπος· εἰ γὰρ πᾶν σῶμα ὀφείλει ἐν τόπῳ εἶναι,
ὁ δὲ τόπος ἐστὶ σῶμα, ἔσται ὁ τόπος ἐν τόπῳ, ἀκείνοιο
20 πάλιν ἐν τρίτῳ, καὶ ὁ τρίτος ἐν τῷ τετάρτῳ, καὶ οὕτως
εἰς ἄπειρον. οὐ τοίνυν σῶμά ἐστιν ὁ ὑποδεκτικὸς τοῦ
21 σώματος τόπος. εἰ δὲ κενόν ἐστιν ὁ ὑποδεκτικὸς τοῦ
σώματος τόπος, ἦτοι μένει τοῦτο τὸ κενὸν ἐπιόντος αὐτῷ
τοῦ σώματος ἢ μεθίσταται ἢ φθείρεται. καὶ εἰ μὲν μένει
25 ἐπιόντος αὐτῷ τοῦ σώματος, ἔσται κενὸν ἅμα καὶ πλήρες,
ἢ μὲν μένει, κενόν, ἢ δὲ ἐπιδέχεται τὸ σῶμα, πλήρες.
ἀδιανόητον δὲ γε τὸ αὐτὸ κενὸν τε καὶ πλήρες λέγειν·
τοίνυν οὐ μένει τὸ κενὸν ἐπιόντος αὐτῷ τοῦ σώματος.
22 εἰ δὲ μεθίσταται τὸ κενόν, ἔσται σῶμα τὸ κενόν· τὸ γὰρ
30 μεθιστάμενον τόπον ἐκ τόπου σῶμά ἐστιν. οὐχὶ δὲ γε
σῶμά ἐστι τὸ κενόν, ὥστε οὐδὲ μεθίσταται ἐπιόντος αὐ-
τῷ τοῦ σώματος. καὶ ἄλλως, εἰ μεθίσταται τοῦ σώμα-

10. ἐφ' ὅτι κεν C. 21. εἰς] ἐπ' L. 24. ἢ μεθίσταται — 25. σώμα-
τος om CH. 27. γε om CH.

τος ἐπιόντος, οὐκέτι δέξεται τὸ σῶμα· ὃ καὶ αὐτὸ τῶν
 ἀτόπων. λείπεται ἄρα λέγειν φθείρεσθαι τὸ κενόν· ὃ πά- 23
 λιν ἀδύνατον. εἰ γὰρ φθείρεται, ἐν μεταβολῇ καὶ κινήσει
 γίνεται, καὶ εἰ φθείρεται, γενητόν ἐστι· τὸ δ' ἐν μετα-
 βολῇ καὶ κινήσει γινόμενον γενητόν τε καὶ φθαρτόν σῶ-
 μα καθέστηκεν· ὥστε οὐδὲ φθείρεται τὸ κενόν. καὶ οὐ-
 τως, εἰ μήτε σῶμά ἐστιν ὁ τόπος, ὡς παραστήσαμεν, μήτε
 κενόν, ὡς ὑπεμνήσαμεν, οὐκ ἂν εἴη τις τόπος.

Πρὸς τοῦτοις ἐτι, εἰ ὁ τόπος περιεκτικὸς νοεῖται τοῦ 24
 σώματος, τὸ δὲ περιέχον ἐκτός ἐστι τοῦ περιχομένου, 10
 κατ' ἀνάγκην, εἰ ἔστιν ὁ τόπος, ὁφείλει τι τούτων τυγχά-
 νειν ὣν τὸ μὲν ἐστιν ὕλη, τὸ δὲ εἶδος, τὸ δὲ μεταξὺ δια-
 στημα τῶν ἐσχάτων τοῦ σώματος περάτων, τὸ δὲ πέρατα
 ἐσχατα. ὕλη μὲν οὖν οὐκ ἂν εἴη ὁ τόπος κατὰ πολλοὺς 25
 τρόπους, οἷον ἐπεὶ αὕτη μὲν σεσωμάτωται, ὁ δὲ τόπος οὐ 15
 σεσωμάτωται, καὶ ἡ μὲν ὕλη μέτρισιν ἀπὸ τόπου εἰς τό-
 πον, ὁ δὲ τόπος οὐ μετέρχεται ἀπὸ τόπου εἰς τόπον. καὶ
 ἐπὶ μὲν τῆς ὕλης λέγομεν ὅτι πρότερον μὲν ἦν ἀήρ, νῦν
 δὲ πυκνωθεῖσα γέγονεν ὕδωρ, ἡ ἀνάπαλιν πρότερον μὲν
 ὕδωρ ἦν, νῦν δὲ λεπτυνθεῖσα γέγονεν ἀήρ· ἐπὶ δὲ τοῦ 20
 τόπου οὐ λέγομεν τοῦτο, ἀλλ' ὅτι πάλαι μὲν ἐν αὐτῷ
 ἦν ἀήρ, νῦν δ' ἐστιν ἐν αὐτῷ ὕδωρ. οὐ τοίνυν δύναται
 ὕλη ὁ τόπος χωρῖσθαι. καὶ μὴν οὐδὲ τὸ εἶδος. τὸ γὰρ 26
 εἶδος ἀχώριστόν ἐστι τῆς ὕλης, καθάπερ ἐπὶ τοῦ ἀνδριάν-
 τος ἀχώριστόν ἐστι τοῦ ὑποκειμένου χαλκοῦ, ὁ δὲ τόπος 25
 χωρίζεται τοῦ σώματος· μεταβαίνει γὰρ ἐκ αἶνο καὶ εἰς
 ἕτερον μεθίσταται τόπον μὴ συμμεταβαίνοντος αὐτῷ τοῦ
 ἐν ᾧ περιείχετο τόπου. ὥστε εἰ τὸ μὲν εἶδος ἀχώριστόν
 ἐστι τῆς ὕλης, ὁ δὲ τόπος χωρίζεται ταύτης, οὐκ ἂν εἴη
 τὸ εἶδος ὁ τόπος. καὶ πάλιν τὸ μὲν εἶδος συμμεταβαίνει 30
 τῇ ὕλει, ὁ δὲ τόπος, ὡς προείπον, οὐ συμμεταβαίνει τῷ
 σώματι· τοίνυν οὐδὲ εἶδος ἐστιν ὁ τόπος. ὡσαύτως δὲ 27
 οὐδὲ τὸ μεταξὺ τῶν περάτων διάστημα· τοῦτο γὰρ πε-

13. τὰ L. 17. εἰς] ἐπὶ L. 21. ἦν ἐν αὐτῷ FG. 32. δὲ om CH.

ριέχεται πρὸς τῶν περάτων, ὁ δὲ τόπος οὐ βούλεται περιέχεσθαι ὑπὸ τινος ἀλλ' ἐτέρων εἶναι περιεκτικός. εἴτα πέρας ἐστὶ τοῦ σώματος ἢ ἐπιφάνεια, τὸ δὲ μετὰ τὴν ἐπιφάνειαν διάστημα οὐκ ἄλλο τι ἐστὶν ἢ τὸ πεπερατωμένον σώμα. εἰ οὖν φαμὲν τὸ μεταξὺ τῶν πεπερατωμένων σωμάτων τόπον εἶναι, ἔσται σῶμα ὁ τόπος· ὅπερ ἐστὶν ἀπεμφαίνον. λείπεται οὖν λέγειν ὅτι τὰ ἔσχατα τοῦ σώματος πέρατά ἐστὶ τόπος· ὃ καὶ αὐτὸ τῶν ἀδυνάτων, ὅτι περὶ τὰ μὲν ἔσχατα τοῦ σώματος συνεχὴ ἐστὶ τῷ σώματι καὶ μέρη αὐτοῦ καὶ ἀχώριστα, ὁ δὲ τόπος οὔτε συνεχὴς ἐστὶ τῷ σώματι οὔτε μέρος αὐτοῦ οὔτε ἀχώριστος τοῦ σώματος. οὐκ ἄρα οὐδὲ τὰ ἔσχατα τῶν σωμάτων ἐστὶν ὁ τόπος. εἰ δὲ μήτε ὕλη ὁ τόπος ἐστὶ μήτε τὸ εἶδος μήτε τὸ μεταξὺ διάστημα τῶν περάτων μήτ' αὐτὰ ἔσχατα τοῦ σώματος, παρὰ δὲ ταῦτα οὐδὲν ἔστιν ἄλλο ἐπινοεῖν, ὅρτεον μηδὲν ὑπάρχειν τόπον.

30 Ναί φασιν οἱ ἀπὸ τοῦ περιπάτου φιλόσοφοι, ἀλλὰ τόπος ἐστὶ τὸ πέρας τοῦ περιέχοντος σώματος. τῆς γὰρ γῆς ὕδατι περιεχομένης καὶ τοῦ ὕδατος ἀέρι περιεχομένου καὶ τοῦ ἀέρος πυρὶ καὶ τοῦ πυρὸς οὐρανῷ, ὃν τρόπον τὸ τοῦ ἀγγείου πέρας τόπος ἐστὶ τοῦ ἐν τῷ ἀγγεῖῳ σώματος, οὕτω καὶ τὸ τοῦ ὕδατος πέρας ἐστὶ τόπος τῆς γῆς, καὶ τὸ τοῦ ἀέρος πέρας ἐστὶ τόπος τοῦ ὕδατος, καὶ τὸ τοῦ πυρὸς πέρας τόπος ἔσται τοῦ ἀέρος, καὶ τὸ τοῦ οὐρανοῦ πέρας τόπος ἔσται τοῦ πυρὸς. αὐτὸς μέντοι ὁ οὐρανὸς κατὰ τὸν Ἀριστοτέλη οὐκέτ' ἐστὶν ἐν τόπῳ, ἀλλ' αὐτὸς ἐν ἑαυτῷ καὶ τῇ οἰκείᾳ ιδιότητι· ἐπεὶ γὰρ τόπος ἐστὶ τὸ ἔσχατον τοῦ περιέχοντος σώματος πέρας, ἐκτὸς δὲ τοῦ οὐρανοῦ κατὰ τοῦτον τὸν φιλόσοφον οὐδὲν ἔστιν, ἵνα καὶ τὸ τούτου πέρας γένηται τόπος οὐρανοῦ, ἀνάγκη καὶ τὸν οὐρανὸν ὑπὸ μηδενὸς περιεχόμενον ἐν ἑαυτῷ εἶναι καὶ τοῖς οἰκείοις περιέχεσθαι πέρασιν, ἀλλὰ μὴ ἐν τόπῳ τυγ-

5. τῶν περάτων τῶν σωμάτων Fabricius in versione.
om C. 26. τόπος] πέρας H, om L.

15. ἐστὶν

χάνειν. ὅθεν οὐδέ που ὃν ἔστιν ὁ οὐρανός· τὸ γὰρ που 32
 ὃν αὐτό τε ἔστιν ἐκεῖνο καὶ ἕτερον τὸ ὅπου ἔστιν, ὁ δὲ
 οὐρανός οὐδὲν ἔχει ἕτερον παρ' αὐτὸν ἔξωθεν, διόπερ αὐ-
 τὸς ἐν ἑαυτῷ ὧν οὐδὲ ποῦ γενήσεται. ὅσον δὲ ἐπὶ τοῖς 33
 οὕτω λεγομένοις ὑπὸ τῶν περιπατητικῶν, κινδυνεύει ὁ
 πρῶτος θεὸς τόπος εἶναι πάντων. κατὰ γὰρ Ἀριστοτέλην
 ὁ πρῶτος θεὸς ἦν τὸ πέρας τοῦ οὐρανοῦ. ἦτοι οὖν ὁ
 θεός, ἕτερόν ἐστι παρὰ τὸ οὐράνιον πέρας, ἢ αὐτὸ ἐκεῖνο
 ὁ θεός ἐστιν. καὶ εἰ μὲν ἕτερόν ἐστι παρὰ τὸ οὐράνιον
 πέρας, ἔσται τι ἕτερον ἐκτὸς τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τὸ τούτου 10
 πέρας τόπος γενήσεται οὐρανοῦ, καὶ ταύτῃ δάσουςιν οἱ
 περὶ τὸν Ἀριστοτέλην ἐν τόπῳ περιέχεσθαι τὸν οὐρανόν·
 ὅπερ οὐχ ὑπομενουσιν, ἀνθιστώτες ἐκατέρῳ τούτων, τῷ
 τε εἶναι τι ἐκτὸς οὐρανοῦ καὶ τῷ τὸν οὐρανὸν ἐν τόπῳ
 περιέχεσθαι. εἰ δὲ ταυτόν ἐστι τῷ οὐρανίῳ πέρατι ὁ 15
 θεός, ἐπεὶ τὸ τοῦ οὐρανοῦ πέρας τόπος ἐστὶ πάντων τῶν
 ἐντὸς οὐρανοῦ, ἔσται κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην ὁ θεὸς πάν-
 των τόπος, ὃ καὶ αὐτὸ τῶν ἀπεμφαινόντων. καθόλου τε, 34
 εἴπερ τὸ τοῦ ἐμπεριέχοντος σώματος πέρας τόπος ἐστὶ τοῦ
 ἐμπεριεχομένου, τοῦτο τὸ πέρας ἦτοι σῶμά ἐστιν ἢ ἀσώ-
 ματον. καὶ εἰ μὲν σῶμά ἐστιν, ἐπεὶ πᾶν σῶμα ὀφείλει
 ἐν τόπῳ εἶναι, ἔσται ὁ τόπος ἐν τόπῳ καὶ οὐκέτι τόπος·
 εἰ δὲ ἀσώματόν ἐστι τὸ τοῦ ἐμπεριέχοντος ὡς σώματος πέρας,
 ἐπεὶ παντὸς σώματος τὸ πέρας ἐστὶν ἢ ἐπιφάνεια, ἔσται
 ἐκάστου σώματος τόπος ἐπιφάνεια, ὅπερ ἄτοπον. καθόλου 35
 τε πῶς οὐ καταγέλαστόν ἐστι λέγειν τὸν οὐρανὸν αὐτὸν
 ἑαυτοῦ τόπον εἶναι; οὕτω γὰρ ἔσται τὸ αὐτὸ καὶ τὸ ἐν
 ᾧ ἐστὶ καὶ τὸ ἐν αὐτῷ, καὶ τὸ αὐτὸ ἐν τε καὶ δύο, σῶμά
 τε καὶ ἀσώματον. ἢ μὲν γὰρ τὸ αὐτὸ ἐστιν, ἐν ἔσται, ἢ
 δὲ περιέχον καὶ ἐμπεριεχόμενον, δύο γενήσεται, καὶ ἢ μὲν 20
 περιεχόμενον, σῶμα, ἢ δὲ περιέχον, ἀσώματον· τόπος

2. τῷ FG, τὸ ὅσον C. 6. τόπος — 7. θεὸς om CH. 7. τὸ] ὅτι C.
 8. ἐστὶ] τι ἐστὶ FGH. ἢ — 10. πέρας om CH. 9. ἕτερος R.
 13. ὑπομένουσιν FG. 14. τε om C. ἐν τόπῳ] ἐκτὸς CH.
 19. τὸ] καὶ τὸ C. 22. καὶ οὐκέτι τόπος om H.

36 γὰρ ἦν. οὐ δύναται δὲ ἐπινοεῖσθαι τὸ αὐτὸ ἅμα καὶ ἐν
καὶ δύο καὶ σῶμα καὶ ἀσώματον· τοίνυν οὐδὲ κατὰ τὴν
τοιαύτην νόησιν εὐδρομεῖ ἢ τοῦ τόπου κατάληψις.

Ἄλλ' ἐπεὶ καὶ τοῦτον ἀνηγήκαμεν, ἴδωμεν ἐξῆς εἰ δύ-
5 ναταί τι τῶν ὄντων κατὰ τόπον κινεῖσθαι.

37 Ὁ μὲν Ἀριστοτέλης ἐξ εἶδη τῆς κινήσεως ἔλεγεν ὑπάρ-
χειν, ὧν τὸ μὲν τι εἶναι τοπικὴν μεταβάσιν, τὸ δὲ μετα-
βολήν, τὸ δὲ γένεσιν, τὸ δὲ φθοράν, τὸ δὲ αὔξησιν, τὸ δὲ
38 μείωσιν· οἱ δὲ πλείους, ἐν οἷς εἶσι καὶ οἱ περὶ τὸν Αἰνῆ-
10 σίδημον, διττὴν τινὰ κατὰ τὸ ἀνωτάτω κίνησιν ἀπολεί-
πουσι, μίαν μὲν τὴν μεταβλητικὴν, δευτέραν δὲ τὴν με-
39 ταβατικὴν· ὧν μεταβλητικὴ μὲν ἐστὶ κίνησις καθ' ἣν τὸ
σῶμα ἐν τῇ αὐτῇ μένον οὐσίᾳ ἄλλοι' ἄλλην ἀναδέχεται
ποιότητα καὶ ἦν μὲν ἀπολείπει ἦν δὲ ἐπιλαμβάνει, ὁποῖόν
15 τι γίνεται ἐπὶ τοῦ εἰς ὄξος μεταβάλλοντος οἶνου καὶ ἐπὶ
τῆς ἐξ ὀμφακος εἰς γλυκὺν χυμὸν μεταβάλλουσης σταφυ-
λῆς ἢ τοῦ ἄλλοι' ἄλλως ποικιλλομένου τὰς χροὰς χαμαι-
40 λέοντος ἢ πολὺποδος. ὅθεν καὶ τὴν γένεσιν καὶ τὴν φθο-
ράν καὶ τὴν αὔξησιν ἔτι δὲ μείωσιν εἰδικῶς ῥητέον εἶναι
20 μεταβολάς· ὥς φασι καὶ τῇ μεταβλητικῇ κινήσει ὑπο-
στέλλειν, εἰ μὴ τι τὴν αὔξησιν φήσιν τις ἔχεισθαι τῆς με-
ταβατικῆς κινήσεως, προβαίνουσαν σωμάτων εἰς τε μήκος
41 καὶ εὖρος. μεταβατικὴ δὲ ἐστὶ κίνησις καθ' ἣν τόπον ἐκ
τόπου μετέρχεται τὸ κινούμενον, ἥτοι ὅλον ἢ κατὰ μέρος,
25 ὅλον μὲν ὥς ἐπὶ τῶν τροχαζόντων καὶ περιπατούντων
θεωροῦμεν, κατὰ μέρος δὲ ὥς ἐπὶ τῆς ἐκτεινομένης καὶ
ουστελλομένης χειρὸς ἢ ἐπὶ τῶν τῆς περὶ ''' κέντροις δινου-
μένης σφαίρας μερῶν. ὅλης γὰρ αὐτῆς ἐν τῷ αὐτῷ με-
νούσης τόπῳ τὰ μέρη ἀμείβει τοὺς τόπους· τὸ γὰρ κάτω
30 ὃν πρότερον ἄνω γίνεται καὶ τὸ ἄνω κάτω καὶ τὸ πρόσω
42 ὀπίσω. καίτοι τινὲς τῶν φυσικῶν, ἐξ ὧν ἐστὶ καὶ ὁ Ἐπί-
κουρος, τὴν μεταβλητικὴν κίνησιν εἶδος ἔλεξαν εἶναι τῆς

μεταβατικῆς· τὸ γὰρ μεταβάλλον κατὰ ποιότητα σύγκριμα πάντως κατὰ τὴν τῶν συγκεκρικόντων αὐτὸ λόγῳ θεωρη-
 τῶν σωμάτων τοπικὴν τε καὶ μεταβατικὴν κίνησιν μετα-
 βάλλει. οἷον ἵνα τι ἐκ γλυκέος γένηται πικρὸν ἢ ἐκ λευκοῦ 43
 μέλαν, δεῖ τοὺς συνεστακότας αὐτὸ ὄγκους μετακοσμη-
 θῆναι καὶ ἄλλην ἀντὶ ἄλλης τάξιν ἀναδέξασθαι· τοῦτο
 δ' οὐκ ἂν ἄλλως συμβαίῃ, ἐὰν μὴ μεταβατικῶς κινή-
 θῶσιν οἱ ὄγκοι. καὶ πάλιν ἵνα τι ἐκ σκληροῦ μαλακὸν
 γένηται ἢ ἐκ μαλακοῦ σκληρόν, δεῖ τὰ ἐξ ὧν ἔστι μύρια
 κατὰ τὸν τόπον κινήθῃναι· διατάσει μὲν γὰρ αὐτῶν μα- 44
 λακύνεται, συναλεύσει δὲ καὶ πυκνώσει σκληρύνεται. παρ' ὃ
 ἢ μεταβλητικὴ κίνησις οὐχ ἑτέρα κατὰ γένος ἐστὶ τῆς με-
 ταβατικῆς κινήσεως. διόπερ ἡμεῖς πρὸς ταύτην μάλιστα
 κομιοῦμεν τὰς ἀπορίας, ἐπεὶπερ αἰρομένης αὐτῆς οἰχίσε-
 ται καὶ ἡ μεταβλητικὴ κίνησις. 15

Πρὶν δὲ τῶν ἀποριῶν γνωστότερον ὅτι τρεῖς γεγόνاسι 45
 στάσεις κατὰ τὸ ἀνωτάτω περὶ κινήσεως. οἱ μὲν γὰρ φασι
 κίνησιν εἶναι, οἱ δὲ μὴ εἶναι, οἱ δὲ οὐ μᾶλλον εἶναι ἢ μὴ
 εἶναι. καὶ εἶναι μὲν ὃ τε Βίαις, τοῖς φαινομένοις προσέ-
 χων, καὶ οἱ πλείους τῶν φυσικῶν, ὥσπερ οἱ περὶ Πυθα- 20
 γόραν καὶ Ἐμπεδοκλέα καὶ Ἀναξαγόραν Δημόκριτόν τε
 καὶ Ἐπίκουρον, οἷς καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ περιπάτου ἔτι δὲ καὶ
 οἱ ἀπὸ τῆς στοᾶς συναπεγράψαντο καὶ ἄλλοι παμπλη-
 θεῖς· μὴ εἶναι δὲ οἱ περὶ Παρμενίδην καὶ Μέλισσον, 46
 οὓς ὁ Ἀριστοτέλης στασιώτας τε καὶ ἀφυσίκους κέκλη- 25
 κεν, στασιώτας μὲν ἀπὸ τῆς στάσεως, ἀφυσίκους δὲ ὅτι
 ἀρχὴ κινήσεώς ἐστιν ἡ φύσις, ἣν ἀνείλον φάμενοι μη-
 δὲν κινεῖσθαι· τὸ γὰρ κινούμενον ὀφείλει ἀνύειν τι διά- 47
 στημα, πᾶν δὲ διάστημα διὰ τὸ τὴν εἰς ἄπειρον δέχεσθαι
 τομὴν ἀνήνυτόν ἐστιν, ὥστ' οὐδὲ κινούμενόν τι ἔσται. 30
 συμφέρεται δὲ τούτοις τοῖς ἀνδράσι καὶ Διόδωρος ὁ Κρό- 48
 νος, εἰ μὴ τι ρητέον κατὰ τοῦτον κεκινήσθαι ἢ μὲν τι

5. συνεστηκότας C. 8. ὄγκοι CR. σκληρῶν CR. 14. κομιοῦ-
 μιν C. 25. τι τῆς φύσεως καὶ FG. 29. ἐκιδέχασθαι FG.

κινεῖσθαι δὲ μὴδὲ ἐν, ὡς προβαίνοντος τοῦ λόγου διδάξο-
μεν, ὅταν αὐτοῦ τὴν στάσιν ἀκριβέστερον ἐπισκεπτώμεθα·
τὰ νῦν δὲ ἀπόκρη τοῦτο γινώσκεις, ὅτι καὶ αὐτὸς ἐπὶ τῆς
49 αὐτῆς ἐστὶ δόξης τοῖς τὴν κίνησιν ἀνηρηκόσιν. μὴ μᾶλλον
5 δὲ εἶναι κίνησιν ἢ μὴ εἶναι ἔλεξαν οἱ ἀπὸ τῆς σκέψεως·
ὅσον μὲν γὰρ ἐπὶ τοῖς φαινομένοις εἶναι τι κίνησιν, ὅσον
δὲ ἐπὶ τῷ φιλοσόφῳ λόγῳ μὴ ὑπάρχειν.

50 Τοιαύτη μὲν καὶ ἡ κατὰ τὸν τόπον στάσις· μεθ' ἣν
εἰς τὸ μὴ εἶναι κίνησιν ἐπιχειροῦντες πρῶτας κομιοῦμεν
10 ἐνστάσεις, ἐχόμενοι τῆς κατὰ τὴν κίνησιν ἐννοίας. ἐνιοι
τοῖσιν ὀριζόμενοι τὴν κίνησιν φασὶ “κίνησις ἐστὶ μετάβα-
51 σις ἀπὸ τόπου εἰς τόπον.” πρὸς οὗς λέγεται ὅτι τὴν μὲν
ἐνθικὴν κίνησιν ἀπέδωκαν, τουτέστι τὴν ἄνω ἢ κάτω ἢ
πρόσω ἢ ὀπίσω ἢ εἰς δεξιὰ ἢ εἰς ἀριστερά, τὴν δὲ κυκλο-
15 φορητικὴν παρήλιπον, ὅλον καθ' ἣν ὁ κεραμικὸς τροχὸς
στερέφεται καὶ ἡ σφαῖρα τοῖς κνώδαξι περιδινέται, ὡσαύτως
δὲ καὶ οἱ ἄξονες καὶ τὰ τύμπανα· ἕκαστον γὰρ τῶν
οὕτω κινουμένων σωμάτων οὐ μετέρχεται ἀπὸ τόπου εἰς
52 τόπον ἄλλ' ἐν τῷ αὐτῷ μένον τόπῳ κινεῖται. ὅθεν τινὲς
20 τὴν τοιαύτην φεύγοντες ἐνστασιν διορθοῦνται τὸν ἐκεί-
μενον ὅρον, καὶ φασιν ὅτι κίνησις ἐστὶ μετάβασις ἀπὸ
τόπου εἰς τόπον ἥτοι ὅλου τοῦ σώματος ἢ τῶν τοῦ ὅλου
μερῶν. ὃ τε γὰρ ἐν τῷ περιπατεῖν κινούμενος κατὰ ὁλό-
τητα ἀπὸ τόπου εἰς τόπον μετέρχεται, ἢ τε τοῖς κνώδαξι
25 περιδινουμένη σφαῖρα ὅλη μὲν οὐ μεταβαίνει τόπον ἐκ
τόπου, κατὰ μέρη δὲ ἀμείβει τοὺς τόπους, καὶ στρεφομέ-
νης αὐτῆς τὸ μὲν ἄνω μέρος ἐπιλαμβάνει τὸν κάτω τό-
πον, τὸ δὲ κάτω μετέρχεται εἰς τὸν ἄνω· καὶ ἐπὶ τῶν
λοιπῶν τὸ ἐναλλάξ. διόπερ τὴν κίνησιν ῥητέον, φασί, με-
30 τάσιν εἶναι ἀπὸ τινος τόπου εἰς τόπον ἥτοι ὅλου τοῦ
53 κινουμένου σώματος ἢ τῶν τοῦ ὅλου μερῶν. θελήσαντες
δὲ οὗτοι τὴν εἰρημένην φυγεῖν ἀπορίαν εἰς ἑτέραν ἐνέπε-
σαν. οὐ γὰρ πᾶν τὸ κινούμενον μεταβατικῶς μέτεισιν

ἀπὸ τόπου εἰς τόπον ἦτοι κατὰ ὁλοσχέρειαν ἢ κατὰ μέρη, ἀλλ' ἔστι τινα τῶν μεταβατικῶς κινουμένων σωμάτων ἅπερ τισὶ μὲν μέρεσιν ἐν τῷ αὐτῷ μένοντα τόπῳ κινεῖται· τισὶ δὲ οὐκ ἐν τῷ αὐτῷ μένοντα ἀλλ' ἄλλον καὶ ἄλλον ἐπιλαμβάνοντα, ὅποῖόν τι ἔστιν ἰδεῖν ἐπὶ τοῦ κυκλογρα- 5
φοῦντος καρκίνου καὶ τῆς ἀνοιγομένης καὶ κλειομένης θύρας. "ἐπὶ μὲν γὰρ τοῦ καρκίνου φαίνεται ἡ τῷ κέντρῳ 54
ἐνηρησμένη κεραία κατὰ τὸν αὐτὸν στρεφομένην τόπον καὶ ἡ ἐξωθεν περιεγομένη τε καὶ κυκλογραφοῦσα ἀπ' ἄλλου εἰς ἄλλον μετιούσα τόπον· ἐπὶ δὲ τῆς κλειομένης ἡ ἀνοι- 10
γομένης θύρας ὁ μὲν κατὰ τοῦ ὀλμίσκου βεβηκώς στρο-
φεὺς τῷ αὐτῷ ἐνστρέφεται τόπῳ, τὸ δ' ἀντικείμενον αὐτῷ τῆς θύρας μέρος διαφέροντας ἐπέρχεται τόπους καὶ ὃν μὲν ἀπολείπει ὃν δὲ ἐπιλαμβάνει. αὗται μὲν οὖν αἱ κι-
νήσεις ἐκπεπτῶκασι τῆς ἀποδόσεως, ἣν δὲ τις καὶ ἄλλη 55
παραδοξότερα κινήσεις μεταβατική, καθ' ἣν τὸ κινούμενον οὔτε καθ' ὅλον οὔτε κατὰ μέρος νοεῖται ἐκβαίνειν τοῦ ἐν ᾧ ἔστι τόπου· ἥτις καὶ αὕτη ἐκπέπτωκε τοῦ ὅρου, καθὼς αὐτόθεν συμφανές. καὶ ἔσται τὸ ἰδίωμα ταύτης προδη-
λότερον ἐπὶ ὑποδείγματος ποιησαμένων ἡμῶν τὴν δόξαν. 20
εἰ γὰρ τις οὐριοδομοῦσης νηὸς ὑποκείτοτο ἐκ τῆς πρῶρας 56
εἰς πρῦμναν ὄρθιον δοκίδα μεταφέρων καὶ ἰσοταχῶς κινού-
μενος τῇ νηί, ὥστε καθ' ὃν χρόνον αὕτη εἰς τοῦμπρο-
σθεν ἀνύει πηχυαῖον διάστημα, κατὰ τὸν ἴσον καὶ τὸν ἐν αὐτῇ κινούμενον εἰς τοῦπίσω μεταβαίνειν πηχυαῖον διά- 25
στημα, πάντως κατὰ ταύτην τὴν ὑπόθεσιν γενήσεται μὲν μεταβατική κίνησις, οὔτε δὲ ὅλον τὸ κινούμενον ἐκβήσι-
ται τοῦ ἐν ᾧ ἔστι τόπου οὔτε κατὰ μέρος· ὁ γὰρ ἐν τῇ 57
νηὶ κινούμενος κατὰ τὴν αὐτὴν ἀύθετον τοῦ τε ἄερος καὶ τοῦ ὕδατος μένει διὰ τό, ὅπόσον ἂν δοκῇ εἰς τοῦπίσω 30
προκύπτειν, τοσοῦτον σύρεσθαι εἰς τὸ ἔμπροσθεν. δύνα-
ται οὖν τι κινεῖσθαι μεταβατικῶς ὃ οὔτε καθ' ὁλόγητα

3. τόπῳ om C. 8. ἐνηρημένη C. 9. κυκλοφοροῖσα CH.
10. εἰς] ἐπ' L. 11. βεβοηθηκώς C. 20. δεῖξιν? 27 ὅλου C.
κινούμενον κατὰ τὴν αὐτὴν ἐκβήσεται FG. 28. τόπῳ FG.

οὕτε κατὰ μέρος ἐκβαίνει τὸν ἐν ᾧ ἔστι τόπον. ταῦτα
 58 μὲν οὖν ἔοικεν εἶναι τοιαῦτα, πάρεστι δὲ καὶ ἐτέρως
 ἀπορεῖν τοὺς οὕτω τὴν ἐπίνοιαν τῆς μεταβατικῆς κινή-
 σεως ἀποδιδόντας. ἐὰν γὰρ νοήσωμεν τι ἄμερές καὶ ἐλά-
 5 χιστον σῶμα ἐν τῷ αὐτῷ στρεφόμενον τόπῳ, τουτέστι
 κυκλοφορητικῶς, ἔσται μὲν τις μεταβατικὴ κίνησις, οὕτε
 δὲ κατὰ ὁλότητα ἐκβήσεται τοῦ ἐν ᾧ ἔστι τόπου κινούμε-
 νον οὕτε κατὰ μέρος, καὶ κατὰ ὁλότητα μὲν ἐπεὶ ὑπόκει-
 ται ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ κυκλοφορητικῶς στρεφόμενον, κατὰ
 59 μέρος δὲ ἐπεὶ ἄμερές ἐστιν. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ συν-
 θῶμὲν τινα εὐθείαν γραμμὴν ἐξ ἁμερῶν σωμάτων στοι-
 χηδὸν τεταγμένων, καὶ ταύτην νοήσωμεν στρεφομένην ἐν
 τῷ αὐτῷ τόπῳ, ὥσπερ τοὺς ἄξονας· πάλιν γὰρ ἔσται μὲν
 μεταβατικὴ κίνησις, οὕτε δὲ ἡ ὅλη εὐθεῖα ἐκβήσεται τοῦ
 15 ἐν ᾧ ἔστι τόπου, κυκλοφορητικὴν γὰρ μόνον ἐποιετο τὴν
 κίνησιν, "οὕτε κατὰ μέρη, τῶν γὰρ ἁμερῶν σωμάτων οὐκ
 ἔστι μέρος.

60 Ἀλλὰ ταύτας μὲν τὰς ἐνστάσεις διακρούσονται οἱ μὴ
 συναρεσκόμενοι τῷ [μὴ] εἶναι τινα ἄμερῃ, φήσουσί τε μέ-
 20 χρις ἐπινοίας προκόπτειν τὴν τοιαύτην κίνησιν, δεῖν δὲ
 61 αὐτὴν ἐπὶ ὑποστατῶν ἐξετάζεσθαι σωμάτων. ὥσθ' οὗτοι
 μὲν οὕτως ὑπαντήσονται· οἱ δ' ἀξιούντες ἄμερῃ εἶναι
 σώματα καὶ τὴν κατάληξιν τῆς τῶν σωμάτων τομῆς εἰς
 ἐλάχιστον γίνεσθαι οὐδὲν λοχύσουσι λέγειν πρὸς τὰς τοιου-
 25 τοτρόπους ἀπορίας. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐὰν μετασιῶμεν
 τούτων, εὐρεθήσεται ἰσοσθενὲς ὃ τε κατασκευάζων τὸ μὴ
 62 εἶναι κίνησιν λόγος καὶ ὁ δεικνὺς ταύτην ὑπάρχειν. τῷ
 μὲν γὰρ εἶναι κίνησιν συναγορεύει ἡ ἐνάργεια, περὶ δὲ
 ταύτης ἐστὶ ζήτησις, παρόσον οἱ μὲν αἰσθήσει λαμβάνε-
 30 σθαί φασι τὴν κίνησιν, οἱ δὲ αἰσθήσει μὲν οὐδαμῶς, δι'
 63 αἰσθήσεως δὲ τῇ διανοίᾳ. καὶ οἱ μὲν αἰσθητὸν εἶναι λέ-
 γοντες περὶ ἄγμα τὴν κίνησιν πιστοῦνται τὸ τοιοῦτο ἐκ τοῦ

7. κινούμενον ante ἐκβήσεται FG. 13. μὲν om C. 16. μέρος C.
 18. διακρούσονται H: ceteri διακρούονται. 20. δεῖν H, δεῖ L.
 29. οἱ μὲν om CH.

μὴ τὸ αὐτὸ ἐγγίνεσθαι πάθος τῇ αἰσθήσει, οἷον τῇ ὄψει, ἀπὸ τε τοῦ κινουμένου σώματος, ὅτε κινεῖται, καὶ ἀπὸ τοῦ ἡρεμοῦντος, ὅτε ἡρεμεῖ, ἀλλὰ διάφορον μὲν ἀπὸ τοῦ ἀκινήτιζοντος ἄλλοιον δὲ ἀπὸ τοῦ κινουμένου, ὥστε κατὰ τοῦτο αἰσθῆσει ληπτὴν εἶναι τὴν κίνησιν. οἱ δὲ ἀξιούντες 64 μὴ αἰσθῆσει ταύτην λαμβάνεσθαι, ἀλλὰ δι' αἰσθήσεως μὲν διανοίᾳ δέ, φασὶν ὅτι πᾶσα κίνησις κατὰ συμμημονευσιν γίνεται· ἀναφέροντες γὰρ ὡς τόδε τὸ σῶμα πάλαι μὲν ἐν τῷδε τῷ τόπῳ ἐτύγγανε νῦν δὲ ἔστιν ἐν τῷδε, ἐννοίαν λαμβάνομεν τῆς κινήσεως καὶ τοῦ κεννηῆσθαι. 10 αὐτὸ δὲ τό γε μνημονεύειν οὐκ ἀλόγου τινὸς αἰσθήσεως, λογικῆς δὲ δυνάμειος ἔστιν ἔργον. οὐκ ἄρα τῇ αἰσθήσει, διανοίᾳ δὲ λαμβάνεσθαι συμβεβηκε τὴν κίνησιν. ἄλλως 65 τε πᾶσα κίνησις κατὰ ἀπόλειψιν καὶ ἐπίληψιν τόπου νοεῖται. ἡ δὲ αἰσθησις οὔτε τόπον δύναται λαμβάνειν, οὐθις 15 γὰρ τόπος αἰσθητός ἐστιν, οὔτε ἐπίληψιν καὶ ἀπόλειψιν· μνημονικῶς γὰρ ταῦτα θεωρεῖται, ἡ δὲ αἰσθησις ἄλλος οὐσα ἐστὶν ἀμνήμων. οὐκ ἄρα αἰσθητόν τι ἐστὶν ἢ κίνησις.

Πλὴν ἐάν τε αἰσθῆσει προηγουμένως λαμβάνηται ἐάν 66 τε διανοίᾳ, ἀδιάφορον· ἐκεῖνο γὰρ συμφανές ἐστιν, ὅτι συνάδειν δοκεῖ τῷ εἶναι κίνησιν ἢ ἐνάργεια. παρ' ἣν αἰτίαν καὶ οἱ δογματικοὶ φιλόσοφοι οὐκ ἄλλοθεν εἰώθασι δυσαπειν τοὺς ἀπορητικούς ἢ ἀπὸ ταύτης. πῶς γάρ, φασὶν, 67 εἴτε μὴ ἔστι κίνησις, ἥλιος ἀπὸ ἀνατολῆς μέχρι δύσεως 25 τοὺς ἰδίους σταδισεύει δρόμους; ἢ πῶς ὥρῶν γίνονται μεταβολαί, ἔαρος καὶ θέρους "καὶ μετοπαύρου καὶ χειμῶνος; παρὰ γὰρ τὰς τοῦ ἡλίου κινήσεις συνεγγισμούς τε καὶ ἀποστάσεις αὗται συμβαίνουσιν. πῶς δὲ καὶ νῆος 68 ἀναχθεῖσαι ἐκ λιμένων εἰς ἑτέρους κατάγονται λιμένας; 30 τίνα δὲ τρόπον ὁ ἀναιρῶν τὴν κίνησιν ἀπορητικὸς ἔωθεν προσελθὼν τῆς οἰκίας καὶ τίνα τῶν κατὰ τὸν βίον πραγμα-

9. ἐν post μὲν om CR.
cf. p. 484 14 et 487 14.

14. 16. ἀπόληψιν L, derelictionem H.
31. ἀπορητικῶς FG.

τευσάμενος πάλιν ὑποστρέφει· πάντα γὰρ ταῦτα ἀναντίρ-
 ρητά ἐστι τῆς κινήσεως τεκμήρια. ὅθεν καὶ τῶν παλαιῶν
 τις κυνικῶν τοὺς κατὰ τῆς κινήσεως ἐρωτώμενος λόγους
 ἀπεκρίνατο μὲν οὐδὲ ἐν, ἀναστὰς δὲ περιεπάτει, δι' αὐτῆς
 60 τῆς ἐναργείας τὴν διάνοιαν τοῦ σοφιστοῦ ὄνειδίζων. καὶ
 ἄλλα δὲ πᾶμπληθῆ τοιαῦτ' εἰώθασιν οἱ ἐξ ἐναντίας λέγειν
 ὑπὲρ τοῦ κίνησιν εἶναι. οἷς καὶ ἡμεῖς ὡς ἀποχωρῶση συ-
 νηγορία πρὸς κατασκευὴν τοῦδε τοῦ μέρους ἀρκεσθέντες
 εἰς τὸναντίον ἐπιχειρήσομεν. ἐὰν γὰρ ἴσον δειχθῇ κατὰ
 10 τε πίστιν καὶ ἀπιστίαν τῷ εἶναι κίνησιν τὸ μὴ εἶναι κίνη-
 σιν, πάντως ἀκολουθήσει τὸ μηθετέρῳ μὲν συναινεῖν,
 ἐπέχειν δὲ περὶ ἀμφοτέρων.

70 Εἴπερ οὖν κινεῖται τι πρῶτως, οἷον στοιχεῖον, ἥτοι
 ὑφ' αὐτοῦ κινεῖται ἢ ὑπ' ἄλλου· οὔτε δὲ ὑφ' αὐτοῦ, ὡς
 15 δειξομεν, οὐθ' ὑπ' ἄλλου, καθὼς παραμυθησόμεθα· οὐκ
 ἄρα κινεῖται. αὐτίκα γὰρ εἰ πᾶν τὸ κινούμενον ὑπὸ ἐτί-
 ρου κινεῖται, ἥτοι συνακολουθοῦντος αὐτῷ τοῦ κινουῦντος
 κινεῖται ἢ μὴ συνακολουθοῦντος· οὔτε δὲ συνακολου-
 θοῦντος οὔτε ἀφισταμένου κινεῖται, ὡς δειξομεν· οὐκ
 71 ἄρα τὸ κινούμενον ὑπ' ἄλλου κινεῖται. εἰ γὰρ τὸ κινού-
 μενον συνακολουθοῦντος αὐτῷ τοῦ κινουῦντος κινεῖται,
 δεήσει τῷ ὁποιωδηποτοῦν κινουμένῳ ἐνὶ πάντα συνακο-
 λουθεῖν. εἰ γὰρ λόγου χάριν ἕκαστον τῶν εἰκοσι τεσσάρων
 στοιχείων ὑπὸ ἐτέρου κινεῖται, ἀναγκαῖον τῷ ἄλφα κινου-
 25 μένῳ ὑπὸ τοῦ βῆτα συνακολουθεῖν τὰ λοιπά, ἐπεὶ περ ὡς
 ἔπεται τῷ ἄλφα τὸ βῆτα, κινοῦν τὸ ἄλφα, οὕτω καὶ τῷ
 βῆτα ἀκολουθήσει τὸ γάμμα, κινητικὸν δὲ αὐτοῦ, καὶ τῷ
 72 γάμμα τὸ δέλτα, καὶ μέχρι τοῦ ω. τοίνυν καὶ ἐπὶ τῶν
 κατὰ τὸν κόσμον πραγμάτων, εἰ ἕκαστον τῶν κινουμένων
 30 ἀκολουθοῦν ἔχειν ὀφείλει τὸ κινοῦν, ἐνὶ κινουμένῳ πάντα
 συνακολουθήσει. ἄτοπον δὲ γε ἐνός κινουμένου πάντα
 λέγειν κινεῖσθαι· οὐκ ἄρα ἔπεται τῷ κινουμένῳ τὸ κινοῦν.

14. ὑπ' C.   ὑπ' αὐτοῦ C.   15. παραμυθησόμεθα C.
 22. συνεξακολουθεῖν FG.   24. τὸ CK.

εἰ δὲ χωρίζεται αὐτοῦ, καθάπερ ἡ χεὶρ ἀφίσταται τῆς ἀπο- 73
παλλομένης σφαίρας, ἀνάγκη παθόν πως καὶ διατεθὲν
ὑπὸ τοῦ κινούντος τὸ κινούμενον ποιῆσθαι τὴν ἀπ' αὐτοῦ
φορὰν. ἐπεὶ οὖν τὸ πάσχον οὐκ ἄλλως πέφυκε "πάσχειν
εἰ μὴ κατὰ πρόσθεσιν ἢ ἀφαιρέσιν ἢ μεταβολὴν, δεήσει
καὶ τὸ κινούμενόν τι τούτων παθόν ὑπὸ τοῦ κινούντος
κινεῖσθαι, ὥς ἂν μηδὲν αὐτῶν πάθῃ, χωρισθέντος τοῦ
κινούντος στήσεται. ἐδείξαμεν δὲ γε ἀπορον τὸν περὶ τῆς 74
ἀφαιρέσεως καὶ προσθέσεως καὶ μεταβολῆς λόγον, ὥστε
οὐδ' ἀφισταμένου τοῦ κινούντος κινήσεται τὸ κινούμενον. 10
καὶ ἄλλως, εἰ παθόν κατὰ ἀφαιρέσιν ἢ κατὰ πρόσθεσιν ἢ 75
κατὰ μεταβολὴν κινεῖται τὸ κινούμενον, αἱ ἄτομοι οὐ μι-
νηθήσονται διὰ τὸ μήτε πρόσθεσιν μήτε ἀφαιρέσιν μήτε
μεταβολὴν ἐπιδέχεσθαι. τοίνυν οὐδὲ ὑπὸ ἐτέρου κινεῖται
τὸ κινούμενον. εἰ γὰρ ἴνα ὑπὸ ἐτέρου κινήθῃ, δεῖ συνα- 16
κολουθοῦντος αὐτῷ ἐκείνου κινεῖσθαι ἢ μὴ συνακολου-
θοῦντος, δεδεικται δὲ ἐκότερον ἀδύνατον, λεκτέον μὴ ὑπὸ
ἐτέρου κινεῖσθαι. καὶ μὴν εἰ πᾶν τὸ κινούμενον 7
ὑπ' ἄλλου τινὸς κινεῖται, ἥτοι τὸ κινούν αὐτὸ κινεῖται ἢ
ἀκινήτῃ. καὶ ἀκινήτῃ μὲν ἀδύνατον· τὸ γὰρ κινούν 20
ἐνεργεῖ τι, τὸ δὲ ἐνεργοῦν κινεῖται, τὸ ἄρα κινούν κινεῖται.
εἰ δὲ κινεῖται, ἐπεὶ πᾶν τὸ κινούμενον ὑπ' ἄλλου τινὸς
κινεῖται, δεήσει καὶ τὸ κινούμενον ὑπὸ τρίτου τινὸς κινεῖ-
σθαι, καὶ τὸ τρίτον ὑπὸ τοῦ τετάρτου, καὶ τὸ τέταρτον
ὑπὸ τοῦ πέμπτου, καὶ οὕτως εἰς ἄπειρον, ὥστε ἀναρχον 25
γίνεσθαι τὴν κίνησιν. τοῦτο δὲ ἦν ἄτοπον· οὐκ ἄρα τὸ
κινούμενον ὑπ' ἄλλου κινεῖται.

Καὶ μὴν οὐδ' αὐτὸ ὑφ' ἑαυτοῦ κινήθησεται. εἰ γὰρ 77
αὐτοκίνητόν ἐστιν, ἥτοι πάντῃ κινήτην ἔχει τὴν φύσιν ἢ
εἰς τινα διάστασιν, οἷον ἐπὶ τῶν πρώτων καὶ στοιχειωδῶν 30
σωμάτων, ἐπεὶ καὶ πρὸς τοὺς φυσικοὺς ἐστιν ὁ λόγος.
ἀλλ' εἰ μὲν πάντῃ κινήτην ἔχει τὴν φύσιν, οὐ κινήσεται·

1. ἀφίστασθαι CR. 15. δα] δαῖ ἥτοι? 25. εἰς Fabricius, ἵστιν CGR.
30. εἰς] ἐπὶ L. 31. ὁ add CR. 32. κινήτην R.

78 οὔτε γὰρ ἄνω ἐνεχθήσεται διὰ τὸ καὶ εἰς τὸ κάτω κινήτην
 ἔχειν τὴν φύσιν, οὔτε κάτω διὰ τὸ καὶ εἰς τὸ ἄνω, οὔτε
 πρὸσω διὰ τὸ καὶ εἰς τὸ ὀπίσω, οὔτ' ὀπίσω διὰ τὸ καὶ
 εἰς τοῦμπροσθεν. καὶ ἐπὶ τῶν λειπομένων δυοῖν διαστά-
 79 σεων ὁ αὐτὸς λόγος. εἰ δὲ εἰς τινὰ διάστασιν κινήτην
 ἔχει τὴν φύσιν, εἰ μὲν εἰς τὴν ἄνω ὥσπερ τὸ πῦρ καὶ ὁ
 ἀήρ, πάντ' ἄνω κινήσεται, εἰ δὲ εἰς τὴν κάτω μόνον ὥς
 γῆ καὶ ὕδωρ, πάντα εἰς τὸ κάτω. εἰ δὲ τινὰ μὲν εἰς τὴν
 ἄνω ἑξῆς διάστασιν κινήτην ἔχει τὴν φύσιν τινὰ δὲ εἰς τὴν
 10 κάτω, οὐ γενήσεται ἐκ κινουμένων σωμάτων οὐγκριμα.
 80 εἴτε γὰρ ἀπὸ τοῦ μέσου νοοῖτο κινούμενα τὰ στοιχειώδη
 σώματα ὥς ἐπὶ τὰ πέρατα, λυθήσεται τὸ πᾶν· ἐκάτερον
 γὰρ ἀπὸ θατέρου χωρισθὲν ὥς ἐπὶ τὴν ἴδιον δραμεῖται
 κίνησιν, τὸ μὲν ἀνωφερὲς ἐπὶ τὴν ἄνω, τὸ δὲ κατωφερὲς
 81 ἐπὶ τὴν κάτω. εἴτ' ἀπὸ τῶν περάτων ὑποκείτο ὥς ἐπὶ τὸ
 μέσον συνωθούμενα, πάντως ἢ κατὰ τὴν αὐτὴν κάθιστον
 ἐνεχθήσεται ἢ οὐ κατὰ τὴν αὐτὴν. καὶ εἰ μὲν κατὰ τὴν
 αὐτὴν φέροιτο, ἔξ ἀνάγκης καὶ ἀντιπυκνῶνται ἀλλήλοις, καὶ
 οὕτως ἢ ἰσοκρατοῦντα στήσεται μηθετέρου νικῶντος, μήτε
 20 τοῦ κάτω βιαζομένου μήτε τοῦ ἄνω (ἄτοπον δὲ λέγειν
 82 στάσιν γίνεσθαι ἐν τοῖς φύσει κινουμένοις), ἢ τούναντιον
 ἀνισοκρατοῦντα εἰς ἓνα μόνον ἐνεχθήσεται τόπον, ἥτοι
 τὸν ἄνω ἐπικρατησάντων τῶν ἀνωφερῶν, ἢ εἰς τὸν κάτω
 ὑπερτερούντων τῶν κατωφερῶν. εἰ δὲ μὴ κατὰ τὴν αὐτὴν
 25 κάθιστον φέροιτο, οὐ συμβάλλει ἀλλήλοις, μὴ συμβάλλοντα
 δὲ οὐδὲ συγκρίματος ἔσται τινὸς ἀποτελεστικά. τοῦτο δὲ
 ἄτοπον. τοίνυν οὐδὲ αὐτοκίνητόν ἐστι τὸ κινούμενον.
 83 πάλιν εἰ αὐτοκίνητόν ἐστι τὸ κινούμενον, ἐπεὶ πᾶν τὸ
 κινοῦν ἥτοι προωθοῦν κινεῖ ἢ ἐπισπώμενον ἢ ἀνοχλοῦν
 30 καὶ θλίβον, δεήσει καὶ τὸ αὐτοκίνητον ἑαυτοῦ κινήτικόν
 ὂν ἥτοι προωστικῶς κινεῖν ἢ ἐπισπαστικῶς ἢ ἀνοχλητικῶς
 84 καὶ θλιπτικῶς. εἴτε δὲ προωστικῶς κινοίῃ, ἔσται ἐξόπι-

9. τὴν post ἔχει om L.

15. ἐπὶ] ὥς ἐπὶ FG.

εἰ δ' L.

16. συνωθούμενον CR.

22. ἥτοι εἰς τὸν?

29. προωθούμενον L.

ἀνοχοῦν CR.

30. κινήτικόν] κινήτὸν C.

σθεν ἑαυτοῦ (τὸ γὰρ προωθοῦν ἐξόπισθ' ἐστὶ τοῦ προω-
θουμένου), εἴτε ἐπισπαστικῶς, ἔσται ἔμπροσθεν αὐτοῦ,
εἴτε ἀνοχλήτικῶς καὶ θλιπτικῶς, ὑποκάτωθεν αὐτοῦ. ἀθύ-
νατον δὲ γε νοεῖν τὸ αὐτὸ ἦτοι ὀπισθεν ἑαυτοῦ ἢ ἔμ-
προσθεν ἢ ὑποκάτω· οὐκ ἄρα αὐτοκίνητόν ἐστι τὸ κινού-
μενον. εἰ δὲ μήτε ὑπὲρ ἄλλον κινεῖται τὸ κινούμενον μήτε
ὑφ' ἑαυτοῦ, παρὰ δὲ ταῦτα οὐδὲν ἔστι, ῥητέον μὴ κινεῖσθαι
τὸ κινούμενον.

Κομίζεται δὲ καὶ ἄλλη τις ἐμβριθῆς ὑπόμνησις εἰς 85
τὸ μὴ εἶναι κίνησιν ὑπὸ Διοδώρου τοῦ Κρόνου, δι' ἧς 10
παρίστησιν ὅτι κινεῖται μὲν οὐδὲ ἐν, κεκίνηται δέ. καὶ
μὴ κινεῖσθαι μὲν, τοῦτο ἀκόλουθόν ἐστι ταῖς κατ' αὐτόν
τῶν ἀμερῶν ὑποθέσεσιν. τὸ γὰρ ἀμερεῖς σῶμα ὀφείλει 86
ἐν ἀμερεῖ τόπῳ περιέχεσθαι, καὶ διὰ τοῦτο μήτε ἐν αὐτῷ
κινεῖσθαι (ἐκτεπλήρωκε γὰρ αὐτόν, δεῖ δὲ τόπον ἔχειν 15
μείζονα τὸ κινησόμενον) μήτε ἐν ᾧ μὴ ἔστιν· οὐπω γὰρ
ἔστιν ἐν ἐκείνῳ, ἵνα καὶ ἐν αὐτῷ κινήθῃ. ὥστε οὐδὲ κι-
νεῖται. κεκίνηται δὲ κατὰ λόγον· τὸ γὰρ πρότερον ἐν
τῷδ' αὐτῷ τόπῳ θεωρούμενον, τοῦτο ἐν ἐτέρῳ νῦν θεωρεῖ-
ται τόπῳ· ὅπερ οὐκ ἂν ἐγγέγονε μὴ κινήθέντος αὐτοῦ. 20
οὗτος μὲν οὖν ὁ ἀνὴρ ἐπαρήγειν θελήσας τῷ οἰκείῳ δόγ- 86
ματι ἄτοπόν τι προσήκατο· πῶς γὰρ οὐκ ἄτοπον τὸ μη-
δενὸς κινουμένου λέγειν τι κινήσθαι; οἱ δὲ ἀπὸ τῆς
σκέψεως ἐπ' ἴσης καὶ περὶ τοῦ κινεῖσθαι καὶ περὶ τοῦ
κεκινήσθαι ἀποροῦντες οὐδὲν ἄτοπον προσδέχονται, καθά- 25
περ Διόδωρος προσήκατο. πλὴν οὗτός γε τὸν περιφορητι- 87
κὸν συνερῶτα λόγον εἰς τὸ μὴ κινεῖσθαι τι, λέγων "εἰ
κινεῖται τι, ἦτοι ἐν ᾧ ἔστι τόπῳ κινεῖται, ἢ ἐν ᾧ μὴ ἔστιν·
οὔτε δὲ ἐν ᾧ ἔστι, μένει γὰρ ἐν αὐτῷ, οὔτε ἐν ᾧ μὴ ἔστιν,
οὐ γὰρ ἔστιν ἐν αὐτῷ· οὐκ ἄρα κινεῖται τι." καὶ ὁ μὲν 30
λόγος τοιοῦτος, ἡ δὲ παραμυθία τῶν λημμάτων αὐτοῦ 88
προφανής. δυοῖν γὰρ ὄντων τόπων, ἐνὸς μὲν τοῦ ἐν ᾧ

3. ἐνοχλητικῶς C. ὑποκάτω est v. 5 et p. 137 15. 10. τοῦ
om C. 16. κινούμενον FS. μήτε] οὔτε L. 26. aberrantem H, ut
videatur παραφορητικὸν legisse. 28. τι om C.

τι ἔστιν, δευτέρου δὲ τοῦ ἐν ᾧ μὴ ἔστιν, καὶ τρίτου παρὰ
 τούτους μὴδ' ἐπινοεῖσθαι δυναμένον, δεῖ τὸ κινούμενον,
 εἰ ὁντως κινεῖται, ἐν τῷ ἐτέρῳ τούτων κινεῖσθαι· ἐν γὰρ
 89 τῷ ἀνεπινοήτῳ οὐκ ἂν κινοῖτο. ἐν ᾧ μὲν οὖν ἔστι τόπω
 οὐ κινεῖται· ἐκπεπλήρωκε γὰρ αὐτόν. καὶ ἐφ' ὅσον ἔστιν
 ἐν αὐτῷ, μένει· μένον δὲ ἐν αὐτῷ οὐ κινεῖται. ἐν ᾧ
 δὲ μὴ ἔστι, πάλιν ἀδύνατον αὐτὸ κινεῖσθαι· ὅπου γάρ
 τι μὴ ἔστιν, ἐκεῖ οὔτε δρᾶσαι τι οὔτε παθεῖν δύναται, κατὰ
 ταυτὰ δὲ οὐδὲ κινεῖσθαι, καὶ ὥς οὐκ ἂν τις λέγοι τὸν ἐν
 10 Ῥόδῳ ὄντα ἐν Ἀθήναις κινεῖσθαι, οὕτως οὐδὲ κοινῶς
 πᾶν σῶμα ἐρεῖ ἐν ἐκείνῳ κινεῖσθαι τῷ τόπῳ ἔνθα μὴ
 90 ἔστιν. ὅθεν εἰ δύο εἰσὶ τόποι, ὃ τε ἐν ᾧ ἔστι καὶ ἐν ᾧ
 μὴ ἔστι, δέδεικται δ' ἐν μηδετέρῳ τούτων δυνάμενον κινεῖσθαι τὸ κινούμενον, οὐκ ἂν εἴη τὸ κινούμενον.

15 Τοιαύτη μὲν καὶ ἡ τοῦ λόγου παραμυθία, ποικίλως
 δὲ καὶ ὑπὸ πολλῶν ἀντεῖρηται, ὧν τὰς ἐνστάσεις παρακει-
 91 μένωσ ἐκδησόμεθα. καὶ δὴ ἔνιοι μὲν ἀδύνατον εἶναι φασὶ
 τῶν συντελεστικῶν ἀληθῶν ὅντων ψευδῆ εἶναι τὰ παρα-
 τατικὰ τούτων, ἀλλ' ἀληθῆ καθεστάναι, καὶ ψευδῶν ὄντων
 20 ἀναλόγως ψευδῆ. οὐ γὰρ ἔστι τι πέρασ, ἔστι κἄκεινο, καὶ
 τοῦ μὴ ὄντος οὐκ ἂν εἴη τι πέρασ. εἰ δὲ πέρασ ὑπῆρχε
 τοῦ παρατατικοῦ τὸ συντελεστικόν, ἀνάγκη ἄρα τοῦ συν-
 τελεστικοῦ ὄντος, ὃ δὴ πέρασ ἐστίν, εἶναι καὶ τὸ παρατα-
 92 τικόν οὐ τοῦτο πέρασ ἐστίν. καὶ ὥς οὐδέν ἐστι τὸ γεγε-
 νῆσθαι συντελεστικόν μὴ ὄντος ἀληθοῦς τοῦ γίνεσθαι
 παρατατικοῦ, καὶ ὃν τρόπον οὐδέν ἐστι τὸ ἐφθάρθαι συν-
 τελεστικόν μὴ προϋπάρξαντος τοῦ φθείρεσθαι παρατατι-
 κοῦ, ὥδε ἀδύνατόν ἐστι, μὴ ὄντος ἀληθοῦς τοῦ κινεῖσθαι
 παρατατικοῦ, ἀληθὲς εἶναι τὸ κινεῖσθαι συντελεστικόν.
 93 ἄλλοι δὲ φασὶ δύνασθαι τι ἐν ᾧ περιέχεται τόπω
 κινεῖσθαι· αἱ γὰρ περὶ τοῖς κινώδεσιν εἰλούμεναι σφαῖραι

9. ταῦτα L. 10. ἐν om C. 18. εἶναι om L. 18. παραστα-
 τικὰ et 22. 29. παραστατικοῦ CR. 19. ψευδῆ C. 23. παρατικόν et 26.
 παρατικοῦ C. 25. γινέσθαι L. 26. συντελεστικόν — 27. φθείρε-
 σθαι om C.

καὶ οἱ περιδινόμενοι ἄξονες καὶ ἤδη τὰ τύμπανα καὶ οἱ
 κερამευτικοὶ τροχοὶ καὶ ἄλλα παμπληθῆ τοῦτοις ὁμοίωτα
 σώματα κινεῖται μὲν, ἐν ᾧ δὲ ἔστι τόπων κινεῖται, ὥστε
 ψεῦδος εἶναι ἐν τι τοῦ λόγου λῆμμα, τὸ μὴ κινεῖσθαι τι
 ἐν ᾧ ἔστι τόπων. ἄλλοι δὲ παρὰ τὴν ἐννοίαν τῆς κι- 94
 νήσεως ἠρωτῆσθαι φασὶ τὸν λόγον. τὸ γὰρ κινούμενον
 νοεῖται σὺν τόπῳ τῷ ἅφ' οὗ κινεῖται καὶ τῷ εἰς ὃν κινεῖ-
 ται· διόπερ ὅταν λέγῃ ὁ Διόδωρος "εἰ κινεῖται τι, ἥτοι ἐν
 ᾧ ἔστι τόπων κινεῖται ἢ ἐν ᾧ μὴ ἔστιν," μοχθηρόν τι καὶ
 παρὰ τὴν τῆς κινήσεως νόησιν λέγει, παρούσῳ τὸ κινού- 10
 μενον οὐτε ἐν ᾧ ἔστι τόπων κινεῖται οὐτε ἐν ᾧ μὴ ἔστιν,
 ἀλλὰ κατ' ἀμφοτέρων, τοῦ τε ἅφ' οὗ κινεῖται καὶ τοῦ εἰς
 ὃν. ἦσαν δὲ οἱ καὶ ἀμφιβολίαν διεστέλλοντο. τὸ 95
 γὰρ ἐν τόπῳ περιέχεσθαι δύο σημαίνειν φασίν, ἓν μὲν ἐν
 τόπῳ τῷ κατὰ πλάτος, ὡς ὅταν λέγωμεν τινα ἐν Ἀλεξαν- 15
 δρεῖα εἶναι, ἕτερον δὲ ἐν τόπῳ τῷ κατ' ἀκρίβειαν, καθὸ
 κάμου λέγοιτ' ἂν εἶναι τόπος ὁ περιτετυπωκὺς τὴν ἐπι-
 φάνειάν μου τοῦ σώματος ἀήρ, καὶ ἀμπορεύς τοῦ ἐν αὐτῷ
 περιεχομένου προσαγορεύεται τόπος. διχῶς δὲ καλουμέ-
 νου νῦν τοῦ τόπου, φασὶ δύνασθαι τὸ κινούμενον ἐν ᾧ 20
 ἔστι τόπων κινεῖσθαι, τῷ κατὰ πλάτος, ἔχοντι διάστημα
 καθ' ὃ γενήσεται τὰ τῆς κινήσεως. τινὲς δὲ καὶ ἀπέ- 96
 ραντον εἶναι ᾧ ἡθῆσαν τὸν τοῦ Διοδώρου λόγον, "ἐπειπερ
 ἄρχεται μὲν ἀπὸ διεξευγμένου, ψευδοποιεῖ δὲ τοῦτο διὰ
 τῶν ἐξῆς, ἐκότερον τῶν ἐν αὐτῷ δεικνὺς ψεῦδος, τό τε ἐν 25
 ᾧ μὴ ἔστι τι τόπων κινεῖσθαι καὶ τὸ ἐν ᾧ ἔστιν.

Τοιαῦται μὲν αἱ πρὸς τὸν λόγον ἐνστάσεις, δοκεῖ δὲ 97
 Διόδωρος πρὸς τὴν πρώτην εὐθύς ὑπηνητέναι διδάσκων
 ὅτι ἐνδέχεται τῶν συντελεστικῶν ἀληθῶν ὄντων τὰ τούτων
 παρατακτικὰ ψευδῇ τυχάνειν. ἔστω γάρ τινα πρὸ ἐνιαυ- 30
 τοῦ γεγαμηκέναι καὶ ἕτερον μετ' ἐνιαυτόν. οὐκοῦν ἐπὶ
 τούτων τὸ μὲν "οὗτοι ἔγγημαν" ἀξίωμα συντελεστικὸν ὃν

4. τμήμα CS.
 20. τοῦ om L.
 τό] αὐτόν pr R.

μὴ add Fabricius.
 22. καὶ om C.

16. ἐν τῷ τόπῳ τῷ CH.

30. παρατακτικὰ C. 31. ἐνιαυ-

ἀληθές ἐστιν, τὸ δ' "οὔτοι γαμοῦσι" παρατατικὸν καθε-
 στώς ψεύδος ἐστίν· ὅτε γὰρ οὗτος ἐγάμει, οὐπω οὗτος
 ἐγάμει, καὶ ὅτε οὗτος ἐγάμει, οὐκέτι οὗτος ἐγάμει. τότε
 δ' ἂν ἦν ἀληθές ἐπ' αὐτῶν τὸ ὅτι γαμοῦσιν, εἰ ὁμοσε
 ἐγάμουν. δύναται οὖν τοῦ συντελεστικοῦ ἀληθοῦς ὄντος
 98 ψεύδος εἶναι τὸ τούτου παρατατικόν. τοιοῦτο δὲ ἐστὶ καὶ
 τὸ "Ἐλένη τρεῖς ἔσχεν ἄνδρας·" οὔτε γὰρ ὅτε Μενέλαον
 εἶχεν ἐν Σπάρτῃ ἄνδρα οὐθ' ὅτε Πάριον ἐν Ἰλίῳ, οὐθ' ὅτε
 θανόντος τούτου Διηφόβῳ ἐγαμήθη, ἀληθές ἐστὶ τὸ πα-
 10 ρατατικὸν τὸ "τρεῖς ἔχει ἄνδρας," ἀληθοῦς ὄντος τοῦ συν-
 99 τελεστικοῦ τοῦ "τρεῖς ἔσχεν ἄνδρας." σοφίζεται δὲ ἐν τού-
 τοις ὁ Διόδωρος, καὶ παρ' ἀμφιβολίαν βούλεται ἡμᾶς πλα-
 νᾶν. τὸ γὰρ "οὔτοι ἔγνημαν" δύο σημαίνει, ἐν μὲν πλη-
 θυντικὸν καὶ ἴσον τῷ "οὔτοι συνέγνημαν," ὅπερ ἐστὶ ψευ-
 15 δος, ἕτερον δὲ τὸ κατὰ περιλήψιν ἐνικοῦ πράγματος ἔγνε-
 κλιμένου ἀπὸ τοῦ "οὗτος ἔγνημεν" καὶ ἑτέρου ἐνικοῦ τοῦ
 "οὗτος ἔγνημεν," ὣν πάλιν ἐνικῶν τὰ παρατατικά ἐστιν
 ἀληθῆ, τὸ "οὗτος γαμει" καὶ τὸ "οὗτος γαμει·" ἐπ' ἀμ-
 100 ποτέρων γὰρ ἀληθῇ γέγονε ταῦτα. ἀμήχανον οὖν ἐστὶ
 20 τῶν παρατατικῶν ψευδῶν ὄντων ἀληθῇ εὐρίσκεισθαι τὰ
 τούτων συντελεστικά, ἀλλ' ἀνάγκη συναναιρεῖσθαι ἢ συνυ-
 πάρχειν τὰ ἕτερα τοῖς ἑτέροις.

Νῆ Δί', ἀλλ' εἰς τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν καὶ ἑτέραν ὁ
 Διόδωρος κομίζεται παραμυθίαν, σαφεστέρῳ χρώμενος
 101 ὑποδείγματι. βαλλέσθω γάρ, φησί, σφαῖρα εἰς τὸν ὑπερ-
 κείμενον ὄροφον. οὐκοῦν ἐν τῷ μεταξὺ τῆς βολῆς χρόνῳ
 τὸ μὲν παρατατικὸν ἀξίωμα "ἄπτεται ἢ σφαῖρα τῆς ὀρο-
 φῆς" ψευδός ἐστιν· ἐτι γὰρ ἐπιφέρεται. ὅταν δὲ ἄψῃται
 τῆς ὀροφῆς, γίνεται ἀληθές τὸ συντελεστικόν, τὸ "ἤψατο
 30 ἢ σφαῖρα τῆς ὀροφῆς." ἐνδέχεται ἄρα ψεύδους ὄντος τοῦ
 παρατατικοῦ ἀληθὲς ὑπάρχειν τὸ συντελεστικόν, καὶ διὰ
 τοῦτο μὴ κινεῖσθαι μὲν τι παρατατικῶς κενιῆσθαι δὲ
 102 συντελεστικῶς. μήποτε δὲ κἀνταῦθα πλανᾶται. τὸ γὰρ

παρατατικὸν τὸ "ἄπτεται ἡ σφαῖρα τῆς ὀροφῆς" γίνεται ἀληθές οὐχ ὅτε φέρεται ἐν τῷ μεταξὺ αἰρί ἡ σφαῖρα, ἀλλ' ὅτε ἄρχεται ἄπτεσθαι τῆς ὀροφῆς. ὅταν δὲ τερματίσασα τὴν ψαῦσιν ὑπονοστήσῃ, τότε καὶ τὸ συντελεστικὸν γίνεται ἀληθές, τὸ "ἤψατο ἡ σφαῖρα τῆς ὀροφῆς." ἄτοπος οὖν ἔστιν ὁ Διόδωρος τοῦ μὲν κενιῆσθαι περιεχόμενος ὡς ἀληθοῦς, τοῦ δὲ κινεῖσθαι ἀφιστάμενος ὡς ψευδούς, θέον ἢ ἀμφοτέροις συγκατατίθεσθαι ἢ ἀμφοτέρων ἀφίστασθαι.

Οἱ δὲ φάσκοντες δύνασθαι τι κινεῖσθαι ἐν ᾧ ἔστι 103 τόπω, καὶ τοῦτο μὲν τὰς σφαῖρας τοῦτο δὲ τοὺς ἄξονας 10 καὶ τὰ τύμπανα παρατιθέμενοι, οὐ λύνουσι τὴν ἀπορίαν ἀλλ' ὁμοίως ἐγκυλίουται αὐτῇ. ἕκαστον γὰρ τῶν τοιούτων σωμάτων, καθὼς καὶ ἀνώτερον ὑπεδείκνυμεν, καθ' ὁλότητα μὲν μένει ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ, κατὰ μέρη δὲ ἀλλάττει τοὺς τόπους, τοῦ μὲν ἄνω ἀντιλαμβάνοντος τὸν τοῦ κάτω τό- 15 πον, τοῦ δε κάτω τὸν τοῦ ἄνω. εἰ δὲ τοῦτο, μένει τὰ 104 τῆς ἀπορίας. ἕκαστον γὰρ τῶν τοιούτων σωμάτων μέρος ἦτοι ἐν ᾧ ἔστι τόπῳ κινεῖται ἢ ἐν ᾧ μὴ ἔστιν· οὔτε δὲ ἐν ᾧ ἔστιν, ὡς παρεστήσαμεν, οὔτε ἐν ᾧ μὴ ἔστιν, ὡς ἐδείξαμεν· οὐκ ἄρα κινεῖται. 20

Ἄλλ' ἀνακολούθως ἐφασκόν τινες παρὰ τὴν ἐννοίαν 105 τοῦ κινουμένου κεκομίσθαι τὸν λόγον· νοεῖσθαι γὰρ τὸ κινούμενον ὡς δυοῖν ἐχόμενον τόπων, τοῦ τ' ἐξ οὗ κινεῖται τοῦ τ' εἰς ὃν μετέρχεται. ῥᾷδιον δὲ ἔστι καὶ πρὸς τούτους ὑπαντιῶντας λέγειν ὅτι καὶ τοιαύτην εἶναι συμ- 25 βεβήκη τὴν τοῦ κινουμένου νόησιν, οὐδὲν πρὸς τὸ προ- κείμενον διὰ τὸ μὴ περὶ τῆς νοήσεως τοῦ κινεῖσθαι νῦν εἶναι τὴν ζήτησιν τοῖς ἀπορητικοῖς προηγουμένως, ἀλλὰ περὶ τῆς ὑπάρξεως, ὑπὲρ ἧς οὐδὲν εἰρήκασιν οἱ τῇ τοιαύτῃ χρῆσάμενοι ἐνστάσει. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὸν λόγον ἀνα- 106 τρέψωμεν, οὐδὲν ἔξουσιν εἰπεῖν πρὸς ἡμᾶς. ὅταν γὰρ φάσκωσι τὸ κινούμενον δυοῖν ἔχασθαι τόπων, τοῦ τε ἐν

8. ἀφίστασθαι C. 13. ὑποδείκνυμεν C. 21. ἀλλ' om C.
ἀκολούθως R. 22. νοεῖ GH, νόει CR: corr Fabricius. 25. συμ-
βέβηκε L.

- ὥς ἔστι καὶ τοῦ εἰς ὃν φέρεται, πειυσόμεθ' αὐτῶν πότε μέναισιν ἀπὸ τοῦ ἐν ᾧ ἔστι τόπου τὸ κινούμενον εἰς τὸν ἕτερον; ἄρ' αὖ γε ὅτε ἐν τῷ πρώτῳ ἔστιν ἢ ὅτε ἐν τῷ δευτέρῳ; ἀλλ' ὅτε μὲν ἐν τῷ πρώτῳ τόπῳ ἔστιν, οὐ μετέρ-
107 χεται εἰς ἕτερον· ἐπὶ γὰρ ἐν τῷ πρώτῳ ἔστιν. ὅτε δὲ οὐκ ἔστιν ἐν τούτῳ ἀλλ' ἐν τῷ δευτέρῳ, πάλιν οὐ μετέρ-
χεται ἀλλὰ μετελθῆναι ἤδη· τῶν γὰρ ἁμυχάνων ἔστι καὶ τῶν ἀνεπινοήτων τὸ μετελθεῖν τι ἐξ ἐκείνου τοῦ τό-
που τοῦ ἐν ᾧ μὴ ἔστιν. ὥστε κἂν τοιαύτην ἔχωμεν τοῦ
10 κινουμένου νόησιν, μένει οὐδὲν ἥττον ἢ ἀρχῆθεν ἀπορία.
108 Καὶ μὴν οἱ λέγοντες διχῶς καλεῖσθαι "τὸν τόπον, ἐν πλάτει τε καὶ κατ' ἀκρίβειαν, διὰ δὲ τοῦτο καὶ τὴν κίνη-
σιν ἐν τῷ κατὰ πλάτος νοουμένῳ τόπῳ δύνασθαι συμ-
βαίνειν, οὐ πρὸς νοῦν ὑπαντιῶσιν. προηγείται γὰρ τοῦ
15 κατὰ πλάτος νοουμένου τόπου ὁ κατ' ἀκρίβειαν, καὶ ἀδύ-
νατόν ἐστιν ἐν τῷ κατὰ πλάτος τόπῳ κινήσθαι τι μὴ
109 προκινήθαι ἐν τῷ κατ' ἀκρίβειαν· ὡς γὰρ οὗτος περιεκτι-
κός ἐστι τοῦ κινουμένου σώματος, οὕτως ὁ κατὰ πλάτος
τόπος σὺν τῷ κινουμένῳ σώματι καὶ τὸν κατ' ἀκρίβειαν
20 τόπον περιέσχηκεν. καθάπερ οὖν οὐδεὶς δύναται ἐν στα-
διαίῳ κινεῖσθαι διαστήματι μὴ προκινήθαι ἐν τῷ πηχυαίῳ
διαστήματι, ὥδε τῶν ἀδυνάτων ἐστὶν ἐν τῷ κατὰ πλάτος
τόπῳ κινεῖσθαι μὴ κινούμενον ἐν τῷ κατ' ἀκρίβειαν.
110 ἡρώτησε δὲ ὁ Διόδωρος τὸν ἐκκείμενον λόγον κατὰ τῆς
25 κινήσεως τοῦ κατ' ἀκρίβειαν ἐχόμενος τόπου· τοίνυν
ἀναιρουμένης ἐπὶ τούτου τῆς κινήσεως οὐδεὶς ἀπολείπε-
ται λόγος ἐπὶ τοῦ κατὰ πλάτος τόπου.
- Τὸ μὲν γὰρ μοχθηρὸν εἶναι τὸν λόγον φάσκειν διὰ
τὸ ἀπὸ διεξυγμένου ἄρχεσθαι καὶ τοῦτο ψευδοποιεῖν τὸ
111 διεξυγμένον τελῶς ἐστὶ ληρώδες. κατ' ἀκολουθίαν γὰρ
γέγονε τὰ τῆς ἐρωτήσεως, καὶ δύναμιν ἔχει τοιαύτην "εἰ
κινεῖται τι, κατὰ τὸν ἕτερον τῶν προειρημένων τρόπων

3. τῷ ante πρώτῳ om C.   8. τὸ] τότε CP.   19. τόπος om C.
32. τρέπον CP.

ὀφείλει κινεῖσθαι· οὐχὶ δὲ γε τὸ δεύτερον· οὐκ ἄρα τὸ πρῶτον.” εἰ γὰρ ὄντος τοῦ πρώτου ἔστι τὸ δεύτερον, τοῦ δευτέρου μὴ ὄντος οὐδὲ τὸ πρῶτον ἔσται. ὅπερ καὶ κατὰ τὰς αὐτῶν τῶν διαλεκτικῶν ὑποθέσεις ὕγιές ἐστιν.

Ταῦτα μὲν οὖν πρὸς τὰ ἀντιλεγόμενα τῷ ὑπὸ Διο- 112
δώρου κομισθέντι λόγῳ ἀναγκαῖον ἦν εἰπεῖν. κομίζει δὲ
καὶ ἄλλους τινὰς λόγους οὐχ οὕτως ἐμβριθεῖς ἀλλὰ σοφι-
στικωτέρους, ὧν τὴν ἔκθεσιν ποιησόμεθα εἰς τὸ δύν-
ασθαι κατὰ τὰς ζητήσεις ἕκαστον αὐτῶν ἐκκλίνειν. εὐ-
θέως γάρ φησι τὸ κινούμενον ἐν τόπῳ ἔστιν, τὸ δὲ ἐν 10
τόπῳ ὃν οὐ κινεῖται· τὸ ἄρα κινούμενον οὐ κινεῖται.
διττῆς δὲ οὔσης κινήσεως, μιᾶς μὲν τῆς κατ’ ἐπικράτειαν 113
δευτέρας δὲ τῆς κατ’ εἰλικρίνειαν, καὶ κατ’ ἐπικράτειαν μὲν
ὑπαρχούσης ἐφ’ ἧς τῶν πλείονων κινουμένων μερῶν τοῦ
σώματος ὀλίγα ἤρεμει, κατ’ εἰλικρίνειαν δὲ ἐφ’ ἧς πάντα 15
κινεῖται τὰ τοῦ σώματος μέρη, δοκεῖ τούτων τῶν δυοῖν
κινήσεων ἡ κατ’ ἐπικράτειαν προηγεῖσθαι τῆς κατ’ εἰλικρί-
νειαν. ἵνα γάρ τι εἰλικρινῶς κινήθῃ, τουτέστιν ὅλον δι’ 114
ὅλου, πρότερον ὀφείλει νοεῖσθαι κατ’ ἐπικράτειαν κινούμε-
νον, ὃν τρόπον ἵνα τις κατ’ εἰλικρίνειαν γένηται πολίος, καὶ
ὀφείλει κατ’ ἐπικράτειαν προπεπολιῶσθαι, καὶ ἵνα τις κατ’
εἰλικρίνειαν ληφθῇ σωρός, ὀφείλει κατ’ ἐπικράτειαν γεγο-
νέναι σωρός· κατὰ τὸν ὅμοιον ἵν’ ὅσον ἡγεῖσθαι δεῖ τῆς
κατ’ εἰλικρίνειαν κινήσεως τὴν κατ’ ἐπικράτειαν· ἐπίτασις
γὰρ τῆς κατ’ ἐπικράτειαν ἔστιν ἡ κατ’ εἰλικρίνειαν. οὐχὶ 115
δὲ γε ἔστι τις κατ’ ἐπικράτειαν κίνησις, ὥς παραστήσομεν·
τοίνυν οὐδ’ ἡ κατ’ εἰλικρίνειαν γενήσεται. ὑποκείσθω γὰρ
ἐκ τριῶν ἀμερῶν συνεστὼς σῶμα, δυοῖν μὲν κινουμένων
ἐνός δὲ ἀκίνητιζοντος· τοῦτο γὰρ ἡ κατ’ ἐπικράτειαν ἀπαι-
τεῖ κίνησις. οὐκοῦν εἰ προσθήκηται τέταρτον ἀμερές ἀκί- 116
νητιζον τούτῳ τῷ σώματι, πάλιν γενήσεται κίνησις. εἴπερ
γὰρ τὸ ἐκ τριῶν ἀμερῶν συγκεῖμενον σῶμα, δυοῖν μὲν

5. ταῦτα] τὰ C. 16. δυοῖν] δεῖν C. 22. ληφθῇ σωρός, ὀφεί-
λει] ἢ σωρός ὀφείλει B, λι B, lacunam C. 27. οὐδ’ L.

κινουμένων ἐνὸς δὲ ἀκινήτου, κινεῖται, καὶ τετάρτου
 προστεθέντος ἀμεροῦς κινήσεται· ἰσχυρότερα γὰρ τὰ τρία
 μέρη, μεθ' ὧν πρότερον ἐκινεῖτο, τοῦ προστεθέντος ἐνὸς
 ἀμεροῦς. ἀλλ' εἴπερ τὸ ἐκ τεσσάρων ἀμερῶν συγκείμενον
 5 σῶμα κινεῖται, κινήσεται καὶ τὸ ἐκ πέντε· ἰσχυρότερα
 γὰρ ἐστὶ τὰ τέσσαρ' ἀμερῇ, μεθ' ὧν πρότερον ἐκινεῖτο,
 117 τοῦ προστεθέντος ἀμεροῦς. καὶ εἰ τὸ ἐκ τῶν πέντε συγ-
 κείμενον κινεῖται, πάντως καὶ ἔκτου προσελθόντος ἀμε-
 ροῦς κινήσεται, ἰσχυροτέρων ὄντων τῶν πέντε παρὰ τὸ
 10 ἐν. καὶ οὕτω μέχρι μυρίων ἀμερῶν προέρχεται ὁ Διόδω-
 ρος, δεικνύς ὅτι ἀνυπόστατός ἐστιν ἡ κατ' ἐπικράτειαν
 κίνησις· ἄτοπον γάρ, φησί, τὸ λέγειν κατ' ἐπικράτειαν
 κινεῖσθαι σῶμα ἐφ' οὗ ἑνακισχίλια ἑνακόσια ἐνενήκοντα
 ὀκτὼ ἀκινήτιστα ἀμερῇ καὶ δύο μόνον κινεῖται. ὥστε οὐ-
 15 δὲν κατ' ἐπικράτειαν κινεῖται. εἰ δὲ τοῦτο, οὐδὲ κατ' εἰλι-
 κρινειαν, ᾧ ἔπεται τὸ μηδὲν κινεῖσθαι.
 118 Ἀλλὰ γὰρ ἡ μὲν ἐπιχείρησις τοιαύτη πῶς ἐστίν, φαί-
 νεται δὲ καὶ σοφιστικὴ καὶ παρακείμενον ἔχουσα τὸν ἔλεγ-
 χον· ἅμα γὰρ τῇ τοῦ πρώτου ἀμεροῦς προσθέσει οἴχεται
 20 ἡ κατ' ἐπικράτειαν κίνησις, δυοῖν κινουμένων ἀμερῶν δυοῖν
 δὲ ἀκινήτοις. ὁθεν τὰς μὲν τοιαύτας ἐπιχειρήσεις
 119 παραιτητέον, ἐκείνοις δὲ μάλιστα χρηστέον τοῖς λόγοις. εἰ
 κινεῖται τι, νῦν κινεῖται· εἰ νῦν κινεῖται, ἐν τῷ ἐνεστώτι
 χρόνῳ κινεῖται· εἰ δὲ ἐν τῷ ἐνεστώτι χρόνῳ κινεῖται, ἐν
 25 ἀμερεῖ χρόνῳ ἄρα κινεῖται. εἰ γὰρ μερίζεται ὁ ἐνεστώτης
 χρόνος, πάντως εἰς τὸν παρῳχηκότα καὶ μέλλοντα μερι-
 120 σθῆσεται, καὶ οὕτως οὐκέτ' ἔσται ἐνεστώτης. εἰ δ' ἐν ἀμε-
 ρεῖ χρόνῳ τι κινεῖται, ἀμερίστους τόπους διέρχεται. εἰ δὲ
 ἀμερίστους τόπους διέρχεται, οὐ κινεῖται. ὅτε γὰρ ἔστιν
 30 ἐν τῷ πρώτῳ ἀμερεῖ τόπῳ, οὐ κινεῖται· ἔτι γὰρ ἔστιν ἐν
 τῷ πρώτῳ ἀμερεῖ τόπῳ. ὅτε δὲ ἔστιν ἐν τῷ δευτέρῳ ἀμε-

3. προτεθέντος CR.

7. τῶν om C.

8. ἔκτου Struvius pro

ἐκ τοῦ. 18. σοφιστῇ CR.

20. δυοῖν μὲν κ. ?

26. παρῳχημένον FG.

27. οὐκέτ' οὐκ C.

ρεῖ τόπῳ, πάλιν οὐ κινεῖται ἀλλὰ κινῆται. οὐκ ἄρα κινεῖται τι.

Πρὸς τούτοις πᾶσα κίνησις τριῶν τινῶν ἔχεται, κα- 121
θάπερ σωμάτων τε καὶ τόπων καὶ χρόνων, σωμάτων μὲν
τῶν κινουμένων, τόπων δὲ τῶν ἐν οἷς ἡ κίνησις γίνεται,⁹
χρόνων δὲ τῶν καθ' οὓς ἡ κίνησις γίνεται. ἤτοι οὖν πάν- 122
των τούτων εἰς ἀπείρους τεμνομένων τόπους καὶ χρόνους
καὶ εἰς ἄπειρα σώματα γίνεται ἡ κίνησις, ἡ πάντων εἰς
ἄμερες καὶ ἐλάχιστον καταληγόντων, ἡ τινῶν μὲν εἰς ἄπει-
ρον τεμνομένων τινῶν δὲ εἰς ἄμερες καὶ ἐλάχιστον κατα- 10
ληγόντων. εἴαν τε δὲ πάντα εἰς ἄπειρα τέμνηται εἴαν τε
πάντα εἰς ἄμερες καταλήγῃ, ἄπορος ὁ περὶ τῆς κινήσεως
εὗρεθῇσεται λόγος. τάξει δὲ ἀπὸ τῆς πρώτης στάσεως 123
ποιώμεθα τὴν ἐπιχειρήσιν, καθ' ἣν πάντα εἰς ἄπειρον
τέμνεται. καὶ θὴ οἱ προσοτώτες αὐτῆς φασὶ τὸ κινούμε- 15
νον σῶμα ὑφ' ἑνα καὶ τὸν αὐτὸν χρόνον ἄθρουν μερι-
στον ἀνύειν διάστημα, καὶ οὐ τὸ πρῶτον τοῦ διαστήμα-
τος πρῶτον ἐπιλαμβάνειν τῷ πρώτῳ αὐτοῦ μέρει καὶ τὸ
δεύτερον τῇ τάξει δεύτερον, ἀλλ' ὑφ' ἑν τὸ ὅλον μεριστὸν
διάστημα καὶ ἁθρόως διέρχεσθαι. ὅπερ ἐστὶν ἄτοπον καὶ 20
ποικίλως τοῖς φαινομένοις μαχόμενον. εἰ γοῦν ἐπὶ τῶν 124
αἰσθητῶν τούτων σωμάτων νοήσωμεν τινα κατὰ σταδιαίου
τροχάζοντα διάστηματος, πάντως ὑποπασσεται ὅτι ὀφείλει
ὁ τοιοῦτος τὸ πρῶτον ἡμιστάδιον ἀνύειν πρῶτον καὶ τὸ
δεύτερον τῇ τάξει δεύτερον· τὸ γὰρ ὑφ' ἑν ἀξιοῦν τὸ 25
ὅλον ἀνύειν τοῦ σταδίου διάστημα τελείως ἄτοπον. καὶ 125
εἰ τέμοιμεν τὸ ἕτερον ἡμιστάδιον εἰς δύο τεταρτημόρια,
πάντως πρῶτον διελεύσεται τὸ πρῶτον τεταρτημόριον·
καὶ εἰ εἰς πλείονα τέμοιμεν, ὡσαύτως. καὶν κατὰ πεφω-
τισμένου δὲ τροχάζῃ τοῦ σταδίου, φαίνεται ὡς οὐχ ὑφ' ἑν 30
σκιᾶσει τὸ στάδιον, ἀλλὰ τὸ μὲν τι πρῶτον μέρος τὸ δὲ
δεύτερον τὸ δὲ τρίτον. καὶ εἰ παραθεοί δὲ τῷ τοίχῳ με- 126

9. μὲν om C. 12. post καταλήγῃ adde: εἴαν τε τινὰ μὲν εἰς ἄπει-
ρον τέμνηται τινὰ δὲ εἰς ἄμερες καταλήγῃ, 18. ἐπιλαμβάνει CR.

25. ἀξιοῦν διανύειν τοῦ ὅλου διάστημα CHH.

29. εἰ om CR.

μιλτωμένη τῇ χειρὶ τούτου ἐφαπτόμενος, οὐχ ὑφ' ἑνα καὶ
 τὸν αὐτὸν χρόνον τὸν ὅλον τοῦ σταδίου τοῖχον μιλτώσει
 ἀλλὰ κατὰ τάξιν, καὶ κατὰ τὸ πρότερον πρότερον. ὅπερ
 οὖν ὁ λόγος ἐπὶ τῶν αἰσθητῶν ἔδειξε πραγμάτων, τοῦτ'
 127 καὶ ἐπὶ τῶν νοητῶν προσδεκτέον ἐστὶν ἡμῖν. καὶ
 ἄλλως δὲ ἔνεστι ταύτην ἀνελεῖν τὴν δόξαν, πολλαῖς καὶ
 ποικίλαις εἰς τοῦτο χρωμένους ὑποθέσειςιν. ὑποκείσθω
 γὰρ πηχυαῖον διάστημα, καὶ διωρίσθω κατὰ τὴν μεσό-
 τητα εἰς δύο ἡμιπῆχαι. διωρίσθω δὲ καὶ τὰ παλαισιαιᾶ
 10 διαστήματα αὐτοῦ, καὶ ἔστω τὰ διορίζοντα στερεὰ πρὸς
 τὸ "ἀντικόπτειν καὶ ἰστᾶν δύνασθαι τὸ κινούμενον. ἐφ'
 ἑνα καὶ τὸν αὐτὸν χρόνον ἄθρουν ἀνύει μεριστὸν διά-
 στημα, καὶ οὐ κατὰ τὸ πρότερον πρότερον ἢ κίνησις, καὶ τὸ
 κατὰ τοῦ προειρημένου διαστήματος κινούμενον σῶμα ὑφ'
 15 ἑνα χρόνον ὑφ' οὗ τὰ δύο ἡμιπηχυαῖα διορίζοντος ἀντικοπή-
 128 σται σώματος καὶ ὑπὸ τοῦ τὰ παλαισιαιᾶ. ἀλλ' εἰ ἐν τῷ
 αὐτῷ χρόνῳ ὑπὸ τούτων ἀντικοπήσεται, ἔσται τὸ αὐτὸ
 ἅμα καὶ κεκινήμενον καὶ μὴ κεκινήμενον· ἥ μὲν γὰρ
 ἀντέκοψεν αὐτῷ τὸ διοριστικὸν τῶν ἡμιπηχυαίων διαστη-
 20 μάτων, κεκίνηται τὸ ἡμιπηχυαῖον διάστημα, ἥ δὲ καὶ τὸ
 διοριστικὸν τοῦ παλαισιαιαίου ἀντέκοψεν, πάλιν οὐ κεκί-
 νηται τὸ αὐτὸ διάστημα. ἄτοπον δέ γε τὸ αὐτὸ λέγειν
 ἅμα κεκινήσθαι καὶ μὴ κεκινήσθαι. ἄτοπον ἄρα καὶ τὸ
 ἀξιούν τὸ κινούμενον ἄθρουν ὑφ' ἑν μεριστὸν ἀνύειν διά-
 25 στημα καὶ μὴ κατὰ τὸ πρότερον πρότερον κινεῖσθαι.
 129 πάλιν ὑποκείσθω πηχυαῖον διάστημα, καὶ φερέσθω τινὰ
 σώματα ἀφ' ἑκατέρου τῶν ἄκρων ἰσοταχῶς ὡς αἰ κατ' Ἐπί-
 κουρον ἄτομοι. οὐκοῦν ἐπεὶ ὑπόκειται ταῦτα τὰ σώματα
 ἰσοταχῶς κινούμενα, πάντως κατὰ τὴν μεσότητα τοῦ πη-
 30 χυαίου διαστήματος προσκρούσαντα ἀλλήλοις ἢ στήσεται

3. τὸ om C. εἴπερ CR. 9. ἡμιπῆχια CR. 10. ἰσται C.
 τὸ διορίζον τὰ στερεὰ CGHR: corr Fabricius coll. p. 504 27. 11. ἐφ']
 εἰ ἐφ' Fabricius. Immo εἰ οὖν τὸ κινούμενον ὑφ'. 15. ὑφ' οὗ] ὑπὸ
 τε τοῦ? 17. αὐτῷ] αὐτοῦ C. 22. γε om CR. 24. ἀξιούντα
 κινούμενον CR.

ἢ ἐκ τοῦ ὅθεν ἦλθε τόπου ἀντικρουσθήσεται. καὶ εἰ μὲν 130
ἴσταται, πρόδηλόν ἐστιν ὅτι ἐκάτερον αὐτῶν ἐν ἄλλῳ μὲν
χρόνῳ ἐκινεῖτο τὸ ἀπὸ τοῦ ἄκρου διάστημα ἄχρι τῆς με-
σότητος, ἐν ἄλλῳ δὲ ἔμελλεν ἀνύειν τὸ ἀπὸ τῆς μεσότη-
τος ὡς ἐπὶ τὸ ἕτερον ἄκρον. εἰ δὲ ἀνταναβάλλεται ὡς ἐπὶ 5
τὰ τοῦ ὅλου διαστήματος ἄκρα, πάλιν προὔπτεον ὡς ἐν
ἄλλῳ μὲν χρόνῳ διῆλθεν ἀπὸ τῶν ἄλλων διαστημάτων ὡς
ἐπὶ τὸ μέσον, ἐν ἄλλῳ δὲ ἀντικρουσθέντα ὑπέστρεψεν ὡς
ἐπὶ τὰ ἄκρα. καὶ οὕτως οὐδὲν ἐστὶ τὸ κινούμενον ὑφ' ἐν
ἄθρουν μεριστὸν διάστημα. 10

"Ἐτι καὶ οὕτως ἐλεγκτέον. ἐστὶ τοὺς πάντα μὲν εἰς 131
ἄπειρον τέμνεσθαι λέγοντας, κινεῖσθαι δὲ τὸ κινούμενον
ὑφ' ἐν ἄθρουν μεριστὸν διάστημα προσηλφότας. δυοῖν
γὰρ ἰσοταχῶς κινουμένων σωμάτων ὅσον πηχυαῖον διά-
στημα, ἀκολουθήσει λέγειν ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ μὴ τὸ αὐτὸ 15
διάστημα ἐκάτερον ἀνύειν, ἀλλὰ τὸ μὲν πλεον τὸ δὲ
ἐλαττον· ὅπερ ἐστὶ παρὰ τὴν ἐνάργειαν. διορίσθω γὰρ 132
τὸ πηχυαῖον διάστημα τοῦ ἑτέρου σώματος κατὰ τὴν με-
σότητα, καὶ τὸ διορίζον ἀντιστοιχέτω παντὶ προσπίπτοντι.
ἐπεὶ οὖν ἐν ἴσῳ χρόνῳ ἀξιοῦσιν ἐκάτερον κινεῖσθαι καὶ 20
ἐν αὐτῷ ἀνύειν τὸ τε πηχυαῖον διάστημα καὶ τὰ μέρη
τούτου καὶ οὐκ ἐν ἄλλῳ μὲν τὰ μέρη ἐν ἄλλῳ δὲ τὸ ὅλον,
πάντως ἐν ᾧ χρόνῳ κινεῖται τὸ ἕτερον τούτων τῶν σωμά-
των τὸ ὅλον πηχυαῖον διάστημα, ἐν τῷ ἴσῳ καὶ τὸ λει-
πόμενον σῶμα κινήσεται τὸ ἡμίπηνυ διάστημα καὶ ἀντι- 25
κοπὴν στήσεται. ἀλλ' ὑπέκειτό γε ἰσοταχῶς ἐκάτερον αὐ- 133
τῶν κινούμενον. τὰ ἄρα ἰσοταχῶς κινούμενα ἐν τῷ αὐτῷ
χρόνῳ ἄνισον κινεῖται διάστημα· ὅπερ παρὰ τὴν ἐνάργ-
ειάν ἐστιν. τοίνυν οὐ κινεῖται τὸ κινούμενον ὑφ' ἐν

1. ἀντικρουσθήσεται ap. Lobeck. Phrynichi p. 44. inde ἀνακρουσθή-
σεται Reisigius Oed. Col. p. CLII. 4. δὲ om C. 5. ἐπὶ τὸ — ως
om CR, ἐπὶ τὸ — 6. ἄκρα om H. 6. τὰ — ἄκρα Fabricius, τῷ —
ἄκρῳ L. 7. διῆλθε τὸ ἀπὸ τοῦ ἄκρου διάστημα? an διῆλθεν ἀπὸ τῶν
ἄκρων? 15. μὴ] τὸ μὴ C. 18. κατὰ τὴν μεσότητα om H.
20. καὶ ἐν αὐτῷ ἀνύειν] καὶ τὸ αὐτὸ δυοῖν L. 25. ἡμίχυν C. x C.

ἄθρουν μεριστὸν διάστημα, ἀλλὰ κατὰ τὸ πρότερον πρό-
τερον ἢ κινήσεις ὀφείλῃ γίνεσθαι.

- 134 Ἔτι πρὸς τοῖς εἰρημένοις τὸ ἐν ἴσῳ χρόνῳ κινούμε-
νον πλέον διάστημα τοῦ ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ ἑλαττον διά-
στημα κινουμένου ταχύτερόν ἐστιν· ὅλον ἂν ἐν ὠριαίῳ
διαστήματι καθ' ὑπόθεσιν τῶν κινουμένων τὸ μὲν εἴκοσι
σταδίους ἀνύῃ τὸ δὲ δέκα μόνον, λεχθήσεται συμφώνως
κατὰ πάντα ταχύτερον μὲν εἶναι τὸ τοὺς εἴκοσι σταδίους
135 ἀνύον, βραδύτερον δὲ τὸ τοὺς δέκα. ἀλλὰ τοῦτό γε τὸ
10 φαινόμενον καὶ ἑναργὲς εἶναι δοκοῦν ἀναιρεῖται ὅσον ἐπὶ
τῇ ἐκκειμένῃ ὑποθέσει καὶ γίνεται ψεῦδος. ἔσται γὰρ ἐν
τῷ αὐτῷ χρόνῳ κινούμενον καὶ ταχύτερον καὶ βραδύτε-
ρον· ὅπερ ἦν ἀπεμφαίνον. εἰ γὰρ οὐκ ἐν ἄλλῳ μὲν
χρόνῳ τὸ ὅλον κινεῖται πηχυαῖον διάστημα ἐν ἄλλῳ δὲ τὰ
15 τοῦ πηχυαίου διαστήματος μέρη, ἀλλ' ἐν ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ
τό τε ὅλον διάστημα διέρχεται καὶ τὰ τοῦ ὅλου μέρη,
ἔσται τὸ αὐτὸ ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ καὶ βραδύτερον καὶ τα-
136 χύτερον· ἥ μὲν γὰρ πηχυαῖον ἐν τούτῳ διάστημα ἀνύει,
ἔσται ταχύτερον, ἥ δ' ἐν τῷ αὐτῷ ἡμιπηχυαῖον, ἔσται
20 βραδύτερον. τελέως δὲ ἐστὶν ἄτοπον ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ
λέγειν τι καὶ ταχύτερον εἶναι καὶ βραδύτερον. τοίνυν οὐκ
ἄθρουν μεριστὸν διάστημα κινεῖται τὸ κινούμενον, ἀλλὰ
κατὰ τὸ πρότερον πρότερον.

- 137 Ἰκανῶς δ' ἂν ἐλέγχοντο οἱ ταύτης προσεστώτες τῆς
25 δόξης καὶ διὰ τῆς λεχθησομένης ὑποθέσεως. ἔστω γὰρ
τι δακτυλιαῖον διάστημα, διηρησθῶ δὲ τοῦτο κατὰ τὴν
μεσότητά εἰς δύο ἡμιδακτυλιαῖα διαστήματα, καὶ ἔστω τὸ
διορίζον φύσιν ἔχον ἀντικοπτικὴν καὶ ἀποβάλλειν δυνά-
μειν τὸ προσπίπτον, κινείσθω τε σῶμά τι κατὰ τοῦ
30 τοιούτου διαστήματος· φημὶ δὴ ὅτι κατὰ ταύτην τὴν
ὑπόθεσιν, ἐπεὶ τὸ κινούμενον ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ τό τε
ὅλον ἀνύει διάστημα καὶ τὰ τοῦ ὅλου μέρη, δεήσει τὸ

4. αὐτοῦ C. 8. πάντας? 15. τὸ αὐτὸ CH. 21. οὐκ] οἱ
καὶ L. 23. πρότερον alterum om C. 28. ἀποβάλλειν? 29. διὰ R.

αὐτὸ ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ ἐλθεῖν τε καὶ ἀπελθεῖν· ὃ ἐστι
 τῶν ἀδυνάτων. εἰ γὰρ ἐν ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ χρόνῳ ἀνύει 138
 τό τε ὅλον δακτυλιαῖον διάστημα καὶ τὰ μέρη αὐτοῦ, δακ-
 τυλιαῖον δ' ἔστι διάστημα τό τε ἀπὸ τοῦ ἄκρου μέχρι
 τῆς μεσοτήτος καὶ τὸ ἀπὸ ταύτης μέχρι τοῦ ἄκρου, ἐν τῷ⁵
 αὐτῷ χρόνῳ καὶ ἀπελεύσεται τὸ κινούμενον καὶ προσκρού-
 σαν τῷ διορίζοντι κατελεύσεται. παρὰ τὴν ἐνάργειαν δὲ
 ἔστι τὸ^{'''} ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ ἐλθεῖν τε καὶ ἀπελθεῖν· παρὰ
 τὴν ἐνάργειαν ἄρα καὶ τὸ οὕτω γίνεσθαι τὴν κίνησιν,
 ὥσπερ καὶ τὸ ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ λέγειν καὶ ἐκτείνεσθαι 10
 τὴν χεῖρα καὶ συστέλλεσθαι καὶ οὐκ ἐν ἄλλῳ μὲν ἐκτείνε-
 σθαι ἐν ἄλλῳ δὲ συστέλλεσθαι.

Ὡστε τὸ μὲν κατ' ἄθρουν διάστημα γίνεσθαι τὴν 139
 κίνησιν οὕτως ἐστὶν ἄπορον τοῖς προειρημένοις ἀνδράσιν·
 πολλῷ δὲ τούτου ἀπορώτερον τὸ μὴ κατ' ἄθρουν γίνεσθαι 16
 μεριστὸν διάστημα, ἀλλὰ κατὰ τὸ πρότερον πρότερον καὶ
 κατὰ τὸ δεύτερον δεύτερον. εἰ γὰρ οὕτω γίνεσθαι ἢ κίνη-
 σις, πάντων εἰς ἄπειρον τεμνομένων τῶν τε σωμάτων καὶ
 τόπων καὶ χρόνων οὐκ ἔσται τις ἀρχὴ κινήσεως. ἵνα γάρ 140
 τι κινήθῃ πηχυαῖον διάστημα, ὀφείλει τὸ πρῶτον ἡμίπηχυν 20
 διέρχεσθαι πρῶτον καὶ τὸ δεύτερον τῇ τάξει δεύτερον.
 Ἀλλ' ἵνα καὶ τὸ πρῶτον ἀνύσῃ ἡμίπηχυν διάστημα, ὀφείλει
 τὸ πρῶτον τεταρτημόριον τοῦ πηχυαίου διαστήματος διελ-
 θεῖ, εἴτα τότε τὸ δεύτερον. ἀλλὰ καὶ εἰς πέντε διαιρεθῇ,
 καὶ εἰς ἕξ, τὸ πρῶτον ἐκτημόριον. παντὸς οὖν τοῦ πρῶ- 141
 του μῆους ἄλλο πρῶτον ἔχοντος μέρος διὰ τὴν εἰς ἄπει-
 ρον τομὴν, ἀνάγκη μηδέποτε ἀρχὴν γίνεσθαι κινήσεως διὰ
 τὸ ἀνέκλιπτα εἶναι τὰ μέρη τοῦ διαστήματος καὶ τὰ τοῦ
 σώματος, καὶ πᾶν τὸ ἐκ τούτων λαμβανόμενον ἔχειν
 ἄλλα μέρη.

30

Πρὸς τὴν οὖν τοὺς εἰς ἄπειρον τέμνεσθαι λέγοντας 142
 τὰ τε σώματα καὶ τοὺς τόπους καὶ τοὺς χρόνους (οὗτοι

3. αὐτῆς C. ελεύσεται? 7. ἀπελεύσεται? 10. τῷ om C.
 καὶ] τε καὶ CR. 16. κατὰ τὸ om C. 24. τότε τὸ] τό, τε FG.
 διαιρεθῇ, τὸ πρῶτον, πεμπτημόριον, καὶ?

δὲ εἶναι οἱ ἀπὸ τῆς στοᾶς) ταῦθ' ἤρμοζε λέγειν· οἱ δὲ
 πάντα εἰς ἄμερῃ καταλήγειν ὑπειληφότες, ὡς οἱ περὶ τὸν
 Ἐπίκουρον, νεανικωτέραις μᾶλλον ἐνέχονται ταῖς ἀπορίαις,
 143 καὶ πρῶτον ὅτι οὐκ ἔσται κίνησις, ὡς ὁ Διόδωρος ἐδίδασκε
 τῶν ἁμερῶν ἐχόμενος τόπων καὶ σωμάτων. τὸ γὰρ ἐν
 τῷ πρῶτῳ ἁμερεῖ τόπῳ περιεχόμενον ἁμερὲς σῶμα οὐ κί-
 νεῖται· περιείχετο γὰρ ἐν τῷ ἁμερεῖ τόπῳ καὶ ἐκπεπλη-
 ρῶκει τοῦτον. καὶ πάλιν τὸ ἐν τῷ δευτέρῳ ὑποκείμενον
 οὐ κινεῖται· κείνηται γὰρ ἤδη. εἰ δὲ μήτε ἐν τῷ πρῶ-
 10 τῳ τὸ κινούμενον κινεῖται ἐφ' ὅσον ἔστιν ἐν τῷ πρῶτῳ,
 μήτ' ἐν τῷ δευτέρῳ, παρὰ δὲ ταῦτα τρίτος οὐκ ἐπινοεῖται
 144 τόπος, οὐ κινεῖται τὸ λεγόμενον κινεῖσθαι. πάρεστι
 δὲ καὶ χωρὶς τῆς τοιαύτης ἀπορίας ἐξ ὑποθέσεως διαβάλ-
 λειν τὴν στάσιν τῶν κατ' Ἐπίκουρον. ἔστω γὰρ διάστημα
 15 ἐξ ἐννεία [τε] συγκεκριμένου ἁμερῶν τόπων στοιχηδὸν τετα-
 γμένων, καὶ κινεῖσθω κατ' αὐτοῦ δὴ τοῦ διαστήματος δύο
 ἁμερῇ σώματα ἀφ' ἑκατέρου τῶν ἄκρων, κινεῖσθω δὲ ἰσο-
 145 ταχῶς. οὐκοῦν ἐπεὶ ἡ κίνησις ἔστιν ἰσοταχῆς, δεήσει ἐκά-
 τερον τῶν τοιούτων ὡς σωμάτων ἀνὰ τέσσαρας ἁμερεῖς διέρ-
 20 χεῖσθαι τόπους. φθάσαντα δὲ ἐπὶ τὸν πέμπτον τόπον,
 ὅς ἐστι μέσος τῶν τεσσάρων καὶ τῶν τεσσάρων, ἡ στήσε-
 ται ἢ τὸ ἕτερον αὐτῶν προκαταταχῆσει, ὥστε τοῦτο μὴ
 πέντε διελθεῖν ἁμερεῖς τόπους τὸ δὲ λειπόμενον τέσσαρας
 μόνον, ἢ οὔτε στήσεται οὔτε τὸ ἕτερον προκαταταχῆσει,
 25 συνδραμόντα δὲ ὑφ' ἐν ἀμφοτέρω ἐξ ἡμισείας διακटेξει
 146 τὸν πέμπτον ἁμερῇ τόπον. τὸ μὲν οὖν ἀμφοτέρω στήναι
 πᾶν ἔστιν ἀπίθανον· τόπου γὰρ οὐχ ὑποκειμένου καὶ
 μηδενὸς πρὸς τὴν κίνησιν ἀντικείμενου οὐ στήσεται. τὸ
 δὲ προκαταταχεῖν τοῦ ἑτέρου τὸ ἕτερον παρὰ ἣν ὑπόθε-
 30 σιν· ὑπέκειτο γὰρ ἰσοταχῶς ἐκάτερον αὐτῷ κινούμενον.
 147 λείπεται ἄρα λέγειν ὅτι εἰς τὸ αὐτὸ συνδραμόντα ἀμφο-
 τερα ἐφέξει τὰς ἡμισείας τοῦ λειπομένου τόπου. εἰ δὲ

3. ἀνέχονται C. 22. προκατασχῆσαι CHX, κ'σχῆσαι H. 24. προ-
 κατασχῆσαι X, κατασχῆσαι H.

ἐπέχει τοῦτο μὲν τὴν καθ' αὐτὸ ἡμίσειαν ἐκείνη δὲ τὴν καθ' αὐτό, οὐκ ἔσται ἀμερῆς ὁ τόπος ἀλλ' εἰς δύο ἡμισείας μεριστός. οὕτως δὲ καὶ τὰ σώματα· μέρος γὰρ αὐτῶν τὸ τοῦ τόπου μέρος ἐπιλαμβάνοντα οὐκ ἔσται ἀμερῆ. εἰ δὲ καὶ οἱ τόποι μεριστοὶ καὶ τὰ σώματα 148 οὐκ ἀμερῆ, ἀνάγκη καὶ τὸν χρόνον μὴ εἶναι ἀμερῆ καὶ ἐλάχιστον. οὐ γὰρ ἐν ἴσῳ χρόνῳ διέρχεται τὸν ἀμερῆ τόπον τὸ ἀμερές σῶμα καὶ τὸ τοῦ ἀμεροῦς τόπου μέρος, ἀλλ' ἐν ἄλλῳ μὲν τὸν ὅλον ἀμερῆ τόπον, ἐν ἐλαχίστῳ δὲ τὸ τούτου μέρος. πάλιν ἔστω τι κανόνιον κέντροις κατὰ 149 τὸ ἕτερον μέρος διειλημμένον, καὶ τοῦτο περιαγέσθω ἀπὸ τοῦ ἑτέρου τῶν ἄκρων κατὰ τινος ἐπιπέδου ἐν ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ χρόνῳ. καὶ δὴ τοῦ ἄκρου περιαγομένου κύκλοι καταγραφῆσονται μεγέθει διαφέροντες ἀλλήλων, καὶ ὁ μὲν ἔξωτάτω καὶ πάντων περιληπτικὸς μέγιστος, ὁ δ' ἐνδοτάτω 150 βραχύτατος, καὶ οἱ μεταξὺ τούτων ἀνάλογοι, ἥτοι μείζους καὶ μείζους ἀπὸ τοῦ κέντρου ἐπιόντων ἡμῶν ἢ ἐλάσσους καὶ ἐλάσσους ἀπὸ τῆς ἐκτὸς περιφερείας ὑποβαίνοντων. ἐπεὶ οὖν εἰς ἔστιν ὁ τῆς περιαγωγῆς χρόνος (ἔστω δὲ ἀμε- 150 ρῆς οὗτος), ζητῶ πῶς ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ χρόνου καθε- στωτος καθ' ὃν γέγονε τὰ τῆς καταγραφῆς, μῶς δὲ εὐσης καὶ τῆς κινήσεως, διαφέροντες γεγόνασιν ἀλλήλων οἱ κύκλοι, καὶ οἱ μὲν μεγάλοι οἱ δὲ μικρὰν ἔχοντες τὴν περί- μετρον. οὐδὲ γὰρ ἔνεστι λέγειν ὅτι τῶν ἀμερῶν χρόνων 151 διαφορὰ τίς ἐστι παρὰ τὸ μέγεθος καὶ διὰ τοῦτο τῶν κύ- κλων οἱ μὲν ἐν μείζουσιν ἀμερέσι καταγραφέντες χρόνοις εἰσι μείζους, οἱ δὲ ἐν ἐλάσσοις μικρότεροι. εἰ γὰρ ἕτερος ἑτέρου μείζων ἔστιν ἀμερῆς χρόνος, οὐκ ἔστιν ἀμερῆς ὁ χρόνος οὐδὲ ἐλάχιστος, καὶ τὸ κινούμενον οὐ πάντως ἐν ἀμερεὶ χρόνῳ κινεῖται. πρὸς τούτοις οὐδὲ ἐκείνο ἔστι φά- 152 ναι, ὅτι εἰς μὲν ἔστιν ἀμερῆς χρόνος καθ' ὃν ἅπαντες

1. κατ' αὐτό CR. κείνο CR, κἀκείνο FG. 3. μεριστός CR.
 μέρη L. 15. ὁ] οὐ C. 26. καταγραφόντας C. 27. ἐλάσσονι CG.
 28. ἵσιστιν CR. 31. οἷς CHR.

- καταγράφονται οἱ κύκλοι, τὰ δὲ μέρη τοῦ περιανομένου
 κανόνος οὐκ ἔστιν ἰσοταχῇ ἀλλὰ τὰ μὲν ταχύτερον περι-
 γεται τὰ δὲ βραδύτερον, καὶ ὑπὸ μὲν τῶν ταχύτερον πε-
 ριανομένων οἱ μείζους συνίστανται κύκλοι ὑπὸ δὲ τῶν
 153 βραδύτερον οἱ μικρότεροι. εἰ δὲ τῷ ὄντι τὰ μὲν θάττον
 κινεῖται μέρη τὰ δὲ βράδιον, ἐχρῆν ἢ διασπᾶσθαι τὸ κα-
 νόνιον ἐν τῇ περιαγωγῇ ἢ ἀμυπτεσθαί γε πάντως, τινῶν
 μὲν αὐτοῦ μερῶν προκαταταχούντων τινῶν δὲ ὑστερούν-
 των. οὔτε δὲ διασπᾶται οὔτε ἀμυπτεται· τοίνυν ἀπορός
 10 ἔστιν ἢ κίνησις τοῖς πάντα λέγουσιν εἰς ἀμερῇ καταλήγειν.
 154 καθόλου τε, εἰ πάντα ἀμερῇ ἔστιν, ὃ τε χρόνος ἐν
 ᾧ γίνεται ἡ κίνησις, καὶ τὸ σῶμα ὅπερ κινεῖται, ὃ τε τό-
 πος ἐν ᾧ τὰ τῆς κινήσεως συντελεῖται, πάντα κατ' ἀνάγκην
 τὰ κινούμενα ἰσοταχῶς κινῆσεται, ὥστε τὸν ἥλιον τῇ χε-
 15 λῶνῃ γίνεσθαι ἰσοταχῇ· καὶ γὰρ αὐτὸς καὶ αὐτὴ ἐν ἀμε-
 ρεῖ χρόνῳ ἀμερὲς ἀνύει διάστημα. ἄτοπον δὲ γε πάντα
 τὰ κινούμενα ἰσοταχῶς λέγειν κινεῖσθαι ἢ τὴν χελώνην
 τῷ ἡλίῳ τυγχάνειν ἰσοταχῇ· ἄτοπον ἄρα τὸ πάντων εἰς
 ἀμερὲς καταληγόντων ἀξιοῦν γίνεσθαι τὴν κίνησιν.
 155 Λεῖπεται τοίνυν σκοπεῖν εἰ δύναται κινεῖσθαι τι τι-
 νῶν μὲν εἰς ἄπειρον τεμνομένων τινῶν δὲ εἰς ἀμερὲς κα-
 ταληγόντων. καὶ δὴ οὕτως ἠνέχθησαν οἱ περὶ τὸν Στρά-
 τωνα τὸν φυσικόν· τοὺς μὲν γὰρ χρόνους εἰς ἀμερὲς
 ὑπέλαβον καταλήγειν, τὰ δὲ σῶματα καὶ τοὺς τόπους εἰς
 25 ἄπειρον τέμνεσθαι, κινεῖσθαι τε τὸ κινούμενον ἐν ἀμερεῖ
 χρόνῳ ὅλον ἄθρουν μεριστὸν διάστημα καὶ οὐ κατὰ τὸ
 156 πρότερον πρότερον. οὐκοῦν καὶ τὴν τοιούτων στάσιν δυ-
 νατὸν ἔσται διδάσκειν πάντων προδηλοτέρων ἐχομένους
 ὑποδειγμάτων. ὑποκείσθω ᾗ γὰρ τετραδακτυλίου διάστη-
 30 μα, καὶ ἀνυέτω τοῦτο τὸ κινούμενον σῶμα ἐν δυσὶν ἀμε-

1. περιγράφονται CHRSX.   περισσομένου S.   2. τὸ CHH.
 6. ἐχρῆν ἰσοπᾶσθαι C.   7. καλύπτεσθαι CH.   γε om CRS.
 8. προκαταταχούντων CR, προκαταχυνόντων X.   9. καλύπτεται H.
 22. ἠνέχθησαν C.   27. ἀδύνατον?   28. πάντως Fabricius, om H.
     προδηλότερον G.   ἐχομένων C.

ρέει χρόνους, ὥστε τὸ ἕτερον διδακτυλῖαιον ἐν ἐνὶ ἡμέρῃ
 χρόνῳ διέρχεται καὶ τὸ λειπόμενον πάλιν ἐν ἐνί. τοιαύ-
 της δὲ οὕσης ὑποθέσεως ἀφαιρέσθω τοῦ τοσούτου δια-
 στήματος δακτυλῖαιον διάστημα, ὥστε τὸ περιλειπούμενον
 διάστημα τριδακτυλῖαιον γίνεσθαι. ἀλλ' εἰ τὸ ὅλον τετρα- 157
 δακτυλῖαιον διάστημα ἐν δυοῖν ἡμέρῃσι χρόνοις τὸ κινού-
 μενον σῶμα διήρχετο, πάντως τὸ τριδακτυλῖαιον ἀνύσει ἐν
 ἐνὶ ἡμέρῃ χρόνῳ καὶ ἡμίσει, ἐν ἐνὶ μὲν τὸ διδακτυλῖαιον
 διάστημα, ἐν ἡμίσει δὲ τὸ λειπόμενον δακτυλῖαιον. καὶ
 οὕτως εἰ ἔστι τοῦ ἡμέρου χρόνου ἡμίσει λειπόμενος ἡμέ- 10
 ρῆς χρόνος, οὐκ ἔστι τις ἡμέρῆς χρόνος, ἀλλὰ καὶ οὗτος
 εἰς μέρη τέτμηται. ὁ δ' αὐτὸς λόγος εἰ πέμπτον δάκτυ- 158
 λον προσθῶμεν τῷ τετραδακτυλῖαιῳ διαστήματι. πῶς γὰρ
 τοῦτο κινήσεται τὸ κινούμενον; ἄρα γε ἐν ἡμέρῃ χρόνῳ;
 ἀλλ' ἐπεὶ καὶ τὸ διπλὸν ἐν ἡμέρῃ χρόνῳ διήνυσεν, ἔσται 15
 τὸ ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ κινούμενον ταχύ τε ἅμα καὶ βραδύ,
 ἢ μὲν διδακτυλῖαιον ἐν ἡμέρῃ χρόνῳ ἀνύει, ταχύ, ἢ δ' ἐν
 τῷ ἴσῳ δακτυλῖαιον διέρχεται, βραδύ. εἰ δὲ ἐν ἐλάττω
 ἡμέρου χρόνου ἀνύει τὸν πέμπτον δάκτυλον, μεριστός
 ἔστιν ὁ ἡμέρῆς χρόνος. ὅπερ οὐ θέλουσιν. 20

Καὶ μὴν εἰ ἐν ἡμέρῃ χρόνῳ τὸ κινούμενον ὑφ' ἐν 159
 ἄθρονον μεριστὸν ἀνύει διάστημα, στήσεται τι ἀναιτίως,
 ὡς παραστήσομεν. οὐχὶ δὲ γε ἴσταται τι ἀναιτίως. οὐκ
 ἄρα κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον γίνεται ἡ κίνησις. ἔστω γὰρ 160
 ὀρθιὸν τι διάστημα, ὅλον δεκάπηχυν, καὶ βαρὺ τι σῶμα, 25
 οἶονεὶ μολιβῆ σφαῖρα, ἐν ἐνὶ ἐλαχίστῳ χρόνῳ ἀνυέτω ὅλον
 τοῦτο τὸ διάστημα ἄνωθεν κάτω. ἀλλὰ καὶ προστιθέσθω
 τούτῳ τῷ διαστήματι ἄλλο πηχυαῖον διάστημα, ὥστε ὅλον
 γίνεσθαι ἐνδεκάπηχυν, ἀφιεσθῶ τε πάλιν ἀπὸ τοῦ ἄκρου ἢ
 σφαῖρα. οὐκοῦν φθάσασα ἐπὶ τὸ πέρας μὲν τοῦ δεκάτου 161
 πήχεως ἀρχὴν δὲ τοῦ ἐνδεκάτου ἢ στήσεται ἢ καὶ τοῦτον

1. τὸ ἕτερον τὸ διδ. CGR. ἐνὶ om L. 9. διάστημα — δακτυ-
 λῖαιον om C. 10. χρόνου om CH. 17. ἢ μὲν — 18. βραδύ om H.
 17. ἀνύει om CB. 25. ὀρθιὸν C. 26. μολιβῆ L. 29. ἀφι-
 κέσθω C. 30. φθάσει C. μέρος μὲν τοῦ δεκαπήχεος L.

- διελεύσεται, φημί δὲ τὸν ἐνδέκατον πῆχυν. ἀλλὰ τὸ μὲν
 στήναι ἄτοπον· βαρὺ γὰρ οὕτω σῶμα καὶ δι' ἄερος φε-
 ρόμενον καὶ μηδενὸς ἀντικύπτοντος, εἰ στήσεται, πάντως
 162 ἀναίτιως στήσεται, ὅπερ ἦν ἄτοπον. εἰ δὲ κινήσεται, ἔπει-
 τὸ ὅλον δεκάπηχυν διάστημα ἐν ἐνὶ ἡμέρῃ διέρχεται χρόνῳ,
 τὸ λοιπόμενον πηχυαῖον διάστημα τῆς αὐτῆς οὐσῆς κί-
 νήσεως ἐν δεκάτῳ μέρει τοῦ ἡμεροῦς χρόνου διελεύσεται,
 ὥστε τὸν ἡμερῇ χρόνον πρὸς τῷ μὴ εἶναι ἡμερῇ ἔτι καὶ
 εἰς δέκα μέρη τετμηθῆναι.
- 163 Καὶ μὴν εἰ τὸ κινούμενον ἐν ἐνὶ ἡμέρῃ χρόνῳ ὅλον
 ἀνύει μεριστὸν διάστημα, ἐξ ἀνάγκης ἐν ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ
 χρόνῳ ἐν πᾶσι γενήσεται τοῖς τοῦ διαστήματος μέρεσιν.
 εἰ δὲ ἐν ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ χρόνῳ ἐν πᾶσι γενήσεται τοῖς
 τοῦ διαστήματος μέρεσιν, οὐκ ἔσται κεκινήμενον τὸ διά-
 164 στημα ἀλλὰ ἐπεσχηκός· ὅπερ ἄτοπον. οὐ τοίνυν ἐν ἐνὶ
 καὶ ἡμέρῃ χρόνῳ κινεῖται τὸ κινούμενον μεριστὸν διά-
 στημα, ἔπει ἔσται τὸ αὐτὸ ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ θερμόν τε
 καὶ ψυχρόν πεφωτισμένον τε καὶ ἀφώτιστον. ὑποκείσθω
 γὰρ διπηχυαῖον διάστημα, καὶ τούτου ὁ μὲν ἕτερος πῆχυς
 165 πεπυρακτώσθω ὁ δ' ἕτερος ἐψύχθω. εἰ δὴ τὸ κινούμενον
 ἐν ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ ἡμέρῃ χρόνῳ τὸ ὅλον τοῦτο ἐπιλαμ-
 βάνει διάστημα, ὅτε μὲν κατὰ τοῦ πεπυρακτωμένου πῆ-
 χεως ἔστιν, ἔσται πεπυρακτωμένον, ὅτε δὲ κατὰ τοῦ ἐψυ-
 γμένου, ἐψυγμένον. γίνεται δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον
 25 ἐν τε τῷ πεπυρακτωμένῳ καὶ τῷ ἐψυγμένῳ· τὸ αὐτὸ ἄρα
 κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἔσται ἅμα θερμόν τε καὶ ψυχρόν·
- 166 ὃ τῶν ἀδυνάτων ὑπῆρχεν. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν
 αὐτὴν ἑφοδὸν ἔσται διδάσκειν ὅτι ὑφ' ἐν ταυτὸ ἔσται καὶ
 πεφωτισμένον καὶ ἀφώτιστον· ὃ καὶ αὐτὸ παρὰ τὴν
 30 ἐνάργειαν.

Πρὸς τούτοις δεῖσαι ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ, ὅπηλίκον ἂν
 τις ὑποθῇται διάστημα, κεκινήσθαι λέγειν τὸ κινούμενον.
 167 οἶον ἔστω τετραδακτυλιαῖον διάστημα, καὶ διηρησθῶ εἰς

ὁπῶτ' ἄρα μέρη, εὐσήμου τε χάριν διδασκαλίας τὸ μὲν πρῶτον αὐτοῦ μέρος καλεῖσθαι *A*, τὸ δὲ δεύτερον *B*, τὸ δὲ τρίτον *Γ*, καὶ κατὰ τὰ ἐξῆς ὁμοίως. εἰ δὴ τὸ κινούμενον ἐν ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ χρόνῳ μεριστὸν ἀνύει διάστημα, ἐν ᾧ χρόνῳ κινεῖται τὸ *AB* διάστημα, ἐν τῷ αὐτῷ δυνήσεται κινεῖσθαι τὸ *ΒΓ* διάστημα. ἀλλ' εἰ ἐν τῷ αὐτῷ, κινήσεται καὶ τὸ *ΓΔ*, καὶ οὕτω μέχρις ἀπείρου, ὥστε ἐν ἐνὶ καὶ ἁμερεῖ χρόνῳ κινήσεται τὸ ὅλον τῆς γῆς διάστημα.

Εἰ οὖν μήτε εἰς ἄπειρον οὕσης τῆς τομῆς μήτε εἰς ἁμερὲς τῆς καταλήξεως, μήτε τινῶν μὲν εἰς ἄπειρον τεμνομένων τινῶν δὲ εἰς ἁμερὲς καταληγόντων, σώζεται ἡ κίνησις, ῥητέον μηδὲν εἶναι κίνησιν. οἷς ἔπεται ἡ ἐποχὴ διὰ τε τὴν τῆς ἐναργείας καὶ διὰ τὴν τῶν ἀντικειμένων αὐτῇ λόγων ἰσοσθένειαν.

Ἔτι τῆς κινήσεως τριῶν οὐσιῶν, ὡς προεῖπον, ἐχομένης, σώματός τε τοῦ κινουμένου καὶ τόπου τοῦ ἐν ᾧ κινεῖται καὶ χρόνου καθ' ὃν ἡ κίνησις συντελεῖται, ἐπεὶ τό τε σῶμα καὶ τὸν τόπον ἠπορήσαμεν, πειρασόμεθα καὶ περὶ χρόνου ζητεῖν· τάχα γὰρ καὶ περὶ τούτου ὁ λόγος ἄπορος φανεύεται τοῖς τε αἰώνιον ὑποτιθεμένοις εἶναι τὸν κόσμον φυσικοῖς καὶ τοῖς ἀπὸ τινος χρόνου λέγουσιν αὐτὸν συνστασθαι. καὶ δὴ τινὲς φασὶ χρόνον εἶναι διάστημα τῆς τοῦ κόσμου κινήσεως, οἱ δὲ αὐτὴν τὴν τοῦ κόσμου κίνησιν. οὕτε δὲ κατὰ τοὺς πρῶτους οὕτε κατὰ τοὺς δευτέρους γίνεται τις χρόνος. εἴπερ γὰρ τὸ διάστημα τῆς κινήσεως καὶ ἡ κίνησις οὐδὲν ἔστι παρὰ τὸ κινούμενον, ὁ χρόνος τῆς κοσμικῆς κινήσεως διάστημα καθεστὼς ἢ ἰδιαίτερον κοσμικὴ κίνησις οὐδὲν ἔστι παρὰ τὸν κινούμενον κόσμον, ἀλλὰ κόσμος πῶς ἔχων γενήσεται ὁ χρόνος· ὅπερ

2. ἄλφα — βῆτα — γάμμα *L*. 5. τὸ πρῶτον δεύτερον διάστημα *L*, prima secundum *H*: corr in versione Fabricius. 6. τὸ δεύτερον τρίτον *L*, secunda tertium *H*. ἀλλ' εἰ ἐν τῷ αὐτῷ] sed si ita movebitur secunda *H*. an ἀλλ' εἰ τοῦτο, ἐν τῷ αὐτῷ κ. 7. τὸ τρίτον τέταρτον *L*, tertia et quarta *H*. καὶ post ἐνὶ om *CH*. 15. οὐσιῶν *X*, οὐσῶν *CH*, om *FGH*. 21. συνίστασθαι *X*. 23. τὴν] τὴν τοιαύτην *FG*. 27. ἡ *C*. 28. τὸ κινούμενον κόσμος *CGHR*: corr Fabricius.

171 ἐστὶν ἄτοπον. καὶ ἄλλως, τὴν μὲν κίνησιν τοῦ κόσμου
ἐνδέχεται νοεῖν κατὰ τινα χρόνον μὴ οὔσαν, ὥστ' οὐκ ἂν
172 εἴη ἡ τοῦ κόσμου κινήσις χρόνος. καὶ ἄλλως, πᾶσα κίνη-
σις ἐν χρόνῳ γίνεται, διὸ καὶ ἡ τοῦ κόσμου κινήσις ἐν
5 χρόνῳ γενήσεται. ὁ δὲ χρόνος ἐν χρόνῳ οὐ γίνεται· ἤτοι
γὰρ ἐν αὐτῷ γενήσεται ἢ ἐν ἄλλῳ ἢ ἄλλοις, οὔτε δὲ ἐν
αὐτῷ γένοιτ' ἂν (ἔσται γὰρ ὁ αὐτός καὶ εἷς καὶ δύο) οὔτε
ἕτερος ἐν ἐτέρῳ διὰ τὸ μήτε τινα τῶν ἐνεστώτων γίνεσθαι
ἐν τῷ μὴ ἐνεστώτι μήτε τινα τῶν μὴ ἐνεστώτων ἐν τῷ
10 ἐνεστώτι. τοίνυν οὐδὲ διὰ τοῦτο ῥητέον κόσμου κίνησιν
173 εἶναι τὸν χρόνον. πάλιν ὥσπερ ἡ κινήσις ἐν χρόνῳ γί-
νεται, οὕτω καὶ ἡ μογή· ἀλλ' ὃν τρόπον οὐδεὶς λέγει τὴν
μονὴν εἶναι χρόνον, οὕτως οὐδὲ τὴν τοῦ κόσμου κίνησιν
δεόντως χρόνον ἀποφαίνεται. ἢ τε τοῦ κόσμου κινήσις
15 διὰ παντός ἐστιν ἡ αὐτή, ὁ δὲ χρόνος "οὐ διὰ παντός
ἐστιν ὁ αὐτός, ἀλλ' ὅτε μὲν ὁ αὐτός λέγεται ὅτε δὲ ἄνι-
σος, καὶ ὅτε ἄνισος, ὅτε μὲν πλείων ὅτε δὲ ἐλάττω. ἕτε-
ρον ἄρα ἐστὶν ἡ τοῦ κόσμου κινήσις καὶ ἕτερον ὁ χρόνος.
174 οἷ γε μὴν τὴν τοῦ κόσμου κίνησιν ἀνελόντες τὴν δὲ γῆν
20 κινεῖσθαι δοξάσαντες, ὡς οἱ περὶ Ἀρίσταρχον τὸν μαθημα-
τικόν, οὐ κωλύονται νοεῖν χρόνον. τοίνυν ἕτερον εἶναι
λεκτέον τὸν χρόνον καὶ οὐ ταυτόν τῇ τοῦ κόσμου κινή-
175 σι. οἷ τε ἐν καταγείοις τισὶ καὶ ἀλαμπέσι σπηλαίοις βιο-
τεύοντες καὶ οἱ ἐκ γενετῆς πηροὶ τῆς μὲν τοῦ κόσμου
25 κινήσεως ἐννοίαν οὐκ ἔχουσιν, καθίσαντες δὲ καὶ ἀναστάν-
τες καὶ περιπατήσαντες ἐννοίαν χρόνου λαμβάνουσι τοῦ
ἐν ᾧ τὰ τρία ταῦτα ἐνήργησαν, καὶ πλείονος μὲν τοῦ ἐν
ᾧ τὰ τρία, ἐλάσσονος δὲ τοῦ ἐν ᾧ τὰ δύο, ἐλαχίστου δὲ
τοῦ ἐν ᾧ τὸ ἓν. εἰ δὲ δυνατόν νοῆσαι χρόνον μὴ νοοῦν-
30 τας τὴν οὐράνιον περιφορὰν, ἕτερόν ἐστιν αὕτη καὶ ἕτε-
ρον ὁ χρόνος.

1. καὶ] καὶ εἰ C   3. ἡ om L.   5. γίνεται] γενήσεται X.
6. ἄλλως H.   9. μήτε — 10. ἐνεστώτι om H.   13. χρόνον] ἐν
χρόνῳ CH.   17. πλείων C.   19. χρόνου X.   20. περὶ] περὶ
τὸν C.   27. ἐνήργησαν C.

Ἀριστοτέλης δὲ χρόνον ἔφασκεν εἶναι ἀριθμὸν τοῦ 176
 ἐν κινήσει πρώτου καὶ ὑστέρου. εἰ δὲ τοῦτό ἐστιν ὁ χρό-
 νος, συμμνημόνευσις τις τοῦ ἐν κινήσει πρώτου καὶ ὑστέ-
 ρου, τὸ ἡρεμοῦν καὶ ἀκίνητίζον οὐκ ἔσται ἐν χρόνῳ. ἢ
 εἴπερ ἐστὶν ἐν χρόνῳ τὸ ἀκίνητίζον, ὁ δὲ χρόνος ἐστὶν⁵
 ἀριθμὸς τοῦ ἐν κινήσει πρώτου καὶ ὑστέρου, ἔσται τὸ ἐν
 χρόνῳ ἡρεμοῦν καὶ κινούμενον· ὅπερ ἀδύνατον. διόπερ 177
 Στράτων ὁ φυσικὸς ἀποσταῖς τῆσδε τῆς ἐννοίας ἔλεγε χρό-
 νον ὑπάρχειν μέτρον πάσης κινήσεως καὶ μονῆς· παρήκει
 γὰρ πᾶσι τοῖς κινουμένοις, ὅτε κινεῖται, καὶ πᾶσι τοῖς¹⁰
 ἀκινήτοις, ὅτε ἀκίνητιζαι, καὶ διὰ τοῦτο πάντα τὰ γινό-
 μενα ἐν χρόνῳ γίνεται. μήποτε δὲ πάμπολλά ἐστὶ καὶ τὰ 178
 τοῦτω μαχόμενα· αὐταρκες δὲ νῦν ἐκείνο λέγειν ὅτι τὸ
 μετροῦν τὴν κίνησιν ἢ τὴν μονὴν ἐν χρόνῳ γίνεται καὶ
 οὐκ ἔστι χρόνος. εἰ δὲ τοῦτο, οὐκ ἂν εἶη τὸ μετροῦν τὴν¹⁵
 κίνησιν καὶ τὴν μονὴν χρόνος· ἐν χρόνῳ γὰρ οὐ γίνεται
 χρόνος. ἄλλως τε, εἰ διὰ τοῦτο μέτρον τῆς κινήσεως καὶ 179
 τῆς μονῆς ἐστὶν ὁ χρόνος, ἐπεὶ ἀντιπαρήκει τῇ τε κινήσει
 ἐφ' ὅσον ἐστὶ κίνησις καὶ τῇ μονῇ ἐφ' ὅσον ἐστὶ μονή,
 ἐπεὶ πάλιν ἢ κίνησις καὶ ἢ μονὴ ἀντιπαρήκει τῷ χρόνῳ,²⁰
 οὐ μᾶλλον ἔσται χρόνος μέτρον τῆς κινήσεως καὶ τῆς μο-
 νῆς ἢ ἡ κίνησις καὶ ἡ μονὴ μέτρον τοῦ χρόνου. καὶ 180
 τοῦτο τάχα βέλτιον ἢν εἰπεῖν· ὁ μὲν γὰρ χρόνος δυσθεώ-
 ρητόν τι ἐστίν, ἢ δὲ κίνησις καὶ ἡ μονὴ εὐσύννοπτον,
 ληφθεῖη δ' ἂν οὐκ ἐκ τοῦ δυσθεωρήτου τὸ εὐθεωρήτον²⁵
 ἀλλ' ἀνάπαλιν.

Δοκεῖ δὲ καὶ εἰς τοὺς περὶ Ἐπικούρου καὶ Δημόκρι- 181
 τον φυσικοὺς τοιαύτη τις ἀναφέρεσθαι τοῦ χρόνου νόησις
 “χρόνος ἐστὶν ἡμεροειδὲς καὶ νυκτοειδὲς φάντασμα,” καθ'
 ἣν πάλιν ἀπορὸς ἐστὶν ἢ [περὶ] τοῦ χρόνου φύσις. εἰ³⁰
 γὰρ ἀνυπόστατος δεικνύται ἢ ἡμέρα καὶ ἡ νύξ, ἀκολουθεῖ
 καὶ τὸ ἡμεροειδὲς φάντασμα μὴ εἶναι χρόνον ἢ ἀνυπό-

3. τις om CHR.
 τοῖς L: corr Fabricius.

8. ὁ στράτων δ C.

9. κέρον C.

11. κινή-

19. καὶ — 20. κινήσις om C.

23. γὰρ

om CH.

28. τις om CHR.

30. an servata praepositione φάσις?

- 182 στατον ὑπάρχειν. ἡμέρα γὰρ ἡ καὶ ἰδιαίτερον νοουμένη
καὶ δωδεκάωρος, τουτέστιν ἡ ἀπὸ ἀνατολῆς μέχρι δύσεως,
σκεψαμένοις ἡμῖν ἀνυπόστατος φαίνεται. ὅτε γὰρ ἡ πρώτη
ὑφέστηκεν ὥρα, οὐπω αἱ ἔνδεκα ὑφισταῖσιν· τῶν δέ γε
183 πλειόνων ὥρῶν μὴ οὐσῶν οὐκ ἂν εἴη ἡμέρα. καὶ πάλιν
ὅτε ἡ δευτέρα ἐνέστηκεν ὥρα, ἡ μὲν πρώτη οὐκέτ' ἔστιν,
αἱ δὲ λειπόμεναι δέκα οὐπω εἰσὶν, διὸ τῶν πλειόνων μὴ
οὐσῶν ὥρῶν οὐδ' οὕτως ἔσται ἡ ἡμέρα. πάντοτε οὖν
μιας ὥρας ὑφιστάσεως, τῆς δὲ ἡμέρας μιᾶς ὥρας μὴ οὐ-
184 σης, οὐκ ἂν εἴη τις ἡμέρα. καὶ μὴν οὐδὲ ἡ μία ὥρα
ὑφέστηκεν· κατὰ πλάτος γὰρ νοεῖται, ἐκ πλειόνων τε καὶ
αὐτῇ συνέστηκε μοιρῶν, ὧν αἱ μὲν οὐδέπω εἰσὶν αἱ δὲ
οὐκέτι, ὥστε καὶ τὸ σύνθετον ἐξ αὐτῶν ἀνυπόστατον γί-
νεσθαι. εἰ δὲ μήτε ὥρα τις ἐστὶ μήτε ἡμέρα μήτε κατὰ
15 τὸ ἀνάλογον νύξ, οὐδὲ χρόνος ἔσται ἡμεροειδὲς ἢ νυκτε-
185 ροειδὲς φάντασμα. καὶ μὴν ἡμέρα λέγεται διχῶς,
καθ' ἓνα μὲν τρόπον ἡ ἐκ τῶν δώδεκα ὥρῶν συνεστῶσα,
καθ' ἕτερον δὲ ὁ πεφωτισμένος ἐξ ἡλίου ἀήρ. ἥτοι οὖν
τῆς ἐκ τῶν ὥρῶν συνεστάσεως ἡμέρας φάντασμα εἶναι λέ-
20 γουσιν οἱ περὶ τὸν Ἐπίκουρον τὸν χρόνον, ἡ τῆς ὥς πε-
186 φωτισμένου ἀέρος ἐξ ἡλίου. ἀλλὰ τῆς μὲν ἐκ τῶν ὥρῶν
συνεστάσεως ἡμέρας οὐκ ἂν εἴπαιεν φάντασμα εἶναι τὸν
χρόνον· αὕτη γὰρ αὕτη ἡ ἡμέρα χρόνος ἐστί, φημι δὲ
187 τὴν δωδεκάωρον, διόπερ εἰ τὸ φάντασμα ταύτης χρόνος
25 εἶναι νοεῖται, ἔσται ὁ χρόνος τοῦ χρόνου φάντασμα· ὅπερ
ἦν ἀπεμφαίνον. τοίνυν οὐ λεκτέον "τὸ τῆς δωδεκάωρου
ἡμέρας φάντασμα χρόνον ὑπάρχειν. καὶ μὴν οὐδὲ τὸ τῆς
ὥς πεφωτισμένου ἀέρος ἡμέρας φάντασμα· αὕτη γὰρ ἐν
χρόνῳ γίνεται, καὶ διὰ τοῦτο εἰ χρόνος ἐστὶ τὸ ταύτης τῆς
30 ἡμέρας ἡμέτερον φάντασμα, ἐν τῷ ἡμετέρῳ φαντάσματι
γενήσεται ἡ τοιαύτη ἡμέρα. ὁ πολλῷ τοῦ πρώτου χείρον

3. σκεψαμένοις L. 6. οὐκέτ' οὐκ L. 9. ὑφιστάσεως H.
10. ἡ om C. 15. τὸ om C. νυκτεροειδὲς] v. Struv. ap. Schnei-
der. lex. supplm. 20. τῆς] τοῦ C. 22. εἰποιεν FG. 25. εἶναι
om CHH. 27. τὸ om CH.

ἐστίν. φθαρέντος τε τοῦ κόσμου κατὰ Ἐπίκουρον 188
οὔτε ἡμέρα ἐστίν οὔτε νύξ, διὰ δὲ τοῦτο οὔτε ἡμερήσιον
οὔτε νυκτερήσιον φάντασμα. ἄτοπον δ' ἦν φθαρέντος τοῦ
κόσμου λέγειν μὴ εἶναι χρόνον· καὶ γὰρ ὁπότε καὶ τὸ
ἐφθάρθαι καὶ τὸ φθειρεσθαι χρόνων ἐστὶν ἐμφατικά. εἰ
δὲ τοῦτο, ἕτερον μὲν ἐστὶν ὁ χρόνος, διάφορον δὲ τὸ ἡμε-
ρήσιον ἢ νυκτερήσιον φάντασμα.

Ἐκ μὲν οὖν τῆς ἐπινοίας οὕτως ἢ τοῦ χρόνου ὑπαρ-
ξεις ἡπορήσθω· πάρεστι δὲ καὶ προηγουμένῳ λόγῳ τὸ 189
προκείμενον κατασκευάζειν. εἴπερ γὰρ ἐστὶ χρόνος, ἦτοι 10
πεπέρασται ἢ ἄπειρός ἐστιν· οὔτε δὲ πεπέρασται, ὥς πα-
ρασιήσομεν, οὔτε ἄπειρός ἐστιν, ὥς διδάξομεν· οὐκ ἄρα
ἐστὶ τι χρόνος. εἰ γὰρ πεπεράσται ὁ χρόνος, ἦν ποτὲ
χρόνος ὅτε ὁ χρόνος οὐκ ἦν, καὶ ἐστὶ ποτὲ χρόνος ὅτε
οὐκ ἐστὶ χρόνος. ἄτοπον δὲ γε ἢ τὸ γεγονέναι ποτὲ 15
χρόνον ὅτε ὁ χρόνος οὐκ ἦν, ἢ τὸ ἔσεσθαι ποτὲ χρόνον
ὅτε χρόνος οὐκ ἐστὶ· καὶ γὰρ τὸ ποτὲ γεγονέναι καὶ τὸ
ἔσεσθαι, καθὼς προεῖπον, διαφερόντων χρόνων ἐστὶν ἐμ-
φατικά. οὐ τοίνυν πεπεράσται ὁ χρόνος. καὶ μὴν οὐδὲ 190
ἄπειρός ἐστιν. ἐστὶ γὰρ [τι] αὐτοῦ τὸ μὲν τι παρωχημέ- 20
νον τὸ δὲ μέλλον. ἦτοι οὖν ἐκάτερος τούτων τῶν χρόνων
ἐστὶν ἢ οὐκ ἐστὶν. καὶ εἰ μὲν οὐκ ἐστὶν, αὐτόθεν πεπε-
ράσται ὁ χρόνος, καὶ εἰ πεπεράσται, μένει τὸ ἀρχῆθεν
ἄπορον, τὸ γεγονέναι ποτὲ χρόνον ὅτε χρόνος οὐκ ἦν καὶ
τὸ ἔσεσθαι ποτὲ χρόνον ὅτε χρόνος οὐκ ἐστὶ. εἰ δὲ ἐστὶν 191
ἐκάτερος, φημὶ δὲ ὅ τε παρωχημένος καὶ ὁ μέλλον χρό-
νος, ἐν τῷ παρόντι ἐστὶ. ἐν τῷ παρόντι δὲ ὑπάρχων,
ἐν τῷ ἐνεστώτι γενήσεται χρόνος ὅ τε παρωχημένος καὶ ὁ
μέλλον. ἄτοπον δὲ τὸν παρωχημένον καὶ τὸν μέλλοντα
λέγειν κατὰ τὸν ἐνεστώτα χρόνον νοεῖσθαι. τοίνυν οὐδ' 30
ἄπειρός ἐστιν ὁ χρόνος. εἰ δὲ μήτε πεπερασμένος νοεῖται
μήτ' ἄπειρος, οὐδ' ὅλως ἔσται. τό τε μὴν ἐξ ἀνυ- 192

4. ὁπότε] τὸ ποτὲ φθαρῆναι? cf. § 189 extr.

5. χρόνου C.

11. οὔτε — 12. ἐστὶν om CHA.

15. ἄτοπον — 17. ἔσται om H.

18. ἐμφατικά R.

21. ἐκάτερον C.

23. μένει] μὲν CR.

πάρκτων συνεστῶς ἀνύπαρκτον ἔσται, ὁ δὲ γε ᾽᾽ χρόνος ἐξ ἀνυπάρκτων ἀξιοῦται συνεστάναι τοῦ παρωχημένου μηκέτ' ὄντος καὶ τοῦ μέλλοντος μήπω ὄντος· ἀνύπαρκτος ἄρα ἐστὶν ὁ χρόνος.

- 193 Πρὸς τούτοις, εἰ ἔστι τι χρόνος, ἦτοι ἀμέριστός ἐστιν ἡ μεριστός· οὔτε δὲ ἀμέριστος εἶναι δύναται, καθὼς ὑπομνήσομεν, οὔτε μεριστός, ὥς καταστησόμεθα· οὐκ ἄρα ἐστι τις χρόνος. ἀμερῆς μὲν οὖν οὐ δύναται τυγχάνειν ὁ χρόνος, ἐπεὶ διαιρεῖται εἰς τε τὸν παρωχημένον καὶ τὸν ἐνε-
 194 στῶτα καὶ εἰς τὸν μέλλοντα. μεριστός δὲ οὐκ ἂν ὑπάρχοι διὰ τὸ πᾶν τὸ μεριστὸν ὑπὸ τινος αὐτοῦ μέρους καταμετρεῖσθαι· οἷον ὁ μὲν πῆχυς ὑπὸ παλαιστοῦ καταμετρεῖται, καὶ ἔστι τοῦ πῆχους μέρος ὁ παλαιστής, ὑπὸ δὲ τοῦ δακτύλου ὁ παλαιστής, καὶ ἔστι μέρος τοῦ παλαιστοῦ ὁ
 15 δάκτυλος. τοίνυν εἰ καὶ ὁ χρόνος μεριστός ἐστιν, ὀφείλει
 196 πρὸς τινος αὐτοῦ μέρους καταμετρεῖσθαι. οὔτε δὲ ὑπὸ τοῦ ἐνεστῶτος ἐνδέχεται τοὺς ἄλλους χρόνους καταμετρεῖσθαι. εἰ γὰρ ὁ ἐνεστῶς χρόνος καταμετρεῖ τὸν παρωχη-
 μένον, ἔσται ὁ ἐνεστῶς χρόνος κατὰ τὸν παρωχημένον,
 20 γινόμενος δὲ κατὰ τὸν παρωχημένον οὐκέτι ἔσται ἐνεστῶς ἀλλὰ παρωχημένος. καὶ εἰ τὸν μέλλοντα καταμετρεῖ ὁ ἐνεστῶς, κατ' αὐτὸν γινόμενος μέλλων ἔσται ἀλλ' οὐχὶ ἐνεστῶς. ὅθεν οὐδὲ τοῖς ἄλλοις χρόνοις ἐνδέχεται κατα-
 μετρεῖν τὸν ἐνεστῶτα· ἐκάτερος γὰρ αὐτῶν κατὰ τοῦτον
 25 γινόμενος ἐνεστῶς ἔσται καὶ οὔτε παρωχημένος οὔτε μέλ-
 196 λων. ἀλλ' εἰ πάντως μεριστὸν ἢ ἀμέριστον δεῖ νοεῖν τὸν χρόνον, ἐδείξαμεν δὲ ἡμεῖς ὅτι οὔτε μεριστός ἐστιν οὔτε ἀμέριστος, λεπτέον μὲν εἶναι τὸν χρόνον.

- 197 Σὺν τούτοις ὁ χρόνος τριμερῆς ἐστιν· τὸ μὲν γάρ
 30 τι ἦν αὐτοῦ παρωχημένον τὸ δ' ἐνεστῶς τὸ δὲ μέλλον. τούτων δὲ τὸ μὲν παρωχημένον οὐκέτ' ἔστιν, τὸ δὲ μέλλον οὐπω ἔστιν. λείπεται δὲ εἶναι μέρος ἐνεστηκός. ἦτοι

13. μέρος om C.
 31. οὐκέτ'] οὐκ L.

24. καὶ αὐτὸν B.

30. τι om pr R.

οὖν ὁ ἐνεστικῶς χρόνος ἀμερής ἐστιν ἢ μεριστός. οὔτε
 δὲ ἀμερής εἶναι δύναται· ἐν ἀμερεῖ γὰρ χρόνῳ οὐδὲν πέ-
 φυνκε γίνεσθαι μεριστόν, ὡς φηδὶ Τίμων, ὅλον τὸ γίνεσθαι
 καὶ τὸ φθίρεισθαι καὶ πᾶν ὃ τούτοις ἔοικεν. εἰ δ' ἀμε- 198
 ρής ἐστιν, οὔτε ἀρχὴν ἔξει, ἣ συνάπτει τῷ παρωχημένῳ,⁵
 οὔτε πέρασ, ᾧ συνάπτει τῷ μέλλοντι· τὸ γὰρ ἀρχὴν ἔχον
 καὶ πέρασ οὐκ ἀμεριστόν ἐστιν. εἰ δὲ μήτε ἀρχὴν ἔχει
 μήτε πέρασ, οὐδὲ μέσον ἔχει· πατὰ γὰρ τὴν ὡς ταῦτα
 σύμβλησιν νοεῖται τὸ μέσον. μήτε δὲ ἀρχὴν ἔχον μήτε
 πέρασ μήτε μέσον οὐδ' ὅλως ἔσται. "εἰ δὲ μεριστός ἐστιν 199
 ὁ ἐνεστικῶς χρόνος, ἦτοι εἰς τοὺς ὄντας χρόνους μερίζεται
 ἢ εἰς τοὺς μὴ ὄντας. καὶ εἰ μὲν εἰς τοὺς μὴ ὄντας χρό-
 νους μερίζοιτο, οὐκ' ἔσται χρόνος· τὸ γὰρ εἰς τοὺς μὴ
 ὄντας χρόνους μεριζόμενον οὐκ ἂν εἴη χρόνος. εἰ δὲ εἰς
 τοὺς ὄντας χρόνους μερίζεται, οὐκ' ἔσται ὅλος ἐνεστικῶς,¹⁵
 ἀλλὰ τὶ μὲν αὐτοῦ παρωχημένον τὶ δὲ μέλλον. διὰ δὲ
 τοῦτο οὐκ' ἔσται ὅλος ἐνεστικῶς καὶ ὑπάρχων, τοῦ μὲν
 μηκέτι ὄντος αὐτοῦ τοῦ δὲ μήπω ὄντος. ἀλλ' εἰ τριῶν 200
 ὄντων, παρωχημένου καὶ μέλλοντος καὶ ἐνεστικῶτος, δέδει-
 κται τούτων μηδεὶς ὑπάρχων, οὐκ ἂν εἴη τις χρόνος. 20

Οἱ δὲ λέγοντες τὸν ἐνεστικῶτα χρόνον πέρασ μὲν εἶναι
 τοῦ παρωχημένου ἀρχὴν δὲ τοῦ μέλλοντος, ἐκ δυοῖν ἀνυ-
 πάρκτων χρόνων ἓνα ποιοῦντες, οὐχ ἓνα μόνον ἀλλὰ καὶ
 πάντα χρόνον ἀνύπαρκτον ποιοῦσιν. ἄλλως τε, εἰ πέρασ 201
 ἐστὶ τοῦ παρωχημένου ὁ ἐνεστικῶς χρόνος, τὸ δὲ πέρασ τοῦ²⁵
 παρωχημένου συμπαρώχηκε τῷ οὐ ἐστὶ πέρασ, οὐκ' ἔσται
 ὁ ἐνεστικῶς χρόνος, εἴπερ πέρασ ἐστὶ τοῦ παρωχημένου.
 καὶ πάλιν, εἰ ἀρχὴ τοῦ μέλλοντος ἐστιν ὁ ἐνεστικῶς χρόνος, 202
 ἢ δὲ ἀρχὴ τοῦ μέλλοντος οὐπω ἐστιν, ὁ ἐνεστικῶς χρόνος
 οὐπω ὑποστήσεται, καὶ οὕτω τὰ ἐναντιώτατα τούτῳ συμ- 30

1. χρόνος ἢ ἀμερής C. 2. δὲ om CR. 10. post πέρασ CR
 iterum haec 8. οὐδὲ — 10. πέρασ, H autem illa 7. οὐκ ἀμεριστόν — 18.
 ἔχει. 10. οὐδ' libri. 15. μερίζεται χρόνους C. ὅλως CR.
 16. ἀλλὰ — 17. ἐνεστικῶς om C. 17. ὅλως R. 28. ἐνεστικῶς om C.
 30 τὰ] τὰ μὲν C

βήσεται· καθὸ μὲν γὰρ ἐνεστώς ἐστιν, ὑπάρξει, καθὸ δὲ
 συμπαρώχηκε τῷ παρωχημένῳ, οὐκέτι ἔσται, καθὸ δὲ τῷ
 μέλλοντι σύνεστιν, οὕτω ἔσται. ἄτοπον δὲ τὸν αὐτὸν
 χρόνον νοεῖν καὶ ὄντα καὶ μὴ ὄντα καὶ μηκέτ' ὄντα καὶ
 5 μῆπω ὄντα. τοίνυν οὐδὲ ταύτῃ ῥητέον εἶναι τινα χρόνον.
 203 Ἐπακτέον δὲ καὶ οὕτως. εἰ ἔστι τι ὁ χρόνος, ἥτοι
 ἄφθαρτός ἐστι καὶ ἀγέννητος ἢ φθαρτός καὶ γεννητός· οὕτε
 δὲ ἄφθαρτός ἐστι καὶ ἀγέννητος, ὥς δειχθήσεται, οὕτε
 φθαρτός καὶ γεννητός, ὥς καὶ τοῦτο παρασταθήσεται· οὐκ
 10 ἄρα ἔστι τι χρόνος. ἄφθαρτος μὲν οὖν καὶ ἀγέννητος οὐκ
 ἔστιν, εἴ γε τὸ μὲν τι αὐτοῦ παρώχηκε τὸ δὲ ἐνέστηκε τὸ
 204 δὲ μέλλει. καὶ γὰρ ἡμέρα ἢ μὲν χθὲς οὐκέτι ἔστιν, ἢ δὲ
 σήμερον ἔστιν, ἢ δὲ αὔριον οὕτω γέγονεν. ὅθεν καὶ τοῦ
 χρόνου τὸ μὲν οὐκ ἔσται, ὥσπερ τὸ παρωχημένον, τὸ δὲ
 15 ἔστιν, ὥς τὸ ἐνεσθηκός, τὸ δὲ οὕτω ἔστιν, καθάπερ τὸ
 μέλλον. διὰ δὲ τοῦτο οὕτε ἀγέννητος οὕτε ἄφθαρτος γε-
 205 νήσεται ὁ χρόνος. εἰ δὲ φθαρτός ἐστι καὶ γεννητός, ἄπο-
 ρον τὸ εἰς τί φθαρήσεται καὶ ἐκ τίνος ἔσται. οὕτε γὰρ
 ὁ μέλλων ἔστιν ἤδη, οὕτε ὁ παρωχημένος ἔτι ἔστιν. ἐκ
 20 δὲ τῶν μὴ ὄντων πῶς δύναται τι φθείρεσθαι; οὐδὲν οὖν
 ἐστὶ χρόνος.
 206 Ἐπιχειρητέον δὲ καὶ οὕτως. εἰ ἔστι τι χρόνος, ἥτοι
 γεννητός ἐστιν ἢ ἀγέννητος ἢ τις μὲν γεννητός τις δὲ ἀγέννη-
 25 νητος οὕτε τις μὲν γεννητός τις δὲ ἀγέννητος· οὐκ ἄρα
 207 ἔστι τις χρόνος. εἰ μὲν γὰρ γεννητός εἴη, ἐπεὶ πᾶν τὸ
 γεννώμενον ἐν χρόνῳ γίνεται, καὶ ὁ χρόνος γεννώμενος
 ἐν χρόνῳ ἔσται γεννώμενος. ἥτοι οὖν ὁ αὐτός ἐσται ἐν
 αὐτῷ γεννώμενος ἢ ἕτερος ἐν ἑτέρῳ. καὶ εἰ μὲν ὁ αὐτός
 30 ἐν ἑαυτῷ γεννᾶται, ἔσται τι γεγονός πρὶν γεγονέναι· ὅπερ
 208 ἄτοπον. ἐπεὶ γὰρ τὸ ἐν ᾧ τι γίνεται ὀφείλει προϋπάρχειν
 τοῦ ἐν αὐτῷ γεννωμένου, δεήσει καὶ τὸν χρόνον ἐν ἑαυτῷ

1. δὲ — 2. καθὸ om CR. 3. συνέστη L. 6. ὁ add CR.
 14. οὐκέτ' ? 20. post τι adde γίνεσθαι ἢ εἰς τὰ μὴ ὄντα πῶς.
 27. γινόμενον S. ἐν om CR.

γεννώμενον ἑαυτοῦ προγεγενῆσθαι· οἷον ἐν ἐργαστηρίῳ
 δημιουργεῖται ἀνδριάς, ἀλλὰ προϋπέκειται τοῦ ἀνδριάντος
 τὸ ἐργαστήριον, καὶ ἐν τόπῳ τινὶ συνίσταται ναῦς, ἀλλὰ
 καὶ προϋφίστηκε τῆς νεῶς ὁ τόπος. τοίνυν εἰ καὶ ὁ χρό-
 νος ἐν ἑαυτῷ γίνεται, προϋπάρξει ἑαυτοῦ· καὶ οὕτως εἰ
 μὲν γίνεται, οὐπω ἔσται, ἐπεὶ πᾶν τὸ γινόμενον, ὅτε γί-
 νεται, οὐπω ἔστιν, εἰ δὲ ἐν ἑαυτῷ γίνεται, ὀφείλει προϋ- 209
 πάρχειν. ἔσται οὖν ἅμα χρόνος καὶ οὐκ ἔσται. ἢ μὲν
 γίνεται, οὐκ ἔσται, ἢ δὲ ἐν ἑαυτῷ γίνεται, ἔσται. ἄτοπον
 δὲ τὸ αὐτὸ κατὰ τὴν αὐτὴν ἐπιβολὴν εἶναι τε καὶ μὴ 10
 εἶναι· ἄτοπον ἄρα καὶ τὸ ἐν αὐτῷ λέγειν γίνεσθαι τὸν
 χρόνον. καὶ μὴν οὐδὲ ἕτερος ἐν ἑτέρῳ γίνεται χρόνος, 210
 αἷον ὁ μέλλων ἐν τῷ ἐνεστώτι καὶ ὁ ἐνεστὼς ἐν τῷ παρω-
 χημένῳ. εἰ γὰρ ἕτερος ἐν ἑτέρῳ γίνεται χρόνος, ἔξ ἀνάγ-
 κης ἕκαστος τῶν χρόνων ἀπολείπων τὴν ἰδίαν θέσιν τὴν 15
 ἑτέρου ἐπιλήψεται τάξιν. οἷον ἐπεὶ ὁ μέλλων χρόνος γί-
 νεται ἐν τῷ ἐνεστώτι χρόνῳ, ὁ μέλλων κατὰ τὸν ἐνεστώτα
 γινόμενος ἔσται ἐνεστὼς ἀλλ' οὐ μέλλων· καὶ εἰ ὁ ἐνε-
 στὼς ἐν τῷ παρωχημένῳ γίνεται, πάντως κατὰ τὸν παρω-
 χημένον γινόμενος οὐκ ἔσται ἐνεστὼς ἀλλὰ παρωχημένος. 20
 ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ ἀνασιτρέψωμεν, τὸν μὲν παρωχημέ- 211
 νον ποιοῦντες ἐν τῷ ἐνεστώτι γινόμενον, τὸν δὲ ἐνεστώτα
 ἐν τῷ μέλλοντι· αἱ γὰρ αὐταὶ πάλιν ἀκολουθοῦσιν ἀπο-
 ρίαι. εἰ οὖν οὕτε ἐν αὐτῷ γίνεται χρόνος οὐδ' ὥς ἕτερος
 ἐν ἑτέρῳ, οὐκ ἔστι γενητός ὁ χρόνος. εἰ δὲ μήτε ἀγένη- 25
 τός ἐστι μήτε γενητός, παρὰ δὲ ταῦτα τρίτον ἐπινεῖν
 ἀμήχανον, λεκτέον μηδὲν ὑπάρχειν τὸν χρόνον.
 ὅτι γὰρ καὶ ἀγένητος οὐ δύναται εἶναι, "σφόδρα εὐπαρα- 212
 μύθητον. εἰ γὰρ ἀγένητός ἐστι καὶ οὕτε γέγονεν οὕτε
 γενήσεται, εἰς ἔσται μόνος ὁ ἐνεστὼς χρόνος, καὶ οὕτε ὁ
 μέλλων ἔτι μέλλων, οὐδὲ τὰ ἐν αὐτῷ πράγματα, οὕτε ὁ
 παρωχηκῶς ἔτι παρωχηκῶς, οὐδὲ τὰ ἐν αὐτῷ πραττόμενα.

7. αὐτῷ R, αὐτῷ C. 10. αὐτὴν om CH. 23. αὐταὶ] αἱ R et
 ante lacunam C. 31. ἐστὶ H. 32. ἐστὶ L: corr Fabricius.

- οὐχὶ δὲ γε τοῦτο· τοίνυν οὐδὲ ἀγένητός ἐστιν ὁ χρόνος.
 213 καὶ μὴν οὐδὲ τις μὲν γενητός τις δὲ ἀγένητος, ἐπεὶ
 ἐπισυντεθήσονται αἱ ἀπορίαι. ὃ τε γὰρ γενητός ἢ ἐν
 ἑαυτῷ γίνεσθαι ὀφείλει ἢ ἐν ἑτέρῳ· ἀλλ' ἐὰν μὲν ἐν ἑαυ-
 5 τῷ γένηται, προϋπάρξει ἑαυτοῦ, ἐὰν δὲ ἐν ἑτέρῳ, οὐκέτι
 ἐκείνος ὁ χρόνος ἔσται, ἀλλὰ καθ' ὃν γίνεται ἀπολείπων
 214 τὴν ἰδίαν τάξιν. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ τοῦ ἀγενήτου·
 εἰ γὰρ ἀγένητός ἐστιν, οὔτε ὁ μέλλων ποτὲ ἔσται χρόνος
 οὔτε ὁ παρωχηκώς, ἀλλ' εἰς μόνος ὁ ἐναστικώς. αὐτοπα
 10 δὲ ταῦτα.λείπεται ἄρα λέγειν, μήτε γενητοῦ ὄντος τοῦ
 χρόνου μήτε ἀγενήτου μήτε τινὸς μὲν γενητοῦ τινὸς δὲ
 ἀγενήτου, μὴ εἶναι χρόνον.
 215 Ἐνέσται δὲ τοῦτο ἀπορεῖν καὶ ἀπὸ τῆς οὐσίας, ὡς
 καὶ ἀπὸ τῆς ἐννοίας προσηπύρεται. αὐτίκα γὰρ τῶν δογ-
 15 ματικῶν φιλοσόφων φασὶν οἱ μὲν σῶμα εἶναι τὸν χρόνον
 οἱ δὲ ἀσώματον, καὶ τῶν ἀσώματων φαιμένων οἱ μὲν ὡς
 καθ' αὐτό τι νοούμενον πρᾶγμα οἱ δ' ὡς συμβεβηκός
 216 ἑτέρῳ. σῶμα μὲν οὖν ἔλεξεν εἶναι τὸν χρόνον Αἰνησιδὴ-
 μος κατὰ τὸν Ἡράκλειτον· μὴ διαφέρειν γὰρ αὐτὸν τοῦ
 20 ὄντος καὶ τοῦ πρώτου σώματος. ὅθεν καὶ διὰ τῆς πρώ-
 τῆς εἰσαγωγῆς κατὰ ἕξ πραγμάτων τετάχθαι λέγων τὰς
 ἀπλᾶς λέξεις, αἵτινες μέρη τοῦ λόγου τυγχάνουσι, τὴν μὲν
 χρόνος προσηγορίαν καὶ τὴν μονάς ἐπὶ τῆς οὐσίας τετά-
 217 χθαι φησὶν, ἥτις ἐστὶ σωματική, τὰ δὲ μεγέθη τῶν χρόνων
 25 καὶ τὰ κεφάλαια τῶν ἀριθμῶν ἐπὶ πολλαπλασιασμοῦ μά-
 λιστα ἐκφέρεσθαι. τὸ μὲν γὰρ νῦν, ὃ δὴ χρόνου μῆνυμά
 ἐστίν, ἐτι δὲ τὴν μονάδα οὐκ ἄλλο τι εἶναι ἢ τὴν οὐσίαν,
 τὴν δὲ ἡμέραν καὶ τὸν μῆνα καὶ τὸν ἐνιαυτὸν πολλαπλα-
 σιασμὸν ὑπάρχειν τοῦ νῦν, φημὶ δὲ τοῦ χρόνου, τὰ δὲ
 30 δύο καὶ τρία καὶ δέκα καὶ ἑκατὸν πολυπλασιασμὸν εἶναι
 τῆς μονάδος. ὥσθ' οὗτοι μὲν σῶμα ποιούσι τὸν χρόνον,

1. γενητός CGHR: corr idem. 2. ἐπὶ συντεθήσονται C, ἐπεὶ συν-
 τεθήσονται ceteri. 3. ἢ, CHR. 8. ὁ om L. 18. ὁ αἰνησιδῆμος C.
 25. πολυπλασιασμοῦ et 28. πολυπλασιασμὸν FG.

οἱ δὲ ἀπὸ τῆς στοᾶς φιλόσοφοι ἀσώματον αὐτὸν ᾤκηθσαν 218
 ὑπάρχειν· τῶν γὰρ τινῶν φασὶ τὰ μὲν εἶναι σώματα τὰ
 δὲ ἀσώματα, τῶν δὲ ἀσωμάτων τέσσαρα εἶδη καταριθμοῦν-
 ται ὡς λεκτὸν καὶ κενὸν καὶ τόπον καὶ χρόνον. ἐξ οὗ δὴ-
 λον γίνεται ὅτι πρὸς τῷ ἀσώματον ὑπολαμβάνειν τὸν
 χρόνον, ἔτι καὶ καθ' αὐτό τι νοούμενον πρᾶγμα δοξά-
 ζουσι τοῦτον.

Ἐπίκουρος δέ, ὡς αὐτὸν Δημήτριος ὁ Λάκων ἐξηγεῖ- 219
 ται, τὸν χρόνον σύμπτωμα συμπτωμάτων εἶναι λέγει,
 παρεπόμενον ἡμέραις τε καὶ νυξὶ καὶ ὥραις καὶ πάθεσι καὶ
 ἀπαθείαις καὶ κινήσεσι καὶ μοναῖς. πάντα γὰρ ταῦτα
 συμπτώματά ἐστι τισὶ συμβεβηκότα, καὶ ὁ χρόνος πᾶσι
 τούτοις συμπαρεπόμενος εἰκότως ἂν λεχθῇ σύμπτωμα
 συμπτωμάτων. καθόλου γάρ, ἵνα μικρὸν ἄνωθεν προλά- 220
 βωμεν εἰς τὴν τοῦ λεγομένου παρακολούθησιν, τῶν ὄν-
 των τὰ μὲν τινα καθ' αὐτὰ ὑφέστηκεν, τὰ δὲ περὶ τοῖς
 καθ' αὐτὰ ὑφεστῶσι θεωρεῖται. καὶ καθ' αὐτὰ μὲν ὑφέ-
 στηκε πρᾶγματα οἷον αἱ οὐσίαι, ὡς τὸ σῶμα καὶ κενόν,
 περὶ δὲ τοῖς καθ' αὐτὰ ὑφεστῶσι θεωρεῖται τὰ καλού-
 μενα παρ' αὐτοῖς συμβεβηκότα. τούτων δὲ τῶν συμβε- 221
 βηκότων τὰ μὲν ἐστὶν ἀχώριστα τῶν οἷς συμβέβηκεν, τὰ
 δὲ χωρίζεσθαι τούτων πέφυκεν. ἀχώριστα μὲν οὖν ἐστὶ
 τῶν οἷς συμβέβηκεν ὥσπερ ἡ ἀντιτυπία μὲν τοῦ σώματος,
 εἴξις δὲ τοῦ κενοῦ· οὗτε γὰρ σῶμα δυνατόν ἐστὶ ποτε 222
 νοῆσαι χωρὶς τῆς ἀντιτυπίας οὗτε τὸ κενὸν χωρὶς εἴξεως, α
 ἀλλ' αἰδιδιον ἐκατέρου συμβεβηκὸς τοῦ μὲν τὸ ἀντιτυπεῖν
 τοῦ δὲ τὸ εἶκιν. οὐκ ἀχώριστα δὲ ἐστὶ τῶν οἷς συμβε-
 βηκε καθάπερ ἡ κινήσεις καὶ ἡ μονή. τὰ γὰρ συγκριτικὰ 223
 τῶν σωμάτων οὗτε κινεῖται διὰ παντός ἀνηρεμήτως οὔτ'
 ἀκινήτίζει διὰ παντός, ἀλλὰ ποτὲ μὲν συμβεβηκυῖαν ἔχει 30
 τὴν κίνησιν ποτὲ δὲ τὴν μονήν, καίπερ τῆς ἀτόμου, ὅτε

1. αὐτὸν etiam post ᾤκηθσαν R. 5. τὸ CFG. 6. νομίζουσι CR,
 δοξάζουσι γρ R. 12. συμβεβηκότα — 13. εἰκότως] συμβεβηκότως C.
 13. συμπτώματα CGHR: corr Fabricius. 24. εἴξις et 25. εἴξεως CGR.
 27. ἦκειν C, εἴκειν G. 31. ὅτε] οὔτε CR.

- καθ' ἑαυτὴν ἐστίν, ἀεικινήτου καθεσιώσης. ἡ γὰρ κενῶ
 πελάζειν ὀφείλει ἡ σῶματι· εἴτε δὲ κενῶ πελάζοι, διὰ τὴν
 εἰξίν φέρεται δι' αὐτοῦ, εἴτε σῶματι, διὰ τὴν ἀντιτυπίαν
 224 ἀποπαλτικῶς ποιεῖται τὴν ἀπ' αὐτοῦ κίνησιν. συμπτώ-
 5 ματα οὖν ταῦτ' ἐστίν οἷς χρόνος παρέπεται, φημι δὲ τὴν
 τε ἡμέραν καὶ νύκτα καὶ ὥραν καὶ τὰ πάθη καὶ τὰς ἀπα-
 θείας κινήσεις ἢ τε καὶ μονάς. ἡ τε γὰρ ἡμέρα καὶ νύξ
 τοῦ περιέχοντος ἄερος εἰσὶ συμπτώματα, ὧν ἡ μὲν ἡμέρα
 κατὰ τὸν ἐξ ἡλίου φωτισμὸν συμβαίνει, ἡ δὲ νύξ κατὰ
 225 φωτισμοῦ στέρησιν τοῦ ἐξ ἡλίου ἐπιγίνεται. ἡ δὲ ὥρα
 ἥτοι τῆς ἡμέρας ἡ τῆς νυκτὸς μέρος καθεστηκυῖα πάλιν
 σύμπτωμα γίνεται τοῦ ἄερος, ὥσπερ καὶ ἡ ἡμέρα καὶ ἡ
 νύξ. ἀντιπαρεκτείνεται δὲ πάσῃ ἡμέρᾳ καὶ πάσῃ νυκτὶ
 καὶ ὥρᾳ ὁ χρόνος· παρ' ἣν αἰτίαν μακρὰ τις ἢ βραχεῖα
 15 λέγεται ἡμέρα καὶ νύξ, φερομένων ἡμῶν ἐπὶ τὸν ταύτη
 συμβεβηκότα χρόνον. τὰ τε πάθη καὶ αἱ ἀπάθειας ἥτοι
 ἀλγηδόνες ἡ ἡδοναὶ ἐτύγχανον, διὰ δὲ τοῦτο οὐκ οὐσίαι
 τινὲς καθεσιώκεισαν ἀλλὰ συμπτώματα τῶν πασχόντων
 ἥτοι ἡστικῶς ἡ ἀλγεινῶς, καὶ συμπτώματα οὐκ ἄχρονα.
 226 πρὸς τούτοις καὶ ἡ κινήσις, ἔτι δὲ ἡ μονή, ὥς ἤδη παρε-
 στήσαμεν, τῶν σωμάτων ἐστὶ συμπτώματα καὶ οὐ χωρὶς
 χρόνου· τὴν γοῦν ὀξύτητα καὶ βραδυτῆτα τῆς κινήσεως,
 ἔτι δὲ τὴν πλείονα καὶ ἐλάττονα μονὴν χρόνῳ καταμε-
 227 τροῦμεν. ἀλλὰ γὰρ ἐκ τούτων φανερόν ὅτι ὁ Ἐπίκουρος
 25 ἀσώματον οἶεται τὸν χρόνον ὑπάρχειν, οὐ παραπλησίως
 δὲ τοῖς στωικοῖς· ἐκείνοι μὲν γάρ, ὥς λέλεκται, ἀσώματόν
 τι καθ' αὐτὸ νοοῦμενον ὑπεστήσαντο τὸν χρόνον, Ἐπί-
 228 κουρος δὲ συμβεβηκὸς τισιν.
- Ἦδε μὲν οὗτοι, Πλάτων δὲ ἔλεγεν, ὥς δέ τινες Ἀρι-
 30 στοτέλης, χρόνον εἶναι ἀριθμὸν τοῦ ἐν κινήσει προτέρου
 καὶ ὑστέρου, Σιράτων δὲ ὁ φυσικός, ὥς δ' ἄλλοι Ἀριστο-
 τέλης, μέτρον κινήσεως καὶ μονῆς.

Ὅθεν τοιαύτης οὔσης καὶ περὶ τῆς κατὰ τὸν χρόνον 229
 οὐσίας διαστάσεως, πάρεστι μὲν ἤδη συμβαλεῖν ἐκ τῶν
 προηπορημένων ὅτι οὐδ' ἐκ ταύτης οἷόν τι ἐστὶ βεβαίως
 τι μαθεῖν, ὅμως δὲ καὶ τὰ νῦν λεκτέον πρὸς μὲν Πλά-
 τωνα καὶ Ἀριστοτέλην καὶ Στράτωνα τὸν φυσικόν τὰ ἐν 5
 ἀρχαῖς ἀντειρημένα, ὅτε ἐκ τῆς ἐννοίας τοῦ χρόνου συνή-
 γομεν τὸ μηδὲν εἶναι τὸν χρόνον, πρὸς δὲ τοὺς σωματι- 230
 κῆν ἀξιούντας εἶναι τὴν οὐσίαν τοῦ χρόνου, φημὶ δὲ τοὺς
 Ἑρακλειτεῖους, κινεῖτο προχειρότατον ὅτι εἰ χρόνος σῶμά
 ἐστὶ, πᾶν δὲ σῶμα ἢ μένον ἢ κινούμενον νοεῖται, τὸ δὲ 10
 μένον ἢ κινούμενον ἐν χρόνῳ μένον ἢ κινούμενον νοεῖται,
 οὐχὶ δέ γε ἐν σώματι τὸ σῶμα μένον ἢ κινούμενον νοεῖ-
 ται, οὐκ ἄρα σῶμά ἐστιν ὁ χρόνος. τό τε ὃν κατὰ τοὺς 231
 Ἑρακλειτεῖους, ὃ δὴ σῶμά ἐστιν, ἐν χρόνῳ ἐστίν· οὐχὶ
 δέ γε ὁ χρόνος ἐν χρόνῳ ἐστίν· οὐκ ἄρα τὸ ὃν καὶ τὸ 15
 σῶμα χρόνος ἐστίν. τό τε ζῶον ἐν χρόνῳ ζῇ, ὡς καὶ τὸ
 τεθνηκὸς ἐν χρόνῳ τέθνηκεν· διὸ οὐκ ἐστὶ ζῶον ἢ σῶ-
 μα ὁ χρόνος. καὶ μὴν οἱ λέγοντες μὴ ὑπάρχειν τὸ πρῶ- 232
 τον σῶμα κατὰ τὸν Ἑράκλειτον οὐ κωλύονται χρόνον
 νοεῖν· εἰ δέ γε χρόνος ἦν τὸ πρῶτον κατὰ τὸν Ἑράκλει- 20
 τον σῶμα, καὶ κωλύοντο τὸν χρόνον νοεῖν· οὐκ ἄρα τὸ
 ὃν κατὰ τὸν Ἑράκλειτον ἐστὶ χρόνος. τό τε ὃν κατὰ τὸν 233
 Ἑράκλειτον ἀήρ ἐστίν, ὡς φησὶν ὁ Αἰνησιδημος, μακρῶ
 δὲ αἴρος διέφερεν ὁ χρόνος, καὶ ὧ λόγῳ οὐθεὶς τὸ πῦρ ἢ
 τὸ ὕδωρ ἢ τὴν γῆν χρόνον λέγει εἶναι, τῷ αὐτῷ οὐδὲ τὸν 25
 αἶρα φήσει· οὐ τοίνυν τὸ ὃν ἐστὶ χρόνος.

Ταῦτα μὲν οὖν ὡς ἐν συντόμοις πρὸς ταύτην εἰρή-
 σθω τὴν στάσιν, βραχὺς δ' ἐστὶ καὶ πρὸς τοὺς ἀπὸ τῆς 234
 στοᾶς λόγος, γάσκοντας τῶν τινῶν τὰ μὲν εἶναι σώματα
 τὰ δὲ ἀσώματα, καὶ τῶν ἀσωμάτων εἰδὸς τι καθ' αὐτὸ 30
 νοούμενον οἰομένους τὸν χρόνον. τὸ γὰρ τι γενικώτατον

4. μὲν om L. 6. ὅτι CR. 7. τοὺς] τὴν CR. σωματικὴν]
 cf. Hermippus ap. Meinek. Com. Gr. 2 p. 381. 8. δὴ CR.
 9. κινεῖτο] ἐκίετο τὸ? 10. ἢ κιν.] ἢ κιν. C. 18. οἱ] οἱ μὲν C.
 23. Ἑράκλειτον] Schleiermacher p. 488. 24. διέφερεν X.
 οὐδεὶς F. 25. εἶναι λέγει C.

τῷ μήτε σῶμά τι δύνασθαι εἶναι μήτε ἀσώματον μήτε
 235 σῶμα ἅμα καὶ ἀσώματον οὐκ ἂν εἴη. εἰ γὰρ σῶμά ἐστι,
 δεήσει πάντα αὐτοῦ τὰ εἶδη σώματα τυγχάνειν καὶ μηδὲν
 ἀσώματον· καὶ ὃν τρόπον πάντα τὰ τοῦ ζώου εἶδη ζῶα
 ἐστι καὶ οὐδὲν ἄψυχον καὶ τὰ τοῦ φυτοῦ φυτὰ καὶ οὐδὲν
 ἐμψυχον, οὕτως ἀκολουθήσει καὶ τὰ τοῦ τινὸς εἶδη σώ-
 ματος ὄντος σώματα τυγχάνειν καὶ μηδὲν αὐτῶν ἀσώμα-
 τον. εἰ δὲ ἀσώματόν ἐστιν, ἔσται πάντα αὐτοῦ τὰ εἶδη
 236 ἀσώματα καὶ οὐδὲν σῶμα. ὡσαύτως δὲ καὶν σῶμα ἅμα
 καὶ ἀσώματον ὑπάρχει, πάντα τὰ ἐπὶ μέρους ἔσται σώ-
 ματα ἅμα καὶ ἀσώματα, καὶ οὐδὲν κατ' ἰδίαν ἢ σῶμα
 μόνον ἢ ἀσώματον. ὥστε εἰ μὴ σῶμά ἐστι τὸ τι μηδὲ
 ἀσώματον ἢ σῶμα ἅμα καὶ ἀσώματον, οὐδὲν ἐστι τὸ τί.
 τούτου δ' ἀναιρουμένου συναναίρεται καὶ τὰ ἐπ' εἶδους
 237 πάντα· ὅπερ ἐστὶν ἄτοπον. καὶ μὴν καὶ ἕκαστον τῶν
 συναποδοθέντων τῷ χρόνῳ ἀσωμάτων ἡπόρηται τοῖς ἀπὸ
 τῆς σκέψεως, οἷον τὸ λεκτόν καὶ τὸ κερόν καὶ ὁ τόπος·
 ἕκαστου δὲ τούτων ἡπορημένου καὶ ὁ χρόνος οὐ συγχω-
 ρηθήσεται ἐκ τοῦ αὐτοῦ γένους εἶναι τούτοις.

238 Πρὸς δὲ τὸν Ἐπίκουρον σύμπτωμα συμπτωμάτων
 "ἀξιούντα τυγχάνειν τὸν χρόνον, πολλῶν καὶ ἄλλων λέγε-
 σθαι δυναμένων, ἐκεῖνο πρὸς τὸ παρὸν ἀπαρκέσει λέγειν,
 ὅτι αἱ μὲν πως ἔχουσαι οὐσίαι τάχα θεωροῦνται καὶ εἰσὶ
 τῶν ὑποκειμένων πραγμάτων, τὰ δὲ λεγόμενα συμβεβη-
 25 κέναι ταῖς οὐσίαις, οὐχ ἔτερα ὄντα τῶν οὐσιῶν, ἀνυπόστα-
 239 τά ἐστιν· οὔτε γὰρ ἀντιτυπία τις ἐστὶ παρὰ τὸ ἀντίτυ-
 πον σῶμα οὔτε εἰς ὑπόκειται. παρὰ τὸ εἶκον καὶ κερόν,
 οὐ κίνησις παρὰ τὸ κινούμενον σῶμα, οὐ μονὴ παρὰ τὸ
 ἡρεμοῦν, ἀλλ' ὥς οὐδὲν ἐστὶ στρατηγία παρὰ τὸν στρατη-
 30 γοῦντα οὐδὲ γυμνασιαρχία παρὰ τὸν γυμνασιαρχοῦντα,
 οὕτως οὐδὲ ἕκαστον τούτων τῶν συμβεβηκότων ἐστὶ παρὰ
 240 τὸ ᾧ συμβέβηκεν. ὁθεν καὶ ἐπειδὰν λέγῃ ὁ Ἐπίκουρος
 τὸ σῶμα νοεῖν κατ' ἐπισύνθεσιν μεγέθους καὶ σχήματος

καὶ ἀντιτυπίας καὶ βάρους, ἐκ μὴ ὄντων σωμάτων βιάζε-
ται τὸ ὄν σῶμα νοεῖν· εἰ γὰρ μήτε μέγεθος τι ὑπόκει-
ται παρὰ τὸ μεμεγεθωμένον μήτε σχῆμα παρὰ τὸ ἐσχη-
ματισμένον μήτε ἀντιτυπία παρὰ τὸ ἀντιτυποῦν, πῶς ἐκ
τῶν μὴ ὑποκειμένων οἶόν τε τὸ ὑποκείμενον νοεῖν σῶμα; 5
ὥσθ' ἵνα ἡ χρόνος, συμπτώματα εἶναι δεῖ, ἵνα δὲ τὰ 241
συμπτώματα ὑπάρχῃ, συμβεβηκός τι ὑποκείμενον· οὐ-
δὲν δὲ ἔστι συμβεβηκός ὑποκείμενον· τοίνυν οὐδὲ χρόνος
δύναται ὑπάρχειν. ἐῷ λέγειν ὅτι καὶ τὰ οἷς λέγεται 242
συμβεβηκέναι ὁ χρόνος, καὶ τὰ ὧν λέγεται σύμπτωμα 10
τυγχάνειν, ἀνεύρετά ἐστιν, οἶον ἡ ἡμέρα ἡ νύξ, ὥρα, κί-
νησις μονή, πάθος ἀπάθεια. ἡ γοῦν ἡμέρα δωδεκάωρος
λεγομένη εἶναι, καθὼς πρότερον ὑπεδείξαμεν, οὐχ ὑφέ-
στηκε κατὰ τὰς δωδεκά ὥρας ἀλλὰ κατὰ μίαν μόνον τὴν
ἐνεσιτῶσαν, ἥτις οὐκ ἔστιν ἡμέρα. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ 243
ἐπὶ τῆς νυκτός. ἡ τε ὥρα ἐν πλάτει νοουμένη καὶ οἶον
τριμερὲς πάλιν σκεψαμένοις ἡμῖν ἀνυπόστατος φαίνεται.
οὔτε γὰρ ὅτε τὸ πρῶτον αὐτῆς μέρος ἔστιν ὑφέστηκεν,
οὔπω γὰρ τὰ λοιπὰ ἔστιν, οὔτε ὅτε τὸ δεύτερον· τότε
γὰρ τὸ μὲν πρῶτον οὐκέτι ἔστιν τὸ δὲ τρίτον οὔπω ἔστιν. 20
τῶν δὲ πλειόνων αὐτῆς μερῶν κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον 244
μὴ ὑπαρχόντων οὐδ' αὐτὴ δύναται ὑπάρχειν. ἀλλ' ἔστω
γε ἡμέραν εἶναι καὶ νύκτα ὑπάρχειν καὶ ὥρας. οὐκοῦν
ἐπεὶ ταῦτά ἐστι χρόνος, ὁ δὲ Ἐπίκουρος σύμπτωμά φησιν
αὐτῶν εἶναι τὸν χρόνον, ἔσται κατὰ τὸν Ἐπίκουρον ὁ 25
χρόνος αὐτὸς ἑαυτοῦ σύμπτωμα. καὶ μὴν καὶ ὁ 245
περὶ τῆς κινήσεως λόγος ποικίλως ἀπορος δέδεικται διὰ τὸ
μήτε ἐν ᾧ τι ἔστι "τόπῳ δύνασθαι κινεῖσθαι μήτε ἐν ᾧ
μὴ ἔστι. συνανήρηται δὲ καὶ τὸ περὶ τῆς μονῆς· κινή-
σεως γὰρ μὴ οὔσης οὐδὲ μονὴ γένοιτ' ἂν. κατὰ γὰρ ἀν- 30
τιπαραβολὴν τοῦ κινουμένου νοεῖται τὸ ἀκίνητον καὶ τοῦ
ἀκινήτου τὸ κινούμενον· ὅθεν ὡς δεξιῷ μὴ ὄντος
οὐδὲ ἀριστερόν ἐστιν, οὕτως τοῦ ἑτέρου τούτων μὴ ὑπάρ-

246 χοντος οὐδὲ τὸ λοιπὸν δύναται νοεῖσθαι. καὶ ἄλλως, φα-
 σιν οἱ ἀπορητικοί, τὸ μένον ὑπὸ τινος αἰτίας ἀναγκάζεται
 μένειν, τὸ δὲ ἀναγκαζόμενον πάσχει, τὸ δὲ πάσχον κινεῖ-
 ται· τὸ ἄρα μένον-κινεῖται. ἀλλ' εἰ περὶ τὰ συμπτώ-
 5 ματὰ φησιν εἶναι τὸν χρόνον ὁ Ἐπίκουρος, δέδεικται δὲ
 ἡπορημένα, δεήσει ὁμολογεῖν καὶ τὸν συμβεβηκότα τού-
 247 τοις χρόνον ἡπορηθῆναι. πρὸς τοῦτοις ἀσώματός ἐστιν
 ἡ κίνησις καὶ τὸ πάθος καὶ ἕκαστον τῶν κατηγορημένων,
 ἀσώματον δὲ καὶ ὁ χρόνος. ἐπεὶ οὖν οὐ πιθανὸν τοῖς
 10 ἀσώματοις ἀσώματα συμβεβηκέναι, λέγωμεν μηδὲ τὸν
 χρόνον σύμπτωμα εἶναι τῶν ἐκκειμένων συμπτωμάτων.
 Ἀλλὰ γὰρ καὶ ἀπὸ τῆς οὐσίας τὸν χρόνον ἀπορήσαν-
 τες τὸ μετὰ τοῦτο ζητῶμεν καὶ περὶ ἀριθμοῦ.
 248 Ἐπεὶ ἔτι τῶν συζυγούντων τῷ χρόνῳ πραγμάτων ἐστὶ
 15 καὶ ὁ ἀριθμὸς διὰ τὸ μὴ χωρὶς ἐξαριθμήσεως τὴν τοῦ
 χρόνου γίνεσθαι καταμέτρησιν, καθάπερ ὥρῳ καὶ ἡμερῶν
 καὶ μηνῶν ἔτι δὲ ἐνιαυτῶν, καλῶς ἔχειν ἡγούμεθα μετὰ
 τὴν προανυσθεῖσαν ἡμῖν περὶ ἐκείνου ζήτησιν καὶ τὸν
 περὶ τούτου διαθέσθαι λόγον, καὶ μάλισθ' ὅτι οἱ ἐπιστη-
 20 μονέστατοι τῶν φυσικῶν οὕτω μεγάλην δύναμιν τοῖς ἀρι-
 θμοῖς ἀπένειμαν ὥστε ἀρχὰς καὶ στοιχεῖα τῶν ὅλων τού-
 τους νομίζουσιν. οὗτοι δὲ εἰσιν οἱ περὶ τὸν Σάμιον Πυθα-
 249 γόραν. εἰκέναι γὰρ λέγουσι τοὺς φιλοσοφούντας γνησίως
 τοῖς περὶ λόγον πονουμένοις. ὥς γὰρ οὗτοι πρῶτον τὰς
 25 λέξεις ἐξετάζουσιν· ἐκ λέξεων γὰρ ὁ λόγος· καὶ ἐπεὶ ἐκ
 συλλαβῶν αἱ λέξεις, πρῶτον σκέπτονται τὰς συλλαβάς·
 ἐκ γὰρ συλλαβῶν τὰ στοιχεῖα τῆς ἐγγραμμάτου φωνῆς
 250 ἀναλυομένων, περὶ ἐκείνων πρῶτον ἐρευνῶσιν, οὕτω δεῖν
 φασὶν οἱ περὶ Πυθαγόραν τοὺς ὄντως "φυσικούς, τὰ περὶ
 30 τοῦ παντός ἐρευνῶντας, ἐν πρώτοις ἐξετάζειν εἰς τίνα τὸ
 πᾶν λαμβάνει τὴν ἀνάλυσιν. τὸ μὲν οὖν φαινομένην
 εἶναι λέγειν τὴν τῶν ὅλων ἀρχὴν ἀφύσικόν πως ἐστίν·

4. εἴπερ τα L.
 μένων FG.

7. ἀσώματός τί ἐστιν FG.
 9. οὖν οὐ] οὖν CGHR, οὐ F.

24. τὰς λέξεις πρῶτον C.

28. διερευνῶσιν FG.

8. κατηγορου-
 10. σώματα G.

πᾶν γὰρ τὸ φαινόμενον ἐξ ἀφανῶν ὀφείλει συνίστασθαι,
 τὸ δ' ἐκ τινων συνεισιτῶς οὐκ ἔστιν ἀρχή, ἀλλὰ τὸ ἐκείνου
 αὐτοῦ συστατικόν. ὅθεν καὶ τὰ φαινόμενα οὐ ῥητέον 251
 ἀρχὰς εἶναι τῶν ὅλων, ἀλλὰ τὰ συστατικὰ τῶν φαινομέ-
 νων, ἅπερ οὐκέτι ἦν φαινόμενα. τοίνυν ἀδήλους καὶ ἀφα-
 νεῖς ὑπέθετο τὰς τῶν ὄντων ἀρχάς, καὶ οὐ κοινῶς. οἱ 252
 γὰρ ἀτόμους εἰπόντες ἢ ὁμοιομερείας ἢ ὄγκους ἢ κοινῶς
 νοητὰ σώματα πάντων τῶν ὄντων ἄρχειν πῇ μὲν κατώρ-
 θωσαν πῇ δὲ διέπεσον. ἢ μὲν γὰρ ἀδήλους νομίζουσιν
 εἶναι τὰς ἀρχάς, θεόντως ἀναστρέφονται, ἢ δὲ σωματικὰς 10
 ὑποτίθενται ταύτας, διαπίπτουσιν. ὥς γὰρ τῶν αἰσθητῶν 253
 σωμάτων προηγείται τὰ νοητὰ καὶ ἀδηλα σώματα, οὕτω
 καὶ τῶν νοητῶν σωμάτων ἄρχειν δεῖ τὰ ἀσώματα. καὶ
 κατὰ λόγον· ὥς γὰρ τὰ τῆς λέξεως στοιχεῖα οὐκ εἰσὶ λέξεις,
 οὕτω καὶ τὰ τῶν σωμάτων στοιχεῖα οὐκ ἔστι σώματα· 15
 ἥτοι δὲ σώματα ὀφείλει τυγχάνειν ἢ ἀσώματα· διὸ πάν-
 τως ἔστιν ἀσώματα. καὶ μὴν οὐδὲ ἔνεστι φάναι ὅτι αἰωνίους 254
 συμβέβηκεν εἶναι τὰς ἀτόμους, καὶ διὰ τοῦτο δύνασθαι
 σωματικὰς οὔσας τῶν ὅλων ἄρχειν. πρῶτον μὲν γὰρ καὶ
 οἱ τὰς ὁμοιομερείας καὶ οἱ τοὺς ὄγκους καὶ οἱ τὰ ἐλάχιστα 20
 καὶ ἁμερῇ λέγοντες εἶναι στοιχεῖα αἰώνιον ἀπολείπουνσι
 τούτων τὴν ὑπόστασιν, ὥστε μὴ μᾶλλον τὰς ἀτόμους ἢ
 ταῦτ' εἶναι στοιχεῖα. εἰτα καὶ δεδόσθω ταῖς ἀληθείαις 255
 αἰωνίους εἶναι τὰς ἀτόμους· ἀλλ' ὃν τρόπον οἱ ἀγένητον
 καὶ αἰώνιον ἀπολείποντες τὸν κόσμον οὐδὲν ἦντον πρὸς 25
 ἐπίνοϊαν ζητοῦσι τὰς πρῶτον συστησάμενας αὐτὸν ἀρχάς,
 οὕτω καὶ ἡμεῖς, φασὶν οἱ Πυθαγορικοί, τῶν φυσικῶν φι-
 λосоφῶν κατ' ἐπίνοϊαν σκεπτόμεθα τὸ ἐκ τινων τὰ αἰώνια
 ταῦτα καὶ λόγῳ θεωρητὰ συνέστηκε σώματα. ἥτοι οὖν 256
 σώματά ἐστι τὰ συστατικὰ αὐτῶν ἢ ἀσώματα. καὶ σώ- 30
 ματα μὲν οὐκ ἂν εἴπαιμεν, ἐπεὶ δεήσει "κακείνων σώματα
 λέγειν εἶναι συστατικὰ καὶ οὕτως εἰς ἅπειρον προβαίνού-
 σης τῆς ἐπινοίας ἀναρχὸν γίνεσθαι τὸ πᾶν.λείπεται ἄρα 257

λέγειν ἐξ ἀσωμάτων εἶναι τὴν σύστασιν τῶν νοητῶν σωμάτων· ὅπερ καὶ Ἐπίκουρος ὠμολόγησε, φήσας κατὰ ἀθροισμὸν σχήματός τε καὶ μεγέθους καὶ ἀντιτυπίας καὶ βάρους τὸ σῶμα νενοῆσθαι.

5 Ἀλλ' ὅτι ἀσωμάτους εἶναι δεῖ τὰς ἀρχὰς τῶν λόγων
 258 θεωρητῶν σωμάτων, ἐκ τῶν εἰρημένων συμφανές. ἤδη δὲ οὐκ εἴ τινα προϋφάσθηκε τῶν σωμάτων ἀσώματα, ταῦτ' ἐξ ἀνάγκης στοιχεῖά ἐστι τῶν ὄντων καὶ πρῶται τινες ἀρχαί. ἰδοὺ γὰρ καὶ αἱ ἰδέαι ἀσώματοι οὐσαι κατὰ τὸν Πλά-
 10 τωνα προϋφαστάσι τῶν σωμάτων, καὶ ἕκαστον τῶν γινομένων πρὸς αὐτὰς γίνεται· ἀλλ' οὐκ εἰσὶ τῶν ὄντων ἀρχαί, ἐπεὶ περ ἑκάστη ἰδέα κατ' ἰδίαν μὲν λαμβανομένη ἐν εἶναι λέγεται, κατὰ σύλληψιν δὲ ἑτέρας ἢ ἄλλων δύο καὶ τρεῖς καὶ τέσσαρες, ὥστε εἶναι τι ἐπαναβεβηκὸς αὐτῶν
 15 τῆς ὑποστάσεως, τὸν ἀριθμὸν, οὗ κατὰ μετοχὴν τὸ ἐν ἢ τὰ δύο ἢ τὰ τρία ἢ τὰ τούτων ἐτι πλείονα ἐπικατηγορεῖ-
 259 ται αὐτῶν. καὶ τὰ στερεὰ σχήματα προεπινοεῖται τῶν σωμάτων, ἀσώματον ἔχοντα τὴν φύσιν· ἀλλ' ἀνάπαλιν οὐκ ἄρχει τῶν πάντων· προάγει γὰρ καὶ τούτων κατὰ
 20 τὴν ἐπίνοιαν τὰ ἐπίπεδα σχήματα διὰ τὸ ἐξ ἐκείνων τὰ στερεὰ συνίστασθαι. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τὰ ἐπίπεδα σχήματα θείῃ τις αἷν τῶν ὄντων στοιχεῖα· ἕκαστον γὰρ αὐτῶν πάλιν ἐκ προαγόντων συντίθεται τῶν γραμμῶν, καὶ αἱ γραμ-
 25 μαὶ προεπινοούμενους ἔχουσι τοὺς ἀριθμούς, παρόσον τὸ μὲν ἐκ τριῶν γραμμῶν τρίγωνον καλεῖται καὶ τὸ ἐκ τεσσάρων τετράγωνον. καὶ ἐπεὶ ἡ ἀπλὴ γραμμὴ οὐ χωρὶς ἀριθμοῦ νενόηται, ἀλλ' ἀπὸ σημείου ἐπὶ σημεῖον ἀγομένη ἔχεται τῶν δυοῖν, οἳ τε ἀριθμοὶ πάντες καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τὸ ἐν πεπτώκασιν (καὶ γὰρ ἡ δυὰς μία τις ἐστὶ δυάς, καὶ ἡ
 30 τριάς ἐν τι ἐστί, τεράς, καὶ ἡ δεκάς ἐν ἀριθμοῦ κεφάλαιον), ἐνθεν κινηθεὶς ὁ Πυθαγόρας ἀρχὴν ἔφησεν εἶναι τῶν ὄντων τὴν μονάδα, ἧς κατὰ μετοχὴν ἕκαστον τῶν ὄντων ἐν λέγεται· καὶ ταύτην κατ' αὐτότητα μὲν ἐαυτῆς

νοουμένην μονάδα νοεῖσθαι, ἐπισυντεθείσαν δ' ἐαυτῇ
καθ' ἑτερότητα ἀποτελεῖν τὴν καλουμένην ἀόριστον δυνάδα
διὰ τὸ μηδεμίαν τῶν ἀριθμητῶν καὶ ὠρισμένων δυνάδων
εἶναι τὴν αὐτήν, πᾶσας δὲ κατὰ μετοχὴν αὐτῆς δυνάδας
γενοῆσθαι, καθὼς " καὶ ἐπὶ τῆς μονάδος ἐλέγχουσιν. δύο 262
οὖν τῶν ὄντων αἱ ἀρχαί, ἥ τε πρώτη μονάς, ἥς κατὰ με-
τοχὴν πᾶσαι αἱ ἀριθμηταὶ μονάδες νοοῦνται μονάδες, καὶ
ἡ ἀόριστος δυνάς, ἥς κατὰ μετοχὴν αἱ ὠρισμέναι δυνάδες
εἰσι δυνάδες.

Καὶ ὅτι ταῖς ἀληθείαις αὐταὶ εἰσι τῶν ὅλων ἀρχαί, 10
ποικίλως οἱ Πυθαγορικοὶ διδάσκουσιν. τῶν γὰρ ὄντων, 263
φασί, τὰ μὲν κατὰ διαφορὰν νοεῖται, τὰ δὲ κατ' ἐναντίω-
σιν, τὰ δὲ πρὸς τι. κατὰ διαφορὰν μὲν οὖν εἶναι τὰ
καθ' ἑαυτὰ καὶ κατ' ἰδίαν περιγραφὴν ὑποκείμενα, οἷον
ἄνθρωπος ἵππος φυτὸν γῆ ὕδωρ ἀῆρ πῦρ· τούτων γὰρ 15
ἕκαστον ἀπολύτως θεωρεῖται καὶ οὐχ ὡς κατὰ τὴν πρὸς
ἕτερον σχέσιν· κατ' ἐναντιώσιν δὲ ὑπάρχειν ὅσα ἐξ ἐναν- 264
τικώσεως ἑτέρου πρὸς ἕτερον θεωρεῖται, οἷον ἀγαθὸν καὶ
κακόν, δίκαιον ἀδικόν, συμφέρον ἀσύμφορον, ὅσιον ἀνό-
σιον, εὐσεβεῖς ἀσεβεῖς, κινούμενον ἡρεμοῦν, τὰ ἄλλα ὅσα π
τούτοις ἐμφερῇ. πρὸς τι δὲ τυγχάνειν τὰ κατὰ τὴν ὡς 265
πρὸς ἕτερον σχέσιν νοούμενα, οἷον δεξιὸν ἀριστερόν, ἄνω
κάτω, διπλάσιον ἡμισυ· τό τε γὰρ δεξιὸν νοεῖται κατὰ
τὴν ὡς πρὸς τὸ ἀριστερόν σχέσιν καὶ τὸ ἀριστερόν κατὰ
τὴν ὡς πρὸς τὸ δεξιόν, τό τε κάτω κατὰ τὴν ὡς πρὸς τὸ 25
ἄνω καὶ τὸ ἄνω κατὰ τὴν ὡς πρὸς τὸ κάτω· καὶ ἐπὶ τῶν
ἄλλων τὸ παραπλήσιον. διαφέρειν δὲ φασὶ τὰ κατὰ ἐναν- 266
τίωσιν νοούμενα τῶν πρὸς τι. ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν ἐναντίων
ἢ τοῦ ἑτέρου φθορὰ γενεαίς ἐστὶ τοῦ ἑτέρου, οἷον ἐπὶ
ὑγείας καὶ νόσου κινήσεως τε καὶ ἡρεμίας· νόσον τε γὰρ 30
γένεσις ἀραίς ἐστὶν ὑγείας, ὑγείας τε γενεαὶς ἄραις ἐστὶ
νόσου, καὶ κινήσεως μὲν ὑπόστασις φθορὰ στάσεως, γενε-

3. δυνάδα C.
γὰρ καὶ C.

6. αἱ add CR.

20. ἀσεβεῖς om C.

30. γὰρ]

σεις δὲ στάσεως ἄρσις κινήσεως. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ
 ἐπὶ λύπης καὶ ἀλυπίας ἀγαθοῦ τε καὶ κακοῦ καὶ κοινῶς
 267 τῶν ἐναντίων φύσιν ἔχόντων. τὰ δὲ πρὸς τι συνῦπαρξιν
 τε καὶ συναναίρεσιν ἀλλήλων περιεῖχεν· οὐδὲν γὰρ δεξιόν
 5· ἔστιν, εἰ μὴ καὶ ἀριστερόν ὑπάρχη, οὐδὲ δεξιόσιον, εἰ μὴ
 268 μὴ καὶ τὸ ἥμισυ προϋποκείμεται οὐ διπλάσιον ἔστιν. πρὸς
 ταῦτοις ἐπὶ μὲν τῶν ἐναντίων ὡς ἐπίπαν οὐδὲν θεωρεῖται
 μέσον, καθάπερ εὐθέως ἐπὶ ὕψους καὶ νόσου ζωῆς τε καὶ
 θανάτου κινήσεώς τε καὶ μονῆς· μεταξὺ γὰρ τοῦ ὕψους
 10 νοεῖν καὶ νοσεῖν οὐδὲν ἔστι, καὶ μεταξὺ τοῦ ζῆν καὶ τε-
 θνάναι καὶ ἔτι τοῦ κινεῖσθαι καὶ μένειν. ἐπὶ δὲ τῶν
 πρὸς τί πως ἔχόντων ἔστι τι μέσον· τοῦ γὰρ μείζονος,
 εἰ τύχοι, καὶ τοῦ μικροτέρου τῶν πρὸς τί πως καθιστώτων
 "μεταξὺ γένοίτ' ἂν τὸ ἴσον, ὡσαύτως δὲ καὶ τοῦ πλείονος
 15 καὶ ἥτερος τὸ ἱκανόν, ὅξος τε καὶ βαρέος τὸ σύμφωνον.
 269 ἀλλὰ γὰρ τῶν τριῶν ὄντων γενῶν, τῶν τε καθ' ἑαυτὰ
 ὑπεστώτων καὶ τῶν κατ' ἐναντιότητά καὶ ἔτι τῶν πρὸς τι
 νοουμένων, ὀφείλει κατ' ἀνάγκην καὶ τούτων αὐτῶν ἐπάνω
 τι γένος τετάχθαι, καὶ πρῶτον ὑπάρχειν διὰ τὸ καὶ πᾶν
 20 γένος προϋπάρχειν τῶν ὑφ' αὐτὸ τεταγμένων εἰδῶν. ἀναι-
 ρουμένου γοῦν αὐτοῦ πάντα τὰ εἶδη συναναίρεται, τοῦ
 δὲ εἶδους ἀναιρεθέντος οὐκέτ' ἀνασκευάζεται τὸ γένος·
 270 ἥρηται γὰρ ἐξ ἐκείνου τοῦτο, καὶ οὐκ ἀνάπαλιν. καὶ δὴ
 τῶν μὲν καθ' αὐτὰ νοουμένων γένος ὑπεστήσαντο Πυθα-
 25 γορικῶν παῖδες, ὡς ἐπαναβεβηκός, τὸ ἐν· καθὰ γὰρ τοῦτο
 καθ' αὐτὸ ἔστιν, οὕτω καὶ ἕκαστον τῶν κατὰ διαφορὰν
 271 ἐν τῷ ἔστι καὶ καθ' ἑαυτὸ θεωρεῖται. τῶν δὲ κατ' ἐναν-
 τίωσιν ἔλεξαν ἄρχειν, γένους τάξιν ἐπέχον, τὸ ἴσον καὶ τὸ
 ἄνισον· ἐν τούτοις γὰρ ἡ πάντων τῶν ἐναντιουμένων
 30 θεωρεῖται φύσις, οἷον μονῆς μὲν ἐν ἰσότητι, οὐ γὰρ ἐπι-
 δέχεται τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥσσον, κινήσεως δὲ ἐν ἀνισότητι,
 272 ἐπιδέχεται γὰρ τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥσσον. ὡσαύτως δὲ τὸ

3. ἐναντίων C. 4. οὐδὲ FG. 6. προϋπόκειται CRS, ὑπόκειται FG.
 8. ὕψους C. 12. τι post ἔστι om L. 20. ὑπ' αὐτὸ FG. 27. αὐτὸ C.

μὲν κατὰ φύσιν ἐν ἰσότητι, ἀκρότης γὰρ ἦν ἀνεπίτατος, τὸ δὲ παρὰ φύσιν ἐν ἀνισότητι, ἐπεδέχeto γὰρ τὸ μᾶλλον καὶ ἥσσον. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ ὑγείας καὶ νόσου εὐθύτητος τε καὶ στρεβλότητος. τὰ μέντοι γε πρὸς τι 273 ἑφέστηκε γένει τῇ τε ὑπεροχῇ καὶ τῇ ἑλλείψει· μέγα μὲν γὰρ καὶ μείζων πολὺ τε καὶ πλεον ὑψηλόν τε καὶ ὑψηλό-τερον καθ' ὑπεροχὴν νοεῖται, μικρόν δὲ καὶ μικρότερον ὀλίγον τε καὶ ὀλιγώτερον ταπεινόν τε καὶ ταπεινότερον κατ' ἑλλειψιν. ἀλλ' ἐπεὶ τὰ καθ' αὐτὰ καὶ τὰ κατ' ἐναν- 274 τίωσιν καὶ τὰ πρὸς τι, γένη ὄντα, εὐρεται ἄλλοις γένεσιν καὶ ὑποτασσόμενα, καθάπερ τῷ τε ἐνὶ καὶ τῇ ἰσότητι καὶ ἀνισότητι ὑπεροχῇ τε καὶ ἑλλείψει, σκοπῶμεν εἰ καὶ ταῦτα τὰ γένη δύναται ἐπ' ἄλλα λαμβάνειν τὴν ἀναπομπήν. οὐκ- 275 οὐκ ἢ μὲν ἰσότης τῷ ἐνὶ ὑπάγεται, τὸ γὰρ ἐν πρώτως αὐτὸ ἑαυτῷ ἴστί· ἴσον, ἢ δὲ ἀνισότης ἐν ὑπεροχῇ τε καὶ 15 ἑλλείψει βλέπεται· ἀνισα γὰρ ἐστὶν ὧν τὸ μὲν ὑπερέχει τὸ δὲ ὑπερέχεται. ἀλλὰ καὶ ἡ ὑπεροχὴ καὶ ἡ ἑλλειψις κατὰ τὸν τῆς ἀορίστου δυάδος λόγον τέτακται, ἐπειδήπερ ἡ πρώτη ὑπεροχὴ καὶ ἡ ἑλλειψις ἐν δυσίν ἐστι, τῷ τε ὑπε- 276 ρέχοντι καὶ τῷ ὑπερεχομένῳ. ἀνέκυψαν ἄρα ἀρχαὶ πάντων''' κατὰ τὸ ἀνωτάτω ἢ τε πρώτη μονὰς καὶ ἡ ἀόριστος 277 δυάς· ἐξ ὧν γίνεσθαί φασι τὸ ε' ἐν τοῖς ἀριθμοῖς ἐν καὶ τὴν ἐπὶ τούτοις πάλιν δυάδα, ἀπὸ μὲν τῆς πρώτης μονάδος τὸ ἐν, ἀπὸ δὲ τῆς μονάδος καὶ τῆς ἀορίστου δυάδος τὰ δύο. δις γὰρ τὸ ἐν δύο, καὶ μήπω ὑποκειμέ- 28 νου ἐν τοῖς ἀριθμοῖς τοῦ δύο οὐδὲ τὸ δις ἦν ἐν τούτοις, ἀλλ' ἐλήφθη ἐκ τῆς ἀορίστου δυάδος, καὶ οὕτως ἐκ ταύτης τε καὶ τῆς μονάδος ἐγένετο ἡ ἐν τοῖς ἀριθμοῖς δυάς. κατὰ 277 ταῦτα δὲ καὶ οἱ λοιποὶ ἀριθμοὶ ἐκ τούτων ἀποτελέσθησαν, τοῦ μὲν ἐνὸς αἰε περιπατοῦντος, τῆς δὲ ἀορίστου δυάδος 280 δύο γεννώσης καὶ εἰς ἄπειρον πληθους τοὺς ἀριθμοὺς ἐκ-τεινούσης. ὅθεν φασὶν ἐν ταῖς ἀρχαῖς ταύταις τὸν μὲν

1. ἀνεπίτατος C, instabilis H. 3. ὑγείας C. 8. ὀλιγώτερον ταπεινόν τε καὶ om F. 12. ὑπεροχῇ B. 30. περιπατοῦντος X.

τοῦ δρω̄ντος αἰτίου λόγον ἐπέχειν τὴν μονάδα, τὸν δὲ τῆς
 πασχούσης ὕλης τὴν δυνάδα. καὶ ὃν τρόπον τοὺς ἐξ αὐ-
 τῶν ὑποστάντας ἀριθμοὺς ἀπετέλεσαν, οὕτω καὶ τὸν κό-
 278 σμον καὶ πάντα τὰ ἐν τῷ κόσμῳ συνεστήσαντο. εὐθὺς
 γὰρ τὸ σημεῖον κατὰ τὸν τῆς μονάδος λόγον τετάχθαι·
 ὥς γὰρ ἡ μονὰς ἀδιαίρετόν τι ἐστίν, οὕτω καὶ τὸ σημεῖον,
 καὶ ὃν τρόπον ἡ μονὰς ἀρχή· τίς ἐστὶν ἐν ἀριθμοῖς, οὕτως
 καὶ τὸ σημεῖον ἀρχή· τίς ἐστὶν ἐν γραμμαῖς. ὥστε τὸ μὲν
 σημεῖον τὸν τῆς μονάδος εἶχε λόγον, ἡ δὲ γραμμὴ κατὰ
 τὴν τῆς δυνάδος ἰδέαν ἐθεωρεῖτο· κατὰ μετὰβασιν γὰρ
 279 καὶ ἡ δυνὰς καὶ ἡ γραμμὴ νοεῖται. καὶ ἄλλως, τὸ μεταξὺ
 δυοῖν σημείων νοούμενον ἀπλατὲς μῆκος ἐστὶ γραμμὴ.
 τοῖνυν ἔσται κατὰ τὴν δυνάδα ἡ γραμμὴ, τὸ δὲ ἐπίπεδον
 κατὰ τὴν τριάδα, ὃ μὴ μόνον μῆκος αὐτὸ θεωρεῖται καθὸ
 15 ἦν ἡ δυνὰς, ἀλλὰ καὶ τρίτην προσεῖληψε διάστασιν τὸ πλά-
 280 τος. τιθεμένων δὲ τριῶν σημείων, δυοῖν μὲν ἐξ ἐναντίου
 διαστήματος, τρίτου δὲ κατὰ μέσον τῆς ἐκ τῶν δυοῖν ἀπο-
 τελεσθείσης γραμμῆς, πάλιν ἐξ ἄλλου διαστήματος, ἐπίπε-
 δον ἀποτελεῖται. τὸ δὲ στερεὸν σχῆμα καὶ τὸ σῶμα, κα-
 20 θ' ἀπὲρ τὸ πυραμοειδές, κατὰ τὴν τετραδα τάττεται. τοῖς
 γὰρ τριοῖ σημείοις, ὥς προεῖπον, κειμένοις ἐπιτεθέντος
 ἄλλου τινὸς ἄνωθεν σημείου πυραμοειδές ἀποτελεῖται σχῆ-
 μα στερεοῦ σώματος· ἔχει γὰρ ἥδη τὰς τρεῖς διαστάσεις,
 281 μῆκος πλάτος βάθος. τινὲς δ' ἀπὸ ἐνὸς σημείου τὸ σῶμα
 22 φεσι συνίστασθαι· τουτὶ γὰρ τὸ σημεῖον ὅτεν γραμμὴν
 ἀποτελεῖν, τὴν δὲ γραμμὴν ὅτεν ἐπίπεδον ποιεῖν, τοῦτο
 δὲ εἰς βάθος κινήθην τὸ σῶμα γεννᾶν τριχῇ διαστατόν.
 282 ἀναφέρει δὲ ἡ τοιαύτη τῶν Πυθαγορικῶν σέβας τῆς τῶν
 προτέρων. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ ἐκ δυοῖν ἀρχῶν, τῆς ἑξ ἑκατο-
 νάδος καὶ τῆς ἀορίστου δυνάδος, ἐποίουν τοὺς ἀριθμούς,
 εἰτ' ἐκ τῶν ἀριθμῶν τὰ σημεῖα καὶ τὰς γραμμάς τὰ τε
 ἐπίπεδα σχήματα καὶ τὰ στερεά· οὗτοι δὲ ἀπὸ ἐνὸς σχ-

1. τὸν] τὴν CR.   5. τὸ σημεῖον om CR.   7. καὶ ὃν — 8. ση-
 μέιον om CBR.   15. διυτέρων?   16. τε CR.   19. τελεῖται FG.
 22. ἀποτελεῖ L.   29. ἐκ om C.

μείου τὰ πάντα τεκταίνουσιν. ἐξ αὐτοῦ μὲν γραμμὴ γί-
νεται, ἀπὸ γραμμῆς δὲ ἐπιφάνεια, ἀπὸ δὲ ταύτης σῶμα.
πλήν οὕτω μὲν ἀποτελεῖται τὰ στερεὰ σώματα ἡγουμένων 283
τῶν ἀριθμῶν· ἀφ' ὧν λοιπὸν καὶ τὰ στερεὰ συνίσταται,
γῆ τε καὶ ὕδωρ καὶ ἀήρ καὶ πῦρ, καὶ καθόλου ὁ κόσμος, ὃν
φασὶ καθ' ἀρμονίαν διοικεῖσθαι πάλιν ἐχόμενοι τῶν
ἀριθμῶν, ἐν οἷς οἱ λόγοι εἰσὶ τῶν συστατικῶν τῆς τελείου
ἀρμονίας συμφωνιῶν, τῆς τε διὰ τεσσάρων καὶ τῆς διὰ
πέντε καὶ τῆς διὰ πασῶν, ὧν ἡ μὲν ἐν ἐπιτρίτῳ ἔκειτο
λόγῳ, ἡ δὲ ἐν ἡμιολίῳ, ἡ δὲ ἐν διπλασίονι. εἴρηται δὲ 284
περὶ τούτων ἀκριβέστερον ἂν τῇ περὶ κοιτηρίου ἀπέψει
καὶ τοῖς περὶ ψυχῆς.

Νῦν δὲ ὑποδειχθέντος ὅτι μεγάλην δύναμιν ἀπονέ-
μουσι τοῖς ἀριθμοῖς οἱ ἀπὸ τῆς Ἰταλίας φυσικοὶ μετελ-
θόντες καὶ τὰς ἀκολουθούς τῶν τόπων καμίζωμεν ἀπορίας. 15
ὅταν οὖν λέγωσι τῶν ἀριθμητῶν, οἷον τῶν αἰσθητῶν καὶ 285
ὑποτιπτόντων, μὴδὲν εἶναι ἐν, μετοχῇ δὲ τοῦ ἐνὸς τοῦ
ᾧσανει πρῶτου καὶ στοιχείου ἐν τι καλεῖσθαι, εἰ οὖν τὸ
δεικνύμενον καὶ τὸ μένον ζῶον ἐν εἴῃ, τὸ μὴ δεικνύμενον
φυτὸν οὐκ ἔσται ἐν. οὐ γὰρ δεῖ πολλά εἶναι, μετοχῇ δὲ 20
τοῦ ἐνὸς ἕκαστον νοεῖσθαι ἐν, οἷον ζῶον ξύλον φυτόν. εἰ 286
γὰρ τὸ δεικνύμενον ζῶον ἐν ἔστι, τὸ μὴ ὄν ζῶον, οἷον
τὸ φυτόν, οὐκ ἔσται ἐν· καὶ εἰ τὸ φυτόν ἐν ἔστι, τὸ μὴ
ὄν φυτόν, οἷον τὸ ζῶον, οὐκ ἔσται ἐν. ἀλλὰ λέγεται γε
τὸ μὴ ὄν ζῶον ἐν, καθάπερ τὸ φυτόν, καὶ τὸ μὴ ὄν φυ- 25
τὸν πάλιν ἐν, ὡς τὸ ζῶον. οὐκ ἄρα ἕκαστον τῶν ἀριθμη-
τῶν ἐν ἔστιν. τὸ δὲ οὐ ἕκαστον μετοχῇ γενόηται ἐν, ἐκεῖνο
ἐν τέ ἐστι καὶ πολλά, ἐν μὲν καθ' ἑαυτό, πολλά δὲ κατὰ
περίληψιν. ὅπερ πληθὺς πάλιν οὐκ ἔστιν ἐν τοῖς ἀριθμη- 287
τοῖς δεικνύμενον. εἰ γὰρ τὸ τῶν ζῶων πληθὺς ἔστιν, τὸ 20
τῶν φυτῶν οὐκ ἔσται πληθὺς, καὶ εἰ τὸ τούτων, ἀνάπα-
λιν οὐκ ἔσται τὸ τῶν ζῶων. λέγεται δὲ γε καὶ ἐπὶ φυτῶν

1. μὲν γὰρ γραμμὴ
μὴδὲν εἶναι ἐν οἷον CQH.

22. ἐν ἔστι] ἐνιστι C.

3. σώματα — 4. στερεὰ om C.

19. μένον] θεωρούμενον Fabricius.

25. τὸ ante φυτόν om C.

16. οἷον]

31. τὸ om C.

καὶ ἐπὶ ζώων καὶ ἐπ' ἄλλων ἱκανῶν πληθός· οὐκ ἄρα τὸ
ἐν τοῖς ἀριθμητοῖς δεικνύμενον πληθός τῷ ὄντι πληθός
ἐστίν, ἀλλὰ ἐκαῖνο τὸ οὐ μετοχῇ γενόηται τοῦτο πληθός.
288 ὅταν δὴ τὰ τοιαῦτα λέγωσιν οἱ Πυθαγορικοὶ τῶν φιλοσό-
φων, ὅμοιόν τι λέγουσι τῷ μηδένα τῶν ἐπὶ μέρους ἀν-
θρώπων ἀνθρώπον εἶναι, ἀλλὰ τὸν οὐ μετοχῇ ἕκαστος
εἰς τι ἀνθρώπος γενόηται καὶ πολλοὶ ἀνθρώποι καλοῦνται.
νοεῖται γάρ ὁ ἀνθρώπος ζῶον λογικὸν θνητόν, καὶ διὰ
τοῦτο οὔτε Σωκράτης ἀνθρώπος ἐστίν οὔτε Πλάτων, οὐκ
289 ἄλλος τις τῶν ἐπ' εἶδους. εἰ γὰρ Σωκράτης, καθὼ Σω-
κράτης ἐστίν, ἀνθρώπος καθέστηκεν, ὁ Πλάτων οὐκ ἔσται
ἀνθρώπος, οὐδὲ Δίων ἢ Θέων· καὶ εἰ Πλάτων ἐστὶν ἀν-
θρώπος, ὁ Σωκράτης οὐκ ἔσται. λέγεται δὲ γε καὶ Σω-
κράτης ἀνθρώπος καὶ Πλάτων καὶ ἕκαστος τῶν ἄλλων·
15 οὐκ ἄρα τῶν ἐπὶ μέρους ἀνθρώπων ἕκαστός ἐστιν ἀνθρώ-
πος, οὐ δὲ μετοχῇ ἕκαστος αὐτῶν γενόηται ἀνθρώπος, ὅς
290 οὐκ ἔστιν εἰς ἐξ αὐτῶν. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ φυτῶν
καὶ πάντων τῶν λοιπῶν. αἰτοπον δὲ γε ἐστὶ μηδένα τῶν
ἐπὶ μέρους ἀνθρώπων λέγειν ἀνθρώπον εἶναι, μηδὲ τῶν
20 φυτῶν φυτόν· αἰτοπον ἄρα καὶ τὸ ἕκαστον τῶν ἀριθμη-
291 τῶν κατὰ τὸν ἴδιον λόγον μὴ λέγειν ἓν. ἄλλως τε
καὶ ἡ κομιζομένη κατὰ τοῦ γένους ἀπορία φθάνειν ἔοικε
καὶ ἐπὶ τὴν τοιαύτην τῶν Πυθαγορικῶν δόξαν. ὥς γὰρ
ὁ γενικὸς ἀνθρώπος οὔτε μετὰ τῶν ἐπ' εἶδους ἀνθρώπων
25 θεωρεῖται, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς ἔσται εἰδικός, οὔτε κατ' ἰδίαν
ὑφέστηκεν, ἐπεὶ οὐ γενήσονται οἱ κατὰ μέρος ἀνθρώποι
μετοχῇ αὐτοῦ ἀνθρώποι, οὔτ' ἐν αὐτοῖς τούτοις περιέχεται
292 (ἀδιανόητον γὰρ τούτου μετοχῇ ἀπείρου εἶναι καὶ ταῦτο
μὲν τεθνηκός τοῦτο δὲ ζῶσι περιέχεσθαι), — ὥς οὖν
30 οὗτος ὁ λόγος ἀπορος, οὕτω καὶ ὁ περὶ τοῦ ἐνός τούτου
μᾶλλον ἐστὶν ἀπορώτερος τῷ μήτε σὺν τοῖς κατὰ μέρος
ἀριθμοῖς αὐτὸ θεωρεῖσθαι, μήτε κατὰ παντὸς αὐτὸ δύνα-

1. ἱκανὸν C.
οὐδὲ FG.

9. οὐδὲ Σ. FG.

12. οὔτε L.

16. οὐ δὲ |

σθαι τετάχθαι, μήτε μετοχήν αὐτοῦ τοῖς ἀπείροις ὑπάρ-
 χειν. ἡ γὰρ μὴν τοῦ ἐνὸς ἰδέα, ἥς κατὰ μετοχήν 293
 ἕκαστον νοεῖται ἓν, ἥτοι μία ἐστὶν ἰδέα τοῦ ἐνὸς ἢ πλείους
 ἰδέαι τοῦ ἐνός. καὶ εἰ μὲν μία, ἥτοι ὅλης μετέχει ἕκα-
 στον τῶν ἀριθμητῶν ἢ μέρους τινὸς αὐτῆς. καὶ εἰ μὲν⁵
 ὅλης μετέσχηκεν, οὐκ ἔστι μία· εἰ γὰρ ὅλην ἔχει τὴν τοῦ
 ἐνός ἰδέαν λόγου χάριν τὸ Α, ἐξ ἀνάγκης τὸ Β, μὴ ἔχον
 οὐ μετέσχη, οὐκ ἔσται ἓν· ὅπερ ἄτοπον. εἰ δὲ πολυμέ- 294
 ρῆς ἐστὶν ἡ τοῦ ἐνός ἰδέα καὶ ἕκαστον τῶν ἀριθμητῶν
 ἑκάστου μέρους αὐτῆς μεταίληφεν, πρῶτον μὲν ἕκαστον αὖ
 τῶν ὄντων οὐ τῆς τοῦ ἐνός ἰδέας ἔσται μεταίληφός ἀλλὰ
 μέρους αὐτῆς, καὶ διὰ τοῦτο οὐκέτι γενήσεται ἓν· ὥς γὰρ
 τὸ μέρος "ἄνθρωπον οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος καὶ τὸ μέρος
 τῆς λέξεως οὐκ ἔστι λέξις, οὕτω τὸ μέρος τῆς τοῦ ἐνός
 ἰδέας οὐκ ἔσται ἡ τοῦ ἐνός ἰδέα, ἵνα καὶ τὸ μετεσχηκὸς¹⁵
 αὐτῆς γένηται ἓν. εἴτα ἡ τοῦ ἐνός ἰδέα οὐκέτι γίνεται 295
 ἐνός ἰδέα, οὐδὲ μία ἀλλὰ πλείους. τὸ γὰρ ἓν, ἢ ἓν ἐστὶν,
 ἀδιαίρετον καθίστηκεν, καὶ ἡ μονάς, ἢ μονάς ἐστὶν, οὐ
 διχάζεται· ἡ εἴπερ εἰς πολλὰ διαιρεῖται, ἀθροισμὸς πλειό-
 νων μονάδων γενήσεται καὶ οὐκέτι μονάς. εἰ δὲ πλείους 296
 εἶεν ἰδέαι τοῦ ἐνός, ὥς ἕκαστον τῶν ἀριθμητῶν ἰδέας τι-
 νὸς μετέχειν ἰδέας καθ' ἣν ἓν νοεῖται, ἥτοι ἡ τοῦ Α ἰδέα
 καὶ ἡ τοῦ Β μετέχουσιν ἐνός τινος ἰδέας, καθ' ἣν ἑκάτε-
 ρον αὐτῶν προσαγορεύεται ἓν, ἢ οὐ μετέχουσιν. καὶ εἰ 297
 μὲν οὐ μετέχουσιν, ὃν τρόπον αὐταὶ δύνανται τῆς τοῦ²⁵
 ἐνός ἐπικατηγορίας ἀξιούσθαι μὴ μετέχουσαί τινος ἐπανα-
 βεβηκυίας τοῦ ἐνός ἰδέας, οὕτω δύναται καὶ πᾶν τὸ ὁπω-
 σοῦν λεγόμενον ἓν μὴ κατὰ μετοχήν τῆς τοῦ ἐνός ἰδέας
 προσαγορεύεσθαι ἓν. εἰ δὲ μετέχουσιν, ἡ ἀρχῇθεν μένει 298
 ἀπορία· πῶς γὰρ αἱ δύο ἰδέαι τῆς μιᾶς μετέχουσιν ἰδέας; καὶ
 ὅλης ἑκατέρα, ἢ μέρους αὐτῆς; ὁπότερον γὰρ ἂν λέγωμεν,

1. ἄρχειν C. 4. εἰ] ἡ C. 16. γενήσεται CR. 19. διαίρεται CR.
 20. οὐκ ἔστι L. 22. ἣν ἐνοεῖται CR. 28. τοῦ om C. 31. ἂν
 λέγωμεν Struvius, ἢν λέγοιεν L.

ἐπαχθήσονται αἱ μικρῶ πρόσθεν ἀποδοθεῖσαι πρὸς ἡμῶν ἀπορίαι.

- 299 Σὺν τούτοις ἐπεὶ πᾶν τὸ λαμβανόμενον ἀνθρώπῳ ἤτοι αἰσθήσει λαμβάνεται καὶ κατὰ ψιλὴν ἐγκύρησιν ἢ
 300 5 διανοίᾳ, πάντως καὶ ὁ ἀριθμὸς εἴπερ ἀνθρώπῳ ληπτὸς
 300 ἔστιν, ἤτοι αἰσθήσει ἢ διανοίᾳ καταληφθήσεται. ἀλλὰ
 αἰσθήσει μὲν καὶ ἀπλῇ ἐμφάσει οὐκ ἂν ληφθῇ· πλανᾷ
 γὰρ ἐνίοις ἢ τῶν ἀριθμητῶν ὑπόστασις, ἐπεὶπερ βλέπον-
 10 τες ταῦτα λευκὰ ἢ μέλανα ἢ κοινῶς αἰσθητὰ ὑπονοοῦσιν
 10 ὅτι καὶ ὁ ἀριθμὸς αἰσθητὸν τί ἐστι καὶ φαινόμενον πρᾶ-
 γμα, μὴ ἐχούσης οὕτω τῆς ἀληθείας. τὸ μὲν γὰρ λευκὸν
 καὶ μέλαν, καὶ εἰ οὕτω τύχοι, τὸ φυτόν καὶ ὁ λίθος καὶ
 τὸ ξύλον καὶ τῶν ἀριθμητῶν ἕκαστον φαίνεται καὶ αἰσθη-
 301 σαι ληπτὸν ἔστιν, ὁ δ' ἀριθμὸς ὡς ἀριθμὸς οὐκ ἔστιν
 301 ἡμῖν αἰσθητὸς οὐδὲ φαίνεται. σκοπῶμεν δὲ τὸν τρόπον
 τοῦτον. τὰ αἰσθητὰ ὡς αἰσθητὰ ἀδιδάκτως ἡμῖν λαμβά-
 νεται· οὐθίς γὰρ τὸ λευκὸν ἢ τὸ μέλαν ὁρᾷν διδάσκεται,
 οὐδὲ τραχέος ἢ λείου ἀντιλαμβάνεσθαι. ὁ δὲ ἀριθμὸς ὡς
 ἀριθμὸς οὐκ ἀδιδάκτως ἡμῖν λαμβάνεται· ὅτι γὰρ τὰ
 20 20 δις δύο τέσσαρά ἐστι καὶ τὰ τρις δύο ἕξ ἐστι καὶ τὰ δε-
 κάκις δέκα ἑκατόν, ἐκ μαθήσεως ἐγνωμεν. οὐκ ἄρα αἰσθη-
 302 τὸν τί ἐστιν ὁ ἀριθμὸς. εἰ δὲ μνήμη κατ' ἐπισυνθεσίν
 302 τινων ἰσθῆναι, ἀπορήσει τις τῶν αἰσθητῶν ἀποστάς,
 καθὼς καὶ ὁ Πλάτων ἠγόρει ἐν τῷ περὶ ψυχῆς πῶς τὰ
 25 25 δύο κατ' ἰδίαν μὲν ὄντα οὐ νοεῖται δύο, συνελθόντα δὲ
 303 εἰς ταὐτὸ γίνεται δύο. εἰ γὰρ τοιαῦτά ἐστι μετὰ τὴν σύ-
 νοδον ὅποια ἦν πρὶν τῆς συνόδου, ἦν δ' ἑκάτερον αὐτῶν
 πρὶν τῆς συνόδου ἔν, ἔσται καὶ μετὰ τὴν σύνοδον ἑκάτε-
 30 30 ρον ἔν, ἐπεὶ ἂν δῶμεν προσγίνεσθαι τι αὐτοῖς περισσότη-
 304 ἢ τῶν δυοῖν συνελευσίς τετράς. εἰ γὰρ τῷ συνελθόντι
 ἐνὶ καὶ ἐνὶ πλείον τι προσγίνεται ἢ δυάς, ἐπεὶ ἐν ταύτῃ

1. ἀποδοθεῖσαι] ἀποδοθήσονται CH. 11. οὕτω C. 25. μὲν
 ὄντα] μένοντα L. 27. πρὸ C. 30. παρὸ CH. 32. τι om C.

μονάς καὶ μονὰς νοεῖται, κατὰ τὴν τοῦ ἐνὸς καὶ ἐνὸς συν-
 νέλευσιν τετραὰς γενήσεται, δυοῖν μὲν νοουμένων τῶν συ-
 νιόντων, διττῆς δὲ κατὰ τὴν φύσιν οὐσης τῆς προσγινο-
 μένης αὐτοῖς δυάδος. καὶ πάλιν εἰ τοῖς κατὰ σύνοδον
 ποιοῦσι τὴν δεκάδα πλείον τι προσγίνεται ἢ δεκάς, ἐπει-
 ἐν τῇ δεκάδι νοεῖται τὰ ἐννέα καὶ τὰ ὀκτώ καὶ τὰ ἑπτά
 καὶ καθ' ὑπόβασιν οἱ λοιποὶ ἀριθμοί, ἀπειράκις ἀπείρων
 ἔσται πληθος τὰ δέκα, ὡς ἀνώτερον δεδείχαμεν.

Ὁ δὲ Πλάτων καὶ ἄλλως ἐπιχειρεῖν βούλεται. εἴπερ 305
 γὰρ τὸ ἐν, φησὶν, ὅτε διαίρεται καὶ χωρίζεται, δύο νοεῖ-
 ται, πάντως καὶ ἡ ἐκάτερου τῶν ἀνὰ ἐν εἰς ταὐτὸ σύνο-
 δος οὐ μεθεθήσεται δύο· ἐναντίον γὰρ ἔσται τῷ πρώτῳ
 αἰτίῳ τὸ δεύτερον αἶτιον, καὶ εἰ τὸ ἐν τοῦ αὐτοῦ χωρίζο-
 μενα δύο ἐστί, τὰ εἰς ταὐτὸ συναγόμενα καὶ ἀλλήλοις
 παρατεθειμένα οὐκ ἂν εἴη δύο. ἔχει δὲ καὶ τὸ ῥητὸν κ
 παρ' αὐτῷ τὸν τρόπον τοῦτον "θαυμάζω γὰρ εἰ ὅτε μὲν 306
 ἐκάτερον αὐτῶν ἔην χωρὶς ἀλλήλων, ἐν ᾗ ἐκάτερον καὶ
 οὐκ ἦσιν τέτε δύο, πλησιάζοντα δ' ἀλλήλοις, αὕτη ἄρα
 αὐτῶν αἰτία γένητο δυοῖν γενέσθαι, σύνοδος τοῦ πλησίον
 ἀλλήλων τετιῆναι. οὐδὲ γε ὡς ἂν τις ἐν διασχίσει, δύνα- 20
 μαι εἶ πεισθῆναι ὅτι ὡσαύτως αἰτία γέγονεν ἡ σχίσις τοῦ
 δύο γεγονέναι. ἐναντίω γὰρ γέγονεν ἡ τότε αἰτία τοῦ
 δύο γενέσθαι· τότε μὲν ὅτι συνήγαστο πλησίον ἀλλήλων
 καὶ προσετίθετο ἕτερον ἐτέρῳ, νῦν δ' ὅτι ἀπάγεται καὶ χω-
 ρίζεται ἕτερον ἀφ' ἐτέρου." ῥητῶς γὰρ διὰ τούτων φησὶν 307
 ὡς εἴπερ ἡ ψιλὴ σύνοδος τοῦ ἐνὸς καὶ ἐνὸς καὶ ἡ αὐτὸ
 μόνον παράθεσις αἰτίον ἐστὶ τοῦ δύο γενέσθαι τὰ πρότε-
 ρον μὴ ὄντα δύο, πῶς εἶ πεισθῆναι δύναμαι ὅτι τὸ ἐν,
 ὅτε χωρίζεται καὶ διασπᾶται, δύο γίνεται; ἐναντία γὰρ τῇ
 "συνόδῳ ἡ σχίσις ἐστὶ καὶ ὁ χωρισμός. 30

Τοιοῦτος μὲν καὶ ὁ Πλάτων· ἐνεσι δὲ καὶ ὡδε συ- 308

3. προσγινομένης C. 16. θαυμάζω] Phaedon. p. 97 Steph.
 20. οὐδὲ γε ὡς Fabricius ex Platone pro librorum οὕτε γινέσκει.
 21. σύγχυσις CGR: corr ex Platone Fabricius. 22. γὰρ. om C.
 25. φησι διὰ τούτων C. 26. αὐτῶν Fabricius. 30. σχίσις C.

νερωτῶν. εἰ ἔστι τι ἀριθμός, ὅτε παρατίθεται τι ἐτέρῳ, οἷον τῇ μονάδι ἢ μονάς, τότε ἢ προσγίνεται τι ταῖς συνελθούσαις μονάσιν ἢ ἀπογίνεται τῶν συνελθουσῶν ἢ οὔτε προσγίνεται τι αὐταῖς οὔτε ἀπογίνεται. ἀλλ' εἰ μήτε προσγίνεται τι αὐταῖς μήτε ἀπογίνεται αὐτῶν, οὐκ ἔσται δυάς κατὰ τὴν παράθεσιν τῆς ἐτέρας τῇ ἐτέρᾳ, ὥς οὐδὲ 309 πρὶν τῆς συνόδου ἐτύγχανεν. εἰ δὲ ἀπογίνεται τι κατὰ τὴν παράθεσιν αὐτῶν, ἐλάσσουσαις ἔσται τῆς μιᾶς μονάδος καὶ οὐκέτι δυάς γενήσεται. εἰ δὲ προσγίνεται τι αὐταῖς, οἷον ἢ δυάς, πᾶ ὀφείλοντα δύο εἶναι τέσσαρα γενήσονται. δυάς γὰρ ἢ ἐπιγενομένη μονάς ἦν καὶ μονάς· προσελθούσα οὖν μονάδι καὶ μονάδι, ταῖς συνερχομέναις, τὸν τέσσαρα ποιήσει ἀριθμόν· ὅπερ ἐστὶν ἄτοπον. τοίνυν οὐκ ἔστι τι ἀριθμός.

- 310 Ἡ περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς ζήτησις συνίσταται τοῖς σκεπτικῶς πρὸς τοὺς φυσικοὺς σχεδόν τι περὶ τῶν ὅλων, εἴγε τῶν σκεψαμένων περὶ τῆς τοῦ παντὸς συστάσεως οἱ μὲν ἐξ ἐνὸς ἐγέννησαν τὰ πάντα οἱ δ' ἐκ πλειόνων, καὶ 311 τῶν ἐξ ἐνὸς οἱ μὲν ἐξ ἀποίου οἱ δὲ ἐκ ποιού, καὶ τῶν ἐκ 20 ποιού οἱ μὲν ἐξ ἀέρος οἱ δ' ἐξ ὕδατος οἱ δ' ἐκ πυρός, ἄλλοι ἐκ γῆς, καὶ τῶν ἐκ πλειόνων οἱ μὲν ἐξ ἀριθμητῶν οἱ δ' ἐξ ἀπειρῶν, καὶ τῶν ἐξ ἀριθμητῶν οἱ μὲν ἐκ δύο οἱ δ' ἐκ τεσσάρων οἱ δ' ἐκ πέντε οἱ δ' ἐξ ἑξέ, καὶ τῶν ἐξ ἀπειρῶν οἱ μὲν ἐξ ὁμοίων τοῖς γεννωμένοις οἱ δὲ ἐξ ἀνο- 25 μοίων, καὶ τούτων οἱ μὲν ἐξ ἀπαθῶν οἱ δ' ἐκ παθητῶν. 312 ἐξ ἀποίου μὲν οὖν καὶ ἐνὸς σώματος τὴν τῶν ὅλων ὑπεστήσαντο γενέσειν οἱ στωικοί· ἀρχὴ γὰρ τῶν ὄντων κατ' αὐτοὺς ἐστὶν ἡ ἀποιος ὕλη καὶ δι' ὅλων τρεπτή, μεταβαλλούσης τε ταύτης γίνεται πᾶ τέσσαρα στοιχεῖα, πῦρ καὶ 313 ἀήρ, ὕδωρ καὶ γῆ. ἐξ ἐνὸς δὲ καὶ ποιού γεγενῆσθαι τὰ πάντα θέλουσιν οἵ τε περὶ τὸν Ἰνπασσον καὶ Ἀναξιμένη καὶ Θαλῇ, ὧν Ἰνπασσος μὲν καὶ κατὰ τινὰς Ἡρά-

1. τι καὶ ἐτέρῳ C. 6. οὐδὲν C. 21. ἄλλοι — 22. ἀπειρῶν om CH. ἐξ om L. 28. μεταβαλλούσης H. 31. Ἀναξίμενη et p. 539 l. Ἀναξίμενης Meinekius coll. p. 126 ll et 461 27: Ἀναξίμανδρον et Ἀναξίμανδρος L.

κλειτος ὁ Ἐφέσιος ἐκ πυρὸς ἀπέλασιν τὴν γένεσιν, Ἀνα-
ξιμένης ὁ δὲ ἐξ αἵρος, Θαλῆς δὲ ἐξ ὕδατος, Ξενοφάνης
δὲ κατ' ἐπίους ἐκ γῆς.

ἐκ γαίης γὰρ πάντα, καὶ εἰς γῆν πάντα τελευτᾷ.

ἐκ πλείονων δὲ καὶ ἀριθμητῶν, δυοῖν μὲν, γῆς τε καὶ 314
ὕδατος, ὁ ποιητὴς Ὅμηρος, ὅτε μὲν λέγων

Ὠκεανόν τε θεῶν γένεσιν καὶ μητέρα Τηθύν,

ὅτε δὲ

ἀλλ' ὑμεῖς μὲν πάντες ὕδωρ καὶ γαῖα γένοσθε.

συμφέρεσθαι. ὁ αὐτὰ δοκεῖ κατ' ἐπίους καὶ ὁ Κολοφώνιος 10
Ξενοφάνης· φησὶ γὰρ

πάντας γὰρ γαίης τε καὶ ὕδατος ἐκγενόμεσθα.

ἐκ γῆς δὲ καὶ αἰθέρος Εὐρηπίδης, ὡς πάρεστιν ἐκδέξασθαι 315
ἐκ τοῦ λέγειν αὐτὸν

αἰθέρα καὶ γαῖαν πάντων γενέτηρην αἰδῶ.

15

ἐκ τεσσάρων δὲ ὁ Ἐμπεδοκλῆς·

τέσσαρα γὰρ πάντων ῥιζώματα πρῶτον ἄκουε·

Ζεὺς ἀργῆς Ἥρη τε φερέσβιος ἥδ' Ἀιδωνεύς

Νῆστις θ', ἥ δακρύοις τέγγει κρούνωμα βρότειον.

ἐκ πάντε δὲ Ὁκελλος ὁ Λευκανὸς καὶ Ἀριστοτέλης· συμ- 316
παρέλαβον γὰρ τοῖς τέσσαραις στοιχείοις τὸ πέμπτον καὶ
κυνκλοφορητικὸν σῶμα, ἐξ οὗ λέγουσιν εἶναι τὰ οὐράνια.

ἐκ δὲ τῶν ἑξὲς τὴν πάντων ὑπέθεντο γένεσιν οἱ περὶ τὸν 317
Ἐμπεδοκλεία. ἐν οἷς μὲν γὰρ λέγει τέσσαρα τῶν πάντων
ῥιζώματα, ἐκ τεσσάρων ποιεῖ τὴν γένεσιν· ὅταν δὲ προσθῇ 25

ἡ νεικὸς τ' οὐλόμενον δίχα τῶν, ἀτάλαντον ἀπάντη,

καὶ φιλή μετὰ τοῖσιν, ἴση μῆκος τε πλάτος τε,

ἑξ παραδίδωσι τὰς τῶν ὄντων ἀρχάς, τέσσαρας μὲν τὰς
ὕλικάς, γῆν ὕδωρ αἶρα πῦρ, δύο δὲ τὰς δραστηρίους, φι-
λίαν καὶ νεικος. ἐξ ἀπείρων δ' ἐδόξασαν τὴν τῶν πρα- 318

4. ἐκ γαίης] fragm. 8. Karst. 7. Ὠκεανόν] ll. 14 201. τηθύν R.

9. ἀλλ'] ll. 7 99. 10. συμφέρει R, έρεσθει margo R. 12. πάντες]
fragm. 9 Karst. ἐκγενόμεθα CR. 13. Εὐρηπίδης] fr. incert. trag.
174 p. 409 Matth. 17. πάντων] πρώτων C. 20. δειλος CR,
Ὀκελλος G. 21. γὰρ om C. 24. μὲν om C. 27. ἴσον L.

γμάτων γενέσιν οἱ περὶ Ἀναξαγόραν τὸν Κλαζομένιον καὶ Δημόκριτον καὶ Ἐπίκουρον καὶ ἄλλοι παμπληθεῖς, ἀλλ' ὁ μὲν Ἀναξαγόρας ἐξ ὁμοίων τοῖς γεννωμένοις, οἱ δὲ περὶ τὸν Δημόκριτον καὶ Ἐπίκουρον ἐξ ἀνομοίων τε καὶ ἀπαθῶν, τουτέστι τῶν ἀτόμων, οἱ δὲ περὶ τὸν Ποντικὸν Ἡρακλείδην καὶ Ἀσκληπιάδην ἐξ ἀνομοίων μὲν παθῶν δέ, καθάπερ τῶν ἀνάρμων ὄγκων.

- 319 Προειληφότες οὖν ὅτι πᾶσι τούτοις ἄπορος δεικνύται ὁ τῆς φυσιολογίας τρόπος ἀναιρεθείσης τῆς γενέσεως καὶ τῆς φθορᾶς, προθυμότερον ἀπτόμεθα τῶν λόγων. καίτοι γε εἰν ἐξετάζωμεν, διὰ τῶν ἔμπροσθεν αὐτάρκως ἤδη
320 συμβεβίβασται τὸ κεφάλαιον. τὸ γὰρ γινόμενον καὶ φθειρόμενον ἐν χρόνῳ γίνεται καὶ φθίρεται, χρόνος δὲ οὐκ ἔστιν, ὥς ἀνότερον παρεστήσαμεν, ὥστε οὐδὲ τὸ γινόμε-
321 νον καὶ φθαιρόμενον ἔσται. πᾶσά τε γενέσεις καὶ φθορὰ μεταβλητικαὶ τινές εἰσι κινήσεις, οὐδὲν δ' ἐστὶ κινήσεις, ὥς προκατεστησάμεθα· τοίνυν οὐδὲ γενέσεις καὶ φθορὰ γε-
322 νήσεται. καὶ πᾶν τὸ γεννώμενον ἢ φθαιρόμενον οὐ χωρὶς τοῦ δρώοντος καὶ πάσχοντος γεννᾶται ἢ φθίρεται, οὔτε δὲ
323 καὶ μὴν εἰ γίνεται τι καὶ φθίρεται, ὀφείλει τί τινι προσ-
τίθεσθαι καὶ τί τινος ἀφαιρεῖσθαι ἢ τι ἐκ τινος μεταβάλλειν· γενέσεις γὰρ καὶ φθορὰ κατὰ τινα τῶν τριῶν τούτων τρόπων ὀφείλει συνίστασθαι, ὅλον ἐπὶ τῆς δεκάδος
324 κατ' ἀφαιρέσειν τῆς μονάδος γίνεται μὲν ἢ ἐννεὰς φθίρεται δὲ ἢ δεκάς, καὶ πάλιν ἐπὶ τῆς ἐννεάδος κατὰ πρόσθεσιν μονάδος γίνεται μὲν ἢ δεκάς φθίρεται δὲ ἢ ἐννεὰς. καὶ ἐπὶ τῶν κατὰ τροπὴν φθαιρομένων ἢ γεννωμένων ὁ αὐτὸς λόγος· οὕτω γὰρ φθίρεται μὲν ὁ οἶνος γίνεται δὲ ὄξος. εἰ δὴ τοίνυν πᾶν τὸ γεννώμενον καὶ φθαιρόμενον ἤτοι κατὰ πρόσθεσιν ἢ κατ' ἀφαιρέσειν ἢ κατὰ μεταβολὴν γίνεται καὶ φθίρεται, ἐπεὶ παρεστήσαμεν μήτε πρόσθεσιν οὐσαν μήτε ἀφαιρέσειν μήτε μεταβολήν, δυνάμει

προκατεστησάμεθα τὸ μὴδὲ γένεσιν ἢ φθορὰν ὑπάρχειν.
πρὸς τούτοις τὸ γεννώμενον ἢ φθειρόμενον ψαύειν ὀφεί- 325
λει ἐκείνου τοῦ ἐξ οὗ φθίρεται· καὶ τοῦ εἰς ὃ μεταβάλλει,
οὐδὲν δὲ ψαυοῖς ἔστιν, ὡς παρέρσασται· τοίνυν οὐδὲ γένε-
σις ἢ φθορὰ συστήναι δύναται.

Πάρεστι δὲ καὶ προηγουμένως ἀπορᾶντος λέγειν ὡς 326
εἴπερ τι γίνεται, ἦτοι τὸ ὄν γίνεται ἢ τὸ μὴ ὄν. αὐτὸ
δὲ τὸ μὴ ὄν γίνεται· τῷ γὰρ μὴ ὄντι οὐδὲν συμβέβηκεν,
ὧ δὲ μὴδὲν συμβέβηκεν, οὐδὲ τὸ γίνεσθαι συμβέβηκεν.
καὶ ἄλλως, τὸ γινόμενον πάσχει, τὸ δὲ μὴ ὄν οὐδὲν δύ- 327
ναται πάσχειν· ὄντος γὰρ τὸ πάσχειν· οὐκ ἄρα τὸ μὴ
ὄν γίνεται. καὶ μὴν οὐδὲ τὸ ὄν· ἔστι γὰρ ἤδη τὸ ὄν,
καὶ οὐκ ἔχει χρεῖαν γενέσεως· οὐκ ἄρα οὐδὲ τὸ ὄν γεν-
νᾶται. ἀλλ' εἰ μήτε τὸ ὄν μήτε τὸ μὴ ὄν γίνεται, παρὰ
ταῦτα δ' οὐδὲν ἔστι τρίτον ἐπινοεῖν, οὐδὲν γεννᾶται. 15

Ἄλλως τε, ἐν τοῖς φαινομένοις θεωρεῖται τὰ μὲν ἐξ ἐνὸς 328
γεννώμενα κατὰ μεταβολήν, τὰ δ' ἐκ πλειόνων κατὰ σύν-
θεσιν, καὶ ἐξ ἐνὸς μὲν κατὰ μεταβολήν ὅποσα τῆς αὐτῆς 329
οὐσίας μενούσης ἐτέραν ἐξ ἐτέρας μεταλαμβάνει ποιότητα,
οἷον ὅταν τοῦ αὐτοῦ ὑγροῦ μέκοντες ἐν τῷ αὐτῷ πλήθει 30
τὸ μὲν γλυκύος ἀφανισθῇ οἶνος δὲ γένηται, ἢ ὁ οἶνος μὲν
ἀφανισθῇ ὄξος δὲ ὑποστῇ, ἢ τοῦ κηροῦ μένοντος ἢ μὲν
σκληρότης ἀφανίζεται ἢ δὲ μαλακότης γένηται, ἢ ἀνάπα-
λιν· ἐκ πλειόνων δὲ κατ' ἐπιούνησιν ὡς ἄλλοις μὲν κατ' 330
ἐπισύνθεσιν κρίκων, οἰκία δὲ κατὰ σύνθετον λίθων, ἐσθῆς 25
δὲ κατὰ κρόκης καὶ στημόνων συμπλοκήν. εἰ δὲ καὶ τοῖς 331
νοητοῖς γίνεται τι, ἦτοι ἐξ ὄντος γίνεται τι ἢ ἐκ μὴ ὄντος.
καὶ ἐκ μὲν τοῦ μὴ ὄντος οὐδὲν δύναται γίνεσθαι· δεῖ
γὰρ τὸ γεννητικόν τινος οὐσίαν ἔχειν καὶ ποῖαν ἀναδέχε-
σθαι κίνησιν, ὥστ' οὐκ ἂν εἴη τι ἐκ τοῦ μὴ ὄντος γεννώ- 30
μενον. καὶ ἴσ' μὴν οὐδ' ἐκ τοῦ ὄντος. εἰ γὰρ ἐκ τοῦ ὄν- 332
τος γίνεται τι, ἦτοι ἐξ ἐνὸς γίνεται ἢ ἐκ πλειόνων. καὶ

1. ἢ] μὴ δὲ CR.

7. τι om L.

14. παρὰ δὲ ταῦτα δ' C.

24. μὲν κατὰ σύνθεσιν?

25. δὲ om C.

ἐξ ἑνὸς μὲν οὐκ ἂν εἴη γεννώμενον. εἰ γὰρ ἐξ ἑνὸς γίνε-
 ται, ἥτοι αὐξανόμενου ἢ μειουμένου ἢ ἐν τῷ αὐτῷ μένον-
 333 τος γίνεται. ἀλλ' αὐξάνεσθαι μὲν καὶ μειοῦσθαι οὐχ οἶόν
 τε ταυτό, καὶ οὐκ ἂν δυνηθεῖη ἑαυτοῦ τι μείζον ἢ ἑαυτοῦ
 εἶ τι ἑλαττον ἀποτελεῖσθαι ταυτόν. ἐάν τε γὰρ αὐτοῦ πλείον
 γένηται, ἐπεὶ οὐδὲν ἔχει πλείον παρ' ἑαυτό, ἐξ οὐκ ὄντος
 ἔξει τὴν πρόσθεσιν· ἐάν τε ἑλαττον ἑαυτοῦ, πάλιν, ἐπεὶ
 οὐδὲν ἔχει παρ' ἑαυτὸ ἀπολλύμενον αὐτοῦ, εἰς τὸ μὴ ὄν
 ἀπολείπεται. οὐδὲν ἄρα δύναται ἐκ τοῦ αὐξομένου ἢ μειου-
 334 μένου γίνεσθαι. καὶ μὴν οὐδ' ἐκ τοῦ ἐν τῷ αὐτῷ μένον-
 τος ἔσται τὸ γεννώμενον. εἰ γὰρ τοῦτο, ἥτοι ἀτρέπτου
 καὶ ἀμεταβλήτου μένοντος αὐτοῦ γεννᾶται τι ἐξ αὐτοῦ, ἢ
 ἐκ τρεπομένου καὶ μεταβάλλοντος. ἀλλ' ἐξ ἀτρέπτου μὲν
 καὶ ἀεὶ ὡσαύτως μένοντος οὐκ ἂν γεννηθεῖη τι· ἑτεροίω-
 335 σις γὰρ τίς ἐστιν ἢ γένεσις. εἰ δὲ ἐκ τρεπομένου καὶ με-
 ταβάλλοντος, ἥτοι εἰς ἑαυτὸ μεταβάλλοντος γίνεται τὸ
 γεννώμενον ἢ εἰς ἕτερον. καὶ εἰ μὲν εἰς ἑαυτὸ μεταβά-
 λτοι τὸ γεννητικόν τινος, πάλιν μένει τὸ αὐτό, καὶ μένον
 τὸ αὐτὸ οὐδενὸς ἔσται περισσοτέρου γεννητικόν. εἰ δὲ εἰς
 20 ἕτερον τρέποτο, ἥτοι ἐκβαίνει τῆς ἰδίας ὑποστάσεως ὅτε
 τρέπεται καὶ γεννᾶται, ἢ μένει μὲν ἐν τῇ οἰκείᾳ ὑποστά-
 σει, ἄλλο δὲ εἶδος ἀντ' ἄλλου εἶδους μεταλαμβάνον γεν-
 νᾶται, ὡς ὁ μετασχηματιζόμενος κηρὸς καὶ ἄλλοτε ἄλλην
 336 μορφήν ἀναδεχόμενος. ἀλλ' ἐκβαίνον μὲν τῆς ἰδίας ὑπο-
 25 στάσεως εἰς τὸ μὴ ὄν φθαρήσεται, καὶ εἰς τὸ μὴ ὄν φθει-
 ρόμενον γεννήσει οὐδέν. εἰ δὲ μένον ἐν τῇ ἰδίᾳ ὑποστά-
 σει καὶ ἄλλην ἀντ' ἄλλης ποιότητα ἀναδεχόμενον γεννᾶ-
 337 ται, κρατεῖται τῇ αὐτῇ ἀπορίᾳ. ἥτοι γὰρ μένοντος τοῦ
 πρώτου εἶδους καὶ τῆς προτέρας ποιότητος περὶ αὐτῷ γί-
 30 νεται τὸ δεύτερον εἶδος καὶ ἡ δευτέρα ποιότης, ἢ μὴ μέ-
 νοντος. οὔτε δὲ μένοντος τοῦ πρώτου εἶδους γίνεται τὸ
 δεύτερον οὔτε μὴ μένοντος, ὡς ἔμπροσθεν παραστήσαμεν,

9. αὐξανόμενου FG.
 17. μεταβάλλοντος CRS.
 ἄλλο L. 29. αὐτὸ FG.

12. ἢ] ἥτοι CR.
 20. ἥτοι om L.

15. γένεσις CR.
 ὁ C. 22. ἄλλο] εἰς

ὅτε περὶ τοῦ πάσχοντος ἐκαπτόμεθα. τοίνυν οὐδ' ἐξ ἐνός
 γίνεται τὸ γεννώμενον. καὶ μὴν οὐδ' ἐκ πλειόνων. δυοῖν 338
 γὰρ συναλθόντων τρίτον οὐκ ἂν γένοιτο, μενόντων τῶν
 δυοῖν, καὶ πάλιν τριῶν ὄντων τέταρτον οὐκ ἂν γένοιτο,
 μενόντων τῶν τριῶν. εἴρηται δὲ περὶ τούτων ἀκριβέστε-
 ρον, ὅτε περὶ τῆς τοῦ ἀνθρώπου ὑποστάσεως ἐζητοῦμεν,
 παριστάντες ὅτι οὔτε σῶμά ἐστιν ὁ ἄνθρωπος οὔτε ψυχὴ
 οὔτε τὸ σύνθετον. διόπερ εἰ μήτε ἐξ ἐνός ἐστι τὸ γεν- 339
 νώμενον μήτε ἐκ πλειόνων, παρὰ δὲ ταῦτα οὐδὲν ἐστιν,
 ἐξ ἀνάγκης οὐδὲν τῶν ὄντων γεννάται. 10

Ταῦτα μὲν οἱ ἀπορητικοὶ περὶ γενέσεως διεξίσουσιν· οἱ 340
 δὲ δογματικοὶ μὴ πρὸς νοῦν ἀπαντῶντες πάλιν ἐπὶ τὰ ἐξ
 ἐναργείας ὑποδείγματα συμφορεύουσιν. τὸ γὰρ ὕδωρ θερμὸν
 ὄν, μὴ ὄν δὲ ψυχρόν, γίνεται ψυχρόν· καὶ ὁ ὑπάρχων
 χαλκός, μὴ ὢν ἀνδριάς, γίνεται ἀνδριάς· καὶ τὸ ὦν κατὰ τὴν
 δύναμιν μὲν ἐστὶ νεοσσός, κατ' ἐντελέχειαν δὲ οὐκ ἐστιν,
 ἀλλὰ λέγεται κατὰ δύναμιν εἶναι νεοσσός εἰς τὸ κατ' ἐντε-
 λέχειαν ὑπάρχειν. καὶ τὸ ὄν τοίνυν δύναται γίνεσθαι καὶ
 τὸ μὴ ὄν. εἰτα καὶ ὀρῶμεν βρέφος μὲν γεννώμενον ἐξ
 ἀνθρώπου, χυλὸν δ' ἐκ πόας. ὥστε πάντα τὸν τῶν δογμα- 20
 τικῶν λόγον παρὰ τὴν ἐνάργειαν χωρεῖν. πλανῶνται δ' οἱ 341
 ταῦτα λέγοντες, καὶ οὐ πρὸς τὸ προκείμενον ἀπαντῶσιν.
 τὸ γὰρ θερμὸν ὕδωρ καὶ οὐκ ὄν ψυχρόν οὔτε θερμὸν
 γίνεται τῷ εἶναι οὔτε ψυχρόν τῷ μὴ εἶναι· παρὰ δὲ τὸ
 εἶναι καὶ μὴ εἶναι οὐδὲν ἐστιν· οὐκ ἄρα οὐδ' ἐπὶ τοῦ 25
 ὕδατος ἐστὶ τις γένεσις. καὶ πάλιν οὔτε ὁ χαλκὸς γίνεται
 τῷ εἶναι χαλκός οὔτε ὁ ἀνδριάς τῷ μὴ εἶναι. καὶ ἐπὶ τῶν 342
 κατὰ δύναμιν καὶ ἐντελέχειαν ὁ αὐτός ἐστι λόγος. ἄλλως
 τε ἤτοι πλείον τί ἐστιν ἐν τῷ κατ' ἐντελέχειαν παρὰ τὸ ἐν
 δυνάμει ἢ οὐκ ἐστιν· καὶ εἰ μὲν οὐδὲν πλείον ἐστιν, 30
 αὐτόθεν οὐδὲν γίνεται τῷ κατὰ δύναμιν εἶναι, εἰ δὲ ἐστὶ τι
 πλείον, ἐκ τοῦ μὴ ὄντος τοῦτο γίνεται, ὅπερ ἄτοπον. ναί, 343

7. ὑποστάντες CR. 25. καὶ μὴ εἶναι add Fabricius.
 27. οὐδὲ L. 29. πλείων τις CGR: corr Fabricius.
 τι om L.

26. ὁ om C.
 31. οὐδὲ R.

- ἀλλὰ καὶ βρέφος ἐκ τῆς ἐγκύμονος γεννᾶται καὶ χυλὸς ἐκ
 τῆς πόας συνίσταται. καὶ τοῦτο τί πρὸς τὸ ζητούμενον;
 ἱεροῦμεν. οὔτε γὰρ τὸ βρέφος γίνεται τικτόμενον, εἰς
 τοῦμφαντες δὲ ἐκ τοῦ ἀφανοῦς ἄγεται, οὔτε ὁ χυλός· καὶ
 γὰρ ἐν τῇ πόᾳ προϋπήρχεν, καὶ ἐκτὸς τῆς πόας γινόμενος
 τόπον μόνον ἥλλαξεν. ὥσπερ οὖν τὸν ἐκ τοῦ ζόφου εἰς
 τὸ φῶς προσελθόντα οὐ λέγομεν γίνεσθαι, τόσον δ' ἐκ τό-
 που μεταβεβηκέναι, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον οὐδὲ τὸ βρέ-
 φος ἱεροῦμεν γίνεσθαι ἀλλ' ἐξ ἐτέρου τινὸς τόπου εἰς ἑτε-
 10 ρον μεταβαίνειν τόπον. οὐδὲν οὖν γεννᾶται.
- 344 Κατὰ ταῦτα δὲ οὐδὲ φθείρεται. εἰ γὰρ φθείρεται τι,
 ἥτοι τὸ ὄν φθείρεται ἢ τὸ μὴ ὄν. οὔτε δὲ τὸ μὴ ὄν
 φθείρεται· τὸ γὰρ φθειρόμενον εἰς τὸ μὴ εἶναι χωρεῖ,
 τὸ δὲ μὴ ὄν [τι] ἤδη ἐν τῷ μὴ εἶναι ὄν οὐ δέχεται τῆς
 15 εἰς τοῦτο μεταβάσεως. τοίνυν οὐ φθείρεται τὸ μὴ ὄν.
- 345 καὶ μὴν οὐδὲ τὸ ὄν. ἥτοι γὰρ μένον ἐν τῷ εἶναι φθεί-
 ρεται ἢ μὴ μένον. καὶ εἰ μὲν μένον, ἔσται ἄμα καὶ
 οὐκ ἔσται, ἐφθαρμένον καὶ μὴ ἐφθαρμένον· εἰ δὲ μὴ
 μένον, ἀπόλλυται, καὶ οὐκέτι τὸ ὄν ἀλλὰ τὸ μὴ ὄν φθεί-
 20 ρεται. ὥστε εἰ μήτε τὸ ὄν μήτε τὸ μὴ ὄν φθείρεται,
 παρὰ δὲ ταῦτα οὐδὲν ἔστιν, οὐδὲν φθείρεται.
- 346 Τινὲς δὲ καὶ τῶν χρόνων ἐχόμενοι τῆς τε γενέσεως
 καὶ φθορᾶς οὕτω συναρρωτῶσιν. εἰ ἀπέθανε Σωκράτης,
 ἥτοι ὅτε ἔζη ἀπέθανεν ἢ ὅτε ἐτελεύτα. καὶ ζῶν μὲν οὐκ
 25 ἀπέθανεν· ἔζη γὰρ δῆπουθεν καὶ ζῶν οὐκ ἐτεθνήκει.
 οὔτε δ' ὅτε ἀπέθανεν· δις γὰρ ἔσται τεθνηκώς. οὐκ
 347 ἄρα ἀπέθανε Σωκράτης. ἀπὸ δὲ τῆς αὐτῆς δυνά-
 μως, ἐπὶ διαφέροντος δὲ ὑποδείγματος, λόγον συνηρώτησε
 καὶ ὁ Κρόνος τοιοῦτον. εἰ φθείρεται τὸ τειχίον, ἥτοι ὅτε
 30 ἄπτονται ἀλλήλων οἱ λίθοι καὶ εἰσὶν ἡρμοσμένοι φθείρε-
 ται τὸ τειχίον, ἢ ὅτε δισπαῶσιν· οὔτε δὲ ὅτε ἄπτονται
 ἀλλήλων καὶ εἰσὶν ἡρμοσμένοι φθείρεται τὸ τειχίον, οὔτε
 ὅτε δισπαῶσιν ἀπ' ἀλλήλων· οὐκ ἄρα φθείρεται τὸ τει-

χίον. καὶ ὁ μὲν λόγος τοιοῦτος, ἡ δὲ δύναμις αὐτοῦ προ- 348
φανής. δύο γὰρ εἰσι χρόνοι κατ' ἐπίνοιαν, ἐν ᾧ ἄπτονται
ἀλλήλων οἱ λίθοι καὶ εἰσὶν ἡρμοσμένοι, καὶ ἐν ᾧ διαστᾶ-
σιν· παρὰ δὲ τούτους οὐδ' ἐπινοηθῆναι τρίτος τις δύνα-
ται χρόνος. εἰ οὖν φθείρεται τὸ τειχίον, ἐν τῷ ἐτέρῳ 5
τούτων ὀφείλει φθίρεισθαι. ἀλλ' ἐν μὲν ᾧ ἄπτονται ἀλ- 349
λήλων οἱ λίθοι καὶ εἰσὶν ἡρμοσμένοι, οὐ δύναται φθίρε-
σθαι· ἔστι γὰρ ἔτι τειχίον, καὶ εἰ ἔστιν, οὐ φθείρεται.
οὔτε δὲ ἐν ᾧ διαστᾶσιν ἀπ' ἀλλήλων· οὐκέτι γὰρ ἔστι
τειχίον, τὸ δὲ μὴ ὄν οὐ δύναται φθίρεισθαι. εἰ ὅθ' ἄν μήτε 10
ὅτε ἄπτονται ἀλλήλων οἱ λίθοι φθείρεται τὸ τειχίον, μήτε
ὅτε διαστᾶσιν ἀπ' ἀλλήλων, οὐ φθείρεται τὸ τειχίον.
καὶ οὕτω δὲ δυνατόν συνερωτᾶν. εἰ γίνεται τι καὶ φθεί- 350
ρεται, ἤτοι ἐν ᾧ ἔστι χρόνος γίνεται καὶ φθείρεται, ἢ ἐν
ᾧ μὴ ἔστιν. καὶ ἐν ᾧ μὲν ἔστιν, οὔτε γίνεται οὔτε 15
φθείρεται· ἐφ' ὅσον γὰρ ἔστι τοῦτο, οὔτε γίνεται οὔτε
φθείρεται. καὶ μὴν οὐδὲ ἐν ᾧ μὴ ἔστι πάθοι ἂν τι τού-
των· ἐν ᾧ γὰρ τι μὴ ἔστιν, οὔτε παθεῖν τι οὔτε ποιεῖν
δύναται. εἰ δὲ τοῦτο, οὐδὲν οὔτε γίνεται οὔτε φθείρεται.

Ταῦτα μὲν οὖν πρὸς τοὺς φυσικοὺς τῶν φιλοσόφων 351
εἰρησθῶ· καιρὸς δ' ἂν εἴη μεταλθεῖν καὶ ἐπὶ τοὺς τὸ
ἡθικὸν μέρος τῆς φιλοσοφίας ἀσπασαμένους.

ΠΡΟΣ ΗΘΙΚΟΥΣ.

Τὰς μὲν κομιζομένας ὑπὸ τῶν σκεπτικῶν ἀπορίας εἰς
τε τὸ λογικὸν καὶ φυσικὸν τῆς φιλοσοφίας μέρος πρότερον 25
ἐπαηλύθασμεν, ὑπόλοιπον δὲ ἔστι καὶ τὰς εἰς τὸ ἡθικὸν
φέρεσθαι δυναμένας προσυποτάττειν· οὕτω γὰρ ἕκαστος
ἡμῶν τὴν τελείαν καὶ σκεπτικὴν ἀπολαβὼν διάθεσιν κατὰ
τὸν Τίμωνα βιώσεται .

ῥῆστα μεθ' ἡσυχίας

30

αἰεὶ ἀφροντίστως καὶ ἀκινήτως κατὰ ταῦτά,

μὴ προσέχων δειλοῖς ἡδυλόγου σοφίης.

6. φ] ἐν φ L. 11. οἱ — 12. ἀλλήλων om C. 22. ἀσπασμένους C,
πασσάμενους FG. 29. βιώσαι CGR, βιώσαι F, vivet H. 31. αἰε CR.
ταῦτα L. 32. δειλοῖς] λήροις?

2 ἀλλ' ἐπει τὴν ἡθικὴν θεωρίαν συμφώνως σχεδὸν ἅπαντας
ὑπειλήφασιν περὶ τῶν ἀγαθῶν τε καὶ κακῶν διάκρισιν
γίνεσθαι, καθὸ καὶ ὁ πρῶτος αὐτὴν δόξας κεινημένην Σω-
κράτης παρήγγειλεν ὡς ἀναγκαιότατον ζητεῖν

6 ὅτι τοι ἐν μεγάλῳσι κακόν τ' ἀγαθόν τε τέτυκται,
δείξαι καὶ ἡμᾶς ἐν ἀρχαῖς εὐθύς περὶ τῆς ἐν τούτοις δια-
φορᾶς σκοπεῖν.

3 "Πάντες μὲν οἱ κατὰ [τόν] τρόπον στοιχειοῦν δοκοῦν-
τες τῶν φιλοσόφων, καὶ ἐπιφανέστατα παρὰ πάντας οἱ τε
10 ἀπὸ τῆς ἀρχαίας Ἀκαδημίας καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ περιπάτου
ἐκ δὲ τῆς στοᾶς, ἐβίβησι διακρινόμενοι λέγειν τῶν ὄντων
τὰ μὲν εἶναι ἀγαθὰ τὰ δὲ κακὰ τὰ δὲ μεταξὺ τούτων,
4 ἅπαντες καὶ ἀδιάφορα λέγουσιν· ἰδιαίτερον δὲ παρὰ τοὺς ἁλ-
λους ὁ Ξενοκράτης καὶ ταῖς ἐνικαῖς πτώσεσι χρώμενος
15 ἔφασκε "πάν τὸ ὄν ἢ ἀγαθόν ἐστίν ἢ κακόν ἐστίν ἢ οὔτε
5 ἀγαθόν ἐστίν οὔτε κακόν ἐστίν." καὶ τῶν λοιπῶν φιλο-
σόφων χωρὶς ἀποδείξεως τὴν τοιαύτην διαίρεσιν προσιεμέ-
νων αὐτὸς ἐδίδκει καὶ ἀπόδειξιν συμπαραλαμβάνειν. εἰ
γὰρ ἐστὶ τι πεχωρισμένον πρᾶγμα τῶν ἀγαθῶν καὶ κακῶν
20 καὶ τῶν μῆτε ἀγαθῶν μῆτε κακῶν, ἐπεὶ οὐ ἦτοι ἀγαθόν
ἐστίν ἢ οὐκ ἐστίν ἀγαθόν· καὶ εἰ μὲν ἀγαθόν ἐστίν, ἐν
τῶν τριῶν γενήσεται· εἰ δ' οὐκ ἐστίν ἀγαθόν, ἦτοι κα-
κόν ἐστίν ἢ οὔτε κακόν ἐστίν οὔτε ἀγαθόν ἐστίν· εἴτε δὲ
κακόν ἐστίν, ἐν τῶν τριῶν ὑπάρξει, εἴτε οὔτε ἀγαθόν ἐστίν
25 οὔτε κακόν ἐστίν, πάλιν ἐν τῶν τριῶν καταστήσεται. πᾶν
ἄρα τὸ ὄν ἦτοι ἀγαθόν ἐστίν ἢ κακόν ἐστίν ἢ οὔτε ἀγα-
6 θόν ἐστίν οὔτε κακόν ἐστίν. δυνάμει δὲ καὶ οὗτος χωρὶς
ἀποδείξεως προσήκατο τὴν διαίρεσιν, ἐπεὶ περὶ ὁ εἰς κατα-
σκευὴν αὐτῆς παραληφθεὶς λόγος οὐχ ἕτερός ἐστιν αὐτῆς·
30 ὁθεν εἰ ἐν αὐτῇ περιέσχηκε τὴν πίστιν ἢ ἀπόδειξις, ἔσται

ὑπεί
2. διειλήφασιν H. τὴν post κακῶν CH. 5. ὅτι] Od. 4 392.
cf. Themist. or. 34 p. 447 Dindorf. τε om CH. 9. τε om C.
14. ἐνικῆς C. 17. προῤῥμένον L: cf. v. 28. 19. πρᾶγμα τῶν]
πραγμάτων L. 23. εἴτε] εἰ L. 24. ἐν — 25. ἐστὶ om CH.
εἴτε] εἰ δε FGR.

καὶ ἡ διαιρέσις ἐξ αὐτῆς πιστὴ μὴ διαφέρουσα τῆς ἀποδείξεως.

Ἄλλ' ὅμως, καίπερ συμφώνου δοκοῦντος ὑπάρχειν 7 κατὰ πάντας τοῦ ὅτι τρισσὴ ἐστὶν ἡ τῶν ὄντων διαφορά, τινὲς οὐδὲν ἦτοον εὐρεσιλογοῦσιν, ὁμολογοῦντες μὲν εἶναι ἐν τοῖς οὖσι διαφορὰν ὅτι τοιαύτη εἰς ἐστι, σοφιστικῶς δὲ προσειλούμενοι τῇ ἐκτεθείσῃ διαιρέσει. καὶ τοῦτο εἰσάμαθα μικρὸν ἄνωθεν προλαβόντες.

Τὸν γὰρ ὅρον φασὶν οἱ τεχνογράφοι ψιλῇ τῇ συντά- 8 ξει διαφέρειν τοῦ καθολικοῦ, δυνάμει τὸν αὐτὸν ὄντα. καὶ εἰκότως· ὁ γὰρ εἰπὼν "ἄνθρωπός ἐστι ζῶον λογικὸν θνητόν" τῷ εἰπόντι "εἴ τί ἐστιν ἄνθρωπος, εἰς αὐτὸ ζῶον ἐστὶ λογικὸν θνητόν" τῇ μὲν δυνάμει τὸ αὐτὸ λέγει τῇ δὲ φωνῇ διάφορον. καὶ ὅτι τοῦτο, συμφανὲς ἐκ τοῦ θ μὴ μόνον τὸ καθολικὸν τῶν ἐπὶ μέρους εἶναι περιληπτικόν, ἀλλὰ καὶ τὸν ὅρον ἐπὶ πάντα τὰ εἶδη τοῦ ἀποδιδόμενου πράγματος διήκειν, οἷον τὸν μὲν τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ πάντας τοὺς κατ' εἶδος ἀνθρώπους, τὸν δὲ τοῦ ἵππου ἐπὶ πάντας τοὺς ἵππους. ἐνός τε ὑποταχθέντος ψεύδους ἐκότερον γίνεται μοχθηρόν, τό τε καθολικὸν καὶ ὁ ὅρος. 20 ἀλλὰ γὰρ ὡς ταῦτα φωναῖς ἐξηλλαγμένα κατὰ δυνάμιν 10 ἐστὶ τὰ αὐτά, ὥδε καὶ ἡ τέλειός φασι διαιρέσις, δύνανται ἔχουσα καθολικὴν, συντάξει τοῦ καθολικοῦ δισηγήσασθαι. ὁ γὰρ τρόπῳ τῷδε διαιρούμενος "τῶν ἀνθρώπων οἱ μὲν εἰσιν Ἕλληνες οἱ δὲ βάρβαροι" ἴσον τι λέγει τῷ "εἴ τινες 25 εἰσιν ἄνθρωποι, εἰσὶν οἱ Ἕλληνες εἰσὶν οἱ βάρβαροι." εἰς γὰρ τις ἄνθρωπος εὐρίσκειται μήτε Ἕλλην μήτε βάρβαρος, ἀνάγκη μοχθηρὰν μὲν εἶναι τὴν διαίρεσιν, ψεῦδος δὲ γίνεσθαι τὸ καθολικόν. διόπερ καὶ τὸ οὕτω λεγόμε- 11 νον "τῶν ὄντων τὰ μὲν ἐστὶν ἀγαθὰ τὰ δὲ κακὰ τὰ δὲ τοῦτων μεταξὺ" δυνάμει κατὰ τὸν Χρύσιππον τοιοῦτόν ἐστι καθολικόν "εἴ τινὰ ἐστὶν ὄντα, εἰς αὐτὰ ἢτοι ἀγαθὰ ἐστὶν ἢ κακὰ ἐστὶν ἢ ἀδιάφορα." τὸ μέντοι γε τοιοῦτον

- καθολικὸν ψεῦδος ἐστὶν ὑποτασσόμενον τινὸς αὐτῷ ψεύ-
 12 δους. δυοῖν γάρ φασιν ὑποκειμένων πραγμάτων, τοῦ μὲν
 ἀγαθοῦ τοῦ δὲ κακοῦ, ἢ τοῦ μὲν ἀγαθοῦ τοῦ δὲ ἀδιαφό-
 ρου, ἢ κακοῦ καὶ ἀδιαφόρου, τὸ μὲν "τοῦτ' ἐστὶ τῶν ὄν-
 13 των ἀγαθόν" ἀληθές ἐστι, τὸ δὲ "ταῦτ' ἐστὶν ἀγαθόν" ψεῦ-
 δος· οὐ γάρ ἐστὶν ἀγαθόν, ἀλλὰ τὸ μὲν ἀγαθόν τὸ δὲ
 κακόν. καὶ τὸ "ταῦτ' ἐστὶ κακόν" πάλιν ψεῦδος· οὐ γάρ
 ἐστὶ κακόν, ἀλλὰ τὸ ἕτερον αὐτῶν. ἀσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ
 τῶν ἀδιαφόρων· ψεῦδος γὰρ τὸ "ταῦτ' ἐστὶν ἀδιάφορον,"
 14 ὥσπερ καὶ τὸ "ταῦτ' ἐστὶν ἀγαθόν ἢ κακόν." ἢ μὲν οὖν
 ἐνστάσις τοιαύτη πως καθέστηκεν, φαίνεται δὲ μὴ καθά-
 πτεσθαι τοῦ Ξενοκράτους διὰ τὸ μὴ ταῖς πληθυντικαῖς
 πτώσεσι κεχρησθαι, ὥστ' ἐπὶ τῆς τῶν ἐπαρογμένων δεξιᾶς
 15 ψευδοποιηθῆναι τὴν διαίρεσιν.
 Ἄλλοι δὲ κακείνως ἐνέστησαν. πᾶσα γάρ, φασίν, ὕγις
 διαίρεσις γένους ἐστὶ τομὴ εἰς τὰ προσεχῆ εἶδη, καὶ διὰ
 τοῦτο μοχθηρὰ καθέστηκεν ἡ τοιαύτη διαίρεσις "τῶν ἀν-
 16 θρώπων οἱ μὲν εἰσιν Ἕλληνες οἱ δὲ Αἰγύπτιοι οἱ δὲ Πέρ-
 σαι οἱ δὲ Ἰνδοί." τῷ γὰρ ἑτέρῳ τῶν προσεχῶν εἰδῶν οὐ
 20 τὸ συζυγοῦν καὶ προσεχὲς εἶδος ἀντιδιέξυκται, ἀλλὰ τὰ
 τοῦτου εἶδη, δέον οὕτως εἰπεῖν "τῶν ἀνθρώπων οἱ μὲν
 εἰσιν Ἕλληνες οἱ δὲ βάρβαροι", καὶ καθ' ὑποδιαίρεσιν λοι-
 πὸν "τῶν βαρβάρων οἱ μὲν εἰσιν Αἰγύπτιοι οἱ δὲ Πέρσαι
 16 οἱ δὲ Ἰνδοί." ὅπερ καὶ ἐπὶ τῆς τῶν ὄντων διαιρέσεως, ἐπεὶ
 25 ὅσα μὲν ἐστὶν ἀγαθὰ καὶ κακὰ, διαφέροντά ἐστιν ἡμῖν,
 ὅσα δὲ μεταξὺ τῶν τε ἀγαθῶν καὶ κακῶν, ταῦτ' ἐστὶν
 ἡμῖν ἀδιάφορα. ἔχρην οὖν μὴ οὕτως ἔχειν τὴν διαίρεσιν
 ὡς ἔχει, μᾶλλον δ' ἐκείνως "τῶν ὄντων ἃ μὲν ἐστὶν ἀδιά-
 17 φορα ἃ δὲ διαφέροντα, τῶν δὲ διαφερόντων ἃ μὲν ἀγαθὰ
 ἃ δὲ κακὰ." ἐφίκει γὰρ ἡ μὲν τοιαύτη διαίρεσις τῇ λε-
 γούσῃ "τῶν ἀνθρώπων οἱ μὲν εἰσιν Ἕλληνες οἱ δὲ βάρ-
 βαροι, τῶν δὲ βαρβάρων οἱ μὲν Αἰγύπτιοι οἱ δὲ Πέρσαι

οἱ δὲ Ἰνδοί·" ἡ δὲ ἐκκειμένη ἀμοίωτο τῇ τοιουτοτρόπῃ
 "τῶν ἀνθρώπων οἱ μὲν εἰσιν Ἕλληνες οἱ δὲ Αἰγύπτιοι οἱ
 δὲ Πέρσαι οἱ δὲ Ἰνδοί."

Ἄλλα περὶ μὲν τούτων τῶν ἐνστάσεων οὐκ ἀνάγκη
 νῦν μηδύνειν, ἐκείνο δ' ἴσως ἀρμόσει προδιαρθρῶσαι ὅτι 18
 τὸ ἔστι δύο σημαίνει, καὶ ἐν μὲν τὸ οἶον ὑπάρχει, καθό-
 φαμεν ἐπὶ τοῦ παρόντος τὸ ὅτι ἡμέρα ἔστιν ἀντὶ τοῦ
 ἡμέρα ὑπάρχει, ἑτέρον δὲ τὸ οἶον φαίνεται, καθό τινες
 τῶν μαθηματικῶν διόψασι λέγειν πολλάκις ὅτι τὸ μεταξὺ
 δυοῦν τινῶν ἀστέρων διάστημα πηχυαῖον ἔστιν, ἐν ἴσῳ λέ- 19
 γοντες τῷ φαίνεται καὶ οὐ πάντως ὑπάρχει· τάχα γὰρ
 ὑπάρχει μὲν σταδίων ἑκατόν, φαίνεται δὲ πηχυαῖον παρὰ
 τὸ ὕψος καὶ παρὰ τὴν τῆς ὀψέως ἀπόστασιν. διπτοῦ δὲ 19
 τυγχάνοντος τοῦ ἔσσι μορίου, ὅταν λέγωμεν σκεπτικῶς
 "τῶν ὄντων τὰ μὲν ἔστιν ἀγαθὰ τὰ δὲ κακὰ τὰ δὲ με- 20
 ταξὺ τούτων," τὸ ἔστιν ἐντάττομεν οὐχ ὡς ὑπάρξεως ἀλλ'
 ὡς τοῦ φαίσεσθαι δηλωτικόν. περὶ μὲν γὰρ τῆς πρὸς τὴν
 φύσιν ὑποστάσεως τῶν τε ἀγαθῶν καὶ κακῶν καὶ οὐδε-
 τέρων ἱκανοὶ πῶς εἰσιν ἡμῖν ἀγῶνες πρὸς τοὺς δογματι-
 κοὺς· κατὰ δὲ τὸ φαινόμενον τούτων ἕκαστον ἔχομεν 20
 ἔθος ἀγαθὸν ἢ κακὸν ἢ ἀδιάφορον προσαγορεύειν, καθά-
 περ καὶ ὁ Τίμων ἐν τοῖς ἰνδαλμοῖς εἰκοιε δηλοῦν, ὅταν φῇ
 ἢ γὰρ ἐγὼν ἐρέω ὥς μοι καταφαίνεται εἶναι,
 μῦθον ἀληθείης ὁρῶν ἔχων κανόνα,
 ὥς ἢ τοῦ θείου τε φύσις καὶ τὰγαθοῦ αἰεὶ, 24
 ἐξ ὧν ἰσότατος γίνεται ἀνδρὶ βίος.

Καιμένης οὖν κατὰ τὸν ὑποδεδειγμένον τρόπον τῆς
 προειρημένης διαιρέσεως, ἰδῶμεν ἃ χρὴ φρονεῖν περὶ τῶν
 ἐν αὐτῇ, τὴν ἀρχὴν τῶν λόγων ἀπὸ τῆς ἐννοίας ποιη-
 σάμενοι. 20

"Τῆς κατὰ τὸν τόπον χειριζομένης ἡμῖν πρὸς τοὺς 21
 δογματικούς ἀντιρρήσεως τὸ, κυριώτατον μέρος ἐχούσης ἐν

2. οἱ] καὶ οἱ C. 8. οἶον ἡμέρα φαίνεται CGHR: corr Fabricius.
 22. τοῖσι δῆμοις CGHR: corr Fabricius. 23. ἢ CR. εἶναι om C.
 25. αἰε CR.

τῇ διαγνώσει τῶν τε ἀγαθῶν καὶ κακῶν, πρὸ παντὸς ἀρ-
 μόσει τὴν ἐπίνοιαν τούτων στήσαι· κατὰ γὰρ τὸν σεφὸν
 Ἐπίκουρον οὔτε ζητεῖν ἔστιν οὔτε ἀπορεῖν φνευ προλή-
 22 ψεως. οἱ μὲν οὖν στωικοὶ τῶν κοινῶν ὡς εἰπεῖν ἐννοιῶν
 ἔχόμενοι ὀρίζονται τὰγαθὸν ἐρόπῃ τῷδε "ἀγαθὸν ἔστιν
 ὠφέλεια ἢ οὐχ ἕτερον ὠφελείας," ὠφέλειαν μὲν λέγοντες
 τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν σπουδαίαν πρᾶξιν, οὐχ ἕτερον δὲ ὠφε-
 23 λείας τὸν σπουδαῖον ἄνθρωπον καὶ τὸν φίλον. ἡ μὲν
 γὰρ ἀρετὴ πως ἔχον ἡγεμονικὸν καθεστῆκεν, καὶ ἡ σπου-
 10 δαία πρᾶξις ἐνέργειά τις οὐσα κατ' ἀρετὴν, ἀντικρὺς ἔστιν
 ὠφέλεια· ὁ δὲ σπουδαῖος ἄνθρωπος καὶ ὁ φίλος, πάλιν
 τῶν ἀγαθῶν ὄντες καὶ αὐτοί, οὔτε ὠφέλεια ληθδεῖεν ἀν-
 24 ὑπάρχειν οὐδ' ἕτεροι ὠφελείας δι' αἰτίαν τοιαύτην. τὰ
 γὰρ μέρη, στωικῶν φασὶ παῖδες, οὔτε τὰ αὐτὰ τοῖς ὅλοις
 15 ἔστιν οὔτε ἕτεροῖα τῶν ὅλων, ὅλον ἢ χεῖρ οὔτε ἡ αὐτὴ
 ἔστιν ὅλη ἀνθρώπῳ, οὐ γὰρ ὅλος ἀνθρωπὸς ἔστιν ἡ χεῖρ,
 οὔτε ἑτέρα τοῦ ὅλου, σὺν γὰρ τῇ ὅλῃ χεὶρὶ ὅλος ὁ ἀνθρω-
 πος νοεῖται ἄνθρωπος. ἐπεὶ οὖν καὶ τοῦ σπουδαίου ἀν-
 θρώπου καὶ τοῦ φίλου μέρος ἔστιν ἡ ἀρετὴ, τὰ δὲ μέρη
 20 οὔτε ταῦτα τοῖς ὅλοις ἔστιν οὔτε ἕτερα τῶν ὅλων, εἴρηται
 ὁ σπουδαῖος ἄνθρωπος καὶ ὁ φίλος οὐχ ἕτερος ὠφελείας.
 ὥστε πᾶν ἀγαθὸν τῷ ὄρῳ ἐμπεριειληφθαι, εἴαν τε ἐξ ἐν-
 θείας ὠφέλεια τυγχάνῃ εἴαν τε μὴ ἢ ἕτερον ὠφελείας.
 25 ἔνθεν καὶ κατὰ ἀπολουθίαν τριχῶς εἰπόντες ἀγαθὸν προσ-
 26 αγορεύεσθαι, ἕκαστον τῶν σηματομενῶν κατ' ἰδίαν πάλιν
 ἐπιβολὴν ὑπογράφουσιν. λέγεται γὰρ ἀγαθὸν, φασί, καθ'
 ἕνα μὲν τρόπον τὸ ὑφ' οὗ ἢ ἀφ' οὗ ἔστιν ὠφελισθαι, ὃ
 δὴ ἀρχιμώτατον ὑπῆρχε καὶ ἀρετὴ· ἐκτο γὰρ ταύτης ὥσπερ
 28 τινὸς πηγῆς πᾶσα πύφυσεν ἀνίσχειν ὠφέλεια. καθ' ἕτε-
 ρον δὲ τὸ καθ' ὃ συμβαίνει ὠφελισθαι· οὕτως οὐ μόν-
 ον αἱ ἀρεταὶ ληθδεῖσονται ἀγαθὰ ἀλλὰ καὶ αἱ κατ' αὐτάς
 πρᾶξεις, εἴπερ καὶ κατὰ ταύτας συμβαίνει ὠφελισθαι.

2. κατὰ] καὶ CR. 14. τῶν στωικῶν φασὶ παῖδες CR, φασὶ παῖδες
 στωικῶν FB. 16. ὅλος] ὅλον CR. 19. ἢ add CR. 20. ἔστιν CR.
 23. ἀν H.

κατὰ δὲ τὸν τρίτον καὶ τελευταῖον τρόπον λέγεται ἀγαθὸν 27
 τὸ οἷόν τε ὠφελεῖν, ἐμπεριλαμβανούσης τῆς ἀποδόσεως
 ταύτης τὰς τε ἀρετὰς καὶ τὰς ἐναρέτους πράξεις καὶ τοὺς
 φίλους καὶ τοὺς σπουδαίους ἀνθρώπους, "θεοὺς τε καὶ
 σπουδαίους δαίμονας. παρ' ἣν αἰτίαν οὐκ ἐν ἴσῳ λέγεται 28
 παρὰ τε τοῖς περὶ τὸν Πλάτωνα καὶ Ξενοκράτη πολλαχῶς
 ὀνομάζεσθαι τὰγαθὸν καὶ παρὰ τοῖς στωικοῖς. ἐκείνοι μὲν
 γὰρ ὅταν φῶσιν ἐτέρως λέγεσθαι ἀγαθὸν τὴν ἰδέαν καὶ
 ἐτέρως τὸ μετέχον τῆς ἰδέας, σημαίνόμενα ἐκτίθενται καὶ
 κατὰ πολὺ ἀλλήλων διεστῶτα καὶ μηδεμίαν ἔχοντα κοινὰ- 30
 νίαν, οἷόν τι καὶ ἐπὶ τῆς κύων φωνῆς θεωροῦμεν. ὥς 29
 γὰρ ἐκ ταύτης σημαίνεται μὲν πτώσις ὕψ' ἣν τὸ ὑλακτι-
 κὸν πέπτωκε ζῶον, καὶ ἔτι ὕψ' ἣν τὸ ἐνυγρον, καὶ πρὸς
 τοῦτοις ὕψ' ἣν ὁ φιλόσοφος, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὕψ' ἣν τὸ
 ἄστρον, οὐδὲν δὲ κοινὸν ἔχουσιν αἱ τοιαῦται πτώσεις, οὐδ' 31
 ἐμπεριέχεται τῇ δευτέρᾳ ἢ πρώτῃ καὶ τῇ τρίτῃ ἢ δευτέρᾳ,
 οὕτω καὶ τῷ φάναι ἀγαθὸν τὴν ἰδέαν καὶ τὸ μετέχον
 τῆς ἰδέας ἕκαστοι μὲν ἔστι σημαινομένων, κειχωρισμένων
 δὲ καὶ οὐδεμίαν περιλήψιν ἐμφανόντων. ἀλλ' οἱ μὲν ἀρ- 30
 χαιότεροι, ὥς προείπον, τοιοῦτοί τινες ἦσαν· οἱ δ' ἀπὸ 30
 τῆς στοᾶς θέλουσιν ἐπὶ τῆς τοῦ ἀγαθοῦ προσηγορίας τὸ
 δεύτερον σημαίνόμενον ἐμπεριληπτικὸν εἶναι τοῦ πρώτου
 καὶ τὸ τρίτον περιληπτικὸν τῶν δυοῖν. ἦσαν δὲ οἱ φάσκον-
 τες ἀγαθὸν ὑπάρχειν τὸ δι' αὐτὸ αἰρετόν. οἱ δ' οὕτως
 "ἀγαθὸν ἔστι τὸ συλλαμβανόμενον πρὸς εὐδαιμονίαν," 25
 τινὲς δὲ "τὸ συμπληρωτικὸν εὐδαιμονίας." εὐδαιμονία δὲ
 ἔστιν, ὥς οἱ τε περὶ τὸν Ζήνωνα καὶ Κλεάνθην καὶ Χρύ-
 σιππον ἀπέδωκαν, εὐροια βίον.

Πλὴν τὸ μὲν γένος τῆς τοῦ ἀγαθοῦ ἀποδόσεως ἔστι
 τοιοῦτον· εἰδῶσαι δ' ἔνιοι, τριχῶς λεγομένου τὰγαθοῦ, 31
 πρὸς τὸν τοῦ πρώτου σημαινομένου ὅρον εὐθύς ἐπιζητεῖν,
 καθὸ λέγει "τὸ ἀγαθὸν ἔστι τὸ ὕψ' οὗ ἢ ἀφ' οὗ ἔστιν

1. τρίτον] τρόπον C. 2. ἐμπεριλαμβανούσης L. 3. τὰς om C.
 31. σημαινομένου H, σημαίνοντος L.

- ὀφελεῖσθαι," ὡς εἰ ταῖς ἀληθείαις ἀγαθὸν ἐστὶ τὸ ἀφ' οὗ ἐστιν ὀφελεῖσθαι, μόνην ῥητέον τὴν γενικὴν ἀρετὴν ἀγαθὸν ὑπάρχειν (ἀπὸ μόνης γὰρ ταύτης συμβαίνει τὸ ὀφελεῖσθαι), ἐκπίπτειν δὲ τοῦ ὅρου ἐκάστην τῶν εἰδικῶν, οἷον τὴν φρόνησιν καὶ τὴν σωφροσύνην καὶ τὰς λοιπὰς.
- 32 ἀπ' οὐδεμιᾶς γὰρ αὐτῶν συμβαίνει τὸ αὐτὸ τοῦτο ὀφελεῖν, ἀλλ' ἀπὸ μὲν τῆς φρονήσεως τὸ φρονεῖν καὶ οὐ κοινότερον τὸ ὀφελεῖν (εἰ γὰρ αὐτὸ τοῦτο συμβαίνοι, τὸ ὀφελεῖν, οὐκ ἔσται ὠρισμένως φρόνησις, γενικὴ δ' ἀρετὴ), καὶ ἀπὸ τῆς "σωφροσύνης τὸ κατ' αὐτὴν κατηγορήματα, σωφρονεῖν, οὐ τὸ κοινόν, ὀφελεῖν, καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν τὸ
- 33 ἀνάλογον. οἱ δ' ἀντικαθιστάμενοι πρὸς τοῦτο τὸ ἔγκλημα τοῦτό φασιν. ὅταν λέγωμεν "ἀγαθὸν ἐστὶν ἀφ' οὗ συμβαίνει τὸ ὀφελεῖσθαι," ἐν ἴσῃ τοῦτο λέγομεν τῷ "ἀγαθὸν ἐστὶν ἀφ' οὗ συμβαίνει τι τῶν ἐν τῷ βίῳ ὀφελεῖσθαι." οὕτω γὰρ καὶ ἐκάστη τῶν ἐπ' εἰδους ἀρετῶν ἀγαθὸν γενήσεται, κοινῶς μὲν τὸ ὀφελεῖν μὴ ἐπιφέρουσα, τι δὲ τῶν ἐν τῷ βίῳ ὀφελεῖσθαι παρεχομένη, οἷον ἡ μὲν φρονεῖν, καθάπερ ἡ φρόνησις, ἡ δὲ [τὸ] σωφρονεῖν, ὡς ἡ
- 34 σωφροσύνη. θελήσαντες δὲ οὗτοι ὡς ἀπολογούμενοι τὸ πρότερον ἔγκλημα φυγεῖν, εἰς ἕτερον ἀπεκυλίσθησαν. εἰ γὰρ ἐστὶ τὸ λεγόμενον τοιοῦτο "ἀγαθὸν ἐστὶν ἀφ' οὗ συμβαίνει τι τῶν ἐν τῷ βίῳ ὀφελεῖσθαι," ἡ γενικὴ ἀρετὴ ἀγαθὸν οὕσα οὐχ ὑποπτεσθῆται τῷ ὅρῳ· οὐ γὰρ ἀπ' αὐτῆς συμβαίνει τι τῶν ἐν τῷ βίῳ ὀφελεῖσθαι, ἐπεὶ μία τῶν ἐπ' εἰδους γενήσεται, ἀλλ' ἀπλῶς τὸ ὀφελεῖσθαι.
- 35 Καὶ ἕτερα δὲ εἴωθε λέγεσθαι πρὸς τοὺς τοιούτους ὅρους, δογματικῆς ἐχόμενα περιεργίας. ἡμῖν δὲ ἀπόκρη ἀποδειξαι ὅτι ὁ λέγων ἀγαθὸν τὸ ὀφελεῖν ἢ τὸ δι' αὐτὸ αἰρετὸν ἢ τὸ συνεργεῖν πρὸς εὐδαιμονίαν, ἢ οὕτω πως ἀποδιδούς, οὐχ ὃ ἐστὶν ἀγαθὸν διδάσκει, ἀλλὰ τὸ συμβε-

2. ἴστιν om CH. 8. συμβαίνει FG. 12. τὸ om C. 13. λεγόμεθα CH. 14. τοῦτω FG. τῷ om L. 18. βίῳ om L. 19. σωφρονεῖν G. 21. εἰ — 22. τοιοῦτο] εἰ γὰρ ἕτερόν ἐστι τὸ λεγόμενον τοῦτω L. 24. ἐπ' C. 28. περιεργίας R nescio an correctus: περιεργίας CFG.

βηκός αὐτῷ παρίστανται. ὁ δὲ τὸ συμβεβηκός τᾶγαθῷ
 παριστάς οὐκ αὐτὸ δείκνυσιν τᾶγαθόν. εὐθέως γοῦν τὸ
 μὲν ὅτι ὠφελεῖ τᾶγαθόν καὶ τὸ ὅτι αἰρετόν ἐστι, παρὰ
 ἀγαθὸν εἴρηται τὸ οἶον ἀγαστόν, ὅτι τε εὐδαιμονίας ἐστὶ
 ποιητικόν, πάντες συγχωροῦσιν· ἀλλ' ἐὰν προσεξετάζηται 36
 τί ποτε ἔστι τοῦτο τὸ ὠφελοῦν καὶ δι' αὐτὸ αἰρετόν καὶ
 εὐδαιμονίας ποιητικόν, οὐκέτι ὁμοφρονήσουσι, καίπερ συμ-
 φώνως πρότερον αὐτὸ λέγοντες τὸ ὠφελοῦν καὶ τὸ αἰρε-
 τόν, ἀλλ' εἰς ἀσπειστον ἐξερχθῆσονται πόλεμον, τοῦ μὲν
 ἀρετὴν λέγοντος τοῦ δ' ἡδονὴν τοῦ δ' ἀλυπίαν τοῦ δ' 10
 ἄλλο τι τῶν διαφερόντων. εἰ δέ γε ἐκ τῶν προειρημένων 37
 ὅρων ἐδείκνυτο ὃ ἔστι τὸ "ἀγαθόν, οὐκ ἂν ἐπεστασίαζον
 ὡς ἀγνοουμένης τῆς τᾶγαθοῦ φύσεως. τοίνυν οὐχ ὃ ἔστι
 τὸ ἀγαθόν οἱ ἐκκείμενοι ὅροι διδάσκουσιν, ἀλλὰ τὸ συμβε-
 βηκός τᾶγαθῷ. διόπερ οὐδὲ κατὰ τοῦτο μόνον εἰσι μο- 15
 χητροί, ἀλλὰ καὶ καθόσον ἀδυνάτου τινὸς ἐφίενται πρά-
 γματος· ὁ γὰρ ἀγνοῶν τι τῶν ὄντων, οὗτος οὐδὲ τὸ 38
 συμβεβηκός ἐκείνῳ γινώσκειν δύναται. οἶον ὁ πρὸς τὸν
 ἀγνοοῦντα τί ἐστὶν ἵππος λέγων "ἵππος ἐστὶ ζῶον χρε-
 μετιστικόν" οὐ διδάσκει ὃ ἔστιν ἵππος· τῷ γὰρ μὴ γινώ- 20
 σκοντι τὸν ἵππον καὶ τὸ χρεμετίζειν ἀγνοεῖται, ὅπερ ἦν
 τοῦ ἵππου συμβεβηκός. καὶ ὁ πρὸς τὸν μὴ κατεληφότα
 τί ἐστὶ βούς προφερόμενος "βούς ἐστὶ ζῶον μυνητικόν"
 οὐ παρίσταισι τὸν βούν· τῷ γὰρ μὴ γινώσκοντι τοῦτον
 συνακαταληπτεῖται καὶ τὸ μυκᾶσθαι, συμβεβηκός ὑπάρ- 25
 χον τοῦ βούς. ἀκούσιν καὶ πρὸς τὸν ἀνεγνώστον ὄντα 39
 τᾶγαθοῦ μάτην καὶ ἀνωφελῶς λέγεται ὅτι ἀγαθόν ἐστι τὸ
 αἰρετόν ἢ τὸ ὠφελοῦν. πρῶτον γὰρ δεῖ μαθεῖν τὴν αὐ-
 τοῦ τοῦ ἀγαθοῦ φύσιν, εἰτα τότε συνιέναι ὅτι ὠφελεῖ καὶ
 ὅτι αἰρετόν ἐστι καὶ εὐδαιμονίας ποιητικόν. ἐπ' ἀγνοου- 30
 μένῃ δὲ ταύτῃ καὶ οἱ τοιοῦτοι τῶν ὅρων οὐ διδάσκουσι
 τὸ ζητούμενον.

1. αὐτὸ C. 4. ἀγαθόν C, ἀγαθὸν G. 17. οὗτος om C.
 στον CGR, irreconcilabile H: unde corr Fabricius. 19. χρεμμειστικόν R. 27. ἀγαθοῦ FG.

- 40 Δείγματος μὲν οὖν χάριν ἀπαρκέσει ταῦτ' εἰρηθεῖναι
περὶ τῆς τἀγαθοῦ νοήσεως. ἐξ ὧν, ὡς οἶμαι, σαφῆ τυγ-
χάνει καὶ τὰ περὶ τοῦ κακοῦ τεχνολογούμενα παρὰ τοῖς
ἐτεροδόξοις. κακὸν γὰρ ἐστὶ τὸ ἐναντίον τῷ ἀγαθῷ· ὅπερ
βλάβη ἐστὶν ἢ οὐχ ἕτερον βλάβης, καὶ βλάβη μὲν ὥσπερ
κακία καὶ ἡ φαῦλη πράξις, οὐχ ἕτερον δὲ βλάβης καθάπερ
41 ὁ φαῦλος ἄνθρωπος καὶ ὁ ἐχθρὸς. μεταξὺ δὲ τούτων,
φημί δὲ τοῦ τε ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ, ὅπερ καὶ ἀδιάφορον
ὠνομάζετο, ἐστὶ τὸ οὐδετέρως ἔχον. εἰς δ' ἦν ἡ τῶν ὄρων
10 τούτων δύναμις καὶ εἶνα ῥητίον πρὸς τοὺς ὄρους, ἐκ τῶν
περὶ τἀγαθοῦ λεγομένων πάρεισι μαθεῖν. νῦν δ' ἐπὶ
προκατασταθεῖσι τούτοις μεταλθόντες σκεψώμεθα εἰ ὥσπερ
ἐπινοεῖται τι ἀγαθὸν καὶ κακόν, οὕτω καὶ πρὸς τὴν φύσιν
ὑπαρκτόν ἐστιν.
- 42 Ὅτι μὲν οὖν οὐ κεκρατημένως ὑπέγραψαν οἱ δογμα-
τικοὶ τὴν ἐπίνοιαν τοῦ τε ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ, πρότερον
ἐπιλογισάμεθα· πρὸς δὲ τὸ εὐχερέστερον συμπεριφέρε-
σθαι τοῖς περὶ τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ λόγοις αὐταρκές ἐστιν
εἰπεῖν ὡς ἄρα πάντες ἄνθρωποι, καθάπερ ἔλαγν καὶ ὁ
20 Ἀλγησιδῆμος, ἀγαθὸν ἡγούμενοι τὸ αἰροῦν αὐτούς, ὅποιον
ἂν ποτ' ἦ, μαχομένους ἔχουσι τὰς ἐν εἰδεί περὶ αὐτοῦ κρι-
43 σεις. καὶ ὃν τρόπον συμφωνοῦντες, εἰ τύχοι, περὶ τοῦ
εἶναι τινα σωματικὴν εὐμορφίαν περὶ τῆς εὐμόρφου καὶ
καλῆς γυναικὸς στασιάζουσιν, τοῦ μὲν Αἰθίοπος τὴν σι-
25 μοτάτην καὶ μελαντάτην προκρίνοντος, τοῦ δὲ Πέρσου
τὴν γρυπιοτάτην καὶ λευκοτάτην ἀποδεχομένου, ἄλλου δὲ
τὴν μέσην κατὰ τὸν χαρακτῆρα καὶ κατὰ τὴν χροίαν
44 πασῶν καλλίονα λέγοντος, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ κατὰ
κοινὴν πρόληψιν δοξάζοντες εἶναι τι ἀγαθὸν καὶ κακόν
30 οἷ τὰ ἰδιῶται καὶ οἱ φιλόσοφοι, ἀγαθὸν μὲν τὸ αἰροῦν
αὐτούς καὶ ὠφελοῦν, κακὸν δὲ τὸ ἐναντίως ἔχον, κατ' εἶδος
πρὸς ἀλλήλους πολεμοῦσιν·

2. ἀγαθοῦ FG. 24. κατὰς C. σιμότητα CHRS. 25. μελα-
νοτάτην CR, μελανότητα H. 26. γρυπότητα καὶ λευκότητα H.

ἄλλος γάρ τ' ἄλλοισιν ἀνὴρ ἐπιτέρπεται ἔργοις,
καὶ κατ' Ἀρχίλοχον

ἄλλος ἄλλω ἐπ' ἔργῳ καρδίην λαίνεται,

εἶγε ὁ μὲν δόξαν ἀσπάζεται ὁ δὲ πλοῦτον, ἄλλος εὐξίαν,
εἰς δὲ ἡδονήν. καὶ ἐπὶ τῶν φιλοσόφων ὁ αὐτὸς λόγος. οἱ μὲν γὰρ ἀπὸ τῆς Ἀκαδημίας καὶ τοῦ περιπάτου τρία 45
γένη φασὶν εἶναι τῶν ἀγαθῶν, καὶ ἃ μὲν περὶ ψυχὴν
ὑπάρχειν ἃ δὲ περὶ σῶμα ἃ δὲ ἐκτὸς ψυχῆς τε καὶ σώμα-
τος, περὶ μὲν οὖν ψυχὴν τὰς ἀρετάς, περὶ δὲ τὸ σῶμα
ὕγιαν καὶ εὐξίαν καὶ εὐαισθησίαν καὶ κάλλος καὶ πᾶν 10
ὃ τῆς ὁμοίας ἐστὶν ιδέας, ἐκτὸς δὲ ψυχῆς καὶ σώματος
"πλοῦτον πατριῖδα γονεὺς τέκνα φίλους, τὰ παραπλήσια.
οἱ δὲ ἀπὸ τῆς αἰσᾶς τρία μὲν γένη τῶν ἀγαθῶν καὶ αὐτοὶ 46
τυγχάνουσιν ἔλεξαν, οὐχ ὡσαύτως δέ· τούτων γὰρ τὰ μὲν
περὶ ψυχὴν τὰ δ' ἐκτὸς τὰ δὲ οὔτε περὶ ψυχὴν οὔτε ἐκ- 15
τός, ἐξαιρουῦντες τὸ γένος τῶν περὶ τὸ σῶμα ἀγαθῶν ὡς
μὴ ἀγαθῶν. καὶ δὴ περὶ μὲν ψυχὴν εἶναι φασὶ τὰς ἀρε-
τάς καὶ τὰς σπουδαίας πράξεις, ἐκτὸς δὲ εἶναι τὸν τε φί-
λον καὶ τὸν σπουδαῖον ἄνθρωπον καὶ τὰ σπουδαῖα τέκνα
καὶ γονεὺς καὶ τὰ ὅμοια, οὔτε δὲ περὶ ψυχὴν οὔτε ἐκτὸς 20
αὐτὸν τὸν σπουδαῖον ἄνθρωπον ὡς πρὸς ἑαυτόν. οὔτε
γὰρ ἐκτὸς ἑαυτοῦ δυνατόν· εἶναι αὐτόν οὔτε περὶ ψυχὴν·
ἐκ γὰρ ψυχῆς καὶ σώματος συνέστηκεν. εἰσὶ δὲ οἱ τοσοῦ- 47
τον ἀπέχοντες τοῦ ἐξαιρεῖν τὸ γένος τῶν περὶ σῶματι ἀγα-
θῶν ὡς καὶ ἐν αὐτοῖς τὸ ἀρχικώτατον ἀπολπεῖν ἀγαθόν· 25
ὅποιοί εἰσιν οἱ τὴν κατὰ σάρκα ἡδονὴν ἀσπαζόμενοι. καὶ
ἴνα μὴ δοκῶμεν νῦν ἐπὶ πλείον ἐκτείνειν τὸν λόγον, πα-
ριστάμεντες ὅτι ἀσύμμετρός ἐστι καὶ μαχομένη ἡ περὶ ἀγα-
θοῦ τε καὶ κακοῦ τῶν ἀνθρώπων κρίσις, ἐπὶ ἐνὸς ὑπο-
δειγματικῶς ποιησόμεθα τὴν ὑφήγησιν, καθάπερ τῆς ὑγείας, 30
ἐπεὶ καὶ σννηθέστερός ἐστιν ἡμῖν ὁ περὶ αὐτῆς λόγος.

1. ἄλλος] Od. 14 228. γὰρ τ' ἄλλοισιν CR. 2. Ἀρχίλοχον]
fr. 26 Liebel. 3. ἄλλος] ἄλλος C. ἐπὶ CR. 4. καρδίην CR.
5. εὐξίαν] εὐδοξίαν CWH. 18. τὰς om L. 23. γὰρ] γὰρ περὶ CR.
24. ἐξαιρεῖν CGR.

- 48 Οὐκοῦν τὴν ὑγίαν οἱ μὲν νομίζουσιν ἀγαθὸν εἶναι
οἱ δ' οὐκ ἀγαθόν, καὶ τῶν ἀγαθὸν ὑπολαμβάνόντων οἱ
μὲν μέγιστον ἀγαθὸν ταύτην ἔλεξαν οἱ δ' οὐ μέγιστον,
καὶ τῶν οὐκ ἀγαθὸν εἰπόντων οἱ μὲν ἀδιάφορον προη-
49 γοούμενον, οἱ δὲ ἀδιάφορον μὲν, οὐ προηγούμενον δέ.
ἀγαθὸν μὲν οὖν, καὶ τοῦτο πρῶτον, εἰρήκασι τὴν ὑγίαν
οὐκ ὀλίγοι τῶν τε παιητῶν καὶ τῶν συγγραφέων καὶ κα-
θόλου πάντες οἱ ἀπὸ τοῦ βίου. Σιμωνίδης μὲν γὰρ ὁ
μελοποιὸς φησι μὴδὲ καλᾶς σοφίας εἶναι χάριν, εἰ μὴ τις
10 ἔχοι σεμνὴν ὑγίαν· Λικύμνιος δὲ προειπὼν ταῦτα

"λιπαρόμματα μῦτερ, ἐπὶστὼν θρόνων
σεμνῶν Ἀπόλλωνος βασιλεία ποθεινὰ,
πραῦγελως ὑγεία,

ποιοῖν ὑψηλὸν ἐπιφέρει·

- 15 τίς γὰρ πλούτου χάρις ἢ τοκῆων
ἢ τῆς ἰσοδαίμονος ἀνθρώπου βασιληίδος ἀρχᾶς;
σέθεν δὲ χωρὶς οὐ τις εὐδαίμων ἔφυ.
- 50 Ἡρόφιλος δὲ ἐν τῷ διαιτητικῷ καὶ σοφίαν φησὶν ἀντι-
δεικτον καὶ τέχνην ἄδηλον καὶ ἰσχυρὸν ἀναγώνιστον καὶ
20 πλούτον ἀχρεῖον καὶ λόγον ἀδύνατον ὑγείας ἀπούσης.
51 ἀλλ' οὗτοι μὲν οὕτως· ἀγαθὸν δ' εἶπαν αὐτὴν ὑπάρχειν,
οὐ μὴν καὶ πρῶτον, οἷ τε ἀπὸ τῆς Ἀκαδημίας καὶ οἱ
ἀπὸ τοῦ περιπάτου. δεῖν γὰρ ὑπέλαβον ἐκάστῳ τῶν ἀγα-
θῶν τὴν οἰκίαν τάξιν τε καὶ ἀξίαν ἀπονέμειν. ἔσθιν καὶ
25 ὁ Κράντωρ εἰς ἔμφασιν τοῦ λεγομένου βουλόμενος ἡμᾶς
52 ἄγειν πάνυ χαρίεντι συνεχρήσατο παραδείγματι. εἰ γὰρ
νοήσαιμεν, φησί, κοινόν τι τῶν Πανελλήνων θεάτρον, εἰς
τοῦτό τε ἕκαστον τῶν ἀγαθῶν παριόν καὶ τῶν πρωτείων
ἀντιποιοῦμενον ἥκειν, εὐθύς καὶ εἰς ἐννοίαν ἀναχθῆσο-
53 μεθα τῆς ἐν τοῖς ἀγαθοῖς διαφορᾶς. πρῶτον μὲν γὰρ ὁ
πλούτος παραπηδήσας ἐρεῖ "ἐγώ, ὦ ἄνδρες Πανέλληνες,

4. προηγούμενοι CR.

8. Σιμωνίδης] fr. 116 Schneidewin.

10. Λικύμνιος] v. Meinek. Com. Gr. 2 p. 362 *).

16. ἐνθρόνους

Athenaens 15 p. 702 A.

18. Ἡρόφυλος C.

19. ἀναγώνιστον] cf.

Wyttenbach. ad Plutarch. 25 D.

24. τε om CR.

27. φασι CGR.

31. ὦ om GR.

κόσμον παρέχω παῖσιν ἀνθρώποις καὶ τὰς ἐσθῆτας καὶ
τὰς ὑποδήσεις καὶ τὴν ἄλλην ἀπόλαυσιν χραιώδης εἰμὶ νο-
σοῦσι καὶ ὑγιαίνουσι, καὶ ἐν μὲν εἰρήνῃ παρέχω τὰ τε- 54
πνά, ἐν δὲ πολέμοις νεῦρα τῶν πράξεων γίνομαι." τοῦ-
των γὰρ δὴ τῶν λόγων ἀκούσαντες οἱ Πανέλληνες ὁμοθυ-
μαδὸν κελεύουσιν ἀποδοῦναι τὰ πρωτεῖα τῷ πλούτῳ.
ἀλλ' ἐὰν τοῦτου ἤδη ἀνακηρυττομένου ἐπιστᾶσα ἡ ἡδονή,
τῇ ἐνὶ μὲν φιλότῃ, ἐνὶ δ' ἱμερος, ἐν δ' ὀδυσίῃ,
πάρφασις, ἢ τ' ἐκλεψῇ νόον πύκνῳ περ φρονούντων,
λέγῃ δὲ εἰς μέσον καταστᾶσα ὅτι αὐτὴν δίκαιόν ἐστιν ἀνα- 55
γορεύειν

(ὁ γὰρ ὄλβος οὐ βέβαιος, ἀλλ' ἐφήμερος

ἔξίπτατ' οἴκων, μικρὸν ἀνθήσας χρόνον,

"διώκεται τε πρὸς τῶν ἀνθρώπων οὐ δι' αὐτὸν ἀλλὰ τὴν
ἐξ αὐτοῦ περιγινομένην ἀπόλαυσιν καὶ ἡδονήν), πάντως ἡ
οἱ Πανέλληνες, οὐκ ἄλλως ἔχειν τὸ πρᾶγμα ἢ οὕτως ὑπο-
λαβόντες, περὶ αὐτοῦ δεῖν τὴν ἡδονὴν στεφανοῦν. ἀλλὰ 56
καὶ ταύτης τὸ βραβεῖον φέρεσθαι μελλούσης, ἐπὶ τὴν εἰσβά-
λῃ ἡ ὑγεία μετὰ τῶν συνέδρων αὐτῇ θειῶν, καὶ διδασκῇ
ὥς οὔτε ἡδονῆς οὔτε πλούτου ὄφελός τί ἐστιν ἀπούσης καὶ
αὐτῆς

(τί γὰρ με πλοῦτος ὠφελεῖ νοσοῦντά γε;

μικρὸν ἂν θέλοιμι καὶ καθ' ἡμέραν ἔχων

ἄλμπον οἰκεῖν βίον τὸν ἢ πλουτῶν νοσεῖν),

ἀκούσαντες πάλιν οἱ Πανέλληνες καὶ καταλαβόντες ὥς 57
οὐκ ἔνεστι κλινόμενῃ καὶ νοσοῦσῃ ὑποστῆναι τὴν εὐδαι-
μονίαν, φήσουσι νικᾶν τὴν ὑγίαν. ἀλλὰ καὶ τῆς ὑγείας
ἤδη νικώσης, ἐπὶ τὴν εἰσέλθῃ ἡ ἀνδρία πολὺ στίφος ἀρι-
στειῶν καὶ ἡρώων ἔχουσα περὶ αὐτήν, καταστᾶσά τε λέγῃ

1. παρέχω FGR. 6. κελεύουσιν L. 8. τῇ ἐνὶ H. 14 216.

ὀδυσίῃς R, ὁ ὀδυσίῃς C. 10. λέγειν C. 12. ὁ γὰρ ὄλβος] cf. Porson. ad E. Phoen. 667. 13. ἔξίπτατ'] cf. idem ad Med. 1.

14. τε] δὲ FG. ἀλλὰ διὰ τὴν? sed cf. § 129 15. περιγινο-
μένην FG. 19. τῶν] τὴν τῶν C. 22. τί γάρ] Euripid. Telephi fr.

28 p. 349 Matth. ὠφελεῖ om C. τόσον CGR, omitta γε.

23. μικρὸν θέλοιμι CGR. ἄλμπον ἔχων CGR. 24. βίον τὸν CGR.

25. μεταλαβόντες L. 29. αὐτὴν CFG.

58 “ἐμοῦ μὴ παρούσης, ὡς ἄνδρες Ἕλληνες, ἀλλοτρία γίνεται ἢ κτήσις τῶν παρ’ ὑμῖν ἀγαθῶν, εὐξαιντό τ’ ἂν οἱ πολέμιοι περιουσιάζειν ὑμᾶς πᾶσι τοῖς ἀγαθοῖς· ὥς μελλήσου-
τες ὑμῶν κρατεῖν,” καὶ ταύτων οὖν ἀκούσαντες οἱ Ἕλλη-
νες τὰ μὲν πρωτεῖα τῇ ἀρετῇ ἀποδώσουσι, τὰ δὲ δευτε-
ρεῖα τῇ ὑγείᾳ, τὰ δὲ τρίτα τῇ ἡδονῇ, τελευταῖον δὲ τά-
ξουσι τὸν πλοῦτον.

59 Καὶ δὴ ὁ μὲν Κράντωρ τὴν ὑγίαν ἐν δευτέρᾳ μοίρᾳ
ἐτίθετο, στοιχῶν τοῖς προειρημένοις φιλοσόφοις· οὐκ ἀγα-
10 θὸν δ’ οἱ ἀπὸ τῆς στοᾶς ἔλεξαν αὐτὴν ἀλλ’ ἀδιάφορον.
τὸ ἀδιάφορον δ’ οἶονται λέγεσθαι τριχῶς, καθ’ ἓνα μὲν
τρόπον πρὸς ὃ μῆτε ὄρμη μῆτε ἀφορμὴ γίνεται, οἷόν
ἐστι τὸ περιετούς ἢ ἀρτίους εἶναι τοὺς ἀστέρας ἢ τὰς ἐπὶ
60 τῇ κεφαλῇ τρίχας, καθ’ ἕτερον δὲ πρὸς ὃ ὄρμη μὲν καὶ
15 ἀφορμὴ γίνεται, οὐ μᾶλλον δὲ πρὸς τόδε ἢ τόδε, οἷον ἐπὶ
δυοῖν δραχμῶν ἀπαραλλάκτων ἐφ’ ἑκατέρᾳ χαρακτηρὶ καὶ τῇ λαμ-
πρότητι, ὅταν δέῃ τὸ ἕτερον αὐτῶν αἰρεῖσθαι· ὄρμη μὲν
γὰρ γίνεται πρὸς τὸ ἕτερον αὐτῶν [αἰρεῖσθαι], οὐ μᾶλλον
61 δὲ πρὸς τόδε ἢ τόδε. κατὰ δὲ τρίτον καὶ τελευταῖον τρώ-
20 πον φασὶν ἀδιάφορον τὸ μῆτε πρὸς εὐδαιμονίαν μῆτε
πρὸς “κακοδαιμονίαν συλλαμβανόμενον, καθ’ ὃ σημανό-
μενόν φασι τὴν τε ὑγίαν καὶ νόσον καὶ πάντα τὰ σωμα-
τικὰ καὶ τὰ πλείστα τῶν ἐκτὸς ἀδιάφορα τυγχάνειν διὰ τὸ
μῆτε πρὸς εὐδαιμονίαν μῆτε πρὸς κακοδαιμονίαν συντεί-
25 νειν. ὃ γὰρ ἔστιν εὖ καὶ κακῶς χρῆσθαι, τοῦτ’ ἂν εἴη
ἀδιάφορον· διὰ παντὸς δ’ ἀρετῇ μὲν καλῶς, κακίᾳ δὲ κα-
κῶς, ὑγείᾳ δὲ καὶ τοῖς περὶ σῶματι ποτὲ μὲν εὖ ποτὲ δὲ
62 κακῶς ἔστι χρῆσθαι, διὸ ταῦτ’ ἂν εἴη ἀδιάφορα. ἥδη δὲ
τῶν ἀδιαφόρων φασὶ τὰ μὲν εἶναι προηγμένα τὰ δ’ ἀπο-
30 προηγμένα τὰ δὲ μῆτε προηγμένα μῆτε ἀποπροηγμένα,
καὶ προηγμένα μὲν εἶναι τὰ ἱκανὴν ἀξίαν ἔχοντα, ἀπο-
προηγμένα δὲ τὰ ἱκανὴν ἀπαξίαν ἔχοντα, μῆτε δὲ προῆ-

1. ὡς om H.   2. τ’ ἂν] τε L.   4. ἡμῶν FG.   8. κρᾶτωρ C.
11. οἶονται] οἷόν τε L.   17. ὄρμη — 18. αἰρεῖσθαι om CR.
26. μὲν κακῶς C.

χθαι μήτε αποπροηχθαι οἷον τὸ ἐκτείνειν ἢ συγκάμψαι τὸν
 δάκτυλον καὶ πᾶν ὃ τοῦτο παραπλήσιόν ἐστιν. τάττεσθαι 63
 δ' ἐν μὲν τοῖς προηγημένοις τὴν τε ὑγίαν καὶ τὴν ἰοχὺν
 καὶ τὸ κάλλος πλουτοῦν τε καὶ δόξαν καὶ τὰ δοκίμα, ἐν δὲ
 τοῖς ἀποπροηγημένοις νόσον καὶ πέναν καὶ ἀλγηδόνα καὶ
 τὰ ἀνάλογα. ὥδε μὲν καὶ οἱ ἀπὸ τῆς στοᾶς· μὴ εἶναι 64
 δὲ προηγμένον ἀδιάφορον τὴν ὑγίαν καὶ πᾶν τὸ κατ' αὐ-
 τὴν παραπλήσιον ἔφησεν Ἀρίστων ὁ Χίος. ἴσον γάρ ἐστι
 τὸ προηγμένον αὐτὴν λέγειν ἀδιάφορον τῷ ἀγαθὸν ἀξιοῦν,
 καὶ σχεδὸν ὀνόματι μόνον διαφέρον. καθόλου γὰρ τὰ 65
 μεταξὺ ἀρετῆς καὶ κακίας ἀδιάφορα μὴ ἔχειν μηδεμίαν
 παραλλαγὴν, μηδὲ τινα μὲν εἶναι φύσει προηγμένα τινα
 δὲ ἀποπροηγμένα, ἀλλὰ παρὰ τὰς διαφορὰς τῶν καιρῶν
 περιστάσεις μήτε τὰ λεγόμενα προηχθαι πάντως γίνεσθαι
 προηγμένα μήτε τὰ λεγόμενα ἀποπροηχθαι κατ' ἀνάγκην 15
 ὑπάρχειν ἀποπροηγμένα. εἰ γοῦν δέη τοὺς μὲν ὑγιαί- 66
 νοντας ὑπηρετεῖν τῷ τυράννῳ καὶ διὰ τοῦτο ἀναιρεῖσθαι,
 τοὺς δὲ νοσοῦντας ἀπολυομένους τῆς ὑπηρεσίας συναπο-
 λύεσθαι καὶ τῆς ἀναιρέσεως, ἔλοιτ' ἂν μᾶλλον ὁ σοφὸς τὸ
 νοσεῖν κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν ἢ ὅτι τὸ ὑγιαίνειν. καὶ 20
 ταύτῃ οὔτε ἡ ὑγία προηγμένον ἐστὶ πάντως οὔτε ἡ νό-
 σος ἀποπροηγμένον. ὥσπερ οὖν ἐν ταῖς ὀνοματογραφίαις 67
 ἄλλοι' ἄλλα προτάττομεν στοιχεῖα, πρὸς τὰς διαφορὰς
 περιστάσεις ἀρτιζόμενοι, καὶ τὸ μὲν δέλτα ὅτε τὸ τοῦ
 Δίωτος ὄνομα γράφομεν, τὸ δὲ ἰῶτα ὅτε "τὸ τοῦ Ἰωτος, 25
 τὸ δὲ ᾧ ὅτε τὸ τοῦ ᾠδρίωνος, οὐ τῇ φύσει ἐτέρων παρὰ
 τὰ ἕτερα γράμματα προκρινόμενων, τῶν δὲ καιρῶν τοῦτο
 ποιεῖν ἀναγκαζόντων, οὕτω καὶ τοῖς μεταξὺ ἀρετῆς καὶ
 κακίας πράγμασιν οὐ φυσικῇ τις γίνεσθαι ἐτέρων παρ' ἕτερα
 πρόκρισις, κατὰ περιστάσιν δὲ μᾶλλον. 30

Ἀλλὰ γὰρ ἐκ τούτων ἀσυμφώνου δειχθείσης καὶ ὑπο- 68
 δειγματικώτερον τῆς περὶ τῶν ἀγαθῶν τε καὶ κακῶν ἐστὶ

1. συγκάμψαι C. 5. καὶ om CH. καὶ om C. ἀλγηδόνα in
 margine C. 24. τὸ ante τοῦ add R. 25. γράφομεν FG. τὸ ante
 τοῦ om C. 28. καὶ FG. 30. περίπτωσιν C.

δὲ ἀδιαφόρων προλήψεως, δεήσει λοιπὸν καὶ τῶν παρὰ
τοῖς σκεπτικοῖς εἰς τὸ προκείμενον λεγομένων ἐφάπτεσθαι.
80 εἰ τοίνυν ἔστι τι φύσει ἀγαθὸν καὶ ἔστι τι φύσει κακόν,
τοῦτο ὀφείλει κοινὸν εἶναι πάντων καὶ πᾶσιν ὑπάρχειν
ἢ ἀγαθὸν ἢ κακόν. ὥσπερ γὰρ τὸ πῦρ φύσει ἀλεαντικόν
καθεστῶς πάντας ἀλκαίνει καὶ οὐχ οὗς μὲν ἀλκαίνει οὗς
δὲ ψύχει, καὶ ὃν τρόπον ἡ χιών ψύχουσα οὐχί τοὺς μὲν
ψύχει τοὺς δὲ ἀλκαίνει, πάντας δ' ὁμοίως ψύχει, οὕτως τὸ
φύσει ἀγαθὸν πᾶσιν ὀφείλει ευγχαίνειν ἀγαθὸν καὶ οὐχί
70 τοῖς μὲν ἀγαθὸν τοῖς δ' οὐκ ἀγαθόν. παρὸ καὶ ὁ Πλά-
των συνιστᾷς ὅτι φύσει ἀγαθὸν ἐστὶν ὁ θεός, ἀπὸ τῶν
ὁμοίων ἐπιτεχειρήκεν. ὥς γὰρ θερμοῦ, φησὶν, ἰδίον ἐστὶ
τὸ θερμαίνειν καὶ ψυχροῦ ἰδίον ἐστὶ τὸ ψύχειν, οὕτως καὶ
ἀγαθοῦ ἰδίον ἐστὶ τὸ ἀγαθοποιεῖν· τὰγαθὸν δέ γε ὁ θεός.
71 ἰδίον ἄρα ἐστὶ θεοῦ τὸ ἀγαθοποιεῖν. ὥστε εἰ ἔστι τι φύ-
σει ἀγαθόν, τοῦτο πρὸς ἅπαντάς ἐστιν ἀγαθόν, καὶ εἰ
- ἔστι τι φύσει κακόν, τοῦτο πρὸς ἅπαντάς ἐστι κακόν.
οὐδὲν δὲ κοινὸν πάντων ἐστὶν ἀγαθὸν ἢ κακόν, ὥς παρα-
72 στήσομεν· οὐκ ἄρα ἔστι τι φύσει ἀγαθὸν ἢ κακόν. ἤτοι
καὶ γὰρ πᾶν τὸ ὑπὸ τινος δοξαζόμενον ἀγαθὸν ῥητέον ταῖς
ἀληθείαις ἀγαθόν, ἢ οὐ πᾶν. καὶ πᾶν μὲν οὐ ῥητέον·
εἰ γὰρ πᾶν τὸ ὑπὸ τινος δοξαζόμενον ἀγαθὸν λέγομεν
ἀγαθόν, ἐπεὶ ταυτὸν ὑπὸ ἑτέρου δοξάζεται κακόν καὶ ὑπὸ
ἄλλου ἀγαθόν καὶ ὑπὸ διαφέροντος [δοξάζεται] ἀδιάφορον,
25 δώσομεν τὸ αὐτὸ ἅμα καὶ κακόν καὶ ἀγαθόν καὶ ἀδιάφο-
73 ρον ὑπάρχειν. οἷον τὴν ἡδονὴν ὁ μὲν Ἐπίκουρος ἀγα-
θὸν εἶναι φησιν, ὁ δὲ εἰπὼν "μανεῖην μᾶλλον ἢ ἡσθαῖην"
κακόν, οἱ δὲ ἀπὸ τῆς στοᾶς ἀδιάφορον καὶ οὐ προηγμέ-
νον, ἀλλὰ Κλεάνθης μὲν μήτε κατὰ φύσιν αὐτὴν εἶναι
καὶ μήτε ἀξίαν ἔχειν [αὐτὴν] ἐν τῷ βίῳ, καθάπερ δὲ τὸ
καλλυντερον''' κατὰ φύσιν μὴ εἶναι, ὁ δὲ Ἀρχέδημος κατὰ
φύσιν μὲν εἶναι ὥς τὰς ἐν μασχάλῃ τρίχας, οὐχὶ δὲ καὶ
ἀξίαν ἔχειν, Παναίτιος δὲ τινὰ μὲν κατὰ φύσιν ὑπάρχειν

τινὰ δὲ παρὰ φύσιν. εἰ δὴ τοίνυν πᾶν τὸ τινι φαινόμε- 74
νον ἀγαθόν, τοῦτο πάντως ἐστὶν ἀγαθόν, ἐπεὶ ἡ ἡδονὴ
τῷ μὲν Ἐπικουρῷ φαίνεται ἀγαθόν τινι δὲ τῶν κυνικῶν
κακὸν τῷ δ' ἀπὸ τῆς στοᾶς ἀδιάφορον, ἐστὶ ἡ ἡδονὴ ἀγα-
θόν ἅμα καὶ κακὸν καὶ ἀδιάφορον. οὐχὶ δέ γε δύναται
τῇ φύσει τὸ αὐτὸ τὰ ἐναντία τυγχάνειν, ἀγαθόν ἅμα καὶ
κακὸν καὶ ἀδιάφορον· οὐκ ἄρα πᾶν τὸ τινι φαινόμενον
ἀγαθόν ἢ κακόν, τοῦτο ρητέον εἶναι ἀγαθόν ἢ κακόν. εἰ 75
δὲ τὸ τινι φαινόμενον ἀγαθόν καὶ πάντῃ ἐστὶν ἀγαθόν,
ὀφείλομεν καταληπτικοὶ εἶναι καὶ διακρίνειν δύνασθαι τὴν
ἐν τοῖς δοξαζομένοις ἀγαθοῖς διαφοράν, ὥστε λέγειν τὸ
μὲν τῷδε δοξαζόμενον ἀγαθόν ταῖς ἀληθείαις εἶναι ἀγα-
θόν, τὸ δὲ τῷδε δοξαζόμενον μὲν ἀγαθόν, οὐκ ἐστὶ δὲ τῇ
φύσει ἀγαθόν. ἤτοι οὖν δι' ἐναργείας ταύτην τὴν διαφο- 76
ρὰν λαμβάνεσθαι συμβέβηκεν ἡ διὰ λόγου τινός. ἀλλὰ 15
δι' ἐναργείας ἀμήχανον. πᾶν γὰρ τὸ δι' ἐναργείας προσ-
πίπτει κοινῶς τε καὶ συμφώνως λαμβάνεσθαι πέφυκεν
ὑπὸ τῶν ἀπαρμποδιστοῦς ἐχόντων τὰς ἀντιλήψεις, ὥς πα-
ρὸν ἰδεῖν ἐπὶ πάντων σχεδὸν τῶν φαινομένων. οὐχὶ δέ γε
συμφώνως τὸ αὐτὸ πᾶσιν ἀγαθόν εἶναι λέγεται, ἀλλὰ τοῖς 20
μὲν ἀρετῇ καὶ τὸ μετέχον ἀρετῆς, τοῖς δὲ ἡδονῇ, τοῖς δὲ
ἀλυσίᾳ, τισὶ δ' ἄλλο τι. οὐκ ἄρα ἐναργῶς προσπίπτει
πᾶσι τὸ ὄντως ἀγαθόν. εἰ δὲ λόγῳ λαμβάνεται, ἐπεὶ ἕκα- 77
στος πάντων τῶν κατὰ διαφοροὺς αἰρέσεις κοσμουμένων
ἴδιον ἔχει λόγον, καὶ ἄλλον μὲν Ζήνων, δι' οὗ τὴν ἀρε- 25
τὴν ἀγαθόν εἶναι δεδόξακεν, ἄλλον δ' Ἐπίκουρος, δι' οὗ
τὴν ἡδονήν, οὐ τὸν αὐτὸν δὲ Ἀριστοτέλης, δι' οὗ τὴν
ὑγείαν, ἴδιον πάλιν ἕκαστος εἰσηγήσεται ἀγαθόν, ὅπερ οὐκ
ἦν τῇ φύσει ἀγαθόν, οὐδὲ κοινὸν πάντων. τοίνυν οὐδὲν 78
ἐστὶ φύσει ἀγαθόν. εἰ γὰρ τὸ μὲν ἴδιον ἑκάστου οὐκ 30
ἐστὶν ἀγαθόν πάντων οὐδὲ φύσει, παρὰ δὲ τὸ ἴδιον ἑκά-

1. φύσιν ὑπάρχει. εἰ C.
om CH. 9. παντὶ CR.
ἀγαθόν om C. 14. οὖν om CR.

4. κακόν C.

11. ἀγαθοῖς om C.

μὲν om R.

29. ἢ Fabricius, ἐν L.

5. οὐχὶ — 7. ἀδιάφορον

13. τὸ — 14.

οὐκ ἐστὶ Fabricius, οὐκ

σου ἀγαθὸν οὐδὲν ἐστὶ συμφώνως ἀγαθόν, οὐδὲν ἐστὶν ἀγαθόν.

79 Καὶ μὴν εἰ ἐστὶ τι ἀγαθόν, " τοῦτο κατὰ τὸν ἴδιον λόγον αἰρετόν ὀφείλει τυγχάνειν, ἐπεὶ πᾶς ἄνθρωπος αἰρεῖται τοῦτου τυγχάνειν ὥσπερ καὶ τὸ κακὸν φυγεῖν. οὐδὲν δέ γε αἰρετόν ἐστὶ κατὰ τὸν ἴδιον λόγον ὡς αἰρετόν, κα-
80 θάπερ δείξομεν· οὐκ ἄρα τι ἐστὶν ἀγαθόν. εἰ γὰρ ἐστὶ τι κατὰ τὸν ἴδιον λόγον αἰρετόν, ἦτοι αὐτὸ τὸ αἰρεῖσθαι αἰρετόν ἐστὶν ἢ ἑτερόν τι παρὰ τοῦτο, οἷον ἦτοι τὸ αἰρεῖσθαι τὸν πλοῦτον αἰρετόν ἐστὶν ἢ αὐτὸς ὁ πλοῦτος αἰρε-
81 τός ἐστιν. καὶ αὐτὸ μὲν τὸ αἰρεῖσθαι οὐκ ἂν εἴη αἰρετόν. εἰ γὰρ αἰρετόν ἐστὶ κατὰ τὸν ἴδιον λόγον τὸ αἰρεῖσθαι, οὐκ ὀφείλομεν σπουδάζειν τυχεῖν οὔτε αἰρούμεθα, ἵνα μὴ ἐκπέσωμεν τοῦ ἔτι αἰρεῖσθαι. ὥσπερ γὰρ τὸ πίνειν ἢ
15 ἐσθίειν, ἵνα μὴ πιόντες ἢ φαγόντες ἐκπέσωμεν τοῦ ἔτι θέλειν τὸ πίνειν ἢ ἐσθίειν, οὕτως εἰ τὸ αἰρεῖσθαι πλοῦτον ἢ ὑγίαν αἰρετόν ἐστὶν, οὐκ ἐχρῆν ἡμᾶς διώκειν τὸν πλοῦτον ἢ τὴν ὑγίαν, ἵνα μὴ τυχόντες αὐτῶν ἐκπέσωμεν
82 τοῦ ἔτι αἰρεῖσθαι. διώκομεν δέ γε τὴν τεῦξιν αὐτῶν· οὐκ ἄρα αἰρετόν ἐστὶ τὸ αἰρεῖσθαι, φευκτόν δὲ μᾶλλον. καὶ ὅν τρόπον ὁ ἐρῶν σπεύδει τυχεῖν τῆς ἐρωμένης, ἵνα φύγῃ τὴν ἐν τῷ ἐρῶν ὀχλήσιν, καὶ ὡς ὁ διψῶν ἐπείγεται πιεῖν, ἵνα φύγῃ τὴν ἐν τῷ διψῆν βάσανον, ὧδε καὶ ὁ ἐν τῷ αἰρεῖσθαι πλοῦτον ὀχλούμενος κατὰ τὸ αἰρεῖσθαι ἐπεί-
25 γεται τυχεῖν πλούτου, ἵνα ἀπαλλαγῇ τοῦ ἔτι αἰρεῖσθαι. 83 εἰ δ' ἑτερόν τί ἐστὶ τὸ αἰρετόν παρ' αὐτὸ τὸ αἰρεῖσθαι, ἦτοι τῶν κεχωρισμένων ἐστὶν ἡμῶν ἢ τῶν περὶ ἡμᾶς. καὶ εἰ μὲν κεχωρίσται ἡμῶν καὶ ἐκτός ἐστιν, ἦτοι συμβαίνει τι περὶ ἡμᾶς ἕξ αὐτοῦ ἢ οὐδὲν συμβαίνει· οἷον ἀπὸ τοῦ
30 φίλου ἢ τοῦ σπουδαίου ἀνθρώπου ἢ τέκνου ἢ ἄλλου τε- νός τῶν ἐκτός εἶναι λεγομένων ἀγαθῶν ἢ συμβαίνει τι περὶ ἡμᾶς ἕξ αὐτοῦ ἀστεῖον κίνημα καὶ ἀποδεκτόν κατὰ-

6. λόγον — 7. ἐστὶν om C.

9. τοῦτο FG.

ἦτοι om L.

14. τὸ] ἰμπεραδύνομεν τῷ? an ἀναβαλλόμεθα τὸ? φείγομεν τὸ?

21. αἰρῶν C.

32. ἀστεῖον addidi coll. p. 164 29.

στημα καὶ ἀγαστὸν πάθος, ἣ οὐδὲν συμβαίνει τοιοῦτον οὐδὲ ἴσμεν ἐν διαφόρῳ κινήματι, ὅτα αἰρετὸν ἡγοῦμεθα τὸν φίλον ἢ τὸ τέκνον. καὶ εἰ μὲν οὐδὲν ἀπαξιαπλῶς γί- 84 νεται τι τοιοῦτον περὶ ἡμᾶς, οὐδ' ὅλως ἔσται τὸ ἐκτός αἰρετὸν ἡμῖν. πῶς γὰρ πρὸς ὃ ἀκινήτως διακείμεθα, τούτου οἷον τε αἵρεσιν ποιεῖσθαι ἡμᾶς; καὶ γὰρ ἄλλως, 85 εἴπερ τὸ μὲν χαρτὸν γενόηται ἐκ τοῦ χαίρειν ἡμᾶς ἀπ' αὐτοῦ, τὸ δὲ λυπηρὸν ἐκ τοῦ λυπεῖσθαι, τὸ δὲ ἀγαθὸν ἐκ τοῦ ἀγασθαι, ἀκολουθήσει, ἐξ οὗ μήτε χαρὰ τις ἡμῖν ἐγγίνεται μήτε ἀγαστὴ διάθεσις "μήτε ἀσμενιστὸν τι κί- 10 νημα, ἐκ τούτου μηδὲ αἵρεσιν τινα ἐμφύεσθαι. εἰ δὲ γί- 86 νεται τι περὶ ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ ἐκτός, οἷον τοῦ φίλου ἢ τοῦ τέκνου, προσηγὲς κατὰστημα καὶ ἀσμενιστὸν πάθος, ἔσται οὐ δι' αὐτὸν αἰρετὸς ὁ φίλος ἢ τὸ τέκνον, διὰ δὲ τὸ προσηγὲς τοῦτο κατὰστημα καὶ ἀσμενιστὸν πάθος. ἀλλ' ἦν 15 γε τὸ τοιοῦτο κατὰστημα οὐκ ἐκτός ἀλλὰ περὶ ἡμᾶς. οὐδὲν ἄρα τῶν ἐκτός δι' αὐτὸ αἰρετὸν ἔστιν ἢ ἀγαθόν. καὶ μὴν 87 οὐδὲ τῶν περὶ ἡμᾶς ἔστι τὸ αἰρετὸν καὶ ἀγαθόν. ἥτοι γὰρ σωματικόν ἔστι τοῦτο μόνον ἢ ψυχικόν. ἀλλὰ σωματικὸν μὲν μόνον οὐκ ἂν εἴη· εἰ γὰρ σωματικὸν μόνον 20 ὑποκείτο, οὐκέτι δὲ καὶ ψυχικὸν πάθος, ἐκφεύξεται τὴν γνῶσιν ἡμῶν (ψυχῆς γὰρ ἔστι πᾶσα γνῶσις) καὶ ἴσον ἔσται τοῖς ἐκτός ὑποκειμένοις καὶ μηδεμίαν ἔχουσι πρὸς ἡμᾶς συμπάθειαν. εἰ δὲ διατείνουσιν ἔχει τὴν εὐαρέστη- 88 σιν εἰς ψυχὴν, ἔσται κατ' αὐτὴν αἰρετὸν καὶ ἀγαθόν, 25 ἀλλ' οὐ καθὼς ψιλῶς σωματικόν ἔστι κίνημα. πᾶν γὰρ αἰρετὸν κατὰ αἰσθησιν ἢ νόησιν κρίνεται, οὐ κατ' ἄλογον σῶμα. ἀλλ' ἦγε τὸ αἰρετὸν λαμβάνουσα αἰσθησις ἢ διάνοια ψυχῆς ἔστι κατὰ τὸν ἴδιον λόγον· οὐδὲν ἄρα τῶν περὶ σῶμα συμβαινόντων δι' αὐτὸ αἰρετὸν ἔστι καὶ ἀγα- 30 θόν, ἀλλ' εἰ ἄρα, τῶν περὶ ψυχὴν, ὃ πάλιν εἰς τὴν ἀρ- 89 χῇθεν κυλίσται ἀπορίαν. τῆς γὰρ ἐκάστου διανοίας ἀσυμ-

1. ἀγαθόν L: cf. l. l. 4. οὐδ' L. 5. ἀκινήτως] οὐ κινήτως
Fabricius; κινήτως L. 9. ἀγασθαι CR. 10. ἀσμενιστὸν et 13. 15.
ἀσμενιστον FG. 14. αἰρετὸν FG. 28. ἦγε] εἴγε FG.

φάνους ἐχούσης τὰς κρίσεις πρὸς τὴν τοῦ πέλας, ἀνάγκη
ἕκαστον τὸ φαινόμενον αὐτῷ ἀγαθὸν ἡγεῖσθαι. οὐκ ἦν
δὲ τὸ ἐκάστω φαινόμενον ἀγαθὸν φύσει ἀγαθόν. οὐδὲ
ταύτῃ τοίνυν τί ἐστιν ἀγαθόν.

- 90 Ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ περὶ κακοῦ. δυνάμει γὰρ ἀπο-
δέδοται τῇ περὶ τοῦ ἀγαθοῦ ζητήσῃ, πρῶτον μὲν ὅτι ἐπεὶ
τοῦ ἑτέρου ἀναιρουμένου συναναιρεῖται καὶ τὸ ἕτερον, ἐκά-
τερον γὰρ κατὰ τὴν ὡς πρὸς τὸ ἕτερον σχέσιν νενοῆται·
εἴτα ἐπεὶ καὶ προηγουμένως ἔνεστι τὸ τοιοῦτον, πάλιν ἐπὶ
10 ἐνὸς ὑποδείγματος καταστήσασθαι τὸν λόγον, καθάπερ τῆς
ἀφροσύνης, ἣν μόνην φασὶν εἶναι κακὸν οἱ ἀπὸ τῆς στοᾶς.
91 εἰ γὰρ φύσει κακὸν ἐστιν ἡ ἀφροσύνη, δεήσει, ὃν τρόπον
τὸ θερμὸν γνωρίζεται ὅτι θερμόν ἐστι φύσει ἐκ τοῦ τοῦς
προσπελάσαντας αὐτῷ θερμαίνεσθαι, καὶ τὸ ψυχρὸν ἐκ
15 τοῦ ψύχεσθαι, οὕτω καὶ τὴν ἀφροσύνην φύσει κακὸν
"ὑπάρχουσιν γνωρίζεσθαι ἐκ τοῦ κακοῦσθαι. ἤτοι οὖν
οἱ λεγόμενοι ἄφρονες κακοῦνται ὑπὸ τῆς ἀφροσύνης ἢ οἱ
92 φρόνιμοι. ἀλλ' οἱ μὲν φρόνιμοι οὐ κακοῦνται· ἐκτὸς γὰρ
εἰσι τῆς ἀφροσύνης, ὑπὸ δὲ τοῦ μὴ παρόντος αὐτοῖς κα-
20 κοῦ ἀλλὰ κεχωρισμένου οὐκ ἂν κακωθῆεν. εἰ δὲ τοῦς
ἄφρονας κακοὶ ἢ ἀφροσύνη, ἤτοι πρόδηλος αὐτοῖς οὕσα
93 κακοὶ αὐτοὺς ἢ ἄδηλος. καὶ ἄδηλος μὲν οὐδαμῶς· εἰ γὰρ
ἄδηλός ἐστιν αὐτοῖς, οὐδὲ κακὸν οὐδὲ φευκτόν ἐστιν αὐ-
τοῖς, ἀλλ' ὡς τὴν μὴ φαινομένην λύπην καὶ ἀνεπαίσθη-
25 τον ἀλγηδόνα οὕτε φεύγει τις οὕτε ταράσσεται, ὥδε καὶ
τὴν ἀνυπόπτωτον ἀφροσύνην καὶ τὴν ἀδηλουμένην οὐδεὶς
94 ὡς κακὸν περιστήσεται. εἰ δὲ προδήλως αὐτοῖς γινώσκε-
ται καὶ ἔστι φύσει κακόν, ὥφειλον οἱ ἄφρονες φεύγειν
αὐτὴν ὡς φύσει κακόν. οὐχὶ δὲ γε οἱ ἄφρονες τὸ λεγό-
30 μενον ὑπὸ τῶν ἐκτὸς ἀφραίνουσιν ὡς πρόδηλον κακὸν φεύ-
γουσιν, ἀλλ' ἕκαστος τὴν μὲν ἰδίαν κρίσιν ἀποδέχεται τὴν
95 δὲ τοῦ τὸ ἐναντίον δοξαζόντος κακίζει. . ὥστ' οὐδὲ πρόδη-

1. ἔχουσιν C.

17. ἀπὸ S.

21. πρόδηλος] προ CH, ante H.

25. οὐτ' ἐμφύγει L.

οὐδὲ CH.

26. ἀνυπόπτωτον CHHX.

32. κακίζεται L.

λόγος ἐστὶ τοῖς ἄφροσιν ὡς φύσει κακὸν ἢ ἀφροσύνη. ὁθεν εἴπερ οὕτε οἱ φρόνιμοι κακοῦνται τι πρὸς τῆς ἀφροσύνης οὕτε τοῖς ἄφροσι φευκτόν ἐστιν ἢ ἀφροσύνη, ῥητέον μὴ εἶναι φύσει κακὸν τὴν ἀφροσύνην. εἰ δὲ μὴ ταύτην, οὐδ' ἄλλο τι τῶν λεγομένων κακῶν.

Ἄλλ' εἰώθασί τινες τῶν ἀπὸ τῆς Ἐπιταύρου αἰρέ- 96
σεως, πρὸς τὰς τοιαύτας ἀπορίας ὑπαντιῶντες, λέγειν ὅτι
φυσικῶς καὶ ἀδιδάκτως τὸ ζῶον φεύγει μὲν τὴν ἀλγηδόναν
διώκει δὲ τὴν ἡδονήν· γεννηθὲν γοῦν καὶ μηδέπω τοῖς
κατὰ δόξαν δουλεύον ἅμα τῷ ῥαπισθῆναι ἀσυνήθει ἀέρος το
ψύξει ἐκλαυσε τε καὶ ἐκώκυσεν. εἰ δὲ φυσικῶς ὁρμᾷ μὲν
πρὸς ἡδονήν ἐκκλίνει δὲ τὸν πόνον, φύσει φευκτόν τί ἐστιν
αὐτῷ ὁ πόνος καὶ αἰρετόν ἢ ἡδονή. οὐ συνειδὼν δὲ οἱ 97
ταῦτα λέγοντες τὸ μὲν πρῶτον ὅτι καὶ τοῖς ἀτιμοτάτοις
ζώοις μεταδιδόασιν ἀγαθοῦ, πολλὴ γὰρ μετουσία κακείνοις ἐ
στὶν ἡδονῆς, εἰθ' ὅτι οὐδὲ τὸ καθάπαξ φευκτόν ἐστιν ὁ
πόνος· καὶ γὰρ πόνοι πραῦνται πόνος, καὶ ὑγεία "ἔτι
δὲ ῥῶσις καὶ θρέψις γίνεται σφμάτων διὰ πόνων, τέχνας
τε καὶ ἐπιστήμας τὰς ἀκριβεστάτας ἀναλαμβάνουσιν ἄν-
δρες οὐ χωρὶς πόνου, ὥστ' οὐ πάντως φύσει φευκτόν ὁ το
πόμος. καὶ μὴν οὐδὲ τὸ δοκοῦν ἡδὺ φύσει πάντως αἰρε- 98
τόν· πολλάκις γοῦν τὰ κατὰ τὴν πρώτην ἐμπέλασιν
ἥστικῶς ἡμᾶς διατιθέντα, ταῦτα ἐκ δευτέρου, καίπερ ὄντα
τὰ αὐτά, ἀηδῆ νομίζεται ὡς ἂν τοῦ ἡδέος οὐ φύσει ὄντος
τοιούτου, ἀλλὰ παρὰ τὰς διαφορὰς περιστάσεις ὅτε μὲν το
οὕτως ὅτε δ' ἐκείνως κινουῦντος ἡμᾶς.

Ναί, ἀλλὰ καὶ οἱ μόνον τὸ καλὸν ἀγαθὸν δοξάζον- 99
τες δεικνυσθαι νομίζουσιν ὅτι φύσει τοῦτο αἰρετόν ἐστι
καὶ ἀπὸ τῶν ἀλόγων ζώων. ὁρῶμεν γάρ, φασίν, ὡς τινα
γενναῖα ζῶα, καθάπερ ταῦροι καὶ ἄλεκτρονέες, ἅπερ μη- το
δεμῖας αὐτοῖς ὑποκειμένης τέρψεως καὶ ἡδονῆς διαγωνίζε-
ται μέχρι θανάτου. καὶ τῶν ἀνθρώπων δὲ οἱ ὑπὲρ πα- 100

7. ἀπαντῶντες FG. 9. τοῖς om G. 11. ἐκώλυεν S. 12. το L.
17. πόμος] πως Fabricius. πόμος καὶ om H. 18. γίνεται om CHS.

- τριδος ἢ γονέων ἢ τέκνων εἰς ἀναίρεσιν ἑαυτοὺς ἐπιδι-
 δόντες οὐκ ἂν ποτε τοῦτ' ἐποιοῦν, μηδεμιᾶς αὐτοῖς ἐπι-
 ζομένης μετὰ θάνατον ἡδονῆς, εἰ μὴ φυσικῶς τὸ καλὸν
 καὶ ἀγαθὸν τούτους τε καὶ πᾶν τὸ γενναῖον αἰεὶ ζῶον ἐπε-
 101 σπάτο πρὸς τὴν αὐτοῦ αἴρεσιν. λέληθε δὲ καὶ τούτους
 ὅτι τελείως ἐστὶν εὐηθες τὸ νομίζειν τὰ προειρημένα τῶν
 ζῶων ἐννοίᾳ τάγαθου μέχρι τῆς ὑστάτης ἀναπνοῆς διαγω-
 νίζεσθαι. αὐτῶν γὰρ πάρεστιν ἀκούειν λεγόντων ὅτι ἡ
 φρονίμη διάθεσις μόνῃ βλέπει τὸ καλὸν τε καὶ ἀγαθόν,
 10 ἡ δὲ ἀφροσύνη τυφλώττει περὶ τὴν τούτου διάγνωσιν, ὅθεν
 καὶ ὁ ἀλεκτρυὼν καὶ ὁ ταῦρος μὴ μετέχοντα τῆς φρονί-
 μης διαθέσεως οὐκ ἂν βλέποι τὸ καλὸν τε καὶ ἀγαθόν.
 102 ἄλλως τε, εἰ ἐστὶ τι περὶ οὗ διαγωνίζεται ταῦτα τὰ ζῶα
 μέχρι θανάτου, τοῦτο οὐκ ἄλλο τί ἐστὶν ἢ τὸ νικᾶν καὶ
 15 τὸ ἡγεῖσθαι. ἐσθ' ὅτε δὲ τὸ νικᾶσθαι καὶ τὸ ὑποτάσσε-
 σθαι κάλλιον ἐστίν, ὅπου γε ἐκότερόν ἐστιν ἀδιάφορον.
 οὐ τοῖνον φύσει "ἀγαθόν ἐστὶν ἀλλ' ἀδιάφορον τὸ νικᾶν
 103 καὶ τὸ ἡγεῖσθαι. ὥστε εἰ φαῖεν καὶ τὸν ἀλεκτρυόνα ἢ
 ταῦρον ἢ ἄλλο τι τῶν ἀλκίμων ζῶων τοῦ καλοῦ ἐφίεσθαι,
 20 πόθεν ὅτι καὶ ὁ ἄνθρωπος τοῦ αὐτοῦ στοχάζεται; οὐ γὰρ
 ἐν τῷ ἐκεῖνα δεῖξαι τούτου προνοούμενα καὶ ὁ ἄνθρωπος
 104 τοιοῦτος ὧν δέδεικται, ἐπεὶ τοι εἰ ὅτι τινὰ τῶν ζῶων ἄλ-
 κιμιά ἐστι καὶ καταφρονητικὰ μὲν τοῦ ἡδέος κατεξαναστα-
 τικὰ δὲ τῶν ἀλγηδόνων, λέγεται καὶ ὁ ἄνθρωπος προνοεῖ-
 25 σθαι τοῦ καλοῦ, ἐπεὶ τὰ πολλὰ λίχνα ἐστὶ καὶ γαστροὺς
 ἡτιονα, τοῦμπαλιν ἐροῦμεν καὶ τὸν ἄνθρωπον τοῦ ἡδέος
 105 μᾶλλον ἀντιποιεῖσθαι. εἰ δὲ λέγοιεν εἶναι μὲν τινὰ ζῶα
 φιλήδονα, τὸν δ' ἄνθρωπον μὴ πάντως τοιοῦτον ὑπάρχειν,
 ἀναστρέψαντες καὶ ἡμεῖς ἐροῦμεν, οὐκ εἴ τινα τῶν ζῶων
 30 κατὰ φυσικὸν λόγον μεταδιώκει τὸ καλόν, εὐθὺς καὶ ὁ
 106 ἄνθρωπος τοῦ αὐτοῦ στοχάζεται τέλους. ἄλλος δὲ τις
 φήσει περιμάχητον εἶναι τὸ νικᾶν καὶ τὸ ἡγεῖσθαι τοῖς

2. τούτων R.
 ἐναστικὰ CR.
 τοῖς μὲν ζώοις?

20. ὅτι] It. Fabricius ex S correcto.
 24. ὁ om C.

32. φησι CGHR: corr Fabricius.

23. κατε-
 24. φησι

ζώοις δι' αὐτό, ἀνθρώπων δ' οὐ δι' αὐτό, διὰ δὲ τὴν ἐπα-
 κολουθοῦσαν αὐτῷ κατὰ ψυχὴν τέρψιν καὶ γῆθος, προση-
 νές τι τυγχάνον κατὰσθημα. καὶ μᾶλλον γε τοῦτο ἐπ' ἀν-
 θρώπων ἔστιν ὑπολαβεῖν, ἐφ' ᾧ καὶ τιμὴ καὶ ἔπαινος
 καὶ θωραὶ καὶ δόξα ἱκανά ἐστιν ἡδεῖν καὶ διαχεῖν τὴν
 διάνοιαν καὶ παρ' αὐτὸ τοῦτο κατεξαναστατικὴν αὐτὴν
 τῶν ὀχληρῶν παρέχειν. ὅθεν καὶ οἱ μέχρι τελευτῆς ἀρι- 107
 στεύοντες καὶ ὑπὲρ πατριδος εἰς ἀναίρεσιν αὐτοὺς ἐπιδι-
 δόντες διὰ ταύτην ἴσως τὴν αἰτίαν ἐπ' ἀνδρως ἀγωνίζονται
 καὶ θνήσκουσιν· καὶ γὰρ εἰ τελευτῶσι καὶ τοῦ ζῆν μεθί- 10
 στανται, ἀλλὰ τοί γε ὅτε ζῶσιν ἡδονταὶ καὶ γῆθονται πρὸς
 τοὺς ἐπαινοὺς. αἰκὸς δ' ἔστιν ἐνίοις αὐτῶν καὶ προσδό- 108
 ξάζοντας ὅτι μετὰ τελευτὴν ὁμοίως αὐτοὺς ἐπαινος περι-
 μένει, προϋπτον αἰρεῖσθαι θάνατον. οὐκ ἀπίθανον δ'
 ἄλλους τοῦτο πάσχειν βλέποντας ὅτι δυσυπομένετα μάλ- 15
 λον αὐτοῖς ἔσται τὰ κατὰ τὴν ζωὴν, θεασαμένοις

υἱᾶς τ' ὀλλυμένους ἐλκυσθείσας τε θύγατρας
 καὶ θαλάμους κεραϊζομένους καὶ νήπια τέκνα
 βαλλόμενα ποτὶ γαίῃ ἐν αἰνῇ δημοτῇτι.

διὰ πολλοὺς οὖν τρόπους τὸν μετ' εὐκλείας τινὲς αἰροῦν- 109
 ται θάνατον, καὶ οὐ διὰ τὸ περισπούδαστον ἡγεῖσθαι τὸ
 παρά τισι τῶν δογματικῶν θρυλούμενον "καλόν. ἀλλὰ
 τὰ μὲν περὶ τούτων ἐπὶ τοσοῦτον ἡπορήσω.

Περὶ μὲν οὖν τοῦ μηδὲν εἶναι φύσει ἀγαθόν τε καὶ 110
 κακὸν αὐτάρκως ἐσκεψάμεθα· νυνὶ δὲ ζητῶμεν καὶ εἰ καὶ
 συγχωρηθέντων αὐτῶν δυνατόν ἐστιν εὐρώως ἅμα καὶ
 εὐδαιμόνως βιοῦν. οἱ μὲν οὖν δογματικοὶ τῶν φιλοσόφων
 οὐδ' ἄλλως φασὶν ἢ οὕτως ἔχειν· ὁ γὰρ τυχὼν τοῦ ἀγα-
 θοῦ κατ' αὐτοὺς καὶ ἐκκλίνων τὸ κακόν, οὗτός ἐστιν εὐ-
 δαίμων· παρὸ καὶ ἐπιστήμην τινὰ περὶ τὸν βίον εἶναι καὶ
 λέγουσι τὴν φρόνησιν, διακριτικὴν μὲν οὖσαν τῶν τε
 ἀγαθῶν καὶ κακῶν, περιποιητικὴν δὲ τῆς εὐδαιμονίας. οἱ 111

6. κατεξαναστατικὴν CR.
 17. υἱᾶς τ'] II. 22 62.
 28. οὐκ ?

7. ὑπάρχειν L.
 20. μετ'] μὲν ἐξ L.

13. ὁμοίως FG.
 23. τοσοῦτων FG.

δ' ἀπὸ τῆς σκέψεως μηδὲν εἰκῇ τιθέντες ἢ ἀναιροῦντες,
 ἅπανθ' ὑπὸ τὴν σκέψιν εἰσάγοντες, διδάσκουσιν ὡς τοῖς
 μὲν φύσει ἀγαθὸν καὶ κακὸν ὑποσθησάμενοις ἀκολουθεῖ
 τὸ κακοδαιμόνως βιοῦν, τοῖς δ' ἀοριστοῦσι καὶ ἐπέχουσι
 5 ῥήϊστη βιοτῇ πᾶσι ἀνθρώποισιν.

112 καὶ τοῦτο μάθοιμεν ἂν μικρὸν ἄνωθεν προλαβόντες.

Πᾶσα τοίνυν κακοδαιμονία γίνεται διὰ τινὰ ταραχὴν.
 ἀλλὰ καὶ πᾶσα ταραχὴ παρέπεται τοῖς ἀνθρώποις ἤτοι διὰ
 τὸ συντόνως τινὰ διώκειν ἢ καὶ διὰ τὸ συντόνως τινὰ
 113 φεύγειν. διώκουσι δέ γε συντόνως πάντες ἄνθρωποι τὸ
 δοξαζόμενον αὐτοῖς ἀγαθὸν καὶ φεύγουσι τὸ ὑποσταθὲν
 κακόν. πᾶσα ἄρα κακοδαιμονία γίνεται παρὰ τὸ τὰγαθὰ
 μὲν διώκειν ὡς ἀγαθὰ τὰ δὲ κακὰ φεύγειν ὡς κακὰ. ἐπεὶ
 οὖν ὁ δογματικὸς πεπίστευκεν ὅτι τόδε ἐστὶ φύσει ἀγα-
 15 θὸν καὶ τόδε ἐστὶ φύσει κακόν, αἶτι τὸ μὲν διώκων τὸ δὲ
 φεύγων, καὶ διὰ τοῦτο ταραττόμενος, οὐδέποτε εὐδαιμο-
 114 νήσει. ἤτοι γὰρ πᾶν ὃ διώκει τις, τοῦτ' εὐθύς καὶ τῇ
 φύσει ἀγαθὸν ἐστὶ, καὶ πᾶν ὃ φεύγει τις ὡς φευκτόν,
 τοῦτο τῷ ὄντι τοιοῦτόν ἐστιν· ἢ τὶ τῶν διωκομένων ἐστὶν
 20 αἰρετόν, καὶ οὐ πᾶν, καὶ τὶ τῶν φευγομένων φευκτόν· ἢ
 ἐν τῷ πρὸς τι πως ἔχειν ἐστὶ ταῦτα, καὶ ὡς μὲν πρὸς
 τόνδε τόδ' ἐστὶν αἰρετόν ἢ φευκτόν, ὡς δὲ πρὸς τὴν φύ-
 σιν τὴν τῶν πραγμάτων οὔτε αἰρετόν ἐστὶν οὔτε φευκτόν,
 115 ἀλλὰ νυνὶ μὲν αἰρετόν νυνὶ δὲ φευκτόν. εἰ μὲν οὖν πᾶν
 25 τὸ ὁπωσοῦν ὑπὸ τινος διωκόμενον ὑπόδοιτό τις φύσει
 ἀγαθὸν καὶ τὸ φευγόμενον "φύσει φευκτόν, ἀβίωτον ἔξει
 τὸν βίον, ἀναγκαζόμενος τὸ αὐτὸ διώκειν ἅμα καὶ φεύ-
 γειν, καὶ διώκειν μὲν ἢ πρὸς τινων αἰρετόν ὑπείληπται,
 116 φεύγειν δὲ παρόσον ἐτέροις φευκτόν δεδοξασται. εἰ δὲ
 30 πᾶν μὲν τὸ διωκόμενον ἢ φευγόμενον μὴ λέγοι αἰρετόν
 καὶ φευκτόν, τὶ δὲ αὐτῶν αἰρετόν καὶ τὶ φευκτόν, βιώσε-
 ται μὲν, οὐ χωρὶς δὲ ταραχῆς βιώσεται· διὰ παντὸς γὰρ

2. ἅπαν G. 5. ῥήϊστη] Od. 4 565. 6. μάθοιμεν L. 15. τὸ δὲ]
 τόδε L. 16. φεύγον CR. 17. τις] τις ὡς ἀγαθόν? 24. ἀλλὰ —
 φευκτόν om CHR.

τὸ δοξασθὲν αὐτῷ φύσει τυγχάνειν ἀγαθὸν διώκων καὶ τὸ
 ὑποληφθὲν κακὸν περιμυστάμενος οὐδέποτε ἀπαλλαγῆσεται
 ταραχῆς, ἀλλὰ καὶ μήπω δραξάμενος τἀγαθοῦ διὰ τὴν
 τοῦ τυχεῖν ἐπιθυμίαν σφοδρῶς ταραχθήσεται, καὶ τυχῶν
 διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς χαρᾶς ἢ διὰ τὴν φρουρὰν τοῦ
 κτηθέντος οὐδέποτε ἡρεμήσει. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ περὶ 117
 κακοῦ· οὔτε γὰρ ὁ ἐκτὸς ὧν αὐτοῦ ἀμέριμνός ἐστιν, ἰκα-
 νῶς ποινηλατούσης αὐτὸν τῆς τε κατὰ τὸ φεύγειν καὶ τῆς
 κατὰ τὸ προφυλάττεσθαι ταραχῆς, οὔτε ὁ ἐν αὐτῷ καθε-
 στῶς παῦλαν ἔχει τῶν βασάνων, σκεπτόμενος πῶς ἂν φύ- 10
 γοι αἰπὺν ὄλεθρον. εἰ δὲ μὴ μᾶλλον τις λέγοι τι φύσει 118
 αἰρετὸν ἢ φευκτὸν μὴδὲ μᾶλλον φευκτὸν ἢ αἰρετὸν, ἐκ-
 στου τῶν ὑποπιπτόντων πρὸς τί πως ἔχοντος καὶ κατὰ
 διαφέροντας καιροὺς καὶ περιστάσεις νυνὶ μὲν αἰρετοῦ κα-
 θεστώτος νυνὶ δὲ φευκτοῦ, βιώσεται μὲν εὐδαιμόνως καὶ 15
 ἀταράχως, μήτε ἐπ' ἀγαθῷ ὥς ἀγαθῷ ἐπαιρούμενος μήτε
 ἐπὶ κακῷ ταπεινούμενος, τὸ μὲν κατ' ἀνάγκην συμβαῖνον
 γεννικῶς δεχόμενος, τοῦ δὲ κατὰ δόξαν ὀχληροῦ, καδ' ἦν
 κακὸν τι παρῆναι ἢ ἀγαθὸν δοξάζεται, ἐλευθερούμενος.
 τοῦτο μὴν αὐτῷ παρέσται ἐκ τοῦ μὴδὲν φύσει ἀγαθὸν ἢ κα-
 κὸν δοξάζειν. οὐκ ἄρα ἐνεστιν εὐδαιμόνως βιοῦν φύσει
 ἀγαθὰ τινα ἢ κακὰ ὑποστησάμενον.

Καὶ μὴν τὸ τινος κακοῦ ποιητικόν, τοῦτο πάντως 119
 ἐστὶ φευκτὸν ὡς καὶ κακόν. οἷον εἰ ἡ ἀλγηδὼν ἐστὶ κα-
 κόν, πάντως καὶ τὸ ποιητικὸν τῆς ἀλγηδόνος ἐπισυστή- 25
 σεται τῇ ἀλγηδὼνι φευκτὸν ὄν· καὶ εἰ ὁ θάνατος τῶν
 κακῶν ἐστίν, ἔσται καὶ τὸ θανατοῦν τῶν κακῶν ἅμα καὶ
 φευκτῶν. τοίνυν καὶ κοινῶς, εἰ τὸ κακὸν φευκτὸν ἐστίν,
 ἐξ ἀνάγκης καὶ τὸ ποιητικὸν τοῦ κακοῦ φευκτὸν ἐστὶ
 καὶ κακόν. τὰ δὲ λεγόμενά τισι φύσει "ἀγαθὰ καὶ κα- 120
 κῶν ἐστὶ ποιητικά, ὡς διδάξομεν. θυνάμει ἄρα κακὰ ἐστὶ
 τὰ ὑπὸ τινων λεγόμενα ἀγαθὰ, καὶ διὰ τοῦτο κακοδαίμο-

6. κτηθέντος C. 10. φύσει] IL 14 507. 11. λέγει FG.
 18. γεννικῶς FG. 21. φύσει om L. 24. καὶ] καὶ τὸ? ἢ add CR.
 30. καὶ ante κακόν om CHRS.

- νίας τυγχάνει αἰτία. διὰ γὰρ δὴ τὰ τοιαῦτα ἀγαθὰ πάντα
 ἐστὶ τὰ κακὰ, φιλαργυρία τε καὶ φιλοδοξία καὶ φιλονεικία
 καὶ φιληδονία καὶ τᾶλλα ὅποσα τούτοις ἐμφερῆ ἐστίν.
- 121 ἕκαστος γὰρ τῶν ἀνθρώπων τὸ δοξασθὲν ὑπὸ αὐτοῦ ἀγα-
 θόν τε καὶ αἰρετὸν συντόνως διώκων καὶ μετὰ σφοδροῦ
 πείσματος λεληθότως εἰς τὴν ἀγχίθυρον κακίαν ἐμπίπτει.
 οἷον (ἐστὶ γὰρ τὸ λεγόμενον σαφὲς τῶν οἰκείων ἡμῶν
 122 τεθέντων ὑποδειγμάτων) ὁ μὲν τὸν πλοῦτον ἀγαθὸν εἶναι
 προσηλωτῶς ὀφείλει πάντα ἐσπευσμένως ποιεῖν εἰς τὸ τυ-
 10 χεῖν τοῦ πλούτου, καὶ ἑκάστοτε πρὸς ἑαυτὸν τὸ κομικὸν
 ἀναμελετᾶν παράγγελμα,
 κέρδαιν' ἑταῖρε καὶ θέρους καὶ χειμῶνος,
 καὶ τὸ τραγικὸν ἀποδέχεσθαι,
 ὃ χρυσὲ δεξιῶμα κάλλιστον βροτοῖς.
- 15 τὸ δέ γε πάντα ποιεῖν εἰς τὸ πλούτου τυχεῖν οὐκ ἄλλο τί
 ἐστὶν ἢ φιλαργυρεῖν. ὁ ἄρα τὸν πλοῦτον μέγιστον ἀγα-
 θὸν ἰνδαλλόμενος ἐν τῷ σπεύδειν ἐπὶ τοῦτον γίνεται φι-
 123 λάργυρος. πάλιν ὁ τὴν δόξαν αἰρετὴν ὑποτιθέμενος συν-
 τόνως ἐφίεται τῆς δόξης, τὸ δὲ συντόνως ἐφίεσθαι τῆς
 20 δόξης ἐστὶ φιλοδοξεῖν· τὸ ἄρα τὴν δόξαν αἰρετὸν καὶ φύ-
 σει ἀγαθὸν ὑποτίθεται μεγάλου κακοῦ τινὸς γεννητικόν
 124 ἐστὶ, τῆς φιλοδοξίας. καὶ ἐπὶ τῆς ἡδονῆς δὲ ταῦτόν εὐρή-
 σομεν· τοῖς γὰρ ἐπὶ τὴν τεῦξιν αὐτῆς σπεύδουσιν ἀνάγ-
 25 κη τινὰ μοχθηρὰ συνεξακολουθεῖν, τὴν φιληδονίαν. ὥστε
 26 εἰ τὸ ποιητικὸν τῶν κακῶν κακόν ἐστι, δέδωκεται δὲ τὰ
 δοξασθέντα τισὶ τῶν φιλοσόφων ἀγαθὰ πάντων τῶν κα-
 κῶν ποιητικά, ῥητέον τὰ τισὶ δοξασθέντα ἀγαθὰ τῇ δυνά-
 μει τυγχάνειν κακὰ.
- 126 Καὶ μὴν οὐδὰ ἔνεστι λέγειν τοῖς ἐξ ἐναντίας "ὡς κα-
 20 τὰ μὲν τὴν δίωξιν αὐτῶν καὶ τὴν ἐπ' αὐτὰ ὀρμὴν πάρεστι
 τι τοῖς ὀρμῶσι καὶ διώκουσι κακόν, οἷον τῷ μὲν τὸν πλού-

2. κακοδοξία CH. 12. χειμῶνος Fabricius: cf. Meinek. Com. Gr.
 5 p. 689. 14. ὃ χρυσὸν] Euripid. Danaes fr. 13 p. 150 Matth.
 18. ἀρετὴν C. ὑποθέμενος L. 19. τὸ — 20. δόξης om CH.
 23. ὑπὸ L. ἀνάγκη ταραχὴν τινὰ μοχθηρὰν? 29. αἰτίας C.

τον μετιόντι ἡ φιλαργυρία, τῷ δὲ τὴν δόξαν ἢ φιλοδοξίαν, τῷ δ' ἄλλο τι ἄλλοῖα τις ταραχή, κατὰ δὲ τὴν τεῦξιν αὐτῶν ἀπαλλαγὴ γίνεται τῶν ταραχῶν καὶ ἀνάπαυλα τῆς πρότερον ὀχλήσεως· ὁ γὰρ τυχὼν τοῦ πλούτου οὐκέτι 126 συντόνως ἐπιζητεῖ τὸν πλούτον, καὶ ὁ λαβόμενος τῆς ἡδονῆς νῆς λύσει τὸ σύντονον τῆς περὶ αὐτὴν σπουδῆς. καθάπερ οὖν τὰ κρημνοβατοῦντα τῶν ζώων ὑπὲρ τοῦ πλεῖν δι' ἀλγηδόνης ἔσται ἐπὶ τὴν ἡδονὴν καὶ ἅμα τῷ κορεσθῆναι παύεται τῶν πρὶν μόχθων, οὕτω καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐν μὲν τῷ ἐπιείεσθαι πρὸς τὸ ἀγαθὸν ἐξ ἀνάγκης ὀχλεῖται, τυ- 10 χὼν δὲ οὐ ἐπόθει καὶ τῆς ὀχλήσεως ἀπαλλάσσεται. οὐ δὲ 127 δυνατόν εἶναι φάμεν ταῦτα λέγειν, οὐδ' οὕτως ἔχειν τὸ πρᾶγμα. καὶ γὰρ τύχῃσι τῶν νομιζομένων αὐτοῖς ἀγαθῶν, συνέχονται καὶ ἐπιλυποῦνται μᾶλλον, ὅτι οὐ μόνοι ταῦτα ἔχουσιν· σὺν τούτῳ γὰρ τὰγαθὰ τίμια καὶ περι- 16 μάχητα νομίζουσι, σὺν τῷ μόνοι ταῦτα κακῆσθαι, διὸ καὶ ζῆλος αὐτοῖς ἐμφύεται πρὸς τοὺς πέλας καὶ βασκανία καὶ φθόνος. ὥστε καὶ τὴν δίωξιν τῶν λεγομένων ὑπάρχειν ἀγαθῶν οὐκ ἀταλαίπωρον εἶναι, καὶ τὴν περίκτεσιν πλεόνων κακῶν ὑπάρχειν ἐπισύστασιν. πάλιν τε καὶ 128 περὶ αὐτῶν τῶν κακῶν ὁ αὐτός ἐστι λόγος. προεληφώς γάρ τις εἶναι τινα φύσει κακά, καθάπερ ἀδοξίαν πένιν πῆρυσιν ἀλγηδόνα νόσον, κοινῶς ἀφροσύνην, οὐ μόνοις ὀχλεῖται τούτοις ἀλλὰ καὶ παμπληθέσιν ἄλλοις τοῖς δι' αὐτὰ κακοῖς. παρόντων μὲν γὰρ αὐτῶν χειμάζεται οὐχ 129 ὑπὲρ αὐτῶν μόνον ἀλλὰ καὶ τῆς περὶ αὐτῶν δόξης, καθ' ἣν πεπίστευκεν ὅτι κακὸν αὐτῷ πάρεστιν, καὶ ὥς ὑπὸ μείζονος κακοῦ πορθεῖται τῆς τοιαύτης προλήψεως. μὴ παρόντων δὲ ὁμοίως οὐκ ἀναπαύεται, ἀλλ' ἥτοι προφυλαττόμενος τὸ μέλλον ἢ δεδιώς σὺννοικον ἔχει τὴν μέριμναν. 30 λόγου δὲ παραστήσαντος ὅτι οὐδὲν τούτων φύσει ἐστὶν 130 ἀγαθὸν ἢ φύσει κακόν, λύσις ἐστὶ τῆς ταραχῆς καὶ εὐρηναῖος ἡμᾶς ἐκδέξεται βίος.

1. ἡ post δόξαν om B.
20. pariat H. an παρέχειν?

5. λαμβανόμενος G.
29. ὁμως?

12. οὐδ' L.
31. ἐστι φύσει C.

Ἄλλὰ γὰρ ὅτι μὲν διὰ τὰ δοξαζόμενά τισιν ἀγαθὰ
 πληθὺς ἐπισυμβαίνει κακῶν καὶ διὰ τὰ κακὰ ἕτερα γίνε-
 ται κακά, ὡς χάριν αὐτῶν ἀνέφικτον γίνεσθαι τὴν εὐδαι-
 131 μονίαν, ἐκ τῶν εἰρημένων συμφανές· ἀκολουθῶς δὲ ὑπο-
 5 θεικτέον ὅτι οὐδὲ βοθηθείας ἐνδέχεται τυχεῖν διὰ τῆς δογμα-
 τικῆς πορευομένου φιλοσοφίας. ὑποκειμένου γὰρ τινος
 φύσει ἀγαθοῦ ἢ φύσει κακοῦ, ὁ παραμυθούμενος τὸν τα-
 ρασσόμενον ἐπὶ τῷ συντόνως διώκειν τὰγαθὸν ὡς ἀγα-
 θὸν ἢ σφοδρῶς φεύγειν τὸ κακὸν ὡς κακὸν καταστέλλει
 10 τὴν ταραχὴν ἥτοι τοῦτο λέγων, ὅτι καθήκον ἐστὶ μήτε
 132 τὰγαθὸν διώκειν μήτε τὸ κακὸν φεύγειν, ἢ τοῦτο πα-
 ριστὰς ὅτι τόδε μὲν τὸ διωκόμενον ὑπὲρ αὐτοῦ ἐλαχίστην
 ἔχει ἀξίαν, καὶ οὐκ ἔστιν οἰκτιρὸν αὐτὸ διώκειν, τόδε δὲ
 15 μείζονα, καὶ ἀρμόζει αὐτὸ μετέρχεσθαι, οἷον ἐλάττωνα μὲν
 15 ἔχει ἀξίαν ὁ πλοῦτος μείζονα δὲ ἡ ἀρετή, καὶ οὐκ ἐκείνου
 ἀλλὰ ταύτην διωκτέον, ἢ ὅτι τοῦτο μὲν ὀλιγωφελὲς ὄν
 πολλὰς ἔχει τὰς ὀχλήσεις, τοῦτο δὲ πολυωφελὲς καθεστὸς
 133 ὀλίγας ἔχει τὰς ὀχλήσεις. ἀλλὰ τὸ μὲν λέγειν ὅτι οὔτε
 τὰγαθὸν οἰκτιρὸν ἐστὶ συντόνως διώκειν οὔτε τὸ κακὸν
 20 φεύγειν, παρὰ τὴν τῶν δογματικῶν ἀξίωσιν ἔστιν, αἰ-
 ποτε τὴν ἐκλογὴν καὶ ἀπεκλογὴν τούτων τὰς τε αἰρέσεις
 134 καὶ φυγὰς θρυλούντων. τὸ δὲ φάναι τόδε μὲν μὴ δεῖν
 διώκειν ὡς ταπεινόν, ἐπὶ τόδε δ' ἐπείγεσθαι ὡς λαμπρό-
 τερον, ἀνδρῶν ἦν οὐκ ἀπολύνοντων τὴν ταραχὴν ἀλλὰ με-
 25 ταγωγὴν ταύτης ποιουμένων· ὡς γὰρ τὸ πρῶτον διώκων
 τις ὠχλεῖτο, οὕτω καὶ τὸ δεύτερον διώκων τις ὀχληθήσε-
 135 ται, ὥστε νόσον ἀντὶ νόσου ποιεῖν τὸν τοῦ φιλοσόφου λό-
 γον, ἐπεὶ περ τὸν ἐπὶ πλοῦτον ἢ δόξαν ἢ ὑγείαν ὡς ἀγα-
 θὸν ὀρμῶντα ἀποστρέφων εἰς τὸ μὴ ταῦτα διώκειν ἀλλὰ
 30 τὸ καλόν, εἰ τύχοι, καὶ τὴν ἀρετὴν, οὐκ ἐλευθεροῖ τῆς
 136 διώξεως ἀλλ' ἐφ' ἑτέραν μετατίθῃσι δίωξιν. ὡς οὖν ὁ

6. πορευομένης C. 10. ταραχὴν ἥτοι] ἀρχὴν L. 11. ἢ om CR.
 13. ἔστιν Fabricius, ἔστιν L. αὐτὸ οἰκτιρὸν CR. 15. ἐκεῖνο L.
 8. ὅτι om L. 19. ἀγαθὸν C. 22. φρυλλούντων C. 23. τόδε δ']
 τόδ' C.

ἰατρὸς ἀναιρῶν μὲν πλευρεῖν ποιῶν δὲ περιπνευμονίαν,
 ἢ ἀνασκαυάζων μὲν φρενίτιν ἀντισταύων δὲ λήθαργον,
 οὐκ ἀπαλλάττει τὸν κίνδυνον ἀλλ' ἐναλλάττει, οὕτω καὶ ὁ
 φιλόσοφος ἐτέραν ταραχὴν ἀνθ' ἐτέρας εἰσηγούμενος οὐ
 βοηθεῖ τῷ ταραττομένῳ. οὐ γὰρ ἔνεστι λέγειν ὅτι ἡ μὲν 137
 ἀντισταγομένη ταραχὴ μέτριός ἐστιν ἢ δὲ ἀναιρουμένη
 σφοδρότερα. οἶαν γὰρ εἶχε δόξαν ὁ ταραττόμενος περὶ
 τοῦ πρότερον "διωκομένου, τοιαύτην ἔχει καὶ περὶ τοῦ
 δευτέρου· ἰδοῦσα δὲ τὸ γε πρῶτον ὡς ἀγαθόν, καὶ διὰ
 τοῦτο ἐσπευδεν ἐπ' αὐτό· τοίνυν καὶ τὸ δεύτερον ἀγα- 138
 θὸν εἶναι δοξάζων καὶ ἐπ' ἴσης ἐπ' αὐτὸ σπεύδων τὴν
 ἴσην ἔξει ταραχὴν, τάχα δὲ καὶ σφοδρότεραν, ὅσω μεταπέ-
 πεισται εἰς τὸ μείζονος ἀξίας εἶναι τὸ νῦν ὑπ' αὐτοῦ διω-
 κόμενον. οὐκοῦν εἰ ἕτερον ἀνθ' ἐτέρου ὁ φιλόσοφος πα-
 ρασκευάζει τὸν ὀχλούμενον διώκειν, οὐκ ἀπολύσει τῆς 15
 ὀχλήσεως. εἰ δ' ἀπλῶς διδάσκει ὅτι τουτέ μὲν ὀλιγωφε- 139
 λές ἐστι, πλείονας δ' ἔχει τὰς ὀχλήσεις, σύγκρισιν ἔσται
 ποιῶν αἰρέσεως καὶ φυγῆς πρὸς ἐτέραν ἄρρεσιν καὶ φυγὴν,
 καὶ οὐκ ἀναίρεισιν τῆς ταραχῆς. ὅπερ αἴτιον· ὁ γὰρ ὀχλού-
 μενος οὐ βούλεται μαθεῖν τί μᾶλλον ὀχλεῖ καὶ τί ἥτερον, 20
 ἀλλ' ἀπαλλαγῆναι τῆς ὀχλήσεως πεποθήκεν. μόνως οὖν 140
 ἔσται φυγεῖν ταύτην, εἰ ὑποδείξαιμεν τῷ ταραττομένῳ
 κατὰ τὴν τοῦ κακοῦ φυγὴν ἢ κατὰ τὴν τοῦ ἀγαθοῦ δίωξιν
 ὅτι οὔτε ἀγαθόν τι ἔστι φύσει οὔτε κακόν,

ἀλλὰ πρὸς ἀνθρώπων ταῦτα νόφ κέκριται

25

κατὰ τὸν Τίμωνα. τὸ δὲ γε διδάσκειν τὸ τοιοῦτον ἴδιον
 τῆς σκέψεως. ταύτης ἄρα ἦν τὸ εὐδαίμονα βίον περιποιεῖν.

Εὐδαίμων μὲν ἐστιν ὁ ἀταράχως διεξάγων καὶ ὡς 141
 ἔλαγεν ὁ Τίμων, ἐν ἡσυχίᾳ καὶ γαλήνότητι καθεστώς·

πάντη γὰρ ἐπεῖχε γαλήνην

30

καὶ

τὸν δ' ὡς οὖν ἐνόησ' ἐν νηνεμίῃσι γαλήνης.

1. ἀναιρῶν C. 5. οὐδὲ G. 16. ὅτι om L. 17. post ὀχλή-
 σεις quae desunt, pete ex p. 572 17. 27. τὸν CR. 28. μὲν add CHH.

τῶν δὲ λεγομένων ὑπάρχειν ἀγαθῶν τε καὶ κακῶν τὰ μὲν
 142 κατὰ δόξαν εἰσῆκται τὰ δὲ κατ' ἀνάγκην. ἀλλὰ κατὰ μὲν
 λογικὴν δόξαν εἰσῆκται ὅσα κατὰ κρίσιν διώκουσιν ἄνθρω-
 ποι ἢ φευγουσιν, οἷον ἐν μὲν τοῖς ἐκτὸς αἰρετὰ λέγεται
 1 καὶ ἀγαθὰ πλοῦτος καὶ δόξα καὶ εὐγένεια καὶ φιλία καὶ
 πᾶν τὸ λοιπόν, ἐν δὲ τοῖς περὶ σῶμα κάλλος ἰσχυρὸς εὐξία,
 ἐν δὲ τοῖς περὶ ψυχὴν ἀνδρία δικαιοσύνη φρόνησις, κοινῶς
 143 ἀρετὴ, καὶ φευκτὰ τὰ ἐναντία τούτοις. κατ' ἀνάγκην δὲ
 παρῆλθεν ὅποσα κατ' ἄλογον αἰσθήσεως πάθος συνίστα-
 10 ται περὶ ἡμᾶς, καὶ ὅσα φυσικὴ τις ἀνάγκη παρέχει, ἐκῶν
 δ' οὐκ ἂν τις ἔλοιτο ἢ φύγοι, ὥς ἀλγηδῶν καὶ ἡδονῇ.
 144 διόπερ τοιαύτης οὔσης ἐν τοῖς πράγμασι διαφορᾶς, περὶ
 μὲν τοῦ μόνον ἀταράχως διεξάγειν ἐν τοῖς κατὰ δόξαν
 ἀγαθοῖς καὶ κακοῖς τὸν περὶ πάντων ἐπέχοντα ἤδη παρ-
 15 στήσαμεν καὶ πρότερον, ὅτε περὶ τοῦ σκεπτικοῦ τέλους
 διελεγόμεθα, καὶ ἐπὶ τοῦ παρόντος, ὅτε ἐδείκνυμεν ὅτι
 οὐκ ἔστιν εὐδαιμονεῖν φύσει ἀγαθὸν τι καὶ κακὸν ὑπο-
 145 στήσασμενον. ὁ μὲν γὰρ τοῦτο ποιῶν ἀνηνύτοις συμπα-
 ρισφέρετο ταραχαῖς, τὰ μὲν φεύγων τὰ δὲ διώκων, καὶ
 20 πολλὰ μὲν αὐτῷ ἐπισπώμενος κακὰ διὰ τὰ ἀγαθὰ, ἐν πολ-
 λαπλασίοις δὲ τριβόμενος κακοῖς διὰ τὴν περὶ τῶν κακῶν
 146 δόξαν. οἷον ὁ λέγων, εἰ τύχοι, ἀγαθὸν μὲν τὸν πλοῦτον
 κακὸν δὲ τὴν πενίαν, μὴ ἔχων μὲν τὸν πλοῦτον διχῶς
 ταράσσεται, καὶ ὅτι οὐκ ἔχει τὸ ἀγαθὸν καὶ ὅτι πραγμα-
 25 τεύεται τὴν περὶ κτήσει αὐτοῦ, κτησάμενος δ' αὐτὸν κατὰ
 τρεῖς τιμωρεῖται τρόπους, καὶ ὅτι πέραν τοῦ μετρίου γέ-
 γηθε, καὶ ὅτι πραγματεύεται εἰς τὸ παραμένειν αὐτῷ τὸν
 πλοῦτον, καὶ ὅτι ἀγωνιᾷ καὶ δέδιεν αὐτοῦ τὴν ἀποβολήν.
 147 ὁ δὲ μήτε ἐν τοῖς φύσει ἀγαθοῖς τάττων τὸν πλοῦτον
 30 μήτε ἐν τοῖς φύσει κακοῖς, τὴν δὲ "οὐ μᾶλλον" προφερό-
 μενος φωνήν, οὔτε ἐπὶ τῇ ἀπουσίᾳ τούτου ταράσσεται οὔτε
 ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ γέγηθεν, μένει δὲ καθ' ἑκάτερον ἀτάρα-

5. πλοῦτος] καὶ πλοῦτος L. 10. ἐκῶν] II. 3 66. 23. μὲν] διὰ CR.
 20. καὶ om C. 27. αὐτοῦ C. 20. τήνδε οὐ μᾶλλον ἢ τήνδε
 προφερόμενος FGH.

χος. ὥστ' ἐν μὲν τοῖς κατὰ δόξαν νομιζομένοις ἀγαθοῖς
 τε καὶ κακοῖς καὶ ἐν ταῖς τούτων αἰρέσεσι καὶ φυγαῖς τε-
 λέως ἐστὶν εὐδαιμων, ἐν δὲ τοῖς κατ' αἰσθησιν καὶ ἄλλοις 148
 γοις κινήμασιν εἰκάξει. τὰ γὰρ μὴ παρὰ τὴν τοῦ λόγου
 διαστροφὴν συμβαίνοντα καὶ τὴν φανύλην δόξαν, ἀλλὰ
 κατὰ ἀκούσιον τῆς αἰσθήσεως πάθος, ἀμήχανόν ἐστιν ὑπὸ
 τοῦ κατὰ τὴν σκέψιν λόγου ἀπαλλάττεσθαι· τῷ γὰρ διὰ 149
 λιμὸν ἢ δίψος ὀχλουμένῳ οὐ δυνατόν ἐμποιεῖν πείσμα διὰ
 τοῦ κατὰ τὴν σκέψιν λόγου ὅτι οὐκ ὀχλεῖται, καὶ τῷ ἐν
 ταῖς τούτων παρηγορίαις διαχουμένῳ οὐκ ἐνδέχεται πειθῶ 150
 ἐμποιεῖν περὶ τοῦ ὅτι οὐ διαχεῖται. τί οὖν, φασίν, ὅφρα-
 λος ὑμῖν, οἱ δογματικοί, πρὸς εὐδαιμονίαν ἐκ τῆς ἐποχῆς,
 εἰ ταράττεσθαι πάντως δεῖ καὶ ταραττομένους κακοδαιμο-
 νεῖν; μέγα, φήσομεν, ὄφελος. καὶ γὰρ εἰ ταράττεται ὁ
 περὶ πάντων ἐπέχων "κατὰ τὴν τοῦ ἀλγύνοντος παρου- 151
 σίαν, ἀλλ' εὐφορώτερον παρὰ τὸν ἀπὸ τῶν δογμάτων φέ-
 ρει τὴν ὀχλήσιν, πρῶτον μὲν ὅτι οὐκ ἐστὶν ἴσον ἄπειρα 151
 τῷ πλήθει τὰγαθὰ διώκοντα καὶ περιστάμενον τὰ κακὰ
 ὥς ὑπὸ Ἑρινύων ἐλαύνεσθαι τῶν κατὰ τὰς διώξεις καὶ
 φυγὰς ταραχῶν, ἢ τοῦτο μὲν μὴ πάσχειν, ἐν δὲ μόνον ἐξ ὧ
 ἀπάντων ἀποταμνόμενον κακὸν τούτου τὴν ἐκκλίσιν καὶ
 φυλακὴν πραγματεύεσθαι. δεύτερον δὲ καὶ τοῦτο ὅπερ 152
 φεύγουσιν οἱ ἐφεκτικοὶ ὥς κακόν, οὐκ ἄγαν ἐστὶ ταρante-
 κόν. ἢ γὰρ μικρὸς τις ὁ πόνος ἐστί, καθάπερ ὁ καθ' ἐκά-
 στην ἡμέραν ἐγγινόμενος ἡμῖν λιμὸς ἢ δίψος ἢ ψυχὸς ἢ αἰ-
 θάλπος ἢ τι τῶν παραπλησίων, ἢ τούναντίον σφοδρότατος 153
 καὶ ἀκρότατος, ὥς ἐπὶ τῶν ἀνημέστοις συνεχόμενων βασιάνοις,
 δι' ὧν πολλάκις οἱ λατροὶ ἀνωδύνους πορίζουσι θανά-
 μεις πρὸς τὸ βραχεῖαν τινα λαβεῖν ἀναστροφὴν εἰς βοή-
 θειαν, ἢ μέσος καὶ παρατείνων, καθάπερ ὁ ἐν τισὶ νόσοις. καὶ
 τούτων δὲ ὁ μὲν καθ' ἐκάστην ἡμέραν συναντῶν εὐπορί- 154

2. καὶ ante ἐν om CR.

4. μετριάξει?

16. τὸν] τῶν L: cf.

§ 166. τοὺς Fabricius.

18. διώκειν L.

περιστάμενον C.

23. ἐφεκτοὶ C.

26. σφοδρότητος C.

27. τοῖς CRB.

30. παρὰ

τίμων CB.

31. ἡμέραν om B.

συναντῶν C.

ἐπορί-
στους C, ἀπορίστους G.

στοις ἔχων τὰς παρηγορίας, τροφήν καὶ πόμα καὶ σκέπην,
 πρὸς ἐλάχιστον ταραττεῖ· ὁ δὲ ἀκρότατος καὶ εἰς τὰ μάλ-
 ιστα ταρακτικώτατος, ἀλλὰ τοί γε πρὸς ἀκαρὲς ἀστραπῆς
 155 τρόπον δειματώσας ἢ ἀναιρεῖ ἢ ἀναιρεῖται. ὁ δὲ μέσος
 5 καὶ παρατείνων οὔτε παρ' ὅλον ἐστὶ τὸν βίον οὔτε συνε-
 χῆς τὴν φύσιν ἀλλὰ πολλὰς διαναπαύσεις ἔχων καὶ ῥαστώ-
 νας· διηνεκῆς γὰρ ὧν οὐκ ἂν παρέτεινεν. μέτριος οὖν
 ἐστὶ καὶ οὐχ οὔτω φοβερά ἢ περὶ τὸν σκεπτικὸν συμβαί-
 156 νουσα ταραχή. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ μεγίστη τις ἤ, οὐχ ἡμᾶς
 10 αἰτιασθαι δεῖ τοὺς ἀκουσίως καὶ κατ' ἀνάγκην πάσχοντας,
 ἀλλὰ τὴν φύσιν,

ἢ νόμων οὐδὲν μέλει,

καὶ τὸν δοξαστικῶς καὶ κατὰ κρίσιν ἐπισπώμενον ἑαυτῷ
 τὸ κακόν. ὥσπερ γὰρ τὸν πυρέττοντα οὐκ αἰτιατέον ὅτι
 15 πυρέττει, ἀκουσίως γὰρ πυρέττει, τὸν δὲ μὴ ἀπεχόμενον
 τῶν ἀσυμφόρων αἰτιατέον, ἐπ' αὐτῷ "γὰρ ἔκετο τὸ ἀπέ-
 χεσθαι τῶν ἀσυμφόρων, οὔτω τὸν μὲν ταραττόμενον ἐπὶ
 157 παρούσι τοῖς ἀλγεῖνοις οὐκ αἰτιατέον· οὐ γὰρ παρ' αὐτὸν
 γίνεται ἢ διὰ τὸν πόνον ταραχή, ἀλλ' ἐάν τε θέλῃ ἐάν τε
 20 καὶ μὴ, γίνεσθαι κατ' ἀνάγκην ὀφείλει· τὸν δὲ παρὰ τὰς
 ἰδίας ὑπολήψεις ἀναπλάττοντα αὐτῷ αἵρετῶν τε καὶ φευ-
 κτῶν πραγμάτων πλήθος αἰτιατέον· ἑαυτῷ γὰρ ἐγείρει
 κακῶν πλήμμυραν. καὶ τοῦτο πάρεστιν ἰδεῖν ἐπ' αὐτῶν
 158 τῶν λεγομένων κακῶν. ὁ μὲν γὰρ μηδὲν προσδοξάζων
 25 περὶ τοῦ κακὸν εἶναι τὸν πόνον ἔχεται τῷ κατηναγκασμέ-
 νῳ τοῦ πόνου κινήματι· ὁ δὲ γε προσαναπλάσσειν ὅτι
 μόνον ἀνοίκειόν ἐστιν ὁ πόνος, ὅτι μόνον κακόν, διπλα-
 σιάζει τῇ δόξῃ ταύτῃ τὸ κατὰ παρουσίαν αὐτοῦ συμβαῖνον
 159 ὄχλημα. ἢ γὰρ οὐ θεωροῦμεν ὥς καὶ ἐπὶ τῶν τετρανόμι-
 30 νων πολλάκις αὐτὸς μὲν ὁ πάσχων καὶ τεμνόμενος ἀνδρι-
 κῶς ὑπομένει τὴν ἐκ τῆς τομῆς βάσανον, μήτε
 ὠχρήσας χρῶα κάλλιμον μήτε παρειῶν
 δάκρυ' ὁμορξάμενος,

2. εἰς] εἰ L. 12. ἢ νόμων] Euripides et Anaxandrides ap. Mei-
 nek. Com. Gr. 4 p. 200. 25. τῷ] αὐτοῦ CHR. 29. ὄχλημα C.
 32. ὠχρήσας] Od. II 529.

διὰ τὸ μόνον τῷ κατὰ τὴν τομὴν ὑποκίπτεται κινήσει· ὁ δὲ παρεστὼς αὐτῷ, σύννεμα τῷ βραχίονι ἰδοὺν αἵματες ῥύσιν, ὡχρίᾳ τρέμει περιδραρὶ ἐκλύεται, τὰ τελευταῖον ἀπαι-
νος κατακίπτεται, οὐδ' διὰ τὸν πόνον, οὐδὲ γὰρ πάρεστιν αὐτῷ, διὰ δὲ τὴν περὶ τοῦ κακὸν εἶναι τοῦ πόνον ὁδὸν.
οὕτω μείζων ἐστὶν ἐκείνη ἢ διὰ τὴν περὶ τοῦ κακοῦ ὡς 160
κακοῦ ὁδὸν παραχρῆ τῆς· δι' αὐτὸ τὸ ἀπορρέον εἶναι κα-
κὸν συμβαινόντος. οὐκοῦν ὁ περὶ πάντων [μὲν] ἐπείχων
τῶν κατὰ ὁδὸν τελειοτέρως καρποῦται τὴν σόφισμένην,
ἐν δὲ τοῖς ἀκούσις καὶ ἀλόγοις κινήσεις τωρᾶνται μὲν 161
(οὐ γὰρ ἀπὸ δρῶς ἐστὶ παλινφάτος, οὐδ' ἀπὸ πέτρης,
ἀλλ' ἀνδρῶν γένος ἥμα),
μετριοπαθεῖς δὲ διατίθεται· ὧδεν καὶ καταφρεσὶν ἀναγ- 162
κτον τῶν εἰς ἀνελεγχτέαν αὐτὸν περιελθεῖν νομίζον-
των ἢ εἰς ἀπέμφασιν, καὶ εἰς ἀνελεγχτέαν μὲν ὅτι τοῦ 163
βίου παντὸς ἴν' αἰρέσει καὶ φυγάς ὄντος ὁ μήτε αἰρετέ-
μενός τι μήτε φυγῶν δύναται τὸν βίον ἀρτίζειν καὶ πρ-
νος φαιτοῦ τρόπον ἐταίχην, πρὸς ἀπέμφασιν δὲ ὅτι τοῦ 164
εἶναι ποτὲ γενόμενος καὶ τῶν ἀρρήτων τι ποιεῖν ἀναγκα-
ζόμενος ἢ οὐχ ὑπομένει τὸ προσταττόμενον ἀλλ' ἐκούσιον ὡ
ἐλεῖται θάνατον, ἢ φυγῶν τῆς βιολογίας ποιήσει τὸ κη-
λευόμενον, αὐτῷ τε οὐδέτι ἀφύγῃ καὶ ἀναίρετος ἔσται
κατὰ τὸν Τίμαιον, ἀλλὰ τὸ μὲν ἐλεῖται τοῦ δὲ ἀποστήσει
ται, ὅπερ ἦν τῶν μετὰ πείσματα κατεληφέντων τὸ φρονεῖν 165
τε εἶναι καὶ αἰρετόν. ταῦτα δὲ λέγοντες οὐ συνείδον ὅτι 166
κατὰ μὲν τὸν φιλόσοφον λόγον οὐ βίω· σ' σηπτικῶς (ἀγέ-
νερητος γὰρ ἐστὶν ὅσον ἀπὸ τοῦ τῆς), κατὰ δὲ τὴν ἀφίλο-
σοφον τήρησιν δύναται τὸ μὲν αἰρεῖσθαι τὸ δὲ φυγεῖν.
ἀναγκαζόμενος τε ὑπὸ τυράννου τε καὶ ἀπληροθυμίας 168
πράττειν, τῇ κατὰ τοὺς πατέρας νόμους καὶ τῇ ἐθνητικῇ
λήψει τυχόν τὸ μὲν ἐλεῖται τὸ δὲ φυλάσσεται· καὶ ῥᾶν γε
οἶσει τὸ σκληρὸν παρὰ τὸν ἀπὸ τῶν δογμάτων, ὅτι οὐδὲν

2. οὐδ' ἄμα L. 3. ἐκλύεται CGR: corr X. 7. τῆς δ' τ' C.
11. οἱ γὰρ Od. 19 163. 10. αἰρεῖται L. 20. ὑπομένει CR.
24. ὑπεληφέντων? 29. ἀναγκαζόμενοι CH. 31. τὸν μὲν C.

- 167 ἐξήδον· πούτε· προσδοῖς· καθέπερ· ἐκτερος· εἰρηται· δὲ
 περὶ τούτων· ἀκριβέστερον ἐν τοῖς· περὶ τοῦ· σκεπτικμοῦ τέ-
 λους· σχολαστικῶν· καὶ οὐκ ἀναγκάσθην
 αὐτῶν· ἀλλ' ἡδὲ ἀριζήτως· εἰρημένῳ· μυθολογῶν.
 168 "Ὅθεν· περὶ ἀγαθῶν· καὶ κακῶν· ἀποδοῦντες, ἅψ' ἂν αἱ
 ἀποδοῖ· ἐπὶ πάντα· σχεδὸν· τὸν· ἡλικιῶν· διατεῖκουσι· τέπον,
 φέρει· τοῦ· μετα· ποῦ· ἀκόπῳ· μέν· εἰ· δοτῇ· τις· περὶ· τὸν· βίον
 τέχνη· [αὐτῶν]· ποῦ· τοῦ· βίου· ὅ· αὐτῶν·
 169 "Ὅτι· μὲν· ἔστι· δυνατὸν· κατὰ· πρόπαι· βιωτῶν· αἰρουμένους
 τῶν· περὶ· πάντα· ἐποχῶν· ἀποχρῶντες· ἡμῖν· δίδεσθαι·
 οὐδὲν· δὲ· καλῶς· ἐκ· παρὰ· ἄλλου· δοκιμάζειν· καὶ· τῇ· τῶν
 δογματικῶν· στάσιν,· καίπερ· ἀπὸ· μέρους· ἤδη· δοκιμασθεῖ-
 σαι· ἐπαγγέλλασθαι· γὰρ· τέχνη· πινῶ· περὶ· τὸν· βίον· πα-
 170 ραδῶσαι,· καὶ· διὰ· τοῦτο· Ἐπίκουρος· πρὸς· ἄλλους· τὴν· φιλοσο-
 φίαν· ἐνέργειαν· εἶναι· λόγους· καὶ· διαλογισμοῖς· τὸν· εὐδαί-
 170 μονα· βίον· περιπεποιῶσαι,· οἳ· δὲ· στωικοὶ· καὶ· ἄκταρ· φασί·
 τὴν· φρόνησιν,· ἐπιστήμην· εἶναι· ἀγαθῶν· καὶ· κακῶν· καὶ
 οὐδ' ἐτέρων· τέχνην· ὑπάρχειν· περὶ· τὸν· βίον,· ὅ· οἱ· προπλα-
 βόντες· "μόνοι· γίνονται· καλοί,· μένοι· πλούσιοι,· σοφοί· μό-
 νοι· ὅ· γὰρ· πολλοὶ· ἔτι· πεποιημένους· πλούσιός· ἐστιν,· ἡ· δὲ
 ἀρετὴ· πολλοὺς· ἐστὶν· αἰτίας· καὶ· μένους· ταύτην· ὁ· σοφὸς· κτήν-
 εται· μένους· ἔτι· ὁ· σοφὸς· ἵστα· πλούσιος· καὶ· ὁ· ἀξίμα-
 στός· ἵστα· καλός,· μένος· δὲ· ὁ· σόφως· ἀξίμαστος· μένος
 171 ἦρα· ὁ· σόφως· ἵστα· καλός,· καὶ· δὴ· ποιῶνται· ὑποσχέσεις· διη-
 ρεῦσους· μὲν· τοὺς· νέους· ἐπί· τῃ· ψυχραῖς,· οὐκ· ἐστὶ· δὲ· αἰσιν
 ἀληθῆς· παρὰ· καὶ· ὁ· Τίμων· ὅ· αὐτῶν· τοὺς· ἐπαγγελιορί-
 νους· τῇ· παρὰ· δόσιν· αὐτῶν· ἐπισκώπτει,· λέγων·
 πολλῶν· λαχρόντων· λυμάτων· αἰεὶ· δολοῦνται,
 172 ἀπὸ· δὲ· τοὺς· προσάγοντας· αὐτοῖς· μεταμολομένους· ἐφ'· οἷς
 κα· μένην· ἐμὸν· ἔσθην· παρὰ· σέ· διὰ· τοῦτον·
 φῆ· δὲ· τις· ἀλάτῳ,· αἶ· βροτῶν· ἀλάτῳ,·
 οἷ· ἐγὼ· τί· πάθω· τί· νῦν· μοι· σφρόν· ἔσθην· γένηται;

1. τούτων L. 4. αὐθῆς] Od. 12 453. 6. σχεδὸν ἐπὶ πάντα CR.
 18. προλαβόντες CH, προβαλόντες H (protulerint). 28. ἐπιδολο-
 γαί CH, ἐπιδολογαί G: corr Fabricius.

πιτωχός μὲν φηένας εἶμι, νόμι δέ μοι οὐκ ἔτι νόκος.
 ἢ με μάτην φεύσονται ὁλομαι αἰπὸν ὄλεθρον.
 τρεῖς μάκαρες μὲντοι καὶ τετράκις αἱ μὴ ἔχοντες
 μήτε κατακρωῖσκατε ἐν σχολῇ ὅσ' ἐπέπαινον.
 νῦν δέ με λευγαλῆαις ἔριαι εἰμαρτο δαμῆναι
 καὶ πένη καὶ ὅσ' ἄλλα βροτοὺς κτηγῆνας ἐλαστρεῖ.

δοῦναι δὲ ταῦθ' οὕτως ἔχει, μάθοισμεν ἂν ἐντεσθεν ἐπιστή- 173
 σαντες· ἡ γὰρ ἀξιουμένη περὶ τὸν βίον εἶναι τέχνη καὶ
 καθ' ἣν εὐδαιμονεῖν ὑπειλήφασιν, οὐ μίαν τις ἔστιν· ἀλλὰ
 πολλαὶ καὶ διαφῶνοι, οἷον ἡ μὲν κατὰ τὸν Ἐπικούρου, ἡ
 δὲ κατὰ τοὺς στωικούς, τις δὲ τῶν ἀπὸ τοῦ περὶ πλάτωνος.
 ἦτοι οὖν πᾶσαις ὁμοίως ἀκολουθεῖν ἢ μιᾷ μόνῃ ἢ συ-
 δεμῖα. καὶ πάσαις μὲν ἀκολουθεῖν τῶν ἀμειψάνων δια- 174
 τὴν μάχη· ὁ γὰρ ἦδε προστάσσει ὡς αἰρετόν, τοῦτο ἦδη
 ἀπαγορεύει ὡς φευκτόν, οὐκ ἐνδέχεται δὲ τοῦ αὐτοῦ ἄρα
 καὶ διώκειν καὶ φεύγειν. εἰ δὲ μιᾷ κατακολουθεῖν δοῖται 175
 ἦτοι τῇ ὁποιαδήποτε οὖν, ὅπερ ἀδύνατον. ἀκολουθεῖ γὰρ
 ἴσον τὸ πάσαις θέλειν ἐπεσθαι· εἰ γὰρ τῇδε προσεσθίον,
 τί μᾶλλον τῇδε ἢ τῇδε; καὶ ἀνικητόφως. λοιπὸν ἄρα τῇ
 προκρινεῖσθαι λέγειν δεῖν ἐπεσθαι. ἦτοι οὖν τῇ ὑπ' ἄλλης 176
 προκρινεῖσθαι κατακολουθεῖσμεν ἢ τῇ ὑφ' αὐτῆς. καὶ εἰ
 μὲν τῇ ὑφ' αὐτῆς, ἀπίστος ἔσται, ἢ δοῆσαι πᾶρας ἡγε-
 σθαι πιστός· εἰ γὰρ ἦδε καθόσον ὑφ' αὐτῆς κέρρειται
 ἔστι πιστή, καὶ αἱ λοιπαὶ γενήσονται πισταί· ἐκαστῇ γὰρ
 αὐτῶν ὑφ' αὐτῆς κέρρειται. εἰ δὲ ὑπ' ἄλλης, δοῆσαι πάλιν 177
 καὶ οὕτως αὐτὴν ἀπιστεῖσθαι· ὡς γὰρ αὐτὴ παρόσαν δια-
 φωνεῖ ταῖς ἄλλαις δεῖται κρίσεως, οὕτω καὶ ἡ κρινοῦσα
 αὐτήν, ἢ διαφωνεῖ ταῖς λοιπαῖς ἀφωγαῖς, δοῆσται τῆς
 κρινούσης καὶ παρ' αὐτὸ τοῦτο οὐκ ἔσται πιστὸν ἐκείνης
 κρινήριον. εἰ οὖν μήτε πάσαις ἐνδέχεται ταῖς περὶ τὸν
 βίον τέχναις ἀκολουθεῖν μήτε μιᾷ, λείπεται μηδεμιᾷ ἐπε-
 σθαι. καὶ ἄλλως, ὡς προεῖπον, πολλῶν οὐσῶν περὶ 178

1. νόον pr C. νόκος C. 2. μάτην CGH, μάτην F cam Stephano.
 φεύσονται G. 3. μάκαρες C. 5. με ἢ ἱερῶν C. 10. ἡ δὲ] οἱ δὲ CH.
 18. ἴσως? 22. ἡ] καὶ CGH: corr Fabricius. 27. ἡ add Fabricius.

τὸν βίον τεχνῶν κατ' ἀνάγκην διὰ τὸν μῦθον τούτων προσ-
 αναπαυσάμενον καθεδαιμονισθῆναι, αὐτὸν μόνον διὰ τὰς προειρη-
 μένας αἰτίας ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν τοῦ λόγου προϋπάρχουσαν λε-
 χθησομένην. ἑκαστος γὰρ τῶν ἀνθρώπων ἔχεται πάθει
 5 τινί· ἡ γὰρ φιλοπλουτία ἐστὶν ἢ φιλήδονος ἢ φιλόδοξος.
 τοιοῦτος δὲ ὢν ὑπὸ οὐδεμίας τῶν δογματικῶν ἀγωγῶν δύ-
 179 νηται καταστέλλεσθαι, ἀλλ' ὁ μὲν φιλόπλουτος ἢ φιλόδο-
 ξος ἐκπυραεύεται μᾶλλον τὴν ἐπιθυμίαν ὑπὲρ τῆς περιπα-
 τητικῆς φιλοσοφίας, καθ' ἣν ὁ πλοῦτος καὶ ἡ δόξα τῶν
 10 ἀγαθῶν ἐστίν, ὁ δὲ φιλήδονος προσεκκλείεται ἀπὸ τῆς κατὰ
 Ἐπίκουρον ἀγωγῆς (τίλος γὰρ εὐδαιμονίας ἡ ἔδονη ἀπο-
 δεικνύται κατ' αὐτόν), ὁ δὲ φιλόδοξος προσεκτραχηλίζεται
 εἰς αὐτὸ τὸ πάθος πρὸς τῶν στωικῶν λόγων, καθ' οὓς ἡ
 ἀρετὴ μόνον ἐστὶν ἀγαθόν, καὶ τὸ ἀπ' ἀρετῆς γινόμενον.
 180 πᾶσα οὖν ἡ λεγομένη περὶ τὸν βίον ἐπιστήμη τοῖς δογμα-
 τικοῖς φιλοσόφοις ἐπιτείχιμα ἐστὶ τῶν ἀνθρωπίνων κυκλῶν
 ἀλλ' οὐ βοήθεια.

Κάν μίαν δὲ θῶμιν εἶναι τέχνην περὶ τὸν βίον, καὶ
 ταύτην σύμφωνον, οἷον τὴν αἰσικήν, οὐδ' οὕτως προση-
 10 σάμεθα διὰ τὸ πολλὰς καὶ ποικίλας αὐτῇ συνεισεῖναι
 181 κήρας. εἰ γὰρ ἡ μὲν περὶ τὸν βίον τέχνη φρόνησις οὖσα
 ἔστιν ἀρετὴ, τὴν δὲ ἀρετὴν μόνος ἔχειν ὁ σοφός, οἱ
 στωικοὶ μὴ ὄντες σοφοὶ οὐχ ἔξουσι φρόνησιν· οὐδὲ τέχνην
 εἶναι περὶ τὸν βίον, μὴ ἔχοντες δὲ ταύτην οὐδὲ ἄλλους
 15 διδάξουσιν. εἴπερ καὶ κατ' αὐτοὺς οὐδεμία δύναται σοφῆ-
 ναι τέχνη, αὐτὴ ἢ περὶ τὸν βίον συστήσασθαι· ἀλλὰ μὴν
 182 τὸ πρῶτον· τὸ ἄρα δεύτερον. τέχνη γὰρ ἐστὶ σύστημα
 ἐκ καταλήψεων, καὶ κατάληψις ἐστὶ καταληπτικῆς φαντα-
 σίας συγκατάθεσις. οὐδεμία δ' ἦν καταληπτικὴ φαντασία
 10 διὰ τὸ μήτε πᾶσαν ὑπάρχειν φαντασίαν καταληπτικὴν, μά-
 χονται γὰρ, μήτε τινα διὰ τὴν ἀνεπικρισίαν. μὴ οὕσης δὲ
 καταληπτικῆς φαντασίας οὐδὲ συγκατάθεσις τις αὐτῆς γε-

1. τοῦτον C. προσαναπαυόμενον S. 3. διὰ [ἐν] L. 4. τῶν
 add CN. 12. post φιλόδοξος cum H omnia πρῶτος. 19. προησό-
 μεθα L: recte H.

νήσκειται, οὕτως δὲ οὐδὲ καταλήψις. μὴ εὐσεβὲς δὲ κατα-
λήψεως οὐδὲ σύστημα· ἐκ καταλήψεων γενήσεται, τουτέστι
τέχνη. ὡς ἀκολουθεῖ τὸ μηδὲ περὶ τὸν βίον εἶναι τένα-
τέχνην. πρὸς τούτοις ἡ καταληπτικὴ φαντασία κρι- 183
νεται κατὰ τοὺς στωικοὺς, ὅτι καταληπτικὴ ἔστι, καὶ ἀπὸ
ὑπάρχοντος γενέσθαι καὶ κατ' αὐτὸ τὸ ὑπάρχον ἐννοησι-
μαγμένως καὶ ἐννοησθραγασμένως· τὸ δ' ὑπάρχον δοκι-
μάζεται, ὅτι ὑπάρχον ἐστίν, ἐκ τοῦ καταληπτικῆν καὶ
φαντασίῳ. εἰ δὲ ἴσα μὲν ἡ καταληπτικὴ κρίνεται φαν-
τασία, τὸ ὑπάρχον δὲ ἀπογινώσκει, ἵνα δὲ τοῦτο καταλη-
πτικὴν, τὴν καταληπτικὴν φαντασίαν βέβαιον εἶναι, διὰ τα-
ρῶν δὲ δὴ θάλασσαν ἐστὶν ἀπιστόν, ἀγνωρίστου οὐσης τῆς
καταληπτικῆς φαντασίας ἀναιρεῖται καὶ ἡ τέχνη, οὕτως
οὐσα ἐκ καταλήψεων.

Ἐπεὶ τε ἡ περὶ τὸν βίον ἐπιστήμη, πευτέστων ἢ φρο- 184
νησις, θεωρετικὴ τῶν τε ἀγαθῶν καὶ κακῶν καὶ οὐδετέρων
ἐστίν, ἥτοι εἴτερά καθόλου τῶν ἀγαθῶν ὧν λέγεται ἐκ-
σάρκη κυριάζειν, ἢ αὐτὴ ἐστὶ τὸ ἀγαθόν, καθὸ καὶ φε-
ρόμενοι τινες ἐξ αὐτῶν φασὶν "ἀγαθόν ἐστὶν ἀρετὴ ἢ τὸ
μετέχον ἀρετῆς." καὶ εἰ μὲν εἴτερά ἐστὶ παρὰ τὰ ἀγαθὰ ὧν 185
λέγεται ἐπιστήμη, οὐδ' ὅλως ἔσται ἐπιστήμη· πάντα γὰρ
ἐπιστήμη ὑπαρχῶν τετῶν ἐστὶ γινώσις, τὰ δὲ ἀγαθὰ καὶ
κακὰ πρότερον ἐδειξάμεθα ἀνύπαρκα, ὥστ' οὐδ' ἐπιστήμη
τις εἶναι ἀγαθῶν καὶ κακῶν. εἰ δ' αὐτὴ ἐστὶν ἀγαθόν 186
καὶ ἀρεοῦται τῶν ἀγαθῶν εἶναι ἐπιστήμη, δαντῆς ἐστὶ
ἐπιστήμη. ὃ πάλιν "ἀτόπον. τὰ γὰρ ὧν ἐστὶν ἐπιστήμη,
ταῦτα προεπισκοπεῖται τῆς ἐπιστήμης. οἷον ἱατρικὴ λέγεται
ἐπιστήμη ὑγιαίνων καὶ νοσούντων καὶ οὐδετέρων· ἀλλὰ
προεπισκοπεῖται τῆς ἱατρικῆς καὶ προηγείται τὰ ὑγιαίνοντα καὶ
νοσούντα· πάλιν τε ἡ μουσικὴ ἐμμελῶν ἐστὶ καὶ ἀκροῦσθαι
ἐκ τῶν μελῶν καὶ ἀκροῦσθαι ἐπιστήμη· ἀλλὰ οὐ περὶ τού-
των ἐστὶν ἡ μουσικὴ. καὶ αὐτοὶ δὲ τὴν διαλεκτικὴν ἐφα- 187

182. καταλήψεως CH. 183. ἡ περὶ τὸν βίον CH. 184. τοῦς om C.
6. ἐννοησθραγασμένως — 7. ὑπάρχον om C. 12. ἀγνωρίστου C.
18. ἡ ἢ αὐτὴ L: cf. v. 24. 20. τὰ ἀγαθὰ FG. 21. οὐδ' L.

σαν ἐπιστήμην ἀληθῶν τε καὶ ψευδῶν καὶ οὐδετέρων·
οὐκοῦν προϋφέστηκε τῆς διαλεκτικῆς τὰ ἀληθῆ καὶ ψευδῆ
καὶ οὐδέτερα· εἰ δὲ ταυτὴς ἐστὶν ἐπιστήμη ἣ φρόνησις,
ὀφείλει προϋφίσταναί ταις ἄλλαις· οὐδὲν δὲ δύναται ταυτοῦ
προϋφίστασθαι· οὐδὲ ταυτὴ τέστιν ὁρῶν ἀναί τινα
περὶ τὸν βίον ἐπιστήμην.

188 Ἡσάμ τε ὑπαρκτὴ τέχνη καὶ ἐπιστήμη ἐκ τῶν ἀποδι-
δαμένων ὑπὸ τῆς τεχνικῆς αἰ καὶ ἐπιστημονικῶν ἔργων
καταλαμβάνεται, ὅσον ἱατρικὴ μὲν ἐκ τῶν ἱατρικῶς γινο-
μένων, κιθαριστικὴ δὲ ἐκ τῶν κιθαριστικῶν καὶ ἡδὴ ζυγρα-
μῖα καὶ ἀνδριαντοπλαστικὴ καὶ πῦσσα αἰ ἐμφερεῖς· ἡ δὲ
γε περὶ τοῦ βίου ἀξιουμένη στροφισθὰς τέχνη αὐτὴν ἔχει
συμβεβηκὸς ἐκτέλεμα, ὥς παραστήσαμεν· οὐκ ἄρα· ἐστι
189 τις περὶ τὸν βίον τέχνη, ὅσον πολλῶν λεγομένων παρὰ
15 τοῖς ἑσπερίοις περὶ τῆς τοῦ παιδὸς ἀγωγῆς καὶ περὶ
τῆς πρὸς τοὺς γονεῖς τιμῆς καὶ ἐπὶ τῆς πρὸς τοὺς κατοι-
χομένους· οὐδὲν γὰρ· ὅλγα ἐξ ἐκείνου εἰδὸς ἐπιτελέμεται
δειγμάτων χάριν προορισόμεθα εἰς τὴν τοῦ ἐπιχειρήσεως
κατασκευῆς.

190 Καὶ μὴν περὶ μὲν παιδῶν ἀγωγῆς ἐν ταῖς διατριβαῖς
ὁ κίρσιάρχης Ζήνων τοιαῦτά τινα διέτασεν· “διαμνηρίξαι
δὲ μηδὲν μᾶλλον μηδὲ ἥσος παιδικὰ ἢ μὴ παιδικὰ, μηδὲ
θύλακα ἢ ἄφροντα· οὐ γὰρ ἄλλα παιδιοῖς ἢ μὴ παιδιοῖς,
οὐδὲ θηλείαις ἢ ἄρρεσιν, ἀλλὰ τὰ αὐτὰ πρῆσαι τε καὶ πρέ-
25 ποντα· ἐστίν.” καὶ πάλιν· “διαμνηρίξαι τὸν ἐρώμενον;
οὐκ· ἔγωγε· σιωτέρων ὥν ἐπεθύμησας· αὐτοῦ διαμνηρίσαι;
καὶ μάλα· ἀλλὰ ἐπεθύμησας παρασχῆναι σοι αὐτόν, ἢ
ἐφοβήθης ἀεὶ τοῦτο; μὰ Δι, οὐκ ἀλλ’ ἐκείλευσας; καὶ μάλα.
191 εἰθ’ οὐχ ὑπερέστησέ σοι; οὐ γάρ.” καὶ περὶ δὲ τῆς εἰς
30 τοὺς γονεῖς τιμῆς παρῴθετο· ὅν τις τὰ τοῦ μητρομνῆτος
ὑπὸ αὐτῶν ἐθελούμενα καὶ γε· οἱ μὲν Ζήνων τε καὶ

1. οὐδετέρων FG. 3. δι L. 7. ὑπαρκτὴ CR. 22. ἴσον CHR.
25. διαμνηρίξαι CGR. 26. προτέρων CHR. 27. ἀπεθύμησας
παρασχῆναι σοι αὐτόν εἰς ἐφοβήθης. 28. ὑπερέστησας CHR.
τῆς τοῦ γονεῖς τιμῆς.

- 195 Ἰδοὺ μὲν οἱ πῶς τῆς σπουδῆς ἐπακτιόν· θ' αὐτοῖς τὸ ἀκόλουθον τῆς ἐπιχειρήσεως· ἦτοι γὰρ οὕτω παραγγέλλουσαι ταῦτα ποιεῖν ὡς μελλόντων αὐτοῖς χρησθαι τῶν τιῶν ἢ ὡς μὴ χρησιμοποιέντων· καὶ ὡς χρησιμοποιέντων μὲν οὐδ' αὐτῶς· οἱ γὰρ νόμοι κωλύουσιν, εἰ μὴ τι παρὰ λαίτρευ- γάου καὶ Κεκλήμεν δείηται βιοῦν, κατ' οὗς θειεῖτον ἐστίν· ἀνδρομέα κρ' ἔδειν καὶ ἐπ' ἀκρητὸν γάλα πίνειν.
- 196 καὶ δ' ὡς μὴ χρησιμοποιέντων, παρέλκουσα γίνεται ἡ περὶ τὸν βίον τέχνη, ἥς ἡ χρῆσις ἐστίν· ἀδύνατος· ὡς γὰρ ἐν τυ- φλῶν θήμῳ ἄχρησιός ἐστι ζωγραφία, βλεπόντων γὰρ ἡ τέχνη, καὶ οὗ τρόπον ἐν πόλει κωφῶν ἀνόητός ἐστι κι- θαρῖστις, ἀκούοντας γὰρ τέρπει, οὕτω καὶ ἡ περὶ τὸν βίον τέχνη πρὸς μηδὲν ἐστὶ τοῖς μὴ δυνάμενοις αὐτῇ χρῆσθαι.
- 197 Καὶ μὴν πᾶσα τέχνη, εἴαν τε θεωρητικὴ καθεστῆται ὡς γεωμετρικὴ καὶ ἀστρολογικὴ, εἴαν τε πρακτικὴ ὡς ὀπλο- μαχητικὴ, εἴαν τε ἀποτελεσματικὴ ὡς ζωγραφία καὶ ἀνδρι- σταντοπλαστικὴ, ἴδιον ἔχει ἔργον ὃ διαφέρει τῶν ἄλλων δια- στίσεων, ὡς παραστήσω· οὐκ ἄρα τέχνη τις ἐστὶ περὶ τὸν βίον ἢ φρόνησις. ὡς γὰρ τὸ κοινὸν μουσικὸν καὶ ἀμύ- σον, τούτ' οὐκ ἐστὶ μουσικόν, καὶ τὸ κοινὸν γραμματικὸν καὶ ἀγραμμάτου, τοῦτ' οὐκ ἐστὶ γραμματικόν, οὕτω καὶ σολλήβδην τὸ κοινὸν τοῦ τεχνίτου καὶ ἀτεχνού, τούτ' οὐκ ἐστὶ τεχνικόν· διόπερ καὶ τὸ τοῦ φρονίμου καὶ ἀφρόνου κοινὸν οὐκ ἂν εἴη τῆς φρονήσεως ἴδιον ἔργον· πᾶν δὲ γε τὸ ὑπὸ τοῦ φρονίμου γίνεσθαι δοκοῦν ἔργον, τοῦτο κοι- νὸν εὐρίσκεται καὶ τοῦ μὴ φρονίμου ἔργον· οἷον εἴαν τις τιμῶν γονεῖς θώμεθα τοῦ φρονίμου ἔργον, εἴαν τις τὸ πᾶ- ρακάταδῆκην ἀποδιδόναι τοῖς πιστεύουσι, εἴαν ὅ ἄλλο τι τῶν τοιούτων, καὶ τοὺς μὴ ἐπιθυμῶντας ἐπὶ τῶν τοιούτων τι ποιοῦντας· ὥστε μηδὲν ἴδιον εἶναι τοῦ σοφοῦ ἔργον,

7. ἀνδρομέα] Od. 9 297. 11. ἀνόητός H. 15. καθεστῆται L.
18. διαφέρει] addit Fabricius: ἡ δὲ φρόνησις ἀπὸ ἑκὼν ἴδιον ἔργον ὃ διαφέρει τῶν ἄλλων διατίσσειν. 24. τὸ] τὸ τεχνικόν GR. 25. κοινὸν H, δὲ ceteri.

ὡς διδόναι τὸν μὴ σφοδρῶν. εἰ δὲ τοῦτο, οὐδὲ φρονήσεις δοῦναι
τέχνη τις περὶ τοῦ βίου, ἥς ἰδίαν οὐδὲν τεχνικὸν ἔστιν
ἔργον.

Ἀλλὰ πρὸς τοῦθ' ὑπαντιῶντες φέροι πάντα μὲν κοινὰ 200
εἶναι καὶ πάντων τὰ ἔργα, διορίζεσθαι δὲ καὶ ἀπὸ τεχνι-
κῆς διαθέσεως ἢ ἀπὸ ἀτέχνου γινώσκειν· τὸ γὰρ τὸ ἐπι-
κελεσθαι γονέων καὶ ἄλλως τιμῶν γονέας τοῦ σπουδαίου
ἔστιν ἔργον, ἀλλὰ σπουδαίον· τὸ αὐτὸ φρονήσεως ἐν τῷ
ἡσυχίᾳ καὶ ὡς τὸ μὲν σφάττειν κοινὸν ἔστιν τοῦ τε λαοῦ 201
καὶ ἰδιώτου, τοῦ δὲ λαοικῶς ὑμῶδες τοῦ τεχνίτου ἴδιον, ὡ
καὶ καὶ τὸ μὲν τιμῶν κοινὸν γονέας κοινὸν τοῦ τε σπου-
δαίου καὶ μὴ σπουδαίου, τὸ δὲ ἀπὸ φρονήσεως τιμῶν κοινὸν
γονέας ἴδιον καὶ σφοδρῶν, ὡς καὶ τέχνην αὐτὸν ἔχει περὶ
τοῦ βίου, ἥς ἰδίαν ἔστιν ἔργον καὶ ἑωσποῦν τῶν πρατ-
τέων· ἀπὸ ἀρετῆς διαθέσεως πράττειν· ὁμοίως δ' οἱ 202
καὶ τῇ χροιάσει· εἰ ἀπαιτῶσι ἐκδολεσφῶν καὶ πάντα μὲν
ἀπὸ τῆς πρὸς τὸ ἀρετῆς τοῦ μόνον ἐκλογίαν· ἡμῶν γὰρ ἀντι-
κρῖς διαιρέσειν· εἰ οὐδὲν ἴδιον ἔστι τοῦ φρονεῖντος
ἔργον, ὡς διαφέρει τῶν μὴ φρονέων, ἀλλὰ πάν· τὸ μόνον
μὲν ἀπὸ αὐτοῦ, καὶ τὸ καὶ ὑπὸ τῶν μὴ σπουδαίων γινε-
σθαι· αὐτὸν τοῦτο μὲν αὖν ἰσχυρῶς ἀνελθεῖν, ἐκδοσθαι δὲ
φρασί· ὅτι τὸ κοινὸν ἔργον ὅτι μὲν ἀπὸ φρονήσεως γίνεσθαι
διαθέσεως· ὅτι δὲ ἀπὸ φρονήσεως· ὅτι ἀπὸ φρονήσεως μὲν τοῦ 203
μὴ εἶναι κοινὸν ἔργον τῶν τε φρονέων καὶ τῶν μὴ τοιού-
των· ὅτι δὲ καὶ δαίμων δὲ ὑποδείξεως· ζήτησαντος ἂν πικρὸς
τοῦθ' ἐν γὰρ διυγναιόμεθα· ὅτι μάλιστα καὶ τὸ ἀπὸ φρονήσεως
διαθέσεως καὶ τῶν τε· ὅτι γίνεσθαι· αὐτὰ γὰρ τὰ κοινὰ ἔργα
τοῦθ' αὖν ἐκδοσθαι, παρὰ τὸν ἔχει κοινὰ· ἔκδοσθαι καὶ τὸ 204
ἀπὸ λαοικῆς κομῶσθαι, ἐκδοσθαι καὶ αὐτῶν μάλιστα σφί-
κτον· αὐτὸν γὰρ ἡμῶν τὸ ἀγαθὸν κοινὸν λαοῦ τε καὶ
τοῦ λαοῦ καὶ σφίκτον· ἐκδοσθαι γινώσκειν τὰ τεχνικὰ,

4. τοῦθ' ὑπαντιῶντες Fabricius, τοὺς ὑπαντιῶντας L. 6. διαθέ-
σεις] διαιρέσεις καὶ διαθέσεις L. 7. τέχνου C. 9. τὸ μὲν] μὲν τὸ L.
10. ἰσχυρῶς X. 20. τοῦτο om. C. 28. καὶ] καὶ? 1. ποῦτα] ποῦτα C.
28. ἐκδοσθαι H, ἐκδοσθαι A.

ἐπειδὴν ἱατρικῶς ἀποτελεσθῆναι, τότε ἤτοι ἰασαί τι διαφόρως
 κινούμενον ὑπὸ τοῦ ἱατροῦ παρὰ τὸν ἰδιώτην, αἶον τὸ συν-
 τόμως καὶ ἀπόνως καὶ μετὰ τάξεως καὶ ποιότητος, ἢ οὐκ
 ἰασαί, ἀλλὰ καὶ ταῦτα πάντα κατὰ τῶν ἰδιωτῶν ὑπεύλη-
 205 φασιν. καὶ αἱ μὲν ἰασαί, ἀνέσθην ἰδίᾳ τοῦ ἱατροῦ
 φαινόμενον ἔργον ὁμολογήσασιν ὑπάρχον, καὶ ἀπέλυσαν
 ἦν αὐτοῖς ἀπὸ τούτου μεταλθούσας διδάσκων καὶ τοῦ σοφοῦ
 τι ἰδίων ἔργον, ὃ διοίσει τοῦ μὴ σοφοῦ. αἱ δὲ οὐκ ἰασαί
 10 ἀλλὰ πέν πρὸ ὑπὸ τοῦ ἱατροῦ γινόμενον, τοῦτ' ἔροῦσι καὶ
 πρὸ τοῦ ἰδιώτου γίνεσθαι, ἀφαιρούνται τοῦ ἱατροῦ τὸ ἰδιον
 ἔργον καὶ ἀπερραλλείας αὐτοῦ κατὰ τὸ φαινόμενον ἐν τοῖς
 γνωστέοις ἔργοις οὗ διαγνώσκονται. τὰ τε τεχνίτην καὶ
 τὸν ἄσχετον, οὐδὲ γὰρ ἐπὶ περὶ τοῦ ἀσχετοῦ ἀπορροαίμο-
 νος οὐδὲ τὸ ἀπὸ ἀσχετοῦ οὐδὲ τὸ ἀπὸ περὶ τοῦ ἀσχετοῦ
 20 ἄφαντ' ἀφαιρῶν διδάσκουσιν. ἐξ ἑκείνης δὲ δύνασθαι γινώσκονται αὐτὰν
 206 αἶσαν. τοῖς τε οὖν ἰατροῖς ὁμοῦ καὶ τοῖς ὁμολογεῖν μὴ
 ποτὲ εἶναι τὰ ὑπὸ τοῦ σοφοῦ γινόμενα ἔργα καὶ τὰ
 μὴ ἀπὸ τοῦ σοφοῦ, διαφέρουσιν. οὐδὲ γὰρ αὐτὰ τῆς φύσεως ἀπὸ
 προκείμενης γίνεσθαι διδάσκουσιν. οὐδὲ γὰρ ἀπὸ ἀφρονίας.
 20 "Αλλοι δὲ εἶπεν οἱ τῶν διανοητικῶν καὶ τῶν τεχνικῶν
 207 διορίσασθαι κομίζοντας. "καθὰ γὰρ ἐπὶ τῶν μέσων τεχνικῶν
 ἰδίᾳ ἔστι τοῦ τεχνίτου τὸ τε ποταγμένως τι ποιῆσαι καὶ
 τὸ ἐν τοῖς ἀποτελέσμασι διαμολίζεσθαι (ποιῆσαι γὰρ ἂν ποτε
 καὶ ἰδιώτης τὰ τεχνικὰ ἔργα, ἀλλὰ σπανίως καὶ αὐτὸς πᾶν-
 25 ποτε, οὐδὲ κατὰ τὸ αὐτὸ καὶ ὁμοίως). ὥρα ἐπὶ τοῦ μὲν
 προκείμενον φάσιν ἔργον εἶναι τὸ ἐν τοῖς ἀποτελέσμασι δια-
 208 μολίζεσθαι τὸ δὲ ἀφρονος πρὸς αὐτὸν. φαίνεται δὲ καὶ
 30 οὗτοι οὐ κατὰ τὴν αὐτὴν πραγμασίαν φύσιν ποιεῖν. εἰ γὰρ
 οὐδὲ γινώσκουσιν διατεταγμένην τὰ γὰρ εἰσὶν ἀπὸ βίον τοῦ
 κατὰ τεχνικὸν λόγον ὁριζομένης εἰρημένης αἰχμῇ μᾶλλον
 δοκῶν, πᾶς γὰρ ἀσχετος ποτὲ τοῖς κατὰ τὴν αὐτὴν φύσιν
 πραγμάτων διαφορὰς καὶ ποικίλας ἀρτιζόμενος οὐδέποτε

1. 205 φασιν. 2. 206 αἶσαν. 3. 207 διορίσασθαι. 4. 208 μολίζεσθαι. 5. 209 οὐ κατὰ τὴν αὐτὴν. 6. 210 εἰρημένης. 7. 211 αἰχμῇ. 8. 212 μᾶλλον. 9. 213 δοκῶν. 10. 214 πᾶς γὰρ ἀσχετος. 11. 215 ποτὲ τοῖς κατὰ τὴν αὐτὴν φύσιν. 12. 216 πραγμάτων. 13. 217 διαφορὰς. 14. 218 ποικίλας. 15. 219 ἀρτιζόμενος. 16. 220 οὐδέποτε. 17. 221 φασιν. 18. 222 αἶσαν. 19. 223 διορίσασθαι. 20. 224 κομίζοντας. 21. 225 καθὰ. 22. 226 γὰρ. 23. 227 ἐπὶ. 24. 228 τῶν. 25. 229 μέσων. 26. 230 τεχνικῶν. 27. 231 ἰδίᾳ. 28. 232 ἔστι. 29. 233 τοῦ. 30. 234 τεχνίτου. 31. 235 τὸ. 32. 236 τε. 33. 237 ποταγμένως. 34. 238 τι. 35. 239 ποιῆσαι. 36. 240 καὶ. 37. 241 οὐ. 38. 242 κατὰ. 39. 243 τὴν. 40. 244 αὐτὴν. 41. 245 φύσιν. 42. 246 ποιεῖν. 43. 247 εἰ. 44. 248 γὰρ. 45. 249 ἀπὸ. 46. 250 βίον. 47. 251 τοῦ. 48. 252 κατὰ. 49. 253 τεχνικὸν. 50. 254 λόγον. 51. 255 ὁριζομένης. 52. 256 εἰρημένης. 53. 257 αἰχμῇ. 54. 258 μᾶλλον. 55. 259 δοκῶν. 56. 260 πᾶς. 57. 261 γὰρ. 58. 262 ἀσχετος. 59. 263 ποτὲ. 60. 264 τοῖς. 61. 265 κατὰ. 62. 266 τὴν. 63. 267 αὐτὴν. 64. 268 φύσιν. 65. 269 πραγμάτων. 66. 270 διαφορὰς. 67. 271 ποικίλας. 68. 272 ἀρτιζόμενος. 69. 273 οὐδέποτε.

δύναται τὴν αὐτὴν τάξιν φυλάττειν, καὶ μάλιστα ὁ ἑμ-
 φων πρὸ τοῦ ἁσφατοῦ τῆς τύχης καὶ πρὸ ἀβέβαιου τῶν πραγ-
 ματικῶν ἐνδοσώμενος. ἄλλως εἴ, εἴπω μίαν καὶ ὀριζομένην 209
 εἴη βίου τάξιν ὁ φρονιμὸς, καὶ ἐν ταύτῃ ἐνθαυρῶς κατε-
 ληπτο, ποῖα μὴ φρονιμῶς· εἰς δὲ γε καταλαμβάνεται
 τοιαύτης· καὶ ἐν αὐτῇ δὲ τῇ τάξει τῶν ἄγων ληπτὸς
 ἔσται ὁ φρονιμὸς, ἅθιεν εἰ πᾶσα μὲν τάξις ἐν τῇ ἰδίᾳ
 ἄγων φυλάσσεται (τῆς δὲ φρονιμῶς οὐδὲν ἔστιν ἰδίον ἄγων
 ἢ αὐτῇ φυλάσσει, οὐδὲν ἄν εἴη τις τάξις περὶ τὸν βίον ἢ
 φρονιμῶς. 210
 Καὶ μὴν εἰ τάξις τις ἔστι περὶ τὸν βίον ἢ φρονιμῶς, 210
 οὐκ ἄλλον ἂν τινα μᾶλλον ἀφίλησεν ἢ τὸν κατηγμένην
 αὐτῇ· ἐνθαυρῶς οὐκ ἔστιν ἀφροσύνη ἐν ταῖς πρὸς 211
 τὸν ἀγαθόν· φρονιμῶς καὶ ἐν ταῖς ἀπὸ τοῦ κακοῦ ἀφροσύνης
 ἀντὶ δὲ γε τὸν ἀφροσύνην εἰς φρονιμῶς εἰς παραστήσει 212
 μὴν· οὐδὲν ἄρα, εἴη τις τάξις περὶ τὸν βίον, ὁ γὰρ λεγόμε-
 νος ἄφροσύνης σοφῆς ἦται κατὰ τοῦτο λέγεται ἄφροσύνης 213
 καὶ ὁ σοφὸς ἐν οὐδὲν γίνεταί φρονιμῇ τῇ πρὸς τὸ κακόν, καὶ
 ἀφροσύμῃ τῇ πρὸς τὸν ἀγαθόν, ἢ καθ' ἑαυτὴν ἔχει μὴ φρονιμῶς
 φρονιμῶς περιεργασίᾳ, δὲ πούτων τῶν λόγων, καὶ κατὰ μὴν τὸ 20
 μὴ γίνεσθαι ἐν φρονιμῶς ἀφροσύνην οὐκ ἂν λεχθεῖν ἄφροσύνης
 εἶναι· οὐ γὰρ ἀφροσύνη οὐδὲν ἔχει, καὶ ἂν φρονιμῶς οὐκ ἔν 212
 εἴποι τις τὸν εὐνοῦχον ἄφροσύνη πρὸς ἀφροσύνην μίαν καὶ
 τὸν κακοῦ ἀφροσύνην πρὸς ἀφροσύνην ἀφροσύνην (οὐδ' 213
 ὅπως γὰρ ἐν αὐτοῖς ἀφροσύνην εἰς γίνεταί τοιαύτην, ἔσται καὶ ἐν
 ἄφροσύνης ἀφροσύνην ἀφροσύνης τῆς ἐπισημῆσεως), καὶ αὐτῇ ἀφροσύ-
 νῃ δὲ πὸν σοφῶς ἄφροσύνη ἀφροσύνη δὲ τὸ μὴ φρονιμῶς ἐν
 αὐτῇ πὸν οὐδὲν ἔσται ἄφροσύνης· εἰ δὲ κατὰ τοῦτο εἰώθουσιν 213
 αὐτὸν ὑπάρχειν ἄφροσύνην, καθ' ἑαυτὴν γίνεταί μὲν ἐν φρονιμῶς
 πρὸς τὴν ἀφροσύνην· ἀφροσύνην πρὸς τὸν ἀφροσύνην μὲν δὲ 20
 πρὸς τὸν οὐδὲν οὐδὲν ἀφροσύνην αὐτῇ ἢ ἀφροσύνην ἀφροσύνην ἐν
 ἀφροσύνης ἄφροσύνης καὶ ἀφροσύνης ἀφροσύνης, εἰς τὴν ἀφροσύνην

14. καὶ — ἀφροσύνης, om. C. 15. καὶ κατὰ] ἀγαθόν. Lj et 19.
 non ἀγαθοῦ sed κακοῦ: corr Fabricius. 20. δὲ om. G. 21. 21. 21.

214 μόνεδτερον τῶν φαύλων εὐρίσκεσθαι. ἥ μὲν γὰρ ὁρμῇ
ἐπὶ τι, πάντως παράσθεται, ἥ δὲ περικρατεῖ τῷ λόγῳ, συ-
νέχει ἐν αὐτῷ τὸ κακόν, καὶ διὰ τοῦτο μᾶλλον παραύται-
ται τοῦ φαύλου μνηστεῖ τοῦτο πάσχοντος. ἥ μὲν γὰρ ἄρ-
5 μῆ, παραύταιται, ἥ δὲ τυγχάνει τῶν ἐπιθυμουμένων, ὑπε-
215 κλυομένην ἴσχει τὴν παραλήν. οὐ τοίνυν ἐγκατατῆς γίνεται
ὅσον ἐπὶ τῇ φρονήσει ὁ σοφός. ἥ εἴτερος γίνεται, πάντων
ἀνθρώπων κακοδαιμονέστερος γίνεται. ἀλλ' εἰ ἐκαστὴ τέ-
χνη τὸν κατεχόμενον αὐτῇ ὠφελεῖ μᾶλλον, δέδοικται δὲ ἡ
10 περὶ τὸν βίον ἀξιουμένη τυγχάνειν τέχνη μὴδὲ τὸν κατεχ-
όμενον ὠφελοῦσα, ὅπως οὐκ εἶναι εἴναι περὶ τὸν βίον
τέχνην.

216 Δυναμί μὲν οὖν συναποδεδείκται καὶ μὴ εἶναι τίνα
περὶ τὸν βίον τέχνην τὴ μὴδὲ διδασκῆναι αὐτὴν καθόστα-
15 ναι. τῶν γὰρ μὴ ὄντων οὐ γίγνεται μάθησις. ὁμοίως δ'
ἐκ περιετοῦ συγκαταλέγοντες ἀντὶς τῆς ὑπαρξῆς διδάσκωμεν
217 ὡς ἔστιν ἀδίδακτος. πολὺ μὲν οὖν καὶ ποικίλος ἐστὶ
παρα τοῖς φιλοσόφοις ὁ περὶ τῆς μαθήσεως λόγος. ἀλλ'
ἡμεῖς γε τὰ κυριώτατα ἐπιλεξάμενοι ὁμῶς, ὡν τὰ μὲν
20 κοινότερον ἐπιχειρεῖται παρὰ τοῖς σκεπτικοῖς εἰς τὸ μὴδὲν
εἶναι μάθησιν, τὰ δὲ καὶ ἰδιαιτέρον λέγεται περὶ αὐτῆς
τῆς φρονήσεως. τάξει δὲ πρώτας σκεπτοῦμεν τὰς κοινοτέ-
ρας ἐπιχειρήσεις.

218 Ἐπὶ πάσης τοίνυν μαθήσεως ὁμολογεῖσθαι δεῖ τὸ
καὶ διδασκόμενον πρῶτα καὶ τὸν διδάσκοντα καὶ τὸς μαν-
θάνοντα καὶ τὸν τρόπον τῆς μαθήσεως. οὐδὲν δὲ τοῦ-
των ἐστὶν ὁμολογεῖν, ὡς δείξομεν. οὐκ ἄρα ἐστὶ τις μά-
θησις καὶ ἐπεὶ πρῶτον ἐμνήσθημεν τοῦ διδασκομένου
219 πρῶτα, περὶ αὐτοῦ πρῶτον ἀπορρήσειν. εἰ γὰρ δι-
δάσκεται πρῶτα πρῶτα ἢ τὸ ὅν διδάσκεται ἢ τὸ μὴ ὄν.
30 οὕτως δὲ τὰ ὅν διδάσκεται, ὡς δείξομεν, οὕτως τὸ μὴ ὄν, ὡς
παρὰ μὴδὲν ὁμολογεῖται. οὐκ ἄρα διδάσκεται τι πρῶτα, καὶ

φη' τὸ μὲν μὴ ὄν οὐκ διδάσκεται· οὐδὲν γὰρ αὐτῷ συμβεβηκεν, ὥστ' οὐδὲ τὸ διδάσκεισθαι. καὶ ἄλλως, εἰ τὸ μὴ 220
 ἂν διδάσκειται, ἀληθὲς ἔσται τὸ μὴ ἂν· τῶν γὰρ ἀληθῶν
 ἔστιν ἢ μάθησις· εἰ δὲ ἀληθὲς ἔσται τὸ μὴ ὄν, αἰσχύνη
 καὶ ὑπαρκτὸν γένησεται· ἀληθὲς γοῦν φασὶν οἱ στωικοὶ 5
 ὁ ὑπάρχει τε καὶ ἀρκείται τι. ἀτοπον δὲ γε καὶ μὴ ὄν
 ὑπάρχειν· οὐκ ἄρα τὸ μὴ ὄν διδάσκεται· τὸ γε μὴν δι-
 δασκόμενον κινεῖν φαντασίαν διδάσκεται, τὸ δὲ μὴ ὄν οὐ
 δύναται κινεῖν φαντασίαν· οὐκ ἄρα διδάσκον ἔστι τὸ μὴ
 ὄν. πρὸς τοῦτοις, εἰ τὸ μὴ ὄν διδάσκεται, οὐδὲν ἀληθὲς 221
 διδάσκεται· τῶν γὰρ ὄντων καὶ ὑπαρχόντων ἐστὶ τάλη-
 θεία· εἰ δὲ μηδὲν ἀληθὲς διδάσκεται, πᾶν τὸ διδασκόμε-
 νόν ἐστι ψεῦδος. ἀτοπον δὲ γε πᾶν τὸ διδασκόμενον
 εἶναι ψεῦδος· οὐ τοίνυν τὸ μὴ ὄν διδάσκεται, ἐπεὶ τοι-
 σίπερ τὸ μὴ ὄν διδάσκεται, ἤτοι καθὸ μὴ ὄν ἐστὶ διδά- 15
 σκεται, ἢ κατ' ἄλλο τι. καθὰ μὲν εὖν μὴ ὄν ἐστίν, οὐ
 διδάσκεται· εἰ γὰρ τὸ μὴ ὄν καθὸ μὴ ὄν ἐστὶ διδάσκε-
 ται, οὐδὲν ὄν διδαχθήσεται, ὅπερ ἀτοπον. καὶ μὴν οὐδὲ
 κατ' ἄλλο τι· τὸ γὰρ ἄλλο τι ἔστι, τὸ δὲ μὴ ὄν οὐκ ἔστιν,
 ὥστ' οὐκ ἂν διδαχθεῖν τὸ μὴ ὄν· λείπεται οὖν λέγειν τὸ 222
 ὄν διδάσκεσθαι· ὃ καὶ αὐτὸ τῶν ἀδυνάτων δεῖξομεν. εἰ
 γὰρ καὶ ὄν διδάσκεται, ἤτοι καθὸ ὄν ἐστίν ἢ κατ' ἄλλο τι.
 καὶ εἰ μὲν καθὸ ὄν ἐστὶ διδάσκεται, οὐδὲν ἔσται ἀδιδак-
 τόν· εἰ δὲ τῶν ὄντων οὐδὲν ἐστὶν ἀδιδακτόν, οὐδὲ γε
 ἔσται τὰ διδασκόμενα· δεῖ γὰρ ἀδιδακτόν τι εἶναι, ἵνα 25
 ἐκ τούτου μάθησις γένηται. ὥστε καθὰ μὲν ὄν ἐστίν, 223
 οὐκ ἂν διδαχθεῖν τὸ ὄν. καὶ μὴν οὐδὲ κατ' ἄλλα τι συμ-
 βεβηκὸς αὐτῷ, ὅπερ μὴ ὄν ἐστίν, ἀλλὰ πᾶν τὸ συμβεβη-
 κὸς αὐτῷ ὄν ἐστίν. ὥστ' εἰ τὸ ὄν καθὸ ὄν ἐστίν οὐ δι-
 δάσκεται, οὐδὲ κατ' ἄλλο τι διδαχθήσεται· ἐκείνο γὰρ, ὅτι-
 ποτέ ἐστίν ἄλλο συμβεβηκὸς αὐτῷ, ὄν ἐστίν. εἰ οὖν μήτε

1. μὲν om L. 3. τῶν — 4. ὄν om CGH. 5. καὶ om C. ὑπαρκτι-
 κόν H, χρὴ ὑπαρκτὸν γράφειν margo H. 10. πρὸς — 14. διδάσκεται
 om H. 11. τῶν — 13. γε om CH. 14. διδάσκεται — 15. ὄν om C.
 23. οὐδὲ ἔσται διδασκόν, εἴγε τῶν ὄντων οὐδὲν ἐστὶ διδασκόν L.
 31. ἄλλου C.

τὸ ὃν διδάσκεται μήτε τὸ μὴ ὄν, παρὰ δὲ ταῦτα οὐδὲν
 ἴστιν, οὐδὲν τῶν ὄντων διδάσκεται.

- 224 Καὶ ἄλλως, ἐπεὶ τῶν τινῶν τὰ μὲν ἔστι σώματα καὶ
 θε σώματα, εἰ διδάσκεται τι, ἤτοι τὸ σῶμα διδάσκεται
 5 ἢ τὸ ἀσώματον· οὔτε δὲ τὸ σῶμα διδάσκεται οὔτε τὸ
 ἀσώματον· οὐκ ἄρα διδάσκεται τι. τὸ μὲν οὖν αἶμα σὺ
 διδάσκεται, "καὶ μάλιστα κατὰ τοὺς ἀπὸ τῆς ὑποᾶς· ληπτὰ
 γάρ ἐστι τὰ διδασκόμενα, σῶμα δ' οὐκ ἔστι τὰ λεπτὰ.
- 225 καὶ ἄλλως, εἰ τὸ σῶμα μήτε αἰσθητὸν ἔστι μήτε νοητὸν
 10 ἔστιν, οὐ διδάσκεται τὸ σῶμα. δεῖ γὰρ τὸ διδασκόμενον
 ἢ αἰσθητὸν εἶναι ἢ νοητόν, μηθετέρον δὲ ὃν οὐ διδάσκε-
 ται. τὸ δ' ὅτι οὔτε αἰσθητὸν ἴστιν οὔτε νοητὸν ἴστι τὸ
 226 σῶμα, παρεσιτάκαμεν ἐν τοῖς πρὸς τοὺς φυσικοὺς. εἴν τε
 γὰρ ἀθροισμὸς τις ἢ τὸ σῶμα, ὡς φησὶν ὁ Ἐπίκουρος,
 15 μεγέθους καὶ σχήματος καὶ ἀντιτυπίας, εἴν τε τὸ τὰς
 τρεῖς ἔχον διαστάσεις μετὰ ἀντιτυπίας, ἐπεὶ πᾶν τὸ κατὰ
 σύνοδον πλειόνων λαμβανόμενον οὐκ ἔστι τῆς ἀλόγου
 αἰσθήσεως λαβεῖν ἀλλὰ λογικῆς τινὸς δυνάμεως, οὐκ ἔσται
 227 τῶν αἰσθητῶν τὸ σῶμα. καὶ εἰ αἰσθητὸν δὲ ὑπάρχει,
 20 πάλιν ἀδίδακτον γενήσεται· τῶν γὰρ αἰσθητῶν οὐδὲν δι-
 δάσκεται, οἷον οὐδαίς λευκὸν ὄραν μαυθάνει, οὐδὲ γλυκεὶς
 γεύεσθαι, οὐκ ὑπὸ τινος εὐωδίσσεσθαι φύχεσθαι ἀλατνε-
 σθαι, ἀλλ' ἀδίδακτός ἐστιν ἢ πάντων τούτων ἀντίληψις.
 οὔτε τοίνυν αἰσθητὸν ἴστι τὸ σῶμα, οὐδ' εἰ αἰσθητὸν
 228 ὑπάρχει, κατὰ τοῦτ' ἔσται διδακτόν. καὶ μὴν οὐδ' ὡς
 νοητὸν δύναται διδάσκεσθαι. εἰ γὰρ μήτε τὸ μῆκος κατ'
 ἰδίαν ἔσθι σῶμα μήτε τὸ πλάτος μήτε τὸ βάθος, τὸ δὲ
 25 ἐξ ἀπάντων τούτων σύνθετον, δεήσει πάντων ἀσωμάτων
 ὄντων καὶ τὸ ἐξ αὐτῶν ἄθροισμα ἐννοεῖν ἀσώματον καὶ
 30 οὐ σῶμα· διὰ δὲ τοῦτο καὶ ἀδίδακτον εἶναι τὸ σῶμα.
- 229 τῶν τε σωμάτων τὰ μὲν ἴστιν αἰσθητὰ τὰ δὲ νοητά. διό-
 περ εἰ διδάσκεται τὸ σῶμα, ἤτοι τὸ αἰσθητὸν διδάσκεται

6. τε om L. 10. ἴστιν om C. 13. παρεσιτάκαμεν FG. ἄν τε L.
 18. ἴστι C. 19. ὑπάρχει CR. 22. τινι C. 29. νοεῖν CRX.
 31. ἴστιν] sunt H, εἶναι L.

ἢ τὸ νοητὸν· οὐτε δὲ τὸ αἰσθητὸν διδάσκεται διὰ τὸ φαίνεσθαι καὶ ἐξ αὐτοῦ πᾶσι πρόδηλον ὑπάρχειν, οὐτε τὸ ποιεῖν διὰ τὴν ἀδηλόγητα καὶ τὴν ἀνεπίκριτον μέχρι τοῦ νῦν περὶ αὐτοῦ διαφωνίαν, τῶν μὲν ἄτομον αὐτὸ λεγόμενα τῶν δὲ τμητὸν, καὶ τῶν μὲν ἀμερῶς καὶ ἐλάχιστα, τῶν δὲ μερῶσιν καὶ εἰς ἄπειρον τέμεσθαι δυνατόν· οὐκ ἄρα διδασκόν ἐστι τὸ σῶμα· ἀλλὰ μὲν οὐδὲ τὸ αἰσθητὸν. ἢ γὰρ ἰδέσθαι τίς ἐστι Πλατωνική· ἢ τὸ παρὰ τοῖς στωικοῖς λεκτὸν ἢ κενὸν ἢ τόπος ἢ χρόνος ἢ ἄλλα τι τῶν τοιούτων· ὅ τι δ' ἂν ἢ τούτων, ἐτι ζητουμένον καὶ ἀνεπίκριτος διαφωνομένην ἔχει τὴν ὑπόστασιν· τὸ δὲ τὰ ἐτι ἀμφισβητούμενα ὡς ἀναμφίλεκτα λέγειν διδάσκεισθαι τελέως ἐστὶν ἄτοπον· ἀλλ' εἰ τῶν ὄντων τὰ μὲν ἐστὶ σώματα τὰ δὲ ἀσώματα, δίδασκται δὲ μηδὲν τούτων διδασκόμενον, αὐθὲν ἐστὶ τὸ διδασκόμενον. 16

Καὶ ἄλλως, εἰ διδάσκεται τι, ἤτοι ἀληθές ἐστιν ἢ ψευδές· καὶ ψεύδος μὲν οὐκ ἐστίν, ὡς αὐτόθεν φαίνεται· ἀληθές δ' ἅπερ ἐστίν, ἄπορον ἐστίν, ὡς ἐν τοῖς περὶ κριτηρίων ἐδείξαμεν, καὶ παρὰ ἁπόρων οὐκ ἔστι μάθησις· οὐκ ἄρα ἐστὶ τὸ διδασκόμενον. πρὸς τούτοις τὸ διδασκόμενον ἢ τεχνικόν ἐστιν ἢ ἄτεχνον· ἀλλ' ἄτεχνον μὲν οὐκ ἐστίν, ἐπεὶ οὐδὲ διηροῦται μαθήσεως· εἰ δὲ τεχνικόν ἐστιν, ἤτοι αὐτόθεν φαίνεται ἢ ἀδηλόν ἐστιν· καὶ εἰ μὲν αὐτόθεν φαίνεται, καὶ ἄτεχνον ἐστὶ καὶ ἀδιδασκτον· εἰ δὲ ἀδηλόν ἐστιν, πῶς γίνεται δι' αὐτὸ τὸ ἀδηλοῦσθαι διδασκτόν. 25

Ἐκ τούτων μὲν οὖν ἄπορον παρίσταται τὸ διδασκόμενον· πρῶτον· συνακρεῖται δ' αὐτῷ ὃ τε διδάσκων διὰ τὸ μὴ ἔχειν ὃ διδάξει, ὃ τε μανθάνων διὰ τὸ μὴ ἔχειν ὃ μάθῃ· οὐδὲν δ' ἦντοι ἐστὶ καὶ ἐπ' αὐτῶν τούτων τὰς ὁμοίας κινεῖν ἀπορίας· εἰ γὰρ ἐστὶ τις ὁ διδάσκων καὶ ἐστὶ τις ὁ μανθάνων, ἦτοι τεχνίτης τὸν τεχνίτην διδάσκει ἢ ἄτεχνος τὸν ἄτεχνον ἢ ἐναλλαδ' ὁ τεχνίτης τὸν ἄτεχνον

2. πᾶσι om CHH. 7. τὸ σῶμα — 8. ἐστὶ C. 10. [τι] ἐπι CH.

29. μάθοι H, μάθοι C. καὶ om CH. 31. ἐστὶ C.

ἢ ἄτεχνος τὸν τεχνίτην. οὕτε δὲ ὁ ἄτεχνος πὸν ἄτεχνον
 διδάσκειν δύναται, ὡς οὐδὲ ὁ τυφλὸς τὸν τυφλὸν ὁδηγεῖ,
 οὐθ' ὁ τεχνίτης τὸν τεχνίτην. σὺ γὰρ ἔχει πάντως. ὁ δὲ
 δάξει. οὕτε μὴν ὁ ἄτεχνος τὸν τεχνίτην, ὡς οὐδὲ ὁ τυ-
 φλὸς ὁδηγεῖν ποτὲ δύναται τὸν βλέποντα. πεπαιρωται
 γὰρ ὁ ἰδιώτης εἰς τὰ τῆς τέχνης θεωρήματα, καὶ διὰ τοῦτ'
 236 ἀνοσιπήδειος πρὸς τὸ διδάσκειν. ἀπολείπεται οὖν λέγειν
 ὅτι ὁ τεχνίτης τὸν ἰδιώτην διδάσκει, ἢ πάλιν τῶν ἀμη-
 γάνων. καὶ γὰρ ὁ τεχνίτης συνηγόρηται ἡμῖν ποῖς τῆς
 237 τέχνης θεωρήμασιν, καὶ ὁ ἄτεχνος εἰ διδάσκεται καὶ γίνε-
 ται τεχνίτης, ἥτοι ὅτε ἄτεχνός ἐστι γίνεται τεχνίτης "ἢ
 ὅτε τεχνίτης ἐστίν, οὕτε δὲ ὅτε ἄτεχνός ἐστι δύναται γί-
 νεσθαι τεχνίτης, οὕτε ὅτε τεχνίτης ἐστίν ἐκ γίνεται τεχνί-
 238 τος, ἀλλ' ἐστίν. καὶ κατὰ λόγον. ὁ μὲν γὰρ ἄτεχνος
 15 ἔοικε τῷ ἐκ γενετῆς τυφλῷ ἢ κωφῷ, καὶ ὃν τρόπον οὕτε
 ὁ ἐκ γενετῆς τυφλὸς εἰς ἐννοιαν ἔρχεται χρωμάτων οὕτε
 ὁ ἐκ γενετῆς κωφὸς εἰς ἐννοιαν ἔρχεται φωνῶν, οὕτω καὶ
 ὁ ἄτεχνος, ἔφ' ὅσον ἐστίν ἄτεχνος, πεπαιρωμένος πρὸς τὴν
 τῶν τεχνικῶν θεωρημάτων ἀντίληψιν οὐ δύναται τούτων
 20 αὐτῶν ἔχειν τὴν γνῶσιν. ὁ δὲ τεχνίτης οὐκέτι διδάσκεται
 ἀλλὰ διδίδανται.
 239 Καὶ μὲν ὡς ταῦτ' ἐστίν ἀπορία, οὕτω καὶ ὁ τρόπος
 τῆς μαθήσεως ἐστίν ἀπορία. ἢ γὰρ ἐναργεῖα γίνεται ἢ
 λόγῳ. οὕτε δὲ ἐναργεῖα οὕτε λόγῳ γίνονται, ὡς παρεστή-
 20 σομεν, ὥστε οὐδὲ ὁ τρόπος τῆς μαθήσεως ἐστίν ἀπορία.
 240 ἐναργεῖα μὲν οὖν οὐ γίνεται μάθησις, ἐπεὶ περ πῶν διειδυ-
 μένων ἐστίν ἢ ἐνάργεια, τὸ δὲ δεκτὸν ἐστὶ φαινόμενον.
 τὸ δὲ φαινόμενον, ἢ φαίνεται, κοινῶς πᾶσι λαπτὸν ἐστὶ.
 τὸ δὲ κοινῶς πᾶσι λαπτὸν ἀδιδαντον. οὐκ ἄρα τὸ ἐναρ-
 241 γεῖα δεκτὸν διδαντὸν ἐστίν. καὶ μὴν οὐδὲ λόγῳ τι διδά-
 σκεται. ἢ γὰρ σημαίνει τι ὁ λόγος ἢ οὐδὲ ἐν σημαίνει.
 ἀλλὰ μετὰ ἐν σημαίνων οὐδ' ἐστὶ τινὸς διδασκαλός. εἰ

3. οἷδ' L. οὐ — 4. τεχνίτην om C. 5. πεπαιρωται CGR: cōpi X.
 12. δὲ ὅτε] δὲ ὁ C. γενέσθαι CH. 18. ἔφ' — ἄτεχνος om C.
 20. ὁ τε L. 31. γὰρ] γὰρ φύσει L.

δὲ σημαίνει τι, ἥτοι φύσει σημαίνει ἢ θέσει. καὶ φύσει
μὲν οὐ σημαίνει διὰ τὸ μὴ πάντας πάντων ἀκούειν, Ἐλ-
ληνας βαρβάρων καὶ βαρβάρους Ἑλλήνων, θέσει δ' εἴπερ 242
σημαίνει, δῆλον ὥς οἱ μὲν προκατεिल्φότες καθ' ὧν αἱ
λέξεις εἰσι τεταγμένοι ἀντιλήψονται τούτων, οὐκ ἐξ αὐτῶν
διδασκόμενοι ἅπερ ἡγνόουν, ἀλλ' ἀναμιμνησκομένοι καὶ
ἀναγενομένοι ταυτ' ἅπερ ᾗδεσαν, οἱ δὲ χρῆζοντες τῆς τῶν
ἀγνοουμένων μαθήσεως, καὶ ἀγνοοῦντες καθ' ὧν εἰσι τε-
ταγμένοι αἱ λέξεις, οὐθενὸς ἀντίληψιν ἔξουσιν. διόπερ εἰ 243
μήτε τὸ διδασκόμενον ἔστι πράγμα μήτε ὁ διδάσκων μήτε ὁ
μανθάνων μήτε ὁ τρόπος τῆς μαθήσεως, οὐδὲν ἔστι
μάθησις.

Κοινότερον μὲν οὖν οὕτως ἐπιχειρεῖται τοῖς σκεπτι-
κοῖς εἰς τὸ μὴ εἶναι μάθησιν· ἐνέσται δὲ μεταφέρειν τὰς
ἀπορίας καὶ ἐπὶ τὴν λεγομένην περὶ τὸν βίον τέχνην. 15
ἥτοι γὰρ ὁ φρόνιμος τὸν φρόνιμον ταύτην διδάξει ἢ ὁ 244
ἄφρων τὸν ἄφρονα ἢ ὁ ἄφρων τὸν φρόνιμον ἢ ὁ φρόνι-
μος τὸν ἄφρονα. οὔτε ὁ φρόνιμος τὸν φρόνιμον λέ-
γοιτ' ἂν ταύτην διδάσκειν, ἀμφοτέροι γὰρ τέλειοι κατ' ἀρε-
τὴν εἰσι καὶ οὐδέτερος αὐτῶν δεῖται μαθήσεως, οὔτε ὁ 20
ἄφρων τὸν ἄφρονα, ἀμφοτέροι γὰρ χρεῖαν ἔχουσι μαθή-
σεως καὶ οὐδέτερος αὐτῶν φρόνιμος, ἵνα τὸν ἕτερον δι-
δάξῃ. καὶ μὴν οὐδ' ὁ ἄφρων διδάξει τὸν φρόνιμον· οὐδὲ 245
γὰρ ὁ τυφλὸς μνηστικὸς γίνεται τῷ βλέποντι χρωμάτων.
λείπεται ἄρα τὸν φρόνιμον διδασκτικὸν εἶναι τοῦ ἄφρονος· 25
ὁ καὶ αὐτὸ τῶν ἀπόρων. εἰ γὰρ ἡ φρόνησις ἔστιν ἐπι- 246
στήμη ἀγαθῶν καὶ κακῶν καὶ οὐδετέρων, ὁ ἄφρων μὴ
ἔχων τινὰ φρόνησιν, ἀγνοίαν δὲ ἔχων τούτων πάντων, δι-
δάσκοντος τοῦ φρονίμου τὰ ἀγαθὰ καὶ κακὰ καὶ οὐδέτερα
ἀκούσεται μόνον τῶν λεγομένων, οὐ γινώσεται δ' αὐτά. 30
εἰ γὰρ ἀντιλαμβάνοιτο αὐτῶν ἐν ἀφροσύνῃ· καθεστώς,
ἔσται ἡ ἀφροσύνη τῶν τε ἀγαθῶν καὶ κακῶν καὶ οὐδετέ-

5. ταυτῶν L.

15. περὶ] πρὸς L.

30. μόνων R.

ρων γνωριστική. οὐχὶ δὲ γε τούτων κατ' αὐτούς ἐστιν ἡ
 ἀφροσύνη θεωρητικὴ· ὁ ἄρα ἄφρων οὐκ ἀντιλήψεται τῶν
 ὑπὸ τοῦ φρονίμου λεγομένων ἢ πραττομένων κατὰ τὸν
 247 τῆς φρονήσεως λόγον. καὶ ὃν τρόπον ὁ ἐκ γενετῆς πηρός,
 5 μέχρῃς οὐ πηρός ἐστιν, οὐκ ἔχει ἔννοιαν χρωμάτων, καὶ
 ὁ ἐκ γενετῆς κωφός, μέχρῃς οὐ κωφός ἐστιν, οὐκ ἀντιλαμ-
 βάνεται φωνῶν, οὕτω καὶ ὁ ἄφρων, ἐφ' ὅσον ἄφρων ἐστίν,
 οὐκ ἀντιλαμβάνεται τῶν φρονίμως λεγομένων καὶ πραττο-
 μένων. οὐδ' ὁ φρόνιμος ἄρα δύναται τοῦ ἄφρονος ἐν τῇ
 248 περὶ τὸν βίον τέχνῃ καθηγεῖσθαι. καὶ μὴν εἰ ὁ φρόνι-
 μος διδάσκει τὸν ἄφρονα, θεωρητικὴ ὀφείλει εἶναι ἡ φρό-
 νησις τῆς ἀφροσύνης ὥσπερ καὶ ἡ τέχνη τῆς ἀτεχνίας·
 οὐχὶ δὲ γε ἡ φρόνησις δύναται εἶναι θεωρητικὴ τῆς ἀφρο-
 σύνης· οὐκ ἄρα ὁ φρόνιμος τοῦ ἄφρονος ἐστὶ διδασκτικός.
 15 ὁ γὰρ γενόμενος φρόνιμος ἐκ τινος συνασκήσεως καὶ τρι-
 βῆς (φύσει γὰρ οὐδεὶς ἐστὶ τοιοῦτος) ἤτοι ὑποκειμένης ἐν
 αὐτῷ τῆς ἀφροσύνης προσεκτέσαστο τὴν φρόνησιν, ἢ κατὰ
 τὴν ἐκείνης ἀποβολὴν καὶ τὴν ταύτης πῆσιν γέγονα φρό-
 249 νιμος. καὶ εἰ μὲν ὑποκειμένης ἐν αὐτῷ τῆς ἀφροσύνης
 20 προσεκτέσαστο τὴν φρόνησιν, ἔσται ὁ αὐτὸς φρόνιμος ἅμα
 καὶ ἄφρων· ὃ ἐστὶν ἀδύνατον. εἰ δ' ἀποβολῇ ἐκείνης
 ἐκτέσαστο ταύτην, οὐ δυνήσεται διὰ τῆς ὑστερογενοῦς δια-
 θέσεως τὴν προοῦσαν διάθαισιν, νῦν δὲ μὴ παροῦσαν γνω-
 250 ρίζειν. καὶ εἰκότως. παντὸς γοῦν πράγματος αἰσθητοῦ
 25 ἢ νοητοῦ γίνεται κατάληψις ἥτοι κατὰ ἐνάργειαν περι-
 πτωτικῶς ἢ κατὰ τὴν ἀπὸ τῶν περιπτωτικῶς πεφηνότων
 ἀναλογιστικῶν μετάβασιν, καὶ ταύτην ἤτοι ὁμοιωτικὴν, ὡς
 ὅταν ἀπὸ τῆς Σωκράτους "εἰκόνας γνωρίζηται ὁ μὴ πα-
 251 ρὼν Σωκράτης, ἢ συνθετικὴν, ὡς ὅταν ἀπ' ἀνδρώπου
 30 καὶ ἵππου κατ' ἐπισύνθεσιν νοῶμεν τὸν ἀνύπαρκτον ἵππο-
 κένταυρον, ἢ κατὰ ἀναλογίαν, ὡς ὅταν ἀπὸ τοῦ κοινού

9. οὐδ' L. 14. ὁ add CL. 16. οὐθαίς C. 23. προσοῦσαν L,
 quae prius aderat H.

ἀνθρώπου παραυξητικῶς μὲν λαμβάνηται ὁ Κύνκλωψ, ὃς οὐκ ἐψῶκει

ἀνδρὶ γε σιτοφάγῳ ἀλλὰ φίλῳ ὑλήεντι, -

μειωτικῶς δὲ ὁ πυγμαῖος ἄνθρωπος. ὅθεν εἰ καὶ τῇ φρο- 252
νῆσει λαμβάνεται ἡ ἀφροσύνη καὶ τῷ φρονίμῳ ὁ ἄφρων, ἵ
ἦτοι κατὰ περίπτωσιν θεωρεῖται ἡ κατὰ τὴν ἀπὸ τῆς πε-
ριπτώσεως μετάβασιν. οὕτε δὲ κατὰ περίπτωσιν θεωρεῖ-
ται (οὐδείς γὰρ ὥς λευκὸν καὶ μέλαν καὶ γλυκὺ καὶ πι-
κρὸν κατὰ περίπτωσιν ἔγνω, οὕτω καὶ ἀφροσύνην) οὕτε
κατὰ τὴν ἀπὸ τῆς περιπτώσεως μετάβασιν· οὐδὲν γὰρ 10
τῶν ὄντων ἐστὶν ζοικὸς ἀφροσύνη. εἰ δ' ἀπὸ τούτου
ποιεῖται τὴν μετάβασιν ὁ φρόνιμος, ἦτοι ὁμοιωτικὴν ἢ
συνθετικὴν ἢ ἀναλογιστικὴν, ὥστε οὐ λήψεται ποτε τὴν
ἀφροσύνην ἢ φρόνησιν. ναί, ἀλλ' ἴσως τις ἐρεῖ ὅτι ὁ φρο- 253
νιμος τῇ ἐν αὐτῷ φρονήσει τὴν περὶ ἄλλον ἀφροσύνην ἰσ-
δύναται κατανοεῖν· ὅπερ ἐστὶν εὐηθες. ἡ γὰρ ἀφροσύνη
διάθεσις ἐστὶν ἔργων τινῶν ἀποδοτική. εἰ οὖν αὐτὴν ἐν. 254
ἄλλῳ θεωρεῖ καὶ καταλαμβάνεται ὁ φρόνιμος, ἦτοι αὐτὴν
ἐξ αὐτῆς καταλήψεται τὴν διάθεσιν, ἢ τοῖς ἔργοις αὐτῆς
ἐπιβάλλων ἀπὸ τούτων καὶ αὐτὴν γνωρίσῃ, καθάπερ τὴν 255
μὲν λατρικὴν διάθεσιν ἀπὸ τῶν λατρικῶς γινομένων ἔργων,
τὴν δὲ ζωγραφικὴν ἀπὸ τῶν ζωγραφικῶς γινομένων. οὕτε
δὲ αὐτὴν ἐξ αὐτῆς δύναται τὴν διάθεσιν λαβεῖν· ἀφανὴς
γὰρ ἐστὶ καὶ ἀθεώρητος, καὶ οὐχ οἷόν τε ἐστὶν αὐτὴν διὰ
τῆς τοῦ σώματος μορφῆς περιαθρῆσαι· οὕτε ἐκ τῶν ὑπὸ 25
αὐτῆς ἀποδιδόμενων ἔργων· πάντα γὰρ τὰ φαινόμενα
ἔργα, καθάπερ καὶ πρότερον ἐδείκνυμεν, κοινὰ φρονήσεως
καὶ ἀφροσύνης ἐστίν. ἀλλ' εἴπερ ἔνα ὁ φρόνιμος τὸν 256
ἄφρονα διδάξῃ τὴν περὶ τὸν βίον τέχνην, δεῖ θεωρητικὸν
αὐτὸν εἶναι τῆς ἀφροσύνης καθάπερ καὶ τὸν τεχνίτην τῆς 20
ἀτεχνίας, δέδεικται δ' ἄληπτος αὐτῷ ἡ ἀφροσύνη, οὐκ

3. ἀνδρὶ] Od. 9 191. 6. θεωρήσεται X. ἡ — 7. θεωρεῖται om C.

9. οὐδὲ L. 11. οὐδ' R, ἀλλ' X. 12. ἡ] ποιεῖται ἡ?
15. αὐτοῖ C. 23. τὴν om C.

ἂν δύναίτο ὁ γρόνιμος τὸν ἄφρονα τὴν περὶ τὸν βίον
τίχνην διδάσκειν.

257 Καὶ δὴ τὰ συνεκτικώτατα τῶν κατὰ τὸν ἡθικὸν τό-
πον ζητουμένων ὑπορηκότες ἐν τοσοῦτοις τὴν σίμπασαν
εἰς τῆς σκεπτικῆς ἀγωγῆς διεξοδὸν ἀπαρτίζομεν.

5. post ἀπαρτίζομεν CH: οὗτου ἡμικρικῶ ὑπορημάτων τὸ δέκατον.
τάλος τῶν τοῦ σκεπτικῶ οὗτου τῶν πρὸς ἀντίληψιν δέκα ὑπορημάτων.

ΣΕΞΤΟΥ ΕΜΠΕΙΡΙΚΟΥ

ΠΡΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΟΥΣ.

Τὴν πρὸς τοὺς ἀπὸ τῶν μαθημάτων ἀντίρρῳσιν κοινό-
 τερον μὲν διατεθεῖσθαι δοκοῦσιν οἱ τε περὶ τὸν Ἐπίκου-
 ρον καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ Πύρρωνος, οὐκ ἀπὸ τῆς αὐτῆς δὲ
 διαθέσεως, ἀλλ' οἱ μὲν περὶ τὸν Ἐπίκουρον ὡς τῶν μα-
 θημάτων μηδὲν συναργούντων πρὸς σοφίας τελείωσιν, ἡ δὲ
 ὥς τινες εἰκάζουσι, τοῦτο προκαλύμμα τῆς αὐτῶν ἀπαι-
 δευσίας εἶναι νομίζοντες (ἐν πολλοῖς γὰρ ἀμαθῆς Ἐπί-
 κουρος ἐλέγχεται, οὐδὲ ἐν ταῖς κοιναῖς ὁμιλίαις καθαρῶν),
 τάχα δὲ καὶ διὰ τὴν πρὸς τοὺς περὶ Πλάτωνα καὶ Ἀρι- 2
 στοτέλη καὶ τοὺς ὁμοίους δυσμένειαν πολυμαθεῖς γεγο- 10
 νότας. οὐκ ἀπέοικε δὲ καὶ διὰ τὴν πρὸς Ναυσιφάνην τὸν
 Πύρρωνος ἀκουσὴν ἔχθραν· πολλοὺς γὰρ τῶν νέων συ-
 νείχε καὶ τῶν μαθημάτων σπουδαίως ἐπεμελεῖτο, μάλιστα 3
 δὲ φηγορικῆς. γενόμενος οὖν τούτου μαθητῆς ὁ Ἐπίκου- 3
 ρος ὑπὲρ τοῦ δοκεῖν αὐτοδίδακτος εἶναι καὶ αὐτοφυῆς φι- 15
 λόσοφος ἤρνετο ἐκ παντὸς τρόπου, τὴν τε περὶ αὐτοῦ
 φήμην ἐξαλείφειν ἐσπειρε, πολὺς τε ἐγένετο τῶν μαθη-
 μάτων κατήγορος, ἐν οἷς ἐκείνος ἐσεμνύνετο. φησὶ γοῦν 4
 ἐν τῇ πρὸς τοὺς ἐν "Μυτιλήνῃ φιλοσόφους ἐπιστολῇ "οἶμαι 4
 δὲ ἔγωγε τοὺς βαρυστόνους καὶ μαθητὴν με δόξειν τοῦ 20
 πλεῦμονος εἶναι, μετὰ μειρακίων τινῶν κραυπαλόντων
 ἀκούσαντα", νῦν πλεῦμονα καλῶν τὸν Ναυσιφάνην ὡς
 ἀναλίσθητον. καὶ πάλιν προβαῖς πολλὰ τε κατεμπῶν τὰν-
 δρὸς ὑπεμφαίνει τὴν ἐν τοῖς μαθήμασιν αὐτοῦ προκο-

3. δὲ om V. 9. τὴν] τὸν C. 11. ναυσιφάνη V. 14. γενό-
 μινος] cf. Krisch. p. 146. 19. μυτιλήνη RV, μυτιλήνην C: corr
 Fabricius. 21. πλεῦμονος et 22. πλεῦμονα R corr. 23. πολλὰ δὲ FG.

πὴν λέγων "καὶ γὰρ πονηρὸς ἄνθρωπος ἦν καὶ ἐπιτετη-
 δευκῶς τοιαῦτα ἐξ ὧν οὐ δυνατόν εἰς σοφίαν ἐλθεῖν," αἰ-
 5 νισσόμενος τὰ μαθήματα. πλὴν ὁ μὲν Ἐπίκουρος, ὡς
 ἂν τις εἰκοβολῶν εἴποι, ἀπὸ τοιούτων τινῶν ἀφορμῶν πο-
 6 λεμὲν τοῖς μαθήμασιν ἡξίου, οἱ δὲ ἀπὸ Πύρρωνος οὔτε
 διὰ τὸ μηδὲν συνεργεῖν αὐτὰ πρὸς σοφίαν, δογματικὸς
 γὰρ ὁ λόγος, οὔτε διὰ τὴν προσοῦσαν αὐτοῖς ἀπαιδευσίαν.
 σὺν γὰρ τῷ πεπαιδευθῆναι καὶ πολυπειροτέρους παρὰ τοὺς
 ἄλλους ὑπάρχειν φιλοσόφους ἔτι καὶ ἀδιαφόρως ἔχουσι
 6 πρὸς τὴν παρὰ τοῖς πολλοῖς δόξαν. καὶ μὴν οὐδὲ δυσμε-
 νείας χάριν τῆς πρὸς τινας (μακρὰν γὰρ αὐτῶν τῆς πραό-
 τητός ἐστιν ἡ τοιαύτη κακία), ἀλλὰ τοιοῦτόν τι ἐπὶ τῶν
 μαθημάτων παθόντες ὅποιον ἐφ' ὅλης ἐπαθον τῆς φιλο-
 σοφίας. καθὰ γὰρ ἐπὶ ταύτην ἤλθον πόθῳ τοῦ τυχεῖν
 15 τῆς ἀληθείας, ἰσοοθενεῖ δὲ μάχης ἀνωμαλίᾳ τῶν πραγ-
 μάτων ὑπαντήσαντες ἐπέσχον, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν μαθη-
 μάτων ὁρμήσαντες ἐπὶ τὴν ἀνάληψιν αὐτῶν, ζητοῦντες
 καὶ τὸ ἐνταῦθα μαθεῖν ἀληθές, τὰς δὲ ἴσας εὐρόντες
 7 ἀπορίας, οὐκ ἀπεκρύψαντο. διόπερ καὶ ἡμεῖς τὴν αὐτὴν
 20 τούτοις ἀγωγὴν μεταδιώκοντες πειρασόμεθα χωρὶς φιλο-
 νεικίας τὰ πραγματικῶς λεγόμενα πρὸς αὐτοὺς ἐπιλεξά-
 μενοι θεῖναι.

Τὸ μὲν οὖν διδάσκειν ἀπὸ τίνος ἐγκύκλια προσηγό-
 ρευνται μαθήματα καὶ πόσα τὸν ἀριθμὸν ἐστι, περιττὸν
 25 ἡγοῦμαι, πρὸς ἱκανὴν ἤδη τὴν περὶ τούτων ἔχοντας κατή-
 8 χησιν γινομένης ἡμῖν τῆς διδασκαλίας. ὁ δὲ ἐστὶν ἀναγ-
 καῖον ἐπὶ τοῦ παρόντος, ὑποδεικτεῖον ὅτι τῶν λεγομένων
 πρὸς τὰ μαθήματα τὰ μὲν καθολικῶς λέγεται πρὸς "πάντα
 τὰ μαθήματα τὰ δὲ ὡς πρὸς ἕκαστα, καὶ καθολικώτερον
 30 μὲν τὸ περὶ τοῦ μηδὲν εἶναι μάθημα, ἰδιαίτερον δὲ πρὸς
 μὲν γραμματικούς, εἰ τύχοι, περὶ τῶν τῆς λέξεως στοι-

1. πόνηρος Fabricius.

4. εἰκοβολῶν R corr.

8. quidni πολυ-

πειρότεροι? 9. διαφόρος L.

21. λεγόμενα C.

αὐτά?

25. πρὸς om L.

χρίων, πρὸς δὲ γεωμέτρως περὶ τοῦ μὴ δεῖν ἐξ ὑποθέσεως λαμβάνειν τὰς ἀρχάς, πρὸς δὲ μουσικόν περὶ τοῦ μηδὲν εἶναι φωνὴν μηδὲ χρόνον. ἴδωμεν δὲ τάξει πρῶτον τὴν καθολικωτέραν ἀντίρρῃσιν.

Τὴν μὲν οὖν γενομένην παρὰ τοῖς φιλοσόφοις περὶ 9
μαθήσεως διαφωνίαν πολλὴν καὶ ποικίλην οὖσαν οὐ τοῦ παρόντος ἐστὶ καιροῦ ἐπικρίνειν· ἀπόρρη δὲ παραστήσαι ὡς εἴπερ ἐστὶ τι μάθημα, καὶ τοῦτο ἀνυστὸν ἀνθρώπῳ, τέσσαρα δὲ προομολογήσασθαι, τὸ διδασκόμενον πρῶγμα, τὸν διδάσκοντα, τὸν μαθητὴν, τὸν τρόπον τῆς μα- 10
θήσεως. οὕτε δὲ τὸ διδασκόμενον ἐστὶν οὕτε ὁ διδάσκων οὕτε ὁ μαθητὴς οὕτε ὁ τρόπος τῆς μαθήσεως, καθάπερ ὑποδείξομεν· οὐκ ἄρα ἐστὶ τι μάθημα.

Καὶ δὴ περὶ τοῦ πρώτου λέγοντες πρῶτον φάμεν ὡς 10
εἴπερ διδάσκεται τι, ἦτοι τὸ ὃν τῷ εἶναι διδάσκεται ἢ τὸ 15
μὴ ὃν τῷ μὴ εἶναι. οὕτε δὲ τὸ ὃν τῷ εἶναι διδάσκεται οὕτε τὸ μὴ ὃν τῷ μὴ εἶναι, καθάπερ παραστήσομεν· οὐκ ἄρα διδάσκεται τι. καὶ δὴ τὸ μὲν μὴ ὃν τῷ μὴ εἶναι οὐκ ἂν διδάσκοιτο· εἰ γὰρ διδάσκεται, διδασκὸν ἐστὶ, διδασκὸν δὲ καθεστώς τῶν ὄντων γενήσεται, καὶ διὰ 11
τοῦτο ἐστὶ μὴ ὃν τε καὶ ὄν. οὐχὶ δὲ γε δυνατόν ἐστι τὸ αὐτὸ καὶ ὄν [τε] καὶ μὴ ὃν ὑπάρχειν· οὐκ ἄρα τὸ μὴ ὃν τῷ μὴ εἶναι διδάσκεται. τῷ τε μὴ ὄντι οὐδὲν συμβέβηκεν, ὥ δὲ μηδὲν συμβέβηκεν, οὐδὲ τὸ διδάσασθαι συμβήσεται· ἐν γὰρ τι ἦν τῶν συμβεβηκότων καὶ τὸ δι- 25
δάσασθαι. τοίνυν αὐτὸς ταύτῃ διδασκὸν ἐστὶ τὸ μὴ ὄν. καὶ μὴν τὸ διδασκόμενον φαντασίαν κινεῖν εἰς μάθησιν 12
ἤμιν ἐρχεται, τὸ δὲ μὴ ὃν ἀδυνατοῦν φαντασίαν κινεῖν οὐδὲ διδασκὸν ἐστὶν. ἔτι δ' οὐδ' ὡς ἀληθὲς τὸ μὴ ὃν δι-
δασκὸν ἔστιν· οὕτε γὰρ τῶν μὴ ὄντων ἐστὶ ἀληθὲς, καὶ οὕτε τι ἀληθὲς ὡς μὴ ὃν διδασκὸν ἐστὶν. εἰ δὲ μηδὲν ἀληθὲς ὡς μὴ ὃν διδασκὸν ἐστὶ (τῶν γὰρ ὄντων ἐστὶ τὰ-
ληθὲς), ἀδίδακτον ἄρα τὸ μὴ ὄν. εἰ δὲ μηδὲν ἀληθὲς 13

18. μὲν om L.

29. διδασκὸν post ὃν om L.

- διδάσκεται, πᾶν τὸ διδασκόμενον ψευδὸς ἐστίν· ὅπερ ἀλογώτατον ὑπάρχει. οὐ τοίνυν τὸ μὴ ὄν διδάσκεται. ἤτοι γὰρ τὸ διδασκόμενον ψευδὸς ἐστίν ἢ ἀληθές. ἀλλὰ ψευδὸς μὲν ἀλογώτατον, τὸ δὲ ἀληθές ὄν ὑπεῖρχειν. οὐκ
- 14 ἄρα τὸ μὴ ὄν διδακτόν. καὶ μὴν οὐδὲ τὸ ὄν τῷ εἶναι διδακτόν ἐστίν, ἐπειδήπερ τῶν ὄντων πᾶσι φαινομένων ἐπ' ἴσης πάντα ἔσται ἀδίδακτα. ὃ ἀκολουθήσει τὸ μὴδὲν εἶναι διδακτόν· δεῖ γὰρ ὑποκαταθῆναι τι ἀδίδακτον, ἵνα ἐκ τοῦ γνωστικομένου γένηται ἡ τοῦτου μάθησις. τοίνυν
- 10 οὐδὲ τὸ ὄν τῷ εἶναι διδάσκεται.
- 15 Ὁ δὲ ὁμοιος τῆς ἀπορίας γενήσεται τρόπος καὶ πρὸς τοῖς ἐροῦντας τὸ οὔτε ἢ εἰ διδάσκεισθαι. εἰ γὰρ τὸ οὔτε διδάσκειτο, ἔσται ἢ διδάσκεται τί, καὶ διὰ τοῦτο αὐτὸ τᾶναντία οὔτε καὶ εἰ ἔσται, ὅπερ ἦν τῶν ἀδυνάτων. τῷ τε
- 15 οὔτινι οὐδὲν συμβέβηκεν, διὸ οὐδὲ τὸ διδάσκεισθαι· καὶ
- 16 γὰρ τοῦτο τῶν συμβεβηκότων ἐστίν. οὐ τοίνυν τὸ οὔτε διδάσκεται. κατὰ δὲ τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν καὶ τὸ εἰ τῶν ἀδιδάκτων γενήσεται· εἰ γὰρ διὰ τοῦτο διδακτόν ἔσται ὅτι ἐστίν, οὐδὲν ἀδίδακτον ἔσται, ὃ ἔπεται τὸ μὴδὲν εἶναι
- 17 διδακτόν. καὶ μὴν εἰ διδάσκεται τί, ἤτοι διὰ τῶν οὔτινων διδαχθήσεται ἢ διὰ τῶν τινῶν. ἀλλὰ διὰ μὲν τῶν οὔτινων οὐχ οἷόν τε διδαχθῆναι· ἀνυπόστατα γὰρ ἐστὶ τῇ διανοίᾳ ταῦτα κατὰ τοὺς ἀπὸ τῆς στοᾶς.λείπεται οὖν διὰ τῶν τινῶν γίνεσθαι τὴν μάθησιν. ὃ πάλιν ἀπο-
- 18 ρόν ἐστίν· ὥσπερ γὰρ αὐτὸ τὸ διδασκόμενον κατὰ τοῦτο διδάσκεται καθὼς τί ἐστίν, οὕτως ἐπεὶ καὶ τὰ ἐξ ὧν ἡ μά-
- 1 ἥθησις τινὰ ἐστὶ, γενήσεται διδακτά. καὶ ταύτῃ μὴδεὶς ὄντος διδακτοῦ ἀναιρεῖται ἡ μάθησις.
- 19 Ἄλλως τε, ἀπὸ τῶν τινῶν τὰ μὲν ἐστὶ σώματα τὰ
- 20 δὲ ἀσώματα, δεήσει τὰ διδασκόμενα τινὰ ὄντα ἢτοι σώματα εἶναι ἢ ἀσώματα· οὔτε δὲ σώματα δύναται ὑπάρχειν οὔτε ἀσώματα, ὥς παραστήσομεν· οὐκ ἄρα ἐστὶ

10. τῷ] οὐδὲ τὸ V.
15. οὐδὲν] οὐδὲ V.

12. διδάσκεται G.
21. μὲν διὰ G.

13. αὐτὸ] τὸ αὐτό?

τινὰ διδασκόμενα. τὸ μὲν οὖν σῶμα, καὶ μάλιστα κατὰ 20
 τοὺς στωικούς, οὐκ ἂν εἴη τῶν διδασκῶν· δεῖ γὰρ τὰ δι-
 δασκόμενα λεπτὰ τυγχάνειν, τὰ δὲ σώματα οὐκ ἔστι λεπτὰ,
 διόπερ οὐ διδάσκεται. εἴπερ δὲ τὰ σώματα μήτε αἰσθητὰ
 ἔστι μήτε νοητὰ, δῆλον ὡς οὐδὲ διδασκὰ γενήσεται. αἰσθη- 1
 τὰ μὲν οὖν οὐκ ἔστιν, ὡς ἐκ τῆς ἐννοίας αὐτῶν συμφα-
 νές. εἰ γὰρ σύνδοξός ἐστι κατὰ ἄθροισμὸν μεγέθους καὶ 21
 σχήματος καὶ ἀντιτυπίας τὸ σῶμα, ὡς φησὶν Ἐπίκουρος,
 ἢ τὸ τριχῆ διαστατόν, τουτέστι τὸ ἐκ μήκους καὶ πλάτους
 καὶ βάθους, καθάπερ οἱ μαθηματικοὶ λέγουσιν, ἢ τὸ τρι- 10
 χῆ διαστατόν μετὰ ἀντιτυπίας, ὡς πάλιν Ἐπίκουρος, ἵνα
 τούτῳ διορίζῃ τὸ κενόν, ἢ ὄγκος ἀντίτυπος, ὡς ἄλλοι, —
 ὅπως δ' ἂν εἴη, ἐπεὶ κατὰ σύνοδον πολλῶν ιδιωμάτων 22
 νοεῖται· ἢ δὲ πλεόνων ἐπισύνθεσις οὐκ ἀπλήρως· τινὸς καὶ
 ἀλόγου αἰσθησεώς ἐστὶν ἔργον ἀλλὰ λογικῆς διανοίας· εἰ 15
 δὲ λογικῆς διανοίας, οὐκ ἔσται τῶν αἰσθητῶν τὸ σῶμα.
 καὶν αἰσθητὸν δὲ [πάλιν] αὐτὸ ὑποθώμεθα, πάλιν ἐστὶν 23
 ἀδίδακτον. τὸ γὰρ αἰσθητὸν πάλιν, ἢ αἰσθητὸν ἐστὶν,
 οὐ διδάσκεται· οὐδαίς γὰρ λευκὸν ὄραν μανθάνει, οὐδὲ
 γλυκεὶς γεύεσθαι, οὐδὲ θερμοῦ ἅπτεσθαι, οὐκ εὐώδους 20
 ὀσφραίνεσθαι, ἀλλ' ἔστι ταῦτα τῶν ἀδιδάκτων καὶ φυσικῶς
 ἡμῖν προσόντων. λείπεται οὖν νοητὸν τε λέγειν τὸ 24
 σῶμα καὶ ταύτῃ διδασκόν. ὅπως δ' ἂν ἀληθὲς εἴη, σκο-
 πῶμεν. εἰ γὰρ μήτε μῆκός ἐστι κατ' ἰδίαν τὸ σῶμα μήτε
 πλάτος ἢ βάθος, τὸ δὲ ἐξ ἀπάντων νοούμενον, ἀνάγκη 25
 "πάντων ἀσωμάτων ὄντων καὶ τὸ ἐξ αὐτῶν συστάειν ἀσώ-
 ματον νοεῖν καὶ οὐ σῶμα, διὰ δὲ τοῦτο καὶ ἀδίδακτον. 26
 πρὸς τῷ τὸν νοοῦντα τὸ ἐκ τούτων συνεστὼς σῶμα πρό-
 τερον ὀφείλειν αὐτὰ ταῦτα νοεῖν, ἵνα κἀκεῖνο δυνατόν ἢ
 νοεῖν. ἢ γὰρ περιπτωτικῶς αὐτὰ νοήσει ἢ κατὰ μετὰβα- 30
 σιν ἀπὸ περιπτώσεως. οὔτε δὲ περιπτωτικῶς· ἀσώματα
 γὰρ ἔστι, καὶ τῶν ἀσωμάτων οὐκ ἀντιλαμβανόμεθα περι-

4. δι] τε?

5. οὔτε L.

11. πάλιν ὁ ἐπίκουρος V.

13. ἴχοι CFGH.

29. κἀκεῖνα L.

δυνατός? ἢν C.

30. post

νοεῖν addendum aut ἀλλ' οὐ δύναται ταῦτα νοεῖν aut simile quid.

πρωτικῶς, ἀλλ' κατὰ θίξιν γινομένης τῆς περὶ τὴν αἰσθη-
σιν ἀντιλήψεως. καὶ μὴν οὐδὲ κατὰ μετὰβασιν ἀπὸ περι-
πτώσεως, τῷ μὴδὲν ἔχειν αἰσθητὸν ἀπ' οὗ μετιών τις
ποιήσεται τούτων ἐπίνοιαν. τοίνυν οὐδὲ τὰ ἐξ ὧν τὸ
σῶμα νοεῖν θυνάμενοι πάντως οὐδὲ διδάσκειν τοῦτο
ισχύσομεν.

26 Ἀλλὰ περὶ μὲν τῆς τοῦ σώματος νοήσεώς τε καὶ ὑπο-
στάσεως ἐν τοῖς σκεπτικοῖς ὑπεμνήσαμεν ἀκριβέστερον·
νυνὶ δὲ ἀποστάντες τούτων τῶν ἐλέγχων ἐκείνο λέγωμεν
10 ὅτι τῶν σωμάτων κατὰ τὸ ἀνωτάτω διττὴ τίς ἐστι δια-
φορὰ· τὰ μὲν γὰρ αὐτῶν αἰσθητὰ καθέστηκεν τὰ δὲ νοη-
τά. καὶ εἰ τὸ διδασκόμενον ἐστὶ σῶμα, πάντως ἤτοι νοη-
27 τόν ἐστιν ἢ αἰσθητόν. ἀλλ' οὔτε αἰσθητὸν εἶναι δύνα-
ται διὰ τὸ πᾶσιν ἐπ' ἴσης ὀφείλειν φαίνεσθαι καὶ προδη-
15 λον ὑπάρχειν, οὔτε νοητὸν διὰ τὸ ἀδηλεῖσθαι καὶ δι' αὐτὸ
τοῦτο ἀνεπικρίτως διαφωνεῖσθαι παρὰ πᾶσι τοῖς φιλοσό-
φους, τῶν μὲν ἄτομον τοῦτο λεγόντων ὑπάρχειν τῶν δὲ
τμητόν, καὶ τῶν τμητόν φαιμένων εἶναι ἐνίων μὲν εἰς
ἅπαιρον τέμνεσθαι τοῦτο ἀξιούντων, ἐνίων δὲ εἰς ἐλά-
20 χιστον καὶ ἄμερὲς καταλήγειν. οὐκ ἄρα διδακτὸν ἐστὶ
τὸ σῶμα.

28 Καὶ μὴν οὐδὲ τὸ ἀσώματον. πᾶν γὰρ καὶ ὅποιον
ᾧ τις ἀσώματον λέγῃ διδάσκεσθαι, εἴαν τε τὴν Πλατωνι-
κὴν ἰδέαν, εἴαν τε τὸ παρὰ τοῖς στωικοῖς λεπτόν, εἴαν τε
26 τόπον ἢ κενόν ἢ χρόνον ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων, ἵνα
μὴδὲν προπετὲς περὶ τῆς ὑποστάσεως αὐτῶν λέγωμεν,
(μὴδ' ἐτέρως σκέψαις ἐν ἐτέραις διεξοδεύωμεν παριστάντες
τὸ ἀνυπόστατον ἐκάστου, [ὁ] προδήλως μὲν ἐπιζητεῖ-
ται καὶ

29 ἥ' ἔστιν ὡς εἶδωρ τε νάη καὶ δένδρεα μακρὰ τετήλη
ζητήσεται παρὰ τοῖς δογματικοῖς, τῶν μὲν εἶναι ταῦτα
διαβεβαιουμένων τῶν δὲ μὴ εἶναι, τῶν δὲ ἐπιχόντων· τὸ
δὲ τὰ ὅτι ἐπίδικα καὶ ἐν μετεώροις ἀμφισβητήσονται καίμενα

ὡς σύμφωνα καὶ ὁμόλογα διδάσκεισθαι λέγειν τῶν ἀτό-
πων ἐστίν.

Εἰ οὖν τῶν ὄντων τὰ μὲν ἐστὶ σώματα τὰ δὲ ἀσώ- 29
ματα, δίδεικται δὲ οὐδέτερα τούτων διδασκόμενα, οὐδὲν
διδάσκεται.

Ἐπιχειρητέον δὲ καὶ οὕτως. εἰ διδάσκεται τι, ἤτοι
ἀληθές ἐστιν ἢ ψεῦδος. οὔτε δὲ ψεῦδος διδακτὸν ἐστίν,
ὡς αὐτόθεν ὁμόλογον, οὔτε ἀληθές· τὸ γὰρ ἀληθές ἀπο-
ρον, ὡς ἐν τοῖς σκαπτικοῖς ὑπομνήμασι δέδεικται, καὶ τῶν
ἀπόρων οὐκ ἐστὶ μάθησις. οὐκ ἄρα ἐστὶ τι τὸ διδασκόμε- 30
μενον. καθόλου τε, εἰ διδάσκεται τι, ἤτοι τεχνικόν ἐστίν
ἢ ἄτεχνον. καὶ ἄτεχνον μὲν ὃν οὐκ ἐστὶ διδακτὸν, τεχνι-
κὸν δὲ εἴπερ καθέστηκεν, αὐτόθεν μὲν φαινόμενον οὔτε
τεχνικόν ἐστίν οὔτε διδακτὸν, ἀθλὸν δὲ καθεστώς διὰ τὸ
ἀθληῖσθαι πάλιν ἐστίν ἀδίδακτον. 31

Ἵτι συναναιρεῖται καὶ ὁ διδάσκων διὰ τὸ μὴ ἔχειν ὃ
διδάξει [ἢ ἀθλὸν ἐστίν], ὃ τε μαθητῶν διὰ τὸ μὴ ἔχειν
ὃ μάθη. ὅμως δ' οὖν καὶ περὶ ἑκατέρου τούτων κατ' ἐ-
πίστασιν ἐπιελθόντες ἀπορήσομεν. εἰ γὰρ ἐστὶ τις τούτων, 31
ἤτοι ὁ ἄτεχνος τὸν ὁμοίως ἄτεχνον διδάξει ἢ ὁ τεχνίτης τὸν
ὁμοίως τεχνίτην ἢ ὁ ἄτεχνος τὸν τεχνίτην ἢ ἀνάπα-
λιν. οὔτε δὲ ὁ ἄτεχνος τὸν ἄτεχνον δύναται διδάσκειν,
ὡς οὐδὲ ὁ τυφλὸς τὸν τυφλὸν ὁδηγεῖν, οὔτε ὁ τεχνίτης
ὁμοίως τὸν τεχνίτην· οὐδέτερος γὰρ αὐτῶν ἰδεῖτο μαθη-
σεως, καὶ οὐ μᾶλλον οὗτος ἐκείνου ἢ ἐκεῖνος τούτου χρεῖαν 25
ἔχει πρὸς τὸ μαθεῖναι, τοῖς ἴσοις περιουσιαζόμενοι. οὔτε
ὁ ἄτεχνος τὸν τεχνίτην· ὁμοιον γὰρ ὡς εἰ τις λέγοι τὸν 32
βλέποντα ὑπὸ τοῦ πεπηρωμένου ὁδηγεῖσθαι. καὶ γὰρ ὁ
ἄτεχνος "πρὸς τὰ τεχνικὰ τῶν θεωρημάτων πεπηρωμένος
οὐκ ἂν δύνατο τινα διδάσκειν ἢ μηδὲ τὴν ἀρχὴν οἶδεν, καὶ
καὶ ὁ τεχνίτης διαβλέπων ἐν τοῖς τεχνικοῖς θεωρήμασι
καὶ γινώσκων αὐτῶν ἐσχηκῶς οὐ δεήσει τοῦ διδάλλοντος.

11. ἔτοι] ἢ CH.
οὖν C, γοῦν ceteri.

17. ἢ ἀθλὸν ἐστίν om H.
32. διδάξαντος CF.

18. δ' οὖν]

- 33 λείπεται οὖν τὸν τεχνίτην τοῦ ἀτέχνου διδάσκαλον εἶναι
λέγειν. ὁ τῶν προτέρων ἐστὶν ἀτοπώτερον· ὁ τε γὰρ
τεχνίτης συνηπόρηται ἡμῖν τοῖς τῆς τέχνης θεωρήμασιν
ἐν τῷ σκεπτικῷ τόπῳ, ὁ τε ἄτεχνος οὔτε ὅτε ἐστὶν ἄτεχνος
δύναται γενέσθαι τεχνίτης, οὔτε ὅτε ἐστὶ τεχνίτης ἔτι γί-
34 νεται τεχνίτης ἀλλ' ἐστίν. ἄτεχνος μὲν γὰρ ὢν ὁμοίος
ἐστὶ τῷ ἐκ γενετῆς τυφλῷ ἢ κωφῷ, καὶ ὃν τρόπον οὗτος
οὐδέποτε ἢ εἰς χρωμάτων ἢ εἰς φωνῶν ἔννοιαν ἐλθεῖν πέ-
φυκεν, οὕτως οὐδὲ ὁ ἄτεχνος, ἐφ' ὅσον ἐστίν ἄτεχνος, τε-
35 τυφλωμένος καὶ κωφωμένος πρὸς τὰ τεχνικὰ θεωρήματα
οὔτε ἰδεῖν οὔτε ἀκοῦσαι τι τούτων οἷός τε ἐστίν· τεχνί-
της δὲ γινόμενος οὐκέτι διδάσκεται ἀλλὰ δεδιδασκται.
- 35 Μετακτίον δὲ τὰς ἀπορίας ἐκ τῶν περὶ μεταβολῆς
καὶ πάθους γενέσεώς τε καὶ φθορᾶς προεγκειρημένων
15 ἡμῖν ἐν ταῖς πρὸς τοὺς φυσικοὺς ἀντιρρήσεσι. τὰ δὲ νῦν
συγχωρήσαντες τοῖς ἀπὸ τῶν μαθημάτων εἶναι τι τὸ δι-
δασκόμενον πρᾶγμα καὶ εἶναι τινα τὸν ὑφηγούμενον,
ὥσαύτως δὲ καὶ τὸν μανθάνοντα, τὸ μετὰ τοῦτο ἀπαιτῶ-
36 μεν τὸν τρόπον τῆς μαθήσεως. ἡ γὰρ ἐναργεία γίνεται
20 ἢ λόγῳ τὰ τῆς διδασκαλίας. ἀλλὰ τούτων ἡ μὲν ἐνάργεια
τῶν δεικτῶν ἐστί, τὸ δὲ δεικτὸν φαινόμενον, τὸ δὲ φαινό-
μενον, ἢ φαίνεται, κοινῶς πᾶσι ληπτόν, τὸ δὲ κοινῶς πᾶσι
ληπτὸν ἀδιδασκτον· οὐκ ἄρα τὸ ἐναργεία δεικτὸν διδασκτόν.
- 37 ὁ δὲ λόγος ἤτοι σημαίνει τι ἢ οὐ σημαίνει. καὶ μηδὲν
25 μὲν σημαίνων οὐδὲ διδάσκαλός τινός ἐστι, σημαίνων δὲ
ἤτοι φύσει σημαίνει τι ἢ θήσει. καὶ φύσει μὲν οὐ σημαί-
νει διὰ τὸ μὴ πάντας πάντων ἀκούειν, Ἕλληνας βαρβάρων
καὶ βαρβάρους Ἑλλήνων ἢ Ἕλληνας ἢ Ἑλλήνων ἢ
38 βαρβάρους βαρβάρων· θήσει δὲ εἴπερ σημαίνει, δῆλον ὡς
30 οἱ μὲν προκατειληφότες τὰ καθ' ὧν αἱ λέξεις κείνται καὶ
ἀντιλήφονται τούτων, οὐ τὸ ἀγνοούμενον ἐξ αὐτῶν διδα-

4. τόπῳ om CHR.

8. φωνῆς CR.

12. δὲ] τι L.

20. ἐνά-

ργια CAV.

21. τῶν om C.

δεικτικῶν CFG et γρ R.

22. τὸ δὲ

κοινῶς πᾶσι ληπτὸν om CR.

24. τι om L.

26. τι σημαίνει FV.

σκόμμενοι, τὸ δ' ὅπερ ᾔδεισαν ἀναγασόμενοι, οἱ δὲ χρήζον-
τες τῆς τῶν ἀγνοουμένων μαθήσεως οὐκέτι.

Εἰ οὖν οὕτε τὸ διδασκόμενον ἔστιν οὕτε ὁ διδάσκων
οὕτε ὁ μαθητὴς οὕτε ὁ τρόπος τῆς μαθήσεως, δῆλον
ὡς οὐδὲ μάθημα, οὐδὲ ὁ μαθήματος προεισώς. ἀλλ' ἐπεὶ 39
οὐ καθολικὴν μόνον πρὸς πάντας τοὺς μαθηματικούς
ὑπεσχόμεθα ποιήσασθαι τὴν ἀντίρρῃσιν ἀλλὰ καὶ εἰδικω-
τέραν πρὸς ἕκαστον, ὑποτιθέμενοι τὸ εἶναι τι μάθημα
καὶ δυνατὴν ὑπάρχειν τὴν μάθησιν, σκοπῶμεν εἰ καὶ τὸ
ἐκάστου μαθήματος ἐπαγγελμα δυνατόν ἐστι, λαμβάνον- 10
τες πρὸς τοὺς ἐλέγχους μὴ πάντα τὰ παρὰ τοῖς ἐλεγχόμε-
νοις λεγόμενα (τοῦτο γὰρ σὺν τῷ περισκελεῖ καὶ ἀμέθο-
δον, ἐπεὶ τάχα καὶ ἀδύνατόν ἐστι) μήτε δ' ἐκ πάντων τὰ 40
ὅποια οὖν (τοῦτο γὰρ ἴσως οὐδὲ καθικνεῖται αὐτῶν), ἀλλὰ
τὰ ὧν ἀναιρουμένων συναναιρεῖται πάντα. καὶ ὃν τρόπον 15
οἱ πόλιν λαβεῖν σπεύδοντες ἐκείνων μάλιστα ἐγκρατεῖς γί-
νεσθαι σπουδάζουσιν ὧν ἀλόγων καὶ ἡ πόλις ἐάλασεν,
οἷον τείχη καθαιρουῦντες ἢ στόλον ἐμπιπράντες ἢ τὰς εἰς
τὸ ζῆν ἀφορμὰς ἀποκλείοντες, οὕτω καὶ ἡμεῖς τοῖς ἀπὸ
τῶν μαθημάτων διαγωνιζόμενοι τὸ αὐτὸ πειράζωμεν ἐξ 20
ὧν αὐτοῖς σώζεται τὰ πάντα, οἷον ἢ ἀρχὰς ἢ τὰς ἐκ τῶν
ἀρχῶν καθολικὰς μεθόδους ἢ τὰ τέλη· ἐν τούτοις γὰρ ἢ
ἐκ τούτων συνίσταται πᾶν μάθημα.

Ἀρχέτω δὲ ἡμῖν εὐθύς ἡ πρὸς τοὺς γραμματικούς 41
ζήτησις, πρῶτον μὲν ἐπειπερ ἀπὸ νηπιότητος σχεδὸν καὶ 21
ἐκ πρώτων σπαργάνων γραμματικῇ παραδιδόμεθα, ἔστι τε
αὕτη οἷον ἀφετήριόν τι πρὸς τὴν τῶν ἄλλων μάθησιν,
εἰδ' ὅτι παρὰ πάσας θρασύνεται τὰς ἐπιστήμας, σχεδὸν
τι τὴν τῶν Σιερήνων ὑπόσχεσιν ὑπισχνουμένη. ἐπεὶ γὰρ 42
"μὲν γὰρ εἰδυῖαι ὅτι φύσει φιλοπευθής ἐστιν ἄνθρωπος 20
καὶ πολὺς αὐτῷ κατὰ στέργων τῆς ἀληθείας ἱμερος ἐντέ-
τηκεν, οὐ μόνον θεοσπεσίους μέλσαι κηλήσειν τοὺς παρα-

13. μήτε δ'] μηδ' ? 15. ὧν] τῶν CBR.
20. τὸ αὐτὸ] ταῦτ' αὐτὰ? πειράζομεν CBR.
26. δὲ L. 29. τὴν om V.

17. σπουδάζουν C.
24. τοῖς om C.

πλέοντας ὑπισχνοῦνται ἀλλὰ καὶ τὰ ὄντα αὐτοὺς διδάξειν.
 φασὶ γάρ

- δεῦρ' ἄγ' ἰὼν, πολύναι' Ὀδυσσεῦ, μέγα κῦδος Ἀχαιῶν,
 νῆα κατέστησον, ἵνα νωιτέρην ὅπ' ἀκούσῃς.
 5 οὐ γάρ πώ τις τῇδε παρέπλω νηὶ μελαίνῃ
 πρὶν γ' ἡμέων μελίγηρυν ἀπὸ στομάτων ὅπ' ἀκούσῃ,
 ἀλλ' ὃ γε τερψάμενος νεῖται καὶ πλείονα εἰδώς.
 ἴδμεν γάρ τοι πάνθ' ὅσ' ἐνὶ Τροίῃ εὐρείῃ
 Ἀργεῖοι Τρῳῆς τε θεῶν ἰότητι μόγησαν,
 10 ἴδμεν δ' ὅσα γένηται ἐπὶ χθονὶ πουλυβοτείρῃ.
- 43 ἡ δὲ γραμματική, σὺν τῷ τὰ ἐκ τῶν μύθων τε καὶ ἱστο-
 ριῶν λόγῳ διορίζειν, καὶ τὸ περὶ τὰς διαλέκτους καὶ τεχνο-
 λογίας καὶ ἀναγνώσεις πραγματικὸν ἀνχοῦσα πολὺν ἐαυτῆς
 ἐργάζεται τοῖς ἀκούουσι πόθον. ἀλλ' ἵνα μὴ παρὰ θύραν
 15 πλανᾶσθαι δοκῶμεν, ὑποδεικτέον πόσαι τέ εἰσι γραμματι-
 καὶ καὶ περὶ τίνος αὐτῶν πρόκειται ζητεῖν.
- 44 Γραμματικὴ τοίνυν λέγεται κατὰ ὁμωνυμίαν κοινῶς
 τε καὶ ἰδίως, καὶ κοινῶς μὲν ἡ τῶν ὁποίωνδηποτοῦν γραμ-
 μάτων εἰδησις, ἐάν τε Ἑλληνικῶν ἐάν τε βαρβαρικῶν, ἣν
 20 συνήθως γραμματιστικὴν καλοῦμεν, ἰδιαιτέρον δὲ ἡ ἐντε-
 λής καὶ τοῖς περὶ Κράτητα τὸν Μαλλώτην Ἀριστοφάνην
 45 τε καὶ Ἀρίσταρχον ἐκπονηθεῖσα. δοκεῖ δὲ τοῦτων ἑκα-
 τέρα καὶ ἀπὸ τινος ἐτύμου φερωνύμως προσηγορεῦσθαι.
 ἡ μὲν γὰρ πρώτη ἀπὸ τῶν γραμμάτων οἷς σημαιοῦμεθα
 25 τὰς ἐνάρθρους φωνάς, ἡ δὲ δευτέρα τάχα μὲν, ὥς τινες
 ἠξιῶσιν, διατακτικώτερον ἢ ἀπὸ τῆς πρώτης· μοῖρα γάρ
 ἐστιν αὐτῆς, καὶ ὃν τρόπον ἱατρικὴ εἰρηται μὲν τὸ πα-
 λαιὸν ἀπὸ τῆς τῶν ἰῶν ἐξαιρέσεως, ἐπικατηγορεῖται δὲ νῦν
 καὶ τῆς τῶν ἄλλων παθῶν ἀνασκευῆς πολλῷ τεχνικωτέρας
 46 οὔσης, καὶ ὥς γεωμετρία ἔσπακε μὲν τὴν κλήσιν ἀρχικῶς
 ἀπὸ τῆς κατὰ τὴν γῆν καταμετρήσεως, τάττεται δὲ ἐπὶ

3. δεῦρ' ἄγ'] Od. 12 184. 10. πολυβοτείρῃ CH. 13. πραγματι-
 κὸν C. 20. γραμματικὴν CHB. 26. διατακτικώτερον FGHV, διδακτι-
 κώτερον C, διατακτικώτερον B: cf. διάταξη p. 609 3.

τοῦ παρόντος καὶ κατὰ τῆς τῶν φυσικωτέρων θεωρίας, οὕτω καὶ ἡ τέλειος γραμματικὴ ἀπὸ τῆς τῶν γραμμάτων εἰδήσεως κατ' ἀρχὰς ὀνομασθεῖσα διεστάθη καὶ ἐπὶ τὴν ἐν τοῖς ποικιλωτέροις αὐτῶν καὶ τεχνικωτέροις θεωρήμασι γνῶσιν. τάχα δέ, ὥς φασιν οἱ περὶ τὸν Ἀσκληπιάδην, 47 καὶ αὕτη ἀπὸ μὲν γραμμάτων ὠνόμασται, οὐκ ἀπὸ τούτων δὲ ἀφ' ὧν καὶ ἡ γραμματιστικὴ, ἀλλ' ἐκείνη μὲν, ὥς ἔφη, ἀπὸ τῶν στοιχείων, αὕτη δὲ ἀπὸ τῶν συγγραμμάτων περὶ οἷς πονεῖται. γράμματα γὰρ καὶ ταῦτα προσηγορεύετο, καθὰ καὶ δημόσια καλοῦμεν γράμματα, καὶ 10 πολλῶν τινὰ γραμμάτων ἔμπειρον ὑπάρχειν φάμεν, τουτέστιν οὐ τῶν στοιχείων ἀλλὰ τῶν συγγραμμάτων. καὶ 48 Καλλίμαχος δέ, ποτὲ μὲν τὸ ποίημα καλῶν γράμματα ποτὲ δὲ τὸ καταλογάδην σύγγραμμα, φησὶ

Κρεωφύλου πάρος εἰμί, δόμῳ ποτὲ θεῖον ᾄδιδόν 15
δεξαμένον, κλείω δ' Ἐϋρυτον δ' οὐκ ἔπαθεν

'''καὶ ξανθὴν Ἰόλειαν, Ὀμήρειον δὲ καλεῖμαι
γράμμα. Κρεωφύλῳ, Ζεῦ φίλε, τοῦτο μέγα.

καὶ πάλιν

εἶπας "ἦλιν χαῖρε" Κλειόμβροτος Ἀμπρακιώτης 20
ἦλατ' ἀφ' ὑψηλοῦ τείχεος εἰς αἶδην,
ἄξιον οὐδὲν ἰδὼν θανάτου τέλος, ἀλλὰ Πλάτωνος
ἐν τῷ περὶ ψυχῆς γράμμ' ἀναλεξιόμενος.

Πλὴν διετῆς οὔσης γραμματικῆς, τῆς μὲν τὰ στοι- 49
χεῖα καὶ τὰς τούτων συμπλοκάς διδάξειν ἐπαγγελλομένης 25
καὶ καθόλου τέχνης τινὸς οὔσης τοῦ γράφειν τε καὶ ἀνα-
γινώσκειν, τῆς δὲ βᾶθυτέρας παρὰ ταύτην δυνάμεως, οὐκ
ἐν ψυχῇ γραμμάτων γνώσει καίμενης ἀλλὰ καὶ τῷ ἐξετά-
ζειν τὴν εὐρεσιν αὐτῶν καὶ τὴν φύσιν, ἔτι δὲ τὰ ἐκ τού-
των συνειστώτα λόγου μέρη καὶ εἴ τι τῆς αὐτῆς ἰδέας θεω- 31
ρεῖται, πρόκειται νῦν ἀντιλέγειν οὐ τῇ προτέρᾳ· συμφω-

7. γραμματικὴ CAV. 11. τινων C. 13. Καλλίμαχος] origr. 6 et 24.

15. κρεωφύλου CRV. ἀηδὸν CR. 16. κλείω V, κλείω C, κλύω R,
καπτα H: κλαίω FG. 17. Ὀμήρου οὐν G. 18. γράμμα κρεω-
φύλου. CERV. 20. κλειόμβροτος C. ἀμπρακιώτης FGB.

21. ἦλατ' CRV. ἀμψυψηλοῦ C.

Sext. Emp.

νως γὰρ κατὰ πάντας ἐστὶ χρειώδης. ἐν οἷς θετέον καὶ
 τὸν Ἐπίκουρον, εἰ καὶ δοκεῖ τοῖς ἀπὸ τῶν μαθημάτων
 διεχθραίνεσθαι· ἐν γοῦν τῷ περὶ δόρων καὶ χάριτος ἱκανῶς
 πειράται διδάσκειν ὅτι ἀναγκαῖόν ἐστι τοῖς σοφοῖς μαν-
 50 θάνειν γράμματα. καὶ ἄλλως, εἴπαιμεν ἂν ἡμεῖς, οὐ σο-
 φοῖς μόνον ἀλλὰ καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις· ὅτι γὰρ πάσης
 51 τέχνης τὸ τέλος εὐχρηστόν ἐστι τῷ βίῳ, φανερόν. τῶν δὲ
 τεχνῶν αἱ μὲν προηγουμένως ὑπὲρ τῆς τῶν ὀκλήρων ἐκκλί-
 σιως παρήλθον, αἱ δὲ ὑπὲρ τῆς τῶν ὠφελίμων εὐρέσεως.
 10 καὶ ἔστι τῆς μὲν πρώτης ιδέας ἱατρικῆ, παιωνίς οὖσα καὶ
 λυσίπονος ἡ τέχνη, τῆς δὲ δευτέρας κυβερνητικῆ· τῆς
 γὰρ ἀπὸ τῶν ἄλλων ἐθνῶν χρείας μάλιστα δεόνται πάν-
 52 τες ἄνθρωποι. ἐπεὶ οὖν ἡ γραμματιστικὴ διὰ τῆς τῶν
 γραμμάτων ἐπινοίας ἰσχύεται μὲν ἀργότατον πᾶθος, τὴν λή-
 15 θην, συνέχει δὲ ἀναγκαιοτάτην ἐνέργειαν, τὴν μνήμην,
 τὰ πάντα ἐπὶ αὐτῇ καίται σχεδόν, καὶ οὕτε ἄλλους τι
 ἔνεστι τῶν ἀναγκαίων διδάσκειν, οὕτε παρ' ἄλλου μαθεῖν
 τι τῶν λυσιστελῶν χωρὶς αὐτῆς δυνατόν ἐσται. οὐκοῦν τῶν
 53 χρησιμωτάτων ἡ γραμματιστικὴ. ἀμέλει γοῦν οὐδὲ θελή-
 20 σαντες ταύτην δυνήσομεθα ἀπεριτρίπτως ἀνελεῖν· εἰ γὰρ
 αἱ ἄχρηστον διδάσκουσαι τὴν γραμματιστικὴν ἐπιχειρήσεις
 εἰδὼν εὐχρηστοί, οὕτε δὲ μνημονευθῆναι οὕτε τοῖς αὐθις
 παραδοθῆναι χωρὶς αὐτῆς δύνανται, χρειώδης ἐστὶν ἡ
 γραμματιστικὴ. καίτοι δόξαι ἂν τοιοῦτον ἐπὶ τῆς ἐναντίας
 25 εἶναι προλήψεως ὁ προφήτης τῶν Πύρρωνος λόγων Τίμων
 ἐν οἷς φησὶ

γραμματικῇ, τῆς οὐ τις ἀνασκοπὴ οὐδ' ἀνάθρησις
 ἀνδρὶ διδασκομένῳ Φοινικικὰ σήματα Κάδμου.

54 οὐ μὲν οὕτως ἔχειν φαίνεται. τὸ γὰρ ὑπὲρ αὐτοῦ λεγόμε-
 30 νος οὐκ ἔστι τοιοῦτον κατ' αὐτῆς τῆς γραμματιστικῆς,

5. εἴποιμεν CH. 8. ἐκκλήσιως V. 13. γραμματικὴ CHR.
 16. ἄλλοις FG. 17. ἀναγνῶν V: ceteri ἀναγκαιοτάτων. 18. τι
 om V. χωρὶς — τῶν om C. 19. 24. γραμματικὴ C. 21. γραμμα-
 τικὴν L. 23. δύναται L. 24. δόξει V: ceteri δόξη. 27. τῆς om C.

καθ' ἣν διδάσκειται τὰ Φοινικικὰ σήματα Κάδμου, τὸ
 "οὐδεμία ἐστὶν ἀνασκοπὴ οὐδ' ἀνάδρῳσις." πῶς γάρ,
 εἰ διδάσκεται τις αὐτήν, οὐδεμίαν ἐσχηκεν ἐπιστροφὴν
 αὐτῆς; ἀλλὰ μᾶλλον τοιοῦτό φησι "διδαχθέντι τὰ Φοινι-
 κικὰ σήματα Κάδμου οὐδεμιᾶς ἄλλης παρὰ τοῦτο ἐστὶ 5
 γραμματικῆς ἐπιστροφῆ", ὅπερ κυταστρέφει οὐκ εἰς τὸ
 ἀχρηστεῖν ταύτην τὴν ἐν τοῖς στοιχείοις καὶ τῷ δὲ αὐτῶν
 γράφειν τε καὶ ἀναγινώσκειν θεωρουμένην, ἀλλὰ τὴν πέρ-
 πτερον καὶ περιεργότεραν. ἡ μὲν γὰρ τῶν "στοιχείων χρῆ- 55
 σις ἤπειγεν εἰς τὴν τοῦ βίου διεξαγωγὴν, τὸ δὲ μὴ ἀρκεῖ-
 σθαι τῇ ἐκ τῆς παρατηρήσεως τούτων παραδόσει, προσ-
 επιδεικνύναι δὲ ὡς τὰδε μὲν ἐστὶ φωνάεντα τῇ φύσει τὰδε
 δὲ σύμφωνα, καὶ τῶν φωνάεντων τὰ μὲν φύσει βραχέα τὰ
 δὲ μακρὰ τὰ δὲ δίχρονα καὶ κοινὰ μήκους τε καὶ συστο-
 λῆς, καὶ καθόλου τὰ λοιπὰ περὶ ὧν οἱ τετυφωμένοι τῶν 15
 γραμματικῶν διδάσκουσιν. ὥστε τῇ μὲν γραμματιστικῇ 56
 πρὸς τῷ μηδὲν ἐγκαλεῖν ἐτι καὶ τὰς ἀνωτάτω χάριτας
 ὀφείλομεν, τῇ δὲ λειπομένην προσάπτομεν τοὺς ἐλέγχους.
 τὸ δὲ εἶτε ὕγιως εἶτε τούναντίον μάθοιμεν ἂν προσεξα-
 πλώσαντες αὐτῆς τὸν χαρακτῆρα. 20

Ἐπεὶ οὐτε ζητεῖν οὐτε ἀπορεῖν ἐστὶ κατὰ τὸν σοφόν 57
 Ἐπίκουρον ἄνευ προλήψεως, εὐ ἂν ἔχοι πρὸ τῶν ὅλων
 σκέψασθαι τί τ' ἐστὶν ἡ γραμματικὴ, καὶ εἰ κατὰ τὴν
 ἀποδοδομένην ὑπὸ τῶν γραμματικῶν ἐννοίαν δύναται συ-
 στατόν τι καὶ ὑπαρκτὸν νοεῖσθαι μάθημα. Διονύσιος μὲν 25
 οὖν ὁ Θραξ ἐν τοῖς παραγγέλμασι φησι "γραμματικὴ ἐστὶν
 ἐμπειρία ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τῶν παρὰ ποιηταῖς τε καὶ
 συγγραφεῦσι λεγομένων," συγγραφεῖς καλῶν, ὡς ἐστὶν ἐκ
 τῆς πρὸς τοὺς ποιητὰς ἀντεμφάσεως πρόδηλον, οὐκ ἄλ-
 λους τινὰς ἢ τοὺς καταλογάδην πραγματευσαμένους. τὰ 38
 πε γὰρ παρὰ τοῖς ποιηταῖς ὁ γραμματικὸς ἐρμηνεύειν

1. φοινικὰ C. 4. τοῦτό? 12. τὰ — τὰ C. 22. ἔχει πρῶτον ὅλων V.
 23. καὶ om C. εἰ] ἡ V. 24. σύστατόν FG. 28. συγγρα-
 φεῖς CGRV. 31. γὰρ om L. ποιηταῖς καὶ ο(ξ)υγγραφεῖσιν ὁ L.

φαίνεται, καθάπερ Ὀμήρῳ τε καὶ Ἡσιόδῳ Πινδάρῳ τε καὶ
 Εὐριπίδῃ καὶ Μανάνδρῳ καὶ τοῖς ἄλλοις, τὰ τε παρὰ τοῖς
 συγγραφεύσιν, ὅσον Ἡροδότῳ καὶ Θουκυδίδῃ καὶ Πλά-
 59 τῶνι, ὡς ἴδιον ἔργον μετέρχεται. παρὸ καὶ οἱ χαρίεντες
 5 ἐξ ὧν αὐτῶν περὶ πολλῶν ἐπραγματεύσαντο συγγραφέων,
 τοῦτο μὲν ἱστορικῶν τοῦτο δὲ ῥητορικῶν καὶ ἤδη φιλοσό-
 φων, ζητοῦντες τίνα τε δεόντως καὶ ἀκολούθως ταῖς δια-
 λέκτοις εἰρηται καὶ τίνα παρέφθαρται, τί τε σημαίνει παρὰ
 μὲν Θουκυδίδῃ λόγου χάριν τὸ ζάγκλον καὶ τορνεύοντες,
 10 παρὰ δὲ Δημοσοθένει τὸ "ἐβόα ὥσπερ ἐξ ἀμάξης," ἢ πῶς
 ἀναγνωστέον παρὰ Πλάτῳ τὴν ἡδὸς λέξιν, πότερον ψι-
 λῶς ἐκφέροντα τὴν πρώτην συλλαβὴν ἢ δασείως, ἢ τὴν μὲν
 πρώτην ψιλῶς τὴν δὲ δευτέραν δασείως, ἢ ἀμφοτέρως ψι-
 60 λῶς ἢ ἐναλλάξ. διὰ γὰρ τὰ τοιαῦτα εἰρηται ἡ γραμματικὴ
 15 ἐμπειρία τῶν παρὰ ποιηταῖς τε καὶ συγγραφεύσιν λεγομένων.

Οὗτος μὲν οὖν οὕτως· ἐγκαλεῖ δὲ αὐτῷ Πτολεμαῖος
 ὁ περιπατητικὸς ὅτι οὐκ ἐχρῆν ἐμπειρίαν εἰρηκέναι τὴν
 61 γραμματικὴν (αὐτὴ μὲν γὰρ ἡ ἐμπειρία τριβὴ τίς ἐστι
 καὶ ἐργάτις ἄτεχνός τε καὶ ἄλογος, ἐν ψιλῇ παρατηρήσει
 καὶ συγγυμνασίᾳ κειμένη, ἢ δὲ γραμματικὴ τέχνη κατέ-
 20 στηκεν), οὐ συνορῶν ὅτι τάττεται μὲν καὶ ἐπὶ τέχνης
 τοῦνομα, καθὼς ἐν τοῖς ἐμπειρικοῖς ὑπομνήμασιν ἐδιδά-
 ξαμεν, ἀδιαφόρως τοῦ βίου τοὺς αὐτοὺς ἐμπείρους τε καὶ
 τεχνίτας καλοῦντος, ἅφ' ἧσπερ ἐννοίας καὶ ὁ Μητροδόωρος
 25 ἔφη μηδεμίαν ἄλλην πραγμάτων ἐμπειρίαν τὸ ἐαυτῆς τέ-
 λος συνορᾶν ἢ φιλοσοφίαν, τουτέστι μηδεμίαν τέχνην,
 62 τάττεται δὲ ἐξόχως καὶ ἐπὶ τῆς τῶν πολλῶν καὶ ποικίλων
 πραγμάτων γνώσεως, καθὼς καὶ τοὺς πρὸς βύτας πολλὰ
 μὲν ἰδόντας πολλὰ δὲ ἀκούσαντας ἐμπείρους τοῦ βίου φα-
 30 μέν, ὡς καὶ ὁ Εὐριπίδης

1. φαινόμενος B, qui γὰρ φαίνεται.

h. συγγραφεύων CBN.

11. ἢ δ' ὅς CRV, ἢ δ' ὅς G.

12. ἐφέροντα V, ἐφέρεται ceteri.

συλλαβὴν — 13. πρώτην om C.

16. πτολεμαῖος V. excerpit haec scholiasta Dionysii Thracis p. 730 22.

ὦ τέκνον, οὐχ ἅπαντα τῷ γήραι κυκιά,
 Ὑπεόκλειες, πρόσσεστιν, ἀλλ' ἡμπειρία
 ἔχει τι λῆξαι τῶν νέων σοφώτερον.

ἐφ' ὅπερ ἴσως ὁ Θραῦξ φερόμενος σημαινόμενον, ἐπεὶ πο- 63
 λυειδήμονά τινα καὶ πολυμαθῇ βούλεται εἶναι τὸν γραμ-
 ματικόν, ἔφη ἐμπειρίαν ὑπάρχειν τὴν γραμματικὴν τῶν
 παρὰ ποιηταῖς τε καὶ συγγραφεῦσι λεγομένων. ὥστε τοῦτο
 μὲν ὑπέλαφρον, ἐκείνο δὲ ἴσως τις γραμματικωτέρας
 ἐχόμενον "ζητήσεως ἔρει πρὸς αὐτόν· ἦτοι γὰρ τῶν παρὰ 64
 ποιηταῖς τε καὶ συγγραφεῦσι λεγομένων μόνον ἐμπειρίαν
 συμβέβηκεν εἶναι τὴν γραμματικὴν, ἣ καὶ τῶν μῆτε παρὰ
 ποιηταῖς μῆτε παρὰ συγγραφεῦσι καθεστῶτων. ἀλλὰ μό-
 νων μὲν τῶν παρὰ ποιηταῖς καὶ συγγραφεῦσιν οὐκ ἂν
 εἴποιεν ἐμπειρίαν αὐτὴν ὑπάρχειν διὰ τὸ ποτὲ καὶ τὰς
 ἀνὰ χεῖρα τῶν ἰδιωτῶν καὶ ἀνεπιστημόνων ὁμιλίας ἐφι- 15
 στῶσαν, καὶ τὸ βάρβαρον καὶ τὸ Ἑλληνικὸν τό τε σόλοι-
 κον καὶ τὸ μὴ τοιοῦτον ἐξελέγχουσιν. εἰ δὲ καὶ τῶν μὴ 65
 παρὰ ποιηταῖς μὴδὲ συγγραφεῦσι μόνον λεγομένων ἐμπει-
 ρία καθέστηκεν, οὐκ ἔδει αὐτὴν εἶναι λέγειν, ἀπὸ μέρους
 ἔχειν συμβεβηκός.

Ἀλλὰ παρέντες τὸ περὶ τῶν τοιούτων λεπτολογεῖν
 σκοπῶμεν, ὡς ὑπεσχόμεθα, εἰ δύναται τέλος, ὅσον ἐπὶ τῇ
 τοιαύτῃ ἐννοίᾳ, ὑποστήναι ἡ γραμματικὴ. ὅταν οὖν λέ- 66
 γουσιν αὐτὴν ἐμπειρίαν κατὰ τὸ πλεῖστον τῶν παρὰ ποιη-
 ταῖς καὶ συγγραφεῦσι λεγομένων, φασὶ πάντων ἢ τινῶν. 25
 καὶ εἰ πάντων, πρῶτον μὲν οὐκέτι κατὰ τὸ πλεῖστον ἀλλὰ
 πάντων, καὶ εἰ πάντων, καὶ τῶν ἀπειρῶν· ἀπειρα γάρ
 ἐστὶ ταῦτα. τῶν δὲ ἀπειρῶν οὐκ ἔστιν ἐμπειρία· διόπερ
 οὐδὲ γραμματικὴ τις γενήσεται. εἰ δὲ τινῶν, ἐπεὶ καὶ οἱ

1. ὦ τέκνον] Phoen. 528. 2. ἡ ἐμπειρία C. 4. σημαινόν VX.
 7. τε add NV. 9. ἐχόμενος CFR. παρὰ τοῖς ποιηταῖς FG.
 10. τε om CH. 12. συγγραφεῦσι — 13. παρὰ om C. μόνον CFR.
 13. παρὰ τοῖς π. FGR. 14. ταῖς et 15. ὁμιλίας? et deest θεωρεῖ-
 σθαι vel similibus infinitivis. 18. μῆτε L. 19. λέγειν ὁ ἀπὸ μέ-
 ρους ἔχει? quod ex parte cum habere accidit H. 27. καὶ εἰ] εἴτα εἰ?

ιδιωταί τινα τῶν παρὰ ποιηταῖς καὶ συγγραφεῦσι λεγομένων εἰδότες οὐκ ἔχουσι γραμματικὴν ἐμπειρίαν, οὐδὲ ταύ-
 67 τήν εἶναι λεπτέον γραμματικὴν. ἐκτὸς εἰ μὴ τι διὰ τοῦτο
 "κατὰ τὸ πλεῖστον" εἰρησθαι φήσουσιν, ἵνα ἢ τε πρὸς τὴν
 5 πάντων ἐνιαχοῦ ἀπορίαν ἢ τε πρὸς τὸν ἰδιωτισμὸν δια-
 φορὰ ὑποβάλληται. τοῦ μὲν γὰρ ἰδιώτου διενήνοχεν ὁ
 γραμματικὸς παρόσον οὐκ ὀλίγων, ὡς ἐκεῖνος, ἀλλὰ πλεί-
 στων τῶν παρὰ ποιηταῖς τε καὶ συγγραφεῦσι λεγομένων
 ἐμπειρὸς ἐστι· τῆς δὲ τῶν πάντων γνώσεως ἀδυνάτου
 10 τάχα καθιστώσης κεχώρισται, ἐπεὶ οὐ πάντα τὰ δὲ πλεί-
 68 στα ἐξ αὐτῶν ἐπαγγέλλεται γινώσκειν. "ταῦτα δὲ οὐκ ἀπο-
 λογούμενου ἦν, ἀλλὰ κακοῖς ἐπιπληροῦντος κακὰ καὶ μη-
 κέτι μετρίως ἀλλ' ἄρδην ἐπισπωμένου τὰς ἀπορίας. πρῶ-
 τον μὲν οὖν ὡς τὰ πολλὰ ἀόριστά ἐστι καὶ τὴν σωρικὴν
 15 γεννᾷ ἀπορίαν, οὕτω καὶ τὰ πλείστα. ὅθιν ἢ περιγρα-
 φάτωσαν ἡμῖν αὐτά, δεῖξαντες ἄχρι πόσων γνώσεων τῶν
 παρὰ ποιηταῖς τε καὶ συγγραφεῦσι λεγομένων ῥητέον· ἢ
 εἴπερ ἐπὶ ἀόριστου μένουσιν ὑποσχέσεως, τὰ πλείστα γι-
 νώσκειν λέγοντες, παραδεχέσθωσαν τὴν παρὰ μικρὸν ἐρώ-
 69 τησιν. τοῦ γὰρ πλείστου ὀρισθέντος ἀριθμοῦ ὁ ἐν ἐλάσ-
 σων πλείστος ἀκμήν ἐστιν, ἐπεὶ τελέως ἄτεπον μονάδος
 προσθήσει τὸν μὲν πλείστον λέγειν τὸν δὲ μηδαμῶς. διό-
 περ αἰετὶ μονάδι πλεονεκτούμενος ὁ κατ' αὐτοὺς πλείστος
 ἀριθμὸς ἐλεύσεται πάντως εἰς τὸ μηκέτι ἀριθμὸς πλείστος
 25 ὑπάρχειν, καὶ διὰ τοῦτο μηδὲ γραμματικὴν· ὅπερ ἦν τῆς
 70 σωρικῆς ἀπορίας συμπέρασμα. πῶς δ' οὐκ ὄντως γραμ-
 ματικῆς παχύτητος τὸ ἐν ἀπείρῳ πλήθει λέγειν πλείστα;
 ὡς γὰρ τὸ ὀλιγώτερον πρὸς τί ἐστι καὶ κατὰ τὴν ὡς πρὸς
 τὸ πλείστον. σχέσιν νοεῖται, οὕτω καὶ τὸ πλείστον κατὰ
 30 τὴν ὡς πρὸς τὸ ὀλίγον σχέσιν θεωρήσεται. εἰ οὖν τῶν
 πλείστων τῶν παρὰ ποιηταῖς καὶ συγγραφεῦσι λεγομένων

3. τοῦτο] τοῦτο τὸ?
 πάντων ἐμπειρίαν ἐνιαχοῦ ἀπορία?

17. τε om CH.

26. συμπέρας C. ὄντος V.

5. ἀπορίαν ἐμπειρία ἦτι AN. an forte
 15. οὕτως V, qui eum habet

morem. 25. γραμματικὴ FG.

31. τῶν om L.

ἐμπειρίαν ἔχουσιν οἱ γραμματικοί, ὀλίγων τῶν λωπῶν οὐκ ἔχουσιν· εἰ δὲ καὶ τὸ ληφθέν ἐστι πλείστον καὶ τὸ κατα- 71 λειφθὲν ἔλασσον, οὐκ ἐστὶ τὸ πᾶν γίνεσθαι ἄπειρον. ὁμῶς δ' οὖν, ἵνα μὴδὲν περὶ τούτων ἀκριβευσάμεθα, ψευδὸς ἐστὶ τὸ τὰ πλείστα τῶν παρὰ ποιηταῖς τε καὶ συγγραφεύσι λεγομένων γινώσκειν τὸν γραμματικόν· ἐλάχιστα γὰρ ἦν, πολλαπλασιῶν ἀπολεπιτομένων ἃ οὐκ οἶδε, καθὼς προ- βαίνουσθης τῆς ζητήσεως παραστήσω. τὰ νῦν δὲ ἄλλην 72 ἀπόδοσιν θιωρητέον.

Ἀσκληπιάδης τοίνυν μέμφεται τὸν Θραῦκα Διονύσιον ὡς ἐμπειρίαν λέγοντα τὴν γραμματικὴν, δι' ἣν αἰτίαν καὶ ὁ Πτολεμαῖος ἔφη, ἐγκαλεῖ δὲ αὐτῷ καὶ τῷ κατὰ τὸ πλεί- στον ἐμπειρίαν αὐτὴν ἀποφαίνειν. τοῦτο μὲν γὰρ τῶν "στοχαστικῶν καὶ ὑπὸ τὴν τύχην πιπτουσῶν ἐστὶ τέχνων, ὥσπερ κυβερνητικῆς καὶ ἰατρικῆς· γραμματικὴ δὲ οὐκ 15 ἐστὶ στοχαστικὴ ἀλλὰ μουσικὴ τε καὶ φιλοσοφία παραπλή- σιος. εἰ μὴ τι δέδοικε, φησί, τὴν ὀλιγότητα τοῦ βίου· ὥς 73 οὐκ οὔσαν ἱκανὴν πρὸς τὸ πάντα περιλαβεῖν, ὅπερ ἐστὶν ἄτοπον, γραμματικοῦ ἀλλ' οὐ γραμματικῆς ποιήσεται τὸν ὄρον, ἐπείπερ οὗτος μὲν τυχὸν ἴσως ἐπιστήμων ἐστὶ τῶν τε παρὰ ποιηταῖς τε καὶ συγγραφεύσι λεγομένων, ὀλιγόβιον καθεστὼς ζῶον, ἣ δὲ γραμματικὴ πάντων εἰδησις. ὅθεν 74 τὸ μὲν ἀλλάξας τοῦ ὄρου τούτου τὸ δ' ἀνελών, οὕτως ἀπαδίδωσι τῆς γραμματικῆς τὴν ἐννοίαν "γραμματικὴ ἐστὶ τέχνη τῶν παρὰ ποιηταῖς καὶ συγγραφεύσι λεγομέ- 15 νων." οὐκ ἀνείλε δὲ ὁ ἀνὴρ τὰς ἀπορίας ἀλλ' ἐπέτεινεν· καὶ ἐν οἷς θέλει τὴν γραμματικὴν αὐθεῖν, ἐν τούτοις αὐ- τὴν ἀνείλεν. ἔστω γὰρ πάντων εἰδησις τῶν παρὰ ποιηταῖς καὶ συγγραφεύσι λεγομένων. οὐκοῦν ἐπεὶ οὐδὲν ἐστὶν εἰδη- σις παρὰ τὸν εἰδόμενόν, οὐδὲ γραμματικὴ παρὰ τὸν [εἰδόμενον] 20

5. τε om CH. 7. εἰδε V. 10. μέμφεται μὲν τὸν? 12. τὸ? 14. τὴν om V. τύχην] τέχνην CH. 19. γραμματικοῦ] εἰ γραμ- ματικοῦ FG. aptius quam εἰ fortasse οὕτω γὰρ vel ὥς. 20. ἐπιστή- μων] οὐκ ἐπιστήμων FG. an ὀλίγων ἐπιστήμων? 26. ἀνείλε] ἔλυσε? 30. γραμματικὴ τι παρὰ?

γραμματικόν, ὡς οὐδὲ περιπάτησις παρὰ τὸν περιπα-
 τούντα καὶ στάσις παρὰ τὸν ἐστῶτα καὶ κατάκλισις παρὰ
 75 τὸν κατακείμενον. ὁμολόγηται δὲ ὁ γραμματικὸς μὴ ἔχειν
 πάντων εἰδησιν· οὐκ ἄρα ἐστὶ ἐστιν εἰδησις πάντων τῶν
 5 παρὰ ποιηταῖς καὶ συγγραφεῦσι λεγομένων, διὰ δὲ τοῦτο
 οὐδὲ γραμματικὴ. καὶ ἄλλως, εἴπερ τέχνη ἐστὶν ἡ γραμ-
 ματικὴ, εἰδησις οὕσα πάντων τῶν παρὰ ποιηταῖς τε καὶ
 συγγραφεῦσι λεγομένων, ἡ δὲ τέχνη οὐσθημα ἐκ καταλή-
 ψεων τῶν περὶ τὸν γραμματικόν, ἐξ ἀνάγκης μηδενός
 10 ἔχοντος πάντων τῶν παρὰ ποιηταῖς καὶ συγγραφεῦσι λεγο-
 μένων κατάληψιν ἀνύπαρκτος γίνεται ἡ γραμματικὴ.
 76 Χάρης δὲ ἐν τῷ πρώτῳ περὶ γραμματικῆς τὴν "το-
 λείαν φησὶ γραμματικὴν ἔξιν εἶναι ἀπὸ τέχνης διαγνω-
 στικὴν τῶν παρ' Ἑλλήσι λεκτῶν καὶ νοητῶν ἐπὶ τὸ ἀκρι-
 15 βέστατον, πλὴν τῶν ὑπ' ἄλλαις τέχναις, τὸ τελευταῖον
 77 προσθεὶς οὐ παρέργως. ἐπεὶ γὰρ τῶν παρ' Ἑλλήσι λεκτῶν
 καὶ νοητῶν τὰ μὲν ἐστὶν ὑπὸ τέχναις τὰ δ' οὐ, τῶν μὲν ὑπὸ
 τέχναις οὐκ οἶεται τέχνην εἶναι καὶ ἔξιν τὴν γραμματικὴν,
 οἷον ἐν μὲν μουσικῇ τῆς διὰ τεσσάρων συμφωνίας καὶ
 20 τῆς μεταβολῆς τῶν συστημάτων, ἐν δὲ μαθηματικῇ ἐκλεί-
 ψεως ἢ τῆς τῶν κύκλων θέσεως. τὰ δὲ αὐτὰ καὶ ἐπὶ τῶν
 ἄλλων νοητέον τεχνῶν· οὐδενός γὰρ τῶν ὑπ' αὐταῖς εἰδη-
 σις ἡ γραμματικὴ, ἀλλὰ μέθοδος τίς ἐστι τῶν παρὰ ταύ-
 78 τας δέτερον λεκτῶν τε καὶ νοητῶν, νοητῶν μὲν ὥς ὅτι
 25 πίσυντες τέσσαρες καὶ βῆσαι καὶ ἄγκισ οἱ βάσιμοι τόποι,
 λεκτῶν δὲ τῶν περὶ τὰς διαλέκτους, οἷον ὅτι τοῦτο μὲν
 εἰρηται Δωρικῶς τοῦτο δ' Αἰολικῶς, καὶ οὐχ ἥπερ οἱ σται-
 κοὶ τὸ σημαινόμενον, ἀλλ' ἀνάπαλιν τὸ σημαῖνον· τὸ γὰρ
 79 νοητὸν ἐπὶ τοῦ σημαινομένου μόνου παρεῖληπται. δοικε δὲ
 30 καὶ Κρατήτειόν τινα κινεῖν λόγον. καὶ γὰρ ἐκεῖνος ἔλεγε
 διαφέρειν τὸν κριτικὸν τοῦ γραμματικοῦ· καὶ τὸν μὲν
 κριτικὸν πάσης, φησί, δεῖ λογικῆς ἐπιστήμης ἔμπειρον εἶναι,

8. ἐκκατάληψεως V, ἐκκατάληψεως CBR, ἐκκατάληψεων F.

20. μαθητικῇ V.

25. ἀκρα C, ἀκρα H.

28. ἀλλ' om C.

32. πάσης] cf. Ruhnken. elog. Hemsterhus. p. 16.

τὸν δὲ γραμματικὸν ἀπλῶς γλωσσῶν ἐξηγητικὸν καὶ προσ-
φθίας ἀποδοτικὸν καὶ τῶν τούτοις παραπλησίων "εἰδή-
μονα· παρὸ καὶ δοικέναι ἐκείνον μὲν ἀρχιτέκτονι τὸν δὲ
γραμματικὸν ὑπηρέτῃ.

Ἀλλὰ τὰ μὲν τῆς ἀποδόσεως τοιαῦτα, πῇ μὲν με- 80
τριώτερα τῶν Διονυσίου ἀτοπημάτων πῇ δὲ χείρονα. ὅτι
μὲν γὰρ τῆς σωρικῆς ἀπορίας ἐξέλυσε τὴν γραμματικὴν
καὶ τῶν ἀλλοτρίων καχώρικε θεωρημάτων, μουσικῆς τε καὶ
μαθηματικῆς, ὥς μὴ προσηκόντων, αὐτόθεν συμφάνες·
τοῦ δὲ μὴ ἀνυπόστατον ὑπάρχειν οὐδαμῶς αὐτὴν ἐρρύ- 10
σατο, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ εἶναι τοιαύτην μᾶλλον συνηγωνί-
σατο. ὁ μὲν γὰρ Διονύσιος κατὰ τι διώρισε τὸν τῆς γραμ- 81
ματικῆς ὄρον, ἐπὶ μόνων αὐτὴν ποιητῶν τε καὶ συγγρα-
φῶν στήσας· οὗτος δὲ περὶ πᾶσαν Ἑλληνικὴν φωνὴν
καὶ περὶ πᾶν σημαινόμενον καταγίνεσθαι ταύτην θέλει. 15
ὅπερ, εἰ θεμιτὸν εἰπεῖν, οὐδὲ θεοῖς ἀνυτόν ἐστιν. ὥς γὰρ
καὶ πρότερον ἐλέγομεν, οὐδεμία μέθοδος συνίσταται περὶ
τι ἄπειρον, ἀλλὰ καὶ μάλιστα αὕτη τοῦτο περατοῖ· τῶν
γὰρ ἀορίστον ἢ ἐπιστήμη δασμός ἐστιν· τὰ δὲ σημαί- 82
νοντα καὶ σημαινόμενα τῶν πραγμάτων ἐστὶν ἄπειρα· 20
οὐκ ἄρα ἐστὶν ἡ γραμματικὴ τέχνη περὶ τὰ σημαίνοντα
καὶ σημαινόμενα. καὶ μὴν παντοῖαι γίνονται τῶν φωνῶν
μεταβολαὶ καὶ πρὸ τοῦ γεγόνاسι καὶ εἰσαυθις γενήσονται·
φιλομεταβόλον γὰρ τί ἐστιν ὁ αἰὼν, οὐκ εἰς φυτὰ μόνον
καὶ ζῶα ἀλλὰ καὶ εἰς ῥήματα. περὶ ἐστῶσαν δὲ ἄπειρίαν, 83
οὐ τοί γε καὶ μεταβάλλουσιν ἀμύχανόν ἐστι γινώσιν ἀν-
θρωπίνην εὐρεῖν. οὐδὲ ταύτη ἄρα ἡ γραμματικὴ συστή-
σεται. ἄλλως τε ἥτοι τεχνικὴν οἶται εἶναι τὴν εἶναι ἢ
ἄτεχνον. καὶ εἰ μὲν τεχνικὴν, πῶς οὐκ αὐτὴν εἶπε τέχνην
ἀλλὰ τὸ ἀφ' οὗ ἐστιν; εἰ δὲ ἄτεχνον, ἐπεὶ οὐ δυνατόν 30
διὰ τοῦ ἄτεχνου τὸ τεχνικὸν ὁραῖσθαι, οὐδὲ συστήσεται

8. τε om C.

16. ἀνυστόν Lobeckius Paralip. p. 431.

19. ἡ om V.

25. περιμισῶσαν L.

26. οὔτι H, οὔτι CV.

28. τέχνην CRV.

29. εἶπε τὴν τέχνην L.

30. τὸ] καὶ τὸ C.

31. τὸ om C.

οὐδὲ] οὐ CHA.

τις γραμματικὴ εἰς τεχνικῶς διαγινώσκουσα τὰ παρ' Ἑλληνσι σημαίνοντά τε καὶ σημαινόμενα.

- 84 Δημήτριος δὲ ὁ ἐπικαλούμενος Χλωρὸς καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν γραμματικῶν οὕτως ὥρισαντο "γραμματικὴ ἐστὶ τέχνη τῶν παρὰ ποιηταῖς τε καὶ τῶν κατὰ τὴν κοινὴν συνήθειαν λέξεων εἰδησις." μένουσι δὲ καὶ τούτους αἱ αὐταὶ ἀπορίαι· οὔτε γὰρ πάντων τῶν παρὰ ποιηταῖς λεγόμενων δύναται εἶναι τέχνη γραμματικὴ οὔτε τινῶν.
- 85 "καὶ πάντων μὲν αὐτόθεν ἀδύνατον, εἴγε καὶ περὶ θεῶν καὶ περὶ ἀρετῆς καὶ ψυχῆς λέγεται παρὰ τοῖς ποιηταῖς, ὧν ἀπείρως ἔχουσιν οἱ γραμματικοί· τινῶν δὲ διὰ τὸ μὴ εἰς τοὺς γραμματικούς τὸ τοιοῦτον πίπτειν μένοντας ἀλλὰ καὶ ἄλλους τινάς, ὅλον φιλοσόφους καὶ μουσικοὺς καὶ ἰατροὺς· συνειρῶν γὰρ καὶ οἷδε τινὰ τῶν παρὰ ποιηταῖς.
- 86 πάλιν τε ἐν τῷ λέγειν καὶ τῶν κατὰ τὴν κοινὴν συνήθειαν λέξεων εἰδησιν εἶναι τὴν γραμματικὴν εἰ μὲν τὸ καθολικὸν λαμβάνοιεν τὸ "εἰ τινὲς εἰσι κατὰ τὴν κοινὴν συνήθειαν λέξεις, ἐκαίνων ἐστὶν εἰδησις ἢ γραμματικὴ," ἀμαρτάνουσιν· ἀπειροὶ γὰρ αἱ κατὰ τὴν κοινὴν συνήθειαν λέ-
- 87 ξεις, καὶ τῶν ἀπειρῶν οὐκ ἐστὶν εἰδησις. εἰ δὲ ἐπὶ τὸ ἐπὶ μέρους φέροιεντο, ὅπερ ἴσον ἐστὶ τῷ "εἰσὶ τινες λέξεις κατὰ τὴν συνήθειαν τὴν κοινὴν ὧν εἰδησίς ἐστὶν ἢ γραμματικὴ," οὐδ' οὕτω ποιήσουσι τι τὴν γραμματικὴν· καὶ γὰρ ὁ Ἀθηναῖος εἰδησιν ἔχει τῶν κατὰ τὴν Ἀτθίδα συνήθειαν λέξεων, καὶ ὁ Δωριεὺς τῶν κατὰ τὴν Δώριον, καὶ ὁ ῥήτωρ τῶν κατὰ τὴν ῥητορικὴν, καὶ ὁ ἰατρός τῶν κατὰ τὴν ἰατρικὴν.
- 88 εἰ δὲ λέγοιεν πασῶν τῶν κατὰ τὴν κοινὴν συνήθειαν αὐτὴν λέξεων εἰδησιν οὐχ ὡς τῶν καθ' ἑκαστα καὶ ἐν μέρει πασῶν (τοῦτο γὰρ ὄντως ἀδύνατον) ἀλλὰ τῶν καθόλου πασῶν καὶ ἀνωτάτω ἐν ταῖς διαλέκτοις, ὅλον ὅτι Δωριέων μὲν ἐστὶ τοιοῦτω τόνῳ χρῆσθαι Ἰώνων δὲ ἄλλῳ, τάχα
- 89 μὲν τι πιθανὸν ἐροῦσιν, οὐ μὴν ἀληθές· οὔτε γὰρ ἐν

6. τοῦτοις FG.

20. ἐπὶ ante τὸ om V.

21. τὸ CH.

23. ποιήσουσι — 24. Ἀθηναῖος om V.

ἔθος ἐστὶ καθ' ἑκάστην διάλεκτον (πολλὰ γὰρ Δωρίδες καὶ Ἀθηναίαι), οὕτε οἱ κανόνες οὕς δοκοῦσι παραδιδόναι πρὸς πᾶσαν ἀποτεινόνται λέξιν, ἀλλ' ἄχρι μὲν πεσῶν καὶ ὁμοτόνων, οἷον ἔξυτόνων ἢ βαρυτόνων, προκόπτουσιν, πᾶσας δὲ περιλαβεῖν ἀδυνατοῦσιν. 5

Δείγματος μὲν οὖν χάριν ταῦτ' εἰρήσθω εἰς τὸ ἀνυπόστατον εἶναι τὴν γραμματικὴν ὅσον ἐπὶ τῇ παρὰ τοῖς γραμματικοῖς αὐτῆς ἐπινοίᾳ· μεταλθόντες δὲ ἀκολούθως καὶ τὰ κυριώτατα τῶν ἐν αὐτῇ θεωρημάτων, καὶ ἐξ ὧν μάλιστα λαμβάνει τὴν ὑπόστασιν, βασανίζωμεν. 10

Πολλῆς οὗσης καὶ ἀνηνύτου παρὰ τοῖς γραμματικοῖς 91 περὶ μερῶν γραμματικῆς διαστάσεως, "ἵνα μήτε τὸ πάροργον ἔργον χώραν ἐπέχειν ἡμῖν φαίνεται, μήτε εἰς ἀλλοτριαν καὶ ὡς πρὸς τὸ παρὸν ἀνωφελῆ ἐμβαίνοντες ὕλην ἀπολειπώμεθα τῆς ἀναγκασιτέρας ἀντιρρήσεως, ἀπαράδει 15 λέγειν ἀσυκοφαντητέον ὡς ἄρα τῆς γραμματικῆς τὸ μὲν ἐστὶν ἱστορικὸν τὸ δὲ τεχνικὸν τὸ δὲ ἰδιαιτέρον, δι' οὗ τὰ κατὰ τοὺς ποιητὰς καὶ συγγραφεῖς μεθοδεύεται. ὧν τεχνικὸν μὲν ἐστὶν ἐν ᾧ περὶ τῶν στοιχείων καὶ τῶν 92 τοῦ λόγου μερῶν ὀρθογραφίας τε καὶ ἑλληνισμοῦ καὶ τῶν ἀκολούθων διατάσσονται, ἱστορικὸν δὲ ὅπου περὶ προσώπων οἰοῦνται θείων τε καὶ ἀνθρωπίνων καὶ ἡρώων διδάσκουσιν, ἢ περὶ τόπων διηγοῦνται καθάπερ ὁρῶν ἢ ποταμῶν, ἢ περὶ πλάσμάτων καὶ μύθων παραδιδόασιν ἢ εἰ τι τῆς αὐτῆς ἰδέας ἐστίν. ἰδιαιτέρον δὲ τὸ κατὰ τοὺς ποιη- 93 τὰς καὶ συγγραφεῖς ἐπισκοποῦσι, καθ' ὃ τὰ ἀσαφῶς λεγόμενα ἐξηγοῦνται, τὰ τε ὕμνῳ καὶ τὰ μὴ τοιαῦτα κρίνουσι, τὰ τε γνήσια ἀπὸ τῶν νόθων διορίζουσιν. ἀλλ' ὡς μὲν τύπῳ καὶ ὁλοσχερέστερον περιλαβεῖν, ταῦτά ἐστι τὰ τῆς γραμματικῆς μέρη· νοητέον δὲ αὐτὰ οὐ κατ' εἰλικρίνειας, 94 οὐδ' ὡς ἂν τις εἰποι μέρη τοῦ ἀνθρώπου ψυχῇ καὶ σῶμα. ταυτὶ μὲν γὰρ ὡς ἑτερα ὄντα ἀλλήλων νοεῖται, τὸ δὲ

10. βασανίζομεν C.
ψυχῇ?

25. τὸ] ᾧ τὰ?

31. εἰποι C, εἰπε H.

τεχνικὸν καὶ ἱστορικὸν καὶ τὸ περὶ τὰς ποιήσεις καὶ συ-
 γραφὰς τῆς γραμματικῆς μέρη πολλὴν ἔχει συμπλοκὴν καὶ
 95 ἀνάγκασιν πρὸς τὰ λοιπὰ· καὶ γὰρ ἡ τῶν ποιητῶν ἐπι-
 σκεψις οὐ χωρὶς τοῦ τεχνικοῦ καὶ ἱστορικοῦ γίνεται μέρους,
 5 καὶ ἐκάτερον τούτων οὐ δίχα τῆς τῶν ἄλλων παραπλοκῆς
 συνέστηκεν. ὥσπερ οὖν οἱ λέγοντες τῆς ἱατρικῆς μέρη
 διαίταν χειρουργίαν φαρμακείαν οὕτω λέγουσιν ὡς πολλῆς
 οὔσης ἐν τοῖς θεωρήμασιν ἀλληλουχίας (καὶ γὰρ ἡ διαίτα
 οὐ χωρὶς φαρμακείας καὶ χειρουργίας πρόεισι, καὶ ἡ φαρ-
 10 μακεία πάλιν περιείχετο καὶ τῇ τῶν ἄλλων δυνάμει), ὧδε
 καὶ ἐπὶ τοῦ παρόντος "οὐκ ἀπότακτόν τί ἐστιν ἕκαστον
 96 μέρος, οὐδ' εἰλικρινὲς ἀπὸ τῆς τῶν ἄλλων ἐπιμιξίας. τοῦτο
 δὲ προδιηρθρώσαμεν οὐ παρέργως, ἀλλ' ἵνα εἰδῶμεν ὡς
 ἂν ἐν τι ἐξ αὐτῶν δειχθῇ ἀσύστατον, δυνάμει καὶ τὰ
 15 λοιπὰ ἀνῆρηται, ὧν ἐκάτερον οὐ χωρὶς τοῦ ἀναιρεθέντος
 ὑφίσταται. ὅμως δὲ οὐ ποιήσομεν τοῦτο καίπερ ὃν σύν-
 τομον, ἀλλὰ πειρασόμεθα πρὸς ἕκαστον ἀντιλέγειν, ὡς εἰ
 καὶ μὴ ἔχρηζε τῆς τῶν λοιπῶν παρουσίας. τάξει δὲ ἀρκτέον
 ἀπὸ τοῦ πρώτου.

97 Διὰ πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα δίκαιόν ἐστι μετὰ σπουδῆς
 ἐξετάζειν τὴν γραμματικὴν τεχνολογίαν, μάλιστα δὲ ἀπάν-
 των διὰ τὸ ἐπ' αὐτῇ κομᾶν καὶ μέγα φρονεῖν τοὺς γραμ-
 ματικούς, αἰεὶ δὲ τῶν κατὰ τὰ λοιπὰ κοσμουμένων μαθή-
 ματα κατατρέχειν ὡς μηδὲ τὴν κοινὴν τῶν Ἑλλήνων συ-
 10 νήθειαν ἐπισταμένων, καὶ ἔτι διὰ τὸ, εἰ ποτε θλίβοντο
 ἐν ζητήσεσι, μὴ ἄλλην εὐρίσκαιν πολλάκις ἀποφυγὴν εἰς τὸ
 περισπᾶν τοὺς συζητούντας αὐτοῖς ἢ τὸ ὅτι βάρβαρον ἢ
 98 σόλοικόν ἐστι τὸ ὑπ' αὐτῶν λεχθέν. οὐκ ὀλίγην δὲ ἂν
 ἔχοι μοῖραν εἰς προτροπὴν καὶ ὅταν βλέπωμεν τοὺς μηδὲ
 30 δύο σχεδὸν ῥήματα δεξιῶς εἰρεῖν δυναμένους γραμματι-
 κούς θέλοντας ἕκαστον τῶν μέγα δυνηθέντων ἐν εὐφρα-
 δείᾳ καὶ ἑλληνισμῷ παλαιῶν, καθάπερ Θουκυδίδην Πλά-

3. ἀνάγκασιν L 9. χειρουργίας καὶ φαρμακείας FGV. πρόεισι L.
 11. ἑκάστου C. 14. ἂν τι ἐν τι C. 26. ἀποφυγαῖν V. 29. ἔχη L.

των α Δημοσθένην, ὡς βάρβαρον ἐλέγχειν. μία γὰρ ἀντὶ πάντων ἄμυνα γενήσεται πρὸς αὐτούς, ἐὰν τὴν ψευδάνυ-
μον αὐτῶν τεχνολογίαν ἄτεχνον ἀποδείξωμεν. τάξει δὲ 99
λεκτέον ἡμῖν πρῶτον περὶ τῶν στοιχείων, ἐξ ὧν τὰ πάντα
κατ' αὐτούς συνέστηκεν καὶ ὧν ἀναιρεθέντων ἀγραμμά-
τους ἀνάγκη γίνεσθαι τοὺς γραμματικούς.

Καὶ δὴ τριχῶς λεγομένου τοῦ στοιχείου, τοῦ τε γρα-
φομένου χαρακτήρος καὶ τύπου καὶ τῆς τούτου δυνάμεως
καὶ ἔτι τοῦ ὀνόματος, προαγέτω νῦν ἡ ζήτησις μάλιστα
περὶ τῆς δυνάμεως· αὕτη γὰρ καὶ κυρίως στοιχεῖον 10
παρ' αὐτοῖς προσηγόρευται. εἰκοσιτεσσάρων τοίνυν στοι- 100
χείων ὄντων τῆς ἐγγραμμάτου φωνῆς, τούτων διττὴν ὑπο-
τίθενται κατὰ τὸ ἀνωτάτω τὴν φύσιν. τὰ μὲν γὰρ αὐ-
τῶν φωνάεντα προσαγορεύουσι τὰ δὲ σύμφωνα, καὶ φω-
νάεντα μὲν ἐπτά, α ε η ι ο υ ω, σύμφωνα δὲ τὰ λοιπὰ. 15
τῶν δὲ φωνάεντων τρεῖς λέγουσι διαφοράς· δύο μὲν γὰρ
αὐτῶν φύσει μακρὰ λέγουσι τυγχάνειν, τὸ η καὶ τὸ ω,
ἰσάριθμα δὲ βραχέα, τὸ ε καὶ τὸ ο, τρία δὲ κοινὰ μήκους
τε καὶ βραχύτητος, α ι υ, ἅπαρ δίχρονα καὶ ἵγρα καὶ ἀμ-
φίβολα καὶ μεταβολικὰ καλοῦσιν· ἕκαστον γὰρ αὐτῶν πέ- 101
φυκεν ὅτε μὲν ἐκτείνεσθαι ὅτε δὲ συστέλλεσθαι, οἷον τὸ
μὲν α ἐπὶ τοῦ

Ἄρες Ἄρες βροτολογεῖ μισαφόνε τεχισιπλῆτα,
τὸ δὲ ι

Ἴλιον εἰς ἱερὴν· τῇ δ' ἀντίος ὦρνυτ' Ἀπόλλων, 25
τὸ δὲ υ

Θεσπέσιον νεφέων ἐκ Διὸς ἕιν ὕδωρ.

τῶν δὲ συμφώνων τὰ μὲν ἡμίφωνα ἔστι κατ' αὐτούς τὰ 102
δὲ ἄφωνα, καὶ ἡμίφωνα μὲν ὅσα δι' αὐτῶν ῥοίζων ἢ σιγμὸν
ἢ μυγμὸν ἢ τινα παραπλήσιον ἤχον κατὰ τὴν ἐμφώνησιν 30

2. ἂν C. 14. φωνήεντα et 16. et p. 624 17. φωνήεντων CR:
cf. Lobeck. ad Phrynich. p. 639. 16. ἄγουσι FGV. 17. τὸ ante
ω om V. 23. Ἄρες] II. 5 31. 25. Ἴλιον] II. 7 20. 27. Θεσπε-
σίων hinc affert Blomfieldus Callimachi fr. 463. 29. σιγμὸν] v. Schae-
fer. ad Dionys. Hal. de compos. 14.

ἀποτελεῖν πεφυκότα, καθάπερ τὸ ζ θ λ μ ν ξ ρ σ φ χ ψ,
 ἢ ὡς τινές, χωρὶς τοῦ θ καὶ φ καὶ χ τὰ λειπόμενα ὅκτω·
 ἄφωνα δὲ ἔστι τὰ μήτε συλλαβὰς καθ' ἑαυτὰ ποιεῖν δυνά-
 μενα μήτε ἤχων ιδιότητας, αὐτὸ δὲ μόνον μετὰ τῶν ἄλ-
 5 λων συνσφωνούμενα, καθάπερ β γ δ κ π τ, ἢ ὡς ἔνιοι,
 103 καὶ τὸ θ φ χ. καὶ μὴν κοινῶς τῶν συμφώνων πάλιν τὰ
 μὲν φύσει δασεῖα λέγουσι τὰ δὲ ψιλὰ, καὶ δασεῖα μὲν θ φ
 χ, ψιλὰ δὲ κ π τ· μόνον δὲ φασὶ τὸ ρ ἐπιδέχεσθαι ἐκά-
 τερον, δασύτητα καὶ ψιλότητα. λέγουσι "δέ τινα τῶν
 10 συμφώνων καὶ διπλᾶ, καθάπερ τὸ ζ ξ ψ· συνσσημέναι
 γάρ φασὶ τὸ μὲν ζ ἐκ τοῦ σ καὶ θ, τὸ δὲ ξ ἐκ τοῦ κ καὶ
 σ, τὸ δὲ ψ ἐκ τοῦ π καὶ σ.

104 Τούτων δὴ προεστοιχειωμένων, φημι πρῶτον μὲν
 ἀτόπως αὐτοῖς λέγεσθαι τῶν στοιχείων τινὰ εἶναι διπλᾶ.
 15 τὸ γὰρ διπλοῦν σύστημα ἔστιν ἐκ δυοῖν, τὸ δὲ στοιχεῖον
 οὐκ ἔστι σύστημα ἐκ τινῶν· ἀπλοῦν γὰρ ὀφείλει τυγχά-
 νειν καὶ οὐκ ἐξ ἑτέρων συστατόν. οὐκ ἄρα ἔστι διπλοῦν
 στοιχεῖον. ἄλλως τε, εἰ τὰ συστατικὰ τοῦ διπλοῦ στοιχείου
 στοιχεῖα ἔστι, τὸ διπλοῦν ἐκ τῶν στοιχείων συνστωὺς οὐκ
 20 ἔσται στοιχεῖον· ἀλλὰ μὴν τὰ συστατικὰ τοῦ διπλοῦ
 στοιχείου στοιχεῖα ἔστιν· οὐκ ἄρα τὸ διπλοῦν ἔστι στοιχεῖον.

105 Καὶ μὴν ὡς ταῦτα ἀναιρεῖται, οὕτω καὶ τὰ δίχρονα,
 κοινὴν φύσιν μήκους τε καὶ βραχύτητος ἀξιούμενα ἔχειν.
 εἴπερ γὰρ τοιαῦτα ἔστιν, ἥτοι αὐτὸ τὸ γράμμα κατ' ἰδίαν
 25 καὶ ὁ ψιλός, εἰ τύχοι, τοῦ α ι υ χαρακτήρ ἐμφανιστικός
 ἔστι τῆς διχρόνου φύσεως, καὶ νυνὶ μὲν συστέλλεσθαι νυνὶ
 106 δὲ ἐκτείνεσθαι δυνάμενον τῇ προσῳδίᾳ. ἀλλ' ὁ μὲν χα-
 ρακτήρ κατ' ἰδίαν οὐκ ἔστι κοινοῦ φύσει στοιχείου μηνυτι-
 κός. οὔτε γὰρ ὅτι μῆκνεται οὐθ' ὅτι βραχύνεται οὐθ'
 30 ὅτι τὸ συναμφοτέρων καὶ μῆκνεται καὶ βραχύνεται ἐμ-
 φαίνει· ἀλλ' ὃν τρόπον ἢ δι' αὐτοῦ συλλαβή, καθάπερ
 εἴρηται ἐπὶ τῆς Ἀρεῖς λέξεως, ἢ χωρὶς τῆς προστιθεμένης

4. ιδιότητα V. 11. καὶ post κ om V. 13. δὲ V. 14. λέγε-
 σθαι τὸ τῶν? 27. προσῳδία, ἢ σὺν προσῳδίᾳ κοινὸν ὑπάρχει. ἀλλ' ?
 29. οὐθ' ὅτι τὸ — 30. βραχύνεται om C. 32. ἢ] οὐ?

προσφθίας οὐτ' εἰ μακρά ἐστιν οὐτ' εἰ βραχεία γινώσκεται,
οὕτω καὶ τὸ α ἰ υ κατ' ἰδίαν λαμβανόμενα οὐ κοινὰ
ἐκατέρως ἔσται δυνάμειως ἀλλ' οὐδέτερας. λείπεται οὖν 107
σὺν προσφθίᾳ λέγειν αὐτὸ κοινὸν ὑπάρχειν. ὃ πάλιν ἐστὶν
ἀμήχανον· προσλαμβάνον γὰρ ταύτην ἢ μακρὸν γίνε-
ται, ὅτε ἔστι μακρά, ἢ βραχύ, ὅτε ἔστι βραχεία, κοινὸν δὲ
οὐδέποτε. οὐκ ἄρα ἔστι φύσει δίχρονα στοιχεῖα. εἰ δὲ λέ- 108
γοιεν κοινὰ φύσει ὑπάρχειν ταῦτα παρόσον ἐπιδεκτικά.
ἐστὶν ἐκατέρου, μήκους τε καὶ συστολῆς, λήσονται σχεδὸν
εἰς τὴν αὐτὴν ἐγκυλισθέντες ἀπορίαν. τὸ γὰρ ἐπιδεκτι- 10
κὸν τινος οὐκ ἔσται ἐκεῖνο τὸ οὐπὲρ ἐπιδεκτικὸν ἐστίν·
ὥσπερ γὰρ ὁ χαλκὸς ἐπιδεκτικὸς μὲν ἐστὶ τοῦ ἀνδριάς γε-
νέσθαι, οὐκ ἐστὶ δὲ ἀνδριάς ἐφ' ὅσον ἐπιδεκτικὸς ἐστὶ, καὶ
ὃν τρόπον τὰ ξύλα ἐπεκτῆδιον μὲν ἔχει φύσιν εἰς τὸ ναῦς
γενέσθαι, οὕτω δὲ ἐστὶ ναῦς, οὕτω καὶ τὰ τοιαῦτα τῶν 15
στοιχείων ἐπιδεκτικά μὲν ἐστὶ μήκους τε καὶ συστολῆς,
οὕτε δὲ μακρά ἐστὶν οὕτε βραχεία οὐδ' ἐκότερον πρὶν ἀπὸ
προσφθίας ποιωθῆναι. πρὸς γε μὴν τοῖς λεχθεῖσιν ἐναν- 109
τίον ἐστὶν ἢ τε βραχύτης καὶ ἢ ἐπέκτασις, "καὶ οὐ συνυ-
φίσταται· ἀναιρέσει γὰρ τῆς βραχύτητος ἢ ἐπέκτασις συ- 20
νίσταται, καὶ ἀναιρουμένης μακρᾶς βραχεία γίνεται. παρ'
ἣν αἰτίαν ἀδύνατον περισπωμένην βραχείαν γενέσθαι, διὰ
τὸ τῷ περισπασμῷ κατ' ἀνάγκην συνυφίστασθαι τὴν ἐπέ-
κτασιν. διόπερ εἰ φύσει τι δίχρονόν ἐστι στοιχεῖον, ἥτοι 110
ὑφ' ἐν περὶ αὐτὸ ἢ τε τῆς βραχύτητος καὶ ἢ τῆς ἐπέκτα- 25
σεως ὑποστήσεται δύναμις ἢ παρὰ μέρος. ἀλλ' ὑφ' ἐν
μὲν ἀμήχανον· περὶ γὰρ τὴν αὐτὴν ἐκφώνησιν κατὰ τὸ
αὐτὸ ἀναιρετικαὶ ἀλλήλων δυνάμεις οὐκ ἂν ὑποσταίεν.
λείπεται ἄρα παρὰ μέρος. ὃ πάλιν ἐστὶν ἀπίθανον· ὅτε
γὰρ ἔστι μακρόν, τότε οὐκ ἔστι κοινὸν στοιχεῖον βραχύ- 30
τητος καὶ μήκους, ἀλλὰ βραχὺ μόνον.

10. ἐγκυλισθέντες V. 16. μὲν om L. 30. γὰρ] γὰρ οὐκ FG.
sed amplius hinc locus; qui aliquatenus explebitur, si post μακρὸν addas
καὶ ὅτι βραχύ, post ἄλλα autem μακρὸν μόνον καὶ.

111 Ὁ δ' αὐτὸς τῆς ἐπιχειρήσεως τρόπος γινέσθω καὶ ἐπὶ τῶν φύσει ψιλῶν ἢ δασέων ἢ καθ' ἑκάτερον κοινῶν· ἡμῖν δὲ ἀπόχρη τὸ γένος τῆς ἐπιχειρήσεως ὑποδείξει.

Καὶ μὲν ἐπεὶ ἀνήρηται τὰ κοινὰ καὶ δέδωκεται τὸ
 5 ἐκταίνεσθαι μόνον αὐτὰ ἢ συστέλλεσθαι, ἀκολουθήσει καὶ τὸ δισσοῦν ὑπάρχειν ἕκαστον, τὸ μὲν φύσει μακρὸν τὸ δ'
 112 αὐτὸ φύσει βραχύ. δισσοῦ οὖν ὄντος τοῦ α καὶ ι καὶ υ οὐ-
 κέτι ἐπτά γενήσεται μόνον στοιχεῖα φωνάεντα, ὧν δύο
 μὲν μακρά, τὸ τε η καὶ τὸ ω, δύο δὲ βραχέα, τὸ τε ε
 10 καὶ τὸ ο, τρία δὲ δίχρονα, τὸ τε α καὶ ι καὶ υ, ἀλλὰ τὰ
 σύμπαντα δέκα, καὶ τούτων τὰ πέντε μὲν μακρά, τὸ τε η
 καὶ τὸ ω καὶ τὸ μακρὸν α καὶ ι καὶ υ, ἰσάριθμα δὲ τὰ
 113 βραχέα, τὸ ο καὶ τὸ ε καὶ τὸ βραχύ α καὶ ι καὶ υ. ἀλλ'
 ἐπεὶ οὐ δύο μόνον ὑπειλήφασιν εἶναι προσωδίας γραμμα-
 15 τικῶν παῖδες, τὴν τε μακράν καὶ βραχεῖαν, ἀλλὰ καὶ ὀξεῖαν
 βαρεῖαν περισπωμένην δασεῖαν ψιλήν, ἕκαστον τῶν ὑπο-
 δεδειγμένων φωναιέντων ἔχον τινὰ τούτων κατ' ἰδίαν προ-
 σωδίαν γενήσεται στοιχεῖον· καὶ ὥς λόγῳ οὐδὲν ἦν κοινὸν
 μήκους τε καὶ βραχύτητος στοιχεῖον, ἀλλ' ἢ μακρὸν μό-
 20 ρον, ὅτ' εἶχε τὴν μακράν, ἢ βραχύ, ὅτ' εἶχε τὴν βραχεῖαν,
 τῷ αὐτῷ λόγῳ οὐδὲν ἔσται κοινὸν ὀξύτητος καὶ βαρύτη-
 τος, ἀλλ' ἢ ὀξύ μόνον, ὅτε προσειλήφει τὴν ὀξεῖαν, ἢ
 βαρύ, ὅτε τὴν βαρεῖαν. καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τὸ ἀνάλογον.
 ἐπεὶ οὖν τὰ μὲν βραχέα δύο ὄντα ἀνὰ πέντε ἐπιδέχεται
 25 προσωδίας, βραχεῖαν ὀξεῖαν βαρεῖαν δασεῖαν ψιλήν, δέκα
 114 γενήσεται. τὰ δὲ μακρά πάλιν δύο ὄντα εἰ ἐκ περισσοῦ
 προσλαμβάνει καὶ τὴν προσωδίαν τὴν περισπωμένην (μη-
 κύνεται γὰρ ταῦτα καὶ ὀξύνεται καὶ βαρύνεται καὶ δασύ-
 νεται καὶ ψιλοῦνται καὶ ἰδιαίτερον περισπωσθαι πέφυκε),
 30 γενήσεται ἑξάδεκα. τὰ δὲ κοινὰ τρία καθιστάτω τὰς ἐπτά
 προσωδίας καθ' ἕκαστον ἐπιδέχεται, καὶ ταῦτα γίνονται
 εἴκοσι καὶ ἑν· ὥστε πάντα τεσσαράκοντα καὶ τρία τυγχά-

10. τε om C. 26. εἰ add H. 30. τὰς] εἰ τὰς? nisi 31. malis
 ταύτη. 32. τρία] πέντε schol. Dionysii Thr. p. 777. τυγχάνει G.

νειν· οἷς τῶν δεκαεπτὰ συμφώνων προστιθεμένων ἐξή-
κοντα γίνεσθαι στοιχεῖα, ἀλλ' οὐκ εἰκοσιτέσσαρα.

Ἔστι δὲ καὶ ἕτερος λόγος καθ' ὃν ἀξιοῦται διαφόρως 115
τὰ φωνήεντα πάλιν στοιχεῖα ἐλάσσονα εἶναι τῶν παρὰ τοῖς
γραμματικοῖς θρυλουμένων ἑπτὰ. εἰ γὰρ τὸ α κατ' αὐ-
τοὺς ἐκτενέστερον καὶ συσταλλόμενον οὐχ ἕτερόν ἐστι
στοιχεῖον ἀλλ' ἔν κοινόν, ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ ι καὶ τὸ υ,
ἀκολουθήσει καὶ τὸ ε καὶ τὸ η ἔν εἶναι στοιχεῖον κατὰ
τὴν αὐτὴν δύναμιν κοινόν· ἡ γὰρ αὐτὴ δύναμις ἐπ' ἀμ-
φοτέρων ἐστὶ, καὶ συσταλὴν μὲν τὸ η γίνεται ε, ἐκταθὲν 10
δὲ τὸ ε γίνεται η. κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τὸ ο
καὶ τὸ ω μία στοιχείου γενήσεται φύσις κοινή, ἐκτάσει καὶ
συστολῇ διαφέρουσα, ἐπεὶπερ τὸ μὲν ω μακρόν ἐστιν ο,
τὸ δὲ ο βραχὺ ἐστιν ω. τυφλώττουσιν οὖν οἱ γραμματι- 116
κοὶ καὶ τὸ ἀκόλουθον αὐτοῖς οὐ συνορῶσι, λέγοντες ἑπτὰ 15
φωνήεντα τυγχάνειν, πέντε μόνων ὄντων πρὸς τὴν φύσιν.

Καὶ ἀναστρόφως ἔσεσθαι τινὰ φασιν ἐνιοι τῶν φιλο-
σόφων πλείονα στοιχεῖα, διάφορον ἔχοντα δύναμιν τῶν
συνήθως παραδιδομένων, οἷον καὶ τὸ αἰ καὶ τὸ ου καὶ
πᾶν ὃ τῆς ὁμοίας ἐστὶ φύσεως. τὸ γὰρ στοιχεῖον κριτέον 20
μάλιστα, ὅτι στοιχεῖόν ἐστιν, ἐκ τοῦ ἀσύνθετον καὶ μονό-
ποιον ἔχειν φθόγγον, οἷός ἐστιν ὁ τοῦ α καὶ ε καὶ ο καὶ
τῶν λοιπῶν. ἐπεὶ οὖν ὁ τοῦ αἰ καὶ εἰ φθόγγος ἀπλοῦς 117
ἐστὶ καὶ μονοειδής, ἔσται καὶ ταῦτα στοιχεῖα. τεκμήριον
δὲ τῆς ἀπλότητος καὶ μονοειδεῖας τὸ λεχθησόμενον. ὁ 25
μὲν γὰρ σύνθετος φθόγγος οὐχ οἷος ἀπ' ἀρχῆς προσπίπτει
τῇ αἰσθήσει, τοιοῦτος ἄχρι τέλους παραμένειν πέφυκεν,
ἀλλὰ κατὰ παράτασιν ἐταροιοῦται, ὁ δὲ ἀπλοῦς καὶ ὄντως
τοῦ στοιχείου λόγον ἔχων τούναντίον ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέ-
λους ἀμεταβάλλός ἐστιν. οἷον τοῦ μὲν ρα φθόγγου ἐν 30
παρατάσει προφερομένου, δῆλον ὡς οὐχ ὡσαύτως αὐτοῦ
κατὰ τὴν πρώτην πρόσπευσιν ἀντιληψεται ἢ αἰσθησῆς.

2. γίνεσθαι? 4. 16. φωνήεντα CB. 10. μὲν om C. 13. ἐστὶν
ο] ἐστὶ τὸ ο L. 21. ἀσυνθέσιον C. μονοποιόν FG. 23. φθόγγος]
ἴσως V. 28. ὄντος CV. 32. πρόπτεσιν L.

- καὶ κατὰ τὴν τελευταίαν, ἀλλὰ κατ' ἀρχὰς μὲν ὑπὸ τῆς τοῦ ρ ἐκφωνήσεως κινηθῆσεται, μεταυθις δὲ ἐξαφανισθείσης αὐτῆς εἰληκρινοῦς τῆς τοῦ α θυνάμειως ποιήσεται τὴν ἀντίληψιν. ὅθην οὐκ ἂν εἶη στοιχεῖον τὸ ρα καὶ πᾶν
 118 τὸ ἰοικὸς αὐτῷ. εἰ δὲ τὸν τοῦ αἰ φθόγγον λέγοιεν, οὐδὲν ἔσται τοιοῦτον, ἀλλ' οἶον ἂπ' ἀρχῆς ἐξακούεται τῆς φωνῆς ἰδίωμα, τοιοῦτον καὶ ἐπὶ τέλει, ὥστε στοιχεῖον ἔσται τὸ αἰ. τούτου δὲ οὕτως ἔχοντος, "ἐπεὶ καὶ ὁ τοῦ εἰ φθόγγος καὶ ὁ τοῦ ου μονοειδῆς καὶ ἀσύνθετος καὶ ἀμειωτάβολος ἐξ ἀρχῆς ἄχρι τέλους λαμβάνεται, ἔσται καὶ οὗτος
 στοιχεῖον.
 119 Ἀλλὰ ἀφόμενοι γε ταύτης τῆς ζητήσεως ἐκείνο ἂν λέγοιμεν, ὃ μᾶλλον δύναται θλίβειν τοὺς γραμματικούς. εἰ γὰρ κοινὰ λέγεται στοιχεῖα τρία, αἰ υ, διὰ τὸ ἐπιδεκτικὰ
 15 τυγχάνειν μήκους τε καὶ συστολῆς, ἀκολουθήσει πᾶν στοιχεῖον κοινὸν εἶναι λέγειν· ἐπιδεκτικὸν γὰρ ἔστι τῶν τεσσάρων προσφωδῶν, βαρύτητος ὀξύτητος ψιλότητος δαούτητος. ἡ εἴπερ οὐχ ὑπομένουσι πᾶν στοιχεῖον κοινὸν εἶναι λέγειν, μηδ' ἐκεῖνα λεγέτωσαν κοινὰ παρόσον ἐκτάσεως καὶ
 20 συστολῆς ἔστιν ἐπιδεκτικά.
 120 Ἦρκει μὲν οὖν ἡπορημένων τῶν στοιχείων τῆς γραμματικῆς πέρους ἐπιτεθεικέναι τῇ ζητήσει· τίς γὰρ ἀπολείπεται λόγος περὶ τῶν μετὰ τὰς ἀρχὰς τοῖς τὰς ἀρχὰς οὐκ ἔχουσι γραμματικοῖς; ὅμως δ' οὖν ἐνδοτέρω προχωροῦντας
 25 οὐκ ἔστιν ἀλλότριον ἀκρίειων δείγματος χάριν ἀποπειραθῆναι. καὶ ἐπεὶ ἐκ στοιχείων αἱ συλλαβαὶ εἰσι, περὶ τούτων ἐπισυνάπτωμεν.
 121 Πᾶσα οὖν συλλαβὴ ἢ μακρὰ ἔστιν ἢ βραχεῖα. μακρὰ δὲ γίνεται, φασί, διχῶς, φύσει τε καὶ θέσει, φύσει μὲν τρι-
 30 χῶς, ἢ ὅταν ἔχῃ στοιχεῖον φύσει μακρὸν ὡς ἐπὶ τῆς ἡώς λέξεως, ἐκατέρω γὰρ τούτων τῶν συλλαβῶν ἐστὶ μακρὰ διὰ τὸ τὴν μὲν τὸ η τὴν δὲ τὸ ω φύσει ἔχειν μακρόν, ἢ

1. καὶ om F. 2. τοῦ om L. 9. εν] οι Coraes Isocrat. I p. 4.
 12. ἐκείν C. 17. βαρύτης ὀξύτης C. 25. ἀκρίειο V. πειρα-
 θῆναι C. 32. τὸ post διὰ om CR.

ὅταν ἐκ δυοῖν φωναέντων συνεστήκη ὡς ἐπὶ τῆς αἰαί λέξεως, αἱ γὰρ δύο συλλαβαὶ μακραὶ τῷ ἑκατέρῳ ἐκ δυοῖν φωναέντων ὑπάρχειν, ἢ ὅταν κοινὸν ἔχη τὸ στοιχεῖον μακροτόνως παρελιγμένον ὡς ἐπὶ τῆς Ἄρης· τὸ γὰρ α δίχρονον νῦν μακροτόνως ἐκφέρεται. οὐκοῦν φύσει τριχῶς 122
μηκύνεται συλλαβή, θέσει δὲ πενταχῶς, ἥτοι ὅταν εἰς σύμφωνα τῶν ἀπλῶν λήγη δύο, ἢ ὅταν ἡ μετ' αὐτὴν συλλαβὴ ἀπὸ συμφώνων δύο ἄρχηται, ἢ ὅταν εἰς σύμφωνον λήγη καὶ ἀπὸ συμφώνου ἡ ἐξῆς ἄρχηται, ἢ ὅταν εἰς διπλοῦν λήγη στοιχεῖον, ἢ ὅταν μετ' αὐτὴν διπλοῦν ἐπιφέ- 10
ρηται. εἰ δὴ πᾶσα συλλαβὴ ἥτοι μακρά ἐστὶν ἢ βραχεῖα 123
κατὰ τοὺς ὑποδεδειγμένους τῆς τεχνολογίας τρόπους, ἐὰν παραστήσωμεν μηδετέραν οὖσαν αὐτῶν, δῆλον ὡς οὐδὲ λέξιν ἔξουσιν οἱ ἑνὶ γραμματικοί· καθὰ γὰρ τῶν στοιχείων ἀναιρουμένων συναναιροῦνται καὶ αἱ συλλαβαί, οὕτω καὶ 15
τῶν συλλαβῶν μὴ οὖσων οὕτε αἱ λέξεις γενήσονται οὕτε κοινῶς τὰ τοῦ λόγου μέρος, διὰ δὲ τοῦτ' οὐδὲ λόγος.

Ἰν' οὖν ἢ τις βραχεῖα συλλαβὴ, δεῖ προωμολογῆσθαι 124
ὅτι ἐλάχιστος καὶ βραχὺς ἐστὶ χρόνος, ἐν ᾧ ὑφίσταται. οὐκ ἐστὶ δὲ ἐλάχιστος χρόνος· πᾶς γὰρ εἰς ἄπειρον τέμ- 20
νεται, ὡς ἐν τοῖς ὑστερον δείξομεν· εἰ δὲ εἰς ἄπειρον τέμνεται, οὐκ ἐστὶν ἐλάχιστος. οὐκ ἄρα ἐστὶ βραχεῖα συλλαβὴ βραχὺν ἔχουσα χρόνον. εἰ δὲ λέγοισιν νῦν βραχεῖαν καλεῖν καὶ ἐλαχίστην συλλαβὴν οὐ τὴν πρὸς φύσιν ἐλαχίστην οὖσαν ἀλλὰ τὴν πρὸς αἴσθησιν, ἑαυτοῖς προσ- 25
αύξουσι τὴν ἀπορίαν. τὰς γὰρ λεγομένας παρ' αὐτοῖς 125
βραχεῖας συλλαβὰς εὐρήσομεν ὡς πρὸς αἴσθησιν μεριστάς, οἷον τὴν ερ. αἰσθητῶς γὰρ ἐπιβάλλομεν ἐπ' αὐτῆς ὅτι προεμφωνεῖται τῆς τοῦ ρ δυνάμεως ἢ τοῦ ε δύνανμις. καὶ ἐναλλάξαντες εἰ λέγοιμεν ρε, πάλιν ἀντιληψόμεθα ὅτι 30
πρώτῃ μὲν ἐστὶ κατὰ τὴν τάξιν ἢ τοῦ ρ δύνανμις, δευτέρα δὲ ἢ τοῦ ε. ἐπεὶ οὖν πᾶν ὃ πρῶτον καὶ δευτερον μέρος 126
ἔχει πρὸς αἴσθησιν, οὐκ ἐστὶν ἐλάχιστον πρὸς αἴσθησιν,

φαίνεται δὲ ἡ κατὰ τοὺς γραμματικούς βραχεῖα συλλαβὴ
 πρῶτον καὶ δεύτερον ἔχουσα, οὐκ ἂν εἴη πρὸς αἰσθησιν
 ἐλάχιστος καὶ βραχεῖα συλλαβή. μουσικοὶ μὲν γὰρ ἴσως
 ἀλόγους τινὰς χρόνους καὶ φωνῶν παραυξήσεις δυνήσονται
 15 ἀπολιπεῖν· τοῖς δὲ μὴ χωροῦσι τὸ τοιοῦτον βάθος γραμ-
 ματικοῖς τῆς ἀπορίας, ἀλλ' αὐτὸ μόνον εἰς βραχεῖαν καὶ
 μακρὰν διαιρουμένοις τὴν γενικὴν συλλαβὴν, οὐκ ἔστι
 συγγνωμονεῖν δίκαιον. οὐκοῦν ἀνυπόστατός ἐστιν ἡ βρα-
 χεῖα συλλαβή.

- 127 Καὶ μὴν ἡ μακρὰ πάλιν ἔσται ἀνύπαρκτος· δίχρο-
 νον μὲν γὰρ αὐτὴν εἶναι λέγουσι, δύο δὲ χρόνοι οὐ συνυ-
 πάρχουσιν ἀλλήλοις. εἰ γὰρ δύο εἰσί, τούτῳ διορίζονται
 ὅτι εἰσί δύο, τῷ τὸν μὲν ἐνεστηκέναι τὸν δὲ μὴ· εἰ δὲ
 ὅς μὲν ἐνέστηκεν ὅς δὲ οὐκ ἐνέστηκεν, οὐ συνυπάρχουσιν
 128 ἀλλήλοις. διόπερ καὶ ἡ μακρὰ συλλαβὴ εἴπερ ἔστι δίχρο-
 νος, ὀφείλει, ὅτε μὲν αὐτῆς ἐνέστηκεν ὁ πρῶτος χρόνος,
 τότε ὁ δεύτερος μὴ ἐνέστηκεν, καὶ ὅτε ὁ δεύτερος ἐνί-
 σταται, τότε ὁ πρῶτος μηκέτι εἶναι. ἀσυνυπάρχων δὲ
 αὐτῆς ὄντων τῶν μερῶν ὅλη μὲν οὐχ ὑφέστηκε, μέρος δὲ
 20 τε αὐτῆς. "ἀλλὰ τὸ γε μέρος αὐτῆς οὐκ ἦν αὐτή, ἐπεὶ
 129 οὐ διοίσει τῆς βραχείας ἡ μακρὰ συλλαβή. οὐκ ἄρα οὐδὲ
 μακρὰ τις ἔστι συλλαβή. εἰ δὲ λέγοιεν κατὰ συμμνημό-
 νευσιν νοεῖσθαι μακρὰν συλλαβὴν (τοῦ γὰρ προλεχθέντος
 φθόγγου μνημονεύοντες καὶ τοῦ νῦν λεγομένου ἀντιλαμ-
 25 βανόμενοι τὸ ἐξ ἀμφοτέρων συντιθέμενον μακρὰν ἐνε-
 νοήσαμεν συλλαβὴν) — εἰ δὴ τοῦτο λέγοιεν, οὐδὲν ἄλλο
 ἢ ἀνυπόστατον ὁμολογήσουσιν εἶναι τὴν τοιαύτην συλλα-
 130 βήν. εἰ γὰρ ὑφέστηκεν, ἦτοι ἐν τῷ προαναφωνουμένῳ
 φθόγγῳ ὑφέστηκεν ἢ ἐν τῷ ἐπαναφωνουμένῳ. οὔτε δὲ
 30 ἐν τῷ προαναφωνουμένῳ οὔτε ἐν τῷ ἐπαναφωνουμένῳ·
 ἐκότερος γὰρ αὐτῶν κατ' ἰδίαν μὴ ὑφεστὼς οὐδὲ τὴν ἀρ-
 χὴν συλλαβὴν ἔστιν· ὥστε οὐδὲ ὑφέστηκεν. ὑφεστὼς δὲ

3. ἐλάχιστη?

6. ἀπειρίας RV.

13. τῷ τὸν] πρῶτον C.

31. ἐκότερον L. 32. ὥστε — 629 l. συλλαβή] non consistens autem neque est brevis nec longa syllaba. H. ego ὑφεστῶσα quāvis ὑφεστὼς malim.

βραχεῖά ἐστιν ἀλλ' οὐ μακρὰ συλλαβή. οὔτε δὲ ἐν ἀμφο-
τέροις· ὁ γὰρ ἑτερος αὐτῶν τοῦ ἑτέρου ὑφαστῶτος οὐχ
ὑφίστηκεν, ἐκ δὲ τοῦ ὑπάρχοντος καὶ μὴ ὑπάρχοντος οὐ-
δὲν ἐστιν ἐπινοῆσαι συγκαίμενον ὡς ἐκ μερῶν. οὐκ ἄρα
ἐστι τις μακρὰ συλλαβή.

Ἀνάλογον δὲ τούτοις ἐστὶ καὶ τὰ περὶ λέξεως καὶ τῶν 131
τοῦ λόγου μερῶν ἀπορεῖσθαι ὀφείλοντα. πρῶτον μὲν γάρ,
ὡς μικρῶ πρότερον ὑπεδείκνυμεν, μὴ οὔσης συλλαβῆς
μηδὲ λέξιν εἶναι δυνατόν· ἐκ συλλαβῶν γὰρ αἱ λέξεις
λαμβάνουσι τὴν ὑπόστασιν. εἴτα καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν 10
ἐφοδὸν ἐξέσται προηγουμένως ἐπ' αὐτῆς τῆς λέξεως τὰς
αὐτὰς χειρίζειν ἀπορίας. ἡ γὰρ συλλαβή ἐστιν ἢ ἐκ συλ-
λαβῶν συνέστηκεν· ὅπως δ' ἂν ἔχῃ, τὰς ἐκκειμένας ἡμῖν
ἐπὶ τῆς συλλαβῆς ἀπορίας ἐπιδέξεται. ἀλλ' ὅμως ἵνα μὴ 132
καινотέρων ἐλέγχων ἀπορεῖν δοκῶμεν, προσφωνητέον τι 15
κἀνταῦθα τοῖς γραμματικοῖς.

Ὅταν γὰρ μέρη τινὰ λόγου καλῶσιν, οἷον ὄνομα ῥῆμα
ἄρθρον καὶ τὰ λοιπὰ, πόθεν λαβόντες; ἦτοι γὰρ ταῦτα ὅλα
τὸν λόγον καλοῦσιν, ἢ ταῦτα μέρη ἐκείνου, μήτε δ' ἐκεί-
νου ὡς ὅλου νοεῖσθαι δυναμένου μήτε τούτων ὡς μερῶν 20
ἐκείνου. λαμβανέσθω δὲ τὰ εἰς τὴν ὑπόθεσιν παραδείγ-
ματα, ὡς μὴ ἀπῶμεν τῶν τῆς γραμματικῆς θεωρημάτων.
ἔστω τοίνυν ὑποθέσεως χάριν λόγος μὲν ὁ σύμπας οὗτος 133
ὁ στίχος,

μήνιν ἄειδε θεὰ Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος, 25
μέρη δὲ αὐτοῦ ταῦτα, τό τε μῆνιν προσηγορία καθεστώς,
καὶ τὸ ἄειδε ῥῆμα προστακτικόν, καὶ τὸ "θεὰ προσηγο-
ρία πάλιν θηλυκή, καὶ τὸ Πηληϊάδεω ὄνομα πατρωνυ-
μικόν, πρὸς δὲ ταῦτοις καὶ τὸ Ἀχιλῆος ὄνομα κύριον.
οὐκοῦν ἦτοι ἄλλο τί ἐστιν ὁ λόγος παρὰ τὰ μέρη αὐτοῦ 134
καὶ ἄλλα τὰ μέρη παρὰ τὸν λόγον, ἢ τὸ ἄθροισμα τῶν
μερῶν ὁ λόγος ὑπείληπται. καὶ εἰ μὲν ἄλλο τι τῶν με-

8. μικρῶ πρότερον] μικ-πρότερον R, μικρότερον G. 13. ἔχει CH.
14. τὰς συλλαβὰς pr R. 17. λόγον CH. οἷς C. 18. ὅλον? 31. ἄλλο H.
δ' om H. 22. ἀποστῶμεν? 29. πρὸς om C.

ρῶν ἐστὶν ὁ λόγος, αἰρομένων δηλονότι τῶν ἐκκαίμενων
 τοῦ λόγου μερῶν ὑπολειφθήσεται ὁ λόγος. τοσοῦτον δὲ
 ἀπέχει ὁ προοιρημένος στίχος τοῦ μένειν πάντων αἰρομέ-
 νων αὐτοῦ τῶν μερῶν, ὥς καὶ ἐν ὁδηποτοῦν αὐτοῦ μέρος
 5 ἀνέλωμεν, οἷον τὸ μῆνιν ἢ τὸ αἶδε, μηκέτι στίχος ὑπάρ-
 135 χειν. εἰ δὲ τὸ ἄθροισμα τῶν τοῦ λόγου μερῶν νοεῖται
 λόγος, τῷ μηδὲν εἶναι τὸν ἄθροισμὸν παρὰ τὰ ἡθροισμένα
 καθάπερ καὶ τὸ διάστημα παρὰ τὰ διαστημότα, οὐδὲν
 ὑπάρξει ὁ λόγος οὐ νοηθήσεται τινα μέρος. μηδενὸς δὲ
 10 ὄντος ὅλου λόγου οὐδὲ μέρη τινὰ τούτου γενήσεται. ὥσπερ
 οὐν εἰ μηδὲν ἐστὶν ἀριστερόν, οὐδὲ δεξιὸν ἐστὶν, οὕτως εἰ
 136 μὴ ἐστὶ τι ὅλον λόγος, οὐδὲ τὰ μέρη ὑπάρξει. καθό-
 λου τε, εἰ τὸν ἄθροισμὸν τῶν τοῦ λόγου μερῶν ὅλον ἡγή-
 σονται λόγον, ἀκολουθήσει αὐτοῖς τὰ μέρη τοῦ λόγου ἀλ-
 15 λήλων λέγειν εἶναι μέρη. εἰ γὰρ μηδὲν ὑπόκειται ὅλον
 παρ' αὐτὰ οὐ γενήσεται μέρη, ἀλλήλων ἔσται μέρη. τοῦτο
 137 δὲ ὡς ἐστὶν ἀλογώτατον, σκοπῶμεν. τὰ γὰρ μέρη πάντως
 ἐμπεριέχεται ἐκαίνοις τοῖς ὧν λέγεται μέρη, ἴδιον τόπον
 ἐπέχοντα καὶ ἰδίαν ὑπόστασιν ἔχοντα, ἐν ἀλλήλοις δὲ οὐκ
 20 ἐμπεριέχεται. οἷον ἀνθρώπου μὲν μέρη χεῖρες καθιστάσι,
 χειρῶν δὲ δάκτυλοι καὶ δακτύλων ὄνυχες. διόπερ ἐν μὲν
 ἀνθρώπῳ χεῖρες περιέχονται, ἐν χειρὶ δὲ δάκτυλοι, ἐν
 δακτύλοις δὲ ὄνυχες, καὶ οὐχ ἢ μὲν δεξιὰ χεὶρ τὴν ἀριστε-
 ρὰν συμπληροῖ, ὁ δὲ λιχανὸς τὸν ἀντίχειρα δάκτυλον ἀπαρ-
 25 τίξει, ἢ δὲ κεφαλὴ τοὺς πόδας συντίθησι καὶ οἱ πόδες τὸν
 138 θώρακα. ὅθεν καὶ τὰ μέρη τοῦ λόγου οὐ ῥητέον ἀλλή-
 λων εἶναι μέρη, ἐπεὶ ἐν ἀλλήλοις αὐτὰ δεήσει περιέχεσθαι,
 τὸ μὲν μῆνιν ἐν τῷ αἶδε, τὸ δὲ αἶδε ἐν τῷ θεά, καὶ
 καθόλου πάντα ἐν πᾶσιν, ὅπερ ἀδύνατον. οὐ τοίνυν ἀλ-
 30 λήλων τῶν τοῦ λόγου μερῶν δυναμένων εἶναι μερῶν διὰ
 τὸ ἀνόητον τοῦ πράγματος, οὔτε ὅλου τινὸς εὐρισκομένου
 λόγου παρὰ τὰ αὐτοῦ μέρη, μηδενὸς τε εὐρισκομένου

3. αἰρομένων V.

5. ὑπάρχει FG.

9. οὐ] οὐ οὐ H.

23. οὐχὶ μὲν ἢ δεξιὰ V.

24. πληροῖ CRS.

26. οὐ ῥητέον] εἰρη-

τέον CH, ῥητέον H.

32. λόγου om V.

πράγματος παρ' αὐτὰ τὰ μέρη οὐ λέγομεν εἶναι τὰ μέρη, λείπεται λέγειν ὡς οὐδέν ἐστι μέρος λόγου. διὰ δὲ τοῦτ' οὐδὲ λόγος.

Ἐπακτέον δὲ καὶ οὕτως. εἴπερ τὸ μῆνιν μέρος ἐστὶ 130
"τοῦ στίχου, ἦτοι ὅλου τοῦ στίχου μέρος ἐστὶν ἢ τοῦ
"ᾄειδε θεὰ Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος." ἀλλ' εἰ μὲν τοῦ ὅλου
στίχου μέρος ἐστίν, ἐπεὶ ὅλος σὺν αὐτῷ τῷ μῆνιν νοεῖται,
καὶ αὐτοῦ μέρος συμπληρωτικὸν γενήσεται τὸ μῆνιν, διὰ
θὲ τοῦτο καὶ μείζον αὐτοῦ καὶ ἥττον, μείζον μὲν αὐτοῦ
ἢ συμπληροῦται ὑφ' αὐτοῦ (τὸ γὰρ ὑπὸ τινος συμπλη- 10
ρούμενον μείζον ἐστὶ τοῦ συμπληρουμένου αὐτό), ἔλασσον
θὲ ἢ συμπληροῖ αὐτό. τὸ γὰρ τινος συμπληρωτικὸν
ἔλασσόν ἐστι τοῦ συμπληρουμένου. οὐ πάνυ δὲ ταῦτα
πιθανά. οὐκ ἄρα τοῦ ὅλου στίχου μέρος ἐστὶ τὸ μῆνιν.
καὶ μὴν οὐδὲ τοῦ λειπομένου, φημί δὲ τοῦ "ᾄειδε θεὰ Πη- 140
ληϊάδεω Ἀχιλῆος." πρῶτον μὲν γὰρ τὸ μέρος περιέχεται
ἐν τῷ οὐ ἐστὶ μέρος, τὸ δὲ μῆνιν οὐκ ἐμπεριέχεται ἐν
τῷ "ᾄειδε θεὰ Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος", ὥστε οὐκ ἂν εἴη μέ-
ρος τούτου. εἴτα δὲ οὐδὲ τὸ "ᾄειδε θεὰ Πηληϊάδεω
Ἀχιλῆος" χρήζει συμπληρώσεως· κατὰ γὰρ τὸν ἴδιον λό- 10
γον συμπληρῶνται. ἀλλὰ ὅλος ὁ λόγος, λέγω δὲ ὁ στί-
χος, οὐκ ἐστὶ τὸ "ᾄειδε θεὰ Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος." τοίνυν
οὐδὲ τούτου μέρος ἐστὶ τὸ μῆνιν. ἀλλ' εἰ μήτε τοῦ ὅλου
στίχου μέρος ἐστὶ τὸ μῆνιν μήτε τοῦ ἀπολειπομένου μέ-
ρους, παρὰ δὲ ταῦτα οὐδὲν ἄλλο ὑπόκειται, οὐδενὸς λόγου 25
μέρος ἐστὶ τὸ μῆνιν.

Ταῦτα μὲν οὖν καθολικώτερον πρὸς τὰ μέρη τοῦ λό- 141
γου ῥητέον· ἐμβάντες δὲ εἰς τὰς κατὰ μέρος παρ' αὐτοῖς
περὶ τούτων τεχνολογίας πολὺν λῆρον εὐρήσομεν. καὶ
τοῦτο πάρεστι μαθεῖν οὐκ ἐπὶ τὴν πᾶσαν ὕλην φοιτήσαν- 30
τας (ἀδόλεσχον γὰρ ἐστὶ καὶ γραμματικῆς γρασολογίας
πλήρης), ἀλλ' ὁμοίον τι τοῖς οἰνοκαπήλοις ποιήσαντες, καὶ

7. ὅλος R: ceteri ὅλος. 17. οὐκ ἐμπεριέχεται GV, οὐκ ἔτι περιέ-
χεται F. cf. p. 636 23. 22. θεὰ om C. 32. ποιήσαντας Fabricius.

ὃν τρόπον ἐκείνοι ἐξ ὀλίγου γένματος τὸν ὅλον δοκιμά-
 ζουσι φόρτον, οὕτω καὶ αὐτοὶ ἐν λόγῳ μέρος προχειρισά-
 μενοι, καθάπερ τὸ ὄνομα, ἐκ τῆς περὶ τούτου τεχνολογίας
 συνοψόμεθα καὶ τὴν ἐν τοῖς ἄλλοις τῶν γραμματικῶν
 ἐντρέχειαν.

- 142 Ἀντίκα τοίνυν ὅταν τῶν ὀνομάτων τὰ μὲν ἄρρενικὰ
 φύσει λέγωσι· τὰ δὲ θηλυκὰ τὰ δὲ οὐδέτερα, καὶ τὰ μὲν
 ἐνικὰ τῷ ἀριθμῷ τὰ δὲ δυϊκὰ τὰ δὲ πληθυντικά, καὶ ἡδὴ
 τὰς ἄλλας ἐπισυνείρῃσι διαιρέσεις, ἐπιζητήσωμεν τί ποτε
 143 ἔστι τὸ ἐπιφωνούμενον τούτο φύσει. ἡ γὰρ ὅτι οἱ πρῶτοι
 ἀναφθεγξάμενοι τὰ ὀνόματα φυσικὴν ἐποιήσαντο τὴν
 ἀναφώνησιν αὐτῶν ὡς καὶ τὴν ἐπὶ τῷ ἀλγεῖν κραυγὴν καὶ
 τὴν ἐπὶ τῷ ἥδουθαι ἢ τῷ θαυμάζειν ἐκβόησιν, οὕτω λέ-
 γουσι φύσει τὰ μὲν τοιαῦτα "εἶναι τῶν ὀνομάτων τὰ δὲ
 15 τοιαῦτα· ἡ ὅτι καὶ ἐπὶ τοῦ παρόντος ἕκαστον αὐτῶν φυ-
 σικῶς ἡμᾶς κινεῖ ὅτι ἄρρενικόν, κἂν ἡμεῖς μὴ νομίζωμεν
 αὐτὸ ἄρρενικόν εἶναι, καὶ πάλιν φυσικῶς αὐτὸ ἐνδείκνυται
 144 ὅτι θηλυκόν ἐστι, κἂν ἡμεῖς μὴ θέλωμεν. ἀλλὰ τὸ μὲν
 πρῶτον οὐκ ἂν εἴποιεν. πόθεν γὰρ γραμματικῇ παχύτητι
 20 διαγινώσκειν πότερον φύσει ἢ θέσει τὰ ὀνόματα, ἢ τίνα
 μὲν οὕτως τίνα δὲ ἐκείνως; ὅτε οὐδὲ τοῖς ἐπ' ἄκρον ἤκουσι
 φυσιολογίας εὐμαρὲς εἰπεῖν διὰ τὰς ἐκατέρωθεν ἰσολογίας.
 145 ἄλλως τε καὶ ἰσχυρὸς ἀντικάθεται τούτῳ λόγος, πρὸς ὃν
 οὐδ' εἰ καταπέλετην ὑπομένοισιν, φασίν, οἱ γραμματικοὶ
 25 δυνήσονται τι συνιδεῖν ἱκνούμενον. εἴπερ γὰρ φύσει τὰ
 ὀνόματα ἦν καὶ μὴ τῇ καθ' ἕκαστον θέσει σημαίνει, ἐχρῆν
 πάντα πάντων ἀκούειν, Ἑλλήνας βαρβάρων καὶ βαρβά-
 ρους Ἑλλήνων καὶ βαρβάρους βαρβάρων. οὐχὶ δὲ γε
 τοῦτο· οὐκ ἄρα φύσει σημαίνει τὰ ὀνόματα. ὥστε τοῦτο
 146 μὲν οὐκ ἐροῦσιν· εἰ δ' ὅτι φυσικῶς διαδείκνυσιν ἕκαστον
 ὄνομα ὅτι ἄρρενικόν ἐστιν ἢ θηλυκόν ἢ οὐδέτερον, φασὶ
 τὰ μὲν τοιαῦτα τὰ δὲ τοιαῦτα τυγχάνειν, ἴστωσαν λειότε-

16. ὅτι] ὥς?

20. ἢ τίνα FG.

31. οὐδέτερον V.

17. αὐτὸ] αὐτὸ τὸ ἄρρενικόν V.

22. φυσιολογίας post εἰπεῖν CR.

32. τελειότερον H.

19. γὰρ om V.

26. ἐσημαίνειν?

ρον αὐτοῖς τρίβοντες τὸν κλοιόν. πάλιν γὰρ φήσομεν ὅτι 147
 τὸ φύσει κινεῖν ἡμᾶς ὁμοίως πάντας κινεῖ, καὶ οὐχ οὕς
 μὲν οὕτως οὕς δὲ ἐναντίως. οἷον φύσει τὸ πῦρ ἀλεαίνει,
 βαρβάρους Ἑλλήνας, ἰδιώτας ἐμπείρους, καὶ οὐχ Ἑλλήνας
 μὲν ἀλεαίνει βαρβάρους δὲ ψύχει· καὶ ἡ χιών φύσει ψύ- 5
 χει, καὶ οὐ τινὰς μὲν ψύχει τινὰς δὲ θερμαίνει. ὥστε τὸ
 φύσει κινεῖν ὁμοίως τοὺς ἀπαρμποδίστους ἔχοντας τὰς
 αἰσθησεις κινεῖ. τὰ δὲ αὐτὰ ὀνόματα οὐ πᾶσιν ἔστι τὰ 148
 αὐτά, ἀλλὰ τοῖς μὲν ἀρρενικὰ τοῖς δὲ θηλυκὰ τοῖς δὲ οὐ-
 δέτερα. οἷον Ἀθηναῖοι μὲν τὴν στάμνον λέγουσι θηλυ- 10
 κῶς, ἰστοπανησιοὶ δὲ τὸν στάμνον ἀρρενικῶς, καὶ οἱ
 μὲν τὴν θόλον οἱ δὲ τὸν θόλον, καὶ οἱ μὲν τὴν βῶλον οἱ
 δὲ τὸν βῶλον. καὶ οὐ διὰ τοῦτο οὗτοι ἢ ἐκεῖνοι λέγονται 149
 ἀμαρτάνειν· ἕκαστος γάρ, ὡς τεθεματίκεν, οὕτω χρῆται.
 καὶ οἱ αὐτοὶ δὲ διαφόρως ταῦτα ὅτε μὲν ἀρρενικῶς ἐκφέ- 15
 ρουσιν ὅτε δὲ θηλυκῶς, λέγοντες τὸν λιμόν καὶ τὴν λι-
 μόν. οὐκ ἄρα φύσει τῶν ὀνομάτων τὰ μὲν ἀρρενικὰ τὰ
 δὲ θηλυκὰ, ἀλλὰ κατὰ θεματισμόν τὰ μὲν τοιαῦτα γίνε-
 ται τὰ δὲ τοιαῦτα. καὶ μὴν εἴπερ φύσει τῶν ὀνομάτων 150
 τὰ μὲν ἦν ἀρρενικὰ τὰ δὲ θηλυκὰ, ὥφειλον αἱ ἀρρενικαὶ π
 φύσεις αἰεὶ ποτε ἀρρενικοῖς ὀνόμασι προσαγορευέσθαι καὶ
 αἱ θηλυκαὶ θηλυκοῖς καὶ μήτε αἱ ἀρρενικαὶ φύσεις μήτε
 αἱ θηλυκαὶ οὐδέτερος. οὐχὶ δὲ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ τὰς ἀρρε- 151
 νικὰς φύσεις θηλυκῶς καλοῦμεν καὶ τὰς θηλυκὰς ἀρρενι-
 κῶς καὶ τὰς οὐτε ἀρρενικὰς οὐτε θηλυκὰς ἦτοι ἀρρενικῶς 25
 ἢ θηλυκῶς, οὐχὶ δὲ οὐδέτερος. οἷον κόραξ μὲν λέγεται
 ἀσπὸς κώνωψ κάνθαρος σκορπίος μῦς ἀρρενικῶς καὶ ἐπὶ
 τοῦ θήλεος, καὶ πάλιν χελιδὼν χελώνη κορώνη ἀκρίς μυ-
 γαλῇ ἐμπίς καὶ ἐπὶ τοῦ ἄρρενος τὴν φύσιν θηλυκῶς.
 ὡσαύτως δὲ κλίνη θηλυκῶς ἐπὶ τῆς μήτε ἄρρενος μήτε 152
 θηλείας τὴν φύσιν, καὶ στῦλος ἀρρενικῶς ἐπὶ τοῦ οὐδε-

7. ἀπαρμποδίστους V, ἀπαρμποδίστους F. 13. ἐκεῖνοι] ἐν
 κῶνοι C. 15. δι om V. 20. ἢ τὰ μὲν V. ὥφειλον L.
 21. φύσει V. 22. θηλυκαὶ om C. 23. οὐθετέρως V.
 28. μυγαλῇ CRV, μυγάλη FG.

τέρου. τοίνυν εἰ φύσει οὐδέν ἐστιν ἄρρενικὸν ἢ θηλυκὸν ὄνομα, ζητῶ πῶς ὁ γραμματικὸς ἐπιλήψεται τοῦ διαστρόφως λέγοντος ὁ χελιδὼν καὶ ἡ ἄετός. ἤτοι γὰρ ὡς φύσει τοῦ ὀνόματος τῆς χελιδόνος θηλυκοῦ ὄντος, ἐκείνου δὲ ἄρρενικὸν αὐτὸ τῷ ἄρθρῳ βιαζομένου γενέσθαι, ἢ ὡς τῆς κοινῆς συνηθείας θηλυκὸν αὐτὸ θεματισάσης ἀλλ' οὐκ ἄρρενικόν. ἀλλ' εἰ μὲν ὡς φύσει θηλυκοῦ καθιστωτός, ἐπεὶ οὐδὲν φύσει θηλυκὸν ἐστὶ καθὼς παριστήσαμεν, ἀδιάφορον τὸ ὅσον ἐπὶ τούτῳ ἴαν τε οὕτως ἴαν τε ἐκείνως ἐκφέρεται· εἰ δ' ὡς ὑπὸ τῆς κοινῆς συνηθείας ἀντὶ θηλυκοῦ θεματιοθέν, γενήσεται τοῦ τε εὖ λεγομένου καὶ μὴ κριτήριον οὐχὶ τεχνικός τις καὶ γραμματικὸς "λόγος ἀλλ' ἢ ἄτεχνος καὶ ἀφελὴς τῆς συνηθείας παρατήρησις.

154 Τὰ δὲ αὐτὰ ταῦτα μετακτεῖον καὶ ἐπὶ τὰ ἐνικὰ καὶ 15 πληθυντικὰ τῶν ὀνομάτων. Ἀθήναι γὰρ λέγονται πληθυντικῶς ἢ μία πόλις καὶ Πλαταιαί, καὶ πάλιν Θήβη ἐνικῶς καὶ Θῆβαι πληθυντικῶς, καὶ Μυκῆνη καὶ Μυκῆναι. ῥηθήσεται δὲ ἐπιμελέστερον περὶ τῆς ἐν τούτοις ἀνωμαλίας προβαινούσης τῆς ζητήσεως.

20 Τὰ νῦν δὲ ἐπεὶ καὶ ὑποδειγματικῶς κατωπεσύνκαμεν τὴν ἐν τούτοις τῶν γραμματικῶν ἀκρίβειαν, φέρε καίς τινος, 155 πρὶν ἐπ' ἄλλον τρόπον ἀπελθεῖν, ἐξετάσωμεν, φημί δὲ τίνα λόγον καλοῦσιν ἢ μέρη λόγου. ἤτοι γὰρ αὐτὴν τὴν σωματικὴν φωνὴν ἐροῦσιν ἢ ἀσώματον λεκτόν, διαφέρον 25 ταύτης. οὗτ' αὖ δὲ τὴν φωνὴν ἐροῦσιν· ταύτης μὲν γὰρ ῥηθείσης πάντες ἀκούουσιν, Ἕλληνες τε καὶ βάρβαροι, καὶ ἰδιῶται καὶ οἱ παιδείας ἐντός, τοῦ δὲ λόγου καὶ τῶν τούτου μερῶν Ἕλληνες μόνοι καὶ οἱ τούτου ἑμπειροί.

156 τοίνυν οὐχ ἡ φωνὴ ἐστὶν ὁ λόγος καὶ μέρη λόγου. καὶ 30 μὴν οὐδὲ τὸ ἀσώματον λεκτόν. πῶς γὰρ ἀσώματον ἔστι ἐστὶ τι ἄλλο τοιοῦτο παρὰ τὸ σῶμα καὶ τὸ κενόν, πολλῆς

15. ἀθηναῖοι CV.

17. μὴ κύνη C.

μὴ κύναι C, μηκῆναι B.

21. γραμμάτων CR.

22. ἐπελθεῖν L.

23. τίνοι V.

26. ἀκού-

σιων C. 29. οὐχὶ φωνή C.

καὶ ἀντηνύτου γενομένης παρὰ τοῖς φιλοσόφοις περὶ αὐτοῦ
 διαμάχης; εἰ μὲν γὰρ κινεῖται, σῶμά ἐστιν· τὸ γὰρ κινού-
 μενον σῶμα· εἰ δὲ μένει, δεχόμενον μὲν τὰ εἰς αὐτὸ
 φερόμενα σώματα καὶ μὴ ἀντιτυποῦν κενὸν γενήσεται,
 κενοῦ γὰρ ἴδιον τὸ μὴ ἀντιτυπεῖν, ἀντιτυποῦν δὲ τοῖς εἰς αὐ-
 τὸ φερομένοις σῶμά ἐστιν, ἰδίωμα γὰρ σώματος τὸ
 ἀντιτυπεῖν. ἄλλως τε ὁ λέγων ἀσώματόν τι λεκτὸν ὑπάρ- 157
 χειν ἤτοι φάσει μόνον ἀρκούμενος λέγει ἢ ἀπόδειξιν πα-
 ραλαμβάνων. ἀλλὰ φάσει μὲν ἀρκούμενος ἐν ἀντιφάσει
 ἐπισχεθῆσεται· ἀπόδειξιν δὲ παραλαμβάνων, ἐπεὶ καὶ 10
 αὐτὴ δι' ἀναμφισβητήτων ὀφείλει λημμάτων προάγειν, τὰ
 δὲ λήμματά ἐστι λεκτά, προαρκάζων τὸ ζητούμενον ὡς
 ὁμολογούμενον ἄπιστος ἔσται. παρ' ἣν αἰτίαν λοιπόν, εἰ 158
 μήτε ἡ φωνὴ λόγος ἐστὶ μήτε τὸ σημαινόμενον ὑπ' αὐ-
 τῆς ἀσώματον λεκτόν, παρὰ δὲ ταῦτα νοεῖν οὐδὲν ἐνδέ- 15
 χεται, οὐδὲν ἐστὶ λόγος.

Ἔστω δὲ νῦν καὶ ὁ λόγος καὶ μέρη τούτου ὅποσα
 θέλουσιν οἱ γραμματικοὶ ὑπάρχειν. ἀλλ' εἰπάτωσάν γε
 ἡμῖν πῶς τὸν λόγον μερίζουσιν. ἐπεὶ γὰρ τὸν μερισμὸν 159
 τὸν τῶν μέτρων ἐν δυοῖ μάλιστα τοῖς ἀναγκαιοτάτοις κεί-
 σθαι συμβέβηκεν, ἐν τε τῷ βαίνειν, τουτέστι τῇ εἰς τοὺς
 πόδας διανομῇ, καὶ ἐν τῇ εἰς τὰ τοῦ λόγου μέρη διαιρέ-
 σει, ἀκόλουθον μὲν ἦν τοῖς τελέως πρὸς αὐτοὺς ἀντιλέ-
 γουσιν ἐκάτερον κινεῖν, τὸν τε τρόπον τοῦ βαίνειν, σκε-
 λίσαντας αὐτῶν ἅπαντας τοὺς οἷς βαίνουσι πόδας ὡς ἀνυ- 25
 πάρχοντας, καὶ ἔτι τὸν τρόπον τῆς τῶν τοῦ λόγου μερῶν
 διανομῆς, δείξαντας τὸ ἀδύνατον τῆς διαιρέσεως. ἀλλ' 160
 ἐπεὶ καὶ τοῖς πρὸς τοὺς μουσικοὺς προηγουμένως περὶ
 ποδῶν ζητοῦμεν, ἵνα μὴ προλαμβάνωμεν τὰ μελλήσοντα
 πρὸς ἐκείνους λέγεσθαι ἢ μὴ δις τὰ αὐτὰ λέγωμεν, ταύ- 30
 τὴν μὲν τὴν ἀπορίαν εἰς τὸν δέοντα καιρὸν ὑπερθε-

1. ἀτηνύτη R.
 12. προαρκάζον CR.

11. ἀναμφισβήτην C, ἀνασφατήτων V.
 19. διαμερίζουσιν FG. 23. μὲν ἂν ἦν FSV.

σόμεθα, περὶ δὲ τῆς διαιρέσεως τῶν τοῦ λόγου μερῶν σκοπούμεθα.

- 161 Ὁ οὖν μερίζων τινὰ στίχον τὰ μὲν ἀφαιρεῖ τὰ δὲ προστίθῃσι, καὶ ἀφαιρεῖ μὲν τὸ μῆνιν, εἰ τύχοι, χωρίζων τοῦ παντός στίχου, καὶ πάλιν τὸ αἶδις καὶ τὰ λοιπὰ μέρη, προστίθῃσι δὲ τοῖς κατὰ συναλοιφὴν ἐκφερομένοις, οἷον τῷ "αἶμ' ἐμέων" τὸ α, τὸ γὰρ πλήρες ἦν "αἶμα ἐμέων," καὶ πάλιν τῷ "βῆ δ' ἀκέων" τὸ ε, κατὰ γὰρ ἐκπληρώσειν οὕτως εἶχε "βῆ δὲ ἀκέων." μνησθένος μέντοι μήτε ἀφαιρεῖ-
 10 σθαι δυναμένου ἀπὸ τινος μήτε προστίθεσθαι τινι πεφυκός ἀδύνατος γίνεται ὁ κατὰ γραμματικὴν μερισμός.
- 162 τὸ δὲ ὅτι οὐδὲν οὐθενὸς ἀφαιρεῖται "μάθοιμεν ἂν τόνδε τὸν τρόπον. εἰ γὰρ ἀφαιρεῖται τι ἀπὸ τινος, ἢ ὅλον ἀφ' ὅλου ἀφαιρεῖται ἢ μέρος ἀπὸ μέρους ἢ ὅλον ἀπὸ μέρους
 15 ἢ μέρος ἀπὸ ὅλου. ὅλον μὲν οὖν ἀπὸ ὅλου οὐκ ἀφαιρεῖται· ἐνὸς γὰρ ὑποκειμένου στίχου, εἰ ὅλον ἐστὶ τὸ ἀφαιρούμενον, ὅλον στίχον ἀφελούμεν. καὶ οὕτως εἰ μὲν ἔτι μένει ὁ στίχος ἀφ' οὗ ἡ ἀφαίρεσις, οὐδὲ ὅλως ἔσται γεγονυῖα τις ἀφαίρεσις ἀπ' αὐτοῦ· πῶς γὰρ ἔτι μένειν οἶόν
 20 τέ ἐστι τὸ ὅλον, εἴπερ ἀφήρηται; εἰ δὲ μὴ μένει, δῆλον ὡς ἐκ τοῦ μὴ ὄντος οὐκ ἔστι πάλιν γεγονυῖα ἀφαίρεσις.
- 163 ὥστε ὅλον ἀπὸ ὅλου οὐκ ἀφαιρεῖται. καὶ μὴν οὐδὲ ὅλον ἀπὸ μέρους· ἐν μὲν γὰρ τῷ μέρει οὐκ ἐμπεριέχεται τὸ ὅλον, οἷον τῷ μῆνιν τὸ "αἶδις θεὰ Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος,"
 25 τὸ δὲ ἀφαιρούμενον ὀφείλει ἐμπεριέχεσθαι τῷ τὴν ἀφαίρεσιν ἐπιδεχομένῳ.λείπεται ἄρα ἢ μέρος ἀφ' ὅλου ἢ μέρος ἀπὸ μέρους ἀφαιρεῖσθαι. ἀλλὰ καὶ τοῦτ' ἄπορον. τὸ γὰρ μῆνιν εἰ μὲν ἀφ' ὅλου ἀφαιρεῖται τοῦ στίχου, καὶ ἀπὸ αὐτοῦ ἀφαιρεῖται· σὺν αὐτῷ γὰρ ὅλος ὁ στίχος ἐνοεῖτο.
 30 καὶ ἄλλως, εἰ ἀφ' ὅλου ἀφαιρεῖται, τὸ δ' ὅλον ἦν "μῆνιν αἶδις θεὰ Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος," ὥφειλον ἡλαττωῖσθαι καὶ

7. τὸ CR. αἶμ'] II. 15 11. 8. βῆ δ'] II. 1 34. 12. ἂν τὸν τρόπον τοῦτον V. 13. ἀφαιρεῖται ἀφ' ὅλου C. 14. ἢ ὅλον ἀπὸ μέρους om C. 18. μένοι V. 20. μένοι H, μένοι V.

τὸ "ᾄειδε θεὰ Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος" καὶ μὴ μένειν ἐν τῷ αὐτῷ, παντὸς τοῦ ἀφαίρεσιν ἐπιδεξαμένου μὴ μένοντος ἐν ταῦτῳ. ἐχρῆν δὲ καὶ αὐτὸ τὸ μῆνιν, ἀφ' ὅλου ἐκείνου 164 λαμβάνον τὴν ἀφαίρεσιν, ἔχειν τι ἐξ ἐκάστου τῶν ἐν ἐκείνῳ, ὃ πάλιν ἐστὶ ψεῦδος. εἰ οὖν μήτε ὅλον στίχον ἀπὸ στίχου δυνατόν μερίζειν μήτε μέρος στίχου ἀπὸ μέρους μήτε ὅλον ἀπὸ μέρους μήτε μέρος ἀφ' ὅλου, καὶ παρὰ ταῦτα οὐδὲν ἐνδέχεται ποιεῖν, ἀδύνατος τῷ γραμματικῷ ὁ μερισμός.

Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἡ κατὰ τὰς συναλειπτικῶς ἐκφερο- 165 μένας λέξεις τινῶν πρόσθεσις οὐκ ἔσται. καὶ τοῦτ' ἔσται σαφές, ἂν μὴ ἐπὶ συλλαβῶν ἢ στοιχείων χαιρίζηται ὁ λόγος, ὣν μάλιστα τὰς προσθέσεις ἐν τοῖς μερισμοῖς ποιοῦνται οἱ γραμματικοί, ἀλλ' ἐπὶ ὅλων λέξεων. ὑποκειμένου τοίνυν ἡμιστιχίου τοῦ "ᾄειδε θεὰ Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος" 16 (ἔγω γὰρ πρὸς τὸ παρὸν τουτὶ ἡμιστίχιον, καὶ προσλαμβανέτω τὸ μῆνιν, ὥστε τὸ ἐξ ἀμφοτέρων ἥρωικόν γενέσθαι μέτρον) ζητοῦμεν τίνι ἢ πρόσθεσις γίνεται; ἤτοι 166 γὰρ ἐαυτῷ "τὸ μῆνιν προστίθεται ἢ τῷ προϋποκειμένῳ ἡμιστιχίῳ ἢ τῷ ἐξ ἀμφοτέρων ἀποτελεσθέντι ἥρωικῷ μέτρῳ. καὶ ἐαυτῷ μὲν οὐκ ἂν προστεθείη· μὴ ὃν γὰρ ἕτερον ἐαυτοῦ καὶ μὴ διπλασιαζόν ἐαυτὸ οὐκ ἂν λέγοιτο ἐαυτῷ προστίθεσθαι. τῷ δὲ προϋποκειμένῳ ἡμιστιχίῳ πῶς ἐνδέχεται; ὅλῳ μὲν γὰρ αὐτῷ προστιθέμενον καὶ αὐτὸ παρισσώζομενον ἐκείνῳ ἡμιστίχιον γενήσεται, ταύτῃ 167 τε ἀκολουθήσει καὶ τὸ μέγα ἡμιστίχιον λέγειν εἶναι βραχύ, βραχεὶ συνεξισούμενον τῷ μῆνιν, καὶ τὸ βραχύ μέγα, μερίζον ἀντιπαρῆκον τῷ ἡμιστιχίῳ, εἴπερ τῷ παντὶ ἡμιστιχίῳ προστίθοιτο τὸ μῆνιν, ὅλον τῷ ᾄειδε. καὶ εἰ μὲν μόνον ἀνέξῃσι τὸ ᾄειδε, τὸ ὅλον οὐ ποιήσῃ στίχον. 168

8. δέχεται C, οὐ δέχεται HV. 10. συναλειπτικὰς L, per synalephen M. 15. ἡμῖν στοιχείου CRV. 17. γενέσθαι FG.
20. στίχῳ CR. 25. ἡμιστολχιον V. 26. τε om V. ἡμιστι-
χιον V. 27. τὸ V. 29. αἶδα ponit pro ᾄειδε θεὰ Πηλη-
ϊάδεω Ἀχιλῆος monet Fabricius. 30. τὸ δ' ὅλον CR.

πεται οὖν φάσκειν τῷ ἐξ ἀμφοῖν, αὐτοῦ τε τοῦ μῆτιν καὶ τοῦ προϋποκειμένου ἡμιστιχίου, ἀποτελουμένῳ ἑξαμέτρῳ καὶ ἡρωικῷ στίχῳ προστίθεται. ὃ τελείως ἦν ἀπίθανον.
 168 τὸ γὰρ ἐπιδεχόμενον πρόσθεσιν προϋπόκειται τῆς προσ-
 5 θέσεως, οὐ μὴν τὸ γινόμενον ἐκ τῆς προσθέσεως προϋ-
 πόκειται ταύτης. οὐκ ἄρα οὖν τῷ γινομένῳ ἐκ τῆς προσ-
 θέσεως τοῦ μῆτιν ἑξαμέτρῳ στίχῳ προστίθεται τὸ μῆτιν·
 ὅτε μὲν γὰρ γίνεται ἡ πρόσθεσις, οὕτω ἑξάμετρος ἔστιν,
 ὅτε δὲ ἔστιν ἑξάμετρος, οὐκέτι γίνεται ἡ πρόσθεσις. πλὴν
 10 συνῆκται τὸ προκείμενον, καὶ μήτε προσθέσεως μήτε
 ἀφαιρέσεως οὔσης ἀναιρεῖται ὁ προειρημένος τοῦ μερισμοῦ
 τρόπος.

Ἄλλὰ δὴ πάλιν τὴν ἐν τούτοις τῶν γραμματικῶν ἀκριβείαν κατανοήσαντες, φέρε καὶ τῆς ἐν τῷ γράφειν
 169 αὐτῶν δυνάμειως ἀποπειραθῶμεν. τὴν γὰρ ὀρθογραφίαν
 φασὶν ἐν τρισὶ καίεσθαι τρόποις, ποσότητι ποιότητι μερισμῷ.
 ποσότητι μὲν οὖν, ὅταν ζητῶμεν εἰ ταῖς δοτικαῖς προσ-
 θετέον τὸ ι, καὶ εὐχάλινον καὶ εὐώδινας τῷ ι μόνον γρα-
 πτέον ἢ τῇ αι· ποιότητι δέ, "ὅταν σκαπτώμεθα πότερον
 20 διὰ τοῦ ζ γραπτέον ἔσθι τὸ σμιλλίον καὶ τὴν Σμύρναν ἢ
 διὰ τοῦ σ· μερισμῷ δέ, ἐπειδὴν διαπορῶμεν περὶ τῆς
 ὀβριμος λέξεως, πότερόν ποτε τὸ β τῆς δευτέρας ἔσθι συλ-
 λαβῆς ἀρχὴ ἢ τῆς προηγουμένης πέρας, καὶ ἐπὶ τοῦ Ἄρι-
 170 στίων ὀνόματος ποῦ ταπτέον τὸ σ. πάλιν δ' ἡ τοιαύτη
 25 τεχνολογία, ἵνα μὴδὲν τῶν ἀπορωτέρων κινῶμεν, μάταιος
 εἶναι φαίνεται, πρῶτον μὲν ἐκ τῆς διαφωνίας, ἐπειτα δὲ
 καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν ἀποτελεσμάτων. καὶ ἐκ μὲν τῆς δια-
 φωνίας, ἐπειπερ οἱ τεχνικοὶ μάχονται τε καὶ εἰς αἰῶνα
 μαχήσονται πρὸς ἀλλήλους, τῶν μὲν οὕτως τῶν δὲ ἐκεί-
 171 νως τὸ αὐτὸ γράφειν ἀξιούντων. ὅθεν καὶ οὕτως αὐτοὺς
 ἐρωτητέον. εἰ χρειώδης ἐστὶν ἡ περὶ ὀρθογραφίας τεχνο-

1. τοῦ om C. 2. ἀποτελουμένου CH. 15. αὐτῷ V. 18. μόνη
 Dorvilleus ad Charit. p. 20. ζμιλλίον et ζμύρναν F. 22. ὀβριμος CH.
 23. ἀριστοτέλης CGH, ἀριστοτέλους V: corr Fabricius coll. p. 639
 17 et 21. 25. ποινῶμεν C.

λογία τῷ βίῳ, ἐχρῆν ἡμᾶς τε καὶ ἕκαστον τῶν διαφωνούν-
των περὶ αὐτῆς γραμματικῶν, ἀντικρίτου ἀκμήν καθε-
στῶσης τῆς κατὰ ταύτην διαφωνίας, παραποδίζεσθαι εἰς
ᾧ ἂν δέη γράφειν. οὔτε δὲ ἡμῶν οὔτε τούτων ἕκαστος 172
παραποδίζεται, ἀλλὰ συμφώνως πάντες τυγχάνουσι τῆς
προθέσεως, ἅτε δὴ μὴ ἀπ' ἐκείνης ἀλλ' ἀπὸ κοινοτέρας
τινὸς καὶ συμφώνου ὁρμώμενοι τριβῆς, καθ' ἣν τὰ μὲν
κατ' ἀνάγκην ὀφείλοντα παραλαμβάνεσθαι στοιχεῖα πρὸς
τὴν μήνυσιν τοῦ ὀνόματος πάντες παραλαμβάνουσι, καὶ
οἱ γραμματικοὶ καὶ οἱ μὴ γραμματικοί, περὶ δὲ τῶν μὴ 10
κατ' ἀνάγκην ἀδιαφοροῦσιν. οὐκ ἄρα χρειώδης ἐστὶν ἡ
περὶ ὀρθογραφίας παρὰ τοῖς γραμματικοῖς ὑφ' ἡγήσεις.
ἀλλ' ὁ μὲν ἀπὸ τῆς διαφωνίας ἔλεγχος τοιοῦτος, ὁ δὲ ἀπὸ 173
τῶν ἀποτελεσμάτων ἐμφανής. οὐδὲν γὰρ βλαπτόμεθα,
εἴαν τε σὺν τῷ ι γράφωμεν τὴν δοτικὴν πτώσιν εἴαν τε 15
μὴ, καὶ εἴαν τε διὰ τοῦ σ τὸ σμῖλιον καὶ τὴν Σμύρναν
εἴαν τε διὰ τοῦ ζ, καὶ ἐπὶ τοῦ Ἀριστίων ὀνόματος εἴαν τε
τῇ προηγουμένῃ συλλαβῇ τὸ σ προσμερίζωμεν εἴαν τε τῇ
ἐπιφερομένῃ τοῦτο συντάττωμεν. εἰ μὲν γὰρ παρὰ τὸ 174
διὰ τοῦ σ ἀλλὰ μὴ διὰ τοῦ ζ γράφειν τὸ σμῖλιον οὐκέτι 20
σμῖλιον γίνεται ἀλλὰ δρέπανον, καὶ εἰ παρὰ τὸ τοῦ Ἀρι-
στίων ὀνόματος οὕτως ἀλλὰ μὴ ἐκείνης συντάσσεσθαι τὸ
σ ὁ Ἀριστίων, "καθὼς φησὶ τις τῶν χαριεντιζομένων,
Λαιπνίων γίνεται, ἤρμοξε μὴ ἀδιαφορεῖν. εἰ δ' ὅπως ἂν
ἔχη τὰ τῆς γραφῆς, τὸ σμῖλιον, εἴαν τε διὰ τοῦ σ εἴαν τε 25
διὰ τοῦ ζ κατάρχεται, ὃ τε Ἀριστίων αἰ ποτὲ ἐστὶν Ἀρι-
στίων, εἴαν τε τῷ ι εἴαν τε τῷ τ τὸ σ προσμερίζωμεν, τίς
χρεῖα τῆς πολλῆς καὶ ματαίας παρὰ τοῖς γραμματικοῖς
περὶ τούτων μωρολογίας;

Κεφαλαιωδέστερον δὴ καὶ περὶ ὀρθογραφίας διεξιόντες, 175
ἴδωμεν εἰς συμπλήρωσιν τῆς πρὸς τὸ τεχνικὸν μέρος αὐ-

1. διαφορῶντων FΘ. 6. δὲ C. 20. τοῦ σ] τὸ σ CΠ. 21. τὸ]
τὸ σ τὸ L. ἀριστοτέλους CΘR: corr Fabricius, idem 23. ante δ ex-
punctit ἦ. 25. τὸ σμῖλιον] σμῖλιον τὸ σμῖλλον? 29. μολογίας C.

τῶν ἀντιρρήσεως πότερον ἔχουσί τινα πρὸς τὸ ἐλληνίζειν
 συνειστώσαν μέθοδον ἢ οὐδαμῶς.

- 176 "Οτι μὲν δεῖ τινὰ φειδῶ ποιεῖσθαι τῆς περὶ τὰς δια-
 λέκτους καθαριότητος, αὐτόθεν συμφανές· ὃ τε γὰρ ἐκά-
 5 στοτε βαρβαρίζων καὶ σολοικίζων ὡς ἀπαιδευτος χλευάζε-
 ται, ὃ τε ἐλληνίζων ἱκανός ἐστι πρὸς τὸ σαφῶς ἅμα καὶ
 ἀκριβῶς παραστήσαι τὰ νοηθέντα τῶν πραγμάτων. ἤδη
 δὲ τοῦ ἐλληνισμοῦ δύο εἰσὶ διαφοραί· ὅς μὲν γάρ ἐστι
 πεχωρισμένος τῆς κοινῆς ἡμῶν συνηθείας καὶ κατὰ γραμ-
 10 ματικὴν ἀναλογίαν δοκεῖ προκόπτεται, ὅς δὲ κατὰ τὴν ἐκά-
 στου τῶν Ἑλλήνων συνηθειῶν ἐκ παραπλάσμου καὶ τῆς
 177 ἐν ταῖς ὁμιλίαις παρατηρήσεως ἀναγόμενος. οἷον ὁ μὲν
 τῆς Ζεὺς ὀρθῆς πτώσεως τὰς πλαγίους σχηματίζων τοῦ
 Ζεὸς τῷ Ζεῖ τὸν Ζέα κατὰ τὸν πρότερον τοῦ ἐλληνισμοῦ
 15 χαρακτῆρα διαλέλεκται, ὁ δὲ ἀφελῶς τοῦ Ζηνός λέγων καὶ
 τῷ Ζηνί καὶ τὸν Ζῆνα κατὰ τὸν δεύτερον καὶ συνηθέ-
 στερον ἡμῖν. πλὴν δυοῖν ὄντων τῶν ἐλληνισμῶν εὐχρη-
 στον μὲν εἶναι φαμεν τὸν δεύτερον διὰ τὰς προειρημένας
 αἰτίας, ἄχρηστον δὲ τὸν πρῶτον διὰ τὰς λεχθησομένας.
 178 ὥσπερ γὰρ ἐν πόλει νομίσματός τινος προχωροῦντος κατὰ
 τὸ ἰγγώριον ὁ μὲν τούτῳ στοιχῶν δύναται καὶ τὰς ἐν
 ἐκείνῃ τῇ πόλει διεξαγωγὰς ἀπαρμποδίστως ποιεῖσθαι, ὁ
 δὲ τοῦτο μὲν μὴ παραδεχόμενος ἄλλο δέ τι καινὸν χαράσ-
 σων ἑαυτῷ καὶ τούτῳ νομιστεύεσθαι θέλων μάταιος κα-
 25 θέστηκεν, οὕτω καὶ τῷ βίῳ ὁ μὴ βουλόμενος τῇ συνη-
 θῶς παραδεχθείῃ, καθάπερ νομίσματι, ὁμιλίᾳ κατακο-
 179 λουθεῖν ἀλλ' ἰδίαν αὐτῷ τέμνειν μανίας ἐγγὺς ἐστίν. διό-
 περ εἰ οἱ γραμματικοὶ ὑπισχνοῦνται τέχνην τινὰ τὴν κα-
 λουμένην ἀναλογίαν παραδῶσειν, δι' ἧς κατ' ἐκείνον ἡμᾶς
 30 τὸν ἐλληνισμόν ἀναγκάζουσι διαλέγεσθαι, ὑποδεικτέον ὅτι
 ἀσύστατός ἐστιν αὕτη ἡ τέχνη, δεῖ δὲ τοὺς ὀρθῶς βουλο-
 μένους διαλέγεσθαι τῇ ἀτέχνῳ καὶ ἀφελεῖ κατὰ τὸν βίον

6. ἱκανῶς C. 16. τὸν post καὶ om L. 24. νομιστεύεσθαι F cum
 Suida, νομιτεύεσθαι CGRV. 28. εἰ om CRV. 32. βίον διμῆλι καί?

καὶ τῇ κατὰ τὴν κοινήν τῶν πολλῶν συνήθειαν παρατη-
ρήσει προσανέχειν.

Εἴπερ οὖν ἔστι τις περὶ ἑλληνισμὸν τέχνη, ἥτοι ἔχει 180
ἀρχαῖς ἐφ' αἷς συνέστηκεν ἢ οὐκ ἔχει. καὶ μὴ ἔχειν μὲν
οὐκ ἂν φαίεν οἱ γραμματικοί· πᾶσα γὰρ τέχνη ἀπὸ τινος ἢ
ἀρχῆς ὀφείλει συνίστασθαι. εἰ δὲ ἔχει, ἥτοι τεχνικὰ ταύ-
τας ἔχει ἢ ἀτέχνους. καὶ εἰ μὲν τεχνικὰς, πάντως ἢ ἀφ'
ἐαυτῶν ἢ ἀπ' ἄλλης τέχνης συνέστησαν, πάλιν πάλιν
ἀπὸ τρίτης, καὶ ἢ τρίτῃ ἀπὸ τετάρτης, καὶ τοῦτ' εἰς ἅπαι-
ρον, ὥστε ἀναρχον γιγνομένην τὴν περὶ ἑλληνισμὸν τέχνην 10
μηδὲ τέχνην ὑπάρχειν· εἰ δὲ ἀτέχνους, οὐκ ἄλλαι τινὲς 181
εὐρεθήσονται παρὰ τὴν συνήθειαν. ἡ ἄρα συνήθεια τοῦ
τί τί ἐστιν ἑλληνικόν καὶ τί ἀνελληνιστον γίνεται κριτή-
ριον, καὶ οὐκ ἄλλη τις περὶ τὸν ἑλληνισμὸν τέχνη. ἄλλως 182
τε, ἐπεὶ τῶν τεχνῶν αἱ μὲν τῷ ὄντι εἰσὶ τέχναι, ὡς ἡ ἀν- 15
δριαντοποιικὴ καὶ ζωγραφία, αἱ δὲ ἐπαγγέλματι μὲν εἰσὶ
τέχναι, οὐ πάντως δὲ καὶ κατ' ἀλήθειαν, ὡς Χαλδαϊκὴ τε
καὶ θυτική, ἵνα μάθωμεν "' πότερόν ποτε καὶ ἡ περὶ τὸν
ἑλληνισμὸν λεγομένη τέχνη ὑπόσχεσις μόνον ἐστὶν ἢ καὶ
ὑποκειμένη δύναμις, δεήσει κριτήριον τι ἡμᾶς ἔχειν εἰς 20
τὴν ταύτης δοκιμασίαν. τοῦτ' οὖν τὸ κριτήριον πάλιν 183
ἥτοι τεχνικόν τί ἐστὶ καὶ περὶ ἑλληνισμὸν, εἴγα καὶ τῆς
περὶ τὸν ἑλληνισμὸν κρινούσης, εἰ ὕμῳ κρίνει, δοκιμα-
στικὸν καθέστηκεν, ἢ ἀτεχνον. ἀλλὰ τεχνικὸν μὲν περὶ
ἑλληνισμὸν οὐκ ἂν εἴη διὰ τὴν προειρημένην εἰς ἅπαιρον 25
ἐκπτώσιν· ἀτεχνον δ' εἰ λαμβάνοιτο τὸ κριτήριον, οὐκ
ἄλλο τι εὐρήσομεν ἢ τὴν συνήθειαν. ἡ ἄρα συνήθεια καὶ
αὐτὴν τὴν περὶ ἑλληνισμὸν τέχνην κρίνουσα οὐ δεήσεται
τέχνης.

Εἴπερ δὲ οὐκ ἄλλως ἐστὶν ἑλληνίζειν ἢ ἂν μὴ παρὰ 184
γραμματικῆς μάθωμεν τὸ ἑλληνικόν, ἥτοι ἐναργὲς ἐστὶ

10. γιγνομένην C.	ἑλληνισμοῦ V.	13. ἀνελληνιστον CH.
15. ἀνδριαντοποιητικῇ FS: cf. Struv. ap. Schneider. lex. supplem.		
19. τέχνη ἢ ὑπόσχεσις CGRV, τέχνη ἢ ὑπόσχεσις F.		22. καὶ post ἐστὶ om H.
23. εἰ om C.	25. ἑλληνισμοῦ GV.	26. οὐκ] οὐκ ἂν FS.
27. ἀλλ' ὅτι εὐρήσωμεν C.	καὶ] κατ' L.	

τοῦτο καὶ ἐξ αὐτοῦ βλεπόμενον ἢ ἀδηλότερον. ἀλλ' ἐναρ-
 γές μὲν οὐκ ἔστιν, ἐπεὶ σύμφωνον ἂν ἦν παρὰ πᾶσιν ὡς
 185 τὰ λοιπὰ τῶν ἐναργῶν. καὶ ἄλλως πρὸς μὲν τὴν τοῦ
 ἐναργοῦς ἀντίληψιν οὐδεμιᾶς τέχνης ἐστὶ χρεία, καθάπερ
 οὐδὲ πρὸς τὸ λευκὸν ὄραν ἢ γλυκεὶς γεύεσθαι ἢ θερμοῦ
 θιγγάνειν· πρὸς δὲ τὸ ἐλληνίζειν μεθόδου τινὸς καὶ τέ-
 νης κατὰ τοὺς γραμματικoὺς ἐστὶ χρεία. οὐκ ἄρα ἐναργές
 186 ἐστὶ τὸ ἐλληνίζειν. ἀδῆλον δὲ εἴπερ ἐστί, πάλιν ἐπεὶ τὸ
 ἀδῆλον ἐκ τινος ἐτέρου γνωρίζεται, ἥτοι φυσικῶ τινι κα-
 10 τακολουθητέον κριτηρίῳ, ἐξ οὗ διαγιγνώσκεται τί τὸ ἐλλη-
 νικὸν καὶ τί τὸ ἀνελληνιστον, ἢ τῇ ἐνὸς συνηθείᾳ ὡς
 ἄκρως ἐλληνίζοντος χρηστέον πρὸς τὴν τούτου κατάληψιν,
 187 ἢ τῇ πάντων. ἀλλὰ φυσικὸν μὲν κριτήριον εἰς τὸ ἐλλη-
 νικὸν καὶ τὸ μὴ τοιοῦτον οὐδὲν ἔχομεν· τοῦ γὰρ Ἀττι-
 15 κοῦ τὸ τῆριχος λέγοντος ὡς ἐλληνικὸν καὶ τοῦ Ἱελοπον-
 νησίου ὁ τῆριχος προφερομένου ὡς ἀδιάστροφον, καὶ τοῦ
 μὲν τὴν στάμνον ὀνομάζοντος τοῦ δὲ τὸν στάμνον, οὐδὲν
 ἔχει ἐξ αὐτοῦ κριτήριον πιστὸν ὁ γραμματικὸς εἰς τὸ οὐ-
 τως ἀλλὰ μὴ οὕτως δεῖν λέγειν, εἰ μὴ ἄρα τὴν ἐκείνου
 188 συνήθειαν, ἣτις οὔτε τεχνικὴ οὔτε φυσικὴ ἐστίν. τῇ δὲ
 τινὸς συνηθείᾳ δεῖν ἀκολουθεῖν εἴπερ ἐροῦσιν, ἥτοι φάσει
 μόνον ἐροῦσιν ἢ ἐμμεθόδοις ἀποδείξεισι χρησάμενοι. ἀλλὰ
 φάσιν μὲν λέγουσι φάσιν ἀντιθήσομεν περὶ τοῦ τοῖς πολ-
 λοις μᾶλλον ἢ τῷ ἐνὶ δεῖν ἀκολουθεῖν· ἐμμεθόδως δὲ
 25 ἀποδεικνύντες ὅτι οὗτος ἐλληνίζει, "ἀναγκασθήσονται ἐκεί-
 νην τὴν μέθοδον κριτήριον ἐλληνισμοῦ λέγειν δι' ἣν καὶ
 189 οὗτος ἐλληνίζων δέδεικται, ἀλλ' οὐχὶ τούτον. λείπεται οὖν
 τῇ πάντων συνηθείᾳ προσέχειν. εἰ δὲ τοῦτο, οὐ χρεία
 τῆς ἀναλογίας ἀλλὰ παρατηρήσεως τοῦ πῶς οἱ πολλοὶ
 30 διαλέγονται καὶ τί ὡς ἐλληνικὸν παραδέχονται ἢ ὡς οὐ
 τοιοῦτον ἐκκλίνουσιν. τό γε μὴν ἐλληνικὸν ἥτοι φύσει
 ἐστὶν ἢ θέσει. καὶ φύσει μὲν οὐκ ἔστιν, ἐπεὶ οὐκ ἂν

3. ἐναργῶν Fabricius: codices ἔργων. 18. ὁ τῆριχος] cf. Meinek.
 Com. Gr. 4 p. 194. 18. αὐτοῦ Γ. 22. ἢ] οἱ V. 24. ἰδῶν C.
 27. οὕτω G. τοῦτο L. 30. τί ὡς] πῶς L. aliquid ut H.

ποτε ταυτὸν τοῖς μὲν ἑλληνικὸν ἰδοῦσι τυγχάνειν τοῖς δὲ οὐχ ἑλληνικόν· θέσει δὲ εἴπερ ἔστι καὶ νόμῳ τῶν ἀνθρώ- 190
πων, ὁ συνασκηθεὶς μάλιστα καὶ τριβείας ἐν τῇ συνηθείᾳ, οὗτος ἐλληνίζει, καὶ οὐχ ὁ τὴν ἀναλογίαν ἐπιστάμενος. καὶ γὰρ ἄλλως ἔνεστι παραστήσαι ὅτι οὐ θεόμεθα πρὸς τὸ ἐλληνίζειν τῆς γραμματικῆς. ἐν γὰρ ταῖς ἀνὰ χεῖρα 191
ὁμιλίαις ἦτοι ἀντικόψουσιν ἡμῖν οἱ πολλοὶ ἐπὶ τισι λέξε-
σιν ἢ οὐκ ἀντικόψουσιν. καὶ εἰ μὲν ἀντικόψουσιν, εὐθύς καὶ διορθώσονται ἡμᾶς, ὥστε παρὰ τῶν ἐκ τοῦ βίου κα-
θεστῶτων ἀλλ' οὐχὶ παρὰ γραμματικῶν ἔχειν τὸ ἐλληνίζειν. 192
εἰ δ' οὐ δυσχεραίνουσιν ἀλλ' ὡς σαφείσι καὶ ὀρθῶς ἔχουσι 192
συμπεριφέροιντο τοῖς λεγομένοις, καὶ ἡμεῖς αὐτοῖς ἐπιμε-
νοῦμεν. κατὰ τε ταύτην τὴν ἀναλογίαν ἦτοι πάντες ἢ οἱ πλείστοι ἢ οἱ πολλοὶ διαλέγονται· οὗτε δὲ πάντες οὐθ' οἱ πλείστοι οὐθ' οἱ πολλοί· μόλις γὰρ δύο ἢ τρεῖς τοιοῦ- 193
τοι εὐρίσκονται, οἱ δὲ πλείστοι οὐδὲ ἴσασιν αὐτήν. τοίνυν 193
ἐπεὶ τῇ τῶν πολλῶν συνηθείᾳ καὶ οὐ τῇ τῶν δυοῖν ἀναγ-
καίον κατακολουθεῖν, ῥητέον τὴν παρατήρησιν τῆς κοινῆς
συνηθείας χρησιμεύειν πρὸς τὸ ἐλληνίζειν, ἀλλὰ μὴ τὴν
ἀναλογίαν. ἐπὶ πάντων γε μὴν σχεδὸν τῶν χρησιμευόν- 194
των τῷ βίῳ μέτρον ἔστιν ἱκανὸν τὸ μὴ παραποδίζεσθαι
πρὸς τὰς χρεῖας. διόπερ εἰ καὶ ὁ ἑλληνισμὸς διὰ δύο 194
μάλιστα προηγούμενα ἔτυχεν ἀποδοχῆς, τὴν τε σαφήνειαν
καὶ τὴν προσήγειαν τῶν δηλουμένων (τούτοις γὰρ ἔξωθεν
κατ' ἐπακαλούθησιν συνίξευκται τὸ μεταφορικῶς καὶ ἐμ- 195
φατικῶς καὶ κατὰ τοὺς ἄλλους τρόπους φράζειν), ζητήσο-
μεν οὖν ἐκ ποτέρας ταῦτα μᾶλλον περιγίνεται, ἅρα γε
τῆς κοινῆς συνηθείας ἢ τῆς ἀναλογίας, ἵνα ἐκείνη προσθώ-
μεθα. βλέπομεν δὲ γε ὡς ἐκ τῆς κοινῆς συνηθείας μάλ- 195
λον ἢ ὅτι ἐκ τῆς ἀναλογίας. ἐκείνη ἄρα ἀλλ' οὐ ταύτη 196
χρηστέον. τὸ μὲν γὰρ τῆς ὀρθῆς πτώσεως ὁ Ζεὺς οὕτως 196
ταῖς πλαγίους προφέρεσθαι "Ζηνός Ζηνί Ζῆνα καὶ τῆς

14. δὴ C. 25. καὶ ἐκφατικῶς CR, om V. 26. ζητήσωμεν FG.
27. οὖν om V. 28. ἐκείνη CR. 31. ὁ om CR. 32. προφέρειν CR.

κύων κυνός κυνί κύνα σαφές, ἀλλὰ καὶ ἀπρόσκοπον τοῖς πολλοῖς εἶναι φαίνεται· τοῦτο δὲ ἐστὶ τὸ τῆς κοινῆς συνηθείας. τὸ δὲ ἀπὸ τῆς Ζεύς ὀρθῆς Ζεός λέγειν καὶ Ζεὶ καὶ Ζία, καὶ ἀπὸ τῆς κύων σχηματίζουσιν κύωνος κύωνι
 6 κύωνα, ἢ ἀπὸ τῆς κυνός γενικῆς ἀξιούσιν τὴν ὀρθὴν κῶς ὑπάρχειν, καὶ ἐπὶ τῶν ῥηματικῶν φερῆσαι λέγειν καὶ βλέπῃσω ὡς ποιῇσω καὶ θελήσω, οὐ μόνον ἀσαφές ἀλλὰ καὶ
 196 γέλωτος ἐστὶ δὲ προσκοπῆς ἀξιὸν εἶναι δοκεῖ· τοῦτο δὲ γίνεται ἀπὸ ἀναλογίας. τοίνυν, ὡς ἔφην, οὐ ταύτῃ χρη-
 10 στέον ἀλλὰ τῇ συνηθείᾳ.

Μήποτε δὲ καὶ περιτρέπονται, καὶ ἐάν τε θελήσωσιν ἐάν τε καὶ μὴ, ἀναγκασθῇσονται χρῆσθαι μὲν τῇ συνηθείᾳ παραπέμπειν δὲ τὴν ἀναλογίαν. σκοπῶμεν δ' ἐντεῦθεν τὸ λεγόμενον, τουτέστιν ἐκ τῆς πρὸς αὐτοὺς ἀκολου-
 197 θίας. ζητούμενου γὰρ τοῦ πῶς δεῖ λέγειν, χρῆσθαι ἢ χρᾶσθαι, φασὶν ὅτι χρᾶσθαι, καὶ ἀπαιτούμενοι τούτου τὴν πίστιν λέγουσιν ὅτι χρῆσις καὶ κτήσις ἀνάλογά ἐστιν· ὡς οὖν κτᾶσθαι μὲν λέγεται κτήσθαι δὲ οὐ λέγεται, οὕτω
 198 καὶ χρᾶσθαι μὲν ῥηθήσεται χρῆσθαι δὲ οὐ πάντως. ἀλλ'
 20 εἰ ἐπακολουθῶν τις αὐτοῖς πύθοιτο "αὐτὸ δὲ τοῦτο τὸ κτᾶσθαι ὅτι ὀρθῶς εἴρηται, ἀφ' οὗ καὶ τὸ χρᾶσθαι ἀποδείκνυμεν, πόθεν ἴσμεν;" φήσουσιν ὅτι ἐν τῇ συνηθείᾳ λέγεται. τοῦτο δὲ λέγοντες δώσουσι τὸ τῇ συνηθείᾳ δεῖν
 199 ὡς κριτηρίῳ προσέχειν, ἀλλὰ μὴ τῇ ἀναλογίᾳ. εἰ γὰρ ὅτι
 25 ἐν τῇ συνηθείᾳ λέγεται κτᾶσθαι, ῥητέον καὶ χρᾶσθαι, ὀφείλομεν παρέντες τὴν ἀναλογικὴν τέχνην ἐπὶ τὴν συνήθειαν ἀναδραμεῖν, ἀφ' ἧς κακείνη ἤρτηται.

Καὶ μὴν ἡ ἀναλογία ὁμοίων πολλῶν ὀνομάτων ἐστὶ παράδεισις, τὰ δὲ ὀνόματα ταῦτα ἐκ τῆς συνηθείας, ὥστε
 20 καὶ ἡ σύστασις τῆς ἀναλογίας ἀπὸ τῆς συνηθείας πρόει-
 200 σιν. τούτου δὲ οὕτως ἔχοντος ἐρωτητέον ἐρόμεν τῷδε. ἤτοι ἐγκρίνετε τὴν συνήθειαν ὡς πιστὴν πρὸς διάγνωσιν

4. κύωνι καὶ κύωνα RV. 11. περιτρέπονται G. ἐάν τε| ἐάν L.
 21. ἀποδείκνυμι πόθεν ἴσμεν om C. 27. εἴρηται CHR.
 32. ἐγκρίνεται CRV. πῶστιν C.

ἐλληνοισμοῦ ἢ ἐκβάλλετε. εἰ μὲν ἐγκρίνατε, αὐτόθεν συ-
νῆται τὸ προκείμενον, καὶ οὐ χρεία τῆς ἀναλογίας· εἰ
δὲ ἐκβάλλετε, ἐπεὶ καὶ ἡ ἀναλογία ἐκ ταύτης συνίσταται,
ἐκβάλλετε καὶ τὴν ἀναλογίαν. καὶ πάλιν, ἄτοπον τὸ αὐτὸ
καὶ ὡς πιστὸν προσείσοθαι καὶ ὡς ἄπιστον παρατείσοθαι.⁵
οἱ δὲ γραμματικοὶ θέλοντες τὴν συνήθειαν ὡς ἄπιστον 201
ἐκβάλλειν καὶ πάλιν ταύτην ὡς πιστὴν "παραλαμβάνειν,
τὸ αὐτὸ πιστὸν ἅμα καὶ ἄπιστον ποιήσουσιν. ἵνα γὰρ
δείξωσιν ὅτι οὐ διαλεκτέον κατὰ τὴν συνήθειαν, εἰσάγουσι
τὴν ἀναλογίαν· ἡ δὲ ἀναλογία οὐκ ἰσχυροποιεῖται, εἰ μὴ¹⁰
συνήθειαν ἔχοι τὴν βεβαιουῦσαν· τῇ ἄρα συνηθείᾳ ἐκβάλ- 202
λοντες τὴν συνήθειαν τὸ αὐτὸ πιστὸν ἅμα καὶ ἄπιστον
ποιήσουσιν. ἐκτὸς εἰ μὴ τι φήσουσι μὴ τὴν αὐτὴν συνή-
θειαν ἐκβάλλειν ἅμα καὶ προσείσοθαι, ἀλλ' ἄλλην μὲν ἐκ-
βάλλειν ἄλλην δὲ προσείσοθαι. ὅπερ καὶ λέγουσιν οἱ ἀπὸ 15
Πινδαρίωνος. ἀναλογία, φασίν, ὁμολογουμένως ἐκ τῆς
συνηθείας ὀρμαῖται· ἔστι γὰρ ὁμοίου τε καὶ ἀνομοίου
θεωρία, τὸ δὲ ὅμοιον καὶ ἀνόμοιον ἐκ τῆς δεδοκimasμένης 203
λαμβάνεται συνηθείας, δεδοκimasμένη δὲ καὶ ἀρχαιοτάτη
ἔστιν ἡ 'Ομήρου ποιήσεις· ποίημα γὰρ οὐδὲν πρῶτον-
ρον ἦκεν εἰς ἡμᾶς τῆς ἐκείνου ποιήσεως. διαλεξόμεθα
ἄρα τῇ 'Ομήρου κατακολουθοῦντες συνηθείᾳ. ἀλλὰ πρῶ- 204
τον μὲν οὐχ ὑπὸ πάντων ὁμολογεῖται ποιητῆς ἀρχαιότα-
τος εἶναι 'Ομηρος· ἐνιοὶ γὰρ 'Ησίοδον προῆκεν τοῖς
χρόνοις λέγουσιν, Αἰνόν τε καὶ 'Ορφέα καὶ Μουσαῖον καὶ 25
ἄλλους παμπληθεῖς. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πιθανόν ἐστι γεγο-
νέναι μὲν τινὰς πρὸ αὐτοῦ καὶ κατ' αὐτὸν ποιηταίς, ἐπεὶ
καὶ αὐτός ποῦ φησι

τὴν γὰρ ὁδοτὴν μῦλλον ἐπικλείουσ' ἄνθρωποι

ἥτις ἀκουόντεσσι νεωτάτη ἀμφιπέλλεται,

30

5. προσείσοθε C. ἄτοπον CH. παρατείσοθε H et corr C.

8. 12. τὸ αὐτόπιστον C. 11. ἔχει C. 15. οἱ ἀπὸ Fabricius, ἢ
τοῦ CGHV. apud Lobeckium, Aglaophami p. 350, nescio quomodo Πιν-
δαρὸς φησι. 16. ἀναλόγως V. inquit H, φησὶν L. 18. δεδο-
κimasμένης V. 24. προῆκεν V. 25. Αἰνόν HV, κινόν C.

26. παμπλήθεις V. 29. τὴν γὰρ] Od. I 351.

τοίτους δὲ ὑπὸ τῆς περὶ αὐτὸν λαμπρότητος ἐπεσκοπῆσθαι.
 205 καὶ εἰ ἀρχαιότατος δὲ ὁμολογοῖτο τυγχάνειν Ὀμηρος, οὐδὲν
 εἴρηται ὑπὸ τοῦ Πινδαρίωνος ἰκνούμενον. ὥσπερ γὰρ
 προσηποροῦμεν περὶ τοῦ πότερόν ποτε τῇ συνηθείᾳ ἢ τῇ
 5 ἀναλογίᾳ χρησιέον, οὔτω καὶ νῦν διαφορήσομεν πότερον
 τῇ "συνηθείᾳ ἢ τῇ ἀναλογίᾳ, καὶ εἰ τῇ συνηθείᾳ, ἄρα τῇ
 καθ' Ὀμηρον ἢ τῇ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων· πρὸς ὅπερ
 206 οὐδὲν εἴρηται. εἴτα κἂν εἰνῇ μάλιστα δεῖ τὴν συνήθειαν
 μεταδιώκειν ἢ προσχωρῶμενοι οὐ γαλασθῆσόμεθα· τῇ δὲ
 10 Ὀμηρικῇ κατακολουθοῦντες οὐ χωρὶς γέλωτος ἐλληνισοῦμεν,
 μάρτυροι λέγοντες καὶ "σπάρτα λέλυνται" καὶ ἄλλα τού-
 των ἀτοπώτερα. τοίνυν οὐδ' οὐτός ἐστιν ὁ λόγος ὑγιῆς,
 μετὰ τοῦ συγκεχωρησθαι τὸ κατασκευαζόμενον ὑφ' ἡμῶν,
 207 τούτεστι τὸ μὴ χρῆσθαι ἀναλογίᾳ. τί γὰρ διήνεγκεν εἴτ'
 15 ἐπὶ τὴν τῶν πολλῶν εἴτ' ἐπὶ τὴν Ὀμήρου συνήθειαν ἐλ-
 θεῖν; ὥς γὰρ ἐπὶ τῆς τῶν πολλῶν τηρήσεώς ἐστι χρεία
 ἀλλ' οὐ τεχνικῆς ἀναλογίας, οὔτω καὶ ἐπὶ τῆς Ὀμήρου·
 τηρήσαντες γὰρ αὐτοὶ πῶς εἶωθε λέγειν, οὔτω καὶ διαλε-
 208 ξόμεθα. τὸ δὲ ὅλον, ὥς αὐτὸς Ὀμηρος οὐκ ἀναλογία
 20 προσεχρήσατο ἀλλὰ τῇ τῶν κατ' αὐτὸν ἀνθρώπων συνη-
 θείᾳ κατηκολούθησεν, οὔτω καὶ ἡμεῖς οὐκ ἀναλογίᾳς πάν-
 τως ἐξόμεθα βεβαιωτὴν ἐχούσης Ὀμηρον, ἀλλὰ τὴν συνη-
 θειαν τῶν καθ' αὐτοὺς ἀνθρώπων παραπλασόμεθα.
 209 Ἄρτι μὲν οὖν ἐκ τῆς πρὸς τοὺς γραμματικοὺς ἀπο-
 25 λουθίας συνῆκται τὸ παρέλκειν μὲν τὴν ἀναλογίαν πρὸς
 ἐλληκισμὸν, εὐχρηστὴν δὲ τὴν τῆς συνηθείας παρατήρη-
 210 σιν· δῆλον δὲ ἴσως ἔσται ἐκ τῶν ῥητῶν. ὀριζόμενοι γὰρ
 τὸν τε βαρβαρισμὸν καὶ τὸν σολοικισμὸν φασὶ "βαρβα-
 ρισμός ἐστι παράπτωσις ἐν ἀπλῇ λέξει παρὰ τὴν κοινήν
 30 συνήθειαν" καὶ "σολοικισμός ἐστι παράπτωσις ἀσυνήθης

11. μάρτυρες C.

13. μετὰ καὶ τοῦ FV: cf. Bernhardys Dionysii

Perieg. p. 881.

15. τὴν ante τῶν om C.

19. οὐκ] οὐκ ἂν CHV.

21. ἀναλογίᾳ πάντως ἐξομεν L.

22. ἐχούση CHV, ἔχουσαν FG, om H, qui non omnino habebimus Homericam confirmationem analogiae.

23. κατ' αὐτοὺς L.

παραπλασόμεθα CHV.

26. τὴν om C.

27. ἐκ] καὶ ἐκ?

κατὰ τὴν ὅλην σύνταξιν καὶ ἀνακόλουθος.” πρὸς ᾧ θυ- 211
νάμεθα λέγειν εὐθύς, ἀλλ’ εἰ ὁ μὲν βαρβαρισμός ἐστιν
ἐν ἀπλῇ λέξει ὁ δὲ σολοικισμός ἐν συνθέσει λέξεσσι, δέ-
δεικται δὲ ἔμπροσθεν ὡς οὔτε ἀπλῇ ἔστι λέξις τις αὐτῆς
σύνθεσιν λέξεων, οὐδὲν ἐστὶ βαρβαρισμός ἢ σολοικισμός. 6
”πάλιν εἰ ἐν λέξει μιᾷ ὁ βαρβαρισμός νοεῖται καὶ ἐν συν- 212
θέσει λέξεων ὁ σολοικισμός, ἀλλ’ οὐκ ἐν τοῖς ὑποκειμένοις
πράγμασι, πῶς ἡμαρτον εἰπὼν “οὗτος,” δεικνύμι δὲ γε-
ναῖκα, ἢ “αὕτη,” δεικνύμι δὲ νεανίαν; οὔτε γὰρ ἐσολοί-
κισα· οὐ γὰρ σύνθεσιν πολλῶν ἀκαταλλήλων λέξεων προ-
ηνεγκάμην, ἀλλ’ ἀπλῆν τὴν οὗτος λέξιν ἢ αὕτη· οὐτ’ ἐ- 213
βαρβάρισα· οὐδὲν γὰρ ἀσύνηθες εἶχεν ἢ αὐτός. λέξας, ὡς
ἢ παρὰ τοῖς Ἀλεξανδρεῦσιν ἐλήλυθαι καὶ ἀπελήλυθαι.

Πλὴν τοιαῦτα μὲν πολλὰ πρὸς τοὺς γραμματικούς
ἐνδέχεται λέγειν· ἵνα δὲ μὴ δοκῶμεν ἐν πᾶσιν ἀπορήτα 214
καὶ τυγχάνειν, ἐπὶ τὴν δὲ ἀρχὴν πρόθεσιν ἀναδραμόντες
φρήσομεν ὡς εἶπερ ὁ βαρβαρισμός παρὰ πτωσίς ἐστι παρὰ
τὴν κοινὴν συνήθειαν ἐν μιᾷ λέξει θεωρούμενος, ὡσαύ-
τως δὲ καὶ ὁ σολοικισμός ἐν πολλαῖς λέξεσι τὴν ὑπόστα-
σιν λαμβάνων, καὶ ἔστι βάρβαρον μὲν τὸ ἐρώπτεα διὰ τὸ
μὴ σύνηθες εἶναι τὸ ῥῆμα, σόλοικον δὲ τὸ “πολλὰ περι-
πτέρας κοπιᾷ μου τὰ σκέλη” διὰ τὸ μὴ λέγεσθαι ἐπὶ
κοινῇ συνηθείᾳ, ὡμολόγηται ὅτι ἢ πρὶν ἀναλογιστικὴ τέχνη
ἄνομα κενὸν ἐστὶ πρὸς τὸ μὴ βαρβαρίζειν ἢ σολοικίζειν,
δεῖ δὲ τὴν συνήθειαν παρατηρεῖν καὶ ἀπολούδως αὐτῇ
διαλέγεσθαι. εἰ μὲν γὰρ μετακαθίσαντες λέγοιαν βαρβα- 215
ρισμὸν ἀπλῶς παρὰ πτωσιν ἐν ἀπλῇ λέξει, διχα τοῦ πρᾶ-
θεῖναι τὸ παρὰ τὴν κοινὴν συνήθειαν, καὶ σολοικισμὸν
παρὰ πτωσιν κατὰ τὴν ὅλην σύνταξιν καὶ ἀνακόλουθον,
χωρὶς τοῦ παραλαβεῖν τὸ ἀσύνηθες ἢ χειρόν τι κινήσαν-
σιν ἑαυτοῖς πρᾶγμα. τὰ γὰρ τοιαῦτα καθ’ ὅλην τὴν σύν-
ταξιν ἀκολουθοῦντα ἐξουσιν, “Ἀθῆναι καλὴ πόλις, Ὀρέ-

2. ὁ om V. 20. τράπιζα CRV.
23. ἀναλογικῇ V, ἀναλογητικῇ CFSR.
καὶ om H. 32. ἀνακολουθοῦντα FG.

22. κοπιᾷσθε G, laboris H.
29. καὶ om H. 30. ἢ]

στης καλή τραγωδία, ἡ βουλὴ οἱ ἐξακόσιοι·” ἃ δεήσει
 σολοικισμοὺς λέγειν, οὐχὶ δέ γε σολοικισμοὶ τυγχάνουσι
 216 διὰ τὸ σὺνηθες. οὐκ ἄρα ψιλῇ τῇ ἀκολουθίᾳ κριτέον τὸν
 σολοικισμόν, ἀλλὰ τῇ συνηθείᾳ.

Ἐν δ' αὖν ἔχοι καὶ μετὰ τὴν ἐκ τῆς ἀκολουθίας καὶ
 τῶν ῥητῶν ἔνστασιν ἔτι καὶ ἀπὸ τῆς κατὰ τὸ ὅμοιον
 217 μεταβάσεως αὐτοὺς δυσωπεῖν. εἴπερ γὰρ τοῦ ὁμοίου
 θεωρητικοὶ καθιστήκασιν, ἐπεὶ τῷ εἰς ἀντικίνημιον τύπτει-
 σθαι ἀνέλγρον ἐστὶ τὸ εἰς τὴν ῥίθιν τύπτεσθαι καὶ τὸ εἰς
 218 τὴν γαστέρα, λέγεται δὲ τὸ πρῶτον ἀντικνημιάζειν, ἀνα-
 λόγως καὶ τὸ γαστρίζειν ἢ μυκτηρίζειν. τὸ δὲ αὐτὸ καὶ
 ἐπὶ τοῦ ἱππάζεσθαι καὶ κατακρημνίζεσθαι καὶ ἡλιάζεσθαι
 ὑποδεικνέον. οὐ λέγομεν δὲ ταῦτα διὰ τὸ παρὰ τὴν κοι-
 νὴν εἶναι συνηθείαν· τοίνυν οὐδὲ τὸ κνήσω οὐδὲ τὸ
 219 φερέσω καὶ τὰ ἄλλα πάντα, ἅπερ ἀναλογίας ἐστὶν ὀφειλό-
 μενα λέγεσθαι, διὰ τὸ μὴ κατὰ τὴν συνηθείαν λέγεσθαι.
 220 οὐ μὴν ἀλλ' εἴπερ ἄριστα μὲν θρακιστὶ διαλέγεσθαι φα-
 μεν τὸν ὡς σὺνηθές ἐστι Θραξὶ διαλεγόμενον, καὶ κάλ-
 ιστα ῥωμαῖστὶ τὸν ὡς σὺνηθές Ῥωμαίοις, ἀκολουθήσει
 221 καὶ τὸ ἐλληνιστὶ ὕγιως διαλέγεσθαι τὸν ὡς σὺνηθές Ἑλλήσι
 διαλεγόμενον, ἐὰν τῇ συνηθείᾳ ἀλλὰ μὴ τῇ διατάξει κα-
 τακολουθῶμεν. τῇ ἄρα συνηθείᾳ, οὐ τῇ ἀναλογίᾳ κατα-
 222 πολουθαῦντες ἐλληνισοῦμεν. καθόλου τε ἥτοι σύμφωνός
 ἐστὶ τῇ συνηθείᾳ ἢ ἀναλογία ἢ διάφωνος. καὶ εἰ μὲν
 223 σύμφωνος, πρῶτον μὲν ὡς ἐκείνη οὐκ ἐστὶ τεχνικὴ, οὕτως
 οὐδὲ αὕτη γενήσεται τέχνη· τὸ γὰρ ἀτεχνία συμφωνοῦν
 πάντως καὶ αὐτὸ ἐστὶν ἀτεχνον. καὶ ἄλλως τὸ κατ' ἐκεί-
 224 σην ἐλληνικὸν καὶ κατ' αὐτὴν ἐκείνη συμφωνοῦσαν γενήσε-
 225 ται ἐλληνικόν, καὶ τὸ κατ' ἐκείνην ἔσται τοιοῦτον. τού-
 226 του δ' οὕτως ἔχοντος οὐ θαρσόμεθα τῆς ἀναλογίας πρὸς

10. quidni ἀντικνημιάζεσθαι? et mox γαστρίζεσθαι ἢ μυκτηρίζεσθαι.

11. γαστρίζειν] cf. Lobeck. ad Phrynich. p. 95.

14. κνήσω C.

15. ἢ παρ' ἀναλογίαν X.

16. τὴν om C.

18. 19. 20. ὡς] ᾧ L.

18. Θραξί] θρακιστὶ L.

μάλιστα C.

27. τὸ] εἰ τὸ H.

28. ἐκείνην CHV.

διαγνώσιν τοῦ ἑλληνισμοῦ, ἔχοντες εἰς τοῦτο τὴν συνή-
θειαν. εἰ δὲ διάφωνός ἐστιν αὕτη, πάντως ἑτέραν εἰση-
γούμενη συνήθειαν παρ' ἐκείνην καὶ οἶονεὶ βάρβαρον
ἀδόκιμος γενήσεται καὶ ὡς προσκοπὴν ἐμποιοῦσα τελείως
ἄχρηστος.

5

Ἐπιχειρητέον δὲ καὶ ἀπὸ τῆς συστάσεως τῆς τέχνης 221
αὐτῶν. θέλουσι μὲν γὰρ καθολικά τινα θεωρήματα συ-
στησάμενοι ἀπὸ τούτων πάντα τὰ κατὰ μέρος κρίνειν
ὀνόματα, εἴτε ἑλληνικά ἐστιν εἴτε καὶ μή· οὐ δύνανται δὲ
[καὶ] τοῦτο ποιεῖν διὰ τὸ μήτε τὸ καθολικὸν αὐτοῖς 10
συγχωρεῖσθαι ὅτι καθολικὸν ἐστι, μήτε ἄλλως ἀναπτυσσό-
μενον τοῦτο τὴν τοῦ καθολικοῦ σώζειν "φύσιν. λαμβά- 222
νέσθω δὲ εἰς τοῦτο παράδειγμα ἀπ' αὐτῶν τῶν γραμμα-
τικῶν. ζητήσεως γὰρ οὕσης ἐπὶ τινος τῶν κατὰ μέρος
ὀνομάτων, οἷον ἐπὶ τοῦ εὐμενῆς, πότερον χωρὶς τοῦ σ 15
προσενεκτέον ἐστὶ τὴν πλάγιον πεῶσιν, εὐμενοῦ λέγοντας,
ἢ οὖν τῷ σ, εὐμενοῦς, παρῆσιν οἱ γραμματικοὶ καθολι-
κὸν τι προφερόμενοι καὶ ἀπὸ τούτου τὸ ζητούμενον βα-
βαιοῦντες. φασὶ γὰρ "πᾶν ὄνομα ἀπλοῦν, εἰς ἧς λῆγον,
ὀξύτονον, τοῦτι ἐξ ἀνάγκης σὺν τῷ σ κατὰ τὴν γενικὴν 20
ἐξελεχθήσεται, οἷον εὐφυνῆς εὐφουῦς, εὐσεβῆς εὐσεβοῦς,
εὐκλεῆς εὐκλεοῦς. τοῖον καὶ τὸ εὐμενῆς ὀξύτόνως ἐκφε-
ρόμενον παραπλησίως τούτοις διὰ τοῦ σ ἐπὶ τῆς γενικῆς
προσενεκτέον, εὐμενοῦς λέγοντας." οὐκ ᾔδεσαν δὲ οἱ θαν- 223
μάσιοι πρῶτον μὲν ὅτι ὁ εὐμενοῦ ἀξιῶν λέγειν οὐ δώσει 25
αὐτοῖς καθολικὸν εἶναι τὸ παράπληγμα· τοῦτο γοῦν αὐτὸ
τὸ εὐμενῆς ἀπλοῦν ὄνομα καθεστὼς καὶ ὀξύτονον οὐ φή-
σει σὺν τῷ σ ἐκφέρεσθαι, ἀλλὰ ἐκείνους τὸ ζητούμενον
ὡς ὁμολογούμενον συναρπάζειν. ἄλλως τε, εἰ καθολικὸν 224
ἐστὶ τὸ παράπληγμα, ἦτοι πάντα τὰ κατὰ μέρος ὀνόματα 30
ἐπελθόντες καὶ τὴν ἐν αὐτοῖς ἀναλογίαν κατανοήσαντες
συνέθεσαν αὐτό, ἢ οὐ πάντα. ἀλλὰ πάντα μὲν οὐκ ἐπελθ-

2. αὐτῇ? εἰσηγούμενην C.
σινεκτέον CRR. δὲ om C.
ρον CHR. 32. συνέθεσαν V.

13. παραδείγματα V.
28. ἐκείνους om CHR.

24. προ-
ἀδηλούμε-

λύθασιν· ἀπειρα γάρ ἐστι, τῶν δὲ ἀπείρων οὐκ ἐστι τις
 γνωῖσις. εἰ δὲ τινά, πόθεν ὅτι πᾶν ὄνομα τοιοῦτόν ἐστιν;
 οὐ γὰρ ὅτι τισὶ συμβέβηκεν ὀνόμασι, τοῦτο καὶ πᾶσιν.
 225 ἀλλ' εἰσὶ τινες οἱ πρὸς τοῦτο γελοῖως ἀπαντῶντες καὶ λέ-
 γοντες ὅτι ἐκ πλειόνων ἐστὶ τὸ καθολικὸν παράπηγμα.
 οὐχ ἑώρων γὰρ ὅτι πρῶτον μὲν ἄλλο τί ἐστὶ τὸ καθολι-
 κὸν καὶ ἄλλο τὸ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, καὶ τὸ μὲν καθολικὸν
 οὐδέποτε ἡμᾶς διαψεύδεται, τὸ δ' ὡς τὸ πολὺ κατὰ τὸ
 226 σπάνιον· εἰδ' ὅτι καὶ εἰ ἐκ πολλῶν ἐστὶ τὸ καθολικόν,
 οὐ πᾶντως τὸ τοῖς πολλοῖς ὀνόμασι συμβεβηκός, τοῦτο ἐξ
 ἀνάγκης καὶ πᾶσι τοῖς ὁμοειδέσι συμβέβηκεν, ἀλλ' ὃν τρό-
 πον ἐν πολλοῖς καὶ ἄλλοις φέρει τινὰ κατὰ μονοειδειαν
 ἢ φύσις, οἷον ἐν ὄφεσι μὲν ἀπείροις οὔσι τὸν κεράστην
 κερασφόρον, ἐν τετράποσι δὲ τὸν ἐλέφαντα προβοσκίδι
 15 κεκρημένον, ἐν ἰχθύσι δὲ τὸν γαλεὸν ζωοτόκον, ἐν λίθοις
 δὲ τὸν μάγνητα σιδηραγωγόν, οὕτως εὐλογόν ἐστι καὶ ἐν
 πολλοῖς ὁμοιοπετώτοις ὀνόμασιν εἶναι τι ὄνομα ὃ μὴ
 227 ὁμοίως τοῖς πολλοῖς ὀνόμασι κλίνεται. ὅθεν παρέντες
 ζητεῖν εἰ ἀνάλογόν ἐστι τοῖς πολλοῖς, σκοπῶμεν πῶς αὐτῷ
 20 χρῆται ἢ συνήθεια, πότερον ἀνάλογον ἐκείνοις ἢ κατὰ
 ἴδιον τύπον· καὶ ὡς ἂν ἡ χρωμένη, οὕτω καὶ ἡμῖς
 προοισόμεθα.

Περιδιωκόμενοι δὴ ποικίλως οἱ γραμματικοὶ θέλουσιν
 228 ἀναστρέφειν τὴν ἀπορίαν. πολλὰ γάρ, φασίν, εἰσὶ συνή-
 25 θειαί, καὶ ἄλλη μὲν Ἀθηναίων ἄλλη δὲ Λακεδαιμονίων,
 καὶ πάλιν Ἀθηναίων διαφέρουσα μὲν ἡ παλαιὰ ἐξηλ-
 λαγμένη δὲ ἡ νῦν, καὶ οὐχ ἡ αὐτὴ μὲν τῶν κατὰ τὴν
 ἀγροικίαν ἡ αὐτὴ δὲ τῶν ἐν αἴστει διατριβόντων, παρὸ καὶ
 ὁ κωμικὸς λέγει Ἀριστοφάνης

30 διούλειτον ἔχοντα μέσην πύλεις,
 οὐτ' ἀστείαν ὑποθηλυτέραν
 οὐτ' ἀνελεύθερον ὑπαγροικότεραν.

4. γελοῖως πρὸς τοῦτο V. 6. μὲν ante ὅτι CH. 14. τετράποσι C.
 29. Ἀριστοφάνης] fr. 552 Dindorf., incert. 98 Bergk.

πολλῶν οὖν οὐσῶν συνηθειῶν, [ὥς] φασί, ποῖα χρησά- 229
 μεθα; οὔτε γὰρ πάσαις κατακολουθεῖν δυνατόν διὰ τὸ
 μάχεσθαι πολλάκις, οὔτε τινὲ ἐξ αὐτῶν, ἐὰν μὴ τις τεχνι-
 κῶς προκριθῇ. ἀλλὰ πρῶτον μὲν, φήσομεν, τὸ ζητεῖν
 ποῖα χρηστέον συνηθεία ἐστὶν ἴσον τῷ εἶναι τινα τέχνην
 περὶ ἐλληνισμὸν. αὕτη γάρ, φημι δ' ἡ ἀναλογία, ὁμοίου
 καὶ ἀνομοίου ἐστὶ θεωρία· τὸ δὲ ὁμοιον καὶ ἀνόμοιον
 λαμβάνετε ἀπὸ τῆς συνηθείας· καὶ μὲν ἡ τετριμμένον,
 χρῆσθε αὐτῷ, εἰ δὲ μὴ, οὐκ ἐτι. πεισόμεθα οὖν καὶ ἡμεῖς, 230
 ἀπὸ ποίας συνηθείας λαμβάνετε τὸ ὁμοιον καὶ τὸ ἀνό-
 μοιον; πολλὰ γὰρ εἰσι καὶ πολλάκις μαχόμεναι. ὅπερ
 δὲ ἀπολογούμενοι πρὸς τοῦτο ἐρεῖτε, τοῦτο καὶ παρ' ἡμῶν
 ἀκούσεσθε. καὶ πάλιν ὅταν λέγητε τὸν βαρβαρισμὸν πα- 231
 ράπτωσιν ἐν ἀπλῇ λέξει παρὰ τὴν συνηθειαν, ἀνταπορή-
 σομεν λέγοντες ποῖαν φασὶ πολλῶν οὐσῶν, καὶ ἡ ἂν εἰ-
 πητε, "ταύτη φήσομεν καὶ ἡμεῖς ἀκολουθεῖν. κοινῆς οὖν 232
 οὔσης ἀπορίας οὐκ ἄπορος ἡ παρ' ἡμῶν ταύτης ἐστὶ λύ-
 οίς. τῶν γὰρ συνηθειῶν αἱ μὲν εἰσι κατὰ τὰς ἐπιστήμας
 αἱ δὲ κατὰ τὸν βίον. καὶ γὰρ ἐν φιλοσοφίᾳ ὀνομάτων
 τινῶν ἐστὶν ἀποδοχὴ καὶ ἐν ἱατρικῇ ἐξαιρέτως, καὶ ἡδη κα-
 τὰ μουσικὴν καὶ γεωμετρίαν. ἐστὶ δὲ καὶ βιωτικὴ τις
 ἀφελὴς συνήθεια τῶν ἰδιωτῶν, κατὰ πόλεις καὶ ἔθνη δια-
 φέρουσα. ὅθεν ἐν φιλοσοφίᾳ μὲν τῇ τῶν φιλοσόφων στοι- 233
 χήσομεν, ἐν ἱατρικῇ δὲ τῇ ἱατρικωτέρᾳ, ἐν δὲ τῷ βίῳ τῇ
 συνηθεσιτέρᾳ καὶ ἀπερίττῳ καὶ ἐπιχωριαζούσῃ. παρὸ καὶ 234
 διχῶς τοῦ αὐτοῦ πράγματος λεγομένου πειρασόμεθα πρὸς
 τὰ παρόντα ἁρμοζόμενοι πρόσωπα τὸ μὴ γελώμενον προ-
 φέρεσθαι, ὁποῖόν ποτ' ἂν ἡ κατὰ τὴν φύσιν. οἶον τὸ
 αὐτὸ ἄρτοφόριον καὶ πανάριον λέγεται, καὶ πάλιν τὸ αὐτὸ

1. χρῆσώμεθα V. 5. τέχνην τινὰ C. 6. δ' ἡ] δὴ CG, δὴ
 ἡ H, δὲ ἡ FV. 8. λαμβάνεται L. 9. χρῆσθαι L. μηκέτι FG.
 10. λαμβάνεται CH. 13. ἀκούσεσθαι C. λέγεται C. 15. εἰποιτε CH.
 21. βιωτικὴ pr H. 22. ἀφελὴς VX. 29. ἀρτοφόρον forsitan
 melius. Heinsterhusius Polluc. p. 1263a. etiamne infra (p. 652 4),
 ubi est ἀρτοφόριον?

σταμνίον καὶ ἀμίδιον καὶ ἰγθιδι καὶ θυῖα. ἀλλὰ στοχαζόμενοι τοῦ καλῶς ἔχοντος καὶ σαφῶς καὶ τοῦ μὴ γαλᾶσθαι ὑπὸ τῶν διακονούντων τῇμιν παιδαρίων καὶ ἰδιωτῶν πανάριον ἐροῦμεν, καὶ εἰ βάρβαρόν ἐστιν, ἀλλ' οὐκ ἀρτοφορίδα, καὶ σταμνίον, ἀλλ' οὐκ ἀμίδα, καὶ θυῖαν μᾶλλον ἢ 235 ἰγθιν. καὶ πάλιν ἐν διαλέξει ἀποβλέποντες πρὸς τοὺς παρόντας τὰς μὲν ἰδιωτικὰς λέξεις παραπέμπομεν, τὴν δὲ ἀστειοτέραν καὶ φιλολόγον συνήθειαν μεταδιώκομεν· ὥς γὰρ ἡ φιλολόγος γαλᾶται παρὰ τοῖς ἰδιώταις, οὕτως ἡ 10 ἰδιωτικὴ παρὰ τοῖς φιλολόγοις. δεξιῶς οὖν ἐκάστη περυστάσει τὸ πρέπον ἀποδιδόντες δόξομεν ἀμέμπτως ἐλληγίζειν.

236 Ἄλλως τε, ἐπεὶ ἐγκαλοῦσιν ὡς ἀνωμάλῳ καὶ πολυειδεῖ τῇ συνηθείᾳ, καὶ ἡμεῖς ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἀφορμῆς αὐτοῖς 15 ἐγκαλῆσομεν. εἰ γὰρ ἡ ἀναλογία ὁμοίου παραθέσις ἐστὶ, τὸ δὲ ὅμοιον ἐκ τῆς συνηθείας, ἡ δὲ συνηθεῖα ἀνώμαλός τε καὶ ἄστατος, δεήσει καὶ τὴν ἀναλογίαν μὴ ἔχειν ἐστῶτα 237 παραπήγματα. καὶ τοῦτο πάρεστι διδάσκειν ἐπὶ τῶν ὀνομάτων καὶ τῶν ῥημάτων καὶ μετοχῶν καὶ καθόλου τῶν 20 ἄλλων ἀπάντων. οἷον ἐπὶ μὲν τῶν ὀνομάτων παρόσον τὰ κατὰ τὰς ὀρθὰς πτώσεις ἀνάλογα ὄντα καὶ ὅμοια, ταῦτα κατὰ τὰς πλαγίους ἄνομοίως τε καὶ οὐκ ἀναλόγως σχηματίζεται, οἷον Ἄρης Χάρης χάρις - Ἄρεως Χάρητος χάριτος, καὶ Μένων Θέων λέων - Μένονος Θέωνος 25 λέοντος, Σκόπας μέλας Ἄβας - Σκόπα μέλανος Ἄβαντος. 238 ἐπὶ δὲ τῶν ῥηματικῶν πολλὰ ὁμοίως κατὰ τὸν ἐνεστώτα χρόνον λεγόμενα οὐκ ἀναλόγως ἐν τοῖς ἄλλοις χρόνοις σχηματίζεται, ἐνίων δὲ συζυγίαι τινὲς ἐκλειοίπασιν, οἷον αὐλεῖ ἀρέσκει - ἠῦληκεν ἀρήρεκεν. καὶ πείνεται μὲν 30 γεται, ἔκτανκε δὲ οὐ λέγεται· ἀλήλιπται μὲν εἴποι τις

1. θυῖα et 5. θυῖαν V: cf. Antiphanes ap. Meinek. Com. Gr. 4 p. 69. 7. τὰς om L. 24. μένον C, μένων FGRV. θέων CH, λέων GRV, νέων F. λέων CH, θέων FGRV. μένονος F, μένοντος ceteri. θέωνος CH, λέοντος GRV, νέοντος F. 25. λέοντος CH, θέωνος ceteri. 29. ἀρήρεκεν] cf. Lobeck. ad Phrynich. p. 32.

ἄν, ἡλείπεται δὲ οὐκέτι. ἐπὶ δὲ τῶν μετοχῶν βοῶν σαρωῶν
 νοῶν - βοῶντος σαροῦντος νοοῦντος, καὶ ἐπὶ τῶν προση-
 γοριῶν ἄναξ ἄβαξ - ἄνακτος ἄβακος, γραῦς ναῦς - γραός
 νηός. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν τοιούτων. ἄρχων γὰρ λέ- 239
 γεται καὶ ὀνομαστικῶς καὶ ὁ τὴν ἀρχὴν διέπων· ἀλλ' Ἀρ- 6
 χωνος μὲν γίνεται κατὰ πλάγιον πτωσίῳ τὸ ὀνομαστικόν,
 ἄρχοντος δὲ τὸ μετοχικόν. καὶ κατὰ ὁμοίον τρόπον μέ-
 νων θίων νίων μετοχικὰ ὄντα καὶ ὀνομαστικὰ διαφερούσας
 λαμβάνει τὰς κλίσεις· Μένωνος μὲν γὰρ γίνεται τὸ ὀνο-
 μαστικόν, μένοντος δὲ ἡ μετοχή, καὶ Θέωνος μὲν τὸ ὀνο- 10
 μαστικόν, θέοντος δὲ ἡ μετοχή ἴσται. πλὴν ἐκ τούτων 240
 συμφανὲς ὡς τῆς συνηθείας ἀνωμάλου καθεστῶσης οὐχ
 ἔστηκε τὰ παραπήγματα τῆς ἀναλογίας, ἀλλ' ἀνάγκη ἀπο-
 στάντας αὐτῶν τοῖς κατὰ τὴν συνήθειαν σχηματισμοῖς
 προσέχειν, παρέντας τὸ ἀνάλογον. 15

Τὰ δὲ αὐτὰ λεκτέον πρὸς αὐτοὺς καὶ ὅταν δι' ἐτυ- 241
 μολογίας κρίνειν θέλωσι τὸν ἐλληνισμόν. πάλιν γὰρ ἥτοι
 σύμφωνός ἐστι τῇ συνηθείᾳ ἡ ἐτυμολογία ἢ διάφωνος·
 καὶ εἰ μὲν σύμφωνος, παρέλκει, εἰ δὲ διάφωνος, οὐ χρη-
 στέον αὐτῇ ὡς προσκοπὴν ἐμποιοῦσιν μᾶλλον τοῦ βαρβα- 20
 ρίζειν ἢ σολοικίζειν. καὶ καθόλου μετακτεῖν τὰς ὁμοίας
 ἀντιρρήσεις ταῖς ἐμπροσθεν ἡμῖν ἀποδοθείσαις. ἰδιαί- 242
 τερον^{'''} δὲ ἐκείνο λεκτέον. τὸ ἐτυμολογία κρινόμενον ὀνο-
 μα ὅτι ἐλληνικόν ἐστιν, ἥτοι ἐτυμα πάντως ἔχειν ὀφείλει
 τὰ προηγούμενα αὐτοῦ ὀνόματα ἢ εἰς τινα τῶν φυσικῶς 25
 ἀναφωνηθέντων καταλήγειν. καὶ εἰ μὲν ἀπὸ ἐτύμων
 πάντων, κατὰ τοῦτο εἰς ἄπειρον τῆς ἐκπτώσεως γινομέ-
 νης ἀναρχος ἔσται ἡ ἐτυμολογία, καὶ οὐκ εἰσόμεθα εἰ ἐλ-
 ληνικόν ἐστι τὸ ἔσχατον λεγόμενον ὄνομα, ἀγνοοῦντες
 ποῖον ἦν τὸ ἀφ' οὗ πρῶτον κατάγεται. οἷον εἰ ὁ λύχνος 243
 εἴρηται ἀπὸ τοῦ λύειν τὸ νύχος, ὀφείλομεν μαθεῖν εἰ καὶ

5. ὀνομαστικῶς CRV. ἄρχων CR, ἄρχωνος H. 6. ὀνομαστικῶς
 et 8. ὀνομαστικὰ V. 10. ὀνομαστικόν L. 11. ἡ om L.
 16. αὐτὰ δὲ C. 20. προσκοπὴν CR. 25. φυσικῶν V. 27. πάντως
 Fabricius.

τὸ νύχος ἀπὸ τινος ἑλληνικοῦ εἴρηται, καὶ τοῦτο πάλιν
ἀπ' ἄλλου· καὶ οὕτως εἰς ἄπειρον γινομένης τῆς ἀνόδου,
καὶ ἀνευρέτου καθεσιῶτος τοῦ πρῶτον ἀναφωνηθέντος
ὀνόματος, συνακαταληπτεῖται καὶ τὸ εἰ ἑλληνικῶς ὁ λύχνος
244 εἴρηται. εἰ δὲ ἐπὶ τινι τῶν ἀνετύμως κειμένων ὀνομάτων
καταλήγοι τὸ ἐτυμολογούμενον ὄνομα, ὃν τρόπον ἐκεῖνα
τὰ εἰς ἃ κατέληξεν οὐ διότι ἔστιν ἔτυμα παραδεξόμεθα,
ἀλλὰ διότι τέτριπται κατὰ τὴν συνήθειαν, οὕτω καὶ τὸ
δὲ ἐτυμολογίας κρινόμενον παραδεξόμεθα οὐ διὰ τὴν ἐτυ-
10 μολογίαν ἀλλὰ διὰ τὸ σῆμα. οἷον προσκεφάλαιον ἀπὸ
τοῦ τῇ κεφαλῇ προστίθεσθαι εἴρηται, ἣ δὲ κεφαλὴ καὶ
245 τὸ πρὸς, ὃ ἔστι πρόθεσις, ἀνετύμως κέκληται. τοίνυν ὥς
ταῦτα χωρὶς ἐτυμολογίας πισπίσσευται ὅτι ἔστιν ἑλληνικά,
τῆς συνηθείας αὐτοῖς χρωμένης, οὕτω καὶ τὸ προσκεφά-
15 λαιον δίχα ἐτυμολογίας ἔσται πιστόν. ἄλλως τε ἐνίστα
τὸ αὐτὸ πρᾶγμα δυσὶν ὀνόμασι καλεῖται, τῷ μὲν ἐτυμο-
λογίαν ἐπιδεχομένῳ τῷ δὲ ἀνετυμολογῆτῳ, καὶ οὐ διὰ
τοῦτο τὸ μὲν ἔτυμον λέγεται ἑλληνικὸν τὸ δὲ ἀνετύμον
βαρβαρικόν, ἀλλ' ὥς ἐκεῖνο ἑλληνικόν, οὕτω καὶ τοῦτο.
246 οἷον τὸ ὑφ' ἡμῶν καλούμενον ὑποπόδιον Ἀθηναῖοι καὶ
Κῶροι χελωνίδα καλοῦσιν· ἀλλ' ἔστι τὸ μὲν ὑποπόδιον
ἔτυμον, ἣ δὲ χελωνὶς ἀνετύμον, καὶ οὐ διὰ τοῦτο οἱ μὲν
Ἀθηναῖοι λέγονται βαρβαρίζειν ἡμεῖς δὲ ἑλληνίζειν, ἀλλ'
247 ἀμφοτέρωι ἑλληνίζειν. τοίνυν ὥς ἐκεῖνοι διὰ τὴν συνή-
25 θειαν καὶ οὐ διὰ τὴν τοῦ ὀνόματος ἐτυμότητα λέγονται
ἑλληνίζειν, οὕτω καὶ ἡμεῖς διὰ τὸ ἐν τῇ αὐτῶν συνηθείᾳ
τέτριμμένον ἔχειν τὸ τοιοῦτον ὄνομα καὶ οὐ διὰ τὴν τῆς
ἐτυμολογίας πίστιν ἑλληνισοῦμεν.

Ἄλλ' ὅτι μὲν τὸ τεχνικὸν μέρος τῆς γραμματικῆς
30 ἀνυπόστατόν ἐστιν, ἀντάρκως ἐκ τῶν εἰρημένων δέδεικται·
χωρῶμεν δὲ ἀκολουθῆσαι καὶ ἐπὶ τὸ ἱστορικόν,

248 Ὅτι μὲν οὖν ἀξιούται τοῦτο ὁλοσχερῶς εἶναι μέρος
γραμματικῆς, συμφανές. Ταυρίσκος γοῦν ὁ Κράτης

4. εἰ οὐκ V. 6. καταλήγει CH. 13. διότι L. 14. αὐτῆς C.
33. ὁ ἀκράτης C.

ἀκουστές, ὥσπερ οἱ ἄλλοι κριτικοί, ὑποτάσσω τῇ κριτικῇ
 τὴν γραμματικὴν, φησὶ τῆς κριτικῆς εἶναι τὸ μὲν τι λο-
 γικὸν τὸ δὲ τριβικὸν τὸ δ' ἱστορικόν, λογικὸν μὲν τὸ 249
 στρεφόμενον περὶ τὴν λέξιν καὶ τοὺς γραμματικοὺς τρό-
 πους, τριβικὸν δὲ τὸ περὶ τὰς διαλέκτους καὶ τὰς διαφο-
 ρὰς τῶν πλασμάτων καὶ χαρακτήρων, ἱστορικὸν δὲ τὸ περὶ
 τὴν προχειρότητα τῆς ἀμεθόδου ὕλης. Διονύσιος δὲ ὁ 250
 Θραξ εἰς μέρη γραμματικῆς εἶναι λέγων, ἅπερ ἡμεῖς ἀνώ-
 τερον ὁλοσχερῶς τρία προσηγορεύσαμεν, ἐν τούτοις καὶ
 τὸ ἱστορικὸν ἀποδίδωσιν· εἶναι γὰρ φησι γραμματικῆς 10
 μέρη ἀνάγνωσιν ἐντριβῇ κατὰ προσῳδίαν, ἐξήγησιν κατὰ
 τοὺς ἐνυπάρχοντας ποιητικὰς τρόπους, λέξεων καὶ ἱστο-
 ρικῶν ἀπόδοσιν, ἐτυμολογίας εὗρεσιν, ἀναλογίας ἐκλογισμὸν,
 κρίσιν ποιημάτων, ἀτόπως διαιρούμενος καὶ τάχα μὲν
 ἀποτελεσμάτά τινα καὶ μόρια γραμματικῆς [οὐ] μέρη 15
 ταύτης ποιῶν, ὁμολόγως δὲ τὴν μὲν ἐντριβῇ ἀνάγνωσιν 251
 καὶ τὴν ἐξήγησιν καὶ τὴν κρίσιν τῶν ποιημάτων ἐκ τῆς
 περὶ ποιητὰς καὶ συγγραφῆς θεωρίας λαμβάνων, τὴν δὲ
 ἐτυμολογίαν καὶ ἀναλογίαν ἐκ τοῦ τεχνικοῦ, "τοῖς δὲ τὸ
 ἱστορικὸν ἀντεκτιθεῖς, ἐν ἱστορικῶν καὶ λέξεων ἀποδόσει 20
 καίμενον. Ἀσκληπιάδης δὲ ἐν τῷ περὶ γραμματικῆς τρία 252
 φήσας εἶναι τὰ πρῶτα τῆς γραμματικῆς μέρη, τεχνικὸν
 ἱστορικὸν γραμματικόν, ὅπερ ἀμφοτέρων ἐφάπτεται, φησὶ
 δὲ τοῦ ἱστορικοῦ καὶ τοῦ τεχνικοῦ, τριχῇ ὑποδιαιρεῖται τὸ
 ἱστορικόν· τῆς γὰρ ἱστορίας τὴν μὲν τινα ἀληθῆ εἶναι 25
 φησὶ τὴν δὲ ψευδῆ τὴν δὲ ὡς ἀληθῆ, καὶ ἀληθῆ μὲν τὴν
 πρακτικὴν, ψευδῆ δὲ τὴν περὶ πλάσματα καὶ μύθους, ὡς
 ἀληθῆ δὲ οἷα ἐστὶν ἡ κωμῳδία καὶ οἱ μῖμοι. τῆς δὲ ἀληθοῦς 253
 τρία πάλιν μέρη· ἡ μὲν γὰρ ἐστὶ τὰ περὶ πρόσωπα θεῶν
 καὶ ἡρώων καὶ ἀνδρῶν ἐπιφανῶν, ἡ δὲ περὶ τοὺς τόπους καὶ
 καὶ χρόνους, ἡ δὲ περὶ τὰς πράξεις. τῆς δὲ ψευδοῦς, του-

4. καὶ] εἰς C^{'''} H^{'''} X.

Anecd. nostr. p. 629 6.

12. λέξεων] γλωσσῶν Dionysius Thrax

15. οὐ expungebat Fabricius.

22. post

μέρη omisi quae in L e v. 11 perpetam iterantur, ἀνάγνωσιν ἐντριβῇ

κατὰ (vel καὶ κατὰ) προσῳδίαν.

τέστι τῆς μυθικῆς, ἐν εἶδος μόνον ὑπάρχειν λέγει τὸ γε-
νεαλογικόν. ὑποτάσσασθαι δὲ τῷ ἱστορικῷ κοινῶς φησί,
καθὼς καὶ Διονύσιος, τὸ περὶ τὰς γλώττας· ἱστορεῖ γὰρ
ὅτι κρήγγον ἀληθές ἐστιν ἢ ἀγαθόν. ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ
5 περὶ παροιμιῶν καὶ ὄρων.

Ἄλλ' ὅτι μὲν γραμματικῆς εἶναι μέρος βούλονται τὸ
264 ἱστορικόν, ἐκ τούτων ἐστὶ συμφανές· λοιπὸν δέ, ἐπεὶ οἱ
πλείους ὠμολογήκασιν αὐτὸ ἄτεχνον εἶναι καὶ ἐκ τῆς ἀμε-
θόδου ὕλης τυγχάνειν, ἀπολελύκασιν μὲν ἡμᾶς τῆς ἐπὶ
10 πλείον πρὸς αὐτοὺς ἀντιρρήσεως, ὅμως δ' οὖν ὑπὲρ τοῦ
μὴ ἀνεπισήμαντον παρελθεῖν τὸν τόπον οὕτως ἐρωτητέον.
ἤτοι τέχνη ἐστὶν ἢ γραμματικὴ ἢ οὐκ ἔστι τέχνη. καὶ εἰ
μὲν οὐκ ἔστιν, αὐτόθεν συμβεβίβασται τὸ προκείμενον·
εἰ δὲ τέχνη ἐστὶν, ἐπεὶ τὰ τῆς τέχνης μέρη πάντως ἐστὶ
15 τεχνικά, τὸ δ' ἱστορικόν ἀμέθοδον ὠμολόγηται τυγχάνειν,
265 οὐκ ἂν εἴη τῆς γραμματικῆς μέρος τὸ ἱστορικόν. καὶ ὅτι
τῷ ὄντι τοιοῦτόν ἐστιν, αὐτόθεν σχεδὸν ὑπέμειπεν. οὐ
γὰρ ὥσπερ ἀπὸ καθολικῆς τινὸς μεθόδου καὶ τεχνικῆς
δυνάμεως λέγει ὁ μὲν ἱατρὸς ὅτι τόδε "'τὸ ἐπὶ μέρους
20 ὑγιεινόν ἐστι καὶ τόδε νοσερόν, ὁ δὲ μουσικὸς ὅτι τόδε
ἡρμωσμένον καὶ τόδε ἀνάρμοστον, καὶ ἡρμωσμένον μὲν
κατὰ τήνδε τὴν συμφωνίαν ἀλλ' οὐχὶ κατὰ τήνδε, οὕτω
καὶ ὁ γραμματικὸς δύναται ἀπὸ ἐπιστημονικῆς τινὸς καὶ
καθολικῆς θεωρίας ἀπαγγέλλειν ὅτι ὁ μὲν Πέλοπος ὦμος
25 ἐλεφάντινος ἦν ὑπὸ τοῦ Ἄρεως ἢ ὑπὸ Δήμητρος βρωθείς,
ἢ δὲ τοῦ Ἡρακλείους κεφαλὴ ἐψέδνωτο ῥυεισῶν αὐτοῦ
τῶν τριχῶν ὅτε ὑπὸ τοῦ ἐφορμώντος τῇ Ἡσιόνη κήτους
266 κατεπόθη, ἀλλ' ἵνα τούτων ποιήσῃται τὴν ἐκθεσιν, ὀφείλει
πᾶσι τοῖς κατὰ μέρος ἱστοροῦσι περὶ αὐτῶν ἐντυχεῖν. τὸ
30 δὲ πάντων τῶν κατὰ μέρος ποιεῖσθαι τὴν ἀνάληψιν αὐτοῖς
ἐντυγχάνοντα τοῖς κατὰ μέρος οὐκ ἔστι τεχνικόν. οὐκ

1. ὑπάρχει καὶ λέγει V. 3. γλώσσας F. 13. συμβεβίβασται V.
21. τόδε add H. 23. δύναται iterum v. 24 post θεωρίας CR.
25. ἐλεφαντος V. 26. αὐτοῦ τῶν] αὐτῶν V, αὐτῶν τῶν X.
29. περὶ αὐτῶν ἱστοροῦσι FGV. 30. ἀνέληψιν FG. 31. κατέμερος C.

ἄρα ἐκ τέχνης τινὸς μεθοδεύεται τοῖς γραμματικοῖς τὸ
 ἱστορικόν. καὶ μὴν ἐπεὶ τῆς ἱστορίας ἡ μὲν τίς ἐστι το- 257
 πικὴ ἡ δὲ χρονικὴ ἡ δὲ περὶ τὰ πρόσωπα ἡ δὲ περὶ τὰς
 πράξεις, ὁῦλον ὡς εἰ μὴ τεχνικὴ ἐστὶν ἡ τῶν τόπων καὶ
 ἡ τῶν χρόνων ἀπόδοσις, οὐδ' ἡ τῶν προσώπων οὐδ' ἡ
 τῶν πράξεων τεχνικὴ γενήσεται· τί γὰρ διήνεγκε τούτων
 ἡ ἐκείνων ἀποκρατεῖν; ἀλλὰ μὴν οὐδὲν ἔχει τεχνικὸν τὸ
 ἀποδιδόναι τοπικὴν ἱστορίαν, λέγοντας ὅτι, εἰ τῦχοι,
 Βριλησὸς μὲν καὶ Ἀράκυνθος τῆς Ἀττικῆς ἐστὶν ὄρεος,
 Ἀκάμας δὲ τῆς Κυπριας ἀκρωτήριον, ἡ χρονικὴν ἐπιθε- 10
 σθαι, καθάπερ ὅτι Ξενοφάνης Κολοφώνιος ἐγένετο περὶ
 τὴν τεσσαρακοστὴν Ὀλυμπιάδα. τοῦτο γὰρ καὶ ὁ μὴ ὢν
 γραμματικὸς ἄλλως δὲ περιέρχος δυνήσεται ποιεῖν. τοίνυν 258
 οὐδὲ τὸ περὶ προσώπων καὶ πράξεων "ἀπαγγέλλειν τεχνι-
 κὸν γενήσεται, οἷον ὅτι Πλάτων μὲν ὁ φιλόσοφος Ἀρι- 15
 στοκλῆς πρότερον ἐκαλεῖτο καὶ ἐτέρηντο τὸ οὖς ἐλλόβιον
 φορήσας ὅτ' ἦν μαιρανίσκος, Πυθιάς δὲ ἡ Ἀριστοτέλους
 θυγάτηρ τρισὶν ἀνδράσιν ἐγαμήθη, πρῶτον μὲν Νικάνορι
 τῷ Σταγειρίτῃ, οἰκίῳ ὄντι Ἀριστοτέλους, δευτέρῳ δὲ
 Προκλείῃ Δημαράτου τοῦ Λακεδαιμονίων βασιλέως ἀπο- 20
 γόνῳ, ὃς καὶ δύο ἐξ αὐτῆς τεκνεῦται παῖδας, Προκλέα τε
 καὶ Δημάρατον τοὺς παρὰ Θεοφράστῃ φιλοσοφήσαντας,
 τρίτῳ δὲ Μητροδώρῳ ἱατρῷ, Χρυσίππου μὲν τοῦ Κνιδίου
 μαθητῇ Ἑρακιστράτου δὲ ὑφηγητῇ, ὃ γίνεται παῖς Ἀρι-
 στοτέλῃς. ταῦτα γὰρ καὶ τὰ τούτοις ὅμοια πρὸς τῷ τε- 259
 λέως ἀχρηστεῖν ἐτι οὐδαμίαν ἐμφαίνει τεχνικὴν δύναμιν,
 ὥστε οὐδὲ ἡ τῶν ἱστορικῶν ἀπόδοσις ἐστὶν ἐντεχνος. ἄλλως
 τε καὶ ὡς ἀνώτερον ὑπεδείξαμεν, οὕτε τῶν ἀπείρων οὕτε
 τῶν ἄλλοτε ἄλλως γινομένων ἐστὶ τις τεχνικὴ γνῶσις. αἱ 260
 δὲ γε κατὰ μέρος ἱστορίαι ἀπαιροὶ τε διὰ τὸ πληθὺς εἶσι, 20
 καὶ οὐχ ἐστῶσαι διὰ τὸ μὴ τὰ αὐτὰ περὶ τοῦ αὐτοῦ παρὰ

5. ἡ om CR. ἀπόδειξις H, ἀπόδειξις CH. 9. βριλησος FG.
 ἀράκυνθος CGRV: corr Fabricius. v. ad Dionys. Perieg. 431. 17. ἡ]
 ἡ τοῦ FGV. 19. ἐκείνων C. 23. κνιδίου C. 27. ἡ om C.
 ἱστορικῶν? 28. καὶ ὡς] καθὼς?

πᾶσιν ἱστορεῖσθαι. οἶον (οὐκ ἄτοπον γὰρ ἵνα συμφυέσι
 τε καὶ οἰκείοις χρησώμεθα τῶν πραγμάτων παραδείγμασιν)
 ὑπόθεσιν γὰρ ἑαυτοῖς ψευδῇ λαμβάνοντες οἱ ἱστορικοὶ
 τὸν ἀρχηγὸν ἡμῶν τῆς ἐπιστήμης Ἀσκληπιὸν περνα-
 ντῶσθαι λέγουσιν, οὐκ ἀκούμενοι τῷ ψεύσματι, ἐν ᾧ καὶ
 261 ποικίλως αὐτὸ μεταπλάττουσι, Σησίχορος μὲν ἐν Ἐριφύλῃ
 εἰπὼν ὅτι τινὰς τῶν ἐπὶ Θήβαις πεσόντων ἀνιστᾷ, Πο-
 λύανθος δὲ ὁ Κυρηναῖος ἐν τῷ περὶ τῆς Ἀσκληπιαδῶν
 γενέσεως ὅτι τὰς Προΐτου θυγατέρας "κατὰ χόλον" Ἡρας
 10 ἐμμανεῖς γενομένας ἰάσατο, Πανύσιος δὲ διὰ τὸ νεκρὸν
 Τυνδάρεω ἀναστῆσαι, Στάφυλος δὲ ἐν τῷ περὶ Ἀρκάδων
 ὅτι Ἰππόλυτον ἐθεράπευσε φεύγοντα ἐκ Τροϊζήνος κατὰ
 τὰς παραδεδομένας κατ' αὐτοῦ ἐν τοῖς τραγωιδουμένοις
 262 φήμας, Φύλαρχος δὲ ἐν τῇ ἐννάτῃ διὰ τὸ τοὺς Φινέως
 15 υἱοὺς τυφλωθέντας ἀποκαταστήσαι, χαριζόμενον αὐτῶν τῇ
 μητρὶ Κλειοπάτρῃ τῇ Ἐρεχθείᾳ, Τελέσαρχος δὲ ἐν τῷ
 Ἀργολικῷ ὅτι τὸν Ὠρίωνα ἐπεβάλετο ἀναστῆσαι. οὐ
 τοίνυν τῆς οὕτως ἀπὸ ψευδοῦς ὑποθέσεως ἀρχομένης καὶ
 ἀδιεξετήτου κατὰ πλῆθος καὶ πρὸς τὴν ἐκάστου προαίρε-
 20 σιν μεταπλαστρομένης γένοιτ' ἂν τις τεχνικὴ θεωρία.
 263 Πρὸς ταύτοις ἐπεὶ τῶν ἱστορουμένων τὸ μὲν ἔστιν
 ἱστορία τὸ δὲ μῦθος τὸ δὲ πλάσμα, ὧν ἡ μὲν ἱστορία
 ἀληθῶν τινῶν ἐστὶ καὶ γεγονότων ἐκθεσις, ὡς ὅτι Ἀλέ-
 ξανδρος ἐν Βαβυλῶνι δι' ἐπιβούλων φαρμακευθεὶς ἐτε-
 25 λεύτα, πλάσμα δὲ πραγμάτων μὴ γενομένων μὲν ὁμοίως
 δὲ τοῖς γενομένοις λεγομένων, ὡς αἱ κωμικαὶ ὑποθέσεις
 264 καὶ οἱ μῖμοι, μῦθος δὲ πραγμάτων ἀγενήτων καὶ ψευ-
 δῶν ἐκθεσις, ὡς ὅτι τὸ μὲν τῶν φαλαγγίων καὶ ὄψεων

2. χρήσονται CGRV, utamur H. 3. γὰρ om H. 5. ἐν φ post 3.
 οἱ ἱστορικοὶ reposuerim. 6. Σησίχορος] fr. 18 l Klein. 7. Polyon-
 thes H, Πολύαρχος scholiasta Eurip. Alcest. ab initio: monet Fabricius.
 cf. Meinek. Com. Gr. 5 p. 416. 8. τῆς] τῶν V. 9. πρόστου V.

10. πανύσιος GV, παρύσιος CH, Παρῆσιος H: corr Fabricius.
 15. χαριζόμενος CH. 17. ὅτι] καὶ ὅτι CGR. ἐπεβάλλετο V.
 ἀπεβάλετο C. οὐ om H, qui totum hoc 18. τοίνυν — 20. θεωρία inter-
 rogationis modo effert. 24. ἐπιβούλων G, ἐπιβουλῶν F, ex insidiis H.

γένος Ττιήνων ἐνέπουσιν ἀφ' αἵματος ἐξωγονῆσθαι, τὸν δὲ Πήγασον λαιμοτομηθείσης τῆς Γοργόνης ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ἐκθορεῖν, "καὶ οἱ μὲν Διομήδους ἑταῖροι εἰς θαλασσίους μετέβαλον ὄρνις, ὁ δὲ Ὀδυσσεὺς εἰς ἵππον, ἡ δὲ Ἑκάβη εἰς κύνα, — τοιαύτης δὲ οὔσης τῶν ἱστοριῶν 265 διαφορᾶς, ἐπεὶ οὐκ ἔστι τέχνη τις περὶ τὰ ψευδῆ καὶ ἀνύπαρκτα, ψευδῆ δὲ ἔστι καὶ ἀνύπαρκτα τὰ περὶ τοὺς μύθους καὶ τὰ πλάσματα, περὶ ᾧ μάλιστα τοῦ ἱστορικοῦ μέρους ἡ γραμματικὴ καταγίνεται, οὐκ ἂν εἴη τις τέχνη περὶ τὸ ἱστορικὸν μέρος τῆς γραμματικῆς. ὅθεν καταγε- 266 λᾶν ἄξιον τῶν λεγόντων ὅτι εἰ καὶ ἡ ὕλη τῆς ἱστορίας ἐστὶν ἀμέθοδος, ἡ μέντοι κρίσις ταύτης γενήσεται τεχνικῇ, δι' ἧς γινώσκουμεν τί τε ψευδῶς ἱστέρηται καὶ τί ἀληθῶς. πρῶτον μὲν γὰρ οὐ παραδιδώκασιν ἡμῖν οἱ γραμματικοὶ 267 τῆς ἀληθοῦς ἱστορίας κριτήριον, ἵνα καὶ ἐξετάζωμεν πότε 15 ἀληθὴς ἐστὶν αὕτη καὶ πότε ψευδής. εἴτα καὶ μηδεμιᾶς οὔσης ἀληθοῦς ἱστορίας παρὰ τοῖς γραμματικοῖς οὐδὲ τὸ τοῦ ἀληθοῦς κριτήριον ὑποστατὸν ἐστὶν, ἐπεὶ πῶς οὐκ ἔργον, τινὸς μὲν λέγοντος ὅτι Ὀδυσσεὺς ὑπὸ Τηλεγόνου παιδὸς κατὰ ἄγροισιν ἀνήρηται, τινὸς δὲ ὅτι λάρου κέν- 20 τρον θαλασσίας τρυγόνος ἀφέντος αὐτοῦ τῇ κεφαλῇ διαφώνησεν, ἄλλου δὲ ὅτι εἰς ἵππον μετέβαλε τὴν μορφήν, θέλειν ἐν οὕτως ἀπερρωγόσι πράγμασιν εὐρεῖν τάληθές; πρότερον γὰρ δεῖ ὑποστέῃναι ἐν τοῖς διαφωνοῦσι τὸν ἀληθεύοντα, καὶ τότε ζητεῖν τί ἐστὶν· πάντων δὲ ἀπίθανα 268 καὶ ψευδῆ λεγόντων οὐδὲ τεχνικῶ τινὶ κριτηρίῳ δίδεται πᾶροδος.

Καὶ μὴν οὐδὲ δι' ὧν ἂν ἱστορία καλῶς γραφείη διδάσκουσιν οἱ γραμματικοί, ἵνα κατ' ἀναφορὰν τὴν ὡς ἐπὶ τὰ τοιαῦτα θεωρήματα λέγωμεν τεχνικόν τι μέρος ὑπάρ- 20 χειν παρ' αὐτοῖς τὸ ἱστορικόν· τοῦτο γὰρ ῥητορικῶν ἐστὶ

1. Ττιήνων] Nicander Ther. 10. 2. ἐξωγονῆσθαι V. 3. ἐκπεσεῖν CH.
4. μετέβαλλον L. 10. τῆς om L. 11. ὅλη V. 21. διαφόνησιν G,
cum occiderit H. 22. ἄλλοι L.

260 τὸ ἔργον. ὥστε εἰ καὶ αὐτοὶ ἐξομολογοῦνται ἀμέθοδόν τι εἶναι παράπηγμα τὴν ἱστορίαν καὶ ἡμεῖς ἐπελογισάμεθα, καὶ ἄλλως οὐδὲν τεχνικὸν θεώρημα πρὸς τὴν γνῶσιν αὐτῆς ἢ σύστασιν παραδεσθῶκασι, ῥητέον καὶ κατὰ τὸ ἱστορικὸν μέρος ἀσύστατον εἶναι τὴν γραμματικὴν.

270 "''Ἡδὴ μὲν δυνάμει καὶ τὸ περὶ ποιητὰς καὶ συγγραφῆς μέρος τῆς γραμματικῆς ἡμῖν ἀνήρηται, δείξαισι τὸ ἀδύνατον τοῦ κατὰ τὰς τεχνολογίας καὶ τὸ ἱστορικόν· χωρὶς γὰρ τούτων οὐκ ἀπενδύνεται τις ποιήσεως ἐξήγησις. 10 ὁμως δ' οὖν καὶ τὰ ἐν τούτῳ τῇ μέρει πειρασόμεθα κοινότερον δυνάμενα λέγεσθαι σκοπεῖν, καὶ μάλιστα ὅτι οὕτως ἐπιτεθαρρήκασιν αὐτῷ οἱ γραμματικοὶ ὥς καὶ τὸ βιωφελὲς τῆς γραμματικῆς καὶ πρὸς εὐδαιμονίαν ἀναγκαῖον ἐξ αὐτοῦ τολμᾶν πιστοῦσθαι. φασὶ γοῦν ὡς ἡ ποιητικὴ 15 πολλὰς δίδωσιν ἀφορμὰς πρὸς σοφίαν καὶ εὐδαιμόνα βίον, ἄνευ δὲ τοῦ ἀπὸ γραμματικῆς φωτὸς οὐχ οἶόν τε τὰ παρὰ τοῖς ποιηταῖς διορᾶν ὅποιά ποτε ἐστίν· χρειώδης ἄρα ἡ 271 γραμματικὴ. τὸ δ' ὅτι συχνὰς δίδωσιν ἡ ποιητικὴ ἀφορμὰς πρὸς εὐδαιμονίαν δῆλον ἐκ τοῦ τὴν ὄντως κρατίστην 20 καὶ ἡθοιοιὸν φιλοσοφίαν ἀπὸ τῆς παρὰ τοῖς ποιηταῖς γνωμολογίας τὴν ἀρχὴν ἐρριζῶσθαι, καὶ διὰ τοῦτο τοὺς φιλοσόφους, εἰ ποτε παραινετικῶς τι λέγοισιν, ταῖς ποιητικαῖς φωναῖς ὥσπερ εἰ σφραγίζεσθαι τὸ ὑπ' αὐτῶν λεγόμενον. καὶ ὁ μὲν ἐπ' ἀρετὴν παρακαλῶν φησὶν

25 ἀρετὴ δὲ κἄν θάνη τις οὐκ ἀπόλλυται·

ὁ δὲ φιλαργυρίαν φεύγειν ἐγκελευόμενος προσφέρεται τὸ
μὴ Πλοῦτον εἰπεῖν· οὐχὶ θαυμάζω θεὸν
ὃν χῶ κάκιστος ἐραδίως ἐκτήσατο·

ὁ δὲ αὐτάρκειαν ὑπαγορεύων συμπιστοῦται τὸ δόγμα ἐκ
30 τοῦ τὸν Εὐριπίδην λέγειν

23. ὡς περὶ V.

25. ἀρετὴ] Euripides Temenid. fr. 1 p. 349

Matth. 26. φιλάργυρος H, φυλάργυρος C. 27. μὴ Πλοῦτον] Euripid. Aeoli fr. 5 p. 11 Matth.

28. χῶ] καὶ ὁ L.

τί γὰρ δέει βροτοῖσι πλὴν δυοῖν μόνον,
 Ἀήμητρος ἀκτῆς πώματός θ' ὑδρηχόου,
 ἂ δὴ πάρεστι καὶ πέφυχ' ἡμᾶς τρέφειν ;

καὶ τὸ μὲν τοὺς ἄλλους φιλοσόφους τοῦτο ποιεῖν οὐ πα- 272
 ράδοξον, αὐτοὺς δὲ εὐρήσομεν τοὺς τῆς γραμματικῆς ἡ
 "κατηγόρους, Πύρρωνά τε καὶ Ἐπίκουρον, ἔξομολογουμέ-
 νους τὸ ἀναγκαῖον αὐτῆς· ὣν ὁ μὲν Πύρρων ιστορεῖται
 τὴν Ὀμηρικὴν διὰ παντὸς ποίησιν ἀναγινώσκων, μὴ ἂν
 ποτε τοῦτο ποιήσας εἴπερ μὴ ἐγίνωσκεν αὐτὴν χρησίμην
 καὶ διὰ τοῦτο τὴν γραμματικὴν ἀναγκαίαν, ὁ δὲ Ἐπίκου- 273
 ρος φωρεῖται τὰ κράτιστα τῶν δογμάτων παρὰ ποιητῶν
 ἀνηρηπакώς. τὸν τε γὰρ ὅρον τοῦ μεγέθους τῶν ἡδονῶν,
 ὅτι ἡ παντός ἐστι τοῦ ἀλγοῦντος ὑπεξαίρεσις, ἐξ ἐνὸς
 στίχου δέδεικται λαβῶν,

αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἔντο· 15

τόν τε θάνατον, ὅτι οὐδέν ἐστι πρὸς ἡμᾶς, Ἐπίχαρμος
 αὐτῷ προμεμήνηυκεν, εἰπὼν

ἀποθανεῖν ἢ τεθνάναι οὐ μοι διαφέρει.

ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ νεκρὰ τῶν σωματίων ἀναισθηταῖν παρ'
 Ὀμήρου κέκλοφε, γράφοντος 20

κωφὴν γὰρ δὴ γαῖαν ἀεικίλει μενεαίνων.

καὶ μὴν οὐ ταῦτα μόνον τοῖς ποιηταῖς δεξιῶς εἰρησθαι 274
 φαίνεται ἀλλὰ καὶ τὰ περὶ θεῶν, οἷόν ἐστι καὶ τὸ παρὰ
 τῷ Εὐριπίδῃ λεχθὲν ἐν Φριξῷ,

ὅστις δὲ θνητῶν οἶεται καθ' ἡμέραν 25

κακόν τι πράσσωσι τοὺς θεοὺς λεληθέναι,

δοκεῖ πονηρὰ, καὶ δοκῶν ἀλίσκεται

ὅταν σχολὴν ἄγουσα τυγχάνῃ δίκη.

1. τί γὰρ] Euripid. incert. trag. fr. 14 p. 367 Matth. δέοι L.

2. πώματος CR. 3. πέφυκεν L. ὑμᾶς R. 14. λαβῶν τοῦ αὐτὰρ?

15. αὐτὰρ] Il. 1 489. 16. τὸν δὲ L. 17. προμεμήνηυκεν R, προσα-
 μένηυκεν CFGV. 18. ἀποθανεῖν οὐ λῶ· τὸ τεθνάναι δ' οὐδέν· οὐ μοι
 διαφέρει Hermannus, modo hic sit quem interpretatur Cicero versus
 (Tusc. 1 8). coniungi posse quae Plutarchus affert, Consol. ad Apollon.
 p. 110 A. 21. κωφὴν] Il. 24 54. γὰρ om CR. 24. ἐν Φριξῷ]
 fr. 8 p. 297 Matth. 28. τυγχάνει CGRV.

ἀλλ' εἴπερ ταῦτα καὶ τὰ τούτοις λοιπότερα χρειώδη ἐστί,
 λαμβάνεται δ' οὐ χωρὶς γραμματικῆς, ἐστὶ καὶ ἡ γραμ-
 275 ματικὴ τῶν βιωφελῶν. ἔχει δ' ἂν τινα, φασίν, ἐξαιρέτως
 καὶ ταῖς τῶν μανθανόντων αὐτὴν πατρίσιν ἀναγκαῖα. Λε-
 5 βιδίων γοῦν διαφερομένων πρὸς τοὺς ἐστυγείτονας περὶ
 Καμανδωδοῦ ὃ γραμματικὸς τὸ Ἰππωνάκτειον παραθέ-
 μενος ἐνίκα,

μηδέ μοι μῦ

λαλεῖν Λεβιδίην ἰσχυρὸν ἐκ Καμανδωδοῦ.

οὐ μιλητικούς τε παρεχομένη τοὺς προσέχοντας αὐτῇ εὐθύς
 καὶ ταύτῃ [καὶ] τοῖς πέλας κατὰ πολλὰς περιστάσεις ὄνη-
 276 σιφόρος γίνεται. πάρεστι δὲ τὸ λεγόμενον σκοπεῖν ἐξ
 αὐτῶν τῶν ἀποτελεσμάτων. Σώστρατος γάρ, ὡς φασίν,
 ἀποσταλαῖς ὑπὸ Πτολεμαίου πρὸς τὸν Ἀντίγονον βασιλι-
 15 κῆς τινὸς ἔνεκα χρείας, κάκεινον εἰκαιότερον ἀποκρινόμε-
 νου, ἐπέτυχεν εἰπὼν

οὕτω δὴ κέλαι, γαιήοχε κυανοχαῖτα;

τόνδε φέρω Διὶ μῦθον ἀπηνέυ τε κρατερόν τε;

ἢ τι μεταστρέψεις; στρεπταὶ μὲν τε φρένες ἰσθλῶν.

ω ταῦτα γὰρ ἀκούσας Ἀντίγονος μετεβάλλετο.

277 Πολλῶν δὴ τοιούτων λεγομένων εἰς τὸ χρησιμώτατον
 εἶναι τὸ τῆς γραμματικῆς μέρος τὸ περὶ ποιητὰς καὶ συγ-
 γραφεῖς καταγιγνόμενον, δείγματος χάριν τοῖς ἐκκειμένοις
 ἀρκεσθέντες λέγωμεν πρὸς ἕκαστον αὐτῶν. τὸ τοίνυν
 25 βιωφελὴ εἶναι τὴν ποιητικὴν γνωμολογίαν καὶ φιλοσοφίας
 ἀρχήν, ταύτης δὲ ἀποδοτικὴν ὑπάρχειν τὴν γραμματικὴν,
 278 ὥντως γραμματικόν ἐστιν. πρῶτον μὲν γάρ, ἵνα συνδρά-
 μωμεν αὐτοῖς μὴδὲν ποιητικῆς κατεσιπόντες, ἀλλ' οὖν γε
 ἐκείνο πρόδηλόν ἐστιν ὅτι ὅποσα μὲν βιωφελὴ καὶ ἀναγ-
 30 καῖα εὐρίσκεται παρὰ ποιηταῖς, οἷά ἐστι τὰ γνωμικὰ καὶ

4. ἀναγκαῖον C^{GHV}.

6. ἰππωνάκτειον C^H. est fr. 29 Welcker.

8. μηδέ] μηδέ τ' ἂν F. 9. λαλεῖ C^H, λαβεῖν Salmasius. καμαν-
 δωλου C. 15. ἀποκρινουμένου V. 17. οὕτω] II. 15 201.

20. μετεβάλλετο H, μεταβάλλετο C; μεταβύλλετο F^{GHV}. 26. ταύτη V.

28. οὖν ἐκείνῳ γε?

παραινετικά, ταῦτα σαφῶς αὐτοῖς πέφρασται καὶ οὐ δέεται γραμματικῆς, καθάπερ τὰ ἐν ξέναις ἱστορίαις κείμενα ἢ αἰνιγματωδῶς ἐκφερόμενα, ταῦτ' ἐστὶν ἄχρηστα, ὥστε καὶ τῇ ἀπὲρ ἐπεικων ὠφελεία μὴ συνεισέρχεσθαι αὐτῶν τὸ χρεῖ-
ωδες τῆς γραμματικῆς " καὶ τῇ τούτων ματαιότητι συμ-
περιφέρεσθαι. εἴτα φάσις μόνον ἐστὶν ἡ γνώμη, καθάπερ 279
τὸ τοιοῦτο,

σοφὸν γὰρ ἔν βούλευμα τὰς πολλὰς χέρας
νικᾷ, σὺν ὀχλῳ δ' ἀμαθία πλεῖστον κυκόν·

φάσει δὲ οὐ πείθεται ὁ νοῦς περὶ τοῦ καλῶς εἰρησθαι ἡ μὴ
μὴ [εἰρησθαι], ἀλλ' ἀποδείξων δέεται. αἱ δὲ ἀποδείξεις
τῶν καθηκόντως λεγομένων ἡ μὴ οὐ γραμματικῆς εἰσὶν
ἀλλὰ φιλοσοφίας· τοίνυν καὶ ταύτη περισσὴν καὶ ματαίαν
συμβέβηκεν εἶναι τὴν γραμματικὴν. καὶ μὴν εἴτερ
διὰ τὰ πολλὰ καλῶς εἰρησθαι τοῖς ποιηταῖς καὶ βιωφελῶς
χρησίμη ἐστὶν ἡ προφητικὴ γραμματικὴ αὐτῶν, ἐπεὶ πολλὰ-
πλασίονα τούτων διαστρόφως καὶ ἐπὶ λύμῃ τοῦ βίου παρ'
αὐτοῖς ἐξηγήσεται, ἄχρηστος γενήσεται. καθὰ γὰρ ἐστι
τις ὁ εἰπὼν

μὴ Πλοῦτον εἶπης· οὐχὶ θαυμάζω θεόν 20
ὃν χῶ κάκιστος ῥηδίως ἐκτίσαστο,

οὕτως ἐστὶ καὶ ὁ τούναντίον ἀποφαινόμενος,

ὦ χρυσὲ δεξιῶμυ κάλλιστον βροτοῖς,
ὥς οὔτε μήτηρ ἡδονὰς τοῖας ἔχει,
οὐ παῖδες ἀνθρώποισιν, οὐ φίλος πατήρ, 25
οἷας σὺ χοῖ σὲ δώμασι κεκτημένοι.

καὶ πάλιν

εὖ πρῶσσε· τὰ φίλων δ' οὐδὲν ἦν τις δυστυχή.

καὶ

κάλλιστα μουσῶν φθέγγεται πλουτῶν ἀνὴρ. 30

4. συνεισέρχεται G. 6. φάσις V. 8. σοφὸν] Euripid. Antiopea
fr. 31 p. 78 Matth. 16. πολλὰπλασίονα C. 17. διαστρόφως C.
20. μὴ] cf. p. 660 27. 21. χῶ] καὶ ὁ L. 22. οὐτ' ἐστὶ καὶ οὐ
τούναντίον C. 23. ὦ χρυσὲ] Euripid. Danaes fr. 13 p. 151 Matth.
26. καὶ οἱ CHV. 28. εὖ πρῶσσε] Euripid. Phoeniss. 403 (414).
30. κάλλιστα] idem fr. incert. 16 p. 436 Matth.

280 ἀναποδείκτως μὲν οὖν λεγομένων τῶν οὕτως ἐναντίων
ἐπιρρεπέστερον ἔχουσιν ἄνθρωποι πρὸς τὴν τοῦ χειρόνος
ἐκλογὴν, καὶ διὰ τοῦτο βλαπτικὴ ἀναφαίνεται ἡ ποιητικὴ·
διακρινομένων δὲ αὐτῶν, καὶ τῶν μὲν ἀθετουμένων τῶν
δὲ προκρινομένων, χρειώδης γίνεται οὐχ ἡ γραμματικὴ
ἀλλ' ἡ διακρίνειν δυναμένη φιλοσοφία. ποιητικοῖς τε
μαρτυρίοις χρῶνται οὐχ οἱ γνησίως φιλοσοφοῦντες (τούτων
γὰρ ὁ λόγος αὐτάρκης ἐστὶ πρὸς πειθῶ) ἀλλ' οἱ τὸν πο-
281 λὺν καὶ ἀγοραῖον φανακίζοντες ὄχλον· οὐ γὰρ δυσχερὲς
10 ποιητὰς μαχομένους καὶ εἰς ὃ τι ἂν θέλωσιν ἄδοντας
δειξαι, ὅτε καὶ οἱ προηγουμένως φιλοσοφοῦντες πολλὰ
μαχομένης λέγουσιν. τῶν δὲ γραμματικῆς κατηγό-
ρων ὁ μὲν Πύρρων παρ' ἕκαστα τὴν Ὀμηρικὴν διετύλισσε
ποιήσιν οὐ πάντως διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν, ἀλλὰ τάχα
15 μὲν ψυχαγωγίας χάριν καὶ ὥς εἰ κωμῶδων ἡγεοῦτο, τάχα
δὲ καὶ τοὺς ποιητικοὺς παρατηρῶν τρόπους καὶ χαρακτῆ-
282 ρας· λέγεται γὰρ αὐτὸν καὶ ποιήσιν εἰς τὸν Μαιεδόννα
'Αλέξανδρον γράψαντα μυρίοις χρυσοῖς τιμηθῆσαι. οὐκ
ἀπέοικε δὲ καὶ ἄλλας αἰτίας ὑπάρχειν, περὶ ὧν ἐν τοῖς
283 Πυρρωνείοις διεξήλθομεν. ὁ δὲ Ἐπίκουρος οὐκ ἐκ τῶν
Ὀμηρικῶν εἴληφε τὸν ὄρον τοῦ μεγέθους τῶν ἡδονῶν.
μακρῷ γὰρ διαφέρει τὸ λέγειν ὅτι ἐπαύσαντό τινες πίνον-
τες καὶ ἐσθιοντες καὶ τὴν αὐτῶν ἐπιθυμίαν πληροῦντες
(τοῦτο γὰρ ἐστὶ τὸ
25 αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἔντο)
τοῦ φάναι ὄρον εἶναι τῶν περὶ τὰς ἡδονὰς μεγεθῶν τὴν
τοῦ ἀλογούντος ὑπεξαίρουν· τοῦτο γὰρ οὐ πάντως κρείσσει
284 καὶ οἶνῳ ἀλλὰ καὶ τοῖς λιτοτάτοις πέφυκε γίνεσθαι. ἄλλως
τε ὁ μὲν ποιητὴς ἐπὶ προσφερομένων μόνων ἐποιήσατο
30 τὴν ἀπόφασιν, Ἐπίκουρος δὲ ἐπὶ πάντων τῶν ἀπολαυστῶν,
ἐν οἷς ἐστὶ καὶ ἡ ἀφροδίσιος μίξις, περὶ ἧς πάντες ἴσασιν
οἷαν ἔσχε γνώμην Ὁμηρος. τό τε τὸν θάνατον [μὲν]

12. μαχομένων C.
ad Plutarch. 331 E.15. εἰ] ἡ V.
29. τε om C.

17. λέγεται] v. Wytttenbach.

μηδὲν εἶναι πρὸς ἡμᾶς εἶρηται μὲν ἴσως τῷ Σώφρονι,
ἀποδείκνυται δὲ Ἐπικουρῷ, καὶ ἔστιν οὐ τὸ εἰπεῖν ἀλλὰ
τὸ ἀποδείξει θανατοῦ. εἶτα οὐδὲ κατὰ τοῦτο ἔφησεν 285
ὁ Ἐπικουρος τὸν θάνατον "μηδὲν εἶναι πρὸς ἡμᾶς, καθὸ
ἀδιάφορόν ἐστιν ἢ ζῆν ἢ μὴ· πολλῶ γὰρ αἰρετώτερον τὸ
ζῆν διὰ τὸ αἰσθανομένων εἶναι τὸ ἀγαθόν· ἀλλ' ἐν ἀναι-
σθησίᾳ οὔτε κακόν τι εἶναι οὔτε ἀγαθόν. τὸ μὲν γὰρ
ἀναισθητεῖν τὰ νεκρὰ τῶν σωμάτων οὐκ ὁ ποιητῆς μόνος
οἶδεν ἀλλὰ καὶ ὁ σύμπας βίος. μήτηρ γοῦν πολλὰκις
υἱὸν θρηνοῦσα φησὶν "ἀλλὰ σὺ μὲν τούτων οὐκ ἐπαι- 10
σθάνῃ, ἐγὼ δὲ ταλαιπωρῶ." καὶ ἐνατενίζουσα ἐπιφθέγγε-
ται "τίς δὲ ἔστιν ἔτι σοι τούτων ὄνησις;" οὐ μὴν ἀλλ' 286
εἰς ἐξετάξῃ τις, τὴν ἐναντίαν ἔχοντα δόξαν εὐρήσει τὸν
ποιητὴν. αἱ μὲν γὰρ ψυχαὶ κοινῶς διψῶσιν αἵματος

(ἀλλ' ἀποχάζεο βόθρου, ἄπισχε δὲ φάσγανον ὀξύ 15
αἵματος, ὅφρα πῶ καὶ τοι νημερτέα εἴπω),

ὁ δὲ Τετυὸς ὑπὸ γυνῶν διὰ τὴν ἐπιθυμίαν ἡπατοφαγεῖ-
ται, ὁ δὲ Τάνταλος ἔσθηκεν ἐν λίμνῃ,

ἣ δὲ προσέκλυζε γενεῶν·

στεῦτο δὲ διψῶν, πίνειν δ' οὐκ εἶχεν ἐλέσθαι. 20

καὶ μὴν ὅσον ἐπὶ τῷ ὑπ' Εὐριπίδου λεχθέντι περὶ θεῶν, 287
τὴν αὐτὴν καὶ οἱ ἰδιῶται δόξαν ἔχουσιν. ἴσον γὰρ ἐστὶ τῷ

ὅστις δὲ θνητῶν οἶεται τοῦφήμερον
κακόν τι πράσσειν τοὺς θεοὺς λεληθῆναι,
δοκεῖ πονηρὰ, καὶ δοκῶν ἁλίσκεται 25
διὰ σχολὴν ἄγουσα τυγχάνῃ δίκη

καὶ τὸ οὔτε παρὰ τοῖς πολλοῖς λεγόμενον,

ὅπερ θεῶν ἀλέουσι μύλοι, ἀλέουσι δὲ λεπτά·

μόνον δὲ διενήνοχε τῷ μέτρῳ. ἂν δὲ καὶ ἐξετάσῃ τις, 288
πολλῶ χεῖρονα τῆς τῶν ἰδιωτῶν ὑπολήψεως εὐρήσει τὰ

1. τῷ Σώφρονι] ad Epicharmum M: cf. p. 661 16. τῷ Σοφοκλεῖ Menag.
ad D. L. 10 139. 2. τῷ C. 15. ἀλλ' ἀποχάζεο] Od. 11 95.

17. ὑπὸ γυνῶν om CM. 19. ἣ δὲ] Od. 11 583. 22. αὐτὴν om C.
25. πονηρὰ] τις ἀνὴρ L: cf. p. 661 27. 28. ὅπερ] v. Wytttenbach.
ad Plutarch. p. 549 D. 29. ἐξετάσει V.

τῶν ποιητῶν. καὶ ὁ μὲν σκηνικὸς ἀναγορευθεὶς φιλόσο-
φος ἔτι μετριώτερος φαίνεται, λέγων μὴ εἰδέναι ὧ πρῶ-
σεύχεται.

ὧ γῆς ὄχημα καὶ γῆς ἔχων ἔδραν,
8 ὅστις ποτ' εἰ σύ, δυστόπαστος εἰσιδεῖν,
'''Ζεὺς, εἴτ' ἀνάγκη φύσεος εἴτε νοῦς βροτῶν,
προσευξάμην σέ.

289 Ὅμηρος δὲ καὶ Ἑοίοδος κατὰ τὸν Κολοφώνιον Ξενοφάνη
ὡς πλείστ' ἐφθέγγαντο θεῶν ἀθεμίστια ἔργα,
10 κλέπτειν μοιχεύειν τε καὶ ἀλλήλους ἀπατεῦναι.

Κρόνος μὲν γάρ, ἐφ' οὗ τὸν εὐδαίμονα βίον γεγονέναι
λέγουσι, τὸν πατέρα ἡνδρονόμησε καὶ τὰ τέκνα κατέπεισε,
Ζεὺς τε ὁ τούτου παῖς ἀφελόμενος αὐτὸν τῆς ἡγεμονίας
γαίης νέρθε καθεῖσε καὶ ἀτρυνέτοιο θαλάσσης,
15 τῇλε μάλ' ἤχι βύθιστον ὑπὸ χθονός ἐστι βρέθρον.

290 τῷ δὲ Διὶ ἐπιβουλεύουσιν οἱ συγγενεῖς, παρὸ καὶ ὑπὸ θε-
εῖδος βοηθεῖται,

ὀππότε μιν ξυνδῆσαι Ὀλύμπιοι ἤθελον ἄλλοι,
Ἦρῃ τ' ἠδὲ Ποσειδάων καὶ Παλλὰς Ἀθήνη·

20 ὠμότατος γάρ ἐστι, καὶ τὴν μὲν ἀδελφὴν καὶ γυναῖκα
ἱεροσύλου τρόπον κρεμάσας οὐκ ἀρκεῖται, ἀλλὰ καὶ ὄνει-
δίξει λέγων

ἣ οὐ μέμνη ὅτε τ' ἐκρέμω ὑπόθεν, ἐκ δὲ ποδοῖν
ἄκμονας ἤκα δύω, περὶ χειρὶ δὲ δεσμὸν ἔηλα
25 χρύσειον ἄρρηκτον, σὺ δ' ἐν αἰθέρι καὶ νεφέλῃσιν
ἐκρέμω, ἡλάστιον δὲ θεοὶ κατὰ μακρὸν Ὀλυμπον;

291 τὸν δὲ Ἥφαιστον ὀργισθεὶς ῥίπτει ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, ὃ δὲ
κάμπεσεν ἐν Ἀήμῳ, ὀλίγος δ' ἔτι θυμὸς ἐνῆεν.

τὸν δὲ ἀδελφὸν ὑπερορᾷ οἰκί' ἔχοντα

4. ὧ γῆς] Euripid. *Troad.* 884. 6. εἴτε et φύσις; L. 9. ὅς
πλείστῃ ἐφθέγγαντο CGHV: corr. Fabricius. οἱ Karstenus Xenophanis
reliqq. p. 43, om H. 10. ἀλλήλοισι L: recte p. 431 S. 11. κρῖνος C.
14. γαίης] ll. 14 204. 15. τῇλε] ll. 8 14. τῇ C. 18. ὀππότε]
ll. 1 399. 19. ποσειδῶν CHV, ποσειδῶν FG. καὶ] καὶ μὲν FG.
21. ὄνειδίζων FG. 23. ἣ οὐ] ll. 15 18. δὲ om C. ποδοῖν CH.
28. κάμπεσεν] ll. 1 593.

σμερδαλέ' εὐρώεντα, τὰ τε στυγέουσι θεοὶ περ.

πρόσσεισι δὲ αὐτῷ πρὸς τῇ ἀποτομίᾳ καὶ ἀκρασίᾳ, ὃς θα-
σάμενος τὴν Ἥραν ἐπὶ τῆς Ἰδης κεκοσμημένην οὐ καρ-
τερεῖ μέχρι τῶν ἀποδεδειγμένων αὐτοῖς θαλάμων ἐλθεῖν,
ἀλλ' ἐπὶ τοῦ ὄρους χαμαὶ ῥίψας ἑαυτὸν συγκυλίνδεται τῇ
γυναικί,

''' τοῖσι δ' ὑπὸ χθῶν δια φύεν νεοθηλέα ποίην,
λωτόν θ' ἑρσηέντα ἰδὲ κρόκον ἤδ' ὑάκινθον.

ποικίλης οὖν πεφωραμένης τῆς ποιήσεως ἀνωφελῆς ἡ γραμ- 202
ματικὴ μὴ δυναμένη ἀποδεῖξαι τίσι πιστευτέον ἔστιν ὡς 10
ἀληθεῖσι καὶ τίσιν ἀπιστητέον ὡς μυθικοῖς ψεύσμασιν.

Ἀλλὰ πόλει φασὶ χρησίμην εἶναι τὴν γραμματικὴν, 203
ἐπεὶ καὶ Λεβεδίοις νίκης αἵτιον ἐγένετο ἐκ ποιητικῆς μαρ-
τύριον. ἔνεκα δὲ τούτου καὶ τὴν ὀρχηστικὴν ἀναγκαίαν
λέγομεν εἶναι, ἐπεὶ Σώστρατος ὁ Ἀντιόχου ὀρχηστής, λα- 15
βόντος ὑποχείριον τὴν Πριήνην τοῦ βασιλέως πατρίδα
οὔσαν αὐτοῦ, καὶ παρὰ τὸ συμπόσιον τὴν ἐλευθερίαν
ἀναγκαζόμενος ὀρχεῖσθαι, οὐ καλὸν ἔφη τῆς πατρίδος
αὐτοῦ δουλεύουσας αὐτὸν ἐλευθερίαν ὀρχεῖσθαι· καὶ διὰ
τοῦτο ἐλευθερωθῆναι τὴν πόλιν. εἶτα ἄλλο μὲν ἔστι τὸ 204
πόλει χρησίμον, ἄλλο δὲ τὸ ἡμῖν αὐτοῖς. σκυτοτομικὴ
γοῦν καὶ χαλκευτικὴ πόλει μὲν ἔστιν ἀναγκαῖον, ἡμῖν δὲ
χαλκεῦσι γενέσθαι καὶ σκυτοτόμοις πρὸς εὐδαιμονίαν οὐκ
ἀναγκαῖον. διόπερ καὶ ἡ γραμματικὴ οὐκ ἐπεὶ πόλει χρη-
σίμη καθέστηκεν, ἐξ ἀνάγκης καὶ ἡμῖν ἔστιν [ἡ] τοιαύτη. 25
ἡ μὲν γὰρ ὀμιλητικὴ οὐκ ἀπὸ γραμματικῆς περιγίνεσθαι
πέφυκεν ἀλλ' ἀπὸ κοινῆς τινὸς ἐντροχίας, εἰ μὴ τι καὶ 205
Δημάδης ὁ ῥήτωρ γραμματικὸς ὢν, πολλοὶς τῶν Ἀθη-
ναίων μετὰ τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ ἦταν συναιχμαλωτισθεῖς,
καὶ εἰπὼν πρὸς τὸν Φίλιππον ἀναγκάζοντα σύωχεσθαι 30

1. σμερδαλέ'] II. 20 65. 7. τοῖσι] II. 14 347. 15. λέγομεν V:
ceteri λέγωμεν. 17. ἐλευθερίαν] ἄσμα ἐκτελευσεῖν ὀρχεῖσθαι, τὸ δὲ ἄσμα
ἢν ἐλευθερία Libanius 3 p. 385 2. Reisk. 23. οὐκ om C. 28. ὦν] ἦν?

τίς γάρ κεν ἀνὴρ, ὃς ἐναίσιμος εἴη,
 πρὶν τλαίῃ πάσασθαι ἐδητύος ἢ δὲ ποτῆτος,
 πρὶν λῦσαι θ' ἐτάρους καὶ ἐν ὀφθαλμοῖσιν ἰδέσθαι ;

296 Ταῦτα μὲν οὖν πρὸς τὰς τῶν γραμματικῶν ἐπιχει-
 ρήσεις λεγέσθω· προηγουμένως δὲ ῥητέον ὥς εἰ μὲν μό-
 νοι ἦσαν οἱ ποιηταὶ βιωφελεῖς, τάχα ἂν ἡ γραμματικὴ
 βιωφελὴς ἐγένετο περὶ τούτους πονομένη, νῦν δὲ ἐπεὶ
 οὗτοι μὲν ἡ ἀνωφελεῖς εἰσὶν ἡ ὀλιγωφελεῖς, φιλόσοφοι δὲ
 καὶ οἱ λοιποὶ συγγραφεῖς διδάσκουσι τὰ ὠφέλιμα τῶν
 297 πραγμάτων, οὐ δεόμεθα γραμματικῆς. καὶ ὅτι οἱ συγγρα-
 φεῖς μᾶλλον ἢ οἱ ποιηταὶ τὰ χρήσιμα τῷ βίῳ¹ "δηλοῦσιν,
 εὐεπιλόγιστον. οἱ μὲν γὰρ τοῦ ἀληθοῦς στοχάζονται, οἱ
 δὲ ἐκ παντὸς ψυχαγωγεῖν ἐθέλουσιν, ψυχαγωγεῖ δὲ μᾶλλον
 τὸ ψεῦδος ἢ τὰ ἀληθές. τοίνυν ἐκείνοις ἢ ὅτι τούτοις προ-
 298 σακτέον τοῖς ἐπιτεήδεσ τὸ ψεῦδος μεταδιώκουσιν. καθόλου
 τε, ὅσον ἐπὶ τοῖς ποιηταῖς, οὐχ οἷον ἀνωφελὴς τῷ βίῳ
 ἀλλὰ καὶ βλαβερωτάτη. ἐπιτείσχισμα γὰρ ἀνθρωπίνων πα-
 θῶν ἡ ποιητικὴ καθέστηκεν· καὶ ὥς

γέρον γέροντι γλῶσσαν ἡδίστην ἔχει,

20 οὕτως οἱ μὲν ἐρωτομανεῖς καὶ μέθυσοι τὰς Ἀλκαίου καὶ
 Ἀνακρέοντος ποιήσεις ἀναγνόντες προσεκαίονται, οἱ δὲ
 ὀργίλοι Ἰππῶνακτα καὶ Ἀρχίλοχον ἀλείπτας ἔχουσι τῆς
 περὶ αὐτοὺς κακίας.

299 Τὰ μὲν οὖν ὑπὸ τῶν ἄλλων λεγόμενα κατὰ τὸν τό-
 25 πον, καὶ μάλιστα τῶν Ἐπικουρείων, ἐστὶ τοιαῦτα· ἡμεῖς
 δὲ μηδὲν κατειπόντες τῆς ποιητικῆς ἄλλως ποιούμεθα τὰς
 ἀντιρρήσεις πρὸς τοὺς ἀξιούντας γραμματικὴν ἔχειν τέχνην
 τῶν παρὰ ποιηταῖς καὶ συγγραφεῦσι λεγομένων διαγνω-
 300 στικήν. ἐπεὶ τοίνυν πᾶν σύγγραμμα καὶ πᾶσα ποίησις ἐκ
 30 λέξεων τῶν δηλουσῶν καὶ πραγμάτων τῶν δηλουμένων
 συνέστηκε, δεήσει τὸν γραμματικόν, εἴπερ ἔχει τέχνην

1. τίς γάρ] Od. 10 383. ὃς om V. αἰνέσιμος CGMV, laude
 ornandus H. 2. πρὶν] ὃς V. 3. λῦσαι FG. 11. ἢ om C. 14. ἢ]
 μᾶλλον ἢ? 16. βίῳ ἢ γραμματικῇ ἀλλὰ? 19. γέρον] Meinek. Com.
 Gr. 5 p. 668. 21. Ἀνακρέοντος] cf. Bergk. Anacreontis carm.
 reliq. p. 6. προσεκαίοντο C. 31. τὴν γραμματικὴν CH.

διαρθρωτικὴν τῶν παρὰ συγγραφεῦσι καὶ ποιηταῖς λεγο-
μένων, ἥτοι τὰς λέξεις μόνον ἢ τὰ ὑποκείμενα πράγματα
γινώσκειν ἢ τὸ συναμφοτέρον. ἀλλὰ τὰ μὲν πράγματα,
κἂν ἡμεῖς μὴ λέγωμεν, φαίνεται μὴ γινώσκειν. τούτων
γὰρ τὰ μὲν ἐστὶ φυσικὰ τὰ δὲ μαθηματικὰ τὰ δὲ ἱατρικὰ
τὰ δὲ μουσικὰ, καὶ δεῖ τὸν μὲν φυσικοῖς ἐπιβάλλοντα
πράγμασιν εὐθὺς φυσικὸν εἶναι καὶ τὸν μουσικοῖς μουσι-
κὸν εἶναι καὶ τὸν μαθηματικοῖς εὐθὺς εἶναι μαθηματι-
κόν, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως. ὁ μὲντοι γραμματικὸς
ὅτι οὐκ ἔστιν ἐν τῷ αὐτῷ πάνσοφος καὶ πάσης ἐπιστήμης 10
θαήμων, σὺν τῷ καὶ αὐτόθεν προσπίπτειν, ἔτι καὶ τῶν
"ἀποτελεσμάτων ἐλέγχεται. ποῦ γάρ τις δύναται τῶν 301
ὠφρυσμένων γραμματικῶν Ἡράκλειτον συνεῖναι καὶ Πλά-
τωνι παρακολουθῆσαι λέγοντι "τῆς ἀμερίστου καὶ ἀεὶ κατὰ
ταῦτὰ ἐχούσης οὐσίας καὶ τῆς περὶ τὰ σώματα μεριστῆς 15
τρίτον ἐξ ἀμφοῖν συνεκράσατο οὐσίας εἶδος, τῆς τε ταυ-
τοῦ φύσεως καὶ τῆς θάτερον" καὶ ἤδη τὰ ἐξῆς περὶ τὴν
λέξιν, ἃ πάντες οἱ Πλάτωνος ἐξηγῆται ἐσίγησαν. ἢ ποῦ
τοῖς Χρυσίππου διαλεκτικοῖς θεωρήμασιν ἢ Ἀρχιμήδους
τε καὶ Εὐδόξου μαθηματικοῖς ἐπιβάλλειν ἰσχύσει; καὶ μὴν 302
ὥς ἐν τούτοις ἐστὶ τυφλός, οὕτω καὶ τοῖς περὶ αὐτῶν γρα-
φῆσι ποιήμασιν, οἷον Ἐμπεδοκλέους λέγοντος

χαίρει', ἐγὼ δ' ὑμῖν θεὸς ἄμβροτος, οὐκ ἐστὶ θνητός,
πωλεῦμαι μετὰ πᾶσι τετιμένος,

καὶ πάλιν

25

ἀλλὰ τί τοῖσδ' ἐπείκει' ὥσει μέγα χρῆμά τι πράσσων

εἰ θνητῶν περίειμι πολυφθερέων ἀνθρώπων;

ὁ μὲν γὰρ γραμματικὸς καὶ ὁ ἰδιώτης ὑπολήφονται κατ'
ἀλαζονείαν καὶ τὴν πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ὑπερο-

7. φυσικὸν — μουσικοῖς om CH.

μουσικοῖς — 8. τὸν om V.

10. ὅτι om L. 11. προσπίπτειν L. 13. Ἡράκλειτον] cf. Schleier-
macher p. 325. 14. τῆς ἀμερίστου] Tim. p. 35 Steph. 16. συνε-
κράσατο V. 18. ἃ add ex H Fabricius. 24. μετὰ] τὰ C. τετιμη-
μένος R, τετιμημένοις C. 27. πολυφθερέων CFSR cum Sturzio v.

376. neque id suspectum Struvio (ap. Schneider. lex. supplēm.) ubi
ἐπιφλογῆς negat posse Graecum esse. 28. γὰρ om C.

ψίαν ταύτ' ἀνεφθέγγχθαι τὸν φιλόσοφον, ὅπερ ἀλλότριοιόν
 ἔστι τοῦ καὶν ματρίαν ξῆν ἐν φιλοσοφίᾳ ἔχοντος, οὐχ ὅτι
 303 γε τοῦ τοσούτου ἀνδρός· ὁ δὲ ἀπὸ φυσικῆς ὁρμώμενος
 θεωρίας, σαφῶς γινώσκων ὅτι ἀρχαίον ὅλως τὸ δόγμα
 ἔστί, τοῖς ὁμοίοις τὰ ὅμοια γινώσκεσθαι, ὅπερ ἄπὸ Πυ-
 θαγόρου δοκοῦν κατεληλυθέναι καίται μὲν καὶ παρὰ Πλά-
 τωνα ἐν τῷ Τιμαίῳ, εἴρηται δὲ πολὺ πρότερον ὑπ' αὐτοῦ
 Ἐμπεδοκλέους,

γαίῃ μὲν γὰρ γαῖαν ὀπίπαμεν, ἔδατι δ' ἕδαρ,
 10 ἥρι δ' ἥρα δῖον, ἀτὰρ πυρὶ πῦρ αἰδῆλον,
 στοργὴν δὲ στοργῇ, νείκος δέ τε νείκει λυγρῷ,

συνήσαι ὅτι ὁ Ἐμπεδοκλῆς θεὸν ἑαυτὸν προσηγόρευσεν,
 ἐπεὶ μόνος καθαρὸν ἀπὸ κακίας τηρήσας τὸν νοῦν καὶ
 ἀνεπιδόλωτον τῷ ἐν ἑαυτῷ θεῷ τὸν ἐκτὸς κατείληφεν.
 304 Ἀράτου τε μὴν γράφωντος

ὅσπον ἀπ' ὀφθαλμοῖο βολῆς ἀπολάμπεται ἀγῆ,
 ἑξάκις ἂν τόσση μιν ὑποδράμοι· αὐτὰρ ἑκάστη
 ἴση μετρηθεῖσα δῶα περιτέλλεται ἄστρα

οὐ γραμματικῷ τοῦτο νοῆσαι, ὅτι ἡλίκη ἐστὶν ἡ ἀπὸ τῆς
 305 ἡμῶν ὀψεως πρὸς τὴν ἀνατολὴν ἐκβαλλομένη εὐθεία, ἑξά-
 κισ αὕτη ληφθεῖσα τὸν ζωδιακὸν καταμετρήσει κύκλον
 ὥστε δύο αὐτὴν ἀποτεμένεσθαι ζώδια, ἀλλὰ μαθηματικῷ,
 γραμμικῶς αὐτὸ ἀποδεικνύντος, ὅτι τὸ ἔκτον τοῦ ζωδια-
 κοῦ κύκλου μέρος ἀπὸ τῆς μέχρι τῆς ἀνατολῆς ἐκβαλλο-
 μένης εὐθείας καθέστηκεν. Τίμωνός τε τοῦ Φλιασίου

τὸν Πύρρωνα ἡλίῳ ἀπεικάζοντος ἐν οἷς φησὶ
 μῦθος δ' ἀνθρώποισι θεοῦ τρόπον ἡγεμονεύεις,
 ὃς περὶ πᾶσαν ἑλὼν γαῖαν ἀναστρέφεται,
 δεικνὺς εὐτόργου σφαίρας πυρκαῦτορα κύκλον,
 30 δόξει μὲν τοῖς γραμματικοῖς κατὰ τιμὴν αὐτὸ λέγειν καὶ

5. ἀπὸ τοῦ π. C. 6. κατεληλυθέναι C. 10. ἥρα C^h. αἰδῆσον C.
 14. αὐτῷ V. ἐκτὸς] ἐκτὸς θεὸν V. 16. ὅσπον] Phaenom. 541.
 17. τόσσ' ἡμῖν B, τόσσ' ἡμῖν C^hV, τόσσ' ἡμῖν F. 19. γραμμα-
 τικὸν C^hV. 23. γραμμικῶς V: cf. Bastius et Schaeferus ad Co-
 rinth. p. 283. 28. ἑλὼν?

διὰ τὴν περὶ τὸν φιλόσοφον ἐπιφάνειαν· ἄλλος δὲ ἐπι-
στήσει μήποτε καὶ μάχεται τὰ παραδείγματα τῷ σκεπτικῷ
βουλήματι τὰ ὑπὸ τοῦ Φλιασίου εἰς τὸν Πύρρωνα λε-
χθέντα, εἶγε ὁ μὲν ἥλιος τὰ πρότερον μὴ βλεπόμενα τῷ
φωτὶ καταυγάζων "δείκνυσιν, ὁ δὲ Πύρρων καὶ τὰ προ-
δήλως ἡμῖν ληφθέντα τῶν πραγμάτων εἰς ἀδηλότητα πε-
ρυστάναι βιάζεται. τὸ δὲ οὐχ οὕτως ἔχειν φαίνεται τῷ 306
φιλοσοφώτερον ἐπιβάλλοντι, ἀλλ' ἡλίου τρόπον ἐπέχειν
φησὶ τὸν Πύρρωνα καθόσον ὡς ὁ θεὸς τὰς τῶν ἀκριβῶς
εἰς αὐτὸν ἀτειζόντων ὄψεις ἀμαυροῖ, οὕτω καὶ ὁ σκεπτι-
κὸς λόγος τὸ τῆς διανοίας ὄμμα τῶν ἐπιμελέστερον αὐτῷ
προσεχόντων συγχέει, ὥστε ἀπαταληπτεῖν περὶ ἐκάστου τῶν
κατὰ δογματικὴν θρασύτητα τιθεμένων. εἰ δὲ δαὶ περὶ 307
λατρικῆς διεξέρχεσθαι θεωρίας καὶ παριστᾶν ὡς καὶ ἐπίθε-
τον πολλάκις προσριπὲν ὑπὸ ποιητοῦ βαθὺν ἐμφαίνει καὶ 16
ἐπιστημονικὸν νοῦν, οἷόν ἐστι τὸ "βαθύσχοινον λεχspoίην"
παρ' Ὀμήρῳ. σημαίνει γὰρ ὁ μὴ δύναται νοῆσαι γραμ-
ματικός, παραστατικὸν πρὸς συνουσίαν ἐστὶ τὸ τῆς σχολί-
νου σπέρμα, λέχος καλοῦντος τοῦ ποιητοῦ τὴν μίξιν. ἡ 308
τὸ παρὰ τῷ Εὐριπίδῃ ἐπὶ τῇ Λυκομήδους θυγατρὶ Δηϊδα-
μείᾳ λεγόμενον,

ἡ παῖς νοσεῖ σου κάπικινδύνως ἔχει

πρὸς τοῦ; τίς αὐτὴν πημονὴ δαμάζεται;

μὴν κρυμὸς αὐτῆς πλευρὰ γυμνάζει χολῆς;

πυνθάνεται γὰρ μὴ τι πλευρτικὴ γέγονε διὰ τὸ τοὺς 25
πλευρτικοὺς βήσσοντας ὑπόχολον ἀνάγειν. ὣν οὐδὲν οἶδεν
ὁ γραμματικός.

Καίτοι περὶ τὸν ἴσως ἐστὶν ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτέρων 309
καὶ τάχα ἐπιστημονικῶν δυσωπεῖν τοὺς ἀπὸ τῆς γραμμα-
τικῆς, ὅτε καὶ τὸ τυχὸν ἐπιγραμματίον οὐχ οἶοι τέ εἶσι 20

1. ἄλλως V. 6. παριστᾶναι C, παριστᾶν V. 9. dicit H: ceteri
φασί. ὡς add H. 14. καὶ παριστᾶν] adduci potest H. 16. βαθύ-
σχοινον] H. 4 383. 17. νοῆσαι om V. 18. ὅτι παραστατικόν?

24. χυμάζει Rubkenius, χολῇ Valckenarius apud Matth. Eurip.
9 p. 321. 29. τοὺς] τὰς C.

νοῆσαι, καθάπερ καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ Καλλιμάχου εἰς Διοδώ-
ρον τὸν Κρόνον συγγραφέν,

ἡνίδε κου κόρακες τεγέων ἐπι κοῖα συνῆπται
κρώζουσιν, καὶ κῶς αὖθι γενησόμεθα.

310 ὅτι γὰρ διαλεκτικώτατος ἦν ὁ Κρόνος καὶ ἐδίδασκε πῶς
κρεῖον ἐστὶ τὸ ὑγιὲς συνημμένον, ὥστε διὰ τὸ ἐπικρατεῖν
ἤδη τὴν διδασκαλίαν καὶ τοὺς ἐπὶ τῶν θαμάτων κόρακας
ἐκ πολλῆς τῆς κατηχήσεως κρώζειν τὴν κατ' αὐτὸν τοῦ
συνημμένου κρίσιν, εἶποι ἂν ὁ γραμματικός, καὶ μέχρι

311 τοῦτου συνήσει τὸ καὶ "παιδίοις γνώριμον· ἐλθὼν δὲ
καὶ ἐπὶ τὸ "καὶ κῶς αὖθι γενησόμεθα" ἡσυχάσει, μὴ εὐρί-
σκων τὸ δηλούμενον πράγμα. φιλοσόφου γὰρ ἦν εἰπεῖν
ὅτι ἀρέσκει τῷ Διοδώρῳ μὴδὲν κινεῖσθαι. τὸ γὰρ κινού-
μενον ἦτοι ἐν ᾧ ἔστι τόπῳ κινεῖται ἢ ἐν ᾧ μὴ ἔστιν·

15 οὔτε δὲ τὸ πρῶτον οὔτε τὸ δεύτερον· οὐκ ἄρα κινεῖται
τι. τῷ δὲ μὴδὲν κινεῖσθαι τὸ μὴδὲν φθείρεσθαι ἀκολου-

[312 θαι. ὡς γὰρ διὰ τὸ μῆτε ἐν ᾧ ἔστι τόπῳ κινεῖσθαι τι
μῆτε ἐν ᾧ μὴ ἔστιν οὐδὲν κινεῖται, οὕτως ἐπαὶ τὸ ζῶον
οὔτε ἐν ᾧ ζῇ χρόνῳ ἀποθνήσκει οὔτε ἐν ᾧ μὴ ζῇ, οὐδέ-
20 ποτε ἄρα ἀποθνήσκει. εἰ δὲ τοῦτο, αἰεὶ ζῶντες κατ' αὐτὸν
καὶ αὖθις γενησόμεθα.

313 Οὐκοῦν τὰ μὲν πράγματα οὐ νοοῦσιν οἱ γραμματι-
κοί. λείπεται τοίνυν τὰ ὀνόματα νοεῖν αὐτούς. ὃ πάλιν
ἐστὶ ληρώδες. πρῶτον μὲν γὰρ οὐδὲν ἔχουσι τεχνικὸν εἰς

25 τὸ λέξιν γινώσκειν. οὔτε γὰρ ἐκ τέχνης τινὸς μεμαθήκα-
σιν ὅτι οἱ παρὰ τῷ Σοφοκλεῖ ποιμένες "ἰὼ βαλλήν" λέ-
γοντες ἰὼ βασιλεῦ λέγουσι φρυγιστί, ἀλλὰ παρ' ἄλλων
ἀκούσαντες. διήνεγκε δὲ οὐδὲν ἢ βαρβάρου λέξεως ἐρμη-
νευτὰς γίνεσθαι ἢ τῆς κατὰ γλῶσσαν προσηγορείης,

314 ὁμοίως οὕσης ἀσυνήθους ἡμῖν. εἴτα καὶ τοῦτ' ἀδύνατον
ἐστὶν ἀπειρῶν οὐσῶν λέξεων καὶ ἄλλως παρ' ἄλλοις ὀνο-
ματοποιηθεισῶν ἢ ἐπὶ πράγμασιν οἷς ἡμεῖς οὐκ ἴσμεν τε-

3. καὶ H. καὶ Fabricius.

4. αὖθις CGRV.

8. αὐτὴν V.

11. καὶ κῶς] κακῶς C. αὖθις CV. 18. οὐδέ FG. 24. habent H,
ἐχου ceteri. 25. οὐδέ? 27. βασιλεὺς C.

Θεισῶν. οὐδὲν ἐστὶ τὸ ἐβαρβάριζεν ἀντὶ τοῦ ἐσούριζε κειμέ-
νου, βάρβαροι γὰρ οἱ Σύριοι, τοῦ δὲ ὅλου ἀντὶ τοῦ παν-
τός, ὅλον γὰρ καὶ πᾶν συνώνυμον, τοῦ δὲ ἑλλους ἀντὶ
τῆς σύριγγος, εἶδος γὰρ ἑλλους ἢ σύριγγε. ὥστε τὸ ὅλον
γίνεσθαι τοιοῦτον "ἐσούριζεν ὁ Πάπ, σύριγγας ἔχων ἐν τῇ
χειρί." ἄλλως τε καὶ ποῦ ἴσασιν ἐνίας τῶν ἐπιστημονικῶν διδ-
λέτων οἱ γραμματικοί, καθάπερ τὴν παρὰ Ἀριστοτέλει
ἐντελέχειαν ἢ τὸ τί ἦν εἶναι; ἢ ποῦ συνήσουσι τίνα δύ-
ναμιν ἔχει παρὰ σκεπτικοῖς ἢ "οὐδὲν μᾶλλον" φωνή, πύ-
τερον πνευματικὴ ἐστὶν ἢ "ἄξιωματικὴ, καὶ ἐπὶ τίνος τάσ-
σεται, ἄρ' αὖ γε τοῦ ἐκτός ὑποκειμένου ἢ τοῦ περὶ ἡμῶς πά-
θους; τί δὲ καὶ ἐροῦσιν ἐκ λέξεων τιπὼν συντεθέντος τι- 316
νός ποιήματος;

ἢ γὰρ σοι δισσοῖται ἐπ' οὔρεσι δισσὸς ἐραστής
ἔφθιτο, καὶ νεάτην μοῖρ' ἀνέθηκε φίσιν. 15
ἄρθρον ἐν ἀσπιδόεντι βεβηκότα γυνὴ κατ' ὄλμον
βῆσα τροχαντήρων ἄχρι περιστρέφεται,
σμερδαλέα δ' ὑπένερθεν ἀλώπεκος ἄχρι δοχαίης
αἰῶνος χαλαρὰν σύνδρομον ἁρμονίης.

τούς γὰρ ἐραστὰς οἷτινές εἰσι καὶ τὰ ὄρη καὶ τὸ ἀσπιδόεν 317
ἄρθρον καὶ ταύς τροχαντήρας, εἰ δὲ καὶ τὸν ὄλμον καὶ
τὰς ἀλώπεκας δοχαίην τε καὶ αἰῶνα καὶ ἁρμονίαν, μήτε
τροπικῶς μήτε κατὰ ἱστορίαν ἀλλὰ κυρίως ἐξενεχθέντα ὀνό-
ματα, καὶν μυριάκις ἐπιστήσωσιν, οὐ συνήσουσιν.

Εἰ οὖν μήτε τὰ πράγματα μήτε τὰς λέξεις ἴσασιν, 318
παρὰ δὲ ταῦτα οὐδὲν ἐστὶν ἢ ποιήσεις ἢ τὸ σύγγραμμα,
οὐκ ἂν ἔχοιεν τέχνην ἐξηγητικὴν τῶν παρὰ ποιηταῖς καὶ
συγγραφεῦσι λεγομένων. ἄλλως τε καὶ εἰ χεζόμεν γραμ-
ματικῆς, ἐπὶ τῶν ἀρίστων ποιημάτων χεζόμεν ἀλλ' οὐ

1. ἐβαρβάριζεν] excidisse totam sententiam, quam deinde per sin-
gula Sextus interpretetur, intellexit Fabricius: "ἐβαρβάριζε τὸ ὅλον,
ἔλκε ἔχον ἐν τῇ χειρί," τοῦ μὲν ἐβαρβάριζεν ἀντὶ τῆς. 2. σύριοι C.

12. καὶ om C. συντεθέντος FG. 14. γὰρ σοι] γὰρ ἐπὶ
Hermannus. δισσὸς idem, διττὸς L. 15. μοῖραν ἔθηκε CRV: corr
Fabricius. 16. ὄλμου CRV. 17. βαῖα Hermannus. qui 18 et 19:

σμερδαλέα δ' ὑπένερθεν ἀλώπεκες, ἄχρι δοχαίης αἰῶνος χαλαρὰν σύνδρο-
μον ἁρμονίη. 20. καὶ τὰ] κατὰ L, καὶ Salmasius. 21. ὄλμον RV,
ὄλμον C. 23. ὀνόματα ἐξενεχθέντα C.

τῶν μοχθηρῶν. ἄριστον δὲ ποιήμᾳ ἐστὶ κατ' αὐτούς τὰ
 319 σαφές· ἀρετὴ γὰρ ποιήματος ἢ σαφήνεια, καὶ μοχθηρὸν
 τὸ ἀσαφές παρὰ γραμματικῇ. οὔτε οὖν ἐπὶ ἀρίστου ἐστὶ
 ποιήματος χρειώδης διὰ τὸ μὴ δαίσθαι ἐξηγήσεως σαφές
 ὅν, οὔτε ἐπὶ τοῦ μοχθηροῦ διὰ τὸ αὐτόθεν εἶναι μοχθη-
 320 ρόν. τὸ τε ἀντιπικρίτως διαφωνοῦμενον ἀπατάληπτον
 ἐστίν, ἀντιπικρίτως δ' ἔτι διαφωνοῦσιν ἐν ταῖς ἐξηγήσεσιν οἱ
 γραμματικοὶ περὶ τῆς τοῦ συγγραφέως διανοίας· ἀπατά-
 ληπιτος ἄρα ἐστὶν ἡ τοῦ συγγραφέως διάνοια, καὶ διὰ τοῦ-
 320 το ἄχρηστος ἢ γραμματικῇ.

Ἀλλὰ γὰρ πρὸς μὲν τοὺς ἀπὸ τούτου τοῦ μαθήμα-
 τος ἀναγομένους ἐπὶ τοσοῦτον εἰρήσθω· ἀπ' ἄλλης δὲ
 ἀρχῆς σκεψώμεθα καὶ πρὸς τοὺς ῥήτορας ἃ δεῖ λέγειν.

ΠΡΟΣ ΡΗΤΟΡΑΣ.

15 "Τοῖς περὶ γραμματικῆς διεξοδευθεῖσιν ἡμῖν ἀκόλου-
 θον ἂν εἶη καὶ περὶ ῥητορικῆς λέγειν, ἀνδρικυτέρας ἤδη
 καθεστώςης καὶ τὸ πλεόν ἐπ' ἀγορᾶς καὶ βημάτων ἐξετα-
 ζομένης. ἀλλ' ἐπειδὴ κοινὸν ὑπάρξειός τε καὶ ἀνυπαρξίας
 ἐστὶν ἡ ἔννοια, καὶ οὐδὲν τούτων ἕτερον εἶδέν τε ἐστὶ ζη-
 20 τεῖν μὴ προλαβόντας ὃ ἐστὶ τὸ ζητούμενον, φέρε πρῶτον
 σκεψώμεθα τί ἂν εἶη ῥητορικῇ, τὰς ἐπαφανεστάτας εἰς
 τοῦτο τῶν φιλοσόφων ἀποδόσεις παρατιθέμενοι.

2 Πλάτων μὲν οὖν ἐν τῷ Γοργίᾳ κατὰ διοριστικὴν ἐφο-
 δον τοιοῦτον ᾄκειν ἐξ ἐπισυνθέσεως ὅρον τῆς ῥητορικῆς
 25 ἀποδιδόναι "ῥητορικῇ ἐστὶ πειθοῦς δημιουργὸς διὰ λόγων,
 ἐν αὐτοῖς τοῖς λόγοις τὸ κῦρος ἔχουσα, πειστικῇ, οὐ διδα-
 σκαλικῇ," τὸ μὲν "διὰ λόγων" προστιθεὶς τάχα παρῶσον
 πολλά ἐστὶ τὰ πειθῶ τοῖς ἀνθρώποις ἐπηρεαζόμενα χωρὶς
 λόγου, καθάπερ πλοῦτος καὶ δόξα καὶ ἡδονὴ καὶ κάλλος.
 3 οἱ γοῦν παρὰ τῷ ποιητῇ δημογέροντες, καίπερ ἐμπειρο-
 λαμωμένοι καὶ τελείως ἀπηλλοτριωμένοι πρὸς τὴν Ἑλένην

6. τὸ δὲ L.
 1. τοσοῦτον C.
 γραμματικῆς.

7. δέ τι L.
 13. post λέγειν RV vulgata: σέβειν ἐμπειρικῶς περὶ
 28. ἐργαζόμενα CH.

11. τοὺς μὲν FG. 12. ἀναγόμεθα

ὡς κακῶν αἰτίαν γενομένην αὐτοῖς, ὁμῶς ὑπὸ τοῦ παρὰ αὐτὴν κάλλους πείθονται, καὶ προσποιούσης τοιαῦτά τινα πρὸς ἀλλήλους διεξίσιν,

οὐ νέμεσις Τρωῆς καὶ Ἰωνήμιδας Ἀχαιοῦς
τοῖσδ' ἀμφὶ γυναικὶ ἰλὸν χρόνον ἄλγεα πάσχειν.

Φρύνη τε, ὡς φασὶν, ἐπεὶ συνηγοροῦντος αὐτῇ Ἱππερίδου 4
ἔμελλε καταδικάζεσθαι, παρρηξαμένη "τοὺς χιτωνίσκους
καὶ γυμνοῖς στήθεσι προκλινδουμένη τῶν δικαστῶν πλεῖον
ἰσχυος διὰ τὸ κάλλος τας δικαστὰς πείσαι τῆς τοῦ συνη-
γοροῦντος ῥητορείας. ὃ δὲ αὐτὸ καὶ ἐπὶ χρημάτων ἐστὶν 10
ἡδονῆς τε καὶ δόξης· τούτων γὰρ ἕκαστον εὐρήθομεν
οὕτω πείθον ὡς πολλοὺς τινὰ τῶν παθηκόντων ὑπερβαί-
ναι. οὐ τοίνυν ἀσόπως ὁ Πλάτων ἀποβλέπων εἰς τὴν
δὲ αὐτῶν γενομένην πειθὴ ἔλεξεν ὅτι ῥητορικὴ ἐστὶ πα-
θοῦς δημιουργὸς οὐ ὅπως οὖν ἀλλὰ διὰ λόγων. καὶ μὴν 5
οὐκ ἐπεὶ λόγοις πείθει, πάντως ἐστὶ ῥητορικὴ (καὶ γὰρ ἡ
ἰατρικὴ καὶ αἱ ὁμοειδὲς ταύτῃ τέχναι διὰ λόγου πείθου-
σιν), ἀλλ' εἰ τις ἢ αὐτοῖς προηγουμένως τοῖς λόγοις ὑπο-
κειμένην ἔχει τῆνίσχυν, καὶ οὐ κοινῶς, ἐπειτέρ καὶ ἡ γεω-
μετρία καὶ ἀριθμητικὴ καὶ πᾶσα ἡ τῷ γένει θεωρητικὴ καὶ
τέχνη ἐν λόγοις προηγουμένως ἔχει τὸ πῦρος, ἀλλ' ὅταν
σὺν τούτοις μὴ ἡδασκαλικήν, ὥσπερ γεωμετρία, ἀλλὰ πει-
στικὴν ποιῆται τὴν πειθὴ· ὅπερ ἦν ἴδιον ῥητορικῆς.

Ξενοκράτης δὲ ὁ Πλάτωνος ἀκουστής καὶ οἱ ἀπὸ τῆς 6
στοᾶς φιλόσοφοι ἔλεγον ῥητορικὴν ὑπάρχειν ἐπιστήμην τοῦ π
εὖ λέγειν, ἄλλος μὲν Ξενοκράτους τὴν ἐπιστήμην λαμβά-
νοντες καὶ ἀρχαϊκῶ νόμῳ, ἀπὲρ τῆς τέχνης, ἄλλως δὲ τῶν
στωικῶν, ἀπὲρ τοῦ βεβαΐας ἔχειν καταλήψεις, ἐν σοφῷ μό-
νῳ φανομένην. τὸ δὲ λέγειν ἀμφοτέρω παραλαμβάνουσιν
ὡς διαφέρον τοῦ διαλέγεσθαι, ἐπειδήπερ τὸ μὲν ἐν συν- 10
τομίᾳ κείμενον καὶ τῷ λαμβάνειν καὶ διδόναι λόγον δια-
λεπτικῆς ἐστὶν ἔργον, τὸ δὲ λέγειν ἐν μῆκει καὶ διεξόδῳ γ

1. αἰτίαις C. 4. οὐ νέμεσις] H. 3 156. εὐνήμιδας CRV. 9. τοῖς
δικασταῖς CR. 12. ὡς πολλοὺς πολλὰς? 16. ἐπεὶ] εἰ τις? 17. λόγων?
18. εἰ] ἡ? 19. καὶ ante οὐ om C. 20. ἡ om CR. 22. πειστικὴν K.

θεωρούμενον ῥητορικῆς ἐτύγχαν ἴδιον. ἔνθεν γοῦν καὶ Ζήνων ὁ Κιτιεύς ἐρωτηθεὶς ὡς διαφέρει διαλεκτικὴ ῥητορικῆς, συστρέψας τὴν χεῖρα καὶ πάλιν ἐξαπλώσας ἔφη "τοῦτω," κατὰ μὲν τὴν συνοσφῆν τὸ στρογγύλον καὶ βραχὺ τῆς διαλεκτικῆς τάσεων ἰσχυρὰ, διὰ δὲ τῆς ἐξαπλώσεως καὶ ἐκτάσεως τῶν δακτύλων τὸ πλατὺ τῆς ῥητορικῆς δυνάμειος αἰναιτόμενος.

8 Ἀριστοτέλης δὲ ἐν τῷ πρώτῳ τῶν ῥητορικῶν τεχνῶν ἀπλούστερον παραδίδωσι τὴν ῥητορικὴν τέχνην λόγων. καὶ 10 ζητουμένου πρὸς αὐτὸν ὅτι καὶ ἡατρικὴ τέχνη ἐστὶ λόγων ἱατρικῶν, ἀπολογούμενοι τινε φασιν ὅτι ἡ ἱατρικὴ τοὺς λόγους ἐφ' ἑαυτὴν τι ἀναφέρει τέλος, καθάπερ τὴν 9 ὕγιαν, ἡ δὲ ῥητορικὴ ἀντικρὺς ἐστὶ λόγων τέχνη. καὶ ἄλλους δὲ ἐκτίθεται ὁ αὐτὸς οὗτος ῥους, περὶ ὧν οὐκ 12 ἀναγκαῖόν ἐστιν ἡμῖν λέγειν τοῖς μητρηγουμένους τὸν περὶ ῥητορικῆς διεξοδαύουσι λόγον, ἀλλ' ὅσον τοῦ τὴν ἰδιότητα ταύτης περινοῆσαι πρὸς τὴν χειροδηγομένην ἡμῖν ἀντίρρῃσιν. ἥ ἀρχὴ γένοιτο· ἂν εὐθέως ἀπὸ τῆς ἐκκειμένης νοήσεως. ἐπεὶ γὰρ τέχνην ἡ ἐπιστήμην λόγων ἡ τοῦ 14 λέγειν καὶ πειθοῦς περιποιητικὴν βούλονται τυγχάνειν τὴν ῥητορικὴν οἱ τὴν ἔννοιαν αὐτῆς ἀποδιδόντες, πειρασόμεθα καὶ ἡμεῖς τῶν τριῶν τούτων ἐχόμενοι διδάσκειν τὸ ἀνυπόστατον αὐτῆς.

10 Πᾶσα τοίνυν τέχνη σύστημα ἐστὶν ἐκ καταλήψεων 12 συγγεγυμνασμένων καὶ ἐπὶ τέλος εὐχρηστον τῷ βίῳ λαμβανόντων τὴν ἀναφορὰν· ἡ δὲ ῥητορικὴ οὐκ ἐστὶ σύστημα ἐκ καταλήψεων, ὡς παραστήσομεν· οὐκ ἄρα ἐστὶν ἡ 11 ῥητορικὴ· τῶν γὰρ ψευδῶν οὐκ εἰσὶ καταλήψεις, ψευδῇ δὲ ἐστὶ τὰ λεγόμενα τῆς ῥητορικῆς εἶναι θεωρήματα, 14 τοιαῦτα ὄντα "οὕτω παραπειστέον τοὺς δικαστὰς καὶ ὀργὴν κινήσειν ἢ ἄλσιν καὶ μοιχῷ συνηγορητέον ἢ ἱεροσύλῃ." ἐμφαίνει τὸ καθήκειν οὕτω τοὺς δικαστὰς παραπειθεῖν

25. τέλος V.

29. εἶναι om GH.

30. καὶ — 31. καὶ om H.

31. Κλαίον C.

ἡ] καὶ CH.

32. ἐμφαίνειν C. an ἐμφαίνοντα,

omissio τό?

καὶ ὀργὴν ἢ ἔλεον κινεῖν ἄνω οὐκ ἔστιν ἀληθῆ, καὶ
 διὰ τοῦτο ἀκατάληπτα. ὡς τοίων αὐτῶν εἶναι αἱ κατα-
 λήψεις· ὥς συνασέρχεται τὸ μὴδὲ τὴν ῥητορικὴν ὑπάρ-
 χειν. καθάπερ οὖν οὐκ ἔν εἰπόμεν τὴν τοιχωρυκίην ¹²
 εἶναι τινὰ τέχνην παραινοῦσαν τὸ "οὕτω δεῖ τοίχον διορῶ-
 τειν," καὶ τὴν κλεπτικὴν δὲ "οὕτω καθήκει κλέπτειν καὶ
 βαλαντισιοτροφεῖν," (ψευδῆ γὰρ εἶσι ταῦτα, καὶ οὕτε καθή-
 κοντα οὕτε θεωρήματα), οὕτως οὐδὲ τὴν ῥητορικὴν ὑπο-
 ληπτέον ἔχειν τεχνικὴν ὑπόστασιν, ἐπὶ τοιοῦτοις παραγγέλ-
 μασι σαλεύουσιν. ἀμέλει γὰρ τοι καὶ οἱ περὶ Κριτόλαον ¹⁰
 τὸν περρωπητικόν, καὶ πολυγρότερον οἱ περὶ Πλάτωνος,
 εἰς τοῦτο ἀπειθόντες ἐκάκισαν τὴν ὡς καποτεχνίαν μάλ-
 λον ἢ τέχνην καθαστοχυῖαν. καὶ μὴν ἐπεὶ πᾶσα ¹³
 τέχνη ἥτοι ἐσσηκὸς ἔχει τὸ τέλος καὶ πάριον, ὡς φιλοσοφία
 καὶ γραμματικὴ, ἢ τοῦ ὧς τὸ πολὺ ἐχόμενον, καθάπερ ¹⁵
 ἱατρικὴ τε καὶ κυβερνητικὴ, δέξεται καὶ τὴν ῥητορικὴν,
 εἴπερ ἔστι τέχνη, τὸ ἕτερον οὕτων ἐπαγγέλλεσθαι. οὕτε ¹⁴
 δὲ ἐσσηκὸς ἔχει πᾶν τέλος (οὐδὲ γὰρ αἱ περιγίνεται [περὶ]
 τῆς τῶν ἀντιδίκων νίκης, ἀλλ' ἔσθ' ὅτε ἕτερον μὲν προσί-
 θεται ὁ ῥήτωρ ἕτερον δὲ ἐξακλουθεῖν ἔχει τέλος) οὕτε ¹⁵
 τοῦ ὧς τὸ πολὺ ἐφιέμενον, ἐπεὶ πᾶς ῥήτωρ εἰαυτῷ συγκρι-
 νόμενος πολλάκις ἐλείφθη μᾶλλον ἢ ἐνίκησεν, ἅτε δια-
 παντὸς ἑτέρου τὰς ἐπιχειρήσεις αὐτοῦ διαλύοντος. οὐκ
 ἄρα τέχνη ἐστὶν ἡ ῥητορικὴ. εἴπερ τε ἐνδέχεται ¹⁶
 γενέσθαι ῥήτορα μὴ μετασχόντα τῆς ῥητορικῆς τέχνης, ²⁵
 οὐκ ἂν εἴη τις τέχνη ῥητορικὴ. ἐνδέχεται δὲ γε ἱκανῶς
 καὶ κατὰ τρόπον ῥητορεύειν μὴ μετασχόντα ῥητορικῆς,
 ὡς καὶ περὶ Δημάδου παρειλήφαμεν· κοπηλάτης γὰρ ὢν
 ὁμολογεῖται ἀριστος γεγονέναι ῥήτωρ, καὶ σὺν τούτῳ ἄλ-
 λοι παμπληθεῖς. τοίγυν οὐκ ἔστι τέχνη ἡ ῥητορικὴ· ἄλ- ¹⁷
 λως τε καὶ ἐπεὶ τούτοις "ἀπιστοῦμεν ὡς τοιαύτοις γενο-

4. τοιχωρικὴν R, χωρικὴν C. 5. εἰς et δ. καθήκειν P^{ms} V.
 8. οὐδὲ] οὕτε L. 12. ἀπειθόντες L: cf. p. 687 ll. 18. πᾶν] καὶ
 πάριον τὸ H. αἰετὴρ γίνεται C. semper vincit adversarios H, omnis
 περὶ τῆς νίκης. 22. ἐλείφθη FG. 29. ῥήτωρ γεγονέναι C.
 31. εἰ H, ἐπὶ G.

- νόσι καὶ ἐν ἔξοι καὶ ταύτης τινὸς τριβῆς ἐπὶ τὸ ῥητο-
 ρεῖαι παρειαλυθόσιν, ἀλλ' οὐ γὰρ ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς βίῳ
 πολλοὺς πάρεστιν ὁρᾶν ἔχοντα μὲν εὐφυῶς ἐπὶ δικαστη-
 ρίων καὶ ἐν ἐκκλησίαις, τὰ δὲ τεχνικὰ τῆς ῥητορικῆς πα-
 18 ραγγέλλματα μὴ γινώσκοντας. αἱ ἀντιστροφῶς, εἰ οἱ ἐξη-
 κριβωκότες [ἐπὶ πλείον] καὶ ἐλ πλείον ἐκπονήσαντες τὸν
 τεχνικὸν τῆς ῥητορικῆς λόγον ἀδυνατοῦσι ῥητορεῖν ἐπὶ
 δικαστηρίων καὶ ἀγορᾶς, οὐ ῥέον τεχνικὴν μέθοδον εἶναι
 τὴν ῥητορικὴν. ἀλλὰ μὴν ὡς σύμπτει οἷδε βίος, οἱ σο-
 19 φιστατεύοντες ἐπ' ἄκρον μὲν τῇ ῥητορικῇ ἐξήσησαν τεχνο-
 λογίαν, ἰχθύων δὲ ἀφωρότεροι ἐπὶ τῆς ὑπαιδρεῦ θω-
 19 ροῦνται. τοῖσιν οὐ κατὰ τέχνην εἰσὶ τινες ῥήτορες. ὅθεν
 καὶ γελᾶν ἔστιν ἐπ' αὐτούς, ὅταν πρὸς τοῦτον ἀπολογού-
 μενοι τὸν ἄλλον φάσκωσι τι, ὥσπερ αἱ ἀκόναι τέμνειν
 15 μὲν οὐ παφύκασιν ὀξύρουσα δὲ τὴν μάχαιραν τέμνειν
 παρασκευάζουσιν, οὕτω καὶ αὐτοὶ ἀδυνατοῦσι μὲν εἰπεῖν
 ὑπὸ τῆς ἀηθείας, ἄλλους δαδῶν τέχνης προάγοντες λέγειν
 ποιεῦσιν. οὐκ ἤδεσαν γὰρ ἡ θαυμάσιοι τὴν ἀνομοιότητα
 ταύτης τῆς εἰκότος, εἰ γὰρ ἡ μὲν ἀκόνη οὐχ ἦν εἶχε δύνα-
 20 μιν, ταύτην τῷ αἰδηρῷ ἐμοιεῖν πέφυκεν, αὐτοὶ δὲ ἐπαγ-
 γέλλονται ὡς προηγούμενον ἔργον, ἦν ἔχουσι τέχνην, ταύ-
 την τῷ πέλας ποιεῖν.
- 20 Οἱ δὲ περὶ τὸν Κροτάλον καὶ οἱ ἀπὸ τῆς Ἀκαδημίας,
 ἐν οἷς ἐστὶ Κλειτόμαχος καὶ Χαρμίδας, εἰσὶ καὶ οὗτοι
 25 τοιαῦτά τινα λέγειν, ὅτι τὰς μὲν τέχνας οὐκ ἐμβαλλουσιν
 αἱ πόλεις πάννυ τι βιωφελὲς οὐσίας ἐπιστάμεναι, ὡς οὐδὲ
 τοὺς μὲν οἰκονομικοὺς τῶν οἰκων ἐμβαλλόμενους τοὺς δὲ
 βουκόλους ἐν τῇ γέλῃ, τὴν μὲντοι ῥητορικὴν πάντες
 πανταχόθεν ὡς πλεμωπάτην ἐδίωξαν, ὥσπερ ὁ μὲν Κρη-
 30 τικὸς νομοθέτης εἰρξας ἐπιβαίνειν τῆς νήσου τοὺς ἐν λό-
 21 γοις ἄλαξονταμένους, ὁ δὲ Σπαρτιάτης Λυκούργος, ὡς

1. καὶ τ. 9. 6. ἐπὶ πλείον om H. 8. οὐ] ἐν C. 9. ὡς] καὶ G.
 καὶ ὡς F. 11. τῆς] τῆς γῆς L: corr Lobeckins ad Phrynich. p. 252.
 13. ἴσταν om CH. ἵπται μοι αὐτούς H. 17. ἀηθείας CHVX, ἀση-
 ρηθείας FG. 26. τοι CFGH. ἐπιστάμενοι L, quas sciunt H.
 27. μὲν om CH.

ἀν ἑλληνικῆς θάλαττος τοῦ Κρητὸς γινόμενος, τὸν αὐτὸν τοῖς Σπαρτιάταις νόμον ἀσηγήσατο· παρ' ἣν αἰτίαν πολλοῖς ὕστερον χρόνοις τὸν ἐπὶ ξένης ῥητορικῇ ἐκπονήσαντα νεανίαν ἐπανελθόντα ἐκόλασαν οἱ ἔφοροι, τὴν αἰτίαν προσθέντες τῆς καταδίκης ὡς δολερούς λόγους ἐπὶ παρακρούσει τὰς Σπάρτας ἐμελέτησεν. καὶ αὐτοὶ δὲ διέμειναν ῥητορικῇ μισοῦντες, ἀφελαι δὲ βραχυλογίᾳ χρώμενοι. ὅθεν καὶ ὁ ἀντιχωροτενηθεὶς Ἀθηναῖος ὑπὲρ αὐτῶν πρὸς 22 Τισσαφέρην πρεσβευτῆς, πῶν Ἀθηναίων μακρὰς καὶ ποικίλας ῥήσεις διαξέοντων, δύο τῇ βακτηρίᾳ γραμμὰς κατὰ τοῦ ἰδίου χαράξας, τὴν μὲν εὐθείαν καὶ μικρὰν τὴν δὲ ἐπιμήκη καὶ σκολιάν, "τούτων" εἶπεν, "ὁ βασιλεῦ, ὁποτέραν θέλεις ἐλοῦ," ἀνιπτόμενος διὰ μὲν τῆς ἐπιμήκους καὶ σκολιᾶς γραμμῆς τὴν περὶ τὴν ῥητορικὴν, διὰ δὲ τῆς βραχέως αἶμα καὶ εὐθείας τὴν ἀφελῆ καὶ σύντομον εὐθυρερμοσύνην, δι' ἣν οὐκ ἐν οἰκείοις μόνοις 23 ἀλλὰ καὶ ξένοις τὴν ἀπεριττότητα τοῦ λόγου μεταδίδουσιν. ἐκ μέσων μέντοι γὰρ καὶ τὸν Χίων πρεσβευτὴν περὶ ἐξαγωγῆς πυροῦ δεόμενον, ἐπεὶ μακρῶς ἡρμήνευσε τὴν δέξιν, ἄπρακτον ἐξαπέσταλαν, ἐτέρου δὲ πεμφθέντος συντομωτέρου (ἥπειγε γὰρ ἀνάγκη τοὺς Χίους) ἰδοσαν· κενὸν γὰρ θυλάκον αὐτοῖς οὗτος ἀνατίνας ἀλφίτων αὐτὸν ἔφη δεῖσθαι. ὅμως δ' οὖν καὶ τούτων ὡς ἀδολέσχην ἐμέμψαντο· ἀποχρώντως γὰρ κενὸς δειχθεὶς ὁ θυλάκος ἐσήμηνε τὴν τῶν Χίων αἴτησιν. ἐνθεν ὁ τραγικὸς Ἴων 24 κενηθεὶς εἶπεν ἐπ' αὐτῶν

"οὐ γὰρ λόγοις Λάκαινα πυργοῦται πόλις,
ἀλλ' εὖτ' Ἀρης νεοχμὸς ἐμπέσῃ στρατῷ,
βουλὴ μὲν ἄρχῃ, χεὶρ δ' ἐπιεργάζεται,

ἅτε βουλευομένων μὲν τὰ κράτιστα, συγούντων δὲ τὴν ῥητορικὴν. ὅθεν εἰ μὴ τὰς τέχνας ἐκβάλλουσιν αἱ πόλεις,

6. δὲ] μὲν?

7. βραχυλογία C.

14. καὶ τῆς σκολιᾶς V.

περὶ τὴν] cf. Wyttienbach. ad Plutarch. 42 D.

18. τῶν CH.

25. τραγικὸς] grammaticus H.

28. εὖτ' ἂν Ἀρης L: corr Nieber-

dingius de Iouis Chii vita p. 47.

30. βουλευόμενοι X.

ἐμβεβλήμασι· δὲ τὴν ῥητορικὴν, οὐκ ἂν εἴη τῶν τεχνῶν ἢ
 25 ῥητορικῇ. τὸ μὲν γὰρ ἀναστρέφειν, καὶ λέγειν ὡς καὶ φι-
 λосоφους ἐξώρισαν τινες τῶν Ἑλληνίδων πόλεων, εὐηθὲς
 ἐστίν. πρῶτον μὲν γὰρ οὐκ ἂν ἔχοιεν τοῦτο· παρὰσχέιν
 3 μαρτυρίαν ὥσπερ ἐπὶ ῥητορικῆς οἱ τοῦναντίον συναγαγόν-
 τες· ἔπειτα εἰ καὶ ἐξέβαλον τινες τῶν πόλεων φιλοσοφίαν,
 οὐ κατὰ γένος πᾶσαν ἐξέβαλον ἀλλὰ τινας αἰρέσεις, οἷον
 τὴν Ἐπικούρειον ὡς ἡδονῆς διδάσκαλον, τὴν Σωκρατικὴν
 δὲ ὡς ἐκφανλίζουσιν τὸ θεῖον. αἱ μέντοι γε προσηφημέ-
 10 ναι πόλεις οὐ τινα μὲν παρητήσαντο ῥητορικὴν τινα δὲ
 προσήκοντο, ἀλλὰ κοινῶς πᾶσαν περιέστησαν.

26 Πρὸς γε μὴν τοῖς εἰρημένοις, καὶ εἰ τέχνη πάντως
 ἐστὶν ἡ ῥητορικῇ, ἥτοι τῷ ἔχοντι ἢ ταῖς πόλεσιν ἔσται
 χρειώδης ὥς καὶ αἱ λοιπαὶ τῶν τεχνῶν· οὔτε δὲ τῷ ἔχοντι
 15 οὔτε ταῖς πόλεσιν ἐστὶν ὠφέλιμος, ὡς παραστήσομεν· οὐκ
 27 ἄρα τέχνη καθέστηκεν. καὶ δὴ τῷ μὲν ἔχοντι οὐκ ἐστὶν
 ὠφέλιμος, ἐπεὶ πρῶτον μὲν ἐν ἀγοραῖς καὶ γραμματοφυ-
 λακείοις ἀναγκαῖόν ἐστι καλινθεῖσθαι, καὶν τε θέλῃ καὶν τε
 18 μὴ θέλῃ, μετὰ μοχθηρῶν καὶ παλιμβόλων καὶ συκοφαν-
 20 τῶν διατρέβειν, εἰς τοὺς αὐτοὺς ἐκείνοις τόπους καταρχό-
 μενον, εἴτα καὶ τῆς αἰδοῦς ὀλίγην ποιησθαι φειδῶ, ἵνα
 28 μὴ εὐκαταφρόνητος εἶναι δοκῇ τοῖς πανουργότεροις, θρα-
 σέως δὲ λέγειν καὶ τὴν τόλμαν ὥσπερ ὄπλον προβεβλή-
 σθαι, ἵνα φοβερός ᾖ τοῖς ἀντιδίοις, ἀπατητικόν τε καὶ
 26 γόητα συγχάσειν" καὶ χειρίστοις ἐντεθραμμένον πράγμασι,
 μοιχείαις τε καὶ κλοπαῖς καὶ ταῖς πρὸς τοὺς γονεῖς ἀχαρι-
 στίαις, εἰς τὸ πραγματικῶς ταῦτα διελέγχειν ὅτε δεῖ, καὶ
 29 πάλιν ἐπιθολοῦν, ἔχειν δὲ ἐχθροὺς πολλοὺς καὶ μῖσος πρὸς
 πάντας, τοὺς μὲν ὅτι ἀντηδικήθησαν, τοὺς δὲ εἰδότας
 30 ὅτι τοῦ μισθωσαμένου ἐστὶ, καὶ ὃ ἄλλους διέθης, τοῦτο
 καὶ αὐτοὺς ποτε πλείονι λήμματα δελεασθεῖς διακθήσει,

2. καὶ post ὡς om C.

4. ἔχεις VX.

6. ἐξέβαλλον C.

17. ἐν om L.

γραφματοφυλακείοις CV.

26. ἀχαριστίαις CHV.

29. ἀντηδικήθησαν CF, ἀντιδικήθησαν V; fuerunt adversarii H i. e. ἡντιδικήσαν.

30. ἔστι] τι L.

μετὰ τοῦ διὰ πάντοcs ἀγωνιᾶν καὶ περικοτοῦ τρώπον ὅτε 30
μὲν φαίγῃν ὅτε δὲ διώκειν, ὥστε κοπούμενον νύκτωρ καὶ
μεθ' ἡμέραν ὑπὸ τῶν πράγματα ἐχόντων ὀχλίσθαι, με-
στὸν δὲ ἔχειν τὸν βίον θρήνων τε καὶ δακρύων, καὶ τινῶν
μὲν ὡς θαυμαστῆριον τιγῶν δὲ ἐπὶ τύμπανον ἀπαγομένων. 5
ὥστε τῷ μὲν ἔχοντι ἐπιβλαβὴς ἡ ῥητορικὴ.

Καὶ μὴν οὐδὲ ταῖς πόλεσιν ἔστιν ὠφέλιμος· οἱ γάρ 31
νόμοι πόλεων εἰσι σύνθεσμοι, καὶ ὡς ψυχῇ σώματος ἐκ-
φθαρείσθως φθείρεται, οὕτω νόμων ἀναιρεθέντων καὶ αἱ
πόλεις διόλλυνται. παρὰ καὶ ὁ θεολόγος Ὀρφεύς τὸ ἀναγ- 10
καλον αὐτῶν ὑποφαίκεν φθεῖν

ἦν χερσὺς ἡνίκα φῶτες ἀπ' ἀλλήλων βίον εἶχον
σαρκοδαμῇ, κρείσσων δὲ τὸν ἥτιονα φῶτα δάξεν.

μηδενὸς γὰρ δικαιοτατοῦντος νόμου δικαστος ἐν χερσὶ τῷ 32
δίκμιον εἶχε, καὶ ὡς

ἰχθῦοι καὶ θηροὶ καὶ οἰωνοὶς πετηνοῖς.

ἐπιτέτραπται.

ἔσθαι ἀλλήλους, ἐπεὶ οὐ δίκη ἔστι μετ' αὐτοῖς,

ἢ μέχρις ὅτου ὁ θεὸς οἰκτείρων μογοῦσιν αὐτοῖς θεσμο-
φύρους θεὸς ἐξαπέστειλεν, ὥς ἐπὶ τῇ τῆν ἀλληλοφάγον καὶ
ἀνθρωπῶν καταλύσαι πλείων ἢ ἐπὶ τῇ καρποῖς ἡμερῶσαι τὸν
βίον ἐθαύμασαν ἄνθρωποι. ἐνταῦθ' οὖν καὶ οἱ Περσῶν χα- 33
ρίεντες νόμον ἔχουσι βασιλείας παρ' αὐτοῖς τελευτήσαντος
πάντα τὰς ἐφεξῆς ἡμέρας ἀνομίαν ἄγειν, οὐχ ὑπὲρ τοῦ
δοσσευχεῖν ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ ἔργῳ μαθεῖν ἡλίκον κακόν ἐστιν 25
ἢ ἀνομία, σφαγὰς καὶ ἀσφαγὰς καὶ εἴ τι χεῖρόν ἐστιν
ἐπάγονσα, ἵνα πιστότεροι τῶν βασιλέων φύλακες γένωνται.
ἀλλ' ἢ γε ῥητορικὴ κατὰ τῶν νόμων εἰσπενύκληται. τετμή- 34
ριον δὲ περμύγεσθαι τὸ παρὰ μὲν τοῖς βαρβάρους, παρ' οἷς ἡ
οὐδ' ὅλως ἡ σπανίως ἔστι ῥητορικὴ, τοὺς νόμους ἀσφαλῶ- 30
τους μένειν, παρὰ δὲ τοῖς προσημένοις αὐτὴν ὀσημέραι

4. καὶ ante τινῶν om H. 8. ψυχῆς σώματος ἐκφθαρείσθως ἀνθρώπου φθείρεται? 10. θεολόγος H, ἡ θεολόγος ceteri. 16. ἰχθύσι] Hesiod. O. 275. οἰωνοῖς L. πετηνοῖς C. 18. ἰσθίειν FG. ἰσθ CX.
19. οὕτως ἄνθρωποι ἡνθρωποφάγουν, μέχρις? 30. οὐδ'] οὐδ' L.

35 νοχημεῦσθαι, ὥσπερ καὶ παρ' Ἀθηναίους, καθάπερ καὶ
 Πλάτων ὁ τῆς ἀρχαίας καμωδίας ποιητῆς λέγει· καὶ γὰρ
 τοῖς ἐάν τις, φησὶν, ἐκδημήσῃ μῆνας, οὐκ αἶτι ἐπιγινώσκει
 τὴν πόλιν, ἀλλὰ παραπλησίως τοῖς τυπτοῖς περιπατοῦσι
 36 παρὰ τὰ ταίχη καθάπερ τινὰς ἀγγάρους κατέγεσθαι, τὸ
 ὅσον ἐπὶ τοῖς νόμοις μὴ τῆς αὐτῆς οὔσης πόλεως. πρό-
 δηλον δὲ εἶναι τὸ κατὰ τῶν νόμων αὐτὴν ὑπάρχειν καὶ ἐξ
 ὧν ἐν ταῖς κακοτέχνοις τέχναις ὑποσθίενται. ὅτε μὲν γὰρ
 παραινοῦσι τῷ ῥητῷ καὶ ταῖς φωναῖς τοῦ νομοθέτου προ-
 σέχειν ὡς σαφέσι καὶ μηδεμιᾷ ἐξηγήσειος δοομέναις, ὅτε
 δὲ ἀναστρέψαντες μῆτε τῷ ῥητῷ μῆτε ταῖς φωναῖς ἀλλὰ
 37 τῇ διανοίᾳ κατακολουθεῖν· οὐδὲ γὰρ ὁ κολάζειν αἰετῶν
 τὸν ἐπανασταίνοντά τινι σίδηρον τὸν ὅπως οὖν ἐπανα-
 στενάμενον, οἷον δακτύλιον, ἢ ὅποιον, καθάπερ βελόνην,
 38 κολάζειν ἤξιωσεν, ἀλλ' ἐὰν τὴν διάνοιαν αὐτοῦ πολυπραγ-
 μονῶμεν, τὸν ἀνδροφονῆσαι τολμήσαντα τεθλημέναι τι-
 39 μωρεῖσθαι. κελεύουσι δὲ ἐνίοτε καὶ κατὰ ἀπονομήν ἀνα-
 γινώσκειν τοὺς νόμους καὶ ἐκ τῶν λεπτομένων κερδόν τι
 νόημα συντιθέναι. "πολλάκις δὲ καὶ ἀμφιβόλους λέξεις
 το διαστέλλουσι, πρόσφορον ἑαυτοῖς κατασκευάζοντας τὸ ση-
 μαινόμενον, καὶ ἄλλα μυρία πρὸς ἀνατροπὴν τῶν νόμων
 ποιούσιν. ὅθεν καὶ ὁ Βυζάντιος ῥήτωρ ἐρωτηθεὶς πῶς ὁ
 39 Βυζαντιῶν ἔχει νόμος εἶπεν "ὡς ἐγὼ θέλω." καθὰ γὰρ
 οἱ ψηφοπαίχται ταῖς τῶν θεωμένων ὅψαις δι' ὀφθαλμοῦ
 40 κλέπτουσιν, οὕτως οἱ ῥήτορες διὰ πανουργίαν τὰς τῶν δι-
 καστῶν διανοίας ἀμαυρώσαντες τῷ νόμῳ συγκλίπτουσι
 τὰς ψήφους. τὸ γὰρ μὴ τῶν παρενόμων ψηφισμάτων
 εἶδος οὐδεὶς ἐτόλμησε γράφειν ἀλλ' ἢ οἱ ῥήτορες. τὸν
 γοῦν γραφέντα κατὰ Κτησιφῶντος Δημοσθένους πολλὰ
 το βούων καὶ τερατευόμενος ἤρπασεν. ὅθεν καὶ ὁ Αἰσχίνης

2. Πλάτων] Meinek. com. Gr. 3 p. 692.
 13. τὸ ὅπ. V. ἐπανασταίνοντα CR.

3. ἐπιγινώσκειν Fabri-
 11. μηδὲ — μηδὲ L.
 15. ἐὰν τὴν] ἑαυτὴν C.
 16. τεθλημέναι? 30. Αἰσχίνης] adv, Ctesiph. § 193 ed. Berolin.

“κακὸν ἔθος” φησὶν “εἰς τὰ δικαστήρια παρήλθεν· ὁ μὲν γὰρ κατήγορος ἀπολογαίται, ὁ δὲ φεύγων τὴν γραφὴν κατηγορεῖ, οἱ δὲ δικασταὶ ὧν μὴ εἰσὶ κριταί, περὶ τούτων ψηφοφορεῖν ἀναγκάζονται.” ἀλλ’ εἰ κατὰ τῶν νόμων ἐστὶν 41 ἡ ῥητορικὴ, πρὸς τῷ μὴ χρησιμεύειν τι καὶ βλαβερὰ κα- θίσταται. οὐ μὴν ἀλλ’ οὐδὰ οἱ δημαγωγοῦντες ῥήτορες ἐπ’ ἀγαθῷ τῶν πόλεων προβαίνουσιν, ἀλλ’ ὃν λόγον ἔχει φαρμοκοπώλης πρὸς ἱατρον, ταῦτον ὁ δημαγωγὸς πρὸς τὸν πολιτικόν. κακοδιδασκαλεῖ γὰρ τοὺς πολλοὺς τὰ παρ- 42 ρισμένα λέγων, καὶ διαβολαῖς αὐτοὺς ἐξαλλοτριεῖ πρὸς τοὺς 10 ἀρίστους. λόγῳ μὲν γὰρ καὶ τῷ δοκεῖν ὑπὲρ τοῦ ποιητῆ συμφέροντος ὑπισχνεῖται πάντα ποιήσῃν, ταῖς δὲ ἀλη- θείαις ἀπ’ οὐδενὸς ὕγιους τροφὴν πορίζεται, λοιπόνως ταῖς τίτθαις αἰ’ μικρὸν τοῦ ψωμίσματος τοῖς παιδίοις διδοῦσαι τὸ ὅλον κατακίνουσιν. 15

Τοσαῦτα μὲν οὖν καὶ τοῖς Ἀκαδημαῖκοις ἐν κατα- 43 δρομῇς μίρει λέγεται περὶ ῥητορικῆς, ὥστε εἰ μήτε τῷ ἔχοντι μήτε τοῖς πέλας ἐστὶν ὠφέλιμος, οὐκ ἂν εἴη τέχνη. ἀλλὰ πρὸς ταῦτα ἀπολογούμενοι τινὲς μὲν φασιν ὅτι δε- τῆς οὕσης ῥητορικῆς. τῆς “μὲν ἀστείας καὶ ἐν σοφοῖς τῆς 20 δὲ ἐν μέσοις ἀνθρώποις, τὴν κατηγορίαν γιγνομένην οὐ τῆς ἀστείας ἀλλὰ τῆς τῶν μοχθηρῶν. τινὲς δὲ καὶ ὑποδείγ- 44 μασι χρῶνται· ὡς γὰρ ὁ τὸν πατέρα τύπτων παγκρατια- στῆς οὐ διὰ τὴν παγκρατιαστικὴν τέχνην γίνεται πατρε- τύπτης ἀλλὰ διὰ τὴν τῶν τρόπων μοχθηρίαν, οὕτως ὁ 25 ῥητορικὴν ἐξασκήσας, εἴτα κατὰ πατριδος αὐτῇ καὶ νόμων χρώμενος οὐ διὰ ῥητορικὴν τοιοῦτός ἐστιν ἀλλὰ διὰ τὴν ἰδίαν πονηρίαν. λέληθε δὲ τοὺς μὲν πρώτους ὅτι ἄκον- 45 τας δεδώκασι τὴν ἀνυπαρξίαν τῆς ῥητορικῆς· μηδενὸς γὰρ εὐρισκομένου σοφοῦ, ἢ σπανίως γεωύρεισκομένου, δεῖ- 30 σαι καὶ τὴν ἐν αὐτοῖς ῥητορικὴν ἢ ἀνύπαρκτον ἢ σπάνιον εἶναι. πρὸς δὲ τοὺς δευτέρους ῥητέων ὅτι ἀνόμοιον ἐστι 46

2. γὰρ οἱ CH. 5. τὸ V. 13. λοιπόνως V, λοιπόνως CH, εἰκό-
τως FG: cf. Porsoni Aristophan. Eq. 713, Beckeri Charicles 1 p. 27.

21. μέσοις] μοχθηροῖς?

τὸ παράδειγμα τοῖς ἐν χειρὶ ζητούμενοις· ἡ μὲν γὰρ
 ἀθλήσις οὐχ ὑποδείκνυσιν τὴν πρὸς τὸ κακὸν χρῆσιν αὐτῆς,
 οἷον τὴν πατροσυψίαν, ἡ δὲ ῥητορικὴ τοῦδ' ὡς προηγου-
 μενον ἔργον διδάσκει, οἷον πῶς ἂν τὰ μικρὰ μεγάλα ποιή-
 5 σαιμεν τὰ δὲ μεγάλα μικρά, ἡ πῶς ἂν τὰ μὲν δίκαια
 47 ἄδικα φανείη τὰ δὲ ἄδικα δίκαια. καθόλου δὲ τῆς ῥητορι-
 κῆς ἐξ ἐναντίων συνισταμένης λόγων οὐκ ἐνδέχεται τὸν
 μὲν ἀστείον λέγειν ῥήτορα, τὸν δὲ μὴ τοιοῦτον οὐκ ἐπι-
 ὅποιος γὰρ ἂν ἢ ὁ ῥήτωρ, πάντως τοὺς ἐναντίους ἐκμε-
 10 λτωῶν ὀφείλει λόγους, ἐν δὲ τοῖς ἐναντίοις ἐστὶ καὶ τὸ
 ἄδικον· πᾶς ἄρα ῥήτωρ καὶ τοῦ ἀδίκου συναγωνιστῆς
 ὢν ἄδικός ἐστιν.

48 Ἀλλὰ ὅτι μὲν οὐ ῥητέον τὴν ῥητορικὴν τέχνην, ἐκ
 τούτων συμφανές· τὸ δὲ μετὰ τοῦτο καὶ ἐκ τῆς ὕλης
 15 περὶ ἣν ἐστὶ σκοπῶμεν αὐτῆς τὸ ἀνυπόστατον. καίτοι
 προαποδίδεται ἡμῖν τὸ κεφάλαιον ἐν τῷ πρὸς τοὺς γραμ-
 ματικούς· εἰ γὰρ περὶ λόγον ἢ ῥητορικὴ πονεῖται, οὔτε
 δὲ λέξις ἐστὶ τι οὔτε λόγος ἐκ λέξεων συγκαίμενος, ὡς ἐπε-
 20 δείξαμεν, διὰ τὸ ὅτ' τὰ μέρη μὴ ἐστὶν ἀνύπαρκτον εἶναι,
 ἀπολουθήσει καὶ τὸ τὴν ῥητορικὴν ἀνυπόστατον ὑπάρχειν.

49 ὅμως δ' οὖν ῥητέον πρῶτον μὲν ὅτι οὐκ εἰ τὸν λόγον
 ξεπρόνησεν ἡ ῥητορικὴ, πάντως ἐστὶν ἐντεχνος, ἀλλ' εἰ τὸν
 συμφέροντα. καθὰ γὰρ φαρμάκων διαφορῶν ὄντων, καὶ
 τῶν μὲν θανασίμων τῶν δὲ σωτηρίων, ἡ μὲν ἐν τοῖς
 25 θανασίμοις ἔξις καταγιγνομένη οὔτε τέχνη τίς ἐστὶν οὔτε
 ἰατρικὴ, ἡ δὲ περὶ τὰ σωτήρια καὶ τέχνη καὶ βιωφελής,
 οὕτω καὶ λόγων τῶν μὲν συμφερόντων τῶν δὲ βλαπτικῶν
 ὄντων, εἰ μὴ περὶ τοὺς συμφερόντας ἐστὶν ἡ ῥητορικὴ
 ἀλλὰ τοὺς βλαβερούς, πρὸς τῷ μὴ εἶναι τέχνη ἐτι καὶ
 30 κακοτεχνία γενήσεται, περυστήσαμεν δὲ γε πρότερον ὅτι
 βλαπτικωτάτοις ἐνυποδύεται λόγοις· τοίνυν οὐδὲ τέχνη
 50 καθέστηκεν. καὶ μὴν ἄπειρ ἡ συκοφαντικὴ καὶ ἡ ὀχλο-

2. ὑποδεικνύουσι V. αὐτοῖς CHX. 4. οἷον om C, qui in mar-
 gine λέγουσι. τὰ μὲν μικρὰ? 5. ἢ] οἷον C. 9. ὁ om V.
 17. γραμματικὴ L. 23. καθό L.

κοπική τὸ λέγειν ἐξήσκησαν καὶ οὐκ εἰαὶ τέχνη, θῆλον ὡς καὶ ἡ ῥητορική κατὰ ψιλὸν τὸ ἐκπεπονημέναι τὴν ἐν τῷ λέγειν δύναμιν ἐξεταζομένη οὐ γανήσεται τέχνη. ἀλλὰ μὴν ἡ συκοφαντική καὶ ἡ ὀχλοκοπική τὸ λέγειν ἐξήσκησαν καὶ οὐκ εἰσὶ τέχναι· τοίνυν οὐδὲ ἡ ῥητορική. πρὸς γε μὴν 51 τοῖς εἰρημένοις, οὐδὲ ἴδιον ῥητορικῆς ἐστὶ τοῦτο, ἀλλὰ τὸ κοινὸν παντὸς λογικοῦ μαθήματος· καὶ γὰρ λατρικὴ εὖ λέγει περὶ τῶν ἐαυτῆς θεωρημάτων καὶ μουσικὴ περὶ μουσικῶν. διόπερ ὡς ἐκάστη τούτων οὐκ ἐστὶν ἕνεκα τοῦ λέγειν ῥητορική, οὕτως οὐδὲ περὶ ἧς ἐστὶν ἡ ζήτησις. 10

Συνελόντι δὲ φάναι, οὐδὲ κατασκευάζει καλὴν λέξιν ἡ 52 ῥητορική. οὐδὲ γὰρ ὑποδείκνυσιν ἡμῖν τὴν εἰς τοῦτο τεχνολογίαν, ὅλον ὅτι καλὴ λέξει χρῆται πρῶτον μὲν ὁ μὴ ἐκκλίνων τὰ κατὰ τὴν συνήθειαν λεγόμενα, καθὼς καὶ ἐν τῷ πρὸς τοὺς γραμματικούς ὑπεδείξαμεν, εἴτα καὶ ὁ τοῦ νοουμένου πράγματος ἀσφαλῶς κρατῶν· ῥέμβεται γὰρ ἡ λέξις ἀγνωσμένων τούτων, παρὸ καὶ εἰς τοῦτο ἀποβλέποντας ἀγαθὸν λέγομεν εἶναι ῥήτορα ἑκαστον τῶν ἰδίων ἐπιτηδευμάτων. σὺν δὲ τούτοις καὶ ὁ περισσευόμενος τί- 53 νες τῶν λέξεων κατὰ τὴν συνήθειαν κείνται καὶ τίνες δο- ξαστῶς, τὸ ἐκάστῳ πρόσφορον ἀποδίδωσιν. βαλανεῖον μὲν γὰρ ἀνδρείον κατὰ τὴν συνήθειαν εἴρηται ἀπὸ τοῦ ἄνδρος λούειν, ὁ δὲ πλούσιος μακάριος καὶ ὁ θάνατος κακὸν τῶν δοξαστῶν· τό τε γὰρ τὸν θάνατον τῶν καπῶν εἶναι καὶ τὸν πλοῦτον τῶν "ἀγαθῶν ἄθλον καὶ δοξαστόν. 54 χρῆτο δ' ἂν καλῶς λέξει καὶ ὁ κατειληφώς τίνος ἕνεκα τὰς μεταλήψεις ποιούμεθα τῶν λέξεων, ἥτοι ὑπὲρ τοῦ μὴ εὐθυρημονεῖν, προσκοπὴν φέροντος τοῦ εὐθιῆος ῥήματος, ἡ ὑπὲρ τοῦ τι σαφηνίζειν, ὡς ὅταν τὸ μὲν αἴτιον εἰς τὸ πειοῦν μεταλαμβάνωμεν, τὸ δὲ σημείον εἰς τὸ δηλοῦν. 50 εἰ μὲν οὖν, ὡς ἔφην, ἐτεχνολογεῖτο τινα περὶ τούτων τοῖς 55 ῥήτορι, τάχα ἂν καὶ τὸ καλῶς λέγειν καὶ τὴν κακῶς

3. οὐ] οὕτι L. 4. συκοφαντία CH. 7. γὰρ om C. 14. τὴν om CH. 15. ὁ] οὐ. CHV. 18. εἶναι λέγομεν V. 20 et 22. ἀλήθειαν? 31. οὐν om CH.

πισμένην λέξιν ἐκ ῥητορικῆς εἶχον. νῦν δὲ ἐπεὶ ταύτης
 τῆς θεωρίας οὐ ψαύουσιν, ἢ εἰ ψαύουσιν, οὐ τοί γε κατὰ
 ῥητορικὴν, λεκτέον μὴ ῥητορικῆς ἴδιον εἶναι τὸ καλλιλε-
 56 τεῖν. ἢ τε λέξις καθ' ἑαυτὴν οὔτε καλὴ ἐστίν οὔτε μο-
 χθηρὰ. τεκμήριον δὲ τὸ τῇ αὐτῇ ὑπὸ μὲν ἀσταίου καὶ
 σεμνοῦ λεγόμενῃ προσκόπτειν ἡμᾶς, ὑπὸ δὲ μίμου γελο-
 τοποιοῦντος μηδαμῶς. διόπερ ὅταν λέγεται ὁ ῥήτωρ κα-
 λῆς λέξεως εἶναι κατασκευαστικός, ἥτοι κατὰ τοῦτο λέγεται
 καθὸ τὴν τὰ συμφέροντα πράγματα δηλοῦσαν λέξιν κα-
 10 τασκευάζει, ἢ τὴν οἷα ἐστὶν ἡ τοῦ ἐλληνίζειν, ἢ τὴν ἐναρ-
 γῶς καὶ συντόμως καὶ ἐγκατασκευῶς δηλοῦσαν τὰ πράγ-
 57 ματα. οὔτε δὲ καθὸ τὴν τὰ συμφέροντα πράγματα μι-
 νύουσιν· οὐδὲν γὰρ ἴσασι περὶ τούτων τῶν πραγμάτων
 οἱ ῥήτορες. οὔτε καθὸ τὴν οἷα ἐστὶν ἡ τοῦ ἐλληνίζειν·
 15 κοινὸν γὰρ ἦν τοῦτο τῶν τῇ συνηθείᾳ καὶ ταῖς ἐλευθε-
 ραῖς τέχναις προσεχόντων. οὔτε καθὸ τὴν σαφῶς καὶ
 συντόμως καὶ ἐγκατασκευῶς μινύουσιν τὰ πράγματα·
 τοῦναντίον γὰρ περίοδον καὶ ἐπιφώνημα θέλοντες λέγειν
 οἱ ῥήτορες, καὶ μὴ φωνᾶν φωνάεντι συγχρούειν, καὶ
 20 ὁμοιοτέλευτον διάνοιαν κατακλίνειν, ἐκλείονται τῆς σα-
 58 φούς ἅμα καὶ συντόμου τῶν πραγμάτων ἐρμηνείας. οὐκ
 ἄρα ῥητορικῆς ἐστὶ τὸ κατασκευάζειν καλὴν λέξιν καὶ τὸ
 εὖ λέγειν. δοθέντος τε τούτου οὐκ ἂν τις εἴλοιο τὴν
 τοιαύτην φράσιν, πρῶτον μὲν διὰ τὸ μὴ πίπτειν αὐτὴν
 25 εἰς τὴν κοινὴν τοῦ βίου χρῆσιν· οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν οὕτω
 διαλέγεται ὥς οἱ ῥήτορες ἐπὶ τῶν δικαστηρίων, ἐπεὶ κατα-
 γλασθήσεται. καὶ αὐτοὶ δὲ ἐκείνοι πάντοτε ἐξελθόντες
 τῆς διατριβῆς καὶ τοῦ ἀγῶνος ἄλλῃ χρῶνται πρὸς τοὺς
 59 πέλας ἐρμηνεία. εἶτα καὶ ὥς ἔφην, προσκοπὴν ἐμποιεῖ τὸ
 30 μετὰ προσοχῆς καὶ ῥητορείας· λαλεῖν. μετακτεόν δὲ τὰ

2. οὕτω V. 5. τὸ om C. 6. προσκοπεῖν L. 9. κατα-
 σκευάζειν CH. 10. τὴν οἷαν ἐναργῶς L. 14. καθὸ τὴν] τὴν καθὸ L.
 18. λέγειν θέλοντες V. 19. μὴ φωνάεντι φωνάεντι σ. CH.
 20. κατακλίνειν? 21. ἅμα] ἄλλὰ L. 28. δὲ FGV.
 οἷα ἂν] κἂν L: corr Struvius ap. Schneiderum (supplem. lex. v.
 ἐπιναταγλῶν). 26. ἐπιναταγλασθήσεται FG. 27. ἐξελθόντες om C.

πρότερον πρὸς τοὺς ἀναλογιστικοὺς τῶν γραμματικῶν εἰρημένα, καὶ διδασκῆν ὅτι τῇ συνηθείᾳ προσεκτεῖν μάλ-
λόν ἐστι θέλοντας εὖ λέγειν ἢ περ τέχνη τινὲ περιεργότερα.

Τὰ νῦν δὲ μεταλθόντες καὶ ἀπὸ τοῦ τέλους τῆς ῥη- 60
τορικῆς ποιῶμεθα τὰς ἐνστάσεις. πάλιν τοίνυν λεκτέον ὡς
ὡς εἰ μὴδὲν ἐστὶ ῥητορικῆς τέλος, οὐδὲν ἐστὶ ῥητορικὴ
διὰ τὸ πᾶσαν τεχνικὴν εἶναι πρὸς τι τέλος λαμβάνειν τὴν
ἀναφοράν. οὐχὶ δὲ γε ἔστι τι ῥητορικῆς τέλος, ὡς δείξο-
μεν· οὐκ ἄρα ἐστὶ τέχνη ἡ ῥητορικὴ. οἱ μὲν οὖν πλεί- 61
στοι καὶ χαρίεντες ἔοχαιον οἴονται τῆς ῥητορικῆς ἔργον εἶ-
ναι τὸ πείθειν. καὶ γὰρ οἱ περὶ τὸν Πλάτωνα εἰς τοῦτο
ἀπιδύντες δύναμιν εἰρήκασιν αὐτῇ τοῦ δια λόγων πεί-
θειν, καὶ οἱ περὶ τὸν Ξενοκράτην παιδοῦς δημιουργόν,
καὶ Ἀριστοτέλης δύναμιν τοῦ θεωρεῖν τὸ ἐνδεχόμενον πι-
θανόν. καὶ Ἀρίστων ὁ Κριτολάου γνώριμος σκοπὸν μὲν 16
ἐκπαιθεῖν φησὶν αὐτῇ τὴν παιδω, τέλος δὲ τὸ εὖχεῖν τῆς
παιδοῦς. καὶ Ἑρμαγόρας τελείον ῥήτορος ἔργον εἶναι 62
εἰλεγε τὸ τεθελὲ πολιτικὸν ζήτημα διατίθεσθαι κατὰ τὸ
ἐνδεχόμενον πειστικῶς. Ἀθήναιος δὲ λόγων δύναμιν
προσαγορεύει τὴν ῥητορικὴν στοχαζομένην τῆς τῶν ἀκουόν-
των παιδοῦς, καὶ Ἰσοκράτης φησὶ μὴδὲν ἄλλο ἐπιτηδεύειν
τοὺς ῥήτορας ἢ ἐπιστήμην παιδοῦς. ὅθεν καὶ ἡμεῖς στοι- 63
χεύοντες τῇ τέττων φρενὶ λέγομεν εὐθύς ὅτι τὸ πιθανόν
προσαγορεύεται τριχῶς, καθ' ἓνα μὲν τρόπον ὅπερ ἐναρ-
γῶς τε ἀληθές ἐστι καὶ ἀληθοῦς ἐμποιοῦν φαντασίαν π
ἐπισπᾶται ἡμᾶς εἰς συγκατάθεσιν, καθ' ἕτερον δὲ ὅπερ
ψευδὴς ἐστὶ καὶ ἀληθοῦς ἐμποιοῦν φαντασίαν ἐπισπᾶται
ἡμᾶς εἰς συγκατάθεσιν (ὅπερ καὶ εἰκὸς ὀνομάζειν εἰσάθε-
σιν οἱ ῥήτορες ἀπὸ τοῦ εἰκότος εἶναι τῷ ἀληθεῖ), κατὰ δὲ
τὸν τρίτον τρόπον τὸ κοινὸν τοῦ τε ἀληθοῦς καὶ ψευδοῦς. 64
τοσαυταχῶς δὴ λεγομένου τοῦ πιθανοῦ, ἄξιόν ἐστι πυνθε-
σθαι τῶν ῥητῶν κατὰ τί τούτων τῶν πιθανῶν οἴονται

2. ὅτα om CH. 19. ἀθηναῖος CGRV. 21. καὶ — 22. παιδοῦς
bin B. 22. παιδοῦς. καὶ ἰσοκράτης φησὶ ὅθεν A. 23. εἰλέγομεν CHB.

τὴν ῥητορικὴν τοῦ πείθειν ἐφίεσθαι, καὶ "περὶ ποῖον αὐ-
 τῶν τεχνιτεύειν αὐτὴν ἀξιούσιν, περὶ τὸ ἐναργῶς ἀληθὲς
 ἢ περὶ τὸ εἰκότως τοῦτω ψεύδους ἢ ὃ περὶ τὴν ἀμφοτέρων
 65 κοινότητά στρέφεται. ἀλλὰ περὶ μὲν τὸ ἐναργῶς ἀληθὲς
 εὐχ' οἶόν τε· τοῦτο γὰρ ἐξ αὐτοῦ πείθει καὶ ἐπισπᾶται
 ἡμᾶς πρὸς συγκατάθεσιν, ὥστε παρέρχεται τὴν ἐκ ῥητορι-
 κῆς ἐπ' αὐτοῦ συνισταμένην παιδίῳ. καὶ καθάπερ οὐδε-
 μιᾶς δέομεθα τέχνης πρὸς τὸ πείθεσθαι ὅτι νῦν ἡμέρα
 ἔστιν ἢ ὅτι νῦν ἐγὼ διαλέγομαι, πραγμάτων ὄντων ἐναρ-
 κῶν καὶ αὐτοφωράτων, οὕτως οὐδὲ πρὸς τὸ συγκατατίθε-
 σθαι τῷ ἀνδροφόνον εἶναι τὸν ἐπ' αὐτοφώρῳ ληφθέντα
 66 ἀνδροφόνον χρεῖα ῥητορικῆς. καὶ ἄλλως, εἰ τοῦ προδήλως
 ἀληθοῦς, ἢ πιθανόν ἐστι, θεωρητικὴ καθέστηκεν ἡ ῥητο-
 ρικὴ, πάντως καὶ τοῦ ἀπιθάνου γενήσεται θεωρητικὴ·
 15 ταυτὶ γὰρ κατὰ τὴν ὥς πρὸς ἄλληλα σχέσιν λαμβάνεται,
 καὶ ὥ' λόγῳ ὃ τὸ ἀριστερόν κατειληφὼς ἐξ ἀνάγκης ἐπι-
 βάλλει καὶ τῷ οὐ' ἀριστερόν ἐστιν, οὕτως ὃ τὸ πιθανὸν
 ἀληθὲς διακρίνων ἀπὸ τοῦ μὴ τοιούτου γινώσκων ἔχει καὶ
 67 τοῦ ἀπιθάνου. ἐπεὶ οὖν πᾶν ἀληθὲς, ὅποῖόν ποτ' ἂν ᾖ,
 20 ἢ τοι πιθανόν ἐστιν ἢ ἀπιθάνον, ἀκολουθήσει τὴν ῥητορι-
 κὴν παντὸς ἀληθοῦς εἶναι θεωρητικὴν. τῷ δὲ παντὸς
 ἀληθοῦς εἶναι θεωρητικὴν ἀκολουθήσει τὸ καὶ παντὸς
 ψεύδους· ὃ γὰρ λόγῳ ὃ διακριτικὸς τοῦ πιθανοῦ ἐξ ἀνάγ-
 κης καὶ τοῦ ἀπιθάνου διακριτικὸς ἔσται, τῷ αὐτῷ καὶ ὃ
 25 παντὸς ἀληθοῦς ἐπιγνώμων συνεπιβάλλει παντὶ τῷ ἀντι-
 καιμένῳ, τουτέστι τῷ ψεύδει. εἰ δὲ τοῦτο, ἔσται ἡ ῥητο-
 ρικὴ γινώσκis ἀληθῶν τε καὶ ψευδῶν. οὐ πάνυ δὲ γὰρ τοῦτο·
 68 τοίνυν οὐδὲ τοῦ αὐτόθεν ἀληθοῦς ἐστὶ θεωρητικὴ. καὶ
 μὴν τοῖς ἀντικειμένοις συναγορεύειν ἐπαγγέλλεται, τὰ δὲ
 30 ἀντικείμενα οὐκ ἔστιν ἀληθῆ· οὐκ ἄρα τοῦ ἀληθοῦς
 ἐφίσται ἡ ῥητορικὴ. καὶ μὴν οὐδὲ τοῦ ψεύδους· οὐδεμίᾳ
 γὰρ περὶ ψεύδους ἵσταται τέχνη, ἀλλ' ἀνθυγαίον ἐστι τῆν

5. πείθειν C. 9. διαλέγομαι, τῶν πραγμάτων? 12. εἰ] ἡ CR.
 15. ταυτὴ FGH. 17. τὸ CR. 19. τοῦ ἀληθοῦς ἀπιθάνου L.
 21. τῷ — 22. θεωρητικὴν om R. 24. τὸ αὐτὸ CR. 25. συνεπιβάλλει?

ῥητορικὴν τοῦτο μεταδιώκουσαν ἢ μὴ εἶναι τέχνην ἢ κα-
ποτεχνίαν ὑπάρχειν, μετὰ τοῦ πάλιν τὰς αὐτὰς ὑπαντιά- 69
ζειν ἀπορίας. εἰ γὰρ περὶ τὸ πιθανὸν ψεῦδος καταγί-
νεται, πάντως εἴσεται καὶ τὸ ἀπίθανον. ἐπεὶ οὖν πᾶν ψεῦ-
δος ἤτοι πιθανόν ἐστὶν ἢ ἀπίθανον, παντὸς ψεύδους ἐπι-
στήμη γνήσεται, καὶ διὰ τοῦτο καὶ παντὸς ἀληθοῦς,
ὥστ' αὐτὴν μὴ διαφέρειν τῆς διαλεκτικῆς· ὃ κατὰ πολ-
λοὺς τρόπους ἐστὶν ἄτοπον. οὐ μὴν ἀλλ' εἰ τῶν ἀντικει- 70
μένων συνήγορος καθέστηκε, τὰ δὲ ἀντικείμενα οὐκ ἐστὶ
"ψευδῆ, οὐκ ἂν εἴη ψεύδους θεωρητικὴ. ἔτι εἴπαρ εἰκός κ
ἐστὶ τὸ τὰς πλείους ἀφορμὰς εἰς τὸ ἀληθὲς εἶναι παρε-
χόμενον, καὶ παράλογον, ὃ δὴ τούτῳ ἀντίκειται, τὸ ὀλίγας
ἀφορμὰς καὶ σπανίους ἔχον εἰς τὸ ἀληθὲς εἶναι, πάντως
ἡ ῥητορικὴ εἰς τὸ ἐναντίον ἐπιχειροῦσα οὐ μᾶλλον τοῦ
εἰκότος ἢ τοῦ ἀντικειμένου στοχάζεται. καὶ μὴν οὐδὲ τὸ 71
κοινὸν τοῦ τε ἀληθοῦς καὶ ψεύδους μεταδιώκει· ἐν τού-
τῳ γὰρ καὶ ψεῦδος κατεπέπλεκτο. ἄτοπὸν τε καθεστήκει
τὸ τέχνην ψευδέσι χρῆσθαι, οὐν τῷ κατὰ τὸν προϋποθε-
δαιγμένον τρόπον ἀκολουθεῖν τὸ καὶ ἐπιστήμην αὐτὴν
ἀληθῶν τε καὶ ψευδῶν γίνεσθαι, τοῦ πράγματος μὴ οὕτως κ
ἔχοντος. ἀλλ' εἰ μήτε ἀληθὲς μήτε ψεῦδος μήτε τὸ κοι-
νὸν ἀμφοτέρων θεωρεῖν δύναται ἡ ῥητορικὴ, παρὰ δὲ
ταῦτα οὐδὲν ἐστὶ πιθανόν, οὐκ ἂν εἴη ῥητορικῆς τὸ πείθειν.

Ἡμεῖς μὲν οὖν ταύταις ἀξιούμεν ταῖς ἐνστάσεσι χρῆ- 72
σθαι πρὸς τοὺς ῥήτορας, ἄλλοι δὲ καὶ τὰς λεχθησομένας 25
εἰδῆσθαι παραλαμβάνειν, αἷς ἐξέσται τῷ βουλομένῳ χρῆ-
σθαι. φασὶ γάρ, ἤτοι τέχνη ἐστὶν ἡ ῥητορικὴ ἢ οὐκ ἐστὶν.
καὶ εἰ μὲν μὴ ἐστὶ, μὴδὲ τέλος αὐτῆς ζητῶμεν· εἰ δὲ
ἐστὶ, πῶς κοινὸν ἔχει τέλος καὶ τοῦ μὴ ῥήτορος; τὸ γὰρ
πείθειν πολλοῖς πάρεστι διὰ πλοῦτον ἢ κάλλος ἢ δόξαν, κ
ὥς πρότερον ὑπεδείκνυμεν. ῥηθέντων τε πολλὰς τῶν 73
λόγων καὶ ἐπ' αὐτοῖς πεπεισμένων τῶν δικαστῶν οὐδὲν

11. εἶναι om C.

12. παράλογον] παρ' ὀλίγον L.

24. ταῖς

— 26. χρῆσθαι] ut argumentis, alii vero aliter, nihil amplius H.

25. τεχθησομένας C.

29. καὶ om C.

31. τε] δὲ L.

ἦτον προσμένουσιν οἱ ῥήτορες, ἕτερόν τι ἀπεκδεχόμενοι
 τέλος, καὶ προσμένοντες θέονται. οὐκ ἄρα τὸ πείθειν ῥη-
 74 τορικῆς ἐστὶ τέλος, ἀλλ' εἰ ἄρα, τὸ μετὰ τοῦτο ἐπακολου-
 5 πειθοῖ. πρῶτον μὲν γὰρ περιεργος καθέστηκεν, προσκό-
 75 πτουσι δὲ οἱ πολλοὶ τῇ τοῦ λόγου περιεργίᾳ· εἴτα ὁ ἀσα-
 φῆς λόγος οὐκ ἐστὶ πειστικός, ὁ δὲ τῶν ῥητόρων λόγος ἐν
 περιόδοις κείμενος καὶ ἐνθυμήμασιν ἡττόν ἐστι σαφής.
 76 οὐκ ἄρα πειστικός ὁ ἀπὸ τῆς ῥητορικῆς ἐστὶ λόγος. ὁ τε
 10 εὐνοϊαν τοῖς δικασταῖς ἐμποιῶν λόγος, οὗτός ἐστι πειστι-
 κός· εὐνοϊαν δὲ ἐμποιεῖ οὐχ ὁ ῥητορικός ἀλλ' ὁ ἀφελῆς
 καὶ τὸν ἰδιωτικὸν ὑποφαίνων τύπον. τῷ μὲν γὰρ τοῦ
 ῥήτορος ἀντίκεινται πάντες ταῖς ὑπεροχαῖς φθονοῦντες·
 καὶ γὰρ δίκαια κατασκευάζῃ ὁ ῥήτωρ, δοκοῦσι μὴ διὰ τὴν
 15 τῶν πραγμάτων ὡφύσιν ἀλλὰ διὰ τὴν τοῦ ῥήτορος πα-
 77 νοιαν τὰ μὴ δίκαια τοιαῦτα αὐτοῖς φαίνεσθαι· τῷ δὲ
 τοῦ ἰδιώτου ὡς ἀσθενεῖ πᾶς τις συναγωνίζεται, καὶ τῷ
 ἦτον δικαίῳ προσδοξάζει τὸ μᾶλλον δίκαιον διὰ τὸ ὑπὸ
 ἀφελοῦς καὶ ἰδιώτου κατασκευάζεσθαι. παρ' ἣν αἰτίαν
 20 Ἀθηναίοις τὸ παλαιὸν οὐκ ἐπετέτραπτο συνήγορον περὶ-
 στασθαι τοῖς κρινομένοις ἐπὶ τῆς ἐν Ἀρείῳ πάγῳ βουλῆς,
 ἀλλ' ἕκαστος ὡς εἶχε δυνάμειος, ἀδιαστρόφως καὶ ἀπα-
 78 νόρως ὑπὲρ ἑαυτοῦ τοὺς λόγους ἐποιεῖτο. καὶ μὴν εἴπερ
 ἐπίστευον αὐτοῖς οἱ ῥήτορες οἱ πειστικὴν ἔχουσι δύναμιν,
 25 ἔχρην αὐτοὺς μήτε ἔλεον μήτε οἴκτους μήτε ὀργὰς ἢ
 ἄλλα τινὰ τοιαῦτα κινεῖν, ἅπερ πείθει μὲν οὐδαμῶς, πα-
 ραλογίζεται δὲ τὴν τῶν δικαστῶν γνώμην καὶ ἀντιστοιχεῖ
 τῷ δικαίῳ.

Ἀλλ' ὅτι μὲν οὐκ ἐνδέχεται τὸ πείθειν τέλος εἶναι
 79 ῥητορικῆς, δέδεικται· τινὲς δὲ τοῦτο μὲν οὐ λέγουσιν ἀν-
 τὴς τέλους, τὸ δὲ τοὺς ἐνδεχομένους εὐρεῖν λόγους, οἱ δὲ
 τὸ δόξαν ἐμποιεῖν τοῖς δικασταῖς περὶ τῶν πραγμάτων

3. τὸ om L. 7. πιστικός C. 9 et 11. πιστικός CV. 12. ἀπο-
 φαίνων V. 20. παρ' Ἀθηναίοις? 23. αὐτοῦ B, αὐτοῦ C.

οἷαν οἱ λέγοντες θέλουσιν, ἄλλοι δὲ τὸ συμφέρον, τινὲς δὲ τὸ νικᾶν. ὣν πρὸς μὲν τοὺς πρώτους ῥητέον ὡς εἶπερ 80 τοὺς ἐνδεχομένους εἰς τὰς ὑποθέσεις λόγους εὐρεῖν ἐπαγγέλλεται ἡ ῥητορικὴ, ἥτοι τοὺς ἀληθεῖς ἢ δυνατοὺς ῥηθῆναι ἐπαγγέλλεται. οὔτε δὲ τοὺς ἀληθεῖς· κανόνα γὰρ καὶ κριτήριον τῆς τῶν ἀληθῶν καὶ ψευδῶν διαγνώσεως αὐτοὺς ἔχαιν δεῖ, ὅπερ οὐκ ἔχουσιν· οὔτε τοὺς δυνατοὺς ῥηθῆναι· ἀγνοοῦντες γὰρ τοὺς ἀληθεῖς οὐδὲ τοὺς δυνατοὺς ῥηθῆναι ἐπιγνώσκονται. οὐκ ἄρα ῥητορικῆς ἐστὶ τὸ 81 τοὺς ἐνόντας καὶ δυνατοὺς εὐρίσκειν λόγους. ἢ τε ῥητο- 10 ρικὴ οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἢ τὸ τοὺς ἐνδεχομένους εὐρεῖν λόγους, ὅθεν ὁ τοῦτο λέγων τέλος θυνάμει τὴν ῥητορικὴν τέλος εἶναι λέγει τῆς ῥητορικῆς. οὐ τε χάριν ἀπαντά φησι 82 πράσσειν ὁ ῥήτωρ, ἐκεῖνο ἂν τέλος εἴη· οὐχὶ δὲ γε χάριν τῶν ἐνδεχομένων ἐπιχειρήσεων πάντα πράσσει ὁ ῥήτωρ, 15 ἀλλὰ τοῦ μετὰ τὰς ἐπιχειρήσεις ἐπακολουθοῦντος· τοίνυν οὐκ ἂν εἴη τέλος ἐκεῖνο. καὶ μὴν οὐπερ δεῖται τέλους τυ- 83 χεῖν ὁ ῥήτωρ, τούτου καὶ ὁ μισθωσάμενος αὐτὸν ἰδιώτης· τοῦ δὲ γε τοὺς ἐνδεχομένους εὐρεῖν λόγους οὐ σπεύδει τυ- χεῖν ὁ ἰδιώτης, ἀλλ' ἐτέρου τινός· ἐκεῖνο ἄρα τέλος γενή- 20 σεται, καὶ οὐ τὸ τοὺς ἐνδεχομένους λόγους εὐρεῖν. καὶ μὴν οὐδὲ τὸ δόξαν ἐμποιεῖν τοῖς δικασταῖς περὶ τῶν 84 πραγμάτων οἷαν οἱ λέγοντες θέλουσιν· τοῦτο γὰρ οὐ διήνεγκε τοῦ πείθειν, ἐπεὶπερ ὁ πεπεικῶς δόξαν ἐμπε- ποίηκε τοῖς δικασταῖς περὶ τῶν πραγμάτων οἷαν οὗτος 25 θέλει. ἐδείξαμεν δὲ ἡμῖς ὅτι οὐκ ἐστὶ τῆς ῥητορικῆς τέλος τὸ πείθειν, ὥστε οὐδὲ τὸ δόξαν ἐμποιεῖν. ἀλλὰ 85 μὴν οὐδὲ τὸ συμφέρον, ὡς ἡξιώκασί τινες· ὃ τι γὰρ τοῦ μέρους ἐστὶ τέλος, τοῦτο οὐκ ἂν εἴη τοῦ ὅλου τέλος· μέ- 30 ρους δὲ γε τῆς ῥητορικῆς τοῦ συμβουλευτικοῦ τέλος λέ- γουσιν οἱ ῥήτορες εἶναι τὸ συμφέρον· οὐκ ἄρα τῆς ὅλης ῥητορικῆς ἐστὶ τέλος. ὅπερ τε πάσης τέχνης ἐστὶ τέλος

1. θέλουσιν CR. 8. οὔτε C. 11. τὸ om CR. 14. ἐκεῖν C.
γε om V. 21. τὸ] τοῦ CR. 24. τοῦ μὴ πείθειν L praeter H.

κοινῶς, τοῦτο οὐκ ἂν εἴη τῆς ῥητορικῆς μόνης· τὸ συμ-
 φέρον δὲ γε πάσης τέχνης ἐν τῷ βίῳ τέλος ἐστίν· οὐκ
 86 ἄρα τῆς ῥητορικῆς ἰδιαίτερον καθέστηκεν. λείπεται
 οὖν τὸ νικᾶν αὐτῆς εἶναι τέλος. ὃ πάλιν ἀδύνατόν ἐστιν.
 ὁ γὰρ πολλάκις μὴ τυγχάνων τοῦ κατὰ γραμματικὴν τέ-
 λους οὐκ ἂν εἴη γραμματικός, καὶ ὁ πολλάκις μὴ τυγχά-
 νων τοῦ κατὰ μουσικὴν τέλους οὐκ ἂν εἴη μουσικός. τοί-
 νυν καὶ ὁ μὴ τυγχάνων πολλάκις τοῦ κατὰ ῥητορικὴν τέ-
 87 λους οὐκ ἂν εἴη ῥήτωρ. ὁ δὲ γε ῥήτωρ πλείον μᾶλλον ὢ
 10 νικᾶ νικᾶται, καὶ τοσούτῳ πλείον ὅσῳ δυναμικώτερός ἐστι,
 τῶν τὰ ἄδικα ἔχόντων πράγματα ἐπ' αὐτὸν συντρεχόντων.
 οὐκ ἄρα ῥήτωρ ἐστίν ὁ ῥήτωρ. ὃ τε μὴ τυχὼν τοῦ κατὰ
 ῥητορικὴν τέλους οὐκ ἂν ἐπαινοῖτο, ῥήτορα δὲ ἐνίοτε νικη-
 θέντα ἐπαινοῦμεν· οὐκ ἄρα ῥητορικῆς τέλος ἐστὶ τὸ νικᾶν.
 88 Ὡστε εἰ μῆτε ὕλην ἔχει ἡ ῥητορικὴ περὶ ἣν τεχνι-
 ταίει, μῆτε τέλος ἐφ' ὃ ἀνάγεται, οὐκ ἂν ὑπάρχοι ἡ ῥητο-
 ρική· οὔτε δὲ ὕλην ἔχει οὔτε τέλος, καθὼς παρυστήσα-
 μεν· οὐκ ἄρα ὑπάρχει ἡ ῥητορικὴ.
 89 Ἐναπορήσεις δ' ἂν τις αὐτοῖς καὶ ἀπὸ τῶν μερῶν
 20 αὐτῆς. μέρη δὲ λέγουσι ῥητορικῆς τὸ δικανικόν τε καὶ
 συμβουλευτικόν καὶ ἐγκωμιαστικόν, τούτων δὲ τοῦ μὲν
 δικανικοῦ τέλος εἶναι τὸ δίκαιον, τοῦ δὲ συμβουλευτικοῦ
 τὸ συμφέρον, τοῦ δὲ ἐγκωμιαστικοῦ τὸ καλόν. ὅπερ εὐ-
 90 θέως ἀπορὸν ἐστίν. εἴπερ γὰρ ἄλλο τι καθέστηκεν ἡ δι-
 25 κανικὴ ὑπόθεσις καὶ ἄλλο τι ἡ συμβουλευτικὴ καὶ οὐ
 ταύτὸν ἡ ἐγκωμιαστικὴ, πάντως τὸ τέλος τῆς δικανικῆς
 οὐκ ἂν εἴη καὶ τῆς συμβουλευτικῆς τέλος, καὶ τὸ ταύτης
 οὐκ ἔσται τῆς ἐγκωμιαστικῆς, καὶ ἐναλλάξ. ἐπεὶ οὖν τῆς
 συμβουλευτικῆς τέλος ἐστὶ τὸ συμφέρον, οὐκ ἂν εἴη τοῦτο
 30 τῆς δικανικῆς τέλος. ἦν δὲ γε τῆς δικανικῆς τέλος τὸ δι-
 91 καιον· οὐκ ἄρα τὸ δίκαιόν ἐστι συμφέρον. καὶ πάλιν,

4. δ' οὖν CR. 9. πλείον μᾶλλον ὢ] πλεονέκεις ἢ? *superius vincit-ur quam vincit H*: cf. p. 677 21. 10. πλείον] μᾶλλον? *superius H*.
 19. ἐναπορήσει V. ἀν ἐναπορήσεια? 20. λέγουσι τῆς ῥητορικῆς FG.
 24. γὰρ om C. 26. τῇ ἐγκωμιαστικῇ L. 29. ἐστὶ om V.

ἐπεὶ ὥς τὰ μέρη ταῦτα διαφέρει ἀλλήλων, οὕτω καὶ τὰ τέλη διοίσει, παρόσον τῆς ἐγκωμιαστικῆς τέλος ἐστὶ τὸ καλὸν μὲν εἶναι² καὶ τὸ δίκαιον καλόν³. ὅπερ ἄτοπον. καὶ 92 μὴν εἰ τῆς ὅλης ῥητορικῆς τέλος ἐστὶ τὸ παίδειν, τοῦ δὲ δικανικοῦ τὸ δίκαιον καὶ τοῦ συμβουλευτικοῦ τὸ συμφέρον καὶ τοῦ ἐγκωμιαστικοῦ τὸ καλόν, οὐ πάντως τὸ δίκαιον ἔσται πιθανόν, οὐδὲ τὸ συμφέρον, οὐδὲ τὸ καλόν. ὅπερ μάχεται τῷ διὰ παντὸς τὴν ῥητορικὴν ἐφίεσθαι τοῦ παίδειν.

Ἄλλως τε ἐπὶ τοῦ δικανικοῦ ἦται διὰ δικαίων μόνον 93 λόγων ἔλξει τοὺς δικαστάς ἐπὶ τὸ τέλος ἢ ῥητορικὴ ἢ διὰ τῶν δικαίων ἅμα καὶ ἀδίκων. ἀλλ' εἰ μὲν διὰ τῶν δικαίων μόνον, ἀρετὴ γενήσεται· οὐχὶ δὲ γε ἀρετὴ ἐστὶν ἡ στοχαζομένη τῆς ὀχλικῆς πειθοῦς, ἐν ᾗ πολὺ τὸ εἰκαῖον καὶ ἐξαπατητικόν· οὐκ ἄρα διὰ τῶν δικαίων μόνον ἐπὶ 15 τὸ τέλος ἄγειν πέφυκε τοὺς ἀκούοντας. εἴτα οὐδὲ συστήσεται ἐξ ἐναντίας λόγος ἀεὶ ποτε τὸ δίκαιον ταύτης μεταδικωκούσης, τοῦ δ' ἐναντίου μὴ ὄντος λόγου οὐδὲ ῥητορικῆς 94 τις γενήσεται, ὥστε οὐδὲ ταύτῃ τοῖς δικαίοις μόνον χρήσεται λόγοις. καὶ μὴν οὐδὲ τοῖς ἀδίκοις, ἐπεὶ ἀδικος γε- 20 νήσεται, καὶ πάλιν τοῦ ἐναντίου μὴ ὄντος λόγου ἀσύστατος ἔσται. λείπεται ἄρα δι' ἀμφοτέρων αὐτὴν βαδίζειν. ὁ πολλῶν τῶν προτέρων ἐστὶν ἄτοπώτερον· ἔσται γὰρ ἅμα ἀρετὴ καὶ κακία, ὃ τῶν ἀδυνάτων καθίστησθαι. οὐ τοίνυν ῥητέον μέρος εἶναι τι ῥητορικῆς δικανικὸν ὃ τέλος ἔχει τὸ 25 δίκαιον.

Πρὸς γε μὴν τοῖς εἰρημένοις, εἴπερ ὑποδείξει τὸ δίκαιον 96 τοῖς δικασταῖς ἐν τῷ δικανικῷ μέρει τῆς ῥητορικῆς ὁ ῥήτωρ περτίθεται, ἥτοι αὐτόθεν ἐστὶ φαινόμενον καὶ ὁμόλογον τὸ δίκαιον ὅπερ ὑποδείκνυσιν, ἢ ἀμφισβητήσι- 30 μον. ἀλλὰ φαινόμενον μὲν οὐκ ἂν εἴποιεν· ἐπὶ τοιούτου

2. πληρόσον V. καλόν — 3. καλόν] καλόν, τῆς δὲ δικανικῆς τὸ δίκαιον, ἐνδέχεται τὸ καλὸν εἶναι μὴ δίκαιον καὶ τὸ δίκαιον μὴ καλόν H.
10. δικανικοῦ V. 16. οὐδὲ] ὃ δὲ V X. 17. ἐξ ἐναντίας λόγους CR.
18. ἐξ ἐναντίων λόγων H. 20. ἀδικα L. 29. φαινόμενόν ἐστι V.

γὰρ οὐ συνίσταται ὁ ῥητορικὸς λόγος, ἀναμφισβητήτου
 96 καθεστῶτος. λείπεται οὖν τὸ ἀμφισβητήσιμον. ὃ πάλιν
 ἔστιν ἀπορον· τοσοῦτον γὰρ ἀπέχουσιν οἱ εἰς τοὺν ἀντίον
 ἐπιχειροῦντες τὴν ἀμφισβήτησιν λύειν ὥς καὶ ἐκ τῶν ἐναν-
 5 τίων αὐτὴν ἐπισφίγγειν, ἐπιθολοῦντες τὴν τῶν δικαστῶν
 γνώμην. καὶ τοῦτου πίστις ἡ περὶ Κόρακος φερομένη
 97 παρὰ τοῖς πολλοῖς ἱστορία. νεανίας γὰρ πόθῳ ῥητορικῆς
 ἡ κατασχεθεὶς προσῆλθεν αὐτῷ τὸν ὀρισθησόμενον ὑπὶ
 αὐτοῦ μισθὸν δώσειν ἐπαγγελλόμενος, ἂν τὴν πρώτην τι-
 10 κήσῃ δίκην. συμφωνίας δὲ γενομένης, καὶ τοῦ μαιρακίου
 ἱκανὴν ἔξιν ἐμφαίνοντος ἤδη, ὁ μὲν Κόραξ ἀπῆγε τὸν
 μισθόν, ὁ δ' ἀντέλεγεν. ἀμφοτέρωι δὲ παραδόντες εἰς
 τὸ δικαστήριον ἐκρίνοντο, ὅτε καὶ πρῶτόν φασι τὸν Κό-
 ρακα τοιαύτῃ τινὶ χρῆσθαι ἐπιχειρήσει, λέγοντα ὥς ἂν τε
 15 νικήσῃ ἂν τε μὴ, λαβεῖν ὀφείλει τὸν μισθόν, νικήσας
 μὲν ὅτι ἐνίκησεν, λειφθεὶς δὲ κατὰ τὸν τῆς συμφωνίας
 λόγον· ὡμολόγησε γὰρ αὐτῷ ὁ ἀντίδικος ἀποδώσειν τὸν
 μισθὸν ἂν τὴν πρώτην νικήσῃ δίκην, ἣν αὐτόθεν νική-
 98 σας ὀφείλει τὴν ὑπόσχεσιν χρεωλυτεῖν. θορυβησάντων δὲ
 20 τῶν δικαστῶν ὥς δίκαια λέγοντος αὐτοῦ, παραλαβὼν τοὺς
 λόγους ὁ νεανίας τῷ αὐτῷ ἐπιχειρήματι, μηδὲν μεταδείς,
 ἐχρήτο· “ἂν τε” γὰρ “νικήσω” φησὶν “ἂν τε νικηθῶ, οὐκ
 ὀφείλω τὸν μισθὸν ἀποδοῦναι Κόρακι, νικήσας μὲν ὅτι
 ἐνίκησα, λειφθεὶς δὲ κατὰ τὸν τῆς συμφωνίας λόγον·
 25 ὑπέσχόμην γὰρ ἀποδώσειν τὸν μισθὸν ἂν τὴν πρώτην
 99 νικήσω δίκην, λειφθεὶς δὲ οὐκ ἀποδώσω.” εἰς ἐποχὴν δὲ
 καὶ ἀπορίαν ἐλθόντες οἱ δικασταὶ διὰ τὴν ἰσοσθένειαν
 τῶν ῥητορικῶν λόγων ἀμφοτέρους ἐξέβαλον τοῦ δικαστη-
 ρίου, ἐπιφωνήσαντες τὸ “ἐκ κακοῦ Κόρακος κακὸν ῥόν.”
 100 Οἷος δὲ ἔστιν ὁ περὶ τοῦ δικανικοῦ μέρους λόγος,
 τοιοῦτος γένοισθαι ἂν καὶ ὁ περὶ τοῦ συμβουλευτικοῦ, ἵνα
 μὴ μακρηγορῶμεν. τὸ μὲν γὰρ ἐγκωμιαστικόν, σὺν τῷ

I. ἀναμφισβήτητου C. 6. Κόρακος | cf. Meierus et Schoemannus
 Att. Process. p. 535. 16. τῆς om V. 26. ληφθεὶς C. 28. ἐξέ-
 βαλλον V. 29. ἐκ om Menagius ad D. L. 9 56.

ταῖς αὐταῖς ἀπορίαις ὑπάγεσθαι, ἔτι καὶ ἀμέθοδόν ἐστιν. ἐπεὶ γὰρ οὔτε πάντες ἀνθρώποι ἐγκωμιάζεσθαι θέλουσιν 101 οὔτε ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς, δεῖ τὸν μέλλοντα καλῶς ἐγκωμιάζειν εἰδέναι τὴν τοῦ ἐγκωμιαζομένου διάθεσιν· οὐ πᾶν δὲ γε τὸ καθ' ἑτερον κίνημα ληπτὸν ἐστὶν ἑτέρω. καὶ ἄλλως οἱ ῥήτορες οὐ παραδεδώκασι τινα μέθοδον δι' ἧς εἰσόμεθα τὸ πότε καὶ τίνα ἐγκωμιαστέον ἐστίν· οὐκ ἄρα δυνατόν ἀπὸ ῥητορικῆς ὑγιῶς ἐγκωμιάζειν. ἥτοι τε ἐπὶ τοῖς μὴ 102 οὔσιν ἀγαθοῖς δοκοῦσι δὲ εἶναι, ἢ ἐπὶ τοῖς κατ' ἀλήθειαν οὔσιν ἐγκωμιάσει ὁ ῥήτωρ. οὔτε δὲ ἐπὶ τοῖς μὴ οὔσι, 10 προσδιαφθεῖραι γὰρ τοὺς ἐγκωμιαζομένους, οὔτε ἐπὶ τοῖς οὔσιν· ἄγνοεῖ γὰρ ταῦτα, ὅτε καὶ τοῖς φιλοσόφοις διὰ τὴν ἀνεπίκριτον περὶ αὐτῶν μάχην ἐστὶν ἡ ἀκατάληπτα. οὐκ ἄρα δύναται τινα ἐγκωμιάζειν ὁ ῥήτωρ. οἱ τε μὴ εἰδότες 103 ἐφ' οἷς ἐγκωμιαστέον ἐστὶν οὐδὲ ἐγκωμιάζειν δύνανται· 16 οἱ δὲ γε ῥήτορες οὐκ ἴσασιν ἐφ' οἷς ἐγκωμιάζειν δεῖ, καθὼς παραστήσομεν· τοίνυν οὐδὲ ἐγκωμιάζειν δυνήσονται. ἐγκωμιαστέον γὰρ φασιν ἀπὸ γένους καὶ κάλλους καὶ πλούτου καὶ πολυτεχνίας καὶ τῶν τοιαύτων, ἀνὰ πάλιν τε ψεκτέον ἀπὸ δυσγενείας καὶ δυσμορφίας καὶ πενιχρότητος. καὶ ὅπερ εὐήθες· δεῖ γὰρ ἡμᾶς ἀπὸ τῶν παρ' ἡμᾶς γινομέ- 104 νων τοὺς ἐπαινους ἔλκειν καὶ ψόγους, εὐγένεια δὲ καὶ εὐτυχία κάλλος τε καὶ πολυτεχνία καὶ τὰ τοιαῦτα οὐκ ἔστι παρ' ἡμᾶς γινόμενα, ὥστε οὐκ ἐπαινετέον ἀπ' αὐτῶν, ἐπεὶ τοί γε εἰ ψιλῶς ἐπαινετέον τὴν εὐγένειάν ἐστι καὶ πολυ- 18 τεχνίαν καὶ πᾶν τοιοῦτῶδες, ἐπαινετέος καὶ Βούσιρις καὶ Ἄμυκος καὶ Ἄνταϊος οἱ ξενοκτόνοι, ὅτι Ποσειδῶνος ἦσαν υἱεῖς, ἐπαινετὴ δὲ καὶ ἡ Νιόβη, ὅτι πολύτεκνος. ἐναν- 105 τίως τε εἰ ἡ ἀμορφία καὶ ἡ πενία ψεκτόν, ψεκτέος μὲν Ὀδυσσεύς, ὅτι χειρνήτου λαβῶν σχῆμα 30

ἀνδρῶν δυσμενέων κατέδν πόλιν,

ψεκτέος δὲ ὁ Διὸς Περσεύς, ὅτι πῆραν περιηρημένος τὴν

5. ληπτὸν L.

8. τε] δὲ L.

18. γένους τε καὶ FGV.

21. ἡμᾶς οἱ V.

ἡμῖν FG.

23. ἀπολιτεχνία V.

29. ἡ post

καὶ οἱ V.

31. ἀνδρῶν] Od. 4 246.

32. ψεκτέος L.

ἄνδρον ὥδουε Λιβύην, καὶ Ἡρακλῆς, ὅτι λιοντὴν καὶ ξύ-
λον ἐπὶ τοὺς ἄθλους ἐπήγετο.

- 106 Συγγελόντι δὲ φάναι, δεδόσθω ταῦτα μέρη εἶναι τῆς
ῥητορικῆς. ἀλλ' ἐπεὶ τὸ δίκαιον, ὅτι ἔστι δίκαιον, καὶ τὸ
5 συμφέρον, ὅτι ἔστι συμφέρον, καὶ τὸ καλόν, ὅτι ἔστι πα-
λόν, ἀποδείξει παρίσταται, καὶ οὐδέν ἐστιν ἢ ἀπόδειξις,
οὐδὲ ῥητορικὴ τι γενήσεται ἢ ἐπὶ τοιοῦτοις μέρεσι συνε-
στῶσα. "ὅτι δὲ οὐδέν ἐστιν ἀπόδειξις, ἀκριβέστερον μὲν
δείκνυνται ἐν τοῖς σκεπτικαῖς ὑπομνήμασιν, ὑπομνηστικῶ-
107 τερον δὲ καὶ νῦν παρασταθήσεται. εἰ γὰρ μηδὲν ὁ λόγος,
' οὐδὲ ἢ ἀπόδειξις ἔστι, ποιὸς λόγος οὐσα· οὐδὲν δὲ γέ
ἔστι λόγος, ὥς παρεστήσαμεν, διὰ τὸ μήτε ἐν φωναῖς μήτε
ἐν ἀσωμάτοις λεπτοῖς ἔχειν τὴν ὑπόστασιν· οὐδὲ ἀπόδει-
108 ξις ἄρα ἔστιν. ἄλλως τε, εἰ ἔστιν, ἤτοι ἐναργῆς καθεστῆ-
15 κεν ἢ ἄδηλος. οὐτε δὲ ἐναργῆς ἔστιν· ἄδηλον γὰρ τι
περίεσχμε, καὶ διὰ τοῦτο ἔστι διάφωρος, παντὸς τοῦ δια-
109 φωνουμένου πράγματος ἀδήλου τυγχάνοντος. λείπεται
ἄρα ἄδηλον αὐτὴν εἶναι. ἀλλ' εἰ τοῦτο, ἤτοι αὐτόθεν
ληφθήσεται ἢ ἐξ ἀποδείξεως. οὐτε δὲ αὐτόθεν ληπτὴ
20 ἔστιν (ἄδηλος γὰρ ἦν, τὸ δὲ ἄδηλον αὐτόθεν λαμβανόμε-
νον ἄπιστον) οὐτε ἐξ ἀποδείξεως διὰ τὴν εἰς ἄπειρον ἐκ-
110 πεωσιν· οὐκ ἄρα τις ἔστιν ἀπόδειξις. μὴ οὔσης τε γενι-
κῆς ἀποδείξεως οὐδὲ εἰδικῆς τις ἔσται ἀπόδειξις, ὥσπερ καὶ
μὴ ὄντος ζώου οὐδὲ ἄνθρωπος ἔστιν· γενικὴ δὲ γε ἀπό-
25 δειξις οὐκ ἔστιν, ὥς παραστήσομεν· τοίνυν οὐδὲ ἄλλη
τις γενήσεται τῶν ἐπ' εἶδους. ἐπεὶ γὰρ ἄδηλός ἐστιν, ὥς
προεπελογισάμεθα, ὁφθαλμοὶ διὰ τινος καταστήναι. διὰ τί-
111 νος οὖν; ἤτοι γὰρ διὰ γενικῆς ἢ εἰδικῆς ἀποδείξεως. οὐτε
δὲ διὰ εἰδικῆς διὰ τὸ μήπω βέβαιον εἶναι τὴν τῆς γενικῆς
30 ὑπαρξιν, οὐτε διὰ γενικῆς· αὕτη γὰρ ἔστιν ἡ ἀμφισβη-
τουμένη. οὐ τοίνυν ἔστι τις γενικὴ ἀπόδειξις. ὥ ἔπεται
τὸ μηδὲ τὴν εἰδικὴν ὑπάρχειν. καὶ ἄλλως, ἢ γενικὴ ἀπό-

δαιξίς εἰ μὲν λήμματα τίνα ἔχει καὶ ἐπιφοράν, οὐδὲ γενική
 ἐστίν, εἰ δὲ οὐκ ἔχει, οὐδὲ κατασκευάσει τι, πολὺ δὲ μᾶλ-
 λον οὐδὲ τὴν αὐτῆς ὑπαρξείν. ἢ τε τὴν ἀπόδειξιν πιστου- 112
 μένη ἀπόδειξις ἦτοι ζητεῖται ἢ ἀζητητός ἐστιν. ἀλλ' ἀζή-
 τητος μὲν οὐκ ἂν εἴη διὰ τὰς ἔμπροσθεν εἰρημένους αἰ-
 τίας, ζητουμένη δὲ ὀφείλει ὑπ' ἄλλης κατασκευάζεσθαι,
 καὶ αἰνῇ πάλιν ὑπ' ἄλλης, καὶ τοῦτο εἰς ἄπειρον. οὐκ ἄρα
 ἐστὶ τις ἀπόδειξις.

Ἀλλὰ γὰρ καὶ πρὸς τὰ συνέχοντα θεωρήματα τῆς 113
 ῥητορικῆς ἀντειπόντας ἀπ' ἄλλης ἀρχῆς καὶ τῶν "πρὸς 10
 τοὺς γεωμέτρους καὶ ἀριθμητικούς ἀποριῶν ἀπτόμεθα.

ΠΡΟΣ ΓΕΩΜΕΤΡΑΣ.

Ἐπεὶ οἱ γεωμέτραι συνορῶντες τὸ πλῆθος τῶν ἐπα-
 κολουθούντων αὐτοῖς ἀποριῶν εἰς ἀκίνδυνον εἶναι δοκοῦν
 καὶ ἀσφαλὲς πρᾶγμα καταφύγουσι, τὸ ἐξ ὑποθέσεως αἰ- 15
 τεῖσθαι τὰς τῆς γεωμετρίας ἀρχάς, καλῶς ἂν ἔχοι καὶ ἡμᾶς
 τῆς πρὸς αὐτοὺς ἀντιρρήσεως ἀρχὴν τίθεσθαι τὸν περὶ
 τῆς ὑποθέσεως λόγον. καὶ γὰρ ὁ Τίμων ἐν τοῖς πρὸς 2
 τοὺς φυσικοὺς τοῦτα ὑπέλαβε δεῖν ἐν πρώταις ζητεῖν, φη-
 μι δὲ τὸ εἰ ἐξ ὑποθέσεως τι ληπτέον. διόπερ καὶ ἡμᾶς 20
 οἰκείον ἐστὶν ἐκείνῳ στοιχοῦντας τὸ παραπλήσιον ποιῆν
 ἐν τῇ πρὸς τοὺς ἀπὸ τῶν μαθημάτων διεξόδῳ. τάξεως 3
 δὲ ἔνεκα προληπτέον ὅτι πολλαχῶς μὲν καὶ ἄλλως ὑπόθε-
 σεις προσαγορεύεται, τὰ νῦν δὲ ἀπαρκέσει τριχῶς λέγεσθαι,
 καθ' ἓνα μὲν τρόπον ἢ δραματικῇ περιπέτειᾳ, καθ' 25
 τραγικὴν καὶ κωμικὴν ὑπόθεσιν εἶναι λέγομεν καὶ Δικαιάρ-
 χου τινὰς ὑποθέσεις τῶν Εὐριπίδου καὶ Σοφοκλέους μύ-
 θων, οὐκ ἄλλο τι καλοῦντες ὑπόθεσιν ἢ τὴν τοῦ δράμα-
 τος περιπέτειαν. καθ' ἕτερον δὲ σημαινόμενον ὑπόθεσις 4
 προσαγορεύεται "ἐν ῥητορικῇ ἢ τῶν ἐπὶ μέρους ζήτησις, 30
 καθ' ἃ καὶ οἱ σοφισταὶ πολλάκις εἰώθασιν ἐν ταῖς διατρι-

2. κατασκευάζει. FG.
 ἐμπειρικὸν περὶ ῥητορικῆς.
 θούντων αἰόπων.

21. ἐκείνο CR.

11. post ἀπτόμεθα CHV rubrica σέξτου
 14. ἀπόρων? cf. p. 418 10 τῶν ἀκολου-
 30. ἢ om L.

βαίς λέγειν "θετίον ὑπόθεσιν." οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ κατὰ
 τρίτην ἐπιβολὴν ὑπόθεσιν καλοῦμεν ἀρχὴν ἀποδείξεων,
 5 αἵτησιν οὖσαν πράγματος εἰς κατασκευὴν τινος. οὕτω
 γοῦν τριοῖν ὑποθέσεις κεχρησθαι φασιν τὸν Ἀσκληπιά-
 5 δην εἰς κατασκευὴν τῆς τὸν πυρετὸν ἐμπειούσης ἐνστα-
 σως, μὲν μὲν ὅτι νοητοὶ τινές εἰσιν ἐν ἡμῖν πόροι, μεγέ-
 θει διαφέροντες ἀλλήλων, δευτέρᾳ δὲ ὅτι πάντιοθεν ὑγροῦ
 μέρη καὶ πνεύματος ἐκ λόγῳ θεωρητῶν ὄγκων συνηράν-
 10 νται δι' αἰῶνος ἀνηρεμῆτων, τρίτῃ δὲ ὅτι ἀδιάλεπτοί τι-
 νες εἰς τὸ ἐκτὸς ἐξ ἡμῶν ἀποφοραὶ γίνονται, ποτὲ μὲν
 πλείους ποτὲ δὲ ἐλάττους πρὸς τὴν ἐνιστηκυῖαν περίστασιν.
 6 Ἀλλὰ γὰρ τοσαυταχῶς νοουμένης τὰ νῦν τῆς ὑπο-
 θέσεως, πρόκειται τὰ νῦν ζητεῖν οὐ μὰ Δία περὶ τῆς δρα-
 ματικῆς διατάξεως, οὐδὲ περὶ τῆς παρὰ τοῖς ῥήτοροι ζητή-
 15 σως, ἀλλὰ περὶ τῆς ἐν τέλει λεχθείσης ὑποθέσεως, ἣν
 ἀρχὴν ἀποδείξεως συμβέβηκεν εἶναι· ταύτην γὰρ καὶ οἱ
 γεωμέτραι λαμβάνουσι τὴν ὑπόθεσιν, βουλόμενοί τι γε-
 7 μετρικῶς ἀποδείξαι. διόπερ ἐνθὺς ῥητέον ὅτι καὶ ἐπεὶ
 οἱ ἐξ ὑποθέσεως λαμβάνοντές τι καὶ χωρὶς ἀποδείξεως ψιλῇ
 20 μόνον ἀρκοῦνται φάσει πρὸς τὴν ταύτης πίστιν, πεύσε-
 8 ται τις αὐτῶν τοιοῦτω τινὶ χρώμενος ἐπιλογισμῷ. ἥτοι
 ἰσχυρόν ἐστι καὶ βέβαιον πρὸς πίστιν τὸ ἐξ ὑποθέσεως τι
 λαβεῖν ἢ ἀπιστόν τε καὶ ἀσθενές. ἀλλ' εἰ μὲν ἰσχυρόν,
 καὶ τὸ ἀντικείμενον ἐξ ὑποθέσεως ληφθὲν πιστὸν γενή-
 25 σεται καὶ βέβαιον, ὥστε θήσομεν τὰ μαχόμενα. εἰ δὲ
 ἐπὶ τοῦ τὸ ἐναντίον ἐξ ὑποθέσεως λαμβάνοντος χωρὶς
 ἀποδείξεως ἀπιστόν ἐστιν ἢ ὑπόθεσις, ἀπιστος γενήσεται
 καὶ ἐπ' ἐκείνου, ὥστε οὐδέτερον ἢ αὐτῶν θήσομεν. οὐ
 30 τοίνυν ληπτέον ἐστὶν ἐξ ὑποθέσεως τι. καὶ μὴν τὸ
 ὑποτιθέμενον πράγμα ἥτοι ἀληθές ἐστι καὶ τοιοῦτον ὅποιον
 αὐτὸ ὑποτιθέμεθα ἢ ψεῦδος. ἀλλ' εἰ μὲν ἀληθές ἐστι,
 μὴδὲ αἰτώμεθα αὐτό, εἰς πρᾶγμα ὑποψίας πλήρες κατα-

1. ὅτι V.

καὶ om V.

8. μέρι CGMV: corr Fabricius.

9. ἀνηρεμῆτων C.

23. τε] τι L.

27. ἡ om V.

φεύγοντες, τὴν ὑπόθεσιν, ἀλλ' αὐτόθεν λαμβάνωμεν,
 ἐπεὶ περ οὐθίς τε ἀληθὴ καὶ ὄντα ὑποτίθεται, καθάπερ
 οὐδὲ τὸ νῦν ἡμέραν εἶναι ἢ ἐμὲ διαλέγεσθαι καὶ ἀναπνεῖν·
 ἢ γὰρ περιφάνεια τούτων τῶν πραγμάτων αὐτόθεν βέβαιον
 ἔχει τὴν θέσιν καὶ οὐ διαταζομένην τὴν ὑπόθεσιν. ὥστε
 εἰ ἀληθές ἐστι τὸ πρᾶγμα, μὴδὲ αἰτώμεθα αὐτὸ ὡς μὴ
 ὄν ἀληθές. εἰ δ' οὐκ ἐστι τοιοῦτο ἀλλὰ ψεῦδος καθέστη- 10
 κεν, οὐδὲν ὄφελος ἀνακύνει ἐκ τῆς ὑποθέσεως· κἂν γὰρ
 μυριάκις αὐτὸ ὑποτιθώμεθα, σαθροῖς, ὡς φασί, θεμελίους
 οὐκ ἀκολουθήσει τὸ συμπέρασμα τῆς ζητήσεως ἐξ ἀνυ- 10
 πάρκτων ὀρρωμένης ἀρχῶν. οὐ μὴν ἀλλ' εἰ τις οἷς 11
 αἷν ὑποθῇται, τούτοις τὰ ἀκολουθοῦντα πιστὰ τυγχάνειν
 ἀξιῶσι, μήποτε πᾶσαν ἀναιρεῖ ζήτησιν. εὐθέως γὰρ ὑπο-
 θήσεται ἕκαστος ἡμῶν τὸ τὰ τρία τέσσαρα εἶναι, καὶ
 τούτου δοθέντος συνάξει ὅτι καὶ τὰ ἑξ ὅκτω ἐστίν· εἰ 15
 γὰρ τὰ τρία τέσσαρά ἐστι, τὰ ἑξ ὅκτω γενήσεται· ἀλλὰ
 μὴν τὰ τρία τέσσαρά ἐστιν, ὡς ἡ ὑπόθεσις δίδωσιν· τὰ
 ἄρα ἑξ ὅκτω ἐστίν. πάλιν τε αἰτήσομεν ὅτι μένει τὸ πι- 12
 νούμενον, καὶ συγχωρηθέντος τοῦ πράγματος συνάξομεν
 ὅτι ἡ φλὸξ ἡρεμεῖ· εἰ γὰρ τὸ κινούμενον μένει, ἡ φλὸξ 20
 ἡρεμεῖ· τὸ δὲ γε κινούμενον μένει· ἡ ἄρα φλὸξ ἡρεμεῖ.
 ἀλλ' ὃν τρόπον οἱ γεωμέτραι ἀτόπους ἐροῦσιν εἶναι ταύ-
 τας τὰς ὑποθέσεις (βέβαιον γὰρ εἶναι δεῖν τὸν θεμέλιον,
 ἵνα συνομολογηθῇ καὶ τὸ ἀκόλουθον), οὕτω καὶ ἡμεῖς
 πάντα τὰ ὑποθετικῶς αὐτοῖς λαμβανόμενα οὐ προσησώ- 25
 μεθα χωρὶς ἀποδείξεως. ἄλλως τε, εἰ βέβαιόν ἐστι 13
 καὶ πιστόν τὸ ὑποτιθέμενον ἢ ὑποτίθεται, μὴ ταῦτα
 ὑποτιθέσθωσαν ἐξ ὧν ἀποδείξουσιν τι, ἀλλ' αὐτὸ τὸ ἀπο-
 δεικνύμενον, τουτέστι μὴ τὰ λήμματα τῆς ἀποδείξεως
 ἀλλὰ τὴν ἐπιφορὰν· ὃ γὰρ δύναται πρὸς πίστιν αὐτοῖς 30
 ἐπὶ τῶν ἐκκαλυπτόντων ἢ ὑπόθεσις, τοῦτο δυνήσεται καὶ
 ἐπὶ τῶν ἐκκαλυπτομένων ἐκ τῆς ἀποδείξεως πραγμάτων.

2. οὐδεὶς FG. 9. σαθροῖς] Lucianum Hermotimi 74 extr. Stru-
 vius confert. 13. ἀναιρεῖ CR. 23. δεῖν H, δεῖ GV, δοκεῖ δεῖν CPM.
 25. προσησώμεθα V. 32. ὑποδείξεως C.

- εἰ δ' ἄπιστόν ἐστι, καὶ πολλάκις ὑποτεθῇ, τὸ τῆς ἀπο-
 δείξεως "συμπέρασμα χωρὶς ἀποδείξεως, ἄπιστον γενήσε-
 ται καὶ τὸ εἰς κατασκευὴν τούτου λαμβανόμενον, εἰ μὴ
 14 δι' ἀποδείξεως διδάσκειτο. νῆ Δί', ἀλλ' εἶπαρ, φασί,
 15 τὸ ἀκολουθοῦν ταῖς ὑποθέσεσιν ἀληθὲς εὐρίσκεται, πάν-
 τως καὶ τὰ ὑποτεθέντα, τουτέστιν οἷς ἐπηκολούθησεν,
 ἀληθῆ γενήσεται. ὁ πάλιν ἐστὶν εὐηθὲς· πόθεν γὰρ
 ὅτι τὸ ἀκολουθοῦν τισὶν ἐν ἀποδείξει πάντως ἀληθὲς
 ἐστίν; ἢ γὰρ ἐξ αὐτοῦ μαθόντες ἐκείνου τοῦτ' ἐροῦσιν, ἢ
 15 ἐκ τῶν οἷς ἠκολούθησε λημμάτων. ἀλλ' ἐξ αὐτοῦ μὲν οὐκ
 ἂν εἴποιεν. ἀθλον γὰρ ἐστι, τὸ δὲ ἀθλον ἐξ αὐτοῦ πι-
 στὸν οὐκ ἐστίν· ἀποδεικνύναι γοῦν τοῦτο ἐπιβάλλονται
 ὡς μὴ ἐν αὐτῷ τὴν πίστιν ἔχον. καὶ μὴν οὐδ' ἐκ τῶν
 λημμάτων· περὶ γὰρ τούτων ἐστὶν ἡ πᾶσα διαμάχη, καὶ
 15 μηδέπω αὐτῶν πεπιστευμένων οὐδὲ τὸ ἀποδεικνύμενον ἐξ
 16 αὐτῶν βέβαιον εἶναι δύναται. ἔτι οὐδ' ἂν τὸ λῆγον ἢ
 ἀληθὲς, εὐθύς καὶ τὸ ἡγούμενον ἐστὶ τοιοῦτον. ὥσπερ
 γὰρ τῷ ἀληθεὶ πέφυκεν ἀληθὲς ἐπακολουθεῖν καὶ ψεῦδει
 ψεῦδος, οὕτως ἡξίωται καὶ ψεύδει ἀληθὲς συναισάγεσθαι,
 20 καθάπερ [ἐν] τῷ πέτασθαι τὴν γῆν, ψεύδει ὄντι, τὸ εἶναι
 17 τὴν γῆν ἀληθὲς ὑπάρχον εἶπατο. ὅθεν οὐκ εἰ τὸ λῆγόν
 ἐστὶν ἀληθὲς, πάντως καὶ τὸ ἡγούμενον ἀληθὲς, ἀλλ' ἐν-
 δέχεται τοῦ λήγοντος ἀληθοῦς ὄντος τὸ ἡγούμενον ὑπάρ-
 χειν ψεῦδος.
 25 Καὶ δὴ ὅτι μὲν οὐκ εὖ ποιοῦσιν οἱ ἀπὸ τῶν μαθη-
 μάτων ἐξ ὑποθέσεως λαμβάνοντες τὰς ἀρχὰς τῆς ἀποδεί-
 ξεως καὶ ἐκάστου θεωρήματος, ἐπιφθεγγόμενοι τὸ δεδο-
 18 σθαι, διὰ τούτων ἀντάρκως κατεσκευάσται· μεταλθόντες
 δὲ ἐξῆς διδάσκωμεν ὅτι ψευδεῖς καὶ ἀπιθάνους αὐτῶν
 30 συμβέβηκεν εἶναι τὰς ἀρχὰς τῆς τέχνης. καὶ δὴ πολλῶν
 εἰς τοῦτο δυναμένων λέγεσθαι, ὡς ἐναρχόμενοι τῆς ὑφη-
 γήσεως εἵπομεν, τούτοις προσαχθήσεται τὰ τῆς ἀπορίας

1. ὑπετίθη L. 10. ἐκ τῶν] ἐξ ὧν L, ex iis H.
 τοῦ π. V. 15. πεπιστευμένων? 27. ἐκιδεδόσθαι C.

11. αὐτοῦ

ὧν ἀναιρουμένων καὶ τὰ λοιπὰ συναναιρεθήσεται. ἐπεὶ οὖν τῶν ἀρχῶν διαβληθαισῶν οὐδὲ αἱ κατὰ μέρος ἀποδείξεις αὐτοῖς δύνανται προκόπτειν, λέγωμεν τὰ ἀρμόζοντα πρὸς τὰς ἀρχάς.

Εὐθέως τοίνυν ὡς πρῶτόν τι καὶ στοχειωδέστατον 19 διδάσκουσιν ἡμᾶς ὅτι σῶμα μὲν ἐστὶ τὸ τὰς τρεῖς ἔχον διαστάσεις, μῆκος πλάτος βάθος, ὧν πρώτη μὲν διάστασις ἐστὶν ἡ κατὰ μῆκος ἄνωθεν κάτω, δευτέρα δὲ ἡ κατὰ πλάτος ἀπὸ δεξιῶν ἐπ' ἀριστερά, "τρίτη δὲ ἡ κατὰ βάθος ἀπὸ τῶν πρόσω εἰς τοῦπίσω. ὥστε τῶν τριῶν τούτων ἐξ 10 γίνεσθαι παρατάσεις, δύο καθ' ἐκάστην, τῆς μὲν πρώτης τὴν ἄνω καὶ κάτω, τῆς δὲ δευτέρας τὴν ἐν ἀριστερᾷ καὶ ἐν δεξιᾷ, τῆς δὲ τρίτης τὴν πρόσω καὶ ὀπίσω. στιγμῆς μὲν γὰρ ῥυτίσης γραμμὴν γίνεσθαι φασί, γραμμῆς δ' ἐπιφανείαν, ἐπιφανείας δὲ στερεὸν σῶμα. παρὸ καὶ ὑπο- 20 γράφοντες λέγουσι στιγμὴν μὲν εἶναι σημεῖον ἄμερὲς καὶ ἀδιάστατον ἢ πέρας γραμμῆς, γραμμὴν δὲ μῆκος ἀπλάτεις ἢ πέρας ἐπιφανείας, ἐπιφανείαν δὲ πέρας σώματος ἢ πλάτος ἀβαθείς. τάξει οὖν ἀναλαμβάνοντες περὶ στιγμῆς λέγωμεν 21 πρῶτον, εἶτα περὶ γραμμῆς, τὸ δὲ μετὰ τοῦτο περὶ ἐπιφανείας καὶ σώματος· τούτων γὰρ ἀναιρουμένων οὐδ' ἡ γεωμετρία γενήσεται τέχνη, μὴ ἔχουσα τὰ ἐφ' οἷς ἡ σύστασις αὐτῆς δοκεῖ προκόπτειν.

Ἡ τοίνυν στιγμή, ἣν φασὶ σημεῖον ἀδιάστατον ὑπάρ- 22 χειν, ἥτοι σῶμα νοεῖται ἢ ἀσώματον. καὶ σῶμα μὲν οὐκ 25 ἂν εἴη κατ' αὐτούς· τὰ γὰρ μὴ ἔχοντα διάστασιν οὐκ εἶναι σώματα. λείπεται οὖν ἀσώματον αὐτὴν ὑπάρχειν, ὃ πάλιν ἐστὶν ἀπίθανον. τὸ μὲν γὰρ ἀσώματον οὐδενὸς νοεῖται γεννητικὸν ὥσαντι ἀθιγὲς καθιστώς, ἡ δὲ στιγμή νοεῖται τῆς γραμμῆς γεννητικῇ· οὐ τοίνυν ἐστὶ σημεῖον 30 ἀδιάστατον ἢ στιγμή. καὶ μὴν εἴπερ ὅψις τῶν ἀθλήων 23 ἐστὶ τὰ φαινόμενα, ἐπεὶ οὐ δυνατόν ἐν τοῖς φαινομένοις

10. ὥστ' ἐκ τῶν H. 11. διαστάσεις L.
20. μετὰ om C. 27. εἶναι] ἦν?

16. μὲν om C.

λαβεῖν τινός σημεῖον καὶ πέρας ἀδιάστατον, δῆλον ὡς
 οὐδ' ἐν τοῖς νοητοῖς ληφθήσεται τι τοιοῦτον. ἐν δὲ γε
 τοῖς αἰσθητοῖς οὐδὲν ἔστιν ἀδιάστατον λαβεῖν, ὡς παρα-
 24 στήσω· ὥστ' οὐδ' ἐν τοῖς νοητοῖς. πᾶν τοίνυν τὸ ἐν
 τοῖς αἰσθητοῖς ὑποκείμενον τινος πέρας καὶ σημεῖον σὺν
 τούτῳ καταλαμβάνεται τινος ἄκρον, σὺν τῷ καὶ μέρος
 ἐκείνου, οὐπερ ἐστὶν ἄκρον, ὑπάρχειν· ἐὰν γοῦν ἀφέλωμεν
 αὐτό, μειωθήσεται τὸ ἀφ' οὗ ἡ ἀφαίρεσις. τὸ δὲ μέρος
 τινός ὑπάρχον εὐθύς καὶ συμπληρωτικὸν αὐτοῦ καθέστη-
 10 καν, ὃ δὲ ἐστὶ τινος συμπληρωτικόν, πάντως αὐξεῖ τὸ
 μέγεθος ἐκείνου, καὶ ὃ ἐστὶ μεγέθους αὐξητικόν, "τοῦτο
 25 ἐξ ἀνάγκης ἔχει μέγεθος. πᾶν ἄρα τὸ ἐν τοῖς αἰσθητοῖς
 σημεῖόν τινος καὶ ἄκρον μέγεθος ἔχον οὐκ ἔστιν ἀδιάστα-
 τον. ὅθεν εἰ καὶ τὸ νοητὸν μεταβατικῶς ἀπὸ τοῦ αἰσθη-
 15 τοῦ νοοῦμεν, σὺν τούτῳ καθεστὼς σημεῖον καὶ πέρας
 γραμμῆς αὐτὸ νοήσομεν, σὺν τῷ καὶ συμπληρωτικὸν αὐ-
 τῆς ὑπάρχειν, ὥστε καὶ αὐτὸ διάστασιν ἔξει πάντως, ὃ γε
 26 διαστάσεώς ἐστι περιποιητικόν. ἄλλως τε τὴν ἀπὸ
 τοῦ κέντρου ἐκβληθεῖσαν εὐθείαν φασὶ περιγομένην τῷ
 20 πέρατι ἐαυτῆς κυκλογραφεῖν τὴν ἐπίπεδον. ἐπεὶ οὖν τὸ
 ἄκρον αὐτῆς τῆς εὐθείας ἐστὶ σημεῖον, καὶ τοῦτο περι-
 γόμενον καταμετρεῖ τὴν περιφέρειαν, ἔσται τοῦτο συμ-
 πληρωτικὸν τῆς περιφέρειας· ἡ δὲ γε περιφέρεια διάστα-
 σιν εἶχεν· τοίνυν καὶ τὸ συμπληρωτικὸν αὐτῆς σημεῖον
 27 ἔξει τινὰ διάστασιν. ἢ γε μὴν σφαῖρα καθ' ἑν ση-
 μεῖον ἀξιοῦται τῆς ἐπιπέδου ἅπτεσθαι, ἐκκυλισμένη τι
 γραμμὴν ποιεῖν, δῆλον ὡς τῶν ἐπικαταπισπτόντων σημείων
 τὴν ὅλην συντιθέντων γραμμὴν. τοίνυν εἰ τοῦ μεγέθους
 τῆς γραμμῆς συμπληρωτικόν ἐστὶ τὸ σημεῖον, ἔξει καὶ
 30 αὐτὸ μέγεθος. συγκεχώρηται δὲ τοῦ μεγέθους τῆς γραμ-
 μῆς συμπληρωτικὸν αὐτὸ τυγχάνειν· καὶ αὐτὸ ἄρα μέγε-
 θος ἔξει καὶ οὐκ ἀδιάστατον γενήσεται.

6. καὶ om C.
 μέγεθος CRV.
 ἐκκυλισμένη.

7. ὑποκίπτειν L.
 16. πληρωτικόν L.

11. μέγεθος] μήκος L.
 26. ἐκκυλισμένην CRV. malim

Ἄλλ' εἰδῶθαι πρὸς τὰς τοιαύτας ἐπιχειρήσεις ὕπαν- 28
 τῶντες οἱ περὶ τὸν Ἐρατοσθένη λέγειν ὅτι τὸ σημεῖον
 οὔτε ἐπιλαμβάνει τινὰ τόπον οὔτε καταμετρεῖ τὸ διάστημα
 τῆς γραμμῆς, ὅθεν δὲ ποιεῖ τὴν γραμμὴν. ὅπερ ἐστὶν
 ἀδιανόητον. ῥεῖν γὰρ νοεῖται τὸ ἀπὸ τίνος τόπου εἰς
 τινὰ τόπον ἐπεκτείνεσθαι, ὥσπερ τὸ ὕδωρ. εἰ δὲ τοιοῦ-
 τόν τι φαντασιούμεθα τὸ σημεῖον, ἀκολουθήσει οὐχ οἶον
 ἀμερὲς αὐτὸ τυγχάνειν, ἀλλ' ἐκ τῶν ἐναντίων πολυμερές.

Τοσαῦτα μὲν περὶ στιγμῆς, ἴδωμεν δὲ παρακειμένως 29
 καὶ τὰ περὶ γραμμῆς ὀφείλοντα λέγεσθαι· αὕτη γὰρ με- 10
 τὰ τὴν στιγμὴν ἐτέτακτο. τοίνυν καὶ δοθῇ στιγμή τις
 ὑπάρχειν, οὐκ ἔσται ἡ γραμμὴ. εἰ γὰρ αὕτη ῥύσις ἐστὶ
 σημείου καὶ μῆκος ἀπλατές, ἥτοι ἔν ἐστι σημεῖον εἰς μῆ-
 κος ἐκτεταμένον ἢ πολλὰ διαστατὰ στοιχῶ κείμενα·
 "οὔτε δὲ ἔν ἐστιν εἰς μῆκος ἐκτεταμένον, ὥς παραστήσο- 30
 μεν, οὔτε πολλὰ σημεία στοιχῶ κείμενα, καθὼς καὶ τοῦτο
 ὑπομνήσομεν· οὐκ ἄρα ἐστὶ γραμμὴ. εἰ γὰρ ἔν ἐστι τὸ
 σημεῖον, ἥτοι αὐτὸ τὸ σημεῖον ἕνα μόνον ἐπέχει τόπον,
 ἢ μετατίθεται τόπον ἐκ τόπου, ἢ ἐπεκτείνεται ἀπὸ τίνος
 τόπου εἰς τινὰ τόπον. ἀλλ' εἰ μὲν ἐνὶ ἐμπεριέχεται τόπῳ, 31
 οὐκ ἔσται γραμμὴ ἀλλὰ στιγμή· ὅθεν γὰρ ἐνοεῖτο γραμ-
 μὴ. εἰ δὲ τόπον ἐκ τόπου μετέρχεται, ἥτοι, ὥς προείπον,
 ὃν μὲν ἀπολείπον ὃν δὲ ἐπιλαμβάνον μετέρχεται, ἢ οὐ
 μὲν ἐχόμενον τόπου εἰς ὃν δὲ ἐκτεινόμενον. ἀλλ' εἰ
 ὃν μὲν ἀπολείπον ὃν δὲ ἐπιλαμβάνον, πάλιν οὐκ ἔσται 2
 γραμμὴ ἀλλὰ στιγμή· ὥ γὰρ λόγῳ τόπον πρῶτον ἐπε- 32
 σχηκὸς στιγμή τις ἀλλ' οὐ γραμμὴ ἐνοεῖτο, τῷ αὐτῷ καὶ
 τὸν δεύτερον ἐπιλαμβάνον τόπον νοηθήσεται στιγμή. εἰ
 δὲ οὐ μὲν ἐχόμενον τόπου εἰς ὃν δὲ ἐκτεινόμενον, ἥτοι
 μεριστῷ τόπῳ ἀντιπαρεκτείνεται ἢ ἀμερίστῳ. καὶ εἰ μὲν 33
 ἀμερίστῳ τόπῳ ἀντιπαρεκτείνεται, πάλιν οὐκ ἔσται γραμμὴ
 ἀλλὰ στιγμή καὶ σημεῖον· τὸ γὰρ ἀμερῇ τόπον ἐπεσχη-

2. Ἐρατοσθένει cf. Bernhardys Kratosthen. p. 171. 5. ἐς τινὰ V.
 11. τῶντων ὅτι καὶ V. 14. σέχῳ CPGH. 16. σέχῳ C. 18. τὸ
 om C. 27. τὸ αὐτὸ CR. 28. τὸ C.

κός ἀμερὲς ἐστίν, ὃ δὲ ἐστίν ἀμερὲς, στιγμή καὶ οὐ γραμ-
 μὴ καθέστηκεν. εἰ δὲ μεριστῶ, πάντως ἐπεὶ τὸ μεριστὸν
 μέρη ἔχει, εἴγε ἅπαντι παρεκτείνεται τῷ τόπῳ, τὸ δὲ μέρος
 ἔχον, οἷς ἀντιπαρεκτείνονται τοῖς τοῦ τόπου μέρεσι, σῶμα
 ἐστίν, ἔσται τὸ σημεῖον καὶ μεριστὸν καὶ σῶμα· ὅπερ
 34 ἄτοπον. ὥστε οὐχ ἔν ἐστι σημεῖον ἢ γραμμὴ. καὶ μὴν
 οὐδὲ τὰ πολλὰ σημεία στοιχηδὸν κείμενα. ταῦτα γὰρ τὰ
 σημεία ἤτοι ψαύοντα ἀλλήλων νοεῖται ἢ οὐ ψαύοντα. καὶ
 εἰ μὲν οὐ ψαύοντα ἀλλήλων, μεσολαβούμενα τόποις τισὶ
 10 διορισθῆσεται, καὶ τόποις διοριζόμενα οὐκέτι ποιήσῃ μίαν
 35 γραμμὴν. εἰ δὲ ψαύοντα ἀλλήλων νοοῖτο, ἤτοι ὅλα ὅλων
 ᾤψεται ἢ μέρεσι μερῶν. καὶ εἰ μὲν μέρεσι μερῶν ᾤψε-
 ται, οὐκ ἔσται αὐτὰ ἔτι ἀδιάστατα καὶ ἀμερῇ· τὸ γὰρ μέ-
 σον δυοῖν σημείων λόγου χάριν νοούμενον σημεῖον ἄλλῳ
 15 μὲν μέρει ᾤψεται τοῦ ἔμπροσθεν σημείου, ἄλλῳ δὲ τοῦ
 ὀπισθεν, οὐ τῷ αὐτῷ δὲ τῆς ἐπιπέδου, διαφέροντι δὲ τοῦ
 ἄλλου τόπου, ὥστε μηκέτ' αὐτὸ ταῖς ἀληθείαις ἀμερὲς
 36 συγχάνειν ἀλλὰ πολυμερὲς. εἰ δὲ ὅλα ὅλων ᾤψατο ση-
 μεία, δῆλον ὡς ἔν '''σημείοις σημεία περισχεθῆσεται καὶ
 20 τὸν αὐτὸν ἐφῆξει τόπον· ταύτῃ τε οὐκ ἔσται στοιχηδὸν
 κείμενα, ἵνα γένηται γραμμὴ, ἀλλ' εἰ τὸν αὐτὸν ἐπέσχεκε
 τόπον, μία καταστήσεται στιγμή. εἴπερ οὖν, ἵν' ἐπινοηθῇ
 γραμμὴ, δεῖ προσεπινοεῖσθαι τὸ σημεῖον ἐξ οὗ λαμβάνει
 τὴν νόησιν, ἐπιδέδεικται δὲ μήτε σημεῖον οὐσα μήτε ἐκ
 25 σημείων σύνθετος, οὐδὲν ἔσται γραμμὴ.

37 Καὶ μὴν πάρεστιν ἀποστάντας τῆς τοῦ σημείου νοή-
 σεως προηγουμένως ἀναιρεῖν τὴν γραμμὴν καὶ τὸ ἀνεπι-
 νόητον αὐτῆς διδάσκειν. γραμμὴ γὰρ ἐστίν, ὡς αὐτῶν
 πάρεστιν ἀκούειν τῶν γεωμετρῶν, μῆκος ἀπλατές, σεψά-
 30 μνοι δὲ ἡμεῖς ἀκριβῶς οὕτε ἐν τοῖς νοητοῖς οὕτε ἐν τοῖς
 αἰσθητοῖς εὐρήσομεν δυνάμενόν τι ληφθῆναι μῆκος ἀπλα-
 38 τέες. καὶ ἐν μὲν τοῖς αἰσθητοῖς, ἐπεὶ περ ὃ ἂν λάβωμεν

4. τρόπου C.

5. ὅπερ ἔστιν ἄτοπον CF.

7. στοιχηδὸν CFSR.

13. αὐτὰ ἔτι] αὐτῶν τί L, αὐτῶν τινὰ H.

18. ᾤψεται FVX.

20. τε] δὲ FG.

23. προσεπινοεῖσθαι C, προσεπινοεῖσθαι Fabricius.

αἰσθητὸν μῆκος, τοῦτο πάντῃ τε καὶ πάντως σὺν ποσῷ
πλάττει ληψόμεθα· ἐν δὲ τοῖς νοητοῖς, καθόσον ἕτερον 39
μὲν ἑτέρου στενωτέρου δυνάμεθα νοῆσαι μῆκος, ὅταν δὲ
τὸ αὐτὸ μῆκος κατ' ἰσότητα φυλάττοντες σχίζωμεν ταῖς
ἐπινοίαις τὸ πλάτος καὶ ἄχρει τινὲς τὸ αὐτὸ ποιῶμεν, 1
ἔλαττον μὲν τὸ πλάτος καὶ ἔλαττον γινόμενον νοήσομεν,
ἐπειδὴν δὲ ἄπαξ φθάσωμεν στερεῆσαι τοῦ πλάτους τὸ μῆ-
κος, οὐκέτι οὐδὲ μῆκος φαντασιούμεθα, ἀλλ' ἀναιρεῖται
καὶ ἡ τοῦ μήκους ἐπίνοια. καθόλου τε πᾶν τὸ νοούμε- 40
νον κατὰ δύο τοὺς πρώτους ἐπινοεῖται τρόπους· ἡ γὰρ 10
κατὰ περίπτωσιν ἐναργῇ ἢ κατὰ τὴν ἀπὸ τῶν ἐναργῶν
μετάβασιν, καὶ ταύτην τρισσὴν· ἡ γὰρ ὁμοιωτικῶς ἢ
ἐπισυνθετικῶς ἢ ἀναλογιστικῶς. ἀλλὰ κατὰ μὲν περιπτω-
τικὴν ἐνάργειαν νοεῖται τὸ λευκὸν καὶ τὸ μέλαν καὶ γλυκὺ
καὶ πικρὸν, κατὰ δὲ τὴν ἀπὸ τῶν ἐναργῶν μετάβασιν 15
ὁμοιωτικῶς μὲν νοεῖται καθάπερ ἀπὸ τῆς Σωκράτους εἰ-
κότος Σωκράτης αὐτός, ἐπισυνθετικῶς δὲ καθάπερ ἀπὸ 41
ἵππου καὶ ἀνθρώπου ἵπποκένταυρος· ἵππεια γὰρ καὶ βρό-
τεια μίξαντες μέλη ἐφαντασιώθημεν τὸν μήτε ἄνθρωπον
μήτε ἵππον ἀλλ' ἐξ ἀμφοτέρων σύνθετον ἵπποκένταυρον. 20
ἀναλογιστικῶς δὲ τι νοεῖται "πάλιν κατὰ δύο τρόπους, ὅτε 42
μὲν αὐξητικῶς ὅτε δὲ μειωτικῶς, οἷον ἀπὸ τῶν κοινῶν
ἀνθρώπων,

οἷοι νῦν βροτοὶ εἰσιν,

παφραυξητικῶς μὲν ἐνοήσαμεν Κύνκλωπα, ὃς οὐκ ἐφίκει 25

ἀνδρὶ γε σιτοφάγῳ ἀλλὰ ῥίῳ ὑλήεντι,

μειωτικῶς δὲ τὸν πυγμαῖον ἄνθρωπον, ὃς οὐχ ὑπέπεσεν
ἡμῖν περιπτωτικῶς. τοσούτων δὴ νοήσεως ὄντων τρόπων, 43
εἴτερ νοεῖται τὸ ἀπλατεῖς μῆκος, ἐξ ἀνάγκης ὀφείλει ἦτοι
κατὰ περιπτωτικὴν ἐνάργειαν νοεῖσθαι ἢ κατὰ τὴν ἀπὸ 30
τῶν ἐναργῶν μετάβασιν. ἀλλὰ κατὰ περιπτωτικὴν μὲν

1. αἰσθητῶν C. 2. ἕτερον μὲν ἕτερον ἑτέρου CR. 5. τὸ αὐτὸ] τοῦτο? 9 δὲ FG. 16. σωκράτου V. 21. τε om C. 26. ἀνδρὶ] Od. 9 191. 30 C. 28. νοήσεων L: cf. p. 467 28.

31. περιπτωτικὴν CR.

ἐναργειαν οὐκ ἂν νοοῖτο· οὐδενὶ γὰρ περιεπέσομεν μήπει
 44 χωρὶς πλάτους. λείπεται οὖν κατὰ τὴν ἀπὸ τῶν ἐναργῶν
 μετάβασιν λέγειν αὐτὸ νενοηθῆναι· ὁ πάλιν τῶν ἀδυνα-
 τωτάτων. εἰ γὰρ οὕτως ἐνοήθη, ἤτοι πάντως κατὰ ὁμοίω-
 5 σιν ἢ κατὰ ἐπισυνάψαι ἐνοεῖτο ἢ κατὰ ἀναλογίαν· κατ'
 οὐδένα δὲ τούτων τῶν τρόπων εἰς ἔννοιαν ἐλθεῖν πέφυκεν,
 ὡς παραστήσομεν· οὐκ ἄρα νοεῖται τι μῆκος ἀπλατέ.
 45 αὐτίκα γὰρ κατὰ μὲν τὴν ὁμοιότητα τῶν ἀμυγχανῶν ἐστὶ
 νοεῖν τι μῆκος ἀπλατέ. οὐδὲν γὰρ ἔχομεν ἐν τοῖς φαι-
 10 νομένοις μῆκος χωρὶς πλάτους νοούμενον, ἵνα νοήσωμεν
 46 ὁμοίον τι τούτῳ μῆκος ἀπλατέ. τὸ γὰρ τινι ὁμοίον γε-
 νωσκομένῳ πάντας ἐστὶν ὁμοίον, τῷ δὲ μὴ γνωσκομένῳ
 οὐδὲ ὁμοίον εὑρεῖν δυνατόν. ἐπεὶ οὖν οὐκ ἔχομεν ἐναρ-
 γῶς ὑποπίπτον ἡμῖν μῆκος χωρὶς πλάτους, οὐδὲ ὁμοίον τι
 47 αὐτῷ δυνασόμεθα νοεῖν. καὶ μὴν οὐδὲ κατ' ἐπισυνάψαι
 οἶόν τέ ἐστι προβαίνειν τοῖς γεωμέτραις αὐτοῦ τὴν ἐπί-
 νοιαν· ἐλπίζωσαν γὰρ ἡμῖν εἶνα τῶν ἐκ περιπτώσεως
 ἐναργῶς γνωσκομένων μετὰ τίνων συνθέντες νοήσομεν
 τὸ ἀπλατέ μῆκος, ὡς πρότερον ἐπ' ἀνθρώπου καὶ ἵππου
 48 ποιοῦντες ἐφαντασιούμεθα ἵπποκένταυρον. λείπεται οὖν
 ἐπὶ τὸν κατὰ ἀναλογιστικὴν αὔξησην ἢ μείωσιν τὸν τῆς
 νοήσεως αὐτοῖς τρόπον συμφεύγειν· ὁ πάλιν τῶν ἀπόρων
 49 θεωρεῖται. τὰ γὰρ κατὰ ἀναλογίαν νοούμενα ἔχει τι κοι-
 νὸν πρὸς τὰ ἀφ' ὧν νοεῖται, οἷον ἀπὸ τοῦ "κοινοῦ μεγέ-
 25 θους τῶν ἀνθρώπων παραυξητικῶς ἐνοήσαμεν τὸν Κύ-
 κλωπα καὶ μειωτικῶς τὸν πυγμαῖον, ὥστε εἶναι τι κοινὸν
 τοῖς κατὰ ἀναλογίαν νοουμένοις πρὸς ἐκεῖνα τὰ ἀφ' ὧν
 νοεῖται. οὐδὲν δ' ἔχομεν κοινὸν τοῦ τε ἀπλάτους καὶ
 τοῦ σὺν πλάτει νοουμένου μῆκους, ἵν' ἀπ' ἐκείνου ὁρμη-
 50 θέντες νοήσωμεν τὸ ἀπλατέ μῆκος. μὴ ἔχοντες δὲ τι
 κοινὸν αὐτῶν οὐδὲ κατὰ ἀναλογίαν ποιήσασθαι τὴν τοῦ
 ἀπλάτους μῆκους νόησιν ἰσχύσομεν. ὅθεν εἰ ἕκαστον τῶν

21. ἐπὶ τῶν C. τὸν τρίτον τῆς?
 πλάτι C. 30. μὴ δὲ ἔχοντες τι CΠ.

23. γινόμενα CΠ. 29. συμ-

νοουμένων κατὰ τοὺς ἐκκειμένους νοεῖται τρόπους, δεδι-
 δακται δὲ κατὰ μηδέν' αὐτῶν νοούμενον τὸ ἀπλατὲς μή-
 κος, ἀνεπινοήτὸν ἐστὶ τὸ ἀπλατὲς μήκος.

Ὅμως δ' οὖν καὶ πρὸς τοὺς οὕτως ἐναργεῖς ἐλέγχους 51
 πειρῶνται κατὰ τὸ δυνατόν ἀνδριζόμενοι λέγειν οἱ γεωμέ-
 τραι ὅτι κατ' ἐπίτασιν νοεῖται τὸ ἀπλατὲς μήκος. λαβόν- 52
 τες γοῦν ὅποιονδήποτε μήκος σὺν ποσῷ πλάτει, φασὶν
 ὅτι μειοῦμεν κατ' ἐπίτασιν τουτὶ τὸ πλάτος αἰεὶ καὶ μάλ-
 λον τὴν στενότητα ἐπιτείνοντες, εἰθ' οὕτως τὸ κατ' ἐπί-
 τασιν νοούμενον ἀπλατὲς εἶναι μήκος λέγομεν· εἰ γὰρ 10
 κατ' ὀλίγον ἐλαττοῦται στενούμενον τὸ πλάτος κατ' ἐπί-
 τασιν, ἐλεύσεται ποτε καὶ εἰς ἀπλατὲς μήκος, καταληξάσης
 εἰς τοῦτο τῆς νοήσεως. ἀλλὰ μὴν ἐδειξάμεν, ἔρει τις, 53
 ὅτι ἡ παντελὴς στέρησις τοῦ πλάτους ἀναίρεσις ἐστὶ καὶ
 τοῦ μήκους. εἴτα τὸ κατ' ἐπίτασιν τιнос νοούμενον οὐχ 15
 ἑτερόν ἐστι τοῦ προεπινοηθέντος, ἀλλ' αὐτὸ ἐκείνο ἐπιτε-
 ταμένον. ἐπεὶ οὖν ἀπὸ τοῦ ποσὸν ἔχοντος πλάτος κατ' 54
 ἐπίτασιν στενότητος νοῆσαι τι θέλομεν, τὸ μὲν πάντῃ
 πάντως ἀπλατὲς μήκος οὐκ ἐπινοήσομεν (ἑτερογενὲς γὰρ
 ἐστὶ), στενὸν δὲ τι ληψόμεθα πλάτος, ὥστε τὴν κατάλη- 20
 ξιν τῆς νοήσεως ἐν ἐλαχιστοτάτῳ γενέσθαι πλάτει, πλὴν
 ὅμως πλάτει, τὸ δὲ μετὰ τοῦτο γενέσθαι τὴν ἐπιβολὴν
 τῆς διανοίας εἰς ἑτερογενές, καὶ ὃ μήτε μήκος ἐστὶ μήτε
 πλάτος. εἴπερ τε δυνατόν ἐστὶ μήκος τι νοήσαντας σὺν 55
 ποσῷ πλάτει στερήσει τοῦ πλάτους λαβεῖν μήκος ἀπλατὲς, 25
 ἐνδέχεται ποτε κατὰ τὸν ὁμοιον τρόπον καὶ σάρκα σὺν
 τρωτῷ ιδιώματι νοήσαντας στερήσει τοῦ τρωτοῦ ιδιώμα-
 τος νοῆσαι ἄτρωτόν τε καὶ ἀπαθῆ σάρκα, δυνατόν δὲ 56
 ἔσθαι καὶ ὡς νοήσαντας μετὰ ἀντιτύπου ιδιώματος
 στερήσει τῆς ἀντιτυπίας λαβεῖν τι μὴ ἀντιτυποῦν σῶμα. 30
 ὅπερ τελέως ἐστὶν ἀδύνατον καὶ παρὰ τὴν κοινὴν τῶν
 ἀνθρώπων ἐννοίαν· τὸ γὰρ ἄτρωτον νοούμενον ἡμῖν
 οὐκέτι ἐστὶ σὰρξ, ἐπειπερ σὺν τῷ τρωτῷ ιδιώματι ἡ σὰρξ

2. μηδὲν C. 16. προεπινοηθέντος V. 17. τοῦ ποσόν] τοῦτο C.
 33. οὐκ CR. ἐπειπερ — σὰρξ om CR.

ἐνοεῖτο ὡς σάρεξ, καὶ τὸ μὴ ἀντιτυποῦν σῶμα οὐκέτι νοεῖται σῶμα· σὺν γὰρ τῷ ἀντιτύπῳ ἰδιώματι ἐνοεῖτο τὸ σῶμα, καθό ἔστι σῶμα. ὁθεν καὶ τὸ νοούμενον μῆκος χωρὶς πλάτους οὐκ ἂν εἴη μῆκος· σὺν γὰρ τῷ ποσὸν ἔχειν πλάτος τὸ μῆκος ὡς μῆκος νοεῖται.

57 Ἄλλ' ὃ γε Ἀριστοτέλης, καίπερ ποιικίως κατασκευασθείσης τῆς τοῦ πράγματος ἀνεπινοησίας καὶ οὐκ ἐν ὀλίγῳ κειμένων ταράχῃ τῶν γεωμετρῶν, φησὶ μὴ ἀδιανόητον εἶναι τὸ ὑπὸ τούτων λεγόμενον μῆκος ἀπλατές, ἀλλὰ δύνασθαι χωρὶς πάσης περισκελείας εἰς ἔννοιαν ἡμῖν ἔλθειν. ἴσῃσι δὲ τὸν λόγον ἐπὶ τινος ἐναργεστεροῦ ὑποδείγματος
58 καὶ σαφοῦς. τὸ γοῦν τοῦ τοίχου μῆκος, φησί, λαμβάνομεν μὴ συνεπιβάλλοντες αὐτοῦ τῷ πλάτει, διόπερ ἐνέσται καὶ τὸ παρὰ τοῖς γεωμέτραις λεγόμενον μῆκος χωρὶς πλάτους τινὸς ἐπινοεῖν, ἐπείπερ ὅψις τῶν ἀδήλων ἐστὶ τὰ φαινόμενα, πλανώμενος ἢ τάχα κατασοφίζομενος ἡμᾶς. ὅταν γὰρ τὸ τοῦ τοίχου μῆκος χωρὶς πλάτους νοώμεν, οὐ χωρὶς παντὸς πλάτους αὐτὸ νοοῦμεν, ἀλλὰ χωρὶς τοῦ
59 περὶ τῷ τοίχῳ καθεστῶτος πλάτους. ὁθεν καὶ ἐνδέχεται συμπλέξαντας τὸ τοῦ τοίχου μῆκος τινὲ πλάτει καὶ ὀψοδηποτοῦν νόησιν αὐτοῦ ποιεῖσθαι· ὥστε μῆκος λαμβάνεσθαι τὰ νῦν οὐ χωρὶς παντὸς πλάτους, καθάπερ ἀξιούσιν οἱ ἀπὸ τῶν μαθημάτων, ἀλλὰ χωρὶς τοῦδέ τινος πλάτους. προύκειτο δὲ τῷ Ἀριστοτέλει παραστῆσαι οὐχ
20 ὅτι τινὸς πλάτους ἀμοιρεῖ τὸ κατὰ τοὺς γεωμέτραις λεγόμενον μῆκος, ἀλλ' ὅτι παντὸς ἐστέρηται πλάτους· ὅπερ οὐκ ἀπέδειξεν.

60 Ταῦτα μὲν οὖν περὶ τούτων· ἐπειδὴ δὲ οἱ γεωμέτραι καὶ πέραις ἐπιφανείας εἶναι λέγουσι τὴν γραμμὴν, ὃ ἐστὶ μῆκος ἀπλατές, φέρε κοινότερον περὶ γραμμῶν ἅμυ καὶ

2. τὸ om L: cf. p. 470 8. 6. ποιικίως V. 10. περισκελίας CR.
12. μήκος C. 16. ad πλανώμενος CR in margine: οὐτε πλανώμενος οὐτε σοφίζομενος, ἀλλὰ καὶ λίαν ἀληθειῶν, ὡς τοῖς δυναμέτοις ἐπιστάντων ἀπαθῶς, οἶμαι, δόξειεν ἂν. 17. τοῦ om L. μῆκος} μέρος FG.
20. τοῦ om C. δευδῆποτε CR. 24. προὔκειντο L.

ἐπιφανειῶν διαπορῶμεν· οὕτω γὰρ εὐδιάβλητος καὶ ὁ ἐπὶ
τὸ σῶμα γενήσεται λόγος. εἰ γὰρ ἡ γραμμὴ πέρας ⁶¹ ἐστὶν
ἐπιφανείας, μῆκος ἀπλατὲς καθεστῶσα, δῆλον ὡς ὅταν
ἐπιφάνεια ἐπιφάνειαν παρατεθῇ, ἤτοι παράλληλοι γενή-
σονται δύο γραμμαὶ ἢ μία ἀμφοτέραι. καὶ εἰ μὲν μία ⁵
αἱ δύο γραμμαὶ γίνονται, ἐπεὶ ἡ γραμμὴ πέρας ἐστὶν
ἐπιφανείας, ἡ δὲ ἐπιφάνεια πέρας σώματος, τῶν μὲν
δυοῖν γραμμῶν μιᾷς ἅμα γινομένων γενήσονται καὶ αἱ
δύο ἐπιφάνειαι μία ἐπιφάνεια, τῶν δὲ δυοῖν ἐπιφανειῶν
μιᾷς ἐπιφανείας γενηθείσων ἐξ ἀνάγκης ἔσται καὶ τὰ δύο ¹⁰
σώματα ἓν σῶμα, τῶν δὲ δυοῖν σωμάτων ἐνὸς γενομένων
ἡ παραθέσεις οὐκ ἔσται παραθέσεις ἀλλ' ἑνωσις. ὅπερ ἐστὶν
ἀδύνατον. ἐπὶ τινῶν μὲν γὰρ σωμάτων δύναται ἡ παρά- ⁶²
θεσις ἑνωσις γίνεσθαι, καθάπερ ὕδατος καὶ τῶν ζοικόντων
τούτῳ, ἐπὶ τινῶν δὲ οὐδαμῶς· καὶ γὰρ λίθος λίθῳ πα- ¹⁵
ρατιθέμενος καὶ σιδήρος σιδήρῳ καὶ ἀδάμιας ἀδάμαντι
κατὰ γραμμὴν οὐχ ἑνοῦνται. ὥστε οὐκ ἂν γένοιτο αἱ
δύο γραμμαὶ μία γραμμὴ. καὶ γὰρ ἄλλως, εἰ ἑνωσις ἐστι
τῶν δύο γραμμῶν μιᾷς γενομένων καὶ σύμφυσις τῶν σω-
μάτων, ἐχρῆν τὸν χωρισμὸν γίνεσθαι μὴ κατὰ τὰ αὐτὰ ²⁰
αὐτῶν πέρατα ἀλλὰ κατὰ ἄλλα καὶ ἄλλα μέρη ἀποσπώμε-
νων, ὥστε καὶ φθορὰν συμβαίνειν. οὐχὶ δὲ γε τοῦτο γε-
νόμενον θεωρεῖται, ἀλλὰ τὰ πέρατα τῶν σωμάτων καὶ
πρὸ τῆς παραθέσεως καὶ μετὰ τὸν χωρισμὸν τοιαῦτά ἐστιν
ὅποια καὶ ἐν τῇ παραθέσει ὄντα πρότερον ἐφαίνοντο. οὐ ²⁵
τοίνυν αἱ δύο γραμμαὶ μία γίνονται. οὐ μὲν ἀλλ' εἴπερ ⁶³
αἱ δύο γραμμαὶ μία γίνονται, δεήσει τὰ παρατιθέμενα
ἀλλήλοις σώματα ἐνὶ ἄκρῳ ἐλάσσει εἶναι· γεγόνασι γὰρ
αἱ δύο μία, ἣτις ἐν ἔχειν ὀφείλει πέρας τε καὶ ἄκρον.
οὐχὶ δὲ γε τὰ παρατιθέμενα ἀλλήλοις σώματα ἐνὶ ἄκρῳ ³⁰
γίνεται ἐλάσσειονα, ὥστε αἱ δύο γραμμαὶ οὐκ ἂν γένοιτο
μία γραμμὴ. εἰ δὲ παράλληλοι γίνονται δύο γραμμαὶ ⁶⁴

5. ἀμφοτέρα V. 7. μὲν] δι L. 8. ἄρα Struvius. possia et
γραμμῆς. 14. γινέσθαι C. 18. εἰ om C. 25. ἐφαίνεται

κατὰ παράθεσιν δυοῖν σωμάτων, τὸ ἐκ τῶν δυοῖν γραμ-
μῶν μείζον ἔσται τῆς μιᾶς γραμμῆς. εἰ δὲ τὸ ἐκ τῶν
δυοῖν γινόμενον γραμμῶν μείζον ἔστι τῆς μιᾶς γραμμῆς,
ἔχει ἂν ἑκατέρω αὐτῶν πλάτος, ὃ μὲθ' ἑτέρας μείζονε
ποιεῖ τὴν διάστασιν, καὶ οὕτως οὐκ ἔστιν ἀπλατὺς μήκος
ἢ γραμμῆ. δυοῖν οὖν θάτερον, ἢ ἀναιρεῖν δεῖ τὴν ἐνάρ-
γησαν, ἢ μενούσης ταύτης ἀθετεῖν τὴν τῶν γεωμετρῶν
ἐπίνοιαν, καθ' ἣν οἴονται τὴν γραμμὴν μήκος ἀπλατὺς
ὑπάρχειν.

- 65 Καὶ δὴ ταῦτα μὲν προηγουμένως ῥητέον ἔστιν ἡμῖν
πρὸς τὰς τῆς γεωμετρίας ἀρχάς· μεταβάντες δὲ διδά-
σκωμεν ὅτι καὶ κατὰ τὰς ἐκείνων αὐτῶν ὑποθέσεις οὐχ
οἶόν τε προβαίνειν τὴν ζήτησιν. ἀρέσκει τοίνυν αὐτοῖς
τὴν εὐθείαν γραμμὴν, ὡς καὶ ἀνώτερον ἐλέγομεν, στρε-
φομένην πᾶσιν αὐτῆς τοῖς μέρεσι "κύκλους γράφειν· ὅπερ
θεωρήματι ὄντι συνεκτικωτάτω μαχόμενόν ἔστι τὸ τὴν
66 γραμμὴν μήκος ἀπλατὺς ὑπάρχειν. ζητῶμεν δὲ τὸν τρέ-
πον τοῦτον. εἰ γὰρ κατ' αὐτοὺς πᾶν μέρος τῆς γραμμῆς
ἔχει σημεῖον, τὸ δὲ σημεῖον στρεφόμενον κύκλον γράφει,
καὶ πᾶσι τοῖς ἐαυτῆς μέρεσι κυκλογραφουῦσα τὸ διάστημα
καταμετρεῖ· τὸ τῆς ἀπὸ τοῦ κέντρου μέχρι τῆς ἐξωτάτης
περιφερείας ἐπιπέδου, τότε ἥτοι συνεχεῖς ἀλλήλοις ὑπάρ-
χειν τοὺς καταγραφομένους κύκλους ἢ διαστώτας ἀπ' ἀλ-
67 λήλων. ἀλλ' εἰ μὲν διαστώσιν ἀπ' ἀλλήλων, ἀκολουθήσει
μέρος τι εἶναι τῆς ἐπιπέδου τὸ μὴ κυκλογραφούμενον,
καὶ τῆς εὐθείας μέρος τὸ κατὰ τοῦτου μὲν φερόμενον
τοῦ διαστήματος, μὴ κυκλογραφοῦν δεῖ. ὅπερ ἔστιν ἀτο-
πον. ἢ γὰρ οὐκ ἔχει κατὰ τοῦτο τὸ μέρος σημεῖον ἢ
68 εὐθείᾳ γραμμῇ, ἢ ἔχουσα οὐ καταγράφει κύκλον, ὢν ἐκά-
τερον παρὰ τὸν γεωμετρικόν ἔστι λόγον· καὶ πᾶν γὰρ

2. εἰ — 3. γραμμῆς] καὶ H, om CH.

7. τὴν om C.

11. διδάσκομεν A. 18. γραμμικῆς GV et margo CH.

21. ἐαυτοῖς CH. 22. τὸ τῆς] τῇ CHV, τὸ FG: cf. p. 472 3.

ἐξωτάτης L. 31. γὰρ om V, ante πᾶν ponunt FG.

μέρος τῆς γραμμῆς σημεῖον ἔχειν φασί, καὶ πᾶν σημεῖον
στρεφόμενον κυκλογραφεῖν. εἰ δὲ συνεχεῖς ἀλλήλοις ὑπάρ- 68
χειν οἴονται τοὺς κύκλους, ἦτοι οὕτως εἰσὶ συνεχεῖς ὡς
τὸν αὐτὸν ἐπέχειν τόπον, ἢ ὥστε ἄλλον παρ' ἄλλον τετά-
χθαι μηδενὸς σημείου μεταξὺ πίπτοντος· πᾶν γὰρ ση-
μεῖον τὸ μεταξὺ κατ' ἐπίνοιαν πίπτον ὀφείλει καὶ αὐτὸ
κύκλον γραφεῖν. καὶ εἰ μὲν τὸν αὐτὸν ἐπέχουσι τόπον
πάντες, εἰς γενήσεται κύκλος, καὶ διὰ τοῦτο τῷ ἐλαχίστῳ
κύκλῳ καὶ πρὸς τῷ κέντρῳ καθιστῶτι ὁ μείζων καὶ ἐξω-
τάτω καὶ πάντων περιληπτικὸς καθιστῶς κύκλος ἴσος γε-
νήσεται· εἰ γὰρ ὁ μὲν ἐξωτάτω κύκλος καὶ πρὸς αὐτῇ τῇ 69
περιφορῇ μείζων ἐπέχει διάστημα καὶ ὁ ἐσωτάτω πρὸς
τῷ κέντρῳ κύκλος μικρὸν ἐπέχει διάστημα, πάντες δὲ οἱ
κύκλοι τὸν αὐτὸν ἐπέχουσι τόπον, ὁ τὸ μείζων ἐπέχων
διάστημα ἴσος γενήσεται τῷ ἐλάχιστον ἐπέχοντι διάστημα· 15
ὅπερ ἔστιν ἀπεμφαῖνον. οὐ τοίνυν οὕτως εἰσὶ συνεχεῖς
οἱ κύκλοι ὡς τὸν αὐτὸν τόπον ἐπέχειν. εἰ δὲ παράλληλοι 70
τυγχάνουσιν ὥστε μεταξὺ τι μὴ πίπτειν ἀμοιρὸς σημείον,
συμπληρώσουσι τὸ ἀπὸ τοῦ κέντρου μέχρι τῆς περιφε-
ρείας πλάτος. εἰ δὲ γε συμπληρώσουσιν, ἐπέχουσί τι πλά-
τος· ἦσαν δὲ γε οὗτοι γραμμαί. αἱ ἄρα γραμμαὶ ἔχουσί
τι πλάτος καὶ οὐκ ἀπλατεῖς καθιστεῖσθαι.

Ἀπὸ δὲ τῆς αὐτῆς δυνάμεως ὁρμώμενοι ὁμοίотροπον 71
τῇ προαποδοθείσῃ συνθήσομεν ἐπιχείρησιν. ἐπεὶ γὰρ
φασὶ τὴν κυκλογραφουσαν εὐθείαν γραμμὴν δι' αὐτῆς 25
τὸν κύκλον καταγράφειν, συνερωτῶντες αὐτοὺς φήσομεν,
εἰ ἡ κυκλογραφουσα εὐθεῖα γραμμὴ δι' αὐτῆς τὸν κύκλον
καταγράφειν πέφυκεν, οὐκ ἔστι μήκος ἀπλατεῖς ἡ γραμμὴ·
ἀλλὰ μὴν ἡ κυκλογραφουσα εὐθεῖα γραμμὴ δι' αὐτῆς τὸν
κύκλον καταγράφει, ὡς ἐκείνοι φασίν· οὐκ ἄρα μήκος 30
ἔστιν ἀπλατεῖς ἡ γραμμὴ, ὡς ἡμεῖς τοῦτο ἀκόλουθον ὃν
ἐκείνοις διδάξομεν. ὅταν γὰρ ἡ ἀπὸ τοῦ κέντρου ἀγομένη 72

1. ἔχει V.

6. καὶ αὐτὸ] τὸν αὐτὸν L.

15. τῷ] τῷ τὸ?

20. συμπληρώσουσι πλάτος, ἔχουσι? τι om V.

26. συνερωτῶντες —

28. καταγράφειν om CHA. 30. καταγράφειν CH.

- εὐθεία στρέφεται καὶ δι' ἐαυτῆς καταγράφῃ κύκλον, τότε ἤτοι κατὰ πάντων τῶν μερῶν τοῦ ἐντὸς τῆς περιφερείας πλάτους φέρεται ἢ εὐθεία γραμμὴ, ἢ οὐ κατὰ πάντων ἀλλὰ κατὰ τινῶν. καὶ εἰ μὲν κατὰ τινῶν φέρεται, οὐδὲ καταγράφει κύκλον, καθ' ὧν μὲν μερῶν φερομένη καθ' ὧν δὲ οὐ. εἰ δὲ κατὰ πάντων φέρεται, ὅλον τὸ τῆς περι-
73 φερείας καταμετρήσει πλάτος, πλάτος δὲ καταμετροῦσα ἔξει πλάτος· τὸ γὰρ τοῦ πλάτους καταμετρητικὸν ὀφείλει πλάτος ἔχειν, ὃ καταμετρεῖ. ἢ ἄρα εὐθεία γραμμὴ κυ-
10 κλοποροῦσα ὅλον καταμετρεῖ τὸ πλάτος, καὶ οὐκ ἔστι μῆ-
κος ἀπλατές ἢ γραμμὴ.
- 74 Τὸ δ' αὐτὸ σαφέστερον δειχθήσεται καὶ ὅταν λέγωσιν οἱ γεωμέτραι τὴν πλάγιον τοῦ τετραγώνου πλευρὰν κατα-
γομένην τὸ παραλληλόγραμμον ἐπίπεδον καταμετρεῖν.
15 εἴπερ γὰρ μῆκος ἀπλατές ἐστίν ἢ πλάγιος πλευρὰ τοῦ τε-
τραγώνου καταγομένη, οὐ καταμετρήσει τὸ παραλληλό-
γραμμον ἐπίπεδον τοῦ τετραγώνου δι' ἐαυτῆς· τὸ γὰρ
καταμετρητικὸν πλάτους ὀφείλει πλάτος ἔχειν. εἰ δὲ κατα-
μετρεῖ, πάντως πλάτος ἔχει. ὥστε πάλιν ἢ τοῦτο τὸ θεώ-
20 ρημα ψεῦδος εἶναι τοῖς γεωμέτραις, ἢ μηδὲν ὑπάρχειν τὸ
νοούμενον μῆκος ἀπλατές.
- 75 Τὸν τε κύλινδρον φασὶ κατ' εὐθείαν γραμμὴν ἄπτε-
σθαι τῆς ἐπιπέδου καὶ ἐκκυλιόμενον τῇ ἀνὰ μέρος ἄλλων
καὶ ἄλλων εὐθειῶν θέσει καταμετρεῖν τὴν ἐπίπεδον. ἀλλ'
25 εἰ καὶ κατ' εὐθείαν ἄπτεται τῆς ἐπιπέδου ὁ κύλινδρος
καὶ κυλιόμενος τῇ ἀνὰ μέρος ἄλλων καὶ ἄλλων εὐθειῶν
θέσει καταμετρεῖ τὴν ἐπίπεδον, πάντως καὶ ἢ ἐπίπεδος
συνέστηκεν ἐξ εὐθειῶν καὶ ἢ ἐπιφάνεια τοῦ κυλίνδρου πλά-
76 τιν ἐξ εὐθειῶν πεπληρωται. ὅθεν ἐπεὶ ἔχει καὶ ἢ ἐπίπε-
30 δος πλάτος καὶ ἢ ἐπιφάνεια τοῦ κυλίνδρου ὁμοίως, καὶ
οὐκ ἔστιν ἀπλατής, τὸ δὲ πλάτους '''ποιητικὸν ὀφείλει καὶ

9. κυκλοποροῦσα? 14. παραλληλόγραμμον καὶ ἐπίπεδον CORV:
corr Fabricius coll. p. 473 27. 15. γὰρ om V. πλαγία L.

24. ἀλλ' — 27. ἐπίπεδον] quod si ita est H, om CH. 31. πλάτος R.

αὐτὸ πλάτος ἔχειν, ὅηλον οὖν ὡς ὅτι καὶ αἱ εὐθεῖαι γραμ-
μαὶ συμπληρωτικαὶ οὔσαι τοῦ πλάτους ἐξ ἀνάγκης πλάτος
ἔχουσιν, ὥστε μηδὲν εἶναι μῆκος ἀπλατές, διὰ δὲ τοῦτο
μηδὲ γραμμὴν.

Εἰ δὲ καὶ δοίημεν τὴν γραμμὴν μῆκος εἶναι ἀπλατές, 77
τὰ ἀκόλουθα τούτοις ἔτι τούτων ἀπορώτερα. ὥσπερ γὰρ
τὸ σημεῖον ῥυθὲν ποιεῖ γραμμὴν, οὕτω καὶ ἡ γραμμὴ
ῥυθίσα ποιεῖ ἐπιφάνειαν κατ' αὐτούς, ἥτις ἐστὶ, φασί, πέ-
ρας σώματος δύο ἔχον διαστάσεις, μῆκος καὶ πλάτος. εἴπερ 78
οὖν ἡ ἐπιφάνεια πέρας ἐστὶ σώματος, τὸ γε σῶμα πάντως ^ω
πεπερασμένον ἐστίν· καὶ εἰ τοῦτο, ὅτε παρατίθεται δύο
σώματα ἀλλήλοις, τότε ἦτοι τὰ πέρατα τῶν περάτων ἢ τὰ
πεπερατωμένα τῶν πεπερατωμένων ἄψεται, ἢ καὶ τὰ πε-
περατωμένα τῶν πεπερατωμένων καὶ τὰ πέρατα τῶν πε-
ράτων, οἷον ἐπὶ τοῦ ἀμφορέως, εἰ νοήσαιμεν πέρας μὲν 15
τὸ ἐξωθεν ὄστρακον πεπερατωμένον δὲ τὸν ἐν αὐτῷ οἶνον.
δυοῖν οὖν ἀμφορέων παραβληθέντων ἀλλήλοις ἦτοι τὸ 79
ὄστρακον τοῦ ὀστράκου ἄψεται ἢ ὁ οἶνος τοῦ οἴνου ἢ
καὶ τὸ ὄστρακον τοῦ ὀστράκου καὶ ὁ οἶνος τοῦ οἴνου.
καὶ εἰ μὲν τὰ πέρατα τῶν περάτων ἄπτεται, τὰ πεπερα-
τωμένα ἀλλήλων οὐχ ἄψεται, τουτέστι τὰ σώματα, ὅπερ
ἦν ἀπεμφαίνον. εἰ δὲ τὰ πεπερατωμένα μὲν ἀλλήλων
ἄψεται, τουτέστι τὰ σώματα, τὰ πέρατα δὲ ἀλλήλων οὐχ
ἄψεται, ἐκτὸς ἔσται τὰ σώματα τῶν οἰκείων περάτων. εἰ 80
δὲ καὶ τὰ πέρατα τῶν περάτων ἄπτεται καὶ τὰ πεπερατω-
μένα τῶν πεπερατωμένων, ἐπισυνθήσομεν τὰς ἀπορίας·
ἢ μὲν γὰρ τὰ πέρατα ἀλλήλων ἄπτεται, τὰ πεπερατωμένα
οὐχ ἄψεται ἀλλήλων, ἢ δὲ τὰ πεπερατωμένα, ἐκτὸς ἔσται
τὰ σώματα τῶν οἰκείων περάτων, ἐπεὶ πέρας μὲν ἐστὶν ἡ
ἐπιφάνεια, πεπερασμένον δὲ τὸ σῶμα. τὰ τε πέρατα 81
σώματά ἐστιν ἢ ἀσώματα. καὶ εἰ μὲν σώματά ἐστι, ψευ-
δος ἔσται τοῖς γεωμέτραις τὸ ἀβαθῆ εἶναι τὴν ἐπιφάνειαν.

1. αἰ om C.

6. ἀλλυς H, ἔστι CGRV, ἔστι F.

10. τὸ δὲ L.

13. ἢ — 14. περάτων L om, ego e p. 474 19 addidi.

18. ἢ καὶ —

19. οἶνον om C.

22. μὲν] μᾶλλον CHR.

εἰ γὰρ σῶμά ἐστιν, ἐξ ἀνάγκης ἔξει καὶ βάθος· πᾶν γὰρ
 σῶμα ὀφείλει βάθος ἔχειν. εἴτα οὐδὲ ᾤψεται τινος, ἀλλὰ
 πᾶν ἔσται ἀπειρομέγεθες. εἰ γὰρ σῶμά ἐστιν, ἐπεὶ πᾶν
 σῶμα πέρας ἔχει, κἀκεῖνο τὸ πέρας "σῶμα ὃν ἔξει πέρας,
 82 κἀκεῖνο ὁμοίως, καὶ τοῦτ' εἰς ἄπειρον. εἰ δὲ ἀσώματόν
 ἐστὶ τὸ πέρας, ἐπεὶ τὸ ἀσώματον οὐδενὸς δύναται θιγεῖν
 οὐδὲ θιχθῆναι, τὰ πέρατα οὐχ ᾤψεται ἀλλήλων, τούτων
 δὲ μὴ ἀπτομένων οὐδὲ τὰ πεπερατωμένα ᾤψεται ἀλλήλων.
 πᾶν δῶμεν οὖν εἶναι μῆκος ἀπλατὺς τὴν γραμμὴν, ὃ περὶ
 10 τῆς ἐπιφανείας λόγος ἄπορος ἐστίν. οἷς, κἂν ἡμεῖς μὴ
 λέγωμεν, ἀπέροις οὖσι συναπορεῖται καὶ τὸ στερεὸν σῶμα,
 ἐκ τούτων σύνθετον καθιστώς.

83 Σκοπῶμεν δὲ καὶ οὕτως. εἰ γὰρ σῶμά ἐστιν, ὡς φα-
 σιν οἱ γεωμέτραι, τὸ τὰς τρεῖς ἔχον διαστάσεις, μῆκος
 15 πλάτος βάθος, ἥτοι χωριστόν ἐστι τούτων τὸ σῶμα, ὥστε
 ἄλλο μὲν εἶναι τὸ σῶμα ἄλλο δὲ τὸ μῆκος τοῦ σώματος
 πλάτος τε καὶ βάθος, ἢ ὁ ἀθροισμὸς τούτων ἐστὶ τὸ
 σῶμα. ἀλλὰ χωρίζεσθαι μὲν τούτων τὸ σῶμα οὐ πιθα-
 νόν ἐστιν· ὅπου γὰρ μῆτε μῆκος ἐστὶ μῆτε πλάτος μῆτε
 84 βάθος, ἐκεῖ οὐχ οἷόν τι νοῆσαι σῶμα· εἰ δὲ ὁ ἀθροισμὸς
 τούτων νοεῖται σῶμα καὶ ἄλλο παρὰ ταῦτα οὐδὲν ὑπάρ-
 χει, ἐξ ἀνάγκης, ἐπεὶ ἕκαστον τούτων ἀσώματόν ἐστι, καὶ
 ἢ κοινῇ τῶν ἀσωμάτων σύνοδος γενήσεται ἀσώματος.
 ὥσπερ γὰρ ἢ σύνθεσις τῶν στιγμῶν καὶ ἢ σύνοδος τῶν
 25 γραμμῶν ἀσωμάτων φύσει καθεστηκυῶν οὐ ποιεῖ στερεὸν
 καὶ ἀντίτυπον σῶμα, οὕτω καὶ ἢ τοῦ πλάτους καὶ ἢ τοῦ
 μήκους ἔτι δὲ καὶ ἢ τοῦ βάθους συνέλευσις ἀσώματος
 οὕσα οὐκ ἂν ποιῆσαι στερεὸν καὶ ἀντίτυπον σῶμα. εἰ
 δὲ μῆτε χωρὶς τούτων ἐστὶ τὸ σῶμα μῆτε ταῦτ' ἐστίν,
 30 ἀνεπινόητον, ὅσον ἐπὶ τοῖς γεωμέτραις, γίνεται τὸ σῶμα.
 85 πρὸς τούτοις, εἴτερ μήκους καὶ πλάτους καὶ βά-

6. θίγειν L, ubicunque id verbum recurrit.

8. μὴ om C.

10. ἀπέρους G. 11. συναφαιρεῖται L. 13. καὶ om C. 15. βάθος
 καὶ πλάτος CHN. 17. τε] δέ τε FG. 19. εἰ F. 24. γὰρ om H.
 ἢ συνθ.] καὶ ἢ συνθ. GHRV. 26. οὕτω — 28. σῶμα om CH.
 28. στερεὸν V.

θους σύνοδος ποιεῖ σῶμα, ἥτοι πρὶν τῆς συνόδου ἕκαστον
 τούτων νοεῖται περιέχον ἐν ἑαυτῷ τὴν σωματότητα καὶ
 τοὺς ὡςπερ σωματικούς λόγους, ἢ μετὰ τὴν τούτων συνέ-
 λουσιν ἐπισυνέσθῃ τὸ σῶμα. καὶ εἰ μὲν ἕκαστον τούτων
 πρὶν τῆς συνόδου νοεῖται περιεκτικὸν τῆς σωματότητος, ὅ-
 ἔσται τούτων ἕκαστον σῶμα καὶ οὐ μετὰ τὴν σύνοδον
 αὐτῶν ἐκείνο γενήσεται. εἴτε ἔπει τὸ σῶμα οὐ μήκος μόνον
 ἔστιν, οὐδὲ πλάτος κατ' ἰδίαν, οὐδὲ βάθος κατὰ πε-
 ριγραφὴν, ἀλλ' ὁμόσε τὰ τρία, καὶ μήκος καὶ πλάτος καὶ
 βάθος, τούτων τε ἕκαστον περιεῖχε τὴν σωματότητα, ὅ-
 ἕκαστον αὐτῶν ἔξει τὰ τρία, καὶ τὸ μήκος οὐ μόνον ἔσται
 μήκος ἀλλὰ καὶ πλάτος καὶ βάθος, καὶ τὸ πλάτος οὐ μόνον
 ἔσται πλάτος ἀλλὰ καὶ μήκος καὶ βάθος, καὶ τὸ βά-
 θος ὁμοίως ἔσται καὶ μήκος καὶ πλάτος. ὅπερ τελέως
 ἔστιν ἀλογώτατον. εἰ δὲ συναελθόντων τούτων τότε νοεῖ-
 ται ἡ σύστασις τοῦ σώματος, ἥτοι συναελθόντων αὐτῶν
 μένει ἡ ἀρχῆθεν φύσις τοῦ μὲν μήκους ὡς μήκους, τοῦ
 δὲ πλάτους ὡς πλάτους, τοῦ δὲ βάθους ὡς βάθους, ἢ
 μεταβέβληκεν εἰς τὴν σωματότητα. καὶ εἰ μὲν μένει ἡ
 ἀρχῆθεν αὐτῶν φύσις, ἔπει ἀσώματα ἔστιν, οὐδὲ διάφορον πο-
 ποιήσει σῶμα, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν σύνοδον ἀσώματα μέ-
 νει, τὴν φύσιν ὅσα ἀσώματα. εἰ δὲ συναελθόντα μετα-
 βάλλει εἰς τὴν σωματότητα, ἔπει τὸ ἐπιδεχόμενον μετα-
 βολὴν εὐθέως ἐστὶ σῶμα, ἕκαστον τούτων καὶ πρὶν τῆς
 εἰς ταὐτὸν σύνοδον ἔσται σῶμα, οὕτω τε καὶ τὸ ἀσώματον
 γενήσεται σῶμα. ὡςπερ τε τὸ σῶμα μεταβάλλον ἄλλην
 μὲν ἀντ' ἄλλης ἔχει ποιότητα, μένει δὲ οὐδὲν ἥσπον σῶμα,
 οἷον τὸ λευκόν, ἵνα μέλαν γένηται, καὶ τὸ γλυκύ, ἵνα πι-
 κρόν, καὶ ὁ οἶνος, ἵνα ὄξος, καὶ ὁ μόλιβδος, ἵνα ψιμνύ-
 θιον, καὶ ὁ χαλκός, ἵνα ἰός, ἄλλην μὲν ἀντ' ἄλλης ἀνα-
 δέχεται ποιότητα, οὐκ ἐκβαίνει δὲ τοῦ σώματος εἶναι, ἀλ-

10. δι H. 14. καὶ πλάτος καὶ μήκος V. 17. μὲν om L.
 19. εἰ] ἢ C. 20. ἀσώματός L. 21. μένει CGHNV. 25. ταυτὸν V.
 26. τε om C. 30. ἀπ' L. 31. ἀλλὰ — p. 716 3 σώματα om CHA.

λά καὶ τὸ μέλαν, ὅτε ἐκ λευκοῦ γέγονε μέλαν, καὶ τὸ πικρόν, ὅτε ἐκ τοῦ γλυκέος γέγονε πικρόν, καὶ τὸ ὄξος, ὅτε ἐκ τοῦ οἴνου γέγονεν ὄξος, μένει σώματα, οὕτω καὶ ταῦτα, εἴπερ μεταβάλλει εἰς σώματα, ἅλλα μὲν ἀντ' ἄλλων ἔσται σώματα, σώματα δὲ οὐδέν ἦτον· οὐ γὰρ ἐκβήσεται τὴν ἰδίαν φύσιν. εἰ οὖν οὔτε πρὶν τῆς συνελήυσεως τούτων ἔστι νοῆσαι τὸ σῶμα οὔτε μετὰ τὴν συνέλευσιν αὐτῶν, παρὰ δὲ ταῦτα οὐκ ἔστιν ἄλλως ἐπινοῆσαι, οὐδέν
 91 ἔστι σῶμα. πρὸς δὲ τούτοις, εἰ μηδὲν ἔστι μήκος μηδὲ
 10 πλάτος μηδὲ βάθος, οὐδὲ τὸ κατὰ μετουσίαν τούτων νοούμενον ἔσται σῶμα· οὐχὶ δὲ γε μήκος ἔστιν οὐδὲ πλάτος οὐδὲ βάθος, ὡς διὰ τῶν ἐμπροσθεν παρεμυθησάμεθα· οὐδὲ τὸ κατὰ μετουσίαν ἄρα τούτων νοούμενον ἔσται σῶμα.

92 Τὰς μὲν οὖν γεωμετρικὰς ἀρχὰς οὕτω συμβέβηκεν ἀνυποστάτους εἶναι· τούτων δὲ ἀναιρουμένων οὐδὲ ἄλλο τι γεωμετρικὸν θεώρημα συστήναι δύναται. ὅποιον γὰρ ἂν ἦ τοῦτο, γραμμικῶς ὀφείλει ἄποδεικνυσθαι, ἐδείξαμεν δὲ ἡμεῖς ὅτι οὐδέν ἔστιν ἡ γενικὴ γραμμὴ, ᾧ ἀκολουθεῖ
 20 μὴδὲ τῶν ἐπ' εἶδους τινὰ ὑπάρχειν, ἂν τι εὐθείαν τις ταύτην ὑποτίθεται ἂν τε κεκλασμένην ἂν τε ἄλλως πως
 93 ἔχουσιν. ὅθεν ἤρκει μὲν ἴσως ἐν τούτοις περατοῦν τὴν πρὸς τοὺς γεωμέτρους ἀντίρρῃσιν· ὅμως δὲ ἐπαγωνιζόμενοι πειρασόμεθα διδάσκειν ὅτι καὶ τῶν ἀρχῶν ἀποστῶμεν
 25 τῶν τῆς γεωμετρίας, οὐ δύνανται θεώρημα συστήσαι οἱ
 94 γεωμέτραι οὐδ' ἀποδείξαι. καίτοι πρὶν τούτων καὶ πρὸς τὰς ὑποβεβηκυίας αὐτῶν ἀρχὰς οὐκ ὀλίγα δυνατόν ἔστι λέγειν, οἷον ὅταν φῶσιν εὐθείαν εἶναι γραμμὴν τὴν ἐξ ἴσου τοῖς ἑαυτῆς μέρεσι κειμένην. ἵνα γὰρ τὰ ἅλλα πα-
 30 ρῶμεν, ἐκείνο μὲν συμφανές ἔστιν ὅτι τῆς γενικῆς γραμμῆς μὴ οὔσης οὐδὲ εὐθεῖα γραμμὴ γένοιτ' ἂν· ὡς γὰρ ζώου μὴ ὄντος οὐδὲ ἄνθρωπος ἔστι καὶ ἀνθρώπου μὴ

1. ἐκ τοῦ λευκοῦ? 8. ἵσταται CRX. 11. ἔστι X. 25. συστήναι CV.
 27. ἀποβεβηκυίας G.

ὄντος οὐδὲ Σωκράτης ἐστίν, οὕτω τῆς γενικῆς ἀναιρουμένης γραμμῆς συναντήρηται καὶ ἡ ἐπιπέδος εὐθεία γραμμὴ. εἴτα καὶ τὸ ἴσον λέγεται διχῶς, κατὰ ἓνα μὲν τρόπον τὸ 95 ἰσομέγεθες καὶ μήτε ὑπερέχον ἐκείνου τοῦ ᾧ λέγεται ἴσον μήτε ὑπερεχόμενον, καθὼ καὶ τὸ πηχυαῖον ξύλον ἴσον εἶναι λέγομεν τῷ πηχυαίῳ, καθ' ἕτερον δὲ τὸ ἔχον ἐξ ἴσου τὰ μέρη καίμενα, τουτέστι τὸ ὁμαλόν· οὕτω γοῦν τὸ ἴσον ἑδαφος καλούμεν ἀντὶ τοῦ ὁμαλόν. διχῶς οὖν τοῦ 96 ἴσου προσαγορευομένου, ὅταν οἱ γεωμέτραι τὴν εὐθεῖαν γραμμὴν ὑπογράφοντες φῶσιν "εὐθείά ἐστι γραμμὴ ἡ ἐξ 10 ἴσου τοῖς ἐαυτῆς μέρεσι καίμενη," ἤτοι τὸ κατὰ τὸ πρῶτον σημανόμενον λαμβάνουσιν ἴσον ἢ τὸ κατὰ τὸ δεύτερον. ἀλλ' εἰ μὲν τὸ κατὰ τὸ πρῶτον, τελείως εἰσὶν ἀνόητοι· οὐδένα γὰρ ἔχει νοῦν τὸ εὐθεῖαν εἶναι γραμμὴν τὴν ἰσομεγέθη τοῖς ἐαυτῆς μέρεσι καὶ μήτε ὑπερέχουσαν 15 ταῦτα μήτε ὑπερεχομένην ὑπὸ τούτων. εἰ δὲ τὸ κατὰ 97 τὸ δεύτερον, δι' αὐτοῦ τοῦ ζητουμένου διδάξουσιν, εἴγε ὅτι μὲν ἐστὶν εὐθεία παριστάσιν ἐκ τοῦ ὁμαλῶς τε καὶ ἐπ' εὐθείας ἔχειν καίμενα τὰ μέρη, τὸ δὲ ἐπ' εὐθείας τι καίσθαι οὐκ ἐστὶ μαθεῖν μὴ ἐπιβαλόντας τῇ εὐθείᾳ. πολ- 20 λῶ δὲ ἀποπῶνται τυγχάνουσι κἀκείνως ὀριζόμενοι "εὐθείά ἐστὶν" ἥτις ἐξ ἴσου τοῖς ἐαυτῆς πέρασι στρέφεται ἢ οὕτως "ἥτις περὶ τὰ ἐαυτῆς πέρατα στρεφομένη πᾶσι τοῖς ἐαυτῆς μέρεσιν ἄπτεται τοῦ ἐπιπέδου." πρῶτον μὲν γὰρ καὶ αὐταὶ αἱ ἀποδόσεις ὑποπίπτουσι ταῖς πρότερον εἰρη- 25 μέναις ἡμῖν ἀπορίαις· εἴτα, καθὼ καὶ οἱ Ἐπικούρειοί φασιν, ἡ τοῦ κενοῦ εὐθεῖα εὐθεῖα μὲν ἐστίν, οὐ στρέφεται δὲ διὰ τὸ καὶ αὐτὸ τὸ κενὸν μήτε ὅλον μήτε κατὰ μέρος κίνησιν ἐπιδέχσθαι. ἡ μὲν γὰρ ἐπὶ τέλει ἀποδόσεις 99 καὶ εἰς τὸν δι' ἀλλήλων ἐπιπίπτει τρόπον, ὅς ἐστι μοχθη- 30 ρότατος. τὸ τε γὰρ ἐπιπέδον διὰ τῆς εὐθείας διδάσκουσι

5. καθ' ὅν? 10. γραφὴν BX et margo C. 14. τὴν om C.
 18. ὅτι] δ V, ἡ CRX. 20. ἐπιβάλλοντας FG. 25. καὶ om CHN.
 ἡμῖν εἰρημέναις V. 26. ἐπικούριοι CR. 29. ἡ — 30. ἀλλήλων om C.

τὴν τ' εὐθείαν διὰ τοῦ ἐπιπέδου· εὐθείαν μὲν γὰρ εἶναι φασιν ἣτις εἰς πάντα τὰ μέρη τοῦ ἐπιπέδου ἄπτεται, ἐπίπεδον δὲ τυγχάνειν δι' οὗ ἡ καταγομένη εὐθεῖα πᾶσι τοῖς μέρεσιν ἄπτεται, ὥσθ' ἵνα μὲν τὴν εὐθείαν μάθωμεν, πρῶτον τὸ ἐπίπεδον μαθεῖν δεῖ, ἵνα δὲ τοῦτο, ἀναγκαῖον προσγνωκέναι τὴν εὐθείαν. ὅπερ ἄτοπον. καθόλου τε ὁ διὰ τοῦ ἐπιπέδου τὴν εὐθείαν διδάσκων οὐδὲν ἄλλο ποιεῖ ἢ δι' εὐθείας τὴν εὐθείαν παρίστησιν, ἐπεὶ περ τὸ ἐπίπεδον πολλὰί εἰσιν εὐθεῖαι κατ' αὐτούς.

100 Οἷος δὲ ἔστιν ὁ περὶ τῆς εὐθείας λόγος, τοιοῦτος γένοιτ' ἂν καὶ ὁ περὶ τῆς γωνίας. πάλιν γὰρ ὅταν ὑπογράφοντες λέγωσιν ὅτι γωνία ἐστὶ δυοῖν εὐθειῶν μὴ κατάλληλα κειμένων τὸ ὑπὸ τῇν κλίσιν ἐλάχιστον, ἥτοι ἐλάχιστον λέγουσι τὸ ἄμερές σῶμα ἢ τὸ κατ' αὐτούς σημεῖον

101 καὶ στιγμὴν. ἀλλὰ τὸ μὲν ἄμερές σῶμα οὐκ ἂν εἴποιον, ἐπεὶ περ τοῦτο μὲν οὐδ' εἰς δύο μέρη δύναται διαιρεῖσθαι, ἢ δὲ γωνία κατ' αὐτούς ἐπ' ἄπειρον τέμνεται. καὶ ἄλλως, τῆς γωνίας ἣν μὲν μεῖζονά φασιν εἶναι ἣν δὲ μικροτέραν· τοῦ δὲ ἐλάχιστου σώματος οὐδὲν ἐστὶ βραχύτερον, ἐπεὶ

102 ἐκεῖνο ἀλλ' οὐ τοῦτο γενήσεται ἐλάχιστον. λείπεται ἄρα τὸ κατ' αὐτούς σημεῖον εἶναι λέγειν· ὃ καὶ αὐτὸ τῶν ἀπόρων. εἰ γὰρ πάντῃ πανταχῶς ἀδιάστατόν ἐστι τὸ σημεῖον, οὐ διαιρεθήσεται ἡ γωνία. καὶ μὴν οὐδὲ μεΐζων τις ἔσται ἢ ἐλάσσων γωνία· ἐν γὰρ τοῖς μηδεμίαν ἔχουσι

103 διάστασιν οὐκ ἂν εἴη τις κατὰ μέγεθος διαφορά. ἄλλως τε, εἰ μεταξὺ τῶν εὐθειῶν ἴπτεται τὸ σημεῖον, διορίζει

104 τὰς εὐθείας, διορίζον δὲ οὐκ ἔσται ἀδιάστατον. νῆ Δία, ἀλλ' εἰσὶν αἱ τινες ἐξ αὐτῶν γωνίων λέγειν τὸ ὑπὸ τῇν κλίσιν πρῶτον δῶσθαι. πρὸς οὓς

30 ἀπλοῦς ὁ μῦθος τῆς ἀληθείας ἔφυ.

ἥτοι γὰρ ἄμερές ἐστὶ τὸ δῶσθαι τοῦτο ἢ μεριστόν. ἀλλ' εἰ μὲν ἄμερές, αἱ περιεργημέναι τῶν ἀποριῶν ἀκολουθή-

1. μὲν om L.
10. λόγος om C.

7. διδάσκων — 8. εὐθεῖαν om C. 9. εὐθεῖαι — 15. ἀπαιν V.

σουσιν αὐτοῖς, εἰ δὲ μεριστόν, οὐδὲν ἔσται πρῶτον· τοῦ γὰρ ὑποσταθέντος πρώτου ἕτερον εὐρεθήσεται πρότερον διὰ τὴν ἀρεσκομένην αὐτοῖς εἰς ἀπειρον τῶν ὄντων τομήν.

ἔω λέγειν ὅτι καὶ ἄλλη τινὲς τεχνολογία μάχεται ἢ 105 τοιαύτη τῶν γωνιῶν νόησις. διαιρούμενοι γάρ φασι τῆς γωνίας τὴν μὲν τινα εἶναι ὀρθὴν τὴν δὲ ἀμβλείαν τὴν δὲ ὀξείαν, καὶ τῆς μὲν ἀμβλείας ἄλλην καὶ ἄλλην μᾶλλον ἀμβλυτέραν εἶναι, ὡσαύτως δὲ καὶ τῆς ὀξείας. εἰ δὴ γε- 106 νίαν φαρμὲν τὸ ἐλάχιστον ὑπὸ τὴν κλίσειν διάστημα, οὐ σωθήσονται αἱ τοιαῦται τῶν γωνιῶν διαφοραί, παρόσον ἢ ὑπερέχουσιν τε ἀλλήλας καὶ ὑπερέχονται ὑπὲρ ἀλλήλων. ἢ εἴπερ σώζονται, ἀναιρεῖται ἡ γωνία, μὴ ἔχουσα ἑστηκὸς μέτρον ὃ διαγνωσθήσεται.

Περὶ μὲν οὖν εὐθείας γραμμῆς καὶ γωνίας τοιαῦτα δητίον πρὸς αὐτούς· ὀριζόμενοι δὲ καὶ τὸν κύκλον φασὶ 107 "κύκλος ἐστὶ σῆμα ἐπίπεδον ὑπὸ μιᾶς γραμμῆς περιχόμενον, πρὸς ἣν αἱ ἀπὸ τοῦ κέντρου προσπίπτουσαι εὐθεῖαι ἴσαι εἰσὶν ἀλλήλαις," ματαιιάζοντες· τοῦ γὰρ σημείου καὶ τῆς γραμμῆς καὶ τῆς εὐθείας καὶ ἔτι τοῦ ἐπίπεδου καὶ τῆς γωνίας ἀνγρημένων οὐδὲ κύκλος ἐπινοηθή- 20 ναι δύναται.

Ἄλλ' ἵνα μὴ δοκῶμεν σοφιστικοὶ τινες εἶναι καὶ τὴν 108 σύμπασαν τῆς ἀντιρρήσεως κατασκευὴν ἐν μόναις καταναλίσκεν ταῖς τῆς γεωμετρίας ἀρχαῖς, φέρε μετελθόντες, ὡς πρότερον ὑπεσχόμεθα, καὶ τὰ μετὰ τὰς ἀρχὰς αὐτῶν θεωρήματα ἐπισκαψόμεθα. ὅταν οὖν λέγωσι τὴν δοθεῖ- 109 σαν εὐθεῖαν διχα τεμεῖν, ἥτοι τὴν ἐπὶ τοῦ ἄβασκος διδομένην λέγουσι διχοτομεῖν ἢ τὴν ἀπὸ ταύτης κατὰ μετάβασιν νοουμένην. οὗτε "' δὲ τὴν ἐπὶ τοῦ ἄβασκος δοθείσαν διχοτομεῖν ἐροῦσιν· αὕτη μὲν γὰρ μήκος καὶ πλάτος 20 αἰσθητὸν ἔχειν φαίνεται, ἢ δὲ κατ' αὐτοὺς εὐθεῖα γραμμὴ μήκος ἐστὶν ἀπλατές, ὥστε μὴ οὐσα κατ' αὐτοὺς ἢ γραμμὴ

12. εἴπερ οὐ σώζονται CSHRV: corr Fabricius. 17. πλάτους V.
18. ματάζοντες VX. 20. τῆς om L. 27. δεδομένην FG.

- 110 ἡ ἐπὶ τοῦ ἄβακος οὐδὲ δίχα τμηθήσεται ὡς γραμμή. καὶ
μὴν οὐδὲ ἡ ἀπὸ ταύτης κατὰ μετάβασιν νοουμένη. ὑπο-
κείσθω γὰρ λόγου χάριν ἐξ ἐννέα σιγμῶν συνεστῶσα,
ἀφ' ἑκατέρου μὲν τῶν ἄκρων τεσσάρων καὶ τεσσάρων ἀρι-
στεριουμένων, μιᾶς δὲ τὰς δύο τετράδας μεσολαβούσης
σιγμῆς. οὐκοῦν εἰ δίχα τέμνεται ἡ ὅλη γραμμή, ἦτοι
μεταξὺ ταύτης τῆς πέμπτης σιγμῆς καὶ τῆς ἑτέρας τε-
τράδος ἐνεχθήσεται τὸ τέμνον, ἢ κατ' αὐτῆς τῆς πέμπτης,
111 ὥστε καὶ αὐτὴν διχάζειν. τὸ μὲν οὖν μεταξὺ τῆς πέμ-
10 πτης σιγμῆς καὶ τῆς ἑτέρας τετράδος φέρεσθαι τὸ τέμνον
τῶν ἀλόγων· γενήσεται γὰρ ἄνισα τὰ τμήματα, καὶ τὸ
μὲν ἐκ τεσσάρων σιγμῶν συγκείμενον τὸ δὲ ἐκ πέντε.
τὸ δὲ αὐτὴν διχάζειν τὴν σιγμὴν πολλῶ τοῦ προτέρου
ἀλογώτερον· οὐκέτι γὰρ ἀδιάστατον ἀπολείψουσι τὸ ση-
112 μείον, ὃ γε διχάζεται πρὸς τοῦ τέμνοντος. ὃ δὲ
αὐτὸς λόγος καὶ ἐπειδὴν φῶσι τὸν κύκλον εἰς ἴσα τέμνειν.
εἰ γὰρ ὁ κύκλος εἰς ἴσα τέμνεται, πάντως ἐπεὶ μεσαίτατον
ἔχει τὸ κέντρον, ὃ καὶ αὐτό ἐστι σημεῖον, ἦτοι τῷδε τῷ
τμήματι ἢ τῷδε [τινὶ] προσμερισθήσεται, ἢ καὶ αὐτὸ
20 δίχα τμηθήσεται. ἀλλὰ τὸ μὲν τῷδε ἢ τῷδε προσμερισθῆ-
ναι ἄνισον τὴν διχοτόμησιν ποιῇ, τὸ δὲ καὶ αὐτὸ διχο-
τομεῖσθαι μαχόμενόν ἐστι τῷ ἀδιάστατον καὶ ἀμερές
113 ὑπάρχειν τὸ σημεῖον. τό τε τέμνον τὴν γραμμὴν
ἦτοι σῶμά ἐστιν ἢ ἀσώματον. οὔτε δὲ σῶμα δύναται
25 τυγχάνειν· ἀμερές γὰρ τι καὶ ἀσώματον καὶ μὴ ὑπο-
πίπτον αὐτῷ οὐκ ἂν τέμοι· οὔτε ἀσώματον. τουτὶ γὰρ
πάλιν εἰ μὲν σιγμὴ ἐστι, τῷ ἀμερέως εἶναι καὶ κατὰ ἀμε-
ροῦς πίπτειν οὐκ ἂν τέμοι, εἰ δὲ γραμμή, πάλιν ἐπεὶ τῷ
πέρατι αὐτῆς ὀφείλει τέμνειν, τὸ δὲ πέρας αὐτῆς ἐστὶν
114 ἀμερές, οὐ τέμνει. ἄλλως τε τὸ τέμνον πέρας ἦτοι μέ-
σον τῶν δυοῖν σιγμῶν πίπτον διχοτομεῖ τὴν γραμμὴν,
ἢ κατὰ μέσου φερόμενον τοῦ σημείου. ἀλλὰ τὸ μὲν κατὰ

1. ἡ om C. ego p. 719 32 ante γραμμὴ articulum omiserim.

19. αὐτὸ] ἀπὸ C. 20. τὸ] τῷ C. 28. εἰ] ἢ V. 29. εἰς τῆς A.
αὐτῆς C. 32. μέσον CV.

μέσου φέρεσθαι τοῦ σημείου τῶν ἀδυνάτων· δεήσει γάρ, ὡς πρότερον ἐλέγομεν, τὸ καθόλου φέρεσθαι μεριστόν, ἐὰν ἢ μηκέτι ἀδιάστατον ^{'''}εὐχάνη. μεταξὺ δὲ τῶν δυοῖν 115 στιγμῶν φέρεσθαι πολλῷ ἀλογώτερον. πρῶτον μὲν γὰρ οὐδὲν δύναται μεταξὺ συνεχίας μέσον πειεῖν πέρας· εἴτα κᾶν δοθῇ τὸ τοιοῦτον ὡς δυνατόν, ὀφείλει μετακινεῖν τὰ ὦν μεταξὺ τάσσεσθαι, εἴπερ ἐστὶ συνεχῇ· ταῦτα δ' ἐστὶν ἀκίνητα. τοίνυν ἄπορος καὶ ὁ περὶ τοῦ τέμνοντός ἐστι λόγος. οὐ μὲν ἀλλὰ κᾶν δῶμεν αὐτοῖς τὰς ἀφαιρέ- 116 σεις ποιεῖσθαι ἐπὶ τῶν αἰσθητῶν τούτων γραμμῶν, οὐκ οὐκ δύνησονται οὐδ' οὕτως εὐοδεῖσθαι. ἢ γὰρ ἀφ' ὅλης τῆς γραμμῆς ἢ ἀφαιρέσεις γενήσεται ἢ ἀπὸ μέρους, καὶ τὸ ἀφαιρούμενον ἢ ἴσον ἀπὸ ἴσου ἢ ἄνισον ἀπὸ ἀνίσου ἢ ἐναλλαξὶ γενήσεται· οὐδὲν δὲ τούτων ἐστὶν εὐπορον, ὡς ἐν τῷ πρὸς τοὺς γραμματικούς καὶ ἐν τῷ πρὸς τοὺς φυ- 15 σικούς ὑπομνήματι παρεστήσαμεν· οὐκ ἄρα δυνατόν ἐστι τοῖς γεωμέτραις ἀφαιρεῖν τι καὶ τέμνειν ἀπὸ γραμμῆς.

ΠΡΟΣ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΟΥΣ.

Ἐπειδὴ τοῦ ποσοῦ τὸ μὲν ἐστὶν ἐν τοῖς συνεχεῖσι σώ-
μασιν, ὃ δὴ μέγεθος καλεῖται, περὶ ὃ ἐστὶ μάλιστα ἢ 20
γεωμετρία, τὸ δὲ ἐν διαστώσιν, ὅπερ ἀριθμὸς καθέστηκεν,
περὶ ὃν ἢ ἀριθμητικὴ καταγίνεται, σκοπῶμεν ἀπὸ τῶν
γεωμετρικῶν ἀρχῶν καὶ θεωρημάτων μετελθόντες καὶ τὰ
περὶ ἀριθμοῦ· τούτου γὰρ ἀναμετρήτου οὐδ' ἢ περὶ
αὐτὸν συνισταμένη γενήσεται τέχνη. 25

Καθόλου μὲν οὖν οἱ ἀπὸ τῶν μαθημάτων Πυθαγο- 2
ρικοὶ μὲν ἀπονέμουσι δύναμιν τοῖς ἀριθμοῖς ὡς τῆς
τῶν ὅλων φύσεως κατ' αὐτοὺς διοικουμένης. ὅθεν καὶ
αἰεὶ ποτε ἐπεφώνουν τὸ

ἀριθμῷ δέ τε πάντ' ἐπέοικεν, 30

2. τὸ καθ' οὐ φέρεται μεριστόν εἶναι, ἵνα μηκέτι?
13. ἀπὸ τοῦ ἴσου ἢ ἄνισον ἀπὸ τοῦ ἀνίσου C.
μῆς RV rubrica: σέξτου ἱμπερικου πρὸς γεωμέτραις.
τε ἀρχῶν V.

6. το om C.
17. post γεωμ-
23. γεωμετρικῶν

"ὁμνύοντες οὐ μόνον τὸν ἀριθμὸν ἀλλὰ καὶ τὸν ὑποδεί-
ξαντα αὐτοῖς τοῦτον Ἰνυθαγόραν ὡς θεὸν διὰ τὴν ἐν
ἀριθμητικῇ δύναμιν, λέγοντες

οὐ μὰ τὸν ἀμετέρα ψυχᾷ παραδόντα τετρακτύν,
πηγὴν ἀενάου φύσεως ῥιζώματ' ἔχουσαν.

- 3 τετρακτύς δὲ προσηγορεύετο παρ' αὐτοῖς ὁ ἐκ τῶν πρώτων
τεσσάρων ἀριθμῶν συγκείμενος δέκα ἀριθμός. ἐν γὰρ
καὶ δύο καὶ τρία καὶ τέσσαρα δέκα γίνονται· ὅς ἐστι τε-
λειότατος ἀριθμός, ἐπειπερ ἐπ' αὐτὸν φθάσαντες πάλιν
10 ἀναλύομεν ἐπὶ τὴν μονάδα καὶ ἐξ ὑπαρχῆς ποιούμεθα
τὰς ἀριθμήσεις. πηγὴν τ' ἀενάου φύσεως ῥιζώματ' ἔχου-
σαν εἰρήκασιν αὐτὸν διὰ τὸ κατ' αὐτοὺς ἐν αὐτῷ τὸν
λόγον τῆς ἀπάντων κείσθαι συστάσεως, οἷον εὐθείως τοῦ
τε σώματος καὶ τῆς ψυχῆς· ἀπαρτίσει γὰρ τούτων ὑπο-
4 δαγματικῶς μεμνηῖσθαι. ἡ μὲν οὖν μονὰς ἀρχή τις ὑπό-
κειται τῆς τῶν ἄλλων ἀριθμῶν ἀπεργαστικῇ συστάσεως,
ἡ δὲ δυὰς μήκους ἐστὶν ἀπεργαστικῇ. καθάπερ γὰρ ἐπὶ
τῶν γεωμετρικῶν ἀρχῶν ὑπεδείξαμεν πρῶτον τίς ἐστιν
ἡ στιγμή, εἶτα μετ' αὐτὴν ἡ γραμμὴ μήκος ἀπλατὲς τυγ-
20 χάνουσα, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἐπὶ τοῦ παρόντος ἡ μὲν
μονὰς τὸν τῆς στιγμῆς ἐπέχει λόγον, ἡ δὲ δυὰς τὸν τῆς
γραμμῆς καὶ τοῦ μήκους· ποθὲν γὰρ ποῦ ἐχώρησεν ἡ
5 διάνοια ταύτην ἐννοουμένη, τοῦτο δ' ἦν μήκος. ἡ δὲ τριὰς
ἐπὶ τοῦ πλάτους "' καὶ τῆς ἐπιφανείας ἐτέτακτο· ποθὲν
25 γὰρ ποῦ ἐφέρετο ὁ νοῦς, καὶ προσετιθεμένης τῇ κατὰ μῆ-
κος διαστάσει τῆς κατὰ πλάτος διαστάσεως ἐπιφάνεια νοεῖ-
ται. ἀλλὰ κἄν ἐπιθεωρήσῃ τις τῇ τριάδι τετάρτην μο-
νάδα, τουτέστι τέταρτον σημεῖον, γίνεται πυραμῖς, στε-
ρεὸν σῶμα καὶ σχῆμα· καὶ γὰρ μήκος ἔχει καὶ πλάτος
30 καὶ βάθος· ὥστε ἐν τῷ τέσσαρα ἀριθμῷ τὸν τοῦ σώμα-

3. ἀριθμητικὴν V. 5. ἀενάου CR. φύσεως C. ῥιζώμα
τ' H, recte, sed invito Sexto: cf. v. 11 et p. 723 29, 211 3. Crenzeri
quoque codices (Plotini t. 3 p. 371) ῥιζώματ'. 7. τέσσαρων add H.
δέκα] τέσσαρα CFR, τέταρτος VX, om H. 8. τελειότατος C.
14. ἀπαρτίσει L. 21. τῆς ante στιγμής om C. 25. ποῦ] ποῦ καὶ
πάλιν ποῦ? 27. τριάδι τὴν τετάρτην FG. 30. τετάρτην L.

τος περιέχεται λόγον. καὶ μὴν καὶ τὸν τῆς ψυχῆς· ὡς 6
 γὰρ τὸν ὅλον κόσμον κατὰ ἁρμονίαν λέγουσι διοικεῖσθαι,
 οὕτω καὶ τὸ ζῶον ψυχούσθαι. δοκεῖ δὲ ἡ τέλειος ἁρμο-
 νία ἐν τρισὶ συμφωνίαις λαμβάνειν τὴν ὑπόστασιν, τῇ τε
 διὰ τεττάρων καὶ τῇ διὰ πέντε καὶ τῇ διὰ πασῶν. ἡ μὲν 6
 οὖν διὰ τεσσάρων ἐν ἐπιτρίτῳ κεῖται λόγῳ, ἡ δὲ διὰ πέντε
 ἐν ἡμιολίῳ, ἡ δὲ διὰ πασῶν ἐν διπλασίονι. ἐπιτρίτος δὲ 7
 λέγεται ἀριθμὸς ὁ ἐξ ὅλου τινὸς ἀριθμοῦ συνεστηκὸς καὶ
 ἐκ τοῦ τρίτου μέρους ἐκείνου, ὡς ἔχει ὁ ὀκτὼ πρὸς τὸν
 εἴς· καὶ γὰρ αὐτὸν τὸν εἴς περιέσχηκε καὶ τὸ τρίτον αὐ- 10
 τοῦ, τουτέστι τὴν δυάδα. ἡμιόλιος δὲ καλεῖται, ὅταν πε-
 ριέχῃ ἀριθμὸς ἀριθμὸν καὶ τὸ ἥμισυ ἐκείνου, ὡς ἔχει ὁ
 ἐννέα πρὸς τὸν εἴς· συνεστήκε γὰρ ἐκ τοῦ εἴς καὶ ἐκ τοῦ
 ἡμίσεος αὐτοῦ, τουτέστι τῶν τριῶν. διπλασίον δὲ προσ-
 αγορεύεται ὁ δυοῖν ἀριθμοῖς ἴσος, ὡς ὁ τέσσαρα πρὸς 15
 τὸν δύο· δις γὰρ τὸν αὐτὸν περιέσχηκεν. ἀλλὰ γὰρ τοῦ- 8
 των οὕτως ἐχόντων, καὶ κατὰ τὴν ἀρχῇθεν ὑπόθεσιν τεσ-
 σάρων ὅσων ἀριθμῶν, τοῦ τε ἐνὸς καὶ δύο καὶ τρία καὶ
 τέσσαρα, ἐν οἷς ἐλέγομεν καὶ τὴν τῆς ψυχῆς ἰδέαν περιέ-
 χεσθαι κατὰ τὸν ἑναρμόνιον λόγον, ὁ μὲν τέσσαρα τοῦ 20
 δύο καὶ ὁ δύο τῆς μονάδος ἐστὶ διπλασίον, ἐν ᾧ δευτε-
 ρὴ διὰ πασῶν συμφωνία, ὃ δὲ τρία τοῦ δύο ἡμιόλιος (καὶ
 γὰρ αὐτὸν τὸν δύο περιέσχηκε καὶ τὸ ἥμισυ τούτου, ὅθεν
 καὶ τὴν διὰ πέντε συμφωνίαν ὑπέβαλλεν), ὁ δὲ τέσσαρα 9
 τοῦ τρία ἐπιτρίτος, ὑπέκειτο δὲ καὶ ἐν τούτῳ ἡ διὰ τεσ- 25
 σάρων συμφωνία. ὥστε εἰκότως τὸν τέσσαρα ἀριθμὸν
 παρὰ τοῖς Πυθαγορικοῖς εἰρησθαι πηγὴν ἀενάου φύσεως
 ῥιζώματ' ἔχουσαν.

Ἀλλ' ὅτι μὲν πολλὴν δύναμιν ἀπένεμον τοῖς ἀρι- 10
 θμοῖς, ἐκ τούτων συμφανὲς ὑποδυγματικώτερον εἰρημέ- 20

9. τοῦ om FG.

13. τοῦ] τῶν CMX.

καὶ τοῦ ἡμίσεος V.

19. τὴν τῆς] τὴν V.
 δ τοῦ β καὶ ὁ β FG.
 ὑποβάλλειν L, subiciit H.

20. τέταρτος τοῦ δευτέρου καὶ ὁ δεύτερος V,
 22. ὁ τε L. 24. τὴν διὰ] διὰ τὴν C.
 τέταρτος τοῦ τρίτου V.

νων· "πολὺς γὰρ ὁ περὶ ἀριθμῶν παρ' αὐτοῖς ἐστὶ λόγος, ὃν ἑάσαντες τὰ νῦν μηκύνειν ἀπαιτούμεθα τῆς ἀντιρροήσεως, τὴν ἀρχὴν τῶν λόγων ἀπὸ μονάδος ποιησάμενοι, ἥτις ἀρχὴ παντὸς ἀριθμοῦ καθέστηκε καὶ ἥς ἀναιρουμένης οὐδ' ἐστὶν ἀριθμός.

- 11 Τὴν τοῦ ἐνὸς τοίνυν νόησιν διατυπῶν ἡμῖν πυθαγορικώτερον ὁ Πλάτων φησὶν "ἐν ἐστὶν οὐ μὴδὲν χωρὶς λέγεται ἐν" ἢ "οὐ μετοχῇ ἕκαστον ἐν τε καὶ πολλὰ λέγεται." τὸ γὰρ φυτόν, εἰ τύχοι, καὶ τὸ ζῶον καὶ ὁ λίθος
10 προσαγορεύεται μὲν ἐν, οὐκ ἐστὶ δὲ κατὰ τὸν ἴδιον λόγον ἐν, ἀλλ' ἐν μετοχῇ ἐνὸς νοεῖται, τούτου μὴθενὸς τούτων
12 καθεστῶτος. οὔτε γὰρ φυτόν οὔτε ζῶον οὔτε λίθος οὔτε ἄλλο τι τῶν ἀριθμητῶν τὸ ὄντως ἐν ἐστὶν. εἰ γὰρ φυτόν ἐστὶν ἢ ζῶον τὸ ἐν, πάντως ὃ μὴ φυτόν ἐστὶ μὴδὲ ζῶον
15 οὐ ῥηθήσεται ἐν· λέγεται δὲ καὶ φυτόν ἐν καὶ ζῶον καὶ
13 ἄλλα μυρία· οὐδὲν ἄρα τῶν ἀριθμητῶν ἐστὶ τὸ ἐν. τὸ δὲ οὐ ἕκαστον ἐν μὲν καθ' ἑαυτὸ ἕκαστον πολλὰ δὲ ἀθροισμῷ μετέχον, ἐν τε καὶ πολλὰ γίνεται τῶν καθ' ἕκαστον. ὅπερ πάλιν πληθὸς οὐδὲν ἐστὶ τῶν πολλῶν, οἷον
20 φυτῶν ζῶων λίθων· κατὰ μετοχὴν μὲν γὰρ ἐκείνου ταῦτα
14 λέγεται πολλὰ, αὐτὸ δὲ οὐκ ἐστὶν ἐν τούτοις. πλήν τοιαύτη μὲν ἢ τοῦ ἐνὸς ἰδέα νοεῖται τοῖς περὶ τὸν Πλάτωνα· ἐπισυνάπτοντες δὲ ἡμεῖς λέγωμεν. ἤτοι ἑτέρα τῶν
κατὰ μέρος ἀριθμῶν ἐστὶν ἢ τοῦ ἐνὸς ἰδέα, ἢ σὺν ἐκεί-
25 νοις τοῖς μετέχουσιν αὐτῆς νοεῖται. ἀλλὰ καθ' αὐτὴν μὲν παρὰ τὰ κατὰ μέρος ἀριθμητὰ οὐδὲν νοεῖται ἐν ὑποκει-
μετον.λείπεται ἄρα ἐν ἐκείνοις τοῖς μετέχουσιν αὐτοῦ
15 νοεῖσθαι, ὃ πάλιν τῶν ἀπόρων. τὸ γὰρ ἀριθμητὸν ξύλον εἰ μετοχῇ μονάδος ἐστὶν ἐν, ὃ μὴ ἐστὶ ξύλον οὐ λεχθή-
30 σεται ἐν· λέγεται δὲ γε, ὡς ἀνώτερον ὑποδέδεικται· οὐκ ἄρα ἐστὶν ἢ μονὰς ἢ μετοχῇ ἕκαστον τῶν κατὰ μέρος
16 ἀριθμητῶν μονὰς προσαγορεύεται. εἴτα τὸ πολλοῖς μετε-

5. οὐδὲν ἐστὶν C. 8. οὐ] οὐν HR, γοῦν C. μετοχῇ CR. 9. τὸ post καὶ om C. 16. ἐστὶν ἐν L. 25. μὲν om V. an μὲν οὐχὺφ-
στηκεν, εἴγε παρα? 30. γε om C.

χόμενον πολλά ἐστὶ καὶ οὐχ ἓν, τὰ δὲ ἀριθμητὰ πολλά
τέ ἐστὶ καὶ ἄπειρα· οὐκ ἄρα μετοχῇ τῆς μονάδος ἕκαστον
τῶν ἀριθμητῶν ἓν ἐστίν. ὥσπερ οὖν ὁ γενικὸς ἄνθρωπος, 17
ὃν τινες νοοῦσι ζῶον· "θνητὸν λογικόν, οὔτε Σωκράτης
ἐστὶν οὔτε Πλάτων, ἐπειδὴ οὐδεὶς ἕτερος λεχθήσεται ἄν-
θρωπος, οὔτε καθ' ἑαυτὸν ὑφέστηκεν οὔτε μετὰ Πλάτω-
νος καὶ Σωκράτους, ἐπεὶ ἐθεωρεῖτο ἂν ὡς ἄνθρωπος,
οὕτω καὶ τὸ ἓν μήτε σὺν τοῖς κατὰ μέρος ἀριθμητοῖς
μήτε καθ' ἑαυτὸ ὑφέστηκός νοούμενον εὐθέως ἐστὶν ἀνε-
πινόητον. τὰ δὲ αὐτὰ λεπτέον καὶ ἐπὶ τοῦ δύο ἢ καὶ 18
τρία καὶ καθόλου ἐπὶ παντός ἀριθμοῦ, ἵνα μὴ μηκύνω-
μεν.

ἔνεστι δὲ καὶ οὕτως συνερωτᾶν. ἡ τοῦ ἐνὸς
ιδέα, ἥς μετοχῇ τι ἓν λέγεται, ἥτοι μία ἐστὶν ιδέα ἡ τοῦ
ἐνὸς πλείους ιδέαι τυγχάνουσιν. ἀλλ' εἰ μὲν μία ἐστίν,
οὐ πολλοῖς μετέχεται· τοῦ γὰρ *A*, εὐσήμου χάριν διδα- 15
σκαλίας, τὴν ὅλην τοῦ ἐνὸς ιδέαν ἔχοντος, τὸ *B* μὴ με-
τέχον ταύτης οὐκέτ' ἐστὶ ἓν. καὶ μὴν οὐδὲ πολυμερὲς 19
καθέστηκεν, ἵνα πολλὰ ἢ τὰ μετέχοντα ταύτης· πρῶτον
μὲν γὰρ ἐστὶ ἕκαστον οὐ τῆς τοῦ ἐνὸς ιδέας μετέχον,
μέρους δὲ αὐτῆς, εἴτα καὶ ἡ μονὰς ἀδιαίρετος καὶ ἀμερὲς 20
ἐνοεῖτο κατ' αὐτούς. εἰ δὲ πλείους εἰσὶν ιδέαι τοῦ ἐνός,
ἕκαστον τῶν καθ' ἓν τασσομένων ἀριθμητῶν, ἥτοι τοῦ
ἐνός ἢ τοῦ δύο, καθ' ἓν ἐκάτερον μετέχει τινὸς κοινῆς
ιδέας ἢ οὐ μετέχει. καὶ εἰ μὲν οὐ μετέχει, δεήσει καὶ 20
ἅπαντα διχα τοῦ μετέχειν ιδέας κατὰ τὸ ἓν τετάχθαι, 25
ὥπερ οὐ θέλουσιν. εἰ δὲ μετέχει, ἡ ἐξ ἀρχῆς συναχθήσε-
ται ἀπορία· πῶς γὰρ μιᾶς τὰ δύο μεδέξει;

Ταῦτα μὲν οὖν περὶ μονάδος, ἥς ἀνηρημένης πᾶς
ἀνῆρηται ὁ ἀριθμὸς· ὅμως δ' οὖν ἐπισυνάπτωμεν καὶ 21
τὰ περὶ τῆς δυάδος. ἅπορος γὰρ πως καὶ αὐτὴ συνίστα- 30
ται κατὰ τὴν τῶν μονάδων σύνοδον, ὥσπερ καὶ Πλάτων
διὰ τοῦ περὶ ψυχῆς πρότερον ἠπόρηκεν. παρατεθείσης

17. οὐκ *X* 26. εἰ δὲ] οὐδὲ *C*. συνεισαχθήσεται *FGV*.
27. πῶς] τῶν *C*. 29. ὁ om *CM*. 32. περὶ ψυχῆς] *Phaedon*. p. 97.

γὰρ μονάδος ἑτέρα μονάδι ἦτοι προσγίνεται τι κατὰ τὴν
 παράθεσιν ἢ ἀπογίνεται ἢ οὔτε προσγίνεται τι οὔτε ἀπο-
 22 γίνεται. ἀλλ' εἰ μὲν οὔτε προσγίνεται τι οὔτε ἀπογίνε-
 ται, οὐκ ἔσται κατὰ παράθεσιν τῆς ἑτέρας μονάδος τῇ
 ἑτέρᾳ ἢ δυάς. εἰ δὲ ἀπογίνεται τι κατὰ τὴν παράθεσιν,
 ἐλάττωσις ἔσται τοῦ ἐνὸς καὶ ἐνός, καὶ δυὰς οὐ γενήσε-
 ται. εἰ δὲ προσγίνεται τι, τὰ δύο οὐ γενήσεται δύο ἀλλὰ
 "τέσσαρα· δυὰς γὰρ ἢ ἐπιγινομένη καὶ μονὰς καὶ ἑτέρα
 μονὰς τὸν τῶν τεσσάρων ἀριθμὸν συνίστησιν. οὐδὲν ἄρα
 10 ἔσται δυάς. ἢ δὲ αὐτὴ γένοιτ' ἂν ἀπορία καὶ ἐπὶ παντός
 ἀριθμοῦ, ὥστε μὴδὲν εἶναι κατὰ τοῦτο ἀριθμὸν.

23 Οὐ μὴν ἀλλ' ἐπεὶ κατὰ πρόσθεσιν μονάδος καὶ κατὰ
 ἀφαίρεσιν ὁ ἀριθμὸς νοεῖται, δῆλον ὡς ἐὰν τούτων ἐκά-
 15 μων ὑπόστασις. λέγωμεν δὲ πρῶτον εὐθύς περὶ ἀφαιρέ-
 24 σεως, ὑποδειγματικῇ χρώμενοι τῇ διδασκαλίᾳ. ἢ τοίνυν
 ἀπὸ τῆς ὑποκειμένης δεκάδος ἀφαιρουμένη μονὰς ἦτοι
 ἀπὸ ὅλης τῆς δεκάδος ἢ ἀπὸ τῆς περιλειπομένης ἐννεάδος
 ἀφαιρεῖται· οὔτε δὲ ἀφ' ὅλης, ὡς παραστήσομεν, οὔτε
 20 ἀπὸ τῆς ἐννεάδος, ὡς διδάξομεν· οὐκ ἄρα ἀφαιρεῖται τι
 ἀπὸ τῆς ὑποκειμένης δεκάδος. εἰ γὰρ ἀφ' ὅλης ταύτης
 ἀφαιρεῖται ἢ μονὰς, ἦτοι ἢ δεκάς ἐστίν ἑτέρα τῶν κατὰ
 μέρος μονάδων ἢ ὁ ἀθροισμὸς τούτων δεκάς προσεγο-
 25 ρεῖται. ἀλλ' ἑτέρα μὲν τῶν κατὰ μέρος μονάδων οὐκ
 26 ἐστὶν ἢ δεκάς· καὶ γὰρ ἀναιρεθείσων ἐκείνων οὐδ' ἐστὶ
 δεκάς, καὶ τῆς δεκάδος ἀναιρεθείσης ὁμοίως αἱ μονάδες
 οὐκέτι ὑπάρχουσιν. εἰ δὲ ἢ αὐτὴ ταῖς μονάσιν ἐστὶν ἢ
 δεκάς, τουτέστιν εἰ αἱ κατὰ μέρος μονάδες εἰσὶ δεκάς,
 δῆλον ὡς εἴπερ ἀπὸ τῆς δεκάδος ἢ τῆς μονάδος ἀφαιρε-
 30 σις γίνεται, ἀφ' ἐκάστης μονάδος ἀφαιρεθήσεται (αἱ γὰρ
 κατὰ μέρος μονάδες ἦσαν ἢ δεκάς), καὶ οὕτως οὐκέτι
 ἔσται μονάδος ἄρσις ἀλλὰ δεκάδος. ὥστε οὐκ ἀπὸ ὅλης

2. ἢ οὔτε — 5. ἢ δυὰς om H. 9. ἀριθμῶν C. 10. ἴσιν CMX.
 16. χρώμενη C. τῇ om CK. 20. οὐκ ἄρα — 21. δεκάδος om H.
 28. εἰσὶ δεκάδες CCHRV: corr Fabricius.

τῆς δεκάδος αἶρεται ἡ μονάς. καὶ μὴν οὐδ' ἀπὸ τῆς 26
 ὑπολειπομένης ἐννεάδος ἡ ἄρσις αὐτῆς γίνεται· πῶς γὰρ
 ἔτι μετὰ τὴν ἄρσιν αὐτῆς σωός ἐστιν ἢ ὑποκείμενη ἐν-
 νεάς; ἀλλ' εἰ μήτε ἀφ' ὅλης τῆς δεκάδος αἶρεται ἡ μονάς
 μήτε ἀπὸ τῆς ὑπολειπομένης ἐννεάδος, οὐδεὶς ἀριθμὸς
 κατὰ ἀφαιρέσειν συνίσταται. ἄλλως τε, εἰ ἀπὸ τῆς ἐννεά- 27
 δος αἶρεται ἡ μονάς, ἤτοι ἀπὸ ὅλης αἶρεται ἡ ἀπὸ τῆς
 τελευταίας αὐτῆς μονάδος. καὶ εἰ μὲν ἀπὸ ὅλης τῆς ἐν-
 νεάδος ἀφαιρεῖται ἡ μονάς, ἔσται ἄρσις τῆς ἐννεάδος·
 τὸ γὰρ ἀφαιρούμενον ἀφ' ἐκάστης μονάδος, τῶν κατὰ μέ- 10
 ρος μονάδων ἐννεά οὐσῶν, τὸν τῆς ἐννεάδος ἀριθμὸν
 συντίθῃσιν. εἰ δὲ ἀπὸ τῆς τελευταίας μονάδος γίνεται 28
 τὰ τῆς ἀφαιρέσεως, πρῶτον μὲν καὶ ἡ τελευταία μονάς,
 ἀμειρῆς οὖσα, δειχθήσεται μεριστὴ συγχάνειν, ὅπερ ἄτο-
 πον· εἴτα εἰ ἀπὸ τῆς τελευταίας μονάδος αἶρεται ἡ μο- 15
 νάς, οὐ δυνήσεται ἔτι ὁλόκληρος μένειν ἡ ἐννεάς. καὶ 29
 ἄλλως, εἴπερ ἀπὸ τῆς δεκάδος γίνεται ἡ τῆς μονάδος ἄρ-
 σις, ἤτοι ἀπὸ οὐσῆς γίνεται τῆς δεκάδος [ἄρσις] ἡ ἀπὸ μὴ
 οὐσῆς· οὕτε δὲ ἡ ἀπὸ τῆς οὐσῆς γένοιτ' ἂν (ἐφ' ὅσον
 γὰρ μένει χρόνον δεκάς, οὐδὲν ἀπ' αὐτῆς ἀφαιρεθῆναι κα-
 δύναται ὡς δεκάδος, ἐπεὶ οὐκ ἐστὶ δεκάς) οὕτε ἀπὸ
 μὴ οὐσῆς· ἀπὸ γὰρ τοῦ μὴ ὄντος οὐδὲ ἀρθῆναι τι πέ- 30
 φυκειν. καὶ μὴν παρὰ τὸ εἶναι ἢ μὴ εἶναι οὐδὲν ἔστι
 νοῆσαι· οὐκ ἄρα αἶρεται τι ἀπὸ τῆς δεκάδος.

Ἄλλ' ὅτι μὲν ἀμήχανόν ἐστι κατ' ἀφαιρέσειν ἀριθμόν 25
 τινα νοεῖν, ἐκ τούτων δέδευται· ὅτι δὲ οὐδὲ κατὰ πρός- 31
 θεσιν, ῥᾷδιον δεῖξαι τῶν ἀναλόγων ἐχομένους ἀποριῶν.
 πάλιν γὰρ μονάδος προστιθεμένης δεκάδι ἤτοι τῇ ὅλῃ δε-
 κάδι ῥητέον γίνεσθαι τὴν πρόσθεσιν ἢ τῷ τῆς τελευταίῃ μέ-
 ρει τῆς δεκάδος. ἀλλ' εἰ μὲν ὅλη τῇ δεκάδι προστίθεται 30
 ἡ μονάς, ἐπεὶ ἡ ὅλη δεκάς σὺν πάσαις ταῖς κατὰ μέ-
 ρος μονάσι νοεῖται, δεήσει τὴν τῆς μονάδος πρόσθεσιν

9. ὑφαιρέται, et 10. ὑφαιρούμενον L.

20. χρόνον μένειν C.

21. οὔτε] οὐδὲ L. 23. μὴ] autem H, om L. 25. καθ' ὑφαίρεισιν L.

31. ἡ post ἐπεὶ om CK. 32. τῆσδε C.

- γινομένην πάσαις ταῖς κατὰ μέρος μονάσι δεκάδος εἶναι
 32 πρόσθεσιν, ὅπερ ἄτοπον· ἀκολουθήσει γὰρ τῇ τῆς μι-
 νάδος προσθέσει τὴν δεκάδα εικοσάδα γίνεσθαι, ὃ τῶν ἀμη-
 χάνων ὑπῆρχεν. οὐ τοίνυν ὅλη τῇ δεκάδι τὴν μονάδα
 προστίθεται ῥητέον. καὶ μὴν οὐδὲ τῷ τελευταίῳ μέρει
 τῆς δεκάδος, ἐπεὶ οὐκ αὐξηθήσεται ἡ δεκάς διὰ τὸ μὴ
 τὴν τοῦ ἐνὸς μέρους αὐξήσιν εὐθύς καὶ τῆς ὅλης δεκάδος
 33 αὐξήσιν εἶναι. [καὶ] καθόλου τε ἐπὶ πᾶσιν, ἣ μενούσῃ
 τῇ δεκάδι προστίθεται ἡ μονὰς ἢ μὴ μενούσῃ. οὕτε δὲ
 34 μενούσῃ προστεθείη ποτ' ἄν, ἐπεὶ οὐκέτι μένει δεκάς,
 οὕτε μὴ μενούσῃ· τὴν γὰρ ἀρχὴν μὴ μενούσῃ οὐδὲ
 πρόσθεσις δύναται γενέσθαι.
- 34 'Αλλ' εἴπερ ὁ ἀριθμὸς κατὰ πρόσθεσιν, ὡς ἔφην, καὶ
 κατ' ἀφαιρέσιν ὑφιστάμενος νοεῖται, ἐδείξαμεν δὲ ἡμεῖς
 15 ὅτι οὐδέτερον ἔστι τούτων, ῥητέον μὴδὲν εἶναι ἀριθμόν.
 ὁθεν τοσαῦτα καὶ πρὸς τοὺς γεωμέτρους καὶ ἀριθμητικούς
 ἀπορητικῶς διεξεληθόντες ἀπ' ἄλλης ἀρχῆς καὶ τὴν πρὸς
 τοὺς μαθηματικούς ἀντίρρῃσιν ποιησώμεθα.

ΠΡΟΣ ΑΣΤΡΟΛΟΓΟΥΣ.

- 20 Περὶ ἀστρολογίας ἡ μαθηματικὴς πρόκειται ζητῆσαι
 οὕτε τῆς τελείου ἐξ ἀριθμητικῆς καὶ γεωμετρίας συναστώ-
 σης (ἀντειρήκαμεν γὰρ πρὸς τοὺς ἀπὸ τούτων τῶν μαθη-
 μάτων) οὕτε τῆς παρὰ " τοῖς περὶ Εὐδόξον καὶ "Ιππαρχον
 καὶ τοὺς ὁμοίους προρρητικῆς δυνάμεως, ἣν δὴ καὶ ἀστρο-
 2 νομίαν τινὲς καλοῦσι, (τήρησις γάρ ἐστιν ἐπὶ φαινομένοις
 ὡς γεωργία καὶ κυβερνητική, ἀφ' ἧς ἐστιν αὐχμούς τε καὶ
 ἐπομβρίας λοιμούς τε καὶ σεισμούς καὶ ἄλλας τοιοιυτάδεις
 τοῦ περιέχοντος μεταβολὰς προθεσιπίζειν), ἀλλὰ πρὸς γε-
 νεθλιαλογίαν, ἣν σεμνοτέροις κοσμοῦντες ὀνόμασιν οἱ
 30 Χαλδαῖοι μαθηματικούς καὶ ἀστρολόγους σφᾶς αὐτοὺς

1. γινομένην — 2. πρόσθεσιν om C. 14. κατὰ ὑφαίρεσιν L.
 18. ποιησώμεθα V et pr R. deinde σέξτου ἐμπειρικοῦ πρὸς ἀριθμη-
 τικούς RV. 23. ἄδοξον C. 24. καὶ post δὴ add CMV. 28. γενεθλια-
 λογίαν post Fabricium Creuzerus Plotini t. 3 p. 134a: γενεαλογίαν L.

ἀναγορεύουσιν, ποιικίλως μὲν ἐπιηραύζοντες τῷ βίῳ, μεγά-
λην δ' ἡμῖν ἐπιτερχίζοντες δεισιδαιμονίαν, μηδὲν δὲ ἐπι-
τρέποντες κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον ἐνεργεῖν. καὶ τοῦτ' εἰ- 3
σόμεθα μικρὸν ἄνωθεν προλαβόντες περὶ τῶν συνταινόν-
των πρὸς τὴν ἐπισκεπτικὴν αὐτῶν μέθοδον. ἔσται δὲ 5
ἐπιδρομικώτερον καὶ ὀλοσχερέστερον τὸ τῆς ὑψηγῆσαιως·
τοῖς γὰρ προηγουμένως μετιοῦσι τὸ μάθημα τοῦτο τὰ τῆς
ἀκριβείας συγκεχωρήσθω, ἡμῖν δὲ αὐταρκές ἐστι τούτων
ἐπιμνησθῆναι ὧν χωρὶς οὐ δυνατόν ἐπιβάλλειν ταῖς πρὸς
τούς Χαλδαίους ἀντιρρήσεις. 10

Ἐπὶ προϋποκειμένῳ τοίνυν τῷ συμπαθεῖν τὰ ἐπίγεια 4
τοῖς οὐρανίοις καὶ κατὰ τὰς ἐκείνων ἀπορροίας ἐκάστοτε
ταῦτα νεοχμουῖσθαι

(τοῖος γὰρ νόος ἐστὶν ἐπιχθονίων ἀνθρώπων

οἷον ἐπ' ἡμῶν ἄγῃσι πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε) 15

οἱ περιεργότερον ἀναβλέψαντες εἰς τὸ περιέχον Χαλδαῖοι 5
δραστικῶν μὲν αἰτιῶν λόγον ἐπέχειν φαοῖν εἰς τὸ ἕκαστον
τῶν κατὰ τὸν βίον συμβαινόντων ἐκβαίνειν τοὺς ἐπὶ τὰ
ἀστέρας, "συναργεῖν δὲ τὰ τοῦ ζωδιακοῦ μέρη. τὸν μὲν
οὖν ζωδιακὸν κύκλον, ὥσπερ κατηχήμεθα, διαιροῦσιν εἰς 20
δεκαδύο ζώδια, ἕκαστον δὲ ζώδιον εἰς μοῖρας τριάκοντα
(ἔστω γὰρ τοῦτο ἐπὶ τοῦ παρόντος σύμφωνον αὐτοῖς),
ἐκάστην δὲ μοῖραν εἰς ἐξήκοντα λεπτά· οὕτω γὰρ καλοῦσι
τὰ ἐλάχιστα καὶ ἁμερῇ. τῶν δὲ ζωδίων τὰ μὲν τινα ἄρρε- 6
νικὰ καλοῦσι τὰ δὲ θηλυκὰ, καὶ τὰ μὲν δίσωμα τὰ δὲ οὐ, 25
καὶ τινα μὲν τροπικὰ τινα δὲ στερεά. ἄρρενικὰ μὲν οὖν 7
καὶ θηλυκὰ ἅπερ συναργὸν ἔχει φύσιν πρὸς ἀρρενογονίαν
ἢ θηλυγονίαν· κριὸς γὰρ ἀρρενικὸν ἐστὶ ζώδιον, ταῦρος
δέ, φασί, θηλυκόν, δίδυμοι ἀρρενικόν, καὶ ἐναλλαξ τὰ

2. δὲ om V. 5. σκεπτικὴν CRX: cf. p. 737 4 et 13 et 18. 11. τὰ
om C. 14. τοῖος] Od. 18 136. 17. αἰτίων CMV. 19. τοῦ] τῆς C.
23. ἐξήκοντα] v. Wytttenbach. ad Plutarch. 381 B C. οὕτως κα-
λοῦσι V. 24. ἀρρενικὰ CFGH. 26. μὲν στερεὰ τινα δὲ τροπικὰ CR.
στερεὰ autem solida esse, non fixa, Dorvillius monet Charit. p. 293
ed. Lips. 27. ἀρρενογονίαν V. 28. ἢ θηλυγονίαν om C.
29. ἀρρενικὸν CR.

λοιπὰ κατὰ τὴν ὁμοίαν ἀναλογίαν, τὰ μὲν ἄρρενικὰ τὰ
8 δὲ θηλυκὰ. ἀφ' ὧν, οἶμαι, καὶ οἱ Πυθαγορικοὶ κινηθέν-
τες τὴν μὲν μονάδα ἄρρεν προσαγορεύουσι, τὴν δὲ θυάδα
θηλυ, τὴν δὲ τριάδα πάλιν ἄρρεν, καὶ ἀναλόγως [πάλιν]
9 τοὺς λοιποὺς τῶν τε ἀρτίων καὶ περιττῶν ἀριθμῶν. ἐνιοὶ
δὲ καὶ ἕκαστον ζῳδίων εἰς δωδεκατημόρια διελόντες τῇ
αὐτῇ σχδὸν ἐφόδῳ χρῶνται, οἷον ἐπὶ κριοῦ τὸ μὲν περ-
τον δωδεκατημόριον αὐτοῦ κριόν τε καλοῦσι καὶ ἄρρεν,
τὸ δὲ δεύτερον ταῦρόν τε καὶ θῆλυ, τὸ δὲ τρίτον διδύ-
10 μους τε καὶ ἄρρεν· καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων μοιρῶν ὁ αὐτοῖς
λόγος. δίσωμα δὲ λέγουσιν εἶναι ζῳδία διδύμους τε καὶ
τὸν διαμετροῦντα τούτοις τοξότην, παρθένον τε καὶ ἰχθύας,
11 οὐ δίσωμα δὲ τὰ λοιπὰ. καὶ τροπικὰ μὲν ἐν οἷς γινόμε-
νος ὁ ἥλιος μεταλλάσσει καὶ ποιεῖ τοῦ περιέχοντος τρο-
15 πιάς, οἷον ἔστι ζῳδίων ὃ τε κριὸς καὶ τὸ τούτου διάμετρον,
καθ' ἃπερ ζυγός, αἰγόκερως τε καὶ καρκίνος· ἐν κριῷ μὲν
γὰρ ἐαρινὴ γίνεται τροπή, ἐν αἰγοκέρῳ δὲ χειμερινή, ἐν
καρκίνῳ δὲ θερινή καὶ ἐν ζυγῷ φθινοπωρινή. στερεὰ δὲ
ὑπεκλήφασιν ταῦρόν τε καὶ τὸ διαμετροῦν, τουτέστι σφο-
20 πείον, λέοντα καὶ ὑδροχόον.

12 Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πάντων τούτων τὰ ἐπὶ ἐκάστης γε-
νέσεως κυριεύοντα ζῳδία πρὸς τὴν τῶν ἀποτελεσμάτων
ἔκβασιν, καὶ ἀφ' ὧν μάλιστα τὰς προαγορεύσεις ποιοῦνται,
τέσσαρά φασιν εἶναι τὸν ἀριθμόν, ἅπερ κοινῶς μὲν ὀνό-
25 ματι κέντρα καλοῦσιν, ἰδιαίτερον δὲ τὸ μὲν ὠροσκόπον
τὸ δὲ μεσουράνημα τὰ δὲ δύνον τὸ δὲ ὑπόγειον καὶ ἄν-
13 τιμεσουράνημα, ὃ καὶ αὐτὸ μεσουράνημα ἐστίν. ὠρο-
σκόπος μὲν οὖν ἐστὶν ὅπερ ἔτυχεν ἀνίσχειν καθ' ὃν χρό-
νον ἡ γένεσις συνετελεῖτο, μεσουράνημα δὲ τὸ ἀπ' ἐκείνου
30 τέταρτον ζῳδίων σὺν αὐτῷ ἐκείνῳ, δύνον δὲ τὸ διαμε-
τροῦν τῷ ὠροσκόπῳ, ὑπὸ γῆν δὲ καὶ ἀντιμεσουράνημα
τὸ διαμετροῦν τῷ μεσουρανῆματι, οἷον (ἔσται γὰρ σαφές

9. τε om CR. 12. τούτους FV. 15. ζῳδία C. 17. ἐν κρι-
νῳ — 18. φθινοπωρινή om C. 20. ὑδροχόον G. 23. προαγορεύ-
σεις H, προσαγορεύσεις L. 25. τὸν L. 26. ὑπὸ γῆν VX.

ἐπὶ παραδείγματος) καρκίνου ὠροσκοποῦντος μεσουρανεῖ
 μὲν κριός, δύνει δὲ αἰγόκερως, ὑπὸ γῆν δέ ἐστι ζυγός. οὐ 14
 μὴν ἀλλὰ καὶ ἐκάστου τούτων τῶν κέντρων τὸ μὲν προ-
 ἄγον ζῳδίου ἀπόκλιμα καλοῦσι, τὸ δὲ ἐπόμενον ἐπαναφο-
 ράν. ἤδη δὲ τὸ μὲν προαναφερόμενον τοῦ ὠροσκοποῦν- 15
 τος ζῳδίου, ἐν τῷ φανερῷ ὄν, κακοῦ δαίμονός φασιν
 εἶναι, τὸ δὲ μετὰ τοῦτο, ἐπόμενον δὲ τῷ μεσουρανοῦντι,
 ἀγαθοῦ δαίμονος, τὸ δὲ προάγον τοῦ μεσουρανοῦντος
 κἄτω μερίδα καὶ μονομοιρίαν καὶ θεόν, τὸ δὲ ἐρχόμενον
 ἐπὶ τὴν δύσιν ἀργὸν ζῳδίου καὶ ἀρχὴν θανάτου, "τὸ δὲ 16
 μετὰ τὴν δύσιν ἐν τῷ ἀφανεῖ ποινην καὶ κακὴν τύχην,
 ὅπερ καὶ διάμετρον ἐστι τῷ κακῷ δαίμονι, τὸ δὲ ἐρχόμε-
 νον ὑπὸ γῆν ἀγαθὴν τύχην, διαμετροῦν τῷ ἀγαθῷ δαί-
 μονι, τὸ δὲ ἀποχωροῦν ἀπὸ τοῦ ἀντιμεσουρανήματος ὡς 17
 ἐπ' ἀνατολὴν θεῶν, διαμετροῦν τῷ θεῷ, τὸ δὲ ἐπιφερόμε- 15
 νον τῷ ὠροσκοπῷ ἀργόν, ὃ πάλιν διαμετρᾷ τῷ ἀργῷ. ἡ 18
 ἵνα συντομώτερον φῶμεν, τοῦ ὠροσκοποῦντος ζῳδίου τὸ
 μὲν ἀπόκλιμα καλεῖται κακὸς δαίμων, ἡ δ' ἐπαναφορὰ
 ἀργόν· ὡσαύτως τοῦ μεσουρανήματος τὸ μὲν ἀπόκλιμα
 θεός, ἡ δ' ἐπαναφορὰ ἀγαθὸς δαίμων· κατὰ τὰ αὐτὰ δὲ 19
 καὶ τοῦ ἀντιμεσουρανήματος τὸ μὲν ἀπόκλιμα θεῶν, ἡ δὲ
 ἐπαναφορὰ ἀγαθὴ τύχη· ὁμοίως τοῦ δύνοντος τὸ μὲν
 ἀπόκλιμα κακὴ τύχη, ἡ δὲ ἐπαναφορὰ ἀργόν. ταῦτα δ' 20
 οἶονται οὐ παρέρχως ἐξετάζειν· οὐ γὰρ τὴν αὐτὴν δύνα-
 μιν ἔχειν ἡγοῦνται τοὺς ἀστέρας πρὸς τὸ κακοποιεῖν ἢ μὴ 25
 ἐπὶ τε τῶν κέντρων θεωρουμένους καὶ ἐπὶ ταῖς ἀναφοραῖς
 καὶ τοῖς ἀποκλίμασιν, ἀλλ' ὅπου μὲν ἐνεργεστέραν ὅπου δὲ
 ἀπρακτοτέραν. ἦσαν δὲ τινες Χαλδαίων οἱ καὶ ἕκαστον 21
 μέρος τοῦ ἀνθρωπείου σώματος ἐκάστῳ τῶν ζῳδίων ἀνα-
 τιθέντες ὡς συμπαθοῦν· κριὸν μὲν γὰρ κεφαλὴν ὀνομά- 30
 ζουσι, ταῦρον δὲ τραχήλον, διθύμους δὲ ὤμους, καρκίνον
 δὲ στήρνον, λέοντα δὲ πλευράς, παρθένον δὲ γλουτούς.

1. καρκίνον C. 25. κακὸν ποιεῖν X. 26. ἐπαναφοραῖς Salma-
 sius, frustra: v. Creuzer. Plotini t. 3 p. 99 a. 27. καὶ] ἢ V.

22 ζυγὸν δὲ λαγόνας, σκορπίον αἰδοῖον καὶ μήτραν, τοξότην
μηρούς, αἰγόκερων γόνατα, ὑδροχόον κνήμας, ἰχθύας δὲ
πόδας. καὶ ταῦτα ἴσαλιν οὐκ ἀσκόπως, ἀλλ' ἐπείπερ, ἐὰν
ἐν τινι τούτων τῶν ζωδίων γένηται τῶν κατὰ τὴν γένεσιν
κακοποιῶν ἀστέρων τις, πῆρῳσιν τοῦ ὁμωνυμοῦντος ἀπερ-
γάζεται μέρος.

Ταῦτα μὲν οὖν περὶ τῆς φύσεως τῶν ἐν τῷ ζωδιακῷ
23 κύκλῳ κεφαλαιωδέστερον ὑποδεικείχθω· οὐκ ἄτοπον δὲ
ἐξῆς διελθεῖν καὶ περὶ τῆς διαιρέσεως αὐτῶν. ἐπιστάσεως
10 γὰρ οὕσης ὡς τῶν ζωδίων μὴ κατ' ἰδίαν περιγραφὴν θεω-
ρουμένων ἀλλ' ἐπὶ ἀστέρων διεσπαρμένων παρατηρήσει,
ἐπηλθὼν αὐτοῖς εἰς δώδεκα μοῖρας τὸν ὅλον καταδιελείν
24 κύκλον. ὑποδεικνύντες γὰρ τὴν ἑφοδὸν φασίν, ὅνα τινὰ
τῶν ἐν τῷ ζωδιακῷ κύκλῳ λαμπρὸν ἀστέρα παρατηρήσαν-
15 τες ἀνατέλλοντα οἱ πάλαι, εἶτα ἀμφορέα τετρημένον πλη-
ρώσαντες ὕδατος εἶασαν ρεῖν εἰς τι ἑτερον ὑποκείμενον
ἀγγεῖον μέχρι τοῦ τὸν αὐτὸν ἀνασχεῖν ἀστέρα, στοχασά-
μενοί τε ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ σημείου ἐπὶ τὸ αὐτὸ σημεῖον
25 γεγενῆσθαι τὴν τοῦ κύκλου περιστροφὴν πάλιν ἐλάμβανον
τὸ δωδέκατον τοῦ ὅλου, καὶ ἐσκέπτοντο ἐν πόσῳ
τοῦτο ἔρρευσεν χρόνῳ· ἐν τοσούτῳ γὰρ ἔλεγον καὶ τὸ δω-
δέκατον μέρος ἀνελθῆναι τοῦ κύκλου, καὶ τοῦτον ἔχειν
τὸν λόγον τὸ ἀνεγεχθὲν μέρος τοῦ κύκλου πρὸς τὸν ὅλον
κύκλον, ὃν ἔχει τὸ ὅλον τοῦ ὕδατος μέρος πρὸς τὸ ὅλον
26 ὕδωρ. ἐκ ταύτης τῆς ἀναφορᾶς, φημὶ δὲ τοῦ δωδεκατη-
μορίου, τὸ τελευταῖον πέρας ἐσημειοῦντο ἀπὸ ἀστέρος τι-
νὸς ἐπιφανοῦς κατ' αὐτὸ θεωρουμένου ἢ ἀπὸ τινος τῶν
συνανατελλόντων βορειοτέρων ἢ νοτιωτέρων. τὸ δὲ αὐτὸ
ἐποιοῦν καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων δωδεκατημορίων.

30 Ἀλλ' ἡ μὲν ἑφοδὸς καθ' ἣν εἰς τοσαύτας μοῖρας τὸν
27 ζωδιακὸν καταδιαιροῦσι κύκλον, ἵστί τοιαύτη· ἀνάλογος
δ' εἴοικεν εἶναι καὶ καθ' ἣν τὸν ἐφ' ἐκάστης γενέσεως ὥρο-

2. ὑδροχόον GV. 4. γίνεται X. 13. cf. Boeckh. Metrolog. p. 37.
φασίν] φασίν ὅτι? dicunt quod H. 22. ἔχει V. 24. ὅν] ὁ L.
25. δὲ om CR. 31. ἵστί V.

σκόπον ἀρχικῶς παρατηρηθῆναι λέγουσιν. νῦντωρ μὲν γὰρ ὁ Χαλδαῖος, φασὶν, ἐφ' ὑψηλῆς τινὸς ἀκρωρείας ἐκαθέζετο ἀστεροσκοπῶν, ἕτερος δὲ παρήδρευε τῇ ὠδινούσῃ μέχρις ἀποτέξοιτο, ἀποτεκούσης δὲ εὐθὺς δίσκῳ διεσήμεναι 28 τῷ ἐπὶ τῆς ἀκρωρείας. ὁ δὲ ἀκούσας καὶ αὐτὸς παρεση- μαιοῦτο τὸ ἀνίσχον ζώδιον ὡς ὠροσκοποῦν, μεθ' ἡμέραν δὲ τοῖς ὠροσκοπίοις ^{'''}προσεῖχε καὶ ταῖς τοῦ ἡλίου κινήσεσιν.

Ἀλλὰ ταῦτα μὲν περὶ ζωδίων· τῶν δὲ ἀστέρων ἐνίους 29 μὲν ἀγαθοποιούς εἶναι λέγουσιν ἐνίους δὲ κακοποιούς τι- νὰς δὲ καὶ κοινούς, οἷον ἀγαθοποιούς μὲν τὸν τοῦ Διὸς 10 καὶ τὸν τῆς Ἀφροδίτης, κακοποιούς δὲ τὸν τοῦ Ἄρειος καὶ Κρόνου, ἐπίκοινον δὲ τὸν τοῦ Ἑρμοῦ, ἐπίπερ μετὰ μὲν ἀγαθοποιῶν ἀγαθοποιὸς μετὰ δὲ κακοποιῶν κακο- ποίος. ἄλλοι δὲ τοὺς αὐτοὺς ἀστέρας κατ' ἄλλην καὶ ἄλ- 30 λην σχέσιν ὅτε μὲν ἀγαθοποιούς ὅτε δὲ κακοποιούς ὑπάρ- χειν νομίζουσιν· ἡ γὰρ παρὰ τὸ ζώδιον ἢ παρὰ τοὺς τῶν ἄλλων ἀστέρων συσχηματισμούς οὔτε ὁ κακοποιὸς ἀστὴρ πάντως κακοποιὸς ἐστίν οὔτε ὁ ἀγαθοποιὸς πάν- τως ἀγαθοποιὸς ἐστίν. πλήν τῶν ἐπὶ ἡγεῖσθαι μὲν 3 τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην οἶονται, ἐλάττονα δὲ τούτων 20 δύναμιν ἔχειν πρὸς τὰς τῶν ἀποτελεσμάτων ἐκβάσεις τοὺς λοιπούς πέντε· παρ' ἣν αἰτίαν οἱ Αἰγύπτιοι βασιλεῖ μὲν καὶ δεξιῷ ὀφθαλμῷ ἀπεικάζουσι τὸν ἥλιον, βασιλεῖα δὲ καὶ ἀριστερῷ ὀφθαλμῷ τὴν σελήνην, ῥαβδοφόροις δὲ τοὺς πέντε ἀστέρας, τῷ δὲ λοιπῷ λαῷ τοὺς ἄλλους ἀπλανεῖς. 25 καὶ τῶν πέντε ἡλίῳ μὲν συμφωνεῖν καὶ συνεπικουρεῖν φασὶ 32 Κρόνον τε καὶ Δία καὶ Ἑρμῆν, οὓς καὶ ἡμερινούς κα- λεῖσθαι διὰ τὸ τὸν ἥλιον, ᾧ συνεργοῦσι, τῶν μεθ' ἡμέ- ραν γεννωμένων ἐπικρατεῖν. τοὺς δὲ αὐτοὺς ἀστέρας με- 33

2. γὰρ om C. φησὶν L. 4. ἀποτέξαιτο L: corr Lobeck. ad Phrynich. p. 743. διδασκάλῳ H. 7. ὠροσκόποις L: corr Salmasius. 11. τὸν ante τῆς om CR. Ἄρειος FG. 18. ὁ add CRV.

22. οἱ Αἰγύπτιοι] v. Wyttenbach. ad Plutarch. 371 D. 23. βασιλεῖ X et margo H. 28. γεννωμένων μεθ' ἡμέραν CR et Marcianus 262, μεθ' ἡμέραν γενομένων VX. 29. post ἐπικρατεῖν, si non plura, haec certe desunt: σελήνῃ δὲ Ἄρην τε καὶ Ἀφροδίτην.

ζονα μᾶλλον ἴσχειν δύναμιν ἢ παρὰ τὸ ἐν ἰδίοις οἴκοις
 ὑπάρχειν ἢ ὑψώμασιν ἢ ὀρίοις, ἢ παρὰ τὸ δορυφορεῖσθαι
 τινας ὑπὸ τινων, ἢ παρὰ τὸ ἐπιβλέπειν ἀλλήλους καὶ
 συσχηματίζεσθαι ἀλλήλοις, ἢ παρὰ τὸ ἐπὶ κέντροις εἶναι.
 34 οἶκος δὲ ἐστὶ κατ' αὐτοὺς ἡλίου μὲν λέων, σελήνης δὲ
 καρκίνος, Κρόνου δὲ αἰγόκερως καὶ ὕδροχόος, Διὸς τεξό-
 της καὶ ἰχθύες, Ἄρεως κριὸς καὶ σκορπιός, Ἀφροδίτης
 35 ταῦρος καὶ ζυγός, Ἑρμοῦ διδύμοι καὶ παρθένος. ὑψώ-
 ματα δὲ καλοῦσιν ἀστέρων, καὶ ταπεινώματα ὡσαύτως, τὰ
 10 ἐν οἷς χαίρουσιν ἢ ὀλίγην δύναμιν ἔχουσιν· χαίρουσι
 μὲν γὰρ ἐν τοῖς ὑψώμασιν, ὀλίγην δὲ δύναμιν ἔχουσιν ἐν
 36 τοῖς ταπεινώμασιν. οἷον ἡλίου μὲν ὕψωμα κριός, καὶ
 πρὸς ἀκρίβειαν ἢ ἐννεακαιδεκάτη τούτου μοῖρα, ταπεινώμα
 δὲ τὸ διαμετροῦν ζωδίου, σελήνης δὲ ἥ πάλιν ὕψωμα μὲν
 15 ταῦρος ταπεινώμα δὲ τὸ διαμετροῦν, Κρόνου ζυγός, Διὸς
 καρκίνος, Ἄρεως αἰγόκερως, Ἀφροδίτης ἰχθύες, Ἑρμοῦ
 παρθένος. καὶ ταπεινώματα τούτων, ὡς ἔφην, τὰ διαμε-
 37 τροῦντα τῶν ὑψωμάτων. ὅρια δὲ ἀστέρων προσαγορεύου-
 σιν ἐν ἐκάστῳ ζωδίῳ ἐν οἷς ἕκαστος τῶν ἀστέρων ἀπὸ
 20 ποσῆς μοίρας ἐπὶ ποσὴν μοῖραν πλείστον δύναται· περὶ
 ὧν οὐχ ἡ τυχοῦσα παρ' αὐτοῖς ἐστὶ καὶ κατὰ τοὺς πίνακας
 38 διαφωνία. δορυφορεῖσθαι δὲ ἀστέρας λέγουσιν, ὅταν μέ-
 σοι ὧσιν ἄλλων ἀστέρων ἐν συνεχείᾳ ζωδίων· οἷον ἐὰν
 τοῦ αὐτοῦ ζωδίου ὅς μὲν τις ἀστὴρ τὰς πρῶτας ἐπέχη
 25 μοίρας ὅς δὲ τὰς τελευταίας ὅς δὲ τὰς ἐν μέσῳ, δορυφο-
 ρεῖσθαι λέγεται ὁ ἐν μέσῳ ὑπὸ τῶν τὰς ἐπ' ἄκροις ἐπε-
 39 χόντων μοίρας. ἐπιβλέπειν δὲ λέγονται ἀλλήλους καὶ συμ-
 φωνεῖν ἀλλήλοις ὡς οἱ κατὰ τρίγωνον ἢ τετράγωνον φαι-
 νόμενοι. κατὰ τρίγωνον μὲν οὖν σχηματίζονται καὶ ἐπι-
 30 θεωροῦσιν ἀλλήλους ἀστέρες οἱ [ἐπὶ] τριῶν ζωδίων ἔχον-
 τες τὸ μεταξὺ διάστημα, κατὰ τετράγωνον δὲ οἱ δυοῖν.

1. ἴσχειν V, ἔχειν C^{FGH}. 2. ὑπάρχειν om CH. 6. κριός C.
 ὕδροχόος AV. 7. ἰχθύς F, ἰχθύς G. 11. τοῖς — ἐν om C.
 16. Ἑρμοῦ παρθένος om CH^R.

καὶ δοκεῖ κατὰ μὲν τρίγωνον ἀγαθοποιῶ κακοποιὸς συσχη- 40
ματιζόμενος εὐεργετικὸς εἶναι καὶ πολὺ μᾶλλον ἀγαθο-
ποιός, ἀγαθοποιῶ δὲ ἥπιος αὐτὸ μόνον, καὶ κακοποιὸς
κακοποιῶ, κατὰ δὲ τετράγωνον ἀνάπαλιν. ἐπίκεντροι δὲ
λέγονται οἱ ἐπὶ τινος τῶν κέντρων θεωρούμενοι, ἥτοι ἐπὶ 5
τοῦ ὠροσκοποῦ ἢ τοῦ μεσουρανήματος ἢ δύσεως ἢ ἀντι-
μεσουρανήματος.

Ἀλλὰ γὰρ τούτων οὕτως ἡμῖν ὥς ἐν τύπῳ καὶ ὁλο- 41
σχερῶς ἐκκειμένων προληπτέον ὥς ἀπ' αὐτῶν ὁρμηθέντες
οἱ Χαλδαῖοι τὰς προαγορεύσεις ποιοῦνται τῶν ἀποτα- 10
λεσμάτων. διαφορὰ δὲ ἔστιν αὐτῶν, ἐπεὶ τὰ μὲν ἀπλού-
στερα καθιεστηκέναι τὰ δὲ ἀκριβέστερα, καὶ ἀπλούστερα μὲν
τὰ κατὰ ζωδίων ἢ ἀπλὴν ἀστέρος δύναμιν γινόμενα, οἷον
ὅτι ὁδε ὁ ἀστὴρ ἐν τῷδε τῷ ζωδίῳ γενόμενος τοιοῦτους
ποιοεῖ, ἀκριβέστερα δὲ τὰ κατὰ συνδρομὴν καὶ ὥς αὐτοὶ 42
λέγουσι τὰ κατὰ σύγκρασιν πλειόνων, οἷον "ἐὰν ὁδε μὲν
ὠροσκοπῇ ὁδε δὲ μεσουρανή ὁδε δὲ ἀντιμεσουρανή οἱ
δὲ ἄλλοι οὕτως ἔχωσι, συμβήσεται τάδε."

Ὁ μὲν οὖν χαρακτηρὲς τῆς Χαλδαϊκῆς μεθόδου τοιοῦ- 43
τος εἴκειν εἶναι· ῥᾶδιον δ' ἔστι "λοιπὸν ἐπὶ παραδοθέντι π
τούτῳ συμπεριφέρεσθαι ταῖς κομιζομέναις ἀντιρρήσεσιν.
καὶ δὴ ἐνιοὶ μὲν ἀγροικότερον πειρῶνται διδάσκειν ὥς οὐ
πάντως συμπάσχει τοῖς οὐρανίοις τὰ ἐπίγεια· οὐδὲ γὰρ 44
οὕτως ἦνεται τὸ περιέχον ὥς τὸ ἀνθρώπινον σῶμα, ἵνα
ὃν τρόπον τῇ κεφαλῇ τὰ ὑποκείμενα μέρη συμπάσχει καὶ π
τοῖς ὑποκαίμενοις ἢ κεφαλῇ, οὕτω καὶ τοῖς ἐπουρανίοις
τὰ ἐπίγεια, ἀλλὰ τις ἔστι τούτων διαφορὰ καὶ ἀσυμπά-
θεια ὥς ἂν μὴ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἐχόντων ἔνωσιν. ἄλλοι 45
δὲ καὶ τὸν περὶ εἰμαρμένης κινουῦσι λόγον· εἰ γὰρ μὴ
πάντα γίνεσθαι κατὰ εἰμαρμένην, οὐκ ἔστι Χαλδαϊκὴ ἢ π
τοῦτο ἀξιούσθαι [κατὰ εἰμαρμένην εἶναι]. οὐκ ὀλίγοι δὲ ἦσαν

1. σχηματιζόμενος V. 3. ἥπιος] ἡπιος πρὸς G. 4. δὲ τὸ
τετραγωνον FGV. 5. ἐπὶ] ὑπὸ L. 16. ὁδε C. 17. ἀντιμεσου-
ρανή] μὴ μεσουρανή CRV et margo X, H ἀντι subscripta, C in margine
posita. μὴ ἀντιμεσουρανή X. 23. οὐ X. 26. συμπάσχει CRV.

- 46 οἱ καὶ κεῖνο συναρῶντες. ἐπεὶ τῶν γινομένων τὰ μὲν
κατ' ἀνάγκην γίνεται τὰ δὲ κατὰ τύχην τὰ δὲ παρ' ἡμᾶς,
πάντως οἱ Χαλδαῖοι, εἰ δυνατῆς ἐφίενται προρρήσεως,
ἦτοι ἐν τοῖς κατ' ἀνάγκην ποιήσονται τὰς προαγορεύσεις
5 ἢ ἐν τοῖς κατὰ τύχην ἐκβαίνουσιν ἢ ἐν τοῖς παρ' ἡμᾶς.
47 καὶ εἰ μὲν ἐν τοῖς κατ' ἀνάγκην, ἀνωφελεῖς εἶσιν ἐν τῇ
βίῳ· τὸ γὰρ κατ' ἀνάγκην συμβαίνειν οὐκ ἔστιν ἐκκλίνειν,
ἀλλ' ἐάν τε θέλωμεν ἐάν τε μὴ θέλωμεν, ἐκβῆναι δεῖ τὸ
τοιούτο. τότε δ' ἂν χρειώδης ἐτύγχανεν ἡ πρόρρησις, εἰ
10 πρὸς τὴν ἐκκλισιν αὐτοῦ τὴν ἀναφορὰν ἐλάμβανεν. εἰ
δ' ἐν τοῖς τυχηροῖς, ἀδύνατόν τι ἐπαγγέλλονται· ἄστατα
γὰρ τὰ τυχηρῶς γινόμενα, τῶν δὲ ἀσάτων καὶ ἄλλοτε
ἄλλως ἐκβαίνόντων οὐκ ἔνεστιν ἐστῶσαν ποιεῖσθαι τὴν
48 προαγόρευσιν. λείπεται οὖν ἐν τοῖς παρ' ἡμᾶς γινομέ-
15 νοις αὐτοῦς ποιεῖσθαι τὰς προρρήσεις. ὁ πάλιν ἀμήχα-
νον· τὸ γὰρ ἐπ' ἐμοὶ κείμενον ἐκβῆναι ἢ μὴ, καὶ τὸ μὴ
ἔχον ἀρχῇθεν προκαταβεβλημένην αἰτίαν, οὐκ ἂν δύνατο
τις προλέγειν. οὐκ ἄρα δυνατῆς ἐφίενται προρρήσεως οἱ
Χαλδαῖοι.
- 49 Οἱ μὲν οὖν πλείους διὰ τοιούτων τινῶν ἀκροβολισμῶν
πειρῶνται τὴν Χαλδαϊκὴν μέθοδον ἀναιρεῖν· ἡμεῖς δὲ
κατὰ τὸν ὁμοίον τῆς ἐπιχειρήσεως τρόπον τὰς ἀρχὰς καὶ
ὥσπερ "στοιχεῖα ταύτης κινήσαντες ἐξομεν αὐταῖς καὶ
τὴν τῶν λοιπῶν θεωρημάτων σύστασιν ἡθδετημένην.
- 50 Ἀρχὴ τοίνυν καὶ ὥσπερ θεμέλιος τῆς Χαλδαϊκῆς ἐστὶ
τὸ στήσαι τὸν ὠροσκόπον· ἀπὸ τούτου γὰρ τὰ λοιπὰ
τῶν κέντρων λαμβάνεται, τὰ τε ἀποκλίματα καὶ αἱ ἐπα-
ναφοραὶ τὰ τε τρίγωνα καὶ τὰ τετράγωνα καὶ οἱ κατ' αὐτὰ
σχηματισμοὶ τῶν ἀστέρων, ἀπὸ δὲ πάντων τούτων αἱ
51 προαγορεύσεις. ὅθεν ἀναιρεθέντος τοῦ ὠροσκοποῦ κατ' ἀ-
νάγκην οὐδὲ τὸ μεσουρανοῦν ἐστὶν ἢ δύνον ἢ ἀντιμεσου-
ρανοῦν γινώριμον· τούτων δὲ ἀκαταληπτομένων συνα-

9. τόδε V. 13. ἔστιν FG.
OH pro αὐταῖς legatar αὐτῆς.
rit. p. 671. 27. αἱ om L.

24. συνεθετημένη? nisi cum
26. στήναι L: cf. Dorvill. Cha-

φανίζεται πᾶσα ἡ Χαλδαϊκὴ μέθοδος. ὅτι δὲ ἀνενύρετον 52
αὐτοῖς ἐστὶ τὸ ὠροσκοποῦν ζώδιον, ποικίλως ἔνεστι διδά-
σκειν. ἵνα γὰρ τοῦτο καταληφθῇ, δεῖ πρῶτον μὲν τὴν
γένεσιν τοῦ πίπτοντος ὑπὸ τὴν ἐπίσκεψιν βεβαίως κατει-
λῆφθαι, δεύτερον δὲ τὸ διασημαίνον ταύτην ὠροσκοπίον ἢ
ἀπλανὲς ὑπάρχειν, τρίτον δὲ τὴν ἀναφορὰν τοῦ ζωδίου
πρὸς ἀκρίβειαν συνῶφθαι. ἐπὶ μὲν γὰρ τῆς ἀποτέξεως 53
ἡ ἀναφορὰ τοῦ κατ' οὐρανὸν ἀνίσχοντος ζωδίου τετήρη-
ται, καθάπερ διακόνω πρὸς τὴν τήρησιν τοῦ ὠροσκοποῦ
χρησαμένων τῶν Χαλδαιῶν· ἐπὶ δὲ τῇ ἀναφορᾷ ὁ συσχη- 10
ματισμὸς τῶν ἄλλων ἀστέρων, ὅπερ διάθεμα καλοῦσι,
καὶ ἐπὶ τῷ διαθέματι αἱ προαγορεύσεις. οὕτε δὲ τὴν γέ- 54
νεσιν τῶν ὑπὸ τὴν ἐπίσκεψιν πίπτοντων λαμβάνειν δυνα-
τόν ἐστιν, ὡς παραστήσομεν, οὕτε τὸ ὠροσκοπίον ἀπλανὲς
καθέστηκεν, οὕτε τὸ ἀνίσχον ζώδιον πρὸς ἀκρίβειαν κατα- 15
λαμβάνεται. τοίνυν ἀούστατός ἐστιν ἡ τῶν Χαλδαιῶν
μέθοδος. λέγωμεν δὲ περὶ τοῦ πρώτου πρῶτον. 55

Τὴν δὲ γένεσιν τῶν ὑπὸ τὴν ἐπίσκεψιν πεσουμένων
ἀρχαιώτερον ἦτοι ἀπὸ τῆς τοῦ σπέρματος καταβολῆς καὶ
συλλήψεως λαμβάνουσιν ἢ ἀπὸ τῆς ἐκτέξεως. ἀλλ' ἀπὸ τοῦ
μὲν τῆς τοῦ σπέρματος καταβολῆς καὶ συλλήψεως οὐκ ἂν
εἴποιεν· ἀκατάληπτος γάρ ἐστιν ὁ ἀκριβὴς ταύτης χρόνος.
καὶ εἰκότως· οὐ γὰρ ἔχομεν λέγειν εἴτε ἅμα τῇ θέσει τοῦ 56
σπέρματος γέγονεν ἢ σύλληψις εἴτε καὶ μὴ. δύναται
μὲν γὰρ καὶ ἅμα νοήματι τοῦτο συμβαίνειν, ὥσπερ καὶ 25
τὸ προσαχθὲν τοῖς διαπύροις τῶν κλιβάνων στέαρ (τοῦτο
γὰρ εὐθύς κολλᾷται), δύναται δὲ καὶ μετὰ χρόνον, ἐπειπερ 57
καὶ τὰ εἰς τὴν γῆν καταβαλλόμενα τῶν σπερμάτων οὐκ
εὐθύς ῥιζοβολοῦντα συμπλέκεται ταῖς ὑποκειμέναις βώλοις.
καὶ διαστήματος δὲ ὄντος ἀπὸ τοῦ στόματος τῆς μήτρας 30
μέχρι τοῦ πυθμένος, ἔνθα καὶ τὰς συλλήψεις λέγουσι γί-
νεσθαι λατρῶν παῖδες, πάντως ἐν χρόνῳ τινὶ τὸ διάστημα

4. 13. 18. σπέρμιν CRX. 6. τρόπον C. 7. ἀποτέξεως CSV.
13. ἐπὶ L. 17. λέγομεν GA. δὲ CRVX. 20. ἐκτέξεως V.
21. τῆς om C. 25. μὲν om V. ὥστε C. 26. στέας VX.

τοῦτο ποιεῖν πέφυκεν ἡ καταβαλλομένη τοῦ σπέρματος
 58 φύσις. οἱ δὲ τούτου ἀγνοοῦντες τὴν ποσότητα τοῦ χρόνου
 κατὰ τὸ ἀκριβὲς Χαλδαῖοι τὴν σύλληψιν οὐδέποτε κατα-
 λήψονται. τοῦ σπέρματος ὅτε μὲν εὐθυβολούμενου καὶ
 αὐτοῖς προσπίπτοντος ὑφ' ἓν τοῖς εὐφυῶς ἔχουσι πρὸς
 σύλληψιν τῆς μήτρας τόποις, ὅτε δὲ πολυσπόρως ἐμπίπ-
 τοντος, ὑπ' αὐτῆς δὲ τῆς ἐν τῇ μήτρᾳ δυνάμεως εἰς ἓνα
 τόπον συνάγεσθαι δυναμένου, τῶν ἀγνώστων τὸ πότε
 γίγνεται τὸ πρῶτον καὶ πότε τὸ δεύτερον, πόσος τε ὁ εἰς
 59 εἰς ταύτην. ἀγνοουμένων δὲ τούτων οἴχεται καὶ ἡ πρὸς
 ἀκρίβειαν τῆς συλλήψεως κατάληψις. εἴπερ τε, ὥς τινες
 τῶν φυσικῶν εἰρήκασιν, ἐψόμενον πρῶτον καὶ προμετα-
 βάλλον ἐν μήτρᾳ τὸ σπέρμα τότε προσέρχεται τοῖς ἀνα-
 60 στομυθεῖσιν αὐτῆς ἀγγείοις, αὐτόθεν οὐκ εἰδότες τὴν
 ποσότητα τοῦ τῆς μεταβολῆς χρόνου οὐκ εἰσονται οὐδὲ
 τὸν τῆς συλλήψεως καιρόν. καὶ μὴν ὥσπερ κατὰ τὰ
 λοιπὰ μέρη τοῦ σώματος ἐν ταῖς τῶν μερῶν ἐνεργείαις
 διαφέρουσιν ἀλλήλων αἱ γυναῖκες, οὕτως εἰκὸς αὐτὰς καὶ
 61 κατὰ τὴν τῆς μήτρας ἐνέργειαν διαφέρειν, τὰς μὲν θᾶτ-
 τον συλλαμβανούσας τὰς δὲ βραδίον. καὶ οὐ παράδοξον,
 ὅτε καὶ ἑαυταῖς συγκρινόμεναι νυνὶ μὲν εὐσύλληπτοι
 62 θεωροῦνται νυνὶ δὲ οὐδαμῶς. τούτου δὲ οὕτως ἔχοντος
 τῶν ἀδυνάτων ἐστὶ λέγειν πρὸς ἀκρίβειαν τὸ πότε συνέ-
 25 σχεται τὸ καταβληθὲν σπέρμα, ἵνα καὶ ἀπὸ τούτου τοῦ
 χρόνου στήσωσιν οἱ Χαλδαῖοι τὸν τῆς γενέσεως ὥροσκό-
 62 πον. καὶ μὴν οὐδὲ ἐνεσσι λέγειν ὥς διὰ σημείων τινῶν
 καταλαμβάνεσθαι πέφυκεν ὁ τῆς συλλήψεως χρόνος, κα-
 θάρπερ "ἐκ τοῦ κατεξηράνθαι μὲν μετὰ τὴν μίξιν τοὺς
 30 γυναικείους κόλπους, μεμυκέναι δέ, εἰ οὕτω τύχοι, τὸ τῆς

2. εἰ R, εἰ VX.   τοῦτο L.   4. τοῦ] τοῦ τε? τοῦ γὰρ H.
 7. ὑπ'] ἐπ' L.   8. συνάγεσθαι μὴ δυναμένου GH.   9. τὸ post πότε
 om V.   17. κατὰ τὰ] καὶ τὰ CHSVX, κατὰ FG.   22. ὅτε] ὁ C. νυνὶ]
 καὶ C.   25. καταβληθὲν C.   26. συστήσωσιν L.

μήτρας στόμιον, ἐπεσχῆσθαι δὲ τὴν ἐμμηνον κάθαρσιν, κίσσαν δὲ ἐπιγίγνεσθαι. πρῶτον μὲν γὰρ καὶ ταῦτα κοι- 63 νοποιεῖται τὰ σημεῖα πρὸς τὰς μὴ συνειληφύϊας· εἴτα καὶ εἰ μὴ κοινοποιοῖτο, γενομένην ἤδη κατὰ πλάτος πλειό- ὄνων ἡμερῶν διελθουσῶν σύλληψιν δηλοῖ, καὶ οὐ πρὸς ἀκριβείαν καὶ ὑπόγνωιν καὶ ἐν ὠριαίοις κειμένην διαστή- μασιν. χρεῖαν δ' ἔχουσιν οἱ Χαλδαῖοι πρὸς διάγνωσιν 64 τῶν διαφερόντων βίων οὐ τοῦ ὁλοσχεροῦς καὶ ἐν πλάτει χρόνου τῆς συλλήψεως, τοῦ δὲ πρὸς ἀκριβείαν.

Ἀλλὰ γὰρ ἐκ τούτων πρόδηλον ὅτι οὐχ οἷον τέ ἐστιν 10 ἀπὸ συλλήψεως τὸν ὠροσκόπον ἐστάναι. καὶ μὴν οὐδὲ 65 ἀπὸ τέξεως. πρῶτον μὲν γὰρ ἀπορόν ἐστι τὸ πότε ῥητέον ἀπότεξιν εἶναι, ἅρᾳ γε ὅποτεαν ἄρχηται προκίπτεται εἰς τὸν ψυχρὸν αἶρα τὸ ἀποτικτόμενον, ἢ ὅταν ὀλίγον ἐξίσχη, ἢ ὅταν εἰς τὴν γῆν κατενεχθῇ. εἴτα οὐδὲ ἐφ' ἐκάστου 66 τούτων δυνατόν ἐστι τὸν ἀκριβῆ τῆς ἀποτεξέως χρόνον ὀρίζειν· καὶ γὰρ διὰ παράστημα ψυχῆς καὶ δι' ἐπιτηδειό- τητα σώματος καὶ πρὸς διάθεσιν τῶν τόπων καὶ δι' ἐμπει- ρίαν μαίας καὶ ἄλλας ἀπείρους προφάσεις οὐχ ὁ αὐτός ἐστι χρόνος καθ' ὃν προκίπτει τὸ τικτόμενον θαγέντων 70 τῶν ὑμένων ἢ ἐκτὸς ὀλίγον γίνεται ἢ εἰς τὴν γῆν κατα- φέρεται, ἀλλ' ἄλλος ἐπ' ἄλλων. ὃν πάλιν μὴ δυνάμενοι 67 ὠρισμένως καὶ ἀκριβῶς σταθμῆσασθαι οἱ Χαλδαῖοι ἐκπε- σοῦνται τοῦ δεόντως τὴν τῆς ἀποτεξέως ὥραν ὀρίζειν.

Ὅτι μὲν οὖν τὸ ὅσον ἐπὶ τοῖς τῆς ἀποτεξέως χρόνοις 25 ἐπαγγέλλονται μὲν τὸν ὠροσκόπον γινώσκειν Χαλδαῖοι, οὐκ ἴσασι δέ, ἐκ τούτων συμφανές· ὅτι δὲ οὐδὲ τὸ ὠρο- 68 σκόπιον ἀπλανές ἐστιν αὐτοῖς, πάρεστι κατὰ τὸν ὁμοιον ἐπιλογίζεσθαι τρόπον. ὅταν γὰρ λέγωσιν ὅτι ὁ παρεδρεύων τῇ ὠδινούσῃ τὴν ἀπότεξιν δίσκω σημαίνει τῷ ἐπὶ τῆς 70 ἀκρωρείας ἀστεροσκοποῦντι Χαλδαίῳ, κάκεινος εἰς οὐρα-

2. κοι-ῆ ποιεῖται R, ποιεῖται C. 4. γινόμενον L. 6. ὑπόγνωιν V, ὑπόγνωιν CN. 12. τάξεως et 13. ἀπότεξιν et 16. ἀπότηξεως V. 22. in alius Fabriciana, ἐπ' ἄλλῃ L. δ L. 23. σταθμῆσασθαι C. 24. δέοντος C.

νὸν ἀποβλέπων ἐπισημειοῦνται τὸ ἀνίσχον ζώδιον, τὸ μὲν
 πρῶτον ὑποδειξόμεν αὐτοῖς ὅτι τῆς ἀποτίξεως ἀορίστου
 τυγχανούσης, καθὼς μικρῷ πρόσθεν παρεστήσαμεν, οὐδὲ
 60 τὸ δίσκῳ διασημαίνειν ταύτην εὐκολον. εἴτα ἔστω καὶ
 5 καταληπτὴν τυγχάνειν τὴν ἀπότηξιν, ἀλλ' οὐ γὰρ πρὸς ἀπρι-
 βῇ χρόνον ταύτην παρασημειοῦσθαι δυνατόν ἐστιν. τὸν
 γὰρ τοῦ δίσκου ψόφον ἐν πλείονι χρόνῳ καὶ ἐν συχνῷ
 πρὸς αἰσθησὶν δυνάμενον μερίζεσθαι κινεῖσθαι συμβέβη-
 κεν ἐπὶ τὴν ἀκρόρειαν. τεκμήριον δὲ τὸ ἐπὶ τῶν ἐν τῇ
 10 ὁρεῖνῃ δευδροτομούντων θεωρούμενον· μετὰ γὰρ ἱκαντὴν
 ὥραν τοῦ κατενεχθῆναι τὸν πέλαικον ἐξακούσεται ἡ τῆς
 πληγῆς φωνὴ ὡς ἂν ἐν πλείονι χρόνῳ φθάνουσα ἐπὶ τὸν
 70 ἀκούοντα. καὶ διὰ τοῦτο τοίνυν οὐκ ἐστὶν ἀκριβῶς τοῖς
 Χαλδαίοις τὸν χρόνον τοῦ ἀνίσχοντος ζωδίου καὶ κατ' ἀ-
 15 κρίβειαν ὠροσκοποῦντος λαμβάνειν. καὶ μὴν οὐ μόνον
 φθάνει πλείων διαλθεῖν χρόνος μετὰ τὴν ἀπότηξιν, ἐν ᾧ
 γίνεται ὁ ἥχος ἀπὸ τοῦ ταῖς τῆς τικτούσης ὥδιαι παρε-
 δρεύοντος ὡς ἐπὶ τὸν ἀστεροσκοποῦντα· ἀλλὰ καὶ ἐν ᾧ
 οὗτος ἀναβλέπει καὶ περισκοπῶν ἐξετάζει τὸ ἐν τίνι τῶν
 20 ζωδίων ἐστὶν ἡ σελήνη καὶ τῶν λοιπῶν ἀστέρων ἕκαστος,
 φθάνει ἄλλοιον γενέσθαι τὸ περὶ τοὺς ἀστέρας διάθεμα,
 τῆς τοῦ κόσμου κινήσεως ἀλέκτῳ τάχει περιφερομένης,
 πρὶν τηρητικῶς παραπλάσασθαι τῇ τοῦ γεννηθέντος ὥρᾳ
 71 τὰ κατ' οὐρανὸν βλεπόμενα. ἄλλως τε ἡ τοιαύτη παρα-
 25 τήρησις νύκτωρ ἴσως δύναται προκόπτειν τοῖς Χαλδαίοις,
 ὅτε τὰ τε ἐν τῷ ζωδιακῷ βλέπεται κύκλῳ καὶ οἱ σχημα-
 τισμοὶ τῶν ἀστέρων εἰσὶν ἐμφανεῖς. ἐπεὶ οὖν τινὲς καὶ
 μεθ' ἡμέραν γεννῶνται, ὅτε οὐδὲν τῶν προσηρμένων δυ-
 νατόν ἐστι παρασημειοῦσθαι, μόνας δέ, εἰ καὶ ἄρα, τὰς
 30 τοῦ ἡλίου κινήσεις, ῥητέον ἐπὶ τινῶν μὲν δυνατὴν εἶναι

1. ζώδιον om F. 4. τὸ] τῷ L. 5. καταληπτὴν GHV.
 6. ταύτης CR. παρασημειοῦσθαι GHV. 7. καὶ ἐν συχνῷ om H.
 9. δὲ τῶν ἐπὶ τῇ CH, δὲ τῶν ἐπὶ τῶν ἐν τῇ X. 12. πληγῆς φωνῇ]
 φωνῆς πληγῇ C. 14. κατ' ἀκρίβειαν om H. 21. διάστημα GV.
 22. ἀλλ' ἐκτὼ C, perpetua (ἀλέκτῳ?) H. 30. δυνατόν FG.

τὴν τῶν Χαλδαίων μέθοδον ἐπὶ τινῶν δὲ ἀδύνατον. ὅρα 72
δὲ μὴ ποτε καὶ νύκτωρ οὐκ ἰσχύουσιν ἀπλανεῖς διὰ παν-
τὸς ποιεῖσθαι τὰς τῶν οὐρανίων παρατηρήσεις· πολλά-
κις γὰρ συννεφεῖς εἰσὶν αἱ νύκτες καὶ ἀγλῶδεις, ἀγαπη-
τὸν δὲ ἦν πάσης ἀναιρουμένης τοιαύτης προφάσεως τὸ
βέβαιον εὐρεῖν ἐν τῷ μαθήματι, μὴ τοί γε καὶ κωλύμα-
τός τινος ὄντος πρὸς τὴν ἀκριβῆ τῶν οὐρανίων κατάληψιν.

Ἀθετήσαντες δὴ καὶ τὸ κατὰ τοὺς Χαλδαίους ὥρο- 73
σκόπιον, συντόμως τε παραστήσαντες ὅτι μετὰ τῶν τῆς
γενέσεως χρόνων ἄληπτόν ἐστιν αὐτοῖς, ἐπὶ τὸ λειπόμε- 10
νον τῆς ὑποσχέσεως μέρος χωρῶμεν. ἐλείπετο δὲ καὶ περὶ
τῆς ἀναφορᾶς τῆς ἐν τῷ ζωδιακῷ κύκλῳ διελθεῖν, ἀποστάντας
τῶν ἐμπροσθεν ἐκκειμένων ἡμῖν ἐλέγχων. φαμέν τοίνυν 74
ὅτι δυσδιόριστοί εἰσιν ἀπ' ἀλλήλων, μᾶλλον δὲ ἀδυνάτως
ἔχουσι κατὰ τὸ ἀκριβὲς ὀριοθῆναι αἱ τῶν ζωδίων μοῖραι, καὶ
ἀλλ' εἰκὸς ἐστὶν ἤδη ἀνεσχηκὸς ζωδίων δοκεῖν μῆπω ἀνα-
τεταλκέναι, καὶ ἀνάπαλιν μῆπω ἀνατεταλκὸς δοκεῖν ἤδη
ἀνεσχηκέναι. οὐδὲ γὰρ ἡ προειρημένη τῶν ὑδροῶν ἔφοδος 75
δύναται τι τοῖς Χαλδαίοις παραπεικουρεῖν, ἐπειτέρ καὶ
παρὰ τὸ ῥέον ὕδωρ καὶ παρὰ τὴν τοῦ αἵρος κρᾶσιν ἀνώ- 20
μαλα τὰ τῆς ῥύσεως καὶ τῶν ἀντιπαρηκόντων τῇ ῥύσει
χρόνων. τὴν μὲν γὰρ τοῦ ὕδατος φορὰν εἰκὸς ἐστὶν ἀνό-
μοιον γίνεσθαι κατ' ἀρχάς, ὅτε καθαρὸν ἐστὶ τὸ ῥέον,
καὶ ἐξ ὑστέρου, ὅτε ἱλυῶδες καὶ δυσρευστότερον· τὴν δὲ 76
τοῦ αἵρος κρᾶσιν πιθανὸν ἀγλῶδους μὲν καὶ παχυτέρου 25
ὄντος ἀντεπίπτειν τῇ ἐκρύσει, τρόπον τινὰ ἐμφράττουσαν
αὐτήν, διαυγοῦς δὲ καὶ λεπτομεροῦς καθεστῶτος συνερ-
γεῖν μᾶλλον. καὶ αὐτὸς δὲ ὁ ἀμφορεύς οὐχ ὡσαύτως 77
ῥυήσεται πλήρης καθεστῶς, ὡσαύτως δὲ ἡμίκενος ἢ πρὸς
τῷ κενουῖσθαι τυγχάνων, ἀλλ' ὅτε μὲν ὀξύτερον ὅτε δὲ 20

4. εἰσὶν om C. 6. μήτι. C. 8. δὲ CGHH. 9. τῶν et 10. χρόνων R,
τὸν et χρόνον CX. 14. ὑπ' CH. 17. δοκεῖ C. 18. ὑδροῶν L.
19. ἐπειτέρ] cf. Boeckh. Metrolog. p. 38. 20. δέον C. 21. τὰ τῆς
ῥύσεως καὶ] τῆς ῥύσεται C. 26. ἐκρῶσαι R, ἐκρῶσαι C, ἐκρῶσαι VX,
ἐκρῶσαι G. ἀντιφράττουσα CHX.

βραδύτερον ὅτε δὲ μέσως, τῆς οὐρανίου φορᾶς ἰσοσταχῶς
 78 διὰ παντός ἐλαυνομένης. τὸ δὲ πάντων κυριώτατον, ἐκα-
 στον τῶν ζωδίων οὐ συνεχές ἐστι σῶμα, οὐδ' ὥσπερ ἡρ-
 μολογημένον τῷ πρὸ ἑαυτοῦ καὶ μεθ' αὐτὸ συνῆπται μη-
 5 δεμιάς μεταξὺ πιπτούσης διαστάσεως, ἀλλ' ἐκ διασπαρμέ-
 νων ἀστέρων συνέστηκε καὶ μεταξύτητάς τινας ἐχόντων
 καὶ διαλείμματα, τοῦτο μὲν κατὰ τὴν μεσότητά τοῦτο δὲ
 79 πρὸς τοῖς πέρασιν. ὅθεν πάντως, ἀριθμητοῖς μορίοις
 τῶν ἐν τῷ κύκλῳ ζωδίων περιγραφομένων, πλάνην ἀναγ-
 10 καίον ἐστι γίνεσθαι τοῖς ἀπὸ τῆς γῆς παρατηροῦσι, λαν-
 θάνοντος αὐτοῦς τοῦ προσπίπτοντος διαλείμματος, εἴτε
 τοῦ προηγουμένου ζωδίου πέρας ἐστὶν εἴτε τοῦ ἐπανιόντος
 80 ἀρχῇ. οἱ δὲ λόφοι ἀφ' ὧν αἱ ἀστερουσκοπῖαι γίνονται, οὐχ
 οἱ αὐτοὶ πάντοτε διαμένουσιν, ἀλλὰ κατὰ μοῖραν ἐτεροίου-
 15 μένου καὶ μεταβάλλοντος τοῦ κόσμου ἤτοι κατακλισμοῖς
 "ἐξ ὀμβρων ἢ σεισμοῖς γῆς ἢ ἄλλοις τις τοιοῦτοις παθή-
 μασιν ἐνοχλοῦνται, ὥστε καὶ παρὰ τὴν τούτων ἐξαλλαγὴν
 μὴ τὰς αὐτὰς γίνεσθαι τῶν ἀστέρων παρατηρήσεις, ἀλλ'
 ἑτέραν μὲν τὴν ἀφ' ὕψους συμβαίνειν παρατήρησιν δια-
 20 φέρουσιν δὲ τοῖς ἀπὸ χθαρμαλοῦ βλέπουσι, καὶ τὸ ἐκείνοις
 81 ὀφθῆναι μὴ πάντως καὶ τοῖς ἄλλοις τεθεωρηῆσθαι. συμ-
 παραλάβοι δ' ἂν τις ἐνταῦθα καὶ τὴν τῶν αἰοδήσεων
 παραλλαγὴν· ἄλλοι γὰρ ἄλλων εἰσὶν ὀξύωπτεροι, καὶ
 ὃν τρόπον τὸ μηδέπω βλέπόμενον ἡμῖν διὰ ποσὴν ἀπό-
 25 στασιν, τοῦτο ὡς μέγιστον κατελήφασιν αἱ τοὶ τε καὶ
 ἱέρακες δι' ὑπερβολὴν ὀξύωπίας, οὕτω τὸ ἀνίσχον ἥδη καὶ
 ὠροσκοποῦν ζώδιον ἐκ μακροῦ διαστήματος τῷ μὴ ὀξύω-
 ποῦντι Χαλδαίῳ πιθανόν ἐστὶν ὡς μηδέπω ἀνατιταλὸς
 82 δοξάζεσθαι, καὶ κατὰ σύγκρισιν ἀμβλυωποῦνται. προσθε-
 30 τέον δὲ τούτοις ὡς ἐναργέστατον τῆς Χαλδαϊκῆς ἐλαγχον
 καὶ τὴν περὶ τῷ ὀρίζοντι τοῦ αἵρος διαφορὰν· εἰκὸς γὰρ

4. μετ' αὐτὸ L. 7. διαλήμματα V. 8. ἀριθμητοῖς om H.
 9. ὧν V. τῷ om C. περιγραφόμενος CH, περιγραφόμενου GH.
 13. ἀστερουσκοπῖαι C. 18. τῶν ἀστέρων γίνεσθαι FV. 19. τὴν]
 τοῖς? 25. αἱ C. 28. δυνατόν CHHX: cf. p. 746 27.

ὅτι παχυμερούς αὐτοῦ, καθιστώτος κατὰ ἀνάγκαις τῆς ὀψως τὸ ὑπὸ γῆν ἐτι καθιστώως ζώδιον δοκεῖν ἤδη ὑπὲρ γῆς τυγχάνειν, ὁποῖόν τι καὶ ἐπὶ τῆς ἐφ' ὕδατος ἀντανακλωμένης ἡλιακῆς ἀκτίνος γίνεται· μὴ βλέποντες γὰρ τὸν ἥλιον αὐτὸν πολλάκις ὡς ἥλιον δοξάζομεν. τὸ δὲ 83 πάντων συνεκτικώτατον, εἰ μὲν πᾶσι τοῖς κατὰ τὴν οἰκουμένην τὰ οὐράνια παρατηροῦσιν ἕκαστον τοῦ ζωδιακοῦ δωδεκατημόριον ἰσοχρόνως ἐφαίνετο καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν εὐθείαν ἐθεωρεῖτο, τάχ' ἴσως ἂν ἐδύναντο Χαλδαῖων παῖδες παγίως λαβεῖν τὸ περὶ τὸν ὀρίζοντα ἀνίσχον ζώδιον. ὡ νυνὶ δὲ ἐπεὶ οὐ παρὰ πᾶσιν ἰσοχρόνως ἀναφαίνεται ἀλλὰ 84 τοῖς μὲν θῦλλον τοῖς δὲ βράδιον καὶ τισὶ μὲν πλάγιον τισὶ δὲ ὀρθόν, ἐπακολουθεῖ τὸ μὴ πᾶσι τὸ αὐτὸ δοκεῖν ὠροσκοπεῖν ζώδιον, ἀλλὰ τὸ τοῦτοις ἤδη δοκοῦν ἀνατεταλέναι, τοῦτ' ἄλλοις ἀκμήν ὑπόγειον ὑπάρχειν, καὶ τὸ μ' ἑτέροις φαινόμενον ἐν ἀποκλίματι τοῦ ὠροσκοποῦντος ζωδίου, τοῦτο ἑτέροις θεωρεῖσθαι ὠροσκοποῦν. καὶ ὅτι ταῦθ' 85 οὕτως ἔχει, πρόδηλον ἐκ τοῦ καὶ τοὺς ἀπλανεῖς ἀστέρας, καθάπερ ἀρκτοῦρον καὶ κύνα, μὴ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῖς ἐν παντὶ κλίματι κατοικοῦσι φαίνεσθαι ἀλλ' ἄλλοις καὶ ἄλλον.

"Ὅτι μὲν οὖν οὐκ ἐνδέχεται κατ' ἀκριβείαν τὸ ὠροσκοποῦν ζώδιον λαβεῖν, διὰ δὲ τοῦτο οὐδὲ τῶν ἄλλων "τι κέντρων, ἀφ' ὧν αἱ προαγορεύσεις γίνονται τοῖς Χαλδαίοις, αὐτάρκως παρεστήσαμεν. ἐκ περιουσίας δὲ λεκτίον 86 ὅτι καὶ καταληπτός ἦ ὁ ἀκριβῆς τῆς τούτων ἐπαναφορᾶς χρόνος, ἐκεῖνο μὲν συμφανὲς ὅτι οὐθὲς τῶν παραγινομένων πρὸς τοὺς Χαλδαίους ἰδιωτῶν τετηρηκὼς ἐφ' ἑαυτοῦ τὸν ἀκριβῆ χρόνον παραγίνεται· πολλῆς γὰρ ἦν τεχνιτείας τὸ πρᾶγμα, ὡς πρότερον ἐδείκνυμεν, καὶ πλείον ἦ 87 κατ' ἰδιώτην ὑπέφαιναν. ἐπεὶ οὖν ὁ Χαλδαῖος οὐκ ἐτή-

1. ὅτι] ἐνίσταται? 2. ἄδη V. 4. γὰρ om CH. 5. αὐτὸν] αὐτὸν ταύτην? 8. αὐτὴν om V. 14. ὠροσκοποῦν CH. ἀλλὰ καὶ τὸ FG. 18. ἀπλανεῖς] ἀπλοῦς V, ἀπλῆς X. 27. οὐθὲς C. 31. ἐπέφαιναν C.

ρησε τὸν ἀκριβῆ τῆς γενέσεως χρόνον ἐπὶ τοῦδε τοῦ ἰδιώ-
του ἀλλὰ παρ' αὐτοῦ τοῦτον ἀκούει, οὕτοσι δὲ ὁ ἰδιώτης
τὰ μὲν δι' ἀπειρίαν τὰ δὲ καὶ διὰ τὸ μὴ πάνυ τι ἐσπου-
δακέναι περὶ τὸ πρᾶγμα πάλιν οὐκ οἶδε τὸν ἀκριβῆ χρό-
νον, καταλείπεται ἄρα πρόρρησιν μὲν μὴδ' ἦντιν οὖν βε-
βαίαν, πλάνην δὲ καὶ φανακισμόν ἀπὸ Χαλδαϊκῆς τοῖς
ἀνθρώποις περιγίνεσθαι.

- 88 *Εἰ δὲ ἀναστρέψαντες λέγοιεν μὴ τὸν ἀκριβῆ χρόνον*
λαμβάνεσθαι ἀλλὰ τὸν ὀλοσχερῇ καὶ ἐν πλάτει, ὑπ' αὐτῶν
ω σχεδὸν ἐλεγχθήσονται τῶν ἀποτελεσμάτων· οἱ γὰρ ἐν τῷ
αὐτῷ καθ' ὀλοσχερίαν χρόνῳ γεννηθέντες οὐ τὸν αὐτὸν
ἔζησαν βίον, ἀλλ' οἱ μὲν λόγου χάριν ἐβασίλευσαν οἱ δὲ
89 *ἐν πέδαις κατεγήρασαν. οὐθίς γοῦν Ἀλεξάνδρῳ τῷ Μα-*
κεδόνι γέγονεν ἴσος, πολλῶν κατὰ τὴν οἰκουμένην συνα-
10 *ποτεχθέντων αὐτῷ, οὐδὲ Ἰλλάτωνι τῷ φιλοσόφῳ. ὥστε εἰ*
τὸν ἐν πλάτει τῆς γενέσεως χρόνον ὁ Χαλδαῖος ἐπισκέπτε-
ται, οὐ δυνηθήσεται παρῶς λέγειν ὅτι ὁ κατὰ τὸν αὐτὸν
χρόνον γεννηθεὶς εὐτυχῆσει, πολλοὶ γὰρ κατὰ τὸν αὐτὸν
χρόνον τούτῳ γεννηθέντες ἐδυστεύχησαν, καὶ ἀνάπαλιν ὅτι
20 *ὁδε τις ἀπορήσει· οὐκ ὀλίγοι γὰρ τῶν τὸ αὐτὸ διάθεμα*
90 *ἐσχηκότων εὐπορώτατοι κατεγήρασαν. καὶ μὴν οὐδὲ*
μετρίως ἐλέγχειν φαίνεται τοὺς Χαλδαίους καὶ ὁ ἀναστρέ-
φων πρὸς τὴν εἰρημένην ἐπιχειρήσιν λόγος. εἰ γὰρ εἰ
τὸ αὐτὸ διάθεμα τῆς γενέσεως ἔχοντες τοῖς αὐτοῖς ἀπο-
25 *τελέσμασιν ἐν τῷ βίῳ περιπίπτουσι, πάντως καὶ οἱ διαφό-*
ρους ἔχοντες γενέσεις διαφοροὶ γίνονται. ὅπερ ἐστὶ ψευ-
91 *δος· ὁρῶμεν γὰρ πολλοὺς κατὰ τε ἡλικίας διαφέροντας*
καὶ κατὰ μορφὰς σωμάτων καὶ κατὰ ἄλλας παμπληθεῖς
ιδιότητας παθῶν τῷ ὁμοίῳ τέλει περιπεπτωκότας καὶ ἤτοι
30 *ἐν πολέμῳ ἀπολομένους ἢ ἐν συμπτώσεσιν οἰκιῶν ἀπολη-*

3. τοῖς CFGR.

9. ὀλοσχερεῖ CH.

10. ἀελεγχθήσονται CFGR.

11. χρόνῳ add CMV.

19. χρόνον ἐν τούτῳ CR.

ὅτι ὅς δέ V,

δ τοῖοσδὲ CFGR.

20. ἀπορήσει et 21. εὐπορώτατοι H, εὐπορήσει

et ἀπορώτατοι L.

27. ἡλικίαν CF.

29. παθῶν ιδιότητος V.

30. σύμπτωσιν C, συμπτώμασιν FGRV.

φθέντας ἢ ναυαγίαις καταποντισθέντας· οἷς, εἴπερ ἔζων, πῶς ἂν ὁ Χαλδαῖος προειρήκει τὴν ἐσομένην τοῦ βίου καταστροφὴν, ἄξιον¹ διαπορεῖν. εἰ γὰρ ὁ μὲν ἐν τῇ αἰκιδί 92 τοῦ τοξότου γεννηθεὶς κατὰ τὸν μαθηματικὸν σφαγήσεται λόγον, πῶς αἱ τοσαῦται μυριάδες τῶν βαρβάρων ἀνταγωνιζόμεναι πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἐν Μαραθῶνι ὑφ' ἐν κατεσφάγησαν; οὐ γὰρ δὴ γε ἐπὶ πάντων ὁ αὐτὸς ἦν ὥροσκόπος. καὶ πάλιν εἰ ὁ ἐν τῇ κάλπιδι τοῦ ὕδροχόου γεννηθεὶς ναυαγήσει, πῶς οἱ ἀπὸ Τροίας ἀνακομιζόμενοι τῶν Ἑλλήνων περὶ τὰ κοῖλα τῆς Εὐβοίας συγκατεποντῶ- 10 θησαν; ἀμήχανον γὰρ πάντας μικρῷ διαφέροντας ἀλλήλων ἐν τῇ κάλπιδι τοῦ ὕδροχόου γεγοννησθαι. καὶ μὴν οὐδὲ ἔνεστι λέγειν ὅτι δι' ἕνα πολλάκις, ὃ εἵμαρται κατὰ πέλαγος φθαρῆναι, πάντες οἱ ἐν τῇ νηὶ συναπόλλυνται· διὰ τί γὰρ ἡ τούτου εἵμαρμένη τὰς πάντων νικᾷ, ἀλλ' 15 οὐχὶ διὰ τὸν ἕνα ὃ εἵμαρται ἐπὶ γῆς θανεῖν πάντες περισώζονται; ἄλλος δὲ τις ἀπορήσει καὶ περὶ τῶν ἀλόγων 94 ζώων. εἰ γὰρ παρὰ τοὺς συσχηματισμοὺς τῶν ἀστέρων τὰ κατὰ τὸν βίον ἀποτελέσματα πέφυκεν ἐκβαίνειν, ἐχρῆν ἐν τῷ αὐτῷ τούτῳ τοῦ ζωδίου μορίῳ κἀνθῶνος 20 ἅμα καὶ ἀνθρώπου γεννηθέντων τὴν αὐτὴν ἐν ἀμφοτέροις ἀκολουθεῖν τῶν βίων ἐκβασιν, καὶ μὴ τὸν μὲν ἀνθρώπον πολλάκις ἐπιφανῶς πολιτευσάμενον περιποιούδα- στον εἶναι τοῖς δῆμοις, τὸν δὲ κἀνθῶνα διὰ παντὸς ἀχθοφορεῖν ἢ εἰς μύλωνας ἀπάγεσθαι. τοίνυν οὐκ ἔστιν 95 εὐλογον πρὸς τὰς τῶν ἀστέρων κινήσεις διοικεῖσθαι τὸν βίον· ἢ εἴπερ ἔστιν εὐλογον, ἡμῖν πάντως ἀκατάληπτον. Ἀπὸ δὲ τῆς αὐτῆς ὁρμώμενοι δυνάμειος δυσωπήσομεν αὐτοὺς καὶ ἐν οἷς συνοικισιοῦν θέλουσι τοῖς τῶν ζωδίων τύποις τὰς τε μορφὰς καὶ τὰ ἥθη τῶν ἀνθρώπων, 30 οἷον ὅταν λέγωσιν, ὁ ἐν λέοντι γεννηθεὶς ἀνδρεῖος ἔσται,

1. ναυαγίαις L. 3. μὲν om CR. 5. τῶν om C. 8. εἰ add H.
12. γεγονῆσθαι CH. 20. ἐχρῆν om C. 26. εὐλογον add V.

ὁ δὲ ἐν παρθένῳ τετανόθριξ χαροπὸς λευκόχρως ἄπαις
 96 αἰδήμων. ταῦτα γὰρ καὶ τὰ τούτοις ὅμοια γέλωτος μᾶλ-
 λον ἢ σπουδῆς ἐστὶν ἄξια. πρῶτον μὲν ᾗ γὰρ, εἰ ὅτι ἄλ-
 κμον καὶ ἄρρενωπὸν ἐστὶν ὁ λέων, φασὶ τὸν ἐν αὐτῷ
 97 γεινώμενον ἀνδρεῖον τυγχάνειν, πῶς τὸν ταῦρον ἀναλο-
 οῖσθαι ζώδιον κάλλιστον τὸν λέοντα τὸν ἐν οὐρανῷ ἀνα-
 λογίαν ἔχειν τῷ ἐπὶ γῆς· εἰκὸς γὰρ τοὺς παλαιοὺς τὰ
 τοιαῦτα τῶν ὀνομάτων τίθεσθαι κατὰ ψιλὴν τὴν τοῦ χα-
 98 ρακτῆρος ἐμφέρειαν, τάχα δὲ οὐδὲ κατ' αὐτὴν ἀλλ' εὐσῆ-
 μου χάριν διδασκαλίας. τί γὰρ ὅμοιον ἔχουσιν ἄρκτης οἱ
 ἐπταῖ ἀστέρες, διεστῶτες ἀπ' ἀλλήλων; ἢ δράκοντος κεφα-
 λῇ οἱ πέντε, ἐφ' ὧν φηοὶν ὁ Ἄρατος
 ἀλλὰ δύο κροτάφους, δύο δ' ὄμματα, εἷς δ' ὑπένερθεν
 16 ἐσχατιὴν ἐπέχει γένυος δεινοῖο πελώρου.
 99 οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὡς ἀνώτερον ἐλέγομεν, τῶν ἐν τῷ αὐτῷ
 ζώδιῳ γεννωμένων οὐδ' αἱ μορφαὶ εἰσιν αἱ αὐταὶ οὕτε
 τὰ ἡθῆ ἐστὶν ὅμοια, ἐκτὸς εἰ μὴ τὰς μοίρας εἰς ἃς ἔπα-
 στον διαιρεῖται ζώδιον καὶ τὰ λεπτὰ φήσουσι τῆς τοιαύτης
 20 διαφορᾶς εἶναι ποιητικά. ὁ πάλιν ἐστὶν ἀδύνατον· ἐδεί-
 ξαμεν γὰρ τὴν ἐν τοῖς αὐτοῖς χρόνοις τῆς ἀποτεξέως καὶ
 100 ὠροσκοπήσεως ἀκρίβειαν ἀσύστατον. δυοῖν τε θάτερον·
 ἡ γὰρ ὅτι λέων λέγεται τὸ ζώδιον, καὶ ὁ γεννηθεὶς ἀνδρεῖος
 γίνεται, ἡ ὅτι τραπέντος τοῦ ἄερος ὑπὸ τοῦ κατ' οὐρανὸν
 25 λέοντος τοιαῦται συμβαίνουσι καὶ περὶ τὸν ἀποσικτόμε-
 νον ἀνθρωπον διαθέσεις. ἀλλὰ διὰ μὲν τὸ λέοντα καλεῖ-
 σθαι τὸ ὠροσκοποῦν ζώδιον οὐ πιθανὸν ἀνδρεῖον γίνε-
 σθαι· τούτῳ γὰρ τῷ λόγῳ ἔχρην καὶ τοὺς τῷ ἐπιγίῳ
 λέοντι συναποτεχθέντας ἢ συντραφέντας ἀνδρεῖους ὑπάρ-
 101 χειν παρόσον λέων λέγεται τὸ ᾧ συντραφέντων ζώῳ. εἰ

1. λευκόχρους CR. εὔπαις? Manilius certe 6 202: *secundus erit, quod mīrum in virgine, partus. cuius meminit Fabricius.*

3. εἰ om V. 6. μετὰ τοῦτο] *inaptum est H.* 10. οὐ V, om C.

13. Ἄρατος] Phaeonom. 56. 16. ταῦτῳ Fabricius, τούτῳ τῷ L.

18. εἰοῖν CFGH. 25. συμβαίνουσαι FG. 26. μὲν] μὴ C.

29. συντραφέντας X.

δὲ διὰ τὴν τοῦ ἀέρος τροπήν, εἰ τοῦτο ἑρὸς τὴν τοῦ βίου διαφοράν; εἰς μὲν γὰρ τὸ ἰσχυρὸν τοῖς σώμασι γίνεσθαι τὸ γεννώμενον καὶ θηριῶδες τοῖς ἡθυσιν τάχα συμβάλλεται ἢ ποῖα τοῦ ἀέρος κρᾶσις, εἰς δὲ τὸ θανείοις κατὰ χρεων γενέσθαι τὸ γεννώμενον ἢ "βασιλεύειν ἢ δεθῆναι ἢ σπανότακνον ἢ σπανάδελφον ὑπάρχειν οὐδ' ὅτι οὖν φαίνεται συνεργεῖν ὁ ἀήρ. καὶ πάλιν εἰ ὁ παρθένου ὥροσκο- 102 πούσης τετανόθριξ χαροπὸς λευκόχρους, δεήσει μηδένα τῶν Αἰθίοπων παρθένον ἔχειν ὥροσκοποῦσαν, ἐπεὶ δώσουσιν Αἰθίοπα λευκὸν εἶναι καὶ χαροπὸν καὶ τετανότριχα, ὃ το πάντων ἐστὶν ἀτοπώτατον. καθόλου δέ, ἐπεὶ οὐδ' ἐν- 103 δείκνυσθαι λέγουσιν αὐτοῖς τοὺς ἀστέρας τὰς τῶν ἀνθρωπίνων βίων διαφοράς, ἀλλ' αὐτοὶ ταύτας συμπαρατηρηκεῖναι ταῖς τῶν ἀστέρων σχέσεσι, φημί ὅτι εἰ μελλήσει βέλαιος πρόρρησις γίνεσθαι, δεῖ τὴν αὐτὴν τῶν ἀστέρων 15 σχέσιν μὴ ἅπαξ συμπαρατηρηκεῖναι τῷ τινὸς βίῳ ἀλλὰ καὶ δεύτερον δευτέρου καὶ τρίτον τρίτου, ἵνα ἐκ τοῦ διομαλίζῃν ἐπὶ πάντων τὰς τῶν ἀποτελεσμάτων ἐκβάσεις μάθωμεν ὅτι τῶν ἀστέρων τοιοῦτον ἀναδεξαμένων τὸν σχηματισμὸν τόδε πάντως ἔσται τὸ ἀποβησόμενον· καὶ 104 ὃν τρόπον ἐν τῇ ἱατρικῇ ἐτηρήσαμεν ὅτι ἡ τῆς καρδίας τρωσις αἰτιὸν ἐστὶ θανάτου, οὐ τὴν Δίωνος μόνον τελευτὴν αὐτῇ συμπαρατηρήσαντες ἀλλὰ καὶ Θέωνος καὶ Σωκράτους καὶ ἄλλων πολλῶν, οὕτω καὶ ἐν μαθηματικῇ εἰ πιστόν ἐστιν ὅτι ὃδε ὁ συσχηματισμὸς τῶν ἀστέρων τοιοῦ- 25 του βίου μνηστικὸς καθέστηκεν, πάντως οὐχ ἅπαξ ἐφ' ἐνὸς ἀλλὰ πολλάκις ἐπὶ πολλῶν παρατηρήθη. ἐπεὶ οὖν ὁ 105 αὐτὸς τῶν ἀστέρων συσχηματισμὸς διὰ μακρῶν, ὡς φασί, χρόνων θεωρεῖται, ἀποκαταστάσεως γινομένης τοῦ μεγάλου ἐνιαυτοῦ δι' ἐννεακισχιλίων ἐνακοσίων καὶ ἐβδομήκοντα 30

2. τὸν V. 3. τὸ γεννώμενον om CHH. 5. γενόμενον V.
 δεθῆναι CRVX. 8. λευκόχρους CH. 10. μελανότριχα X.
 13. αὐτὸς CRV, αὐτοὺς FG. 14. μελλήσει CRV. 21. ὃν om V.
 24. καὶ ante ἐν om C. 25. ὁ om V. σχηματισμὸς L. 30. ἐννακο-
 σίων V, ἐννεακοσίων FG.

καὶ ἐπταῖ ἐτών, οὐ φθάσει ἀνθρωπίνῃ τήρησις τοῖς τοσού-
τοις αἰώσι συνδραμεῖν ἐπὶ μιᾷς γενέσεως, καὶ ταῦτα οὐχ
ἄπαξ ἀλλὰ πολλάκις ἦτοι τοῦ κόσμου φθορᾶς, εἰρήκασιν
ὥς τινες, μεσολαβούσης αὐτήν, ἥ πάντως γε τῆς κατὰ
5 μέρος μεταβολῆς ἐξαφανιζούσης τὸ συνεχὲς τῆς ἱστορικῆς
παραδόσεως.

106 Τοσαῦτα μὲν οὖν ἐστὶ καὶ τὰ πραγματικῶς δυνάμενα
λέγεσθαι πρὸς τοὺς Χαλδαίους. μεθ' ἃ πάλιν ἀπ' ἄλλης
ἀρχῆς σύντομον οὖσαν καὶ τὴν πρὸς τοὺς μουσικοὺς ζή-
10 τησιν ἀποδώσομεν.

''' ΠΡΟΣ ΜΟΥΣΙΚΟΥΣ.

Ἡ μουσικὴ λέγεται τριχῶς, καθ' ὅνα μὲν τρόπον ἐπι-
στήμη τις περὶ μελωδίας καὶ φθόγγους καὶ ῥυθμοποιίας
καὶ τὰ παραπλήσια καταγιγνομένη πράγματα, καθ' οὗ καὶ
15 Ἀριστοτέξενον τὸν Σπινθάρου λέγομεν εἶναι μουσικόν, καθ'
ἕτερον δὲ ἡ περὶ ὀργανικὴν ἐμπειρίαν, ὡς ὅταν τοὺς μὲν
αὐλοῖς καὶ ψαλτηρίοις χρωμένους μουσικοὺς ὀνομάζωμεν,
ταῖς δὲ ψαλτρίαις μουσικᾶς. ἀλλὰ κυρίως κατ' αὐτὰ τὰ
2 σημαινόμενα καὶ παρὰ πολλοῖς λέγεται μουσικῇ· κατα-
20 χρηστικώτερον δὲ ἐνίοτε προσαγορεύειν εἰώθαμεν τῷ αὐτῷ
ὀνόματι καὶ τὴν ἐν τινι πράγματι κατορθώσιν. οὕτω γοῦν
μεμουσωμένον τι ἔργον φαμέν, καὶ ζωγραφίας μέρος
ὑπάρχει, καὶ μεμουσῶσθαι τὸν ἐν τούτῳ κατορθώσαντα
3 ζωγράφον. ἀλλὰ δὴ κατὰ τοσούτους τρόπους νοουμένης
25 τῆς μουσικῆς, πρόκειται νῦν ποιεῖσθαι τὴν ἀντίρρῃσιν οὐ
μὰ Δία πρὸς ἄλλην τινὰ ἢ πρὸς τὴν κατὰ τὸ πρῶτον
νοουμένην σημαινόμενον· αὕτη γὰρ καὶ ἐντελεστάτη
4 παρὰ ταῖς ἄλλαις μουσικᾶς δοκεῖ καθεστηκέναι. τῆς δὲ
ἀντιρρήσεως, καθάπερ καὶ ἐπὶ γραμματικῆς, διττόν ἐστι

3. τοῦ] τῆς τοῦ? 10. post ἀποδώσομεν CRV: σέξτου ἐμπειρικῶ
πρὸς ἀστρολόγους ἦτοι μαθηματικούς. 14. καθ' ὃν H. 16. ἐμπειρία?
17. ὀνομάζομεν CFG. 18. ψαλτηρίας V. ἀλλὰ γὰρ κυρίως μὲν
κατὰ ταῦτα τὰ? H haec ἀλλὰ — μουσικῇ om. 19. παρὰ τοῖς πολλοῖς?
29. διπλὸν VX, εἰπὼν CGHR.

τὸ εἶδος. οἱ μὲν οὖν δογματικώτερον ἐπεχείρησαν διδά-
σκειν ὅτι οὐκ ἀναγκαῖόν ἐστι μάθημα πρὸς εὐδαιμονίαν
μουσική, ἀλλὰ βλαπτικὸν μᾶλλον, καὶ τοῦτο δείκνυσθαι
ἐκ τοῦ διαβάλλεσθαι τὰ πρὸς τῶν μουσικῶν λεγόμενα
καὶ ἐκ τοῦ τοὺς προηγουμένους λόγους ἀνασκευῆς ἀξιοῦ-
σθαι· οἱ δὲ ἀπορητικώτερον πάσης ἀποστάντες τῆς τοιαύ- 5
της ἀντιρρήσεως ἐν τῷ σαλεύειν τὰς ἀρχαῖς ὑποθέσεις
τῶν μουσικῶν ᾤήθησαν καὶ τὴν ὅλην ἀνηρῆσθαι "μου-
σικήν. ὅθεν καὶ ἡμεῖς ὑπὲρ τοῦ μὴ δοκεῖν τι τῆς διδα- 6
σκαλίας χρεωκοπεῖν, τὸν ἐκατέρου δόγματος ἢ πράγματος 10
χαρακτήρα κεφαλαιωδέστερον ἐφοδύσομεν, μήτε ἐν τοῖς
παρέλκουσιν ὑπερεκπίπτοντας εἰς μακρὰς διεξόδους μήτε
ἐν τοῖς ἀναγκαιοτέροις ὑστεροῦντες πρὸς τὴν τῶν ἐπειγόν-
των ἐκθεσιν, ἀλλὰ μέσῃ καὶ μεμετρημένην κατὰ τὸ δυ-
νατὸν ποιοῦμενοι τὴν διδασκαλίαν. 15

Τάξει δὲ ἀρχέτω πρῶτον τὰ ὑπὲρ μουσικῆς εἰωθότα 7
παρὰ τοῖς πολλοῖς θρυλεῖσθαι. εἴπερ τοίνυν, φασί, φιλο-
σοφίαν ἀποδεχόμεθα σωφρονίζουσαν τὸν ἀνθρώπινον βίον
καὶ τὰ ψυχικὰ πάθη καταστέλλουσαν, πολλῶ μᾶλλον ἀπο-
δεχόμεθα τὴν μουσικήν, ὅτι οὐ βιαστικώτερον ἐπιτάττουσα 20
ἡμῖν ἀλλὰ μετὰ θελγούσης τινὸς πειθοῦς τῶν αὐτῶν
ἀποτελεσμάτων περιγίνεται ὥνπερ καὶ ἡ φιλοσοφία. ὁ 8
γούν Πυθαγόρας μειράκια ὑπὸ μέθης ἐκβεβακχυμένα
ποτὲ θεασάμενος ὡς μηδὲν τῶν μεμνηνόντων διαφέρειν,
παρήνεσε τῷ συνεπικωμιάζοντι τούτοις αὐλητῇ τὸ σπον- 25
δεῖον αὐτοῖς ἐπαυλῆσαι μέλος· τοῦ δὲ τὸ προσταχθέν
ποιήσαντος οὕτως αἰφνίδιον μεταβαλεῖν σωφρονισθέντας
ὡς εἰ καὶ τὴν ἀρχὴν ἐνηφον. οἳ τε τῆς Ἑλλάδος ἡγού- 9
μενοι καὶ ἐπ' ἀνδρίᾳ διαβόητοι Σπαρτιάται μουσικῆς ἀεί-
ποτε στρατηγούσης αὐτῶν ἐπολέμουν. καὶ οἱ ταῖς Σόλων 30
νος "χρῶμενοι παραινήσεις πρὸς αὐλὸν καὶ λύραν παρε-

4. τὸν μουσικὸν C, quas sunt apud musicum H. 16. παρὰ τοῖς
πολλοῖς εἰωθότα V. 19. παθήματα στέλλουσιν X. ἀποδεχόμεθα?
20. ὅτι om CN. 21. θελούσης C. 22. ἡ add CNV. 24. μηδὲ V.
27. μεταβαλλεῖν CN.

τάσσαντο, ἐνρυθμον ποιούμενοι τὴν ἐνόπλιον κίνησιν.
 10 καὶ μὴν ὥσπερ σωφρονίζει μὲν τοὺς ἄφρονας ἡ μουσική,
 εἰς ἀνδρίαν δὲ προτρέπει τοὺς δειλοτέρους, οὕτω καὶ πα-
 ρηγορεῖ τοὺς ὑπὲρ ὀργῆς ἐκκαιομένους. ὁρῶμεν γοῦν ὡς
 καὶ ὁ παρὰ τῷ ποιητῇ μενίων Ἀχιλλεὺς καταλαμβάνεται
 ὑπὸ τῶν ἐξαποσταλέντων πρεσβευτῶν

φρένα τερπόμενος φόρμιγγι λιγίῃ
 καλῇ δαιδαλέῃ· ἐπὶ δ' ἀργύρεον ζυγὸν ἦεν.
 τὴν ἔλειτ' ἐξ ἐνάρων, πόλιν Ἡετίωνος ὀλέσσας.

10 τῇ ὅ γε θυμὸν ἔτερπεν

ὡς ἂν σαφῶς γινώσκων τὴν μουσικὴν πραγματείαν μάλι-
 στα δυναμένην περιγίγνεσθαι τῆς περὶ αὐτὸν διαθέσεως.
 11 καὶ μὴν δι' ἐθους ἦν καὶ τοῖς ἄλλοις ἤρωςιν, εἴ ποτε
 ἀποδημοῖεν καὶ μακρὸν πλοῦν στέλλοιντο, ὡς πιστοτάτους
 15 φύλακας καὶ σωφρονιστῆρας τῶν γυναικῶν αὐτῶν ἀπολεί-
 πειν τοὺς μουσικούς. Κλυταιμνήστρα γέ τοι παρὴν αἰοδός,
 ᾧ πολλὰ ἐπέτελλον Ἀγαμέμνων περὶ τῆς κατὰ ταύτην
 12 σωφροσύνης. ἀλλ' ὁ Αἰγισθος πανοῦργος ὦν αὐτίκα τὸν
 αἰοιδὸν τοῦτον

20 ἄγων εἰς νῆσον ἐρῆμην
 κάλλιπεν οἰωνοῖσιν ἔλωρ καὶ κύρμα γενέσθαι·

εἰδ' οὕτως ἀφύλακτον λαβὼν τὴν Κλυταιμνήστραν ὅτι διέ-
 φθειρεν, προτρέψάμενος αὐτήν ἐπιθέσθαι τῇ ἀρχῇ τοῦ
 13 Ἀγαμέμνονος. οἳ τε μέγα δυνηθέντες ἐν φιλοσοφίᾳ, κα-
 25 θάρπερ καὶ Πλάτων, τὸν σοφὸν ὁμοῖόν φασιν εἶναι τῷ
 μουσικῷ, τὴν ψυχὴν ἡρμοσμένην ἔχοντα. καθὼ καὶ Σω-
 κράτης καίπερ βαθυγῆρως ἤδη γεγονώς οὐκ ἤδειτο πρὸς
 Ἀάμπωνα τὸν κιθαριστὴν φοιτῶν, καὶ πρὸς τὸν ἐπὶ τοῦ-
 τῷ ὀνειδίσαντα λέγειν ὅτι κρείττον' ἐστὶν ὀψιμαθῇ μᾶλλον

1. εὐρυθμον CAX.

4. ὡς om C.

5. μηνίων V, μηνίων CFGR.

7. φρένα] II. 9 186.

9. ἔλειτ' CGR, αἰρῶσινλετ' V, ἄρειτ' F.

11. τὴν μουσικὴν πραγματείαν] musicum H. 14. ἀποδημοῦν C,
 ἀποδημῶν FGARV. 20. ἄγων] Od. 3 270. 25. Πλάτων] de rep. 3 p. 398.

28. Ἀάμπων Menagius ad D. L. 2 82. παρὰ Κόνων λόγους, παρὰ
 Ἀάμπων φοιτῶντες Liban. 3 p. 382 3: cf. ib. p. 30 25. 29. ἔλεγεν

ἢ ἀμαθῇ διαβάλλεσθαι. οὐ γὰρ μέντοι, φασίν, ἀπὸ 14
 τῆς νῦν ἐπιτρίπτου καὶ κατεαγυίας μουσικῆς τὴν παλαιὰν
 διασύρειν, ὅτε καὶ Ἀθηναῖοι πολλὴν πρόνοιαν σωφροσύ-
 νης ποιούμενοι καὶ τὴν σεμνότητα τῆς γε μουσικῆς κατει-
 ληφότες ὡς ἀναγκαιότατον αὐτὴν μάθημα τοῖς ἐκγόνοις
 παρεδίδουσιν. καὶ τούτου μάρτυς ὁ τῆς ἀρχαίας κωμωδίας 15
 ποιητής, λέγων

λέξω τοίνυν βίον ἐξ ἀρχῆς ὃν ἐγὼ θνητοῖσι παρεῖχον.

πρότερον γὰρ ἔδει παιδὸς φωνὴν γρύσαντος μηδὲν ἀκοῦσαι,

εἶτα βαδίζειν ἐν ταῖσιν ὁδοῖς ἐντάκτως ἐς καθαριστοῦ. 10

ὅθεν εἰ καὶ κεκλασμένοις τισὶ μέλεσι νῦν καὶ γυναικώδεσι
 ὀυθμοῖς θηλύνει τὸν νοῦν ἡ μουσικὴ, οὐδὲν τοῦτο πρὸς
 τὴν ἀρχαίαν καὶ ἑπαιδὸν μουσικὴν. αἶπερ τε ἡ 16
 ποιητικὴ βιωφελὴς ἐστὶ, ταύτην δὲ φαίνεται κοσμεῖν ἡ
 μουσικὴ μελίζουσα καὶ ἐπωδὸν παρέχουσα, χρειώδης γενή- 16
 σεται ἡ μουσικὴ. ἀμέλει γὰρ τοι καὶ οἱ ποιηταὶ μελοποιοὶ
 λέγονται, "καὶ τὰ Ὀμήρου ἔπη τὸ πάλαι πρὸς λύραν
 ᾄδετο. ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ παρὰ τοῖς τραγικοῖς μέλη καὶ 17
 στάσιμα, φυσικὸν τινα ἐπέχοντα λόγον, ὅποιά ἐστι τὰ
 οὕτω λεγόμενα, 20

γαῖα μέγιστη καὶ Διδὸς αἰθέρ,

ὁ μὲν ἀνθρώπων καὶ θεῶν γενέτωρ,

ἡ δ' ὕδροβόλους σταγόνας νοτίας

παραδεξαμένη τίττει θνητούς,

τίττει δὲ βορὰν φῦλά τε θηρῶν, 25

ὅθεν οὐκ ἀδίκως

μήτηρ πάντων νενόμισται.

καθόλου γὰρ οὐ μόνον χαϊρόντων ἐστὶν ἄκουσμα, ἀλλ' ἐν 18
 ὕμνοις καὶ εὐωχίαις καὶ θεῶν θυσίαις ἡ μουσικὴ· διὰ
 δὲ τοῦτο καὶ ἐπὶ τὸν τῶν ἀγαθῶν ζῆλον τὴν διάνοιαν 20

8. λέξω] Teleclid. ap. Athen. 6 p. 268 B: cf. Porson. ad Eur.
 Phoen. 567, Meinek. Com. Gr. 2 p. 362. ὃν ἐξ ἀρχῆς L.

9. πρότερον] Aristophan. Nub. 964.

15. μελίζουσα CMV.

16. καὶ om V. 18. καὶ] τὰ Fabricius post Hervetum. 19. ἀπὸ-
 χοντα C. 23. νοτίους Euripid. t. 9 p. 121 Matth. 25. δὲ om CM.

προτρέπειται. ἀλλὰ καὶ λυπουμενῶν παρηγόρημα· ὅθεν καὶ τοῖς πενθοῦσιν ἀνλοὶ μελωδοῦσιν οἱ τὴν λύπην αὐτῶν ἐπικουφίζοντες.

- 19 Τοιαῦτα μὲν ὑπὲρ μουσικῆς· λέγεται δὲ πρὸς ταῦτα
 5 τὸ μὲν πρῶτον ὅτι οὐκ ἔστιν ἐκ προχείρου διδόμενον τὸ φύσει τῶν μελῶν τὰ μὲν εἶναι διεγερτικὰ τῆς ψυχῆς τὰ δὲ κατασταλτικά. παρὰ γὰρ τὴν ἡμετέραν δόξαν τὸ τοιοῦτο γίνεται. ὥσπερ γὰρ ὁ τῆς βροντῆς κτύπος, καθάφασιν Ἐπικουρείων παῖδες, οὐ θεοῦ τινὸς ἐπιφάνειαν ση-
 10 μαίνει ἀλλὰ τοῖς ἰδιώταις καὶ δεισιδαίμοσι τοιοῦτος εἶναι δοξάζεται, ἐπεὶ καὶ ἄλλων σωματέων ἐπ' ἴσης ἀλλήλοις προσκρουσάντων ὁμοιος ἀποτελεῖται κτύπος, ὥσπερ καὶ μύλου περιανομένου ἢ χειρῶν συμπαταγουσῶν, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τῶν κατὰ μουσικὴν μελῶν οὐ φύσει τὰ μὲν
 15 τοιά ἐστι τὰ δὲ τοια, ἀλλ' ὑφ' ἡμῶν προσδοξάζεται. τὸ αὐτὸ γοῦν μέλος τῶν μὲν ἵππων διεγερτικόν ἐστι, τῶν δὲ ἀνθρώπων ἐν θεάτροις ἀκουόντων οὐδαμῶς. καὶ τῶν ἵππων δὲ τάχα οὐ διεγερτικόν ἐστιν ἀλλὰ ταρακτικόν.
 21 εἶτα καὶ τοιαῦτα ἢ τὰ τῆς μουσικῆς μέλη, οὐ διὰ τοῦτο καὶ ἡ μουσικὴ βιωφελὴς καθίστηκεν. οὐ γὰρ ὅτι δύνα-
 20 μιν ἔχει σωφρονιστικὴν, καταστέλλει τὴν διάνοιαν, ἀλλὰ ἡ περισπαστικὴν· "παρὸ καὶ ἡσυχασθέντων πως τῶν τοιούτων μελῶν πάλιν ὁ νοῦς, ὡς ἂν μὴ θεραπευθεῖς ὑπ' αὐ-
 22 τῶν, ἐπὶ τὴν ἀρχῇθεν ἀνακάμπτει διάνοιαν. ὥνπερ οὖν τρόπον ὁ ὕπνος ἢ ὁ οἶνος οὐ λύει τὴν λύπην ἀλλ' ὑπερ-
 26 τίθεται, κάρον ἐμποῶν καὶ ἐκλυσιν καὶ λήθην, οὕτω τὸ ποιοῦν μέλος οὐ καταστέλλει λυπουμενὴν ψυχὴν ἢ περὶ ὀργὴν σεσοβημένην τὴν διάνοιαν, ἀλλ' εἶπερ, περισπᾷ. ὅτε Πυθαγόρας τὸ μὲν πρῶτον μάταιος ἦν, τοὺς μεθύον-
 23 τας ἀκαίρως σωφρονίζειν βουλόμενος ἀλλὰ μὴ ἐκκλίνων· εἶτα καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ ἐπανορθούμενος αὐτοὺς ὁμολογεῖ πλείον τι δύνασθαι τῶν φιλοσόφων πρὸς ἐπανόρθω-

7. τοιοῦτον C. 8. γὰρ om C. 12. ὁμοίως L. 13. μύλου VX.
 μύλῳ CFAH. συμπαταγουσῶν VX. 28. σισοφισμένην CH.
 29. ἢ ἀκαίρους τοὺς μεθύοντας σ. CRX.

σιν ἡθῶν τοὺς αὐλητάς. τό τε τοὺς Σπαρτιάτας πρὸς 24
αὐλὸν καὶ λύραν πολεμεῖν τοῦ μικρῷ πρότερον εἰρημένου
τεκμήριόν ἐστιν, ἀλλ' οὐχὶ τοῦ βιωφαλῆ τυγχάνειν τὴν
μουσικὴν. καθάπερ δ' οἱ ἀχθοφοροῦντες ἢ ἐρέσσοντες ἢ
ἄλλο τι τῶν ἐπιπόνων θρῶντες ἔργων κειλεύουσιν εἰς τὸ
ἀνθέλκειν τὸν νοῦν ἀπὸ τῆς κατὰ τὸ ἔργον βασάνου, οὕτω
καὶ αὐλοῖς ἢ σάλπιγξιν ἐν πολέμοις χρώμενοι οὐ διὰ τὸ
ἔχειν τι τῆς διανοίας ἐπεγεργτικὸν τὸ μέλος καὶ ἀνδρικοῦ
λήματος αἷτον ὑπάρχειν τοῦτο ἐμμηχανήσαντο, ἀλλ' ἀπὸ
τῆς ἀγωνίας καὶ παραχῆς ἀνθέλκειν ἐαυτοὺς σπουδάζοντες, 10
εἶγε καὶ στρόμβοις τινὲς τῶν βαρβάρων βουκινίζουσι καὶ
τυμπάνοις κτυποῦντες πολεμοῦσιν· ἀλλ' οὐδὲν τούτων
ἐπ' ἀνδρίαν προτρέπεται. τὰ δὲ αὐτὰ λεκτέον καὶ ἐπὶ τοῦ 25
μηνίοντος Ἀχιλλέως· καίτοι ἐρωτικοῦ ὄντος καὶ ἀκρατοῦς
οὐ παράδοξον τὴν μουσικὴν σπουδάζεσθαι. νῆ Δί', ἀλλὰ 26
καὶ οἱ ἥρωες τὰς ἐαυτῶν γυναῖκας ᾧδοις τισὶν ὡς σῶφροσι
φύλαξι παρακατετίθεντο, καθάπερ ὁ Ἀγαμέμνων τὴν
Κλυταιμνήστραν. ταῦτα δὲ ἡδὴ^{'''} μυθολογούντων ἐστὶν
ἀνδρῶν, εἰτα καὶ παρὰ πόδας αὐτοὺς διελεγχόντων· πῶς
γάρ, εἴπερ μουσικὴ περὶ τῆς τῶν παθῶν ἐπανορθώσεως 20
ἐπιστεύετο, τὸν μὲν Ἀγαμέμνονα ἢ Κλυταιμνήστρα ἐπὶ
τῆς ἰδίας ἐστίας κατέκτανεν ὥσπερ βοῦν ἐπὶ φάτνῃ, εἰς
δὲ τοὺς Ὀδυσσεῶς οἴκους ἢ Πηνελόπη ὄχλον ἄσπυτον ἐπι-
δέχεται μειρακίων, αἰεὶ δὲ τὰς ἐπιθυμίας αὐτῶν ἐλπιδοκο-
ποῦσα καὶ παρανύξουσα μοχθηρότερον καὶ χαλεπώτερον τῆς 25
ἐπὶ Ἴλιον στρατείας τὸν ἐν Ἰθάκῃ πόλεμον ἤγειρε τῷ
γῆμαντι; καὶ μὴν εἰ οὕτε οἱ περὶ τὸν Πλάτωνα μουσι- 27
κὴν ἀπεδέξαντο, ῥητέον οὐ πρὸς εὐδαιμονίαν αὐτὴν συν-
τείνειν, ἐπεὶ καὶ ἄλλοι μὴ λειπόμενοι τῆς τούτων ἀξιοπι-
στίας, καθάπερ οἱ περὶ τὸν Ἐπίκουρον, ἡρνήσαντο ταύ- 30

7. καὶ] καὶ οἱ? 9. λήματος L: corr X. 11. βουκινίζοντες?
20. τῶν add CRV. 22. κατέκτανεν] Od. 11 411. 27. εἰ οὕτε]
οὐδ' εἰ H, omissio 28. οὐ. τὸν om CR.

την τὴν ἀντιποιήσιν, λέγοντες τούναντίον αὐτὴν ἀσύμφορον εἶναι καὶ

ἀργὴν, φίλοινον, χρημάτων ἀτημελῇ.

28 εὐήθεις· δὲ εἰσι καὶ οἱ τὴν ἀπὸ ποιητικῆς χρείαν συμπλέ-
 5 κοντες αὐτῇ πρὸς εὐχρηστίαν, ἐπειπερ δύναται μὲν τις, ὡς
 καὶ ἐν τῷ πρὸς τοὺς γραμματικούς ἐλέγομεν, ἀνωφελῇ
 διδάσκειν τὴν ποιητικὴν, οὐδὲν δὲ ἐλαττον ἀκείνο δεικνύ-
 ναι ὅτι ἡ μὲν μουσικὴ περὶ μέλος καταγινομένη μόνον
 τέρπειν πέφυκεν, ἡ δὲ ποιητικὴ καὶ περὶ διάνοιαν καταγι-
 10 νομένη δύναται συνωφελεῖν τε καὶ σωφρονίζειν.

29 Ἄλλ' ὁ μὲν πρὸς τὰ ἐγκεχειρημένα λόγος ἐστὶ τοιοῦ-
 τος· προηγουμένως δὲ λέγεται [καὶ] κατὰ μουσικῆς ὡς
 εἶπερ ἔστι χρειώδης, ἥτοι κατὰ τοῦτο λέγεται χρειοῦν παρό-
 15 σον ὁ μουσικευσάμενος πλεῖον παρὰ τοὺς ἰδιώτας τέρπει-
 30 ται πρὸς μουσικῶν ἀκροαμάτων, ἡ παρόσον οὐκ ἔστιν
 ἀγαθὸς γενέσθαι μὴ προπαιδευθέντας ὑπ' αὐτῶν, ἡ τῷ
 τὰ αὐτὰ στοιχεῖα ευγάρνειν τῆς μουσικῆς καὶ τῶν κατὰ
 φιλοσοφίαν πραγμάτων εἰδήσεως, ὅποῖόν τι καὶ περὶ γραμ-
 ματικῆς ἀνώτερον ἐλέγομεν, ἡ τῷ κατὰ ἁρμονίαν διοικεί-
 20 σθαι τὸν κόσμον, ἥκαθὼς φάσκουσι Πυθαγορικῶν παῖδες,
 δέεσθαι τε ἡμᾶς τῶν μουσικῶν θεωρημάτων πρὸς τὴν
 τῶν ὄλων εἰδήσιν, ἡ τῷ τὰ ποιά μέλη ἡθοποιεῖν τὴν ψυ-
 31 χήν. οὗτε δὲ τῷ τοὺς μουσικούς πλεον τέρπεσθαι παρὰ
 τοὺς ἰδιώτας ἀπὸ τῶν ἀκροαμάτων λέγοιτ' ἂν χρειοῦν ἡ
 25 μουσικῇ. πρῶτον μὲν γὰρ οὐκ ἀναγκαῖα ἰδιώταις ἡ τέρ-
 ψις καθάπερ αἱ ἐπὶ λιμῷ ἡ δίψει ἡ κρύει γινόμεναι ὑπὸ
 32 πόματος ἡ ἀλέας· εἰτα καὶ τῶν ἀναγκαίων ὑπάρχωσι,
 δυνάμεθα χωρὶς μουσικῆς ἐμπειρίας αὐτῶν ἀπολαύειν.
 νήπια γοῦν ἐμμελοῦς μινυρίσματος κατακούοντα κοιμίζε-
 30 ται, καὶ τὰ ἄλογα τῶν ζώων ὑπὸ αὐλοῦ καὶ σύριγγος κη-

1. λέγομεν L, dicentes H. ἀσύμφορον CHX. 3. ἀργὸν Porson.
 ap. Matth. Euripid. Antiopae fr. 27. 13. ἥτοι] καὶ L, om H.

14. ὁ om L: cf. p. 755 14. 16. ἀγαθὸς CR. 17. τῶν] τῆς τῶν?
 25. οὐκ] ὡς C. ἀναγκαῖα ἰδιώταις αἱ τέρψις? 26. αἱ] καὶ L.
 27. πόματος] σιτοῦ ἡ πόματος H.

λείται, οἱ τε δελφῖνες, ὡς λόγος, αὐλῶν μελωδίαις τερπό-
 μενοι προσνήχονται τοῖς ἐρεσσομένοις σκάφειν· ὧν οὐδὲ
 ὁπότερον εἴκοι μουσικῆς ἔχειν ἐμπειρίαν ἢ ἔννοιαν. καὶ 33
 διὰ τοῦτο μή ποτε, ὃν τρόπον χωρὶς ὀψαρτυτικῆς καὶ
 οἰνογευστικῆς ἡδόμεθα ὄψου ἢ οἴνου γευσάμενοι, ὥδε καὶ
 χωρὶς μουσικῆς ἡσθαίημεν ἂν τερπνοῦ μέλους ἀκούσαντες,
 τοῦ μὲν ὅτι τεχνικῶς γίνεται μᾶλλον παρὰ τὸν ἰδιώτην
 ἀντιλαμβανόμενοι, τοῦ δὲ ἡστικοῦ πάθους μηδὲν πλείω
 κερδαίνοντες. ὥστε οὐχ αἰρετὸν μουσικὴ παρόσον τοὺς 34
 εἰδήμονας αὐτῆς ἐπὶ πλείον τέρπεσθαι συμβέβηκεν. καὶ 10
 μὴν οὐδὲ τῷ προοδοποιεῖν τὴν ψυχὴν εἰς σοφίαν· ἀνά-
 παλιν γὰρ ἀντικόπται καὶ ἀντιβαίνει πρὸς τὸ τῆς ἀρετῆς
 ἐφίεσθαι, εὐαγῶγους εἰς ἀκολασίαν καὶ λαγνείαν παρα-
 σκευάζουσα τοὺς νέους, ἐπειπερ ὁ μουσικευσάμενος 35

μολπαῖσιν ἡσθεῖς τοῦτ' αἰεὶ θηρεύεται.

15

ἀργὸς μὲν οἴκοις καὶ πόλει γενήσεται,

φίλοισι δ' οὐθείς, ἀλλ' ἄφαντος οἴχεται,

ὅταν γλυκείας ἡδονῆς ἤσων τις ἦ.

κατὰ ταῦτα δὲ οὐδὲ ἀπὸ τῶν αὐτῶν στοιχείων ὀρμαῖσθαι 36
 ταύτην τε καὶ φιλοσοφίαν εἰσακτέον τὸ κατ' αὐτὴν χρεῖω-
 δες, ὡς αὐτόθεν ἐστὶ συμφανές. λείπεται ἄρα τῷ καθ'
 ἁρμονίαν τὸν κόσμον διοικεῖσθαι ἢ τῷ ἡθοποιοῖς μέλεσι
 πεχεῖσθαι χρειώδη πρὸς εὐδαιμονίαν λέγειν αὐτὴν τυγχά-
 νειν. ὧν τὸ μὲν τελευταῖον ἤδη διαβέβληται ὡς οὐχ
 ὑπάρχον ἀληθές, τὸ δὲ κατὰ ἁρμονίαν "διοικεῖσθαι τὸν 37
 κόσμον ποικίλως δείκνυται ψεῦδος, εἴτα καὶ ἂν ἀληθές
 ὑπάρχη, οὐδὲν τοιοῦτον δύναται πρὸς μακαριότητα, καθά-
 περ οὐδὲ ἡ ἐν τοῖς ὀργάνοις ἁρμονία.

Ἀλλὰ τὸ μὲν πρῶτον εἶδος τῆς πρὸς τοὺς μουσικοὺς
 ἀντιρεῖρησως τοιουτότροπὸν ἐστίν, τὸ δὲ δεύτερον καὶ τῶν 38

1. οἱ τε] εἰγε?

5. ἡ διόμεθα CRV.

8. πλείον?

15. μολπαῖσιν] Euripid. Antiope fr. 23 p. 74 Matth.

17. δ']

τ' L. 19. κατ' αὐτὰ V, κατὰ ταῦτα CFG.

οὐδὲ ἀπὸ] οὐδ' ἐν

τοῦ ἀπὸ?

21. τὸ CRV.

23. χρειώδης CR.

αὐτὴν λέγειν V.

27. τοιοῦτο CV. malim τοσοῦτο.

τῆς μουσικῆς ἀρχῶν καθαρτόμενον πραγματικωτέρας μᾶλλον ἔχεται ζητήσεως. οἷον ἵπαι ἡ μουσικὴ ἐπιστήμη τίς ἐστιν ἐμμελῶν τε καὶ ἐκμελῶν ἐνρῦθμων τε καὶ ἐκρῦθμων, πάντως ἐὰν δείξωμεν ὅτι οὕτε τὰ μέλη ὑποστατά ἐστιν 5 οὕτε οἱ ῥυθμοὶ τῶν ὑπαρκτῶν πραγμάτων τυγχάνουσιν, ἐσόμεθα παριστακότες καὶ τὴν μουσικὴν ἀνυπόστατοι. λέγωμεν δὲ πρῶτον περὶ μελῶν καὶ τῆς τούτων ὑποστάσεως, μικρὸν ἄνωθεν καταρξάμενοι.

- 39 Φωνὴ τοίνυν ἐστίν, ὥς ἂν τις ἀναμφισβητήτως ἀπο-
10 δοίῃ, τὸ ἴδιον αἰσθητὸν ἀκοῆς· καθάπερ γὰρ μόνης ὁράσεως ἔργον ἐστὶ τὸ χρωμάτων ἀντιλαμβάνεσθαι καὶ μόνης ὁσφρήσεως τὸ εὐδῶν καὶ δυσωδῶν ἀντιποιεῖσθαι καὶ ἡδὴ γεύσεως τὸ γλυκῶν ἢ πικρῶν αἰσθάνεσθαι, οὕτω γένοιτ'
40 ἂν ἴδιον αἰσθητὸν ἀκοῆς ἡ φωνή. τῆς δὲ φωνῆς ἡ μὲν
15 τίς ἐστιν ὀξεῖα ἡ δὲ βαρεῖα, μεταφορικώτερον ἀπὸ τῶν περὶ τὴν ἀφὴν αἰσθητῶν ἐκατέρου τούτων λαμβάνοντος τὴν προσηγορίαν· καθάπερ γὰρ τὸ κεντοῦν καὶ τέμνον τὴν ἀφὴν ὁξὺν προσηγόρευσεν ὁ βίος καὶ τὸ θλάσιν ἐμ-
ποιοῦν καὶ πιέζον βαρὺ, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τῆς φωνῆς
20 τὴν μὲν οἶονεὶ τέμνουσαν τὴν ἀκοὴν ὀξεῖαν, τὴν δὲ ὥσπερ
41 θλώσαν βαρεῖαν. καὶ οὐ ξένον εἰ ὥσπερ φαίαν τινα καὶ μέλαιναν καὶ λευκὴν φωνὴν ἀπὸ τῶν πρὸς τὴν ὄρασιν αἰσθητῶν κεκλήκαμεν, ὥδε καὶ ἀπὸ τῶν πρὸς τὴν ἀφὴν ἐχρησάμεθα τισι μεταφοραῖς. ὅταν μὲν οὖν ἐπ' ἴσης ἐπ-
25 φέρεται ἡ φωνὴ καὶ ὑπὸ μίαν τᾶσιν, ὥς μηδένα περι-
σπασμὸν γίνεσθαι τῆς αἰσθήσεως ἥτοι ἐπὶ τὸ βαρύτερον ἢ τὸ ὀξύτερον, τότε ὁ τοιοῦτος ἥχος φθόγγος καλεῖται,
42 παρὸ καὶ οἱ μουσικοὶ ὑπογράφοντές φασι "φθόγγος ἐστὶν ἐμμελοῦς φωνῆς πτωῖσις ὑπὸ μίαν τᾶσιν." τῶν δὲ φθόγ-
30 γων οἱ μὲν εἰσιν ὁμόφωνοι οἱ δὲ οὐχ ὁμόφωνοι, καὶ ὁμόφωνοι μὲν οἱ μὴ διαφέροντες ἀλλήλων κατ' ὀξύτητα καὶ βαρύτητα, οὐχ ὁμόφωνοι δὲ οἱ μὴ οὕτως ἔχοντες.

6. παριστακότες FGV. 10. γὰρ om C. 12. τὸ] τῶν C.
καὶ ἡδὴ — 13. αἰσθάνεσθαι om CR. 18. θλάσιον C. 21. εἰ om CRV.

τῶν δὲ ὁμοφώνων, ὡς καὶ τῶν οὐχ ὁμοφώνων, τινὲς μὲν 43
 ὀξεῖς-τινὲς δὲ βαρεῖς καλοῦνται, καὶ πάλιν τῶν οὐχ ὁμο-
 φώνων οἱ μὲν διάφωνοι προσαγορεύονται οἱ δὲ σύμφωνοι,
 καὶ διάφωνοι μὲν οἱ ἀνωμάλως καὶ δισοπασμένως τὴν
 ἀκοὴν κινοῦντες, σύμφωνοι δὲ οἱ ὁμαλώτερον καὶ ἀμερί- 5
 στως. σαφέστερον δὲ μᾶλλον ἔσται τὸ ἐκατέρου γένους 44
 ἰδίωμα τῇ ἀπὸ τῶν πρὸς γεῦσιν ποιότητων μεταβάσει
 χρησαμένων ἡμῶν. ὥσπερ τοίνυν τῶν γευστῶν τὰ μὲν
 τοιαύτην ἔχει κρᾶσιν ὥστε μονοειδῶς καὶ λείως κινεῖν τὴν
 αἴσθησιν, ὅποῖον τὸ οἰνόμελι καὶ ὑδρόμελι, τὰ δὲ οὐχ 10
 ὡσαύτως οὐδὲ ὁμοίως, καθάπερ τὸ ὀξύμελι (ἐκάτερον γὰρ
 τούτων τῶν μιγμάτων τὴν ἴδιον ἐντυποῖ ποιότητα τῇ
 γεύσει), οὕτω τῶν φθόγγων διάφωνοι μὲν εἰσιν οἱ ἀνω-
 μάλως τὴν ἀκοὴν καὶ δισοπασμένως κινοῦντες, σύμφωνοι
 δὲ οἱ ὁμαλώτεροι. ἀλλὰ γὰρ ἡ μὲν διαφορὰ τῶν φθόγ- 15
 γων τοιαύτη τίς ἐστι παρὰ μουσικοῖς· περιγράφεται δὲ 45
 τινὰ πρὸς τούτων διαστήματα, καθ' ἃ καὶ ἡ φωνὴ κινεῖ-
 ται ἥτοι ἐπὶ τὸ ὀξύτερον ἀναβαίνουσα ἢ ἐπὶ τὸ βαρύτε-
 ρον ἀνισμένη. παρ' ἣν αἰτίαν κατὰ τὸ ἀνάλογον τῶν δια-
 στημάτων τούτων τὰ μὲν σύμφωνα τὰ δὲ διάφωνα προ- 20
 σηγόρεται, καὶ σύμφωνα μὲν ὅποσα ὑπὸ συμφώνων φθόγ- 46
 γων περιέχεται, διάφωνα δὲ ὅποσα ὑπὸ διαφώνων. τῶν
 δὲ συμφώνων διαστημάτων τὸ μὲν πρῶτον καὶ ἐλάχιστον
 διὰ τεσσάρων οἱ μουσικοὶ προσαγορεύουσι, τὸ δὲ μετὰ
 τοῦτο μείζον διὰ πέντε, καὶ τ' τοῦ διὰ πέντε μείζον τὸ 25
 διὰ πασῶν. πάλιν τε τῶν διαφώνων διαστημάτων ἐλάχι- 47
 στον μὲν ἐστὶ καὶ πρῶτον παρ' αὐτοῖς ἡ καλουμένη δίσις,
 δεῦτερον δὲ τὸ ἡμιτόνιον, ὃ ἐστὶ διπλοῦν τῆς διέσεως,
 τρίτον ὁ τόνος, ὃς ἐστὶ διπλασίον τοῦ ἡμιτονίου. οὐ μὴν 48
 ἀλλ' ὅν τρόπον ἄπαν διάστημα κατὰ μουσικὴν ἐν φθόγ- 30
 γοις ἔχει τὴν ὑπόστασιν, οὕτω καὶ πᾶν ἡθος. τὸ δ' ἐστὶ
 τι γένος μελωδίας. καθὰ γὰρ τῶν ἀνθρωπίνων ἡθῶν

7. γεύσει CX. 12. ἐντυποῖ FGV et ab alia manu margo R, ἐκτυ-
 ποῖ margo C, ἐμποῖ CR. 18. ἐπὶ post ἡ om CR. 32. τ. om V.

τινὰ μὲν ἐστὶ σκυθρωπὰ καὶ στιβαρώτερα, ὅποια τὰ τῶν
 ἀρχαίων ἱστοροῦσιν, τὰ δὲ εὐένδοτα πρὸς ἔρωτας καὶ οἶνο-
 φλυγίας καὶ ὀδυρμούς καὶ οἰμωγὰς, οὕτω τις μὲν μελω-
 δία σεμνὰ τινα καὶ ἀστεία ἐμποιοῖ τῇ ψυχῇ κινήματα, τὶς
 49 δὲ ταπεινότερα καὶ ἀγεννῆ. καλεῖται δὲ κατὰ κοινὸν ἡ
 τοιοῦτότροπος μελωδία τοῖς μουσικοῖς ἡθὸς ἀπὸ τοῦ ἡθους
 εἶναι ποιητικὴ, καθάπερ καὶ τὸ χλωρὸν δέος τὸ χλωρο-
 ποιόν, καὶ τὸ "νότοι βαρυνήκοι ἀχλυνώδεις καρηβαρικοὶ
 50 νωθροὶ διαλυτικοὶ" ἀντὶ τοῦ τούτων δραστικοί. τῆς δὲ
 10 κοινῆς μελωδίας ταύτης τὸ μὲν τι χρῶμα λέγεται τὸ δὲ
 ἀρμονία τὸ δὲ διάτονον, ὧν ἡ μὲν ἀρμονία αὐστηρου τι-
 νὸς ἡθους καὶ σεμνότητος κατασκευαστικὴ πως ὑπῆρχεν,
 τὸ δὲ χρῶμα λιγυρόν τί ἐστὶ καὶ θρηνηῶδες, τὸ δὲ διάτο-
 51 νον ἐντραχυ καὶ ὑπάγροικον. ἀλλὰ δὴ πάλιν τὸ μὲν ἀρ-
 15 μονικὸν μέλος τῶν μελωδουμένων ἀδιαίρετόν ἐστι, τὸ δὲ
 διάτονον καὶ τὸ χρῶμα εἰδικωτέρας τινὰς εἶχε διαφορὰς,
 δύο μὲν τὸ διάτονον, τὴν τε τοῦ μαλακοῦ διατόνου κα-
 λουμένην καὶ τὴν τοῦ συντόνου, τρεῖς δὲ τὸ χρῶμα· τὸ
 μὲν γὰρ τι αὐτοῦ τονικὸν καλεῖται τὸ δὲ ἡμιτόνιον τὸ δὲ
 20 μαλακόν.

52 Πλὴν ἐκ τούτων συμφανὲς ὅτι πᾶσα ἡ κατὰ μελω-
 δίας θεωρία παρὰ τοῖς μουσικοῖς οὐκ ἐν ἄλλῳ τινὲ τὴν
 ὑπόστασιν εἶχεν εἰ μὴ ἐν τοῖς φθόγγοις. καὶ διὰ τοῦτο
 ἀναιρουμένων αὐτῶν τὸ μηδὲν ἐστὶ ἡ μουσικὴ. πῶς
 25 οὖν καὶ ἐρεῖ τις ὅτι οὐκ εἰσὶ φθόγγοι; ἐκ τοῦ φωνὴν αὐ-
 τοὺς κατὰ γένος "ὑπάρχειν, φήσομεν, καὶ τὴν φωνὴν
 ἀνύπαρκτον ἡμῖν ἐν τοῖς σκεπτικοῖς ὑπομνήμασι δεδει-
 53 χθαι ἀπὸ τῆς τῶν δογματικῶν μαρτυρίας. οἳ τε γὰρ ἀπὸ
 τῆς Κυρήνης φιλόσοφοι μόνον φασὶν ὑπάρχειν τὰ πάθη,
 30 ἄλλο δὲ οὐδέν· ὅθεν καὶ τὴν φωνὴν μὴ οὖσαν πάθος,
 ἀλλὰ πάθους ποιητικὴν, μὴ γίγνεσθαι τῶν ὑπαρκτῶν. οἳ

9. τοῦ add RV. 10. μέντι R, μέντοι CFG. 12. ὑπάρχει C,
 ubi γὰρ ὑπῆρχε. 13. λιγυρόν] v. Lehrs Quaest. ep. p. 174. τέ C.
 23. ἐξε CR. ἐν om V.

γέ τοι περὶ τὸν Δημόκριτον καὶ Πλάτωνα πᾶν αἰσθητὸν ἀναιρουῦντες συναναιρουοῖσι καὶ τὴν φωνήν, αἰσθητὸν τι δοκοῦσαν πράγμα ὑπάρχειν. καὶ γὰρ ἄλλως, εἰ ἔστι φωνή, 54 ἦτοι σῶμά ἐστιν ἢ ἀσώματον· οὔτε δὲ σῶμά ἐστιν, ὥς οἱ περιπατητικοὶ διὰ πολλῶν διδάσκουσιν, οὔτε ἀσώματος, ὥς οἱ ἀπὸ τῆς στοᾶς· οὐκ ἄρα ἔστι φωνή. ἄλλος δὲ τις 55 κἂν ἐκείνως ἐπιχειρήσεις λέγειν, ὥς εἰ μὴ ἔστι ψυχή, οὐδὲ αἰσθήσεις· μέρη γὰρ ταύτης ὑπῆρχον. εἰ δὲ μὴ εἰσὶν αἱ αἰσθήσεις, οὐδὲ τὰ αἰσθητά· πρὸς αἰσθήσεις γὰρ ἡ τούτων ὑπόστασις νοεῖται. εἰ δὲ μὴ αἰσθητά, οὐδὲ φωνή· 10 εἶδος γάρ τι τῶν αἰσθητῶν ὑπῆρχεν. ἀλλὰ μὴν οὐδὲν ἔστι ψυχή, καθὼς ἐν τοῖς περὶ αὐτῆς ὑπομνήμασιν ἐδείκνυμεν· οὐκ ἄρα ἔστι φωνή. καὶ μὴν εἰ μήτε βραχεῖά 56 ἔστι φωνή μήτε μακρά, οὐκ ἔστι φωνή· οὔτε δὲ βραχεῖά ἐστιν οὔτε μακρά φωνή, ὥς ἐν τοῖς πρὸς τοὺς γραμματι- 15 κούς ὑπεμνήσαμεν, περὶ συλλαβῆς καὶ λέξεως ζητοῦντες πρὸς τούτους· οὐκ ἄρα ἔστι φωνή. πρὸς τούτοις ἡ φωνή 57 οὔτε ἐν ἀποτελέσματι οὔτε ἐν ὑποστάσει νοεῖται, ἀλλ' ἐν γενέσει καὶ χρονικῇ παρακτάσει· τὸ δὲ ἐν γενέσει νοούμενον γίνεσθαι, οὐδέπω δ' ἔστιν, ὥσπερ οὐδὲ οἰκία γινομένη καὶ ἡ ναὺς καὶ ἄλλα παμπληθῆ εἶναι λέγεται. τοίνυν οὐδὲν ἔστι φωνή. καὶ ἄλλοις δὲ συχνοῖς εἰς τοῦτο ἔνεστι λόγοις 58 χρησθαι, περὶ ὧν, ὥς ἔφην, ἐν τοῖς Πυρρωνείοις ὑπομνηματιζόμενοι διεξήειμεν. νυνὶ δὲ φωνῆς μὴ οὔσης οὐδὲ φθόγγος ἔστιν, ὃς ἐλέγετο φωνῆς πτώσις ὑπὸ μίαν τάσιν· 25 φθόγγου δὲ μὴ ὄντος οὐδὲ διάστημα μουσικὸν καθέστηκεν, οὐ συμφωνία, οὐ μελωδία, οὐ τὰ ἐκ τούτων^{'''} γένη. διὰ τοῦτο οὐδὲ μουσική· ἐπιστήμη γὰρ ἐλέγετο ἐμμελῶν τε καὶ ἐκμελῶν.

Ὅθεν ἀπ' ἄλλης ἀρχῆς ὑποδεικτέον ὅτι κἂν τούτων 59 ἀποστῶμεν, διὰ τὴν ἐγγειρηθησομένην ἐπὶ τῆς ῥυθμοποιίας ἀπορίαν ἀνυπόστατος καθέστηκεν ἡ μουσική. εἰ

2. συναιρουοῖσι C. 6. ἄλλος δ' ἂν τις H, ἀλλ' ὥς δὲ τις κἀκείνων X, ἀλλ' ὡς τις κἀκείνως L. 9. αἰσθησῶν RV. 31. ἐγγειρηθησομένην L.

γὰρ μηδὲν ἐστὶ ρυθμός, οὐδὲ ἐπιστήμη τις ἔσται περὶ
 ρυθμοῦ· ἀλλὰ μὴν οὐδὲν ἐστὶ ρυθμός, ὡς παραστήσο-
 60 μεν· οὐκ ἄρα ἐστὶ τις ἐπιστήμη περὶ ρυθμοῦ. ὡς γὰρ
 πολλάκις εἰρήκαμεν, ρυθμός σύστημά ἐστιν ἐκ ποδῶν, ὃ
 5 δὲ ποῦς τὸ συνεστῶς ἐξ ἄρσεως καὶ θέσεως· ἡ δὲ ἄρσις
 καὶ ἡ θέσις ἐν ποσότητι χρόνου θεωρεῖται, ὧν τινὰς μὲν
 ἐπεῖχεν ἡ θέσις τινὰς δὲ ἡ ἄρσις χρόνους. καθάπερ γὰρ
 ἐκ μὲν στοιχείων συλλαβαὶ ἐκ δὲ συλλαβῶν λέξεις συντί-
 θενται, οὕτως ἐκ μὲν τῶν χρόνων οἱ πόδες ἐκ δὲ τῶν πο-
 61 δῶν οἱ ρυθμοὶ γίνονται. εἰς οὖν δεῖξωμεν ὅτι οὐδὲν
 ἐστὶ χρόνος, ἔξομεν συναποδεδειγμένον ὅτι οὐδὲ πόδες
 ὑπάρχουσιν, διὰ δὲ τοῦτο οὐδὲ οἱ ρυθμοί, ἐξ ἐκείνων τὴν
 σύστασιν λαμβάνοντες. ὃ ἀκολουθήσει τὸ μηδὲ ἐπιστή-
 μην εἶναι τινα περὶ ρυθμῶν. πῶς οὖν; ὅτι οὐδὲν ἐστὶ
 15 χρόνος, ἥδη μὲν παρεστήσαμεν ἐν τοῖς Πυρρωνείοις, οὐδὲν
 62 δὲ ἦντον καὶ τὰ νῦν παραστήσομεν ἐπὶ ποσόν. εἰ γὰρ
 ἐστὶ τι χρόνος, ἦτοι πεπέρασται ἢ ἀπείρος ἐστίν. οὔτε δὲ
 πεπέρασται, ἐπεὶ ἐροῦμέν ποτε γεγονέναι χρόνον ὅτε χρό-
 νος οὐκ ἦν, καὶ ἔσεσθαι ποτε χρόνον ὅτε χρόνος οὐκ
 20 ἔσται, οὔτε ἀπείρος καθέστηκεν· ἔστι γὰρ τι αὐτοῦ πα-
 ρωχηκός καὶ ἐνεστῶς καὶ μέλλον, ὧν ἐκάτερον εἰ μὲν οὐκ
 ἐστίν, πεπέρασται ὁ χρόνος, εἰ δ' ἔστιν, ἔσται ἐν τῷ πα-
 ρόντι καὶ ὁ παρωχηκός καὶ ὁ μέλλον, ὅπερ ἄτοπον. οὐκ
 63 ἄρα ἐστὶ χρόνος. τὸ γε μὴν ἐξ ἀνυπάρκτων συνεστῶς
 25 ἀνύπαρκτον ἐστίν· ὁ δὲ χρόνος ἐκ τε τοῦ παρωχημένου
 καὶ μηκέτ' ὄντος καὶ ἐκ τοῦ μέλλοντος μηδέπω δὲ ὄντος
 64 συνεστῶς ἀνύπαρκτος ἔσται. ἄλλως τε, εἰ μὲν ἀμερῆς
 ἐστὶν ὁ χρόνος, πῶς τὸ μὲν τι αὐτοῦ παρωχημένον τὸ δὲ
 ἐνεστῶς τὸ δὲ μέλλον λέγομεν; εἰ δὲ μεριστός ἐστιν, ἐπεὶ
 30 πᾶν τὸ μεριστὸν ὑπὸ τινος αὐτοῦ μέρους καταμετρεῖται,
 ὡς πῆχυς μὲν ὑπὸ παλαιστοῦ, ὁ παλαιστής δὲ ὑπὸ δακτύ-

2. παριστήσομεν CSHNV: corr Fabricius. 6. χρόνων H. 7. γὰρ
 add H. an καθὰ γὰρ? 10. οἱ om V. post γίνονται omisi, quae
 vulgo addunt ex v. 12 sumpta, ἐξ ἐκείνων τὴν σύστασιν λαμβάνοντες.
 12. ὑπάρχουσι L. 21. ἕκαστον? 24. ἀνυπάρκτου X. 28. τοι C.

λου, δείξει καὶ αὐτὸν ὑπὸ τινος τῶν αὐτοῦ μερῶν κατα-
μετρεῖσθαι. οὔτε δὲ τῷ ἐνεστῶτι δυνατόν καταμετρεῖν 65
τοὺς ἄλλους χρόνους, ἐπεὶπερ ὁ γινόμενος καὶ ὁ ἐνεστὼς
χρόνος ὁ αὐτὸς ἔσται κατ' αὐτοὺς παρωχημένος καὶ μέλ-
λων, παρωχημένος μὲν ὅτι τὸν παρωχημένον καταμετρεῖ
χρόνον, μέλλων δὲ ὅτι τὸν μέλλοντα ὅπερ ἄτοπον. οὐ
τοίνυν τινὲ τῶν λειπομένων δυοῖν τὸν ἐνεστῶτα καταμε-
τρητέον. δι' ἣν αἰτίαν οὐδὲ ταύτῃ λεκτέον εἶναι τινα
χρόνον. πρὸς τούτοις ὁ χρόνος τριμερὴς ἔστι, καὶ τὸ μὲν 66
ἔχει παρωχηκὸς τὸ δὲ ἐνεστὼς τὸ δὲ μέλλον, ὧν τὸ μὲν 10
παρωχημένον οὐκέτι ἔστιν, τὸ δὲ μέλλον οὐπω ἔστιν, τὸ
δὲ ἐνεστὼς ἦτοι ἄμερές ἐστιν ἢ μεριστόν. ἀλλ' ἄμερές
μὲν οὐκ ἂν εἴη· ἐν ἄμερεϊ μὲν γὰρ οὐδὲν δύναται γίνε-
σθαι μεριστόν, ὥς φησὶ Τίμων, οἷον τὸ γίνεσθαι, τὸ φθει-
ρεσθαι. καὶ ἄλλως, εἴπερ ἄμερές ἐστι τὸ ἐνεστὼς τοῦ 67
χρόνου, οὔτε ἀρχὴν ἔχει ἀφ' ἧς ἀρχεται, οὔτε πέρας ἐφ' ᾧ
καταλήγει, διὰ δὲ τοῦτο οὐδὲ μέσον· καὶ οὕτως οὐκ ἔσται
ὁ ἐνεστὼς χρόνος. εἰ δὲ μεριστός ἐστιν, εἰ μὲν εἰς τοὺς
μὴ ὄντας χρόνους μερίζεται, οὐκ ἔσται χρόνος, εἰ δ' εἰς
τοὺς ὄντας χρόνους, οὐκ ἔσται ὅλος ὁ χρόνος, ἀλλὰ τῶν 20
μερῶν αὐτοῦ τινὰ μὲν ἔσται τινὰ δὲ οὐκ ἔσται. τοίνυν
οὐδὲν ἔστι χρόνος, διὰ δὲ τοῦτο ρῦθὸς πόδες, οὐδὲ ῥυθμοί,
οὐδ' ἢ περὶ τοὺς ῥυθμοὺς ἐπιστήμη.

Τοσαῦτα πραγματικῶς καὶ πρὸς τὰς τῆς μουσικῆς 68
εἰπόντες ἀρχὰς ἐν τοσούτοις τὴν πρὸς τὰ μαθήματα διέ- 25
ξοδὸν ἀπαρτίζομεν.

1. αὐτοῦ] αὐτῶν X.
om R. 16. φ FG.
πρὸς μουσικοὺς.

3. καὶ — 4. παρωχημένος om C. 4. ἔσται
26. post ἀπαρτίζομεν RV: αἰξτον ἐμπυρικὸν

I N D E X.

ἀβαθὴς ἐπιφάνεια 129 4, 210 25, 475 7, 713 32.

Ἄβας 652 25.

ἄβαξ 447 4 et 7, 449 20, 719 27 et 29.

ἀβλύτος βίος 568 26.

ἀβούλητος 7 29, 374 4.

ἀβουλήτως 7 3, 357 8.

ἄβροχία 95 15, 433 3.

πέρη τοῦ ἀγαθοῦ 180 28 — 166 9, 550 5 — 578 5, 581 9. ἀγαθὸν τὸ ἀγα-
στόν 162 9, 553 4, 563 8.

ἀγαθοποιεῖν Plato 560 14.

ἀγαθοποιοὶ ἀστέρες 733 9.

ἀγαστὸν πάθος 164 29, 165 11, 563 1.

ἄγγαροι Plato com. 682 5.

ἄγγεῖα τὰ περὶ τὴν ὄψιν 13 1.

ἄγκυα (II. χ 190) 616 25.

ἀγνώσια 264 14, 397 17.

ἀγνώτα — ἐπιγνώσθεντα 17 4.

ἀγράμματοι οἱ γραμματικοί 621 5.

ἀγρεύειν 549 3.

οἱ κατὰ τὴν ἀγροικίαν 650 28.

ἀγροικότερον ἐνίστασθαι 361 8, διδά-
σκειν 735 22.

ἀγχύθυρος κακία 570 6.

ἀγχινόας ὑπερβολή 66 14.

ἀγχίνους 66 6. ἀγχινούστερος 65 29,
70 24 et 28. ἀγχινούστατος 66 16.

ἀγωγή 6 17, 34 4. βίος 35 32, 36 7. παί-
δων 179 7. τὴν Λιογέονος ἀντιτιθώ-
μεν τῇ Ἀριστέππου ἢ τὴν τῶν Λα-
κώνων τῇ τῶν Ἰταλῶν 34 29. ἢ Κυρη-
ναϊκῇ 48 29, ἢ τῶν μεθοδικῶν 56 8,
ἢ σκεπτικῇ 4 2 et 4, 5 6, 7 22 et 27.
ἢ κατὰ Ἐπικούρου 722 28. αἱ δογ-
ματικαὶ ἀγωγαί 580 16. ζῆν πρὸς
τὰς ἀγωγὰς 6 23. ὁ παρὰ τὰς ἀγ-
γὰς τρόπος 32 10.

ἀδάμας 471 4, 709 16.

ἀδδῆφαγεῖν 163 20.

ἀδελεῖσθαι 79 9 et 24, 181 23, 319 4 et
6, 564 26, 591 25, 604 15, 605 15.

ἄδηλα — προδήλα 79 2, 318 7. καθά-
παξ ἄδηλα — πρὸς καιρὸν ἄδηλα —
φύσει ἄδηλα 79 2, 318 31. τὰ μὲν φύ-
σει ἄδηλα τὰ δ' ὁμωνύμως λεγόμενα
τῷ γένει ἄδηλα 357 12.

ἀδηλοτής 591 3.

τὰ ἐν ἄδου μυθενόμενα 394 4, 406 31,
408 13, τὰ καθ' ἄδου μ. 407 3, πλατ-
τομένα 407 4.

ἀδιάκριτος 91 28, 92 14 et 20.

ἀδιανοήτων 449 31, 452 14, 470 8.

ἀδιάπτωτος 212 31, 213 6, 240 9.

ἀδιάστατος 701 31, 702 1 et 3, 704 13.

ἀδιάστροφος 167 13.

ἀδιαστροφως 690 22.

ἀδιαφοροῦμεν κατὰ τὴν φωνήν 42 25.

ἀδιαφορία 35 11.

τὸ ἀδιάφορον λέγεται τριχῶς 162 24,
558 11. οὐκ ἔστι τι φύσει ἀδιάφορον
166 16. ἀδιάφορον προηγούμενον
556 4, 559 7.

ἀδιαφόρος 41 29, 42 21, 43 24.

ἀδιάψευστος 232 20 et 22.

ἀδιαψεύστατος 232 23.

ἀδιδάκτων 331 16.

ἀδιδάκτως 331 19, 348 22, 536 16 et 19,
565 8.

ἀδιεξέτητος ὑπόθεσις 658 19.

ἄδιψος; 20 10.

Ἄδμητος 53 3.

ἀδόλεσχον 631 31.

τὸ ἀδόξαστον 55 30.

ἀδοξάστως 6 10, 7 33, 8 11, 52 21, 53
26, 59 21, 80 7, 176 19.

ἀεὶ καὶ μᾶλλον 467 5, 469 6, 706 8: cf.
Lobeck. Aglaoph. p. 385.

ἀεροειδής ἡ ἀκοή 209 15, 216 13.

ἀετός 633 27.

ἀζήτης 7 29, 364 21, 479 3, 697 4.
 ἀηδίας ἐμποιοῦσι 14 32.
 ἀηδίζει — εὐφραίνει 22 18.
 ἀηδισμός 21 6 et 7.
 ἀήθεια 678 17.
 οἱ ἐπικληθέντες ἄθεοι 402 8.
 ἀθετεῖν 247 16, 299 9, 309 6, 710 7, 741 8.
 ἡθετήκασιν 392 4.
 ἀθέτησις 318 14.
 ἄθετος πρὸς κρίσιν 230 25, 264 27.
 Ἀθηναγόρας ὁ Ἀργεῖος 19 31.
 Ἀθῆναι ἡ μία πόλις 634 15.
 Ἀθηναῖος 687 19.
 Ἀθηναίων διάλεκτοι 650 26, 654 20. μου-
 σική 751 3.
 ἀθιγές 447 1 et 2, 448 5, 450 2.
 ἀθλήσις 694 2.
 ἀθρήσασθαι Timon 405 10.
 ἄθρον μεριστὸν διάστημα 138 33, 139 2,
 140 15 et 16, 502 12, 504 22, 505 13. ἀ-
 θρόα ποιότης 475 24.
 ἀθρόως 52 30, 139 21 et 28 et 31, 140 1
 et 7 et 13.
 ὁ τοῦ αἰ φθόγγος ἀπλοῦς καὶ μονοειδής
 625 23.
 αἰάζειν Timon 578 31.
 αἶγες 12 27, 175 14.
 Αἰγύπτιος 35 15, 168 26, 169 2 et 24, 172
 29, 173 21 et 25, 174 15, 176 9, 398 1,
 733 22.
 Αἰγυπτος 433 3.
 αἰδήμων 746 2.
 αἰθέρια ζῶα 411 8.
 αἰθήρ 411 6.
 Αἰδιόπες 20 2, 34 19, 174 17, 441 16, 554
 24, 747 9.
 Αἰδιόπια 440 32.
 αἰλουροι 12 27, 173 11.
 τὸ αἷμα ψυχή 365 10.
 αἰμωπός 12 7, 68 18.
 Αἰνησιδῆμος (Ὀνησιδῆμος G et Stephe-
 no, Onesidēme Crouasazio, Examen du
 Pyrrhonisme p. 60 et 124, a. 1733) 40 12,
 47 10, 50 28, 153 6, 265 6, 266 5, 296 12,
 338 15, 484 9, 523 23, 554 20. κατὰ Ἡρά-
 κλειτον 265 29, 290 8, 457 16, 520 18. ἐν
 τῷ δ' τῶν Πυρρωνείων λόγων 333 25.
 αἰπυδολογαί Timon 578 28.
 αἶσαν — τιθέναι 5 2, 44 17. αἰρεσθαι
 271 3, 319 24.
 αἰρεῖσθαι — φεύγειν 17 27, 21 8. — ἐκ-
 κλίνειν 20 23, 21 10. — ἀποδοκιμαζειν
 37 12.
 αἰρεσιάρχης 179 6, 582 21.
 αἰρεσις τί 6 13 et 16. αἰρεσιν ἔχει 6 12.
 τὸν εἰσηγησάμενον τὴν αἰρεσιν ἣν με-

τέρχη 10 10. αἱ κατὰ φιλοσοφίαν
 αἰρέσεις 41 8, αἱ κατὰ ἱατρικὴν 55 5,
 αἱ μετὰ τοὺς φυσικοὺς 222 5. ἐν ταῖς
 δογματικαῖς αἰρέσεσιν 172 20. κατὰ τὴν
 δογματικὴν αἰρεσιν 250 26. οἱ ἀπὸ
 τῶν αἰρέσεων 262 2. αἰρεσις — φυγή
 16 21 et 25, 19 20, 21 6. αἰρέσεις καὶ
 φυγαί 25 20, 225 18, 577 16, 427 21.
 αἰρετά — φευκτά 14 16, 192 29. οὐδὲν
 αἰρετὸν κατὰ τὸν ἴδιον λόγον 562 5.
 αἰσθήσεις πέντε 23 18.
 αἰσθητήρια 10 26, 23 1 et 10, 266 4. τὸ
 γευστικὸν αἰσθητήριον 13 32.
 αἰσθητικοὶ καὶ νοητικοὶ ἰσμεν 8 6.
 αἰσθητικῶς κινεῖται 267 12.
 αἰσθητόν — νοητόν 37 30.
 Αἰσχίνης 682 30.
 αἰσχροεργεῖν 170 5.
 τὸ Αἰσώπειον αἰνίγμα (fab. 126 Cor.)
 310 9.
 αἰτᾶσθαι — αὐτόθεν λαμβάνειν 369 12.
 αἰτηθήσεται ἀπόδειξιν 28 30, 76 8.
 αἰτιαὶ δραστηκαί 729 17.
 αἰτιατέον 576 14 et 16.
 αἰτιολογήσαι τὸ ζητούμενον 40 19 et 20.
 αἰτιολογία δογματικὴ πόσις τρόποις ἐ-
 λέγχεται 40 9 — 41 19.
 αἴτιον τί 122 10, 334 26, 431 11, 437 26.
 πιθανόν ἐστιν εἶναι τὸ αἴτιον 123 8.
 πιθανόν καὶ τὸ μὴ εἶναι τινός τι αἴτιον
 123 26. αἴτιον δραστηκώτατον 119 15,
 ενεργητικόν 122 9.
 αἰτωδης ἀρχή 5 8.
 ὁ αἰὼν φιλομετάβολόν τι 617 24. εἰς
 αἰῶνα μεχρήσονται 638 28. ἐξ αἰῶνος
 ἦν καὶ εἰς αἰῶνα διαμένει 408 10. μέ-
 νειν ἱστασάσθαι δι' αἰῶνος 326 4, 327 27.
 ἐξ αἰῶνος — ἀπὸ τινος χρόνου 408 33.
 αἰώνιος ἀγνοσία 357 15.
 ἡ Ἀκαδημαϊκὴ φιλοσοφία 50 5. ὁ Ἀκα-
 δημαϊκός 229 25. οἱ Ἀκαδημαϊκοὶ 52
 16, 227 29, 391 25.
 Ἀκαδημαῖαι τρεῖς ἢ πέντε 50 7. ἡ ἀρχαία
 546 19. ἡ μέση 53 29. ἡ νέα 52 10, 53
 7 et 23.
 ἀκαδευτούμενον διάστημα 149 26 et 30,
 476 25 et 30.
 Ἀκάμας ἀκρωτήριον 657 10.
 τὰ ἡκανθωμένα 13 10.
 πρὸς ἀκαρές 576 3.
 ἀκαριαῖος ὁ ἐνστώς 153 33. ἀκαριαία
 λείψος 31 10. ἀκαριαῖον μέγεθος 140 9.
 ἀκαριαῖα 31 18. κατὰ τὸ ἀκαριαῖον
 140 1.
 ἀκαταληπτὴν 45 9, 671 12. ἀκαταληπτο-
 μένων 736 32.

ἀκατάληπτος 121 7, 279 29. πάντα ἐστίν
ἀκατάληπτα 44 31, 47 25.
ἀπαταληρία 3 2, 55 1, 61 14, 63 25, 127 23.
ἀκινήσια 232 8.
ἀκινήτεϊν 231 31, 491 20.
ἀκινήτῃσιν 491 20, 499 29, 513 4.
ἡ ἀκίς τοῦ τοξότου 746 3.
οἱ ἀκμαῖοντες — οἱ πρεσβύτεροι 25 18. —
οἱ παῖδες 25 22.
ἀκμήν ὑπάρχει 59 8, 186 15, 343 27, 587
31, 614 21, 639 2, 743 15.
ἀκοη πῶς γίνεται 132 6. τὰς ἀκοάς 214 24.
ἀκολουθητέον 579 12.
ἀκολουθίαν ἔχουσι πρὸς ἄλληλα 6 14,
ἡ πρὸς αὐτὸν ἀκολουθία 61 23, 82 27.
τῆς τοῦ συνημμένου ἀκολουθίας 90 6.
ἡ τῶν σκεπτικῶν ἀκολουθία 55 9. ἀπο-
λουθία — μάχη 275 22.
ἀκολουθως 299 2.
ἀκόνη 678 14 et 19.
ἀκος ποδὸς ἀκινήσια 17 23.
ἀκουστέον 242 16.
ἀκουστής 50 10, 126 11, 461 26, 599 11, 656 1,
675 24. v. Wytttenbach, ad Plutarch. 37 C.
ἀκουστικός πόρος 13 12. φύσιν ἀκουστι-
κὴν 255 24. ἀκουστικὸν πνεῦμα 132 8.
ἀκουστικῶς κινεῖται 267 9.
μετὰ ἀκριβείας 84 26, 247 2, 369 27. πρὸς
ἀκριβείαν 29 28, 30 9, 138 18 et 21 et
24 et 30, 148 24 et 26, 734 13, 737 7 et 15.
ἐπ' ἀκριβές 59 5, ἐπὶ τὸ ἀκριβέστατον
616 14. κατὰ τὸ ἀκριβές 741 15.
ἀκριβεύεσθαι 614 4.
ἀκρίς 633 28.
ὁ περὶ τῶν ἀκρίτων νόμος 170 31.
ἀκρίτως 287 20 et 21.
ἀκροβολισμός 736 20.
ἀκροτής 531 1.
ἀκρωρία 733 2 et 5.
ἀκρως σημειοῦνται 346 10.
ἡ ἀκρωτήρια 430 16.
ἀκρωτήριον 657 10.
ἀκύλιστος Timon 408 7.
ἀλγῆδών 167 17, 235 18. ἀλγῆδόνες 167 14
et 24 et 26, 407 24.
ἀλγύνει τὴν σάρκα 269 30. τὸ ἀλγύνον
235 22, 575 15.
ἄλφα 55 19, 754 27.
ἄλφαινε 560 6. ἄλεανθείς 269 14.
ἄλεαντικός 163 12, 560 5.
ἐν ἄλεινῳ ἄρι 29 18. πῦρ ἄλεινόν
269 15.
ἄλειμμα 321 7.
ἡλείπεται 653 1.
ἄλειπτης κακίας 668 22.
ἄλεκτον τάχος 740 22.

ἀλεπτρών 15 3, 167 4, 565 30.
Ἀλεξάνδρεια 173 11, 479 10.
Ἀλεξάνδρος ὁ Αἰτωλός 331 24.
Ἀλέξανδρος ἐν Βαβυλῶνι· φαρμακευ-
θεῖς 658 23. Πύρρωνα τιμὰς 664 17.
Ἀλεξάνδρος ὁ αὐτὸς καὶ Πάρις 110 25.
Ἀλεξίνος 193 13, 415 23.
ἡ ἀλγῆδων ἀνύπαρκτος 75 6, σῶμα 75 10,
198 7 et 10. τῆς ἀλγῆδας τὸ ἀλγῆς
διαφέρει τριγῶς 75 8, 198 4. ταῖς ἀλγ-
θείαις 235 30, 284 3, 301 30, 396 13, 407
2, 527 23, 529 10.
ἀλγῆδες τί 181 29, 289 23, 290 14 et 18 et
30, 306 9, 589 5. περὶ τίνι 291 5. οὐκ
ἐν τῇ φωνῇ 316 6. οὐδ' ἐν τῷ κινήμα-
τι τῆς διανοίας 317 10. ἀνυπόστατον
τὸ ἀλγῆδες 75 6 — 78 19, ἀκατάληπτον
113 12.
ἀλγῆθεις 276 16.
ἀλγῆθότης 389 21.
ἄληπτος 325 30, 595 31.
ἀλιγύγλωσσος Timon 405 7.
ἄλιεύειν 392 7.
Ἀλκαῖος 398 32, 668 20.
Ἀλκητις 53 2.
ἄλκιμος κύων 17 1. τὰ ἄλκιμα ζῶα 566
19 et 22. ἄλκιμον ὁ λέων 746 3.
ἀλλὰ καὶ ἀδερ wohl, ma sì bene, mais
oui bien 334 7, 338 27, 340 1.
ἀλληγορεῖ 392 22.
ἀλληλουχία 620 8.
ἀλληλοφάγος ἀνομία 681 20.
ἄλλοιόσχημον 236 8, 237 2.
ἄλλοιόχρους 236 7.
ἄλλόκοτος ἔννοια 122 13.
ἄλλως — διαφερόντως — ἐξηλλαγμένως
328 9. ἄλλως — καθ' ἕτερον τρόπον
328 13. ἄλλως ῥέπτειν 179 26. ποικίλως
τε ἄλλως καὶ τῷ 113 13. οὔτε — ἄλλως
τε 46 19.
τὰ ἄλογα ζῶα τοῖς ἀνθρώποις συγκρίνο-
μεν 16 1 — 18 30.
ἀλύπια τὸ ἀγαθόν 162 13.
ἀλύπως ἐλάμβανε μηχανεῖον ὀλκὰς δ'
19 29 et 32, 22 25.
ἀλύσεως τρόπον 229 7. ἀλύσεις 409 14.
ἄλωή 194 3.
Ἀμαζόνες 172 7.
ἄμαυρον χροῖμα 25 17, φῶς 28 10. φωνή
ἄμαυρα 25 19, 69 14. λόγοι ἄμαυρότε-
ροι 187 20.
ἄμαχος 345 17, 441 21.
ἡμβλυται 230 24.
ἄμβλυπτεῖν 742 29.
ἀμέθοδος ἔνστασις 362 25, λόγος 61 10,
ῦλη 656 8. ἀμέθοδον 607 12.

ἀμερόδως 353 28.
 ἀμέλει γούν 71 3, 114 15, 144 16, 240 21,
 321 24, 434 20, 610 19. γέ τοι 325 29,
 677 10, 751 16.
 ἀμέριμος 569 7.
 ἀμετάπτωτος 107 9.
 ἀμητος 439 7.
 ἀμίδιον 652 1.
 ἀμιλληθῆναι ἐκάστη 61 9.
 ἀμς 652 5.
 ἀμοιροῦν 212 4.
 ἀμπώτεις 409 22.
 ἀμυδρὰ φαντασία 228 9 et 14, 247 4.
 ἀμύθητος διαφωνία 61 9, ἀμύθητοι
 πληγαί 241 12. ἀμύθητοι ἀντιφθέγ-
 ζονται 365 15.
 Ἄμυκος Ποσειδῶνος 695 27.
 ἄμυνα 621 2. ἄμυναι 17 2.
 ἀμφίβολα φωνάεντα 621 19.
 ἀμφοτερόβλεπτος Timon 51 15.
 ἀμφιασάμενος 158 13.
 ἀμφιβολία 118 5 et 24. ἀμφιβολία τί
 118 6.
 ἀμφίβολα φωνάεντα 621 19.
 ἀμφιδέξιος γυνή Hippocrates 200 21.
 ἀμφιέννυσθαι στολήν γυναικείαν 35 28.
 ἀμφέσαιτο 169 9.
 ἀμφιλαφέστερον 127 23.
 ἄν cum indicat. praes. 41 6. fut. 352 27,
 436 30.
 ἀν ἔν 537 11, ἀνὰ τέσσαρας 506 19, ἀνὰ
 πέντε 624 24.
 ἀναγειν εἰς πίστιν 260 22. ἀνάγονται
 ἀπὸ διαφώνων αἰρέσεων 259 2.
 ἀναγκαιότης 105 5.
 ἀναγκαστικῶς ὄγουσιν εἰς συγκατάθε-
 σιν 43 14.
 ἀνάγκην ἔχει προκαταλαμβάνεσθαι 84 3,
 228 29. ἀνάγκη παθῶν 55 12 et 14 et
 29, λημμάτων 89 12. κατ' ἀνάγκην 247
 10, 261 22, 306 11, 351 15, 416 11 et 12.
 ἐξ ἀνάγκης 300 9, 359 29, 519 14, 528 8.
 ἀναγκώνιστος Herophilus 566 19.
 ἀναδιδόμενη τροφή 14 3, 23 6. τὸ ὕδωρ
 ἀναδιδόμενον εἰς τὰ δένδρα 14 7, 23 7.
 ἀναδιδῶσι φαντασίαν 236 20, 247 15,
 267 4.
 ἀναδύσεται τι χεῖρον 449 3.
 ἀναζητητέον 341 27.
 ἀναθεῖναι τοὺς σίλλους Ξενοφάνει 51 12.
 ἀναδιώρησις 231 17.
 ἀνάδρησις Timon 610 27.
 ἀναιρεῖν τὰ φαινόμενα 7 1 et 14. οἱ μὲν
 ἔδεσαν οἱ δὲ ἀνείλον 148 26. ἀναλοῦσι
 fut. 348 14.
 ἀναιρετικὰ ἀλλήλων 101 18, 205 11.
 ἀναίρετος — ἀφυγής Timon 577 27.

ἀναισθητεῖν 175 4.
 ἀναιτίως 137 2 et 3, 509 22 et 23.
 ἀνάκρας 620 3.
 Ἀνακρέων 668 21.
 ἀνακῦναι ἀπορία 306 2 et 460 13, λόγος
 358 3, χεῖρόν τι 439 22, 531 20, 699 8.
 ἀναλαμβάνειν αἵρεσιν 55 3. ἀνελιγνῶς
 νοῦν καὶ ἐπιστήμην 62 26, 167 24. ἀνα-
 λήψεσθαι τὴν ἀταραξίαν 9 6.
 ἀναληγνῆς ἀρετῆς 18 3, μαθημάτων 600 17.
 ἀναλογεῖ 339 12. ἀναλογοῦσαν 396 2.
 ἀναλογία τί 644 28, 645 17, 651 6. ἐν
 ἀριθμῷ κεῖται 212 5. αὐξητική ἢ μει-
 ωτική 467 14.
 ἀναλογικὴ τέχνη 644 26.
 ἀναλογισμός 34 15.
 ἀναλογιστικός 594 27, 696 13, 647 23, 687 1.
 ἀναλογιστικῶς 705 13.
 τὰς ἀναλόγους 277 16, 295 16. τὰ ἀνά-
 λογα 559 6.
 ἀναλόγως 21 21.
 ἀναλύσεις συλλογισμῶν 337 25, 338 24,
 340 3.
 ἀναμένειν, περιμένειν 264 6 et 7.
 ἀναμῖξ 266 28.
 ἀναμφίλεκτος 370 10.
 ἀναμφιλέκτως 362 2, 371 17.
 ἀνανεοῦσθαι 184 16, 320 5 et 9, 351 1,
 593 7.
 ἀνανέωσις 318 22.
 ἀνάντης τε καὶ κατάντης ἡ αὐτὴ ὁδός
 257 1.
 ἀναντίρρητοι λόγοι 321 30, 383 17, 390 18.
 ἀναντίτυπος 470 1 et 4.
 Ἀναξαγόρας 221 24, 392 24, 485 21. ο
 Κλαζομένιος 126 22, 392 19, 462 11,
 540 1. ὁ φυσικώτατος 208 16.
 Ἀναξάρχος ὁ εὐδαιμονικός 200 6, 208 8.
 Ἀναξίμανδρος 126 11, 191 19. ὁ Θάλεω
 ἀκουστής 461 26.
 Ἀναξιμένης 126 11, 191 18, 461 27, 638 31.
 ἀνάπαλιν 323 15, 326 8, 345 32.
 ἀνάπαυλα τῆς ὀχλήσεως 571 3.
 τοῖς ἀναπέμψασιν τὴν φαντασίαν πρῶγ-
 μασι 226 27, 358 14 et 27.
 ἀναπεπταμένοι τόποι 29 32.
 ἀναπλάσματα 366 10.
 ἀναπλασμός 239 29.
 ἀναπλάσσο(τ)εῖν 80 8, 109 14, 172 20, 299
 18, 394 3 et 11.
 ἀναπνοή ἢ ὑστάτη 566 7. ἀναπνοὴν με-
 κρὰν πορίζειν 460 18.
 ἀναπόβλητα τὰ ἀγαθὰ 177 2.
 ἀναπόδεικτοι λόγοι 17 11, 92 22 — 96 10,
 102 8 — 104 21, 334 5, 335 18.
 ἀναποδείκτως 15 16, 64 15, 69 3, 82 20,
 363 8 et 29.

ἀναπομπή 358 23, 531 13.
 ἀναπτύσσεται 649 11.
 ἀναρμιοὶ ὄγκοι 126 25, 462 13.
 ἀναρμυστον — ἡρμυσμένον 223 11.
 ἀνηρηκώς 661 12.
 ἀναρχος 258 2, 303 31, 527 33, 653 28.
 ἀνασκευαστικός 495 10.
 ἀνασκευή παθῶν 608 29.
 ἀνασκοποῖεν τοὺς ἀποθανόντας 174 29.
 ἀνασκόπη Timon 610 27.
 ἀναστομωθέντα ἀγγεῖα 738 14.
 καὶ ἀναστρέφωμεν 519 21. ἀναστρέ-
 φθαι 59 14, 193 26. θεόντως ἀναστρέ-
 φονται 527 10.
 κατὰ ἀναστροφήν 285 9.
 ἀναστρόφως 298 23, 311 29, 317 20, 341 20.
 ἀνασταδίσσης μάστιγος 16 26.
 ἀνατεταλκός ζωδίων 741 17, 742 28.
 ἀνατρέπειν 7 4.
 ἀνατρέχειν 305 22, 644 27, 647 16.
 ἀνατρέφειν 256 26.
 ἀνατρέφοντες 489 8.
 ἀναφής φύσις 436 19, 476 15.
 ἀναφθίγγεται 670 1.
 ἀναφωνεῖν 478 13, 653 26, 654 3.
 Ἀναχαρεὺς ὁ Σκιδῆς 200 4, 201 24.
 ἀναχωροῦντες μίγνυνται — δημοσίᾳ 35 17.
 ἀνδρείον τὸ βαλανεῖον 685 22.
 ἀνδρεία τί 425 4.
 ἀνδριαντοπλαστική 582 11, 584 17.
 ἀνδριαντοποικὴ 641 15.
 ἀνδρίζεσθαι 167 2, 707 5.
 ἀνδρικωτέρα ζήτηρικὴ γραμματικῆς
 674 16.
 ἀνδροτομεῖν 666 12.
 Ἄνδρων ὁ Ἀργεῖος 20 10.
 ἀνειδωλοποιεῖν 157 7.
 ἀνειδωλοποίησις 166 1.
 ἀνείλεπτος 505 28.
 ἀνελληνιστον 641 13, 642 10.
 ἀνελλεπῶς 382 30.
 ἀνενηρηγός 577 14 et 15.
 ἀνενήγητος 8 1 et 10, 52 21, 120 12,
 180 11, 196 25, 577 27.
 ἀνενηγότος 120 14, 131 18, 161 30, 553 26.
 ἀνεξαιπάτης 278 9.
 ἀνεξελέγκτως 232 24.
 ἀνέξοιστος 207 9, 216 31.
 ἀνεπαίσθητος 564 24.
 ἀνεπίδευτος 556 19.
 ἀνεπίδευτος 398 13, 412 4.
 ἀνεπιδόλωτος 670 14.
 ἀνεπικρισία 680 31.
 ἀνεπικριτος 26 21, 27 2 et 28, 37 10, 38 1,
 106 1, 591 3.
 ἀνεπικρίτως 21 21, 38 2, 39 1, 77 6, 591
 11, 674 7.

ἀνεπινοήσια 708 7.
 ἀνεπινόητος 72 25, 80 17, 96 21, 97 2,
 124 9, 248 13, 371 20, 372 32, 725 9.
 ἀνεπισήμαντος τόπος 656 11.
 ἀνεπίστατος 112 18.
 ἀνεπίτατος 531 1.
 ἀνείσις — συμπερισμός 410 11.
 ἀνετερολῶτον 386 8.
 ἀνετυμολόγητον ὄνομα 654 17.
 ἀνέτυμον 654 18 et 22.
 ἀνετύμως 654 5 et 12.
 ἀνεύρετος 95 25 et 33, 122 14, 177 30, 248
 16, 262 24, 263 21, 285 23 et 24, 298 4,
 379 19.
 ἀνέφικτος 572 3.
 ἀνήκοι τῶν λεγομένων 7 2.
 ἀνήνυτος 58 4, 63 20, 106 23, 133 25, 344
 24, 485 30, 619 11.
 ἀνηρέμητοι δι' αἰῶνος ὄγκοι 698 9.
 ἀνηρέμητος 521 29.
 ἀνθέλλειν ἀπὸ 753 6 et 10.
 ἀνθοβαφῆς ἐσθῆς 34 20, 169 8.
 ἀνθομολογήσις 231 8, 385 30.
 ἀνθρωποειδής 119 27, 400 11 et 19.
 ἀνθρωπομορφος 172 23, 396 12, 400 15.
 ὁ ἀνθρωπος ἀνεπινόητος 61 20 — 63 3,
 248 13 — 251 31. ἀκατάληπτος 63 4 —
 64 4. πόθεν νοεῖται μετέχει δυνάμεως
 411 6. τί Δημόκριτος φησὶν εἶναι ἀν-
 θρωπον 61 24, 248 22. τί Ἐπίκουρος
 62 8, 249 2. τί Πλάτων 62 28, 251 21.
 cf. 105 30. ὁ γενικὸς ἀνθρωπος 725 3.
 ἀνθρωπότης 249 12, 250 10.
 ἀνθρωποφαγεῖν 179 23.
 ἀνθρωποφαγία 583 11.
 ἀνθυποφέρειν 287 18, 426 30.
 ἀνίερων 173 37, 174 4.
 ἀνικμος γλῶσσα 13 27.
 ἀνισοκρατοῦντα 492 22.
 ἀνισον τί 531 16.
 οὐκέτι ἀνίσταται ὁ ἀποθανών 246 21.
 ἀνιστώσι τεμένη 406 29.
 ἀνίσχει ὠφέλεια 550 29. ἀνίσχεν ἡ αἰ-
 ρεσις ἀπὸ τῆς Σωκρατικούς διατρεβῆς
 232 17. ἀνίσχον ἡ διαδοχὴ 232 18. ἀνι-
 σχηκὸς ζωδίων 741 16, ἀνίσχον 742 26.
 ἀνολκιοὶ χυμοί 17 25.
 ἀνομίαν ἀγειν 681 24.
 ἀνομογενής 332 19 et 32, 333 5 et 23, 337 17.
 ἀνομόζηλος 202 4.
 ἀνομοιογενής 11 29.
 ἀνομολογήται 347 30.
 ἀνομόλογα 360 2.
 ἀνόνητος 353 2, 584 11.
 ἀνοχλεῖν 492 29.
 ἀνοχλητικῶς 492 31.
 Ἄνταϊος ὁ ξενοκτόνος 696 27.

ἀντακολουθουσῶν τῶν ἀρετῶν 16 32.
 ἀντανακλωμένης ἡλιακῆς ἀκτίνος 743 3.
 ἀνταπορήσομεν 651 14.
 ἀνταποστέλλουσιν 306 29.
 ἀντειρηθῶ 92 12.
 ἀντεκτιθεῖς 655 20.
 ἀντέμφασις 611 29.
 ἀντεπιχειρεῖν 430 22.
 ἀντηγοῦσι κενῶς 257 6.
 ἢ κατ' ἀντίβασιν ἀφ' 476 22.
 ἀντιβολῆσαι νόον Timon 51 14.
 ἀντιδιαζυγνύται 548 20.
 ἀντιδιαστέλλομεν τοῖς αἰσθητοῖς τὰ νοη-
 τὰ 4 18.
 ἀντιδιατάσσειν 225 26, 315 9.
 ἀντιδοξοῦντας ἡμῖν 16 19. παντὶ ἀντι-
 δοξοῦσι 66 22 et 24, 164 8.
 ἀντίθεος 191 26.
 ἀντιθετικὴ φαινομένων καὶ νοουμένων
 4 13.
 ἀντίθετος 424 26.
 ἀντικαθίσταται 258 23.
 ἀντικαθίσταται λόγος 632 23.
 ἀντικαθιστάμενοι τοῖς σκεπτικοῖς 387
 26, πρὸς τοῦτο 532 12.
 ἀντίκειται ἰ. q. μάχεται 45 19. ἀντι-
 κείμενα τὰ μαχόμενα 42 17, 44 22. ἀν-
 τικείμενοι λόγοι 4 29. ἀντικείμενον
 τί 300 12.
 ἀντικνημιάζειν 648 10.
 ἀντικόπτειν 502 11 et 15 et 17 et 19, 503
 19 et 25, 643 7 et 8, 735 12.
 ἀντικοπτικός 504 28.
 ἀντικρυς 7 13, 160 33, 164 1.
 ἀντιλαμβάνεσθαι 13 11, 16 14, 23 17 et
 18 et 30, 24 20, 29 29, 30 2 et 7 et 9.
 ἀντιληπτικός 17 16, 23 20, 223 10, 226
 4 et 6.
 ἀντιλήψις ἀρετῶν 16 23, χρωμάτων 12
 11 et 188 19, μήλου 23 11.
 ἀντιμαρτύρησις 115 7, 237 27, 238 4.
 ἀντιμαρτυρούμεναι δόξα 237 18.
 ἀντιμυσουράνημα 730 26.
 ἀντίλυσος 238 11.
 Ἀντίλογος 50 13, 54 23, 226 15. ὁ ἀπὸ
 τῆς Ἀκαδημίας ἐν β' τῶν καγονικῶν
 235 2.
 ἀντιπαθείας μεγάλας 11 32.
 ἀντιπαράβολή 525 30.
 ἀντιπαρεσθέντος 386 13.
 ἀντιπαρεκτείνεσθαι 443 24 et 33, 465 29
 et 32, 522 13, 703 30.
 ἀντιπαρεξάγειν 227 10, 287 27.
 ἀντιπαρεξαγωγή 224 5.
 ἀντιπαρήκειν 268 6 et 15, 457 3, 513 18
 et 20, 637 28, 741 21.
 ἀντιπάσχει 442 13.

Ἀντίπατρος 96 17, 383 28.
 ἀντιπεριέλειπεν 232 13.
 ἀντιπῖπτει τὸ μῆδεν καταλαμβάνεσθαι
 40 1. τὰ ἀντιπῖπτοντα 40 30. ἐκείνος
 ἀντιπῖπτοκεν αὐτοῖς 262 16.
 ἀντιπῖπτοις 164 21, 754 1.
 ἀντιπρᾶπτοντα τῇ τῆς ἀρετῆς ἀναλή-
 ψει 18 3.
 ἀντίρρησις 67 17, 80 11, 361 1.
 ἀντιρηπτικός λόγος 7 24.
 (Ἀντισθένης 164 2, 560 27.)
 ἀντισκοπεῖ τῷ δικαίῳ 690 27.
 ἀντιστηρῆζειν Democritus 220 28.
 ἀντίστροφος 191 24.
 ἀντίστροφως 678 5.
 ἀντιτυπεῖν 521 26, 635 4 et 5.
 ἀντιτυπία 128 11 et 13, 150 11, 475 25,
 707 30. ἀκατάληπτος 130 3, 150 27. —
 εἰς 522 3.
 ἀντιφθεγγόμενος 262 9. ἀντιφθέγγον-
 ται 261 29, 365 15.
 ἀντιφωνεῖν — συμφωνεῖν 261 5, 479 8.
 ἀντίχειρ 459 16, 630 24.
 ἀνύειν διάστημα 139 17 et 18, 485 28, 487
 24, 501 17 et 24 et 26, 503 16. τὸ προ-
 κείμενον 187 23.
 ἀνύπαρκτος 25 13, 58 31, 72 22, 74 27, 75
 6, 96 20, 165 15, 298 13, 310 14, 594 30.
 ἀνυπαρξία 7 24, 36 24, 53 33, 80 15, 153
 15, 225 3, 310 23 et 25, 311 5 et 9, 465 11.
 ἀνυπόπτωτον 265 3, 320 13, 448 6, 564 26.
 ἀνυπόστατος 75 6, 96 18, 97 24 et 26.
 ἀνυστόν 601 8.
 ἀνυικώτατος λόγος 429 10.
 ἀνυτόν 617 16.
 ἄνω κάτω 42 3. πρὸς ἄνω κάτω τῶν
 προκοδελίων 20 1. τῶν καθόλου καὶ ἀ-
 νωτάτων 619 30. αἱ ἀνωτάτω στάσεις
 136 5, 199 32, φιλοσοφίαι 3 11, χάριτες
 611 17. τὰ ἀνωτάτω γένη 32 17, κε-
 φάλας 105 4, πράγματα 270 8, στοι-
 χεῖα 461 21. κατὰ τὸν ἀνωτάτω λόγον
 417 6. κατὰ τὸ ἀνωτάτω 238 24, 484
 10, 485 17, 531 21, 604 10, 621 13.
 ἀνώδινοι δυνάμεις 575 28.
 ἀνωθεῖν 137 12.
 ἀνωθεν 335 18.
 ἀνωμαλία 6 10, 9 7, 26 17 et 21, 27 3, 36
 28, 48 28, 168 11, 176 6. ἀνωμαλίαι 176 12.
 ἀνωσιτικῶς 137 15.
 ἀνωφωρον 478 3.
 ἀξία — ἀπαξία 558 31.
 ἀξίεραστος 578 22.
 ἀξιοπιστία 361 28.
 ἀξιούμεθα πιστεύειν 66 21. ἀξιούτσων
 120 2.
 ἀξίωμα τί 80 21, 198 9, 291 20, 302 25.

- πλείονα ἢ ἀξιώματα 302 27. ἀξίωμα
 ἀληθές 305 17 — 316 2, ἀπλοῦν ἢ οὐχ
 ἀπλοῦν 307 20, διαφοροῦμενον 311 16
 et 22. ὠρισμένα ὁρίστα μέσα 308 10.
 ἀξιώμασιν ἀντὶ πυσμάτων χρῆσθαι
 42 9. ἀθλον εἰ ἔστιν ἀξίωμα 81 19.
 ἀξιώματα μαχόμενα 100 28. οὐδὲν ἀ-
 ξίωμα ἄποπον 112 21.
 ἀξίωματικὴ φωνή — πυσματικὴ 673 10.
 ἀξίωσις 22 3.
 ἢ αἰδιδίμος διαλεκτικὴ 17 9, φρόνησις
 177 20.
 ὁριστεῖν περὶ τῶν καλῶν 8 30, 353 18,
 568 4.
 ὁριстіα τί 44 16.
 ὁρίστος δύας ν. δύας. πάντα ἔστιν ὁ-
 ριστα 44 18.
 ἀοχλήσια 5 3.
 ἀοχλητον 9 10.
 ἀπαγγελία πάθους 45 27.
 ἀπαγγελτικῶς 44 14.
 ἀπάγειν ἐπὶ ψεύδος 112 18.
 ἀπαγορεύεσθαι 35 9. ἀπηγορεύεσθαι 35 13.
 ἀπαγωγή ἢ ἐπὶ τὸ ἀθλον 112 23.
 ἀπαθόντα τῶν ἀπαγγελλομένων 45 7.
 ἀπάθειαι 153 4, 522 16.
 ἀπαυθιθῆσεται τὴν αἰτίαν 41 11, 303 28.
 ἀπαλῶς κινουσι τὴν αἰσθήσιν 30 32.
 ἀπαιλλοτριωμένοι πρὸς τὴν Ἑλένην
 674 31.
 ἀπανούργως 690 22.
 ἀπαντᾶν i. q. ὑπαντᾶν 241 25, 543 12 et
 22, 650 4. ἀπῆνθηται 106 9 et 11. ἀπαν-
 τησται 108 12.
 ἀπαντήσις πρὸς ἔνστασιν 389 8.
 ἄπαξ μὲν — καθ' ἕτερον δὲ τρόπον 32 2.
 τό τε — ἄπαξ δὲ το 53 16.
 ἀπαξοπλῶς 284 28, 444 14, 563 3.
 ἀπαξία 558 32.
 ἀπαράλλακτος 226 32, 229 19, 279 19.
 ἀπαράλλαξις 212 18, 278 26, 279 28, 283 2,
 437 16, 586 11.
 ἀπαρσπόδιος 328 11, 334 17, 340 6, 561
 18, 633 7.
 ἀπαρσπόδιως 640 22.
 ἀπαρσφάτῳ χρῶνται ἀντὶ προστακτι-
 κοῦ 46 1.
 ἀπαρκοῦσι πρὸς τὰς αἰτιολογίας 41 6.
 ἀπηρημένως 299 16.
 ἀπαρτίζειν 56 13, 97 20, 209 28, 223 9,
 596 5. ἀπηρτισμένος λόγος — ἑλληνίης.
 384 19.
 ἀπατεῶν ὁ λόγος 7 16.
 ἀπατηλός 116 27, 117 26.
 ἀπεικός 18 10, 163 8.
 ἀπέλη τὴν ζήτησιν 46 4.
 ἀπελγεσθαι νόσεως 58 27, ζήτησεως 59 3.
 ἀπείρηται 34 28, 35 16. ἀπειρησθαι 35 11
 ἀπειρημένου 36 1.
 ἀπειρία 457 4.
 ἀπειρολογία 91 22.
 ἀπειρομέγεθες σῶμα 129 30, 475 9, 714 3.
 ἀπειρα ἀδύνατον ἐπικρίναι 74 16 et 77
 14, ἀποδείξει 76 9 et 99 2. εἰς ἀπειρον
 ἐκβάλλειν 37 7, 78 2 et 5 et 7, ἐκτί-
 τειν 38 13, 85 32. καὶ εἰς ἀπειρον 74 16.
 καὶ τοῦτο vel ταῦτ' εἰς ἀπειρον 263 21,
 364 25, 697 7. καὶ οὕτως εἰς ἀπειρον
 258 1, 263 31, 292 12, 293 14, 436 16, 480
 20. καὶ μέχρις ἀπειρου 28 31, 37 16,
 64 29, 65 25, 76 9, 77 14 et 24, 85 6, 99 1,
 124 27, 137 8, 159 3, 294 11. καὶ τοῦτο
 μέχρις ἀπειρου 38 9, 129 30, 132 23,
 285 5. ἐπ' ἀπειρον 718 17.
 ἀπεκδεχόμενοι 690 1.
 ἀπεκλογή — ἐκλογή 572 21.
 ἀπελήλυθαι 647 13.
 Ἀπελλῆς ὁ ζωγράφος 8 33.
 ἀπελπίσειεν ἂν τὸ ἔγγιον 333 6. ἀπῆλ-
 πισται ἢ κατὰ ἡμῖν 357 27.
 ἀπεμφαίνει 26 27, 141 26, 142 13, 147 12,
 150 6. ἔστιν ἀπεμφαῖον 100 16, 206 19,
 303 22, 472 26, 482 7, 504 13, 514 26,
 711 16. τῶν ἀπεμφαινόντων 483 18.
 ἀπέμφασις 135 9, 227 30, 329 32, 577 15.
 Ἰ ἀπενθῆριςτος Timon 51 16.
 ἀπόικεν 259 30, 261 16, 287 6, 391 12,
 599 11, 604 19.
 ἀπέραντος λόγος — περάων 314 9, 380
 9 — 384 27, 495 22.
 ἀπεργαστικὴ 722 10 et 17.
 ἀπεριέργως 56 2.
 ἀπερινοήτως 154 32.
 ἀπεριόριστος 104 29.
 ἀπερίσπαστος φαντασία τί 53 1, 229 9—
 230 7.
 ἀπεριτρέπτως 610 20.
 ἀπεριττότης λόγον 679 17.
 ἀπερωγώς 323 12, 443 26, 659 23.
 ἀπέχει τοσούτου τοῦ — ὡς 361 18, 39
 16, 413 29, 458 4, 555 23, 630 3, 694 3.
 ἀπειρία 31 6.
 ἀπισιτήτεον 229 1, 667 11.
 ἀπλανής 223 14, 233 17, 275 25. ἀπλανές
 221 13, 283 16, 737 6 et 14. ἀπλανεῖς
 ἀστέρες 743 18.
 ἀπλανησία 276 16.
 ἀπλάτης γραμμὴ 129 22. ἀπλάτες μῆκος
 210 23, 704 28.
 ἀπλοπαθεῖς αἱ αἰσθήσεις 130 26 et 33,
 146 7.
 ἀπλῶς — μετ' ἀποδείξεως 84 23.
 ἀπὸ ἐξωμῆδος περιήει 35 19. οἱ ἀπὸ τῆς
 αἰρέσεως 285 32. οἱ ἀπὸ τῆς Ἐπεκου-

ρου αἰρέσεως 361 7, 565 6, οἱ ἀπὸ τῶν
 ὁμογενῶν αἰρέσεων 365 11. οἱ ἀπὸ
 τῶν ἄλλων αἰρέσεων 421 9. οἱ ἀπὸ τῶν
 ἄλλων αἰρέσεων ἀναγόμενοι 57 19.
 οἱ ἀπὸ τοῦ βίου 556 8. οἱ ἀπὸ τῆς
 γραμματικῆς 671 29. οἱ ἀπὸ τῶν
 δογμάτων 575 16, 577 32. ἀφ' ἧς φαί-
 νεται εἶναι δόξης Δημόκριτος 554 11.
 οἱ ἀπὸ τῆς ἐμπειρίας ἱατροί 329 9.
 ὁ ἀπὸ φυσικῆς ὁρμώμενος θεωρίας 670 3.
 οἱ ἀπὸ τῶν μαθημάτων 599 1, 606 16,
 607 19, 610 2, 697 22, 700 25, 708 23. οἱ
 ἀπὸ τῶν μαθημάτων Πυθαγόρειοι
 721 26. τοὺς ἀπὸ τούτου τοῦ μαθη-
 ματος ἀναγομένους 674 11. ὁ ἀπὸ
 τῆς σκέψεως ὁρμώμενος 187 21. οἱ ἀπὸ
 τῆς σκέψεως 53 11, 200 8, 285 8, 303 7,
 306 15, 322 5, 365 17, 382 31, 431 19, 452
 24, 477 15, 486 5, 493 23, 524 16, 568 1,
 594 1, 612 20. τὰ ἀπὸ τῆς σκέψεως
 480 15. οἱ ἀπὸ τῆς κυνικῆς φιλοσο-
 φίας 168 18. οἱ ἀπ' αὐτοῦ ὁρμώμε-
 νοι 261 9. οἱ ἀπὸ τοῦ Δημοκρίτου
 48 20. οἱ ἀπὸ Ἐπικούρου 261 29.
 οἱ ἀπὸ Θάλεω φυσικοί 208 15. οἱ ἀπὸ
 Πυθαγόρου 159 19, οἱ ἀπὸ τοῦ Πυθα-
 γόρου 156 15. οἱ ἀπὸ Ἰνύρρωνος 600 5,
 οἱ ἀπὸ τοῦ Ἰνύρρωνος 599 3. ὁ ἀπὸ
 τῆς Ἀκαδημίας 235 2. οἱ ἀπὸ τῆς
 Ἀκαδημίας 53 11, 228 27, 262 1, 278 14,
 279 31, 555 6, 556 22, 678 23. οἱ ἀπὸ
 τῆς ἀρχαίας Ἀκαδημίας 546 10. οἱ
 ἀπὸ τῆς νέας Ἀκαδημίας 52 10. οἱ
 ἀπὸ τῆς Ἰταλίας φυσικοί 533 14. οἱ
 ἀπὸ τῆς Ἰωνίας 406 20. οἱ ἀπὸ τῶν
 κήπων 406 22. οἱ ἀπὸ τῆς Κυρήνης
 192 24, 193 24. οἱ ἀπὸ τῆς Κυρήνης
 φιλόσοφοι 758 29. οἱ ἀπὸ τοῦ περι-
 πάτου 94 9, 194 1, 240 21, 261 30, 270
 14, 275 3, 327 21, 485 22, 546 10, 555 6,
 556 23, 579 11. οἱ ἀπὸ τοῦ περιπάτου
 φιλόσοφοι 482 17. ὁ ἀπὸ τῆς στοᾶς
 561 4. οἱ ἀπὸ τῆς στοᾶς 163 26, 170 11,
 194 2 et 29, 189 5, 108 5, 224 17, 241 25,
 243 21, 245 21, 261 7, 270 13, 275 2, 278
 14 et 23, 290 26, 291 8, 301 30, 303 17,
 304 12, 326 2, 327 21, 344 17, 360 25, 379
 19, 393 15, 406 21, 416 7, 420 24, 421 14,
 482 3, 486 23, 506 1, 521 1, 523 28, 546
 11, 551 20, 555 13, 558 10, 559 6, 560 28,
 564 11, 584 1, 590 7, 602 23.
 ἀποβλύζων τὸ ἀνοικτεῖον 17 25.
 ἀποβρασμός 414 12.
 ἀπογίνεσθαι — προσγίνεσθαι 538 3, 726 2.
 ἀποδεῖ 373 15.
 ἀπόδειξις τί 87 23 — 89 23, 350 28, 372 1,

373 31. ἡ ἀπόδειξις τῷ γένει σημεῖον
 78 32, 84 15, 86 22. ἐξ ἀξιωμάτων συ-
 νέστηκε λεκτῶν 81 11. ἀπόδειξις γε-
 νική — εἰδική 96 22, 362 24, 371 28. ἀ-
 νυπόστατος ἡ ἀπόδειξις 96 24 et 26,
 696 6. ἡ πρώτη ἀπόδειξις 364 15.
 ἀποδεκτὸν κατὰστημα 562 32.
 ἀποδίδωσι τὰ χρεῖα 34 25 et 26. αἰτίας
 ἀποδιδόσιν 40 21. τῆς ἱστορίας ἀπο-
 δοείσης 232 15, 386 1, 392 21, 485 13.
 ἀπόδοσις 178 7, 551 29, 674 22.
 ἀποδοτική τοῦ κατ' ἀξίαν ἐκάστη ἡ δι-
 καιοσύνη 16 29, 595 17, 617 2.
 ἀποδοχὴ ὀνομάτων τινῶν 651 20.
 ἄποιος ὕλη 126 18, 393 16, 538 28. ἄποια
 τὰ στοιχεῖα 127 2. ἄποιοι οὐσίαι 134 10.
 ἀποκατάστασις 747 29.
 ἀποκληρώσει ἑωικός 365 24.
 ἀποκληρωτικόν 140 2, 182 32.
 ὀπόκλημα 731 4.
 ἀποκρατεῖν 657 7.
 ἀποκρίσις εἰδῶλων 132 4.
 ἀποκρουνοῦται τὴν συγκατάθεσιν 278
 3 et 4.
 ἀπεκυλλίσθησαν εἰς ἐγκλημα 552 21.
 ἀπολαυστός 664 30.
 ἀπολείπων — ἀναιρῶν 247 18. ἀπολει-
 πειν κριτήριον, ἰδιαν ὑπόστασιν, τρι-
 μερῇ τὴν φιλοσοφίαν sim. 60 23, 108
 20, 127 3, 177 15, 193 22, 199 32, 201
 26, 203 27, 226 29, 238 26, 247 32, 255 9,
 287 28, 291 22 et 25, 317 15 et 24, 316 5,
 405 15, 462 21, 484 10, 527 21 et 27, 539
 1, 555 25. ἀπολείπεται i. q. λείπεται
 477 14.
 ἀπολελυμένος 322 12.
 Ἀπόλλων ὁ Λιδυμαῖος 173 13.
 ἀπόλυτα — πρὸς τι 347 4.
 ἀπολύτως 31 30, 322 7, 629 16.
 ἀπομνημόνευμα χάρις 115 14.
 ἀποπαλλομένη σφαῖρα 491 1.
 ἀποπαλιτικός 522 4.
 ἀπόπειρα 54 12.
 ἀποπειραθῆναι πικρῶν 626 25.
 ἀποπροηγμένα — προηγμένα 166 18. ἀ-
 ποπροῆχθαι — προῆχθαι 559 1.
 ἀπορεῖν ἐλέγχων 629 16, περὶ παντός
 4 8, ἐπὶ τῆς τέχνης 184 29. ἀπορήσαν-
 τες τὸν χρόνον 526 12, τὰ συνεκτι-
 κώτατα ἠπορηκότες 596 4. ἀπορεῖται
 ἐκάτερον 152 15, ἠπόρηται 145 8. ἠπο-
 ρησάει 330 11. ἠπορησθῶ 340 29, 461
 17, 516 9, 567 23. ἀπορησεται pass.
 470 21.
 ἀπορητέον 588 29.
 ἀπορητικός 50 16, 54 14. οἱ ἀπορητικοί

- 309 2, 348 6, 433 31, 450 8, ἡ ἀπορη-
τὴ 54 13. ἡ ἀπορητικὴ ἀγωγή 4 7.
ἀπορητικῶς 196 24, 728 17. ἀπορητικώ-
τερον 196 16, 393 20, 749 6.
ἀποροποιῶν σῶμα 355 29.
ἀπόρροιαι τῶν οὐρανῶν 729 12.
ἀπόστασις τῆς φάσεως ἡ ἀφασία 43 3.
ἀποστρέφονται κρεῖα ὕδα 25 29.
ἀποσυμβέβηκεν 251 27 et 29. ἀποσυμ-
βεβηκότα 251 26.
ἀποσυνεργεῖ 48 1.
ἀπότακτος 620 11.
ἀποτελεσμα 121 30 et 31, 122 17, 123 29,
273 28 et 31, 375 22, 744 10 et 24, 745 19.
ἀποτελεσματικὴ 584 17.
ἀποτελεσματικόν 125 16.
ἀποτεκνύσῃς 733 4. ἀποτεξίτο ib.
ἀπότεξις 737 7, 739 12.
κατ' ἀποτομήν 288 29.
ἀποτομία 667 2.
ἀποτυχεῖν — ἐπιτυχεῖν 358 27 et 32. ἀ-
πετυγχάνειν 9 2.
ἀποφάναις 355 22, 359 18.
ἀποφαντικά 302 17.
ἀποφαντόν 80 22.
ἀποφάσεις καταληπτικὴ 84 25. ἀποφά-
σεις σκεπτικαί 3 23.
ἀποφατικὸν συμπλοκῆς 94 5, 103 31, 112
25. συμπεπλεγμένου 501 10. τὰ ἀπο-
φατικά 43 2.
ἀποφορὰ στύρακος 24 18. ἀποφοραὶ ἐξ
ἡμῶν ἀδιάλειπτοι 608 10.
ἀποφορήσεις 49 19. ἀτμώδεις 30 3.
ἀποχύσεις ἀκτίνων 132 6.
ἀποχρώντως 133 31.
ἀποψᾶ τὸν ἰχῶρα 17 21.
ἀπρονοήτως — προνοῖα θεῶν 35 7.
ἀπρόσδεκτον 111 28, 112 5, 117 3.
ἀπρόσκοπον 644 1.
ἀπτερέως Xenophanes 213 25.
ἀπτόμεθα τῆς φυσιολογίας ὁ 30, 724 2.
ἀπτάτως 327 30.
ἀραιώματα νοητὰ 335 3.
Ἀράχυνδος Ἀττικῆς ὄρες 657 9.
ἀρατικά 302 20.
Ἄρατος 331 24, 670 15, 746 13.
ἡ Ἀργεῖα ἰέρεια 175 27.
ἀργὸν ζώδιον 731 10.
ἀργυρῶνῃτος 171 5.
ἡ Ἀργῶ 398 5.
ἀρδὴν ἀναρεῖ 57 17, 196 1.
ἡ ἐν Ἀρεῖν πάγῃ βουλή 690 21.
ἀρεάχει 218 19, 710 13. ἀρεσσύμενος 365
21 et 23, 366 20, 719 3. ἀρῆσκεν 652 29.
ἀρετὴ 161 11, 550 9. αἱ ἀρεταὶ τίχται
τινές 165 26.
- Ἀρης 621 23, 652 23, 733 11.
τὰ ἀριθμητὰ 157 14, 724 13.
περὶ ἀριθμοῦ 156 10 — 160 20, 526 14 —
538 14, 721 26. τὸν τῶν τεσσάρων ἀ-
ριθμῶν 726 9. τὸν τῆς ἐννεάδας ἀριθ-
μῶν 727 11. ὁ δύο ἀριθμὸς 210 8,
ὁ τέσσαρα ἀριθμὸς 169 5, 210 9. τῷ
τέσσαρα ἀριθμῶ 722 30, τῷ ἑξ ἀριθμῶ
421 12. τὸν τρία ἀριθμῶν 211 8, τὸν
τέσσαρα ἀριθμῶν 538 12. ὁ δύο 214
14, ὁ τρία 210 12, 733 22, ὁ τέσσαρα
210 14 et 30, ὁ ἐννέα 713 12. τοῦ δύο
210 12 et 14, τοῦ τρία 210 10, 451 23,
723 25, τοῦ ἑξ 723 13, τοῦ τριάντα
τέσσαρα 451 27. τῷ ἑξ 451 14. τὸν ἑξ
723 10 et 13, τὸν δέκα 210 29. τοῦ τε
ἐνὸς καὶ δύο καὶ τρία καὶ τέσσαρα 723
18. ἐν τῷ ἐνὶ πάν τῷ δύο πάν τῷ
τρία πάν τῷ τέσσαρα 210 6. τὰ τέσ-
σαρα 451 10. τὰ δις δύο 556 20. τῶν
τριῶν 723 14. τοῖς τέσσαρα 451 11,
τοῖς πέντε 450 30. τὰ ἑξ 450 29.
Ἀρίσταρχος ὁ γραμματικὸς 416 4, 608 22.
ὁ μαθηματικὸς 512 20.
Ἀρίστιππος 34 30, 35 28, 169 12 et 17.
Ἀριστῶν 638 23, 639 21.
Ἀριστοδῆμος 412 8.
Ἀριστοκλῆς i. q. Πλάτων 657 15.
Ἀριώτοξενος ὁ Σπινθάρου 748 15.
Ἀριστοτέλης ὁ περιπατητικὸς 126 20,
152 32, 153 1, 172 21, 191 23, 192 2, 238
23 — 240 21, 392 28, 395 6, 406 21, 470
8, 482 26, 484 6, 485 25, 513 1, 522 29 et
31, 539 20, 561 27, 599 9, 673 7, 687 14,
708 6. ἐν τῷ α τῶν ἑρρακίων τεχνῶν
676 8, cf. Πινδάρου.
Ἀριστοτέλης Ἀριστοτέλους υἱόνος 657 24.
οἱ Ἀριστοτέλεις 261 6.
Ἀριστοφάνης ὁ γραμματικὸς 608 21. ὁ
κωμικὸς 42 10, 650 29, 751 6.
Ἀρίστων 54 16, ὁ Χίος 193 3, 559 8. ὁ
Κριτολάου γνῶριμος 687 15. cf. Bern-
hardys Eratosthen. p. 189 — 193, Kri-
sche Theolog. Lehr. d. Gr. D. p. 407.
ἀρεῖν 94 14. ἀρεῖσσι εἰρησθαι 86 12,
λελεῖσθαι 40 8, 99 22, 104 22, 111 15,
διελεῖσθαι 46 9. ὁ λόγος εἰπόντες ἀρε-
σθῆμεν 20 16.
Ἀρχαῖος 60 9, 53 29, 224 3 — 225 25.
ἀρχοῦντας 100 22, 119 6.
ἀρχτέον 196 18, 204 20, 620 18.
ἀρκτος 14 33. ἀρκτος 11 31.
ἀρμόζοι 55 2. ἀρμόζον 60 12. ἡρμόζον
80 10.
ἡρμολογημένον 742 3.
ἡ ἀρμονία σύστηρά ἐστι τριῶν συμφω-

- νιῶν 210 3, 723 3. ὁ σύμπας κόσμος
 κατὰ ἀρμονίαν διοικεῖται 210 2, 533 5,
 723 2.
 ἀρμονικοὶ λόγοι 157 8.
 ἀρνέεται τὸν βίον 577 17.
 ἄρνησις 3 2, 4 9, 42 20.
 ἄρρετογονία 729 27.
 ἄρρετομιξίαις χρῆσθαι 35 9, 36 13. τὸ
 τῆς ἀρρετομιξίας 168 12.
 εἰς ἀρρεψίαν καταλήγειν 42 16, περι-
 στασθαι 361 22. ἀρρεψία τί 42 28. πά-
 ρεν γίνεται 321 23.
 ἄρρητα 577 19 i. q. ἀπηγορευμένα 577 20.
 ἀρρετικὰ ζῶδια 729 24.
 ἄρρις μονάδος 453 11 et 13 et 17 et 24,
 726 32, σκάλοπος 17 18, 55 25. παντε-
 λής 141 24, 460 1. — θείας 43 1, 275 27.
 — γένεσις 529 31.
 ἡρετῆσαι 41 4, 355 15.
 Ἀρεμῆς 34 27, 170 18, 173 14. ἡ Ὁρθω-
 σία 170 15.
 ἀσκηρία τραγῆα 428 16.
 ἀστίξασθαι 586 32.
 ἀστοφόριον 651 29.
 ἀστοφορίς 652 4.
 ὁ ἀρχαῖος i. e. Chrysippus 17 14.
 Ἀρχέδημος 560 31.
 Ἀρχέλαος ὁ Ἀθηναῖος 193 17, ὁ Σω-
 κρατοῦς καθηγητής 461 28.
 ἀρχηγὸς τῆς μέσης Ἀκαδημίας 53 29,
 διαλεκτικῆς 192 3, δόξης 392 18, τῶν
 σῶμα νοούντων 462 27.
 ἀρχὴ αἰτιώδης — συστάσεως ἀρχή 5 8 et
 14. ἀρχὴ θανάτου 731 10. τῶν ἀρχῶν
 αἱ μὲν ὑλικαὶ αἱ δὲ δραστικαὶ 119 12,
 126 5, 392 17. περὶ τῶν ποιητικῶν ἀρ-
 χῶν 393 19 — 461 18. ἀρχὴν 445 7, τὴν
 ἀρχὴν 68 12, 79 17, 114 29, 205 3. ἐν
 ἀρχαῖς 546 6.
 ἀρχήθεν 140 3, 154 1, 159 1, 293 8, 294 6,
 326 29, 376 26, 382 13, 397 28, 445 6,
 464 7.
 ἀρχικώτατον ἀγαθόν 550 28, 555 25, αἵ-
 τιον 392 23, στοιχείον 461 21.
 ἀρχικῶς 608 30, 733 1.
 Ἀρχιλόχος 172 1, 218 14, 416 3, 555 2,
 668 22.
 ἡ Ἀρχιμήδους σφαῖρα 416 26.
 Ἀρχιμήδης 669 19.
 Ἀρχων — ιωνος 653 5.
 ἀρώματα 29 22.
 ἀσημι φωναὶ 86 18.
 ἀσκηθῆς Timon 51 24.
 Ἀσκληπιάδαι 174 6, 658 8.
 Ἀσκληπιάδης ὁ Βιθυνὸς 126 23, 208 29,
 462 13. ὁ ἰατρός 335 8, 260 3. 273 10,
 328 22, 335 2, 540 6, 609 5, 615 10, 608
 4. ἐν τῷ περὶ γραμματικῆς 655 21.
 Ἀσκληπιδίς 173 8 et 15, 658 4.
 ἀσκόπως 675 13.
 ἀσκυλον τηρεῖ τὸν πόδα 17 24.
 ἀσμενιστὸν κίνημα 563 10, πάθος 166 2,
 563 13 et 15.
 ἀσπαίξασθαι τὸ ἡθικὸν μέρος 192 26, 546
 22, δόξαν 555 4, ἡδονὴν 555 26.
 ἀσπειτος πόλεμος 162 12, 563 9.
 ἀσπίδες 19 33.
 ἀσπιδόεν ἀφρον poeta inoertus 673 16.
 ἀστεία γνώμη 199 23, διάθεσις 198 32,
 κίνησις 164 29. ἀστεία κινήματα 758 4.
 ἀστεροσκοπία 742 13.
 ἀστεροσκοπῶν 733 3, 739 31, 740 18.
 τοὺς ἀστέρας ἀρτίους εἶναι ἢ περιττοὺς
 77 18 et 31, 79 7, 162 26, 244 3, 276 5,
 293 28, 319 12, 357 16, 658 13. οἱ ἑπτὰ
 ἀστέρες 729 18, 732 11. ἀστέρες κακο-
 ποιοὶ 732 5, ἀγαθοποιοὶ 733 9.
 ἀστοχῆσας 361 16.
 ἀστολογία ἢ μαθηματικὴ 728 20.
 ἀστροφαντική 420 16.
 ἀστρονομία 728 24.
 ἀσυγκαταθεταῖν 225 10 et 11.
 ἀσυγκρατον 12 1.
 ἀσυγχώρητον 273 13, 278 24, 350 15.
 ἀσυκοφαντητότερον λέγειν 619 16.
 ἀσμπάθεια 735 27.
 ἀσυμφωνία 327 29.
 ἀσυμφωνος 663 32.
 ἀσύνακτος λόγος 87 33, 100 19, 102 3,
 314 9, 354 26. ποσαχῶς γίνεται 90 10.
 ἀσυνάρμοστον 12 1.
 ἀσυνάρτητα λήμματα 92 2.
 ἀσυνυπαρκτος 104 10, 304 20, 305 2 et 3,
 331 11, 628 18.
 ἀσύστατος ἢ ἐπίνοια τοῦ ἀνθρώπου 62 26.
 ἀσχηματιστος 408 18.
 τὸ ἀσώματον ἀκατάληπτον 131 14. τῶν
 ἀσωμάτων δ' εἶδη 521 3.
 ἄσωτος 53 18.
 ἡσωτεῦσθαι 331 6.
 ἀταρακτεῖν 5 9 et 13, 8 20 et 32.
 ἀταραξία 5 2, 4 16, 8 17 et 23, 46 5, 49 1.
 ἀταράγως 573 28, 574 13.
 ἀτενίζει εἰς 18 16, 671 10.
 ἀτεχνῆς 276 26.
 ἀτεχνία 595 31, 594 12.
 ἀτεχνος 276 21. τεχνολογία 621 3.
 Ἀτθίδες πολλὰί 619 2.
 ἀτμοειδής 216 14.
 ἀτμοί 156 19.
 ἡ ἄτομος 48 27, 220 18, 290 2, 435 29, 457
 9, 502 27, 521 31, 527 18 et 24. τὰ ἄτομα

48 25, 62 1, 220 20. ἄτομα στοιχεῖα 34 16.
 ἀτοπήματα 617 6.
 ἀτοπία 177 23.
 ἀτρεπτον 542 13.
 Ἄτροπος 223 31.
 ἄττει 478 5.
 αὐ 624 7.
 αὐθαδειαζομένη 55 7.
 οἱ αὐθις 610 22.
 αὐλακοτομουμένη 399 26.
 περὶ αὐξήσεως καὶ μαιώσεως 140 24 — 144 6.
 αὐταρκες 513 13.
 αὐτάρκως 316 5.
 αὐτίκα 185 28, 325 1, 342 14.
 αὐτὸ μόνον 52 25, (217 7 Empedocles), 342 31, 368 22, 412 6, 537 26, 622 4, 735 3.
 αὐτοδιδάκτος 599 15.
 αὐτόθεν 94 32, 128 32, 131 4 et 29, 139 5, 149 16, 153 14, 158 29, 178 27, 195 17 et 20, 292 10, 293 10, 294 2 et 9, 303 13 et 14, 314 2 et 4, 335 15 et 20, 363 9 et 13, 388 4, 399 15, 442 3, 446 22, 449 31.
 αὐτοκίνητος 408 28 et 31.
 αὐτὸς καὶ αὐτὴ 608 15. ἡ χεὶρ οὐχ ἡ αὐτὴ τῷ ἀνδρῶπι ἐστὶ 457 14, 550 15, 726 27.
 αὐτοτελὴς 439 12 et 16, 440 2 et 14.
 αὐτότης 528 33.
 αὐτοφυῆς φιλόσοφος 509 15.
 αὐτοφυῶς 1-2 21.
 αὐτοφώρατον 325 6, 329 4, 355 3, 688 10.
 ἀφαίρεσις οὐδέν 141 10 — 143 17, 446 8 — 454 16, 636 12. ἀφαίρεσις — ἀναίρεσις 450 14, 452 13.
 ἀφάνταστος φύσις 416 20.
 ἀφασία 42 30 — 43 14. γνωρίμου πράγματος 106 15.
 ἀφανρότης Anaxagoras 208 22.
 ἀφελῶς 479 10. ἀφελέστερον 6 20, 435 25.
 ἀφστήριον 222 24, 607 27.
 ἀφῆ 129 4 et 8, 442 30. ἀκατάληπτος 130 5.
 ἀφιλόσοφος τήρησις 577 27.
 ἀφίσταται τοῦ τιθέναι τι 45 10, 117 7, 475 16. ἔνα τῆς ἐπιμειξίας ἀποστῶμεν 29 26, 65 10, 536 23. ὁ τῆς πατρὸς ἀποστάς οὐσίας 34 25. ὅπερ ἀφέστηκε τῆς ἐννοίας 96 5.
 ἀφορμὰς τὰς εἰς τὸ ζῆν ἀποκλείειν 607 19.
 ἀφραίνειν 564 30.
 Ἀφροδίτη ἡ κατὰ Αἰθύνην 173 30. ὁ Ἀφροδίτης ἀστὴρ ἀγαθοποιός 733 11.
 ἀφροντίτως Timon 545 31.
 ἡ ἀφροσύνη μόνῃ κακόν 564 11.
 ἀφυγῆς Timon 577 22.

ἀφυγῆς νοεῖν 254 21.
 ἀφύσικοι 485 25. ἀφύσιμον 526 32.
 ἄφωνα σύμφωνα 621 29.
 ἀφωσίωται 430 6.
 ἀφώτιστον — πεφωτισμένον 510 18 et 29.
 ἀγανῆς τόπος 230 29.
 ἀγθοφορεῖν 745 24.
 ἡ Ἀγίλλεως πρὸς Πάτροκλον φιλία 168 17.
 ἀγλυωδεῖς νότοι 758 8.
 ἀχρηστεῖν 657 26.
 ἀχει νῦν 45 5, 137 22. ἀχει καὶ τοῦ; παιδας ὀρωμεν 118 15, 344 8.
 ἀψίνδιον 73 13, 111 30.

βαδίζειν ἐπὶ τὴν φαντασίαν 284 17, δι' ἀμφοτέρων 693 22.
 βαδιστέον ἐστὶν 480 11.
 βαθυγῆρος 750 27.
 βαθυσχοῖνος 671 16.
 τῷ βαίνειν τοῦτέστι τῇ εἰς τοὺς πόδας διανορῇ 635 21 et 25. ἐν ὑπέρῳ πλά- τεϊ βέβηκεν 13 3.
 βαλανεῖον 55 20.
 βαλαντιοτομεῖν 677 7.
 βαλανωτὸς ὀχεύς Xenophanes 213 24.
 βαλλήν i. e. βασιλεῦ 672 26.
 ἐβαρβάρισα 647 12.
 βαρβαρισμός τι 646 28.
 βάρβαροι οἱ Σύροι 673 2.
 βαρυνκοοὶ οἱ νότοι 758 8.
 βαρυστονος Epicurus 599 20.
 βασανίζειν 619 10.
 βασίλεια ἡ σελήνη 733 23.
 Βασιλείδης ὁ στωικός 344 3.
 βασιλεὺς Τισσαφέρνης 679 12.
 βασκανός 121 25 et 27.
 βάτραχοι ἐξ ἰλῦος 11 23.
 βεβαιωτής 646 22.
 βεβαιωτικός 37 25, 103 6.
 βελτίωσις 195 4.
 βῆσαι 616 25.
 Βίαις 136 6, 485 19.
 οἱ ἀπὸ τοῦ βίου v. ἀπό. ὁ βίος ὁ κοινὸς τετραμερὴς 55 10. παρὰ τε τῷ βίῳ καὶ παρὰ τοῖς φιλοσόφοις 37 11, 47 29 et 30. οὐκ ἐστὶ τέχνη τις περὶ τὸν βίον 177 11 — 185 24, 578 7 — 596 2.
 βιοῦν 53 18, 567 27, 568 4, 569 21, 578 9.
 βιώναι 193 9. βιοῖ 577 26. βιοῦμεν 7 33, 13 26.
 βιωτικὴ τήρησις 7 33, 8 2, 176 20. αἱ βιωτικαὶ ἐμπεριεῖαι 118 23. τὰ βιω- τικά 60 4, 197 10.
 βιωτικῶς 8 9.
 βιωφελής 678 26, 751 14.
 βιωφελῶς 663 15.

βλακευσάμενος 167 8.
 βλασφημεῖν 122 7.
 βλέπει φρενιτικόν 112 6. βλεπήσω 644 6.
 βλέπει 316 24.
 βοᾶν ὡσπερ ἐξ ἀμάξης 612 10.
 βοήθηματα 187 11, 411 26.
 βουκινίζειν στρόμβοις 753 11.
 βουλή τί 426 23. ἡ βουλή οἱ ἐξακόσιοι
 648 1.
 βοῦς τί 553 23. βοῦν ἐπὶ φάτνῃ 753 22.
 Βούσιρις 696 26.
 βραβεύειν περὶ τῶν κυριωτάτων 196 32.
 βραδεῖς τε καὶ ἀσυνέτους 260 24. βρά-
 διον 508 6, 738 21, 743 12. βραδύτερον
 504 9, 608 3 et 5, 742 1.
 βρίζειν 478 4.
 Βριλησός Ἀττικῆς ὄρος 657 9.
 βρογγεῖον ἔπτυκεν 342 26 et 28.
 βρότεια μέλη 705 18.
 Βρύσων 193 13.
 ὁ Βυζάντιος ῥήτωρ 682 22.
 βυρσοδέψης 69 15.
 ὁ καὶ ἡ βῶλος 633 12, 737 20.

Γαιτοῦλοι 171 13.
 γαλακτοφάγα 14 25.
 ὁ γαλεός ζωοτόκος 650 15.
 γαληνοτής 5 3, 573 29.
 γαργαλίζειν ἀκοάς 113 9.
 γαστρίζειν 648 11.
 γετινίσαις 281 28.
 γαλαστικόν ζῶον 106 12.
 γέμει μάχης 367 18.
 γενεθλιαλογία 728 28.
 γενεήτης 157 22.
 ἡ γένεσις ὁδὸς ὑπάρχει εἰς τὸ εἶναι 437 5.
 περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς 146 14 —
 147 29, 538 15 — 545. γενέσεις ζώων 11
 16 et 18 et 31.
 ἐκ γενετῆς 23 13, κωφός 183 20, πηρός
 425 31.
 γενηθεῖς 709 10.
 ὁ γενικός ἄνθρωπος 725 3. αἱ γενικώ-
 ται τῆς φιλοσοφίας αἰρέσεις 196 31.
 γεννικῶς δίχεσθαι 569 18.
 περὶ γενῶν καὶ εἰδῶν 108 15. τῷ γένει
 συμπεριγράφεται τὸ εἶδος 363 3.
 γένος ἡ ἄνω, ἡ κάτω 102 18.
 Γερμανοί 168 13.
 γερόντων οὐδεὶς λρᾶ 243 4.
 γέυμα 632 1.
 γεωμέτραι 449 3 et 21, 468 27, 470 20,
 697 11 et 13.
 γεωμετρία πόθεν ἔσπακε τὴν κληῖσιν
 608 31.
 τὴν γῆν κινεῖσθαι 512 19.

γῆθεν 246 9.
 γηθονται 567 11. γέγηθε 574 26 et 32.
 γῆθος 567 2.
 γιγάρτων περιεκτικὴ ἡ ἄμπελος 414 24.
 γλυκαίνει τὸ μέλι 7 10, 270 3. γλυκαίνει
 τοὺς ὑγιαίνοντας 47 20. γλυκαίνεισθαι
 7 11, 68 17, 73 12, 232 23, 253 29, 298
 25, 421 24.
 γλυκαίνεται 333 3. γλυκανθῆναι 232 27,
 γλυκανθεῖς 269 12.
 γλυκαντικῶς ἀντιλαμβάνεσθαι 334 19,
 διατίθεσθαι 269 25, 374 5, κινεῖσθαι
 264 29.
 οἱ γλυφαῖς 245 20.
 γλώσσαι 617 1, 656 3.
 γνησίῃ γνώσει Democritus 221 10 et 14.
 γνώθι σεαυτὸν 248 31.
 γνωματεύειν 262 6.
 γνωμολογία 662 25.
 γνωριστικῶς 215 24, 594 1.
 γνώσεις γνησίῃ — σκοτίῃ Democritus 221 10.
 αἱ γνώσεις 165 8.
 γνωστέον 54 32, 337 24.
 γόητες 12 18.
 Γοργίας 70 14, 71 14, 206 8. ὁ Λεοντί-
 νος 200 5, 203 28.
 γραμματα διττά 609 6.
 γραμματικὴ τί 608 17, 611 23, 615 24, 616
 12, 618 3. διττὴ 609 34. τῆς γραμμα-
 τικῆς τὸ μὲν ἐστὶν ἱστορικὸν τὸ δὲ
 τεχνικὸν τὸ δὲ ἰδιαιτέρον 619 16.
 γραμματιστής 480 7.
 γραμματιστικὴ 608 20, 610 19.
 γραματοφυλακεῖον 680 17.
 γραμμὴ τί 128 12, 157 1, 210 23, 464 28,
 465 13, 532 11, 701 17, 703 9, 708 29.
 περὶ εὐθείας γραμμῆς 716 28 — 718 9.
 γραμμικῶς 670 23, 716 18.
 γρασολογία γραμματικὴ 631 31.
 τὰ ἀπὸ τοῦ γραφείου χρώματα 9 4.
 γρυποτάτη — σιμοτάτη 554 26.
 γυμναστικοὶ λόγοι 50 18.
 περὶ γωνίας 718 10 — 719 13.

δαίμων 669 11.
 δαίμων ἀγαθός 731 8, κακός 731 6. δαι-
 μονες σπουδαῖοι 161 15, 551 4. δαιμό-
 νων ἀκούειν 24 17.
 αἱ διὰ τῶν δακτύλων σφραγίδες 245 21.
 ἐκ δακτύλων κδ' πῆχυς σύγκειται 211 29.
 δαπανητικῶς βιοῦν 53 18.
 δασμός ὁ πρὸς ἡμέραν 411 29.
 δαψιλῆς θέρμας 229 22.
 δειγμα διαφοράς 20 24, ὁσιότητος 583 10.
 δειγματος χάριν 554 1, 582 18, 619 6,
 626 25, 662 23.

- δειμαλέος 278 30.
 δειματοῦσθαι 279 2.
 -δείξαι 62 10. τὰ κατὰ δέξιν ἐκφερόμενα.
 308 12, 309 28. ὑπὸ τὴν δέξιν πίπτειν
 309 11 et 14 et 16.
 δεκὺς 107 23.
 δενδροτομεῖν 740 10.
 ἄχρι δεῦρο 374 30. μέχρι δεῦρο 285 23.
 μέχρι τοῦ δεῦρο 248 13.
 δηλητήριον 31 23.
 δηλωτικός 43 25, 44 9, 46 10, 81 3, 325
 1 et 4.
 δημαγωγοῦντες ῥήτορες 683 6.
 Δημάδης ὁ ῥήτωρ 667 28. ἐκ κωπηλά-
 του 677 28.
 Δημάρατος Ἀριστοτέλους υἱονός 657 22.
 Δημήτηρ ὁ ἄρτος 394 26. γῆ μήτηρ
 430 15.
 Δημήτριος ὁ Λύκων 163 2, 364 27, 521 8.
 Δημήτριος ὁ χλωρός 618 3.
 δημιουργεῖται ἀνδρίας 519 2.
 δημιουργήμα 212 16.
 ἡ Δημοκρίτειος φιλοσοφία 48 13.
 Δημοκριτος 61 24, 71 5, 126 21, 201 9,
 215 25 et 27, 220 15 et 19, 221 24, 259
 29, 265 30, 270 11, 275 7, 289 29, 299 9,
 327 12, 394 28, 398 5, 400 7, 416 19, 462
 8, 485 21, 513 27, 540 2. ἐν τῷ περὶ
 ἰδεῶν 221 1. ἐν τοῖς κανόσιν 221 8,
 359 16. ἐν τοῖς κρατυνηγόροις 220 26
 et 28. ὁ τῇ Διὸς φωνῇ παραικαζόμε-
 νος 248 22.
 Δημοσθένης 612 10, 621 1, 682 20.
 δημοσίᾳ γυναικὶ μίγνυσθαι 34 10 et 22,
 35 19.
 Δημοφῶν ὁ Ἀλεξάνδρου τραπεζοποιός
 19 29.
 διὰ πασῶν, διὰ πέντε, διὰ τεσσάρων
 157 9.
 διαβεβαίουσθαι 3 15, 6 11, 42 27, 43 22,
 55 1, 57 5.
 διαβεβαιωτικῶς 46 26, 54 7, 58 21, 62 31
 et 33, 65 28.
 διαβήτης 60 2, 196 8, 265 21.
 διαβόητος ἐπ' ἀνδρία 740 29.
 ἡ διαβολὴ τῶν αἰσθησέων 201 19.
 διαγνωστικὴ 111 20, 168 13, 668 28.
 Διαγόρας ὁ Μήλιος 172 17, 402 11. δι-
 θυραμβοποιός 402 17.
 διαγωνίζεσθαι 566 7 et 13.
 διαδηλοῖ 208 2.
 διάδοσις 409 31, 441 15 et 21.
 διαδοχὴ ἡ περὶ Ἰλιάδων 232 18.
 διαδέναι ἡ παθεῖν 462 27.
 διάδωμα 737 11, 740 21, 744 20 et 24.
 διάδωσις φρονίμη 178 23 et 26, τεχνικὴ
 585 5. διαδωσις i. q. κατασκευὴ 298 21.
 διαθερεῖν 287 7.
 διαθήκη Democritus 220 27.
 ὁ διαιρούμενος act. 547 24. διελούσι 447 13.
 περὶ διαιρέσεως 107 1 — 111 13. ἡ τέ-
 λειος διαιρέσεις δύναμιν ἔχει καθελο-
 κήν 547 22.
 διαιρετικὴ 106 29.
 δάτα μέρος λατρικῆς 620 7. ποικίλη 113
 25, 118 14.
 διακατέξει 506 25.
 διάκενος ἔλκυσμός 243 15, 244 16. φαν-
 τασία 301 19.
 διακόσμησις ἡ τοῦ περιέχοντος 408 17
 et 23.
 διακρατεῖσθαι 410 8 et 17, i. q. συντέ-
 χεσθαι.
 διακρατητικόν 408 3.
 διακρίνεται τὴν ὄψιν ὁ Θεός 422 29.
 διακριτικῶς 216 2.
 διακρούεσθαι 149 18, 488 18.
 διαλαβόμεν περὶ τοῦ καθόλου 4 1. διελ-
 λφέναι 80 18.
 διαλέγεσθαι — λέγειν 675 30. διαλέλεκ-
 ται 640 15. διελέχθημεν 431 12.
 διαλέμματα 742 7.
 διαλεκτέον 645 9.
 διαλεκτικὴ τί 78 18, 106 27, 111 19, 116
 6, 689 7. κατὰ τὴν διαλεκτικὴν Θεω-
 ριάν 376 29.
 οἱ διαλεκτικοί 90 10, 95 12. τινὲς 113 7.
 ? διάληψις 229 18.
 ὁ διάλληλος τρόπος 27 23, 37 8 et 24, 58
 14, 60 31, 64 27, 72 10, 78 5 et 9, 127 13.
 διαλογίσασθαι 21 24.
 διαλύσεται 113 31, διαλύσονται 118 10.
 διαλύσειεν 113 20. διαλύσαιο 116 27.
 διαλυτικοὶ νότοι 758 9.
 διαμάχη 635 2, 700 14.
 διαμετρεῖν τινί 730 12 et 19 et 30 et 32,
 731 13 et 15 et 16, 734 15.
 διάμετρος 730 15, 731 12.
 διαμηγρίζειν 179 8, 582 21 et 25.
 διαμφοδοῦντες 397 26.
 διανάπαυσις 576 6.
 διανέστησε τὸν ἄνθρωπον 412 22.
 διανόησις 240 1 et 2.
 τοῦ διανοητικοῦ πρόκειται τὸ αἰσθητι-
 κόν 266 17.
 διάνοια τί 239 18, 265 26. διάνοιαι 70 17,
 71 11 et 14, 71 20 et 23 et 27, 72 4, 266 7.
 ἡ διὰ πασῶν συμφωνία 210 4, 533 9. ἡ
 διὰ πέντε 210 4, 533 9. ἡ διὰ τεσσά-
 ρων 210 3 et 7, 533 8.
 διαπιδανευομένου καὶ εἰκάζοντος 358 26.
 διαπίπτειν ἐν ταῖς αἰτιολογίαις 41 5, 242
 29, 286 25. διέπesson — κατώρθωσαν
 527 8.

διαπόντιος πορεία 115 10.
 διαπορεύει 40 10, 745 3. διεπόρηται 360
 29. διεπορήσθω 258 15.
 διαπόρησις 123 6.
 διαπρωσις 283 20.
 διάπυρος φιλία 168 17. διάπυροι ἄνθρωποι
 219 14, κλίβανοι 737 26.
 διαρθρωτική τέχνη 669 1.
 διαρκῶς κινεῖσθαι 147 35.
 διετηγῆσθαι 92 2, 114 4.
 διατήρησις 90 11, 91 23, 380 14 et 16.
 διασπασμός 129 9.
 διαστάσις 129 27, 150 4 et 7, 280 14 et 22,
 313 28, 326 3, 345 13, 462 18, 619 12.
 διαστάσεις τρεῖς 463 2, 466 3, 478 21,
 701 6.
 διαστατὸν τριχὴ τὸ σῶμα 63 12, 466 2.
 διεσιλλόντο ἀμφιβολίαν 495 13.
 διαστήματα 757 17.
 διαστολή ἀμφιβολῶν 118 5.
 ἡ διάστροφος δόξα 237 4.
 διαστροφῶς λέγειν ὁ χελιδὼν 634 2.
 διασύρειν 48 6, 51 26.
 ἡ κοσμικὴ διαταξις 405 22.
 διατάσις — συνθέσεις 485 10.
 διατατικώτερον 608 26.
 διατάσσ(τ)εσθαι περὶ ταύτου 227 16, 316
 7, 392 16, 586 29, 619 21.
 διατέτακται 417 10. διετάθη 609 3.
 διατεθεῖσθαι (act.) ἀντιρροῖσιν 509 3.
 διάτονον 758 11.
 διατρέπειν et διατρέπεσθαι 40 5, 40 28,
 75 31, 89 27, 95 13, 102 9, 108 19, 113
 15, 390 13.
 διάτριτος 113 26 et 28.
 διατυλίσσειν 604 13.
 διατυπῶν 724 6.
 διαυγῆς ἀήρ 232 7, 741 27.
 διαυθεντεῖν 284 5.
 διαφέρειν κατὰ 48 23, παρὰ 433 21. διε-
 νήνοχεν 48 27, 198 22, 199 22, 207 31,
 243 13, 208 21, 273 30, 547 23. διήνεγκε
 285 8, 290 16. διοίσει 268 27.
 τὰ κατὰ διαφοράν — τὰ πρὸς τὴν 32 14
 et 17, 295 23, 322 6, 529 12.
 διαφορήσεις 148 2.
 διαφορήσομεν 646 5.
 διαφοροῦμενον ἀέλωμα 311 16 et 21, λήμ-
 μα 348 29, 388 15, συνημμένον 82 17.
 διαφορώτερον 435 26.
 διαφωνήσεν i. q. ἀπέθανεν 659 21. δια-
 φωνηκέναι 98 20, 259 12, 263 9. δια-
 φωνεῖσθαι 38 2, 359 12. διαπεφωνήσθαι
 38 11, 39 1 et 26, 58 3, 98 15.
 διαφωνία 37 6 et 9.
 διαψεύδεται ἡμᾶς 226 31.
 διαχεῖν 567 5. διαχεῖσθαι 575 10 et 11.

διαχύσις 279 1.
 διδάκτεον 687 2.
 διδακτυλίσιν 509 1.
 διδασκαλία καὶ μάθησις ὑπόστασιν οὐκ
 ἔχει 180 33 — 185 21, 588 17. ὁ τῆς δι-
 δασκαλίας τρόπος 183 31. τὰς διδασκα-
 λίας ποιοῦνται 41 3, 338 25. διδασκα-
 λία τεχνῶν 55 13. εὐσήμου χάριν δι-
 δασκαλίας 511 1, 725 13, 746 10. εὐ-
 σήμου διδασκαλίας ἔνεκεν 158 3.
 δίδωσι καὶ παραχωρεῖ 354 5. δώσομεν
 ὑπάρχειν 293 10. διδοὺς εἶναι λεπτόν
 81 13. ψευδεῖς εἶναι δοθήσονται 163 11.
 εἰ καὶ δοῦμεν 75 3, 713 5. εἰ καὶ δοῖη
 τις 185 25. καὶ εἰ δοθῇ 81 20, 153 12,
 196 32. εἰν δώμεν 471 6. κἂν δώμεν
 74 18, 78 16, 345 16, 350 28, 474 10,
 714 9, 721 9. κἂν δοθῇ 65 13, 465 12,
 479 20, 703 11, 721 6. ἴνα τις καὶ τοῦ-
 το καθ' ὑπόθεσιν διδῶ 183 9. δεδό-
 σθω 273 15, 527 23. τὸ δεδοσθω 700 27.
 δίδυμοι 729 29. ὅμοιοι 731 31.
 διεγερτικὰ μέλη τῆς ψυχῆς 752 6, ἔππων
 752 16.
 διεκφυγμένον 101 11 et 13 et 15, 103 32.
 διείδες ὕδωρ 14 23.
 διελλέγειν 113 18.
 διέλκεσθαι 325 31.
 διεξάγειν 179 20.
 ἡ διεξαγωγή τοῦ βίου 225 16, 227 13,
 640 22.
 διέξιμεν 33 6, 277 6, 305 10.
 διεξοδεύσαντι τὰ περὶ αὐτὸ 52 31, 676 16.
 λόγω διεξωδευμένω 45 16. φαντασία
 διεξωδευμένη 52 26, 230 10. διαξω-
 δευμένους πράγμασιν 287 7. τοῖς περὶ
 γραμματικῆς διεξοδευθεῖς 674 15.
 διέξοδος 231 25, 232 10.
 διερωγὸς ἰμάτιον 315 21 et 23.
 δίσσις 757 27.
 διευπαμένως 757 14.
 διεστᾶσι 545 3 et 9 et 12. διεστῶτα 551 10.
 διεχθραλεῖν 610 3.
 δίζησις Parmenides 214 13.
 διήκειν 399 27, 547 17. Methodiorum vox
 56 2. Stoicorum v. Krisch. p. 382.
 διηκεῖς 576 7.
 διδυραμβοποιοῖς 402 17.
 διῆστι 441 22.
 διαχυρίζεσθαι 78 22.
 Δικαιάρχος 265 27, ὁ Μεσσήνιος 63 22.
 Δικασάρχου ὑποθέσεις τῶν Εὐρυπλίδου
 καὶ Σοφοκλέους μύθων 697 26.
 δικαιοσύνη κατὰ τί εἰσάγεται 419 1, 420 8.
 φωτὸς δίκην 226 23.
 δίκην 416 11.
 δίνος κοσμήνου 216 2.

- Λιογένης* ἀπὸ ἐξωμίδος περιήει 35 19.
Λιογένης ὁ Ἀπολλωνιάτης 126 12, 461 28.
Λιογένης ὁ Βαβυλώνιος 420 26.
διοδεύειν 286 28.
Διοδωρος 54 17, 82 1, 115 14, 312 29. ὁ
 Κρόνος 126 22, 137 29, 462 11, 485 31,
 493 10, 544 29, 672 2.
Διοκλῆς 174 6.
διοκλή 358 8 et 9, 560 22.
διομαλίζειν 586 23 et 26.
διομαλισμός 178 29, 586 20.
οἱ Διομήδους ἑταῖροι εἰς ὄρνις 659 3.
Διονύσιος ὁ Θρηξ 655 7. ἐν τοῖς παραγ-
 γέλμασιν 611 25.
Διονύσιος ὁ τῆς Σικελίας τύραννος
 169 11.
Διονυσόδωρος 193 13, 200 5, 203 25.
Διόνυσος ὁ οἶνος 394 26.
διοριστικός 203 23, 502 21.
διοσημεῖαν εἶναι τὸν κομήτην 33 9.
Διόσκουροι 399 5, 410 31.
Διότιμος 221 22.
διπηχναῖος 386 28.
διπλάσιων λόγος 210 9, 723 14.
διπλῇ i. q. διπλῇ ἐστία 41 32.
διατάσεως ἂν 413 28.
δίσωμα ζωδία 729 25, 730 11.
διττον τὸ ἔστι 549 13. *διττῇ διαφορᾷ*
 318 6, 319 26.
δίχα ἀποδείξεως 40 5. *δίχα τῶν ὄρων*
 105 18.
διχάζειν 449 9 et 10, 533 19, 720 9 et 13
 et 15.
διχοτομεῖν 719 28 et 30, 720 31.
διχοτόμησις τοῦ κύκλου 447 30, 720 21.
δίχρονα φωνάεντα 621 19.
διωπτεόν 572 16.
Δίων pro quovis nomine 42 9, 102 14, 109
 9, 110 28, 111 4, 120 6, 239 11 et 19, 244
 16, 251 12, 279 6, 291 10, 296 22, 302 17,
 355 1, 747 22, perinde ac *Θέων* (cf.
Chrysippus ap. *Philomein* 2 p. 501 24),
Πλάτων, Σωκράτης.
διώξεις καὶ φυγαῖ 575 19.
δόγματος σημαίνοντα δύο 5 17 et 23.
δόγμα τινα ἀδήλων συγκατάθεσις 6 15.
δογματίζειν 5 16 et 17, 50 3, 51 2 et 7,
 52 1, 57 27, 170 2. ὁ *δογματίζων τί*
ποιεῖ 5 29. *δογματιζόμενα* 6 28, 56 22.
δογματικός — ἀπορητικός 50 15, 54 11 et
 14, 543 12. — σκεπτικός 56 18 et 22. *οἱ*
ἰδίως καλούμενοι δογματικοί 3 6. ἡ
δογματικὴ 57 24.
δογματικῶς 330 6. *δογματικώτερον* 749 1.
δογματολογίαι 368 20.
δοκιμαστέον 113 25, 118 14.
δοκιμαστικόν 203 21, 287 29, 289 16, 461 23.
τῶν δοκιμῶν σκεπτικῶν 9 21.
δόκος Xenophanes 60 20, 200 14 et 24, 213
 29, 213 1.
δόκος 458 31.
δοκῶσις οὐκ ἔστι παρὰ τὰ δεδοικμένα
 144 21, *παρὰ τὰς πᾶς διακεκμημένας δο-*
κούς 458 30.
δεδοικεῦμένος λόγος 111 26.
δοξα τί 224 9, 225 6, 237 10, 240 11.
δοξαίνειν τουτέστι ψεύδει συγκατατίθε-
σθαι 283 18. *δοξάζων τι παλὸν φησὶ*
 8 24. *τὸ δοξαζόμενον ἀγαθόν* 560 20,
 561 11. *δεδοξάκεν* 561 26. *δεδοξασται*
 568 29.
δοξαστής 225 8.
δοξιστικῶς 576 13.
δοξαστός 8 23, 9 19, 212 31, 213 2 et 4,
 222 8, 223 17, 290 25.
δόξιν Democritus 221 5.
δορυφορεῖσθαι ἀστέρας 734 22.
δοχαίη poeta incertus 673 19,
δρακῶν 280 13.
δραμητέον 346 21.
δραῖν 145 15.
δραξάμενος τὰγαθοῦ 509 3. *δεδραχθαι*
 201 1.
δραστήριος δύναμις 439 27 et 31, 440 27.
δραστηρίους ἀρχάς 218 19, 392 17.
δραστικάι ἀρχαί 119 13, *αἰτίαι* 729 17.
θεὸς δραστικώτατον αἴτιον 119 15.
δυσάζονται 233 4.
δύο ἐπιφανειῶν 129 14. *δυσὶν* 451 12
 et 21, 723 15.
ἡ δὴ δὺς πῶς γίνεται 159 22. *περὶ δυνάδος*
 725 30. *ἡ δὴ δὺς μήκους ἐστὶν ἀπερ-*
γαστικὴ 722 17. *Θῆλυ* 730 3. *δὺς ἀόρι-*
στος 156 29, 158 15, 629 2.
δύναμις 4 12 et 16, 545 1, 547 13. *δυνά-*
μει — ἐνεργεία 110 10 — 22. *δυνάμεις*
ιατρικαί 31 19, *ἀνῶδυνοι* 576 28.
δυναμικώτερος 692 10.
δυνηθέντες μέγα ἐν εὐφραδεῖα 620 31,
ἐν φιλοσοφίᾳ 730 24. *δύνασθαι εὐρε-*
θῆσθαι 246 2, *ἀνακίρκειν* 249 15,
scilicet ἀδύνατον τινα εὐρεθῆσθαι 245
 27. *δεδύνηται* 371 21.
δύνει 731 2. *δύνον* 730 26. *δεδυνῆαν*
ἔχει τὴν φύσιν 357 29.
δυσάλῃ τὰ ὑπάρα ἔλκῃ 17 20.
δυσανάσχετος 14 18.
δυσσπόδοτος 243 22.
δυσσπόσχετος 424 12.
δυσπαρεστῆν 422 5 et 6.
δυσδιόριστος 281 19, 741 14.
δυσεγκαρτέρητος 424 12.
δυσέκκρουστος φυλακὴ 195 2.
δυσθεωρητον — *εὐθεωρητον* 513 25.

δύσιν 735 6.
 πρὸς ταῖς τοῦ βίου δυσμαῖς 411 25.
 δυσπαράδεκτον 400 13.
 δυσπραγεῖν — εὐπραγεῖν 9 32.
 δυσρευστότερον 741 24.
 δυσυπομένετος 424 20 et 22 et 31, 567 15.
 δύσφρατος 395 2.
 δυσωπεῖν 136 29, 152 24, 489 23, 648 7,
 671 29.
 δωδεκατημόριον 730 6, 732 25 et 29.
 δωδεκάωρος ἡμέρα 514 2 et 24, 525 12.
 Δωριεὶς πολλὰι 619 1.

εαντων i. η. ἡμῶν αὐτῶν 15 29.
 εἰ λέγειν 525 9.
 ἐγγραμματος φωνή 621 12.
 κατὰ ἔγερσιν — ἐν ὕπνοις 219 6.
 ἐγκάρδιος 417 22.
 ὁ ἐγκεκαλυμμένος λόγος 280 12.
 ἐγκαταλέγειν 105 1, 202 22.
 ἐγκατασκευῶς 686 11 et 17.
 ἐγκελευόμενος 660 26.
 ἐγκεκλιμένον 406 15.
 ἐγκοσμεῖσθαι 396 24.
 ἐγκράτεια 185 30, 424 13.
 ἐγκρατὴς τίς 587 17.
 ἐγκρίνεται 320 26.
 ἐγκύκλια μαθήματα 600 23.
 ἐγκυλίνονται τῇ ἀπορίᾳ 497 12. ἐγκυλι-
 σθέντες εἰς ἀπορίαν 623 10.
 ἐγκυροῦντες 340 15.
 ἐγκύρησις 10 31, 207 22.
 ἐγκύψαντες βιβλίῳ 12 12.
 ἐγκωμιαστέον 695 7 et 15 et 18.
 ἐγρήγορσις 280 31.
 ἐγχεῖν — ἐκχεῖν — προχέειν 386 16.
 ἐγκεχειρημένα 754 11.
 ἐγχειρίζομεθα τὸν τρίτον τρόπον 22 10.
 ἐνεχώρει ταύτας ὑποκείσθαι 23 29.
 ἔδεσμα 26 3, 186 8.
 ἐδελοκωφεῖν 585 16.
 ἔθος τίς 34 7. δι' ἔθους ἦν 750 13. ἐν
 ἔθει τούτου γεγεννημένους 33 15 et 19.
 ἀδιοφορίας ἔθει παραδεδοῦσθαι 35 12.
 ἔχομεν ἔθος 549 20.
 ὁ τοῦ ἐι φθόγγος ἀπλοῦς καὶ μονοειδὴς
 625 23.
 εἰ cum coniunctivo 243 3, 257 7, 258 26,
 412 15, 501 21, 509 12, 699 7. εἰ ἄρα 73
 10, 79 12, 111 1 et 10, 563 31, 690 3. εἴγε
 ἄρα 106 4. εἰ καὶ ἄρα 226 30, 254 3, 740
 29. εἴπερ ἄρα 148 14, 183 9: cf. 752 28.
 εἰ μὴ γε 164 24, 411 24, 484. εἰ μὴ τι
 21, 485 32, 584 5, 615 17, 667 27. εἰ οὐ
 56 26, 57 18, 67 8, 76 27, 83 22, 86 21 et
 29, 87 4, 97 15, 99 29, 100 20, 101 1, 110

22, 114 24, 116 15, 121 26 et 29, 251 5,
 515 22, 519 24 et 29.
 εἰδεχθῆς 172 23.
 εἰδῆμων 617 2.
 εἰδήσις 226 23, 609 3, 615 22 et 28, 618 6.
 Εἰδοθέα 392 22.
 τὸ εἶδος ἀχώριστόν ἐστι τῆς ὕλης 481 24.
 οἱ vel τὰ ἐπ' εἶδους 194 21, 296 3, 362
 28. οἱ κατ' εἶδος ἀνθρωποὶ 547 18.
 εἰδῶλα τὰ μὲν ἀγαθοποιὰ τὰ δὲ κακο-
 ποιὰ 394 28. εὐλόγα vel εὐλογα 395 1.
 εἰδωλοποιήσεις 109 14.
 πολὺς ὁ εἰκαῖος 261 19, πολὺ τὸ εἰκαῖον
 693 14. οἱ εἰκαιότεροι 113 9, 260 5.
 εἰκαιότερον ἀποκρινομένου 662 15.
 εἴκειν — ἀντιτυπεῖν 521 26. εἴκομεν τοῖς
 κινουσίην ἡμᾶς παθητικῶς 43 14. ἀπλῶς
 εἴκειν 53 21.
 εἰκοβόλων 600 4.
 εἰκὸς ἀπὸ τοῦ εἰκοῦς 687 28. εἰκὸς τίς
 689 10. εἰκὸς ὅτι φαντάζεται 12 25.
 εἰκοσάς 728 3.
 καὶ εἰκότως 504 24.
 εἰλούμεναι σφαῖραι 494 31.
 εἰλικρινεῖα ἀέρως 408 7. κατ' εἰλικρινεῖαν
 — κατ' ἐπικράτειαν 499 12.
 εἰλικρινὴς κρητὴς 26 29.
 εἰλικρινῶς 22 16 et 20, 29 14, 30 2 et 8,
 31 26, 33 1, 46 21, 50 26, 62 7, 499 18.
 εἰξίς — ἀντιτυπία 521 24, 522 3, 524 27.
 εἴπαν 556 21. εἰπάτωσαν 21 18, 63 26,
 120 10, 139 29, 468 11, 635 18, 706 17.
 εἴπειν 292 8. εἴπαιμεν 427 6.
 εἴρειν δύο ῥήματα 620 30.
 εἰρηνεύοντο 166 28.
 εἰς] ἐνὸς ἢ δευτέρου 113 22. ὑφ' ἐν 240
 32, 241 13, 256 1, 324 2, 445 9 et 10 et 16
 et 18, 501 19, 502 24, 623 25, 738 6, 745 6.
 ὑφ' ἐνα καιρόν 346 31. ὑφ' ἐνα χρόνον
 502 15. ὑφ' ἐνα καὶ τὸν αὐτὸν χρόνον
 241 10, 501 16, 502 1. ὑπὸ μίαν προ-
 θεσμίαν 323 12.
 εἰσαγοιτ' ἀν' ἡ ἐποχῇ 21 12.
 αἱ εἰσαγωγαὶ τῶν στοιχείων 380 3.
 εἰσβάλλουσιν ἀπὸ τῶν λογικῶν 194 26.
 εἰσπεκύνεται 681 28.
 εἰδοχὰς καὶ ἐξοχὰς ἔχειν 22 13, 28 18.
 κατ' εἰσοχὴν καὶ ἐξοχὴν 72 29, 240 29.
 μετὰ εἰσοχῆς καὶ ἐξοχῆς 375 1.
 εἴτα τότε 324 9, 505 24, 553 29.
 οἱ ἐξ Ἀκαδημίας 280 27. οἱ ἐκ τῆς νέας
 Ἀκαδημίας 53 7. οἱ ἐκ τοῦ βίου 320
 28, 643 9. ἐκ τῆς διαφωνίας ὧν i. η.
 μοῖρα τῆς διαφωνίας 250 12. οἱ ἐκ τοῦ
 περιπάτου 457 5. ἐκ δευτέρου 565 23.
 ἐξ ἐναντίας 693 17. οἱ ἐξ ἐναντίας 460
 30, 480 6, 570 29. ἐξ ἐπιμέτρου 67 18.

ἐξ ἐτοίμου 294 3, 303 24. ἐξ εὐθείας
 290 28, 550 22. ἐξ ἡμισείας 546 25. ἐξ
 ὅλου 165 33. ἐκ παραλλήλου 578 11. ἐκ
 περιττοῦ 588 16. ἐκ προχείρου 752 5.
 ἐξ ὑστέρου 741 24.
 Ἐκάβη εἰς κύνα 659 5.
 ἐκβαίνειν τὸν ὑποτυπωτικὸν τρόπον 55
 26, 716 5, τὸν ἐν ᾧ ἴσται τόπον 488 1.
 τοῦ ἐν ᾧ ἴσται τόπου 487 28, 488 7, τῆς
 ἰδίας ὑποστάσεως 542 20 et 24. τοῦ
 ψυχῇ τυγχάνειν 272 21 et 22, τοῦ σώ-
 μαι εἶναι 464 16, 715 31.
 ἐκβάλλειν i. q. ἀποδοκιμαῖζειν 39 15, 171
 6, 193 20, 206 32, 348 17, 367 27 et 30,
 390 27 et 28. ἐκβάλλειν εἰς ἀπειρον 37
 7 et 21, 39 4, 132 28, εἰς ἀπειρίαν 61 2,
 εἰς τὸν διάλληλον τρόπον 61 4. ἐκβα-
 λῶν ὅμον 115 16. ἐκβληθεῖσα εὐθεῖα
 702 19.
 ἐκβασίς ἀποτελεσμάτων 730 23.
 ἐκείνη τῇ οὐ 322 17, 372 17, 450 27, 452
 4, 455 26, 498 8, 541 3, 630 18. ταῦτα
 τὰ ἐξ ὧν 369 20.
 ἐκθειασθέντας 398 28.
 ἐκκαλυπτόμενον 97 32. δεῖσται τοῦ
 ἐκκαλύπτοντος 98 3.
 ἐκκαλυπτικόν 79 33, 81 1, 83 6, 97 28,
 323 13.
 ἐκκαλυπτικῶς 89 5.
 ἐκκενωθέντος τοῦ ὕγρου 477 26.
 ἐκκινεῖσθαι 398 15.
 ἐκκλίνειν 499 9.
 ἐκκλίσειν ὀχληρῶν 610 8.
 ἐκκυλίσθαι 473 32, 702 26, 712 23.
 ἐκλογή — ἀπεκλογή 572 21.
 ἐκλογισμὸς ἀναλογίας 655 13.
 ἐκλυεσθαι 55 21, 577 3.
 ἐκλυσιν καὶ λήθην 752 26.
 ἐκλυτος φαντασία 228 14.
 ἐκπεριουδεύσας 232 1.
 ἐκπύπτειν τῆς ἀνθρωπότητος 240 11 et
 250 10, τοῦ ὅρου 552 4, τοῦ νόησις
 ὑπάρχον 267 14, τοῦ ἔτι αἰρεῖσθαι 562
 14 et 18. εἰς ἀπειρον 41 13 et 121 3, εἰς
 ἀπορίαν 301 4, εἰς ἀτοπίαν 117 21, εἰς
 τὸν διάλληλον τρόπον 132 29. ἐκπέπ-
 τωκεν ὁ ὅμος 115 19.
 ἐκπληκτικὰ 33 27. ἐκπληκτικώτερος 33-6.
 ἐκπληξιν φέρει θάλασσα 33 16.
 ἐκπτώσεις ἢ εἰς ἀπειρον 37 13, 39 6, 106
 17, 696 21.
 ἐκπυρεσθῆναι 580 8.
 ἐκπύρωσις 48 4.
 ἐκρυθμός 756 3.
 ἐκσκηγὸς ἡλίου 408 5.
 ἐκτελεῖς 751 20.
 ἐκτελεσθαι act. 3 20, 7 15, 39 15, 40 9,

59 15, 62 31, 63 2, 75 28, 136 11, 137 31,
 251 25, 321 17, 367 13.
 ἐκτός εἶναι πάσης σημειώσεως 346 7. τὰς
 τοῦ ἐκτός περιστάσεις 283 29. ἐκτός εἰ
 μὴ 746 18. ἐκτός εἰ μὴ τι 243 12, 29-
 16, 614 3, 645 13.
 ἐκτύπως 228 12.
 ἐκφέρειν 249 7, 612 12, 633 15, 634 10, 636
 6, 637 10, 649 21 et 22.
 ἔλαιον 14 18, 22 23.
 ἐλαστρεῖ Τιμόν 579 6.
 ἐλαύνεσθαι ὑπὸ Ἑρινύων 575 19. τὸ
 ἐληλακὸς διὰ πάντων πνεῦμα 420 4.
 ἔλαφοι 14 30.
 τὰ ἐλάγχτια καὶ ἀμερῇ 527 20.
 ἐλαχιστότατος 469 8, 707 21.
 ἐλεγτικόν 503 11.
 ἐλείπει 577 21 et 23 et 31. ἀφελούνται
 586 10. ἀφελούμεν 636 17.
 Ἑλένη 496 7. cf. *Souvenirs de la Mar-
 quise de Créquy* 1 p. 102 ed. Brux.
 ἐλευθερία 667 17.
 ἐλέφας 15 2.
 ἐλήλυθαν 647 13.
 ἐν ἐλικοειδέσι τόποις 29 32.
 ἔλκειν ἐπαίνους 695 22, φαντασίαν 245 9
 et 346 17, τοὺς δικαστάς 693 11.
 ἔλκος i. q. συγκεῖ 673 3. τὰ ῥυπαρὰ ἔλ-
 κη δυσασθῆ 17 19.
 ἐλκυσμὸς διάσπενος 243 15, 244 16.
 ἐλκώδης ἀφῆ 229 24.
 ἐλλέβορος 20 5, 30 33.
 ἐλλειψίς 90 11.
 περὶ τοῦ ἐλληγρῆζειν 640 1 — 654 28.
 ἐλληνικόν — ἀναλληνιστον 641 13, 642 10.
 ἐλληνικὴ γλῶσσα 428 20.
 ἐλληνισμὸς 640 8.
 ἐλλόβια ἔχειν 169 3. ἐλλόβιον ἀφόρει
 Πλάτων 657 16.
 ἐλπιδοκοποῦσα τὰς ἐπιθυμίας 753 24.
 ἐμβάλλουσιν εἰς τὸν διάλληλον τρόπον
 39 30. εἰς ἀπειρον ἐμβληθῆσται 127 18.
 ἐμβραδύνειν 391 24.
 ἐμβριθῆς ὑπόμνησις 493 9. ἐμβριθεῖς
 λόγοι 187 14, 499 7. ἐμβριθεύονται
 στάσεις 149 21.
 ἐμβρονησία 399 30.
 ἐμβρόντιος 247 25.
 ἐμμέθοδος λόγος 61 15, ἀντίρροπος 362 22.
 ἐμμελής — ἐκμελής 581 30, 756 3.
 τοῦμπαν 566 26.
 Ἐμπεδοκλῆς 126 16, 191 19 et 23, 209 10,
 216 19, 350 18, 406 20, 419 4 et 15, 462
 3, 486 21, 539 16 et 24, 669 22, 670 9.
 ὁ Ἀραγαντίνος 215 17, 392 20, 393 8.
 ἐμπειρία τίς 612 18. ἐμπειρία ἢ κατὰ
 τὴν λαμπρὴν αἰρεσίς 54 30. οἱ ἀπὸ

τῆς ἐμπειρίας λατροί 329 9. ἐμπειρίας
118 9 et 24.
οἱ ἐμπειρικοὶ τῶν λατρῶν 359 16.
ἐμπειρικῶς λατρεύουσιν 331 25.
ἐμπελάζειν 394 29.
ἐμπελάσεις 467 10, 565 22.
ἐμπεριέχεσθαι 4 25, 141 19, 142 1 et 4,
372 18, 450 30 et 31, 451 2 et 4, 469 12 et
14, 460 14. ἐμπερισεχθήσεται 451 5.
ἐμπεριελήπται 372 16.
ἐμπεριληπτικόν 161 16, 551 22.
ἐμπίπτειν εἰς τὸν δι' ἀλλήλων τρόπον
264 5. ἐνέπασαν 485 32.
ἐμπίς 633 29.
ἐμπεπλέχθαι ψεύδος 112 27.
τὸ ἐμποιητικόν τοῦ πάθους 232 24.
ἐμφανίζειν 226 24. ἐμφανίκαμεν 47 2.
ἐμφανίζεται 62 10.
ἐμφανιστικός 622 25.
ἐμφασίς τί παρὰ τοῖς Ἀσασμαῖκοις 227
28. οἱ τῇ ἐμφάσει κρίνοντες 62 14.
ἐμφατικός 515 5 et 18.
ἐμφέρεια 746 9.
ἐμφερής 529 21, 582 11.
ἐμφερούμενος οἶνον 167 18.
ἐμφυσῶντα 310 11 et 12.
ἐμψυ(χ)έντες 13 18.
ἐμψυχία 249 4, 412 16, 415 2, 423 24.
ἐμψυχον τὸ ζῶον 76 15. ἐμψυχος οὐσία
108 32, 109 29.
ἐν τῷ διδόναι 362 3. ἐν τῷ δεῖξαι 566
21. ἐν τῷ ἐπιβάλλειν 395 27. ἐν τῷ
ζητεῖν 6 25. ἐν τῷ κινεῖν 367 32. ἐν
τῷ λέγειν 309 12. ἐν τῷ ἀναιρεῖσθαι
395 17. ἐν τῷ ἐπελέγεσθαι 571 9. ἐν
τῷ ἐρωτᾶσθαι 6 12. ἐν τῷ παραλαμ-
βάνεσθαι 31 12.
ἐναγόμενος εἰς τοῦτο 416 10.
ἐναλλαγή στοιχείων 446 14.
ἐναλλαξ 4 24, 9 28, 41 13, 72 16, 207 12,
280 5, 297 12, 434 24, 435 3. τὸ ἐναλ-
λάξ 436 22.
ἐναλος κώπη — ἔξαλος 28 11, 281 5.
τὰ ἐναντία περὶ τὸ αὐτό 47 12, 48 4. ἐκ
τῶν ἐναντίων 236 11, 703 8. οἱ ἐξ ἐναν-
τίας 406 30, 490 6, 570 29.
τὰ κατ' ἐναντιότητα 530 17.
τὰ κατ' ἐναντιώσιν 529 12.
ἐναπειροναλεῖν 115 15.
ἐναπεσφραγισμένη φαντασία 57 11.
ἐναπεσφραγισμένως 581 7.
ἐναπόθασι καταλήφω 165 30.
ἐναπομεμαγμένη φαντασία 57 10.
ἐναπομεμαγμένως 581 6.
ἐνάργεια — λόγος 183 33. ἡ φαντασία
παρ' Ἐπικουρῶν 235 15. τὸ κατ' ἐνάρ-
γειαν 243 7. ταῖς ἐναργείαις 346 3.

ἐναργὲς τί 269 8.
τὸν ἐνάρετον βίον 50 31, 168 1. ἐναρέ-
τους πάντας 180 26, πράξεις 551 3.
ἐναρθροί φωναί 347 23.
ἐναρμόνιος λόγος 723 20.
ἐναρχόμενος 202 27, 213 7, 219 24, 700 31.
ἐνατενίζειν 12 11, 259 18.
ἐνδεκνύσθαι act. 208 1, 226 8 et 26, 228
16, 233 13, 332 16, 344 31, 347 11 et 14.
pass. 330 1.
ἐνδεικτικά σημεῖα 79 20 et 31, 84 9, 319
29. αὐτοῦ ἐνδεικτικόν 220 10, τοῦ ἐναρ-
γοῦς 226 25.
ἐνδειξίς Methodicorum vox 56 3.
ἐνδέχεται 10 12 et 19, 23 4 et 18, 32 12,
65 19, 161 29, 164 6. ἐνδεχομένου τοῦ
προσῖναι 21 25, 104 26, 176 13. ὃ
μῆτε ἐνεδέχτο μῆτε ἐνδέχεται 82 1.
ἐνδιαθέτος λόγος — προφορικός 16 17,
347 24. ἡ τελειότης τοῦ ἐνδιαθέτου
λόγου 17 30.
ἐνδίδωσι αὐτῷ κινήσεις 320 22.
ἐνδιηκουσαι κοινότητες 296 19.
ἐνδεδυνκία τῷ σώματι δύναμις 320 21.
ἐνεκα τοῦ ἀποφάνεσθαι 6 26, ἐνεκα τοῦ
ἀντιτιθέναι 6 28, ἐνεκα παιδούς 434 1.
ἐνέργεια 145 9.
ἐνέργημα 67 14, 248 10, 582 13.
ἐνεστιν ἐπινοεῖν 463 14, λέγειν 113 17,
ὁπομιμνήσκων 97 26. ἐνίσταται ἀντερσὶν
462 18.
ἐνημμένος τὸ κράτος 406 16.
ἐνδλίβειν 137 12.
ἐνδλιπτικῶς 137 16.
ἐνθουσιασμούς τοὺς ἐν ὕπνοις 396 11.
ἐνιαυτὸς ὁ μέγας 747 30.
ἐνικμος χρώς 334 27.
ἐνιστάμεθα 351 6. ἐνίστασθαι 361 8.
ἐνέστησαν 359 32, 548 15. ἐνστησόμεθα
πρὸς τὰ ἄδηλα 78 27.
τὴν ἐννεάδα κατὰ τὴν τῆς μονάδος
πρόσληπιν μὴ γίνεσθαι μείζονα 307 8.
ἐννοεῖν — ἐπινοεῖν 119 21.
ἐννόημα 461 7 et 9.
ἐννοια τί 240 6. εἰς ἐννοίαν ἀγάγη 83 33.
κοινὰ ἐννοιαί 428 14, 432 15, 460 2,
550 4, 707 32. ἐννοια αἰδίοις 401 9.
ἐννομιολέσχης Timon 192 12.
ἡ ἐνοβία 429 31.
ἐνοῦσθαι 134 2. ἐνωθήσονται 129 8 et
19, 130 9.
ἐνρυσμος — ἐκρυσμος 581 32, 756 3.
ἐνσπεριραμένον δρακόντων 280 16.
ἐνστασις κώπου 132 4, ὄγκων ἐν ἀρσώ-
μασι 335 2. ἡ τὸν πυρστὸν ἐμποιῶ-
σα 698 5. εἶχον ἐνστάσεις 246 19. ποι-
ησόμεθα ἐνστασιν 362 25.

ἔνσθημα 246 7, 283 28.
 ἐντελέχεια 543 16 et 29, 673 8.
 ἐντελής γραμματική 608 20.
 ἐντίκτηκεν ἡμερος 607 31.
 ἔντονον ἰδίωμα 279 30.
 οἱ παιδείας ἐντός 634 27. cf. *Lehrsius de vocabulis φιλολόγος γραμματικός κριτικός* p. 12.
 ἐντραχυ καὶ ὑπάγροικον 758 14.
 ἐντρέπειν 152 24.
 ἐντρέχεια 632 5, 667 27.
 ἐντρέχεστέρα διάνοια 70 29.
 ἐνυπνίδιοι φαντασίαι 400 15 et 24.
 ἐνυποδύεται λόγοις 684 31.
 ἔνωσις 443 9, 444 15, 735 28.
 ἐξαγαγεῖν 583 7.
 ἐξακουτυλαῖον πλήθος 143 29.
 ἐξάκουστος φωνή — ἀμαυρά 25 19.
 ἐξηκριβωμένα 373 28.
 ἐξαλειπτικός 271 14.
 ἐξαλείφειν φήμην 599 17.
 ἐξαλλαγή ἢ τῶν ζώων 10 24, 15 10.
 ἐξάλλεται ὁ ἵππος 346 19.
 ἐξαλλοτριοῖ αὐτοὺς πρὸς τοὺς ἀρίστους 683 10.
 ἔξαλος κώπη 281 5.
 ἐξαποστέλλειν 414 15 et 16.
 ἐξαπλώσαντες τὸ δοκοῦν 49 17.
 ἢ ἐξάπλωσις καὶ ἔκτασις τῶν δακτύλων 676 5. κατὰ ἐξάπλωσιν 200 25.
 ἔξαστιν — οὐκ ἔξαστιν 43 15.
 ἐξηλλαγμένως 328 10.
 ἔξις — στερήσεις 131 14 et 21. ἔξις — φύσις — ψυχὴ 410 4. ἰκανὴν ἔξιν 694 11.
 ἔξισσοῦται 455 1.
 ἐκστάντος τῆς καταληπτικῆς φαντασίας 17 6.
 ἐξχνεύεσθαι 195 19.
 ἐξοιστὸς λόγος 217 1.
 ἐξόφθαλμα 13 1.
 κατ' ἐξοχὴν καὶ εἰσοχὴν 271 7.
 ἐξυπνιζομένη εἰκὼν — ἐπινευομένη 28 17.
 ἔξω ἂν εἴη τῆς δικαιοσύνης 16 31. ἔξω ἀρετῆς 17 30.
 ἀπ' ἐξωμίδος περιηεῖ 35 19.
 ζοικότως 683 13.
 ζοιωδῶς 12 27, 163 25, 166 13, 168 9, 265 11, 595 11, 695 19, 709 14.
 ἐπαγγελίαν σώζειν 312 6 et 8 et 10.
 ἐπαγγέλλεσθαι 312 3, 736 11, 739 26.
 ἐπαγγελμα 641 16.
 ἐπάγονται ἡμᾶς εἰς συγκατάθεσιν 279 13.
 ἐπαγωγή 104 23.
 ὁ ἐπαγωγικὸς τρόπος 102 25. δύναμις ἐπαγωγικῆ 412 31.
 ἐπαγωγικῶς 102 12 et 32.
 ἐπαγωνιζόμενοι 716 23.

οὐκ ἐπαίδουσιν καίπερ ἀκούοντες 291 13.
 ἐπαινέτον 695 24 et 25. ἐπαινέτο; 695 26.
 ἐπαιωρεῖν 211 1.
 κατ' ἐπαχολούδημα — προηγουμένως 197 15.
 ἐπακούομεν 68 23.
 ἐπακτόν 152 23, 460 9, 518 6, 584 1, 631 4.
 ἐπαναβεβηκότες 11 2, 158 24, 160 10 et 14, 201 19 et 21, 294 28.
 ἐπαναγινώσκειν 480 6.
 ἐπαναιρεῖσθαι ἀγωγὴν βίου 36 111.
 ἐπανάστασις τῆς ἐπιφανείας 157 5.
 ἐπανάστασις μάστιγος 346 19.
 ἐπαναφορά 731 4.
 ἐπαναφωνεῖσθαι — προαναφωνεῖσθαι 628 29 et 30.
 ἐπανδρος μουσικῇ 751 13.
 ἐπάνδρως 567 9.
 ἐπαπορεῖν 52 6, 442 31.
 ἐπαρᾶτον τὸ αἰσχροῦργεῖν 170 5.
 ἐπαρήγειν 493 21.
 ἐπαυλῆσαι αὐτοὺς μέλος 749 26.
 ἐπηύξησαν 401 7.
 ἐπεύγουσιν ἡμᾶς συγκατατίθεσθαι 65 6.
 ἥπειγεν ἢ τῶν στοιχείων χαῖσις εἰς τὴν τοῦ βίου διεξαγωγὴν 611 10, 679 21. τὰ ἐπεύγοντα 749 13. ἀναγκαιοτέρων καὶ πρὸς εὐδαιμονίαν ἐπειγόντων 194 23.
 ἐπεισοκρῖνεσθαι 140 31.
 ἐπεισοκλεῖν 106 7.
 ἐπεξεργαστικώτερον 422 23.
 ἐπερείδονται τῇ ἐναργείᾳ 136 17. δακτύλου ἐπερευσθέντος 271 27.
 ἐπέρεσις 132 2 et 11, 271 27. χειρὸς 14 11, ποδὸς 239 10.
 ἐπερχόμεθα τὸ λογικὸν μέρος 631. πάντας τοὺς ἀνθρώπους ἐπελθεῖν 21 24. ὅσα ἐπῆλθον τῶν ζητουμένων 44 26, 61 13, 67 4, 346 7. ἐπελευσόμεθα 87 20.
 ἐπεληλύθαμεν 545 26. ἐπῆλθεν αὐτοῖς καταδιελεῖν 732 12.
 ἐπέχω 43 29. ἤλθομεν εἰς τὸ ἐπείγειν 361 32. ἐπέσγεν 8 22, 9 8. ἐπισχόντι 8 22, 9 9. ὅποιον ἔστιν ἐφέξομεν 15 12, 19 6, 37 20. ἐπέχειν περὶ τῶν ἐπὶ τοῦ ὑποκειμένου 15 52, 30 18 et 23, 33 3 et 32, 37 2, 54 2. τοὺς λέγοντας ἐφέξομεν 177 3. ἐπισχεθῆσεται 41 16, 263 6, 300 13, 388 2, 635 10. ἐπεσχῆσθαι τὴν ἐμμνηρον καθάρσιν 739 1. ἐφείκει τόπον 444 1 et 2. ρυκτός ἐπισχούσης 313 20 (ἐπελθούσης 15).
 ἐπηρεάζοντες τῷ βίῳ 729 1.
 ἐπὶ τῷ πάσχοντι ἔκειτο 374 3 et 4 et 8. τὸ ἐφ' ἡμῖν 137 21. ἐφ' ὁμολόγῳ τοῦ-

τῷ 335 24, ἐπὶ ὁμολογουμένοις τοῖς
 λήμμασι 349 15, ἐπὶ παραδοθέντι τού-
 τῳ 735 20, ἐπ' ἀγνοουμένην ταύτην 553
 31, ἐπὶ προκατασταθεῖσι τούτοις 554
 11, ἐπὶ προϋποκειμένην τῷ συμπαθεῖν
 729 11. ἐπὶ τοιούτοις μέρεσι συνεστῶ-
 σα 696 7. τήρησις ἐστὶν ἐπὶ φαινομέ-
 νοις 728 25. ἐπὶ πᾶσιν 728 8, τοῦ πὶ
 πᾶσιν 289 6. ἐπὶ τὸ ἀκριβέστατον
 616 14.
 ἐπιβάθρα 391 12.
 ἐπιβάλλειν τῷ πέμπτῳ 17 10, τοῖς ἑκτός
 73 7, 131 30, 200 27 et 28, 222 26, 252
 23, 265 1, 267 29, 318 26, 395 27, 398 14,
 609 6. αἰσθητῶς ἐπιβάλλομεν ἐπ' αὐ-
 τῆς ὅτι 627 28. ἐπιβάλλει κρίνειν 60
 11, 180 4. ἐπιβάλλεται κρίνειν 198 2,
 447 8.
 ἐπιβλέπειν ἀλλήλους ἀστέρας 734 3 et 27.
 ἐπιβολή 137 6, 203 30, 239 25, 476 17,
 519 10.
 ἐπιγινώσκειν 265 18. ἐπεγνωκέαι 186
 26. ἐπιγνωσόμεθα 178 25. ἐπιγνω-
 σθῆναι 177 32. ἐπιγνωσθέντα 17 5.
 ἐπιγνώμων 202 6, 257 20, 265 17, 266 25,
 688 25.
 ἐπίγνωσις 178 2 et 4, 247 14.
 ἐπιδικνύντες τὴν προπέτειαν 7 15. ἐπι-
 δικνυμένην δύναμιν 14 6, 31 4.
 ἐπιδείξεις δύο μὴ ἐπιδέχσθαι 290 7.
 ἐπιδεκτικός 74 1, 166 2, 250 23.
 ἐπιδέχεται τὴν ἀφαίρεσιν, τὴν μεταβολήν
 449 19, 450 20, 455 8, 464 10.
 ἐπιδιδόντες ἑαυτοὺς εἰς ἀναίρεσιν 560 1,
 567 8.
 ἐπίδικον 604 33.
 ἐπιδρομικώτερον καὶ ὀλοσχερέστερον
 729 6.
 ἐπιόντες πάντα 104 25.
 ἐπιπύγνυσθαι 448 20 et 21 et 23.
 ἐπιτεθαροήκασιν 660 12. cf. Lehrs Q. E.
 p. 290 ***).
 ἐπιθεωρεῖν 194 27, 722 27, 734 29. ἐπι-
 θεωρεῖσθαι 156 24 et 27, 157 17 et 25,
 159 3 et 29.
 ἐπιθολοῦν 680 28, 694 5.
 ἐπικαταλαμβάνεται 323 18 et 19 et 21.
 ἐπικαταπίπτειν 702 27.
 ἐπικατηγορεῖν 457 6, 459 30, 460 21 et
 28, 528 16, 608 28.
 ἐπικατηγορεῖ 533 26.
 ἐπικεντροὶ ἀστέρες 735 4.
 ἐπικηρον ζῶων 411 26.
 ἡ ἐπικλιβάνιος 430 2.
 ἐπικονιός ὁ τοῦ Ἑρμοῦ ἀσιγῆρ 733 12.
 ὁ Ἐπικούρειος 21 20, 57 14. οἱ Ἐπι-

κούρειοι 167 11, 194 26, 236 1, 261 6, 344
 2, 360 25, 608 25, 717 26. Ἐπικουρείων
 παῖδες 752 9.
 Ἐπίκουρος 35 26, 62 8, 126 21, 153 2, 165
 21, 172 23 et 26, 175 3, 193 19, 235 13 —
 238 22, 259 29, 270 12, 290 9, 291 21,
 300 20, 325 32, 327 17, 359 25, 360 6, 361
 7, 362 9, 366 15, 396 9, 400 14, 405 14,
 408 2, 428 17, 434 28, 456 30, 457 7, 462
 8, 476 15, 480 5, 484 31, 485 25, 506 3,
 513 27, 521 8, 524 20, 540 2, 550 3, 560
 26, 561 26, 565 6, 578 14, 580 11, 590 14,
 599 2 et 7 et 19, 603 8, 611 22, 661 6,
 753 30. ἐν τῷ περὶ δώρων καὶ χάριτος
 610 2. αἱ ζητᾶται λέξεις 406 22.
 ἐπικράτεια χυμῶν 19 17 et 18.
 ἐπικρύνειν 8 19 et 21, 9 7, 12 4, 15 12 et
 15 et 31, 23 26, 29 4, 68 5. ἐπικρι-
 θῶσι 72 12, ἐπικριθῆναι 82 19. ἐπικρί-
 κεται 263 28 et 31.
 ἐπικρίσις 5 13. εἰδῶλων ἀποκρίσεις τε
 καὶ ἐπικρίσις 132 4.
 ἐπικριτὴν εἶναι τὴν διαφωνίαν 37 33,
 38 3.
 ἐπιλογίζεσθαι 11 16, 21 9, 23 12, 39 1, 48
 16, 73 26, 296 28. ἐπιλογισθείσας αἰτίας
 444 5.
 ἐπιλογισμός 266 14.
 ἐπιλογιστέον 358 5.
 ἐπιλυποῦνται 571 14.
 ἐπιλύσεις σοφισμάτων 111 24, 112 9, 116 30.
 ἐπεμαίετο φυγῆς Timon 405 12.
 ἐπιμαρτυρεῖν — ἀντιμαρτυρεῖν 237 18,
 358 20.
 ἐπιμαρτυρήσις 40 17, 237 20.
 ἐξ ἐπιμέτρου 67 18, 102 3, 289 12.
 ἐπιμυγὰς 29 10.
 ἐπίμικτοι τρόποι 41 4.
 ἐπιμιζῖαν ποιεῖται 30 12. τῆς ἔξωθεν
 ἐπιμιζῖας 29 25. ἐπιμιζῖαι 10 29, 30 8.
 ἐπιμονὴ ζητήσεως 3 2.
 ἡ ἐπιμυλός 430 1.
 ὅπερ ἐπινοεῖται, οὐ πάντως ὑπάρχει 371
 14, 385 26, 401 26.
 ἐπινοητόν 296 3.
 κατ' ἐπίνοιαν 545 2.
 ἐπιξενωθεῖσα 219 15.
 ὡς ἐπίπαν 385 8.
 ἡ ἐπίπεδος 466 13, 472 4 et 8, 474 1. τὸ
 παραλληλόγραμμον ἐπίπεδον 473 24
 et 27.
 ἐπιπληροῦν κακοῖς κακὰ 614 12.
 ἐπιπλοκή 419 1, 420 2.
 ἐπιπόλαιον καὶ εὐύγιον πάθος 187 17.
 ἐπιρρεπέστερον ἔχειν 664 2.
 ἐπιρυσμὴ Democritus 221 4.

εὐτονος σφαῖρα Timon 670 29.
 εὐφώριον 22 18.
 εὐφραίνειν Zeno 179 17.
 εὐφυής 54 15.
 εὐφυῶς ἔχειν πρὸς 54 13, 448 25.
 εὐχάλειος απ εὐχάλειος 638 18.
 εὐχερηστῆιν 394 28, 646 26.
 εὐωδίζεσθαι 253 29, 590 22.
 εὐώδινος απ εὐώδινος 638 18.
 ἐφαρμόζεσθαι 86 16, 242 25. ἐφαρμότ-
 τειν 248 4.
 ἐφιδρακός τὰ σφαιρώματα 106 13.
 ἐφεπτεόν 78 17, 322 1.
 ἐφεπτική ἀγωγή 4 6, 47 5, φιλοσοφία 58
 23. ὁ ἐφεπτικός 58 33. οἱ ἐφεπτικοί
 575 23.
 ἐφεπτά ἡμῖν 50 4, 133 16.
 ἐφελκόμενος κύνα 106 10 et 14.
 ἐφελότης 241 28 et 32.
 ἐπιστῶμεν τοὺς δογματικούς 40 11. ἐπι-
 στήσαι τῷ λόγῳ 111 17, τῇ ἐπινοίᾳ 122
 10, ταῖς ὑπολήψεσιν 108 6. πᾶν μυ-
 ριάκις ἐπιστήσωσιν 673 24. ὅτι—, διὰ
 βραχέων ἐπιστήσω 133 24. et 231 22.
 ἐπέστησαν ἡμᾶς τῇ ἐννοίᾳ 163 7. τῷ
 ὑποκειμένῳ ἐπιστήναι 280 14.
 ἐφοδεύειν 349 18. ὅσα ἐφώδευσα τῶν
 ἔχπουμένων 44 33. ἐφοδεύσαντες 46
 31. ἐφοδεύσωμεν 56 20, 335 15, 749 11.
 ἐφοδευτέον τοὺς λοιπούς 103 2.
 ἐφοδευτικῶς — ἐκαλυπτικῶς 89 3 et 13,
 355 12 et 22.
 ἐφοδος 40 28, 318 1 et 16, 382 1, 392 11,
 674 23, 730 7, 732 13 et 30, 741 18. ἐφο-
 δοὶ σκεπτικά 109 16, 118 27.
 ἔχουμεν ὅτι δεῖ ἐπέχειν 38 2. ἔχειν πι-
 στὸν 294 13, 326 14, 365 31, 367 7 et 30,
 371 9 et 11. ἀνεπινόητον ἔχουσι μετα-
 ξὺ ἀλλήλων τόπον στιγμῆς 449 8. ἔξο-
 μεν ἀνηρημένας 362 29, ἡθετημένην
 736 24, ἡπορημένα 391 30, συναγομενον
 338 7 et 339 5, συγκαταφερομένους 392 1,
 συναποδοδεγμένον 760 11. οὐχ ἔξουσιν
 εἰπεῖν 65 9. οὐχ ἔξομεν τίνι συγκατα-
 θεσάμεθα 68 4, 72 18 et 21, πῶς ἐπι-
 κρινώμεν 70 17, οὐ μετὰσχῃ 533 7, 591
 28, 605 16. ὡς ἔχει φύσεως 66 7. ἔχον
 περὶ πόλεμον 182 3, περὶ τὴν θεωρίαν
 ἔχει 188 9. ἔχεται περιφανείας 243 28.
 τὸ νῦν ἔχον γ. νῦν.
 ἔχιδνα 14 34.

ζάγκλιον 612 9.
 ζεστόν ὕδωρ 24 22.
 Ζεὺς 34 32, 36 18 et 20, 170 27. Κάσιος
 173 29. ὁ Διὸς ἀστὴρ ἀγαθοποιός 733

10. Διὸς οἶκος 734 6. Ζεὺς Ζεὺς 640
 13, 644 3.
 Ζήνων (ο' Ἐλεάτης) 192 3.
 Ζήνων ὁ αἰρεσιδάρχης ἐν ταῖς διατριβαῖς
 179 7, 582 20. ὁ Κτιστὺς 168 19, 169 27,
 170 6, 241 7, 242 15, 259 29, 283 11, 414
 9 et 30, 420 19. 551 27, 561 25, 582 31,
 676 2. ὁ στωικός 366 18.
 ζῆλητέον 59 9, 195 11, 226 9, 342 1.
 ζητητική ἀγωγή 4 4.
 ζητῶ 328 5, 454 21, 507 20, 634 2. ἐζητή-
 ται 371 6. ζητηθήσεται 15 24, 292 11.
 ζητήσεται pass. 604 31.
 ζοφερόν οἶκημα 200 29. ζοφερός ἀήρ
 230 27.
 ζυγός 197 22, 240 17, 287 30, 289 18.
 ζυγοστάτης 197 22.
 ζωα γενναῖα 565 30.
 ζωγραφικῶς 595 27.
 ζωδια ιβ' 729 21.
 ὁ ζωδιακὸς κύκλος 729 20.
 ζωστοκεῖται 11 30.
 ζωῦψια τὰ ἐν ταῖς καμίνοις 11 21.
 ἡ δ' ὅς 612 11.
 τὸ ἡγεμονικόν 30 14, 242 11 et 14, 273 7,
 414 15. πνεῦμά ἐστιν 72 27, 165 29,
 σῶμα 75 13. ἡ ἐπιστήμη πως ἔχον
 ἡγεμονικόν 75 11, ἡ ἀρετὴ 160 31, ἡ
 ὠφέλεια 161 2 et 7.
 τὸ ἡγουμένον — τὸ λήγον 82 11 et 15 et
 24 et 27, 90 27, 100 30, 311 26, 354 19
 et 21.
 ἦδεν καὶ διαχεῖν 567 5. ἦδεν 269 31. τὸ
 ἦδον 235 21, μαυεῖν μᾶλλον ἢ ᾠδεῖν
 104 2.
 καὶ ἦδη 14 8, 49 29, 192 30, 365 26, 394
 28, 413 8, 582 10, 612 6, 632 8, 651 20,
 669 17, 756 12.
 ἡ ἦδον ἡ ἀγαθόν — κακόν 163 32.
 ἡ δύλογος σοφίη Timon 545 32.
 ἡ δύσοσμον 174 1.
 ἡ θολόγος Timon 192 24.
 ἡ θοποῖσι τὰ μέλη τὴν ψυχὴν 754 22.
 ἡ θοποῖα μέλη 755 22.
 ἡ θος 757 31.
 ἡλιάζεσθαι 648 12.
 ἡλιος βασιλεὺς καὶ δεξιὸς ὀφθαλμός
 733 22.
 ἡλίωσις 123 3.
 ἡμέρα ἡ δωδεκάωρος 514 2 et 26, ὁ πε-
 φωτισμένος ἐξ ἡλίου ἀήρ 514 18, ἡλιος
 ὑπὲρ γῆς 429 23.
 ἡμερησίον φάντασμα 515 2 et 6.
 ἡμερινοὶ ἀστέρες 733 27.
 ἡμεροσίδες καὶ νυκτοσίδες φάντασμα ὁ
 χρόνος 513 29 et 32.

οἱ ἡμέτεροι i. e. οἱ σκεπτικοί 16 5.
 ἡμιδακτυλῖος 504 27.
 ἡμίκενος 741 29.
 ἡμιόλιος λόγος 157 10, 210 9 et 12, 723 11.
 ἡμιπηγεῖον 211 29.
 ἡμιπην 503 25, 505 20. ἡμιπήχεα 502 9.
 ἡμιπηχυαῖον 386 27, 502 15 et 19.
 ἡμιστίχιον 637 16 et 25.
 ἡμισφαῖρια τὰ δύο 399 6.
 ἡμιτόνιον 757 28, 758 19.
 ἡμίφωνα 621 28.
 ἦν 13 19.
 ἥπατος πύλαι 258 11.
 ἥπατοφαγεῖται 665 17.
 Ἡρακλείδης ὁ Ἰωντικός 126 24, 540 5.
 ἡ Ἡρακλείτειος φιλοσοφία 47 6 et 11 et 31 et 33. οἱ Ἡρακλείται 47 14 et 22, 523 9 et 14.
 Ἡράκλειτος 70 15, 71 6, 148 4, 175 10, 191 19, 192 4, 218 8, 350 16, 461 30 et 31, 523 19. ὁ Ἐφέσιος 538 32.
 Ἡρακλῆς 36 4, 53 2, 173 7, 279 8, 398 30, 656 26.
 ἡρεμεῖν 513 4 et 7.
 Ἡρόδοτος 175 27.
 ὁ Ἡρόφιλος 20 7.
 Ἡρόφιλος ὁ ἰατρός 115 13, 328 22, 334 31. ἐν τῷ διαιτητικῷ 556 18.
 ἡρωικὸν μέτρον 637 17.
 Ἡσίοδος 149 17, 392 30, 478 15, 480 1, 645 24.
 ἡστικὸν πάθος 755 8.
 ἡστικῶς πασχειν 522 19, διατιθέντα 565 23.
 ἡσυχάζειν i. q. σιωπᾶν 114 12, 249 28, 313 6 et 16 (coll. 11), 672 11. ἡσυχασθέντων τῶν μελῶν 752 22.
 ἡττον i. q. ἑλάττω 307 9, 450 23 — 33, 452 16, 454 33. ἡττονα γαστρός ζωα 566 26.
 Ἡφαιστος τὸ πῦρ 394 27.

Θαλῆς ὁ Κρής 679 1.
 Θαλῆς ὁ Μιλήσιος 126 10, 191 18, 208 15, 461 25, 538 32.
 θάλλει 440 33, 441 18. ἐθάλλετο — ἐρεῖγου 19 31.
 θάλλω 267 4.
 θαμνοφάγα ζωα 14 24.
 θανάσιμα 14 28.
 θανασιῶσα γραῦς 424 16.
 ὁ θάνατος τί 175 6, 262 10.
 θανατοῦν 569 27.
 θάσιός τις 20 13.
 θαυμασιώτερα 416 31 et 32.
 θαυμασμοῦ τυχεῖν Euhemerus 394 19.

Sext. Emp.

θαυμαστότητα 416 26.
 θαῦ 731 15.
 θέλγουσά τις πειθῶ 749 21.
 θέματα 354 4.
 θεματίζειν 331 15, 633 14, 634 6 et 11.
 θεματισμός 633 18.
 θεμέλιος 75 29, 238 20, 301 31, 609 23, 736 20.
 θέμις ἐσθλὴν ἰχθῦς 171 25.
 εἰ θεμιτὸν εἰπεῖν 617 16.
 θεόγνις 175 21.
 Θεόδωρος 172 18, 402 11. ὁ ἄσθεος διὰ τοῦ περὶ θεῶν συντάγματος 404 20. cf. Krisch. p. 236.
 θεοληπτική 420 15.
 οἱ θεολήπτοι 68 21.
 τὰ παρὰ τοῖς Ἑλλήσι θεολογούμενα 414 23.
 θεολόγοι 430 30.
 θεοποιεῖν 209 27, 283 17, 402 14.
 ὁ θεὸς οὐ προνοεῖ τῶν ἐν κόσμῳ 57 15, 121 9, ὁ πρῶτος θεός 483 7. περὶ θεοῦ 119 16, 172 16, 393 25. θεὸς τὸ προαῖον τοῦ μεσουρανοῦντος 731 8.
 θεοφοροῦσι τὸ πῦρ 398 1. θεοφορούμενοι 24 17.
 Θεόφραστος 238 23, 657 22.
 θερμόν τι διαπράττεσθαι 167 9.
 θέσις σπέρματος 737 23. θέσεις 10 27.
 θέσει — φύσει 626 29. αἱ λέξεις σημαίνουσι θέσει 118 7. τὰ θέσει 107 8.
 θεσμοφόροι θεαί 681 10.
 θετόν 233 8, 316 32, 452 9, 610 1.
 θετική χρῆσις τῶν ὀνομάτων 148 11.
 θετικῶς 11 2.
 θέτις 173 12.
 θέων 110 28, 111 5, 251 12, 279 7, 296 22, 747 23, pro quoniam nomine. cf. Δίων.
 οὐ θεωρεῖται δὲ τοῦτο 110 1 et 30. θεωρησεται pass. 614 30. θεωρεῖσθαι i. q. εἶναι 230 30, 415 26, 416 2, 463 17, 468 6, 459 24, 530 7 et 30, 532 14, 609 30, 611 8, 706 23.
 θεωρημα τὸ διὰ δύο τροπικῶν 56 29, τὸ καθ' ὃ περιαιρουμένου 56 28. θεωρηματα τέχνην συνίστησι 72 31. θεωρημάτων συστάσεις 351 27.
 θεωρητέον 615 9.
 θεωρία ἡ ἡθική 546 1.
 Θῆβαι αἱ Αἰγυπτιαί 123 17.
 Θηβαῖοι 168 14.
 Θῆβη Θῆβαι 634 16.
 θηλυγονία 729 28.
 θηλυδραί 172 11.
 θηλυκα ζωδια 729 25.
 θήραμα 392 11.
 θησαυρισμός φαντασῶν ἡ μνήμη 271 15.

διγγάνειν 443 3 et 11 et 13. διγγεῖν —
διχθῆναι 435 17 et 19, 442 32, 448 9, 475
14, 714 6.

θίξει 133 20, 443 9, 444 16, 450 3, 465 5.
θίβει τοὺς γραμματικούς 272 25, 352 3,
620 25, 626 13.

θλιπτικῶς 492 32.

ὁ καὶ ἡ θόλος 633 12.

θολὸς σηπίας 12 18.

τεθολώσθαι 26 29. ἐν τεθολωμένῳ αἶρι
30 1. ὅτα ἀποφορήσασιν τεθολωμένα
30 5.

Θουκυδίδης 612 9, 620 32.

Θραγμὸς κυάμων ἐρεικομένων 15 3.

Θράξες 171 12, 174 4, 175 28.

Θραύεσθαι τὴν θείαν 115 6.

Θραυστά 126 32.

Θρέψις 243 19, 565 18.

Θρησκεία 173 3, 174 10, 402 2, 406 7.

τῶν τριγῶν φασὶ λαμβάνεται 246 28.

τὰς θρυαλλίδας οἱ γοητεῖς ἰσχυροῦσι
χρῶσιν 12 18.

θυρεῖν 56 21, 92 22, 101 28, 185 24, 197
15, 268 2, 567 22, 572 22, 582 31, 749 17.

θυτὴ 652 1 et 5.

παρὰ θυραν πλανᾶσθαι 608 14.

θυτική 641 18.

ι subscriptum 638 17, 639 15.

ἰάματα 114 10.

ἱατρικὴ τί 581 27. παιωνίς καὶ λυσίπο-
νος τέχνη 610 10. πόθεν εἴρηται 608
28. ἱατρικῆς μέρη 620 6. αἱ κατὰ τὴν
ἱατρικὴν αἰρέσεις 54 30, 55 3 et 4.

Ἰγδὶς 652 1 et 6.

Ἰδαῖος ὁ Ἱμεραῖος 461 27.

ἰδέα 307 27, 322 14 et 23. Ἱπλατωνική 591
8, 604 23.

ἰδὲ ἂν ἰδιάσωμεν Heraclitus 220 11.

ἰδιαζόντως 40 25.

κατ' ἰδίαν 182 12, 251 1 et 5, 254 12, 305
10, 444 21 et 23, 524 11, 536 25.

ἰδιαίτερον 346 24, 373 31, 514 1.

ἰδιοσυγκρίσιμῳ 19 15 et 24, 21 30.

ἐν ἰδιότητι κεῖμενον 296 24. ἰδιότητες
296 22, 744 29.

ἰδίωμα τὸ συναντικόν 379 18. τρωτὸν
ἰδίωμα 469 31, 707 27. ἀντίτυπον ἰδίω-
μα 469 32, 707 29.

ἰδιώτης — τεχνίτης 201 27, 202 19.

ἰδιωτικὴ ἀπόφασις 248 24, ὑπόνοια
406 12.

ἰδιωτισμός 614 5.

ἰδρωτες 88 32, 355 4 et 26.

ἵνα τῷ λόγῳ ἐπὶ τι 67 16. ἵεναι ἐπὶ

συγκατάθεσιν 124 19, ἐπὶ κατάληψιν
130 28.

ἱερακόμορφοι θεοί 173 1.

ἱκνούμενον τι 247 14, 480 13, 632 25, 640 3

ἱκτεριῶντες 12 6, 232 28, 234 6, 335 7.

ἱκτερικοί 24 25, 29 30, 47 21, 298 13.

ἱνδάλλεσθαι 245 8, 283 31, 400 28, 570 17

Ἰνδοῦ σῶμα 19 16. Ἰνδοί 34 22, 168 22,
174 19.

ἰοβόλα ζωᾷ 14 31.

ἰός χαλκοῦ 12 18, 146 20.

Ἰουδαῖος 173 21.

ἱππάζεσθαι 648 12.

Ἰππαρχία 35 18.

Ἰππαρχος 728 23.

Ἰππασος 538 31. ὁ Μεταποντινός 120
12, 461 30.

ἱπποκентаύρεια πράγματα 418 27.

ἱπποκένταυρος 36 24, 300 6, 467 21, 594
30, 705 18.

Ἰπποκράτης 200 21. τὸ Ἰπποκράτειον
17 22.

Ἰππόλυτος ὕπ' Ἀσκληπιοῦ θεραπεύε-
ται 658 12.

Ἰππὸς τί 553 19.

Ἰππων 126 24. ὁ Ῥηγίνος 462 1. cf.
Ritter Gesch. d. Ion. Philos. p. 20.

Ἰππωναξ 668 22. τὸ Ἰππωνάτειον 662 6.
ἰσαῖν 455 2 et 4 et 29.

Ἰσις 173 8.

ἰσοδαίμων Ilicymnius 556 16.

Ἰσοκράτης 687 21.

ἰσοκρατοῦντα — ἀνισοκρατοῦντα 492 19.

ἰσολογίαι 632 22.

ἴσοι i. q. ἰσάριθμοι 261 4. ἴσον ἰδαφός
717 8. τὸ ἴσον λέγεται διχῶς 717 3.

ἴσον φέρεται 258 26. ἐπ' ἴσης 72 8, 84
20, 260 12, 278 6 et 26 et 27, 292 26, 293

29, 297 18 et 19, 314 1, 321 22, 339 30 et
32, 437 16, 573 11, 604 14. κατ' ἴσον 340

14, 437 17. ἐξ ἴσου 717 6 et 10 et 22.

ἰσοσθένεια 4 15 et 31, 42 15, 44 3, 45 6,
80 13, 321 20, 353 18, 405 17.

ἰσοσθενὴς διαφωνία 8 21, 153 17. ἰσο-
σθενεῖς λόγοι 433 32.

ἰσotάναι τὸν λόγον ἐπὶ ἐνὸς ζωῶν 16 8
et 24, 17 26, 18 24, 22 8, 24 5, 38 5,

108 1, 147 3, 215 27, 258 19, 449 21.

ἴστασθαι καὶ ἐπέχειν 117 21, 140 10,
208 30, 281 21. ἰστάμενος πον — ἐκ-
πίπτων εἰς ἀπειρον 41 14. ἴστηκε

τὰ παραπλήγματα 653 13, 326 17. ἴ-
σιωσα ἀπειρία 617 25, ἱστορία 657 31,

προαγόμενοις 736 13. ἴστηκος μέτρον
379 30, 719 12, παράπληγμα 652 17, τί-
λος 291 13 et 17, 677 14. ἴσotαν 502 11.

ἱστορία 222 4, 289 6, 291 28.
 περὶ τοῦ ἱστορικοῦ μέρους τῆς γραμμα-
 τικῆς 654 31 — 680 5.
 ἱστορικῶς 3 17.
 ἴσχειν 226 16, 231 30, 241 14, 588 6, 734 1.
 ἰσχυροποιεῖσθαι 645 10.
 οἱ ἀπὸ τῆς Ἰταλίας φυσικοί 533 14.
 Ἰταλοί 34 31, 419 5.
 ἰχθύδια πετρίαι 19 25.
 ἰχθυοφάγοι 174 17.
 ἰχθύων ἀφωνότεροι 678 11.
 ἰγνύσας τὰς δύο ὁδοὺς 17 12 et 13.
 Ἰωνοῦ τραγικός 679 25.
 οἱ ἀπὸ τῆς Ἰωνίας 406 20.

Κάδμος 610 28.
 ἐκαθάριετο — ἦμει 20 6
 καθάπαξ ἄλλα 79 3 et 5, 318 31, οὐδέν
 105 21, κρείττον 415 29. τὸ καθάπαξ
 565 16. ἐν τῷ καθάπαξ 25 13, 415 32.
 καθάπερ 322 28, 501 3.
 καθαρνευεῖν ἐν ταῖς κοιναῖς ὁμιλίαις 599 8.
 καθαρτικά φάρμακα 46 15, 100 13, 391 6.
 καθετος 487 29, 492 16.
 καθηγείσθαι 594 10.
 οἱ καθιερούμενοι τῷ Δεῖ 173 29.
 καθικνεῖται βακτηρία 232 1.
 καθίσταται i. q. γίνεται 219 19 (coll. 17).
 καταστήσεται i. q. ἔσται 276 25. κα-
 θεστάναι i. q. εἶναι 196 22, 200 10, 202
 7, 223 5, 224 17, 226 25 et 32, 230 10 et
 26, 235 26, 237 12, 241 18, 243 32, 251 18,
 254 19, 260 26, 264 27, 266 7, 273 30, 278
 7, 288 3, 292 26. καθεστῶς i. q. ὢν vel
 ὄν 204 22, 205 19 et 33, 210 15, 211 8,
 228 24, 237 3, 248 17, 264 1, 271 32, 277
 11, 285 11 et 24, 291 2, 293 1. καθε-
 στηκῦα i. q. οὐσα 160 32, 198 18. κα-
 θεστῶσα 233 20, 639 2. καταστησάμε-
 νοι 364 31, 365 5 et 10, 367 6. κατα-
 σταθῆναι 364 24, 368 6, 370 16.
 καθολικὴ πρότασις 102 25 et 28. τὸ κα-
 θολικόν — ὁ ὅρος 547 10, 618 16.
 καθολικώτερον 170 4.
 καθόλου λόγος 3 18.
 καὶ γε 12 17, 381 28. ἄλλα καὶ ἄλλα 108
 28, 109 4, 387 14, 471 8, 473 32, 487 4 et
 9, 709 21, 712 23 et 26. τῶν τεσσάρων
 καὶ τῶν τεσσάρων 447 14, 506 21, 720 4.
 μεῖζους καὶ μεῖζους 507 16. ἐλάσσους
 καὶ ἐλάσσους 507 17, 705 16. ἐνὶ καὶ
 ἐνὶ 536 32, 537 1 et 26. μονὰς καὶ μο-
 νὰς 537 1, 538 11.
 κακίζειν 564 32, 677 12.
 κακοδαιμονία πῶς γίνεται 508 7 et 12.

κακοδαιμονικόν 428 2.
 κακοδιόσκαλεῖ τοὺς πολλοὺς 683 9.
 κακὸν τί 162 19, 554 4. οὐκ ἔστι φύσις
 166 10.
 κακοποιεῖν 731 25.
 κακοποιοὶ ἀστέρες 733 9.
 κακοστομαγεῖν 186 7, 587 24.
 κακοτεχνία 677 12, 684 30, 689 1.
 κακότεχνος τέχνη 682 8.
 κακοῦσθαι 564 16 et 20, 566 2. κεκακω-
 μένων προπετεία 187 16.
 κακόχυμος 13 29.
 καλινδύσθαι ἐν ἀγοραῖς 680 18.
 καλλιχεῖσθαι τοὺς ξένους τῇ Ἀρτέ-
 μιδι 34 27.
 καλλιλεκτεῖν 686 3.
 Καλλίμαχος 609 13, 621 27, 672 1.
 κάλλυντρον 560 31.
 καλλωπίζει Πλάτων Σωκράτην μαθη-
 μασιν 192 22. λέξις κεκαλλωπισμένη
 685 32.
 ἡ κάλπις τοῦ ὑδρογού 745 12.
 Καμανδωδός 662 6.
 κάμποι ἐκ λαγάνων 11 25.
 κανθαρίδες 14 31.
 κάνθαρος 633 27. κάνθαροι ἐξ ὄνων 11
 25. κανθαροὺς μύρον δυσανάσχετον
 14 18.
 κάνθων 745 20 et 24.
 κανονίζειν 229 3, 226 18, 270 31, 371 4.
 τὰ κανονικά 194 27.
 κανόνιον 507 20, 508 6.
 κανὼν 60 2, 196 7, 289 16.
 καρδίας τρωαῖς 320 8, 747 16, τραῦμα 343 8.
 καρδιακῶς ἐκινδύνευεν 20 8.
 καρξβαρικοὶ νότοι 758 8.
 καρκίνος 487 6.
 Καρνεάδης 50 11, 53 19, 225 25 — 227 9,
 229 6, 231 8, 278 22, 429 8.
 κάρων ἐμπνοιῶν 752 26.
 καροῦται 15 1.
 καρπούται 577 9.
 καρτερία τί 424 18.
 ὁ Κάσιος Ζεύς 173 29.
 τῶν κατὰ φιλοσοφίαν τινές 17 32. δια-
 φορὰ πολλὴ κατ' αὐτοὺς ἔστι 19 21.
 ἡ ὑπαρξίς ἡ κατ' αὐτὴν i. e. ἡ αὐτῆς
 23 26, 35 32, 53 32, 56 13, 286 14, 523 1,
 608 31, 750 17. τῷ κατ' Ἐπίκουρον
 σοφῷ 65 8. οἱ κατ' Ἐπίκουρον 506 14.
 τὸ κατ' αὐτὴν παραπλήσιον 559 7.
 τὰ καταβάλλοντα 202 27.
 καταγίνεται 721 22.
 κατεαγῦα μουσικῇ 751 2.
 καταδιωροῦσι 732 31. καταδιελθὲν 732 12.
 κατάκλειστος 33 25.

κατακολουθεῖν 70 18, 119 17, 140 20, 231 14, 579 21.
κατακολουθεῖν 879 16, 642 9.
κατακορὴς χρῶμα — ἀμαυρόν 25 18.
κατακορμίζεσθαι 618 12.
καταλαμβάνειν 40 1, 48 30, 56 23, 57 3.
τὰ ἐκτός 24 2, τίνες εἰσὶν ἀληθεῖς 8 19, εἰ ἔστι 77 15. κατεῖληφέναι 40 24, 56 26 et 27, 57 31. κατεῖληφώς 57 27 et 30. καταλαμβάνεσθαι pass. 39 19 et 20 et 22, 357 14 et 30. κατεῖληφθω 70 5. κατεῖληφθαι 58 1 et 11. κατεῖλημμένος 57 26, 70 5. καταλαμβάνεσθαι act. 265 11, 256 14 et 16 et 20, 257 22 et 24 et 25, 280 26 et 28 et 29, 332 23, 362 6, 427 9, 595 18.
καταλέγουσι πέμπτην 60 13.
καταληγεῖν εἰς τὸ μὴ δογματίζειν 5 15, εἰς ἀρρεσίαν 42 16, εἰς τὴν ἐποχὴν 24 7, 37 4 et 12, εἰς ἀληθείας 82 8, ἐπὶ ψεῦδος 82 5.
καταλείπεται προσέχειν 260 31.
κατάληξις 488 23, 707 20.
καταληπτικὴ φαντασία 17 6, 54 21, 57 8, 177 29 — 178 15, 224 12, 244 28, 580 28.
κρηττέριον καταληπτικόν 71 114. καταληπτικοί 561 10.
καταληπτός 54 23, 201 8, 204 2, 207 11.
κατάληψις 40 4, 177 29, 342 31. τί 224 10, 580 28. καταλήψεις συγγεγυμνασμέναι 165 27.
καταλιγμωμένη 14 34.
κατάλληλος 55 17, 56 5, 114 11 et 21. κατὰλληλα ποιμένων 718 12.
καταλογάδην 609 14, 611 30.
καταμετρεῖν 154 10, 473 18 et 24, 712 7 et 14.
καταμετρητέον 761 7.
καταμετρητικόν 473 29, 712 8 et 18.
κατηναγκασμένοις πάθεσι συγκατατίθεται 5 20, 357 26. κατηναγκασμένη αἰτία 479 19, τοῖς κατηναγκασμένοις — τοῖς κατὰ δόξαν 8 18. ὀχλεῖσθαι ὑπὸ τῶν κατηναγκασμένων 9 11.
καταντᾶν εἰς ἐποχὴν 164 13, ἐπὶ τὸ ἐπέχειν 367 31.
κατεξηρεῖσθαι 738 29.
καταπαλεῖν τῶν δογματικῶν 16 2.
καταπαλαιᾶσαι 390 8.
καταπαγεῖς σκόλον 55 25.
καταπέλιπν ὑπομένειν 632 24.
καταπιθανεύεσθαι 358 24.
κατεπέπλεκτο 689 17.
καταποντισθέντες 745 1.
καταριθμεῖσθαι act. 393 10, 521 3. κατηριθμῆσαν 250 2. κατηριθμῆται act. 251 26. κατηριθμμένων pass. 250 27.

καταρραϊνόμενον ἔλαιον 14 20.
καταρρηξαμένη τούς χιτωνίσκους 675 7.
κατάρχεσθαι τὴν ἀποδείξιν 370 28, τῆς ποιήσεως 402 19.
καταρχὴ συνήσεως 414 14.
κατασκευάζειν τὸ ζητούμενον 15 25, τὴν δογματικῶς 45 16 et 23 et 24, ὅτι ἔστι τὴν 9 31, 74 29, εἶναι τὴν 81 17, τὸ φέειν 355 27. κατασκευάζειν — ἀπλῶς καὶ ἀναποδείκτως λαμβάνειν 37 22. ἐσόμεθα κατεσκευασότες 281 25.
κατασκευάσθαι 416 25.
κατασκευαστική 363 24.
κατασκευῇ 37 17 et 27, ζῶων 14 14, κατόπτρων 12 30, πραγμάτων 66 4, 69 22. σωματικὴ 330 3. τὰς κατασκευὰς τῶν σωμάτων 49 21. καθ' ὑπόθεσιν ἄλλὰ μὴ μετὰ κατασκευῆς 38 23.
κατασοφίζεσθαι 708 16.
κατασπᾶν εἰς συγκατάθεσιν 246 28.
κατασταλτικὰ μέλη — διεγερτικά 752 7.
κατάστασις — μανία 279 5.
καταστέλλει τὴν ταρχὴν 572 9, 580 7.
κατάστημα ἀποδεκτὸν 164 29, προσηγνές 165 1.
καταστρέφει εἰς τὸ ἀχρηστεῖν 611 6.
κατησφαλλέσθαι 195 1.
κατασταροῦν 170 28.
κατατολμῆσαντας τῆς κοινῆς πίστεως 196 4.
κατατρέχειν τινός 193 10, 217 19, 620 24.
καταυγάζει 440 33, 441 18, 671 5.
καταφέρεται 438 2. κατενεχθέντι θεμελίῳ 75 29. ἐπὶ σώματα κατενεχθήσεται 127 30. περὶ τὸ λογικὸν κατηνεχθήσαν μέρος 193 12.
καταχρῶς δανεῖος 747 4.
καταχρῆσις 316 1.
καταχρηστικά ὀνόματα 315 26.
καταχρηστικῶς 42 21, 46 19. καταχρηστικωτερον 374 28, 748 19.
καταχρώμεθα 31 31.
καταφυγῶς ἀπὸ 29 24.
κατεξαναστατικός 566 23, 567 6.
κατεξαναστήναι 186 9, 321 11, 587 26.
κατηγόρημα 111 29, 122 21, 434 24 et 26.
κατηγορικοί συλλογισμοί 94 18, λόγοι 95 9.
κατηχημέθα 729 20.
κατηχησιν ἔχειν 600 25. ἐκ πολλῆς τῆς κατηχήσεως 672 8.
κατοιχομένοιο 168 9, 174 12, 582 16.
κατωπτεύκαμεν 634 20.
τοῦ κατοπτριζομένου 12 33.
κάτοπτρα κοῖλα — κυρτά 12 29 et 31 et 32.
κατόρθωμα τί 225 22.
κατοχὴ 272 18.
κάτω μερὲς 731 9.

κατωφερής 492 13.
 καυστική φύσις 330 11.
 κελεύουσιν οἱ ἐρέσσοντες 753 6.
 κενὸν τί 149 24, 476 19 et 23. τὸ εἶναι
 κενὸν πλάτνται διὰ τῆς κινήσεως 237
 29, 359 26.
 κενοπάθειαι 327 13.
 κενοπαθεῖν τὰς αἰσθήσεις 67 32, 68 6 et
 9, 333 13.
 κενοπαθήματα 366 10.
 κέντρα 730 25.
 κεραία παρκίνου 487 8.
 κεραμεικὸς τροχός 486 16.
 κεραμευτικὸς τροχός 493 2.
 κεράσται 246 1, 640 13.
 κέρτα ἐχεις 114 24.
 ὡς ἐν κεφαλαίοις 308 30, 321 14.
 κεφαλαιωδέστερον 433 29, 732 8, 749 11.
 κεφαλαλικός 68 20.
 ἡ κεφαλὴ ἀντετύμως κέκληται 654 11.
 οἱ ἀπὸ τῶν κήπων 406 22.
 κήρες 580 21.
 κηρές 271 29.
 κήτη θαλάττια 15 4.
 κισσαριστικῶς 582 10.
 Κλίμακς 171 16.
 κινδυνεύει ὁ θεὸς τόπος εἶναι πάντων
 483 6.
 κινεῖν παθητικῶς 43 13. κινεῖται τὴν
 ὑπόστασιν 75 26, τὰ καθολικώτερα 119
 9, 221 7, 367 21, 371 14, 391 29. κινεῖν
 φαντασίαν 601 27, ἀπορῶν 257 10. Ἐμ-
 πεδακλῆα πρῶτον ῥητορικὴν κεννηκέ-
 νται 191 23, 546 3. κινῆσται 130 8, 257
 14, 408 32, 409 1, 437 25, 491 32, 500 2
 et 5. κινηθῆσονται 491 12 et 28.
 κίνημα ἀστεῖον 562 32.
 περὶ κινήσεως 135 28 — 147 30. δὲ εἶδη
 τῆς κινήσεως 484 6.
 κινητὸν 676 31.
 κινώμενα 133 32, 134 6. ἀνακινώμενα
 135 17.
 κισρὸν ἱμάτιον 24 23.
 κίσσα 719 2. κίτται 18 8.
 Κλεάνθης 168 20, 240 28, 271 8, 374 26,
 411 11, 551 27, 560 29.
 Κλειτόμαχος 50 11, 63 19, 391 25, 429 9,
 678 24.
 Κλέοβις 175 26.
 κλέπτειν τὰς ὄψεις 682 26.
 κλεπτοστάτος Ἐρμῆς 171 25.
 τὸν κλοιδὸν τρέβειν αὐτῷ λαιότερον 632 32.
 Κλωθὴ 224 1.
 κνησμός 241 21.
 κνώδαλ 486 16 et 24, 404 31.
 κοῖλος — περικλυτός 256 30.
 κοινὰ ἔννοιαι γ. ἔννοια. ὕλας 47 32. κοι-

τον δξύτητος καὶ βαρύτητος 624 21,
 622 23, 623 2 et 30. κατὰ τὸ κοινόν 406
 30. κατὰ κοινόν 758 5.
 κοινοποιεῖσθαι 161 28, 739 2 et 4.
 κοινότης Methadiorum vox 56 2. κοινο-
 τητες 296 19.
 κοινῶς 457 11 et 24, 434 12, 459 29, 536 9.
 κόκκος νόου Timon 679 1.
 κολλᾶται τὸ στέαρ 737 27.
 ὁ κολοσσός 212 9.
 κόλπους τοὺς γυναικελούς 738 30.
 κομᾶν καὶ μέγα φρονεῖν 620 22.
 αὐτῇ κομήτης 33 7.
 κομιδὴ 13 1.
 κομίζειν ἀντίρρησιν, ἀπορίαν, ἔνστασιν,
 λόγον, παραμυθίας 215 25, 321 29, 324
 28, 348 6, 351 4 et 7, 353 15, 358 11 et
 12, 390 2 et 18, 462 22, 485 14, 496 9,
 497 22, 533 15, 534 21, 545 24.
 κοπούμενον 681 2.
 κοράλιον 28 13.
 Κόραξ 694 6.
 κακοῦ κόρακος κακὸν ὦν 694 29.
 κόρη λοξή 12 26, περιφερής 12 28.
 κορώνη 633 28.
 κοσμεῖσθαι κατὰ τὴν Ἀκαδημίαν 53 24,
 561 24, 620 23. ὑπ' αὐτόν 396 24.
 κοσμενόμενα σπέρματα Democritus
 215 32.
 ὁ κόσμος ἡγούμενον ἐστὶ σῶμα 410 2,
 ζῶον 421 14. κατὰ ἀρμονίαν διοικεῖται
 723 2, 754 19. κόσμον φθορὰ 748 3.
 κουφοφοροῦσιν αἱ ψυχαὶ εἰς τοὺς ἀνω
 τόπους 408 1.
 Κράντωρ 556 25.
 κερράζονται 557 17.
 περὶ κράσεως 133 23 — 135 19.
 κερρατημένως 554 15.
 Κράτης ὁ κυνικός 35 18, 166 24.
 Κράτης ὁ Μαλλώτης 608 21, 616 30.
 κρατιστεύει 411 20.
 κρατύνεσθαι 34 15, 78 29, 368 3.
 κρατυνηρία 220 23.
 κρέα βόεια 19 25, ὕεια 25 18.
 Κρεώφυλος 609 15.
 κρηγυον 656 4.
 κρημνοβατεῖν 571 7.
 κρηπίς καὶ θεμέλιος 238 20.
 Κρητες 168 16.
 ὁ Κρητικὸς νομοθέτης 678 29.
 κρίκους ἀπὸ τῶν ἐννῶν ἀπαρτῶσιν 169 6.
 κρίματα 233 24, 427 22.
 κριμνώδης 31 1.
 ἐκρίναν ἀνακρίαν 170 30.
 κριὸν φεύγει ἑλλάς 15 2. κριὸς ἀρσεν-
 κὸν ἐστὶ ζώδιον 729 28. κεφαλὴ 731 30.
 ἐν κρίσεσι φάυλαις γίνεσθαι 186 5 et 13.

κρετίον 190 15, 648 3, 672 6.
 κριτήριον 7 23. ὁ περὶ τοῦ κριτηρίου
 λόγος 59 21 — 78 19, 195 26 — 288 27.
 Κριτίας ὁ Ἀθηναῖος 172 18, εἰς τῶν ἐν
 Ἀθήναις τυραννησάντων 402 23.
 κριτικός — γραμματικός 616 31. κριτι-
 κῆς μέρη 655 2.
 Κριτόλαος 678 23, 687 15: ὁ περιπατη-
 τικός 677 10.
 προκόδειλος 162 19, 173 2.
 πρόρμυον 173 28.
 Κρόνος 34 13, 35 21, 170 17 et 27 et 30,
 173 10, 733 12 et 27. cf. Διόδωρος.
 κρυμάλος — ἀλειυνός 410 13.
 ἔκτανκε 662 20.
 κτᾶσθαι ἀπ κτήσθαι 644 18. ἐπιτηδεύ-
 ῃτα ἐκέρχτο 330 20. κτηθέντος 569 6.
 κυάμους φαγεῖν 174 2.
 κυήσω 648 14. κεκύηκεν 81 2 et 4, 342
 25, 379 7.
 κυκλογραφεῖν 472 3 et 9, 473 4, 702 20,
 710 21 et 26.
 κύκλος τί 447 24, 719 15.
 κυκλοφορητικὸν σῶμα 126 21, 539 22. κί-
 νησις 486 14.
 κυκλοφορητικῶς 488 6 et 9.
 Κυκλωπες 180 10.
 κυλλεται δόξα παρὰ τοῖς φυσικοῖς 215 23.
 κυλλεσθαι εἰς ἐλέγχους 324 6, εἰς ἀπο-
 ρίαν 563 32.
 κύλινδρος 473 31, 712 22.
 κυματοῦναι Democritus 216 1.
 κυνικοί 17 32, 136 25. οἱ ἀπὸ τῆς κυνι-
 κῆς φιλοσοφίας 169 19. cf. 17 32.
 ἡ Κυρηναϊκὴ ἀγωγή 48 29. οἱ Κυρηναῖκοί
 49 6, 232 6 — 234 31.
 οἱ ἀπὸ τῆς Κυρήνης 192 24, 193 24, 758 29.
 κυνοπρόσωποι θεοί 173 1.
 κυνοφαγεῖν 174 4.
 Κυπρίδας ἀκρωτήριον 657 10.
 κυριεύει 306 26 et 28.
 τὰ κυριώτατα μέρη τοῦ σώματος 12 2.
 κυρότης 331 26.
 κύς 644 5.
 κύων ἀνθρώπῳ συγκρίνεται 16 9 — 18
 30: cf. 55 24 et 346 15. ὁ κύων i. q. ὁ
 κυνικός φιλόσοφος 200 7, 289 28. πόσα
 σημαίνει 551 11. κύωνος κύωνι κύωνα
 644 4.
 κωβίος 446 11.
 κώδιονος ὄψος 329 21, 330 25.
 τὸ κωμικὸν παράγγελμα 570 10.
 ὁ τῆς ἀρχαίας κωμῆδας ποιητῆς 751 ti.
 κώνειον 14 28, 19 27, 134 21.
 κώνωψ 633 27. κώνωπες ἐξ ὕδατος
 11 22.
 Κῶσι 654 21.

λαιοτομοῦσθαι 659 2.
 λαῖς 424 16.
 λαϊστρυγόνες 180 10.
 Λάκαινα 171 31.
 λακεδών Timon 578 28.
 Λάκωνες 34 5 et 31, 170 15, 171 28.
 λαλιά 229 12.
 λαμβάνειν αἰτίαν 41 12, ἀπόπειραν 54
 12. τὸ λαμβανόμενον πρὸς τὴν κρί-
 σιν 77 12. δύναται ληφθῆναι τίς ἐστι
 συνετώτερος 65 14. τὸν πυρρῶστον
 οὐκ ἐξ ἑνὸς λαμβάνουσι συμπτώματος
 229 21, 257 18. λαβεῖν τι ὡς καταλα-
 βανόμενον 39 31, ὡς πιστόν 72 7.
 λαμπηδών 12 14.
 Λάμπων κισσαριστῆς 750 28.
 λάρος 659 20.
 Λάχρεις 224 1.
 λεανθῇ 30 30.
 Λεβέδιοι 662 4.
 λέγειν τί 304 11. λελέχθαι 147 31, 177 9.
 — διαλέγεσθαι 675 29.
 ἡ λέξις τῆς σαρκὸς κίνησις 48 32. λείον
 κίνημα 243 26.
 λειποψυχεῖν 176 27.
 λείπεται λέγειν 77 25, 85 25, 145 23, 165
 13, 180 19, 373 14, 449 28. λείπεται ἄρα
 λέγειν 202 2, 266 30, 294 16, 311 2, 316
 27, 458 15, 481 2, 520 10, 527 33. λεί-
 πεται οὖν λέγειν 295 17, 435 15, 438
 32, 482 7, 589 20, 603 22, 606 1. λεί-
 πεται ἄρα ἀξιοῦν 278 13, ποιεῖν 447 18.
 λείπεται αὐτὸ τυγχάνειν 342 6, 593 25,
 701 27. τοῦτων οὐ λείπονται 321 30,
 753 29. λειψθεῖς — νικήσας 694 16 et 24.
 λείως κινεῖν τὴν αἰσθησιν 757 9.
 ἡ λέκιδος — τὸ λευκόν 194 7.
 λεκτίον 78 6, 84 8, 98 14 et 15, 113 17,
 186 30.
 λεκτόν 80 22, 291 17, 302 9. λεκτὰ ἑλληπῇ
 — αὐτοτελή 302 12. ἄδηλον εἰ ἔστι τι
 λεκτόν 81 5.
 κατὰ λέξιν 412 9. κατὰ ἑξ πραγμάτων
 τετάχθαι τὰς ἀπλὰς λέξεις 520 22.
 τὰ λελεπιδωμένα 13 10.
 λεπτολογεῖν 613 21.
 λεπτομερεῖς αἱ ψυχαί 407 29.
 τὰ κατὰ λεπτόν 352 16. λεπτὰ ἐξήκοντα
 729 23, 746 19.
 λεπτυνθεῖσα — πυκνωθεῖσα 481 20.
 Λέβιον οἰνάριον 19 26.
 λευκαίνεσθαι 232 22, 234 1, 253 28.
 λευκανθίζοντας ὀφθαλμούς 12 9.
 λευκαντικῶς διατεθῆναι 232 26, 374 5.
 κινεῖσθαι 264 20, πάσχειν 234 9.
 λευκὴ φωνὴ 756 22.
 λευκὸν τὸ διακριτικὸν ὀψεως 422 27.

λεγεποίη 671 16.
 λόγος ἡ μῆσις 671 19.
 λέων ἀλεκτρυόνα φεύγει 15 3. λέων πλευ-
 ραί 731 32, οἶκος ἡλίου 734 5.
 λήγειν ἐπὶ ἀληθείας 81 1, ἐπὶ ψεύδους 82 2.
 λήγον ν. ἡγούμενον.
 ληθαῖος Heraclitus 219 5.
 λήθαργος 573 2.
 λήθη ἀργότατον πάθος 610 14.
 λήμματα τί 87 27, 354 3. τὸν ἐκ λημ-
 μάτων καὶ ἐπιφορᾶς λόγον 46 17.
 ληπτόν 207 32, 696 19.
 ληρεῖν 57 23, 117 9, 149 13.
 λῆρον πολὺν 631 29.
 ληρώδες 166 5, 254 7, 298 18, 383 24.
 λήσονται i. q. λήσουσιν 623 9.
 ληστεία 171 17.
 λιβανωτοῦ ἀποφορά 24 19.
 Λιβύη ἡ ἄνυδρος 20 11, 696 1. ἡ κατὰ
 Λιβύην Ἀφροδίτη 173 30.
 Λίβυς 173 22.
 λιγυρὸν καὶ θρηνηῶδες 758 13.
 Λικύμνιος 556 10.
 ὁ καὶ ἡ λῆμος 633 16.
 Λίνος 645 25.
 λιπαρεῖν ἔαν 115 21.
 λιπαρόματος Lioymnius 556 11.
 λιχάνας 459 17, 630 24.
 λίγνα ζῶα 566 25.
 οἱ λογικοὶ ἱατροὶ 320 30, τῶν ἱατρῶν 359
 15. τὸ λογικὸν κριτήριον λέγεται τρι-
 χῶς 60 7.
 λόγος τί 87 26, 354 2. λόγος ἀληθείας 88
 24, 95 20, 377 1. ἀποδεικτικός 88 26,
 376 32. μονολήματος 95 16. συνακτι-
 κός 95 20, 377 3. τί λόγος καὶ μέρος
 λόγου 460 3, 634 23. λόγος ὁ μὲν ἐν-
 διάθετος ὁ δὲ προφορικός 16 17. ὁ
 τοῦ θερμοῦ λόγος 438 7 et 8, ὁ τοῦ μέ-
 νοντος 438 10, σιγμῆς 722 21, σώμα-
 τος 723 1, ψυχῆς ib. ὁ λόγος τῆς ἀ-
 πάντων συστάσεως 722 13. λόγοι σώ-
 ματος 463 28, σωματικοὶ 711 3. τοὺς
 λόγους πάντων τῶν φαινομένων ὑπο-
 κεῖσθαι ἐν τῇ ὕλῃ 40 22. ὁ λόγος λεκ-
 τὸν καὶ ἀσωμάτους 132 13. παντὶ λόγῳ
 λόγος ἴσος ἀντίκειται 45 14. ὁ αὐτὸς
 λόγος ἐπὶ τῶν ἄλλων 71 7, 72 8, 322 19,
 332 28, περὶ τῶν ἄλλων 98 25, κἂν
 488 10. λόγου ἔνθεν 98 22, 109 23, 287
 9. λόγου χάριν 138 19, 140 33, 309 14,
 328 20, 334 31, 535 7, 612 9, 704 14, 744
 12. τοῦτο δὴ τὸ τοῦ λόγου 65 5. κατὰ
 λόγον 443 8, 527 14. καὶ κατὰ λόγον
 206 9, 235 32, 592 14.
 λοιμικῶς
 λοιπός i. q. ἕτερος 93 6 et 9 et 12, 94 13,

100 31, 275 27, 276 30, 326 26, 336 1 et
 15 et 19 et 26, 352 11, 435 8, 437 21. τὸ
 λειπόμενον 437 25. τῇ λειπομένῃ 611 18.
 τὸ λυγροῦσιν ἐν λυγρῇ ὕφρον 28 13.
 λύειν λόγον 10 8.
 Λυκούργος 678 31.
 Λύσις 19 28.
 λυγνιαῖον φῶς 28 9, 91 8.
 λυχνος ὁ λύων τὸ νύχος 653 30.

μὴ Δί 582 28.
 μαγειρικῶς 14 27.
 Μάγοι 169 23.
 οἱ ἀπὸ τῶν μαθημάτων ν. ἀπό.
 μαθηματικοὶ 126 26, 447 3, 462 15, 463 1,
 549 9. i. q. οἱ ἀπὸ τῶν μαθημάτων
 607 6. i. q. ἀστρολόγοι 728 18 et 30.
 μαθηματικὴ 747 24.
 περὶ τῆς μαθήσεως 180 20 — 185 21, 588
 17 — 596 2, 601 5 — 607 5.
 τὸ μακρόν τί 120 10.
 μακρὰν ἔστιν ἡ κακία 600 11.
 μακρηγορεῖν 694 32.
 μακροτόνως 627 3 et 5.
 μάλλον πληκτικώτερα 29 23, 177 22, 338
 24, 734 1, 750 29. καὶ μάλλον γε περὶ
 τούτων ἡ ὅτι τῶν θεῶν 407 1. μάλ-
 λον τὸ νοσεῖν ἢ οἰεῖν τὸ ὑγιαίνειν 559
 20, 643 30. μὴ μάλλον 359 18.
 μανείην μάλλον ἢ ἡσθεῖν 164 2, 560 27.
 μεμνημένα 203 10, μεμνηνός 203 4 et
 13, 250 11.
 Μάνης 118 18.
 μαντικὴ τί 420 13.
 μαρτυρουμένων πάντων ἰσότης 260 15.
 μάρτυρος 646 11.
 Μασσαγέται 35 11.
 μαστίζονται πικρῶς 170 16.
 αἱ ἐν μασχάλῃ τρέχες 560 32.
 ματαιάζειν 447 3, 719 18.
 ματαιοπονία 105 10.
 μάχην περιεσχηκέναι πάντα μῦθον 567 2.
 μάχμον καὶ ἀπιστον 297 6.
 μαχομένως 664 12.
 μεγαλοφυῆς 5 9.
 μεγαλοφυχία τί 425 16.
 μεγαθοποιεῖν 212 15.
 μέγεθος — ἀριθμός 721 20.
 τὸ μεμεγεθωμένον 525 3.
 μεθρημοσάτο εἰς τὸ λέγειν 402 22.
 μεθοδεύεται 619 18, 667 1.
 ὁ μεθοδικός 56 1. τῶν μεθοδικῶν 55 27.
 ὁ μεθοδικὸς ἱατρός 55 16.
 μεθοδικώτερον 318 9.
 μέθοδος i. q. ἡ μεθοδικὴ αἵρεσις 55 3.
 μεθορία 224 7.

μοιχεύειν 35 11, 36 13.

μολίβη 509 26.

περὶ μονάδος 158 3 — 159 14. ἡ πρώτη
μονάς 529 7, 531 21. ἡ μονάς ἀρχή
τις 722 15, ἄρρεν 730 3.

περὶ μονῆς 147 33 — 148 16, 437 11. μο-
ναῖς 153 5, μονάς 522 7.

Μόνιμος ὁ κυων 200 7, 208 8 et 11, 289 28.

μονοειδεῖα 625 25, 650 12.

μονοειδής 18 12, 23 9, 229 7, 331 2.

μονολήμματος λόγος 95 16, 383 23 et 29.

cf. Muret. V. L. 4 5.

μονομάχαι 36 1, 171 7.

μονομερής 191 10.

μονομοιρία 731 9.

μόνον οὐχί 7 17, 320 16.

μονόποιον 22 23, 23 4.

τὸ μόριον τῆς μητρὸς τῷ ἑαυτοῦ μορέω
τρεῖν 169 28.

μορφή 299 21, 408 23.

μορφοῦν 408 25.

μόρφωμα Epicurus 62 8, 249 4.

Μουσαῖος 645 25.

ὁ μουσικενόμενος 754 14, 755 14.

ἡ μουσικὴ λέγεται τριχῶς 748 12.

μουσουργοῦ πνεῦμα 14 10.

μεμουσωμένον ἔργον 748 22. μεμου-
σῶσθαι 748 23.

μοχθήσουσιν ἀδύνατα 104 28.

μοχθήρα — ἀληθές 82 12. λόγος μοχθη-
ρός 91 11, 314 11, 352 15. ἀπόδειξις

μοχθηρά 97 17. σχῆμα μοχθηρόν 90
12. μοχθηρόν συνημμένον — ὑγίης 80
32, 341 27.

μόχθος 331 21.

μυγαλῇ 633 28.

μυγμός 621 30.

μεμυκέναι 738 30.

μυθευόμενα v. Λίδου.

μυθική πίστις 34 11.

μυθοπολήσεις 430 30.

μῦθος πᾶς μάχην περιέσχεκεν 407 5.

μῦθος — πλάσμα 658 27.

Μυκήνη Μυκῆνη 634 17.

μυκητικὸν ζῶον 553 23.

μυκτηρίζειν 648 11.

μύλοι θεῶν 665 28. μύλος περιαγόμε-
νος 752 13.

εἰς μύλωνα ἀπάγεσθαι 745 25.

μυζωτήρες 30 6.

μύουρος στοά 28 4, 244 10.

μύριμκες 14 31.

μύρον 14 17, 22 16, 68 20.

μῦς 633 27.

οἱ ἐν Μυτιλήνῃ φιλόσοφοι 599 19.

μυρολογία 639 29.

Μῶχος ἀνὴρ Φοῖνιξ 462 10.

νάρεκ ἡ θαλαττία 22 24.

ναστὸν σῶμα 89 18, 355 29, 356 1. πλήρη
καὶ ναστά 238 2.

ναῦς ναῖς 519 4, νηός 487 21.

Ναυσικλῆς Πύρρωνος ἀκουστής 599 11.

νεανικώτεραι ἀπορίαι 506 3.

Νεῖλος 394 25.

οἱ νέοι σωνετώτεροι τῶν πρεσβυτέρων
259 31.

νεοχμοῦσθαι 682 1, 729 13.

Νέστωρ 171 18.

νεῦεν πρὸς ἐν κεφάλαιον 409 13.

νεῦρα τῶν πράξεων Crantor 557 4.

νῆ Δία 288 18, 426 8, 496 23, 700 4.

νηδύμω κατασχεθέντες ὕπνῳ 250 9.

ἐν νηνεμῆσι Timon 573 32.

ἀπὸ νηπιότητος 607 25. ἐν νηπιότητι
203 6 et 11.

Νῆστις 462 7.

Νικάνωρ Σταγειρίτης Ἀριστοτέλους
γαμβρός 657 18.

νοεροὶ καὶ δυνατοὶ 260 23.

ἄμα νοήματι 737 25.

νοήσις 131 3 et 7. νοήσεως τρόποι πό-
σοι 467 28, 468 24, 705 9.

νοητέον 616 22, 619 30.

νοητικοὶ ἐσμεν 8 6.

νοητοὶ πόροι v. πόρος.

νενόμισεν 218 12. νενόμισται 233 5. τῶν
νενομισμένων εἶναι σοφῶν 173 26.

νομιστεύεσθαι 640 24.

νομιστός 176 1.

νομοθεσία ἡ ἐπὶ τῶν ἀξιωματῶν 311 14.

νομοθετοῦσιν αὐτοὶ αὐτοῖς 315 2 et 6.

νόμος τί 34 6. οἱ νόμοι πόλεων σύν-
δεσμοὶ 681 7.

νοσοποιεῖν 330 2.

τὸ νόστιμον τῶν καρπῶν 194 5.

νοῦς τί 239 18. ὁ τόπος τοῦ νοῦ δια-
φανεῖται 258 8.

νυκτερήσιον φάντασμα 515 3 et 7.

νυκτερίς 15 2.

νυκτεροειδὲς φάντασμα 514 15.

αἱ νυκτινόμοι τῶν ὀρνίθων 441 4.

νυκτοειδὲς φάντασμα 513 29.

τὰ νῦν 195 10, 197 1, 698 12. τὸ νῦν
ἔχον 367 20. μέγροι τοῦ νῦν 374 29.

νυνὶ μὲν — νυνὶ δέ 586 18, 568 24, 569 14,
622 26.

νύξις 132 2, 426 6.

τὸ νύχος 653 31, 654 1.

νωθεῖς — συνετοὶ 260 18.

νωθροὶ νότοι 758 9.

Ξενοφάνης ὁ Κορίνθιος 60 18, 200 3, 201 9, 275 1, 277 23, 289 26.
 Ξενοκράτης 194 1, 223 16, 546 14, 551 6, 687 13. ὁ Πλάτωνος ἀκουστής 675 24.
 Ξενοφάνης 51 10, 172 24, 200 8, 201 13, 212 24, 359 5, 431 1, 461 31, 539 2. ὁ Κολοφώνιος 60 29, 126 13, 193 16, 200 3, 539 10, 666 8. αἰσας eius 657 11.
 Ξενοφῶν ἐν τοῖς ἀπομνημονεύμασιν 192 8, ὁ Σωκρατικός 412 7.
 Ξεσμάτα κέρματος 30 24.
 Ξυνός Heraclitus 220 6.
 ὄ - βριμος an ὄβ - ριμος 638 22.
 ὁ ὄγκος i. q. τὸ σῶμα 252 26, 253 17 et 20. ὁ σάρκινος ὄγκος 253 12. ὄγκος ἀντίτυπος 603 12. ὄγκοι 156 19. ἀναρμοι 126 25, νοητοί 335 3.
 ὁδε τις 364 8 et 10.
 ὠδευε Λιβύην 696 1.
 ὀδηγεῖ ἡμᾶς λιμὸς ἐπὶ τροφὴν 8 7, 55 15 et 17, 71 2, 182 18, 196 6, 214 23, 605 23 et 28.
 ὀδήγησις 56 5.
 αἱ ὀδηγοὶ τῆς διανοίας αἰσθήσεις 30 11.
 ὀδμᾶσθαι Democritus 221 19.
 ὁδὸς ἡ σκεπτικὴ ἀγωγή ἐπὶ τὴν Ἡρακλείτειον φιλοσοφίαν 47 10 et 31, 48 11.
 ὁδὸν τῆς αἰρέσεως 48 9. ὁδοῦ πάρεργον 370 27. ὁδῶν ζῆτεῖν 191 8.
 Ὀδυσσεὺς εἰς Ἰππόν 659 4 et 22.
 Οἰδίπους 179 14.
 οἰεσθαι ὅτι 66 13, 237 4, 300 27, 362 13, 400 15. ὡς 248 8.
 οἷσις 187 8 et 15, 408 15. οἷσεις 118 24.
 οἰκίον 318 19, 357 3.
 οἰκιοῦν - ἀπαλατριοῦν 193 9, - ἄλλοτριοῦν 422 14.
 οἰκίαν οἰκοδομεῖν 315 29.
 οἶκος ἡλίου 734 5.
 οἰνάριον Λέσβιον 10 26.
 οἰνογενεστικὴ 755 5.
 οἰνοκάπηλος 631 32.
 οἰνόμει 424 22, 757 10.
 Οἰνοπίδης ὁ Χῖος 126 14, 462 1.
 οἶνος 31 2.
 οἰνοφυλία 163 20. οἰνοφυγία 758 2.
 οἶον γοῦν 18 25, 100 3, 102 18, 106 7, 108 1, 142 15, 143 22, 146 16, 167 18, 168 11, 173 6, 181 4, 184 30. οὐχ οἶον - ἀλλ' οὐδὲ 364 6.
 οἷχεται τὸ κριτήριον 208 3, 269 21, 276 31, 289 19, 298 3, 309 7 et 28, 329 2, 362 37, 465 14, 500 19, 726 14, 738 11.
 Ὀκέλλος ὁ Λευκανός 539 20.

ὀλιγόβιον ζῶον 615 21.
 ὀλιγωφελής 572 16, 573 16, 668 8.
 ὀλκη ἀρότρου 122 31. ὀλκὰς 2' πωνεῖ. 19 27, δ' μηχανεῖον 19 28.
 ὀλμίσκος 487 11.
 ὀλόκληρον 143 4.
 ὄλον i. q. Πάρι 673 5. περὶ ὄλου καὶ οὐρου 107 20 - 108 24, 144 11, 456 11 - 461 16. διαφέρειν τὸ ὄλον καὶ τὸ τῶν 456 25. ὄλον ἐστὶν οὐ μὴδὲν ἀπὸ τῶν μερῶν 458 25. ὄλος δι' ὄλον 252 12 et 13, 262 4 et 5, 499 18. ὄλη δι' οὐκ 268 5. ἐξ ὄλου 165 33.
 κατὰ ὀλοσχέρειαν 487 1, 744 11.
 ὡς ἂν ὀλοσχερότερον εἴποι τις 9 25.
 ὀλοσχερός 30 30. καὶ ἐν πλάτει 739 5 et 743 9.
 κατὰ δολότητα 130 16, 136 1, 486 23, 487 32, 497 13.
 ὀμνηραπάτη Timon 51 22.
 Ὀμηρος εἶνε ὁ ποιητής 17 2, 191 26, 37 18, 395 16, 406 7, 11. 1399: 666 18. 1460: 661 15. 1593: 666 28. 3 156: 675 4 4 383: 671 16. 5 31: 621 23. 7 20: 621 25. 8 14: 666 15. 9 186: 750 7. 14 201: 35 1, 539 6. 14 204: 666 14. 14 216: 557 8. 14 347: 667 7. 15 18: 666 23. 15 187: 429 12. 15 201: 662 17. 20 65: 667 1. 22 62: 567 17. 23 101: 279 3. 24 54: 661 21. Od. 3 270: 750 20. 4 392: 194 25, 546 5. 9 191: 595 3, 705 26. 9 297: 584 7. 10 383: 668 1. 11 95: 665 15. 11 303: 399 10. 11 411: 753 22. 11 529: 576 32. 11 583: 665 19. 12 184: 608 3. 12 453: 578 4. 14 228: 20 30, 556 1. 18 136: 218 21, 729 14. 19 163: 577 11. 22 423: 36 5. ἢ Ὀμήρου ποιήσις ἀρχαιοτάτη 645 20. πρὸς λυραν ᾄδeto 751 17.
 ὀμιλεῖν 428 18.
 ὀμιλητικός 662 10, 667 26.
 ὀμιλίας κοιναί 599 8. ἡ συνήθως παραδεχθεῖσα 640 26. αἱ ἀνὰ χεῖρας τ. χεῖρ.
 ὀμογνωμονεῖ 179 18.
 ὀμόζηλος 202 3.
 ὀμοιοειδής 219 18, 256 19.
 ὀμοιομέτρηται 126 23, 127 3, 302 27, 527 7.
 ὀμοιοπαθεῖν 255 21, 268 28.
 ὀμοιόπρωτα δνόματα 650 17.
 τὸ ὅμοιον ὑπὸ τοῦ ὁμοίου καταλαμβάνεται 209 8, 215 24.
 ὀμοιοτέλετος διάνοια 686 20.
 ὀμοιωμένη ψευδεῖ 111 28.
 ὀμοίωσις 73 32.
 ὀμοιωτικῶς 467 18, 705 12.
 ὀμολογεῖσσαν 330 5. ὀμολογησάτωσαν 119 31. ὀμολογουμένη 40 16, 119 29.

ὁμολογητόν 270 6, 270 22.
 ὁμολόγος 327 5 et 7 et 8, 329 28.
 ὁμολογουμένως 96 14, 120 3, 126 1.
 ὁμοφωνοῦντες 63 30.
 ὁμυαξ 484 6.
 ὁμως δ' οὖν 22 7, 252 5, 615 3, 656 10,
 679 23, 684 21, 707 4, 725 29.
 τὸ δὲ γενικώτατον 294 27, ἐν χρόνῳ 523
 13, αἴρ 523 22. τὰ ὄντα τρισσά 520 11.
 ὄνειροπολεῖν 92 29, 128 30, 157 13. ὄνει-
 ροπολεῖσθαι act. 299 22 et 23, pass. 22
 9, 77 21, 185 26.
 ὄνσιφόρος 662 11.
 Ὀνομακρίτης ἐν τοῖς Ὀρφικοῖς 126 15,
 462 2.
 τὰ ὀνόματα θέλει σημαίνει 107 12. τῶν
 ὀνομάτων τὰ μὲν ἀρσενικά τὰ δὲ θη-
 λυκὰ τὰ δὲ οὐδέτερα 632 6.
 ὀνοματικόν 653 6 et 10.
 ὀνοματικῶς 653 5.
 ὀνοματογραφία 559 22.
 ὀνοματοποιηθεῖσαι λέξεις 672 31.
 ὀξύ τί 756 18. ὀξεία φωνή 756 20.
 ὀξυκονιστάτοις 406 26.
 ὀξύμελι 757 11.
 ὀξύτονον 649 20.
 ὀξύτόνος 649 20.
 ὀξύχειρία 682 24.
 ὀξύκει πρὸς κατάληψιν 201-31. ὀξύω-
 ποῦσαι τὸν νοῦν 426 29. ὀξύωπουντι—
 ἀμβλυωπουντι 742 27.
 ὀξύωπεστάτοις 406 25.
 ὀξύωπία 742 26.
 ὀξύωδης οἶνος 26 8.
 ὀπαί τινες τὰ αἰσθητήρια 266 4, 269 1.
 ὀπλομαχητική 584 16.
 ὀπλομαχος 376 12.
 ὀπου μὲν — ὀπου δὲ — ὀπου δὲ — ὀπου
 δὲ 14 3 et 8 et 11 et 12, 34 32, 105 31,
 216 1, 737 27.
 ὀρσας 12 22, 68 18, 69 9, 111 6, 131 16,
 201 30, 253 6, 266 22. πῶς γίνεται 132
 3. οὐ καταληπτική τινος 280 21. τὰς
 ὀράσεις 214 27.
 ὀρατικῶς κινεῖται 267 7.
 ὀργανον 207 32.
 ὀργανῶσθαι 218 9.
 ἡ ὀρεινή 740 10.
 τῶν ὀρεκτῶν τὸ ἔχατον 8 16.
 περὶ ὀρθογραφίας 638 15 — 639 30.
 Ὀρθωσία 170 15. v. Schneider ad Xeno-
 phont. de RP Lac. 2.
 ὀρέζειν 44 14, 139 33, 224 4, 277 31. ὀρει-
 σάτωσαν 139 31. ὀρέκναι 224 4. ὀρέ-
 ζεσθαι act. 70 31, 106 12 et 16, 242 26,
 284 9, 486 11.
 ὀρικῶς 284 12.

ὄρια ἀστέρων 734 2 et 18.
 ὀριστόν 105 11 et 27.
 ὀρμή καὶ προάφρεσις 137 20. ὀρμή — ῥ-
 φορμή 162 25, 185 31, 186 2, 558 12 et
 14, 587 14.
 ἀπὸ ὀρμῆς ἀλιεύουσιν 392 7.
 ὀρμώμενος 115 32. ὀρμηκέναι 116 3.
 ὀρνιθες 18 26. τοὺς ὀρνιθας 392 7, 659 4.
 ὄρος 62 20. περὶ ὄρων 104 32 — 106 26.
 ὄροι μοχθηροὶ 105 28. τί ὄρος 106 17
 et 21. ὁ ὄρος ὁ αὐτὸς τῷ καθολικῷ
 547 9. ὑποτάσσεται τῷ ἱστορικῷ 656 5.
 ὄρουσι ὁ ἔππος 346 20.
 ὄροφῃ 496 27 et 29 et 30.
 ὄροφος 496 26.
 ὄρτυξ 14 29.
 ὀρύσσειν φρέαρ 315 28.
 Ὀρφεύς 394 6, 645 25. ὁ θεολόγος 681 10.
 τὰ Ὀρφικά 126 15, 462 2.
 ὅς μὲν τις ἀστήρ — ὅς δὲ 734 24. ὄν
 μὲν — οὐ δὲ, ἡ μὲν — ἦν δὲ 465 20 et
 22 et 23, 484 14, 487 13, 703 23, 734 24.
 ἐξ οὗ τι καταλαμβάνειν 40 1.
 ὅπερ πληθος 533 29. ὥπερ θεωρήματι
 710 15.
 ὀσότης 168 9, 170 12, 418 21, 582 17.
 ὅσον τοῦ περινοῆσαι 676 16. ὅσον ἐπὶ τῇ ἑαυ-
 τοῦ φύσει, ὅσον ἐπὶ τοῖς εἰρημένους
 sim. 19 11, 22 20, 41 14, 61 18, 49 5
 et 24, 52 23, 54 20 et 22, 61 25 et 28,
 62 3 et 18, 66 27 et 31, 75 5, 78 21,
 80 16, 83 25, 92 21, 95 12, 103 24, 104
 20, 106 17, 120 17, 122 12, 126 4, 128 4,
 130 22, 131 9, 133 23, 134 31 et 33,
 135 19, 136 9, 138 4, 140 22, 152 25 et 28,
 156 12, 160 19, 165 16 et 9, 167 4, 206
 30, 208 3, 269 23, 289 20, 314 21, 382 21,
 383 18, 486 6, 577 27. τὸ ὅσον ἐπὶ 202
 10, 252 4, 330 7, 373 30, 381 27, 402 3,
 634 9, 739 25. ἐφ' ὅσον i. q. μέχρις οὐ
 272 32, 273 12, 313 28, 326 16, 594 7, 606
 9. πλείστα ὅσα 180 8.
 τὰ ὀστρακόδεσμα 13 9.
 ὀστρακον 474 22, 713 16.
 τὸ ἔξωθεν ὀστρακῶδες 194 9.
 ὠσφρήσαστο 255 14.
 τὰ ὠσφρητά 13 26, 30 8, 296 28.
 ὅτε μὲν — ὅτε δὲ 10 6, 12 19, 33 27, 456
 32, 457 20, 512 16, 585 22, 682 8, 733 15,
 738 4, 741 30.
 οὐδὲποτε οὖν 30 16.
 ἄλλην τινὰ ὅτι μὴ τὴν γενικὴν 363 5.
 μᾶλλον περὶ τούτων ἢ ὅτι τῶν θεῶν
 407 1.
 οὐ γὰρ 740 5. οὐ τοί γὰρ 617 26, 686 2. οὐ
 μᾶλλον 41 24 — 42 29, 353 20. οὐ γὰρ;

106 20. οὐ μὰ Δία 698 13. οὐχ οἶον 703 7. οὐχ ὅτι γε 670 2.
 οὐκ ἀντιμαρτύρησις 237 27, 238 4 et 18.
 ἡ οὐκ ἐπιμαρτύρησις 238 10 et 16 et 19.
 οὐχ ἵπτος 469 14. οὐκ ἀνθρωπος 469 15. τῶν οὐτινῶν — τῶν τινῶν 612 20.
 οὐδὲν μᾶλλον 5 27, 6 1, 41 26, 673 9.
 οὐδὲν ἐρέζω 5 28, 44 4 — 15. οὐδὲν ὀρεστέον 41 22.
 οὐλή 320 7, 321 5.
 οὐλοκομος 249 8.
 οὐριοδομοῦσης νηός 487 21.
 τὸ οὐς ἐτέρετο Ἰλῶτων 657 16.
 ἡ οὐσία διηρηται 57 14. οὐδέποτε ἔστη-
 κεν 140 30. ζευστή ἔστιν 148 1. οὐσίας
 τρεῖς 223 16, 511 15.
 τοῦτο μὲν — τοῦτο δὲ 385 17, 497 10, 534
 28, 612 6, 742 7. καὶ τοῦτο 566 6. ταῦ-
 τα τοι 19 20, 115 8, 178 6, 358 28.
 δφειλόμενα λέγεσθαι 648 15.
 δφθαλμιᾶν 232 28, 234 6.
 δφθαλμοφανῶς 399 22.
 ὅπ' ὄφειν δακνόμενοι 19 33. ὄφεις
 ἐσθίουσιν Αἰθίοπες 20 4.
 ὄφρυῶσθαι 187 2, 669 13.
 ὄχλική πειθῶ 693 14.
 ὄχλοποικίη 684 32, 685 4.
 ὄχρυωτικὸν τῆς διανοίας 195 2.
 ὄψαφρυντική 755 4.
 ὄψιν τῶν ἀδῆλων τὰ φαινόμενα 32 23,
 271 21, 701 31, 708 15 i. e. ἀπὸ τῶν
 φαινόμενων μαρτυρεῖσθαι τὰ ἀδῆλα
 χρή 139 16: εἰνε πίστις, ὡς ὁ παλαιὸς
 λόγος, τῶν ἀδῆλων τὰ ἐμφανῆ (Philo
 de Mose p. 125 12 Mang.). ὕπ' ὄψιν
 κειμένης 247 28.
 πάγιον 328 2 — εἰκός 213 3. ἔστηκός καὶ
 πάγιον 677 14.
 παγίως 327 27, 744 17.
 παγκρατιαστῆς 35 31, 683 23.
 παθηματικῶς 58 28.
 παθητός — ἀπαθής 538 25.
 πάθη τὰ πρῶτα 235 16, τὰ ψυχικά 740 19.
 παιδαριωδῶς 117 9.
 παιδικά 179 9 et 10, 582 22.
 παιδοτελεβής 376 11.
 παῖδες φονεύειν 170 32. γραμματικῶν
 παῖδες 624 14, Ἐπικουρείων 752 9,
 Ιατρῶν 737 32, Πυθαγορικῶν 530 23
 et 754 20, στωικῶν 550 14, Χαλδαίων
 743 9.
 ἴνα τι καὶ παλῶμεν 106 8.
 παιωνίς τέχνη 610 10.
 τὸ παλαιὸν olim 168 14, 608 27, 690 20.

ἐκ παλαιστῶν 88 ὁ πῆχυς 211 19, 459
 31, 516 12.
 παλαιστοῖον 450 25, 454 19.
 παλμῖβολος 680 19.
 παλινδρομον 104 18.
 παλινωδεῖν 235 12, 477 7.
 Παναίτιος 560 33.
 πανάρετος 424 7 et 9, 425 4 et 15.
 πανάριον 651 29.
 Πανέλληνες Cranton 556 27 et 31, 557 5
 et 16.
 Πανθοίδης 193 12.
 πανοῦργος ὁ Αἰγισθος 750 18.
 εἰς τὸ παντελές 196 25.
 πάντη 9 10. πάντη τε καὶ πάντως 27.1
 14, 325 11.
 πάντοτε 686 27.
 Πανύσσις 658 10.
 πάντως 3 16, 4 29, 5 31.
 παρὰ τῷ μῆλῳ τὰς ποιότητας ὑποκεί-
 σθαι 23 30. τοῦ παρ' αὐταῖς σεμνο-
 λογήματος 168 29. τὴν παρὰ μικρὸν
 ἐξαλλαγὴν 208 24, τὰς παρὰ μικρὸν
 μεταβολάς 208 27, ἡ παρὰ μικρὸν ἐρώ-
 τησις 614 19. τὰ παρ' ἡμᾶς γινόμενα
 695 21 et 24, 736 2. πλεον παρὰ τοὺς
 ἰδιώτας 754 23, 755 7. διαφέρει παρὰ
 τὸ ἡγούμενον τὸ λῆγον 433 21. παρὰ
 ταῦτα ἄλλω 64 28. παρὰ ταῦτα οὐ-
 δὲν ἔστιν 86 9. παρ' ἑκαστο 664 13,
 i. q. διὰ παντός 661 8.
 παραβάλλειν τῷ λόγῳ 413 4, 420 21. τῷ
 Ζήνωνι 415 23.
 παραβολή 413 12 et 15, 415 28, 420 26.
 παραβύσαντες τὰ ὤτα 13 15.
 παραγγέλλουσι 46 2.
 παραγγελματικῶς 45 29.
 παραγῆσεται ἡ ἀλήθεια 368 28.
 παραγίνονται ἐπὶ τὴν ἐποχὴν 55 21, ἐπὶ
 τὴν ἄρσιν 55 25.
 παραγράφωμις 228 3.
 παραδείγμα ἀνυπαρξίας 36 24. παρα-
 δείγματος ἔνεκα 16 24, 17 27, 185 28,
 χάριν 179 6.
 παραδεικνύουσι 105 7.
 παραδόσις νόμον τε καὶ ἐθῶν 55 12.
 παραδοχὴ 34 9 et 12 et 14. παραδοχῆς
 ἡξιωμένον 288 8, τυγχάνειν 356 24.
 παράδοσις — ἔγνωσις 709 12.
 παραθήκας ἀποδιδόναι 178 21.
 παραδίδρωμεν τὸν ὀφθαλμόν 12 23.
 παραιτησόμεθα 127 27. παρητήσαντο
 123 4. παραιτησάμενοι 133 29. παρη-
 τῆσθαι 193 21.
 παραιτητέον 500 22.
 παρακαταθήκην ἀποδιδόναι 584 28.

παρακειμένως 206 7, 230 11, 240 22, 251
 33, 421 12, 454 17, 494 16, 703 9.
 τῶν παρακειμένων τῇ σκέψει φιλοσο-
 φῶν 47 3.
 παρακμή 113 24 et 31, 118 13.
 παρηκολούθησεν 8 22, 9 9.
 παρακολούθησις 113 22.
 παρακρουσθεῖς 46 3.
 παραλείπειν 406 12. ἵνα ταῦτα παρα-
 λίσσωμεν 81 29, 83 15.
 παράλειψις 91 11 i. q. ἔλλειψις 90 11,
 91 16, 92 13.
 παραλληλόγραμμον ἐπέπεδον 712 14.
 παραλογίζεσθαι 116 32.
 παράλογον τί 689 12.
 παραμυθεῖσθαι 204 7, 264 25, 292 20, 323
 8, 376 11, 383 10, 433 28, 435 25, 456 4,
 (572 7), 588 32.
 παραμυθητικός παθῶν 17 16 et 29.
 παραμυθία 215 26, 389 3, 496 24. τῶν
 λημμάτων 340 5, 388 13, 493 31, τοῦ
 λόγου 494 15.
 τὸ παράπαν 26 23.
 παραπειστέον 676 30.
 παραπέμπειν — παραλαμβάνειν 40 31, —
 ἀσπάζεσθαι 192 26. i. q. ἐκβάλλειν 207 1.
 παραπέπηνεν 167 17.
 παράπηγμα 649 26 et 30, 650 5, 662 18,
 663 13, 660 2.
 παραπηδήσας 556 31.
 παραπίεσας τὸν ὀφθαλμόν 232 29.
 παραπλασμός 640 11.
 παραπλασμέδα 646 23. παραπλάσα-
 σθαι 740 23.
 κατὰ τὸ παραπλήσιον 106 25.
 παραπλησίως 31 3, 33 24.
 παραπλοκή χυμῶν 24 26, τῶν ἄλλων 620 5.
 παραποδίζεσθαι 639 3, 643 21.
 παράπτωσις 646 29 et 30.
 παρασπορά βραχεία 12 20.
 παραστάς βαλανείου 26 10, 69 17.
 παραστάσις τοῦ σώματος εἶναι 216 9.
 παραστατικόν 331 14, 333 19, 342 3, 364 5.
 παράστημα ψυχῆς 739 17.
 ἡ παραστοχαζόμενος 173 17.
 παράτασις 146 3, 463 6, 477 19, 701 10.
 παρατατικόν — συντελεστικόν 494 18,
 496 29.
 παρατατικῶς 496 32.
 παρατρέβει τοὺς ὀφθαλμούς 247 6.
 παράτριψις ποδὸς πρὸς τὴν γῆν 17 18.
 παρατυπωτικαὶ φαντασίαι 301 21.
 παραυξήσις 140 12, 299 27 et 30. παρευ-
 ξήσεις φωνῶν 628 4.
 παραυξητικῶς 596 1, 705 25, 706 25.
 παραχωρουμένην 350 31. παρακχωρή-
 σθω 348 8.

παρεφρακέναι 215 27.
 ἡ παρεγχερεῖν 54 15.
 παρεμπιπτεῖν 472 19.
 παρῆστι διδάσκειν 385 29, 388 26, ἰδεῖν
 366 19, 406 19, ὅραν 406 14, μαθεῖν 268
 18, 338 23, 397 9, 554 11, σκοπεῖν 270
 29. παρῆσται ἀκούειν 566 8, διδάσκειν
 289 12.
 κατὰ παρέκβασιν 146 3.
 παρεκτείνουσιν 406 5. παρεκτείνεσθαι
 134 25 et 28, 143 32.
 παρεκτικὸν ἀληθοῦς 235 20, κινήσεως
 417 21.
 παρεκχέομεν 208 26.
 παρέλκει ἡ φαντασία πρὸς τὸ κρίνειν 74
 10, 262 17. λῆμμα παρέλκον 90 17.
 παρέλκειν τὸ συνημμένον 93 25. οὐ
 συμβάλλεται ἀλλὰ παρέλκει 97 15.
 παρέμπτωσις 229 1.
 παρενθήκη 370 27.
 παρεπικουρεῖν 741 19.
 παρέχεσθαι 574 9. παρεληλυθότι χρό-
 νῳ 145 27.
 παρηγορεῖ τοὺς ἐπ' ὀργῆς ἐκκασιμένους
 750 3. παρηγοροῦν τὴν ἐπιφάνειαν
 22 24.
 παρηγόρημα λυπούμενων 752 1.
 παρηγορεῖαι λημοῦ καὶ δέψους 675 10, πό-
 νου 576 1.
 παρήκειν τινί 613 9.
 παρθένος γλυτοῦ 731 32.
 παρήμι 106 24. παρώμεν i. q. παρα-
 λίσσωμεν 63 17, 96 1, 261 4. παρῆσθω
 302 13. παρῆται 398 24.
 παρισσάζομενον 637 25.
 παριστῶν 66 16, 81 18, 344 15, 368 28, πα-
 ριστάναι 61 22. παρίστησιν ὡς ἀλη-
 θές 66 8. παραστήσομεν 61 14. παρα-
 στάκαμεν 590 13, παρεστάκασι 250 12,
 παρεστακότες 361 3, 379 20. τοῖς σα-
 θροῖς παριστάμενοι 66 5. παρῆσται
 541 4, παρῆσάσθω 257 17.
 Παρμενίδης 136 8, 191 19, 192 1, 213 4,
 495 24. ὁ Ἑλεάτης 392 29, 393 6.
 παροιμία 656 5.
 παρολκή 90 12, 93 16, 95 13, 97 16, 362 1,
 380 15.
 ἐπὶ τοῦ παρόντος 3 14, 40 8, 59 10, 105
 2, 107 21, 177 9, 198 4 et 16, 288 9, 310
 4, 353 26, 549 7, 722 20. κατὰ τὸ πα-
 ρόν 27 1. πρὸς τὸ παρόν 190 30, 389
 29. ὡς πρὸς τὸ παρόν 45 11, 75 28,
 100 22. ὡς παρόν i. q. ὡς πάρεστι
 561 18.
 παροραθείσης 31 22.
 παροῶσα 279 13 et 26, 282 11, 285 18, 295
 1 et 26, 308 1, 309 19, 626 19.

παρυσίστασαι τῇ ἐποχῇ 46 5.
 παρωχηκώς 153 30 et 31, 154 daodecies,
 500 26, 518 11, 519 32, 520 9, 760 23,
 761 10. παρωχημένος 154 14, 155 3 et
 28 et 18, 401 8, 515 20 et 26, 516 9 et 18,
 517 16, 518 14, 760 25 et 28, 761 11.
 πασχοντες i. q. ροσούντες 174 7. τοῖς
 σφοδρῶς πεπονθόσι 187 11.
 διά παντός 249 27, 250 3, 298 9. πρὸ
 παντός 356 3.
 πατροτύπτης 683 24.
 πατροτυπία 684 3.
 πεπαύσονται 327 11.
 παχυμέρεια πολλή 410 27.
 παχύτες γραμματική 614 27.
 τὸ πείθεσθαι λέγεται διαφόρως 53 13.
 πεινῆν 164 22 et 25.
 πείσις 242 22, 243 2 et 7, 434 12. ἐν πεί-
 σει καὶ πάθει 7 29. πείσεων καὶ πα-
 θῶν 274 2.
 πείσμα ἐμποεῖν 575 8. μετὰ πείσματος
 6 27, 321 17, 570 5, 577 24.
 πεστικῶς 687 19.
 οἱ πέλας 662 11, 683 18, 686 28. τῷ πέ-
 λας 204 3.
 ὁ Πέλοπος ὤμος 656 24.
 πενιχρότης 695 20.
 πέπερι 20 7.
 ἡ πεποθήσις τοῦ τάδε εἶναι 177 5, μετὰ
 πεποθήσεως 15 21, 44 14.
 ἡ τῶν περαινόντων καὶ ἀπεράντων τεχ-
 νολογία 380 9.
 περατοῖ 617 18. πεπερατωμένον 482 4.
 περιηχθῆσαν εἰς τὸναντίον 277 22.
 περὶ τοῖς κέντροις περιδινουμένης σφαί-
 ρας 138 1, 241 23 et 24, 484 27. περὶ
 τοῖς ἐκτὸς ὑπάρχειν 327 14, 470 13, 621
 16, 708 19. περὶ οἷς πονεῖται 609 9.
 περὶ τούτους πονουμένη 608 7, 684 17.
 περιαθρῆσαι 595 25.
 περιαιρῶν τὸ προσδοξάζειν 9 17. τὸ
 καθ' ὃ περιαιρουμένου θεώρημα 56 28.
 περιαντολογούντων 16 3.
 περιβάλλειν amicire 411 31.
 περιγίνεται ἀρετῆς 411 24 et 25, τῶν αὐ-
 τῶν αποτελεσμάτων 749 22, τῆς τῶν
 ἀντιδικῶν νίκης 677 18, διαθέσεως 750
 12. πλάνη ἀπὸ Χαλδαϊκῆς τοῖς ἀν-
 θρώποις περιγίνεται 744 6.
 περιγράφωμεν 119 2, 187 5. ταῖς περι-
 γραφούσαις τοὺς πόρους ἐπιφανείας
 442 25. περιγραψάτωσαν 614 15. περι-
 γράφεισθαι 249 10.
 κατὰ περιγραφὴν 251 2, 322 9 et 15, 414
 25. κατὰ τὴν ἴδιον περιγραφὴν 443 14
 et 19, 529 14. κατὰ περιγραφὴν καὶ
 ἀπολύτως 373 16.

περιδιωκόμενοι 650 23.
 περιεκτικός 481 9, 482 2.
 περιέλη 279 15.
 περιεργία δογματική 115 25, 156 14, 552
 28. περιεργίας 160 19.
 κατὰ τὸ περίεργον 4 17.
 τοῦ κενιῆσθαι περιεχόμενος 497 6. πε-
 ριέσχηκε i. q. περιέχει 210 11 et 13, 407
 5, 410 21, 451 24, 498 20, 546 30, 723 10
 et 16 et 23. περιέσχηται 451 18. περι-
 σκεθῆσεται 451 16, 466 15.
 τὸ περιέχον 218 19, 219 8. φρενῆρες 350
 18. ἡ τοῦ περιέχοντος διακόσμησις 408
 17, μεταβολαὶ 409 24.
 περιδουρῶν 577 3.
 περιότασθαι εἰς τὸ μὴ εἶναι 147 25. τὴν
 ἀφροσύνην ὡς κακὸν περιστήσεται 564
 27. τὸ κακὸν περιωτάμενος 569 2, 575
 18. φιλοσοφίαν πᾶσαν περιέστησαν
 680 11.
 περικλείεσθαι εἰς ἀνεργησίαν 577 14.
 περικόπτειν 421 26.
 περικρατεῖν 186 4 et 18.
 περικτήσις 227 14, 574 25.
 περικύρτος 256 31 et 32.
 περιληπτικός 222 14 et 13.
 περιληπτός 222 7.
 περιμαχῆτον 566 32, 571 15.
 περιμένον ἐκάτερον τὴν θατέρου πίστιν
 27 25, 65 30.
 περινοῆσαι 676 17.
 περινούστατοι 260 25.
 περιωδευμένα φαντασία 52 27, 53 1 et
 4 et 8 et 10, 230 15.
 περιορισμός 140 11.
 ἐκ περιόντος 18 32. ἐκ πολλοῦ τοῦ πε-
 ριόντος 16 7, 78 26, 185 25.
 ἐκ περιουσίας 16 1, 18 22, 101 23, 327 1,
 344 23, 743 25.
 περιουσιάζειν ἀγαθοῖς Crantor 558 3.
 τοῖς ἰσοῖς περιουσιαζόμενοι 605 26.
 περιπάτησις 616 1.
 ἡ περιπατητικὴ φιλοσοφία 580 8.
 Περιπατητικοὶ 103 3, 151 19, 163 23, 238
 24, 239 26, 360 8, 483 5, 759 5.
 οἱ ἀπὸ τοῦ περιπάτου v. ἀπό.
 περιπίπτειν 201 2 et 3. περιπεπτωκέ-
 ναι χρώματι 332 21.
 περιπνευμονία 573 1.
 περιπολόντα ἥμιον 395 22.
 περιπτώσις 299 14, 595 6, 603 31. περι-
 πτώσεις συνεχεῖς ἢ σπανίους 33 26.
 περιπτωτικὴ ἐνάργεια 705 13 et 30.
 περιπτωτικῶς 57 32, 504 25 et 26, 603 30,
 705 28.
 περιρρεόμενοι ἰδρωτὶ 55 20.
 περισκέλεια 707 10.

περικαλές 607 12.
 περισκοπήσαντι 52 30.
 περισπᾶν 230 14, 620 27. περισπώσης
 αὐτόν 229 27. περιεσπᾶτο ἡ διάνοια
 53 5, 230 3.
 περισπασμός 287 1, 623 23, 756 25.
 περισπαστικός 752 22.
 περισπούδατος 567 21, 745 23.
 περισσότεραι αἰσθήσεις 421 31, περι-
 τότεραι 421 28.
 περιστάσεις 9 15, 24 8 et 9, 231 14. πε-
 ριστάσει συνέχονται 9 14.
 περιστέλλειν τοὺς ἀποθανόντας 174 13.
 περιστερῶν τράχηλοι 28 19. περιστερᾶς
 γεύσασθαι 173 23.
 περιφύριον 168 29.
 περιφύρειν πλῆσιν 326 19.
 περιτρέψει ἑαυτόν 28 29. περιτρέφωμεν
 τὴν ματαιοπονίαν 105 8. περιτρέπο-
 μένος 299 4. πετραπήσται ὁ λό-
 γος 71 16, 74 5, 77 29, 263 7, ἡ νόησις
 458 23. περιτρέπεται ἡ ἐπινόια 125 22,
 ὁ λόγος 77 5, 98 10, 387 25. ὁ λόγων
 123 20, 433 14. περιτρέπεσθαι εἰς χο-
 λῆραν 19 26. εἰς τὸ λέγειν 352 18, 20,
 22, 24, 29.
 κατὰ τὴν περτροπὴν τοῦ λόγου 86 6,
 87 8. διὰ 275 7. τὰ εἰς περτροπὴν
 φερόμενα 45 6. ἐκ περτροπῆς 99 27,
 100 12.
 περριτότης 413 30.
 ὁ περριτετυπωκὺς ἀήρ 138 19, 495 17. τὴν
 ἐπιφάνειαν τὴν περριτετυπωμένην 151
 22. περριτυπομένης 151 28, 152 1. πε-
 ρριτυπωθῆναι 152 10.
 ὁ περριφορητικός λόγος 493 26.
 περιέρχουσα 254 28.
 πέριπρος 611 8.
 Πέρσαι 34 20, 35 9 et 14, 169 22, 174 28,
 397 32, 554 25, 681 22.
 πέταται ἡ γῆ 341 13.
 πέττειν 19 25. ἐπυσεν 20 7.
 Πήγασος 659 2.
 πηγὴ βεβαιώσεως 366 21.
 πηγύναι 441 10. πηγγυσθαι 433 3. πῆγ-
 ται 441 1 et 18.
 Πηλοῦσιον 173 29.
 Πηνελόπη 753 23.
 πηρός caecus 183 18, 512 24, 594 24, 425 30.
 πεπήρωται πρὸς γνώσιν 201 28, 254 22,
 592 5 et 18, 605 28.
 πήρωσιν ἀπεργάζεται 732 5.
 πηχναῖος 450 25.
 πῆχυς 450 18 et 13. τί 211 29.
 τὸ πιθανὸν ἀληθές 298 5.
 πιθανότης 74 32. πιθανότητες 111 22,
 187 18 et 20.

πικράζει τοὺς ἱκτερίκους 47 21. πικρά-
 ζεται ἡ γαῖσις 68 17. πικράζεσθαι με
 73 13, 253 29, 298 24, 421 24.
 πικραντικῶς διατίθεμαι 269 26.
 πίνακες 734 21.
 Πινδαρίων 646 16.
 Πίνδαρος 20 25, 612 1.
 πίπτειν εἰς τοὺς γραμματικούς 618 12,
 εἰς διολκὴν 358 29, εἰς θεοὺς 250 22, εἰς
 τίτιδας 191 8, εἰς τὴν ἡμετέραν κατὰ-
 λην 79 6, 319 11. ὑπὸ τὴν αὐτὴν
 ἀπορίαν 461 12, ὑπὸ τὴν ἡμετέραν ἐν-
 ἀργειαν 79 11, 319 7, 320 19, ὑπὸ τὴν
 δεξιὴν 309 11 et 16 et 20 et 22 et 26,
 ὑπὸ τὴν ζήτησιν 44 12, 288 23, 321 15,
 364 22, ὑπὸ τὴν κατὰλην 252 9, ὑπὸ
 τὴν ὄρασιν 406 24, 528 29, ὑπὸ τιμω-
 ρίαν 407 13. τὸ μεταξὺ τῆς δύσεως καὶ
 τοῦ ὄρατος πεπτωκός 266 20. τὰ μὲν
 ἐξοφθαλμια κομιδὴ πέπτωκεν 13 1.
 πεπίστευκεν 568 14, 571 27.
 πιστευτέον 164 7, 203 19, 298 23.
 πίστις μυθική 34 11, 35 20. πίστις μυ-
 θικά 11 1. πίστις φαινομένων 16 11.
 πιστοῦσθαι act. 81 14, 293 16, 300 30 303,
 12 et 19, 365 19, 368 11, 488 32. πιστώ-
 σοντος 38 9. πιστωθήσεται 38 12. πε-
 πιστώσθω 64 32.
 πίστωσης τοῦ κριτηρίου 27 14.
 πίσυρες 616 25.
 ἐκ πλαγίου κείμενον 167 4.
 πλαδαρὰ καὶ φλεγματώδη τινὰ τῶν ζώων
 13 22.
 πλάζεται περὶ τὴν ἐπιφάνειαν ἡ ὄρασις
 254 26.
 πλανᾶν 496 12, 536 7.
 πλασματικόν 25 1.
 πλασματώδεις 368 20.
 Πλαταῖαι 634 16.
 πλατάνου φύλλον 15 2.
 πλατεῖα i. e. πλατεῖα ὁδός 42 1.
 πλάτος i. e. 210 24. πλάτος ἔχειν 228 20,
 230 5. ἐν πλατεῖ — πρὸς ἀκρέβειαν
 138 18, 498 12. κατὰ πλάτος 138 21 et
 28, — κατ' ἀκρέβειαν 495 15, 498 13 et
 15, — κατὰ περιγραφὴν 479 12.
 πλάττεσθαι σχολικῶς 291 27. πεπλά-
 σθαι 80 3.
 πλατύτερον — ἐν συντόμῳ 108 16.
 πλατωνίον ζῶον 106 12.
 Πλάτων (antea Ἀριστοκλῆς 657 15) 50 9
 et 15, 54 15 et 17, 61 20, 62 28, 133 3,
 148 3, 152 33, 166 1, 169 12, 170 4, 192
 15, 193 14 et 28, 209 12, 232 18, 251 21,
 259 28, 275 8, 406 21, 415 5, 522 29, 528
 9, 537 9, 560 10, 599 9, 612 11, 620 32,
 669 13, 724 7, 740 25. ἐν τῷ Γοργία

- 674 23. ἐν τῷ Τιμαίῳ 216 26, 216 8, 222 6, 670 6. ἐν τῷ περὶ ψυχῆς 307 1, 536 24, 725 31. οἱ περὶ τὸν Πλάτωνα 234 28, 299 29, 299 9, 462 16, 551 6, 677 11, 687 11, 724 22, 759 1. οἱ Πλάτωνος ἐξηγηταί 669 18. Πλάτων προ φωνῆς nomine 237 24, 238 14, 477 24, 534 9, 725 5.
- Πλάτων ὁ τῆς ἀρχαίας κωμωδίας ποιη-
τῆς 682 1.
- Πλατωνικός 21 19, 54 19. Πλατωνικός
222 15. Πλατωνικά δογματά 54 14.
- πλεόν ἀξιώματος 303 2, 302 27. ἐπὶ
πλέον 16 6.
- πλεονάσαντος ἐν ἡμῖν φλέγματος 13 18.
- πλεονάζουσιν ἔχοντα τὴν χολήν 23 24.
- χυμοῖς πλεονάζον 14 1. ἀποφάσει
πλεονάζει 306 16.
- πέπλεται ἐκ δυοῖν ἀναποδείκτων 337
23. πεπλεγμένοι ἐκ τῶν ἀπλῶν (ἀνα-
πόδεικτοι) 337 13 et 18.
- πλεονεκτούμενος ἀριθμός 614 23.
- πλεύμων Epicurus 599 21.
- πλευρεῖς 573 1.
- πληθύς 406 19, 421 20.
- πληκτικώτερα τὰ ἀρώματα 29 23. πλη-
κτικώτεροι ἀντιρρήσεις 137 30, 177 22,
228 21, 246 28, 247 8, 278 17.
- πλήμνυρα κακῶν 576 23.
- πλημμυρεῖς 409 22.
- πληττεσθαι ὑπὸ τῶν εὐώδων 13 21.
- πλοκή λόγων 338 13.
- πλούσιος τίς 578 20.
- πνεῦμα τὸ ἡγεμονικόν 72 27.
- πνευματώδεις αἱ ψυχαί 407 30.
- ποδαλγικοί 426 2.
- ποδῆρης ἑοδῆς 34 21, 169 8.
- ποηφαγὰ 14 24.
- πόθεν ὅτι πιστόν; 263 26, 292 9, 293 8,
294 8, 368 8, 566 20, 650 2, 700 7. (πό-
θεν ἔχομεν δεῖξαι ὅτι 370 11, πόθεν
ἔχομεν λέγειν ὅτι 440 9.) πόθεν γραμ-
ματικῇ παχύτητι διαγινώσκειν πότε-
ρον 632 19. πόθεν που 722 22 et 24.
- πεπόθηκε 573 21.
- ποιεῖν διάστημα 738 1.
- ποίημα — ποιήσεις 645 20.
- ποίησις κατηρέζατο 402 19. τὰς Ἀλ-
καίου καὶ Ἀνακρέοντος ποιήσεις 668 21.
- ποικίλιν καὶ πολυτρόπους ἀποφάσεις
340 16.
- ποικίλη δίαίτα 118 14, διαφωνία 601 6.
- ποικίλως 4 22, 39 16, 61 7, 113 13, 128 23,
737 2. ποικιλιώτερον 149 20, 235 11.
- ποιή 731 11.
- ποινηλατεῖσθαι 8 26, 176 31, 569 8.
- ποιότητες 22 33, 23 3 et 11 et 12 et 16 et
19 et 20 et 30, 126 27, 133 34.
- ποιωδῆναι 623 18.
- Πολέμων 50 10.
- πολλαπλασιασμός 520 25 et 28.
- πολύαιμα 13 23.
- Πολύανθος Κυρηναῖος περὶ τῆς Ἀσκλη-
πιαδῶν γενέσεως 658 6.
- πολυειδήμων 613 4.
- πολυμερές σῶμα 417 17.
- πολυμυγία 392 27.
- πολυπτερος 260 6 et 8.
- πολυπλασιασμός 520 30.
- πολύς ὁ ἀντιφθεγγόμενος 262 8, ὁ εἰ-
καῖος 261 19, ὁ λέγων 360 21, ὁ λόγος
360 28. πολὺς κατήγορος 599 17.
- πολυπόρος 738 6.
- πολυσχιδεῖς αἱ γνῶμαι 266 1.
- τὸ πολύτερον τῆς ἀποφάσεως 397 16.
- πολύφημος ὁδός Xenophanes 213 10.
- πολυφραστοί ἱπποί Xenophanes 213 12.
- πολυωρία Zeno 180 1, Chrysippus 583 23.
- πολυφελές 572 17.
- πονείσθαι περὶ λόγους 526 24.
- πόνος οὐ φευκτός 565 16.
- ἐν Πόντῳ ἀβροχία 433 4.
- πορεύεσθαι διὰ κακίας 411 23, διὰ τῆς
δογματικῆς φιλοσοφίας 572 6.
- πορθεῖται τις ὑπὸ προλήψεως 576 28.
- ποριστικὴ τέχνη τῶν οἰκείων 16 27, 17 28.
- πεποροποιημένον σῶμα 356 2.
- πόρος ἀκουστικός 13 12. σὲ νοητοὶ πό-
ροι 70 12, 68 33, 319 8, 355 5, 441 23,
698 6.
- Ποσειδῶν 173 13, 695 27. τὸ ὕδωρ 394 27.
- Ποσειδωνίος 194 10, 462 10 τὸν τοῦ
Πλάτωνος Τίμαιος ἐξηγούμενος 209 13.
- τὸ ποσὸν δισσοῦν 721 19. ἐπὶ ποσόν 380
13, 760 16.
- ποσότητες 30 20.
- ποσῶς 28 17, 52 28.
- ποταμοῦ δίκην εἶναι τὴν οὐσίαν 290 4.
- ποταπὸν 479 13.
- πότερον — ἢ — ἢ 22 32, 65 8, 68 25,
150 18.
- ποδὸς ἄκος ἀκνησία 17 22. ἐκ ποδὸς
διώκουσι 392 6. παρὰ ποδας διελέγ-
χεν 753 19.
- πραγματευσάμενους τὰ οὐράνια 331 24.
- πραγματικὸν τὸ περὶ τὰς διαλέκτους
608 13.
- πραγματικῶς ἀντιλέγειν 122 8, λέγειν
600 21, 748 8, 761 24, διελέγχειν 680 27.
- πρακτικοὶ λόγοι 16 4.
- πράξις σπουδαία 160 32.
- πράσις ὄψου 329 22.

πρηνυγελως Licymnia 566 13.
 πρῶως ἀποψᾶ 17 21.
 Πριηνη 667 16.
 πρὶν ἀρξωμαι 313 8. πρὶν τοῦ βλέψαι,
 πρὶν τῆς συνόδου, πρὶν τοῦ σχηματος,
 πρὶν τούτων sim. 226 16, 384 13 et 15,
 463 27 et 30, 464 11, 471 10, 485 16, 536
 27 et 28, 538 17, 581 31, 715 1 et 5 et 24,
 716 26.
 προάγει ἢ ἀποδείξις διὰ λημμάτων 250
 6, 635 11. προαγέτω ἢ ζητησις 621 9.
 προάγει τούτων 528 19. προηγμένα
 166 18 et 19. — ἀποπροηγμένα 558 29 et
 30. προῆχθαι — ἀποπροῆχθαι 558 32,
 559 14.
 προαναφερόμενον 731 5.
 προαναφωνεῖσθαι — ἀναφωνεῖσθαι
 628 28.
 προανυσθέντος 289 4. προανυσθεῖσαν
 526 18.
 προαποδειχθῆναι 365 7.
 προαποδόντες 199 25. προαποδίδοται
 684 16.
 προαπορηθέντος 248 8. προαπορημένα
 314 30, 456 17, 476 10, 521 14, 523 3.
 προβαλνουσιν οἱ ῥήτορες ἐπ' ἀγαθῶ τῶν
 πόλεων 683 7. τὴν ἀντίρρῃσιν προ-
 βαίνειν 353 31, 706 16, 710 13. προβάς
 599 23. προβαίνοντος τοῦ λόγου 359
 20, 368 17 et 20 et 21, 486 1, προβάν-
 τος 449 25.
 προβεβαυθῆναι 326 24.
 προγενέσθαι 125 1.
 προγενώσκομεν 320 10.
 προδηλον 22 12, 29 27, 37 20, 47 7, 52 6,
 53 12, 54 26, 83 6, 98 6. προδηλοτάτη
 48 23.
 προδηλοῦσιν 18 29.
 προδηλως 52 15, 222 9.
 προδιαβεβλημένων 261 3.
 προδιαθέσεις 24 14, 26 6.
 προδιαρθῶσαι 549 5, 620 13. προδιη-
 ρωμένων 457 25.
 προδιεξοδεύσαντες 232 5.
 προδιευκρινεῖσθαι 72 13.
 Πρόδικος ὁ Κεῖος 394 22, 402 11 et 15.
 προεγεχειρημένων 606 14.
 ὁ προεξημένος i. e. οὗτος 17 10, 126 26,
 137 13.
 πρόειπεν ἢ σύστασις 644 30, ἢ δόξα 620 9.
 προεκθέμενοι 160 27.
 προεκκείμενα 430 20.
 προεγκτεῖον 649 16 et 24.
 προεξητᾶσθαι 345 11.
 προεπγνώνα 124 7, προεπγνώσθην 83
 33. προεπγνωμένων 106 4.

προεπικερίσθαι 345 10, 370 25.
 προεπιλογίσασθαι 696 27.
 προεπινοεῖσθαι 125 25, 528 24, 581 27.
 προεπινοηθῆναι 125 24 et 26 et 27, 707 16.
 προεπίστασθαι 124 8.
 προεξητηκῆναι 58 17. προεξητηθῆναι 58 13.
 προηγουμένῳ λόγῳ 515 9.
 προηγουμένως 60 6, 114 13 et 20, 197 14,
 223 8, 224 3, 466 25, 471 24.
 προῆκιν χρόνῳ 391 22, τοῖς χρόνοις 439
 7, 645 24.
 προηρωτημένου 112 24.
 ἢ πρόθεσις τῆς συγγραφῆς 133 30.
 ὑπὸ μίαν προθεσμίαν 323 12.
 προθεσπίζειν 728 28.
 προθυριά 430 1.
 προϊόντος τοῦ λόγου 580 3.
 προϊῶσθαι σπέρμα 414 10 et 11 et 21, φω-
 νήν 18 14.
 προϊῶσθαι δόξης 399 20, 401 11. ταύ-
 τῆς προέστησαν τῆς στάσεως 50 29.
 ταύτης τῆς δόξης προσετήκασιν 291 7.
 οἱ προϊστάμενοι ἄνδρες 361 28. οἱ τοῦ
 φυσικοῦ μέρους προστάντες 192 6. οἱ
 προσετῶτες αὐτοῦ τῆς αἰρέσεως 326 1,
 τῆς δόξης 346 4, 504 2, στάσεως 501 16,
 μαθήματος 607 5.
 αἱ Πρότον θυγατέρες 658 9.
 προκαθηγεῖσθαι 83 14. προκαθηγούμε-
 νον 79 32, 80 32, 83 2.
 προκατεστησάμεθα 370 31. ἐπὶ προκα-
 ταστάσει τούτοις 554 12.
 προκαλῦμμα 599 6.
 προκαταλαμβάνεσθαι 83 22 et 32, 84 3,
 323 17. προκατεληφῆναι 103 10, 104 9,
 593 4. προκατελημμένῳ 105 13.
 προκατηρηθιμμένας 268 20.
 προκαταρτικὰ 123 3.
 προκαταρχόμενον 417 24.
 προκαταταχεῖν 506 22 et 24 et 29, 508 8.
 προκεῖσθαι μὴδένα μὴδενος 4 32.
 προκεντήματα 212 12.
 Προκλῆς Ἀριστοτέλους γαμβρός 657 20.
 Προκλῆς Ἀριστοτέλους υἱόνος 657 21.
 προκόπτειν 487 31, 488 20, 619 4, 701 3
 et 23. τὸν λόγον 114 15, 368 32, 471
 27, 477 12, 740 25.
 προκορίνειν 15 16 et 28, 18 33, 22 2, 27 3,
 28 25, 29 2, 51 8, 52 8. προκεκρικώτας
 262 3. προκεκρίσθαι 72 12.
 πρόκρισις 67 7.
 προκυνιδουμένη 676 8.
 προκύντειν 266 4, 269 1, 280 13 et 16,
 739 13 et 20.
 προλαβεῖν 341 2. προεληφῆναι 284 16,
 340 30. προεληφθῆναι 80 17.

προληπτόν 206 15, 318 27, 476 14, 697 23, 735 9.
 προλήψις 47 22, 288 6, 320 32, 361 6 et 13, 362 1 εσq, 398 10, 402 8, 406 1 et 2, 408 14, 550 3, 610 25, 611 23. cf. Krisch. p. 48.
 προμεταβάλλειν 738 13.
 προνοεῖν 119 19, 121 9 εσq. προνοεῖσθαι act. 35 22, 67 23, 120 11. τὸ προνοηθέν 469 3.
 προνοητικῶς κατεσκευάσθαι τὸν ἄνθρωπον 350 13.
 προσδοποιοῖ ἡ μουσικὴ τὴν ψυχὴν εἰς σοφίαν 755 11.
 προσμολογήσασθαι 601 9. προωμολογήσθαι 181 1, 444 18, 627 18. προωμολογημένον 258 30.
 προόντος 455 11. προοῦσαν 594 23.
 προπαλεια αἰτίων 334 26.
 προπαρεμυθησάμεθα 449 15.
 προπέτειαν τὴν τῶν δογματικῶν 7 16, 39 17, 41 18, 61 6, 187 9, 456 24. τὴν δογματικὴν 48 6, 176 19.
 προπετεῦσθαι 7 20, 46 6, 55 6, 78 19, 402 4.
 προπετής 196 3, 390 7. προπετές 140 2, 233 31.
 προπετῶς 48 3, 117 7.
 προπύπτειν 117 23, 191 7, 281 27.
 προπεπιστωμένης τῆς ἀποδείξεως 27 22.
 προπεπιστώσθαι 300 17, 314 20, 344 20.
 προπεπολιώσθαι 499 21.
 προρηγνικὴ δύναμις 728 24.
 πρὸς κακοῦ 193 4. πρὸς τῷδε μὲν δεξιὸν πρὸς τῷδε δὲ ἀριστερόν 296 6, 347 4, 360 20. πρὸς μὲν κρητὶ τῇκει πρὸς δὲ πληρὸν πῆσσει πρὸς δὲ ξύλῳ καίει 329 14. πρὸς ᾧ λέγεται πρὸς τι 372 17.
 πρὸς τῷ μὴ εἶναι 15 18, 55 30. πρὸς τῷ κενούσθαι τυγχάνων 741 29. πρὸς τὰ πάτρια ἐθῆ ζῆν 6 22. πρὸς ἀκρίβειαν 29 28. δυσμύριαι καὶ πρὸς 136 7.
 τὰ πρὸς τι συγκαταλαμβάνεται ἀλλήλοις 85 10, 98 7, 323 4, 373 17, συνναρχεῖται 125 15, 458 13, 530 3, συναναρεῖται 145 1, 461 15. πρὸς ἑτέροις νοεῖται 97 9. νοεῖται μόνον 296 2, 385 25, 434 4. τὰ ἄλλα πρὸς τι 83 31.
 προσαγορευτέον 315 19.
 προσαλλοτριούσθαι 222 1.
 προσανακρίνειν 284 13.
 προσαναπαύεσθαι τινι 580 1.
 προσαναπλάσσειν 576 26.
 προσανέχειν 641 2.
 προσαρμόζεται 281 8, προσαρμόττεται 281 12 et 13. προσαρμότημον 281 10.
 προσαυξάνειν 627 25.

ἡ προσβολὴ τῆς φαντασίας 60 10, 197 20, μῦθος 346 19.
 προσδεκτέον 502 5.
 ὁ προσδιαλεγόμενος ἡμῖν 38 17, 354 5.
 προσδιασαφεί 215 8.
 προσδιαφθείρει 695 11.
 προσδιελθών 220 5.
 προσδοξάζειν 9 16, 176 23 et 24, 567 12, 578 1, 690 18.
 προσειλεῖσθαι 392 13, 547 7.
 προσεκκαλεσθαι 580 10, 668 21.
 προσεκτέον 259 25, 315 12, 579 18, 687 2.
 προσεκτραχηλλέσθαι 580 12.
 προσεξελπίσαντες 228 12, 611 19.
 προσεξετάζειν 553 5.
 προσεπιδευκύνειν 611 11.
 προσεπινοεῖν 438 15.
 προσεπισφραγίσεσθαι 430 29.
 προσεληλυθέναι τῇ σκέψει 4 11.
 προσέχειν τοῖς φαινομένοις 7 21, τῇ τῷ πολλῶν συμφωνίᾳ 66 19, τῇ διανοίᾳ μόνη 69 27, 70 4.
 προσεχὴ εἶδη 548 16, πάθη 114 13 et 17.
 προσηγορίαι 122 20. ἡ ἄνθρωπος προσηγορία 110 29 et 33. τὴν χρόνος προσηγορίαν καὶ τὴν μονάς 520 23.
 ἡ προσήγνα τῶν δηλουμένων i. q. τὸ ἀπρόσκοπον 643 24.
 προσηγνὲς κατάστημα 165 1, 563 13 et 14, 567 2.
 πρόσθεσις ἀδύνατον 143 18 — 144 6, 446 6, 454 17 — 456 2.
 προσθετέον 322 2, 346 3.
 προσλέσθαι παιδαριῶδες τι 21 23, τὴν ἀπόδειξιν 15 21, 546 17 et 28.
 προσιοχύνειν 368 23.
 πρόσκαιροι φάσεις 406 4.
 προσκατερρησαι τῷ τόπῳ 61 8.
 προσκεφαλαιον 654 10.
 προσκλιθῆναι ἐνί 260 16.
 πρόσκλισις δόγμασιν 6 14. προσκλίσεις καὶ προσπαθείας 53 14 et 19.
 προσκοπή 644 8, 649 4, 653 20, 685 28, 686 29.
 προσλαβεῖν φρόνησιν 578 18. τοῦ ἡγουμένου προσλαβανομένου 90 28 et 31.
 πρόσληψις 112 29, 360 12, 377 7, 385 9 et 12. ἡ ἄλλα μὴν ἡμέρα ἔστι πρόσληψις 91 10.
 προσμαρτυρεῖν 237 24, 259 30, 261 19, 288 25, 333 17, 399 24, 414 1, 421 31, 441 31.
 προσοικειούσθαι 221 27.
 προσομιλεῖν 330 16.
 προσπάθεια 53 15 et 21.
 προσπύπτειν 96 25, 120 19.
 πρόσπτασμα 241 20.
 προσρεῖναι τὴν σπογγίαν τῇ εἰκόνι 9 4.

προσυνάψαντες 401 7.
 προστακτικά 302 14.
 προστατής τῆς μέσης Ἀκαδημίας 53 30.
 προστίθεται ὡς πιθανώτεροις 51 2, 152 25.
 προστοιχεοῦν 622 13.
 προστρέπονται θεοῦς 406 7.
 προσυμπεφωνησάι 327 6.
 προσυποτάττειν 545 27.
 προσφέρεσθαι act. 19 28, 20 6, 25 30.
 προσηέγκατο 20 8, 26 9. pass. 13 29,
 30 33, 664 29.
 πρόσφους 219 9.
 προσφωνήτιον 629 15.
 προσχωρῶνται 53 24, 263 5 et 7, 264 18 et
 20, 387 30, 440 2.
 πρώτασις 95 4, 102 11. ἡ καθόλου πρό-
 ταισις 95 1, 102 17. ἡ πᾶς ἄνθρωπος
 ζῶν πρώτασις 95 4 et 7, 102 20 et 31.
 προτείνει λόγους 340 21, 355 21. προ-
 ταθίσεται λόγος 339 30.
 προὔπαρχειν 27 21, 181 25, 156 30, 519
 5 et 7.
 προὔποκεισθαι 143 20, 279 10, 433 12, 454
 23 et 25, 455 8 et 10, 519 2, 530 6.
 προὔπτος 98 30 et 32, 340 5.
 προὔφισσασθαι 125 9 et 13, προὔφιστα-
 ναι 178 13, 582 4. προὔφεστηκῃ 344 19,
 προὔφεστῶσις 365 5, προὔφεστηκεν 619
 4, 581 29, προὔφεστηκέναι 582 5.
 προὔχειν κατὰ πλῆθυν ἢ ἀπὸ πλῆθυν 44
 28. προὔχοντα τῶν ἀντικειμένων 44 22.
 τοῖς προφαγοῦσι φοίνικας 26 7. -
 προφανές — συνεισπρασιμένον 195 25.
 προφάρεσθαι act. 5 26, 6 6, 18 7, 41 25 et
 30, 42 26, 43 10, 44 5, 45 27, 51 6, 91
 30, 258 24, 304 20 sqq, 353 21, 382 6,
 553 23, 582 18. pass. 316 20, 351 13
 et 16.
 προφήτης τῶν Πύρρωνος λόγων 610 25.
 ἡ προφήτις γραμματικὴ αὐτῶν 663 16.
 προφορὰ φωνῶν 6 7 et 8, λόγου 45 26.
 προφορικὸς λόγος 347 22, 350 24.
 προχειρίζεσθαι 115 1, 361 6, 365 12.
 προχείρος ὑπάντησις 251 4, φαντασία
 288 14. ἐκ προχείρου 248 29, 251 33.
 κατὰ μὲν τὸ προχειρον — κατὰ δὲ τὴν
 ἀληθειαν 54 10.
 προχειρότης 655 7.
 προχωρεῖ ἐν πόλει νόμισμα τι 640 20.
 διαχωρεῖ Lucianus de luctu 10.
 προωθεῖν 137 11, 492 29.
 προωστῶς 137 14, 492 31.
 Πρωταγόρας 49 8, 200 4, 270 12, 274 29.
 ὁ Ἀβδηρίτης 202 22, 404 21.
 Πρωτεύς 392 22.
 τὸ πρῶτον — τὸ δεύτερον i. q. τὸ ἡγού-

μενον — τὸ λῆγον 311 28, 312 4. ἐν
 πρώτοις 526 30, 697 19.
 πρῶτως 332 21.
 παλαιὰ κατὰ Θάλατταν 405 3.
 τὰ ἐπερωμένα 13 10.
 πτοηθέντες 193 11.
 Πτολεμαῖος ὁ περιπατητικὸς 612 16: cf.
 Ruhnken. de Longino § 4.
 πτυκεν 342 26 et 28.
 πτώσις 551 12, 756 29. πτώσεις ἐνικαί
 546 14, πληθυντικαί 548 12. ὀρδαί —
 πλάγιοι 640 13, 643 31, 652 21.
 πτωτικόν 305 11.
 πυγμαῖος 300 4, 467 27.
 πυγμή ἢ πῶς ἔχουσα χεῖρ 75 12, 198 12,
 458 31.
 Πυθαγόρας 126 25, 209 26, 406 20, 419 4,
 462 14 et 27, 485 20, 749 23. ὁ Σάμιος
 526 29. ὁμνυται ὡς θεός 722 1.
 Πυθαγορικοί 157 32, 209 4 et 20, 212 24,
 527 27, 529 11, 532 28, 723 27, 730 2.
 Πυθαγορικῶν παῖδες 530 24.
 πυθαγορικώτερον διατυπῶν 724 6.
 Πυθίας Ἀριστοτέλους θυγάτηρ 667 17.
 πυθόχρηστα παραγγέλματα 383 25.
 πύκνωσις 55 19, 114 8.
 ἐκ πυρὸς ζωὰ 11 20.
 πεπυρακτώσω 510 20. πεπυρακτωμέ-
 νον 510 22.
 πυραμὶς τί 211 2. πῶς γίνεται 722 28.
 πυραμοειδὲς σχῆμα 532 20.
 πυργίσκοι 211 10, 409 14.
 πυργοῦσθαι λόγους Ion tragicus 679 27.
 πυρικαύτωρ κύκλος Timon 670 29.
 Πύρρων 54 17, 599 3, 661 6, 664 13.
 Πύρρωνεος 54 11. Πύρρωνεοι 49 16.
 Πύρρωνεοι λόγοι 53 31.
 πυρσός 329 20.
 πύρρως 114 10 et 11.
 πύσματα 302 18, ἀντὶ ἀξιωματῶν 42 7.
 πῶς οἶτι 292 12: cf. πόθεν οἶτι.
 βαβδοφόροι οἱ πέντε δστέρες 733 24.
 δαίνειν τὰς ὁδοὺς 329 22.
 δαπισθῆναι ψύξει 565 10.
 μετὰ δαστῶν 122 33.
 ζυεῖσα στιγμή 210 23, γραμμὴ 210 24, ἐ-
 πιφάνεια 210 25. ζυεῖν 466 19, 474 12.
 ζέμβεσθαι 685 16.
 ζευσιτὴ ἡ ὕλη 49 18.
 ζηματικά 644 6.
 ζήτηρον 84 31, 85 19, 87 11, 146 6, 186 11,
 259 24, 324 17.
 ζητορεῖα 675 10, 686 30.
 ζητορεῖν 677 27, 678 1 et 7.

ῥητορικὴ τί 674 21. ῥητορικῆς τέλος 689 28, μέρος 692 20.
τὸ ῥητόν 402 29. τῷ ῥητῷ προσέχειν 682 9. αἱ ῥηταὶ τοῦ Ἐπικούρου λέξεις 406 22.

ῥητῶς 179 29, 220 4, 393 6, 404 23. ῥη-
τότατα 193 20, 220 11.

ρίζοβολοῦντα 737 29.

ῥριζῶσθαι 660 21.

ῥινήματα 30 27.

ῥήσασπις ἀνήρ 171 29.

ῥοδιοὶ 34 26, 212 7.

ῥοῖζος 621 29.

ῥοπή 113 33.

ῤουφίνος ὁ ἐν Χαλκίδι 20 5.

ῥυακὲς 429 19.

ῥρυάστο αὐτὴν τοῦ μὴ ἀνυπόστατον
υπάρχειν 617 10.

ῥυθμίζει 376 13.

ῥυθμοποιία 759 31. ῥυθμοποιᾷς 748 13.

ῥυθμός τί 760 4. κινούμενος ἐν ῥυθμῷ
376 14.

ῥύσις 65 19, 133 2, 148 4, 154 32, 157 3,
465 13.

τὸ ῥῶ δασύνεται καὶ ψαλοῦται 622 8.

ῤωμαῖοι 34 24, 35 9, 171 2.

ῥῶσις 565 18.

σαγήνας περιβάλλεσθαι 392 9.

σαθρὰ ἢ ὑποβάθρα 38 24. σαθροὶς θα-
μελῶσις 699 9. σαθροὺς τρόπους 10 19.
τοῖς σαθροῖς παριστάμενοι 66 5.

σαίνων τοὺς οἰκείους 16 30. σαίνωσιν
18 16.

σαλαμάνδρα 14 30.

σαλεύειν ἐν τούτοις 16 20, ἐπὶ τοιούτοις
677 9. σαλεύοντι τῷ βίῳ 111 23. τὴν
ἀλήθειαν σαλεύουσι 299 12, 361 4, 383
4, 392 9, 749 7. σαλεύεσθαι τὴν ἐπα-
γωγὴν 104 30, σαλεύεται ἢ ἀπόδειξις
372 6, 471 23.

Σάραπις 173 7.

ὁ σάρκινος ὄγκος 253 12.

σαρκοδακὴ βίον Orpheus 394 8, 681 12.

σαρκοτοπείται 11 31.

σαρκοφάγα 14 25.

τὰ σαρκοφανῆ 13 9.

Σαρμάται 160 2.

τὴν κατὰ σάρκα ἡδονὴν 555 26. τὴν λείαν
τῆς σαρκὸς κίνησιν 48 32. αἷματι καὶ
σαρξί 194 14.

σάβειν τοὺς θεοὺς 35 23, 119 18.

Σείληνος 310 9.

Σειρήνες 607 29.

σεισμός 33 14, 742 16.

σελήνης αὐξήσεις καὶ φθίσεις 409 20, τὸν

ὑπὸ σελήνην τόπον 408 6. ἡ σελήνη
ὀφθαλμοῦς ἀριστερός 733 24.

σέλιον 174 1.

σεμνολόγημα 168 29.

σεμνύνειν 111 17 et 19 et 33.

Σέξτος ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν 60 27. ἐν
τῷ πρὸς τοὺς γραμματικούς ὑπομνή-
ματι 721 15, ἐν τοῖς πρὸς τοὺς γραμ-
ματικούς 759 15, ἐν τῷ πρὸς τοὺς
γραμματικούς 754 6. ἐν τοῖς ἐμπειρι-
κοῖς ὑπομνήμασιν 612 22. ἐν τοῖς
λατρικοῖς ὑπομνήμασιν 235 11. ἐν τοῖς
Πυρρωνεοῖς 664 20, 759 23, 760 15. ἐν
τοῖς σκεπτικοῖς ὑπομνήμασιν 605 9,
696 9, 758 27, ἐν τοῖς σκεπτικοῖς 604
8. ἐν τῷ πρὸς τοὺς φυσικούς ὑπομνή-
ματι 721 15, ἐν ταῖς πρὸς τοὺς φυσι-
κοὺς ἀντιρρήσεσι 606 15. ἐν τοῖς περὶ
ψυχῆς ὑπομνήμασιν 769 12.

σήματα Φοινικικά 610 28.

τὸ σημαῖνον — τὸ σημαίνόμενον 291 9.
περὶ τοῦ σημείου ἐπὶ γινεῖν προσήκει 78
30 — 87 11, 318 4 — 353 21. σημεῖα
ὑπομνηστικά — ἐνδεικτικά 79 20. ση-
μεῖον τί 128 11, 157 1, 532 5. τὸ ση-
μεῖον ζυτὴν ποιεῖ γραμμὴν 713 7.

σημειοῦσθαι 346 10 et 16, 349 8.

σημειώσεις 346 7.

σημειωτικῶς 321 12.

σημειωτόν 79 23 et 28, 83 9 et 16 et 21,
85 12 et 18 et 20, 319 32, 322 27, 323 17,
345 19.

σεσηπνῖα τροφή — νεαρά 14 26.

σθενарοὶ λόγοι 321 29, 353 16.

σθενарῶς συνάγοντα λόγον 476 22.

σιγμός 621 29.

σιδηραγωγὸς ὁ μάγνης 650 16.

τοὺς σίλλους ξεοφανεῖ ἀναθεῖναι Τύ-
μωνα 51 12.

σιλούρων κρίσσα 20 9.

σίλη 173 12.

Σιμωνίδης ὁ μελοποιός 566 8.

σιωπὴν ἤσκησαν 18 4.

σκελίσαντας 635 25.

σέμμα 133 26 et 28.

σκεπάσματα 411 27.

σκεπτέον 341 32.

σκέπτεσθαι 353 28, 401 30, 526 26.

σκεπτικὴ ἀγωγή 47 10, 54 27, διαθεσις
41 20, 58 32, δύναμις 191 1, φιλοσοφία
54 31. σκεπτικαὶ φωναί 5 27, 6 4, 41
20 — 46 7. σκεπτικὸν ἔθος 321 16,
322 3.

ὁ σκεπτικός 55 2 et 10 et 14, 176 16. οἱ
σκεπτικοί 3 10. οἱ ἀρχαιότεροι 10 21,
οἱ νεώτεροι 37 5, 39 14.

σκεπτικῶς 321 27, 352 21. σκεπτικώτε-
ρον 431 8.
σκεπτοσύνη Timon 51 17.
σκανασαί 10 29, 30 21.
τὸν τῆς σκέψεως χαρακτήρα 47 2, λόγον
56 14. ταῖς κατὰ φιλοσοφίαν αἰρέσεσι
καὶ τῇ σκέψει 41 8. κοινωνίαν (οἰ-
κειότητα) ἔχει πρὸς τὴν σκέψιν 48 14,
56 7. ἡ αὕτη ἐστὶ τῇ σκέψει 48 30, 50
6, 55 2. οἱ ἀπὸ τῆς σκέψεως 53 11, 200
8, 382 31.
ὁ σκηνικός φιλόσοφος 606 1.
σκηνογραφία 208 11.
σκέδνανται 408 3.
σκιεθαπνός 316 25.
σκηπτες ἐξ οἴνου 11 23. ἰανθρώποις
στρόφους ἐμπροσθί 14 32.
σκολιόπορα τὰ ὦτα 30 3.
σκόλοπος αὐτῷ καταπαγνέτος 17 17, 55 25.
Σκόπας Σκόπα 652 25.
σκόροδον 173 30.
σκορπίος 19 31, 20 4, 633 27.
σκοτῆ γνῶσις Democritus 221 12 et 14.
σκοτωθεῖς 232 27.
Σκύθης 19 16. Σκύθαι 170 18 et 25.
Σκυθία 34 27.
σκυλάκεια κρέα 174 7.
Σκύλλα 208 28.
σκύληκες ἐκ βορβορίου 11 24.
σμῖλον 434 3 et 23. σμῖλον ἢ ζμῖλον
638 20.
Σμύρνα ἢ Ζμύρνα 638 20.
σεσοβημένη περὶ ὀργὴν ψυχὴ 752 28.
σολοικίζοντες λόγοι 112 5, 113 5. ἑσο-
λοῖσμος 647 9.
σολοικισμός 199 8, 646 30.
Σόλων 170 31, 749 30.
σοφία τί 393 27, 418 25.
σοφισμα 46 27. περὶ σοφισμάτων 111
17 — 118 4.
σοφισταί 431 17, 697 31.
οἱ σοφιστεύοντες 678 9.
Σοφοκλῆς 672 26.
σοφός τίς 199 11. μόνος ὁ σοφός δη-
θεύει 235 22. ἀνέυρετος ὁ σοφός 285
23, 420 24.
σπάσαντες τὸν θεῖον λόγον δι' ἀνα-
πνοῆς 219 4, νοεῶν δύναμιν 231 18,
411 7. σπᾶν φαντασίαν εἶναι. 229 10,
230 1, 246 10, 247 8. ἔκνοαν ἐσπαπέναι
396 11, 400 23, 407 27, τὴν κλήσιν 608 30.
σπανδέλφος 747 6.
σπανίζον 33 21.
σπάνιος ὁ συνετός 261 19. σπάνιον τὸ
ἀληθές 66 20. τὰ σπάνια τίμια 33 19.
σπανίου συγκυρήσεις 33 4, περιπτώ-
σεις 33 26. κατὰ τὸ σπάνιον 650 9.

σπανίως 33 8 et 11.
σπανότακτος 747 6.
ἐκ πρώτων σπαργάνων 607 26.
σπάρτα λλύνται 646 11.
Σπαρτιάται βραχυλόγοι 679 7. μουσι-
κῆς στρατηγούσης ἐπολέμου 749 29.
σπαίραμα 232 1.
σπαιραμένον σχοίνον 52 28.
σπέρμα λογικοῦ 414 10 et 11. ἡ τοῦ
σπέρματος καταβολή 737 19.
σπερμοφάγα 14 25.
σπενδεῖ τυχεῖν 562 21 i. q. σπουδαῖς
τυχεῖν 562 13, 607 16 et 17.
Σπένσιππος 223 1. v. Kriech. p. 247 sq.
Σπίνδαρος ὁ Ἀριστοξένου πατήρ 748 15.
τὸ σπονδαῖον μέλος 749 25.
ἐσπουδακότες δεῖξαι 80 13, 368 30.
σπουδαῖος — φαῦλος 78 18. σπουδαῖος
282 7 et 18 i. q. σοφός. 280 9, 584 30,
585 7 et 11.
σπουδασμα 187 7.
διὰ σπουδῆς εἶναι 25 22.
κατὰ σταγύνα 208 26.
σταδιδεῖν δρόμους 397 3, 409 26.
σταδμητικός 287 30.
σταθμία 196 8.
στάλικες 392 9.
σταμνίον i. q. ἐμῖδιον 652 1.
ὁ καὶ ἡ στάμνος 633 10, 642 17.
ἐστασιασμένον 265 7. ἐστασιασθῆναι 327 28.
στάσιμα 751 19.
στάσις 67 30, 82 20, 126 29, 127 4, 133 27,
136 6 et 30, 149 21, 151 18, 153 8, 201
13, 208 14, 232 16, 248 3, 254 30, 277 19,
291 24, 292 1, 300 18, 302 3, 333 18 et 31,
340 30, 434 20, 435 5, 461 22, 485 17, 486
2 et 8, 501 13, 523 28.
στασιώτης 485 25.
Στάφυλος περὶ Ἀρκάδων 658 11.
στέαρ 737 26.
στέγνωσις 55 17, 114 17.
στενόπορα τὰ ὦτα 30 3.
στερέμνιοι Ἑρινύες 300 27. στερέμνια
σώματα — εἰδῶλα 301 8. τὸ στερέμ-
νιον 236 13.
στερεὸν σῶμα 210 25. στερεὰ ζωδια 729 26.
τὰ στερεοτικά οὐκ ἔστιν ἐν ὑποκειμένῳ
469 12.
Στησίχορος ἐν Ἑριφύλῃ 658 6.
στιβεύειν 346 16.
στιγμῆς ἐξέλιξης γραμμῆν φαντασιου-
μεθα 210 23, 464 28. ἡ στιγμή σημείον
ἀμερές καὶ ἀδιάστατον 464 28, 701
16 — 703 9.
στίζων τὰ βρέφη 34 19, 169 2. ἐπιτίζθαι
108 33.
στῖφος Crantor 557 28.

τὴν στοὰν μετήγαγεν εἰς τὴν Ἀκαδή-
μιαν 54 23. ἀναρεῖ τὴν στοὰν 57 17.
οἱ ἀπὸ τῆς στοᾶς εἰ. ἀπό.
στοιχεῖν νομίσματα 640 21, τῇ συν-
θείᾳ 651 23, τοῖς φιλοσόφοις 558 9, 697
21, τῇ τούτων φορᾷ 687 22.
στοιχεῖα ἄμερῃ 82 7 et 9. ἅπτεροι αἱ
περὶ στοιχείων δόξαι 127 25. ἀκατά-
ληπτα τὰ στοιχεῖα 128 2. περὶ τῶν
στοιχείων 621 4.
στοιχειοῦν 546 8.
στοιχηδόν 465 15, 466 4, 488 11, 506 15,
704 7.
στοίχος 466 17, 703 16.
στοχεύεσθαι τῆς συντομίας 53 28, τῆς
προαιρέσεως 75 21.
στοχαστικά τέχνη 615 14.
στραγγάλη 122 28.
Στρατὸν ὁ φυσικός 126 26, 153 1, 266 5,
291 22, 508 22, 513 8, 522 31, 523 5.
στρεβλότης 531 4.
στρόμβοις βουκινίζειν 753 11.
στροφεύς 487 11.
στροφούς ἐμποιεῖν 14 32.
στύλος 437 31, 633 31.
ὁ στωικός 57 14, 238 6, 280 5. Στωικός
3 8, 16 20, 59 17, 60 17, 80 19, 92 22,
126 17, 132 14, 149 24, 160 28, 161 21,
165 45, 166 17, 168 31, 172 22, 177 21, 178
6, 193 21, 224 5, 240 22, 242 32, 280 1,
283 7, 285 28, 301 16, 302 8, 306 9, 344
3, 373 27, 415 29, 420 2, 434 21, 457 12,
476 23, 522 26, 538 27, 550 4, 551 7, 578
16, 579 11, 580 23, 581 5, 582 15, 589 5,
591 9, 603 2, 604 24, 616 27, 675 28.
στωικῶν παῖδες 550 14. οἱ κατὰ τὴν
στωικὴν αἵρεσιν φιλοσοφοῦντες 261 26.
οἱ ἀρχαιότεροι τῶν στωικῶν 246 4, οἱ
νεώτεροι 246 6, 397 7. στωικοὶ λόγοι
580 13. ἡ στωικὴ τεχνολογία 306 2,
381 26, αἱ τῶν στωικῶν τεχνολογίαι
375 18. αἱ εἰσαγωγαὶ τῶν στωικῶν
380 3. ἡ στωικὴ περὶ τὸν βίον τέχνη
580 19. αἱ. ἀπό.
στυραξ 24 18.
συγμαεῖν 10 90.
συγγνωμονεῖν 389 12, 628 8.
συγγραφεὺς τί 611 30.
τῆς κατὰ τὴν συγγραφὴν προαιρέσεως
75 21.
συγγυμνασμέναι καταλήψεις 165 27,
180 30.
συγγυμνασία 612 20.
συγκαταβαίνειν εἰς ζητήσεις 392 5, 449 26.
συγκατάθεσις 4 9. τὴν τινι πράγματι
συγκατάθεσιν 5 24, 6 15. ἄγοντα εἰς

συγκατάθεσιν 7 3. συγκατάθεσις 54 5.
συγκαταλαμβάνεσθαι 83 8 et 16 et 17 et
29, 85 12 et 17, 120 26 et 28, 323 4 et 8.
συγκαταπλέξαντας 470 14.
συγκατεποντώθησαν 745 10.
συγκατατίθεσθαι 5 20 et 25, 21 19 et
23, 27 1.
συγκαταφύεται 75 30.
συγκεφαλαίωσις 240 5 et 7.
συγκινεῖ 33 18.
συγκίνημα 426 32.
συγκλέει τοὺς στωικούς εἰς ἀκατάλη-
ψίαν 376 6.
συγκομψίη 123 1.
συγκρασις 735 16.
συγκριμα Democritus 62 3, 133 19, 413 16,
428 30, 434 31 et 32, 457 9 et 10, 485 1,
492 10.
συγκρίματα 234 1. συγκρικότης 485 2.
συγκρίσις 18 31.
συγκυρήσεις συνεχεῖς ἢ σπανίους 33 4.
συγγέει 369 19. συγγέομεν τὸν βίον 321 1.
συγχρονίζειν 115 14.
συγχωρηθέντος 277 7. συγχωρηθήσεται
273 6. συγκαχωρήσθω 270 23, 327 1, 344
23, 729 8.
συγχωρετέον 315 26.
κατὰ συγχώρησιν 36 23, 38 17 (i. q. ἀνα-
ποδείκτως), 66 1, 67 10, 68 13, 73 33,
78 16, 101 9. ἐπὶ συγχώρησι τοῦ εἶναι
274 25. παρὰ τὴν τούτων συγχώρη-
σιν 354 14.
συζητεῖν 620 27. συνεζητηκότες 461 17.
συζυγεῖν 224 6, 291 8, 391 27, 477 8, 526
14, 548 20.
συζυγία 324 30, 325 15, 652 28.
συκοφαντικὴ 694 32.
συλλαβὴ πᾶσα ἢ μακρά ἐστὶν ἢ βραχεῖα
626 28.
συλλαμβάνεσθαι πρὸς εὐδαιμονίαν 558 21.
τῆς συλλήψεως ὁ χρόνος 737 22.
συλλογισμός συνημμένος 377 19. συλλο-
γισμοὶ κατηγορικοὶ 94 18, συναπτικο
95 15, ἀναποδείκτοι 102 8.
συλλογιστικός λόγος 91 2.
συμβαίνειν τοῖς ἐναντίοις 352 16.
συμβάλλεται τι πρὸς τὴν ἀπόδειξιν 97
13 et 15.
συμβεβηκός 553 18 et 22 et 23. τὰ συμ-
βεβηκὸτα ἤτοι κατ' ἐνέργειαν ἢ δυνά-
μει 62 20. τὰ μὲν ἀχωρίστα ἐστὶ τὰ
δὲ χωρίζεται 249 22, 521 20. συμβε-
βηκὸτα κοινά 111 3.
συμβεβίβασται 252 2, 540 12.
συμβλησις 271 31, 276 27, 296 10, 386 31,
517 9.

συνεμετρήσατο ἡ φύσις τας αἰσθησεις
πρὸς τὰ αἰσθητὰ 23 23.

συμμηνημόνευσι 146 8, 251 11, 460 24 et
28, 461 2 et 4, 489 7, 513 3, 628 22.

συμμογή 408 4.

συμπάθεια 53 16, 410 1. συμπάθειαι
409 20.

συμπαθεῖν τὰ ἐπίγεια τοῖς οὐρανίοις
729 11. συμπαθεῖν 731 30.

συμπαρητηρῆν 79 23 et 25 et 27, 318
23, 319 31. συμπαρητηρημέναι 747
13 et 16.

συμπαρητήρησις 320 12.

συμπαρώχηκε 517 26, 518 2.

συμπάσχειν 735 23 et 25.

συμπαταγουσῶν χειρῶν 752 13.

συμπέρασμα τί 87 29.

συμπεριγράφειν 6 3, 46 14, 67 13, 75 22
et 32, 100 15, 119 10, 323 3, 391 9.

συμπεριτρέπειν 100 18, 101 29, 145 11,
146 14, 182 11.

συμπεριφέρεσθαι 216 19, 554 17, 574 18,
643 12, 663 5, 735 21.

συμπιεσμός — ἀνεσις 410 11.

συμπιστοῦσθαι 660 29.

συμπλέξει τὰ λήμματα 377 17 et 29. τὸ
διὰ τῶν λημμάτων συμπεπλεγμένον
88 2 et 12, 378 8 et 19. συμπεπλεγμέ-
νον ἀληθές 88 14, ὑγιές 314 31.

συμπεπληρωμένον ἀνθρωπον ἀγαθοῖς
401 4, 412 4.

συμπληρωσις 457 26.

συμπληρωτικός 210 18, 457 24, 459 7 et
32, 460 31, 702 9, 713 2.

συμπλοκή i. q. μίξις 11 19. τῇ διὰ τῶν
λημμάτων συμπλοκῇ 82 23, 88 5 et 10,
92 5, 96 3, 377 14 et 30. ἀποφατικῶ
συμπλοκή 93 5.

οἱ τούτοις συμπνέοντες 416 8.

σύμπνοια καὶ συμπλοκή 380 21.

συμπτώματα 114 14. σύμπτωμα συμ-
πτωμάτων ὁ χρόνος 153 3, 521 9.

συμπτώσεις οἰκίων 744 30.

συμφανές 205 28, 206 17, 215 14.

συμφερεσθαι 402 20.

συμφερίζει 391 5.

συμφυῖ τὸν θεὸν τοῖς πᾶσιν 52 2.

συμφυῖα 219 8.

σύμφυσις 219 18.

συμφωνησάτωσαν 65 1, 119 31. συμφω-
νεῖσθαι 66 23. συμφωνῶνται 119 12.

συμφωνία ἡ τῶν πολλῶν 66 18 — 67 7.
συμφωνίαί τρεῖς 723 4.

συμφώνως 65 9 et 13, 561 20, 562 1.

σὺν τούτοις praeterea 516 29, 536 3. σὺν
τῷ καταγέλαστον εἶναι 253 16, 272 24,

274 9, 309 29, 379 8, 399 20, 400 20, 432
24, 689 18, 694 32. σὺν τούτῳ, σὺν τῷ
306 25, 571 15, 702 5 et 15.

συνάγεται ὅτι 25 23, 32 12. συνῆγον ὁ
λέγουσιν 47 27.

συναγελάζεσθαι 215 29.

συναγορεύειν 288 7, 321 10. i. q. συνη-
γορεῖν 288 5.

συναγωγή 89 23, 96 13.

συναγωγὸς αἰτία 393 1 et 10.

συνάδειν 211 24.

συναδηλείσθαι 8 2, 289 11.

συναινέσαντες ταύτῃ 281 27, 490 11.

συνακροθέντος τοῦ διαστήματος 237 25,
238 14.

συναίσθησις 407 12.

συναίτια 122 25.

συναίχμαλωτισθεῖς 667 29.

συνακαταληπτεῖται 553 25, 654 4.

συνακοῦειν 243 1.)

συνακτικός λόγος 87 33, 90 9, 91 20, 314
9, 354 12.

συνακτικῶς 96 14.

συναλειπτικῶς 637 10.

κατὰ συναλοιφῆν 636 6.

σύναμα 577 2.

τὸ συναμφοτέρον 205 10 et 13, 264 10,
270 15, 296 16, 669 3.

δυναταχυνομένηντων 347 12.

συναναίρεσθαι 322 30, 496 21, 717 2.

συναναίρεσις 530 4.

συνανακίρνασθαι 134 22.

συνανασκευάζειν 238 7.

συνανασκευή 238 5.

συναπεγράψαντο 485 23.

συναποδόντες 289 4. συναποδοθέντων
524 16.

συναπολύεσθαι 569 18.

συναπορεῖσθαι 61 16, 477 11, 479 28, 592
9, 606 3, 714 11.

συναποτεχθέντες 744 14, 746 29.

συναρεσκόμενοι τῷ εἶναι τινα ἀμερῇ
488 19.

συναρπάζειν τὰ φαινόμενα, τὴν ὑπαρ-
ξιν, τὸ ζητούμενον 22 6, 64 21, 69 33,
70 21, 71 22, 72 6, 84 14, 132 16, 138 13,
149 14, 248 29, 354 4, 368 1 et 30. (τὸ
ζητούμενον δι' αὐτοῦ κατασκευάζειν
149 12). ὑπὸ τῆς φαντασίας συναρ-
πασθεῖς 231 20.

συναρτήσις 82 9, 380 17.

συνασηθείς 643 3.

συνάσκησις 223 9, 594 15.

συνασπίζεσθαι 261 14.

συνδιατρίβεσθαι 410 2.

συνδύζειν 441 6.

συνεγγισμοί — αποστασεις 136 20, 489 28.
 συναβλήθησονται ἀπορία 256 6.
 συνεισάγεσθαι 76 18, 94 26, 263 3, 335 12,
 349 16, 354 23, 359 26 et 29, 414 12,
 433 27.
 συνειστέχεσθαι 5 3, 68 10, 70 3, 183 13,
 268 27.
 συνεκβάλλειν 368 1.
 συνεκδέχεσθαι 44 32, 45 21.
 συνεκτίθησιν i. q. συνεξάγει 391 7.
 συνεκτικά αἷτια 122 24. πάντων συνεκ-
 τικώτατον 262 9, 743 6. τὰ κυριώτατα
 καὶ συνεκτικώτατα 391 29, 392 8, 710 16,
 συνέλευσις 128 18, 142 23, 441 26, 463 20,
 714 27.
 συνεμφαίνειν 241 29, 242 2. συνεμφρί-
 νεσθαι 241 25.
 συνεμφράσεις 242 32.
 συνενοῦσθαι 419 29. συνήνται 129 12
 et 21.
 συνεξάγει 46 17, 100 14.
 συνεξακολουθήσαντες 361 24.
 συνεξακούειν 243 20.
 συνεξέρχεται 283 1.
 σενεξιουσάσαι 135 4, 637 27.
 συνεπιβάλλειν 265 23, 322 17, 688 26,
 708 13.
 συνεπιθεωρεῖν 199 28.
 συνεπικουρεῖν 733 26.
 συνεπιχωμάζειν 749 25.
 συνεπιμαρτυροῦσαν 358 16.
 συνεπινοεῖν 322 10.
 τὸ συνηρανισμένον ἐκ ταύτων 254 7.
 συνεργεῖ ἡμῖν 46 20, πρὸς τὴν γνώσιν
 47 33.
 συνεργοπονεῖ 400 3.
 συνεργά αἷτια 122 25.
 συνερωτᾶν λόγον 86 24, 94 14, 99 28, 117
 18, 147 4, 351 30, 352 17, 411 11, 414 19,
 545 13. ἄλλον λόγον συνερωτῶσι τοὺς
 δογματικούς 324 19.
 συνερωτήσις 93 32, 94 23 et 28, 104 17,
 117 20 et 23 et 25, 140 10, 381 22, 414 13.
 συνερωτητέον 117 2.
 μεταξύ συνεχείας 721 5. συνέχεια ζω-
 δίων 734 23.
 συνέχει τὸν τύπον 271 31, τὴν μνήμην
 650 15. πολλοὺς τῶν νέων συνέχει 599
 12. συνέχει πρὸς τὰ ἡθικά 34 1. συ-
 νέσχηται τὸ σπέρμα 738 24. τὰ συνέ-
 χοντα θεωρήματα τῆς βητορικῆς 687 9.
 συνηγορητέον 676 31.
 συνήθεια i. q. ἔθος 34 7. συνήθειαι
 πολλαί 651 1.
 συνημμένον τί 311 19. ὕμεις 70 32, 80 23,
 312 11, 360 4, 385 3. ἀληθές 82 10, 312

15. διαφορούμενον 82 16. τὸ ὕμει·
 συνημμένον ἀκατάληπτον 81 29. τέσ-
 σαρες τοῦ συνημμένου συζυγίας 341 17.
 τὸ εἰ ἡμέρα ἔστι φῶς ἔστι συνημμέ-
 νον 91 9, 93 19 et 25, 101 6 et 16, 103
 15 et 22.
 συνδετικός 449 4.
 σύνδετος γραμμὴ 449 6. σύνδετοι φω-
 ναί 317 1.
 συνθεωρεῖται 29 13. τὰ συνθεωρούμενα
 32 5, 37 19.
 σύνθημα εὐγενείας 169 5, τοῦ σεμνολο-
 γήματος 168 29.
 συνθρόοις 426 31.
 συνίεμεν τὰς γνώας 18 9 et 12. συνίετα·
 18 11 et 28.
 τοῖς τὰ πάντα συνεστακόσιν ἀρεθμοῖς
 212 23. τοὺς συνεστακότας αὐτὸ ὄγ-
 κους 485 5. τῶν τὰ πάντα συνεστα-
 πνῶν ἀρχῶν 216 19. συνεσταόσα·
 511 21.
 συννεύοντα εἰς ἄλληλα 344 21.
 συννοεῖσθαι 125 25.
 συνοικεῖν μὴ 171 12.
 συνοικεοῦν 745 29.
 τὸ σύνολον ἀν. 26 24.
 συνομολογεῖν 16 13, 67 26, 76 6, 351 1.
 σύνταγμα τὰ πρῶτον 56 15, τὸ τρίτον
 187 6. ἐν τοῖς συντάγμασιν 179 24.
 συντακτέον 463 1.
 σύνταξις 547 9 et 23.
 συντεκταίνεσθαι 415 14.
 συντελεστικός 494 18.
 συντελεστικῶς 496 33.
 συνθισάμεθα 127 6.
 συντομίαι χάριν 43 19.
 ὡς ἐν συντομῇ 113 17. ὡς ἐν συντόμῃ
 εἰπεῖν 312 2. ὡς ἐν συντόμοις 523 27.
 συντόμως 8 32.
 συντρέχουσαν αὐτοῦ τῇ προαιρέσει 365
 17. συνδραμεῖται τὰ ἀπορα 373 10,
 475 1.
 τὰ σύντροφα ἡμῖν 33 20.
 συνύπαρξις 103 14 et 16.
 συνυπάρχειν 89 31, 90 3, 101 4 et 5, 103
 30, 104 1, 125 15, 292 26, 304 17, 438 31.
 συνυποπίπτειν 323 6, 325 10.
 συνυπόπτωσις 325 12.
 συνυποστειλλόμενον 443 23.
 συνυφίστασθαι 125 9 et 16. συνυφέστη-
 κεν 347 7 et 8.
 συνυφελεῖν 399 29, 400 1, 754 10.
 συνῶφθαι 737 7.
 ἡ σύριγξ εἰδος ἑλικους 673 4.
 σφίλζειν i. q. βαρβαρίζειν 673 1.
 σφές 14 22.

Σύρος 169 4, 173 23.
συσσημαίνε 44 25.
συστάσεις συνημμένου 312 2. **συστάσεις** 11 17.
συστατικά μόρια 306 13.
σύστημα τὸ ἐκ τῶν λημμάτων καὶ τῆς ἐπιφορᾶς 96 33, 97 3, 354 8, 372 3. τὸ τῶν λημμάτων μόνων 97 18 et 21.
συστηματική 198 18 et 24.
συσχηματίζεσθαι ἀλλήλοις ἀστέρας 734 4, 735 1.
συσχηματισμός 733 17, 746 18.
σφαίραι παῖσι δὴ σπουδῆς εἰσὶν 25 22.
σφαιρωμάτα 106 13.
σφαλῆ τῆς ἀταραξίας 46 6.
σφήκες ἐξ ἵππων 11 27.
σφραγίδες 72 30.
σφραγίζεσθαι 660 23.
σφυνγοῦ σφοδρότης 229 22.
σχέσεις 197 19 et 25 et 32, 243 32, 322 11, 614 29, 747 14 et 16. **δύο ἔχει σχέσεις ἡ φαντασία** 227 22.
σχῆμα μοχθηρὸν 90 12, 92 10, 380 15, 383 32. **φυλὸν** 92 9. **ὕγιες** 377 6 et 11, 381 2.
σχηματίζεσθαι 408 19.
σχηματισμός 241 5.
σχοινίον ὑπεραισμένον 52 28.
σχολάζειν τῷ ἡθικῷ 102 10. **τὰ σχολασθέντα περὶ τοῦ τέλους** 678 3.
σχολικῶς πλάττεσθαι 291 26. cf. *Lehrs. de Aristarchi stud.* p. 21.
Σωκράτης 50 22, 61 21, 102 12 et 29, 192 7, 193 24, 232 17, 248 18, 406 21, 546 3, 750 26. *pro quonvis* 146 24, 229 17, 251 12, 267 26, 275 17, 299 19, 362 30, 444 30, 467 18, 477 24, 534 9, 544 23, 594 28, 705 16, 717 1, 725 4, 747 23. cf. *Crenaeus Plotini* 3 p. 274 a.
σῶμα τί 128 3 et 10, 462 26, 463 2, 590 13, 714 13. **συνεχῆς ῥύσις σωμάτων** 133 2. **τὸ σῶμα οὐ καταλαμβάνεται** 63 8, 127 31 — 131 12. **σῶμα στερεὸν πῶς γίνεται** 210 30. **τὸ πρῶτον σῶμα** 520 20, 523 18. **τὸ πέμπτον σῶμα** 539 21. **τῶν σωμάτων τὰ μὲν ἐκ συναπτομένων τὰ δὲ ἐξ ἡνωμένων τὰ δὲ ἐκ διαστώτων** 211 9, 400 9.
σωματικόν — ψυχικόν 563 19. **σωματικώτερον προσεληλυθέναι τῇ σκέψει** 4 10.
σωματότης 463 28 et 30, 464 1 et 7, 715 2 et 5 et 10 et 19.
σεσωματώναι 481 15.
σωφικὴ ἀπορία 614 14 et 26, 617 7.
σωφίτης 117 20, 281 17, 430 18.
σωφικὴ ἀπορία 140 8.

σωφικῶς 429 8.
Σωστράτος 662 13.
Σωστράτος ὁ Ἀντιόχου ὀρχηστῆς 667 15.
Σωτηρέχος ὁ χειρουργός 20 8.
σωτηρίως 416 16.
Σωτίων 193 23.
σωφρονιστῆρες 750 15.
σωφρονιστικὴ δύναμις 752 21.
σωφροσύνη τί 427 21.
Σώφρων 665 1.

Ταινάρεια λίθος 30 29.
ταῖνα προκειμένη 321 7.
ταπεινώματα ἀστέρων 734 9.
ταρακτικὸν μέρος ἵππων 752 18.
ταραχαί 177 2, 177 6, 186 15, 187 1. **ταραχὰ παθεῖν** 568 8.
ταραχος 708 8.
ταριχεύειν 174 16 et 29.
ὁ καὶ τὸ τάριχος 642 15.
Ταυρίκος ὁ Κράτητος ἀκουσίης 654 33.
Ταῦροι 34 27.
ὁ ταῦρος θῆλυ 746 5.
ταυτολογεῖν 266 15.
ταφὴ γονέων 179 28.
τάχα — οὐ τάχα 43 15 et 28. **τάχ' ἴσως ἂν** 321 3, 743 9.
ταχύτερον 508 2 et 3, 5ᾶτιον 508 5, 738 20.
τεθνηότες 416 30.
τεκταίνουσιν 533 1.
τελαμῶαι συνελεῖν 174 30.
τέλειον ἀν. 61 20. **τελειότερον** 5ᾶ 14.
ἡ τέλειος ἀρμονία 210 18.
ἡ τελειότης 17 30.
τέλειον ληρώδες 166 5, **μὴ πλανᾶσθαι** 247 6.
Τέλλεαρχος ἐν τῷ Ἀργολικῷ 658 16.
τέλος τί 8 14. **περὶ τελῶν** 234 16. *adv.* 613 22.
τέμνειν μέσην ὁδὸν 327 21, **ἰδὲν αὐτῷ ὁμίλῳ** 640 27.
Τεντυρίται 20 1.
τεράστιος φῶσις 310 15.
τερατεία 140 11.
τερατολογουμένη 72 30, 126 18, 301 14.
τερθρεία 679 14.
τερματίσασα τὴν ψαῦσιν 497 3.
τέρπειν 584 12, 754 9 et 14, 756 1 et 10.
τέρψις 565 31, 567 2, 754 25.
τεταγμένως 569 10.
τετανόθρις 249 8, 746 1.
κατὰ τετραγώνον 734 28.
τετραδαπυλίων διέστημα 508 2ᾶ.
τετρακοτυλίων πληθός 143 22.
τετρακτύς 209 2 et 27, 722 4 et 6.

τετριχωμένα ὦτα 13 13.
 τευξίς 562 19, 570 23, 571 2.
 τέχνη τί 165 27, 177 28, 180 29, 212 19,
 271 16, 580 27, 676 24. *τέχνη θεωρη-
 τική — πρακτική — ἀποτελεσματική* 584
 15. *ἡ περὶ τὸν βίον τέχνη* 177 11 —
 187 3, 578 7 — 688 12. *πᾶσα τέχνη ἐκ*
τῶν ἰδίων ἔργων καταλαμβάνεται 178
 17, 582 7, 584 15. *δὲ ἀριθμοῦ συνέστη*
 212 6. *τέχνηαι ἐλεύθεραι* 686 15.
 τεχνικῶς 201 32, 202 16.
 τεχνιταῖα 743 29.
 τεχνιτεύειν 688 2, 692 15.
 τεχνίτην ὑποστήγει ἀδύνατον 182 20.
 τεχνολογία 547 9.
τεχνολογούμενα 116 2, 554 3.
τεχνολογία ἡ περὶ ὄρων 104 32, *περὶ σο-
 φισμάτων* 118 4, *ἡ στοικὴ* 306 2. *τεχ-
 νολογία* 115 20, 343 24, 376 18.
τηπτική δύναμις 330 13 et 19.
Τηλέγονος Ὀδυσσεύς 659 19.
τημελεῖν 245 12.
τήξας 441 23 et 25 et 28.
τηρησις 286 23. *βιωτική* 7 33, 8 2, 117
 26, *ἀφιλόσοφος* 577 27. *κοινὰι τηρή-
 σεις* 115 24.
τηρητική ἀκολουθία 350 30.
τηρητικῶς 740 23.
τί ἰ. q. διὰ τί 42 5 et 11.
 τὸ τί πάντων γενικώτατον 76 11, 109 23.
τῶν τινῶν τὰ μὲν ἔστι σώματα τὰ δὲ
ἀσώματα 109 20, 523 29, 590 3, 602 29.
τίς κάθηται 308 15 et 17. *κατὰ τί μὲν*
 311 11. *τί μὲν — τί δὲ* 315 13, 330 12, 361
 18, 768 3. *τὸ πρὸς τι* 10 30, 31 13, 529
 21. *οὐχ ἀπλῶς ἀλλὰ πρὸς τι* 26 10.
τὸ τί ἦν εἶναι 106 21, 673 8: cf. Tren-
 delenburg. Rhein. Mus. 1828 p. 467.
οὐδ' ἑτέρον τι 48 22. *κυνοπροσώπους*
καὶ τί γὰρ οὐχὶ νομίζονταν τοὺς θεοὺς
 173 2. *παρά του* 106 8.
Τιβέριος ὁ Καῖσαρ 20 12.
τίγρις 15 4.
τίθεται τὸ τέλος ἐν ἡδονῇ 166 21. *θέ-
 σθαι αὐτῷ* 65 3. *θέτωσαν εἰς τὸ μέ-
 σον* 297 24. *ἔθεσαν — ἀνηγήκασιν* 270
 12, — *ἀνεῖλον* 270 13.
Τίμαιος 50 22.
τιμητικῶς ἔχουν 421 6.
Τίμων 51 10, 192 10 et 21, 196 28, 517 3,
 545 29, 573 26 et 29, 577 23, 578 26,
 670 25, 761 14. *ὁ Φλιάσιος ἐν τῷ δει-
 τέρῳ τῶν σιλλῶν* 405 4. *ἐν τοῖς ἰνδαλ-
 μοῖς* 549 22. *ἐν τοῖς πρὸς τοὺς φυσί-
 κους* 697 18. *ὁ προφύτης τῶν Πύρ-
 ρωνος λόγων* 610 25.
Τισσαφέρνης 679 9.

εἰς τίθας πίπτειν 193 7. *ἐοικότως ται:*
τίθασιν 683 13.
τόθ' οὕτως 358 19.
τοῖον 233 31 et 32.
τοιουτοῖ Epicurus 62 8.
τοιουτόσχημον 235 31 et 32.
τοιουτότροπος 9 12, 253 2, 549 1, 755 3.
τοιουτώδης 332 3, 402 17, 695 26, 728 27.
τοιχωρυκὴ 677 4.
τομὴ γένους 548 16.
τόνος 757 29.
περὶ τόπου 148 22 — 152 26, 476 12 —
 486 7. *τόπος τί* 149 26, 151 20. *τόπος:*
ὁ μὲν ἐν πλάτει ὁ δὲ πρὸς ἀκρέβειαν
 138 17, 148 22. *ὁ περὶ τῶν αἰτῶν τό-
 πος* 193 1, *ὁ παραινετικός τόπος* 193 7,
ὁ διαλεκτικός 195 3, *ὁ φυσικός* 392 15,
ὁ ἡθικός 578 6. *ἐν τοῖς τῆς γεύσεως*
τόποις 30 6. *κατὰ τόπον* 119 9. *τό-
 πον ἐκ τόπου* 136 1, 423 15, 465 17 et
 20, 480 30, 484 23, 486 25, 544 7, 703 19
 et 22. *ἀπὸ τόπου εἰς τόπον* 481 16 et
 17, 486 24.
τορνεύοντες 612 9.
τοτὲ μὲν — τοτὲ δὲ 449 13.
ἡ τραγωδία μεσθὶ τῶν τοιούτων 20 31.
τὰ τραγωδούμενα 658 13.
τρανή φαντασίαν 247 7.
τρανώματα γλώσσης Empedocles 218 5.
τρανώς 228 16, 426 2. *τρανόταρον* 318
 26, 445 8. *τοῖς τρανότατα φαινόμε-
 νοις* 279 5.
τραπελοποιός 19 29.
τράπεσα 647 20.
τρεπόμενος οἶκος 11 23.
τρεπτή ἡ οὐσία 286 11.
*ἡ τριάς ἐπὶ τοῦ πλάτους καὶ τῆς ἐπιφα-
 νείας* 722 23. *ἄρρεν* 730 4.
τριβή 612 18.
τριβικός 655 3.
τριγένεια ἀγαθῶν 163 26.
κατὰ τρίγωνον ἀστέρες φαινόμενοι
 734 28.
τριδακτυλῖαιον 509 5.
τρισση ἡ διαφορά 547 4, 706 12. *τρισσὸν*
τὸ κριτήριον 61 12.
τριχὴ διαστατόν 63 12.
τετριχωμένα ὦτα 13 13.
τροπικόν 104 13 et 17, 382 24, 383 7 et
 20. *τὸ διὰ δύο τροπικῶν θεωρήμα*
 56 29. *ζῶδια τροπικά — στερεά* 729
 26, 730 13.
*τρόποι ἐποχῆς οὐς καὶ λόγους καὶ τό-
 πους συνωνύμως καλοῦσιν* 10 23. *τρό-
 ποι λόγων (ἀναποδείκταιν) καὶ ὡς πε-
 ρεῖ σχήματα* 336 27, 338 26, 339 12, 361
 31. *κατὰ τρόπον βιοῦν* 678 9.

τροχάζειν 484 25, 501 23.
 τροχαντήρες 673 17.
 τροχηλάτης 437 22 et 23 et 24.
 τροχός 25 22, 437 22.
 τρυτάνα 196 8.
 Τρωγλοδύται 174 20.
 τυγχάνειν i. q. εἶναι 25 19, 157 23, 198 11 et 19, 205 21, 222 8, 224 12, 226 11, 231 27, 232 20, 236 11, 266 3, 269 8, 270 4, 283 4, 285 25, 288 24, 291 9 et 23, 303 9, 308 5, 314 13, 325 30, 632 32. εἰ τύ-
 χοι 25 21, 103 31, 108 13, 109 21 et 32, 118 18, 139 25, 144 29, 157 15 et 20, 158 9, 167 3, 176 8, 433 2, 530 13, 622 25, 636 4, 724 9. εἰ οὕτω τύχοι 536 12, 738 30.
 Τυδεΐς 170 10.
 τυμβωρύχος τίς 199 16.
 τυμπάνου ψόφος 15 4, 486 17. εἰς τύμ-
 πανον ἀπάγεσθαι 681 5.
 Τυνδάρεως ὑπ' Ἀσκληπιοῦ ἀνίσταται 658 11.
 τύπος τις τὸ σῶμα τῆς ψυχῆς 20 18. ὡς
 τύπῳ περιλαβεῖν 619 29. ὡς ἐν τύπῳ
 καὶ ὁλοσχερῶς 735 8.
 τυπτειν ἐλευθέρους 171 9.
 τύπωσις ἐν ἡγεμονικῇ ἢ φαντασίᾳ 72 26, 165 32, 166 1, 240 27, 271 6, 374 25.
 τυπῶσιν ποιεῖ 13 6. τύπωσις νόσου 113 26, ἀνδριαντός 432 1.
 τυπωτική 375 31. τυπωτικόν 273 30.
 τυπωτικῶς 3 13.
 τυφλός τυφλόν 182 17, 605 23.
 τυφλώττειν περὶ τι 566 10.
 τυφός 176 32. τυφός τὰ πάντα 289 28.
 τυφωθεῖς 167 9. τετυφωμένων 16 3.
 τύχη κακὴ 731 11, ἀγαθὴ 731 13.
 τυχικῶς 8 22, 9 9.
 τυχὸν ἴσως 615 20.
 ὑγιαίνεται 17 26.
 περὶ ὑγείας 556 1 — 558 7.
 ὑγιής λόγος 10 11, ἀποδείξεις 27 20, 82 22.
 ὑγιὲς ἱμάτιον 315 21 et 22, συνημμέ-
 τον 80 23, 82 10.
 ὑγιότης 313 27.
 ὑγρὰ φανέραινα 621 19.
 Ὑδάσπησ ποταμός 20 3.
 ὑδρομέλι 757 10.
 ὑδροχόος 732 2.
 ὕδωρ θαλάττιον 14 20, ὄμβριον 22 21.
 ὕθλος 113 1.
 υἱεῖς 695 28.
 τὴν ὕλην δευστήν εἶναι 49 18. ὕλαι 30 6.
 ὕληνόμα 14 24.
 ὕλκαι ἀρχαί 119 12 et 15, 133 16, 215 21, 392 17 et 28.

τῶν ὑμένων βαγόντων 730 21.
 ὕσχυαμος 14 29.
 ὑπαγορευτικόν 330 30.
 ὑπαγοικότερα διάλεκτος Aristophanes 650 32. ὑπαγοικον καὶ ἔντραχυν 758 14.
 ἐπὶ τῆς ὑπαίθρου 678 11.
 ὑπαναχωρεῖν 449 12 et 17.
 ὑπαντήσαντες ἀνωμαλῶ 600 16. ὑπαν-
 τήσονται 488 22. ὑπαντῶντες πρὸς 250 22, 407 25, 498 14, 565 7, 585 4, 703 1. ὑπαντηκέναι 495 28.
 ὑπάντησις 251 4, 585 16.
 ὑπαντιάζειν 680 2.
 ὕπαρ καὶ οὐ καδ' ὕπνους 232 6. τὰ ὕπαρ 25 14, 278 29.
 ὑπάργυρα χρυσία 63 15.
 ὑπαρκτός 301 15 et 21 et 24 et 28 et 29, 420 11, 554 14, 581 22. ὑπαρκτὴ 180 18.
 ὑπαρξίς 124 25. ὑπάρξεως ἢ ἀνυπαρ-
 ξίας 7 23.
 ὑπάρχειν — φαίνεσθαι 47 12. i. q. εἶναι 52 26, 66 8 et 10 et 16, 76 8 et 22, 77 19 et 32, 107 19, 125 5, 153 11, 165 30, 193 5, 198 8 et 14, 202 16 et 25, 203 3 et 23 et 29, 217 13, 219 23, 220 18, 223 26 et 29, 230 27, 234 33, 235 21 et 25 et 31, 237 6, 239 22, 248 16, 253 7, 260 18 et 19, 262 24, 263 4 et 10, 266 12, 267 15, 270 19, 271 29, 272 23, 275 19, 276 22, 281 19, 287 28, 288 1, 290 17, 291 4.
 ὑπάρχον τί 178 9, 305 19.
 ὑπάτυφος Timon 51 20.
 ὑπεκλυομένη ταραχὴ 588 5.
 ὑπελαφρός 613 8.
 ὑπελθεῖν δόξαν 399 5.
 ὑπεναντίωσις 313 24.
 ὑπεξάιρσις 390 28 et 30 et 32, 426 12.
 τῶν ἀντιπιπτόντων λόγων 405 25.
 φωναὶ αἱ ὑπὲρ τοῦ σημείου 87 3 i. q. αἱ
 κατὰ τοῦ σημείου φερόμεναι 86 16.
 ὑπεραίρειν τῶν συμβαινόντων 425 17.
 ὑπεραναβεβηκός κριτήριον 288 21.
 ὑπερανῶ ἡμᾶς ποιοῦσα 424 14. γίνεται 425 18.
 ὑπερβαλλόντως 396 1.
 Ὑπερβόρεος 440 33, 441 17.
 ὑπερεκπιπτοντες εἰς μάκρὰ διεξόδους 749 12.
 ὑπέρθεσις μερῶν 254 23, πολλῶν μεγα-
 θῶν 469 20.
 Ὑπερίδης 675 6.
 ὑπεριτερειν 492 24.
 ὑπερτιθέντες 469 18. ὑπερθώμεθα 145 32. ὑπερθησώμεθα 635 31. ὑπερτίθε-
 ται — λυεῖ 752 25.
 ὑπερφέρειν 411 9, 418 4 et 7.
 ὑπερφεγγεσθαι 178 30.

υπερφυή 395 2.
 ύπεσχημένος 220 24.
 ύπηρέτησεν i. q. έχαιρεσας, παρέσχεν
 Ζενο 582 29.
 ύπνου — έγηγορέται 49 30.
 καθ' ύπνου 25 7 et 11 et 12 et 14 et 15.
 κατά τούς ύπνους 25 9.
 ή ύποβάθρα τών κατασκευαζομένων 38
 24, τών συλλογισμών 95 11.
 ύποβάλλειν άναλογίαν 210 17, μάχην 407
 27, 614 6.
 κατά ύπόβασιν 142 3, 451 29.
 ύποβεβηκότες τρόποι 11 11, άριθμοί 451
 27. ύποβεβηκυίαί άρχαί 716 27.
 ύπόγειον 730 26. υπό γήν 730 31, 731 2.
 ύπογρύφειν 242 27, 290 17, 291 20, 341 3,
 356 27, 385 30, 756 28.
 ύπόγειον 739 6.
 ύποδειγματική διδασκαλία 726 15.
 ύποδειγματικώς 200 23, 555 29, 634 20,
 722 14. ύποδειγματικώτερον 559 31,
 723 30.
 ύποδεικτέον 227 18, 230 11, 257 20, 353
 31, 357 4, 759 30.
 ύποδιαίρεσις 548 22.
 ύπόθεσις τριχώς λέγεται 697 23. ό έξ
 ύποθέσεως τρόπος 37 20, 369 1 — 370
 27, 697 13 — 700 28. έξ ύποθέσεως 368
 17 et 31. καθ' ύπόθεσιν 18 4, 19 9, 70
 6, 75 3, 81 20, 84 18, 89 9, 101 2, 103 23,
 322 29, 355 18. — μετά κατασκευής 38 23.
 κατά την ύπόθεσιν την νυν ύποκει-
 μένην 70 1, κατά την προκειμένην
 ύπόθεσιν 85 6. ύποθέσεως χάριν 261
 25, 629 23.
 ό ύποθετικός τρόπος 37 8 et 20, 38 19.
 ύποθελυτέρα διάλεκτος Aristophanes
 650 31.
 τό ύποκείμενον 7 6 et 31, 15 11. τὰ
 ύποκείμενα 12 22 et 28 et 31, 14 2 et
 15, 15 8.
 ύπόκειται — φαίνεται 222 22. i. q. έστί
 230 28, 251 7, 252 19, 253 15. ύποκείται
 268 26, ύποκείτο 492 15, 563 21.
 ύπόληψις δογματική 34 14, 35 25, 36 8,
 44 8.
 ύπομένει ταραχάς 49 2.
 ύπομενετέον
 ύπομνήσκοντες την ίσοσθένειαν 74 3,
 80 15, 97 26, 102 6. ύπομνήσαι ότι 99
 15, 113 11, πώς 5 4, ως ύπεμνήσαμεν
 28 23. ως ύπομνήσομεν 15 19. έάν
 ύπομνήσωμεν 75 5.
 ύπόμνημα τό προανυσθέν 289 4.
 ύπομνηματιζόμενοι 759 23.
 πρός ύπόμνησιν του μη είναι σημείον

86 13. τας ύπομνήσεις του είναι ση-
 μείον 86 14. βραχεία ύπόμνησος 359 14.
 ύπομνηστέον 137 20.
 ύπομνηστικόν σημείον 79 20, 319 28.
 ύπομνηστικώτερον 696 9.
 ύπονοσθήσαι 497 4.
 ύποπίπτουσι φαντασάι, τὰ εκτός επι-
 11 15, 12 17, 22 31, 23 3, 43 33, 47 19 et
 29. ύποπτεσθιν άκριβέστερον 10 16
 σαφώς 98 2. ύποπτεσθίται διότι 200 3.
 ύποπίπτει τη δαίξει 309 18 et 22, άπο-
 ραίς 462 22.
 ύποπόδιον i. q. χειλούς 654 20.
 ύπόπτωσις 207 23, 226 8.
 ύπόστασιν έχον 78 16, 97 22, 104 20, 129
 1, 144 20, 160 18, 677 9.
 ύποστέλλειν προσηγορίας θεών 398 30.
 ουδενί ύπέσταλκεν 294 29, 484 20.
 ύποστρέφειν 490 1, 503 8.
 ύποσύρονται εις άποφάσεις μαχομέναις
 340 17.
 ύπόσφαγμα έχοντες 12 7, 242 3, 29 30.
 ύπότευξις 268 2, 441 21,
 ύποτίθεται αληθές τι ό ύποτιθέμενο:
 38 22, 369 9 sqq.
 ύποδραμειν προσηγορίαν 398 32, — ταμήν
 399 14.
 ύποτυγχάνειν 370 6, 382 31, 441 12.
 ύποτυπωσάμενοι 120 1.
 ως έν ύποτυπώσει 46 8, 50 27, 74 24, 96
 21, 102 7, 119 6, 160 22, 187 5. τό α
 τών ύποτυπώσεων σύνταγμα 56 15.
 τό β' 119 2.
 ύποτυπωτικός τρόπος 55 26.
 ύποτυπωτικώς 3 13, 56 20.
 ύποφαίνειν 743 31.
 ύποχείριοι και δουλοί 171 2.
 ύποχολον άνάγειν 671 26.
 έν ύπτιρ πλάτει βέβηκεν 13 3.
 Ύρανοί 174 19.
 τας ύς 14 29.
 ύφαίμους όφθαλμούς 12 11, 335 7. ύφαι-
 μα πάντα όρῶσιν 29 31.
 ύφανται 315 31.
 ύφαρπάξεν τών όφθαλμών 7 18.
 ύφηγησις 4 2, 729 6. ύφηγησει φυσίως
 8 3, 55 11, φυσική 8 5.
 ύφηγητής 148 32.
 ύποσάθεν i. q. δοξαζόμενον 568 11.
 τών διμερητήν φιλοσοφίαν ύπουθησα-
 μένων 193 16, 291 6, 530 24, 569 22.
 ύφορσάσαι 7 18.
 ύψώματα άστέρων 734 2 et 8.
 φαιά φωνή 756 21.
 φαινομένων διαφορά 290 11.

ἐφηνεν 62 27, 279 15, 299 21 et 26; 476 6, 594 26.

αλάγγα 19 32, 21 28. ἐκ Τιτάνων 658 28.

αντάζεσθαι 12 27, 25 7 et 8 et 9.

αντασία 7 28, 226 13, 239 6. φαντασίας

λαμβάνειν 14 2, 19 23, 53 4, ὑπομένειν

14 15, ποιεῖν 24 26. φαντασίαν εἶναι

τύπωσιν ἐν ἡγεμονικῇ 72 26, ἡγεμο-

νικοῦ 273 6, ἐν ψυχῇ 240 27. πᾶσαι αἱ

φαντασίαι ἀληθεῖς 235 32. φαντασία

αἰσθητικὴ 283 21, ἀπλή — μεταβατικὴ

καὶ συνθετικὴ 347 24, καταληπτικὴ

57 9, 177 29, 278 18, 284 9, λογικὴ 302

10. φαντασιῶν διαφοραὶ 52 25, 227 15,

243 22, 270 31, 286 16.

φαντασιοὶ ἡμᾶς 375 21, αὐτοὶ 376 30. τὸ

φαντασιῶν 374 5. φαντασιούται ἡ

διάνοια 73 7. φαντασιούμεθα 210 23.

ὁ φαντασιούμενος 227 23, 241 1 et 15,

375 4. ἐὰν ἀπὸ Κάστορος φαντασιωθῇ

280 11. φαντασιωθέντες ἀνδρωπον

401 6, 467 1, 705 19.

φάντασμα 239 24, 240 5, 246 25, 513 29.

φανταστικῶς πάσχουσα 271 12, τυποῦν

376 25.

φαντασιόν 235 24, 264 27, 267 19, 273 28,

284 19, 375 4.

φαρμακεία 620 7.

φαρμακεύεσθαι 658 24.

φαρμακῶδες 14 21.

ἡ Φάρος νῆσος 230 1, 246 24.

φάσις καλεῖται διχῶς 42 30. μόνῃ φάσει

81 8, 84 13, 91 30, 300 11, 367 10, ψιλῇ

84 12, 368 26. φάσει φάσιν ἀντιτι-

θέναι 349 5. φάσις — ἀντίφασις 635 9.

φάσεις πρόσκαιροι 406 4.

φάσκει 6 16, φάσκειν 33 31, 49 11, 207 9,

498 28. ἱφασκον 62 15, 287 4, 513 1.

φάσκων 69 30, 84 10, 131 32, 149 13, 160

14, 162 23, 242 12, 321 25, 346 26, 357

19, 407 32.

φρύλον συνημμένον 101 16. φρύλου πᾶσα

ὑπόληψις ἀγνοία ἐστὶ 285 21.

φρύλως κρίνει 73 17.

φύγος 247 13.

φριδῶ ποιεῖσθαι τῆς αἰδοῦς 680 21.

φρεναρίζοντες ὄχλον 664 9.

φρενακισμός 744 6.

Φρεκυδῆς ὁ Σύριος 126 9, 461 24.

φίρε 393 18. ποικίλαι διαιρέσεις φέρον-

ται 190 30. φερόμενος ἐπὶ τὸ 613 4.

φερόμεθα ὁμοίως ἐν τῷ ἑρωτᾶσθαι 6

12, ἐπὶ τοῦ δευτέρου 93 26. ἐν τῇ τῆς

φαντασίας ἀποδοσὶς οὐχ ὕγιως φέρον-

ται 178 7. οὕτω φερόμεθα ὅταν λέγω-

μεν 44 30, 347 15, 508 22. φερήσω 644

6, 648 15.

φερωννύμενος 290 14, 603 23.

φηγοῦ κλάδος 15 1.

φημί δ' ἡ κίνησις 238 8, δὲ ὁ δεικνύς

384 6, 515 26, 651 6, τὴν 514 23, 522 5,

τοῦ 264 16, 732 25, τῶν 369 6. φά-

ναι 551 17. φάμενοι 371 6, 402 25, 457

4, 461 24, 485 27, 520 16, 604 18.

φθάνειν ἐπὶ 534 22, 740 12. φθάσωμεν

στερησάμενοι 467 6, 705 7, 740 16 et 21,

748 1.

ἰφθάρθαι 147 20.

φθόγγος τί 750 27.

φίλαντοι οἱ δογματικοί 22 1.

φιλαύτως 258 10.

φιλοδοξεῖν τί 570 20.

Φιλόλαος 209 7.

φιλομεταβολόν τι ὁ αἰών 617 24.

φιλοπευθῆς 607 30.

φιλοσοφεῖ τὰ στωικά 54 25. οἱ δογμα-

τικῶς φιλοσοφοῦντες 369 29.

ἡ φιλοσοφία τί 578 14. ἐπιτηδεύσεις σο-

φίας 393 26. ἐμπειρία λέγεται Μη-

τροδώρῳ 612 24. μέρη τῆς φιλοσοφίας

πόσα 59 12, 191 7. φιλοσοφίαν ἐξεβα-

λόν τινες τῶν πόλεων 680 6. φιλοσο-

φίας 3 11 et 24, 47 3 et 23 et 30, 50 15,

53 12, 191 3.

φιλόσοφος ζήτησις 369 20, 402 3, λόγος

136 11, 214 22, 486 7. σκέψεις 392 2.

Φίλων 50 12, 54 20, 81 30, 312 15.

φερίμωνται πρὸς ἱκαστον 347 21.

Φινέως υἱοί 658 14.

φλέγματος πλεονάσαντος 13 18.

φλεγμαίνοντες τόποι 24 21. τοῖς φλεγ-

μαίνουσιν 68 24.

φλεγματώδης 13 23.

ὁ φόβος Θεός 430 8.

Φοινικῶς σημάτα Κάδμου Timon 610 28.

φοινικτικῶς πάσχουσι 254 8.

φοιτήσαντας ἐπὶ τὴν ὕλην 631 30. πα-

φοιτηκῆναι δι' ὅλης τῆς ψυχῆς 268 16,

296 21, 408 26, 419 28.

φορά 200 9.

φρέαρ ὀρύσσειν 315 28.

φρενήρης τὸ περιέχειν 218 20.

φρενιζόντες 24 17, 68 21, 244 24.

φρενιτικὸν βλέπεις 112 6.

φρενίτις 573 1.

μέγα φρονεῖν ἐπὶ ταύταις 40 12.

φρόνησις τί 425 23, 578 17.

Φρυγὴ 424 17, 675 6.

φυλακτικόν 344 4.

Φύλαρχος ἐν τῇ θ' 658 14.

φυλάσσει τὸ Ἰπποκράτειον 17 22. φυ-

- λάσσεσθαι ἐν ἐποχῇ 326 5, 344 4, 359 18, 364 18; 371 7, 374 31, 380 7.
 φυλοκρινούμεν 230 24.
 φύσιν ἔχουσι πίπτειν i. e. πεφύκασι 79 10. φύσει ἔχει λαμπηδόνα 12 14. καλὸν τῇ φύσει ἢ κακόν 8 24. τῶν φύσει κακῶν 8 26, 9 16. ὁποῖόν ἐστι τῇ φύσει 19 6. ὁποῖον ἐστὶ πρὸς τὴν φύσιν 15 11, 22 26. τῶν πρὸς τὴν φύσιν καλῶν 8 31, κακὸν ὡς πρὸς τὴν φύσιν 9 17, 10 11 et 13, 21 15, 29 8, 147 33, 177 8. κατὰ φύσιν ἔχειν 25 1 et 4 et 5. παρὰ φύσιν ἔχειν 24 27 et 30. ἡ ἀναφῆς φύσις 476 15.
 φυσικοὶ οἱ πρῶτοι φιλοσοφήσαντες 194 19. τὸν φυσικώτατον ὄρκον 209 23.
 ἡ φυσιογνωμονικὴ σοφία 20 19.
 φυσιολογεῖν 6 28.
 φυσιολογητέον 6 25.
 φυσιολογία 6 27 et 30, 135 19 et 22, 147 32, 321 13, 540 9, 632 22. ὁ φυσικὸς λόγος 135 27.
 φωνᾶεν — ἀφωνον 428 12. φωνάεντα 611 12, 621 14.
 φωνὴ τί 756 9. φωναὶ σκεπτικαὶ 5 27, 41 19 — 46 7. ἡ πάντα ἐστὶ ψευδὴ φωνή 5 32. ἡ οὐδὲν μᾶλλον φωνή 42 19 et 26, 48 18. ἡ ἀκαταληπτὴ φωνή 45 9: cf. 55 32, 100 16, 102 22 et 24. οὐκ ἐν φωνῇ τάληθές 316 6 — 317 9.
 φωνομαχεῖν 43 22, 46 20.
 φωρᾶσθαι 323 30.
 τὰ φωρατὰ 40 29.
 φωτίζοντα 33 12. ἡμέρα ὁ πεφωτισμένος ἐξ ἡλίου ἀήρ 514 18.
 φωτισμός 522 9.
 φωτισειδής 209 14, 216 11.
 ὁ χαλαστικὸς τρόπος τῆς ἐπιμελείας 114 18.
 Χαλδαϊκὴ 735 30, 736 25, 744 6. ἡ Χαλδαϊκὴ μέθοδος 735 19, 736 21, 737 1.
 ὁ Χαλδαῖος 745 2. οἱ Χαλδαῖοι 728 30, 729 10 et 16, 733 2.
 χάλκειος σφαῖρα 272 13.
 χαλκούργημα 408 20.
 χαμαιλέων 484 17.
 χᾶος τί 149 2, 478 17.
 χαρακτήρ συγκαταθέσεως 42 19, τῆς σκέψεως 47 2 et 191 1, τῆς συγγραφῆς 127 27. ἀπορητικὸς 50 20, σκεπτικὸς 51 4, δογματικὸς 51 9. χαρακτήρ — χρῶα 554 27.
 χαρακτηριστικά 161 28.
 Χάρης ὁ ἀρχιτέκτων 212 7.
 Χάρης ἐν τῷ α' περὶ γραμματικῆς 616 12.
 χαριεντίζεσθαι 115 18, 639 23.
 Χαριμίδας 50 12, 678 24.
 χαροπός 234 12.
 χάρτης χάρτου 652 23.
 χαρτὸν — λυπηρὸν 563 7.
 χαυνώσις 55 18.
 χαιμάζεσθαι 571 25.
 χεῖν i. q. τήκειν 122 18, 441 9.
 αἱ ἀνὰ χεῖρας ὁμιλᾷ 613 15, 643 6. ἡ χερσὶ τὸ δίκαιον εἶχε 681 14. ἡ χερσὶ ζήτησις 586 28, τοῖς ἐν χερσὶ ζητουμένοις 684 1.
 χειρίζειν ἀπορίαν, λόγους aim. 288 14, 291 30, 549 31, 629 12, 637 12.
 χειρουργία 620 7.
 χειρουργός 20 9.
 οὐ χεῖρον ἰσως 102 4.
 χειρωσάμενοι τὰς πρώτας ὑποθέσεις 392 3.
 χελιδὼν 633 28. χελιδόνες 14 31.
 χελώνη 139 13, 411 18, 633 28.
 χελωνίς 654 21.
 χερνήτου σχῆμα 695 30.
 χηνώδεις 261 18.
 ἀπὸ χθαμαλοῦ — ἀφ' ὕψους 742 20.
 χίμαιρα 206 28.
 χιτῶνας ἔχουσιν οἱ ὀφθαλμοὶ 29 26.
 ἡ χιών μέλαινα 10 5, 114 34.
 χλαμύδα ὑφαίνειν 315 29.
 χλωρὸν δέος τὸ χλωροποιόν 758 7.
 χνωδὴς — κριμνωδὴς 30 33.
 ἀπὸ χόεως 454 10.
 χοῖρος 173 7.
 χοίρειον φάγος 173 22.
 χολέρας ἡλάσκει 20 9. εἰς χολέραν περὶτρέπεσθαι 19 26.
 χολερικά πάθη 31 6.
 χολὴ ξανθὴ ἢ μέλαινα 13 24.
 χολοποιός 413 10.
 χραίνεσθαι τὰ ἱερὰ 170 19.
 χρᾶσθαι ἀν' χρῆσθαι 644 15.
 χρεῖον 286 22, 754 13 et 24.
 χρεμετίζειν 161 31 et 32.
 χρεμετιστικὸν ζῶον 106 13, 553 19.
 χρεωκοπεῖν 749 10.
 χρεωλυτεῖν 694 19.
 χρεῖμα πόσον ἀναλωθήσεται 212 8: cf. Dio Chrys. 1 p. 525 Reisk. χρημάτων τῶν πραγμάτων Protagoras 49 11.
 χρῆσθαι ἀν' χρᾶσθαι 644 15. περὶ χρᾶσθαι vi praes. 18 27.
 χρησιμεύειν 78 15, 318 23, 319 29, 320 24 et 28.
 χρηστέον 500 22, 643 31.
 χρόνος τί 152 30 — 153 8, 511 22. περί χρόνου 152 27 — 156 9, 511 18 — 526 12.
 Χρυσόθεμος ὁ Ἡρόφιλος 20 7.

Χρύσιππος 36 15, 240 31, 271 9 et 11, 281 20, 374 28, 383 22, 547 31, 551 27, 669 19. ἐν τῷ περὶ δικαιοσύνης 583 15. ἐν τοῖς περὶ τοῦ καθηκόντος 179 28, 583 19. ἐν τῇ πολιτείᾳ 168 20, 170 1, 179 19, 583 6. κατ' ἀρχὴν τῆς α' περὶ συλλογισμῶν εἰσαγωγῆς 335 23. οἱ περὶ τὸν Χρύσιππον δογματικοί 117 19.

Χρυσίππος ὁ Κνίδιος 657 23.

χρυσοειδῆ γράμματα 12 13.

χρῶμα 758 10.

πεχρωσμένον 457 11.

χυλοειδής 216 14.

χυμοί 46 16 et 17.

χύσις κηροῦ 122 18.

χυτὸν τὸ πνεῦμα 165 33.

χωλεύειν i. q. χωλοῦν 172 7.

χώρα τί 149 28, 150 14, 476 21 et 29 et 31. χώραν ἔχει 101 31.

χωρὲς i. q. κατ' ἰδίαν 254 13.

ψαλτήριον 748 17.

ψάλτης 223 7.

ψάλτριαι 748 18.

ψάμμοι 30 31

ψαῦσις Democritus 221 16 et 20, 441 14, 497 5.

ψυδένωτο 656 26.

ψεκτέον 659 19. ψεκτέος 695 29 et 32.

ψευδοδοξεῖν 300 28.

ψευδοδοξία 260 5.

ψευδοποιεῖν 293 26, 498 29, 548 14.

ψευδός τί 290 19, 291 1. ψευδός μέν τι λέγει, οὐ ψεύδεται δέ 199 1 et 12. ψεύδους — ἀληθείας 66 8, 80 24 et 28, 81 32, 82 2, 94 9, 110 27 et 29 et 33, 112 16, 116 9, 181 5 et 10, 233 5, 275 12 et 30, 276 5, 277 4, 289 20, 290 18, 291 6 et 21, 292 28, 294 1 et 30, 295 32, 296 5, 297 14, 298 12, 312 18.

ψευδώνυμος τεχνολογία 621 2.

ψηλαφηθείσης τῆς νομοθεσίας 311 13.

ψηγναι ἐξ ἐρινεῶν 11 26.

ψηφίδες 216 1 et 5.

ψηφοπαλῆτης 116 29, 682 24.

ψιλή ἑτεροαίσις 271 9, 272 5, ὑπόσχεσις 326 16, 344 8, ἔννοια 386 23, θείσις λόγων 390 14, ἔξις 410 4, ἐμφύθεια 746 9. ψιλὸν ζητεῖται τὸ μηδεμίαν ἡμᾶς περιεσπᾶν 230 12. ψιλοῖς αὐτοῖς ἐπιβάλλ-

λομεν 322 9. ψιλή φάσει 84 12, 258 26, 292 5, 381 32, 387 27.

ψιλῶς 33 13, 251 2, 272 14, 292 4, 563 26.

ψιμμύθιον 715 29.

ψιττακοί 250 17, 347 23.

ψυκτικός 163 13.

Ψυλλαεῖς 19 33.

ψυχαγωγεῖν 668 13.

ψυχαγωγία 664 15.

ἐψυχθῶ 510 20. ἐψυγμένον 510 23.

ἡ ψυχή ἀκατάληπτος 63 18. ψυχὴν λέγεσθαι διχῶς 242 7. εἰς τοὺς ἄνω τοῖς κούφοροισιν 407 30.

ψυχούσθαι 723 3.

ψώμισμα 683 14.

ῥῆδοι 753 16.

Ῥεανός 35 1.

ῥιμοπλάτην φαγεῖν 173 27.

ῥιμον ἐκβαλὼν 115 16. ἐκπέπτωκεν ὁ ῥιμος 115 19.

τὸ ῥὸν ἐν τῇ ὀρνιθι ἀπαλόν 28 11. ῥῥ παραπλήσιος ἡ φιλοσοφία 194 6.

ῥοτοκεῖται 11 30.

ῥορα οὐχ ὑφέστηκεν 514 10.

ῥοριαὶον διάστημα 504 5, 739 6.

ῥορισμένως 262 30, 263 3, 353 5, 552 9, 739 23.

Ῥορίωνα Ἀσκληπιοῦς ἀνίστησιν 658 17.

Ῥορος 173 11.

ῥοροσκοπεῖν 731 1, 733 6.

ῥοροσκοπῆσις 746 22.

ῥοροσκοπίον 733 7, 739 27.

ῥοροσκοπός 730 25. στήσαι τὸν ῥοροσκοπόν 736 26, 738 26, 739 11.

ῥορύονται σὲ κύνας 18 15.

ὥς ἐτέρως 212 25. τῆς ὥς πεφωτισμένου ἀέρος ἡμέρας 514 20 et 28. κατὰ τὴν ὥς ταῦτα σύμβλησιν 517 8. οὐδὲ ὥς 60 3. οὕτως ἀδιώπος ἢ ὥς ὀδεύειν αὐτόν 20 10.

ὥσαυτὸς τῇ ἐτέρᾳ 268 28, ὥσπερ i. q. τουτέστι 209 29. ὥσπεροῦν 14 30, 79 29, 411 15.

ὠφέλεια τὸ ἀγαθόν 160 28, 550 5.

ὠχρα 208 30.

ὠχραίνονται 233 3.

ὠχραντικῶς κινεῖται 232 28, πάσχουσι 234 8.

CORRIGENDA.

p. 53 33. lege ἀποφαινόμενος	124 27. κακέλης	125 10. αὐτό -
24. δε	128 1. γὰρ	136 1. ἐκ τόπου
169 21. ἄθρασμόν	170 27. ἐξέτεμε	32. ἐπέτρεψεν ·
176 15. εἶναι	203 6 et 11. γήραι	225 8. δέ
203 13. ἀδήλου	313 11. διαλέγομαι”	deleta hypostigme
λύπτεσθαι	370 24. ἡγούμενον	420 21. λόγῳ
444 11. ὑπό	499 30. ἀμερὲς	550 26. ὑπογράφουσιν
651 10. καὶ	655 29. ἔστι περὶ τα πρόσωπα	
		145 34. δ]
		173 32. ἦρω
		289 33. τᾶληθούς
		356 23. ἐκκα-
		423 14. ”εἰ
		568 21. τί